

ÅLANDS LAGSAMLING 2012

Mariehamn 2012

ÅLANDS LANDSKAPSREGERING

Ålands landskapsregering
Registratorskontoret
Pb 1060 / Självstyrelsegården, Strandgatan 37
AX-22111 MARIEHAMN
Telefon: +358 (0)18 25000
Telefax: +358 (0)18 19155
E-post: registrator@regeringen.ax

Ombrytning:
April Kommunikation Ab, Mariehamn

Tryckning:
Waasa Graphics Oy, Vasa 2012

ISBN 978-952-5614-50-3

441 822
Trycksak

Förord till Ålands lagsamling 2012

Den tolfte lagsamlingen

Den föreliggande upplagan av Ålands lagsamling är den tolfte i ordningen. I Ålands författningssamling publicerad lagstiftning är beaktad t.o.m. ÅFS 2012/12.

Lagsamlingens disposition

Lagsamlingen är beträffande systematiken en fortsättning av 2008 års upplaga. Sedan den förra lagsamlingen gavs ut har ett stort antal författningar tillkommit och många författningar har upphört att gälla. Nyttillkomna författningar har placerats där de logiskt ansetts höra hemma och en omnumrering har därför gjorts. Några författningar har även flyttats till ett annat avsnitt.

Hänvisningar till andra författningar

Flera hänvisningar i författningar till relaterade författningar har förts in i lagsamlingen. De finstilta texterna är huvudsakligen hänvisningar till landskapsförfattningar och till riksförfattningar i Finlands Lag I eller II, vilka har antagits genom blankettlagstiftning.

När det gäller författningar som utgivits från och med år 1996 finns i lagsamlingen från år 2000 under författningsrubrikerna hänvisningar till förarbeten i form av lagframställningar och utskottsbetänkanden. Detsamma gäller i fråga om författningar genom vilka rads- och kommissionsdirektiv införlivats med den åländska lagstiftningen. Hänvisningar finns även till rads- och kommissionsförfordningar. Av utrymmesskal har dessa hänvisningar inte tagits med i lagsamlingen. Sedan 2008 finns alla hänvisningar till förarbeten till gällande författningar med, även när det gäller författningar som utgivits före år 1996. Referenserna har uppdaterats och publiceras liksom år 2004 och 2008 istället på landskapsregeringens hemsida, www.regeringen.ax

Lagsamling både för tryck och internet

I samband med utgivningen av lagsamlingen 2012 i bokform publiceras även en PDF-version via landskapsregeringens hemsida. Denna PDF-version ska ses som ett komplement till den tryckta lagsamlingen men motsvarar inte en e-lagsamling.

För att effektivisera och möjliggöra en parallell publicering både i pappers- och elektronisk form har omformateringen av allt nytt författningssamling material gjorts i enlighet med de format till lagsamlingen som togs fram av Pedago Interaktiv Ab år 2004. Lagsamlingen

har tryckts av Waasa Graphics Oy och ombrytningen har gjorts av April Kommunikation Ab.

Förteckningar och register

Förteckningen över internationella fördrag har kompletterats med fördrag som bifallits sedan 2008 års lagsamling utkom. Rättsfallsmaterialet har kompletterats med nyttillkomna avgöranden av högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen. Det alfabetiska sakregistret är även det kompletterat. För att underlätta sökandet i lagsamlingen finns förutom innehållsförteckningen och sakregistret ett kronologiskt register.

Användare som hittar fel i lagboken ombeds kontakta utgivaren per e-post på lagboken@regeringen.ax

Fullständig och korrekt kunskap om författningar som utgivits i ÅFS kan endast fås genom att ta del av ÅFS i pappersform.

Miljö

Lagsamlingen är tryckt på papper med PEFC- och FSC-certifikat, där pappersfibrerna kan spåras till ett hållbart skogsbruk. Tryckningen har skett hos ett Svanen-certifierat tryckeri.

Tack till alla som medverkat

Jag vill tacka alla dem som på olika sätt bistått mig vid utgivningen. Gruppen för planering av lagsamlingen har bestått av Lars Karlsson, Pia Grüssner, Hans Selander, Diana Lönngrén, Olle Ekström, Patrik Lönngrén, Mathias Lundqvist och Anna Ritamäki-Sjöstrand på lagberedningen. Jag vill speciellt tacka lagberedningschef Lars Karlsson för att han delat med sig av sin yrkeskunskap och lagberedningens byråsekreterare Pia Grüssner för att hon hjälpt till med att kontrollera redigeringen och med korrekturläsningen. Jag vill även särskilt tacka Outi Bergman på April Kommunikation Ab för arbetet med ombrytningen av lagsamlingen och IT-chef Ronny Lundström på finansavdelningen för att han delat med sig av sakkunskap inom IT-området. Jag vill tacka alla som delat med sig av värdefulla synpunkter till lagsamlingen.

Mariehamn i maj månad år 2012

Caroline Karlsson
Redaktör

Råd för användningen av lagsamlingen

Lagsamlingens innehåll

Denna lagsamling innehåller de flesta gällande landskapslagarna och landskapsförordningarna samt en del viktigare beslut från landskapsregeringen som är mer permanenta. Därtill finns gällande överenskommelseförordningar med. Riksförfattningar, som genom landskapslag eller landskapsförordning gäller i landskapet, finns av utrymmesskal inte med i lagsamlingen.

Beträffande dessa anges oftast det signum som används i Finlands Lag I och II. Några få landskapslagar eller -förordningar har utelämnats för att de saknar betydelse eller för att de delvis strider mot senare tillkommen lagstiftning och ännu inte förnyats. Författningar som utelämnats har beaktats i sakregistret och i fästilt text under relevanta författningstexter.

Indelning och beteckningar

Författningarna är grupperade i avsnitt (från A till O), som sedan tidigare har tagits fram med utgångspunkt från behörighetsområden i 18 § självstyrelselagen.

Varje författning har en beteckning som består av avsnittets bokstavsbeteckning och en siffra för ordningsföljden inom avsnittet. Beteckningarna återfinns i innehållsförteckningen, det alfabetiska sakregistret och det kronologiska registret, så att författningen lätt ska kunna hittas.

Författningsrubriker och hänvisningar

I författningsrubriken anges författningens fullständiga namn med utfärdandeårtalet och numret i Ålands författningssamling inom parentes efter författningstypen, t.ex. "Självstyrelselag (1991:71) för Åland". Samma angivelsesätt finns i löpande text för att angivelserna ska vara konsekventa. Helt nya författningar (ursprungsförfattningar) skrivs med kolon mellan årtal och nummer, t.ex. (1991:71) och ändringar i gällande författningar skrivs med snedstreck mellan årtal och nummer, t.ex. (2004/11). Parentes används konsekvent vid referens till ÅFS eller författning. Ändringar i författningsnummer har inte gjorts med referenser till riksförfattningar. För Finlands författningssamlings fördragsserie eller i EU:s direktiv och förordningar, bilaterala avtal, konventioner m m. gäller även vedertagen referens.

Beteckning	Författningstyp	Utfärdandeår o. -nummer
A 1	Självstyrelselag	(1991:71) för Åland
		(FFS 1144/1991) (FFS 1556/1994) (FFS 520/1996)
		(FFS 75/2000) (FFS 68/2004) (FFS 847/2009)
		(FFS 1176/2009) (FFS 1115/2011)
1 kap.	Allmänna stadganden	
1 §.	Självstyrelse för Åland	
	Landskapet Åland tillkommer självstyrelse enligt vad som stadgas i denna lag.	

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

(FFS 1144/1991) (FFS 1556/1994) (FFS 520/1996)
(FFS 75/2000) (FFS 68/2004) (FFS 847/2009)
(FFS 1176/2009) (FFS 1115/2011)

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Självstyrelse för Åland

Landskapet Åland tillkommer självstyrelse enligt vad som stadgas i denna lag.

Författningarnas ingress har utelämnats. Detsamma gäller ikraftträdelsebestämmelser utan paragrafnummer, som inte är av särskilt intresse.

Författningsändringar och hänvisningar

Författningsändringar markeras i texten på följande sätt:

När en hel paragraf har ändrats eller fogats till författningen, anges detta genom att årtal och nummer i författningsserien anges inom parentes efter paragraftecknet.

Hel paragraf har ändrats eller fogats

|

16 §. (2004/11) Landskapsregeringen

Landskapsregeringen utses på det sätt som föreskrivs i landskapslag.

När en ändring eller ett tillägg endast gäller ett visst moment, anges detta med motsvarande parentes omedelbart efter momentet.

Över förslag till överenskommelseförordningar skall utlåtande av Ålandsdelegationen begäras. Överenskommelseförordningar utfärdas av republikens president. (1995/6)

|
Momentändring

Gällande ändringar av punkter så kommer parentes genast efter ifrågakavande punkter.

Punktändring vid 18 § 1)

18 §. Landskapets lagstiftningsbehörighet

Landskapet har lagstiftningsbehörighet i fråga om

1) (2004/11) lagtingets organisation och uppgifter samt val av lagtingets ledamöter; landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar,

Vid rubrikändring finns uppgifterna omedelbart efter rubriken.

2a kap. Leverans av el (1999/43)

|
Rubrikändring

Klammer kring en benämning eller en hänvisning i författningstexten visar att textavsnittet blivit föråldrat men ännu finns kvar i äldre författningar. Hänvisningen kan vara till en författning som är upphävd eller inte tillämpas och namn på myndigheter och liknande kan ha ändrats eller inte existera längre. I några fall anges en förklaring under paragrafen.

Föråldrad benämning/hänvisning

I

1 §. Vid [landstingets] kansli finns en sekreterartjänst och en kanslistjänst samt i övrigt de tjänster och [befattningar] som anges i [landstingets] arbetsordning. Såvida arbetsordningen det medger kan vid kansliet anställas även personal i arbetsavtalsförhållande.

Finstilta texter efter lagrum innehåller anmärkningar, författningshänvisningar och rättsfallshänvisningar som är relevanta för textavsnittet.

14 §. Landskapsförordning

[Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning utfärda kompletterande bestämmelser om ansökan och beviljande av jordförvärvstillstånd.

Se A 4, Landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd.

I

Anmärkning med hänvisningar, m.m.

Förkortningar

AO	=	Arbetsordning för Ålands lagting
B	=	Beslut (används i sammansättningar: ÅLRB = Ålands landskapsregerings beslut)
F	=	Förordning
FFS	=	Finlands författningssamling
FL I	=	Finlands Lag 2011, del I
FL II	=	Finlands Lag 2011, del II
HD	=	Högsta domstolen
HFD	=	Högsta förvaltningsdomstolen
L	=	Lag (i sammansättningar även landskapslag)
LF	=	Landskapsförordning
LL	=	Landskapslag
LM	=	Lagmotion
LO	=	Lagtingsordning för landskapet Åland
PBF	=	Plan- och byggförordning för landskapet Åland
PBL	=	Plan- och bygglag för landskapet Åland
RB	=	Rättegångsbalk
RPF	=	Republikens presidents förordning. Sedan 1.3.2000 kan förordningar utfärdas av republikens president, statsrådet och de olika ministerierna. Finlands grundlag 80 §, Sta 101.
SF	=	Skatteförfattningarna 2011
SjL	=	Självstyrelselag för Åland
SL	=	Strafflag (SL 16:8 = strafflagens 16 kap. 8 §)
SR	=	Statsrådet
ÅFS	=	Ålands författningssamling
ÅL	=	Ålands lagsamling

När landskapslagar och landskapsförordningar nämns i kommentarer eller i det alfabetiska sakregistret är deras rubrik i många fall förkortad, exempelvis genom utelämnande av ”i landskapet Åland”.

Innehållsförteckning

A Självstyrelsens grunder

A 1	Självstyrelselag (1991:71) för Åland	1
A 2	Jordförvärvslag (1975:7) för Åland (1991/72)	12
A 3	Landskapslag (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd	14
A 4	Landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd	16
A 5	Lag (1966:13) om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland	17
A 6	Landskapslag (1992:41) om Ålands flagga	17
A 7	Landskapsförordning (2004:15) om riktlinjer för Ålands flaggas färger	18
A 8	Landskapslag (1976:26) om Ålands självstyrelsedag	18
A 9	Landskapslag (1993:2) om åländsk hembygdsrätt	19
A 10	Landskapslag (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet	19
A 11	Landskapslag (1993:112) om Ålands författningssamling	20
A 12	Landskapslag (1951:19) angående landskaps- och kommunalvapen i landskapet Åland	20
A 13	Landskapslag (1952:11) angående sigill för självstyrelsemyndigheterna samt landskapsförvaltnings underlydande ämbetsverk och tjänstemän ävensom kommunala myndigheter i landskapet Åland	21

B Lagtinget

B 1	Lagtingsordning (2011:97) för Åland	23
B 2	Arbetsordning (2011:98) för Ålands lagting	29
B 3	Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval (1994/63)	44
B 4	Förordning (1999:24) om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland	58
B 5	Landskapslag (2011:17) om valfinansiering	58
B 6	Landskapslag (2010:7) om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen	60
B 7	Landskapslag (1978:34) om personalen vid [landstingets] kansli	63
B 8	Landskapslag (1996:7) om landskapsrevisionen	63

C Allmänna förvaltningsbestämmelser

C 1	Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland	67
C 2	Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen	74
C 3	Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen	75
C 4	Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet	81
C 5	Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland	84
C 6	Statistiklag (1994:42) för landskapet Åland	85
C 7	Landskapslag (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling	88
C 8	Landskapsförordning (1998:101) om offentlig upphandling	88
C 9	Ålands landskapsregerings beslut (2006:41) gällande vissa upphandlingar	89
C 10	Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män	90
C 11	Landskapslag (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland	91

D Landskapsförvaltningen

Organisationen

D 1	Landskapslag (1971:42) om Ålands landskapsregering (2008/11)	93
D 2	Landskapslag (1975:58) om ärendenas handläggning i landskapsregeringen (2008/12)	95
D 3	Landskapslag (1985:17) om arvode för medlem av Ålands landskapsregering (2010/8)	97
D 4	Landskapslag (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91)	97
D 5	Landskapsförordning (2011:35) om landskapsregeringens allmänna förvaltning	99
D 6	Landskapslag (1972:13) om lagberedningen	101

D 7	Landskapsförordning (1998:121) om lagberedningen	102
D 8	Landskapslag (1996:8) om landskapsregeringens revisionsbyrå (2006/93)	103
D 9	Landskapslag (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	105
D 10	Landskapslag (2007:129) om införande av lagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	107
D 11	Landskapsförordning (2007:130) om överföring av personal till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	108
D 12	Landskapslag (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	108
D 13	Landskapslag (2006:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om ett informations-system för arbetsförvaltningens kundbetjäning	111
D 14	Landskapslag (2000:26) om Ålands polismyndighet	111
D 15	Landskapsförordning (2000:34) om Ålands polismyndighet	113
D 16	Landskapslag (1999:49) om polisens grundregister	114
D 17	Landskapslag (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter (2006/29)	115
D 18	Republikens presidents förordning (2010:33) om polisförvaltningen i landskapet Åland	116
D 19	Landskapslag (2008:144) om ombildande av Posten Åland till aktiebolag	116
D 20	Landskapslag (2011:118) om överlåtelse av verksamheten vid Ålands försöksstation	117
D 21	Landskapslag (1975:9) om motorfordonsbyrån	117
D 22	Landskapslag (2005:67) om diskrimineringsombudsmannen	118
D 23	Landskapsförordning (2005:75) om diskrimineringsnämnden	119
D 24	Landskapslag (2007:89) om Datainspektionen	120
D 25	Republikens presidents förordning (2010:57) om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning	120
D 26	Landskapslag (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå	121
D 27	Förordning (1993:8) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen	121
D 28	Förordning (1923:12) angående skyldighet för de till centra förvaltningen hörande fackmyndigheterna att lämna handräckning åt Ålands [landskapsnämnd]	121
D 29	Landskapslag (1988:50) om lån, rântestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti	122
D 30	Landskapslag (1971:43) om landskapets finansförvaltning	123
D 31	Budgetförordning (1979:70) för landskapet Åland	125

Tjänstemännen

D 32	Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland	127
D 33	Landskapslag (1987:62) om införande av tjänstemannalagen för landskapet Åland	133
D 34	Landskapslag (1999:44) om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsledamot, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen (2006/94)	138
D 35	Landskapslag (1984:26) om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution	138
D 36	Landskapslag (1936:1) angående innehavares av tjänst och befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall	138
D 37	Landskapslag (1978:22) om tjänstekollektivavtal	139
D 38	Landskapslag (1998:44) om tillämpning i landskapet Åland av arbetstidslagen	142
D 39	Landskapslag (2007:54) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner	142
D 40	Landskapslag (1997:4) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner	144
D 41	Landskapslag (2010:21) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om främjande av sjukpensionärs återgång i arbete	147
D 42	Landskapslag (1976:22) om anmälan om val av pensionsrätt i vissa fall	148
D 43	Landskapslag (1971:51) om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel	148
D 44	Landskapslag (2007:29) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare	149
D 45	Republikens presidents förordning (2008:139) om skötseln i landskapet Åland av vissa förvaltningsuppgifter som gäller pensioner	150
D 46	Republikens presidents förordning (2008:6) om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller pensionsersättning för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier	150
D 47	Landskapslag (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond	151
D 48	Landskapsförordning (1996:45) om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar	153

E Kommunförvaltningen

E 1	Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland	157
E 2	Landskapslag (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt	169
E 3	Landskapslag (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning	169
E 4	Landskapslag (1998:20) om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar	170
E 5	Landskapslag (2004:24) om tillämpning i landskapet Åland av lagstiftning om kommunala tjänstemän	172
E 6	Landskapslag (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna	172
E 7	Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården	176
E 8	Landskapslag (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten	180
E 9	Landskapslag (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper	185
E 10	Landskapslag (2007:14) om kompensation för förlust av skatteintäkter (2007/75)	185
E 11	Landskapslag (1972:50) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion	186
E 12	Landskapsförordning (1973:47) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion	187
E 13	Landskapslag (1977:77) om räntestöds-krediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten	187
E 14	Landskapslag (1989:60) om landskapsunderstöd för främjande av näringar i kommunerna	188
E 15	Landskapslag (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund	188
E 16	Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk	189
E 17	Landskapslag (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsprojekt	190

F Skatter och avgifter

Skatter och avgifter till landskapet

F 1	Landskapsskattelag (1993:58)	193
F 2	Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet	194
F 3	Landskapslag (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård	195
F 4	Landskapslag (1947:6) om apoteksavgift i landskapet Åland	198
F 5	Landskapslag (1974:83) om resandeavgift	199

Skatter och avgifter till kommunerna

F 6	Kommunalskattelag (2011:119) för landskapet Åland	200
F 7	Kommunalskattelag (1993:37) för landskapet Åland	206
F 8	Landskapslag (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet	208
F 9	Landskapslag (1993:41) om kommunalskatt för gårdsbruk	209
F 10	Fastighetsskattelag (1993:15) för landskapet Åland	209
F 11	Landskapslag (1981:77) om hundskatt	210
F 12	Landskapslag (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen	211
F 13	Landskapslag (1984:45) om kommunalbeskattning av rederibolag och redare	211
F 14	Landskapslag (2003:15) om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattningen	212
F 15	Landskapslag (1973:12) om kommunalskatt för begränsat skattskyldig	212
F 16	Förordning (1978:66) om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland	212
F 17	Landskapslag (1995:54) om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund	212
F 18	Landskapsförordning (1995:88) om de stater som avses i 2 § 3 mom. landskapslagen om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund	214
F 19	Landskapslag (1987:44) om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen	214
F 20	Landskapslag (1977:19) om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet	215
F 21	Landskapslag (1984:4) om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån	215
F 22	Landskapslag (1997:38) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande	216
F 23	Förordning (1997:72) om verkställandet av kommunalbeskattningen i landskapet Åland	217
F 24	Landskapslag (1997:32) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om förskottsuppbörd	217
F 25	Landskapslag (1996:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skattetillägg och förseningsränta	218

F 26	Landskapslag (1974:23) om avloppsvattenavgift	218
F 27	Landskapslag (2002:60) om tillämpning i landskapet Åland av 29 kap. strafflagen	220

G Allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet

G 1	Polislag (2000:49) för landskapet Åland	221
G 2	Polisförordning (2000:50) för landskapet Åland	232
G 3	Ordningslag (2010:23) för landskapet Åland	232
G 4	Landskapslag (1974:21) om behandling av berusade	236
G 5	Landskapsförordning (2010:36) om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreseelser ..	237
G 6	Landskapslag (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster	237
G 7	Landskapslag (2010:28) om ordningsvakter	238
G 8	Landskapslag (2010:29) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhets-tjänster	243
G 9	Landskapslag (1942:10) innehållande särskilda bestämmelser angående biografer och offentliga biografföreställningar i landskapet Åland	244
G 10	Landskapslag (1945:11) om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat	245
G 11	Landskapslag (1966:10) om lotterier	246
G 12	Landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet	246
G 13	Landskapslag (1976:67) om förströelseautomater	249
G 14	Landskapslag (1950:25) angående penninginsamlingar i landskapet Åland	249
G 15	Republikens presidents förordning (2000:80) om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden	250
G 16	Räddningslag (2006:106) för landskapet Åland	251
G 17	Räddningsförordning (2006:111) för landskapet Åland	263
G 18	Landskapsförordning (2006:112) om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet	269
G 19	Republikens presidents förordning (2004:21) om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland	271

H Byggnad, elsäkerhet, expropriation, hyra och arrende

H 1	Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland	273
H 2	Plan- och byggförordning (2008:107) för landskapet Åland	287
H 3	Landskapsförordning (2008:109) om Ålands byggbestämmelsesamling	292
H 4	Landskapslag (2008:106) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om byggnaders energiprestanda	292
H 5	Landskapsförordning (2008:147) om tillämpning av riksförfattningar om energicertifikat för byggnader	293
H 6	Landskapslag (2011:9) om tillämpning i landskapet Åland av elsäkerhetslagen	293
H 7	Landskapsförordning (2011:11) om tillämpning av riksbestämmelser om elsäkerhet	294
H 8	Landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion	295
H 9	Landskapslag (1982:13) om stöd för bostadsförbättring	298
H 10	Landskapslag (1982:14) om stöd för bostadsproduktion	302
H 11	Landskapslag (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad	311
H 12	Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter	312
H 13	Landskapslag (1969:18) om tillämpning av jordlegolagen i landskapet Åland	321
H 14	Hyreslag (1999:19) för landskapet Åland	322
H 15	Landskapslag (2008:128) om tillämpning i landskapet Åland av lagen angående vissa grannelagsförhållanden	334

I Jord- och skogsbruk, fiske

I 1	Landskapslag (2007:63) om finansiering av landsbygdsnäringar	335
I 2	Landskapsförordning (2001:45) om startstöd till unga jordbrukare	339
I 3	Ålands landskapsregerings beslut (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden....	342
I 4	Ålands landskapsregerings beslut (2009:13) om administration av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag	367
I 5	Ålands landskapsregerings beslut (2008:83) om förfaranden vid kontroller av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag	371
I 6	Ålands landskapsregerings beslut (2010:90) om stöd för icke produktiva investeringar	374
I 7	Republikens presidents förordning (2006:110) om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet för Europeiska jordbruksfonden för landsbygds-utveckling (EJFLU)	377

I 8	Landskapsförordning (2010:80) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets skötsel av tvärvillkorskontrollen	378
I 9	Landskapslag (1972:25) om lantbruksnämnder (1998/85)	378
I 10	Landskapslag (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion	379
I 11	Landskapslag (1969:29) om stängselskyldighet	381
I 12	Landskapslag (1979:72) om ersättning av skördeskador	383
I 13	Landskapslag (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador	384
I 14	Landskapslag (1977:68) om bekämpning av flyghavre	385
I 15	Landskapslag (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening	385
I 16	Landskapsförordning (2001:63) om Ålands skogsvårdsförening	389
I 17	Landskapslag (1998:83) om skogsvård	389
I 18	Landskapsförordning (1998:86) om skogsvård	392
I 19	Republikens presidents förordning (2002:70) om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter i landskapet Åland	393
I 20	Landskapslag (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder	393
I 21	Landskapsförordning (1998:87) om stöd för skogsbruksåtgärder	396
I 22	Förordning (1991:69) om skötseln av v rkesmätningen i landskapet Åland	398
I 23	Landskapslag (2003:60) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial	399
I 24	Förordning (1990:33) om utlåtande enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken i landskapet Åland	399
I 25	Landskapslag (1998:57) om avbytarverksamhet för lantbrukare	399
I 26	Landskapsförordning (2006:3) om avbytarverksamhet för lantbrukare	403
I 27	Förordning (1993:11) om förvaltningen i landskapet Åland av ärenden som gäller avträdelserersättning för lantbruksföretagare	404
I 28	Förordning (1993:9) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare	405
I 29	Landskapslag (1956:39) om fiske i landskapet Åland	405
I 30	Landskapsförordning (1957:35) angående verkställighet och tillämpning av landskapslagen om fiske	415
I 31	Landskapslag (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen	419
I 32	Landskapsförordning (1995:51) om register för fiskerinäringen	421
I 33	Landskapsförordning (1996:38) om register för vattenbruket	422
I 34	Landskapsförordning (1995:44) om yrkesfiske (1996/32)	423

J Näringarna

Utövande av näring

J 1	Landskapslag (1996:47) om rätt att utöva näring	425
J 2	Affärstidslag (1992:40) för landskapet Åland	426
J 3	Landskapsförordning (1996:49) om inkvarterings- och trakteringsverksamhet	426
J 4	Landskapslag (1975:56) om resebyråer	428
J 5	Landskapsförordning (1996:48) om fastighetsmäklare	429
J 6	Landskapslag (2007:60) om posttjänster	431
J 7	Landskapslag (2006:11) om arbetsförmedling av annan än landskapet	438
J 8	Landskapslag (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor	439
J 9	Landskapsförordning (2007:99) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor	440
J 10	Landskapslag (1995:92) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om alkohol (2007/86)	441
J 11	Landskapslag (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om gödselselfabrikat	442
J 12	Ålands landskapsregerings beslut (1996:82) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om gödselselfabrikat (2011/116)	443
J 13	Landskapslag (2010:83) om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen	444
J 14	Landskapsförordning (2010:84) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om foder	445
J 15	Landskapslag (1995:91) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd	446
J 16	Landskapsförordning (1996:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd	447
J 17	Landskapslag (2001:25) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde	447
J 18	Ålands landskapsregerings beslut (2001:47) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om handel med utsäde (2006/6)	448

J 19	Landskapslag (2010:40) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel	449
J 20	Ålands landskapsregerings beslut (2011:4) om register över godkända växtskyddsmedel	451
J 21	Republikens presidents förordning (2011:39) om skötseln i landskapet Åland av vissa förvaltningsuppgifter som rör växtskyddsmedel	451
J 22	Landskapslag (1994:72) om förutsättningarna för att i landskapet Åland leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter	451
J 23	Ellag (1982:38) för landskapet Åland	452
J 24	Landskapsförordning (1999:65) om elmarknaden	457
J 25	Landskapslag (2006:77) om tillämpning i landskapet av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung	459
J 26	Landskapsförordning (2006:78) om tillämpning i landskapet av riks författningar om certifiering och angivande av elens ursprung	460
J 27	Landskapslag (2011:80) om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter	460
J 28	Landskapslag (2010:87) om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden	461
J 29	Landskapslag (2009:31) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om utsläppshandel	461
J 30	Landskapsförordning (2008:73) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riks författningar rörande utsläppshandel	462
J 31	Republikens presidents förordning (2006:5) om skötseln i landskapet Åland av vissa förvaltningsuppgifter som rör handel med utsläppsrätter avseende växthusgaser	462

Stöd till näringslivet

J 32	Näringsstödsdag (2008:110) för landskapet Åland	463
J 33	Landskapslag (1976:43) om tillämpning av lagen om exportgaranti i landskapet Åland	465
J 34	Förordning (1991:67) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om exportgaranti	465
J 35	Landskapslag (1995:46) om återkrävande av stöd ur landskapets medel	465

K Skydd av miljön, renhållning, naturvård och jakt

Skydd av miljön och renhållning

K 1	Landskapslag (2008:124) om miljöskydd	467
K 2	Landskapsförordning (2008:130) om miljöskydd	476
K 3	Landskapsförordning (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riks författningar rörande åtgärder mot förorening av luften	485
K 4	Landskapsförordning (2010:81) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om underhåll av anläggningar som innehåller ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerade växthusgaser	486
K 5	Landskapsförordning (2003:33) om avfallsförbränning	486
K 6	Ålands landskapsregerings beslut (2003:35) om regler för eldning av avfall (2008/137)	486
K 7	Landskapsförordning (2005:51) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om bullerutredningar och handlingsplaner för bullerbekämpning som Europeiska gemenskapen förutsätter	487
K 8	Ålands landskapsregerings beslut (2001:72) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om buller från utrustning som är avsedd att användas utomhus (2007/133)	487
K 9	Landskapslag (2011:111) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om främjande av användningen av biodrivmedel för transport	487
K 10	Landskapsförordning (2007:3) om deponering av avfall	488
K 11	Landskapsförordning (2008:108) om utvinningsavfall	491
K 12	Landskapsförordning (2010:79) om återvinning av vissa avfall i markbyggnad	492
K 13	Landskapsförordning (2006:124) om hantering av jord- och muddermassor	496
K 14	Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland	498
K 15	Vattenförordning (2010:93) för landskapet Åland	521
K 16	Ålands landskapsregerings beslut (2000:79) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruk (2007/135)	536
K 17	Landskapsförordning (2007:57) om odling av regnbågslax och lax i havet	538
K 18	Landskapslag (1977:16) om bekämpande av oljeskador	542
K 19	Landskapslag (1981:3) om renhållning	544
K 20	Landskapsförordning (2011:74) om renhållning	555
K 21	Landskapsförordning (1998:93) om förpackningar och förpackningsavfall	557
K 22	Landskapsförordning (2005:25) om producentansvar	562
K 23	Landskapsförordning (1998:110) om PCB-avfall	562

K 24	Landskapslag (2003:58) om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester	562
K 25	Landskapsförordning (2003:67) om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester	565
K 26	Landskapslag (2006:82) om miljökonsekvensbedömning	567
K 27	Landskapsförordning (2006:86) om miljökonsekvensbedömning	569
K 28	Landskapslag (2009:56) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om avhjälpande av vissa miljöskador	570
K 29	Landskapsförordning (2009:59) om avhjälpande av vissa miljöskador	571

Naturvård och jakt

K 30	Landskapslag (1998:82) om naturvård	572
K 31	Landskapsförordning (1998:113) om naturvård	579
K 32	Jaktlag (1985:31) för landskapet Åland	581
K 33	Landskapsförordning (2006:70) om jakt	590
K 34	Landskapsförordning (1997:42) om jakt på älg	592

L Hälso- och sjukvård, hälsoskydd och djurskydd

Hälso- och sjukvård

L 1	Landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård	595
L 2	Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland	602
L 3	Landskapslag (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter	602

Hälsoskydd

L 4	Landskapslag (1967:36) om hälsovården	603
L 5	Landskapsförordning (1973:63) om hälsovården	608
L 6	Ålands landskapsregerings beslut (1997:101) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om hushållsvatten (2004/55)	617
L 7	Ålands landskapsregerings beslut (2008:70) om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna ytvattenbadplatser	617
L 8	Ålands landskapsregerings beslut (2010:44) om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder	622
L 9	Landskapslag (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen	624
L 10	Landskapsförordning (2011:94) om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien	625
L 11	Landskapsförordning (2003:39) om livsmedelshygienisk kompetens	627
L 12	Landskapslag (1988:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produkt-säkerhet (1995/59)	628
L 13	Landskapsförordning (1995:64) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet	628
L 14	Landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (1995/60)	629
L 15	Tobakslag (1978:52) för landskapet Åland (1997/64)	630

Djurskydd

L 16	Djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland	633
L 17	Djurskyddsförordning (1998:96)	641
L 18	Landskapsförordning (2011:53) om skydd av slaktkycklingar	651
L 19	Djurtransportförordning (1998:97)	655
L 20	Landskapsförordning (1998:98) om slakt och avlivning av djur	657
L 21	Landskapsförordning (1998:99) om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål	661
L 22	Landskapsförordning (2001:54) om undantag från vissa krav som gäller byggnader som används inom ekologisk animalieproduktion	663
L 23	Landskapsförordning (2003:31) om registrering av anläggningar som håller värphöns	664

M Socialvård och sysselsättning

M 1	Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård ...	665
M 2	Landskapsförordning (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård	667
M 3	Landskapslag (1956:21) om socialhjälp i landskapet Åland	667
M 4	Landskapslag (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	667

M 5	Landskapsförordning (2003:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utkomstskydd för arbetslösa	670
M 6	Republikens presidents förordning (2006:46) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa	670
M 7	Landskapslag (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd	671
M 8	Barnomsorgslag (2011:86) för landskapet Åland	671
M 9	Landskapsförordning (2011:90) om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem	677
M 10	Landskapslag (1985:50) om stöd för vård av barn i hemmet	677
M 11	Landskapslag (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp	680
M 12	Landskapsförordning (2010:51) om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om service och stöd på grund av handikapp	680
M 13	Landskapslag (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer	681
M 14	Republikens presidents förordning (2011:18) om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som rör tolkningstjänst för handikappade personer	682
M 15	Landskapslag (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	682
M 16	Landskapslag (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen	683
M 17	Landskapslag (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn	685
M 18	Landskapslag (1975:63) om tillämpning av lagen om bostadsbidrag	686
M 19	Förordning (1995:7) om skötseln i landskapet Åland av vissa ärenden som gäller bostadsbidrag	687
M 20	Landskapslag (1953:16) om bosättningsslån i landskapet Åland	687
M 21	Landskapslag (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd	688
M 22	Landskapslag (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen	689
M 23	Förordning (1993:12) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag	689
M 24	Landskapslag (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd	689
M 25	Republikens presidents förordning (2009:18) om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som gäller underhållsstöd	690
M 26	Landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet	690
M 27	Landskapsförordning (2011:33) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet	704
M 28	Landskapslag (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning	704
M 29	Republikens presidents förordning (2006:47) om skötseln av lönegarantiärenden i landskapet Åland	704
M 30	Republikens presidents förordning (2010:71) om skötseln i landskapet Åland av de uppgifter som i stöd av utlänningslagen föreskrivs för arbets- och näringsbyråerna	705

N Infrastruktur och trafik m.m.

Media och infrastruktur m.m.

N 1	Landskapslag (2011:95) om radio- och televisionsverksamhet	707
N 2	Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland	714
N 3	Landskapslag (1964:16) om kommunalvägar	729
N 4	Landskapslag (1980:46) om landskapsandel för underhållskostnader för gator	731
N 5	Landskapslag (2008:59) om enskilda vägar i landskapet Åland	732
N 6	Landskapslag (2010:85) om en infrastruktur för geografisk information	746
N 7	Landskapsförordning (2010:86) om en infrastruktur för geografisk information	748
N 8	Republikens presidents förordning (2010:72) om skötseln i landskapet Åland av de förvaltningsuppgifter som gäller stöd för byggande av bredband	748

Land-, sjö- och lufttrafik

N 9	Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland	749
N 10	Landskapsförordning (2005:35) om vägmärken	758
N 11	Landskapsförordning (1995:36) om undantag från skyldigheten att använda bilbälte	792
N 12	Landskapsförordning (2008:140) om skolskjutsning	792
N 13	Landskapslag (1971:15) om parkeringsbot	793
N 14	Landskapslag (2003:11) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen	795
N 15	Trafikbrottslag (2004:28) för landskapet Åland	795

N 16	Landskapslag (1976:34) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen (1995:62)	797
N 17	Landskapsförordning (2009:39) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen	798
N 18a	Körkortslag (1991:79) för landskapet Åland	798
N 18b	Körkortslag (1991:79) för landskapet Åland	809
N 19	Landskapslag (1976:33) om yrkesmässig trafik	820
N 20	Landskapsförordning (2000:6) om yrkesmässig trafik	823
N 21	Landskapslag (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare	824
N 22	Landskapsförordning (2008:87) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare	828
N 23	Landskapslag (2011:36) om tillämpning av fordonslagen	830
N 24	Landskapslag (1993:19) om besiktning och registrering av fordon	831
N 25	Landskapsförordning (1993:104) om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning	838
N 26	Landskapsförordning (1999:4) om tillämpning i landskapet Åland av trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion	839
N 27	Landskapsförordning (1979:6) om färjor	840
N 28	Landskapslag (2003:32) om fritidsbåtar	843
N 29	Landskapsförordning (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav	845
N 30	Republikens presidents förordning (2001:5) om allmän trafikplikt i lufttrafiken mellan Mariehamn och Stockholmsområdet	861
N 31	Republikens presidents förordning (2008:143) om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats	861

O Utbildning, kultur och idrott

Utbildning

O 1	Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland	863
O 2	Grundskoleförordning (1995:95) för landskapet Åland	868
O 3	Landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning	870
O 4	Landskapsförordning (2011:75) om gymnasieutbildning	881
O 5	Landskapsförordning (1997:60) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland	885
O 6	Republikens presidents förordning (2006:68) om studentexamen i landskapet Åland	885
O 7	Republikens presidents förordning (2005:37) om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland	886
O 8	Republikens presidents förordning (2005:61) om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland	886
O 9	Landskapslag (1998:59) om läroavtalsutbildning	886
O 10	Landskapsförordning (2011:76) om läroavtalsutbildning	890
O 11	Landskapslag (2011:120) om erkännande av yrkeskvalifikationer	891
O 12	Landskapslag (1943:13) om läroanstalter för hemslöjd i landskapet Åland	894
O 13	Landskapslag (1999:53) om Ålands folkhögskola	897
O 14	Landskapslag (1995:80) om Ålands musikinstitut	901
O 15	Förordning (1975:64) om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk	903
O 16	Landskapslag (2002:81) om Högskolan på Åland	903
O 17	Landskapsförordning (2002:87) om Högskolan på Åland	909
O 18	Republikens presidents förordning (2005:36) om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland	911
O 19	Landskapslag (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum	911
O 20	Landskapslag (2006:71) om studiestöd	912
O 21	Landskapsförordning (2006:72) om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden	919
O 22	Landskapslag (1983:57) om studieledighet	919

Kultur och idrott

O 23	Landskapslag (1965:9) om fornminnen	921
O 24	Landskapsförordning (2011:100) om fornminnesregister	924
O 25	Landskapslag (2007:19) om skydd av det maritima kulturarvet	924
O 26	Landskapslag (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse	926
O 27	Landskapslag (1986:58) om skydd för kulturhistoriskt värdefulla föremål	928
O 28	Landskapslag (1997:82) om allmänna bibliotek	929
O 29	Biblioteksförordning (1997:83) för landskapet Åland	930
O 30	Landskapslag (1985:29) om stöd för litterär verksamhet	930

O 31	Landskapslag (1993:75) om medborgarinstitut	931
O 32	Landskapsförordning (1994:82) om medborgarinstitut	931
O 33	Landskapslag (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund	932
O 34	Landskapslag (1983:39) om kulturell verksamhet	934
O 35	Landskapslag (1989:31) angående landskapsgaranti för kulturella utställningar	935
O 36	Landskapslag (1987:86) om ungdomsarbete	935
O 37	Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland	937
O 38	Landskapsförordning (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund	939
O 39	Landskapslag (1996:53) om Ålands kulturdelegation	939

Internationella fördrag

Bilaterala avtal rörande beskattning	941
Bilaterala avtal rörande vägtrafik och sjöfart	945
Bilaterala avtal rörande social trygghet m.m.	947
Konventioner mellan flera länder	947

Lagar och avtal som utgjort grund för självstyrelsen

Den första självstyrelselagen	953
Lag om självstyrelse för Åland 6.5.1920 (FFS 124/1920)	954
Lag angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland 6.5.1920 (FFS 125/1920)	957
Lag om ändring av lagen angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland 30.12.1921 (FFS 309/1921)	957
Folkförbundsrådets beslut av den 24 juni 1921	958
Ålandsöverenskommelsen av den 27 juni 1921	959
Lag innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning 11.8.1922 (den s.k. garantilagen) (FFS 189/1922)	960
Självstyrelselag för Åland 28.12.1951 (ÅFS 5/1952)	961
Förordning om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland 19.2.1954/34 (FFS 47/1954)	969
Konvention angående Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering	971

Dokument som har samband med Finlands anslutning till Europeiska unionen

Dokument om Åland i samband med Finlands anslutning till Europeiska unionen	975
---	-----

Författningsregister

Författningsregister (i kronologisk ordning)	979
--	-----

Alfabetiskt sakregister

Alfabetiskt sakregister	989
-------------------------------	-----

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

(FFS 1144/1991) (FFS 1556/1994) (FFS 520/1996)
(FFS 75/2000) (FFS 68/2004) (FFS 847/2009)
(FFS 1176/2009) (FFS 1115/2011)

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Självstyrelse för Åland

Landskapet Åland tillkommer självstyrelse enligt vad som stadgas i denna lag.

2 §. Landskapets område

Landskapet omfattar det område som när denna lag träder i kraft hör till landskapet samt det territorialvatten som enligt gällande stadganden om gränserna för Finlands territorialvatten omedelbart ansluter sig till detta område.

Om rikets överhöghet utvidgas utöver territorialvattengränsen, kan även landskapets behörighet utvidgas till de delar som bestäms efter överenskomelse mellan riket och landskapet.

3 §. Landskapets organ

Landskapet Ålands befolkning företräds i fråga om självstyrelsen av Ålands lagting.

Landskapets allmänna styrelse och förvaltning ankommer på Ålands landskapsregering och de myndigheter som lyder under den. (2004/11)

4 §. Landshövdingen

Regeringen företräds i landskapet av landshövdingen. Om utnämning av landshövdingen stadgas i 52 §.

5 §. (2004/11) Ålandsdelegationen

Ålandsdelegationen är ett för landskapet och riket gemensamt organ. Bestämmelser om delegationens sammansättning och uppgifter samt om kostnaderna för den finns i 19, 32, 55 - 57 och 59 b §.

2 kap. Åländsk hembygdsrätt

6 §. Hembygdsrätt med stöd av lag

Åländsk hembygdsrätt tillkommer

1) den som när denna lag träder i kraft har hembygdsrätt enligt självstyrelselagen för Åland (670/1951) och

2) ett barn under 18 år som har finskt medborgarskap och är bosatt i landskapet, om fadern eller modern har hembygdsrätt.

7 §. Förvärv av hembygdsrätt på ansökan

Hembygdsrätt beviljas av landskapsregeringen. (2004/11)

Hembygdsrätt skall, om inte vägande skäl föranleder avslag, på ansökan beviljas finska medborgare som

- 1) har flyttat in till landskapet och
- 2) utan avbrott har haft sitt egentliga bo och hemvist i landskapet under minst fem års tid och som
- 3) har tillfredsställande kunskaper i svenska.

Också den som inte fyller kraven i 2 mom. 2 och 3 punkten kan av särskilda skäl beviljas hembygdsrätt enligt vad som stadgas i landskapslag.

Den omständighet, att person som ansökt om åländsk hembygdsrätt under den tid ansökan var anhängig hos Ålands [landskapsstyrelse] hade flyttat bort från landskapet, utgjorde inte sådant vägande skäl som avses i [3 § 2 mom.] självstyrelselagen för Åland. **HFD 1991 A 3.**

[Landskapsstyrelsens] beslut medelst vilket avslagits en tysk medborgares ansökan om åländsk hembygdsrätt på den grund att sökanden saknade finskt medborgarskap, var inte i strid med i [artikel 126.2c EES-avtalet] stadgade krav på likabehandling. **HFD 1995 A 3.**

Anm. Efter Finlands anslutning till Europeiska unionen gäller i stället för EES-avtalets likabehandlingsregler motsvarande bestämmelser i Romfördraget (bl.a. artikel 12), se Lag om godkännande av vissa bestämmelser i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen, FFS 1540/94, FördragsS 102.

Ålands [landskapsstyrelsens] beslut varmed en svensk medborgares ansökan om hembygdsrätt hade avslagits på den grunden att han inte innehade finskt medborgarskap var inte i strid med fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen och de stadganden i Europeiska gemenskapernas rätt vilka med stöd av sagda fördrag iakttas i Finland. [Landskapsstyrelsens] beslut stred inte heller mot det i [7] artikeln i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen stadgade förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet. Inhämtandet av Europeiska gemenskapernas domstols förhandsavgörande ansågs ej vara erforderligt för tolkning av Europeiska gemenskapens rättsakter. **HFD 1996 A 1.**

Anm. Artikel 7 motsvaras numera av artikel 18 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Med beaktande av den tid som ett par bott utanför landskapet på grund av makens specialiseringsutbildning ansågs de inte utan avbrott ha haft sitt egentliga bo och hemvist i landskapet under minst fem år. **HFD 2002:92** (omröstn.)

8 §. Förlust av hembygdsrätt

Den som förlorar sitt finska medborgarskap förlorar även sin hembygdsrätt.

Om förlust av hembygdsrätt för den som annat än tillfälligt flyttar från landskapet stadgas i landskapslag.

9 §. Deltagande i val och valbarhet

I val av lagtingets ledamöter och kommunernas fullmäktige och när övriga förtroendevalda inom

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

landskaps- och kommunalförvaltningen utses får endast den delta som har hembygdsrätt. Endast den som har hembygdsrätt är valbar till sådana uppdrag.

Om rösträtt och valbarhet i vissa fall stadgas i 67 §.

10 §. Rätt att förvärva fast egendom

Om inskränkningar i rätten att med ägande- eller nyttjanderätt förvärva fast egendom och därmed jämförbar egendom i landskapet stadgas i jordförvärvslagen för Åland (3/1975). Inskränkningarna gäller inte den som har hembygdsrätt.

11 §. Näringsrätt

Rätten att i landskapet utöva rörelse eller yrke som näring kan för den som inte har hembygdsrätt inskränkas genom landskapslag. En sådan landskapslag får dock inte inskränka rätten för den som är bosatt i landskapet att idka sådan näring som bedrivs utan annat biträde än make eller egna omyndiga barn och utan begagnande av affärslokal, kontor eller något annat särskilt driftställe.

12 §. Fullgörande av värnplikt

Den som har hembygdsrätt har rätt att i stället för att fullgöra värnplikt tjänstgöra på motsvarande sätt vid lots- och fyrinrättningen eller i någon annan civilförvaltning.

Om tjänstgöringen vid lots- och fyrinrättningen stadgas i rikslag efter att lagtinget har beretts tillfälle att ge utlåtande i saken. Om tjänstgöringen i annan civilförvaltning stadgas i rikslag med lagtingets bifall. Tills sådan tjänstgöring som avses här har ordnats är de invånare i landskapet som avses i 1 mom. befriade från att fullgöra värnplikt.

Vad som stadgas i 1 mom. gäller inte dem som efter fyllda 12 år har inflyttat till landskapet från annan ort.

3 kap. Lagtinget och landskapsregeringen (2004/11)**13 §. Val av lagtingets ledamöter**

Lagtingets ledamöter utses genom omedelbara och hemliga val där rösträtten är allmän och lika för alla röstberättigade.

14 §. Öppnande och avslutande av lagtinget

Lagtinget öppnas och avslutas av republikens president eller på hans vägnar av landshövdingen. Landshövdingen överlämnar presidentens framställningar och meddelanden till lagtinget.

15 §. Upplösning av lagtinget

Republikens president kan efter samråd med lagtingets talman upplösa lagtinget och förordna om nya val. Om lagtingets rätt att upplösa sig och förordna om nya val stadgas i landskapslag.

16 §. (2004/11) Landskapsregeringen

Landskapsregeringen utses på det sätt som föreskrivs i landskapslag.

4 kap. Landskapets behörighet**17 §. Stiftande av landskapslagar**

Lagtinget stiftar lagar för landskapet (landskapslagar).

18 §. Landskapets lagstiftningsbehörighet

Landskapet har lagstiftningsbehörighet i fråga om

1) (2004/11) lagtingets organisation och uppgifter samt val av lagtingets ledamöter; landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar,

2) landskapets tjänstemän, tjänstekollektivavtal för landskapets anställda, disciplinär bestraffning av landskapets tjänstemän,

2a) (1996/59) arbetspensionsskydd för landskapets anställda och för förtroendevalda inom landskapsförvaltningen samt för rektorer, lärare och timlärare vid grundskolor i landskapet,

3) landskapets flagga och vapen och deras användning i landskapet, användningen av landskapets flagga på landskapets fartyg samt på handelsfartyg och fiske-, fritids- och därmed jämförbara farkoster som har hemort i landskapet, dock så att statliga ämbetsverks och inrättnings samt enskildas rätt att använda rikets flagga inte får inskränkas,

4) kommunindelning, kommunala val, kommunernas förvaltning, kommunernas tjänsteinnehavare, tjänstekollektivavtal för kommunernas anställda, disciplinär bestraffning av kommunernas tjänsteinnehavare,

5) landskapet tillkommande tilläggsskatt på inkomst och tillfällig extra inkomstskatt, landskapet tillkommande närings- och nöjesskatter, grunderna för avgifter till landskapet, kommunerna tillkommande skatter,

6) allmän ordning och säkerhet med de undantag som nämns i 27 § 27, 34 och 35 punkten; brand- och räddningsväsendet,

7) byggnads- och planväsendet, grannelagsförhållanden, bostadsproduktion,

8) inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för allmänt behov mot full ersättning, med undantag av vad som stadgas i 61 §,

9) hyra och hyresreglering, lega av jord,

10) natur- och miljövärd, friluftsliv, vattenrätt,

11) fornminnen, skydd av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och föremål i landskapet,

12) hälso- och sjukvård, med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkten; eldbegärgelse,

13) socialvård; tillstånd till utskänkning av alkohol-drycker,

14) (1996/59) undervisning, läroavtal, kultur, idrott, ungdomsarbete; arkiv-, biblioteks- och museiväsendet med det undantag som stadgas i 27 § 39 punkten,

15) jord- och skogsbruk; styrning av lantbruksproduktionen, dock så att förhandlingar skall föras med de statsmyndigheter saken gäller innan lagstiftningsåtgärder angående styrning av lantbruksproduktionen vidtas,

16) jakt och fiske, registrering av fiskefartyg, styrning av fiskerinäringen,

17) djurskydd och veterinärväsendet med de undantag som stadgas i 27 § 31-33 punkten,

18) tillvaratagande av jordbruksmarks, skogsmarks och fiskevattnens produktionsförmåga; skyldighet att i sådant syfte mot full ersättning i någon annans besittning för viss tid upplåta jordbruksmark och fiskevatten som är outnyttjade eller endast delvis utnyttjade,

19) rätt att leta efter, inmuta och utnyttja mineralfyndigheter,

20) postväsendet samt rätt att utöva rundradio- och televisionsverksamhet inom landskapet med de begränsningar som följer av 27 § 4 punkten,

21) vägar och kanaler, vägtrafik, spårbunden trafik, båttrafik, farleder för den lokala sjötrafiken,

22) näringsverksamhet med beaktande av vad som stadgas i 11 §, 27 § 2, 4, 9, 12-15, 17-19, 26, 27, 29-34, 37 och 40 punkten samt 29 § 1 mom. 3-5 punkten, dock så att även lagtinget har behörighet att vidta åtgärder för att främja sådan näringsverksamhet som avses i de nämnda punkterna,

23) främjande av sysselsättningen,

24) statistik om förhållandena i landskapet,

25) beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet,

26) utsättande och utdömande av vite samt användning av andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet,

27) övriga angelägenheter som enligt grundsatserna i denna lag skall hänföras till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Enligt 18 § 21 och 25 punkterna i den år 1991 givna självstyrelselagen för Åland hade landskapet Åland behörighet att lagstifta om beläggande av rattfylleri med frihetsstraff. Då det i landskapet inte hade utfärdats sådana straffstadganden skulle det i landskapet enligt övergångsstadgandena i den nämnda självstyrelselagen tillämpas strafflagens stadganden om rattfylleri i den lydelse de hade då självstyrelselagen trädde i kraft **HD 1996:106**

Landskapet Åland hade givits lagstiftningsbehörighet gällande vägar. Då det i landskapet inte hade utfärdats bestämmelser om enskilda vägar, skulle 38b § i lagen om enskilda vägar tillämpas i landskapet i den lydelse lagrummet hade då självstyrelselagen trädde i kraft **HD 2005:18**

19 §. Lagstiftningskontrollen

Beslut om antagande av landskapslag skall tillställas justitieministeriet, samt Ålandsdelegationen som avger utlåtande över beslutet till justitieministeriet innan beslutet föredras för republikens president. (1995/6)

Finner republikens president att lagtinget har överskridit sin lagstiftningsbehörighet eller att landskapslagen rör rikets inre eller yttre säkerhet, kan presidenten, efter att högsta domstolens utlåtande har inhämtats, inom fyra månader från den dag då lagtingsbeslutet delgavs justitieministeriet förordna att lagen skall förfalla i sin helhet eller till någon viss del. (1995/6)

I en landskapslag kan för vinnande av enhetlighet och överskådlighet upptas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Upptagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

20 §. (2004/11) Ikraftträdande och publicering av landskapslagar

När republikens president har förordnat att en landskapslag skall förfalla eller har beslutat att inte in-

lägga veto, skall landskapsregeringen underrättas om detta. Gäller presidentens veto endast en viss del av en landskapslag, skall landskapsregeringen på det sätt som anges i landskapslag avgöra om landskapslagen skall träda i kraft till övriga delar eller om den skall förfalla i sin helhet.

Landskapslagarna publiceras av landskapsregeringen i Ålands författningssamling. En landskapslag träder i kraft den dag lagtinget har bestämt. Har tidpunkten inte angetts i landskapslagen, skall landskapsregeringen bestämma den. Har en landskapslag inte publicerats senast vid den tidpunkt som har bestämts för ikraftträdandet, träder den i kraft samma dag den publiceras.

Förutsätter ett anslag i landskapets budget att en landskapslag stiftas och finns det särskilda skäl för att landskapslagen skall träda i kraft snabbt, kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att lagen helt eller delvis skall träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt. Om presidenten därefter förordnar att landskapslagen helt eller delvis skall förfalla, skall landskapsregeringen genast, i den ordning som gäller för publicering av landskapslagar, meddela att lagen eller en del av den upphör att gälla räknat från den dag då meddelandet publiceras.

21 §. (2004/11) Landskapsförordningar

Landskapsregeringen kan med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag skall dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag.

Vad som i 19 § 3 mom. sägs om landskapslagar gäller på motsvarande sätt landskapsförordningar.

22 §. (2004/11) Lagtingets och landskapsregeringens initiativ

Lagtinget kan väcka initiativ i frågor som hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Initiativet föreläggs riksdagen genom regeringens försorg.

Landskapsregeringen kan i frågor som avses i 1 mom. göra framställning om att förordningar och administrativa föreskrifter för landskapet skall utfärdas.

23 §. Landskapets förvaltningsbehörighet

Förvaltningen i angelägenheter som har hänförts till landskapets lagstiftningsbehörighet ankommer på självstyrelsemyndigheterna med iakttagande av

1) att statistiska uppgifter för rikets behov som en landskapsmyndighet har tillgång till på begäran skall tillhandahållas riksmyndigheterna,

2) att insamlandet av statistiska uppgifter för landskapets behov skall ske i samarbete med de riksmyndigheter som saken gäller,

3) (2004/11) att landskapsregeringen skall begära utlåtande av behöriga riksmyndigheter innan en åtgärd som gäller en fast fornlämning vidtas,

4) (2004/11) att landskapsregeringen skall begära utlåtande av riksarkivet innan beslut fattas om utgallring av handlingar ur landskapsmyndigheternas eller

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

de kommunala och kyrkliga myndigheternas arkiv i landskapet.

24 §. Tjänsteinnehavarnas medborgarskap

Som tjänstemän i landskapet eller som tjänsteinnehavare i åländska kommuner kan anställas finska, danska, isländska, norska eller svenska medborgare. Om anställning av andra utländska medborgare stadgas i landskapslag.

Som polismän kan endast finska medborgare anställas.

25 §. (2004/11) Förvaltningsrättskipningen

Besvär över beslut som har fattats av myndigheter under landskapsregeringen anförs hos Ålands förvaltningsdomstol. Beslut av kommunala myndigheter överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol, om inte beslutet enligt rikslag skall överklagas hos någon annan myndighet. I landskapslag kan dock bestämmas att beslut i förvaltningsangelägenheter som har fattats av myndigheter under landskapsregeringen och som inte gäller skatt eller avgift samt beslut av en kommunal myndighet i ärenden som hör till landskapets behörighet överklagas hos landskapsregeringen i stället för hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär över beslut som landskapsregeringen fattat i pensionsärenden anförs dock hos försäkringsdomstolen. I landskapsregeringens beslut i utnämningsärenden får ändring inte sökas genom besvär.

Med avvikelse från vad som sägs i 1 och 2 mom. skall besvär över beslut som en landskapsmyndighet har fattat med stöd av en överenskommelseförordning överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

26 §. Inrättande av en förvaltningsdomstol

För förvaltningsrättskipningen kan genom rikslag inrättas en domstol i landskapet. Utan hinder av 25 § kan en sådan domstol i landskapslag anförtros rättskipningsuppgifter i de förvaltningsangelägenheter som hör till landskapets behörighet.

Se Lag om Ålands förvaltningsdomstol, Om 501 FL II (under 26 §)

5 kap. Rikets behörighet**27 §. Rikets lagstiftningsbehörighet**

Riket har lagstiftningsbehörighet i fråga om

1) (2000/38) stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelse från grundlag,

2) rätt att vistas i landet, att välja boningsort och att färdas från en ort till en annan, utövande av yttrande-, förenings- och församlingsfriheten, brev-, telegraf- och telefonhemligheten,

3) statsmyndigheternas organisation och verksamhet,

4) (2004/11) förhållandet till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9 a kap.,

5) rikets flagga och vapen samt deras användning med de undantag som nämns i 18 § 3 punkten,

6) släkt- och förnamn, förmynderskap, dödförklaring,

7) äktenskap och familjeförhållanden, barns rättsliga ställning och adoption, arv med de undantag som avses i 10 §,

8) föreningar och stiftelser, bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar, bokföring,

9) hela riket gällande allmänna villkor för utlänningsars och utländska sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier samt att idka näring,

10) upphovsrätt, patent, mönsterrätt och varumärke, otillbörligt förfarande i näringsverksamhet, främjande av konkurrens, konsumentskydd,

11) försäkringsavtal,

12) utrikeshandeln,

13) handelssjöfart samt farleder för handelssjöfarten,

14) luftfart,

15) priset på lantbruks- och fiskeriprodukter samt främjande av export av lantbruksprodukter,

16) fastighetsbildning och fastighetsregistrering samt därmed sammanhängande uppgifter,

17) mineralfyndigheter och gruvdrift med de undantag som stadgas i 18 § 19 punkten,

18) (2004/11) kärnkraft, dock så att byggande, innehav och användning av anläggningar för utvinande av kärnkraft eller hantering eller förvaring av material i anslutning härtil får ske i landskapet endast med landskapsregeringens samtycke,

19) måttenheter, mätredskap och mätmetoder, standardisering,

20) tillverkning och kontrollstämpling av ädla metaller samt handel med arbeten som innehåller ädla metaller,

21) arbetsrätt med undantag av tjänstekollektivavtal för landskapets och kommunernas anställda och med beaktande av vad som stadgas i 29 § 1 mom. 6 punkten och 29 § 2 mom.,

22) straffrätt med undantag av vad som stadgas i 18 § 25 punkten,

23) rättskipning med beaktande av vad som stadgas i 25 och 26 §§; förundersökning, verkställighet av domar och straff samt utlämning för brott,

24) administrativa ingrepp i den personliga friheten,

25) kyrkolagen och annan lagstiftning om religionssamfund, rätt till anställning i offentlig tjänst utan avseende på trosbekännelse,

26) medborgarskap, utlänningslagstiftning, pass,

27) skjutvapen och skjutförmödenheter,

28) (2004/11) befolkningsskyddet, dock så att beslut om förflyttning av i landskapet bosatta personer till en ort utanför landskapet kan fattas endast med landskapsregeringens samtycke,

29) smittsamma sjukdomar hos människor, kastrening och sterilisering, avbrytande av havandeskap, konstbefruktnings-, rättsmedicinska undersökningar,

30) behörigheten att vara verksam inom hälso- och sjukvården, apoteksväsendet, mediciner och produkter av läkemedelstyp, narkotiska ämnen samt framställning av gifter och fastställande av deras användningsändamål,

31) smittsamma sjukdomar hos husdjur,

32) förbud mot införande av djur och djurprodukter,

33) förebyggande av införsel av växtförstörare till landet,

34) försvarsväsendet och gränsbevakningen med beaktande av vad som stadgas i 12 §, ordningsmaktens verksamhet för tryggnad av statens säkerhet, försvarstillstånd, beredskap inför undantagsförhållanden,

35) explosiva ämnen till den del rikets säkerhet berörs,

36) skatter och avgifter med de undantag som nämns i 18 § 5 punkten,

37) sedelutgivning och valuta,

38) statistik för rikets behov,

39) arkivalier som härrör från statsmyndigheter med beaktande av vad som stadgas i 30 § 17 punkten,

40) (2004/11) televäsendet, dock så att tillstånd att utöva allmän televerksamhet i landskapet får beviljas av en riksmyndighet endast med landskapsregeringens samtycke,

41) andra än i denna paragraf särskilt nämnda privaträttsliga angelägenheter, om de inte direkt hänförs till ett rättsområde som enligt denna lag hör till landskapets lagstiftningsbehörighet,

42) övriga angelägenheter som enligt grundsatserna i denna lag skall hänföras till rikets lagstiftningsbehörighet.

28 §. Rikslagar som har särskild betydelse för landskapet

Utan lagtingets bifall träder en ändring av grundlag eller annan rikslag inte i kraft i landskapet, såvitt det är fråga om principerna för enskildas rätt att i landskapet äga fast egendom eller tillgångar som hör till näringsverksamhet.

I fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet skall utlåtande inhämtas av landskapet innan lagen stiftas.

29 §. Överföring av lagstiftningsbehörigheten till landskapet

Riket har utöver vad som stadgas i 27 § lagstiftningsbehörighet i fråga om

1) folkbokföring,

2) handels-, förenings- och fartygsregister,

3) (1996/59) arbetspensionsskydd för kommunernas anställda och för förtroendevalda inom kommunalförvaltningen samt arbetspensionsskydd för andra, med de undantag som följer av 18 § 2a punkten, och annan socialförsäkring,

4) annan än i 18 § 13 punkten nämnd alkohollagstiftning,

5) bank- och kreditväsendet,

6) (1996/59) arbetsavtal, med de undantag som beträffande läroavtal följer av 18 § 14 punkten, och samarbete inom företag.

Inom rättsområden som nämns i 1 mom. kan med lagtingets samtycke lagstiftningsbehörigheten helt eller till vissa delar överföras på landskapet genom lag. I en sådan lag skall intas stadganden om de åtgärder som föranleds av överförandet.

Den vars anställningsförhållande till staten berörs av en överföring av behörighet enligt 2 mom. skall,

om han samtycker därtill, med bibehållna förmåner överföras till motsvarande uppgift i landskapets tjänst i enlighet med vad som närmare stadgas i förordning.

30 §. Behörighet och förfarande i förvaltningsärenden

Förvaltningen i angelägenheter som faller inom rikets lagstiftningsbehörighet ankommer på riksmyndigheterna med iakttagande av följande:

1) när statstjänster besätts i landskapet skall särskild betydelse tillmätas att den som anställs har kännedom om landskapets förhållanden eller är bosatt i landskapet,

2) i pass som i landskapet utfärdas för den som har hembygdsrätt skall också ingå ordet "Åland",

3) landskapsmyndigheterna deltar i befolkningskyddet i enlighet med vad som stadgas i en överenskommelseförordning,

4) fullgörandet av arbetsplikt som gäller medborgarna allmänt kan för den som har hembygdsrätt endast åläggas i civila uppgifter inom landskapet,

5) statistiska uppgifter om förhållandena i landskapet som en riksmyndighet har tillgång till skall på begäran tillhandahållas behöriga myndigheter i landskapet,

6) riksmyndigheterna skall se till att landskapet erhåller frekvenser som behövs för radio- och televisionsutstråddningar i landskapet,

7) (2004/11) beviljande av tillstånd för utlänningar eller utländska sammanslutningar att äga och besitta fast egendom i landskapet eller att idka näring där ankommer på landskapsregeringen, som innan ett sådant ärende avgörs skall inhämta utlåtande av behörig riksmyndighet,

8) (2004/11) de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur och lagstiftningen om förebyggande av införsel till landet av växtförstörare samt lagstiftningen om framställning och användning av gifter ankommer på en riksmyndighet, skall i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan i landskapslag bestämd myndighet,

9) upphävd (1995/6),

10) (2004/11) de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden handhas i landskapet av en särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd,

11) (2010/56) de uppgifter som enligt lagstiftningen om konsumentrådgivning ankommer på magistraterna ska i landskapet skötas av landskapsmyndigheterna i enlighet med avtal mellan landskapet och staten,

12) (2004/11) nya farleder för handelssjöfarten kan inrättas i landskapet endast med landskapsregeringens samtycke med beaktande av vad som bestäms i 62 §,

13) (2004/11) i ärenden som gäller tillstånd att med utländska fartyg idka handelssjöfart i landskapet eller mellan landskapet och det övriga Finland, skall samråd äga rum med landskapsregeringen,

14) (2004/11) vid handläggningen av frågor om fartbegränsningar för handelsfartyg i farleder inom landskapet samt i andra frågor om sjötrafiken som har särskild betydelse för landskapet, skall riksmyndigheterna samråda med landskapsregeringen,

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

15) (2004/11) frågor som gäller rätt att idka intern lufttrafik i landskapet ankommer på landskapsregeringen, dock så att utlåtande av riksmyndigheterna skall inhämtas,

16) (2004/11) när en riksmyndighet handlägger sådana frågor rörande lufttrafiken som har särskild betydelse för landskapet, skall samråd äga rum med landskapsregeringen,

17) (2004/11) arkivalier härrörande från statsmyndigheter som är verksamma i landskapet får föras bort från landskapet endast efter samråd med landskapsregeringen,

18) (2004/11) beslut av Finlands Bank som kan väntas få särskild betydelse för landskapets näringsliv eller sysselsättningen i landskapet skall om möjligt fattas först efter samråd med landskapsregeringen,

19) (2004/11) landskapsregeringen har rätt att jämte statsrådet vara företräd vid förhandlingar med producenternas centralorganisationer om inkomsten för lantbrukare och fiskare och om styrningen av lantbruksproduktionen och fiskerinäringen,

20) (2004/11) innan beslut fattas om sådana ändringar i importskyddet för lantbruks- och fiskeriprodukter som särskilt kan beröra lantbruksproduktionen och fiskerinäringen i landskapet, skall landskapsregeringen höras,

21) (2004/11) utlåtande av landskapsregeringen skall inhämtas innan tillstånd beviljas till utövande av tillståndspliktig näring, om beviljandet ankommer på en riksmyndighet,

22) (2004/11) innan beslut fattas om indragning av en inrättning eller ett fast arbetsställe vid statens lokalförvaltning i landskapet skall landskapsregeringen höras,

23) insamlande av statistiska uppgifter om Åland för rikets behov skall ske i samarbete med respektive myndigheter i landskapet.

31 §. (2004/11) Riksmyndigheternas skyldighet att bistå landskapsmyndigheterna

Riksmyndigheterna är skyldiga att inom gränserna för sin allmänna behörighet på begäran av landskapsregeringen bistå landskapsmyndigheterna vid skötseln av uppgifter som hör till självstyrelsen.

32 §. Överenskommelseförordningar

Genom förordning och med landskapsregeringens samtycke kan uppgifter som hör till riksförvaltningen för viss tid eller tills vidare överföras på en landskapsmyndighet eller uppgifter som hör till landskapsförvaltningen överföras på en riksmyndighet (*överenskommelseförordning*). (2004/11)

Om överenskommelsen sägs upp, skall förordningen ändras eller upphävas så snart som möjligt, dock senast inom ett år räknat från dagen för uppsägningen. Ändras eller upphävs förordningen inte inom denna tid, skall överenskommelsen anses ha upphört att gälla ett år efter uppsägningen. En landskapslag som innebär ändring av en överenskommelseförordning får till den del den avviker från överenskommelseförordningen inte tillämpas så länge förordningen är i kraft.

Över förslag till överenskommelseförordningar skall utlåtande av Ålandsdelegationen begäras. Överenskommelseförordningar utfärdas av republikens president. (1995/6)

33 §. (2004/11) Inhämtande av landskapsregeringens utlåtande

Innan republikens president, statsrådet, ett ministerium eller någon annan myndighet utfärdar föreskrifter som uteslutande gäller landskapet eller som annars har särskild betydelse för landskapet, skall landskapsregeringens utlåtande i saken inhämtas.

34 §. Beslutsfattande och föredragning

I ärenden som gäller landskapets självstyrelse fattar republikens president beslut på det sätt som anges i 58 § grundlagen. (2000/38)

Ärenden som gäller självstyrelsen föredras i statsrådet från justitieministeriet. Ärenden som gäller landskapets ekonomi föredras dock från finansministeriet.

Till föredragande i ärenden som avses i 2 mom. förordnar statsrådet personer som är förtrogna med landskapets självstyrelse.

35 §. Rättskipning

Rättskipningen i landskapet ankommer på de domstolar och myndigheter om vilka stadgas i rikslag, om inte något annat följer av 25 eller 26 §.

6 kap. Språkstadganden

36 §. Ämbetsspråket

Landskapet är enspråkigt svenskt. Ämbetsspråket i stats-, landskaps- och kommunalförvaltningen är svenska.

Ålandsdelegationens ämbetsspråk är svenska. Utlåtanden och avgöranden av högsta domstolen som avses i denna lag skall avfattas på svenska.

Vad som i denna lag stadgas om språket inom statsförvaltningen gäller i tillämpliga delar även för den evangelisk-lutherska kyrkans myndigheter i den mån annat inte följer av kyrkolagen.

37 §. Rätt att använda finska

Finska medborgare har rätt att i egen sak inför domstol och andra statsmyndigheter i landskapet använda finska.

38 §. Skriftväxlingsspråk

Skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter i landskapet skall avfattas på svenska. Detsamma gäller skrivelser och andra handlingar mellan å ena sidan nämnda myndigheter och Ålandsdelegationen och å andra sidan statsrådet, de centrala statsmyndigheterna samt sådana överdomstolar och andra statsmyndigheter vilkas ämbetsdistrikt innefattar landskapet eller en del därav.

Fördrag som enligt 59 § skall tillställas lagtinget för godkännande, kan likväl översändas till landskapet på originalspråket, om fördraget med stöd av lag inte publiceras på svenska. En handling som enligt 59a § skall delges landskapet kan översändas på originalspråket, om den inte ännu översatts till svenska. (1995/6)

Vad som stadgas i 1 mom. om landskapsmyndigheterna gäller även de kommunala myndigheterna i landskapet.

39 §. Översättningar

Domstolarna och Statens ämbetsverk på Åland ska på begäran av sakägare till sina expeditioner foga en översättning till finska. (2010/56)

Är en handling som har tillställts en domstol eller någon annan riksmyndighet avfattad på finska, skall myndigheten vid behov se till att handlingen översätts till svenska.

En enskild sakägare i landskapet har rätt att i ärenden som handläggs av en i 38 § 1 mom. nämnd statsmyndighet i riket till expeditionen få fogad en översättning till svenska i de fall då expeditionen med stöd av den allmänna språklagstiftningen utfärdas på finska.

40 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket i skolor som bekostas med allmänna medel och får understöd av sådana är svenska, om inte något annat stadgas genom landskapslag.

41 §. Kunskaper i finska

Den som har avlagt examen vid en undervisningsanstalt i landskapet kan, i enlighet med vad som närmare stadgas i förordning, vinna inträde och avlägga examen vid en svensk- eller tvåspråkig undervisningsanstalt vars huvudman är staten eller som erhåller understöd av staten, även om han inte har de kunskaper i finska som krävs för inträde och avläggande av examen.

Se SRF om den kunskap i finska som vid universitet och yrkeshögskola krävs av åländska studerande (FFS 841/2000)

42 §. Statsanställdas språkkunskap

Bestämmelser om den språkkunskap som krävs för statsanställda i landskapet utfärdas med landskapsregeringens samtycke genom förordning av statsrådet. (2004/11)

Staten skall anordna utbildning på svenska för sina anställda i landskapet.

Se 75 §, 65 § 2 mom och SRF om de språkkunskaper som krävs av statsanställda i landskapet Åland (FFS 1218/2007)

43 §. Information och föreskrifter på svenska

Statsrådet skall verka för att behövlig information om varor och tjänster till åländska konsumenter i mån av möjlighet ges på svenska.

Statsrådet skall även se till att bestämmelser och föreskrifter som skall gälla i landskapet finns tillgängliga på svenska.

7 kap. Landskapets ekonomi

44 §. (1996/59) Budget

Lagtinget fastställer budget för landskapet. Närmare bestämmelser om landskapets budget fastställs i landskapslag.

När budgeten fastställs skall lagtinget sträva efter att de sociala förmånerna för landskapets befolkning är minst desamma som i riket.

Om lagtingets rätt att lagstifta om skatter samt om grunderna för avgifter som uppbärs inom landskapsförvaltningen stadgas i 18 § 5 punkten.

45 §. Avräkning

För att täcka utgifterna för självstyrelsen tillförs landskapet årligen av statsmedel ett belopp som fastställs vid en särskild avräkning (avräkningsbeloppet).

Avräkningen verkställs årligen i efterhand för varje kalenderår. På avräkningsbeloppet betalas ett årligt förskott.

46 §. Beräkning av avräkningsbeloppet

Avräkningsbeloppet beräknas så att de i statsboks slutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för upptagna nya statslån multipliceras med ett visst relationstal (*avräkningsgrunden*).

47 §. Avräkningsgrunden och ändring av den

Avräkningsgrunden är 0,45 procent.

Om grunderna för statsboks slutet genomgår ändringar som väsentligt inverkar på avräkningsbeloppets storlek, skall avräkningsgrunden ändras.

Avräkningsgrunden skall höjas,

1) om landskapets utgifter har ökat genom att landskapet övertar förvaltningsuppgifter som ankommer på riket eller, efter överenskommelse med riket, genom att landskapet svarar för verksamhet som helt eller till betydande del tjänar riksintressen,

2) om uppnåendet av självstyrelsens syften orsakar väsentligt ökade kostnader, eller

3) om landskapets förvaltning annars belastas av betydande utgifter som inte hade förutsetts när denna lag stiftades.

Avräkningsgrunden skall sänkas, om riket har övertagit förvaltningsuppgifter som ankommer på landskapet och landskapets utgifter därigenom har minskat.

Om ändring av avräkningsgrunden stadgas i rikslag med lagtingets bifall.

48 §. Extra anslag

På framställning av lagtinget kan extra anslag beviljas för osedvanligt stora engångsutgifter som inte rimligen kan finansieras med landskapets budget. Extra anslag kan beviljas endast för uppgifter som faller inom landskapets behörighet.

49 §. Skattegottgörelse

Överstiger den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten 0,5 procent av motsvarande skatt i hela riket, tillkommer det överstigande beloppet (*skattegottgörelse*) landskapet.

50 §. Upptagande av lån

För landskapets behov kan upptas obligationslån och andra lån.

51 §. Särskilda bidrag

Landskapet skall beviljas bidrag av statsmedel

1) till förhindrande eller undanröjande av sådana väsentliga rubbningar i samhällsekonomin som särskilt drabbar landskapet, samt

2) för täckande av sådana kostnader som föranleds av naturkatastrof, kärnkraftsolycka, oljeutsläpp eller någon annan därmed jämförbar händelse, om inte landskapet skäligen bör bära kostnaderna.

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

Framställning om bidrag skall göras av landskapsregeringen senast under året efter det kalenderår till vilket utgifterna hänför sig. Ärendet skall om möjligt avgöras inom sex månader efter framställningen. (2004/11)

8 kap. Landshövdingen och Ålandsdelegationen**52 §. Utnämning av landshövdingen**

Till landshövding utnämns en person som har nödvändiga förutsättningar att utöva ämbetet så att landskapet förvaltas väl och statens säkerhet tillvaratas.

Landshövdingen utnämns av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Om samförstånd inte uppnås, skall presidenten utse landshövdingen bland fem personer som har föreslagits av lagtinget.

53 §. Tjänstförrättande landshövding

Om tjänsten som landshövding är obesatt eller landshövdingen har förhinder, kan republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman förordna en lämplig person att tills vidare sköta tjänsten.

54 §. Entledigande av landshövdingen

Uppkommer fråga om entledigande av landshövdingen, skall lagtingets talman höras innan beslut fattas.

55 §. Ålandsdelegationens sammansättning och beslutförhet

Ordförande i Ålandsdelegationen är landshövdingen eller någon annan som har förordnats av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Vid förhinder för ordföranden förs ordet av hans suppleant, som likaså förordnas av presidenten efter överenskommelse med lagtingets talman. Till ledamöter i delegationen utser statsrådet och lagtinget vardera två personer och för var och en av dem två suppleanter.

Delegationen är beslutför endast såsom fulltalig.

Delegationen kan höra sakkunniga.

56 §. Ålandsdelegationens uppgifter

Delegationen ger på begäran utlåtanden till statsrådet och ministerierna samt till landskapsregeringen och domstolar. (2004/11)

Delegationen skall avgöra ärenden som avses i 62 §.

Delegationen skall dessutom

1) verkställa den avräkning som avses i 45 §,

2) fastställa skattegottgörelsen enligt 49 § samt

3) bevilja extra anslag enligt 48 § och bidrag enligt 51 § samt besluta om de villkor som möjligen förenas med dem.

Delegationen fastställer storleken på det förskott som nämns i 45 § 2 mom.

Beslut av delegationen i frågor som avses i 3 mom. stadfästs av republikens president. Beslutet skall inom tre månader stadfästas oförändrat eller lämnas utan stadfästelse. Om ett beslut lämnas utan stadfästelse, skall ärendet hänskjutas till delegationen för ny behandling.

57 §. Kostnaderna för Ålandsdelegationen

Landskapet svarar för kostnaderna för Ålandsdelegationen till den del de hänför sig till de ledamöter

som lagtinget har utsett. De övriga kostnaderna betalas av statsmedel.

9 kap. Internationella förpliktelser (2004/11)**58 §. (2004/11) Förhandlingar om internationella förpliktelser**

Landskapsregeringen kan hos behörig myndighet göra framställning om förhandlingar om fördrag och andra internationella förpliktelser.

Landskapsregeringen skall underrättas om förhandlingar angående fördrag och andra internationella förpliktelser i fråga om angelägenheter som faller inom landskapets behörighet. Gäller sådana förhandlingar angelägenheter som annars kan ha särskild betydelse för landskapet, skall landskapsregeringen underrättas, om detta lämpligen kan ske. Landskapsregeringen skall, om särskilda skäl finns, ges tillfälle att delta i förhandlingar som avses här.

59 §. (2004/11) Ikraftträdande av internationella förpliktelser

Om ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse som Finland ingår eller förbinder sig till innehåller en bestämmelse i en fråga som enligt denna lag faller inom landskapets behörighet, träder bestämmelsen i kraft i landskapet endast om lagtinget ger sitt bifall till den författning genom vilken bestämmelsen sätts i kraft.

Står bestämmelsen i strid med denna lag, träder den i kraft i landskapet endast om lagtinget ger sitt bifall med ett beslut som fattas med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna och lagen om sättande i kraft av förpliktelsen antas av riksdagen i den ordning 95 § 2 mom. grundlagen anger för lagförslag om sättande i kraft av en internationell förpliktelse som gäller grundlagen. Gäller bestämmelsen endast det språk på vilket landskapsmyndigheterna skall stå i förbindelse med utlänningar eller utländska myndigheter, behandlas lagförslaget dock i vanlig lagstiftningsordning i riksdagen.

Lagtinget kan bemyndiga landskapsregeringen att ge bifall som avses i 1 mom.

9a kap. Ärenden som gäller Europeiska unionen (1995/6)**59a §. (2004/11) Beredning av nationella ställningstaganden**

Landskapsregeringen har rätt att delta i beredningen vid statsrådet av Finlands ställningstaganden till beslut som fattas inom Europeiska unionen, om beslutanderätten annars enligt denna lag skulle höra till landskapets behörighet eller om saken på något annat sätt kan ha särskild betydelse för landskapet. För den händelse landskapets och rikets ståndpunkter i frågor som enligt denna lag hör till landskapets behörighet inte kan samordnas, skall landskapets ståndpunkt på begäran av landskapsregeringen delges när Finlands ställningstaganden presenteras i Europeiska unionens institutioner.

Om det beslut som skall fattas inom Europeiska unionen helt eller delvis gäller tillämpning av Europeiska gemenskapens gemensamma politik på Åland,

formulerar landskapsregeringen innehållet i Finlands ställningstagande till den del saken enligt denna lag annars skulle höra till landskapets behörighet.

Landskapsregeringen skall underrättas om beredningen inom Europeiska unionen av de ärenden som avses i 1 mom. Landskapsregeringen skall också på begäran ges tillfälle att delta i Finlands delegations arbete när frågor som enligt denna lag hör till landskapets behörighet bereds inom Europeiska unionen.

Lagtinget kan i frågor som hör till landskapets behörighet delge riksdagen ett motiverat yttrande om huruvida ett utkast till lagstiftningsakt från Europeiska unionen är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Lagtingets ståndpunkt ska tillställas Europeiska unionens institutioner. (2012/12)

59b §. (2004/11) *Genomförande av beslut som har fattats inom Europeiska unionen*

När åtgärder vidtas i Finland med anledning av beslut som har fattats inom Europeiska unionen är lagstiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsärenden fördelad mellan landskapet och riket på det sätt som följer av denna lag.

Landskapsmyndigheterna och riksmyndigheterna skall samråda, om de åtgärder de kommer att vidta är beroende av varandra. Om endast en åtgärd kan vidtas i medlemsstaten i ett förvaltningsärende där både landskapet och riket har behörighet enligt denna lag, fattas beslutet om åtgärden av riksmyndigheten. Beslutet skall fattas efter samråd med landskapsmyndigheten så att samförstånd eftersträvas och landskapsmyndighetens ståndpunkter så långt som möjligt blir beaktade. Är landskapsmyndigheten och riksmyndigheten inte överens om vilka åtgärder som bör vidtas i en fråga som avses i detta moment, kan en rekommendation till avgörande begäras av Ålandsdelegationen.

Får medlemsstaterna enligt gemenskapsrätten i något fall där både landskapet och riket har behörighet utse endast en förvaltningsmyndighet, utser riket denna myndighet. När denna myndighet fattar ett beslut som annars skulle höra till landskapets behörighet, skall beslutet fattas i enlighet med landskapsregeringens ståndpunkt.

Landskapsregeringen har rätt att stå i kontakt med Europeiska gemenskapernas kommission i ärenden som hör till landskapets behörighet och som gäller verkställighet i landskapet av beslut som har fattats inom Europeiska unionen. Landskapsregeringen och statsrådet kommer närmare överens om hur statsrådet skall informeras om sådana kontakter.

59c §. (2009/62) *Landskapets ställning i ärenden som gäller fördragsbrott och i mål som behandlas i Europeiska gemenskapernas domstol*

Riksmyndigheterna bereder i samverkan med landskapsregeringen innehållet i Finlands svar på ställningstaganden av Europeiska gemenskapernas kommission angående brister vid fullgörandet av medlemsstatens skyldigheter till den del fullgörandet hör till landskapets behörighet samt Finlands ställningstaganden som i ett sådant ärende framförs vid Europeiska gemenskapernas domstol.

Om landskapets och rikets ståndpunkter inte kan samordnas i ett ärende som avses i 1 mom., ska Finlands svar och ställningstagande på landskapsregeringens begäran utformas så att landskapets ståndpunkt framgår. Har talan i ett ärende som avses i 1 mom. väckts på grund av en åtgärd eller underlåtelse från landskapets sida, ska en representant från landskapet ges rätt att delta i det muntliga förfarandet vid domstolen.

Landskapsregeringen kan göra en motiverad framställning hos statsrådet om att Finland ska delta i en anhängig rättegång vid Europeiska gemenskapernas domstol eller väcka talan vid domstolen när det gäller frågor som hör till landskapets behörighet eller annars kan ha särskild betydelse för landskapet.

59d §. (2004/11) *Landskapets nationella ansvar*

Har Europeiska gemenskapernas domstol dömt finska staten att betala ett standardbelopp, ett vite eller något motsvarande penningbelopp, är landskapet ansvarigt för detta belopp gentemot riket till den del en åtgärd eller försummelse från landskapets sida är orsak till domen.

Är finska staten utifrån sitt ansvar som medlemsstat skyldig att betala tillbaka gemenskapsmedel till Europeiska gemenskapen, är landskapet ansvarigt för beloppet gentemot riket till den del förvaltningen eller övervakningen av de återbetalade medlen hörde till landskapet.

Är finska staten skyldig att betala ersättning till enskilda för en skada som orsakats av att de gemenskapsrättsliga förpliktelserna i ett ärende inom landskapets behörighet genomförts bristfälligt eller oriktigt, är landskapet till denna del ansvarigt för ersättningen gentemot staten.

Riket och landskapet kan jämka de ansvarsbelopp som avses i 1 - 3 mom. En tvist om ansvaret behandlas som förvaltningstvistemål vid Ålands förvaltningsdomstol enligt vad som föreskrivs i 12 kap. förvaltningsprocesslagen (586/1996) och i denna paragraf.

59e §. (2004/11) *Europeiska gemenskapens regionkommitté*

Till en av Finlands representanter i Europeiska gemenskapens regionkommitté skall föreslås en kandidat som landskapsregeringen utser.

10 kap. Särskilda stadganden

60 §. *Lagenligheten av landskapsförordningar samt behörighetskonflikter*

Om ett stadgande i en landskapsförordning står i strid med landskapslag eller i landskapet tillämplig rikslagstiftning, får det inte tillämpas av myndigheterna.

Uppstår meningsskiljaktighet angående en landskaps- eller riksmyndighets behörighet att vidta en viss förvaltningsåtgärd, avgörs frågan på framställning av landskapsregeringen eller riksmyndigheten av högsta domstolen, sedan utlåtande har inhämtats av myndigheten i fråga och Ålandsdelegationen. (2004/11)

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

[LST] ansågs inte ha överskridit sin behörighet då den genom beslut tillät anordnandet av penningsspel på internet **HD 2001:38**

Ålands Penningautomatförening hade i landskapet Åland ordnat vadhållning och penninglotteri på Internet så att även spelare bosatta i riket kunde delta i penningsspelet. Högsta domstolen ansåg på i domen angivna grunder att lotterierna hade ordnats också i riket. Verkställande direktören, marknadschefen och styrelseordföranden för föreningen ansågs ha gjort sig skyldiga till lotteribrott **HD 2005:27**.

60a §. (1995/6) Sekretess

Rikslagstiftningen gäller för sekretess och handlingsars offentlighet i frågor som avses i 9 och 9a kap.

Se Lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999), Af 301 FL II

60b §. (2004/11) Tjänsteåtal

Lantrådet och ledamöter av landskapsregeringen åtalas för tjänstefel vid Åbo hovrätt.

61 §. Statens mark och byggnader

Behöver staten mark i landskapet för egentlig statsförvaltning, skall landskapet tillhandahålla lämpliga områden. Om landskapet inte tillhandahåller områden, är staten oförhindrad att utan landskapets medverkan förvärva behövlig mark.

Om sådan mark som avses i 1 mom. inte längre behövs för egentlig statsförvaltning, övergår statens rätt till landskapet, varvid byggnader och anläggningar som blivit obehövlige tillfaller landskapet om de inte flyttas bort.

Om tillhandahållande av mark enligt 1 mom. och om övertagande av mark och annan egendom enligt 2 mom. skall respektive ministerium och landskapsregeringen överenskomma. (2004/11)

Vid inlösen av fast egendom för statens behov tillämpas rikets lag.

Senaten hade år 1875 fattat beslut om att några kronoholmar på Åland skulle underläggas hemmanen i en by. Genom beslutet hade hemmanen fått en bestående rätt att nyttja holmarna. Efter 1875 hade kronojordens betydelse minskat till följd av lagstiftning och åtgärder av myndighet, men den ständiga nyttjanderätten till kronojord hade dock inte övergått till en sådan äganderätt som förutsätts i lagen om lagfart och tiden för klander av fastighetsfång. På talan av landskapet Åland ogiltigförklarades de lagfarter som hade beviljats holmarnas nuvarande innehavare **HD 1989:73** (Omröstn.)

Senaten hade år 1876 beslutat om att en kronoholme skulle underläggas ett hemman, som därigenom fick en bestående rätt att nyttja holmen. Holmen hade varit en fastighet av krononatur innan dess natur ändrats till skattenatur år 1979. A som besatt lägenheten beviljades lagfart för lägenheten år 1980. B köpte lägenheten och beviljades lagfart år 1986. Lagfarten bedömdes sakna rättsgrund då förutsättningarna för viss tids hävd enligt 21 § 1 mom. lagen om lagfart och tiden för klander av fastighetsfång (FFS 86/1930) inte uppfyllts **HD 2003:43**

62 §. Meningsskiljaktighet i vissa fall

Uppstår meningsskiljaktighet i en fråga som avses i 30 § 12 punkten eller 61 § 1 eller 2 mom., avgörs saken av Ålandsdelegationen.

63 §. Landskapets rätt till arv

Om det inte finns någon arvinge till den som vid sitt frånfalle var fast bosatt i landskapet, tillfaller arvet

landskapet Åland. Fast egendom eller därmed jämförbar annan egendom, som landskapet har fått i arv, som finns utanför landskapet och som inte behövs för att täcka boets skulder, skall dock överlåtas till staten.

Se ÄB 5 kap. Ci 235 FL I och SRF om överlåtelse av egendom som tillfallit staten genom arv (FFS 1257/2007)

64 §. Examen i annat nordiskt land

Genom förordning kan stadgas att en examen som utgör behörighetsvillkor för statstjänst i landskapet kan ersättas med en jämförbar examen i Danmark, Island, Norge eller Sverige.

65 §. Statlig näringsverksamhet och vissa tjänster i landskapet

Förbehålls staten, en självständig statsanstalt eller ett samfund i vilket staten har avgörande inflytande ensamrätt att utöva sådan näringsverksamhet som enligt 27 och 29 §§ regleras genom rikslagstiftning, kan genom förordning stadgas att landskapet eller ett samfund där landskapet har avgörande inflytande skall ha samma rätt att utöva motsvarande näring på Åland, om det inte föreligger vägande skäl mot detta.

Vad som i 30 § 1 punkten, 42 § 1 mom. och 64 § stadgas om statstjänst gäller även tjänster i landskapet vid självständiga statsanstalter. Detsamma gäller också, på det sätt som stadgas genom förordning, för tjänster i samfund i vilka staten har avgörande inflytande.

66 §. Skattefrihet för landskapet

I fråga om skattefrihet och andra därmed jämförbara förmåner åtnjuter landskapet samma rätt som staten.

Posten på Åland var, med beaktande av stadgandet i 66 § självstyrelselagen för Åland, ett affärsverk jämförbart med ett sådant statligt affärsverk på vilket tillämpas lagen om statens affärsverk. Därför skulle Posten på Åland betala arbetsgivares socialskyddsavgift enligt den procentsats som gällde för nämnda statliga affärsverk **HFD 1994 A 2**

67 §. Införande av kommunal rösträtt i vissa fall

Under de förutsättningar som anges i landskapslag medges finska medborgare som saknar hembygdsrätt samt danska, isländska, norska och svenska medborgare rösträtt och valbarhet vid val av förtroendevalda inom kommunalförvaltningen. Sådan rösträtt och valbarhet kan på samma sätt medges medborgare i andra stater. (1995/6)

Beslut om antagande av en landskapslag som avses i 1 mom. skall fattas med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

68 §. Valkrets

Vid riksdagsmannaval och vid val av republikens president utgör landskapet en valkrets. Om dessa val stadgas särskilt.

69 §. Ändring av självstyrelselagen. Landskapslagar som antas med kvalificerad majoritet

Denna lag kan inte ändras eller upphävas annat än genom överensstämmande beslut av riksdagen och lagtinget, inte heller kan avvikelser från den göras på något annat sätt. Besluten skall i riksdagen fattas i den ordning som gäller vid ändring eller upphävande av grundlag och i lagtinget med en majoritet om minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. (2000/38)

I landskapslag kan stadgas att beslut om antagande av landskapslag skall fattas av lagtinget med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. En landskapslag där ett sådant stadgande ingår skall antas i samma ordning.

11 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

70 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Genom denna lag upphävs självstyrelselagen för Åland av den 28 december 1951 (670/1951) jämte senare ändringar (*den äldre lagen*), samt lagen den 16 februari 1979 om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (182/1979) och övriga stadganden som står i strid med denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft. Lagtinget kan redan innan lagen träder i kraft vid antagande av landskapslag tillämpa denna lags stadganden. En sådan landskapslag blir dock inte gällande förrän denna lag har trätt i kraft.

Ålandsdelegationen som utses enligt denna lag sköter också de uppgifter som enligt den äldre lagen ankommer på Ålandsdelegationen.

71 §. Tidigare stadgandens giltighet

Har genom denna lag eller med stöd av den till rikslagstiftningen hänförs ett rättsområde som tidigare reglerats genom landskapslag, eller till landskapets lagstiftningsbehörighet överförts ett område som tidigare har reglerats genom rikslagstiftning, skall landskapslag eller rikslagstiftning, som inom detta rättsområde tillkommit innan denna lag har trätt i kraft, fortfarande tillämpas i landskapet till dess den upphävs, landskapslagen genom förordning och rikslagstiftning genom landskapslag.

72 §. Hembygdsrätt

Den som när denna lag träder i kraft har sitt egentliga bo och hemvist i landskapet har rätt att på ansökan hos landskapsregeringen erhålla hembygdsrätt i enlighet med den äldre lagens bestämmelser därom. (2004/11)

I fråga om hembygdsrätt följer adoptivbarn sina adoptivföräldrar även då barnet har adopterats innan denna lag träder i kraft.

73 §. Utövande av näring

Den som när denna lag träder i kraft har sitt egentliga bo och hemvist i landskapet har rätt att, sedan han utan avbrott varit bosatt under fem år i landskapet, utöva näring i landskapet med stöd av stadgandena i den äldre lagen.

Enskilda personer, bolag, andelslag, föreningar, andra sammanslutningar och stiftelser, som när denna lag träder i kraft utövar näring i landskapet med stöd av stadgandena i den äldre lagen, har rätt att även framdeles utöva näring enligt den äldre lagen.

74 §. Behandling av ärenden vid övergång av behörighet

Ett ärende som är anhängigt när behörighet enligt denna lag övergår från en myndighet till en annan

skall slutbehandlas av den myndighet där ärendet är anhängigt, varvid den lagstiftning som gällde före överföringen skall iaktas.

Då ändring söks i en myndighets avgörande som har givits innan behörigheten övergick skall den äldre lagen och annan tillämplig tidigare lag följas.

75 §. Statsanställda

Den vars uppgifter i ett anställningsförhållande till staten enligt denna lag har överförts till landskapet skall, om han samtycker därtill, med bibehållna förhållanden överflyttas till motsvarande uppgifter i landskapets tjänst i enlighet med vad som stadgas genom förordning.

Till dess en förordning som avses i 42 § 1 mom. har givits, skall om den språkkunskap som krävs av den som anställs i statens tjänst i landskapet gälla vad som när denna lag träder i kraft stadgas i den äldre lagen och i lagstiftningen om den språkkunskap som skall av statstjänsteman fordras.

Den som när denna lag träder i kraft är anställd i statens tjänst i landskapet är utan hinder av en förordning som utfärdats med stöd av 42 § 1 mom. fortfarande behörig att inneha anställningen.

76 §. Upphävd (2004/11).

77 §. Ordinarie finansiell utjämning, extraordinarie anslag och ändring av avräkningsgrunden

Ordinarie utjämning enligt den äldre lagen verkställs sista gången för året innan denna lag träder i kraft.

Till extraordinarie anslag som har blivit stadfäst innan denna lag träder i kraft kan tillägg beviljas under två år efter ikraftträdandet.

Avräkningsgrunden skall ändras, om grunderna för statsbokslutet innan lagen träder i kraft genomgår ändringar enligt 47 § 2 mom.

78 §. Mark, byggnader och anläggningar

Vad som stadgas i 61 § 2 mom. gäller även mark, byggnader och anläggningar som när denna lag träder i kraft används för egentlig statsförvaltning.

Genom förordning kan stadgas att annan staten tillhörig mark, byggnad eller anläggning än sådan som avses i 1 mom. övergår till landskapet.

79 §. Lös egendom

Då en landskapsmyndighet enligt denna lag övertar en statsmyndighets verksamhet, skall statsmyndighetens lösa egendom i landskapet, vilken behövs för verksamheten, utan ersättning överlätas till landskapet.

Ikraftträdelsebestämmelse (1996/59):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

De förändringar av pensionsskyddet som mellan den 1 januari 1993 och den dag denna lag träder i kraft genom landskapslag gjorts gällande för landskapets anställda och andra som omfattas av landskapets pensionssystem skall inte tillämpas på de arbetspensioner som intjänats för landskapets privaträttsligt anställda under motsvarande tidsperiod.

Den som när denna lag träder i kraft är eller har varit anställd hos en privat arbetsgivare vilken till-

A 2 Jordförvärvslag (1975:7) för Åland

handahåller en kommun eller ett kommunalförbund socialvårdstjänster och som med stöd av den äldre självstyrelselagen för Åland (670/1951) omfattats av landskapets pensionssystem samt anställts före den 1 januari 1994 skall omfattas av landskapets pensionssystem enligt 2 mom.

Den som när denna lag träder i kraft är eller har varit anställd vid någon annan privat landskapsunderstödd institution än en sådan som avses i 3 mom. och omfattats av landskapets pensionssystem enligt landskapslag utfärdad medan den äldre självstyrelselagen för Åland var i kraft skall omfattas av landskapets pensionssystem enligt 2 mom.

Ikraftträdelsebestämmelse (2004/11):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2004. Lagens 25 § 1 mom. om anförande av besvär hos Ålands förvaltningsdomstol över ett beslut av en myndighet under landskapsregeringen tillämpas dock bara på besvär som anförts över beslut som givits efter lagens ikraftträdande.

Vad som i andra lagar och förordningar sägs om Ålands landskapsstyrelse skall efter ikraftträdandet avse Ålands landskapsregering.

A 2 Jordförvärvslag (1975:7) för Åland (1991/72)

(FFS 3/1975) (FFS 1145/1991) (FFS 76/2000)

1 §. För att förverkliga den åländska befolkningens rätt till jordbesittningen på Åland gäller angående förvärv och besittning av fast egendom i landskapet i denna lag stadgade inskränkningar.

2 §. (1991/72) Personer som inte har åländsk hembygdsrätt samt bolag, andelslag, föreningar, andra sammanslutningar, anstalter, stiftelser eller samfund får inte utan tillstånd av [landskapsstyrelsen] med äganderätt förvärva eller med stöd av legoavtal eller något annat avtal besitta fast egendom i landskapet. Genom landskapslag kan stadgas om undantag från detta.

Vad denna lag stadgar om förvärv av fast egendom skall även gälla en outbruten del av en fastighet samt förvärv genom överlåtelse av andel i ett dödsbo som äger eller besitter fast egendom.

Den som förlorar sin hembygdsrätt behöver inte med anledning härav tillstånd för att besitta fast egendom med stöd av ett redan ingånget legoavtal eller något annat avtal så länge avtalet är i kraft. På en förlängning av avtalet tillämpas dock 1 mom.

Vid inlösen av tillandning i landskapet Åland enligt 243 § lagen om skifte överfördes tillandningen till en lägenhet tillhörig en utländsk medborgare. De i [lagen om utlänningars samt vissa sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier] samt i lagen om inskränkning i [rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland] stadgade inskränkningarna rörande förvärvande av fast egendom ägde härvid inte tillämpning **HD 1981 II 85**

Sökandena, svenska medborgare utan åländsk hembygdsrätt, var genom arvsavvägelse från far delägare i sin farmors dödsbo, i vilket ingick hälften av en fastighet på Åland. Ansökan gällde

tillstånd att som gåva av far få förvärva faderns andel i farfars dödsbo innefattande den resterande hälften av fastigheten samt en annan fastighet. Landskapsregeringen avslag ansökan då gåvogivaren enligt landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd ska ha varit lagfaren ägare till egendomen i minst åtta års tid. Högsta förvaltningsdomstolen uttalade att med beaktande av fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen, protokoll om Åland, artikel 1 samt bestämmelserna i 4 § 2 mom. landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd och syftet med landskapslagen om jordförvärvsrätt kunde bestämmelserna i 4 § 2 mom. inte åberopas som grund för avslag på en ansökan om jordförvärvstillstånd **HFD 2007:90**.

3 §. (1991/72) Utan hinder av denna lag får bröstarvinge och make genom arv förvärva egendom som avses i 2 § och, om de är delägare i ett dödsbo som äger eller besitter fast egendom, förvärva andelar i dödsboet. Vid avvittring som förrättas efter en make får den efterlevande utan hinder av denna lag förvärva egendom på grund av giftorätt. Genom landskapslag stadgas under vilka förutsättningar en bröstarvinge eller make utan hinder av denna lag med stöd av testamente kan förvärva egendom som avses i 2 §. Likaså stadgas genom landskapslag under vilka förutsättningar en make kan äga eller besitta sådan egendom tillsammans med den andra maken som har hembygdsrätt samt under vilka förutsättningar en make kan äga eller besitta sådan egendom när makarnas samlevnad har upphört eller efter äktenskapskillnad.

Är någon annan än en bröstarvinge eller den efterlevande maken delägare i ett dödsbo som äger eller besitter fast egendom och har en sådan delägare inte hembygdsrätt, kan [landskapsstyrelsen], om dödsboet inte har skiftats inom två år från dödsfallet och dödsbodelägaren inte har beviljats tillstånd enligt 2 § 1 mom., med samma rätt som en dödsbodelägare yrka skifte av dödsboet. Angående rätten att besitta fast egendom som vid skiftet har tillfallit en här nämnd dödsbodelägare gäller i övrigt vad som i denna lag stadgas om förvärv av fast egendom.

I 2 § nämnd egendom som utgör pant eller säkerhet för en obetald fordran kan utan tillstånd förvärfas av en bank för högst fem år. Sedan denna tid har löpt ut skall i fråga om förvärvet iakttas vad som i övrigt stadgas i denna lag.

4 §. Tillstånd, som avses i 2 § skall sökas hos [landskapsstyrelsen]. Har överlåtelsehandling eller annat avtal redan upprättats, skall tillstånd sökas inom tre månader från det handlingen undertecknades. Handlingen eller avskrift därav skall bifogas ansökan.

[Landskapsstyrelsen] kan utan hinder av vad i 1 mom. angående tid för ansökan om tillstånd är stadgat behandla tillståndsansökan, som gjorts efter tidens utgång, om på grund av ansökan särskilda skäl därtill anses föreligga.

Innan [landskapsstyrelsen] till slutlig prövning upptar ansökan om tillstånd skall utlåtande införskaffas av den kommun i vilken fastigheten är belägen.

5 §. Har tillstånd för förvärv av fast egendom icke sökts, skall [landskapsstyrelsen] meddela den, som

underlåtit att inlämna ansökan, att egendomen inom sex månader från den dag meddelandet bevisligen kommit honom tillhanda skall överlätas till någon, som har rätt att förvärva densamma, vid äventyr att den eljest försäljes på offentlig auktion. Samtidigt skall tillkännagivas, att tillståndsansökningen inom sagda tid kan sändas till [landskapsstyrelsen], varvid de i 4 § 2 mom. avsedda särskilda skälen även bör framläggas i ansökningen. Är vederbörandes postadress icke känd, sändes meddelandet till ifrågavarande fastighet.

Har de förhållanden, på grund av vilka vederbörandes rätt att förvärva fast egendom är inskränkt, icke upphört, skall [landskapsstyrelsen] efter utgången av den i 1 mom. avsedda tiden om sex månader förordna om egendomens försäljning på offentlig auktion för ägarens räkning.

6 §. Har [landskapsstyrelsen] avslagit ansökan om tillstånd rörande förvärv av fast egendom och har egendomen icke inom sex månader därefter överlåtits till någon som har rätt att äga sagda egendom, skall [landskapsstyrelsen], om icke de förhållanden som inskränker vederbörandes rätt att äga fast egendom upphört, förordna om offentlig auktion med iakttagande i tillämpliga delar av vad i 5 § 2 mom. är stadgat. Till [landskapsstyrelsens] beslut om att ansökan avslagits, vilket skall tillställas sökanden, skall fogas tillkännagivande om vad i detta moment till efterrättelse är stadgat.

Den som överlåtit fast egendom är icke berättigad att klandra fånet på den grund att detta strider mot stadgandena i denna lag.

7 §. Upplåtes fast egendom enligt lego- eller annat avtal till i 2 § avsedd person, sammanslutning, anstalt, stiftelse eller samfund och har tillstånd icke sökts såsom i 4 § stadgas, skall [landskapsstyrelsen] meddela legotagaren och legogivaren, att avtalet inom sex månader från den dag meddelandet bevisligen kommit honom tillhanda bör upphävas vid äventyr att avtalet förklaras ogiltigt och obehörig besittare vräkes från egendomen. Samtidigt skall tillkännagivas, att tillståndsansökningen inom sagda tid kan sändas till [landskapsstyrelsen], varvid de i 4 § 2 mom. avsedda särskilda skälen även bör framläggas i ansökningen. Är vederbörandes postadress icke känd, sändes meddelandet till ifrågavarande fastighet.

Har de förhållanden, på grund av vilka vederbörandes rätt att besitta fast egendom är inskränkt, icke upphört, skall [landskapsstyrelsen] efter utgången av den i 1 mom. nämnda tiden om sex månader förordna, att avtalet är ogiltigt och vidtaga åtgärd för att obehörig besittare vräkes.

Har [landskapsstyrelsen] avslagit ansökan om tillstånd att besitta fast egendom och har det avtal, på vilket besittningen grundar sig, icke inom sex månader därefter upphävts, skall [landskapsstyrelsen] förfara som i 2 mom. stadgas.

8 §. Då i 2 § nämnt tillstånd meddelas, kan det beviljas på de villkor [landskapsstyrelsen] med avseende fast

vid lagens i 1 § nämnda syftemål prövar nödigt föreskriva. Härvid kan som villkor jämväl föreskrivas, att fastigheten icke utan [landskapsstyrelsens] medgivande får användas för annat än i tillståndsansökan angivet ändamål.

9 §. Har genom laga kraft vunnet domstolsutslag fastställts att någon som har fång på fast egendom är mellanhand för annan, vars rätt att äga egendomen är underkastad i denna lag stadgade inskränkningar, i det han huvudsakligen för dennes räkning uppträder såsom ägare (bulvan), skall [landskapsstyrelsen], där-
A est egendomen icke inom sex månader överlätas till någon som är berättigad att äga densamma, förordna att den skall försäljas på offentlig auktion. Sådant förordnande gäller oaktat fastigheten har överlåtits till annan efter sagda tid.

Har på i 1 mom. nämnt sätt fastställts, att någon på grund av lego- eller annat avtal såsom bulvan för annans räkning besitter fast egendom, skall [landskapsstyrelsen] omedelbart vidtaga åtgärder för vräkning av innehavaren.

Talan angående fastställande av i 1 och 2 mom. nämnda förhållanden skall av allmän åklagare väckas vid domstol på den ort, där egendomen är belägen. Domstol åligger att utan dröjsmål tillställa [landskapsstyrelsen] avskrift av sitt utslag.

10 §. Vad i 9 § 1 mom. är stadgat skall jämväl äga tillämpning i det fall att genom laga kraft vunnet domstolsutslag fastställts att den, som erhållit i 2 § nämnt tillstånd att förvärva fast egendom, brutit mot i tillståndsbeslutet med stöd av 8 § uppställt villkor.

Vad i 9 § 2 mom. är stadgat skall jämväl äga tillämpning i det fall att på ovan i 1 mom. nämnt sätt fastställts att den, som beviljats tillstånd att på grund av lego- eller annat avtal besitta fast egendom, brutit mot i tillståndsbeslutet uppställt villkor.

Talan angående fastställande av i 1 och 2 mom. nämnda förhållanden skall av allmän åklagare på anmälan av [landskapsstyrelsen] väckas vid domstol på den ort där egendomen är belägen. Domstol åligger att utan dröjsmål tillställa [landskapsstyrelsen] avskrift av sitt utslag.

På särskilda skäl kan [landskapsstyrelsen] avstå från i 3 mom. nämnd anmälan under förutsättning att rättelse skett i fråga om villkorets iakttagande.

11 §. Då i 9 och 10 §§ avsedd talan upptages till behandling vid domstol, skall därom göras anteckning i protokollet över inteckningsärenden.

12 §. Beträffande auktion, som förrättas på grund av stadgandena i denna lag, skall med nedan i denna paragraf nämnda undantag i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om försäljning i utmätningssvåg är stadgat.

Fast egendom må icke försäljas till i 2 § nämnt person eller sammanslutning, såframt denna icke därförinnan erhållit rätt att äga densamma. Äger auktionsförrättare icke kännedom därom, huruvida den som vid auktionen gjort högsta anbudet är berättigad att äga fast egendom i landskapet, och har honom icke

A 3 LL (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd

före auktionens avslutande företetts utredning därom, skall han efter auktionens slut, anskaffa sådan utredning på bekostnad av den, som gjort anbudet. Framgår härvid att denna icke har rätt att äga fast egendom, skall ny auktion förrättas, varvid i tillämpliga delar skall gälla vad i 5 kap. 45 § 2 mom. utsökningslagen är stadgat. Då auktionen förrättas med stöd av 9 § har fastighetens ägare icke rätt att inropa densamma.

I kungörelse och kallelsebrev, som utfärdas beträffande auktion på fast egendom, bör angivas att auktionen förrättas på grund av denna lag och med i 2 mom. angiven begränsning.

13 §. Polismyndighet och annan vederbörande myndighet åligger övervaka, att fast egendom icke förvärvas eller besittes i strid med bestämmelserna i denna lag eller i strid med villkoren i [landskapsstyrelsens] tillståndsbeslut ävensom att sådana bulvanförhållanden som nämnes i 9 § icke förekommer och att stadgandena i denna lag även i övrigt iakttages.

Häradsskrivaren i Ålands härad åligger att till [landskapsstyrelsen] översända avskrift av de journalutdrag rörande i denna lag avsedda fastighetsöverlåtelser vilka offentligt köpvitne tillställt honom.

14 §. Den som i landskapet Åland söker lagfart eller inteckning eller registrering till säkerhet för legoavtals bestånd skall förutom i lag eller annorstädes föreskriven utredning förete antingen utredning därom att han innehar åländsk hembygdsrätt eller att sökanden meddelats i 2 § avsett tillstånd.

15 §. Den som beviljats i 2 § avsett tillstånd är skyldig att vid granskning som verkställs på förordnande av [landskapsstyrelsen], visa att i stöd av 8 § föreskrivet villkor iakttagits.

16 §. Över ändamålsenligheten av [landskapsstyrelsens] med stöd av denna lag fattade beslut får besvär icke anföras.

17 §. (2000/39) Denna lag kan inte ändras eller upphävas annat än genom överensstämmande beslut av riksdagen och lagtinget, inte heller kan avvikelse från den göras på något annat sätt. Besluten skall i riksdagen fattas i den ordning som gäller vid ändring eller upphävande av grundlag och i lagtinget med en majoritet om minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

18 §. Denna lag träder i kraft den 1 februari 1975 och genom densamma upphäves lagen den 28 december 1951 om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland (671/1951).

På överlåtelse av fastighet i landskapet Åland, som skett innan denna lag trätt i kraft, skall likväl stadgandena i lagen om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fast egendom i landskapet Åland även därefter äga tillämpning.

Vid förlängning av giltighetstiden för legoavtal, som ingåtts före denna lags ikraftträdande, skall stadgandena i denna lag äga tillämpning.

Ikraftträdelsebestämmelse (1991/72):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

På sådana förvärv av egendom som avses i denna lag och som har skett innan lagen trätt i kraft tillämpas den tidigare lagen.

Vid förlängning av giltighetstiden för ett legoavtal eller något annat avtal som har ingåtts innan denna lag har trätt i kraft skall denna lag tillämpas.

A 3 Landskapslag (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

Utöver vad som stadgas i jordförvärvslagen (1975:7) för Åland skall bestämmelserna i denna lag tillämpas på rätten att äga och besitta fast egendom i landskapet Åland.

2 kap. Jordförvärvsrätt

2 §. Definition

Med jordförvärvsrätt avses i denna lag rätt att med äganderätt förvärva eller med stöd av arrendeavtal eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland.

3 §. Jordförvärvsrätt med stöd av jordförvärvslagen för Åland

Fysiska personer med åländsk hembygdsrätt har jordförvärvsrätt med stöd av jordförvärvslagen för Åland. I lagen finns även bestämmelser om rätt för bröstarvinge och make att genom arv förvärva fast egendom.

4 §. Bröstarvingar

En bröstarvinge har jordförvärvsrätt till egendom som förvärvats genom testamente.

En bröstarvinge har, oberoende av tidigare markinnehav, jordförvärvsrätt till fast egendom som förvärvats som ett eller flera förskott på arv och som uppgår till sammanlagt högst tre hektar, förutsatt att överlåtaren har lagfart på egendomen och har varit ägare till den under minst åtta år vid tidpunkten för överlåtelsen.

5 §. Efterlevande make och maka

En efterlevande make eller maka har jordförvärvsrätt till egendom som förvärvats genom testamente.

6 §. Makar

Den som har hemort i landskapet men saknar åländsk hembygdsrätt har tillsammans med sin make eller maka, om denna har hembygdsrätt, jordförvärvsrätt till ett markområde som är under 4.000 m² stort och som är avsett för makarnas gemensamma fasta boende.

En make eller maka som saknar åländsk hembygdsrätt har för sitt fasta boende jordförvärvsrätt till ett markområde som är under 4.000 m² stort och som han eller hon tillskiftats vid avvitrning efter äktenskapskillnad.

7 §. Övriga arvingar

En arvlåtares föräldrar, syskon, halvsyskon samt bröstarvingar till dem har jordförvärvsrätt till ett

markområde som är under 4.000 m² stort och som förvärvats genom arv.

8 §. Hyresgäster

En hyresgäst har jordförvärvsrätt för att med stöd av ett hyresavtal besitta samma fasta egendom under en tid av högst fem år.

9 §. Näringsidkare

En näringsidkare har för sin egentliga näringsutövning jordförvärvsrätt om näringsidkaren är

1) en fysisk person som har näringsrätt med stöd av 3 § landskapslagen (1996:47) om rätt att utöva näring eller

2) en juridisk person som har beviljats näringsrätt med stöd av 4 § nämnda lag, har sin hemort i landskapet och vars samtliga bolagsmän eller styrelsemedlemmar har hembygdsrätt eller utan avbrott varit bosatta i landskapet under minst fem år.

I 1 mom. avsedd jordförvärvsrätt gäller endast tomter som är avsatta för näringsutövning i stads- eller byggnadsplan enligt byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte i fråga om en juridisk person som har beviljats näringsrätt som avser viss tid.

10 §. Landskapet och de åländska kommunerna

Landskapet Åland, landskapet Ålands affärsverk samt de åländska kommunerna och kommunalförbunden har jordförvärvsrätt.

3 kap. Jordförvärvstillstånd

11 §. Definition

Med jordförvärvstillstånd avses i denna lag tillstånd av [landskapsstyrelsen] att med äganderätt förvärva eller med stöd av arrendeavtal eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland.

12 §. Fysiska personer

Fysiska personer som inte har jordförvärvsrätt med stöd av 2 kap. eller jordförvärvslagen för Åland kan, efter prövning i varje enskilt fall, beviljas jordförvärvstillstånd av [landskapsstyrelsen]. Vid prövningen bör [landskapsstyrelsen] beakta bland annat sökandens anknytning till landskapet Åland och avsikt att fast bosätta sig i landskapet samt markområdets storlek, beskaffenhet och användningsändamål.

Jordförvärvstillstånd som avses i 1 mom. kan förenas med villkor på det sätt som bestäms i 8 § jordförvärvslagen för Åland.

13 §. Juridiska personer

Juridiska personer som inte har jordförvärvsrätt med stöd av 2 kap. kan, efter prövning i varje enskilt fall, beviljas jordförvärvstillstånd av [landskapsstyrelsen].

Jordförvärvstillstånd som avses i 1 mom. kan förenas med villkor på det sätt som bestäms i 8 § jordförvärvslagen för Åland.

14 §. Landskapsförordning

[Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning utfärda kompletterande bestämmelser om ansökan och beviljande av jordförvärvstillstånd.

Se A 4, Landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd

4 kap. Särskilda bestämmelser

15 §. Övervakning

Polismyndigheten, [landskapsstyrelsen], kommunstyrelserna och andra behöriga myndigheter skall övervaka att fast egendom inte förvärvas eller besitts i strid med bestämmelserna i denna lag eller villkor i [landskapsstyrelsens] beslut om beviljande av jordförvärvstillstånd.

Den som beviljats jordförvärvstillstånd av [landskapsstyrelsen] är skyldig att vid en tillsynsmyndighets granskning visa att villkor som tagits in i tillståndsbeslutet har efterföljts.

16 §. Skyldighet att avhända sig fast egendom vid ändrade förhållanden

En näringsidkare som förvärvat fast egendom med stöd av 9 § är skyldig att, inom två år från det att den fasta egendomen inte längre används för näringsutövningen, överlåta egendomen till någon som har jordförvärvsrätt eller som beviljats jordförvärvstillstånd, om näringsidkaren inte beviljas jordförvärvstillstånd som avses i 12 eller 13 §§.

Om det finns särskilda skäl kan [landskapsstyrelsen] förlänga den tid som avses i 1 mom.

Fast egendom som inte överlåtits i enlighet med 1 mom. kan säljas på offentlig auktion på det sätt som bestäms i 5 och 6 §§ jordförvärvslagen för Åland. [Landskapsstyrelsens] meddelande om att den fasta egendomen kan komma att säljas på offentlig auktion får lämnas till näringsidkaren när det gått ett år och sex månader efter att egendomen inte längre används för näringsutövningen.

En näringsidkare som fått besittningsrätt till fast egendom med stöd av 9 § är skyldig att frångå sig besittningsrätten när den fasta egendomen inte längre används för näringsutövningen, om näringsidkaren inte beviljas jordförvärvstillstånd som avses i 12 eller 13 §§. Om näringsidkaren varken frångår sig besittningsrätten eller beviljas jordförvärvstillstånd, kan [landskapsstyrelsen] vidta åtgärder för att vraka näringsidkaren på det sätt som bestäms i 7 § jordförvärvslagen för Åland.

Det finns bestämmelser i 9 och 10 §§ jordförvärvslagen för Åland beträffande överlåtelseskyldighet när någon brutit mot ett villkor som med stöd av 8 § jordförvärvslagen för Åland uppställt i ett beslut om jordförvärvstillstånd.

17 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 2003.

18 §. Övergångsbestämmelser

I fråga om ansökningar om jordförvärvstillstånd som är anhängiga hos [landskapsstyrelsen] när denna lag träder i kraft skall denna lag tillämpas.

Vid förlängning av giltighetstiden för ett arrendeavtal eller något annat avtal som har ingåtts innan denna lag har trätt i kraft skall denna lag tillämpas.

19 §. Lagstiftningsordningen

Denna lag får inte ändras eller upphävas, inte heller får avvikelser från den göras på annat sätt än 55 § lagtingsordningen (1972:11) föreskriver.

A 4 Landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser angående tillstånd att med äganderätt förvärva eller med stöd av arrendavtal eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland (jordförvärvstillstånd).

2 §. Ansökan om jordförvärvstillstånd

Regler angående ansökan om jordförvärvstillstånd finns i 4 § jordförvärvslagen för Åland.

3 §. Försäljning på exekutiv auktion och vräkning

I 5-7 §§ jordförvärvslagen för Åland finns bestämmelser om försäljning på exekutiv auktion av fast egendom som innehas utan tillstånd och vräkning från fast egendom av person som besitter fast egendom utan tillstånd.

4 §. Grunder för att fysiska personer skall få jordförvärvstillstånd

[Landskapsstyrelsen] beviljar jordförvärvstillstånd för fysiska personer i enlighet med vad som föreskrivs i 12 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd.

Om det inte finns särskilda skäl däremot skall jordförvärvstillstånd beviljas när förutsättningarna i någon av följande punkter är uppfyllda:

1) Sökanden är född i landskapet Åland och har bott i landskapet Åland till cirka 12 års ålder. Alternativt har sökanden bott i landskapet Åland så länge att den aktiva, medvetna uppväxttiden infallit medan sökanden bott i landskapet. Markområdet och sökandens tidigare markinnehav understiger tillsammans 4.000 m². Marken utgörs inte av ett attraktivt eller känsligt strandområde.

2) Sökanden har flyttat till landskapet Åland och har för avsikt att stanna i landskapet, vilket framgår av att han eller hon har fast anställning eller av andra liknande omständigheter. Markområdet understiger 4.000 m² och skall användas för fast boende. Marken får inte gränsa till vatten och skall vara belägen inom planerat område, bykärna eller annat område som är avsett för fast bosättning. Till marken hör vare sig andel i samfälliga vatten- och jordområden eller jakt- och fiskerättigheter.

3) Sökanden är född i landskapet Åland och har bott i landskapet Åland till cirka 12 års ålder. Alternativt har sökanden bott i landskapet Åland så länge att den aktiva, medvetna uppväxttiden infallit medan sökanden bott i landskapet. Sökanden har anknytning till trakten där markområdet är beläget. Markområdet understiger 8.000 m² och får inte delas eller bör inte delas på grund av dess läge eller dess naturförhållanden. Marken får inte gränsa till vatten och skall vara belägen inom planerat område, bykärna eller annat område som är avsett för fast bosättning. Till marken hör vare sig andel i samfälliga vatten- och jordområden eller jakt- och fiskerättigheter.

4) Sökanden är gift med eller registrerad partner till en person som har åländsk hembygdssrätt. Makarna

har hemort i landskapet och skall använda marken för sitt gemensamma fasta boende. Markområdet understiger 8.000 m² och får inte delas eller bör inte delas på grund av dess läge eller dess naturförhållanden. Marken får inte gränsa till vatten och skall vara belägen inom planerat område, bykärna eller annat område som är avsett för fast bosättning. Till marken hör vare sig andel i samfälliga vatten- och jordområden eller jakt- och fiskerättigheter.

5) Inom ett år från att sökanden förvärvar mark eller besittningsrätt till mark, avyttrar han eller hon ett annat markområde eller besittningsrätt till ett annat markområde inom landskapet. Vid en helhetsbedömning, där hänsyn tas till markområdenas storlek, karaktär och geografiska läge, framkommer att avyttringen och förvärvet sammantaget är till gagn för allmänna åländska intressen. Vid bedömningen skall särskild vikt läggas vid intresset av att produktiv mark hålls kvar i åländsk ägo.

6) Sökanden är bosatt i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

7) Sökanden förvärvar mark eller erhåller besittning till mark av en levande person som han eller hon är bröstarvinge till och som har varit lagfaren ägare till egendomen i minst åtta år. Förvärvet eller besittningsövergången innebär inte att produktiv jordbruks- och skogsmark kommer att användas i annat än produktivt syfte.

5 §. Villkorade tillstånd

När [landskapsstyrelsen] beviljar jordförvärvstillstånd i enlighet med 4 § 2, 3 eller 4 p. skall, med stöd av 8 § jordförvärvslagen, föreskrivas som villkor för tillståndet att marken används för fast boende.

Angående anmälan till allmän åklagare vid överträdelse av tillståndsvillkor föreskrivs i 10 § jordförvärvslagen.

6 §. Grunder för att juridiska personer skall få jordförvärvstillstånd

[Landskapsstyrelsen] beviljar jordförvärvstillstånd för juridiska personer i enlighet med vad som föreskrivs i 13 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd.

Jordförvärvstillstånd kan beviljas när samtliga följande förutsättningar är uppfyllda:

1) Sökanden har oavbrutet sedan den bildades eller i minst fem år haft sin hemort i landskapet Åland.

2) Markområdet är lämpligt för den verksamhet som sökanden bedriver.

3) Minst två tredjedelar av bolagsmännen eller styrelsemedlemmarna har åländsk hembygdssrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Om det inte finns särskilda skäl däremot skall jordförvärvstillstånd beviljas när samtliga följande förutsättningar är uppfyllda:

1) Sökanden har oavbrutet sedan den bildades eller i minst fem år haft sin hemort i landskapet Åland.

2) Samtliga bolagsmän eller styrelsemedlemmar har åländsk hembygdssrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Vad som sägs i denna paragraf skall i tillämpliga delar gälla sådana fysiska personer som driver näring.

7 §. Juridisk person som håller på att bildas

Juridisk person som håller på att bildas kan beviljas jordförvärvstillstånd endast om särskilda skäl föreligger.

8 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2003.

Förordningen skall tillämpas på ansökningar som är anhängiga hos [landskapsstyrelsen] vid förordningens ikraftträdande.

A 5 Lag (1966:13) om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland

(FFS 205/1966)

1 §. Finlands territorialvatten i landskapet Åland är, till den del det är beläget utom byaråtgång, allmänt vattenområde. Allmänt vattenområde inom landskapet är jämte botten landskapets egendom.

2 §. Härförinnan lagligen förvärvad enskild rätt till fiskeplats utanför byaråtgång eller annan särskild rättighet till viss del av allmänt vattenområde är fortfarande i kraft. Anordning eller konstruktion, som lagligen tidigare inrättats på allmänt vattenområde och som betjänar sjöfarten eller landtrafiken, hamn, flottningsfiske eller annat syftemål, må fortfarande där bibehållas utan hinder av stadgandena i denna lag. Landskapet Åland tillkommer icke ersättning för dylik rätt, ej heller för områdets användning såsom underlag för anordning eller konstruktion, som inrättats före denna lags ikraftträdande, förutom då angående dylik ersättning särskilt överenskommits.

Har någon före denna lags ikraftträdande på allmänt vattenområde inmutat mineral- eller sjömalmsfyndighet eller ansökt om utmål, uppbär staten icke markägare tillkommande andel av försvarsavgiften och kräver icke jordägaren enligt gruvlagen tillkommande brytningsavgift eller annan andel i gruvarbetet.

Behörigheten att reglera angelägenheter som avses i 2 mom. har övergått till landskapet, se A 1, Självstyrelselag (1991:71), 18 § 19 p. och J 22, Landskapslag (1994:72) om förrutsättningarna för att i landskapet Åland leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter.

3 §. Denna lag medför icke ändring i vad särskilt är stadgat eller annars gäller om rätt att idka fiske eller jakt på allmänt vattenområde eller där bedriva trafik eller flottnings eller utöva annat allmänt nyttjande.

Se I 29, Fiskelag (1956:39), 2-4 och 6 §§; K 32, Jaktlag (1985:31), 4 §; K 14, Vattenlag (1996:61).

4 §. Förflyttning av gräns mellan by och allmänt vattenområde, inverkar icke på beståndet av sådan rätt till del av allmänt vattenområde, vilken lagligen förvärvats före denna lags ikraftträdande eller vilken med stöd av denna lag överlätits åt annan. Sådan del av allmänt vattenområde, vilken i vederbörlig ordning tagits i varaktigt bruk av staten eller landskapet Åland, förblir statens eller landskapets egendom.

5 §. Sådan del av allmänt vattenområde inom landskapet Åland, som genom förordningen (1954:34) den 19 februari 1954 om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland bibehållits i statens ägo, beröres icke av stadgandena i denna lag.

A 6 Landskapslag (1992:41) om Ålands flagga

1 kap. Inledande bestämmelse

1 §. Tillämpningsområde

Ålands flagga är en symbol för landskapets självstyrelse. I denna lag finns bestämmelser om användningen av Ålands flagga.

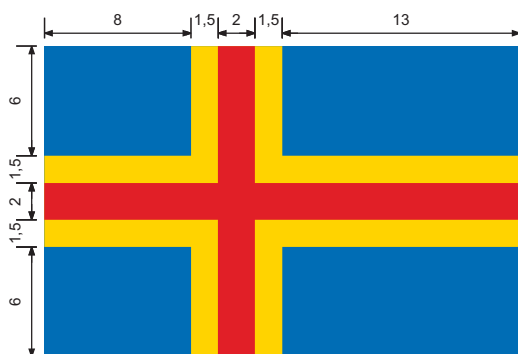
2 kap. Allmänna bestämmelser om Ålands flagga

2 §. Flaggans utformning och utseende

Ålands flagga har ett på mellanblå botten rätvinklat guldgult kors på vars mitt är ett rött kors. I landskapsförordning kan ges närmare riktlinjer för flaggans färger.

Flaggan är rektangulär, dess höjd är 17 enheter och längd 26 enheter. De mellanblå fältens höjd är 6 enheter, de inre fältens längd 8 enheter och de yttre fältens längd 13 enheter. Det gula korsets bredd är 5 enheter varvid den guldgula korskantens bredd är 1,5 enhet. Det röda korsets bredd är 2 enheter.

Flaggan får inte förses med märken, bokstäver eller andra tecken.

Anm. Flaggans färger finns fastställda i A 7, Landskapsförordning (2004:15) om riktlinjer för Ålands flaggas färger.

3 §. Flaggans användning

Flaggan får användas för att högtidlighålla allmänna eller enskilda högtids- eller bemärkelsedagar samt som en symbol för landskapet och dess folk.

Fartyg som har hemort i landskapet i enlighet med sjölagen (FFS 167/1939) har rätt att använda flaggan som sjöfarts- och handelsflagga.

Fartyg som drivs av landskapet skall använda Ålands flagga.

Fiske-, fritids- och därmed jämförbara farkoster som har hemort i landskapet har rätt att använda flaggan. Med hemort avses i detta mom. registrerade far-

A 7 LF (2004:15) om Ålands flaggas färger

tygs registreringsort samt övriga farkosters huvudsakliga användnings- och uppehållsort.

3 kap. Officiell flaggning**4 §. Officiella flaggdagar**

Officiella flaggdagar är

a) den 30 mars, dagen för högtidlighållande av Ålands demilitarisering och neutralisering,
b) den sista söndagen i april, Ålands flaggas dag, samt

c) den 9 juni, Ålands självstyrelsedag. (1999/16)

På officiella flaggdagar skall flaggan hissas på byggnad, eller på dominerande plats invid byggnad, som inrymmer

a) landskapets ämbetsverk,
b) [landskapsstyrelsens] underlydande inrättningar och skolor samt
c) kommunala inrättningar.

På officiella flaggdagar skall landskapets för trafik utrustade fartyg högtidsflagga i enlighet med internationellt bruk.

5 §. Flaggning

Flaggan hissas klockan 08.00 och halas vid solnedgången, dock senast klockan 21.00.

4 kap. Särskilda bestämmelser**6 §. Specialflagga**

På fritidsfarkost får i stället för Ålands flagga användas en av [landskapsstyrelsen] godkänd specialflagga.

7 §. Straff

Den som offentligt hanterar Ålands flagga på ett sätt som är ägnat att skymfa den döms till böter.

8 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs

1) landskapslagen (1954:17) den 7 april 1954 angående landskapet Ålands flagga, dock så att 3 § skall fortsätta att gälla till dess annorlunda stadgas med stöd av 2 § 1 mom. denna lag,

2) landskapslagen (1954:21) den 30 juni 1954 angående användningen av landskapet Ålands flagga,

3) 2 § landskapslagen (1955:6) den 30 mars 1955 om Ålands flaggas dag samt

4) skyldigheten enligt 1 § förordningen om flaggning med Finlands flagga (FFS 383/1978) att på offentlig byggnad i landskapet Åland eller invid sådan byggnad hissa Finlands flagga.

A 7 Landskapsförordning (2004:15) om riktlinjer för Ålands flaggas färger

1 §. Med beteckningen NCS avses i denna förordning färgbeteckningssystemet Natural Colour System som enligt den svenska ideella organisationen Swedish Standards Institute (SIS) standardiserats genom ett dokument med beteckningen SS 019100.

Med beteckningen PMS avses i denna förordning färgbeteckningssystemet Pantone Matching System,

fastställt av företaget Pantone Incorporated i New Jersey, USA.

Med beteckningen CMYK avses i denna förordning ett färgbeteckningssystem för användning i huvudsak vid grafisk teknik och digital informationshantering av färgerna cyan (C), magenta (M), gul (Y) och svart (K) vilken i enlighet med den internationella standardiseringsorganisationens (International Organisation for Standardization, ISO) har standardiserats genom ett dokument med beteckningen ISO 15930-1.

2 §. I enlighet med NCS definieras Ålands flaggas färger med beteckningarna

- 1) 3065-R90B för mellanblå,
- 2) 0580-Y10R för gul och
- 3) 1085-Y90R för röd.

Toleranserna skall i NCS-enheter för kulör och nyans vara högst 5 enheter.

3 §. Med beaktande av definitionen i 2 § kan Ålands flaggas färger i enlighet med PMS närmast återges med användande av färgbeteckningssystemets

- 1) 2945C och 300U för mellanblå,
- 2) 116C och 109U för gul samt med beteckningarna
- 3) 186C och 185U för röd.

4 §. Med beaktande av definitionen i 2 § kan Ålands flaggas färger i enlighet med CMYK närmast återges med färgbeteckningssystemets procentvärden enligt följande tabell.

	C	M	Y	K	
1)	100 %	54 %	2 %	0 %	för mellanblå
2)	0 %	16 %	100 %	0 %	för gul
3)	6 %	100 %	100 %	0 %	för röd

A 8 Landskapslag (1976:26) om Ålands självstyrelsedag

1 §. Till åminnelse av Ålands landstings första sammanträde skall den nionde juni högtidlighållas såsom Ålands självstyrelsedag.

Självstyrelsedagen omfattar det dygn som börjar klockan tjugofyra natten till sagda dag.

2 §. Infaller självstyrelsedagen på vardag, skall arbetena i landskapets och kommunernas ämbetsverk, skolor och andra inrättningar samt på landskapets och kommunernas arbetsplatser i stöd av denna lag inställas, såvitt arbetsuppgifterna särskilda art det medger.

[Rådstuvurätten och magistraten] i Mariehamns stad anses icke som kommunalt ämbetsverk enligt denna lag.

3 §. (1978/21) Oavsett arbetenas inställande skall till arbetstagare i landskapets ämbetsverk, skolor och andra inrättningar samt på landskapets arbetsplatser erläggas lön för självstyrelsedagen enligt samma grunder som för självständighetsdagen.

Vid tillämpning av [45 § 1 mom. landskapslagen (1973:25) den 10 maj 1973 om landskapet Ålands

centrala ämbetsverk] skall självstyrelsedagen räknas som arbetsdag.

3a §. (1978/21) Tjänsteman eller arbetstagare i landskapets eller i kommunal tjänst, som utför arbete under självstyrelsedagen, är berättigad till förhöjd lön såsom för arbete på söndag.

4 §. Under självstyrelsedagen skall byggnad, som inrymmer landskapets eller kommuns ämbetsverk, skola eller annan inrättning eller på dominerande plats invid sådan byggnad, hissas landskapet Ålands flagga.

Ligger landskapet tillhörigt fartyg under självstyrelsedagen vid kaj eller för ankar och är det utrustat för trafik, bör på fartyget, såvitt möjligt, anordnas högtidsflaggning enligt internationellt bruk.

A 9 Landskapslag (1993:2) om åländsk hembygdssrätt

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns, utöver de grundläggande bestämmelserna i 6-12 §§ och 72 § självstyrelselagen för Åland, nedan självstyrelselagen, närmare bestämmelser om förvärv och förlust av åländsk hembygdssrätt.

I 6 § självstyrelselagen anges vilka som innehar hembygdssrätt direkt med stöd av självstyrelselagen.

2 §. Särskilda skäl för beviljande av hembygdssrätt på ansökan

Sökande som inte uppfyller de i 7 § 2 mom. 2 och 3 punkterna självstyrelselagen angivna kraven kan beviljas hembygdssrätt på grund av

- a) tidigare innehav av hembygdssrätt,
- b) att sökandens föräldrar eller en av dem har eller tidigare haft hembygdssrätt eller
- c) tidigare stadigvarande bosättning i landskapet som varat längre tid än fem år.

3 §. Ansökan om hembygdssrätt

Till ansökan om åländsk hembygdssrätt skall fogas hemortssintyg samt ämbetsbevis som styrker att sökanden utan avbrott haft och alltjämt har sitt egentliga bo och hemvist i landskapet. Dessutom skall till sådan ansökan fogas ämbetsbevis för barn som tillsammans med sökanden kan förvärva hembygdssrätt samt utredning över vem eller vilka som är dess vårdnadshavare.

För att styrka att sökanden innehar i 7 § 2 mom. 3 punkten självstyrelselagen avsedda tillfredsställande kunskaper i svenska kan [landskapsstyrelsen] av sökanden inbegära sådan utredning som anses nödvändig.

[Landskapsstyrelsen] kan vid behov inbegära annan utredning samt utlåtande av kommunal eller annan myndighet.

4 §. Förlust av hembygdssrätt

Den förlorar sin hembygdssrätt som under fem år varit stadigvarande bosatt utanför landskapet.

5 §. Hembygdssrättsintyg

[Landskapsstyrelsen] skall på begäran utfärda bevis över hembygdssrätt (hembygdssrättsintyg). [Land-

skapsstyrelsen] uppbär för detta en ersättning enligt särskilda bestämmelser.

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1953:4) den 18 mars 1953 angående åländsk hembygdssrätt.

A 10 Landskapslag (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet

1 §. I denna lag finns bestämmelser om sättet för utseende av Ålands lagtings och Ålands landskapsregerings representanter i Nordiska rådet samt om deras verksamhet.

2 §. Inom sju dagar från lagtingets öppnande utser lagtinget bland lagtingets ledamöter två medlemmar av Nordiska rådet och två suppleanter. (2010/53)

De valda och deras suppleanter tillträder omedelbart efter valet sina uppdrag och innehar dem till dess andra valts i deras ställe, om inte annat följer av reglerna beträffande medlemskap i Nordiska rådet.

3 §. Inom januari månad utser landskapsregeringen bland sina medlemmar för varje kalenderår ett tillräckligt antal representanter i Nordiska rådet. De valda tillträder omedelbart sina uppdrag och innehar dem till dess andra valts i deras ställe, om inte annat följer av reglerna beträffande medlemskap i Nordiska rådet.

4 §. De av lagtinget valda medlemmarna och de av landskapsregeringen utsedda representanterna bildar Ålands delegation i Nordiska rådet. Ålands delegation utgör en del av Finlands delegation i Nordiska rådet.

Ålands delegation väljer inom sig ordförande och viceordförande. Till ordförande skall väljas en av de medlemmar lagtinget utsett.

5 §. Landskapsregeringen deltar i Nordiska ministerrådets arbete på det sätt som särskilt är bestämt. Har landskapsregeringen anslutit sig till beslut som fattats av ministerrådet skall ärendet, till den del lagtingets medverkan fordras för att beslutet skall bli bindande för landskapets del, föreläggas lagtinget på det sätt som är särskilt föreskrivet.

6 §. (2000/56) Ålands delegation i Nordiska rådet skall årligen uppgöra och till lagtinget överlämna en berättelse över de för Åland väsentliga frågorna i Nordiska rådet.

7 §. I landskapets [ordinarie] årsstat skall årligen upptas anslag för arvoden, traktamenten och resekostnadsersättning till medlemmarna i Ålands delegation i Nordiska rådet. Anslag kan även upptas för avlönande av till Ålands delegation knuten kanslipersonal och sakkunniga.

Ikraftträdelsebestämmelse (1984/25):

Denna lag träder omedelbart i kraft. Samtidigt upphör landskapslagen (1970:29) om Ålands representation i Nordiska rådet att gälla. Val av medlemmar och övriga representanter i Nordiska rådet samt supplean-

A 11 LL (1993:112) om Ålands författningssamling

ter för dem enligt denna lag sker första gången under [landstingets] vårsession 1984 så snart detta kan ske efter lagens ikraftträdande. De valda tillträder omedelbart sina uppdrag. Samtidigt upphör mandatet för dem som valts till samma uppdrag med stöd av den tidigare landskapslagen om Ålands representation i Nordiska rådet.

Ikraftträdelsebestämmelse (2010/53):

Denna lag träder ikraft den 1 november 2010 och tillämpas första gången i fråga om de medlemmar och suppleanter som utses efter den 1 november 2010.

A 11 Landskapslag (1993:112) om Ålands författningssamling

1 §. I syfte att göra de beslut av allmän betydelse (*författningar*) som lagtinget och [landskapsstyrelsen] fattar tillgängliga för allmänheten utges Ålands författningssamling.

2 §. Ålands författningssamling utges av Ålands [landskapsstyrelse]. [Landskapsstyrelsen] kan anlita utomstående tjänster vid utgivningen av författningssamlingen.

I författningssamlingen skall publiceras:

- 1) landskapslagar,
- 2) andra än i 3 punkten avsedda rikslagar som för att träda i kraft förutsätter lagtingets bifall,
- 3) beslut om bifall till lag eller annan författning, genom vilken internationellt fördrag sätts i kraft i landskapet,
- 4) lagtingsbeslut som är av allmän betydelse,
- 5) landskapsförordningar,
- 6) [landskapsstyrelsens] beslut om inrättande av naturreservat och om fredande av naturminne samt
- 7) överenskommelseförordningar.

I författningssamlingen kan även publiceras [landskapsstyrelsebeslut] som är av allmän betydelse.

3 §. Om en författning innebär ändring av en gällande författning kan även oförändrade delar av författningen publiceras. När så sker skall ändringarna framgå.

Av en författning skall framgå den dag den utgivits av trycket.

4 §. Av en författning skall framgå när den träder i kraft. Har författningen inte publicerats senast vid den däri nämnda tidpunkten för ikraftträdandet träder den i kraft samma dag den utges av trycket.

Författningar skall i mån av möjlighet publiceras så att de är tillgängliga innan de träder i kraft.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på de i 2 § 2 mom. 2 och 7 punkterna nämnda författningarna.

5 §. När republikens president har förordnat att endast en viss del av en landskapslag skall förfalla och [landskapsstyrelsen] har beslutat att lagen skall träda i kraft till övriga delar, skall den publiceras i den lydelse som följer av presidentens förordnande och [landskapsstyrelsens] beslut. Av den publicerade lagen skall framgå

orsaken till att den inte överensstämmer med lagtingets beslut om antagande av lagen.

Vid publiceringen av en i 1 mom. avsedd lag kan [landskapsstyrelsen] företa rättelser och vidta andra åtgärder av teknisk natur.

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

A 12 Landskapslag (1951:19) angående landskaps- och kommunalvapen i landskapet Åland

1 kap. Landskapsvapen

1 §. Landskapet Ålands vapen är i blått fält en gående hjort av guld.

Landskapets vapen skall användas krönt med en krona, bestående av en kronring av guld med två rader vita pärlor, varav åtta äro synliga i den nedre och tre i den övre raden. Kronringen må besättas med pärlor och ädla stenar.

2 §. [Landskapsnämnden] äger enligt bestämmelserna i 1 § låta uppgöra modell till landskapsvapen, vilken på sätt [landskapsnämnden] bestämmer skall hållas offentligen tillgänglig.

2 kap. Kommunvapen

3 §. Mariehamns stad och varje landskommun i landskapet Åland skall hava ett heraldiskt beskrivet vapen.

4 §. Vapen antages för Mariehamns stad av stadsfullmäktige och för landskommun av [kommunalfullmäktige]. Beslutet skall för att vinna gällande kraft underställas [landskapsnämnden] för stadfästelse. Finner [landskapsnämnden] att beslutet icke kan oförändrat fastställas, skall ansökan avslås med uppgivande av skälen därför.

5 §. Ansökan om stadfästelse skall åtföljas av vapenbild och vapenbeskrivning i tre exemplar, av vilka, sedan stadfästelse skett, ett stannar hos [landskapsnämnden], ett tillsändes sökanden och ett riksarkivet. Samtliga exemplar skola föras med påteckning om stadfästelsen.

6 §. Av [landskapsnämnden] meddelad fastställelse av antaget kommunvapen skall offentliggöras i den ordning, som om kommunala tillkännagivanden är föreskrivet.

7 §. Vad ovan är stadgat om antagande av kommunvapen och fastställelse av beslut därom gäller även ändring av vapen.

3 kap. Övergångsbestämmelse

8 §. Kommun, som antagit kommunvapen, innan denna landskapslag trätt i kraft, och önskar använda det samma, äger inom ett år från landskapslagens ikraftträdande utverka [landskapsnämndens] stadfästelse av vapnet.

A 13 Landskapslag (1952:11) angående sigill för självstyrelsemyndigheterna samt landskapsförvaltningen underlydande ämbetsverk och tjänstemän ävensom kommunala myndigheter i landskapet Åland

1 kap. Landskapet Ålands, [landskapsnämndens] samt landskapsförvaltningen underlydande ämbetsverks och tjänstemäns sigill

1 §. Landskapet Ålands självstyrelsemyndigheter samt dem underlydande inrättningar och vissa tjänstemän skola hava sigill såsom här nedan stadgas.

2 §. Sigill, som i 1 § sägs, skall vara runt samt innehålla landskapet Ålands vapen i konturteckning inom en av två parallella cirkellinjer begränsad medsols löpande omskrift, föregången av en sexuddig stjärna i omskriftens övre mittpunkt.

Omskriften skall angiva myndighetens eller inrättningens namn eller tjänstemannens ställning.

3 §. Sigillerna äro indelade i tre storlekar:

1. Yttre diametern 55 mm., inre ringens diameter 45 mm.

2. Yttre diametern 45 mm., inre ringens diameter 35 mm.

3. Yttre diametern 35 mm., inre ringens diameter 25 mm.

4 §. Sigill av första storleken användes av Ålands [landsting].

Sigill av andra storleken användes av [landskapsnämnden].

Sigill av tredje storleken användes av centralnämnden [för landstingsmannaval], [landstingets] organ, där sådant kan anses påkallat, [Mariehamns polis-inrättning], landskapsförvaltningen underlydande läroverk och skolor samt sjukhus, museer och andra jämförliga inrättningar samt vissa landskapsförvaltningen underlydande tjänstemän och [befattningshavare, såsom folkskolinspektören, fiskeriinstruktören, trädgårdsinstruktören och med dem jämförliga tjänstemän och befattningshavare].

5 §. Sigillerna anskaffas och förnyas av [landskapsnämnden] på anhållan av vederbörande myndighet, inrättning, tjänsteman eller [befattningshavare].

2 kap. Kommunala myndigheters sigill

6 §. Varje kommun i landskapet Åland skall hava ett sigill.

7 §. Sigill, som i 6 § nämns, skall vara runt samt visa kommunens vapen i konturteckning inom en av två parallella cirkellinjer begränsad medsols löpande omskrift, föregången av en sexuddig stjärna i omskriftens övre mittpunkt. Sigillerna skall hava en yttre diameter av 35 mm och en inre diameter av 25 mm.

Omskriften skall innehålla kommunens namn samt namnet på det organ, för vilket sigillet är avsett.

B 1 Lagtingsordning (2011:97) för Åland

1 kap. Grunderna för det åländska samhällsskicket

1 §. Åland

Åland är en på folkrätten grundad autonomi och är genom internationella avtal demilitariserat och neutraliserat.

Autonomin syftar till att säkerställa och garantera Ålands befolkning bevarandet av det svenska språket, dess kultur och lokala traditioner.

2 §. Demokrati och rättsstatsprincipen

Den offentliga makten inom autonomin tillkommer folket som företräds av Ålands lagting.

Till den representativa demokratin hör att den enskilde har rätt att påverka samhällsutvecklingen genom att ta del i allmänna val och folkomröstningar och att ta medborgarinitiativ.

All utövning av offentlig makt ska bygga på lag. I all offentlig verksamhet ska lag noggrant iaktas.

3 §. Språket

Lagtingets verksamhetsspråk är svenska.

4 §. Parlamentarism

Den lagstiftande och ekonomiska makten inom autonomins behörighet utövas av lagtinget, som kontrollerar den offentliga maktutövningen inom autonomins behörighet.

Regeringsmakten utövas av landskapsregeringen vars medlemmar ska åtnjuta lagtingets förtroende.

2 kap. Lagtinget och lagtingsledamöterna

5 §. Lagtings sammansättning och valperiod

Ålands lagting består av trettio ledamöter som väljs för fyra år åt gången.

Lagtingets mandattid inleds vid arbetsårets öppnande. Det avgående lagtinget beslutar om tidpunkten för öppningen av arbetsåret så snart valresultatet har fastställts. Öppningen av arbetsåret ska hållas utan dröjsmål. Mandattiden fortgår tills nästa lagtingsval har förrättats och det tidigare lagtingets arbetsår har avslutats.

För ledamotskapet i lagtinget utgår ett arvode samt övriga ersättningar i enlighet med vad som bestäms i arbetsordningen. I arbetsordningen kan också bestämmas att ersättning i särskilda fall ska utgå till tidigare ledamöter under en begränsad period. Om pension för ledamöterna bestäms i landskapslag.

Se B 2, AO (2011:98) 12 och 106 §§; B 6, Landskapslag (2010:7) om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen.

6 §. Lagtingsval

Alla röstberättigade har lika rösträtt i val till lagtinget där lagtingsledamöterna väljs genom direkta, proportionella och hemliga val.

För lagtingsval bildar Åland en valkrets.

Rösträtt vid lagtingsval har den som senast på valdagen fyller 18 år och som innehar åländsk hembygdsrätt.

Rösträtt får inte utövas genom ombud.

Närmare bestämmelser om lagtingsval finns i en landskapslag.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval.

7 §. Valbarhet och inskränkningar i rätten till lagtingsuppdrag

Valbar i lagtingsval är varje röstberättigad som inte är omyndig eller som innehar en militär tjänst. Förlovar en ledamot sin valbarhet, upphör hans eller hennes uppdrag som ledamot av lagtinget.

En ledamot som har valts till medlem av landskapsregeringen ska frånträda sitt uppdrag som ledamot av lagtinget för den tid uppdraget i landskapsregeringen varar. Under denna tid inträder ersättaren i hans eller hennes ställe i lagtinget. En medlem av landskapsregeringen som valts till ledamot av lagtinget ska avgå från landskapsregeringen om han eller hon inte enligt bestämmelserna i detta mom. frånträder sitt uppdrag som ledamot av lagtinget.

Se även 10 §; B 2, AO (2011:98) 99 och 105 §§.

8 §. Upplösning av lagtinget

Om republikens presidents rätt att upplösa lagtinget bestäms i självstyrelselagen.

Lagtinget kan, på motiverat förslag av talmannen eller lantrådet, med minst 20 röster besluta om upplösning av lagtinget.

Om lagtinget har upplösts ska nyval förrättas.

Närmare bestämmelser om förfarandet vid lagtingets upplösning finns i lagtingets arbetsordning.

Se B 2, AO (2011:98) 2 kap.

9 §. Förtida lagtingsval

Om lagtinget har fattat beslut om upplösning och nytt val har förrättats ska, om inte en ny upplösning av lagtinget ägt rum, ledamots uppdrag gälla från den dag han eller hon förklarats vald till och med det plenum då republikens president eller på hans eller hennes vägnar landshövdingen, förklarat arbetet avslutat för valperioden. Om nyval verkställts samma år som ordinarie val skulle ha förrättats ska dock ledamots uppdrag gälla till det fjärde året efter valet, fram till

B 1 Lagtingsordning (2011:97)

det plenum då republikens president eller på hans eller hennes vägnar landshövdingen, förklarat arbetet avslutat för valperioden.

Se B 2, AO (2011:98) 9 §

10 §. Avbrott i samt befriande och skiljande från uppdraget som lagtingsledamot

En ledamot i lagtinget kan inte samtidigt inneha uppdrag som landshövding eller som ledamot av Finlands riksdag eller Europaparlamentet. Uppdraget som lagtingsledamot sköts då i stället av ledamotens ersättare.

Lagtinget kan på begäran av en lagtingsledamot bevilja denne befrielse från uppdraget som lagtingsledamot för en bestämd tid eller för den återstående mandattiden, om lagtinget anser att det finns en godtagbar orsak till detta.

Om en lagtingsledamot på ett väsentligt sätt och upprepade gånger försummar att sköta sitt uppdrag som lagtingsledamot eller genom en verkställbar dom har dömts till fängelse för ett uppsåtligt brott eller till straff för valbrott kan lagtinget genom ett beslut som har fattats med minst 20 röster skilja ledamoten från uppdraget antingen helt eller för en bestämd tid.

I fall en ledamot avlider, förlorar sin valbarhet, avgår på grund av laga eller av lagtinget godkänt skäl eller förklaras ha förverkat sitt uppdrag, inträder ersättaren i hans eller hennes ställe.

Om lagtinget har beviljat en ledamot befrielse från att delta i lagtingsarbetet under en viss tid inträder ersättaren i ledamotens ställe. Detsamma gäller för den tid en ledamot avtjänar frihetsstraff.

I lagtingets arbetsordning finns närmare bestämmelser om avbrott i och skiljande från uppdraget som lagtingsledamot.

Se B 2, AO (2011:98) 104 och 105 §§

11 §. Lagtingsledamöternas oberoende

Varje lagtingsledamot är skyldig att i sitt uppdrag handla som rätt och sanning bjuder. Ledamoten ska därvid iaktta lag och är inte bunden av andra bestämmelser.

12 §. Lagtingsledamöternas immunitet

En lagtingsledamot får inte förhindras att utöva sitt uppdrag som lagtingsledamot.

En lagtingsledamot får inte åtalas eller berövas sin frihet för åsikter som ledamoten yttrat i lagtinget eller för sitt beteende vid behandlingen av ett ärende om inte lagtinget samtyckt till åtgärden genom ett beslut som har fattats med minst 20 röster.

Om en lagtingsledamot har anhållits eller häktats, ska lagtingets talman genast underrättas om detta. En lagtingsledamot får inte utan lagtingets samtycke anhållas eller häktas före rättegång, om inte ledamoten av vägande skäl misstänks vara skyldig till ett brott för vilket det lindrigaste straffet enligt lag är fängelse i minst sex månader.

13 §. Lagtingsledamöternas rätt att yttra sig

Varje lagtingsledamot har rätt att i lagtinget fritt tala om alla angelägenheter som debatteras samt om behandlingen av dem om inte annat bestäms i denna lag-

tingsordning. Talmanskonferensen kan dock besluta om tidsbegränsningar av anföranden i enlighet med vad som närmare bestäms i lagtingets arbetsordning.

Se B 2, AO (2011:98) 65 §

14 §. Sättet att uppträda

Lagtingsledamöterna ska i sitt uppdrag uppträda sakligt och värdigt och utan att kränka eller förolämpa andra. Om en lagtingsledamot bryter mot denna bestämmelse kan talmannen påpeka detta eller frånta ledamoten rätten att fortsätta tala. En lagtingsledamot som upprepade gånger bryter mot ordningen kan tilldelas en varning av lagtinget eller utestängas från lagtingets sammanträden för högst två veckor.

15 §. Jäv för lagtingsledamöter

En lagtingsledamot är jävig att delta i beredningen och beslutsfattandet i ärenden som gäller ledamoten personligen. I plenum får lagtingsledamoten dock delta i debatten i ett sådant ärende.

3 kap. Lagtingets organisation

16 §. Lagtingets arbetsår

Lagtinget sammankommer årligen till ett nytt arbetsår vid den tidpunkt som lagtinget beslutar. Republikens president, eller på hans eller hennes vägnar landshövdingen, förklarar lagtinget öppnat.

Lagtingets arbete fortgår, med eller utan avbrott, enligt vad talmanskonferensen beslutar i enlighet med vad som närmare bestäms i lagtingets arbetsordning.

Det sista arbetsåret under valperioden fortgår till dess republikens president eller på hans eller hennes vägnar landshövdingen, förklarat arbetet avslutat för valperioden.

Se B 2, AO (2011:98) 1 kap

17 §. Lagtingets talmän

Lagtinget väljer skilt för sig och inom sig för varje arbetsår en talman och två vicesalmän. Val av talman och vicesalmän förrättas med slutna sedlar. I lagtingets arbetsordning finns närmare bestämmelser om val av talmännen.

Se B 2, AO (2011:98) 10 §

18 §. Talmanskonferensen

Talmanskonferensen består av talmannen, vicesalmännen, utskottsordförandena och en ledamot från var och en av de lagtingsgrupper som inte annars skulle vara representerade i talmanskonferensen.

Talmanskonferensen ger råd till talmannen om hur lagtingsarbetet ska ordnas och om förfarandet vid behandlingen av ärenden i lagtinget. Talmanskonferensen kan även överlämna lagförslag till lagtinget i ärenden som rör lagtingets organisation eller arbete eller Ålands delegation i Nordiska rådets organisation eller arbete.

Se B 2, AO (2011:98) 12 §

19 §. Talmannens uppgifter

Talmannen sammankallar plenum, föredrar ärendena i plenum och leder diskussionen samt övervakar att lag iakttas vid behandlingen av ärenden i lagtinget. I plenum deltar talmannen inte i diskussionen. Talmannen kan dock delta i omröstningar och val i lagtinget.

Om talmannen är förhindrad att delta i plenum träder en vicetalmän i talmannens ställe.

Talmannen får inte vägra att ta upp ett ärende till behandling eller ett förslag till omröstning, utom i det fall att talmannen anser det strida mot lag eller mot ett beslut som lagtinget har fattat. Talmannen ska då uppge orsaken till vägran. Om lagtinget inte nöjer sig med talmannens förfarande, hänskjuts saken till lag- och kulturutskottet som utan dröjsmål ska avgöra om talmannen har förfarit riktigt.

Talmannen är ordförande för självstyrelsepolitiska nämnden och har uppgifter enligt 4 kap. i anslutning till regeringsbildningen. Talmannen har även uppgifter enligt självstyrelselagen.

Se B 2, AO (2011:98) 11 och 64 §§

20 §. Lagtingets utskott

Lagtinget tillsätter för varje valperiod följande permanenta utskott:

- 1) lag- och kulturutskottet,
- 2) finans- och näringsutskottet,
- 3) social- och miljöutskottet och
- 4) justeringsutskottet.

Lagtinget kan dessutom tillsätta tillfälliga utskott antingen för återstoden av en valperiod eller för att bereda särskilda ärenden.

Lagtinget kan på förslag av talmannen eller talmanskonferensen besluta om nyval av ett eller flera utskott.

I lagtingets arbetsordning finns närmare bestämmelser om utskotten.

Se B 2, AO (2011:98) 4 och 8 kap

21 §. Självstyrelsepolitiska nämnden

Lagtinget tillsätter för varje valperiod en självstyrelsepolitisk nämnd för behandling av frågor rörande Ålands författningsenliga ställning och externa relationer samt ärenden som gäller Europeiska unionen enligt vad som närmare bestäms i 9 kap.

Självstyrelsepolitiska nämnden består av talmannen samt minst fyra och högst nio ledamöter samt ett nödvändigt antal ersättare som lagtinget väljer inom sig.

Självstyrelsepolitiska nämnden kan vid behov avge ett yttrande till landskapsregeringen i ett ärende som hör till nämndens uppgiftsområde. Nämnden kan även besluta att ett sådant ärende ska tas upp till debatt i plenum, varvid lagtinget dock inte fattar beslut i saken.

I lagtingets arbetsordning finns närmare bestämmelser om självstyrelsepolitiska nämnden.

Se B 2, AO (2011:98) 5 kap

22 §. Andra organ och företrädare som lagtinget väljer

Lagtinget väljer andra organ som behövs, enligt vad som bestäms i lagtingets arbetsordning.

Bestämmelser om hur lagtinget väljer företrädare i organ som bygger på internationella fördrag eller i andra internationella organ utfärdas vid behov i lagtingets arbetsordning.

Se B 2, AO (2011:98) 25 §

23 §. Val av lagtingets organ

Utskotten och övriga organ i lagtinget tillsätts under valperiodens första arbetsår för hela valperioden, om

inte något annat bestäms i lagtingets arbetsordning. På förslag av talmanskonferensen kan lagtinget besluta att nyval av samtliga medlemmar av ett utskott eller ett annat organ ska förrättas.

Lagtinget förrättar val av utskott och andra organ. Om lagtinget inte är enigt om ett val förrättas det enligt proportionellt valsätt, om annat inte bestäms i lagtingets arbetsordning.

Se B 2, AO (2011:98) 12 kap

4 kap. Regeringsbildningen

24 §. Regeringsbildning

Innan lantrådet väljs förhandlar lagtingsgrupperna om regeringsprogrammet och landskapsregeringens sammansättning. Utifrån resultatet av dessa överläggningar meddelar talmannen vem som är lantråds kandidat.

Om lantråds kandidaten vid öppen omröstning i lagtinget har fått mer än hälften av de avgivna rösterna, väljs han eller hon till lantråd.

Får kandidaten inte den majoritet som krävs ska en ny kandidat ställas upp i samma ordning. Om inte heller den nya kandidaten får mer än hälften av de avgivna rösterna, ska valet av lantråd förrättas genom öppen omröstning i lagtinget. Den som då får flest röster blir vald. Faller rösterna lika avgör lotten.

Övriga medlemmar i landskapsregeringen utnämns av talmannen i enlighet med förslag av den som valts till lantråd.

När landskapsregeringen utnämns och när dess sammansättning ändras på ett betydande sätt ska lagtinget vara sammankallat.

Se B 2, AO (2011:98) 101 §

25 §. Meddelande om regeringsprogrammet

Landskapsregeringen ska utan dröjsmål, innan den tillträder, överlämna sitt program till lagtinget i form av ett meddelande. Samma förfarande ska iaktas när landskapsregeringens program eller sammansättning har ändrats på ett betydande sätt.

Lagtingets behandling av meddelandet avslutas med en omröstning vid vilken det för godkännande av regeringens program och sammansättning krävs mer än hälften av de avgivna rösterna.

Närmare bestämmelser om bland annat tidsgränser för regeringsbildningen kan intas i lagtingets arbetsordning.

Se B 2, AO (2011:98) 31 §

26 §. Ministrarnas bindningar

En medlem av landskapsregeringen får inte sköta en offentlig tjänst eller sådant annat uppdrag som kan inverka menligt på uppdraget som medlem i landskapsregeringen eller som kan äventyra förtroendet för lantrådets eller ministerns verksamhet.

Lantrådet och varje minister ska utan dröjsmål efter utnämningen ge en för lagtinget avsedd redogörelse för bindningar som kan ha betydelse vid utövningen av verksamheten som medlem av landskapsregeringen såsom näringsverksamhet, ägande i företag, betydande förmögenhet eller skuld samt för sådana uppdrag och andra bindningar vid sidan av lantrådets

B 1 Lagtingsordning (2011:97)

eller ministerns tjänsteåligganden. Närmare bestämmelser kan intas i lagtingets arbetsordning.

Se B 2, AO (2011:98) 40 §

27 §. *Avsked för lantrådet, vicelanrådet och ministerrarna*

Lagtinget beviljar på begäran lantrådet avsked varefter ett nytt lantråd ska utses enligt 24 och 25 §§. Ett nytt lantråd ska också utses om lantrådet avlidit eller blivit varaktigt förhindrad att handha sitt uppdrag. Lagtingets talman beviljar på begäran vicelanrådet eller en minister avsked. Talmannen ska också bevilja vicelanrådet eller en minister avsked på initiativ av lantrådet.

Talmannen ska även utan begäran bevilja medlemmarna av landskapsregeringen avsked, om lagtinget förklarat att lantrådet inte längre har lagtingets förtroende eller om lantrådet av andra skäl avgår.

Landskapsregeringens medlemmar ska handha sina uppdrag till dess nya medlemmar utsetts.

5 kap. Ärenden i lagtinget

28 §. *Hur ärenden tas upp till behandling i lagtinget*

Ett ärende tas upp i lagtinget genom att landshövdingen i enlighet med självstyrelselagen överlämnar en framställning eller ett meddelande från republikens president.

Landskapsregeringen överlämnar ärenden till lagtinget i form av

- 1) ett lagförslag eller ett kompletterande lagförslag,
- 2) ett budgetförslag,
- 3) ett meddelande,
- 4) en berättelse,
- 5) en redogörelse eller

6) en årsredovisning i enlighet med 25 § landskapslagen (1971:42) om Ålands landskapsregering.

Lantrådet eller landshövdingen överlämnar ett ärende till lagtinget i form av ett meddelande.

Talmanskonferensen överlämnar ärenden till lagtinget i form av ett lagförslag som rör lagtingets organisation eller arbete eller som rör Ålands delegation i Nordiska rådets organisation eller arbete.

En lagtingsledamot initierar ett ärende i lagtinget genom att väcka en motion. Lagtingsledamöterna har rätt att väcka

1) lagmotioner, som innehåller förslag om stiftande av en landskapslag eller laginitiativ till riksdagen,

2) anslutningsmotioner som innehåller förslag om stiftande av en landskapslag eller laginitiativ till riksdagen och som väcks senast den fjärde dagen efter att ett lagförslag eller förslag till laginitiativ till riksdagen antecknats för kännedom,

3) budgetmotioner, som innehåller förslag till anslag eller något annat beslut som ska tas upp i budgeten eller i en tilläggsbudget, framställning om extra anslag eller finansinitiativ till riksdagen samt

4) åtgärdsmotioner, som innehåller förslag om att lagberedning ska inledas eller att någon annan åtgärd vidtas av riksdagen, landskapsregeringen, självstyrelsepolitiska nämnden eller talmanskonferensen.

I arbetsordningen kan bestämmelser intas om andra sätt att uppta ärenden i lagtinget.

Ett ärende återtas på samma sätt som det väckts om inte annat bestäms i denna lagtingsordning eller i lagtingets arbetsordning. I arbetsordningen finns närmare bestämmelser om lagtingets ärenden och behandlingen av dem. Bestämmelser om tidsgränser inom vilka motioner ska vara inlämnade kan utfärdas genom arbetsordningen.

Se B 2, AO (2011:98) 6 kap

29 §. *Medborgarinitiativ*

Minst 1.000 personer som har rösträtt i lagtingsval har enligt vad som bestäms genom lagtingets arbetsordning rätt att överlämna ett initiativ till lagtinget om att en landskapslag ska stiftas, ändras eller upphävas.

Se B 2, AO (2011:98) 29 §

30 §. *Folkomröstningar*

Om rådgivande folkomröstningar bestäms särskilt i en landskapslag.

Se E 1, Kommunal lag (1997:73) 34 och 35 §§; E 4, Landskaps lag (1998:20) om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar

31 §. *Beredningen av ärenden*

Landskapsregeringens lagförslag och budgetförslag, talmanskonferensens lagförslag, lagtingsledamöternas motioner samt medborgarinitiativ ska remitteras till ett utskott där det genomgår en beredning före den slutliga behandlingen i plenum.

En begäran från presidenten om lagtingets bifall till ikraftträdande av en internationell förpliktelse ska talmannen utan dröjsmål översända till landskapsregeringen för ett yttrande som bör föreligga när ärendet remitteras till ett utskott om inte talmannen, om möjligt efter att ha hört talmanskonferensen, i ett enskilt ärende beslutat att ett yttrande inte är nödvändigt. Landskapsregeringen ska behandla ett sådant ärende i skyndsam ordning.

Bestämmelser om beredningen av övriga ärenden finns i lagtingets arbetsordning.

Se B 2, AO (2011:98) 8 kap

32 §. *Utskottens behandlingstväng*

Utskotten ska avge betänkanden i de ärenden som har remitterats till dem och som inte har återkallats. Något betänkande behöver dock inte avges i ett ärende om ärendet inte hinner behandlas före utgången av valperioden.

33 §. *Behandlingen i plenum*

Förslag till en landskapslag, framställningar från republikens president samt förslag till lagtingets arbetsordning tas upp till två behandlingar i plenum. Detsamma gäller lagtingets utlåtande i enlighet med självstyrelselagens 12 § 2 mom.

I den första behandlingen av förslaget föredras och debatteras utskottets betänkande, varefter lagtinget fattar beslut om förslaget innehåll. I den andra behandlingen som hålls tidigast andra dagen efter det att den första behandlingen har avslutats, beslutar lagtinget om förslaget ska godkännas eller förkastas.

Övriga ärenden tas upp till en enda behandling i plenum.

Se B 2, AO (2011:98) 9 kap

34 §. Beslut i plenum

Beslut i plenum fattas med flertalet av de avgivna rösterna, om inte något annat bestäms särskilt. Vid lika röstetal avgör talmannens röst utom vid val då lotten avgör. Närmare bestämmelser om röstningsförfarandet finns i lagtingets arbetsordning.

Se B 2, AO (2011:98) 76-78 §§

35 §. Kvalificerad majoritet

Lagtingets beslut om ändring eller upphävande av eller avvikelse från bestämmelserna i självstyrelselagen för Åland och i jordförvärvslagen för Åland ska vid ärendets andra behandling omfattas av minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

I en landskapslag kan det bestämmas att ändring och upphävande av eller avvikelse från landskapslagen ska omfattas av minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. En sådan landskapslag antas i samma ordning som i 1 mom.

Om en landskapslag har antagits med kvalificerad majoritet ska detta framgå av lagen.

Se A 1, Självstyrelselag (1991:71) för Åland; A 2, Jordförvärvslag (1975:7) för Åland

36 §. Misstroendeyrkande

I lagtingets arbetsordning finns närmare bestämmelser om yrkanden om att lagtinget ska förklara att lantrådet saknar lagtingets förtroende. För godkännande av ett yrkande om misstroende krävs minst 16 röster.

Se B 2, AO (2011:98) 39 §

37 §. Spörssmål

Minst fem lagtingsledamöter kan framställa ett skriftligt spörssmål riktat till landskapsregeringen i ett ärende som faller inom landskapsregeringens behörighet. Spörsmalet ska besvaras på det sätt som närmare bestäms i lagtingets arbetsordning. Lagtinget kan efter avslutad diskussion fatta beslut om att uppmäna landskapsregeringen att vidta åtgärder.

Se B 2, AO (2011:98) 38 §

38 §. Frågor och debatter

En ledamot har rätt att i lagtinget ställa en skriftlig fråga till landskapsregeringen eller en medlem i landskapsregeringen i en angelägenhet inom landskapsregeringens behörighet. Dessutom har ledamöterna möjlighet att vid särskilda frågestunder ställa frågor till landskapsregeringen i angelägenheter inom landskapsregeringens behörighet.

Debatter om aktuella frågor kan ordnas i plenum på beslut av talmanskonferensen. En sådan debatt kan även ordnas som en allmänpolitisk debatt. Talmanskonferensen kan även besluta att en debatt ska hållas i vilken enbart en del av lagtingets ledamöter får delta. I en sådan debatt ska lagtingsgrupperna behandlas lika.

Lagtinget fattar inte beslut med anledning av frågor och debatter.

Närmare bestämmelser om frågor, frågestunder och debatter finns i lagtingets arbetsordning.

Se B 2, AO (2011:98) 35-37 §§

39 §. Lantrådets förtroendefråga

Lantrådet har rätt att i samband med behandlingen av ett ärende skriftligen meddela lagtinget att ärendets avgörande på ett visst sätt innebär att lantrådet anser sig sakna lagtingets förtroende. Om ett sådant avgörande träffas ska landskapsregeringen avgå.

40 §. Lantrådets och ministrarnas rätt att vara närvarande och delta i debatten

Medlemmarna i landskapsregeringen har rätt att vara närvarande och delta i debatten i plenum.

41 §. Landshövdingens rätt att vara närvarande och att yttra sig

Landshövdingen har rätt att vara närvarande vid plenum och att yttra sig i frågor som berör förhållandet mellan Åland och riket.

42 §. Fortsatt behandling av ärenden

Har behandlingen av ett ärende inte slutförts under ett arbetsår fortsätter den under följande arbetsår om inte lagtingsval har förrättats däremellan.

43 §. Godkännande av tjänstekollektivavtal

I arbetsordningen kan det intas bestämmelser om att ett utskott ges i uppdrag att följa landskapsregeringens förhandlingar om tjänstekollektivavtal för landskapets tjänsteinnehavare och till den del lagtingets godkännande är behövligt, godkänna avtalet. Ett sådant utskott kan underställa lagtinget sitt beslut i ärendet för fastställelse.

Närmare bestämmelser kan intas i lagtingets arbetsordning.

Se B 2, AO (2011:98) 15 §

6 kap. Information och offentlighet**44 §. Lagtingets rätt att få information**

Lagtinget har rätt att av landskapsregeringen, dess underlydande myndigheter och tjänstemän få de upplysningar som behövs för behandlingen av ett ärende. Den som saken gäller ska se till att utskott eller andra lagtingsorgan utan dröjsmål får handlingar och andra upplysningar som de behöver.

Se även 60 §; B 2, AO (2011:98) 50 §

45 §. Lantrådets upplysningar

Lantrådet eller en minister som lantrådet utser kan ge lagtinget upplysningar i aktuella frågor. Lagtinget fattar inte beslut med anledning av upplysningar.

Se B 2, AO (2011:98) 34 §

46 §. Offentligheten i lagtingets verksamhet

Lagtingets plenum är offentliga, om inte lagtinget av synnerligen vägande skäl beslutar något annat i ett enskilt ärende.

Utskottens sammanträden är inte offentliga om inte annat beslutas i lagtingets arbetsordning.

Lagtinget publicerar lagtingshandlingarna enligt vad som närmare bestäms i lagtingets arbetsordning.

Se även 62 §; B 2, AO (2011:98) 56 och 59 §§, 10 kap

47 §. Meddelande om fattade beslut

I lagtingets arbetsordning finns bestämmelser om meddelanden om de beslut som lagtinget har fattat.

Se B 2, AO (2011:98) 79 §

B 1 Lagtingsordning (2011:97)

7 kap. Lagtingsgrupper**48 §. Lagtingsgrupper**

Lagtingsledamöter kan komma överens om att samverka som en lagtingsgrupp i lagtinget. Närmare bestämmelser om lagtingsgrupperna kan intas i arbetsordningen.

Se B 2, AO (2011:98) 103 §

8 kap. Finanserna

Se 64 §

49 §. Skatter och avgifter

Om landskapet tillkommande tilläggsskatt på inkomst och tillfällig extra inkomstskatt samt landskapet tillkommande närings- och nöjesskatter bestäms genom en landskapslag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd.

Bestämmelser om avgifter samt om de allmänna grunderna för storleken av avgifter för åländska myndigheters prestationer, tjänster och övriga verksamheter ska utfärdas genom landskapslag.

50 §. Upplåning och säkerheter

Lån kan upptas endast med lagtingets samtycke. Av samtycket ska de nya lånens eller skuldens maximala belopp framgå.

Landskapsregeringen får bevilja borgen och garanti endast med lagtingets samtycke.

51 §. Budgeten

Lagtinget beslutar om Ålands budget för ett kalenderår i sänder (*finansår*). Landskapsregeringens förslag till en budget samt ett förslag till en landskapslag som ansluter sig till budgeten ska överlämnas till lagtinget vid en tidpunkt som anges i en landskapslag.

Om lagtinget inte har beslutat om budgeten före finansårets början ska landskapsregeringens förslag till budget gälla tills lagtinget fattat beslut om budgeten.

Budgeten publiceras i Ålands författningssamling.

52 §. Tilläggsbudget

Om det finns behov av att ändra landskapets budget ska landskapsregeringen överlämna ett förslag till tilläggsbudget till lagtinget.

53 §. Budgetens innehåll

I landskapsbudgeten ingår de årliga inkomsterna och anslag för de årliga utgifterna. Vidare anges ändamålen för anslagen och övriga budgetmotiveringar. Bestämmelser om att budgeten får innehålla inkomstposter eller anslag som motsvarar skillnaden mellan inkomster och utgifter som står i direkt samband med varandra, kan intas i en landskapslag.

Anslagen i budgeten ska täckas av inkomstposter. Vid anslagstäckningen kan på det sätt som anges genom en landskapslag, beaktas de överskott eller underskott som framgår av landskapets bokslut.

Sådana inkomstposter och anslag som motsvarar inkomster och utgifter som har samband med varandra kan, på det sätt som anges genom en landskapslag, tas in i budgeten för flera finansår.

54 §. Anslag i budgeten

Anslag tas upp i budgeten som fasta anslag, förslagsanslag eller reservationsanslag.

Förslagsanslag får överskridas och reservationsanslag överförs till ett senare finansår enligt vad som bestäms genom en landskapslag. Fasta anslag och reservationsanslag får inte överskridas och fasta anslag får inte överförs, om detta inte har tillåtits genom en landskapslag.

Ett anslag får inte flyttas från ett ställe i budgeten till ett annat, om inte detta tillåts i budgeten. Genom en landskapslag kan dock tillåtas att ett anslag överförs till ett annat ställe som har nära samband med dess ändamål.

I budgeten kan beviljas en till beloppet och ändamålet avgränsad fullmakt att under finansåret ingå förbindelse om utgifter för vilka anslag tas in i budgeterna för de följande finansåren i enlighet med vad som närmare bestäms i en landskapslag.

55 §. Fonder utanför budget

Om det är ändamålsenligt för skötseln av en bestående uppgift kan lagtinget bestämma att en fond ska inrättas utanför landskapets budget genom en landskapslag.

För att ett förslag till en landskapslag om inrättande av en fond utanför budgeten eller om väsentlig utvidgning av en sådan fond eller dess ändamål ska godkännas krävs i lagtinget minst två tredjedelars majoritet av de avgivna rösterna.

56 §. Övervakning och revision av finanserna

Lagtinget övervakar landskapets finanser och hur budgeten iaktas. Närmare bestämmelser om revisionen utfärdas genom en landskapslag.

Se B 8, Landskapslag (1996:7) om landskapsrevisionen

57 §. Ålands egendom

Fast egendom som tillhör landskapet kan överlåtas endast med lagtingets samtycke i enlighet med vad som bestäms närmare i en landskapslag.

9 kap. Internationella förhållanden**58 §. Behörighet i internationella frågor**

Lagtinget ger i enlighet med självstyrelselagen sitt bifall till ikraftträdandet av internationella avtal.

Landskapsregeringen svarar i enlighet med självstyrelselagen för medverkan i förhandlingar om internationella förpliktelser samt i beredning av beslut som fattas i Europeiska unionen. Landskapsregeringen beslutar om åtgärder som hänför sig till dem om inte beslutet kräver godkännande av lagtinget.

Lagtinget deltar i beredningen av beslut som fattas i Europeiska unionen enligt vad som sägs i denna lagtingsordning.

59 §. Lagtingets deltagande i beredningen av ärenden som gäller Europeiska unionen

Lagtinget behandlar förslag till sådana rättsakter, fördrag eller andra åtgärder om vilka beslut fattas inom Europeiska unionen och som annars enligt självstyrelselagen skulle falla inom lagtingets behörighet.

Landskapsregeringen ska utan dröjsmål informera lagtinget om sin syn på förslag till rättsakter, fördrag eller andra ärenden som bereds inom Europeiska unionens institutioner då förslaget är av intresse för Åland. Landskapsregeringen ska sedan den fått kännedom om ett sådant förslag utan dröjsmål sända förslaget till lagtinget genom en skrivelse så att lagtinget kan ta ställning till det. Förslaget behandlas i självstyrelsepolitiska nämnden och vanligen i ett eller flera andra utskott som ger utlåtande till självstyrelsepolitiska nämnden. Självstyrelsepolitiska nämnden kan vid behov ge ett yttrande om förslaget till landskapsregeringen. Talmanskonferensen kan besluta att ett sådant ärende också skall tas upp till debatt i plenum, varvid lagtinget dock inte fattar beslut i saken.

Landskapsregeringen ska ge självstyrelsepolitiska nämnden information om ärendets behandling i statsrådet samt i mån av möjlighet om behandlingen i Europeiska unionen.

Självstyrelsepolitiska nämnden kan ge landskapsregeringen ett utlåtande med anledning av en utredning eller information som avses i denna paragraf.

Se B 2, AO (2011:98) 41 §

60 §. Lagtingets rätt att få information i internationella frågor

Självstyrelsepolitiska nämnden och lagtingets behöriga utskott ska på begäran och även annars vid behov få en utredning av landskapsregeringen om frågor som gäller de framställningar som landskapsregeringen i enlighet med självstyrelselagen gjort hos en behörig myndighet i fråga om förhandlingar om fördrag och andra internationella förpliktelser. Detsamma gäller om förhandlingar angående fördrag och andra internationella förpliktelser i fråga om angelägenheter som faller inom landskapets behörighet och där landskapsregeringen enligt självstyrelselagen ska få underrättelse om eller tillfälle att delta i förhandlingar.

Självstyrelsepolitiska nämnden och utskotten kan ge landskapsregeringen ett utlåtande med anledning av en utredning eller information som avses ovan.

Om landskapsregeringens yttranden över presidentens begäran om lagtingets bifall till ikraftträdande av en internationell förpliktelse bestäms i 31 §.

61 §. Lagtingets deltagande i parlamentens subsidiaritetskontroll

Bestämmelser om hur beslut fattas om lagtingets ståndpunkt huruvida ett utkast till en europeisk lagstiftningsakt är förenligt med subsidiaritetsprincipen finns i lagtingets arbetsordning.

Se B 2, AO (2011:98) 43 §

62 §. Sekretess

Medlemmarna i självstyrelsepolitiska nämnden eller i ett utskott som deltar i behandlingen av ärenden som gäller Europeiska unionen ska iakta den sekretess som är påkallad av att rikslagstiftningen gäller för sekretess och handlingars offentlighet i frågor som avses i 9a kap. självstyrelselagen.

I fråga om sekretess för andra än i 1 mom. avsedda ärenden gäller vad utskottet i varje enskilt fall efter att ha hört landskapsregeringen beslutar.

10 kap. Närmare bestämmelser om lagtinget

63 §. Lagtingets arbetsordning samt reglementen och instruktioner

Närmare bestämmelser om förfarandet i lagtinget samt om lagtingets organ och lagtingsarbetet utfärdas i lagtingets arbetsordning. Arbetsordningen ska godkännas i plenum i den ordning som gäller för behandling av förslag till landskapslagar samt publiceras i Ålands författningssamling.

Lagtinget kan innan lagtingsordningen trätt i kraft på förslag av talmanskonferensen och i den ordning som föreskrivs i 1 mom. godkänna en ny arbetsordning. Arbetsordningen kan dock inte träda i kraft innan lagtingsordningen träder i kraft.

Lagtinget kan utfärda reglementen för lagtingets interna förvaltning, för val som lagtinget förrättar och för annan detaljerad reglering av lagtingsarbetet. Dessutom kan lagtinget anta instruktioner för de organ som det utser.

11 kap. Ikraftträdande

64 §. Denna lagtingsordning träder i kraft den 1 november 2011, dock så att bestämmelserna i 8 kap. om finanserna träder i kraft den 1 januari 2013.

Genom denna lagtingsordning upphävs lagtingsordningen (1972:11) för landskapet Åland jämte ändringar.

Beslut om ändring eller upphävande av eller avvikelse från bestämmelser i denna lagtingsordning ska vid ärendets andra behandling omfattas av minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

B 2 Arbetsordning (2011:98) för Ålands lagting

1 kap. Lagtingsåret

1 §. Lagtingsårets början

Lagtinget sammanträder årligen till ett nytt arbetsår i enlighet med vad lagtinget beslutat enligt lagtingsordningen. Den ledamot som längst innehaft ett uppdrag som ledamot av lagtinget (*ålderstalmannen*) ska då inta talmannens plats. Har två eller flera varit ledamöter i lagtinget lika lång tid förs ordet av den till åren äldste av dem. Under ledning av ålderstalmannen förrättas valet av en talman samt därefter var för sig val av en första och en andra vices talman.

Efter talmansvalet hålls en gudstjänst varefter lagtinget, på en tid som landshövdingen tillkännager, samlas i plenisalen där republikens president eller på hans eller hennes vägnar landshövdingen, förklarar lagtinget öppnat. Talmannen besvarar öppningstalet på lagtingets vägnar.

2 §. Fullmaktsgranskningar

Senast klockan 15.00 den sista vardagen före valperiodens första plenum granskar lagtingsdirektören lagtingsledamöternas fullmakter för godkännande. Vid granskningen av en fullmakt undersöks att den är utfärdad av en behörig myndighet i föreskriven form.

B 2 Arbetsordning (2011:98)

En förteckning upprättas över de lagtingsledamöter vars fullmakter godkänts. Lagtingets första plenum under valperioden börjar med namnupprop enligt förteckningen.

Lagtingsdirektören granskar också senare uppvisade fullmakter. Innan en lagtingsledamot tillträder sitt uppdrag ska hon eller han visa upp sin granskade och godkända fullmakt för talmannen som ska meddela detta i plenum.

Har en ledamots fullmakt inte blivit godkänd kan lagtinget pröva om hon eller han ändå får inträda i lagtinget. Om det görs en anmärkning mot en ledamots behörighet ska lagtinget pröva ärendet förutsatt att inte samma anmärkning över valet redan har anförts genom besvär eller besvär ännu kan anföras hos Ålands förvaltningsdomstol i enlighet med landskapslagen (1970:39) om lagtingsval och kommunalval.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

3 §. Platsen för plenum

Lagtinget sammanträder i lagtingets plenisal i Självstyrelsegården i Mariehamn. Presidiet kan av särskilda skäl besluta om en annan sammanträdesplats.

4 §. Sittordningen i plenisalen

I plenisalen är ledamöterna placerade enligt grupp-tillhörighet och grupperna är placerade i storleksordning. Talmanskonferensen fattar närmare beslut om sittordningen. När lagtinget sammanträder första gången efter ett lagtingsval tar de ledamöter som har uppvisat en godkänd fullmakt dock plats i plenisalen enligt en alfabetisk ordning till dess talmanskonferensen beslutat om sittordningen.

5 §. Lagtingets arbetsperioder

Lagtingets arbete fortgår med eller utan avbrott enligt vad talmanskonferensen beslutar till dess följande arbetsår vidtar.

Om det anses nödvändigt ska presidiet sammankalla lagtinget till plenum under en tid då lagtinget annars inte sammanträder.

I kapitel 9 finns bestämmelser om tiden för plenum.

6 §. Lagtingets avslutning

Det sista arbetsåret under valperioden fortgår till dess republikens president eller på hennes eller hans vägnar landshövdingen förklarat arbetet avslutat för valperioden.

Avslutningen av lagtinget hålls på den tid som landshövdingen tillkännager. Efter en gudstjänst samlas lagtinget i plenisalen där talmannen framför lagtingets hälsning varefter republikens president eller på hennes eller hans vägnar landshövdingen förklarar lagtinget avslutat för valperioden.

2 kap. Upplösningar och nyval

7 §. Närmare bestämmelser om lagtingets upplösning

Talmannen eller lantrådet kan väcka förslag om att lagtinget ska upplösas sig. Förslaget ska vara skriftligt och innehålla en motivering.

Ett förslag till upplösning av lagtinget ska utan dröjsmål meddelas lagtinget för kännedom. Om lagtinget

inte är samlat för plenum när ett förslag till upplösning har inlämnats ska talmannen utan dröjsmål sammankalla lagtinget till plenum.

Lagtinget fattar i enlighet med lagtingsordningen beslut om ett förslag till upplösning tidigast den tredje dagen och senast den tionde dagen efter det att förslaget antecknats för kännedom. Förslaget måste omfattas av minst 20 ledamöter.

8 §. Information om lagtingets upplösning

En annons om lagtingets upplösning och förordnande om nyval ska publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet och samtidigt meddelas landskapsregeringen som ska vidta åtgärder för nyval av lagtinget.

Om nyval efter upplösning av lagtinget stadgas i landskapslagen om lagtingsval och kommunalval.

9 §. Plenum efter nyval

Om lagtinget har upplösts och nyval har förrättats ska lagtinget samlas till plenum den första vardagen efter 14 dagar räknat från valdagen.

3 kap. Talmännen och talmanskonferensen

10 §. Val av talman och vicetalmän

Vid lagtingsårets första plenum väljer lagtinget en talman samt en första och en andra vicetalmän enligt 1 §. Ett meddelande om valets utgång ska utan dröjsmål sändas till landskapsregeringen och landshövdingen.

De nyvalda talmännen avger följande högtidliga försäkran innan de börjar sköta sitt uppdrag:

”Jag N.N. försäkrar att jag som talman efter all min förmåga ska upprätthålla den rätt, som enligt självstyrelselagen och grundlagen tillkommer Åland och dess befolkning.”

Om talmannen eller en vicetalmän avlider eller avgår från sitt uppdrag under arbetsåret ska en ny talman eller vicetalmän väljas utan dröjsmål.

11 §. Talmannen och presidiet

Talmannen leder lagtingets arbete tillsammans med talmanskonferensen på det sätt som bestäms i lagtingsordningen och arbetsordningen. Talmannen och vicetalmännen bildar tillsammans lagtingets presidium.

Om talmannen eller en vicetalmän är förhindrad att sköta sitt uppdrag kan en tillfällig talman eller vicetalmän väljas på förslag av talmanskonferensen.

Om både talmannen och vicetalmännen är tillfälligt förhindrade att sköta talmansuppdraget vid plenum förs ordet av den utskottsordförande som under längst tid varit ledamot i lagtinget och som är närvarande i plenum. I ett sådant fall föredras endast ärenden för bordläggning eller för kännedom samt meddelas tiden för följande plenum och lagtinget fattar inte beslut i andra ärenden om inte särskilt tvingande skäl ger anledning till något annat.

Om talmannen vägrat uppta en väckt fråga eller framställa ett omröstningsförslag eller om lagtinget i något annat fall inte åtnöjts med talmannens förfarande hör det till lag- och kulturutskottets uppgifter att skilja mellan lagtinget och dess talman. En ledamot

kan i lagtinget väcka förslag om att ett sådant ärende ska hänskjutas till lag- och kulturutskottet. Beslut om att hänskjuta ärendet till utskottet fattas med enkel majoritet.

12 §. Talmanskonferensens uppgifter

Talmanskonferensen har till uppgift att

1) föreslå ändringar i lagtingsordningen, arbetsordningen eller andra bestämmelser som rör lagtingets eller Ålands delegation i Nordiska rådets organisation eller arbete,

2) avge yttranden över sådana ändringar i lagtingsordningen, arbetsordningen och Ålands delegation i Nordiska rådets organisation eller arbete som en ledamot eller någon annan tagit initiativ till,

3) planera tidtabellen för verksamheten under lagtingsåret,

4) väcka förslag om tillsättande av tillfälliga utskott,

5) väcka förslag om de arvoden och övriga ersättningar som enligt 106 § tillkommer ledamöterna samt talmannens arvode och den ersättning för representationskostnader som ska tillkomma henne eller honom samt

6) i övrigt lägga fram förslag till och utfärda anvisningar om hur lagtingsarbetet ska ordnas.

Om ett ärende som nämns i 1 mom. är så brådskande att det inte hinner föredras för talmanskonferensen, avgör talmannen det temporärt på föredragning av lagtingsdirektören. Ärendet tas därefter upp vid nästa möte i talmanskonferensen.

Talmanskonferensen är vidare ett rådgivande organ i följande ärenden som hör till talmannens ansvarsområde:

1) förslag om till vilket utskott ett ärende ska remitteras för beredning och vilket eller vilka utskott som ska yttra sig om ärendet,

2) förslag om ett meddelande från landskapsregeringen ska hänskjutas till ett utskott eller inte samt

3) förslag om vid vilket plenum ett ärende ska behandlas.

Vid lika röstetal i talmanskonferensen är talmannens röst utslagsgivande.

4 kap. Utskotten

13 §. Lag- och kulturutskottets ansvarsområde

Till lag- och kulturutskottets uppgifter hör att bereda:

1) förslag om eller bifall till ändring eller upphävande av eller avvikelser från självstyrelselagen eller jordförvärvslagen för Åland,

2) ärenden som enligt lagtingsordningen kräver kvalificerad majoritet,

3) lagförslag angående:

a) självstyrelsens grunder, lagtinget samt landskaps- och kommunalförvaltningen,

b) allmän ordning och säkerhet,

c) utbildning, kultur och idrott,

d) media,

e) övriga ärenden som inte remitterats till ett annat utskott och

f) övriga ärenden som remitterats till utskottet samt

4) bifall till ikraftträdandet av sådana internationella avtal som hör till utskottets ansvarsområde, som är övergripande eller som inte kan hänföras till något annat utskotts ansvarsområde.

14 §. Social- och miljöutskottets ansvarsområde

Till social- och miljöutskottets uppgifter hör att bereda:

1) lagförslag angående

a) sociala frågor och sysselsättning,

b) hälso- och sjukvård,

c) hyra och arrende,

e) natur- och miljöfrågor, jakt och friluftsliv samt

f) övriga ärenden som remitterats till utskottet och

2) bifall till ikraftträdandet av sådana internationella avtal som hör till utskottets ansvarsområde.

15 §. Finans- och näringsutskottets ansvarsområde

Till finans- och näringsutskottets uppgifter hör att bereda:

1) landskapsregeringens förslag till budget och tilllägg till budgeten samt budgetmotioner,

2) förslag till framställningar om extra anslag samt förslag till bemyndiganden att bevilja landskapsgarantier och andra ekonomiska åtaganden,

3) revisionsberättelser som lämnats till lagtinget,

4) lagförslag angående:

a) näringarna och stöd till näringslivet,

b) skatter och avgifter,

c) byggande, expropriation och fysisk planering,

d) trafik och vägar samt

e) övriga ärenden som remitterats till utskottet och

5) bifall till ikraftträdandet av sådana internationella avtal som hör till utskottets ansvarsområde.

Det hör också till finans- och näringsutskottet att genom landskapsregeringen följa förhandlingarna om tjänstekollektivavtal för landskapets tjänstemän och till den del lagtingets godkännande behövs, godkänna avtalen. Ett godkännande är behövligt när ett avtal har en inte försumbar inverkan på budgeten. Utskottet kan underställa lagtinget sitt beslut i ärendet för fastställelse.

Ett tjänstekollektivavtal som ska godkännas av finans- och näringsutskottet sänds till utskottet på landskapsregeringens försorg. Ärendet ska behandlas utan dröjsmål. Är utskottets medlemmar inte eniga i sitt beslut gäller som beslut den åsikt som omfattas av de flesta medlemmarna. Faller rösterna lika anses avtalet godkänt. I övriga ärenden som rör tjänstekollektivavtal avgör lotten vid lika röstetal. För att ett beslut om att ett ärende ska underställas lagtinget ska fattas krävs att beslutet omfattas av majoriteten av de avgivna rösterna. Sedan utskottet fattat beslut i ett ärende som rör tjänstekollektivavtal ska beslutet omedelbart överföras till landskapsregeringens kännedom.

Medan förhandlingar om tjänstekollektivavtal pågår får en medlem av utskottet inte utan utskottets tillstånd yppa vad hon eller han fått del av under ärendets behandling i utskottet.

Landskapsregeringen är skyldig att fortlöpande informera utskottet om de förhandlingar som förs till

B 2 Arbetsordning (2011:98)

den delen avtalen kan komma att kräva utskottets godkännande.

Utskottet ska för varje år avge en skriftlig redogörelse beträffande handläggningen av ärenden som rör tjänstekollektivavtal till lagtinget.

Jfr D 37, Landskapslag (1978:22) om tjänstekollektivavtal

16 §. *Justeringsutskottets ansvarsområde*

Till justeringsutskottet hör att övervaka att lagtingets expeditioner överensstämmer med dess beslut samt att justera lagtingets protokoll.

17 §. *Antalet medlemmar i utskotten*

De permanenta utskotten har sju medlemmar och fem ersättare förutom justeringsutskottet som har tre medlemmar och två ersättare.

Lagtinget beslutar om antalet medlemmar och ersättare i tillfälliga utskott.

18 §. *Utskottens mandattid*

Mandatperioden för medlemmarna i lagtingets utskott är en valperiod, om inte lagtinget på förslag av talmanskonferensen beslutar att nyval av samtliga medlemmar i ett utskott ska förrättas.

Justeringsutskottet får, om det behövs, fortsätta sin verksamhet även efter valperiodens utgång för slutförande av på utskottet ankommande uppdrag.

19 §. *Tillsättande och konstituering av utskotten*

Lagtinget väljer medlemmar till de permanenta utskotten omedelbart efter det att lagtinget har sammanträtt till valperiodens första plenum.

Utskotten ska konstituera sig så snart de har tillsatts. Utskotten väljer inom sig en ordförande och en viceordförande för sin mandattid. Vid valet tillämpas bestämmelserna om val av talman, om inte utskottet enhälligt beslutar något annat. Lagtinget ska underrättas om valresultatet.

Utskottets första sammanträde sammankallas av den medlem som längst varit medlem av lagtinget. Har två eller flera tillhört lagtinget lika lång tid, förs ordet av den som till åren är äldst. Hon eller han för ordet tills ordförande har valts.

20 §. *Befrielse från medlemskap i utskotten*

Den som förut blivit vald till ledamot i ett utskott har rätt att avsäga sig medlemskap i ytterligare utskott.

Lagtinget kan pröva om en utskottsmedlem på grund av ett annat förhinder, på begäran kan befrias från sitt medlemskap i ett utskott eller från något annat uppdrag som hon eller han har utsetts till genom ett val i lagtinget.

5 kap. Övriga organ

21 §. *Självstyrelsepolitiska nämndens sammansättning*

I början av en valperiod beslutar lagtinget på förslag av presidiet om det antal ledamöter och ersättare som ska väljas till självstyrelsepolitiska nämnden.

Talmannen är nämndens ordförande. Nämnden väljer viceordförande inom sig.

22 §. *Självstyrelsepolitiska nämndens möten*

Talmannen, eller vid förfall för henne eller honom viceordföranden, sammankallar nämnden så ofta ärendena det fordrar. Anhåller landskapsregeringen

eller minst tre av nämndens ledamöter att nämnden ska sammanträda för en viss fråga ska talmannen sammankalla nämnden utan dröjsmål.

Vid självstyrelsepolitiska nämndens sammanträden förs ett kortfattat protokoll. Självstyrelsepolitiska nämndens förslag och utlåtanden undertecknas på nämndens vägnar av ordföranden och kontrasigneras av sekreteraren. Förslag eller utlåtande från självstyrelsepolitiska nämnden till lagtinget eller landskapsregeringen justeras vid ett sammanträde med de ledamöter som deltagit i ärendets avgörande behandling eller på det sätt som nämnden beslutar.

Nämnden är beslutförelse när två tredjedelar av medlemmarna är närvarande.

23 §. *Yttranden från självstyrelsepolitiska nämnden*

Nämnden kan på eget initiativ avge yttranden i enlighet med lagtingsordningen. Lagtinget, utskotten och landskapsregeringen har dessutom rätt att begära yttranden från nämnden i frågor som hör till nämndens ansvarsområde. Nämnden kan också i en sådan fråga i lagtinget och landskapsregeringen väcka ett förslag om ett uttalande eller en åtgärd.

24 §. *Förnyad behandling i självstyrelsepolitiska nämnden*

Blir självstyrelsepolitiska nämndens förslag till ett uttalande eller en åtgärd inte oförändrat godkänt av lagtinget ska ärendet överlämnas till förnyad behandling i nämnden, varefter det upptas till slutligt avgörande i plenum.

25 §. *Lagtingets företrädare i internationella organ*

Lagtinget väljer inom sig i början av varje arbetsår två medlemmar och lika många ersättare till Ålands delegation i Nordiska rådet.

Om lagtinget med stöd av ett internationellt fördrag deltar i ett annat internationellt organs verksamhet, beslutar lagtinget om val av företrädare för lagtinget. Självstyrelsepolitiska nämnden kan utfärda allmänna anvisningar om kontakterna mellan sådana företrädare och lagtinget och dess organ.

Om ledamöter som företräder lagtinget på något annat sätt deltar i internationell verksamhet utses företrädarna av självstyrelsepolitiska nämnden som också fattar beslut om hur kontakterna mellan sådana företrädare och lagtinget samt dess organ ska ordnas.

6 kap. Ärenden i lagtinget

26 §. *Meddelanden om ärenden*

När ett ärende har lämnats till lagtinget i enlighet med lagtingsordningen ska ärendet upptas för kännedom på lagtingets föredragningslista.

27 §. *Återtagande av ärenden*

Om inte annat bestäms i lagtingsordningen eller arbetsordningen återtas ett ärende på samma sätt som det väcks. Den första undertecknaren av en motion eller ett spörsmål kan dock skriftligen återta ärendet. Om ett ärende återtas upphör behandlingen av det.

Talmannen meddelar i plenum om en framställning, ett förslag, ett spörsmål, ett misstroendeyrkande eller en motion har återtagits.

28 §. Motioner

En motion ska lämnas in skriftligen till lagtingets kansli. Motionen ska ha en kort motivering.

En budgetmotion får inte väckas innan landskapsregeringen har lämnat sitt budgetförslag till lagtinget och motionen ska lämnas in senast klockan 12.00 den tionde dagen efter det att budgetförslaget har tagits upp för kännedom på lagtingets föredragningslista. En budgetmotion med anledning av ett förslag till en tilläggsbudget eller ett kompletterande budgetförslag ska lämnas in senast klockan 12.00 den fjärde dagen efter det att förslaget upptagits för kännedom på föredragningslistan.

Förslag av olika slag får inte tas in i en och samma kläm i en budgetmotion.

Föreslår en ledamot att ett nytt anslag som inte tas upp i landskapsregeringens budgetförslag eller att ett annat beslut ska införas i budgeten beaktas förslaget endast om det väckts genom en budgetmotion.

Andra motioner än budgetmotioner kan väckas medan lagtinget är samlat för plenum.

Förslag av olika slag får inte tas in i en och samma åtgärdsmotion.

29 §. Medborgarinitiativ

Ett medborgarinitiativ ska lämnas in skriftligen till lagtingets kansli. Initiativet ska innehålla ett förslag i form av en lagtext eller ett förslag om att lagstiftningsåtgärder ska vidtas. Frågor av olika slag får inte tas in i ett och samma initiativ. Initiativet ska ha en kort motivering.

I initiativet ska anges vem som är initiativets ombud samt viceombud. Ombudet ska även vara initiativets första undertecknare. Ombudet ska samtidigt med undertecknandet skriftligen anmäla till lagtingets kansli att insamlingen av namn för medborgarinitiativet har startat. Insamlingen av namn kan pågå under högst fyra månader.

Initiativtagarna ska i initiativet försäkra att de enligt valregistermyndighetens rösträtsregister var röstberättigade i det senaste lagtingsvalet. Under personernas egenhändiga namnunderskrifter ska deras namn, titel, yrke eller syssla och adress antecknas tydligt. Underskrifterna ska tydligt numreras.

Vid insamlingen av namnunderskrifter ska i tillämpliga delar reglerna om valfrihet i fråga om lagtingsval gälla.

Lagtinget är skyldigt att utan dröjsmål ta upp ett medborgarinitiativ till behandling om det har gjorts så som denna arbetsordning föreskriver. Initiativ som innehåller förslag i form av en lagtext ska behandlas i lagstiftningsordning på samma sätt som en lagmotion med ett förslag till en landskapslag. Initiativ som innehåller förslag om att lagstiftningsåtgärder ska vidtas ska behandlas i en enda behandling på samma sätt som en åtgärdsmotion.

Ombudet för ett medborgarinitiativ kan skriftligen återta initiativet.

Lagtingets beslut med anledning av ett medborgarinitiativ ska skriftligen meddelas ombudet.

30 §. Landskapsregeringens meddelanden

Har landskapsregeringen överlämnat ett meddelande till lagtinget kan lagtinget på förslag av talmannen besluta att remittera det till ett utskott eller till självstyrelsepolitiska nämnden. Beslutar lagtinget att ett meddelande inte ska remitteras antecknas ärendet för kännedom.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller även för lantrådets och landshövdingens meddelanden till lagtinget.

31 §. Landskapsregeringens meddelande om regeringsprogrammet

Det meddelande om regeringsprogrammet som landskapsregeringen överlämnar innan den tillträder ska inte utskottsbehandlas.

Meddelandet ska tas upp till behandling i lagtinget tidigast vid ett plenum som hålls dagen efter det att meddelandet har antecknats för kännedom.

I diskussionen om meddelandet har det nyvalda lantrådet rätt att yttra sig.

32 §. Landskapsregeringens redogörelse över självstyrelsepolitiska frågor

Landskapsregeringen ska i början av varje lagtingsår och därefter så ofta omständigheterna det kräver, lämna en skriftlig redogörelse till lagtinget över självstyrelsepolitiska frågor av väsentlig natur.

Innan redogörelsen upptas till slutlig behandling i plenum ska självstyrelsepolitiska nämnden avge ett betänkande i ärendet.

33 §. Ärenden som inte har slutbehandlats

Ifall ett ärende inte har slutbehandlats under ett lagtingsår fortsätter behandlingen under följande lagtingsår, om inte lagtingsval har förrättats däremellan.

Om den fortsatta beredningen av ärenden i tillfälliga utskott vars mandatid har utgått, beslutar vid behov talmanskonferensen.

34 §. Lantrådets upplysning

En upplysning i en aktuell fråga från lantrådet eller på uppdrag av lantrådet, vicelantrådet eller en minister ges till lagtinget utanför föredragningslistan vid en tidpunkt som avtalas med talmannen.

Talmannen beslutar på rekommendation av talmanskonferensen om en diskussion ska tillåtas med anledning av upplysningen. I en sådan diskussion ger talmannen ordet enligt eget övervägande och när talmannen anser att saken diskuterats tillräckligt förklarar hon eller han diskussionen avslutad.

35 §. Frågestunder

Lagtingsledamöterna har möjlighet att vid särskilda frågestunder ställa frågor till landskapsregeringens medlemmar i angelägenheter inom landskapsregeringens behörighet.

Talmannen beslutar på rekommendation av talmanskonferensen när det ska hållas en frågestund. En frågestund kan hållas endast när lagtinget är samlat till plenum. Minst två dagar på förhand ska talmannen meddela att en frågestund ska hållas och vilka av landskapsregeringens medlemmar som kommer att vara närvarande. En lagtingsledamot som önskar

B 2 Arbetsordning (2011:98)

ställa en fråga vid frågestunden ska anmäla sig till lagtingets kansli senast dagen före frågestunden.

Vid frågestunden avgör talmannen vem som får ställa en fråga. Frågan ska riktas till en av de närvarande medlemmarna av landskapsregeringen. När frågan har besvarats får frågeställaren ställa två tilläggsfrågor som kan besvaras av den medlem av landskapsregeringen som besvarat frågan. Talmannen kan dock avbryta diskussionen när hon eller han anser frågan tillräckligt belyst.

Den inledande frågan får tillsammans med en kort motivering räcka högst en minut. För svaret på frågan får användas högst två minuter medan alla övriga yttranden under frågestunden får räcka högst en minut.

Vid en frågestund hålls inte namnupprop och replikrätt kan inte medges. Talmannen har rätt att förklara frågestunden avslutad även om alla anmälda frågeställare inte har beretts tillfälle att yttra sig.

Vid en frågestund fattar lagtinget inte något beslut.

36 §. *Debatter om aktuella frågor*

Talmanskonferensen kan besluta att en debatt om en aktuell fråga ska hållas vid lagtingets plenum. Talmanskonferensen beslutar också vilken fråga som ska debatteras, när debatten ska hållas och vilka tidsbegränsningar för anföranden och repliker som ska gälla under debatten. Talmanskonferensen ska även besluta vilka ledamöter som får delta i sådana debatter där enbart en del av lagtingets ledamöter får delta.

Talmannen ska senast vid ett plenum den fjärde dagen före debatten meddela lagtinget att en debatt ska hållas. Talmannen ska samtidigt meddela om debatten avser en viss angiven angelägenhet eller om den ordnas som en allmänpolitisk debatt.

Vid en debatt om en aktuell fråga fattar lagtinget inte något beslut.

37 §. *Skriftliga frågor*

Varje lagtingsledamot har rätt att ställa en skriftlig fråga till landskapsregeringen, lantrådet, vicelantrådet eller en minister i en angelägenhet inom landskapsregeringens behörighet.

Frågan, som ska vara kort, ska lämnas in till lagtingets kansli och den ska så snart som möjligt sändas till landskapsregeringen. Lantrådet, vicelantrådet eller den minister som berörs ska avge ett kort svar i skriftlig eller muntlig form eller meddela lagtinget att frågan inte besvaras. Om svaret ges i muntlig form ska detta meddelas skriftligen. Det skriftliga svaret eller meddelandet om att svar inte avges ska lämnas till lagtinget inom tio dagar efter det att frågan överlämnades till landskapsregeringen. Frågan kan även besvaras muntligen vid ett plenum som infaller inom tio dagar efter det att landskapsregeringen tagit emot frågan eller vid ett näraliggande plenum i enlighet med talmannens beslut. Om frågan tas emot när lagtinget inte är samlat för plenum eller inom färre än tio dagar före plenarperioden avslutas ska svaret ges inom tio dagar räknat från den dag lagtingets nästa plenarperiod börjar.

Talmannen ska senast vid ett plenum föregående dag meddela att ett svar på en skriftlig fråga kommer

att avges. Vid det plenum då frågan besvaras ska den först läsas upp av den ledamot som ställt den. Frågeställaren får därefter omedelbart hålla högst två anföranden som anknyter till frågan. Efter varje anförande har den som svarat rätt att uttala sig. Frågeställarens yttranden samt tilläggsyttranden av den som svarar får inte överstiga tre minuter.

Om landskapsregeringen meddelar lagtinget att frågan inte kan besvaras ska orsaken till det anges. Diskussion är inte tillåten med anledning av ett sådant meddelande.

38 §. *Spörsmål*

Ett spörsmål ska vara av ett bestämt innehåll och det ska undertecknas av minst fem ledamöter. Spörsmålet ska lämnas till talmannen som utan dröjsmål ska sända det till landskapsregeringen. Talmannen ska meddela i plenum att ett sådant spörsmål har inlämnats.

Inom tio dagar efter det att landskapsregeringen tagit emot spörsmålet ska ett skriftligt svar avges eller ett meddelande ges om att svar inte kommer att avges. Svaret på spörsmålet eller meddelandet om att svar inte avges ska delas ut på ledamöternas bord. När svaret eller meddelandet föredras första gången ska det bordläggas till ett plenum som hålls tidigast följande dag. Vid detta plenum ska spörsmålets kläm först läsas upp av första undertecknaren varefter lantrådet eller på uppdrag av lantrådet, vicelantrådet eller en minister, avger svaret. Därefter bereds ledamöterna tillfälle att diskutera ärendet i dess helhet. Under diskussionen bordläggs ärendet första gången om minst två ledamöter begär det och därefter en gång om lagtinget så beslutar.

Ett spörsmål kan ställas också när lagtinget inte är samlat för plenum. Ett sådant spörsmål ska besvaras inom utsatt tid eller så ska landskapsregeringen ge ett meddelande om att svar inte avges. Svaret på spörsmålet eller meddelandet om att svar inte avges, ska delas ut på lagtingsledamöternas bord när lagtinget på nytt är samlat till plenum.

När svaret avgivits eller meddelandet lämnats kan lagtinget, efter det att diskussionen i ärendet har avslutats, fatta ett beslut om att uppmana landskapsregeringen att vidta åtgärder i ärendet. Ett förslag om att uppmana landskapsregeringen att vidta åtgärder ska framföras senast under diskussionen i ärendet och ska samtidigt överlämnas i skriftlig form till talmannen varefter förslaget utan dröjsmål delas ut till de övriga ledamöterna. Om ett förslag om att uppmana landskapsregeringen att vidta åtgärder väcks ska, efter det att diskussionen förklarats avslutad, ärendet bordläggas till en avgörande behandling som hålls vid ett plenum tidigast följande dag. Om inte, antecknas svaret för kännedom och ärendet förklaras slutbehandlat.

39 §. *Misstroendeyrkanden*

Ett yrkande om att lagtinget ska förklara att lantrådet saknar lagtingets förtroende ska göras skriftligen av minst fem ledamöter. Ärendet får inte tas upp till behandling innan lantrådet beretts tillfälle att inom tre dagar efter den dag då yrkandet delgavs henne eller honom avge en förklaring inför lagtinget. Ett beslut i

ärendet får fattas tidigast på fjärde dagen därefter. Om lagtinget har förklarat att lantrådet saknar lagtingets förordnande ska en ny landskapsregering tillsättas.

För godkännande av ett yrkande om misstroende krävs minst 16 röster. Ett sådant beslut ska fattas genom en öppen omröstning.

40 §. Redogörelser för bindningar

En skrivelse från landskapsregeringen med en redogörelse för de bindningar som avses i lagtingsordningen ska föredras för lagtinget. Saken debatteras i plenum.

Lagtinget fattar inte beslut med anledning av redogörelsen.

7 kap. EU-ärenden

41 §. Ärenden som gäller Europeiska unionen

När landskapsregeringen har fått kännedom om ett förslag till en rättsakt, ett fördrag eller ett annat ärende som bereds inom Europeiska unionens institutioner och förslaget är av intresse för landskapet, ska förslaget utan dröjsmål sändas till lagtinget genom en skrivelse till talmannen som vidarebefordrar ärendet till självstyrelsepolitiska nämnden eller ett utskott för samråd med landskapsregeringen. Talmannen kan även besluta att ge ett eller flera utskott tillfälle att avge utlåtanden till självstyrelsepolitiska nämnden.

Nämnden eller ett utskott kan avstå från ett samråd om samrådet bedöms som obehövligt på grund av ärendets natur. Nämnden eller ett utskott kan vid behov avge ett yttrande till landskapsregeringen i ett samrådsärende. Landskapsregeringen ska även i andra ärenden som gäller Europeiska unionen samråda med självstyrelsepolitiska nämnden eller ett utskott på begäran av nämnden eller utskottet eller när landskapsregeringen finner det nödvändigt. Över samråden förs protokoll.

Talmannen kan besluta att ett ärende som sänts till lagtinget för samråd också ska tas upp till debatt i plenum, varvid lagtinget dock inte fattar beslut i saken.

Landskapsregeringen kan även informera nämnden eller utskotten i ärenden som gäller Europeiska unionen. Över sådana informationsärenden förs protokoll.

Medlemmarna i ett utskott eller i självstyrelsepolitiska nämnden som deltar i behandlingen av ärenden som gäller Europeiska unionen ska iaktta den sekretess som är påkallad av att rikslagstiftningen gäller för sekretess och handlingars offentlighet i frågor som avses i 9a kap. självstyrelselagen. I fråga om sekretess för andra ärenden som rör EU gäller det som nämnden eller utskottet i varje enskilt fall beslutar efter att ha hört landskapsregeringen.

42 §. Landskapsregeringens EU-redogörelser

Landskapsregeringen ska årligen snarast efter det att Europeiska kommissionen avgivit sitt årliga arbetsprogram, lämna en skriftlig redogörelse till lagtinget över mål samt prioriteringar i EU-relaterade ärenden. I redogörelsen ska det även ingå en uppföljning av föregående års redogörelse. Innan redogörelsen tas upp till slutlig behandling i lagtinget ska självstyrelsepolitiska nämnden avge ett betänkande i

ärendet. Redogörelsen ska godkännas av lagtinget i enda behandling.

43 §. Subsidiaritetskontrollen

Dokument från Europeiska unionens institutioner som sänds till Finlands riksdag enligt fördraget om Europeiska unionen (*EU-fördraget*) och som innehåller ett utkast till en rättsakt som ska godkännas i riksdagen i lagstiftningsordning, sänds elektroniskt till lagtingets ledamöter omedelbart då de har inkommit till lagtinget.

Lagtingets ledamöter samt utskott kan begära att självstyrelsepolitiska nämnden ska ta upp ett ovan nämnt utkast till behandling varvid nämnden först beslutar om ärendet ska tas upp till behandling. Om ärendet tas upp till behandling ska en prövning göras av hur utkastet förhåller sig till subsidiaritetsprincipen enligt artikel 5 i EU-fördraget.

Ett förslag om att ett ärende ska tas upp till behandling ska väckas senast inom tre veckor från den dag då utkastet har sänds elektronisk till lagtingets ledamöter, om inte självstyrelsepolitiska nämnden av särskilda skäl bestämmer något annat.

I sitt betänkande lägger nämnden fram sitt förslag till lagtingets ståndpunkt om huruvida utkastet överensstämmer med subsidiaritetsprincipen. Om nämnden anser att utkastet inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen, ska betänkandet också innehålla ett förslag till ett motiverat yttrande, som ska delges Finlands riksdag i enlighet med självstyrelselagens 59a §.

8 kap. Beredning av ärenden

44 §. Remittering av ärenden till utskotten

Landskapsregeringens lagförslag och budgetförslag samt berättelser till lagtinget samt ledamöternas motioner ska remitteras till ett utskott för beredning innan de tas upp till beslut i plenum. Lagtinget kan besluta att också andra ärenden ska remitteras till ett utskott för beredning. Lagtinget kan också besluta att begära ett nytt betänkande av ett utskott eller av självstyrelsepolitiska nämnden.

Om landskapsregeringen har överlämnat ett lagförslag som kompletterar ett tidigare överlämnat lagförslag, remitteras förslaget till det utskott som bereder det ursprungliga förslaget. Utskottet ska behandla det ursprungliga förslaget och det kompletterande förslaget i ett sammanhang.

När ärenden remitteras till ett utskott förs en debatt (*remissdebatt*) i plenum. I samband med remissdebatten beslutar lagtinget på förslag av talmannen till vilket utskott ärendet ska remitteras. Lagtinget kan samtidigt besluta att ett eller flera andra utskott ska lämna ett utlåtande om ärendet till det utskott som bereder det. Talmanskonferensen kan av särskilda skäl besluta att ett lagförslag som kompletterar ett annat lagförslag ska remitteras till ett utskott utan remissdebatt. Detta ska meddelas i plenum.

45 §. Behandlingsordningen

Om det inte finns särskilda skäl för en annan behandlingsordning ska ett utskott ta upp de ärenden som remitterats till utskottet i följande ordning:

B 2 Arbetsordning (2011:98)

- 1) framställningar från republikens president,
- 2) landskapsregeringens skrivelser med förslag till samråd i ärenden som gäller Europeiska unionen,
- 3) utlåtanden till andra utskott över framställningar från republikens president och över lagförslag och budgetförslag från landskapsregeringen,
- 4) landskapsregeringens lagförslag med eventuella anslutningsmotioner samt landskapsregeringens budgetförslag,
- 5) berättelser samt utlåtanden till andra utskott över berättelser och meddelanden,
- 6) meddelanden,
- 7) lagmotioner,
- 8) utlåtanden till andra utskott över motioner samt
- 9) åtgärdsmotioner.

46 §. Utskottens sammanträden

Under den tid som lagtinget är samlat för plenum sammanträder utskotten i första hand på tisdagar och torsdagar och utskottets ordförande kallar utskottet till sammanträde. Under övriga tider sammanträder utskottet på initiativ av ordföranden då arbetssituationen så kräver eller om minst fyra av utskottets medlemmar skriftligen anholder om det.

47 §. Utskottsmedlemmarnas förhinder samt tillfällig ordförande

En utskottsmedlem som är förhindrad att delta i utskottets sammanträde eller är jävig att behandla ett ärende ska kalla en ersättare i sitt ställe. Kan inte en ordinarie medlem inkalla en ersättare ankommer detta på ordföranden.

Om utskottets ordförande har förhinder tillämpas bestämmelserna om ordföranden på utskottets vice-ordförande. Detsamma gäller för en tillfällig ordförande som utskottet kan välja då ordföranden och viceordföranden är förhindrade att behandla ett ärende eller att delta i utskottets sammanträde. Valet av en tillfällig ordförande förrättas på samma sätt som val av ordförande.

Uteblir en utskottsmedlem ofta utan motiverad orsak eller särskilt tillstånd från ett utskotts sammanträde kan lagtinget förklara att ledamoten har förverkat sitt uppdrag som utskottsmedlem.

48 §. Rätten att närvara vid utskottssammanträden

Talmannen, vicetalmännen och ersättarna i respektive utskott får vara närvarande vid utskottens sammanträden. De får delta i diskussionen men inte lägga fram förslag eller delta i beslutsfattandet.

49 §. Utskottens beslutförhet

Ett utskott är beslutfört om minst fem, eller beträffande justeringsutskottet två, av dess medlemmar är närvarande.

50 §. Utskottens rätt till upplysningar

Landskapsregeringen samt sådana myndigheter och tjänstemän som lyder under landskapsregeringen ska på begäran utan dröjsmål förse ett utskott med de handlingar samt skriftliga eller muntliga upplysningar som utskottet behöver för beredningen av ett ärende. Landskapsregeringen ska dessutom överlämna de

utredningar och redogörelser som ett utskott begär i frågor som hör till utskottets ansvarsområde.

51 §. Sakkunniga

Utskotten kan höra sakkunniga.

52 §. Utlåtande av ett annat utskott

Ett utskott kan i ett ärende som remitterats till utskottet begära ett utlåtande av ett annat utskott eller av självstyrelsepolitiska nämnden.

Ett utskott kan på eget initiativ ge ett utlåtande till finans- och näringsutskottet om ett förslag till budget i frågor som hör till utskottets uppgiftsområde. Utlåtandet ska ges inom tio dagar från det ärendet remitterades till finans- och näringsutskottet.

53 §. Behandlingen i utskotten

De lagförslag och motioner som gäller ett och samma ärende ska behandlas i ett sammanhang och när inte särskilda skäl kräver det ska ett gemensamt betänkande lämnas om dem. Utskottet ska dock se till att ett betänkande om ett lagförslag inte fördröjs av att ärendena behandlas i ett sammanhang.

När utskottet har fått den information som behövs för att avgöra ärendet förs en förberedande diskussion. Under diskussionen har medlemmarna tillfälle att uttala sin åsikt om ärendet i dess helhet. Under ordförandens ledning genomgår ärendet därefter en detaljerad behandling där utskottet beslutar om sina förslag och om motiveringarna i betänkandet. Utskottets sekreterare utarbetar därefter ett utkast till ett betänkande som justeras vid ett kommande utskottsmöte om inte utskottet beslutat annat. Det som sägs om betänkanden gäller i tillämpliga delar även för utlåtanden.

För omröstningar i utskotten gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om omröstningar i plenum. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst.

Om en medlem begär det ska ett ärende bordläggas en gång till ett senare utskottssammanträde som äger rum tidigast följande dag men senast vid tiden för nästföljande ordinarie möte. Därefter bordläggs ärendet bara om utskottet så beslutar.

Utskottet kan inom sig välja en företrädare som i stället för ordföranden presenterar ett betänkande i plenum. Detta ska anges i betänkandet.

54 §. Utskottens betänkanden och utlåtanden

Utskottens betänkanden och utlåtanden ska vara kortfattade. Utskottens förslag ska läggas fram i form av klämmar. Ett betänkande eller utlåtande kan vara gemensamt för lagförslag och motioner som rör samma sak.

I betänkanden och utlåtanden antecknas de medlemmar som deltagit i den avgörande behandlingen av ärendet. Om en medlem bara delvis deltagit i denna behandling ska detta anges.

I betänkandet eller utlåtandet antecknas även om ett beslut helt eller delvis har tillkommit efter omröstning och vilka medlemmar som biträdde beslutet.

Betänkanden, utlåtanden och expeditioner från utskotten undertecknas av ordföranden och kontrasigneras av sekreteraren.

55 §. Reservationer

En utskottsmedlem som inte har omfattat utskottets beslut har rätt att foga en skriftlig reservation till utskottets betänkande utan att betänkandet därigenom försenas. Reservationer bör anmälas när utskottet har fattat sitt beslut och föreläggas utskottet till granskning senast vid justeringstillfället.

En reservation ska motsvara den ståndpunkt som undertecknarna företrädde i den avgörande behandlingen av ärendet. Reservationer ska vara kortfattade och förslag kan läggas fram i form av klämmor.

Reservationen ska godkännas av utskottet men utskottets granskning får endast utsträcka sig till reservationens formella behörighet.

Det som i denna paragraf sägs om en reservation gäller även då ett utskott ger ett utlåtande till ett annat utskott eller ett yttrande till landskapsregeringen i ett ärende som gäller Europeiska unionen.

56 §. Offentligheten i utskotten

Utskottens handlingar är offentliga i enlighet med landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet. Handlingarna i ett ärende blir offentliga när ärendet har slutbehandlats i utskottet.

Utskottens möten är inte offentliga. Utskottens medlemmar kan dock delge andra lagtingsledamöter vad som framkommit i ett utskotts beredning av ärenden. De ledamöter som på detta sätt har fått del av uppgifter har inte rätt att yppa dem.

Ett utskott kan bestämma att dess sammanträde är offentligt till den del utskottet får upplysningar för behandlingen av ett ärende.

57 §. Regler för andra organ

Om inte annat bestämts särskilt ska i tillämpliga delar samma regler gälla för övriga organ som för utskotten.

9 kap. Behandlingen av ärenden i plenum**58 §. Tiden för plenum**

Plenum hålls enligt en arbetsplan som fastställs av talmanskonferensen. Plenum hålls i första hand måndagar och onsdagar under plenarperioderna.

Tiden för plenum delges ledamöterna under nästföregående plenum.

Ett meddelande om ett sådant plenum som presidiet kallar till under en tid då lagtinget annars inte sammanträder, ska publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

59 §. Offentligheten i plenum

Lagtingets plena är offentliga, om inte lagtinget av synnerligen vägande skäl beslutar något annat i ett enskilt ärende.

Om talmannen anser att något ärende är av en sådan art att det inte bör behandlas vid ett offentligt plenum eller om tio lagtingsledamöter har anhållit om att något ärende ska behandlas vid ett slutet plenum ska talmannen låta utrymma åhörarplatserna varefter lagtinget avgör om ärendet ska behandlas vid ett offentligt plenum eller inte.

Fattar lagtinget beslut om att ett ärende ska behandlas vid ett slutet plenum ska behandlingen avbrytas

och talmannen utsätta tid för detta plenum. Föredragningslistan för ett sådant plenum ska inte offentliggöras.

60 §. Ordningen i plenum

Störande yttringar av bifall eller ogillande tillåts inte i lagtingets plenum.

De som följer ett plenum på lagtingets läktare ska respektera talmannens och kanslikommissionens föreskrifter och övriga anvisningar som gäller upprätthållandet av ordningen. Den som uppträder störande kan genast avvisas. Om det uppstår oordning bland åhörarna har talmannen rätt att avvisa samtliga åhörare.

61 §. Föredragningslistan

Föredragningslistan för ett plenum innehåller en förteckning över de ärenden som tas upp i plenum samt deras behandlingsskede och handlingarna i respektive ärende.

Talmannen beslutar om föredragningslistan för plenum. När ärenden tas upp på föredragningslistan ska lagtingets tidigare beslut samt de planer som godkänts av talmanskonferensen beaktas.

Talmannen kan ändra den meddelade föredragningslistan och avbryta behandlingen av ett ärende.

Föredragningslistan ska delas ut till lagtingsledamöterna före plenum och publiceras på lagtingets hemsida.

62 §. Anmälan till plenum

I början av plenum sker närvaroregistrering genom namnupprop eller elektroniskt.

En ledamot som infinner sig i plenum efter närvaroregistreringen antecknas som närvarande efter det hon eller han anmält sig hos talmannen.

Om en ledamot är förhindrad att närvara vid plenum bör hon eller han skriftligen anhålla om ledighet och samtidigt ange orsaken till frånvaron.

63 §. Registrering av frånvaro

Uppgifter om frånvaro från plenum och om orsaken till frånvaron antecknas i protokollen från plenum.

64 §. Ledande av plenum

Talmannen leder plenum och upprätthåller ordningen där samt lägger fram besluts- och omröstningsföreläggelser.

65 §. Anföranden

Om inte annat bestäms i lagtingsordningen eller i den här arbetsordningen har varje ledamot rätt att tala fritt och att yttra sig i alla frågor som behandlas och om lagligheten av allt som sker i lagtinget. Ingen får dock tala förrän ordet tilldelats henne eller honom och ingen får uttala sig utom protokollet.

I plenum får lagtingsledamöterna ordet i den ordning de anmält sig genom handuppräckning eller på något annat godtagbart sätt. Anhåller flera samtidigt om ordet bestämmer talmannen ordningsföljden. Ordet för anförande kan ges med företräde till

1) lantrådet,

2) vicelantrådet i lantrådets ställe, under förutsättning att lantrådet är förhindrad samt har anmält att vicelantrådet ska representera lantrådet,

B 2 Arbetsordning (2011:98)

3) en minister i landskapsregeringen vid presentation av ärenden som ministern ansvarar för,

4) en ledamot som är ordförande för ett lagtingsorgan vid presentationen av lagtingsorganets betänkande eller den ledamot som organet valt att presentera betänkandet,

5) en företrädare för ett utskott som lämnat ett utlåtande till ett annat utskott, vid presentationen av det senare utskottets betänkande,

6) den första undertecknaren av en reservation efter de övriga presentationsanförandena,

7) den första undertecknaren av en motion i remissdebatten om motionen samt

8) företrädare för lagtingsgrupperna enligt vad som bestäms i 66 §.

Den som yttrar sig ska stå i talarstolen men kortfattade uttalanden kan göras från platsen. Talmannen kan av särskilda skäl medge att också längre anföranden får framföras från platsen. Talmannen kan även uppmana en talare att oberoende av anförandets längd framföra detta från talarstolen.

Varje talare bör noga hålla sig till den sak som behandlas. Talmannen ska uppmana den som avviker att hålla sig till saken. Åtlyder talaren inte uppmaningen kan talmannen besluta att anförandet ska avbrytas.

66 §. Gruppansföranden

Vid behandlingen av budgeten, meddelanden eller redogörelser från landskapsregeringen tillämpas ett förfarande med gruppansföranden, om inte talmanskonferensen beslutar något annat. Talmannen eller talmanskonferensen kan besluta att förfarandet med gruppansföranden tillämpas också vid behandlingen av något annat ärende.

Gruppansförandena hålls enligt lagtingsgruppernas storlek från den största till den minsta enligt den ordning de hade i början av valperioden. Den inbördes ordningen mellan lika stora grupper avgörs så att den grupp vars röstetal i lagtingsvalet var störst har företräde. Om två grupper har samma röstetal avgörs företrädet genom lottning i talmanskonferensen. Talmanskonferensen kan ändra ordningen för gruppansförandena om en lagtingsgrupp med minst tre ledamöter har bildats under valperioden eller om det annars finns något vägande skäl att ändra ordningen.

67 §. Repliker

Talmannen kan utan hinder av 65 § enligt eget övervägande och i den ordning hon eller han bestämmer låta lagtingets och landskapsregeringens ledamöter besvara ett anförande i en replik.

En replik får räcka längst en minut och varje talare får högst två repliker till samma huvudanförande. Talmannen kan på talmanskonferens rekommendation besluta om andra regler för inskränkande av rätten till replik.

Replik ska begäras under en annan ledamots anförande eller omedelbart efter dess slut.

68 §. Första och andra behandling av lagförslagen

Ett ärende som innefattar ett förslag till en landskapslag eller lag tas upp till två behandlingar i plenum utifrån utskottets betänkande.

I den första behandlingen föredras utskottets betänkande och en allmän diskussion förs i ärendet. När den allmänna diskussionen avslutats tas lagförslaget upp till en detaljerad behandling då det fattas beslut om lagförslagets innehåll. I den detaljerade behandlingen kan lagförslagets innehåll konstateras ha blivit godkänt utan behandling paragraf för paragraf till den del det inte i handlingarna ingår något förslag till bestämmelser som avviker från betänkandet och sådana förslag inte heller har lagts fram i den ordning som bestäms i 72 §.

I den första behandlingen får förslag om att lagförslaget ska förkastas inte läggas fram.

Under den första behandlingen kan lagtinget återremittera ärendet till det utskott som har berett det eller remittera det till ett annat utskott.

I den andra behandlingen, som hålls tidigast den andra dagen efter att den första behandlingen har avslutats, beslutar lagtinget om lagförslaget ska godkännas sådant det godkänns i den första behandlingen eller om det ska förkastas samt om eventuella uttalanden från lagtinget med anledning av ärendet.

69 §. Enda behandling

Andra ärenden än de som avses i 68 § som lagtinget ska fatta beslut om och som inte särskilt regleras tas upp till en enda behandling i plenum.

I början av behandlingen föredras utskottets betänkande. Efter diskussion tas ärendet upp till en detaljerad behandling då beslut fattas.

Betänkandenas motiveringar ska godkännas i en enda behandling. Motiveringarna till betänkanden gällande förslag till en landskapslag eller lag ska godkännas i en enda behandling efter ärendets andra behandling.

70 §. Bordläggningar

Under en enda, första och andra behandling samt under en remissdebatt ska ett ärende bordläggas till ett nära förestående plenum om två lagtingsledamöter begär det. Därefter kan ärendet bordläggas en gång om lagtinget så beslutar. Om ett ändringsförslag har aviserats enligt 71 § ska ärendet bordläggas en gång om minst två ledamöter begär det.

Utskottens betänkanden föredras för bordläggning till ett nära förestående plenum när de första gången tas upp.

I övriga ärenden där inget särskilt är stadgat beslutar lagtinget om bordläggning ska ske.

När en ledamot begär bordläggning ska hon eller han samtidigt föreslå en tid för bordläggningen. Om förslaget till bordläggningstid inte har vunnit understöd och bordläggningen är bestämd, anger talmannen en dag för det plenum vid vilket ärendet på nytt ska föredras.

Innan ett ärende bordläggs ska samtliga ledamöter som under ärendets behandling har begärt ordet före bordläggning har konstaterats eller beslutats, beredas tillfälle att yttra sig.

Om ett förslag till en kläm med en uppmaning till landskapsregeringen att vidta åtgärder, har väckts i plenum i samband med ett lagstiftningsärende och

förslaget inte har behandlats i ett utskott eller inte ingår i någon reservation till ett betänkande ska förslaget bordläggas till följande plenum för att då antingen antas oförändrat eller förkastas.

71 §. Avisering av ett ändringsförslag

Om en ledamot avser att lägga fram ett förslag till ändringar i det förslag som ligger till grund för behandlingen ska förslaget framföras och motiveras under den allmänna diskussionen i ärendet.

72 §. Ändringsförslagen

Förslag till ändringar i det förslag som ligger till grund för behandlingen ska läggas fram i den detaljerade behandlingen av förslaget.

Ett förslag som en lagtingsledamot har lagt fram i plenum och som inte finns i handlingarna ska lämnas skriftligen till talmannen. Förslaget delas ut till lagtingsledamöterna innan beslut fattas i ärendet. Ett förslag om förkastande i ett lagstiftningsärende behöver inte lämnas skriftligen.

73 §. Ett annat förslag till grund för behandlingen

Under den allmänna diskussionen under ärendets första behandling kan en ledamot framföra ett yrkande om att ett annat förslag som tidigare legat till grund för behandling av ärendet, ska läggas till grund för behandlingen. Efter det lagtinget fattat beslut om yrkandet fortsätter den allmänna diskussionen.

74 §. Förslag som avbryter behandlingen

Om det framställs ett sådant förslag vars godkännande skulle avbryta den sakliga behandlingen av ärendet fattas beslut om detta innan en fortsatt diskussion i själva ärendet tillåts.

75 §. Behandlingen av budgetförslagen

Med budgetförslag avses förslag till budget, till tilläggsbudget, till framställning om extra anslag samt till bemyndigande till en landskapsgaranti eller ett annat ekonomiskt åtagande. Ett budgetförslag tas upp till enda behandling i plenum utifrån finans- och näringsutskottets betänkande. I början av behandlingen förs en allmän diskussion.

Ett ändringsförslag som gäller finans- och näringsutskottets betänkande över ett budgetförslag ska, även när det ingår i en reservation till betänkandet, lämnas in till kansliet innan den allmänna diskussionen om finans- och näringsutskottets betänkande förklarats avslutad. Ändringsförslagen, som framläggs skriftligen var för sig och utan motiveringar, delas ut till lagtingsledamöterna före den detaljerade behandlingen av budgetförslaget.

Efter avslutad diskussion behandlas förslaget till budget i detalj. Huvudtitlar eller avdelningar eller kapitel i dem konstateras ha blivit godkända enligt betänkandet om förslag till ändring av dem inte har lämnats in till kansliet på det sätt som anges ovan.

Ett förslag om att ett nytt anslag som inte ingår i landskapsregeringens budgetförslag eller något annat beslut ska tas in i budgeten beaktas endast om förslaget har väckts genom en budgetmotion.

Om lagtinget inte godkänner finans- och näringsutskottets betänkande utan ändringar återremitteras

ärendet till utskottet. Utskottet kan då antingen omfatta lagtingets beslut eller föreslå ändringar i det. Om utskottet föreslår ändringar, ska lagtinget besluta att de antingen godkänns eller förkastas.

Om landskapets budget inte publiceras i Ålands författningssamling före finansårsskiftet, ska utskottet föreslå hur förslaget till budget temporärt ska tillämpas som budget. Ett sådant utskottsförslag behandlas i tillämpliga delar i samma ordning som förslaget till budget.

Vid behandlingen av ett förslag till en tilläggsbudget tillämpas samma regler som för behandlingen av ett budgetförslag. Lagtinget kan på förslag av finans- och näringsutskottet besluta att en tilläggsbudget får tillämpas från och med ett bestämt datum.

76 §. Besluts- och omröstningsförslag

När diskussionen i ett ärende har förklarats avslutad redogör talmannen för de framlagda förslagen. Om en anmärkning mot talmannens redogörelse framförs och om talmannen finner att anmärkningen är befogad ska hon eller han rätta redogörelsen. Om talmannen anser att anmärkningen inte ger anledning till en rättelse ska lagtinget fatta beslut om detta.

Efter redogörelsen lägger talmannen fram ett förslag om i vilken ordning omröstningarna om förslagen ska verkställas. Finns det flera förslag till beslut föreslår talmannen i vilken ordning de ska behandlas. Förslagen ställs mot varandra endast till de delar de är oförenliga. Finns det flera än två oförenliga förslag till beslut ska om möjligt de två förslag som mest avviker från det förslag som ligger till grund för behandlingen upptas först till omröstning. Det förslag som då får flest röster ställs därefter mot det kvarvarande förslag som mest avviker från det förslag som ligger till grund för behandlingen. Därefter fortsätter omröstningen på samma sätt till dess att ett enda motförslag till det förslag som ligger till grund för behandlingen finns kvar. Ett förslag som avser totalt förkastande av det förslag som ligger till grund för behandlingen ska dock tas upp sist till omröstning mot det förslag som segrat bland de övriga förslagen. Om ett krav har ställts på att talmannens förslag till omröstningsordning ska ändras och om kravet enligt talmannens mening inte är motiverat ska lagtinget besluta om omröstningsordningen.

När omröstningsordningen har blivit godkänd lägger talmannen fram ett omröstningsförslag så att svaret ja eller nej uttrycker lagtingets beslut.

Ett förslag som inte har fått understöd tas inte upp till omröstning. Detsamma gäller sådana förslag som inte i sak hör hemma i ärendet.

Debatter om frågor som avses i denna paragraf tillåts inte. Inte heller tillåts omröstningar om huruvida en omröstning ska verkställas eller inte.

77 §. Omröstningssätt

En omröstning verkställs genom uppstigning, genom öppen omröstning efter namnupprop eller elektroniskt.

Vid en omröstning genom uppstigning uppmanar talmannen först de ledamöter som röstar ”ja” att resa

B 2 Arbetsordning (2011:98)

sig. Talmannen avger sin röst muntligt omedelbart när hon eller han uppmanat de röstande att resa sig. Därefter uppmanar talmannen de som röstar ”nej” att resa sig. Talmannen konstaterar därefter om det föreligger majoritet för ”ja” eller ”nej”.

Om en omröstning som förrättats genom uppställning inte har givit ett tydligt svar enligt talmannens uppfattning, verkställs den öppna omröstning. En öppen omröstning ska också verkställas om två lagtingsledamöter begär det. Talmannen kan också i andra fall besluta att en öppen omröstning ska förrättas.

Bestämmelser om omröstningsförfarandet vid val ingår i kapitel 12.

78 §. Omröstningsresultatet

Talmannen konstaterar omröstningsresultatet.

Om en öppen omröstning eller en elektronisk omröstning har förrättats ska det antecknas i protokollet hur var och en har röstat och vilka som har varit frånvarande vid omröstningen.

10 kap. Lagtingshandlingarna**79 §. Lagtingets svar och skrivelser**

Lagtingets beslut om svar på presidentens framställningar och meddelanden sänds till republikens president och lagtingets beslut om att anta en landskapslag sänds till justitieministeriet och Ålandsdelegationen. Besluten sänds samtidigt till landshövdingen för kännedom.

Initiativ som ska föreläggas riksdagen och som godkänts av lagtinget sänds till regeringen.

Om lagtinget har antagit ett förslag till en framställning om beviljande av ett extra anslag sänds beslutet till Ålandsdelegationen.

Alla beslut som nämns i denna paragraf samt övriga lagtingsbeslut som landskapsregeringen ska verkställa meddelas landskapsregeringen genom skrivelser från lagtinget.

Lagtingets beslut skrivs under av talmannen och vice talmännen när de har godkänts av justeringsutskottet som inte vid justeringen får ändra beslutet i sak. Talmannens beslut undertecknas av talmannen och kontrasteras av lagtingsdirektören. Övriga utgående expeditioner undertecknas av lagtingsdirektören.

Vid valperiodens sista plenum meddelas vilka ärenden som inte har slutbehandlats och som därför har förfallit.

80 §. Protokollen från plenum

Över besluten i plenum förs ett beslutsprotokoll. I det antecknas även uppgifter om behandlingen av ärendena. Om en lagtingsledamot inte har omfattat ett beslut i plenum har hon eller han rätt att anmäla en avvikande mening till protokollet. En ledamot som inte varit närvarande vid ett plenum har rätt att anmäla till protokollet att hon eller han inte deltagit i beslutet men får inte framställa någon anmärkning mot beslutet. Protokollet upprättas av lagtingsdirektören och justeras av talmannen samt av justeringsutskottet. Protokollet blir offentligt när det har justerats.

Över debatterna i plenum förs ett plenarprotokoll. Ett anförande som tas in i detta protokoll lämnas till

talaren för att granskas. Anförandets sakinnehåll får inte ändras. Om talaren inte inom tre dagar återställt anförandet anses det ha blivit godkänt om inte talaren av särskilda skäl reserverats längre tid för godkännande. Därefter bör yttrandena göras tillgängliga för allmänheten. Om en talare har ändrat sitt yttrande i sak kan ärendet prövas av justeringsutskottet som kan anmäla till lagtinget att ändringen inte har godkänts.

11 kap. Lagtingets förvaltning**81 §. Kanslikommissionen**

Till lagtingets kanslikommission hör talmannen och vice talmännen samt två ledamöter jämte ersättare som lagtinget valt inom sig.

Kanslikommissionen är beslutförför med fyra medlemmar. Kanslikommissionen kan avgöra ett ärende också med tre medlemmar närvarande om de är eniga om beslutet. Vid lika röstetal är ordförandens röst utslagsgivande.

Talmannen är kanslikommissionens ordförande och vid förfall för henne eller honom är en vice talmän ordförande. Föredragande i kanslikommissionen är lagtingsdirektören samt de andra tjänstemän vid lagtingets kansli som kanslikommissionen har förordnat till föredragande.

82 §. Kanslikommissionens uppgifter

Kanslikommissionen ska

1) uppgöra ett förslag till budget för lagtinget enligt 2 mom.,

2) övervaka lagtingets ekonomiska förvaltning som sköts av landskapsregeringen finansavdelning i enlighet med motsvarande bestämmelser som för landskapsregeringen,

3) besluta om betalningen av lagtingets utgifter om inte uppgiften delegerats,

4) i fråga om lagtingets tjänstemän ha hand om de uppgifter som ankommer på landskapsregeringen enligt landskapslagen (1978:22) om tjänstekollektivavtal och tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland,

5) anslå tjänsterna samt arbetena vid lagtingets kansli lediga att sökas och, med undantag av tjänsten som lagtingsdirektör, besätta dem,

6) vid behov besluta om instruktioner för lagtingskansliets tjänstemän och arbetstagare,

7) övervaka tjänstemännens vid lagtingets kansli och den övriga personalens verksamhet och vidta eventuellt påkallade åtgärder,

8) föra en förteckning över de lagtingsledamöter som har kommit överens om att samverka som en lagtingsgrupp,

9) fastställa reglerna för stödet till lagtingsgrupperna,

10) avge en årlig berättelse över lagtingsbibliotekets verksamhet samt

11) besluta om övriga ärenden som den enligt lag, denna arbetsordning, ett reglemente eller en instruktion ska avgöras av kanslikommissionen.

Vid uppgörande av förslag till lagtingets budget ska landskapslagen om landskapets finansförvaltning

iakttas i tillämpliga delar. Förslag till budget ska tas in i landskapsregeringens budgetförslag. Kanslikommissionen kan begära ett förslag till budget för Ålands delegation i Nordiska rådet från delegationen.

Se D 37, Landskapslag (1978:22) om tjänstekollektivavtal; D 32, Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland

83 §. Lagtingets kansli

Lagtingskansliets uppgift är att skapa förutsättningar för lagtinget att fullgöra sina uppgifter.

Vid lagtingets kansli finns tjänster som lagtingsdirektör, biträdande lagtingsdirektör, utskottssekreterare, en bibliotekarie, en kanslisekreterare och vaktmästare. Därtill kan det anställas tillfälliga tjänstemän och personal i arbetsavtalsförhållande.

84 §. Lagtingsdirektören

Lagtingsdirektören, som väljs av lagtinget efter att tjänsten varit lediganslagen, är sekreterare för lagtinget och chef för lagtingets kansli.

När lagtingsdirektörens tjänst är vakant eller lagtingsdirektören är förhindrad att sköta sina uppgifter sköts uppgifterna av biträdande lagtingsdirektören. Om också biträdande lagtingsdirektören är förhindrad att sköta lagtingsdirektörens uppgifter, kallar talmannen en person som hon eller han finner lämplig att sköta uppgifterna.

85 §. Revisionen av lagtinget

Om det inte bestäms annorlunda i en landskapslag ska granskningen av hur lagtingets och Ålands delegations i Nordiska rådet medel bokförts och använts skötas av landskapsrevisorerna. En särskild berättelse över granskningen ska avges till lagtinget senast den 1 september året efter finansåret.

12 kap. Val i lagtinget

86 §. Allmänt om val i lagtinget

Detta kapitel tillämpas vid val för vilka det inte finns särskilda bestämmelser.

Lagtinget förrättar val under ledning av talmannen som kan utse två ledamöter som tillsammans med lagtingsdirektören biträder vid granskningen och räkningen av valsedlarna samt då valresultatet fastställs.

Vid val tillåts ingen diskussion om annat än kandidaternas valbarhet och valets laglighet i övrigt om inte annat bestäms i denna arbetsordning. En allmän diskussion är dock tillåten när en sådan befattning som varit lediganslagen ska besättas.

87 §. Tidpunkten för val

När lagtinget sammankommer till plenum efter lagtingsval ska val av ledamöter och ersättare i lagtingets utskott förrättas senast den andra dagen efter lagtingets öppnande. Val av ledamöter och ersättare i självstyrelsepolitiska nämnden ska förrättas senast den fjärde dagen efter lagtingets öppnande.

Vid valperiodens andra plenum ska talmannen meddela tiden för val av medlemmarna och ersättarna i lagtingets utskott, självstyrelsepolitiska nämnden och kanslikommissionen. Om tiden för val av lagtingets representanter i Nordiska rådet meddelas vid varje arbetsårs andra plenum. Meddelandena om tidpunk-

terna för valen ska om möjligt ges senast två dagar före valen.

Om det inte strider mot lagtingsordningen kan lagtinget på förslag av talmanskonferensen besluta att framskjuta tidpunkten för ett val som redan är utlyst.

88 §. Val med slutna sedlar

Personval sker med slutna sedlar. Sedlarna avlämnas efter upprop. Omedelbart före valet förrättas ska talmannen visa de närvarande att valurnan är tom.

När valsedlarna har avlämnats räknas de omedelbart och antalet ledamöter som var närvarande vid uppropet och som har utövat sin rösträtt antecknas. Talmannen öppnar sedan valsedlarna, granskar deras giltighet och meddelar vilken kandidat varje röst tillfaller. Samtidigt grupperas valsedlarna efter de angivna kandidaterna. Ogiltiga valsedlar förs till en särskild grupp. Förklarar talmannen att en valsedel är ogiltig ska orsaken omedelbart meddelas lagtinget.

En valsedel är ogiltig:

- 1) om det antecknats fler än en kandidat på valsedeln,
- 2) om en kandidat betecknats så att det inte tydligt framgår vilken person som avses,
- 3) om valsedeln försetts med särskilt kännetecken eller om det har gjorts en annan obehörig anteckning på den. En uppgift om en kandidats yrke eller hemort eller en sådan anteckning som endast avser ett förtydligande gör inte valsedeln ogiltig,
- 4) om en annan valsedel än en som är avsedd för valet har använts samt
- 5) om en kandidat som inte har ansökt om en lediganslagen tjänst har antecknats på valsedeln.

89 §. En person utses

Val av en enda person sker på så sätt att varje ledamot antecknar sin kandidat på en blank valsedel. Detsamma gäller då en enda person jämte ersättare ska utses. Valet av ersättaren förrättas separat. För fyllnadsval finns särskilda regler.

Den som har fått mer än hälften av de avgivna rösterna förklaras vald. Uppnås inte en sådan röstövertikt förrättas ett nytt val mellan de två som vid den andra omröstningen har nått det högsta röstetalet. Vid denna omröstning förklaras den som har fått de flesta rösterna vald och om det uppkommer lika röstetal avgör lotten.

Valet av lantrådet regleras i 101 §.

90 §. Flera personer utses

Då två eller flera personer ska utses samtidigt förrättas proportionella val med kandidatlistor.

91 §. Kandidatlistor

En kandidatlista ska vara skriftlig och innehålla de föreslagna kandidaternas namn. Överst på listan anges vilket val som avses och därunder ska kandidaternas namn i bestämd ordningsföljd antecknas så att det inte kan uppstå oklarhet om vem som avses.

På en kandidatlista vid ett val där också en personlig ersättare för den valda utses ska kandidaterna uppställas parvis så att den först nämnda föreslås som ordinarie kandidat och den senare som personlig ersättare för henne eller honom.

B 2 Arbetsordning (2011:98)

En kandidatlista ska vara daterad och undertecknad av minst två ledamöter. Samma person får inte underteckna flera än en kandidatlista. Har så skett ska talmannen ta bort hennes eller hans underskrift från alla kandidatlistor i valet. En kandidat får inte underteckna en lista där hon eller han själv är uppställd.

Om det fordras ett skriftligt samtycke för valet från kandidaterna ska samtycket bifogas kandidatlistan.

92 §. Tiden då kandidatlistor ska lämnas in

Den första undertecknaren på en kandidatlista ska som ombud lämna in listan till lagtingets kansli senast klockan 15.00 dagen före valet. En lista som då konstateras vara formellt bristfällig får rättas av ombudet och lämnas in på nytt före klockan 15.30 samma dag utom när bristen beror på att ett tillräckligt antal lagtingsledamöter inte undertecknat listan. I kansliet ska listorna vara tillgängliga för ledamöterna till klockan 16.00 samma dag. En kandidatlista som lämnats in efter utsatt tid lämnas utan avseende.

Talmannen avgör om en inlämnad lista kan godkännas. Före valet ska talmannen delge lagtinget orsaken till att en kandidatlista inte har godkänts.

93 §. Avlägsnande av namn

Den som är uppställd som kandidat på flera listor har rätt att få sitt namn avlägsnat från alla listor utom en under förutsättning att detta anmäls till kansliet senast klockan 16.00 dagen före valet.

Är samma person uppställd som kandidat på flera listor har de som undertecknat en sådan lista rätt att stryka hans eller hennes namn från sin lista och införa ett nytt namn i stället. Ett nytt namn kan också införas i stället för en kandidat vars namn avlägsnats. Anmälan om nämnda åtgärder bör göras av ombudet till kansliet före klockan 09.00 på valdagen.

Om en kandidat ännu klockan 09.00 på valdagen förekommer på flera än en kandidatlista har talmannen rätt att genom lottning avlägsna hans eller hennes namn från alla listor utom en.

Vid sådana val där kandidaternas skriftliga samtycke behövs ska talmannen avlägsna kandidater som samtyckt till att vara kandidat på två eller flera listor, från samtliga kandidatlistor. Har en ordinarie kandidat blivit struken ska talmannen stryka även hans eller hennes personliga ersättare från listan.

94 §. Återkallande av en kandidatlista

En kandidatlista får senast klockan 10.00 på valdagen återkallas skriftligt av samma ledamöter som undertecknat listan.

95 §. Sammanställning av kandidatlistor

Om två eller flera godkända kandidatlistor föreligger klockan 10.00 på valdagen ska de uppställda kandidaterna sammanställas i en valsedel så att de olika listorna avgränsas och förses med ordningsnummer samt en ruta tecknas framför varje ordinarie kandidats namn. Denna valsedel mångfaldigas och används vid valet.

Vid valet ska den som röstar utmärka den kandidat åt vilken hon eller han ger sin röst med ett kryss i rutan framför namnet.

96 §. Endast en kandidatlista

Har endast en kandidatlista blivit godkänd verkställs inte någon särskild valförrättning utan talmannen förklarar så många kandidater, räknat från listans början, som ska utses vid valet som ordinarie medlemmar. De övriga på listan förklaras valda till ersättare.

97 §. Rösträkning

Rösträkningen sker på följande sätt:

1) varje ordinarie kandidats röstetal bestäms genom att de godkända valsedlar på vilka hennes eller hans namn blivit förkryssat räknas samman och

2) varje kandidatlistas röstetal bestäms genom en sammanräkning av röstetalen för listans alla kandidater.

98 §. Valresultatet fastställs

Valresultatet fastställs på följande sätt:

1) kandidaterna på samma kandidatlista sätts i ordningsföljd efter fallande röstetal och tilldelas därefter ett jämförelsetal på så sätt att den första kandidaten till jämförelsetal får listans hela röstetal, den andra hälften, den tredje tredjedelen, den fjärde fjärdedelen och så vidare och

2) alla kandidaters namn upptecknas på nytt i ordningsföljd enligt storleken på deras jämförelsetal så att vid varje kandidats namn antecknas jämförelsetalet.

När samtliga kandidater ordnats efter avtagande jämförelsetal förklarar talmannen de främsta kandidaterna valda till det antal som är bestämt för valet.

Vid lika röstetal eller jämförelsetal avgör lotten.

99 §. Personliga ersättare

Personlig ersättare för den som blivit vald blir den som har upptagits i par med den valde på kandidatlistan. Avgår den valde förrättas fyllnadsval.

När personliga ersättare inte är föreskrivna bestäms ersättare för varje kandidatlista på så sätt att de som följer närmast efter de valda kandidaterna utses till ersättare. Ytterligare ersättare utses enligt jämförelsetalen bland de kandidater som inte tidigare förklarats valda.

100 §. Fyllnadsval

Om en ordinarie medlem avgår ska ett fyllnadsval förrättas. Ifall medlemmen har en personlig ersättare ska ett fyllnadsval förrättas även för ersättaren. Fyllnadsval ska också förrättas då antalet ersättare understiger fastställt minimiantal.

Fyllnadsval till lagtingets utskott, självstyrelsepolitiska nämnden, kanslikommissionen samt av representanterna i Nordiska rådet förrättas med kandidatlistor på samma sätt som då valet avser endast en person.

101 §. Val av lantråd

Talmannens meddelande till lagtinget om vem som föreslås bli lantråd ska föredras för lagtinget och ärendet ska bordläggas till ett senare plenum som hålls tidigast följande dag. Den som föreslås till lantråd ska ha lämnat sitt samtycke innan ärendet föredras för lagtingen. Omröstningen om lantrådets verkställs genom en öppen omröstning efter namnupprop. De ledamöter som godkänner talmannens förslag till lant-

råd röstar ja, medan de ledamöter som inte godkänner förslaget röstar nej. Om förslaget har fått stöd av mer än hälften av de avgivna rösterna omfattas förslaget till lantråd.

Om ett val av lantråd ska förrättas i en tredje omgång enligt lagtingsordningens 24 § 3 mom. verkställs valet efter namnupprop med valsedlar. Ett sådant val får hållas tidigast tre dagar och senast en vecka efter det att den andra röstningsomgången enligt lagtingsordningens 24 § 3 mom. har ägt rum. På valsedeln, där endast lagtingsledamotens namn får finnas, ska lagtingsledamoten skriva namnet på den person som hon eller han röstar på så tydligt att det inte kan uppstå ovisshet om vem som avses eller lämna in en blank valsedel. Andra valsedlar ska förkastas. Valsedlarna läses upp och räknas.

I protokollet antecknas hur var och en har röstat.

Innan talmannen utser de övriga ministrarna ska de ha lämnat sitt samtycke. När talmannen har utsett ministrarna ska detta meddelas lagtinget för kännedom vid lagtingets närmast därpå följande plenum. Detsamma gäller då talmannen beviljat lantrådet eller en medlem i landskapsregeringen avsked och då en ny medlem i landskapsregeringen har utsetts.

102 §. Val av lagtingsdirektör

Lagtinget väljer lagtingsdirektör sedan tjänsten har utlysts och kanslikommissionen efter beredning av ärendet har yttrat sig om de sökande. Valet förrättas av lagtinget i enlighet med 89 §.

13 kap. Särskilda bestämmelser

103 §. Lagtingsgrupper

När lagtingsledamöterna har kommit överens om att samverka som en lagtingsgrupp i enlighet med lagtingsordningens 48 § ska lagtingsgruppens samsättning samt uppgift om vem som är ordförande och viceordförande snarast meddelas till kanslikommissionen som för en förteckning över grupperna. Talmannen ska därefter meddela i plenum vilka lagtingsgrupper som har bildats.

En ledamot kan inte samtidigt vara medlem i två lagtingsgrupper.

Kanslikommissionen ska fastställa regler för ekonomiskt stöd till lagtingsgrupperna.

104 §. Avbrott i uppdraget som lagtingsledamot

En lagtingsledamot som har valts till ledamot av Finlands riksdag eller Europaparlamentet ska meddela talmannen om hon eller han ämnar sköta sitt uppdrag som lagtingsledamot eller vara ledamot av riksdagen respektive Europaparlamentet. Meddelandet ska lämnas inom tre dagar efter valet till riksdagen respektive Europaparlamentet.

En ledamot av Finlands riksdag eller Europaparlamentet som valts till lagtingsledamot ska lämna ett meddelande som avses i 1 mom. till lagtingets kansli senast klockan 12.00 dagen efter det hennes eller hans fullmakt som lagtingsledamot har granskats.

Om den valde ämnar vara ledamot av riksdagen eller Europaparlamentet avbryts uppdraget som lagtingsledamot när fullmakten för ersättaren har granskats.

105 §. Förlust av valbarhet

Om en ledamot förlorar sin valbarhet, avgår på grund av ett laga skäl eller av ett skäl som godkänts av lagtinget eller om en ledamot förklaras ha förverkat sitt uppdrag ska lagtingsdirektören utan dröjsmål meddela detta till centralnämnden för lagtingsval. Detsamma gäller om ett meddelande om en ledamots fränfalle har gjorts till lagtinget.

106 §. Arvoden och ersättningar

Till ledamöterna utgår arvoden samt övriga ersättningar ur landskapets medel i enlighet med lagtingets beslut eller enligt vad som bestäms i en landskapslag. I lagtingets beslut eller i en landskapslag kan det även intas bestämmelser om att ersättningar av särskilda skäl under en begränsad period ska utgå till tidigare ledamöter av lagtinget. Om ledamöternas pensionskydd stadgas i en landskapslag.

En ledamot som är förhindrad att delta i lagtingsarbetet på grund av sjukdom eller annat laga förfall ska under tiden för förfallet inte gå miste om sitt arvode. Kanslikommissionen kan besluta att arvode inte ska utgå till ledamöter som av någon annan orsak uteblir från lagtingsarbetet.

Om en utskottsmedlem utan laga förfall eller särskilt tillstånd uteblir från ett utskotts sammanträde kan utskottet anmäla detta till lagtinget som kan döma henne eller honom förlustig sitt arvode eller en del av det.

107 §. Beräkandet av tidsfrister i lagtingsarbetet

Om en utsatt dag eller den sista dagen av en utsatt tid infaller på en helgdag, självstyrelsedagen, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommarafonen eller på en lördag, anses nästa vardag vara den utsatta dagen eller den sista dagen av den utsatta tiden.

Den tid som satts ut för en åtgärd som ska vidtas under en period då plenum pågår, löper inte under den period då det är uppehåll. Den återstående delen av den utsatta tiden börjar löpa den dag lagtinget sammanträder till plenum på nytt.

108 §. Avvikelser från arbetsordningen

Mindre avvikelser från bestämmelserna i denna arbetsordning kan företas i enskilda fall genom ett enhälligt beslut i lagtinget.

Om inte lagtinget utan ändringar godkänner ett förslag från talmanskonferensen till en ny arbetsordning eller till en ändring av denna arbetsordning ska ärendet överlämnas till förnyad beredning i talmanskonferensen. Därefter tas det upp till slutligt avgörande i plenum.

14 kap. Ikraftträdande

109 §. Ikraftträdande

Denna arbetsordning träder i kraft den 1 november 2011 under förutsättning att lagtingsordningen (2011:97) för Åland, som antagits av lagtinget den 10 juni 2011, träder i kraft samtidigt.

Genom denna arbetsordning upphävs Ålands lagtings beslut (1972:19) om antagande av arbetsordning för Ålands lagting jämte ändringar.

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

Genom denna arbetsordning upphävs även räkenskapsstadgan den 21 januari 1991 för Ålands landsting jämte ändringar.

Det som i denna arbetsordning sägs om landskapsregeringens årsredovisning gäller i tillämpliga delar för landskapsregeringens berättelse till dess att bestämmelserna om årsredovisning i landskapslagen om landskapets finansförvaltning börjar tillämpas.

B 3 Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval (1994/63)

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Ordinarie lagtingsval och kommunalval förrättas samtidigt det år, i denna lag benämnt *valår*, under vilket tiden av fyra år från senaste ordinarie val tillägnas dagår.

Har nyval efter upplösning av lagtinget skett under valår före tiden för det ordinarie lagtingsvalet, förrättas ordinarie lagtingsval närmast under det fjärde året efter nämnda val.

Om nytt kommunalval, kommunalt fyllnadsval och nyval efter upplösning av lagtinget stadgas i 12, 13 och 14 kapitlen.

2 §. Val förrättas i varje kommun. Kommunen utgör ett röstningsområde om det inte av särskild orsak är erforderligt att dela in kommunen i flera röstningsområden. Kommunfullmäktige skall vid behov fatta beslut om indelning i röstningsområden. Beslutet träder i kraft den 15 oktober om beslutet fattats och meddelats till landskapsregeringen och till länsstyrelsen på Åland i egenskap av registerförvaltningens lokalmyndighet senast i april samma år. Ett beslut som fattas eller meddelas senare träder i kraft den 15 oktober följande år. Är röstberättigad inte antecknad vid någon fastighet bestämmer fullmäktige till vilket röstningsområde han skall hänföras. (2003/21)

Fattas beslut om ändring i kommunindelningen efter det indelning i röstningsområden skett, skall kommunfullmäktige med anledning härav ofördröjligen justera indelningen i röstningsområden. (1987/58)

Då förordnande om nytt kommunalval och kommunalt fyllnadsval utfärdats, förrättas valet endast i den kommun förordnandet gäller.

I Ålands förvaltningsdomstols beslut i ärende som avses i denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär. (1999/7)

2a §. (2003/21) Kommunstyrelsen fattar beslut om var röstning skall ske på valdagen samt meddelar detta till landskapsregeringen och till länsstyrelsen på Åland i egenskap av registerförvaltningens lokalmyndighet.

3 §. Vid lagtingsval utgör landskapet en valkrets.

Vid kommunalval utgör kommun en valkrets.

2 kap. Valmyndigheter

4 §. Landskapsregeringen skall i god tid före valet tillsätta en **centralnämnd för lagtingsvalet**, bestående av en ordförande och fyra ledamöter, av vilka

en förordnas till vice ordförande, samt fyra ersättare. En ledamot skall ha avlagt juridisk slutexamen vid universitet eller därmed jämförbar högskola samt ha erfarenhet av domaruppgifter eller förtrogenhet med de rättsområden som berör rösträtt. (1999/7)

Centralnämnden är beslutförför, då fem medlemmar är närvarande. Såsom centralnämndens kansli fungerar landskapsregeringens registratorskontor. (1979/20)

Centralnämnden anställer sekreterare och nödig personal.

5 §. Kommunfullmäktige skall inom januari månad under valåret tillsätta en centralnämnd för kommunalvalet (**kommunal centralnämnd**) bestående av fem ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till viceordförande. Fullmäktige utser fem ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna. (1987/58)

Kommunal centralnämnd är beslutförför, då fem medlemmar är närvarande. Såsom kommunal centralnämnds kansli fungerar vederbörande kommunalkansli. (1979/20)

I kommunal centralnämnd eller i valnämnd som avses i 6 § 1 mom. har en företrädare för kommunstyrelsen inte rätt att vara närvarande, inte heller kommunstyrelsens ordförande eller kommundirektören. (1999/7)

Kommunal centralnämnd kan antaga sekreterare och annan nödig personal. (1975/25)

6 §. (1987/58) Kommunfullmäktige skall under valåret i god tid före valen för varje röstningsområde tillsätta en **valnämnd** bestående av fem ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till vice ordförande. Kommunfullmäktige utser minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna. (1999/7)

Är kommun inte indelad i röstningsområden skall bestämmelserna i 1 mom. inte tillämpas. Kommunal centralnämnd handhar i sådant fall valnämnds uppgifter.

Kommunfullmäktige skall under valåret i god tid före valen för inrättningar som avses i 50 § 1 mom. utse en eller flera **valbestyrelser** bestående av tre ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till vice ordförande. Kommunfullmäktige utser minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna. (1999/7)

Valnämnds och valbestyrelsens sammansättning samt respektive ordförandes postadress skall meddelas landskapsregeringen och kommunala centralnämnden.

Valnämnden respektive valbestyrelsen är beslutförför då tre ledamöter är närvarande. (1999/7)

Hänvisningen till 50 § 1 mom. torde numera avse 50 § 2 mom

7 §. (1987/58) Mandatperioden för centralnämnd, valnämnd och valbestyrelse varar till dess ny nämnd eller bestyrelse är vald.

Om medlem eller ersättare i nämnd eller bestyrelse avlider, avgår eller utses till kandidat i valet skall annan utses i hans ställe.

Är medlem eller ersättare i nämnd eller bestyrelse på grund av jäv förhindrad att delta i visst beslut, får ärendet handläggas även om antalet deltagande på grund av hindret inte uppgår till föreskrivet antal.

Har ersättare i kommunal centralnämnd, valnämnd eller valbestyrelse avlidit, är han jävig eller har han förhinder kan kommunstyrelsen utse tillfällig ersättare.

3 kap. Röstregister och vallängder (1999/7)

7a §. (1999/7) Med **valregistermyndighet** avses landskapsregeringen om funktionen inte har överförts på en riksmyndighet genom en överenskommelseförordning.

8 §. (1999/7) Valregistermyndigheten skall senast **den måndag som infaller den 41 dagen före valdagen** upprätta ett register, i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet och hembygdsrösträttsregistret är röstberättigad i de kommande valen (**röstregister**).

Uppgifterna intas i röstregisterregistret sådana de är i befolkningsdatasystemet och hembygdsrösträttsregistret den 1 september klockan 24.00. För varje röstberättigad antecknas

- 1) personbeteckning,
- 2) fullständigt namn,
- 3) postadress,
- 4) hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994),
- 5) åländsk hembygdsrätt,
- 6) röstningsområde,
- 7) vallokal på valdagen och adressen till vallokalen,
- 8) datum för införande i röstregisterregistret och
- 9) huruvida personen har rösträtt i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen.

Hemkommun, åländsk hembygdsrätt och i vilket val personen har rösträtt anges på ett av följande sätt:

1) Personen har åländsk hembygdsrätt och har sin hemkommun i landskapet. Personen har rösträtt i båda valen.

2) Personen har åländsk hembygdsrätt men har inte sin hemkommun i landskapet, varvid i stället hans senaste hemkommun i landskapet eller hans folkbokföringskommun enligt lagen om hemkommun och det röstningsområde han senast tillhört antecknas. Personen har rösträtt i lagtingsvalet.

3) Personen saknar åländsk hembygdsrätt men har sin hemkommun i landskapet och har rösträtt i kommunalvalet enligt landskapslagen (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt. Därvid antecknas personens hemkommun, från vilken tidpunkt han utan avbrott haft en kommun i landskapet som sin hemkommun och hans medborgarskap, om han inte är finsk medborgare.

Se F 2, Landskapslag (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt

8a §. Efter att röstregisterregistret har upprättats antecknar valregistermyndigheten följande uppgifter i registret vid en röstberättigad person:

1) Om personen har avlidit eller dödförklarats efter att röstregisterregistret upprättades antecknas dödsfallet.

2) Om personen har framställt ett rättelseyrkande och det är anhängigt antecknas det. Om yrkandet är avgjort antecknas hur det har avgjorts.

3) Om personen saknar rösträtt enligt en korrigering som gjorts i enlighet med 14 § antecknas detta.

4) Om den röstberättigade har röstat under förtidsröstningstiden antecknas det med omnämnande av om han röstat i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen.

En anteckning om förtidsröstning kan göras även av de funktionärer och myndigheter som nämns i 17 §.

9 §. (1999/7) Landskapsregeringen skall i mån av möjlighet i god tid före valet på lämpligt sätt underrätta alla i kommunalvalet röstberättigade personer som inte har åländsk hembygdsrätt om de bestämmelser som gäller för utövande av rösträtten och rätten att kandidera.

10 §. (1999/7) Landskapsregeringen utarbetar över var och en som har införts i röstregisterregistret ett **röstkort**, som innehåller följande uppgifter:

1) den röstberättigades fullständiga namn, hemkommun, röstningsområde och vallokal på valdagen samt adressen till vallokalen, dock så att hemkommunen ersätts med folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet i de fall som nämns i 8 § 3 mom. 2 punkten,

2) den röstberättigades adress som den är införd i befolkningsdatasystemet den 1 september klockan 24.00,

3) valen, valdagen och tidpunkten för förtidsröstningen,

4) kontaktuppgifter för valregistermyndigheten, centralnämnden för lagtingsval och den kommunala centralnämnden,

5) de register eller datasystem som röstkortets uppgifter grundar sig på,

6) anvisningar om kortets användning och om förfarandet vid röstning samt

7) huruvida personen har rösträtt i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen.

Röstkortet skall kunna användas som följbrev vid förtidsröstningen. Röstkortet kan dessutom uppta uppgifterna i 8 § 2 och 3 mom. samt 8a § i optiskt läsbar form i den utsträckning som behövs.

Landskapsregeringen ser till att röstkortet sänds ut till de röstberättigade vilkas adress är känd senast den torsdag som infaller **den 31 dagen före valdagen**.

11 §. (1999/7) De i 8 § 2 och 3 mom. nämnda uppgifterna i röstregisterregistret med undantag för personbeteckningarna finns tillgängliga för granskning hos eller fås avgiftsfritt per telefon från valregistermyndigheten under tjänstetid från och med **den torsdag som infaller den 38 dagen före valdagen**. Landskapsregeringen kan bestämma att uppgifterna skall finnas tillgängliga för granskning också på andra ställen under samma tid.

Valregistermyndigheten kan ge utdrag ur röstregisterregistret. Om utdraget ges till någon annan än den som utdraget gäller eller i denna lag avsedd myndig-

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

het skall personbeteckningen utelämnas. Utdraget ges avgiftsfritt till den som utdraget gäller och till i denna lag avsedd myndighet.

Landskapsregeringen informerar på lämpligt sätt om tillhandahållandet av uppgifter ur röstregistreret och om hur ett rättelseyrkande skall framställas samt att det behandlas av centralnämnden för lagtingsval.

I de fall där förbud mot utlämnande av personuppgifter utfärdats med stöd av 25 § 4 mom. befolkningsdatalagen (FFS 507/1993) är endast de uppgifter som avses i 8 § 2 mom. 2 och 8 punkten tillgängliga för granskning. (2003/21)

Se FFS 661/2009, Om 201 FL II

12 §. (1999/7) Den som anser att han obehörigen har utelämnats ur röstregistreret eller att en anteckning i röstregistreret om honom är oriktig kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande. Rättelseyrkandet inlämnas hos valregistermyndigheten senast **den måndag som infaller den 20 dagen före valdagen före klockan 16.00.**

Ett rättelseyrkande får också grundas på omständigheter som inträffat efter att röstregistreret upprättades och som påverkar vederbörande persons rösträtt.

Om en röstberättigads flyttningsanmälan enligt lagen om hemkommun inkommer till den lokala registermyndigheten senare än den 1 september kan den röstberättigade inte på grundval av denna flyttningsanmälan yrka på rättelse av i 8 § 2 mom. 3-6 punkten nämnda uppgifter om honom.

Ett rättelseyrkande kan framställas på en blankett vars formulär fastställts av landskapsregeringen. Landskapsregeringen skall tillse att sådana blanketter finns på kommunkanslierna och på de ställen där uppgifterna i röstregistreret finns tillgängliga.

Kommunen skall på begäran bistå den som framställer ett rättelseyrkande genom att utan dröjsmål vidarebefordra ett rättelseyrkande till valregistermyndigheten.

Valregistermyndigheten skall utan dröjsmål vidarebefordra rättelseyrkandet jämte för avgörandet nödvändig utredning som finns i dess besittning till centralnämnden för lagtingsval för avgörande.

Om ett rättelseyrkande ingetts direkt till centralnämnden för lagtingsval skall den självant skaffa nödvändig utredning.

13 §. (1999/7) Centralnämnden för lagtingsval skall utan dröjsmål behandla och avgöra inlämnade rättelseyrkanden. Rättelseyrkandena skall vara avgjorda senast **den torsdag som infaller den 17 dagen före valdagen.**

Den som framställt rättelseyrkandet skall utan dröjsmål delges beslutet jämte besväransvisning. Beslutet skall sändas per post som rekommenderad försändelse men får även delges genom bevislig delgivning enligt förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland om det inte medför dröjsmål. (2008/32)

Om beslutet innebär att personen i fråga införs i röstregistreret, skall centralnämnden för lagtingsval samtidigt tillställa honom ett sådant röstkort som nämns i 10 §.

Är mottagarens postadress inte känd skall beslutet anslås på landskapsregeringens anslagstavla fram till valdagen. Personbeteckningen får inte framgå i anslaget. Om beslutet gäller att personen saknar rösträtt skall grunden för yrkandet och för beslutet inte anges i anslaget.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

14 §. (1999/7) Anser centralnämnden för lagtingsval att någon utan laglig grund har utelämnats ur röstregistreret eller tagits in i det eller att en anteckning i röstregistreret är oriktig har centralnämnden rätt att på eget initiativ fatta beslut om korrigering av registret. Korrigeringen sker genom att foga personen till röstregistreret, anteckna att personen saknar rösträtt eller rätta den oriktiga anteckningen.

När någon har antecknats sakna rösträtt skall beslutet jämte besväransvisning delges personen i fråga på det sätt som bestäms i 13 § 2 mom.

När någon fogas till röstregistreret skall ett i 10 § avsett röstkort utan dröjsmål sändas till honom.

Vid rättelse av en oriktig anteckning som gäller en person som är införd i röstregistreret skall personen i fråga utan dröjsmål underrättas om rättelsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

14a §. (1999/7) Centralnämnden för lagtingsval kan delegera behandlingen och avgörandet av rättelseyrkanden och de korrigeringar som avses i 14 § till en ledamot av nämnden eller till en person som nämnden anställt för detta ändamål.

Beslutsprotokollet i ett ärende gällande rättelseyrkande undertecknas av den person till vilken beslutanderätten överförs.

Centralnämndens beslut om delegering av beslutanderätten kan inte överklagas.

14b §. Centralnämnden för lagtingsval skall tillse att av dess avgöranden föranledda ändringar genast görs i röstregistreret. Valregistermyndigheten skall genast införa ändringarna i registret.

Ändringar i röstregistreret skall göras senast **den fredag som infaller den 16 dagen före valdagen klockan 12.00.**

15 §. (1999/7) Över centralnämndens för lagtingsval beslut genom vilket ett rättelseyrkande har förkastats eller lämnats utan prövning och över centralnämndens beslut enligt 14 § får besvär anföras hos Ålands förvaltningsdomstol. Berättigad att anföras besvär är den person som beslutet gäller.

Besvären skall anföras senast den sjunde dagen efter den dag då personen i fråga har delgetts beslutet eller den dag då beslutet anslags på anslagstavla på det sätt som sägs i 13 § 4 mom. En besvärsskrift som riktas till förvaltningsdomstolen kan tillställas valregistermyndigheten eller centralnämnden för lagtingsval för vidarebefordran till förvaltningsdomstolen.

Förvaltningsdomstolen skall utan dröjsmål underrätta ändringssökanden och centralnämnden för lagtingsval om sitt beslut. Om beslutet innefattar att någon skall införas i röstregistreret eller att uppgifterna om honom skall ändras, skall förvaltningsdom-

stolen även underrätta valregistermyndigheten om beslutet. Om förvaltningsdomstolen meddelar ett sådant beslut senare än fjärde dagen före valdagen klockan 19.00, skall domstolen dessutom utan dröjsmål sända beslutet till den kommunala centralnämnden, som skall foga beslutet till den i 18 § nämnda vallängden.

Förvaltningsdomstolen skall meddela valregistermyndigheten även i det fall att besvären har förkastats eller lämnats utan prövning.

Valregistermyndigheten skall genast göra de nödvändiga ändringarna i registret. Om besvären har förkastats eller lämnats utan prövning skall en anteckning om detta göras i registret.

Över förvaltningsdomstolens beslut att införa en person i rösträttsregistret får ändring inte sökas genom besvär.

16 §. (1999/7) Rösträttsregistret vinner laga kraft den 16 dagen före valdagen klockan 12.00.

Ett rösträttsregister som vunnit laga kraft skall följas oförändrat vid valet. Rösträttsregistret anses ha laga kraft även om förvaltningsdomstolen inte har avgjort inlämnade besvär före den tid som nämns i 1 mom.

Om någon har antecknats sakna rösträtt med stöd av 14 § och anteckningen är uppenbart oriktig kan valregistermyndigheten stryka anteckningen ur rösträttsregistret, även om det vunnit laga kraft.

Den som på valdagen företer för valnämnden ett sådant beslut av förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen enligt vilket han är röstberättigad skall få rösta. Beslutet skall företes i original och originalet eller en kopia av det skall överlämnas till valnämnden.

17 §. (1999/7) Då en person har röstat under förtidsröstningstiden antecknas om möjligt i rösträttsregistret när, i vilket val och på vilket förtidsröstningsställe han har röstat. Anteckningen kan göras av en valförrättare vid ett i landskapet befintligt allmänt förtidsröstningsställe, en valbestyrelses ordförande, valnämnden, den kommunala centralnämnden och på den kommunala centralnämndens begäran av valregistermyndigheten. Om anteckningen befinns vara oriktig kan den rättas endast av den kommunala centralnämnden eller på centralnämndens begäran av valregistermyndigheten.

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

18 §. (1999/7) Efter avslutad förtidsröstning ser landskapsregeringen till att det ur rösträttsregistret från och med **den onsdag som infaller den fjärde dagen före valdagen klockan 19.00** skrivs ut vallängder på blanketter vars formulär fastställs av landskapsregeringen.

Vallängderna skrivs ut röstningsområdesvis. De innehåller rubriker för kommunen och röstningsområdet. I vallängderna införs samtliga i rösträttsregistret upptagna personer i alfabetisk ordning. För varje person införs hans fullständiga namn och personbeteckning och de anteckningar som gjorts med stöd av 8a och 17 §§. Landskapsregeringen kan också bestämma, att personerna upptas på annat sätt än i alfabetisk ordning.

Landskapsregeringen ombesörjer att vallängderna tillställs de kommunala centralnämnderna i god tid före valdagen. Landskapsregeringen kan bestämma att uppgifterna i vallängderna tillställs centralnämnderna i maskinläsbar form. Landskapsregeringen kan också bestämma att de kommunala centralnämnderna skriver ut vallängder för röstningsområdena i kommunen.

Den kommunala centralnämnden skall se till att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar.

Vallängderna är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

Om det under valåret inte finns teknisk beredskap att genomföra förtidsröstningen så att en anteckning om röstning under förtidsröstningstiden görs direkt i rösträttsregistret såsom anges i 17 §, skall vallängderna med avvikelser från 1 mom. skrivas ut ur rösträttsregistret genast efter att registret vunnit laga kraft. Vallängderna skall sedan av landskapsregeringen utan dröjsmål sändas till de kommunala centralnämnderna. Landskapsregeringen skall senast den 1 september konstatera om teknisk beredskap föreligger. (2003/21)

18a §. Efter att valresultatet har vunnit laga kraft skall av landskapsregeringen föreskrivna arkivutskrifter matas ut ur rösträttsregistret. Därefter skall uppgifterna utplånas ur registret.

4 kap. Valmansföreningar och valförbund

19 §. Har röstberättigade genom en av dem undertecknad skrift sammanslutit sig för visst val samt i skriften nämnt den eller de personer om vilkas väljande de enats, är sådan valmansförening berättigad att hos centralnämnden för ifrågavarande val anhölla, att föreningens kandidatlista offentliggöres och införes i sammanställningen av kandidatlistor för valet.

På en kandidatlista för lagtingsval får kandidaternas antal inte vara fler än en tiondedel av antalet medlemmar i valmansföreningen och inte fler än tre gånger antalet ledamöter som ska väljas in i lagtinget. (2011/16)

På en kandidatlista för kommunalval får kandidaternas antal inte vara fler än en tredjedel av antalet medlemmar i valmansföreningen och inte fler än tre gånger antalet ledamöter som ska väljas in i kommunfullmäktige. (2011/16)

Samma person må icke underteckna flera än en i 1 mom. nämnd skrift för vardera valet. Har samma person anslutit sig till två eller flera valmansföreningar för samma val, skall centralnämnden avlägsna hans underskrift såsom ogiltig från samtliga skrifter i valet.

Kandidat må icke vara medlem av sin valmansförening.

20 §. (1987/58) Handling varigenom valmansförening bildas skall vara daterad och egenhändigt undertecknad av föreningens medlemmar. I handlingen skall valmansföreningens medlemmar försäkra att de är röstberättigade. Under deras underskrifter anges tydligt namn, titel, yrke eller syssla samt hemkommun. (1999/7)

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

I handlingen skall en av föreningens medlemmar befullmäktigas att vara dess valombud och en medlem att vara valombudets ersättare. Dessutom skall tydligt anges valombudets och ersättarens postadress och telefonnummer. Valombudet kan i handlingen befullmäktigas att ingå valförbund på föreningens vägnar. (1999/7)

Handlingen, liksom den bifogade kandidatlistan, skall tydligt uppta kandidaternas namn, uppgift om kandidats titel, yrke eller syssla, angiven med högst två uttryck. Vid sidan av eller i stället för kandidats förnamn får användas allmänt känt tilltalsnamn eller förkortat förnamn. I en handling som gäller lagtingsval anges kandidatens hemkommun. I en handling som gäller kommunalval kan kandidatens postadress, hemby eller annan i kommunen allmänt känd geografisk bestämning anges. (1999/7)

Kandidatlistan får inte uppta andra än i denna paragraf nämnda anteckningar såvida de inte är nödvändiga för att klarlägga kandidats identitet.

Genom (1999/7) har till paragrafen fogats en nytt 3 mom., varvid tid 3 mom. blivit 4 mom.

21 §. (1999/7) Anhållan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista görs på föreningens vägnar skriftligen av valombudet eller av denne befullmäktigad person. Anhållan kan även göras av i 27 § 1 mom. avsett valombud för valförbund för de valmansföreningars del vilka sammanslutit sig till valförbund.

Till anhållan som avses i 1 mom. skall fogas handling varigenom valmansföreningen bildats samt avskrift av i 20 § 3 mom. avsedd kandidatlista vari kandidaterna skall upptas i den ordning i vilken de skall uppställas i sammanställningen av kandidatlistorna. Anhållan skall innehålla valombudets försäkran att kandidaterna är valbara och att de personer som bildar valmansföreningen egenhändigt undertecknat handlingen. Till anhållan skall dessutom fogas de föreslagna kandidaternas skriftliga medgivande jämte uppgift om den egna personbeteckningen samt deras försäkran att de inte samtyckt till att bli uppställda som kandidater för annan valmansförening.

22 §. (1999/7) I 21 § avsedd anhållan skall vara centralnämnden tillhanda **klockan 16.00 den måndag som infaller den 34 dagen före valdagen.**

23 §. (1987/58) Avlider person som upptagits på valmansförenings kandidatlista eller befinns han inte valbar skall centralnämnden stryka hans namn från listan.

24 §. (1987/58) Har någon skriftligen samtyckt till att vara kandidat för flera valmansföreningar skall hans namn avlägsnas från samtliga kandidatlistor.

25 §. Upphävd (1987/58).

26 §. Önskar två eller flera valmansföreningar samverka med varandra för valet, äger de rätt att medelst skriftlig överenskommelse sammansluta sig till ett valförbund. (1979/20)

Anmälan om bildande av valförbund skall inges till centralnämnden samtidigt med anhållan om offentlig-

görande av valmansföreningens kandidatlista. Till anmälan skall fogas i 1 mom. avsedd överenskommelse. (1987/58)

Ej må sammanlagda antalet av ett valförbunds kandidater uppgå till mer än tre gånger antalet personer, som vid valet skall väljas.

27 §. (1999/7) Överenskommelse om bildande av valförbund skall undertecknas av valombuden för de valmansföreningar som ingår i förbundet. Överenskommelsen skall innehålla fullmakt för en av undertecknarna att vara valförbundets valombud och för en att vara hans ersättare. I överenskommelsen kan föreslås att i den slutliga sammanställningen av kandidatlistor intas en kortfattad gemensam beteckning för valförbundet. Den föreslagna beteckningen får inte vara alltför allmän, inte heller missvisande eller annars olämplig. I beteckningen kan ingå i föreningsregistret införd namn, för vars användning valmansföreningarna utverkat bevisligt tillstånd av föreningen. Centralnämnden bestämmer slutligt om beteckningen.

Föreslår valmansförening beteckning för kandidatlista som inte ingår i valförbund, gäller vad därom i 1 mom. sägs. Sådant förslag skall vara centralnämnden tillhanda **klockan 16.00 den 34 dagen före valdagen.**

28 §. (1987/58) Valmansförening får inte ansluta sig till flera än ett valförbund. Inte heller får valförbund ingå förbund sinsemellan.

2 mom. upphävt (1999/7).

29 §. (1999/7) Medlem av eller ersättare i centralnämnd eller vederbörligen uppställd kandidat får icke vara valombud för valmansförening eller valförbund eller deras ersättare.

30 §. Handlingar rörande bildande av valmansförening och valförbund skall avfattas enligt av landskapsregeringen fastställda formulär, vilka skall publiceras i Ålands författningssamling.

Se ÅLRB (2011:78) ang. fastställelse av vissa formulär för lagtingsval och kommunalval

4a kap. Etablerade politiska och etablerade kommunala politiska föreningars ställning i valen. (2011/16)

30a §. (1999/7) En etablerad politisk förening har rätt att i lagtingsval ställa upp kandidater och anhålla om offentliggörande av kandidatlistor utan att bilda valmansföreningar.

En etablerad politisk förening kan besluta att en lokal förening i kommunen har rätt att ställa upp kandidater i kommunalvalet i den etablerade politiska föreningens namn och anhålla om offentliggörande av kandidatlistor utan att bilda valmansföreningar. (2011/16)

Med en etablerad politisk förening avses en registrerad förening, vars egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter i landskapet och som är företräd i lagtinget eller var det under föregående mandatperiod.

En etablerad politisk förening anses företräd i lagtinget då någon kandidat invalts från en kandidatlista som uppställts under en beteckning som innehåller föreningens namn.

En **etablerad kommunal politisk förening** har rätt att ställa upp kandidater i kommunalval och anhålla om offentliggörande av kandidatlistor utan att bilda valmansföreningar. (2011/16)

Med en etablerad kommunal politisk förening avses en registrerad förening vars egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter i kommunen och som är företräd i kommunfullmäktige eller var det under föregående mandatperiod. (2011/16)

En etablerad kommunal politisk förening anses företräd i kommunfullmäktige då någon kandidat valts in från en kandidatlista som innehåller föreningens namn. (2011/16)

Genom (2011/16) har till paragrafen fogats ett nytt 2 mom., varvid tidigare 2 och 3 mom. blivit 3 och 4 mom.

30b §. (2011/16) En etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förenings beslut om att ställa upp kandidater till lagtinget eller kommunfullmäktige och om sådan rätt för en lokal förening att ställa upp kandidater som avses i 30a § 4 mom. samt en förenings anhållan om offentliggörande av kandidatlistan ska fattas vid ett föreningsmöte eller på det sätt föreningsstadgar bestämmer att medlemmarnas beslutanderätt ska utövas. Beslutet kan även med bemyndigande av föreningsmötet fattas av föreningens styrelse.

Sannolikt avses i hänvisningen 30a § 2 mom. och inte 30a § 4 mom.

30c §. (2011/16) En etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening kan ha flera kandidatlistor. I den slutliga sammanställningen av kandidatlistor sammanförs de under respektive förenings beteckning.

På en kandidatlista för lagtingsval får kandidaternas antal inte vara fler än tre gånger antalet ledamöter som ska väljas in i lagtinget. På en kandidatlista för kommunalval får kandidaternas antal inte vara fler än tre gånger antalet ledamöter som ska väljas in i kommunfullmäktige.

30d §. (1999/7) En etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening och en lokal förening som getts en sådan rätt som avses i 30a § 4 mom. kan bilda valförbund med en eller flera valmansföreningars kandidatlistor. Två eller flera etablerade politiska eller etablerade kommunala politiska föreningar kan även ingå valförbund sinsemellan. Om föreningen har flera kandidatlistor kan den inte ingå särskilda valförbund med olika kandidatlistor. (2011/16)

Antalet kandidater i ett valförbund är högst tre gånger det antal ledamöter som skall väljas.

Sannolikt avses i hänvisningen 30a § 2 mom. och inte 30a § 4 mom.

30e §. (1999/7) En kandidatlista som ställts upp av en etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening eller en lokal förening som getts en sådan rätt som avses i 30a § 4 mom. ska i sammanställningen av kandidatlistor ha en beteckning som innehåller den etablerade politiska eller etablerade kommunala politiska föreningens namn. (2011/16)

Ett valförbund som innehåller en sådan kandidatlista skall ha en gemensam beteckning som innehåller föreningens namn.

Sannolikt avses i hänvisningen 30a § 2 mom. och inte 30a § 4 mom.

30f §. (1999/7) En etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening ska ha ett valombud och en ersättare för valombudet som är gemensam för föreningens alla listor. Valombudet utses av föreningsmötet eller med dess bemyndigande av föreningens styrelse eller på det sätt föreningens stadgar bestämmer. En lokal förening som getts en sådan rätt som avses i 30a § 4 mom. ska utse ett valombud och en ersättare för valombudet att verka som den etablerade politiska föreningens valombud och ersättare i kommunen. Valombudet kan vara uppställd som kandidat i valet. Valombudet har rätt att överenskomma om bildande av valförbund om inte föreningsmötet beslutar något annat. (2011/16)

Ett valförbund skall ha ett gemensamt valombud jämte en ersättare för valombudet. Överenskommen om bildande av valförbundet skall innehålla en fullmakt för ett av valombuden att vara valförbundets gemensamma valombud och för ett annat av valombuden att vara hans ersättare.

Sannolikt avses i hänvisningen 30a § 2 mom. och inte 30a § 4 mom.

30g §. (1999/7) Då en etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening anhåller om offentliggörande av kandidatlista ska den inlämna ett protokollsutdrag från det organ som enligt 30b § fattade beslut i ärendet till centralnämnden för lagtingsval eller den kommunala centralnämnden. Protokollsutdraget ska innehålla uppgifter om kandidatlistan, valombudet och dennas ersättare. Då en etablerad politisk förening gett en lokal förening sådan rätt som avses i 30a § 4 mom. ska den etablerade politiska föreningen meddela att den lokala föreningen har rätt att företräda den etablerade politiska föreningen och ska den lokala föreningen uppge namn och kontaktuppgifter för den etablerade föreningens valombud och dennas ersättare samt fullmakt för ombudet och ombudets ersättare. Kandidatlistan ska vara utformad i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel samt 20 § 3 och 4 mom. (2011/16)

Föreningen skall samtidigt inge ett av patent- och registerstyrelsen utfärdat utdrag ur vilket föreningens registrerade namn och dess namntecknare framgår.

Sannolikt avses i hänvisningen 30a § 2 mom. och inte 30a § 4 mom.

30h §. (1999/7) I övrigt gäller bestämmelserna om valmansföreningar i tillämpliga delar.

30i §. (2011/16) På ett beslut, som en etablerad politisk eller kommunal politisk förening eller en lokal förening som getts en sådan rätt som avses i 30a § 4 mom. fattat i ett ärende som avses i detta kapitel, tillämpas inte bestämmelserna om ogiltighet och klander av förenings beslut.

Sannolikt avses i hänvisningen 30a § 2 mom. och inte 30a § 4 mom.

5 kap. Centralnämnds förberedande åtgärder

31 §. (1999/7) Centralnämnd sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid före valen, dock senast den **måndag som infaller den 48 dagen före valdagen**. Därefter sammanträder centralnämnden den 33, 30 och 27 dagen före valdagen, valdagen, dagen efter valen samt senast den fjärde dagen efter valen. Den

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

kommunala centralnämnden sammanträder därutöver fredagen före valdagen. Nämnderna får sammanträda även under andra dagar.

Centralnämnden för lagtingsval sammanträder där till i den utsträckning som behövs för att fullgöra uppgifterna i 3 kap.

32 §. (2008/32) Vid centralnämnds första sammanträde fattas beslut om ett meddelande, i vilket skall anges när och var i denna lag avsedda valhandlingar skall inlämnas. Kommunal centralnämnds meddelande skall även ange antalet fullmäktige som skall väljas, datum och klockslag för valförrättningen samt innehålla uppgift om förutsättningarna för att förtidsrösta, allmänna förtidsröstningsställen i kommunen och förtidsröstningstiden. Vid sammanträdet fattas även beslut om beställningar av valsedlar och om övriga erforderliga åtgärder.

Kommunal centralnämnds meddelande skall anslås på kommunens anslagstavla och centralnämndens för lagtingsvalet meddelande på landskapsregeringens anslagstavla. Meddelandena skall dessutom publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

33 §. (1987/58) Vid sammanträde **den tisdag som infaller den 33 dagen före valdagen** behandlas anhållan om offentliggörande av kandidatlista jämte därtill fogade handlingar. (1999/7)

Anhållan som inte inkommit inom utsatt tid skall avvisas. Finner centralnämnd att någon skriftligen samtyckt till att vara uppställd på flera kandidatlistor gäller vad i 24 § är föreskrivet. Kan anhållan av annan orsak inte godkännas skall detta ofördröjligen meddelas valombudet. (1999/7)

Inom utsatt tid inlämnad anhållan, mot vilken centralnämnd inte framställt anmärkning, skall godkännas.

34 §. (1987/58) Vid sammanträde som avses i 33 § behandlas även anmälningar om bildande av valförbund.

Anmälan som inte inkommit inom utsatt tid skall avvisas. Kan anmälan av annan orsak inte godkännas skall detta ofördröjligen meddelas valombudet. (1999/7)

Vid sammanträdet bestäms kandidatlistornas och valförbundens inbördes ordning genom lottdragning.

35 §. (1987/58) Har valombudet meddelats att i 33 § 1 mom. avsedd anhållan inte kan godkännas har han rätt att senast **den fredag som infaller den 30 dagen före valdagen klockan 16.00** komplettera anhållan till erforderliga delar, att rätta de ingivna handlingarna till de delar mot vilka centralnämnden framställt anmärkning samt att företa rättelse beträffande kandidats namn, titel, yrke eller syssla, hemort eller annan uppgift som sägs i 20 § 3 mom. (1999/7)

Har erforderligt antal röstberättigade medlemmar inte undertecknat den skrift varigenom valmansförening bildats får rättelse företas endast i det fall antalet nedgått genom i 19 § 4 mom. avsedd åtgärd.

Har valombudet meddelats att i 34 § 1 mom. avsedd anmälan inte kan godkännas har han rätt att inom den

tid som i 1 mom. sägs inge skriftligt förslag till rättelse av anmälan. (1999/7)

35a §. (1987/58) Vid sammanträde **den 30 dagen före valdagen** avgör centralnämnden ärende rörande anmärkning som framställts mot anhållan om offentliggörande av kandidatlistor eller mot anmälan om bildande av valförbund. (1999/7)

Vid sammanträdet uppgör centralnämnden en preliminär sammanställning av kandidatlistorna, i vilken kandidaterna förses med löpande ordningsnummer i den ordning som anges i kandidatlistan. Sammanställningen för lagtingsvalet börjar med nummer 2 och sammanställningen för kommunalvalet med nummer 502.

Kandidatlistorna, försedda med kandidaternas ordningsnummer, skall tryckas på samma sida av papperet. Listorna ordnas så att de som hör till samma valförbund uppställs under gemensam beteckning uppifrån nedåt. Är antalet kandidatlistor så stort att de måste ordnas i flera spalter skall listorna ordnas bredvid varandra i rader från vänster till höger. Listorna avskiljs från varandra så att det tydligt framgår vilka kandidatlistor som hör till respektive valförbund. Landskapsregeringen meddelar närmare anvisningar om formen för sammanställningen. (1999/7)

Ovanför de kandidatlistor som hör till samma valförbund och över kandidatlista utanför valförbund skall anges den beteckning som föreslagits för den samma. Godkänner inte centralnämnden sådan beteckning eller har förslag till beteckning inte framställts skall nämnden bestämma en bokstavs-beteckning. Sådan bokstavs-beteckning skall endast ange valförbundets eller kandidatlistans ordning i sammanställningen.

Preliminär sammanställning skall finnas tillgänglig för valombuden. (1999/7)

35b §. (1987/58) Vid sammanträde **den måndag som infaller den 27 dagen före valdagen** skall den preliminära sammanställningen av kandidatlistorna vid behov rättas. Härvid skall även bestämmelserna i 23 § iakttas. Här efter fastställs slutlig sammanställning av kandidatlistorna som trycks i erforderligt antal, för lagtingsvalet på vitt papper och för kommunalvalet på grönt papper. Vid sammanträdet har valombuden rätt att vara närvarande. (1999/7)

Den slutliga sammanställningen för lagtingsvalet skall före **den torsdag som infaller den 17 dagen före valdagen** i tillräckligt antal tillställas de kommunala centralnämnderna för vidarebefordran till valnämnderna. Den skall även hållas tillgänglig för valombuden. (1999/7)

Den slutliga sammanställningen för kommunalvalet skall inom i 2 mom. nämnd tid tillställas kommunstyrelsen och valnämnderna inom kommunen samt hållas tillgänglig för valombuden. (1999/7)

Centralnämnderna skall tillställa landskapsregeringen sammanställningen för lagtingsvalet respektive sammanställningarna för kommunalvalen i det antal exemplar landskapsregeringen bestämmer. Landskapsregeringen skall tillställa de kommunala centralnämnderna tillräckligt antal exemplar av varje sam-

manställning för vidarebefordran till valbestyrelserna och valförrättarna.

I 2 och 3 mom. avsedda sammanställningar skall anslås på kommunens anslagstavla.

36 §. Upphävd (1999/7).

37 §. (2008/32) Minst två veckor före valet skall centralnämnd för kommunalval meddela om valförrättningen genom anslag på kommunens anslagstavla. I meddelandet skall anges kommunens röstningsområden och var vallokalen i varje röstningsområde är belägen. En kopia av detta meddelande skall samtidigt skickas till centralnämnden för lagtingsvalet.

Centralnämnden för lagtingsval skall senast en vecka före valet publicera ett meddelande om valförrättningen i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet. I meddelandet skall kommunvis anges samtliga röstningsområden och vallokaler. I anslutning till meddelandet publiceras även den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna.

37a §. (1979/20) I centralnämnds beslut som avses i detta kapitel får ändring ej sökas särskilt.

6 kap. Valförrättning

38 §. (1990/39) Ordinarie lagtingsval och kommunalval förrättas samtidigt inom varje röstningsområde den tredje söndagen i oktober månad valåret.

Valförrättning pågår under valdagen mellan klockan 9.00 och 20.00.

Vallokal stängs klockan 20.00. Röstande som anlänt dessförinnan har dock rätt att avge sin röst.

39 §. För valförrättningen skall inom varje röstningsområde finnas en vallokal jämte inventarier, som kommunen ställer till förfogande. På särskilda skäl må vallokal förläggas utom röstningsområdet.

Vallokal skall ha tillräckliga utrymmen även för röstande, som inväntar sin tur att komma in i valrummet för att rösta.

39a §. (1999/7) Landskapsregeringen skall låta trycka valsedlar och till varje röstningsområdes valnämnd sända behövt antal i slutet omslag försett med anteckning om valsedlarnas antal.

Valsedel skall ha standardformatet 148x210 mm och på inre sidan vara försedd med överskrift vari nämns vid vilket val den skall användas samt dessutom en heldragen cirkel som har en diameter av 90 mm och som vid hopvikning av sedeln blir ovikt. I cirkelns mitt skall tydligt utsatt finnas beteckningen Nr... efter vilken numret på kandidat skall antecknas.

Det papper som används för valsedlarna skall för lagtingsvalet vara vitt och för kommunalvalet grönt. Av valsedeln skall tydligt framgå hur den skall vikas ihop. Sedeln skall till sin beskaffenhet vara sådan att bevarandet av valhemligheten tryggas. Valsedel får inte uppta annat än vad i denna paragraf angivits.

40 §. Kommunal centralnämnd skall skrida till alla för valens förrättande erforderliga åtgärder och för detta ändamål bland annat i god tid förvisa sig om att valnämnderna till sitt förfogande har:

1) sådan vallokal varom stadgas i 39 §;

2) valskärmar för röstningen;

3) (1991/13) vallängd för röstningsområdet;

4) av centralnämnden för vardera valet fastställda slutliga sammanställningar av kandidatlistorna, vilka skall anslås i valrummet och väntrummen ävensom innanför varje valskärm; samt

5) valsedlar, valstämpel, förseglingsmateriel, protokollsblanketter och valurna, vilken landskapsregeringen tillhandahåller valnämnden i varje röstningsområde.

41 §. I varje vallokal skall finnas tillstädes ett av valnämnden antaget särskilt valbiträde med armbindel, som på begäran av röstande bistår denna att göra anteckningen på valsedeln. (1975/25)

Önskar röstande anlita medlem av valnämnden såsom biträde vid införandet av anteckningen, äger han rätt därtill, om valförrättningen icke därigenom fördröjes.

Röstande vars förmåga att göra anteckning på valsedeln är väsentligt nedsatt på grund av handikapp, sjukdom eller kroppsskada får vid införandet av anteckningen såsom biträde anlita den person han själv önskar. (1987/58)

Den som äger rätt att bistå röstande är skyldig att samvetsgrant följa den röstandes anvisningar samt hemlighålla vad han vid valförrättningen erfarit.

42 §. I vallokal eller i omedelbar närhet därav må icke hållas tal eller anslås eller utdelas tryckta eller skrivna upprop, ej heller röstande i sin valfrihet på något sätt utsättas för påverkan eller försök därtill.

De tillstädeskomna skall iakttaga de bestämmelser, som valnämnden prövar erforderligt utfärda för upprätthållande av ordning och trygghet av valförrättningens ostörda förlopp.

43 §. Då valförrättningen börjar, skall valnämndens ordförande eller viceordförande visa de närvarande, att valurnan är tom, samt därefter tillsluta urnan och öppna det omslag, vari de till valnämnden översända valsedlarna är inlagda.

44 §. Röstberättigad utövar sin rösträtt i det röstningsområde, i vars vallängd han är upptagen. Röstberättigad, som önskar utöva sin rösträtt, skall anmäla sig hos valnämnden för att erhålla valsedel. Valnämnden skall tillse, att röstande icke utfår valsedeln, förrän det fastslagits, att han är antecknad i vallängden såsom röstberättigad.

Röstande är vid behov skyldig att för valnämnden styrka sin identitet.

Röstberättigad kan även utöva sin rösträtt på sätt som i 7 kap. är stadgat.

45 §. (1987/58) Röstande har rätt att avge sin röst till förmån för kandidat i den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna. Han skall på valsedeln anteckna kandidatens nummer i sammanställningen så tydligt att tvivel inte uppstår om vilken kandidat han avser. För att valhemligheten skall bevaras bör anteckningen på valsedeln göras innanför valskärmen.

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

46 §. Röstande, som gjort anteckning på valsedeln, skall avlämna sedeln hopvikt hos valnämnden för avstämpling och därefter inlägga den avstämplade sedeln i valurnan. Då röstande lagt valsedeln i valurnan, skall i vallängden antecknas, att han utövat sin rösträtt.

Vid valen användes av landskapsregeringen fastställt stämpel.

Valnämnden skall övervaka, att valförrättningen försiggår på sätt som i denna landskapslag är stadgat.

47 §. Upphävd (1990/39).

48 §. Sedan valnämndens ordförande eller viceordförande förklarat valförrättningen avslutad, uttages de avgivna valsedlarna omedelbart ur valurnan. Valsedlarna för lagtingsvalet och kommunvalet särskiljes och räknas, likaså antalet personer, vilka enligt anteckningarna i vallängden och i valprotokollet i vardera valet har utövat sin rösträtt.

Valsedlarna öppnas därefter och granskas. Valsedel som inte kan godkännas läggs åt sidan. De återstående valsedlarna sorteras gruppvis enligt kandidatnummer. Antalet valsedlar i varje grupp räknas. (1990/39)

Valnämnden skall utan avbrott ordna och räkna valsedlarna. Nämnden har rätt att vid behov anlita särskild personal för att biträda vid räkningen. Resultatet av den preliminära rösträkningen skall ofördröjligen meddelas centralnämnden för vardera valet. (1987/58)

Samtliga valsedlar inläggs därefter ordnade i grupper på det sätt i 2 mom. sägs i omslag, ett för vardera valet. Omslaget skall tillslutas omsorgsfullt och förseglas på det sätt landskapsregeringen har föreskrivit. På omslaget skrivs centralnämndens adress, försändelsens innehåll och avsändaren. (1987/58)

Valombuden eller av ett valförbunds valombud för varje valnämnd särskilt för sig skriftligen befullmäktigat ombud äger rätt att närvara, då röstsedlarna räknas. (1999/7)

49 §. Vid valförrättning skall föras protokoll, skilt för lagtingsvalet och skilt för kommunalvalet. I protokollet skall antecknas:

- 1) (1990/39) datum och klockslag då valförrättningen inleddes och avslutades;
- 2) närvarande medlemmar av valnämnden och personal som nämnden anlitat för rösträkningen;
- 3) valbiträdena och i 41 § 3 mom. avsedda biträden;
- 4) antalet röstande;
- 5) det totala antalet inlämnade valsedlar och antalet valsedlar gruppvis enligt bestämmelserna i 48 §;
- 6) datum och klockslag då valsedlarna inlades i omslag och förseglades; samt
- 7) (1999/7) de valombud eller av dem befullmäktigade personer som var närvarande då valsedlarna ordnades och räknades. (1987/58)

Till protokollet skall fogas fullmakterna för i 1 mom. 7 punkten avsedda personer. (1987/58)

Till sist skall protokollet uppläsas och justeras samt undertecknas av ordföranden eller viceordföranden och minst en annan medlem av valnämnden, varefter det jämte bilagor inlägges i omslag, som tillslutes och

påtecknas vederbörande centralnämnds adress samt uppgift om innehåll och avsändare.

Närmare anvisningar om uppgörandet av valprotokoll meddelas av landskapsregeringen, som även tillhandahåller protokollsblanketter.

Ordföranden och viceordföranden, eller någondera av dem tillsammans med annan medlem av valnämnden, skall ofördröjligen inlämna i 48 § och i denna paragraf nämnda, till vederbörande centralnämnd adresserade försändelser till centralnämnden. Centralnämnden kan dock föreskriva att försändelserna får frambefordras på annat sätt. (1987/58)

Vallängden jämte register skall tillställas kommunala centralnämnden för förvaring. (1979/20)

49a §. (1987/58) Är antalet röstberättigade i ett röstningsområde inte flera än 100 skall kommunala centralnämnden i god tid före valen besluta att valsedlarna från ifrågavarande röstningsområde och från minst ett annat av kommunens röstningsområden skall granskas och räknas av kommunala centralnämnden och inte i berörda valnämnder. Om sådant beslut fattas, skall valnämnderna med bevarande av valhemligheten ta ut valsedlarna ur valurnan, räkna deras antal, lägga dessa i omslag samt inlämna valsedlarna till kommunala centralnämnden på sätt som anges i 49 § 3 och 5 mom. I valprotokollet skall anteckning om förarbetet göras. Bestämmelserna i detta moment tillämpas inte i kommuner som utgör ett röstningsområde. (2003/21)

Kommunala centralnämnden skall underrätta centralnämnden för lagtingsvalet om beslut som fattats enligt 1 mom.

Om 25 personer eller färre har förtidsröstat i kommunalvalet i en kommun skall kommunala centralnämnden vid sitt sammanträde fredagen före valdagen besluta att förtidsrösterna skall granskas och räknas av centralnämnden tillsammans med valsedlarna från ett av kommunens röstningsområden. Härvid skall bestämmelserna i 1 mom. iaktas. (2003/21)

7 kap. Förtidsröstning

50 §. Varje röstberättigad får förtidsrösta på de allmänna förtidsröstningsställena i landskapet. (2011/16)

(1987/58) En röstberättigad som vårdas på sjukhus eller i en verksamhetsenhet inom socialvården, vilken lämnar vård dygnet runt, eller vilken kommunstyrelsen annars har bestämt att ska vara förtidsröstningsställe eller som har intagits i en straffanstalt får förtidsrösta i denna anstalt. (2011/16)

Röstberättigad, som på grund av vistelse utanför landskapet eller som till följd av sjukdom eller handikapp inte kan rösta i vallokal under valförrättningen eller vid den förtidsröstning som avses i 51 §, får förtidsrösta på sätt som stadgas i 54e §.

Genom (2011/16) har till paragrafen fogats ett nytt 1 mom., varvid det ändrades 1 mom. och tidigare 2 mom. blivit 2 och 3 mom.

51 §. (1987/58) Förtidsröstning kan anordnas i inrättning samt vid allmänna förtidsröstningsställena. Ställe där förtidsröstning anordnas benämns **förtidsröstningsställe**. Varje kommun skall ha åtminstone ett

allmänt förtidsröstningsställe om inte något annat följer av särskilda skäl. Kommunstyrelsen fattar beslut om var allmänna förtidsröstningsställen inrättas. (2003/21)

Förtidsröstning i inrättning ombesörjs av valbestyrelse och ordnas endast för dem som vårdas eller intagits där.

Förtidsröstning vid allmänna förtidsröstningsställen ombesörjs av valförrättare som förordnas av den kommunala centralnämnden. Vid varje allmänt förtidsröstningsställe skall finnas minst två valförrättare. (2003/21)

Den som är kandidat i valet kan inte vara valförrättare. (2011/16)

51a §. (1987/58) Förtidsröstning sker under förtidsröstningstiden, vilken börjar **den 15 dagen före valen och avslutas den femte dagen före valen.** (1999/7)

Under förtidsröstningstiden sker förtidsröstning i inrättning under minst två dagar. Valbestyrelsen bestämmer dessa dagar och röstningstiderna. En av röstningsdagarna bör dock infalla den sista eller näst sista dagen under förtidsröstningstiden.

Ett allmänt förtidsröstningsställe är öppet för röstning alla dagar utom söndagar under förtidsröstningstiden om inte något annat av särskilda skäl bestäms av kommunstyrelsen. Förtidsröstning sker vid de allmänna förtidsröstningsställena under de tider kommunstyrelsen bestämmer. Röstningstiderna får inte infalla vardagar före klockan 8.00 eller efter klockan 20.00 och inte heller lördagar före klockan 10.00 eller efter klockan 16.00. (2003/21)

Valförrättare och valbestyrelse skall tillse att meddelande om röstningstiderna och om förfarandet vid förtidsröstning anslås på en för ändamålet avsedd anslagstavla på förtidsröstningsstället och vid behov även på annat sätt. (2008/32)

Ursprungliga 3 mom har blivit 4 mom genom (1992/58)

51b §. (2003/21) Den kommunala centralnämnden skall se till att de allmänna förtidsröstningsställen som finns i kommunen har ett för förtidsröstningen lämpligt utrymme med nödvändig utrustning.

Förtidsröstningsutrymmet skall ha tillräckligt med plats också för de röstande som inväntar sin tur att rösta.

52 §. (1987/58) Vid förtidsröstning skall användas i 39a § avsedd valsedel samt valkuvert, foljebrev och ytterkuvert. (1999/7)

Landskapsregeringen fastställer och tillhandahåller de handlingar och anvisningar som behövs vid förtidsröstningen.

53 §. (1987/58) Landskapsregeringen skall senast **den 27 dagen före valdagen** till de kommunala centralnämnderna översända i 52 § avsett förtidsröstningsmateriel jämte nödiga anvisningar. Centralnämnderna skall vidarebefordra förtidsröstningsmaterialet till valförrättarna och valbestyrelse i kommunen samt till dem som avser att förtidsrösta i stöd av 54e §. Centralnämnderna skall dessutom översända valstämpel till valförrättare och valbestyrelse i kommunen. (1999/7)

Efter avslutad förtidsröstning skall valstämplarna jämte överblivet förtidsröstningsmateriel ofördröjligen återställas till kommunala centralnämnden.

54 §. (1987/58) Den som önskar förtidsrösta på förtidsröstningsställe skall personligen anmäla sig till valförrättaren eller valbestyrelsen.

Sedan den röstande företett identitetsbevis eller annan godtagbar utredning om sin identitet skall till honom lämnas valsedel, valkuvert, foljebrevsblankett och ytterkuvert. Den röstande skall även beredas tillfälle att bekanta sig med den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna för såväl lagtings- som kommunvalet.

På den röstandes begäran skall valförrättaren eller medlem av valbestyrelsen bistå honom vid röstningen, varvid om dessa valfunktionärer gäller vad i 41 § 4 mom. är stadgat om valbiträdes skyldigheter.

Röstande vars förmåga att göra skriftliga anteckningar är väsentligt nedsatt på grund av handikapp, sjukdom eller kroppsskada får, vid införandet av anteckning på valsedeln och i foljebrevet, såsom biträde anlita den person han själv önskar.

54a §. (1987/58) Den röstande skall ifylla valsedeln med iakttagande av bestämmelserna i 45 §.

Röstningsförfarandet skall på förtidsröstningsstället vara organiserat så att valhemligheten bevaras. Dessutom skall i tillämpliga delar iaktas vad i 42 § sägs.

54b §. (1987/58) Foljebrev skall riktas till den kommunala centralnämnden i den kommun som enligt den röstandes egen uppgift i rösträtsregistret antecknats som hans hemkommun eller, om han inte har sin hemkommun i landskapet, som hans folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet. (1999/7)

Foljebrev skall innehålla:

1) den röstandes försäkran om att han personligen, med bevarande av valhemligheten, ifyllt valsedeln och inlagt den i valkuvertet vilket han därefter tillslutit;

2) (1999/7) uppgift om den röstandes fullständiga nuvarande och tidigare namn, personbeteckning eller födelsetid och nuvarande adress.

3) Upphävd (1999/7).

Röstande som med foljebrevet bifogar i 10 § 1 mom. avsett röstkort skall endast avge i 2 mom. 1 punkten nämnd försäkran. (1999/7)

På ytterkuvertet antecknas namnet på den kommunala centralnämnd som angivits i foljebrevet.

54c §. (1987/58) Röstande som gjort anteckning på valsedeln skall förete sedeln hopviktt för valförrättaren eller valbestyrelsen för avstämpling och omedelbart därefter i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn innesluta den i valkuvertet. På valkuvert får inte några anteckningar göras. (1999/7)

När rösträtsregistret är i bruk på förtidsröstningsstället skall valförrättaren

1) kontrollera i registret att den röstande är röstberättigad,

2) göra en anteckning i registret om att den röstande avgett sin röst och

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

3) göra en kvitteringsanteckning i följbrevet. Av kvitteringsanteckningen skall framgå röstningsstället, tidpunkten för den röstades röstning, den röstades personbeteckning och de tre första bokstäverna i den röstades släktnamn om landskapsregeringen inte bestämmer annat. (1999/7)

När rösträtsregistret inte är i bruk skall en förteckning över de röstande föras på förtidsröstningsstället. Landskapsregeringen skall trycka erforderliga förteckningar och utfärda anvisningar om ifyllandet av dessa. (1999/7)

Den röstande skall underteckna följbrevet och lämna det och valkuvertet till valförrättaren. Om rösträtsregistret inte är i bruk på förtidsröstningsstället skall den röstande lämna handlingarna till valförrättaren eller valbestyrelsen tillsammans med det röstkort som avses i 10 § 1 mom. eller en annan handling som utgör grunden för rätten att rösta. (1999/7)

Vid förtidsröstning används i 46 § 2 mom. avsedd stämpel.

Genom (1999/7) har till paragrafen fogats nya 2-4 mom., varvid tidigare 2 mom. blivit 5 mom.

54d §. (1987/58) Valförrättaren eller ordföranden för valbestyrelsen skall i följbrevet intyga att röstningen skett på det sätt som anges i 54-54c §§. Intyget skall undertecknas av valförrättaren eller ordföranden för valbestyrelsen. När en sådan kvitteringsanteckning som sägs i 54c § 2 mom. inte görs i följbrevet skall av intyget också framgå datum och var röstningen ägt rum. Valkuvert och följbrev skall därefter inneslutas i ytterkuvertet. Har den röstande i 54c § avsett röstkort eller annan handling skall även dessa inneslutas i ytterkuvertet. (1999/7)

Valförrättaren eller valbestyrelsen skall tillse att ytterkuverten som tjänsteförsändelse omedelbart vidarebefordras till den kommunala centralnämnd som den röstande uppgivit i följbrevet.

2 mom. upphävt (1999/7), varvid tid 3 mom. blivit 2 mom.

54e §. (1987/58) Den som har för avsikt att förtidsrösta i stöd av 50 § 2 mom. skall skriftligen anhålla om att erhålla förtidsröstningsmateriel hos den kommunala centralnämnden i den kommun som i rösträtsregistret antecknats som hans hemkommun eller, om han inte har sin hemkommun i landskapet, som hans folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet. Anhållan, vilken kan göras på för ändamålet uppgjord blankett som erhålles av centralnämnden, skall tillställas centralnämnden före utgången av förtidsröstningstiden. (1999/7)

Finns inte särskilda skäl för att avslå anhållan skall centralnämnden till uppgiven adress sända i 52 § nämnt förtidsröstningsmateriel jämte anvisningar samt om möjligt kandidatsammanställning för ifrågavarande val. Centralnämnden uppgör förteckning över de personer till vilka förtidsröstningsmateriel sänds.

Centralnämnden kan delegera de uppgifter som nämnts i 2 mom. till av nämnden utsedd person. Beslut om att inte sända förtidsröstningsmateriel skall dock fattas av centralnämnden.

Sedan den röstande erhållit i 2 mom. nämnda handlingar skall han, med bevarande av valhemligheten, göra anteckning på valsedeln och därefter innesluta den hopvikt i valkuvert. Han skall fylla i följbrevet på sätt som anges i 54b § och därefter i ytterkuvertet innesluta valkuvert och följbrev. Har den röstande i 10 § 1 mom. avsett röstkort skall även detta inneslutas i ytterkuvertet. Ytterkuvertet skall genom postens förmedling eller på annat sätt tillställas den kommunala centralnämnden så att det är nämnden tillhanda **senast klockan 19.00 fredagen före valen.** (1999/7)

Hänvisningen till 50 § 2 mom. torde numera avse 50 § 3 mom.

55 §. (1987/58) Kommunal centralnämnd skall senast klockan 19.00 fredagen före valen hålla sammanträde och då, utan att öppna valkuverten, granska de förtidsröstningshandlingar som inkommit till nämnden. Nämnden skall skilt behandla de förtidsröstningsförsändelser som inkommit genom utnyttjande av i 50 § 2 mom. avsett förfarande. Förtidsröstningsförsändelser som inkommer för sent skall lämnas obeaktade och de får inte öppnas. (1999/7)

Har den som deltagit i förtidsröstning avlidit eller är han inte införd i rösträtsregistret eller vallängden såsom röstberättigad skall röstningen lämnas obeaktad. Om ett följbrev, på vilket en sådan kvitteringsanteckning som avses i 54c § 2 mom. inte finns, är så bristfälligt eller ottydligt att det inte kan utredas vem den förtidsröstande är, skall röstningen likaså lämnas obeaktad. Vad här sägs gäller även då valkuvert är försett med obehörig anteckning om den röstande, om kandidat eller om annat obehörigt. Valkuvert som är öppet skall med bevarande av valhemligheten tillslutas. (2003/21)

Kan följbrev och valkuvert godkännas antecknas i vallängden att den i följbrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt. Samtidigt antecknas på valkuvert gällande lagtingsvalet att den röstande befunnits röstberättigad. Valkuvert gällande kommunalval och lagtingsval skall sorteras separat för sig.

Med bevarande av valhemligheten skall den kommunala centralnämnden bryta godkända valkuvert från personer som förtidsröstat i stöd av 50 § 2 mom. Centralnämnden skall, utan att öppna den hopvikta valsedeln, stämpla densamma och innesluta den i nytt kuvert. Beträffande valkuvert för lagtingsvalet skall på det nya kuvertet antecknas att den röstande befunnits vara röstberättigad.

Samtliga valkuvert gällande lagtingsvalet skall därefter förenas, vilket förfarande även gäller valkuvert för kommunalvalet. Därefter räknas de godkända valkuverten och kontrolleras att valkuvertens antal är lika stort som antalet av dem som i vallängden antecknats ha utövat sin rösträtt i respektive val.

Kommunal centralnämnd skall till centralnämnden för lagtingsvalet öppna vidarebefordra de valkuvert som gäller lagtingsvalet och även ange antalet kuvert. Valkuverten skall tillställas centralnämnden för lagtingsvalet på sätt och inom tid som nämnden har föreskrivit.

Hänvisningen till 50 § 2 mom. torde numera avse 50 § 3 mom.

55a §. (1999/7) De godkända valkuverten öppnas vid centralnämnds sammanträde valdagen klockan 20.00. Är antalet valkuvert stort kan centralnämnd påbörja öppnandet redan klockan 15.00. Innan valkuverten öppnas skall de blandas. I nämndens protokoll antecknas antalet valkuvert. Därefter öppnas valkuverten och rösterna räknas med tillämpning av bestämmelserna om rösträkning i valnämnd.

Resultatet av rösträkningen får inte offentliggöras förrän valförrättningen är avslutad.

8 kap. Rösträkning

56 §. (1987/58) Centralnämnden skall senast klockan 9.00 dagen efter valen inleda granskningen av de valsedlar som avgivits vid valförrättningen och av valnämndernas uträkningar samt härvid avgöra vilka valsedlar som är ogiltiga.

Har valsedlar i två eller flera röstningsområden enligt 49a § 1 mom. inte granskats i valnämnd skall kommunala centralnämnden, utan att valhemligheten äventyras, förena dem samt därefter räkna och granska dem. Över dessa åtgärder uppgörs protokoll som skall fogas till valprotokollen för nämnda röstningsområden. Har de vid förtidsröstningen i kommunalvalet avgivna valsedlarna förenats med valsedlarna från ett av kommunens röstningsområden enligt bestämmelserna i 49a § 3 mom. skall samma förfarande tillämpas och protokollet fogas till centralnämndens protokoll.

Centralnämnden skall särskilt för varje kandidat räkna det sammanlagda antalet godkända röster som avgivits till förmån för honom vid förtidsröstningen och valförrättningen.

57 §. Då valsedlarna ordnas och räknas och valresultatet tillkännagives skall av landskapsregeringen meddelade anvisningar iakttas.

58 §. Valsedel är ogiltig:

- 1) om valkuvert innehåller flera än en valsedel;
- 2) (2003/21) om valkuvert är försett med obehörig anteckning om den röstande eller om kandidat eller annat obehörigt;
- 3) om i valsedeln antecknats flera än en kandidat eller kandidats nummer antecknats så att det ej fullt tydligt framgår vilken kandidat som avses;
- 4) (1999/7) om valsedeln försetts med särskilt kännetecken eller om däri gjorts annan obehörig anteckning;

5) om såsom valsedel använts annan än av valmyndighet erhållen valsedel; samt

6) om den inte är stämplad. (1987/58)

Såsom obehörig anses icke sådan anteckning på valsedel, som endast förtydligar, på vilken kandidat den röstande avsett att rösta. (1975/25)

Av centralnämnden kasserade valsedlar avskiljes och inlägges grupperade enligt röstningsområden i ett särskilt omslag, vilket förseglas och förvaras såsom de övriga valhandlingarna.

59 §. Vid sammanträde, som hålles senast den fjärde dagen efter valet, verkställes slutlig rösträkning och fastställs valets utgång.

60 §. Vid rösträkningen förfares på följande sätt:

1) envar kandidats röstetal bestämmes genom sammanräkning av de godkända valsedlar, som utmärks med kandidatens nummer;

2) varje kandidatlistas röstetal bestämmes genom sammanräkning av röstetalen för listans alla kandidater; samt

3) varje valförbunds röstetal bestämmes genom sammanräkning av röstetalen för valförbundets alla kandidatlistor.

2 mom. upphävt (1987/58).

61 §. (1987/58) Är kandidat som erhållit röster vid valet inte valbar eller har han avlidit tillgodoräknas ändå de röster som avgivits för honom den kandidatlista där han är uppställd och det valförbund som han tillhör.

9 kap. Fastställande av valets utgång och utfärdande av fullmakt

62 §. Vid fastställandet av valresultatet förfares på följande sätt:

1) Kandidaterna på samma kandidatlista upptecknas i ordningsföljd efter fallande röstetal, varpå dem tilldelas jämförelsetal sålunda, att den första kandidaten som jämförelsetal erhåller listans hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel, och så vidare. De kandidater, som icke tillhör valförbund, har så erhållit sina slutliga jämförelsetal.

2) De kandidater, vilka tillhör samma valförbund, upptecknas här efter ordnade efter storleken av deras jämförelsetal sålunda, att den med högsta jämförelsetalet ställes främst. Därpå tilldelas dem slutliga jämförelsetal så, att den första av kandidaterna till jämförelsetal erhåller valförbundets hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel och så vidare.

3) Alla kandidaters namn upptecknas ånyo i ordningsföljd enligt storleken av deras slutliga jämförelsetal och vid varje kandidats namn antecknas hans slutliga jämförelsetal.

Sedan samtliga kandidater sålunda ordnats efter avtagande jämförelsetal, förklarar centralnämnden de främsta valda till det antal, som vid valet skall utses.

63 §. Vid lika röstetal eller jämförelsetal avgör lotten.

64 §. (1987/58) Till ersättare utses den kandidat som följer närmast efter de valda på kandidatlistan. Har samtliga kandidater på listan blivit valda utses den kandidat i valförbundet som, närmast efter de valda, har det högsta slutliga jämförelsetalet.

Kan ersättare inte utses enligt 1 mom. utses den kandidat som, närmast efter de valda, har det högsta slutliga jämförelsetalet.

Utses första ersättaren gemensamt för tre eller flera valda skall i lagtingsvalet en andra ersättare utses för envar av dem.

I fråga om ersättare för ledamot i fullmäktige gäller bestämmelserna i 39 § kommunallagen för landskapet Åland. (1999/7)

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

Har någon av de valda avgått och saknas utsedd ersättare för honom skall centralnämnd sammanträda för att utse ersättare enligt i 1 och 2 mom. stadgade grunder.

65 §. (2008/32) Centralnämnden för lagtingsvalet skall utan dröjsmål tillkännage valets utgång genom att anslå ett meddelande med valresultatet på landskapsregeringens anslagstavla. Av meddelandet skall även framgå vem som valts till ersättare för envar av de valda. Centralnämnden skall utfärda av landskapsregeringen fastställd fullmakt åt de valda samt underätta landskapsregeringen, landshövdingen och de kommunala centralnämnderna om valets utgång. Ett meddelande om valets utgång med uppgift om jämförelsetal och personliga röstetal för de valda skall publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

Kommunala centralnämnden skall underrätta de valda och kommunens styrelse om valresultatet samt anslå ett meddelande om detsamma på kommunens anslagstavla. I meddelandet skall ingå uppgift om de valdas namn, titel, yrke eller syssla samt hemort även om röstetal och slutligt jämförelsetal.

66 §. Upphävd (1987/58).

67 §. Upphävd (1990/39).

68 §. Centralnämnden skall insätta alla valsedlar i omslag som förseglas i enlighet med landskapsregeringens anvisningar. Valsedlarna skall förvaras till dess följande val förrättats. (1987/58)

Ett exemplar av sammanställningen av kandidatlistorna och samtliga uträkningar skall genomdragas och på enahanda sätt förseglas samt förvaras såsom bilaga till protokollet. (1975/25)

Handlingarna från lagtingsvalet förvaras i landskapsarkivet och handlingarna från det kommunala valet i vederbörande kommuns arkiv. (1979/20)

Närmare anvisningar om förvaringen av valhandlingar och rekvisita meddelas av landskapsregeringen. (1979/20)

69 §. Då uppehåll i centralnämnds förrättning sker, skall samtliga valsedlar och uträkningar hållas så förvarade, att icke någon har tillgång till desamma.

70 §. (1987/58) Vid centralnämnds sammanträde förs protokoll. I protokollet antecknas sammanträdes-tiden, närvarande medlemmar och i 72 § avsedda personer samt de beslut nämnden fattat. Innehållet i beslut kan anges genom hänvisning till brev eller annan expedition.

I protokoll skall anges antalet avgivna förtidsröster. Antalet ogiltiga valsedlar skall anges skilt beträffande valsedlar avgivna vid förtidsröstning och skilt för varje röstningsområde. Kommunal centralnämnd skall skilt ange antalet förtidsröster inlämnade i stöd av 50 § 2 mom. Har kommunal centralnämnd beslutat om i 49a § 3 mom. avsett förfarande skall anteckning härom göras i protokollet enligt bestämmelserna i 56 § 2 mom.

Protokollet undertecknas av sekreteraren samt be- styrks av ordföranden.

Hänvisningen till 50 § 2 mom. torde numera avse 50 § 3 mom

71 §. Då valets utgång fastställs, skall i protokollet nämnas såväl de valda, som de, vilka ifall mandat blir ledigt, skall såsom ersättare inträda i de valdas ställe.

För såväl de valda som för ersättarna skall anges deras namn, titel, yrke eller syssla och hemort samt röstetal och slutligt jämförelsetal. (1987/58)

72 §. (1999/7) Vid centralnämnds sammanträden för räknande av valsedlar och fastställande av valets utgång är valombuden berättigade att närvara.

73 §. Från centralnämnd utgående expeditioner underskrives på nämndens vägnar av ordföranden och sekreteraren.

10 kap. Besvär över lagtingsval

74 §. (1979/20) Beslut, genom vilket centralnämnden för lagtingsvalet fastställt valresultatet, får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol inom 14 dagar från det att valresultatet offentliggjorts enligt bestämmelserna i 65 §. Besvär får anföras av var och en vars rätt eller fördel blivit kränkt av beslutet. Den som varit uppställd som kandidat i valet samt ett valförbund eller en etablerad politisk förening som lämnat in en anhållan om offentliggörande av kandidatlista får an- föra besvär på den grund att beslutet strider mot lag. Den som är röstberättigad i kommunen får dessutom anföras besvär på den grund att valet skett i oriktig ordning och att detta kunnat inverka på valresultatet. (2011/16)

2 mom. upphävt (2011/16).

Valbesvär skall handläggas i brådsakande ordning.

74a §. (1979/20) Är valmyndighets beslut eller åtgärd stridande mot lag och uppenbart inverkar på valre- sultatet, skall förordnande utfärdas om förrättande av nytt lagtingsval, om inte valresultatet kan rättas.

Har centralnämnden för lagtingsvalet vid faststäl- landet av valresultatet förfarit lagstridigt och har detta inverkat på valresultatet, skall valresultatet rättas.

74b §. (1979/20) Förvaltningsdomstolens beslut skall delgivas ändringssökanden, centralnämnden, valom- buden samt landskapsregeringen. (1999/7)

Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär an- föras hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 da- gar från delfäendet. (1999/7)

Har i beslutet bestämts att valresultatet skall rättas eller att nytt val skall förrättas, tillkommer besvär- rätt i 74 § 1 mom. nämnda personer och föreningar. (1999/7)

Angående delgivning av högsta förvaltningsdom- stolens beslut äger 1 mom. motsvarande tillämpning. (2008/32)

74c §. (1979/20) Om val förklaras ogiltigt efter besvär skall nytt val förrättas. I sådant fall äger valförrättning rum den första söndagen efter det 50 dagar förflutit sedan beslutet vunnit laga kraft. (1999/7)

Valförrättning omhändertas av valmyndigheterna i det upphävda valet. Vid nytt val skall bestämmel- serna om ordinarie val i tillämpliga delar iakttas. Vid valet skall det laga kraft vunna rösträttsregister som

använts vid det upphävda valet användas i oförändrad form. Till de röstberättigade sänds inte röstkort. (1999/7)

Genom det upphävda valet utsedda lagtingsmän kvarstår i sina uppdrag till dess resultatet av det nya valet offentliggjorts. Resultatet skall ofördröjligen meddelas lagtinget.

11 kap. Besvär över kommunalval

75 §. Beslut, genom vilket en kommunal centralnämnd fastställt valresultatet, får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol inom 14 dagar från det att valresultatet offentliggjorts enligt bestämmelserna i 65 §. Besvär får anföras av var och en vars rätt eller fördel blivit kränkt av beslutet. Den som varit uppställd som kandidat i valet, en etablerad kommunal politisk förening samt en gemensam lista som anhållit om offentliggörande av kandidatlista får anföra besvär på den grund att beslutet strider mot lag. Den som är röstberättigad i kommunen eller kommunmedlem får dessutom anföra besvär på den grund att valet skett i oriktig ordning och att detta kunnat inverka på valresultatet. (2011/16)

Med anledning av besvär skall förvaltningsdomstolen av kommunal centralnämnd inhämta utlåtande samt de uppgifter och utredningar som befinns erforderliga. Om det överklagade beslutet inte fogats till besvaren införskaffar förvaltningsdomstolen beslutet av centralnämnd som en på tjänstens vägnar till riktigheten bestyrkt avskrift i vilken skall antecknas dagen för kungörandet av valresultatet. Grundar sig besvaren på beslut av centralnämnd angående åtgärd för förberedelse av valen skall förvaltningsdomstolen på motsvarande sätt införskaffa även detta beslut. (1999/7)

Besvaren skall handläggas i brådsnande ordning.

75a §. (1987/58) Har kommunal centralnämnd förfarit lagstridigt vid fastställande av valresultatet och har detta påverkat valresultatet, skall valresultatet rättas.

Har valmyndighets beslut eller åtgärd varit lagstridig och har detta uppenbart kunnat påverka valresultatet skall förordnande utfärdas om förrättande av nytt val i kommunen, om inte valresultatet kan rättas.

75b §. (1999/7) Förvaltningsdomstolens beslut skall särskilt delges ändringssökanden, kommunstyrelsen, kommunala centralnämnden, valombuden samt, om beslutet innebär att valresultatet skall rättas eller nyval utlysas, landskapsregeringen.

Kommunala centralnämnden skall ofördröjligen anslå förvaltningsdomstolens beslut på kommunens anslagstavla under sju dagar.

75c §. (1999/7) I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas av i 75 § 1 mom. nämnd person samt av kommunstyrelsen. Ändring söks hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från dagen för delgivningen. Anförs besvär på den grund att valet inte skett i laga ordning räknas dock besvärstiden från dagen då beslutet anslags.

12 kap. Nytt kommunalval

76 §. (1999/7) Förordnas med anledning av besvär att nytt val skall förrättas skall kommunal centralnämnd ofördröjligen förbereda valet. Vid nytt val skall bestämmelserna om ordinarie val i tillämpliga delar iaktas. Vid valet skall det laga kraft vunna rösträttsregister som använts vid det upphävda valet användas i oförändrad form. De röstberättigade tillställs inte röstkort. Fullmäktige, som utsetts genom det upphävda valet, kvarstår i sina uppdrag tills resultatet av det nya valet kungjorts.

13 kap. Kommunalt fyllnadsval

77 §. Om i en kommun vid kommunalvalet icke väljes tillräckligt antal fullmäktige eller om antalet fullmäktige nedgår så, att det understiger tre fjärdedelar av deras stadgade antal, skall i det första fallet den kommunala centralnämnden och i det andra fallet fullmäktiges ordförande anmäla om förhållandet till landskapsregeringen, som, såframt den anser skäl därtill föreligga, förordnar om verkställande av fyllnadsval.

Vid valet iakttages i tillämpliga delar stadgandena i denna lag enligt av landskapsregeringen meddelade anvisningar. För de vid valet utsedda fullmäktige väljs jämväl ersättare. Upprättas ett nytt rösträttsregister skall den 1 september som avgörande tidpunkt i 3 kapitlets bestämmelser ersättas med den 46 dagen före valdagen. (1999/7)

14 kap. Nyval efter upplösning av lagtinget

78 §. (1999/7) Har det förordnats om nyval av lagtinget äger valförrättning rum den första söndagen efter det 50 dagar förflutit sedan förordnandet utfärdades.

79 §. (1999/7) Har det förordnats om nyval skall bestämmelserna om ordinarie val gälla i tillämpliga delar. Upprättas ett nytt rösträttsregister skall den 1 september som avgörande tidpunkt i 3 kapitlets bestämmelser ersättas med den 46 dagen före valdagen.

80 - 82 §§. Upphävda (1999/7).

15 kap. Särskilda stadganden

83 §. (1987/58) Kostnaderna för centralnämnden för lagtingsvalet erläggs ur landskapets medel. Ur landskapets medel erläggs även kostnaderna för rösträttsregistret och vallängderna. (2003/21)

De kommunala centralnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas arvoden och kostnader betalas av kommunen. Kommunen är dock berättigad att erhålla ersättning för hälften av kostnaderna för arvoden, dagtraktamenten och ersättning för resekostnader som erlagts till medlemmar, ersättare och biträden i valnämnd och valbestyrelse. Kostnaderna för valförrättarna och de allmänna förtidsröstningsställena betalas dock i sin helhet av landskapet, liksom kostnaderna vid kommunalvalet för tryckning av valsedlar, tryckning av i 10 § avsedda röstkort samt valhandlingar för förtidsröstningen. (2003/21)

B 4 F (1999:24) om skötsel av vissa uppgifter ...

Landskapsregeringen anskaffar och bekostar de tillbehör för försegling som centralnämnd och valnämnd behöver.

4 mom. upphävt (1992/58).

84 §. (1975/25) Förordnas om nytt val eller om fyllnadsval av kommunens fullmäktige, skall stadgan-dena om förtidsröstning icke äga tillämpning.

85 §. (1999/7) Vad i denna lag är stadgat om ett valom-bud gäller även dennes ersättare.

86 §. (1987/58) Medlem av centralnämnd, valnämnd och valbestyrelse samt annan person som enligt denna lag utövar myndighetsverksamhet handhar sina upp-gifter enligt denna lag under tjänstemannaansvar.

Se Strafflag 40 kap., St 101 FL I

87 §. (1999/7) Infaller valdagen enligt 74c § eller 78 § på nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgs-mässoaftonen eller första maj, pingstdagen, självsty-reledagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen, annandag jul eller nyårsaftonen skall följande söndag vara valdag.

Infaller bestämd dag enligt denna lag på helgdag eller helgfri lördag, självstyrelsedagen, midsommaraftonen eller julaftonen, gäller följande vardag som utsatt dag. Vad här sägs gäller inte utsatt dag för val-förrättning, inte heller dag för inledande och avslu-tande av förtidsröstning eller dag för kungörande av valresultat.

Landskapsregeringen har rätt att vid behov flytta en i denna lag bestämd dag till närmaste lämpliga dag, om det med anledning av besvär har förordnats att nya val skall förrättas eller om det på grund av lagtingets upplösning har förordnats om nyval av lagtinget eller om landskapsregeringen har förordnat om verkstäl-lande av kommunalt fyllnadsval.

B 4 Förordning (1999:24) om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland

(FFS 375/1999)

1 §. Det rösträtsregister som avses i 8 § landskaps-lagen om lagtingsval och kommunalval (Ålands författningssamling 39/1970) upprättas och sköts av Befolkningsregistercentralen enligt vad Ålands [land-skapsstyrelse] och Befolkningscentralen närmare av-talar. Befolkningsregistercentralen sköter härvid de uppgifter som ankommer på valregistermyndigheten.

Befolkningsregistercentralen sköter även de upp-gifter som enligt 8 § landskapslagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar (Ålands författningssamling 20/1998) ankommer på valregis-termyndigheten.

2 §. Länsstyrelsen på Åland, i egenskap av registerför-valtningens lokalmyndighet, sköter de uppgifter som enligt 8a, 11, 12, 14b, och 15-17 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval ankommer på valregis-termyndigheten.

3 §. För de omkostnader som verkställigheten av denna förordning orsakar Befolkningscentralen skall land-skapet betala ersättning på det sätt som [landskaps-styrelsen] och Befolkningscentralen närmare avtalar. Likaså ersätter [landskapsstyrelsen] länsstyrelsen för de faktiska kostnader som föranleds av uppgifterna som valregistermyndighet.

4 §. Denna förordning träder i kraft den 12 april 1999.

B 5 Landskapslag (2011:17) om valfinan-siering

1 §. Lagens tillämpningsområde och syfte

I denna lag finns bestämmelser om redovisning av valfinansiering.

Syftet med lagen är att öka öppenheten kring val-finansieringen och informationen om kandidaternas och de politiska föreningarnas bindningar.

2 §. Redovisningsskyldiga

Skyldiga att redovisa sin valfinansiering är

1) de som valts till samt de som innehar uppdrag som lagtingsledamöter,

2) de som valts till fullmäktigeledamöter och de som utsetts till första eller andra ersättare i kommun-fullmäktige samt

3) etablerade politiska och etablerade kommunala politiska föreningar som ställt upp kandidater i ett lagtingsval eller kommunalval.

Med etablerade politiska och etablerade kommunala politiska föreningar avses i denna lag etablerade politi-ska och etablerade kommunala politiska föreningar enligt landskapslagen (1970:39) om lagtingsval och kommunalval. Vad som i denna lag sägs om etablerade politiska och etablerade kommunala politiska före-ningar gäller även sådana valmansföreningar vars kandi-dater invalts till lagtinget eller ett kommunfullmäktige.

Centralnämnden för lagtingsval ska utan dröjsmål skicka uppgifter om de personer för vilka fullmakt till lagtinget har utfärdats och de kommunala central-nämnderna ska så snart valresultatet fastställts skicka uppgifter om de invalda och ersättarna till landskaps-regeringens revisionsbyrå.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

3 §. Valfinansiering

Med valfinansiering avses i denna lag finansie-ringen av de kostnader för kandidaternas samt de eta-blerade politiska och etablerade kommunala politiska föreningarnas valkampanjer som uppkommer tidigast sex månader före och senast två veckor efter valdagen oberoende av när de betalas.

Valfinansiering kan bestå av

1) egna medel eller lån som kandidaten, en etable-rad politisk eller etablerad kommunal politisk före-ning tagit upp,

2) bidrag som kandidaten, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som utslutande arbetar för att stöda kandidaten har fått samt

3) bidrag som en etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening har fått.

Som valfinansieringsbidrag räknas prestationer i pengar, varor och tjänster samt andra motsvarande prestationer. Sedvanligt frivilligarbete och sedvanliga grattistjänster betraktas inte som bidrag. Bidrag som inte har lämnats i pengar ska uppskattas och redovisas i pengar. Flera prestationer från samma givare ska räknas samman och redovisas som ett enda bidrag. Uppgifter om valfinansiering ska uppges till bruttobelopp.

4 §. Begränsningar i fråga om valfinansiering

En kandidat, en kandidats stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stöda kandidaten samt etablerade politiska och etablerade kommunala politiska föreningar får inte ta emot bidrag från givare som inte kan klarläggas. Detta gäller dock inte bidrag som erhållits genom sedvanligt insamlingsarbete.

En kandidat, en kandidats stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stöda kandidaten får inte från en enskild givare ta emot bidrag till ett värde som överstiger 3 000 euro.

En etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening får inte från en enskild givare ta emot bidrag till ett värde som överstiger 30 000 euro per kalenderår.

En kandidat, en kandidats stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stöda kandidaten samt etablerade politiska och etablerade kommunala politiska föreningar får inte ta emot bidrag för valkampanjen från landskapet, kommuner, kommunalförbund, kommunala affärsverk, of-fentliggrättsliga föreningar, inrättningar eller stiftelser eller från bolag som landskapet eller en kommun har bestämmande inflytande i.

En kandidat, en kandidats stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stöda kandidaten samt etablerade politiska och etablerade kommunala politiska föreningar ska se till att det av sådan avgiftsbelagd reklam som ingår i valkampanjen, eller är avsedd att stöda den, framgår vem som betalar reklamen.

5 §. Uppgifter som ska redovisas av en kandidat

En kandidats redovisning ska innehålla följande:

- 1) vilket eller vilka val finansieringen gäller,
- 2) kandidatsens namn och titel, yrke eller uppdrag,
- 3) den etablerade politiska förening, etablerade kommunala politiska förening, förening med rätt som avses i 30a § 4 mom. landskapslagen om lagtingsval och kommunalval eller valmansförening som ställt upp kandidaten,

- 4) vid kommunalval den kommun kandidaten varit uppställd i,

- 5) de totala kostnaderna för valkampanjen samt specificerade enligt kostnaderna för olika typer av valreklam samt övriga kostnader,

- 6) den totala valfinansieringen samt specificerad enligt kandidatsens egna medel, lån som kandidaten, kandidatsens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stöda kandi-

daten tagit upp och samtliga bidrag som kandidaten, kandidatsens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stöda kandidaten har fått samt

- 7) andra uppgifter om valfinansieringen som kandidaten anser nödvändiga.

Varje enskilt bidrag och dess givare ska redovisas separat om bidragets värde är minst 500 euro. Om bidraget har getts genom köp av specificerade varor eller tjänster eller på något annat motsvarande sätt mot vederlag, ska endast bidragets nettovärde redovisas separat. Om ett bidrag är minst 500 euro och förmedlas från en tredje part ska mottagaren redovisa även uppgifter om vem som lämnat det förmedlade bidraget.

Om kandidaten, kandidatsens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stöda kandidaten tagit upp lån som ingår i valfinansieringen ska redovisningen innehålla en plan för återbetalning av lånet.

Namnet på en enskild person får inte uppges utan dennes uttryckliga samtycke om värdet av det bidrag han eller hon gett är mindre än 500 euro.

6 §. Uppgifter som ska redovisas av en etablerad politisk och etablerad kommunal politisk förening

En etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förenings redovisning ska innehålla följande:

- 1) vilket val finansieringen gäller,

- 2) de totala kostnaderna för valkampanjen samt specificerade enligt kostnaderna för olika typer av valreklam, för valmöten, för personal och lokaler för kampanjen samt övriga kostnader,

- 3) den totala valfinansieringen samt specificerad enligt lån som tagits upp och bidrag för valkampanjen grupperade enligt bidrag från enskilda personer, företag och andra givare samt övriga finansieringskällor.

Varje enskilt bidrag och dess givare ska redovisas separat om bidragets värde är minst 1 000 euro. Om bidraget har getts genom köp av specificerade varor eller tjänster eller på något annat motsvarande sätt mot vederlag, ska endast bidragets nettovärde redovisas separat. Om ett bidrag är minst 1 000 euro och förmedlas från en tredje part ska mottagaren redovisa även uppgifter om vem som lämnat det förmedlade bidraget.

Namnet på en enskild person får inte uppges utan dennes uttryckliga samtycke om värdet av det bidrag han eller hon gett är mindre än 1 000 euro.

7 §. Ansvar för redovisningen

Den som är redovisningsskyldig enligt denna lag ansvarar för redovisningens innehåll.

8 §. Inlämnande av redovisning

Redovisningen ska lämnas in till landskapsregeringens revisionsbyrå inom tre månader efter det att valresultatet har fastställts. Den som därefter under mandatperioden tillträder ett uppdrag som lagtingsledamot ska lämna in sin redovisning inom tre månader efter tillträdesdagen.

B 6 LL (2010:7) om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen

Redovisningen ska lämnas på en blankett som har fastställts av landskapsregeringen.

På begäran ska den redovisningsskyldiga genom kontoutdrag eller på annat liknande sätt lämna uppgifter som kompletterar redovisningen och kan vara nödvändiga när redovisningen kontrolleras.

9 §. Revisionsbyråns uppgifter

Revisionsbyrån ska övervaka att skyldigheten att redovisa valfinansieringen fullgörs.

Byrån ska

1) kontrollera att alla redovisningsskyldiga lämnat redovisning enligt denna lag,

2) utan dröjsmål offentliggöra alla redovisningar som lämnats in samt

3) vid behov uppmana redovisningsskyldiga att göra en ny redovisning, komplettera sin redovisning eller visa att redovisningen är riktig och tillräcklig.

Om en redovisningsskyldig trots uppmaning från revisionsbyrån inte lämnar in en redovisning enligt denna lag eller om det konstateras att redovisningen är uppenbart oriktig eller bristfällig på väsentliga punkter, får landskapsregeringen vid vite förpliktiga den redovisningsskyldiga att lämna in en redovisning eller rätta till felet eller bristen. Vitet döms ut av landskapsregeringen. Föreläggandet och utdömandet av vite överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Revisionsbyrån ska inom sex månader efter det att valresultaten fastställts lämna in en berättelse till landskapsregeringen om de redovisningar som tagits emot och om hur byråns tillsyn över redovisningsskyldigheten har fullgjorts. Landskapsregeringen ska utan dröjsmål överlämna berättelsen till lagtinget.

10 §. Redovisningsregister och tillgång till uppgifter

Revisionsbyrån ska föra ett register över alla redovisningar av valfinansiering.

Utan hinder av bestämmelserna i 15a § i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet har var och en rätt att få kopior och uppgifter ur registret genom ett allmänt datanät. Uppgifterna ska finnas tillgängliga i fem år efter det att valresultatet har fastställts.

I övrigt ska arkivlagen (2004:13) för landskapet Åland samt landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet tillämpas på förvaring och lagring av och tillgången till redovisningarna.

Se C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet, C 5, Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2011.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

B 6 Landskapslag (2010:7) om pensionskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen

1 §. Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om den rätt till ålders- och invalidpension av landskapsmedel som ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen har samt om familjepension efter den som varit ledamot av lagtinget eller landskapsregeringen.

Landskapsregeringen ansvarar för pensionsskyddet.

2 §. Definitioner

I denna lag benämns ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen samt lantrådet *ledamot*, uppdraget *ledamotsuppdrag* och pensionen *ledamotspension*.

3 §. Ålderspension

Förutsättningar för *ålderspension* är att ledamotsuppdraget har upphört samt att ledamoten har fyllt 65 år.

En ledamot som inte har fyllt 65 år men har en pensionstid på minst sju år kan beviljas *tidigarelagd ålderspension*.

En ledamot har rätt till *förtida ålderspension* i enlighet med de bestämmelser som gäller förtida ålderspension för den som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

Om en ledamot som beviljats ålderspension blir invald i lagtinget eller landskapsregeringen, har ledamoten då ledamotsuppdraget upphör rätt till endast en ledamotspension.

4 §. Invalidpension

Förutsättningar för invalidpension är

1) att ledamoten, medan ledamotsuppdraget varar, till följd av sjukdom, lyte eller skada inte kan sköta sitt uppdrag under en tid om minst ett år, tiden från och med invaliditetens inträde inräknad,

2) att ledamoten, efter att ledamotsuppdraget upphört, till följd av sjukdom, lyte eller skada, inte under en tid av minst ett år kan sköta en tjänst eller ett arbete som med beaktande av hans eller hennes ålder, yrkeskunskap och övriga omständigheter kan anses vara lämpligt och kan trygga en förvärvsinkomst eller

3) att ledamoten beviljats invalidpension med stöd av sådan pensionslagstiftning som nämns i 3 § lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/2006).

Den som uppsätligen förorsakat sin invaliditet beviljas inte invalidpension eller så nedsätts pensionens belopp. Pensionens belopp får nedsättas om invaliditeten förorsakats av ledamoten själv genom grovt vållande eller om ledamoten ådragit sig sjukdom, lyte eller skada genom brottslig gärning.

Om invaliditeten förorsakas av sjukdom, lyte eller skada som ledamoten hade då ledamotsuppdraget började, har ledamoten rätt till invalidpension enligt denna lag endast om han eller hon blivit arbetsoförmögen tidigast ett år efter uppdragets början.

5 §. Beräkning av minimitid

Om det i pensionslagstiftning som nämns i 3 § lagen om pension för arbetstagare förutsätts att en

person har arbetat under en viss minimitid, jämställs ett avbrott utan lön från en ledamots ordinarie arbete under ledamotsuppdraget med sådant arbete när minimitiden beräknas.

6 §. Pensionstid

Som pensionstid räknas den tid som ledamoten innehar ett ledamotsuppdrag. Om en ersättare utses till ledamot, börjar ledamotens rätt att räkna sig till godo pensionstid när ledamoten tillträder sitt uppdrag. Om ledamotsuppdraget upphör under mandatperioden upphör även rätten att räkna sig till godo pensionstid.

Som pensionstid för invalidpension räknas även tiden mellan invaliditetens början och uppnåendet av pensionsåldern enligt de bestämmelser som gäller för landskapets personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Till pensionstiden räknas även den tid som avses i 2 mom., under vilken en ledamot fått invalidpension, i ett sådant fall då ledamoten senare på grund av ålderdom eller ny invaliditet ska beviljas pension med stöd av denna lag.

Pensionstiden räknas i hela månader.

7 §. Pensionsgrundande arvode

Det pensionsgrundande arvodet räknas ut månadsvis enligt Ålands lagtings beslut den 10 november 1977 om arvode för lagtingsledamot samt landskapslagen (1985:17) om arvode för medlem av Ålands landskapsregering. Ledamotsarvodena för högst de 15 senaste fulla kalenderåren tas i beaktande. Från det årliga arvodet dras ett belopp av som motsvarar arbetstagarnas pensionsavgiftsprocentsats som fastställts för detta år. Det årliga arvodet justeras enligt bestämmelserna i 8 §.

Om ett ledamotsuppdrag varat kortare tid än 15 år, räknas det pensionsgrundande arvodet ut enligt arvodena för de fulla kalenderåren under denna tid. Om ett ledamotsuppdrag varat en kortare tid än ett fullt kalenderår, räknas det pensionsgrundande arvodet ut enligt arvodena för de fulla kalendermånaderna under denna tid.

Det pensionsgrundande arvodet är det månatliga medeltalet för de enligt denna paragraf uträknade arvodena.

8 §. Justering av det årliga arvodet

Det årliga arvodet justeras till nivån för det år då pensionen börjar löpa. Justeringen görs med index fram till och med år 2004 och från och med år 2005 med en lönekoeficient enligt de bestämmelser som gäller för landskapets personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

9 §. Pensionens belopp

Pensionens belopp är för varje hel månad av pensionstiden 1/3 procent av det pensionsgrundande arvodet. Om en ledamot den 1 november 1995 hade en pensionstid om minst tre år är pensionens belopp för varje hel månad 11/30 procent av det pensionsgrundande arvodet till och med den 1 november 1995.

Pensionens maximibelopp är 60 procent av det pensionsgrundande arvodet. Om en ledamot den 1

november 1995 hade en pensionstid om minst tre år är maximibeloppet inte 60 procent utan ett procenttal enligt följande:

Minimipensionstid i år 1.1.1995	Pensionens maximibelopp i procent
15	66
12	65
9	64
7	63
5	62
3	61

10 §. Beviljande av pension

Pension beviljas på ansökan.

Pension beviljas inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än ett år före det ansökan om pension gjordes.

11 §. Samordning av pensioner

Om ledamotpension, som beviljats en ledamot enligt denna lag, tillsammans med ledamotens pensioner eller andra förmåner, som beviljats med stöd av pensionslagstiftning som nämns i 3 § lagen om pension för arbetstagare, överstiger samordningsgränsen i 2 mom. dras 62,5 procent av den överstigande delen av från ledamotpensionen. Till den som haft ett ledamotsuppdrag kortare tid än 15 år ska också, efter avdrag av den överstigande delen, betalas minst hälften av pensionen enligt 9 §. Till den som haft ett ledamotsuppdrag längre tid än 15 år ska också, efter avdrag av den överstigande delen, betalas minst hälften av pensionens maximibelopp enligt 9 §. Sådana primära förmåner som ska dras av från arbetspensionen dras av från ledamotpensionen, till den del de inte dragits av från arbetspensionen, enligt de bestämmelser som gäller för landskapets personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Samordningsgrunden är det pensionsgrundande arvodet enligt 7 §. Samordningsgränsen är 60 procent av samordningsgrunden. Om en ledamot den 1 november 1995 hade en pensionstid om minst tre år, är samordningsgränsen inte 60 procent utan ett procenttal enligt följande:

Minimipensionstid i år 1.1.1995	Samordningsgräns i procent
15	66
12	65
9	64
7	63
5	62
3	61

12 §. Utbetalning av pension

Pensionen utbetalas månatligen från ingången av månaden efter den då rätten till pension uppkom, men tidigast från den tidpunkt då rätten till arvode för le-

B 6 LL (2010:7) om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen

damotsuppdraget upphör. Pensionen betalas i förskott den första vardagen i varje månad.

Invalidpension betalas, om inte annat bestäms i denna paragraf, tidigast från ingången av månaden efter den då den primärtid för dagpenning som avses i 12 kap. 3 § sjukförsäkringslagen (FFS 1224/2004) har gått ut.

Utan hinder av vad som bestäms i 2 mom. betalas invalidpension i enlighet med 1 mom. om pensionsansökan har gjorts innan sådan dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen har betalats för den primärtid som avses i 2 mom. Föresättningar för utbetalande av invalidpension är ändå att det inte före utgången av kalendermånaden närmast efter att pensionsansökan gjordes eller, om dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen har sökts under denna tid, före utgången av kalendermånaden efter det att dagpenning söktes har beviljats dagpenning som ska betalas ut för minst en månad utan avbrott och som gäller tiden efter arbetslöshetens inträde eller, om dagpenningsansökan som gäller denna tid har avslagits, gäller tiden efter avslaget. Om invalidpension beviljas retroaktivt i enlighet med 2 mom., betalas pensionen till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen och som betalats för samma tid.

Om invalidpension beviljats retroaktivt i enlighet med 3 mom. och dagpenning betalats för samma tid i enlighet med sjukförsäkringslagen, betalas pensionen endast till den del dess belopp överstiger dagpenningen som betalats för samma tid.

13 §. Arbetspensionsindex

Pensionens belopp justeras årligen med ett arbetspensionsindex enligt de bestämmelser som gäller för landskapets personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

14 §. Hinder för att betala ut pension

Om en pensionstagare på nytt blir vald till ledamot, betalas inte pension till ledamoten för den tid han eller hon lyfter ledamotsarvode.

Lyfter pensionstagaren lön av staten, landskapet eller annan arbetsgivare är detta inget hinder för att betala ut pension.

Tidigarelagd ålderspension betalas endast till den del pensionen inte tillsammans med förvärvsinkomster som baserar sig på arbets- eller företagarkerksamhet överstiger maximibeloppet för ledamotpension. Förvärvsinkomsterna påverkar inte pensionens belopp då pensionstagaren fyllt 65 år. Pensionens belopp justeras kalenderårsvis och då läggs den skattepliktiga genomsnittliga månadsinkomsten för det föregående kalenderåret till grund. Pensionen justeras även på ansökan av pensionstagaren när förtjänsterna har förändrats avsevärt.

15 §. Indragning, nedsättning eller avbrytande av invalidpension

Om en invalidpensionstagare på nytt, innan den tid för vilken han eller hon blivit vald till ett ledamotsuppdrag har gått ut och innan han eller hon fyllt 65 år, konstateras kunna sköta förvärvsarbete och sådant

förvärvsarbete finns tillgängligt som med beaktande av pensionstagarens ålder, yrkeskunskap och övriga omständigheter kan anses vara lämpligt och kan trygga en förvärvsinkomst, ska pensionen dras in, beloppet nedsättas eller utbetalningen avbrytas. Om en invalidpensionstagare utan giltigt skäl vägrar delta i vård eller utbildning som betalas med allmänna medel och som avser att återställa arbetsförmågan, ska pensionens belopp nedsättas eller utbetalningen avbrytas.

Om invalidpension som beviljats med stöd av 4 § 1 mom. 1 och 2 p. dragits in och pensionstagaren beviljas ny invalidpension inom två år från det att den indragna pensionen upphörde eller om pensionstagaren senare på grund av samma sjukdom, lyte eller skada på nytt inte kan sköta sitt arbete, ska pensionstagaren beviljas invalidpension på samma grunder som i fråga om den indragna pensionen.

Om invalidpension beviljats med stöd av 4 § 1 mom. 3 p. ska pensionen endast dras in, beloppet nedsättas eller utbetalningen avbrytas om detta görs med den pension som ligger till grund för beviljandet av pensionen.

16 §. Ändring till ålderspension

En invalidpension ändras till ålderspension när pensionstagaren fyller 63 år.

17 §. Anpassning till förväntad livslängd

Då en ledamot beviljas ålderspension eller invalidpension anpassas pensionsskyddet till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient enligt de bestämmelser som gäller för landskapets personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Tidigarelagd ålderspension anpassas till förändringen i den förväntade livslängden då pensionen beviljas.

18 §. Förhandsbesked

Förhandsbesked kan lämnas i ett pensionsärende om det anses vara av vikt för sökanden. Om sökanden stöder sig på ett beslut som innehåller förhandsbesked ska förhandsbeskedet följas då pensionsbeslutet fattas, under föresättning att pensionen beviljas med stöd av de bestämmelser som förhandsbeskedet grundar sig på.

19 §. Övriga bestämmelser om utbetalning

Pension betalas till utgången av den månad då pensionstagaren avlidit, om annat inte bestäms i denna lag.

På beviljande och utbetalning av pension samt förhandsbesked tillämpas i övrigt de bestämmelser som gäller för landskapets personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande. För övervakningen av utbetalningen av pensioner ska lagtinget meddela landskapsregeringen sådana uppgifter som kan inverka på utbetalningen.

20 §. Skyldighet att meddela uppgifter

En kommuns eller ett annat offentligrättsligt samfunds myndighet eller inrättning, pensionsskyddscentralen, en försäkrings- och pensionsanstalt samt sjukhus är skyldiga att på anhöllan avgiftsfritt meddela landskapsregeringen uppgifter som kan inverka

på avgörandet av ett pensionsärende som är under behandling, men så att vad som bestäms i annan lag om tystnadsplikt ska följas. För läkarutlåtanden och -intyg ska skäligen ersättning betalas.

21 §. Beaktande av framtida bestämmelser

Pensionstagare som har rätt till pension enligt denna lag är skyldig att följa det som i framtiden bestäms om att beakta sådana pensioner eller sjukförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings-, militärskade- eller trafikförsäkringsersättningar som pensionstagaren har rätt till, för beräkning av pensionens belopp.

22 §. Familjepension

Då en ledamot har avlidit betalas efter honom eller henne familjepension av landskapets medel enligt de bestämmelser som gäller för landskapets personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Familjepension förutsätter att den avlidna ledamoten hade rätt till eller fick pension enligt denna lag.

Då familjepension samordnas gäller om samordningsgrunden vad som bestäms i 11 §.

23 §. Ändringssökande

Beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos försäkringsdomstolen.

24 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2010. Lagen tillämpas på ledamotspensioner som beviljas efter att lagen träder i kraft samt på familjepension efter sådan ledamot som lyft pension eller haft rätt till pension enligt denna lag.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1969:45) om pension för lagtingsmän, landskapslagen (1969:47) om pension för ledamot av Ålands landskapsstyrelse, landskapslagen (1990:56) om familjepension efter landstingsman och landskapslagen (1969:48) om familjepension efter ledamot av Ålands landskapsstyrelse, med de undantag som bestäms i denna paragraf.

Det pensionsgrundande arvodet för den som varit ledamot år 2000 eller senare räknas första gången ut enligt 7 § utgående från arvodet för år 2000. Det pensionsgrundande arvodet för den som varit ledamot endast före år 2000 räknas ut enligt 5 § landskapslagen om pension för lagtingsmän samt 5 § landskapslagen om pension för ledamot av Ålands landskapsstyrelse.

Den som varit ledamot av landskapregeringen endast före år 2000 och som varit ledamot av lagtinget efter år 2000 och som beviljas ålderspension från landskapsregeringsuppdraget efter att lagen trätt i kraft beviljas pension för detta uppdrag bara enligt landskapslagen om pension för ledamot av Ålands landskapsstyrelse.

Den som varit ledamot av lagtinget och landskapsregeringen och som beviljats förtida eller tidigare lagd ålderspension från det ena uppdraget före lagen träder i kraft men beviljas ålderspension från det andra uppdraget efter att lagen trätt i kraft, har inte rätt till pension enligt denna lag för det uppdrag från vilket ledamoten redan beviljats pension.

LL (1978:34) om personalen vid [landstingets] kansli

B 7

Pensioner som beviljats enligt landskapslagen om pension för lagtingsmän eller landskapslagen om pension för ledamot av Ålands landskapsstyrelse och som börjat löpa före år 2010 justeras första gången den 1 januari 2010 på det sätt som bestäms i 13 § denna lag.

Om en ledamot när denna lag träder i kraft har rätt till pension från ledamotsuppdrag enligt de bestämmelser som var i kraft före den 1 januari 2010, tillämpas i fråga om familjepension efter ledamoten bestämmelserna i landskapslagen om familjepension efter landstingsman och landskapslagen om familjepension efter ledamot av Ålands landskapsstyrelse.

B 7 Landskapslag (1978:34) om personalen vid [landstingets] kansli

1 §. Vid [landstingets] kansli finns en sekreterartjänst och en kanslistjänst samt i övrigt de tjänster och [befattningar] som anges i [landstingets] arbetsordning. Såvida arbetsordningen det medger kan vid kansliet anställas även personal i arbetsavtalsförhållande.

2 §. Personalens tjänste- och anställningsförhållanden bestäms med iakttagande av det som i motsvarande fall gäller inom landskapsförvaltningen.

3 §. Grunderna för personalens anställningsförhållande och avlönande skall anges i [landstingets] årsstat. Sedan talmanskonferensens förslag inhämtats fastställer kanslikommissionen avlöningen inom ramen för de anslag som upptagits i årsstaten.

4 §. Angående tjänstemännens och [befattningshavarnas] rättigheter och skyldigheter gäller, såvida annat ej avtalats, i tillämpliga delar det som är föreskrivet beträffande tjänstemän och [befattningshavare] vid landskapet Ålands centrala ämbetsverk. Beträffande övrig personal gäller, såvida annat ej avtalats, de regler som i motsvarande fall tillämpats inom landskapsförvaltningen.

5 §. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1978 och därigenom upphävs landskapslagen (1952:25) den 15 juli 1952 om grunderna för kansliets vid Ålands [landsting] utgiftsstat.

Genom denna lag förändras ej de löne- och övriga förmåner som åtnjutes av tjänstemän, [befattningshavare] och övrig personal vid Ålands [landstings] kansli.

B 8 Landskapslag (1996:7) om landskapsrevisionen

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om landskapsrevisionen.

Lagtinget övervakar genom landskapsrevisionen landskapets hushållning, budgetens iakttagande, verkställigheten av lagtingets beslut samt att landskapsförvaltningen sköts på ett lagenligt och ändamålsenligt sätt.

B

B 8 LL (1996:7) om landskapsrevisionen

2 §. Landskapsrevisionens inriktning

Landskapsrevisionen skall bedrivas i överensstämmelse med god revisionssed, varvid den främst bör inriktas på förhållanden av betydelse eller på omständighet där risk för väsentliga fel annars kan föreligga.

Landskapsrevisorernas arbete med i denna lag avsedd revision skall ske vid laga ansvar för att konstatera om

- a) landskapets rätt och bästa har tillgodosetts,
- b) verksamheten har bedrivits ekonomiskt och effektivt samt att formulerade mål och lagtingsbeslut uppfyllts,
- c) redovisningen av medelsförvaltning och resursanvändning gjorts på ett tillförlitligt sätt samt om
- d) förvaltningen i övrigt handhafts i enlighet med lag och gällande bestämmelser.

2 kap. Om landskapsrevisionens organisation**3 §. Landskapsrevisorerna**

För landskapsrevisionen väljer lagtinget fyra landskapsrevisorers vars mandatperiod är ett finansår. Val av landskapsrevisorers skall ske före ingången av finansåret. Om en landskapsrevisor avlider eller befrias från sitt uppdrag innan tiden för uppdraget är ute, skall lagtinget välja en ny landskapsrevisor.

När landskapsrevisorerna har valts skall de utan dröjsmål sammanträda för att välja ordförande. Kallelse till detta sammanträde skall göras av den till åren äldste landskapsrevisor. Valet av ordförande skall ske i den ordning som gäller för val av ordförande i lagtingets utskott.

När landskapsrevisorerna fattar beslut skall den åsikt gälla som omfattas av flertalet. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst. Vid förfall för ordföranden skall ordförandeskapet utövas av den till åren äldste landskapsrevisor.

Landskapsrevisorerna erhåller arvode i enlighet med vad lagtinget därom särskilt beslutar samt dagtraktamente och resekostnader enligt de grunder som gäller för lagtingsman.

4 §. Ersättare för landskapsrevisor

För landskapsrevisorerna väljer lagtinget två ersättare. Bestämmelserna om landskapsrevisorerna gäller i tillämpliga delar även ersättarna.

Om en landskapsrevisor är förhindrad att delta i revisionsarbetet, skall en ersättare delta i dennes ställe. Om en ersättare avlider eller befrias från sitt uppdrag innan tiden för uppdraget är ute, skall lagtinget välja en ny ersättare.

5 §. Om övriga revisionsresurser

Landskapsrevisorerna skall till sitt förfogande ha minst en sekreterare. Sekreteraren utses av kansli-kommissionen efter att landskapsrevisorerna hörts.

Landskapsrevisorerna förfogar tillsammans över de anslag som lagtinget ställer till deras förfogande. Landskapsrevisorerna kan anställa personal eller anlita [landskapsstyrelsens] revisionsbyrå eller annan utomstående expertis för det revisionsarbete de finner erforderligt samt kan träffa avtal härom.

6 §. Jäv

Om ett ärende personligen rör en landskapsrevisor eller dennes tjänsteåtgärder får denne inte delta i ärendets handläggning.

7 §. Arbetsplan för revisionen

För sin verksamhet skall landskapsrevisorerna upprätta en arbetsplan. Samtliga landskapsrevisorers bör närvara när beslut avseende arbetsplanen och den interna arbetsfördelningen skall fattas. Landskapsrevisorerna kan mellan sig fördela revisionsarbete efter vad de finner lämpligt.

3 kap. Om revisionen**8 §. Omfattningen av landskapsrevisorernas granskning**

Landskapsrevisorerna har för sin granskning rätt att ta del av erforderliga utredningar och andra nödvändiga handlingar från [landskapsstyrelsens] centralförvaltning, underlydande myndigheter, underredovisare och inrättningar såsom verk, stiftelser, fonder, aktiebolag och samfund samt från sammanslutningar och bolag som med ensamrätt av landskapet anskaffar medel.

- Med aktiebolag i 1 mom. avses aktiebolag i vilka
- a) landskapet äger så många aktier att det har mer än hälften av de röster som samtliga aktier medför eller
- b) i punkt a nämnda aktiebolag, eller sådana bolag och landskapet tillsammans, äger så många aktier att de tillsammans har mer än hälften av de röster som samtliga aktier medför.

[Landskapsstyrelsens] centralförvaltning eller annan i 1 mom. avsedd enhet skall bistå landskapsrevisorerna med sådana upplysningar och handlingar rörande ämbetsåtgärder som underlättar revisionen. Följs inte en sådan begäran skall lantrådet anmodas vidta erforderliga åtgärder i ärendet.

Lagtinget kan besluta att landskapsrevisorerna skall granska lagtingets och Ålands delegations i Nordiska rådet bokföring och användning av medel.

Se A 10, Landskapslag (1984:25) om Ålands representation i nordiska rådet

9 §. Om landskapsstöd

Landskapsrevisorerna har rätt att granska beviljandet, användningen och tillsynen över lån och bidrag som utgivits ur anslag i landskapets budget samt av landskapet ställda säkerheter.

Om det för revisionen bedöms nödvändigt skall en enskild som beviljats lån, bidrag eller av landskapet ställd säkerhet på begäran bistå landskapsrevisorerna med uppgifter, utredningar, handlingar och annat material som behövs för granskningen och som gäller ifrågasvarande lån, bidrag eller säkerhet. En enskild person kan dock inte åläggas att bistå landskapsrevisorerna med material eller uppgifter till den del sådant stöd beviljats denne för sitt eller sin familjs personliga behov.

10 §. Om EG-stöd

Om inte annat följer av EG:s rättsakter har landskapsrevisorerna rätt att granska beviljandet, användningen och tillsynen över lån och bidrag som betalats av EG:s medel samt av EG ställda säkerheter.

Landskapsrevisorerna kan på det sätt och i den omfattning som gäller granskning av landskapsstöd utföra granskning som gäller EG-stöd.

11 §. *Protokoll och anteckningar*

Vid landskapsrevisorernas sammanträden skall protokoll föras. I protokollet skall antecknas varje ärendes beskaffenhet och behandling, framställda förslag samt omröstningar och beslut. Finansutskottet har rätt att på begäran få ta del av landskapsrevisorernas protokoll och övriga revisionshandlingar. Närmare bestämmelser om dessa handlingars offentlighet finns i 13 §.

Landskapsrevisorerna skall till underlag för utformningen av revisionsberättelsen eller annat uttalande av landskapsrevisorerna föra anteckningar över sitt granskningsarbete.

4 kap. Om utgivande av revisionsresultat m.m.

12 §. *Landskapsrevisorernas berättelse*

Landskapsrevisorerna skall efter slutförd revision, dock senast den 31 augusti varje år, lämna en revisionsberättelse till lagtinget som upptar

- a) allmänna uppgifter om utförda granskningar och inspektioner,
- b) om budgeten iakttagits och i den formulerade mål förverkligats,
- c) på vilket sätt den interna övervakningen har ordnats och om den är tillräcklig,
- d) om uppgifterna i bokslutet är riktiga och ger tillräcklig information,
- e) uppgifter om hur ägarinflytandet använts i bolag som landskapet helt äger eller har aktiemajoritet i,
- f) under revisionen gjorda iakttagelser och dess konsekvenser samt anmärkningar mot [landskapsstyrelsen] eller dess förvaltningsbeslut till den del revisionen givit anledning till detta,
- g) förslag till åtgärder som anses vara påkallade,
- h) uppgifter om åtgärder för att avhjälpa av landskapsrevisorerna tidigare påtalade missförhållanden samt om dessa åtgärder anses vara tillräckliga samt
- i) övriga av revisionsverksamheten föranledda ärenden.

Revisionsberättelsen skall skrivas under av samtliga landskapsrevisor. Varje landskapsrevisor har självständig rätt att i revisionsberättelsen uttala sig om resultatet av revisionen.

Landskapsrevisorernas berättelse lämnas till lagtingets kansli och skall av kansliet omedelbart delges [landskapsstyrelsen].

13 §. *Information under pågående granskningsarbete*

Landskapsrevisorerna kan under granskningsarbetet till [landskapsstyrelsen], dess underlydande inrättningar eller tjänstemän i den form landskapsrevisorerna finner lämpligt framföra synpunkter, iakttagelser och påpekanden rörande förvaltningen.

14 §. *Sekretess*

Landskapsrevisorerna eller av dem anlitade personer får inte för utomstående röja eller till sin egen fördel utnyttja uppgifter de fått i sitt uppdrag beträffande

sådant som bör hållas hemligt eller uppgifter om någons personliga förhållanden eller ekonomiska ställning.

Vad som i 1 mom. sägs utgör inte hinder för att uppgifter lämnas för utredning av brott eller för väckande av åtal. Bestämmelserna i 1 mom. utgör heller inte hinder för att uppgifter och handlingar lämnas ut till EG:s organ eller andra behöriga myndigheter om EG:s lagstiftning så kräver.

15 §. *Handlingars offentlighet*

Landskapsrevisorernas protokoll och övriga revisionshandlingar blir offentliga när landskapsrevisorerna har avgivit sin revisionsberättelse till lagtinget.

5 kap. Särskilda bestämmelser

16 §. *Ikraftträdelse*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1978:43) den 11 juli 1978 om landskapsrevisionen.

Åtgärder denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Allmänna förvaltningsbestämmelser

C 1 Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §. Syfte och tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om grunderna för god förvaltning och om förfarandet i förvaltningsärenden. Syftet med denna lag är att främja en god och effektiv förvaltning samt ett gott rättsskydd i förvaltningsärenden.

Denna lag tillämpas på landskapets myndigheter, kommunala myndigheter och till Ålands lagting ansluten förvaltning (*myndighet*). Lagen skall också tillämpas vid landskapets affärsverk då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter samt på andra juridiska och fysiska personer då de genom landskapslag eller med stöd av landskapslag sköter offentliga förvaltningsuppgifter.

Lagen skall även iakttas av en annan myndighet i landskapet när den i landskapet utför uppgifter som ankommer på landskapsmyndigheterna.

Om det i en annan lag finns någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

2 §. Lagens tillämpning på förvaltningsavtal

Vid tillämpning av denna lag avses med förvaltningsavtal ett avtal som hör till myndighetens behörighet och gäller skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift eller ett avtal som sammanhänger med utövning av offentlig makt.

När ett förvaltningsavtal ingås skall grunderna för god förvaltning iakttas. Samtidigt skall rättigheterna för dem som berörs av det ärende som avtalet gäller samt deras möjligheter att påverka avtalets innehåll tryggas tillräckligt vid beredningen.

3 §. Vissa begränsningar i lagens tillämpning

Denna lag tillämpas inte på rättskipning samt förundersökning och polisundersökning som Ålands polismyndighet utför med stöd av förordningen (1998:118) om polisförvaltningen i landskapet Åland eller polislagen (2000:49) för landskapet Åland. Lagen tillämpas inte heller på order som har utfärdats inom förvaltningen och som gäller utförande av ett uppdrag eller vidtagande av någon annan åtgärd.

Se D 18, Republikens presidents förordning (2010:33) om polisförvaltningen i landskapet Åland; G 1, Polislagen (2000:49) för landskapet Åland.

2 kap. Grunderna för god förvaltning

4 §. Rättsprinciperna inom förvaltningen

Myndigheterna skall bemöta dem som utträtt ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder skall vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. Åtgärderna skall skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen.

5 §. Öppenhet och allmän serviceskyldighet

Arbetet vid myndigheten skall bedrivas under så stor öppenhet som lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet medger.

Myndigheten skall lämna upplysningar och ge vägledning till enskilda i frågor som är av en sådan natur att de handläggs inom förvaltningen. Detta skall ske i den utsträckning som det är lämpligt och skäligt med hänsyn till frågans natur, den enskildes behov av hjälp, verksamheten inom myndigheten och tjänstemännens förutsättningar att fullgöra sina arbetsuppgifter. Den rådgivning som myndigheten tillhandahåller enligt momentet är avgiftsfri.

Om en fråga inte hör till myndighetens behörighet, skall den i mån av möjlighet hänvisa den enskilde till den behöriga myndigheten.

Myndigheterna skall, förutom att ta emot besök och telefonsamtal från enskilda, också se till att det är möjligt för enskilda att kontakta dem med hjälp av telefax eller elektronisk post och att svar får lämnas på samma sätt.

6 §. Krav på gott språkbruk

Myndigheterna skall använda ett sakligt, klart och begripligt språk.

7 §. Samarbete mellan myndigheter

Varje myndighet skall lämna andra myndigheter hjälp inom ramen för den egna verksamheten, om det kan ske utan att inverka negativt på arbetet.

Om handräckning mellan myndigheterna föreskrivs särskilt.

3 kap. Partsställning och förande av talan

8 §. Part

Part i ett förvaltningsärende är den vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller.

9 §. Ombud och biträde

I ett förvaltningsärende får ombud och biträde anlitas. Huvudmannen skall dock infinna sig personli-

C 1 Förvaltningslag (2008:9)

gen, om det är nödvändigt för att ärendet skall kunna utredas. Ett ombud eller biträde skall förete fullmakt eller på något annat tillförlitligt sätt visa att han eller hon har rätt att företräda huvudmannen, om inte myndigheten bestämmer annorlunda. Fullmakten skall på myndighetens begäran specificeras, om det råder oklarhet om behörigheten eller dess omfattning.

Om ett ombud eller biträde är olämpligt för sitt uppdrag får en myndighet förbjuda honom eller henne att uppträda i ärendet hos denna myndighet. Huvudmannen skall underrättas om förbudsbeslutet och få tillfälle att skaffa sig ett nytt ombud eller biträde.

Ändring i en myndighets beslut om förbud att uppträda får sökas särskilt genom besvär hos den myndighet som är behörig att behandla en ansökan om ändring av avgörandet i ärendet. I fråga om ändringsökande tillämpas i övrigt förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996). Behandlingen av ärendet kan fortsätta trots ändringsansökan som gäller förbudet, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Se Pr 103 FL I

10 §. Tystnadsplikt för ombud och biträden

Ett ombud eller biträde får inte olovligen röja förtroliga uppgifter som huvudmannen har anförtrott ombudet eller biträdet för skötseln av ett ärende.

Ett ombud eller biträde får inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling och inte heller någon annan omständighet som han eller hon har fått kännedom om i samband med sitt uppdrag och för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag. Tystnadsplikten och förbudet mot utnyttjandet gäller också när uppgiften har inhämtats hos någon annan än den myndighet som behandlar ärendet.

En parts ombud eller biträde får inte heller för en utomstående röja en sådan sekretessbelagd uppgift som har erhållits på grundval av ställningen som part och som gäller någon annan än parten själv.

En person som avses i 2 och 3 mom. får inte använda sekretessbelagda uppgifter för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan. Ett ombud eller biträde får dock använda en uppgift om en annan person än parten själv när det är fråga om ett ärende som gäller den rätt, det intresse eller den skyldighet som partens rätt att få information har grundat sig på.

Vad som föreskrivs i 1-4 mom. gäller också tolkar som anlitas i ärendet samt andra personer som enligt uppdrag eller annars deltar i skötseln av huvudmannens ärende.

11 §. Omyndigas talan

En omyndigs talan förs av den omyndigas intressebevakare, vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. En omyndig har dock rätt att ensam föra sin talan i ärenden som gäller sådan inkomst eller förmögenhet som han eller hon råder över.

En omyndig person som har fyllt aderton år för själv ensam sin talan i ett ärende som gäller hans eller hennes person, om den omyndiga kan förstå sakens betydelse.

En minderårig som har fyllt femton år och hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare har rätt att var för sig föra talan i ett ärende som gäller den minderårigas person eller personliga fördel eller rätt.

12 §. Intressebevakarens rätt att föra talan

En intressebevakare som har förordnats för en myndig person skall vid sidan av huvudmannen självständigt föra talan i ärenden som hör till intressebevakarens uppdrag. Om intressebevakaren och huvudmannen då är av olika åsikt blir huvudmannens ståndpunkt avgörande, om han eller hon kan förstå sakens betydelse.

Om huvudmannens handlingsbehörighet har begränsats på något annat sätt än genom omyndigförklaring, skall intressebevakaren ensam föra huvudmannens talan i ärenden som huvudmannen inte har rätt att fatta beslut i. Intressebevakaren och huvudmannen för dock gemensamt talan i ärenden som de tillsammans skall besluta om.

4 kap. Hur en handling sänds till en myndighet och hur ett förvaltningsärende inleds

13 §. Handlingars innehåll

Av en handling som tillställs en myndighet skall framgå vad ärendet gäller. I handlingen skall antecknas avsändarens namn samt de kontaktuppgifter som behövs för att ärendet skall kunna skötas.

14 §. Avsändarens ansvar

En handling tillställs på avsändarens eget ansvar den i ärendet behöriga myndigheten under dess kontaktadress. Om det har bestämts en tidsfrist för inlämnande av handlingen, ankommer det på avsändaren att handlingen inkommer till myndigheten inom angiven tidsfrist.

Avsändaren av en handling skall på begäran få ett intyg över att handlingen har registrerats.

15 §. Ankomstdag för en handling

En handling anses ha kommit i till en myndighet den dag då den har lämnats in till myndigheten.

Som ankomstdag för en handling som har sänts per post betraktas den dag då handlingen har kommit till myndighetens postbox eller då myndigheten har tillställts ett meddelande om att försändelsen har kommit i till ett postföretag.

Som ankomstdag för en handling som har sänts per telefax eller elektronisk post betraktas den dag då handlingen finns tillgänglig hos myndigheten i en mottagaranordning eller i ett datasystem på ett sådant sätt att handlingen kan behandlas. Kan ankomsttidpunkten för en handling som har sänts per telefax eller elektronisk post inte utredas på grund av att myndighetens elektroniska teknik varit i olag eller ur bruk eller utredning läggas fram av någon annan jämförbar orsak, anses handlingen ha kommit i vid den tidpunkt då den har avsänts, om tillförlitlig utredning om avsändningstidpunkten kan läggas fram.

16 §. Hur ett ärende inleds

Ett ärende inleds skriftligen genom att yrkandena jämte grunderna för dem anges. Med myndighetens samtycke får ett ärende också inledas muntligen.

Vid inledande av ett ärende uppfyller även ett meddelande som har sänts med telefax eller elektronisk post till myndigheten kravet på skriftlig form. Om komplettering av ett sådant meddelande med en underskrift gäller vad som föreskrivs i 19 § 2 mom.

17 §. Tidpunkten för inledandet av ett ärende

Ett förvaltningsärende har inletts när den handling som avser detta har kommit in till en behörig myndighet eller när ett ärende som får inledas muntligen har framförts för myndigheten och de uppgifter som behövs för att behandlingen av ärendet skall kunna påbörjas har registrerats.

18 §. Överföring av handlingar

En myndighet som av misstag har tillställts en handling för behandling av ett ärende i vilket myndigheten inte är behörig skall utan dröjsmål överföra handlingen till den myndighet som den anser vara behörig. Avsändaren av handlingen skall underrättas om överföringen.

När en handling överförs behöver det inte fattas något beslut om att ärendet avvisas.

Vid överföring av en handling som skall tillställas en myndighet inom en tidsfrist anses fristen ha blivit iakttagen, om den behöriga myndigheten får handlingen före fristens utgång.

19 §. Komplettering av handlingar

Är en handling som har tillställts en myndighet bristfällig, skall myndigheten uppmana avsändaren att komplettera handlingen inom en viss tid, om det inte är onödigt med tanke på avgörandet av ärendet. Avsändaren av handlingen skall upplysas om hur handlingen skall kompletteras.

En handling som har kommit in till en myndighet behöver inte kompletteras med en underskrift, om handlingen innehåller uppgifter om avsändaren och det inte finns anledning att betvivla handlingens autenticitet och integritet.

En part får också på eget initiativ komplettera sin ansökan eller någon annan handling som parten har gett in för behandlingen av ett ärende samt under behandlingens lopp lämna in sådana handlingar som behövs för att ärendet skall kunna avgöras.

5 kap. Allmänna krav beträffande behandlingen av ärenden**20 §. Behandling utan ogrundat dröjsmål**

Ett ärende som har inletts hos myndigheten skall behandlas utan ogrundat dröjsmål och såvitt möjligt upptas för avgörande inom tre månader från den dag då ärendet inleddes. För de ärenden som inte har upptagits till avgörande före utgången av denna tidsrymd, skall tjänstemannen eller annan som handlägger ärendet årligen uppgöra och tillställa myndigheten en redogörelse över varför ärendena inte upptagits i tid.

En myndighet skall på en parts begäran ge en uppskattning om när ett beslut kommer att fattas samt

svara på förfrågningar om hur behandlingen framskrider.

21 §. Offentlig behandling

Ett ärende behandlas offentligt, om så föreskrivs eller beslut om detta har fattats med stöd av en särskild bestämmelse.

Bestämmelser om handlingars offentlighet och en parts rätt till handling finns i lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet. Bestämmelserna om förbud mot utnyttjande av uppgifter för ombud och biträden i 10 § 3 och 4 mom. skall även iaktas i fråga om part.

22 §. Gemensam behandling av ärenden

Kan ett beslut som skall fattas av en myndighet ha en betydande inverkan på avgörandet i ett annat ärende som samtidigt är inlett hos samma myndighet, skall myndigheten bereda ärendena gemensamt och avgöra dem på en gång, om gemensam behandling inte medför menligt dröjsmål eller är onödigt med hänsyn till ärendets art eller natur.

23 §. Tolkning

En myndighet skall anlita tolk i ett ärende som har inletts av en myndighet, om en part är allvarligt hörsel- eller talskadad och inte kan göra sig förstådd. Tolk bör även anlitas i ett ärende som har inletts av en myndighet, om en part inte behärskar svenska, om det är skäligt med hänsyn till ärendets natur och parternas förmåga att ta del av handlingarna.

Den som står i ett sådant förhållande till en part eller ett ärende att hans eller hennes tillförlitlighet kan äventyras får inte anlitas som tolk.

24 §. Jäv

En tjänsteman får inte delta i eller närvara vid behandlingen av ett ärende, om han eller hon är jävig. Bestämmelserna om jäv för tjänstemän gäller också ledamöter i ett kollegialt organ och andra som deltar i behandlingen av ett ärende samt den som förrättar inspektion.

En tjänsteman är jävig

1) om saken angår tjänstemannen själv, tjänstemannens make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående,

2) om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för tjänstemannen själv eller någon närstående,

3) om tjänstemannen eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,

4) om ärendet har väckts hos myndigheten genom överklagande eller på grund av tillsyn över en annan myndighet och tjänstemannen tidigare hos den andra myndigheten har deltagit i den slutliga handläggningen av ett ärende som rör saken,

5) om tjänstemannen har fört talan som ombud eller mot ersättning biträdd någon i saken eller

6) om det finns någon annan omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för tjänstemannens opartiskhet i ärendet.

C 1 Förvaltningslag (2008:9)

Jäv enligt 2 mom. 3 punkten föreligger inte om ärendet rör en sammanslutning och tjänstemannen tillhör styrelsen eller annat förvaltande organ hos sammanslutningen och tjänstemannen där representerar myndigheten.

Från jäv kan bortses när frågan om opartiskhet uppenbart saknar betydelse.

Nedan finns två rättsfall som till den del de gäller jäv i landskapsförfattningar avser bestämmelser som upphävts (landskapslagen (1971:42) om landskapsregeringen 16 § 1 mom 2 och 5 pp, ändrad i ÅFS 1975:59 och ÅFS 1995:76, och 16 § 3 mom, ändrad i ÅFS 1995:76, samt landskapslagen (1975:58) om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 3 § 1 mom.) Bestämmelserna har ersatts av bestämmelser i förvaltningslagens 24 och 25 §§ Förutom bestämmelserna i landskapsförfattningar behandlades i rättsfallen även jäv enligt 6:10 aktiebolagslagen (FFS 624/2006) **HFD 2011:33, HFD 2011:34.**

25 §. Avgörande av jävsfrågor

Har en fråga om jäv uppkommit skall frågan omedelbart avgöras.

En jävig tjänsteman skall självant anmäla jäv. En ojävig tjänsteman skall utan dröjsmål förordnas av myndigheten i en jävig tjänstemans ställe. Tjänstemannen får dock avgöra ett brådskande ärende, om jävet inte kan inverka på avgörandet.

Känner någon i ett kollegialt organ till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne skall han eller hon självant ge det till känna. Har fråga om jäv uppkommit i ett kollegialt organ skall organet genast besluta i jävsfrågan. Ett kollegialt organ beslutar också om någon annan som har rätt att närvara är jävig. Den som jävet gäller skall delta i avgörandet av jävsfrågan. Om jäv sedan anses föreligga skall den jävige avlägsna sig från mötet under den tid ärendet behandlas.

I ett beslut som gäller jäv får rättelse inte sökas särskilt och det får inte heller överklagas särskilt genom besvär.

6 kap. Utredning av ärenden och hörande av parter**26 §. Utredningsskyldighet**

En myndighet skall se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt. Myndigheten skall i detta syfte skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet skall kunna avgöras.

En part skall lägga fram utredning om grunderna för sina yrkanden. Parten skall också i övrigt medverka till utredningen av ett ärende som han eller hon har inlett.

27 §. Begäran om utredning

I en begäran om utlåtande eller annan utredning skall det specificeras beträffande vilka särskilda omständigheter utredning skall läggas fram.

28 §. Hörande av part

Innan ett ärende avgörs skall en part få tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet och lämna sin förklaring med anledning av sådana yrkanden och sådan utredning som kan inverka på hur ärendet kommer att avgöras.

Ett ärende får avgöras utan att en part hörs, om

1) yrkandet lämnas utan prövning eller omedelbart avslås såsom oggrundat,

2) ärendet gäller besättning av tjänst, antagande till frivillig utbildning eller betygssättning,

3) ärendet gäller tilldelning av stipendium eller något jämförbart förhållande som gäller beviljande av en sådan förmån som grundar sig på bedömning av sökandens egenskaper,

4) hörandet kan äventyra syftet med beslutet eller om det dröjsmål som hörandet medför i behandlingen av ärendet orsakar betydande skada för människors hälsa, den allmänna säkerheten eller miljön,

5) ett yrkande som inte rör någon annan part godkänns eller

6) hörandet av någon annan orsak är uppenbart onödigt.

29 §. Hörande av huvudmannen och intressebevakaren eller vårdnadshavaren

När intressebevakaren, vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för talan skall huvudmannen höras och när huvudmannen för talan skall intressebevakaren, vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare höras, om detta är nödvändigt med hänsyn till huvudmannens fördel eller för att saken skall kunna utredas.

30 §. Meddelande om hörande

En part skall upplysas om syftet med hörandet samt den tidsfrist som enligt 31 § satts ut för avgivande av förklaring. I begäran om hörande skall vid behov specificeras om vilka omständigheter förklaringen begärs. En part skall tillställas handlingarna i de frågor som hörandet gäller i original eller kopior eller på något annat sätt få tillfälle att ta del av dem.

31 §. Tidsfrist för komplettering, utredning och förklaring

För komplettering av en handling, framläggande av utredning och avgivande av förklaring skall det sättas ut en tidsfrist som är tillräcklig med hänsyn till ärendets art.

En part skall underrättas om att ärendet kan avgöras, om parten inte inom utsatt tid vidtar de åtgärder som har begärts. Fristen får förlängas på en parts begäran, om det är nödvändigt för att ärendet skall kunna utredas.

32 §. Muntliga yrkanden och utredningar

En myndighet skall på begäran ge en part tillfälle att framföra ett yrkande eller lägga fram utredning muntligen, om det behövs för att ärendet skall kunna utredas och ett skriftligt förfarande skulle medföra oskäliga svårigheter för parten. Vid muntligt förfarande skall övriga parter kallas att infinna sig samtidigt, om det är nödvändigt för att bevaka parternas rätt eller fördel.

På en parts begäran får myndigheten också i andra situationer än de som avses i 1 mom. ge parten tillfälle att muntligen framföra uppgifter som är nödvändiga för att ärendet skall kunna utredas.

33 §. Syn

En myndighet får förrätta syn om det behövs för att ett ärende skall kunna utredas. Den som är part

skall få tillfälle att närvara vid synen och att uttala sin åsikt om de omständigheter som kommer fram. När ärendets art kräver det skall till synen kallas också den myndighet som enligt lag skall utöva tillsyn över verksamheten i fråga eller vars sakkunskap behövs för att ärendet skall kunna avgöras. Syn skall förrättas utan att syneobjektet eller dess innehavare orsakar oskäligen olägenhet.

Vid syn skall upprättas protokoll av vilket myndighetens viktigaste iakttagelser och parternas anmärkningar skall framgå. Protokollet skall utan dröjsmål delges parten och andra som har kallats till förrättningen.

En syneförrättning är offentlig. En myndighet får begränsa allmänhetens tillträde till syneförrättningen, om det är påkallat med hänsyn till ärendets art eller karaktären av den verksamhet som är föremål för syn. Syn får inte förrättas i lokaler som omfattas av hemfritiden, om inte något annat bestäms särskilt i lag.

34 §. *Inspektion*

Om en myndighet enligt lag har rätt att utföra en inspektion skall myndigheten underrätta den part som direkt berörs av ärendet om tidpunkten då en inspektion som faller under myndighetens behörighet inleds, såvida syftet med inspektionen inte äventyras av en sådan underrättelse. Parten har rätt att närvara vid inspektionen och att framföra sin åsikt och ställa frågor om omständigheter som har samband med inspektionen. Under inspektionens gång skall parten om möjligt underrättas om inspektionens ändamål, hur den genomförs samt om fortsatta åtgärder. Inspektionen skall förrättas utan att inspektionsobjektet eller dess innehavare orsakar oskäligen olägenhet.

Den som förrättar inspektion skall utan dröjsmål avfatta en skriftlig inspektionsberättelse över inspektionen. Av inspektionsberättelsen skall inspektionens förlopp och inspektionsförrättarens viktigaste iakttagelser framgå. Inspektionsberättelsen skall delges en part som har rätt att närvara vid inspektionen.

35 §. *Muntlig bevisning*

Av särskilda skäl får i ett förvaltningsärende ett vittne höras under ed eller försäkran och en part under sanningsförsäkran. Parter som omedelbart berörs av beslutet i ärendet skall få tillfälle att vara närvarande då ett vittne eller en part hörs. Parter har rätt att ställa frågor till den som hörs samt att uttala sin åsikt om dennes berättelse.

Handräckning för användande av muntliga bevismedel lämnas av den förvaltningsdomstol vid vilken vittnet eller parten lämpligast kan höras.

I fråga om vittnesjäv samt ett vittnes och en parts rätt att vägra vittna gäller förvaltningsprocesslagen.

36 §. *Möjligheter till inflytande*

Om avgörandet i ett ärende kan ha en betydande inverkan på andras än parternas livsmiljö, arbete eller övriga förhållanden, skall myndigheten ge dessa personer möjlighet att få uppgifter om utgångspunkterna och målen för behandlingen av ärendet samt att uttala sin åsikt om ärendet.

Information om att ärendet har inletts och om möjligheten till inflytande skall lämnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till ärendets betydelse och omfattning.

Information om att ärendet har inletts behöver dock inte lämnas, om det äventyrar syftet med avgörandet, medför annan betydande olägenhet eller är uppenbart onödigt.

37 §. *Anteckning av uppgifter*

Uppgifter om muntligen framförda yrkanden och utredningar som kan inverka på avgörandet i ett ärende skall antecknas eller registreras på något annat sätt. Detsamma gäller uppgifter som har inhämtats ur ett register för personuppgifter som avses i landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen eller motsvarande personuppgiftslagstiftning.

7 kap. Avgörande av ärenden

38 §. *Beslutets form*

Ett förvaltningsbeslut skall vara skriftligt.

Ett beslut får vara muntligt, om det är nödvändigt på grund av att ärendet är brådskande.

Ett muntligt beslut skall utan dröjsmål också lämnas i skriftlig form tillsammans med en rättelse- eller besväransvisning. Tidsfristen för sökande av rättelse eller ändring börjar löpa från det att det skriftliga beslutet delgavs, enligt vad som föreskrivs särskilt.

39 §. *Beslutets innehåll*

Av ett skriftligt beslut skall tydligt framgå

- 1) den myndighet som har fattat beslutet samt tidpunkten för beslutet,
- 2) de parter som beslutet direkt gäller,
- 3) motiveringen för beslutet och en specificerad uppgift om vad en part är berättigad eller förpliktad till eller hur ärendet annars har avgjorts samt
- 4) namn och kontaktuppgifter för den person av vilken en part vid behov kan begära ytterligare uppgifter om beslutet.

När ett muntligt beslut fattas skall parten meddelas hur ärendet har avgjorts och få en redogörelse för motiveringen för beslutet.

40 §. *Motivering av beslut*

Ett beslut skall motiveras. I motiveringen skall det anges vilka omständigheter och utredningar som har inverkat på avgörandet och vilka bestämmelser som har tillämpats.

Motiveringen för ett beslut får utelämnas, helt eller delvis, om

- 1) ett viktigt allmänt eller enskilt intresse förutsätter att beslutet meddelas omedelbart,
- 2) beslutet gäller val som förrättas av ett kollegialt organ,
- 3) beslutet gäller antagande till frivillig utbildning eller beviljande av en sådan förmån som grundar sig på en bedömning av sökandens egenskaper,
- 4) ett yrkande som inte gäller någon annan part godkänns genom beslutet och ingen annan har rätt att söka ändring i beslutet eller

C 1 Förvaltningslag (2008:9)

5) motivering av någon annan särskild orsak är uppenbart onödig.

I de situationer som avses i 2 mom. skall motivering dock lämnas, om beslutet innebär en väsentlig ändring av vedertagen praxis.

Har motiveringen utelämnats bör myndigheten på begäran av part om möjligt upplysa honom eller henne om dem i efterhand.

41 §. Anvisning om rättelseyrkande

Om en part skall yrka på rättelse av ett beslut genom ett särskilt föreskrivet rättelseförfarande innan besvär över beslutet kan anföras, skall anvisningar om användning av ett sådant rättelseyrkande lämnas samtidigt som beslutet meddelas.

Anvisningar om användning av rättelseyrkande skall lämnas också då det finns särskilda bestämmelser om hur ett förvaltningsbeslut förs till en myndighet för att behandlas som något annat än ett fullföljdsärende.

Beträffande innehållet i en anvisning om rättelseyrkande gäller i tillämpliga delar vad som i 42 och 44 §§ bestäms om besvärсанvisning.

42 §. Besvärсанvisning

Besvärсанvisning skall fogas till ett beslut som får överklagas genom besvär. I besvärсанvisningen skall nämnas

- 1) besvärsmyndigheten,
 - 2) den myndighet som skall tillställas besvärsskriften samt
 - 3) besvärstiden och från vilken tidpunkt den räknas.
- I besvärсанvisningen skall det redogöras för de krav som ställs på innehållet i och bilagorna till besvärsskriften samt på frambefordrandet av besvären.

43 §. Upplysning om besvärsförbud och oöverklagbarhet

Är det enligt en särskild bestämmelse förbjudet att anföras besvär eller är beslutet inte överklagbart, skall den bestämmelse som ligger till grund för detta anges i beslutet.

44 §. Rättelse av besvärсанvisning

Har besvärсанvisning inte lämnats eller har det i ett beslut felaktigt angetts att det inte får överklagas genom besvär, skall myndigheten ge en ny lagenlig besvärсанvisning.

Är en besvärсанvisning felaktig skall myndigheten ge en ny besvärсанvisning, om detta begärs inom den i besvärсанvisningen nämnda besvärstiden eller, om det har angetts en för kort besvärstid i besvärshänvisningen, inom den föreskrivna besvärstiden.

Besvärstiden börjar löpa från den tidpunkt då den nya besvärсанvisningen har delgetts.

8 kap. Rättelse av fel i beslut

45 §. Rättelse av sakfel

Om ett beslut grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller om det har skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades, får myndigheten undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt.

Ett beslut får rättas till en parts fördel eller nackdel. Rättelse av ett beslut till en parts nackdel förutsätter att parten samtycker till att beslutet rättas. Partens samtycke behövs dock inte, om felet är uppenbart och det har förorsakats av partens förfarande.

46 §. Rättelse av skrivfel

En myndighet skall rätta uppenbara skriv- eller räknepfel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut.

Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part och felet inte har förorsakats av partens förfarande.

47 §. Inledande och behandling av rättelseärenden

En myndighet behandlar ett rättelseärende på eget initiativ eller på en parts begäran. Initiativet skall tas eller begäran om rättelse av ett fel framställas inom fem år från det att beslutet fattades.

För att ett sakfel skall kunna rättas krävs det att ärendet behandlas på nytt och att det fattas ett nytt beslut i ärendet. Ett skrivfel rättas genom att den expedition som innehåller felet ersätts med en rättad. Innan ett skrivfel rättas skall en part få tillfälle att bli hörd, om det inte är onödigt.

Angående rättelse av ett sak- eller skrivfel skall anteckning göras i det ursprungliga beslutets arkivexemplar eller i myndighetens informationssystem. En part skall få en rättad eller ny expedition utan avgift.

48 §. Kompletterande bestämmelser

När en myndighet handlägger en rättelse av ett sak- eller skrivfel får den förbjuda verkställigheten av beslutet tills vidare eller bestämma att den skall avbrytas.

Om ett yrkande på rättelse har begärts eller ändring har sökts i ett beslut i vilket ett sak- eller skrivfel skall rättas eller om ett särskilt föreskrivet förfarande har inletts beträffande beslutet, skall den myndighet hos vilken rättelse eller ändring har sökts eller där förfarandet har inletts underrättas om att ärendet som gäller rättelse av fel har tagits upp till behandling och tillställas beslutet i ärendet. Behandlingen av ett rättelseärende påverkar inte besvärstiden eller någon annan frist.

Ett beslut genom vilket en myndighet har avslagit ett yrkande om rättelse av fel enligt 45 och 46 §§ får inte överklagas genom besvär.

9 kap. Allmänna bestämmelser om delgivning

49 §. Delgivningsskyldighet

Ett beslut som en myndighet har fattat skall av myndigheten utan dröjsmål delges en part och andra kända som har rätt att söka rättelse i det eller att överklaga det genom besvär. Myndigheten skall delge också ett sådant beslut som inte får överklagas.

Myndigheten skall under behandlingen av ett ärende sköta delgivningen av meddelanden, kallelser eller andra handlingar som inverkar på behandlingen av ärendet.

En handling delges i original eller kopia. Har det till en handling som skall delges fogats handlingar som tillkommit vid ärendets behandling och som inte kan överlämnas till mottagaren, skall myndigheten ge

mottagaren tillfälle att ta del av dem hos myndigheten. Vid delgivningen skall det meddelas var och hur länge handlingarna är tillgängliga.

50 §. Delgivningssätten

Delgivning verkställs som vanlig eller bevislig delgivning eller, om den inte kan verkställas på nämnt sätt, såsom offentlig delgivning. Delgivning får även verkställas elektroniskt.

Offentlig delgivning får användas också när en handling skall delges över trettio personer som är kända eller när personernas antal är okänt.

51 §. Delgivning med privatpersoner

Delgivning med en privatperson skall ske med personen själv eller med hans eller hennes lagliga företrädare. Om både delgivningens mottagare och dennes företrädare har rätt att föra talan i ärendet, skall delgivning ske med vardera särskilt.

I ett ärende som angår två eller flera parter gemensamt skall delgivningen ske med den kontaktperson som har angivits i den gemensamma skrivelsen. Har en kontaktperson inte angivits sker delgivningen med den första undertecknaren av handlingen. Mottagaren skall underrätta övriga undertecknare om delgivningen.

Delgivning sker med en person som en part har befullmäktigat, om den befullmäktigades rätt att ta emot delgivningar inte har begränsats särskilt eller delgivningen inte skall ske med parten personligen. Den befullmäktigade skall underrätta om en delgivning som har skett med huvudmannen.

52 §. Delgivning med sammanslutningar, stiftelser, dödsbon och konkursbon

Vanlig delgivning med en sammanslutning eller en stiftelse skall ske under den adress som sammanslutningen eller stiftelsen har angett. Bevislig delgivning med en sammanslutning eller en stiftelse skall riktas till en person som har rätt att ta emot delgivningar på dess vägnar.

Delgivning med ett dödsbo skall riktas till den bodelägare som har hand om boet eller till boförvaltaren. Om dödsboet förvaltas gemensamt av flera dödsbodelägare, får delgivningen riktas till en av dem. Bodelägaren skall underrätta de övriga bodelägarna om delgivningen.

Delgivning med ett konkursbo skall riktas till boförvaltaren.

53 §. Delgivning med myndigheter

Delgivning sker med den myndighet som för talan i ärendet. Om det är oklart vilken myndighet som för landskapets talan, sker delgivningen med landskapsregeringen.

Bevislig delgivning med en kommun skall riktas till kommunen.

Beträffande delgivning med en enskild som sköter en offentlig förvaltningsuppgift gäller vad som ovan föreskrivs om delgivning i 51 och 52 §§.

10 kap. Förfarandet vid delgivning

54 §. Vanlig delgivning

Vanlig delgivning sker per post genom brev till mottagaren.

Mottagaren anses ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas. Ett ärende anses dock ha kommit till en myndighets kännedom den dag brevet anlände.

55 §. Bevislig delgivning

En delgivning skall verkställas per post mot mottagningsbevis, om den gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att beslutet delgavs. Mottagningsbevis får användas också i de fall där det av andra skäl är nödvändigt för att trygga en parts rättigheter. Av mottagningsbeviset skall framgå vem som har verkställt delgivningen, mottagaren och tidpunkten för delgivningen.

En handling får också överlämnas till delgivningens mottagare eller dennes företrädare. Över delgivningen skall det då sättas upp ett skriftligt bevis av vilket den som har verkställt delgivningen, mottagaren och tidpunkten för delgivningen skall framgå.

Om en myndighet anser att det finns skäl till det, får delgivning verkställas som stämningsdelgivning. Beträffande stämningsdelgivning gäller i tillämpliga delar vad som i 11 kap. rättegångsbalken föreskrivs om detta. Stämningsdelgivning får också verkställas av en tjänsteman som är anställd hos en landskapsmyndighet eller kommunal myndighet och som enligt särskilt förordnande har rätt att verkställa stämningsdelgivningar i ärenden som hör till myndighetens verksamhetsområde. Beträffande jäv för den som verkställer stämningsdelgivning gäller vad som i denna lag föreskrivs om jäv.

56 §. Mellanhandsdelgivning

Om mottagaren av en bevislig delgivning eller dennes företrädare inte nås, får en handling överlämnas i ett slutet kuvert mot samtycke

1) till en person som bor i samma hushåll som mottagaren och har fyllt femton år,

2) till mottagarens arbetsgivare eller arbetsgivarens företrädare,

3) om mottagaren idkar näring i ett fast verksamhetsställe, till en person som är anställd hos detta företag eller

4) till en tjänsteman som är anställd hos den sammanslutning eller stiftelse som är mottagare.

Över mellanhandsdelgivning skall det sättas upp ett skriftligt bevis av vilket framgår vem som har verkställt delgivningen och till vem handlingen har överlämnats samt tidpunkten för delgivningen. En kopia av delgivningsbeviset skall utan dröjsmål sändas till delgivningens mottagare.

En mellanhandsdelgivning anses ha skett den tredje dagen efter den dag som framgår av delgivningsbeviset. Mellanhandsdelgivning får inte verkställas, om handlingen inte kan antas komma mottagaren till handa inom skäligen tid.

57 §. Offentlig delgivning

Vid offentlig delgivning hålls en handling en viss tid framlagd för mottagaren hos myndigheten.

C 2 LL (2008:10) om ... viteslagen

Ett meddelande om att handlingen finns framlagd skall sättas upp på myndighetens anslagstavla eller publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet. Av meddelandet skall det framgå vad saken gäller, datum för när meddelandet anslags samt var och till vilken tidpunkt handlingen finns framlagd. Om ärendet som meddelandet gäller är beroende av en viss fatalitetid skall även denna tid anges i meddelandet.

Om ett meddelande som satts upp på en anslagstavla upplyser om en viss tid inom vilken något skall ske, får det avlägsnas först när tiden gått ut. Myndighetens anslagstavla skall vara placerad så att allmänheten har tillgång till den även utom tjänstetid.

I meddelandet skall det anges att delgivningen anses ha skett den sjunde dagen efter det att meddelandet sattes upp på myndighetens anslagstavla eller publicerades i en lokal tidning.

Meddelandet jämte handlingarna i ärendet skall dessutom i mån av möjlighet från dagen för anslaget eller publiceringen och under viss tid finnas tillgängliga för var och en på myndighetens webbplats.

58 §. Elektronisk delgivning

Ett beslut från vars delgivning en besvärstid börjar löpa eller som för att träda i kraft skall delges en part får med partens samtycke delges också genom ett elektroniskt dokument, dock inte per telefax eller på därmed jämförbart sätt. Detsamma gäller andra beslut och handlingar som enligt särskilda bestämmelser skall delges bevisligen. Myndigheten skall i dessa fall meddela att parten eller dennes företrädare kan hämta beslutet från en av myndigheten anvisad server, databas eller någon annan fil.

Parten eller dennes företrädare skall identifiera sig när beslutshandlingen hämtas. För identifieringen krävs en identifieringsteknik som myndigheten har godkänt som datatekniskt tillförlitlig och bevislig.

Ett beslut anses ha delgivits när handlingen har hämtats från den länk som myndigheten anvisat enligt 1 mom. Om beslutet inte har hämtats inom sju dagar efter myndighetens meddelande, skall en ny delgivning ske med något annat i lag föreskrivet delgivningssätt.

59 §. Delgivning till utlandet

Delgivning till utlandet verkställs enligt denna lag eller enligt lagstiftningen i den främmande staten, om inte något annat följer av internationella avtal och förpliktelser som är bindande för landskapet.

Om en delgivning som är avsedd för utlandet inte kan verkställas, skall handlingen delges i landskapet genom offentlig delgivning.

11 kap. Särskilda bestämmelser

60 §. Skadeståndsansvar vid försummelse att vidarebefordra delgivning

Den som är underrättelseskyldig enligt 51 § 2 mom. eller 52 § 2 mom. samt den som enligt 56 § 1 mom. tar emot en mellanhandsdelgivning är skyldig att ersätta en skada som uppstår på grund av att underrättelsen försummas eller av att handlingen inte överlämnas

eller av att den försenas, i den mån det prövas vara skäligt med hänsyn till försummelsens art och övriga omständigheter.

Till den handling som skall delges skall myndigheten föga ett meddelande om skyldigheten att vidarebefordra handlingen eller om underrättelseskyldigheten samt om det skadeståndsansvar som är förbundet med åsidosättande av skyldigheten.

61 §. Brott mot tystnadsplikten för ombud och biträden

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 10 § i denna lag döms enligt 38 kap. 1 eller 2 §§ i strafflagen (FFS 39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs i något annat lagrum.

Se St 101 FL I

62 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2008.

63 §. Övergångsbestämmelse

På förvaltningsärenden som har inletts före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. På ärenden som har återförvisats för ny behandling tillämpas dock bestämmelserna i denna lag. Denna lag tillämpas på förvaltningsavtal som ingås efter lagens ikraftträdande.

C 2 Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen

1 §. Lagens tillämpningsområde

Viteslagen (FFS 1113/1990) skall med i denna lag angivna avvikelser tillämpas på landskapets myndigheter samt kommunala myndigheter och andra myndigheter till den del de handhar uppgifter inom landskapsförvaltningen eller den kommunala självstyrelseförvaltningen.

Ändringar av viteslagen skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna lag.

Se AF 102 FL II

2 §. Tillämpning av hänvisningar i viteslagen

Hänvisas i viteslagen till bestämmelser i rikslagsstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Kostnader för tvångsutförande

Kostnaderna för tvångsutförande som enligt 17 § i viteslagen skall betalas i förskott av statens medel skall i landskapet betalas av landskapets medel.

4 §. Ändringssökande

I beslut som har fattats med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § i självstyrelselagen, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

5 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2008.

Lagen tillämpas på vite, hot om tvångsutförande och hot om avbrytande som förelägs efter ikraftträdandet.

C 3 Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att säkerställa att människor skyddas mot att deras personuppgifter används på ett kränkande sätt genom en myndighets behandling av personuppgifter samt att främja en god informationshantering inom myndigheterna.

Lagen tillämpas på sådan myndighetsbehandling av personuppgifter som helt eller delvis är automatiserad. Lagen gäller även för annan behandling av personuppgifter vid myndighet, om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i ett register med personuppgifter eller en del av ett sådant. På sådan myndighetsbehandling av personuppgifter som enligt 27 § självstyrelselagen för Åland hör till rikets lagstiftningsbehörighet tillämpas rikslagstiftningen.

Om det i en annan lag finns bestämmelser som avviker från denna lag, skall de bestämmelserna gälla.

Denna lag tillämpas inte på Ålands polismyndighets personregister.

2 §. Definitioner

I denna lag avses med:

1) **personuppgifter** all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet,

2) **behandling av personuppgifter (behandling)** varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, till exempel insamling, registrering, organiserings, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring,

3) **register med personuppgifter (register)** varje strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga enligt särskilda kriterier, oavsett om samlingen är centraliserad, decentraliserad eller spridd på grundval av funktionella eller geografiska förhållanden,

4) **registeransvarig** den myndighet som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter,

5) **registerbiträde** den som behandlar personuppgifter för den registeransvariges räkning,

6) **den registrerade** den som en personuppgift avser,

7) **tredje man** någon annan än den registrerade, den registeransvarige, registerbiträdet och sådana personer som under den registeransvariges eller registerbiträdets direkta ansvar har befogenhet att behandla personuppgifter,

8) **mottagare** den till vilken personuppgifter lämnas ut. Myndigheter som kan komma att motta upp-

gifter inom ramen för ett särskilt uppdrag skall dock inte betraktas som mottagare,

9) **samtycke** varje slag av frivillig, särskild och på information baserad viljeytring genom vilken den registrerade godtar behandling av personuppgifter som rör honom eller henne samt med

10) **myndighet** landskapets myndigheter, kommunala myndigheter, till Ålands lagting ansluten förvaltning samt landskapets affärsverk. Vad om myndighet föreskrivs gäller även offentligt rättsliga sammanträden, representantskap, utskott, kommittéer, kommissioner, delegationer, nämnder samt andra därmed jämförbara organ som med stöd av lag eller beslut fattat av en i första meningen denna punkt avsedd myndighet tillsatts för att utföra en uppgift. Utskott, kommittéer och andra organ, som inte tilldelats beslutanderätt i förvaltningsärenden, anses utgöra en del av den myndighet som tillsatt dem. Vad om myndighet föreskrivs gäller även juridiska och fysiska personer som utövar offentlig makt och som med stöd av landskapslag utför ett offentligt uppdrag.

2 kap. Allmänna bestämmelser för behandlingen av personuppgifter

3 §. Grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter

Den registeransvarige skall se till att

1) personuppgifter behandlas på ett korrekt sätt och bara om det är lagligt,

2) personuppgifter alltid behandlas i enlighet med god informationshantering, så att skyddet av den registrerades privatliv och andra grundläggande fri- och rättigheter som tryggar den personliga integriteten inte begränsas utan en i lag angiven grund,

3) personuppgifter samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål,

4) personuppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in,

5) de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen,

6) inte fler personuppgifter än nödvändigt behandlas med hänsyn till ändamålen med behandlingen,

7) de personuppgifter som behandlas är riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella,

8) alla rimliga åtgärder vidtas för att rätta, utplåna, blockera eller komplettera sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen och

9) personuppgifter inte bevaras under en längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Senare behandling av personuppgifter för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål skall med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. 4 punkten inte anses oförenligt med de ändamål för vilka uppgifterna samlades in. Personuppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål under längre tid än som föreskrivs i 1 mom. 9 punkten. Upp-

C 3 LL (2007:88) om behandling av personuppgifter

gifterna får dock i sistnämnda fall inte bevaras under en längre tid än vad som behövs för dessa ändamål i enlighet med vad som föreskrivs i lag.

4 §. Villkor för behandling av personuppgifter

Personuppgifter får behandlas bara om den registrerade har lämnat sitt otvetydiga samtycke till behandlingen eller om behandlingen är nödvändig för att

1) ett avtal med den registrerade skall kunna fullgöras eller åtgärder som den registrerade begärt skall kunna vidtas innan ett avtal träffas,

2) den registeransvarige skall kunna fullgöra en rättsskyldighet när behandlingen regleras i lag,

3) vitala intressen för den registrerade skall kunna skyddas eller

4) utföra en arbetsuppgift då den registrerade på grund av ett kund- eller tjänstgöringsförhållande, ett medlemskap eller annan därmed jämförbart förhållande har en saklig anknytning till den registeransvariges verksamhet.

Med tillsynsmyndighetens tillstånd får personuppgifter dessutom för viss tid eller tillsvidare behandlas om behandlingen är nödvändig för att

1) en arbetsuppgift av allmänt intresse skall kunna utföras,

2) den registeransvarige eller en tredje man till vilken personuppgifter lämnas ut skall kunna utföra en arbetsuppgift i samband med utövandet av offentlig makt eller

3) genomdriva ett berättigat intresse hos den registeransvarige eller en tredje man till vilken personuppgifterna lämnas ut, under förutsättning att en sådan behandling av uppgifter inte äventyrar någons integritetsskydd eller rättigheter.

Till tillstånd enligt 2 mom. skall fogas föreskrifter som behövs för att skydda den registrerades personliga integritet.

Om rätt att ta del av personuppgifter i myndigheters personregister gäller vad som föreskrivs i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

Se C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

5 §. Registerbeskrivning

Den som är registeransvarig skall upprätta en registerbeskrivning över register med personuppgifter.

Registerbeskrivningen skall innehålla

1) den registeransvariges namn, adress, telefonnummer och kontaktperson,

2) en uppgift om registerbiträde om sådant finns,

3) ändamålet med behandlingen av personuppgifter,

4) en beskrivning av den eller de kategorier av registrerade som berörs av behandlingen,

5) en beskrivning av de uppgifter eller kategorier av uppgifter som skall behandlas om de registrerade,

6) en beskrivning om varifrån uppgifterna hämtas,

7) en upplysning om vart uppgifterna i regel lämnas ut och huruvida uppgifter lämnas till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt

8) en allmän beskrivning av de åtgärder som har vidtagits för att trygga säkerheten i behandlingen.

Den registeransvarige skall hålla registerbeskrivningen allmänt tillgänglig. Om det för den allmänna ordningen och säkerheten, för tillsynsuppgifter som hänför sig till beskattningen och den offentliga ekonomin eller för förebyggande och utredande av brott är nödvändigt kan undantag göras från denna skyldighet.

6 §. Den registrerades rätt att motsätta sig behandling av personuppgifter i vissa situationer

Personuppgifter som gäller den registrerade själv får inte behandlas för ändamål som rör direkt marknadsföring samt marknads- och opinionsundersökningar, om den registrerade hos den registeransvarige skriftligen har anmält att han eller hon motsätter sig sådan behandling.

3 kap. Känsliga personuppgifter**7 §. Förbud mot behandling av känsliga personuppgifter**

Det är förbjudet att behandla personuppgifter som avslöjar

1) etnisk tillhörighet,

2) politiska åsikter,

3) religiös eller filosofisk övertygelse,

4) en brottslig gärning eller ett straff eller någon annan påföljd för ett brott eller

5) medlemskap i fackförening

samt uppgifter som rör

6) hälsa eller sexualliv eller

7) någons behov av socialvård eller de socialvårdstjänster, stödåtgärder och andra förmåner inom socialvården som någon beviljats.

Uppgifter av den art som anges i 1 mom. betecknas i denna lag som känsliga personuppgifter.

8 §. Undantag från förbudet att behandla känsliga personuppgifter

Det är trots förbudet i 7 § tillåtet att behandla känsliga personuppgifter om behandlingen uppfyller något av villkoren i 4 § och

1) den registrerade har lämnat sitt uttryckliga samtycke till behandlingen eller på ett tydligt sätt offentliggjort uppgifterna,

2) behandlingen av sådana uppgifter är reglerad i lag,

3) behandlingen gäller medlemskap i fackförbund och behandlingen är nödvändig för att den registeransvarige skall kunna fullgöra sina skyldigheter eller utöva sina rättigheter inom arbetsrätten,

4) behandlingen är nödvändig för att den registrerade eller någon annans vitala intressen skall kunna skyddas, om den registrerade är förhindrad att lämna sitt samtycke,

5) behandlingen är nödvändig för att rättsliga anspråk skall kunna fastställas, göras gällande eller försvaras,

6) behandlingen är nödvändig för förebyggande hälso- och sjukvård, medicinska diagnoser, vård eller behandling eller administration av hälso- och sjukvård eller uppgifterna behandlas av en person som är yrkesmässigt verksam inom hälso- och sjukvården och har tystnadsplikt,

7) behandlingen gäller den registrerades behov av socialvård eller de socialvårdstjänster, stödåtgärder eller andra förmåner inom socialvården som beviljats den registrerade eller andra uppgifter som är nödvändiga för vården av den registrerade eller

8) behandlingen är nödvändig för historiska eller vetenskapliga forskningsändamål samt statistikändamål och samhällsintresset av behandlingen klart väger över den risk för otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet som behandlingen kan innebära.

Känsliga personuppgifter skall utplånas ur registret när det inte längre anses motiverat enligt 1 mom. att fortsätta behandlingen. Grunden och behovet av behandling skall bedömas minst vart femte år, om inte något annat följer av lag eller ett tillstånd av tillsynsmyndigheten enligt 9 §.

9 §. Viktigt allmänt intresse

Tillsynsmyndigheten kan bevilja tillstånd för viss tid eller tills vidare för ytterligare undantag från förbudet i 7 §, om det behövs med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse. Till tillståndet skall fogas föreskrifter som behövs för att skydda den registrerades personliga integritet.

10 §. Behandling av personbeteckning

Uppgifter om personbeteckning får behandlas om den registrerade lämnat sitt samtycke eller när behandlingen är reglerad i lag.

En personbeteckning får dessutom behandlas om det är nödvändigt för att göra en säker identifiering av den registrerade

- 1) för att utföra en i lag angiven uppgift,
- 2) för att uppfylla den registrerades eller den registeransvariges rättigheter eller skyldigheter eller
- 3) för historisk eller vetenskaplig forskning eller statistikföring.

En personbeteckning får behandlas vid kreditgivning, i uthyrnings- och utlåningsverksamhet, inom hälso- och sjukvården, inom socialvården och inom annan verksamhet för att tillförsäkra social trygghet samt i ärenden som gäller anställningsförhållanden och förmåner som har samband med dessa.

Utöver vad som i 1-3 mom. föreskrivs om behandling av personbeteckning får en personbeteckning lämnas ut för sådan automatiserad databehandling som sker för uppdatering av adressuppgifter eller i syfte att undvika mångfaldig postning, om mottagaren redan har tillgång till personbeteckningen.

Den registeransvarige skall se till att personbeteckningen inte onödigt antecknas i handlingar som skrivs ut eller upprättas på basis av personregistret.

4 kap. Information till den registrerade

11 §. Informationsplikt när uppgifter samlas in från den registrerade

Om uppgifter om en person samlas in från personen själv, skall den registeransvarige vid insamlingen lämna den registrerade information om

- 1) den registeransvariges och vid behov dennes ställföreträdarens identitet,

- 2) ändamålet med behandlingen av personuppgifterna,

- 3) vart uppgifter i regel lämnas ut och

- 4) de upplysningar som behövs för att den registrerade skall kunna ta till vara sina rättigheter i samband med behandlingen.

Information enligt 1 mom. behöver inte lämnas om sådant som den registrerade redan känner till eller om det inte är nödvändigt att informera med tanke på den allmänna ordningen och säkerheten, för en tillsynsuppgift som hänför sig till beskattningen och den offentliga ekonomin eller för att förebygga och utreda brott.

12 §. Informationsplikt när uppgifter samlas in från någon annan än den registrerade

Om uppgifter om en person samlas in från någon annan än den registrerade, skall den registeransvarige lämna den registrerade sådan information som nämns i 11 § 1 mom. när uppgifterna registreras. Är uppgifterna avsedda att lämnas ut till tredje man, behöver informationen inte ges förrän uppgifterna lämnas ut för första gången.

Information enligt 1 mom. behöver inte lämnas om sådant som den registrerade redan känner till eller om det inte är nödvändigt att informera med tanke på den allmänna ordningen och säkerheten, för en tillsynsuppgift som hänför sig till beskattningen och den offentliga ekonomin, för att förebygga och utreda brott eller om det finns bestämmelser om registrering eller utlämning av personuppgifterna i lag.

Information behöver inte heller lämnas enligt 1 mom., om detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats. Om uppgifterna används för att vidta åtgärder som rör den registrerade, skall dock information lämnas senast i samband med att så sker.

13 §. Rätt till information

Var och en har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att på ansökan få information från den registeransvarige om personuppgifter som rör honom eller henne behandlas i ett register eller inte. Behandlas sådana uppgifter i ett register skall information lämnas i begriplig form om

- 1) vilka uppgifter om den sökande som behandlas,
- 2) varifrån dessa uppgifter har hämtats,
- 3) ändamålen med behandlingen,
- 4) till vilka kategorier av mottagare som uppgifterna lämnas ut och

- 5) i fråga om automatiserade beslut enligt 17 § vad som styrkt den automatiserade behandling som lett fram till ett beslut.

Om informationen enligt 1 mom. lämnas en gång per kalenderår skall den vara gratis. Om information lämnas mer än en gång per kalenderår får den registeransvarige uppbära en skälig ersättning för informationen. Ersättningen får dock inte överstiga de faktiska kostnaderna för åtgärden.

14 §. Ansökan om information

En ansökan om information enligt 13 § kan göras skriftligen eller muntligen. Skriftlig ansökan skall

C 3 LL (2007:88) om behandling av personuppgifter

vara undertecknad av den sökande själv och tillställas den registeransvarige. Muntlig ansökan skall göras vid ett personligt besök hos den registeransvarige.

Den registeransvarige skall utan onödigt dröjsmål ge sökanden rätt att ta del av den information som avses i 13 § eller på begäran lämna informationen skriftligen. Om det finns särskilda skäl för det, får informationen dock lämnas senast tre månader efter det att ansökan gjordes.

Om den registeransvarige vägrar lämna information enligt 13 §, skall sökanden erhålla ett skriftligt intyg om detta. I intyget skall även nämnas orsaken till att insynen förvägrats. Har den registeransvarige inte givit ett skriftligt svar tre månader efter det att ansökan gjordes, jämställs detta med en vägran att lämna ut information. Den registrerade kan, om han eller hon förvägras rätt till information, begära att tillsynsmyndigheten prövar ärendet. Om tillsynsmyndigheten beslutar att den registrerades rätt till insyn skall tillgodoses, kan beslutet förenas med vite.

En ansökan om insyn i ett register som förs av en hälso- och sjukvårdsmyndighet och som innehåller personuppgifter om hälsotillstånd eller sjukdom skall riktas till en läkare eller annan hälso- och sjukvårdsutbildad person vid myndigheten, som även ser till att uppgifter om anteckningarna i registret lämnas till den sökande.

15 §. Begränsningar i fråga om rätten till information

Den information som avses i 13 § får inte lämnas ut till den registrerade

1) om informationen kan skada den allmänna ordningen och säkerheten eller försvåra förebyggande eller utredning av brott,

2) om informationen kan medföra allvarlig fara för den registrerades hälsa eller vård eller för någon annans rättigheter,

3) om de personuppgifter som ingår i registret används uteslutande för historisk eller vetenskaplig forskning eller statistikföring eller

4) om de personuppgifter som ingår i registret används för tillsyns- och kontrolluppgifter och underlåtelsen att lämna information är nödvändig för att trygga ett viktigt ekonomiskt eller finansiellt intresse för landskapet eller Europeiska unionen.

Om endast en del av de uppgifter som gäller den registrerade är sådana att de enligt 1 mom. inte omfattas av rätten till information, har den registrerade rätt att få veta vilka övriga uppgifter som registrerats om honom eller henne.

16 §. Rättelse

Den registeransvarige är skyldig att på begäran av den registrerade utan onödigt dröjsmål rätta, utplåna, blockera eller komplettera sådana personuppgifter som ingår i ett personregister och som med hänsyn till ändamålen med behandlingen är oriktiga, onödiga, bristfälliga eller föråldrade.

Om den registeransvarige inte godkänner den registrerades begäran om rättelse, skall den registrerade erhålla ett skriftligt intyg om detta. I intyget skall även

nämnas orsaken till att begäran inte godkänts. Den registrerade kan, om han eller hon inte får en rättelse utförd av den registeransvarige, begära att tillsynsmyndigheten prövar ärendet. Om tillsynsmyndigheten beslutar att en uppgift skall rättas, kan beslutet förenas med vite.

Den registeransvarige skall underrätta tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut om åtgärden enligt 1 mom., om den registrerade begär det. Någon sådan underrättelse behöver dock inte lämnas, om detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

17 §. Automatiserade beslut

Ett beslut som har rättsliga följder för den registrerade eller annars har märkbara verkningar för honom eller henne och som grundas enbart på automatiserad behandling av sådana personuppgifter som är avsedda att bedöma egenskaper hos personen får fattas endast

1) om det sker som ett led i ingåendet eller fullgörandet av ett avtal, förutsatt att den registrerades begäran om ingående eller fullgörande av avtalet uppfylls genom beslutet eller att det vidtas lämpliga åtgärder för att skydda hans eller hennes berättigade intressen eller

2) om förfarandet regleras i lag.

I 13 och 14 §§ finns bestämmelser om rätten för den registrerade att få information från den registeransvarige om vad som har styrts den automatiserade behandling som lett fram till beslutet.

5 kap. Säkerhet och sekretess vid behandling

18 §. Säkerhet vid behandling

Den registeransvarige skall vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Uppgifterna skall skyddas från att de förstörs genom olyckshändelse eller genom otillåtna handlingar eller förlust genom olyckshändelse samt mot ändringar, otillåtet utlämnande av eller otillåten tillgång till uppgifterna eller mot annan otillåten behandling.

Åtgärderna enligt 1 mom. skall åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av

1) de tekniska möjligheter som finns,

2) vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna,

3) de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna,

4) arten av de uppgifter som skall skyddas och

5) vilken betydelse behandlingen av uppgifterna har med avseende på integritetsskyddet.

När den registeransvarige anlitar ett registerbiträde, skall den registeransvarige försäkra sig om att registerbiträdet kan genomföra de tekniska säkerhetsåtgärder och de organisatoriska åtgärder som måste vidtas. Den registeransvarige skall även se till att registerbiträdet vidtar åtgärderna.

19 §. Personer som behandlar personuppgifter

Ett registerbiträde och den eller de personer som arbetar under biträdets eller den registeransvariges ledning får behandla personuppgifter bara i enlighet med instruktioner från den registeransvarige.

Det skall finnas ett skriftligt avtal om registerbiträdets behandling av personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning. I avtalet skall det särskilt föreskrivas att registerbiträdet får behandla personuppgifterna bara i enlighet med instruktioner från den registeransvarige och att registerbiträdet är skyldigt att vidta de åtgärder som avses i 18 § 1 och 2 mom.

20 §. Tystnadsplikt

Den som vid behandling av personuppgifter har fått kännedom om en enskild persons egenskaper, personliga förhållanden eller ekonomiska ställning får inte utan samtycke av den som saken gäller för tredje man röja dessa uppgifter eller utnyttja dem till egen eller annans fördel.

Oavsett vad som föreskrivs i 1 mom. får upplysningar lämnas till tillsynsmyndigheten för utförande av uppgifter enligt denna lag, till åklagar- och polismyndigheter för utredande av brott och till en myndighet som behandlar en ändringsansökan i ett ärende enligt denna lag.

21 §. Säkerheten vid arkivering

Om säkerheten vid behandling av personuppgifter i register som överförs och förvaras i ett offentligt arkiv gäller vad som föreskrivs i arkivlagstiftningen.

Se C 5, Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland

6 kap. Anmälan till tillsynsmyndigheten

22 §. Anmälningsskyldighet

Den registeransvarige skall göra en anmälan till tillsynsmyndigheten innan en behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad genomförs i ett register. Anmälningsskyldigheten gäller även en serie av sådana behandlingar med samma eller liknande ändamål.

Om den registeransvarige tar i bruk ett system för automatiserade beslut enligt 17 § skall detta anmälas till tillsynsmyndigheten. Även om personuppgifter överförs till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall en anmälan göras till tillsynsmyndigheten, om uppgifterna överförs på de grunder som avses i 24 § 1 och 2 mom. eller 25 § 6 och 7 punkten och om överföringen inte har reglerats i lag. Om tillsynsmyndigheten efter att ha mottagit en anmälan om en överföring enligt 25 § 7 punkten anser att personuppgifterna kan översändas till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall tillsynsmyndigheten informera Europeiska gemenskapens kommission och medlemsstaterna om detta.

Anmälan skall vara skriftlig och undertecknad av den registeransvarige eller av en behörig företrädare för denne. Anmälan skall innehålla de uppgifter som enligt 5 § skall ingå i en registerbeskrivning. I fråga om anmälan som gäller personuppgifter som överförs till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall anmälan dessutom innehålla

fakta om vilka uppgifter som överförs och hur överföringen sker. Anmälan skall göras på särskilda blanketter som tillhandahålls av tillsynsmyndigheten. Vid ändring av något eller några av de i anmälan angivna förhållandena skall ändringen anmälas på motsvarande sätt.

Anmälan skall göras senast 30 dagar innan behandlingen av personuppgifter i ett register påbörjas. Tillsynsmyndigheten skall ge den registeransvarige en kvittering på att anmälan är mottagen.

Tillsynsmyndigheten skall föra ett register över de behandlingar av personuppgifter som anmälts till myndigheten enligt denna paragraf. Registren skall åtminstone innehålla den information som ingår i en registerbeskrivning enligt 5 §.

23 §. Undantag från anmälningsskyldigheten

En anmälan enligt 22 § 1 mom. behöver inte göras, om behandlingen av personuppgifter grundar sig på den registrerades otvetydiga samtycke eller på 4 § 1 mom. 1 – 3 punkten, på kund- eller tjänstgöringsförhållande eller medlemskap som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten eller på 4 § 2 mom., 8 § 1-7 punkten eller på 10 §.

Landskapsregeringen får dessutom genom landskapsförordning göra undantag från anmälningsskyldigheten enligt 1 mom. för sådana typer av behandlingar av personuppgifter där det är uppenbart att behandlingen inte kränker den registrerades integritetsskydd eller fri- och rättigheter.

7 kap. Överföring av personuppgifter till stater utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

24 §. Villkor

Personuppgifter får överföras till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om denna stat kan säkerställa en tillräcklig skyddsnivå.

Bedömningen av om skyddsnivån enligt 1 mom. är tillräcklig skall ske på grundval av alla de förhållanden som har samband med överföringen. Härvid skall särskilt beaktas uppgifternas art, behandlingens ändamål och varaktighet, ursprungslandet och det slutliga bestämmelselandet, de rättsregler och uppförandekodexar som gäller i landet i fråga samt de skyddsåtgärder som skall iakttas. Det skall även läggas vikt vid om staten tillrätt Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 36/1992).

Personuppgifter får överföras till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om och i den utsträckning Europeiska gemenskapernas kommission har konstaterat att staten har en tillräcklig nivå för skyddet av personuppgifter i enlighet med artikel 25.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, nedan kallat EG-direktivet. Det är förbjudet att överföra uppgifter till en stat som

C 3 LL (2007:88) om behandling av personuppgifter

inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som Europeiska gemenskapens kommission i enlighet med artikel 25.4 i EG-direktivet har konstaterat att inte uppfyller en tillräcklig nivå för skyddet av personuppgifter.

25 §. Undantag

Personuppgifter kan även överföras till stater som inte kan säkerställa en tillräcklig skyddsnivå enligt 24 §.

1) om den registrerade har lämnat sitt otvetydiga samtycke till överföringen,

2) om överföringen är nödvändig för att fullgöra ett avtal mellan den registrerade och den registeransvarige eller med hänsyn till åtgärder som den registrerade begärt att skall kunna vidtas innan ett avtal träffas,

3) om överföringen är nödvändig för att ingå eller fullgöra ett avtal mellan den registeransvarige och tredje man som är i den registrerades intresse,

4) om överföringen är nödvändig eller krävs enligt lag för att säkerställa ett viktigt allmänt intresse eller för att ett rättsligt anspråk skall kunna fastställas, göras gällande eller försvaras,

5) om överföringen är nödvändig för skydda den registrerades vitala intressen,

6) om överföringen görs från ett register som är tillgängligt antingen för allmänheten eller för var och en som kan styrka ett berättigat intresse, i den utsträckning som de i lagstiftningen angivna villkoren för offentlig tillgänglighet uppfylls i det enskilda fallet,

7) om överföringen regleras av ett avtal som ger tillräckliga garantier till skydd för de registrerades integritet och rättigheter och den Europeiska gemenskapens kommission inte enligt artikel 26.3 i EG-direktivet har konstaterat att skyddsnivån är otillräcklig eller

8) om överföringen regleras av ett avtal som innehåller sådana standardavtalsklausuler som har godkänts av den Europeiska gemenskapens kommission enligt artikel 26.4 i EG-direktivet.

8 kap. Tillsyn**26 §. Tillsynsmyndighet**

Den allmänna tillsynen över denna lag och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den utövas av Datainspektionen. Bestämmelser om Datainspektionen finns även i landskapslagen (2007:89) om Datainspektionen.

Se D 24, Landskapslag (2007:89) om Datainspektionen

27 §. Tillsynsmyndighetens befogenheter

Tillsynsmyndigheten har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för sin tillsyn på begäran få

1) tillgång till de personuppgifter som behandlas,

2) all den information som behövs för att övervaka att behandlingen av personuppgifter sker i enlighet med lag och

3) tillträde till sådana lokaler som har anknytning till behandlingen av personuppgifter.

Tillsynsmyndigheten har tillträde till lokaler som omfattas av hemfriden endast om det finns specificerade skäl att misstänka att brott har skett eller kommer

att ske mot bestämmelserna om behandling av personuppgifter. Vid en inspektion skall tillsynsmyndigheten se till att den registeransvarige förorsakas så ringa olägenhet och kostnader som möjligt.

Om tillsynsmyndigheten inte efter begäran får tillgång till de personuppgifter eller den information som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten kan tillsynsmyndigheten vid vite förelägga den uppgiftsskyldige att uppfylla skyldigheten.

28 §. Olaglig behandling av personuppgifter

Konstaterar tillsynsmyndigheten att personuppgifter behandlas eller kan komma att behandlas på ett olagligt sätt, skall myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse. Går det inte att få rättelse på något annat sätt eller är saken brådskande, får myndigheten förbjuda den registeransvarige att fortsätta att behandla personuppgifterna och, om behandlingen väsentligen äventyrar den registrerades integritetsskydd, besluta att verksamheten skall upphöra.

9 kap. Straffbestämmelser**29 §. Personregisterförseelse**

Den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet

1) försummar att iaktta vad som bestäms om angivna ändamål med behandlingen av personuppgifter i 3 § 1 mom. 3 punkten, registerbeskrivning i 5 §, den registrerades rätt att motsätta sig fortsatt behandling av personuppgifter i 6 §, lämnande av information till den registrerade i 4 kap., rättelse i 16 § eller om anmälningar till tillsynsmyndigheten enligt 6 kap.,

2) lämnar felaktig eller vilseledande information till tillsynsmyndigheten i ett ärende som gäller behandling av personuppgifter eller

3) bryter mot aktivitetskraven enligt 3 § 1 mom. 8 och 9 punkten och mot bestämmelserna om säkerhet vid behandling av personuppgifter enligt 18 §

och därmed äventyrar den registrerades integritet eller rättigheter skall för *personregisterförseelse* dömas till böter, om det inte i någon annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen.

30 §. Personregisterbrott

Den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet

1) behandlar personuppgifter i strid med bestämmelser om ändamålsbundenhet i 3 § 1 mom. 4 punkten, personuppgifternas aktualitet och riktighet i 3 § 1 mom. 7 punkten, villkoren för behandling av personuppgifter i 4 §, förbud mot fortsatt behandling av personuppgifter i 6 §, känsliga uppgifter i 7-9 §§ eller behandling av personbeteckning i 10 §,

2) hindrar eller försöker hindra den registrerade från att utöva sin rätt till information enligt 13 § genom att ge honom eller henne felaktig eller vilseledande information eller

3) för över personuppgifter till stater utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet i strid med 7 kap.

och därmed kränker den registrerades integritet eller åsamkar honom eller henne skada eller betydande men, skall för *personregisterbrott* dömas till böter el-

ler fängelse i högst ett år, om det inte i någon annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen.

31 §. *Brott mot tystnadsplikt*

Den som bryter mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 20 § skall för *brott mot tystnadsplikt enligt landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen* dömas till böter eller fängelse högst ett år, om inte strängare straff för gärningen bestäms i någon annan lag.

32 §. *Dataintrång*

I fråga om straff för *dataintrång* skall iakttas vad som bestäms i 38 kap. 8 § strafflagen (FFS 39/1889).

Se St 101 FL I

10 kap. Särskilda bestämmelser

33 §. *Besvär*

Beslut som tillsynsmyndigheten fattat enligt denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Tillsynsmyndigheten kan bestämma att ett beslut som fattats enligt denna lag skall iakttas trots eventuella besvär, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

34 §. *Skadestånd*

Den registeransvarige är skyldig att ersätta den skada som en behandling av personuppgifter i strid med denna lag har orsakat den registrerade eller annan person.

I fråga om skadeståndsskyldighet gäller i övrigt vad som bestäms i 2 kap. 2 och 3 §§, 3 kap. 4 och 6 §§ samt 4, 6 och 7 kap. skadeståndslagen (FFS 412/1974).

Se Ci 301 FL I

35 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2008.

Bestämmelsen i 34 § skall tillämpas på skador som har inträffat efter det att lagen trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

36 §. *Anhängiga ärenden*

Ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft behandlas enligt de bestämmelser som gäller före lagens ikraftträdande.

C 4 Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

1 kap. Offentliga handlingar

1 §. Allmänna handlingar enligt denna landskapslag är handlingar som utfärdats eller upprättats av myndighet eller som ingivits eller insänts till myndighet.

Med handling förstås varje framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas eller avlyssnas med tekniskt hjälpmedel, ävensom upptagning för automatisk databehandling när myndigheten kan överföra upptagningen till läsbar form.

Med myndighet avses i denna lag landskapets myndigheter, landskapets affärsverk då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter samt kommunala och

övriga myndigheter till den del de handhar uppgifter inom landskapsförvaltningen och den kommunala självstyrelseförvaltningen jämte till sådan myndighet hörande person som handlar under tjänstemannaansvar. Vad om myndighet föreskrivs gäller även offentlighetsrättsliga sammanträden, representantskap, utskott, kommittéer, kommissioner, delegationer och nämnder samt juridiska och fysiska personer då de genom landskapslag eller med stöd av landskapslag sköter offentliga förvaltningsuppgifter. (2008/44)

Utskott, kommittéer och andra organ, som ej tilldelats beslutanderätt i förvaltningsärenden, anses utgöra en del av den myndighet som tillsatt dem.

2 §. Allmänna handlingar är offentliga enligt vad som stadgas i denna lag.

Om utgivande av handlingar från trycket stadgas särskilt.

3 §. Beträffande den tidpunkt vid vilken allmänna handlingar blir offentliga gäller, såvida annat inte följer av 4 och 5 §§, att diarium, dagbok, register och annan officiell förteckning blir offentlig så snart den tagits i bruk, protokoll då det justerats, expedition då den underskrivits, annan hos myndighet tillkommen handling då den färdigställdes samt till myndighet ingiven eller insänd handling så snart den registrerats som mottagen. Registreringen skall ske utan dröjsmål. Är det uppenbart att en handling är av ringa betydelse för myndighetens verksamhet behöver den inte registreras, men handlingen blir offentlig så snart den har anlänt till myndigheten. (2008/44)

Tävlingsskrift, anbud eller annan dylik handling som skall avlämnas i slutet omslag, anses icke mottagen före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet, även om den därförinnan har registrerats.

Utslag, som ges efter anslag, blir offentlig då det skall utges.

4 §. Till polismyndighet eller annan myndighet inkomna handlingar rörande brott samt av polismyndighet eller annan myndighet vid brottsundersökning upprättade protokoll, rapporter och övriga handlingar är icke offentliga förrän ärendet förevarit vid domstol eller nedlagts enligt beslut av polis- eller åklagarmyndighet eller annan myndighet.

Om inte annat särskilt följer av gällande lagstiftning om offentlig upphandling är till en myndighet inkomna anbudshandlingar och av myndigheten upprättade handlingar om inkomna anbud icke offentliga förrän avtal har ingåtts eller myndigheten har beslutat att upphandlingsärendet skall avslutas utan att nya eller kompletterande anbud inbegärs. (2007/51)

Handling som upprättats för myndighets granskings- eller inspektionsverksamhet eller för anordnande av kunskapsprov eller annan personundersökning under myndighets inseeende, är icke offentlig förrän granskningen, inspektionen, prövningen eller undersökningen slutförts.

Handling som gäller utdelande utan särskild ansökan av pris, belöning eller annan utmärkelse eller tilldelande av titel, är icke offentlig förrän beslut i ärendet fattats.

C 4 LL (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

5 §. Inom myndighet uppgjort betänkande, utlåtande eller promemoria för ärendes beredning, samt förslag eller utkast till avgörande är icke offentliga förrän ärendet slutbehandlats hos myndigheten.

Handling som inkommit till myndighet såsom utredning, utlåtande eller förslag till förlikning i rättstvist, är icke offentlig förrän saken blivit slutligt avgjord.

6 §. Enskild person har rätt att få del av allmän handling, som är offentlig.

Ur handling som enligt 3, 4 eller 5 § ännu icke är offentlig, får uppgift lämnas endast med vederbörande myndighets tillstånd. I fråga om betänkanden som avses i 5 § 1 mom., får tillstånd vägras endast om särskilda skäl föreligger.

3 mom. upphävt (1998/72).

7 §. Myndighet skall på begäran tillhandahålla offentlig handling genom att utlämna den för läsning och avskrivning hos myndigheten eller genom att ge ut officiell kopia av eller utdrag ur handlingen. Annat material som avses i 1 § 2 mom. skall tillhandahållas för påseende eller avlyssning.

Handling, som endast delvis är offentlig, skall hållas tillgänglig till den del handlingen är offentlig.

Inom myndighet eller ämbetsverk bör finnas en eller flera tjänstemän med uppdrag att tillhandahålla handlingar.

2 kap. Allmänna handlingar som bör hemlighållas

8 §. Handling skall hemlighållas såsom i denna lag stadgas, såframt icke annorlunda är stadgat.

9 §. Handling skall hållas hemlig,

a) då hemlighållande påkallas av statens säkerhet eller dess förhållande till främmande makt, försvarets intresse eller förekommande eller beivrande av brott, i enlighet med vad därom närmare stadgas i rikslagsstiftningen,

b) då handlingen är avsedd att nyttjas av fängvårdsmyndigheterna och innehåller uppgifter om fänge, i enlighet med vad därom närmare stadgas i rikslagsstiftningen,

c) då handlingen eljest rör ärende som underliggör riksmyndighets förvaltningsbehörighet och den enligt i riket gällande bestämmelser bör hemlighållas,

d) då handlingen utgör förteckning, kortregister, journal, rapport eller annan utredning, som uppgjorts eller anskaffats på åtgärd av polismyndighet för att användas av densamma vid handhavandet av polisens vård-, undersöknings- och övervakningsuppgifter,

e) då handlingen hänförs sig till själavården, hälso- och sjukvården, vårdväsendet, skolväsendet, beskattningen eller den offentliga kontrollverksamheten och innehåller sådana uppgifter om enskild persons privata förhållanden, att handlingens tillhandahållande kan utsätta berörda person eller hans anhöriga för skada, lidande eller obehag,

f) då handlingen innehåller uppgifter eller utredningar, som myndighet i tjänsteutövning skaffat eller erhållit om enskild affärs- eller industrirörelse, om drivande av näring eller yrke eller om enskilds eko-

nomiska ställning, ifall handlingens tillhandahållande kan lända berörda företag eller person till men, eller

g) då handlingen gäller affärs- eller industrirörelse, som drivs av landskapet, kommun eller annat offentligträttsligt samfund, ifall handlingens tillhandahållande kan på det allmännas bekostnad gynna någon som driver likartad rörelse.

Handling som avses i 1 mom. e eller f punkten bör dock tillhandahållas den person eller det företag handlingen angår och får, om dessa samtycker därtill, tillhandahållas även annan. Likaså får handling som avses i g punkten tillhandahållas med tillstånd av vederbörande myndighet eller samfund. Om tillhandahållande i särskilda fall av handling som avses i 1 mom. e punkten, stadgas i 15 § 1 mom.

10 §. Landskapsregeringen kan i enskilt fall förordna att handling, som är föremål för handläggning i landskapsregeringen eller hos landskapsregeringen underlydande myndighet, skall för viss tid helt eller delvis hemlighållas, om icke de som handlingen berör samtycker till att den blir offentlig. Sådant förordnande får dock icke ges i fråga om handlingar, vilkas offentlighet jämte undantagen därifrån är fullständigt reglerad genom lag eller förordning.

11 §. Beträffande handling som enligt 8-10 §§ skall hållas hemlig, bör den myndighet till vilken handlingen inkommit eller hos vilken handlingen tillkommit, iakttaga följande:

a) om hemlighållandet bör särskild anteckning göras i myndighetens diarium eller protokoll eller annan registrering av eller sammanställning över det ärende till vilket handlingen hör,

b) handlingen bör förses med stämpel eller annan anteckning om att den skall hållas hemlig. Anteckningen bör innehålla uppgift om det stadgande på vilket hemlighållandet eller förordnandet därom grundats, anteckningens datum samt den tjänsteman som låtit verkställa anteckningen,

c) handlingen bör förvaras så, att den icke är tillgänglig för obehöriga,

d) handlingen eller kopia därav skall utges till domstol samt till statlig eller annan myndighet, då dessa på tjänstens eller offentlig sysslas vägnar har rätt att få del av handlingen. Enligt prövning kan handlingen eller kopia därav utges till sådan myndighet även i andra fall, varvid för utgivandet kan ställas villkor och ges föreskrifter, som den utgivande myndigheten anser nödvändiga för att inte ändamålet med hemlighållandet skall äventyras.

12 §. Då visst ärende skall hållas hemligt, gäller detta även handlingarna i ärendet.

Till den del handling är hemlig får den, såvida annat icke är särskilt stadgat, ej tillhandahållas enligt 7 § eller uppgift på annat sätt lämnas om dess innehåll.

3 kap. Enskild persons rätt till handling

13 §. Enskilt brev, som icke hör till handlingar i rättegång, får utan samtycke av brevskrivaren eller hans rättsinnehavare hållas tillgängligt endast enligt 15 §.

14 §. Utan hinder av vad som stadgas eller förordnas om handlingens hemlighållande, skall enskild eller hans rättsinnehavare av myndighet återfå handling som den enskilde ingivit eller insänt till myndigheten. Handlingen bör återlämnas i original, såvida särskilda skäl ej påkallar att originalet blir kvar hos myndigheten, varvid handlingen i stället bör utges såsom officiell kopia.

På i 1 mom. angivet sätt bör enskild av myndighet erhålla utslag, beslut eller annat avgörande, i vilket han, antingen själv eller såsom laga företrädare för annan, har rätt att söka ändring, eller som eljest berör hans rätt såsom sökande, klagande eller annan part eller laga företrädare för sådan. Detsamma gäller i sådant ärende även annan handling än avgörandet.

Likaså bör part eller laga företrädare för sådan erhålla till myndighet inkomna eller av myndighet upprättade handlingar som avses i 4 § 1 mom.

15 §. Handlingar som avses i 9 § 1 mom. e punkten och 13 § får, sedan de överförts till allmänt arkiv, på skriftlig motiverad begäran tillhandahållas person som behöver handlingarna. För tillhandahållandet kan ställas villkor och ges särskilda föreskrifter. Innan handling sålunda tillhandahålls, bör den person som begärt att få handlingen, avge förbindelse att iakttä villkoren och föreskrifterna för handlingens tillhandahållande och att icke heller i övrigt bruka handlingen så, att detta kan skada eller föredra den som berörs av handlingen eller anhörig till denne.

Brev, eller annan enskild handling som lämnats i förvar i allmänt arkiv, i bibliotek eller eljest hos myndighet, får icke tillhandahållas eller handlingens innehåll yppas i strid med villkor som föreskrivits i samband med överlämnandet.

3a kap. Allmänna handlingar som utgör personregister (1991/58)

15a §. (2007/90) Personuppgifter som ingår i personregister får lämnas ut i form av en kopia, en utskrift eller i elektronisk form om inte något annat är föreskrivet i lag och om mottagaren har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter enligt bestämmelserna om behandling av personuppgifter.

För direkt marknadsföring och för marknads- och opinionsundersökningar får personuppgifter dock lämnas ut endast om så bestäms särskilt eller om den registrerade har samtyckt därtill.

15b-15c §§. Upphävda (2007/90).

15d §. (2006/30) Bestämmelserna i detta kapitel skall inte tillämpas på polismyndighetens personregister. Om polismyndighetens personregister finns särskilda bestämmelser i landskapslagen (1999:49) om polisens grundregister och landskapslagen (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter.

Se D 16, Landskapslag (1999:49) om polisens grundregister och D 17, Landskapslag (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter

4 kap. Upphörande av handlingens sekretess

16 §. Hemlighållande av handling upphör då i lag stadgad eller av landskapsregeringen i enskilt fall förordnad tid för hemlighållandet gått till ända eller då landskapsregeringen återkallat eller upphävt tidigare förordnande om hemlighållande.

Av särskild orsak kan landskapsregeringen, såvida annat icke följer av 9 § 1 mom. a-c punkterna eller 15 § 2 mom., i enskilt fall tillåta, att innehållet i hemlig handling yppas, ifall yppandet inte äventyrar hemlighållandets ändamål. Bestämmelserna i 15 § 1 mom. om villkor, föreskrifter och förbindelse kan härvid tillämpas enligt landskapsregeringens prövning.

17 §. Har icke annorlunda stadgats eller förordnats, blir hemlig handling offentlig enligt följande:

a) handling som avses i 9 § 1 mom. e punkten, 20 år efter den persons död som handlingen angår,

b) handling som avses i 13 §, 20 år efter brevskrivarens död, såvida annat icke följer av 15 § 2 mom.,

c) annan handling 20 år från den dag handlingen är daterad eller, om datering saknas, den dag handlingen i färdigt skick första gången handlades av myndighet.

Utreds inte beträffande handlingar som avses i a eller b punkten, dagen för vederbörande persons eller brevskrivarens död, blir handlingarna offentliga 50 år efter den dag de daterats eller inkommit till myndighet.

18 §. Landskapsregeringen kan, om särskilda skäl föreligger, i enskilt fall förlänga tid för hemlighållande enligt 17 § med sammanlagt högst 50 år.

5 kap. Särskilda stadganden

19 §. Om handläggning inför stängda dörrar i [landstinget] eller vid sammanträde som företräder offentligt samfund eller i fullmäktige, så ock om rättegångs- och domstolshandlingars offentlighet, gäller vad därom är särskilt stadgat.

Se B 1, Lagtingsordning (2011:97) för Åland, 44 §; E 1, Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland, 27 §

20 §. Om allmänna handlingars förvaring, överlämnande till offentligt arkiv samt utgallring stadgas särskilt.

Se C 5, Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland

21 §. Vägrar vederbörande tjänsteman tillhandahålla handling enligt denna lag, äger sökande därom utverka myndighetens avgörande. Över sådant avgörande samt över myndighets vägran att lämna uppgift ur betänkande enligt 6 § 2 mom. har sökanden rätt att anföra besvär i den ordning, som i allmänhet gäller för ändringssökande i myndighetens beslut. Finns ej sådant förfarande för ändringssökande fastställt, skall besvären anföras hos länsstyrelsen. Avgörande av besvär kan överklagas i vanlig ordning för ändringssökande.

22 §. För överträdelse av vad i 6, 7 och 12 §§ stadgas om handlingars offentlighet eller hemlighållande samt för brytande av förbindelse som avses i 15 eller 16 §, döms den skyldige för hemlighållande eller för

C 5 Arkivlag (2004:13)

underlåtenhet att iaktta handlingssekretess till böter, såvida gärningen icke skall bestraffas såsom brott i tjänsten. Gäller överträdelsen ärende, som underliggande riksmyndighets förvaltningsbehörighet, beivras den såsom i rikslagstiftningen är stadgat.

Angående tryckfrihetsbrott gäller vad därom särskilt är stadgat.

23 §. Denna landskapslag träder i kraft den 1 september 1977.

Har tidigare bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet och hemlighållande samt om tystnadsplikt beträffande sådan handling innehåll givits i annan ordning än genom lag, upphör de att gälla, såvida annat icke följer av bestämmelserna i denna landskapslag.

C 5 Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland

1 kap. Lagens tillämpningsområde

1 §. I landskapet Åland handhas förvaltningen av offentliga arkiv av Ålands landskapsregering med i 2 § nämnda undantag. Lagen gäller följande arkivbildare:

1) landskapsregeringen samt landskapsregeringen underlydande enheter, verk, affärsverk, inrättningar och myndigheter,

2) Ålands penningautomatförening,

3) kommunala myndigheter och organ,

4) andra samfund, organ och personer när de utför ett offentligt uppdrag enligt landskapslag till den del det som följd av uppdraget uppkommer handlingar som avses i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

På Ålands lagting och Ålands delegation i Nordiska rådet tillämpas dock endast 4 och 5 §§ samt 6 § 1 och 2 mom. i denna lag.

Se C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

2 §. På den evangelisk-lutherska kyrkans arkiv i landskapet tillämpas vad som stadgas i kyrkolagen.

På statliga myndigheter verksamma i landskapet Åland tillämpas arkivlagen (FFS 831/1994), dock så att dessa myndigheter får föra bort sina arkivalier från landskapet endast efter samråd med landskapsregeringen.

Se Af 303 FL II

2 kap. Landskapsarkivet

3 §. Landskapsregeringen har det högsta överinseendet över arkivväsendet inom landskapet. För att leda och övervaka arkivväsendet i landskapet och för att säkerställa att handlingar som hör till vårt åländska kulturarv bevaras och är tillgängliga för att främja forskning samt styra och utveckla arkivfunktionen upprätthåller landskapsregeringen ett landskapsarkiv. I landskapsarkivet mottas, förvaras och ordnas arkivalier samt hålls sådana tillgängliga för myndigheter, forskare och andra.

3 kap. Arkivfunktionen och organiseringen av den

4 §. Ett arkiv omfattar de handlingar som inkommit till arkivbildaren på grund av dess uppgifter eller som tillkommit genom dess verksamhet.

Med handling avses i denna lag en framställning i skrift eller bild eller en på elektronisk väg eller på annat sätt åstadkommen framställning som kan läsas, avlyssnas eller annars uppfattas med tekniska hjälpmedel.

5 §. Varje arkivbildare skall ha en arkivfunktion. Arkivfunktionen har till uppgift att säkerställa att handlingar hålls tillgängliga och bevaras, att sköta den informationstjänst som hänför sig till dem, att bestämma handlingars förvaringsvärde och att gallra ut onödigt material.

Arkivfunktionens krav skall beaktas i arkivbildarens informations- och dokumentförvaltning.

6 §. Arkivbildaren ansvarar för planeringen av arkivfunktionen samt för dess praktiska skötsel.

Varje arkivbildare har en arkivplan vilken skall underställas landskapsregeringen för fastställelse. Av arkivplanen skall framgå åtminstone

1) förvaringstiderna för handlingar som inkommer och uppstår till följd av skötseln av arkivbildarens verksamhet,

2) förvaringssätten för ovan nämnda handlingar,

3) vilka handlingar och uppgifter i handlingar som skall bevaras varaktigt,

4) vilka arkivutrymmen som används för handlingar som skall förvaras varaktigt,

5) vilka material och metoder som används för framställning av handlingar och för lagring av information och

6) vilka handlingar som kan utgallras ur arkivet.

Landskapsregeringen kan vid behov genom en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om punkterna 1 - 6 i 2 mom.

Innan landskapsregeringen fattar beslut om fastställande av en arkivplan skall ett utlåtande inbegäras från riksarkivet till den del beslutet rör utgallring av handlingar.

Arkivfunktionen skall skötas så att den stöder arkivbildaren i dess uppgifter samt tillgodoser enskilda personers och sammanslutningars rätt att få ut uppgifter ur offentliga handlingar och att enskilda personers och sammanslutningars rättsskydd samt datasekretess har beaktats på behörigt sätt och att tillgången på handlingar som ansluter sig till enskilda personers och sammanslutningars rättsskydd säkerställs och att handlingarna betjänar forskningen.

7 §. Arkivfunktionen i kommunerna skall organiseras av kommunstyrelsen. Dessa utser den tjänsteinnehavare eller funktionär som leder kommunens arkivfunktion och arkivbildning och svarar för de handlingar som skall förvaras varaktigt.

Vad som i 1 mom. stadgas om kommunerna gäller också kommunalförbund och andra motsvarande samarbetsformer.

8 §. Landskapsregeringen har rätt att utan hinder av sekretesstadgandena få uppgifter om arkivbildarnas arkivfunktion och inspektera de i 1 § 1 mom. nämnda arkivbildarnas arkivfunktion.

4 kap. Framställning, förvaring och användning av handlingar

9 §. Framställningen av handlingar och lagringen av information som skall bevaras varaktigt eller för viss tid framöver skall ske med användning av material och metoder som är arkivbeständiga. Handlingar som skall förvaras varaktigt skall förvaras i sådana arkivutrymmen som är skyddade mot förstörelse, skada och obehörig användning. Förvaringsutrymmena för arkiv skall vara säkra mot brand, fukt, stöld och annan överkan.

10 §. Handlingar som inte skall förvaras varaktigt skall efter den förvaringstid som fastställts för dem gallras ut så att datasekretessen är tryggad.

11 §. Handlingar som hör till i 1 § 1 mom. nämnda arkivbildare och som skall förvaras varaktigt skall överföras till landskapsarkivet vid den tidpunkt och med iakttagande av det förfarande landskapsregeringen beslutar. Den överlåtande arkivbildaren svarar för förvaringen av handlingarna före överföringen, för att handlingarna ställs i sådant skick att de kan överföras och för de kostnader som föranleds av överföringen till landskapsarkivet.

I landskapsarkivet kan på basis av ett särskilt avtal även tas emot sådana handlingar från andra arkivbildare som skall förvaras varaktigt. Om det inte avtalas eller stadgas särskilt om överlätna handlingars offentlighet iakttas 12 § 2 mom.

5 kap. Privata arkiv

12 §. Ett privat arkiv eller handlingar som hör till det kan med stöd av ett avtal som ingås med arkivets ägare övertas och förvaras eller vårdas i landskapsarkivet.

I fråga om sådana privata brev och andra handlingars offentlighet som hör till ett privat arkiv som avses i 1 mom. skall iakttas vad som med överlåtaren överenskommits om offentligheten. Om offentligheten gäller dessutom i tillämpliga delar landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet.

13 §. Landskapsregeringen kan föra register över privata arkiv och därtill hörande handlingar som är av betydelse för landskapets kulturarv eller för åländsk forskning.

13a §. (2004/26) Löper ett arkiv eller en därtill hörande handling som är i privat ägo och som har betydelse för det åländska kulturarvet eller forskningen uppenbar risk att förstöras eller förkomma eller utbjuds arkivet eller handlingen till salu, har landskapsregeringen rätt att mot full ersättning lösa in den privata handlingen eller arkivet eller ta en kopia därav. Samtidigt skall bestämmas när det inlösta materialet blir offentligt med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet.

Om utförelse ur landskapet av handlingar som avses i denna paragraf stadgas särskilt.

13b §. (2004/26) När landskapsregeringen beslutat att ett arkiv eller en handling skall inlösas eller kopieras med stöd av 13a § 1 mom. kan landskapsregeringen besluta att arkivet eller handlingen omedelbart skall överföras till landskapsarkivet eller till annan anvisad säker förvaringsplats för att förvaras där till inlösnings- eller kopieringsbeslutet vunnit laga kraft.

Uppgifter ur en handling, en samling eller ett arkiv som avses i 1 mom. får inte lämnas till obehöriga under förvaringstiden.

13c §. (2004/26) Ändring får inte sökas i ett sådant i 13b § avsett beslut om temporär förvaring som landskapsregeringen fattat. I annat beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, till den del fråga är om lagligheten av beslutet.

6 kap. Ikraftträdande

14 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005. Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, arkivlagen den 20 februari 1981 (FFS 184/1981). Arkivbildare kan dock fatta beslut om och [landskapsstyrelsen] kan fastställa i 6 § avsedda arkivplaner innan denna lag träder i kraft.

C 6 Statistiklag (1994:42) för landskapet Åland

1 §. Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på landskapets myndigheter som framställer officiell statistik.

2 §. Grunderna för uppgiftsinsamlingen

Innan uppgifter för framställning av statistik samlas in skall myndigheten undersöka om det är möjligt att använda uppgifter som samlats in i något annat sammanhang.

För att kunna ålägga någon att lämna uppgifter för framställning av statistik måste myndigheten ha stöd i denna lag eller annan lag. Saknas stöd i lag är det frivilligt att lämna de uppgifter som begärs för framställning av statistik.

Uppgifterna skall samlas in utan identifikationsuppgifter då det är möjligt med avseende på framställningen av statistiken.

3 §. (2007/92) Förhållandet till bestämmelser om personregister

Vid framställning av sådan statistik som avses i denna lag iakttas vad som föreskrivs i landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter i landskaps- och kommunalförvaltningen, om inte annat föreskrivs i denna eller någon annan lag.

Se C 3, Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter i landskaps- och kommunalförvaltningen

4 §. Uppgiftsinsamling

En myndighet skall se till att endast de uppgifter som är nödvändiga för framställning av statistik begärs av uppgiftslämnaren.

C 6 Statistiklag (1994:42)

Uppgifterna skall samlas in på ett sätt som medför så små kostnader som möjligt för uppgiftslämnaren och samhället samt på ett sätt som inte är onödigt betungande för uppgiftslämnaren.

5 §. Beslut om uppgiftsinsamling

Efter att ha samrått med uppgiftslämnarna eller med företrädare för berörda sektorer beslutar myndigheten vilka uppgifter som skall samlas in samt vilka förfaringssätt och tidsfrister som skall iaktas vid uppgiftsinsamlingen.

Uppgiftslämnarna eller deras företrädare skall i god tid innan insamlingen sker underrättas om beslutet att samla in uppgifter samt om insamling av nya eller ändrade uppgifter.

6 §. Information till uppgiftslämnarna

När uppgifter samlas in skall uppgiftslämnarna informeras om ändamålet med uppgiftsinsamlandet, vilka förfaringssätt som skall användas vid framställningen av statistiken samt om grunderna för utlämnandet av uppgifter.

De som är skyldiga att lämna uppgifter skall få återrapportering om de statistiska uppgifterna.

7 §. Uppgiftsskyldighet för landskapets myndigheter

Landskapets myndigheter är, utan hinder av sekretessbestämmelserna, skyldiga att lämna Ålands statistik- och utredningsbyrå uppgifter ur det uppgiftsmaterial de förfogar över samt uppgifter om den egna verksamheten och ekonomin.

8 §. Uppgiftsskyldighet för näringsidkare och yrkesutövare

Näringsidkare och yrkesutövare samt landskapets affärsverk och kommunala bolag som bedriver affärsverksamhet är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) arten av den verksamhet som de bedriver och var den bedrivs,
- 2) ägoförhållanden,
- 3) ekonomin,
- 4) produkterna samt
- 5) de resurser som verksamheten förutsätter och deras användning.

9 §. Uppgiftsskyldighet för kommuner och kommunalförbund

Kommuner och kommunalförbund är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) ekonomin,
- 2) produkterna,
- 3) tillhandahållna service samt
- 4) de resurser verksamheten förutsätter och deras användning.

10 §. Uppgiftsskyldighet för vissa samfund

Samfund som inte eftersträvar vinst är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) arten av den verksamhet som de bedriver och var den bedrivs,
- 2) innehavet,

3) ekonomin samt

4) de resurser som verksamheten förutsätter och deras användning.

11 §. Riksmyndigheters uppgiftsskyldighet

En riksmyndighet är skyldig att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter ur det uppgiftsmaterial den förfogar över samt uppgifter om den egna verksamheten och ekonomin till de delar uppgifterna behövs för att framställa statistik om förhållandena i landskapet. Denna skyldighet gäller inte uppgifter som skall hemlighållas med hänsyn till rikets säkerhet eller försvarets intressen. Då uppgifterna insamlas skall statistik- och utredningsbyrån på det sätt 23 § 2 punkten självstyrelselagen för Åland anger samarbeta med den ifrågavarande riksmyndigheten.

Om riksmyndigheters skyldighet att på begäran tillhandahålla behöriga myndigheter i landskapet sådana statistiska uppgifter om förhållandena i landskapet som de på grund av rikslagstiftning har tillgång till stadgas i 30 § 5 punkten självstyrelselagen.

12 §. Begränsning av uppgiftsskyldighet

Det finns inte någon skyldighet att lämna uppgifter enligt 7-10 §§ om det förhållande som uppgiften avser är äldre än fyra år när uppgiften begärs.

13 §. Befrielse från uppgiftsskyldigheten

En myndighet skall på begäran av en uppgiftsskyldig helt eller delvis befria denne från uppgiftsskyldigheten om uppgiftslämnandet innebär oskälig olägenhet för denne och befrielsen inte nämnvärt försvårar framställandet av statistiken.

14 §. Bearbetning och lagring av uppgifter

Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål får inte bearbetas, lagras och utplånas på ett sådant sätt att enskilds integritet kränks eller affärs- eller yrkeshemlighet äventyras.

Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål skall bearbetas med iakttagande av god statistiksed.

15 §. Skydd av uppgifter

En myndighet skall se till att uppgifterna i framställningens alla skeden är skyddade mot olovlig bearbetning, användning, utplånande och ändring samt mot olovligt tillgrepp.

16 §. Användning av utomstående tjänster

En myndighet kan anlita utomstående tjänster i statistikframställningens olika skeden. När användningen av utomstående tjänster och villkoren för uppdragen prövas och övervakningen ordnas skall särskild uppmärksamhet ägnas frågor om sekretess.

Den som utför ett uppdrag har samma skyldighet att skydda uppgifterna som den myndighet som framställer statistik har enligt 15 § och uppdragstagaren har inte rätt att använda och lämna ut uppgifterna för andra ändamål eller spara dem för att själv lagra dem. Den som utför ett uppdrag skall iaktta tystnadsplikt enligt 22 §.

17 §. Statistikens kvalitet

Statistiken skall vara så tillförlitlig som möjligt och den skall ge en riktig bild av de förhållanden som

belyses. Statistiken skall göras allmänt tillgänglig så snart som möjligt efter att den blivit klar.

För att säkerställa uppgifternas jämförbarhet skall när statistik framställs i mån av möjlighet användas enhetliga begrepp, definitioner och klassificeringar.

18 §. Hemlighållande av uppgifter

Uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål är sekretessbelagda, om inte något annat följer av 2 och 3 mom.

Uppgifter som beskriver verksamhet som bedrivs av landskapets, statens och kommunernas myndigheter är offentliga.

Följande uppgifter om näringsidkare och yrkesutövare samt juridiska personer är offentliga:

- 1) affärs- och samfundssignum,
- 2) namn,
- 3) språksignum,
- 4) hemkommun och adress,
- 5) juridisk form,
- 6) arten av den verksamhet som bedrivs,
- 7) var verksamheten bedrivs,
- 8) huvudsakliga nyttigheter,
- 9) antalet anställda,
- 10) omsättning samt
- 11) idkande av utrikeshandel.

19 §. Utlämnande av uppgifter

Sekretessbelagda uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål får lämnas till utomstående endast på de grunder som stadgas i lag eller med samtycke från den som uppgifterna gäller. Dessa uppgifter får emellertid inte lämnas ut för att användas vid administrativt beslutsfattande eller vid någon annan motsvarande behandling av ett ärende.

En myndighet får lämna ut uppgifter för vetenskapliga undersökningar och för statistiska ändamål. Personuppgifter som avses i landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen och andra identifikationsuppgifter får dock inte lämnas ut. (2007/92)

Utan hinder av vad som anges i 2 mom. får Ålands statistik- och utredningsbyrå för vetenskaplig forskning och för statistiska ändamål lämna ut uppgifter om ålder, kön, utbildning och yrke under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt 3a kap. landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet, landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen eller enligt landskapslagen (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riks-författningar om personregister att inhämta dessa uppgifter. (2007/92)

Utlämnandet av uppgifter får inte medföra skada eller olägenhet för den som uppgifterna gäller. Den myndighet som lämnar ut uppgifterna skall när uppgifterna lämnas ut meddela de föreskrifter som är nödvändiga för skyddet av uppgifterna.

Se C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet; C 3, Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen; D 17, Landskapslag (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riks-författningar om personregister

20 §. Utlämnande av uppgifter till riksmyndighet

Utan hinder av 18 och 19 §§ får uppgifter lämnas ut till en riksmyndighet för framställning av statistik.

21 §. Avgiftsfrihet för uppgifter

Ålands statistik- och utredningsbyrå har rätt att få de uppgifter som avses i 7 § avgiftsfritt.

Den återrapportering som avses i 6 § 2 mom. är avgiftsfri för dem som lämnat uppgifterna.

22 §. Tystnadsplikt

Uppgifter som enligt 18 § skall hållas hemliga får inte röjas för utomstående och inte utnyttjas för enskild nytta.

Vad som stadgas i 1 mom. tillämpas också på sådana uppgifter om program och anvisningar för automatisk databehandling i anslutning till statistikframställningen som äventyrar datasekretessen om de avslöjas.

23 §. Brott mot statistiksekretessen

Den som utan laglig rätt lämnar ut uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål eller den som brutit mot de föreskrifter som avses i 19 § eller mot den tystnadsplikt som anges i 22 § skall för brott mot statistiksekretessen dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

24 §. Vite

Om en uppgiftsskyldig försummar att lämna uppgifter inom utsatt tid får landskapsregeringen vid vite ålägga den uppgiftsskyldige att lämna uppgifterna. Landskapsregeringen utdömer vite.

Se C 2, Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet av viteslagen

25 §. Brott mot uppgiftsskyldigheten

En uppgiftsskyldig som uppsåtligt försummar att lämna uppgifter som avses i denna lag skall för *underlåtenhet att fullgöra uppgiftsskyldighet vid statistikinsamling* dömas till böter.

En uppgiftsskyldig som försummar att lämna uppgifter som ålagts med stöd av 24 § och som ådömts vite för denna försummelse kan inte dömas till straff för samma gärning.

En uppgiftsskyldig som uppsåtligt lämnar oriktiga uppgifter eller meddelanden för fullgörande av den uppgiftsskyldighet som anges i denna lag skall för *lämnande av oriktiga uppgifter vid statistikinsamling* dömas till böter.

Om en förseelse som nämns i 1 och 3 mom. i sin helhet skall anses uppenbart ringa, kan myndigheten avstå från att anmäla förseelsen till åtalsprövning.

26 §. Ändringssökande

I beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär över ändamålsenligheten av landskapsregeringens beslut kan inte anföras.

I beslut som en myndighet underställd landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas hos landskapsregeringen.

Om besvärshatt, besvärstid, anförande av besvär och besvärshatt anvisning gäller vad därom stadgas i rikslagstiftning.

C 7 LL (1994:43) om offentlig upphandling

27 §. Bemyndigande

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

28 §. Ikraftträdelsebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1994.

Genom denna lag upphävs, såvitt fråga är om landskapet Åland, lagen om lämnande av vissa uppgifter för officiell statistik (FFS 96/1954) samt 2 och 3 §§ lagen om statistikcentralen (FFS 796/1970).

C 7 Landskapslag (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling

1 §. (2007/50) Lagens tillämpningsområde

Följande riksförfattningar är med i denna lag angivna undantag tillämpliga i landskapet Åland vid upphandling som görs av landskapsregeringen, under landskapsregeringen lydande myndigheter och inrättningar, kommunala myndigheter samt övriga upphandlingsenheter som avses i denna lag:

1) lagen om offentlig upphandling (FFS 348/2007) och

2) lagen om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (FFS 349/2007).

Med avvikelse från vad som gäller i enlighet med de i 1 mom. angivna riksförfattningarna är denna lag endast tillämplig på upphandling som beräknas uppgå till gällande EU-tröskelvärde enligt EG:s bestämmelser om offentlig upphandling.

Ändringar av de i 1 mom. angivna lagarna gäller från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av denna lag eller annan landskapslag.

Hänvisningar i rikslagstiftningen till andra författningar skall inom landskapets behörighet avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen. En förvaltningsuppgift som i enlighet med riksförfattningar i 1 mom. ankommer på en myndighet i riket skall i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del uppgifterna faller inom landskapets behörighet.

Se Ft 608 och Ft 609, FL I

Beträffande upphandling som underskrider tröskelvärden, se C 9, ÅLRB (2006:41) gällande vissa upphandlingar

2 §. Övriga upphandlingsenheter

Med övriga upphandlingsenheter enligt 1 § 1 mom. avses sådana juridiska personer, enheter och upphandlare som landskapsregeringen, under landskapsregeringen lydande myndigheter och inrättningar samt kommunernas och kommunalförbundens myndigheter på samma sätt som statens, kommunernas och kommunalförbundens myndigheter enligt 2 § lagen om offentlig upphandling har inflytande i eller vilka på annat sätt enligt sistnämnda bestämmelse kan anses tillhöra den offentliga förvaltningen.

Som upphandlingsenheter enligt denna lag avses även affärsverk underställda landskapsregeringen.

3 §. (2007/50) Närmare bestämmelser

Om det inte hör till området för lag kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att bestämmelser som har utfärdats med stöd av någon av de i 1 § 1 mom. angivna lagarna skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver. (2008/101)

Utan hinder av bestämmelserna om hemlighållande av handling har landskapsregeringen rätt att till berörda myndigheter i riket och inom den Europeiska gemenskapen vidarebefordra sådana uppgifter som landskapsregeringen har fått på basis av denna lag.

Tidigare 1 mom har blivit 2 mom genom (2008/101)

4 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Se C 8, Landskapsförordning (1998:101) om offentlig upphandling

5 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1994.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Denna lag skall inte tillämpas på upphandling som har påbörjats innan lagen har trätt i kraft.

C 8 Landskapsförordning (1998:101) om offentlig upphandling

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. Allmänt**

Med de avvikelser som anges i denna förordning och som följer av landskapslagen (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling skall följande riksförfattningar tillämpas i landskapet Åland:

1) förordningen den 29 maj 1998 om sådan upphandling av varor, tjänster och byggnadsentreprenader som överstiger tröskelvärdet (FFS 380/1998) samt

2) förordningen den 29 maj 1998 om sådan upphandling som överstiger tröskelvärdena av enheter verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna (FFS 381/1998).

2 §. Ändring av i 1 § avsedda bestämmelser

Ändring av i 1 § avsedd författning gäller i landskapet Åland, om inte annat följer av bestämmelserna i denna förordning.

3 §. Förvaltningsmyndigheter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningar ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

2 kap. Materiella bestämmelser

4§. Förordning om sådan upphandling av varor, tjänster och byggnadsentreprenader som överstiger tröskelvärdet

Med avvikelse från bestämmelserna i förordningen om sådan upphandling av varor, tjänster och byggnadsentreprenader som överstiger tröskelvärdet

1) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt lämna en skriftlig rapport om verkställd upphandling och val av förfarande med i 19 § 1 mom. nämnt innehåll till kommissionen på dess begäran,

2) skall upphandlingsenheten sända en annons enligt 20 § 2 mom. på lämpligt sätt till Byrån för Europeiska gemenskapens officiella publikationer på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen. Vad som i övrigt är föreskrivet om avsändningsdag och publiceringsförbud i nämnda moment skall även gälla de upphandlingsenheter som omfattas av denna förordning,

3) kan den anbudsbegäran jämte bilagor som avses i 29 § 2 mom. upprättas på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen,

4) skall upphandlingsenheten utöver vad som anges i upphandlingsenhetens interna handlar på lämpligt sätt meddela skälen till avvikelsen enligt 33 § till kommissionen på dess begäran samt

5) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt sända det i 47 § 1 mom. nämnda meddelandet, som i landskapet skall omfatta upphandlingar enligt denna landskapsförordning, till kommissionen.

5§. Förordning om sådan upphandling som överstiger tröskelvärdena av enheter verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna

Med avvikelse från bestämmelserna i förordningen om sådan upphandling som överstiger tröskelvärdena av enheter verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna

1) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt göra en anmälan om i 4 § 4 mom. nämnda teletjänster till kommissionen på dess begäran,

2) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt underrätta kommissionen om de uppgifter som avses i 5 § 2 mom. på dess begäran,

3) skall upphandlingsenheten sända en annons enligt 14 § 2 mom. på lämpligt sätt till Byrån för Europeiska gemenskapens officiella publikationer på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen. Vad som i övrigt är föreskrivet om avsändningsdag och publiceringsförbud i nämnda moment skall även gälla de upphandlingsenheter som omfattas av denna förordning,

4) kan förfrågningsunderlaget jämte bilagor enligt 24 § 4 mom. upprättas på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen,

5) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt tillstålla kommissionen de uppgifter som avses i 37 § 1 mom. på dess begäran samt

6) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt sända ett meddelande om de i 38 § nämnda uppgifterna till kommissionen på i nämnda paragraf angivna tidpunkter.

3 kap. Särskilda bestämmelser

6§. Ikraftträdelse

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1996:23) den 27 februari 1996 om offentlig upphandling.

C 9 Ålands landskapsregerings beslut (2006:41) gällande vissa upphandlingar

1§. Tillämpningsområde

Detta beslut gäller såsom anvisning för verkställande av landskapets årliga budget och tillämpas på landskapsregeringen, under landskapsregeringen lydande myndigheter och inrättningar med undantag av Ålands hälso- och sjukvård vid upphandlingar vars värde understiger de tröskelvärden som avses i 1 § 2 mom. punkt 5 landskapslagen (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling. Beslutet tillämpas inte på landskapets affärsverk.

Beslutet gäller dock inte sådana upphandlingar som avses i 1 § 2 mom. punkterna 1-4 samma lag samt finansiella tjänster.

2§. Målsättning

Vid upphandling eftersträvas fri konkurrens samt iakttagande av principerna om icke-diskriminering, öppenhet, proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

Särskilt eftersträvas att miljöhänsyn integreras i så stor utsträckning som möjligt i upphandlingsförfarandet.

3§. Definitioner

Med upphandling avses i detta beslut köp, leasing, hyra eller upphandling på avbetalning med eller utan köpoption av varor, byggnadsentreprenader eller tjänster.

Med tjänsteupphandling avses inte;

1) avtal om förvärf eller hyrning av fast egendom, byggnader eller rättigheter i anslutning till sådana oberoende av finansieringsformen eller betalnings sättet. Beslutet tillämpas dock på ett kontrakt om finansiella tjänster oberoende av vilken form det har när det sluts i samband med ett dylikt förvärf- eller hyresavtal,

2) avtal om skiljeförfarande eller förlikningstjänster,

3) avtal gällande finansiella tjänster i anknytning till emittering, anskaffning, försäljning eller överföring av värdepapper eller andra finansiella instrument eller Finlands Banks tjänster,

4) anställningsavtal, eller

5) avtal om annan forskning och produktutveckling än sådan som uteslutande är till nytta för upphandlingsenheten i dess affärsverksamhet och vars kostnader upphandlingsenheten står för.

4§. Upphandlingsförfarande

Upphandling skall som huvudregel ske genom öppet förfarande och utannonsering i massmedia.

Vid upphandlingar vars värde kan antas understiga 20.000 € exklusive moms eller om särskilda skäl inte

C 10 LL (1989:27) om lagen om jämställdhet

föranleder öppet förfarande kan anbudsbegäran istället riktas till två eller flera leverantörer.

Förfarandena i moment 1 och 2 kan kombineras så att en anbudsbegäran såväl riktas som offentliggörs genom annonsering.

5 §. Direkt köp

Med undantag av vad som i övrigt föreskrivs i detta beslut kan upphandling göras som direkt upphandling hos en viss leverantör om;

1) värdet av upphandlingen beräknas vara av ringa värde, dock ej högre än 10.000 € exklusive moms, eller
2) varan eller tjänsten inte kan fås på annat håll, eller

3) upphandlingen är av brådskande karaktär som inte beror på upphandlingsenhetens försummelse.

6 §. Anbudsbegäran

Anbudsbegäran skall utformas så tydligt som möjligt samt om inte särskilda skäl föreligger upprättas skriftligen.

Klara, tydliga och kvantifierbara kvalifikationskrav bör övervägas, såsom;

1) art och kvalitet på den vara eller tjänst som skall upphandlas,

2) hur lång tid anbudet skall vara i kraft,

3) om delanbud kan ges,

4) leveranstid och leveransvillkor,

5) betalningsvillkor och eventuella krav på säkerheter,

6) när och på vilket sätt anbudet skall ha inkommit för att kunna beaktas,

7) krav i fråga om ägar- och immaterialrättigheter,

8) språkkrav,

9) krav i fråga om varans eller tjänstens miljöpåverkan, samt

10) de villkor i enlighet med vilka upphandlingsenheten avser ingå avtal.

Ur anbudsbegäran skall det vidare framgå vilka urvalskriterier som kommer att tillämpas vid val av anbud, vilka handlingar som skall bifogas för att verifiera dessa urvalskriterier samt vilken vikt urvalskriterierna eventuellt kommer att tillmätas vid antagandet av anbud. Gällande val av anbud se 9 §.

7 §. Förlängning av tidsbundna avtal

Förlängning av ett tidsbundet avtal får endast ske om det finns särskilda villkor om detta i avtalet.

8 §. Mottagande samt öppnande av anbud

Registratorskontoret eller den enhet/tjänsteman som enligt anbudsbegäran skall ta emot anbudet stämplat de inlämnade kuverten. Efter att anbudstiden utgått öppnas samtliga anbud vid ett och samma tillfälle. I undantagsfall kan dock anbudet fördelas mellan flera öppningstillfällen. I så fall uppgörs ett öppningsprotokoll per tillfälle.

Anbudet skall öppnas i närvaro av minst två tjänstemän varvid öppningsprotokoll skall föras.

I öppningsprotokollet skall anges vilka anbud som inkommit, anbudsgivarens eventuella reservationer, vem som varit närvarande vid öppningen samt ifall det förekommer för sent inkomna anbud.

Samtliga sidor i de inkomna anbudet skall märkas med de öppnande tjänstemännens initialer. Det är dock tillräckligt att pärmen märks då det är fråga om inbundna broschyrer och dylikt material.

Om anbudsgivare i anbudsbegäran tillåtit avge anbud per fax eller e-post bör detta riktas till registrators faxnummer respektive e-post adress eller annan i anbudsbegäran specifik angiven adress eller nummer.

9 §. Val av anbud

Bland de anbud som uppfyller de i anbudsbegäran uppställda kvalifikationskraven antas det anbud som enligt urvalskriterierna utgör det totalekonomiskt förmånligaste anbudet.

Om några urvalskriterier inte anges i anbudsbegäran bedöms anbudet enligt priset. Anges flera urvalskriterier bedöms dessa enligt den viktning som anges i anbudsbegäran eller om någon sådan inte gjorts enligt en samlad bedömning.

10 §. Beslut

Beslut om att anta ett anbud kan ske i ett eller flera steg. I det fall det sker i flera steg tas först ett beslut om att inleda kontraktsförhandlingar. När dessa förhandlingar är avslutade och om överenskommelse nåtts samt om bedömningen kvarstår avseende vilket anbud som skall antas fattas beslut om att ingå avtal med anbudsgivaren. I det fall förhandlingar är onödiga och anbudet antas i ett enda steg fattas enbart ett beslut om att anta anbudet.

Ett beslut om att anta ett anbud skall alltid motiveras och delges samtliga anbudsgivare. Anbudsgivare vars anbud inte har antagits skall underrättas om möjligheterna att besvara sig. Det samma gäller anbudsgivare vars anbud inkommit efter anbudstidens utgång eller inte följt förfarandet för inlämnande av anbud.

11 §. Ikraftträdelsebestämmelser

Detta beslut träder ikraft den 1 maj 2006 och tillämpas på upphandlingar som påbörjas den 1 maj 2006 eller därefter. Genom beslutet upphävs landstingsstyrelsens beslut gällande vissa upphandlingar som är antagna genom protokoll nr 6, ärende nr 12 F10/26.2.2004, publicerat i Ålands författningssamling nr 10 från år 2004, dock så att det fortfarande tillämpas på upphandlingar som påbörjats innan den 1 maj 2006.

C 10 Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män

1 §. I syfte att främja jämställdheten mellan könen, skall lagen den 8 augusti 1986 om jämställdhet mellan kvinnor och män (FFS 609/1986), nedan kallad jämställdhetslagen, äga tillämpning i landskapet Åland med i denna lag angivna avvikelser.

Ändring av den i 1 mom. avsedda lagen gäller i landskapet, om inte annat sägs i denna lag.

2 §. Vad i jämställdhetslagens 2 § 2 mom. är stadgat om verksamhet i riksdagen som ansluter sig till riks-

dagsledamotsuppdraget skall i landskapet avse motsvarande verksamhet i lagtinget som ansluter sig till lagtingsledamotsuppdraget. (2007/79)

Vad i jämställdhetslagens 3 § är stadgat om anställningsförhållande till staten, skall i landskapet Åland avse anställningsförhållande till landskapet.

Bestämmelserna i jämställdhetslagens 4a § 1 mom. om statliga kommittéer, delegationer och andra motsvarande organ skall i landskapet avse kommittéer, delegationer och andra motsvarande organ samt förvaltningsorgan som tillsätts av landskapsregeringen. (2007/79)

3 §. Bestämmelserna i 20 § jämställdhetslagen skall inte äga tillämpning i landskapet Åland.

4 §. Med beaktande av bestämmelserna i 2 mom. skall de förvaltningsuppgifter som enligt jämställdhetslagen sköts av en riksmyndighet i landskapet skötas av landskapsregeringen under förutsättning att dessa uppgifter hör till landskapets behörighet enligt 18 § självstyrelselagen för landskapet Åland. (2007/79)

De förvaltningsuppgifter som enligt jämställdhetslagen sköts av jämställdhetsombudsmannen skall inom landskapets behörighet skötas av diskrimineringsombudsmannen. Även de förvaltningsuppgifter som enligt jämställdhetslagen sköts av jämställdhetsnämnden skall inom landskapets behörighet skötas av diskrimineringsombudsmannen. (2007/79)

Utöver vad i 1 mom. är stadgat skall landskapsregeringen genom initiativ, råd och anvisningar främja att syftet med denna lag uppnås.

Tidigare 2 mom. har blivit 3 mom. genom (2007/79)

5 §. Handling som inkommer till landskapsregeringen i ärende som avses i denna lag är med avvikelse från vad som sägs i 3 § 1 mom. landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet inte offentlig förän ärende, var till handlingen hör, har slutbehandlats om inte handlingen enligt 9 § nämnda lag skall hållas hemlig.

6 §. Den som utövar näring i landskapet får inte för sina produkter eller tjänster göra reklam som innehåller kränkande avbildning eller nedsättande värdering av kvinna eller man. Det sagda skall dock inte äga tillämpning på reklam som förmedlas av etermedia eller genom kabelsändning eller på reklam i utländska tidningar och tidskrifter.

Bestämmelsen i 1 mom. tillämpas inte på näringsutövning som avses i 27 § självstyrelselagen för Åland. (2007/79)

Den som bryter mot bestämmelsen i 1 mom. kan av diskrimineringsombudsmannen förbjudas att fortsätta eller upprepa förfarandet. Förbudet kan förenas med vite. Diskrimineringsombudsmannen förordnar om betalning av vite. (2007/79)

7 §. (2007/79) Besvär över beslut om föreläggande av och utdömande av vite anförs hos Ålands förvaltningsdomstol inom 30 dagar från delgivningen av beslutet.

8 §. (2007/79) Inom landskapets behörighet skall bestämmelserna i 47 kap. 3 § strafflagen (FFS 39/1889)

om straff för diskriminering i arbetslivet tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft. Ändringar och nya bestämmelser om straff för diskriminering i arbetslivet skall tillämpas från den dag de träder i kraft i riket.

Till straff för brott mot tystnadsplikten i jämställdhetslagen döms enligt 38 kap. 2 § 2 mom. strafflagen, om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller strängare straff för den stadgas på något annat ställe än i 38 kap. 1 § strafflagen.

Den som bryter mot förbudet mot diskriminerande annonsering vid annonsering av utbildningsplatser skall för *diskriminerande annonsering* dömas till böter.

9 §. (2007/79) Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av jämställdhetslagen skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

10 §. Denna lag träder i kraft den 1 april 1989.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

Bestämmelsen i 2 § 3 mom. förpliktar inte till ändringar i sammansättningen av organ som har tillsatts innan denna lag träder i kraft.

C 11 Landskapslag (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland

1 §. Lagens syfte

Denna lag har till syfte att motverka och förhindra diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning eller annan därmed jämförbar omständighet.

Bestämmelser om diskriminering på grund av kön finns i landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män. (2007/81)

Se C 10, Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män

2 §. Definition av diskriminering

Med diskriminering menas i denna lag direkt diskriminering, indirekt diskriminering, trakasserier och instruktioner att diskriminera.

Direkt diskriminering anses förekomma när en person behandlas mindre förmånligt än en annan person behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation.

Indirekt diskriminering anses förekomma när en skenbart neutral bestämmelse eller ett skenbart neutralt kriterium eller förfaringssätt särskilt missgynnar vissa personer, om inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet objektivt motiveras av ett berättigat

C 11 LL (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland

mål och medlen för att uppnå detta mål är lämpliga och nödvändiga.

Trakasserier anses förekomma när ett oönskat beteende syftar till eller leder till att en persons värdighet kränks och att en hotfull, fientlig, förnedrande, förödmjukande eller kränkande stämning skapas.

3 §. Förbud mot diskriminering av tjänstemän och näringsidkare

Diskriminering som sker på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning är förbjuden

1) i fråga om villkor för tillträde till verksamhet som egenföretagare och till yrkesutövning,

2) i fråga om villkor för tillträde till yrkesvägledning, yrkesutbildning och omskolning, inklusive yrkespraktik, samt

3) i fråga om villkor för tillträde till tjänst hos landskapet eller kommunerna eller tjänstevillkor.

Särbehandling på grund av ålder skall inte uppfattas som diskriminering om den på ett objektivt och rimligt sätt kan motiveras av mål som rör sysselsättningspolitik, arbetsmarknad, yrkesutbildning eller något annat berättigat mål.

Särbehandling skall inte uppfattas som diskriminering om den beror på ett verkligt och avgörande yrkeskrav på grund av yrkesverksamhetens natur eller på grund av sammanhanget där yrkesverksamheten utförs, förutsatt att målet är berättigat och kravet proportionerligt.

Bestämmelser i självstyrelselagen för Åland och jordförvärvslagen för Åland (FFS 3/1975), eller i lag som stöder sig på dessa bestämmelser, angående krav på kunskaper i svenska eller på innehav av åländsk hembygdsrätt eller finskt medborgarskap skall inte betraktas som diskriminering enligt 1-3 mom.

4 §. Förbud mot diskriminering inom hälso- och sjukvården och socialvården

Diskriminering som sker på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse eller sexuell läggning är förbjuden inom hälso- och sjukvården och socialvården.

5 §. Förbud mot diskriminering i skolan samt inom varu- och tjänstesektorn

Diskriminering som sker på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder eller sexuell läggning är förbjuden inom skolan samt vid sådant yrkesmässigt tillhandahållande av varor och tjänster, inklusive bostäder, som avser verksamheter inom landskapets behörighet.

6 §. Åtgärder till gagn för tjänstemän med funktionshinder

Landskapet och kommunerna skall i varje konkret fall vidta de åtgärder som behövs för att göra det möjligt för en person med funktionshinder att, på samma villkor som en person utan funktionshinder, erhålla en tjänst, vara verksam som tjänsteman, delta i vidareutbildning för tjänstemän och bli befördrad som tjänsteman, såvida sådana åtgärder inte medför en oproportionerlig börda för arbetsgivaren.

7 §. Positiv särbehandling

Bestämmelserna i denna lag innebär inte något hinder mot att besluta om särskilda åtgärder för att förhindra att personer missgynnas på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning eller för att kompensera ett sådant missgynnande.

8 §. Förbud mot repressalier

Det är förbjudet att utsätta enskilda för ogynnsam behandling eller ogynnsamma följder på grund av klagomål om diskriminering.

9 §. Gottgörelse

I landskapet skall bestämmelserna om gottgörelse i 9 och 21 §§ lagen om likabehandling (FFS 21/2004) tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft. Ändringar i dessa bestämmelser gäller i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

Se Ar 111a FL II

10 §. Tillsyn

Diskrimineringsombudsmannen skall se till att denna lag följs.

I första hand skall diskrimineringsombudsmannen försöka förmå dem som omfattas av förbuden mot diskriminering och repressalier att frivilligt följa lagen.

När det finns sannolika skäl att befara att någon har begått en gärning som är straffbar i enlighet med bestämmelserna i 13 § skall diskrimineringsombudsmannen anmäla saken till allmän åklagare.

11 §. (2008/27) Vite

Om någon trots påpekanden från diskrimineringsombudsmannen inte rättar sig efter denna lag får diskrimineringsombudsmannen vid vite förelägga denne att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Närmare bestämmelser om vite finns i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

Se C 2, Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen

12 §. Besvär

Besvär över beslut om föreläggande och utdömande av vite anföras hos Ålands förvaltningsdomstol inom 30 dagar från delgivningen av beslutet.

13 §. Straffbestämmelser

I landskapet skall bestämmelserna i 11 och 47 kap. strafflagen (FFS 39/1889) om straff för diskriminering tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft. Ändringar och nya bestämmelser om straff för diskriminering skall tillämpas från den dag de träder i kraft i riket.

Se St 101 FL I

14 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 december 2005.

Genom denna lag upphävs 13 kap. 6 § strafflagen samt 17 § 3 och 4 mom. och 54 § 2 mom. lagen om arbetsavtal (FFS 320/1970) i den lydelse som tidigare varit gällande i landskapet jämlikt 71 § självstyrelselagen.

Organisationen

D 1 Landskapslag (1971:42) om Ålands landskapsregering (2008/11)

1 kap. Allmänt

1 §. För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsregering bestående av lantrådet och högst sju ledamöter. En av ledamöterna skall utses till vice lantråd, som fullgör lantrådets åligganden då lantrådet har förfall. (2003/53)

En ledamot i landskapsregeringen benämns minister och ansvarar för de avdelningar och enheter inom landskapsregeringens allmänna förvaltning såsom de anges i det av lagtinget senast antagna handlingsprogrammet. (2010/9)

3 mom. upphävt (1998/69).

2 §. På landskapsregeringen ankommer att bevaka landskapets rätt och bästa samt att till verkställighet befordra lagtingets beslut och övriga förfoganden. Angående landskapsregeringens uppgifter i övrigt stadgas särskilt.

Landskapsregeringen kan för fullgörandet av förvaltningsuppgifterna tillsätta särskilda organ för ärendenas beredning. (1995/76)

2a §. (1998/69) Landskapsregeringen biträds i sitt arbete av olika förvaltningsorgan. Om de förvaltningsorgan som skall finnas stadgas genom landskapslag.

Varje del av landskapsregeringens förvaltning skall vara underställd lantrådets eller viss ledamots ansvar.

3 §. Upphävd (1998/69).

2 kap. Lantråd och ledamöter

4 §. Upphävd (1988/4).

5 §. (1988/4) Medlemmarna i landskapsregeringen kvarstår i sina uppdrag så länge de åtnjuter lagtingets förtroende. Sedan nyval till lagtinget ägt rum skall ny landskapsregering tillsättas.

Har lagtinget förklarat att landskapsregeringens medlemmar eller någon av dem inte åtnjuter lagtingets förtroende, skall ny landskapsregering utses. Detsamma gäller om lantrådet avlidit, på egen begäran befriats från uppdraget eller blivit varaktigt förhindrad att handha uppdraget.

Ledamot av landskapsregeringen befrias från uppdraget på egen begäran eller på förslag av lantrådet.

Har ledamot befriats från uppdraget skall fyllnadsval förrättas. Fyllnadsval förrättas även när ledamot har avlidit.

Landskapsregeringens medlemmar skall handha sina uppdrag till dess nya medlemmar utsetts.

6 §. (2003/53) Meddelar lantrådet skriftligen, antingen i samband med att ett ärende anhängiggörs eller under dess behandling i lagtinget, att ärendets avgörande på visst sätt innebär att lantrådet anser sig sakna lagtingets förtroende, skall, om sådant avgörande faller, landskapsregeringen avgå.

7 §. Valbar till lantråd och ledamot i landskapsregeringen är envar, som enligt lagtingsordningen är röstberättigad i lagtingsval.

Väljs landshövdingen till lantråd eller till ledamot av landskapsregeringen får han eller hon inte tillträda uppdraget förrän han eller hon beviljats avsked från tjänsten. Genom landskapslag kan inskränkningar göras i rätten för den som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till landskapet eller en kommun att inneha uppdrag som medlem av landskapsregeringen. (2003/53)

Av kandidat för val av lantråd, vicelantråd eller ledamot i landskapsregeringen erfordras att han givit sitt skriftliga samtycke till att emottaga uppdraget.

Ang. valbarhet, se B 1, Lagtingsordning (2011:97) för Åland, 7 §.

8 §. Lantrådet och ledamöterna i landskapsregeringen ansvarar för sina tjänsteåtgärder enligt allmän lag.

Grundläggande bestämmelser om tjänstemäns ansvar ingår i Skadeståndslag 4:2, Ci 301 FL I. Se även Strafflag 40 kap., St 101 FL I.

9 §. Innan lantrådet och ledamöterna tillträder sina uppdrag, skall de i landskapsregeringen i närvaro av lagtingets talman och landshövdingen eller företrädare för dem avgiva denna försäkran: ”Jag NN försäkrar att jag vill i utövningen av mitt uppdrag i Ålands landskapsregering efter all min förmåga främja den rätt, som i enlighet med grundlagarna tillkommer landskapet Ålands befolkning samt rikets regering och riksdag”.

10 §. (1988/4) Angående arvode och övriga ersättningar, som lantrådet och ledamot av landskapsregeringen åtnjuter för sitt uppdrag, stadgas särskilt.

Se D 3, Landskapslag (1985:17) om arvode för medlem av Ålands landskapsregering.

D 1 LL (1971:42) om Ålands landskapsregering

3 kap. Ärendenas handläggning

10a §. (1995/76) De ärenden som ankommer på landskapsregeringen avgörs av medlemmarna vid sammanträde, av enskild medlem eller av tjänsteman.

Ärende som avgörs av medlemmarna vid sammanträde avgörs efter föredragning av ledamot och i närvaro av en tjänsteman. Den föredragande ledamoten har rätt att låta sig biträdas av tjänstemän.

Ärende som avgörs av enskild medlem avgörs efter föredragning av tjänsteman (enskild föredragning). Ärende som avgörs av tjänsteman avgörs efter föredragning av annan tjänsteman (tjänstemannaföredragning) eller självständigt utan föredragning.

10b §. (1995/76) Medlemmarna avgör vid sammanträde 1) ärende som skall tillställas lagtinget samt ärende som Republikens president, lagtinget eller lagtingets organ eller talmannen tillställt landskapsregeringen,

2) ärende som rör antagande av landskapsförordning eller överenskommelseförordning,

3) ärende som rör landskapets förhållande till staten, annan stat eller mellanstatlig eller internationell organisation,

4) upphävd (2008/11),

5) ärende av allmän eller principiell natur enligt de grunder landskapsregeringen beslutar samt

6) ärende som enskild medlem av landskapsregeringen har befogenhet att avgöra och som han eller hon beslutat att skall avgöras av medlemmarna vid sammanträde.

Ärende av annat än i 1 mom. nämnt slag avgörs av enskild medlem, såvida inte beslut fattats om att ifrågasvara slag av ärenden skall avgöras av tjänsteman. Om den beslutande tjänstemannen vid tjänstemannaföredragning inte godkänner föredragandens förslag till beslut i visst ärende, skall ärendet föredras inför vederbörande medlem av landskapsregeringen.

3 mom. upphävt (2008/11).

4 mom. upphävt (2003/53).

11 §. Upphävd (2003/53).

12 §. Önskar lantrådet i viss angelägenhet inhämta landskapsregeringens yttrande, må landskapsregeringen icke undandra sig att avge sådant.

13 §. Lantrådet eller den ledamot han förordnar i sitt ställe har rätt att närvara vid landskapsregeringen underordnade förvaltningsorgans sammanträden.

14 §. Landskapsregeringen sammanträder så ofta ärendenas behandling det påkallar, dock minst en gång i veckan, såframt icke landskapsregeringen annorlunda beslutar.

2-3 mom. upphävda (1975/59).

15 §. Ordförande vid landskapsregeringens sammanträden är lantrådet och vid förfall för honom eller henne vice lantrådet. Vid förfall för båda dessa förs ordet av den till åren äldsta ledamoten. (2003/53)

Landskapsregeringen är beslutför när minst hälften av medlemmarna är närvarande. (2003/53)

3 mom. upphävt (2003/53).

Vid meningsskiljaktighet verkställs omröstning såsom därom är särskilt stadgat. (1975/59)

16 §. Upphävd (2008/11).

17 §. (1995/76) Önskar medlem av landskapsregeringen väcka initiativ i viss fråga vid landskapsregeringens sammanträde, kan han eller hon meddela därom vid sammanträdet. Godkänner landskapsregeringen initiativet, skall detta antecknas som ärende i protokollet. Initiativ som medlem av landskapsregeringen väcker vid enskild föredragning skall antecknas som ärende i protokollet.

Initiativ vilket antecknats som ärende i protokollet skall beredas på det sätt som gäller för ärenden vilka anhängiggjorts vid landskapsregeringen.

18 §. (1975/59) Landskapsregeringens sammanträden är icke offentliga.

19 §. Upphävd (1993/114).

20 §. Närmare bestämmelser angående ärendenas handläggning i landskapsregeringen meddelas i landskapslag.

Se D 2, Landskapslag (1975:58) om ärendenas handläggning i landskapsregeringen

4 kap. Upphävt (1998/69).

21-23 §§. Upphävda (1998/69).

5 kap. Ändringssökande

24 §. Angående besvär över landskapsregeringens beslut gäller vad därom är särskilt stadgat.

Se A 1, Självstyrelselag (1991:71) för Åland, 25 §

6 kap. Särskilda bestämmelser

25 §. (1987/42) Landskapsregeringen skall årligen till lagtinget avge en berättelse över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd. Däri skall även ingå uppgifter om hur lagtingets beslut verkställts under berättelseåret.

Förvaltningsberättelsen skall överlämnas till lagtinget senast den 31 augusti varje år. (1996/10)

26 §. (1973/26) Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973, dock så, att stadgandena i 4 kap. angående det centrala ämbetsverket träder i kraft den 1 juni 1973. Har i annan landskapslag eller författning använts i denna lag upptagen benämning på avdelning skall motsvarande benämning enligt tidigare gällande lag jämväl i dessa fall användas fram till den 1 juni 1973. Genom denna lag upphäves de stadganden i landskapslagen (1952:22) den 16 april 1952 angående landskapsförvaltningen i landskapet Åland som står i strid med stadgandena i denna lag.

Denna lag kan inte ändras eller upphävas, inte heller får avvikelser från den göras på annat sätt än i 55 § lagtingsordningen för landskapet Åland stadgas. (2003/53)

Se B 1, Lagtingsordning (2011:97) för Åland, 35 §

D 2 Landskapslag (1975:58) om ärendenas handläggning i landskapsregeringen (2008/12)

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Landskapsregeringens sammanträden hålles i landskapsregeringens sessionsrum i Mariehamn, såframt icke landskapsregeringen för särskilt fall annorlunda bestämmer.

Efter nyval sammanträder landskapsregeringen första gången på kallelse av lantrådet. Kallelse till övriga ordinarie sammanträden meddelas i den ordning landskapsregeringen beslutar.

Lantrådet har rätt att sammankalla landskapsregeringen till extra sammanträde. Har tre ledamöter för behandling av visst ärende därom anhängit skall lantrådet snarast möjligt sammankalla sådant sammanträde.

2 §. Är ledamot förhindrad att delta i sammanträde skall han eller hon snarast underrätta lantrådet därom. (2003/54)

Är lantrådet förhindrad att delta i sammanträde skall han eller hon underrätta den som vid förhindret skall föra ordet vid landskapsregeringens sammanträde. (2003/54)

Ledamot som för längre tid önskar avlägsna sig från pågående sammanträde skall uppge orsaken därtill, varefter ordföranden avgör huruvida förfallet kan godkännas.

3 §. Upphävd (2008/12).

4 §. Föredragningsordningen vid landskapsregeringens sammanträden fastställs av lantrådet.

Föredragningslista med förslag till beslut skall om möjligt tillställas landskapsregeringens medlemmar senast dagen före det sammanträde då på listan upptagna ärenden föredrages. Under sammanträdet kan ärende med landskapsregeringens godkännande införas på föredragningslistan eller avlägsnas därifrån. Ärende, som landskapsregeringen anser brådskande, kan upptagas till behandling utan att föredragningslista föreligger.

Vid landskapsregeringens sammanträden förs beslutsprotokoll av en tjänsteman som är närvarande vid sammanträdet. Ur protokollet skall framgå hur varje röst fallit vid omröstning och val. (1995/77)

5 §. Vid landskapsregeringens sammanträde skall den föredragande ledamoten först redogöra för ärendet och framlägga sitt förslag till beslut. Därefter har ledamöterna och närvarande tjänstemän rätt att erhålla ordet i den ordning de anmäler sig. Om en fråga riktas direkt till den föredragande ledamoten eller till en tjänsteman som biträder vid föredragningen, skall dock denne omedelbart erhålla ordet för att besvara frågan, varefter den frågande har rätt att fortsätta sitt anförande. (1995/77)

Uttalande skall beröra det ärende som behandlas samt utmyнна i förslag till beslut eller innehålla fråga, upplysning eller motivering till förslag.

6 §. Sedan överläggningen avslutats vid landskapsregeringens sammanträde fattar landskapsregeringen beslut i ärendet. Har annat förslag förutom föredragande ledamotens förslag framförts, skall öppen omröstning verkställas. Härvid röstar först den ledamot som sitter till vänster om lantrådet. Därefter avges rösterna i tur och ordning efter ledamöternas placering så att lantrådet röstar sist. (1995/77)

Faller vid omröstning rösterna lika avgör lantrådets röst, förutom vid val enligt 13 och 14 §§, då lotten avgör. I övrigt skall vid omröstning i tillämpliga delar iakttas vad som är stadgat beträffande omröstning i lagtinget.

Medlem i landskapsregeringen äger rätt att till protokollet anteckna avvikande mening samt att senast fem dagar efter det ärendet slutbehandlats till registratorskontoret inlämna reservationsskrift, som skall fogas till protokollet.

Medlem som nedlagt sin röst och icke antecknat skiljaktig mening till protokollet anses ha biträtt beslutet.

Avgör medlem av landskapsregeringen vid enskild föredragning, i enlighet med 10b § landskapslagen (1971:42) om Ålands landskapsregering, ärende annorlunda än föredraganden föreslagit, har föredraganden rätt att till protokollet anteckna skiljaktig mening jämte kortfattad motivering härtill. Har sådan anteckning inte gjorts anses föredraganden ha biträtt beslutet. (1995/77)

7 §. Första gången ett ärende föredrages för avgörande behandling skall det, om en av landskapsregeringens medlemmar så yrkar, bordläggas till sammanträde tidigast påföljande dag.

Föreslås i annat fall bordläggning eller framställs förslag vars godkännande skulle avbryta den sakliga behandlingen av ärendet och vinner sådant förslag understöd, skall beslut därom fattas innan vidare överläggning i ärendet tillåtes. Har ej beslut fattats om tiden för bordläggningen skall ärendet snarast möjligt upptagas till fortsatt behandling.

Sedan det framgått att bordläggning skall ske, beslutar landskapsregeringen om de vidare utredningar som anses erforderliga i ärendet och avbryter därpå behandlingen.

Önskar medlem av landskapsregeringen bordlägga ärende vid enskild föredragning, skall ärendet bordläggas. Samtidigt skall beslut fattas om de vidare utredningar som behövs i ärendet. (1995/77)

8 §. Protokoll som förts vid landskapsregeringens sammanträde skall genom beslut justeras genast eller i annat fall vid senare sammanträde. Protokollet skall justeras av de närvarande medlemmar som deltagit i behandlingen av de ärenden justeringen omfattar.

Det justerade protokollet skall påtecknas av den tjänsteman som är närvarande vid sammanträdet och för protokollet samt av ordföranden vid det sammanträde då protokollet justerades. (1995/77)

Protokoll vid enskild föredragning förs av föredraganden. Protokollet påtecknas av föredraganden och den beslutande medlemmen av landskapsregeringen. (1995/77)

D 2 LL (1975:58) om ärendenas handläggning

Vid tjänstemannaföredragning förs beslutsförteckning. Förteckningen förs av föredraganden och den skall godkännas av den beslutande tjänstemannen. (1995/77)

9 §. Expedition med anledning av beslut som fattats vid landskapsregeringens sammanträde undertecknas av den som förde ordet då beslutet fattades och kontrasigneras av den föredragande ledamoten. Vid förfall för tjänstgörande ordföranden undertecknas expeditionen av vicelänrådet, om han eller hon deltagit i beslutet, och i annat fall av den till åren äldsta ordinarie ledamoten som deltog i beslutet. Vid förfall för den föredragande ledamoten kontrasigneras expeditionen av annan ledamot som lantrådet därtill utser. (1995/77)

Då beslut har fattats vid enskild föredragning, undertecknas expeditionen av den beslutande medlemmen i landskapsregeringen och kontrasigneras av föredraganden.

Expeditioner i anledning av lantrådets beslut och andra åtgöranden undertecknas av lantrådet och kontrasigneras av vederbörande föredragande.

Expedition i anledning av tjänstemans beslut undertecknas av den som fattat beslutet och skall, då ärendet föredragits av annan tjänsteman, kontrasigneras av denne.

Expedition med anledning av förberedande åtgärd undertecknas av vederbörande föredragande på tjänstens vägnar.

9a §. (1995/77) Expedition, om sådan skall utfärdas, skall uppgöras utan dröjsmål. I ärende som avgjorts vid landskapsregeringens sammanträde skall expedition uppgöras senast en vecka efter det landskapsregeringens justerade beslut föreligger. Expedition i ärende som avgjorts i annan ordning skall uppgöras senast en vecka efter det beslutet fattades.

I ärende som avgjorts efter föredragning ansvarar föredraganden för att expeditionen uppgörs i tid.

9b §. (2008/12) *Landskapsregeringens anslagstavla*

Vid Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning skall finnas en anslagstavla, på vilken tillkännagivanden sätts upp om så är särskilt föreskrivet. Vid tillkännagivandet skall bestämmelserna om offentlig delgivning i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttas i tillämpliga delar.

Landskapsregeringens anslagstavla skall vara placerad så att allmänheten har tillgång till den även utom tjänstetid.

2 kap. Val i landskapsregeringen

10 §. Då tjänst eller befattning skall besättas eller annat val förrättas ankommer det på föredraganden att föreslå, vem eller vilka som skall väljas.

Kan enighet inom landskapsregeringen icke uppnås, sker valet såsom i 11-14 §§ stadgas.

Valet förrättas under ledning av lantrådet, som vid valet biträds av en närvarande tjänsteman. (1995/77)

11 §. Gäller valet två eller flera personer, för vilka olika villkor är föreskrivna, eller enas landskapsregeringen

om sådana villkor för dem som skall utses, uppdelas valet i skilda förrättningar sålunda, att som kandidater vid varje förrättning godkännes endast personer som uppfyller samma villkor.

Skall två eller flera personer utses samtidigt och har enighet uppnåtts om en del av dem, kan landskapsregeringen enhälligt besluta att endast de övriga väljes enligt 12-14 §§.

12 §. Val av en enda person sker genom öppen omröstning enligt 6 §.

13 §. Då två eller flera personer skall väljas samtidigt kan landskapsregeringen enhälligt besluta att valet förrättas som majoritetsval. Härvid skall de under diskussionen framförda kandidaterna först förtecknas, varpå envar landskapsregeringsmedlem på en valseedel, som ej upptar annat än den röstandes namn, antecknar högst så många av dessa kandidater, som det skall väljas personer. Valda blir de som sålunda erhållit de flesta rösterna. Vid lika röstetal avgör lotten. Kandidat som icke förtecknats före valet skall strykas vid rösträkningen.

Skall allmänna ersättare för de valda utses, sker detta vid särskilt val med iakttagande av bestämmelserna ovan i detta kapitel.

Är personliga ersättare föreskrivna skall förslag till sådana framföras innan val enligt 1 mom. verkställs. Vid behov fastställs enligt 12 §, vilken ersättare kandidat skall erhålla i händelse han blir vald.

14 §. Kan landskapsregeringen inte enas om val enligt 13 §, förrättas proportionella val. Härvid skall bestämmelserna om val i lagtinget iakttas i tillämpliga delar med följande avvikelser: (1995/77)

1) (1995/77) Lantrådet utsätter tidpunkt för valet samt för inlämnandet och ändring av kandidatlistorna, varom anteckning skall göras i protokollet.

2) Kandidatlista undertecknas av endast en medlem av landskapsregeringen som samtidigt är listans ombudsman.

3) Kandidatlistorna inlämnas till registratorskontoret och skall där under tjänstetid vara tillgängliga för landskapsregeringens medlemmar.

4) Valseedel skall förses med den röstandes namn på därför avsedd plats.

5) Finner lantrådet valseedel bristfällig, skall han före röstsammanräkningen bereda den röstande tillfälle att rätta valseedeln.

15 §. Därest vald person icke mottager uppdraget, träder utsedd ersättare i hans ställe.

Saknas ersättare skall fyllnadsval förrättas.

16 §. Av landskapsregeringen vald person kvarstår i sitt uppdrag under den mandattid för vilken han blivit vald och även därefter till dess annan blivit vald i hans ställe, såframt ej annorlunda är stadgat eller föreskrivet.

17 §. Skall personer utses för en mandattid, som begynner tillika med landskapsregeringsledamöternas ordinarie mandattid, förrättas valet i januari månad, såframt ej annorlunda är särskilt stadgat.

18 §. Vid val i delegation eller annat organ som tillsatts av landskapsregeringen skall i tillämpliga delar iakttagas vad ovan är stadgat om val i landskapsregeringen.

3 kap. Särskilda bestämmelser

19-21 §§. Upphävda (2008/12).

22 §. Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

D 3 Landskapslag (1985:17) om arvode för medlem av Ålands landskapsregering (2010/8)

1 §. (1988/5) Medlem av Ålands landskapsregering åtnjuter för sitt uppdrag arvode och övriga ersättningar i enlighet med vad i denna lag stadgas.

Om medlems pensionsförmåner stadgas särskilt.

2 §. (1988/5) Till medlem av landskapsregeringen utgår årsarvode samt dyrtorststillägg. Årsarvodet är det arvode samt sex ålderstillägg som utgår enligt den löneklass som är två löneklasser högre än den som vid varje tidpunkt gäller för lagtingets ledamöter. Dyrtorststillägg erläggs enligt de grunder som gäller för landskapets tjänstemän i motsvarande fall. (2000/64)

Det i 1 mom. avsedda årsarvodet jämte dyrtorststillägg erläggs till lantrådet förhöjt med tjugo procent och till vicelantrådet förhöjt med fem procent.

Medlem äger rätt till semester under 24 vardagar under tiden 1 juni till 30 september och sex vardagar under annan tid.

3 §. (1988/5) Medlem som på grund av sjukdom eller havandeskap och förlösning är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag äger under tiden för avbrottet rätt till arvode och övriga förmåner enligt de grunder som gäller för landskapets tjänstemän i motsvarande fall.

Är medlem på grund av annan än i 1 mom. nämnd enskild angelägenhet förhindrad att fullgöra sitt uppdrag skall av arvodet innehållas 1/365 för varje dag avbrottet varar.

4 §. [Ersättare som inträder i medlems ställe i landskapsregeringen erhåller för varje dag i arvode 1/365 av det årsarvode som tillkommer medlem av landskapsregeringen]. (1988/5).

[Till ersättare betalas dagtraktamente och ersättning för resekostnader enligt de grunder som gäller för [landstingsman] i motsvarande fall].

5 §. Arvode och ersättningar i stöd av denna lag erläggs månatligen i efterskott, för ersättares del på grundval av räkning som godkänts av lantrådet.

Angående utbetalning av arvode och ersättningar gäller i övrigt i tillämpliga delar vad om utbetalning av lön till landskapets tjänstemän är föreskrivet.

6 §. Denna lag träder omedelbart i kraft och tillämpas från den 1 januari 1985.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1974:37) den 2 maj 1974 om arvode för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse].

D 4 Landskapslag (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91)

1 §. Uppgift

Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning har till uppgift att biträda landskapsregeringen och dess medlemmar i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på landskapsregeringen samt att ge service till allmänheten.

Arbetet inom den allmänna förvaltningen leds av en förvaltningschef. (2006/91)

2 §. Upphävad (2008/13).

2a §. (2006/91) Förvaltningschefens uppgift

Det ankommer på förvaltningschefen att övervaka lagligheten inom landskapsregeringens allmänna förvaltning samt att se till att de olika avdelningarna samverkar och att verksamheten bedrivs på ett även i övrigt ändamålsenligt sätt. På begäran av landskapsregeringen är han eller hon skyldig att avge utlåtande över lagligheten av åtgärd som landskapsregeringen planerar vidta.

Förvaltningschefen skall hålla sig underrättad om förhållandena inom den allmänna förvaltningen. Han eller hon skall handlägga ärende som gäller anställande av avdelningschef, ärende som gäller uppsägning, förflyttning och omplacering av avdelningschef eller disciplinära åtgärder mot avdelningschef och ärenden som gäller organisatoriska frågor samt ta initiativ till och utarbeta planer för de administrativa reformer och förbättringar som kan behövas samt fullgöra andra uppgifter i enlighet med vad landskapsregeringen beslutar.

Förvaltningschefen har rätt att närvara och att yttra sig när en annan tjänsteman föredrar ett ärende för avgörande.

Bestämmelserna i 2 mom. gäller i tillämpliga delar även andra delar av landskapsregeringens förvaltning samt de landskapets förvaltningsenheter som är underställda landskapsregeringen.

Förvaltningschefen har rätt att på landskapsregeringens vägnar ta emot delgivningar.

När förvaltningschefen är förhindrad att fullgöra sina uppgifter kan landskapsregeringen utse en annan tjänsteman vid den allmänna förvaltningen att fullgöra de uppgifter som ankommer på förvaltningschefen. Beslutet kan avse samtliga uppgifter eller endast en del av uppgifterna.

Närmare bestämmelser om hur ledningen av den allmänna förvaltningen handhas kan utfärdas genom landskapsförordning.

3 §. Avdelningar och byråer

Landskapsregeringens allmänna förvaltning består av sex avdelningar. Dessa är kansliavdelningen, finansavdelningen, social- och miljöavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen, näringsavdelningen samt trafikavdelningen. Dessutom finns det en lagberedning, om vilken det finns särskilda bestämmelser.

D 4 LL (1998:70) om ... allmänna förvaltning

Varje avdelning består av en eller flera byråer som kan indelas i enheter. Om avdelningarnas organisation bestäms genom landskapsförordning.

Förvaltningschefen sköter uppgiften som avdelningschef för kansliavdelningen. Vid varje annan avdelning finns det en avdelningschef. Vid varje byrå finns det en byråchef. En av byråcheferna eller en annan tjänsteman vid avdelningen kan vid behov utses till ställföreträdande avdelningschef, som vid förfall för avdelningschefen fullgör dennes åligganden. Avdelningschefen kan vara chef för en av avdelningens byråer. (2006/91)

Om de övriga tjänster som finns vid de olika avdelningarna och om behörighetskraven för dem beslutar landskapsregeringen. Dessutom kan det finnas tillfälliga tjänstemän samt personal i privaträttsligt anställningsförhållande. (2006/91)

4 §. *Avdelningarnas verksamhetsområde*

Det huvudsakliga verksamhetsområdet för de olika avdelningarna är

- 1) för kansliavdelningen författningssenliga frågor, offentlig förvaltning, externa relationer, allmän ordning och säkerhet samt samhällsplanering,
- 2) för finansavdelningen landskapets ekonomi och den ekonomiska utvecklingen i landskapet,
- 3) för social- och miljöavdelningen välbefinnandet hos människor, djur och miljö,
- 4) för utbildnings- och kulturavdelningen utbildning och kultur jämte kulturminnesvård samt idrott,
- 5) för näringsavdelningen främjandet av näringarna, sysselsättningen och regional balans samt
- 6) för trafikavdelningen trafikfrågor.

5 §. *Avdelningschefernas uppgifter*

Avdelningschefen leder verksamheten vid avdelningen.

Utöver de uppgifter som enligt andra bestämmelser ankommer på avdelningschef skall denna

- 1) bistå och informera landskapsregeringen och den medlem av landskapsregeringen som är ansvarig för avdelningen i ärenden som handläggs vid avdelningen och i de övriga uppgifter som faller inom avdelningens verksamhetsområde,
- 2) fördela och prioritera avdelningens ärenden och andra uppgifter mellan byråerna och se till att arbetsfördelningen mellan byråerna är rättvis och ändamålsenlig samt att arbetet bedrivs i samverkan med andra byråer och i överensstämmelse med 2 §,
- 3) handlägga ärenden som gäller anställande av personal vid avdelningen samt personalens rättigheter och skyldigheter, om uppgiften inte skall handhas av annan,
- 4) handleda avdelningens personal samt
- 5) (2006/91) bistå förvaltningschefen i dennes uppgift att leda arbetet inom förvaltningen till den del det gäller ledningen av arbetet inom avdelningen och de myndigheter som inom avdelningens verksamhetsområde är underställda landskapsregeringen.

Avdelningschefen har rätt att närvara och yttra sig när annan tjänsteman vid avdelningen föredrar ett ärende för avgörande.

6 §. Upphävd (2006/91).

7 §. *Byråchefernas uppgifter*

På byråcheferna ankommer

- 1) att bistå och informera den medlem av landskapsregeringen som är ansvarig för byrån i de ärenden som ankommer på byrån och i de övriga uppgifter som skall fullgöras vid byrån,
- 2) att bistå avdelningschefen i dennes uppgift att leda arbetet vid avdelningen och hålla avdelningschefen informerad om de ärenden som handläggs vid byrån,
- 3) att bereda och vid enskild föredragning och tjänstemannaföredragning föredra de ärenden som påförts byrån, om inte uppgiften uppdragits åt annan tjänsteman vid byrån,
- 4) att fördela byråns ärenden mellan de tjänstemän som finns på byrån och se till att arbetsfördelningen på byrån är rättvis och ändamålsenlig samt att arbetet vid byrån bedrivs i överensstämmelse med 2 § samt
- 5) att avgöra de ärenden som landskapsregeringen beslutar att byråchefen skall avgöra.

8 §. *Ärendeberedning*

Ärenden som handläggs inom den allmänna förvaltningen bereds självständigt och på eget ansvar av den tjänsteman som handlägger ärendet, med beaktande av att beredningen av ärenden som skall avgöras vid landskapsregeringens sammanträde skall ske i samråd med den medlem av landskapsregeringen som är ansvarig för byrån.

Avdelningschefen skall hållas informerad om hur beredningen av olika ärenden på avdelningen fortskrider.

9 §. *Ärendefördelning mellan avdelningarna*

Ett ärende handläggs vid den avdelning till vars verksamhetsområde ärendet hör. Om ärendet hänförs sig till flera avdelningars verksamhetsområde, handläggs ärendet vid den avdelning till vilken ärendet huvudsakligen hör.

Om oenighet råder om var ett ärende skall handläggas avgörs ärendet av förvaltningschefen. (2006/91)

9a §. (2006/91) *Behörighetskrav för förvaltningschefen*

Behörig för tjänst som förvaltningschef är den som inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier, är väl förtrogen med förvaltningsuppgifter och har erfarenhet av ledarskap. Dessutom förutsätts dokumenterad förmåga att leda arbete.

10 §. *Behörighetskrav för avdelningschef*

1 mom. upphävt (2006/91).

Behörig för tjänst som avdelningschef för annan avdelning är den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination samt har erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter.

11 §. (2006/91) Undantag från behörighetskraven

Från de i 9a och 10 §§ föreskrivna behörighetskraven kan landskapsregeringen om särskilda skäl föreligger bevilja undantag.

11a §. (2006/91) Särregler för tjänsterna som förvaltningschef och avdelningschef

Tjänst som förvaltningschef och avdelningschef kan besättas för viss tid.

Förutom av de skäl som allmänt gäller uppsägning av landskapets tjänstemän får förvaltningschefen sägas upp då han eller hon förlorar landskapsregeringens förtroende och en avdelningschef då det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägningen.

Förvaltningschefen och en avdelningschef får sägas upp så att tjänsteförhållandet upphör med omedelbar verkan. I sådant fall har den uppsagde rätt till ersättning som motsvarar lön för uppsägningstiden.

12 §. Fullmaktbestämmelse

För varje avdelning kan vid behov antas en arbetsordning med närmare bestämmelser om hur arbetet skall bedrivas vid avdelningen, om placeringen av de tjänster som inrättats vid avdelningen vid viss byrå eller enhet samt om övriga organisatoriska frågor som inte reglerats i denna lag eller den med stöd av 3 § 2 mom. utfärdade förordningen. (2006/91)

För de olika tjänsterna kan vid behov antas tjänstebeskrivningar.

13 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999 och genom lagen upphävs landskapslagen (1973:25) om landskapet Ålands centrala ämbetsverk.

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid landskapets centrala ämbetsverk överförs vid ikraftträdandet till [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning. Vid ikraftträdandet indras dock tjänsterna som kanslichef, finanschef, socialchef, utbildningschef, chef för näringsavdelningen och överingenjör i vilkas uppgift ingår att förestå avdelningen samt inrättas sex tjänster som avdelningschefer varvid ordinarie innehavare av tjänst som indras förflyttas till tjänsten som avdelningschef för den avdelning som han eller hon tidigare förestått.

Av verkställigheten av denna lag förutsatta åtgärder får vidtas före ikraftträdandet.

Ikraftträdelsebestämmelse (2006/91):

Denna lag träder i kraft den 1 november 2006.

Landskapsregeringen skall indra tjänsten som avdelningschef för kansliavdelningen (kanslichef) räknat från den tidpunkt då lagen träder i kraft.

Den enligt 4 § 2 mom. tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland avsedda behandlingen i landskapets tjänstedelegation, som skall äga rum innan tjänsten som avdelningschef för kansliavdelningen indras, får genomföras innan lagen träder i kraft. Före lagens ikraftträdande får landskapsregeringen vidta också de övriga åtgärder som skall vidtas innan tjänsten som avdelningschef för kansliavdelningen indras.

På de avdelningschefer för finansavdelningen, social- och miljöavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen, näringsavdelningen samt trafikavdelningen vilka utsetts före denna lags ikraftträdande tillämpas de uppsägningsgrunder som var gällande före lagens ikraftträdande.

D 5 Landskapsförordning (2011:35) om landskapsregeringens allmänna förvaltning

1 §. I denna förordning finns det bestämmelser om indelningen av avdelningarna vid landskapsregeringens allmänna förvaltning i byråer och enheter och om de uppgifter som ankommer på byråerna och enheterna.

Kansliavdelningen

2 §. Vid kansliavdelningen finns följande byråer:

1) *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller författningssnliga frågor, offentligt förvaltning, externa relationer, allmän ordning och säkerhet, polisväsendet, allmänna val, kommunalförvaltning, information, tillståndsfrågor såsom spel, lotterier och penninginsamlingar, jämställdhet, integration, radio- och television, postväsendet samt personalpolitik och personaladministrativt arbete samt

2) *byggnadsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller byggnads- och planläggningsväsendet, landskapets byggnadsprojekt, fastighetsförvaltning, expropriation, bostadsproduktion och -förbättringar, hyresförhållanden, byggnadsstatistik samt elsäkerhet, hisssäkerhet och energi.

Utöver de uppgifter som anges i 1 mom. ankommer det på byråerna att fullgöra de övriga uppgifter som avdelningschefen påför byrån.

3 §. Vid kansliavdelningens allmänna byrå finns följande enheter:

1) *rättsserviceenheten*, vid vilken handläggs ärenden som gäller åländsk hembygdsrätt, jordförvärv, näringsrätt och reglementerade näringar, allmänna val, kommunerna, registerövervakning, tillståndsfrågor såsom spel, lotterier och penninginsamlingar, radio- och television, postväsendet, allmänjuridisk rådgivning inom förvaltningen, brand- och räddningsväsendet, explosionsfarliga ämnen, befolkningsskydd och beredskapsfrågor, registrering av inkvarterings- och trakteringsverksamhet samt strategisk planering och övriga enligt lag på landskapsregeringen ankommande uppgifter inom polisens, brand- och räddningsväsendets verksamhetsområden,

2) *enheten för kommunikation och externa kontakter*, svarar för en övergripande samordning av kommunikationen, verkar som en stödjande funktion och rådgivare inom kommunikationsområdet och den interna kommunikationen, upprätthåller landskapsregeringens intranät, ansvarar för den redaktionella informationen på landskapsregeringens hemsida och samordningen av landskapsregeringens information

D 5 LF (2011:35) om landskapsregeringens allmänna förvaltning

på internet och upprätthåller kontakter till landskapsregeringens olika samarbetspartners,

3) *enheten för Europarätt och externa frågor*, vid vilken handläggs ärenden som gäller Europeiska unionen och rådgivning i EU relaterade ärenden, demilitariseringen och neutraliseringen, internationella fördrag, som inte påförts någon annan byrå eller enhet och annat institutionaliserat internationellt samarbete,

4) *personalenheten*, utvecklar, samordnar och följer upp landskapsregeringens personalpolitik, stöder chefer i rollen som arbetsgivare, verkar som en stödande funktion och rådgivare inom det personaladministrativa området, ansvarar för personalbokslut, kompetensutveckling, arbetsmiljö, jämställdhetsplanering, företagshälsovård och friskvård samt samordnar den interna personalinformationen och samarbetet mellan personal och arbetsgivare,

5) *jämställdhetenheten*, vid vilken handläggs ärenden som gäller jämställdhet och integration samt

6) *serviceenheten*, till vilken registratur, reception och vaktmästeri hör.

4 §. Vid kansliavdelningens byggnadsbyrå finns följande enheter:

1) *fastighetsenheten*, vid vilken handläggs landskapets byggnadsprojekt och fastighetsförvaltning,

2) *bostadsenheten*, vid vilken handläggs ärenden som gäller bostadsproduktion och bostadsförbättringar, hyresförhållanden samt byggnadsstatistik,

3) *el- och energienheten*, vid vilken handläggs ärenden som gäller elsäkerhet, hissäkerhet och energi.

5 §. Byråerna vid kansliavdelningen förestås av byråchefer.

Finansavdelningen

6 §. Vid finansavdelningen finns följande byråer:

1) *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller landskapets finanser och övervakningen av dessa, skatter och avgifter, informationsteknologi samt kommunernas ekonomi,

2) *redovisningsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller landskapets ekonomiförvaltning samt

3) *avtals- och pensionsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller kollektiva avtal och tolkningen av dessa, de landskapsanställdas rättsliga ställning, tjänsteregleringar samt pensioner.

Utöver de uppgifter som anges i 1 mom. ankommer det på byråerna att fullgöra de övriga uppgifter som avdelningschefen påför byrån.

7 §. Vid finansavdelningens allmänna byrå finns en *IT-enhet* som sköter samordningen och utvecklingen av förvaltningens informationsteknologi samt driften av förvaltningens gemensamma dataanläggningar och -system.

8 §. Vid finansavdelningens redovisningsbyrå finns

1) *lönkontoret* som är en enhet vilken sköter utbetalningen av löner och därtill hörande registerföring samt

2) *kassakontoret* som är en enhet vilken sköter fakturehanteringen och därtill hörande betalningar.

9 §. Avdelningschefen för finansavdelningen som benämns finanschef förestår den allmänna byrån. De andra byråerna förestås av byråchefer.

Social- och miljöavdelningen

10 §. Vid social- och miljöavdelningen finns följande byråer:

1) *societvårdsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem,

2) *hälso- och sjukvårdsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar samt

3) *miljöbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller vattenvård, avfallsfrågor, luftvård och annan miljövård, miljökonsekvensbedömningar, främjande av den allmänna miljömedvetenheten, naturvård, förvaltning av naturreservaten, landskapsvård, utnyttjande av naturen för rekreation, hälsoskydd, kemikalier, produktsäkerhet, djursjukdomar, djurskydd, livsmedel och annan veterinärvård.

Utöver de uppgifter som anges i 1 mom. ankommer det på byråerna att fullgöra de övriga uppgifter som avdelningschefen påför byrån.

11 §. Byråerna vid social- och miljöavdelningen förestås av byråchefer.

Utbildnings- och kulturavdelningen

12 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningen finns följande byråer:

1) *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden,

2) *utbildningsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller samarbetet mellan förundervisningen och grundskolan, grundskoleutbildningen, utbildningen på gymnasialstadiet, specialundervisningen, vuxenutbildningen, läroavtalsutbildningen, högskoleutbildningen samt fri bildning som förmedlas i skolför,

3) *kulturbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller kulturell verksamhet, det allmänna fria bildningsarbetet, ungdoms- och idrottsverksamhet, biblioteks- och mediaverksamhet, och arkivverksamhet samt

4) *museibyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller kulturminnesvården dvs. fornminnesvården, kulturmiljövården, folkminnesvården, byggnadsminnesvården, kyrkligt kulturarv, konsten, museiväsendet, samt förvaltning av landskapets kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer.

Utöver de uppgifter som anges i 1 mom. ankommer det på byråerna att fullgöra de övriga uppgifter som avdelningschefen påför byrån.

13 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningens kulturbyrå finns *Ålands landskapsarkiv* som är en enhet vid vilken handläggs ärenden som gäller arkiveringen av handlingar och som även sköter mottagningen, förvarat och ordnandet av arkivalier samt tillhandahållandet av dessa åt intresserade nyttjare.

14 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningens museibyrå finns följande enheter:

1) *administrativa enheten* som sköter de uppgifter som ankommer på byrån rörande ekonomi, avgifter, kansligöromål, personalfrågor och intern information, lokalvård, arbetarskydd, driftsfunktioner,

2) *kulturarvsenheten* som bedriver fornminnes-, byggnads-, kulturmiljö- och ruinvård, kunskapsinsamling, undersökningsverksamhet, insamling, katalogisering och vård av föremål och minnen, bild- och arkivservice, och därtill hörande registerföring, ansvar för landskapets kulturhistoriska samlingar samt

3) *museienheten* som bedriver utställningsverksamhet och museipedagogiskt arbete vid Ålands museum, Ålands konstmuseum och Kastelholms slott samt övriga landskapsägda museer samt ansvar för landskapets konstsamling.

15 §. Byråerna vid utbildnings- och kulturavdelningen förestås av byråchefer.

Näringsavdelningen

16 §. Vid näringsavdelningen finns följande byråer:

1) *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller utveckling av näringarna förutom primärnärings- och regional utveckling och arbetsmarknadsfrågor,

2) *jordbruksbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller jordbruk och dess binärings- och förvaltningen av landskapets jordbruksegendomar, dock inte jordbruksegendomar som ingår i naturreservat,

3) *fiskeribyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller fiske, fiskevård, fiskodling samt förvaltningen av landskapets fiskevatten, dock inte fiskevatten som ingår i naturreservat samt

4) *skogsbruksbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller skogsbruk, jakt och viltvård samt förvaltningen av landskapets skogar, dock inte skogar som ingår i naturreservat.

Utöver de uppgifter som anges i 1 mom. ankommer det på byråerna att fullgöra de övriga uppgifter som avdelningschefen påför byrån.

17 §. Vid näringsavdelningens allmänna byrå finns *Ålands teknologicentrum* som är en enhet som ska främja utvecklingen av innovationssystem och innovationer. Med innovationssystem avses nätverk av offentliga och privata aktörer där ny teknik och kunskap produceras, sprids och används.

Enheten ska främja kontakterna mellan näringsliv och högskola samt därigenom bidra till att höja den tekniska kompetensnivån i landskapet.

18 §. Vid näringsavdelningens jordbruksbyrå finns en *avbytarenhet*, vid vilken handläggs administrationen av landskapets avbytarkerksamhet.

19 §. Vid näringsavdelningens fiskeribyrå finns enheten *Ålands fiskodling*. *Guttorp* som är en enhet som ska främja en hållbar utveckling av yrkes- och turistfisket samt vattenbruket i landskapet.

20 §. Vid näringsavdelningens skogsbruksbyrå finns en *enhet för jakt- och viltvårdsfrågor*, vid vilken handläggs ärenden som gäller jakt och viltvård.

21 §. Byråerna vid näringsavdelningen förestås av byråchefer.

Trafikavdelningen

22 §. Vid trafikavdelningen finns följande byråer:

1) *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde samt till fordon relaterade ärenden,

2) *trafikbyrån*, vid vilken handläggs ärenden gällande strategisk trafikplanering, färjor, färjtrafik, färleder, kollektivtrafik, flygtrafik, oljeskydd, byggande och underhåll av vägar, broar, hamnar, bryggor, kanaler, färjfasten och fastigheter samt beläggningar, trafiksäkerhet och kommunalvägar,

3) *produktionsbyrån*, som utför tjänster inom sektorerna färjedrift, väg-, bro- och hamnunderhåll, projektering samt verkstads- och lagerverksamhet.

Utöver de uppgifter som anges i 1 mom. ankommer det på byråerna att fullgöra de övriga uppgifter som avdelningschefen påför byrån.

23 §. Vid trafikavdelningens trafikbyrå finns enheten *Ålandstrafiken*, som sköter bokning av bilplatser på färjor samt administration av tidtabeller och kollektivtrafik.

24 §. Vid trafikavdelningens produktionsbyrå finns följande enheter:

1) *rederienheten* som utför trafik med frigående färjor och linfärjor,

2) *vägunderhållsenheten* som utför drifts- och underhållsätgärder inom vägar, broar, hamnar, flygfält och helikopterplattor,

3) *projekterings- och vattenenheten* som utför projektering, planering och mätning inom mark- och vattenområdet samt vattenförrättningar samt

4) *verkstads- och lagerenheten* som utför underhålls- och reparationsätgärder.

25 §. Byråerna vid trafikavdelningen förestås av byråchefer.

26 §. Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2011 och genom förordningen upphävs landskapsförordningen (2010:94) om landskapsregeringens allmänna förvaltning.

D 6 Landskapslag (1972:13) om lagberedningen

1 §. På lagberedningen ankommer att bereda lag- och andra författningsförslag samt avgiva utlåtanden i juridiska frågor.

För beredning av lag- och andra författningsförslag inom visst lagstiftningsområde kan landskapsregeringen tillsätta lagberedningskommittéer.

2 §. (1995/79) Landskapsregeringen kan ge annan enhet än lagberedningen i uppdrag att bereda författningsförslag.

D 7 LF (1998:121) om lagberedningen

När lag- och andra författningsförslag bereds skall samtidigt de ekonomiska och administrativa konsekvenserna av dem utredas.

3 §. Arbetet vid lagberedningen leds av en lagberedningschef. Författningsförslag som skall föredras av en medlem av landskapsregeringen skall beredas i samråd med medlemmen. (1995/79)

Vad om föredragande vid landskapsregeringen är särskilt stadgat skall jämväl äga tillämpning på lagberedningschefen och [lagberedningssekreteraren].

Genom landskapsförordning stadgas om de tjänster som, utöver tjänsten som lagberedningschef, skall finnas vid lagberedningen. (1998/71)

4 §. (1998/71) Behörig för tjänsten som lagberedningschef är den som inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier och har erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter.

Genom landskapsförordning stadgas om behörighetskrav för annan tjänst vid lagberedningen.

5 §. (2006/95) Tjänsten som lagberedningschef kan besättas för viss tid.

Lagberedningschefen får sägas upp, förutom på de grunder som allmänt gäller uppsägning av landskaps tjänstemän, när det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägningen. Uppsägningen får ske så att anställningen upphör med omedelbar verkan. I sådant fall har lagberedningschefen rätt till en ersättning som motsvarar lön för uppsägningstiden.

6 §. Upphävd (2006/95).

7 §. För den lagtekniska och språkliga granskningen av lag- och andra författningsförslag tillsättes vid landskapsregeringen en laggranskningsnämnd, som är anknuten till lagberedningen.

Laggranskningsnämnden består av lagberedningschefen och två fasta medlemmar som förordnas av landskapsregeringen. Till fasta medlemmar kan utses personer som genom sin tidigare verksamhet anses ha förvärvat för lagberedningsarbetet erforderlig förmåga och skicklighet och en av dem skall ha avlagt en sådan examen som anges i 4 § 1 mom. Landskapsregeringen utser en av medlemmarna till ordförande. De fasta medlemmarna förordnas för två år i sänder. (1998/71)

Landskapsregeringen kan dessutom förordna annan än i 2 mom. nämnd person till adjungerad ledamot av laggranskningsnämnden då arten av viss granskningsuppgift påkallar detta. (1992/31)

Landskapsregeringen utser en tjänsteman vid lagberedningen till sekreterare i laggranskningsnämnden. (1998/71)

8 §. De fasta medlemmarna i laggranskningsnämnden deltar i handläggningen av alla förekommande ärenden. Adjungerad medlem deltar endast i handläggningen av den granskningsuppgift, för vilken han blivit förordnad.

Har handläggningen av något ärende i laggranskningsnämnden icke avslutats då tjänstgöringstiden utlöper, kan landskapsregeringen förordna, att avgående medlem skall handha uppdraget beträffande denna uppgift till dess ärendet slutbehandlats.

9 §. Lämnar medlem av laggranskningsnämnden sitt uppdrag före tjänstgöringsperiodens utgång eller får han förhinder, skall annan förordnas i hans ställe för den tid hindret varar, dock högst till tjänstgöringsperiodens utgång. Har handläggningen av något ärende icke avslutats då hindret upphörde, skall gälla vad i 8 § 2 mom. är stadgat.

10 §. Upphävd (1992/31).

11 §. Lag- eller annat författningsförslag som lagberedningschefen finner vara av särskild betydelse skall innan det föredras för landskapsregeringen undergå granskning i laggranskningsnämnden. (1992/31)

Lag- eller författningsförslag, vilket inte tidigare granskats av laggranskningsnämnden, kan av landskapsregeringen hänskjutas till nämnden för granskning. (1992/31)

Laggranskningsnämnden äger särskilt undersöka, huruvida i framställning ingående lagförslag i något avseende skulle komma att överskrida lagtingets lagstiftningsbehörighet och huruvida förslag till landskapsförordning eller landskapsregeringens beslut kunde komma att överskrida landskapsregeringens förvaltningskompetens.

12 §. Landskapsregeringens föredragande och övriga tjänstemän är skyldiga att infinna sig vid lagberedningen och lämna uppgifter från sitt förvaltningsområde.

Lagberedningen är berättigad att i de ärenden, som där beredes, höra sakkunniga.

13 §. (1992/31) I fråga om arvoden för deltagande i laggranskningsnämndens sammanträden tillämpas bestämmelserna beträffande landskapskommittéer.

14 §. Landskapsregeringen kan i arbetsordning utfärda närmare bestämmelser angående lagberedningens verksamhet.

Ikraftträdelsebestämmelse (2006/95):

Denna lag träder i kraft den 1 november 2006.

På den lagberedningschef som utsetts före denna lags ikraftträdande tillämpas de uppsägningsgrunder som var gällande före lagens ikraftträdande.

D 7 Landskapsförordning (1998:121) om lagberedningen

1 §. I denna förordning finns det bestämmelser om de tjänster som finns vid lagberedningen och om behörighetskrav för tjänsterna.

2 §. Vid lagberedningen finns det förutom en tjänst som lagberedningschef fem tjänster som lagberedare och en tjänst som byråsekreterare. (2001/13)

En av lagberedarna är ställföreträdare för lagberedningschefen. Om inte någon lagberedare utsetts till

uppgiften, tillkommer ställföreträdarskapet den lagberedare som arbetat längst vid lagberedningen.

3 §. Behörighetskrav för tjänst som lagberedare är inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier.

Behörighetskrav för tjänsten som byråsekreterare är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning.

4 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1999.

D 8 Landskapslag (1996:8) om landskapsregeringens revisionsbyrå (2006/93)

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om den revisionsbyrå som skall finnas vid landskapsregeringen samt om den revision som skall bedrivas vid byrån.

Revisionen skall omfatta landskapsregeringens förvaltning, underlydande verk, inrättningar och myndigheter, nedan kallat förvaltningen.

2 §. Revisionens inriktning

I denna lag avsedd revision skall bedrivas i överensstämmelse med god revisionssed, varvid den främst bör inriktas på förhållanden av betydelse eller på omständighet där risk för väsentliga fel annars kan föreligga. Revisionen skall ske för att kontrollera om

- a) landskapets rätt och bästa tillgodose,
- b) verksamheten bedrivs effektivt och med åsyftad effekt samt att av landskapsregeringen fattade beslut verkställs,
- c) verksamhetens organisation och i den inbyggda kontrollfunktioner samt förmögenhetsförvaltning är ändamålsenligt utformad och tillfredsställande ordnad,
- d) räkenskaper och bokslut ger en tillförlitlig uppfattning om budgetens iakttagande samt om
- e) förvaltningen i övrigt handhas enligt lag och gällande bestämmelser.

3 §. Revisionsbyrå

Vid landskapsregeringen skall finnas en revisionsbyrå vid vilken revision som avses i denna lag utförs av för uppgiften utnämnda och ansvariga tjänstemän.

Revisionen utförs som internrevision i förvaltningen. Revisionsbyrån skall bistå landskapsrevisorerna i enlighet med bestämmelserna därom i 8 § 1 mom. landskapslagen (1996:7) om landskapsrevisionen med beaktande av det uppdrag och de omständigheter som avses i 2 §.

Revisionsbyrån kan handha revision i andra ärenden där detta följer av bestämmelse i lag eller av landskapsregeringens beslut.

Betr. landskapsrevisionen, se B 8, Landskapslag (1996:7) om landskapsrevisionen

4 §. (2006/93) Arbetsplan

För sin verksamhet uppgör revisionsbyrån årligen en arbetsplan. I arbetsplanen beaktas utöver revi-

LL (1996:8) om landskapsregeringens revisionsbyrå

D 8

sionsbyråns egna arbeten såväl landskapsrevisorernas som landskapsregeringens behov av revisionstjänster. Planen skall göras upp i samråd med landskapsregeringens förvaltningschef till den del planen rör landskapsregeringens behov av revisionstjänster och i samråd med ordföranden för landskapsrevisorerna till den del den rör landskapsrevisorernas behov av revisionstjänster.

2 kap. Om rätt till bistånd och information för revision

5 §. Om skyldighet att medverka vid revision

Landskapsregeringens tjänstemän skall på begäran lämna uppgifter från sitt förvaltningsområde, såsom erforderliga uppgifter och handlingar rörande tjänsteåtgärder. Följs inte en sådan begäran skall förvaltningschefen vidta erforderliga åtgärder i ärendet. (2006/93)

Vad som i denna lag stadgas om revisionsbyråns rätt till bistånd gäller även för enskild tjänsteman vid byrån som utför revision i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

6 §. Om landskapsstöd

Revisionsbyrån har rätt att granska beviljandet, användningen och tillsynen över lån och bidrag som givits ur anslag i landskapets budget samt av landskapet ställda säkerheter.

Om det för revisionen bedöms nödvändigt skall en enskild som beviljats lån, bidrag eller av landskapet ställd säkerhet på begäran bistå revisionsbyrån med uppgifter, utredningar, handlingar och annat material som behövs för granskningen och som gäller ifrågasvarande lån, bidrag eller säkerhet. En enskild person kan dock inte åläggas att bistå revisionsbyrån med material eller uppgifter till den del sådant stöd beviljats denne för sitt eller sin familjs personliga behov.

7 §. Om EG-stöd

Om inte annat följer av EG:s rättsakter har revisionsbyrån rätt att granska beviljandet, användningen och tillsynen över lån och bidrag som betalats av EG:s medel samt av EG ställda säkerheter.

Revisionsbyrån kan på det sätt och i den omfattning som gäller granskning av landskapsstöd utföra granskning som gäller EG-stöd.

8 §. Om revision av landskapsregeringen underlydande myndigheter

Revisionsbyrån har rätt att av landskapsregeringen, landskapsregeringen underlydande myndigheter, inrättningar och aktiebolag i vilka landskapet innehar aktiemajoritet, av samfund samt av sammanslutningar och bolag som med ensamrätt av landskapet anskaffar medel erhålla erforderliga utredningar och handlingar för revisionen.

Med aktiebolag i 1 mom. avses aktiebolag i vilka

- a) landskapet äger så många aktier att det har mer än hälften av de röster som samtliga aktier medför eller
- b) i punkt a nämnda aktiebolag, eller sådana bolag och landskapet tillsammans, äger så många aktier att de tillsammans har mer än hälften av de röster som samtliga aktier medför.

D 8 LL (1996:8) om landskapsregeringens revisionsbyrå

3 kap. Om utgivande av revisionsresultat**9 §. (2006/93) Underrättelse om anmärkning m.m.**

Om anmärkning framkommit vid revision skall detta delges förvaltningschefen samt den för området ansvarige medlemmen av landskapsregeringen och avdelningschefen. Om anmärkningen gäller verksamhet utanför landskapsregeringens förvaltning, skall även chefen för verksamhetsenheten delges anmärkningen.

Om brottslig gärning uppdagas eller om starka skäl finns för misstanke om brott, skall detta delges förvaltningschefen för vidtagande av erforderliga åtgärder. Om ett brott inte står under allmänt åtal och dessutom måste anses vara obetydligt, kan förvaltningschefen avstå från att vidta någon åtgärd.

10 §. Sekretess

En tjänsteman vid revisionsbyrån eller en av byrån anlitad person får inte för enskild tjänsteman vid annan enhet eller utomstående röja eller till sin egen fördel utnyttja uppgifter han fått i sitt uppdrag beträffande sådant som bör hållas hemligt eller uppgifter om någons personliga förhållanden eller ekonomiska ställning.

Vad som i 1 mom. sägs utgör inte hinder för att uppgifter lämnas till förvaltningschefen för utredning av ärende där misstanke om brott finns eller för väckande av åtal. Bestämmelserna i 1 mom. utgör heller inte hinder för att uppgifter och handlingar lämnas ut till EG:s organ eller andra behöriga myndigheter om gemenskapslagstiftningen så kräver. (2006/93)

Revisionsbyrån skall på begäran utge revisionsresultat till landskapsrevisorerna, lantrådet, ansvarig ledamot av landskapsregeringen och förvaltningschefen. (2006/93)

11 §. Handlingars offentlighet

Handlingar hos revisionsbyrån blir allmänna handlingar när de är utfärdade eller registrerade på det sätt som avses i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

Andra än i 1 mom. avsedda handlingar som uppgjorts inom eller inkommit till revisionsbyrån är inte offentliga. I detta moment avsedda handlingar kan dock bli offentliga om landskapsregeringen särskilt beslutar därom.

Närmare bestämmelser om offentlighet avseende revisionsbyråns handlingar finns i landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet. Särskilda bestämmelser finns i landskapslagen om landskapsrevisionen avseende till landskapsrevisionen lämnade handlingar.

Se C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

12 §. Jäv

En tjänsteman vid revisionsbyrån får inte ta del av behandlingen i en fråga där dennes intresse kan vara stridande mot landskapets intresse och där det finns en särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hans opartiskhet. Som här avsedd intressekonflikt avses fall där revisorn själv är part, själv har ett väsentligt intresse eller där någon denne närstående har ett väsentligt intresse.

4 kap. Särskilda bestämmelser**13 §. Om utnämning till tjänst vid revisionsbyrån**

Innan utnämning till tjänst vid revisionsbyrån sker skall landskapsrevisorerna höras.

13a §. (2002/27) Anlitande av utomstående revisorer

Landskapsregeringen kan bemyndiga en oberoende revisor eller ett oberoende revisionssamfund att granska hur lån, bidrag och andra stöd ur gemenskapernas medel och landskapets medel beviljats, utbetalats och använts. Den oberoende revisorn handlar under tjänsteansvar vid skötseln av sitt uppdrag.

Den oberoende revisorn har rätt att granska räkenskaper och övriga handlingar som har samband med beviljande, utbetalning och användande av ifrågavarande medel och i detta syfte få tillträde till de lokaler som den som är föremål för granskningen besitter eller använder samt att få tillträde till byggnader och annat som uppförts med hjälp av lån, bidrag eller annat stöd som beviljats ur ifrågavarande medel. Granskning får dock inte utföras på en plats som omfattas av hemfriden. Den oberoende revisorn har rätt att omhänderta räkenskaper och övriga handlingar om det krävs för att granskningen skall kunna utföras. Handlingarna skall återlämnas så snart granskningen är utförd.

Beträffande sekretess och tystnadsplikt för den oberoende revisorn tillämpas vad som bestäms i 10 § och beträffande jäv i 12 § denna lag. En revisor skall även i övrigt ha förutsättningar att utföra en oberoende granskning. Om förutsättningarna för en oberoende granskning saknas, skall revisorn vägra motta uppdraget eller avstå från det.

Den som är föremål för granskningen är skyldig att utan oskäligt dröjsmål och utan ersättning för den som utför granskningen lägga fram de handlingar som avses i 2 mom. och att lämna tillträde till anläggningar och annat som uppförts med hjälp av finansiering ur ifrågavarande medel. Han eller hon skall även på begäran av den som utför granskningen bistå med övriga upplysningar som behövs för att granskningen skall kunna utföras på ett ändamålsenligt sätt. En enskild person kan dock inte åläggas att bistå den oberoende revisorn med material eller uppgifter beträffande sådant stöd som beviljats denne för sitt eller sin familjs personliga behov.

13b §. (2006/93) Arbetsordning

Landskapsregeringen kan vid behov anta en arbetsordning med närmare bestämmelser om hur arbetet skall bedrivas vid byrån.

14 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Denna lags 13 § tillämpas första gången vid utnämning till tjänst vid revisionsbyrån som sker efter det att denna lag har trätt i kraft.

D 9 Landskapslag (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Behörighet och ställning

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet har till uppgift att verka som tillstånds- och tillsynsmyndighet och handhar annan myndighetsutövning i enlighet med vad som bestäms i annan landskapslagstiftning. Dessutom svarar Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet för att veterinärvård tillhandahålls. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska också sköta de uppgifter som enligt rikslagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos husdjur ska skötas av en kommunalveterinär. Med myndighet avses i fortsättningen Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2011/83)

Myndigheten är underställd landskapsregeringen. Landskapsregeringen handhar den allmänna styrningen och övervakningen av myndigheten.

Landskapsregeringen skall genom landskapsförordning ålägga myndigheten att sköta sådana tillstånds- och tillsynsuppgifter som landskapet är skyldigt att sköta med stöd av EU-förordningar inom miljö- och hälsoskyddsområdet inklusive bekämpande av smittsamma sjukdomar hos husdjur. (2011/83)

2 §. Styrning av myndigheten

Landskapsregeringen skall årligen anta en resultatplan och en verksamhetsplan för myndigheten.

Landskapsregeringen utfärdar närmare bestämmelser om myndighetens ekonomiförvaltning och om vissa ärenden som hänför sig till tjänstekollektivavtalen samt till vilken del landskapsregeringen handhar skötseln av dessa uppgifter.

2 kap. Styrelsen

3 §. Tillsättande av styrelse

Landskapsregeringen tillsätter en styrelse för myndigheten. Styrelsen består av en ordförande och en vice ordförande samt minst tre och högst fem andra medlemmar. För varje medlem utses även en personlig ersättare. Styrelsens mandattid är fyra år.

Landskapsregeringen kan skilja styrelsen eller en medlem eller ersättare i styrelsen från uppdraget. Landskapsregeringen beslutar om det arvode som skall tillkomma den som innehar ett styrelseuppdrag.

4 §. Styrelsens sammanträden

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vice ordföranden.

Styrelsen är beslutförför när fler än hälften av antalet medlemmar är närvarande, bland dem ordföranden eller vice ordföranden.

Styrelsen avgör ärenden på föredragning av myndighetschefen. Styrelsen kan dock utse annan föredragande när ärendet rör myndighetschefen.

5 §. Styrelsens behörighet

Styrelsen leder myndighetens verksamhet. I detta syfte skall styrelsen

1) årligen tillställa landskapsregeringen förslag till i 2 § 1 mom. avsedda planer tillsammans med myndighetens budgetförslag,

2) årligen tillställa landskapsregeringen en verksamhetsberättelse,

3) kära och svara samt vid domstolar och andra myndigheter bevaka myndighetens intressen i angelägenheter som hör samman med myndighetens uppgifter,

4) inrätta och indra tjänster och ändra deras benämning,

5) anställa personal för längre tid än sex månader, säga upp och avskeda personal samt

6) anta erforderliga bestämmelser om styrelsens inre arbete.

3 kap. Personal

6 §. Myndighetschefen

För att leda och utveckla myndigheten närmast under styrelsen finns en myndighetschef. Myndighetschefen skall

1) uppgöra förslag till resultatplan, budget, verksamhetsplan och verksamhetsberättelse,

2) anta arbetsordning för myndigheten,

3) ansvara för frågor i anknytning till arbetsplatsdemokrati och jämställdhet,

4) ansvara för kvalitetslednings- och miljöledningsarbete,

5) ansvara för kompetensutveckling och kompetensförsörjning samt

6) på myndighetens vägnar motta delgivningar.

Myndighetschefen avgör de ärenden som ankommer på myndigheten och som inte skall avgöras av styrelsen. Myndighetschefen avgör också myndighetens övriga ärenden, om de inte skall avgöras vid sammanträde eller i arbetsordningen delegerats till annan tjänsteman att avgöra.

När myndighetschefen är förhindrad att fullgöra sina uppgifter kan styrelsen utse en annan tjänsteman vid myndigheten att fullgöra de uppgifter som ankommer på myndighetschefen. Beslutet kan avse samtliga uppgifter eller endast en del av uppgifterna.

7 §. Behörighetskrav för myndighetschefen

Behörig att anställas som myndighetschef är den som avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, och som är förtrogen med myndighetens verksamhetsområde samt med förvaltningsuppgifter. Myndighetschefen skall dessutom ha i praktiken visad ledarförmåga och ledarerfarenhet.

8 §. Övrig personal och skötseln av vissa personalfrågor

Vid myndigheten kan det finnas personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag handhar myndigheten de uppgifter som rör myndighetens personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen.

D 9 LL (2007:115) om ÅMHM

Beslut i fråga om tjänsten som myndighetschef skall i enlighet med tjänstemannalagen handläggas av landskapsregeringen. Landskapsregeringen kan tillsätta tjänsten som myndighetschef för viss tid.

Beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman eller arbetstagare inom myndigheten fattas av myndigheten, medan beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman eller arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning samt om permittering fattas av landskapsregeringen. En förflyttning eller omplacering av en tjänsteman eller arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av myndigheten. I fråga om förflyttning och omplacering av myndighetschefen gäller vad som föreskrivs i 3 mom. (2010/16)

4 kap. Handläggning och beslutsfattande i miljötillståndsärenden

9 §. (2008/129) Avgörande av ärenden i prövningsnämnden

Ärenden om tillstånd i enlighet med landskapslagen (2008:124) om miljöskydd samt ändring och återkallande av sådant tillstånd avgörs i Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets namn av en prövningsnämnd.

Se K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd

10 §. Ledamöter i prövningsnämnden

Landskapsregeringen utser fem ledamöter som ingår i prövningsnämnden för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Ledamöterna utses för en mandatperiod om fyra år så att omväxlande två respektive tre ledamöter utses vartannat år. Bland ledamöterna utser landskapsregeringen en ordförande och en vice ordförande för en mandatperiod om två år.

Bland ledamöterna skall finnas kompetens inom områdena hälsoskydd, teknik, biologi och ekonomi och en ledamot skall ha särskild kännedom om näringslivet. En ledamot skall vara jurist. Landskapsregeringen skall tillsätta personliga ersättare för ledamöterna. För ersättarna skall i tillämpliga delar bestämmelserna om ledamöterna gälla.

11 §. Arvode

Landskapsregeringen beslutar om det arvode som skall tillkomma ledamot.

12 §. Beslutförhet

Prövningsnämnden är beslutför när ordföranden eller vice ordföranden och minst två andra ledamöter är närvarande.

13 §. Upphävd (2008/129).

14 §. Information om ansökan

Myndigheten skall utan dröjsmål informera om en ansökan genom att ett meddelande om ansökan anslås på landskapsregeringens och berörd kommuns anslagstavla samt på myndighetens webbplats. Meddelandet skall finnas anslaget under minst tre veckor innan myndigheten beslutar i ärendet. I meddelandet anges ärendets art samt var ansökningshandlingarna finns tillgängliga i sin helhet.

Samtidigt med den information som lämnas enligt 1 mom. skall sakägarna genom vanlig delgivning delges information om ansökan. Om antalet sakägare som skall delges överstiger trettio personer eller om sakägarnas antal är okänt, får delgivning istället ske genom publicering i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

15 §. Rätt att yttra sig

Envar har rätt att inom tid som anges i meddelandet skriftligen yttra sig över ansökan.

16 §. Beslutsfattande

Beslut fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst.

17 §. Delgivning av tillståndsbeslut

Ett meddelande om tillståndsbeslutet, dess ändring och återkallande skall utan dröjsmål genom offentlig delgivning anslås på landskapsregeringens och berörd kommuns anslagstavla enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland. Meddelandet skall finnas anslaget under minst tre veckor.

Samtidigt med delgivningen enligt 1 mom. skall sakägarna delges tillståndsbeslutet genom vanlig delgivning enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland. Om antalet sakägare som skall delges överstiger trettio personer eller om sakägarnas antal är okänt får delgivning istället ske genom publicering i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland. Tillståndsbeslutet skall dessutom göras tillgängligt på myndighetens webbplats.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

5 kap. Övriga bestämmelser

18 §. Avgörande av ärenden av allmän eller principiell natur

Förutom de ärenden som avses i 9 § avgör prövningsnämnden ärenden av allmän eller principiell natur. Vid handläggningen av dessa ärenden tillämpas de bestämmelser om handläggning av ärenden som gäller i landskapsregeringen.

19 §. Besvär

Beslut som myndigheten fattat får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

20 §. (2008/129) Tillämpning av bestämmelser om beslutsfattande och handläggning

Om beslutsfattandet i styrelsen, vid sammanträde och inom myndigheten i övrigt samt om handläggningen av ärenden gäller i tillämpliga delar de bestämmelser som gäller beslutsfattandet och handläggning av ärenden i landskapsregeringen, om inte annat stadgas i denna lag.

21 §. Avgifter

Landskapsregeringen beslutar om de avgifter och andra ersättningar som skall uppbäras för myndighetens prestationer. När avgifterna bestäms skall landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet iakttas.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

22 §. Ikraftträdelse

Om ikraftträdandet av denna lag stadgas särskilt i landskapslagen (2007:129) om införande av lagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

D 10 Landskapslag (2007:129) om införande av lagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

1 §. Ikraftträdande av lagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Följande lagar träder i kraft den 1 januari 2008:

- 1) landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet,
- 2) landskapslagen (2007/116) om ändring av landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd,
- 3) landskapslagen (2007/117) om ändring av vattenlagen för landskapet Åland,
- 4) landskapslagen (2007/118) om ändring av landskapslagen om renhållning,
- 5) landskapslagen (2007/119) om ändring av landskapslagen om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester,
- 6) landskapslagen (2007/120) om ändring av landskapslagen om hälso- och sjukvården,
- 7) landskapslagen (2007/121) om ändring av landskapslagen om hälsovården,
- 8) landskapslagen (2007/122) om ändring av 3 och 5 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen,
- 9) landskapslagen (2007/123) om ändring av 3 och 6 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet,
- 10) landskapslagen (2007/124) om ändring av 3a och 3b §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier,
- 11) landskapslagen (2007/125) om ändring av tobakslagen för landskapet Åland,
- 12) landskapslagen (2007/126) om ändring av djurskyddslagen för landskapet Åland,
- 13) landskapslagen (2007/127) om ändring 3 och 4 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av alkohollagen, samt
- 14) landskapslagen (2007/128) om ändring av 2 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

Åtgärder som verkställigheten av de lagar som nämns i 1 mom. förutsätter får vidtas innan lagarna träder i kraft.

2 §. Lagstiftning som upphävs

Genom denna lag upphävs den 1 januari 2008 landskapslagen (1997:65) om Ålands miljöprövningsnämnd.

3 §. Överföring av landskapsregeringens behörighet

Ärenden:

1) gällande tillsyn enligt vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland, enligt landskapslagen (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd och enligt land-

skapslagen (1981:3) om renhållning samt enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av nämnda lagar,

2) enligt landskapslagen (2003:58) om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester,

3) enligt landskapslagen (1995:92) om tillämpning i landskapet Åland av alkohollagen,

4) enligt djurskyddslagen (1998:95) för landskapet Åland, dock inte ärenden som anges i 3 § 3 mom., 8 § 3 mom. 14 § 1 mom., 20 § 2 mom., 21 § och 41 § djurskyddslagen, samt enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av djurskyddslagen,

5) enligt landskapsförordningen (1996:49) om in- kvarterings- och trakteringsverksamhet som är anhängiga hos Ålands landskapsregering överförs till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet när de lagar som nämns i 1 § träder i kraft.

4 §. Överföring av hälso- och sjukvårdsmyndighetens behörighet

Ärenden enligt djurskyddslagen för landskapet Åland som är anhängiga hos Ålands hälso- och sjukvård överförs till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet när de lagar som nämns i 1 § träder i kraft.

5 §. Överföring av miljöprövningsnämndens behörighet

Ärenden som är anhängiga hos Ålands miljöprövningsnämnd överförs till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet när de lagar som nämns i 1 § träder i kraft.

6 §. Överföring av hälsonämndens behörighet

Ärenden som är anhängiga hos hälsonämnden överförs till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet när de lagar som nämns i 1 § träder i kraft.

7 §. Ändringsökande

I beslut som har fattats före ikraftträdandetidpunkten i 1 § skall ändring sökas enligt de tidigare bestämmelserna.

8 §. Tjänsten som myndighetschef för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Landskapsregeringen inrättar en tjänst som myndighetschef för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Tjänsten får inrättas och besittas innan landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

9 §. Styrelsen för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Landskapsregeringen kan tillsätta en styrelse för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet innan landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft.

10 §. Ledamöter i prövningsnämnden för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Landskapsregeringen kan utse ledamöter till prövningsnämnden för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet innan landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet träder i kraft. Om ledamöter utses skall bestämmelserna i 10 § landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet iaktas.

D 11 LF (2007:130) om överföring av personal till ÅMHM

När ledamöterna utses första gången skall, med avvikelse från bestämmelsen i 10 § landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet om mandatperiodens längd, två av ledamöterna tillsättas för en två års mandatperiod.

11 §. Överföring av personal

Bestämmelser om vilken personal som skall överflyttas från Ålands landskapsregering, Ålands hälso- och sjukvård och Ålands miljöprövningsnämnd till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan landskapsregeringen utfärda genom landskapsförordning.

Den som överflyttas gör det med bibehållande av de rättigheter och skyldigheter som följer av den anställning från vilken överföring sker, dock med beaktande av vad om villkoren i ifrågavarande anställdas anställningsförhållande avtalas.

Se D 11, Landskapsförordning (2007:130) om överföring av personal till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

12 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

D 11 Landskapsförordning (2007:130) om överföring av personal till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

1 §. Följande tjänster vid Ålands landskapsregering överflyttas vid denna förordnings ikraftträdande till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet:

<i>Tjänstebenenämning</i>	<i>Antal tjänster</i>
miljöinspektör	3

2 §. Följande tjänster vid Ålands hälso- och sjukvård överflyttas vid denna förordnings ikraftträdande till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet:

<i>Tjänstebenenämning</i>	<i>Antal tjänster</i>
ledande veterinär	1
fiskhälsoveterinär	1
nyttodjursveterinär	1
besiktningsveterinär	1
hälsoinspektör	5
laborant	3
förvaltningssekreterare	1

3 §. Följande tjänster vid Ålands miljöprövningsnämnd överflyttas vid denna förordnings ikraftträdande till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet:

<i>Tjänstebenenämning</i>	<i>Antal tjänster</i>
miljöhandläggare	2

D 12 Landskapslag (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservice-myndighet**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Myndighetens ställning i förvaltningen**

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet är underställd landskapsregeringen. Med arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten avses i fortsättningen Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet.

Landskapsregeringen handhar den allmänna administrativa styrningen och övervakningen av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

2 §. Arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens verksamhet

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet skall tillhandahålla de tjänster och utföra de uppgifter som ankommer på myndigheten enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (1995:94) om studiestöd eller annan lagstiftning.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall handha skötseln av sin verksamhet enligt de mål som landskapsregeringen årligen har ställt upp.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall även följa den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och ta nödvändiga initiativ. Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall informera om gällande regler samt ge anvisningar och råd i anslutning till verksamheten.

Se M 26, Landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet; O 20, Landskapslag (2006:71) om studiestöd

2 kap. Arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens administration**3 §. Organisation**

Vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten finns en chef.

I anslutning till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten finns en arbetskraftskommission som handhar de uppgifter som bestäms i landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller särskilt i annan lag. Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten biträds dessutom av en rådgivande delegation med uppgift att fungera som ett informations- och kontaktorgan mellan arbetsgivare, arbetstagare, studerande och arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beslutar i övrigt själv om sin organisation.

Se M 4, Landskapslag (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

4 §. Myndighetens ledning

Chefen för myndigheten leder myndighetens verksamhet och ansvarar för att fastställda mål uppnås.

5 §. Behandling av ärenden

Myndighetschefen avgör de ärenden i vilka beslut fattas av arbetsmarknads- och studieservicemyndig-

heten, om inte en annan tjänsteman enligt reglementet givits en sådan beslutanderätt. På beslutsfattandet gäller i övrigt i tillämpliga delar de bestämmelser som gäller beslutsfattandet i landskapsregeringen.

Ärenden som ankommer på arbetskraftskommissionen avgörs på det sätt som föreskrivs särskilt.

Landskapsregeringen utfärdar närmare bestämmelser om arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens ekonomiförvaltning och om vissa ärenden som hänför sig till tjänstekollektivavtalen samt till vilken del landskapsregeringen handhar skötseln av dessa uppgifter.

6 §. Arbetskraftskommission

Arbetskraftskommissionen tillsätts av landskapsregeringen för två kalenderår i sänder.

Kommissionen består av en ordförande och fyra eller sex övriga medlemmar. Som ordförande fungerar myndighetschefen. De övriga medlemmarna, av vilka två eller tre företräder arbetsgivarna och två eller tre arbetstagarna, samt deras ersättare utses på förslag av de mest representativa lokala arbetsmarknadsorganisationerna. Till ersättare för ordföranden utses en person bland tjänstemännen vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten för viss eller obestämd tid.

Landskapsregeringen får entlediga medlem från uppdraget innan uppdraget har gått ut. Om medlem entledigas eller avlider skall ny medlem respektive ersättare utses för den återstående tiden.

Landskapsregeringen bestämmer arvoden och andra ersättningar till medlemmar i kommissionen.

7 §. Arbetskraftskommissionens sammanträden

Arbetskraftskommissionen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av hans eller hennes ersättare.

Kommissionen är beslutför då ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Om kommissionens ordförande och hans eller hennes ersättare är jäviga att behandla ett ärende, är någon annan medlem som har utsetts av landskapsregeringen ordförande under ärendets behandling. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst.

Kommissionen avgör ärenden på föredragning av ordföranden. Kommissionen kan utse annan föredragande om ärendet så kräver.

Vid kommissionens sammanträden förs protokoll av en sekreterare som har utsetts av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. Protokollet justeras på det sätt som kommissionen bestämmer.

På beslutsfattandet i kommissionen gäller i övrigt i tillämpliga delar de bestämmelser som gäller beslutsfattandet i landskapsregeringen.

8 §. Upphävd (2008/25).

9 §. Reglemente

I arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens reglemente utfärdas bestämmelser om myndighetens organisation och uppgiftsfördelning samt om användningen av beslutanderätten.

Reglementet antas av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten och skall därefter underställas landskapsregeringen för fastställelse.

10 §. Rådgivande delegation

Den rådgivande delegationen tillsätts av landskapsregeringen för två kalenderår i sänder. Medlemmarna i delegationen består av representanter för arbetsgivarna, arbetstagarna och studerandena som utses till lika antal samt en representant för utbildnings- och kulturavdelningen vid landskapsregeringens allmänna förvaltning och en representant för näringsavdelningen vid landskapsregeringens allmänna förvaltning.

Landskapsregeringen får entlediga en medlem från uppdraget innan mandattiden har gått ut. Om en medlem entledigas eller avlider skall en ny medlem tillsättas för den återstående tiden.

Landskapsregeringen bestämmer arvoden och andra ersättningar till medlemmarna i delegationen.

Delegationen beslutar i övrigt själv om sin interna beslutsprocess.

11 §. Verksamhetsberättelse

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall årligen tillställa landskapsregeringen en verksamhetsberättelse över det gångna kalenderåret.

3 kap. Personal

12 §. Anställningsförhållanden

Vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan det finnas personal i offentligt och privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag handhar arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten de uppgifter som rör myndighetens personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen. Landskapsregeringen beslutar dock om permittering av arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens personal.

Se D 32, Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland

13 §. Tjänster och tillfälliga tjänstemän

Vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten finns en tjänst som myndighetschef. Bestämmelser om övriga tjänster som finns vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall intas i myndighetens reglemente.

Dessutom kan det finnas tillfälliga tjänstemän.

14 §. Särskilda bestämmelser om tjänsten som myndighetschef

Beslut i fråga om tjänsten som myndighetschef skall i enlighet med tjänstemannalagen för landskapet Åland handläggas av landskapsregeringen.

14a §. (2006/61) Privaträttsligt anställda

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten anställer och säger upp personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

15 §. Förflyttning och omplacering

Beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman eller arbetstagare inom arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten fattas av myndigheten,

D 12 LL (2006:9) om AMS

medan beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman eller arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning fattas av landskapsregeringen. En förflyttning eller omplacering av en tjänsteman eller arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. (2006/61)

I fråga om förflyttning och omplacering av myndighetens chef gäller vad som föreskrivs i 14 §.

16 §. Behörighetskrav

Behörig att anställas som myndighetschef är den som har en vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier.

Behörighetskraven för annan tjänst vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten bestäms i reglementet.

4 kap. Särskilda bestämmelser**17 §. Avgifter**

Den arbetsförmedling och vägledning som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten tillhandhåller enskilda är avgiftsfri.

Utan hinder av bestämmelserna 13 § i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet kan arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet bestäms om offentliga prestationer besluta om priset på de tjänster som myndigheten säljer och som inte omfattas av 1 mom.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

18 §. Serviceskyldighet

Tjänstemännen vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall lämna upplysningar, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som är av en sådan natur att de handläggs vid myndigheten. Detta skall ske i den utsträckning som det är lämpligt och skäligt med hänsyn till frågans natur, den enskildes behov av hjälp, myndighetens verksamhet och tjänstemännens förutsättningar att fullgöra sina arbetsuppgifter.

Frågor från enskilda skall besvaras så snart som möjligt.

Om ett ärende inte hör till myndighetens behörighet, skall den i mån av möjlighet hänvisa den enskilde till den behöriga myndigheten.

19 §. Avtal

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan sluta avtal inom ramen för myndighetens ordinarie verksamhet om inte landskapsregeringen beslutar något annat.

20 §. Företrädande av landskapet

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kärar och svarar för landskapet samt bevakar landskapets intressen vid domstolar och andra myndigheter i

angelägenheter som hör samman med myndighetens uppgifter, om inte en företrädare för landskapsregeringen uppträder i dem.

21 §. Handräckning av landskapsregeringen

Landskapsregeringen är skyldig att på begäran av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten bistå myndigheten i förvaltningsärenden som hör till arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens uppgifter.

22 §. Besvär

Besvärskrav skall fogas till ett beslut över vilket besvär kan anföras. Närmare bestämmelser om besvärskrav finns i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996).

Se Pr 103 FL I

23 §. Besvär

Beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten eller den till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten anslutna arbetskraftskommissionen har fattat enligt denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

5 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**24 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2006.

Genom denna lag upphävs

1) landskapslagen (1960:23) om arbetsförmedling och

2) landskapslagen (1960:22) om yrkesvägledning.

25 §. Övergång från gammal till ny kommission

Den arbetskraftskommission, som har utsetts enligt landskapslagen (1972:24) om sysselsättning, fortsätter sin verksamhet enligt de tidigare gällande bestämmelserna till dess att denna lag träder i kraft.

Landskapsregeringen kan tillsätta en arbetskraftskommission enligt denna lag innan lagen träder i kraft. Vid tillsättandet skall lagens 6 § iaktas i tillämpliga delar.

26 §. Överföring av ärenden, avtal, rättigheter och skyldigheter

De ärenden vilka är anhängiga vid Ålands arbetsförmedlingsbyrå, yrkesvägledningsbyrå och arbetskraftskommissionen när denna lag träder i kraft och vilka enligt denna lag eller någon annan lag skall skötas av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten eller den nya arbetskraftskommissionen skall överföras till vederbörande myndighet när denna lag träder i kraft.

På motsvarande sätt som i 1 mom. överförs de ovan nämnda myndigheternas avtal och andra förbindelser liksom även deras övriga rättigheter och skyldigheter till behörig myndighet.

27 §. Myndighetschef

Landskapsregeringen inrättar en tjänst som myndighetschef vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. Tjänsten får inrättas och besättas innan denna lag träder i kraft. Vid anställningsförfarandet skall lagens 3 kapitel iaktas i tillämpliga delar.

28 §. Överflyttning av tjänster

Personalen och de tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid Ålands arbetsförmedlingsbyrå och yrkesvägledningsbyrå samt vid studieserviceenheten vid landskapsregeringens allmänna förvaltning överförs vid ikraftträdandet till Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. Vid ikraftträdandet indras tjänsten som byråchef vid Ålands arbetsförmedling, medan tjänsten som byråföreståndare vid yrkesvägledningen och tjänsten som enhetschef vid studieserviceenheten vid landskapsregeringens allmänna förvaltning överflyttas till två tjänster vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

Den som överflyttas gör det med bibehållande av sina förmåner och rättigheter och skyldigheter som följer av den anställning från vilken överföringen sker, dock med beaktande av vad om villkoren i ifrågavarande anställas anställningsförhållande avtalas.

D 13 Landskapslag (2006:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om ett informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning

1 §. Lagens tillämpningsområde

I syfte att skydda den personliga integriteten och att skapa en god registersed skall lagen om ett informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning (FFS 1058/2002) tillämpas på de register över enskilda och arbetsgivare som Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet använder vid skötseln av de uppgifter myndigheten har enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, om inte annat följer av denna lag eller särskilda bestämmelser.

Vid arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens användning av de register som avses i 1 mom. skall även personuppgiftslagen (FFS 523/1999) iaktas i tillämpliga delar.

Ändringar av lagen om ett informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivs avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se Ci 111 FL I

2 §. Förvaltning

I informationssystemet sköter arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten de förvaltningsuppgifter som den registeransvarige enligt lagstiftningen om ett informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning givit arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten rätt att göra.

3 §. Hänvisningar till rikslagstiftning

Hänvisas i lagen om ett informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

4 §. Tillsyn

Tillsynen över tillämpningen av denna lag i fråga om angelägenheter som faller under landskapets behörighet utövas av landskapsregeringen.

5 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet och till del ärendet inte hör till området för lag genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om ett informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2006.

D 14 Landskapslag (2000:26) om Ålands polismyndighet

1 §. Förvaltning

Landskapets polisförvaltning handhas av Ålands polismyndighet som är underställd landskapsregeringen.

Polismyndighetens verksamhet bedrivs inom en ordnings-, en brottmåls- och en kansliavdelning. För verksamheten finns tre enheter, en i Mariehamn, en på landsbygden samt en i skärgården. Dessutom kan verksamhet utanför enheterna ordnas i den omfattning landskapsregeringen beslutar. I skärgårdskommunerna bör det finnas polisverksamhet året om.

Bestämmelser om landskapets polisförvaltning finns även i förordningen (1998:118) om polisförvaltningen i landskapet Åland.

Landskapsregeringen utfärdar vid behov närmare bestämmelser om polismyndighetens ekonomiförvaltning och om vissa ärenden som hänförs till tjänstekollektivavtalen samt till vilken del landskapsregeringen handhar skötseln av dessa uppgifter. (2006/33)

2 §. Personal

Ålands polismyndighets chef benämns polismästare.

Vid polismyndigheten finns en tjänst som överkommissarie. Den person som utnämns till tjänsten som överkommissarie skall verka som ställföreträdare för polismästaren om han eller hon godkänns för uppgiften av landshövdingen.

Om de övriga tjänster som finns vid Ålands polismyndighet bestäms i landskapsförordning. Dessutom kan det finnas tillfälliga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

Polismästaren och dennes ställföreträdare utnämns av landskapsregeringen efter samtycke av landshövdingen. Övriga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande utnämns eller anställs av landskapsregeringen. Sistnämnda uppgift kan dock helt eller delvis i landskapsförordning delegeras till polismästaren. (2006/33)

Vid de utnämnings- och anställningsbefogenheter polismästaren utövar med stöd av 4 mom. skall det förflyttnings- eller omplaceringsbeslut av en tjänsteman eller arbetstagare som landskapsregeringen fattar

D 14 LL (2000:26) om Ålands polismyndighet

iaktas, om polismästaren samtycker till förflyttningen eller omplaceringen. (2006/53)

3 §. Polisman

Med polisman avses i denna lag polismästaren, överkommissarien och kommissarierna, vilka utgör polisbefälet, samt övriga i landskapsförordning angivna polisunderbefäl och -manskap.

4 §. Behörighetskrav

Behörighetskrav för tjänsten som polismästare är vid juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier samt erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter.

Behörighetskrav för tjänsten som överkommissarie är högskoleexamen med lämplig inriktning som motsvarar minst tre års heltidsstudier samt förtrogenhet med polisverksamheten.

Om behörighetskraven för annan tjänst vid polismyndigheten bestäms i landskapsförordning.

Vad som i denna lag och med stöd av denna lag utfärdade bestämmelser föreskrivs om behörighetskraven för tjänst skall i tillämpliga delar iaktas även i fråga om tillfälliga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

5 §. Polisdelegationen

För främjande och effektivisering av polisens verksamhet biträds Ålands polismyndighet av en polisdelegation.

Närmare bestämmelser om polisdelegationens uppgifter och sammansättning utfärdas genom landskapsförordning.

5a §. (2006/33) Inställelse i tjänst

Med tanke på särskilda situationer inom polisverksamheten skall varje polisman se till att polismyndigheten har hans eller hennes kontaktoppgifter.

En polisman skall utan dröjsmål inställa sig i tjänst när en allvarlig situation eller händelse som hotar allmän ordning och säkerhet nödvändigt kräver det.

Även under sin semester är en polisman skyldig att på förordnande av polismästaren återgå i tjänst när det är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

En polisman som inte är tjänstledig eller har semester är skyldig att på förordnande av polismästaren tillfälligt vara i larmberedskap och inställa sig i tjänst när det är nödvändigt av särskilda skäl i anslutning till polisens verksamhet.

Om ledningsförhållanden i en polisiärt särskilt krävande situation finns dessutom bestämmelser i förordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland.

5b §. (2006/33) Polismans rätt att vara biträde eller ombud

En polisman får vara biträde eller ombud för den som misstänks för ett brott endast om den misstänkte är nära anhörig till polismannen enligt 15 kap. 2 § 3 mom. i rättegångsbalken och den anhöriga inte har rätt att få en försvarare enligt 2 kap. 1 § i lagen om rättegång i brottmål (FFS 689/1997).

En polisman får inte vara biträde eller ombud för en målsägande om detta kan stå i strid med skötseln av polismannens tjänsteåligganden.

5c §. (2006/33) Polismans uppförande

En polisman skall i tjänsten och på sin fritid uppföra sig på ett sätt som inte äventyrar tilltron till att polisens uppgifter sköts på behörigt sätt. Vid bedömningen av en polismans uppträdande tas hänsyn också till polismannens ställning och uppgifter inom polismyndigheten.

5d §. (2006/33) Bisysslor

En polisman får inte ta emot eller sköta en bisyssla som avses i 18 § 4 och 5 mom. i tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland, om inte tillstånd därtill beviljas på ansökan.

En polisman får inte sköta en syssla som medför rättigheter eller skyldigheter som kan stå i strid med en polismans uppgifter enligt denna lag.

5e §. (2006/33) En polismans kondition och yrkesskicklighet

En polisman skall upprätthålla den kondition och yrkesskicklighet som arbetsuppgifterna kräver.

Bestämmelser om den konditionsnivå som olika arbetsuppgifter kräver samt om anordnande av konditionstester kan vid behov utfärdas genom landskapsförordning.

6 §. Tjänstledighet

Tjänstledighet för polismästaren och överkommissarien beviljas av landskapsregeringen.

Tjänstledighet för den övriga personalen vid polismyndigheten beviljas av landskapsregeringen till den del inte uppgiften helt eller delvis i landskapsförordning delegeras till polismästaren.

7 §. Uniform och beväpning

Polisman skall i tjänsteutövningen bära uniform om inte tjänsteuppträdets art eller andra skäl kräver något annat.

Uniform får utom vid tjänsteutövning också bäras vid resor i anknytning till tjänsteutövning och när personen representerar polisen. Beslut om användning av uniform i andra sammanhang fattas av polismästaren. (2006/33)

Polisuniform eller beklädnadsartiklar som används av polisen i tjänst får inte bäras av andra än polismän. Ingen får heller använda en dräkt eller ett klädesplagg som är förvillande lika en sådan uniform eller sådana beklädnadsartiklar på ett sådant sätt att detta kan ge intrycket att bäraren är en polisman. Förbudet i detta moment skall inte gälla den som med stöd av särskild lag har rätt att bära föreskriven uniform eller beklädnadsartikel. (2006/33)

Utan hinder av vad som föreskrivs i 3 mom. kan tillstånd att bära polisuniform vid teaterföreställningar eller andra motsvarande evenemang ges av polismästaren. (2006/33)

Landskapsregeringen bestämmer efter samråd med landshövdingen om polisens uniform och beväpning.

Ursprungliga 2 mom. har blivit 5 mom. genom (2006/33)

8 §. Tjänstemärke

Polisman skall ha ett tjänstemärke vars utformning fastställs av landskapsregeringen. Märket skall medföras i tjänsteutövningen och visas upp vid behov eller på begäran, när det är möjligt utan att tjänsteuppdraget äventyras.

Se [ÅLSB] (2000:40)

9 §. Avgångsålder

Överkommissarien och kommissarierna är skyldiga att avgå från sin tjänst när de fyller 63 år.

Polisman som hör till underbefälet eller manskapet är skyldig att avgå från sin tjänst när han eller hon fyller 60 år.

10 §. Varning

Polismästaren har rätt att med varning bestraffa en underlydande tjänsteman. Härvid skall bestämmelserna i tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland iakttas i tillämpliga delar.

Anser polismästaren att annat straff än varning kan komma ifråga skall han eller hon överföra ärendet att handläggas av landskapsregeringen.

11 §. Fullmaktsbestämmelse

Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

Landskapsregeringen kan utfärda ett reglemente för Ålands polismyndighet med närmare bestämmelser om polismyndighetens organisation, uppgifter och interna beslutsordning.

Polismyndigheten kan vid behov anta en arbetsordning med närmare bestämmelser om hur arbetet skall bedrivas vid myndigheten.

11a §. (2006/33) Straffbestämmelse

Den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet bryter mot förbudet i 7 § 3 mom. skall för orättmätig användning av polisuniform dömas till böter, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag.

12 §. Besvär

Beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. I landskapsregeringens beslut i utnämningssärenden får ändring inte sökas genom besvär.

Beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. (2006/33)

3 mom. upphävt (2006/33).

13 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft 1 juni 2000.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1981:46) den 6 juli 1981 om polisförvaltningen.

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns inom Ålands polisdistrikt överförs vid ikraftträdandet till Ålands polismyndighet. Den som är anställd vid polismyndigheten inom Ålands polisdistrikt överflyttas vid ikraftträdandet till motsvarande anställningsförhållande vid Ålands polismyndighet med bibehållande av sina tidigare rättigheter och skyldigheter.

D 15 Landskapsförordning (2000:34) om Ålands polismyndighet**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Tillämpningsområde**

I denna förordning finns det bestämmelser om personalen vid Ålands polismyndighet och om den polisdelegation som biträder polismyndigheten.

2 kap. Personal**2 §. Tjänster**

Vid Ålands polismyndighet finns, förutom tjänsterna som polismästare och överkommissarie, följande tjänster (2008/47):

- 1) kommissarier, vilka jämte polismästaren och överkommissarien räknas till polisbefälet,
- 2) överkonstaplar, som räknas till polisunderbefälet,
- 3) äldre och yngre konstaplar, som räknas till polismanskapet,
- 4) kansliföreståndare och kanslisekreterare, som räknas till kanslipersonalen,
- 5) (2010/98) alarmmästare samt
- 6) (2010/98) alarmoperatörer.

3 §. Behörighetskrav

Behörighetskrav för tjänsterna som:

- 1) *kommissarie* är polisbefälsexamen eller annan högskoleexamen med lämplig inriktning som motsvarar minst tre års heltidsstudier samt förtrogenhet med polisverksamheten,
- 2) *överkonstapel* är polisunderbefälsexamen eller annan motsvarande utbildning,
- 3) *äldre konstapel* är grundexamen för polis eller annan motsvarande utbildning,
- 4) *yngre konstapel* är grundstudier 1 av grundexamen för polis eller annan motsvarande utbildning,
- 5) *kansliföreståndare* och *kanslisekreterare* är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning och erfarenhet,
- 6) (2010/98) *alarmmästare* är examen på befälsnivå för räddningsväsendet eller yrkeshögskoleexamen med lämplig inriktning och god kännedom om räddningsväsendet jämte anslutande verksamheter samt
- 7) (2010/98) *alarmoperatörer* är alarmoperatörsutbildning som godkänts av landskapsregeringen.

4 §. Särskilda krav

För att utnämnas till i 2 § 1-3 punkten nämnd tjänst krävs dessutom att vederbörande

- 1) har ett sådant med läkarintyg styrkt tillfredsställande hälsotillstånd, att han eller hon kan anses lämpad för polistjänst och att hans eller hennes syn och hörsel är normala, samt även i övrigt fyller de särskilda krav landskapsregeringen eller polismyndigheten har fastställt för viss polistjänst,
 - 2) har sådana personliga egenskaper som ett framgångsrikt handhavande av tjänsten förutsätter.
- Om det finns särskilda skäl kan landskapsregeringen i ett enskilt fall medge undantag från bestämmelserna i 1 mom. 1 punkten.

D 16 LL (1999:49) om polisens grundregister

5 §. (2010/98) Utnämnings- och anställningsbefogenheter för polismästaren

Polismästaren utnämner tjänstemän till de tjänster som anges i 2 § 1-6 punkten samt anställer tillfälliga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

6 §. Tjänstledighet

Beslut om beviljande av tjänstledighet för annan personal än polismästaren och överkommissarien fattas av polismästaren.

2a kap. (2010/98) Landskapsalarmcentralen**5a §. (2010/98) Alarmcentralens organisation**

Alarmcentralen utgör en avdelning inom Ålands polismyndighet.

Alarmcentralen ska utrustas och organiseras så att den kan fullgöra sina uppgifter även i störnings-situationer. Alarmcentralen kan samarbeta med andra myndigheter om personal och teknik.

Alarmcentralen bemannas av en alarmmästare och alarmoperatörer. Alarmmästaren leder verksamheten vid alarmcentralen. Alarmoperatörerna sköter alarmcentralens löpande drift.

5b §. (2010/98) Uppgifter

Landskapets alarmcentral's huvuduppgift är att dygnet runt kunna mottaga nödsamtal och snabbt och effektivt alarmera räddningsenheter. Övrig verksamhet på alarmcentralen får inte vara av sådan omfattning eller art att den riskerar att försvåra utförandet av huvuduppgiften.

3 kap. Polisdelegationen**7 §. Polisdelegationens sammansättning**

Landskapsregeringen tillsätter polisdelegationen för en mandattid som motsvarar landskapsregeringens mandatperiod. Polisdelegationen består av åtta medlemmar.

Landskapsregeringen utser en av sina ledamöter till delegationens ordförande. Delegationens övriga sju medlemmar jämte ersättare skall representeras av personer från olika regioner i landskapet på följande sätt:

De kommuner representanten företräder	Antal medlemmar i delegationen
Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö	1
Geta, Saltvik, Sund och Finström	2
Eckerö, Hammarland, Jomala, Lemland och Lumparland	2
Mariehamn	2

Polisdelegationen utser inom sig en vice ordförande. Bestämmelserna om medlemmarna skall i tillämpliga delar gälla även för ersättaren. Vid Ålands polismyndighet anställd person är inte valbar till medlem av polisdelegationen.

Landskapsregeringen får entlediga en medlem eller ersättare från uppdraget innan mandattiden har gått ut. Om en medlem eller ersättare entledigas eller avlider

skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående mandattiden.

Landskapsregeringen beslutar om arvoden och andra ersättningar till medlemmarna i delegationen.

8 §. Sammanträden

Delegationen sammanträder på ordförandens eller vid förfall för denne på viceordförandens kallelse. Delegationen skall sammankallas för behandling av särskilt angivet ärende om kommun eller två medlemmar skriftligen anhållit därom.

Delegationen är beslutförför när minst fyra medlemmar, ordföranden medräknad, är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst.

3 mom. upphävt (2008/47).

Polismästaren eller vid förfall för denne ersättaren är skyldig att närvara vid polisdelegationens sammanträden med rätt att delta i överläggningarna men inte i fattandet av beslut. Chefen för kansliavdelningen har närvaro- och yttranderätt vid polisdelegationens sammanträden.

Polismästarens ersättare, eller vid förfall för denne annan av polisdelegationen tillfälligt inkallad person, tjänstgör som delegationens sekreterare.

Ordföranden och sekreteraren undertecknar delegationens protokoll och skrivelser. Avskrifter av protokollen skall genom sekreterarens försorg tillställas landskapsregeringen, polismästaren och kommunstyrelserna.

Angående delegationen gäller i övrigt i tillämpliga delar bestämmelserna om landskapskommittéer.

9 §. Polisdelegationens särskilda uppgifter

På polisdelegationen ankommer särskilt

- 1) att följa polisens verksamhet,
- 2) att ta initiativ till att utveckla polisens verksamhet,
- 3) att avge utlåtanden i ärenden som gäller polisen samt
- 4) att handlägga till delegationens kännedom inkomna ärenden.

4 kap. Ikraftträdelsebestämmelse**10 §. Ikraftträdande**

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2000.

D 16 Landskapslag (1999:49) om polisens grundregister**1 §. (2000/27) Grundregister**

Ålands polismyndighet kan med hjälp av automatiserad databehandling föra ett grundregister med uppgifter om brottsanmälningar, i anslutning till anmälan vidtagna åtgärder eller annat som polisen behöver för att fullgöra sina åligganden.

2 §. Ändamål

Grundregistret skall föras för att förebygga, upptäcka och utreda brott samt främja den allmänna ordningen och säkerheten.

3§. Rätt att få uppgifter ur landskapsregister

För att sköta sina åligganden och föra ett grundregister har polismyndigheten rätt att få den information den behöver ur de register landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter eller inrättningar för.

Polismyndigheten skall i varje särskilt fall pröva sitt behov av information i förhållande till den olägenhet det innebär för den registrerade att uppgiften lämnas ut.

4§. (2006/35) Tillämpning av riksbestämmelser

Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (FFS 761/2003) och personuppgiftslagen (FFS 523/1999) skall i tillämpliga delar, med de avvikelser som anges i denna lag, iaktas beträffande det grundregister polismyndigheten för, till den del bestämmelserna gäller personregister avsedda för en polisenhets bruk.

Se Ci 113 och 111, FL I

5§. Tillsynsmyndighet

Tillsyn över denna lag utövas av landskapsregeringen.

6§. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning meddela närmare bestämmelser om vilka uppgifter grundregistret skall innehålla samt om tillsynen över registret.

7§. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1999.

Polismyndigheten skall se till att det grundregister som myndigheten för innan denna lag trätt i kraft överensstämmer med denna lag inom sex månader från lagens ikraftträdande.

D 17 Landskapslag (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter (2006/29)

1§. Tillämpningsområde

I syfte att skydda den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter och att främja utvecklandet och iakttagandet av en god informationshantering samt för att sköta de uppgifter polisen har enligt polislagen (2000:49) för landskapet Åland skall följande riksförfattningar äga tillämpning i landskapet Åland, om inte annat följer av denna lag eller särskilda bestämmelser:

1) personuppgiftslagen (FFS 523/1999) samt

2) lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (FFS 761/2003). (2006/29)

Denna lag tillämpas inte på de personregister som upprätthålls av andra myndigheter eller organ som omfattas av landskapslagen (2007/88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen än polismyndigheten. (2007/91)

Ändring av de i 1 mom. angivna lagarna gäller i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av denna lag eller annan landskapslag.

Se G 1, Polislagen (2000:49), Ci 111 och 113, FL I

2§. Hänvisningar

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen skall hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

2a§. (2006/29) Polismyndighetens rätt att få uppgifter ur vissa register

Utöver vad som föreskrivs i 13 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet har polismyndigheten utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att enligt avtal med den registeransvarige genom teknisk anslutning eller i maskinläsbar form få uppgifter

1) ur motorfordonsbyråns fordonsregister som gäller fordon som polisen spanar efter eller som är föremål för förundersökning, polisundersökning eller annan undersökning,

2) ur landskapsregeringens register för trafiktillstånd som behövs vid övervakningen av tillståndspliktig trafik och

3) ur motorfordonsbyråns fritidsbåtregister som behövs vid övervakningen av fritidsbåttrafiken.

2b§. (2006/29) Polismyndighetens rätt att lämna ut uppgifter till andra myndigheter

Utöver vad som föreskrivs i 19 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet får polismyndigheten utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna ut behövliga uppgifter genom teknisk anslutning eller i maskinläsbar form ur polismyndighetens personregister, med undantag för Europol-informationssystemet som avses i 30 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och Schengens nationella informationssystem som avses i 31 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, till motorfordonsbyrån för upprätthållande av fordonsregistret.

3§. Tillsyn

Tillsyn över tillämpningen av denna lag i fråga om angelägenheter som faller under landskapets behörighet utövas av landskapsregeringen.

4§. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § 1 mom. skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5§. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 september 1999.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1991:57) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande personregister.

Polismyndigheten skall se till att de manuella personbladskartotek som myndigheten upprättat med stöd av landskapslagen (1977:72) om allmänna hand-

D 18 RPF (2010:33) om polisförvaltningen

lingars offentlighet överensstämmer med denna lag inom sex månader från lagens ikraftträdande.

D 18 Republikens presidents förordning (2010:33) om polisförvaltningen i landskapet Åland

(FFS 1177/2009)

1 §. Behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket

För polisväsendet i landskapet Åland ska dels landskapet, dels riket svara i enlighet denna förordning.

Landskapets polis ska upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt utföra övriga uppgifter som hör till polisen, om inte något annat föreskrivs särskilt i lag eller förordning eller bestäms med stöd av 4 §.

Rikets polis ska i landskapet svara för statens säkerhet och sköta de uppgifter som hör till skyddspolisen och centralkriminalpolisen. Polisstyrelsen beslutar om ledningen av polisverksamheten när landskapets polis deltar i dessa uppgifter. Centralkriminalpolisen har en enhet i landskapet.

Rikets polis har rätt att delta i förundersökning som åklagaren leder i landskapet för utredning av ett brott som en polisman i landskapet misstänks ha begått.

2 §. Kostnadsfördelningen

Kostnaderna för de uppgifter som avses i 1 § 2 mom. och som hör till rikets lagstiftningsbehörighet betalas av riket enligt vad inrikesministeriet och Ålands landskapsregering avtalar. Statens ämbetsverk på Åland betalar de kostnader som svaranden enligt 9 kap. 1 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) är skyldig att återbetala till staten.

Se Pr 102 FL I

3 §. Tillsynen över landskapets polisväsende

Den högsta tillsynen över landskapets polisväsende ankommer på Ålands landskapsregering, som förestår landskapets polisförvaltning, och på landshövdingen, som företräder rikets polisförvaltning.

4 §. Ledningsförhållanden i vissa situationer

Om en situation förknippad med polisverksamhet förflyttas från eller till landskapet utan att den avbryts, leds verksamheten av den polisenhet som har inlett den tills något annat bestäms om ledningsförhållandena.

I händelse av en polisiärt särskilt krävande situation ska förmannen för landskapets polis omedelbart underrätta Polisstyrelsen. Polisstyrelsen kan då ge order om tillfälliga ledningsförhållanden på det sätt som situationen kräver.

5 §. Polismännens befogenheter

Landskapets polismän har i tjänsteuppdrag i riket samma befogenheter som rikets polismän. Rikets polismän har på motsvarande sätt samma befogenheter i landskapet.

6 §. Handräckning

Polisstyrelsen ska på begäran av landskapets polischef eller någon annan av denne förordnad tjänsteman lämna handräckning i frågor som gäller polisverksamheten i landskapet.

7 §. Utnämning av befäl

Landskapets polischef och dennes ställföreträdare utnämns av landskapsregeringen efter samtycke av landshövdingen.

8 §. Förteckning över polismän

Vid landskapsregeringen förs en förteckning över alla som har utnämnts eller förordnats till polisman. En kopia av förteckningen ska finnas hos Statens ämbetsverk på Åland. Landskapsregeringen ska fortlöpande underrätta ämbetsverket om ändringar i förteckningen.

9 §. Uniform och beväpning

Ålands landskapsregering bestämmer efter samråd med landshövdingen om uniform och beväpning för landskapets polis.

10 §. Utbildning

Landskapets polispersonal ska ges möjlighet att få utbildning på svenska vid statens polisläroinrättning eller vid poliskurser på Åland, om landskapsregeringen anser att sådana kurser behövs.

11 §. Samrådsdelegationen

För behandlingen av frågor som gäller tillämpningen av denna förordning finns en samrådsdelegation för Åland. Närmare bestämmelser om delegationens sammansättning och uppgifter finns i en arbetsordning som fastställs av landskapsregeringen med landshövdingens samtycke.

12 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

Genom denna förordning upphävs förordningen den 13 november 1998 om polisförvaltningen i landskapet Åland (828/1998) jämte senare ändringar.

D 19 Landskapslag (2008:144) om ombildande av Posten Åland till aktiebolag

1 §. Överlåtelsefullmakt och det aktiebolag som ska bildas

Affärsverket Posten Åland ska ombildas till ett aktiebolag. Landskapsregeringen befullmäktigas att till det aktiebolag som ska bildas för att fortsätta Posten Ålands verksamhet överlåta den egendom, det tillstånd för postverksamhet och de immateriella rättigheter som är i Posten Ålands besittning och den affärsverksamhet som verket bedrivit. När aktiebolaget bildas tecknar landskapet Åland samtliga aktier.

2 §. Villkoren för överlåtelsen

Landskapsregeringen bestämmer vilken egendom som ska överlåtas och värdet av den samt villkoren för överlåtelsen. Landskapsregeringen bestämmer också om övriga arrangemang i anslutning till överlåtelsen av egendomen och bildandet av aktiebolaget. Land-

skapsregeringen bestämmer vilken del av egendomen som ska sättas in i bolaget mot aktier.

3 §. Ansvar för affärsverkets förbindelser

Aktiebolaget svarar för de låne-, service-, entreprenad-, anskaffnings- och leveransavtal samt andra liknande förbindelser som Posten Åland har ingått under sin verksamhetstid och som gäller den egendom och affärsverksamhet som överläts till aktiebolaget. Landskapet Ålands sekundära ansvar för affärsverket Posten Ålands lån och förbindelser kvarstår.

4 §. Personalens ställning

Den personal som är anställd vid affärsverket Posten Åland när denna lag träder ikraft övergår till anställning vid aktiebolaget. De som har anställts vid affärsverket Posten Åland för viss tid övergår till anställning vid aktiebolaget för motsvarande tid.

5 §. Revision och bokslut

På revisionen och bokslutet för affärsverket Posten Ålands sista verksamhetsperiod tillämpas de bestämmelser som affärsverket tillämpat. Aktiebolaget sköter till denna del affärsverkets uppgifter.

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder ikraft den 1 januari 2009. Genom denna lag upphävs landskapslagen (1992:39) om Posten på Åland.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

D 20 Landskapslag (2011:118) om överlåtelse av verksamheten vid Ålands försöksstation

1 §. Överlåtelsefullmakt

Landskapsregeringen befullmäktigas att till Ålands hushållningssällskap r.f. för att fortsätta Ålands försöksstations verksamhet överläta den försöksverksamhet som försöksstationen har bedrivit.

2 §. Villkoren för överlåtelsen

Landskapsregeringen bestämmer för landskapets del villkoren för överlåtelsen.

3 §. Personalens ställning

Tjänsterna vid Ålands försöksstation dras in och tjänsteförhållanden som baserar sig på dem upphör utan uppsägning dagen innan denna lag träder i kraft och personalen övergår i förvärvarens tjänst i enlighet med villkoren i 2 § från och med den dag som denna lag träder i kraft. För indragningen av tjänster och avslutandet av tjänsteförhållanden krävs inte tjänstemännens samtycke.

Uppgifter vid Ålands försöksstation som baserar sig på arbetsavtalsförhållande och den personal som arbetar inom sådana uppgifter övergår i förvärvarens tjänst i enlighet med villkoren i 2 § från och med den dag denna lag träder i kraft.

I fråga om de anställda och anställningsvillkoren tillämpas vad som föreskrivs eller bestäms i eller med stöd av lag och vad som avtalas i kollektivavtal och arbetsavtal.

4 §. Ikraftträdande

Lagtinget bemyndigar landskapsregeringen att bestämma att denna lag helt eller delvis ska träda i kraft i den ordning som föreskrivs i 20 § 3 mom. självstyrelselagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1965:8) om Ålands försöksstation.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft. Landskapsregeringen får vidta åtgärder som avses i 1 och 2 §§ innan lagen träder i kraft. Landskapsregeringen får vidta åtgärder som hänför sig till indragningen av tjänster och avslutandet av i 3 § 1 mom. avsedda tjänsteförhållanden innan lagen träder i kraft.

D 21 Landskapslag (1975:9) om motorfordonsbyrån

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Registreringen och besiktningen av motorfordon samt förandet av körkortsregister handhas av en landskapsregeringen underställd motorfordonsbyrå.

2 §. (1991/81) Motorfordonsbyrån skall

1) (1993/103) föra register över motorfordon och släpvagnar i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1993:19) om besiktning och registrering av fordon,

2) föra körkortsregister i enlighet med bestämmelserna i körkortslagen (1991:79) för landskapet Åland,

3) besiktiga motorfordon och anordningar, samt

4) utföra övriga uppgifter som ankommer på byrån.

Se N 24, Landskapslagen (1993:19) om besiktning och registrering av fordon; N 18, Körkortslag (1991:79)

2 kap. Organisation

3 §. Vid motorfordonsbyrån finns följande tjänster: trafikinspektör, besiktningsman och registerföreståndare.

Inom ramen för i ordinarie årsstaten anvisade anslag kan vid motorfordonsbyrån inrättas ordinarie och [extraordinarie befattningar].

4 §. Vid motorfordonsbyrån finns en registersektion och en teknisk sektion.

5 §. Registersektionen handhar de ärenden, vilka berör motorfordonsbyråns förvaltning, budget, ekonomi och bokföring samt registrering och automatisk databehandling, ävensom övriga ärenden, vilkas handläggning ej uppdragits åt tekniska sektionen och kansliavdelningens allmänna byrå.

6 §. Tekniska sektionen handhar ärenden som angår besiktning och förarexamen.

7 §. Chef för motorfordonsbyrån är trafikinspektören.

Trafikinspektören åligger att leda motorfordonsbyråns verksamhet och övervaka, att de på byrån ankommande uppgifterna handhas ändamålsenligt. Han skall även följa den allmänna utvecklingen på sitt

D 22 LL (2005:67) om diskrimineringsombudsmannen

verksamhetsområde samt taga initiativ och utarbeta förslag till nödiga reformer och förbättringar.

8 §. Registerföreståndaren skall leda och övervaka registersektionens verksamhet, fördela uppgifterna inom sektionen, bereda på denna ankommande ärenden och tillse, att dessa behandlas snabbt och omsorgsfullt.

9 §. Besiktningsman skall

1) verkställa besiktning av i landskapslagen om motorfordon i landskapet Åland nämnda fordon och anordningar;

2) verkställa förarexamina;

3) övervaka användningen av motorfordon i trafiken i enlighet med vad därom särskilt är stadgat eller föreskrivet; samt

4) utföra de övriga uppgifter som enligt reglemente ankommer på honom.

Trafikinspektören fungerar i sin tjänsteutövning jämväl som besiktningsman.

3 kap. Kompetensvillkor

10 §. Kompetensvillkor är

1) (1991/81) för trafikinspektören: vid tekniskt institut avlagd för uppgiften lämplig ingenjörsexamen, förtrogenhet med bilbranschen och innehav av körkort med klass A B* C* **;

2) (1991/81) för besiktningsman: för uppgiften lämplig teknikerexamen, förtrogenheten med bilbranschen och innehav av körkort med klass AB* C* **; samt

3) för registerföreståndaren: för tjänsten lämplig slutexamen vid högskola.

Kompetensvillkor för övriga [befattningshavare] är sådan skicklighet och förmåga som ett framgångsrikt handhavande av befattningen prövas kräva.

Landskapsregeringen kan på särskilda skäl bevilja undantag från i 1 mom. stadgade kompetensvillkor.

11 §. (2010/17) Beslut i fråga om tjänst vid motorfordonsbyrån ska i enlighet med tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland fattas av landskapsregeringen.

Se D 32, Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland

12 §. Angående tjänstemännens vid motorfordonsbyrån rättigheter och skyldigheter gäller i tillämpliga delar vad om landskapsförvaltningens tjänstemän och befattningshavare är stadgat.

13 §. Trafikinspektören och besiktningsman skall vid tjänsteutövning vara försedda med av landskapsregeringen fastställt tjänstemärke, som bör uppvisas vid anfordran.

14 §. Trafikinspektören och besiktningsman får ej i någon form i förvärvssyfte deltaga i tillverkning eller iståndsättande av handel med eller försäkring av i denna lag avsedda fordon eller anordningar eller delar eller tillbehör till dem, ej heller i handel med bränsle och smörjmedel eller i annan verksamhet, som kan anses oförenlig med trafikinspektörens eller besiktningsmans ställning och alliganden.

4 kap. Särskilda stadganden

15 §. Upphävd (1993/35).

16 §. Motorfordonsbyrån är berättigad till handräckning av polismyndighet.

17 §. Närmare bestämmelser angående motorfordonsbyrån, dess sektioner och tjänstemän utfärdas av landskapsregeringen i reglemente.

18 §. Landskapsregeringen utfärdar vid behov närmare bestämmelser om tillämpningen av denna lag genom landskapsförordning.

19 §. Denna lag träder i kraft den 1 april 1975.

Vad i denna lag är stadgat om tjänstemans formella kompetens gäller ej de tjänstemän vilka utnämnts i stöd av tidigare gällande bestämmelser.

Genom denna lag ombildas den nuvarande tjänsten som kanslist av högre löneklass vid bilregisterbyrån till en tjänst som registerföreståndare, varvid den nuvarande kanslisten utan minskning av löneförmåner överflyttas till den nya tjänsten.

D 22 Landskapslag (2005:67) om diskrimineringsombudsmannen

1 §. (2007/82) *Myndighetens uppgifter*

Diskrimineringsombudsmannen skall främja och trygga likabehandling genom att motverka och förhindra diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

2 §. *Organisation och personal*

Diskrimineringsombudsmannen är en oberoende myndighet administrativt underställd landskapsregeringen. (2010/18)

Landskapsregeringen inrättar en tjänst som diskrimineringsombudsman. Behörighetskrav för tjänsten är en vid universitet eller högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen med för tjänsten lämplig inriktning som motsvarar minst fyra års heltidsstudier samt förtrogenhet med de uppgifter som hör till tjänsten. Beslut i fråga om tjänsten som diskrimineringsombudsman ska fattas av landskapsregeringen. (2010/18)

Om inte annat bestäms i denna lag handhar diskrimineringsombudsmannen de uppgifter rörande myndighetens personal, vilka enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen.

Beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman inom myndigheten fattas av diskrimineringsombudsmannen, medan beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning samt om permittering fattas av landskapsregeringen. En förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av diskrimineringsombudsmannen. I fråga om förflyttning och omplacering av diskrimi-

neringsombudsmannen gäller vad som föreskrivs i 2 mom. (2010/18)

Se D 32, Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland

3§. Diskrimineringsnämnd

Landskapsregeringen tillsätter en diskrimineringsnämnd vars uppgift är att bistå diskrimineringsombudsmannen i dennes myndighetsuppgifter. I nämnden skall ingå medlemmar som företräder olika intresseinriktningar inom diskrimineringsombudsmannens verksamhetsområde.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om diskrimineringsnämndens sammansättning, mandatid och uppgifter.

Se D 23, Landskapsförordning (2005:75) om diskrimineringsnämnden

4§. Administrativa uppgifter

Landskapsregeringen kan utfärda närmare bestämmelser om ekonomiförvaltningen och om ärenden som hänför sig till tjänstekollektivavtalen samt överta skötseln av uppgifter som är relaterade därtill.

5§. Företrädande av landskapet

Diskrimineringsombudsmannen kan sluta avtal inom ramen för myndighetens ordinarie verksamhet om inte landskapsregeringen beslutar något annat.

Diskrimineringsombudsmannen kärar och svarar för landskapet samt bevakar landskapets intressen vid domstolar och myndigheter i angelägenheter som hör samman med diskrimineringsombudsmannens administrativa uppgifter.

6§. Verksamhet som skall motverka och förhindra diskriminering

Diskrimineringsombudsmannen skall se till att bestämmelserna i landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering och landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män följs. (2007/82)

Diskrimineringsombudsmannen skall därvid

1) genom rådgivning och på andra sätt medverka till att den som utsatts för diskriminering kan driva klagomål och på annat sätt tillvarata sina rättigheter,

2) genomföra oberoende undersökningar och offentliggöra oberoende rapporter om diskriminering,

3) lämna rekommendationer i frågor som rör diskriminering,

4) övervaka praxis, tjänstekollektivavtal, principdokument och stadgor angående tjänstemännens anställningsförhållanden,

5) föra en dialog med åländska frivilligorganisationer som har ett intresse av att diskriminering motverkas,

6) informera om bestämmelser angående diskriminering samt

7) sträva till att ingå förlikning mellan parterna om förlikningen kan antas inverka förebyggande i avsikt att förhindra framtida diskriminering.

Se C 11, Landskapslag (2005:66) om förhindrande av diskriminering; C 10, Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män

7§. Uppgiftsskyldighet

Landskapets och kommunernas tjänstemän är skyldiga att på uppmaning av diskrimineringsombudsmannen lämna de uppgifter som kan vara av betydelse för den verksamhet som diskrimineringsombudsmannen bedriver enligt 6 §.

8§. Verksamhetsberättelse

Diskrimineringsombudsmannen skall senast den 1 maj varje år lämna en verksamhetsberättelse beträffande föregående kalenderår till landskapsregeringen.

9§. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 december 2005.

Tjänsten som diskrimineringsombudsman får inrättas och besättas innan denna lag träder i kraft.

D 23 Landskapsförordning (2005:75) om diskrimineringsnämnden

1§. Uppgift

Diskrimineringsnämnden har enligt landskapslagen (2005:67) om diskrimineringsombudsmannen till uppgift att bistå diskrimineringsombudsmannen i dennes myndighetsuppgifter.

Se D 22, Landskapslag (2005:67) om diskrimineringsombudsmannen

2§. Sammansättning

Diskrimineringsnämnden består av minst fyra och högst åtta medlemmar. Minst hälften av medlemmarna skall företräda någon av de intresseinriktningar som ingår i diskrimineringsombudsmannens verksamhetsområde.

Nämnden väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

3§. Arvode

Till medlem av diskrimineringsnämnden utges arvode som motsvarar det arvode som utgår till medlem i kommitté.

4§. Mandattid

Medlemmarna i nämnden utses för två kalenderår i sänder. Till medlem som företräder intresseinriktning som ingår i diskrimineringsombudsmannens verksamhetsområde skall såvitt möjligt utses en person som företräder en sådan intresseinriktning som inte varit representerad i den senast tillsatta nämnden.

Diskrimineringsombudsmannen skall i god tid innan nämndens mandattid utgår tillställa landskapsregeringen ett förslag på medlemmar som kan utses.

Ikraftträdelsebestämmelse (2005:75):

Denna förordning träder i kraft den 1 december 2005. När medlemmar utses första gången utses de direkt av landskapsregeringen.

Av verkställigheten av denna förordning förutsatta åtgärder får vidtas före ikraftträdandet.

D 24 Landskapslag (2007:89) om Datainspektionen

1 §. Datainspektionens uppgifter

Datainspektionen är tillsynsmyndighet enligt landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen. Datainspektionen är en oberoende myndighet administrativt underställd landskapsregeringen.

Datainspektionen skall följa den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och ta nödvändiga initiativ. Datainspektionen skall informera om gällande regler samt ge anvisningar och råd om behandlingen av personuppgifter.

Se C 3, Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen

2 §. Organisation

Datainspektionen leds av en chef för myndigheten. Beslut i fråga om tjänsten som chef för Datainspektionen ska fattas av landskapsregeringen. (2010/19)

Om inte annat bestäms i denna lag handhar Datainspektionen de uppgifter som rör inspektionens personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för Åland ankommer på landskapsregeringen.

Andra tjänster än tjänsten som chef för Datainspektionen inrättas och indras av Datainspektionen. Tjänst får inrättas endast under förutsättning att anslag har upptagits i landskapets budget.

Behörig att anställas som chef för Datainspektionen är den som har en vid juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier samt god förtroenhet med datasekretessfrågor. Behörighetskraven för andra tjänster vid Datainspektionen bestäms av Datainspektionen.

Beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman inom myndigheten fattas av Datainspektionen, medan beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning samt om permittering fattas av landskapsregeringen. En förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av Datainspektionen. I fråga om förflyttning och omplacering av chefen för Datainspektionen gäller vad som föreskrivs i 1 mom. (2010/19)

Datainspektionen beslutar i övrigt själv om sin organisation och kan vid behov utfärda ett reglemente och en arbetsordning för sin verksamhet.

Nytt 5 mom varvid ursprungliga 5 mom har blivit 6 mom genom (2010/19)

Se D 32, Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland

3 §. Behandling av ärenden

Chefen för Datainspektionen avgör de ärenden i vilka beslut fattas av Datainspektionen. Genom bestämelse i arbetsordning kan chefen för Datainspektionen överföra beslutanderätten på en annan tjänsteman.

Landskapsregeringen utfärdar närmare bestämmelser om Datainspektionens ekonomiförvaltning och om vissa ärenden som hänför sig till tjänstekollektivavtalen samt till vilken del landskapsregeringen handhar skötseln av dessa uppgifter.

4 §. Sakkunniga

Datainspektionen har rätt att anlita och höra sakkunniga samt att inbegära utlåtanden från dem.

5 §. Verksamhetsberättelse

Datainspektionen skall årligen över sin verksamhet upprätta en berättelse som skall tillställas landskapsregeringen.

6 §. Avgifter

Datainspektionen beslutar med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet bestäms i fråga om offentligrättsliga prestationer om de avgifter som skall uppbäras för verksamheten.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

7 §. Avtal

Datainspektionen kan sluta avtal inom ramen för inspektionens ordinarie verksamhet om inte landskapsregeringen beslutar något annat.

8 §. Företrädande av landskapet

Datainspektionen kårar och svarar för landskapet samt bevakar myndighetens intressen vid domstolar och andra myndigheter i angelägenheter som hör samman med inspektionens administrativa uppgifter.

9 §. Hörande av Datainspektionen

Vid beredningen av sådana författningar som rör skyddet av enskilda personers fri- och rättigheter med avseende på behandling av personuppgifter inom myndigheter som omfattas av landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen skall Datainspektionen höras.

10 §. Besvär

Beslut som Datainspektionen har fattat enligt denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2008.

Landskapsregeringen inrättar en tjänst som chef för Datainspektionen. Tjänsten får inrättas och besättas innan denna lag träder i kraft.

D 25 Republikens presidents förordning (2010:57) om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning

(FFS 1180/2009)

1 §. Ålands landskapsregering svarar för de konsumentrådgivningsuppgifter som enligt 30 § 11 punkten i självstyrelselagen för Åland ankommer på landskapsmyndigheterna.

2 §. Riket svarar för utgifter och kostnader som landskapsregeringen har på grund av de uppgifter som avses i denna förordning. Landskapsregeringen och finansministeriet avtalar närmare om kostnadsersättningarna.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

D 26 Landskapslag (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå

1 §. Ålands statistik- och utredningsbyrå har till uppgift att verka som statistikmyndighet i landskapet samt att bedriva utredningsverksamhet.

Byrån leds av en direktion och är underställd landskapsregeringen.

2 §. Direktionen har minst fem och högst sju medlemmar. Landskapsregeringen utser medlemmarna för högst fyra år samt utser en av medlemmarna i landskapsregeringen till ordförande. Direktionen utser en vice ordförande inom sig.

Direktionsmedlemmarna kan frånträda sina uppdrag innan mandattiden utgår. Landskapsregeringen kan skilja direktionen eller en medlem i direktionen från uppdraget.

Landskapsregeringen bestämmer arvoden för direktionens medlemmar.

3 §. Direktionen är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden och tre andra medlemmar är närvarande.

Som direktionens beslut gäller den åsikt som majoriteten har omfattet. Om rösterna faller lika gäller den åsikt som ordföranden eller vice ordföranden omfattet.

Budgetförslag och verksamhetsplan föredras av chefen för byrån. Om handläggningen av övriga ärenden i direktionen bestämmer direktionen.

4 mom. upphävt (2008/15).

4 §. På förslag av direktionen uppställer landskapsregeringen målen för byråns verksamhet.

Direktionen leder och övervakar byråns verksamhet samt beslutar

1) om byråns allmänna verksamhetslinjer samt om inriktningen av servicen och den övriga verksamheten,

2) om byråns budgetförslag och verksamhetsplan,

3) om vilka prestationer som är avgiftsbelagda och storleken på avgifterna med beaktande av bestämmelserna i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet,

4) om arbetsordning för byrån samt

5) om andra ärenden som är av principiell betydelse för byrån.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

5 §. Chefen för byrån utvecklar byråns verksamhet och svarar för att målen uppnås.

Chefen avgör de ärenden som ankommer på byrån och som inte avgörs av direktionen eller i arbetsordningen har uppdragits åt någon annan tjänsteman för avgörande.

6 §. Chefen för byrån utnämns av landskapsregeringen. Utnämningen kan ske för viss tid. Vid förhinder för chefen förordnar landskapsregeringen en ställföreträdare. Övriga tjänster besätts samt tillfällig personal och personal i arbetsavtalsförhållande anställs av direktionen, om inte detta i arbetsordningen har uppdragits åt chefen för byrån.

Inom ramen för upptagna anslag kan byrån med direktionens godkännande anlita sakkunniga och konsulter för vissa uppdrag.

Vid de utnämnings- och anställningsbefogenheter styrelsen eller chefen för byrån utövar med stöd av 1 mom. skall det förflyttnings- eller omplaceringsbeslut av en tjänsteman eller arbetstagare som landskapsregeringen fattar iaktas, om statistik- och utredningsbyrån samtycker till förflyttningen eller omplaceringen. (2006/60)

7 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid ekonomiska sekretariatet överförs till byrån. Innehavarna av tjänsterna överflyttas, om de samtycker, till motsvarande uppgifter vid byrån samt bibehåller sina förmåner och har samma skyldigheter som i sina tidigare anställningsförhållanden.

Av verkställigheten av denna lag förutsatta åtgärder får vidtas före ikraftträdandet.

D 27 Förordning (1993:8) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen

(FFS 1362/1992)

1 §. De uppgifter som enligt lagen om riksdagsmannaval (391/1969) och kommunala vallagen (361/1972) skall skötas av Post- och televerket handhas i landskapet Åland av Posten på Åland.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1993.

D 28 Förordning (1923:12) angående skyldighet för de till centralförvaltningen hörande fackmyndigheterna att lämna handräckning åt Ålands [landskapsnämnd]

(FFS 250/1923)

Vid handhavandet av de till landskapsförvaltningen hörande uppgifter äger Ålands [landskapsnämnd], i förekommande fall, där särskild sakkunskap är erforderlig, hänvända sig till vederbörande, till rikets centralförvaltning hörande fackmyndigheter; och äro dessa förpliktade att, inom gränserna för sin allmänna behörighet och för såvitt laga hinder icke möter, å tjänstens vägnar bistå [landskapsnämnden] med de utlåtanden, förslag och upplysningar, som sakens beskaffenhet kräver. Av sådan handräckning påkallade direkta utgifter bestridas av landskapet.

Det alla, som vederbör, till efterrättelse länders.

D 29 Landskapslag (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. I denna lag finns bestämmelser om allmänna villkor för lån, räntestöd och understöd, som beviljas ur landskapets medel, jämte landskapsgaranti samt bestämmelser om grunderna för det förfarande som skall iakttas vid handläggning av nämnda ärenden.

2 §. Denna lag tillämpas inte

1) om det i annan landskapslagstiftning är annorlunda stadgat,

2) om [landstinget] beslutar angående andra villkor vid antagande av årsstat eller

3) om [landstinget], då [landskapsstyrelsen] bemyndigas att bevilja landskapsgaranti, uppställer villkor för garantin som avviker från bestämmelserna i denna lag.

2 kap. Om lån

3 §. Lån beviljas mot skuldebrev och för viss tid. [Landskapsstyrelsen] fastställer låneräntor, lånetider och övriga villkor som rör lån beviljade ur landskapets medel.

Låneräntorna kan ändras under lånetiden enligt de grunder som anges i skuldebrevet.

[Landskapsstyrelsen] kan överenskomma med kreditinrättning om förmedling av lån.

4 §. Lån beviljas endast mot betryggande säkerhet. För lån till kommuner och kommunalförbund krävs dock inte säkerhet.

Låntagare skall hålla egendom som ställs som säkerhet för lån tillräckligt försäkrad.

Låntagare eller den som ställt säkerhet skall på begäran förete utredning enligt vilken värdet av säkerheten kan konstateras.

5 §. Till tryggnad av landskapets fördel kan egendom som ställts som säkerhet för landskapets fordran och som säljs på exekutiv auktion inköpas till landskapet. Egendom får dock inköpas endast om landskapets tillgodohavande bättre kan tryggas genom att den senare säljs av landskapet eller om den lämpar sig för landskapets bruk. Landskapsstyrelsen beslutar om användningen av egendom som inköpts.

6 §. Om låntagare till följd av arbetslöshet, sjukdom eller annan särskild orsak är oförmögen att erlagga amortering eller ränta på lån får [landskapsstyrelsen] bevilja uppskov med betalningen. I uppskofsbeslutet skall innefattas tiden för uppskovet samt räntan på den uppskjutna låneraten.

7 §. Befrielse från betalning av lån, indexförhöjning och ränta på lån samt dröjsmålsränta får beviljas endast under förutsättning att [landstinget] vid antagande av årsstat har samtyckt därtill och att övriga villkor som [landstinget] uppställt följs.

3 kap. Om räntestödslån

8 §. Ur landskapets medel kan räntestöd för särskilda ändamål beviljas för lån som kreditinrättningar utger. Dessa lån benämns räntestödslån.

[Landskapsstyrelsen] beviljar på ansökan kreditinrättning tillstånd att utge i 1 mom. avsedda lån samt fastställer allmänna villkor för lånen.

Den ränta kreditinrättning tillgodosäkras sig för räntestödslån får inte vara högre än den ränta vilken kreditinrättningen vid ifrågavarande tidpunkt allmänt tillämpar på lån som beviljas för motsvarande ändamål.

4 kap. Om landskapsgaranti

9 §. Landskapsgaranti får beviljas endast efter att särskilt bemyndigande givits av [landstinget].

Landskapsgaranti kan ges som säkerhet för kapital, ränta och andra prestationer enligt kreditvillkoren för lån som beviljas av kreditinrättning.

10 §. För landskapsgaranti krävs motsäkerhet.

Vad som stadgas i 4 och 5 §§ gäller även motsäkerhet som ställts för landskapsgaranti.

5 kap. Om understöd

11 §. Understöd kan beviljas både för att främja åtgärder som skall vidtas efter att beslutet fattades och för att stöda åtgärder som vidtagits före beslutet fattades.

Av beslut om beviljande av understöd för främjande av åtgärd som skall vidtas efter att beslutet fattades skall alltid framgå:

1) understödets belopp och det ändamål för vilket understödet har beviljats samt hur understöd som beviljats för flera ändamål skall fördelas,

2) villkoren för att understödet får användas för det avsedda ändamålet,

3) hur, när och under vilka förutsättningar understödet utbetalas,

4) den tillsyn understödstagaren skall underkasta sig, samt

5) påföljderna om villkor som avses i 2 punkten inte iakttas eller om oriktiga eller bristfälliga uppgifter lämnats eller om tillsynen försvåras.

12 §. Den som erhållit understöd skall på begäran inom fastställd tid redovisa för hur bidraget använts.

Sammanslutning som beviljats understöd i förskott skall, om inte särskild redovisning begärts, tillställa [landskapsstyrelsen] verksamhetsberättelse, bokslut och revisionsberättelse för den räkenskapsperiod för vilken understödet beviljades. Kommuner och kommunalförbund behöver dock inte lämna annat än redogörelse för den verksamhet för vilket bidraget beviljades.

6 kap. Gemensamma bestämmelser

13 §. [Landskapsstyrelsen] skall på lämpligt sätt tillkännage för vilket ändamål lån, räntestöd, landskapsgaranti eller understöd kan sökas och inom vilken tid ansökan bör vara inlämnad. Av tillkännagivandet skall även framgå villkoren för de medel eller garan-

tier som beviljas samt den utredning som skall företes till stöd för ansökan. Villkor som är fastslagna i lag behöver dock inte tillkännas.

14 §. Vad i 11 och 12 §§ är stadgat om understödsbeslut samt redovisning av understöd gäller även i tillämpliga delar i fråga om lån och räntestöd.

Av [landskapsstyrelsens] beslut om beviljande av landskapsgaranti skall framgå garantibeloppet, det ändamål för vilket garanti beviljats, den tillsyn mottagaren av garanti skall underkasta sig samt övriga villkor för garantin.

15 §. Lån utbetalas i enlighet med hur det projekt för vilket lånet beviljades framskrider eller hur de utgifter som finansieras med lånet infaller tidsmässigt. Om det är påkallat av särskild orsak får annan grund iakttas.

Vad i 1 mom. är stadgat om lån gäller även understöd.

Förmedlade lån och räntestöd utanordnas på sätt och vid tidpunkt som [landskapsstyrelsen] överenskommit med kreditinrättning.

16 §. [Landskapsstyrelsen] övervakar att de lån och understöd som beviljats används på föreskrivet sätt och att villkoren i skuldebrev samt låne- och understödsbeslut följs. [Landskapsstyrelsen] har rätt att granska lån- eller understödstagarens ekonomi och verksamhet. Mottagare av lån eller understöd skall förete de räkenskapshandlingar och utredningar som är nödvändiga för tillsynen samt även i övrigt bistå med upplysningar då granskning verkställs.

[Landskapsstyrelsen] skall överenskomma med kreditinrättning om hur tillsynen av förmedlade lån, räntestödslån och kredit för vilken har beviljats landskapsgaranti skall ordnas.

17 §. [Landskapsstyrelsen] kan besluta att lån helt eller delvis omedelbart skall återbetalas

1) om ränta eller amortering inte har betalats senast på förfallodagen,

2) om värdet av den säkerhet som ställts för lånet har nedgått så att säkerheten inte längre täcker den del av lånet som är obetald eller om underhållet av säkerheten har försumrats,

3) om egendom som belånats eller ställts som säkerhet blir föremål för utsökning,

4) om låntagaren eller borgensmannen försätts i konkurs, söker ackord eller inställer sina betalningar eller om borgensmannen avlider och låntagaren på uppmaning inte ställer tillräcklig säkerhet,

5) om lånemedlen använts för annat än av sett ändamål eller om felaktiga uppgifter lämnats eller omständigheter som inverkat på beslutet om beviljande av lån hemlighållits,

6) om lånevillkoren i övrigt inte har iakttagits, samt

7) om förutsättningarna för beviljande av lånet väsentligt har förändrats.

Vad i 1 mom. 5, 6 och 7 punkterna är stadgat om lån gäller även i fråga om understöd. [Landskapsstyrelsen] kan besluta att ränta skall erläggas på det understödsbelopp som skall återbetalas samt fastställa den tidpunkt från vilken ränta utgår.

Har låntagare i fråga om räntestödslån förfarit i strid med 1 mom. 5 punkten kan [landskapsstyrelsen] besluta att utbetalt räntestöd skall återbetalas.

I samband med beslut om återbetalning av lån eller räntestöd som fattas i stöd av 1 mom. 5 punkten kan tilläggsränta krävas på det belopp som skall återbetalas. Tilläggsränta får krävas från den tidpunkt låntagaren påbörjade det lagstridiga förfarandet. Tilläggsränta skall i fråga om lån även erläggas på redan avkortade lånebelopp om amortering skett efter att det lagstridiga förfarandet påbörjades.

18 §. Vid dröjsmål med betalning av lån eller ränta samt med i 17 § avsedd återbetalning av medel skall på det försenade beloppet betalas dröjsmålsränta. I dröjsmålsränta skall uppbäras en räntesats som gäller för privaträttsliga fordringar enligt räntelagen (FFS 633/1982).

7 kap. Särskilda bestämmelser

19 §. Den som handlägger ärende som avses i denna lag får inte olovligen omtala vad han vid handläggningen fått kännedom om beträffande offentligt samfunds, sammanslutnings eller enskild persons ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemligheter.

Den som bryter mot bestämmelserna i 1 mom. straffas enligt strafflagen.

20 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

21 §. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Lagens 17 och 18 §§ tillämpas inte på förbindelser som ingåtts före ikraftträdandet.

D 30 Landskapslag (1971:43) om landskapets finansförvaltning

1 kap. Allmänt

1 §. Landskapets finansförvaltning handhas av [landskapsstyrelsen] med biträde av finansavdelningen och särskilt av [landskapsstyrelsen] utsedda underredovisare.

2 kap. Landskapets årsstater

Anm. Landskapet har numera endast en budget. Se A 1, Självstyrelselagen (1991:71) för Åland, 44 §

2 §. Landskapets årsstater, i vilka upptages utgifter och inkomster för varje finansår, fastställs av [landskapet].

3 §. Med ordinarie årsstat avses den i 27 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland förutsatta inkomst- och utgiftsstaten för landskapet.

Den enskilda årsstaten upptager landskapets enskilda inkomster och utgifter under finansåret.

Landskapets finansår omfattar kalenderåret.

Om landskapets fonder stadgas särskilt.

Ang. fonder, se D 31, Budgetförordning (1979:70) för landskapet Åland, 20 §

D 30 LL (1971:43) om landskapets finansförvaltning

4 §. Förslag till ordinarie och enskild årsstat skall uppgöras av [landskapsstyrelsen]. Förslagen bör årligen överlämnas till [landstinget] senast den 10 november.

2 mom. upphävt (1990/41).

Påkallas tillägg till eller ändring i fastställd årsstat, må förslag därom föreläggas [landstinget].

5 §. Från årsstat för visst år må ej utelämnas skatt eller annan inkomst, som tillkommer landskapet under finansåret.

6 §. Såsom utgift skall upptagas anslag, som grundar sig på någon förpliktelse, så ock de belopp, som enligt gällande stadganden eller tidigare beslut under finansåret skall utbetalas.

I årsstat skall även upptagas förslagsanslag för sådana utgifter, som grundar sig på lag men ej är i årsstat såsom särskilda poster upptagna, så ock ett erforderligt anslag till [landskapsstyrelsens] förfogande för oförutsedda behov.

Övriga i årsstaterna ingående utgiftsposter underligger [landstingets] prövning och beslut för ett finansår i sänder.

I årsstat skall nödiga medel för utgifternas bestridande anvisas.

7 §. Har årsstat icke av [landstinget] blivit fastställd före ingången av finansåret och har förslag till densamma inom föreskriven tid avgivits till [landstinget], skall utgifter i anledning av tidigare fattade beslut ävensom anslag, som grundar sig på någon landskapets förpliktelse, bestridas och därtill nödiga inkomster uppbäras.

8 §. Landskapets utgifter och inkomster skall i årsstat upptagas till ett bruttobelopp utan föregående avdrag av inkomster från utgifter eller utgifter från inkomster.

[Landstinget] må dock besluta om undantag från i 1 mom. nämnt stadgande, såvida fråga är om landskapets affärsföretag, skogar och lantbrukslägenheter eller särskilda skäl annars föreligger. Inkomster och utgifter uppdelas i årsstaterna i enlighet med vad [landstinget] för varje år därom besluter.

9 §. I årsstat upptagna anslag må ej överskridas eller från ett finansår till ett annat överföras med mindre sådant genom anteckning i årsstaten medgivits. Ej heller må överföring av anslag från en av [landstinget] särskilt för sig godkänd del av årsstatsförslaget till annan del därav äga rum. Anslag, som kan överskridas, antecknas i årsstaten som förslagsanslag samt anslag, som kan överföras från ett finansår till ett annat, som reservationsanslag.

3 kap. [Extraordinarie] anslag

10 §. Ärende angående [extraordinarie] anslag beredes och föredrages för [landskapsstyrelsen] av den föredragande, som [landskapsstyrelsen] på föredragning av finanschefen i ettvart fall ålagt denna uppgift.

Se A 1, Självstyrelselag (1991:71) för Åland, 48 §

4 kap. Räkenskaper och granskning

11 §. Landskapets bokföring och redovisningsväsende bör ordnas så, att därav framgår inkomster och utgif-

ter enligt uppdelningen i årsstaterna samt landskapets ekonomiska förhållanden i övrigt.

Över landskapets lösa och fasta egendom skall föras förteckning på sätt [landskapsstyrelsen] närmare föreskriver.

12 §. Landskapets bokföring och räkenskaper handhas av [landskapsstyrelsens] finansavdelning samt under avdelningens överinseende av underredovisarna.

13 §. Finansavdelningen åligger att granska utanordningar samt underredovisares räkenskaper och medelsförvaltning.

14 §. (1996/9) För granskning av landskapets räkenskaper och kassaförvaltning samt för inventering av landskapets fasta och lösa egendom kan [landskapsstyrelsen] för två år i sänder tillsätta två räkenskapsgranskare samt erforderligt antal inventeringsmän.

15 §. Har vid granskning, som förrättats av i 13 och 14 §§ nämnda granskningsmyndigheter, framgått att landskapet genom felaktigt förfarande av landskapets myndigheter, inrättningar eller affärsföretag åsamkats skada och har skadan vållats av räkenskapskyldig, må [landskapsstyrelsen] efter att ha berett vederbörande tillfälle att avge yttrande anmoda den räkenskapskyldige eller hans rättsinnehavare att ersätta landskapet för skadan, försåvitt förseelsen icke är så ringa, att ärendet kan få förfalla.

Försåvitt det felaktiga förfarandet innefattar brott, skall [landskapsstyrelsen] därom göra anmälan till allmän åklagare för väckande av åtal, därest förseelsen icke är så obetydlig, att i 1 mom. stadgade åtgärder bör anses tillfyllest.

16 §. Felaktigt förfarande, som icke föranleder i 15 § nämnda åtgärder, skall finansavdelningen, räkenskapsgranskare eller inventeringsmän anmäla hos den landskapets myndighet, inrättning eller affärsföretag, i vars hushållning det felaktiga förfarandet förekommit.

17 §. Upphävd (1988/52).

5 kap. Årsbokslut

18 §. [Landskapsstyrelsen] skall för varje finansår uppgöra särskilda bokslut för ordinarie medel (ordinarie bokslut) och enskilda medel (enskilt bokslut).

19 §. Årsbokslut skall omfatta landskapets hela hushållning. Däri skall ingå de räkenskaper, vilka hänförs sig till årsstaternas genomförande samt till inkomster och utgifter utom stat.

20 §. Redovisningen över årsstaternas genomförande skall upprättas i noggrann överensstämmelse med landskapets årsstater och för varje moment utvisa med vilket belopp inkomster och utgifter över- eller understigit de i årsstaterna upptagna beloppen.

21 §. I 25 § landskapslagen om [landskapsstyrelsen] avsedd berättelse skall innehålla årsboksluten, erforderlig redogörelse för landskapets ekonomiska förhållanden och tillstånd samt för däri under finansåret inträffade förändringar ävensom redovisning över användningen av beviljade [extraordinarie] anslag.

22 §. Inkomst, som hänför sig till finansåret men som därunder icke influtit, upptages såsom inkomstrest. Utgift, som i årsstat upptagits eller av [landskapsstyrelsen] beviljats för visst ändamål och till fastställt belopp, men som ej under finansåret kunnat utbetalas, må i bokslutet såsom utgiftsrest överföras till följande år.

Utgiftsrest, som ej under näst finansåret följande år blivit erlagd, indrages, såvitt [landskapsstyrelsen] ej annorlunda besluter.

Reservationsanslag, som under fyra år förblivit oanvänt, må icke överföras till därpå följande år.

Reservationsanslag eller utgiftsrest, som i enskilda medel indragits, antecknas efter sin beskaffenhet såsom inkomst.

23 §. Räkenskaperna för finansåret bör avslutas samt boksluten av [landskapsstyrelsen] fastställas och ställas till revisorernas förfogande senast före utgången av påföljande mars månad. Ordinarie bokslut skall snarast därefter ställas till Ålandsdelegationens förfogande.

24-29 §§. Upphävda (1978/43).

30 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Se D 31, Budgetförordning (1979:70) för landskapet Åland

D 31 Budgetförordning (1979:70) för landskapet Åland

1 kap. Landskapets budget

Uppgörande av förslag till budget

1 §. Chef för byrå vid centrala ämbetsverket skall för varje finansår inlämna motiverat förslag till budget till chefen för respektive avdelning. Landskapets övriga byråer, inrättningar och andra förvaltningsorgan skall lämna dylikt förslag till chefen för den avdelning vid centrala ämbetsverket som vederbörande underlyder.

Varje avdelningschef uppgör, i samråd med ansvarig landskapsledamot, på basis av ovan i 1 mom. nämnda förslag ett förslag till budget för sitt förvaltningsområde och inlämnar inom tid som [landskapsstyrelsen] fastställer förslaget jämte egen motivering till finansavdelningen för utarbetande av det förslag till budget som skall föreläggas lagtinget. (1997/94)

Förslagen till budget jämte motivering uppgörs i enlighet med gällande bestämmelser och av [landskapsstyrelsen] meddelade anvisningar.

Vad i denna förordning är stadgat om avdelningschef gäller i tillämpliga delar chef för de förvaltningsorgan som inte underlyder någon särskild avdelning. Finns ingen chef skall motsvarande gälla för den som är organets främste företrädare.

2 §. Om det visar sig nödvändigt att göra ändringar i fastställd budget, skall vederbörande förvaltningsorgan inlämna sitt förslag jämte motivering till finans-

avdelningen för utarbetande av förslag till tillägg till budget.

Förslag till ändringar i budget uppgörs med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 1 § är stadgat om uppgörande av budget.

Uppställning av förslag till budget

3 §. (1997/94) Inkomsterna grupperas i förslagen till budget i avdelningar enligt följande:

- Lagtinget
- [Landskapsstyrelsen]
- Kansliavdelningens förvaltningsområde
- Finansavdelningens förvaltningsområde
- Social- och hälsovårdsavdelningens förvaltningsområde

- Utbildningsavdelningens förvaltningsområde
- Näringsavdelningens förvaltningsområde
- Trafikavdelningens förvaltningsområde
- Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansieringsinkomster.

Avdelningarna indelas i kapitel och moment dels efter inkomsternas art dels enligt förvaltningsområden.

4 §. (1997/94) Utgifterna grupperas i förslagen till budget i huvudtitlar enligt följande:

- Lagtinget
- [Landskapsstyrelsen]
- Kansliavdelningens förvaltningsområde
- Finansavdelningens förvaltningsområde
- Social- och hälsovårdsavdelningens förvaltningsområde

- Utbildningsavdelningens förvaltningsområde
- Näringsavdelningens förvaltningsområde
- Trafikavdelningens förvaltningsområde
- Finansieringsutgifter
- Huvudtitlarna indelas i kapitel och moment dels efter förvaltningsområden dels efter utgifternas art.

Genomförande av budget

5 §. (1997/94) Budget uppgörs med iakttagande av indelningen i avdelningar och huvudtitlar samt kapitel och moment och vid behov undermoment.

6 §. I budgeten upptaget fast anslag får inte överskridas. Förslagsanslag får inte överskridas innan [landskapsstyrelsen] givit tillstånd därtill sedan anslagsbehovet utretts. Ärende rörande rätt att överskrida anslag behandlas i samma ordning som förslag till ändringar i budget.

7 §. Har i budget upptagits anslag gemensamma för en hel avdelning eller del därav, ankommer det på avdelningschefen att bestämma anslagets interna fördelning, om inte denna framgår av budgetens motive-ring. Det sagda gäller även de fall då ändringar gjorts i [landskapsstyrelsens] förslag.

8 §. Utgiftsmoment får inte gottskrivas med inkomst, inte heller inkomstmoment belastas med utgift utom då det gäller återbetalning av för mycket erlagd skatt eller avgift eller annan inkomst, som enligt lag, förordning eller i stöd därav meddelat beslut skall betalas

D 31 Budgetförordning (1979:70)

till den därtill berättigade och anslag för betalningen inte finns i årsstaten.

Utgiftsmoment får dessutom gottskrivas med inkomst samt inkomstmoment belastas med utgift om lagtinget med stöd av 8 § 2 mom. landskapslagen (1971:43) om landskapets finansförvaltning så beslutar. (1997/94)

Se D 30, Landskapslag (1971:43) om landskapets finansförvaltning

9 §. Finns i utgiftsstaten anslag för betalning av viss utgift men kan betalningen i brist på redovisning eller av annat giltigt skäl inte genast bokföras på vederbörande budgetkonto, får betalningen hållas i räkenskaperna såsom förskott. Förskott skall så snart som möjligt påföras vederbörligt budgetkonto eller återkrävas.

10 §. (1997/94) Ansökan om att hålla anslag disponibla under efterföljande år skall inlämnas till finansavdelningen före 20 januari året efter finansåret.

11 §. På vederbörande avdelningar, byråer, inrättningar och underredovisare ankommer att till den del det berör vederbörande förvaltningsområde tillse att upptagna anslag används på föreskrivet sätt samt även följa budgetens genomförande. Den allmänna tillsynen i övrigt ankommer på finansavdelningen. Avdelningar, byråer, inrättningar och underredovisare är skyldiga att lämna finansavdelningen uppgifter, som erfordras för en årlig finansiell och ekonomisk planering, samt andra utredningar som hänför sig till landskapets hushållning.

2 kap. Redovisningsorganisationen

12 §. Landskapets allmänna huvudbokföring ombesörjs av finansavdelningens räkenskapsbyrå. Landskapets betalningsrörelse och bokföring sköts av räkenskapsbyrån och underredovisare i enlighet med vad vid behov därom föreskrivs.

13 §. På [landskapsstyrelsen] ankommer att bestämma vilka inrättningar som skall vara underredovisare.

14 §. Räkenskapsbyrån, underredovisare och annan redovisningsskyldig skall tillse att i deras kassor inte förvaras mera penningmedel än vad som behövs för mindre utbetalningar. Överskjutande medel skall insättas på landskapets konton för betalningsrörelsen.

3 kap. Bokföring och bokslut

Bokföringen

15 §. (1997/94) Bokföringen följer allmänna bokföringsprinciper.

Alla bokföringsposter skall grunda sig på daterade och behörigen godkända verifikat med löpande numrering, vilka skall förvaras så att varje verifikat vid behov är lätt tillgängligt. Bokföringsposterna skall införas så att transaktionerna tydligt framgår.

16 §. Över bokföringen skall uppgöras en beskrivning, varav framgår bokföringsmetod och använda böcker.

17 §. (1997/94) Bokföringen omfattar affärsbokföring och budgetuppföljning.

I bokföringen registreras affärs- och budgethändelser till bruttobelopp.

I bokföringen registreras såsom affärshändelser utgifter, inkomster, finansiella transaktioner samt därtill hörande rättelse- och överföringsposter.

I bokföringen registreras såsom budgethändelser budgetinkomster och budgetutgifter samt därtill hörande rättelse- och överföringsposter.

Kontoplanen för affärsbokföringen omfattar konton för inkomster, utgifter, överföringsinkomster och -utgifter samt balanskonton.

Kontoplanen för budgetuppföljningen omfattar budgetinkomst- och budgetutgiftskonton enligt budgeterna, konton för inkomst- och utgiftsrester samt reservationsanslag.

18 §. Finansavdelningens räkenskapsbyrå handhar allmänna huvudbokföringen på basen av räkenskapsbyråns egna och underredovisarnas uppgifter.

19 §. (1997/94) Bokföringen skall ordnas så att på basen av den kan uppställas landskapets huvudbok och uppgöras bokslut. Bokslutet omfattar resultaträkning, balansräkning och budgetuppföljning samt i bilageform utredningar och statistik över balansposter och budgethushållningen.

20 §. Över av landskapet förvaltade fonder skall förvaltningsenhet föra bok, varav framgår fondens inkomster och utgifter samt förändringar av tillgångar och skulder.

21 §. Över landskapets fasta och lösa egendom skall föras förteckning.

22 §. (1997/94) Över landskapets lager skall föras lagerbokföring.

Redovisningsrapporter

23 §. (1997/94) Underredovisare skall månatligen till finansavdelningens räkenskapsbyrå lämna redovisningsrapport för varje kalendermånad på tid och sätt som [landskapsstyrelsen] fastställer. Redovisningsrapport skall behörigen undertecknas.

Bokslutet

24 §. Landskapets bokslut uppgörs av finansavdelningens räkenskapsbyrå. Närmare anvisningar om hur bokslutet skall uppgöras utfärdas av [landskapsstyrelsen].

Tjänstemännen

D 32 Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Om landskapstjänstemän och tjänster vid verk och inrättningar som lyder under landskapsförvaltningen samt om tjänsteförhållande gäller vad i denna lag stadgas.

Inom landskapets affärsverk tillämpas, i den utsträckning därom stadgas särskilt, bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag. (1992/60)

2 §. Tjänsteman är

1) den som är utnämnd eller förflyttad till tjänst (**ordinarie tjänsteman**),

2) den som är antagen i tjänst på provotid (**tjänsteman på provotid**),

3) den som är antagen såsom interimistisk handhavare av tjänst eller vikarie (**tjänstförrättande tjänsteman**), eller

4) den som är antagen såsom tillfällig tjänsteman (**tillfällig tjänsteman**).

Med tjänsteförhållande avses ett offentligrättsligt anställningsförhållande, där landskapet är arbetsgivare och tjänstemannen den som utför arbetet. Landskapet företräds av landskapsregeringen om inte annat följer av särskilda bestämmelser.

3 §. Denna lag tillämpas inte på arbetstagare som står i privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet. Lagen tillämpas inte heller på den som fullgör offentligrättslig skyldighet som föranleds av annat än tjänsteförhållande.

4 §. (1989/67) Tjänst kan vara tjänst med grundlön eller tjänst med avtalslön.

Tjänster inrättas och indras av landskapsregeringen. Tjänst får inrättas endast om anslag för tjänsten anvisats i årsstat. Innan ärende som gäller indragning av tjänst avgörs skall ärendet handläggas i landskapets tjänstedelegation.

Landskapsregeringen utnämner tjänstemän.

4a §. (1989/67) I de ärenden som särskilt nämns i denna lag biträds landskapsregeringen av landskapets tjänstedelegation. I delegationen skall ingå företrädare för landskapet och företrädare för de tjänstemannaföreningar som är parter i landskapets tjänstekollektivavtal.

Mandattiden för medlemmarna i tjänstedelegationen är fyra kalenderår. Delegationen tillsätts av landskapsregeringen som även utser en ordförande och en viceordförande bland delegationens medlemmar. De medlemmar som skall företräda tjänstemannaföreningarna utses på förslag av föreningarna.

Om landskapsregeringen och de i 1 mom. avsedda föreningarna överenskommer därom, kan delegationen påföras även andra än i nämnda moment avsedda beredningsuppgifter.

Närmare bestämmelser om tjänstedelegationen intas i reglemente.

2 kap. Behörighetsvillkor, ansökningsförfarande och utnämning till tjänst

5 §. Den som utnämns till tjänst skall ha fyllt 18 år (allmän behörighetsålder), om inte högre behörighetsålder särskilt har föreskrivits för viss tjänst.

Utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat om allmän behörighetsålder kan till tjänst utnämnas person som fyllt 15 år och som fullgjort sin läroplikt, om utnämningen kan anses vara lämplig med tanke på ifrågasatt persons förmåga att sköta tjänsten på ett tillfredsställande sätt.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat gäller även den som förflyttas till tjänst, den som anställs på provotid och den som anställs såsom tjänstförrättande tjänsteman.

Till tjänst som polis får utses endast finsk medborgare. För annan tjänst hos landskapet krävs det inte innehav av visst medborgarskap. (1992/62)

Angående övriga behörighetsvillkor gäller vad där om är särskilt stadgat. (1992/62)

Ursprungliga 4 mom. har blivit 5 mom. genom (1992/62)

5a §. (2000/33) Om det finns särskilda skäl kan landskapsregeringen i ett enskilt fall medge undantag från de behörighetskrav som föreskrivits för en tjänst.

6 §. Ordinarie tjänst skall lediganslås innan den besätts såvitt annat inte särskilt stadgas. Ansökningstiden får inte vara kortare än 14 dagar eller längre än 30 dagar.

Tjänst kan lediganslås på nytt eller ansökningstiden förlängas med högst 30 dagar, om skäl därtill föreligger. Den som tidigare sökt tjänsten beaktas härvid utan ny ansökan.

Ansökan som inte har anlänt i tid beaktas inte.

7 §. Tjänst skall sökas skriftligen. Till ansökan skall fogas erforderlig utredning.

Har erforderlig utredning inte fogats till ansökan eller är ansökan bristfällig av annan orsak, skall sökanden inom för honom förelagd skälig frist beredas tillfälle att avhjälpa bristen. Är bristen ringa, får ansökan beaktas oaktat bristen.

Ansökan som återtagits före utnämningen beaktas inte.

8 §. Till tjänst kan utnämnas endast den som sökt tjänsten. Om dock tjänst enligt särskilda bestämmelser får besättas utan att den anslås ledig, kan till tjänsten utnämnas person som har samtyckt till utnämningen. Vid behov kan sådan person anställas på provotid i enlighet med vad i 10 § stadgas.

I samband med utnämning till tjänst skall sökandena bemötas opartiskt i enlighet med vad i 13 § stadgas.

9 §. I tjänst som inte är besatt kan vid behov anställas interimistisk handhavare av tjänsten. Vid avbrott i ordinarie tjänstemans tjänstgöring kan anställas vikarie i tjänsten.

D 32 Tjänstemannalag (1987:61)

Interimistisk handhavare av tjänst och vikarie anställs för begränsad tid.

10 §. Den som valts till tjänst kan före utnämningen anställas på provotid, om detta är påkallat för att utvärdera om den som valts till tjänsten förmår fullgöra sina tjänsteåligganden på ett tillfredsställande sätt. Provotiden är minst tre och högst sex månader. Provotiden får dock uppgå till högst ett år om tjänstens art eller annan särskild orsak det kräver.

Före provotidens utgång skall beslut fattas om huruvida på provotid anställd tjänsteman skall utnåmnas till tjänsten. Om på provotid anställd tjänsteman inte senast före provotidens utgång utnämns till tjänsten, upphör hans tjänsteförhållande utan uppsägning vid provotidens utgång. På provotid anställd tjänsteman får sägas upp utan hinder av vad i denna lag är stadgat om grunderna för uppsägning.

11 §. På ansökan av den som utnämns till tjänst kan landskapsregeringen återta utnämningen före den tidpunkt då tjänsten skall tillträdas. På ansökan av den som anställts på provotid kan landskapsregeringen på samma sätt återta anställningen på provotid.

I fall som avses i 1 mom. får annan sökande utnåmnas eller anställas på provotid utan att tjänsten på nytt lediganslås.

12 §. Tjänsteförhållande börjar vid den tidpunkt från vilken vederbörande har utnämnts eller förflyttats till tjänst, antagits i tjänst på provotid eller antagits i tjänst såsom interimistisk handhavare av tjänst eller såsom vikarie.

Som bevis på utnämning eller förflyttning till tjänst utfärdas utnämningens brev. Som bevis på antagande i tjänst på provotid, såsom interimistisk handhavare av tjänst eller såsom vikarie ges förordnande.

3 kap. Tjänstemans allmänna rättigheter och skyldigheter

13 §. Tjänstemännen skall i tjänsteförhållande bemötas opartiskt. Ingen tjänsteman får utan fog ges en annan ställning än andra på grund av bär, etnisk tillhörighet, religion, kön, sexuell läggning, ålder, funktionshinder, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet eller annan därmed jämförbar omständighet. (2005/68)

Landskapsregeringen får inte förbjuda tjänsteman att ansluta sig till eller tillhöra förening, ej heller utöva påtryckning på tjänsteman för att förmå honom att ansluta sig till förening eller förbjuda honom att utträda ur förening.

Landskapsregeringen skall tillse att tjänsteman kommer i åtnjutande av sina lagstadgade och avtalsenliga rättigheter.

14 §. Tjänsteman skall fullgöra sina tjänsteåligganden på ett tillfredsställande sätt och utan dröjsmål.

Tjänsteman skall följa de bestämmelser som gäller arbetsledning och arbetsövervakning. Han är skyldig att delta i utbildning som är nödvändig för handhavandet av tjänsten.

Tjänsteman skall uppträda på det sätt hans ställning förutsätter.

15 §. Tjänsteman får inte fordra, acceptera eller ta emot ekonomisk eller annan förmån, om förtroendet för tjänstemannen eller myndigheten därigenom kan försvagas.

16 §. Tjänsteman till vars åligganden hör att företräda landskapet såsom arbetsgivare, får inte i en förening som företräder landskapsanställda verka i en sådan ställning att hans verksamhet i föreningen står i strid med nämnda tjänsteåliggande.

17 §. Tjänsteman får inte utnyttja eller olovligen yppa sådan omständighet som kommit till hans kännedom i tjänsten och som enligt särskilda bestämmelser skall hemlighållas eller som gäller annans hälsotillstånd eller som på grund av sakens beskaffenhet annars uppenbarligen inte får yppas.

18 §. Tjänsteman får inte ta emot eller inneha bisyssla som kräver att arbetstiden används för utförande av uppgifter som hör till bisysslan, om inte landskapsregeringen beviljar honom tillstånd till bisyssla. Tillstånd kan beviljas även för viss tid och begränsat. Tillstånd kan återkallas om skäl därtill föreligger.

Tillstånd till bisyssla får inte beviljas om tjänsteman på grund av bisysslan blir jävig i tjänsten, om bisysslan äventyrar förtroendet för tjänstemans opartiskhet i tjänsteutövningen eller om bisysslan på annat sätt inverkar menligt på handhavandet av tjänsten.

Angående annan än i 1 mom. avsedd bisyssla skall tjänsteman göra anmälan till landskapsregeringen. Landskapsregeringen kan på ovan i 2 mom. stadgade grunder förbjuda tjänstemannen att ta emot eller inneha sådan bisyssla. Landskapsregeringens beslut skall följas oaktat besvär anförs över beslutet.

Med bisyssla avses i 1-3 mom. tjänst och annat sådant avlönat arbete eller avlönat uppdrag som tjänsteman har rätt att avsäga sig samt yrke, näring och rörelse.

Utöver vad i denna paragraf är stadgat skall särskilda bestämmelser om bisysslor äga tillämpning.

19 §. För klarläggande av sina förutsättningar att sköta tjänsten är tjänsteman skyldig att på begäran lämna uppgifter till landskapsregeringen om sitt hälsotillstånd.

Angående skyldighet för tjänsteman att delta i kontroll eller undersökning av hälsotillståndet och lämna uppgifter om detta stadgas särskilt.

20 §. Tjänsteman är skyldig att bo i tjänstebostad som reserverats för honom om inte landskapsregeringen i enskilda fall beviljat undantag från denna skyldighet.

Landskapsregeringen beslutar vilka personalbostäder som har karaktären av tjänstebostad och fastställer grunderna för nyttjande av personalbostäder.

Angående tjänstemans skyldighet att bo på bestämd ort gäller vad därom särskilt är stadgat.

21 §. För bostad och övriga naturaförmåner i anslutning till tjänsten skall tjänstemannen utge ersättning till landskapet enligt grunder som landskapsregeringen fastställer, om inte annat följer av särskilda bestämmelser.

meler eller av överenskommelse i tjänstekollektivavtal om ersättningsens belopp. Ersättningarna får inte överstiga gängse pris på respektive ort.

I 1 mom. avsedda ersättningar får uppbäras månatligen från tjänstemannens lön.

22 §. Ordinarie tjänsteman är skyldig att i stället för sin egen tjänst vid behov såsom tjänstförrättande tjänsteman tillfälligt handha annan likartad tjänst vid samma verk eller inrättning. Tjänsteman är härvid för motsvarande tid tjänstledig från sin egen tjänst.

Tjänsteman kan för viss tid förflyttas till arbete vid annat verk eller annan inrättning inom landskapsförvaltningen, om tjänstemannens förutsättningar att fullgöra sina tjänsteåligganden härigenom förbättras och om tjänstemannen samtyckt till förflyttningen. Beslut om förflyttning fattas av landskapsregeringen.

23 §. Angående tjänstemans skyldigheter under tiden för arbetsstrid finns bestämmelser i landskapslagen (1978:22) om tjänstekollektivavtal.

Se D 37, Landskapslag (1978:22) om tjänstekollektivavtal

4 kap. Villkoren i anställningsförhållande

24 §. Angående fastställande av villkoren i anställningsförhållande för landskapets tjänstemän genom tjänstekollektivavtal finns bestämmelser i landskapslagen om tjänstekollektivavtal.

25 §. Med tjänsteman som antagits i tjänst med avtalslön ingår landskapsregeringen skriftligt avtal om de villkor som skall iakttas i tjänsteförhållandet. I avtalet kan göras undantag från avlöning enligt fastställd avtalslöneklass eller eljest särskilt bestämmas om avlöningen, om landskapsregeringen i enskilt fall anser detta påkallat av landskapets fördel.

Uppsägning av tjänsteman som utnämnts till eller antagits i tjänst med avtalslön betraktas samtidigt som uppsägning av avtalet.

26 §. Lön eller annan ekonomisk förmån som följer av tjänsteförhållandet och som utbetalts utan grund får avdras från tjänstemannens lön i samband med följande löneutbetalning eller löneutbetalningar. Innan avdrag görs skall tjänstemannen meddelas grunden härfor samt det belopp som skall avdras.

Från det avlöningsbelopp som varje gång skall utbetalas får inte med stöd av 1 mom. avdras mera än vad som enligt lag får utmätas av lön.

27 §. Återkrav av lön eller annan ekonomisk förmån som följer av tjänsteförhållandet och som utbetalts utan grund skall inledas på i 26 § stadgat sätt eller anhängiggöras i annan ordning inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket den felaktiga utbetalningen har skett, vid äventyr att rätten till återkrav förverkas.

5 kap. Förflyttning och omplacering av tjänsteman

28 §. Ordinarie tjänsteman kan, utöver på grund av vad annorstädes är stadgat, förflyttas till annan tjänst

1) om tjänstemannens tjänst indras,

2) om en förflyttning är påkallad av att uppgifterna eller arbetsmängden förändrats i väsentlig mån, eller

3) om tjänstemannen på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada inte längre förmår fullgöra sina tjänsteåligganden på ett tillfredsställande sätt.

Utöver vad i 1 mom. är stadgat kan ordinarie tjänsteman som gett sitt samtycke förflyttas till annan tjänst

1) om försämring av tjänstemannens arbetsförmåga kan undvikas eller om återställande av nedsatt arbetsförmåga kan främjas genom förflyttningen, eller

2) om förflyttningen beror på annan godtagbar orsak som gäller tjänsteutövningen.

Ordinarie tjänsteman får på ovan i 1 och 2 mom. stadgade grunder förflyttas enbart till sådan tjänst vars kompetenskrav han uppfyller och som kan anses vara lämplig för honom. Tjänsteman skall i första hand förflyttas till tjänst på samma ort.

29 §. Då tjänsteman förflyttas till annan tjänst, besätts tjänsten utan att den lediganslås.

Om tjänsteman inte samtyckt till att han förflyttas, skall han beredas tillfälle att yttra sig i saken. Innan ärendet avgörs skall det handläggas i landskapets tjänstedelegation. (1989/67)

30 §. Landskapsregeringen kan, förutom på sätt som i 28 § föreskrivs, besätta ledig tjänst med

1) (2007/56) person som åtnjuter invalidpension som avses i landskapslagen (2007:54) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner och som innan han eller hon uppnått pensionsåldern är förmögen till förvärsarbete;

2) (2006/52) person som åtnjuter arbetslöshetspension som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner; samt

3) person som sagts upp på grund av att tjänsten indragits och som på grund av ålder eller annan orsak är svår att på nytt placera i arbete.

Tjänst får på sätt som avses i 1 mom. besättas utan att den lediganslås.

Finns det behov av att förflytta tjänsteman till annan tjänst enligt bestämmelserna i 28 § eller på grund av omorganisering av ett verk eller en inrättning kan landskapsregeringen låta bli att lediganslå eller besätta tjänst som är eller blir ledig liksom även förbjuda landskapsregeringen underlydande myndighet att lediganslå sådan tjänst.

Se D 39, Landskapslag (2007:54) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner

30a §. (2006/52) Vid förflyttning och omplacering av tjänsteman till och från en myndighet eller inrättning som underlyder landskapsregeringen skall även bestämmelserna i lagstiftningen för den underlydande myndigheten eller inrättningen iakttas.

6 kap. Avbrott i tjänstgöringen

31 §. Tjänsteman får inte avbryta sin tjänstgöring, om han inte på ansökan beviljats tjänstledighet eller annat följer av denna lag eller särskilda bestämmelser. I ansökan skall uppges de grunder med stöd av vilka tjänstledighet söks.

D 32 Tjänstemannalag (1987:61)

Beslut om beviljande av tjänstledighet och tiden för tjänstledigheten fattas enligt prövning, om inte annat följer av särskilda bestämmelser eller landskapets tjänstekollektivavtal.

32 §. Om tjänsteman på grund av arbetsoförmåga som beror på sjukdom, lyte eller kroppsskada eller på grund av annat tvingande hinder har avbrutit tjänstgöringen utan att före avbrottet ha kunnat ansöka om tjänstledighet, skall han ansöka därom utan dröjsmål efter det att hindret upphört.

Såvida tillräcklig utredning erhållits om skäl som avses i 1 mom. kan tjänstledighet beviljas även utan ansökan.

33 §. Har tjänsteman beviljats tjänstledighet, befrias han från fullgörandet av samtliga tjänsteåligganden. Ordinarie tjänsteman kan dock även beviljas partiell tjänstledighet.

Tjänstledig tjänsteman, som givit sitt samtycke, kan av särskilt skäl förordnas att fullgöra vissa tjänsteåligganden.

34 §. Tjänsteman som på grund av sjukdom eller havandeskap och förlossning beviljats tjänstledighet med lön, är skyldig att iakta de bestämmelser och anvisningar som utfärdats för sökande av den dag- och moderskapspenning, som enligt sjukförsäkringslagen (FFS 364/1963) utbetalas till arbetsgivaren.

Försummar tjänsteman att iakta ovan i 1 mom. avsedda bestämmelser och anvisningar, kan under tiden för tjänstledigheten till tjänstemannen utbetald avlöning, till den del den motsvarar dag- eller moderskapspenningen, avdras från följande löneutbetalning eller löneutbetalningar på sätt som stadgas i 26 §.

Se Sjukförsäkringslag (FFS 1224/2004), So 111, FL II

35 §. Den som är anställd i ordinarie tjänst hos landskapet och som för viss tid utnämnts eller förflyttats till annan tjänst eller antagits i annan tjänst på provtid, är under tiden tjänstledig från förstnämnda tjänst. Detta gäller dock inte den som sedan tidigare är anställd för viss tid.

36 §. Tjänsteman är ledig från sin tjänst medan han fullgör sin värnplikt. Tjänstemannen skall omedelbart efter det han inkallats att fullgöra värnplikt meddela landskapsregeringen därom. Landskapsregeringen skall härvid genom beslut konstatera att tjänstemannen under den tid hindret varar är tjänstledig från sin tjänst. (1999/45)

Landskapsregeringen kan genom beslut konstatera i denna paragraf avsedd tjänstledighet efter att ha erhållit tillräcklig utredning om hindret, trots att meddelande om hindret inte givits.

Angående tjänstledighet för handhavande av uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen finns bestämmelser i landskapslagen (1999:44) om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen. (1999/45).

Se D 34, Landskapslag (1999:44) om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen

37 §. (1998/75) Om semester för landskapets tjänstemän stadgas genom landskapsförordning.

Landskapsförordning (1998:122) om semester för landskapets tjänstemän finns i Ålands lagsamling 2008, C 47 Landskapsförordning (1998:123) om semester för vissa landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla finns i Ålands lagsamling 2008, C 48 Se tjänstekollektivavtal om semester

7 kap. Uppsägning av tjänsteförhållande

38 §. Tjänsteförhållande kan sägas upp såväl av landskapsregeringen som av tjänsteman att upphöra efter utgången av viss uppsägningstid. Uppsägning skall ske skriftligen.

Landskapsregeringen får säga upp tjänsteman endast av följande skäl:

- 1) ifrågasvarande tjänst indras och tjänstemannen kan inte förflyttas till annan tjänst;
- 2) tjänstemannen förmår inte längre fullgöra sina tjänsteåligganden på behörigt sätt; eller
- 3) tjänstemannen bryter fortgående eller på ett väsentligt sätt mot sin tjänsteplikt eller försummar den fortgående eller på ett väsentligt sätt.

Skäl som åtminstone inte berättigar till uppsägning av tjänsteman är:

- 1) sjukdom, lyte eller kroppsskada, om inte följden härav har varit en väsentlig och varaktig försämring av tjänstemannens arbetsförmåga och tjänstemannen därför har rätt till invalidpension;
- 2) havandeskap och förlossning;
- 3) deltagande i arbetsstridsåtgärd som föranstaltats av tjänstemannaförening; eller
- 4) tjänstemannens politiska, religiösa eller andra åsikter eller hans deltagande i samhälls- eller föreningsverksamhet.

Landskapsregeringen får inte av någon orsak säga upp tjänsteman under den tid tjänstemannen har beviljats tjänstledighet på grund av havandeskap eller förlossning, inte heller, sedan landskapsregeringen fått kännedom om tjänstemannens havandeskap, säga upp tjänsteförhållandet att upphöra då sagda tjänstledighet börjar eller medan den pågår.

Då tjänsteman säger upp sig får avvikelse ske från gällande uppsägningstid om landskapsregeringen samtycker till detta.

Tjänsteförhållandet för tjänsteman som utnämnts eller anställts för viss tid upphör utan uppsägning då den bestämda tiden utgått, om inte tjänsteförhållandet med anledning av uppsägning har upphört därförinnan.

39 §. Landskapsregeringen kan säga upp tjänstförrättande tjänsteman med iakttagande av viss uppsägningstid. Också tjänstförrättande tjänsteman har rätt att säga upp sig med iakttagande av viss uppsägningstid.

Landskapsregeringen får säga upp tjänstförrättande tjänsteman utan hinder av vad i denna lag är stadgat om grunderna för uppsägning.

39a §. (2006/96) I enlighet med vad i annan lag stadgas kan innehavare av viss tjänst sägas upp med omedelbar verkan och på annan än i 38 § stadgad grund.

40 §. Innan tjänsteman sägs upp skall han beredas tillfälle att yttra sig i saken. Innan ärendet avgörs

skall det handläggas i landskapets tjänstedelegation. (1989/67)

Landskapsregeringen kan, då tjänsteman uppsagts, före uppsägningstidens utgång återta uppsägningen om tjänstemannen ger sitt samtycke därtill. Tjänsteman får återta sin uppsägning om landskapsregeringen samtycker därtill.

8 kap. Avgångsålder

41 §. Den allmänna avgångsåldern för en tjänsteman är 68 år, om inte en lägre avgångsålder föreskrivits särskilt. (2004/58)

Tjänsteförhållandet upphör utan uppsägning vid utgången av den månad, under vilken tjänstemannen uppnår avgångsåldern. Landskapsregeringen kan dock av vägande skäl berättiga tjänsteman att fortsätta i samma tjänst en viss tid efter uppnådd avgångsålder, för högst två år åt gången, varvid tjänsteförhållandet upphör utan uppsägning senast då den bestämda tiden har utgått. Beslut om rätt för tjänsteman att fortsätta i tjänsten skall fattas innan tjänstemannen uppnått avgångsåldern. Landskapsregeringen skall utge intyg över att tjänsteförhållandet upphört.

9 kap. Permittering (2005/2)

42 §. (2005/2) Permittering av en tjänsteman innebär att tjänsteutövningen och löneutbetalningen avbryts antingen helt eller delvis medan tjänsteförhållandet i övrigt består. Under permitteringstiden kan tjänstemannen utföra arbete för annan arbetsgivare.

43 §. (2005/2) Landskapsregeringen kan besluta att permittera en tjänsteman för en tid upp till 90 dagar om

1) tjänstemannens uppgifter eller förutsättningarna för berörda verk eller inrättning att erbjuda uppgifter har minskat tillfälligt och arbetsgivaren inte skäligen kan erbjuda andra uppgifter eller någon utbildning som lämpar sig för arbetsgivarens behov eller

2) permittering är nödvändig på grund av landskapets ekonomiska situation.

När det bestäms vilka tjänstemän som kommer att permitteras, skall landskapsregeringen eftersträva att landskapets verksamhet påverkas i så liten utsträckning som möjligt av permitteringen.

Landskapsregeringen och en tjänsteman kan medan tjänsteförhållandet pågår på landskapsregeringens initiativ avtala om permittering av tjänstemannen om det är behövligt på grund av verksamheten vid berörda verk eller inrättning eller landskapets ekonomiska situation.

44 §. När landskapsregeringen konstaterat att det finns ett behov av permittering skall den utan dröjsmål och om möjligt senast 90 dagar före permitteringens början lämna ett förhandsmeddelande om permitteringen till berörda tjänstemän, fackliga förtröendemen och Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. Förhandsmeddelandet skall innehålla uppgifter om antalet tjänstemän som permitteras, sättet som permitteringen genomförs på samt permitteringens begynnelse tidpunkt och längd. (2006/17)

Innan ärende om permittering avgörs skall landskapsregeringen bereda tjänstemännen eller deras företrädare tillfälle att höras.

Ett beslut om permittering skall delges tjänstemannen skriftligen minst 30 dagar innan permitteringen börjar. Permitteringsbeslutet skall ges till tjänstemannen personligen. Om permitteringsbeslutet inte kan ges till tjänstemannen personligen får det skickas per brev. Ett beslut som skickats per brev anses ha kommit till tjänstemannens kännedom den sjunde dagen efter att beslutet postades. Beslut om permittering skall även delges fackliga förtröendemen och Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. (2006/17)

Ett beslut om permittering skall följas även om bevis anförs mot beslutet.

45 §. (2005/2) Om arbetsgivaren säger upp tjänstemannen innan permitteringen upphör, har tjänstemannen rätt att få lön för den uppsägningstid som han eller hon är berättigad till.

En permitterad tjänsteman har rätt att utan uppsägningstid säga upp sitt tjänsteförhållande så att det upphör när som helst under permitteringen, dock inte under den sista veckan före permitteringens slut.

46 §. (2005/2) Genom tjänstekollektivavtal kan avtalas om grunder och villkor för permittering även på annat sätt än vad som bestäms i detta kapitel, dock inte om en förlängning av den i 43 § 1 mom. avsedda maximitiden för permittering.

10 kap. Disciplinärt förfarande och skadeståndsansvar

47 §. Tjänsteman som handlar mot sin tjänsteplikt eller försummar denna kan av landskapsregeringen i disciplinär väg bestraffas med

- 1) skriftlig varning;
- 2) skiljande från tjänsteutövning; samt
- 3) avsättning.

Tjänsteman kan skiljas från tjänsteutövning för minst en och högst sex månader.

48 §. Disciplinärt förfarande får inte inledas i ärende som är av sådan natur att det skall anhängiggöras vid domstol.

49 §. Har disciplinärt förfarande inletts mot tjänsteman, skall han beredas tillfälle att avge skriftlig förklaring. Om tjänstemannen så yrkar eller landskapsregeringen finner det erforderligt, skall han även höras muntligen inför landskapsregeringen.

Innan tjänsteman påförs disciplinstraff skall ärendet handläggas i landskapets tjänstedelegation. (1989/67)

50 §. Disciplinärt förfarande kan inledas inom ett år räknat från den dag landskapsregeringen erhöit kännedom om omständighet som kan föranleda sådant förfarande.

Disciplinärt förfarande får inte inledas eller disciplinstraff påföras om domstol redan på grund av samma omständighet har ådömt straff eller om domstol frikänt tjänstemannen eller avstått från att döma ut straff.

D 32 Tjänstemannalag (1987:61)

Medan åtal mot tjänsteman är anhängigt vid allmän domstol, får inte disciplinärt förfarande mot honom inledas på grund av samma omständighet. Disciplinärt förfarande förfaller om åtal väcks på grund av samma omständighet som föranlett det disciplinära förfarandet.

51 §. Utan hinder av vad som i detta kapitel sägs kan vederbörande förman tilldela underlydande tjänsteman anmärkning.

52 §. Angående ersättning av skada som förorsakats i tjänsteförhållande finns bestämmelser i skadeståndslagen (FFS 412/1974). Skadeståndsyrkande handläggs särskilt, oberoende av att disciplinärt förfarande enligt denna lag anhängiggörs mot tjänsteman.

Tjänsteman är inte skyldig att ersätta landskapet, och landskapet är inte skyldigt att ersätta tjänsteman skada förorsakad av avbrott i arbetet på grund av stridsåtgärd såvida stridsåtgärden inte vidtagits utan iakttagande av bestämmelserna om medling i arbetstvister eller åtgärden strider mot bestämmelserna i landskapslagen om tjänstekollektivavtal eller bestämmelserna i tjänstekollektivavtal och om inte avbrottet förorsakat avsevärt men. Tjänsteman är inte heller skyldig att ersätta landskapet skada förorsakad av avbrott i arbetet på grund av deltagande i stridsåtgärd, som vidtagits av tjänstemannaförening i strid med i detta moment avsedda bestämmelser.

Se Ci 301 FL I

11 kap. Avstängning från tjänsteutövning

53 §. Har beslut om uppsägning av tjänsteman inte vunnit laga kraft vid uppsägningstidens utgång, skall landskapsregeringen avstänga tjänstemannen från tjänsteutövning om inte högre instans av särskilt skäl bestämmer annorlunda. Har tjänsteman avsatts, skall han omedelbart avstängas från tjänsteutövning även om beslutet inte vunnit laga kraft.

Landskapsregeringen kan dessutom avstänga tjänsteman från tjänsteutövning

1) om åtal eller disciplinärt förfarande är anhängigt eller utredning med anledning därav pågår,

2) om tjänstemannen lider av sjukdom, lyte eller kroppsskada, som i väsentlig mån hindrar skötseln av tjänsten, eller om tjänstemannen vägrar lämna i 19 § avsedda uppgifter om sitt hälsotillstånd, eller

3) om tjänstemannen blivit uppsagd och allmän fördel kräver att han omedelbart efter uppsägningen avstängs från tjänsteutövning.

Tjänsteman får inte avstängas från tjänsteutövning längre än vad behovet påkallar.

54 §. Innan tjänsteman avstängs från tjänsteutövning skall han beredas tillfälle att yttra sig i saken, såvida han inte på grund av sakens natur skall avstängas från tjänsteutövning med omedelbar verkan.

Beslut om avstängning från tjänsteutövning skall skriftligen meddelas tjänstemannen.

Beslut om avstängning från tjänsteutövning skall iaktas oaktat besvär anförs över beslutet.

12 kap. Tillfälliga tjänstemän

55 §. Landskapsregeringen kan vid behov anställa tillfälliga tjänstemän.

Tillfällig tjänsteman anställs för viss tid, om inte av särskilt skäl annat följer. Tillfällig tjänsteman anses vara anställd för viss tid även då tjänstemannen anställts för bestämt arbete eller bestämd uppgift eller på annat sätt för begränsad tid. Som bevis över anställningen ges förordnande.

Åt tillfällig tjänsteman erläggs arvode som landskapsregeringen bestämmer inom ramen för landskaps inkomst- och utgiftsstat.

56 §. Tillfällig tjänstemans tjänsteförhållande kan sägas upp såväl av landskapsregeringen som av tjänstemannen att upphöra efter utgången av viss uppsägningstid. Landskapsregeringen får säga upp tillfällig tjänsteman då skäl därtill föreligger. Tjänsteförhållandet för tillfällig tjänsteman som anställts för viss tid upphör utan uppsägning då den bestämda tiden utgått, om inte tjänsteförhållandet med anledning av uppsägning har upphört därförinnan.

Då tillfällig tjänsteman säger upp sig får avvikelse ske från den i 1 mom. avsedda uppsägningstiden, om landskapsregeringen samtycker till detta.

I landskapsregeringens beslut att säga upp tillfällig tjänsteman får ändring inte sökas genom besvär.

57 §. På tillfällig tjänsteman skall i tillämpliga delar iaktas de bestämmelser i denna lag som gäller tjänstemän. På tillfällig tjänsteman tillämpas dock inte de bestämmelser i vilka stadgas enbart om ordinarie tjänsteman och tjänsteman på provotid.

13 kap. Sökande av ändring

58 §. Den som anser att till honom inte utgivits av tjänsteförhållande härflytande ekonomisk förmån så som den borde ha givits honom får, om inte i lag annat stadgas, skriftligen yrka på rättelse hos landskapsregeringen. Rättelseyrkande får inte framställas i ärende som hör till arbetsdomstolens behörighet, om inte sagda domstol med stöd av 1 § 2 mom. lagen om arbetsdomstolen (FFS 646/1974) beslutat att inte avgöra ärendet.

I landskapsregeringens beslut i anledning av rättelseyrkande får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen såvitt gäller lagligheten av beslutet på det sätt som stadgas i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996). (2005/2)

Se Förvaltningsprocesslag Pr 103 FL I

59 §. (2005/2) I landskapsregeringens beslut som gäller avstängning från tjänsteutövning, bisyssla, disciplinärt förfarande, uppsägning av tjänsteman eller permittering får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen såvitt gäller lagligheten av beslutet med iakttagande av vad i förvaltningsprocesslagen är föreskrivet.

60 §. Anser tjänsteman som med stöd av 28 § 1 mom. 2-3 punkterna förflyttats till tjänst vid annat verk eller annan inrättning att beslutet om förflyttning krän-

ker hans rätt, får han söka ändring i beslutet genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen med iakttagande av vad i förvaltningsprocesslagen är föreskrivet. (2005/2)

Anser tjänsteman som med stöd av i 1 mom. nämnda lagrum förflyttats till annan tjänst vid samma ämbetsverk eller inrättning att beslutet om förflyttning kränker hans rätt, får han inom 14 dagar från det han fick del av beslutet skriftligen yrka på rättelse hos landskapsregeringen. Till landskapsregeringens beslut om förflyttning skall fogas anvisning om rättelseyrkande. Över landskapsregeringens beslut i ärendet får ändring inte sökas genom besvär.

61 §. I andra än ovan i 58-60 §§ avsedda beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag, får ändring inte sökas genom besvär.

14 kap. Särskilda bestämmelser

62 §. Har inte i 58 § avsett rättelseyrkande framställts inom tre år från utgången av det kalenderår, under vilket prestationen borde ha ägt rum, eller inom 60 dagar från den dag tjänstemannen erhöi del av arbetsdomstolens i 58 § avsedda beslut, är rätten till förmånen förverkad.

Har inte talan i ärende som gäller av tjänsteförhållande härflytande ekonomisk förmån och som hör till arbetsdomstolens kompetens anhängiggjorts vid arbetsdomstolen inom tre år från utgången av det kalenderår, under vilket prestationen borde ha ägt rum, är rätten till förmånen förverkad. Skall i de fall som avses i 11 § 2 mom. lagen om arbetsdomstolen underhandlingar först föras i saken, är rätten till förmånen förverkad, om underhandlingar inte har påyrkats på därom avtalat sätt inom ovan avsedd tid.

63 §. Ordinarie tjänsteman anses ha avgått från sin tidigare tjänst räknat från den tidpunkt, från vilken han utnämns eller förflyttats till annan landskapstjänst, om inte av 35 § annat följer eller annat är särskilt föreskrivet.

Ordinarie tjänsteman anses ha avgått från landskapstjänst räknat från den tidpunkt, från vilken han på annat sätt än för viss tid utnämns till tjänst vid Ålands lagting eller vid Ålands delegation i Nordiska rådet.

64 §. Innan beslut fattas om förflyttning av tjänsteman till annan tjänst eller om uppsägning av tjänsteman med stöd av 38 § skall landskapsregeringen, om tjänstemannen det begär, bereda vederbörande huvudförtroendeman eller förtroendeman tillfälle att bli hörd. Under samma förutsättningar skall huvudförtroendemannen eller förtroendemannen beredas tillfälle att bli hörd innan tjänsteman med stöd av 53 § 2 mom. avstängs från tjänsteutövning, om inte avstängningen från tjänsteutövning på grund av sakens natur skall bringas i kraft omedelbart.

65 §. Utan hinder av vad i 41 § är stadgat, kan person som uppnått avgångsålder anställas såsom interimistisk handhavare av tjänst eller såsom vikarie, om det är svårt att få en kompetent person att sköta tjänsten.

66 §. Ordinarie tjänsteman kan av särskilt skäl förordnas att interimistiskt eller såsom vikarie jämte egen tjänst handha annan tjänst, om han samtycker därtill.

67 §. Tjänsteman har rätt att på begäran utfä intyg över den tid tjänsteförhållandet varat och över arbetsuppgifternas art (**arbetsintyg**). Dessutom skall, om tjänstemannen det begär, i arbetsintyget anges orsaken till att tjänsteförhållandet upphör samt ges vitsord över tjänstemannens arbetsskicklighet, flit och uppförande. Då tjänstemannen avlidit har hans dödsbo rätt att utfä arbetsintyg.

Begär tjänsteman arbetsintyg senare än tio år från det tjänsteförhållande upphörde, behöver intyg inte utges om det förorsakar oskäligen olägenhet. Under samma förutsättning skall istället för arbetsintyg som förkommit eller förstörts på begäran utges nytt intyg.

Arbetsintyg får inte förses med sådant märke eller utfärdas i sådan form som avser att om tjänstemannen lämna andra uppgifter än vad som framgår av arbetsintygets ordalydelse.

Över tjänsteman skall fortlöpande föras matrikel på sätt som landskapsregeringen närmare bestämmer.

68 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

69 §. Angående införande av denna lag stadgas i landskapslagen om införande av tjänstemannalagen för landskapet Åland.

Ikraftträdelsebestämmelse (2003/74):

Denna lag träder i kraft den 1 november 2003.

Bestämmelserna om avgångsbidrag och periodisk ersättning som gällde vid denna lags ikraftträdande tillämpas på personer, vilkas anställningsförhållande till landskapet upphört innan denna lag trädde i kraft.

D 33 Landskapslag (1987:62) om införande av tjänstemannalagen för landskapet Åland

1 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

1 §. Tjänstemannalagen för landskapet Åland, nedan kallad tjänstemannalagen, träder i kraft den 1 mars 1988. Åtgärder som verkställigheten av tjänstemannalagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2 §. Har annorstädes hänvisats till bestämmelse som ersatts av bestämmelse i tjänstemannalagen skall sistnämnda bestämmelse tillämpas om inte nedan eller annorstädes annat stadgas.

2 kap. Författningar som upphävs

3 §. Då tjänstemannalagen träder i kraft upphävs följande lagar och lagrum:

1) landskapslagen (1929:7) den 31 maj 1929 angående utnämningssbrev för innehavare av landskapet

D 33 LL (1987:62) om införande av tjänstemannalagen

Ålands tjänster och fasta befattningar samt om deras rätt att kvarstå i sin tjänst eller befattning ävensom skyldighet att därifrån avgå, nedan kallad landskapslagen angående utnämningensbrev;

2) landskapslagen (1950:17) den 17 maj 1950 angående landskapsförvaltningen underlydande extraordinarie befattningshavare och tillfälliga funktionärer i landskapet Åland;

3) landskapslagen (1946:16) den 26 mars 1946 angående rätt för innehavare av landskapsförvaltningen underlydande tjänst eller befattning i landskapet Åland att innehava annan avlönad befattning;

4) landskapslagen (1946:4) den 4 januari 1946 om rättigheter och skyldigheter som tillkomma innehavare av Ålands landskapsförvaltning underlydande tjänst eller befattning, som indrages;

5) landskapslagen (1973:27) den 27 april 1973 om disciplinära åtgärder mot Ålands landskapsförvaltning underlydande tjänstemän;

6) landskapslagen (1943:17) den 17 juli 1943 om avlöning i landskapsförvaltningen underlydande tjänster eller befattningar uti landskapet Åland;

7) 24 och 43 §§ landskapslagen (1973:25) den 10 maj 1973 om landskapet Ålands centrala ämbetsverk; samt

8) 23 § landskapslagen (1974:27) den 28 mars 1974 om semester för landskapets tjänstemän.

Då tjänstemannalagen träder i kraft upphävs, om inte nedan annat stadgas, även sådana bestämmelser som utfärdats med stöd av i 1 mom. nämnda lagar.

Utan hinder av vad som i 1 och 2 mom. är stadgat, tillämpas i sagda moment angivna bestämmelser på sätt i denna lag stadgas.

4 §. Då tjänstemannalagen träder i kraft upphör även övriga bestämmelser som står i strid med nämnda lag att gälla, till den del de rör landskapets tjänstemän.

3 kap. Ombildning av tjänster

5 §. Tjänster, fasta befattningar och extraordinarie befattningar som inrättats före tjänstemannalagens ikraftträdande ombildas då sagda lag träder i kraft till tjänster med tidigare benämning och i samma avlöningsklass eller avtalslöneklass samt eljest till motsvarande i tjänstemannalagen avsedda tjänster som följer:

- 1) tjänst med grundlön till tjänst med grundlön;
- 2) tjänst med avtalslön till tjänst med avtalslön;
- 3) fast befattning till tjänst med grundlön;
- 4) extraordinarie befattning till tjänst med grundlön.

På tjänst som ombildats i enlighet med 1 mom. skall tjänstemannalagen tillämpas.

6 §. Angående i 5 § 1 mom. 1-3 punkten avsedd ombildad tjänst gäller dessutom fortfarande vad som är särskilt föreskrivet om lika benämnd och eljest motsvarande tidigare tjänst eller fast befattning, såvida bestämmelserna inte står i strid med tjänstemannalagen.

Angående i 5 § 1 mom. 4 punkten avsedd ombildad tjänst gäller vad som är särskilt föreskrivet om

lika benämnd och eljest motsvarande tidigare tjänst eller fast befattning, såvida bestämmelserna inte står i strid med tjänstemannalagen. Om det inte finns tidigare tjänst eller fast befattning, som till benämning eller i övrigt motsvarar extraordinarie befattning som enligt 5 § ombildats till tjänst, gäller dock om tjänsten i övrigt fortfarande vad som är särskilt föreskrivet om lika benämnd och eljest motsvarande tidigare extraordinarie befattning, såvida bestämmelserna inte står i strid med tjänstemannalagen.

7 §. Den som innehar tjänst, fast befattning eller extraordinarie befattning som inrättats före tjänstemannalagens ikraftträdande förflyttas då sagda lag träder i kraft till motsvarande i enlighet med 5 § ombildade tjänst. På sådan tjänsteman tillämpas vad som i tjänstemannalagen är stadgat om ordinarie tjänsteman, såvida inte i 10 § annat stadgas.

Den som förordnats att interimistiskt, såsom vikarie eller på provotid handha tjänst, fast befattning eller extraordinarie befattning, som inrättats före tjänstemannalagens ikraftträdande, förflyttas då sagda lag träder i kraft att på tidigare grunder handha motsvarande i enlighet med 5 § ombildade tjänst. På tjänsteman som interimistiskt eller såsom vikarie handhar tjänst eller befattning tillämpas vad som i tjänstemannalagen är stadgat om tjänstförrättande tjänsteman och på tjänsteman som förordnats på provotid vad som i tjänstemannalagen är stadgat om tjänsteman på provotid.

8 §. På tjänsteman som då tjänstemannalagen träder i kraft är innehavare av tjänst eller fast befattning eller handhar tjänst eller fast befattning interimistiskt eller såsom vikarie, och som i enlighet med 7 § har förflyttats till ombildad tjänst, tillämpas fortfarande bestämmelser om verkets eller inrättningens förvaltning, eller andra bestämmelser som gäller innehavare av lika benämnd och i övrigt motsvarande tidigare tjänst eller fast befattning, eller tjänsteman som handhar tjänsten eller den fasta befattningen interimistiskt eller såsom vikarie, om inte bestämmelserna står i strid med bestämmelserna i tjänstemannalagen.

På tjänsteman som då tjänstemannalagen träder i kraft är innehavare av extraordinarie befattning eller innehar extraordinarie befattning interimistiskt eller såsom vikarie, och som i enlighet med 7 § har förflyttats till ombildad tjänst, tillämpas fortfarande bestämmelser om verkets eller inrättningens förvaltning, eller andra bestämmelser som gäller innehavare av lika benämnd och i övrigt motsvarande tidigare tjänst eller fast befattning, eller tjänsteman som handhar tjänsten interimistiskt eller såsom vikarie, om inte bestämmelserna står i strid med tjänstemannalagen. Har innehavare av extraordinarie befattning, eller tjänsteman som interimistiskt eller såsom vikarie handhar extraordinarie befattning som saknar till benämningen eller i övrigt motsvarande tidigare tjänst eller fast befattning, i enlighet med 7 § förflyttats till ombildad tjänst, tillämpas på tjänstemannen dock fortfarande vad som är föreskrivet om innehavaren av lika benämnd och i övrigt motsvarande tidigare extraordinarie befattning

eller om tjänsteman som handhar befattningen interimistiskt eller såsom vikarie, om inte bestämmelserna står i strid med tjänstemannalagen.

På tjänsteman som då tjänstemannalagen träder i kraft är förordnad på provotid och som i enlighet med 7 § har förflyttats till ombildad tjänst tillämpas fortfarande bestämmelser om verkets eller inrättningens förvaltning eller andra bestämmelser som gäller tjänsteman som på provotid förordnats att handha motsvarande tidigare tjänst eller befattning, om inte bestämmelserna står i strid med tjänstemannalagen.

9 §. Utan hinder av att tjänst med avtalslön i enlighet med 5 § denna lag har ändrats till i tjänstemannalagen avsedd tjänst med avtalslön gäller avtal som före tjänstemannalagens ikraftträdande ingåtts med tjänsteman med avtalslön, efter det sagda lag trätt i kraft fortfarande på det sätt som är bestämt i avtalet, om inte i denna lag annat stadgas.

4 kap. Övergångsbestämmelser

10 §. Indras tjänst, till vilken innehavare av tjänst eller fast befattning enligt 7 § 1 mom. denna lag har förflyttats, innan tio år har förlutit från det tjänstemannalagen trädde i kraft, tillämpas inte på tjänstemannen bestämmelserna i 9 kap. tjänstemannalagen om avgångsbidrag och periodisk ersättning, utan på honom tillämpas fortfarande landskapslagen (1946:4) om rättigheter och skyldigheter, som tillkomma innehavare av Ålands landskapsförvaltning underlydande tjänst eller befattning, som indrages, nedan kallad landskapslagen om lön på indragningsstat.

På i 1 mom. avsedd tjänsteman tillämpas dock i stället för landskapslagen om lön på indragningsstat bestämmelserna i 9 kap. tjänstemannalagen, såvida han före den dag från vilken tjänsten indras anmäler till [landskapsstyrelsen] att han så önskar. Anmälan, som skall vara skriftlig, kan inte återtas.

På den som är uppförd på indragningsstat då tjänstemannalagen träder i kraft tillämpas efter sagda lags ikraftträdande fortfarande landskapslagen om lön på indragningsstat, om inte av 11 § denna lag annat följer. Dessutom tillämpas på sådan tjänsteman tjänstemannalagens bestämmelser om uppsägning, avgångsårder och avsättning samt i tillämpliga delar även andra bestämmelser i tjänstemannalagen.

11 §. På tjänsteman som under den i 10 § 1 mom. stadgade tiden om tio år uppförts på indragningsstat, eller på tjänsteman som är uppförd på indragningsstat då tjänstemannalagen träder i kraft, och som efter sagda lags ikraftträdande tar emot landskapstjänst som är huvudsyssla, eller som utnämns eller förflyttas till sådan tjänst, tillämpas inte från ifrågavarande tidpunkt landskapslagen om lön på indragningsstat utan i alla avseenden tjänstemannalagen. Detsamma gäller den som då tjänstemannalagen träder i kraft varit uppförd på indragningsstat och som varit utnämnd till tjänst med avtalslön eller anställd i extraordinarie befattning och i enlighet med 7 § förflyttats till tjänst.

Utan hinder av vad i 1 mom. stadgas tillämpas på tjänsteman som avses i sagda moment dock fortfarande vad i 6 § landskapslagen om lön på indragningsstat är stadgat om de rättigheter som tillkommer innehavare av tjänst eller befattning.

På tjänsteman som är uppförd på indragningsstat och som vid tjänstemannalagens ikraftträdande innehåller i 6 § 1 mom. landskapslagen om lön på indragningsstat avsedd tjänst eller befattning, tillämpas efter det tjänstemannalagen trätt i kraft fortfarande 6 § landskapslagen om lön på indragningsstat.

12 §. Ombildas tjänst, fast befattning eller extraordinarie befattning som lediganslagits före tjänstemannalagens ikraftträdande innan den har besatts till tjänst som avses i tjänstemannalagen, får tjänsten besättas utan att den ledigansläs på nytt.

13 §. Om innehavare av tjänst eller fast befattning har anhållit om avsked eller extraordinarie befattningshavare sagt upp sig eller blivit uppsagd före tjänstemannalagens ikraftträdande, skall de bestämmelser iakttas som gällde innan tjänstemannalagen trädde i kraft.

I beslut som fattats före tjänstemannalagens ikraftträdande, genom vilket befattningshavare har entledigats eller extraordinarie befattningshavare sagts upp eller extraordinarie befattningshavares förordnande återkallats, söks efter det att tjänstemannalagen trätt i kraft ändring med iakttagande av de bestämmelser som gällde innan sagda lag trädde i kraft. Besvären handläggs och avgörs enligt samma bestämmelser.

14 §. Om tjänsteman då tjänstemannalagen träder i kraft sköter i lagens 18 § 1 mom. avsedd bisyssla utan att ha tillstånd till bisyssla skall han inom tre månader efter tjänstemannalagens ikraftträdande ansöka om tillstånd av [landskapsstyrelsen].

15 §. På preskription av fordran på lön eller annan ekonomisk förmån som följer av tjänsteförhållande och som före tjänstemannalagens ikraftträdande utan grund utbetalts till tjänsteman, tillämpas de bestämmelser som gällde innan tjänstemannalagen trädde i kraft. Har återkravsförfarande beträffande sådan förmån inte inletts eller har återkrav inte i annan ordning anhängiggjorts inom tre år efter tjänstemannalagens ikraftträdande är rätten till återkrav av förmånen dock förverkad.

I 58 § tjänstemannalagen avsett rättelseyrkande som gäller prestation vilken borde ha ägt rum före tjänstemannalagens ikraftträdande och beträffande vilken framställande av rättelseyrkande när tjänstemannalagen träder i kraft enligt då gällande bestämmelser inte har preskriberats, skall efter tjänstemannalagens ikraftträdande framställas inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket prestationen borde ha ägt rum. I annat fall har rätten till förmånen förverkats.

16 §. Disciplinärt ärende som anhängiggjorts före tjänstemannalagens ikraftträdande, slutbehandlas med iakttagande av de bestämmelser som gällde innan tjänstemannalagen trädde i kraft.

D 33 LL (1987:62) om införande av tjänstemannalagen

17 §. Har tjänsteman före tjänstemannalagens ikraftträdande handlat mot sin tjänsteplikt eller försummat denna och har härpå grundat disciplinärt förfarande inte anhängiggjorts före tjänstemannalagens ikraftträdande, skall det disciplinära ärendet, om sådant anhängiggörs, handläggas och avgöras med iakttagande av de bestämmelser som gällde innan tjänstemannalagen trädde i kraft.

5 kap. Villkoren i anställningsförhållande under övergångstiden

18 §. Tjänstemans ordinarie lön, allmänna tillägg samt sådana tilläggsarvoden och lönetillägg, vilka betalas i regelbundet återkommande månatliga rater till bestämt belopp, betalas räknat från det tjänstemannalagen trätt i kraft, utan hinder av vad som med stöd av landskapslagen om tjänstekollektivavtal är överenskommet, för varje kalendermånad den 15 i månaden. Infaller den 15 i månaden på en lördag, söndag eller helgdag, betalas avlöningen den dag som föregår nämnda dagar.

Andra än i 1 mom. avsedda tilläggsarvoden och lönetillägg betalas så snabbt som möjligt efter det beräkningsperioden för dem utgått, dock senast före utgången av den kalendermånad som följer närmast efter beräkningsperioden.

Tjänstemans ordinarie avlöning och allmänna tillägg beräknas från och med den dag han tillträder sin tjänst till och med den dag hans tjänsteförhållande upphör. Annan avlöning beräknas från och med den dag från vilken den har beviljats honom till och med den dag då tjänsteförhållande upphör eller den avlöning som har beviljats honom eljest upphör. Tidsbestämd höjning, antingen motsvarande skillnaden mellan avlöningsklasser eller till ett bestämt belopp, som skall betalas till tjänsteman på grund av tjänstgöringstidens längd, betalas från början av den månad som följer efter den, under vilken han uppnått de tjänstgöringsår som krävs.

Då tjänsteförhållandet upphör, betalas till tjänsteman avlöning ända till dagen för tjänsteförhållandets upphörande, sagda dag medräknad. Upphör tjänsteförhållandet under kalendermånaden på grund av att tjänstemannen avlider, betalas dock till hans rättsinnehavare ett belopp som motsvarar den ordinarie avlöningen för den återstående delen av månaden.

Med ordinarie avlöning avses i tjänst som hör till avlöningsklassen A eller C grundlön och eventuella ålderstillägg samt i tjänst som hör till avtalslöneklassen S avtalslön, samt i tjänst tillhörande avtalslöneklass S, i vilken erläggs tabellön enligt inplaceringslöneklassen, dessutom ålderstillägg. Med allmänna tillägg avses dyrtorstillägg och fjärrortstillägg.

19 §. Avlöningen för i denna paragraf avsedd tjänsteman betalas, utan hinder av vad som med stöd av landskapslagen om tjänstekollektivavtal är överenskommet, för de sex kalendermånader som föregår tjänstemannalagens ikraftträdande, som följer:

1) till innehavare av ordinarie tjänst och fast befattning samt till tjänsteman som tjänstledig från ordi-

narie tjänst eller fast befattning sköter extraordinarie befattning betalas annan avlöning än i 18 § 2 mom. avsedda tilläggsarvoden och lönetillägg

för september månad den 3,
för oktober månad den 5,
för november månad den 9,
för december månad den 9,
för januari månad den 12, och
för februari månad den 12.

2) till andra än i 1 punkten avsedda personer i tjänsteförhållande betalas annan avlöning än i 18 § 2 mom. avsedda tilläggsarvoden och lönetillägg

för september månad den 28,
för oktober månad den 26,
för november månad den 23,
för december månad den 21,
för januari månad den 18, och
för februari månad den 16.

I 18 § 2 mom. avsedda lönetillägg och tilläggsarvoden betalas för i denna paragraf nämnda månader på sätt som stadgas i 18 § 2 mom.

Utan hinder av vad som i denna paragraf stadgas, betalas avlöning i enlighet med 1 punkten även till övriga tjänstemän till vilka avlöningen ett år före tjänstemannalagens ikraftträdande med stöd av tjänstekollektivavtal eller annan bestämmelse betalas månatligen i förskott den första vardagen i månaden.

20 §. Förflyttas tjänsteman till annan tjänst med lägre lön, överenskommes särskilt genom tjänstekollektivavtal om avlöningen.

Är tjänsteman på grund av förflyttning till annan tjänst tvungen att flytta, skall han få ersättning för skäligen flyttningskostnader.

21 §. Ordinarie tjänstemans tjänsteförhållande kan av [landskapsstyrelsen] sägas upp att upphöra tidigast

1) efter 2 månader om anställningsförhållandet till landskapet har fortgått utan avbrott högst 5 år;

2) efter 3 månader om anställningsförhållandet till landskapet har fortgått utan avbrott över 5 men högst 10 år; samt

3) efter 4 månader om anställningsförhållandet till landskapet har fortgått utan avbrott över 10 år.

Tjänsteförhållandet för tjänsteman på provotid och för tjänstförrättande tjänsteman kan sägas upp såväl av [landskapsstyrelsen] som av tjänstemannen att upphöra tidigast efter 14 dagar.

Då annan tjänsteman än tjänsteman på provotid eller tjänstförrättande tjänsteman säger upp sig iakttas en uppsägningstid om en månad.

Har genom tjänstekollektivavtal eller genom avtal som ingåtts med tjänsteman med avtalslön överenskommits om annan än ovan i denna paragraf stadgad uppsägningstid, iakttas utan hinder av vad i denna paragraf stadgas vad som sålunda har överenskommits.

22 §. Har beslut om uppsägning av tjänsteman inte vunnit laga kraft och tjänstemannen på grund härav efter uppsägningstidens utgång med stöd av 53 § 1 mom. tjänstemannalagen har avstängts från tjänsteutövning, innehålls hela hans avlöning under denna tid. Om uppsägningen till följd av att ändring söks

upphävs, betalas den innehållna avlöningen till tjänstemannen.

Har tjänsteman genom domstols utslag eller i disciplinärt förfarande avsatts, innehålls tjänstemannens hela avlöning även om utslaget eller beslutet inte vunnit laga kraft. Om avsättningen upphävs till följd av att ändring söktes, betalas den innehållna avlöningen till tjänstemannen. Ändras avsättning till lindrigare straff, betalas till tjänstemannen hälften av den avlöning som innehållits. Ändras avsättning till varning betalas dock hela den innehållna avlöningen till tjänstemannen.

23 §. Har tjänsteman med stöd av 53 § 2 mom. 1 punkten tjänstemannalagen avstängts från tjänsteutövning under tiden för åtal, disciplinärt förfarande eller utredning med anledning därav, innehålls under denna tid hälften av hans avlöning. Om tjänsteman inte bestraffats för den gärning som lett till avstängningen, betalas den innehållna avlöningen till tjänstemannen.

Har tjänsteman med stöd av 53 § 2 mom. 2 punkten tjänstemannalagen avstängts från tjänsteutövning, betalas till honom för denna tid avlöning vars storlek bestäms i enlighet med tjänstemans avlöning under tiden för sjukdom.

Till tjänsteman som avstängts från tjänsteutövning med stöd av 53 § 2 mom. 3 punkten tjänstemannalagen betalas för denna tid avlöning, vars storlek bestäms i enlighet med vad som gäller om tjänstemans avlöning under tiden för semester.

24 §. Har tjänsteman som uppsagts på i 42 § 1 mom. tjänstemannalagen stadgad grund, genom landskapets försorg anvisats annan tjänst eller annat arbete hos landskapet och är tjänstemannen därigenom tvungen att flytta för att kunna ta emot ifrågakvarande tjänst eller arbete, har han rätt till ersättning för skäligen flyttkostnader.

25 §. Vad i 18-24 §§ är stadgat tillämpas endast till dess överenskommelse i saken träffas med stöd av landskapslagen om tjänstekollektivavtal.

Vad i 18-24 §§ är stadgat tillämpas på tjänsteman som anställts i tjänst med avtalslön endast till dess överenskommelse i saken träffas mellan [landskapsstyrelsen] och tjänstemannen.

6 kap. Tillfälliga tjänstemän

26 §. Tillfälliga funktionärer, timlärare och övriga personer i offentligt anställningsförhållande till landskapet som är jämförbart med tjänsteförhållande förflyttas då tjänstemannalagen träder i kraft till tillfälliga tjänstemän i tillfällig uppgift som har tidigare benämning och hör till tidigare avlöningsklass eller som eljest i fråga om avlöningen samt i övrigt motsvarar tidigare tillfällig funktion eller uppgift.

27 §. På tjänsteman som på i 26 § stadgat sätt förflyttas till tillfällig tjänsteman tillämpas vad i 55-57 §§ tjänstemannalagen är stadgat om tillfällig tjänsteman.

På i 1 mom. avsedd tjänsteman tillämpas även, om inte nedan annat stadgas, vad i denna lag är stadgat

om tjänsteman. På honom tillämpas dock inte de bestämmelser i vilka stadgas enbart om ordinarie tjänsteman och tjänsteman på provotid.

28 §. På tjänsteman som på i 26 § stadgat sätt förflyttats till tillfällig tjänsteman tillämpas vad som är stadgat särskilt om motsvarande tillfällig funktionär eller annan i 26 § avsedd motsvarande person, såvida bestämmelserna inte står i strid med bestämmelserna i tjänstemannalagen.

29 §. Tillfällig tjänstemans tjänsteförhållande kan sägas upp av [landskapsstyrelsen] att upphöra tidigast efter förloppet av en månad och av tjänstemannen efter förloppet av 14 dagar.

30 §. Vad ovan i 27 och 29 §§ är stadgat, tillämpas endast till dess överenskommelse i saken träffats med stöd av landskapslagen om tjänstekollektivavtal.

7 kap. Särskilda bestämmelser

31 §. Vad i 8 § är stadgat om tillämpningen av där avsedda bestämmelser gäller även tjänsteman som efter tjänstemannalagens ikraftträdande har utnämnts eller förflyttats till eller anställts i tjänst som avses i sagda paragraf.

32 §. Tjänstemannalagen och denna lag skall till de delar som motsvarar bestämmelserna i landskapslagen angående utnämningssbrev tillämpas även på annan än i landskapets tjänst varande person, på vilken landskapslagen angående utnämningssbrev fortfarande tillämpas, såvitt inte annat följer av särskilda bestämmelser.

33 §. Om den som är uppförd på indragningsstat tar emot eller utnämns till tjänst eller befattning på vars innehavare tjänstemannalagen tillämpas med stöd av 32 §, tillämpas inte på honom från nämnda tidpunkt landskapslagen om lön på indragningsstat, utan i tillämpliga delar tjänstemannalagen. Detsamma gäller på indragningsstat uppförd som då tjänstemannalagen träder i kraft innehar i 32 § avsedd tjänst eller befattning.

Utan hinder av vad i 1 mom. stadgas tillämpas på tjänsteman som avses i sagda moment dock fortfarande vad som i 6 § landskapslagen om lön på indragningsstat är stadgat om de rättigheter som tillkommer innehavare av tjänst eller befattning.

34 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

35 §. Denna lag träder i kraft den 1 mars 1988.

Bestämmelserna i 19 § om erläggande av avlöning till tjänsteman får tillämpas innan denna lag träder i kraft.

Även andra åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

D 34 LL (1999:44) om tjänstledighet ...

D 34 Landskapslag (1999:44) om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsledamot, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen (2006/94)

1 §. (2006/94) Den som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till landskapet och som valts till riksdagsledamot, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen har, med de undantag och inskränkningar som anges i denna lag, rätt till tjänstledighet för uppdraget. Rätten till tjänstledighet gäller inte den som är anställd vid landskapsregeringen som förvaltningschef, avdelningschef eller lagberedningschef.

Rätten till tjänstledighet gäller för den tid uppdraget varar, dock inte längre än en mandatperiod. I fråga om uppdrag som medlem av landskapsregeringen omfattar mandatperioden även tiden efter ett lagtingsval tills en ny landskapsregering har tillsatts. Efter en mandatperiod beviljas tjänstledighet för sådant politiskt uppdrag som avses i 1 mom. endast om det följer av bestämmelserna i 3 mom.

Rätt till tjänstledighet för politiskt uppdrag som nämns i 1 mom. har även den som enligt momentet har rätt till tjänstledighet för sådant uppdrag och som tidigare varit tjänstledig för sådant uppdrag med stöd av denna lag, om tjänstledigheten då varade kortare tid än en mandatperiod eller om det har förflutit minst två mandatperioder sedan han eller hon senast var tjänstledig med stöd av denna lag.

Den som har rätt till tjänstledighet för ett politiskt uppdrag med stöd av denna lag är tjänstledig under den tid uppdraget varar. Väljs den som inte har rätt till tjänstledighet eller vars rätt till tjänstledighet utlöpt till ett i 1 mom. avsett politiskt uppdrag, anses tjänsteförhållandet ha upphört efter en tid som motsvarar den uppsägningstid som gäller för tjänstemannen i fråga räknat från den dag han eller hon tillträder uppdraget.

2 §. Tjänstledig enligt denna lag är även tjänsteman i landskapets anställning som enligt bestämmelserna i 8 § 2 och 3 mom. lagtingsordningen (1972:11) för landskapet Åland inträder som ersättare för lagtingsledamot för viss tid.

Den som valts till lagtingsledamot är, enligt vad landskapsregeringen närmare beslutar, skyldig att sköta de till anställningen hörande uppgifterna under högst 30 dagars tid, räknat från tidpunkten då uppdraget som lagtingsledamot tillträds.

En riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen som utnämns till anställning som avses i denna lag får inte tillträda anställningen förrän han eller hon befriats från sitt uppdrag, såvida han eller hon inte är tjänstledig enligt bestämmelserna i denna lag.

3 §. Denna lag träder i kraft omedelbart och tillämpas första gången efter det första riksdagsmannaval, lagtingsval respektive val av medlemmar till landskapsregeringen som förrättas sedan lagen trätt i kraft.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1987:69) den 6 augusti 1987 om tjänstledighet för uppdrag som landstingsman eller ledamot av landskapsregeringen. Hänvisningar i annan lagstiftning till den upphävda lagen gäller denna lag efter att den har trätt i kraft.

Tjänstledighet för sådant politiskt förtroendeuppdrag som avses i denna lag som åtnjuts med stöd av tidigare lagstiftning skall inte beaktas vid tillämpningen av denna lag.

D 35 Landskapslag (1984:26) om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution

1 §. (1987/38) Den som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till landskapet Åland (landskaps-tjänsteman) och som anställs vid nordisk institution har rätt till tjänstledighet utan lön.

Den i 1 mom. avsedda rätten till tjänstledighet gäller för den tid landskapstjänstemannen anställts vid institutionen, dock längst för en tid av åtta år om han anställts vid Nordiska rådets presidiesekretariat eller Nordiska ministerrådets sekretariat och längst för en tid av fyra år om han anställts vid annan institution.

2 §. Landskapstjänsteman som inträtt i tjänst vid nordisk institution har rätt till semester eller semesterersättning enligt de regler som gäller beträffande landskapstjänstemäns semester för de till semester berättigande månader hans anställning hos landskapet varat vid tidpunkten för övergången. Han har dessutom rätt till semesterpremie i enlighet med vad som med stöd av landskapslagen (1978:22) om tjänstekollektivavtal genom tjänstekollektivavtal i varje enskilt fall överenskommits.

Den tid under vilken landskapstjänsteman är anställd vid nordisk institution betraktas inte som sådan tid vilken enligt de bestämmelser beträffande semester som gäller för landskapstjänstemännen skall jämsställas med tjänstgöringstid.

3 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

D 36 Landskapslag (1936:1) angående innehavares av tjänst och befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall

1 §. Innehavare av tjänst eller [befattning] i landskapet Åland, som i tjänsten eller befattningen ådragit sig skada genom olycksfall eller insjuknat i yrkessjukdom, ävensom hans anhöriga äro berättigade att erhålla skadestånd ur landskapsmedel enligt de grunder, som gälla i riket.

Se Lag om olycksfallsersättning för statstjänstemän (FFS 449/1990); Lag om olycksfallsförsäkring 9 §, Pen 201 FL II; yrkessjukdomslag, Pen 202 FL II

D 37 Landskapslag (1978:22) om tjänstekollektivavtal

1 kap. Lagens tillämpningsområde

1 §. (1987/64) För fastställande av villkoren i anställningsförhållandet för landskapets och kommunernas tjänstemän genom tjänstekollektivavtal och för tryggnad av arbetsfreden förhandlas på sätt i denna lag stadgas.

Vad i denna lag stadgas om kommun eller om tjänsteman i kommun äger motsvarande tillämpning på sammanlutning av kommuner samt på tjänstemän däri.

2 §. (1987/64) Angående villkoren i tjänstemäns anställningsförhållande gäller, utan hinder av vad i lag är stadgat, vad därom bestäms genom tjänstekollektivavtal. Tjänsteman åtnjuter likväl minst de förmåner beträffande vilka sämre villkor enligt lag inte får avtals.

Till villkoren i anställningsförhållande hänförs inte

1) grunderna för landskapets eller kommunernas ämbetsverks och inrättningsorganisation eller annan reglering av desamma;

2) inrättande eller indragning av tjänst, myndighets åligganden eller inre arbetsfördelning, arbetsledning eller arbetsmetoderna; eller

3) uppkomsten av tjänsteförhållande eller dess upphörande, med undantag av uppsägningstid och grunderna för uppsägning.

Avtal får inte ingås om

1) kompetenskrav för tjänst, befordringsgrunder, tjänstemäns skyldigheter eller disciplin;

2) (1997/75) pensioner, familjepensioner eller därmed jämförliga andra förmåner, hyran för bostad som innehas på grundval av tjänsteförhållande eller nyttjande av landskapet eller kommunen tillhörig annan egendom, med undantag av arbetsutrymmen och arbetsredskap för tjänstemän i uppgifter som gäller samarbete mellan arbetsgivare och tjänstemän,

3) (1997/75) de frågor beträffande vilka för arbetstagarnas del inte kan avtalas genom arbetskollektivavtal, och inte heller om

4) (1997/75) utvidgning av lagstadgade grunder för uppsägning av ett tjänsteförhållande.

Bestämmelser i avtal får inte diskriminera tjänstemän på grund av deras kön, etniska tillhörighet, religion, övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuella läggning. (2007/83)

Det ankommer på förvaltningschefen samt avdelningscheferna för finans- och utbildnings- och kulturavdelningen vid landskapsregeringens allmänna förvaltning, på de övriga tjänstemän vid den allmänna förvaltningen som landskapsregeringen utser samt på polismästaren vid Ålands polismyndighet och förvaltningschefen vid Ålands hälso- och sjukvård att företräda landskapsregeringen vid förhandlingarna enligt denna lag och när arbetsstrid uppstår samt att i övrigt verka som företrädare för arbetsgivaren. Om justeringen av avlöningen för de tjänster som avses i detta moment samt om arvoden för deras innehavare beslutar landskapsregeringen. (2006/92)

Beträffande angelägenhet som inte reglerats genom tjänstekollektivavtal samt beträffande i 3 mom. avsedda angelägenheter gäller vad därom är särskilt föreskrivet eller utöver tjänstekollektivavtalet i enskilt fall överenskommet med tjänsteman som åtnjuter avtalslön.

En bestämmelse i ett tjänstekollektivavtal är ogiltig om den står i strid med denna paragraf. (2005/69)

Tidigare 4-6 mom har blivit 5-7 mom genom (2005/69)

2 kap. Tjänstekollektivavtal

3 §. Förhandlings- och avtalsparter är:

1) (1992/59) på landskapets vägnar landskapsregeringen eller, om så stadgas särskilt, affärsverks styrelse i frågor som rör verket,

2) på kommunernas vägnar kommunala avtalsdelegationen,

3) på landskapets tjänstemäns vägnar sådan registrerad förening till vars egentliga ändamål hör att bevaka tjänstemännens intressen i tjänsteförhållanden (tjänstemannaförening) och med vilken landskapsregeringen efter att vid behov ha hört berörda organisationer prövar ändamålsenligt ingå tjänstekollektivavtal,

4) på kommunala tjänstemäns vägnar sådan registrerad förening till vars egentliga ändamål hör att bevaka tjänstemännens intressen i tjänsteförhållanden (tjänstemannaförening) och med vilken avtalsdelegationen efter att vid behov ha hört berörda organisationer prövar ändamålsenligt ingå tjänstekollektivavtal. (1987/64)

I angelägenhet vari överenskommelse får träffas genom tjänstekollektivavtal kan kommunala avtalsdelegationen bemyndiga kommun eller kommunalförbund att för egen del ingå tjänstekollektivavtal inom de gränser avtalsdelegationen bestämmer.

Angående kommunala avtalsdelegationens organisation och verksamhet stadgas i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland. (1997/75)

Genom *huvudavtal* kan överenskommas om förhandlingsproceduren, om förfarande för tryggnad av arbetsfreden samt om förfarande som skall iakttas vid skötseln av tjänstemannafrågor. Genom huvudavtal får avvikelser inte göras från bestämmelser i lag eller förordning angående det förfarande som skall iakttas vid skötseln av tjänstemannafrågor. I övrigt gäller om huvudavtal vad om tjänstekollektivavtal är stadgat, såvitt inte annat följer av vad som stadgas nedan. (1987/64)

Se E 1, Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland

4 §. Tjänstekollektivavtal skall ingås skriftligen. Avtal kan ingås även sålunda, att avtalets innehåll uppges i det vid förhandlingarna mellan förhandlingsparterna förda protokollet, vilket styrkes på överenskommet sätt.

Medför tjänstekollektivavtal merutgifter för landskapet, för vilkas godkännande erfordras beslut av lagtinget, skall avtalet underställas lagtinget för godkännande såsom därom är särskilt stadgat.

Se B 1, Lagtingsordning (2011:97) för Åland, 43 §, B 2, Arbetsordning (2011:98) för Ålands lagting, 15 §

D 37 LL (1978:22) om tjänstekollektivavtal

5 §. (1987/64) Bundna av tjänstekollektivavtal är:

- 1) landskapet,
- 2) kommuner och kommunalförbund samt kommunala avtalsdelegationen,
- 3) de tjänstemannaföreningar som ingått tjänstekollektivavtal eller som efteråt med samtycke av tidigare parter i avtalet skriftligen biträtt detsamma,
- 4) de registrerade föreningar som direkt eller genom mellanled är eller under avtalets giltighetstid varit underföreningar av i 3 punkten avsedda tjänstemannaföreningar, och
- 5) de tjänstemän som är eller under avtalets giltighetstid varit medlemmar i förening som är bunden av avtalet.

Utan hinder av tjänstekollektivavtal kan landskapsregeringen och kommunala avtalsdelegationen bestämma annat om villkoren i tjänstemännens anställningsförhållande än vad i tjänstekollektivavtal är överenskommet, såvida möjligheterna att anställa eller bibehålla personal i tjänst hos landskapet, kommun eller kommunalförbund eller annat vägande skäl det kräver. Sämre villkor för tjänstemännen än vad som avtalats i tjänstekollektivavtal får dock inte bestämmas.

Landskapsregeringen och kommunala avtalsdelegationen skall innan i 2 mom. avsett beslut om avvikelser från tjänstekollektivavtal fattas bereda de övriga avtalsparterna i huvudavtal som ingåtts med stöd av 3 § 4 mom. tillfälle att yttra sig i ärendet. Kommunala avtalsdelegationen skall dessutom höra vederbörande kommuner och kommunalförbund.

Landskapet, kommun eller kommunalförbund får inte i andra än i 2 mom. avsedda fall inom tjänstekollektivavtals tillämpningsområde bestämma eller avtala om mot tjänstekollektivavtalet stridande villkor i anställningsförhållandet för tjänsteman som står utanför tjänstekollektivavtalet men utför i avtalet avsett arbete.

I tjänstekollektivavtal kan överenskommas att tjänsteman som i kommun eller kommunalförbund företräder arbetsgivaren inte skall vara bunden av tjänstekollektivavtalet. Villkor i sådan tjänstemans anställningsförhållande fastställs av kommunala avtalsdelegationen. Kommun eller kommunalförbund kan dock besluta att själv fastställa villkoren för sådan tjänsteman. Meddelande om sådant beslut skall ofördröjligen tillställas kommunala avtalsdelegationen. (1989/80)

Vad i 1 och 4 mom. är stadgat skall iaktas endast såvida landskapet, kommun, kommunalförbund, kommunala avtalsdelegationen, förening eller tjänsteman inte är bunden av tidigare, på andra villkor ingånget tjänstekollektivavtal eller såframt den krets tjänstekollektivavtalet binder inte är begränsad i avtalet.

6 §. Tjänstekollektivavtal som icke ingåtts för viss tid kan av den som är part i avtalet uppsägas, varvid uppsägningstiden är tre månader, såvida ej annat överenskommits. Tjänstekollektivavtal som slutits för längre tid än fyra år gäller efter förloppet av fyra år såsom tjänstekollektivavtal vars giltighetstid icke

är bestämd. Vad här är sagt gäller även huvudavtal. Uppsägningstiden för dess vidkommande är likväl sex månader.

Samma uppsägningstid som part i avtalet har i 5 § 1 mom. 4 punkten avsedd förening, om den upphört att vara underförening av förening som är part i avtalet. Underförening är likväl bunden av tjänstekollektivavtal under samma tid som ovan avsedd förening vilken är part i avtalet.

Uppsägning skall ske skriftligen.

7 §. Även om tjänstekollektivavtal upphört att gälla, skall däri upptagna villkor för anställningsförhållande fortfarande iakttas intill dess nytt avtal ingåtts och trätt i kraft, såframt ej annat överenskommits eller följer av 2 § 4 mom.

3 kap. Arbetsfred och arbetstvister

8 §. Annan stridsåtgärd som angår gällande anställningsförhållande än lockout eller strejk får inte vidtas. Även dessa är förbjudna om syftet med dem är att påverka andra angelägenheter än sådana som enligt 2 § kan vara föremål för avtal, eller om så är särskilt stadgat i lag. Förbudet gäller även andra ärenden än sådana som kan vara föremål för avtal enligt 2 § även när huvudavtal enligt 3 § 4 mom. kan ingås om dem. (1987/64)

Med *lockout* avses av landskapet, kommun eller kommunalförbund föranstaltad avstängning från arbetet och med *strejk* av tjänstemannaförening mot landskapet, kommun eller kommunalförbund rikad arbetsinställelse som har till ändamål att utgöra påtryckning på motparten i arbetstvisten genom att avbryta utförandet av de av stridsåtgärden omfattade tjänstemännens samtliga tjänsteåligganden med nedan stadgade begränsningar. (1987/64)

Landskapsregeringen eller kommunala avtalsdelegationen beslutar för landskapets respektive kommuns och kommunalförbunds vidkommande om inledande av lockout.

Tjänsteman får delta i strejk endast med stöd av beslut av den tjänstemannaförening som utlyst strejken. I 2 § 4 mom. avsedda tjänstemän får inte vidta stridsåtgärd. (1987/64)

9 §. Av tjänstekollektivavtal bunden får icke medan avtalet gäller vidtaga stridsåtgärd som angår avtalets giltighet, bestånd eller rätta innebörd eller för avgörande av tvist med anledning av ett på avtalet grundat anspråk, för ändring av gällande avtal eller för åstadkommande av nytt avtal.

I 1 mom. avsedd förpliktelse till arbetsfred kan utvidgas i tjänstekollektivavtal. Förpliktelsen till arbetsfred gäller även förening vars i 5 § 1 mom. 4 punkten avsedda underförening med föreningens samtycke ingått tjänstekollektivavtal. Förefintligheten av huvudavtal eller annat avtal som ingåtts uteslutande för reglering av specialfrågor hindrar inte att stridsåtgärder vidtas för åstadkommande av nytt avtal angående andra frågor, såframt inte annat är avtalat. (1987/64)

10 §. Tjänstemannaförening är skyldig att övervaka att underlydande föreningar och tjänstemän avhåller sig från i 8 § förbjudna stridsåtgärder. (1987/64)

Av tjänstekollektivavtal bunden förening är skyldig att tillse att underlydande föreningar och tjänstemän som berörs av avtalet inte bryter mot den förpliktelse till arbetsfred varom stadgas i 9 § eller mot bestämmelserna i avtalet. (1987/64)

Förening enligt 1 eller 2 mom. åvilande skyldighet innebär även att föreningen icke får stödja eller främja förbjudna stridsåtgärder eller på annat sätt medverka till sådana åtgärder utan är pliktig att söka avveckla dem.

11 §. (1987/64) Kommunala avtalsdelegationen skall övervaka att kommunerna och kommunalförbunden iaktta bestämmelserna i denna lag och i tjänstekollektivavtal. Angående övervakningsskyldigheten gäller på motsvarande sätt vad i 10 § är stadgat om tjänstemannaförenings skyldighet att övervaka underlydande föreningar.

12 §. Tjänsteman är inte skyldig att utföra åligganden vilka berörs av tillåten lockout eller strejk eller av sådan blockad som gäller angelägenheter vilka enligt 2 § kan vara föremål för avtal. Tjänsteman som inte omfattas av arbetsstrid skall fullgöra sina sedvanliga arbetsuppgifter, varjämte han är skyldig att utföra skyddsarbete. Vad i 8 § 2 mom. är stadgat hindrar inte tjänsteman som omfattas av arbetsstrid att utföra skyddsarbete. (1987/64)

Med *skyddsarbete* avses arbete som vid arbetsstrid är oundgängligt för förhindrande av fara för medborgarnas liv eller hälsa eller för skyddande av sådan egendom, som särskilt utsättes för fara till följd av arbetsstriden.

4 kap. Påföljder av brott mot tjänstekollektivavtal och stadgandena i denna lag

13 §. (1987/64) Den som är bunden av tjänstekollektivavtal och som medvetet överträder eller som på goda grunder borde ha insett att han överträder bestämmelserna i avtalet, kan av arbetsdomstolen dömas att betala plikt.

Förfar landskapet, kommunala avtalsdelegationen, kommun eller kommunalförbund i strid med bestämmelserna i 8 eller 9 § eller underlåter att iaktta vad i 11 § är stadgat, skall den felande om inte annat är föreskrivet i tjänstekollektivavtal, i stället för skadestånd betala plikt. Detsamma gäller om tjänstemannaförening förfar i strid med bestämmelserna i 8 eller 9 § eller underlåter att iaktta vad i 10 § är stadgat. Bestämmelserna i detta moment skall dock inte tillämpas på förening som lämnat i 9 § avsett samtycke.

Plikt får uppgå till högst det belopp som gäller i riket i motsvarande situation. (1997/75)

14 §. Då plikt ådöms skall hänsyn tas till alla föreliggande omständigheter såsom skadans storlek, graden av skuld, den anledning till överträdelsen som den andra parten möjligen givit och föreningens, kommunens eller kommunalförbundets storlek. Om särskilda skäl föreligger behöver plikt inte ådömas. (1987/64)

Plikt tilldömes, såvida ej annat är föreskrivet i tjänstekollektivavtalet, den som lidit skada eller, om ingen skada uppkommit, den part på vars yrkande domen givits. Finns det flera till plikten berättigade parter, skall i domen, med beaktande av storleken av den skada som drabbat envar av dem och deras medlemmar och dem som de företräder, bestämmas hur det utdömda beloppet skall fördelas mellan parterna.

15 §. Har bestämmelserna i tjänstekollektivavtal så väsentligt åsidosatts, att det icke rimligtvis kan fordras, att de övriga av avtalet bundna skall kvarstå i avtalsförhållandet, kan arbetsdomstolen förklara avtalet omedelbart hävt.

Har avtal på talan mot någon tjänstemannaförening förklarats hävt, kan avtalet inom två veckor uppsägas gentemot övriga föreningar. (1987/64)

Har avtal på föreningens talan förklarats hävt, äger även annan förening, som är part i avtalet eller som har uppsägningsrätt enligt 6 § 2 mom., rätt att inom två veckor uppsäga avtalet.

Sålunda uppsagt avtal upphör omedelbart att gälla.

16 §. (1987/64) Tjänstemans deltagande i en av tjänstemannaförening vidtagen stridsåtgärd med stöd av föreningens beslut skall inte anses som brott i tjänsten, ej heller som sådan handling som kan bestraffas i disciplinär väg.

5 kap. Särskilda stadganden

17 §. (1987/64) Tjänsteman får inte utan tvingande skäl hindras att i egenskap av företrädare för tjänstemannaförening delta i förhandlingar som avses i denna lag.

18 §. (1987/64) Till tjänsteman som omfattas av arbetsstrid erläggs inte avlöning eller andra ekonomiska förmåner för den tid arbetet är inställt till följd av stridsåtgärd mot landskapet, kommun eller kommunalförbund. Sådana förmåner utgår inte heller till tjänsteman som omfattas av lockout som utlysts av landskapet, kommun eller kommunalförbund. Tjänsteman har likväl rätt att nyttja tjänstebostad medan arbetsstrid pågår.

19 §. (1987/64) Tjänsteman får inte genom besvär söka ändring i myndighets beslut i ärende som avses i 2 § eller bringa det till handläggning genom anspråk på rättelse eller såsom förvaltningsvistemål, om han eller tjänstemannaförening har rätt att anhängiggöra ärendet vid arbetsdomstolen.

20 §. På de terminer som avses i denna lag tillämpas stadgandena i lagen om beräkning av laga tid (FFS 150/1930).

Se Pr 202 FL I

21 §. Landskapsregeringen och kommunala avtalsdelegationen skall inom en månad efter det tjänstekollektivavtal undertecknats översända avskrift därav till riksförlikningsmannabyrån.

22 §. Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

D 38 Landskapslag (1998:44) om tillämpning i landskapet Åland av arbetstidslagen

1 §. Tillämpning i landskapet av arbetstidslagen

Arbetstidslagen den 9 augusti 1996 (FFS 605/1996) skall i landskapet tillämpas på landskapets och kommunernas tjänstemän med de avvikelser som följer av denna lag.

Den i 1 mom. nämnda lagen skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft.

Se Ar 301, FL II

2 §. Tillämpningsområde

Vad i arbetstidslagen föreskrivs om arbetsgivarföreningar vars verksamhetsområde omfattar hela landet skall i landskapet tillämpas på [landskapsstyrelsen], kommunala avtalsdelegationen samt ett affärsverks styrelse, om det i lag bestämts att styrelsen skall företräda landskapet som förhandlings- och avtalspart i tjänstekollektivavtal.

Vad i arbetstidslagen föreskrivs om arbetstagarföreningar vars verksamhetsområde omfattar hela landet skall i landskapet gälla sådana registrerade föreningar till vars egentliga ändamål hör att bevaka tjänstemännens intressen och vilka är part i tjänstekollektivavtal.

3 §. Skötseln av förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt arbetstidslagen ankommer på riksmyndighet skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen].

4 §. Avvikelser från bestämmelser i arbetstidslagen

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i arbetstidslagen:

1) i de fall landskapet är arbetsgivare skall vad som föreskrivs om arbetsgivare i 21 § tillämpas endast när en annan myndighet än [landskapsstyrelsen] företräder landskapet,

2) i de fall [landskapsstyrelsen] företräder landskapet som arbetsgivare krävs inte tillstånd enligt 14 §, 26 § 14 punkten, 27 och 36 §§,

3) i stället för vad som föreskrivs i 23 § 3 mom. skall gälla vad som överenskommes i tjänstekollektivavtal,

4) arbetsgivarens framläggningsskyldighet enligt 41 § arbetstidslagen skall även omfatta denna lag samt de föreskrifter och tillstånd till undantag som utfärdats med stöd av lagen samt

5) 10 och 11 §§ skall inte tillämpas.

5 §. Landskapsförordning

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att bestämmelser som utfärdats med stöd av 2 § 3 mom., 26 § 2 mom. eller 44 § arbetstidslagen skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

D 39 Landskapslag (2007:54) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner

1 §. Lagens tillämpningsområde

Den som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet är, med i denna lag angivna avvikelser, berättigad till ålderspension, deltidspension, rehabilitering och invalidpension och till den som är förmänstagare efter en sådan person betalas familjepension ur landskapets medel enligt bestämmelserna om statsanställda arbetstagares och förmänstagares rätt till pension och pensionsgrundande förmåner i

1) lagen om statens pensioner (FFS 1295/2006), nedan kallad StaPL,

2) lagen om införande av lagen om statens pensioner (FFS 1296/2006) samt

3) lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (FFS 165/1999).

Med undantag för den i 1 mom. 3 punkten avsedda lagen omfattar bestämmelserna i denna lag inte sådana i 1 mom. avsedda anställda vilka tillträder anställning hos landskapet den 1 januari 2008 eller därefter. Lagen tillämpas dock även på den som den 1 januari 2008 innehar anställning hos landskapet eller hos annan arbetsgivare inom landskapets pensionssystem och därefter, utan en enda dags avbrott, övergår till ny anställning hos landskapet.

De i 1 mom. angivna författningarna skall tillämpas i landskapet, med i denna lag angivna avvikelser, sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Ändras därefter någon av författningarna, skall de ändrade författningarna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Se Pen 124, 125, 141 FL II

2 §. Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

De beräkningsgrunder som fastställs av finansministeriet och som används vid avdrag för pension eller motsvarande förmån från utland enligt 68 § i lagen om statens pensioner skall iaktas vid tillämpningen av denna lag. Den lönekoeficient och livslängdskoeficient som årligen fastställs av social- och hälsovårdsministeriet enligt 70 och 72 §§ i StaPL skall iaktas vid tillämpningen av denna lag. De bestämmelser om koeficienter för engångsbelopp som social- och hälsovårdsministeriet enligt 117 § i StaPL utfärdar genom förordning skall även iaktas vid tillämpningen av denna lag.

I fråga om sådana blanketter som avses i 100 § i StaPL skall de i riket fastställda blanketterna användas, om inte landskapsregeringen genom landskapsförordning utfärdar bestämmelser om blanketter som skall användas i landskapet.

3 §. Tillämpning av hänvisningar till riksförfattningar vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen, skall hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. Särskilda avvikelser från lagen om statens pensioner

Vid tillämpningen av StaPL skall i denna paragraf angivna avvikelser iakttas i landskapet.

Hänvisningen till lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen i 51 § andra meningen i StaPL skall inte iakttas i landskapet.

Bestämmelserna i 93 § 2 mom. i StaPL om sista pensionsanstalt skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 5 kap. i StaPL om militärpension skall inte tillämpas i landskapet.

Med avvikelse från vad som föreskrivs om anhängiggörande av pensionsansökan i 103 § i StaPL skall en pensionsansökan anses vara gjord den dag då den kommit in till landskapsregeringen.

Med avvikelse från vad som föreskrivs om delgivning av beslut i 104 § 2 mom. i StaPL skall landskapsregeringen delge sitt beslut genom vanlig eller elektronisk delgivning enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. (2008/46)

Bestämmelserna i 7 kap. i StaPL om sista pensionsanstalt skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 117 § 5 mom. i StaPL om sista pensionsanstalt skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 118 § 1 mom. andra meningen i StaPL om sista pensionsanstalt skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 122 § 5 mom. i StaPL om utbetalning av retroaktiv pension till Folkpensionsanstalten till den del pensionen till sitt belopp motsvarar det studiestöd som har betalats för samma tid skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 130 § 3 mom. i StaPL om sista pensionsanstalt skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 131 § 2 mom. i StaPL om sista pensionsanstalt skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 9 kap. i StaPL om finansiering av pensionsskyddet skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 144 § i StaPL om statens pensionsdelegation skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 145 § i StaPL om statens delegation för ärenden gällande arbetsförmåga och rehabilitering skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 163 § 1 mom. i StaPL om sista pensionsanstalt skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 167 § 2, 3 och 5 mom. i StaPL om sista pensionsanstalt skall inte tillämpas i landskapet.

Ursprungliga 6-16 mom. har blivit 7-17 mom. genom (2008/46)

5 §. Särskilda avvikelser från lagen om införande av lagen om statens pensioner

Vid tillämpningen av lagen om införande av lagen om statens pensioner skall i denna paragraf angivna avvikelser iakttas i landskapet.

När det i lagen om införande av lagen om statens pensioner talas om ikraftträdandet av StaPL avser detta i landskapet den 1 januari 2008.

Bestämmelsen i 5 § i lagen om införande av lagen om statens pensioner om sista pensionsanstalt skall inte tillämpas i landskapet.

Med avvikelse från bestämmelserna i 6 § i lagen om införande av lagen om statens pensioner skall den preskriptionstid på fem år som avses i 129 § och 130 § 4 mom. i StaPL tillämpas från ingången av 2014. Åren 2008 och 2009 är den nämnda preskriptionstiden tio år, 2010 nio år, 2011 åtta år, 2012 sju år och 2013 sex år. När preskriptionstiderna räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande.

Hänvisningen i 14 § i lagen om införande av lagen om statens pensioner till ikraftträdelsebestämmelserna i fråga om ändringen av StPL genom FFS 1671/1995 och 679/2004 skall i landskapet även avse de bestämmelser som finns i landskapslagen (1997:4) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner sådan den lyder när denna lag träder i kraft.

Bestämmelsen i 17 § i lagen om införande av lagen om statens pensioner om ansökningar som avser undanröjande av beslut skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i 19 och 20 §§ i lagen om införande av lagen om statens pensioner om militärpension skall inte tillämpas i landskapet.

Hänvisningen till statens intresse i 21 § i lagen om införande av lagen om statens pensioner skall i landskapet avse landskapets intresse vid landskapsregeringens prövning av de fall som kan beröras av bestämmelsen.

Bestämmelsen i 22 § i lagen om införande av lagen om statens pensioner om statens pensionsdelegation och statens delegation för ärenden gällande arbetsförmåga och rehabilitering skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelsen i 23 § i lagen om införande av lagen om statens pensioner om överföring från statens pensionsfond till statsbudgeten skall inte tillämpas i landskapet.

Se D 40, Landskapslag (1997:4) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner

6 §. Sökande av ändring

Beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos försäkringsdomstolen.

7 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1997:4) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner.

D 40 Landskapslag (1997:4) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner

Denna lag är upphävd av D 39, Landskapslag (2007:54) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner. Lagen finns med i lagsamlingen eftersom ett stort antal pensioner fortfarande kommer att betalas ut med stöd av lagen.

1 §. Lagens tillämpningsområde

Den som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet är, med i denna lag angivna avvikelser, berättigad till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension samt andra förmåner och efter sådan person erläggs familjepension ur landskapets medel i enlighet med vad om personer i statlig anställning är föreskrivet i (1998/63)

1) lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (FFS 280/1966),

2) lagen den 20 maj 1966 angående införande av lagen om statens pensioner (FFS 281/1966),

3) förordningen den 9 december 1966 om statens pensioner (FFS 611/1966),

4) förordningen den 9 december 1966 om verkställighet och tillämpning av lagen angående införande av lagen om statens pensioner (FFS 612/1966),

5) lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (FFS 774/1968),

6) lagen den 31 december 1968 angående införande av lagen om statens familjepensioner (FFS 775/1968),

7) (1998/63) förordningen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (FFS 796/1968),

8) (2003/57) förordningen den 31 december 1968 om verkställigheten och tillämpningen av lagen angående införande av lagen om statens familjepensioner (FFS 797/1968),

9) upphävd (2004/56),

10) (2003/57) lagen den 26 juli 2002 om justering av vissa arbetspensioner till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen (FFS 635/2002) samt

11) (2003/57) lagen den 12 februari 1999 om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensions-system (FFS 165/1999).

Med undantag för den i 1 mom. 11 punkten avsedda lagen omfattar bestämmelserna i denna lag inte sådana i 1 mom. avsedda anställda vilka tillträder anställning hos landskapet den 1 januari 2008 eller därefter. Lagen tillämpas dock även på den som den 1 januari 2008 innehar anställning hos landskapet eller hos annan arbetsgivare inom landskapets pensionssystem och därefter, utan en enda dags avbrott, övergår till ny anställning hos landskapet. (2007/31)

Ändras någon av de i 1 mom. angivna författningarna skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag. (2007/31)

Se Pen 124 – 126 samt 136 – 138, 141, (betr FFS 635/2002, se under 8 § Pen 101), FL 2006 II

2 §. Förvaltning

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 § 1 mom. ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

Om inte annat är särskilt bestämt eller avtalat skall pensioner och andra ersättningar i pengar som betalas med stöd av denna lag utbetalas i förskott en gång per månad den första vardagen i varje månad. (2007/31)

3 §. Tillämpning av hänvisningar till riksförfattningar vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen skall hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. Generella avvikelser

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna:

1) anmälan om bibehållande av pensionsrätt såsom i 4 § lagen angående införande av lagen om statens pensioner är föreskrivet kan, utan hinder av vad i lagen är stadgat, göras senast när ansökan om pension inlämnas. På dem som gjort här avsedd anmälan skall fortfarande tillämpas vad i 35 § landskapslagen (1967:20) om landskapspensioner är stadgat,

2) (1998/63) vad i 8 § 5 mom. lagen om statens pensioner är föreskrivet om där avsedda föreskrifter skall i landskapet gälla föreskrifter i lagen om statens pensioner (FFS 280/1966), lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (FFS 202/1964), pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (FFS 298/1966), folkpensionsanstaltens pensionsreglemente eller pensionsstadgan för folkpensionsanstalten eller pensionsstadgan för Finlands bank,

3) (2003/57) 3 § 3 mom., 3a §, 3b § 4 mom., 14 § 5 mom., 16b §, 23 § 1-2 och 5 mom., 23b § 5-8 mom., 25 § 3 mom. samt 25a § 2 mom. lagen om statens pensioner skall inte tillämpas i landskapet,

4) (1998/63) med avvikelse från vad som föreskrivs i 4 § lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad skall landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar betala pensionspremier och överföra pensionsavgifter till landskapet Ålands pensionsfond i enlighet med vad som närmare föreskrivs i landskapslagen (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond.

5) (2003/57) i landskapet tillämpas inte 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner till den del det däri stadgas att vad som i momentet bestäms om pensions engångsbetalning tillämpas på det sammanlagda beloppet av de pensioner som ingår i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning enligt 3a § 1 och 2 mom.

Betr Landskapslag (1967:20) om landskapspensioner, se Ålands lagsamling 1980, Ls 26

5 §. *Avvikelser i fråga om landskapets privaträttsligt anställda*

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i lagen om statens pensioner i fråga om pensioner som intjänats före den 1 januari 2005 av landskapets privaträttsligt anställda:

1) de årtal som anges i 1 § 3 mom. sådant det lyder den 31 december 2004 skall i landskapet avse de årtal som anges i nedanstående tabell:

I 1 § 3 mom. angivet årtal	Årtal i landskapet
1992	1995
1998	2001

2) de årtal som anges i 4 § sådan den lyder den 31 december 2004 skall i landskapet avse de årtal som anges i nedanstående tabell:

I 4 § angivet årtal	Årtal i landskapet
1959	1962
1994	1997

3) den ökning som avses i 7a § 2 mom. sådant det lyder den 31 december 2004 skall räknas från det tredje kvartalet år 1996 fram till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av i momentet nämnda arbetsförtjänst,

4) de årtal som anges i 10 § sådan den lyder den 31 december 2004 skall i landskapet avse de årtal som anges i nedanstående tabell:

I 10 § angivet årtal	Årtal i landskapet
1959	1962
1992	1995
1994	1997
1995	1998

5) de årtal som anges i 12 § sådan den lyder den 31 december 2004 skall i landskapet avse de årtal som anges i nedanstående tabell:

I 12 § angivet årtal	Årtal i landskapet
1959	1962
1994	1997

6) de årtal som anges i 6, 9, 19 och 34 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av statens pensioner (FFS 679/2004) skall i landskapet avse de årtal som anges i nedanstående tabeller:

I 6 mom. angivet årtal	Årtal i landskapet
1940	1943
1960	1963
1995	1998

I 9 mom. angivet årtal	Årtal i landskapet
1960	1963
1995	1998

I 19 mom. angivet årtal	Årtal i landskapet
1959	1962

I 34 mom. angivet årtal	Årtal i landskapet
1940	1943

Bestämmelserna i 1-2 punkten skall även tillämpas på pensioner som intjänats från och med den 1 januari 2005. (2004/56)

I landskapet skall i fråga om landskapets privaträttsligt anställda den i 6 § lagen om statens familjepensioner avsedda anställningstiden som räknas såsom pensionstid räknas till utgången av år 1997.

6 §. (2004/56) *Besvär*

Beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag överklagas hos försäkringsdomstolen.

7 §. *Landskapsförordning*

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

8 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1984:33) den 17 maj 1984 om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner.

9 §. *Övergångsbestämmelser i fråga om landskapets privaträttsligt anställda vad gäller tillämpningen av lagen om statens pensioner*

Vid tillämpningen av de ändringar som vidtagits i lagen om statens pensioner mellan den 1 januari 1993 och den dag denna lag träder i kraft skall bestämmelserna i denna paragraf iakttas i fråga om landskapets privaträttsligt anställda.

Ändringen av 1 § 3 mom., 4 §, 6 § 1 mom. 4 punkten, 8 § 1-3 och 5 mom., 10 § 1,2 och 6-8 mom., 10a §, 10b § 1 och 4 mom. samt 20 § 1 mom. tillämpas inte på en förmänstagare som är född före år 1943. På en sådan förmänstagare tillämpas inte heller ändringen i 5 § 4 mom. beträffande pensionsålder, ändringarna i 11 § till andra delar än paragrafens sista mening eller ändringarna i 12 § till andra delar än att barntillägg enligt folkpensionslagen (FFS 347/1956) inte skall beaktas. Ändringarna i 1 § 3 mom., 4 §, 10 § 1, 2 och 6-8 mom., 11 § samt 12 § 1 och 2 mom. tillämpas inte på en förmänstagare vars pensionsfall har inträffat innan denna lag träder i kraft.

Ändringen av 9 § 1 mom., 13 § 1 mom., 17 § samt 18 § 2,4 och 6-9 mom. tillämpas även på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat innan denna lag har trätt i kraft.

Om en förmänstagare, som fyllt 54 år innan denna lag träder i kraft, har anställning som vid lagens

D 40 LL (1997:4) om riks författningar om statens pensioner

ikraftträdande har fortgått minst tio år, avslutas anställningen enligt 1 § 8 mom. vid utgången av det år denna lag träder i kraft, om villkoren i nämnda moment uppfylls.

Ändringen av 6 § 1 mom. 3 punkten tillämpas på oavlönade avbrott som börjar efter att denna lag trätt i kraft. Ett avbrott som börjat innan lagen trätt i kraft beaktas inte då pensionslönen räknas ut.

Ändringen av 7 § samt 7a-7e §§ tillämpas på anställningar som upphör efter att denna lag har trätt i kraft.

Till den del kalenderår från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt 7 § 1 mom. bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom., sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Bestämmelserna i 7 § 2 mom. sådant det lyder i lagen om ändring av lagen om statens pensioner (FFS 1671/1995) tillämpas inte på urvalsår som infaller innan denna lag trätt i kraft.

Lagens 7c § tillämpas på anställningar som upphör efter att denna lag har trätt i kraft, dock så ändrad att i stället för procenttalet 20 används följande procenttal beroende på pensionsfallsåret:

Pensionsfall	Procenttal i stället för 20 procent
1997	3
1998	6
1999	9
2000	12
2001	16

Ändringen av 9 § 2 mom. samt lagens 9 § 3 mom. och 18f § tillämpas på invalidpensioner som börjar eller skall försättas efter att denna lag har trätt i kraft. Lagens 18f § 2 mom. tillämpas dessutom på invalidpensioner som fortsätter när lagen träder i kraft, om beslut enligt 18b § meddelas medan lagen är i kraft.

På en förmånstagare som har fyllt 55 år innan denna lag har trätt i kraft och som då lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt landskapslagen (1972:24) om sysselsättning eller utbildningsstöd enligt landskapslagen (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning tillämpas fortfarande 9a § lagen om statens pensioner sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När bestämmelsen tillämpas anses förmånstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som gäller för erläggande av grunddagpenning enligt landskapslagen om sysselsättning den dag denna lag träder i kraft. Om villkoren i 5a och 5b §§ uppfylls anses förmånstagaren när arbetslöshetspensionen bestäms ha rätt till återstående tid enligt 5a §, även om denne har blivit arbetslös enligt 9a § 2 mom. före uppnåendet av 63 års ålder eller en lägre avgångsålder.

Trots bestämmelserna om den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension i 9c § 1 mom. behåller en förmånstagare som är född före år 1943 rätten att få individuell förtidspension när denne har fyllt 55 år.

Ändringen av 9c § 3 mom. tillämpas på förhandsbesked som ges medan lagen är i kraft.

Ändringen av 10 § 4 mom. och 5a § 1 mom. tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar efter att denna lag har trätt i kraft. På en förmånstagare som är född före år 1943 och som när denna lag träder i kraft har rätt till dagpenning enligt landskapslagen om sysselsättning eller utbildningsstöd enligt landskapslagen om sysselsättningsfrämjande utbildning tillämpas dock alltjämt 10 § 1 mom. lagen om statens pensioner, sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Då 10 § tillämpas anses förmånstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som gäller för erläggande av grunddagpenning enligt landskapslagen om sysselsättning den dag denna lag träder i kraft. Bestämmelsen tillämpas dock inte på en förmånstagare med rätt till dagpenning som beviljas på grundval av permittering som börjat från och med den dag då denna lag träder i kraft, om förmånstagaren senast två månader därefter på nytt börjar arbeta för samma arbetsgivare som vid permitteringen.

Trots bestämmelsen i 12 mom. ovan tillämpas lagens 10 § 1 mom. sådant det lyder när denna lag träder i kraft, då pensionsbeloppet uträknas för den tid invalidpension fortsätter enligt 5 § 4 mom. lagen om statens pensioner, om den tidigare pensionen har beviljats på grundval av arbetsoförmåga som börjat innan denna lag har trätt i kraft.

De genom lagen om ändring av lagen om statens pensioner (FFS 1671/1995) upphävida 5 och 6 mom. i 12 § tillämpas på pensioner som börjat löpa innan denna lag träder i kraft så att kompletteringsdelen minskas med 5,05 euro i månaden räknat från den 1 januari 2002 om kompletteringsdelen dagen innan denna lag träder i kraft uppgår till högst 250 mark i månaden. Om kompletteringsdelen dagen innan denna lag träder i kraft är större än 250 mark i månaden minskas den med 9,59 euro i månaden räknat från den 1 januari 2002. Pensionen minskas med högst ett belopp som motsvarar kompletteringsdelen. Kompletteringsdelen betalas ut, minskad på detta sätt, oberoende av förmånstagarens ålder högst till den tidpunkt när förmånstagaren med stöd av folkpensionslagen får rätt att få en pension vars belopp är större än noll. (2002/52)

Den ändring av 10a § som genomförts genom lagen den 30 december 1993 om ändring av lagen om statens pensioner (FFS 1528/1993) tillämpas endast på sådana förmånstagare i fråga om vilka tillväxtprocenttalet enligt 10 § lagen om statens pensioner eller sammanlagda tillväxtprocenttal för pensioner enligt lagen om statens pensioner är mindre än 60. När 10a § tillämpas beaktas inte i paragrafen nämnda förmåner som betalats innan denna lag har trätt i kraft.

Ändringen av 12 § 4 mom. tillämpas även på pensionsfall som har inträffat innan denna lag har trätt i kraft till den del det är i fråga om att barntillägg som betalas enligt 29 § folkpensionslagen inte skall beaktas. Härvid beaktas inte barntillägg som betalas för barn som fötts sedan lagen har trätt i kraft. Om

folkpensionens barntillägg för minst tre barn har beaktats vid samordning när lagen träder i kraft, fogas till pensionen räknat från det lagen träder i kraft den del av pensionen enligt lagen om statens pensioner som avdragits från pensionen på grund av sagda barntillägg.

Trots ikraftträdelsebestämmelserna i landskapslagen angående ändring av landskapslagen (1989:53) om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner är det inte ett villkor för tillämpning av bestämmelserna om valrätt och i nämnda bestämmelse avsedd pensionsålder att förmånstagaren har rätt till pension med tillämpning av 10 § 2 mom. Bestämmelserna om nämnda valrätt och pensionsålder tillämpas dock inte på en sådan efter år 1942 född ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. och som har fått deltidspension eller individuell förtidspension enligt lagen om statens pensioner. För en i detta moment avsedd förmånstagare som har rätt att välja pensionsålder och som har minst 30 års anställningstid som räknas såsom pensionstid enligt lagen om statens pensioner är pensionens tillväxtprocenttal minst 60. Den tillväxt som saknas fogas till förmånstagarens sista anställning. Detta moment tillämpas från och med den 1 januari 1998.

Lagens 15a § 8 mom. tillämpas på invalidpensioner där pensionsfallen inträffar efter att denna lag har trätt i kraft.

Ändringen av 16 § tillämpas på pensioner som betalas ut efter att denna lag har trätt i kraft.

Det genom lagen om ändring av lagen om statens pensioner (FFS 1671/1995) upphävda 18d § 2 mom. tillämpas alltså då det beslut som gäller rehabiliteringen har fattats innan denna lag har trätt i kraft.

Lagens 25a § tillämpas på beslut som fattats av landskapsregeringen efter att denna lag har trätt i kraft.

Pension som beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. betraktas när 5 § lagen angående införande av lagen om statens pensioner (FFS 281/1966) tillämpas såsom pension som beviljas med tillämpning av 10 § 2 och 3 mom. lagen om statens pensioner.

Lagen om ändring av 14 § lagen om statens pensioner (FFS 315/1995) skall inte tillämpas på ett ärende som har anhängiggjorts vid [landskapsstyrelsen] innan denna lag har trätt i kraft. Bestämmelserna om förhöjd pension tillämpas dock på den pensionsrat som förfaller till betalning efter att denna lag har trätt i kraft eller senare.

Den ändring av 15 § som genomförts genom lagen om ändring av lagen om statens pensioner (FFS 1231/1995) skall genom denna lag tillämpas även på pensioner där pensionsfallet har inträffat innan denna lag har trätt i kraft.

10 §. Övergångsbestämmelser i fråga om landskapets privaträttsligt anställda vad gäller tillämpningen av lagen om statens familjepensioner

Vid tillämpningen av de ändringar som vidtagits i lagen om statens familjepensioner mellan den 1 januari 1993 och den dag denna lag träder i kraft skall

bestämmelserna i denna paragraf iaktas i fråga om landskapets privaträttsligt anställda.

Lagens 22a § tillämpas på beslut som fattats av landskapsregeringen efter att denna lag har trätt i kraft.

Ändringarna i 6 § 2 och 4 mom. tillämpas inte, om förmånslåtare är född före den 1 januari 1943 eller om förmånslåtare har avlidit före den 1 januari 1998.

Lagen om ändring av 9 § lagen om statens familjepensioner (FFS 325/1995) skall inte tillämpas på ett ärende som har anhängiggjorts vid [landskapsstyrelsen] innan denna lag har trätt i kraft. Bestämmelserna om förhöjd familjepension tillämpas dock på en sådan familjepensionsrat som avses i 9 § 2 mom. och som förfaller till betalning efter att denna lag har trätt i kraft.

Den ändring av 11 § som genomförts genom lagen om ändring av 9 och 11 §§ lagen om statens familjepensioner (FFS 1672/1995) skall tillämpas på familjepensioner som betalas för tiden efter att denna lag har trätt i kraft.

Betr Landskapslag (1984:33) om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner, se Ålands lagsamling 1996, C 35

11 §. Pensionsfall som har inträffat innan lagen träder i kraft

På pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som var gällande när denna lag träder i kraft, om inte annat följer av denna lag.

Ikraftträdelsebestämmelse (1998/63):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Lagen skall tillämpas på korttidsanställningar som har påbörjats efter att denna lag har trätt i kraft. Har en korttidsanställning påbörjats innan denna lag har trätt i kraft och omfattas anställningen inte av lagen om statens pensioner (FFS 280/1966) på grund av lagens 2 § 1 mom. 4 punkt tillämpas denna lag på anställningen från och med denna lags ikraftträdelse.

D 41 Landskapslag (2010:21) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete

1 §. Lagens tillämpningsområde

Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (FFS 738/2009) ska, med i denna lag angivna avvikelser, tillämpas på invalidpension som har beviljats med stöd av landskapslagen (2007:54) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner eller landskapslagen (2007:29) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare oberoende av vad som i landskapslagarna föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på invalidpensionen.

Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ska tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Ändras därefter författningen,

D 42 LL (1976:22) om anmälan om val av pensionsrätt ...

ska den ändrade författningen gälla i landskapet från tidpunkten för dess ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

2 §. Bestämmelser som inte ska tillämpas

Med stöd av denna lag ska följande bestämmelser i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete inte tillämpas i landskapet:

1) 5 § om inkomstgräns vid sjukpension enligt folkpensionslagen och vilande pension och

2) 9 § 2 mom. om sjömanspensionens tillväxt.

3 §. Tillämpning av hänvisningar till riksförfattningar

Hänvisas i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete till bestämmelser i rikslagstiftningen, vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, ska hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

4 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2010 och gäller till och med den 31 december 2013.

Denna lag tillämpas på invalidpension som lämnas vilande medan denna lag är i kraft.

D 42 Landskapslag (1976:22) om anmälan om val av pensionsrätt i vissa fall

Anmälan om bibehållande av pensionsrätt, som avses i landskapslagen (1967:12) angående ändring av landskapslagen om kommunala hälsosystrar i landskapet Åland 2 mom. av lagens ikraftträdelsestadgande och landskapslagen (1967:13) angående ändring av landskapslagen om kommunala barnmorskor i landskapet Åland 2 mom. av lagens ikraftträdelsestadgande, kan utan hinder av nämnda lagrum göras oberoende av utsatt tid med den inskränkningen att anmälan skall göras senast då ansökan om pension görs. (1984/34)

D 43 Landskapslag (1971:51) om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel

1 §. Den som den 1 januari 1997 är eller har varit anställd vid en i denna lag avsedd landskapsunderstödd institution har rätt till pensionsskydd i enlighet med bestämmelserna i denna lag. (1997/6)

Med landskapsunderstöd åtnjutande institution avses i denna lag sådan sammanslutning eller inrättning som den 1 juli 1969 ägde rätt att få landskapsunderstöd för i landskapslag bestämd proportionell del av kostnaderna för anordnande av pensionsskydd, samt sådan sammanslutning eller inrättning, som börjar sin verksamhet, medan denna lag är i kraft och som skulle ha varit berättigad att erhålla landskapsunderstöd i enlighet med vad ovan anförts om den varit verksam den 1 juli 1969.

Utän hinder av vad ovan är stadgat anses dock icke såsom landskapsunderstöd åtnjutande institution kommunala pensionsanstaltens medlemssamfund, ej heller understöd åtnjutande sammanslutning eller in-

rättning till den del dess anställda är berättigade till pensionsskydd direkt av landskapsmedel.

Då denna lag träder i kraft upphör landskapsunderstöd åtnjutande institutions rätt att med stöd av landskapslag som avses i 2 mom. erhålla landskapsunderstöd för kostnader för anordnande av pensionsskydd samt dess skyldighet att anordna och upprätthålla pensionsskydd för person, som äger rätt till pension med stöd av denna lag.

Jfr E 15, Landskapslag (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund

2 §. (1989/54) Den som är anställd vid en landskapsunderstödd institution och för vars del institutionen hade eller skulle ha haft rätt att erhålla landskapsunderstöd för kostnaderna för anordnande av pensionsskydd på sätt som avses i 1 § har rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension av landskapsmedel, i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller person som står i tjänste- eller arbetsförhållande till landskapet.

Sedan en i 1 mom. avsedd person som är anställd vid landskapsunderstödd institution eller person som med stöd av denna lag erhållit ålders-, invalid-, arbetslöshets- eller deltidspension avlidit, betalas efter honom av landskapsmedel familjepension i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller person som stått i tjänste- eller arbetsförhållande till landskapet.

3 §. Den pensionsgrundande lönen bestämmes enligt den avlöning för vilken institutionen med stöd av landskapslag ägde rätt att erhålla landskapsunderstöd.

4 §. Äger anställd vid landskapsunderstöd åtnjutande institution eller förmånstagare efter honom rätt att på grund av pensionsfall, som inträffat före den 1 juli 1969, av institutionens medel få en pension, för vars betalning institutionen enligt lag haft rätt att erhålla landskapsunderstöd på sätt som avses i 1 §, överföres ansvaret för pensionen, sedan denna lag trätt i kraft, på landskapet till den del pensionen godkänts såsom till landskapsunderstöd berättigande utgift.

5 §. Äger person, som är berättigad till pension enligt denna lag, rätt att erhålla pension även på grund av pensionsskydd, som uppfyller minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare och som anordnats av landskapsunderstödd åtnjutande institution, betalas pension, som utgår enligt denna lag, minskad med sistnämnda pension till den del de båda grundar sig på samma tjänstgöringstid.

Äger person, som är berättigad till pension enligt denna lag, rätt att i andra än i 1 mom. avsedda fall erhålla pension även från landskapsunderstödd åtnjutande institution eller på grund av pensionsskydd, som institutionen anordnat, betalas pension, som utgår enligt denna lag, minskad med sistnämnda pension till den del de båda grundar sig på samma tjänstgöringstid och på den avlöning som nämnts i 3 §.

Erlägger institution själv i 2 mom. avsedd pension, må den del som motsvarar avdraget betalas till institutionen.

6 §. Bekostar landskapet enligt vederbörande landskapslag icke ensamt det pensionsskydd som utgår enligt denna lag, avdrages från landskapsunderstöd, som annars tillkommer landskapsunderstöd åtnjutande institution för avlöningen, såsom andel i pensionskostnaderna ett belopp, vilket motsvarar den del av den vid institutionen anställda, i 2 § avsedda personalens i denna lag åsyftade löner som framgår av den procentuella kostnadsandel varom i 2 mom. stadgas.

Den procentuella kostnadsandelen utgör en fjärdedel av den procentsats enligt vilken institutionen med stöd av i 1 § avsedd landskapslag själv skulle ha deltagit i kostnaderna för anordnande av pensionsskydd.

Om den procentsats enligt vilken institutionen med stöd av i 1 § avsedd landskapslag själv skulle ha deltagit i kostnaderna för anordnande av pensionsskydd, är olika i fråga om olika grupper av personer, bestäms den procentuella andelen i kostnaderna och det belopp, som skall avdragas såsom andel i pensionskostnaderna, särskilt för varje sådan grupp.

Om den procentsats enligt vilken institutionen med stöd av i 1 § avsedd landskapslag, skulle ha deltagit i kostnaderna för anordnande av pensionsskydd, skulle ha kunnat variera mellan två olika procenttal, är andelsprocenten en fjärdedel av medeltalet av dessa två procenttal.

7 §. [Landskapsstyrelsen] och pensionsanstalt, där pensionsskydd för i denna lag avsedd personal har varit anordnat, må överenskomma om att pensionsanstaltens pensionsansvar för denna personal överföres på landskapet. Ansvaret enligt lagen om pension för arbetstagare överföres med avseende på grunderna sådant det är vid denna lags ikraftträdande. Såsom täckning för ansvaret må [landskapsstyrelsen] godkänna av vederbörande institution åt pensionsanstalten utfärdad låneförbindelse angående försäkringspremie.

Av de medel som [landskapsstyrelsen] erhållit i samband med överföringen av ansvaret skall [landskapsstyrelsen] till den landskapsunderstöd åtnjutande institutionen samt till person som beröres av avtalet, såframt denne eller hans förmånslätare betalt försäkringspremie till pensionsanstalt för pensionsskydd, som överförs till landskapet, återbära ett belopp, som motsvarar den del av pensionsansvaret som bör anses ha finansierats med den landskapsunderstöd åtnjutande institutionens eller ovan avsedda persons premier.

Ikraftträdelsebestämmelse (1971/51):

Denna lag tillämpas från den 1 juli 1969, dock så att [landskapsstyrelsen] med i denna lag avsedd institution må överenskomma om att landskapet övertar pensionsansvaret vid en senare tidpunkt.

Med avvikelse från vad i 6 § 2 mom. är stadgat bestäms den procentuella kostnadsandelen gradvis på följande sätt:

1) Den procentuella kostnadsandelen år 1969 för landskapsunderstöd åtnjutande institution, som är verksam den 1 juli 1969, är ett tal som utvisar, huru många procent institutionens med andra än i landskapsunderstöd erhållna medel för år 1968 betalda, i

4 § avsedda pensioner samt institutionens för samma tid för ovan avsedda pensionsskydd betalda försäkringspremier utgjorde av de i 6 § 1 mom. avsedda löner som utbetalts samma år. De följande åren lägges till det sålunda erhållna procenttalet varje år 1/15 av skillnaden mellan det procenttal som avses i 6 § 2 mom. och ovan avsedda procenttal, tills det i 6 § 2 mom. stadgade talet uppnås.

2) Den procentuella kostnadsandelen för institution som inleder sin verksamhet efter lagens ikraftträdande bestäms på det sätt på vilken den enligt punkt 1 skulle ha bestämts, om institutionen hade varit verksam den 1 juli 1969. Såsom 1969 års procentuella andel anses härvid 1/20 av den procentsats enligt vilken institutionen med stöd av i 1 § avsedd landskapslag själv skulle ha deltagit i kostnaderna för anordnandet av pensionsskydd.

Utan hinder av vad i 2 mom. är stadgat må [landskapsstyrelsen] på ansökan av institutionen av särskilda skäl bestämma, att i sagda moment avsedda tillägg till procentsatsen för kostnadsandelen skall vara mindre än 1/15, dock icke mindre än 1/30 av skillnaden mellan det procenttal som avses i 6 § 2 mom. och kostnadsandelsprocenttalet för år 1969.

Har landskapsunderstöd åtnjutande institution, då denna lag träder i kraft, ännu icke anordnat pensionsskydd för sina anställda enligt lagen om pension för arbetstagare, övergår ansvaret för detta pensionsskydd med avseende på grunderna sådant det är, då denna lag träder i kraft, på landskapet, och från det landskapsunderstöd som skulle ha erlagts till institutionen för avlöning avdrages för tiden för försummelser den del av försäkringspremierna, som icke skulle ha återburits till institutionen enligt 7 § 2 mom., ifall densamma hade fullgjort sin försäkringsskyldighet och motsvarande ansvar hade överförts på landskapet.

Har i 1 mom. nämnd överenskommelse ingåtts skall vid uträkningen av institutionens procentuella kostnadsandel i tillämpliga delar gälla vad i 2 mom. 2 p. är stadgat.

Ikraftträdelsebestämmelse (1989/54):

Denna lag tillämpas från den 1 juli 1989.

Om ikraftträdandet gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om ikraftträdandet av landskapslagen angående ändring av landskapslagen (1989:53) om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner.

D 44 Landskapslag (2007:29) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare

1 §. Lagens tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i denna lag är den som tillträder en offentligrättslig eller privaträttslig anställning hos landskapet den 1 januari 2008 eller därefter (landskapsanställd) berättigad till ålders-, deltid- och invalidpension samt rehabilitering i en-

D 45 RPF (2008:139) om skötseln ... förvaltningsuppgifter ... pensioner

lighet med bestämmelserna om arbetstagares rätt till pension och pensionsgrundande förmåner i

1) lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/2006) och

2) lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (FFS 396/2006).

Då en landskapsanställd avlider skall, med beaktande av avvikelserna i denna lag, även familjepension erläggas till den landskapsanställdes förmånstagare i enlighet med vad som bestäms om förmånstagares rätt till familjepension vid arbetstagares dödsfall i de i 1 mom. angivna författningarna.

Den som den 31 december 2007 innehar anställning hos landskapet eller hos annan arbetsgivare inom landskapets pensionssystem och därefter, utan en enda dags avbrott, övergår till ny anställning hos landskapet, omfattas inte av bestämmelserna i denna lag.

Till den del de i 1 mom. angivna författningarna reglerar sådant som hör till landskapets behörighet skall de tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Ändras därefter något i författningarna som hör till landskapets behörighet skall ändringarna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Se Pen 101, 102 FL II

2 §. Tillämpning av hänvisningar till riksförfattningar vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen, skall hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen om sådana finns.

3 §. Avvikelse

Avvikande från bestämmelserna i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna gäller i landskapet att polisman är berättigad till ålderspension från den tidpunkt då han eller hon enligt 9 § landskapslagen (2000:26) om Ålands polismyndighet är skyldig att avgå från sin tjänst.

4 §. Förvaltningsuppgifter m.m.

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna ankommer på Pensionsskyddscentralen skall i landskapet Åland handhas av landskapsregeringen såvitt fråga är om uppgifter som underliggert landskapets behörighet. I fråga om sådana blanketter som avses i 101 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare skall de i riket fastställda blanketterna användas, om inte landskapsregeringen genom landskapsförordning utfärdar bestämmelser rörande blanketter som skall användas i landskapet.

Upphandling av pensionstjänster enligt de i 1 § 1 mom. nämnda lagarna och därmed sammanhängande åtgärder ombesörjs av Posten på Åland och Ålands hälso- och sjukvård för sina respektive anställda. I övrigt handhas dessa uppgifter av finansavdelningen vid landskapsregeringens allmänna förvaltning.

5 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008. Åtgärder för verkställighet av lagen får vidtas innan lagen träder i kraft.

D 45 Republikens presidents förordning (2008:139) om skötseln i landskapet Åland av vissa förvaltningsuppgifter som gäller pensioner

(FFS 625/2008)

1 §. Pensionsskyddscentralen svarar för skötseln av de förvaltningsuppgifter som med stöd av 4 § 1 mom. i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare (Ålands författningssamling 2007:29) ankommer på Ålands landskapsregering.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 november 2008.

D 46 Republikens presidents förordning (2008:6) om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller pensionsersättning för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier

(FFS 1487/2007)

1 §. De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003), nedan pensionsersättningslagen, ankommer på en pensionsanstalt ska i landskapet Åland skötas av Ålands landskapsregering när den beviljar arbetspension i enlighet med 18 § 2 a-punkten i självstyrelselagen för Åland.

2 §. Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet ska meddela Pensionsskyddscentralen de uppgifter som den får av åländska studerande om sådana utomlands avlagda examina som avses i pensionsersättningslagens 3 § 3 mom. och som i riket i motsvarande fall lämnas av Folkpensionsanstalten med stöd av lagens 6 § 3 mom.

3 §. I enlighet med de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställer med stöd av 8 § i pensionsersättningslagen svarar riket för alla utgifter och kostnader som Ålands landskapsregering och Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet har på grund av de uppgifter som avses i denna förordning.

Landskapsregeringen, Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet och Pensionsskyddscentralen avtalar närmare om kostnadsersättningarna.

4 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2008.

Förordningen tillämpas på pensionsersättning som grundar sig på vård av barn under tre år och på studier räknat från den 1 januari 2005.

D 47 Landskapslag (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syfte

För att trygga betalningen av framtida pensioner, familjepensioner och andra med dem jämförbara förmåner som baserar sig på anställning som omfattas av landskapets pensionssystem och för att utjämna pensionsutgifterna för landskapet finns landskapet Ålands pensionsfond.

Landskapet Ålands pensionsfond är en fond som inte upptas i landskapets budget.

1a §. (2007/34) Tillämpningsområde

Bestämmelserna i denna lag rörande pensionsförmåner samt finansieringen av dessa är tillämpliga endast i fråga om dem som före den 1 januari 2008 innehaft en anställning inom landskapets pensionssystem eller som vid utgången av år 2007 innehar en sådan anställning, vilken fortgår även vid ingången av år 2008. Dessa bestämmelser tillämpas dock även på dem som vid ingången av år 2008 innehar en anställning hos landskapet eller hos annan arbetsgivare inom landskapets pensionssystem och därefter, utan en enda dags avbrott, övergår till ny anställning hos en sådan arbetsgivare.

2 §. Förvaltning

Förvaltningen av pensionsfonden handhas av fondens styrelse och finansavdelningen vid Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning. Finansavdelningen verkställer styrelsens beslut och sköter den löpande förvaltningen av pensionsfonden. (2007/55)

Styrelsen skall med de medel som den förvaltar betala kostnader för dess verksamhet och för revision av dess förvaltning. Finansavdelningens administrativa kostnader bekostas av landskapets medel.

2 kap. Pensionsfondens ledning

3 §. Styrelsen

Till pensionsfondens styrelse utser landskapsregeringen för fyra kalenderår i sänder sju ledamöter med personliga ersättare. Bland ledamöterna utser landskapsregeringen en ordförande och en vice ordförande. Tre av ledamöterna och deras personliga ersättare utses bland personer som föreslagits av de mest representativa fackliga organisationerna.

Landskapsregeringen får entlediga en ledamot eller ersättare från sitt uppdrag innan mandattiden har gått ut. Om en ledamot eller ersättare entledigas eller avlider skall en ny ledamot respektive ersättare utses för den återstående tiden.

Landskapsregeringen bestämmer arvoden och övriga ersättningar till ledamöter och ersättare i styrelsen.

4 §. Styrelsemöte

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden. Styrelsen skall också kallas samman för behandling av visst ärende då mer än hälften av ledamöterna begär det. Vice ordföranden handhar ordförandes uppgifter vid jäv eller annat förfall för denna.

Styrelsen är beslutförför då mer än hälften av dess ledamöter är närvarande, bland dem ordföranden eller vice ordföranden.

Som styrelsens beslut gäller det förslag som majoriteten har biträtt. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Vid styrelsens möten förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren, om sådan utsetts, samt justeras på det sätt som styrelsen bestämmer. Om beslutsfattandet i styrelsen och handläggningen av ärenden gäller i övrigt i tillämpliga delar de bestämmelser som gäller beslutsfattandet i landskapsregeringen.

5 §. Styrelsens uppgifter

Fondens styrelse beslutar om pensionsfondens placeringsprinciper, ansvarar för fondens verksamhet samt sköter övriga uppgifter som ankommer på styrelsen.

Styrelsen kan anta en arbetsordning för pensionsfonden med närmare bestämmelser om styrelsens administration och uppgifter. Arbetsordningen skall underställas landskapsregeringen för fastställelse.

3 kap. Pensionsfondens penningrörelse och rättsförmåga

6 §. Pensionsfondens inkomster

Pensionsfondens inkomster består av

1) pensionspremier från landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter, inrättningar och affärsverk,

2) pensionspremier från övriga samfund och inrättningar vilkas anställda och förtroendevalda omfattas av landskapets pensionssystem,

3) pensionspremier för den grupp av anställda inom grundskolorna som omfattas av landskapets pensionssystem,

4) pensionsavgifter som uppbärs av anställda som omfattas av landskapets pensionssystem, lagtingets ledamöter och landskapsregeringens medlemmar,

5) avkastningen av pensionsfondens medel,

6) anslag som tas upp i landskapets budget för överföring till pensionsfonden samt

7) andra avgifter och överföringar som enligt särskilda bestämmelser utgör inkomst för pensionsfonden.

7 §. Pensionspremier

Pensionspremier som avses i 6 § 1-3 punkten betalas av arbetsgivaren till pensionsfonden på det sätt som landskapsregeringen bestämmer. Pensionspremierna fastställs i procent av den på ett offentligt eller privaträttsligt anställningsförhållande i 13 § lagen om förskottsuppbörd (FFS 1118/1996) och 4 § lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (FFS 627/1978) avsedda lönen som betalas till personal som omfattas av landskapets pensionssystem. Landskapsregeringen fastställer närmare bestämmelser om pensionspremiens storlek och enligt vilka grunder pensionspremierna skall uppbäras. (2003/50)

Bestämmelsen i 1 mom. gäller inte personal vid en privat verksamhetsenhet som avses i 38 § landskaps-

D 47 LL (1995:71) om ... pensionsfond

lagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

3 mom. upphävt (2003/50)

Se Sk 201, Sk 132 SF och E 7, Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården

8 §. Pensionsavgifter

De som står i ett offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet Åland samt de, om vilkas rätt till pension av landskapets medel i tillämpliga delar gäller vad som föreskrivs om rätt till pension för dem som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet, skall betala en pensionsavgift till pensionsfonden. Pensionsavgiften är lika stor som arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift, om vilken föreskrivs i 153 § i lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/2006), beräknad på den lön som avses i 2 mom. Även lagtingets ledamöter och landskapsregeringens medlemmar skall betala en pensionsavgift till pensionsfonden. (2007/55)

Arbetsgivaren är skyldig att i samband med löneutbetalningen innehålla pensionsavgiften av den på ett offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande i 13 § lagen om förskottsuppbörd eller 4 § lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet avsedda lönen samt redovisa pensionsavgiften till pensionsfonden på det sätt som landskapsregeringen bestämmer. (1997/34)

Se Pen 101 FL II

8a §. (2007/55) Retroaktiv innehållning av pensionsavgifter

Om pensionsavgiften på grund av ett uppenbart fel inte har innehållits i samband med en löneutbetalning, kan arbetsgivaren innehålla avgiften i samband med högst de två därpå följande löneutbetalningarna.

Har till en anställd i samband med löneutbetalningen inte betalats en lön som räcker till för innehållning av pensionsavgiften och intjänar den anställda ändå pensionsskydd, kan arbetsgivaren innehålla pensionsavgiften i samband med senare löneutbetalningar under ett års tid.

8b §. (2007/55) Preskription av pensionspremier eller pensionsavgifter

Landskapsregeringen skall debitera en pensionspremie eller pensionsavgift som baserar sig på denna lag inom fem år från premiens eller avgiftens förfallodag.

Utökas en anställds arbetsinkomst retroaktivt med till pension berättigande arbetsinkomster som är mer än fem år gamla, skall landskapsregeringen på basis av dessa arbetsinkomster debitera pensionspremiern eller pensionsavgiften inom tio år från den dag då denna premie eller avgift för anställningen i fråga hade förfallit till betalning.

8c §. (2007/55) Återbetalning av en pensionsavgift som har innehållits utan grund

Arbetsgivaren skall på den anställdes yrkande till den anställda återbetala en pensionsavgift som har innehållits utan grund eller den del av avgiften som överstiger den anställdes föreskrivna pensionsavgift.

8d §. (2007/55) Preskription av återbetalning av en pensionspremie eller en pensionsavgift som har betalats utan grund

Återbetalningen av en pensionspremie eller en pensionsavgift som har betalats utan grund preskriberas fem år från den dag då pensionspremiern betalades eller pensionsavgiften innehölls, om preskriptionen inte har avbrutits före det. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 och 11 §§ i lagen om preskription av skulder (FFS 728/2003). Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid att löpa. Preskriptionstiden på fem år kan förlängas på det sätt som anges i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder.

Se Ci 415 FL I

9 §. Finansiering av pensionsutgifter

I enlighet med vad i landskapets budget anges skall medel ur pensionsfonden överföras till landskapet. Beloppet som överförs får uppgå till högst tre fjärdedelar av landskapets årliga pensionsutgifter.

10 §. Lån till landskapet

Medel ur pensionsfonden skall lånas till landskapet i enlighet med vad landskapsregeringen beslutar.

På de medel som landskapet lånar betalar landskapet en ränta vilken är densamma som den ränta som uppbärs för försäkringspremielån inom det pensions-system som avses i lagen om pension för arbetstagare.

11 §. Lån till affärsverk och kommuner

Den andel av pensionsfondens medel som inte används på något av de i 9 och 10 §§ nämnda sätten kan av styrelsen lånas till affärsverk underställda landskapsregeringen och kommuner i enlighet med de villkor styrelsen bestämmer.

12 §. Placering av medel

Den andel av pensionsfondens medel som inte överförs till landskapet eller lånas till landskapet, affärsverk underställda landskapsregeringen eller kommuner skall placeras. Fondens medel skall placeras på ett betryggande sätt så att de ger avkastning.

Genom landskapsförordning kan utfärdas närmare bestämmelser om hur fondens medel skall placeras.

13 §. Partshabilitet

Pensionsfonden kan förvärva rättigheter, ingå förbindelser samt vara part vid domstolar och andra myndigheter i ärenden rörande fonden, om inte landskapsregeringen beslutar annat.

4 kap. Bokföring och bokslut

14 §. Bokföring

Över pensionsfondens hushållning förs bok enligt allmänna bokföringsprinciper. Landskapsregeringen utfärdar vid behov närmare anvisningar om fondens bokföring.

De pensionsavgifter som anges i 8 § skall särskiljas från pensionsfondens övriga inkomster i fondens bokföring.

15 §. Bokslut

För varje kalenderår lämnas det av styrelsen godkända bokslutet jämte styrelsens verksamhetsberät-

telse till revisorerna för granskning före utgången av februari månad. Senast en månad efter att räkenskaperna mottagits skall revisorerna överlämna sin revisionsberättelse till styrelsen. Landskapsregeringen fastställer pensionsfondens bokslut och beviljar de redovisningsskyldiga ansvarsfrihet.

16 §. Revisorer

Landskapsregeringen tillsätter årligen minst två revisorer och personliga ersättare för dessa för att granska pensionsfondens förvaltning och räkenskaper.

Landskapsrevisorerna har rätt att granska pensionsfondens verksamhet.

Landskapsregeringen bestämmer revisorernas arvode.

5 kap. Särskilda bestämmelser

17 §. (2007/55) Dröjsmålsränta och utsökning

Om pensionspremierna eller pensionsavgifterna inte betalas inom utsatt tid, får en årlig dröjsmålsränta uppbäras till pensionsfonden från förfallodagen högst enligt den räntefot som anges i 4 § 1 mom. räntelagen (FFS 633/1982). Pensionspremier, pensionsavgifter och dröjsmålsräntor får indrivnas i den ordning som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961).

Se Ci 410 FL I och Lag om verkställighet av skatter och avgifter, Pr 608 FL I

18 §. Uppgifter för verkställigheten av lagen

Arbetsgivare som avses i 7 och 8 §§ är skyldig att till landskapsregeringen lämna alla de uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag. Landskapsregeringen har rätt att granska arbetsgivarens bokföring för att kontrollera att uppgifterna är korrekta. Försummar arbetsgivaren att lämna dessa uppgifter eller lämnar han dem senare än landskapsregeringen bestämt, kan pensionspremien eller pensionsavgifterna indrivnas till högst det dubbla beloppet.

19 §. Upplösning

Ändras denna lag så att pensionsfondens verksamhet upphör skall de tillgångar som pensionsfonden förvaltar överföras till landskapet och användas i enlighet med det syfte som anges i 1 §.

20 §. Besvär

Om förutsättningarna och sättet för anförande av besvär över beslut som avser pensionspremien eller pensionsavgiften finns bestämmelser i 25 § självstyrelselagen samt i [lagen om ändringsökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950)].

Se Förvaltningsprocesslagen, Pr 103 FL I

21 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämplighet av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

22 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1995.

Lagens 7 § träder likväl i kraft den 1 januari 1996.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1994:37) om pensionsavgift för anställda som omfattas av landskapets pensionsskydd jämte ändringar.

23 §. Övergångsbestämmelser

De pensionsavgifter som landskapet uppburit av anställda och förtroendevalda fram till dess att denna lag trätt i kraft skall överföras till pensionsfonden. Dessa medel skall särskiljas från pensionsfondens övriga inkomster i fondens bokföring.

På de pensionsavgifter och pensionspremier som är försenade när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Styrelsen för pensionsfonden utses med tillämpning av bestämmelserna i denna lag första gången för en mandattid som sträcker sig till utgången av år 1999.

D 48 Landskapsförordning (1996:45) om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Allmänna principer

Styrelsen i landskapet Ålands pensionsfond, nedan kallad fondstyrelsen, skall förvalta anförtrodda medel på ett sådant sätt att det blir till största nytta för landskapets pensionssystem.

Fondmedlen skall placeras så att kraven på god avkastning, långsiktighet, riskspridning, betryggande säkerhet och tillfredställande betalningsberedskap tillgodoses.

Vid bedömningen av säkerheten skall avseende fästas vid att investeringarnas realvärde bevaras.

2 §. Definitioner

I denna lag förstås med

reglerad marknad: en fondbörs som står under ofentlig tillsyn av respektive stats övervakningsmyndighet samt andra fungerande system för omsättning som kan likställas med en fondbörs,

skuldförbindelse: en låne- och annan fordran som har sin grund i en skuldförbindelse samt masskuldebrevslån och andra penning- och kapitalmarknadsinstrument, dock inte aktier eller andelar, derivatavtal eller sådana förbindelser som har sämre förmånsrätt än gäldenärens övriga förbindelser,

fastighetssammanslutning: en sammanslutning med huvudsakligt syfte att äga sådana tillgångar som avses i 6 § 1 mom. 1-3 punkten.

3 §. Grupper av tillgångsslag

Fondstyrelsen får, med de begränsningar som anges i 4-12 §§, placera de medel som styrelsen förvaltar i

1) masskuldebrevslån och andra penning- och kapitalmarknadsinstrument,

2) lånefordringar och andra fordringar som baserar sig på skuldförbindelser,

3) aktier och andra andelar med rörlig avkastning,

4) andelar i placeringsfonder och andra därmed jämförbara företag för kollektivplaceringar,

5) (2010/37) fastigheter, byggnader och rättigheter i fast egendom, såsom nyttjande-, dispositions- och legorätt, aktier och andelar i fastighetssammanslutningar,

D 48 LL (1996:45) om placering av de medel ...

6) (2010/37) fordringar under byggnadstiden på sådana fastighetssammanslutningar som äger sådana tillgångar som avses i 5 punkten och i vilka pensionsfonden har bestämmanderätten,

7) (2010/37) indirekta placeringar i råvaror, såsom metaller, jordbruksprodukter och energiråvaror, via värdepapper vars värdeutveckling baserar sig på värdet på ovan nämnda produkter eller

8) (2010/37) andelar i kapitalfonder som placerar medel i företagsandelar, andra kapitalfonder, fastigheter eller delar därav.

Om det behövs för en tillfredställande betalningsberedskap eller för att tillgodose kravet på ändamålsenlig förvaltning får fondmedel placeras i form av banktillgodohavanden eller i andra samfund med rätt att ta emot depositioner.

Fondstyrelsen kan om det totalt sett är ändamålsenligt med beaktande av kraven på god avkastning och betryggande säkerhet även godkänna att placeringar görs i andra än i 1 och 2 mom. nämnda tillgångar och förbindelser om placeringarna med avseende på beskaffenhet och säkerhet kan jämföras med sådana tillgångslag som avses i 1 och 2 mom. (2010/37)

2 kap. Den procentuella fördelningen av tillgångsslag

4 §. Placeringar som motsvarar det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar

Det sammanlagda värdet av pensionsfondens innehav av tillgångar får uppgå till ett belopp som motsvarar det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar om placeringarna avser

1) skuldförbindelser i vilka gäldenären eller borgensmannen är en stat eller landskapet,

2) skuldförbindelser i vilka gäldenären eller borgensmannen är en kommun, ett kommunalförbund, en församling som är ett offentlig samfund eller något annat regionalt offentligt samfund som kan jämföras med dessa och som har rätt att uppbära skatt eller vars medlemmar har en sådan rätt,

3) skuldförbindelser i vilka gäldenären eller borgensmannen är en depositionsbank eller ett försäkringsbolag som erhållit koncession i den stat varifrån verksamheten bedrivs och står under offentlig tillsyn eller en annan sammanslutning som kan jämföras med en depositionsbank eller ett försäkringsbolag av ovan nämnd art eller

4) skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av skuldförbindelser som avses i 1-3 punkten.

5 §. Placeringar som motsvarar högst 50 eller 60 procent av det totala marknadsvärde av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar (2010/37)

Det sammanlagda värdet av pensionsfondens innehav av tillgångar får uppgå till ett belopp som motsvarar högst 50 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar om placeringarna avser

1) (2010/37) skuldförbindelser i vilka gäldenären eller borgensmannen är ett annat kreditinstitut, som erhållit koncession i den stat varifrån verksamheten bedrivs och står under offentlig tillsyn, än en deposi-

tionsbank som avses i 4 § 3 punkten eller en annan sammanslutning som kan jämföras med en depositionsbank,

2) skuldförbindelser i vilka gäldenären är en sammanslutning vars aktier eller andelar omsätts på en reglerad marknad,

3) (2010/37) skuldförbindelser som är föremål för handel på en reglerad marknad och i vilka gäldenären är en annan sammanslutning än de som avses i 1 och 2 punkten eller 4 § 1-3 punkten eller

4) (2010/37) skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av skuldförbindelser som avses i 1-3 punkten.

5) upphävd (2010/37).

Med beaktande av vad som föreskrivs i 9 § 4 mom. får det sammanlagda värdet av pensionsfondens innehav av tillgångar uppgå till ett belopp som motsvarar högst 60 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar om placeringarna avser aktier och andelar i sammanslutningar vilkas aktier eller andelar är föremål för handel på en reglerad marknad. (2010/37)

6 §. Placeringar som motsvarar högst 40 eller 50 procent av det totala marknadsvärde av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar

Det sammanlagda värdet av pensionsfondens innehav av tillgångar får uppgå till ett belopp som motsvarar högst 40 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar om placeringarna avser

1) fastigheter och byggnader,

2) sådana rättigheter i fast egendom som nämns i 3 § 5 punkten,

3) aktier och andelar i fastighetssammanslutningar samt

4) skuldförbindelser och fordringar under byggnadstiden på sådana fastighetssammanslutningar som avses i 3 punkten och i vilka pensionsfonden har bestämmanderätten.

Tillsammans med de tillgångsslag som nämns i 1 mom. får sammanlagt högst en andel av täckningen som motsvarar 50 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar placeras i skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av en inteckning i egendom som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten eller av aktier eller andelar som nämns i 1 mom. 3 punkten.

7 §. (2010/37) Placeringar som motsvarar högst 30 procent av det totala marknadsvärde av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar

Det sammanlagda värdet av pensionsfondens innehav av tillgångar får uppgå till ett belopp som motsvarar högst 30 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar om placeringarna avser

1) förbindelser som emitterats av sammanslutningar enligt 5 § 2 mom. och som har sämre förmånsrätt än sammanslutningens övriga förbindelser och

2) skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av aktier och andelar enligt 5 § 2 mom. eller förbindelser enligt 1 punkten.

8 §. Begränsning av vissa enskilda riskkoncentrationer till 15 procent av det totala marknadsvärde av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar

Av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar får ett belopp motsvarande högst 15 procent av det totala marknadsvärdet av pensionsfondens tillgångar vara placerat i ett enskilt objekt om placeringen gäller

1) en fastighet, byggnad, rättighet eller fastighets-sammanslutning enligt 6 § 1 mom. 1 punkten,

2) skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av en inteckning i ett objekt enligt 1 punkten eller för vilka säkerheten utgörs av aktier och andelar i sammanslutning, eller

3) skuldförbindelser under byggnadstiden på en sådan fastighetssammanslutning enligt 6 § 1 mom. 3 punkten i vilken pensionsfonden har bestämmanderätten.

Om en fastighet eller byggnad, föremålet för en rättighet enligt 1 mom. 1 punkten eller föremålet för en inteckning som fastställs till säkerhet för skuldförbindelsen är en och samma placering, eller om de befinner sig så nära varandra att de kan betraktas som en enda placering, skall alla placeringar enligt 1 mom. som hänför sig till detta objekt sammanräknas vid tillämpningen av den maximigräns som fastställs i momentet.

9 §. Begränsning av vissa enskilda riskkoncentrationer till 10 procent av det totala marknadsvärde av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar

Av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar får ett belopp motsvarande högst 10 procent av det totala marknadsvärdet av pensionsfondens tillgångar vara placerat i ett enskilt objekt om placeringen gäller skuldförbindelser i vilka gäldenären eller borgensmannen är en i 4 § 2 punkten avsedd kommun, kommunalförbund eller församling eller ett annat kreditinstitut än en depositionsbank enligt 5 § 1 mom. eller placeringen gäller placeringsfonder enligt 12 § 1 mom. Skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av ovan avsedda skuldförbindelser jämföras med dylika skuldförbindelser. (2010/37)

Om en sammanslutning enligt denna paragraf noteras på en reglerad marknad, skall vid tillämpningen av maximigränsen sammanräknas också sammanslutningens aktier och andelar och sådana förbindelser som har sämre förmånsrätt än sammanslutningens övriga förbindelser.

Utöver vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. kan ett belopp motsvarande högst 10 procent av det totala marknadsvärdet av pensionsfondens tillgångar direkt eller indirekt via fondandelar i placeringsfonder vara placerat i aktier och andelar i sammanslutningar vilkas aktier eller andelar inte är föremål för handel på en reglerad marknad. (2010/37)

Det sammanlagda värdet av det i 5 § 2 mom. och i 3 mom. denna paragraf avsedda beloppet får inte överskrida ett belopp motsvarande 60 procent av det totala marknadsvärdet av pensionsfondens tillgångar. (2010/37)

10 §. Begränsning av vissa enskilda riskkoncentrationer till 5 och 10 procent av det totala marknadsvärde av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar

Av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar får ett belopp motsvarande högst 5 procent av det totala marknadsvärdet av pensionsfondens tillgångar vara placerat i en och samma sammanslutning som noteras på en reglerad marknad och som avses i 5 § 2 mom. och 7 § 2 punkten, om placeringen består av aktier och andelar samt sådana förbindelser som har sämre förmånsrätt än sammanslutningens övriga förbindelser. (2010/37)

Tillsammans med de tillgångsslag som avses i 1 mom. får sammanlagt högst en andel av täckningen som motsvarar 10 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar placeras i

1) (2010/37) skuldförbindelser i en och samma sammanslutning vilka saknar säkerhet eller vilka säkerheten utgörs av tillgångar enligt 1 mom. och

2) skuldförbindelser som ingåtts av andra gäldenärer och för vilka säkerheten utgörs av en och samma sammanslutnings tillgångar enligt 1 mom. eller 1 punkten.

Utöver vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. får av de tillgångar som hör till täckningen högst 10 procent vara placerat i skuldförbindelser enligt 5 § 3 punkten i en och samma sammanslutning.

Utöver vad som föreskrivs i 1, 2 och 3 mom. får av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar ett belopp motsvarande högst 5 procent av det totala marknadsvärdet av pensionsfondens tillgångar vara placerade i indirekta placeringar i råvaror som avses i 3 § 7 punkten. (2010/37)

3 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. Placeringar i åländska aktier och andelar som inte är noterade på en reglerad marknad

Det sammanlagda värdet av pensionsfondens innehav av tillgångar får uppgå till ett belopp som motsvarar högst 10 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar om placeringarna avser aktier och andelar i sammanslutningar vilkas aktier eller andelar inte är föremål för handel på en reglerad marknad men som har hemort eller väsentlig andel av sin verksamhet på Åland.

Av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar får ett belopp motsvarande högst 2 procent av det totala marknadsvärdet av pensionsfondens tillgångar vara placerat i en och samma sammanslutnings aktier och andelar som avses i 1 mom.

Landskapsregeringen kan bevilja undantag från maximigränserna enligt 1 och 2 mom.

12 §. (2010/37) Placeringar i fondandelar

Placeringar kan göras i fondandelar i placeringsfonder som grundats av ett fondbolag under offentlig tillsyn som erhållit koncession i den stat varifrån verksamheten bedrivs.

Placeringarna i andelar i placeringsfonder bör följa vad som stadgats om den procentuella fördelningen av tillgångsslag i 4-10 §§ med beaktande av de under-

D 48 LL (1996:45) om placering av de medel ...

liggande värdepappren eller fastigheterna som placeringsfonderna ifråga äger. Om en placeringsfond har en fastslagen normalfördelning på de i fonden ingående tillgångsslagen kan detta förhållande användas till att bestämma den procentuella fördelningen av tillgångsslagen i placeringsfonden.

13 §. (2010/37) Begränsning av valutarisken

Högst 20 procent av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar får vara relaterade i en annan valuta än euro eller bestå av sådana tillgångar som inte är fullständigt skyddade mot valutakursförändringar.

14 §. Innehav som överskrider angivna gränser

Om de i 4-13 §§ angivna gränserna kommer att överskridas, skall innehavet avvecklas i motsvarande mån så snart det är lämpligt.

15 §. Externa förmögenhetsförvaltare

Fondstyrelsen får uppdra åt värdepappersförmedlingsföretag eller annan förmögenhetsförvaltare att förvalta fondmedel.

16 §. Ikraftträdelse

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

E1 Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Kommunal självstyrelse

Landskapet Åland är indelat i självstyrande kommuner av vilka Mariehamn är stad.

Bestämmelser om kommunindelning finns i landskapslagen (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning.

Kommunerna handhar de uppgifter som enligt grunderna för den kommunala självstyrelsen ankommer på dem.

Se E 3, Landskapslag (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning.

2 §. Kommunmedlemmar

Medlem av en kommun är

1) den som har kommunen som sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994),

2) en juridisk person som har hemort i kommunen samt

3) den som äger eller besitter fast egendom i kommunen.

Se Om 203 FL II.

3 §. Kommunens uppgifter

Kommunen skall handha de uppgifter som den åtagit sig med stöd av den kommunala självstyrelsen och som den ålagts genom lag. Kommunen kan genom avtal åta sig att handha även andra offentliga uppgifter. Kommunen kan handha sina lagstadgade uppgifter själv, tillsammans med andra kommuner eller genom att beställa tjänster från andra tjänsteproducenter.

Kommunen skall i all sin verksamhet sträva efter att främja kommuninvånarnas välfärd och en ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling inom kommunen.

Kommunerna får inte ges nya uppgifter eller skyldigheter eller fräntas uppgifter eller rättigheter på annat sätt än genom lag.

4 §. Förhållandet mellan landskapsregeringen och kommunerna

Landskapsregeringen övervakar att kommunerna och kommunalförbunden iakttar gällande lagstiftning.

Landskapsregeringen skall tillförsäkra kommunerna möjlighet att delta i beredningen av lagstiftning som rör kommunerna och av andra frågor som är av stor betydelse för den kommunala förvaltningen och ekonomin.

2 kap. Kommunens förvaltning

5 §. Organisering av förvaltningen

Kommunen fattar beslut om hur dess förvaltning skall organiseras med beaktande av bestämmelserna i denna lag.

6 §. Kommunens organ

Kommunens beslutanderätt utövas av fullmäktige.

Beredning, förvaltning och verkställighet handhas av styrelsen samt nämnder, kommittéer och direktioner.

I denna lag avses med fullmäktige kommunfullmäktige eller stadsfullmäktige och med styrelsen kommunstyrelsen eller stadsstyrelsen.

7 §. Delegering av beslutanderätt

Fullmäktige kan delegera beslutanderätt till kommunens övriga organ, till en enskild förtroendevald eller till en tjänsteman.

Fullmäktige kan besluta att en kommunal myndighet som avses i 1 mom. har rätt att delegera beslutanderätt.

8 §. Instruktioner

Fullmäktige kan anta instruktioner för styrelsen, nämnderna och kommittéerna.

9 §. Förvaltningsstadga

Fullmäktige skall anta en förvaltningsstadga.

I förvaltningsstadgan skall finnas bestämmelser om

1) de kommunala förvaltningsorganens sammanträden,

2) uppgifter för organens ordförande,

3) inkallande av ersättare,

4) tillfällig sammanträdesordförande,

5) rätt för andra än ledamöterna i ett organ att närvara och yttra sig vid ett organs sammanträden,

6) föredragning,

7) förande, justering och meddelande om framläggande av protokoll,

8) undertecknande av kommunala handlingar,

9) lösen för handlingar,

10) hur kommunen skall fullgöra sin informations-skyldighet,

11) förfarandet när en underordnad myndighets ärende tas upp till behandling av det organ som delegerat ärendet,

12) kommunens ekonomiska förvaltning,

13) granskning av förvaltningen och ekonomin,

14) fullmäktiges verksamhet i de avseenden den inte i övrigt regleras i stadgan,

E 1 Kommunallag (1997:73)

15) behandlingen av fullmäktiges motioner och hemställningsklämmor samt

16) övriga angelägenheter som fullmäktige finner nödvändiga att reglera närmare.

10 §. Upphävd (2004/25).

11 §. Ordningsstadga

För att främja allmän ordning och säkerhet kan fullmäktige anta en ordningsstadga.

Bötesstraff kan utsättas som påföljd för överträdelse av en ordningsstadga (ordningsförfärd).

Innan kommunen antar eller ändrar en ordningsstadga skall kommunen inhämta landskapsregeringens utlåtande.

Böter för ordningsstadgeförfärd får inte omvandlas till fängelsestraff.

12 §. (2008/14) *Kommunala tillkännagivanden*

I varje kommun skall finnas en anslagstavla för kommunala tillkännagivanden.

Kommunala tillkännagivanden görs offentliga genom att de utan dröjsmål sätts upp på kommunens anslagstavla och vid behov även på något annat sätt som kommunen fattat beslut om. Vid tillkännagivandet skall bestämmelserna om offentlig delgivning i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttas i tillämpliga delar.

Kommunens anslagstavla skall vara placerad så att allmänheten har tillgång till den även utom tjänstetid.

13 §. Kommunala avgifter

Fullmäktige fastställer grunderna för de avgifter som skall bäras upp för kommunens tjänster och andra prestationer och grunderna för när kommunen kan avstå från att bära upp avgift för en tjänst eller prestation.

14 §. Rätt till avvikelse från lag

Landskapsregeringen kan, i syfte att effektivisera den kommunala förvaltningen, öka den kommunala självbestämmanderätten eller decentralisera beslutsfattandet, på ansökan bevilja en kommun eller ett kommunalförbund rätt att avvika från bestämmelserna i en landskapslag eller -förordning.

Rätten att avvika kan gälla

1) delegering av beslutanderätt från en landskapsmyndighet till ett kommunalt organ,

2) befrielse från skyldigheten att underställa landskapsregeringen ett beslut för fastställelse samt

3) avvikelse från särskilda bestämmelser inom ett sakområde.

Om ett ärende är anhängigt då rätt att avvika från bestämmelser i landskapslag eller -förordning beviljas, skall ärendet avgöras enligt de bestämmelser som gällde vid tidpunkten för landskapsregeringens beslut.

3 kap. Allmänna bestämmelser om de förtroendevalda

15 §. Förtroendeuppdrags giltighetstid

En förtroendevald skall handha sitt uppdrag under den tid för vilken han eller hon valts och även efter denna tid, tills någon annan har valts till uppdraget. Om ett förtroendeuppdrag blir ledigt under pågående

mandattid skall en ny innehavare av förtroendeuppdraget utses för den återstående mandattiden.

En förtroendevald skall också handha sitt uppdrag till dess saken slutligt avgjorts, om

1) valet av innehavare av förtroendeuppdraget har överklagats,

2) befrielse eller avsked inte har beviljats eller

3) fullmäktiges valbeslut av någon annan orsak inte kan verkställas.

16 §. Förlust av valbarhet

Om en ledamot i ett kommunalt organ förlorar sin valbarhet förfaller förtroendeuppdraget genast och fullmäktige skall konstatera att ledamoten har avgått från sitt uppdrag.

En ledamot som för högst sex månader handhar ett uppdrag som innebär en inskränkning av valbarheten till ett kommunalt förtroendeuppdrag förlorar inte sin valbarhet men får inte verka som ledamot under den tid det tillfälliga uppdraget varar.

17 §. Avsked och befrielse från förtroendeuppdrag

En förtroendevald som visar giltigt skäl skall beviljas avsked från uppdraget.

Avsked beviljas av fullmäktige, utom för ledamöterna i en kommitté som beviljas avsked av styrelsen.

Den som utsetts till ledamot i landskapsregeringen skall på egen begäran befrias från ett fullmäktigeuppdrag för den tid uppdraget i landskapsregeringen varar.

18 §. Återkallande av förtroendeuppdrag

Fullmäktige kan under mandatperioden återkalla uppdragen för ledamöterna i kommunens eller ett kommunalförbunds organ eller i ett organ som är gemensamt för flera kommuner, om de eller någon av dem inte längre åtnjuter fullmäktiges förtroende.

Beslut om återkallande av uppdrag gäller alla ledamöter i organet eller, då fråga är om ett kommunalförbunds organ och ett för flera kommuner gemensamt organ, alla de ledamöter fullmäktige valt till organet.

19 §. Felaktigt förfarande i förtroendeuppdrag

Om det på sannolika grunder kan misstänkas att en förtroendevald i sitt uppdrag gjort sig skyldig till tjänstebrott eller handlat i strid med sina skyldigheter på något annat sätt, skall styrelsen kräva en förklaring av den förtroendevalda och vid behov anmäla saken till fullmäktige. Styrelsen skall utan dröjsmål göra en brottsanmälan om det är fråga om ett uppenbart tjänstebrott.

Fullmäktige kan avstänga en förtroendevald från uppdraget under den tid undersökning eller rättegång pågår med anledning av ett på sannolika grunder misstänkt tjänstebrott.

20 §. Skiljande från förtroendeuppdrag

Om en förtroendevald döms till minst sex månaders fängelse för ett brott, vars art eller det sätt på vilket det begåtts visar att denna brustit i fråga om den respekt uppdraget förutsätter, kan fullmäktige skilja den förtroendevalda från uppdraget. Ärendet får behandlas först då domen vunnit laga kraft.

21 §. Rätt till upplysningar

En förtroendevald har rätt att ta del av handlingar som förvaras hos kommunens myndigheter och att i övrigt erhålla uppgifter och upplysningar av myndigheterna.

Uppgifter om innehållet i handlingar som enligt landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet inte är offentliga eller som bör hemlighållas får ges ut endast om de är nödvändiga för beslutsfattandet i ett kommunalt organ där den förtroendevalda är ledamot eller ersättare.

Se C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

22 §. Arvoden och ersättningar

Till en förtroendevald betalas

1) sammanträdesarvode,

2) ersättning för förlorad inkomst samt för kostnader som föranleds av förtroendeuppdraget, såsom ersättning till vikarie, utgifter för barnomsorg och andra motsvarande kostnader, samt

3) ersättning för resekostnader och dagtraktamente.

Till en förtroendevald kan även betalas arvode för en viss tid eller för ett särskilt förtroendeuppdrag.

Fullmäktige fastställer grunder för arvoden och ersättningarna.

4 kap. Allmänna bestämmelser om de kommunala organen**23 §. Beslutförhet**

Fullmäktige är beslutfört då minst två tredjedelar av ledamöterna är närvarande. Om antalet närvarande ledamöter understiger två tredjedelar till följd av att en eller flera av de närvarande ledamöterna är jäviga i ett ärende, är fullmäktige ändå beslutfört i ärendet.

Styrelsen, en nämnd, en kommitté och en direktion är beslutfört då minst hälften av ledamöterna är närvarande.

24 §. Behandling av ärenden

När ett ärende föredragits skall ledamöterna i organet ges tillfälle att yttra sig. Ett yrkande på att ett ärende skall återremitteras till det beredande organet eller bordläggas skall avgöras genast då diskussionen avslutats.

För ett beslut om återremiss krävs att det biträds av minst hälften av de närvarande ledamöterna.

För ett beslut om bordläggning krävs att det biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. För att fatta beslut om bordläggning av ett ärende gällande val eller ett tidigare bordlagt ärende krävs det dock att beslutet biträds av minst hälften av de närvarande ledamöterna. Ärendet skall bordläggas till nästa sammanträde om inte organet beslutar om en annan tidpunkt.

Om organet är enigt i ett ärende eller om ett motförslag inte har vunnit understöd skall ordföranden konstatera att beslut har fattats i ärendet och vilket beslutet är. I annat fall skall ordföranden konstatera att omröstning skall förrättas och ange omröstningspropositioner.

25 §. Omröstning

Ordföranden skall lägga fram en omröstningsproposition som kan besvaras med ja eller nej. Om flera omröstningar skall förrättas skall de förslag som avviker från det förslag som ligger till grund för behandlingen ställas mot varandra först, med början från det förslag som avviker mest. Sedan ställs det vinnande av dessa förslag och det förslag som ligger till grund för behandlingen mot varandra. Sist ställs det vinnande av dessa förslag och ett förslag som endast gäller förkastande av det förslag som ligger till grund för behandlingen mot varandra. Ordföranden kan besluta om avvikelser från denna ordningsföljd om vägande skäl talar för en annan ordningsföljd.

Omröstning förrättas öppet och verkställs efter upprop om inte fullmäktige i förvaltningsstadgan beslutat att annat tillvägagångssätt kan tillämpas. Som beslut gäller det förslag som har fått flest röster. Vid lika röstetal vinner det förslag som ordföranden har röstat för. Ordföranden skall efter omröstningen konstatera att beslut har fattats i ärendet och vilket beslutet är.

26 §. Val

Vid val utses den eller de som fått flest röster. Vid lika röstetal avgör lotten.

Ett val skall vara proportionellt om två eller flera personer skall utses och proportionellt val begärs av så många ledamöter som tillsammans kan besätta minst en av de poster valet gäller. Vid proportionella val skall landskapslagen (1970:39) om lagtingsval och kommunalval iakttas i tillämpliga delar. Fullmäktige skall vid sitt första sammanträde efter nyval utse minst tre ledamöter som fungerar som centralnämnd under fullmäktiges mandattid.

Ersättare utses vid samma valförrättning som de ordinarie ledamöterna. Då en personlig ersättare utses skall den föreslagna ordinarie ledamoten och den föreslagna ersättaren ställas upp tillsammans. Om ersättarna inte är personliga blir de valda som fått de flesta rösterna eller de högsta jämförelsetalen.

Ett proportionellt val skall förrättas med slutna sedlar. Detsamma gäller majoritetsval om någon ledamot yrkar på det.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval.

27 §. Sammanträdes offentlighet

Fullmäktiges sammanträden är offentliga om inte fullmäktige beslutar att behandlingen av ett visst ärende inte skall vara offentlig.

Övriga kommunala organs sammanträden är offentliga endast om organet beslutar det.

28 §. Protokoll

Vid de kommunala organens sammanträden skall föras protokoll. Över en enskild förtroendevalds och en tjänstemans beslut behöver protokoll inte föras om beslutet dokumenteras på annat sätt.

Fullmäktiges, styrelsens och en nämnds protokoll skall efter justeringen hållas offentligt framlagt tillsammans med en besväransvisning eller en anvisning om rättelseyrkande. Platsen och tidpunkten för framläggandet skall på förhand meddelas på kommunens anslagstavla.

E 1 Kommunallag (1997:73)

Övriga kommunala myndigheters protokoll skall hållas framlagda om myndigheten beslutar det.

29 §. Reservation

Den som deltagit i beslutsfattandet i ett kommunalt organ och då lagt fram ett motförslag eller röstat mot beslutet har rätt att reservera sig mot beslutet. Den som föredrar ärendet har rätt att reservera sig mot ett beslut som avviker från beslutsförslaget.

En reservation kan motiveras skriftligen. En skriftlig motivering skall lämnas senast då protokollet justeras och skall fogas till protokollet.

En ledamot eller en föredragande som reserverat sig är inte ansvarig för beslutet.

5 kap. Kommunmedlemmarnas rätt till inflytande**30 §. Rösträtt i kommunalval (1998/19)**

Rösträtt i kommunalval som förättas i kommunen har den som

- 1) fyller 18 år senast på valdagen,
- 2) den 1 september valåret har kommunen som sin hemkommun enligt lagen om hemkommun och
- 3) har åländsk hembygdsrätt. (1998/19)

Rösträtt har i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt även den som inte har åländsk hembygdsrätt men som under ett år närmast före valdagen utan avbrott haft en kommun i landskapet som sin hemkommun och som uppfyller kraven i 1 mom. 1 och 2 punkten. (2007/11)

Se E 2. Landskapslag (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt.

30a §. (2007/11) Rösträtt i kommunal folkomröstning

Rösträtt i en rådgivande kommunal folkomröstning som förrättas i kommunen har den som

- 1) fyller 18 år senast på röstningsdagen,
- 2) har kommunen som sin hemkommun enligt lagen om hemkommun den dag fullmäktige fattar beslut om att ordna folkomröstningen och
- 3) har åländsk hembygdsrätt.

Rösträtt har även den som saknar åländsk hembygdsrätt men uppfyller i 1 mom. 1 och 2 punkten angivna kriterier och som har haft en kommun i landskapet som hemkommun under ett år närmast före röstningsdagen.

31 §. Möjligheter att delta och påverka

Fullmäktige skall ge kommunmedlemmarna och dem som utnyttjar kommunens tjänster möjligheter att delta i och påverka kommunens verksamhet.

Kommunerna kan främja möjligheten att delta och påverka genom att informera om kommunens angelägenheter, ordna diskussionsmöten och ge kommunmedlemmarna vägledning då de tar egna initiativ.

32 §. Initiativrätt

Kommunmedlemmarna har rätt att komma med initiativ till kommunen i frågor som gäller kommunens verksamhet. Initiativtagarna skall informeras om de åtgärder som vidtagits med anledning av ett initiativ.

Styrelsen skall minst en gång om året underrätta fullmäktige om de initiativ som har tagits i frågor som hör till fullmäktiges behörighetsområde och om de åtgärder som har vidtagits med anledning av initiativen.

33 §. Information

Kommunen skall informera kommunmedlemmarna om ärenden som är anhängiga i kommunen, planer som gäller sådana ärenden, behandlingen av ärendena samt hur de avgjorts och deras effekter. Kommunen skall vid behov göra upp översikter över frågor som gäller kommunens service, ekonomi, miljövard och markanvändning. Kommunmedlemmarna skall också ges information om det sätt på vilket frågor och åsikter om ärendena kan framföras till beredarna och beslutsfattarna.

När skötseln av någon av kommunens uppgifter har anförtrots en sammanslutning eller en stiftelse, skall kommunen på lämpligt sätt ge kommunmedlemmarna tillräcklig information om verksamheten.

34 §. Kommunal folkomröstning

Fullmäktige kan besluta att en folkomröstning skall ordnas om en fråga som hör till kommunens uppgifter. En folkomröstning är rådgivande.

Alla röstberättigade har lika rösträtt. Omröstningen är hemlig.

35 §. Initiativ till folkomröstning

Om minst fem procent av kommunens röstberättigade invånare har tagit initiativ till en folkomröstning skall fullmäktige utan dröjsmål avgöra om en folkomröstning enligt initiativet skall ordnas.

6 kap. Fullmäktige**36 §. Valbarhet till fullmäktige**

Valbar till ledamot i fullmäktige är den som har kommunen som sin hemkommun och som har rösträtt i kommunalval i någon kommun i landskapet.

Valbar till ledamot i fullmäktige är inte

- 1) den som står under förmynderskap,
- 2) ledamot i Ålands förvaltningsdomstol samt
- 3) den som är anställd hos kommunen i en ledande uppgift inom kommunstyrelsens eller en nämnds uppgiftsområde.

Som kandidat vid val av fullmäktige får endast den ställas upp som skriftligen gett sitt samtycke till att motta fullmäktigeuppdraget.

37 §. Val av ledamöter

Kommunernas fullmäktige utses för fyra kalenderår i sänder genom omedelbara, hemliga och proportionella val. Alla röstberättigade kommunmedlemmar har en röst. Bestämmelser om kommunalval finns i landskapslagen om lagtingsval och kommunalval.

38 §. Antal ledamöter

Antalet fullmäktigeledamöter som skall väljas bestäms i förhållande till kommunens invånarantal på valårets första dag enligt följande:

Invånarantal	Antal fullmäktigeledamöter
högst 500	11
501 - 1.000	13
1.001 - 2.000	15
2.001 - 3.000	17
3.001 - 4.000	19
4.001 - 6.000	21
6.001 - 10.000	25
över 10.000	27

Fullmäktige kan före utgången av april månad under valåret besluta att antalet ledamöter som väljs skall vara högre eller lägre än vad som följer av 1 mom. Antalet ledamöter skall alltid vara udda och får inte understiga nio. Landskapsregeringen skall underrättas om ändringar av antalet ledamöter.

39 §. Ersättare

För ledamöterna i fullmäktige utses ersättare. Antalet ersättare för varje lista uppgår till två gånger antalet ledamöter som valts från listan om antalet kandidater är tillräckligt. Om ett tillräckligt antal ersättare inte kan utses från en lista som hör till ett valförbund skall ersättare utses från andra listor i valförbundet. I övrigt skall ersättare utses i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen om lagtingsval och kommunalval, dock så att 64 § 2 mom. inte skall tillämpas.

Har en ledamot förlorat sin valbarhet, befriats från uppdraget eller avlidit övertas uppdraget för den återstående mandattiden av den i ordningen förste ersättaren enligt bestämmelserna i 1 mom. Finns ingen sådan ersättare skall bestämmelsen i 64 § 2 mom. landskapslagen om lagtingsval och kommunalval tillämpas.

40 §. Val av presidium

Fullmäktige väljer bland sina ledamöter ett presidium som består av en ordförande och högst två vice ordförande. Väljs två vice ordförande skall en förste och en andre vice ordförande utses. Presidiet väljs för ett år i sänder. Hela presidiet utses vid samma valförrättning.

Presidiet skall väljas vid kalenderårets första sammanträde. Den ledamot som längst innehaft ett fullmäktigeuppdrag i kommunen utövar ordförandeskapet tills valförrättningen har slutförts. Om flera av ledamöterna tillhört fullmäktige lika lång tid, utövas ordförandeskapet av den ledamot som är äldst av dessa.

41 §. Sammanträden

Fullmäktige beslutar om vilka dagar sammanträden skall äga rum. Fullmäktige skall även sammanträda då styrelsen eller minst en fjärdedel av fullmäktiges ledamöter begär det för ett visst ärende eller då fullmäktiges ordförande anser att det behövs.

42 §. Kallelse

Fullmäktige sammankallas av fullmäktiges ordförande eller vid förhinder för denna av vice ordföranden. Vid förhinder för hela presidiet kan fullmäktige sammankallas av styrelsens ordförande, som också utfärdar kallelse till ett nyvalt fullmäktiges första sammanträde.

Kallelse till sammanträde jämte handlingar skall sändas till ledamöterna minst sju dagar före sammanträdet, om inte fullmäktige i förvaltningsstadgan beslutar om en kortare tid. Inom samma tid skall sammanträdet kungöras på det sätt som bestäms i 12 §.

Om fullmäktige avbrutit sitt sammanträde och fastställt dag och tidpunkt då sammanträdet skall fortsätta behöver en ny kallelse inte utfärdas.

43 §. Jäv och annat förhinder

En ledamot i fullmäktige får inte delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv, ledamotens make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående.

En ledamot som är förhindrad att handha sitt fullmäktigeuppdrag eller som på grund av jäv inte kan delta i beslutsfattandet i ett visst ärende skall utan dröjsmål meddela detta till kommunens kansli.

En jävig ledamot skall självantmäla jäv. Fullmäktige avgör vid behov om jäv föreligger. Även den ledamot jävsfrågan berör skall delta i detta avgörande.

44 §. Förutsättningar för behandling av ärenden

Fullmäktige kan endast handlägga ärenden som nämnts i kallelsen till sammanträdet och som i enlighet med bestämmelserna i denna lag beretts av styrelsen eller ett beredningsorgan som avses i 45 §.

Om ett ärende enligt en uttrycklig bestämmelse skall handläggas vid ett särskilt sammanträde, skall ärendet handläggas vid det sammanträdet även om inte detta nämnts i kallelsen. Fullmäktige kan besluta att handlägga även andra ärenden som inte nämnts i kallelsen. Ett ärende som skall beredas och som inte har beretts av styrelsen eller annat beredningsorgan kan handläggas endast om fullmäktige enhälligt beslutar det.

45 §. Utskott

Fullmäktige kan bland sina ledamöter tillsätta utskott för att bereda ett visst ärende, för att avge utlåtande och för att granska förvaltningen.

Fullmäktiges presidium har rätt att närvara vid utskottens sammanträden.

46 §. Motion

En ledamot i fullmäktige som vill att fullmäktige skall behandla ett visst ärende kan väcka motion.

Då ärendet behandlas i fullmäktige skall motionens första undertecknare beredas tillfälle att yttra sig varefter ärendet skall remitteras till styrelsen eller ett annat organ för beredning.

Ärendet skall beredas så att fullmäktige kan fatta beslut i ärendet inom ett år efter att motionen väckts. Om beredningen inte kan avslutas inom denna tid skall detta meddelas till fullmäktige inom utsatt tid tillsammans med det som framkommit vid beredningen. Fullmäktige kan besluta att avskryva motionen från vidare behandling.

7 kap. Styrelsen

47 §. Valbarhet till styrelsen

Valbar till ledamot i styrelsen är den som har kommunen som sin hemkommun och som har rösträtt i kommunalval i någon kommun i landskapet.

E 1 Kommunallag (1997:73)

Valbar till ledamot i styrelsen är inte

- 1) den som står under förmynderskap,
- 2) en ledamot i Ålands förvaltningsdomstol,
- 3) en avdelningschef vid Ålands landskapsregerings centrala ämbetsverk,
- 4) den som är anställd hos kommunen inom kommunens centralförvaltning och som lyder under kommunstyrelsen,

5) den som är anställd hos kommunen och som är föredragande i en nämnd eller annars svarar för beredningen av ärenden som kommer att behandlas av kommunstyrelsen samt

6) ordföranden i styrelsen eller i ett därmed jämförbart organ för en organisation som har hand om bevakningen av personalens intressen i kommunen. Valbar är inte heller den som i egenskap av förhandlare för organisationen eller i annan motsvarande egenskap ansvarar för intressebevakningen.

Den som är ledamot eller ersättare i fullmäktige kan inte samtidigt vara ledamot eller ersättare i styrelsen förutom då fullmäktige tillträtt efter nyval och en ny styrelse ännu inte har utsetts.

Den som är medlem av landskapsregeringen kan inte samtidigt vara ledamot eller ersättare i styrelsen.

En ledamot i fullmäktige eller landskapsregeringen får utses till ledamot eller ersättare i styrelsen endast om denna lämnat skriftligt samtycke därtill.

Majoriteten av ledamöterna i styrelsen får inte vara personer som är anställda av kommunen.

48 §. Tillsättande av styrelse

Fullmäktige tillsätter en styrelse vid ett sammanträde som fullmäktige håller i januari. Antalet ledamöter skall vara minst fem.

Ledamöterna och personliga ersättare för dem utses för två år åt gången.

Bland dem som utsetts till ledamöter i styrelsen utser fullmäktige ett presidium, bestående av en ordförande och en eller två vice ordförande. Hela presidiet utses vid samma valförrättning.

49 §. Uppgifter

Styrelsen ansvarar för kommunens förvaltning och ekonomi.

Styrelsen skall bevaka kommunens intressen, företräda kommunen och föra kommunens talan, om inte fullmäktige beslutar annat.

Styrelsen skall bereda och verkställa fullmäktiges beslut samt övervaka att besluten är lagliga, utom i ärenden som rör fullmäktiges inre organisation samt val av styrelse och revisorer.

50 §. (2008/14) Jäv

För ledamot i styrelsen gäller de jävsregler som finns i förvaltningslagen för landskapet Åland.

8 kap. Kommunens övriga förvaltningsorgan

51 §. Nämnder

Fullmäktige tillsätter de nämnder som enligt lag skall finnas i kommunen och de nämnder som i övrigt behövs för förvaltningen.

Ledamöter och ersättare för dem utses för fullmäktiges mandattid om inte fullmäktige beslutar om en kortare tid eller annan mandattid är föreskriven.

Bland dem som utsetts till ledamöter i en nämnd utser fullmäktige vid samma valförrättning en ordförande och en vice ordförande om inte annat är föreskrivet.

52 §. Direktioner

Fullmäktige kan tillsätta direktioner för inrättningar och affärsverk eller för andra uppgifter.

En direktion tillsätts för fullmäktiges mandattid eller en kortare tid.

Bland dem som utsetts till ledamöter i en direktion utser fullmäktige vid samma valförrättning en ordförande och en vice ordförande.

53 §. Kommittéer

Styrelsen kan tillsätta kommittéer för beredning eller utredning av ett visst ärende eller för att sköta en särskild uppgift.

En kommitté tillsätts för styrelsens mandattid eller en kortare tid. En kommitté som tillsatts för ett särskilt uppdrag verkar tills uppdraget är slutfört om inte styrelsen beslutar att upplösa kommittéen före det.

Bland dem som utsetts till ledamöter i en kommitté utser styrelsen vid samma valförrättning en ordförande och en vice ordförande.

54 §. Valbarhet till nämnder, kommittéer och direktioner

Valbar till ledamot i en nämnd är den som har kommunen som sin hemkommun och som har rösträtt i kommunalval i någon kommun i landskapet.

Valbar till ledamot i en nämnd är inte

- 1) den som står under förmynderskap,
- 2) en ledamot i Ålands förvaltningsdomstol,
- 3) kommundirektören,
- 4) den som är anställd hos kommunen och lyder under nämnden samt
- 5) upphävd (2003/23),

Valbar till ledamot i en direktion eller kommitté är den som har rösträtt i kommunalval i landskapet, dock inte den som står under förmynderskap.

55 §. Behandling av ett ärende i ett högre organ

Styrelsen och nämnderna kan ta upp ett ärende till behandling som med stöd av denna lag har delegerats till en underlydande myndighet och som avgjorts av myndigheten. Ett ärende som inte avgjorts av den underlydande myndigheten får tas upp till behandling endast om särskilda skäl föreligger.

Ett ärende kan tas upp till behandling i det högre organet inom den tid rättelseyrkande skall framställas.

56 §. Jäv

På ledamöterna i en nämnd, direktion eller kommitté tillämpas bestämmelserna i 50 § om jäv för styrelseledamöter.

9 kap. Personal

57 §. (2004/25) Anställningsförhållanden

Den som är anställd hos kommunen står i ett offentligrättsligt anställningsförhållande (tjänsteman) eller ett privaträttsligt anställningsförhållande (arbetstagare)

till kommunen. Om tjänstemän och arbetstagare gäller vad som är särskilt föreskrivet.

Kommunens myndighetsuppgifter skall skötas av tjänstemän. Tjänster skall enbart inrättas för myndighetsuppgifter.

Fullmäktige beslutar om inrättande och indragning av tjänster. Om utövande av offentlig makt inte ingår i uppgifterna för en tjänst, skall tjänsten dras in när den blir ledig.

Kommunen kan besluta att ett tjänsteförhållande skall ombildas till ett arbetsavtalsförhållande, om utövande av offentlig makt inte ingår i uppgifterna för tjänsten och ombildningen inte innebär att tjänstemannens anställningsvillkor försämras. Innan beslut fattas, skall kommunen ge tjänstemannen skriftlig information om villkoren i arbetsavtalsförhållandet i enlighet med 2 kap. 4 § arbetsavtalslagen (FFS 55/2001) och bereda tjänstemannen tillfälle att höras.

Se Ar 101 FL II.

58 §. *Kommundirektör*

Kommunens förvaltning, ekonomi och övriga verksamhet kan ledas av en kommundirektör som är underordnad styrelsen.

Kommundirektören utses av fullmäktige för viss tid eller tills vidare. Även en person som inte sökt tjänsten kan med sitt samtycke utses till kommundirektör. Om ingen i valet av kommundirektör fått över hälften av de avgivna rösterna, förrättas nytt val mellan de två kandidater som fått flest röster. Den som fått flest röster vid detta val blir vald.

En kommundirektör som förlorat fullmäktiges förtroende kan sägas upp eller förflyttas till andra uppgifter. Frågan väcks på framställning av kommunstyrelsen eller om minst en fjärdedel av ledamöterna i fullmäktige har tagit initiativ därtill. Kommundirektören skall underrättas om grunden för uppsägningen eller förflyttningen och skall beredas tillfälle att bli hörd.

Beslut om uppsägning av kommundirektören fattas av fullmäktige. Beslutet skall anses fattat om det stöds av minst två tredjedelar av alla ledamöter. Beslutet kan verkställas omedelbart och kommundirektören kan samtidigt befrias från sina uppgifter.

Kommundirektören har rätt att få upplysningar av kommunens myndigheter och ta del av deras handlingar. Uppgifter ur handlingar som inte är offentliga eller som bör hemlighållas samt upplysningar som berörs av bestämmelserna om tystnadsplikt får ges ut endast om de är nödvändiga för kommundirektörens tjänsteutövning.

59 §. *Medborgarskap och lokalkännedom*

För anställning hos kommunen får inte ställas krav på visst medborgarskap.

När kommunala tjänster tillsätts skall särskild betydelse tillmätas att den som anställs har kännedom om landskapets förhållanden eller är bosatt i landskapet.

60 §. *Krav på språkkunskap*

Endast den som muntligt och skriftligt behärskar svenska får anställas som tjänsteman hos kommunen.

Närmare bestämmelser om kravet på kunskaper i svenska för olika tjänster fastställs i tjänstestadgan eller provas av styrelsen i varje enskilt fall.

För arbetstagare gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om tjänstemän.

61 §. (2008/14) *Jäv*

För tjänsteman gäller de jävsregler som finns i förvaltningslagen för landskapet Åland.

62 §. *Tjänstledighet för förtroendeuppdrag*

En tjänsteman som valts till riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen har rätt till tjänstledighet i den utsträckning som behövs för att handha uppdraget. Den som valts till riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen har dock rätt till tjänstledighet under högst fyra år.

63 §. Upphävd (2004/25).

10 kap. Kommunens ekonomi

64 §. *Budget*

Kommunen skall varje år upprätta en budget för nästa kalenderår. Förslaget till budget skall upprättas av styrelsen och överlämnas till fullmäktige före utgången av november månad. Fullmäktige skall anta budgeten före utgången av året.

Budgeten skall innehålla målen för kommunens verksamhet och ekonomi samt föreslagna ändringar i verksamheten och skall göras upp så att förutsättningarna för skötseln av kommunens uppgifter tryggas.

Av budgeten skall framgå de anslag och beräknade inkomster som verksamhetsmålen förutsätter samt hur finansieringsbehoven skall täckas. Anslag och beräknade inkomster kan tas in till brutto- eller nettobelopp. Budgeten skall bestå av en driftsekonomi- och resultaträkningsdel samt en investerings- och finansieringsdel.

Budgeten skall iaktas i kommunens verksamhet och hushållning. Beslut om ändringar i budgeten fattas av fullmäktige.

65 §. *Ekonomiplan*

Fullmäktige skall varje år senast i samband med att budgeten antas godkänna en ekonomiplan för tre eller flera år, av vilka budgetåret är det första.

En ekonomiplan innehåller målen för kommunens verksamhet och ekonomi och skall göras upp så att förutsättningarna för skötseln av kommunens uppgifter tryggas.

66 §. *Beslut om skatter*

Fullmäktige skall senast i samband med att budgeten antas besluta om kommunens inkomstskattesats och om grunderna för övriga kommunala skatter.

67 §. (2003/23) *Bokföring*

Om kommunens bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut gäller, utöver vad som bestäms i denna lag, i tillämpliga delar vad som stadgas i bokföringslagen (FFS 1336/1997).

Se Ft 301 FL I.

E 1 Kommunallag (1997:73)

68 §. Bokslut

Kommunens räkenskapsperiod är kalenderåret. Styrelsen skall göra upp ett bokslut för varje räkenskapsperiod och överlämna bokslutet till fullmäktige före utgången av juni månad året efter räkenskapsperioden.

I bokslutet skall ingå en resultaträkning, en balansräkning och bilagor till dem samt en översikt över budgetutfallet och en verksamhetsberättelse.

En kommun som på det sätt som avses i bokföringslagen har bestämmanderätt i en annan bokföringsskyldig skall göra upp en koncernbalansräkning, som med bilagor tas in i bokslutet. Då koncernbalansräkningen görs upp skall bokföringslagen i tillämpliga delar iakttagas.

Bokslutet skall undertecknas av styrelseledamöterna och kommundirektören.

69 §. Verksamhetsberättelse

I verksamhetsberättelsen skall styrelsen redogöra för hur de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige ställt upp har nåtts samt för väsentliga frågor som gäller kommunens förvaltning, ekonomi och koncernbokslut och som inte redovisas i resultaträkningen eller balansräkningen.

70 §. Åtgärder med anledning av räkenskapsperiodens resultat

När verksamhetsberättelsen överlämnas skall styrelsen föreslå åtgärder med anledning av räkenskapsperiodens resultat och för att balansera ekonomin.

71 §. Fonder

Fullmäktige kan inrätta fonder.

För varje fond skall antas en fondstadga med bestämmelser om fondens ändamål och förvaltning.

11 kap. Revision**72 §. De redovisningsskyldiga**

Skyldiga att redovisa för sin verksamhet till fullmäktige är

- 1) medlemmarna i de kommunala organen samt
- 2) den ledande tjänstemannen inom respektive organs uppgiftsområde.

73 §. Revisorer

Fullmäktige utser för sin mandatperiod minst tre revisorer med personliga ersättare för att granska kommunens förvaltning och ekonomi under tjänstemannaansvar.

Revisorerna skall ges förutsättningar att verkställa revisionen på ett oberoende sätt.

Revisorerna har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av kommunens myndigheter få de upplysningar och ta del av de handlingar som de anser vara nödvändiga för att ha hand om revisionsuppdraget.

74 §. Valbarhet till revisor och jäv för revisor

Valbar till revisor är inte

- 1) en ledamot i styrelsen,
- 2) den som inte är valbar till styrelsen,
- 3) den som är närstående till kommundirektören eller en styrelseledamot eller

4) den som står i anställningsförhållande av bestående natur till kommunen eller en sammanslutning eller stiftelse som kommunen har bestämmanderätt i.

Med närstående i 1 mom. avses make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående till kommundirektören eller styrelseledamoten.

Även en person som saknar rösträtt i kommunalval i landskapet eller inte har hemort i kommunen kan väljas till revisor.

Om jäv för revisor gäller vad som bestäms om jäv för styrelseledamöter.

75 §. Revisorernas uppgifter

Revisorerna skall med iakttagande av god revisionssed granska räkenskapsperiodens förvaltning, bokföring och bokslut.

Revisorerna skall särskilt granska

1) om förvaltningen skötts i enlighet med lag och fullmäktiges beslut,

2) om bokslutet och koncernbalansräkningen gjorts upp i enlighet med lag och om de ger riktiga och tillräckliga uppgifter om verksamheten, ekonomin, den ekonomiska utvecklingen och de ekonomiska ansvarsförbindelserna under räkenskapsperioden,

3) om uppgifterna om grunderna för och användningen av landskapsandelarna är riktiga samt

4) om kommunens interna övervakning har ordnats på ett ändamålsenligt sätt.

Revisorerna skall följa fullmäktiges särskilda anvisningar om de inte står i strid med lag, kommunens instruktioner eller god revisionssed.

Om revisorerna uppmärksammar missförhållanden skall de utan dröjsmål underrätta styrelsen och vid behov även fullmäktiges ordförande.

76 §. Revisionsberättelse

Revisorerna skall före utgången av maj månad året efter varje räkenskapsperiod avge en berättelse till fullmäktige med en redogörelse för resultaten av revisionen. I berättelsen skall revisorerna uttala sig om bokslutet bör godkännas och de redovisningsskyldiga beviljas ansvarsfrihet.

Om revisorerna konstaterar att kommunens förvaltning och ekonomi skötts i strid med lag, fullmäktiges beslut eller kommunens intresse i övrigt och felet eller den skada som åsamkats inte är ringa skall revisorerna i berättelsen rikta en anmärkning mot den redovisningsskyldiga.

77 §. Behandlingen av revisionsberättelsen

Styrelsen skall inhämta en förklaring av den som saken gäller om en anmärkning i revisionsberättelsen. Fullmäktige fattar beslut om de åtgärder som revisionsberättelsen och anmärkningar i den föranleder.

När fullmäktige fastställer bokslutet skall fullmäktige besluta om ansvarsfrihet för de redovisningsskyldiga.

12 kap. Samarbete mellan kommuner**78 §. Samarbetsformer**

Kommunerna kan med stöd av avtal sköta sina uppgifter tillsammans.

Kommunerna kan komma överens om att anförtro en annan kommun att sköta en uppgift för en eller flera kommuners räkning, att uppgifter skall skötas av ett kommunalförbund eller att uppgifter skall skötas av en mellankommunal ombudsstämman.

Kommunerna kan komma överens om att en uppgift som enligt lag skall skötas av kommunen och som kan delegeras till en tjänsteman anförtros en annan kommuns tjänsteman, vilken sköter uppgiften under tjänstemannaansvar.

79 §. *Gemensamma organ*

När en kommun med stöd av ett avtal sköter en uppgift för en eller flera kommuners räkning kan kommunerna komma överens om att en del av ledamöterna i det organ i kommunen som sköter uppgiften skall utses av de andra kommunerna.

Till ledamöter i organet kan utses personer som är valbara till motsvarande organ i de kommuner som berörs.

80 §. *Samverkande av ombudsstämman*

En överenskommelse om samverkande av en mellankommunal ombudsstämman (*ombudsstämman*) träffas på initiativ av fullmäktige i en kommun.

Varje deltagande kommun representeras vid ombudsstämman av högst tre ombud, vilka utses av fullmäktige. Fullmäktige kan även utse personliga ersättare för ombuden.

Valbar till ombud är den som är valbar till kommunens fullmäktige. Valbar är även kommundirektör.

Utdrag ur protokoll över val av ombud skall tillställas den kommun som tagit initiativ till ombudsstämman.

Minst 14 dagar före ombudsstämman skall hållas skall en kallelse sändas till ombuden. De berörda kommunernas styrelser skall samtidigt underrättas om ombudsstämman.

Ordföranden i fullmäktige i den kommun som tagit initiativ till ombudsstämman sammankallar stämman första gången och leder ordet tills ordförande och vice ordförande har valts.

Mandattiden utgår när ombudsstämman fullgjort sin uppgift. Varje kommun betalar arvoden och ersättning till sina respektive ombud.

81 §. *Rösträtt och beslutsförhet vid ombudsstämman*

Ombudsstämman är beslutsför när minst två tredjedelar av de deltagande kommunerna är företrädna. Beslut fattas med enkel majoritet.

Varje kommun har en röst för varje påbörjat femhundratal invånare i kommunen på årets första dag. Kommunens röster fördelas lika mellan dess vid ombudsstämman närvarande ombud.

Kommunens styrelse kan ge kommunens ombud direktiv rörande kommunens ställningstagande i fråga som behandlas vid en ombudsstämman.

82 §. *Ombudsstämmans protokoll*

När ombudsstämmans protokoll har justerats skall det tillsammans med besväransvisning hållas offentligt framlagt i de deltagande kommunerna. Platsen och tidpunkten för framläggandet skall på förhand meddelas på kommunernas anslagstavlor.

De deltagande kommunernas styrelser skall utan dröjsmål erhålla ett utdrag ur protokollet samt besväransvisningar.

83 §. *Övriga bestämmelser om ombudsstämman*

För ombud vid ombudsstämman gäller samma jävsregler som för fullmäktigeledamot.

Ombudsstämmans beslut överklagas genom kommunalbesvär i enlighet med bestämmelserna i 15 kap.

84 §. *Bildande av ett kommunalförbund*

Kommuner och kommunalförbund kan ta initiativ till att bilda ett kommunalförbund. Ett kommunalförbund bildas genom ett avtal mellan medlemskommunerna (*grundavtal*).

Av grundavtalet skall framgå kommunalförbundets namn, hemort, medlemskommuner och uppgifter. I kommunalförbundets namn skall ingå ordet "kommunalförbund" eller förkortningen "kf".

I grundavtalet skall medlemskommunerna komma överens om

- 1) hur beslut fattas i kommunalförbundet,
- 2) antalet ledamöter i kommunalförbundets högsta beslutande organ eller antalet representanter vid förbundsstämman,
- 3) en eventuell förbundsstämmas uppgifter och befogenheter och grunderna för rösträtten,
- 4) medlemskommunernas andelar i kommunalförbundets tillgångar och ansvar för förbundets skulder samt annat som rör förbundets ekonomi och förvaltning,
- 5) vilket av kommunalförbundets organ som bevakar kommunalförbundets intressen, representerar kommunalförbundet och ingår avtal för dess räkning samt på vilket sätt beslut fattas om rätten att teckna kommunalförbundets namn,
- 6) villkoren för utträde ur förbundet samt förhållandet mellan en medlemskommun som utträder ur förbundet och de kommuner som fortsätter verksamheten,
- 7) hur kommunalförbundets ekonomi och förvaltning skall granskas samt
- 8) förfarande vid upplösning och likvidation av kommunalförbundet.

I grundavtalet kan medlemskommunerna komma överens om att vissa beslut skall fattas med kvalificerad majoritet.

Grundavtalet skall godkännas av respektive medlemskommuns fullmäktige. Landskapsregeringen skall underrättas om bildande och upplösning av ett kommunalförbund.

85 §. (2007/77) *Ändringar av grundavtalet*

Grundavtalet kan ändras om en majoritet av medlemskommunerna understöder ändringsförslaget. Kommunens beslut skall fattas av fullmäktige. Är medlemskap i ett kommunalförbund eller något av dess verksamhetsområden föreskrivet i lag kan en medlemskommun dock inte utan sitt samtycke åläggas att medverka i nya frivilliga uppgifter för kommunalförbundet och i kostnaderna för dem.

86 §. *Kommunalförbundets organ*

Beslutanderätten i ett kommunalförbund utövas av medlemskommunerna vid en förbundsstämman eller av ett organ som väljs av medlemskommunerna.

E 1 Kommunallag (1997:73)

Medlemskommunernas representanter vid förbundsstämman utses av respektive kommuns fullmäktige. Fullmäktige kan besluta att representanterna utses av styrelsen.

Förbundsstämma skall hållas minst två gånger per år.

Kommunalförbundet kan också ha andra organ om så bestämts i grundavtalet.

87 §. Valbarhet

Valbar till kommunalförbundets organ är den som har rösträtt i kommunalval i någon kommun i landskapet.

Valbar är dock inte

- 1) den som står under förmynderskap,
- 2) en ledamot av Ålands förvaltningsdomstol samt
- 3) den som är fast anställd i ledande ställning hos kommunalförbundet.

88 §. Rättshandlingsförmåga

Ett kommunalförbund kan förvärva rättigheter och ingå förbindelser samt föra talan i domstolar och andra myndigheter.

89 §. Finansiering

För finansieringen av sådana utgifter i kommunalförbundet som inte kan täckas på något annat sätt svarar medlemskommunerna i enlighet med den ansvarsfördelning mellan medlemskommunerna som fastställts i grundavtalet.

90 §. Offentlighet

Det högsta beslutande organets sammanträden är offentliga om inte organet beslutar annorlunda i fråga om något visst ärende.

Övriga organs sammanträden är offentliga endast om organet beslutar det.

91 §. Protokoll

Vid kommunalförbundets högsta beslutande organs sammanträden skall föras protokoll.

Protokollet från kommunalförbundets högsta beslutande organ skall efter justeringen tillsammans med en besväransvisning anslås på kommunalförbundets anslagstavla. I omedelbar anslutning till att protokollet anslås på kommunalförbundets anslagstavla skall en kopia av det sändas till medlemskommunernas styrelser. När en medlemskommuns styrelse erhållit kopian av protokollet skall den på kommunens anslagstavla anbringa ett meddelande om att protokollet finns anslaget på kommunalförbundets anslagstavla och hålls till påseende på kommunkansliet. Medlemskommunerna och dess medlemmar anses ha fått del av besluten i protokollet den dag då protokollet anslagits på kommunalförbundets anslagstavla. (2003/23)

För protokoll från andra av kommunalförbundets organ gäller vad som stadgas i 1 mom. om kommunalförbundets högsta beslutande organ så beslutar eller organet anser att det behövs. (2003/23)

92 §. Utträde ur kommunalförbund

En medlemskommun får utträda ur kommunalförbundet.

93 §. (2008/14) Tillämpligheten av bestämmelser om kommuner

Om kommunalförbund gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om kommuner i 3-10 §§, 13 och 14 §§, 3 och 4 kap., 31-33 §§, 40 och 41 §§, 48-50 §§, 52-55 §§, 9-11 kap. samt 15 kap.

94 §. Jäv

För en representant vid förbundsstämman eller en ledamot av kommunalförbundets högsta beslutande organ gäller samma jävsbestämmelser som för en fullmäktigeledamot.

95 §. Skiljeförfarande

I ett avtal om samarbete kan bestämmas att meningsskiljaktigheter som föranleds av avtalet skall avgöras i den ordning som stadgas i lagen om skiljeförfarande (FFS 967/1992).

Se Pr 208 FL I.

13 kap. Ålands kommunförbund**96 §. Bildande, anslutning och utträde (1998/19)**

Kommunerna skall bilda ett kommunalförbund med namnet Ålands kommunförbund kf.

Varje kommun är skyldig att ansluta sig till Ålands kommunförbund. Om en kommun önskar utträda skall kommunen skriftligen meddela Ålands kommunförbund detta. Medlemskapet upphör den 31 december det år som följer efter det år då kommunen meddelade om utträdet. Kommunförbundet och den utträdande kommunen kan dock komma överens om en annan tidpunkt. (1998/19)

97 §. Uppgifter

Ålands kommunförbunds uppgifter är att utgående från kommunernas behov

- 1) bevaka kommunernas intressen gentemot landskapet,
- 2) fungera som remissinstans,
- 3) fungera som samarbetsorgan för kommunerna,
- 4) utse kommunala avtalsdelegationen samt sköta dess ekonomi och förvaltning,
- 5) fungera som rådgivande organ inom juridik och ekonomi,
- 6) fungera som samarbetsorgan vid kommunalt samarbete utanför Åland samt
- 7) ha hand om andra gemensamma ärenden om förbundsstämman så beslutar.

98 §. Rösträtt

Det högsta beslutande organet i Ålands kommunförbund är förbundsstämman.

Vid Ålands kommunförbunds förbundsstämma har varje kommun en röst per påbörjat femhundratals invånare i respektive kommun på årets första dag.

99 §. Finansiering

Ålands kommunförbunds verksamhet skall finansieras av kommunerna gemensamt. Av kostnaderna skall hälften fördelas enligt de beskattningsbara inkomsterna vid den kommunala inkomstbeskattningen under föregående år och hälften enligt antal kommuninvånare i respektive kommun på årets första dag det år kostnaderna avser.

De beskattningsbara inkomster som avses i 1 mom. omfattar även kommunens andel av samfundsinkomstskatten.

14 kap. Kommunal avtalsdelegationen

100 §. Uppgifter

Kommunala avtalsdelegationen är en del av Ålands kommunförbund. Dess uppgift är att på kommunernas och kommunalförbundens vägnar självständigt förhandla och avtala om anställningsvillkoren för kommunernas och kommunalförbundens tjänstemän och arbetstagare i enlighet med landskapslagen (1978:22) om tjänstekollektivavtal och lagen om kommunala arbetskollektivavtal (FFS 670/1970).

Avtalsdelegationen kan ge rekommendationer i allmänna anställningsfrågor.

Även om en kommun utträtt ur Ålands kommunförbund i enlighet med 96 § är den bunden av de tjänste- och arbetskollektivavtal som ingås mellan de kommunala avtalsparterna i landskapet. (1998/19)

Se D 37. Landskapslag (1978:22) om tjänstekollektivavtal och Ar 206, FL II.

101 §. Beslutanderätt

Beslut i frågor som handhas av avtalsdelegationen fattas av avtalsdelegationens medlemmar vid sammanträde.

102 §. Tillsättande

Avtalsdelegationen består av sex medlemmar med personliga ersättare. Mandattiden är fyra år. Medlemmarna och ersättarna utses av Ålands kommunförbund. Till medlemmar och ersättare skall utses personer som representerar de kommunala arbetsgivarna och har kännedom om villkoren i anställningsförhållandena.

Medlemmar och ersättare skall utses så att landskapets olika delar blir företrädda.

103 §. Valbarhet

Valbar till medlem i avtalsdelegationen är den som har rösträtt i kommunalval i någon kommun i landskapet och som samtycker till att ta emot uppdraget.

Valbar till uppdrag i avtalsdelegationen är inte den som

- 1) står under förmynderskap,
- 2) är ledamot i Ålands förvaltningsdomstol eller
- 3) innehar förtroendeuppdrag i eller är anställd av tjänstemannaförening som avses i 3 § landskapslagen om tjänstekollektivavtal eller av underförening till sådan förening.

Om medlem upphör att vara valbar förfaller uppdraget genast, varvid fyllnadsval skall förrättas.

104 §. Arbetsordning, ekonomi och förvaltning

Avtalsdelegationen skall anta en arbetsordning.

Ålands kommunförbund fastställer avtalsdelegationens budget och bokslut, utser revisorer, fattar beslut om beviljande av ansvarsfrihet samt handhar övriga förvaltningsärenden som rör avtalsdelegationen.

105 §. (1998/19) Finansiering

Avtalsdelegationens verksamhet skall finansieras av kommunerna gemensamt enligt samma grunder

som enligt 99 § gäller för finansieringen av Ålands kommunförbunds verksamhet.

En kommun som utträtt ur Ålands kommunförbund i enlighet med 96 § är trots utträdet skyldig att delta i finansieringen av avtalsdelegationens verksamhet.

Avtalsdelegationen har rätt att uppbära en skälig ersättning för de tjänster som den utför åt kommuner eller kommunalförbund. Grunderna för ersättningen fastställs av Ålands kommunförbund.

106 §. Sökande av ändring

Avtalsdelegationens beslut om ingående av tjänste- eller arbetskollektivavtal eller beslut som grundar sig på 5 § 2 eller 3 mom. landskapslagen om tjänstekollektivavtal får inte överklagas. Detsamma gäller beslut som med stöd av 3 § 2 mom. landskapslagen om tjänstekollektivavtal fattats av en kommun eller ett kommunalförbund.

I andra ärenden än sådana som nämns i 1 mom. kan kommunalbesvär anföras i enlighet med 15 kap.

107 §. Framläggande av beslut

När avtalsdelegationens protokoll har justerats skall beslut som kan överklagas genom kommunalbesvär hållas offentligt framlagda. Platsen och tidpunkten för framläggandet skall på förhand meddelas på avtalsdelegationens anslagstavla.

Kommunerna och kommunalförbunden skall underrättas om att framläggande ägt rum.

108 §. Rätt att ta del av uppgifter samt sekretess

Avtalsdelegationen har rätt att av kommuner och kommunalförbund få de uppgifter som fordras för att den skall kunna sköta sina uppgifter. Avtalsdelegationen har samma rätt att erhålla uppgifter av landskapets myndigheter då fråga är om uppgifter som lämnats av kommuner och kommunalförbund.

Om i 1 mom. avsedda uppgifter enligt särskilda föreskrifter skall hemlighållas har avtalsdelegationens medlemmar, de personer som har rätt att närvara vid avtalsdelegationens sammanträden samt den personal som handhar avtalsdelegationens ärenden samma tystnadsplikt som de kommunala myndigheter och landskapsmyndigheter som lämnat uppgifterna.

15 kap. Rättelseyrkande och kommunalbesvär

109 §. Tillämpning av kapitlets bestämmelser

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på framställande av rättelseyrkande och sökande av ändring i beslut som fattats av en kommuns eller ett kommunalförbunds myndigheter, om inte något annat bestäms särskilt i lag.

Om ett beslut kan överklagas genom kommunalbesvär med stöd av någon annan lag, skall 110 § inte tillämpas.

110 §. Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut av kommunstyrelsen eller en nämnd eller en myndighet som lyder under dem kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande. Ändring i beslutet får inte sökas genom besvär.

Ett rättelseyrkande skall framställas till det organ som fattat beslutet. Organet skall utan dröjsmål behandla ärendet på nytt.

E 1 Kommunallag (1997:73)

Om styrelsen med stöd av 55 § tagit upp ett ärende till behandling som ett annat kommunalt organ har behandlat, skall ett rättelseyrkande tas upp till behandling av styrelsen.

111 §. Kommunalbesvär

Beslut som fattats av fullmäktige eller det organ som utövar beslutanderätt i ett kommunalförbund samt beslut som kommunstyrelsen eller en nämnd fattat med anledning av ett rättelseyrkande överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol genom kommunalbesvär.

Ett beslut får överklagas genom kommunalbesvär på den grunden att

- 1) beslutet tillkommit i felaktig ordning,
- 2) den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller
- 3) beslutet annars strider mot lag.

Mariehamns stadsstyrelses beslut om teckning av aktier vid riktad emission i ett aktiebolag med bl.a. verksamhet att hyra ut affärlägenheter. Stadsstyrelsen borde i egenskap av statsstödsmyndighet före beslutet på ett tillförlitligt sätt ha utrett om Europeiska unionens rättsregler om statligt stöd skulle tillämpas i fråga om aktuell aktieteckning. Beslutet bedömdes tillkommit i fel ordning till följd av att rättsregler om statligt stöd inte iakttagits. Beslutet upphävdes. **HFD 2011:35.**

112 §. Besvärslöshet

Rättelse får inte yrkas i och kommunalbesvär får inte anföras över beslut som endast gäller beredning eller verkställighet.

Kommunalbesvär får inte anföras över fullmäktiges beslut om huruvida en rådgivande kommunal folkomröstning skall ordnas.

113 §. Rätt att framställa rättelseyrkande och besvärslöshet

Rättelseyrkande får framställas och kommunalbesvär anföras av

- 1) den som ett beslut avser eller den vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) samt
- 2) kommunmedlemmarna.

Över beslut av ett kommunalförbunds myndigheter får rättelseyrkande framställas och kommunalbesvär anföras även av kommunalförbundets medlemskommuner och deras kommunmedlemmar. Över beslut av kommunernas gemensamma organ får rättelseyrkande framställas och besvär anföras även av kommuner som är parter i avtalet och deras kommunmedlemmar.

Ändring i ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande får sökas genom kommunalbesvär endast av den som framställt rättelseyrkandet. Om beslutet har ändrats med anledning av rättelseyrkandet kan besvär anföras även av den som enligt 1 eller 2 mom. har besvärslöshet.

114 §. Rättelseyrkande- och besvärslöshet

Ett rättelseyrkande skall framställas inom 14 dagar och ett kommunalbesvär anföras inom 30 dagar från dagen för delfäendet av beslutet.

115 §. Besvärslöshet och anvisning om rättelseyrkande

Till ett beslut som får överklagas skall fogas en besvärslöshetsanvisning.

Till ett beslut i vilket rättelseyrkande får framställas skall fogas anvisningar om rättelseyrkande.

Till ett beslut som inte får överklagas och i vilket rättelseyrkande inte får framställas skall fogas ett meddelande om besvärslöshet. Om besvärslöshet gäller i övrigt vad som stadgas i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996).

Se Pr 103, FL I.

116 §. Delgivning av beslut

Parterna skall genom vanlig delgivning delges ett protokollsutdrag samt en besvärslöshetsanvisning, en anvisning om rättelseyrkande eller ett meddelande om besvärslöshet enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland. (2008/14)

En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet när protokollet har lagts fram offentligt.

117 §. Information om beslut

Protokollsutdrag samt en besvärslöshetsanvisning, en anvisning om rättelseyrkande eller ett meddelande om besvärslöshet skall sändas till den som begärt det.

118 §. Fullföljande av besvär

Ålands förvaltningsdomstols utslag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. Utslaget skall utan dröjsmål tillkännages genom anslag på kommunens, kommunalförbundets eller behöriga kommuners anslagstavlor.

Besvärstiden räknas från den tidpunkt då tillkännagivandet om utslaget har anslagits. Om utslaget har delgivits personerna i fråga särskilt räknas besvärstiden dock från delfäendet.

119 §. Verkställbarhet av beslut

Ett beslut kan verkställas innan det vunnit laga kraft. Verkställigheten får dock inte inledas om rättelseyrkande eller ändringssökande skulle förlora sitt syfte till följd av verkställigheten eller om det organ som behandlar rättelseyrkanden eller besvärslöshetsförbud förbjuder verkställigheten.

120 §. Övriga bestämmelser om kommunalbesvär

På kommunalbesvär tillämpas i övrigt vad som stadgas i förvaltningsprocesslagen.

Fråga om HFD:s behörighet att förordna om verkställighet av ett kommunalt beslut om statligt stöd. Ändringssökandena framställde ett yrkande med syftet att de medel som på ett av dem påstått sätt och på felaktiga grunder hade betalats till ett företag skulle återbetalas redan före det slutliga avgörandet i målet. HFD avslag med ett interimistiskt beslut ändringssökandenas yrkande. Bestämmelserna i 32 § 1 mom. förvaltningsprocesslagen gav inte HFD möjlighet att utfärda föreskrifter vars verkningar skulle sträcka sig längre än verkningarna av ärendet i huvudsaken. Huvudsaken gällde inte återkrav utan lagligheten av ett beslut att teckna aktier. (Kommunall. 111, 119 och 120 §§) **HFD 2010:30.** Se även **HFD 2011:35** under Kommunall. 111 §.

12 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**121 §. Ikraftträdelse**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998 med undantag av 10 kap. som träder i kraft den 1 januari 1999.

Genom denna lag upphävs kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland av den 19 februari 1980, nedan den gamla lagen, och landskapslagen (1978:24) den 19 april 1978 om kommunala avtalsde-

legationen. Bestämmelserna i 7 kap. den gamla lagen tillämpas dock ännu under år 1998.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

122 §. Giltigheten av beslut inom frikommunförsöket

Beslut som landskapsregeringen fattat enligt 4 § 2 mom., 5 § 2 mom. och 6 § 3 mom. landskapslagen (1990:44) om försök med frikommuner skall förbli gällande när denna lag träder i kraft.

123 §. Tillämpningen av 38 §

Bestämmelserna i 38 § om antalet fullmäktigeledamöter tillämpas första gången vid fullmäktigevalet år 1999.

124 §. Tillämpning av bestämmelser i andra lagar

Om det i annan lagstiftning hänvisas till den gamla lagen skall hänvisningarna i tillämpliga delar avse bestämmelserna i denna lag.

Vad som i denna lag bestäms om kommunens inkomstskatt gäller i tillämpliga delar vad som i andra lagar är bestämt om kommunalskatt.

125 §. Instruktioner och stadgor

En instruktion eller stadga som är i kraft i kommunen när denna lag träder i kraft skall iaktas till dess kommunen beslutar annat med stöd av denna lag. Om en bestämmelse i en instruktion eller en stadga strider mot denna lag, iaktas denna lag.

126 §. Förtroendevalda

Om valbarhet för förtroendevalda som utsetts innan denna lag träder i kraft gäller vad som bestämts i den gamla lagen.

127 §. Kommundirektören

Anställningsförhållandet för en kommundirektör som anställdts före denna lag träder i kraft kan inte ändras till viss tids anställning utan kommundirektörens samtycke.

128 §. Tjänstledighet enligt 62 §

Bestämmelserna i 62 § om begränsningar i rätten till tjänstledighet tillämpas efter det att val till riksdagen, lagtinget eller landskapsregeringen första gången förrättats sedan denna lag trätt i kraft.

129 §. Kommunalförbund

Om i ett kommunalförbunds grundstadga inte ingår alla de bestämmelser som enligt 84 § skall ingå i grundavtalet iaktas i tillämpliga delar bestämmelserna om kommunalförbund i den gamla lagen.

Kommunalförbundens grundavtal skall senast den 1 januari 2000 överensstämma med bestämmelserna i denna lag.

Bestämmelser i annan lagstiftning om kommunalförbund tillämpas fortfarande med undantag för bestämmelser om samarbetsformer.

130 §. Ändringssökande och underställning

Beslut som en kommunal myndighet har fattat innan denna lag träder i kraft skall överklagas och underställas i enlighet med bestämmelserna i den gamla lagen.

Vid underställning av kommunala myndigheters beslut enligt annan lagstiftning gäller bestämmelserna i den gamla lagen om förfarandet vid underställning i tillämpliga delar.

Ikraftträdelsebestämmelse (2007/77):

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2007. Denna lag tillämpas även på grundavtal som är gällande när lagen träder i kraft.

E 2 Landskapslag (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt

1 §. (2007/10) Rösträtt och valbarhet i kommunalval i landskapet Åland har, med avvikelse från bestämmelserna i 9 § 1 mom. självstyrelselagen för Åland, även den som inte har åländsk hembygdsrätt men som under ett år närmast före valdagen utan avbrott haft en kommun i landskapet som sin hemkommun och som uppfyller de övriga allmänna krav som gäller för rösträtt och valbarhet i kommunalval.

2 §. Denna lag träder i kraft den 1 september 1997.

E 3 Landskapslag (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning

1 §. Följande riksförfattningar skall, med de undantag som anges i denna lag, tillämpas i landskapet Åland:

1) (2003/24) kommunindelningslagen den 19 december 1997 (FFS 1196/1997) samt

2) lagen den 28 juni 1996 om bestämmande av kommungränser inom Finlands territorialvatten (FFS 483/1996).

Se Om 306, FL II.

2 §. De förvaltningsuppgifter som enligt kommunindelningslagen skall handhas av det ministerium som behandlar kommunärenden, länsstyrelsen eller statsrådet handhas i landskapet av landskapsregeringen. (2003/24)

Hänvisas i lagen om kommunindelning till bestämmelser i rikslagstiftningen, vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Kostnader som föranleds av tillämpningen av bestämmelserna i de lagar som avses i 1 § och som enligt dem skall erläggas av statens medel skall i landskapet betalas av landskapets medel.

3a §. (2007/74) Med avvikelse från 10 kap. kommunindelningslagen får kommuner i landskapet sammanslagningsunderstöd enligt 3b–3c §§ i denna lag.

3b §. (2007/74) Om en ändring av kommunindelningen medför att antalet kommuner minskar betalas till de berörda kommuner som är verksamma efter ändringen ett kalkylerat sammanslagningsunderstöd. Under-

E 4 LL (1998:20) om kommunala folkomröstningar

stödet betalas det år ändringen träder i kraft och under de fyra följande åren.

Stödbeloppet det år ändringen i kommunindelningen träder i kraft beräknas med invånarantalet i de berörda kommunerna som grund enligt följande:

Invånarantal	Understöd, euro/invånare
–2 000	316
2 001–2 500	299
2 501–3 000	282
3 001–3 500	265
3 501–4 000	249
4 001–4 500	232
4 501–5 000	215
5 001–5 500	198
5 501–6 000	181
6 001–6 500	164
6 501–7 000	148
7 001–	131

Om den största kommunens invånarantal överstiger 10 000, beaktas i kalkylen endast 10 000 invånare. Med kommunens invånarantal avses i beräkningarna invånarantalet den 1 januari året före det år då ändringen i kommunindelningen träder i kraft.

Under det första året efter året då ändringen i kommunindelningen träder i kraft är stödbeloppet 80 procent, under det andra året 60 procent, under det tredje året 40 procent och under det fjärde året 20 procent av stödbeloppet det år då ändringen träder i kraft.

Om en och samma ändring av kommunindelningen innebär att flera än en kommun är verksamma efter ändringen, fördelas sammanslagningsunderstödet mellan de berörda kommunerna i förhållande till deras invånarantal.

Ändras kommunindelningen under den tid understödet betalas så att kommunerna skulle vara berättigade till ett nytt kalkylerat sammanslagningsunderstöd, beaktas vid fastställandet av stödbeloppet inte invånarantalet i en kommun som redan får understöd.

Sammanslagningsunderstödet betalas årligen före utgången av juni.

3c §. (2007/74) Om de berörda kommunernas landskapsandelar minskar som en följd av en ändring som avses i 3b § beviljas de ersättning för minskningen. Ersättningsbeloppet beräknas genom att den allmänna landskapsandel, den komplettering av skatteinkomsterna och de uppgiftsbaserade landskapsandelar för driftskostnader som de berörda kommunerna beviljats året före det år ändringen träder i kraft jämförs med de motsvarande landskapsandelar som skulle betalas till kommunerna om en sådan ändring hade verkställts samma år. Ersättningen beviljas det år då ändringen träder i kraft och till samma belopp under de därpå följande fyra åren.

Om fler kommuner än en får ersättning fördelas den mellan kommunerna i förhållande till deras invånarantal. Med kommunens invånarantal avses invånar-

antalet den 1 januari året före det år då ändringen i kommunindelningen träder i kraft.

Ersättningen betalas i samband med det kalkylerade sammanslagningsunderstödet.

4 §. Landskapsregeringen ansvarar för att det utarbetas förslag till bestämmande av sådana gränser som avses i 1 § lagen om bestämmande av kommungränser inom Finlands territorialvatten och som rör kommungränser mellan landskapets kommuner.

Beslut om bestämmande av kommungränser fattas av landskapsregeringen.

Beslutet skall sändas för kännedom till Ålands lantmäteribyrå och de berörda kommunerna.

5 §. Beslut som fattats av landskapsregeringen kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

E 4 Landskapslag (1998:20) om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om det förfarande som skall iakttas när rådgivande kommunala folkomröstningar enligt 34 och 35 §§ kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland ordnas.

Se E 1, Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland.

2 §. Tidpunkt och plats för folkomröstning

En folkomröstning ordnas den söndag som kommunfullmäktige bestämmer.

Om indelningen i röstningsområden bestäms i 2 § landskapslagen (1970:39) om lagtingsval och kommunalval. Fullmäktige kan dock besluta att flera röstningsområden skall ha ett gemensamt röstningsställe. (1999/8)

3 §. Beslut om att ordna folkomröstning

Beslut om att ordna folkomröstning skall fattas minst 60 dagar före den dag omröstningen skall ske.

Av kommunfullmäktiges beslut skall framgå tidpunkten för omröstningen, den fråga omröstningen avser samt de alternativ som föreläggs väljarna. I beslutet skall röstsedlarnas innehåll och utseende fastställas.

De alternativ som föreläggs väljarna anges på samma röstsedel. Den röstande skall alltid ha möjlighet att ge uttryck för att han eller hon inte stöder något av alternativen.

4 §. Initiativ till folkomröstning

Ett initiativ till folkomröstning enligt 35 § kommunallagen skall individualisera den fråga i vilken folkomröstning önskas. Initiativtagarna skall i initiativet försäkra att de är röstberättigade kommuninvånare.

Under personernas egenhändiga underskrifter skall deras namn, titel, yrke eller syssla och adress antecknas tydligt.

5 §. Valmyndigheter

Valmyndigheter vid folkomröstningar är den kommunala centralnämnden, om vilken det finns bestäm-

meler i 5 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval, samt röstningsnämnden. Kommunfullmäktige skall i god tid före folkomröstningen för varje röstningsområde tillsätta en röstningsnämnd. När röstningsnämnden utses skall i tillämpliga delar 6 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval om tillsättande av valnämnder iakttas.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval.

6 §. Kommunala centralnämndens sammanträden

Kommunala centralnämnden sammanträder på kallelse av ordföranden för att handlägga i denna lag föreskrivna uppgifter senast en månad före röstningsdagen, den 20 dagen före röstningsdagen, onsdagen före röstningsdagen, röstningsdagen och dagen efter röstningsdagen samt i övrigt vid behov.

7 §. Meddelande om folkomröstning

Kommunala centralnämnden skall i god tid före omröstningen tillkännage den fråga folkomröstningen avser och tiden för folkomröstningen, röstningsområdenas röstningsställen, förfarandet vid folkomröstningen samt de alternativ som folkomröstningen gäller på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen samt genom annonsering på det sätt som centralnämnden beslutar.

Kommunstyrelsen skall utan dröjsmål underrätta [landskapsstyrelsen] om att en folkomröstning kommer att ordnas.

8 §. (1999/8) Rösträtsregister

För folkomröstningen låter den kommunala centralnämnden upprätta ett rösträtsregister över de röstberättigade. Om rösträtsregistret gäller i tillämpliga delar 8 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval. Röstkort uppgörs inte.

Kommunstyrelsen skall senast den 55 dagen före röstningsdagen meddela den valregistermyndighet som avses i 7a § landskapslagen om lagtings- och kommunalval att den önskar få de uppgifter som tas in i rösträtsregistret i maskinläsbar form eller som pappersutskrift. Om pappersutskrift gäller i tillämpliga delar det som bestäms om vallängder i 18 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval.

Valregistermyndigheten skall senast den 30 dagen före röstningsdagen tillställa den kommunala centralnämnden de uppgifter som skall tas in i rösträtsregistret.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval.

9 §. Brevröstningshandlingar

Brevröstningshandlingar skall finnas tillgängliga hos kommunala centralnämnden eller på ett annat ställe som denna har angett senast från och med den 20 dagen före röstningsdagen. Med brevrestningshandlingar avses fastställda röstsedlar samt valkuvert, foljbrev, ytterkuvert samt röstningsanvisningar som centralnämnden har utarbetat. Kommunala centralnämnden skall sända brevrestningshandlingar till en röstberättigad som begär det.

Kommunala centralnämnden skall tillkännage möjligheten att få brevrestningshandlingar och förfarandet för att få dem enligt bestämmelserna i 7 §.

10 §. Brevröstning

Vid brevrestning skall brevrestningshandlingarna användas.

Efter att den röstberättigade gjort sin röstningsanteckning skall röstsedeln eller, om flera röstsedlar står till buds, den röstsedel som valts inneslutas i valkuvertet. Därefter skall den röstberättigade fylla i och egenhändigt underteckna foljbrevet, innesluta valkuvertet och foljbrevet i ytterkuvertet och returnera detta under den adress som kommunala centralnämnden har angett så att det kommer fram senast klockan 19.00 fredagen före röstningsdagen. (1999/8)

11 §. Räkning av brevrest

Kommunala centralnämndens sammanträde där de röster som har avgetts vid brevrestningen räknas skall påbörjas röstningsdagen, dock tidigast klockan 15.00. (1999/8)

Vid sammanträdet skall de röstsedlar som har tagits ur valkuverten stämplas med valstämpeln. Om det antas att högst 25 personer kommer att brevresta i kommunen, skall kommunala centralnämnden besluta att rösterna skall granskas och räknas av kommunala centralnämnden tillsammans med röstsedlarna från ett av kommunens röstningsområden.

12 §. Röstsedels ogiltighet

En röstsedel är ogiltig

- 1) om valkuvertet innehåller flera än en röstsedel,
- 2) om valkuvertet är öppet eller upptar obehörig anteckning om den röstande eller annat obehörigt,
- 3) om på röstsedeln gjorts anteckningar vid flera än ett av alternativen så att det inte fullt tydligt framgår vilket av alternativen som avses,
- 4) om röstsedeln försetts med särskilt kännetecken eller om däri gjorts annan obehörig anteckning,
- 5) om såsom röstsedel har använts något annat än en röstsedel som erhållits av kommunen samt
- 6) om den inte är stämplad.

Såsom obehörig anses inte sådan anteckning på röstsedel, som endast förtydligar vad den röstande har avsett.

13 §. Fastställande av resultatet

Kommunala centralnämnden fastställer resultatet av folkomröstningen. I beslutet om fastställande av resultatet får ändring inte sökas genom besvär.

14 §. Tillkännagivande av resultat

Kommunala centralnämnden skall tillkännage resultatet av folkomröstningen på det sätt kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen.

15 §. Förvaring av röstsedlarna

Kommunala centralnämnden skall spara röstsedlarna i fem år efter att resultatet av folkomröstningen har fastställts.

16 §. Tryckning av röstsedlar och brevrestningshandlingar

Kommunen låter trycka de röstsedlar samt tillverka de brevrestningshandlingar som används vid en folkomröstning. Av röstsedeln skall framgå hur den skall vikas ihop och den skall vara sådan att rösthemligheten tryggas. Röstsedeln skall tryckas på gult papper.

E 5 LL (2004:24) om ... lagstiftning om kommunala tjänstemän

Vid folkomröstningar används de förseglingstillbehör som [landskapsstyrelsen] enligt 83 § 3 mom. landskapslagen om lagtingsval och kommunalval har tillställt kommunala centralnämnden och valnämnderna.

17 §. Kostnader för folkomröstning

Kommunen står för kostnaderna för en kommunal folkomröstning, med undantag för kostnaderna för de förseglingstillbehör som avses i 16 § 2 mom.

18 §. (1999/8) Övriga bestämmelser

Vid folkomröstningar skall utöver denna lag i tillämpliga delar iakttas 2 §, 5 §, 8 §, 18 §, 38 § 2 och 3 mom., 39 §, 40 - 44 §§, 46 §, 48 § 1, 3 och 4 mom., 49 §, 49a § 1 mom., 54b § 2 mom., 55 §, 55a §, 56 §, 69 §, 70 §, 73 §, 86 § och 87 § 2 mom. landskapslagen om lagtingsval och kommunalval. Bestämmelserna i 87 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval gäller dock inte tiden för returnering av brevröstningshandlingar enligt 10 § 2 mom.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval.

19 §. Närmare föreskrifter

[Landskapsstyrelsen] meddelar vid behov genom landskapsförordning närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

20 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 15 mars 1998.

E 5 Landskapslag (2004:24) om tillämpning i landskapet Åland av lagstiftning om kommunala tjänstemän

1 §. Tillämpning av lagen om kommunala tjänsteinnehavare

Lagen den 11 april 2003 om kommunala tjänsteinnehavare (FFS 304/2003) skall med nedan angivna avvikelser tillämpas i landskapet.

Ändringar av lagen om kommunala tjänsteinnehavare skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

2 §. Avvikande terminologi

I landskapet skall regler om samkommuner tillämpas på kommunalförbund och regler om kommunala tjänsteinnehavare tillämpas på kommunala tjänstemän.

3 §. Hänvisningar

Hänvisningen i 1 § till lagen om kommunala tjänstekollektivavtal (FFS 669/1970) skall i landskapet avse landskapslagen (1978:22) om tjänstekollektivavtal.

Hänvisningen i 2 § till 44 § 2 mom. kommunallagen (FFS 365/1995) skall i landskapet avse 57 § 2 mom. kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

Hänvisningen i 4 § till 64 § kommunallagen skall i landskapet avse 12 § kommunallagen för landskapet Åland.

Hänvisningen i 12 § till bestämmelser i lagen om likabehandling (FFS 21/2004) om vad som avses med diskriminering och om förbud mot repressalier skall i landskapet avse motsvarande bestämmelser

i landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland. (2005/74)

Hänvisningen i 50 § till 81 § 1 mom. kommunallagen skall i landskapet avse 86 § 1 mom. kommunallagen för landskapet Åland.

Ursprungliga 4 mom. har blivit blir 5 mom. genom (2005/74).

Se E 1, Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland; C 11 Landskapslag (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland.

4 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2004.

Lagen skall tillämpas på ärenden som är anhängiga vid lagens ikraftträdande.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1998:76) den 6 augusti 1998 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet.

E 6 Landskapslag (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. Lagens tillämpningsområde**

I denna lag finns bestämmelser om allmän landskapsandel, uppgiftsbaserad landskapsandel och finansieringsunderstöd till kommunerna. (2007/68)

Denna lag tillämpas på uppgiftsbaserad landskapsandel endast om så stadgas här eller i någon annan landskapslag.

2 §. (1998/25) Definitioner

I denna lag förstås med

1) **landskapsandel** allmän landskapsandel och uppgiftsbaserad landskapsandel,

2) (2007/68) **finansieringsunderstöd** komplettering av skatteinkomster, samarbetsunderstöd och särskilt understöd,

3) **uppgiftsbaserad landskapsandel** sådan landskapsandel för driftskostnader som beviljas för undervissnings- och kulturverksamhet eller socialvård,

4) **landskapsandelsuppgifter** uppgifter för vilka allmän landskapsandel eller uppgiftsbaserad landskapsandel beviljas med stöd av lag samt med

5) upphävd (2003/89).

1a kap. Kapitalrubriken upphävd (2007/68).

2a-2b §§. Upphävda (2007/68).

2c §. Upphävd (2003/89).

2 kap. Justering av landskapsandelar mellan landskapet och kommunerna (1998/25)

3 §. Upphävd (1998/25).

4 §. (1998/25) Justering av landskapsandelarna i motsvarighet till förändringarna i kostnadsnivån

Landskapsandelarna för driftskostnaderna justeras under verksamhetsåret i motsvarighet till de faktiska förändringarna i kostnadsnivån utgående från en jämförelse mellan prisindex för den kommunala basservicen året före verksamhetsåret och prisindex för den kommunala basservicens verksamhetsåret. (2007/68)

Förändringarna i fråga om kostnadsnivån beaktas endast om kostnadsnivån ökat eller minskat med över fem procent. Justeringen görs i förhållande till den förändring som överstiger fem procent. (2007/68)

Landskapsregeringen beslutar senast den 15 oktober om en justering av landskapsandelarna enligt 1 mom.

5 §. Förändring i landskapsandelsuppgifter och kostnadsnivån

En förändring i omfattningen eller arten av landskapsandelsuppgifterna beaktas i den mån den följer av landskapslag, av sådana föreskrifter som grundar sig på landskapslag eller landskapsförordning, av en social- eller finansplan eller av landskapsbudgeten.

Förändringen i kostnadsnivån bestäms enligt prisindex för den kommunala basservicen på Åland. Indexet grundar sig på förändringen i kostnadsnivån viktad med driftskostnaderna för socialvården samt för undervisnings- och kulturverksamheten. (2007/68)

6 §. Bibehållande av kostnadsfördelningen

Fördelningen mellan landskapet och kommunerna av de uppgiftsbaserade kostnaderna för undervisnings- och kulturverksamheten samt socialvården bibehålls enligt samma förhållande som var gällande när denna lag trädde i kraft. Detta gäller inte kostnader för anläggningsprojekt, kalkylerade räntor och avskrivningar eller kostnader för skötsel av lån. (1998/25)

Kostnadsfördelningens utveckling utreds i sin helhet mellan landskapet och kommunerna vart fjärde år (justeringsår). Basbeloppen av de uppgiftsbaserade landskapsandelarna justeras i överensstämmelse med utredningarna enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten och landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården. Justeringen beaktas vid fastställandet av basbeloppen verksamhetsåret efter att utredningarna slutförts. (1998/25)

Innan en justering vidtas skall landskapsregeringen förhandla med kommunerna om kostnadsfördelningens utveckling. Närmare föreskrifter om förhandlingarna mellan landskapet och kommunerna kan utfärdas genom landskapsförordning.

3 kap. Allmän landskapsandel

7 §. Mottagare av allmän landskapsandel

Kommun får allmän landskapsandel till ett belopp som bestäms enligt de grunder som anges nedan.

7a §. (2007/68) Basbelopp för den allmänna landskapsandelen

Landskapsregeringen fastställer årligen senast den 15 oktober ett basbelopp för den allmänna landskapsandelen för det följande verksamhetsåret. Basbeloppet fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivån enligt prisindex för den kommunala basservicen fastställelseåret. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret.

LL (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna

8 §. Allmän landskapsandel till kommuner

Den allmänna landskapsandelen erhålls genom att invånarantalet den första dagen året före verksamhetsåret multipliceras med basbeloppet av den allmänna landskapsandelen, vilket multipliceras med kommunens koefficient enligt bosättningsstrukturgrupp. (1998/25)

Det belopp som fås enligt 1 mom. ökas med ett belopp som bestäms enligt sjunkande invånarantal.

3 mom. upphävt (1998/25).

9 §. (2007/68) Koefficient enligt bosättningsstrukturgrupp

Koefficienterna enligt de bosättningsstrukturgrupper som avses i landskapslagen (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper är följande:

Bosättningsstrukturgrupp	Koefficient
1	3,60
2	1,30
3	0,50
4	0,00
5	0,00
6	0,00
7	0,00
8	0,00

10 §. Belopp enligt sjunkande invånarantal

Om invånarantalet i kommunen har sjunkit under tre år räknat från ingången av fastställelseåret, beräknas det belopp som bestäms enligt sjunkande invånarantal med hjälp av följande formel: $0,5 \times \text{skillnaden mellan invånarantalet} \times [(\text{den i 8 § 1 mom. angivna allmänna landskapsandelen} + \text{de uppgiftsbaserade landskapsandelarna}) / \text{invånare}]$.

4 kap. Finansieringsunderstöd (2007/68)

11 §. (2007/68) Komplettering av skatteinkomsterna

Komplettering av skatteinkomsterna beviljas kommuner i vilka medeltalet av den beskattningsbara inkomsten vid kommunens förvärvsinkomstbeskattning per invånare för de tre senast slutförda kommunalbeskattningarna underskrider den kompletteringsgräns som på basis av 2 mom. och den i 3 mom. fastställda koefficienten bestäms för kommunen.

Kompletteringsgränsen erhålls genom att ett basberäkningsbelopp multipliceras med de koefficienter som bestäms för kommunen enligt 3 mom. Vid fastställandet av basberäkningsbeloppet beräknas för varje år under de tre senast slutförda kommunalbeskattningarna kvoten mellan den totala beskattningsbara inkomsten vid kommunens förvärvsinkomstbeskattning i alla åländska kommuner och det totala antalet invånare i alla åländska kommuner. Den erhållna kvoten för varje år sammanräknas och divideras med antalet jämförelseår (tre), varvid basberäkningsbeloppet erhålls.

Koefficienterna för beräkning av kompletteringsgränserna är följande:

E 6 LL (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna

Bosättningsstrukturgrupp	Koefficient
1	0,95
2	0,94
3	0,93
4	0,92
5	0,91
6	0,90
7	0,89
8	0,88

Komplettering av skatteinkomsterna räknas ut genom att skillnaden mellan kompletteringsgränsen och medeltalet av den beskattningsbara inkomsten vid kommunens förvärvsinkomstbeskattning per invånare för de tre senast slutförda kommunalbeskattningarna i kommunen multipliceras med kommunernas genomsnittliga inkomstskattesats i landskapet Åland under det år till vars inkomster beskattningen hänförs samt med antalet invånare i kommunen den första dagen sistnämnda år. Om kommunernas genomsnittliga inkomstskattesats i landskapet överstiger kommunens egen inkomstskattesats för den senast slutförda beskattningen används den sistnämnda inkomstskattesatsen vid beräkningen av skattekompletteringen enligt denna paragraf.

Med den beskattningsbara inkomsten vid kommunens förvärvsinkomstbeskattning avses den inkomst som beräknas genom att kommunens inkomster från förvärvsinkomstskatten multipliceras med kommunens inkomstskattesats. Som kommunens inkomster från förvärvsinkomstskatten beaktas förutom inkomsterna från förvärvsinkomstskatten sådana de redovisas till kommunen i samband med debiteringsredovisningen även compensation som kommunen erhåller för avdrag vid förvärvsinkomstbeskattningen.

12 §. (2007/68) Samarbetsunderstöd

Samarbetsunderstöd kan enligt prövning beviljas kommuner som tillsammans med en eller flera andra kommuner vidtar samarbetsutvecklande åtgärder. För att stöd skall beviljas skall kommunen kunna visa att åtgärderna leder till effektivare produktion av kommunal service.

Samarbetsunderstöd beviljas enbart för inledande av projekt. Understödet kan beviljas för det år projektet inleds och för det därpå följande året.

12a §. (2007/68) Särskilt understöd

En kommun som på grund av kommunalekonomiska svårigheter är i behov av ökat ekonomiskt stöd kan enligt prövning beviljas ett särskilt understöd, om svårigheterna har sin grund i att en förändring har skett och om de bakomliggande faktorerna är av den art att de inte har kunnat förutses av kommunen. När behovet av ekonomiskt stöd bedöms kan även lokala särförhållanden beaktas.

Ett villkor för att särskilt understöd skall beviljas är att kommunen har godkänt en åtgärdsplan för att balansera kommunens ekonomi. Landskapsregeringen kan för beviljandet och användningen av understöd även ställa andra villkor som hänförs till kommu-

nens ekonomi. Om planen eller de villkor som ställts inte har iakttagits, kan understödet under de följande åren utebli eller beviljas till nedsatt belopp.

5 kap. Utbetalning och förfarande i övrigt**13 §. Upphävd (1998/25).****14 §. (2007/68) Beviljande av allmän landskapsandel och finansieringsunderstöd**

Den allmänna landskapsandelen och kompletteringen av skatteinkomsterna beviljas av landskapsregeringen utan ansökan. Samarbetsunderstöd och särskilt understöd skall sökas hos landskapsregeringen före utgången av oktober.

Den allmänna landskapsandelen och kompletteringen av skatteinkomsterna beviljas varje år senast den 11 januari. Samarbetsunderstöd och särskilt understöd beviljas före utgången av finansåret. Till beslutet skall fogas en anvisning om rättelseyrkande.

15 §. Tidpunkt för utbetalning

Den allmänna landskapsandelen och kompletteringen av skatteinkomsterna betalas månatligen till kommunen från ingången av finansåret i lika stora poster senast den 11 varje månad. (2007/68)

Justeringen av landskapsandelarna enligt 4 § beaktas i samband med utbetalningen av landskapsandelen från och med november månad efter justeringen. Justeringen skall vara slutförd före utgången av verksamhetsåret. (1998/25)

3 mom. upphävt (2007/68).

Samarbetsunderstöd utbetalas mot redovisning av betalda godtagbara kostnader. Särskilt understöd utbetalas i enlighet med en av landskapsregeringen fastställd plan. (2008/145)

16 §. Betalning av utebliven förmån

Framkommer det först sedan den i 19 § nämnda tiden gått till ända uppgifter som inte tidigare stått till en kommuns eller ett kommunalförbunds förfogande, och har kommunen eller kommunalförbundet på grund därav inte fått sådan landskapsandel eller komplettering av skatteinkomsterna som kommunen eller kommunalförbundet enligt landskapslag hade rätt till, skall det uteblivna beloppet betalas till kommunen eller kommunalförbundet. På beloppet skall betalas en årlig ränta som motsvarar grundräntan räknat från ingången av den månad då landskapsandelen eller kompletteringen av skatteinkomsterna borde ha betalats. (2007/68)

Om den uteblivna förmånen har liten betydelse och utgifterna för utbetalning av den skulle stå i proportion till sakens ekonomiska betydelse, betalas dock inte förmånen till kommunen eller kommunalförbundet.

Landskapsregeringen får besluta att en utebliven förmån betalas senare i samband med utbetalningen av följande landskapsandelar eller komplettering av skatteinkomsterna. (2007/68)

17 §. Återbetalning av grundlös förmån

Om en kommun eller ett kommunalförbund utan grund har fått landskapsandel eller komplettering

av skatteinkomsterna, skall landskapsregeringen bestämma, att det överbetalda beloppet skall återbetalas. På det som återbetalas uppbärs en årlig ränta som motsvarar grundräntan räknat från ingången av den månad under vilken landskapsandelen eller kompletteringen av skatteinkomsterna har betalats. (2007/68)

Om den förmån som skall återbetalas är liten eller om det skall anses vara oskäligt att kräva återbetalning eller uppbära ränta, behöver det inte bestämmas att förmånen skall återbetalas.

Den förmån som skall återbetalas får dras av från de landskapsandelar eller den komplettering av skatteinkomsterna som senare skall utbetalas till kommunen eller kommunalförbundet. (2007/68)

18 §. När betalningsskyldigheten upphör

Skyldighet att betala en utebliven förmån eller att återbetala en grundlös förmån upphör inom fem år från utgången av det kalenderår då förmånen borde ha betalats eller betalades.

6 kap. Sökande av ändring

19 §. (2007/68) Rättelseförfarande

En kommun som inte nöjer sig med ett beslut om beviljande av allmän landskapsandel eller komplettering av skatteinkomsterna har rätt att inom trettio dagar efter att ha fått del av beslutet hos landskapsregeringen framställa ett skriftligt yrkande på rättelse av beslutet.

20 §. Ändringssökande

I fråga om lagligheten av landskapsregeringens beslut med anledning av rättelseyrkande eller ett beslut som avses i 16, 17 och 22 §§ får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen enligt förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996). (1998/25)

Ändring får inte sökas genom besvär i andra beslut än de som avses i 1 mom.

Se Pr 103 FL I.

7 kap. Särskilda bestämmelser

21 §. (1998/25) Skyldighet att lämna upplysningar

Kommunerna eller kommunalförbunden skall ge landskapsregeringen de upplysningar som behövs för att fastställa landskapsandelar och finansieringsunderstöd enligt denna lag.

22 §. Vite

Om en kommun eller ett kommunalförbund vid ordnandet av landskapsandelsuppgifterna har underlåtit att uppfylla en lagstadgad förpliktelse eller en förpliktelse om vilken stadgas eller bestäms med stöd av lag, får landskapsregeringen vid vite tvinga kommunen eller kommunalförbundet att uppfylla förpliktelsen.

23 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

8 kap. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

24 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Genom denna lag upphävs

1) landskapslagen (1973:43) den 19 juli 1973 om landskapsstöd till kommunerna jämte ändringar samt

2) landskapslagen (1989:59) den 20 juni 1989 om allmän landskapsandel och allmänt finansieringsunderstöd till kommunerna jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

25 §. Tillämpning av tidigare gällande bestämmelser

För kostnader som uppkommit före lagens ikraftträdelsedag betalas landskapsandel enligt de tidigare gällande bestämmelserna.

26 §. Utjämningsdel

Den enligt 8 § bestämda basdelen av en kommuns allmänna landskapsandel ökas eller minskas med en utjämningsdel under åren 1994-1997, om det sammanlagda beloppet av de uppgiftsbaserade landskapsandelarna, den allmänna landskapsandelen och kompletteringen av skatteinkomsterna avviker från motsvarande landskapsandelar som enligt de tidigare landskapsandelsstadgandena har bestämts för åren 1988-1991.

Utgjänningsdelen för respektive kommun under justeringsperioden 1994-1997 utgör en viss procent av det belopp som fastställts enligt 27 § multiplicerat med invånarantalet i kommunen.

Om det framräknade utjämningsbeloppet enligt 27 § utgör en vinst för kommunen, minskas den i 1 mom. nämnda basdelen med följande:

Utgjänningsår	Minskning av basdelen med ett belopp som fastställs i procent av utjämningsbeloppet
1994	80
1995	60
1996	40
1997	20

Om det framräknade utjämningsbeloppet enligt 27 § utgör en förlust för kommunen, ökas den i 1 mom. nämnda basdelen i motsvarande grad som den minskas enligt 3 mom.

27 §. Kommunens utjämningsbelopp

Utgjänningsbeloppet per kommuninvånare erhålls genom att det sammanlagda beloppet av kommunens uppgiftsbaserade landskapsandelar, basdelen av den allmänna landskapsandelen och kompletteringen av skatteinkomsterna framräknat enligt denna lag för år 1988 jämförs med det sammanlagda beloppet av motsvarande landskapsandelar och komplettering av skatteinkomster enligt de beräkningar som görs för år 1988 enligt de tidigare gällande landskapsandelsstadgandena. Samma jämförelser görs även för åren 1989-1991.

E 7 LL (1993:71) om ... landskapsandel för socialvården

De skillnader som erhålls för de olika kommunerna för varje år divideras sedan med antalet invånare respektive år i kommunen. Den framräknade skillnaden per invånare och år sammanräknas för respektive kommun och divideras med antalet jämförelseår (4). Det erhållna medeltalet för jämförelseåren justeras sedan med konsumentprisindex varvid ett utjämningsbelopp erhålls.

28 §. (1998/25) Komplettering av skatteinkomsterna under år 1998

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 11 § 4 mom. beräknas kompletteringen av skatteinkomsterna för år 1998 på basen av den genomsnittliga kommunala uttaxeringen per skatteöre i landskapet under år 1997 minskad med 0,8 penni. Om den genomsnittliga kommunala uttaxeringen per skatteöre i landskapet för år 1997 överstiger kommunens egen uttaxering per skatteöre för år 1997, används kommunens egen uttaxering per skatteöre för år 1997 minskad med 0,8 penni vid beräkningen av skattekompletteringen enligt 11 §.

29 §. (1997/29) Komplettering av skatteinkomsterna under år 1997

Med avvikelse från vad som stadgas i 11 § 4 mom. beräknas kompletteringen av skatteinkomsterna för år 1997 på basen av den genomsnittliga kommunala uttaxeringen per skatteöre i landskapet under år 1996 minskad med 1,8 penni. Om den genomsnittliga kommunala uttaxeringen per skatteöre i landskapet för år 1996 överstiger kommunens egen uttaxering per skatteöre för år 1996, används kommunens egen uttaxering per skatteöre för år 1996 minskad med 1,8 penni vid beräkningen av skattekompletteringen enligt 11 §.

E 7 Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Lagens tillämpningsområde**

Denna lag tillämpas på planering av och landskapsandel för socialvården, om så är stadgat i någon annan landskapslag (*speciallag*). Om så stadgas i denna lag skall i fråga om landskapsandel som avses i denna lag även iaktas bestämmelserna i landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna (*landskapsandelslagen*).

2 §. Socialvårdens resurser

Varje kommun skall anvisa resurser för den socialvård som ligger till grund för landskapsandelen.

3 §. Verksamhetsmöjligheter

Kommun skall, om inte annat är stadgat i speciallag, ordna de uppgifter som hör till socialvården

- 1) genom att själv ombesörja verksamheten,
- 2) genom att med stöd av avtal tillsammans med en annan kommun eller andra kommuner ombesörja verksamheten,

3) genom att låta kommunalförbund där kommunen är medlem ombesörja verksamheten eller

4) genom att köpa tjänster av landskapet, av annan kommun, av kommunalförbund eller av annan som tillhandahåller socialvårdstjänster.

Vad som i 1 mom. 4 punkten är stadgat om kommuns möjligheter att köpa tjänster gäller även kommunalförbund som handhar uppgifter inom socialvården.

Om en kommun eller ett kommunalförbund väljer ett privat alternativ för ombesörjandet av de uppgifter som hör till socialvården skall kommunen eller kommunalförbundet försäkra sig om att den privata socialvårdstjänsten motsvarar den nivå som krävs av motsvarande kommunala verksamhet.

Kommuner och kommunalförbund är skyldiga att betala ersättning endast för de privat tillhandahållna socialvårdstjänster för vilka kommunen eller kommunalförbundet beslutat att ersättning skall utgå.

2 kap. Planering**4 §. Socialvårdsplanen**

Landskapsregeringen skall årligen i samband med avgivandet av förslaget till budget anta en plan för ordnande av socialvården i landskapet under de fem följande kalenderåren (*socialvårdsplanen*).

5 §. Socialvårdsplanens innehåll

Socialvårdsplanen skall innehålla:

- 1) målen och anvisningarna för ordnandet av socialvården,
- 2) de föreskrifter som meddelas med stöd av myndigande i speciallag,
- 3) (1998/26) de landskapsandelar som skall erläggas för socialvården, basbelopp enligt åldersgrupp per invånare samt en uppskattning av det sammanlagda beloppet av driftskostnaderna för den socialvård som kommunerna ordnar,

4) antalet anställda inom den socialvård som ligger till grund för fastställande av landskapsandelen samt

5) en förteckning över anläggningsprojekt, de högsta kostnader för de projekt som berättigar till landskapsandel och projektens inledningsår.

Dessutom skall planen innehålla beloppet av minimikostnaderna för att ett projekt skall betraktas som ett anläggningsprojekt samt en uppskattning av den landskapsandel som betalas för anläggningsprojekt.

6 §. Förslag över anläggningsprojekt

Kommun skall årligen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen bestämt tillställa landskapsregeringen ett förslag över de anläggningsprojekt som det är meningen att förverkliga inom kommunen under de fem följande åren.

Vad i 1 mom. är föreskrivet om kommun gäller även kommunalförbund som ombesörjer i denna lag avsedd verksamhet.

3 kap. Landskapsandel för driftskostnader**7 §. Mottagare av landskapsandel**

Till kommunerna betalas årligen landskapsandel för driftskostnaderna för socialvården enligt de kalkylerade grunder som anges nedan.

8 §. (1998/26) Fastställande av basbeloppen

Landskapsregeringen fastställer årligen i socialvårdsplanen de basbelopp per kommuninvånare som utgör grunden för landskapsandelarna för socialvårdens driftskostnader för det följande verksamhetsåret. Basbeloppen fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivån enligt prisindex för den kommunala basservicen fastställelseåret. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret. (2007/69)

Närmare bestämmelser om vad som avses med förändring i kostnadsnivån och i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna finns i 5 § landskapsandelslagen. (1999/28)

9 §. (1998/26) Basbelopp enligt åldersgrupp

Basbeloppen per kommuninvånare fastställs för socialvården för följande åldersgrupper:

- 0-6 år
- 7-64 år
- 65-74 år
- 75-84 år
- 85 år och äldre

10 §. (1998/26) Landskapsandel till kommuner

Landskapsandelen för socialvården erhålls genom att basbeloppet enligt åldersgrupp multipliceras med antalet kommuninvånare som hör till åldersgruppen i fråga. De belopp som erhålls för respektive åldersgrupp adderas och summan multipliceras med de landskapsandelsprocenter som bestäms enligt kommunens bosättningsstrukturgrupp.

11 §. (2008/148) Landskapsandelsprocenter enligt bosättningsstrukturgrupp

Landskapsandelsprocenterna enligt de bosättningsstrukturgrupper som avses i landskapslagen (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper är följande:

Bosättningsstrukturgrupp	Procent
1	45,50
2	42,50
3	37,50
4	32,50
5	27,50
6	22,50
7	17,50
8	14,50

12 §. Beviljande och utbetalning av landskapsandelar

Landskapsandel för driftskostnader beviljas utan ansökan kommunen varje år senast den 11 januari.

Den landskapsandel för driftskostnader som beviljas enligt 1 mom. utbetalas månatligen till kommunen från ingången av finansåret i lika stora poster senast den 11 varje månad. I samband med utbetalningen beaktas utjämningen av landskapsandelarna i enlighet med landskapsandelslagen. (2003/90)

Justeringen av landskapsandelarna enligt 4 § landskapsandelslagen beaktas i samband med utbetalningen av landskapsandelen från och med november månad efter justeringen. Justeringen skall vara slutförd före utgången av verksamhetsåret. (1998/26)

13 §. Bibehållande av kostnadsfördelning

Fördelningen mellan landskapet och kommunerna av kostnaderna för den kommunala socialvården som ordnats i den omfattning som socialvårdsplanen anger bibehålls enligt samma förhållande som var gällande när denna lag trädde i kraft. (1998/26)

Vid kostnadsfördelningen beaktas driftskostnaderna för ordnandet av verksamhet enligt speciallagar och landskapsandelen för driftskostnaderna. I driftskostnaderna ingår inte kostnader för anläggningsprojekt, kalkylerade räntor och avskrivningar eller kostnader för skötsel av län.

Kostnadsfördelningen utreds vart fjärde år (*justeringsår*). Om den genomförda kostnadsfördelningen beräknad för året före justeringsåret skiljer sig från den kostnadsfördelning som gäller när denna lag träder i kraft, skall beloppen av landskapsandelarna justeras så att kostnadsfördelningen återgår till den ursprungliga nivån vid ingången av justeringsåret. Justeringen beaktas vid fastställandet av basbeloppen verksamhetsåret efter att utredningarna slutförts. (1998/26)

Innan en justering vidtas skall landskapsregeringen förhandla med kommunerna om kostnadsfördelningens utveckling. Närmare föreskrifter om förhandlingarna mellan landskapet och kommunerna kan utfärdas genom landskapsförordning.

14 §. (2007/69) Särskilda landskapsandelar för specialomsorg, barnskydd och missbrukarvård

I tillägg till den landskapsandel som avses i 10 § erhåller kommunen särskilda landskapsandelar för specialomsorg, barnskydd och missbrukarvård. De särskilda landskapsandelarna fastställs var för sig med nettodriftskostnaderna för respektive område som grund.

De särskilda landskapsandelarna för specialomsorgen, barnskyddet och missbrukarvården fastställs genom att kommunens självrisabelopp dras ifrån kommunens nettodriftskostnader för området. Kommunens självrisabelopp beräknas genom att nettodriftskostnaderna multipliceras med kommunens självrisaprocent, vilken erhålls genom att kommunens landskapsandelsprocent enligt 11 § dras ifrån 100 procent.

Med nettodriftskostnaderna för specialomsorgen avses kommunens kostnader för kommunalförbundet för det åländska specialomsorgsdistriktet. Vid beräkningen används uppgifterna i senast fastställda bokslut.

14a §. (1998/26) Nya uppgifter

Om kommunerna påförs nya landskapsandelsuppgifter inom socialvården skall det eftersträvas att de merkostnader uppgifterna medför fördelas mellan landskapet och kommunerna enligt den kostnadsfördelning som var gällande när denna lag trädde i kraft.

E 7 LL (1993:71) om ... landskapsandel för socialvården

4 kap. Landskapsandel för anläggningsprojekt**15 §. (2007/69) Beviljande av landskapsandel för anläggningsprojekt**

Landskapsandel för anläggningsprojekt som är nödvändiga för ordnande av socialvården kan på ansökan beviljas kommuner i bosättningsstrukturgrupp 1. Landskapsandelen utgör 20 procent av kommunens kostnader för anläggningsprojektet, med beaktande av vad som anges i 21 §.

16 §. Anläggningsprojekt

Med anläggningsprojekt avses byggande, anskaffning, grundlig reparation eller motsvarande åtgärder i fråga om lokaler som utgör en funktionell helhet samt anskaffning av lös egendom i samband med sådana åtgärder, om åtgärdens beräknade totalkostnader uppgår minst till det belopp som fastställts i socialvårdsplanen. Anskaffning av markområde skall inte betraktas som ett anläggningsprojekt.

Som ett anläggningsprojekt kan även anses en åtgärd enligt 1 mom., om de beräknade kostnaderna underskrider det belopp som fastställts i socialvårdsplanen och om finansieringen av projektet skulle komma att bli synnerligen betungande för kommunen eller kommunalförbundet.

17 §. Godkännande

Anläggningsprojekt vars totalkostnader uppgår minst till det belopp som avses i 16 § 1 mom., de högsta kostnader för de projekt som berättigar till landskapsandel och projektens inledningsår godkänns i socialvårdsplanen.

18 §. Projektplan

Kommunen eller kommunalförbundet skall i god tid året innan projektet beräknas inledas tillställa landskapsregeringen en projektplan över anläggningsprojektet.

Projektplanen skall innehålla följande uppgifter:

- 1) allmän beskrivning av projektet,
- 2) redogörelse för behovet av att genomföra projektet,
- 3) beskrivning av tomt då fråga är om ny inrättning eller utvidgning av tidigare inrättning,
- 4) huvudritningar i skala 1:100 samt en kortfattad byggnadsbeskrivning,
- 5) tidtabell för projektets genomförande samt
- 6) en kostnadsberäkning för projektet.

19 §. Fastställelse av anläggningsprojekt

Landskapsregeringen fastställer på basis av projektplanen de anläggningsprojekt som skall inledas under verksamhetsåret.

Samtidigt med fastställandet av anläggningsprojekt kan landskapsregeringen meddela kommunen eller kommunalförbundet ett förhandsbesked om de projekt som kan inledas året efter verksamhetsåret. Förhandsbeskedet är bindande för landskapsregeringen då den fastställer de projekt som skall inledas följande år, om inte annat följer av landskapsbudgeten eller socialvårdsplanen.

20 §. Förverkligande av anläggningsprojekt

Ett anläggningsprojekt skall påbörjas det år fastställelsebeslutet enligt 19 § 1 mom. fattats eller året därpå.

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl på ansökan av en kommun eller ett kommunalförbund besluta att ett anläggningsprojekt får påbörjas innan det har fastställts.

21 §. Landskapsandel för anläggningsprojekt

För anläggningsprojekt betalas landskapsandel högst för de kostnader landskapsregeringen har fastställt. Om de faktiska kostnaderna för ett anläggningsprojekt är mindre än de kostnader som godkänts i socialvårdsplanen och som landskapsregeringen fastslagit, betalas landskapsandel för de faktiska kostnaderna.

Landskapsandel betalas inte för anläggningsprojekt vars kostnader är mindre än det belopp som fastställts i socialvårdsplanen, om det inte är fråga om ett anläggningsprojekt som avses i 16 § 2 mom.

22 §. Upphävd (2007/69).**23 §. Utbetalning av landskapsandel**

Landskapsandel för ett anläggningsprojekt betalas till kommunen eller kommunalförbundet månatligen senast den 20 varje månad i lika stora rater under den tid projektet beräknas pågå. Den första raten skall betalas ut månaden efter den månad då meddelande om att projektet inletts har inkommit. Om projektet på det sätt som avses i 20 § 2 mom. har inletts innan det har fastställts, skall dock den första raten betalas ut senast månaden efter den månad då fastställelsebeslutet fattades.

24 §. Projektredovisning och landskapsandelsbeslut

För fastställelse av den slutliga landskapsandelen för ett anläggningsprojekt skall kommunen eller kommunalförbundet för landskapsregeringen lägga fram en redovisning över kostnaderna för genomförandet av projektet. Projektredovisningen om de faktiska kostnaderna skall tillställas landskapsregeringen senast den 31 augusti under det år som följer efter det då anläggningsprojektet blev färdigt.

Landskapsregeringen skall fatta beslut om den slutliga landskapsandelen för ett anläggningsprojekt inom två månader efter att projektredovisningen lämnats in.

25 §. Återbetalning av landskapsandel för anläggningsprojekt

Landskapsregeringen kan besluta att den del av den anskaffade egendomens gängse värde som motsvarar landskapsandelen för anläggningsprojektet helt eller delvis skall återbetalas till landskapet, om egendomen överlättes till någon annan, om verksamheten upphör eller om egendomens användning varaktigt ändras så att egendomen inte kan användas för någon annan verksamhet som berättigar till landskapsandel.

Om egendom för vilken landskapsandel har erhållits förstörs eller skadas, kan landskapsregeringen besluta att en motsvarande del av försäkrings- eller an-

nan skadeersättning helt eller delvis skall betalas till landskapet eller dras av från landskapsandelen för ett nytt anläggningsprojekt.

Den som får landskapsandel skall inom sex månader efter det att de förändringar som avses i 1 och 2 mom. inträffat göra en anmälan till landskapsregeringen. Om det senare framgår att någon anmälan inte gjorts inom utsatt tid, skall en mot landskapsandelen svarande del av egendomens gängse värde betalas till landskapet med en årlig ränta som motsvarar Finlands Banks grundränta, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beslutar annat.

5 kap. Sökande av ändring

26 §. (1995/30) Rättelseförfarande

En kommun eller ett kommunalförbund, som inte nöjer sig med ett beslut enligt 15 § om beviljande av landskapsandel eller ett beslut som avses i 24 § 2 mom., har rätt att inom trettio dagar efter delgivningen av beslutet framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos landskapsregeringen. Till beslutet skall fogas en anvisning om rättelseyrkande.

27 §. Ändringssökande

I fråga om lagligheten av landskapsregeringens beslut med anledning av rättelseyrkande eller ett beslut som avses i 25 §, 29 § 3 mom. och 31 § får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen enligt förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996). (1998/26)

Ändring får inte sökas genom besvär i andra beslut än de som avses i 1 mom.

Se Pr 103, FL I.

6 kap. Tillämpning av vissa bestämmelser i landskapsandelslagen

28 §. Betalning av landskapsandel

På betalning av landskapsandel tillämpas dessutom följande bestämmelser i landskapsandelslagen:

- 1) bestämmelsen i 16 § om betalning av utebliven förmån,
- 2) bestämmelsen i 17 § om återbetalning av grundlös förmån samt
- 3) bestämmelsen i 18 § om upphörande av betalningsskyldighet.

7 kap. Särskilda bestämmelser

29 §. Servicesystemets ändamålsenlighet

Om kommunen inte har ordnat sådan service för sina invånare som avses i speciallagarna och den nödvändiga basservicen inte motsvarar allmänt godkänd nivå i landskapet, kan landskapsregeringen pröva ändamålsenligheten i kommunens servicesystem.

Om landskapsregeringen konstaterar att servicesystemet har allvarliga brister av orsaker som beror på kommunen, kan landskapsregeringen ge kommunen rekommendationer om hur och inom vilken tid bristerna i servicesystemet skall korrigeras.

Om kommunen inte har korrigerat bristerna i servicesystemet inom den tid som landskapsregeringen fastställt i sin rekommendation, kan landskapsregeringen helt eller delvis återkräva kommunens land-

LL (1993:71) om ... landskapsandel för socialvården

E 7

kapsandel till landskapet för den tid och till den del servicesystemet har konstaterats vara bristfälligt på det sätt som landskapsregeringen avser.

Återkrav av en kommuns landskapsandel kan förnyas sedan landskapsregeringen på nytt har behandlat bristerna i servicesystemet på det sätt som stadgas i 1 och 2 mom. Återkravet av landskapsandel får härvid inte beröra en sådan tidsperiod för vilken landskapsandel redan tidigare har återkrävts.

30 §. (1998/26) Skyldighet att lämna upplysningar

Kommunerna eller kommunalförbunden skall ge landskapsregeringen de upplysningar som behövs för att fastställa landskapsandelar enligt denna lag samt pröva ändamålsenligheten i kommunens servicesystem.

31 §. Vite

Om en kommun eller ett kommunalförbund vid ordnandet av landskapsandelsuppgifterna vägrar uppfylla en lagstadgad förpliktelse eller en förpliktelse om vilken stadgas eller bestäms med stöd av lag, kan landskapsregeringen vid vite tvinga kommunen, kommunalförbundet eller annan huvudman att uppfylla förpliktelsen.

32 §. Kommuninvånare

Med kommuninvånare avses den som har hemkommun i kommunen enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994). (1995/30)

Vid uträkningen av den landskapsandel för kommunen som avses i 10 § anses invånarantalet vid ingången av året före verksamhetsåret vara kommunens invånarantal.

Se Om 203 FL II.

33 §. Formulär

Verksamhetsberättelse, projektplan samt projektredovisning skall uppgöras på formulär som fastställs av landskapsregeringen.

34 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

8 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

35 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Bestämmelserna i 2 och 3 kap. tillämpas första gången redan år 1993 vid antagande av socialvårdsplanen för åren 1994-1998.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1983:63) den 22 november 1983 om planering och landskapsstöd inom social- och hälsovården jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

36 §. De kalkylerade markbeloppen det år då lagen träder i kraft

De kalkylerade markbeloppen per invånare som skall tillämpas det år då lagen träder i kraft godkänns i socialvårdsplanen.

E 8 LL (1993:72) om undervisnings- och kulturverksamheten

37 §. Tillämpning av tidigare gällande bestämmelser

Landskapsstöd för kostnader som uppkommit före lagens ikraftträdelsedag betalas enligt de tidigare gällande bestämmelserna, såvida inte något annat stadgas i denna paragraf.

På anläggnings- och driftskostnadsprojekt som har påbörjats innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet till den del projektets genomförande fortsätter medan denna lag gäller. På alla egendomsöverlåtelse och ändringar av användningssyften som har skett efter ikraftträdandet tillämpas 25 §.

Ett ärende som är anhängigt vid [landskapsstyrelsen] när denna lag träder i kraft skall slutbehandlas enligt de bestämmelser som har gällt tidigare, om det inte är fråga om överlåtelse och ändringar av användningsändamål som avses i 2 mom.

38 §. Pensionsskyddet för personalen vid en privat verksamhetsenhet

Den som då denna lag träder i kraft är anställd hos en privat arbetsgivare som tillhandahåller kommun eller kommunalförbund tjänster som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten har, såvida landskapslagen (1971:51) om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel tillämpades på ifrågavarande verksamhet före den 1 januari 1984, rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension ur landskapets medel enligt de regler som gäller för personer som är anställda hos landskapet.

Sedan i 1 mom. avsedd person avlidit betalas familjepension efter honom enligt samma regler som efter person som varit anställd hos landskapet.

En arbetsgivare som avses i 1 mom. är skyldig att till landskapet Ålands pensionsfond för varje kvartal betala en andel av pensionskostnaderna för personer som avses i sagda moment. Andelen utgör 25 procent av ifrågavarande personers lön. Andelen för visst kvartal skall betalas under den första månaden i följande kvartal. Med avvikelse från vad som nu sagts är andelen av pensionskostnaderna under ikraftträdelseåret dock 15 procent samt under det andra giltighetsåret 17,5 procent, under det tredje 20 procent och under det fjärde 22,5 procent. (1995/73)

En pensionskostnadsandel enligt denna lag jämte en årlig ränta av 16 procent för den tid som betalningen har försenats får indrivnas utan dom eller utslag på det sätt som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg (FFS 367/1961).

Om arbetsgivaren är ett samfund eller en sammanslutning för vars förpliktelser en delägare eller en bolagsman svarar såsom för egen skuld, kan en pensionskostnadsandel enligt denna lag jämte dröjsmålsränta sökas ut hos delägaren eller bolagsmannen enligt 4 mom.

Sedan denna lag trätt i kraft gäller om pensionskyddet för dem som anställs av en privat arbetsgivare som avses i 1 mom. bestämmelserna i lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961).

E 8 Landskapslag (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Lagens tillämpningsområde**

Denna lag tillämpas på planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet, om så är stadgat i någon annan landskapslag (*speciallag*). Om så stadgas i denna lag skall i fråga om landskapsandel som avses i denna lag även iaktas bestämmelserna i landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna (*landskapsandelslagen*).

2 §. Definitioner

I denna lag förstås med

1) **undervisningsverksamhet** verksamhet vid grundskolorna samt medborgarinstitut och

2) **kulturverksamhet** verksamhet vid allmänna bibliotek, kommunernas kulturverksamhet, idrottsverksamhet samt ungdomsarbete.

2 kap. Landskapsandel för driften av grundskolorna**3 §. (1998/27) Allmän bestämmelse**

För finansiering av driftskostnaderna för grundskolan erhåller kommunerna landskapsandel enligt de kalkylerade grunder som anges nedan.

4 §. (2003/46) Fastställande av landskapsandelsgrunderna

Landskapsregeringen fastställer årligen senast den 15 oktober ett basbelopp per kommuninvånare i åldersgruppen 6-15 år för grundskolan samt ett basbelopp per elev för träningsundervisningen för det följande verksamhetsåret.

5 §. (1998/27) Basbeloppen

Basbeloppen fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivå enligt prisindex för den kommunala basservicen fastställelseåret. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret. (2007/71)

Närmare bestämmelser om vad som avses med förändring i kostnadsnivå och i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna finns i 5 § landskapsandelslagen. (1999/29)

6 §. Upphävd (2003/46).**7 §. (2007/71) Landskapsandel till kommuner**

Landskapsandelen för grundskolan erhålls genom att basbeloppet per kommuninvånare i åldersgruppen 6-15 år multipliceras med antalet kommuninvånare i denna åldersgrupp. Det erhållna beloppet multipliceras med de landskapsandelsprocenter som bestäms enligt kommunens bosättningsstrukturgrupp.

Landskapsandelsprocenterna enligt de bosättningsstrukturgrupper som avses i landskapslagen (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper är följande:

Bosättningsstrukturgrupp	Procent
1	80,00
2	60,00
3	45,00
4	40,00
5	35,00
6	30,00
7	25,00
8	20,00

8 §. (1998/27) *Bibehållande av kostnadsfördelningen*

Fördelningen mellan landskapet och kommunerna av driftskostnaderna för grundskolan bibehålls enligt samma förhållande som var gällande när denna lag träder i kraft. I driftskostnaderna ingår inte de kostnader som anges i 13 §.

Kostnadsfördelningen utreds vart fjärde år (*justeringsår*). Om den genomförda kostnadsfördelningen beräknad för året före justeringsåret skiljer sig från den kostnadsfördelning som gäller när denna lag träder i kraft, skall beloppen av landskapsandelarna justeras så att kostnadsfördelningen återgår till den ursprungliga nivån vid ingången av justeringsåret. Justeringen beaktas vid fastställandet av basbeloppen verksamhetsåret efter att utredningarna slutförts.

Innan en justering enligt 1 mom. vidtas skall landskapsregeringen förhandla med kommunerna om kostnadsfördelningens utveckling. Närmare bestämmelser om förhandlingarna mellan landskapet och kommunerna kan utfärdas genom landskapsförordning.

9 §. (1998/27) *Särskild landskapsandel för träningsundervisningen*

Utöver den landskapsandel som avses i 7 § erhåller elevens hemkommun en särskild landskapsandel för elever som får sådan undervisning som avses i 21 § 3 mom. grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland, nedan kallad träningsundervisning.

Den särskilda landskapsandelen för kommunen erhålls genom att basbeloppet per elev multipliceras med antalet elever i kommunen som erhåller träningsundervisning. Vid fastställande av basbeloppet tillämpas 5 §. (2003/46)

10 §. Upphävd (2003/46).

11 §. (1998/27) *Elevantalet som underlag för den särskilda landskapsandelen*

Den särskilda landskapsandelen fastställs enligt uppgifter om elevantalet den 20 augusti fastställelseåret. Uppgifterna tillställs landskapsregeringen av elevens hemkommun.

Landskapsandel kan lämnas obehviljad i fråga om elever som inte senast den 25 augusti har anmälts till landskapsregeringen.

12 §. (1998/27) *Justering av den särskilda landskapsandelen i förhållande till elevantalet*

Om antalet elever i träningsundervisning förändras under verksamhetsåret justeras utbetalningen av den

särskilda landskapsandelen i förhållande till förändringen i elevantalet.

13 §. *Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av basbeloppen* (2003/46)

Som kostnader för grundskolor anses inte

1) kostnader för anläggningsprojekt som avses i denna lag och kostnader för anskaffning av markområden,

2) kostnader för skötsel av lån eller kalkylerade räntor och avskrivningar,

3) kostnader som landskapsregeringen finansierar enligt någon annan lag på annat sätt,

4) kostnader för avgiftsbelagda tjänster eller

5) utgifter för nämnder, direktioner och andra dylika organ.

14 §. (1998/27) *Kommuninvånare*

Med kommuninvånare avses den som har hemkommun i kommunen enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994).

Vid uträkningen av den landskapsandel som avses i 7 § anses invånarantalet vid ingången av året före verksamhetsåret vara kommunens invånarantal.

15 §. (1998/27) *Elevens hemkommun*

Med elevens hemkommun avses den kommun där eleven har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun vid ingången av respektive termin.

3 kap. Landskapsandel för driften av medborgarinstitut

16 §. *Kalkylerad landskapsandel*

Landskapsandelen för en kommuns medborgarinstitut beräknas på det belopp som erhålls genom att det timantal som har fastställts som beräkningsgrund för landskapsandelen multipliceras med det per undervisningstimme bestämda basbeloppet.

Landskapsandelen erhålls genom att det i 1 mom. uträknade beloppet multipliceras med koefficienten 0,40.

17 §. (1998/27) *Basbelopp för medborgarinstitut*

Landskapsregeringen fastställer årligen senast den 15 oktober ett basbelopp per undervisningstimme för medborgarinstitut för det följande verksamhetsåret. Basbeloppet fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivån enligt prisindex för den kommunala basservicen fastställelseåret. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret. (2007/71)

Närmare bestämmelser om vad som avses med förändring i kostnadsnivån och i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna finns i 5 § landskapsandelslagen. (1999/29)

18 §. *Kommunernas betalningsandelar*

När en kommun enligt lag är skyldig att finansiera sin andel av driftskostnaderna för undervisning förlagd till kommunen, skall kommunens betalningsandel om inte annat avtalas i fråga om medborgarinstitut räknas ut så att från de faktiska driftskostnaderna för

E 8 LL (1993:72) om undervisnings- och kulturverksamheten

hela medborgarinstitutets verksamhet i landskapet dras av den landskapsandel huvudmannen erhållit. Kommunerna debiteras slutligen nettokostnaden i förhållande till antalet undervisningstimmar i var och en kommun.

4 kap. Landskapsandel för driftkostnaderna inom kulturverksamheten

19 §. (1998/27) *Kalkylerad landskapsandelgrund*

Den mot bosättningsstrukturgrupperingen svarande landskapsandelen för en kommuns biblioteksväsen beräknas på ett belopp som erhålls genom att kommunens invånarantal multipliceras med det för biblioteket bestämda basbeloppet.

Den mot bosättningsstrukturgrupperingen svarande landskapsandelen för kommunernas övriga kulturverksamhet beräknas på det belopp som erhålls genom en sammanräkning av

- 1) kommunens invånarantal multiplicerat med det för kulturverksamheten fastställda basbeloppet,
- 2) kommunens invånarantal multiplicerat med det för idrottsverksamheten fastställda basbeloppet samt
- 3) kommunens invånarantal multiplicerat med det för ungdomsarbetet fastställda basbeloppet.

20 §. (1998/27) *Landskapsandelsskalan*

Kommunen får landskapsandel för kulturverksamheten genom att det enligt 19 § beräknade beloppet multipliceras med de landskapsandelsprocenter som bestäms enligt kommunens bosättningsstrukturgrupp enligt 2 mom.

Landskapsandelsprocenterna enligt de bosättningsstrukturgrupper som avses i landskapslagen (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper är följande:

Bosättningsstrukturgrupp	Procent
1	30,00
2	30,00
3	30,00
4	25,00
5	25,00
6	25,00
7	20,00
8	20,00

(2007/71)

Den enligt bosättningsstrukturgrupp bestämda landskapsandelen för två eller flera kommuners gemensamma bibliotek skall beräknas i förhållande till kommunernas invånarantal.

21 §. (1998/27) *Basbeloppen för bibliotek*

Landskapsregeringen skall årligen senast den 15 oktober fastställa ett basbelopp per kommuninvånare för biblioteken för det följande verksamhetsåret. Basbeloppen fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivån enligt prisindex för den kommunala basservicen fastställelseåret. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret. (2007/71)

Närmare bestämmelser om vad som avses med förändring i kostnadsnivån och omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna finns i 5 § landskapsandelslagen. (1999/29)

22 §. (1998/27) *Basbeloppen för kulturverksamhet, idrottsverksamhet och ungdomsarbete*

Landskapsregeringen skall årligen senast den 15 oktober fastställa ett basbelopp per kommuninvånare för kulturverksamheten, idrottsverksamheten och ungdomsarbetet för det följande verksamhetsåret. Basbeloppen fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivån enligt prisindex för den kommunala basservicen fastställelseåret. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret. (2007/71)

Närmare bestämmelser om vad som avses med förändring i kostnadsnivån och omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna finns i 5 § landskapsandelslagen. (1999/29)

23 §. *Kommuninvånare*

Med kommuninvånare avses den som har hemkommun i kommunen enligt lagen om hemkommun. (1998/27)

Vid uträkningen av den landskapsandel för kommunen som avses i detta kapitel anses invånarantalet vid ingången av året före verksamhetsåret vara kommunens invånarantal.

5 kap. Landskapsandel för anläggningsprojekt

24 §. (2007/71) *Beviljande av landskapsandel för anläggningsprojekt*

Landskapsandel för anläggningsprojekt kan på ansökan beviljas kommuner i bosättningsstrukturgrupp 1. Landskapsandelen utgör 20 procent av kommunens kostnader för anläggningsprojektet, med beaktande av vad som anges i 30 §.

25 §. *Anläggningsprojekt*

Med anläggningsprojekt avses byggande, anskaffning, grundlig reparation eller motsvarande åtgärder i fråga om lokaler som utgör en funktionell helhet samt anskaffning av lös egendom i samband med sådana åtgärder, om åtgärdens beräknade totalkostnader uppgår till minst det belopp som fastställts i finansieringsplanen för anläggningsprojekt. Anskaffning av markområde skall inte betraktas som ett anläggningsprojekt.

Som ett anläggningsprojekt kan även anses en åtgärd enligt 1 mom., om de beräknade kostnaderna underskrider det belopp som fastställts i finansieringsplanen för anläggningsprojekt och om finansieringen av projektet skulle bli synnerligen betungande för kommunen eller kommunalförbundet.

26 §. *Finansieringsplan*

Landskapsregeringen skall årligen i samband med avgivandet av förslaget till budget anta en finansieringsplan för anläggningsprojekt som gäller undervisnings- och kulturverksamhet under de fem följande kalenderåren.

Finansieringsplanen skall innehålla:

1) de projekt som skall förverkligas under planperioden i prioriteringsordning kalenderårsvis,

2) en beräkning av de projektkostnader som berättigar till landskapsandel och

3) en beräkning av den landskapsandel som skall betalas för projektet.

Kommun skall årligen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen bestämt tillställa landskapsregeringen ett förslag över de anläggningsprojekt som det är meningen att förverkliga inom kommunen under de fem följande åren.

27 §. *Projektplan*

Den som ansöker om landskapsandel skall i god tid året innan projektet beräknas inledas tillställa landskapsregeringen en projektplan över anläggningsprojektet.

Projektplanen skall innehålla följande uppgifter:

1) allmän beskrivning av projektet,

2) redogörelse i huvuddrag för behovet av att genomföra projektet,

3) beskrivning av tomt då fråga är om ny inrättning eller utvidgning av tidigare inrättning,

4) huvudritningar i skala 1:100 samt en kortfattad byggnadsbeskrivning,

5) tidtabell för projektets genomförande samt

6) en kostnadsberäkning för projektet.

28 §. *Fastställelse av anläggningsprojekt*

Landskapsregeringen fastställer på basis av projektplanen de anläggningsprojekt som skall inledas under verksamhetsåret.

Samtidigt med fastställande av anläggningsprojekt kan landskapsregeringen meddela sökanden ett förhandsbesked om de projekt som kan inledas året efter verksamhetsåret. Förhandsbeskedet är bindande för landskapsregeringen, då den fastställer de projekt som skall inledas följande år, om inte annat följer av landskapsbudgeten eller finansieringsplanen.

29 §. *Förverkligande av anläggningsprojekt*

Ett anläggningsprojekt skall påbörjas det år då fastställelsebeslutet enligt 28 § 1 mom. fattats eller året därpå.

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl på ansökan besluta att ett anläggningsprojekt får påbörjas innan det har fastställts.

30 §. *Landskapsandel för anläggningsprojekt*

För anläggningsprojekt betalas landskapsandel högst för de kostnader landskapsregeringen har fastställt. Om de faktiska kostnaderna för ett anläggningsprojekt är mindre än de kostnader som godkänts i finansieringsplanen för anläggningsprojekt och som landskapsregeringen fastslagit, betalas landskapsandel för de faktiska kostnaderna.

Landskapsandel betalas inte för anläggningsprojekt vars kostnader är mindre än det belopp som fastställts i finansieringsplanen för anläggningsprojekt, om det inte är fråga om ett anläggningsprojekt som avses i 25 § 2 mom.

31 §. Upphävd (2007/71).

32 §. *Utbetalning*

Landskapsandel för ett anläggningsprojekt betalas till kommunen eller kommunalförbundet månatligen senast den 20 varje månad i lika stora rater under den tid projektet beräknas pågå. Den första raten skall betalas ut månaden efter den månad då meddelandet om att projektet inletts har inkommit. Om projektet på det sätt som avses i 29 § 2 mom. har inletts innan det har fastställts, skall dock den första betalningen betalas ut månaden efter den månad då fastställelsebeslutet fattades.

33 §. *Projektredovisning och landskapsandelsbeslut*

För fastställelse av den slutliga landskapsandelen skall den som fått landskapsandel för landskapsregeringen lägga fram en redovisning över kostnaderna för genomförandet av projektet. Projektredovisningen om de faktiska kostnaderna skall tillställas landskapsregeringen senast den 31 augusti under det år som följer efter det då anläggningsprojektet blev färdigt.

Landskapsregeringen skall fatta beslut om den slutliga landskapsandelen för anläggningsprojekt inom två månader efter att projektredovisningen lämnats in.

34 §. *Återbetalning av landskapsandel för anläggningsprojekt*

Det kan bestämmas att den del av den anskaffade egendomens gängse värde som motsvarar landskapsandelen för anläggningsprojektet helt eller delvis skall återbetalas till landskapet, om egendomen överlättes till någon annan, om verksamheten upphör eller om egendomens användning varaktigt ändras så att egendomen inte kan användas för någon annan verksamhet som berättigar till landskapsandel.

Om egendom för vilken landskapsandel har erhållits förstörs eller skadas, kan det bestämmas att en motsvarande del av försäkrings- eller annan skadeersättning helt eller delvis skall betalas till landskapet eller dras av från landskapsandelen för ett nytt anläggningsprojekt.

Om återbetalningsskyldigheten och avdrag för ersättningar beslutar landskapsregeringen. Den som får landskapsandel skall inom sex månader efter det att de förändringar som avses i 1 och 2 mom. inträffat göra en anmälan till landskapsregeringen. Om det senare framgår att någon anmälan inte gjorts inom utsatt tid, skall en mot landskapsandel svarande del av egendomens gängse värde betalas till landskapet med en årlig ränta som motsvarar Finlands Banks grundränta, om inte landskapsregeringen beslutar annat.

6 kap. Sökande av ändring

35 §. *Rättelseförfarande*

En kommun eller ett kommunalförbund, som inte nöjer sig med ett beslut om beviljande av landskapsandel för anläggningsprojekt eller med ett beslut som avses i 33 § 2 mom., har rätt att inom trettio dagar efter att ha fått del av beslutet framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos landskapsregeringen. Till beslutet skall fogas en anvisning om rättelseyrkande.

E 8 LL (1993:72) om undervisnings- och kulturverksamheten

36 §. Ändringssökande

I fråga om lagligheten av landskapsregeringens beslut med anledning av rättelseyrkande, i ett sådant beslut om återkrav av landskapsandel som avses i 34 § eller i beslut som avses i 41 § får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen enligt förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996). Om rätten att anföras besvär i andra beslut som har fattats med stöd av en bestämmelse i landskapsandelslagen, till vilken hänvisas i denna lag, gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 20 § landskapsandelslagen. (1998/27)

Ändring får inte sökas genom besvär i andra beslut än de som avses i 1 mom.

7 kap. Tillämpning av vissa bestämmelser i landskapsandelslagen**37 §. Betalning och återbetalning av landskapsandel**

På landskapsandelar som avses i denna lag skall dessutom tillämpas följande bestämmelser i landskapsandelslagen:

- 1) bestämmelsen i 16 § om betalning av utebliven förmån,
- 2) bestämmelsen i 17 § om återbetalning av grundlös förmån samt
- 3) bestämmelsen i 18 § om upphörande av betalningsskyldighet.

8 kap. Särskilda bestämmelser**38 §. Mottagare av landskapsandel för driftskostnader**
Landskapsandel för driftskostnader beviljas utan ansökan

- 1) hemkommunerna för elever i grundskolor,
- 2) huvudmannen för ett medborgarinstitut,
- 3) kommun eller enskild huvudman i fråga om kulturverksamhet samt
- 4) medlemskommunerna, om det är fråga om kulturverksamhet som ett kommunalförbund är huvudman för.

Landskapsandel för driftskostnader beviljas varje år senast den 11 januari.

39 §. Utbetalning

Den landskapsandel för driftskostnader som beviljats enligt 38 § 1 mom. utbetalas månatligen till landskapsandelstagaren från ingången av budgetåret i lika stora rater senast den 11 varje månad. I samband med utbetalningen beaktas utjämnningen av landskapsandelarna i enlighet med landskapsandelslagen. (2003/91)

Justeringen av landskapsandelarna enligt 4 § landskapsandelslagen beaktas i samband med utbetalningen av landskapsandelen från och med november månad efter justeringen. Justeringen skall vara slutförd före utgången av verksamhetsåret. (1998/27)

3 mom. upphävt (1998/27).

Kommun som i enlighet med 18 § skall betala en betalningsandel till medborgarinstitutets huvudman skall två gånger om året, den första gången i februari och den andra gången i oktober, betala en betalningsandel till medborgarinstitutets huvudman om inget annat avtalats. (1998/27)

40 §. (1998/27) Skyldighet att lämna upplysningar

Kommunerna eller kommunalförbunden skall ge landskapsregeringen de upplysningar som behövs för att fastställa landskapsandelar enligt denna lag.

41 §. Vite

Om en kommun eller ett kommunalförbund vid ordnandet av landskapsandelsuppgifterna vägrar uppfylla en lagstadgad förpliktelse eller en förpliktelse om vilken stadgas eller bestäms med stöd av lag, kan landskapsregeringen vid vite tvinga kommunen, kommunalförbundet eller annan huvudman att uppfylla förpliktelsen.

42 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

9 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**43 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

44 §. Driftskostnader

För kostnader som uppkommit innan denna lag träder i kraft betalas landskapsstöd enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

45 §. Anläggningskostnader

De bestämmelser om anläggningskostnader som gällde när denna lag trädde i kraft skall tillämpas, om landskapsandel har beviljats, verksamhetsplan har godkänts, byggnadslov har beviljats eller något annat beslut om fastställande av landskapsandelsgrunderna har fattats före ikraftträdandet. På alla egendomsövertagelser och ändringar av användningssyften som har skett efter ikraftträdandet tillämpas 34 §.

Om [landskapsstyrelsen] har tillställts handlingar för beviljande av landskapsandelar för anläggningsprojekt innan lagen trädde i kraft och om det av dessa handlingar eventuellt kompletterats med tilläggsutredningar tillräckligt klart framgår de omständigheter som avses i 27 §, krävs inte en sådan projektplan som avses i paragrafen.

46 §. Enhetspris för undervisningsverksamhet år 1994

År 1994 beräknas enhetspriserna för undervisningsverksamheten i enlighet med 8-13 §§ på basis av 1990 års faktiska kostnader.

Vid bestämmandet av enhetspriserna för år 1994 skall även beaktas de förändringar som landskapsandelsuppgifterna och kostnadsnivån undergått åren 1991-1993, enligt vad som föreskrivs i 5 § landskapsandelslagen.

47 §. Enhetspris för bibliotek år 1994

Enhetspriserna för biblioteksväsendet för år 1994 skall i enlighet med 21 § beräknas utgående från 1990 års faktiska kostnader. Vid bestämmandet av enhetspriserna för år 1994 gäller även vad som föreskrivs i 46 § 2 mom.

E 9 Landskapslag (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper

1 §. Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på indelningen av kommuner i bosättningsstrukturgrupper, om så är stadgat i någon annan landskapslag.

2 §. (2007/73) Bosättningsstrukturgruppering

Kommunerna placeras i åtta bosättningsstrukturgrupper. Placeringen bestäms på basen av befolkningstätheten per landkvadratkilometer.

Bosättningsstrukturgrupperna bestäms enligt följande:

Kommuntyp	Bosättningsstrukturgrupp
Kommuner med högst 6 invånare per kvadratkilometer landyta	1
Kommuner med över 6 men högst 11 invånare per kvadratkilometer landyta	2
Kommuner med över 11 men högst 18 invånare per kvadratkilometer landyta	3
Kommuner med över 18 men högst 24 invånare per kvadratkilometer landyta	4
Kommuner med över 24 men högst 30 invånare per kvadratkilometer landyta	5
Kommuner med över 30 men högst 36 invånare per kvadratkilometer landyta	6
Kommuner med över 36 men högst 42 invånare per kvadratkilometer landyta	7
Kommuner med över 42 invånare per kvadratkilometer landyta	8

3 §. Invånarantal

Landskapsregeringen bestämmer bosättningsstrukturgrupperingen före utgången av april månad enligt uppgifter om invånarantalet i kommunen den 1 januari året före finansåret.

4 §. Förändringar i kommunindelningen

Sker i kommunindelningen för en kommuns vidkommande under kalenderåret förändringar som inte är ringa, bestäms kommunens bosättningsstrukturgrupp enligt de förhållanden som rådde vid ingången av året.

5 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (2007/73):

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2007 och tillämpas första gången när landskapsandelar beviljas för verksamhetsåret 2008.

E 10 Landskapslag (2007:14) om kompensation för förlust av skatteintäkter (2007/75)

1 §. (2007/75) Avdrag som berättigar till kompensation

Landskapsregeringen betalar kompensation till varje kommun för den förlust av skatteintäkter som orsakas av följande avdrag:

- 1) upphävd (2009:66),
- 2) sjukdomskostnadsavdraget enligt 10 § kommunalskattelagen,
- 3) studieavdraget enligt 11 § kommunalskattelagen samt
- 4) studielåneavdraget enligt landskapslagen (1984:4) om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån.

Dessutom betalas en kalkylerad kompensation för förlust av skatteintäkter som orsakas av resekostnadsavdraget enligt 8 § kommunalskattelagen. Kompensationen för resekostnadsavdraget beräknas med skillnaden mellan självriskandelen enligt 8 § kommunalskattelagen och självriskandelen enligt 93 § inkomstskattelagen (FFS 1535/1992) som grund.

Den tidigare gällande 1 § 1 mom. 1) är:

1) allmänt avdrag enligt 7a § kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland,

Se F 6, Kommunalskattlag (1993:37) för landskapet Åland, tidigare 7a §.

2 §. Kompensationsbelopp

Kompensationen för förlust av skatteintäkter betalas skatteårsvis och beloppet bestäms med uppgifterna om debiterad skatt som grund. Kompensationsbeloppet fastställs så snart som möjligt efter att beskattningen har slutförts.

3 §. Förskott

Under skatteåret betalas kompensationen för förlust av skatteintäkter i förskott. Kommunens förskottsbelopp beräknas med kommunens inkomstskattesats och utfallet av tidigare beskattning som grund samt med beaktande av förändringar som skett därefter och som kan anses ha betydelse för den slutliga kompensationens storlek.

4 §. Avräkning

Skillnaden mellan förskottsbelopp och kompensationsbelopp avräknas i samband med nästa förskottsbelopp efter att kompensationsbeloppet har fastställts.

4a §. (2007/75) Kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst

Landskapsregeringen betalar kompensation till varje kommun för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst. Det belopp som skall fördelas mellan kommunerna bestäms årligen som 20,4564 procent av summan av den kapitalinkomstskatt som vid den senast slutförda beskattningen påförts jordbrukare, näringsidkare och yrkesutövare i landskapet.

Det belopp som avses i 1 mom. fördelas mellan de enskilda kommunerna i förhållande till beloppet av den skatt på kapitalinkomst som påförts jordbrukare, näringsidkare och yrkesutövare i respektive kommun vid de tre senast slutförda beskattningarna.

E 11 LL (1972:50) om räntestöd till kommuner ...

Vid betalning och fastställande av kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst tillämpas bestämmelserna i 2 §. Däremot tillämpas inte bestämmelserna om förskott och avräkning i 3 och 4 §§.

5 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2007 och tillämpas från och med skatteåret 2007.

Ikraftträdelsebestämmelse (2007/75):

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2007 och tillämpas från och med skatteåret 2008.

Ikraftträdelsebestämmelse (2009/66):

Lagtinget bemyndigar landskapsregeringen att bestämma att denna lag helt eller delvis ska träda i kraft i den ordning som föreskrivs i självstyrelselagens 20 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Det upphävida lagrummet tillämpas dock vid avräkningen av kompensation till och med skatteåret 2009.

E 11 Landskapslag (1972:50) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion

1 §. Räntestöd för lån, som kommun upptar för anskaffande av områden för bostadsproduktion och därtill anslutna behov, kan av [landskapsstyrelsen] beviljas på sätt i denna lag stadgas.

Lån, för vilket räntestöd erlägges, benämnes i denna lag räntestöds-kredit.

2 §. Räntestöd har till ändamål att förbättra kommunernas möjligheter att anskaffa lämpliga områden för bostadsproduktion och att därigenom främja en fort-löpande tillgång på områden för bostadsbyggnader av olika slag och därtill anslutna behov.

Förvärv av områden skall ske med särskilt beaktande av kommande års behov av bostadsproduktion.

3 §. I [ordinarie] årsstaten fastställs det högsta belopp vartill räntestöds-krediterna i stöd av denna lag varje år får uppgå.

4 §. [Landskapsstyrelsen] beslutar om den kredit som skall godkännas såsom räntestöds-kredit. Räntestöds-kredit får icke uppgå till högre belopp än områdets anskaffningspris.

Såsom räntestöds-kredit kan godkännas kredit som för i denna lag avsedda ändamål beviljas av kreditanstalt, som står under offentlig tillsyn.

5 §. Förutsättning för godkännande av räntestöds-kredit är att priset på det förvärvade eller för förvärv avsedda området med beaktande av läget och omständigheterna i övrigt är skäligt och att området med hänsyn till läge, mark och övriga förhållanden kan anses lämpligt att användas för bostadsproduktion och därtill anslutna behov.

6 §. Lånetiden för i denna lag avsedd räntestöds-kredit får vara högst 20 år.

7 §. Angående den ränta kreditanstalt högst får uppbära på räntestöds-krediter, som beviljats i stöd av denna lag, gäller vad därom i riket är stadgat.

8 §. Den till kommun av landskapsmedel utgående andelen av räntan på räntestöds-kredit fastställs årligen i [ordinarie] årsstaten.

9 §. Räntestöd utbetalas till kreditanstalterna av landskapsmedel.

10 §. Tillsynen över användningen av räntestöds-krediter enligt denna lag utövas av [landskapsstyrelsen].

Kreditanstalt skall övervaka, att räntestöds-kredit användes för det ändamål som förutsättes i beslutet om dess beviljande och i enlighet med stadgandena i denna lag och med stöd därav utfärdade bestämmelser. Den som erhållit räntestöds-kredit är skyldig att lämna kreditanstalten för tillsynen nödiga uppgifter.

Kreditanstalt och den som erhållit räntestöds-kredit är skyldig att lämna [landskapsstyrelsen] de uppgifter som erfordras för konstaterande av att kreditvillkoren iakttagits.

11 §. Har kommun använt medel av räntestöds-kredit för annat ändamål än vad som avses i denna lag, lämnat väsentligt vilseledande uppgifter vid ansökningen om kredit eller hemlighållit omständighet av väsentlig betydelse för kreditens beviljande eller vägrat lämna i 10 § avsedda uppgifter, kan [landskapsstyrelsen] förklara det beviljade räntestödet förverkat.

Kommunen kan härvid förpliktas att helt eller delvis till landskapet återbetala den av landskapsmedel erlagda räntegottgörelsen samt dessutom i årlig straff-ränta erlagga två procent på kreditbelopp från den dag det lyfts.

12 §. Har med räntestöds-kredit anskaffat område i sin helhet eller till största delen sålts eller har området tagits i bruk för annat än bostadsproduktionsändamål och därtill anslutna behov eller har omständigheterna förändrats så, att de villkor som gäller för räntestöds-kredit icke längre uppfylles, eller föreligger eljest skäl därtill, kan [landskapsstyrelsen] helt eller delvis inställa utbetalningen av räntestöd från och med den tidpunkt, då ovan avsedd förändring i förhållandena inträtt eller området begynt nyttjas i strid med bestämmelserna.

Har räntestöd redan erlagts efter den i 1 mom. avsedda tidpunkten, kan kommunen åläggas att återbetala denna del av räntestödet i dess helhet eller till någon del.

13 §. I beslut som givits med stöd av denna lag, med undantag av beslut som avses i 11 och 12 §§, får ändring ej sökas genom besvär. Oaktat besvär anförts, kan i 11 och 12 §§ avsett beslut omedelbart verkställas.

14 §. Vad i [94 § 1 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland och 96 § 1 mom. 2 punkten landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad] är stadgat angående underställning av kommuns fullmäktiges beslut om upptagande av lån tillämpas icke på räntestöds-kredit.

15 §. Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

E 12 Landskapsförordning (1973:47) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion

1 §. Ansökan om räntestöds-kredit skall göras i den ordning [landskapsstyrelsen] föreskriver. Till ansökan skall fogas av [landskapsstyrelsen] föreskriven utredning.

2 §. Kredit får godkännas såsom räntestöds-kredit för anskaffning av bostadsområde endast om ansökan därom har tillställts [landskapsstyrelsen] senast inom tre månader från den tidpunkt, då vederbörande kommunala myndighets beslut om förvärv av området har vunnit laga kraft.

3 §. Kreditanstalt skall hos [landskapsstyrelsen] särskilt för varje halvår ansöka om räntegottgörelse för räntestöds-kredit. Ansökan skall innehålla de uppgifter som erfordras för beräkning av räntegottgörelsen och övrig av [landskapsstyrelsen] föreskriven utredning.

4 §. Av skuldebrev som upprättas för räntestöds-kredit skall framgå vad i 11 och 12 §§ landskapslagen om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion är stadgat om förlust av räntestöd och därmed förenade följder.

5 §. Kommun skall i enlighet med de närmare bestämmelser [landskapsstyrelsen] utfärdar lämna denna uppgifter om hur områden som har förvärvats med räntestöds-kredit utnyttjas.

E 13 Landskapslag (1977:77) om räntestöds-krediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten

1 §. Ur landskapets medel kan erläggas räntestöd för krediter vilka beviljats landskapets kommuner för byggande av produktionsbyggnader och -konstruktioner för industriföretags, arbetsrörelser och turistföretags verksamhet.

Kredit, för vilken räntestöd erlägges, benämnes i denna lag räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader.

2 §. Då kommun erhåller i denna lag avsett räntestöd skall kommunen vid uppbärande av hyra eller annat vederlag bevilja företag som avses i 1 § en lättnad som motsvarar räntestödets storlek.

3 §. [Landskapsstyrelsen] beslutar vilka krediter som skall godkännas såsom räntestöds-krediter för kommuns produktionsbyggnader.

Såsom räntestöds-krediter för kommuns produktionsbyggnader kan godkännas krediter som för i denna lag avsedda ändamål beviljas av banker, kreditaktiebolag, Postbanken eller försäkringsanstalter,

för vilka i denna lag användes den gemensamma benämningen kreditinrättning.

4 §. Överlåtes i denna lag avsedd produktionsbyggnad eller -konstruktion för vilken räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader beviljats, helt eller delvis, kan kreditinrättningen överföra krediten helt eller delvis såsom i denna lag avsedd räntestöds-kredit på mottagaren, om denne är i 1 § nämnt företag och [landskapsstyrelsen] godkänt överlåtelsen.

5 §. Räntestöds-krediter för kommuns produktionsbyggnader inom tilläggsstödsområde som avses i [landskapslagen (1976:10) den 2 mars 1976 om produktionsstöd] kan uppgå till högst 80 procent och inom andra områden till högst 50 procent av det totalbelopp, som upptagits i en godtagbar kostnads-kalkyl för investering i sådan anläggningstillgång som avses i 1 §.

6 §. Den årliga ränta som gäldenär skall erlagga på räntestöds-krediten för kommuns produktionsbyggnader är, efter i denna lag avsedd räntegottgörelse, inom tilläggsstödsområde fem procent och inom andra områden i landskapet sex procent.

Återbetalningstiden för räntestöds-krediter för kommuns produktionsbyggnader får vara högst 20 år.

7 §. Användes för uppförandet av kommuns produktionsbyggnader eller -konstruktioner landskapslån eller -understöd eller sådana av kreditanstalt beviljade lån för vilka landskapet erlagger räntestöd, får det sammanlagda beloppet av dessa lån och räntestöds-krediten för kommuns produktionsbyggnader, räknat i procent av det i godtagbar kostnads-kalkyl upptagna totalbeloppet, icke överstiga de i 5 § nämnda procent-satserna.

8 §. [Landskapsstyrelsen] fastställer storleken av den ränta, som uppbäres för räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader, samt övriga lånevillkor.

9 §. Räntestödet gives kommunerna så att till kreditinrättningarna ur landskapets medel erlägges skillnaden mellan ovan i 8 § avsedd ränta och den ränta kommunerna enligt 6 § är skyldiga att erlagga.

Räntestöd betalas efter det att produktionsbyggnad eller -konstruktion färdigställts.

10 §. Tillsynen över räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader utövas av [landskapsstyrelsen].

Kreditinrättning skall övervaka att räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader användes för det ändamål som förutsättes i det beslut genom vilket den beviljats och enligt stadgandena i denna lag och enligt med stöd därav utfärdade bestämmelser. Den som erhållit räntestöds-kredit är skyldig att lämna kreditinrättningen för övervakningen behövliga uppgifter.

Kreditinrättningarna och den som erhållit räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader är skyldiga att lämna [landskapsstyrelsen] de uppgifter som erfordras för konstaterande av huruvida kreditvillkoren iakttagits. [Landskapsstyrelsen] äger även rätt att företaga granskningar hos kredittagaren.

E 14 LL (1989:60) om landskapsunderstöd ...

11 §. De allmänna bestämmelser, vilka utfärdats angående sysselsättningsvillkoren i fråga om landskapets understöd och lån, tillämpas icke på räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader.

Jfr M 26, Landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, 6 §.

12 §. Har den, som emottagit räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader använt kreditmedel för annat ändamål än det för vilket medlen beviljats eller vid ansökningen om kredit lämnat väsentligen oriktig uppgift eller hemlighållit omständighet av väsentlig betydelse för kreditens beviljande eller vägrat lämna i 10 § avsedd uppgift, kan [landskapsstyrelsen] förklara det beviljade räntestödet förverkat. Kredittagaren kan härvid förpliktas att helt eller delvis till landskapet betala den ur landskapets medel erlagda räntegottgörelsen samt dessutom en årlig straffränta på två procent av det vid varje tidpunkt lyftade kreditbeloppet.

13 §. Uthyras produktionsbyggnad eller -konstruktion, som uppförts med räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader, till annat än i 1 § avsett företag eller har förhållandena eljest blivit sådana, att kredittagaren icke längre uppfyller de för räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader stadgade eller föreskrivna villkoren, kan [landskapsstyrelsen] besluta att räntestöd icke längre skall erläggas ur landskapets medel, räknat från den tidpunkt då ovan avsedd uthyrning eller förändring av förhållandena bör anses ha ägt rum.

Har ur landskapets medel redan erlagts räntestöd efter den i 1 mom. avsedda tidpunkten, äger vad i 12 § är stadgat motsvarande tillämpning.

14 §. I beslut som fattats med stöd av denna lag, med undantag av beslut som avses i 12 och 13 §§, får ändring icke sökas genom besvär.

Oaktat besvär anförts kan i 12 och 13 §§ avsett beslut omedelbart gå i verkställighet.

15 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

16 §. (1979/54) Denna lag tillämpas på beviljade räntestöds-krediter för kommuns produktionsbyggnader för vilka ansökningar inkommit till [landskapsstyrelsen] under åren 1977-1981 och som används för finansiering av investeringar vilka inleds under åren 1977-1982.

E 14 Landskapslag (1989:60) om landskapsunderstöd för främjande av näringar i kommunerna

1 §. Kommun skall inom sitt område dra försorg om de uppgifter som hänför sig till främjande av näringar. För dessa uppgifter kan i kommunen finnas en tjänst som näringsombudsman.

2 §. (1993/76) För skötseln av de uppgifter som anges i 1 § beviljas kommun landskapsandel i enlighet med

landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

Se E 6, Landskapslag (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

3 §. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1989, varvid landskapslagen (1975:34) om landskapsstöd för avlönande av kommunala näringsombudsmän upphävs. Bestämmelserna i 2 § tillämpas dock från den 1 januari 1989 i stället för motsvarande bestämmelser i den upphävda lagen.

E 15 Landskapslag (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund

1 §. Då i landskapslagen (1971:51) om vissa pensioner som skall betalas med landskapsmedel avsedd privat landskapsunderstödd institutionsverksamhet på grund av avtal övertages av kommun eller kommunalförbund, förflyttas den som är anställd hos institutionen om han samtycker därtill till motsvarande uppgift hos kommunen eller kommunalförbundet, såvida icke kommunens fullmäktige eller förbundsfullmäktige av vägande skäl besluter annorlunda.

Se D 43, Landskapslag (1971:51) om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel.

2 §. Den som förflyttas till anställning hos kommun eller kommunalförbund äger rätt att komma i åtnjutande av de förmåner vederbörande tjänste- eller arbetskollektivavtal förutsätter.

3-4 §§. Upphävda (1987/18).

5 §. Har vid ovan i 1 § avsedd institutions pensionsregleringar även tillämpats lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961), kan kommunala pensionsanstalten och i lagen om pension för arbetstagare avsedd pensionsanstalt överenskomma om överförande av pensionsansvar såsom därom är stadgat i rikslag.

Se Lag om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund 5 §, (FFS 988/1975).

6 §. Har den som förflyttats till anställning hos kommun eller kommunalförbund det år, varunder eller vid vars utgång förflyttning skett, och därpå följande kalenderår med stöd av tjänste- eller arbetskollektivavtal erhållit sådan semester eller semesterersättning som intjänats i privat institutions tjänst, tillkommer kommunen eller kommunalförbundet av landskapets medel ersättning för en så stor del av utgifterna för semesterlönen, semesterersättningen och semesterpremiern, som av den till semester berättigande tjänstgöringen motsvarar tjänstgöringen vid den privata institutionen.

7 §. Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdelsebestämmelse (1987/18):

Denna lag träder omedelbart i kraft.

De lagrum som upphävts genom denna lag tillämpas likväl i de fall då i landskapslagen om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund, avsedd förflyttning av person som varit anställd vid privat landskapsunderstödd institution till anställning hos kommun eller kommunalförbund har skett innan denna lag trätt i kraft.

E 16 Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk

1 §. Med allmänt vatten- och avloppsverk avses i denna lag inrättning, som äges av kommun eller kommunalförbund eller godkänts såsom kommuns allmänna vatten- och avloppsverk och vars uppgift är att ombesörja vattenanskaffning och avloppsreglering i ett eller flera samhällen.

Vad i denna lag stadgas om allmänt vatten- och avloppsverk gäller i tillämpliga delar även inrättning, vars uppgift är att ombesörja antingen vattenanskaffning eller avloppsreglering i ett eller flera samhällen.

2 §. Med vattenanskaffning avses i denna lag leverans av vatten, främst för hushållsändamål, samt med avloppsreglering avledande och rening av avfalls-, regn- och dräneringsvatten.

3 §. Med allmänt vatten- och avloppsverks verksamhetsområde avses det område, inom vilket verket har ordnat eller skall ordna vattenanskaffning och avloppsreglering. Verksamhetsområdet bestäms av kommunens fullmäktige. Verksamhetsområdet skall vara ändamålsenligt och sådant, att vattenanskaffning och avloppsreglering inom detta kan ordnas och skötas ekonomiskt tillfredsställande.

4 §. Vatten- och avloppsverk, som icke äges av kommun eller kommunalförbund, godkännes såsom allmänt vatten- och avloppsverk av fullmäktige i den kommun, där det har sitt verksamhetsområde.

I 1 mom. avsett godkännande förutsätter att verket tillgodoser behovet hos en större grupp av konsumenter och att det kan anses förmå sköta sina uppgifter på vederbörligt sätt.

5 §. Allmänt vatten- och avloppsverk skall i den mån de ekonomiska förutsättningarna det medger utveckla vattenanskaffningen och avloppsregleringen inom sitt verksamhetsområde i enlighet med de krav som ställs av samhällets utveckling.

Om sanitära skäl eller behovet hos en större grupp av konsumenter eljest så kräver, skall kommunen ansvara för att åtgärder vidtages för ordnande av vattenanskaffning och avloppsreglering antingen på åtgärd av allmänt vatten- och avloppsverk, som är verksamt inom kommunen, eller på annat lämpligt sätt.

6 §. Allmänt vatten- och avloppsverk är skyldigt att tillåta att fastighet, som är belägen inom dess verksamhetsområde, anslutes till verkets vattenledning och avlopp i enlighet med i 11 § avsedda allmänna anslutningsbestämmelser.

Vad i 1 mom. är stadgat om anslutning av fastighet gäller icke fastighet för industri, hotell eller andra därmed jämförbara inrättningar som i fråga om sin vattenförbrukning eller beskaffenheten eller mängden av det avfallsvatten, som skulle ledas i avloppen, skulle komma att försvåra det allmänna vatten- och avloppsverkets verksamhet eller dess möjligheter att på ett tillfredsställande sätt sköta sina uppgifter beträffande andra till verket anslutna fastigheter.

Angående skyldighet att ansluta sig till allmänt vatten- och avloppsverks vattenledning och avlopp stadgas i [landskapslagen (1967:36) om hälsovården].

7 §. På område, för vilket i byggnadslagen avsedd plan har fastställts eller håller på att utarbetas, får allmänt vatten- och avloppsverk icke anläggas så, att genomförandet av planen försvåras.

8 §. Till allmänt vatten- och avloppsverk hör alla för dess verksamhet erforderliga anläggningar och konstruktioner, såsom vattentäkt, vattenreningsverk, pumpstationer, vattencisterner och vattenledningar samt rör-, tunnel- och öppna avlopp, inspektions- och regnvattensbrunnar och andra med dessa jämförbara anläggningar samt pumpstationer och reningsverk för avfallsvatten. Till allmänt vatten- och avloppsverk hör likväl icke i 9 § avsedda vatten- och avloppsanordningar på fastighet.

9 §. Allmänt vatten- och avloppsverk skall för varje fastighet, som anslutes till verkets vatten- och avloppsledningsnät, bestämma särskilda förbindelsepunkter, vilka skall vara belägna i fastighetens omedelbara närhet, om ej synnerligt skäl föranleder annat. På område, för vilket stads- eller byggnadsplan icke har fastställts, får förbindelsepunkt icke förläggas längre bort än ett hundra meter från närmaste byggnad som skall anslutas till ledningsnätet.

Med vatten- och avloppsanordningar på fastighet avses i denna lag till fastighet hörande vatten- och avloppsledningar, avsedda att anslutas till allmänt vatten- och avloppsverks vattenledning och avlopp, samt tillbehör och anläggningar fram till förbindelsepunkten.

10 §. Vatten- och avloppsanordningar på fastigheter som är anslutna till allmänt vatten- och avloppsverk skall hållas i sådant skick att de ej medför olägenhet för verket.

Vid behov får allmänt vatten- och avloppsverk granska beskaffenhet, skick och funktion hos vatten- och avloppsanordningar på fastigheter som har anslutits eller anslutes till verkets ledningsnät.

11 §. Ägare av allmänt vatten- och avloppsverk kan utfärda allmänna bestämmelser såväl om anslutningen till verket som om villkoren för rätten att utnyttja den service verket erbjuder. Bestämmelserna skall utformas så, att de är opartiska i fråga om dem som ansluter sig till verket och så, att dessas möjligheter att tillgodogöra sig de tjänster som verket tillhandahåller icke oskäligt begränsas eller försvåras.

12 §. Om anslutning till allmänt vatten- och avloppsverk samt anslutningsvillkoren ingås avtal mellan

E 17 LL (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsprojekt

verket och den som ansluter sig till detta. Avtalet får icke strida mot de allmänna bestämmelser som avses i 11 §. Om det inbördes förhållandet mellan verket och den som ansluter sig till detta gäller dessutom vad därom är särskilt stadgat.

13 §. (2005/55) Priset på hushållsvatten som distribueras från vattenverk mot betalning i enlighet med landskapslagen (1967:36) om hälsovården skall senast den 31 december 2010 bestämmas så att det täcker kostnaderna för vattentjänsten. Avgifter skall bestämmas för förbrukningskategorierna industri, jordbruk och hushåll. Vid beräkningen beaktas miljö- och resurskostnader. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning inta särskilda bestämmelser om ekonomisk analys av verksamhetens vattenanvändning.

Med undantag av kravet på beaktande av principen om kostnadstäckning i 1 mom. får gällande avgifter fortsättningsvis tillämpas om de inte äventyrar syftena och möjligheten att uppnå de mål för vattenkvalitet som följer av bestämmelserna i 4 kap. 1 § och 5 kap. 1 och 2 §§ i vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland.

Närmare bestämmelser om avloppsvattenavgift finns i landskapslagen (1974:23) om avloppsvattenavgift.

Se F 26, Landskapslag (1974:23) om avloppsvattenavgift.

14 §. Om vatten- och avloppsanordningar i fastighet och deras beskaffenhet samt om utförande av installationsarbete gäller vad därom är särskilt stadgat.

15 §. Den som är anställd i allmänt vatten- och avloppsverks tjänst eller som verket särskilt har befyllmäktigat därtill är berättigad att i den omfattning som verkets planering, skötsel, drift och underhåll förutsätter röra sig på annan tillhörigt område och där vidtaga de åtgärder dessa syften betingar.

Innan i 1 mom. avsedda åtgärder vidtages, skall markägaren såvitt möjligt underrättas om dem och vederbörande ersättas för den olägenhet och skada som åtgärderna vållar.

16 §. Den som vid fullgörande av i denna lag stadgad uppgift fått vetskaper om företags affärs- eller yrkeshemligheter får ej obehörigen röja eller nyttja dessa.

17 §. Underlåter allmänt vatten- och avloppsverk att iakttaga de bestämmelser som gäller dess verksamhet, kan landskapsregeringen vid vite eller vid äventyr att underlåtet arbete utföres på det allmänna vatten- och avloppsverkets bekostnad bestämma att det som orätmätigt har gjorts eller underlåtits skall rättas till.

Iakttar annat än kommun tillhörigt allmänt vatten- och avloppsverk icke de stadganden och bestämmelser som gäller verkets verksamhet, och upprepas försummelserna trots fullmäktiges anmärkningar, eller visar det sig att verket icke förmår sköta sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt, kan fullmäktige återkalla sitt godkännande av verket såsom allmänt vatten- och avloppsverk.

Se C 2, Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

18 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

19 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980.

Lagen tillämpas på vatten- och avloppsverk i kommun eller kommunalförbunds ägo som är i bruk då lagen träder i kraft, räknat från dagen för ikraftträdandet, och på verk av annat slag, räknat från den tidpunkt då det godkännes såsom allmänt vatten- och avloppsverk.

E 17 Landskapslag (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsprojekt

1 §. För att främja vattenförsörjning, avloppsreglering och behandling av avloppsvatten samt användning av slam som uppstår i samband med behandlingen av avloppsvatten, kan understöd beviljas ur landskapets medel i enlighet med vad i denna lag stadgas.

2 §. (1990/43) Understöd kan beviljas kommun, kommunalförbund eller sammanslutning som bildats för vattenförsörjning eller avloppsreglering. Understöd kan även beviljas fastighetsägare eller med ägare jämförbar innehavare av fastighet.

3 §. (1990/43) Understöd kan beviljas för byggande av

- 1) anläggningar och konstruktioner som avses i 8 § landskapslagen (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk,

- 2) slambehandlings- och komposteringsanläggningar,

- 3) vattenförsörjnings- och avloppsregleringsanläggningar samt anläggning för behandling av toalettavfall som behövs i projekt som gäller en viss fastighet eller i därmed jämförbara projekt samt vattenledningar och avlopp utanför byggnaden.

4 §. Förutsättning för att understöd skall kunna beviljas är:

- 1) att en godtagbar plan jämte kostnadsförslag uppgjorts;

- 2) att kostnaderna för projektet är skäliga;

- 3) att det av ekonomiska, sanitära, sociala, regionala eller därmed jämförbara skäl är ändamålsenligt att stödja projektet;

- 4) att, i fråga om projekt som gäller enbart vattenförsörjning, avledning och behandling av avloppsvattnet ordnats eller ordnas i samband med understödsprojektet;

- 5) att, i fråga om projekt som gäller enbart avledning av avloppsvatten, vattenförsörjning och behandling av avloppsvattnet ordnats eller ordnas i samband med understödsprojektet; samt

- 6) att, i fråga om projekt som gäller byggande av reningsverk för avloppsvatten, reningsnivån motsvarar de krav som [landskapsstyrelsen] uppställer.

Om särskilda skäl föreligger, kan understöd beviljas utan iakttagande av vad i 1 mom. 4 och 5 punkterna sägs.

5 §. Understöd beviljas på grundvalen av de godkända totala kostnaderna för planeringen och byggandet av anläggningen eller konstruktionen. Understödet får uppgå till högst 30 procent av kostnaderna. Har den som ansöker om understöd för samma projekt beviljats även lån ur landskapets medel eller lån för vilket räntestöd utges ur landskapets medel, får det sammanlagda beloppet av understödet och sådant lån uppgå till högst 60 procent av kostnaderna.

Utan hinder av vad som sägs i 1 mom. får understöd uppgå till högst 50 procent av kostnaderna, om det av vattenvårdsskäl ställs särskilt stränga krav på behandling och avledning av avloppsvatten eller om projektets huvudsakliga verkningsområde ligger i en glesbygd och det anses särskilt nödvändigt av sociala skäl eller hälsoskäl. Om lån som avses i 1 mom. beviljats får understödet tillsammans med sådant lån uppgå till högst 80 procent av kostnaderna. (1990/43)

6 §. (1990/43) Vid prövning av ansökan om understöd skall hänsyn tas till projektets betydelse för säkerställande av vattentillgången eller för vattenvården, kostnaderna för ordnande av vattenvården samt till sökandens möjligheter att för projektet erhålla annat stöd ur landskapets medel.

7 §. (1990/43) Understöd erläggs i en eller flera rater. Understöd som betalas i en rat erläggs när kostnaderna förfallit till betalning och arbetet avslutats så att anläggningen eller konstruktionen konstaterats fungera på ett godtagbart sätt. Den sista raten i fråga om understöd som betalas i flera rater skall utgöra minst 20 procent av det beviljade beloppet och erläggs efter att arbetet avslutats på ett godtagbart sätt och redovisningen granskats.

8 §. Ansökan om understöd prövas av [landskapsstyrelsen]. I samband med att beslut om beviljande av understöd fattas kan [landskapsstyrelsen] ställa villkor för projektets påbörjande, genomförande och slutförande. (1990/43)

[Landskapsstyrelsen] handhar övervakningen av hur understöd används. Den som har beviljats understöd är skyldig att lämna [landskapsstyrelsen] de uppgifter som erfordras för övervakningen.

9 §. [Landskapsstyrelsen] kan besluta att understöd eller del därav skall återbetalas till landskapet, om understödet erlagts på felaktiga grunder, om den som beviljats understödet lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter eller om han inte följer denna lag och med stöd därav lämnade direktiv. [Landskapsstyrelsen] kan besluta att det skall utgå en årlig ränta uppgående till högst 12 procent på det belopp som återkrävs, räknat från den dag understödet utbetalades.

10 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

11 §. Denna lag träder i kraft den 1 september 1983.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1974:24) den 28 mars 1974 om understöd för vattenvård.

Skatter och avgifter till landskapet

F 1 Landskapsskattelag (1993:58)

1 §. Tillämpningsområde

På förvärvsinkomst skall betalas skatt till landskapet (landskapsskatt).

Med förvärvsinkomst avses sådan inkomst som enligt bestämmelserna i inkomstskattelagen (FFS 1535/1992) är eller utgör förvärvsinkomst.

Med landskapsskatt avses tilläggsskatt på förvärvsinkomst.

Se Sk 101 SF.

2 §. Skattskyldig

Skyldiga att betala landskapsskatt är fysiska personer och dödsbon som enligt kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland är skyldiga att betala kommunalskatt, dock inte begränsat skattskyldiga.

Se F 6, Kommunalskattelag (1993:37) för landskapet Åland.

3 §. (2002/43) Beräkning av den beskattningsbara förvärvsinkomsten

Den beskattningsbara förvärvsinkomsten beräknas på samma grunder som den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen beräknas enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen för landskapet Åland.

Om den beskattningsbara förvärvsinkomsten som fastställs för en skattskyldig understiger 10 euro skall skatten inte debiteras.

Se F 6, Kommunalskattelag (1993:37) för landskapet Åland.

4 §. Underskottsgottgörelse

Underskottsgottgörelse som avses i 131 § inkomstskattelagen skall dras av från landskapsskatten enligt denna paragraf om en del av underskottsgottgörelsen skall dras av från kommunalskatten enligt 133 § nämnda lag. Gottgörelsen skall i så fall efter att avdrag enligt 132 § nämnda lag har gjorts fördelas mellan respektive skatter som uppräknas i 133 § nämnda lag i förhållande till dessas belopp, dock så att landskapsskattens och kommunalskattens belopp adderas när den del av underskottsgottgörelsen som skall avdras från kommunalskatten enligt 133 § nämnda lag räknas ut. Den del av gottgörelsen som skall avdras från kommunalskatten enligt 133 § nämnda lag fördelas mellan landskapsskatten och kommunalskatten i förhållande till dessas belopp.

Se Sk 101 SF.

5 §. (2002/43) Skattesats

Skattesatsen för landskapsskatten är 3,5.

5a §. Upphävd (2002/43).

6 §. Beskattningsförfarande

Fastställandet av till landskapet på grund av förvärvsinkomst årligen utgående landskapsskatt i stöd av denna lag samt skattens debitering och uppbörd verkställs i tillämpliga delar enligt vad därom är stadgat om skatt som på inkomst skall betalas till kommunen i lagen om beskattningsförfarande (FFS 1558/1995) och i förordningen om beskattningsförfarande [(FFS 1579/1995)] samt i bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen eller förordningen. (1997/39)

De i 1 mom. nämnda författningarna och bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar av författningarna eller av bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

3 mom. upphävt (2002/60).

4 mom. upphävt (2002/60).

Se Sk 301 och 302 (FFS 763/1998) SF.

7 §. Förskottsuppbörd

För uppbörden av landskapsskatt verkställs under skatteåret förskottsuppbörd i tillämpliga delar enligt vad därom är stadgat om den skatt som enligt lagen om beskattningsförfarande skall debiteras till en kommun i lagen om förskottsuppbörd (FFS 1118/1996) och i förordningen om förskottsuppbörd (FFS 1124/1996) samt i bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen eller förordningen. (1997/35)

De i 1 mom. nämnda författningarna och bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar av författningarna eller av bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Se Sk 201 och 202 SF.

8 §. Skatteuppbörd

Uppbörd, indrivning och återbäring av landskapsskatt samt förskott, annan prestation och förskotts-innehållning som erläggs genom förskottsuppbörd skall verkställas i tillämpliga delar enligt vad därom

F 2 LL (1993:27) om grunderna för avgifter ...

är stadgat om kommunalskatt samt förskott, annan prestation och förskottsinnehållning som erlaggs genom förskottsuppbörd i lagen om skatteuppbörd (FFS 611/1978) och i förordningen om skatteuppbörd (FFS 903/1978) samt i bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen eller förordningen.

De i 1 mom. nämnda författningarna och bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar av författningarna eller av bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Se Lag om skatteuppbörd (FFS 609/2005), Sk 604 SF

9 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 6 § 1 mom., 7 § 1 mom. och 8 § 1 mom. nämnda författningarna ankommer på statens myndigheter eller tjänstemän skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen] om de enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

Se A 1, Självstyrelselag (1991:71) för Åland

9a §. Dröjsmålspåföljder

Vid försummelse att inom utsatt tid betala landsskatt uppbärs dröjsmålsränta och restavgift med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om försummelse att inom utsatt tid betala kommunalskatt i lagen om skattetillägg och förseningsränta (FFS 1556/1995). (1997/30)

Den i 1 mom. nämnda lagen skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i lagen skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Se Sk 606 SF

10 §. Förlust av skattefordran

Om preskription av landsskatt gäller vad om preskription av skatt är stadgat i rikslagstiftningen.

Se Pr 608 FL I

11 §. Ändringssökande

Om rätten att söka ändring genom rättelseyrkande, skatteanmärkning och besvär, om överklagbarheten samt om besvärsförfarandet, sättet att framställa rättelseyrkande och skatteanmärkning stadgas i [beskattningsslagen], i lagen om förskottsuppbörd och i lagen om skatteuppbörd.

Se Sk 201 och 604 SF

12 §. Ikraftträdelsebestämmelser

Denna lag träder omedelbart i kraft. Genom landskapslag bestäms när landsskatt första gången skall uppbäras. (1998/116)

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1958:18) den 9 juli 1958 om uppbärande av skatt till landskapet Åland.

F 2 Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet**1 §. Lagens tillämpningsområde**

I denna lag regleras de allmänna grunderna för när landskapsregeringens och underlydande myndigheters prestationer skall vara avgiftsbelagda och för storleken av de avgifter som uppbärs för prestationerna.

Denna lag gäller inte landskapets affärsverk eller fonder.

2 §. Avgiftsbelagda prestationer

Följande prestationer skall vara avgiftsbelagda:

- 1) varor som producerats eller saluförs,
- 2) tjänster som har tillhandahållits på beställning eller annars på uppdrag av någon,
- 3) prövning av ansökan samt
- 4) övrig verksamhet, när prestationen utförs till följd av en åtgärd av mottagaren.

3 §. Avgiftsbefriade prestationer

Följande prestationer skall vara avgiftsfria:

- 1) prestationer som inte kan anses direkt utförda för en enskild person eller ett enskilt företag eller annars för en klart avgränsad grupp,
- 2) prestationer vilkas syfte är att ge förmåner som tryggar den enskildes utkomst samt
- 3) råd, anvisningar, vägledning och information, om dessa endast medför låga kostnader.

4 §. Avgifter för offentligrättsliga prestationer

Avgifter för offentligrättsliga prestationer skall beräknas så att full kostnadstäckning uppnås.

Om det finns grundad anledning av orsaker som hänför sig till hälso- och sjukvård, sociala ändamål, miljövård, utbildningsverksamhet eller allmän kulturverksamhet eller orsaker som kan jämföras med dessa kan landskapsregeringen bestämma att en avgift allmänt uppbärs så att full kostnadstäckning inte uppnås eller att avgift inte skall uppbäras.

Om det finns skäl kan landskapsregeringen bestämma att en avgift, som annars skall fastställas så att full kostnadstäckning uppnås, fastställs till ett högre belopp eller att en prestation som skall vara avgiftsfri beläggas med avgift.

De kostnader som läggs till grund när en avgift bestäms får inte vara högre än vad en ändamålsenlig kvalitetsnivå förutsätter.

5 §. Priset på övriga prestationer

Priserna för andra prestationer än de som nämns i 4 § bestäms enligt företagsekonomiska grunder.

6 §. Beslutande myndighet

Landskapsregeringen beslutar vilka prestationer som är avgiftsbelagda och fastställer storleken på avgifterna.

Polisen: ÅLRB (2010:95)

Landskapsregeringens allmänna förvaltning: ÅLRB (2010:20)

Landskapsregeringens motorfordonsbyrå: ÅLRB (2010:96)

ÅMHM: ÅLRB (2012:6)

7 §. Uppbörd av avgifter för offentligrättsliga prestationer

Avgift skall betalas i samband med beställningen eller när ansökan ges in. Om inte detta sker skall beställaren eller sökanden åläggas att betala avgiften inom en viss tid. Samtidigt skall beställaren eller sökanden meddelas att beställningen utförs eller att ansökan behandlas endast om avgiften betalas inom föreskriven tid. I annat fall skall avgift betalas vid överlämnande av prestationen eller genom fakturering genast när prestationen är färdig.

Landskapsregeringen kan göra undantag från kravet att avgiften skall betalas i samband med beställningen eller när ansökan ges in.

Betalningstiden för en avgift skall vara minst 14 dagar räknat från det att räkningen postades eller förmedlades på annat lämpligt sätt. (2007/24)

Om avgiften inte betalas senast på förfallodagen, skall nödvändiga åtgärder vidtas för erhållande av betalning. På ett obetalt belopp uppbärs dröjsmålsränta enligt räntelagen (FFS 633/1982). (2007/24)

Betalas inte avgiften i tid skall ansökan avvisas eller beställningen inte utföras.

Landskapsregeringen får, om det finns särskilda skäl, betala tillbaka hela eller en del av avgiften för en prestation.

Se Ci 410 FL I

8 §. Indrivning av avgifter

Avgifter för offentligrättsliga prestationer får indrivnas enligt lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg (FFS 367/1961).

Vid indrivning av fordringar som hänför sig till andra prestationer iaktas vad som är bestämt om indrivning av privaträttsliga fordringar.

Se Lag om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007), Pr 608 FL I

9 §. I kraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1993.

De bestämmelser om avgift och stämpelskatt som med stöd av

1) landskapslagen (1952:27) angående avgifter, som skola erläggas för särskilda Ålands landskapsförvaltning underlydande myndigheters expeditioner och tjänsteförordningar,

2) 1 § 2 och 3 mom. landskapslagen (1971:10) om polisverksamheten,

3) 17 och 47 §§ landskapslagen (1977:37) om brand- och räddningsväsendet,

4) 10 § och 26 § 3 mom. landskapslagen (1977:41) om naturvård,

5) 24 och 34 §§ ellagen (1982:38) för landskapet Åland,

6) 3 § 1 mom. landskapslagen (1971:12) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande explosionsfarliga ämnen,

7) landskapslagen (1977:73) om stämpelskatt samt

8) 15 § landskapslagen (1975:9) om motorfordonsbyrån

tillämpas och med stöd av dem utfärdade bestämmelser som tillämpas i landskapet när denna lag träder

i kraft, skall tillämpas i landskapet till dess landskapsregeringen med stöd av denna lag beslutar annat.

F 3 Landskapslag (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag regleras grunderna för de avgifter som uppbärs av Ålands hälso- och sjukvård. Lagen gäller dock inte avgifter inom miljöhälsovården och heller inte priset på tjänster som Ålands hälso- och sjukvård säljer.

2 §. Högsta avgift

Avgiften för en tjänst får vara högst lika stor som kostnaden för produktionen av tjänsten.

3 §. Avgiftsfria tjänster

Följande tjänster är avgiftsfria:

- 1) besök inom den psykiatriska öppenvården,
- 2) skolhälsovård, barn- och mödrahälsovård samt livmoderhalscancerscreening,
- 3) läkarbesök för bedömning av om patienten skall tas in för vård oberoende av dennes vilja,
- 4) hembesök som sker helt på läkarens eller vårdpersonalens initiativ,
- 5) undersökning och behandling av allmänfarliga smittsamma sjukdomar samt HIV-infektion, gonorré och klamydiainfektion som överförs sexuellt.

Landskapsregeringen kan besluta om grunder för när en tjänst som enligt denna lag är avgiftsbelagd skall vara avgiftsfri för användaren.

4 §. Högkostnadsskydd

Som högkostnadsskydd gäller att en person under ett kalenderår betalar avgifter till ett belopp om högst 375 euro sammanlagt (kostnadstak) för tjänster som omfattas av skyddet. För personer under 18 år och över 65 år är kostnadstaket högst 120 euro för ett kalenderår. Det lägre kostnadstaket tillämpas till och med den kalendermånad då personen fyller 18 år samt från och med den kalendermånad som följer efter den månad då personen fyllt 65 år. Oavsett ålder ska det lägre kostnadstaket alltid tillämpas ifråga om personer som på heltid beviljats sjukpension med stöd av folkpensionslagen (FFS 568/2007), personer som på heltid beviljats invalidpension med stöd av de i 6 § folkpensionslagen angivna författningarna samt personer som på heltid beviljats invalidpension med stöd av landskapslagen (1969:45) om pension för lagtingsmän, landskapslagen (1969:47) om pension för ledamot av Ålands landskapsstyrelse, landskapslagen (2010:7) om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen, landskapslagen (1978:34) om personalen vid landstingets kansli, landskapslagen (2007:54) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner, landskapslagen (1997:4) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner, landskapslagen (1971:51) om vissa pensioner som skall betalas av landskapsmedel och landskapslagen

F 3 LL (2007:23) om grunderna för avgifter till ÅHS

(2007:29) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare. Det lägre kostnadstaket ska också tillämpas på personer som beviljats sjuk- eller invalidpension på heltid och som vid fyllda 63 år övergår till ålderspension samt på personer, oavsett ålder, som beviljats sjuk- eller invalidpension på heltid enligt motsvarande lagstiftning i ett annat land. (2011/82)

Högekostnadsskyddet omfattar patientavgifter för öppenvårdsbesök, dagkirurgi, kortvarig institutionsvård, rehabilitering och fysioterapi samt hyra för utlåning av hjälpmedel. När det gäller dygnsavgifter omfattas dock bara tilläggsdelen av högekostnadsskyddet, men landskapsregeringen kan besluta att inte heller grunddelen skall uppbäras efter att kostnadstaket överskridits. Avgifter för intyg och utlåningen kan även omfattas av högekostnadsskyddet enligt vad landskapsregeringen bestämmer.

Om en person under kalenderåret har betalat avgifter till ett belopp som överskrider kostnadstaket har han eller hon rätt att få tillbaka den överstigande delen. Om krav på återbetalning inte har ställts före utgången av kalenderåret efter det år då kostnadstaket överskreds går personen miste om sin rätt till återbetalning. Om det på grund av en myndighets eller ett försäkringsbolags beslut eller på grund av en ändringsansökan blir klart först efter uppföljningsåret om avgifterna omfattas av högekostnadsskyddet eller inte, skall kravet på återbetalning ställas inom ett år från det beslutet har meddelats eller beslut med anledning av besvär har vunnit laga kraft.

Se So 101 FL II, Landskapslag (1969:45) om pension för lagtingsmän (upphävd, författningen finns under B 5 i Ålands lagsamling 2008), Landskapslag (1969:47) om pension för ledamot av Ålands landskapsstyrelse (upphävd, författningen finns under C 43 i Ålands lagsamling 2008), B 6, Landskapslag (2010:7) om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen, B 7, Landskapslag (1978:34) om personalen vid [landstingets] kansli, D 39, Landskapslag (2007:54) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner, D 40, Landskapslag (1997:4) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner, D 43, Landskapslag (1971:51) om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel och D 44, Landskapslag (2007:29) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare

5§. Långvarig institutionsvård

Institutionsvård som beräknas pågå eller har pågått längre än tre månader är att betrakta som långvarig institutionsvård.

Avgiften för långvarig institutionsvård (*långvårdsavgiften*) fastställs enligt patientens betalningsförmåga. Avgiften får uppgå till högst ett belopp som motsvarar 85 procent av patientens månadsinkomst. Patienten måste dock alltid till sitt förfogande ha minst 97 euro i månaden. (2011/82)

Om den som är i långvarig institutionsvård omedelbart innan institutionsvården inletts har levtt i gemensamt hushåll i äktenskap eller under äktenskapsliknande förhållanden och hans eller hennes månadsinkomst är större än makans eller makens månadsinkomst, fastställs långvårdsavgiften på basis av

makarnas sammanräknade månadsinkomst. Avgiften får uppgå till högst ett belopp som motsvarar 42,5 procent av den sammanräknade månadsinkomsten. Den som får institutionsvård måste dock alltid till sitt förfogande ha minst 97 euro i månaden. Om båda makar som avses i detta moment är i långvarig institutionsvård fastställs avgiften enligt vad som anges i 2 mom. (2011/82)

Långvårdsavgift debiteras från och med den första hela kalendermånaden som patienten är i långvarig institutionsvård. Avgiften fastställs tillsvidare. Den skall justeras om betalningsförmågan har förändrats väsentligt, om det är uppenbart att de förhållanden som skall beaktas när avgiften fastställs har förändrats eller om avgiften visar sig vara felaktig. En avgift som fastställts på grund av uppenbart felaktiga uppgifter från användaren kan rättas retroaktivt för högst ett år.

Det minimibelopp i euro som avses i 2 och 3 mom. och som ska stå till en patients förfogande ska justeras vartannat år utifrån förändringen i arbetspensionsindex enligt 98 § lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/2006). Som grund används det poängtal för arbetspensionsindex som har fastställts för justeringsåret för tillämpning av 98 § lagen om pension för arbetstagare. De indexjusterade beloppen ska avrundas till närmaste euro. Landskapsregeringen fastställer de indexjusterade beloppen senast den 15 december justeringsåret. De indexjusterade eurobeloppen träder i kraft den 1 februari året efter justeringsåret. (2011/82)

6§. Avgiftsgrundande inkomster

Långvårdsavgiften fastställs med månadsinkomsten som grund. Varierar månadsinkomsterna fastställs avgiften med den genomsnittliga månadsinkomsten under föregående år som grund. Såsom inkomster beaktas inkomsterna efter förskottsinnehållning och förskottsbetalning samt skattefria inkomster enligt vad som bestäms i denna paragraf.

Förutom löneinkomster beaktas pensioner och med dem jämförbara förmåner, livräntor samt förmån som skall betalas i pengar och som i samband med överlåtelse av en fastighet har förbehållits för viss tid eller på livstid (sytyning) samt andra fortlöpande personliga inkomster samt nettoinkomster av kapital och annan egendom, såsom ränte-, dividend- och hyresinkomster.

Såsom inkomster beaktas även kapitalinkomst- och förvärvsinkomstandelar av jordbruk och näringsverksamhet som har fastställts vid den senast slutförda beskattningen samt skattskyldigs andel av en sammanslutnings inkomst. Nämnade inkomster kan, i jämförelse med den inkomst som den senast slutförda beskattningen visar, justeras med de procenttal som skattestyrelsen årligen fastställer i sitt beslut om den inkomst som skall läggas till grund för förskott.

Såsom inkomster beaktas inte:

- 1) barnbidrag,
- 2) upphävd (2011/82),
- 3) upphävd (2011/82),
- 4) barnförhöjning som betalas i anslutning till folkpension,
- 5) bostadsbidrag,

- 6) upphävd (2011/82),
- 7) utbetalning av olycksfallsförsäkring med anledning av sjukvårds- och undersökningskostnader,
- 8) understöd som betalas med anledning av fullgörande av civil eller militär värnplikt,
- 9) fronttillägg som betalas i anslutning till folkpension,
- 10) studiestöd,
- 11) stöd för rehabilitering, inklusive sysselsättningspenning och reseersättning som betalas som utkomststöd,
- 12) stöd som betalas i samband med uttagning till och deltagande i sysselsättningsfrämjande utbildning,
- 13) stipendier och andra understöd som betalas för studier, praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet,
- 14) underhållsbidrag eller underhållsstöd som betalas till ett minderårigt barn till patienten eller, om avgiften bestäms på basis av makarnas sammanlagda inkomster, till ett minderårigt barn till patientens make,
- 15) i pensioner och därmed jämförbara inkomster ingående förhöjningar som beror på försörjningsplikt eller
- 16) andra motsvarande understöd eller ersättningar för kostnaderna för familjevård eller stöd för vård av barn i hemmet.

7 §. *Avdrag från inkomsterna*

Innan långvårdsavgiften fastställs skall från patientens inkomster dras av:

- 1) de fastställda underhållsbidrag som skall betalas av honom eller henne,
- 2) andra motsvarande kostnader som följer av hans eller hennes faktiska familjeförhållanden samt
- 3) förmån som av honom eller henne skall betalas i pengar och som i samband med överlåtelse av en fastighet har förbehållits för viss tid eller på livstid (sytning).

Avdrag enligt 1 mom. 1 punkten görs dock inte om den som är mottagare av underhållsbidraget är maka eller make till den som betalar underhållsbidraget och makarna har levt i gemensamt hushåll omedelbart innan institutionsvården inleddes.

8 §. *Avgift enligt betalningsförmåga*

Landskapsregeringen kan besluta att även andra avgifter än långvårdsavgiften skall uppbäras enligt användarens betalningsförmåga. Avgiften fastställs då enligt de grunder som anges i 5 § 2 och 4 mom. samt 6 och 7 §§. Landskapsregeringen kan därutöver besluta att avgiften skall fastställas med beaktande av att den som saken gäller lever i gemensamt hushåll i äktenskap eller äktenskapsliknande förhållanden, att det finns minderåriga barn i samma hushåll, andra av personens faktiska familjeförhållanden beroende faktorer som påverkar betalningsförmågan eller den underhållsskyldighet som avses i lagen om underhåll för barn (FFS 704/1975).

9 §. *Avgift för uteblivet besök*

Landskapsregeringen kan besluta att en särskild avgift skall uppbäras av den som på förhand reserverat mottagningstid men utan godtagbar orsak underlåtit

att komma till mottagningen på den reserverade tiden. Avgiften kan uppbäras även i fråga om en tjänst som annars skulle vara avgiftsfri.

10 §. *Efterskänkande och nedsättning av avgift*

Ålands hälso- och sjukvård kan besluta att en avgift skall efterskänkas eller nedsättas till den del förutsättningsarna för patientens eller dennes familjs försörjning eller förverkligandet av patientens lagstadgade försörjningsplikt äventyras av att avgiften tas ut. Myndigheten kan även besluta att en avgift skall efterskänkas eller nedsättas om det är befogat med beaktande av vårdsynpunkter.

11 §. *Avgift för vård som ersätts enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen och trafikförsäkringen*

Bestämmelser om fastställande av avgifter för vård vars kostnader skall ersättas inom ramen för olycksfalls- och trafikförsäkringen finns i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992). Sådana avgifter omfattas inte av högst kostnadsskyddet.

Se So 713 FL II

12 §. (2007/78) *Avgift för den som inte är bosatt i landskapet*

Avgifter och ersättningar som uppbärs av den som inte har hemort på Åland kan fastställas på andra grunder än de som anges i denna lag, om inte något annat följer av internationella avtal som är bindande för landskapet. Vid fastställandet tillämpas landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet, dock så att avgiften för en tjänst får vara högst lika stor som kostnaden för produktionen av tjänsten.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

13 §. *Sökande av ändring*

Ändring i ett beslut som fattats av en tjänsteinnehavare får inte sökas genom besvär. Om den betalningsskyldige är missnöjd med ett sådant beslut kan han eller hon begära rättelse av beslutet i enlighet med 14 § 1 mom. landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården.

Ändring i beslut som fattats med anledning av rättelseyrkande söks genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol inom 30 dagar från delfäendet. Besvär kan inom nämnda tid även inlämnas till Ålands hälso- och sjukvård, som sänder dem till förvaltningsdomstolen. I Ålands förvaltningsdomstols utslag får ändring inte sökas genom besvär.

Se L 1, Landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvården

14 §. *Uppbörd och indrivning av avgifter*

När det gäller uppbörd och indrivning av avgifter som avses i denna lag tillämpas 7 och 8 §§ landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

15 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

F 4 LL (1947:6) om apoteksavgift

Ikraftträdelsebestämmelse (2011/82):

Denna lag träder i kraft 1 januari 2011.

Det belopp i euro enligt 5 § 2 och 3 mom. som patienten månatligen ska ha till sitt förfogande svarar mot det poängtal för arbetspensionsindex som har fastställts för år 2009 vid tillämpning av 98 § i lagen om pension för arbetstagare.

Eurobeloppen enligt 5 § 2 och 3 mom. ska justeras första gången år 2011 och de justerade beloppen träder i kraft den 15 februari 2012.

Om denna lag träder i kraft efter den 15 december 2011 får eurobeloppen enligt 3 mom. justeras enligt denna lag innan lagen träder ikraft, så att de justerade beloppen kan börja tillämpas från och med den dag som denna lag träder i kraft.

F 4 Landskapslag (1947:6) om apoteksavgift i landskapet Åland

1 §. För apoteksrörelse i landskapet Åland skall innehavare årligen erlägga avgift, som fastställs i enlighet med apotekets omsättning.

2 §. Apoteksavgift erläggs enligt apotekets omsättning, sedan mervärdesskatten avdragits från denna, på följande sätt (2002/44):

Apotekets omsättning	Apoteksavgiften vid omsättningens nedre gräns	Avgiftsprocent för omsättning som överstiger den nedre gränsen
€	€	
871 393 – 1 016 139	0	6,00 %
1 016 139 – 1 306 607	8 685	7,00 %
1 306 607 – 1 596 749	29 018	8,00 %
1 596 749 – 2 033 572	52 229	9,00 %
2 033 572 – 2 613 212	91 543	9,50 %
2 613 212 – 3 194 464	146 609	10,00 %
3 194 464 – 3 775 394	204 734	10,25 %
3 775 394 – 4 792 503	264 279	10,50 %
4 792 503 – 6 243 857	371 076	10,75 %
6 243 857 –	527 096	11,00 %

Beloppen enligt ÅLRB (2012:2)

Från omsättningen för filialapotek avdras omsättningen i sin helhet, om den utgör högst 50.500 euro, eller en tredjedel av omsättningen, dock lägst 50.500 euro, om den överstiger 50.500 euro innan filialapotekets omsättning sammanläggs med apotekets omsättning för fastställande av apoteksavgiften. (2002/44)

Apoteksavgift fastställs i hela euro. (2002/44)

Apoteksavgift som understiger 5 euro uppbärs inte. (2002/44)

Beloppen i tabellen i 1 mom. för apotekets omsättning samt för apoteksavgiftens nedre gräns kan årligen justeras av [landskapsstyrelsen] i enlighet med i riket föreskrivna grunder.

3 §. För fastställande av apoteksrörelsens omsättning skall apoteksinnehavare till [Ålands landskapsnämnd] inlämna anmälan över rörelsens inkomster och utgifter under varje kalenderår senast den 1 april därpå följande år. [Landskapsnämnden] kan likväl på särskilda skäl bevilja apoteksinnehavare rätt att även senare inlämna sagda anmälan. Anmälan skall uppgöras enligt utfärdade anvisningar och på blankett, som fastställs av [landskapsnämnden].

4 §. På grundvalen av den anmälan apoteksinnehavare inlämnat fastställer [landskapsnämnden] den apoteksavgift, som skall erläggas för apoteksrörelsen.

Försummar apoteksinnehavare att inom stadgad tid tillställa [landskapsnämnden] i 3 § nämnd anmälan och inlämnar icke heller sådan efter uppmaning eller är det uppenbart, att en mindre omsättning än den verkliga uppgivits, äger [landskapsnämnden] befogenhet att fastställa apoteksavgift enligt en av den samma uppskattningsvis bestämd omsättning.

[Landskapsnämndens] beslut angående apoteksavgift skall delgivas vederbörande sålunda, att dem i tjänsteväg tillställas utdrag därur, försett med behörig besvärunderskrifning och anteckning om delgivning.

5 §. Har apotek under det år, för vilket avgiften skall erläggas, övergått till annan innehavare, skall den för kalenderåret beräknade avgiften fördelas mellan innehavarna i förhållande till storleken av envars omsättning.

6 §. (1952/28) [Landskapsstyrelsen] äger årligen besluta, huruvida inbetalning av apoteksavgift skall erläggas i en eller flera rater, samt bestämma de tider, då apoteksavgift skall inbetalas till [landskapsstyrelsens kamreraravdelning].

7 §. (1966/39) Apoteksavgift, som icke blivit erlagd på utsatt tid, må utmätas utan dom eller utslag såsom därom är stadgat.

Se Lag och förordning om verkställighet av skatter och avgifter, Pr 608 och 609 FL I

8 §. Befriade från att erlägga apoteksavgift äro apotek, vilka inrättats vid sjukhus och sanatorier.

Där särskilda skäl föreligger, kan [landskapsnämnden] befria apoteksinnehavare från erläggande av apoteksavgift antingen i dess helhet eller till en del.

9 §. Apoteksinnehavare har att vid bokföringen iakttaga, vad därom är i riket bestämt.

Se Bokföringslag och -förordning, Ft 301 och 302 FL I

10 §. Apoteksinnehavare åligger att åt person, som därtill av [landskapsnämnden] förordnats, muntligen eller skriftligen giva de kompletterande uppgifter och utredningar, vilka för apoteksavgiftens fastställande äro av nöden, samt förete sina affärsböcker och därtill hörande inventarie- och förrädsförteckningar, kontrakt och skuldsedlar, räkningar, kvittenser och korrespondens samt övriga handlingar ävensom förevisa sitt förråd.

11 §. Envar är skyldig att hemlighålla, vad han i tjänsten eller i offentlig befattning erfarit angående apoteksrörelsens ekonomiska ställning eller affärsförhållanden.

12 §. I beslut, som i stöd av denna landskapslag fattats av [landskapsnämnden], kan ändring sökas hos högsta förvaltningsdomstolen medelst skriftliga besvär, som med vidfogande av det överklagade beslutet senast klockan 12 på den trettionde dagen, räknat från beslutets delfående, skall inlämnas till högsta förvaltningsdomstolens registratorskontor, men går beslutet dock oberoende av besvären omedelbart i verkställighet.

13 §. (1966/39) Har högsta förvaltningsdomstolen avlyftat apoteksavgift eller nedsatt densamma, skall [landskapsstyrelsens kamreraravdelning] återbetala det för mycket erlagda beloppet jämte sex procents årlig ränta därpå från betalningsdagen till dagen för återbetalningen.

Har apoteksavgift eljest erlagts utöver det fastställda beloppet, skall det för mycket erlagda beloppet jämte ränta, beräknad såsom i 1 mom. nämnes, på ansökan återbäras till vederbörande av [landskapsstyrelsens kamreraravdelning].

Har apoteksavgift till följd av att omsättningen uppgivits oriktigt fastställts för låg, bör avgiftens belopp rättas och apoteksinnehavaren åläggas att inbetala tillägget, dock senast under det femte kalenderåret efter utgången av det år, då den avgift, som skall rättas, debiterats eller hade bort debiteras.

14 §. (1966/39) Försummas erläggandet av apoteksavgift inom utsatt tid, skall på det förfallna beloppet i avgiftstillägg erläggas tolv procents årliga ränta, räknat från den dag, då avgiften senast hade bort erläggas, till betalningsdagen.

15 §. Var, som bryter mot stadgandena i denna landskapslag eller med stöd av densamma utfärdade bestämmelser, straffas, där ej för gärningen eller försummelsen annorstädes i lag strängare straff är stadgat, med böter.

F 5 Landskapslag (1974:83) om resandeavgift

1 kap. Allmänt

1 §. Idkare av regelbunden passagerartrafik med fartyg mellan hamn utom och hamn inom landskapet Åland är skyldig att till landskapet såsom näringsgsskatt erlagga resandeavgift enligt vad i denna lag stadgas. (1975/46)

Trafik anses vara regelbunden, om turlista för densamma har offentliggjorts.

I 1 mom. avsedd trafikidkare benämnes i denna lag redare.

2 §. (1975/46) Resandeavgiften utgår med visst belopp per passagerare, som med anlitan av redaren tillhörigt eller av honom upphyrat fartyg anländer från hamn utom landskapet till hamn inom landskapet under den tid då avgift enligt 3 § uppbärs.

För passagerare som skall transiteras via åländsk hamn erlägges ej resandeavgift. Ej heller erlägges avgift för passagerare på fartyg i trafik mellan landskapet och riket om fartygets redare är landskapet eller staten.

3 §. Resandeavgift uppbäres för den tid och till det belopp, som lagtinget genom särskilt beslut fastställer med iakttagande av att tiden skall förläggas mellan den 31 mars och den 1 oktober samt att avgiften ej överstiger 34 cent per passagerare. (2002/45)

[Landstingets beslut] om uppbärande av resandeavgift träder i kraft tidigast på nittionde dagen efter det sådant beslut fattats.

2 kap. Uppbörd

4 §. Sedan [landstingets] i 3 § nämnda beslut trätt i kraft äger redare för varje kalendermånad avgiften uppbäres senast före utgången av därpå följande kalendermånad till [landskapsstyrelsen] anmäla antalet av i 2 § avsedda passagerare.

På grundval av den i 1 mom. nämnda anmälan fastställer [landskapsstyrelsen] resandeavgiften för den månad anmälan avser. Härefter skall avgiften erläggas inom trettio dagar från det redaren erhållit del av [landskapsstyrelsens] beslut.

5 §. Försummar redare att inom stadgad tid tillställa [landskapsstyrelsen] i 4 § nämnd anmälan och inlämnas icke sådan efter uppmaning eller är det uppenbart att ett mindre antal passagerare än det verkliga har uppgivits, äger [landskapsstyrelsen] befogenhet att fastställa resandeavgiften enligt ett uppskattat antal passagerare.

[Landskapsstyrelsens] beslut om uppbörd av resandeavgift skall delgivas sålunda att redaren med motagningsbevis tillställs protokollsutdrag försett med behörig besvärundervisning.

3 kap. Användningen av genom resandeavgifter influtna medel

6 §. I stöd av denna lag uppburna medel skall på sätt [landstinget] i samband med antagande av [enskid] årsstat närmare besluter användas i huvudsak för miljövard och för främjande av turism eller för beviljande av landskapsbidrag åt kommun för sådana ändamål.

4 kap. Särskilda stadganden

7 §. I [landskapsstyrelsens] i stöd av denna lag fattade beslut kan ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen senast före klockan 12 den trettionde dagen efter delfäendet.

Beslutet går oaktat anförda besvär omedelbart i verkställighet.

8 §. Har högsta förvaltningsdomstolen avlyftat resandeavgift eller nedsatt densamma skall [landskapsstyrelsen] återbetala det för mycket erlagda beloppet jämte sex procents årlig ränta därpå från betalningsdagen till dagen för återbetalningen.

Har resandeavgift eljest erlagts utöver det fastställda beloppet, skall det för mycket erlagda beloppet jämte ränta, beräknad såsom i 1 mom. nämnes, på ansökan återbäras till redaren.

Har resandeavgift, på grund av att antalet passagerare uppgivits oriktigt fastställts för låg, bör avgiftens belopp rättas och redaren åläggas att inbetala tillägget, dock senast under det femte kalenderåret efter

F 6 Kommunalskattelag (2011:119)

utgången av det år, då den avgift som skall rättas, debiterats eller borde ha debiterats.

9 §. Erlägges ej resandeavgift inom utsatt tid, skall på det förfallna beloppet i avgiftstillägg erläggas tolv procents årlig ränta, räknat från den dag, då avgiften senast borde ha erlagts till betalningsdagen.

Om avskrivning av resandeavgift besluter [landskapsstyrelsen].

10 §. Den som bryter mot stadgandena i denna landskapslag eller med stöd av densamma utfärdade bestämmelser straffas med böter, där ej för gärningen eller försummelsen annorstädes i lag strängare straff är stadgat.

11 §. Närmare bestämmelser angående tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Skatter och avgifter till kommunerna

F 6 Kommunalskattelag (2011:119) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

På förvärvsinkomst och på inkomster av samfund och samfälliga förmåner ska betalas skatt till en kommun samt medges förlustutjämning vid kommunalbeskattningen i enlighet med vad därom är föreskrivet i inkomstskattelagen (FFS 1535/1992) samt inkomstskatteförordningen (FFS 1551/1992), med de undantag som följer av denna lag och särskilda bestämmelser. Dessutom tillämpas lagen om undanröjande av internationell dubbelbeskattning (FFS 1552/1995) i landskapet då det är frågan om inkomst som förvärvats i en främmande stat, om inte annat anges i denna lag.

De i 1 mom. nämnda författningarna ska tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar av nämnda författningar, ska de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av de bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser ska dock inte tillämpas i landskapet.

Se Sk 101 och 102 SF Även Sk 143 SF

2 §. Bestämmelser som inte ska tillämpas vid kommunalbeskattningen

Bestämmelserna om särskilda stadganden om naturliga avdrag, om avdrag för inkomstens förvärvande, om avdrag från nettoförvärvsinkomsten vid stats- och kommunalbeskattningen, om avdrag från nettoförvärvsinkomsten vid kommunalbeskattningen och om avdrag från kommunalskatt i inkomstskattelagen ska inte tillämpas vid kommunalbeskattningen. Dessutom ska inte bestämmelserna i 154 § inkomstskattelagen tillämpas vid kommunalbeskattningen.

3 §. Tillämpningen av hänvisningar i inkomstskattelagstiftningen

Om de författningar som nämns i 1 § 1 mom. hänvisar till bestämmelser i rikslagstiftningen och motsvarande bestämmelser finns i landskapslagstiftningen ska hänvisningen avse landskapslagstiftningen. Förutom bestämmelserna i landskapslagstiftningen ska hänvisningen dock, såvitt gäller stöd och andra er-

sättningar som nämns i hänvisningen, anses avse dess motsvarighet i rikslagstiftningen till den del fråga är om skatteplikt för inkomster och avdrag från kapitalinkomster.

4 §. Andra bestämmelser om inkomstskatt

Om beräkning av resultatet av näringsverksamhet och jordbruk, källskatt på ränteinkomster samt om beskattningsförfarandet, förskottsuppbörden och skatteuppbörden finns särskilda bestämmelser.

På beskattningen av en begränsat skattskyldigs inkomster tillämpas landskapslagen (1973:12) om kommunalskatt för begränsat skattskyldig.

Se F 15, Landskapslag (1973:12) om kommunalskatt för begränsat skattskyldig

5 §. Samfunds skattskyldighet

Skyldig att betala kommunalskatt på inkomster är samfund som har hemort i landskapet för inkomster som har förvärvats i landskapet och annorstädes samt samfund som har hemort i riket och utländska samfund för inkomster som har förvärvats i landskapet.

6 §. Landskapets och Ålands penningautomatföreningens skattskyldighet

Om landskapets skyldighet att betala kommunalskatt ska gälla vad om statens skyldighet att betala inkomstskatt till kommun är föreskrivet i inkomstskattelagen.

Ålands penningautomatförening är inte skyldig att betala kommunalskatt.

7 §. Skatteplikt för stöd ur landskapets medel

Om inte annat följer av bestämmelserna i 3 § ska i fråga om skatteplikt för stöd ur landskapets medel gälla vad i 1 § 1 mom. nämnda författningar är föreskrivet om stöd som på jämställbara grunder beviljas av statens medel.

8 §. Sjöarbetsinkomst

I 74 § 1 mom. inkomstskattelagen avsedd sjöarbetsinkomst är vid kommunalbeskattningen löneinkomst i pengar eller pengars värde för arbete ombord på ett fartyg med en bruttodräktighet om minst 100 register-ton, om arbetet utförs i samband med fartygets trafik i anställning hos en redare eller en annan därmed jämställbar av Skatteförvaltningen fastställd arbetsgivare som sköter fartygets trafik samt om

1) fartyget används i utrikesfart eller under skatteåret huvudsakligen i kustfart,

2) fartyget är underställt Trafikverket och används på havsområde eller om

3) fartyget är underställt Ålands landskapsregering och är ett annat fartyg än en landsvägsfärja.

2 kap. Naturliga avdrag

9 §. Särskilda bestämmelser om naturliga avdrag

Utgifter för inkomstens förvärvande är bland annat

1) löner och andra förmåner som har betalats till personer som arbetat för den skattskyldiges inkomstförvärv,

2) vad en sammanslutning, en samfällid förmån eller ett dödsbo har betalt i lön som kan anses skäligh till en delägare som arbetat för dess inkomstförvärv,

3) underhåll som enligt 5 § lagen om socialhjälp eller enligt 5 § landskapslagen om socialhjälp i landskapet Åland har betalats till löntagare som arbetat för den skattskyldiges inkomstförvärv samt pensioner till dem och deras anhöriga,

4) kostnader för anskaffning av facklitteratur, forskningsmaterial och vetenskaplig litteratur samt andra kostnader för vetenskapligt arbete och utövning av konst, om kostnaderna inte har betalats med stipendier eller understöd som avses i 82 § 1 mom. 1 punkten inkomstskattelagen,

5) skäliga kostnader som direkt har föranletts av skötseln av statliga förtroendeuppdrag samt avgifter som har tagits ut på mötesarvoden för kommunala förtroendeuppdrag,

6) medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer och avgifter till arbetslöshetskassor,

7) obligatoriska pensionsförsäkringspremier till lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, olycksfallsförsäkringspremier samt premier för grupplivförsäkringar, till den del de hänför sig till kapitalinkomster av skogsbruk eller renskötsel.

En förutsättning för att en lön som har betalats till en familjemedlem som arbetat för den skattskyldiges inkomstförvärv ska få dras av är att ersättningen för arbetet inte är högre än det belopp som skulle ha betalats till en anställd främmande person. Löner till den skattskyldiges make eller maka eller hans eller hennes barn som under skatteåret har fyllt högst 14 år är inte avdragbara i något avseende.

Den skattskyldige har rätt att dra av fastighetsskatt till den del den hänför sig till inkomstförvärvet.

Avdragbara utgifter vid fastställande av nettoinkomsten är inte utgifterna för förvärv av skattefri inkomst och inte heller den skattskyldiges levnads-kostnader, vilka omfattar bland annat bostadshyra och utgifter för skötseln av barn och hemmet. Utgifter för förvärvande av en dividendinkomst är dock avdragbara oberoende av att dividendinkomsten med stöd av 33 a-33 d §§ inkomstskattelagen är skattefri inkomst.

Ersättningar som till sitt belopp motsvarar dividend och som den skattskyldige enligt ett avtal om återköp eller lån av aktier eller ett annat sådant avtal eller ett avtalskomplex bestående av två eller flera med varandra sammanhängande avtal har betalt i stället för dividenden och genom vilka rätten till dividenden för

viss tid eller tills vidare har övergått på den skattskyldige (*dividendersättning*), är inte avdragbara utgifter till den del dividenden i stället för vilken den skattskyldige har betalt dividendersättning utgör skattefri inkomst för den skattskyldige. Dividendersättning anses ha blivit betald även om ingen separat överenskommelse om betalning av sådan har ingåtts.

Den skattskyldige har rätt att dra av resekostnader och skäliga logikostnader för resor till en sådan sekundär arbetsplats som avses i 71 § inkomstskattelagen som utgifter för inkomstens förvärvande till den del arbetsgivaren inte har ersatt dem. Om resan företas på något annat sätt än med ett allmänt kommunikationsmedel, räknas avdraget enligt 10 § 1 mom. Begränsningar av möjligheten till avdrag för kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen tillämpas på dessa resor endast till den del det är fråga om resor mellan en på grund av den sekundära arbetsplatsens läge nödvändig separat inkvarteringsplats och den sekundära arbetsplatsen.

En skattskyldig har rätt att i en situation som avses i 72 a § 2 mom. inkomstskattelagen dra av resekostnaderna såsom utgifter för inkomstens förvärvande för den tid som överskrider två år endast i det fall att den skattskyldige på grund av en arbetsresa har övernattnat i en tillfällig inkvartering som är nödvändig till följd av det särskilda arbetsställets läge. Resekostnader som föranletts av de dagliga resorna har den skattskyldige likväl rätt att dra av på det sätt som anges i 10 § 1 mom.

Se M 3, Landskapslag (1956:21) om socialhjälp i landskapet Åland

10 §. Resekostnadsavdrag från förvärvsinkomsten

Som utgift för inkomstens förvärvande anses även kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen med allmänt fortskaffningsmedel samt kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen med annat slag av fortskaffningsmedel. Kostnaderna får avdras till ett belopp av högst 6 000 euro och endast till den del de under skatteåret överstiger 340 euro. Om mer än hälften av de avdragsberättigade kostnaderna utgörs av kostnader för resor med allmänt fortskaffningsmedel, får dock även den del av kostnaderna som understiger 340 euro avdras. Kostnaderna för resor med ett annat slag av fortskaffningsmedel än ett allmänt fortskaffningsmedel beräknas enligt de grunder som Skatteförvaltningen bestämmer med stöd av 93 § 2 mom. inkomstskattelagen.

Såsom i 1 mom. avsedda kostnader ska även anses kostnader som en skattskyldig åsamkas genom att han eller hon på grund av kommunikationsförhållandena varit tvungen att hyra bostad på en annan ort i landskapet där arbetsplatsen är belägen. Med sådana kommunikationsförhållanden mellan arbetsplatsen och bostaden i hemkommunen avses anlitande av en frigående färja eller en restid som under normala förhållanden är längre än tre timmar tur och retur.

Om inte de verkliga kostnaderna är lägre får hyreskostnaderna avdras till ett belopp om högst 6 euro och 90 cent per kvadratmeter per månad och till den

F 6 Kommunalskattelag (2011:119)

del den förhyrda bostadens storlek inte överstiger 30 kvadratmeter.

11 §. Avdrag för bostad på arbetsorten

Om den skattskyldige på grund av sin egentliga arbetsplats läge har hyrt en bostad för eget bruk (*bostad på arbetsorten*) och även har en annan bostad där han eller hon bor med sin make eller maka eller minderåriga barn (*stadigvarande bostad*), avdras som den skattskyldiges utgifter för inkomstens förvärvande 250 euro för varje sådan hel kalendermånad då den skattskyldige haft två bostäder (*avdrag för bostad på arbetsorten*). Avdraget beviljas dock högst till ett belopp som motsvarar den hyra som den skattskyldige betalat för bostaden på arbetsorten. För att avdraget ska beviljas förutsätts det att den stadigvarande bostaden är belägen över 100 kilometer från bostaden på arbetsorten och den egentliga arbetsplats på grund av vars läge bostaden på arbetsorten har skaffats.

Den skattskyldige beviljas avdrag för en bostad på arbetsorten under de förutsättningar som anges i 1 mom. även när den skattskyldige utöver bostaden på arbetsorten har en stadigvarande bostad på grund av en annan egentlig arbetsplats läge, även om den skattskyldige bor ensam i den stadigvarande bostaden.

Om den skattskyldige på grund av den egentliga arbetsplatsens läge har beviljats bostadsförmån av arbetsgivaren, beviljas den skattskyldige avdrag för bostad på arbetsorten under de förutsättningar som fastställs i 1 och 2 mom. I detta fall beviljas avdraget högst till ett belopp som motsvarar bostadens naturförmånsvärde.

Avdrag beviljas inte om den skattskyldige har fått en skattefri ersättning eller förmån med anledning av boende på annan en ort eller till den del som den skattskyldige med stöd av någon annan bestämmelse har dragit av kostnader i anknytning till användningen av bostaden i sin beskattning för skatteåret. Ett hushållsavdrag utgör dock inget hinder för beviljande av avdrag för bostad på arbetsorten.

Om båda makarna uppfyller villkoren för avdraget och båda har yrkat på avdrag beviljas avdraget den make eller den maka vars nettoförvärvsinkomst är större.

12 §. Motorsågs- och skogsarbetaravdrag från förvärvsinkomsten

Har en skattskyldig använt en motorsåg eller röjsåg vid fällning av träd, upparbetning av virke, skogsrojning eller annat med skogsrojning jämförbart arbete, anses som en utgift för förvärvande eller bibehållande av löneinkomst av sådant arbete kostnaderna för användningen av sågen till ett belopp om 30 procent eller, om den skattskyldige yrkar på detta, 40 procent av den nämnda löneinkomsten. Har ett arbetslag om två personer använt samma såg, anses dessa kostnader utgöra 20 procent av varderas löneinkomst av arbetet och, om arbetslaget bestått av tre personer, 15 procent av vars och ens löneinkomst av arbetet. På basis av vad den skattskyldige visar beaktas som utgifter för löneinkomstens förvärvande eller bibehållande de verkliga kostnaderna för användningen av en motorsåg, om de är större än vad som nämns ovan.

Har en skattskyldig använt en häst och körredskap eller en traktor vid skogskörslor eller andra körslor, anses som en utgift för förvärvande eller bibehållande av löneinkomsten kostnaderna för användningen av hästen och körredskapen eller traktorn till ett belopp om 60 procent av löneinkomsten av skogskörslorna och 50 procent av löneinkomsten av andra körslor. På basis av vad den skattskyldige visar beaktas som utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande de verkliga kostnaderna för användningen av hästen och körredskapen eller traktorn, om de är större än vad som nämns ovan.

Utgör den löneinkomst som avses i 1 mom. minst en tredjedel av den skattskyldiges inkomster, anses ytterligare 5 procent av löneinkomsten, dock högst 240 euro, utgöra utgifter för förvärvande eller bibehållande av denna löneinkomst (*skogsarbetsavdrag*).

13 §. Avdrag för inkomstens förvärvande

Den skattskyldige får från sin löneinkomst dra av

- 1) såsom avdrag för inkomstens förvärvande 620 euro, dock högst löneinkomstens belopp,
- 2) medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer och avgifter till arbetslöshetskassor,
- 3) kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen, till den del de enligt 10 § är avdragbara och
- 4) andra än i 2 och 3 punkten nämnda utgifter för förvärvande eller bibehållande av löneinkomst dock endast till den del deras sammanlagda belopp överstiger avdraget för inkomstens förvärvande.

Den skattskyldige får med undantag av avdraget för inkomstens förvärvande inte dra av utgifter för förvärvande eller bibehållande av sjöarbetsinkomster.

3 kap. Avdrag från nettoförvärvsinkomsten**14 §. Obligatoriska försäkringspremier**

Den skattskyldige har rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av arbetstagarens lagstadgade pensionspremie, arbetslöshetsförsäkringspremie och sjukförsäkringens dagpenningsskatt samt de premier som han eller hon betalat för sin egen och sin makes eller makas obligatoriska pensionsförsäkring.

En förutsättning för att den skattskyldiges egna eller makens eller makans pensionsförsäkringspremier är avdragsgilla är ytterligare att premier för samma försäkring inte har dragits av från inkomsten av näringsverksamhet eller av lantbruk.

Premierna för en obligatorisk pensionsförsäkring dras av från förvärvsinkomsten från den make eller den maka som har yrkat på avdrag. Yrkandet ska framställas innan beskattningen för avdragsåret har slutförts. Om avdraget inte kan göras så som makarna har yrkat, görs avdraget i första hand från den makes eller den makas inkomster vars nettoförvärvsinkomst i statsbeskattningen är större.

Vad som ovan i denna paragraf bestäms om obligatoriska pensionsförsäkringar tillämpas på motsvarande sätt på sådana pensionsförsäkringar enligt lagen om pension för företagare (FFS 468/1969) och lagen om pension för lantbruksföretagare (FFS 467/1969) vars tecknande inte är obligatoriskt på grund av att ar-

betsinkomsten är liten eller på grund av odlingsarens storlek. Detsamma gäller motsvarande utländska pensionsförsäkringar.

Dessutom har en i 1 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (FFS 1280/2006) avsedd stipendiat rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av avgiften för den obligatoriska grupplivförsäkringen enligt nämnda lag samt olycksfallsförsäkringspremien enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (FFS 1026/1981).

Gällande FFS 468/1969, se FFS 1272/2006, Pen 120 FL II Gällande FFS 467/1969, se FFS 1280/2006 Även Pen 205 FL II

15 §. *Premier för kollektivt tilläggspensionskydd*

Den skattskyldige har rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av premier som han eller hon betalat för i en pensionsstiftelse, i en pensionskassa eller i ett försäkringsbolag kollektivt ordnat tilläggspensionskydd upp till ett belopp av 5 procent av den lön som den arbetsgivare som ordnat pensionskyddet under skatteåret betalat till den skattskyldige, dock högst 5 000 euro i året. Premierna är inte avdragsgilla till den del deras belopp överstiger det belopp som arbetsgivaren betalat för tilläggspensionskyddet. En ytterligare förutsättning för att premierna ska vara avdragsgilla är att pension i form av ålderspension börjar betalas tidigast då den försäkrade fyllt 60 år.

Med kollektivt tilläggspensionskydd avses frivilligt tilläggspensionskydd som arbetsgivaren ordnar för en av arbetstagare bestående personkrets som bestäms gruppvis enligt arbetsområde eller enligt andra motsvarande grunder så att pensionskyddet inte i verkligheten gäller namngivna eller annars individuellt bestämda personer. Ett arrangemang som är avsett att gälla endast en i arbetsgivarens tjänst varande person åt gången utgör inte kollektivt tilläggspensionskydd.

Premier för frivillig pensionsförsäkring som tecknats i en annan försäkringsanstalt än en sådan som har sitt hemvist eller fast driftställe i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är inte avdragsgilla. Premier för en sådan försäkring som betalas av en person som från utlandet flyttat till Finland, med undantag för en person som under de närmaste fem åren före flyttningen har varit allmänt skattskyldig i Finland, är dock avdragsgilla i denna persons beskattning för flyttningsåret och för de tre följande åren, om premierna grundar sig på en försäkring som har tecknats minst ett år innan personen flyttade till Finland.

16 §. *Avdrag för sjöarbetsinkomst*

Vid kommunalbeskattningen beviljas, under de förutsättningar om vilka föreskrivs nedan, de som erhåller sjöarbetsinkomst enligt 8 § avdrag för sjöarbetsinkomst från nettoförvärvsinkomsten.

Det avdrag för sjöarbetsinkomst som vid kommunalbeskattningen beviljas utgör 30 procent av det sammanlagda beloppet av sjöarbetsinkomsten, dock högst 11 350 euro.

Utan hinder av 2 mom. höjs avdraget för sjöarbetsinkomst vid kommunalbeskattningen med 170 euro

för varje hel kalendermånad under vilken fartyget inte anlöper finsk hamn eller annars rör sig inom finskt territorium, om den skattskyldige då arbetar på fartyget. Vid utgången av en tidsperiod som berättigar till förhöjning beviljas dock denna även för en del av en kalendermånad.

17 §. *Avdrag för nedsatt skattebetalningsförmåga*

Har en skattskyldigs skattebetalningsförmåga med beaktande av de inkomster och den förmögenhet som står till hans eller hennes och den skattskyldiges familjs förfogande, av någon särskild orsak såsom försörjningsplikt, arbetslöshet eller sjukdom, nedgått väsentligt, avdras från nettoförvärvsinkomsten ett skäligt belopp, dock inte mera än 1 400 euro. Avdraget beviljas i hela hundra euro.

18 §. *Sjukdomskostnadsavdrag*

Den skattskyldige har rätt att vid kommunalbeskattningen till fullt belopp göra avdrag från nettoförvärvsinkomsten för egna och familjemedlemmars sjukdomskostnader som överstiger 84 euro. För makar gäller dock att avdrag från förvärvsinkomsten får göras för sjukdomskostnader som sammanlagt överstiger 168 euro.

För sjukdomskostnader som föranletts av en sjukhusvistelse utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte intagningen skett på grund av en inhemsk läkares remiss, har den skattskyldige rätt att vid kommunalbeskattningen göra avdrag från nettoförvärvsinkomsten med högst 300 euro, makar dock sammanlagt med högst 600 euro. Om den skattskyldige under skatteåret försörjt barn som före skatteårets ingång inte har fyllt 17 år ska i detta moment avsett belopp höjas med 70 euro för varje sådant barn.

Avdrag får inte göras för resekostnader till läkare, sjukhus eller till en med sjukhus jämförbar inrättning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för behandling av sjukdom om resan företagits utan remiss eller ordination från en inhemsk läkare.

Avdrag får inte göras för kostnader som ersätts på grund av försäkring eller av annan orsak.

19 §. *Pensionsinkomstavdrag*

Vid kommunalbeskattningen ska från en skattskyldig pensionstagares nettoförvärvsinkomst göras ett pensionsinkomstavdrag.

Fullt pensionsinkomstavdrag räknas ut så att beloppet av full folkpension multipliceras med 1,37, varefter produkten minskas med 1 480 euro och resten avrundas uppåt till följande hela tio euro. Pensionsinkomstavdraget får dock inte överstiga pensionsinkomstens belopp. Är den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst större än fullt pensionsinkomstavdrag, minskas avdraget med 55 procent av det överskjutande beloppet.

Då fullt pensionsinkomstavdrag vid kommunalbeskattningen räknas ut anses som full folkpension det belopp som under skatteåret har betalats till en ensamstående såsom full folkpension.

20 §. Invalidavdrag

Vid kommunalbeskattningen dras 440 euro av från en skattskyldig fysisk persons nettoförvärvsinkomst, om han eller hon genom sjukdom, lyte eller kroppsskada åsamkats bestående men på grund av vilket hans eller hennes invaliditetsgrad enligt lämnade uppgifter är 100 procent. Om procenttalet är lägre, dock minst 30 procent, beviljas i avdrag en mot procenttalet svarande del av 440 euro. Avdraget beviljas dock högst till beloppet av en annan nettoförvärvsinkomst än en pensionsinkomst.

Har den skattskyldige under skatteåret fått en invalidpension som baserar sig på ett lagstadgat minimipensionsskydd, anses hans eller hennes invaliditetsgrad utan särskild utredning vara 100 procent om full pension har beviljats och 50 procent om delpension har beviljats, såvida inte den skattskyldiges invaliditetsgrad på basis av lämnade uppgifter anses vara högre. Den skattskyldige bibehåller sin rätt till invalidavdrag enligt invalidpensionen även efter att invalidpensionen har ombildats till ålderspension.

Invalidavdragets storlek bestäms på basis av en annan förvärvsinkomst vid statsbeskattningen än pensionsinkomsten, efter att avdrag för inkomstens förvärvande har gjorts.

Utan hinder av 1 och 2 mom. får en skattskyldig som 1982 har haft en skattepliktig inkomst, vid kommunalbeskattningen göra ett invalidavdrag till samma belopp som han eller hon hade rätt till vid kommunalbeskattningen för 1982, om den skattskyldige inte med stöd av gällande stadganden har rätt till ett större invalidavdrag.

21 §. Studiepenning- och studieavdrag

Om en skattskyldig har fått i lagen om studiestöd eller i landskapslagen om studiestöd avsedd studiepenning, ska från hans eller hennes nettoförvärvsinkomst göras en studiepenningsavdrag vid kommunalbeskattningen. Avdragets fulla belopp är 2 600 euro, dock högst beloppet av studiepenningen. Avdraget minskas med 50 procent av det belopp av den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger studiepenningsavdragets fulla belopp med.

Den skattskyldige har rätt att vid kommunalbeskattningen från nettoförvärvsinkomsten avdra, förutom det avdrag som avses i 1 mom., 340 euro för varje termin under vilken han eller hon erhållit undervisning på grundskolenivå eller bedrivit studier som huvudsyssla vid en högskola eller annan läroanstalt i landet eller utomlands (*studieavdrag*).

Se O 20, Landskapslag (2006:71) om studiestöd, Un 601, FL II

22 §. Förvärvsinkomstavdrag

Vid kommunalbeskattningen görs från den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst ett förvärvsinkomst-avdrag vid kommunalbeskattningen. Avdraget räknas på den skattskyldiges skattepliktiga löneinkomster, förvärvsinkomster av annat arbete, uppdrag eller tjänst som utförts för en annans räkning, bruksavgifter som anses utgöra förvärvsinkomst, dividender som ska beskattas som förvärvsinkomst, förvärvsinkomst-

andelar av företagsinkomst som ska fördelas samt förvärvsinkomstandelar av näringsverksamhet eller jordbruk för delägare i en sammanslutning.

Avdraget utgör 51 procent av det belopp varmed de inkomster som avses i 1 mom. överstiger 2 500 euro upp till ett inkomstbelopp av 7 230 euro och 28 procent av det belopp som överstiger detta. Avdraget är dock högst 3 570 euro. När den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger 14 000 euro minskar avdraget med 4,5 procent av det belopp som nettoförvärvsinkomsten överstiger 14 000 euro med.

23 §. Grundavdrag

Om en skattskyldig fysisk person har en nettoförvärvsinkomst som efter de ovan nämnda avdragen inte överstiger 2 250 euro, ska detta inkomstbelopp dras av från nettoförvärvsinkomsten. Om nettoförvärvsinkomstens belopp efter de nämnda avdragen överstiger fullt grundavdrag, ska avdraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

24 §. Avdrag som beviljas dödsbon för efterlevande make eller maka

Dödsboet beviljas pensionsförsäkringspremieavdrag och invalidavdrag vid kommunalbeskattningen för den efterlevande maken eller maken, om den efterlevande maken eller maken är delägare i dödsboet och han eller hon inte har yrkat på att de i första hand ska dras av från hans eller hennes egna inkomster eller inkomstskatt.

4 kap. Avdrag från kommunalskatten**25 §. Arbetsinkomstavdraget från kommunalskatten**

Från kommunalskatten görs ett arbetsinkomst-avdrag enligt de grunder som anges i 125 § inkomstskattelagen till den del avdraget överstiger beloppet av inkomstskatten på förvärvsinkomster till staten. Avdraget görs från kommunalskatten, sjukförsäkringens sjukvårdspremie och kyrkoskatten enligt förhållandet mellan dessa skatter.

26 §. Hushållsavdraget från kommunalskatten

En skattskyldig får göra hushållsavdrag från kommunalskatten enligt de grunder som anges i 127a och 127b §§ inkomstskattelagen till den del avdraget överstiger beloppet av inkomstskatten till staten. Avdraget görs från kommunalskatten, sjukförsäkringens sjukvårdspremie och kyrkoskatten enligt förhållandet mellan dessa skatter.

Makar beviljas hushållsavdrag på det sätt som de har yrkat på innan beskattningen för det skatteår som avdraget gäller har slutförts. Om avdraget inte kan göras så som makarna yrkat på, beviljas det i första hand den make eller den maka vars inkomstskatt till staten för förvärvs- och kapitalinkomster efter avdragen från skatten är större. Till den del hushållsavdraget eller en del av det inte kan göras från inkomstskatten för den make eller maka som yrkat på avdrag, avdras det icke avdragna beloppet från den andra makens eller makans skatter på samma sätt som det skulle ha dragits av om den andra maken eller maken själv hade yrkat avdrag.

27 §. Studielånsavdraget från kommunalskatten

En skattskyldig får göra studielånsavdrag från kommunalskatten enligt de grunder som anges i 127d § inkomstskattelagen till den del avdraget överstiger beloppet av inkomstskatten till staten. Studielånsavdraget görs i första hand från inkomstskatten till staten. Avdraget görs från skatten på förvärvsinkomsten och skatten på kapitalinkomsten enligt förhållandet mellan dessa skattebelopp. Till den del avdraget överstiger beloppet av inkomstskatt till staten, görs avdraget från kommunalskatten, sjukförsäkringens sjukvårdspremie och kyrkoskatten enligt förhållandet mellan dessa skatter.

Om beloppet av studielånsavdraget överstiger beloppet av de skatter som påförts den skattskyldige under skatteåret, uppstår för den skattskyldige på grundval av skillnaden ett *skatteunderskott vid studielånsavdrag*, vilket på det sätt som föreskrivs i 1 mom. avdras från de skatter som påförts den skattskyldige de följande åren, under högst 10 skatteår allteftersom skatt påförs.

Skatteunderskotten vid studielånsavdrag avdras före det studielånsavdrag som beviljas på basis av amorteringarna under skatteåret och i den ordning de har uppkommit. Skatteunderskottet vid studielånsavdrag avdras under högst 15 år efter det år då examen avlades.

28 §. Underskottsgottgörelse vid kommunalbeskattningen

En skattskyldig har rätt att göra underskottsgottgörelse på de villkor som anges i 60 § inkomstskattelagen och en särskild underskottsgottgörelse på de villkor som anges i 131a § inkomstskattelagen vid kommunalbeskattningen. Beloppet av underskottsgottgörelsen beräknas enligt de grunder som anges i 131 och 131a §§ inkomstskattelagen. Avdrag av underskottsgottgörelse från kommunalskatten görs enligt de grunder som anges i 133 och 134 §§ inkomstskattelagen.

5 kap. Samfundsskatten**29 §. Kommunalskatteprocenten för samfund och samfällda förmåner**

Samfund och samfällda förmåner ska på den beskattningsbara inkomsten betala 5,7174 procent i kommunalskatt.

30 §. Redovisningen av kommunalskatteintäkterna från samfund och samfällda förmåner

Kommunalskatt som avses i 29 § denna lag och som betalas av samfund och samfällda förmåner redovisas till kommunerna enligt lagen om skatteredovisning (FFS 532/1998), med de undantag som följer av denna lag och särskilda bestämmelser.

Se Sk 607 SF

31 §. Fördelningen mellan de enskilda kommunerna

En kommuns andel av kommunalskatteintäkterna av samfund och samfällda förmåner fastställs skatteårsvis som en relativ andel av det sammanlagda beloppet av kommunernas andelar. Andelarnas storlek

bestäms i förhållande till summan av den skatt som i enlighet med 2 - 4 mom. räknats respektive kommun till godo.

Som grund för beräkning av en kommuns andel används uppgifterna i de tre senast slutförda beskattningarna samt uppgifterna i den officiella företags- och arbetsställestatistiken för dessa år. För vardera av de tre åren ska den kommunalskatt som ett samfund debiterats tillgodoräknas de enskilda kommunerna enligt 3 och 4 mom.

Om ett samfund under året har haft driftställen endast i en kommun räknas samfundets skatt den kommunen till godo. Om samfundet har haft driftställen i flera kommuner räknas samfundets skatt dessa kommuner till godo i förhållande till antalet anställda vid samfundets driftställen per kommun. Skatterna för samfund som står i koncernförhållande enligt landskapslagen (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen sammanräknas dock och räknas de berörda kommunerna till godo i förhållande till antalet anställda vid de till koncernen hörande samfundens driftställen per kommun.

Om ett samfund med driftställen i fler kommuner även har anställda ombord på fartyg ska dess skatt med avvikelse från bestämmelserna i 3 mom. räknas kommunerna till godo i förhållande till antalet anställda vid samfundets fasta driftställen per kommun. Samfundets anställda ombord på fartyg ska dock hänföras till den kommun som är samfundets hemort om samfundet i fråga har minst en anställd vid ett fast driftställe i den kommunen.

Se F 12, Landskapslag (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen

32 §. Fastställande av fördelningen

Landskapsregeringen fastställer för varje skatteår de enskilda kommunernas andelar före utgången av mars månad. Om de uppgifter som ligger till grund för beräkningen av fördelningen mellan kommunerna ändras fastställs andelarna igen inom september månad.

Innan andelarna för skatteåret har fastställts sker en preliminär redovisning till kommunerna genom tillämpning av det närmast föregående skatteårets fördelning, vilken sedan justeras i efterhand. Om andelarna ändras i september justeras också de skatter som redovisats för skatteåret i efterhand.

Andelarna fastställs med åtta decimalers noggrannhet. Innan beslut om fastställande fattas ska Ålands kommunförbund kf höras.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011:119):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som ska verkställas för skatteåret 2012.

Genom denna lag upphävs kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland, nedan den äldre lagen.

Om det i någon annan landskapslag hänvisas till den äldre lagen eller till bestämmelser i inkomstskattelagen avser hänvisningen motsvarande bestämmelser i denna lag.

F 7 Kommunalskattelag (1993:37) för landskapet Åland

Denna lag är upphävd fr.o.m. 1 januari 2012 (2011:119), men ska tillämpas t.o.m. beskattningen för skatteåret 2011. Lagstiftningen finns med i lagsamlingen under en tid, så att skattefrågor som bygger på den tidigare lagstiftningen kan kontrolleras.

1 §. Lagens tillämpningsområde

På förvärvsinkomst och på inkomster av samfund och samfällda förmåner skall betalas skatt till kommun samt medges förlustutjämning vid kommunalbeskattningen i enlighet med vad därom är föreskrivet i inkomstskattelagen (FFS 1535/1992) samt förordningen om skatt på inkomst (FFS 1551/1992), med de undantag som följer av denna lag och särskilda bestämmelser. Dessutom tillämpas lagen om undanröjande av internationell dubbelbeskattning (FFS 1552/1995) i landskapet då det är frågan om inkomst som förvärvats i en främmande stat, om inte annat anges i denna lag. (2001/24)

De i 1 mom. nämnda författningarna skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar av nämnda författningar, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se Sk 101 och 102 SF Även Sk 143 SF

1a §. (1994/62) Bestämmelser som inte skall tillämpas vid kommunalbeskattningen

Bestämmelserna i 154 § inkomstskattelagen skall inte tillämpas vid kommunalbeskattningen.

1b §. (1995/14) Samfunds skattskyldighet

Skyldig att betala kommunalskatt på inkomst är samfund som har hemort i landskapet för inkomst som har förvärvats i landskapet och annorstädes samt samfund som har hemort i riket och utländska samfund för inkomst som har förvärvats i landskapet.

2 §. Andra bestämmelser om inkomstskatt

Om beräkning av resultatet av näringsverksamhet och jordbruk, källskatt på ränteinkomster samt om beskattningsförfarandet, förskottsuppbörd och skatteuppbörd finns särskilda bestämmelser.

På beskattning av begränsat skattskyldigs inkomster tillämpas landskapslagen (1973:12) om kommunalskatt för begränsat skattskyldig. (2004/48)

Se F 15, Landskapslag (1973:12) om kommunalskatt för begränsat skattskyldig

3 §. Tillämpningen av hänvisningar i inkomstskattelagen

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse de bestämmelser i landskapslagstiftningen som sålunda är i fråga. Förutom bestämmelserna i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna dock, såvitt gäller stöd och andra ersättningar som

nämns i hänvisningarna, anses avse deras motsvarighet i rikslagstiftningen till den del fråga är om skatteplikt för inkomst och avdrag för inkomstens förvärvande.

4 §. (2010/38) Kommunalskatteprocenten för samfund och samfällda förmåner

Samfund och samfällda förmåner ska på den beskattningsbara inkomsten betala 5,7174 procent i kommunalskatt.

4 § har ändrats; den tidigare lydelsen är:

4 §. (2004/48) *Kommunalskatteprocenten för samfund och samfällda förmåner*

Samfund och samfällda förmåner skall på den beskattningsbara inkomsten betala 5,7278 % i kommunalskatt

4a §. Upphävd (2002/78).

4a §. (2010/38) *Kommunalskatteprocenten för skatteåren 2009–2011 (Temporär bestämmelse, se ikraftträdelsebestämmelse)*

Med avvikelse från 4 § ska samfund och samfällda förmåner betala 8,3278 procent i kommunalskatt på den beskattningsbara inkomsten vid beskattningen för skatteåret 2009 och 8,3174 procent vid beskattningen för skatteåren 2010 och 2011
4a § har ändrats; den tidigare lydelsen är:

4a §. (2010/14) *Kommunalskatteprocenten för skatteåren 2009–2011 (Temporär bestämmelse, se ikraftträdelsebestämmelse)*

Med avvikelse från 4 § ska samfund och samfällda förmåner betala 8,3278 procent i kommunalskatt på den beskattningsbara inkomsten vid beskattningen för skatteåren 2010 och 2011

Den skatteprocent som anges i 1 mom tillämpas även vid kommunalbeskattningen av samfund och samfällda förmåner för skatteåret 2009

5 §. (2002/6) Redovisningen av kommunalskatteintäkterna av samfund

Kommunalskatt som avses i 4 och 4a §§ denna lag och som betalas av samfund och samfällda förmåner redovisas till kommunerna enligt lagen om skattere-dovisning (FFS 532/1998), med de undantag som följer av denna lag och särskilda bestämmelser.

Se Sk 607 SF

5a §. (2003/85) Fördelningen mellan de enskilda kommunerna

En kommuns andel av kommunalskatteintäkterna av samfund och samfällda förmåner fastställs skatteårsvis som en relativ andel av det sammanlagda beloppet av kommunernas andelar. Andelarnas storlek bestäms i förhållande till summan av den skatt som i enlighet med 2-4 mom. räknats respektive kommun till godo.

Som grund för beräkning av en kommuns andel används uppgifterna i de tre senast slutförda beskattningarna samt uppgifterna i den officiella företags- och arbetsställestatistiken för dessa år. För vardera av de tre åren skall den kommunalskatt som ett samfund debiterats tillgodoräknas de enskilda kommunerna enligt 3 och 4 mom. (2004/48)

Om ett samfund under året har haft driftställen endast i en kommun räknas samfundets skatt den kommunen till godo. Om samfundet har haft driftställen i flera kommuner räknas samfundets skatt dessa kom-

muner till godo i förhållande till antalet anställda vid samfundets driftställen per kommun. Skatterna för samfund som står i koncernförhållande enligt landskapslagen (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen sammanräknas dock och räknas de berörda kommunerna till godo i förhållande till antalet anställda vid de till koncernen hörande samfundens driftställen per kommun.

Om ett samfund med driftställen i fler kommuner även har anställda ombord på fartyg skall dess skatt med avvikelse från bestämmelserna i 3 mom. räknas kommunerna till godo i förhållande till antalet anställda vid samfundets fasta driftställen per kommun. Samfundets anställda ombord på fartyg skall dock hänföras till den kommun som är samfundets hemort om samfundet i fråga har minst en anställd vid ett fast driftställe i den kommunen.

Den officiella företags- och arbetsställestatistiken för de tre år som ligger till grund för beräkningar enligt denna paragraf avser statistiken sådan den ser ut den 1 januari det år som fördelningen avser

Landskapsregeringen fastställer för varje skatteår de enskilda kommunernas andelar före utgången av mars månad. Innan andelarna för skatteåret har fastställts sker en preliminär redovisning till kommunerna genom tillämpning av det närmast föregående skatteårets fördelning, vilken sedan justeras i efterhand. Andelarna fastställs med åtta decimalers noggrannhet. Innan beslut om fastställande fattas skall Ålands kommunförbund kf höras

Fastställd fördelning av samfunds och samfälliga förmånens kommunalskatt mellan de olika kommunerna enligt 5 § 6 mom beträffande 2007, ÅLRB (2007:17)

beträffande 2008, ÅLRB (2008:69)

5a § 5 och 6 mom upphävdes 1 januari 2009 (ÅFS 2008/96)

5b §. (2008/96) Fastställande av fördelningen

Landskapsregeringen fastställer för varje skatteår de enskilda kommunernas andelar före utgången av mars månad. Om de uppgifter som ligger till grund för beräkningen av fördelningen mellan kommunerna ändras fastställs andelarna igen inom september månad.

Innan andelarna för skatteåret har fastställts sker en preliminär redovisning till kommunerna genom tillämpning av det närmast föregående skatteårets fördelning, vilken sedan justeras i efterhand. Om andelarna ändras i september justeras också de skatter som redovisats för skatteåret i efterhand.

Andelarna fastställs med åtta decimalers noggrannhet. Innan beslut om fastställande fattas skall Ålands kommunförbund kf höras.

beträffande 2009, ÅLRB (2009:20)

beträffande 2010, ÅLRB (2010:22)

beträffande 2011, ÅLRB (2011:23)

6 §. Landskapets och Ålands penningautomatföreningsskattskyldighet

Om landskapets skyldighet att betala kommunalskatt skall gälla vad om statens skyldighet att betala inkomstskatt till kommun är föreskrivet i den i 1 § 1 mom. nämnda lagen.

Ålands penningautomatförening är inte skyldig att betala kommunalskatt.

7 §. Skatteplikt för stöd ur landskapets medel

Om inte annat följer av bestämmelserna i 3 § skall i fråga om skatteplikt för stöd ur landskapets medel gälla vad i 1 § 1 mom. nämnda författningar är föreskrivet om stöd som på jämställbara grunder beviljas av statens medel.

7a §. Upphävd (2009:65).

Den tidigare gällande paragrafen är:

7a §. (2007/13) Allmänt avdrag

En skattskyldig fysisk person har rätt att vid kommunalbeskattningen göra ett allmänt avdrag om fem procent från förvärsinkomsten. Avdraget görs sedan alla andra avdrag vid kommunalbeskattningen har gjorts, men innan grundavdraget görs

Med förvärsinkomst avses i 1 mom nettoförvärsinkomsten vid kommunalbeskattningen efter att alla avdrag vid kommunalbeskattningen, förutom grundavdraget, har gjorts

Se E 10, Landskapslag (2007:14) om kompensation för förlust av skatteintäkter

8 §. (2006/102) Resekostnadsavdrag

I 93 § inkomstskattelagen avsett avdrag får vid kommunalbeskattningen göras för kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen med allmänt fortskaffningsmedel samt för kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen med annat slag av fortskaffningsmedel. Kostnaderna får avdras till ett belopp av högst 6 000 euro och endast till den del de under skatteåret överstiger 340 euro. Om mer än hälften av de avdragsberättigade kostnaderna utgörs av kostnader för resor med allmänt fortskaffningsmedel, får dock även den del av kostnaderna som understiger 340 euro avdras. Kostnaderna för resor med annat slag av fortskaffningsmedel än allmänt fortskaffningsmedel beräknas enligt de grunder som skattestyrelsen bestämmer med stöd av 93 § 2 mom. inkomstskattelagen.

Såsom i 1 mom. avsedda kostnader skall även anses kostnader som skattskyldig åsamkas genom att han eller hon på grund av kommunikationsförhållandena varit tvungen att hyra bostad på annan ort i landskapet där arbetsplatsen är belägen. Med sådana kommunikationsförhållanden mellan arbetsplatsen och bostaden i hemkommunen avses anlitande av frigående färja eller en restid som under normala förhållanden är längre än tre timmar tur och retur.

Om inte de verkliga kostnaderna är lägre får hyreskostnaderna avdras till ett belopp om högst 6 euro och 90 cent per kvadratmeter per månad och till den del den förhyrda bostadens storlek inte överstiger 30 kvadratmeter.

Skattestyrelsens beslut om storleken av resekostnadsavdrag vid beskattningen för 2007 (FFS 969/2007)

9 §. (2001/24) Sjöarbetsinkomst

I 74 § 1 mom. inkomstskattelagen avsedd sjöarbetsinkomst är vid kommunalbeskattningen löneinkomst i pengar eller pengars värde för arbete ombord på fartyg med en bruttodräktighet om minst 100 register-ton, om arbetet utförs i samband med fartygets trafik i anställning hos redare eller annan därmed jämställbar av skattestyrelsen fastställd arbetsgivare som sköter fartygets trafik samt om

F 7 LL (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet

1) fartyget används i utrikesfart eller under skatteåret huvudsakligen i kustfart,

2) fartyget är underställt sjöfartsstyrelsen och används på havsområde eller om

3) fartyget är underställt Ålands landskapsregering och är annat fartyg än landsvägsfärja.

10 §. Sjukdomskostnadsavdrag

Skattskyldig har rätt att vid kommunalbeskattningen till fullt belopp göra avdrag från förvärvsinkomsten för egna och familjemedlemmars sjukdomskostnader som överstiger 84 euro. För makar gäller dock att avdrag från förvärvsinkomsten får göras för sjukdomskostnader som sammanlagt överstiger 168 euro. (2002/46)

För sjukdomskostnader som föranletts av sjukhusvistelse utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte intagningen skett på grund av inhemsk läkares remiss, har skattskyldig rätt att vid kommunalbeskattningen göra avdrag från förvärvsinkomsten med högst 300 euro, makar dock sammanlagt med högst 600 euro. Om skattskyldig under skatteåret försörjt barn som före skatteårets ingång inte har fyllt 17 år skall i detta moment avsett belopp höjas med 70 euro för varje sådant barn. (2006/102)

Avdrag får inte göras för resekostnader till läkare, sjukhus eller till en med sjukhus jämförbar inrättning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för behandling av sjukdom om resan företas utan remiss eller ordination från inhemsk läkare. (2006/102)

Avdrag får inte göras för kostnader som ersätts på grund av försäkring eller av annan orsak.

11 §. (2006/102) Studieavdrag

Den skattskyldige har rätt att vid kommunalbeskattningen avdra från nettoförvärvsinkomsten, förutom de avdrag som avses i 105 § inkomstskattelagen, 340 euro för varje termin under vilken han erhållit undervisning på grundskolenivå eller bedrivit studier som huvudsysslade vid en högskola eller annan läroanstalt i landet eller utomlands.

11a §. (1993/59) Avdrag av underskottsgottgörelse från kommunalskatten

Gottgörelse som avses i 133 § inkomstskattelagen skall efter att avdrag enligt 132 § nämnda lag har gjorts fördelas mellan respektive skatter som uppräknas i 133 § nämnda lag i förhållande till dessas belopp, dock så att landskapsskattens och kommunalskattens belopp adderas när den del av gottgörelsen som skall avdras från kommunalskatten enligt 133 § nämnda lag räknas ut. Den del av gottgörelsen som skall avdras från kommunalskatten enligt 133 § nämnda lag skall fördelas mellan kommunalskatten och landskapsskatten i förhållande till dessas belopp.

Ikraftträdelsebestämmelse (1993/37):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1993 och tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som skall verkställas för år 1993.

Genom denna lag upphävs

1) kommunalskattelagen (1988:70) för landskapet Åland,

2) landskapslagen (1969:33) om förlustutjämning vid kommunalbeskattningen samt

3) landskapslagen (1989:14) om skattelättnader för depositioner och obligationer.

Utan hinder av vad i denna lag stadgas skall, vid beskattningen för år 1993 i fråga om skatteplikt för inkomst som uppburits eller förmån som åtnjutits före denna lags ikraftträdande, tidigare gällande bestämmelser tillämpas, om inkomsten eller förmånen inte var skattepliktig enligt de tidigare gällande bestämmelserna.

Ikraftträdelsebestämmelse (2006/102):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007 och tillämpas första gången vid den beskattning som verkställs för år 2007.

Ikraftträdelsebestämmelse (2007/13):

Denna lag träder i kraft den 1 april 2007 och tillämpas första gången vid den beskattning som gäller skatteåret 2007.

Ikraftträdelsebestämmelse (2008/96):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

Ikraftträdelsebestämmelse (2009/65):

Lagtinget bemyndigar landskapsregeringen att bestämma att denna lag helt eller delvis ska träda i kraft i den ordning som föreskrivs i självstyrelselagens 20 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 och tillämpas första gången vid den beskattning som gäller skatteåret 2010.

Ikraftträdelsebestämmelse (2010/14):

Denna lag träder i kraft den 1 april 2010 och gäller till och med den 31 december 2011. Lagen tillämpas på beskattningen för skatteåren 2009–2011.

Vid den första redovisningen av samfundsskatt till kommunerna efter att lagen har trätt i kraft rättas de redovisningar som gäller skatteåret 2009 så att de motsvarar denna lag.

Ikraftträdelsebestämmelse (2010/38):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010. Lagens 4a § gäller till och med den 31 december 2011 och tillämpas på beskattningen för skatteåren 2009–2011.

Vid den första redovisningen av samfundsskatt till kommunerna efter att lagen har trätt i kraft rättas de redovisningar som gäller skatteåret 2010 så att de motsvarar denna lag.

F 8 Landskapslag (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet

1 §. Resultatet av näringsverksamhet beräknas i kommunalbeskattningen i enlighet med vad därom är föreskrivet i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (FFS 360/1968) med de undantag som följer av denna lag och särskilda bestämmelser.

Den i 1 mom. nämnda lagen skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i nämnda lag, skall de ändrade

bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se Sk 112 SF

2 §. Hänvisas i den i 1 § 1 mom. nämnda lagen till bestämmelser i rikslagsstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse de bestämmelser i landskapslagstiftningen som sålunda är i fråga.

F 9 Landskapslag (1993:41) om kommunalskatt för gårdsbruk

1 §. Resultatet av jordbruk beräknas vid kommunalbeskattningen och nettoinkomsten av skogsbruk beräknas i kommunalbeskattningen för åren 1993-2005 i enlighet med vad därom är föreskrivet i inkomstskattelagen för gårdsbruk (FFS 543/1967) [samt skogsskatteförordningen (FFS 1208/1991)], med de undantag som följer av denna lag och särskilda bestämmelser.

De i 1 § 1 mom. nämnda författningarna skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar av nämnda författningar, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se Sk 115 SF

2 §. Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagsstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse de bestämmelser i landskapslagstiftningen som sålunda är i fråga.

3 §. I fråga om skatteplikt för stöd av landskapets medel och om avdrag för fastighetsskatt som betalats till kommun i landskapet skall gälla vad i 1 § 1 mom. nämnda författningar är föreskrivet om stöd som på jämfällbara grunder beviljas av statens medel och om avdrag för fastighetsskatt som betalats till kommun i riket.

4 §. Upphävd (2006/104).

5 §. Upphävd (1998/114).

6 §. I 9 § 2 mom. 1 punkten inkomstskattelagen för gårdsbruk avsedd avskrivning gäller vid kommunalbeskattningen även för fritidsbyggnad som uteslutande används i uthyrningsverksamhet.

7 §. (1994/24) I 10 § 1 mom. inkomstskattelagen för gårdsbruk avsedd avskrivning får vid kommunalbeskattningen vara högst 20 procent av utgiftsresten om inte en högre avskrivningsprocentsats för viss nytthet eller vissa nyttheter är tillåten enligt 10 § inkomstskattelagen för gårdsbruk. Såsom anskaffningsutgift anses även grundförbättringsutgift för täckdiken, broar, dammar och andra dylika anläggningar.

8 §. Landskapsregeringen skall ge skattemyndigheten intyg över de villkor för skattelättnaden som anges i 14 och 14 a §§ inkomstskattelagen för gårdsbruk.

Landskapsregeringen skall tillstålla den skattskyldige och skattemyndigheten uppgifter om de utgifter som avses i 13 § 1 mom. 2-5 punkterna inkomstskattelagen för gårdsbruk och om de förutsättningar under vilka utgifterna får avdras.

Ikraftträdelsebestämmelse (1994/24):

Denna lag träder i kraft den 1 april 1994 och tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som skall verkställas för år 1994.

Denna lag tillämpas på avskrivningar för sådana nyttheter som har anskaffats för förhindrande av vatten- och luftföroreningar den 1 januari 1994 eller senare. På avskrivningar för motsvarande nyttheter som anskaffats före den 1 januari 1994 tillämpas 7 § landskapslagen om kommunalskatt för gårdsbruk sådan den lyder innan denna lag träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (2006/104):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007 och tillämpas första gången vid den beskattning som verkställs för år 2007.

F 10 Fastighetsskattelag (1993:15) för landskapet Åland

1 §. Fastighetsskatt skall årligen betalas till kommun i enlighet med vad därom är föreskrivet i fastighetsskattelagen (FFS 654/1992) och med stöd av den utfärdade bestämmelser, med de undantag som följer av denna lag.

Ändring av fastighetsskattelagen och med stöd av den utfärdade bestämmelser skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, såvitt inte annat följer av vad i denna lag stadgas.

Se Sk 407 SF

2 §. I fastighetsskattelagens 11-14 §§ nämnda skatteprocentsatser kan vara lägst 0,00 % och den i 13 § 1 mom. nämnda procentsatsen kan bestämmas så att den är högst 0,90 procentenheter högre än skatteprocentsatsen för byggnader som används huvudsakligen för stadigvarande boende, dock högst 0,90 %.

Den skatteprocentsats som avses i fastighetsskattelagens 13 § 1 mom. tillämpas inte på sådana fritidsbostäder som uteslutande används för uthyrning.

3 §. Denna lag tillämpas första gången vid den beskattning som skall verkställas för skatteåret 1993.

Vid den beskattning som verkställs för skatteåret 1993 avses med en fastighets ägare den som äger fastigheten den 1 april 1993 och med sådan innehavare som är likställd med ägare den som den 1 april 1993 uppfyller i fastighetsskattelagens 5 § 2 mom. ställda krav.

Innan lagen träder i kraft kan den uppmaning som avses i 16 § fastighetsskattelagen ges.

Senast den 31 mars 1993 skall kommunfullmäktige för skatteåret 1993 bestämma de i 11-14 §§ fastighets- skattelagen nämnda skatteprocentsatserna.

F 11 Landskapslag (1981:77) om hundskatt

1 kap. Skattskyldighet och skattebelopp

1 §. För hund skall i enlighet med vad i denna lag stadgas årligen betalas hundskatt till den kommun där hundägaren hade sitt egentliga bo och hemvist (hemort) vid utgången av det föregående kalenderåret (skatteåret). Hundskatt skall erläggas årligen till ett belopp av högst 25 euro i enlighet med vad kommunfullmäktige beslutar. (2002/47)

Kommunfullmäktige kan besluta att hundskatt inte skall uppbäras.

2 §. Den som vid skatteårets utgång hade hund i sin ägo är skyldig att betala hundskatt.

Vad i denna lag är stadgat om hundägare gäller även minderårigt barns förmyndare om hunden är i barnets ägo.

3 §. Hundskatt utgår inte:

1) för hund som vid skatteårets utgång är yngre än fem månader;

2) för hund som ägs av landskapet eller staten eller vars underhållskostnader erläggs av landskapets eller statens medel;

3) för invalids eller handikappad persons hjälp- eller ledarhund;

4) för hund som skolats för uppgifter inom räddningstjänsten och befolkningsskyddet och beträffande vilken ingåtts förbindelse om att hunden skall ställas till förfogande för dessa uppgifter;

5) för hund som skolats för spårning av skadat hjortdjur och beträffande vilken ingåtts förbindelse om att hunden vid behov skall ställas till polismyndighets förfogande; samt

6) för hund som ägs av person som i landskapet tjänstgör vid främmande stats konsulat, vars chef är utsänd konsul, eller medlem av hans familj eller privat tjänare, om de inte är finska medborgare.

2 kap. Anmälningsskyldighet och beskattningsförfarande

4 §. Den som under skatteåret har fått hund i sin ägo är skyldig att senast inom februari månad följande år anmäla härom till kommunstyrelsen i sin hemort.

Anmälan, vilken skall göras på blankett som kommunstyrelsen har fastställt för ändamålet, skall innehålla uppgifter om hundens föregående och nuvarande ägares namn och hemort samt om hundens namn, kännetecken, ras och födelsetid. Kommunstyrelsen skall årligen under januari månad genom offentlig delgivning, enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland, upplysa om var anmälan skall inlämnas och var blanketter för ändamålet kan erhållas. (2008/34)

5 §. Hundägare skall göra ändringsanmälan om han under skatteåret flyttat till annan kommun eller hunden har dött.

Ändringsanmälan skall senast under februari månad året efter skatteåret göras till den kommunsty-

relse som har tagit emot i 4 § avsedd anmälan. Har hundägare tidigare underlåtit att göra anmälan skall ändringsanmälan göras till kommunstyrelsen på den ort, där anmälan borde ha gjorts före förändringen.

6 §. Beträffande hund för vilken hundskatt utgår skall kommunstyrelsen årligen utskri-va en skattedebetsedel på vilken skall antecknas:

1) ägarens namn och adress;

2) hundens namn, kännetecken, ras och födelsetid; samt

3) skattebelopp, betalningstid och betalningsort.

Beträffande i 3 och 16 §§ avsedda hundar för vilka skatt inte utgår utskrivs en kontrollsedel på vilken antecknas uppgifter om hundägaren, hunden och anledningen till skattefriheten. Om kommunfullmäktige fattat i 1 § 2 mom. avsett beslut utskrivs inte kontrollsedel.

Kommunstyrelsen skall sända skattedebetsedel eller kontrollsedel till hundägaren senast under maj månad året efter skatteåret.

7 §. Har hundägaren inte inom föreskriven tid gjort anmälan om hund för vilken skatt utgår, kan kommunstyrelsen för det skatteår för vilket anmälan borde ha gjorts höja hundskatten till högst det dubbla beloppet.

Har hundskatt av i 1 mom. avsedd orsak inte kunnat fastställas för skatteåret kan kommunstyrelsen påföra hundägaren skatt jämte ränta som svarar mot stadgad dröjsmålsränta för försummad skattebetalning samt höja skatten till det dubbla beloppet. Fastställandet av hundskatten skall ske senast under det femte året efter utgången av skatteåret, varvid hundägaren skall beredas tillfälle att avge förklaring.

8 §. (2002/47) Har hundägare försummat att göra ändringsanmälan om flyttning till annan ort eller anmälan för skattefri hund, kan kommunstyrelsen ålägga honom en försummelseavgift om 10 euro. Avgiften skall debiteras senast under det femte året efter det år för vilket anmälan borde ha gjorts. Angående försummelseavgiften gäller i övrigt vad om hundskatt är stadgat.

9 §. Har hundägare utan egen förskyllan undgått påförande av hundskatt, skall kommunstyrelsen bestämma att hundägaren skall erlägga skatten senast under det tredje året efter skatteårets utgång.

10 §. Den som har påförts hundskatt har rätt att hos kommunstyrelsen framställa skriftligt anspråk på rättelse. Rättelseanspråket skall framställas inom tre år räknat från början av det år under vilket skatten påfördes.

Hundskatt skall erläggas även om ändring har sökts i beslut om påförande av skatt.

11 §. Den som är missnöjd med kommunstyrelsens beslut på grund av rättelseanspråk har rätt att inom 30 dagar efter det han fick del av beslutet däröver skriftligen anföra besvär hos [länsstyrelsen].

I beslut om fastställande av hundskatt får ändring inte sökas genom besvär förrän rättelse av skatten har sökts på sätt i 10 § stadgas.

3 kap. Särskilda bestämmelser

12 §. Förutom i 16 § stadgad uppgift kan de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunstyrelsen i enlighet med vad i [37 § 5 mom. kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland] är föreskrivet i instruktion uppdragas åt tjänsteman.

13 §. Hundägare är skyldig att förvara skattedebetsetdel eller kontrollsedel samt att visa upp denna för de kommunala myndigheter som utövar tillsyn över beskattningen.

14 §. Kommunstyrelsen skall föra förteckning över anmälda hundar.

15 §. Av anmälan som innehåller uppgifter om hundens förre ägare samt av ändringsanmälan angående ägarens flyttning till annan kommun skall kommunstyrelse för tillsynen över beskattningen sända avskrift till den kommunstyrelse som är behörig med hänsyn till hundens föregående, nuvarande eller nya ägares adress.

16 §. Kommunstyrelsen kan av särskilda skäl på ansökan helt eller delvis medge befrielse från hundskatt.

17 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

18 §. Denna lag tillämpas första gången vid beskattningen för år 1981.

Genom denna lag upphävs förordningen den 14 december 1894 om utgörande av skatt för hundar och däri senare företagna ändringar, dock så att bestämmelserna i förordningen tillämpas på hundskatt som utgår för år 1980 eller åren därförinnan.

F 12 Landskapslag (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen

1 §. I denna lag finns bestämmelser om hur koncernbidrag skall behandlas vid kommunalbeskattningen.

Med koncernbidrag avses annat bidrag än kapitalplacering som ett rörelsedrivande aktiebolag eller andelslag erlägger till ett annat aktiebolag eller andelslag för dess rörelse, om bidraget inte får avdras enligt landskapslagen (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet. (1993/43)

2 §. Om ett inhemskt aktiebolag eller andelslag (modersamfund) äger minst nio tiondelar av aktiekapitalet eller andelarna i ett annat inhemskt aktiebolag eller andelslag (dottersamfund), får modersamfundet från sin skattepliktiga näringsinkomst dra av ett koncernbidrag som betalats till dottersamfundet. Koncernbidraget betraktas som skattepliktig näringsinkomst för dottersamfundet. (1993/43)

Såsom dottersamfund betraktas även aktiebolag eller andelslag i vilket modersamfundet tillsammans med ett eller flera dottersamfund äger minst nio tiondedelar av aktiekapitalet eller andelarna.

Vad i 1 mom. är stadgat om koncernbidrag från modersamfund till dottersamfund skall tillämpas på

motsvarande sätt när dottersamfund erlägger koncernbidrag till modersamfundet eller till annat av modersamfundets dottersamfund.

3 §. Koncernbidrag utgör kostnad för givaren och inkomst för mottagaren under det skatteår då bidraget har betalats.

4 §. Koncernbidrag får avdras som kostnad endast om överensstämmande utgifts- och inkomstregistreringar gjorts i givarens och mottagarens bokföring.

5 §. (1993/43) Ett koncernbidrag får inte överstiga näringsverksamhetens resultat före avdraget för koncernbidraget.

6 §. Utöver vad ovan är stadgat skall för att ett bidrag skall betraktas som koncernbidrag följande förutsättningar vara uppfyllda:

1) det i 2 § nämnda koncernförhållandet mellan givaren och mottagaren skall ha fortgått under hela skatteåret;

2) givarens och mottagarens räkenskapsperioder skall ha utgått samtidigt, om inte bokföringsnämnden beviljat undantag enligt 11 kap. 10 § lagen om aktiebolag (FFS 734/1978); samt

3) (1993/43) givaren eller mottagaren får inte vara depositionsbank, kreditinrättning eller försäkrings- eller pensionsanstalt som avses i landskapslagen om kommunalskatt för näringsverksamhet.

F 13 Landskapslag (1984:45) om kommunalbeskattning av rederibolag och redare

1 §. Stadgandena i denna lag tillämpas vid kommunalbeskattningen av rederibolag och dess redare, då bolaget bildats av samfund som bedriver affärsrörelse och till bolagets anläggningstillgångar hör ett enda fartyg som används i handelssjöfart och som är antecknat i fartygsregister i Finland.

2 §. Då den beskattningsbara inkomsten bestäms för rederibolag som bildats av samfund som bedriver affärsrörelse, avdras inte anskaffnings- och grundförbättringsutgifterna för fartyget från rederibolagets inkomst. Överlåtelsepris eller annat för fartyget erhållet vederlag betraktas inte heller såsom rederibolagets inkomst. Nämnda utgifter och inkomster behandlas vid beskattningen av redarna i förhållande till deras fartygslotter.

3 §. En mot redarens fartygslott svarande del av anskaffnings- och grundförbättringsutgifterna för fartyg som i denna lag avsett rederibolag anskaffat, liksom även den till fartyget hänförliga delen av anskaffningsutgiften för fartygslott som redare förvärvat i nämnda bolag, avdras från redarens inkomster på det sätt som stadgas i [30 § landskapslagen (1969:32) om kommunalskatt för näringsverksamhet], vilken lag iakttas även annars i tillämpliga delar, om fartygsloten utgör anläggningstillgång i den affärsrörelse som redaren bedriver.

Redare som inte får göra i 1 mom. avsett avdrag får avdra utgifterna under det skatteår under vilket fartyget eller fartygsloten har överlåtits.

F 14 LL (2003:15) om ... samfund ... tonnagebeskattning

4 §. En mot fartygsslotten svarande del av överlåtelsepriset för fartyget och av annat för fartyget erhållet vederlag samt för fartygsslott erhållet vederlag utgör redarens skattepliktiga inkomst, oberoende av hur länge fartyget eller fartygsslotten ägts.

5 §. Denna lag tillämpas på rederibolag, bildat av samfund som idkar affärsrörelse, i de fall då bolaget bildats och det bolaget tillhöriga fartyget antecknats i fartygsregistret i redarnas namn år 1984 eller senare.

F 14 Landskapslag (2003:15) om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattningen

1 §. Vid kommunalbeskattningen av ett samfund som godkänts som tonnageskattskyldigt i enlighet med tonnageskattelagen (FFS 476/2002) är inkomst från tonnagebeskattad verksamhet inte skattepliktig. Om godkännandet återkallas blir dock sådan inkomst skattepliktig vid kommunalbeskattningen på motsvarande sätt som vid statsbeskattningen.

Se Sk 125 SF

2 §. Bestämmelserna om annan inkomstbeskattning än tonnagebeskattning i tonnageskattelagen skall tillämpas vid kommunalbeskattningen på motsvarande sätt som vid statsbeskattningen. Bestämmelserna tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändring skall de ändrade bestämmelserna tillämpas från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Till de delar de i 1 mom. avsedda bestämmelserna innefattar hänvisningar till bestämmelser i annan rikslagstiftning skall hänvisningarna vid kommunalbeskattningen avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3 §. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003 och tillämpas första gången vid den beskattning som verkställs för det skatteår som börjar under kalenderåret 2002.

F 15 Landskapslag (1973:12) om kommunalskatt för begränsat skattskyldig

1 §. Den som enligt kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland är begränsat skattskyldig skall på i landskapet Åland förvärvad dividend, ränta, royalt, lön, pension och annan prestation som enligt landskapslagen (1997:32) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om förskottsuppbörd är underkastad förskottsinnehållning betala kommunalskatt enligt de grunder och i den ordning som stadgas i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (FFS 627/1978). (1997/33)

Sker framdeles ändring i sagda lagstiftning, skall de ändrade stadgandena gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

F 16 Förordning (1978:66) om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland

(FFS 1048/1978)

1 §. Sedan i Ålands landskapslagstiftning har utfärdats stadganden som avses i 23 § 3 mom. lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/1978), skall nämnda lag tillämpas även såvitt avser kommunalskatt i landskapet räknat från den 1 januari 1979.

Se Sk 132 SF

2 §. Kommunerna inom landskapet Åland tillkommer såsom kommunalskattens andel 40 procent av avkastningen av den i 3 § lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet avsedda källskatt som har uppburits på inkomst som förvärvats i kommun inom landskapet.

I landskapslagstiftningen förutsatt fördelning av kommunalskattens andel mellan kommunerna i landskapet verkställs av [Åbo länsskatteverk] som betalar till kommunerna den andel som för varje halvår tillkommer dem, under påföljande september och mars månader i förhållande till invånarantalet enligt mantalsskrivningen för föregående år.

3 §. Gäller länsskatteverks beslut, genom vilket har förordnats att belopp som i källskatt uppburits för mycket skall återbetalas till den skattskyldige eller genom vilket uppbördsskyldig ålagts att erlagga skatt som icke uppburits eller skatt påförts den skattskyldige, eller [länsrätts] eller högsta förvaltningsdomstolens utslag, genom vilket någon förklarats skattskyldig eller genom vilket beloppet av skatt höjts eller sänkts eller genom vilket beskattningen annars rättats, skatt som utgår på inkomst som har förvärvats i kommun inom landskapet, skall avskrift av beslutet eller utslaget sändas till [Åbo länsskatteverk].

F 17 Landskapslag (1995:54) om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund

1 §. Tillämpningsområde

En andel av ett utländskt bassamfunds inkomst är skattepliktig inkomst för en allmänt skattskyldig i kommunalbeskattningen så som anges i denna lag.

2 §. Utländskt bassamfund

Med ett utländskt bassamfund avses i denna lag ett samfund i vilket en eller flera i kommunalbeskattningen allmänt skattskyldiga personer har bestämmanderätt och för vilket den verkliga nivån på inkomstbeskattningen i samfundets hemviststat är lägre än 3/5 av beskattningsnivån i landskapet för ett motsvarande samfund med hemvist här.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. anses inte som utländskt bassamfund

1) ett samfund vars inkomst enligt utredning huvudsakligen har influit av industriell produktionsverksamhet eller rederiverksamhet som samfundet bedrivit i hemviststaten eller från prestationer betalda av ett sådant samfund inom en och samma koncern som avses i [1 kap. 2 § lagen om aktiebolag (FFS 734/1978)] vilket har hemvist i denna stat och där bedriver industriell produktionsverksamhet eller

2) ett samfund med vars hemviststat Finland har i kraft ett avtal för att undvika dubbelbeskattning vars bestämmelser blivit gällande i landskapet genom bifall av lagtinget till ikraftträdelseförfattningen, om samfundet enligt avtalet skall anses ha hemvist i denna stat och avtalet tillämpas på inkomst som samfundet erhåller, förutsatt att beskattningen av samfund i staten i fråga kan anses vara jämförbar med den beskattning av samfund som verkställs i landskapet.

De stater där beskattningen av samfund anses motsvara de förutsättningar som anges i 2 mom. 2 punkten bestäms genom landskapsförordning.

Se Aktiebolagslag (FFS 624/2006), Ft 103 FL I

3§. Bestämmanderätt

Bestämmanderätt som avses i 2 § 1 mom. i ett utländskt bassamfund anses föreligga om en eller flera i kommunalbeskattningen allmänt skattskyldiga personer direkt eller indirekt innehar sammanlagt minst 50 procent av samfundets kapital eller av det sammanlagda röstetal som aktierna eller andelarna i samfundet medför. Bestämmanderätt anses även föreligga om en eller flera i kommunalbeskattningen allmänt skattskyldiga personer har rätt till minst 50 procent av avkastningen av samfundets förmögenhet.

4§. Skattepliktig inkomst

Skattepliktig inkomst är den andel av ett utländskt bassamfunds inkomst som svarar mot den skattskyldiges direkta och utländska indirekta ägoandel eller mot dennes ställning som förmånstagare, om den skattskyldige ensam eller tillsammans med personer inom samma intressesfär äger minst 10 procent av samfundets kapital eller i egenskap av förmånstagare är berättigad till en andel på minst 10 procent av avkastningen av samfundets förmögenhet.

Dividend eller annan vinstutdelning som delägare som avses i 1 mom. erhållit från ett utländskt bassamfund utgör skattepliktig inkomst endast till den del den överstiger det belopp som under samma skatteår eller de fem föregående skatteåren enligt 1 mom. har räknats som skattepliktig inkomst för delägaren.

5§. Avdrag av förlust

En delägare som avses i 4 § 1 mom. kan avdra, från delägarrens enligt denna lag beskattningsbara andel av det utländska bassamfundets inkomst, delägarrens andel av samma samfunds förlust under de fem skatteår som följer efter förluståret allteftersom inkomst uppkommer.

6§. Avräkning av utländsk skatt

Från kommunalskatten på inkomst som beskattas enligt denna lag avräknas beloppet av de statliga inkomstskatter som det utländska bassamfundet betalat på samma inkomst till den del beloppet inte har avräknats från annan skatt på inkomsten.

Om det utländska samfundet har hemvist i en stat med vilken Finland har i kraft ett avtal för att undvika dubbelbeskattning vars bestämmelser blivit gällande i landskapet genom bifall av lagtinget till ikraftträdelseförfattningen, avräknas enligt 1 mom. de skatter som enligt avtalet skulle avräknas till förmån för den skattskyldige om denna hade betalat dem. Med stöd av detta moment görs inga avräkningar för skatt som skall avräknas enligt avtalet, till den del som den överskrider det faktiska skattebelopp som bassamfundet har betalat.

7§. Skyldighet att lämna uppgifter om utländska bassamfund

En skattskyldig som är en sådan delägare eller förmånstagare som avses i 4 § 1 mom. skall till sin skattedeklaration foga

1) en förteckning över direkta och utländska indirekta ägoandelar i utländska bassamfund,

2) en utredning över den skattskyldiges ställning som förmånstagare i ett utländskt bassamfund samt

3) en utredning över andra uppgifter som behövs för beräkning av inkomst som beskattas enligt denna lag samt över vinstutdelning från bassamfund, räkenskapsperiodens förlust och de i 6 § avsedda skatter som samfundet har betalat.

Om ett utländskt bassamfund är ett sådant dotterföretag för en skattskyldig som avses i [22 a § bokföringslagen (FFS 655/1973)] eller ett intresseföretag som avses i [22 c § bokföringslagen] skall den skattskyldige till sin skattedeklaration foga en bekräftad kopia av resultat- och balansräkningarna för det utländska samfundets räkenskapsperiod liksom även av balansräkningen för föregående räkenskapsperiod eller av motsvarande bokslutshandlingar. Av en handling på ett annat språk än svenska skall dessutom på anmodan lämnas en svenskspråkig översättning som gjorts av en auktoriserad translator eller annan kompetent person.

I annat fall än de som avses i 2 mom. skall den skattskyldige lämna de handlingar som avses i 2 mom. på anmodan, om inte den skattskyldige visar det vara sannolikt att det inte är möjligt att skaffa handlingen.

8§. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1995 och tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som skall verkställas för skatteåret 1995.

Inkomst som avses i 4 § 1 mom. och som baseras på en räkenskapsperiod eller ett kalenderår som utgått före denna lags ikraftträdande skall inte anses vara skattepliktig inkomst.

F 18 Landskapsförordning (1995:88) om de stater som avses i 2 § 3 mom. landskapslagen om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund

1 §. De stater som avses i 2 § 3 mom. landskapslagen om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund är:

Australien, Belgien, Brasilien, Bulgarien, Canada, Danmark och Färöarna, Egypten, Estland, Filippinerna, Frankrike, Förenta Staterna, Grekland, Indien, Indonesien, Island, Israel, Italien, Japan, Kina, Kroatien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Marocko, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Polen, Republiken Korea, Rumänien, Ryssland, Slovenien, Spanien, Sri Lanka, Storbritannien, Sverige, Tanzania, Thailand, Tjeckien, Turkiet, Tyskland, Ukraina, Ungern, Zambia och Österrike.

Se F 17, Landskapslag (1995:54) om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 november 1995 och tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som skall verkställas för skatteåret 1995.

F 19 Landskapslag (1987:44) om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen

1 §. (1993/39) Samfund som avses i 3 § inkomstskattelagen (FFS 1535/1992) får vid kommunalbeskattningen från sin inkomst avdra en reservering som bildats för sådana vid kommunalbeskattningen avdragbara utgifter som föranleds av byggande, användning, underhåll, reparation och förbättring av samfundet tillhörigt bostadshus samt för underhåll och användning av tomt i anslutning till sådant bostadshus (bostadshusreservering).

Ett samfund får avdra en bostadshusreservering endast från annan inkomst än inkomst av näringsverksamhet eller jordbruk. Ett samfund vars huvudsakliga verksamhet grundar sig på ägande och besittning av en fastighet eller hyresverksamhet som grundar sig på ägande av fastighet får avdra en bostadshusreservering även från sin skattepliktiga inkomst av näringsverksamhet om samfundet har ett med stöd av [landskapslagen (1982:14) om stöd för bostadsproduktion, landskapslagen (1982:13) om stöd för bostadsförbättring eller landskapslagen (1982:17) om räntestödslån för förvärv av hyresbostäder] beviljat lån eller räntestöd för uppförande, ombyggnad eller anskaffning av bostäder. (1995/41)

Landskapslagarna (1982:14), (1982:13) och (1982:17) har upphävts genom H 8, Landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion

2 §. I denna lag avses med bostadshus en byggnad i vilken minst hälften av lägenheternas area vid skatteårets utgång varaktigt används som bostad. Såsom bostadshus enligt denna lag anses inte en byggnad som ingår i en näringsidkares omsättningstillgångar. (1995/41)

En lägenhet i ett bostadshus anses vara varaktigt använd som bostad om den huvudsakligen är avsedd för detta ändamål och inte är i annan användning. En byggnad som börjat byggas för att varaktigt användas som bostad anses även vara varaktigt använd som bostad. (1995/41)

Med bostadshusets area avses ytan enligt de yttre måtten för samtliga våningar, källare och värmeisolerade vindsrum. I arean inräknas inte balkonger och skärmtak och inte heller utrymmen vilkas fria höjd understiger 160 cm.

3 §. (2002/48) En bostadshusreservering skall göras i samfunds bokföring senast vid fastställandet av bokslutet. Maximibeloppet för reserveringen är under skatteåret 68 euro per kvadratmeter av bostadshusets area. Om bostadshusreservering avser en yta som understiger 200 kvadratmeter eller om reserveringen understiger 3.500 euro är den inte avdragbar vid beskattningen.

4 §. En bostadshusreservering skall användas för täckande av utgifter som avses i 1 § inom tio skatteår räknat från utgången av det skatteår för vilket reserveringen har gjorts. En tidigare gjord bostadshusreservering skall användas före en senare gjord reservering. (1995/41)

Utgifter som täckts med en bostadshusreservering är inte avdragbara vid beskattningen.

Om en bostadshusreservering har använts för täckande av en utgift som vid beskattningen skulle avdras genom årliga avskrivningar, godkänns avskrivningarna endast i fråga om skillnaden mellan utgiften och det belopp som av bostadshusreserveringen använts för dess täckande.

5 §. Bildandet och användningen av en bostadshusreservering skall utredas tillräckligt specificerat i skattekundskartan.

6 §. En bostadshusreservering som inte använts under den tid som avses i 4 § 1 mom. räknas som inkomst för det skatteår under vilket reserveringen senast borde ha använts. (1992/16)

Upplöses samfundet eller äger det inte längre något bostadshus räknas bostadshusreserveringen som samfundets inkomst för det skatteår under vilket beslut om upplösning av samfundet fattas eller vid vars utgång samfundet inte längre äger något bostadshus. (1992/16)

Om bostadshus förstörs räknas bostadshusreservering som samfundets inkomst för det skatteår vid vars utgång samfundet inte längre äger den förstörda byggnaden eller andra bostadshus.

7 §. (1995/41) En bostadshusreservering beaktas inte som avdrag vid fastställande av förlust enligt kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland.

8 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

F 20 Landskapslag (1977:19) om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhällligt betydelsefull verksamhet

1 §. Inkomst som enligt kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland är skattepliktig för ett allmännyttigt samfund som bedriver samhällligt betydelsefull verksamhet kan förklaras helt eller delvis skattefri vid kommunalbeskattningen i enlighet med vad i denna lag stadgas. För inkomst av fastighet får skattefrihet beviljas endast i det fall som anges i 2 mom. (1993/40)

Inkomst av fastighet som enligt i 1 mom. angivna lag är skattepliktig kan förklaras skattefri endast i det fall att fastigheten huvudsakligen använts till allmänt eller allmännyttigt ändamål.

2 §. Skattelättnad enligt denna lag beviljas av [landskapsstyrelsen] för högst fem skatteår i sänder. Skattelättnad får beviljas endast om lättnaden kan anses berättigad i anseende till den fördel samfundets verksamhet medför för samhället. Ytterligare skall det beaktas huruvida beviljande av skattelättnad för viss av samfundet bedriven affärsverksamhet innebär förfång som inte är ringa för näringsidkare som bedriver motsvarande verksamhet. (1990/38)

Om så befinner sig nödvändigt kan [landskapsstyrelsen] fastställa villkor, vilka skall iakttas för att vederbörande samfund skall bibehålla sin rätt till skattelättnad.

3 §. Allmännyttigt samfund kan anses bedriva samhällligt betydelsefull verksamhet om dess egentliga syftemål är att bedriva politisk, social eller annan verksamhet som fyller väsentliga behov i samhället, såvida denna verksamhet omfattar hela landskapet eller annars är av omfattande art och vunnit stadgade former samt är bestående.

Är verksamhet som bedrivs av organisation, vilken bildas av samfund vilka bör anses såsom särskilda skattskyldiga, samhällligt betydelsefull på i 1 mom. avsett sätt, kan vid prövning av förutsättningarna för beviljande av skattelättnad för vart och ett samfund beaktas hela organisationens verksamhet, om detta med hänsyn till organisationens karaktär och samfundets ställning i organisationen är motiverat.

4 §. Skattelättnad enligt denna lag skall sökas skriftligen inom fyra månader från utgången av det skatteår för vilket befrielse söks. Till ansökan skall fogas erforderlig utredning. Sökanden är dessutom skyldig att på anfordran lämna de tilläggsuppgifter och utredningar som till äventyrs är behövliga. (1990/38)

Innan beslut fattas beträffande ansökan om skattelättnad skall kommunstyrelsen i sökandens hemkommun beredas tillfälle att avgiva utlåtande över ansökan. Är en väsentlig del av sökandens verksamhet förlagd till annan kommun än hemkommunen, kan även denna kommuns styrelse beredas tillfälle att avgiva utlåtande.

Ansökan om skattelättnad skall behandlas i brådskande ordning och om möjligt avgöras inom sex månader, räknat från dagen då den inlämnades.

5 §. [Landskapsstyrelsen] skall, räknat från den tidpunkt den bestämmer, helt eller delvis återtaga skattelättnad som beviljats samfund

1) om det befinner sig att samfundets karaktär ändrats så, att det icke längre kan anses vara i denna lag avsett allmännyttigt samfund,

2) om karaktären av den verksamhet samfundet bedriver ändrats så, att skattelättnad därför ej kan beviljas enligt denna lag, eller

3) om samfundet underlåtit att iakttaga i 2 § 2 mom. angivna villkor.

Innan beslut om återtagande av skattelättnad fattas skall det berörda samfundet beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

6 §. Med stöd av denna lag beviljad skattelättnad befriar ej samfund från deklarationsskyldighet som det utan lättnad skulle ha i enlighet med [beskattningsslagen (FFS 482/1958)].

Samfund som beviljats skattelättnad enligt denna lag, är skyldigt att så upplägga sin bokföring, att därav framgår den inkomst, för vilken skattelättnad beviljats.

7 §. Vid tillämpningen av denna lag skall [beskattningsslagens] straffbestämmelser och bestämmelser om tystnadsplikt samt i tillämpliga delar även andra bestämmelser i [beskattningsslagen] iakttas.

8 §. Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

9 §. Denna lag tillämpas första gången på den beskattning som skall verkställas för år 1976.

Utan hinder av stadgandet i 4 § 1 mom. kan skattelättnad för det skatteår, som utgår under år 1976 sökas senast före utgången av mars månad år 1977.

F 21 Landskapslag (1984:4) om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån

1 §. Skattskyldig fysisk person som är stadigvarande bosatt i landskapet äger rätt att i enlighet med vad i denna lag är föreskrivet från sin beskattningsbara inkomst vid kommunalbeskattningen göra ett avdrag för amortering på studielån (studielåneavdrag).

Med studielån avses i denna lag av kreditinrättning beviljat lån för vilket Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, landskapsregeringen eller studiestödsnämnden som tillsatts av landskapsstyrelsen beviljat landskapsborgen och räntestöd enligt landskapslagen (1972:48) om studiestöd eller landskapsborgen enligt landskapslagen (1995:94) om studiestöd och som lyfts för studier som har inletts före den 1 augusti 2005. (2006/103)

2 §. Som studielåneavdrag får avdras det belopp vilket den skattskyldige till kreditinrättning erlagt som

F 22 LL (1997:38) om rikslagstiftningen om beskattningsförfarande

amortering på studielån. Avdraget får dock utgöra högst 500 euro per kalenderår. (2002/49)

Studielåneavdraget får göras för amorteringar som erlagts under det kalenderår under vilket kapitaliseringen av räntan har upphört och under de följande fyra kalenderåren när amortering görs. Avdraget får göras från den beskattningsbara inkomsten det år under vilket amorteringar erlagts. Studielåneavdraget beviljas för högst fem år för en och samma skattskyldig. (2006/103)

3 §. (2002/49) På ansökan av kommun kan landskapsregeringen, om kommunen har låg skattekraft, sänka övre gränsen för det i 2 § nämnda avdraget till lägst 250 euro.

4 §. Landskapsregeringen utfärdar närmare anvisningar rörande tillämpningen av denna lag.

5 §. Denna lag tillämpas första gången vid den beskattning som skall verkställas för år 1983.

Den som före denna lags ikraftträdande påbörjat amortering på studielån får göra i lagen avsett avdrag högst under fem år minskat med det antal år under vilka amortering skett före lagens ikraftträdande.

Ikraftträdelsebestämmelse (2006/103):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007 och tillämpas första gången vid den beskattning som verkställs för år 2007.

F 22 Landskapslag (1997:38) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande

1 §. Tillämpningsområde

Lagen om beskattningsförfarande (FFS 1558/1995) och förordningen om beskattningsförfarande (FFS 1579/1995) och med stöd av dessa utfärdade bestämmelser skall tillämpas i landskapet vid verkställigheten av kommunalbeskattningen samt vid fastställandet av skogsvårdsavgift, med beaktande av de avvikelser och särskilda bestämmelser som följer av denna lag.

De i 1 mom. nämnda författningarna och de med stöd av dem utfärdade bestämmelserna skall tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker där efter ändringar i författningarna eller i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se Sk 301 och 302 (FFS 763/1998) SF

2 §. Skötseln av förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen och förordningen om beskattningsförfarande eller som enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av dem ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

3 §. Skattetagarkommun

Kommunalskatt, som begränsat skattskyldig skall betala på inkomst som härrör från landskapet, betalas till den kommun där den skattskyldige förvärvat största delen av inkomsten.

Kommunalskatt som skattskyldiga samfund och samfälliga förmåner skall betala fördelas mellan kommunerna enligt kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland.

Se F 6, Kommunalskattelag (1993:37) för landskapet Åland

4 §. Dubbelbeskattning

Inkomst, som skattskyldig hemmahörande i landskapet förvärvat i riket samt inkomst som skattskyldig hemmahörande i riket förvärvat i landskapet och som beskattas i kommunalbeskattningen där, kan [landskapsstyrelsen] på ansökan och på de villkor [landskapsstyrelsen] bestämmer helt eller delvis befria från kommunalskatt som debiterats på motsvarande inkomst här, efter det att behörig riksmyndighet helt eller delvis har nekat befrielse från motsvarande skatt som debiterats på inkomsten i riket.

Om ovan i 1 mom. nämnda dubbelbeskattning har konstaterats kan [landskapsstyrelsen] på ansökan och på de villkor [landskapsstyrelsen] bestämmer bevilja uppskov med betalning av kommunalskatt.

Ändring i beslut som fattats med stöd av denna paragraf får inte sökas genom besvär.

5 §. Deklarationsskyldighet för samfund med hemkommun i riket

Skattskyldiga samfund som har hemkommun i riket skall i skattedeklarationen uppgive de skattepliktiga inkomster som härrör från landskapet samt de avdragbara utgifterna för inkomsternas förvärvande.

6 §. Kostnaderna för verkställandet av kommunalbeskattningen

Kommunerna är skyldiga att betala kostnaderna för verkställandet av kommunalbeskattningen till den myndighet som verkställer kommunalbeskattningen enligt de grunder lagen om skatteförvaltningen [(FFS 1557/1995)] anger för kommun.

Se (FFS 503/2010) Sk 308 SF

7 §. Lagens ikraftträdande och tillämpning

Denna lag träder omedelbart i kraft och tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som skall verkställas för skatteåret 1996.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1959:21) om tillämpning av beskattningslagen i landskapet Åland.

Med undantag av bestämmelsen i 1 mom.

1) skall vad som i landskapslagen om tillämpning av beskattningslagen i landskapet Åland stadgats om skatteklassificering, sökande av ändring i skatteklassificering och fastställande av intäktsgrunder för skogsbruk iaktas vid beskattningar som skall verkställas för skatteåret 1996 och senare,

2) skall samfundsränta räknas vid den beskattning som skall verkställas för skatteåret 1996, med avvikelse från bestämmelserna i 41 § lagen om beskattningsförfarande, tidigast från den 1 november 1996,

3) skall 2 och 3 kap. samt 33 §, 36 §, 49 §, 65 och 87 §§ lagen om beskattningsförfarande tillämpas vid den beskattning som skall verkställas för skatteåret 1995 samt

4) får i beslut om förlust som fastställts för skatteåret 1995 eller tidigare skatteår i den ordning som anges i lagen om beskattningsförfarande sökas ändring senast den 31 december 2000.

Hänvisas i landskapslagstiftningen till beskattningsslagen skall motsvarande bestämmelser i lagen om beskattningsförfarande tillämpas.

F 23 Förordning (1997:72) om verkstäl-landet av kommunalbeskattningen i landskapet Åland

(FFS 860/1997)

1 §. De förvaltningsuppgifter som enligt lagstiftningen om beskattningsförfarandet och lagstiftningen om förskottsuppbörd ankommer på Ålands [landskapsstyrelse] skall handhas av rikets skatteförvaltning.

Se F 22, Landskapslag (1997:38) om tillämpning av rikslagsstiftningen om beskattningsförfarande och F 24, Landskapslag (1997:32) om tillämpning av rikslagsstiftningen om förskottsuppbörd

2 §. Kommunerna i landskapet Åland tar del i kostnaderna för verkställandet av beskattningen på det sätt som anges i landskapslag.

Landskapet svarar för de kostnader som orsakas av särdrag i lagstiftningen om kommunalbeskattning i landskapet i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] och skattestyrelsen överenskommer. En överenskommelse skall årligen ingås om landskapets kostnadsansvar under därpå följande kalenderår.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1997.

Överenskommelse om kostnaderna för verkställande av kommunalbeskattningen för år 1997 ingås i samband med överenskommelsen om kostnaderna för beskattningen för år 1998.

F 24 Landskapslag (1997:32) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagsstiftningen om förskottsuppbörd

1 §. Tillämpningsområde

Lagen om förskottsuppbörd (FFS 1118/1996) och förordningen om förskottsuppbörd (FFS 1124/1996) och med stöd av dem utfärdade bestämmelser ska tillämpas i landskapet vid verkställande av kommunalbeskattningen med beaktande av de avvikelser och särskilda bestämmelser som följer av denna lag. (2008/95)

De i 1 mom. nämnda författningarna och de med stöd av dem utfärdade bestämmelserna skall tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker där-

efter ändringar i författningarna eller i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se Sk 201 och 202 SF

1 § 1 mom har ändrats Den tidigare lydelsen är:

Lagen om förskottsuppbörd (FFS 1118/1996) och förordningen om förskottsuppbörd (FFS 1124/1996) och med stöd av dem utfärdade bestämmelser skall tillämpas i landskapet vid verkställande av kommunalbeskattningen med beaktande av de avvikelser och särskilda bestämmelser som följer av denna lag Dessutom tillämpas lagen om temporär befrielse från betalning av förskottsinnehållning som verkställts av sjoarbetsinkomst från vissa passagerarfartyg (FFS 625/2004) vid verkställande av förskottsinnehållning i landskapet (2004/53)

2 §. Skötseln av förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen och förordningen om förskottsuppbörd eller som enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av dem ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsregeringen, om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

3 §. Lagen om beskattningsförfarande

På influtna förskottsbelopp tillämpas bestämmelserna i lagen om beskattningsförfarande (FFS 1558/1995).

Se Sk 301 SF

4 §. Ikraftträdande och tillämpning

Denna lag träder i kraft den 1 april 1997.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1959:27) den 16 december 1959 om tillämpning av lagen om förskottsuppbörd i landskapet Åland.

Bestämmelserna om arbetsgivarens deklareringskyldighet i den tidigare lagen om förskottsuppbörd (FFS 418/1959) tillämpas 1997 på 1996 års förskottsuppbörd. Den tidigare lagens bestämmelser om utgivande av förskottsinnehållningsbevis och fogande av det till skattedeclarationen tillämpas vid beskattningarna för 1996 och 1997.

Bestämmelserna i 39 § 3 mom. lagen om förskottsuppbörd tillämpas första gången på de debiteringsbeslut som fattas 1998. På grundval av tidigare motsvarande beslut återbärs förskottsinnehållning vid behov efter ansökan.

Skatteförhöjning enligt 44 § 4 mom. lagen om förskottsuppbörd kan påföras med anledning av en försummelse av deklareringskyldigheten som inträffat efter att lagen trätt i kraft.

Rättelseyrkande enligt 48 § lagen om förskottsuppbörd skall framställas även när ändring söks i ett beslut som har fattats före ikraftträdandet. Rättelseyrkande skall dock inte framställas, om beslut redan har meddelats med anledning av rättelseyrkandet eller besväret.

Bestämmelserna i 56 och 57 §§ lagen om förskottsuppbörd tillämpas även på dröjsmålsränta och restavgift som avses i lagen om dröjsmålsränta och restavgift.

F 25 LL (1996:50) om lagen om skattetillägg och förseningsränta

Hänvisas i annan landskapslagstiftning till den tidigare lagen om förskottsuppbörd skall motsvarande bestämmelser i lagen om förskottsuppbörd tillämpas.

Ikraftträdelsebestämmelse (2004/53):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas första gången på den förskottsinnehållning som verkställs av löner som utbetalas år 2005.

Ikraftträdelsebestämmelse (2008/95):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2008.

F 25 Landskapslag (1996:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skattetillägg och förseningsränta

1 §. Vid försummelse att inom utsatt tid erlægga kommunalskatt eller skogsvårdsavgift eller förskott därpå skall, med i denna lag angivna avvikelser, lagen den 18 december 1995 om skattetillägg och förseningsränta (FFS 1556/1995) äga tillämpning i landskapet Åland.

Om den i 1 mom. nämnda lagen ändras skall ändringarna tillämpas i landskapet från den tidpunkt då de träder i kraft i riket, såvitt inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

Se Sk 606 SF

2 §. Hänvisas i den i 1 § nämnda lagen till bestämmelser i rikslagstiftningen, vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

4 §. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1977:11) den 4 mars 1977 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om dröjsmålsränta och restavgift på skatt.

F 26 Landskapslag (1974:23) om avlopps-vattenavgift

1 §. Kommun har rätt att i ersättning för kostnaderna för avledande och renande av avlopps- och regnvatten uppbära avloppsvattenavgift i enlighet med vad i denna lag stadgas.

2 §. Avloppsvattenavgiften skall erläggas av ägare till eller av med ägare jämställd innehavare av fastighet, som är ansluten till kommunens avloppsverk.

Vad i 1 mom. är stadgat om fastighetsägare gäller på motsvarande sätt legotagare, som med stöd av tomt- eller jordlegoavtal innehar fastighet.

3 §. Avloppsvattenavgift består av anslutningsavgift och bruksavgift.

4 §. Anslutningsavgift erlägges för att täcka kostnaderna för byggande av avloppsledningar och till dem

anslutna anläggningar för behandling av avloppsvatten. Såsom byggnadskostnader beaktas utom de medel, som redan använts för byggande av anläggningen, även det belopp, som kan beräknas bli erforderligt för att försätta anläggningen i sådant skick, att i 1 § nämnda åtgärder ändamålsenligt verkställs.

Som grund för fastställande av anslutningsavgiften kan tagas något av följande alternativ:

1) tomtens areal och våningsyta;

2) de på fastigheten belägna byggnadernas våningsyta;

3) antalet lägenheter i byggnaderna på fastigheten och byggnadernas våningsyta; eller

4) annan grund, som är jämförbar med de i punkterna 1-3 nämnda.

Vid fastställande av anslutningsavgift kan även fastighetens bruksändamål beaktas.

Blir storleken av den enligt 2 mom. beräknade anslutningsavgiften av särskild orsak uppenbart oskälig, skall avgiften bestämmas enligt den nytta fastigheten har av att avloppsvattnet avledes och renas.

Förändras de omständigheter, enligt vilka anslutningsavgiften fastställts, kan avgiften justeras i enlighet därmed.

5 §. Bruksavgiften skall fastställas senast den 31 december 2010 på grund av den mängd vatten som används i fastigheten så att avgiften täcker kostnaderna för vattentjänsten. Avgifter skall bestämmas för förbrukningskategorierna industri, jordbruk och hushåll. Vid beräkningen beaktas miljö- och resurskostnader. (2005/56)

Om bruksavgift, som fastställts i enlighet med 1 mom. till följd av avloppsvattnets beskaffenhet eller mängden därav eller av annan orsak uppenbart måste anses för stor eller för liten, eller om vattenmängden icke kan mätas på lämpligt sätt, skall detta och den nytta fastigheten har av avledandet av vattnet beaktas vid fastställandet av bruksavgiften.

Kommun som äger avloppsverk har rätt att av vattenverk erhålla uppgifter om de fastigheters vattenförbrukning, vilka anslutits till kommunens avloppsnät.

Med undantag av kravet på beaktande av principen om kostnadstäckning i 1 mom. får gällande avgifter fortsättningsvis tillämpas om de inte äventyrar syftena och möjligheten att uppnå de mål för vattenkvalitet som följer av bestämmelserna i 4 kap. 1 § och 5 kap. 1 och 2 §§ i vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland. (2005/56)

Närmare bestämmelser om hushållsvattenavgift finns i landskapslagen (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk. (2005/56)

6 §. Taxa innefattande detaljerade grunder för fastställande av avloppsvattenavgift godkännes av kommunens fullmäktige. Fullmäktiges beslut skall underställas landskapsregeringen för fastställelse.

7 §. Skyldighet att erlægga avloppsvattenavgift gäller från det fastigheten anslutits till allmänt avlopp.

8 §. Avloppsvattenavgiften fastställs och debiteras av kommunens styrelse. Bruksavgift kan fastställas och

debiteras även av annan i reglemente eller instruktion bestämd kommunal myndighet.

9 §. (2008/28) Innan anslutningsavgift fastställs, skall den betalningsskyldige genom bevislig delgivning delges det förslag till anslutningsavgift som gäller för honom eller henne enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Anmärkning mot förslaget skall inlämnas till kommunens styrelse inom 14 dagar från delgivningen.

Beslut om anslutningsavgift skall genom bevislig delgivning delges den betalningsskyldige enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland.

Förslag och beslut som avses i 1 och 2 mom. får delges även så, att förslaget eller beslutet sänds per post i rekommenderat brev under fastighetens adress eller under annan känd adress för fastighetens ägare eller innehavare.

10 §. Kommunens styrelse fastställer debiteringsperioderna för bruksavgiften. Styrelsen kan även besluta, att bruksavgifter som uppbäres för kalenderår eller annan period, skall utgå såsom förskottsrater i motsvarighet till vattenförbrukningen under föregående debiteringsperiod, varvid den slutliga avgiften fastställs sedan den verkliga förbrukningen konstaterats vid debiteringsperiodens utgång. Härvid skall till den betalningsskyldige utan dröjsmål återbäras överbetalt belopp eller ock skall det bristande beloppet särskilt uppbäras.

Kommunen skall tillställa den betalningsskyldige debetsedel, av vilken skall framgå den förbrukade vattenmängden och avgiftens belopp. Om bruksavgift uppbäres genom förskottsrater, skall av debetsedeln framgå den under föregående debiteringsperiod förbrukade vattenmängden samt hur stor del därav förskottsbeloppet motsvarar.

Betalningsskyldig äger rätt att inom sju dagar efter det han erhållit debetsedel framställa anmärkning hos i 8 § avsedd myndighet. Med anledning av anmärkningen skall beslut fattas och slutlig debetsedel tillställas den betalningsskyldige.

Påföres bruksavgift med tillämpning av 5 § 2 mom. skall förslag innehållande grunderna för avgiften delgivas den betalningsskyldige, innan avgift för fastigheten första gången fastställs. Angående delgivning av förslag och inlämnande av anmärkning skall vad i 9 § är stadgat om anslutningsavgift äga motsvarande tillämpning. Ändras grunderna för avgiften senare, skall samma förfarande iakttagas.

11 §. I beslut om fastställande av avloppsvattenavgift sökes ändring genom besvär hos [länsstyrelsen] inom 30 dagar.

Beträffande beslut som avses i 10 § 2 mom. räknas besvärstiden från ingången av den tid varom stadgas i 10 § 3 mom. eller, om anmärkning gjorts mot debiteringen, från delfäendet av slutlig debetsedel.

12 §. Anslutningsavgiften får betalas i tre årliga rater. På raterna räknas sju procents ränta från början av

det kalenderår som närmast följer efter debiteringen av den första årsraten. Försenas inbetalning av årsrat, skall på beloppet erläggas fem procents tilläggsränta, räknat från början av den kalendermånad som följer efter förfallodagen.

Bruksavgift skall, oaktat besvär anförts, erläggas under den tid som angivits i debetsedeln. Betalas bruksavgift eller rat därav inte inom den tid kommunstyrelsen bestämt skall 16 procents årlig ränta, räknat från förfallodagen, erläggas på det förfallna beloppet. (1986/17)

Till betalning förfallen icke erlagd avloppsvattenavgift får utsökas hos den betalningsskyldige i den ordning som är stadgad för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

13 §. Övergår fastighet till ny ägare eller innehavare, svarar även han för sådan avloppsvattenavgift jämte ränta, som varit obetald högst fem år, räknat från ingången av det kalenderår som följer efter debiteringsåret.

Avlyftes eller nedsättes avloppsvattenavgift på grund av besvär, skall kommunen återbetala det överbetalda beloppet jämte ränta från inbetalningsdagen till återbetalningsdagen enligt den av Finlands Bank sistnämnda dag tillämpade lägsta diskontoräntan.

14 §. Utan hinder av vad som ovan stadgats kan kommun besluta att anslutningsavgift icke skall erläggas.

För tomt eller annan fastighet, som överlåtits av kommun, skall anslutningsavgift icke erläggas, om ej rätt att erhålla sådan avgift förbehållits i överlåtelsehandlingen.

I jordlego- eller tomtlegoavtal, medelst vilket kommun utarrenderar tomt eller annat område, skall särskilt nämnas, huruvida legotagaren är skyldig att erlägga anslutningsavgift. Har sådan skyldighet icke ålagts legotagaren, får anslutningsavgift icke påföras honom.

15 §. Kommun kan i enskilda fall överenskomma, att avloppsvattenavgift bestämmes på andra grunder än ovan stadgats. Även härvid bör grunderna vara skäliga och opartiska.

Har fastighetsägares eller -innehavares betalningsförmåga väsentligt nedgått på grund av sjukdom eller olycksfall eller av annan orsak, eller har han avlidit eller är indrivning av avgift uppenbart oskälig på grund av att byggnad förstörts eller annan skada på egendom inträffat, kan kommun enligt prövning på ansökan bevilja befrielse helt eller delvis från erläggande av avgift. Under samma förutsättningar kan även betalningsuppskov beviljas.

16 §. Denna lag träder i kraft den 1 maj 1974. Redan före lagens ikraftträdande kan förberedande åtgärder vidtagas samt taxor godkännas och fastställas.

Anslutningsavgift skall icke erläggas,

1) för fastighet, för vilken ersättning betalats eller betalas enligt landskapslagen (1956:22) den 18 juli 1956 om stadsplan för Mariehamns stad eller enligt landskapslagen (1959:29) den 22 december 1959 om reglering av byggnadsverksamheten eller för vilken

F 27 LL (2002:60) om 29 kap. strafflagen

indrivning av sådan ersättning förfallit på sätt som avses i 143 § 5 mom. i sistnämnda lag;

2) för tomt som kommun överlätit före den 1 januari 1960 eller ock överlätit därefter utan att enligt landskapslagen om reglering av byggnadsverksamheten förbehålla sig rätt till särskild uppbörd av ersättning; samt

3) för fastighet beträffande vilken överenskommelse före denna lags ikraftträdande ingåtts om erläggande av anslutningsavgift eller därmed jämförlig avgift.

I fråga om legotomt eller -område, som kommun utarrenderat före denna lags ikraftträdande, skall anslutningsavgift icke erläggas, om ej i legoavtalet särskilt förbehållits rätt till ersättning för byggande av allmän avloppsledning med tillämpning av i landskapslagen om reglering av byggnadsverksamheten stadgade principer.

Besluter kommun i enlighet med 14 § att anslutningsavgift icke skall erläggas, bör för tomter och övriga områden, för vilka med stöd av 2 och 3 mom. anslutningsavgift ej annars borde betalas, i bruksavgift erläggas endast hälften av beloppet enligt den i 6 § avsedda taxan. Denna lättnad gäller under tio år från dagen för ovan avsett beslut eller, i det fall att fastigheten ännu ej anslutits till det allmänna avloppsnätet, tio år från anslutningen. Lättnaden berör icke fastighet, som då beslutet fattades varit ansluten till allmänt avloppsverk längre tid än tio år.

Vad i 4 mom. är stadgat tillämpas även på fastighet, för vilken i denna lag avsedd anslutningsavgift erlagts, innan i 14 § 1 mom. avsett beslut fattats.

Besluter kommun, som fattat i 4 mom. avsett beslut, senare att anslutningsavgift skall erläggas, har kommunen rätt att erhålla sådan avgift endast för fastigheter, vilka efter det beslutet fattats, anslutes till kommunens allmänna avlopp. I fråga om andra fastigheter får härvid endast sådan anslutningsavgift påföras, som föranledes av förändring i förhållandena som ägt rum efter beslutet.

Har mellan kommun och enligt denna lag betalningsskyldig fastighetsägare eller -innehavare före denna lags ikraftträdande överenskommit om bruksavgift för allmän avloppsledning länder överenskomsten till efterrättelse.

Genom denna lag upphävs

1) 29 kap. strafflagen i den lydelse som tidigare varit gällande i landskapet jämlikt 71 § självstyrelselagen samt

2) 6 § 3 och 4 mom. landskapsskattelagen (1993:58).

F 27 Landskapslag (2002:60) om tillämpning i landskapet Åland av 29 kap. strafflagen

1 §. I landskapet skall 29 kap. strafflagen (FFS 39/1889) om brott mot den offentliga ekonomin tillämpas i dess lydelse när denna lag träder i kraft. Ändringar av 29 kap. strafflagen skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Med subvention enligt 29 kap. strafflagen avses i landskapet även landskapsandel eller landskapsunderstöd till en kommun eller till ett kommunalförbund.

Se St 101 FL I

2 §. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2002.

Allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet

G 1 Polislag (2000:49) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Polisens uppgift

Polisens uppgift är att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga brott, utreda brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning.

Polisen arbetar för att upprätthålla den allmänna säkerheten i samarbete med andra myndigheter samt med enskilda personer och sammanslutningar.

Polisen skall även utföra andra uppgifter som enligt särskilda bestämmelser åligger polisen samt inom ramen för sina uppgifter lämna var och en den hjälp han eller hon behöver.

2 §. Allmänna principer för polisens verksamhet

Polisen skall i sin verksamhet vara saklig, opartisk och främja försonlighet.

Polisens åtgärder skall inte medföra större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att en uppgift skall kunna fullgöras. Åtgärderna skall vara motiverade i förhållande till hur viktig och brådskande uppgiften är samt till övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

Polisen skall i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar sträva efter att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Polisen får inte göra större ingrepp i någons rättigheter än vad som är nödvändigt för utförande av polisens uppgifter.

3 §. Utförande av uppgifter och angelägenhetsordning

Polisen skall utföra sina uppgifter på ett så effektivt och ändamålsenligt sätt som möjligt och i den angelägenhetsordning förhållandena kräver.

4 §. Meddelande av grunden för en åtgärd

Om en person blir föremål för åtgärder som riktar sig mot hans eller hennes frihet skall personen eller dennes företrädare av en polisman upplysas om vad åtgärden grundar sig på, om detta inte är omöjligt på grund av personens tillstånd eller den rådande situationen.

Om inte denna eller någon annan lag föreskriver annat, har även den som blir föremål för andra åtgärder än sådana som riktar sig mot hans eller hennes frihet, eller hans eller hennes företrädare, rätt att få veta vad en åtgärd som berör hans eller hennes rättigheter grundar sig på, så snart som detta är möjligt utan att åtgärden äventyras.

5 §. Åtgärdsfördröjning och åtgärdseftergift (2006/28)

En polisman som vidtar sådana åtgärder för att inhämta information som avses i 3 kap. får dröja med att ingripa när ett sådant brott håller på att ske som inte orsakar överhängande allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller överhängande risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada och om åtgärdsfördröjningen är nödvändig för att dölja att information inhämtas eller för att trygga syftet med att informationen inhämtas. (2006/28)

Polisen har rätt att avstå från en åtgärd om slutförandet av den kunde medföra följder som är oskäliga med hänsyn till det resultat som eftersträvas.

Den som begärt en åtgärd av polisen och vars omedelbara rättigheter berörs har rätt att få veta grunden till att polisen avstår från åtgärden.

Ursprungliga 1 och 2 mom. har blivit 2 och 3 mom. genom (2006/28).

6 §. Polisman

Med polisman avses i denna lag polisbefälet, -underbefälet och -manskapet enligt den närmare definition som finns i landskapslagen (2000:26) om Ålands polismyndighet.

Se D 14, Landskapslag (2000:26) om Ålands polismyndighet.

7 §. Polisbefogenheter

Vid utförandet av sina uppgifter har en polisman sådana befogenheter som bestäms i denna lag eller i någon annan lag. Om en polisman befogenheter i riket gäller vad som bestäms i 4 § förordningen (1998:118) om polisförvaltningen i landskapet Åland.

En polisaspirant har en polisman befogenheter när han eller hon under sin utbildares ledning och uppsikt utför uppgifter som ingår i utbildningen. En polisaspirant har en polisman befogenheter även då polisens högsta ledning i syfte att trygga statens säkerhet eller för att sköta riksomfattande särskilda situationer inom polisverksamheten har förordnat honom eller henne att utföra uppgifter som ankommer på polisen. (2006/28)

En yngre konstapel har en polisman befogenheter. Under en arbetspraktikperiod som ingår i grundexamen för polis får en yngre konstapel utöva en polisman befogenheter under ledning och behövlig uppsikt av handledaren för arbetspraktiken. (2006/28)

Se D 18, Förordning (1998:118) om polisförvaltningen i landskapet Åland.

8 §. Särskilda polisbefogenheter

Landskapsregeringen kan ge en namngiven person sådana i denna lag avsedda polisbefogenheter som

G 1 Polislag (2000:49)

han eller hon behöver i en viss uppgift, såvida inget annat bestäms med stöd av förordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland.

Befogenheter att använda i denna lag föreskrivna maktmedel kan dock endast ges en namngiven tjänsteman. Inrikesministeriet kan ge en tjänsteman befogenheter att göra förundersökning för undersökning av brott som har anknytning till hans eller hennes eget förvaltningsområde och som särskilt nämns i förordnandet. (2006/28)

Landskapsregeringen skall se till att de polisbefogenheter som tilldelas enligt denna paragraf utnyttjas på ett tillbörligt sätt.

Ursprungliga 2 mom har blivit 3 mom genom (2006/28)

9 §. Särskild tjänstgöringsskyldighet

En polisman är utan särskilt förordnande skyldig att i hela landskapet, även på sin fritid, vidta brådskaande åtgärder som är nödvändiga för avvärjande av ett allvarligt brott, inledande av undersökning av ett sådant brott, avvärjande av allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet eller som är nödvändiga av andra med dessa jämförbara särskilda skäl.

2 kap. Bestämmelser om befogenheter

10 §. Utredning av identitet

För utförande av ett visst uppdrag har en polisman rätt att av var och en få veta hans eller hennes namn, personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsedatum och medborgarskap samt var han eller hon kan anträffas.

En polisman har rätt att gripa en person som vägrar lämna uppgifter enligt 1 mom. eller som lämnar sannolikt falska uppgifter om nämnda omständigheter. Den som har gripits skall frigges så snart behövliga uppgifter erhållits, dock senast 24 timmar efter gripandet.

Se 51 § G 1, Polislag (2000:49) för landskapet Åland

10a §. (2006/28) Gränskontroll och tullåtgärder

En polisman har rätt att i gränskontrolluppdrag genomföra gränskontroll enligt gränsbevakningslagen (FFS 578/2005) vid ett gränsövergångsställe eller på någon annan plats som avses i 14 § i gränsbevakningslagen med sådana befogenheter som anges i 28 och 29 § i nämnda lag.

I syfte att ta i beslag ett föremål eller ämne som tillverkats, importerats eller innehas olagligen har en polisman rätt att utföra tullåtgärder enligt tullagen (FFS 1466/1994) med sådana befogenheter som anges i 14 § i nämnda lag. Förutsätter tullåtgärder kroppsbesiktning eller annan granskning än granskning av resgods eller ytterkläder utan att förundersökning görs, iaktas vid utförande av dessa åtgärder 15 § i tullagen. Den polisman som beslutar om åtgärderna skall dock höra till befälet.

Se Or 201 FL II, Sk 520 SF

11 §. Gripande av en person i avsikt att skydda honom eller henne

En polisman har rätt att gripa en person för att skydda honom eller henne för allvarlig fara som utgör överhängande risk för hans eller hennes liv, fysiska

integritet, säkerhet eller hälsa, om personen i fråga är oförmögen att ta vara på sig själv och faran inte annars kan avvärjas eller personen omhändertas på annat sätt.

En person som har gripits i det syfte som anges i 1 mom. skall frigges så snart behovet av omhändertagande inte längre föreligger, dock senast 24 timmar efter gripandet. En person som inte har frigetts före klockan 20.00 får dock hållas kvar till klockan 8.00 följande morgon, om skäl därtill föreligger till följd av att han eller hon saknar bostad eller nattlogi eller av någon annan särskild orsak. Om den som har gripits är under 18 år, skall han eller hon utan dröjsmål överlämnas till vårdnadshavaren eller, om det inte är möjligt, till en barnskyddsmyndighet.

I landskapslagen (1974:21) om behandling av berusade finns bestämmelser om tagande i förvar av en person som har gripits i berusat tillstånd. Bestämmelser om hur en uppenbart mentalsjuk person skall föras till vård och om annan handräckning i ärenden som gäller mentalsjuka finns i mentalvårdslagen (FFS 1116/1990).

Se G 4, Landskapslag (1974:21) om behandling av berusade och So 409 FL II

12 §. Gripande av en efterlyst person

En polisman har rätt att gripa en person som enligt efterlysning utfärdad av behörig myndighet skall hämtas eller tas i förvar.

Den som är efterlyst i ett annat syfte än vad som avses i 1 mom. skall på uppmaning av en polisman infinna sig på en polisstation eller någon annan plats där de åtgärder som nämns i efterlysningen kan vidtas.

Om den efterlyste personen inte iakttar uppmaningen eller om det är uppenbart att han eller hon försöker undgå en åtgärd som nämns i efterlysningen, har en polisman rätt att gripa honom eller henne för att en åtgärd som nämns i efterlysningen skall kunna vidtas.

Om inte något annat föreskrivs i lag, är en efterlyst skyldig att stanna kvar så länge att de åtgärder som efterlysningen förutsätter kan vidtas, dock högst sex timmar efter gripandet eller den tidpunkt då den efterlyste anlant till i 2 mom. angivet ställe.

13 §. Husrannsakan för gripande av en person

För att söka efter en person som skall hämtas till förhör får en polisman, på befallning av en polisman som tillhör polisbefälet, utöver vad som bestäms i 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen (FFS 450/1987), företa husrannsakan hos denna person eller i byggnader, rum eller fordon, om det finns synnerligen vägande skäl att anta att personen uppehåller sig där.

Bestämmelserna i 1 mom. skall även iaktas när polisen lämnar en annan myndighet i lag föreskriven handräckning för gripande av en person.

Se St 302 FL I

14 §. (2006/28) Skydd för områden som omfattas av hemfrid och offentlig frid

Om innehavaren av ett område eller en plats som omfattas av hemfrid eller offentlig frid eller om innehavarens företrädare begär det, har en polisman rätt att från området eller platsen avlägsna en person som utan

laglig rätt tränger sig in eller i smyg eller genom att vilsleda någon annan inträder eller gömmer sig där eller underlåter att iaktta en tillsägelse att avlägsna sig.

En polisman har rätt att från ett område eller en plats som avses i 1 mom. avlägsna en person som lovligen uppehåller sig där, om personen stör andras hemfrid eller den offentliga friden eller på något annat sätt vållar betydande störning där och det finns grundad anledning att befara att störningen upprepas.

Om det är sannolikt att en upprepning av störningen inte kan förhindras genom att personen avlägsnas, har en polisman rätt att gripa och hålla den som uppträder störande i förvar. Den som har gripits får hållas i förvar endast så länge som det är sannolikt att störningen upprepas, dock högst 12 timmar från gripandet.

15 §. Husrannsakan när en person befinner sig i fara eller är försvunnen

I syfte att bistå någon, finna en försvunnen person eller utreda ett dödsfall har en polisman rätt att få tillträde till en bostad eller en annan plats och där företa behövlig husrannsakan, om det är skäl att befara att någon befinner sig i livsfara, att personens hälsa hotas, att han eller hon fallit offer för ett brott eller en olyckshändelse eller om han eller hon annars kan förmodas vara i behov av omedelbar hjälp eller kan förmodas ha avlidit.

16 §. Förhindrande av en farlig gärning eller händelse

På förordnande av en polisman som tillhör polisbefälet och i brådskande fall även utan sådant förordnande har en polisman rätt att få tillträde till en byggnad, en annan hemfridsskyddad plats eller ett fordon, om det finns fog att misstänka att en gärning eller händelse som innebär allvarlig fara för liv, personlig frihet eller hälsa eller som vållar avsevärd skada på egendom eller miljön pågår eller är överhängande. Det förutsätts dessutom att åtgärden är nödvändig för avvärjande av faran eller för att sprängämnen, vapen eller andra farliga ämnen eller föremål skall kunna eftersökas och tas om hand av polisen.

17 §. (2006/28) Vidtagande av åtgärder

I de fall som avses i 13-16 §§ får ett rum eller ett förvaringsutrymme öppnas med våld. När åtgärden avslutas skall det utrymme som har öppnats åter stängas på lämpligt sätt.

En husrannsakan enligt 13 § får inte utan särskilda skäl förrättas mellan klockan 21.00 och 6.00.

Över åtgärder som har vidtagits med stöd av 13-16 §§ skall upprättas protokoll eller göras anteckning i någon annan handling.

18 §. Avspärrning av en plats eller ett område

En polisman får avspärra, stänga eller utrymma en plats eller ett område som är i allmänt bruk eller förbjuda eller begränsa trafiken där, om åtgärden är nödvändig för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller trygga undersökning, åtgärderna på olycksplatsen eller skydda en sådan persons integritet som är föremål för en åtgärd eller egendom som är i fara.

En polisman har rätt att på order av ett polisbefäl och i brådskande fall också utan order avspärra eller

utrymma ett område som omfattas av hemfrid eller offentlig frid, om detta är nödvändigt för att avvärja en fara som omedelbart hotar liv eller hälsa och om de som finns på området inte annars kan skyddas. (2006/28)

Om polisens rätt att utfärda begränsningar som gäller platsen där en allmän sammankomst ordnas bestäms i 10 § lagen om sammankomster (FFS 530/1999).

En polisman får förbjuda eller begränsa flyttning av föremål eller ge order om att föremål skall flyttas på en plats eller ett område som är i allmänt bruk, om det är nödvändigt för trygghet av polisundersökning. En polisman har motsvarande rätt även inom ett hemfridsskyddat område, om åtgärden är nödvändig för avvärjande av fara för liv eller hälsa eller för skyddande av egendom.

Ursprungliga 2 och 3 mom har blivit 3 och 4 mom genom (2006/28)

Se G 6, Landskapslag (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster

19 §. Skingrande av folksamling

En polisman har rätt att befalla en folksamling att skingra sig eller flytta på sig, om folksamlingen äventyrar allmän ordning eller säkerhet eller hindrar trafiken. Om folksamlingen inte lyder befallningen har en polisman rätt att med maktmedel skingra folksamlingen samt gripa personer som tredskas.

Den som har gripits skall friges så snart ändamålet med uppdraget har uppnåtts, dock senast 12 timmar efter att han eller hon gripits.

Bestämmelser om avbrytande eller avslutande av en allmän sammankomst finns i 21 § lagen om sammankomster medan bestämmelser om avbrytande och inställande av en offentlig nöjeställning finns i [17 § landskapslagen (1969:28) om offentliga nöjeställningar].

Se G 6, Landskapslag (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster

20 §. Skydd mot brott och störande beteende

En polisman har rätt att avlägsna en person från en plats, om det av hans eller hennes hotelser eller övriga uppförande kan dras den slutsatsen att han eller hon sannolikt kommer att göra sig skyldig till brott mot liv, hälsa, frihet eller hemfrid eller till egendomsbrott.

En person kan likaså avlägsnas från en plats om han eller hon genom sitt uppförande orsakar eller om det utifrån hans eller hennes hotelser eller övriga uppförande och tidigare uppförande i en motsvarande situation är sannolikt att han eller hon kommer att orsaka betydande störning eller överhängande fara för den allmänna ordningen och säkerheten. (2006/28)

Om det är uppenbart att det inte är tillräckligt att en person avlägsnas från platsen och störningen eller faran inte annars kan avvärjas, kan personen gripas. Den som gripits kan hållas i förvar så länge det är sannolikt att han eller hon skulle göra sig skyldig till brott enligt 1 mom., uppföra sig störande eller vålla fara, dock högst 24 timmar från det att han eller hon har gripits.

G 1 Polislag (2000:49)

21 §. (2006/28) *Stannande och flyttning av fordon*

En polisman får befalla att ett fordon skall stannas, om detta är nödvändigt för påträffande av en efterlyst person eller en annan person som skall gripas, för övervakning som hänför sig till användningen av fordonet eller för genomförande av gränskontroll, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller avvärjande eller utredning av brott.

En polisman har rätt att flytta ett fordon eller befalla att det skall flyttas, om detta är nödvändigt för övervakning som hänför sig till användningen av fordonet eller för genomförande av gränskontroll, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller avvärjande av brott.

Bestämmelser om övervakning av vägtrafiken finns i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland. Bestämmelser om när ett luftfartyg skall beordras att landa finns i luftfartslagen (FFS 281/1995).

Se 51 § G 1, Polislag (2000:49) för landskapet Åland och N 9, Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland samt (FFF 1194/2009) Kom 401 FL I

22 §. *Säkerhetsvisitation*

En polisman har rätt att i samband med gripande, anhållande, häktning, tagande i förvar och handräckningsåtgärd som riktar sig mot någons personliga frihet kroppsvisitera denne för att förvissa sig om att personen inte medför föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan äventyra förvaringen eller utsätta sig själv eller andra för fara.

I de fall som avses i 1 mom. kan en person även kroppsvisiteras för påträffande av en handling som behövs för att han eller hon skall kunna identifieras.

För att trygga säkerheten för deltagarna i en rättegång eller en allmän sammankomst, en offentlig tillställning eller någon annan motsvarande tillställning som förutsätter särskilt skydd, har en polisman rätt att kroppsvisitera en person som anländer till eller vistas i den omedelbara närheten av tillställningen och granska de saker han eller hon medför, i syfte att förvissa sig om att personen inte innehar sådana föremål eller ämnen med vilka deltagarnas säkerhet kan äventyras. (2006/28)

De i 1 och 3 mom. avsedda farliga föremålen eller ämnena skall vid behov tas ifrån den som visiteras. (2006/28)

22a §. (2006/28) *Säkerhetskontroll*

Hos polismyndigheten och i polisens övriga verksamhetslokaler kan ordnas säkerhetskontroller i syfte att sörja för säkerheten, trygga ordningen och skydda egendom.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av polismästaren. Vid en säkerhetskontroll kan alla som kommer till polisens verksamhetslokaler eller de som befinner sig där kontrolleras, likaså de saker de har med sig. Polismästaren avgör i vilken utsträckning säkerhetskontroller skall genomföras.

En säkerhetskontroll kan utföras av en polisman eller någon annan som är anställd hos polisen eller av en person som har utbildats för uppgiften och som har godkänts av polisen (*säkerhetskontrollör*).

Säkerhetskontroller skall utföras så att de inte medför onödig olägenhet för dem som kontrolleras eller skadar egendom.

22b §. (2006/28) *Utförande av säkerhetskontroll*

En säkerhetskontrollör har rätt att med en metall-detektor eller någon annan liknande teknisk anordning kontrollera en person som önskar tillträde till eller befinner sig i polisens verksamhetslokaler samt de saker som personen medför, för att utreda att sådana föremål eller ämnen inte medförs genom vilka säkerheten eller ordningen kan äventyras eller som kan användas för att skada egendom. Säkerhetskontrollören har rätt att också på annat sätt kontrollera de saker som en person medför. Om det finns grundad anledning att misstänka att en person medför ett sådant föremål eller ämne som avses ovan, kan personen kroppsvisiteras för att föremålet eller ämnet skall kunna hittas.

22c §. (2006/28) *Omhändertagande av föremål som påträffats vid en säkerhetskontroll*

En säkerhetskontrollör har rätt att frånta en person ett i 22b § avsett föremål eller ämne som har påträffats vid en säkerhetskontroll eller på något annat sätt eller vars innehav annars är förbjudet enligt lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av lag. Föremål och ämnen som fråntagits en kontrollerad skall, om det inte finns hinder för det enligt lag, återlämnas till personen i fråga när han eller hon lämnar polisens verksamhetslokaler.

22d §. (2006/28) *Användning av maktmedel vid säkerhetskontroll*

Om en person vägrar underkasta sig en säkerhetskontrollåtgärd, kan säkerhetskontrollören avlägsna honom eller henne från polisens verksamhetslokaler. För att avlägsna en person från lokalen kan säkerhetskontrollören vid behov använda sådana maktmedel som kan anses vara försvarliga med hänsyn till personens uppträdande och övriga omständigheter. Någon annan än en polisman eller en tjänsteman vid polisen får dock inte använda maktmedel för att avlägsna en person från polisens lokaler, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

Bestämmelser om grunderna för frihet från straffansvar och om lindring av straffansvar vid excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

22e §. (2006/28) *Närmare bestämmelser om säkerhetskontroll*

Även inrikesministeriets förordning med närmare bestämmelser om det tekniska utförandet av säkerhetskontrollåtgärder, hur säkerhetskontrollerna skall ordnas i praktiken samt om den säkerhetskontrollutbildning som skall ordnas skall iakttas, om inte landshapsregeringen inom ramen för landskapets lagstiftningsbehörighet genom landshapsförordning beslutat om avvikelser från riksbestämmelserna.

23 §. *Omhändertagande av farliga föremål och ämnen*

Utöver vad som bestäms i denna lag eller i någon annan lag har en polisman rätt att tillfälligt för polisens räkning ta hand om sprängämnen och andra

farliga föremål eller ämnen, om den som innehar dem med hänsyn till sin ålder, sitt berusnings- eller sinnestillstånd eller andra omständigheter med fog kan misstänkas orsaka överhängande fara för allmän ordning och säkerhet. Polisen kan också ta hand om sprängämnen som innehåller i strid med landskapslagen (1971:12) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, när den som innehar sprängämnena på eget initiativ gör en anmälan till polisen om sprängämnena och överlämnar dem i polisens besittning. (2006/28)

I stället för ett helt föremål kan även en del av eller ett tillbehör till föremålet tas om hand, om en fara som avses i 1 mom. kan avvärjas genom att delen fräntas innehavaren.

Över omhändertagande av egendom skall upprättas protokoll eller göras anteckning i någon annan handling.

Bestämmelser om omhändertagande av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler finns i skjutvapenlagen (FFS 1/1998).

Se J 8, Landskapslag (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen och Or 603 FL II

24 §. (2006/28) Hantering av omhändertagen egendom

Föremål eller ämnen som har omhändertagits med stöd av 22 § 4 mom. eller 23 § 1 mom. skall återlämnas till innehavaren inom 14 dygn, om det inte dessförinnan vidtagits åtgärder för att överlåta det vidare eller förstöra det enligt 2 och 3 mom. eller ett förfarande för återkallande av tillståndet att inneha egendomen har inletts. Egendom som har omhändertagits med stöd av 23 § 2 mom. skall alltid återlämnas, om inte hela föremålet redan tidigare har omhändertagits av polisen med stöd av 23 § 1 mom.

Föremål eller ämnen som omhändertagits med stöd av 23 § 1 mom. och som inte riskfritt kan återlämnas till innehavaren eller ägaren kan med ägarens samtycke säljas eller överlåtas till en person som är berättigad att inneha sådan egendom. Om detta inte är möjligt, kan egendomen säljas på offentlig auktion för ägarens räkning.

Om ett föremål eller ämne inte riskfritt kan återlämnas, säljas eller överlåtas enligt 1 eller 2 mom., eller om det är fråga om egendom av ringa värde, har en polisman som tillhör polisbefälet rätt att bestämma att föremålet eller ämnet skall förstöras.

Om det inte är fråga om egendom av ringa värde skall ägaren och innehavaren ges möjlighet att bli hörd innan egendomen säljs eller förstörs.

25 §. Polisens rätt att ta fast eller avliva ett djur (2006/28)

En polisman har rätt att ta fast eller avliva ett djur som orsakar fara för människors liv eller hälsa. Samma rätt har en polisman när ett djur orsakar ansevärda skador på egendom eller allvarligt äventyrar trafiken. Ett djur får även avlivas när det befinner sig i ett sådant tillstånd att det skulle innebära uppenbar grymhet mot djuret att hålla det vid liv.

Om hanteringen och skötseln av ett fasttaget djur gäller vad som särskilt bestäms om detta.

26 §. En polisens rätt att ge befällningar

Vid utövning av sina befogenheter enligt denna lag eller någon annan lag har en polisman rätt att i ett enskilt fall ge befällningar och meddela förbud som är förpliktande för var och en.

27 §. Användning av maktmedel

I ett tjänsteuppdrag får en polisman för att bryta ner motstånd, avlägsna en person från en plats, gripa en person, förhindra att någon som berövats sin frihet flyr, avlägsna ett hinder eller avvärja ett överhängande brott eller någon annan farlig gärning eller händelse använda maktmedel i den mån det behövs och kan anses försvarligt.

Huruvida användandet av maktmedel är försvarligt skall bedömas med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, vilka resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

Den som på begäran eller med samtycke av en polisman tillfälligt bistår en polisman i en situation där bistånd från en utomstående sida måste anlitas vid användning av maktmedel på grund av ett synnerligen viktigt och brådskande polisiärt tjänsteuppdrag har rätt att under polismannens uppsikt använda sådana nödvändiga maktmedel som polismannen med stöd av sina befogenheter ger honom eller henne fullmakt till.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen. (2006/28)

Se St 101 FL I

27a §. (2006/28) Behandling av personer i förvar hos polisen

Vid behandling av personer som hålls i förvar hos polisen skall lagstiftningen om behandling av personer i förvar hos polisen iakttas.

3 kap. Bestämmelser om inhämtande av information

28 §. Definitioner

I denna lag avses med

1) **teknisk övervakning:** fortlöpande eller upprepat iakttagande eller fortlöpande eller upprepat avlyssning av allmänheten, fordonsförare, fotgängare eller fordon med hjälp av en teknisk anordning samt automatisk upptagning av ljud eller bild,

2) **observation:** fortlöpande eller upprepat inhämtande av information om en viss person eller dennes verksamhet,

3) **teknisk observation:** fortlöpande eller upprepat, med hjälp av en teknisk anordning utförd avlyssning av en viss person och upptagning av ljud (*teknisk avlyssning*), iakttagande och avbildande av personen (*optisk övervakning*) samt spårning av hur ett fordon eller en vara förflyttas (*teknisk spårning*),

4) **täckoperation:** fortlöpande eller upprepat inhämtande av information om en person eller person-

G 1 Polislag (2000:49)

grupp eller om personens eller gruppens verksamhet genom infiltration,

5) **bevisprovokation genom köp**: ett köpeanbud eller ett sådant köp av ett föremål, ett ämne eller egendom som skall betraktas som köp av ett provparti och som polisen gör i syfte att förhindra, avslöja eller utreda ett brott eller i syfte att återfå vinningen av ett brott, om inte syftet oundgängligen kräver köp av ett större parti än ett provparti eller köp av ett föremål, ett ämne eller egendom som en bestämd helhet,

6) **teleövervakning**: inhämtande av hemliga identifieringsuppgifter om teledokument som har sänts från en teleanslutning, e-postadress eller annan teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett allmänt kommunikationsnät eller ett sådant därtill anslutet kommunikationsnät som avses i kommunikationsmarknadslagen (FFS 393/2003) eller som har mottagits till en sådan teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning, samt inhämtande av uppgifter om en mobilteleapparats läge och tillfälligt stängning av en sådan teleanslutning eller teleterminalutrustning,

7) **teleavlyssning**: hemlig avlyssning eller upptagning av ett meddelande som förmedlas till eller från en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning genom ett kommunikationsnät som avses i 6 punkten för utredning av innehållet i meddelandet samt

8) **användning av informationskällor**: inhämtande av information genom att en person som inte tillhör polisförvaltningen används som informationskälla. (2006/28)

Bestämmelser om teleavlyssning, teleövervakning och optisk övervakning för utredning av brott finns i tvångsmedelslagen.

Se St 302, Kom 117 FL I

29 §. *Förutsättningar för teknisk övervakning*

Polisen har rätt att, efter att på förhand meddelat om detta, på allmän plats företa teknisk övervakning för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, förebyggande av brott, identifiering av personer som är misstänkta för brott samt för bevakning av särskilda övervakningsobjekt.

30 §. *Förutsättningar för observation*

För att förebygga eller avbryta brottslig verksamhet får en polisman bedriva observation av en person som inte befinner sig i en bostad och om det på grundval av hans eller hennes uppförande eller något annat finns skäl att misstänka att personen gör sig skyldig till brott.

I samma avsikt som i 1 mom. får även bedrivas observation av en person som inte befinner sig på ett hemfridskyddat område, om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon medverkar till ett brott för vilket det strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader.

31 §. (2006/28) *Observation som bedrivs av en främmande stats tjänsteman*

En i artikel 40 i Schengenkonventionen avsedd behörig tjänsteman i en stat som tillämpar Schengenregelverket har rätt att fortsätta observation eller tek-

nisk observation av en person i landskapet i syfte att utreda ett brott enligt vad som bestäms i Schengenregelverket som är bindande för Finland och Åland, om observationen eller den tekniska observationen har påbörjats på tjänstemannens eget lands territorium. Dessutom förutsätts att en finsk eller åländsk polisman eller, inom ramen för sin behörighet, en finsk gränsbevakningsman eller tullman inte omedelbart kan fortsätta observationen eller den tekniska observationen i landskapet.

Vid observation får användas sådana tekniska anordningar som en polisman har rätt att använda i enlighet med bestämmelserna om teknisk observation. Angående observation och teknisk observation skall rapporteras till polismyndigheten.

Till den del denna paragraf berör rikets polis gäller vad som bestäms i rikslagstiftningen.

32 §. (2006/28) *Förutsättningar för teknisk observation*

En polisman får utföra teknisk observation av en person som inte befinner sig i ett rum eller utrymme som används för stadigvarande boende eller av ett fordon eller en vara, om det finns grundad anledning att anta att observationen kan ge uppgifter som behövs för avväjande av ett brott. Under samma förutsättningar får teknisk observation dessutom riktas mot en person som avtjänar straff i en straffanstalt eller som är internerad i tvångsinrättning eller mot en rannsaktionsfånge, när denne befinner sig i sin cell eller i anstaltens övriga utrymmen som står till fångarnas förfogande.

En anordning som används för teknisk observation får placeras i utrymmen där teknisk observation är tillåten enligt 1 mom., om observationen förutsätter detta. En polisman har på order av ett polisbefäl rätt att få tillträde till ifrågakvarande utrymme för att installera och avlägsna anordningen. Om anordningen förbrukar fordonets energi eller den energi som är avsedd för något annat utrymme där anordningen installeras, skall ersättning betalas för förbrukning som är större än ringa.

Ett ytterligare villkor för teknisk avlyssning är att det på grund av en persons uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett narkotikabrott eller till i 34a kap. 2 § i strafflagen avsedd förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. För optisk övervakning och teknisk spårning förutsätts på motsvarande sätt att det på grund av en persons uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig eller medverkar till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader. Om den optiska övervakningen riktar sig mot en i 1 mom. avsedd person som är omhändertagen av fängenvårdsväsendet, förutsätts dock att det på grund av personens uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett narkotikabrott eller till i

34a kap. 2 § i strafflagen avsedd förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.

En polisman får även utföra teknisk observation av en person som befinner sig i en bostad, om detta är nödvändigt för att polisåtgärden tryggt skall kunna vidtas eller sådan överhängande fara avvarjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som skall gripas eller skyddas.

32a §. (2006/28) Förutsättningar för täckoperation

En polisman har rätt att företa en täckoperation, om det är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda brottslig verksamhet som avses i 5a kap. 2 § i tvångsmedelslagen eller ett brott eller ett straffbart försök till ett brott som avses i 17 kap. 18 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, och det på grund av uppträdandet hos den person som är föremål för inhämtande av uppgifter eller annars finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gör sig skyldig till ett sådant brott. Täckoperation är tillåten i en bostad om tillträdet eller vistelsen sker under aktiv medverkan av den som använder bostaden. Beträffande husrannsakan gäller likväld vad som bestäms i tvångsmedelslagen.

Se St 101, 302 FL I

32b §. (2006/28) Förutsättningar för bevisprovokation genom köp

En polisman har rätt att använda sig av bevisprovokation genom köp, om detta är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda ett häleribrott eller en stöld eller ett sådant brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år, eller för att finna ett föremål, ämne eller egendom som på grund av ett sådant brott olagligt innehas eller utbjuds till försäljning eller för att återfå vinningen av ett sådant brott.

32c §. (2006/28) Förutsättningar för teleövervakning

En polisman har för att förhindra eller avslöja ett brott rätt att rikta teleövervakning mot en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som är i en persons besittning eller som denne annars antas använda, eller tillfälligt stänga en sådan anslutning eller anordning, om det på grund av personens uttalanden, hotelser eller uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett brott som är riktat mot ett automatiskt databehandlingssystem och begås med användning av en teleterminalutrustning, till koppleri, hotande av någon som skall höras vid rättskipning, olaga hot, narkotikabrott, straffbart försök till något av de brott som avses ovan eller till förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.

En polisman har dessutom rätt att utföra teleövervakning i en situation som avses i 18 § 2 mom. eller i en annan situation, om det är nödvändigt för att avvarja fara som hotar liv eller hälsa.

32d §. (2006/28) Förutsättningar för teleavlyssning

En polisman har för att förhindra eller avslöja ett brott rätt att rikta teleavlyssning mot en teleanslut-

ning, teleadress eller teleterminalutrustning som är i en persons besittning eller som denne annars antas använda, om det på grund av personens uttalanden, hotelser eller uppträdande finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott som begås i terroristiskt syfte och som avses i 34a kap. 1 § 1 mom. 2–7 punkten eller 2 mom. i strafflagen, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet eller finansiering av terrorism, och uppgifterna kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande eller utredning av brottet.

En polisman har dessutom rätt att utföra teleavlyssning i en situation som avses i 18 § 2 mom. eller i en annan situation, om det är nödvändigt för att avvarja överhängande allvarlig fara som hotar liv eller hälsa.

32e §. (2006/28) Avlyssningsförbud

Vad som i 5a kap. 10 § i tvångsmedelslagen bestäms om förbud mot att avlyssna en misstänkt, gäller också annan teknisk avlyssning eller teleavlyssning som sker med stöd av denna lag än avlyssning som riktas mot den misstänkte.

32f §. (2006/28) Inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge

Polisen kan beviljas tillstånd att få uppgifter om de mobilteleapparater om vilka uppgifter vid en viss tidpunkt registreras i telesystemet via en basstation som finns i närheten av en viss plats, om erhållandet av uppgifterna kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande av ett brott som avses i 32c § 1 mom. eller avvarjande av en fara som avses i 32c § 2 mom.

33 §. Beslut om teknisk observation

Förordnande för en åtgärd enligt 32 § 1 mom. skall ges av en polisman som tillhör polisbefälet eller har förordnats till undersökningsledare och för teknisk avlyssning i mer än tre dygn av polismästaren.

När en åtgärd enligt 32 § 4 mom. vidtas skall en polisman som hör till befälet omedelbart underrättas om den. (2006/28)

33a §. (2006/28) Beslut om täckoperation och bevisprovokation genom köp samt övervakning av täckoperation och bevisprovokation genom köp

När beslut om täckoperation fattas skall bestämmelserna i en av inrikesministeriet utfärdad förordning iakttas.

Beslut om bevisprovokation genom köp fattas av polismästaren, annan föreskriven chef enligt rikslagsstiftningen eller av en polisman som dessa förordnar och som hör till befälet.

Om Ålands polismyndighet har beslutat om en täckoperation eller bevisprovokation genom köp skall polismyndigheten ge en rapport om verksamheten till inrikesministeriet, som årligen avger en berättelse om användningen av täckoperationer och bevisprovokation genom köp till riksdagens justitieombudsman.

Vid beslut enligt denna paragraf skall även iakttas vad som föreskrivs i förordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland.

G 1 Polislag (2000:49)

33b §. (2006/28) *Domstolsbeslut om teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation samt beslut om annan behandling av ett sådant ärende*

Beslut om teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge samt om teknisk observation i sådana i 32 § 2 mom. avsedda fall där den tekniska avlyssningen eller optiska övervakningen förutsätter att en anordning som används för observationen placeras i ett rum eller utrymme i vilket den som skall observeras vistas eller i ett fordon som den som skall observeras använder, eller där den tekniska avlyssningen eller den optiska övervakningen riktar sig mot en person som är omhändertagen av fängårdsväsendet, fattas av en i 1 kap. 9 § i tvångsmedelslagen avsedd domstol eller en annan domstol där behandlingen av ärendet lämpligen kan ske.

Ett ärende som avses i 1 mom. avgörs utan hörande av den som observeras eller av innehavaren till det utrymme som skall avlyssnas eller övervakas. När ett ärende som gäller teknisk avlyssning eller optisk övervakning av en person som är omhändertagen av fängårdsväsendet behandlas i domstol, skall straffanstaltens direktör likväl ges tillfälle att bli hörd.

Angående behandlingen av ett ärende som avses i 1 mom. gäller dessutom i tillämpliga delar vad som bestäms i 5a kap. 6, 7 och 9 §§, 11 § 1 mom. samt 12 och 14 §§ i tvångsmedelslagen.

Se St 302 FL I

33c §. (2006/28) *Polismans rätt att i brådska fall besluta om teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation*

En polisman som hör till befälet beslutar om teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge eller i 33b § 1 mom. avsedd teknisk observation, om åtgärden inte tål uppskov. En polisman som hör till befälet beslutar om åtgärden tills domstolen har avgjort ett yrkande om att tillstånd skall beviljas för åtgärden. Yrkandet kan framställas även per telefon, varvid dess innehåll skall bekräftas skriftligen i efterhand. Yrkandet skall framställas så snart som möjligt och senast 24 timmar efter det att åtgärden har inletts. Domstolen skall tillställas en anmälan om att en åtgärd har upphört.

Den rätt som avses i 1 mom. gäller inte teknisk avlyssning eller optisk övervakning av en person som är omhändertagen av fängårdsväsendet.

33d §. (2006/28) *Fortsatt teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation när en polisman fattar beslut om åtgärden*

Sedan domstolen fått ett yrkande eller en anmälan enligt 33c § 1 mom. kan den förbjuda fortsatt teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge eller teknisk observation eller uppställa begränsningar beträffande en åtgärd eller uppställa sådana villkor för användningen av information som den anser vara nödvändiga.

Angående behandlingen av ärendet i domstol gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i 5a kap. 6, 7 och

9 §§, 11 § 1 mom. samt 12 och 14 §§ i tvångsmedelslagen.

Se St 302 FL I

34 §. (2006/28) *Meddelande om observation, teknisk observation, teleövervakning och teleavlyssning*

En polisman som har fattat beslut om teknisk observation enligt 32 § 1 mom. eller om placering av anordning som används för teknisk observation enligt 32 § 2 mom., en polisman som med stöd av 33b § beslutat om teleavlyssning, teleövervakning eller teknisk observation eller framställt yrkande om detta till domstol eller en polisman som med stöd av 33c § beslutat om teleövervakning eller teknisk observation skall efter det att den tekniska observationen, teleövervakningen eller teleavlyssningen har avslutats underrätta den person som varit föremål för åtgärden därom, om detta inte äventyrar det ändamål för vilket information inhämtas eller förundersökningen av ett brott.

Meddelande behöver inte lämnas om observation eller om teknisk observation enligt 32 § 4 mom. eller om vad en dylik åtgärd grundar sig på.

Den polisman som har utfört teknisk avlyssning enligt 32 § eller teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation enligt 33b § eller teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation enligt 33c § skall utan dröjsmål upprätta protokoll över åtgärden. Angående sådana protokoll bestäms närmare genom förordning av inrikesministeriet. Protokollet skall tillställas inrikesministeriet som årligen till riksdagens justitieombudsman avger en berättelse om användningen av sådan teknisk avlyssning, teleövervakning och teleavlyssning som avses i detta moment. Samtidigt skall också ges en utredning om användningen av teknisk observation i straffanstalter.

34a §. (2006/28) *Åtgärder för att förhindra att inhämtande av information avslöjas*

När det är nödvändigt för att förhindra att observation, teknisk observation, bevisprovokation genom köp, en täckoperation eller användning av informationskällor avslöjas, kan polisen använda vilseledande eller förtäckta uppgifter, göra och använda vilseledande eller förtäckta registeranteckningar eller framställa och använda falska dokument.

När beslut om en registeranteckning som avses i 1 mom. och om framställning av dokument fattas skall bestämmelserna i en av inrikesministeriet utfärdad förordning iakttas.

Den myndighet som har fattat beslut om att registeranteckningar skall göras eller dokument framställas skall föra en förteckning över anteckningarna och dokumenten, utöva tillsyn över användningen av dem samt se till att anteckningarna rättas.

Beslut om användning av registeranteckningarna och dokumenten fattas av en polisman som hör till befälet.

Den myndighet som har beslutat om att registeranteckningar skall göras eller dokument framställas och den myndighet som har beslutat om användningen av

registeranteckningarna eller dokumenten skall göra upp en rapport om registeranteckningarna, framställningen av dokumenten samt användningen av anteckningarna och dokumenten till inrikesministeriet, som årligen skall avge en berättelse om saken till riksdagens justitieombudsman.

Vid beslut enligt denna paragraf skall även iakttas vad som föreskrivs i förordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland.

34b §. (2006/28) Rättelse av registeranteckning

En registeranteckning som avses i 34a § skall rättas när rättsliten inte längre äventyrar syftet med inhämtande av information eller förundersökning av brott eller inte längre är nödvändig för att förhindra avslöjande av att information inhämtas.

35 §. Hantering av material

En polisman som tillhör polisbefälet skall utan dröjsmål granska de uppgifter som insamlats genom åtgärder enligt 30, 32 och 32f §§ och de upptagningar som erhållits genom teknisk observation enligt 32 §. (2006/28)

Uppgifter som enbart berör utomstående skall utan dröjsmål förstöras efter granskningen, om de inte behövs för utredning av brott.

Bestämmelser om hur material som avses i 1 mom. skall fogas till polisens personregister finns i landskapslagen (1999:49) om polisens grundregister och landskapslagen (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter. (2006/28)

Insamlat material och upptagningar som inte fogats till något register eller förundersökningsmaterial skall förstöras senast ett år efter att materialet sannolikt inte längre behövs för det ändamål för vilket det har anskaffats.

Se D 16, Landskapslag (1999:49) om polisens grundregister; D 17, Landskapslag (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter

36 §. Rätt att få uppgifter av en myndighet

Utan hinder av en myndighets tystnadsplikt har polisen rätt att för ett tjänsteupdrag avgiftsfritt få behövliga uppgifter och handlingar av myndigheten och av en sammanslutning som tillsatts för att handha en offentlig uppgift, om inte lämnande av uppgiften eller handlingen till polisen eller användning av uppgiften såsom bevis förbjudits eller begränsats i lag.

För att kunna avgöra om ett körkort skall fräntas innehavaren eller huruvida ett tillstånd som gäller skjutvapen eller ett annat dylikt tillstånd skall förbli i kraft har polisen utan hinder av tystnadsplikt rätt att på motiverad begäran få uppgifter om innehavarens eller tillståndshavarens hälsotillstånd, bruk av rusmedel eller våldsamma uppförande, om det finns skäl att befara att innehavaren eller tillståndshavaren inte längre motsvarar förutsättningarna för beviljandet av körkortet eller tillståndet.

I de fall som avses i 1 och 2 mom. fattar en polisman som tillhör polisbefälet beslut om inhämtande av uppgifter som skall hållas hemliga.

Uppgifter som polisen erhållit med stöd av 2 mom. och som skall hållas hemliga får endast användas för bedömning av innehavarens eller tillståndshavarens pålitlighet eller lämplighet, övriga förutsättningar för att körkortet skall få behållas eller tillståndet skall förbli i kraft eller av om ett villkor för körkortet eller tillståndet är uppfyllt.

37 §. (2006/28) Rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson

Utan hinder av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet eller bank- eller försäkringshemlighet, har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att få uppgifter som behövs för avväjande eller utredning av brott. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det, har polisen samma rätt till uppgifter som behövs vid polisundersökning enligt 38 §.

Polisen har rätt att av ett teleföretag och av en sammanslutningsabonnent eller med en teknisk anordning få kontaktuppgifter om en sådan teleanslutning som inte är upptagen i en offentlig katalog, eller uppgifter som specificerar en teleanslutning, e-postadress, annan teleadress eller en teleterminalutrustning, om uppgifterna i ett enskilt fall behövs för utförandet av en uppgift som ankommer på polisen. Polisen har motsvarande rätt att få uppgifter om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postverksamhet. För inhämtande av information får polisen bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för att identifiera teleanslutningar och teleterminalutrustningar. Kommunikationsverket skall kontrollera att en teknisk anordning uppfyller kraven enligt detta moment samt att den tekniska anordningen inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnätets anordningar eller service.

För sin handläggning av körkortsärenden och tillståndsförvaltning har polisen rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson enligt 36 § 2-4 mom.

I fråga om teleavlyssning, teleövervakning och inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge gäller vad som bestäms särskilt.

37a §. (2006/28) Användning av informationskällor

Polisen kan använda en person som inte hör till polisförvaltningen som informationskälla för att sköta en uppgift enligt 1 §.

Uppgifter om en informationskälla kan registreras i ett personregister. På behandlingen av uppgifterna tillämpas landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter.

Informationskällan kan betalas ett arvode. En förutsättning för att arvode skall betalas är att informationskällan är registrerad. Av grundad anledning kan arvode betalas även till en oregistrerad informationskälla. I fråga om skatteplikt för arvodet föreskrivs särskilt.

Se D 17, Landskapslag (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter

4 kap. Bestämmelser om polisundersökning

38 §. Polisundersökning

Med polisundersökning avses annan polisen ålagd undersökning än förundersökning med anledning av brott.

Vid polisundersökning skall bestämmelserna om förfarandet vid förundersökning i tillämpliga delar följas.

39 §. En persons ställning vid polisundersökning

Om en polisundersökning görs för utredning av en omständighet som inverkar på en persons rättigheter eller skyldigheter, skall i fråga om hans eller hennes ställning tillämpas vad som bestäms om ställningen för en part vid förundersökning. En annan part än en sådan som avses i 2 mom. eller partens laga företrädare eller ombud skall hålla sig till sanningen när han eller hon redogör för den sak som utreds eller svarar på frågor.

Om undersökningen görs för utredning av om en person skall dömas till straff eller en med straff jämförbar påföljd, skall i fråga om personens ställning bestämmelserna om den som misstänks för brott följas.

I fråga om ställningen för andra personer än de som avses i 1 eller 2 mom. skall bestämmelserna om vittnen eller sakkunniga tillämpas. Vittnen och sakkunniga skall sanningsenligt och utan att förtiga något berätta vad de vet om den sak som undersöks. Vid en polisundersökning enligt 2 mom. har ett vittne eller en sakkunnig dock rätt eller skyldighet att vägra vitna, röja en omständighet eller besvara en fråga, om han eller hon vid en rättegång skulle ha motsvarande rätt eller skyldighet.

40 §. (2006/28) Skyldighet att infinna sig och trygga de av undersökning

Var och en som möjligen kan lämna uppgifter som behövs vid polisundersökning enligt 38 § är skyldig att på kallelse infinna sig till polisundersökning hos polismyndigheten.

Om den som har kallats till polisundersökning underlåter att hörsamma kallelsen utan godtagbar orsak, får personen på befallning av en polisman som tillhör befälet hämtas till undersökningen med iakttagande i tillämpliga delar av vad i 18 § i förundersökningslagen bestäms om hämtning till förundersökning.

En polisman har rätt att för en polisundersökning få tillträde till den plats eller det område där den händelse som undersöks har inträffat, besikta föremål eller handlingar som kan vara av betydelse för undersökningen, utföra försök som behövs för undersökningen samt lösgöra och ta prov som behövs för den. Ett ytterligare villkor för åtgärden är att den med fog kan antas ha stor betydelse vid utredningen av saken.

5 kap. Särskilda bestämmelser

41 §. (2006/28) Handräckning av polisen

Polisen skall på begäran lämna andra myndigheter handräckning om så bestäms särskilt. Polisen skall även lämna andra myndigheter handräckning för fullgörandet av en enligt lag föreskriven tillsynsskyldighet. Polisen kan också lämna en privatperson hand-

räckning när detta är nödvändigt för att denne skall kunna utöva sina lagliga rättigheter och rättskränkningen är uppenbar.

För handräckning enligt 1 mom. förutsätts det att den myndighet som begär handräckning hindras i sin tjänsteutövning eller att en privatperson hindras i sina rättigheter och att polisbefogenheter måste anlitas för att dessa rättigheter skall kunna utövas.

Om inte något annat bestäms, fattas beslut om lämnande av handräckning av en polisman som tillhör befälet.

42 §. Handräckning till polisen

En myndighet skall lämna polisen sådan handräckning som behövs för ett polisuppdrag och som myndigheten är behörig att lämna. Beslut om att begära handräckning skall fattas av en polisman som tillhör polisbefälet, om inte något annat är särskilt bestämt eller ärendet är brådskande.

43 §. (2006/28) Tystnadsplikt

Om tystnadsplikt för den som tillhör polisens personal gäller vad som bestäms i 17 § i tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland. Samma tystnadsplikt åligger den som står i privaträttsligt anställningsförhållande till polismyndigheten och den som med stöd av polisbefogenheter eller annars utför polisuppgifter.

Om inte skötseln av hans eller hennes uppgifter förutsätter annat, får en person som avses i 1 mom. inte utnyttja eller olovligen för andra röja omständigheter som han eller hon fått kännedom om vid skötseln av uppgifterna, om dessa omständigheter hänför sig till en persons integritet och kunde vålla personen skada eller förfång om de röjs.

Tystnadsplikten hindrar dock inte att en omständighet yppas för en myndighet eller en sammanslutning som sköter ett offentligt uppdrag och som på grund av en uppgift som ankommer på den behöver få vetskap om en omständighet som annars skall hållas hemlig eller om en persons tillförlitlighet eller lämplighet. Information som behövs för att få visshet om att den som söker sig till eller har en ur säkerhetssynpunkt betydande uppgift är tillförlitlig får i behövlig omfattning lämnas även till en privat sammanslutning eller person.

Tystnadsplikten utgör inte hinder för röjande av uppgifter som i enskilda fall behövs för att förhindra en händelse som utgör fara för liv eller hälsa eller ett brott som riktar sig mot friheten eller för att avvärja en betydande skada på miljön, egendom eller förmögenhet eller för att trygga statens säkerhet.

Bestämmelserna i 1, 2 och 4 mom. skall även tillämpas efter att anställningsförhållandet vid polisen har upphört.

Bestämmelser om utlämnande av uppgifter i polisens personregister via teknisk anslutning eller i maskinläsbar form till en annan polismyndighet och andra myndigheter och om utlämnande av uppgifter till utlandet finns i landskapslagstiftningen om polisens personuppgifter. Bestämmelser om användning av personregister när säkerhetsutredningar ges finns i lagen om säkerhetsutredningar (FFS 177/2002).

Se D 32, Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland och Ar 112 FL II

44 §. (2006/28) Rätt att förtiga uppgifter

Den som tillhör polisens personal är inte skyldig att röja identiteten hos en person av vilken han eller hon i sitt anställningsförhållande har fått uppgifter som denne har lämnat konfidentiellt och inte heller taktiska eller tekniska metoder som skall hemlighållas.

Den som tillhör polisens personal är inte skyldig att röja uppgifter om identiteten hos en person som deltagit i bevisprovokation genom köp eller en täckoperation, om röjande av uppgifterna skulle äventyra säkerheten för den som deltagit i bevisprovokation genom köp eller en täckoperation eller denne närstående personers säkerhet, möjligheten för den som deltagit i bevisprovokation genom köp eller en täckoperation att sköta motsvarande uppgifter i framtiden eller äventyra inhämtandet av information.

När särskilt vägande skäl föreligger, kan en domstol dock förordna att i 1 eller 2 mom. nämnda uppgifter skall röjas, om en allmän åklagare utför åtal för ett brott på vilket kan följa fängelse i sex år eller strängare straff. Domstolen får inte ens då förordna att den persons identitet som lämnat uppgifterna eller deltagit i bevisprovokation genom köp eller täckoperation skall röjas, om detta uppenbart skulle medföra allvarlig fara för hans eller hennes eller för honom eller henne närstående personers säkerhet.

45 §. Biståndsskyldighet

Var och en som uppehåller sig i landskapet och som fyllt 18 men inte 55 år är, om det inte är oskäligt med hänsyn till hans eller hennes hälsotillstånd, personliga förhållanden eller andra särskilda skäl, skyldig att på befallning av en polisman som tillhör polisbefälet bistå polisen med att leta efter någon som har försvunnit och befinner sig i livsfara, med att rädda människoliv, hjälpa skadade samt avvärja betydande egendoms-skada eller olägenhet för miljön.

I de fall som avses i 1 mom. samt vid dragning efter drunknade skall privatpersoner och privata samman slutningar på befallning av en polisman som tillhör polisbefälet i skälig utsträckning och mot full ersättning ställa livsmedel, telekommunikationsmedel, transportmedel, arbetsredskap samt andra behövliga apparater och ämnen till polisens förfogande.

Se 51 § G 1, Polislag (2000:49) för landskapet Åland

46 §. Befogenheter för den som bistår en polisman

Den som på begäran av en polisman bistår denne i ett tjänsteuppdrag har därvid rätt att enligt polisman-nens anvisningar utöva sådana polisbefogenheter som polismannen inom ramen för sin behörighet anvisar. Om rätt att använda maktmedel gäller vad som bestäms i 27 § 3 mom.

47 §. Betalning av ersättningar

De direkta kostnader som sådan biståndsskyldighet som avses i 45 § orsakar ersätts av landskapets medel. Den som på detta sätt befallts att bistå polisen har rätt att av landskapets medel få ett skäligt arvode enligt den tid han eller hon använt.

Av landskapets medel betalas ersättning för direkta kostnader som åsamkats en utomstående av maktmedel som polisen vidtagit. Ersättningen kan jämkas

eller avslås, om den som lidit skada i väsentlig grad bidragit till skadan genom sin egen verksamhet eller försummelse.

För olycksfall som drabbat den som har bistått polisen enligt 45 § betalas ersättning av landskapets medel enligt samma grunder som gäller vid ersättning för olycksfall i arbete, dock inte om den skadade annars har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (FFS 608/1948) eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst (FFS 404/1948).

Har den skadades arbetsgivare eller en kommun i ett olycksfallsärende, där ersättning skall betalas enligt denna lag, erlagt lön, förskott eller andra betalningar gäller om arbetsgivarens och kommunens rätt vad i 26 § lagen om olycksfallsförsäkring bestäms om arbetsgivarens rätt.

Se G 2, Polisförordning (2000:50) för landskapet Åland, 10 §; Pen 201 och 220 FL II

48 §. Tvångsutförande

Om någon trots uppmaning av polisen underlåter att utföra en uppgift som han eller hon enligt lag, förordning eller i behörig ordning given befallning är skyldig att utföra och om underlåtelsen kan föranleda betydande olägenhet för trafiken eller allmän ordning, säkerhet eller hälsa, har polisen rätt att på hans eller hennes bekostnad låta utföra uppgiften. Beslut om att en sådan åtgärd skall vidtas fattas av en polisman som tillhör polisbefälet.

Om ägaren eller innehavaren till viss egendom inte omedelbart kan anträffas, kan polisen för ägarens räkning vidta eller låta vidta brådskande åtgärder som är nödvändiga för att egendomen efter en olycka eller ett brott skall skyddas för ytterligare skador.

Kostnaderna för åtgärder enligt 1 och 2 mom. kan betalas i förskott av landskapets medel. Dessa kostnader kan drivas in hos den som försummat att utföra uppgiften eller av ägaren till egendomen utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961).

Se Lag om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007), Pr 608 FL I

49 §. Person- och egendomsskada

En polisman skall utan dröjsmål göra anmälan hos sin förman om en person eller egendomsskada som uppstått vid utförandet av ett uppdrag, om skadan inte skall anses som ringa. En undersökning av saken skall göras vid behov eller på begäran av den skadelidande eller den som vidtagit tjänsteåtgärden.

Den som skadats i samband med en åtgärd enligt 1 mom. skall utan dröjsmål ges vård och vid behov beredas läkarhjälp. Om någon meddelar att han eller hon har skadats genom en åtgärd av polisen, skall personen så snart som möjligt beredas tillfälle att bli undersökt av en läkare eller, om detta inte omgående är möjligt, av en ojävig person.

Kostnaderna för åtgärder enligt 2 mom. skall betalas i förskott av landskapets medel.

50 §. Polisförordnanden

Landskapsregeringen kan på sådana områden och under de förutsättningar som närmare anges i rikslag-

G 2 Polisförordning (2000:50)

stiftningen genom polisförordnande begränsa trafik eller vistelse på dessa områden eller förbjuda medtagande av föremål eller ämnen som äventyrar säkerheten. För brott mot förbudet eller begränsningen kan utdömas böter om inte något annat bestäms om brott mot dem i någon annan lag.

Ett i 1 mom. avsett beslut skall tillkännages genom offentlig delgivning enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland eller på annat lämpligt sätt. (2008/35)

51 §. Straffbestämmelser

Den som

1) underlåter att lyda en befallning eller ett förbud som en polisman för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller utförandet av ett uppdrag meddelar inom ramen för sina befogenheter,

2) vägrar lämna en polisman personuppgifter som avses i 10 § 1 mom.,

3) underlåter att följa ett tydligt tecken eller en befallning som en polisman enligt 21 § ger för att stanna ett fordon eller få det flyttat,

4) försummar sin biståndsskyldighet enligt 45 § eller

5) utan anledning tillkallar polis eller uppsåtligen försvårar polisens verksamhet genom att lämna falska uppgifter

skall, om inte för brottet i någon annan lag föreskrivs strängare straff, för brott mot polislagen för landskapet Åland dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

52 §. (2006/28) Besvär

Beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

53 §. Internationellt samarbete

Om handräckning som polisen ger till polisen i en främmande stat gäller vad som är särskilt föreskrivet eller reglerat i internationella avtal som är förpliktande för Åland.

54 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Se G 2, Polisförordning (2000:50) för landskapet Åland

6 kap. Ikraftträdande**55 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 september 2000.

Bestämmelserna i 31 § om observation utförd av främmande stats polisman träder i kraft vid den tidpunkt då Schengenkonventionen börjar tillämpas i Finland.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1971:10) om polisverksamheten.

G 2 Polisförordning (2000:50) för landskapet Åland**1 §. (2006/36) Tillämpningsområde**

I denna förordning finns det bestämmelser om vissa skyldigheter för en polisman vid Ålands polismyndighet samt om ansökan och betalning av ersättning.

2 §. Allmän förpliktelse

En polisman skall följa de order, föreskrifter och anvisningar som hans eller hennes förmän ger honom eller henne inom gränserna för sina befogenheter.

3 §. Underrättelseskyldighet

En polisman skall utan dröjsmål underrätta sin närmaste förmän om sådana förhållanden som är av vikt för polisverksamheten och som polismannen lagt märke till eller fått kännedom om.

4 - 8 §§. Upphävda (2006/36).**9 §. Särskilt utredningsansvar**

Om det finns grundad anledning att anta att en person försvunnit eller råkat ut för en olycka skall polisen vidta nödvändiga åtgärder för att finna personen. Dessutom skall polisen på grundval av erhållen anmälan eller av andra särskilda skäl utföra en tillräckligt omfattande polisundersökning för att reda ut försvinnandet.

I en polisundersökning som görs i ett ärende som avses i 49 § 1 mom. polislagen (2000:49) för landskapet Åland skall utredas omständigheterna under vilka tvångsåtgärder har vidtagits, lednings- och ansvarsförhållandena i samband med åtgärden, skadebattet samt i vilken mån den som lidit skada genom sin egen verksamhet eller försummelse bidragit till skadan.

10 §. Ansökan och betalning av ersättning

Om betalning av arvoden och ersättningar enligt 47 § 1 och 2 mom. polislagen för landskapet Åland beslutar polismyndigheten.

Ansökan om ersättning skall lämnas skriftligen inom sex månader från den dag arbetet eller biståndet utfördes, förnödenheter eller redskap användes eller när den som är berättigad till ersättning underrättades om att skadan skett.

11 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 september 2000.

G 3 Ordningslag (2010:23) för landskapet Åland**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Lagens syfte**

Syftet med denna lag är att främja allmän ordning och säkerhet.

2 §. Definitioner

I denna lag avses med

- 1) **allmän plats**

a) vägar, gator, gångbanor, torg, parker, badstränder, idrottsplaner, vattenområden, begravningsplatser och andra motsvarande områden som kan användas av allmänheten och

b) byggnader, kollektiva trafikmedel och andra motsvarande platser, såsom ämbetsverk, kontor, trafikstationer, köpcentra, affärslokaler och restauranger som antingen under någon tillställning eller annars kan användas av allmänheten samt

2) **tätort** områden med tät bebyggelse, vilka angetts med trafikmärket för tätort.

2 kap. Äventyrande av ordning och säkerhet samt orsakande av störning

3 §. Störande av den allmänna ordningen och äventyrande av säkerheten

Det är förbjudet att störa den allmänna ordningen eller äventyra säkerheten på allmän plats

1) genom att föra oljud eller störa på något annat sätt,

2) genom upprepade hotfulla gester, aggressiva rörelser, muntligen framförda hotelser eller något annat motsvarande hotfullt beteende som inger rädsla eller

3) genom att skjuta, kasta saker eller störa på något annat sätt.

Verksamhet som avses i 1 mom. är förbjuden även på annan än allmän plats, om verkningarna av verksamheten sträcker sig till en allmän plats.

4 §. Intagande av berusningsmedel

Det är förbjudet att inta berusningsmedel på allmänna platser i tätort och i fordon i kollektivtrafik.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller inte ett serveringsområde med tillstånd enligt landskapslagen (1995:92) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om alkohol eller de inre utrymmena i ett fordon i privat bruk.

Se J 10, Landskapslag (1995:92) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om alkohol

5 §. Förhindrande av fara

Ägaren eller innehavaren av en byggnad eller konstruktion i tätort eller en företrädare för dem ska se till att sådan snö eller is eller något annat föremål eller ämne som faller ner från byggnaden, konstruktionen eller någon annan motsvarande plats inte medför fara för människor eller egendom.

6 §. Reklam och kungörelser

Det är förbjudet att använda bländande eller vilseledande ljusanordningar som äventyrar den allmänna ordningen eller säkerheten eller sådan reklam som påminner om trafikregleringsanordningar eller annars äventyrar säkerheten.

Det är förbjudet att olovligen avlägsna eller skada en offentlig kungörelse eller ett meddelande som en myndighet har satt upp till allmänt påseende.

Se även K 30, Landskapslag (1998:82) om naturvård, 25 §; N 2, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar, 60 §

7 §. Annan verksamhet som orsakar störning

Det är förbjudet att på allmän plats köpa och mot betalning erbjuda sexuella tjänster. Med sexuella

tjänster avses i denna lag samlag enligt 20 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen (FFS 39/1889) samt en därmed jämförlig sexuell handling. I 20 kap. 8 och 8 a § i strafflagen föreskrivs om straff för utnyttjande av person som är föremål för sexhandel och köp av sexuella tjänster av ung person.

Det är förbjudet att urinera och ha avföring på allmän plats på ett sådant sätt att det orsakar störning av den allmänna ordningen eller hälsorisker.

Det är förbjudet att ordna verksamhet på allmän plats, om det strider mot lag eller orsakar hälsorisker, skada på egendom eller betydande störning av den allmänna ordningen. Bestämmelser om allmänna sammankomster och offentliga tillställningar finns i landskapslagen (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster.

Se St 101 FL I; G 6, Landskapslag (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster

8 §. Säkerställande av tillträde till byggnad

Ägaren eller innehavaren eller en företrädare för dem ska se till att det i ett flervåningshus på ett synligt ställe finns kontaktuppgifter om gårdskar, disponent eller någon annan person med vars hjälp polis-, räddnings- eller social- och hälsoskyddsmyndigheter eller stämningsman utan dröjsmål och utan ersättning kan komma in i huset.

3 kap. Förbjudna föremål och ämnen

9 §. Farliga föremål

Det är förbjudet att i landskapet framställa, införa, saluföra samt på allmän plats eller i ett fordon på allmän plats inneha knogjärn, stiletter eller kaststjärnor samt som något annat föremål maskerade eggvapen liksom även förlamande elvapen, elbatonger, fjäderbatonger, precisionsslangbågar och precisionsslungor, om inte något annat bestäms i 2 eller 3 mom. eller i 12 § denna lag.

Saluföring av teleskopbatonger är förbjuden, om inte förvärvaren är ett bevakningsföretag eller en anordnare av specialutbildning för väktare i att använda maktmedel som avses i landskapslagen (2010:29) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster. Det är förbjudet att inneha teleskopbatonger på allmän plats och i ett trafikmedel på allmän plats, utom om den som innehar vapnet är en i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster avsedd väktare eller en i 21 § denna lag avsedd ordningsvakt i arbetsuppdrag eller om det finns någon sådan godtagbar orsak till innehavet som har samband med överlåtelse av teleskopbatongen eller något annat bestäms i 12 § denna lag.

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller inte staten eller landskapet eller innehav av föremål i statens eller landskapets ägo, om innehavet grundar sig på att en person i anställning hos staten eller landskapet handhar sina uppgifter.

Se G 8, Landskapslag (2010:29) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster och G 7, Landskapslag (2010:28) om ordningsvakter

G 3 Ordningslag (2010:23)

10 §. Innehav av föremål och ämnen som kan användas för att skada någon annan

Det är förbjudet att på allmän plats inneha följande föremål och ämnen som är avsedda att eller kan användas för att allvarligt skada någon annan:

1) eggvapen, söndriga glasföremål och andra med dessa jämförbara föremål som kan användas för att skära eller sticka,

2) batonger, kättingar, fjädrar, vajrar, kablar, bollträn och andra med dessa jämförbara föremål som kan användas som tillhygge,

3) kastpilar, kulor och andra med dessa jämförbara föremål som kan användas för att kastas,

4) ämnen som är frätande eller kan användas för att allvarligt skada eller förlama någon annan,

5) luftvapen, vapen med fjäderfunktion, harpuner, slangbågar, blåsrör och andra med dessa jämförbara föremål som kan användas för skjutande eller

6) hälsofarliga laserpekare.

Det är förbjudet att på allmän plats inneha sådana föremål som är förvillande lika skjutvapen eller explosiva varor.

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller inte sådana föremål eller ämnen som någon måste inneha på grund av sitt arbetsuppgift eller av någon annan godtagbar orsak.

Innehav av skjutvapen och explosiva varor regleras i skjutvapenlagen (FFS 1/1998), landskapslagen (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor och i landskapsförordningen (2007:99) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.

Se Or 603 FL II, J 8, Landskapslag (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor och J 9, Landskapsförordning (2007:99) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

11 §. Överlåtelse av luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner

Det är förbjudet att sälja eller annars varaktigt överlåta luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner till den som inte fyllt 18 år utan att dennes vårdnadshavare samtycker därtill.

12 §. Samlande av farliga föremål

Det är tillåtet att tillverka och saluföra historiskt eller konstnärligt värdefulla knogjärn, stiletter och kaststjärnor samt som något annat föremål maskerade eggvapen, fjäderbatonger, teleskopbatonger samt precisionsslangbågar och precisionsslungor. Det är tillåtet att inneha sådana föremål på allmän plats och i ett trafikmedel på allmän plats av sådana godtagbara skäl som har samband med ett köp eller med att föremålet fogas till en samling eller placeras ut på en utställning.

Ett föremål anses vara historiskt värdefullt om det har anknytning till en betydande person, tilldragelse, plats eller tidsepok eller om det på grund av sin ålder eller raritet eller på grund av att det är representativt

för denna typ av föremål eller av någon annan därmed jämförbar orsak har konst-, vapen- eller krigshistorisk eller etnografisk betydelse. Ett föremål anses vara konstnärligt värdefullt om det genom sin utformning, ytbehandling eller utsmyckning representerar en viss stilperiod eller annars är av betydelse med hänsyn till den konstnärliga helheten.

13 §. Innehav av ämnen som kan användas för klottring

Det är förbjudet att utan godtagbart skäl på allmän plats inneha sprayfärger och andra sådana målarfärger eller andra ämnen som kan användas för klottring av egendom.

4 kap. Djur**14 §. Hunddisciplin**

För bevarande av allmän ordning och säkerhet ska ägaren eller innehavaren av en hund

1) hålla hunden kopplad inom tätorter,

2) se till att hunden inte kommer ut på motions-slingor eller andra liknande banor okopplad och inte alls ut på allmänna badstränder, på områden reserverade som lekplats för barn, på torg under torgtid, i skidspår som iståndsatts för allmänt bruk eller på idrottsplaner, om det inte är särskilt tillåtet,

3) se till att hundens exkrementer inte lämnas kvar i miljön inom en tätort på ett område som underhålls.

Vad som bestäms i 1 mom. 1 och 2 punkten gäller inte hundar i statens eller landskapets ägo som används vid tjänsteutövning, hundar som i bevakningsuppgifter används av väktare, skolade räddningshundar som utför serviceuppgifter, rörelsehandikappades assistenthundar eller synskadades ledarhundar.

Vad som bestäms i 1 mom. 1 punkten gäller inte en sluten gård, en träningsplats för hundar eller ett särskilt anvisat inhägnat rastområde. Också på nämnda områden ska hunden dock övervakas av sin ägare eller innehavare.

Vad som bestäms i 1 mom. 1 och 2 punkten gäller även hästar samt i tillämpliga delar andra husdjur eller sällskapsdjur.

I övrigt ska vid tillämpningen av bestämmelserna i 1-4 mom. de krav som följer av bestämmelserna i 8 kap. 41-46 §§ jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland beaktas.

Se K 32, Jaktlag (1985:31) för landskapet Åland

15 §. Ridning

Det är förbjudet att rida och att köra med hästfordon eller andra motsvarande fordon på motionsslingor och andra liknande banor, på skidspår som iståndsatts för allmänt bruk och på idrottsplaner, om inte något annat har angetts.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller inte nödvändiga service- och underhållsarbeten eller myndigheternas verksamhet för upprätthållande av ordningen.

5 kap. Påföljder**16 §. Ordningsförsäelse**

Den som uppsåtligen

1) stör den allmänna ordningen eller äventyrar säkerheten på ett sätt som avses i 3 § denna lag,

2) intar rusmedel i strid med förbudet i 4 § denna lag,
3) försummar att iakttäta den aktsamhetsplikt som ägaren eller innehavaren av en byggnad eller konstruktion i tätort eller deras företrädare har enligt 5 § denna lag,

4) använder ljustanordningar eller reklam i strid med förbudet i 6 § 1 mom. denna lag eller avlägsnar eller skadar en kungörelse eller ett meddelande som avses i 6 § 2 mom. denna lag i strid med förbudet i det nämnda momentet,

5) köper eller erbjuder sexuella tjänster i strid med 7 § 1 mom. denna lag,

6) urinerar eller har avföring i strid med förbudet i 7 § 2 mom. denna lag,

7) ordnar föreställningar i strid med 7 § 3 mom. denna lag,

8) försummar sin skyldighet att i enlighet med 8 § denna lag säkerställa tillträde till byggnad,

9) i strid med förbudet i 13 § denna lag innehar ett ämne som kan användas för klottring,

10) försummar sin i 14 § 1 mom. denna lag angivna skyldighet som gäller hållandet av djur eller

11) bryter mot förbudet i 15 § 1 mom. denna lag som gäller ridning och körning,

ska, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för ordningsföreseelse dömas till böter.

Böter för ordningsföreseelse får inte förvandlas till fängelsestraff.

17 §. Övriga straffbestämmelser

Inom landskapets behörighet ska, utöver bestämmelserna i 16 § denna lag, bestämmelserna i 16 kap. 1-4 §§, 17 kap. 2-4, 6, 12, 13 och 15a §§, 28 kap. 11 § 1 mom. 3 punkten samt 41 kap. 4-7 §§ strafflagen, tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft.

Inom landskapets behörighet ska bestämmelserna i 17 kap. 6a § strafflagen tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft då någon handlar i strid med bestämmelserna i 22 § 1 mom. denna lag.

Inom landskapets behörighet ska vad som följer av bestämmelserna i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster om bevakningsföretagsföreseelse tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft då någon handlar i strid med bestämmelserna i 22 § 3 och 4 mom. denna lag.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningar i strafflagen till bestämmelser i annan rikslagstiftning vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen avse de motsvarande bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

18 §. Bestämmelser om ordningsbot

Inom landskapets behörighet ska bestämmelserna i 2a kap. 8 §, 9 § 1, 4 och 5 mom. samt 10 och 11 §§ strafflagen tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om till vilket belopp ordningsboten ska fastställas för olika ordningsföreseelser.

Se G 5, Landskapsförordning (2010:36) om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreseelser

19 §. Tvångsutförande

På uppmaning av polisen ska den som använder sådana ljustanordningar och sådan reklam som avses i 6 § 1 mom. denna lag utan dröjsmål avlägsna dem.

Om någon trots uppmaning av polisen försummar att avlägsna sådana ljustanordningar och sådan reklam som avses i 6 § 1 mom. denna lag har polisen rätt att på dennes bekostnad avlägsna ljustanordningarna och reklamen ifråga. För att hindra att den allmänna ordningen eller säkerheten äventyras har polisen i brådskande fall rätt att utan att höra den försumlige och på dennes bekostnad avlägsna ljustanordningarna och reklamen ifråga.

20 §. Fråntagande och förstörande

Den som innehar ett i 9, 10 eller 13 §§ denna lag avsett föremål eller ämne kan av polisen fråntas detta föremål eller ämne jämte kärl. En anställningsberättigad tjänsteman har rätt att bevisligen förstöra ett i 9 eller 10 §§ denna lag avsett föremål eller ämne jämte kärl som kan tas i beslag, om det är av ringa värde och det är uppenbart att det av domstol skulle dömas förverkat till staten. En polisman som hör till befälet har rätt att bevisligen förstöra även ett ämne jämte kärl som innehafts i strid med 13 § denna lag, om ämnet jämte kärl är av ringa värde.

Polisen kan för bevarande av ordning och säkerhet frånta en person som i strid med 4 § denna lag har intagit berusningsmedel, de ämnen som denne innehar i ett öppnat eller öppet kärl och bevisligen förstöra dem.

6 kap. Särskilda bestämmelser

21 §. Rätt att utse ordningsvakter

Ålands polismyndighet kan på ansökan av innehavaren av ett köpcentrum, en trafikstation eller ett kollektivt trafikmedel som avgår från stationen bevilja tillstånd att för köpcentret, trafikstationen eller trafikmedlet utse ordningsvakter som avses i landskapslagen (2010:28) om ordningsvakter för att bistå polisen i att upprätthålla ordning och säkerhet, om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning. I beslutet om rätt att utse ordningsvakter ska ordningsvakternas tjänstgöringsområde begränsas till köpcentrets eller trafikstationens fastighet och till trafikmedlet och vid behov till deras omedelbara närhet.

Ett tillstånd att utse ordningsvakter ska gälla högst fem år. Tillståndet kan förenas med villkor som gäller ordningsvakternas utbildning, bärandet av maktmedelsredskap, tjänstgöringsområde samt placeringen av ordningsvakter och antalet ordningsvakter.

Ålands polismyndighet kan vid behov återkalla tillståndet samt ändra dess villkor eller giltighetstid på grund av sådana förändringar som inverkar väsentligt på upprätthållandet av ordning och säkerhet inom tjänstgöringsområdet.

Se G 7, Landskapslag (2010:28) om ordningsvakter

G 4 LL (1974:21) om behandling av berusade

22 §. Ordningsövervakningsuppgifter

Uppdrag som gäller ordningsövervakningsuppgifter som avses i 21 § 1 mom. denna lag får tas emot och fullgöras bara av ett bevakningsföretag som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster. Ordningsövervakningsuppgifter får bara utföras av en ordningsvakt som är anställd hos bevakningsföretaget och som har giltigt godkännande som ordningsvakt och som väktare.

Befogenheterna för de ordningsvakter som utför ordningsövervakningsuppgifter bestäms enligt landskapslagen om ordningsvakter. En ordningsvakt har dock inte sådana befogenheter som anges i 7 §, 8 § 1 mom. 3 punkten, 8 § 3 och 4 mom. eller 9 § landskapslagen om ordningsvakter. En ordningsvakt som enligt 8 § 2 mom. landskapslagen om ordningsvakter utövar sin rätt att gripa en person har rätt att visitera den gripne och de saker som denne medför för att försäkra sig om att den gripne inte innehar föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan orsaka fara för sig själv eller andra. Ordningsvakten har rätt att frånta den gripne de farliga föremål och ämnen som påträffas vid visitationen. De föremål och ämnen som fråntagits den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen.

Vad beträffar ordningsövervakningsuppgifter gäller vad som följer av bestämmelserna i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster, om god bevakningssed, om uppgörandet av uppdragsavtal, händelserapporter och verksamhetsanvisningar, om maktmedelsredskap och bärandet av dem samt om myndigheternas rätt att få information. Ett bevakningsföretag ska i sina register över personal och arbetsskift samt i sin årsanmälan ta in uppgifter som motsvarar sådana uppgifter som enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster ska finnas i ett personal- och arbetsskiftsregister samt i en årsanmälan och som gäller utförandet av uppdrag innefattande ordningsvaktsuppgifter samt de ordningsvakter som deltagit i utförandet av uppdraget.

Den som utför ordningsövervakningsuppgifter ska vara iförd en ordningsvaktsdräkt. För ordningsvaktsdräkten gäller i tillämpliga delar vad som följer ur bestämmelserna om väktares dräkt i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om märken och text på ordningsvaktsdräkten.

23 §. Besvärsmålsbestämmelser

Förvaltningsbeslut som Ålands polismyndighet fattat med stöd av denna lag överklagas genom besvär till Ålands förvaltningsdomstol.

Om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat, ska ett beslut som med stöd av denna lag fattats om återkallande av tillstånd eller ändring av villkorsvillkoren iakttas omedelbart.

24 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

G 4 Landskapslag (1974:21) om behandling av berusade

1 §. (2000/52) Berusad som gripits i det syfte som anges i 11 § 1 mom. polislagen (2000:49) för landskapet Åland skall behandlas och vårdas enligt bestämmelserna i denna lag.

2 §. I 1 § avsedd person skall av polisen föras till av denna upprätthållen förvaringsplats för berusade. Har tillnyktringsstation inrättats, skall berusad i första hand föras till denna. Om den berusades hälsotillstånd ger anledning därtill, skall han utan dröjsmål föras till sjukhusvård eller underkastas annan åtgärd som påkallas av hans tillstånd.

3 §. Berusad kan tagas i förvar, om detta är påkallat med beaktande av graden av hans berusning, av hans hälsotillstånd eller av ordningens och säkerhetens upprätthållande. Om intagning på tillnyktringsstation beslutar den som är ansvarig för stationens verksamhet och om intagning på annan förvaringsplats polisman.

4 §. Den som gripits skall frigges så snart behovet av att hålla honom gripen inte längre föreligger, dock senast 12 timmar efter gripandet. (2000/52)

Den som ej frigivits före klockan 20 kan utan hinder av stadgandena i 1 mom. kvarhållas till följande morgon, dock högst till klockan 8, om detta är särskilt påkallat för att han saknar bostad eller övernattningsställe eller av annat skäl.

3 mom. upphävt (2000/52).

Om hållande i förvar på tillnyktringsstation beslutar den som är ansvarig för stationens verksamhet och på annan förvaringsplats vederbörande polisman.

5 §. Medan berusad är tagen i förvar, skall han såvitt möjligt hållas under observation och erhålla den vård och annan behandling, som graden av hans berusning samt hans hälsotillstånd kräver.

6 §. Berusad är skyldig att underkasta sig sådan medicinsk undersökning och vård som graden av hans berusning samt hans hälsotillstånd anses erfordra.

7 §. Den som hålles i förvar skall, i den mån det är ändamålsenligt och behövt med hänsyn till hans personliga förhållanden, givas råd och handledning samt underrättas om de möjligheter till vård och skötsel som står missbrukare av berusningsmedel till buds.

8 §. Den som tages i förvar skall fråntas alla föremål, med vilka han kan skada sig själv eller andra, och även annan egendom, vars fråntagande anses påkallat. Fråntagen egendom skall förvaras omsorgsfullt och återlämnas till vederbörande när han frigives, såframt om förfarandet beträffande sagda egendom ej annat är särskilt stadgat.

9 §. Vad i annan lag är stadgat om de verkningar, som följer av att berusad tagits i förvar, samt om myndighets skyldigheter och åtgärder beträffande dem som tagits i förvar, gäller i tillämpliga delar beträffande hållande i förvar enligt denna lag.

10 §. Angående inrättande och upprätthållande av tillnyktringsstation stadgas särskilt. Redan därförinnan kan tillnyktringsstation i experimentsyfte inrättas och upprätthållas på åtgärd av landskapet eller av landskapet understödas inom ramen för landskapets inkomst- och utgiftsstat.

Utrymmena för tillnyktringsstation skall granskas och godkännas av [landskapsstyrelsen].

11 §. Den som tagits i förvar på tillnyktringsstation för att han uppträtt berusad är skyldig att för den vård han där erhållit erlägga en avgift, varom stadgas genom landskapsförordning. Vid fastställandet av avgiften bör den av vården föranledda kostnaden och därav förorsakat arbete beaktas. Har avgiften ej betalats inom en månad från frigivningen, kan den indrivnas hos vederbörande i den ordning som gäller för indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg.

I 1 mom. avsedd avgift skall indrivnas hos vederbörande inom en tid av tre år från frigivningen, vid äventyr att rätten till avgiften är förverkad.

Se Lag om verkställighet av skatter och avgifter, Pr 608 FL I

12 §. Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

G 5 Landskapsförordning (2010:36) om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförelseer

1 §. Tillämpningsområde

I enlighet med bestämmelserna i denna förordning kan ordningsbot föreläggas vid ordningsförelse.

Ordningslagen (2010:23) för landskapet Åland kallas i denna förordning ordningslagen.

2 §. Ordningsbotens storlek

Ordningsboten är 20, 35 eller 50 euro.

3 §. Förelseer som gäller störande av den allmänna ordningen och äventyrande av säkerheten

Den som bryter mot bestämmelserna om störande av den allmänna ordningen och äventyrande av säkerheten i 3 § ordningslagen kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

4 §. Förelseer som gäller intagande av berusningsmedel

Den som bryter mot bestämmelserna om intagande av berusningsmedel i 4 § ordningslagen kan föreläggas en ordningsbot på 20 euro.

5 §. Förelseer som gäller förhindrande av fara

Den som åsidosätter den aktsamhetsplikt som han eller hon är skyldig att iaktta för att förhindra fara enligt 5 § ordningslagen kan föreläggas en ordningsbot på 50 euro.

6 §. Förelseer som gäller reklam och kungörelser

Den som bryter mot bestämmelserna om reklam och kungörelser i 6 § ordningslagen kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

7 §. Förelseer som gäller annan verksamhet som orsakar störning

Den som bryter mot bestämmelserna om annan verksamhet som orsakar störning i 7 § ordningslagen kan föreläggas en ordningsbot på

1) 20 euro om han eller hon urinerar eller har avföring på ett sådant sätt som strider mot förbudet i 7 § 2 mom. ordningslagen samt

2) 35 euro om han eller hon ordnar föreställningar på ett sådant sätt som strider mot förbudet i 7 § 3 mom. ordningslagen.

8 §. Förelseer som gäller säkerställande av tillträde till byggnad

Den som underlåter att vidta de åtgärder som han eller hon är skyldig att vidta enligt bestämmelserna om säkerställande av tillträde till byggnad i 8 § ordningslagen kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

9 §. Förelseer som gäller innehav av föremål och ämnen som kan användas för att skada någon annan

Den som bryter mot bestämmelserna om innehav av föremål och ämnen som kan användas för att skada någon annan i 10 § ordningslagen kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

10 §. Förelseer som gäller innehav av ämnen som kan användas för klottring

Den som bryter mot bestämmelserna om innehav av ämnen som kan användas för klottring i 13 § ordningslagen kan föreläggas en ordningsbot på 20 euro.

11 §. Förelseer som gäller hunddisciplin

Den som åsidosätter de skyldigheter som han eller hon ska iaktta enligt bestämmelserna om hunddisciplin i 14 § ordningslagen kan föreläggas en ordningsbot på 20 euro.

12 §. Förelseer som gäller ridning

Den som åsidosätter de skyldigheter som han eller hon ska iaktta enligt bestämmelserna om ridning i 15 § ordningslagen kan föreläggas en ordningsbot på 20 euro.

G 6 Landskapslag (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster

1 §. Lagens tillämpningsområde

För upprätthållande av allmän ordning och säkerhet ska, med i denna lag angivna undantag, lagen om sammankomster (FFS 530/1999) tillämpas i landskapet Åland.

Lagen om sammankomster ska tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder ikraft. Ändras därefter författningen, ska den ändrade författningen gälla i landskapet från tidpunkten för dess ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Se Or 614 FL II

G 7 LL (2010:28) om ordningsvakter

2 §. Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt den i 1 § 1 mom. angivna lagen ankommer på det ministerium som ansvarar för den inre säkerheten ska i landskapet handhas av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet. De förvaltningsuppgifter som enligt nämnda lag ankommer på polisen ska i landskapet handhas av Ålands polismyndighet till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet.

3 §. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 18 § lagen om sammankomster till lagen om ordningsvakter avse landskapslagen (2010:28) om ordningsvakter.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 24 § lagen om sammankomster till avfallslagen (FFS 1072/1993) avse landskapslagen (1981:3) om renhållning.

Hänvisningar i lagen om sammankomster till bestämmelser inom landskapets behörighet till annan rikslagstiftning som äger motsvarighet i landskapslagstiftning ska i landskapet avse de motsvarande bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

Se G 7, Landskapslag (2010:28) om ordningsvakter och K 19, Landskapslag (1981:3) om renhållning

4 §. Landskapsförordning

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om sammankomster ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

5 §. Sökande av ändring

Förvaltningsbeslut som Ålands polismyndighet fattat med stöd av denna lag får överklagas genom besvär till Ålands förvaltningsdomstol. Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut enligt denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat, ska ett beslut trots besvär iakttas omedelbart.

6 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2010.

Åtgärder som verkställighet av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

G 7 Landskapslag (2010:28) om ordningsvakter**1 §. Tillämpningsområde**

I denna lag bestäms om de skyldigheter och befogenheter som den som med stöd av landskapslagen (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster, ordningslagen (2010:23) för landskapet Åland eller landskapsförordningen (1996:49) om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet har utsetts att övervaka ordning och säkerhet (*ordningsvakt*) har i sitt uppdrag samt om hur en sådan person ska godkännas för uppdraget, till den del

något annat inte bestäms i nämnda lagar eller i någon annan lag.

Denna lag tillämpas också på den som med anledning av ett sådant uppdrag som avses i 9 § 2 mom. landskapslagen (2010:29) om tillämpningen av lagen om privata säkerhetstjänster har utsetts att fullgöra ordningsövervakningsuppgifter som grundar sig på en författning som nämns i 1 mom.

Bestämmelser om rätten att avbryta en allmän sammankomst eller offentlig tillställning eller bestämma att en sådan sammankomst eller tillställning ska avslutas finns i landskapslagen om tillämpning av lagen om sammankomster.

Se G 6, Landskapslag (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster, G 3, Ordningslag (2010:23) för landskapet Åland; J 3, Landskapsförordning (1996:49) om inkvarterings- och trakteringsverksamhet; G 8, Landskapslag (2010:29) om tillämpningen av lagen om privata säkerhetstjänster

2 §. En ordningsvakts uppgift och tjänstgöringsområde

En ordningsvakt har till uppgift att upprätthålla ordning och säkerhet samt förhindra brott och olyckor vid den tillställning eller inom det område för vilket han eller hon med stöd av en författning som nämns i 1 § 1 mom. har utsetts till ordningsvakt (*tjänstgöringsområde*).

En ordningsvakt ska handla i enlighet med bestämmelser i lag och förordning samt iakttä de befallningar och föreskrifter som polisen samt räddningsmyndigheter och övriga myndigheter meddelar antingen på förhand eller under tillställningen.

3 §. Utseende till ordningsvakt och tjänstgöring som ordningsvakt

Till ordningsvakt får utses en person som samtycker till uppgiften och som har ett av polisen meddelat giltigt godkännande som ordningsvakt.

Med beaktande av en tillställnings omfattning och natur samt av andra särskilda skäl kan Ålands polismyndighet (*polismyndigheten*) som ordningsvakt vid en enskild tillställning enligt lagen om sammankomster eller vid likartade tillställningar som ordnas av samma arrangör på samma plats, för högst fyra månader under ett år godkänna också en person som endast uppfyller kraven i 13 § 1 mom. 1 och 2 punkterna. En sådan ordningsvakt har inte de befogenheter som anges i 8 § 2 och 3 mom. Vid tillställningar för vilka utses en i detta moment avsedd ordningsvakt ska alltid också finnas ett tillräckligt antal ordningsvakter som uppfyller villkoren i 13 § 2 eller 3 mom.

Om en ordningsvakts uppgifter eller säkerhet i arbetet så kräver kan polismyndigheten kräva att ordningsvakten utöver den utbildning som avses i 13 § 1 mom. 3 punkten har fullgjort en tilläggsutbildning i användningen av maktmedel vilken uppfyller de krav som landskapsregeringen fastställt (*tilläggsutbildning för ordningsvakter i användningen av maktmedel*).

En polisman får inte vara ordningsvakt.

4 §. Principer för verksamheten

En ordningsvakt ska i sin verksamhet prioritera sådana åtgärder som främjar allmänhetens säkerhet.

En ordningsvakt ska vara saklig och objektiv samt främja försönlighet. Ordningsvakten ska i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar upprätthålla ordningen och säkerheten inom sitt tjänstgöringsområde.

Ordningsvakten ska vidta åtgärder så att de inte medför större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att uppdraget ska kunna fullgöras.

5 §. Tryggande av säkerheten inom tjänstgöringsområdet

En ordningsvakt ska inom sitt tjänstgöringsområde särskilt övervaka att säkerheten inte äventyras för någon. Om ordningsvakten fått kännedom om sådana omständigheter som uppenbarligen äventyrar säkerheten ska den som ordnar tillställningen eller innehavaren av området utan dröjsmål underrättas. Ordningsvakten ska då också omedelbart vidta brådskande åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla säkerheten, såsom att varna allmänheten och dirigera allmänheten bort från det farliga området samt avlägsna orsaken till faran.

Om de åtgärder för avvärjande av fara som har vidtagits av ordningsvakten och arrangören eller områdets innehavare inte har varit tillräckliga, ska ordningsvakten underrätta polisen och vid behov räddningsmyndigheterna om de omständigheter som äventyrar säkerheten.

6 §. Skyddande av utomstående och av miljön

En ordningsvakt ska övervaka att tillställningen inte medför fara eller oskäliga störningar för utomstående, trafiken eller hemfriden.

Ordningsvakten ska inom sitt tjänstgöringsområde också övervaka att annans egendom inte skadas och att miljön inte orsakas annan skada än vad som kan anses godtagbart med hänsyn till tillställningens syfte och övriga omständigheter.

Ordningsvakt som fått kännedom om sådana omständigheter som avses i 1 och 2 mom. ska utan dröjsmål underrätta den som ordnar tillställningen eller innehavaren av området och omedelbart vidta åtgärder för att avvärja fara, skada eller störning.

Om de åtgärder som ordningsvakten och tillställningens arrangör eller innehavaren av området har vidtagit för att avvärja fara, störning eller skada som avses i 1 och 2 mom. inte har varit tillräckliga, ska ordningsvakten underrätta polisen och vid behov räddningsmyndigheterna om faran, störningen eller skadan.

7 §. Vägrande av tillträde

En ordningsvakt ska vägra en person tillträde till tjänstgöringsområdet, om det finns grundad anledning att misstänka att personen kan äventyra ordningen eller säkerheten där på grund av berusning eller på grund av sitt uppförande eller föremål som medförts, eller om personen inte har uppnått den ålder som krävs för tillträde till området.

Ordningsvakten har dessutom rätt att vägra en sådan person tillträde till tjänstgöringsområdet som

1) på grund av sitt tidigare uppförande kan misstänkas komma att äventyra ordningen eller säkerheten där,

2) inte uppfyller de villkor som tillställningens arrangör eller innehavaren av området har uppställt för tillträde till området, dock med beaktande av vad som i strafflagen (FFS 39/1889) bestäms om diskriminering, eller som

3) med skäl kan misstänkas medföra föremål eller ämnen som det enligt lag eller enligt de villkor som arrangören eller polisen har uppställt är förbjudet att inneha inom området.

Se St 101 FL I

8 §. Avlägsnande, gripande och hållande i förvar

En ordningsvakt har rätt att från sitt tjänstgöringsområde avlägsna en person som

1) i berusat tillstånd stör ordningen eller andra personer,

2) genom hotfullt uppträdande, oljud eller våldsamhet stör ordningen eller äventyrar säkerheten, eller som

3) trots tillsägelse underlåter att följa en befallning som är nödvändig för upprätthållande av ordning eller säkerhet.

Om det är uppenbart att det inte är tillräckligt att en person avlägsnas från platsen och störningen eller faran inte annars kan avvärjas, har ordningsvakten rätt att gripa personen, om gripandet är nödvändigt för att avvärja allvarlig fara för andra personer eller egendom. Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen. En ordningsvakt har dock inte rätt att gripa en person vid en allmän sammankomst.

Kan den som gripits inte utan dröjsmål överlämnas till polisen, har ordningsvakten rätt att med polisens samtycke hålla den som gripits i förvar i högst 4 timmar från gripandet, dock högst till dess att tillställningen är slut och allmänheten avlägsnat sig eller tills grunden för gripandet annars har upphört.

Den som med stöd av denna lag gripits ombord på ett fartyg får dock på order av fartygets befälhavare hållas i förvar tills fartyget nästa gång anlöper en hamn, om inte grunden för gripandet har upphört före det.

I fråga om behandlingen av personer som hålls i förvar med stöd av denna lag iakttas vad som föreskrivs i 1 kap. 3 och 4 §§, 2 kap. 2 § 1 mom. och 3 § 1 mom., 3 kap. 1 §, 5 kap. 1 och 2 §§, 8 kap. 2 §, 9 kap. 1 § samt 12 kap. 1 och 2 §§ i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (FFS 841/2006).

Den som tagits i förvar får av en ordningsvakt placeras endast i en sådan förvaringslokal som administreras av ordningsvakter och som polismyndigheten har granskat och godkänt före tillställningens början. Ordningsvakten ska upprätta en underskriven anmälan om förvar beträffande varje person som hålls i förvar. När tillställningen är slut ska ordningsvakten utan dröjsmål lämna in anmälan om förvar till polismyndigheten.

Se St 307 FL I

9 §. Förbjudna föremål och ämnen

En ordningsvakt har rätt att med hjälp av metall-detektor eller någon annan sådan teknisk anordning visitera en person som söker tillträde till eller befinner sig inom vaktens tjänstgöringsområde för

G 7 LL (2010:28) om ordningsvakter

att förvissa sig om att personen inte bär på sig eller medför sådana föremål eller ämnen som kan äventyra ordningen eller säkerheten eller vilkas innehav på tjänstgöringsområdet är förbjudet enligt lag eller bestämmelse som meddelats med stöd av lag. Med stöd av order från arrangören eller polisen enligt 23 § 4 mom. lagen om sammankomster eller om det av någon annan orsak finns grundad anledning att misstänka att personen medför sådana föremål eller ämnen, får personen och medförda saker granskas även på annat lämpligt sätt.

En ordningsvakt har i samband med gripande som avses i 8 § 2 mom. rätt att kroppsvisitera den som gripits för att förvissa sig om att denne inte medför föremål eller ämnen som kan äventyra förvaringen eller med vilka personen kan utsätta sig själv eller andra för fara.

Ordningsvakten har rätt att frånta en person föremål och ämnen som avses i 1 och 2 mom. och som påträffats vid visitationen.

Ordningsvakten har också rätt att frånta en person, som befinner sig inom vaktens tjänstgöringsområde, föremål eller ämnen som påträffats vid visitationen eller annars och som kan användas vid brott mot eller hot om brott mot liv eller hälsa eller som det annars enligt lag eller bestämmelse som meddelats med stöd av lag är förbjudet att medföra till området.

De föremål och ämnen som fräntagits någon ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om inga hinder enligt lag finns, återlämnas till ägaren eller innehavaren när han eller hon avlägsnar sig från platsen.

10 §. Användning av maktmedel

En ordningsvakt som i sitt uppdrag vägrar en person tillträde till eller avlägsnar någon från en plats, griper en person, visiterar en gripen person, hindrar att någon som gripits flyr, fråntar någon ett föremål eller ämne eller avlägsnar ett hinder, har rätt att använda maktmedel i den mån det behövs och kan anses försvarligt.

Frågan om huruvida maktmedlen är försvarliga ska bedömas med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, de resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

När en ordningsvakt bistår polisen gäller dessutom vad som i 27 § polislagen (2000:49) för landskapet Åland bestäms om rätten för en person som tillfälligt bistår en polisman att använda maktmedel.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § strafflagen.

Se G 1, Polislag (2000:49) för landskapet Åland, St 101 FL I

11 §. Maktmedelsredskap och hur de bärs

Tillåtna maktmedelsredskap för en ordningsvakt är gasspray enligt 11 § i skjutvapenlagen (FFS 1/1998) samt handklovar, knippsförband av plast och högst 70 centimeter långa batonger.

I ordningsövervakningsuppgifter får en ordningsvakt inte i onödan bära på sig maktmedelsredskap. Gasspray får endast bäras av en ordningsvakt som har

fullgjort sådan utbildning för bärande av gasspray i bevakningsuppgifter som avses i 29 § 2 mom. i lagen om privata säkerhetstjänster (FFS 282/2002). Den som godkänts som ordningsvakt med stöd av 2a § 2 mom. i denna lag får inte bära maktmedelsredskap i sina uppgifter.

Se Or 603 FL II

12 §. Medförande av hund

Med tillstånd som beviljats av polismyndigheten får en ordningsvakt i ordningsövervakningsuppgifter medföra en hund som

1) på godkänt sätt har genomgått lydnadskontroll motsvarande de krav som landskapsregeringen fastställt,

2) han eller hon har varit förare för vid lydnadskontrollen,

3) är minst två men högst tio år gammal,

4) är registrerad och identifikationsmärkt så att den på ett tillförlitligt sätt kan individualiseras,

5) han eller hon kan behärska samt

6) inte till sina egenskaper har visat sig vara olämplig för att medföras i ordningsövervakningsuppgifter.

En ordningsvakt får i ordningsövervakningsuppgifter medföra en hund som uppfyller de krav som anges i 1 mom. i två år från det godkännande som avses i 1 mom. 1 punkten.

Det tillstånd som avses i 1 mom. kan beviljas om tillställningens omfattning, art eller den plats där tillställningen arrangeras av grundad anledning som hänför sig till upprätthållandet av ordningen förutsätter att hund medförs. Vid tillställningen ska hunden bära munkorg som på polisens order kan avlägsnas, om man på grund av någons uppförande eller av annan motsvarande anledning kan dra den slutsatsen att säkerheten för dem som deltar i tillställningen är hotad.

13 §. Godkännande som ordningsvakt

Som ordningsvakt kan godkännas en person som

1) har fyllt 18 år,

2) är känd för tillförlitlighet och redbarhet och som till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften,

3) på godkänt sätt har fullgjort en utbildning som uppfyller de krav som landskapsregeringen fastställt och i vilken åtminstone ingår ämnen med anknytning till ordningsvaktsverksamhet, ordningsvakters uppgifter samt ordningsvakters rättigheter och skyldigheter (*grundutbildning för ordningsvakter*) samt

4) på godkänt sätt tidigast sex månader före ansökan om ett nytt godkännande har fullgjort en repetitionsutbildning som uppfyller de krav som landskapsregeringen fastställt (*repetitionsutbildning för ordningsvakter*), om den som ansöker om godkännande som ordningsvakt redan tidigare har godkänts som ordningsvakt med stöd av 3 punkten.

Ett godkännande som ordningsvakt är i kraft högst fem år. Ett godkännande som ordningsvakt kan av särskilda skäl med anledning av sökandens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter förenas med villkor och begränsningar avseende tid, geografiskt område samt ordningsövervakningsuppgifter.

Den som har en tidigare utbildning som motsvarar grundutbildningen för ordningsvakter kan utan hinder av 1 mom. 3 punkten på nytt godkännas som ordningsvakt på ansökan som ska göras inom sex månader efter det att det tidigare godkännandet som ordningsvakt har upphört att gälla. Ett villkor för godkännandet är då att sökanden på godkänt sätt har fullgjort den föreskrivna repetitionsutbildningen för ordningsvakter.

En sökande godkänns som ordningsvakt av polismyndigheten. Ett godkännande som ordningsvakt innebär att ett tidigare gällande godkännande som ordningsvakt förfaller.

14 §. Ändring av villkor och begränsningar som förenats med ett godkännande som ordningsvakt

Villkor och begränsningar som förenats med ett godkännande som ordningsvakt kan ändras med anledning av förändringar i ordningsvaktens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter.

Villkor och begränsningar som förenats med ett godkännande som ordningsvakt ändras av polismyndigheten.

15 §. Ansökan och beslut om godkännande som ordningsvakt

En ansökan om att bli godkänd som ordningsvakt ska lämnas in personligen.

När ett godkännande som ordningsvakt meddelas i enlighet med ansökan får sökanden inte något separat beslut eller någon besväransvisning.

16 §. Ordningsvaktkort och intyg över godkännande

Den som har godkänts som ordningsvakt i enlighet med 13 § 1 mom. får ett ordningsvaktkort av polismyndigheten. Ordningsvakten ska bära med sig kortet i ordningsövervakningsuppgifter och på begäran visa upp det. Ett intyg som polisen vid behov ger över godkännandet som ordningsvakt fungerar som ordningsvaktkort innan det egentliga ordningsvaktkortet ges till ordningsvakten.

Om en ordningsvakts personuppgifter har ändrats eller ordningsvakten på godkänt sätt har fullgjort tilläggsutbildning för ordningsvakter i användningen av maktmedel eller sådan utbildning för bärande av gas-spray som avses i 29 § 2 mom. lagen om privata säkerhetstjänster och dessa uppgifter inte har antecknats på ordningsvaktkortet eller om kortet har förkommit eller förstörts, ska ordningsvakten utan dröjsmål ansöka om en dublett av ordningsvaktkortet hos polismyndigheten.

Ett ordningsvaktkort ska omedelbart överlämnas till polisen, om godkännandet som ordningsvakt har återkallats eller om en ordningsvakt får ett nytt ordningsvaktkort under den giltighetstid för godkännandet som har antecknats på det tidigare utfärdade kortet.

Den som har godkänts som ordningsvakt i enlighet med 3 § 2 mom. ska få ett intyg över godkännandet som ordningsvakt. Ordningsvakten ska bära med sig intyget i ordningsövervakningsuppgifter och på begäran visa upp det.

17 §. Kännetecken för ordningsvakter och användningen av det

En ordningsvakt ska i ordningsövervakningsuppgifter använda ett tydligt kännetecken som utvisar ordningsvaktens ställning (*kännetecken för ordningsvakter*). Kännetecknet för ordningsvakter får endast användas av en ordningsvakt i ordningsövervakningsuppgifter. Det är förbjudet att använda märken, kännetecken eller dräkter som är förvillande lika kännetecknet för ordningsvakter.

18 §. Anordnandet av ordningsvaktsutbildning

Grundutbildning för ordningsvakter samt repetitionsutbildning för ordningsvakter kan anordnas av

- 1) polismyndigheten eller
- 2) annan av landskapsregeringen godkänd utbildningsanordnare.

Tilläggsutbildning för ordningsvakter i användningen av maktmedel kan anordnas av polismyndigheten samt den för vars räkning utbildaren har rätt att ge gassprayutbildning inom den utbildning i användningen av maktmedel som avses i 29 § 2 mom. lagen om privata säkerhetstjänster. Utbildningen ska åtminstone omfatta ämnen med anknytning till grunderna för användningen av maktmedel och till maktmedelsredskap samt praktiska övningar i användningen av maktmedel.

19 §. Godkännande som utbildare av ordningsvakter

Som utbildare av ordningsvakter kan godkännas en person som

- 1) har fyllt 18 år,
- 2) är känd för tillförlitlighet och redbarhet och som till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften samt
- 3) på godkänt sätt har fullgjort en utbildning som uppfyller de krav som landskapsregeringen fastställt (*utbildning för utbildare av ordningsvakter*) och som åtminstone omfattar ämnen med anknytning till lagstiftningen om ordningsvaktsverksamhet, ordningsvakters rättigheter och skyldigheter, användningen av maktmedel samt tjänstgöring som utbildare.

Ett godkännande som utbildare av ordningsvakter är i kraft högst fem år.

Ett godkännande som utbildare av ordningsvakter kan av särskilda skäl med anledning av sökandens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter förenas med villkor och begränsningar avseende tid, geografiskt område samt undervisningsämnen. Villkor och begränsningar som förenats med ett godkännande som utbildare av ordningsvakter kan ändras med anledning av förändringar i utbildarens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter.

Landskapsregeringen godkänner en person som utbildare av ordningsvakter och ändrar också de villkor och begränsningar som förenats med godkännandet. Godkännandet som utbildare av ordningsvakter samt de ändringar som gjorts i fråga om villkoren och begränsningarna ska anmälas till polismyndigheten.

G 7 LL (2010:28) om ordningsvakter

20 §. Tillsyn och erhållande av information

Landskapsregeringen svarar inom landskapet Åland för den allmänna tillsynen över och styrningen i fråga om ordningsvakter, anordnare av utbildning för ordningsvakter samt utbildare av ordningsvakter.

Polismyndigheten svarar inom landskapet för tillsynen över den verksamhet ordningsvakter, anordnare av utbildning för ordningsvakter samt utbildare av ordningsvakter utövar.

Utan hinder av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet, har landskapsregeringen och polismyndigheten för utövande av tillsyn rätt att av ordningsvakter, den som utser ordningsvakter, anordnare av utbildning för ordningsvakter samt godkända utbildare av ordningsvakter få behövlig information om utförandet av ordningsövervakningsuppgifter, anordnandet av ordningsövervakningsutbildning och andra liknande omständigheter.

21 §. Återkallande av godkännande som ordningsvakt

Polismyndigheten ska återkalla ett godkännande som ordningsvakt om ordningsvakten begär det.

Ett godkännande som ordningsvakt ska återkallas helt eller för viss tid, om ordningsvakten

1) till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller villkoren för godkännande som ordningsvakt i fråga om redbarhet, tillförlitlighet eller personliga egenskaper,

2) genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sin uppgift eller uppsåtliga har förfarit väsentligen felaktigt som ordningsvakt, eller

3) på ett väsentligt sätt har brutit mot villkor eller begränsningar som förenats med godkännandet som ordningsvakt.

Polismyndigheten kan i de fall som avses i 2 mom. i stället för att återkalla godkännandet tilldela ordningsvakten en varning, om det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla godkännandet.

22 §. Tillfälligt återkallande av godkännande som ordningsvakt

En polisman som hör till befälet kan tillfälligt återkalla ett godkännande som ordningsvakt, om polisen har fått kännedom om omständigheter vilka sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

Om ett godkännande som ordningsvakt har återkallats eller om det finns förutsättningar att tillfälligt återkalla ett godkännande, kan en polisman omhänderta ordningsvaktskortet för att överlämna det till en polisman som hör till befälet. Den polisman som hör till befälet ska inom 14 dagar besluta om godkännandet ska återkallas tillfälligt. En polisman kan omhänderta ett ordningsvaktskort även då godkännandet som ordningsvakt har återkallats. Utan hinder av vad som bestäms i 5 kap. 10 § i tvångsmedelslagen (FFS 450/1987) kan kroppsvsitation förrättas för omhändertagande av ett ordningsvaktskort.

Ett tillfälligt återkallande av godkännande som ordningsvakt ska genast anmälas till den polismyndighet

som godkänt ordningsvakten. Ett beslut att tillfälligt återkalla ett godkännande som ordningsvakt är i kraft högst tre månader. Polismyndigheten kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om ordningsvakten misstänks för ett brott som sannolikt leder till att godkännandet som ordningsvakt återkallas.

Se St 302 FL I

23 §. Återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter

Landskapsregeringen återkallar godkännanden som utbildare av ordningsvakter. Ett godkännande ska återkallas om utbildaren begär det.

Ett godkännande som utbildare av ordningsvakter kan återkallas helt eller för viss tid, om utbildaren av ordningsvakter

1) till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller villkoren för godkännande som utbildare av ordningsvakter i fråga om redbarhet, tillförlitlighet eller personliga egenskaper,

2) genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sin uppgift eller uppsåtliga har förfarit väsentligen felaktigt som utbildare av ordningsvakter, eller

3) på ett väsentligt sätt har brutit mot villkor eller begränsningar som förenats med godkännandet som utbildare av ordningsvakter.

Landskapsregeringen kan i de fall som avses i 2 mom. i stället för att återkalla godkännandet tilldela utbildaren av ordningsvakter en varning, om det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla godkännandet.

Landskapsregeringen ska anmäla ett återkallande av godkännandet som utbildare av ordningsvakter eller tilldelande av varning till polismyndigheten.

24 §. Tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter

Landskapsregeringen kan tillfälligt återkalla ett godkännande som utbildare av ordningsvakter, om polisen har fått kännedom om omständigheter vilka sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

Ett beslut att tillfälligt återkalla ett godkännande som utbildare av ordningsvakter är i kraft högst tre månader. Landskapsregeringen kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om utbildaren av ordningsvakter misstänks för ett brott som sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

Landskapsregeringen ska anmäla ett tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter till polismyndigheten.

25 §. Polisundersökning

I ett ärende som gäller återkallande av ett godkännande som meddelats med stöd av denna lag kan vid behov verkställas sådan polisundersökning som avses i 4 kap. i polislagen (2000:49) för landskapet Åland.

Se G 1, Polislag (2000:49) för landskapet Åland

26 §. Utlåtan

När en person ansöker om att bli antagen till utbildning för ordningsvakter eller utbildning för utbildare

av ordningsvakter, har utbildningsanordnaren rätt att av polismyndigheten få ett utlåtande om sökandens lämplighet som ordningsvakt eller utbildare av ordningsvakter.

27 §. Straff

En ordningsvakt som uppsåtligt eller av oakt-samhet

1) försummar sin handlingsplikt enligt 2 § 2 mom., 5 eller 6 §§ eller 7 § 1 mom. eller underlåter att full-göra sina skyldigheter enligt 8 § 6 mom.,

2) bryter mot bestämmelserna i 11 § om bärande av maktmedelsredskap och om hur maktmedelsredskap ska bäras eller mot bestämmelserna i 12 § om medfö-rande av hund,

3) försummar sin skyldighet enligt 16 § att bära med sig ordningsvaktkort eller intyg, att visa upp dem eller att överlämna dem till polisen eller

4) underlåter att i ordningsövervakningsuppgifter använda i 17 § avsett kännetecken för ordningsvakter eller använder kännetecknet för ordningsvakter i strid med den nämnda paragrafen,

ska för *ordningsövervakningsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag.

För ordningsövervakningsförseelse döms också

1) den som i strid med 3 § 1 mom. till ordningsvakt utser en person som inte har ett giltigt godkännande som ordningsvakt,

2) en polisman som i strid med 3 § 4 mom. tjänstgör som ordningsvakt,

3) den som använder ett i 17 § avsett kännetecken för ordningsvakter eller ett kännetecken eller märke som är förvillande likt kännetecknet för ordningsvak-ter, trots att han eller hon inte har ett giltigt godkän-nande som ordningsvakt,

4) den som ordnar i 18 § 1 mom. 2 punkten avsedd utbildning för ordningsvakter eller fungerar som ut-bildare vid en dylik utbildning, trots att den som fun-gerar som utbildare inte har ett giltigt godkännande som utbildare av ordningsvakter.

Straff för motstånd mot ordningsvakt som avses i denna lag bestäms i 17 kap. 6 § i strafflagen.

28 §. Ändringssökande

Beslut som meddelats med stöd av denna lag får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltnings-domstol.

Ett beslut om återkallande av godkännande enligt 21, 23 eller 24 §§ verkställs oberoende av besvär, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställighet av beslutet.

29 §. Närmare bestämmelser

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om

1) förfarandet vid ansökan om godkännande, an-sökningarnas innehåll, vilka utredningar som behövs för avgörande av ärenden samt om innehålllet i beslut och godkännande,

2) visitation enligt 9 § samt om förvaring och över-lämnande av föremål och ämnen som fråntagits någon,

LL (2010:29) om ... lagen om privata säkerhetstjänster

G 8

3) ordnande av utbildning för ordningsvakter och utbildning för utbildare av ordningsvakter samt om innehållet i utbildningen, genomförandet av den och tillgodoräkande av ämnen som ingår i den,

4) det kännetecken för ordningsvakter som avses i 17 § och om användningen av det samt

5) ordnande av lydnadskontroll för hundar som används i ordningsövervakningsuppgifter och om de krav som ska uppfyllas vid kontrollen samt om regist-rering och identifikationsmärkning av hundarna.

Landskapsregeringen fastställer också formulär för blanketter som används vid förfaranden enligt denna lag och formulär för ordningsvaktkortet samt det ut-bildningsmaterial som ska användas vid utbildningen av ordningsvakter.

30 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2010.

Ett sådant beslut om godkännande som ordnings-man som givits med stöd av 15 § i landskapslagen (1969:28) om offentliga nöjestillställningar gäller som sådant godkännande som ordningsvakt som av-ses i 13 § 1 mom. i denna lag på de villkor och med de begränsningar som anges i beslutet, dock högst i tre år efter den dag då denna lag trätt i kraft.

G 8 Landskapslag (2010:29) om tillämp-ning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster

1 §. Lagens tillämpningsområde

Inom ramen för landskapets behörighet ska för upp-rätthållande av allmän ordning och säkerhet lagen om privata säkerhetstjänster (FFS 282/2002) tillämpas i landskapet Åland.

Lagen om privata säkerhetstjänster ska tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder ikraft. Ändras därefter författningen, ska den ändrade för-fattningen gälla i landskapet från tidpunkten för dess ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Se Ft 210 FL I

2 §. Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt den i 1 § 1 mom. angivna lagen ankommer på inrikesministe-riet ska i landskapet handhas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området. På motsvarande sätt ska de förvaltningsuppgifter som enligt nämnda lag ankommer på polismyndigheten i hemkommunen, i landskapet ankomma på Ålands polismyndighet.

3 §. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 3 § 1 mom. samt 46 § 1 mom. 3 punkten lagen om privata säkerhetstjänster avse landskapslagen (1996:47) om rätt att utöva näring.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 9 § 2 mom. och 44 § lagen om privata säkerhetstjänster avse landskapslagen (2010:28) om ordningsvakter.

G 9 LL (1942:10) ang. biografer

Hänvisning i lagen om privata säkerhetstjänster till bestämmelser inom landskapets behörighet till annan rikslagstiftning vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftning ska i landskapet avse de motsvarande bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

Se J 1, Landskapslag (1996:47) om rätt att utöva näring och G 7, Landskapslag (2010:28) om ordningsvakter

4 §. Landskapsförordning

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om privata säkerhetstjänster ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

5 §. Sökande av ändring

Förvaltningsbeslut som Ålands polismyndighet fattat med stöd av denna lag får överklagas genom besvär till Ålands förvaltningsdomstol. Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut enligt denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat, ska ett beslut trots besvär iakttas omedelbart.

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

G 9 Landskapslag (1942:10) innehållande särskilda bestämmelser angående biografer och offentliga biografföreställningar i landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Med biograf förstås i denna landskapslag lokal, som användes för offentlig förevisning av biografbilder med begagnande av lättantändlig film.

Är lokal, varom i 1 mom. förmåles, tilläventyrs inrättad jämväl för annat ändamål än där sägs, skola härför erforderliga utrymmen och anordningar, i den mån de ej användas för biografverksamheten, vara undantagna från stadgandena i denna landskapslag.

2 §. Vill någon uppföra eller inreda biograf i staden Mariehamn, göra därom skriftlig ansökan hos [magistraten], som enligt gällande byggnadsordning för staden äger pröva ansökan om byggnadslov, men å annan ort hos [landskapsnämnden].

Över ansökan om tillstånd till uppförande eller inredande av biograf skall polismyndigheten i orten och å plats, där brandordning gäller, jämväl brandchefen avgiva yttrande.

Biograf må ej tagas i bruk, förrän den myndighet, som givit byggnadslov, efter av densamma föranstaltad besiktning godkänt biografen. Vid besiktningen skall polismyndigheten i orten och å plats, där brandordning gäller, jämväl brandchefen vara företrädd. I fall, då [landskapsnämnden] givit byggnadslov, skall biografens ägare gälda kostnaden för besiktningen med belopp, som bestämmes av [landskapsnämnden].

2 kap. Offentliga biografföreställningar

3 §. I biografteatrar må celluloidfilmer användas endast med polismyndighets tillstånd och under iakttagande av följande försiktighetsmått:

1. Apparaten böra vara försedd med effektiva anordningar till skydd mot filmens antändning samt till förebyggande av eldens spridning, och böra densamma befinna sig i ett därför uppfört rum.

2. Apparaturrummet jämte tilläventyrs förefintliga utgångar och omrullningsrum böra vara helt och hållet uppfört av eldfast material och hava tillräckligt utrymme för ändamålet samt vara så inrett, att eldfaran är så ringa som möjligt, och böra apparaturrummet vara fullständigt isolerat från byggnadens övriga delar. Projektionsöppningar och titthål böra vara röktätt slutna medelst starka glas och vid eldsvåda kunna skyddas med automatiskt slutande skyddsluckor. I apparaturrummet böra dessutom finnas ett eldfast med skyddsnät försett avloppsrör av eldfast material för avledande av bränngaserna samt tillräckliga ventilationsanordningar.

3. Utgången för maskinisten böra vara säkerställd.

4. Under föreställning må i apparaturrummet ej finnas mera film än vad som erfordras för en föreställning, och böra filmerna uppbevaras i med självslutande lock försedda mot antändning effektivt skyddande fack, varje filmrulle för sig.

5. Under föreställning böra i apparaturrummet en lämplig eldsläckningsapparat i brukbart skick förefinnas.

6. Annan belysning än elektriskt ljus må ej användas, och böra den elektriska installationen vara utförd med beaktande av de säkerhetssynpunkter, som av omständigheterna påkallas. Belysningen i korridorer och trappor ävensom byggnadens reservbelysnings-system må ej stå i samband med den elektriska installationen i apparaturrummet.

7. Under föreställning må åskådarrummet icke hållas alldeles mörkt.

8. Tobaksrökning och all slags begagnande av öppen låga, liksom ock obehöriga personers vistelse i apparat- och omrullningsrummen äro förbjudna.

9. Såsom maskinist må endast av polismyndighet godkänd person, som avlagt stadgad examen, fungera.

4 §. Vad i 3 § är sagt om biografteatrar, äge jämväl tillämpning med avseende å annan offentlig biograf-föreställning, en eller flera, som mot avgift eller avgiftsfritt, antingen i och för sig eller i samband med annat program gives å utställning, vid sammankomst, nöjestillfälle eller annorstädes, dock att apparaturrum må vara av trä, där det är starkt byggt och invändigt effektivt skyddat mot antändning.

Gives föreställning utomhus, är uppförande av apparaturrum icke av nöden, men böra apparaten och de vid föreställningen använda filmerna vara så placerade, att vid inträffande eldsvåda utgången för allmänheten icke avstänges eller omgivningen råkar i fara.

3 kap. Övervakning och meddelande av tillstånd

5 §. Den lokala övervakningen av denna landskapslags efterlevnad ankommer å polis- och brandmyndigheterna på orten.

6 §. Vid handläggning av fråga om tillstånd, bör polismyndighet i frågor, som röra brandskydd, inhämta brandchefens i kommunen utlåtande. Äro polismyndigheterna och brandchefen av olika mening, bör saken underställas [landskapsnämndens] avgörande.

Polismyndighets tillstånd må meddelas för en eller flera föreställningar eller för viss tid, men kan det av polismyndigheten återkallas, där densamma finner skäl därtill.

7 §. Polismyndighets tillstånd till föranstaltande av offentlig biografföreställning skall sökas hos polismyndigheten skriftligt senast tre dagar före föreställningen. Dock kan polismyndighet godkänna också senare ingiven ansökan. I ansökningen bör uppgivas platsen och tiden för föreställningen samt vem som kommer att tjänstgöra som maskinist, varjämte det tillståndsbekvis bör bifogas, som polismyndighet meddelat maskinisten antingen i original eller styrkt avskrift.

8 §. Polismyndigheten bör jämte brandmyndigheten verkställa syn på föreställningsplatsen, för så vitt icke på ärendets avgörande inverkan omständigheter på förhand äro kända.

9 §. Polis- och brandmyndigheterna böra var för sig verkställa inspektion vid offentliga biografföreställningar utan att därom på förhand göra anmälan. Biografteatrarna böra under säsongen inspekteras minst varje månad.

10 §. Över de inspektion underkastade inrättningarna och platserna böra inspektionsmyndigheterna föra förteckning angående föreställningar och verkställda inspektioner. I förteckningen göres anteckning om iakttagna försummelse eller bristfälligheter samt av dem föranledda åtgärder.

Polismyndigheten bör ofördröjligen underrätta vederbörande brandchef om meddelade tillstånd till föreställningar.

4 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. I polismyndighets beslut kan ändring sökas hos [länsstyrelsen i landskapet Åland] inom trettio dagar från delfäendet, men bör beslutet lända till efterrättelse, tills [länsstyrelsen] annorlunda förordnar.

Den som ej nöjes åt [länsstyrelsens] utslag i av polismyndighet avgjort ärende, äge däri söka ändring medelst besvär, som inom trettio dagar från delfäendet böra ingivas till högsta förvaltningsdomstolen, men bör [länsstyrelsens] utslag lända till efterrättelse, tills ärendet i högsta förvaltningsdomstolen avgjorts.

12 §. Var, som bryter mot stadgandena i denna landskapslag, straffes, såframt ej strängare straff för gärningen annorstädes är stadgat, med högst hundra dagsböter eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse ej utöver tre månader.

Till samma straff vare den förfallen, som i sin synsala går oaktsamt eller vårdslöst tillväga, så ock företagare, innehavare av lokal eller annan person, som medvetet tillstodjer överträdelse av stadgandena eller bestämmelserna eller annat oaktsamt eller vårdslöst

förfarande eller som annorledes åsidosätter honom åliggande övervakningsskyldighet.

Oavsett åtals väckande vare polismyndighet berättigad att i alla de avseenden, som genom denna landskapslag reglementeras, utfärda förbud för eller, i mån av behov, förhindra verksamhet, som kan åstadkomma fara, eller att på vederbörandes bekostnad låta till platsen beordra brandmanskap eller vidtaga andra nödiga säkerhetsåtgärder.

13 §. Med polismyndighet avses i denna landskapslag [polisinrättningen i Mariehamn och länsman på landet].

14 §. Vid biograf skall finnas anställd en vaktmästare, som fyllt 21 år och gjort sig känd för pålitlighet och ordentlighet.

Det åligger biografens innehavare att hos [polismyndigheten i orten] anmäla, vem som är vaktmästare därstädes.

Finner polismyndigheten vaktmästaren icke vara lämplig för uppdraget, åligger det biografens innehavare att efter anmodan av polismyndigheten utse annan person.

15 §. Beträffande utfärdandet av närmare bestämmelser angående säkerhetsåtgärder vid offentliga biografföreställningar samt biografmaskinist och dennes kompetens och dess prövning ävensom om filmteknisk nämnd vare gällande, vad därom är stadgat i riket eller framdeles varder bestämt.

G 10 Landskapslag (1945:11) om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat

1 §. (1966/25) Om utverkande av tillstånd för anordnande av lotteri och liknande verksamhet samt för hållande av spelautomat och penningautomat stadgas i landskapslagen om lotterier.

Se G 11, Landskapslag (1966:10) om lotterier

2 §. Upphävd (1981/11).

3 §. Tillstånd till anordnande av allmän dans eller kabaretföreställning å restaurang eller kafe samt till revy- och varieteföreställningar, särskilt för sig eller i samband med annat program, meddelas av polismyndighet i den ordning, som för föranstaltande av offentliga nöjen är stadgat.

4 §. Tillstånd att idka positivspelning eller annan gatu- och gårdsmusik meddelas på ansökan av polismyndighet.

5 - 6 §§. Upphävda (1966/25).

7 §. (1981/11) Den som utan lov bedriver i 4 § avsedd verksamhet eller bryter mot de villkor, som i myndighets tillståndsresolution är föreskrivna, straffas med böter.

8 §. Med avseende å de tillstånd, som enligt denna landskapslag skola hos polismyndighet eller [landskapsnämnden] ansökas, länder eljest i tillämpliga

G 11 LL (1966:10) om lotterier

delar till efterrättelse, vad i motsvarande avseenden är stadgat om offentliga nöjen. Detta gäller även besvär över nämnda myndigheters beslut.

G 11 Landskapslag (1966:10) om lotterier

1 §. Lotteri får anordnas med tillstånd av [landskapsstyrelsen] på sätt som i denna lag stadgas. Detsamma gäller försäljning och saluförande av lotteri i ett lotteri som hålls utanför landskapet samt främjande av ett sådant lotteri på annat sätt. (1993/52)

2 mom. upphävt (1993/52).

Vad i denna lag stadgas om lotteri gäller varulotteri, penninglotteri och vadhållning samt sådan verksamhet där den som mot betalning deltar utlovas genom utlottning eller annan av slumpen beroende förrättning utfallande vinst. Lagen gäller även kasinoverksamhet samt hållande av spel- och penningautomater samt andra spelanordningar eller spel mot betalning till allmänhetens begagnande så att som vinst kan utfalla pengar eller sådana spelmarker som kan växlas till pengar eller varor. (1993/52)

Stadgandena om lotteri i denna lag äga tillämpning också i fråga om rätt att deltaga i lotteri och vadhållning, även om särskilda lottsedlar ej användas, samt beträffande spelmarker.

Angående emittering av premieobligationer gäller, vad om obligationslån är stadgat.

Angående föranstaltande av lotteri ombord på passagerarfartyg, vilka har hemort i landskapet såsom i sjölagen stadgas, gäller vad i denna lag är stadgat. (1973/21)

Stadgandena i denna lag tillämpas icke på varulotteri, som i 2 § 1 mom. avsedd sammanslutning anordnar för sina medlemmar i samband med möte för sammanslutningens medlemmar under förutsättning att icke andra personer få tillträde till lokal där spelet försiggår. (1973/21)

Ang emittering av premieobligationer, se Lag om skuldebrev 34 §, Ci 406 FL I

2 §. Varulotteri må föranstaltas i syfte att hopbrinka medel för välgörenhet eller annat ideellt ändamål endast av i landet registrerad förening eller självständig stiftelse eller annat sådant samfund som verkar för sagda ändamål. (1973/21)

I 1 mom. avsedd förening, stiftelse och samfund må även utan tillstånd av [landskapsstyrelsen] anordna dylikt lotteri, där lotternas sammanräknade försäljningspris är ringa, om lottförsäljningen, utlottningen och utdelningen av vinsterna sker vid samma tillfälle. Anordnande av dylikt lotteri är likväl icke tillåtet vid tillställning, som föranstaltas i handelsrörelse eller affärsbyrå under dess egentliga öppethållningstid.

3 §. Tillstånd att hålla penningautomater och andra i 1 § 3 mom. avsedda spelanordningar mot betalning, att bedriva kasinoverksamhet samt att ordna vadhållning får beviljas offentligrättslig förening som bildats genom landskapsförordning för att bedriva sådan verksamhet. De medel som inflyter genom förening-

ens verksamhet skall upptas i landskapets budget och användas för att främja och stöda allmännyttigt och annat allmänt ändamål samt för att främja projekt som kan antas gynna föreningens verksamhet och ändamål. (1993/52)

2 mom. upphävt (1993/52).

Se G 12, Landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet

4 §. (1986/15) Lotteritillstånd får förenas med villkor samt med kontroll- och ordningsbestämmelser.

Om tillståndshavare inte iakttar i 1 mom. avsedda villkor eller bestämmelser, kan tillståndet återkallas.

5 §. Användningen av genom i denna lag avsedd verksamhet erhållna medel och ur dem beviljade understöd skall övervakas av [landskapsstyrelsen].

Finner [landskapsstyrelsen] att i 1 mom. avsedda medel använts för sådant ändamål, för vilket de enligt denna lag eller med stöd av densamma utfärdade föreskrifter icke få användas, äger [landskapsstyrelsen] rätt att anmäla saken för åtal och därvid föra sakägarens talan.

6 §. Upphävd (1993/52).

7 §. (1993/52) Den som bryter mot bestämmelserna i denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den skall för brott mot lotteribestämmelserna dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader.

8 §. (1993/52) Närmare bestämmelser om den i 3 § nämnda föreningens organisation och verksamhet samt om verkställigheten och tillämpningen av denna lag till övriga delar utfärdas genom landskapsförordning.

G 12 Landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet

1 kap. Ålands Penningautomatförenings verksamhet

1 §. Föreningens namn och verksamhetsområde

Den i [3 § landskapslagen (1972:62) om lotterier] avsedda föreningen benämns Ålands Penningautomatförening, nedan föreningen. Föreningen har sin hemort i Mariehamn. Dess verksamhetsområde omfattar landskapet Åland samt fartyg vilka enligt [sjölagen (FFS 167/1939)] har sin hemort i landskapet. Med landskapsregeringens tillstånd kan föreningen även bedriva verksamhet utanför sitt verksamhetsområde.

Föreningen äger rättsförmåga. Föreningen kan dock förvärva fast egendom mot vederlag endast med landskapsregeringens tillstånd.

Se Kom 301 FL I

2 §. Verksamhetens innehåll

Föreningen har till ändamål att anskaffa medel för behov som anges i 3 § landskapslagen om lotterier. I det syftet bedriver föreningen verksamhet av det slag som avses i sagda lagrum samt i landskapslagen (1976:67) om förströelseautomater. Föreningen har även rätt att tillverka och försälja materiel som behövs i spelbranschen.

Om landskapsregeringen samtycker får föreningen bedriva spel av annan än i 1 mom. avsedd art samt även annan med föreningens ändamål förenlig verksamhet.

3 §. Spelinsatser och ordningsregler

Landskapsregeringen fastställer de högsta beloppen för insatserna i föreningens spelverksamhet, såvitt gäller verksamhet som avses i 3 § 1 mom. landskapslagen om lotterier.

För verksamhet som avses i 1 mom. skall föreningen anta särskilda ordningsregler, vilka underställs landskapsregeringen för fastställelse. Reglerna skall på lämpligt sätt anslås på synlig plats i de lokaler där spelverksamheten bedrivs.

2 kap. Ålands Penningautomatförenings organisation

4 §. Medlemmar

Medlemmar i föreningen kan vara i landskapet hemmahörande juridiska personer vilka inom sitt verksamhetsområde intar en central ställning och vars verksamhet är allmännyttig samt även utanför Åland verkamma juridiska personers i landskapet verkande underavdelningar som uppfyller nämnda villkor.

Medlem som genom sitt förfarande i eller utanför föreningen väsentligt försvårat föreningens verksamhet kan uteslutas. Det ankommer på landskapsregeringen efter hörande av fördelningsrådet att fatta beslut om antagande och uteslutande av medlemmar.

5 §. Medlemsavgifter och medlems delaktighet i vinst

Medlemmarna betalar ingen medlemsavgift till föreningen och uppbär ingen vinst av dess verksamhet.

6 §. Föreningens organ

Föreningens organ är styrelsen och fördelningsrådet. Föreningen har även en verkställande direktör.

7 §. Styrelsen

Till föreningens styrelse utser landskapsregeringen för fyra kalederår i sänder minst fem och högst sju ledamöter. Bland ledamöterna utser landskapsregeringen en ordförande och en vice ordförande. Ledamot kan av landskapsregeringen entledigas när skäl finns föreliggande. Härvid utses för resterande mandattid ny ledamot.

8 §. Styrelsemöte

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden. Styrelsen är beslutförd då mer än hälften av dess ledamöter är närvarande. Vice ordföranden handhar ordförandens uppgifter vid jäv eller annat förfall för denna.

Vid styrelsens möten förs protokoll som under-tecknas av ordföranden och sekreteraren, om sådan utsetts, samt justeras på sätt som styrelsen bestämmer. Vid omröstning följs i tillämpliga delar de regler som gäller för fattande av beslut genom omröstning i landskapsregeringen.

9 §. Styrelsens uppgifter

Styrelsen företräder föreningen samt leder dess verksamhet och utövar tillsyn över den. På styrelsen ankommer särskilt

1) att utveckla föreningens verksamhet, att besluta om dess organisation samt bevaka föreningens rätt och fördel,

2) att tillse att föreningens bokföring sköts på ett omsorgsfullt sätt och i enlighet med lag,

3) att besluta om ersättning för uppställande av automat samt ersättning för annan tjänst som föreningen tillhandahåller, om inte uppgiften av styrelsen anförtröts verkställande direktören,

4) att anställa och entlediga föreningens verkställande direktör samt bestämma om hans lön och övriga förmåner,

5) att fastställa instruktion för verkställande direktören om styrelsen anser att sådan behövs,

6) att uppgöra målsättningsprogram för spelverksamhetens volymmässiga och strukturella inriktning, vari redovisas även verksamhetens sociala konsekvenser,

7) att uppgöra budget för föreningen samt verksamhetsberättelse och bokslut, att överlämna räkenskaper till revisorerna samt att inom april månad förelägga landskapsregeringen verksamhetsberättelsen, bokslutet och revisionsberättelsen jämte eget utlåtande,

8) att till fördelningsrådet senast den 10 september lämna uppgift om det belopp som enligt 17 § kan utdelas som understöd samt

9) att bistå landskapsregeringen i ärenden som anknuter till föreningens verksamhet.

10 §. Verkställande direktörens uppgifter

På verkställande direktören ankommer att i enlighet med styrelsens anvisningar och fastställd instruktion, om sådan finns, leda föreningens verksamhet, leda och övervaka övriga anställdas arbete, bereda ärenden som skall handläggas av styrelsen samt verkställa dess beslut.

11 §. Fördelningsrådet

Fördelningsrådet består av en representant jämte personlig ersättare för var och en av föreningens medlemmar samt en representant jämte personlig ersättare för kulturföreningarna i landskapet. Därutöver skall i rådet finnas en representant för landskapsregeringen. Fördelningsrådet utses för två år i sänder. (1998/7)

Den av landskapsregeringen utsedda representanten verkar som fördelningsrådets ordförande. Rådet har rätt att utse en vice ordförande. De ärenden som ankommer på fördelningsrådet bereds av ordföranden och en av föreningens styrelse bland föreningens anställda utsedd person. Denne närvar vid rådets sammanträden och kan, om rådet det beslutar, föredra de ärenden som är föremål för behandling.

Kulturföreningarnas representant jämte personlig ersättare i fördelningsrådet utses av Ålands kulturdelegation. (1998/7)

12 §. Fördelningsrådets uppgifter

Fördelningsrådets uppgift är att till landskapsregeringen föreslå principer för samt lämna förslag om hur den beräknade nettoavkastningen för varje verksamhetsår skall fördelas. Fördelningsrådet har även till uppgift att, när landskapsregeringen begär det, yttra

G 12 LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening ...

sig i frågor gällande fördelningen samt andra angelägenheter som hör samman med den.

13 §. Beslutsförfarandet och jäv i föreningens organ

I föreningens organ fattas beslut med enkel majoritet. Faller röserna lika avgör ordförandens röst, förutom vid val då lotten avgör.

Vid behandling av ärende i föreningens organ ska de i 25 och 26 §§ i förvaltningslagen (2008:9) för landskap Åland ingående bestämmelserna om jäv iakttas i tillämpliga delar. Jävsbestämmelserna tillämpas dock inte i fråga om ärenden som handläggs av fördelningsrådet. (2008/49)

14 §. De som får teckna föreningens namn

Föreningens namn tecknas av styrelsens ordförande och vice ordförande var för sig tillsammans med någon annan ledamot av styrelsen eller med verkställande direktören. Föreningens styrelse kan befullmäktiga verkställande direktören att ensam teckna föreningens namn. Samma rätt kan ges den som i verkställande direktörens frånvaro handhar dennes uppgifter.

Styrelsen för förteckning över de i 1 mom. nämnda personerna. Ur förteckningen lämnas på begäran uppgifter och utdrag till den som befinner sig ha sakligt skäl för sin anhållan.

Stämning och annat meddelande skall anses ha kommit föreningen tillhanda då den tillställts någon av styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

15 §. Revisorer

Landskapsregeringen utser för varje verksamhetsår två revisorer samt suppleanter för dem.

Landskapsrevisorerna har rätt att granska föreningens räkenskaper och förvaltning.

16 §. Föreningens bokföring och bokslut

Över föreningens hushållning förs bok enligt allmänna bokföringsprinciper. Landskapsregeringen utfärdar vid behov närmare anvisningar om föreningens bokföring.

Föreningens utgifter bestrids med inkomster av dess verksamhet.

Föreningens räkenskaper avslutas för varje kalenderår och lämnas jämte styrelsens verksamhetsberättelse till revisorerna för granskning före utgången av februari månad. Senast en månad efter det räkenskaperna mottagits skall revisorerna överlämna sin revisionsberättelse till styrelsen.

Det ankommer på landskapsregeringen att fatta beslut i frågan om bokslutet skall fastställas och de redovisningsskyldiga beviljas ansvarsfrihet.

3 kap. Användningen av Ålands Penningautomatförenings avkastning**17 §. Avkastningen som underlag för uppgörande av landskapets budget**

På grundvalen av uppgifter som styrelsen tillhandahållit skall fördelningsrådet inom september månad till landskapsregeringen meddela om den beräknade nettoavkastningen för löpande verksamhetsår samt ge förslag om fördelningen av avkastningen i huvuddrag. Det skall även anges hur tidigare ofördelade medel

enligt rådets mening bör användas. Detsamma gäller utgiftsrester och för bestämt ändamål reserverade medel vilka skall återföras på grund av att de förblivit outnyttjade.

På grundvalen av fördelningsrådets förslag uppgör landskapsregeringen sitt förslag som lämnas i framställningen till landskapets budget.

18 §. Landskapsbudgetens inverkan på fördelningen av föreningens avkastning

I enlighet med vad i landskapets budget anges fördelas den beräknade nettoavkastningen av föreningens verksamhet under föregående år, tidigare ofördelade medel och återförda medel som lån och bidrag till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål. Av nettoavkastningen kan medel lämnas ofördelade att användas under följande verksamhetsår. Eventuell avvikelse mellan den beräknade och den slutliga avkastningen observeras i budgeten som en ökning eller minskning av det belopp som skall fördelas.

19 §. Beslut om fördelning av föreningens avkastning

Förslag till fördelning av det beräknade fördelningsbara beloppet uppgörs av fördelningsrådet och tillställs landskapsregeringen senast den 15 januari påföljande år.

Med fördelningsbara beloppet enligt 1 mom. avses:

- a) föreningens beräknade resultat för verksamhetsåret,
- b) amorteringar på utgivna lån,
- c) återförda utgiftsrester och reservationsanslag,
- d) tidigare ofördelade medel samt
- e) skillnaden mellan det i föregående budget beräknade fördelningsbara beloppet och det konstaterade beloppet.

På grundvalen av fördelningsrådets förslag fattar landskapsregeringen beslut om fördelning av lån och bidrag till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål, om inte annat följer av landskapslagen (1996:53) om Ålands kulturdelegation. När särskilda skäl föreligger beviljar landskapsregeringen förskott på lån eller bidrag. (1998/7)

20 §. Redovisning av uppgifter till landskapsregeringen

Föreningen skall tertialvis inom en månad från utgången av tertialet i förskott till landskapsregeringen redovisa ett belopp som motsvarar den uppskattade nettoavkastningen för ifrågavarande tertial.

Nettoavkastningens överskott skall redovisas till landskapsregeringen inom en månad från dagen för fastställande av bokslutet.

21 §. Ansökan om bidrag och lån

Ansökan om bidrag och lån ur föreningens avkastning skall senast den 15 oktober året före det under vilket sökanden önskar erhålla bidraget eller lånet inlämnas till landskapsregeringen. Ansökan skall göras på fastställd blankett. Tillgänglig utredning, som visar huruvida sökanden har rätt till det bidrag eller lån som söks, skall bifogas.

22 §. Tillsyn över beviljade medels användning

Föreningen är skyldig att bistå landskapsregeringen vid övervakningen av att spelverksamheten inte med-

för sociala olägenheter och att de medel som utdelas ur föreningens avkastning används för avsett ändamål. I detta syfte skall den som anholder om bidrag eller lån innan medel utbetalas befullmäktiga föreningen och landskapsregeringen att granska vederbörandes medelsförvaltning och bokföring i dess helhet.

4 kap. Särskilda bestämmelser och ikraftträdelsebestämmelser

23 §. Tillsyn över föreningens verksamhet

Föreningens verksamhet övervakas av landskapsregeringen.

24 §. Åtgärder som skall vidtas då föreningen upphör

Andras denna förordning så att föreningen skall upphöra med sin verksamhet skall dess tillgångar realiseras och de influtna medlen fördelas i enlighet med bestämmelserna i 3 § landskapslagen om lotterier.

25 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1993.

Genom denna förordning upphävs penningautomatförordningen (1972:62) den 21 december 1972 för landskapet Åland. Den förening som bildats genom den upphävda förordningen fortsätter dock sin verksamhet och på den tillämpas bestämmelserna i denna förordning.

Styrelsen för föreningen utses med tillämpning av reglerna i denna förordning första gången för en mandatperiod som inleds den 1 januari 1994.

Fördelningsrådet inleder sin verksamhet så snart [landskapsstyrelsen] och hälften av medlemmarna utsett sina representanter i rådet.

G 13 Landskapslag (1976:67) om förströelseautomater

1 §. Med förströelseautomater avses i denna lag automat och annan spelanordning som för nöjesändamål utbjudes till begagnande mot betalning och vid vars begagnande åt spelaren icke såsom vinst utfaller pengar, varor, andra förmåner med penningvärde eller spelmarker som kan växlas till pengar.

Angående förströelseautomater ombord på passagerarfartyg, vilka har hemort i landskapet såsom i sjölagen stadgas, gäller vad i denna lag är stadgat.

Se Sjölagen 1:4, Kom 301 FL I

2 §. Tillstånd att hålla i 1 § avsedd förströelseautomat till begagnande för allmänheten kan endast givas åt Ålands penningautomatförening.

Vad i 1 mom. stadgas äger icke tillämpning på automater som tillverkats enbart för att framföra musik, ej heller på automater och spelanordningar som tillfälligt användes på tivoli eller i skjutått.

3 §. Tillstånd att mot betalning hålla förströelseautomat till begagnande för allmänheten skall sökas hos [landskapsstyrelsen].

Genom landskapsförordning kan likväl stadgas, att hållande av förströelseautomat till begagnande är tillåtet utan i 1 mom. avsett tillstånd, såvida anmälan därom på förhand gjorts till [landskapsstyrelsen].

4 §. Den som i strid med denna lag eller med stöd av densamma givna stadganden uppställer förströelseautomater till begagnande mot betalning skall dömas för olovligt hållande av förströelseautomat till böter.

5 §. Närmare stadganden angående tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

6 §. Tillstånd att hålla i 1 § avsedd förströelseautomat kan fortfarande beviljas fram till den 31 december 1981 för automat, vilken före denna lags ikraftträdande med stöd av behörigt tillstånd har hållits i användning eller införts till landskapet.

Genom landskapsförordning kan stadgas om skyldighet att anmäla i 1 mom. avsedda förströelseautomater hos myndighet.

7 §. Denna lag träder omedelbart i kraft.

Ålands penningautomatförening är skyldig att mot full ersättning inlösa de förströelseautomater, vilka har varit i användning eller införts till landskapet före denna lags ikraftträdande, samt före nämnda datum till landskapet införa oundgängligen behövliga specialredskap och -anordningar samt reservdelar, vilka är lämpliga enbart för skötsel och reparation av förströelseautomater. Då skall även det värde ersättas som bedrivande av förströelseautomatverksamheten representerar. Krav på inlösen skall framställas till nämnda förening inom sex månader efter det lagen har trätt i kraft. Samtidigt skall den som yrkat på inlösen upphöra med att bedriva förströelseautomatverksamhet. Om så icke förfarits, är nämnda förening icke skyldig att ersätta det värde som bedrivande av förströelseautomatverksamheten representerar.

Den som fortsätter att bedriva förströelseautomatverksamhet under längre tid än sex månader sedan denna lag trätt i kraft, har emellertid rätt att årligen förnya med högst fem procent de förströelseautomater, som han hade i sin besittning när lagen trädde i kraft. Den som bedriver sådan förströelseautomatverksamhet skall inom sex månader sedan lagen trätt i kraft hos Ålands penningautomatförening anmäla de automater han innehar.

Träffas icke överenskommelse om inlösen eller ersättningen mellan parterna, skall saken överlämnas till skiljemän för avgörande på sätt i [lagen om skiljemannaförfarande (FFS 46/1928)] är stadgat.

Se Pr 208 (FFS 967/1992) FL I

G 14 Landskapslag (1950:25) angående penninginsamlingar i landskapet Åland

1 §. Penninginsamling är en verksamhet, genom vilken man för att erhålla medel för välgörande, allmännyttigt eller annat allmänt ändamål väddar till allmänheten antingen direkt eller genom förmedling av tryckalster, brev, post eller telefon eller på annat därmed jämförbart sätt.

Såsom penninginsamling i enlighet med denna landskapslag anses likväl icke av religiöst samfund i samband med offentlig religionsutövning anordnad

G 15 RPF (2000:80) om ... förberedande uppgifter för undantagsförhållanden

sedvanlig uppbärning av kollekt bland de deltagande och icke heller saluhållande av lyckönskings- eller kondoleansadresser.

2 §. Tillstånd att föranstalta penninginsamling beviljas av [landskapsnämnden].

Om [landskapsnämndens] skyldighet att införskaffa landshövdingens yttrande och avgöra ärende angående penninginsamling i samråd med landshövdingen är särskilt stadgat.

Anm Det stadgande som avses i 2 mom ingick i Förordningen om polisväsendet i landskapet Åland 14 §, (FFS 313/1961), men saknas i den nu gällande överenskommelseförordningen, D 18, Republikens presidents förordning (2010:33) om polisförvaltningen i landskapet Åland

3 §. Angående föranstaltande av penninginsamling bör göras skriftlig ansökan, av vilken jämte annat bör framgå till vilket ändamål de influtna medlen användas samt inom vilken tid, på vilket sätt och på vilket område penninginsamlingen föranstaltas.

Ärnar man föranstalta penninginsamling med listor eller kvitton eller genom försäljning av märken eller andra föremål, bör i ansökan uppgivas, förutom vad i 1 mom. nämnts, listornas eller kvittonas antal samt de salubjudna märkenas eller de andra föremålens antal och pris.

4 §. I tillståndsbeviset till penninginsamling skall angivas vem och för vilket ändamål tillståndet beviljats, under vilken tid samt på vilket sätt och på vilket område eller vid vilket tillfälle penninginsamlingen får föranstaltas liksom även andra nödighbefunna villkor. Avskrift av tillståndsbeviset skall tillsändas vederbörande polismyndighet.

I [landskapsnämnden] skall föras förteckning över alla inom landskapet Åland föranstaltade penninginsamlingar.

5 §. Tillstånd att föranstalta penninginsamling beviljas för viss tid, högst ett år. Förlängning av den fastställda tiden beviljas icke.

6 §. Den, som erhållit tillstånd till penninginsamling, bör för densamma avgiva redovisning, av vilken bör framgå vem eller vilka som mottagit de influtna medlen för att användas för det avsedda ändamålet, bruttoinkomsten av insamlingen, ombudsmannaarvoden, trycknings- och reklamkostnader, funktionärernas arvoden, övriga verkställighetskostnader samt den rena vinsten av penninginsamlingen.

I 1 mom. avsedd redovisning för föranstaltad penninginsamling bör inom tre månader efter det insamlingen avslutats inlämnas i två exemplar till [polisinrättningen i Mariehamn eller länsmannen på den ort, där den, som handhaft insamlingen, har sin hemort].

[Polisinrättningen eller länsman] bör efter att ha mottagit den i 2 mom. avsedda redovisningen ofördröjligen insända det ena exemplaret därav till [landskapsnämnden] och uppbevara det andra i sitt arkiv.

7 §. [Landskapsnämnden] åligger att med bistånd av polismyndigheterna övervaka föranstaltandet av penninginsamlingar inom landskapet.

8 §. Iakttagas vid föranstaltande av penninginsamling icke stadgandena i denna landskapslag eller villkoren i tillståndsbeslutet eller sker vid föranstaltande av penninginsamling annars missbruk, kan [landskapsnämnden] återkalla tillståndet.

9 §. Förekomma i redovisning för penninginsamling mindre felaktigheter eller brister, kan [landskapsnämnden] förordna att redovisningen rättas inom viss tid.

Har tillstånd till penninginsamling återkallats eller har redovisning för penninginsamling icke inlämnats inom bestämd tid eller är redovisningen så bristfällig, att i 1 mom. avsedd åtgärd icke är tillfyllest, kan [landskapsnämnden] förordna en syssloman för att på mottagarens av tillståndet till penninginsamlingen bekostnad överta medlen och överlåta dem för det avsedda ändamålet samt avgiva redovisning för penninginsamlingen. [Landskapsnämnden] bör övervaka att sysslomannen vederbörligen fullgör sitt åliggande.

Rätt att hos [landskapsnämnden] anhålla om förordnande av ovan nämnd syssloman tillkommer även den, som bevisligen med sina medel främjat penninginsamlingen, samt offentlig åklagare.

10 §. Var, som utan vederbörligt tillstånd föranstaltar penninginsamling eller bryter mot de i 4 § 1 mom. avsedda villkoren eller försummar den i 6 § stadgade redovisningsskyldigheten, straffes med böter, såvida icke annorstädes för förbrytelsen stadgas strängare straff.

11 §. [Landskapsnämnden] kan vid behov giva närmare anvisningar om tillämpningen av denna landskapslag.

G 15 Republikens presidents förordning (2000:80) om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden

(FFS 900/2000)

1 §. De förberedande förvaltningsuppgifter och de förberedande uppgifter av annat slag som ankommer på rikets myndigheter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen inför undantagsförhållanden skall i landskapet Åland skötas gemensamt av rikets och landskapets myndigheter i enlighet med vad som bestäms i denna förordning.

2 §. I 1 § avsedda uppgifter är

1) inom *befolkningsskyddet* de uppgifter vilka enligt lagen om räddningsväsendet (561/1999) ankommer på länsstyrelsen på Åland i egenskap av myndighet som ansvarar för befolkningsskyddet,

2) inom *försörjningsberedskapen* de uppgifter vilka enligt lagen om trygghet av försörjningsberedskapen (1390/1992), lagen om skyddsupplag (970/1982), lagen om obligatorisk upplagring av läkemedel (402/1984) samt lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994) ankommer på Försörjningsberedskapscentralen,

3) inom *allmän beredskap för undantagsförhållanden* förberedelser som nämns i 40 § beredskapslagen (1080/1991).

3 §. För de uppgifter som avses i denna förordning finns en *samrådsdelegation för beredskapsärenden*, som leds av landshövdingen och lantrådet. I delegationen ingår företrädare för landskapet och rikets myndigheter i enlighet med vad som bestäms närmare i arbetsordningen för delegationen.

I samrådsdelegationen är förvaltningschefen vid länsstyrelsen ställföreträdare för landshövdingen och vicelantrådet ställföreträdare för lantrådet.

4 §. Samrådsdelegationen har till uppgift att

1) övervaka och samordna beredskapsplaneringen och se till att i 40 § beredskapslagen nämnda förberedelser för undantagsförhållanden vidtas,

2) ta initiativ till beredskap för undantagsförhållanden samt bistå vid utarbetande och verkställighet av planer för beredskapen,

3) avge utlåtanden i frågor av principiell vikt,

4) följa utvecklingen inom förvaltningen när det gäller den allmänna beredskapen för undantagsförhållanden,

5) i samråd med Försörjningsberedskapscentralen behandla ärenden som gäller försörjningsberedskapen samt säkerhets- och skyddsupplagringen,

6) handlägga övriga frågor som gäller beredskapsplaneringen, befolkningsskyddet och ledningscentralen i landskapet.

5 §. Ärendena avgörs i samrådsdelegationen av landshövdingen och lantrådet efter samråd. Lantrådet beslutar i ärenden som faller inom landskapets behörighet och landshövdingen i övriga ärenden. I ärenden som gäller statens säkerhet beslutar landshövdingen.

6 §. En frivillig organisation vars verksamhetsområde omfattar landskapet Åland kan, sedan länsstyrelsen hört i ärendet, av [landskapsstyrelsen] ges särskilda uppgifter i anslutning till beredskapsplaneringen. En sådan organisation kan emellertid inte ges uppgifter som innebär avsevärd utövning av offentlig makt.

7 §. Länsstyrelsen skall årligen ge Försörjningsberedskapscentralen en rapport om den aktuella beredskapsplaneringen i landskapet.

8 §. Närmare bestämmelser om landskapets och rikets företrädare i samrådsdelegationen samt om samrådsdelegationens sammanträden, om skötseln av sekretäraryuppgifter och den interna arbetsfördelningen utfärdas i en arbetsordning, som godkänns av länsstyrelsen och [landskapsstyrelsen].

9 §. Denna förordning träder i kraft den 1 december 2000.

Genom denna förordning upphävs förordningen den 5 februari 1988 om handhavande av beredskapsuppgifter inom befolkningsskyddet i landskapet Åland (140/1988) och 1 § 3 punkten förordningen den 30 december 1992 om fortsatt giltighet av vissa överenskommelseförordningar som har utfärdats med stöd av 1951 års självstyrelselag för Åland (1594/1992).

G 16 Räddningslag (2006:106) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens innehåll och tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om hur räddningsverksamheten skall bedrivas i landskapet. Lagen innehåller även bestämmelser om hur räddningsväsendet i landskapet skall organiseras.

I lagstiftningen om befolkningsskyddet, bekämpningen av olje- och miljökador samt flyg- och sjöräddningen finns bestämmelser som rör räddningsväsendets verksamhet i landskapet.

Om inte annat föreskrivs i annan lagstiftning skall denna lag tillämpas då räddningsverksamhet utövas.

2 §. Definitioner

I denna lag avses med

1) **byggnad**, en för boende, arbete eller lagring avsedd konstruktion som är fast eller avsedd att vara stationär och som på grund av sina egenskaper förutsätter övervakning från myndigheternas sida av orsaker som har att göra med säkerhet, hälsa, det fysiska landskapet, trivsel och miljöaspekter, dock inte en lätt konstruktion av ringa storlek såvida inte den har särskilda konsekvenser för säkerheten, markanvändningen eller miljön,

2) **anläggning**, ett fysiskt avgränsat område där byggnader eller andra konstruktioner uppförts eller tekniska arrangemang inrättats i syfte att fylla en eller flera funktioner som ett led i utövningen av en verksamhet,

3) **fastighet**, ett fysiskt avgränsat område på vilket det finns en eller flera byggnader eller anläggningar,

4) **olyckor**, plötsligt inträffade händelser såsom bränder, explosioner, skred, ras, översvämningar, oväder och utflöden av skadliga ämnen och som beror på företeelser i naturen, människors handlande eller underlåtenhet att handla och som har medfört eller kan befaras medföra att människor, egendom eller miljön skadas,

5) **fara**, sådana omständigheter som innebär att människors liv och hälsa äventyras eller att skador kan uppkomma på egendom eller i miljön,

6) **begränsning av skador**, åtgärder som vidtas för att lindra följderna och begränsa verkningarna av olyckor som inträffat,

7) **operativ räddningsverksamhet**, skyndsamma åtgärder som syftar till att skydda och rädda människor samt begränsa skadorna på egendom och i miljön när olyckor inträffar eller då fara hotar,

8) **förebyggande räddningsverksamhet**, åtgärder som syftar till att minimera olycksrisker, motverka uppkomsten av situationer som kan orsaka fara samt upprätthålla en beredskap som möjliggör ett snabbt och effektivt ingripande när en olycka inträffat eller då fara hotar,

9) **räddningsverksamhet**, sådan verksamhet som utgörs av den operativa räddningsverksamheten samt den förebyggande räddningsverksamheten,

G 16 Räddningslag (2006:106)

10) **riskfylld verksamhet**, verksamhet vars utövning medför en större risk än vanligt för att olyckor och situationer som kan orsaka fara uppkommer,

11) **kommunala räddningsväsendet**, den kommunala organisation inom vilken en kommun enskilt eller tillsammans med andra kommuner ansvarar för att uppgifter inom räddningsverksamheten i landskapet fullgörs i enlighet med bestämmelserna i denna lag eller annan lagstiftning,

12) **räddningsväsendet**, det kommunala räddningsväsendet samt den organisation som upprätthålls av landskapet och inom vilken landskapets myndigheter och organisationer ansvarar för att uppgifter inom och i anslutning till räddningsverksamhet fullgörs i enlighet med bestämmelserna i denna lag eller annan lagstiftning,

13) **brandsyn**, den kontroll eller besiktning som innebär att brandsyneförättare kontrollerar att ägare eller innehavare av angivna byggnader eller andra anläggningar har vidtagit de i lag föreskrivna åtgärderna för skydd mot olyckor samt

14) **sotning**, åtgärder som innebär att fasta förbränningsanordningar och rökkanaler rengörs och tillsammans med tillhörande byggnadsdelar kontrolleras från brandskyddssynpunkt.

3 §. Grundläggande skyldigheter

Med beaktande av vad som föreskrivs i denna lag och i annan lagstiftning skall räddningsverksamheten i landskapet bedrivas så att olyckor och situationer som kan orsaka fara effektivt förebyggas och bekämpas. Organisationer, företag, inrättningar, enskilda personer och myndigheter är skyldiga att i enlighet med sina förutsättningar

1) medverka till att den förebyggande räddningsverksamheten i landskapet fungerar effektivt,

2) delta i räddningsoperationer samt

3) lindra de följder och begränsa de skador som uppstår eller kan uppstå till följd av att en olycka inträffar eller hotar att inträffa.

Bedömningen av huruvida den enskilde fullgjort sina skyldigheter enligt 1 mom. sker utifrån vad som skäligen kan krävas av honom eller henne i det särskilda fallet.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. skall de myndigheter som ansvarar för räddningsverksamheten i landskapet även medverka till en ändamålsenlig samordning av densamma samt vid behov ge råd och informera om hur olyckor och situationer som kan orsaka fara skall förebyggas och bekämpas.

Landskapets och kommunernas skyldighet att vidta åtgärder för att undanröja hotet från och begränsa skadorna av olyckor och situationer som kan orsaka fara bestäms utifrån

1) hur stort behovet är av ett ingripande i det enskilda fallet,

2) det hotade intressets betydelse,

3) kostnaderna för åtgärderna samt

4) andra omständigheter som är av avgörande betydelse i det enskilda fallet.

4 §. Övergripande målsättning

Den övergripande målsättningen med bestämmelserna i denna lag är

1) att människor skall skyddas och räddas från farliga situationer,

2) att ange vem som skall vidta de åtgärder som krävs för att i största möjliga utsträckning begränsa skadorna då olyckor inträffar eller fara hotar samt

3) att upprätthålla en för alla trygg och säker livsmiljö.

2 kap. Ansvarsfördelningen och samarbetet inom räddningsväsendet

5 §. Landskapsregeringens uppgifter

Landskapsregeringen skall

1) ha det övergripande ansvaret för att räddningsverksamheten i landskapet bedrivs effektivt och organiseras i enlighet med bestämmelserna i denna lag,

2) leda och utöva tillsyn över räddningsverksamheten i landskapet,

3) upprätthålla landskapsalarmcentralen samt

4) tillsätta en särskild räddningsdelegation.

6 §. Räddningsdelegationens uppgifter

Räddningsdelegationen skall biträda landskapsregeringen i ärenden som rör räddningsverksamheten och bekämpningen av miljöskador i landskapet.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om räddningsdelegationens sammansättning och uppgifter.

7 §. Kommunens uppgifter

Kommunen är skyldig att inom sitt område

1) ansvara för att det upprätthålls en beredskap för räddningsinsatser som gör det möjligt att effektivt bedriva operativ räddningsverksamhet i kommunen,

2) ansvara för att den förebyggande räddningsverksamheten bedrivs effektivt och vid samhällsplaneringen beakta olika säkerhetsaspekter för att därigenom minimera risken för att olyckor inträffar och situationer som kan orsaka fara uppstår samt

3) ge råd och information om hur olyckor skall kunna förebyggas och bekämpas.

8 §. Organisationen av det kommunala räddningsväsendet

Olika uppgifter inom det kommunala räddningsväsendet kan skötas av en kommun enskilt eller av flera kommuner gemensamt.

Skötseln skall organiseras utifrån vad som bäst befrämjar de i denna lag uppställda målsättningarna och så att det för varje kommun finns en brandkår med skyldighet att fullgöra uppgifter inom räddningsverksamheten i kommunen. Brandkåren kan bestå av personal i huvudsyssla, personal i bisyssla eller vara en avtalsbrandkår. För varje kommun skall det även finnas en räddningsmyndighet (*kommunens räddningsmyndighet*) inom vilken det skall finnas en högsta tjänsteman (*räddningschef*) med uppgift att utöva tillsyn över och ansvara för ledningen av det kommunala räddningsväsendet.

Inom tre år efter det att denna lag trätt i kraft skall kommunerna utarbeta en samarbetsplan som anger riktlinjerna för hur det kommunala räddningsväsendet skulle kunna administreras av en för hela landskapet gemensam kommunal räddningsmyndighet.

Om kommunerna inte utarbetat planen inom den i 3 mom. föreskrivna tiden skall landskapsregeringen utarbeta planen i samråd med kommunerna.

9 §. Andra myndigheters uppgifter

Vid sidan av kommunens räddningsmyndighet och landskapsregeringen är även myndigheter som är underställda landskapsregeringen samt övriga kommunala myndigheter, i enlighet med sina förutsättningar, skyldiga att delta i räddningsverksamhet.

Statliga myndigheter deltar i räddningsverksamheten i landskapet i enlighet med vad därom bestäms i rikslagstiftningen.

10 §. Frivilligarbete

Organisationer som är verksamma i anslutning till räddningsväsendet kan av kommunens räddningsmyndighet och landskapsregeringen tilldelas uppgifter som är att hänföra till den operativa räddningsverksamheten. Organisationerna kan även tilldelas uppgifter som hänför sig till utbildning, rådgivning och information.

De i 1 mom. avsedda organisationerna kan inte tilldelas uppgifter som innebär utövning av offentlig makt.

Landskapsregeringen utfärdar vid behov i landskapsförordning närmare bestämmelser om hur frivilligarbetet skall organiseras.

11 §. Egen beredskap

För att skydda människors liv och hälsa, egendom och miljö är den som äger eller innehar en byggnad eller anläggning eller utövar industri- eller affärsverksamhet skyldig att upprätthålla en beredskap för räddningsinsatser som möjliggör snabba och effektiva räddningsingripanden då en olycka inträffar eller när fara hotar. För att minimera olycksrisken och risken för att det uppstår situationer som kan orsaka fara är ägaren eller innehavaren även skyldig att vidta de förebyggande åtgärder som med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet får anses påkallade. Ägaren eller innehavaren är även så långt han eller hon förmår skyldig att delta i räddningsoperationer när en olycka inträffat eller då fara hotar.

Även den som har det övergripande säkerhetsansvaret för verksamheten vid ett ämbetsverk eller en inrättning skall iaktta de i 1 mom. avsedda skyldigheterna.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om de i 1 och 2 mom. avsedda skyldigheterna och vem som omfattas av dem.

3 kap. Planeringsskyldighet

12 §. Övergripande planering av räddningsverksamheten i landskapet

Landskapsregeringen skall i samråd med kommunens räddningsmyndighet och andra i 9 § avsedda

myndigheter utarbeta en för hela landskapet gemensam översiktsplan som anger de allmänna riktlinjerna för hur räddningsverksamheten i landskapet skall organiseras.

I planen skall ingå

1) en beskrivning över vilka materiella och personella resurser som i landskapet står till räddningsväsendets förfogande,

2) en övergripande beskrivning över olycksriskerna i landskapet,

3) ett förslag till åtgärder för hur olycksriskerna skall minskas samt

4) en beskrivning över vilken beredskap som skall upprätthållas i landskapet för att genomföra räddningsoperationer som snabbt och effektivt begränsar de skador på människor, egendom och miljön som kan uppkomma till följd av att en olycka inträffar eller fara hotar.

För en i annan lagstiftning särskilt definierad anläggning i vilken farliga kemikalier tillverkas, används, hanteras eller upplagras skall en plan för storolyckor utarbetas.

Planen skall utarbetas av kommunens räddningsmyndighet och andra i 9 § avsedda myndigheter i samråd med den som äger anläggningen eller ansvarar för verksamheten i anläggningen.

I anslutning till att planen utarbetas skall de invånare som riskerar att utsättas för fara till följd av verksamheten i anläggningen informeras om och ges tillfälle till att yttra sig över planen.

14 §. Räddningsplanering

Den som äger eller innehar en byggnad i vilken industri- eller affärsverksamhet utövas samt den som har det övergripande säkerhetsansvaret för verksamheten inom ämbetsverk och inrättningar är skyldig att utarbeta en räddningsplan för hur de i 11 § avsedda åtgärderna skall genomföras.

15 §. Larm- och biståndsplanering

Kommunens räddningsmyndighet, landskapsalarmcentralen samt övriga myndigheter, vilka med stöd av denna lag eller annan lagstiftning givits uppgifter inom räddningsväsendet, skall i samråd utarbeta en för hela landskapet gemensam larm- och biståndsplan.

När en olycka inträffar skall de räddningsenheter, som bedöms ha de bästa förutsättningarna att genomföra ett räddningsuppdrag, larmas. Bedömningen skall göras utgående från den i 1 mom. angivna planen i vilken det skall anges att spridningsrisken, typen av olycka och olyckans karaktär, olyckans geografiska omfattning, möjligheten för en räddningsenhet att snabbt ta sig till olycksplatsen samt övriga omständigheter, som kan vara av betydelse i det enskilda fallet, skall beaktas då larm utgår.

16 §. Bistånd

Då åtgärder vidtas inom ramen för den operativa räddningsverksamheten skall kommunerna vid behov bistå varandra i enlighet med den i 15 § angivna planen och i övrigt på det sätt omständigheterna kräver.

G 16 Räddningslag (2006:106)

17 §. Närmare bestämmelser om planering

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om innehållet i de planer som avses i 12-15 §§.

4 kap. Kommunernas räddningsservice**18 §. Räddningsservice**

Räddningsservicen utgörs av de personella och materiella resurser som står till räddningsväsendets förfogande och som är avsedda att huvudsakligen användas för uppgifter inom räddningsverksamheten i landskapet.

19 §. Nivån på räddningsservicen

Utgående från de allmänna riktlinjerna i översiktsplanen skall nivån på räddningsservicen i en kommun vara sådan

- 1) att olycksriskerna effektivt förebyggs och minimeras,
- 2) att situationer som kan orsaka fara i största möjliga utsträckning motverkas samt
- 3) att en beredskap upprätthålls som innebär att snabba och ändamålsenliga åtgärder kan vidtas när en olycka inträffar eller då fara hotar.

20 §. Beslut om nivån på räddningsservicen

Kommunen beslutar om nivån på sin räddningsservice.

I beslutet skall anges

- 1) hur stor risken är för att olyckor skall inträffa i kommunen,
- 2) vilka resurser som skall finnas i kommunen för att minska olycksriskerna,
- 3) vilken beredskap för olyckor och för situationer som kan orsaka fara som skall upprätthållas samt
- 4) för vilken tid det skall gälla.

Kommunen skall underrätta landskapsregeringen om sitt beslut.

21 §. Tillsyn över nivån på räddningsservicen

Landskapsregeringen skall utöva tillsyn över att kommunen upprätthåller en nivå på sin räddningsservice som uppfyller de i 19 § fastställda kraven. Föreligger avsevärda brister vilka inte avhjälpas inom en viss av landskapsregeringen utsatt tid kan landskapsregeringen förelägga kommunen att vid vite vidta de åtgärder som krävs för att kraven skall uppfyllas.

22 §. Närmare bestämmelser

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om nivån på räddningsservicen och om formen för och innehållet i beslutet om nivån på räddningsservicen.

5 kap. Behörighetskrav och utbildning**23 §. Behörighetskrav för personalen inom räddningsväsendet**

Den som genomgått och examinerats från en läroinrättning, vid vilken personer yrkesutbildas för att kunna fullgöra uppgifter inom räddningsverksamhet, har rätt att i huvudsyssla fullgöra uppgifter inom räddningsverksamheten i landskapet under förutsättning

att övriga av landskapsregeringen i landskapsförordning fastställda behörighetskrav är uppfyllda.

Den som i bisyssla eller inom avtalsbrandkårerna skall fullgöra uppgifter som hänför sig till den kommunala räddningsverksamheten måste ha en utbildning som uppfyller sådana krav att uppgifterna kan skötas på ett säkert och ändamålsenligt sätt.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om de i 1 och 2 mom. ställda behörighetskraven. Om särskilda skäl föreligger kan landskapsregeringen medge undantag från behörighetskraven.

24 §. Ansvaret för utbildningen av personalen i bisyssla och inom avtalsbrandkårerna

Landskapsregeringen ansvarar för att en ändamålsenlig utbildning kan erbjudas brandkårens personal i bisyssla och personalen inom en avtalsbrandkår.

Landskapsregeringen kan avtala med en läroanstalt eller organisation om bedrivande av sådan utbildning som avses i 1 mom.

Kommunen ansvarar för att brandkårens personal i bisyssla och personalen inom en avtalsbrandkår har tillräcklig utbildning.

6 kap. Förebyggande av olyckor**25 §. Allmänt**

Förebyggande av olyckor innefattar

- 1) åtgärder som vidtas för att förhindra att bränder uppstår,
- 2) förberedande åtgärder som syftar till att dels underlätta släckningsarbete, dels lindra och begränsa skadorna av samt minska hotet från bränder och härmed förenade faror,
- 3) åtgärder som syftar till att minimera risken för ras, skred och översvämningar, kemikalie-, explosions- eller trafikolyckor, utflöden av olja eller andra skadliga ämnen, gas- eller vätskeläckage, situationer som medför strålningsfara eller andra därmed jämförbara nödlägen som kan medföra att människor, egendom eller miljö skadas,
- 4) åtgärder som syftar till att minimera risken för olyckor och öka säkerheten vid offentliga arrangemang och tillställningar,
- 5) en varsam hantering av eld, brandfarliga ämnen och anordningar som kan orsaka fara,
- 6) en ur olycksrisksynpunkt säker och ändamålsenlig användning av byggnader och anläggningar,
- 7) myndigheternas information och rådgivning till allmänheten, företag, ämbetsverk och inrättningar om vilka åtgärder som skall vidtas för att minimera risken för olyckor samt
- 8) den myndighetstillsyn som syftar till att de i 1-6 punkten angivna åtgärder vidtas i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

26 §. Uppgifter som kommunens räddningsmyndighet är skyldig att utföra vid förebyggandet av olyckor

Kommunens räddningsmyndighet skall följa med utvecklingen i fråga om olycksrisker och antalet olyckor i landskapet. Utgående från de slutsatser

som därav kan dras skall räddningsmyndigheten för sin del vidta de åtgärder som krävs för att olyckorna skall kunna förebyggas effektivt. I samband härmed skall räddningsmyndigheten vid behov informera andra myndigheter och föreslå vilka ytterligare åtgärder som skall vidtas.

Kommunens räddningsmyndighet skall även informera allmänheten, företag, ämbetsverk och inrättningar om hur den enskilde skall kunna

- 1) identifiera faktorer som medför fara,
- 2) förebygga olyckor,
- 3) handla i olyckssituationer samt
- 4) förbereda sig för undantagsförhållanden.

Som ett led i den förebyggande räddningsverksamheten skall kommunens räddningsmyndighet samarbeta med andra myndigheter, organisationer, inrättningar, företag samt enskilda personer.

27 §. Byggnaders allmänna säkerhet

Byggnader och andra därtill anslutande konstruktioner samt omgivningen däromkring skall planeras, byggas och hållas i sådant skick att risken för att en olycka inträffar är så liten som möjligt och att räddningsoperationer effektivt kan genomföras när en olycka inträffar eller då fara hotar.

28 §. Säkerheten vid användning av byggnader och anläggningar

Den som äger eller innehar en byggnad eller anläggning skall se till att

1) släcknings-, räddnings- och bekämpningsmateriel, anordningar som underlättar släcknings- och räddningsarbete, branddetektorer, larmanordningar och övriga anordningar som varnar för överhängande fara, utrustning och anordningar som enligt lag skall finnas i skyddsrum, säkerhetsbeteckningar samt skyltar som anger utrymningsvägar är i funktionsdugligt skick och att de har underhållits och inspekterats i enlighet med vad som föreskrivs i lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd därav,

- 2) eldstäder och rökkanaler har sotats samt att

3) ventilationskanaler och ventilationsanordningar har underhållits och rengjorts.

Innehavare av en lägenhet omfattas även av bestämmelserna i 1 mom. 1-3 punkten till den del det gäller de utrymmen som är i hans eller hennes besittning.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om

1) vilka åtgärder som skall vidtas för att de i 1 mom. 1 punkten avsedda anordningarna skall vara funktionsdugliga och vilka tekniska detaljer som i anslutning härtil skall iaktas,

2) hur de i 1 mom. 1 punkten avsedda anordningarna skall underhållas och besiktigas,

3) vilka typer av eldstäder och rökkanaler som skall sotas,

4) vilka typer av ventilationskanaler och ventilationsanordningar som skall rengöras,

5) med vilka tidsintervall de i 3 och 4 punkten avsedda åtgärderna skall vidtas,

6) hur intygen över utförda sotnings- och rengöringsarbeten skall vara utformade samt

7) vilka kompetenskrav som skall ställas på den som fått till uppgift att rengöra ventilationskanaler och ventilationsanordningar.

29 §. Säkerheten vid offentliga tillställningar

Den som har det övergripande ansvaret för att en offentlig tillställning anordnas ansvarar även för säkerheten vid tillställningen.

Den som ansvarar för säkerheten vid offentliga tillställningar är i samband med att tillställningarna anordnas skyldig att vidta de förebyggande åtgärder som med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet krävs för att minimera olycksrisken. Den säkerhetsansvarige är även skyldig att upprätthålla en sådan beredskap som möjliggör snabba och effektiva räddningsingripanden när olyckor inträffar eller då fara hotar.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om vilka säkerhetsåtgärder som skall vidtas i samband med att offentliga tillställningar anordnas.

30 §. Allmän aktsamhetsplikt

Den som äger eller innehar en anordning som kan orsaka fara är skyldig att sätta upp erforderliga skyddsanordningar och varningsskyltar samt vidta övriga skyddsåtgärder som krävs med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Samma skyldighet åligger även ägaren eller innehavaren av ett område där det finns en överhängande risk för att farliga situationer kan uppstå.

Eld samt lättantändliga och explosionsfarliga eller annars farliga ämnen skall hanteras varsamt och med iakttagande av tillräcklig försiktighet.

När reparationsarbete eller annat arbete medför avsevärd ökning av olycksrisken skall tillräckliga försiktighetsåtgärder vidtas.

Var och en är skyldig att så långt han eller hon förmår och under förutsättning att han eller hon kan påverka omständigheterna i det enskilda fallet se till att bestämmelserna i denna lag om förebyggande av olyckor iaktas.

31 §. Öppen eld och annan brandfarlig verksamhet

Under tider då varning för skogsbrand är utfärdad råder totalt eldningsförbud utomhus med undantag för eldning i för eldningsändamål särskilt avsedda anordningar. Motsvarande förbud gäller även användning av redskap och anordningar som på ett okontrollerbart sätt kan orsaka brand i naturen. Med räddningschefens tillstånd får dock eldning och användning av ovan avsedda redskap och anordningar ske som ett led i utövningen av skogsindustriell verksamhet.

Om det finns särskilda skäl kan räddningschefen tillåta att eld görs upp samt att anordningar och redskap som avses i 1 mom. får användas trots att totalt eldningsförbud råder och trots att de i 1 mom. angivna omständigheterna inte föreligger.

Eld får inte utan tvingande skäl göras upp på annans mark utan markägarens eller markinnehavarens tillstånd.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning bestämmelser som preciserar vad som föreskrivs i 1-3 mom.

G 16 Räddningslag (2006:106)

32 §. Spaning efter och varning för skogsbrand

Under tid då faran för skogsbrand är stor skall landskapsregeringen utfärda varning för skogsbrand. Enskild tjänsteman eller inrättning kan genom landskapsregeringens beslut ges rätt att utfärda varning för skogsbrand.

När varning för skogsbrand är utfärdad kan landskapsregeringen i samråd med räddningschefen anordna spaning efter skogsbrand.

33 §. Allmän handlingsskyldighet

Var och en som upptäcker eller på annat sätt får kännedom om att en olycka har inträffat eller att det finns en överhängande risk för att en olycka skall inträffa skall i de fall faran inte genast kan avvärjas utan dröjsmål

- 1) underrätta dem som är i fara,
- 2) göra nödanmälan samt

3) vidta de räddningsåtgärder som han eller hon med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet får anses ha förmåga till.

34 §. Brandvarnare

Den som äger en bostad är skyldig att se till att bostaden förses med brandvarnare eller andra anordningar som i ett så tidigt skede som möjligt registrerar begynnande brand och ger larm till dem som finns i bostaden.

Bostadsinnehavaren är skyldig att se till att brandvarnaren och andra i 1 mom. avsedda anordningar är i funktionsdugligt skick.

Även den som ansvarar för verksamheten i inkvarteringslokaler och på vårdinrättningar skall installera de anordningar som avses i 1 mom.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om hur många anordningar som skall utplaceras, var de skall placeras och vilken funktion de skall ha.

35 §. Särskilda säkerhetsåtgärder

Den som ansvarar för en riskfylld verksamhet är skyldig att se till att det inom verksamhetsområdet

1) finns tillgång till utrustning som underlättar räddningsarbete,

2) upprätthålls en beredskap som gör det möjligt att snabbt och effektivt genomföra en räddningsoperation när en olycka inträffat eller då fara hotar samt

3) vidtas de förebyggande åtgärder som krävs för att minimera olycksrisken och för att minimera risken för att det uppstår situationer som kan orsaka fara.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om de i 1 mom. avsedda skyldigheterna och som närmare anger vilka verksamheter som skall anses riskfyllda.

36 §. Hantering av farliga ämnen

Kommunens räddningsmyndighet kan bestämma att den som ansvarar för hantering av farliga ämnen skall vidta nödvändiga skyddsåtgärder för att förebygga uppkomsten av storolyckor. Räddningsmyndigheten kan även bestämma hur och när sådana åtgärder skall vidtas.

37 §. Installation av anordningar för räddningsväsendet

Den som äger eller innehar en byggnad, en anläggning eller ett markområde är skyldig att låta företrädare för kommunens räddningsmyndighet kostnadsfritt installera de anordningar som behövs för att räddningsoperationer skall kunna genomföras effektivt. Installationen får inte medföra att den enskildes privatliv oskäligen inskränks.

Kan enighet om placeringen av de i 1 mom. avsedda anordningarna inte uppnås avgörs saken av den myndighet som enligt landskapets byggnadslagstiftning beviljar byggnadslov.

38 §. Byggnaders utrymningsvägar

Den som äger eller innehar en byggnad eller anläggning är skyldig att se till att utrymningsvägarna alltid hålls framkomliga, fria och öppningsbara. Vid utgångarna samt i vinds- och källargångar får föremål inte förvaras så att utrymning förhindras. Föremål får inte heller förvaras i gångar i lagerutrymmen på ett sådant sätt att utrymning förhindras.

Utrymningsvägarna skall vid behov vara tydligt utmärkta och utrustade med lämplig belysning.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om utrymningsvägar.

39 §. Fastigheters räddningsvägar

Den som äger eller innehar en fastighet är skyldig att se till att för utryckningsfordon speciellt avsedda vägar (*räddningsvägar*) och andra förbindelser till och från fastigheten är framkomliga och utmärkta på ett lämpligt sätt.

På räddningsvägar får fordon inte parkeras eller andra hinder placeras.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om hur de i 1 mom. avsedda vägarna skall utmärkas.

7 kap. Brandsyn**40 §. Platser där brandsyn skall förrättas**

Brandsyn skall förrättas i samtliga fastigheter i landskapet med undantag för bostäder för enskilt boende där brandsyn förrättas endast i samband med att bostaden tas i bruk eller om särskilda skäl annars föreligger.

41 §. Brandsynförrättare

Brandsyn skall förrättas av en företrädare för kommunens räddningsmyndighet.

42 §. Förrättande av brandsyn

Brandsynförrättaren skall ges tillträde till samtliga utrymmen i de fastigheter som omfattas av synen.

I samband med att brandsynen förrättas skall representanten för syneobjektet för syneförrättaren uppvisa de handlingar som krävs enligt lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd därav.

43 §. Brandsynförrättarens skyldigheter

Vid brandsynen skall syneförrättaren

1) kontrollera att förhållandena i fastigheten samt dess närmaste omgivning är säkra ur olycksskydds-

synpunkt och att fastighetens ägare eller innehavare upprätthåller en föreskriven beredskap mot olyckor.

2) kontrollera att ägaren eller innehavaren av en fastighet där en riskfylld verksamhet utövas särskilt dokumenterat beredskapen mot olyckor.

3) ge anvisningar om vilka de föreskrivna säkerhetskraven är och vilka åtgärder som skall vidtas för att kraven skall vara uppfyllda samt

4) informera allmänt om säkerhetsfrågor och ge råd om hur olyckor skall kunna avvärjas för att därigenom befrämja säkerhetsmedvetandet hos dem som berörs av brandsynen.

44 §. Tidpunkten för brandsyn

Brandsyn skall förrättas med regelbundna tidsintervall och i samband med att en verksamhet inleds eller väsentligt förändras. Då särskilda skäl föreligger kan brandsyn förrättas även vid andra tidpunkter.

Efterbesiktning kan förrättas för kontroll av att syneförrättarens anvisningar följs.

45 §. Rätt att få uppgifter om byggnader

I samband med att brandsyn förrättas har kommunens räddningsmyndighet rätt att ur kommunernas byggnadsregister få uppgifter om byggnader. Räddningsmyndigheten har även rätt att få förteckningar där uppgifterna om byggnader är grupperade enligt område, byggnadstyp eller på annat sätt.

Trots sekretessbestämmelser i annan lagstiftning har kommunens räddningsmyndighet vid behov även rätt att ur kommunernas byggnadsregister få uppgifter rörande byggnadernas ägare och innehavare.

46 §. Föreläggande att avhjälpa brister och avbrytande av verksamhet

Om syneförrättaren vid brandsyn konstaterar att syneobjektet inte uppfyller de i denna lag eller annan lagstiftning ställda säkerhetskraven skall representanten för syneobjektet informeras därom och åläggas att inom viss tid avhjälpa säkerhetsbristerna.

Om fara för människors liv och hälsa föreligger är representanten för syneobjektet skyldig att omedelbart vidta de åtgärder som behövs för att kraven i fråga skall kunna uppfyllas. Kan åtgärderna inte vidtas omedelbart skall syneförrättaren utsätta en tidsfrist inom vilken åtgärderna skall vara genomförda.

Om syneförrättaren vid brandsyn konstaterar att bristerna i säkerhetshänseende är så allvarliga att det föreligger en omedelbar risk för att det skall inträffa en olycka som kan äventyra människors liv och hälsa har syneförrättaren rätt att besluta att verksamhet som utövas i de lokaler där bristerna finns skall avbrytas helt eller till viss del. Syneförrättaren har även rätt att besluta om vilka nödvändiga åtgärder som skall vidtas för att förhindra olyckor. Besluten skall vara skriftliga och iakttas omedelbart av dem som berörs därav.

47 §. Protokoll

Vid brandsyn skall syneförrättaren föra protokoll över

1) syneobjektet,

2) brandsynens förlopp och de i samband därmed viktigaste iakttagelserna,

3) de handlingar som representanten för syneobjektet enligt lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd därav skall uppvisa samt de slutsatser som härvid kan dras och motiveringarna därtill,

4) beslut om vilka åtgärder som skall vidtas för att avhjälpa brister i säkerheten och därmed förebygga olyckor mer effektivt,

5) vilka tidsfrister som meddelats samt

6) beslut som rör avbrytande av verksamhet helt eller delvis.

I protokollet skall även ingå en skriftlig motivering till de i 4 och 6 punkten angivna besluten.

Protokollet skall utan dröjsmål delges berörda parter.

48 §. Närmare bestämmelser om brandsyn

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om brandsynens innehåll samt i vilka fastigheter och med vilka tidsintervall brandsynen skall förrättas.

8 kap. Sotning

49 §. Organisation av sotningen i landskapet

Kommunens räddningsmyndighet beslutar om hur sotningen skall ordnas inom kommunen med beaktande av bestämmelserna i denna lag.

50 §. Behörighet för sotare

För att få utföra sotning i en kommun krävs att yrkesexamen för sotare avlagts i en av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Om särskilda skäl föreligger kan landskapsregeringen i enskilda fall genom beslut medge undantag från det i 1 mom. ställda behörighetskravet för sotning.

Under förutsättning att kommunens räddningsmyndighet lämnat sitt godkännande har även en fastighetsägare rätt att i enlighet med räddningsmyndighetens anvisningar utföra sotning i en fastighet som han eller hon använder för sitt eget bruk.

51 §. Underrättelse om fel

Konstaterar sotare att eldstäder, rökkanaler, pannrum eller brandstegar är behäftade med sådana fel som kan medföra fara skall han eller hon skriftligen informera representanten för sotningsobjektet och kommunens räddningsmyndighet om sina iakttagelser och slutsatser.

52 §. Övervakning och sotningsförteckning

Kommunens räddningsmyndighet övervakar sotningsverksamheten inom sitt geografiska ansvarsområde.

Den som utför sotning skall föra en uppgiftsförteckning som avser de objekt som har sotats och årligen avgiftsfritt lämna ut uppgifterna till kommunens räddningsmyndighet.

Kommunens räddningsmyndighet skall spara uppgifterna minst tio år efter det att uppgifterna lämnats ut.

53 §. (2007/16) Sotningsavgift

Den som äger eller innehar en byggnad är skyldig att erlägga sotningsavgift till den som utför sotningen.

G 16 Räddningslag (2006:106)

Sotningsavgiften skall fastställas så att den täcker de kostnader som sotningen föranleder.

Landskapsregeringen utfärdar genom beslut närmare bestämmelser om hur sotningsavgiftens storlek skall bestämmas.

Se ÅLRB (2011:25) om sotningsavgifter

54 §. Närmare bestämmelser om sotning

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om vad som skall ingå i sotningen.

9 kap. Landskapsalarmcentralen

55 §. Upprätthållande av landskapsalarmcentralen

För mottagande av nödmeddelanden och för alarmering av räddningsenheter upprätthåller landskapsregeringen en alarmcentral.

Alarmcentralen kan samarbeta med andra myndigheter som bedriver en sådan verksamhet som ansluter sig till alarmcentralens verksamhet.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om alarmcentralens upprätthållande, organisation och uppgifter samt om i 2 mom. avsett samarbete med andra myndigheter.

56 §. Landskapsalarmcentralens uppgifter

Landskapsalarmcentralen skall vid alla tidpunkter under dygnet

1) ta emot nödmeddelanden samt andra meddelanden som kräver att omedelbara åtgärder vidtas för att skydda och rädda människor samt begränsa eventuella skador på egendom och i miljön,

2) alarmera de räddningsenheter som behöver tas i bruk i händelse av att en nödsituation föreligger samt vidarebefordra inkomna larm till de myndigheter som berörs,

3) lämna ut information till myndigheter för vilka det är av betydelse att få tillgång till uppgifter som med stöd av denna lag skall registreras hos landskapsalarmcentralen och uppgifter som inte behöver registreras men ändå finns tillgängliga hos alarmcentralen samt

4) verka som sambandscentral för räddningsverksamheten i landskapet genom att upprätthålla och förmedla nödvändiga kontakter mellan myndigheter inom landskapet och mellan myndigheter inom och utanför landskapet.

Landskapsalarmcentralen kan också handha andra uppgifter om de inte är av sådan omfattning eller art att de försvårar utförandet av de i 1 mom. avsedda uppgifterna.

Landskapsalarmcentralen har för utförande av sina uppgifter även rätt att få identifieringsuppgifter i enlighet med bestämmelserna i lagstiftningen om integritetsskydd vid telekommunikation och datorskydd inom televerksamhet.

10 kap. Operativ räddningsverksamhet

57 §. Den operativa räddningsverksamhetens innehåll

I den operativa räddningsverksamheten ingår att

1) ta emot nödmeddelanden,

2) larma räddningsenheter samt tillkalla annan hjälp som behövs när en olycka inträffat eller då fara hotar,

3) varna befolkningen för hotande olyckor,

4) skydda och rädda människor, miljö och egendom som hotas av fara,

5) avvärja olyckor och lindra följderna därav samt begränsa de skador som uppkommit till följd av olyckorna,

6) planera och organisera efterröjningsarbeten då en olycka inträffat,

7) sköta efterbevakningen på en olycksplats,

8) bekämpa oljeskador i enlighet med bestämmelserna i landskapslagstiftningen om bekämpning av oljeskador,

9) vid behov bistå andra myndigheter i räddnings- och biståndsärenden samt

10) ansvara för ledning, information, underhåll och andra stödfunktioner i anslutning till att de i 1-9 punkten avsedda åtgärderna vidtas.

58 §. Ledning av den operativa räddningsverksamheten

Den operativa räddningsverksamheten leds av en räddningsledare. Räddningschefen eller en annan person som hör till brandbefälet kan vara räddningsledare. I de fall någon av dem är förhindrad att leda en räddningsoperation kan även någon som tillhör den brandkår som kallats till olycksplatsen vara räddningsledare ända fram till dess att räddningschefen eller en annan person som hör till brandbefälet övertar ledningsansvaret.

En tjänsteman eller ett organ under landskapsregeringen kan av landskapsregeringen utses att leda räddningsarbetet då en olycka hotar att få särskilt stor omfattning eller annars är att anse som synnerligen farlig.

Om myndigheter från flera verksamhetsområden deltar i en räddningsoperation har räddningsledaren det övergripande ledningsansvaret. Räddningsledaren kan tillsätta en ledningsgrupp bestående av representanter för andra myndigheter och inrättningar samt enheter ur avtalsbrandkårerna. Räddningsledaren kan även tillkalla utomstående experter. Ledningsgruppen och experterna skall bistå räddningsledaren då en olycka inträffat.

59 §. Räddningsledarens befogenheter och skyldigheter

För att kunna avvärja olyckor och därmed förenade faror samt lindra följderna och begränsa skadorna därav på människor och egendom och i miljön har räddningsledaren befogenhet att

1) beordra människor att söka skydd samt att evakueras människor och flytta lös egendom,

2) låta ta i bruk byggnader, kommunikations- och datorutrustning, livsmedel, bränsle, smörjmedel, släckningsämnen, redskap samt övrigt materiel som behövs i räddningsverksamheten,

3) i skälig omfattning förordna att byggnader, upp- lag eller annan egendom skall förstöras, dörrar brytas upp, hägnader avlägsnas, diken grävas, trädbestånd huggas ned, moteldar anläggas eller andra för ändamålet nödvändiga åtgärder vidtas samt

4) vidta övriga åtgärder som med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet bedöms vara nödvändiga för att en räddningsoperation skall kunna genomföras effektivt.

Räddningsledaren skall även vidta de åtgärder som krävs för att tillfälligt boende kan ordnas till dem som är i akut behov därav och som till följd av en olycka fått sitt hem förstört eller evakuerats från olycksplatsen.

Om det inte är nödvändigt för räddande av människoliv har räddningsledaren inte rätt att låta ta i bruk sådan egendom som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten om ägaren eller innehavaren till egendomen själv behöver den för att avvärja en olycka.

60 §. Skyldighet att delta i räddningsverksamhet

Om det är nödvändigt för att en människa skall kunna räddas eller en olycka avvärjas har räddningsledaren rätt att beordra en arbetsför person som befinner sig på en olycksplats eller i dess närhet att delta i räddningsverksamheten om personen inte har giltiga skäl att vägra delta.

I de fall situationen inte kan bemästras på annat sätt har räddningsledaren rätt att beordra arbetsföra personer att ofördröjligen infinna sig på olycksplatsen för att delta i räddningsverksamheten. Endast av giltigt skäl har personerna rätt att vägra att delta.

Den som beordrats att delta i räddningsverksamhet får inte lämna olycksplatsen förrän räddningsledaren givit honom eller henne tillstånd därtill.

61 §. Släckningsvatten

Ett vattenverk som för allmän anslutning upprätthåller vattenledningsnätet i en kommun skall, inom gränserna för vattenverkets förmedlingskapacitet, avgiftsfritt tillhandahålla släckningsvatten för det kommunala räddningsväsendets behov.

För vatten som används till släckning skall vattenverket inte ta någon avgift.

Kommunen skall bekosta den utrustning som vid behov måste installeras för att släckningsvatten skall kunna tas ut.

62 §. Efterröjning och efterbevakning

När brandkårens åtgärder inte längre behövs på en olycksplats är ägaren eller innehavaren till objektet skyldig att från kommunens räddningsmyndighet överta ansvaret för den fortsatta efterröjningen och efterbevakningen efter en olycka. Räddningsledaren fastställer tidpunkten för övertagandet.

Om ägaren eller innehavaren av objektet inte kan nås eller inte övertar ansvaret för efterröjningen eller efterbevakningen, har räddningsledaren rätt att på ägarens eller innehavarens bekostnad vidta de åtgärder som behövs för att minimera risken för att ytterligare skador uppkommer.

63 §. Dokumentation av beslut

Då kommunens räddningsmyndighet beslutat om sådana åtgärder som avses i 59, 60 och 62 §§ och som innefattar ingrepp i annans rätt skall sådana beslut dokumenteras i protokoll.

11 kap. Personregister

64 §. Alarmedataregister

Landskapsalarmcentralen skall föra ett alarmedataregister över de nödmeddelanden som mottagits och de åtgärder som vidtagits med anledning därav.

De som för registret ansvarar för att behandlingen av de införda uppgifterna sker i överensstämmelse med lag. Även övriga användare av alarmedataregistret ansvarar för att behandlingen av uppgifterna sker i överensstämmelse med lag.

65 §. Införande av uppgifter i alarmedataregistret

I sitt register får landskapsalarmcentralen införa uppgifter som

1) behövs för att enheterna inom räddningsväsendet skall kunna sköta sina uppdrag effektivt, såsom uppgifter rörande beredskap, anrop, ledningsförhållanden, utrustning och ansvarsområde samt enheternas storlek och sammansättningen,

2) anger när och på vilket sätt ett nödmeddelande mottagits och vidarebefordrats,

3) anger ett nödmeddelandes innehåll jämte telefonidentifierings- och adressuppgifter samt bandningar eller andra tekniska upptagningar av meddelandet,

4) anger namnet på de personer eller mottagningsenheter som tagit emot ett nödmeddelande, registrerat meddelandet, vidtagit omedelbara åtgärder i anslutning härtill samt givits ett uppdrag i anledning av meddelandet,

5) anger identiteten hos den person som avses i 3 punkten till den del uppgifterna avser namn, personbeteckning eller födelsetid, kön, modersmål, medborgarskap, hemort, adress och telefonnummer,

6) rör det objekt nödmeddelandet avser,

7) avser ett räddningsuppdrag och de åtgärder som i anslutning därtill vidtagits såsom åtgärds- och händelseredogörelser, uppgifter om platsen och tidpunkten för en olycka, i vilken utsträckning skyndsamma räddningsingripanden varit nödvändiga i det enskilda fallet, vilka risker som förelegat i samband med att ett räddningsuppdrag genomförts samt andra behövliga uppgifter om ett enskilt uppdrag och

8) är nödvändiga för att i största möjliga utsträckning skydda den enskilde och de som arbetar vid de enheter som använder sig av alarmedatacentralens tjänster, såsom uppgifter rörande en brottslig gärning, ett straff eller någon annan påföljd för brott, någons hälsotillstånd, sjukdom eller handikapp och de vårdåtgärder eller andra därmed jämförbara åtgärder som i anledning därav vidtagits eller socialvårdsåtgärder som vidtagits för den enskildes räkning.

66 §. Behandlingen av uppgifterna i alarmedataregistret

En uppgift skall raderas ur alarmedataregistret när det inte längre kan anses motiverat att bevara den, dock senast när fem år har förflutit sedan meddelandet mottogs.

Uppgifter som avses i 65 § 8 punkten behöver inte raderas efter fem år om det med hänsyn till skyddet för den enskilde och de som arbetar vid de enheter som använder sig av alarmedataregistrets tjänster föreligger särskilda skäl för att ha uppgifterna kvar i registret. För att uppgifterna skall få vara kvar krävs dock att den registeransvarige inom fem år räknat från den tidpunkt uppgifterna infördes i registret konstaterar att det är nödvändigt att förlänga uppbevaringstiden. Då en uppgift konstateras vara nödvändig skall en an-

G 16 Räddningslag (2006:106)

teckning därom göras i registret. Inom fem år räknat från den tidpunkt den senaste anteckningen gjordes måste den registeransvarige på nytt ta ställning till om uppgifterna kan konstateras vara nödvändiga för att de skall få vara kvar i registret.

Registeruppgifterna får utan hinder av sekretessbestämmelserna i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet lämnas ut

1) till kommunens räddningsmyndighet för att under den registeransvariges överinseende sammanställas med ett åtgärdsregister,

2) till annan än i 1 punkten avsedd räddningsmyndighet samt

3) för publicering till den del de inte röjer någons identitet eller personliga förhållanden.

Personer som är anställda hos myndigheter som för och använder alarmdataregistret har rätt att med hjälp av teknisk anslutning se och behandla uppgifter som hänför sig till uppdrag inom det egna verksamhetsområdet endast inom ramen för sina befogenheter och enligt överenskommelse med den huvudansvarige registerföraren.

67 §. Åtgärdsregister

Kommunens räddningsmyndighet skall föra ett åtgärdsregister. I åtgärdsregistret får införas samma typ av uppgifter som i alarmdataregistret.

Utöver de uppgifter som avses i 1 mom. får i åtgärdsregistret införas uppgifter om

1) föremålet för de räddningsåtgärder som vidtagits med anledning av att en olycka inträffat,

2) vilken typ av olycka som har inträffat,

3) tekniska detaljer om olyckan och dess förlopp,

4) vilka räddnings- och bekämpningsmetoder som tillämpats, hur stora personalresurser som ställts till förfogande samt vilka fordon och vilket slags materiel som använts i samband med att en räddningsoperation genomförts,

5) räddningsverksamhetens resultat,

6) de skador på människor, egendom och miljö som en olycka givit upphov till samt

7) orsakerna till en olycka.

68 §. Behandlingen av uppgifterna i åtgärdsregistret

Uppgifterna i ett åtgärdsregister får utlämnas till landskapsalarmcentralen och andra räddningsmyndigheter. Uppgifterna får även utlämnas till andra myndigheter och forskningsinstitut under förutsättning att uppgifterna används i undersökningssyfte som ett led i vetenskaplig forskning om olyckor.

Åtgärdsregistret får även användas för statistikföring under förutsättning att inga personer kan identifieras i statistiken. I övrigt skall i samband med utlämnande landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet tillämpas.

Uppgifterna i åtgärdsregistret skall sparas ända fram till den tidpunkt kommunens räddningsmyndighet inte längre anser det motiverat att bevara dem. I de fall det i åtgärdsregistret införts uppgifter som avses i 65 § 8 punkten skall dock uppgifterna raderas ur registret senast två år efter det att de införts.

69 §. Övervakningsregister

Kommunens räddningsmyndighet skall föra ett övervakningsregister. I övervakningsregistret skall införas uppgifter om övervakningsobjekten samt för räddningsuppdrag behövliga uppgifter beträffande deras ägare och innehavare.

Uppgifterna i övervakningsregistret skall kontrolleras och justeras regelbundet samt sparas ända fram till den tidpunkt kommunens räddningsmyndighet inte längre anser det motiverat att bevara dem.

12 kap. Finansiering av räddningsväsendet samt arvoden och ersättningar

70 §. Ansvar för räddningsväsendets kostnader

Den som i samband med att räddningsverksamhet utövas skall vidta åtgärder och sköta uppgifter skall även stå för de kostnader som verksamheten föranleder om inget annat följer av bestämmelserna i denna lag eller annan lagstiftning.

71 §. Landskapets deltagande i upprätthållande av beredskapen

Om det av någon särskild anledning är ändamålsenligt kan landskapet delta i upprätthållandet av beredskapen inom räddningsväsendet genom att anskaffa specialmateriel eller finansiera en bestämd verksamhet inom räddningsväsendet.

72 §. Ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet

Om en kommun bistår en annan kommun med materiel och manskap eller på något annat sätt skall den mottagande kommunen betala full ersättning till den biståndsgivande kommunen om inte något annat avtalats.

Om eventuell ersättning för handräckning som landskapets och kommunernas övriga myndigheter och inrättningar ger räddningsväsendet skall avtalas särskilt.

73 §. Släckningskostnader för skogs- och terrängbränder

Om en skogs- eller terrängbrand har spritt sig till flera kommuner betalas släckningskostnaderna av den kommun på vars område branden började om inte något annat avtalats. De övriga kommunerna skall betala sin andel av dessa kostnader i förhållande till den eldhärjade arealen eller enligt annan skälig grund.

74 §. Landskapsandel för driftskostnader för räddningsväsendet

Driftskostnaderna för det kommunala räddningsväsendet finansieras med landskapsandelar som utbetalas till kommunerna i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

75 §. Landskapsandel för materielanskaffningar

Inom ramen för landskapets budget kan en kommun, utöver vad som anges i 74 § och enligt landskapsregeringens prövning, beviljas landskapsandel för betydande kostnader vid anskaffning av materiel som erfordras för skötseln av kommunens räddnings-

väsende. Bedömningen i vad mån en kostnad skall anses vara betydande görs utgående från ett belopp som landskapsregeringen särskilt skall fastställa.

Landskapsandelen fastställs utgående från de bosättningsstrukturgrupper som avses i landskapslagen (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper enligt följande:

Bosättningsstrukturgrupp	Procent
1	65,00
2	55,00
3	55,00
4	50,00
5	50,00
6	35,00
7	35,00
8	35,00

(2007/76)

Om två eller flera kommuner avser att för gemensamt bruk anskaffa sådant materiel som avses i 1 mom. eller om ett kommunalförbund är huvudman fastställs landskapsandel för materielanskaffningen för varje kommuns andel i enlighet med dess bosättningsstrukturgrupp.

Om särskilda skäl föreligger kan inom ramen för landskapets budget och i enlighet med landskapsregeringens prövning beviljas landskapsandel utöver den landskapsandel som avses i 2 mom.

76 §. Förhandsbesked

Innan bindande anskaffningsavtal ingås eller beställningar görs skall kommunen inhämta ett förhandsbesked av landskapsregeringen för sådan egendom som enligt 75 § kan berättiga till landskapsandel. Till en begäran om förhandsbesked skall en utredning över åtgärden eller anskaffningen och dess kostnader bifogas i enlighet med vad landskapsregeringen bestämmer.

Förhandsbeskedet är bindande för landskapsregeringen om åtgärden vidtas inom ett år räknat från utgången av det kalenderår då förhandsbeskedet gavs, såvida inte annat följer av landskapsbudgeten.

77 §. Ersättningsgrunder

En förutsättning för erläggande av landskapsandel för kostnader som avses i 75 § är att kostnaderna är nödvändiga och skäligen för skötseln av räddningsväsendet samt att åtgärdens totala kostnader uppgår till minst det belopp som avses i 75 § 1 mom.

Kommun erhåller inte landskapsandel för värdeminskningar eller kostnader i samband med lån. Grunderna för beviljande av landskapsandel enligt 75 § fastställs av landskapsregeringen genom beslut.

78 §. Slutredovisning

Kommunen skall senast ett år efter det att åtgärden eller anskaffningen slutförts lägga fram en slutredovisning för landskapsregeringen över de faktiska kostnaderna för åtgärden eller anskaffningen.

Landskapsregeringen skall fatta beslut om beviljande och utbetalning av landskapsandelen inom två månader efter det att den slutliga redovisningen lämnats in.

79 §. Ändrade förutsättningar för beviljande av landskapsandel

Landskapsregeringen kan besluta att den del av den anskaffade egendomens gängse värde som motsvarar landskapsandelen för de kostnader som enligt 75 § beviljats kommunen helt eller delvis skall återbetalas till landskapet. Förutsättningen härför är att

- 1) egendomen överläts till någon annan,
- 2) verksamheten upphör eller att
- 3) egendomens användning varaktigt ändras så att egendomen inte kan användas för den avsedda verksamheten.

Om egendom för vilken landskapsandel har erhållits förstörs eller skadas, kan landskapsregeringen besluta att en motsvarande del av försäkrings- eller annan skadeersättning helt eller delvis skall betalas till landskapet eller dras av från den landskapsandel som enligt 75 § beviljats för nya kostnader.

Den som får landskapsandel skall inom sex månader efter det att de förändringar som avses i 1 och 2 mom. inträffat göra en anmälan till landskapsregeringen.

Om det senare framgår att någon anmälan inte gjorts inom utsatt tid, skall en mot landskapsandelens svarande del av egendomens gängse värde betalas till landskapet med en årlig ränta som motsvarar den av finansministeriet fastställda grundräntan beräknad på grundval av vad som därom stadgas särskilt i annan lagstiftning.

80 §. Ersättning för räddningskostnader

Om ett räddningsuppdrag har vållat en kommun kostnader som är särskilt stora med hänsyn till kommunens ekonomiska bärkraft kan kommunen erhålla ersättning av landskapsregeringen enligt prövning.

81 §. Skadestånd

I samband med ersättning av skador som uppkommit genom i denna lag avsedd olycka skall skadeståndslagen (FFS 412/1974) tillämpas.

82 §. Arvode och ersättningar till den som förordnats att delta i räddningsuppgifter

Kommunens räddningsmyndighet skall betala ett skligt arvode till den som med stöd av 60 § beordrats att delta i ett räddningsuppdrag.

Den som deltagit i ett räddningsuppdrag har även rätt att från räddningsmyndigheten få ersättning för kläder, utrustning och arbetsredskap som förstörts eller gått förlorade i samband med att räddningsuppdraget utförts. Kommunens räddningsmyndighet skall betala full ersättning till ägaren för egendom som tagits i bruk med stöd av 59 § 1 mom. Även eventuella skador på egendomen skall ersättas.

För att erhålla ersättning skall ersättningssökanden så snart som möjligt anmäla skadan till räddningsledaren. Därefter skall sökanden skicka en skriftlig ersättningsansökan till kommunens räddningsmyndighet inom tre månader efter det att skadan inträffade.

G 16 Räddningslag (2006:106)

83 §. Ersättning för olycksfall i samband med räddningsverksamhet

Den som drabbats av olycksfall eller yrkessjukdom i samband med att han eller hon fullgjort uppgifter som hänför sig till räddningsverksamheten i landskapet har rätt att få ersättning från landskapet. Ersättningen skall utgå enligt samma grunder som för olycksfall i arbete eller yrkessjukdom till den del den skadelidande inte är berättigad till lika stor ersättning enligt annan lagstiftning.

Ersättningsberättigad är den som

1) med stöd av 60 § beordrats att delta i ett räddningsuppdrag,

2) hör till en avtalsbrandkår men inte är berättigad till ersättning enligt 1 § lagen om olycksfallsförsäkring (FFS 608/1948) eller

3) hör till en industri- eller anstaltsbrandkår som inte tillhör någon av de kommunala avtalsbrandkårerna och där olycksfallet inträffat i samband att kåren deltagit i ett räddningsuppdrag utanför industri- eller anstaltsområdet.

Den som drabbas av ett olycksfall och hör till en avtalsbrandkår på de villkor som anges i 2 mom. 2 punkten är berättigad till ersättning från landskapet om olycksfallet inträffat i samband med att han eller hon genomgått utbildning inom brandkåren, fullgjort uppgifter inom fastighets- eller materialvård eller deltagit i sjuktransporter.

Ärenden som rör utbetalning av ersättning med stöd av denna paragraf handläggs av landskapsregeringen.

13 kap. Ändringssökande, tvångsmedel och straff**84 §. Ändringssökande**

Ändring i ett beslut som kommunens räddningsmyndighet fattat med stöd av bestämmelserna i denna lag söks genom besvär i enlighet med besvärsmåttelserna i 15 kap. i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

Om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat, skall ett förvaltningsbeslut trots besvär iakttas omedelbart.

85 §. Vite och hot om tvångsutförande

Om någon i strid med bestämmelserna i 14, 28, 29, 34, 35, 36, 38, 46 eller 52 §§ eller i strid med bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa lagrum vidtar åtgärder eller försummar att iaktta de skyldigheter som grundar sig på bestämmelserna, kan kommunens räddningsmyndighet genom beslut ålägga den försumlige att inom en viss tid vidta de åtgärder och iaktta de skyldigheter som krävs enligt denna lag eller annan lagstiftning.

Ett förbud eller en föreskrift som meddelats av kommunens räddningsmyndighet kan förenas med vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

När ett ärende enligt denna lag gäller vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande skall i övrigt bestämmelserna i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen iakttas. (2008/45)

86 §. Straff

Den som åsidosätter de i 16 §, 28 § 1 mom., 30, 31, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 42 och 46 §§, 59 § 1 mom. eller 60 § 1 och 2 mom. föreskrivna skyldigheterna eller handlar i strid med bestämmelser som utfärdats med stöd därav eller bryter mot förbuden i 31 § eller 60 § 3 mom. skall, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i annan lag, för *räddningsförseelse* dömas till böter.

87 §. Domseftergift

När någon har brutit mot ett förbud som har meddelats med stöd av denna lag och förstärkts med vite, kan domstolen avstå från att döma honom eller henne till straff för samma gärning.

14 kap. Särskilda bestämmelser**88 §. Tystnadsplikt**

Den som är anställd inom räddningsväsendet eller den som på sådant sätt som anges i 60 § deltar i räddningsverksamhet får inte till utomstående lämna ut uppgifter som han eller hon fått kännedom om i anslutning till att han eller hon fullgjort de i denna lag föreskrivna skyldigheterna i de fall då uppgifterna rör enskild persons

- 1) affärs- eller yrkeshemlighet,
- 2) ekonomiska ställning,
- 3) hälsotillstånd eller
- 4) personliga förhållanden.

Uppgifter får inte heller lämnas ut om de rör andra än i 1 mom. angivna omständigheter i de fall det med stöd av lag bestämts att uppgifterna skall hållas hemliga.

Trots tystnadsplikten får i enskilda fall sådana uppgifter röjas som är nödvändiga för att skydda liv eller hälsa eller avvärja betydande skador på egendom eller i miljön.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt denna paragraf döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen (FFS 39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § strafflagen.

89 §. Skyldighet att lämna ut uppgifter för statistikföring

Om skyldighet för kommunens räddningsmyndighet och landskapsalarmcentralen att lämna ut uppgifter för statistikföring stadgas i statistiklagen (1994:42) för landskapet Åland.

90 §. Undersökning av olyckor

Kommunens räddningsmyndighet skall göra en bedömning av och vid behov även undersöka de bakomliggande orsakerna till en olycka. Om det inte kan uteslutas att en olycka har orsakats uppsåtligt eller av oaktsamhet skall kommunens räddningsmyndighet anmäla detta till polisen.

Om särskilda skäl föreligger kan landskapsregeringen besluta om att en särskild undersökning skall genomföras.

Den som utför undersökningen har rätt att

- 1) få tillträde till olycksplatsen,
- 2) av den som normalt ansvarar för verksamheten på olycksplatsen få tillgång till handlingar som kan vara av intresse för undersökningen,

- 3) ta prover på olycksplatsen samt
- 4) av kommunens räddningsmyndighet få tillgång till uppgifter som rör olyckan.

91 §. Handräckning av polisen

Polisen är skyldig att ge handräckning i de fall det behövs för att

- 1) syn enligt 42 § skall kunna förrättas,
- 2) förhindra en sådan olycksrisk som avses i 46 § 3 mom.,
- 3) räddningsledaren skall kunna utöva sina befogenheter enligt 59 § 1 mom. och 60 § 1 och 2 mom. samt
- 4) undersökning av olyckor enligt 90 § 3 mom. skall kunna genomföras.

92 §. Klädsel och identitetskort

Den som företräder kommunens räddningsmyndighet skall i sitt tjänsteuppdrag bära en klädsel som klart utvisar tjänsteuppdragets art samt inneha ett identitetskort som anger tjänsteställningen.

Landskapsregeringen utfärdar genom beslut närmare bestämmelser om klädseln inom räddningsväsendet och kommunens räddningsmyndighets identitetskort.

93 §. Kvalitetsfordringar

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta att riksförfattningar om

- 1) tekniska krav på anordningar inom räddningsväsendet,
- 2) brandsäkerheten för produkter samt
- 3) utrustning och metoder för räddningsverksamhet skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Landskapsregeringen kan inom i 1 mom. avsedda områden besluta om särskilda bestämmelser om kvalitetsfordringar som skall tillämpas i landskapet.

Inom i 1 mom. avsedda områden kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet av EG:s direktiv.

15 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

94 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1977:37) om brand- och räddningsväsendet, nedan kallad brandlagen.

Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

95 §. Allmänna övergångsbestämmelser

När denna lag träder i kraft gäller dessutom följande:

- 1) utan hinder av bestämmelserna i 5 kap. skall den som innan denna lag träder i kraft innehar en tjänst eller på annat sätt utför uppgifter inom brand- och räddningsväsendet med stöd av brandlagens bestämmelser alltså vara behörig att i enlighet med bestämmelserna i denna lag utföra motsvarande uppgifter inom räddningsväsendet,
- 2) utan hinder av bestämmelserna i 50 § skall den som innan denna lag träder i kraft är anställd som so-

tare hos en kommun eller är verksam som sotarföretagare alltså vara behörig att utföra sotning,

3) besluten om nivån på servicen enligt 20 § skall vara fastställda senast ett år efter det att denna lag trätt i kraft,

4) förordningar och beslut som tillkommit med stöd av brandlagens bestämmelser gäller fortfarande till dess giltighetstiden för dem utgår eller till dess landskapsregeringen upphäver dem,

5) brandvarnare eller andra anordningar som avses i 34 § skall vara installerade inom ett år efter det att denna lag trätt i kraft,

6) endast sådana kostnader föranledda av olyckor som inträffat efter det att denna lag trätt i kraft täcks av de ersättningar som enligt lagens 80 § skall utbetalas av landskapet,

7) de planer som fastställts med stöd av brandlagens bestämmelser gäller fortfarande för den i planen avsedda tiden eller till dess landskapsregeringen upphäver dem,

8) de förhandsbesked som givits med stöd av brandlagens bestämmelser är bindande för landskapsregeringen såvida inget annat följer av landskapsbudgeten och under förutsättning att den åtgärd som förhandsbeskedet avser vidtas inom ett år räknat från utgången av det kalenderår denna lag träder i kraft,

9) räddningsdelegationen skall tillsättas senast ett år efter det att denna lag trätt i kraft samt

10) delegationen för brand- och räddningsväsendet och delegationen för oljeskyddsärenden, tillsatta med stöd av bestämmelserna i brandlagen och landskapslagen (1977:16) om bekämpande av oljeskador, verkar fram till den tidpunkt räddningsdelegationen tillsatts.

G 17 Räddningsförordning (2006:111) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Räddningsförordningens innehåll

Denna förordning innehåller närmare bestämmelser om räddningsdelegationens verksamhet, räddningsplaneringen i landskapet, hur räddningsservicen skall vara upplagd, vilka behörighetskrav som skall ställas på räddningspersonalen samt hur sotningen och rengöringen av ventilationskanaler skall utföras.

Förordningen innehåller även närmare bestämmelser om vilka säkerhetsåtgärder som skall vidtas då offentliga tillställningar anordnas, eldning och annan brandfarlig verksamhet, brandvarnares utplacering och funktion, vad som skall iaktas då riskfylld verksamhet utövas, utrymningsvägar och räddningsvägar, brandsyn samt landskapsalarmcentralens organisation, dess uppgifter och personal.

2 kap. Räddningsdelegationen

2 §. Räddningsdelegationens sammansättning

I räddningsdelegationen ingår en ordförande, en viceordförande, ett av landskapsregeringen fastställt antal övriga medlemmar samt deras suppleanter.

G 17 Räddningsförordning (2006:111)

Ordföranden, viceordföranden, de övriga medlemmarna samt suppleanterna utses av landskapsregeringen. Därtill utser landskapsregeringen en sekreterare för delegationen.

Olika myndigheter och organisationer som har väsentlig betydelse för räddningsverksamheten och bekämpningen av miljöskador i landskapet skall vara representerade i delegationen.

3 §. Räddningsdelegationens reglemente

Landskapsregeringen utarbetar i samråd med räddningsdelegationen ett reglemente som närmare anger hur delegationen skall bistå landskapsregeringen vid utveckling, planering och uppföljning av räddningsverksamheten och bekämpningen av miljöskador i landskapet. Reglementet fastställs av landskapsregeringen.

4 §. Räddningsdelegationens verksamhetsperiod

Räddningsdelegationen verkar tills en ny landskapsregering tillsatts i enlighet med bestämmelserna i 6a kap. lagtingsordningen (1972:11). En ny räddningsdelegation tillsätts efter att en ny landskapsregering tillsatts.

3 kap. Planeringsskyldighet

5 §. Översiktsplan för räddningsverksamheten

Då översiktsplanen utarbetas i enlighet med vad som föreskrivs i 12 § räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland (räddningslagen) skall räddningsdelegationen medverka. När planen utarbetats fastställs den av landskapsregeringen. Innehållet i planen uppdateras, minst vart femte år.

6 §. Extern räddningsplan

Med extern räddningsplan avses i denna förordning en sådan plan för storolyckor som i enlighet med 13 § räddningslagen skall utarbetas för en i annan lagstiftning särskilt definierad anläggning i vilken farliga kemikalier tillverkas, används, hanteras eller upplagras.

7 §. Allmänna riktlinjer utgående från vilka innehållet i den externa räddningsplanen skall fastställas

Innehållet i den externa räddningsplanen skall fastställas med beaktande av att

1) det byggs upp en kapacitet som gör det möjligt att dels i förväg vidta erforderliga åtgärder för att minimera olycksrisken, dels bemästra en olycka som inträffat så att skadorna på människor, miljö och egendom blir så små som möjligt,

2) nödvändiga åtgärder vidtas för att människorna och miljön skall kunna skyddas så effektivt som möjligt mot de omedelbara följderna av en storolycka,

3) befolkningen, de som deltar i räddningsverksamheten samt övriga myndigheter och produktionsanläggningar som berörs av verksamheten vid anläggningen får behövliga uppgifter om en farlig situation och om vilka åtgärder som därvid måste vidtas samt

4) förberedelser gjorts för att omgivningen skall kunna saneras så att verkningarna av en olycka på sikt skall kunna undanröjas.

8 §. Innehållet i den externa räddningsplanen

Den externa räddningsplanen skall innehålla en redogörelse för

1) hur anläggningens interna räddningsorganisation är uppbyggd där uppgifter om berörda tjänsteinnehavares befattning och funktion anges,

2) hur larm inom och utanför anläggningen utgår samt hur en nödanmälan görs då en olycka inträffar eller farliga situationer uppstår,

3) hur räddningsverksamheten leds och organiseras, vilken aktionsberedskap som upprätthålls, hur räddningsresurserna fördelas samt hur kommunens räddningsmyndighet, övriga myndigheter och anläggningens interna räddningsorganisation samordnar sin verksamhet då en olycka inträffar,

4) vilka som i egenskap av sakkunniga skall vara tillgängliga vid olyckor och skadebekämpning,

5) den bekämpningsutrustning som skall finnas tillgänglig vid anläggningen,

6) vilka olycksrisker som finns inom anläggningen, vilka förberedande åtgärder som vidtagits för att nedbringa dessa samt hur verksamheten vid anläggningen skall bedrivas när olyckor inträffar eller fara hotar,

7) hur allmänheten skall förhandsinformeras om olycksriskerna inom anläggningen och hur allmänheten skall varnas och informeras om en olycka som inträffat samt

8) vilka kontakter som etablerats med myndigheter utanför landskapet, vilka förutsätts medverka på grund av olyckans utsträckning.

Den externa räddningsplanen ska uppdateras minst vart tredje år och samordnas med andra planer för anläggningen så att den externa räddningsplanen och de övriga planerna bildar en enhetlig och fungerande helhet. Innan den externa räddningsplanen fastställs ska uppgifterna om dess innehåll delges genom offentlig delgivning enligt bestämmelserna i förvaltningslagen (2008:9) för Åland. (2008/54)

9 §. Räddningsplaner för upprätthållande av den egna beredskapen

Som ett led i upprätthållandet av den egna beredskapen skall, i enlighet med 11 och 14 §§ räddningslagen, den som äger eller innehar eller i övrigt ansvarar för verksamheten i de fastigheter eller vid de evenemang som avses i 2 mom. utarbета en särskild räddningsplan för upprätthållande av den egna beredskapen (*räddningsplan*). Räddningsplanen skall utarbetas i samråd med kommunens räddningsmyndighet som i oklara fall avgör om en räddningsplan för ett enskilt objekt överhuvudtaget behöver utarbetas.

Räddningsplanen gäller för

1) bostadsbyggnader, byggnadsgrupper på samma tomt och byggnadsplatser under förutsättning att bostadsbyggnaderna, byggnadsgrupperna eller byggnadsplatserna inrymmer minst fem bostadslägenheter,

2) sjukhus, omsorgshem, vårdinrättningar, service- och bostadshus för funktionshindrade och andra specialgrupper samt för andra motsvarande lokaler, där det finns människor som har nedsatt förmåga att upptäcka en farlig situation eller försämrade möjlig-

heter att handla i en farlig situation på det sätt som situationen kräver,

3) inkvarteringsanläggningar såsom hotell, vandrarhem, gästhem, pensionat och andra motsvarande lokaler, under förutsättning att de har mer än tio inkvarteringsplatser,

4) stugbyar bestående av minst fem fritidsstugor belägna inom samma administrativa område och i anslutning till varandra,

5) campingplatser,

6) samlings- och affärslokaler där det rör sig ett stort antal personer, såsom restauranger med flera än 50 kundplatser, daghemslokaler med flera än 25 platser, butiker, gallerior, skolor, idrotts- och utställningshallar, teatrar, kyrkor, bibliotek och terminaler för resande vilka har en golvyta som är större än 500 m²,

7) industri-, produktions- och lagerlokaler med fler än tio anställda,

8) lokaler, i vilka hantering eller lagring av kemikalier kan medföra fara för människors liv, hälsa, egendom eller miljön,

9) lokaler som i enlighet med författning eller myndighetsbeslut har försetts med en automatisk släckningsanordning eller brandlarmanläggning,

10) företag, inrättningar och liknande där antalet anställda och andra människor som samtidigt är på plats i allmänhet uppgår till minst 30 st,

11) utomhusarenor med minst 500 åskådarplatser samt

12) sådana evenemang som ordnas av någon som bedriver affärsverksamhet eller av någon annan sammanslutning, där den fara som föreligger för personer, brandskyddet eller miljön eller de skador som kan förorsakas av en eventuell olycka beräknas vara allvarliga därför att ett stort antal människor deltar i evenemanget eller för att evenemanget i sig omfattar särskilda risker.

10 §. Räddningsplanens innehåll

I tillämpliga delar skall räddningsplanen innehålla en beskrivning över

1) förutsägbara farliga situationer och deras verkningar,

2) vilka åtgärder som vidtagits för att förebygga farliga situationer,

3) vilka utrymnings- och skyddsmöjligheter som finns,

4) vilka släcknings- och räddningsarrangemang som inrättats,

5) vem som är säkerhetsansvarig och vilka som i övrigt ingår i säkerhetspersonalen,

6) hur säkerhetspersonalen reserveras och utbildas,

7) hur säkerhetspersonalen, den övriga personalen samt de som bor permanent i eller i närheten av de lokaler, byggnader, anläggningar eller evenemang som avses i 9 § 2 mom. skall informeras om planen och de uppgifter som den innehåller,

8) vilken typ av räddningsmateriel som behövs om de i 1 punkten avsedda situationerna inträffar,

9) hur olika olycks-, färo- och skadesituationer som förutsetts enligt 1 punkten skall kunna bemästras om de uppstår samt

10) hur och när planen uppdateras.

Omfånget av och innehållet i räddningsplanen skall stå i proportion till byggnadens eller anläggningens storlek och de risker som är förknippade med den.

I räddningsplanen för den typ av byggnader och inrättningar som avses i 9 § 2 mom. 2 punkten skall det ingå en separat utredning över hur den nedsatta funktionsförmågan hos dem som befinner sig i byggnaden eller lokalen beaktats i förberedelserna inför en färosituation.

Vid behov skall även sådan fastighetsanvändning som avviker från det normala beaktas i räddningsplanen.

Om det med stöd av annan lagstiftning utarbetats en särskild plan som gäller för någon av de i 9 § 2 mom. avsedda lokalerna, byggnaderna, anläggningarna eller evenemangen och som vid sidan av annat innehåller sådant som skall finnas i en räddningsplan behöver någon räddningsplan för fastigheten inte utarbetas. I dessa fall skall den särskilda planen kompletteras så att den innefattar alla de uppgifter som skall finnas i en räddningsplan för fastigheten.

Innehållet i räddningsplanen skall uppdateras minst vart femte år. När planen uppdateras skall de som bor eller arbetar i den fastighet för vilken planen gäller informeras om uppdateringen. Även andra som skall delta i verkställigheten av räddningsplanen skall informeras om uppdateringen.

4 kap. Räddningsservice

11 §. Beslut om nivån på räddningsservicen dess form och innehåll

I beslutet om nivån på räddningsservicen skall det ingå en redogörelse för

1) vilka olycksrisker som kan beröra kommunen och vilka riskobjekt som finns inom kommunen,

2) hur kommunen samarbetar med andra kommuner och organisationer,

3) vilka personella och materiella resurser som skall finnas i kommunen för att nödvändiga räddningsåtgärder skall kunna vidtas när en olycka inträffar eller då fara hotar,

4) vilka personella och materiella resurser som skall finnas i kommunen för att det skall vara möjligt att leda, utveckla, övervaka, ge utbildning och sprida information om räddningsverksamheten i kommunen,

5) hur kommunens invånare, företag och inrättningar skall informeras om och utbildas i sådant som rör säkerhetsfrågor och vilka allmänna mål som i anslutning här till skall uppställas,

6) hur brandsynerna genomförs och sotningen ordnas i kommunen,

7) hur den operativa räddningsverksamheten rent faktiskt organiseras och leds, vilken personal, vilken typ av materiel och vilka tillägsresurser, exempelvis från andra kommuner, som härvid står till kommunens förfogande,

8) vilken beredskap som upprätthålls i kommunen,

9) hur befolkningen varnas, informeras och skyddas i färosituationer,

10) hur befolkningsskyddsarbetet bedrivs samt

11) när beslutet skall ses över och revideras.

G 17 Räddningsförordning (2006:111)

5 kap. Behörighetskrav**12 §. Behörighetskrav för personal i huvudsyssla**

För att få tjänstgöra som befäl krävs att sökanden avlagt befälsexamen vid en sådan läroanstalt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) som ger befälsutbildning för allmän räddningstjänst på lägst yrkeshögskolenivå eller motsvarande nivå. Med befäl avses sådan personal som självständigt kan handha administrativa uppgifter och förebyggande säkerhetsarbete samt kan handha ansvaret för den operativa ledningen vid räddningsinsatser.

För att få tjänstgöra som underbefäl krävs att sökanden avlagt underbefälsexamen vid en sådan läroanstalt inom EES som ger yrkesutbildning för allmän räddningstjänst. Med underbefäl avses sådan personal som kan delta i förebyggande säkerhetsarbete och som leder en operativ utryckningsenhet under ledning av ett befäl.

För att få tjänstgöra inom manskapet krävs att sökanden avlagt manskapsexamen vid en sådan läroanstalt inom EES som ger yrkesutbildning för allmän räddningstjänst. Med manskap avses sådan personal som ingår i en operativ utryckningsenhet och som utför sina uppgifter under ledning av ett underbefäl.

Räddningschefen skall uppfylla behörighetskraven för befäl.

13 §. Upphävd (2010/97).**14 §. Behörighetskrav för personal i bisyssla eller inom avtalsbrandkår**

Den som regelmässigt skall utföra räddningsuppdrag i bisyssla eller inom avtalsbrandkår måste ha genomgått en av landskapsregeringen godkänd utbildning som uppfyller kravnivån för de uppgifter som skall utföras och som beaktar de krav som arbetskyddsbestämmelserna ställer.

Landskapsregeringen fastställer vilka kursprogram som skall ingå i utbildningen.

15 §. Undantag från behörighetskraven

Endast sådana omständigheter som medför att det inte i erforderlig utsträckning går att anställa personal som uppfyller de i 12 och 13 §§ föreskrivna behörighetskraven utgör sådana särskilda skäl som enligt 23 §, 3 mom. räddningslagen berättigar landskapsregeringen att medge undantag från behörighetskraven.

6 kap. Sotning**16 §. Sotningsobjekt**

Eldstäder som eldas med fast eller flytande bränsle och rökkanaler för dessa skall sotas regelbundet i enlighet med vad som föreskrivs i detta kapitel.

Bestämmelsen i 1 mom. tillämpas inte på öppna spisar samt eldstäder och eldytor i centralvärmepannor.

17 §. Sotningsintervall

Sotning skall utföras med följande intervall:

1) eldstäder och rökkanaler vilka används i näringsverksamhet sotas efter behov, dock åtminstone en gång per år,

2) rökkanaler för centralvärmepannor som eldas med lätt brännolja sotas åtminstone en gång vartannat år,

3) rökkanaler för centralvärmepannor som eldas med tung brännolja eller fast bränsle sotas åtminstone en gång per år,

4) hushållseldstäder i enskilda hushåll såsom köks-spisar, kakelugnar, kaminer och dylikt som används som primär källa för uppvärmning av utrymmen och för matlagning sotas åtminstone en gång per år,

5) hushållseldstäder enligt föregående punkt som inte används som primär källa för uppvärmning av utrymmen och för matlagning sotas åtminstone en gång vart fjärde år samt

6) eldstäder i fritidshus och bastuugnar i enskilt bruk sotas åtminstone en gång vart fjärde år.

Från bestämmelserna i 1 mom. kan, om sotaren i samråd med fastighetsinnehavaren konstaterar att detta är tillräckligt, avvikelser göras så att

1) objekt som enligt huvudregeln i 1 mom. skall sotas en gång per år kan sotas en gång vartannat år,

2) objekt som enligt huvudregeln i 1 mom. skall sotas en gång vartannat år kan sotas en gång senast vart fjärde år samt

3) objekt som enligt huvudregeln i 1 mom. skall sotas en gång vart fjärde år inte behöver sotas utan endast kontrolleras en gång vart fjärde år.

Eldstäder och rökkanaler som inte används behöver inte sotas.

18 §. Sotningsarbete

Sotningsarbete innebär att

1) vissa förberedande åtgärder skall vidtas innan själva sotningen påbörjas,

2) eldstäder och tillhörande rökkanaler samt eventuella tilläggsanordningar skall sotas,

3) eldstädernas och rökkanalernas skick skall granskas,

4) igensatta rökkanaler skall öppnas,

5) luckor och rökspjäll skall rengöras samt att deras täthet och funktion skall kontrolleras,

6) aska och annat avfall som uppkommit vid sotningen skall avlägsnas och föras till en brandsäker plats,

7) stegars, ställningars och pannrums skick skall granskas samt

8) sotaren skall skriva ut ett intyg över utfört sotningsarbete och skriftligen informera representanten för sotningsobjektet och kommunens räddningsmyndighet om fel och brister i sotningsobjektet.

Efter sotningen skall eldstäderna, rökkanalerna och de övriga anordningarna som varit föremål för sotningen vara i det bruksskick som de var före sotningen. Eventuella tilläggsarbeten utförs i enlighet med särskild överenskommelse mellan sotaren och representanten för sotningsobjektet.

19 §. Intyg över utfört sotningsarbete

Sotaren skall utfärda ett intyg över det utförda sotningsarbetet och ge det till representanten för sotningsobjektet. Intyget skall innehålla uppgifter om

- 1) sotningsobjektet,
- 2) vem som utfört sotningen,
- 3) när sotningen utförts,
- 4) vilka åtgärder som vidtagits,
- 5) vilka fel och brister som observerats,
- 6) vilka tilläggsarbeten som utförts samt
- 7) hur stor den totala avgiften är och till vilka belopp delavgifterna uppgår.

7 kap. Rengöring av ventilationsanläggningar

20 §. Ventilationsanläggningar som skall rengöras

Ventilationsanläggningar skall rengöras regelbundet i enlighet med vad som föreskrivs i 21 § och kravet gäller kanaler, kammare, fläktar, brandbegränsare och andra anordningar i anläggningen som påverkar dess brandsäkerhet och omfattar frånluftsdelarna i ventilationsanläggningarna. Tilluftsdelarna rengörs efter behov vilket bedöms av kommunens räddningsmyndighet.

21 §. Rengöringsintervall

Ventilationsanläggningar där mat lagas yrkesmässigt skall rengöras en gång per år. Detsamma gäller ventilationsanläggningar för sprutmålerier, snickerier, textiltfabriker, tvättinrättningar, bagerier och rökerier samt för industri- och andra lokaler där det i ventilationsanläggningarna kan samlas betydande mängder sådana ämnen som lätt sprider brand. Även ventilationsanläggningar för utrymmen i vilka brännbar vätska industriellt framställs eller används skall rengöras en gång per år.

Ventilationsanläggningar för sjukhus, omsorgshem och slutna anstalter samt ventilationsanläggningar för daghem, skolor, inkvarteringsrörelser, internat och trakteringsrörelser gästutrymmen skall rengöras vart femte år.

22 §. Intyg över utförd rengöringsarbete

Den som rengjort ventilationsanläggningen skall utfärda ett intyg över det utförda rengöringsarbetet och ge det till den som äger eller innehar den fastighet eller lokal i vilken rengöringsarbetet utförts. Även kommunens räddningsmyndighet har rätt att få ett sådant intyg.

Intyget skall innehålla en redogörelse för

- 1) vad som rengjorts,
 - 2) vem som utfört rengöringen,
 - 3) när rengöringen utförts,
 - 4) vilka rengöringsåtgärder som vidtagits och metoder använts i samband härmed samt
 - 5) vilka fel och brister som observerats vid rengöringen och vilka reparationer som utförts.
- Ur redogörelsen för vidtagna rengöringsåtgärder skall närmare framgå
- 1) att alla för rengöringen nödvändiga förberedelseåtgärder vidtagits,
 - 2) att ventilationsanläggningens inre ytor, spjäll och andra anordningar rengjorts,
 - 3) att anläggningens täthet och dess funktion kontrollerats samt
 - 4) att anläggningen körts igång och trimmats in efter rengöringen.

23 §. Särskilda kompetenskrav

Den som ansvarar för rengöring av ventilationsanläggningar som ett led i utövningen av en näringsverksamhet skall uppfylla av landskapsregeringen särskilt fastställda kompetenskrav för att rengöringen därigenom skall kunna skötas med tillräcklig sakkunskap, effektivitet och noggrannhet. Han eller hon skall även ha tillgång till de verktyg och instrument som normalt krävs för att en ventilationsanläggning skall kunna rengöras på bästa sätt.

Den som avser att rengöra ventilationsanläggningar regelbundet som ett led i utövningen av en näringsverksamhet skall även göra en skriftlig anmälan om detta till kommunens räddningsmyndighet innan verksamheten inleds. Till anmälan bifogas en utredning varur det skall framgå att näringsidkaren är i besittning av den kompetens som erfordras.

Rengöringsverksamheten får inte påbörjas innan kommunens räddningsmyndighet lämnat sitt godkännande till detta.

8 kap. Offentliga tillställningar

24 §. Definition av offentliga tillställningar

Med offentliga tillställningar avses evenemang som äger rum inom ett avgränsat område inomhus eller utomhus till vilket allmänheten har tillträde oberoende av om inträdesavgift uppbärs eller inte.

25 §. Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på offentliga tillställningar som hålls inomhus och där det reserverats utrymme för mer än 300 personer. Bestämmelserna tillämpas även på offentliga tillställningar som hålls utomhus och där det reserverats utrymme för mer än 1000 personer. Dock skall bestämmelserna i 27 § tillämpas på offentliga tillställningar som hålls inomhus oavsett hur mycket utrymme som reserverats.

Om särskilda skäl föreligger kan kommunens räddningsmyndighet ställa särskilda krav på säkerheten vid en offentlig tillställning, trots att det totala antalet besökare som samtidigt kan närvara vid tillställningen understiger de i 1 mom. angivna antalen. Sådana särskilda skäl kan vara att området där tillställningen skall äga rum är särskilt litet i förhållande till besökarantalet eller att området eller tillställningens karaktär innebär särskilda risker.

26 §. Säkerhetsarrangemang vid offentliga tillställningar

Den som har det övergripande ansvaret för att en offentlig tillställning anordnas (*arrangören*) skall utse en särskilt namngiven person med uppgift att ansvara för säkerheten vid tillställningen (*säkerhetsansvarig*).

En vecka innan en offentlig tillställning anordnas skall arrangören göra en skriftlig anmälan om detta till kommunens räddningsmyndighet. Om räddningsmyndigheten anser att säkerhetsarrangemangen vid tillställningen är bristfälliga skall räddningsmyndigheten ge särskilda anvisningar om vilka säkerhetsåtgärder som skall vidtas för att tillställningen skall få anordnas.

G 17 Räddningsförordning (2006:111)

27 §. Lokalinnehavares skyldigheter

Den som innehar en samlingslokal skall vid eventuell uthyrning av lokalen, såväl muntligen som skriftligen, informera den som hyr lokalen om vilka säkerhetsarrangemang som skall iakttas i lokalen och vilka säkerhetskrav som måste vara uppfyllda för att en offentlig tillställning skall få anordnas i lokalen.

28 §. Säkerhetskrav

För att en god säkerhet vid en offentlig tillställning skall kunna upprätthållas kan kommunens räddningsmyndighet ställa krav på

- 1) utgångar,
- 2) omfattningen av och olyckssäkerheten hos utsmäckningar och andra anordningar,
- 3) anordningar som förebygger risken för personskador genom klämning och nedtrampning,
- 4) anordningar och arrangemang som används av de som uppträder vid tillställningen,
- 5) utrustning för brandsläckning och förstahjälpsamt
- 6) personal som skall upprätthålla säkerheten vid tillställningen.

Kommunens räddningsmyndighet kan även kräva att det högsta antalet besökare som samtidigt får befinna sig inom området för tillställningen är sådant att säkerheten inte äventyras.

Uppfylls inte de i 1 och 2 mom. ställda kraven får inte tillställningen anordnas.

Behandlingen av de anmälningar om att få anordna offentliga tillställningar vilka inkommit till kommunens räddningsmyndighets skall samordnas med polismyndighetens behandling av gjorda anmälningar och inkomna tillståndsansökningar om offentliga nöjeställningar.

9 kap. Eldning och annan brandfarlig verksamhet**29 §. Eldningsanordningar**

Med en i 31 § 1 mom. räddningslagen angiven anordning för eldningsändamål avses en sådan eldstad och anordning i vilken eld kan göras upp och förbränning upprätthållas och som är så konstruerad att elden på ett tillförlitligt sätt alltid hålls inom eldstaden eller anordningen.

30 §. Eldning

Med eldning avses användning av sådana anordningar som avses i 29 § och sådan användning av redskap och anordningar som på ett okontrollerbart sätt kan orsaka brand i naturen genom eldslåga, särskilt hög temperatur eller gnistbildning.

31 §. Eldningsarbeten

Då varning för skogsbrand är utfärdad skall den som avser att utföra vissa arbeten anmäla detta till kommunens räddningschef.

Med vissa arbeten avses

- 1) eldning i samband med skogsindustriell verksamhet och jordbruk,
- 2) maskinell markberedning i skogsmark,
- 3) användning av maskiner med slirskydd av stål eller motsvarande anordningar som kan orsaka gnistbildning vid körning i skogsmark,

4) maskinell slyröjning vid vägar och i skogsmark med aggregat som kan orsaka gnistbildning eller

5) annan nödvändig eldning av andra särskilda skäl.

Arbetet får inte inledas innan räddningschefen har lämnat sitt godkännande till detta. Godkännandet kan vara förenat med vissa villkor såsom att arbetet inte får sättas igång innan vissa förberedande säkerhetsåtgärder vidtagits. Räddningschefen kan förbjuda att arbetet sätts igång om omständigheterna bedöms vara sådana att tillräcklig säkerhet inte kan uppnås vid arbetets utförande.

10 kap. Brandvarnare**32 §. Placering och funktion**

Brandvarnare skall finnas i bostäder samt i inkvarteringslokaler och vårdinrättningar som inte är utrustade med brandalarmanläggning. Det skall finnas minst en brandvarnare per våningsplan. Brandvarnare skall utplaceras så att även sovande personer kan väckas av alarmsignalen. Beroende på bostadens storlek, form och förekomst av anordningar som kan orsaka brandfara kan flera brandvarnare vara nödvändiga. Med bostad avses både permanent bostad och tillfällig bostad såsom fritidsbostad.

Även i inkvarteringslokaler och vårdinrättningar skall det finnas enskilda brandvarnare, brandvarnargrupper eller brandvarnarsystem. Hur många brandvarnare som skall utplaceras beror på antalet övernattande personer, lokalernas storlek och form samt förekomsten av anordningar som kan orsaka brandfara.

Landskapsregeringen kan ge närmare anvisningar om brandvarnarnas utplacering och funktion.

11 kap. Riskfylld verksamhet**33 §. Bedömningsgrunder**

Landskapsregeringen fastställer särskilt var i landskapet det finns anläggningar i vilka riskfylld verksamhet utövas och vilka anläggningarna är efter samråd med de kommuner där anläggningarna är lokaliserade. Den riskinventering som ingår i beslutet om räddningsservicen enligt 11 § skall ligga till grund för landskapsregeringens och kommunernas bedömning. Vid bedömningen av risknivån i en anläggning beaktas vilka risker som finns i själva anläggningen och vilka risker som anläggningsverksamheten medför för andra verksamheter utanför anläggningen.

34 §. Intern riskanalys

Den som ansvarar för utövningen av en riskfylld verksamhet (*verksamhetsansvarige*) skall göra en intern riskanalys som

- 1) beskriver vilka möjliga olyckor som kan medföra allvarliga skador på människor och miljö och hur händelseförloppet vid sådana olyckor utvecklar sig,
- 2) anger vilken sannolikheten är för att sådana olyckor kan inträffa,
- 3) anger vilka händelser som kan bidra till att sådana olyckor kan inträffa samt
- 4) innehåller en bedömning av konsekvenserna av sådana olyckor.

35 §. Anskaffning av utrustning

Den verksamhetsansvarige skall även anskaffa utrustning för

- 1) information, varning och alarm,
- 2) övervakning, mätning och analys,
- 3) släckning av brand,
- 4) uppsamling av kemikalier och andra utsläpp,
- 5) begränsning av utflöde,
- 6) tillvaratagande och neutralisering av skadliga ämnen samt
- 7) livräddning.

36 §. Beredskapsskyldighet

Utöver vad som föreskrivs 34 och 35 §§ skall den verksamhetsansvarige upprätthålla en beredskap som innebär

- 1) att personal med särskilda kunskaper finns tillgänglig,
- 2) att särskilda säkerhetsrutiner etableras och säkerhetsövningar hålls,
- 3) att en begränsad insatstid för personalen fastställs,
- 4) att informationsrutiner etableras samt
- 5) att reservsystem för särskilt viktiga funktioner finns installerade.

37 §. Genomförande och dokumentation av säkerhetsåtgärder

De säkerhetsåtgärder som den verksamhetsansvarige enligt 34, 35 och 36 §§ är skyldig att vidta skall vara skäliga och kostnadsmässigt stå i proportion till den nytta de medför. Samtliga säkerhetsåtgärder skall dokumenteras i ett säkerhetsdokument för anläggningen. Säkerhetsåtgärderna skall genomföras i samråd med kommunens räddningsmyndighet vilken i sin operativa planering särskilt skall beakta de anläggningar som bedriver riskfylld verksamhet.

12 kap. Utrymningsvägar och räddningsvägar**38 §. Utrymningsvägar**

I landskapets bygglagstiftning finns bestämmelser om hur utrymningsvägarna skall utplaceras och dimensioneras samt vilken belysning de skall ha.

Dörrar i utrymningsvägar skall kunna öppnas inifrån utan nyckel. I enskilda fall kan kommunens räddningsmyndighet tillåta avvikande lösarrangemang under förutsättning att säkerheten inte äventyras.

Föremål eller konstruktioner i eller i anslutning till en utrymningsväg får inte vara monterade eller uppställda så att de inkräktar på utrymningsvägens bredd och höjd eller begränsar möjligheten att öppna dörren i utrymningsvägen eller annars försvårar framkomligheten i utrymningsvägen.

39 §. Räddningsvägar

Sådana räddningsvägar som anges i räddningslagens 39 § skall utmärkas med en skylt med texten Räddningsväg får inte blockeras. Skylten skall utformas och användas i enlighet med vad som föreskrivs i 27 § landskapsförordningen (2005:35) om vägmärken.

13 kap. Brandsyn**40 §. Tidsintervallet mellan två på varandra följande brandsynsförrättningar**

Brandsyn skall förrättas varje år i

- 1) sådana lokaler, byggnader och anläggningar som avses i 9 § 2 mom. 2, 3, 4, 5, 6, 8 och 9 punkten,
- 2) sådana hamnar och trafikplatser där hantering av farligt gods förekommer regelbundet,
- 3) gästhamnar med fler än 100 båtplatser,
- 4) större anläggningar under jord samt
- 5) byggnader med fler än 8 våningar.

Brandsyn skall förrättas vartannat år i

- 1) sådana lokaler, byggnader och anläggningar som avses i 9 § 2 mom. 7, 10 och 11 punkten,
- 2) gästhamnar med 25 - 100 båtplatser samt
- 3) byggnader med 4-8 våningar.

I sådana lokaler, byggnader och anläggningar som avses i 9 § 2 mom. 1 punkten skall brandsyn förrättas vart tredje år. Detsamma gäller sådana typer av lokaler, byggnader och anläggningar som avses i 9 § 2 mom. 3, 4, 5, 6, 7, 10 och 11 punkten men som inte omfattas av krav på räddningsplan.

I hamnar utöver de som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och 2 mom. 2 punkten samt bostadshus med 3-4 lägenheter och enstaka uthyrningsstugor skall brandsyn förrättas vart femte år.

41 §. Särskilda bestämmelser

Om en lokal, byggnad eller anläggning kan hänföras till flera kategorier skall brandsyn förrättas i enlighet med vad som gäller för den kategori som har det kortaste tidsintervallet mellan två på varandra följande brandsynsförrättningar.

14 kap. Landskapsalarmcentralen**42 §. (2010/97) Hänvisningsstadgande**

Bestämmelser om alarmcentralen, som utgör en avdelning inom Ålands polismyndighet, finns i landskapsförordningen (2000:34) om Ålands polismyndighet.

43 - 45 §§. Upphävda (2010/97).

15 kap. Ikraftträdelsebestämmelser**46 §. Ikraftträdande**

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2007.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (2000:22) om landskapets alarmcentral.

G 18 Landskapsförordning (2006:112) om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Förordningens tillämpningsområde**

Med de avvikelser som anges i denna förordning skall de riksförfattningar som finns angivna i förteckningen nedan tillämpas i landskapet.

1. Inrikesministeriets föreskrift om brandvarnars tekniska egenskaper och placering (SM-1999-00256/Tu33).

G 18 LF (2006:112) om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet

2. Inrikesministeriets föreskrift om ljudsignaler som används för att varna befolkningen (SM-1999-353/Tu35).

3. Inrikesministeriets föreskrift om anskaffning, installation, ibruktagning, service och besiktning av brandalarmanläggningar (SM-1999-440/Tu33).

4. Inrikesministeriets förordning om automatiska släckningsanläggningar (FFS 744/2000).

5. Inrikesministeriets förordning om handbrandsläckare (FFS 790/2001).

6. Inrikesministeriets förordning om märkning och belysning av utrymningsvägar i byggnader (FFS 805/2005).

7. Inrikesministeriets förordning om granskning och service av handbrandsläckare (FFS 917/2005).

2 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § 1 mom. angivna författningarna ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området och inte annat följer av bestämmelser i denna förordning.

3 §. Tillämpning av hänvisningar till riksförfattningar vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen, skall hänvisningarna endast avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen om sådana finns.

4 §. Språkkrav

Bruksanvisningar och annan information som enligt de i 1 § 1 mom. angivna författningarna skall finnas på brand- och släckningsanordningar samt annan utrustning samt i och invid byggnader och anläggningar skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

5 §. Avvikelser

En hänvisning i någon av de i 1 § 1 mom. angivna författningarna till en SFS-EN-standard kan i landskapet även avse en SS-EN-standard.

Faran över-signalen (obruten jämn ljudsignal vars längd är en minut) som avses i den i 1 § 1 mom. 2 punkten angivna förordningen får i landskapet även användas som brandalarmsignal.

2 kap. Särskilda bestämmelser

6 §. Anvisningar

Landskapsregeringen ger närmare anvisningar om ytbärgning, vattendykning, rökdykning och arbeten på hög höjd.

7 §. Brandalarmanläggningar

Affärer för brandalarmanläggningar som med stöd av den i 1 § 1 mom. 3 punkten angivna föreskriften införts i Säkerhetsteknikcentralens förteckning över godkända affärer för brandalarmanläggningar får även bedriva affärsverksamhet i landskapet under förutsättning att landskapsregeringen lämnat sitt godkännande till detta. Endast vid behov prövar landskapsregeringen särskilt, innan godkännandet lämnas, om affärerna

besitter den tekniska kompetens som erfordras för att bedriva affärsverksamhet i landskapet. Detsamma gäller sådana affärer för brandalarmanläggningar som är verksamma i en annan medlemsstat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och som där, med stöd av nationell lagstiftning och på likvärdiga grunder, godkänts av behörig myndighet.

De behörighetsintyg som Säkerhetsteknikcentralen utfärdar med stöd av den i 1 § 1 mom. 3 punkten angivna föreskriften och som utvisar att innehavaren av intyget (ansvarspersonen) har kompetens att utföra planerings-, installations- och servicearbeten på brandalarmanläggningar gäller även i landskapet. Detsamma gäller sådana motsvarande behörighetsintyg som, med stöd av nationell lagstiftning och på likvärdiga grunder, utfärdats av behörig myndighet i en annan medlemsstat inom EES.

I de fall där ansvarspersonen för brandalarmanläggningar inte har den kompetens som enligt den i 1 § 1 mom. 3 punkten angivna föreskriften krävs för att få behörighetsintygets giltighetstid förlängd bedömer landskapsregeringen, i varje enskilt fall, vilken kompletteringsutbildning han eller hon skall genomgå för att landskapsregeringen skall utfärda ett nytt behörighetsintyg.

Landskapsregeringen kan även förordna att besiktningssorgan som godkänts i riket får verka i landskapet.

8 §. Automatiska släckningsanläggningar

Installationsaffärer för automatiska släckningsanläggningar som med stöd av den i 1 § 1 mom. 4 punkten angivna förordningen införts i Säkerhetsteknikcentralens förteckning över godkända installationsaffärer för automatiska släckningsanläggningar får även bedriva affärsverksamhet i landskapet under förutsättning att landskapsregeringen lämnat sitt godkännande till detta. Endast vid behov prövar landskapsregeringen särskilt, innan godkännandet lämnas, om affärerna besitter den tekniska kompetens som erfordras för att bedriva affärsverksamhet i landskapet. Detsamma gäller sådana installationsaffärer för automatiska släckningsanläggningar som är verksamma i en annan medlemsstat inom EES och som där, med stöd av nationell lagstiftning och på likvärdiga grunder, godkänts av behörig myndighet.

De behörighetsintyg som Säkerhetsteknikcentralen utfärdar med stöd av den i 1 § 1 mom. 4 punkten angivna förordningen och som utvisar att innehavaren av intyget har kompetens att utföra planerings-, installations- och servicearbeten på automatiska släckningsanläggningar gäller även i landskapet. Detsamma gäller sådana motsvarande behörighetsintyg som, med stöd av nationell lagstiftning och på likvärdiga grunder, utfärdats av behörig myndighet i en annan medlemsstat inom EES.

Landskapsregeringen kan även förordna att besiktningssorgan som godkänts i riket får verka i landskapet.

9 §. Handbrandsläckare

De behörighetsintyg som Säkerhetsteknikcentralen utfärdar med stöd av den i 1 § 1 mom. 7 punkten an-

givna förordningen och som utvisar att innehavaren av intyget har kompetens att granska och utföra servicearbeten på handbrandsläckare gäller även i landskapet. Detsamma gäller sådana motsvarande behörighetsintyg som, med stöd av nationell lagstiftning och på likvärdiga grunder, utfärdats av behörig myndighet i en annan medlemsstat inom EES.

3 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

10 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2007.

G 19 Republikens presidents förordning (2004:21) om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland

(FFS 420/2004) (FFS 1178/2009)

1 §. (2010/34) Tillämpningsområde

I denna förordning föreskrivs, med beaktande av bestämmelserna i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) och i gränsbevakningslagen (578/2005), om gränsbevakningsväsendets uppgifter och behörighet i landskapet Åland samt om handräckning som landskapets myndigheter ger gränsbevakningsväsendet.

Se Or 201 FL II

2 §. Allmän avgränsning av gränsbevakningsväsendets uppgifter

Vid sidan av sina riksomfattande uppgifter kan gränsbevakningsväsendet i landskapet Åland utföra endast sådana till landskapets lagstiftningsbehörighet hörande uppgifter som också annars enligt rikslagstiftningen ankommer på gränsbevakningsväsendet.

3 §. (2010/34) Förvaltnings- och övervakningsuppgifter

Gränsbevakningsväsendet svarar för skötseln av de förvaltningsuppgifter som med stöd av 15 a § i landskapslagen om bekämpande av oljeskador (Ålands författningssamling 1977:16) hör till Ålands landskapsregering. De oljeutsläppsavgifter som påförs i landskapet tillfaller staten som kostnadsersättning för skötseln av de förvaltningsuppgifter som överförs till gränsbevakningsväsendet.

Gränsbevakningsväsendet kan övervaka väg- och sjötrafiken, fiske, jakt, naturskyddsområden, fartygsfynd och efterlevnaden av bestämmelserna om dem, förhindrande av vattnens förorening förorsakad av fartyg samt havsskydd.

Se K 18, Landskapslag (1977:16) om bekämpande av oljeskador

4 §. Polisuppgifter

På polisens begäran kan gränsbevakningsväsendet i enstaka fall sköta sådana i polislagen för landskapet Åland (Ålands författningssamling 49/2000) avsedda brådslande polisuppgifter för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet som polisen inte utan dröjsmål kan sköta.

Om en enskild tjänsteuppgift som skall skötas av polisen förutsätter användning av sådan utrustning,

sådana personalresurser eller sådan särskild sakkunskap som gränsbevakningsväsendet har och som polisen annars inte har tillgång till, skall gränsbevakningsväsendet bistå polisen vid skötseln av tjänsteuppgiften.

Se G 1, Polislag (2000:49) för landskapet Åland

5 §. Räddnings- och biståndsuppgifter

Gränsbevakningsväsendet deltar i räddningsverksamheten genom att tillhandahålla nödvändig utrustning, personalresurser och särskilda sakkunnigtjänster, om detta är nödvändigt med hänsyn till en olyckas omfattning eller speciella natur.

Gränsbevakningsväsendet kan utföra sådana uppgifter som behövs för att leta efter och bistå någon som har gått vilse i terrängen eller som där annars är i behov av akut hjälp.

Gränsbevakningsväsendet kan med sina fartyg, luftfartyg och andra specialfordon sköta brådslande sjuktransporter, vilka de myndigheter som i övrigt sköter sjuktransporter eller näringsidkare som tillhandahåller sjuktransportservice inte kan sköta på grund av brist på fartyg, luftfartyg eller övriga specialfordon.

Landskapets myndigheter skall inom ramen för sin behörighet delta i sjöräddningstjänsten.

6 §. (2010/34) Handräckning

Angående gränsbevakningsväsendets skyldighet att lämna landskapets myndigheter handräckning gäller vad som sägs i 31 § i självstyrelselagen för Åland samt i 77 § i gränsbevakningslagen.

Landskapets myndigheter ska inom ramen för sin behörighet ge gränsbevakningsväsendet sådan handräckning som det behöver för att kunna utföra sina uppgifter.

7 §. Gränsbevakningsmännens befogenheter

En gränsbevakningsman har vid skötseln av en uppgift som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet, med undantag av vad som sägs i 2 mom., samma befogenheter som en behörig tjänsteman vid vederbörande landskapsmyndighet.

Vid utförande av polisuppgifter har en gränsbevakningsman de befogenheter som enligt 2 kap. i polislagen för landskapet Åland tillkommer en polisman, om inte något annat har angetts i den begäran som polisen har framställt med stöd av 27 § 3 mom. eller 46 § i polislagen för landskapet Åland.

8 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2004.

Byggande, elsäkerhet, expropriation, hyra och arrende

H 1 Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte

Syftet med denna lag är att reglera markanvändningen och byggandet så att förutsättningar för en bra livsmiljö skapas och bevaras, en ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbar utveckling främjas och så att kulturhistoriska värden bevaras.

2 §. Definitioner

Följande begrepp ska i lagen ha den betydelse som anges i denna bestämmelse:

Med **allmänt område** avses ett område som i detaljplanen avsatts som gatuområde, torg, trafikområde, park eller därmed jämförbart område som avses att bli anlagt av kommunen, landskapet eller något annat offentligt organ.

Med **byggnad** avses en konstruktion för boende, arbete, produktion, lagring eller annan användning som är avsedd att vara stationär.

Med **byggnadsskydd** avses ett bevarandeinstrument för skydd av särskilt värdefulla byggnader eller miljöer med stöd av landskapslagen (1988:55) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Skyddsbestämmelserna skrivs in i fastighetsregistret.

Med **byggnadsyta** avses den yta en byggnad upptar på marken.

Med **gatuområde** avses ett i detaljplanen anvisat område för gata inklusive ledningar, anordningar och konstruktioner på, under och ovanför markytan.

Med **huvudritningar** avses plan-, skärnings- och fasadritningar som utvisar byggnadens huvudsakliga utformning samt en situationsplan som utvisar byggnadens placering och anknytning till närmiljön.

Med **kompletterbyggnad** avses ett uthus, förråd eller annan mindre byggnad som kompletterar ett bostadshus.

Med **källarvåning** avses våning som helt eller delvis ligger under marknivån.

Med **projekthandlingar** avses huvud-, konstruktions-, arbets- och andra ritningar med tillhörande teckenförklaringar, beskrivningar, beräkningar och andra handlingar.

Med **tillbyggnad** avses en åtgärd som ökar en byggnads volym oavsett i vilken riktning detta sker.

Med **tomt** avses en fastighet som bildats enligt den bindande tomtindelningen och införts som tomt i

fastighetsregistret eller en tomt som bildats enligt en riktgivande tomtindelning. Med tomt avses också en fastighet eller en del av en fastighet som är avsedd att bebyggas. I ärenden som angår tomtindelning i lagens 7 kapitel ska dock den definition som gäller enligt fastighetsbildningslagen (FFS 554/1995) tillämpas.

Se Fastighetsbildningslag, Mi 101 FL II.

Med **trafikområde** avses ett område som i detaljplanen anvisats för allmän väg, vattenväg, hamn och flygfält.

Med **vindsvåning** avses våning som i huvudsak ligger högre än nivån för fasadens och yttertakets skärningslinje och ovanför våningarna.

Med **våning** avses utrymme i byggnad som begränsas av golvplanet och ovanliggande mellanbjälklags eller vindbjälklags övre yta och som i sin helhet ligger över marknivån samt utrymme som delvis ligger över marknivån, om golvplanet i den närmast högre våningen ligger mera än 1,5 meter över omgivande marknivå och byggnadsnämnden inte med hänsyn till terrängförhållandena medger annan bedömning.

Med **våningsyta** avses våningarnas ytor beräknade efter ytterväggarnas utsidor och källarvåningsyta och vindsyta där lokaler avsedda för byggnadens huvudsakliga ändamål placeras eller med tanke på dessa lokalers läge, förbindelse, storlek, ljus och andra egenskaper kan placeras. Om ytterväggen är tjockare än 250 millimeter, får byggnadens våningsyta överstiga den tillåtna våningsytan med den yta som följer av detta.

3 §. Förhållandet till annan lagstiftning

Vid planläggning och i bygglovs- och andra tillståndsärenden ska bestämmelserna i landskapslagen (1998:82) om naturvård, landskapslagen (1998:83) om skogsvård, landskapslagen (2006:82) om miljökonsekvensbedömning, landskapslagen (2008:124) om miljöskydd, landskapslagen (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, landskapslagen (1965:9) om fornminnen, landskapslagen (2007:19) om skydd av det maritima kulturarvet, landskapslagen (1967:36) om hälsövården samt vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland iakttas.

Se K 30, Landskapslag (1998:82) om naturvård; I 18, Landskapslag (1998:83) om skogsvård; K 26, Landskapslag (2006:82) om miljökonsekvensbedömning; K 2, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd; O 26, Landskapslag (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse; O 23, Landskapslag (1965:9) om fornminnen; O 25, Landskapslag (2007:19) om skydd av det maritima kulturarvet; L 4, Landskapslag (1967:36) om hälsövården samt K 14, Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland.

H 1 Plan- och bygglag (2008:102)

4 §. Planering av markanvändningen

Det är en kommunal angelägenhet att enligt denna lag besluta om planläggning av användningen av mark och vatten.

Varje kommun ska ha en aktuell kommunöversikt som omfattar hela kommunen. Kommunöversikten ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön samt ge vägledning för beslut om användningen av mark- och vattenområden och om hur bebyggelsen ska användas, förändras och bevaras. Kommunöversikten är inte bindande för myndigheter eller enskilda.

Regleringen av markens användning och av bebyggelsen inom kommunen sker genom general- och detaljplaner. Generalplanen anger huvuddragen för markanvändningen i hela kommunen eller en del av den. Detaljplanen anger närmare hur ett begränsat markområde i kommunen ska användas och bebyggas.

5 §. Konsekvensutredning vid planläggning

När en plan utarbetas ska, om inte en miljökonsekvensbedömning ska upprättas enligt landskapslagen om miljökonsekvensbedömning, planens påverkan på miljön och landskapsbilden, inklusive dess samhällsekonomiska, sociala och kulturella aspekter, redovisas som en del av planen.

6 §. Markanvändningsavtal

Kommunen kan ingå avtal med markägare om planläggning och genomförande av detaljplan.

Avtal som kommunen ingått om planläggningen och genomförandet av planer får inte åsidosätta de mål för planläggningen eller de krav på planläggningens innehåll som uppställs i denna lag.

Den som utarbetar en plan ska ha lämplig kompetens för uppdraget. Närmare bestämmelser om behörigheten utfärdas genom landskapsförordning.

7 §. Ålands byggbestämmelsesamling

Landskapsregeringen ska utfärda allmänna föreskrifter och allmänna råd om byggande i Ålands byggbestämmelsesamling. De allmänna föreskrifterna är bindande.

Allmänna föreskrifter ska utfärdas om de krav på byggnader som behövs, utöver bestämmelserna i denna lag och de förordningar som utfärdas med stöd av lagen, i fråga om tekniskt utförande eller andra detaljbestämmelser

- 1) till skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa,
- 2) för en lämplig utformning av byggnader och andra anläggningar samt tomter, områden för andra anläggningar än byggnader och allmänna platser samt
- 3) för kontroll av att föreskrifter som utfärdats efterlevs.

8 §. Byggnadsordning

Kommunen kan göra upp en byggnadsordning.

I byggnadsordningen kan bestämmelser tas in som förutsätts av de lokala förhållandena och som är nödvändiga för ett planmässigt och lämpligt byggande, att skydda natur- och kulturvärden, att markanvändningen ska medföra minsta möjliga negativa miljöpå-

verkan samt för att en god livsmiljö ska kunna skapas och bevaras.

Bestämmelserna i byggnadsordningen kan gälla tomters beskaffenhet, byggnaders utformning och placering, anpassning av byggnader till miljö och omgivning, byggnadssättet, planteringar, inhägnader och andra konstruktioner, värden av den bebyggda miljön, ordnandet av vatten och avlopp, minsta storlek på tomt, byggnadsrätt, avstånd till strand, antalet byggnader som får placeras på tomten samt definiering av ett område i behov av planläggning.

Om man i byggnadsordningen tar in villkor för minsta storlek på tomt, byggnadsrätt, minsta avstånd till strand eller antalet byggnader som får placeras på tomten ska detta motiveras i byggnadsordningen.

Byggnadsordningens bestämmelser kan variera för olika områden i kommunen.

Bestämmelserna i byggnadsordningen tillämpas inte om något annat bestäms om saken i en generalplan eller i en detaljplan.

Bestämmelserna i byggnadsordningen får inte vara oskäligen för markägare och andra rättsinnehavare.

Landskapsregeringen ska göra upp en modell för kommunernas byggnadsordningar.

9 §. Antagande av byggnadsordningen

Byggnadsordningen antas av kommunfullmäktige. När byggnadsordningen bereds ska i tillämpliga delar bestämmelserna i 30 § om hörande i beredningsskedet och i 31 § om utställande av planförslag iakttas varvid även landskapsregeringen skall höras.

10 §. Områden i behov av planläggning

Med ett område i behov av planläggning avses ett område där det för att tillfredsställa gemensamma behov är skäl att vidta särskilda åtgärder, till exempel att bygga vägar, vattenledningar eller avlopp eller att ordna allmänna områden.

Bestämmelserna om områden i behov av planläggning tillämpas också på byggande som på grund av dess påverkan på miljön förutsätter en mera omfattande prövning än sedvanligt tillståndsförfarande.

Kommunen kan i en kommunöversikt eller i en byggnadsordning avsätta även ett område där det på grund av dess läge kan förväntas en samhällsutveckling som kräver planläggning, eller det på grund av särskilda miljövärden eller miljöolägenheter är nödvändigt att planera markanvändningen, som ett område i behov av planläggning.

Bygglov får inte beviljas inom ett område i behov av planläggning innan de särskilda förutsättningar för bygglov som anges i 74 § har utretts eller områdets byggnadsrätt angetts i en generalplan enligt 21 § 2 mom.

2 kap. Myndigheternas uppgifter**11 §. Beslut och rekommendationer om markanvändning för vissa samhällsfunktioner eller för visst ändamål**

Landskapsregeringen kan vid behov fatta beslut om markanvändning för vissa viktiga samhällsfunktioner

eller för vissa ändamål som är av stor betydelse för samhället.

Beslut om markanvändning kan fattas för följande samhällsfunktioner eller ändamål:

- 1) kommunikation, såsom trafiknät, hamnar och flygfält,
- 2) energiproduktion och energiöverföring samt
- 3) avfallshantering.

Vid planläggning eller vid beslut om användning av ett markområde ska kommunen följa de beslut som landskapsregeringen fattat.

Landskapsregeringen kan även utfärda rekommendationer avseende markanvändning för näringsliv, rekreation och fritid, naturskydd samt landskaps- och byggnadsvård.

Beredningen av ärendena ska basera sig på en växelverkan mellan olika intressegrupper och berörda kommuner. Vid beredningen ska en konsekvensutredning enligt 5 § utföras.

Landskapsregeringen ska ersätta kommunen för de kostnader som uppstår vid inlösen av mark som krävs för förverkligandet av ovanstående projekt samt för eventuell värdeminskning på angränsande mark.

12 §. Landskapsregeringens övriga uppgifter

Landskapsregeringen utövar den allmänna tillsynen över planläggningen och byggnadsväsendet i landskapet och bistår kommunerna i deras planläggning. Landskapsregeringen ska övervaka att beslut och rekommendationer enligt 11 § samt bestämmelserna om planläggning och byggnadsväsendet beaktas vid planläggning, byggande och annan markanvändning i kommunerna.

13 §. Kommunens uppgifter

Kommunen sköter markplaneringen samt styr och övervakar byggandet inom kommunen.

14 §. Kommunens byggnadstillsynsmyndighet

I varje kommun ska det finnas en byggnadsnämnd som ska sköta kommunens uppgifter inom byggnadsväsendet och utöva den närmare tillsynen över byggnadsverksamheten.

Byggnadsnämndens uppgifter får inte överföras på kommunstyrelsen. Flera kommuner kan utse en gemensam byggnadsnämnd.

För byggnadsrådgivning och byggnadstillsyn ska kommunen ha en byggnadsinspektör. Om det är ändamålsenligt med hänsyn till skötseln av uppgifterna kan flera kommuner ha en gemensam byggnadsinspektör. Kommunen kan också med stöd av avtal låta en annan kommuns eller ett kommunalförbunds tjänsteman sköta byggnadstillsynen. Bestämmelser om den behörighet som krävs av byggnadsinspektören utfärdas genom landskapsförordning.

Byggnadsnämnden kan överföra sin beslutande-rätt till byggnadsinspektören. Byggnadsinspektören har rätt att överföra ett delegerat ärende till byggnadsnämnden för avgörande. Ärenden som gäller tvångsåtgärder och rättelseyrkande av byggnadsinspektörens beslut ska alltid avgöras av byggnadsnämnden.

3 kap. Kommunöversikt

15 §. Kommunöversiktens ändamål

Till vägledning för beslut i plan- och byggfrågor ska varje kommun utarbeta en heltäckande kommunöversikt. När kommunöversikten tas fram ska kommunen planera så att möjlighet finns till samordning med andra kommuners planläggning.

Kommunfullmäktige antar kommunöversikten och ändringar av den. Kommunöversikten ska ses över och vid behov uppdateras av fullmäktige minst vart femte år.

Landskapsregeringen sammanställer kommunöversikterna.

16 §. Kommunöversiktens innehåll

Kommunöversikten består av en textdel och en kartdel.

I kommunöversiktens kartdel ska antagna detaljplaner och generalplaner vara införda liksom områden för vilka beslut om upprättandet av plan har fattats, områden i behov av planläggning, områden för vilka landskapsregeringen har givit rekommendationer enligt 11 §, områden belagda med byggnads- eller åtgärdsbegränsning enligt denna lag eller enligt landskapslagen om naturvård, inrättade naturreservat, fredade naturminnen, områden med särskilt skyddsvärda biotoper, särskilda skydds- och bevarandehavens, fasta fornlämningar, byggnadsminnen och andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer, fastställda vägplaner och områden för vilka särskilda bestämmelser i kommunens byggnadsordning gäller.

I kommunöversiktens kartdel bör även andra för utvecklingen väsentliga intressen anges.

I kommunöversiktens textdel bör den av kommunfullmäktige planerade utvecklingen av kommunens olika delar avseende infrastruktur, boende, sysselsättning och bevarandehavens beskrivas.

Kommunöversikten ska informera kommunens och landskapets innevarare om hur kommunfullmäktige planerar den långsiktiga utvecklingen av kommunen.

Närmare bestämmelser om kommunöversikter kan utfärdas i landskapsförordning.

4 kap. Generalplan

17 §. Generalplanens ändamål

Generalplanen anger principerna för den eftersträvar utvecklingen i det område som planen omfattar. I generalplanen ska områden som kräver en mer detaljerad planläggning anges samt områden för byggande och annan markanvändning anvisas.

Generalplaner kan upprättas eller ändras för att reglera markanvändningen i kommunen.

Av generalplanen ska den planerade samhällsstrukturen och markanvändningen i kommunen eller en del av den framgå. En generalplan kan också upprättas för att styra markanvändningen och byggandet mera detaljerat på ett visst område.

En generalplan kan upprättas etappvis för vissa särskilda funktioner eller för ett delområde.

H 1 Plan- och bygglag (2008:102)

18 §. Antagandet av generalplan

Generalplanen eller ändringar av den antas av kommunfullmäktige. När planen vunnit laga kraft ska kommunfullmäktiges beslut sättas upp på kommunens anslagstavla för offentliga kungörelser. I och med kungörandet börjar planen gälla.

Generalplanen gäller inte på ett område med antagen detaljplan men ska följas vid ändringar av detaljplanen.

När arbetet med att upprätta en generalplan påbörjas ska landskapsregeringen informeras och vid behov ska ett samråd hållas mellan kommunen och landskapsregeringen.

19 §. Generalplanens innehåll

När en generalplan upprättas ska hänsyn tas till de rekommendationer och beslut som landskapsregeringen utfärdat eller fattat med stöd av 11 §.

Planläggningen ska värna om natur- och kulturvärden, den bebyggda miljön och landskapet samt främja en ändamålsenlig samhällsstruktur, en hållbar utveckling och en estetisk utformning av bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar. Goda miljöförhållanden i övrigt och en långsiktig god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror ska främjas.

Generalplanen får inte förorsaka markägare eller andra rättsinnehavare oskäliga olägenheter utan kompensation.

Landskapsregeringen kan anta närmare bestämmelser om generalplaner.

20 §. Utformning av generalplanen

Generalplanen presenteras på en karta. Till planen hör också planbeteckningar och planbestämmelser.

Till generalplanen fogas en beskrivning där den information som behövs för att bedöma planens mål, olika alternativ och deras verkningar samt motiven till lösningarna presenteras på det sätt som närmare bestäms genom landskapsförordning.

Generalplanen kan innehålla bestämmelser som behövs när planområdet planeras, bebyggs eller annars används. Planbestämmelserna kan gälla särskild styrning av markanvändningen och byggandet, byggnadsrätt områdesvis och fastighetsvis, allmänna krav på vatten och avlopp samt tillfartsvägar eller liknande frågor.

Om ett område, en byggnad eller en byggnadsgrupp ska skyddas på grund av miljövärden eller kulturhistoriska värden ska det anges i generalplanen.

21 §. Generalplanens rättsverkningar

Generalplanen ska följas när detaljplaner utarbetas och ändras samt när andra åtgärder vidtas för att reglera markanvändningen.

I en generalplan kan det bestämmas att ett visst område får bebyggas i enlighet med generalplanen oberoende av bestämmelserna i 10 § om områden i behov av planläggning. I sådana fall ska områdets byggnadsrätt utredas och anges fastighetsvis.

22 §. Byggnadsinskränkningar och åtgärdsbegränsningar

I generalplanen kan bestämmas att planområdet eller en del av planområdet inte får bebyggas så att genomförandet av generalplanen försvåras. I generalplanen kan också bestämmas att en åtgärd som förändrar landskapet inte får vidtas utan tillstånd enligt 70 §.

Har ingen byggnadsinskränkning intagits i generalplanen ska tillstånd att uppföra en byggnad beviljas om ett förbud skulle orsaka sökanden betydande olägenhet och kommunen, eller något annat offentligt organ för vilket området är avsatt, inte löser in området eller betalar skälig ersättning för olägenheten. När olägenheten bedöms beaktas inte ändringar som inträffat i ägandeförhållandena efter att generalplanen antagits, om de inte har gjorts för att genomföra generalplanen.

Bestämmelser om inlösnings- och ersättningsskyldighet till följd av inskränkningar och begränsningar enligt denna paragraf finns i 57 §.

23 §. Förbud när generalplan upprättas

När frågan om att upprätta eller ändra en generalplan har väckts kan kommunen utfärda byggnadsförbud och åtgärdsbegränsning för området.

Byggnadsförbud och åtgärdsbegränsning gäller i högst fem år men kan, om det finns synnerliga skäl, förlängas med två år. Landskapsregeringen kan på ansökan av kommunen av särskilda skäl därefter förlänga tiden med ytterligare högst tre år.

Byggnadsförbud gäller också på ett område där en generalplan eller generalplaneändring har antagits till dess beslutet har vunnit laga kraft.

5 kap. Detaljplan**24 §. Syftet med och behovet av detaljplan**

För den detaljerade regleringen av markanvändningen, byggandet och utvecklandet av områden upprättas en detaljplan. Detaljplanens syfte är att anvisa områden för olika ändamål och styra byggande och annan markanvändning på det sätt som de lokala förhållandena, stads- och landskapsbilden, den befintliga bebyggelsen, naturmiljön och principen om en hållbar utveckling samt andra mål för planen förutsätter.

Detaljplanen ska upprättas och hållas aktuell i takt med kommunens utveckling eller då det finns behov av att styra markanvändningen.

En detaljplan i Mariehamn kan även benämnas stadsplan.

25 §. Antagandet av detaljplan

Detaljplanen antas och ändras av kommunfullmäktige.

Fullmäktiges beslutanderätt kan helt eller delvis överföras till kommunstyrelsen, byggnadsnämnden eller till annan nämnd eller tjänsteman som bereder planärenden.

26 §. Detaljplanens innehåll

När en detaljplan upprättas ska en antagen generalplan följas och hänsyn tas till de beslut och rekom-

mendationer som landskapsregeringen utfärdat eller fattat med stöd av 11 §.

När en detaljplan upprättas ska kommunen dessutom se till att

1) marken utnyttjas på ett ekonomiskt och ekologiskt hållbart sätt,

2) trafiken, energiförsörjningen, vatten och avlopp, avfallshanteringen samt brand- och räddningsväsendet kan ordnas på ett säkert och ändamålsenligt och med tanke på miljön, naturresurserna och ekonomin hållbart sätt,

3) det skapas en trivsamt, trygg och sund livsmiljö som även är tillgänglig för personer med funktionshinder,

4) särskilt den bebyggda miljön och landskapet värnas och används på ett ändamålsenligt sätt,

5) estetiska och kulturhistoriska värden inte påverkas mer än vad som är nödvändigt,

6) det finns tillräckligt med mark för lekplatser, parker eller andra områden som lämpar sig för rekreation och att det i eller i nära anslutning till tomter som bebyggs med lokaler för daghem, skola eller liknande verksamhet finns tillräckligt med plats för lek och utvistelse samt

7) skälig hänsyn tas till befintlig bebyggelse, bestående äganderättsförhållanden, fastighetsgränser, servitut, hävd och andra omständigheter som kan inverka på genomförandet av planen.

Närmare bestämmelser om innehållet i detaljplanen ges i landskapsförordning.

27 §. Utformning av detaljplanen

Detaljplanen presenteras på en baskarta i skalan 1:2000 eller större. Kartan ska utvisa

1) gränserna för det detaljplanerade området,

2) gränserna för de olika områden som ingår i detaljplanen,

3) de allmänna eller enskilda ändamål för vilka mark- eller vattenområden är planerade att användas,

4) omfattningen av byggandet på de olika områdena och tomterna samt

5) principer gällande byggnadernas läge och vid behov byggnadssättet.

Till detaljplanen hör även planbeteckningar och planbestämmelser.

Till detaljplanen fogas en planbeskrivning där den information som behövs för att bedöma planens mål, motiven till lösningarna samt dess verkningar presenteras på ett sätt som närmare bestäms genom landskapsförordning.

I detaljplanen kan de planbestämmelser utfärdas som behövs för att uppnå planens syfte och de krav som ställs på dess innehåll när det detaljplanerade området bebyggs eller annars används. Ska något område eller någon byggnad skyddas för att bevara stads- eller landskapsbilden, naturvärden, befintlig bebyggelse, kulturhistoriska värden eller andra särskilda miljövärden, kan bestämmelser om detta utfärdas i detaljplanen. Markägaren har rätt till kompensation om skyddsbestämmelsen vållar denne olägenhet som inte är ringa.

I detaljplanen kan även de bestämmelser som behövs för att skydda byggnader och föremål som avses i landskapslagen om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse tas in.

28 §. Detaljplanens rättsverkningar

Vid markanvändning och byggande ska bestämmelserna i en antagen detaljplan följas.

I detaljplanen kan uppförandet av en ny byggnad förbjudas under högst tre år om det är nödvändigt för genomförandet av planen.

29 §. Förbud när detaljplan upprättas

När frågan om att upprätta eller ändra en detaljplan har väckts för ett område kan kommunen utfärda byggnadsförbud på området. På ett område med byggnadsförbud är också rivning och åtgärder som förändrar landskapet tillståndspliktiga på det sätt som bestäms i 70 §.

Byggnadsförbud gäller också på ett område där en detaljplan eller detaljplaneändring har antagits till dess beslutet har vunnit laga kraft.

6 kap. Planläggningsförfarande

30 §. Hörande i beredningsskedet

När en plan utarbetas ska andra kommuner, myndigheter, juridiska personer och enskilda som berörs av förslaget ges tillfälle till samråd och att yttra sig antingen skriftligen eller muntligen när det är ändamålsenligt med tanke på planens syfte och betydelse.

Syftet med hörandet är att förbättra beslutsunderlaget och ge möjligheter till insyn och påverkan. Resultatet av hörandet och förslag med anledning av de synpunkter som har framförts ska redovisas då planförslaget ställs ut.

31 §. Utställande av planförslag

Innan en plan antas ska kommunen ställa ut förslaget under minst 30 dagar. Kommunmedlemmar och de som anges i 30 § 1 mom. har rätt att under utställningstiden skriftligen framföra synpunkter på planförslaget. Ett förslag till ändring av en detaljplan som har ringa verkningar behöver dock inte vara utställt under mer än 14 dagar.

Meddelande om att planförslaget ska ställas ut ska senast sju dagar före utställningen sändas per brev till kommuner som berörs av förslaget samt till markägare och andra av kommunen kända innehavare av mark inom planområdet. Ett meddelande behöver dock inte sändas om personen ifråga har godkänt planförslaget.

32 §. Meddelande om antagandet av en plan

Information om antagandet av en plan ska utan dröjsmål sändas till de kommunmedlemmar och andra personer som skriftligen har begärt det och samtidigt uppgett sin adress. Har flera personer undertecknat en skrivelse som innehåller en begäran om information behöver informationen enbart sändas till den första undertecknaren.

33 §. Markägares rätt att låta upprätta detaljplan

En markägare har rätt att utarbeta ett förslag till detaljplan för sin egen mark. Innan planeringen påbörjas

H 1 Plan- och bygglag (2008:102)

ska kommunen kontaktas. Kommunen ska fastställa målsättningar för planen, godkänna planläggaren och se till att planområdet utgör en tillräckligt stor och ändamålsenlig helhet.

Ett planförslag som utarbetas på markägarens försorg handläggs efter vederbörlig beredning i kommunen på samma sätt som en av kommunen utarbetad plan.

Markägaren ska svara för kostnaderna för upprättandet av planen samt för kommunens handläggningskostnader.

En detaljplan som en eller flera markägare låtit upprätta ska genomföras av de berörda markägarna i samråd med kommunen eller enligt en särskild överenskommelse som anges i planen.

34 §. Ersättning för upprättande av plan

Om en detaljplan eller ändring av en sådan tillgodoser i huvudsak ett enskilt intresse och har uppgjorts på initiativ av markägaren eller markinnehavaren, har kommunen rätt att av denne uppbära kostnaderna för upprättandet och behandlingen av planen. Detsamma gäller en generalplan som upprättas huvudsakligen för att reglera fritidsbebyggelse.

7 kap. Tomtindelning

35 §. Tomtindelning

Ett område som ingår i ett byggnadskvarter indelas i detaljplanen i tomter, om detta är nödvändigt för att reglera markanvändningen (tomtindelning). Tomtindelningen ska om möjligt ta hänsyn till redan bestående äganderättsförhållanden. En tomtindelning kan vara bindande eller riktgivande. Tomtindelningen antas i samband med detaljplanen. En bindande tomtindelning kan även antas separat. Då ska en tomtindelningsskarta som visar fastighetsbildningen uppgöras. Tomtindelningen kan göras upp för en del av kvarteret om det inte hindrar eller försvårar en lämplig tomtindelning i kvarterets övriga delar. Tomtindelningens bindande eller riktgivande karaktär och omfattning anges i en detaljplanebestämmelse.

36 §. Ändring och antagande av tomtindelning

En tomtindelning kan ändras av kommunen på eget initiativ eller på begäran av markägare om tomtindelningen inte passar ihop med detaljplanen eller de rådande markägoförhållandena eller om den på annat sätt är olämplig eller om en ändring gynnar en lämplig reglering av kvarteret eller en del av det eller när de tomtägare som berörs av ändringen är eniga om det.

Bestämmelser om mindre justeringar ingår i fastighetsbildningslagen (FFS 554/1995).

Beslut om tomtindelning och ändring av tomtindelning fattas av kommunen. När en tomtindelning bereds ska ägare och innehavare av området för tomtindelningen och angränsande fastigheter höras, liksom också ägaren och innehavaren till en fastighet mitt emot vars bebyggande eller användning på annat sätt beslutet i väsentlig mån kan påverka.

En tomtindelning ska vara utställd i minst 14 dagar innan den antas, om inte de som har rätt att överklaga beslutet om antagandet av tomtindelningen skriftligen har godkänt förslaget.

37 §. Kostnaderna för tomtindelningen

Om en tomtindelning upprättas eller ändras på markägarens ansökan och av i huvudsak enskilt intresse har kommunen rätt att ta betalt av markägaren för detta.

38 §. Tomtindelningens rättsverkningar

En byggnad får inte uppföras i strid med en bindande tomtindelning.

När beslut fattats om att en bindande tomtindelning ska göras får bygglov inte beviljas på tomten förrän den bindande tomtindelningen har antagits och tomten förts in i fastighetsregistret. I kvarter där beslut fattats om ändring av tomtindelning får bygglov inte heller beviljas.

8 kap. Gator och andra allmänna områden och anordningar

39 §. Allmänna områdets tillgänglighet

Ett allmänt område ska alltid vara tillgängligt för personer med funktionshinder.

40 §. Anläggande, underhåll och renhållning av gata

Kommunen ska anlägga, underhålla och sköta renhållningen av gatorna om inte annat följer av ingångna markanvändningsavtal eller av bestämmelserna i 33 § 4 mom. eller 45 §.

Kommunen ska efterhand som bebyggelsen färdigställs i enlighet med planen ställa i ordning gatorna så att de kan användas för avsett ändamål och upplåta dem till allmänt bruk. Gatorna ska till utseende och skick stämma överens med kommunens antagna gatutritningar.

41 §. Tomtanslutning och infartsväg

Fastighetsägaren ansvarar på egen bekostnad för byggandet av en tomtanslutning från kanten av en anlagd gatas körbana till sin fastighet.

Om fastigheten bebyggs innan den gata som betjäna den har anlagts ska fastighetsägaren på egen bekostnad ordna en körbar infartsväg till tomten.

Kommunen är skyldig att utan ersättning tillåta att ett lämpligt gatuområde som står till dess förfogande används för byggande av infartsvägen.

42 §. Flyttning av ledningar och konstruktioner

Om en ledning, en anordning eller en konstruktion på allmänt område försvårar genomförandet av detaljplanen eller anläggandet av en gata eller inte passar in i landskapet eller stadsbilden, är ägaren eller innehavaren skyldig att flytta den till en av kommunen godkänd plats.

Den i vars intresse flyttningen sker ska svara för kostnaderna för flyttningen om inte annat överenskommits.

43 §. Anläggandet av andra allmänna områden

Ett annat allmänt område än en gata som kommunen ska anlägga och som avsatts för kommunens behov ska anläggas när markanvändningen enligt detaljplanen förutsätter det. Detta gäller dock om inte kommunens ekonomiska situation motiverar att anläggandet skjuts upp för viss tid eller annat följer av ingångna markanvändningsavtal eller bestämmelserna i 33 § 4 mom. eller 45 §.

44 §. Placering av tekniska anordningar på annans mark

Ägare och innehavare av en fastighet är skyldig att tillåta att allmänna eller enskilda ledningar eller anläggningar och konstruktioner som hör till ledningarna dras över fastigheten. En förutsättning är dock att ledningarna inte kan placeras på något annat tillfredsställande sätt till skäliga kostnader och att ledningsdragningen inte försvårar planläggningen eller genomförandet av en antagen plan. Kan sakägarna inte komma överens om hur ledningarna ska dras fattas beslutet av byggnadsnämnden.

Fastighetens ägare och innehavare har rätt till ersättning för den olägenhet och skada som förorsakas av ledningarnas placering. Om överenskommelse inte nås om ersättningen avgörs saken i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter (expropriationslagen). Överenskommelsen binder också senare ägare av fastighet eller byggnad.

Byggnadsnämnden fattar beslut om ändring av placeringen eller avlägsnandet av en ledning eller anordning enligt bestämmelserna i 160 § fastighetsbildningslagen.

Fastighetsägaren är skyldig att tillåta att vägmärken, gatunamnsskyltar, belysningsanordningar samt andra anordningar för reglering av trafiken fästs på en byggnad, port eller ett plank.

Se H 12, Landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter

45 §. Överförande av genomförandeansvaret på markägaren eller markinnehavaren

I en detaljplan som uppgjorts i huvudsak i enskilt intresse kan det tas in bestämmelser genom vilka ansvaret för anläggandet av vatten och avlopp, en gata eller ett annat allmänt område helt eller delvis överförs på markägaren eller markinnehavaren. Om markägaren eller markinnehavaren inte uppfyller sina förpliktelser kan kommunen på dennes bekostnad genomföra planen.

9 kap. Ersättning för anläggande av gata

46 §. Anläggningsavgift för ny gata

Kommunen har rätt att uppbära en avgift av tomtägaren för anläggandet av en ny gata. Det gatuområde som avgiften beräknas på utgör, uttryckt i fulla kvadratmeter, åtta procent av det sammanlagda antal kvadratmeter som tomtens areal och våningsyta uppgår till.

Anläggningskostnaden beräknas på den genomsnittskostnad som anläggandet av en ytbelagd gata kostar i kommunen och redovisas i en av kommunen fastställd taxa.

47 §. Betalningsskyldighet

Är en tomt bebyggd huvudsakligen enligt detaljplanen uppkommer betalningsskyldighet enligt 46 § då gatan eller gatudelen invid tomten upplåts till allmänt bruk. Är tomten inte bebyggd då gatan upplåts till allmänt bruk uppkommer betalningsskyldigheten då tomtägaren beviljats bygglov för uppförande av en ny byggnad på tomten.

10 kap. Överlåtelse och inlösen av mark

48 §. Kommunens rätt till enskilt vägområde

När en enskild väg i en generalplan har avsatts till trafikled, har kommunen rätt att utan att ersätta markägaren upprusta vägområdet, dra och flytta ledningar samt upplåta vägen för allmänt bruk. Detta gäller bara om vägen under lång tid har använts av allmänheten, utlagts vid lantmåteriförrättning, av markägaren avsatts till väg i samband med planmässigt byggande eller på annat sätt av markägaren upplåtits till allmänt bruk.

49 §. Kommunens rätt till område för allmän väg

Allmän väg som ingår i ett detaljplanerat område övergår utan ersättning i kommunens ägo när detaljplanen träder i kraft.

50 §. Överföring av gatuområde till kommunen

När en detaljplan godkänns för ett område som saknat sådan, får kommunen genom en fastighetsförrättning enligt fastighetsbildningslagen i sin ägo ett gatuområde som den inte tidigare äger.

Bestämmelser om ersättning för gatuområde finns i 60 §.

51 §. Besittningstagande av gatuområde

Kommunen får ta ett område enligt 50 § i sin besittning när byggandet av en gata inlets eller marken annars behövs för avsett ändamål och en fastighetsförrättning för avskiljande av gatuområde har anhängiggjorts eller när kommunen enligt 60 § har betalat ersättning för marken.

Finns det en byggnad eller någon annan värdefull anläggning på marken eller är marken nödvändig för användningen av en sådan anläggning, får marken inte tas i besittning förrän överenskommelse om ersättningen har ingåtts med markägaren eller en inlösningsförrättning har anhängiggjorts.

Mark som kommer att ingå i ett gatuområde när detaljplanen ändras får kommunen ta över när inlösningsförrättningen har anhängiggjorts.

52 §. Kommunens och kommunalförbunds inlösningsrätt

Mark som enligt en detaljplan ska användas för allmänt område eller för byggnad för vilken kommunen eller ett kommunalförbund är huvudman samt annan mark som ska användas för annat än enskilt byggande får kommunen eller kommunalförbundet lösa in utan särskilt tillstånd.

53 §. Rätt att inlösa en byggnad, anläggning eller en rätt som tillhör någon annan

Finns det någon byggnad eller anläggning på mark som kommunen äger eller har rätt att lösa in eller beväras marken av nyttjande-, servituts- eller annan rätt får byggnaden, anläggningen eller rättigheten också lösas in.

Utgör en byggnad eller anläggning som tillhör någon annan eller en nyttjande-, servituts- eller annan sådan rätt hinder för ägaren till en tomt att inom skälig tid bebygga tomten enligt detaljplanen, har tomtägaren rätt att lösa in byggnaden, anläggningen eller rättigheten på det sätt som sägs i fastighetsbildningsla-

H 1 Plan- och bygglag (2008:102)

gen för inlösen av tomtedel, om inlösen kan anses vara av vikt för genomförandet av detaljplanen. Tomtägaren har inte inlösningsrätt om inlösningsrätten enligt fastighetsbildningslagen tillhör någon annan än tomtägaren eller den byggnad, anläggning eller rätt som utgör hinder för byggandet har tillkommit efter att detaljplanen antagits.

54 §. Rätt till inlösen av mark med stöd av inlösnings-tillstånd

Landskapsregeringen kan ge kommunen rätt att lösa in obebyggd mark inom område med detalj- eller generalplan och inom område för vilket beslut om planläggning har fattats, om det inte finns tillräckligt med byggnadsmark till förfogande i kommunen och inlösen anses nödvändigt för främjandet av allmän bostadsproduktion eller för annat byggande som bedrivs planmässigt av kommunen. Detsamma gäller bebyggd mark om byggnadernas värde är obetydligt i förhållande till markens värde. Tomter som bildats för enskild byggnadsverksamhet på inlöst mark ska inom skäligen tid upplåtas för avsett ändamål.

Landskapsregeringen kan ge kommunen tillstånd att på generalplanerat område lösa in mark för trafikleder samt mark som i generalplanen anvisats för allmänna behov om marken är avsedd att användas för kommunens egna anläggningar eller för andra kommunala behov.

Landskapsregeringen kan även i andra fall, om det krävs av allmänna behov, bevilja kommunen tillstånd att genom expropriation förvärva fast egendom eller inskränka nyttjanderätten till sådan egendom när det gäller mark som ligger i kommunen.

55 §. Rätt till inlösen efter byggnadsuppmaning

Om det är väsentligt för en kommuns utveckling att en tomt bebyggs enligt detaljplanen kan kommunstyrelsen uppmana tomtägaren eller tomtinnehavaren att bebygga tomten enligt detaljplanen. Om tomten fyra år efter byggnadsuppmaningen fortfarande inte har byggts enligt detaljplanen kan landskapsregeringen ge kommunen rätt att lösa in tomten. En förutsättning är dock att tomten är bebyggd med mindre än hälften av dess enligt detaljplanen tillåtna byggnadsrätt eller med beaktande av de på tomten befintliga byggnadernas användning eller läge inte är bebyggd huvudsakligen enligt detaljplanen. Anhållan om rätt att lösa in en tomt ska göras inom ett år efter utgången av här angiven tidsfrist.

Byggnadsuppmaning får inte ges medan byggnadsförbud enligt 28 § 2 mom. eller 29 § gäller. Byggnadsuppmaning får inte heller ges till ägare eller innehavare av en tomt som i detaljplanen anvisats för byggande av bostadshus för högst två familjer, om det på tomten finns bostadshus som är i bruk. Träder ett byggnadsförbud i kraft sedan byggnadsuppmaning getts förfaller verkningarna av uppmaningen.

Kommunen ska föra en offentlig förteckning över givna byggnadsuppmaningar. Har en fastighet, sedan byggnadsuppmaning för den har införts i förteckningen, övergått till en ny ägare eller innehavare gäller uppmaningen även denne. Kommunen ska för

inskrivning i inteckningsregistret anmäla till inskrivningsmyndigheten då en byggnadsuppmaning ges, återkallas eller upphör samt då förpliktelsen har uppfyllts.

56 §. Saneringsinlösen

Landskapsregeringen kan ge kommunen tillstånd att lösa in ett byggnadskvarter eller ett annat område som ingår i detaljplanen om inlösen är motiverad av det allmänna behovet och krävs för sanering eller förnyelse av ett större område.

57 §. Inlösnings- och ersättningsskyldighet

Om mark enligt en detalj- eller generalplan inte ska användas för enskilt byggnads- eller annat enskilt ändamål och därför inte har något ekonomiskt värde för markägaren, ska kommunen lösa in det berörda området, om markägaren begär det, eller ersätta den förlust begränsningen medför. Då marken i detalj- eller generalplanen har anvisats för ett kommunalförbund, landskapet eller staten är istället kommunalförbundet, landskapet respektive staten inlösnings- och ersättningsskyldiga i förhållande till markägaren. Inlösnings- och ersättningsskyldigheten gäller inte ett område som avses i 45 §, ett vägområde för allmän väg enligt 49 § eller ett gatuområde enligt 50 §.

Har markägaren begärt att endast en del av dennes sammanhängande markområde ska inlösas har kommunen, kommunalförbundet, landskapet eller staten rätt att lösa in hela området, men bara till den del det omfattas av den aktuella planen.

58 §. Begränsning av inlösnings- och ersättningsskyldigheten

Kommunen, kommunalförbundet, landskapet eller staten befrias från inlösnings- eller ersättningsskyldighet om området genom en ändring av detalj- eller generalplanen kan användas på ett sätt som medför skälig nytta för enskilda behov och frågan om inlösnings- eller ersättningsskyldigheten ännu inte har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

När inlösnings- eller ersättningsskyldigheten avgörs beaktas inte de ändringar i ägarförhållandena och fastighetsindelningen som har inträffat efter att detalj- eller generalplanen antagits, om inte ändringarna har gjorts för att genomföra planen.

59 §. Inlösningsförfarande och bestämmande av ersättning

Fullgör inte kommunen, kommunalförbundet eller landskapet sin inlösnings- och ersättningsskyldighet, har sakägare rätt att framställa yrkande enligt 85 § i expropriationslagen. Också i övrigt iaktas expropriationslagen när inlösen verkställs eller ersättning bestäms med stöd av denna lag.

Kan en antagen men ännu inte lagakraftvunnen ändring av en plan eller tomtindelning eller en påbörjad fastighetsförrättning inverka på expropriationsförfarandet får inlösnings- eller ersättningsfrågan inte avgöras förrän planändringen eller tomtindelningen vunnit laga kraft eller fastighetsförrättningen avslutats.

11 kap. Ersättning för genomförande av generalplaner och detaljplaner

60 §. Gatuområde för vilket ersättning betalas

Kommunen är skyldig att betala markägaren ersättning för gatuområde som enligt 50 § övergår i kommunens ägo om det överlåtna områdets areal överstiger 20 procent av den mark ägaren innehar på det detaljplanerade området i fråga eller såvida dess yta överstiger våningsytan för tomt som får bebyggas på markägarens återstående mark inom det av detaljplanen berörda området. När ersättningsskyldigheten bestäms beaktas inte områden som i detaljplanen avsatts till jord- och skogsbruksområde eller vattenområde.

Vid beräkningen av ersättningens storlek tillämpas ersättningsgrunderna i expropriationslagen.

I andra fall än sådana som avses i 50 § är kommunen skyldig att betala markägaren ersättning enligt de i expropriationslagen stadgade ersättningsgrunderna.

Markägaren har dock inte rätt till ersättning för mark enligt 48 § på vilken det finns en enskild väg som har bestämts vid en lantmåteriförrättning eller använts under lång tid eller för mark som ägaren avsatt till väg i samband med planmässigt byggande, om marken i detaljplanen är avsatt till gatuområde.

61 §. Ersättning för genomförande av detaljplaner

Markägaren har rätt till ersättning för byggnader, träd, planteringar och anläggningar på områden som övergår till kommunen.

Om överförandet av ett område till kommunen som enligt 60 § 1 mom. inte ska ersättas vållar markägaren skada såsom förlust av tomt eller grustäkt och detta med hänsyn till omständigheterna anses vara oskäligt, ska kommunen ersätta skadan. Ersättning ska även utgå om en rätt som hänför sig till området förfaller och detta vållar innehavaren av rätten skada.

Olägenheter eller skador som genomförandet av en detaljplan orsakar markägaren är kommunen skyldig att ersätta så snart omfattningen av skadan fastställts.

62 §. Upphörande av rättigheter som hänför sig till gatuområden

När ett gatuområde enligt 50 § övergår i kommunens ägo, förfaller inteckning, panträtt, rättighet som gäller enskilda vägar, arrenderätt, sytning, skogsavverkningsrätt och rätt till marktäkt eller andra jämförbara rättigheter som hänför sig till området. I samband med att ett gatuområde bildas till fastighet kan det bestämmas att arrenderätt ska förbli i kraft, om det inte försvårar användningen av området som gata. Andra särskilda rättigheter eller servitut förblir i kraft, om de inte upphävs vid förrättningen. Ovanstående gäller också när ett område inom ett i 50 § avsett detaljplaneområde som redan tidigare är i kommunens ägo och har anvisats som gatuområde bildas till allmänt område. Ett gatuområde som bildats till allmänt område får användas för trafik trots att vägrätten upphört att gälla.

Om den registerenhet, till vilken det i 1 mom. avsedda gatuområdet hörde, svarade för en fordran och till områdets ägare betalas ersättning, har innehavaren av fordringen samma rätt till ersättningen som han el-

ler hon hade till registerenheten. Kommunen är skyldig att ersätta skada som orsakas innehavaren av en rättighet på grund av att rättigheten som hänför sig till ett gatuområde som redan tidigare tillhört kommunen upphör att gälla.

63 §. Bestämmelser om ersättning

Kommunen och markägaren kan ingå avtal om genomförande av detaljplan samt om ersättningar. Ingås inget avtal om ersättning avgörs saken enligt bestämmelserna i expropriationslagen.

Avtal om genomförande av detaljplan samt om ersättning binder även fastighetens senare ägare.

12 kap. Allmänna förutsättningar för byggande

64 §. Allmänna krav på tomter

En tomt ska vara tekniskt och funktionellt lämplig för sitt ändamål och utanför planerat område minst 2000 kvadratmeter stor, såvida inte byggnadsnämnden av synnerliga skäl tillåter bebyggande på en mindre tomt.

Vid anordnande av tomter ska hänsyn tas till stads- eller landskapsbilden samt till natur- och kulturvärdena på platsen. Tomten ska anordnas så att betydande olägenheter för omgivningen inte uppkommer och att risken för olycksfall begränsas. Personer med funktionshinder ska kunna komma till bebyggelsen och på annat sätt använda tomten om det är möjligt med hänsyn till terrängen och förhållandena i övrigt.

Bestämmelser om avståndet mellan olika slags byggnader och fastighetens eller tomtens gränser utfärdas genom landskapsförordning.

På ett detaljplanerat område avgörs tomtens lämplighet i detaljplanen.

65 §. Krav på byggnader och deras placering

Byggnaderna ska utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och som leder till minsta möjliga negativa miljöpåverkan.

Byggnaderna ska uppfylla grundläggande krav på bärförmåga, stadga och beständighet i konstruktionerna, brandskydd, ventilation och fuktskydd, hygien, möjligheten att hantera avfall, miljö- och hälsoskydd, användningssäkerhet, bullerskydd, energihushållning och värmeisolering.

I byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna områden ska enkelt avhjälpna hinder mot lokalernas och platsernas tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionshinder undanröjas i enlighet med bestämmelser som meddelats med stöd av denna lag.

Byggnaden ska vara lämplig för sitt ändamål samt vara lätt att reparera och underhålla.

Vid reparationer och ändringar ska byggnadens egenskaper och särdrag samt byggnadens lämplighet för den planerade användningen beaktas. Ändringar får inte leda till att säkerheten eller hälsan för dem som använder byggnaden äventyras.

Särskilda värden ur historisk, kulturhistorisk eller estetisk synpunkt, som grundas på fackmässiga bedömningar, ska skyddas.

H 1 Plan- och bygglag (2008:102)

65a §. (2011/113) *Utrustning och system för energi från förnybara energikällor*

Vid nybyggnad anses installation av utrustning och system för energi från förnybara energikällor vara ett sådant grundläggande krav på energihushållning som avses i 65 § 2 mom., om det inte medför oskäligt höga anläggnings- eller driftskostnader och om det är förenligt med bestämmelserna i landskapslagen (2008:124) om miljöskydd.

13 kap. Lov och tillstånd**66 §. Bygglöv**

Bygglöv krävs för att

- 1) uppföra byggnader,
- 2) göra tillbyggnader,
- 3) inreda eller använda byggnader eller delar av byggnader för väsentligen annat ändamål än det för vilket byggnaderna senast har använts eller för vilket bygglöv har lämnats,
- 4) göra väsentliga ändringar av byggnaders fasader eller tak,
- 5) göra väsentliga ändringar av byggnader på sätt som påverkar konstruktioner eller anordningar för stadga eller säkerhet och
- 6) uppföra eller bygga om eldstäder, rökkanaler eller hissar i byggnader samt byte av bränsle i värmeapparater så att förbränningsstemperaturen väsentligt höjs.

Byggnadsnämnden kan bevilja bygglöv för en tillfällig byggnad för högst fem år. En tillfällig byggnad behöver inte uppfylla alla de krav som ställs i denna lag på en byggnad och dess konstruktioner. Byggnadsnämnden ska dock uppfylla de grundläggande kraven på hållfasthet, brandskydd och hygien.

67 §. Bygglöv för konstruktioner och anläggningar

Bygglöv krävs för uppförande, placering, uppställande eller fast angöring av följande konstruktioner, anläggningar, fordon eller fartyg:

- 1) nöjespark, idrottsplats eller campingplats,
- 2) skjutbana eller motorbana avsedd att vara tillgänglig för allmänheten eller för en sammanslutning av privatpersoner,
- 3) småbåtshamn med plats för flera än 10 båtar,
- 4) fast cistern eller liknande anordning med en volym överstigande 10 kubikmeter,
- 5) mast med en höjd över 25 meter,
- 6) torn avsett att vara tillgängligt för allmänheten,
- 7) vindkraftverk som är avsett att betjäna flera än tre hushåll,
- 8) plank eller mur med en höjd överstigande 1,5 meter om planket eller muren placeras närmare tomtgränsen än fem meter,
- 9) husvagn, buss eller liknande fordon på annan plats än campingplats för en tid överstigande två månader om syftet är att fordonet under denna tid eller en del av tiden ska användas för boende, affärslokal eller liknande samt
- 10) fartyg eller anläggning på vatten om avsikten är att använda fartyget eller anläggningen för boende eller för näringsverksamhet eller för liknande ändamål för en tid överstigande två månader.

68 §. Undantag från lovbestämmelserna

Bygglöv krävs inte inom detaljplanerat område då fråga är om att uppföra friliggande komplementbyggnader, om byggnadernas sammanlagda byggnadsyta inte är större än 10 kvadratmeter, taknockshöjden inte är högre än 3,0 meter och byggnaderna inte placeras närmare tomtgränsen än 5 meter om inte annat angivits i detalj- eller stadsplan. Inte heller krävs bygglöv för att anordna skärmtak med en största area av 12 kvadratmeter i anslutning till huvudbyggnad eller för att uppföra en mur eller ett plank som inte är högre än 1,8 meter för att anordna skyddade uteplatser i anslutning till bostadshuset.

Utanför detaljplanerat område krävs inte heller bygglöv för att uppföra friliggande carport med en byggnadsyta på högst 30 kvadratmeter, uppföra komplementbyggnader som avses i 1 mom. med en sammanlagd byggnadsyta av högst 15 kvadratmeter, anordna skärmtak som avses i 1 mom. med en största area av 15 kvadratmeter eller för att glasa in en uteplats under skärmtak.

Ovannämnda konstruktioner får inte utan grannarnas medgivande placeras närmare tomtgränsen än 5 meter såvida inte annat följer av bestämmelser i en antagen plan.

Kommunen kan i byggnadsordningen, med avvikelse från bestämmelserna i 66 och 67 §§, bestämma att ekonomi- eller förrådsbyggnader får uppföras utan bygglöv utanför detaljplanerat område efter det att en anmälan har gjorts till byggnadsnämnden.

Byggandet får påbörjas om inte byggnadsnämnden inom 14 dagar från mottagandet av anmälan meddelar att bygglöv krävs för att tillvarata grannars intressen eller allmänna intressen.

69 §. Rivning

Senast två månader innan en byggnad som omfattas av bygglövsplikt rivs ska en rivningsanmälan lämnas till byggnadsnämnden.

Byggnadsnämnden eller någon av nämnden utsedd person eller en myndighet har rätt att göra inspektioner och mätningar i byggnaden för att dokumentera den innan den rivs.

Byggnader eller byggnadsdelar som omfattas av rivningsförbud i detaljplan eller har förklarats skyddade enligt landskapslagen om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse får inte rivas.

70 §. Tillstånd för miljöåtgärder

Markarbeten och trädfällning eller någon annan härmed jämförbar åtgärd som försvårar områdets användning för avsett ändamål eller väsentligt förändrar landskapet får inte vidtas utan byggnadsnämndens tillstånd på ett detaljplanerat område, på ett generalplanerat område om det bestämts i generalplan eller på ett område belagt med byggnadsförbud.

Tillstånd behövs inte för arbeten som är nödvändiga för att förverkliga general- eller detaljplanen eller som överensstämmer med ett beviljat bygglöv.

Tillstånd behövs inte heller om åtgärden baserar sig på en fastställd vägplan.

71 §. Ansökan om lov och tillstånd

Ansökan om bygglov och tillstånd för miljöåtgärder samt rivningsanmälan görs skriftligen hos byggnadsnämnden.

Till ansökan fogas de ritningar, beskrivningar och övriga handlingar som behövs för prövningen. Är ansökningshandlingarna ofullständiga får byggnadsnämnden förelägga sökanden att avhjälpa bristerna inom viss tid vid äventyr att ärendet annars kan komma att avskrivas.

Närmare bestämmelser om ansökan om och förutsättningar för tillstånd och om de handlingar som behövs för prövningen utfärdas genom landskapsförordning.

72 §. Handläggning av bygglov

Ansökan om bygglov ska beviljas om åtgärden inte strider mot antagen plan, denna lag eller med stöd av lagen utfärdade bestämmelser.

Om byggnadsnämnden har anledning att anta att en åtgärd som kräver lov fordrar tillstånd även av någon annan myndighet, ska nämnden upplysa sökanden om detta.

Om åtgärden innebär avvikelser från detalj- eller generalplanen kan ansökan om bygglov bifallas om avvikelserna är förenliga med planens syften eller det föreligger särskilda skäl att medge avvikelser. Detsamma gäller inom områden i behov av planläggning och på områden där byggnads- eller åtgärdsbegränsning gäller. Innan ett sådant ärende avgörs ska berörda grannar ges tillfälle att skriftligen inkomma med synpunkter. Grannarna underrättas av kommunen.

Finner byggnadsnämnden skäl till avslag ska dessa motiveras i beslutet.

Ett bygglov kan behandlas i flera etapper. Ansökan kan godkännas på basen av plan- och fasadritningar som utvisar byggnadens huvudsakliga utformning samt en situationsplan som utvisar byggnadens placering och anknytning till närmiljön. Övriga handlingar som behövs för att bedöma projektet ska inlämnas för godkännande innan byggnadsarbetena påbörjas.

I bygglovet kan det bestämmas att specialritningar över olika arbetsskedena ska inlämnas till byggnadsnämnden innan arbetet påbörjas.

Bygglov kan förenas med föreskrifter om arbetets utförande. I bygglov för tillbyggnad, ombyggnad eller med ombyggnad jämförbar konstruktionsändring får föreskrifter bara ges beträffande den del av byggnaden som är föremål för de byggnadsåtgärder som man avser att utföra.

Om det finns utrymmen i byggnaden som ska användas som offentliga samlingsutrymmen ska byggnadsnämnden i samband med beviljandet av bygglov bestämma det högsta antal personer som samtidigt får vistas i utrymmena.

72a §. (2010/32) Godkännande av samlingslokal

En byggnad eller del av en byggnad kan godkännas av byggnadsnämnden som samlingslokal i samband med beviljandet av bygglov. Ändring av i byggnad befintliga utrymmen till samlingslokal kräver bygglov av byggnadsnämnden. I beslutet skall byggnadsnäm-

den ange det antal personer som samtidigt får vistas i lokalen samt de villkor som krävs med tanke på personsäkerheten och på de sanitära förhållandena i lokalen.

73 §. Syn och hörande av granne

Innan en ansökan om bygglov avgörs ska syn hållas på platsen om detta inte är uppenbart onödigt. På icke detaljplanerat område och på planerat område där beviljandet av bygglovet innebär avvikelser från planen ska grannarna kallas till synen om det inte med beaktande av projektets ringa betydelse eller läge är uppenbart onödigt.

Kallelsen ska senast tio dagar före synen sändas per post till grannarna.

Om grannarna inte är kända eller inte utan svårighet kan anträffas eller om det är fler än tio grannar som ska höras, kan delgivning ske genom kungörelse som publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

74 §. Särskilda förutsättningar för bygglov inom områden i behov av planläggning

Beviljandet av bygglov på ett område i behov av planläggning förutsätter att byggandet inte förorsakar olägenhet med tanke på planläggningens målsättning eller annan reglering av markanvändningen.

Trots bestämmelserna i 1 mom. får byggande ske på en tomt som anvisats i en generalplan enligt bestämmelsen i 21 § 2 mom.

75 §. Tillståndets giltighetstid och förlängning

Har byggnadsarbetet inte påbörjats inom tre år eller slutförts inom fem år förfaller tillståndet. Ett tillstånd till annan åtgärd än bygglov upphör om åtgärden inte har slutförts inom tre år. Tidsfristerna börjar löpa när tillståndet vinner laga kraft.

Byggnadsnämnden kan förlänga tillståndets giltighetstid för påbörjandet av arbetet med högst två år i taget. För slutförande av arbetet kan tidsfristen förlängas med två år åt gången samtidigt som byggnadsnämnden kan kräva att vissa delar av byggnadsarbetet slutförs inom viss tid.

76 §. Rätt att påbörja arbeten

Byggnadsnämnden kan ge tillstånd att påbörja ett byggnadsarbete eller vidta en annan åtgärd innan tillståndet har vunnit laga kraft.

Sökanden ska ställa en godtagbar säkerhet för ersättande av de olägenheter, skador och kostnader som upphävandet av beslutet eller en ändring av tillståndet kan förorsaka. Besvärsmyndigheten kan dock förbjuda att beslutet verkställs.

Skyldigheten att ställa säkerhet gäller inte landskapet, kommuner och kommunalförbund.

77 §. Meddelande om bygglov och tillståndsbeslut

Ett bygglov eller tillståndsbeslut av byggnadsnämnden ska tillkännages genom ett meddelande på kommunens anslagstavla. Detsamma gäller ett beslut av landskapsregeringen eller Ålands förvaltningsdomstol. I ett meddelande angående byggnadsnämndens beslut ska det anges att delgivningen anses ha

H 1 Plan- och bygglag (2008:102)

skett den sjunde dagen efter det att meddelandet sattes upp på myndighetens anslagstavla.

Tillståndsbeslutet ska sändas per post till sökanden och de grannar som har begärt att få beslutet och till dem som har hörts i beredningsskedet senast dagen innan beslutet anslås. Mottagaren anses ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas.

14 kap. Ansvar vid byggande och rivning

78 §. Byggherrens ansvar

Den som för egen räkning utför eller låter utföra projekterings-, byggnads- eller rivningsprojekt (byggherren) ska se till att arbetena utförs enligt bestämmelserna i denna lag och enligt bestämmelser meddelade med stöd av lagen samt enligt beviljade tillstånd. Byggherren ska se till att arbetena planeras och utförs under kompetent ledning, att kontroll av arbetet sker samt att arbetena planeras och utförs med aktsamhet så att personer och egendom inte skadas.

79 §. Planering av byggnadsprojekt

Vid planeringen av byggnadsprojekt som byggnadsnämnden bedömer vara tekniskt krävande ska det finnas en projektledare som tillsammans med projektörerna ansvarar för helhetsplaneringen och dess kvalitet och som ser till att projekthandlingar och specialhandlingar utgör en helhet.

Projekthandlingarna för ett byggnadsprojekt ska utarbetas så att de uppfyller kraven i denna lag och de bestämmelser som utfärdas med stöd av den.

Den ansvariga för respektive specialhandling ska se till att specialhandlingen uppfyller gällande krav. Har en specialhandling utarbetats av flera personer ska en av personerna utses som ansvarig för specialområdet.

80 §. Tillsyn och organisering av byggnadsarbetet

Bestämmelser om utmärkning samt kontroll av byggnadens plats och höjdläge samt om vilka syner som ska göras under byggnadstiden utfärdas i bygglovet.

Byggnadsnämnden kan i bygglovet vidare föreskriva att en utredning ska inlämnas över behövliga specialhandlingar och projektörer, vem som ansvarar för respektive byggnadsskede, vilka arbetsmetoder som ska användas och hur byggnadsarbetet organiseras som helhet och kontrolleras. Kontroller kan utföras genom egenkontroll, av fristående sakkunniga eller av byggnadsnämnden. Alla kontroller ska dokumenteras skriftligen.

En byggnad får inte tas i bruk innan det godkännts vid en ibruktagningssyn.

Närmare bestämmelser om övervakning och inspektioner under byggnadstiden kan utfärdas genom landskapsförordning.

81 §. Arbetsledning vid byggande och rivning

Vid byggnadsarbete som kräver bygglov ska det finnas en ansvarig arbetsledare som ansvarar för utförandet av arbetet och dess kvalitet, leder byggnadsarbetet och ser till att det utförs i enlighet med gällande krav och det beviljade tillståndet. Byggnadsnämnden

kan kräva att det också utses en särskild arbetsledare för specialområden.

Den ansvarige arbetsledaren och arbetsledaren för ett specialområde godkänns av kommunens byggnadsnämnd. Byggnadsarbetet får inte påbörjas innan en ansvarig arbetsledare har godkänts. Godkännandet ska återkallas och arbetet avbrytas till dess att en ny arbetsledare har godkänts om det är motiverat på grund av att uppgifterna försumrats eller av någon annan motsvarande orsak.

En ansvarig arbetsledare krävs också för anmälningsspliktiga rivningsarbeten.

82 §. Uppgifternas svårighetsgrad och behörigheten för dem som deltar i byggprojekt

Den som utarbetar projekthandlingar och specialhandlingar samt den ansvarige arbetsledaren för byggnadsarbete och arbetsledaren för ett specialområde ska ha den utbildning och erfarenhet som byggprojektets art och uppgiftens svårighetsgrad förutsätter.

Den behörighet som planeringen kräver bedöms utifrån byggnadens avsedda ändamål. Dessutom bedöms den behörighet som ledningen av byggnadsarbetet kräver utgående från byggnadsförhållandena och de specialmetoder som används i arbetet.

Planerings- och arbetsledningsuppgifter kan indelas i svårighetsklasser för bestämmandet av den minimi-behörighet som behövs. Bestämmelser om minimi-behörigheten ska utfärdas genom landskapsförordning.

83 §. Byggnadsnämndens tillsyn

Kommunens byggnadsnämnd ska övervaka byggandet med hänsyn till det allmänna intresset och se till att det som bestämts i denna lag och med stöd av den följs vid byggandet.

När tillsynsuppgiftens omfattning och art bedöms ska byggnadsprojektets svårighetsgrad, sakkunskapen och yrkesskickligheten hos tillståndssökanden och de personer som ansvarar för planeringen och genomförandet av projektet samt övriga omständigheter som inverkar på behovet av tillsyn beaktas.

84 §. Bruks- och underhållsanvisning

Vid nybyggnad eller mer omfattande renovering av en byggnad som används för permanent boende eller som arbetsplats ska en bruks- och underhållsanvisning utarbetas.

Bruks- och underhållsanvisningen ska innehålla anvisningar som behövs för att byggnaden ska kunna användas och underhållas på rätt sätt.

Byggnadsinspektören övervakar att bruks- och underhållsanvisningen är klar vid slutsynen och överlämnas till byggnadens ägare.

Landskapsregeringen kan utfärda närmare bestämmelser om vad som ska ingå i en bruks- och underhållsanvisning.

85 §. Byggprodukters egenskaper

En byggprodukt som är avsedd att permanent ingå i en byggnad ska ha sådana egenskaper att byggnaden, om den är planerad, byggd och underhållen på rätt sätt, under sin ekonomiska livslängd uppfyller väsentliga krav på en byggnad.

En byggprodukt är lämplig för användning i byggnadsverk om den är försedd med behörig CE-märkning och installeras och används på avsett sätt.

15 kap. Servitut

86 §. Byggnadsservitut

För en tomt eller en fastighet kan en bestående rätt som belastar en annan fastighet och som ger rätt att använda en byggnad eller konstruktion eller att vidta en därmed jämförbar åtgärd stiftas (byggnadsservitut). Stiftandet av ett servitut förutsätter ett skriftligt avtal mellan parterna. Ett byggnadsservitut kan stiftas för en kommuns, ett kommunalförbunds eller en kommunal inrättnings behov eller för behov i anslutning till byggande av samhällsteknik också i sådana fall där servitutsrätten inte hänför sig till en tomt eller en fastighet som är byggplats.

Ett byggnadsservitut får stiftas om det gagnar ett funktionellt byggande eller en funktionell användning av fastigheten eller om servitutet är nödvändigt för innehavaren av servitutsrätten och det inte leder till betydande olägenhet för den belastade fastigheten.

Ett byggnadsservitut kan av särskilda skäl också stiftas för en viss bestämd tid.

Beslut om stiftande, ändring och upphävande av byggnadsservitut fattas av byggnadsnämnden. Bestämmelser om olika typer av servitut och om registrering av servitut ges i landskapsförordning.

87 §. Tvångsservitut

Om detaljplanen förutsätter ett byggnadsservitut kan servitutet stiftas trots att de som saken gäller inte kommer överens om servitutet när det gäller

1) att ordna utrymmen för skyddsrum, bilparkering och avfallshantering i byggnaden,

2) att ordna trafikförbindelse till en byggnad på en annan fastighet eller för allmän gångtrafik, om inte detaljplanen eller tomtindelningen kan genomföras på något annat skäligt sätt, samt

3) att stöda byggnadsdelar som är belägna på gränsen mellan fastigheterna invid grannfastigheten eller för att uppföra eller utnyttja en gemensam vägg.

Ett servitut som avses i denna paragraf kan också stiftas för en kommun, ett kommunalförbund eller en inrättning som innehas av kommunen.

Bestämmelser om andra servitut som detaljplanen förutsätter ingår i fastighetsbildningslagen.

88 §. Servitutsreglering

Ett byggnadsservitut kan ändras eller upphävas om sakägarna kommer överens om det och åtgärden inte försvårar ett funktionellt byggande, en funktionell skötsel av fastigheten eller genomförandet av detaljplanen.

Ett byggnadsservitut får ändras eller upphävas utan samtycke av innehavaren av servitutsrätten om

1) servitutet på grund av förändrade förhållanden har blivit onödigt eller har förlorat en stor del av sin betydelse,

2) den olägenhet som servitutet orsakar den belastade fastigheten har blivit oskälig och ändringen eller

upphävandet av servitutet inte orsakar innehavaren av servitutsrätten betydande olägenhet eller

3) servitutet betydligt försvårar genomförandet av detaljplanen.

Om överenskommelse inte nås om ersättning för ett byggnadsservitut eller för ändring eller upphävandet av det, avgörs ärendet i enlighet med expropriationslagen.

Se H 12, Landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter

16 kap. Vård av den bebyggda miljön

89 §. Underhåll av byggnader

En byggnad och dess omgivning ska hållas i sådant skick att den uppfyller sanitära krav, krav på säkerhet och användbarhet och inte leder till miljöolägenheter eller avsevärt förfular omgivningen.

Vid användningen och underhållet av en byggnad som är skyddad enligt en plan eller som skyddats med stöd av landskapslagen om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse ska dessutom syftet med byggnadsskyddet beaktas.

Om underhållet försummas kan byggnadsnämnden bestämma att byggnaden ska repareras eller dess omgivning snyggas upp. Innan reparationsuppmaning ges kan byggnadsnämnden kräva att byggnadens ägare dokumenterar byggnadens skick och vilka reparationer som är uppenbart nödvändiga med tanke på personers hälsa eller säkerhet. Om byggnaden utgör en uppenbar fara för personers säkerhet kan byggnadsnämnden fatta beslut om att byggnaden inte får användas eller att den ska rivas.

90 §. Oavslutat byggnadsarbete och övergivna byggnader

Om ett påbörjat byggnadsarbete eller en annan åtgärd som kräver lov inte slutförts innan tillståndet förfaller ska ägaren till fastigheten åläggas att inom viss tid slutföra arbetet eller vidta de åtgärder som är nödvändiga med hänsyn till hälsa, säkerhet eller de olägenheter som orsakas miljön.

Om en byggnad eller annan anläggning är förfallen eller skadad och inte sätts i stand inom skälig tid får byggnadsnämnden förelägga ägaren att inom viss tid riva byggnaden eller anläggningen.

91 §. Vård av den bebyggda miljön

Den bebyggda miljön ska hållas i snyggt skick och överensstämma med bygglövet.

De områden som i en plan anvisats för planteringar, lekplatser eller andra områden som avsatts till de bodes trivsel får inte inskränkas. Trafikförbindelser som är avsedda för utrycknings- eller servicefordon ska hållas i körbart skick.

En tomt eller annat område med detaljplan får inte användas för upplagring som avsevärt stör eller förfular omgivningen.

17 kap. Tvångsmedel, straff och andra påföljder

92 §. Planläggningsförordnande

Om det finns skäl att upprätta eller ändra en byggnadsordning, detaljplan, generalplan eller kommun-

H 1 Plan- och bygglag (2008:102)

översikt och kommunen inte vidtar behövliga åtgärder kan landskapsregeringen, efter samråd med kommunen, utsätta en tidsfrist inom vilken kommunen ska ha utfört åtgärden.

Om ett planläggningsförordnande inte iakttas kan landskapsregeringen vid vite förelägga kommunen att utföra planläggningen.

93 §. Tvångsmedel

Den som handlar i strid med denna lag eller bestämmelser eller beslut som har meddelats med stöd av lagen kan av byggnadsinspektören förbjudas att fortsätta med den rättsstridiga verksamheten eller uppmanas att fullgöra sina skyldigheter inom utsatt tid.

Byggnadsnämnden ska utan dröjsmål uppta ärendet till behandling. Byggnadsnämnden kan förena förbud och åläggande som meddelats med stöd av 1 mom. med vite eller hot om utförande av det försummade på den försumliges bekostnad. Tvångsåtgärder vidtas dock inte om den rättsstridiga verksamheten eller försummelsen är av ringa betydelse.

Polisen är skyldig att ge handräckning om det är nödvändigt för att avbryta en rättsstridig åtgärd som avses i denna bestämmelse.

Marknadsmyndigheten har i tillämpliga delar samma befogenheter som byggnadsinspektören och -nämnden.

94 §. Inspektionsrätt

För att sköta ett tillsynsuppdrag enligt denna lag har byggnadsnämnden och byggnadsinspektören rätt att få tillträde till byggnadsobjekt och där utföra granskningar och undersökningar.

Finns det grundad anledning att misstänka att bestämmelser eller förbud i denna lag eller i bestämmelser meddelade med stöd av den har överträtts vid byggnande eller vid byggnaders underhåll, har byggnadsnämnden och byggnadsinspektören rätt att få tillträde till byggnaden och däri befintliga lokaler. Byggnadens eller lokalernas ägare och innehavare ska underrättas om inspektionen minst tre dygn i förväg. En inspektion som berör en lokal som omfattas av hemfrid får endast verkställas mot den boendes vilja om det är nödvändigt för att skydda liv, hälsa, egendom eller miljön.

Marknadstillsynsmyndigheten har rätt att i en affär, ett lager samt i importörens och tillverkarens lokaler få inspektera en byggprodukt, handlingar som gäller tillverkningen och andra handlingar samt material som behövs för att bedöma produkten.

95 §. Byggnadsbrott

Den som utan tillstånd eller anmälan som förutsätts i denna lag börjar bygga eller vidtar någon annan åtgärd eller försummar sin skyldighet på ett sätt som strider mot denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den ska för byggnadsbrott dömas till böter eller fängelse i 3 månader.

Byggnadsnämnden ska göra polisanmälan om inte gärningen eller försummelsen med hänsyn till omständigheterna ska betraktas som ringa och det allmänna intresset inte kräver att åtal väcks.

18 kap. Ändringssökande**96 §. Överklagande av ärenden gällande bygglov och andra tillstånd**

Beslut som fattats av byggnadsnämnden eller av en annan kommunal myndighet i ärenden gällande bygglov eller andra tillståndsärenden med stöd av denna lag överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. Besvär över beslut som fattats av landskapsregeringen får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

Besvärsrätt har

- 1) den beslutet gäller,
- 2) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet påverkar,
- 3) ägaren och innehavaren av en invid eller mitt emot belägen fastighet eller område,
- 4) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka och
- 5) kommunen.

Landskapsregeringen har besvärsrätt över beslut som berör ett område för vilket landskapsregeringen har utfärdat planläggningsförordnande enligt 92 § eller gjort upp rekommendationer till stöd för den kommunala markplaneringen enligt 11 §.

En myndighet som fattat ett beslut enligt denna lag har besvärsrätt över förvaltningsdomstolens beslut. På ändringssökande tillämpas i övrigt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996).

Besvär över byggnadsnämndens beslut om bygglov eller tillstånd för miljöåtgärder ska framföras inom 30 dagar efter att beslutet meddelats.

Se Förvaltningsprocesslag, Pr 103 FL I

97 §. Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut som fattats av byggnadsinspektören kan skriftligen framställa ett rättelseyrkande med begäran om att byggnadsnämnden omprövar beslutet. Ändring av byggnadsinspektörens beslut får inte sökas genom besvär.

Yrkandet ska ha inkommit till byggnadsnämnden senast 14 dagar efter att beslutet meddelades. Ett yrkande ska utan dröjsmål upptas till behandling i byggnadsnämnden.

98 §. Överklagande av beslut om antagande, ändring eller upphävande av planer och byggnadsordningar

Ändring i ett beslut som gäller antagande, ändring eller upphävande av en generalplan, en detaljplan eller en byggnadsordning söks hos Ålands förvaltningsdomstol genom besvär på det sätt som bestäms i kommunallagen. Rättelseyrkande enligt kommunallagen tillämpas dock inte på antagandet av en detaljplan ens när beslutanderätten har överförts på kommunstyrelsen eller en nämnd på det sätt som bestäms i 25 §.

Besvärsrätt har, utöver vad som sägs i 113 § kommunallagen om kommunmedlemmars besvärsrätt, landskapsregeringen och, i ärenden som hör till dess verksamhetsområde, en i landskapet registrerad sammanslutning.

19 kap. Särskilda bestämmelser

99 §. Tillstånds- och tillsynsavgift

Den som söker bygglov, annat tillstånd eller gör en anmälan gällande byggande är skyldig att betala en avgift till kommunen enligt en taxa som fastställs av kommunfullmäktige. Avgiften får tas ut i förväg och är avsedd att täcka kommunens kostnader för gransknings- och tillsynsuppgifter och för andra uppgifter som orsakas av ansökan eller anmälan. Om vissa av nämnda uppgifter inte genomförs ska kommunen återbetala motsvarande del av avgiften.

Kommunen har även rätt att av byggherren ta ut en avgift för gransknings- och utredningsuppgifter som orsakats av byggande utan tillstånd eller på grund av att en föreskriven byggnadsåtgärd har underlåtits.

100 §. Adressnummerskylt och vägnamnsskylt

Ägaren eller innehavaren av en byggnad är skyldig att sätta upp en adressnummerskylt på ett från gatan eller vägen synligt ställe.

Kommunen eller vägghållaren har också rätt att sätta upp vägnamnsskyltar på fastigheten.

101 §. Verkställbarheten av beslut

Kommunstyrelsen kan efter besvärstidens utgång bestämma att en generalplan eller detaljplan träder i kraft för den del av planområdet som inte berörs av inlämnade besvär. Kommunen ska delge besvärsmyndigheten detta beslut.

I ett beslut om antagande av byggnadsordning, tomtindelning, byggnadsförbud eller en åtgärdsbe-gränsning kan det bestämmas att beslutet ska träda i kraft innan det vunnit laga kraft. Besvärsmyndigheten kan förbjuda att ovannämnda beslut verkställs.

102 §. Ändring av byggnadsplaneväg till gata

Ett byggnadsplanevägområde, som med stöd av tidigare lag har tagits i besittning av kommunen övergår till kommunen när denna lag träder i kraft. Vid dess fastighetsbildning tillämpas fastighetsbildningslagen och området antecknas i fastighetsregistret som ett allmänt område.

Ett byggnadsplanevägområde som inte tagits i besittning när denna lag träder i kraft övergår i kommunens ägo enligt 51 §.

103 §. Övergångs- och ikraftträdelsebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2008.

Genom denna lag upphävs byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland, landskapsförordningen (2004:59) om tillämpning av vissa byggbestämmelser som ingår i Finlands byggbestämmelsesamling samt landskapslagen (1995:23) om kommunöversikt.

Gällande byggnadsordningar, byggnadsförbud, taxor och instruktioner förblir i kraft tills vidare med undantag av de bestämmelser som inte överensstämmer med denna lag.

Hänvisning i annan lagstiftning till byggnadslagen avser efter denna lags ikraftträdande en hänvisning till denna lag.

Ärenden som har påbörjats innan denna lag träder i kraft behandlas enligt bestämmelser som gällde före denna lags ikraftträdande.

Planer som är under beredning när denna lag träder i kraft kan antas av kommunen inom två år ifrån lagens ikraftträdande som planer enligt denna lag trots att de uppgjorts enligt tidigare bestämmelser.

Av kommunfullmäktige antagen samt fastställd stadsplan och byggnadsplan gäller som detaljplan efter denna lags ikraftträdande. Hänvisning i annan lag till antagen eller fastställd stads- eller byggnadsplan avser detaljplan efter denna lags ikraftträdande. Hänvisas det i annan lag endast till stadsplan avses detaljplan inom Mariehamn.

Av kommunfullmäktige antagen generalplan som inte fastställts har endast de rättsverkningar som tidigare lag föreskriver.

H 2 Plan- och byggförordning (2008:107) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Byggnadsnämndens uppgifter

Byggnadsnämnden ska kontrollera att antagna planer följs, behandla ansökningar om bygglov och andra tillstånd, övervaka att gällande bestämmelser och givna tillstånd följs, kontrollera värden av byggnader och den bebyggda miljön enligt 16 kap. plan- och bygglagen (2008:102) för landskapet Åland (PBL) och ansvara för att information om regelverket kring byggnadsfrågor finns i kommunen.

Kommunens byggnadsinspektör sköter syner och övervakningsuppgifter om inte annat bestämts i byggnadsnämndens instruktion eller beslutats av nämnden i enskilda fall.

I byggnadsnämndens instruktion kan det anges att andra kommunala myndigheter ska delta i byggnadstillsynen och i granskningen av ritningar och projektbeskrivningar.

2 §. Behörighetskrav för byggnadsinspektör

En byggnadsinspektör ska ha högskoleexamen som motsvarar minst tre års heltidsstudier inom byggnadsbranschen eller annan motsvarande examen och tillräcklig erfarenhet av projektering av byggnader och utförande av byggnadsarbeten.

3 §. Behörighetskrav för planläggare

Den som utarbetar en detalj- eller generalplan ska ha högskoleexamen som motsvarar minst tre års heltidsstudier inom byggnadsbranschen eller annan motsvarande examen och tillräcklig erfarenhet med tanke på uppgiftens svårighetsgrad.

4 §. Behörighetskrav för projektör, projektledare och arbetsledare

Den som utarbetar ritningar och projektbeskrivningar ska ha högskoleexamen som motsvarar minst tre års heltidsstudier inom byggnadsbranschen eller annan motsvarande examen och tillräcklig erfarenhet inom projekteringsområdet.

En person som inte har examen men som med hänsyn till sin erfarenhet eller byggobjektets eller projek-

H 2 Plan- och byggförordning (2008:107)

teringsuppgiftens art och omfattning kan anses ha tillräckliga kunskaper får utföra projekteringsuppgiften.

Den projektledare som enligt 79 § PBL ansvarar för helheten och kvaliteten vid projektering av ett större byggprojekt med i tekniskt hänseende krävande konstruktioner ska dessutom ha tillräckliga kunskaper och erfarenhet för uppgiften.

Den ansvariga arbetsledaren för byggnadsarbete ska ha den utbildning och erfarenhet som anges i 1 eller 2 mom.

2 kap. Generalplan och detaljplan

5 §. Planbeskrivning

En planbeskrivning ska innehålla uppgifter om

1) planområdets natur- och miljöförhållanden, bebyggelse, markgöförhållanden, hamnar, vägar och annan infrastruktur,

2) de begränsningar för markanvändningen som direkt berör området eller kan påverka områdets användning såsom naturskydd, skyddsvärda byggnader och miljöer, friluftsområden, servitut och andra nyttjanderätter,

3) planens utgångspunkter och mål,

4) det centrala innehållet i och grunderna för den planlösning som valts samt hur resultaten av konsekvensutredningarna och olika framförda utlåtanden och anmärkningar har beaktats,

5) planeringens olika skeden samt

6) hur genomförandet och uppföljningen av planen ordnas och vem som ansvarar för det.

Planbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad ska stå i relation till planens betydelse, omfattning eller de miljö- och andra konsekvenser som planen kan ha.

I planbeskrivning för detaljplan ska redovisas hur förslaget beaktar gällande generalplan.

Om en generalplan har antagits för det område som detaljplaneras kan planbeskrivningens omfattning och innehåll vara enklare än det som anges i 1 mom.

De planbeteckningar som ska tillämpas utfärdas av landskapsregeringen.

6 §. Utformningen av generalplanen

Generalplanen presenteras på en karta i skalan 1:5 000 - 1:20 000 så att principerna för områdesanvändningen, områden för byggande, vägar och trafik, rekreation, natur- och miljöskydd samt jord- och skogsbruk samt fiske och planens övriga innehåll framgår tillräckligt klart. Om planen ska styra byggandet enligt 21 § PBL ska byggnadsområdet klart framgå av planen.

De planbeteckningar som ska tillämpas utfärdas av landskapsregeringen.

7 §. Innehållet i en detaljplan

Vid utformningen av en detaljplan ska följande faktorer beaktas:

1) bestående fastighetsgränser, servitut, vägar och andra omständigheter;

2) terrängförhållanden och jordmån;

3) möjligheterna att ekonomiskt anordna vatten och avlopp, dagvatten och annan infrastruktur;

4) hur områdets avfallshantering ska ordnas;

5) att bostadsområden placeras på lämpligt sätt och att parker eller skyddsområden avskiljs tillräckligt väl från industriområden, upplagsplatser och större trafikleder;

6) att tillräckligt antal parker, grön- och skyddsområden reserveras på lämpliga platser;

7) brand- och befolkningsskyddskraven;

8) att torg, parker, lek-, idrotts-, samlings- och badplatser anvisas i tillräcklig utsträckning;

9) att bostadshusen och vistelseområdena placeras där ljus-, solvärme- och mikroklimatförhållandena är goda;

10) att vid nybyggnation hänsyn tas till befintlig angränsande bebyggelse;

11) att områden för allmänna byggnader och anläggningar reserveras i tillräcklig utsträckning;

12) att gatu- och trafiknätet utformas ändamålsenligt och behövliga genomfarts- och förbindelseleder reserveras;

13) att trafiksäkerheten och behovet av gång- och cykelleder beaktas;

14) att tillräckligt med allmänna parkeringsplatser anordnas;

15) att det inom byggnadskvarter finns tillräckligt med lekplatser och vistelseområden samt

16) att historiskt, kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värdefulla byggnader och byggnadsmiljöer samt platser som är värdefulla på grund av utsikten, läget, växtligheten eller säregna naturförhållanden skyddas och bevaras och inte utan tvingande skäl förstörs.

3 kap. Planläggningsförfarande

8 §. Hörande i beredningsskedet

Ett samråd enligt 30 § PBL ordnas när det är ändamålsenligt med tanke på planens syfte och betydelse genom att utkastet till plan med tillhörande motiveringar och konsekvensutredningar presenteras på ett samrådsmöte och de berörda ges möjlighet att framföra sina åsikter muntligen eller skriftligen inom en viss tid.

Ett meddelande om möjligheterna att framföra åsikter ska, med beaktande av antalet berörda, delges per post genom brev enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland om vanlig delgivning eller anslås på berörd kommuns anslags-tavla eller publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland om offentlig delgivning. Meddelandet ska anslås eller publiceras senast fjorton dagar före samrådsmötet.

9 §. Meddelande om antagande av plan

Sedan en generalplan, detaljplan eller kommunöversikt har antagits av kommunfullmäktige ska planen snarast möjligt sändas till landskapsregeringen för kännedom.

Sedan en ny plan vunnit laga kraft ska ett exemplar av planen sändas till lantmäteribrådan och till de grannkommuner som gränsar till planområdet. Ett meddelande om att en plan vunnit laga kraft ska också sändas till landskapsregeringen.

4 kap. Tomtindelning

10 §. Utarbetande av tomtindelning

Tomtindelningen ska utarbetas så att

1) varje tomt gränsar till ett gatuområde; av särskilda skäl kan tomten dock gränsa till något annat allmänt område, via vilket en körförbindelse kan ordnas till tomten,

2) tomterna ges det format och den storlek som det med avseende på byggandet, användningen av tomterna och det tekniska underhållet av dem är ändamålsenligt.

Det som föreskrivs i 1 mom. 1 punkten tillämpas inte, om körförbindelsen till tomten och dess tekniska underhåll kan ordnas via en sådan tomt som avses i 1 punkten i form av ett servitut som anvisas vid tomtindelningen och som vid fastighetsförrättningen stiftas för högst två tomter.

En separat antagen bindande tomtindelning utarbetas av kommunens fastighetsingenjör eller på hans eller hennes förordnande av någon annan kommunal tjänsteinnehavare som ska ha högskoleexamen inom lantmäteribranschen eller någon annan examen inom lantmäteribranschen på minst teknikernivå.

11 §. Tomtindelningskarta

En separat tomtindelning utarbetas på en karta (tomtindelningskarta), som ska ange tomternas nummer, arealer, gränsernas längd, råpunkter samt deras koordinater och byggnader på området, de fastigheter och arealer som bildar tomterna samt delarealer. Dessutom ska på tomtindelningskartan enligt behov visas kända underjordiska ledningar samt eventuella servitut och andra nyttjanderättigheter på området.

Om tomtindelningen ingår i detaljplanen, anges tomternas nummer och gränser på detaljplanekartan. Andra uppgifter som nämns i 1 mom. kan anges på en separat karta.

12 §. Offentligt framläggande av ett separat förslag till tomtindelning

Ett förslag till separat antagen bindande tomtindelning ska i kommunen hållas offentligt framlagt under minst 14 dagar.

Upprättas tomtindelning helt i enlighet med instruktiva gränser i en detaljplan behövs inget hörande enligt 36 § 3 mom. PBL.

De som enligt 36 § 3 mom. PBL ska höras i samband med beredningen av tomtindelningen har rätt att göra anmärkning mot förslaget till tomtindelning. Anmärkningen ska ges in till kommunen före utgången av den tid under vilken förslaget är framlagt.

Framläggandet och rätten att göra anmärkning ska meddelas dem som enligt 3 mom. har rätt att göra anmärkning. Meddelandet får sändas som vanligt brev. Meddelandet behöver dock inte sändas, om personen i fråga har godkänt förslaget till tomtindelning. Personen anses ha fått del av meddelandet, om det har postats senast en vecka före framläggandet.

Om alla de som saken gäller skriftligen har godkänt tomtindelningsförslaget, behöver förslaget inte läggas fram för allmänheten.

13 §. Information om antagande av tomtindelning

Information om att separat antagen bindande tomtindelning har antagits ska ges i samma ordning som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen.

5 kap. Gator och allmänna områden

14 §. Anläggandet av gata

Innan en ny gata anläggs eller en större ändring görs av en befintlig gata ska en gaturitning uppgöras.

Gaturitningen ska innehålla principerna för trafikarrangemangen på gatan, torrläggning och avledande av regnvatten, situationsplan och behövt antal längd- och tvärprofiler, beläggningsmaterial samt planteringar och fasta konstruktioner.

Gaturitningar antas av kommunen efter att förslaget varit offentligt utställt under minst 14 dagar. Anmärkningar mot förslaget ska framställas skriftligen under utställningstiden.

Utställningstiden och rätten att göra anmärkning mot förslaget ska, innan utställningen, meddelas ägare och innehavare av fastigheter som gränsar till gatuområdet. Meddelandena får sändas som vanliga brev.

15 §. Taxa för anläggningskostnader för ny gata

Taxan för anläggningskostnaderna för gata ska innehålla bestämmelser om beräkningsgrunderna, betalningssättet och grunderna för nedsättning och befrielse från avgift.

Innan beslut fattas om taxan ska utredning om och förslaget till taxa ställas ut under minst 30 dagar. Förutom tomtägarna och kommuninvånarna har även föreningar som representerar tomtägare rätt att komma med synpunkter på förslaget. Synpunkterna ska framställas under den tid förslaget är utställt.

Kommunen har inte rätt att ta betalt för anläggandet av en gata till en tomt som den har överlåtit ifall inte rätt till ersättning har förbehållits i överlåtelsehandlingen.

6 kap. Byggnadsrätt och krav på byggnad och dess placering

16 §. Lekplatser och vistelseområden

I anslutning till bostadshus ska det ordnas tillräckligt med plats utomhus för lekplatser och vistelseområden. Dessa platser och områden ska på ett tryggt sätt avskiljas från det område som är reserverat för trafik. Vid bedömning av om platserna och områdena är tillräckliga kan hänsyn tas till de motsvarande platser och områden som står till buds i den närmaste omgivningen samt fastigheternas gemensamma arrangemang.

17 §. Avfallshantering

I samband med byggande ska utrymmen och anläggningar för fastighetens avfallshantering ordnas. Avfallsutrymmen ska, med undantag av de vid enfamiljshus, avskärmas eller inhägnas för undvikande av brandfara eller miljöförening.

18 §. Avståndsbestämmelser på oplanerat område

En byggnad får inte utan grannes samtycke placeras närmare än fem meter från tomtgränsen eller tio meter

H 2 Plan- och byggförordning (2008:107)

från grannes byggnad. En byggnad som är mer än tio meter hög ska dock, om man inte kommit överens om annat, placeras minst lika långt från grannes byggnad som byggnaden ska bli hög.

Byggnader med brandfarlig verksamhet måste placeras på brandsäkert avstånd från annan byggnad.

Vid prövning av var ett byggprojekt ska placeras och hur lämplig byggnadsplatsen är ska man se till att skyddsavståndet är tillräckliga för att minimera risken för olyckor.

19 §. Byggnadens höjd

Över den i detaljplanen föreskrivna byggnads- och takhöjden får enkla torn, gavlar, fönster, ventilations- och skorstenspipor, skyddsräcken samt andra liknande byggnadsdelar uppföras om de passar in i den bebyggda miljön och dess placering inte i betydande mån inverkar på omgivande bosättning.

20 §. Tomtens byggnadsrätt

Om inte annat bestämts i en plan utgör tomtens byggnadsrätt uttryckt i kvadratmeter våningsyta högst 15 procent av tomtens areal.

21 §. Byggnadernas placering utanför planlagt område

En byggnad ska placeras så att den passar in i naturmiljön och i den bebyggda miljön. En byggnad ska med hänsyn till förhållandena på platsen placeras så att vattenskadorna på byggnadskonstruktionen förhindras.

Bostadshus och andra byggnader avsedda för boende får inte placeras lägre än två meter över medelvattenståndet om inte särskilda åtgärder vidtas för att hindra vatten från att tränga in i byggnaden. Om inte annat bestämts i en kommunal byggnadsordning får dock en bastubyggnad på högst 15 m² placeras på en lägre nivå över medelvattenståndet och närmare stranden förutsatt att byggnaden passar väl in i omgivningen.

Båthus och sjöbodar får placeras på strandlinjen där byggnaderna med beaktande av strandens helhetsbild passar in i omgivningen. Båthus ska om möjligt placeras i grupper i anslutning till befintliga hamnar där det redan finns bryggor och båthus.

22 §. Parkeringsplatser

På varje tomt ska det finnas minst två parkeringsplatser per bostad om inte annat anges i detaljplanen.

Parkeringsplatserna kan placeras på en annan fastighet om det har anvisats i detaljplanen eller om det har grundats en bestående nyttjanderätt till parkeringsplats för tomten enligt bestämmelserna om byggnadsservitut.

7 kap. Tillståndsförande**23 §. Bygglovshandlingar**

Till ansökan om bygglov ska projektets huvudritningar bifogas. Till huvudritningarna hör en situationsplan samt planritningar, sektionsritningar och fasadritningar. Dessutom ska en tomtkarta eller ett utdrag ur grundkartan över området samt utdrag ur fastighets- och lagfartsregistret och annan behövlig utred-

ning som visar sökandens ägande eller besittningsrätt till den tomt ansökan gäller lämnas in.

Därutöver ska de handlingar som krävs enligt landskapslagen (2008:106) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om byggnaders energiprestanda lämnas in.

Vid behov ska även en redogörelse för byggplatsens grundläggnings- och höjdförhållanden lämnas in och en redogörelse över det grundläggningssätt som förutsatts och över andra behövliga åtgärder.

Konstruktionsritningar och andra projekthandlingar ska efter behov inlämnas till byggnadsnämnden enligt bestämmelser i bygglovet.

Närmare föreskrifter om ritningar och projekthandlingar och deras utförande kan utfärdas i Ålands byggbestämmelsesamling.

Se H 4, Landskapslag (2008:106) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om byggnaders energiprestanda; H 3 Landskapsförordning (2008:109) om Ålands byggbestämmelsesamling

24 §. Avvikelser från ritningar och projektbeskrivningar

Byggnadsinspektören kan under byggnadsarbetet godkänna att mindre avvikelser görs från de ritningar och projektbeskrivningar som godkänts i bygglovet om ändringarna inte påverkar grannarnas ställning eller på ett betydande sätt avviker från det beviljade bygglovet.

I ritningarna och projektbeskrivningen ska ändringar som godkänts under byggnadsarbetet och vem som godkänt ändringarna införas. De ändrade ritningarna och projektbeskrivningarna ska lämnas till byggnadsnämnden innan slutsynen.

8 kap. Utförande av byggnadsarbete**25 §. Den ansvariga arbetsledarens uppgifter**

Den ansvariga arbetsledarens uppgifter och ansvar börjar omedelbart efter godkännandet i samband med bygglovet eller särskild anmälan innan byggnadsarbetet påbörjas. Befrielse från uppgifterna och ansvaret fås endast genom en skriftlig begäran eller genom att en annan person godkänns i stället för den ansvariga arbetsledaren.

Den ansvariga arbetsledaren ska se till att

1) byggnadsinspektören underrättas om att byggnadspåbörjas,

2) byggnadsarbetet utförs i enlighet med det beviljade lovet och gällande lagstiftning och bestämmelser om byggande,

3) åtgärder vidtas för att rätta till upptäckta fel och brister under byggnadsarbetet,

4) i bygglovet föreskrivna syner begärs i tillräckligt god tid och att inspektioner och åtgärder som byggnadsinspektören beslutat om utförs i rätta arbetsskeden,

5) godkända ritningar och projektbeskrivningar, ett aktuellt inspektionsprotokoll för bygget, eventuella testresultat samt andra nödvändiga handlingar finns tillgängliga på byggarbetsplatsen och att en kopia av inspektionsprotokollet vid slutsynen överlämnas till byggnadsinspektören samt

6) de i bygglovet angivna egengranskningsprotokollen finns på byggnadsplatsen vid ibruktagandebesiktningen.

Bestämmelserna om ansvarig arbetsledare gäller i tillämpliga delar arbetsledaren för ett specialområde.

26 §. Utmärkning av byggnadens plats

Innan byggandet påbörjas ska byggnadens plats och höjdläge märkas ut i terrängen om inte annat bestämts i bygglovet. Utmärkningen ska godkännas av byggnadsinspektören, eller annan kommunal myndighet i enlighet med byggnadsnämndens instruktion, innan arbetet inleds.

27 §. Syner och inspektioner

Byggnadsnämnden ska i bygglovet ange vilka av följande syner som ska förrättas under byggnadstiden:

1) botten- och dräneringssyn, då grävning, sprängning och pålning av grund utförts eller innan förstärkande av grund påbörjats och efter att dräneringen utförts men ännu inte täckts över,

2) syn av avloppssystem och -ledningar innan ledningarna täckts in,

3) kanalsyn, då rök- och luftkanaler är färdigställda men ännu inte rappade eller på annat sätt täckta,

4) konstruktionssyn, då bärande konstruktioner är färdiga men före rappningsarbete eller annat täckande av bärande konstruktioner,

5) vatten-, avlopps- och ventilationssyn vid provmätningar innan ledningarna täcks in,

6) syn för ibruktagande, om byggnaden eller del av den ska tas i bruk innan slutsyn förrättats samt

7) slutsyn, då byggnaden är färdigställd och gårdsplanen och byggnadens hela omgivning ställts i ordning.

Syneförrättningar kan slås ihop eller förrättas i etapper.

Byggnadsinspektören kan, om det finns grundad anledning besluta att syner ska förrättas trots att det inte har angetts i bygglovet eller att föreskrivna syner inte behöver hållas.

En representant för den som påbörjar ett byggprojekt och den ansvariga arbetsledaren samt vid behov de som projekterat byggnaden eller delar därav ska vara närvarande vid synen.

Avsikten med synen är att konstatera om de åtgärder och inspektioner samt nödvändiga utredningar som hör till ett visst byggnadsskede har utförts och om åtgärder som förutsatts på grund av uppdagade missförhållanden eller brister har vidtagits. En anteckning om att syn förrättats samt eventuella anmärkningar och påminnelser görs i inspektionsprotokollet för bygget.

28 §. Dokumentation av byggnadsarbetets övervakning

De ansvariga för olika byggnadsskedena och de som kontrollerar arbetsskedena noterar sina inspektioner i ett inspektionsprotokoll för bygget. Alla kontroller ska dokumenteras skriftligen. I inspektionsprotokollet antecknas också motiverade anmärkningar av byggherren, projektören, entreprenören eller en anlitad expert som gäller de avvikelser som gjorts från projektbeskrivningar och byggbestämmelser.

I slutsynen antecknas att ett inspektionsprotokoll förts och ett sammandrag av protokollet ska arkiveras i anslutning till tillståndshandlingarna.

Närmare bestämmelser om tillsynen över byggnadsarbetet och inspektionsprotokollet kan utfärdas i Ålands byggbestämmelsesamling.

Se H 3, Landskapsförordning (2008:109) om Ålands byggbestämmelsesamling

29 §. Byggherreövervakning

Vid slutsynen granskas att byggherren har skött sin övervakningsuppgift och att byggnaden överensstämmer med det lov som beviljats och kan tas i bruk.

I en övervakningsplan för byggherreövervakningen beskrivs byggprojektet samt anges vem som är byggherren, vilken övervakningsorganisation och vilka experter som byggherren anlitat samt de som utför el-, VVS-, och övriga specialarbeten och den ansvariga arbetsledningen till den del sökanden har kännedom om dessa. Vid prövningen av godkännandet ska byggherrens förutsättningar att sköta tillsynen över byggnadsarbetet i enlighet med övervakningsplanen beaktas.

Övervakningsplanen ska kompletteras med den ansvariga arbetsledningen och i övrigt till den del det förutsatts vid godkännandet så snart den som påbörjar byggprojektet har kännedom om detta.

30 §. Byggnadsservitut

För en tomt kan som ett sådant byggnadsservitut som avses i 86 och 87 § PBL stiftas en rätt att bestående eller för viss tid belasta en annan fastighet genom att:

1) använda grunden till en byggnad eller stödmur på den belastade fastigheten som grund för en byggnad eller stödmur som byggs på den berättigade fastigheten samt att utsträcka grunden för byggnaden eller stödmuren till den belastade fastigheten (grundläggningsservitut),

2) använda en vägg eller konstruktion i en byggnad på den belastade fastigheten för att stöda mellanbjälklagen eller andra konstruktioner eller för ett motsvarande ändamål samt att bygga så att de byggnader som är belägna vid gränsen har en gemensam vägg (konstruktionsservitut),

3) placera ledningar som betjänar fastigheten och anordningar som hör till dessa i en byggnad på den belastade fastigheten samt att använda de utrymmen som behövs för dessa (anordningsservitut),

4) använda en gång, ett skyddsrum eller en parkeringsplats i en byggnad på den belastade fastigheten (nyttjandeservitut),

5) använda en på den belastade fastigheten förlagd värmecentral eller värmeöverföringsanordning eller inrättning som betjänar avfallshanteringen eller någon annan kommunalteknisk service samt utrymmen som reserverats för dessa ändamål (underhållsservitut),

6) i en byggnad på den belastade fastigheten använda utrymmen som är avsedda att vara gemensamma för fastigheterna eller andra inrättningar som betjänar boende, arbete eller fastighetsskötsel eller utrymmen som reserverats för dessa ändamål (gemensamt servitut),

H 3 LF (2008:109) om Ålands byggbestämmelsesamling

7) ta upp en dörr eller en annan öppning i en vägg på gränsen till den belastade fastigheten eller låta bli att bygga en brandmur (väggservitut) samt

8) utsträcka taket på en byggnad eller en sådan del av ytterväggen som beror på tilläggsisolering in på den belastade fastigheten eller att bygga ett tak så att vattnet rinner ut på den belastade fastigheten eller leds vidare via den (toleransservitut).

31 §. Införande av byggnadsservitut i fastighetsregistret

En anteckning om stiftande eller upphävande av ett byggnadsservitut ska sedan beslutet vunnit laga kraft göras i fastighetsregistret för innehavaren av servitutsrätten och den belastade fastigheten. Ett byggnadsservitut som införts i fastighetsregistret är i kraft även om fastigheten övergår i någon annans ägo.

Om tomtindelningen eller fastighetens gränser ändras, ska förrättningsingenjören eller när det gäller sammanslagning av fastigheter, den som för fastighetsregistret genom sitt beslut samtidigt rätta servitutet så att det motsvarar ändringen och avlägsna de servitut som till följd av ändringen i fastighetsindelningen blivit onödiga. Då kvarters- och tomtnumret ändras ska fastighetsregisterföraren avgöra ärendet efter att vid behov ha hört dem som saken gäller. Det som sagts ovan gäller i tillämpliga delar även beslut om rätt att placera samhällsteknisk anordningar enligt 44 § PBL.

Ikraftträdelsebestämmelse (2008/107):

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2008.

Genom denna förordning upphävs byggnadsförordningen (1963:40) för landskapet Åland.

H 3 Landskapsförordning (2008:109) om Ålands byggbestämmelsesamling

1 §. Denna förordning innehåller bestämmelser om de allmänna föreskrifter och allmänna råd om byggande som ska tillämpas i landskapet och ingå i Ålands byggbestämmelsesamling.

Föreskrifterna gäller

- 1) när en byggnad uppförs,
- 2) beträffande tillbyggda delar, när en byggnad byggs till,
- 3) mark- och rivningsarbeten samt
- 4) för tomter som tas i anspråk för bebyggelse.

De allmänna råden innehåller generella rekommendationer om tillämpningen av föreskrifterna och anger hur man kan eller bör handla för att uppfylla föreskrifterna. Det står dock den enskilde fritt att välja andra lösningar och metoder, om dessa uppfyller föreskrifterna.

2 §. De författningar som ingår i Ålands byggbestämmelsesamling och ska tillämpas i landskapet är

- 1) svenska Boverkets byggregler BBR 15 (BFS 1993:57 med ändringar t.o.m. BFS 2008:6) och
- 2) svenska Boverkets konstruktionsregler (regelsamling för byggande, BKR 2003 med ändringar t.o.m. BFS 2008:7).

De allmänna föreskrifter och allmänna råd som ingår i byggbestämmelsesamlingen tillämpas till den del annat inte följer av plan- och bygglagen (2008:102) för landskapet Åland, plan- och byggförordningen (2008:107) för landskapet Åland eller annan lagstiftning som ska tillämpas i landskapet.

3 §. Metoder och konstruktionslösningar som finns i till svensk eller finsk standard överförd europastandard (SS-EN eller SFS-EN) och europeisk förstandard (SS-ENV eller SFS-ENV) godtas som alternativ och komplettering till de metoder och konstruktionslösningar som anges i Boverkets byggregler och Boverkets konstruktionsregler under förutsättning att de uppfyller kraven.

4 §. Ålands byggbestämmelsesamling finns tillgängligt hos landskapsregeringen under myndighetens öppethållningstid. Byggbestämmelsesamlingen kan mot avgift beställas från landskapsregeringen.

5 §. Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2008.

Äldre föreskrifter får dock tillämpas på lovpliktiga arbeten i ärenden där ansökan om lov görs före den 1 januari 2010 samt på arbeten som inte kräver lov och som har påbörjats före den 1 januari 2010.

H 4 Landskapslag (2008:106) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om byggnaders energiprestanda

1 §. Inledande bestämmelse

I syfte att kunna bedöma en byggnads energiprestanda och jämföra den med andra byggnader för samma ändamål ska följande riksförfattningar tillämpas i landskapet, med de avvikelser som anges i denna lag:

- 1) lagen om energicertifikat för byggnader (FFS 487/2007) och
- 2) lagen om inspektion av energieffektiviteten hos kylanläggningarna i en byggnads luftkonditioneringssystem (FFS 489/2007).

Ändringar i ovannämnda riksförfattningar ska gälla i landskapet från det att de träder i kraft i riket om inte annat följer av denna lag.

2 §. Förvaltning

De förvaltningsuppgifter som miljöministeriet har enligt lagen om energicertifikat för byggnader ska i landskapet skötas av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

3 §. Avvikelser

Med avvikelse från bestämmelsen i 5 § 2 mom. 5 punkten lagen om energicertifikat för byggnader ska kravet på energicertifikat inte gälla byggnader som har skyddats i en plan enligt plan- och bygglagen (2008:102) för landskapet Åland eller genom ett beslut enligt landskapslagen (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Hänvisningen i 6 § till markanvändnings- och bygglagen (FFS 132/1999) ska avse plan- och bygglagen för landskapet Åland.

4 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om energicertifikat för byggnader ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de avvikelser som landskapsregeringen bestämmer.

5 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

Beträffande byggnader som färdigstälts före lagens ikraftträdande tillämpas lagen dock från och med den 1 januari 2010.

H 5 Landskapsförordning (2008:147) om tillämpning av riksförfattningar om energicertifikat för byggnader

1 §. Denna förordning innehåller bestämmelser om de föreskrifter om energicertifikat för byggnader som ska tillämpas i landskapet samt anvisningar för beräkning av byggnaders energiförbrukning och uppvärmningseffekt.

2 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning ska följande författningar tillämpas i landskapet:

1) miljöministeriets förordning om energicertifikat för byggnader (FFS 765/2007)

2) del D5 i Finlands byggbestämmelsesamling, ”Beräkning av byggnaders energiförbrukning och uppvärmningseffekt, anvisningar 2007”.

Där D5 informerar om tillgängliga SFS-standarder kan man i stället för dem använda någon annan standard på motsvarande nivå som är i kraft någon annanstans i det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Turkiet.

3 §. Hänvisas det i de författningar som anges i 2 § till bestämmelser i rikslagstiftningen avses motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. Del D5 i Finlands byggbestämmelsesamling, ”Beräkning av byggnaders energiförbrukning och uppvärmningseffekt, anvisningar 2007” finns tillgängligt hos landskapsregeringen under myndighetens öppethållningstid och kan mot avgift beställas från landskapsregeringen.

5 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2009.

H 6 Landskapslag (2011:9) om tillämpning i landskapet Åland av elsäkerhetslagen

1 §. Tillämpning av elsäkerhetslagen

Elsäkerhetslagen (FFS 410/1996) ska tillämpas i landskapet med de undantag som följer av denna lag. Elsäkerhetslagen tillämpas i den lydelse den har när denna lag träder i kraft. Ändringar i elsäkerhetslagen

tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

2 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt författningar som avses i 1 och 7 §§ sköts av myndigheter i riket ska i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

3 §. Hänvisningar

Om elsäkerhetslagen hänvisar till bestämmelser i rikslagstiftning och motsvarande bestämmelser finns i landskapslagstiftning ska hänvisningen avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

Hänvisningarna i 2 § 5 mom., 13 § 1 mom., 14 § 4 mom. och 27 § 2 mom. till internationella avtal som förpliktar Finland ska i landskapet avse internationella avtal som förpliktar landskapet Åland.

4 §. Avvikelser från elsäkerhetslagen

Bestämmelserna i 57 § elsäkerhetslagen tillämpas inte i landskapet.

Det som i 13 § 1 mom. elsäkerhetslagen föreskrivs om den som i Finland saluför eller överlåter elmateriel ska i landskapet gälla den som i landskapet saluför eller överlåter elmateriel.

Det som i 14 § 2 mom. elsäkerhetslagen föreskrivs om elmateriel som inte får saluföras, överlåtas eller tas i bruk i Finland ska i landskapet gälla elmateriel som inte får saluföras, överlåtas eller tas i bruk i landskapet.

Det som i 15 § 2 mom. elsäkerhetslagen föreskrivs om användning av märken på elmateriel i Finland eller som ska exporteras ska i landskapet gälla användning av märken på elmateriel i landskapet eller som ska föras ut ur landskapet.

Utöver vad som anges i elsäkerhetslagen ska distributionsnätinnehavare på begäran utföra certifieringsbesiktningar av elanläggningar som ska anslutas till dess distributionsnät och som betjänar en fastighets interna elförsörjning samt andra elanläggningar som till sin art och omfattning är jämförbara med dessa enligt vad som närmare anges i förordning.

De uppgifter som enligt elsäkerhetslagen ankommer på ett bedömningsorgan ska i landskapet skötas av landskapsregeringen. Med avvikelse från vad som anges i elsäkerhetslagen kan landskapsregeringen även utföra certifieringsbesiktningar och periodiska besiktningar.

5 §. Språkkrav

Bruksanvisningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 och 7 §§ ska finnas på eller i anslutning till elmateriel eller elanläggningar som säljs eller tas i bruk i landskapet ska vara på svenska.

6 §. Överklagande

Ett beslut som fattats med stöd av denna lag kan överklagas enligt bestämmelserna i elsäkerhetslagen, dock så att beslut som landskapsregeringen fattat överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

H 7 LF (2011:11) om riksbestämmelser om elsäkerhet

7 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av elsäkerhetslagen ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

8 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2011.

Behörighetsintyg som utfärdats med stöd av 7 § ellagen (1982:38) för landskapet Åland gäller som bevis för den behörighet som avses i 8 § 1 mom. 1 punkten elsäkerhetslagen.

Den som har ett giltigt tillstånd som beviljats med stöd av 8 § ellagen för landskapet Åland får fortsätta med sin verksamhet enligt tillståndet utan att göra en sådan anmälan som avses i 12 § elsäkerhetslagen. Ändringsanmälningar ska dock göras enligt 12 §.

Med avvikelse från bestämmelserna i denna lag får utrustning som överensstämmer med bestämmelserna i rådets direktiv 89/336/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektromagnetisk kompatibilitet släppas ut på marknaden fram till den 20 juli 2009.

H 7 Landskapsförordning (2011:11) om tillämpning av riksbestämmelser om elsäkerhet

1 §. Förordningens tillämpningsområde

Följande riksförfattningar ska tillämpas i landskapet med de avvikelser som anges i denna förordning:

- 1) elsäkerhetsförordningen (FFS 498/1996),
- 2) handels- och industriministeriets beslut om arbeten inom elbranschen (FFS 516/1996),
- 3) handels- och industriministeriets beslut om ibrucktagning och drivande av elanläggningar (FFS 517/1996),
- 4) handels- och industriministeriets förordning om användningen av hissar (FFS 663/1996).

2 §. Ändring av riksförfattningar

Ändringar av de författningar som avses i 1 § ska tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av bestämmelserna i denna förordning.

3 §. Förvaltningsmyndigheter

De förvaltningsuppgifter som enligt författningarna i 1 § sköts av rikets myndigheter ska i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del det är fråga om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

4 §. Hänvisningar

Om det i de författningar som nämns i 1 § hänvisas till bestämmelser i rikslagstiftningen och motsvarande bestämmelser finns i landskapslagstiftning ska hänvisningen avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

5 §. Undantag från tillämpningen

Elsäkerhetsförordningens 9-13 §§ och 16 § ska inte tillämpas i landskapet.

I handels- och industriministeriets beslut om arbeten inom elbranschen avsett intyg utfärdat av i riket godkänt bedömningsorgan, Säkerhetsteknikcentralen, Elinspektionscentralen och av det tidigare Elektriska inspektoratet gäller i landskapet. Elarbeten av engångskaraktär ska med undantag av i 29 § handels- och industriministeriets beslut om arbeten inom elbranschen angivna elarbeten anmälas till landskapsregeringen.

Klass I i 2 § handels- och industriministeriets beslut om ibrucktagning och drivande av elanläggningar ska i landskapet även omfatta elanläggningar i en- och tvåfamiljshus samt i fritidshus vars huvudsäkring har en strömstyrka på över 3x20 A.

I landskapet ska förutom bostadshus även fritidshus undantas från kravet på periodisk besiktning.

Anmälningar som enligt 17 § handels- och industriministeriets beslut om ibrucktagning och drivande av elanläggningar ska göras till elsäkerhetsmyndigheten ska i landskapet även omfatta de anläggningar som anges i 2 § 2b punkten i beslutet.

Certifieringsbesiktningar och periodiska besiktningar av hissar som anges i 2 § förordningen om användningen av hissar kan i landskapet även utföras av landskapsregeringen.

6 §. Besiktning som utförs av distributionsnätinnehavare

En certifieringsbesiktning får med stöd av 4 § 5 mom. landskapslagen (2011:9) om tillämpning i landskapet Åland av elsäkerhetslagen utföras av en distributionsnätinnehavare om elanläggningen har en märkspänning av högst 1 000 volt och en därtill eventuellt hörande transformator med en märkspänning av högst 20 kilovolt.

Distributionsnätinnehavare som utför certifieringsbesiktning ska uppfylla kraven i elsäkerhetslagens 24a § 2 och 3 punkt. Distributionsnätinnehavarna ska också utse en ansvarig ledare för besiktningarna. Den som utför eller är ansvarig ledare för besiktningarna får inte hos distributionsnätinnehavare eller annat företag ha sådan ställning att hans opartiskhet som besiktningsman äventyras.

7 §. Anvisningar utfärdade med stöd av riksbestämmelser

Anvisningar som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet och som rikets elsäkerhetsmyndighet utfärdat med stöd av de riksförfattningar som avses i 1 § ska tillämpas om de föreligger på svenska språket.

8 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 2011.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (2001:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksbestämmelser om elektricitet.

H 8 Landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

För att främja ett tillräckligt bostadsbestånd i landskapets alla regioner kan bostadsstöd beviljas i enlighet med denna lag. Bostadsstöd kan beviljas i form av räntestöd, ägarbostadslån, hyresbostadslån, landskapsborgen och landskapsbidrag.

Bostadsstöd kan beviljas till

1) en person som har en kommun i landskapet som sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994),

2) en kommun i landskapet eller

3) en juridisk person som har en kommun i landskapet som hemort.

Se Om 203 FL II

2 §. Olika typer av bostadsstöd

Bostadsstöd beviljas för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad och reparation av ägar- eller hyresbostäder.

Med nybyggnad av bostad avses uppförande av en byggnad med en eller flera bostäder. Med anskaffning av bostad avses att en eller flera bostadslägenheter eller lokaler som skall användas för boende förvärvas från det befintliga byggnadsbeståndet.

Med tillbyggnad och reparation avses en åtgärd genom vilken

1) bostadens eller bostadsbyggnadens standard genom en annan åtgärd än löpande underhåll höjs till en nivå som motsvarar ett ändamålsenligt boende,

2) befintliga lokaler ändras eller utvidgas för att huvudsakligen användas för boende eller

3) olägenheter som kan medföra fara för hälsan avlägsnas.

[Landskapsstyrelsen] beslutar närmare vilka åtgärder som kan stödas.

3 §. Definitioner

Med *ägarbostad* avses en bostad som den stödsökande själv äger och som används som egen eller familjens egen bostad.

Med *hyresbostad* avses en byggnad med en eller flera lägenheter avsedda att hyras ut som bostäder.

Med *ägarbostadslån* avses ett lån som beviljats av [landskapsstyrelsen] till en privatperson för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av ägarbostad.

Med *hyresbostadslån* avses ett lån som beviljats av [landskapsstyrelsen] för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av en hyresbostad.

Med *lånevärde* avses det värde på låneobjektet som fastställts som belåningsgrund för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av bostad. För nybyggnad, tillbyggnad eller reparation bestäms lånevärdet utgående från godkända byggnadskostnader samt för nybyggnad även skäliga kostnader för anskaffning av tomt. Vid anskaffning av ägarbostad bestäms lånevärdet på grundval av köpeskillingen.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare bestämmelser om hur lånevärdet bestäms.

4 §. Bevillningsfullmakt

Bostadsstöd kan beviljas inom ramen för de anslag och den bevillningsfullmakt som fastställs i landskapets budget.

[Landskapsstyrelsen] kan teckna aktier eller annat ägarkapital i aktiebolag som hyr ut bostäder.

5 §. Allmänna villkor för beviljande av bostadsstöd

Vid beviljande av bostadsstöd ska regionala, miljömässiga, sociala, arkitektoniska och kulturhistoriska aspekter beaktas liksom vissa gruppers speciella behov av stöd. En miljömässigt positiv aspekt är installation av utrustning och system för energi från förnybara energikällor. (2011/112)

Kostnaderna för den åtgärd som stöds samt för underhåll och boende skall vara skäliga.

Nybyggnad av hyresbostäder skall basera sig på konkurrensförhållande om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från detta. Vid upphandlingen skall landskapslagen (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling samt med stöd därav utfärdade förordningar tillämpas.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare bestämmelser om grunderna enligt vilka de i denna paragraf avsedda förutsättningarna skall bedömas.

Se C 7, Landskapslag (1994:43) ang. tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling

2 kap. Stöd riktade till ägarbostäder

6 §. Allmänt

Stöd till ägarbostäder ges i form av räntestöd, ägarbostadslån och landskapsborgen.

Räntestöd eller ägarbostadslån kan beviljas till privatpersoner för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av en ägarbostad. Räntestöd eller ägarbostadslån beviljas på de grunder som [landskapsstyrelsen] fastställer.

Räntestöd eller ägarbostadslån beviljas endast en gång till samma person. Dock kan [landskapsstyrelsen] om särskilda skäl föreligger bevilja ägarbostadslån eller räntestöd på nytt.

För att räntestöd eller ägarbostadslån skall kunna beviljas skall låntagaren ha tillräckliga förutsättningar att återbetala lånet.

7 §. Ändamål för räntestöd och ägarbostadslån

Räntestöd eller ägarbostadslån kan beviljas en privatperson som använder bostaden som bostad för sig eller sin familj för

1) nybyggnad eller anskaffning av egnahemshus,

2) nybyggnad eller anskaffning av egnahemshus med två bostadslägenheter varav den ena är avsedd för uthyrning,

3) anskaffning av en bostadslägenhet i ett bostadsaktiebolagshus som den stödsökande har besittningsrätt till genom aktieinnehav (*aktielägenhet*) eller

4) tillbyggnad eller reparation av egnahemshus eller aktielägenhet.

H 8 LL (1999:40) om bostadsproduktion

Ett räntestöd eller ett ägarbostadslån kan omfatta både tillbyggnad, reparation och anskaffning av bostad.

8 §. Räntestöd

Räntestöd kan beviljas för ett bostadslån som beviljats av offentlig tillsyn underkastad kreditinrättning för en sådan nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av en ägarbostad som avses i denna lag.

Räntestöd beviljas för högst 85 procent av låneobjektets lånevärde och utgår för högst 35 år. Räntestödets storlek varierar regionalt utgående från behovet av bostäder och så att bostadsproduktionen i landskapets regioner befrämjas.

Bostadslånets räntesats får inte överstiga den räntesats som kreditinrättningen allmänt tillämpar för motsvarande lån.

[Landskapsstyrelsen] fastställer räntestödets storlek i olika regioner och för hur lång tid räntestöd utgår för olika låneändamål.

9 §. Belåning och lånetid för ägarbostadslån

Ägarbostadslån kan beviljas för högst 85 procent av låneobjektets lånevärde.

Ägarbostadslån beviljas för högst 35 år. Belåningsgraden kan varieras regionalt utgående från behovet av bostäder och så att bostadsproduktionen i landskapets regioner befrämjas.

[Landskapsstyrelsen] fastställer lånetiden och belåningsgraden för ägarbostadslån.

10 §. Användning och överlåtelse av ägarbostad

En ägarbostad, för vilken räntestöd eller ägarbostadslån erhållits, skall användas av stödtagaren som egen bostad under den tid räntestöd utgår eller så länge lånet inte har återbetalats. Uthyrning av ägarbostaden är tillåten högst ett år. [Landskapsstyrelsen] kan dock, om synnerliga skäl föreligger, tillåta uthyrning för längre tid.

Om ägarbostaden överläts, upphör räntestödet från ingången av den månad överlåtelsen skedde och ett ägarbostadslån skall omedelbart återbetalas.

11 §. Efterskänkning av räntor och amorteringar

Räntor och amorteringar för ett ägarbostadslån för tillbyggnad eller reparation kan efterskänkas helt eller delvis så länge låntagaren använder bostaden som egen bostad, om låntagaren fyllt 65 år och befinner sig i en svag ekonomisk ställning. Detta gäller även makar och sambor som gemensamt svarar för ett ägarbostadslån för tillbyggnad eller reparation, om deras ekonomiska ställning är svag och en av dem fyllt 65 år och de använder bostaden som egen bostad.

[Landskapsstyrelsen] fastställer inkomst- och förmogenhetsgränserna för svag ekonomisk ställning.

12 §. Skuldsanering för privatperson

I fråga om skuldsanering och dess inverkan på betalningen och uppsägningen av ett ägarbostadslån skall lagen om skuldsanering för privatpersoner (FFS 57/1993) och förordningen om skuldsanering för privatpersoner (FFS 58/1993) tillämpas.

13 §. Landskapsborgen

Landskapsborgen kan beviljas för ett bostadslån som beviljats av offentlig tillsyn underkastad kreditinrättning för en sådan nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av en ägarbostad som avses i denna lag. Landskapsborgen beviljas endast i de regioner där kreditgarantivärdet är lågt jämfört med landskapet i övrigt.

Vid beräkning av borgen kan högst 85 procent av bostadens anskaffningspris utgöra grunden för bostadslånet. Landskapsborgen kan utgöra högst 30 procent av det vid varje tidpunkt utestående bostadslånets kapital. Landskapsborgen täcker också ränta och eventuell dröjsmålsränta som hänförs till denna kapitalandel.

[Landskapsstyrelsen] beslutar om landskapsborgens innehåll, säkerheter, regressrätt, borgensavgift och övriga villkor för borgensåtagandet. [Landskapsstyrelsen] beslutar även om landskapets totala borgensåtagande för en och samma person.

3 kap. Stöd riktade till hyresbostäder**14 §. Ändamål för stöd**

Räntestöd eller hyresbostadslån kan beviljas för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av hyresbostad samt för kombinationer av dessa åtgärder.

Innan räntestöd eller hyresbostadslån beviljas skall mottagarens soliditet och återbetalningsförmåga granskas.

Kriterierna för sökandens soliditet och återbetalningsförmåga bestäms av [landskapsstyrelsen].

15 §. Räntestöd

Räntestöd kan ges för bostadslån som beviljats av offentlig tillsyn underkastad kreditinrättning för en sådan nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av en hyresbostad som avses i denna lag.

Räntestöd beviljas för högst 90 procent av lånevärdet. Räntestöd beviljas för högst 35 år.

Räntestödets storlek kan varieras regionalt utgående från behovet av bostäder och så att bostadsproduktionen i landskapets regioner befrämjas.

Bostadslånets räntesats får inte överstiga den räntesats som kreditinrättningen allmänt tillämpar för motsvarande lån.

[Landskapsstyrelsen] fastställer räntestödets storlek i olika regioner och för hur lång tid räntestöd utgår för olika typer av låneändamål.

16 §. Belåning och lånetid

Hyresbostadslån beviljas för högst 90 procent av lånevärdet. Hyresbostadslån beviljas för högst 45 år. (2002/42)

Belåningsgraden kan varieras regionalt utgående från behovet av bostäder och så att bostadsproduktionen i landskapets regioner befrämjas.

[Landskapsstyrelsen] fastställer lånetiden och belåningsgraden för hyresbostadslån.

17 §. Användning av hyresbostad

Så länge räntestöd utgår eller hyresbostadslånet inte återbetalats, skall bostaden användas som hyresbo-

stad. [Landskapsstyrelsen] kan ge tillstånd till tillfälligt ändring av en hyresbostads användningsändamål.

18 §. Överlåtelse av hyresbostad

Om en hyresbostad eller en del av en hyresbostad överläts, upphör ett räntestöd omedelbart och ett hyresbostadslån skall omedelbart återbetalas. Om räntestöd eller hyresbostadslån fortsättningsvis skall utgå för hyresbostaden, kan överlåtelse endast ske med [landskapsstyrelsens] godkännande och till det överlåtelsepris som anges i 19 §.

Om ett hyresbostadslån betalas bort i förtid skall [landskapsstyrelsen] kräva skälig ersättning för lånets låga ränta eller erhållet räntestöd, om inte särskilda skäl till undantag föreligger.

19 §. Beräkning av överlåtelsepris för hyresbostad

[Landskapsstyrelsen] fastställer det överlåtelsepris till vilket hyresbostaden kan överlätas om räntestöd fortsättningsvis skall utgå eller hyresbostadslån beviljas för hyresbostaden. Vid beräkning av överlåtelsepriset skall följande faktorer beaktas:

- 1) det egna kapital ägaren tillskjutit som finansiering för byggande av hyresbostaden,
- 2) en eventuell ökning av det egna kapitalet för att finansiera ombyggnader och reparationer,
- 3) räntestödslån eller landskapets hyresbostadslån och andra lån med bättre förmånsrätt än dessa,
- 4) av [landskapsstyrelsen] godkända lån upptagna för att finansiera ombyggnader och reparationer samt
- 5) indexjustering av punkterna 1 och 2 beräknat utgående från månatligt fastställda koefficienter i byggnadskostnadsindex och skälig avskrivning från färdigställandet till försäljningsmånaden.

20 §. Hyra för hyresbostad

I hyra får högst uppbäras det belopp som behövs för att betala finansieringen av bostaden samt för de utgifter som en god fastighetshållning förutsätter. I landskapsstödda hyresfastigheter och hyresbostäder som har en och samma ägare får hyrorna utjämnas.

[Landskapsstyrelsen] kan fastställa den hyra som högst får uppbäras av hyresgästen. I de finansieringskostnader som avses i 1 mom. får inräknas avkastning på eget kapital.

Utöver vad som bestäms i denna lag gäller bestämmelserna i hyreslagen (1999:19) för landskapet Åland i tillämpliga delar på förhållandet mellan hyresgästen och hyresvärden.

Se H 14, Hyreslag (1999:19) för landskapet Åland

21 §. Borgen för hyresbostad

Landskapsborgen kan ställas för hyresbostadslån som beviljats av offentlig tillsyn underkastad kreditinrättning, om lånetiden och övriga villkor godkänts av [landskapsstyrelsen].

[Landskapsstyrelsen] bestämmer det totala borgensåtagandet i varje enskilt fall samt övriga villkor för borgensåtagandet.

4 kap. Särskilda bestämmelser

22 §. Ränta och amortering

Det sammanslagna beloppet av ränta och amortering benämns annuitet.

[Landskapsstyrelsen] kan fastställa lån med ändrade lånevillkor för mottagare av ägar- och hyresbostadslån som har kommit i betalningssvårigheter.

[Landskapsstyrelsen] beslutar om ränte- och amorteringsvillkor för ägar- och hyresbostadslån, om villkoren för lån med ändrade lånevillkor samt om återbetalning och uppbörd av lånebetalningen. Räntans storlek kan varieras regionalt.

23 §. Säkerheter för lån

Till säkerhet för återbetalning av ägarbostads- och hyresbostadslån skall panträtt i fastighet upplåtas eller aktier som medför rätt att besitta en bostadslägenhet pantsättas eller rätt till efterpantning av dem ges. Även annan säkerhet som långivaren anser tillräcklig kan ställas.

Till säkerhet för återbetalningen av ett hyresbostadslån kan även krav på tilläggssäkerhet krävas, dock så att den totala säkerheten är högst en och en halv gång större än lånekapitalet. Tilläggssäkerhet kan inte krävas i efterhand. Av en kommun skall säkerhet inte krävas.

Beloppet av ett lån med en panträtt i fastigheten med bättre förmånsrätt än en panträtt som lämnats som säkerhet för ett ägarbostadslån eller hyresbostadslån får tillsammans med de senare lånen uppgå till högst 95 procent av säkerhetens värde. Utgörs säkerheten av aktier eller av rätt till efterpantning av aktier, får det sammanlagda beloppet av de mot aktierna beviljade lånen och lägenhetens beräknade andel av bolagets totalupplåning uppgå till högst 95 procent av lägenhetens beräknade andel av byggnadens godkända anskaffningsvärde.

För att trygga landskapets intressen kan för en lånefordran som avses i denna lag pantsatt eller utmätt egendom vilken säljs på auktion inköpas till landskapet. [Landskapsstyrelsen] har rätt att sälja egendom som på här avsett sätt kommit i landskapets ägo.

24 §. Skyldighet att lämna uppgifter

En kreditinrättning, som beviljat ett lån för vilket räntestöd eller landskapsborgen beviljats, är skyldig att lämna [landskapsstyrelsen] de uppgifter som behövs för att kontrollera att lånevillkoren samt föreskrifterna i denna lag och med stöd därav utfärdade bestämmelser har följts. I samma syfte får synen och inspektioner verkställas.

25 §. Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan skriftligen yrka på rättelse hos [landskapsstyrelsen]. I rättelseyrkandet skall anges vilket beslut som önskas rättat och grunderna för rättelseyrkandet. Rättelseyrkandet skall vara [landskapsstyrelsen] tillhanda inom 21 dagar från den dag då beslutet delgivits.

Ett rättelseyrkande skall handläggas utan dröjsmål. Till beslut i vilket rättelse kan yrkas skall fogas anvisningar om hur rättelse söks.

26 §. Besvär

Ett beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos högsta

H 9 LL (1982:13) om stöd för bostadsförbättring

förvaltningsdomstolen genom besvär. Överklagandet skall ha inkommit till domstolen inom 30 dagar från delgivningen av beslutet.

[Landskapsstyrelsens] beslut får inte verkställas innan det vunnit laga kraft om ändringssökande därigenom blir meningslöst eller besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

27 §. Delegeringsbestämmelse

[Landskapsstyrelsen] beslutar om ansökningstider, prioritering av sökande vid beviljande av lån, belåningsbar yta, beräkningsgrunderna för bostadsyta och ekonomiyta, förutsättningarna för medflyttande av beviljade lån och räntestöd vid byte av bostad, förutsättningarna för medflyttning av beviljat lån eller räntestöd vid ägarbyte för hyresbostad och övriga lånevillkor och villkor för beviljande av räntestöd.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 kap. Övergångsbestämmelser**28 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 september 1999.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1982:14) den 11 mars 1982 om stöd för bostadsproduktion, landskapslagen (1982:13) den 11 mars 1982 om stöd för bostadsförbättring samt landskapslagen (1982:17) den 21 april 1982 om räntestödslån för förvärv av hyresbostäder.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Denna lag tillämpas på bostadsstöd som beviljats efter lagens ikraftträdande, om inte annat bestäms nedan. På lån och räntestöd som beviljats med stöd av tidigare landskapslagar om bostadsproduktion och bostadsförbättring tillämpas bestämmelserna i dessa lagar.

29 §. Lagens tillämplighet på lån som beviljats med stöd av tidigare lagar

De ägarbostäder som enligt tidigare lagstiftning om bostadsproduktion och bostadsförbättring är bundna av användnings- och överlåtelsebegränsningar befrias från dessa då lånet har återbetalats.

Bestämmelsen i 12 § skall tillämpas även på bostadslån för ägarbostad som beviljats med stöd av tidigare lagstiftning om bostadsproduktion eller bostadsförbättring.

30 §. Beviljande av stöd då stöd tidigare beviljats

Ägarbostadslån eller räntestöd för ägarbostad kan inte beviljas med stöd av denna lag till den som tidigare beviljats motsvarande stöd enligt landskapslagen (1949:30) den 29 november 1949 om bostadslån, -garantier och -bidrag, landskapslagen (1954:23) den 30 juni 1954 om bostadsproduktionen i landskapet, landskapslagen (1960:6) den 3 mars 1960 om bostadsproduktion, landskapslagen (1968:28) den 11 juni 1968 om bostadsproduktion, landskapslagen den 11 mars 1982 om stöd för bostadsproduktion, landskapslagen den 11 mars 1982 om stöd för bostadsför-

bättring eller 32 § 4 mom. landskapslagen (1978:54) den 16 augusti 1978 om främjande av gårdsbruk.

[Landskapsstyrelsen] kan dock om särskilda skäl föreligger bevilja samma person ägarbostadslån eller räntestöd på nytt.

31 §. Kommunernas betalningsskyldighet vid skuldsanering

Då en skuld som kommunen ansvarar för gement mot [landskapsstyrelsen] enligt 10 § landskapslagen den 11 mars 1982 om stöd för bostadsproduktion och 13 § landskapslagen den 11 mars 1982 om stöd för bostadsförbättring omfattas av skuldsanering, skall kommunen av sitt landskapslån betala det belopp som gäldenären enligt betalningsprogrammet skall betala. Betalningen skall följa det tidsschema som enligt betalningsprogrammet gäller för gäldenären då denna skall betala sin skuld till kommunen.

32 §. Ändring av lånevillkoren

[Landskapsstyrelsen] kan med låntagarens samtycke ändra lånevillkoren för bostadslån för ägarbostad som beviljats med stöd av tidigare lagstiftning så att de överensstämmer med denna lag.

Om lånevillkoren ändras skall denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den tillämpas på skuldförhållandet.

33 §. Övertagande av kommunens uppgifter

[Landskapsstyrelsen] kan med låntagarens samtycke överta de uppgifter som enligt tidigare lagstiftning ankommer på kommunen och befria kommunen från ansvaret för att lånet återbetalas.

Om [landskapsstyrelsen] övertar kommunens uppgifter skall denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser tillämpas i fråga om [landskapsstyrelsens] rättigheter och skyldigheter som långgivare. I övrigt fortsätter skuldförhållandet på de tidigare villkoren.

34 §. Bostadslånekommissionen

Den bostadslånekommission som är tillsatt då denna lag träder i kraft sitter mandattiden ut.

H 9 Landskapslag (1982:13) om stöd för bostadsförbättring

Denna lag är upphävd av H 8, Landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion. Lagen finns med i lagsamlingen eftersom det i övergångsbestämmelserna till den nya lagen anges att den fortfarande ska tillämpas på stöd som beviljats på basen av lagen.

1 §. Ur landskapets medel kan beviljas bostadsförbättringslån i enlighet med vad i denna lag stadgas. Lån kan beviljas för finansiering av åtgärder för förbättrande av kvaliteten och utrustningsstandarden hos bostad, bostadsbyggnad och därtill anslutna utrymmen samt utrymmen vilka tas i bruk såsom bostäder. Som utrymmen anslutna till bostad och bostadsbyggnad anses sådana utrymmen vilka direkt tjänar boendet, såsom bostadsrum, kök, tamburer samt för enskild bostad behövliga tvätt-, sanitets- och bastuutrymmen ävensom tekniska utrymmen, lager och förvaringsutrymmen, gemensamt använda hobby-, tvätt- och bastuutrymmen samt övriga därmed jämförbara utrymmen.

Förutom för de ändamål som avses i 1 mom. kan lån beviljas även för att finansiera förbättringar av gårdsområde. (1987/8)

Lån kan inte beviljas för samma bostadsförbättring med stöd av såväl denna lag som landskapslagen (1982:14) om stöd för bostadsproduktion eller landskapslagen (1978:54) om främjande av gårdsbruk.

2 §. I 1 § avsedda lån kan, under i denna lag nämnda förutsättningar och villkor, beviljas person med åländsk hembygdssrätt, kommun och församling, sammanslutning av personer vilka samtliga åtnjuter åländsk hembygdssrätt, bostadsaktiebolag och bostadsandelsslag vars samtliga aktieägare eller andelsägare åtnjuter åländsk hembygdssrätt samt aktiebolag, annat bolag, andelslag och förening som har hemort i landskapet och vars styrelse består av personer vilka samtliga åtnjuter åländsk hembygdssrätt.

3 §. (1987/8) Lån som beviljas enligt denna lag kan vara kortfristig eller långfristig. Lån enbart för att förbättra gårdsområde kan dock inte vara långfristig.

Kortfristig lån som beviljats för förbättring av byggnad omfattande minst två bostäder kan, för återbetalning av en på enskild bostad beräknad andel, ombildas till långfristig lån.

4 §. Förutsättning för beviljande av bostadsförbättringslån är att de åtgärder för vilka lån ges är påkallade antingen för att förlänga användningstiden för den bostad eller bostadsbyggnad som åtgärderna gäller eller för att förbättra gårdsområde. Om inte annat följer av 5 § 1 mom. 7 punkten, skall åtgärderna höja kvaliteten och utrustningsstandarden så att en skälig boendestandard uppnås. Kostnaderna för de åtgärder som vidtas skall vara skäliga och omfattningen av åtgärder för att förbättra bostad eller bostadsbyggnad skall, med beaktande av bostadens eller byggnadens sannolika användningstid, vara ändamålsenliga. (1987/8)

För beviljande av långfristig bostadsförbättringslån krävs dessutom att stödandet av de personer vilkas bostadsförhållanden är avsedda att förbättras, genom de åtgärder för vilka lånet ges, bör anses socialt och regionalt ändamålsenligt samt ekonomiskt påkallat.

[Landskapsstyrelsen] fastställer grunder för bedömning av de förutsättningar som avses i 2 mom.

5 §. Bostadsförbättringslån kan beviljas för finansiering av åtgärd, genom vilken:

1) bostadsbyggnads eller bostads kvalitet och utrustningsstandard väsentligt förbättras;

2) befintliga utrymmen ändras till bostäder eller till därtill anslutna utrymmen;

3) i befintlig byggnad byggs ny bostad med därtill anslutna utrymmen eller bostads och därtill anslutna utrymmens yta ökas;

4) bostads och därtill anslutna utrymmens yta ökas genom utvidgande av bostadsbyggnad eller genom byggande av separat byggnad, som omfattar utrymmen med till boendet omedelbart anslutna nödvändiga funktioner som inte kan placeras i befintliga utrymmen;

5) (1987/8) kvaliteten och utrustningsstandarden hos gårdsområde höjs, om det sker i anslutning till någon i 1, 2, 3 eller 4 punkten avsedd åtgärd som rör bostadsbyggnad på området och som godkänns för erhållande av lån;

6) (1987/8) kvaliteten och utrustningsstandarden hos gårdsområde med flera bostadsbyggnader höjs i syfte att åstadkomma trivsel och möjliggöra ett ändamålsenligt utnyttjande av området;

7) (1987/8) kvaliteten och utrustningsstandarden hos bostad eller hos bostadsbyggnad jämte gårdsområde upprätthålls om åtgärden vidtas i samband med någon i 1-5 punkterna avsedd åtgärd som godkänns för erhållande av lån och antingen är motiverad av kulturhistoriska eller arkitektoniska skäl eller är nödvändig för husets underhåll; till grund för beviljande av lån för nämnda åtgärder får läggas högst de kostnader som motsvarar hälften av de sammanlagda godkända kostnaderna för de övriga förbättringsåtgärderna; eller

8) (1987/8) kvaliteten och utrustningsstandarden hos bostad eller hos bostadsbyggnad jämte gårdsområde upprätthålls om låntagaren är person som avses i 11 §.

2 mom. upphävt (1987/8).

6 §. Bostadsförbättringslån kan beviljas för täckande av de kostnader som belöper sig på en högst 150 kvadratmeter stor del av bostads lägenhetsyta.

Bostadsförbättringslån kan beviljas för i 5 § 1 mom. 2 och 3 punkterna avsedda åtgärder endast om den nya lägenhetens bostadsyta inte överstiger 150 kvadratmeter, såvida detta inte är motiverat med tanke på förbättringens ändamålsenlighet.

Bostadsförbättringslån kan beviljas för i 5 § 1 mom. 4 punkten avsedda åtgärder endast om bostadens lägenhetsyta efter utvidgningen eller byggandet inte överstiger 120 kvadratmeter.

7 §. Bostadsförbättringslån kan beviljas till högst 60 procent av de sammanlagda, enligt av [landskapsstyrelsen] fastställda grunder beräknade förbättringskostnaderna för de för erhållande av lån godkända åtgärderna. Till sådana kostnader hänförs även skäliga, av kulturhistoriska och arkitektoniska skäl föranledda särskilda kostnader samt kostnader för projektets planering och byggnadsövervakningen. För förbättrande av kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värdefull bostadsbyggnad jämte därtill anslutna hjälputrymmen kan lån likväl av särskilda skäl beviljas till högst 80 procent av nämnda kostnader.

Det sammanlagda beloppet av i 1 mom. avsett lån samt andra landskapslån och -bidrag får uppgå till högst 90 procent av de i 1 mom. avsedda förbättringskostnaderna.

8 §. Kortfristig bostadsförbättringslån kan beviljas för högst tio år.

Långfristig bostadsförbättringslån kan beviljas för högst 25 år. I 3 § 2 mom. avsett fall är dock lånetiden för kortfristig och långfristig bostadsförbättringslån sammanlagt högst 25 år.

H 9 LL (1982:13) om stöd för bostadsförbättring

9 §. Återbetalningen av kortfristigt bostadsförbättringslån börjar under det kalenderår som närmast följer två år efter det lånets första rat utbetalts.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl bevilja förlängning av återbetalingstiden för bostadsförbättringslån eller del därav, dock för högst så lång tid att lånet återbetalas inom den i 8 § angivna lånetiden.

I övrigt gäller om återbetalning av bostadsförbättringslån vad därom i rikslagstiftningen är bestämt.

10 §. Räntan på kortfristigt bostadsförbättringslån är för de två första åren tre procent och för de därpå följande åren sju procent per år.

Räntan på långfristigt bostadsförbättringslån är tre procent per år.

[Landskapsstyrelsen] kan för utjämning av boendekostnaderna ändra de i 1 och 2 mom. nämnda räntorna.

11 §. Utan att avkortningar och räntor på långfristigt bostadsförbättringslån erlagts anses de som betalda, om de förfaller till betalning under den tid låntagaren själv bebor bostaden och han fyllt 65 år och hans ekonomiska ställning är svag. Vad här sägs gäller även avkortningar och räntor på långfristigt lån för vilket makar svarar gemensamt, om avkortningarna och räntorna förfaller till betalning under den tid makarna själva bebor bostaden och deras ekonomiska ställning är svag och åtminstone en av dem fyllt 65 år. Med makar jämställs i denna paragraf personer som sammanbor under äktenskapsliknande förhållanden. [Landskapsstyrelsen] fastställer de inkomst- och förmogenhetsgränser som skall ligga till grund för bedömningen av när svag ekonomisk ställning skall anses föreligga. (1987/8)

Om låntagare uppfyller de i 1 mom. föreskrivna kraven först vid en tidpunkt som infaller efter den tidpunkt då lånet beviljades eller överfördes på honom, tillämpas bestämmelserna i sagda moment endast om låntagaren anholder därom. (1987/8)

Bedräffande beloppet av, lånetiden för och återbetalning av långfristigt bostadsförbättringslån som beviljas i 1 mom. avsedda personer gäller var härom i rikslagstiftningen är bestämt.

12 §. Till säkerhet för återbetalningen av bostadsförbättringslån och för fullgörande av övriga därav föranledda förpliktelser skall anskaffas inteckning, pantsättas aktier vilka medför rätt att besitta bostadslägenhet eller medges rätt till efterpantsetning av dem eller ställas annan säkerhet som långivaren anser tillräcklig. (1987/8)

Är låntagaren kommun eller kommunalförbund krävs ingen säkerhet.

Beloppet av inteckningslån med bättre förmånsrätt än bostadsförbättringslån får tillsammans med nämnda lån uppgå till sammanlagt högst 90 procent av säkerhetens värde. Utgörs säkerheten av aktier, vilka medför rätt att besitta bostadslägenhet eller av rätt till efterpantsetning av sådana, får beloppet av de mot aktierna beviljade lånen och lägenhetens andel av bolagets skulder tillsammans uppgå till högst 90 pro-

cent av den andel av fastighetens värde som belöper sig på lägenheten.

13 §. (1987/8) Ansökan om bostadsförbättringslån prövas av [landskapsstyrelsen], om inte annat följer av 2 mom.

Ansökan om lån för förbättring av bostadsbyggnad som efter förbättringen omfattar en eller två bostäder, för förbättring av sådan bostadsbyggnad jämte gårdsområde eller för förbättring av enskild bostadslägenhet i bostadsbyggnad prövas av den kommun där låneobjektet är beläget. Kommunen prövar även ansökan om lån för återbetalning av i 3 § 2 mom. avsedd låneandel. Innan lån beviljas skall godkännande inhämtas av [landskapsstyrelsen] som härvid ställer erforderliga medel till förfogande. Kommunen bär ansvaret för att i detta moment avsedda medel återbetalas till landskapet.

14 §. (1987/8) Ägare av byggnad för vilken beviljats långfristigt bostadsförbättringslån får under den tid för vilken lånet beviljats, om inte annat följer av 15 och 16 §§, överlåta fastigheten endast till den kommun där byggnaden är belägen eller till sådan av kommunen godkänd person som uppfyller av [landskapsstyrelsen] fastställda krav och till högst i 17 § avsett pris.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller på motsvarande sätt även överlåtelse av aktie i bolag, om bolagets syfte är att äga eller besitta byggnad och för byggnaden beviljats långfristigt bostadsförbättringslån eller om aktien ensam eller tillsammans med andra aktier medför rätt att besitta bostadslägenhet för vilken beviljats långfristigt lån för förbättring eller för återbetalning av den andel av kortfristigt lån som belöper sig på lägenheten.

15 §. Utan hinder av vad i 14 § är stadgat får sådan byggnad som dess ägare använder huvudsakligen till bostad samt aktier vilka medför rätt att besitta bostadslägenhet som ägaren bebor, överlåtas till make, släkting i rätt upp- eller nedstigande led, adoptivbarn, adoptivföräldrar eller till syskon.

De i 14 § stadgade begränsningarna gäller inte del av sådan fastighet som omfattar minst två bostäder om för denna del inte har beviljats långfristigt lån för förbättring eller för återbetalning av andel av kortfristigt bostadsförbättringslån.

16 §. Utan hinder av vad i 14 § är bestämt får ägare, innan den tid för vilken lånet beviljats utlöpt, överlåta byggnaden eller aktien till annan än i sagda paragraf avsedd förvärfvare om ägaren i sin helhet återbetalt bostadsförbättringslånet för byggnaden eller aktien och till landskapet dessutom erlagt ersättning för nyttan av lånets låga ränta såsom i 22 § 1 mom. är sagt. Ägare av ovan nämnd egendom som önskar varaktigt använda egendomen till annat än vid beviljandet av lån avsett ändamål skall inhämta kommunens tillstånd härfor om inte det berörda lånet i sin helhet återbetalts samt dessutom till landskapet erlagts ersättning för lånets låga ränta på sätt som i 22 § 1 mom. är sagt.

17 §. Såsom fastighets anskaffningsvärde fastställs, vid beviljande av bostadsförbättringslån, ett skäligt värde på dess byggnader och mark ökat med förbättringskostnader som [landskapsstyrelsen] godkänt.

Maximipriset på i 14 § 1 mom. avsedd fastighet är dess fastställda anskaffningsvärde, justerat i enlighet med förändringen i byggnadskostnaderna samt med beaktande av skäliga värdeminskningar och gjorda förbättringar.

Maximipriset på i 14 § 2 mom. avsedd aktie är den på aktien beräknade andelen av bolagets förmögenhet, i fråga om vilken fastigheten i bolagets ägo beaktas på sätt i 2 mom. är stadgat om fastighets maximipris.

18 §. Bestämmelse i bostadsaktiebolags bolagsordning om bolagets, aktieägares eller annan persons förköps- eller inlösningsrätt är utan verkan till dess i 14-16 §§ avsedd begränsning har upphört att gälla.

19 §. När i 1 § avsedd egendom överläts till kommun skall på kommunen överföras kortfristig eller långfristig bostadsförbättringslån, som beviljats eller överförs till överlåtaren.

Om förvärvaren är annan än kommun, kan långfristig bostadsförbättringslån, till den del i 4 § stadgade förutsättningar föreligger, och kortfristig bostadsförbättringslån överförs på förvärvaren. Till den del bostadsförbättringslån inte överförs skall det uppsägas till omedelbar betalning såsom i 22 § är sagt.

20 §. Ägaren skall bebo sådan i 1 § avsedd bostad eller bostad belägen i byggnad som avses i samma paragraf i fråga om vilken bostad långfristig lån har beviljats för förbättring eller för återbetalning av den andel av kortfristig lån som belöper sig på bostaden, om ägaren bebodde bostaden när lånet beviljades. Dock kan kommun där byggnaden är belägen, om särskild orsak föreligger, för högst ett år i sänder medge rätt att uthyra i detta moment avsedd bostad som bostad för annan person.

Var i 1 mom. avsedd bostad i annan än i sagda moment avsedd användning när lånet beviljades, skall bostaden, sedan ägaren befriats från de förpliktelser som uppkommit i fråga om bostaden innan lånet beviljades, användas som bostad för person som kommunen godkänner till hyresgäst i enlighet med grunderna i 4 §. Om lånet återbetalas får bostaden användas även på det sätt som sägs i 1 mom. Grunder för bestämmandet av den högsta hyran som får uppbåras för i detta moment avsedd bostad fastställs av [landskapsstyrelsen]. (1987/8)

3 mom. upphävt (1999/21).

20a §. (1999/21) Under den tid de bestämmelser i denna lag som gäller bestämmande av hyran tillämpas på bostadslägenheten skall hyresvärden, om hyresvärden vill höja hyran, lämna hyresgästen ett skriftligt meddelande om höjningen, grunden för höjningen och den nya hyran. Hyreshöjningen träder i kraft tidigast två månader efter ingången av den hyresbetalningsperiod som följer närmast på den period då meddelandet lämnades.

En hyresvärd som avses i denna paragraf behöver dock inte separat lämna meddelande om en sådan höjning av ersättningen för vatten, elektricitet eller någon annan förmån i anslutning till lägenheten som beror på ökning av förbrukningen eller ökning av antalet personer som bor i lägenheten, om det i hyresavtalet har avtalats att förmånen skall ersättas separat på basis av förbrukningen eller antalet personer som bor i lägenheten. Storleken av förbrukningen under varje betalningsperiod skall meddelas hyresgästen.

21 §. För den tid under vilken bostad används i strid med bestämmelserna i 20 §, är ägaren skyldig att på [landskapsstyrelsen] yrkande till landskapet erlagga för varje kalendermånad högst en halv procent av bostadens maximipris, beräknat enligt 17 §. Sådan yrkande får inte längre framställas sedan fem år förlutit från dagen då bostaden senast användes i strid med bestämmelserna i 20 §.

Rivs i 20 § avsedd bostadsbyggnad eller bostad på åtgärd av ägaren utan [landskapsstyrelsens] samtycke, är ägaren på [landskapsstyrelsens] yrkande skyldig att till landskapet utge i 1 mom. avsedd ersättning, räknat från det byggnaden eller bostaden revs, för den återstående lånetiden, dock för högst tio år.

22 §. På egendom för vilken långfristig bostadsförbättringslån beviljats skall vad i 14-21 §§ är stadgat tillämpas under den tid för vilken lånet beviljats, eller till vilken tid lånetiden förlängts. Tillämpningen av nämnda bestämmelser upphör likväl innan den ovan avsedda tiden utlöpt, om lånet i sin helhet återbetalas, och till landskapet dessutom för varje låneår, dock för högst sju år, erlaggs fem procent av det ursprungliga lånekapitalet. (1987/55)

[Landskapsstyrelsen] kan, om särskilda skäl föreligger och om bostadsförbättringslånet i sin helhet återbetalats på ansökan och på villkor som [landskapsstyrelsen] bestämmer helt eller delvis bevilja befrielse från skyldighet som avses i 1 mom.

Om beslut som fattas enligt denna lag inskränker förfoganderätten över fastighet eller ändrar eller undanröjer sådan inskränkning skall [landskapsstyrelsen] anmäla om beslutet till fastighetsdomaren i och för sådan anteckning som i motsvarande fall är föreskriven i rikslagstiftningen.

Om förfoganderätten över aktier inskränks eller om inskränkningar ändras eller undanröjs genom beslut som fattats enligt denna lag, skall [landskapsstyrelsen] meddela bolaget därom. Det ankommer på bolagets styrelse att inom i meddelandet särskilt utsatt tid se till att anteckning görs på aktiebrevet och i aktieboken. (1987/8)

Efter det att i 4 mom. avsedda anteckningar gjorts skall bolagets styrelse tillställa [landskapsstyrelsen] en försäkran härom. Om bolagets styrelse underlåter att se till att anteckningar görs eller att tillställa [landskapsstyrelsen] här avsedd försäkran, skall [landskapsstyrelsen] ålägga styrelsen att vid vite fullgöra dessa skyldigheter. (1987/8)

22a §. (1987/8) Den myndighet som beviljat i denna lag avsett lån är skyldig att övervaka att lånet används

H 10 LL (1982:14) om stöd för bostadsproduktion

för avsett ändamål och i övrigt i enlighet med föreskrifterna i denna lag och med stöd därav meddelade bestämmelser. För att fullgöra denna skyldighet har sagda myndighet rätt att verkställa syner och inspektioner av de byggnader och bostäder för vilka lån beviljats samt rätt att ta del av de räkenskaper och andra handlingar som rör förbättringsåtgärderna.

23 §. Bostadsförbättringslån kan helt eller delvis uppsägas till omedelbar återbetalning, om låntagaren eller den på vilken lånet har överförs inte iakttar bestämmelserna i denna lag eller vad som med stöd av lagen föreskrivits. Dessutom kan [landskapsstyrelsen] besluta om att nyttan av den låga räntan skall ersättas såsom i 22 § 1 mom. är sagt.

I fall som avses i 1 mom. kan på yrkande av [landskapsstyrelsen] i stället för uppsägning av lånet bestämmas att till landskapet skall erläggas ett belopp som motsvarar högst tre gånger skillnaden mellan den ränta som allmänt uppbärs för lån, vilka beviljats för motsvarande ändamål, och de förfallna räntorna på lån som bestämts att återbetalas.

24 §. De åligganden som enligt denna lag och med stöd därav utfärdade bestämmelser ankommer på kommun handhas av kommunstyrelsen, om inte fullmäktige beslutat att de skall handhas av nämnd.

24a §. (1987/8) Beslut som enligt denna lag fattats av kommun kan delges per brev. Om inte annat visas anses beslutet delgivet den sjunde dagen efter den dag då expedition i anledning av beslutet inlämnades till posten för befordran. Beslut som gäller godkännande av förvärvare kan delges också genom framläggande av protokoll på sådant sätt som i kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland är föreskrivet, varvid beslutet anses delgivet den dag då det framlagts till påseende. I övrigt skall delgivning ske i enlighet med bestämmelserna i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (FFS 232/1966).

25 §. (1987/8) Sökande som inte nöjer sig med beslut som kommunal myndighet fattat i ärende som avses i denna lag får hos myndigheten yrka på rättelse av beslutet. Rättelseyrkandet, som skall vara skriftligt, skall vara myndigheten tillhanda inom 14 dagar från den dag då beslutet skall anses delgivet. Rättelseyrkande skall handläggas utan dröjsmål. Till beslut i vilket rättelse kan sökas skall fogas anvisningar om hur rättelse söks.

I beslut som kommunal myndighet fattat i anledning av rättelseyrkande får ändring sökas genom besvär hos [landskapsstyrelsen] i enlighet med bestämmelserna i [lagen (1979:18) om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden], varvid besvärshandlingarna kan tillställas [landskapsstyrelsen] eller den kommunala myndigheten. Ändring genom besvär får dock inte sökas om beslutet gäller godkännande av hyresgäst.

Kommunal myndighets beslut får verkställas innan det vinner laga kraft, om inte ändringssökande därigenom blir meningslöst eller besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

I beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag eller på grund därav utfärdade bestämmelser får ändring inte sökas genom besvär.

26 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

27 §. Denna lag träder i kraft den 15 mars 1982.

Ikraftträdelsebestämmelse (1987/8):

Denna lag träder i kraft den 1 april 1987. Andra än i 11 § ingående bestämmelser skall dock inte tillämpas på låneansökan som inlämnats före ikraftträdandet.

Låntagare som vid denna lags ikraftträdande var befriad från skyldigheten att betala räntor och avkortningar skall, utan hinder av vad i 11 § denna lag sägs, vara befriad från sagda skyldighet under den tid han uppfyller tidigare gällande förutsättningar för här avsedd befrielse.

Ikraftträdelsebestämmelse (1987/55):

Denna lag träder i kraft den 1 september 1987. Lagen tillämpas även på lån som beviljats före lagens ikraftträdande. På låntagarens anhållan skall dock tidigare gällande bestämmelser tillämpas på lån som beviljats före lagens ikraftträdande.

Ikraftträdelsebestämmelse (1999/21):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999.

Ett ärende som när denna lag träder i kraft är anhängigt vid domstol och som gäller uppsägning på de grunder som anges i 37 § 1 mom. 2 punkten hyreslagen (FFS 82/1961) av hyresgäst i hyreshus med bostadsförbättringslån behandlas och avgörs med beaktande av det särskilda uppsägningsskyddet.

H 10 Landskapslag (1982:14) om stöd för bostadsproduktion

Denna lag är upphävd av H 8, Landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion. Lagen finns med i lagsamlingen eftersom det i övergångsbestämmelserna till den nya lagen anges att den fortfarande ska tillämpas på stöd som beviljats på basen av lagen.

Allmänna bestämmelser

1 §. För främjande av bostadsproduktionen och förbättrande av bostadsförhållandena beviljas bostadslån och lån för byggnadstiden, ställs landskapsgaranti, betalas räntegottgörelse och tilläggsränta samt beviljas forskningsanslag i enlighet med vad i denna lag stadgas. (1990/57)

Om främjande av bostadsproduktion i anslutning till gårdsbruk stadgas i landskapslagen (1978:54) om främjande av gårdsbruk.

2 §. Lån och andra i 1 § avsedda former av stöd kan beviljas person med åländsk hembygdssrätt, kommun och församling, sammanslutning av personer vilka samtliga åtnjuter åländsk hembygdssrätt, bostadsaktiebolag och bostadsandelslag vars samtliga aktieägare eller andelsägare åtnjuter åländsk hembygdssrätt samt aktiebolag, annat bolag, andelslag och förening som

har hemort i landskapet och vars styrelse består av personer vilka samtliga åtnjuter åländsk hembygdsrätt.

3 §. När beslut fattas om beviljande av lån och andra former av stöd skall det i olika delar av landskapet förekommande bostadsbehovet beaktas med ledning av kommunernas bostadsproduktionsplaner, bostadsunderskottet, boendetätheten, folkmängden och förändringarna i denna, bostädernas standard samt andra faktorer som inverkar på bostadsbehovet.

Lån och landskapsgaranti beviljas samt räntegottgörelse och tilläggsränta erläggs för åstadkommande av bostäder vilka i fråga om läge, planlösning, teknisk konstruktion och utrustning är socialt ändamålsenliga och för vilka anskaffnings- och boendekostnaderna är skäliga.

4 §. Förutsättning för att lån skall kunna beviljas eller andra stödåtgärder vidtagas är att det bör anses socialt eller regionalt ändamålsenligt samt ekonomiskt påkallat att stödja de personer vilkas bostadsbehov den byggnad som skall uppföras, utvidgas eller grundrepareras eller den bostad som skall anskaffas är avsedd att tillgodose.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar anvisningar angående de grunder enligt vilka de i 1 mom. avsedda förutsättningarna skall bedömas. Härvid fastställs allmänna gränser för lånesökandens inkomster. Dessa inkomstgränser skall höjas så att i Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökars, Sottunga och Vårdö kommuner tillämpas 15 procent högre inkomstgränser och i Eckerö, Geta, Lumparlands och Sunds kommuner 10 procent högre inkomstgränser. Inom övriga kommuners randområden, vilkas gränser fastställs av [landskapsstyrelsen], kan inkomstgränserna höjas med högst 10 procent.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar även anvisningar enligt vilka grunder godkännande av hyresgäst skall ske.

Låneändamål

5 §. Bostadslån kan beviljas:

- 1) för uppförande, utvidgande eller grundreparation av hyreshus;
- 2) för uppförande av bostadsaktiebolagshus;
- 3) för grundreparation av bostadsandelslagshus;
- 4) fysisk person för förvärv av aktier, som medför rätt att besitta bostadslägenhet i bostadsaktiebolagshus som är under uppförande eller nyligen färdigställt, om bostadslån inte beviljats för uppförande av huset, och fysisk person för förvärv av aktier som medför rätt att besitta bostadslägenhet i bostadsaktiebolagshus som avses i 7 § 2 mom. och 27 § och som förvärfvas på sätt i 27 § är föreskrivet;

5) fysisk person för vederbörandes andel i kostnaderna för grundreparation av bostadsaktiebolagshus, i vilken personen äger aktier, som medför rätt att besitta bostadslägenhet i huset;

6) för uppförande, utvidgande eller grundreparation av fristående värmeanläggning eller annan servicebyggnad som huvudsakligen betjänar bostadsbyggnader;

7) för uppförande eller utvidgande av värmeöverföringsnät jämte härför erforderlig apparatur, om anläggningen huvudsakligen betjänar bostadsbyggnader, varvid lånet anses som bostadslån för uppförande eller utvidgande av fristående värmeanläggning;

8) för uppförande, utvidgande eller grundreparation av egnahemshus;

9) för förvärv av egnahemshus som är under uppförande eller som nyligen har färdigställts, om bostadslån inte beviljats för uppförande av huset, varvid lånet anses som bostadslån för uppförande av egnahemshus;

10) inom de regioner [landskapsstyrelsen] bestämmer, för förvärv av upp till fem år gammalt egnahemshus, om bostadslån inte beviljats för uppförande av huset, varvid lånet anses som bostadslån för uppförande av egnahemshus;

11) för uppförande av egnahemshus med två bostadslägenheter, varav den ena skall vara avsedd för uthyrning (tilläggslägenhet), varvid lånet, om inte annat följer av denna lag, i tillämpliga delar anses som bostadslån för uppförande av egnahemshus; samt

12) (1990/57) kommun eller kommunalförbund eller aktiebolag som är i kommuns eller kommunalförbunds faktiska ägo, för förvärv av aktier som medför rätt att besitta en bostadslägenhet eller för förvärv av ett hyreshus som omfattar högst två bostäder, om bostaden i enlighet med 26 § skall användas som hyresbostad för bostadslösa eller flyktingar och om bostadslån inte tidigare beviljats för uppförande av huset eller för aktieförvärvet eller om bostadslånet har återbetalats i sin helhet.

För uppförande av bostadsaktiebolagshus kan lån beviljas för byggnadstiden. Fysisk person kan beviljas bostadslån för förvärv av aktier, som medför rätt att besitta bostadslägenhet även om lån för byggnadstiden beviljats. Av lån för byggnadstiden överförs härvid bostadslägenhets andel på aktieägaren, som svarar därför såsom för personligt bostadslån.

Med bostadslån som beviljas för grundreparation kan finansieras åtgärder som nämns i 5 § 1 mom. landskapslagen (1982:13) om stöd för bostadsförbättring. (1992/6)

Då ett nytt bostadslån beviljas för utvidgande eller grundreparation av ett hyreshus, sammanslås med lånet också det återstående kapitalet av bostadslån som med stöd av denna lag har beviljats för uppförande, förvärv, grundreparation eller utvidgande av huset och av långfristigt bostadsförbättringslån som har beviljats med stöd av landskapslagen om stöd för bostadsförbättring. På det sammanslagna bostadslånet tillämpas bestämmelserna om sådana bostadslån som har beviljats enligt 1 mom. 1 punkten. (1992/6)

Lägenhetsyta

6 §. I hus som uppförs eller utvidgas med stöd av bostadslån, lån för byggnadstiden, i 16 § avsett lån som beviljats i stället för bostadslån eller lån för vilket i 15 § avsedd landskapsgaranti ställts, får bostads lägenhetsyta inte överstiga 120 kvadratmeter. Det samma gäller bostadslägenhet i fråga om vilken ovan

H 10 LL (1982:14) om stöd för bostadsproduktion

avsett lån beviljats för förvärv av de aktier som medför rätt att besitta lägenheten.

I egnahemshus med en tilläggslägenhet som uppförs eller utvidgas med stöd av lån som avses i 1 mom. får den sammanlagda lägenhetsytan utgöra högst 180 kvadratmeter. Av denna lägenhetsyta får högst 60 kvadratmeter avse tilläggslägenheten och högst 120 kvadratmeter huvudlägenheten.

I hyres-, bostadsandelslags- och egnahemshus som skall undergå grundreparation får i 1 mom. avsett lån beviljas för den del av en bostads lägenhetsyta som inte överstiger 150 kvadratmeter. Om lån beviljas för åtgärder som avses i 5 § 1 mom. 2 eller 3 punkten landskapslagen om stöd för bostadsförbättring får lägenhetsytan överstiga 150 kvadratmeter, såvida detta är motiverat med tanke på en ändamålsenligt genomförd bostadsförbättring. (1992/6)

Låneandelar

7§. (1983/23) Bostadslån för uppförande av hyreshus och för förvärv av aktier eller hyreshus som avses i 5 § 1 mom. 12 punkten får utgöra högst 95 procent av det fastställda anskaffningsvärdet, minskat med tomtens skäliga värde till den del tomten har erhållits vederlagsfritt och dessutom minskat med de lån eller den andel av bolagets lån som skall överföras på köparen i samband med aktie- eller hyreshusförväret. Bostadslån för utvidgande eller grundreparation av hyreshus och för grundreparation av bostadsandelslagshus får utgöra högst 95 procent av de godkända kostnaderna. Bostadslån för uppförande av bostadsaktiebolagshus får utgöra högst 50 procent av det fastställda anskaffningsvärdet minskat med tomtens skäliga värde till den del tomten har erhållits vederlagsfritt. I 5 § 1 mom. 5 punkten avsett bostadslån för grundreparation av bostadsaktiebolagshus får utgöra högst 50 procent av de godkända kostnaderna. (1992/6)

Med avvikelse från vad i 1 mom. sägs får bostadslån för uppförande av bostadsaktiebolagshus, i vilket bostadsaktiebolag kommun äger mer än hälften av aktierna och i bolagsordningen har förbehållits rätt att rösta för hela sitt aktieinnehav, för den del av huset som kommunen besitter utgöra 95 procent av det fastställda anskaffningsvärdet, minskat med tomtens skäliga värde till den del den erhållits vederlagsfritt. (1990/57)

Bostadslån för förvärv av aktier som medför rätt att besitta bostadslägenhet i annat fall än som avses i 5 § 1 mom. 12 punkten och för uppförande av egnahemshus får utgöra högst 80 procent av det fastställda anskaffningsvärdet. Bostadslån för utvidgande eller grundreparation av egnahemshus får utgöra högst 80 procent av de godkända kostnaderna. (1992/6)

Bostadslån för uppförande av fristående värmeanläggning eller annan servicebyggnad får utgöra högst 50 procent av det fastställda anskaffningsvärdet. Bostadslån för utvidgande eller grundreparation av fristående värmeanläggning eller annan servicebyggnad får utgöra högst 50 procent av de godkända

kostnaderna. Lånet får dock utgöra högst 75 procent av det fastställda anskaffningsvärdet eller de godkända kostnaderna, om anläggningen eller byggnaden är avsedd att drivas med inhemskt bränsle. Tillsammans med andra landskapslån och -bidrag för samma ändamål får lånet dock utgöra högst 95 procent av det fastställda anskaffningsvärdet eller de godkända kostnaderna. (1992/6)

Lån för byggnadstiden får utgöra högst 50 procent av det fastställda anskaffningsvärdet, från vilket har avdragits tomtens skäliga värde till den del tomten har erhållits vederlagsfritt. (1992/6)

6 mom. upphävt (1990/57).

7 mom. upphävt (1992/6).

Belåningsvärde

7a §. Upphäv (1992/6).

Anskaffningsvärde

7b §. (1983/23) När lån beviljas för uppförande av byggnad eller för förvärv av aktier som medför rätt att besitta bostadslägenhet utgörs anskaffningsvärdet av godkända byggnadskostnader samt skäliga kostnader för anskaffning av tomt och kommunalteknisk installation på denna. Om tomten har erhållits helt eller delvis vederlagsfritt, inräknas i anskaffningsvärdet ett skäligt värde på tomten.

När lån beviljas för utvidgande eller grundreparation av byggnad utgörs anskaffningsvärdet av byggnadens och markens skäliga värde ökat med de godkända kostnaderna för utvidgningen eller grundreparationen.

När bostadslån enligt 5 § 1 mom. 12 punkten beviljas för förvärv av hyreshus fastställs som anskaffningsvärde byggnadens och tomtens gemensamma anskaffningspris. Om tomten har erhållits helt eller delvis vederlagsfritt hänförs även tomtens skäliga värde till anskaffningsvärdet. När lån enligt nämnda lagrum beviljas för förvärv av aktier som medför rätt att besitta bostadslägenhet utgörs anskaffningsvärdet av anskaffningspriset ökat med bostadens andel av bolagets lån. (1990/57)

Vid bestämmandet av anskaffningsvärdet skall den genomsnittliga skillnaden i byggnadskostnader mellan olika delar av landskapet beaktas.

Säkerhet för lån

8§. Till säkerhet för återbetalningen av bostadslån, lån för byggnadstiden och lån som avses i 16 § samt för fullgörandet av övriga därav föranledda förpliktelser skall inteckning anskaffas, aktier som medför rätt att besitta bostadslägenhet pantsättas eller rätt till efterpansättning av dem ges. Säkerhet för återbetalningen av ett bostadslån som enligt 5 § 1 mom. 1 punkten beviljats för byggande av hyreshus, ett bostadslån som beviljats enligt 5 § 1 mom. 2, 4, 8 eller 9 punkten och ett bostadslån som enligt 5 § 1 mom. 12 punkten beviljats för förvärv av hyreshus krävs inte för den del av lånekapitalet som motsvarar de räntor som med stöd av 12a § 1 mom. skall fogas till det ursprungliga

lånekapitalet. Kommun och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet. (1992/6)

Beloppet av inteckningslån med bättre förmånsrätt än bostadslån, lån för byggnadstiden och lån som avses i 16 § får tillsammans med dessa uppgå till sammanlagt högst 95 procent av säkerhetens värde. Utgörs säkerheten av aktier eller av rätt till efterpantsettning av aktier, får det sammanlagda beloppet av de mot aktierna beviljade lånen och lägenhetens beräknade andel av bolagets totalupplåning uppgå till högst 95 procent av lägenhetens beräknade andel av byggnadens godkända anskaffningsvärde. (1983/23)

Då bostadslån beviljas en fysisk person för egen bostad, kan till säkerhet för återbetalningen av ett sådant lån i en penninginrättning de aktier som medför rätt att besitta bostadslägenheten pantsättas eller en inteckning med bättre förmånsrätt än bostadslånet fastställas. Kan inteckning eller panträtt i aktier inte erhållas som säkerhet för återbetalningen av bostadslån eller i 16 § avsett lån som beviljats för uppförande, utvidgande eller grundreparation av egnahemshus eller för förvärv av aktier som medför rätt att besitta bostadslägenhet, kan lånet beviljas tillfälligt även mot annan säkerhet som långivaren anser tillräcklig. (1992/6)

Utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat kan annan säkerhet som långivaren anser tillräcklig godkännas som säkerhet för återbetalningen av bostadslån och lån för byggnadstiden som beviljats för hyres-, bostadsandelslags- eller bostadsaktiebolagshus eller för fristående värmeanläggning eller annan servicebyggnad samt för uppfyllandet av andra förpliktelser som följer av sådana lån. (1990/57)

För tryggnad av landskapets intressen kan för lånefordran som avses i denna lag pantsatt eller utmätt egendom vilken säljs på auktion inköpas av landskapet. [Landskapsstyrelsen] har rätt att sälja egendom som på här avsett sätt kommit i landskapets ägo.

Då lån, som beviljats för uppförande, utvidgning eller grundreparation av hyreshus och för vilket såsom säkerhet har godkänts inteckning med bättre förmånsrätt än bostadslån, inte kan indrivnas vid auktion som förrättas till följd av konkurs eller utmätning, svarar landskapet för den obetalda delen av lånet samt för räntor, dröjsmålsränta och indrivningskostnader.

Bostadslånekommissionen

9 §. För att biträda [landskapsstyrelsen] vid handläggningen av angelägenheter som förutsatts i denna lag tillsätter [landskapsstyrelsen] en bostadslånekommission för en mandattid som sammanfaller med [landskapsstyrelsens].

Bostadslånekommissionen består av fem ledamöter, vilka skall vara förtrogna med frågor i anslutning till den allmännyttiga bostadsproduktionen. [Landskapsstyrelsen] utser kommissionens ordförande och viceordförande bland kommissionens ledamöter.

Beviljande av lån

10 §. [Landskapsstyrelsen] beviljar bostadslån för uppförande, utvidgande eller grundreparation av hyres-

hus, bostadsaktiebolagshus, fristående värmeanläggning och annan servicebyggnad samt för grundreparation av bostadsandelslagshus, förvärv av aktier eller hyreshus som avses i 5 § 1 mom. 12 punkten och lån för byggnadstiden. (1992/6)

Om lånet med stöd av 13 § 2 mom. landskapslagen om stöd för bostadsförbättring skulle beviljas av kommunen, beviljar kommunen även bostadslån för utvidgande eller grundreparation av hyreshus samt för grundreparation av bostadsandelslagshus. (1992/6)

Annat än i 1 mom. nämnt lån ur landskapets medel beviljas av kommunen. Innan kommunen beviljar lån skall [landskapsstyrelsens] godkännande inhämtas varefter [landskapsstyrelsen] ställer de behövliga medlen till förfogande. Kommunen bär ansvaret för att i detta moment avsedda medel återbetalas till landskapet. (1992/6)

[Landskapsstyrelsen] får besluta att landskapet tar på sig ansvarigheten för en del av lån som beviljats av kommun. Denna del får dock inte överstiga 35 procent eller, om särskilda skäl föreligger, 45 procent av säkerhetens totalvärde.

Lånetid

11 §. Lånetiden är högst 45 år för bostadslån som beviljas för uppförande, utvidgande eller grundreparation av hyreshus, för grundreparation av bostadsandelslagshus samt för förvärv av aktier eller hyreshus som avses i 5 § 1 mom. 12 punkten. (1990/57)

Lånetiden är högst 25 år för bostadslån som beviljas för uppförande eller grundreparation av egnahemshus, för förvärv av aktier som medför rätt att besitta bostadslägenhet i annat fall än 5 § 1 mom. 12 punkten samt för uppförande, utvidgande eller grundreparation av fristående värmeanläggning eller annan servicebyggnad. Lån för byggnadstiden beviljas för högst två år, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar förlängning av lånetiden för hela lånet eller del av det med högst ett år. (1992/6)

Ränta och återbetalning

12 §. (1992/6) De ränte- och avkortningsvillkor som vid varje särskild tidpunkt skall gälla för lån för byggnadstiden fastställs av [landskapsstyrelsen].

12a §. (1992/6) Räntor och avkortningar på bostadslån erläggs som en annuitet, vilken årligen justeras med beaktande av konsumentprisindex. Av annuiteten skall först betalas ränta på bostadslånet. Den del av räntan som inte kan erläggas av annuiteten fogas årligen till bostadslånets kapital. Av annuiteten för ett sammanslaget bostadslån enligt 5 § 4 mom. erläggs dock först räntor och avkortningar på lån med bättre förmånsrätt än det bostadslån som beviljats av [landskapsstyrelsen], varefter räntor och avkortningar på bostadslånet erläggs av den återstående delen av annuiteten.

Den första annuiteten för ett bostadslån som beviljats enligt 5 § 1 mom. 1, 3, 6, 7 eller 12 punkten fastställs som en procentuell andel av bostadslånet. Den första annuiteten för ett sammanslaget bostads-

H 10 LL (1982:14) om stöd för bostadsproduktion

lån fastställs som summan av kapitalutgifterna för de sammanslagna lånen och för lån med bättre förmånsrätt än dessa. Den första annuiteten för övriga bostadslån som beviljats enligt 5 § kan av [landskapsstyrelsen] fastställas på tre olika nivåer enligt de grunder som avses i 4 §.

Den första annuiteten för ett bostadslån som enligt 5 § 1 mom. 1, 2, 4, 8, 9, 10 eller 11 punkten beviljats för uppförande eller förvärv fastställs räknat från den 1 mars efter det huset blivit färdigt. Om beslutet om beviljande av bostadslån fattats först sedan huset blivit färdigt, fastställs den första annuiteten räknat från den 1 mars efter det beslutet fattats. För bostadslån som beviljats enligt 5 § 1 mom. 12 punkten fastställs den första annuiteten räknat från den 1 mars efter det första raten av lånet lyfts och för bostadslån som enligt 5 § 1 mom. 1, 3, 5 eller 8 punkten beviljats för utvidgande eller grundreparation räknat från den 1 mars efter det sex månader förflutit sedan lånet beviljades. Fram till dess skall av [landskapsstyrelsen] särskilt fastställt ränta utgå.

Om fastställande, justering, höjning och sänkning av annuiteten samt om uppbörd av lånebetalningarna beslutar [landskapsstyrelsen]. Om synnerliga skäl föreligger kan [landskapsstyrelsen] bevilja anstånd med betalningen av räntor och avkortningar på bostadslån som beviljats före den 1 december 1991.

13 §. (1983/23) När låntagare avkortar lån som beviljats av kommun, anses vid uppgörelsen mellan landskapet och kommunen den del av lånet för vilken landskapet ansvarar först återbetald. Om den egendom som utgör säkerhet för lånet säljs i exekutiv väg, anses dock den del av de vid auktionen erhållna medlen som används till betalning av lånet i första hand som avkortning på den del av lånet för vilken kommunen ansvarar.

När låntagare avkortar lån för vars återbetalning i 15 § 1 mom. avsedd landskapsgaranti utgör säkerhet, anses vid uppgörelsen mellan landskapet och kreditinrättningen den del av lånet för vilken landskapet ansvarar först återbetald. Om den egendom som utgör säkerhet för lånet säljs i exekutiv väg, anses dock den del av de vid auktionen erhållna medlen som används till betalning av lånet i första hand som avkortning på den del av lånet som landskapsgarantin inte omfattar.

Anstånd

14 §. Upphävd (1992/6).

Landskapsgaranti

15 §. Landskapsgaranti kan ställas för lån som av offentlig tillsyn underkastad kreditinrättning beviljats i stället för bostadslån eller för återbetalning av lägenhets andel av lån för byggnadstiden, om lånetiden och övriga villkor godkänts av [landskapsstyrelsen]. (1983/23)

Landskapsgaranti, som även kan ställas i form av proprieborgen, får varje år ställas till högst det belopp som fastställs av [landstinget].

Räntegottgörelse

16 §. För lån som i stället för bostadslån eller lån för byggnadstiden beviljats av offentlig tillsyn underkastad kreditinrättning och för vilket lånetiden och övriga villkor godkänts av [landskapsstyrelsen], nedan benämnt räntestödslån, kan räntegottgörelse erläggas till kreditinrättningen som beviljat lånet. (1983/23)

Den ränta som kreditinrättningen uppbär för räntestödslånet får vara högst lika stor som den ränta som kreditinrättningen allmänt uppbär på lån för likadana ändamål. [Landskapsstyrelsen] beslutar efter att ha hört kreditinrättningarna hur stor ränta som högst får uppbäras på lån som skall godkännas som räntestödslån.

Beloppet av den räntegottgörelse som erläggs ur landskapets medel utgör högst skillnaden mellan den ränta som uppbärs för räntestödslånet och räntan på sådana bostadslån eller lån för byggnadstiden som beviljats vid samma tidpunkt. (1983/23)

Beloppet av de räntestödslån som högst får beviljas varje år fastställs av [landstinget].

Överlåtelse och användning av egnahemshus och aktier som berättigar till innehav av lägenhet

17 §. Egnahemshus för vars uppförande, utvidgande eller grundreparation beviljats bostadslån, aktie i bostadsaktiebolag vilket erhållit bostadslån, aktie som berättigar till besittning av lägenhet för vilken i 5 § 1 mom. 5 punkten avsett lån beviljats ävensom andra aktier som berättigar till besittning av bostadslägenhet och för vars förvärvande beviljats bostadslån, får under den tid för vilken lånet beviljats endast överlätas till den kommun där egnahemshuset eller bolagets fastighet finns eller till någon av kommunen godkänd person som uppfyller de i 4 § nämnda förutsättningarna och högst för ett pris som fastställts enligt 18 §. (1983/23)

Utan hinder av vad i 1 mom. är bestämt kan egnahemshus eller aktier överlätas till make, släkting i rätt upp- eller nedstigande led, adoptivbarn, adoptivföräldrar eller till syskon. Likaså kan i 1 mom. avsedd byggnad eller aktie utan hinder av vad i sagda moment är bestämt om förvärvare säljas vid offentlig auktion på sätt som är föreskrivet i konkursstadgan eller i utsökningslagen eller på sätt som i pantsättningsavtal är bestämt om pantsatt aktie. Den för vars räkning offentlig auktion förrättas får likväl högst det pris som bestäms enligt de i 18 § fastställda grunderna. Skillnaden mellan försäljningspriset och maximipriset tillfaller kommunen om förvärvaren är kommun eller aktiebolag som är i kommunens faktiska ägo. I annat fall tillfaller skillnaden landskapet.

Tillämpningen av bestämmelserna i 1 mom. upphör när där avsett lån i sin helhet återbetalts, eller om bostadslån beviljats för uppförande eller grundreparation av bostadsaktiebolagshus, när även på detta lån återbetalts åtminstone den del som motsvarar den andel av bolagets lån som belöper sig på ifrågavarande aktier, och till landskapet dessutom betalts ersättning för nyttan av lånets låga ränta. Denna ersättning be-

räknas så att till landskapet för varje låneår, dock för högst sju år, erläggs fem procent av det ursprungliga lånekapitalet. [Landskapsstyrelsen] kan av särskild orsak avstå från att kräva in ersättning för nyttan av lånets låga ränta till den del fråga är om lån som beviljats fysisk person för egen bostad. (1987/54)

Ägare av i 1 mom. nämnd egendom som, innan den tid för vilken lånet beviljats utlöppt, önskar varaktigt börja använda egendomen till annat än ursprungligen avsett ändamål skall inhämta tillstånd härför av den kommun där ifrågavarande egendom är belägen. Denna skyldighet upphör om det i 1 mom. nämnda lånet i sin helhet eller, i fråga om bostadsaktiebolagshus, den andel av bolagets lån som belöper sig på den del av huset som avses få en ändrad användningsform, återbetalts samt till landskapet dessutom erlagts ersättning för nyttan av lånets låga ränta på sätt som i 3 mom. är föreskrivet.

Vad i denna paragraf är föreskrivet om överlåtelse och användning av egnahemshus gäller även i 5 § 1 mom. 11 punkten avsedd tilläggsägenhet beträffande dess överlåtelse och användning för annat ändamål än som hyresbostad.

18 §. Vid överlåtelse av aktie till kommunen eller till i 17 § 1 mom. nämnd person skall priset på aktien fastställas till samma storlek som bolagsandelen. Därvid skall den av bolaget ägda fastigheten värderas med beaktande av sådana förändringar rörande anskaffningskostnaderna som inträffat efter det att bolagets byggnad eller byggnadsgrupp blivit färdig, beräknade enligt index för byggnadskostnaderna, samt skäliga värdeminskningar. Till bolagsandelens värde skall läggas skäligen ersättning för förbättringar i lägenheten som aktieägaren utfört på egen bekostnad efter tiden för inflyttningen. Bolagets styrelse skall till kommunen lämna de uppgifter som är nödvändiga för fastställande av överlåtelsepriset. Överlåtelsepriset för egnahemshus fastställs med iakttagande i tillämpliga delar av vad ovan är föreskrivet om bolags fastighet.

19 §. Kommun skall, om inte [landskapsstyrelsen] på synnerliga skäl medger annat förfarande, inom sex månader försälja den egendom som erhållits med stöd av 17 § till person vilken uppfyller de förutsättningar som avses i 4 §. I kommunens försäljningspris får härvid förutom det pris kommunen erlagt för egendomen inberäknas sex procent årlig ränta på detta samt de kostnader som kommunen haft för åtkomsten och de direkta kostnader som kommunen haft för egendomen under den nämnda tiden av sex månader före försäljningen, med avdrag av inkomsten av egendomen.

Utan hinder av vad i 1 mom. är föreskrivet kan [landskapsstyrelsen] och kommunen avtala om att äganderätten till egendomen överförs på landskapet. Sålunda förvärvad egendom bör såvitt möjligt överlätas på sätt i 1 mom. är stadgat eller upplåtas till en person som uppfyller de i 4 § nämnda förutsättningarna.

Överlåtelse av egendom som landskapet förvärvat med stöd av 2 mom. får ske utan medgivande av [landstinget].

20 §. (1983/23) När egendom som avses i 17 § förvärfvas av kommun, övertar kommunen ansvaret för bostadslån som beviljats för förvärv av aktier vilka medför rätt att besitta bostadslägenhet, för grundreparation av bostadsaktiebolagshus eller för uppförande, utvidgande eller grundreparation av egnahemshus.

När kommun överläter i 1 mom. avsedd egendom samt när ägare överläter egendom till köpare som är godkänd av kommunen eller till någon i 17 § avsedd nära anhörig, kan bostadslån överföras på köparen, om han uppfyller de i 4 § nämnda förutsättningarna.

21 §. Bestämmelse i bostadsaktiebolags bolagsordning om bolagets, aktieägares eller annan persons förköps- eller inlösningsrätt är utan verkan under den tid för vilken bostadslån för förvärv av aktier eller för uppförande, utvidgande eller grundreparation av bostadsaktiebolagshus beviljats, om inte annat följer av 2 mom. (1983/23)

Bestämmelserna i 1 mom. upphör att gälla när lånen i sin helhet återbetalts och till landskapet dessutom erlagts ersättning för nyttan av lånens låga ränta såsom i 17 § 3 mom. är sagt.

22 §. (1983/23) Om i 17 § 1 mom. avsedd ägare av egnahemshus eller aktier överläter bostaden eller aktierna eller varaktigt börjar använda bostadslägenheten för annat än ursprungligen avsett ändamål utan att iaktta vad som är föreskrivet i 17 §, kan bostadslånet helt eller delvis uppsägas till omedelbar återbetalning. Dessutom kan [landskapsstyrelsen], om kommunen eller [landskapsstyrelsen] uppsagt lånen, besluta att nyttan av den låga räntan för de uppsagda lånen skall ersättas såsom i 17 § 3 mom. är sagt.

23 §. (1983/23) Bostadslån för uppförande, utvidgande eller grundreparation av egnahemshus, för förvärv av aktier som medför rätt att besitta bostadslägenhet eller för grundreparation av bostadsaktiebolagshus kan vid byte av ägare helt eller delvis uppsägas till omedelbar återbetalning, om annat inte följer av 20 § och om det inte, med beaktande av bestämmelserna i 4 §, bör anses ändamålsenligt att överföra lånet på den nya ägaren. Om kommunen eller [landskapsstyrelsen] uppsagt lånen, kan [landskapsstyrelsen] dessutom besluta att nyttan av den låga räntan för de uppsagda lånen skall ersättas såsom i 17 § 3 mom. är sagt.

Överlåtelse och användning av bostadsaktiebolagshus, bostadsandelslagshus samt fristående värmeanläggning och annan servicebyggnad

24 §. Bostadsandelslagshus, bostadsaktiebolagshus eller fristående värmeanläggning eller annan servicebyggnad för vars uppförande, utvidgande eller grundreparation beviljats bostadslån får, om inte lånet återbetalats i sin helhet jämte ersättning för nyttan av lånets låga ränta såsom i 17 § 3 mom. är sagt, överlätas endast till kommunen eller av kommunen utsedd eller av [landskapsstyrelsen] godkänd köpare till ett pris som uträknats enligt av [landskapsstyrelsen] fastställda grunder och endast om de i 4 § avsedda förut-

H 10 LL (1982:14) om stöd för bostadsproduktion

sättningarna är för handen. Härvid kan lånet överföras på förvärvaren. (1990/57)

Om överlåtelse inte sker i enlighet med 1 mom. eller om bostadsandelslagshuset, därtill hörande bostadslägenhet eller bostadsaktiebolagshuset varaktigt börjar användas för annat än ursprungligen avsett ändamål, kan lånet helt eller delvis uppsägas till omedelbar återbetalning. Dessutom kan överlåtaren eller, då fråga är om användning av hus eller bostadslägenhet i bostadsandelslagshuset för annat än ursprungligen avsett ändamål, ägaren av [landskapsstyrelsen] åläggas att till landskapet erlagga ersättning för nyttan av lånets låga ränta såsom i 17 § 3 mom. är sagt.

Vid byte av ägare kan lånet helt eller delvis uppsägas till omedelbar återbetalning, om inte annat följer av 1 mom. och om det inte med beaktande av bestämmelserna i 4 § bör anses ändamålsenligt att överföra lånet på den nya ägaren. Vid uppsägning av lån kan [landskapsstyrelsen] dessutom besluta att nyttan av den låga räntan för det uppsagda lånet skall ersättas såsom i 17 § 3 mom. är sagt.

I bostadsandelslagshuset som avses i 1 mom. får till hyresgäst antagas endast sådan person som kommun godkänner och vars antagande är förenligt med de av [landskapsstyrelsen] med stöd av 4 § utfärdade anvisningarna. Kommunen kan dock enligt de grunder [landskapsstyrelsen] fastställer bevilja tillstånd att använda här avsedd bostad tillfälligt även för annat ändamål och tillsvidare som bostad för personal som är nödvändig för husets underhåll och skötsel.

Överlåtelse och användning av hyreshus

25 §. Hyreshus för vars uppförande, utvidgande eller grundreparation beviljats bostadslån eller aktie i aktiebolag vars syfte är att äga och besitta ett eller flera sådana hyreshus får, under den tid för vilken lånet har beviljats, överlåtas endast till kommunen eller till köpare som utsetts av kommunen eller godkänts av [landskapsstyrelsen]. Överlåtelse får ske endast till ett pris som uträknats enligt 18 § och endast om de i 4 § avsedda förutsättningarna är för handen. Vid tillämpningen av 18 § skall det beaktas att den som överlåter ett hyreshus i överlåtelseersättning får högst det belopp som utgörs av de medel som, förutom bostadslån och lån med bättre förmånsrätt, behövs för finansieringen av det fastställda anskaffningsvärdet, justerade med byggnadskostnadsindex, samt av den del av bostadslån eller annat lån med bättre förmånsrätt som överlåtaren ansvarar för, ävensom av den del av lån som varit nödvändiga för husets förbättring eller annars för täckande av godtagbara utgifter och som överlåtaren ansvarar för. Vid offentlig auktion kan utan hinder av vad ovan i detta moment är bestämt här avsett hyreshus eller här avsedd aktie säljas på sätt som är föreskrivet i konkursstadgan eller i utsökningslagen eller på sätt som i pantsättningsavtal är bestämt om pantsatt aktie. Den för vars räkning offentlig auktion förädlats får likväl högst det pris som uträknats enligt ovan. Överstigande belopp tillfaller kommunen om förvärvaren är kommun eller aktie-

bolag som är i kommunens faktiska ägo. I annat fall tillfaller skillnaden landskapet. I dessa fall kan lånet överföras på förvärvaren. Vad i detta moment är föreskrivet om överlåtelse av hyreshus och aktie gäller även i det fall att lånet eller del därav återbetalts före utgången av lånetiden eller låntagaren ålagts att återbetala lånet eller det uppsagts på grund av försummelse att iakttäta bestämmelser angående lånet eller om det utan uppsägning ansetts förfallet till betalning. (1990/57)

Om överlåtelse inte sker i enlighet med 1 mom. eller om hyreshus eller därtill hörande bostadslägenhet varaktigt börjar användas för annat än ursprungligen avsett ändamål, kan lånet helt eller delvis uppsägas till omedelbar återbetalning. Dessutom kan överlåtaren eller, när fråga är om användning av hyreshus eller bostadslägenhet i hyreshus för annat än ursprungligen avsett ändamål, ägaren åläggas att till landskapet erlagga skillnaden mellan fastighetens eller aktiens gångse värde och dess enligt 18 § beräknade värde. (1987/54)

Vid byte av ägare kan lånet helt eller delvis uppsägas till omedelbar återbetalning om inte annat följer av 1 mom. och om det inte med beaktande av bestämmelserna i 4 § bör anses ändamålsenligt att överföra lånet på den nya ägaren.

[Landskapsstyrelsen] kan på ansökan och på särskilda villkor medgiva befrielse från eller lättnad i vad i denna paragraf är bestämt, ifall detta kan anses skäligt.

26 §. Om bostadslån har beviljats för uppförande, utvidgande eller grundreparation av hyreshus eller för förvärf av aktier eller hyreshus som avses i 5 § 1 mom. 12 punkten får till hyresgäst antas endast en sådan person som kommunen godkänner och vars antagande är förenligt med de av [landskapsstyrelsen] med stöd av 4 § utfärdade anvisningarna. Kommunen kan dock enligt de grunder som [landskapsstyrelsen] fastställer bevilja tillstånd att använda bostadslägenhet också som annan bostad än som hyresbostad för personer som uppfyller i 4 § stadgade förutsättningar samt tillfälligt även för annat ändamål än som bostad. Bostäder för studerande får tillfälligt användas som bostäder även för andra. Om bostadslån har beviljats för ändamål som avses i 5 § 1 mom. 12 punkten och det i kommunen inte finns bostadslösa eller flyktingar kan andra personer som uppfyller förutsättningarna i 4 § antas som hyresgäster. Utan hinder av vad i denna paragraf är bestämt kan i hyreshus, för vars grundreparation bostadslån beviljats, en bostad användas som husägarens egen bostad. (1990/57)

Av hyresgäst i hyreshus som avses i 1 mom. får uppbäras högst en hyra som motsvarar den maximihyra som beräknas enligt av [landskapsstyrelsen] fastställda grunder.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller under hela den tid för vilken lånet har beviljats även i det fall att lånet eller en del därav återbetalts före utgången av lånetiden eller låntagaren ålagts att återbetala lånet eller det uppsagts på grund av försummelse att iakttäta

bestämmelser angående lånet eller om det utan uppsägning ansetts förfallet till betalning.

De grunder enligt vilka hyran utgår i hyreshus som avses i 1 mom. påverkas inte av en ökning av utgifterna för huset till följd av att låntagaren återbetalt eller ålagts att återbetala lånet eller en del därav tidigare än återbetalning enligt lånevillkoren borde ha skett.

Vid uppgörande av hyresavtal för bostadslägenhet i hyreshus som avses i 1 mom. får under där avsedd tid inte avtalas om högre hyra än den maximihyra som avses i 2 mom. Under den tid hyresförhållandet består får inte hyran höjas så att den kommer att överstiga nämnda maximihyra. Avtalsvillkor och meddelanden om hyresförhöjningar vilka strider mot bestämmelserna i detta moment är ogiltiga.

6 mom. upphävt (1999/20).

[Landskapsstyrelsen] kan på ansökan och på särskilda villkor medge befrielse från eller lättnad i vad i 1-5 mom. är bestämt, ifall detta kan anses skäligt.

26a §. (1999/20) Under den tid de bestämmelser i denna lag som gäller bestämmande av hyran tillämpas på bostadslägenheten skall hyresvärden, om hyresvärden vill höja hyran, lämna hyresgästen ett skriftligt meddelande om höjningen, grunden för höjningen och den nya hyran. Hyreshöjningen träder i kraft tidigast två månader efter ingången av den hyresbetalningsperiod som följer närmast på den period då meddelandet lämnades.

En hyresvärd som avses i denna paragraf behöver dock inte separat lämna meddelande om en sådan höjning av ersättningen för vatten, elektricitet eller någon annan förmån i anslutning till lägenheten som beror på ökning av förbrukningen eller ökning av antalet personer som bor i lägenheten, om det i hyresavtalet har avtalats att förmånen skall ersättas separat på basis av förbrukningen eller antalet personer som bor i lägenheten. Storleken av förbrukningen under varje betalningsperiod skall meddelas hyresgästen.

27 §. [Landskapsstyrelsen] kan utan hinder av vad i denna lag är bestämt godkänna att hyreshus, som ägs av kommun eller av aktiebolag som är i kommuns faktiska ägo, ombildas till bostadsaktiebolagshus, varvid bostadslån som [landskapsstyrelsen] beviljat för uppförande, utvidgande eller grundreparation av hyreshuset överförs på bostadsaktiebolaget. Aktier i sålunda bildat bostadsaktiebolag samt i bostadsaktiebolag som avses i 7 § 2 mom. kan med [landskapsstyrelsens] tillstånd, om de berättigar till besittning av viss bostadslägenhet, överlåtas till den hyresgäst som bor i lägenhet. Bostäder i här avsett bostadsaktiebolagshus, till vilka besittningsrätten kvarstår hos kommunen, skall nyttjas som hyreslägenheter beträffande vilka i tillämpliga delar gäller vad som är bestämt i 26 §. (1990/57)

Hyresgäst som önskar förvärva i 1 mom. avsedda aktier som medför rätt att besitta bostadslägenhet skall till kommunen erlagga ett pris som högst är det i 18 § fastställda maximipriset. Beviljas förvärvaren bostadslån för aktieförvärvet kan kommunen medge anstånd med betalningen av det bestämda priset högst

till dess beviljat bostadslån till en del eller i sin helhet står att lyfta för låntagaren. Äganderätten till aktierna övergår när betalningen erlagts. Om anstånd medgivits, övergår dock äganderätten när förvärvaren erlagt den del av betalningen för vilken anstånd inte beviljats. (1983/23)

Bostadsaktiebolagets bostadslån minskar därvid så att minskningen motsvarar den andel som belöper sig på de aktier som medför rätt att besitta den bostad som skall överlåtas. Kommunen skall ofördröjligen redovisa den erlagda andelen av bostadslånet till [landskapsstyrelsen], vilken skall underrätta bostadsaktiebolaget om minskningen av lånet.

Tills det i 1 mom. avsedda överlåtelsepriset till fullo betalats har kommunen panträtt i aktierna till säkerhet för betalningen av överlåtelsepriset och andelen av bostadslånet jämte eventuella indrivningskostnader.

Medel som med stöd av bestämmelserna i denna paragraf inflyter till kommunen bör användas för bostadsproduktion.

Särskilda bestämmelser

28 §. Vad i 17-27 §§ är föreskrivet gäller i tillämpliga delar i 16 § avsedda lån som beviljats i stället för bostadslån.

29 §. (1990/57) Bostadslån, lån för byggnadstiden och i 16 § avsett lån kan helt eller delvis uppsägas till omedelbar återbetalning, om låntagaren eller den till vilken lånet övergått inte iakttar bestämmelserna i denna lag eller med stöd därav utfärdade föreskrifter eller lånevillkor.

30 §. Lån och landskapsgaranti som avses i denna lag får för uppförande, utvidgande eller grundreparation av egnahemshus, för förvärv av aktier, som medför rätt att besitta bostadslägenhet eller för grundreparation av bostadsaktiebolagshus, på nytt beviljas den som tidigare kommit i åtnjutande av sådan förmån endast om synnerligen vägande skäl är för handen.

31 §. Det åligger kreditinrättning som avses i 16 § och kommunal myndighet som avses i 35 § att övervaka att lånen används för det ändamål för vilket de beviljats och i övrigt i enlighet med föreskrifterna i denna lag och med stöd därav meddelande bestämmelser.

Kreditinrättning, som beviljat lån, är skyldig att lämna av [landskapsstyrelsen] bemyndigade personer de uppgifter som erfordras för utredande av huruvida den som sökt lån varit i behov av kredit som avses i denna lag ävensom att lämna de uppgifter och för granskning förete de handlingar som erfordras för konstaterande av huruvida lånevillkoren samt föreskrifterna i denna lag och med stöd därav meddelade bestämmelser eljest iakttagits. I samma syfte får inspektioner och syner verkställas.

32 §. Forskningsanslag som avses i 1 § kan beviljas för sociala, administrativa, ekonomiska och tekniska undersökningar och utredningar rörande bostadsproduktion, experimentbyggen, boende och andra bostadspolitiska frågor samt för översättning och publicering av resultaten av dessa och av utländskt material.

H 10 LL (1982:14) om stöd för bostadsproduktion

33 §. Kommunernas fullmäktige kan anta en bostadsproduktionsplan. (1997/81)

2 mom. upphävt (1997/81)

Det ankommer på kommunen att föra en förteckning över de personer som uppfyller de i 2 och 4 §§ nämnda förutsättningarna och vilka förklarat att de önskar förvärva egnahemshus eller aktier, vilkas överlåtelse eller användning är underkastad de i 17 § nämnda inskränkningarna.

34 §. Om beslut som fattats enligt denna lag inskränker förfoganderätten över fastighet eller ändrar eller undanröjer sådan inskränkning skall [landskapsstyrelsen] anmäla om beslutet till fastighetsdomaren i och för sådan anteckning som i motsvarande fall är föreskriven i rikslagstiftningen.

Om förfoganderätten över aktier eller över byggnad som ägs av aktiebolag inskränks eller om inskränkningar ändras eller undanröjs genom beslut som fattats enligt denna lag, skall [landskapsstyrelsen] meddela bolaget därom. Det ankommer på bolagets styrelse att inom i meddelandet särskilt utsatt tid se till att anteckning om inskränkningarna görs på aktiebrevet och i aktieboken. (1983/23)

Efter det att i 2 mom. avsedda anteckningar gjorts skall bolagets styrelse tillställa [landskapsstyrelsen] en försäkran härom. Om bolagets styrelse underlåter att se till att anteckningar görs eller att tillställa [landskapsstyrelsen] här avsedd försäkran, skall [landskapsstyrelsen] ålägga styrelsen att vid vite fullgöra dessa skyldigheter. (1983/23)

35 §. (1987/9) De åligganden som enligt denna lag och med stöd därav utfärdade bestämmelser ankommer på kommun handhas, såvitt inte annat följer av lag, av kommunstyrelsen, om inte fullmäktige beslutat att de skall handhas av nämnd.

De myndigheter som handhar övervakningen av byggnadsverksamheten skall utföra inspektioner och syner vilka är nödvändiga för verkställigheten av denna lag. De skall även utfärda intyg och avge utlåtanden till [landskapsstyrelsen] och till de i 16 § nämnda kreditinrättningarna.

35a §. (1983/23) Beslut som enligt denna lag fattats av kommun kan delges per post i tjänstebrev. Om inte annat visas anses beslutet delgivet den sjunde dagen efter den dag då expedition i anledning av beslutet inlämnades till posten för befordran. Beslut som gäller utseende eller godkännande av förvärvare eller godkännande av hyresgäst kan delges också genom framläggande av protokoll på sätt i kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland är föreskrivet, varvid beslutet anses delgivet den dag då det framlagts till påseende. I övrigt skall bestämmelserna i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (FFS 232/1966) iakttas.

36 §. (1987/9) Den som inte nöjer sig med beslut som kommunal myndighet fattat i ärende som avses i denna lag får hos myndigheten yrka på rättelse av beslutet. Rättelseyrkandet, som skall vara skriftligt, skall vara myndigheten tillhanda inom 14 dagar från den

dag då beslutet skall anses delgivet. Rättelseyrkande skall handläggas utan dröjsmål. Till beslut i vilket rättelse kan sökas skall fogas anvisningar om hur rättelse söks.

I beslut som kommunal myndighet fattat i anledning av rättelseyrkande får ändring sökas genom besvär hos [landskapsstyrelsen] i enlighet med bestämmelserna i [lagen (1979:18) om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden], varvid besvärshandlingarna kan tillställas [landskapsstyrelsen] eller den kommunala myndigheten. Ändring genom besvär får dock inte sökas om beslutet gäller godkännande av hyresgäst.

Kommunal myndighets beslut får verkställas innan det vinner laga kraft, om inte ändringssökande däremot blir meningslöst eller besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

I beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag eller på grund därav utfärdade bestämmelser får ändring inte sökas genom besvär.

37 §. För preliminär disposition av i 1 § avsedda anslag skall kommun årligen före utgången av maj månad till [landskapsstyrelsen] inge utredning över behovet av i denna lag avsedda stödåtgärder under nästkommande kalenderår.

38 §. Den som utför uppgifter som anförtrots honom med stöd av denna lag ansvarar för utförandet av åliggandena på samma sätt som tjänsteman.

39 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

39a §. (1992/6) På ansökan av låntagaren kan [landskapsstyrelsen] ändra lånevillkoren för bostadslån som beviljats den 1 oktober 1971 eller senare, för uppförande av hyreshus, i enlighet med denna lag.

Ikraftträdande

40 §. Denna lag träder i kraft den 1 april 1982 och genom densamma upphävs landskapslagen (1968:28) om bostadsproduktion samt landskapslagen (1976:25) om temporära begränsningar rörande hyreshus med bostadslån.

Denna lag tillämpas förutom på lån som beviljats med stöd av denna lag även på lån som beviljats med stöd av landskapslagen (1968:28) om bostadsproduktion för uppförande, utvidgande eller grundreparation av hyreshus, under hela den tid för vilken lånet beviljats även om lånet skulle ha återbetalts därförinnan, dock inte på lån som återbetalts före den 26 april 1979. Till den del [landskapsstyrelsen] medgivit befrielse från begränsningarna i landskapslagen (1976:25) om temporära begränsningar rörande hyreshus med bostadslån tillämpas inte bestämmelserna i denna lag.

3 mom. upphävt (1984/16).

41 §. (1984/16) På lån som beviljats före den 1 april 1982 med stöd av landskapslagen (1949:30) om bostadslån, -garantier och -bidrag i landskapet Åland, landskapslagen (1954:23) om bostadsproduktion i landskapet Åland, landskapslagen (1960:6) om bo-

stadsproduktion samt landskapslagen (1968:28) om bostadsproduktion tillämpas bestämmelserna i nämnda lagar, dock med beaktande av bestämmelserna i 40 § 2 mom. denna lag samt sålunda att i fråga om bostads lägenhetsyta tillämpas vad i 6 § denna lag är stadgat och i fråga om beviljande av anstånd med betalningen av avkortningar eller räntor eller båggedera vad i 14 § denna lag är stadgat. På lån som beviljats för uppförande, utvidgande eller grundreparation av hyreshus tillämpas vad i 25-28 §§ denna lag är föreskrivet i fråga om bundenhet under den tid för vilken lån beviljats, om lånet inte återbetalts före den 26 april 1979. Till den del [landskapsstyrelsen] medgivit undantag från bestämmelserna i landskapslagen (1976:25) om temporära begränsningar rörande hyreshus med bostadslån tillämpas inte bestämmelserna i denna lag. I fråga om bostadslån som beviljats före den 1 juli 1968 upphör skyldigheten att hembjuda bostadsaktiebolags aktie till inlösen och bolagets inlösningsrätt samt kommuns förköpsrätt, om återbetalning sker av den del av bolagets bostadslån som belöper sig på aktien.

Ikraftträdelsebestämmelse (1983/23):

Bestämmelserna i denna lag tillämpas på lån som beviljas efter den 1 mars 1983.

Villkoren för bostadslån som före denna lags ikraftträdande beviljats för uppförande, utvidgande eller grundreparation av hyreshus kan på ansökan av låntagare ändras så att de överensstämmer med villkoren för lån som enligt denna lag beviljats för motsvarande ändamål. Om lånevillkoren ändras på här avsett sätt skall bestämmelserna i denna lag tillämpas.

På tilläggsloan som beviljats i stöd av landskapslagen (1968:28) om bostadsproduktion och landskapslagen (1982:14) om stöd för bostadsproduktion skall tidigare gällande bestämmelser iakttas.

Vad i 34 § är föreskrivet tillämpas förutom på inskränkningar som föranleds av beslut som fattas efter lagens ikraftträdande även på inskränkningar som föranleds av beslut som fattats före lagens ikraftträdande.

Av verkställigheten av denna lag förutsatta åtgärder kan vidtas före lagens ikraftträdande.

Ikraftträdelsebestämmelse (1987/54):

Denna lag träder i kraft den 1 september 1987.

Bestämmelserna i 25 § 1 och 2 mom. denna lag tillämpas endast på lån som beviljats efter lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 17 § 3 mom. och 26 § 1 mom. denna lag tillämpas även på lån som beviljats före lagens ikraftträdande. På låntagarens anhållan skall dock tidigare gällande bestämmelser om beräkningen av ersättning för nyttan av lånets låga ränta tillämpas.

Ikraftträdelsebestämmelse (1990/57):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991. På bostadslån och primärlån som beviljats för lagens ikraftträdande tillämpas alltså de bestämmelser som gällde när lånet beviljades. Dock skall 25 § 1 mom. i dess nya lydelse tillämpas även på lån som beviljats före ikraftträdandet.

Ikraftträdelsebestämmelse (1992/6):

Denna lag träder i kraft den 1 december 1991. Lagen tillämpas på lån som anges i den och som beviljas efter ikraftträdandet. På bostadslån som enligt 7 § 3 mom. beviljas för grundreparation av egna hem tillämpas lagen från den 1 januari 1992.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (1999/20):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999.

Ett ärende som när denna lag träder i kraft är anhängigt vid domstol och som gäller uppsägning på de grunder som anges i 37 § 1 mom. 2 punkten hyreslagen (FFS 82/1961) av hyresgäst i bostad som avses i 26 § landskapslagen om stöd för bostadsproduktion behandlas och avgörs enligt bestämmelserna i 26 § 6 mom. landskapslagen om stöd för bostadsproduktion.

H 11 Landskapslag (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad

1 §. Med de avvikelser som anges i denna lag ska följande riksförfattningar tillämpas i landskapet Åland (2011/27):

- a) lagen om bostadssparpremier (FFS 1634/1992),
- b) förordningen om bostadssparpremier (FFS 1636/1992),
- c) lagen om räntestödslån för anskaffande av ägarbostad (FFS 639/1982),
- d) förordningen om räntestödslån för anskaffande av ägarbostad (FFS 672/1982),
- e) upphävd (2011/121).

Ändring av de i 1 mom. nämnda författningarna gäller i landskapet om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighetsområde besluta att bestämmelser som med stöd av ovan angivna författningar utfärdats av riksmyndighet skall tillämpas i landskapet Åland antingen i oförändrad lydelse eller med ändringar.

Se Mi 812, 813 och 808 FL II. Förordningen i 1 § d) finns efter Mi 808 FL II

2 §. Landskapet betalar räntegottgörelse till en penninginrättning som beviljat i denna lag avsett räntestödslån för anskaffande av ägarbostad. De förvaltningsuppgifter som enligt 1 § ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsregeringen.

De uppgifter som i lagen om räntestödslån för anskaffande av ägarbostad och i förordningen om räntestödslån för anskaffande av ägarbostad ankommer på kommun skall i landskapet handhas av landskapsregeringen.

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

H 12 LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

2a §. (2011/121) På bostadsspardepositioner betalar landskapsregeringen under åren 2012 – 2015 av landskapets medel genom förmedling av penninginrättning ut en bostadssparpremie om 3.000 euro per bostad under förutsättning att följande villkor är uppfyllda:

1) ett avtal om bostadssparande som avses i de författningar som avses i 1 § har ingåtts och

2) ett avtal om köp eller överlåtelse av en bostad har ingåtts eller byggarbetet på ett egnahemshus har startat senast den 31 december 2015.

3 §. Beslut som fattats av landskapsregeringen med stöd av denna lag kan inom 30 dagar överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Besvär får inte anföras såvitt gäller ändamålsenligheten i beslut som fattas av landskapsregeringen. Över lagligheten av beslut fattat av landskapsregeringen får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

4 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §. Denna lag träder omedelbart i kraft.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1982:16) om bostadssparpremier och landskapslagen (1983:29) om räntestödslån för förvärv av ägarbostad, dock så att bestämmelserna tillämpas på bostadssparavtal som ingåtts innan denna lag trätt i kraft.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att bestämmelserna om bostadssparavtal i enlighet med bestämmelserna i denna lag skall tillämpas även avseende sparande som inletts innan lagen trätt i kraft.

Åtgärder som lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011/27):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2011.

Den som köpt en bostad efter den 1 juli 2009 ska retroaktivt få bostadssparpremiem utbetald enligt 1 § e punkten.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011/121):

Lagtinget bemyndigar landskapsregeringen att bestämma att denna lag helt eller delvis ska träda i kraft i den ordning som föreskrivs i 20 § 3 mom. självstyrelselagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

H 12 Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. När allmänt behov det kräver får mot full ersättning fast egendom tagas i anspråk genom expropriation enligt denna lag med äganderätt, nyttjanderätt eller servitutsrätt. Genom expropriation får under enahanda förutsättningar särskild rätt till fast egendom upphävas eller begränsas.

Tillstånd till expropriation skall ej meddelas om ändamålet med skäliga insatser eller annars lämpligen kan tillgodoses på annat sätt eller olägenheterna av expropriationen från allmän och enskild synpunkt överväger de fördelar som därigenom kan vinnas.

2 §. I denna lag förstås med *särskild rätt* nyttjanderätt, servitutsrätt eller annan därmed jämförbar rätt till fast egendom.

Bestämmelserna i denna lag om fast egendom äger motsvarande tillämpning i fråga om byggnad eller annan anläggning på annans mark.

2 kap. Tillstånd till expropriation m.m.

3 §. Fråga om tillstånd till expropriation (expropriationstillstånd) prövas av landskapsregeringen i plenum.

Tillstånd till expropriation är ej erforderligt, när fråga är om expropriation för landskapets räkning eller när fråga är om expropriation, vartill rätt föreligger på grund av bestämmelse i lag (expropriation i stöd av lag).

Om expropriation för landskapets räkning beslutar landskapsregeringen i plenum (expropriationsresolution).

4 §. Ansökan om expropriationstillstånd skall vara skriftlig och ange

1) yrkandet och de omständigheter på vilka de grundas,

2) den fasta egendom som berörs av expropriationen, och

3) namn och adress på samtliga för sökanden kända sakägare.

Om det ej är uppenbart obehövligt, skall ansökan åtföljas av karta med fullständig beskrivning över det område som berörs av expropriationen.

I övrigt skall sökanden inge den utredning som kan anses behövlig i varje särskilt fall.

5 §. Över ansökan om expropriation skall yttrande, såvitt detta är möjligt och ändamålsenligt, inbegäras av alla berörda sakägare. Frist som utsättes för avgivande av yttrande, får ej vara kortare än 30 dagar.

Gäller ansökan om expropriation område eller förmån, varom stadgas i [lagen om vissa slag av samfälligheter och därmed jämförliga gemensamma förmåner (FFS 204/1940)] och har egendomen icke ställts under ordnad förvaltning eller tillhör egendomen eljest två eller flera gemensamt, är det tillfyllest om någon av de delägare vilka lättast kan nås, beredes tillfälle att yttra sig i saken.

Kommun där fast egendom som berörs av expropriationsansökan är belägen skall beredas tillfälle att avgiva i 1 mom. avsett yttrande vare sig kommunen är sakägare eller ej. Anses skäl föreligga, får yttrande inbegäras även av annan än sakägare och kommun.

Yttrande enligt denna paragraf skall, innan beslut om expropriation fattas, inbegäras även när fråga är om expropriation för landskapets räkning.

6 §. (2008/16) Begäran om yttrande och handlingarna i ärendet skall delges sakägare enligt vad som

föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

7 §. I expropriationstillstånd skall bestämmas vad expropriationen skall omfatta och med vilken rätt expropriationen skall ske.

Föreligger särskilda svårigheter för sökanden att i detalj ange vad som behöver tagas i anspråk, kan tillstånd ges till expropriation i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits på karta eller på marken eller på annat sätt.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. äger motsvarande tillämpning, när fråga är om expropriationsresolution.

Föreligger behov av särskilda föreskrifter för att trygga att den exproprierade egendomen användes för det avsedda ändamålet, skall sådana meddelas i samband med expropriationstillståndet. Till säkerställande av att föreskrifterna efterlevs får vite föreläggas.

8 §. Om beviljat expropriationstillstånd och om expropriationsresolution skall landskapsregeringen ofördröjligen underrätta expropriationsnämndens ordförande och lantmäterikontoret samt, i den ordning som är föreskriven i 6 § 1 mom., sakägarna. Expropriationsnämndens ordförande och lantmäterikontoret skall tillika tillställas kopior av ansökningshandlingarna.

Angående anmälan till vederbörande domare stadgas i 65 §.

3 kap. Verkställande av expropriation m.m.

Expropriationsnämnden

9 §. För utförandet av de verkställighetsåtgärder som föranledes av expropriationstillstånd, expropriationsresolution och expropriation i stöd av lag finns en expropriationsnämnd. Nämnden består av ordförande och två ledamöter, vilka tillsättes av landskapsregeringen för fyra år i sänder. Tillika förordnas personliga suppleanter för såväl ordföranden som övriga ledamöter av nämnden. Expropriationsnämnden biträdes av en förrättningsingenjör som förordnas av lantmäterikontoret. Nämnden är berättigad att till biträde kalla sakkunniga, när anledning därtill föreligger.

Person, som förordnas till ordförande i expropriationsnämnden skall vara lagfaren och äga erfarenhet av förvaltning eller domarvärv. Till ledamöter i nämnden skall förordnas personer som äger erfarenhet av fastighetsvärdering.

10 §. Till förrättningsingenjör skall förordnas lantmäteringenjör som sysslar med verkställighet av lantmateriförrättningar och som är tillräckligt förtrogen med expropriationsärenden.

11 §. (2008/16) Om jäv för ledamöterna i expropriationsnämnden gäller vad som är föreskrivet i förvaltningslagen för landskapet Åland. Om jäv för förrättningsingenjören gäller vad som är föreskrivet i riket. Beslut i nämnden fattas med iakttagande i tillämpliga delar av de regler som gäller för beslutsfattande i landskapsregeringen.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland och Fastighetsbildningslag 11 §, Mi 101 FL II

Anhängiggörande av ärende vid expropriationsnämnden

12 §. Ärende anses anhängiggjort vid expropriationsnämnden, när ordföranden erhållit i 8 § avsedd under rättelse eller, om fråga är om expropriation i stöd av lag, när anhållan om verkställighet ingivits till ordföranden.

När fråga är om expropriation i stöd av lag, skall sökanden till ansökan foga tillförlitlig utredning beträffande övriga sakägare.

Allmänna regler beträffande handläggningen av ärenden i expropriationsnämnden

13 §. Vid sammanträde med expropriationsnämnden skall

- 1) föremålet för expropriationen fastställas och, såvida detta ej redan skett, utmärkas på karta samt i erforderlig utsträckning i terrängen,
- 2) uppgöras beskrivning över sådan av expropriationen berörd egendom beträffande vilken beskrivning icke redan uppgjorts,
- 3) fattas beslut om avhjälpande av skador,
- 4) fattas beslut beträffande ersättningar och förrättningskostnader,
- 5) hållas tillträdessyn, om sådan skall verkställas av nämnden, samt
- 6) handläggas övriga frågor som ansluter sig till verkställandet av expropriationen och vilkas avgörande enligt denna lag ankommer på expropriationsnämnden.

När fråga är om expropriation i stöd av lag, kan sakägarna beredas tillfälle att, innan verkställighetsansökan behandlas vid sammanträde, avge i 5 § avsett yttrande. Härvid skall det i 6 § stadgade förfarandet iakttagas. Huruvida yttrande skall inbegäras bestämmes av expropriationsnämndens ordförande.

När fråga är om expropriation i stöd av lag, kan sakägarna beredas tillfälle att, innan verkställighetsansökan behandlas vid sammanträde, avge i 5 § avsett yttrande. Härvid skall det i 6 § stadgade förfarandet iakttagas. Huruvida yttrande skall inbegäras bestämmes av expropriationsnämndens ordförande.

14 §. Såvida ej annat följer av bestämmelse i denna lag, skall vid sammanträde med expropriationsnämnden i tillämpliga delar följas det förfarande som enligt lagen om skifte (FFS 604/1951) skall iakttagas vid skiftesförrättning. Det ankommer på nämndens ordförande att ombesörja kallelse till sammanträde.

15 §. Det åligger expropriationsnämndens ordförande att tillse att de för verkställandet av expropriation nödvändiga åtgärderna vidtages utan onödiga dröjsmål.

16 §. Sakägare får vid expropriationsnämndens sammanträde framställa utsaga i muntlig eller skriftlig form. Skriftlig utsaga får tillställas nämndens ordförande före det sammanträde då angelägenhet som ut-sagan rör är avsedd att handläggas.

17 §. Alla på grund av samma expropriationstillstånd eller -resolution vid expropriationsnämnden anhängiggjorda frågor skall underkastas gemensam handläggning, såvida nämnden ej för påskyndande av expropriationen hänskjuter viss fråga till särskild handläggning.

Bestämmelserna i 1 mom. äger motsvarande tillämpning när fråga är om expropriation i stöd av lag.

H 12 LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

Fastställandet av föremålet

18 §. Föremålet för expropriationen skall fastställas i överensstämmelse med expropriationstillståndet eller resolutionen eller, när fråga är om expropriation i stöd av lag, i överensstämmelse med de bestämmelser som gäller.

Har föremålet för expropriationen på grund av bestämmelserna i 7 § 2 mom. angivits endast ungefärligen, skall expropriationsnämnden fastställa dess exakta omfattning.

I samband med handläggning av ärende vid expropriationsnämnden skall, om så erfordras, verkställas förrättning för bestämmande av omkretså. Om sådan förrättning är särskilt stadgat.

19 §. När fråga är om expropriation avseende överförande av äganderätt, kan expropriationsnämnden besluta att särskild rätt skall lämnas orubbad, oaktat föreskrift därom ej givits i expropriationstillståndet eller -resolutionen. Särskild rätt som nu avses får dock ej bibehållas, om expropriationens syfte därigenom äventyras, ej heller om fastighetsregistret därigenom blir otydligt.

20 §. Medför expropriation betydande men vid nyttjandet av fast egendom på grund av splittring av ägor eller av annan dylik orsak och kan det enligt expropriationsnämndens bedömning icke avlägsnas genom verkställande av ägoreglering, enligt vad därom särskilt är stadgat, äger nämnden, såvida ägaren till den fasta egendomen därom anhåller och de menliga påföljderna därigenom avvärjes, förordna att expropriationen skall avse även sådan fast egendom som icke omfattas av expropriationstillståndet eller -resolutionen. Åtnöjes dock ägaren med ersättning för den skada han lider, skall sådan i stället utgå.

Bestämmelserna i 1 mom. 1 meningen äger motsvarande tillämpning när fråga är om men vid utövandet av särskild rätt till fast egendom.

Om ersättning för i 1 mom. avsedd skada stadgas i 27 §.

Ang ägoreglering, numera ägobyte, se fastighetsbildningslag, 8 kap., Mi 101 FL II

Undanröjande av trafik hinder

21 §. Medför expropriation hinder vid användningen av allmän väg, gata eller annan allmän trafikled och omfattas icke trafikleden eller rätten att upprätthålla denna av expropriationen, är den exproprierande skyldig, såvida godtagbart skäl däremot icke anförs, att till undanröjande av hindret anlägga ny väg, över- eller underfart samt att vidtaga övriga eventuellt erforderliga åtgärder.

Det ankommer på expropriationsnämnden att avgöra huruvida den exproprierande skall vidtaga i 1 mom. avsedd åtgärd.

För i denna paragraf avsett hinder som ej skall avhjälpas på den exproprierandes försorg, erlägges ersättning enligt de i 4 kap. angivna reglerna.

4 kap. Expropriationsersättning

Ersättningsgrunderna

22 §. Ersättning som avses i 1 § (expropriationsersättning) utgörs av *ersättning för egendom och ersättning för skada*.

Har den exproprierande åtagit sig åtgärd för att minska skada, skall hänsyn därtill tagas vid bestämmandet av expropriationsersättningen, om åtagandet är sådant att det enligt expropriationsnämndens bedömning skäligen bör godtagas av den ersättningsberättigade.

Har åtgärd vidtagits i uppenbar avsikt att höja den ersättning som den exproprierande har att erlagga, skall, om skäl därtill föreligger, ersättningen bestämmas så som om åtgärden icke vidtagits.

Ersättning för egendom

23 §. Ersättning för egendom skall, såvida ej annat följer av denna lag, utgå enligt egendomens gängse pris. Täcker ersättningen icke, oaktat den motsvarar egendomens gängse marknadspris, den ersättningsberättigades förlust, skall ersättningen bestämmas på grundvalen av antingen egendomens avkastning eller de kostnader som anskaffandet av likartad egendom beräknas medföra.

Vid bestämmande av ersättning skall icke beaktas sådan värdeförändring som beror på variation i utbudet eller på annan omständighet som tillfälligt påverkar prisförhållandena.

Har den exproprierande erhållit rätt till förhandstillträde, skall vid bestämmande av ersättningen hänsyn icke tagas till sådan ändring i egendomens värde som uppkommer därefter. Har dock den allmänna prisnivån stigit sedan rätt till förhandstillträde erhållits, skall eventuellt utestående ersättning jämkas med hänsyn härtill.

24 §. Har det företag för vars genomförande egendom exproprieras medfört inverkan av någon betydelse på egendomens värde, skall, om så befinnes skäligt, expropriationsersättningen bestämmas på grundvalen av det värde egendomen skulle ha haft om sådan inverkan icke förekommit.

25 §. Sker inom område beträffande vilket beslut har fattats om uppgörande eller ändring av stads- eller byggnadsplan, ansökan om expropriation för landskaps, kommuns eller kommunalförbunds behov i syfte att bygga huvudsakligen bostäder, skall vid bestämmandet av ersättningen för fast egendom, sådan ökning av egendomens värde som ägt rum sedan beslut om planläggning fattades men före dagen för planebeslutets fastställande i landskapsregeringen, räknas ägaren till godo endast i den mån antingen ökningen beror av penningvärdets förändringar eller annan av planläggningen oberoende omständighet eller om expropriationsansökan gjorts efter planebeslutets fastställande.

Jfr 93 § H 12, LL (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter

Utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat, skall vid bestämmandet av expropriationsersättningen dock alltid beaktas sådan värdestegring som inträffat under tiden före dagen fem år innan expropriationsärendet anhängiggjorts i expropriationsnämnden.

Vad ovan i 1-2 mom. är stadgat skall inte äga tillämpning om ansökan om expropriationstillstånd inlämnats senare än sju år efter det beslut fattats om uppgörande eller ändring av stads- eller byggnadsplan.

Avser expropriationen fast egendom, som innehas huvudsakligen i syfte att bereda bostad åt ägaren eller någon honom närstående person eller att användas av någon av dem vid utövande av näring eller yrke, får ersättningen, som skall beräknas med tillämpning av 1 mom. aldrig bestämmas till lägre belopp än vad som fordras för anskaffande av annan likvärdig egendom, som, när fråga är om expropriation av närings- eller yrkesutövare tillhörig egendom, därjämte erbjuder likvärdiga utkomstmöjligheter.

26 §. Exproprieras egendom som besväras eller betjänas av särskild rätt, skall denna beaktas när egendomens värde bestämmes.

Exproprieras fast egendom till vilken den exproprierande äger särskild rätt, skall vid bestämmandet av egendomens värde hänsyn icke tagas till förbättring, vilken egendomen vunnit genom arbete eller kostnad, som den exproprierande eller föregående innehavare, vars rätt övergått till denne, nedlagt på egendomen utöver vad som ålegat honom.

Svarar egendom med stöd av stadgandena om in-teckning eller om panträtt för ogulden köpeskilling, för fordran eller för rätt att uppbära viss avkomst i penningar eller varor, vilken åtnjuter bättre rätt än den särskilda rättighet som belastar egendomen, skall den särskilda rättigheten lämnas utan avseende till den del därför bestämd ersättning skulle minska egendomens värde till skada för fordringsägarna.

Ersättning för skada

27 §. Exproprieras endast en del av samma ägare tillhörig fast egendom och föranledes härav eller av det företag för vars genomförande expropriation sker bestående men vid nyttjandet av den återstående delen av egendomen skall ägaren erhålla ersättning för den skada han sålunda lider.

28 §. Medför expropriation till följd av flyttning, avbrott i rörelse eller yrkesutövning eller av annan orsak förlust, kostnader eller annan skada för ägare till exproprierad egendom, skall sådan skada ersättas.

Om ersättning för kostnader i anledning av expropriationsförfarandet stadgas i 70 §.

29 §. Lider granne till den vars egendom exproprieras, person som är anställd av denne eller annan person vars egendom icke exproprieras, till följd av expropriationen eller av det företag för vars genomförande expropriationen sker, skada som hade ersatts om expropriationen gällt honom tillhörig egendom, skall skadan ersättas, såvida den skadelidande därom anholder och anledning saknas antaga att ersättning för skadan kan erhållas på annat sätt.

30 §. Uppkommer fråga om ersättning för skada som uppstått efter det att expropriationsbeslutet meddelats och som ej kunnat förutses, skall ersättning härför icke utgå på grund av denna lag.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. skall däri avsedd skada som åsamkats fast egendom dock ersättas, såvida den i jämförelse med de skador av motsvarande art som expropriationen åsamkat omgivande egendom av fast natur är betydande och det med anledning därav bör anses oskäligt att förvägra ägaren ersättning. Skada som uppstått sedan tio år förflutit från dagen för meddelandet av expropriationsbeslutet skall dock icke ersättas.

Ersättning enligt denna paragraf skall utges till person som avses i 29 § endast såvida anledning saknas antaga att ersättning för skadan kan erhållas på annat sätt.

Ersättningsavtal

31 §. Har avtal beträffande expropriationsersättning träffats mellan den exproprierande och ersättningsberättigad, skall avtalet iakttas, såvida expropriationsnämnden ej finner att det förnärmar den rätt till ersättning som tillkommer annan.

Bestämmande av ersättning

32 §. Såvida ej annat följer av bestämmelserna i denna lag är expropriationsnämnden vid fastställandet av expropriationsersättningen icke bunden av sakägarnas yrkanden. Dock får ersättning ej bestämmas till lägre belopp än den exproprierande erbjudit.

33 §. För bestämmande av ersättning skall ettvalt expropriationsobjekt samt skada eller nytta som expropriationen medför särskilt beskrivas och värderas. Principerna för värderingen skall tillika angivas. Eventuella ägoregleringar och regleringar av enskilda vägar, vilka verkställts i enlighet med vad därom är särskilt stadgat, ävensom åtgärder som bör vidtagas för avhjälpande av skador, skall dessutom specificeras.

Enligt expropriationsnämndens prövning kan beskrivning eller värdering ske även beträffande egendom, skada eller nytta i fråga om vilka yrkande på expropriation eller beaktande icke bifallits.

Föreligger rätt till ersättning enligt 20 § skall expropriationsnämnden, oaktat anspråk på ersättning icke framställts, såvida den ersättningsberättigade anholder därom, bestämma storleken av den ersättning som han är berättigad att erhålla.

34 §. Exproprieras del av samma ägare tillhörig fast egendom, får ersättningen för egendomen enligt expropriationsnämndens prövning, avvikande från bestämmelserna i 33 § 1 mom. och, såvida ej annat följer av bestämmelserna i 23 § 1 mom., bestämmas att utgå med belopp som motsvarar den minskning av egendomens värde som uppkommer genom expropriationen.

35 §. Värdering av egendom som exproprieras skall ske med hänsyn till dess skick när expropriationsbeslutet meddelas eller, om egendomen därförinnan tillträdes, när tillrådet sker.

H 12 LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

Såvida ej annat följer av bestämmelserna i denna lag, skall ersättning för egendom bestämmas enligt dess värde vid tidpunkten för meddelandet av expropriationsbeslutet.

36 §. För skada, vars omfattning icke i förväg kan fastställas, skall ersättning bestämmas med hänsyn till skadans sannolika omfattning.

Är den exproprierande annan än landskapet, kommun eller kommunalförbund skall han, såvida det ej bör anses uppenbart obehövt, ställa av expropriationsnämnden godkänd säkerhet för tilläggsersättning som kan förädlas av i 1 mom. avsedd skada.

Om bestämmande av tilläggsersättning stadgas i 61 §.

37 §. Expropriationsersättning skall bestämmas i pengar att betalas på en gång. När fråga är om expropriation avseende skapande av tidsbegränsad särskild rätt eller tillfälligt upphävande eller begränsande av särskild rätt får ersättningen dock, såvida den ersättningsberättigade därtill samtycker, bestämmas att utgå i form av en årlig avgift.

Rätten att uppbära i 1 mom. avsedd avgift är bunden till den egendom som är föremål för expropriation.

38 §. Expropriationsersättning skall, såvida annat ej förädlas av företedd utredning, förordnas att utgå till den som ägde den expropriation underkastade egendomen när ärendet anhängiggjordes vid expropriationsnämnden. Var tvist då anhängig vid domstol eller myndighet rörande vem som är ägare till egendomen, skall ersättningen deponeras. Detsamma gäller om ägaren då var okänd.

Gäller ersättningen egendom som avses i 5 § 2 mom. och föreligger ej någon fullständig utredning beträffande de ersättningsberättigade och deras andelar av ersättningen, skall ersättningen förordnas att utgå till de ersättningsberättigade gemensamt. Företes i sådant fall ej utredning om vem som äger rätt att lyfta ersättningen, skall den deponeras.

39 §. Exproprieras i sin helhet fast egendom som utgör enhet i fastighetsregistret, skall för egendomen bestämd ersättning deponeras. Detsamma gäller annan egendom, såvida egendomen exproprieras i sin helhet och besvärar av inteckning för fordran.

Vad i 1 mom. är stadgat äger motsvarande tillämpning i fråga om annan än i 28 § avsedd ersättning som skall erläggas till sakägare, när fråga är om expropriation av del av egendom, vilken på grund av inteckning eller bestämmelserna om panträtt för ogulden köpeskilling svarar för fordran eller för rätt att uppbära viss avkomst i pengar eller varor och den ersättningsberättigade ej förmår visa att rättighetshavarna medgivit att ersättningen får betalas till honom. Oaktat sådant medgivande icke givits, skall ersättningen utbetalas till den ersättningsberättigade, om expropriationsnämnden finner att den återstående delen av egendomen förmår svara för de rättigheter som besvärar den.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. är ej tillämpliga i fråga om sådan i 66 § angiven inteckning som hänförs sig endast till återstående del av egendom som varit föremål för expropriation.

Expropriationsnämndens slutsammanträde m.m.

40 §. Vid expropriationsnämndens slutsammanträde meddelas *expropriationsbeslut* jämte besväransvisning. Slutsammanträdet får ej hållas förrän expropriationstillståndet eller -resolutionen vunnit laga kraft.

41 §. Förrättningsingenjören skall sedan besvärstiden gått till ända, senast inom 60 dagar från dagen för meddelandet av expropriationsbeslutet, sända handlingar jämte kartor till lantmäterikontoret för granskning och godkännande av de lantmäteritekniska åtgärderna samt för registrering. Föreligger synnerliga skäl kan lantmäterikontoret på anhållan förlänga sagda tidsfrist.

5 kap. Betalning av expropriationsersättning

42 §. Expropriationsersättningen skall betalas inom tre månader från dagen då expropriationsbeslutet meddelades. Har ersättningen delvis redan erlagts, gäller det sagda återstående del därav.

Expropriationsersättning som enligt expropriationsbeslutet eller av annan orsak skall deponeras, betalas till landskapsregeringen, varvid avskrift av beslutet bifogas.

Den exproprierande skall ofördröjligen meddela lantmäterikontoret när expropriationsersättningen betalts, varvid bevis härom skall bifogas.

Om lyftande av deponerad ersättning stadgas i 60 §.

43 §. Sökes ändring i expropriationsbeslut såvitt gäller expropriationsersättningen, skall den del av ersättningen varom tvist råder deponeras.

Beträffande rätt till betalning genom deponering gäller, utöver vad i denna lag är föreskrivet, bestämmelserna i lagen om nedsättande i förvar av penningar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgörelseskyldighet (FFS 281/1931).

Se Ci 414 FL I

6 kap. Fullbordande av expropriation

44 §. Sedan expropriationsbeslutet till alla delar vunnit laga kraft, de lantmäteritekniska åtgärderna godkänts, ersättning som avses i 42 § 1 mom. betalats och säkerhet som avses i 36 § 2 mom. ställts, skall erforderliga anteckningar om expropriationen ofördröjligen göras i jordregistret eller tomtboken.

45 §. Expropriationen är fullbordad när de i 44 § avsedda anteckningarna gjorts eller förutsättningar för görande av anteckningar föreligger men det vid granskning befinnes att anteckningar ej är erforderliga.

Lantmäterikontoret skall utan dröjsmål meddela landskapsregeringen om fullbordandet av expropriationen. Innebär expropriationen inskränkning i rätten att råda över eller nyttja egendom skall även vederbörande ägare eller innehavare, genom vanlig eller bevislig delgivning, underrättas om fullbordandet av expropriationen. (2008/16)

Om underrättelse till domare rörande fullbordande av expropriation stadgas i 67 § 1 mom.

46 §. När expropriationen fullbordats, träder de rättsverkningar som åsyftats genom expropriationen i kraft.

Avser expropriationen överförande av äganderätt, befrias den exproprierade egendomen vid expropriationens fullbordande från alla de rättigheter som besvärar den, såvida annat ej följer av expropriationstillstånd, -resolution eller -beslut.

Avser expropriationen icke överförande av äganderätt, förändras vid expropriationens fullbordande de rättigheter som besvärar den exproprierade egendomen endast i de avseenden som anges i expropriationstillståndet, -resolutionen eller -beslutet.

Genom expropriation förvärvat rätt begränsas ej av annan till den exproprierade egendomen hänförlig rätt i annat avseende än vad som framgår av expropriationstillstånd, -resolution eller -beslut.

För allmänt behov genom expropriation anskaffad egendom är, så länge den användes därför, befriad från allmänna samt kommunala skatter och gravationer.

47 §. Fång som grundar sig på expropriation får icke ogiltigförklaras på grund av klandertalan.

Har genom expropriation skapad särskild rätt eller inskränkning däri på grund av ändrade förhållanden blivit obehövlig för den exproprierande, är ägaren av den egendom till vilken rättigheten eller inskränkningen hänför sig berättigad yrka att rättigheten eller inskränkningen upphäves. Medför upphävandet nytta för ägaren skall nyttan ersättas, såvida den ej är att anse som ringa. Kan överenskommelse om upphävandet eller ersättningen för nytta ej nås, skall frågan avgöras av expropriationsnämnden vid sammanträde, beträffande vilket gäller vad i 61 § 3 mom. är stadgat.

Därest ett från fastighet exproprierat mark- eller vattenområde icke vidare är behövligt för avsett ändamål, är ägaren av den fastighet, från vilken området exproprierats eller dennes arvingar, såvida de fortfarande äger återstoden av fastigheten eller lägenhet som bildats genom delning av denna, berättigade att inom tjugo år från expropriationens slutförande återlösa området. Önskar flera till inlösen berättigade begagna sig av lösningsrätt tillkommer denna dem gemensamt.

Löseskilling är områdets tidigare överlåtelsepris justerat med hänsyn till den allmänna pristutvecklingen. Kan parterna icke enas om löseskillingens belopp eller är de eljest av olika mening om lösningsförfarandets berättigande, skall ärendet hänskjutas för avgörande till underrätten på den ort, där fastigheten är belägen. Rätt till inlösen anses härvid bevarad, såvida den som önskar inlösa har anhängiggjort talan inom den tid, som avses i 3 mom.

I 2 mom. avsedd särskild rätt eller inskränkning däri upphör att gälla när anteckning om upphävandet införts i register som avses i 44 §. Erfordras icke anteckning om upphävandet, upphör rättigheten eller inskränkningen att gälla när anmälan om upphävandet inkommit till registermyndigheten och denna konstaterat att anteckning icke behöver införas i registret.

7 kap. Om tillträdande av exproprierad egendom

Tillträde efter expropriationsbeslutet

48 §. Den exproprierande har rätt att tillträda den expropriation underkastade egendomen sedan i expropriationsbeslutet bestämd ersättning betalats. Skall säkerhet som avses i 36 § 2 mom. ställas, får tillträdet dock ej ske förrän säkerheten ställts.

Förlorar sakägare till följd av tillträdet sin bostad eller försämras hans utkomstmöjligheter därför att tillträdet medför svårigheter för honom att fortsätta utövandet av näring eller yrke, skall expropriationsnämnden på vederbörandes anhållan förordna, att tillträdet skall ske vid annan tidpunkt, tidigast sex månader efter den dag då ersättningen betalades.

49 §. I samband med beviljandet av expropriationstillstånd kan landskapsregeringen på den exproprierandes anhållan besluta, att egendom, som skall avstås genom expropriation, får tillträdas utan hinder därav att de i 48 § 1 mom. angivna förutsättningarna för tillträdet icke blivit uppfyllda, om sådant *förhandstillträde* har väsentlig betydelse för sökanden och en avvägning av dennes intresse av tillträde emot ägarens intressen, utvisar att åtgärden icke skäligen bör framskjutas.

Beträffande tillstånd till förhandstillträde gäller i tillämpliga delar det som är stadgat om expropriationstillstånd.

Anm 49-56 §§ gäller förhandstillträde

50 §. Innan egendom tillträdes skall syn förrättas. Vid synen skall

- 1) fastställas föremålet för förhandstillträdet,
- 2) uppgöras beskrivning över den egendom som berörs av förhandstillträdet, samt, såvida sakägare yrkar därpå,
- 3) på grundvalen av beräknad expropriationsersättning bestämmas förskottsersättning.

51 §. Sakägare som vid förhandstillträde nödgas frånträda egendom är berättigad att såsom förskottsersättning erhålla ett belopp som motsvarar den beräknade expropriationsersättningen.

Om ränta och ersättning för skada, som föranletts av förhandstillträdet stadgas i 83 §.

52 §. Förskottsersättning skall erläggas inom tre månader från dagen då tillträdessynen förklarades avslutad, vid äventyr att rätten till förhandstillträde förfaller.

53 §. Den exproprierande får tillträda egendomen på grund av medgivande till förhandstillträde, såvida expropriationstillstånd, när sådant fordras, har givits och såvida tillträdessynen avslutats och därvid fastställd förskottsersättning betalats. Medför tillträdet påföljd som avses i 48 § 2 mom. skall vad i sagda lagrum säges, äga motsvarande tillämpning.

54 §. Utöver vad i detta kapitel föreskrives skall, när fråga är om förhandstillträde, i tillämpliga delar iakttagas vad i denna lag är stadgat om handläggning av ärende i expropriationsnämnden och om betalning av

H 12 LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

expropriationsersättning, varvid ersättningen skall deponeras, om utredningen av de frågor rörande säkerställandet av fordringshavares rätt som avses i 39 § 2 mom. befinner sig i oskälighet grad fördröja verkställandet av tillträdessynen.

Fråga rörande förhandstillträde skall handläggas i brådsakande ordning.

55 §. Vad i detta kapitel är stadgat om förhandstillträde skall äga motsvarande tillämpning, när det är av väsentlig betydelse för den exproprierande att inskränkning eller upphävande av särskild rätt, som expropriationen är avsedd att medföra, bringas i kraft innan expropriationen är fullbordad.

Rättsverkan som avses i 1 mom. inträder vid expropriationsnämnden fastställd tidpunkt, dock tidigare vid den tidpunkt som avses i 53 §. Expropriationsnämndens ordförande skall, innan rättsverkan inträder, genom vanlig eller bevislig delgivning enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland låta meddela de berörda sakägarna om inskränkningen eller upphävandet. (2008/16)

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

56 §. Såvida expropriationstillståndet förfaller eller expropriationsärendet av annan orsak avskrivs, återgår de rättsverkningar som inträtt på grund av bestämmelserna i detta kapitel.

8 kap. Utbetalning av deponerade medel

57 §. Om annat icke följer av bestämmelserna i denna lag, har innehavare av fordrings- eller annan rättighet, för vilken den exproprierade egendomen svarar, samma rätt till deponerad ersättning som han hade till egendomen.

58 §. Har expropriationsersättning deponerats med stöd av 39 § skall landskapsregeringen låta meddela om deponeringen genom offentlig delgivning samt genom vanlig eller bevislig delgivning enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland till varje i 57 § avsedd rättighetshavare. (2008/16)

Önskar rättighetshavare begagna sig av sin rätt att erhålla betalning, skall han yrka därpå inom tre månader från dagen då han erhöll kännedom om deponeringen. Han skall tillika förete erforderlig utredning om de omständigheter på vilka han grundar sitt anspråk.

Vid utbetalningen av deponerade medel äger bestämmelserna i utskönningslagen om försäljning av utmätt fast egendom samt om redovisning och fördelning av därvid inflytna medel motsvarande tillämpning.

Har ingen i denna paragraf avsedd rättighetshavare inom föreskriven tid yrkat betalning ur medel som deponerats, skall de deponerade medlen omedelbart utbetalas till de ersättningsberättigade sakägarna.

Har förskottsersättning deponerats med stöd av 54 § skall landskapsregeringen, innan de i 1 mom. avsedda åtgärderna vidtages, bereda ägaren till den egendom som tillträtts tillfälle att lyfta förskottsersättningen. Ersättningen får lyftas om i 39 § 2 mom. angiven förutsättning för utbetalning är förhanden.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

59 §. Visar i 57 § avsedd rättighetshavare som inte genom vanlig eller bevislig delgivning, enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland, har kunnat underrättas om deponeringen att han eller hon lidit ekonomisk förlust därför att han eller hon inte bevakat sin rätt till ersättning, skall förlusten ersättas av landskapet. (2008/16)

Yrkande på ersättning enligt 1 mom. skall framställas inom ett år sedan vederbörande erhållit kännedom om expropriationen och senast inom tio år från dagen då expropriationen fullbordades, vid äventyr att rätten till ersättning går förlorad.

Den som vid fördelning av deponerad ersättning dragit nytta på i 1 mom. avsedd rättighetshavares bekostnad är skyldig att ersätta landskapet det belopp som erlagts enligt 1 mom. Vederbörande är dock ej skyldig att betala större belopp än han själv har erhållit.

60 §. När expropriationsersättning med stöd av 38 eller 43 § deponerats skall bestämmelser i lagen om nedsättande i förvar av penningar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgörelseskyldighet i tillämpliga delar iakttas. Ersättningsberättigad äger dock rätt att lyfta sådan del av ersättningen som deponerats med stöd av 43 § 1 mom., såvida han ställer säkerhet för eventuell återbetalning därav jämte sex procents ränta därpå, beräknad från dagen då beloppet lyftes.

9 kap. Bestämmande av efterskottsersättning

61 §. Yrkande på betalning av i 36 § avsedd tilläggsersättning skall framställas inom en i expropriationsbeslutet bestämd tidsrymd, som ej får överskrida tre år, räknat från dagen då beslutet vann laga kraft, eller, såvida fråga är om expropriation avseende skapande av tidsbegränsad särskild rätt eller tillfälligt upphävande eller begränsande av särskild rätt, från dagen då expropriationens verkningar upphörde.

Yrkande på betalning av i 30 § 2 mom. avsedd tilläggsersättning skall framställas innan tio år förflutit från dagen för meddelandet av expropriationsbeslutet.

Är sakägarna icke ense om huruvida rätt till tilläggsersättning föreligger eller om hur stor ersättning som skall erläggas, avgörs frågan av expropriationsnämnden vid *fortsatt slutsammanträde*, vilket hålles på ansökan av den sakägare som framställt yrkande på tilläggsersättning.

När tilläggsersättning har betalats eller när det slutligt fastställts att sådan ersättning icke skall betalas, skall i 36 § 2 mom. avsedd säkerhet återställas.

Underlåtenhet att iakttaga i 1 och 2 mom. angivna tidsfrister medför förlust av rätten till tilläggsersättning.

10 kap. Avskrivning av expropriation

62 §. Den exproprierande har rätt att helt och hållet eller delvis avstå från expropriationen. Meddelande om avstående från expropriation skall skriftligen lämnas till landskapsregeringen eller, om ärendet redan anhängiggjorts i expropriationsnämnden, till nämndens ordförande. Har rätt att tillträda den expropriation

underkastade egendomen erhållits, får avstående ej längre äga rum.

Har den exproprierande avstått från expropriationen, eller har expropriationstillståndet eller -resolutionen upphävts, avskrivs expropriationen.

63 §. Försummelse av i 42 § 1 mom. angiven betalningsskyldighet skall anses innebära avstående från expropriation.

Sker försummelse som avses i 1 mom. sedan den exproprierande erhållit rätt att tillträda den expropriation underkastade egendomen, avskrivs expropriationen, såvida ägaren till egendomen icke inom tre månader efter den dag då betalning senast bort ske, utkräver den obetalda delen av expropriationsersättningen. Kravet skall, för att kunna beaktas, framställas i den ordning som är stadgad om indrivning i utskrivningsväg av fordran som grundar sig på lagakraftvunnen dom.

Angående ränta på obetald expropriationsersättning stadgas i 83 § 1 mom.

64 §. Den exproprierande skall ersätta skada som avskrivning av expropriation åsamkar ägare av egendom som är föremål för expropriation.

Är sakägarna icke ense om huruvida avskrivning av expropriationen åsamkat skada eller om hur stor ersättning som skall erläggas, avgörs frågan vid expropriationsnämndens slutsammanträde. Är ärendet icke anhängigt vid nämnden när expropriationen avskrivs, skall frågan avgöras vid särskilt sammanträde, vilket hålles på ansökan av den sakägare som anhållit om ersättning. Ansökan skall vid äventyr av förlust av rätten till ersättning göras inom ett år från dagen då expropriationen avskrevs.

Har expropriationsersättning eller del därav redan erlagts, när expropriation avskrivs, skall den del av ersättningen som icke användes till betalning av i 1 mom. avsedd skada, förutsatt att den ej är obetydlig, återbetalas till den exproprierande.

11 kap. Uppgifter till och anteckningar i protokollet över tecknings- och lagfartsärenden

65 §. När expropriationstillstånd eller -resolution meddelats, skall landskapsregeringen omedelbart underrätta vederbörande domare härom, vilken det åligger att göra erforderliga anteckningar i protokollet över teckningsärendena. Är fråga om expropriation i stöd av lag skall underrättelse om ärendets anhängiggörande vid expropriationsnämnden lämnas av nämndens ordförande.

Bestämmelserna i 1 mom. äger motsvarande tillämpning när föremålet för expropriationen i enlighet med bestämmelserna i 18 § 2 mom. preciserats och beslutet rörande preciseringen vunnit laga kraft.

66 §. När anteckning som avses i 65 § gjorts, hänför sig teckning som därefter fastställs i egendomen endast till den del av egendomen som återstår då expropriationen fullbordats, såvida teckning icke grundar sig på ansökan som ingivits innan anteckningen gjordes eller på bestämmelserna om pantträtt för ogulden köpeskilling.

67 §. När expropriationen fullbordats skall lantmäterikontoret ofördröjligen därom underrätta vederbörande domare, vilken det åligger att i protokollet över teckningsärendena samt, om hel fastighet exproprierats, även i protokollet över lagfartsärendena, anteckna att expropriationen är fullbordad.

Vederbörande domare skall, sedan han erhållit meddelande om fördelningen av deponerad ersättning, med iakttagande av vad därom särskilt är stadgat, införa av meddelandet föranledda anteckningar i protokollet över teckningsärendena och på teckningshandlingarna.

68 §. När expropriation avskrivs, skall den myndighet, på vilken det ankommer att konstatera att avskrivning skett, underrätta vederbörande domare härom. Denna skall i protokollet över teckningsärendena införa anteckning om avskrivningen.

Har tio år förflutit sedan anteckning med stöd av 65 § 1 mom. gjordes och har anmälan om fortsatt verkställighet av expropriationen icke lämnats under denna tid, kan antecknas att expropriationen avskrivs.

När anteckning om avskrivande av expropriationen införts, hänför sig teckning som avses i 66 § till hela den egendom i vilken teckningen fastställts.

12 kap. Kostnader

69 §. Den exproprierande skall betala samtliga kostnader som föranledes av de vid expropriationen verk samma myndigheternas åtgärder. Kostnaderna för sammanträde som hålles på grund av bestämmelserna i 61 och 64 §§ skall dock påföras den på vars anhållan sammanträdet hållits, såvida hans yrkanden är uppenbart obefogade.

De kostnader som beräknas hänföra sig till expropriationsnämndens verksamhet skall erläggas i förskott, om nämnden så besluter.

70 §. Den exproprierande skall betala de nödvändiga kostnader expropriationsförfarandet åsamkar ägaren av den expropriation underkastade egendomen. Vid uppskattningen av dessa kostnader skall beaktas förlopad inkomst, resekostnader, erforderliga utredningsars beskaffenhet och omfattning samt behovet av att anlita biträde eller ombud.

Expropriationsnämnden skall, om möjlighet därtill finnes föreligga, på begäran uppge vilka slag av utredningar som skall anses utgöra i 1 mom. avsedda erforderliga utredningar.

Prövas med hänsyn till den ersättningsberättigades förmögenhetsställning skäl därtill föreligga, skall expropriationsnämnden, såvida den ersättningsberättigade anhåller därom, förordna att de kostnader som avses i 1 mom. eller viss del därav, förskottsvis skall betalas ur landskapets medel. Den exproprierande skall åläggas ersätta landskapet de medel som sålunda utbetalats.

71 §. Landskapsregeringen fastställer de grunder enligt vilka expropriationsnämndens kostnader skall beräknas.

Beträffande beräkandet och uttagandet av de kostnader som föranledes av förrättningsingenjörens

H 12 LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

verksamhet och möjliga lantmåteriförrättningar gäller vad i riket därom är stadgat.

Se Lag om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, 11 kap., C:626 FL I

13 kap. Undersökning

72 §. Önskar någon inför eventuell senare expropriation undersöka annan tillhörig fast egendom får landskapsregeringen föreskriva att tillträde till egendomen skall lämnas under viss tid.

Uppstår sedan expropriationsärendet anhängiggjorts i expropriationsnämnden behov av undersökning, skall sådan verkställas på nämndens föranstaltande.

Den som anhållit om undersökning kan åläggas ställa säkerhet för den skada som därvid möjligen förorsakas.

73 §. (2008/16) Senast 14 dagar innan undersökningen inleds skall ett meddelande om undersökningen delges sakägarna enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

74 §. Undersökning skall utföras så att minsta skada och intrång vållas. För skada som ej avhjälpes under undersökningstiden, samt för intrånget utgår ersättning.

Ersättning, som avses i 1 mom. skall omedelbart betalas. Kan överenskomme inte nås om ersättningsbeloppet, skall skadan och intrånget snarast värderas av tvenne ojäviga personer, som utses av expropriationsnämndens ordförande. Sålunda bestämd ersättning skall genast erläggas. Dock äger den, som ej nöjes åt ersättningen, underställa saken domstols prövning inom sex månader räknat från det värderingen gjordes. Är ärendet anhängigt vid expropriationsnämnden skall saken inom samma tid underställas nämnden för avgörande.

14 kap. Ändringssökande

75 §. I beslut rörande förhandstillträde får ändring ej sökas genom besvär.

76 §. Såvida annat ej följer av bestämmelserna i denna lag, utgör besvär över expropriationstillstånd, expropriationsresolution eller tillstånd till undersökning icke hinder för verkställighet, såvida ej besvärsmyndighet bestämmer annorlunda.

77 §. Ändring i beslut som fattats av expropriationsnämnden, kan sökas genom besvär hos jorrdomstolen i den ordning som är stadgad i 314 § lagen om skifte. I fråga om expropriationens föremål får ändring dock sökas endast i det fall som avses i 18 § 2 mom.

I beslut som fattats före expropriationsnämndens slutsammanträde får ändring sökas särskilt endast när jävsanmärkning eller yrkande på inställande av expropriationen förkastats.

När besvärärende handlägges vid jorrdomstolen, skall bestämmelserna i [40 kap. lagen om skifte] äga motsvarande tillämpning.

78 §. Kommun som finner att beslut som fattats av expropriationsnämnden försvårar utarbetandet eller ge-

nomförandet av plan som avses i byggnadslagen äger rätt att söka ändring däri. Rätt till ändringssökande föreligger dock icke, om frågan om bindande verkan avgjorts i samband med expropriationstillståndet eller -resolutionen.

79 §. I jorrdomstolens utslag kan ändring sökas med iakttagande av vad i 41 kap. lagen om skifte är stadgat. Utöver vad i 332 § lagen om skifte är stadgat, får ändring ej heller sökas i jorrdomstolens utslag till den del detta gäller ersättningens eller kostnadernas belopp, såvida jorrdomstolen och expropriationsnämnden haft överensstämmande uppfattning i frågan.

80 §. I beslut som fattats vid tillträdessyn får ändring sökas genom besvär endast när fråga är om beslut varigenom jävsanmärkning förkastats.

81 §. Ändring genom besvär får ej sökas i beslut som lantmåterikontoret fattat med stöd av denna lag.

82 §. I landskapsregeringens beslut i ärenden rörande deponerad expropriationsersättning får ändring sökas i den ordning som i [10 kap. utskökningslagen] är stadgad beträffande sökande av ändring i [överexekutors] avgöranden.

Se Utskökningsbalk (FFS 705/2007), Pr 601 FL I

15 kap. Särskilda bestämmelser

83 §. Har den exproprierande erhållit rätt att tillträda den exproprierade egendomen innan expropriationsersättningen slutgiltigt bestämts, skall för slutlig ersättning eller för skillnaden mellan denna och i förskott erlagd ersättning som understiger den slutliga ersättningen, erläggas ränta med sex procent, räknat från dagen då rätten till tillträde erhöles.

Har den exproprierande erhållit rätt till förhandstillträde och täcker räntegottgörelse enligt 1 mom. icke den skada besittningsförlusten åsamkat ägaren av den avträdde egendomen, skall expropriationsnämnden, såvida ägaren det yrkar, ålägga den exproprierande att tillfullo ersätta skadan.

84 §. Överstiger erlagd ersättning den genom lagakraftvunnet avgörande slutligt fastställda ersättningen, skall den ersättningsberättigade återbetala det överskjutande beloppet jämte ränta enligt sex procent, räknat från betalningsdagen. Är det överskjutande beloppet obetydligt, får i beslutet rörande ersättningen föreskrivas att återbetalningsskyldighet ej skall föreligga.

Ersättning som skall återbetalas och ränta därpå får indrivas i den ordning som gäller för indrivning av fordran som grundar sig på lagakraftvunnen dom.

85 §. Vad i denna lag är stadgat om förfarandet vid expropriation för allmänt behov skall äga motsvarande tillämpning vid med stöd av byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland skeende inlösen av tomt del eller mark, fastställande av inlösnings- eller överlåtelseskyldighet eller bestämmande av ersättning som grundar sig på sagda lags bestämmelser rörande ersättningsskyldighet för skada som föranledes av begränsning i rätt att nyttja mark. (1995/25)

Anhållan om vidtagande av åtgärder som avses i 1 mom. skall ställas till expropriationsnämndens ordförande. Uppstår meningsskiljaktighet om huruvida inlösnings- eller ersättningsskyldighet föreligger, skall ärendet till denna del hänskjutas till [länsrätten] för avgörande.

När fråga är om inlösen av tomtedel, besluter expropriationsnämnden vem rätten till inlösen skall tillkomma. Sakägare, som icke har anhållit om rätt att inlösa tomtedel, äger rätt att vid expropriationsnämndens sammanträde framställa sådant yrkande. Härvid skall bestämmelserna i 16 § iakttagas.

När värdet av tomtedel bestämmes, skall bestämmelserna i 24 och 25 §§ icke äga tillämpning.

86 §. Om inlösningskyldig vid inlösen enligt 85 § 1 mom. ännu icke erhållit rätt till tillträde, har markägaren rätt att avstå från inlösningskravet, varvid 62 § 1 mom. äger motsvarande tillämpning.

Underlåter inlösnings- eller ersättningsskyldig att fullgöra sin betalningsskyldighet, äger 63 § 2 mom. motsvarande tillämpning.

Vad i 69 § är stadgat om den exproprierandes skyldigheter äger motsvarande tillämpning i fråga om den inlösnings- eller ersättningsskyldige. Avstår ägare från inlösningskravet skall han ersätta den inlösningskyldige dennes kostnader i ärendet.

87 §. Polismyndighet skall för utförandet av i denna lag förutsatta åtgärder ge erforderlig handräckning, såvida rätten att erhålla sådan är uppenbar.

88 §. Sakägare som avses i 48 § 2 mom. kan av landskapsregeringen inom ramen för i årsstaterna anvisade medel beviljas lån mot låg ränta eller räntestöd, för anskaffande av ny bostad eller för fortsättande eller byte av näring eller yrke.

89 §. Denna lag äger ej tillämpning när fråga är om expropriation av fast egendom för allmänna riksbehov.

16 kap. Övergångsbestämmelser

90 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980 och genom densamma upphäves landskapslagen (1953:15) den 2 juli 1953 angående expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland, (*expropriationslagen*).

91 §. På expropriation varom ansökan gjorts, såsom i 18 § expropriationslagen stadgas, innan denna lag trätt i kraft och på tillträde av område som skall exproprieras, när tillträdet sker i samband med här avsedd expropriation och äger rum innan expropriationen fullbordats, samt på rättigheter och skyldigheter som skapats med stöd av expropriationslagen, skall tidigare gällande bestämmelser tillämpas.

Har innan denna lag trätt i kraft, med stöd av expropriationslagen erhållits rätt till expropriation och har ej ansökan som avses i 1 mom. gjorts, skall bestämmelserna i denna lag rörande expropriation i stöd av lag äga motsvarande tillämpning, dock så att yttrande av sakägarna icke skall inforas.

92 §. Vid avgörandet av inlösnings- och andra i 85 § avsedda åtgärder skall, såvida ärendet är anhängigt när denna lag träder i kraft, tillämpas tidigare gällande bestämmelser. Beträffande rättigheter och skyldigheter som skapats i stöd av dessa bestämmelser äger 91 § 1 mom. motsvarande tillämpning.

93 §. Vad i 25 § 1 mom. är stadgat gäller ej värdestegring som inträffat innan denna lag trätt i kraft.

94 §. Har i lag eller annan författning hänvisats till lagrum som ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

95 §. Närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

96 §. Av verkställigheten av denna lag förutsatta åtgärder kan vidtagas innan lagen träder i kraft.

H 13 Landskapslag (1969:18) om tillämpning av jordlegolagen i landskapet Åland

1 §. Jordlegolagen av den 29 april 1966 (FFS 258/1966) skall med de undantag i denna lag stadgas äga tillämpning i landskapet Åland.

Sker framdeles ändringar i den i 1 mom. nämnda författningen, skall de ändrade stadgandena gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, såvitt de icke står i strid med stadgandena i denna lag.

Se Ci 629 FL I

2 §. (1975/39) Om de begränsningar som gäller för sammanslutning och för person som saknar åländsk hembygdsrätt att på grund av legoavtal besitta fast egendom i landskapet stadgas i lagen (1975:7) om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland.

Se A 2, Jordförvärvslag (1975:7) för Åland

På lega av landskapet tillhörig jord skall stadgandena i denna lag tillämpas om ej annat är särskilt stadgat.

3 §. Vad i 57 § 3 mom. jordlegolagen är stadgat angående staten eller kommun såsom legogivare skall, såvitt ej av 2 § annat följer, på motsvarande sätt även äga tillämpning, då landskapet är legogivare.

4 §. Ändring i sådant av [kolonisationsnämnden] fattat beslut, varom stadgas i 83 § 4 mom. jordlegolagen, må sökas på sätt om sökande av ändring i [kolonisationsnämnds] beslut är stadgat i [8 § landskapslagen (1964:13) den 16 april 1964 om kolonisationsnämnder].

Anm Landskapslag (1964:13) om kolonisationsnämnder har ersatts av I 9, Landskapslag (1972:25) om lantbruksnämnder Se 7 § sistnämnda lag

5 §. Denna lag träder i kraft den 1 juni 1969 och genom densamma upphäves, om ej av stadgandena i 2 mom. annat följer, jordabalkens 16 kap. 10-16 §§ och 17 kap. 5 § samt handelsbalkens 13 kap., såvitt

H 14 Hyreslag (1999:19)

de innehåller gällande stadganden om jordlega, 20 § skogslagen av den 3 september 1886, lagen den 19 juni 1902 om lega av jord på landet, förordningen den 12 mars 1909 om lega av torp, landbolägenhet och backstuguområde samt förordningen av samma dag angående tillämpning av förordningen om lega av torp, landbolägenhet och backstuguområde, given den 12 mars 1909, å tidigare tillkomna legoförhållanden jämte i dem senare gjorda tillägg och ändringar.

Denna lag skall likväl icke äga tillämpning på le-
goavtal, som ingåtts före lagens ikraftträdande. Önskar sakägarna förlänga i dylikt avtal bestämd legotid, skall, såvida om förlängning av legoförhållandet och dess inverkan annat icke särskilt är stadgat, därom avtalas med iakttagande av stadgandena i denna lag och skall dessa stadganden därefter tillämpas på legoförhållandet.

H 14 Hyreslag (1999:19) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser om bostadslägenheter och lokaler

1 §. Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på avtal genom vilket en byggnad eller del av en byggnad hyrs ut (lägenhet).

Med bostadslägenhet avses en lägenhet som hyrs ut för att helt eller huvudsakligen användas som bostad. Med lokal avses annan lägenhet än bostadslägenhet.

Om hyresavtalet även innefattar upplåtelse av ett markområde som skall användas tillsammans med lägenheten, skall denna lag tillämpas på avtalet om avtalets huvudsakliga syfte är att upplåta nyttjanderätten till lägenheten.

Lagen tillämpas även när en bostadslägenhet, över vilken arbetsgivaren direkt eller genom en sammanlutning har bestämmanderätt såsom hyresvärd, hyrs ut i anslutning till ett arbets- eller tjänsteförhållande (arbetsbostad).

Denna lag tillämpas även på sådana gemensamma utrymmen och anordningar i fastigheten eller byggnaden som används av hyresgästen med anledning av hyresförhållandet.

2 §. (2003/69) Tillstånd att besitta markområde

I jordförvärvslagen (1975:7) för Åland och landskapslagen (2003:68) om jordförvärrätt och jordförvärrättstillstånd finns bestämmelser om krav på jordförvärrättstillstånd för att besitta markområde, som upplåts i hyresavtal för att användas tillsammans med lägenhet. I dessa lagar finns även bestämmelser om undantag från tillståndskravet.

Se A 2, Jordförvärrätt (1975:7) för Åland; A 3, Landskapslag (2003:68) om jordförvärrätt och jordförvärrättstillstånd

3 §. Begränsningar i tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på verksamhet som bedrivs av inkvarteringsrörelser. Denna lag tillämpas inte heller på bostäder som staten, kommuner, församlingar eller offentliga sammanslutningar hyr ut i sam-

band med en tjänst, om tjänsten förutsätter boende i en bestämd fastighet eller lägenhet.

4 §. Avtalsfrihet

I hyresavtal kan avtalas om avvikelser från bestämmelserna i denna lag om inte annat anges i denna lag, [landskapslagen (1982:14) om bostadsproduktion] eller [landskapslagen (1982:13) om bostadsförbättring] eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa lagar.

5 §. Bestämmelser om bostadslägenheter respektive lokaler

Bestämmelserna i 1 kap. samt i 14 – 16 kap. gäller såväl bostadslägenheter som lokaler. Bestämmelserna i 2 - 8 kap. gäller endast bostadslägenheter. Bestämmelserna i 9 - 13 kap. gäller endast lokaler.

6 §. Hyresavtalets form och giltighetstid

Hyresavtal kan vara muntliga eller skriftliga. Skriftligt hyresavtal (hyreskontrakt) skall upprättas om avvikelse görs från denna lag eller om antingen hyresvärden eller hyresgästen begär det. Ändring av eller tillägg till ett hyreskontrakt skall antecknas på kontraktet om ändringen innebär en avvikelse från denna lag eller om hyresvärden eller hyresgästen begär det.

Hyresavtal gäller tills vidare om inte bestämd tid har avtalats eller avtalas eller följer av lag. Om hyresavtalet ingåtts muntligen skall det anses vara i kraft tills vidare.

Ett hyresavtal som gäller tills vidare upphör till följd av att avtalet sägs upp, hävs eller förfaller eller genom avtal om att det upphör. Ett tidsbundet hyresavtal upphör vid utgången av avtalets giltighetstid. Ett tidsbundet hyresavtal kan sägas upp under de förutsättningar som anges i 37, 40, 47 och 96 §§.

7 §. Oskäligen avtalsvillkor

Om det skulle strida mot god sed i hyresförhållanden eller annars vara oskäligt att tillämpa ett villkor i hyresavtalet kan villkoret jämkas eller lämnas obeaktat. Om villkoret är sådant att det inte är skäligt att avtalet efter jämkningen förblir i kraft i oförändrad form, kan avtalet jämkas också till andra delar eller också kan det bestämmas att avtalet förfaller.

8 §. Jämkning av skadestånd

Skadestånd som skall utgå med stöd av denna lag kan jämkas om det kan anses skäligt med beaktande av hur skadan uppkommit, den skadeståndsskyldiges möjligheter att förutse och förhindra skadans uppkomst, parternas förmogenhetsförhållanden samt övriga omständigheter.

Den avtalspart som lidit skada skall vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Den skadelidande som försummar detta får själv stå för en motsvarande del av skadan.

Möjligheten att jämka skadeståndet får inte begränsas genom avtal.

9 §. Ställande av säkerhet

Avtal om ställande av en skälig säkerhet kan ingås för att garantera ersättning för den skada som uppstår

om en avtalspart inte uppfyller sina förpliktelser. Om säkerheten inte ställs inom utsatt tid har den part till vars fördel säkerheten gäller rätt att häva hyresavtalet. Hyresavtalet får dock inte hävas om säkerheten ställs innan meddelande om hävning har delgivits.

Ett villkor enligt vilket en avtalspart i ett hyresförhållande som avser en bostadslägenhet skall ställa högre säkerhet än tre månaders hyra är ogiltigt.

I 14 och 66 §§ finns bestämmelser om betalning av hyra i förskott.

10 §. Konkurrerande avtal

Har hyresgästen med stöd av hyresavtalet i god tro tagit lägenheten i besittning är ett annat avtal, genom vilket samma lägenhet hyrs ut eller nyttjanderätten till den annars upplåts, utan verkan gentemot hyresgästen. Om en inskrivning är i kraft som säkerhet för hyresrättens eller någon annan nyttjanderätts bestånd, har dock innehavaren av inskrivningen företräde. I övriga fall har det tidigare avtalet företräde.

Den hyresgäst som förlorar sin rätt enligt avtalet på grund av ett konkurrerande avtal, har rätt att få ersättning av hyresvärden för den skada hyresgästen vårlats, om hyresgästen var i god tro när avtalet ingicks.

2 kap. Hyra för bostadslägenhet

11 §. Bestämmande av hyran

Hyran bestäms enligt vad som avtalats om inte något annat följer av denna eller någon annan lag.

Avtal om indexjustering av hyran kan ingås under de förutsättningar som anges i lagen om begränsning av användningen av indexvillkor (FFS 1222/1994).

Se Ci 411 FL I (FFS 1195/2000)

12 §. Bestämmande av hyran för vissa hyresbostäder

Under den tid de bestämmelser i landskapslagen om stöd för bostadsproduktion och i landskapslagen om stöd för bostadsförbättring som gäller bestämmande av hyran tillämpas på bostadslägenheten skall denna lags bestämmelser om hyrans storlek inte tillämpas, med undantag för 11 § 1 mom. Dessutom tillämpas vad som anges om hyrans storlek i de nämnda landskapslagarna eller vad som bestämts med stöd av dem.

13 §. Betalningstidpunkt

Betalning av hyra som skall utgå i pengar skall ske senast den andra vardagen efter varje kalendermånads början, om inte annat har avtalats.

Hyra skall betalas också för den tid besittningsrätten till lägenheten består och för tiden efter det besittningsrätten upphört, om hyresgästen eller den som härleder sin rätt från hyresgästen fortfarande använder lägenheten.

14 §. Betalning av hyra då avtalet ingås

Då ett hyresavtal ingås, kan avtalas att hyresgästen betalar hyra i förskott för högst tre månader. Hyresvärden får inte i övrigt kräva att hyresgästen betalar hyra som inte har förfallit till betalning. Hyresgästen har dock alltid rätt att betala hyran i förskott för en längre period än den för vilken hyran har förfallit till betalning.

I 9 § finns bestämmelser om krav på ställande av säkerhet för uppfyllande av villkoren i hyresavtalet.

15 §. Sättet för betalning

Betalning av hyran får alltid ske via postgiro, bankgiro eller som postanvisning. Betalningen skall anses ha skett den dag som banken eller posten har antecknat som betalningsdag på betalarens kvitto eller den dag då postanvisningen enligt betalarens kvitto lämnats till posten. Om hyran betalas på något annat sätt skall hyresvärden lämna hyresgästen ett kvitto på betalningen.

På den ort där lägenheten finns får hyran betalas i hyresvärdens bostad, lokal eller på någon annan plats som hyresvärden bestämmer.

16 §. Förbjudna villkor

Om betalning av hyra i annat än pengar skall avtalas särskilt. Ett avtal enligt vilket hyra skall betalas i förskott för mer än tre månader åt gången är ogiltigt. Ett villkor som strider mot bestämmelserna i 14 § 1 mom. eller 15 § är ogiltigt.

3 kap. Bostadslägenhetens skick och hinder i hyresrätten

17 §. Bostadslägenhetens skick

Lägenheten skall ställas till hyresgästens förfogande på tillträdesdagen. Lägenheten skall då vara i ett sådant skick som hyresgästen med hänsyn till lägenhetens ålder, lägenhetsbeståndet på orten samt andra lokala förhållanden skäligen kan kräva, om inte annat har avtalats om lägenhetens skick.

Hyresvärden skall med skäliga tidsintervaller ombesörja tapetsering, målning och andra sedvanliga reparationer eller ändringsarbeten som behövs med anledning av lägenhetens ålder och bruk, om inte annat har avtalats.

18 §. Hinder att tillträda bostadslägenheten

Om lägenheten inte kan ställas till hyresgästens förfogande på tillträdesdagen har hyresgästen rätt att häva avtalet, om dröjsmålet medför väsentlig olägenhet för hyresgästen. Hyresavtalet får hävas redan före tillträdesdagen, om det är uppenbart att tillträdet till lägenheten kommer att fördröjas på ovan nämnt sätt.

19 §. Brister i bostadslägenhetens skick

Är lägenheten på tillträdesdagen inte i sådant skick som avses i 17 § eller i avtalat skick, har hyresgästen rätt att häva avtalet, om bristen är av väsentlig betydelse för hyresgästen och hyresvärden inte efter uppmaning utan dröjsmål ser till att bristen avhjälpas eller om bristen inte kan avhjälpas.

Underlåter hyresvärden att avhjälpa en brist som det ankommer på hyresvärden att avhjälpa, får hyresgästen i stället för att häva hyresavtalet avhjälpa bristen på hyresvärdens bekostnad. Hyresgästen får dock inte avhjälpa bristen, om bristen beror på att byggnaden är halvfärdig eller en myndighet har förbjudit att lägenheten används. Hyresgästen skall se till att de kostnader som avhjälpandet av bristen orsakar hyresvärden blir skäliga.

H 14 Hyreslag (1999:19)

Har lägenhetens skick under hyresförhållandets bestånd av annan orsak än hyresgästens försummelse eller annan vårdslöshet från hyresgästens sida blivit bristfälligt, tillämpas 1 och 2 mom. på motsvarande sätt.

20 §. Befrielse från hyresbetalning samt skadestånd

Hyresgästen har rätt till skälig nedsättning av hyran eller befrielse från hyran för den tid under vilken lägenheten inte varit i det skick som kan krävas eller i avtalat skick eller under vilken lägenheten av skäl som nämns i 18 och 19 §§ inte kunnat användas. Hyresgästen har dock inte denna rätt om bristen beror på försummelse eller annan vårdslöshet från hyresgästens sida eller om reparation eller ändringsarbete utförts till följd av skada som hyresgästen skall ansvara för. Hyresgästen har inte heller denna rätt från en tidigare tidpunkt än den då hyresvärden fick vetskap om bristen, om bristen uppkommit under hyresförhållandets bestånd.

Hyresgästen har rätt till ersättning för olägenhet eller skada som orsakas av förhållanden som avses i 1 mom., om nedsättning av eller befrielse från hyra inte skall anses utgöra tillräcklig ersättning för olägenheten eller skadan.

21 §. Dold brist i bostadslägenhetens skick

Har lägenheten enligt ett villkor i avtalet hyrts ut i det skick i vilket den befann sig då avtalet ingicks, kan hyresgästen dock utnyttja sin rätt enligt 19 och 20 §§, om hyresgästen när avtalet ingicks inte kände till bristen i lägenheten och inte med vanlig uppmärksamhet hade kunnat upptäcka den. Detsamma gäller om hyresgästen med hänsyn till lägenhetens ålder, skicket i lägenheter som på området används för motsvarande ändamål och de lokala förhållandena i övrigt inte kunnat vänta sig en sådan brist i lägenheten.

22 §. Förstörelse av bostadslägenheten eller förbud att använda den samt skadestånd

Blir lägenheten så förstörd att den inte kan användas för det ändamål som förutsatts i hyresavtalet eller förbjuder en myndighet att den används för det ändamål som förutsatts i hyresavtalet, förfaller hyresavtalet. Beror förstörelsen av lägenheten eller användningsförbudet på försummelse, vårdslöshet eller någon annan omständighet som skall räknas hyresvärden till last, har hyresgästen rätt till ersättning för den skada hyresgästen vållas.

Förfaller hyresavtalet med stöd av 1 mom. innan hyresgästen är berättigad att ta lägenheten i sin besittning och meddelar inte hyresvärden efter att ha fått vetskap om förstörelsen eller förbudet utan dröjsmål hyresgästen om detta, har hyresgästen rätt till ersättning för den skada hyresgästen vållas.

23 §. Lägsta godtagbara standard

En lägenhet skall anses ha godtagbar standard om det i bostadslägenheten finns

- 1) kontinuerlig uppvärmning,
- 2) kontinuerlig tillgång till varmt och kallt vatten för hushåll och hygien,
- 3) avlopp för spillvatten,

4) toalett och tvättställ samt badkar eller dusch,

5) tillgång till elektrisk ström för normal hushålls- förbrukning samt

6) spis, diskho och kylskåp.

Denna paragraf gäller inte bostäder som hyrs ut för fritidsändamål eller då en del av hyresvärdens egen bostad hyrs ut.

24 §. Upprustningsföreläggande

Om bostadslägenheten inte uppfyller kraven på lägsta godtagbara standard enligt 23 § kan [landskapsstyrelsen] på ansökan av hyresgästen förelägga hyresvärden att vidta sådana åtgärder att lägsta godtagbara standard uppnås (upprustningsföreläggande).

I föreläggandet skall bestämmas inom vilken tid åtgärderna skall vidtas. Vite kan sättas ut i föreläggandet. [Landskapsstyrelsen] kan på ansökan förlänga tiden för att vidta åtgärder i enlighet med föreläggandet om särskilda skäl föreligger.

Föreläggande får meddelas endast om åtgärden med hänsyn till kostnaden för denna kan beräknas ge skäligt ekonomiskt utbyte.

25 §. Förbjudna villkor

Ett villkor som begränsar hyresgästens rättigheter enligt 18 §, 19 § 1 mom. samt 20, 21 eller 22 §§ är ogiltigt.

4 kap. Hyresgästens användning av bostadslägenheten samt reparationer och ändringsarbeten**26 §. Hyresgästens användning av bostadslägenheten**

Hyresgästen har rätt att använda lägenheten som bostad för sig själv, sin maka eller make eller sambo och de barn som hör till familjen.

27 §. Hyresgästens ansvar för skada på bostadslägenheten

Lägenheten skall användas för det ändamål som avses i hyresavtalet. Hyresgästen skall under hyres-tiden omsorgsfullt vårda lägenheten. Hyresgästen är ansvarig för sedvanligt slitage av lägenheten endast om hyresgästen enligt hyresavtalet svarar för underhållet av lägenheten.

Hyresgästen är skyldig att ersätta hyresvärden för sådan skada som hyresgästen uppsåtligen, av vårdslöshet eller försummelse har orsakat. Hyresgästen är även skyldig att ersätta hyresvärden för skada som en person som med hyresgästens tillstånd vistas i lägenheten uppsåtligen, av vårdslöshet eller försummelse orsakar i lägenheten. Hyresgästen ansvarar dock inte för skada som orsakats av den som utför arbete på uppdrag av hyresvärden eller den som äger byggnaden, lägenheten eller aktier som berättigar till dess besittning.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller i tillämpliga delar även de gemensamma utrymmen och anordningar i byggnaden som hyresgästen har tillgång till på grund av hyresavtalet.

28 §. Hyresgästens anmälningsskyldighet

Hyresgästen skall utan dröjsmål underrätta hyresvärden om sådan skada eller brist i lägenheten som hyresvärden är skyldig att avhjälpa. Anmälan skall

göras omedelbart om reparation måste utföras utan dröjsmål för att skadan inte skall bli större.

Om lägenheten under en längre tid inte används skall hyresgästen underrätta och bereda hyresvärden möjlighet att komma in i lägenheten.

Hyresgäst som försummar sin anmälningsskyldighet eller förvägrar hyresvärden tillträde till lägenheten är ansvarig för den skada som detta vållar.

29 §. Hyresvärdens rätt att få tillträde till bostadslägenheten

Hyresvärden har rätt att få tillträde till lägenheten vid för parterna första lämpliga tidpunkt för att kontrollera lägenhetens skick samt för att övervaka och kontrollera utförda reparationer och ändringsarbeten.

Om lägenheten skall säljas eller hyras ut på nytt, är hyresgästen skyldig att låta visa den vid en för hyresgästen lämplig tidpunkt.

30 §. Reparation och ändringsarbeten

Hyresgästen har inte rätt att utan hyresvärdens tillstånd utföra reparationer eller ändringsarbeten i lägenheten, med undantag av vad som bestäms i 19 § 2 mom. Hyresgästen har dock alltid rätt att omedelbart vidta sådana åtgärder som inte kan skjutas upp utan att skada uppkommer.

Hyresvärden har rätt att omedelbart vidta sådan reparation eller sådant ändringsarbete som inte kan uppskjutas utan att skada uppkommer. Efter meddelande som lämnats minst 14 dagar i förväg har hyresvärden rätt att låta utföra mindre brådsakande reparationer och ändringsarbeten som inte vållar hyresgästen väsentlig olägenhet eller störning vid utövandet av hyresrätten.

Om hyresvärden vill utföra annat arbete i lägenheten skall hyresgästen underrättas minst sex månader innan arbetet inleds. Om hyresgästen byts efter det att meddelandet lämnades, skall också den nya hyresgästen underrättas om arbetet men någon ny tid beräknas inte för den nya hyresgästens del. I de fall som avses i detta moment har hyresgästen rätt att inom 14 dagar från det att meddelandet mottogs häva hyresavtalet. Om avtalet hävs upphör det att gälla vid den tidpunkt då arbetet tidigast får inledas. Efter uppsägning får arbetet inte utföras utan hyresgästens samtycke.

31 §. Hyresgästens rätt till nedsättning av hyran samt skadestånd

Hyresvärden skall se till att en åtgärd hyresvärden har rätt att vidta enligt detta kapitel inte orsakar hyresgästen större olägenhet eller störning än nödvändigt.

Hyresgästen har rätt till befrielse från hyran eller skälig nedsättning av hyran under den tid lägenheten inte har kunnat användas eller under vilken den inte varit i det skick som kan krävas eller i avtalat skick. Hyresgästen har även rätt till ersättning för skada som hyresgästen lidit.

Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyra, befrielse från hyra eller skadestånd, om reparationen eller ändringsarbetet utförts på grund av skada som hyresgästen skall svara för.

Rätt till nedsättning av hyran uppkommer vid den tidpunkt då hyresvärden fick kännedom om bristen i lägenheten.

32 §. Skyldighet att inte utsätta omgivningen för störningar

När hyresgästen använder lägenheten skall hyresgästen se till att de som bor i omgivningen inte utsätts för störningar som i sådan grad kan vara skadliga för hälsan eller annars försämra deras bostadsmiljö att de skäligen inte bör tålas. Hyresgästen skall vid sin användning av lägenheten också i övrigt iaktta allt som fordras för att bevara sundhet, ordning och gott skick inom fastigheten.

33 §. Makars och sambors ansvar för hyresavtal för bostadslägenhet

Makar och sambor svarar solidariskt för de förpliktelser som följer av hyresavtalet, om de bor tillsammans i en lägenhet som de eller endera av dem har hyrt. Om makan eller maken eller den ena sambon flyttar från lägenheten, svarar den som bor kvar för de förpliktelser som följer av hyresavtalet under den tid hyresförhållandet fortgår.

I ett mål eller ärende som gäller makars eller sambors gemensamma bostad skall makan och maken eller vardera sambon ges tillfälle att bli hörd, om det bedöms att det finns skäl till detta.

34 §. Förbudna villkor

Hyresgästen får inte påföras strängare ansvar än vad som framgår av detta kapitel. Villkor som begränsar hyresgästens rätt enligt 30 § 3 mom. eller 31 § 2 mom. är ogiltiga.

5 kap. Överlåtelse och fortsatt hyresrätt för bostadslägenhet samt uthyrning i andra hand

35 §. Möjlighet att överlåta hyresrätt

Hyresgästen får inte överlåta sin hyresrätt utan hyresvärdens samtycke, om inte annat följer av detta kapitel.

Hyresgästen befrias från de skyldigheter som avtalet innebär från dagen då överlåtelsen skedde, förutsatt att hyresvärden har gett sitt samtycke till överlåtelsen.

36 §. Överlåtelse till familjemedlem

Hyresgästen får utan hyresvärdens samtycke överlåta hyresrätten till en närstående som varaktigt sammanbor med hyresgästen, om hyresvärden inte har grundad anledning att motsätta sig överlåtelsen.

37 §. Fortsatt hyresförhållande efter hyresgästens död

Om hyresgästen avlider förblir hyresavtalet i kraft på samma sätt som tidigare och dödsboet övertar hyresgästens förpliktelser enligt hyresavtalet. Dödsboet har dock rätt att säga upp avtalet att upphöra att gälla en månad från det månadsskifte som inträffar närmast efter tidpunkten då hyresgästen avled. Om hyresgästen hade hyrt lägenheten tillsammans med någon annan hör uppsägningsrätten till dödsboet och den andra hyresgästen gemensamt. Båda har också rätt att säga upp avtalet för egen del.

Den som hyrt lägenheten tillsammans med den avlidna och bor i lägenheten samt en medlem av den avlidnas hushåll har rätt att fortsätta hyresförhållandet, om inte hyresvärden har grundad anledning att

H 14 Hyreslag (1999:19)

motsätta sig detta. Om flera personer vill fortsätta hyresförhållandet skall den avlidnas maka eller make eller sambo ha företräde framom de övriga. Den som önskar fortsätta hyresförhållandet skall inom tre månader från hyresgästens död underrätta hyresvärden om detta. När hyresvärden underrättats upphör dödsboets ansvar för uppfyllande av hyresvillkoren.

38 §. *Fortsatt hyresförhållande efter avslutad äktenskap eller samboförhållande*

Om makar har hyrt eller den ena av dem har hyrt en lägenhet att användas som gemensamt hem, kan domstolen när den förordnar att deras samlevnad skall upphöra eller dömer till äktenskapsskillnad samtidigt förordna att den av makarna som är i större behov av bostaden får fortsätta hyresförhållandet.

Om sambor gemensamt har hyrt en lägenhet att användas som deras gemensamma bostad kan domstolen, om endera av dem yrkar på det när det gemensamma boendet upphör, förordna att den eller de som är i större behov av lägenheten får fortsätta hyresförhållandet samt befria de andra från hyresförhållandet eller befria dem alla från hyresförhållandet.

Innan ett förordnande enligt 1 och 2 mom. meddelas skall hyresvärden ges tillfälle att bli hörd. Ett förordnande om fortsatt hyresförhållande får inte meddelas om hyresvärden gör sannolikt att hyresvärden skulle lida skada av förordnandet.

Domstolens beslut kan verkställas innan det har vunnit laga kraft, om inte något annat bestäms i beslutet.

39 §. *Konkurs för hyresgäst*

Hyresvärden har rätt att med anledning av hyresgästens konkurs häva hyresavtalet, om hyresgästen eller konkursboet inte inom 14 dagar ställer säkerhet eller meddelar att man åtar sig ansvaret för de förpliktelser som följer av hyresavtalet. Om säkerhet ställs senare men innan meddelande om hävning har delgetts, föreligger inte rätt att häva hyresavtalet.

Avträdande av hyresgästens egendom till konkurs hindrar inte att hyresavtalet sägs upp eller hävs på någon annan grund enligt denna lag. Sedan konkursen inlett har hyresvärden dock inte rätt att häva avtalet på grund av att hyra inte har betalats för tiden före konkursen.

Om konkursboet använder lägenheten, ansvarar det under denna tid för att förpliktelserna enligt avtalet uppfylls, även om det inte åtagit sig ansvaret för dem.

När ett hyresavtal upphör enligt 1 mom. har hyresvärden rätt till ersättning för skada.

40 §. *Skuldsanering och företagssanering*

Om hyresgästen beviljats skuldsanering eller företagssanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner (FFS 57/1993) eller lagen om företagsanering (FFS 55/1993), kan hyresgästen säga upp hyresavtalet så att det upphör inom två månader från uppsägningen oberoende av de villkor som gäller avtalets varaktighet eller uppsägningen av avtalet.

Hyresgästen är inte skyldig att utöver den hyra som hänförs sig till uppsägningstiden betala någon

ersättning för att avtalet upphör i förtid på grund av skuldsanering eller företagssanering.

41 §. *Arbetsbostad och fritidsbostad*

Bestämmelserna i 36 - 38 §§ skall inte tillämpas på arbetsbostäder. Bestämmelsen i 36 § skall inte tillämpas på fritidsbostäder.

42 §. *Uthyrning i andra hand*

Hyresgästen får inte utan hyresvärdens samtycke hyra ut hela lägenheten i andra hand. Om hyresgästen utan hyresvärdens samtycke hyr ut hela lägenheten, är hyresgästen solidariskt med hyresgästen i andra hand ansvarig för den skada som hyresgästen i andra hand orsakar. Ersättningsskyldigheten gäller dock endast sådan skada som hyresgästen enligt denna lag eller enligt vad som avtalats är skyldig att ersätta.

Om det primära hyresavtalet upphör att gälla, upphör även giltigheten av ett avtal om uthyrning i andra hand.

Den primära hyresvärden har rätt att häva avtalet om uthyrning i andra hand om hyresvärden i andra hand har rätt att göra det, utom då hävningsgrunden är att hyresgästen i andra hand inte har betalat hyran i tid.

På ett hyresavtal i andra hand tillämpas i övrigt bestämmelserna i denna lag.

43 §. *Uthyrning av en del av bostadslägenheten*

Om hyresvärden inte vållas avsevärd störning får hyresgästen hyra ut en del av lägenheten som bostad åt någon som inte hör till hyresgästens hushåll. Hyresgästen svarar dock fortfarande gentemot hyresvärden för de skyldigheter som hyresgästen har enligt hyresavtalet.

Ett underhyresförhållande upphör utan uppsägning samtidigt som det primära hyresförhållandet. I övrigt tillämpas bestämmelserna i denna lag på underhyresförhållandet, med undantag för bestämmelserna i 50 § och 59 - 62 §§.

44 §. *Förbjudna villkor*

Ett villkor som begränsar de rättigheter som enligt 36, 37, 38 eller 42 §§ tillkommer hyresgästen, den som bor i lägenheten, dödsboet eller delägare i dödsboet är ogiltigt.

6 kap. Uppsägning av hyresavtal för bostadslägenhet

45 §. *Uppsägning*

Om ett hyresavtal som gäller tills vidare sägs upp, upphör det efter uppsägningstidens utgång, såvida inte något annat har avtalats eller följer av denna lag.

Ett tidsbestämt avtal upphör på grund av uppsägning endast så som bestäms i 37, 40, 47 samt 96 §§.

46 §. *Uppsägningstid i hyresförhållande som gäller tills vidare*

Uppsägningstiden i ett hyresförhållande som gäller tills vidare är för hyresvärden tre månader från det månadsskifte som inträffar närmast från uppsägningen. Dock är uppsägningstiden för hyresvärden sex månader om hyresförhållandet har fortgått utan avbrott minst två år.

Uppsägningstiden i ett hyresförhållande som gäller tills vidare är för hyresgästen en månad från det månadskifte som inträffar närmast från uppsägningen.

47 §. Uppsägningstid för arbetsbostad

Om en bostadslägenhet hyrs ut genom anställningsavtal eller i anslutning till ett sådant avtal, kan hyresvärden säga upp hyresavtalet att upphöra efter en uppsägningstid om 30 dagar på grund av att anställningsförhållandet upphör. Hyresavtalet upphör på denna grund tidigast då anställningsförhållandet upphör.

Uppsägning på denna grund får inte ske efter det att sex månader förflutit från det att anställningsförhållandet upphörde.

48 §. Makas eller makes eller sambos samtycke till uppsägning

När båda makar tillsammans eller den ena av dem hyr den bostadslägenhet som används som deras gemensamma hem, får den ena av makarna inte säga upp hyresavtalet utan den andras samtycke. Samtycke behövs dock inte om det svårligen kan inhämtas.

Om makan eller maken utan godtagbar anledning vägrar ge sitt samtycke kan domstolen meddela tillstånd till uppsägning.

Vad som sägs i 1 och 2 mom. gäller även sambor, om de tillsammans hyr en lägenhet för att användas som deras gemensamma hem.

49 §. Meddelande om uppsägning

När hyresvärden säger upp hyresavtalet skall hyresvärden lämna hyresgästen ett skriftligt uppsägningsmeddelande. Av uppsägningsmeddelandet skall framgå den tidpunkt då hyresförhållandet upphör och grunden för uppsägningen. Som uppsägningsmeddelande gäller även en stämning angående vräkning av hyresgästen, i vilken det krävs att hyresförhållandet skall upphöra.

När hyresgästen säger upp hyresavtalet skall uppsägningsmeddelandet lämnas till hyresvärden eller till den som uppbär hyran, dock inte penninginrättning. Den tidpunkt då hyresförhållandet upphör skall anges och även grunden för uppsägningen, om uppsägningen kräver stöd i lag. Uppsägning kan ske både skriftligen och muntligen.

Uppsägning skall ske bevisligen. Närmare bestämmelser om delgivning finns i 102 §.

Om det inte är känt vem som är hyresgäst, får meddelande om uppsägning även publiceras i den officiella tidningen. Dessutom skall ett tillkännagivande om uppsägningen lämnas i den lägenhet som uppsägningen gäller. Meddelandet anses ha kommit till hyresgästens kännedom den dag tidningen utkommer.

Om uppsägningen inte verkställts i enlighet med denna paragraf är uppsägningen utan verkan.

50 §. Domstolsprövning av grunden för uppsägning av hyresavtal som gäller tills vidare

Domstolen skall på yrkande av hyresgästen förklara att en uppsägning är utan verkan om

1) grunden för uppsägningen är justering av hyran och hyran efter justeringen skall anses vara oskäligen eller om

2) det inte finns någon i hyresförhållanden godtagbar orsak till uppsägningen och hyresgästen får svårigheter att finna en annan likvärdig bostad.

Talan skall väckas medan hyresförhållandet varar och senast inom två månader från delfäendet av uppsägningen. Under tiden för rättegången fortsätter hyresförhållandet på de tidigare villkoren.

Om hyresgästens talan bifalls, fortsätter hyresförhållandet på de tidigare villkoren, om inte domstolen på yrkande av hyresvärden beslutar något annat. Om talan förkastas skall domstolen i sitt beslut ålägga hyresgästen att flytta när hyresförhållandet upphör. Har uppsägningstiden då gått till ända eller återstår högst en månad av uppsägningstiden kan den av domstolen förlängas med högst två månader.

51 §. Förbjudna villkor

Ett villkor som förkortar hyresvärdens uppsägningstid eller förlänger hyresgästens uppsägningstid utöver vad som sägs i 46 eller 47 §§ är ogiltigt. Hyresgästens uppsägningstid kan dock genom avtal förlängas till maximalt tre månader från det månadskifte som inträffar närmast efter uppsägningen.

7 kap. Hävning av hyresavtal för bostadslägenhet

52 §. Hyresvärdens rätt att häva hyresavtalet

Hyresvärden har rätt att häva hyresavtalet om

1) hyresgästen inte betalar hyran inom avtalad tid,
2) hyresrätten överläts eller lägenheten eller en del av den annars upplåts för att användas av någon annan i strid med bestämmelserna i denna lag,

3) lägenheten används för något annat ändamål eller på något annat sätt än vad som förutsattes då hyresavtalet ingicks,

4) hyresgästen för eller tillåter ett störande liv i lägenheten,

5) hyresgästen vanvårdar lägenheten eller

6) hyresgästen i lägenheten bryter mot bestämmelserna om bevarande av hälsa och ordning.

Hyresvärden får dock inte häva avtalet om det som ligger hyresgästen till last är av ringa betydelse.

De i 1 mom. nämnda hävningsgrunderna gäller i tillämpliga delar även sådana gemensamma utrymmen och anordningar i fastigheten eller byggnaden som hyresgästen med anledning av hyresavtalet har rätt att använda.

Om hyresvärden inte åberopar grunden för hävning inom två månader från det att den kom till hyresvärdens kännedom går rätten att häva avtalet på den grunden förlorad. Hyresvärden förlorar dock inte hävningsrätten så länge det förfarande som avses i 1 mom. 1 eller 4-6 punkterna pågår.

Om hyresvärdens rätt att häva avtalet finns dessutom bestämmelser i 9, 39, 95 och 97 §§.

53 §. Varning om hävande av avtalet

Hyresvärden får inte häva hyresavtalet på en i 52 § 1 mom. 3-6 punkten nämnd grund utan att först ge hyresgästen en skriftlig varning.

Om hyresgästen med anledning av varningen utan dröjsmål uppfyller sin skyldighet eller rättelse annars sker, har hyresvärden inte rätt att häva hyresavtalet.

H 14 Hyreslag (1999:19)

Hyresvärden behöver dock inte ge hyresgästen en varning, om hyresgästen redan tidigare har getts varning och förfarandet upprepas eller om det i de fall som avses i 52 § 1 mom. 4 eller 6 punkten har förekommit särskilt allvarliga störningar i boendet eller om den vanvård som avses i 52 § 1 mom. 5 punkten är av betydande omfattning.

54 §. Hyresgästens rätt att häva hyresavtalet

Hyresgästen har rätt att omedelbart häva hyresavtalet om hyresgästen, en medlem av hushållet eller en anställd hos hyresgästen utsätts för uppenbar fara för hälsan när lägenheten används för det ändamål som avses i avtalet.

Hyresgästen har rätt att häva hyresavtalet inom en månad från det lägenheten eller en del av den inte längre står till hyresgästens förfogande, om denna omständighet är av väsentlig betydelse för hyresgästen.

Om hyresgästens rätt att häva hyresavtalet finns dessutom bestämmelser i 9, 18, 19, 21, 30 och 98 §§.

55 §. Skadestånd med anledning av hävning av hyresavtalet

Hyresvärden har rätt att få ersättning av hyresgästen för skada som hyresvärden vållas genom att hyresavtalet hävs med stöd av 52 § 1 mom.

Hyresgästen har rätt att få ersättning av hyresvärden för skada som hyresgästen vållas på grund av att hyresavtalet hävs med stöd av 54 § 1 och 2 mom., om hävningen berott på försummelse, vårdslöshet eller en annan omständighet som skall räknas hyresvärden till last. Om hyresgästens rätt att få ersättning med anledning av hävning av avtalet finns dessutom bestämmelser i 31 och 99 §§.

56 §. Meddelande om hävning

En hyresvärd eller hyresgäst som vill utnyttja sin rätt att häva hyresavtalet skall lämna ett skriftligt hävningsmeddelande. I detta skall nämnas hävningsgrunden och tidpunkten när hyresförhållandet upphör, om hyresförhållandet skall upphöra senare än vid delgivningen av hävningsmeddelandet. Som hävningsmeddelande anses även en stämning i vilken det krävs att hyresförhållandet skall hävas.

Hävning skall ske bevisligen.

57 §. Förbudna villkor

Ett villkor som ger hyresvärden rätt att häva hyresavtalet på någon annan grund än vad som är tillåtet enligt denna lag är ogiltigt.

Parterna kan avtala att hyresgästen har rätt att häva avtalet även på någon annan grund än vad som är tillåtet enligt denna lag.

Ett villkor enligt vilket hyresgästen är skyldig att betala hyra för tid efter det att hyresförhållandet har upphört är ogiltigt.

8 kap. Flyttning från bostadslägenhet**58 §. Flyttningsdag**

Flyttningsdag är den dag då hyresförhållandet upphör.

59 §. Framskjutande av flyttningsdagen

I ett tidsbestämt hyresförhållande kan flyttningsdagen inte framskjutas.

Om hyresavtalet gäller tills vidare och hyresgästen har avsevärda svårigheter att få en annan bostad före flyttningsdagen, kan domstol på yrkande av hyresgästen framskjuta flyttningsdagen högst ett år. Framskjutande av flyttningsdagen kan begränsas till att gälla endast en del av lägenheten.

Flyttningsdagen får inte framskjutas om det vållar hyresvärden eller någon annan betydande olägenhet eller skada. Flyttningsdagen får inte heller framskjutas om hyresvärden köpt lägenheten på exekutiv auktion, om hyresavtalet avser en fritidsbostad, om hyresvärden med stöd av 52 § 1 mom. 1 eller 2 punkten har rätt att häva hyresavtalet eller om hyresgästen själv sagt upp eller hävt hyresavtalet.

60 §. Yrkande på framskjutande av flyttningsdagen

Talan om framskjutande av flyttningsdagen skall väckas vid domstol senast en månad före flyttningsdagen.

Under den tid rättegången om framskjutande av flyttningsdagen pågår, fortsätter hyresförhållandet på de tidigare villkoren. Om hyresgästens yrkande avslås och den i 58 § avsedda flyttningsdagen har passerat, skall domstolen ålägga hyresgästen att omedelbart flytta från lägenheten.

Om hyresgästen har väckt talan om ogiltigförklaring av en uppsägning som hyresvärden har verkställt, kan hyresgästen i samma rättegång yrka att flyttningsdagen skjuts fram.

61 §. Verkningarna av att flyttningsdagen framskjuts

Om flyttningsdagen har framskjutits fortsätter hyresförhållandet på de tidigare villkoren längst till och med den flyttningsdag som domstolen har bestämt och upphör utan uppsägning. När flyttningsdagen skjuts fram skall domstolen ålägga hyresgästen att flytta när hyresförhållandet har upphört.

62 §. Förbudna villkor

Ett villkor som begränsar hyresgästens rätt att yrka på att flyttningsdagen framskjuts är ogiltigt.

9 kap. Hyra för lokal**63 §. Bestämmande av hyra**

Hyran bestäms enligt vad som avtalats om inte något annat följer av denna lag.

Avtal om indexjustering av hyran kan ingås under de förutsättningar som anges i lagen om begränsning av användningen av indexvillkor (FFS 1222/1994).

Se Ci 411 FL I (FFS 1195/2000)

64 §. Betalningstidpunkt

Betalning av hyra som skall utgå i pengar skall ske senast den andra vardagen efter varje kalendermånads början, om inte annat har avtalats.

Om betalning av hyra i annat än pengar skall avtals särskilt.

Hyra skall betalas också för den tid besittningsrätten till lokalen består och för tiden efter det besitt-

ningsrätten upphört, om hyresgästen eller den som härleder sin rätt från hyresgästen fortfarande använder lokalen.

65 §. Sättet för betalning

Betalning av hyran får alltid ske via postgiro, bankgiro eller som postanvisning. Betalningen skall anses ha skett den dag som banken eller posten har tecknat som betalningsdag på betalarens kvitto eller den dag då postanvisningen enligt betalarens kvitto lämnats till posten. Om hyran betalas på något annat sätt skall hyresvärden lämna hyresgästen ett kvitto på betalningen.

På den ort där lokalen finns får hyran betalas i hyresvärdens bostad, lokal eller på någon annan plats som hyresvärden bestämmer.

66 §. Betalning av hyra i förskott

När ett hyresavtal ingås kan avtalas att hyran skall betalas i förskott för en eller flera månader. När villkoren i hyresavtalet ändras kan avtalas att hyran skall betalas i förskott för en eller flera månader. Hyresgästen får dock alltid betala hyran i förskott för flera månader än de för vilka hyran har förfallit till betalning.

Angående ställande av säkerhet finns bestämmelser i 9 §.

10 kap. Lokalens skick och underhåll

67 §. Lokalens skick

Hyresvärden skall tillhandahålla hyresgästen lokalen på tillträdesdagen. Lokalen skall då vara i ett sådant skick som hyresgästen med hänsyn till lokalens ålder, de lokaler på orten som används för motsvarande ändamål samt förhållandena på orten skäligen kan kräva, om inte annat har avtalats om lokalens skick.

Hyresvärden är skyldig att under den tid hyresförhållandet består hålla lokalen i sådant skick som avses i 1 mom., om inte annat har avtalats.

68 §. Hinder att tillträda lokalen

Om lokalen inte är färdig eller ledig på tillträdesdagen har hyresgästen rätt att häva avtalet, om dröjsmålet medför väsentlig olägenhet för hyresgästen. Hyresavtalet får hävas redan innan tillträdesdagen, om det är uppenbart att tillträdet till lokalen kommer att fördröjas.

Avtalet får dock inte hävas om parterna har avtalat att hyresvärden skall betala ersättning ifall tillträdet fördröjs, om det inte vore oskäligt att hålla avtalet i kraft.

69 §. Brister i lokalens skick

Är lokalen då hyresförhållandet börjar inte i sådant skick som avses i 67 § eller i avtalat skick, har hyresgästen rätt att häva avtalet, om bristen är av väsentlig betydelse för hyresgästen och hyresvärden inte efter uppmaning utan dröjsmål ser till att bristen avhjälpas eller om bristen inte kan avhjälpas.

Underlåter hyresvärden att avhjälpas en brist som ankommer på hyresvärden att avhjälpas, får hyresgästen i stället för att häva hyresavtalet avhjälpas bristen på hyresvärdens bekostnad. Hyresgästen får dock inte avhjälpas bristen, om bristen beror på att byggnaden är

halvfärdig eller en myndighet har förbjudit att lokalen används. Hyresgästen skall se till att de kostnader som avhjälpandet av bristen orsakar hyresvärden förblir skäliga.

Har under hyresförhållandets bestånd brister i lokalens skick uppkommit av annan orsak än hyresgästens försummelse eller annan vårdslöshet, skall vad som bestäms i 1 och 2 mom. tillämpas på motsvarande sätt.

70 §. Befrielse från hyresbetalning samt skadestånd

Hyresgästen har rätt till skälig nedsättning av hyran eller befrielse från hyran för den tid under vilken lokalen inte varit i det skick som kan krävas eller i avtalat skick eller om lokalen inte har kunnat användas. Hyresgästen har dock inte denna rätt om lokalens bristfälliga skick beror på försummelse eller annan vårdslöshet från hyresgästens sida eller om reparation eller ändringsarbete utförts till följd av skada som hyresgästen skall ansvara för. Hyresgästen har inte heller denna rätt från en tidigare tidpunkt än den då hyresvärden fick vetskap om en brist i lokalens skick som uppkommit under hyresförhållandets bestånd.

Hyresgästen har också rätt att få ersättning för skada som orsakas av förhållanden som avses i 1 mom., om inte skadan beror på försummelse eller annan vårdslöshet från hyresgästens sida.

71 §. Dold brist i lokalens skick

Har lokalen enligt ett villkor i avtalet hyrts ut i det skick i vilket den befann sig då avtalet ingicks, kan hyresgästen dock utnyttja sin rätt enligt 69 och 70 §§ om hyresgästen när avtalet ingicks inte kände till bristen i lokalen eller inte med vanlig uppmärksamhet hade kunnat upptäcka den eller med hänsyn till lokalens ålder, skicket i lokaler som på orten används för motsvarande ändamål och de lokala förhållandena i övrigt inte hade kunnat vänta sig den.

72 §. Förstörelse av lokalen eller förbud att använda den samt skadestånd

Blir lokalen så förstörd att den inte kan användas för det ändamål som förutsätts i hyresavtalet eller förbjuder en myndighet att den används för det ändamål som förutsätts i hyresavtalet, förfaller hyresavtalet. Beror förstörelsen av lokalen eller användningsförbudet på försummelse, vårdslöshet eller någon annan omständighet som skall räknas hyresvärden till last, har hyresgästen rätt till ersättning för skada.

Förfaller hyresavtalet med stöd av 1 mom. innan hyresgästen är berättigad att ta lokalen i sin besittning och meddelar inte hyresvärden efter att ha fått vetskap om förstörelsen eller förbudet utan dröjsmål hyresgästen om detta, har hyresgästen rätt till ersättning för skada.

73 §. Hyresgästens ansvar för skada på lokalen

Lokalen skall användas för det ändamål som avses i hyresavtalet. Hyresgästen skall under hyrestiden omsorgsfullt vårda lokalen. Hyresgästen är ansvarig för normalt slitage av lokalen endast om hyresgästen enligt hyresavtalet svarar för underhållet av lokalen.

Hyresgästen är skyldig att ersätta skada som hyresgästen uppsåtligt, genom vårdslöshet eller försum-

H 14 Hyreslag (1999:19)

melse vållar i lokalen. Hyresgästen är även skyldig att ersätta skada som en person som med hyresgästens tillstånd vistas i lokalen uppsåtligt, av vårdslöshet eller försummelse orsakar. Hyresgästen ansvarar dock inte för skada som vållas av den som utför arbete på uppdrag av hyresvärden eller för den som äger byggnaden, lokalen eller de aktier som berättigar till besittningen av lokalen.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller även de gemensamma utrymmen och anordningar som hyresgästen med stöd av hyresavtalet har tillgång till.

74 §. Hyresgästens anmälningsskyldighet

Hyresgästen skall utan dröjsmål underrätta hyresvärden om sådan skada eller brist i lokalen som hyresvärden är skyldig att avhjälpa. Anmälan skall göras omedelbart om reparation måste utföras utan dröjsmål för att skadan inte skall bli större.

Om lokalen under en längre tid inte används skall hyresgästen underrätta hyresvärden och ge hyresvärden möjlighet att komma in i lokalen.

Hyresgäst som försummar sin anmälningsskyldighet är ansvarig för den skada som försummelsen vållar.

75 §. Hyresvärdens rätt till tillträde till lokalen

Hyresvärden har rätt att få tillträde till lokalen vid för parterna första lämpliga tidpunkt för att kontrollera lokalens skick samt för att övervaka och kontrollera utförda reparationer och ändringsarbeten.

Om lokalen skall säljas eller hyras ut på nytt, är hyresgästen skyldig att låta visa den vid en för hyresgästen lämplig tidpunkt.

76 §. Reparationer och ändringar av lokalen

Hyresgästen har inte rätt att utan hyresvärdens tillstånd utföra reparationer eller ändringsarbeten i lokalen, med undantag av vad som bestäms i 69 § 2 mom. Hyresgästen har dock alltid rätt att omedelbart vidta sådana åtgärder som inte kan skjutas upp utan att skada uppkommer.

Hyresvärden har rätt att omedelbart vidta sådan reparation eller sådant ändringsarbete som inte kan uppskjutas utan att skada uppkommer.

Efter meddelande som lämnats minst 14 dagar i förväg har hyresvärden rätt att låta utföra mindre brådskande reparationer och ändringsarbeten som inte vållar hyresgästen väsentlig olägenhet vid utövningen av hyresrätten.

Om hyresvärden vill utföra annat arbete i lokalen skall hyresgästen underrättas minst sex månader innan arbetet inleds. Om hyresgästen byts efter det att meddelandet lämnades, skall också den nya hyresgästen innan hyresavtalet ingås underrättas om arbetet men någon ny tid beräknas inte för den nya hyresgästens del. Hyresgästen har rätt att inom 14 dagar från det att meddelandet mottogs häva hyresavtalet med verkan från den tidpunkt då arbetet skall inledas.

77 §. Hyresgästens rätt till nedsättning av hyran samt skadestånd

Hyresvärden skall se till att en åtgärd hyresvärden har rätt att vidta enligt detta kapitel inte orsakar hyresgästen större olägenhet eller störning än nödvändigt.

Hyresgästen har rätt till befrielse från hyran eller skälig nedsättning av hyran under den tid lokalen inte har kunnat användas eller under vilken den inte varit i det skick som kan krävas eller i avtalat skick. Hyresgästen har även rätt till ersättning för skada som hyresgästen lidit.

Hyresgästen har dock inte rätt till nedsättning av hyra, befrielse från hyra eller skadestånd, om reparationen eller ändringsarbetet utförts på grund av skada som hyresgästen skall svara för.

Rätt till nedsättning av hyran uppkommer vid den tidpunkt då hyresvärden fick kännedom om brist som avses i 2 mom.

78 §. Underuthyrning

Hyresgästen får inte utan hyresvärdens samtycke upplåta lokalen i sin helhet att användas av någon annan. Hyresgästen har dock rätt att upplåta en del av lokalen att användas av någon annan mot vederlag (underuthyrning), om inte hyresvärden vållas avsevärd störning.

Ett underuthyrningsförhållande upphör utan uppsägning samtidigt som det primära hyresförhållandet. På underuthyrning tillämpas i övrigt denna lag.

79 §. Förbjudna villkor

Ett villkor som begränsar hyresgästens rättigheter enligt 68, 69, 70, 71, 72 eller 77 §§ är ogiltigt. Ett villkor som föreskriver strängare ansvar för hyresgästen än vad som följer av 73 § 2 och 3 mom. är tillåtet om det med beaktande av lokalens användningssyfte enligt hyresavtalet finns grundad anledning till det.

11 kap. Överlåtelse av hyresavtal för lokal**80 §. Möjlighet att överlåta hyresrätten**

Hyresgästen får inte överlåta sin hyresrätt utan hyresvärdens samtycke, om inte annat följer av detta kapitel.

Hyresgästen befrias från de skyldigheter som avtalet innebär från dagen då överlåtelsen skedde, förutsatt att hyresvärden har gett sitt samtycke till överlåtelsen.

81 §. Överlåtelse av hyresrätten när rörelse överläts

Idkar hyresgästen under firma som är antecknad i handelsregistret rörelse i en lokal som helt eller delvis har hyrts för detta ändamål, har hyresgästen, då rörelsen överläts till någon annan, rätt att överlåta hyresrätten till lokalen till denne utan tillstånd av hyresvärden, om inte något annat har avtalats eller hyresvärden har grundad anledning att motsätta sig överlåtelsen av hyresrätten.

Hyresgästen befrias från sina skyldigheter sedan hyresgästen skriftligen lämnat hyresvärden meddelande om överlåtelsen.

82 §. Försättande av hyresförhållande efter hyresgästens död

Om hyresgästen avlider, förblir hyresavtalet i kraft på samma sätt som tidigare och dödsboet övertar hyresgästens förpliktelser enligt hyresavtalet. Dödsboet kan dock alltid säga upp avtalet att upphöra att gälla en månad från det månadsskifte som inträffar närmast

efter det att hyresgästen avlidit. Om hyresgästen hade hyrt lokalen tillsammans med någon annan tillkommer uppsägningsrätten dödsboet och den andra hyresgästen gemensamt. Både dödsboet och den andra hyresgästen har också rätt att säga upp avtalet för egen del.

En medlem av dödsboet har med samtycke av dödsboet rätt att fortsätta hyresförhållandet, om inte hyresvärden har grundad anledning att motsätta sig detta. Samma rätt har den som hyrt lokalen tillsammans med de avlidna. Den som önskar fortsätta hyresförhållandet skall inom tre månader från hyresgästens död underrätta hyresvärden därom. När hyresvärden underrättats upphör dödsboets ansvar för uppfyllande av hyresvillkoren.

Ett villkor som begränsar hyresgästens, dödsboets eller dess delägares rätt enligt denna paragraf är ogiltigt.

83 §. Konkurs för hyresgäst

Hyresvärden har rätt att med anledning av hyresgästens konkurs häva hyresavtalet, om konkursboet eller hyresgästen inte inom 14 dagar ställer säkerhet eller meddelar att man åtar sig ansvaret för de förpliktelser som följer av hyresavtalet. Om säkerhet ställs senare, men innan meddelande om hävning har delgetts, föreligger inte rätt att häva hyresavtalet.

Avträdande av hyresgästens egendom till konkurs hindrar inte att hyresavtalet sägs upp eller hävs på någon annan grund enligt denna lag. Sedan konkursen inletts har hyresvärden dock inte rätt att häva avtalet på grund av att hyra inte har betalats för tiden före konkursen.

Om konkursboet använder lokalen, ansvarar det under denna tid för att förpliktelserna enligt avtalet uppfylls även om det inte åtagit sig ansvaret för dem.

När ett hyresavtal upphör enligt 1 mom. har hyresvärden rätt till ersättning för skada.

84 §. Skuldsanering och företagssanering

Sedan hyresgästen beviljats skuldsanering eller företagssanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner eller lagen om företagssanering, kan hyresgästen, med utredarens samtycke, säga upp hyresavtalet att upphöra inom två månader från uppsägningen oberoende av de villkor som gäller avtalets varaktighet eller uppsägningen av avtalet.

Hyresgästen är inte skyldig att utöver den hyra som hänförs sig till uppsägningstiden betala någon ersättning för att avtalet upphör i förtid på grund av skuldsanering eller företagssanering.

12 kap. Uppsägning av hyresavtal för lokal

85 §. Uppsägning

Om ett hyresavtal som gäller tills vidare sägs upp, upphör det efter uppsägningstidens utgång, såvida inte något annat har avtalats eller följer av denna lag.

Ett tidsbestämt avtal kan sägas upp i förtid endast om hyresgästen avlider eller beviljas skuldsanering. Bestämmelser om detta finns i 82 och 84 §§.

86 §. Uppsägningstid i hyresförhållanden som gäller tills vidare

Uppsägningstiden i ett hyresförhållande som gäller tills vidare är tre månader från det månadsskifte som inträffar närmast från uppsägningen, om inte annat har avtalats.

87 §. Flyttningsdag

Flyttningsdag är den dag då hyresförhållandet upphör.

88 §. Meddelande om uppsägning

När hyresvärden säger upp hyresavtalet skall hyresvärden lämna hyresgästen ett skriftligt uppsägningsmeddelande. Av uppsägningsmeddelandet skall framgå den tidpunkt då hyresförhållandet upphör och grunden för uppsägningen. Som uppsägningsmeddelande gäller även en stämning angående vräkning av hyresgästen, i vilken det krävs att hyresförhållandet skall upphöra.

När hyresgästen säger upp hyresavtalet skall uppsägningsmeddelandet lämnas till hyresvärden eller till den som uppbär hyran, dock inte penninginrättning. Den tidpunkt då hyresförhållandet upphör skall anges och även grunden för uppsägningen, om uppsägningen kräver stöd i lag. Uppsägningen kan ske både skriftligen och muntligen.

Uppsägning skall ske bevisligen.

Om det inte är känt vem som är hyresgäst, får meddelande om uppsägning även publiceras i den officiella tidningen. Dessutom skall ett tillkännagivande om uppsägningen lämnas i den lägenhet som uppsägningen gäller. Meddelandet anses ha kommit till hyresgästens kännedom den dag tidningen utkommer.

Om uppsägningen inte har verkställts i enlighet med denna paragraf, är uppsägningen utan verkan.

13 kap. Hävning av hyresavtal för lokal

89 §. Hyresgästens rätt att häva avtalet

Hyresgästen har rätt att häva avtalet om

1) hyresgästen eller någon anställd hos hyresgästen vållas uppenbar fara för hälsan när lokalen används för det ändamål som avses i avtalet,

2) lokalen eller en del av den har kommit ur hyresgästens besittning eller

3) hyresvärden väsentligt bryter mot det som har avtalats i fråga om lokalen.

Om den omständighet som utgjort hävningsgrund endast är av ringa betydelse, föreligger inte rätt att häva avtalet.

Hyresgästen kan när som helst åberopa en hävningsgrund som avses i 1 mom. 1 punkten. En hävningsgrund som avses i 2 punkten får åberopas inom en månad från det att grunden uppkom. En hävningsgrund som avses i 3 punkten får åberopas inom skäligen tid från det att den kom till hyresgästens kännedom. Hyresgästen förlorar dock inte sin hävningsrätt så länge det förfarande som avses i 3 punkten pågår.

90 §. Hyresvärdens rätt att häva avtalet

Hyresvärden har rätt att häva hyresavtalet om

1) hyresgästen inte betalar hyran inom avtalad tid,

2) hyresrätten överläts eller lokalen eller en del av den annars upplåts för att användas av någon annan i strid med bestämmelserna i denna lag.

3) lokalen används för något annat ändamål eller på något annat sätt än vad som förutsattes då hyresavtalet ingicks,

4) hyresgästen för eller tillåter ett störande liv i lokalen,

5) hyresgästen vanvårdar lokalen,

6) hyresgästen i lokalen bryter mot bestämmelserna om bevarande av hälsa och ordning eller om

7) hyresgästen annars väsentligt bryter mot det som har avtalats i fråga om lokalen.

De i 1 mom. nämnda hävningsgrunderna gäller i tillämpliga delar även sådana gemensamma utrymmen och anordningar i fastigheten eller byggnaden som hyresgästen med anledning av hyresavtalet har rätt att använda.

Hyresvärden får dock inte häva avtalet om det som ligger hyresgästen till last är av ringa betydelse.

Om hyresvärden inte återoppar grunden för hävning inom två månader från det att den kom till hyresvärdens kännedom går rätten att häva avtalet på den grunden förlorad. Hyresvärden förlorar dock inte hävningsrätten så länge det förfarande som avses i 1 mom. 1 eller 4-7 punkten pågår.

Om hyresvärdens rätt att häva avtalet finns dessutom bestämmelser i 9, 83, 95 och 97 §§.

91 §. Skadestånd med anledning av hävning av avtalet

Hyresvärden har rätt att få ersättning av hyresgästen för skada som hyresvärden vållas på grund av att hyresavtalet hävs med stöd av 90 § 1 mom.

Hyresgästen har rätt att få ersättning av hyresvärden för den skada som hyresgästen vållas på grund av att avtalet hävs med stöd av 89 § 1 mom., om hävningen berott på försummelse, vårdslöshet eller en annan omständighet som skall räknas hyresvärden till last.

92 §. Meddelande om hävning

En hyresvärd eller hyresgäst som vill utnyttja sin rätt att häva hyresavtalet skall lämna ett skriftligt hävningsmeddelande. I det skall nämnas hävningsgrunden och tidpunkten när hyresförhållandet upphör, om hyresförhållandet skall upphöra senare än vid delgivningen av hävningsmeddelandet. Som hävningsmeddelande anses även en stämning i vilken det krävs att hyresförhållandet skall hävas.

Hävning skall ske bevisligen.

93 §. Förbudna villkor

Ett villkor som tillåter hyresvärden att häva avtalet på någon annan grund än vad som är tillåtet enligt denna lag är ogiltigt.

Parterna kan avtala att hyresgästen har rätt att häva avtalet även på någon annan grund än vad som är tillåtet enligt denna lag.

Ett villkor som säger att hyresgästen är skyldig att betala hyra efter det att hyresförhållandet har upphört är ogiltigt.

14 kap. Byte av hyresvärd för bostadslägenheter och lokaler

94 §. Hyresvärdens anmälningsskyldighet

Om hyresvärdens rätt att besitta lägenheten upphör, är hyresvärden skyldig att utan dröjsmål underrätta hyresgästen. Om hyresgästen inte underrättas, har hyresgästen rätt att få skäligen ersättning för sina flyttningsekostnader och den skada som uppkommit, om inte hyresvärden kan visa att hyresgästen visste att hyresvärdens besittningsrätt skulle upphöra.

95 §. Överlåtelse eller övergång av äganderätten

Har en byggnad som omfattar en uthyrd lägenhet eller aktier som berättigar till besittning av lägenheten frivilligt överlåtits eller övergått i någon annans ägo eller har äganderätten övergått med stöd av giftorätt, testamente, arvsrätt eller till följd av att ett samäganderättsförhållande upplöses, binder hyresavtalet den nya ägaren, om

1) hyresgästen innan överlåtelsen eller förvärvet sker har tagit lägenheten i sin besittning,

2) i överlåtelseavtalet har tagits in en bestämmelse om hyresavtalets bestånd eller

3) inskrivning har fastställts till säkerhet för hyresrättens bestånd.

Vad som ovan sägs om överlåtelse eller övergång av äganderätten gäller på motsvarande sätt överlåtelse eller övergång av annan rätt med stöd av vilken hyresvärden har haft rätt att hyra ut lägenheten. Om ett bostadsaktiebolags rätt att ta en lägenhet i sin besittning och verkningarna av detta på hyresgästens ställning finns bestämmelser i lagen om bostadsaktiebolag (FFS 809/1991). Under den tid bostadsaktiebolaget med stöd av 8 kap. lagen om bostadsaktiebolag har lägenheten i sin besittning har hyresgästen inte besittningsrätt till lägenheten.

Ett hyresavtal som enligt 1 eller 2 mom. inte binder den nya ägaren eller förvärvaren av rätten förblir dock i kraft, om inte ägaren eller förvärvaren häver avtalet inom en månad från förvärvet eller vid den tidpunkt då ägaren eller förvärvaren fick kännedom om hyresavtalet.

Ett villkor som begränsar hyresgästens rätt enligt denna paragraf är ogiltigt.

96 §. Verkan av exekutiv auktion

Om en fastighet sålts på exekutiv auktion har köparen rätt att säga upp hyresavtalet för en lägenhet som hör till fastigheten inom en månad från det att köparen tog fastigheten i sin besittning eller från den senare tidpunkt då köparen fick kännedom om hyresavtalet, om inte något förbehåll om hyresrättens bestånd har gjorts vid den exekutiva auktionen. Detsamma gäller arrenderätt till tomt samt sådan arrenderätt jämte byggnader som kan säljas på exekutiv auktion så som fast egendom.

Samma rätt att säga upp hyresavtalet har den som har köpt en byggnad som omfattar en uthyrd lägenhet eller de aktier som berättigar till besittning av lägenheten, om byggnaden eller aktierna har mätts ut och

sålt så som stadgas om utmätning och försäljning av lös egendom.

Denna paragraf tillämpas dock inte på hyresavtal som ett bolag har slutit rörande en lägenhet som bolaget har tagit i sin besittning med stöd av 85 § lagen om bostadsaktiebolag.

97 §. Byte av lägenhetsägare på grund av klandertalan eller inlösen

Om en byggnad som omfattar en uthyrd lägenhet eller de aktier som berättigar till besittningen av lägenheten till följd av klandertalan har frångått den som hyrt ut lägenheten eller den som byggnaden eller aktierna har övergått till, får den rätta ägaren häva hyresavtalet inom en månad från det domen har vunnit laga kraft eller från den senare tidpunkt då den rätta ägaren fick kännedom om avtalet.

Rätt att häva ett hyresavtal har också den som med stöd av en bestämmelse i bolagsordningen har löst in de aktier som berättigar till besittning av lägenheten, om hyresavtalet har ingåtts under den tid inlösningsrätten var i kraft eller en rättegång om inlösningsrätten var anhängig. Hyresavtalet skall härvid hävas inom en månad från inlösningsrätten av aktierna eller domstolens lagakraftvunna beslut om inlösningsrätten eller från den senare tidpunkt då inlösaren fick kännedom om avtalet.

98 §. Bindande verkan av ändring, villkor eller prestation gentemot ny ägare

En ändring i hyresavtalet och ett därtill fogat nytt villkor samt en prestation enligt hyresavtalet som har förfallit efter det lägenheten har överlåtits eller övergått gäller inte mot den nya hyresvärden för lägenheten, om anteckning inte har gjorts om ändringen, villkoret eller prestationen i hyresvärdens avtalsexemplar eller någon annan tillförlitlig bevisning inte läggs fram om saken och den nya hyresvärden inte när överlåtelsen eller övergången skedde kände till ändringen, villkoret eller prestationen. En ändring eller ett villkor eller en prestation blir dock bindande för den nya hyresvärden, om hyresvärden inte inom en månad efter att ha fått kännedom om saken underlåtit hyresgästen om att ändringen, villkoret eller prestationen inte godkänns.

Om hyresvärden lämnar ett meddelande som avses i denna paragraf, har hyresgästen rätt att inom en månad därefter häva hyresavtalet.

Om ägaren eller någon annan hyresvärd har bytts i hyresförhållandet och hyresgästen inte skriftligen har underrättats om detta, kan hyresgästen åberopa en prestation som hyresgästen har gjort enligt gällande avtal, om hyresgästen inte har känt till att hyresvärden bytts.

99 §. Skadestånd när hyresavtal upphör

När ett hyresavtal upphör av en orsak som avses i detta kapitel, har hyresgästen rätt att få ersättning av hyresvärden för skada som vållats av att hyresavtalet upphör, om hyresvärden då grunden för upphörande av hyresförhållandet uppstod var ansvarig gentemot hyresgästen för hyresförhållandets bestånd. Hyres-

gästen har dock inte rätt till skadestånd, om hyresgästen själv när hyresavtalet ingicks eller ändringen av eller tillägget till hyresavtalet gjordes eller om förfallen prestation betalades kände till eller borde ha känt till grunden för upphörandet.

Om endast en del av lägenheten har kommit ur hyresgästens besittning till följd av att hyresvärden bytts, har hyresgästen rätt att utöver skadestånd få skäligen nedsättning av hyran.

15 kap. Särskilda bestämmelser om bostadslägenheter och lokaler

100 §. Förbjudna villkor om inskrivning och kvittningsrätt

Ett villkor som begränsar eller förbjuder möjligheten att söka inskrivning till säkerhet för hyresrättens bestånd eller hyresgästens rätt att kvitta hyra mot en motfordran är ogiltigt.

101 §. Preskription

Rätt till ersättning eller annan fordran som grundar sig på ett hyresavtal eller hyresförhållande eller på denna lag har förfallit, om talan inte har väckts inom tre år från dagen då hyresförhållandet upphörde. Talan får dock inte väckas om tio år förflytit från tidpunkten då rätten till ersättning uppkom.

102 §. Fullgörande av delgivningsskyldighet

Delgivningsskyldighet som följer av denna lag fullgörs i enlighet med denna paragraf om inte något annat bestäms någon annanstans i denna lag.

Meddelanden och uppmaningar kan sändas per post i rekommenderat brev under den adress som mottagaren vanligen använder. Om meddelandet har sänts på behörigt sätt, får avsändaren åberopa det även om det försenas eller inte kommer fram till mottagaren.

Stämningar eller andra meddelanden eller uppmaningar vilka gäller en lägenhet som makar eller sambor gemensamt eller någon av dem har hyrt för att användas som gemensamt hem får sändas till makan eller maken eller någondera sambon.

103 §. Tidpunkt då tidsfrist utlöper

Om den dag då en åtgärd enligt denna lag skall vidtas infaller på en lördag, söndag, annan helgdag, självständighetsdagen, självstyrelsedagen, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, kan åtgärden vidtas därpå följande vardag.

Vid beräkning av en i dagar uttryckt tid inom vilken en åtgärd skall vidtas, beaktas inte den dag från vilken den tid som utsatts i denna lag börjar löpa. En i månader eller år uttryckt tid inom vilken en åtgärd skall vidtas går ut den dag i den bestämda månaden som till namn eller ordningsnummer motsvarar den dag från vilken den i denna lag utsatta tiden börjar löpa. Om motsvarande dag inte finns i den månad då den bestämda tiden löper ut, anses dess sista dag vara den bestämda tidens slutdag.

En bestämd tid som uttryckts i dagar, månader eller år före en nämnd dag räknas bakåt från den dagen enligt de grunder som gäller när den skall räknas framåt enligt 2 mom.

H 15 LL (2008:128) om ... vissa grannelagsförhållanden

104 §. Handräckning

Hyresvärden har rätt att få handräckning av polisen om hyresvärden vägras sådan rätt till tillträde till lägenheten som avses i 29, 30, 74 och 75 §§.

Hyresgästen har rätt att få handräckning av polisen om hyresvärden uppenbart orättmätigt hindrar hyresgästen att använda den rätt som hyresgästen har enligt hyresavtalet eller denna lag.

105 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

16 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**106 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, hyreslagen av den 10 juli 1987 (FFS 653/1987) jämte ändringar som tillkommit före den 1 januari 1993 (den gamla hyreslagen).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

107 §. Hyresavtal som ingåtts innan lagen trätt i kraft

På hyresavtal som ingåtts innan denna lag trätt i kraft tillämpas den gamla hyreslagen, om inte något annat anges i detta kapitel.

108 §. Höjning av hyran under år 1999

År 1999 får hyran för bostadslägenheter höjas med maximalt en mark per kvadratmeter.

109 §. Tidsfrist som löper och anhängig rättegång

Om tidsfristen för ett meddelande eller en åtgärd enligt den gamla hyreslagen går ut sedan denna lag har trätt i kraft, skall verkan av att tidsfristen löpt ut samt av meddelandet eller åtgärden bestämmas enligt den gamla hyreslagen.

Ett ärende som när denna lag träder i kraft är anhängigt vid domstol och som gäller hyresförhållandet för en lägenhet behandlas och avgörs enligt den gamla hyreslagen.

Om ett avtal sagts upp eller ett tidsbestämt avtal upphört före denna lags ikraftträdande, skall 12 kap. den gamla hyreslagen tillämpas vid en eventuell rättegång och ärendet skall behandlas och avgöras enligt den gamla hyreslagen även om talan väcks efter denna lags ikraftträdande.

110 §. Justering av hyror som omfattats av hyresregleringen

Hyresvärden i ett hyresförhållande som uppkommit innan denna lag trätt i kraft får årligen höja hyran med ett belopp som motsvarar förändringen i konsumentprisindex för Åland sedan denna lag trätt i kraft. Höjningen får ske sedan ett år förflutit från ikraftträdandet av denna lag och under förutsättning att parterna inte har avtalat något annat om höjning av hyran. Detta gäller endast sådana hyresförhållanden som inte omfattas av 129 § 1 mom. den gamla hyreslagen.

Hyresvärden skall skriftligen meddela hyresgästen om hyreshöjningen, den nya hyran och tidpunkten då

hyran höjs. Hyran kan höjas tidigast från ingången av den hyresperiod som följer på meddelandet om hyreshöjningen.

H 15 Landskapslag (2008:128) om tillämpning i landskapet Åland av lagen angående vissa grannelagsförhållanden

1 §. Om inget annat följer av denna lag tillämpas 1 – 2 samt 5 – 16 §§ lagen av den 13 februari 1920 angående vissa grannelagsförhållanden (FFS 26/1920) i landskapet Åland.

Se Mi 302 FL II

2 §. Ändringar i den lagstiftning som avses i 1 § ska tillämpas i landskapet från den tidpunkt de träder i kraft i riket.

3 §. Denna lag träder i kraft den 1 december 2008.

Med ikraftträdandet av denna lag upphävs lagen av den 13 februari 1920 angående vissa grannelagsförhållanden (FFS 26/1920), i den lydelse den har i enlighet med 71 § självstyrelselagen för landskapet Åland.

Jord- och skogsbruk, fiske

11 Landskapslag (2007:63) om finansiering av landsbygdsnäringar

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syfte

I enlighet med bestämmelserna i denna lag kan landskapsregeringen bevilja ekonomiskt stöd i syfte att utveckla landsbygden. Sådant stöd skall vara avsett att främja mångsidig och bärkraftig näringsverksamhet, ett hållbart nyttjande av jord- och skogsbruksmark eller ett bärkraftigt lantbruk.

2 §. Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på landskapets nationella och med EU-medel medfinansierade stödsystem inom ramar för Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik. Vid förvaltning av EU-medel iaktas vad som bestäms därom i den Europeiska gemenskapens vid varje tidpunkt gällande bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling.

3 §. Definitioner

Vid tillämpningen av denna lag är innebörden av följande termer och begrepp denna:

1) *Jordbruk* är i landskapet bedriven odling av åkergrödor, växthusproduktion, trädgårdsodling, odling av grönsaker på friland, odling av frukt och bär, djurhållning, biodling samt annan produktionsverksamhet av produkter som anges i bilaga I till fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen.

2) *Jordbrukare* är den som aktivt i förvärvssyfte bedriver jordbruk i landskapet.

3) *Lantbruk* är jord- och skogsbruk som bedrivs i förvärvssyfte samt i företaget bedriven kompletterande näringsverksamhet. Ett lantbruks driftsenhet kan bestå av en eller flera lägenheter eller lägenhetsdelar som har samma ägare eller legotagare.

4) *Landsbygdsföretag* är andra företag än lantbruk.

5) *Stöd* är ett ekonomiskt bistånd från landskapet och den Europeiska gemenskapen, som har fastställts på grund av viss produktion eller åtgärd.

6) *Stödmottagare* är fysiska eller juridiska personer. Särskilda bestämmelser om stödmottagare för åtgärder ägnade att förbättra miljön och landsbygden finns i 2 kapitlet.

7) *Landsbygdsutvecklingsförordningen* är EG-förordningen (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

4 §. Stöd

Stöd kan beviljas för åtgärder ägnade att utveckla landsbygden i enlighet med ett av gemenskapen godkänt landsbygdsutvecklingsprogram, som avses i avdelning IV i landsbygdsutvecklingsförordningen.

Utöver vad som avses i 1 mom. kan stöd beviljas såsom räntestöd eller annat nationellt stöd i enlighet med landskapsregeringens beslut därom.

5 §. Gårdsbrukskommissionen

Landskapsregeringen tillsätter en gårdsbrukskommission för två år i sänder. Kommissionen består av fem ledamöter och två suppleanter. Gårdsbrukskommissionen är rådgivande till landskapsregeringen när det gäller beslut avseende stöd enligt artikel 26 i landsbygdsutvecklingsförordningen. Gårdsbrukskommissionen bistår även landskapsregeringen vid utvecklande av stödsystemen och ger förslag till förbättring av stödsystem. Medlemmarna i kommissionen omfattas av tystnadsplikten i tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland.

Se D 32, Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland.

2 kap. Stöd för att förbättra miljön och landsbygden

6 §. Allmänt

I detta kapitel finns särskilda bestämmelser om stöd för åtgärder ägnade att förbättra miljön och landsbygden som avses i artikel 36 i landsbygdsutvecklingsförordningen, vilka ingår i ett av EG-kommissionens för landskapet gällande landsbygdsutvecklingsprogram.

7 §. Definitioner

Vid tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel är innebörden av följande termer och begrepp denna:

1) *Miljöstöd* är stöd för miljövänligt jordbruk enligt artikel 36 punkt a iv i landsbygdsutvecklingsförordningen. Miljöstöd kan beviljas som ett basstöd för obligatoriska och frivilliga åtgärder samt utöver detta som ett specialstöd.

2) *Kompensationsbidrag* är stöd för jordbrukare i områden som inte är bergsområden men där det finns andra svårigheter, enligt artikel 36 punkt a ii i landsbygdsutvecklingsförordningen.

3) *Gårdsbruksenhet* är en sådan produktionsenhet som en jordbrukare leder och som används för bedrivande av jordbruk samt bildas av en eller flera fastigheter eller delar av fastigheter eller av en eller flera produktionsbyggnader jämte mark. En gårdsbruksenhet skall dessutom vara funktionellt och ekonomiskt

11 LL (2007:63) om finansiering av landsbygdsnäringar

självständig samt förvaltas som en helhet på grund av ägande eller arrende.

4) *Makar* är personer som har ingått äktenskap med varandra och i 7 § 3 mom. inkomstskattelagen (FFS 1535/1992) avsedda personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden.

5) *Tvårvillkor* är gällande villkor enligt artiklarna 4 och 5 i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitik och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare och om ändring av förordningarna (EEG) nr 2019/93, (EG) nr 1452/2001, (EG) nr 1453/2001, (EG) nr 1454/2001, (EG) nr 1868/94, (EG) nr 1251/1999, (EG) nr 1254/1999, (EG) nr 1673/2000, (EEG) nr 2358/71 och (EG) nr 2529/2001.

6) *Tillämpningsförfordningen* är Europeiska gemenskapens förordning (EG) 1974/2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning EG nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

7) *Kontrollförfordningen* är Europeiska gemenskapens förordning (EG) 1975/2006 om tillämpningsföreskrifter för förordning EG nr 1698/2005 i fråga om kontroller och tvårvillkor i samband med stöd för landsbygdsutveckling.

8) *Ansökan* är en ansökan om miljöstödet basstöd, kompensationsbidrag, miljöstödet nationella tilläggsdel eller en ansökan om kompensationsbidragets nationella tilläggsdel, oavsett om stöd söks på samma blankett, samt en ansökan om miljöstödet specialstöd.

8 §. Stödmottagare

Stöd kan beviljas jordbrukare som besitter en gårdsbruksenhet i landskapet, har sin hemkommun och stadigvarande bostad i landskapet och som är

- 1) en fysisk person,
- 2) en juridisk person i form av en sammanslutning, ett dödsbo, ett öppet bolag, ett kommanditbolag, ett aktiebolag eller ett andelslag som består av fysiska personer och bedriver jordbruk, förutsatt att bolagsmännen i det öppna bolaget, de ansvariga bolagsmännen i kommanditbolaget eller medlemmarna i andelslaget genom att själva delta i arbetet bedriver jordbruk; i fråga om ett aktiebolag förutsätts att över hälften av aktiebolagets röstetal direkt innehas av personer som genom att själva delta i arbetet bedriver jordbruk samt jordbrukare som är

- 3) en kommun, landskapet, staten, en församling, en stiftelse, en registrerad förening, en lantbruksskola eller en försöksstation.

9 §. Allmänna förutsättningar och villkor för beviljande av stöd

För beviljande av miljöstöd eller kompensationsbidrag förutsätts att jordbrukaren för en viss tid förbinder sig att på sin gårdsbruksenhet iaktta de villkor som uppställs för stödet. För beviljande av stöd förutsätts dessutom att jordbrukaren iakttar tvårvillkor.

Miljöstöd för jordbruket kan beviljas jordbrukare som förbinder sig att genomföra basstödet obligatoriska åtgärder. Stöd kan dessutom beviljas för bas-

stödet frivilliga åtgärder. Specialstöd kan beviljas jordbrukare som genom avtal förbinder sig att iaktta stödvillkoren på sin gårdsbruksenhet.

För beviljande av stöd för icke-produktiva investeringar förutsätts att området sköts i minst fem år efter att projektet har slutförts på ett sådant sätt att ingen ny igenväxning sker. Dessutom förutsätts för beviljande av stöd att stödvillkoren iaktas inom det område som stödet gäller.

För beviljande av miljöstödet nationella tilläggsdel förutsätts att jordbrukaren följer de villkor som ställs för miljöstödet basstöd. För beviljande av kompensationsbidragets nationella tilläggsdel förutsätts att jordbrukaren följer de villkor som ställs för kompensationsbidraget. Jordbrukaren skall även uppfylla de allmänna villkoren beträffande ålder, beviljande av stöd och ingående av förbindelse. På de nationella tilläggsdelarna tillämpas samma sänkings- och tillsynspåföljder som på kompensationsbidraget och miljöstödet.

Landskapsregeringen beslutar om

- 1) förbindelse- eller avtalsperiodens längd,
- 2) frånträdande från förbindelser eller avtal,
- 3) ändring, förfall och överföring på en annan jordbrukare av förbindelser eller avtal inom de gränser som anges i landsbygdsutvecklingsförordningen, tillämpningsförfordningen och kontrollförfordningen,
- 4) närmare bestämmelser om de bas- och tilläggsåtgärder som införs inom miljöstödet för jordbruket och om de allmänna villkoren för dem,

5) allmänna villkor för kompensationsbidrag, miljöstödet bas och specialstöd och stöd för icke-produktiva investeringar som införs samt om de allmänna förutsättningarna för beviljandet av dem,

6) det tekniska genomförandet på jordbrukarens gårdsbruksenhet av de praktiska åtgärder som ingår i obligatoriska och frivilliga åtgärder inom miljöstödet,

7) det tekniska genomförandet på avtalsområdet av de praktiska åtgärder som ingår i olika avtal om specialstöd,

8) det tekniska genomförandet i praktiken när det gäller investeringar som omfattas av stöd för icke-produktiva investeringar samt om

9) grunderna för fastställande och beviljande av miljöstödet och kompensationsbidragets nationella tilläggsdelar, tilläggsdelarnas storlek och ingående av förbindelse för tilläggsdelarna.

Beträffande 2009; se ÅLRB (2009:11) om miljöstödet nationella tilläggsdel år 2009 och ÅLRB (2009:12) om kompensationsbidragets nationella tilläggsdel år 2009.

Beträffande 2010; se ÅLRB (2010:11) om miljöstödet nationella tilläggsdel år 2010 och ÅLRB (2010:15) om kompensationsbidragets nationella tilläggsdel år 2010.

Beträffande 2011; se ÅLRB (2011:21) om kompensationsbidragets nationella tilläggsdel år 2011.

Beträffande 2012; se ÅLRB (2012:8) om kompensationsbidragets nationella tilläggsdel år 2012.

10 §. Förutsättningar som gäller stödberättigande areal och antal djur

Kompensationsbidrag kan beviljas till jordbrukare som besitter minst 3 hektar åkermark och till jordbru-

kare som utöver det håller ett tillräckligt antal betande djur på minst 2 hektar stödberättigad naturbetesmark. Jordbrukare som saknar åkermark måste dock hålla ett tillräckligt antal betande djur på minst 5 hektar stödberättigad naturbetesmark.

Miljöstödets basstöd kan beviljas till jordbrukare som under hela förbindelseperioden oavbrutet besitter minst 3 hektar stödberättigad åkermark eller som odlar trädgårdsväxter på minst 0,5 hektar.

För ingående av avtal om specialstöd för odling på känsliga områden, användning av stallgödsel, prioriterade naturbeten, riktade insatser på naturbeten, hävd av löväng och extra breda skyddszoner förutsätts att den areal som omfattas av avtalet är minst 0,5 hektar. För ingående av avtal om specialstöd för bevarande av ursprungsraser förutsätts att avtal ingås för minst fyra stödberättigade djur.

För ingående av avtal om ekologisk produktion förutsätts att avtalet omfattar minst hälften av gårdsbruksenhetens åkerareal. Odlas grönsaker, frukt och bär eller matpotatis kan avtal ingås för en mindre andel av gårdsbruksenhetens areal. Avtalsarealen måste dock vara minst 0,5 hektar. Specialstöd för ekologisk husdjursproduktion kan beviljas en jordbrukare som på sin gårdsbruksenhet och i sin besittning under hela avtalsperioden har husdjur till ett antal som motsvarar minst 1 djurenhet per hektar och som omfattas av ekologisk djuruppfödning enligt rådets förordning (EEG) nr 2092/91 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel.

11 §. *Förutsättningar som gäller stödtagarens ålder*

För avgivande av förbindelse eller ingående av avtal förutsätts att den fysiska person som är sökande eller att hans eller hennes make är minst 18 år och högst 65 år den 31 december året innan förbindelse- och avtalsperioden börjar. För beviljande av stöd för icke-produktiva investeringar förutsätts att sökanden eller att hans eller hennes make är minst 18 år och högst 65 år den 31 december året innan stödet söks.

En person som inte har fyllt 18 år kan erhålla stödet endast om denne har ingått äktenskap eller idkar jordbruk i egenskap av samägare tillsammans med sina föräldrar eller någonda av dem eller om det finns andra särskilda skäl att bevilja stöd.

Om jordbruk bedrivs av flera jordbrukare eller i form av en sammanslutning, förutsätts för beviljande av stöd att minst en jordbrukare, en medlem i sammanslutningen, en delägare eller en bolagsman uppfyller ålderskravet. Ålderskravet gäller inte ofientligt rättsliga samfund, föreningar, stiftelser eller skollägenheter.

12 §. *Ansökan om stöd*

Ansökan om stöd skall lämnas skriftligen till landskapsregeringen. En ansökan eller någon annan handling i anslutning till ansökan om stöd som har lämnats in per post anses ha lämnats in i tid, om den har poststämpels som riktad till Ålands landskapsregering senast den sista dagen av den utsatta ansökningstiden. Den som ansöker om stöd skall till landskapsregering-

en lämna korrekta och tillräckliga uppgifter om förutsättningarna för beviljande och utbetalning av stöd.

13 §. *Förutsättningar för utbetalning av stöd*

Utbetalning av kompensationsbidrag och miljöstöd förutsätter att stödtagaren årligen lämnar in en skriftlig ansökan om utbetalning.

Utbetalning av stöd för icke-produktiva investeringar förutsätter att sökanden lämnar in en ansökan om utbetalning med uppgifter om de faktiska kostnaderna för investeringen. Stöd betalas högst för den andel av de godtagbara kostnaderna enligt ansökan om utbetalning som motsvarar det beviljade stödbeloppet.

För utbetalning av stöd förutsätts att det stödbelopp som utbetalas för förbindelse-, avtals- eller stödet är minst 100 euro per stödtagare och per varje enskilt stöd. Om utbetalningen gäller miljöstödets eller kompensationsbidragets nationella tilläggsdelar som beviljas på basen av en förbindelse som ingåtts före år 2007 förutsätts att stödbeloppet är minst 84 euro.

14 §. *Sänkning av stöd och avslag på ansökan om stöd*

Stöd beviljas inte om sökanden har vidtagit sådana åtgärder för ändring av besittning av den stödberättigande markarealen eller motsvarande vars uppenbara avsikt är att på ett konstgjort sätt uppfylla de allmänna villkoren för stödets beviljande eller att annars på ett konstgjort sätt undvika att iaktta förutsättningarna för stödets beviljande. En förbindelse eller ett avtal behöver inte godkännas, om sökanden mitt under förbindelse- eller avtalsperioden har frånträtt en motsvarande förbindelse eller ett motsvarande avtal och om det inte har gått två år sedan förbindelsen eller avtalet upphörde att gälla.

Stödet kan sänkas eller behöver inte betalas ut, om detta förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning eller om stödtagaren inte har iakttagit de stödvillkor som grundar sig på förbindelsen eller avtalet. Det belopp med vilket stödet minskas påverkas av allvaret hos, omfattningen av, uppsåtligheten hos och varaktigheten för försummelsen av stödvillkoren.

3 kap. Kontroll, rättelse m.m.

15 §. *Anmälningsskyldighet*

En stödmottagare eller dennes rättsinnehavare skall utan dröjsmål och senast inom tio arbetsdagar underätta landskapsregeringen om sådana förändringar i förhållandena som gäller stödmottagaren, förbindelsen eller avtalet, gårdsbruksenheten, husdjursproduktionen, produktionsdjuren eller den understödda verksamheten vilka kan påverka stödbeloppet eller medföra att stödet skall återkrävas eller dras in.

16 §. *Förvaring av handlingar*

En stödmottagare skall förvara handlingar, anteckningar och intyg som gäller villkoren för stöd enligt denna lag i minst tre år efter det att förbindelse- och avtalsperioden upphörde. Sådana handlingar som avser stöd till icke-produktiva investeringar skall förvaras i tre år efter den sista utbetalningsdagen.

11 LL (2007:63) om finansiering av landsbygdsnäringar

17 §. Inspektionsrätt

Landskapsregeringen har rätt att utföra inspektioner hos stödmottagaren för att utreda förutsättningsarna för att bevilja och utbetala stöd samt för att se om villkoren för att bevilja och betala stöd har iakttagits. Stödmottagaren vid en sådan inspektion är skyldig att bistå landskapets tjänsteman samt att utan rätt till ersättning på tjänstemannens begäran framlägga alla behövliga räkenskapshandlingar och andra behövliga handlingar. Med handlingar avses också sådana behövliga uppgifter som har framställts eller lagrats med hjälp av automatisk databehandling eller på motsvarande sätt. I den omfattning som tillsynsuppgiften förutsätter kan en inspektion avse stödmottagarens husdjursbyggnader, odlingar, produktions- och förädlingsanläggningar, lager samt försäljnings- och marknadsföringsutrymmen.

En inspektion kan i den omfattning som tillsynsupdraget kräver gälla byggnader, lokaler, omständigheter, informationssystem och handlingar som är betydelsefulla med hänsyn till den åtgärd som stöds och användningen av stödet. Inspektion får dock inte utföras i lokaler och utrymmen som till skydd för privatlivet omfattas av hemfrid.

Bestämmelserna om inspektion för de ändamål som avses i 1 mom. avser även

1) inspektörer som för ändamålet är utsedda av en EU-institution,

2) attesterande organ, som avses i 5 § Republikens Presidents Förordning (2006:110) om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) samt

3) oavhängiga revisionssamfund som utför inspektioner i enlighet med landskapsregeringens beslut.

18 §. Utlämnande och hemlighållande av uppgifter

På utlämnande och hemlighållande av uppgifter tillämpas landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet, om inte annat följer av denna lag. Utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt har dock landskapsregeringen rätt att till jord- och skogsbruksministeriet lämna sekretessbelagda uppgifter för vidarebefordran till vederbörande institution inom den Europeiska gemenskapen, om det behövs för tillsynen och uppföljningen av att gemenskapens bestämmelser har iakttagits vid Europeiska unionens medfinansiering.

19 §. Tilläggsbetalning

En tilläggsbetalning skall utan särskild ansökan göras till den som har fått ett lägre stödbelopp än denne borde ha fått, om detta skett på grund av uppenbara skrivfel, räknepel eller andra motsvarande fel vid landskapsregeringens handläggning. Om en tilläggsbetalning understiger 3 euro ger det ingen anledning till åtgärd.

20 §. Rättelseyrkande

En sakägare som är missnöjd med ett beslut om stöd som landskapsregeringen har fattat kan inom 21 dagar, räknat från beslutsdagen, skriftligen begära rättelse hos landskapsregeringen. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för landskapsregeringens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall behandlas utan dröjsmål.

21 §. Rättelse

Landskapsregeringen har rätt att korrigera uppenbara skriv- eller räknepel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut.

Om stöd har utbetalats till ett för stort belopp eller grundlöst kan landskapsregeringen besluta att återbetalningsskyldighet skall föreligga till den del det utbetalade beloppet överstigit vad som borde ha utbetalats.

22 §. Besvär

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut enligt denna lag med anledning av ett rättelseyrkande får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

23 §. Återkrav av stöd hos stödmottagaren

Bestämmelser om återkrav finns i landskapslagen (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti samt i artikel 73 i EG-förordningen (EG) nr 796/2004 om närmare föreskrifter för tillämpningen av de tvärvillkor, den modulering och det integrerade administrations- och kontrollsystem som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitik och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare.

Återkrav av stöd som har utbetalats med stöd av denna lag eller med stöd av denna lag utfärdade gällande bestämmelser får verkställas i den ordning som gäller för indrivning av skatter i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskönningsväg (FFS 367/1961). Återkrav kan även verkställas genom att vid utbetalning av senare beviljat stöd avdras ett belopp som skall återkrävas, om det stöd som skall återkrävas utbetalats för en åtgärd inom samma stödordning eller inom samma projekt.

Om en i 2 mom. avsedd fordran understiger 3 euro ger det ingen anledning till åtgärd. Om en sådan fordran uppgår till 3 euro eller högst till 100 euro per stödmottagare och bidragsperiod samt per stödsökan kan landskapsregeringen besluta att en utbetalning inte skall återkrävas.

24 §. Ränta och dröjsmålsränta på återbetalningspliktig stöd

Landskapsregeringen kan bestämma att den som skall återbetala stödbelopp skall betala en årlig ränta på det återkrävda beloppet enligt 3 § räntelagen (FFS 633/1982). Vid dröjsmål med återbetalning kan landskapsregeringen besluta att dröjsmålsränta skall betalas enligt 4 § räntelagen.

Ingen ränta uppbärs på belopp som återkrävs till följd av att landskapsregeringen har gjort en felaktig utbetalning, om inte omständigheterna är sådana att det är rimligt att anta att stödmottagaren har upptäckt felet.

4 kap. Särskilda bestämmelser

25 §. *Brott mot den gemensamma jordbrukspolitiken*

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) försummar sin plikt att bistå vid kontroll eller att ge sådana upplysningar som kontrollen förutsätter,

2) försummar att lämna uppgifter eller lämnar oriktiga uppgifter eller som

3) på annat sätt bryter mot bestämmelser om den gemensamma jordbrukspolitiken, skall för *brott mot den gemensamma jordbrukspolitiken* dömas till böter.

26 §. *Närmare bestämmelser*

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet besluta om stöd som avses i denna lag. Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen därvid i enlighet med Europeiska gemenskapens förordningar besluta om närmare villkor eller uppgifter som rör

1) stödmottagare, exempelvis avseende ålder, utbildning, inkomster, samverkansföretags sammansättning och berörd fastighet,

2) rapportering och genomförandet av projekt eller åtgärd, exempelvis avseende den tid inom vilken ett projekt skall påbörjas och avslutas,

3) räntestöd, lån, räntebindning och amortering,

4) utbetalning eller verkställande av beviljat stöd,

5) bestämmelser vid överföring av stöd till annan stödmottagare,

6) ansökan och ansökningsförfarande, exempelvis om ansökningsblanketter, innehåll samt handlingar och utredningar som skall fogas till ansökan och hur dessa skall uppgöras, ansökningstid samt mottagning och handläggning av ansökan,

7) sådan förbindelse eller avtal som ligger till grund för beviljande av stöd för att förbättra miljön och landsbygden,

8) stödberättigande djurenheter och åkerarealer och andra arealer samt om andra stödberättigande åtgärder,

9) godtagbara kostnader för projekt eller åtgärder som stöds, stödnivå samt högsta och lägsta totalinvesteringar,

10) grunder som används vid beräkning av den nedre stödgränsen vid utbetalning av stöd för att förbättra miljön och landsbygden samt om

11) grunder för sänkning och förvägran av stöd för att förbättra miljön och landsbygden samt det belopp med vilket stödet minskas i den omfattning som förutsätts i landsbygdsutvecklingsförordningen och kontrollförordningen.

27 §. *Ikraftträdande och övergångsbestämmelser*

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2007.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (2003:65) om finansiering av landsbygdsnäringar, varvid stöd som före denna lags ikraftträdande söks enligt nämnda lag skall prövas och avgöras enligt den.

Landskapsförordningen (2000:17) om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag och landskapsförordningen (2001:45) om startstöd till unga jordbrukare som utfärdats med stöd av 8 § landskapsla-

gen (1995:55) om verkställighet av den gemensamma jordbrukspolitiken inom EG skall fortsätta att gälla tills annorlunda beslutas med stöd av denna lag.

För stöd som avses i 2 kapitlet denna lag vilka när denna lag träder i kraft är anhängiga med stöd av landskapslagen (2003:65) om finansiering av landsbygdsnäringar skall bestämmelserna i landskapslagen om finansiering av landsbygdsnäringar tillämpas på ärenden som gäller beviljande, utbetalning, övervakning och återkrav av samt sökande av ändring i fråga om stöd som medfinansieras av Europeiska gemenskapen. Vid behandling av ärenden som gäller beviljande, utbetalning, övervakning och återkrav av stöd skall dock förfarandet enligt denna lag tillämpas, om inte något annat följer av Europeiska gemenskapens lagstiftning.

12 Landskapsförordning (2001:45) om startstöd till unga jordbrukare

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Tillämpningsområde*

I denna förordning finns bestämmelser om startstöd till unga jordbrukare som ingår i den strukturlpolitik som avses i [landskapslagen (1995:55) om verkställighet av den gemensamma jordbrukspolitiken inom EG].

2 §. *Målsättning*

Syftet med startstödet är att underlätta unga jordbrukares etablering och strukturanpassningen av deras företag.

3 §. *Definitioner*

I denna förordning avses med

1) *jordbrukare*:

a) en fysisk person som idkar jordbruk,

b) bolag eller sammanslutning som idkar jordbruk.

2) *makar*: äkta makar samt personer som fortgående lever under äktenskapsliknande förhållande i gemensamt hushåll utan att ha ingått äktenskap med varandra.

3) *jordbruk*:

a) odling av åkergrödor,

b) växthusproduktion, trädgårdsodling, odling av grönsaker på friland, odling av frukt och bär,

c) djurhållning,

d) biodling,

4) *lantbruk*:

a) jordbruk,

b) turism,

c) skogsbruk,

d) hantverk,

e) kustnära fiske, dock inte fiske med drivgarn eller trålfiske,

f) vattenbruk,

g) småskalig livsmedelsförädling av jordbrukets produkter.

5) *förbättringsplan*: en skriftlig plan som upprättats av den som ansöker om stöd och i enlighet med vil-

I 2 LF (2001:45) om startstöd för unga jordbrukare

ken de villkor som uppställs i denna förordning skall uppnås.

6) *gemenskapen*: europeiska gemenskaperna.

2 kap. Startstöd

4 §. Allmänna villkor för beviljande av startstöd

Startstöd kan beviljas

1) en fysisk person som besitter en lantbrukslägenhet och som är varaktigt bosatt i landskapet,

2) ett bolag eller sammanslutning som besitter en lantbrukslägenhet i landskapet och som har registrerats på Åland. Samtliga av bolagets eller sammanslutningens medlemmar skall uppfylla villkoren i denna förordning.

Den sökande skall förbinda sig att självständigt bedriva jordbruk, enligt villkoren för erhållande av stöd, under minst de tre kalenderår som följer efter det år då den sista bidragsraten utbetalats. (2004/37)

Ansökan skall vara egenhändigt undertecknad av den sökande, antingen av alla delaktiga, av ett befullmäktigat ombud eller av den person som har rätt att teckna den juridiska personens namn. Fullmakt, utdrag ur handelsregistret eller motsvarande varav namnteckningsrätten framgår skall bifogas ansökan.

Makar kan beviljas stöd gemensamt. Söker makar stöd gemensamt behöver endast en av makarna uppfylla villkoren i denna förordning.

5 §. Etablering

Stöd kan beviljas när någon för första gången etablerar sig som jordbrukare på hel- eller deltid.

Stöd kan även beviljas bolag eller sammanslutningar som etablerat sig för första gången som ett lantbruksföretag om de enskilda medlemmarna i bolaget eller sammanslutningen inte varit etablerade som jordbrukare tidigare.

Som etableringstidpunkt anses den tidpunkt då sökande övertar det ekonomiska ansvaret för ett lantbruksföretag.

6 §. Ålder

Den sökande får inte ha fyllt 40 år när ett beslut om att bevilja stöd fattas.

En komplett ansökan skall ha inkommit till landshapsregeringen senast tre månader före det datum då en sökande skall fylla 40 år. (2004/37)

7 §. Besittning

Den sökande skall besitta en lantbrukslägenhet i egenskap av ägare eller arrendator med ett arrendekontrakt som är i kraft minst sex år efter den tidpunkt då jordbruket etablerades.

8 §. (2004/37) Boende

Den sökande skall bo på lantbrukslägenhetens driftcentrum eller i dess närhet, dock inte inom stadsplanerat område. Landshapsregeringen kan i ett beslut om startstöd föreskriva att detta krav skall vara uppfyllt senast inom viss tid, boendekravet skall dock vara uppfyllt senast före utbetalningen av den andra raten.

9 §. Yrkesskicklighet

Den sökande skall ha slutfört en av landshapsregeringen godkänd utbildning som motsvarar grund-

läggande yrkesutbildning inom naturbruk. Startstöd kan också beviljas sökande som har tre års arbetslivserfarenhet inom lantbruk samt minst 40 veckors grundutbildning som är ändamålsenlig i förhållande till verksamheten.

Sökande skall inom tre år från det att beslutet att bevilja stöd fattades uppfylla kraven på yrkesskicklighet.

10 §. Sysselsättning

Den sökande skall ha sin huvudsakliga sysselsättning i och få sin huvudsakliga inkomst från det etablerade lantbruksföretaget. Sökande skall uppvisa att minst hälften av sökandes totala inkomster kommer att härröra från lantbruksföretaget. Av inkomsterna från lantbruksföretaget skall minst 35 procent utgöra inkomster från jordbruksproduktionen. (2004/37)

Uppfyller inte sökande kravet på sysselsättning vid tidpunkten för ansökan, skall sökande i en förbättringsplan visa att kravet kommer att kunna uppfyllas inom tre år. (2004/37)

Den sökandes förvärvsinkomster utanför lantbruksföretaget får inte nämnvärt avvika från den inkomstfördelning som uppgetts i förbättringsplanen och inte heller får omsättningen från och med första verksamhetsåret enligt 11 §, understiga 20 000 euro. Om så sker kan stödet komma att omprövas.

Den sökande skall vara den som brukar fastigheten och har det ekonomiska huvudansvaret för lantbruket. Sökande skall bruka fastigheten som sin huvudsakliga syssla under minst sex år efter det att stöd beviljats.

11 §. Ekonomisk livskraft

Den sökande skall genom lönsamhets- och likviditetsberäkningar visa att företaget har förutsättningar att uppnå en långsiktigt god lönsamhet. Lantbruksföretaget skall uppvisa en inkomstkraft stor nog för skäligen försörjning av stödtagaren och skall inom tre år från etableringen uppnå en skäligen lönsamhet i enlighet med de upprättade lönsamhetsberäkningarna.

Omsättningen skall uppgå till minst 20 000 euro från och med första verksamhetsåret.

12 §. Miljö, hygien och djurskydd

Den sökande skall iakttä de krav på miljö, hygien och djurskydd som bestäms i gemenskaps- och landskapslagstiftningen.

13 §. (2004/37) Bidragets storlek

Startstödet omfattar en bidragsdel och ett kompletterande räntestöd. Dessutom kan i vissa fall ytterligare bidrag beviljas som tilläggsstöd. Bidragsdelen betalas till hälften av landskapet och till hälften av gemenskapen. Det kompletterande räntestödet beviljas enligt bestämmelserna 16 §.

Startstödet bidragsdel uppgår till totalt 25 000 euro för tre kalenderår. Denna bidragsdel uppgår dock till 30 000 för den som övertar en husdjurs- eller växt- husodlingsrörelse, om produktionen enligt tabellen i förordningens bilaga omfattar minst tjugo produktionsenheter samt jordbrukaren under dessa år anlitar rådgivningstjänster som omfattar resultat- och balansräkningar samt nyckeltal för likviditet, lönsamhet

och soliditet. Ett lantbruk skall därvid genomsnittligt ha haft minst tjugo produktionsenheter under det år som föregått året för den tredje raten. En jordbrukare som idkar husdjursproduktion eller växthusodling kan dessutom för de tre därpå följande kalenderåren som en tilläggsdel beviljas bidrag med totalt 25 000 euro.

14 §. (2004/37) Befrielse från överlåtelseskatt

Är överlåtelsehandling befriad från överlåtelseskatt enligt lagen om överlåtelseskatt (FFS 931/1996) får summan av skattebefrielsen och det beräknade nuvärdet av framtida räntestödsbetalningar inte överskrida det i 16 § fastställda stödbeloppet. Diskonteringsräntan bestäms i enlighet med EG-kommissionens meddelande om metoden för fastställande av referens- och diskonteringsränta (97/C 273/03).

15 §. Övertagande av lantbrukslägenhet

Vid stegvis generationsväxling skall minst hälften av lantbrukslägenheten övertas. Sökande skall i samband med ansökan om stöd förbinda sig att överta resterande del av lägenheten.

3 kap. Kompletterande räntestöd

16 §. (2004/37) Räntestöd

Som ett komplement till bidraget i 13 § kan ett räntestöd beviljas för banklån som tagits i syfte att täcka kostnaderna för etableringen. Räntestödets kapitaliserade nuvärde får inte överskrida värdet på det beviljade bidraget och skattefördelen med befrielse från överlåtelseskatt. Räntestödet betalas ut årsvis och under högst tio års tid. Räntestödet kan beviljas till ett lånebelopp som uppgår till högst 150 000 euro, dock till högst 80 procent av köpeskillingen för lantbruksfastigheten. Räntestödets sammanlagda belopp som avses i 14 § får inte överstiga 25 000 euro enligt penningvärdet vid beslutet. För husdjurs- eller växthusodlingsrörelse är summan 30 000 euro enligt penningvärdet vid beslutet. Landskapsregeringen fastställer räntestödet, som högst kan uppgå till fyra procentenheter.

17 §. Godkännande

Har stödmottagaren för avsikt att sälja hela eller delar av företaget till vilket beviljats räntestöd, skall denne ansöka om godkännande för detta hos landskapsregeringen, om försäljningen sker under låneperioden. Är det fråga om ett mindre markområde av ringa betydelse för lägenhetens ekonomiska bärkraft som avyttras kan landskapsregeringen besluta att räntestödet även fortsättningsvis skall utbetalas. Är försäljningen sådan att lantbrukslägenhetens fortsatta ekonomiska livskraft kan ifrågasättas kan landskapsregeringen återkräva det kapitaliserade värdet av räntestödet.

4 kap. Handläggning

18 §. Ansökan

Ansökan om startstöd skall göras inom ett år från etablering. Ansökan skall göras på av landskapsregeringen fastställd blankett.

Till ansökan bifogas de bilagor som landskapsregeringen anger.

19 §. Startstödet utbetalning

Bidragsdelen i startstödet utbetalas i tre årliga lika stora rater. Om villkoren enligt bidragsbeslutet är uppfyllda utbetalas den första bidragsraten senast inom ett år efter beslutet att bevilja stöd. (2004/37)

Den andra raten betalas ut efter ansökan, tidigast ett år efter utbetalning av den första raten. För utbetalning av andra raten krävs att kraven på boende och omsättning enligt 8 och 11 §§ är uppfyllda.

Den tredje raten betalas ut efter ansökan, tidigast ett år efter den andra raten, dock inte förrän stödtagaren har visat att alla villkor enligt denna förordning är uppfyllda.

Tilläggsdel som avses i 13 § 2 mom. utbetalas årligen efter ansökan, dock tidigast ett år efter föregående rat. Utbetalning sker dock inte förrän stödtagaren har visat att alla villkor enligt denna förordning är uppfyllda. (2004/37)

Före varje utbetalning skall inkomstuppgift från föregående år redovisas.

Ursprungliga 4 mom. har blivit 5 mom. genom (2004/37).

5 kap. Särskilda bestämmelser

20 §. Anmälan om förändringar

Sökande som beviljats stöd skall göra en anmälan till landskapsregeringen om sådana förändringar som avses i 22 § eller övriga förändringar som berör sökande eller lantbrukslägenheten. Anmälan skall göras inom tio arbetsdagar efter att förhållandena ändrats.

Vill den som beviljats stöd sälja eller utarrendera mark inom sex år efter att ha erhållit startstöd, krävs landskapsregeringens tillstånd.

21 §. (2004/37) Återkrav

Landskapsregeringen kan återkräva utbetalt startstöd helt eller delvis om

1) den som beviljats stöd inte självständigt bedriver jordbruk enligt villkoren för erhållande av stöd under minst de tre kalenderår som följer efter det år då den sista bidragsraten utbetalats,

2) kravet på yrkesskicklighet och ekonomisk livskraft inte uppfylls inom tre år enligt 9 och 11 §§,

3) den som upprättat en förbättringsplan enligt 10 § inte fullföljer planen,

4) omsättningen inte uppgår till minst 20 000 euro från och med första verksamhetsåret enligt 11 §,

5) om villkoren för antal produktionsenheter enligt 13 § 2 mom. inte uppfyllts eller om

6) den som beviljats stöd inte, inom de tre kalenderår som följer efter det år då den sista bidragsraten utbetalats, till landskapsregeringen har redovisat sådana uppgifter om uppfyllande av villkor för stöd som gäller i enlighet med denna förordning.

22 §. Oförutsedda händelser

Utbetalt startstöd återkrävs inte om:

1) jordbrukaren avlider,

2) jordbrukaren är oförmögen att arbeta under en längre tid p.g.a. sjukdom,

3) en betydande del av den jordbruksmark som jordbrukaren äger eller innehar exproprieras,

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

4) en allvarlig naturkatastrof inträffar som förorsakar betydande skada på jordbrukarens lägenhet,

5) de byggnader som är avsedda för uppfödning av djur eller förvaring av foder förstörs genom en olyckshändelse,

6) en epizooti inträffar som berör hela eller del av jordbrukarens djurbesättning samt

7) det med hänsyn till omständigheterna är uppenbart oskäligt.

23 §. *I kraftträdande*

Denna förordning träder i kraft omedelbart.

Till utgången av år 2001 är de stödnivåer som avses i 13 § följande i mark: 149 000 mark, 119 000 mark, 83 000 mark och 48 000 mark.

Till utgången av år 2001 är det lånebelopp som avses i 16 § 600 000 mark.

I kraftträdelsebestämmelse (2004/37):

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Stöd som avses i denna förordning kan beviljas och utbetalas tidigast då Europeiska gemenskapernas kommission har godkänt de villkor som gäller stöden.

I 3 Ålands landskapsregerings beslut (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Tillämpningsområde*

I detta beslut finns bestämmelser om stöd för miljövänligt jordbruk, nedan kallad miljöstöd och om stöd till jordbrukare i mindre gynnade områden, nedan kallad LFA-kompensationsbidrag som avses i landskapslagen (2007:63) om finansiering av landsbygdsnäringsgar.

2 §. *Definitioner*

Vid tillämpningen av detta beslut är innebörden av följande termer och begrepp följande:

1) *Basckifte* är ett geografiskt enhetligt jordbruksområde som en jordbrukare odlar och besitter, och vilket avgränsas av ett vattenområde, ett gränsdike, ett utfallsdike, en väg, en skog, en kommungräns eller motsvarande.

2) (2010/12) *Jordbruksskifte* är ett enhetligt odlingsområde inom ett basckifte som odlas med en växtart för ett visst ändamål, som är icke odlad åker som sköts eller som används för andra ändamål.

3) *Referensareal* är den åkerareal för vilken en jordbrukare ansökt om miljöstödet basstöd det första avtalsåret, och vilket används som jämförelsetal under återstoden av avtalsperioden. I referensarealen kan inte medtas åker som inte odlas.

4) (2010/12) *Icke odlad åker som sköts* är icke odlad åkerareal för vilken betalas gårdsstöd enligt EG-förordningen (EG) nr 73/2009 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd för jordbrukare inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsys-

tem för jordbrukare, om ändring av förordningarna (EG) nr 1290/2005, (EG) nr 247/2006 och (EG) nr 378/2007 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1782/2003 och vilken sköts i enlighet med tvärvillkoren.

5) (2012/9) *Tillfälligt icke odlat område* är åker som på grund av en gödselstuka eller andra motsvarande orsaker inte odlas. Som tillfälligt icke odlat område godkänns inte ett område som permanent har tagits ur produktion eller som annars har varit permanent icke odlat eller områden som ännu inte har varit i odling.

6) *Finansieringslagen* är landskapslagen (2007:63) om finansiering av landsbygdsnäringsgar.

Se I 1, Landskapslag (2007:63) om finansiering av landsbygdsnäringsgar.

7) Upphävd (2010/12).

8) Upphävd (2010/12).

9) *EG:s förordning om ekologisk produktion* är EG:s förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91.

10) *Tvärvillkor* är detsamma som avses med tvärvillkor i finansieringslagen.

11) *Minimikrav* är de minimikrav som gäller för användning av gödselmedel och växtskyddsprodukter som avses i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

12) (2010/12) *Ansökan om arealstöd* är en samlad ansökan som avses i EG-förordningen (EG) nr 1122/2009 av den 30 november 2009 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 73/2009 vad gäller tvärvillkor, modulering och det integrerade administrations- och kontrollsystemet inom det system för direktstöd till jordbrukare som införs genom den förordningen och om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller tvärvillkoren för stöd inom vinsektorn.

13) Upphävd (2010/12).

14) Upphävd (2010/12).

3 §. *Stödberättigad jordbrukare*

En jordbrukare anses på sin gårdsbruksenhet bedriva jordbruk, på det sätt som avses i 3 § 2 punkt finansieringslagen, om denne avser att producera jordbruksprodukter till försäljning eller för att på sin gårdsbruksenhet producera tjänster för försäljning. Jordbrukaren ska på begäran kunna visa att gårdsbruksenheten

1) har beskattningsbara inkomster,

2) i beskattningen ger avdragbara utgifter eller

3) att det på gårdsbruksenheten nyligen eller efter senast fastställd beskattning har gjorts sådana investeringar, eller har vidtagits andra sådana åtgärder, som visar att sökanden vid ansökningstidpunkten bedriver jordbruk i förvärvssyfte.

4 §. *Stödberättigad åkerareal*

Stöd enligt detta beslut kan beviljas för

1) åker som odlas med åker- eller trädgårdsgrödor och från vilken skörden har bärgats,

2) åker som sköts enligt 5 §,

2a) (2010/12) naturvårdsåker som avses i 13a § samt för

3) grönsaker som odlas i växthus vilket inte uppfyller kraven för växthusstöd.

Det minsta antal plantor som ska finnas per hektar är följande:

Växter	Minsta antal plantor per hektar
1) jordgubbar, åkerbär och allåkerbär	15 000
2) vinbär och krusbär	2 200
3) hallon	2 800
4) häggmispel och hagtorn	800
5) buskblåbär	2 250
6) fruktträd	400

Det minsta antal plantor under den första odlings-säsongen kan i fråga om jordgubbar, åkerbär eller allåkerbär vara färre än 15 000, om de odlas utan att raderna är täckta med plast, så att revor kan rota sig bredvid moderplantan. Antalet plantor får dock inte vara mindre än 11 000 plantor per hektar.

Ett stödberättigat bas- och jordbruksskifte ska vara minst 0,05 hektar stort. När den minimiareal som avses i 10 § i finansieringslagen beräknas får sådana bas- och jordbruksskiften som är minst 0,01 hektar tas i beaktande.

5 §. Åker som sköts

Stöd kan beviljas för åker som sköts enligt följande.

1) (2010/12) *Gröngödslingsvallar*: Stöd kan beviljas för gröngödslingsvallar som avser högst 50 procent av en gårdsbruksenhets åkerareal. Gröngödslingsvallarna ska ingå i en normal växtföljd på gårdsbruksenheten, men får inte placeras före eller efter vall eller icke odlad åker som sköts. Samma område kan uppges som gröngödslingsareal under högst två år i följd. Jordbrukaren ska på begäran kunna påvisa växtföljden på skiften som uppges som gröngödslingsvall. Gröngödslingsvallarnas skörd får lämnas obärgad på hösten och förfruktseffekten utnyttjas som gödselmedel för odlingsväxten följande år. En gröngödslingsvalls skörd kan dock bärgas.

2) *Dragväxter för bin*: Stöd kan beviljas för växter som lämpar sig som dragväxter för bin. Exempel på sådana växter kan vara honungsfacelia eller rödklöver. Odlaren ska på begäran kunna påvisa att växterna används för honungsproduktion.

3) *Åker som på grund av skördeskada inte har skördats*: Stöd kan beviljas för åker som på grund av skördeskada inte har skördats, om åkern har skötts i enlighet med tvärvillkoren. Skördeskadan ska omedelbart anmälas skriftligt till landskapsregeringen. I anmälan ska anges orsaken till skördeskadan och dess omfattning specificeras.

4) *Åker med övervintringsskador*: Om övervintringsskador förekommer på ett jordbruksskifte kan stöd beviljas om åkern har skötts i enlighet med tvärvillkoren, samt om det på den största delen av skiftet

finns en växtlighet som kan producera en skörde- och marknadsduglig skörd. Om det på grund av en övervintringsskada inte är möjligt att på största delen av skiftet producera en skörde- och marknadsduglig skörd kan stöd inte beviljas om skiftet inte sås om på våren.

5) *Åker med fleråriga trädgårdsväxter som inte är mogna för skörd*: För ett område som odlas med fleråriga trädgårdsväxter kan stöd beviljas innan växten är mogen för skörd. Om planteringen av fleråriga trädgårdsväxter har gjorts senast den 30 juni kan stöd även beviljas under planteringsåret. För fleråriga trädgårdsväxter som inte gror eller bildar ett ovanjordiskt växtbestånd under sättningsåret beviljas stöd första gången då växtbeståndet har uppkommit på markytan.

6) *Skyddsremsor och -zoner*: Stöd kan beviljas för skyddsremsor som avses i 23 § och för skyddszoner som avses i 55 §. Stödet beviljas även för skyddsrem-sor som bildar ett eget jordbruksskifte.

7) *Vändtegar*: Stöd kan beviljas för sådana osådda vändtegar som kan räknas med i jordbruksskiftets areal. Stöd kan även beviljas för sådana vändtegar som måste bilda ett eget jordbruksskifte, om den är bevuxen med vall som slås eller som sköts exempelvis med betande djur.

6 §. (2010/91) Åker som inte berättigar till stöd

Stöd betalas inte för trädgårdsland, för tillfällig-t icke odlat område eller för områden som ingår i ett avtal som avses i 56a §.

2 kap. Miljöstöd

Allmänna bestämmelser om miljöstödets basstöd

7 §. Ansökan om och ingående av avtal

Ansökan om avtal som avses i 9 § finansierings-lagen ska göras på landskapsregeringens blanketter och lämnas till landskapsregeringen senast vid den tidpunkt och på det sätt som landskapsregeringen årligen fastställer. År 2012 och 2013 kan nya avtal inte längre ingås, inte heller i sådana situationer som avses i 36 § 3 och 4 mom. (2011/117)

Jordbrukaren ska i avtalet förbinda sig att på hela sin gårdsbruksenhet uppfylla tvärvillkoren, de minimi-krav som avses i 9 § och villkoren för de obligatoriska åtgärderna som avses i 14-24 §§. Villkoren ska uppfyllas även på skiften som inte ingår i gårdsbruks-enhetens referensareal. Under avtalsperioden kan avtalet justeras i enlighet med bestämmelserna i artikel 46 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Avtalet har ingåtts när landskapsregeringen i sitt beslut meddelar att en ansökan är godkänd. Till avtalet hör jordbrukarens ansökan och landskapsre-geringens beslut att godkänna ansökan. (2011/19)

En jordbrukare som har ingått ett avtal som avses i landskapsförordningen (2000:17) om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag kan inte ingå ett avtal som avses i 1 mom. så länge det gamla avtalet är i kraft.

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

7a §. (2011/117) *Förlängning av avtal*

En jordbrukare som år 2007 har ingått ett femårigt avtal om miljöstödet basstöd i enlighet med 7 § kan år 2012 förlänga sitt avtal med två år. En jordbrukare som år 2008 har ingått ett femårigt avtal om miljöstödet basstöd i enlighet med 7 § kan år 2013 förlänga sitt avtal med ett år. Ansökan om förlängning av avtal ska göras på landskapsregeringens blanketter och lämnas till landskapsregeringen senast vid den tidpunkt och på det sätt som landskapsregeringen årligen fastställer.

8 §. *Avtalsperiod*

Den avtalsperiod som avses i 9 § finansieringslagen är fem år. Avtalsperioden för avtal som förlängs i enlighet med 7a § är sju respektive sex år. Avtalsperioden börjar den 1 maj. (2011/117)

Avtalet förblir i kraft även om jordbrukaren inte, av orsaker som enligt 79 § anses som force majeure lämnar in en årlig ansökan om stödet.

9 §. *Minimikrav*

En jordbrukare som har ingått ett miljöstödsavtal får använda högst 80 kilogram fosfor per hektar och år. Trädgårdsväxter får gödslas med högst 120 kilogram fosfor per hektar och år. Mängderna kan utjämnas under en högst femårig fosforutjämningsperiod som avses i 20 §.

En jordbrukare som har ingått ett miljöstödsavtal får använda kväve med högst den mängd per hektar och år som fastställs i Ålands landskapsregerings beslut (2000:79) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket.

En jordbrukare som har ingått ett miljöstödsavtal får sprida växtskyddsmedel endast med en växtskyddsspruta som är testad. Växtskyddssprutorna som är i bruk ska testas hos en av landskapsregeringen godkänd testare minst vart femte år. Om fem år överskrids efter växtperioden ska sprutan testas före början av följande växtperiod. Nya sprutor som inte uppfyller den europeiska standarden SFS-EN 12761 eller motsvarande ska testas innan de tas i bruk.

Bekämpningsmedel får spridas endast av personer som minst vart femte år har genomgått en av landskapsregeringen godkänd kurs i växtskydd. Om fem år överskrids efter växtperioden ska jordbrukaren gå kursen före början av följande växtperiod. Jordbrukare som inte under programperioden 2000 – 2006 har genomgått en sprutförutbildning som avses i 18 § i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag eller en av Livsmedelssäkerhetsverket anordnad kurs för användning av extra farliga bekämpningsmedel ska genomgå en utbildning senast under det andra avtalsåret. Jordbrukaren ska på begäran kunna visa upp ett skriftligt kursintyg.

Se K 16, Ålands landskapsregerings beslut (2000:79) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket.

10 §. *Ansökan om utbetalning*

Den årliga ansökan om utbetalning som avses i 13 § finansieringslagen ska göras på landskapsregeringens blanketter och lämnas till landskapsregeringen senast

vid den tidpunkt och på det sätt som landskapsregeringen årligen fastställer.

11 §. *Basstödet belopp*

Till jordbrukare som uppfyller stöd villkoren betalas årligen basstöd enligt följande:

Åtgärd	Stödbelopp (euro/hektar)
<i>Obligatoriska åtgärder</i>	
- Odlad mark, åkergrödor, växtodlingsgård	120
- Odlad mark, åkergrödor, husdjursgård	145
- Odlad mark, grönsaker	415
- Odlad mark, frukt och bär	554
- Naturvårdsåker	
flerårig vall	170
mångfaldsåker	300
<i>Frivilliga åtgärder</i>	
- Reducerad höstbearbetning	58
- Fånggröda	186
- Minskad gödsling	11
- Spridning av stallgödsel under växtperioden	30
- Flerårig extensiv vallodling	224
- Precisering av kvävegödsling i grönsaksodling	234
- Mekanisk ogräsbekämpning i potatisodling	139
- Användning av täckmaterial vid bekämpning av ogräs hos fleråriga trädgårdsväxter	257
- Minskad användning av växtskyddsmedel mot skadeinsekter	281
- Minskad användning av växtskyddsmedel mot växtsjukdomar	354

(2009/36)

När stödet för de obligatoriska åtgärderna kombineras med stödet för de frivilliga åtgärderna beviljas stödet sammanlagt dock högst till det maximala beloppet som anges i bilagan i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

12 §. *Husdjursgård*

Med husdjursgård avses en gård på vilken det i medeltal per år finns produktionsdjur minst 0,4 djurenheter per hektar åkermark eller minst 10 djurenheter totalt på gården och då minst 0,2 djurenheter per hektar. Antalet djur omvandlas till djurenheter med hjälp av koefficienterna i bilaga 4. De produktionsdjur som innehas av jordbrukaren eller av jordbrukarens familjemedlem beaktas.

Stöd för obligatoriska åtgärderna beviljas vid följande stödutbetalning i enlighet med stödet för växtodlingsgårdar

1) om en husdjursgård slutar bedriva husdjursproduktion,

2) om antalet produktionsdjur inte längre uppgår till minst 0,4 djurenheter per hektar eller

3) om antalet produktionsdjur inte längre uppgår till minst 10 djurenheter totalt på gården och minst 0,2 djurenheter per hektar åkermark.

Om det endast är fråga om en tillfällig minskning i antalet produktionsdjur som beror på ett visst produktions sätt, på grundförbättring eller utbyggnad av produktionsbyggnaden eller på ändring av produktionsinriktning eller på orsaker som enligt 79 § anses som force majeure betraktas gården fortsättningsvis som husdjursgård.

Om en växtodlingsgård under avtalsperioden börjar bedriva husdjursproduktion eller om antalet produktionsdjur ökar så att det på gården under återstoden av avtalsperioden i medeltal per år finns produktionsdjur till minst 0,4 djurenheter per hektar stödberättigad jordbruksmark eller minst 10 djurenheter på gården totalt och då minst till 0,2 djurenheter per hektar, kan gården betraktas som husdjursgård under återstoden av avtalsperioden. Det är möjligt att övergå från växtodlingsgård till husdjursgård endast en gång under avtalsperioden.

13 §. Utbetalning

Stödet betalas på basen av de uppgifter som jordbrukaren uppger i den ansökan som avses i 10 §. Om gården uttagits till kontroll beviljas stödet även med beaktande av kontrollresultatet.

13a §. (2009/36) *Naturvårdsåkrar*

Miljöstödets basstöd kan beviljas för naturvårdsåkrar som har anlagts på en icke odlad åker som sköts enligt tvårvillkoren. Stödet beviljas dock inte för sådana jordbruksskiften som omfattas av basstödet frivilliga åtgärder eller av miljöstödets specialstöd.

Stödet beviljas för högst 15 procent av gårdsbruksenhetens åkerareal. Åtgärden måste genomföras på minst 0,50 hektar dock på minst 5 procent av gårdsbruksenhetens åkerareal. Naturvårdsåkrarna kan antingen vara fleråriga vallar eller mångfaldsåkrar.

Naturvårdsåkrarna ska ingå i gårdens normala växtföljd under återstoden av avtalsperioden och samma område får odlas med naturvårdsåker under högst två år i följd. (2011/117)

13b §. (2009/36) *Anläggning av en naturvårdsåker med flerårig vall*

Växtligheten på en flerårig vall ska anläggas senast den 30 juni genom sådd av fleråriga vall- eller höväxter. I utsädet får finnas högst 20 procent kvävefixerande växter. Växtligheten kan anläggas redan föregående höst genom insädd i skyddsväxt eller i stubb men den kan också bestå av en tidigare anlagd flerårig vall. En naturvårdsåker med flerårig vall får gödslas i samband med anläggningen enligt gödslingstabellerna i bilaga 1 tabell 1 och bilaga 2 tabell 3.

13c §. (2009/36) *Skötsel av en naturvårdsåker med flerårig vall*

Växtligheten ska bevaras på samma skifte under två växtperioder.

Om växtligheten slås ska hänsyn tas till livsmiljön för vilda arter. Slåttern ska utföras så att fåglars häckning eller däggdjurens ungar inte äventyras och får därför inte utföras från åkerns yttre kanter mot mitten av åkern. Det slagna gräset får bärgas och utnyttjas ekonomiskt. Vallarna får betas förutsatt att åkerns yta hålls bevuxen under hela året.

Kemiska bekämpningsmedel får inte användas på en naturvårdsåker med flerårig vall. Marken får inte bearbetas förutom när växtligheten anläggs eller bryts. Vallarna kan brytas den andra växtperioden efter den 31 augusti eller från och med den 15 juli vid sådd av höstsådda växter. På hösten ska vallarna brytas mekaniskt genom plöjning eller bearbetning. Om ingen ny växtlighet sås på hösten ska vallarna brytas så sent som möjligt. Det rekommenderas att vallarna bryts först nästa vår.

13d §. (2009/36) *Anläggning av mångfaldsåker*

En mångfaldsåker ska sås senast den 30 juni med en blandning av ängsfrö, blandning av landskapsväxter eller blandning av viltväxter. Växtligheten får inte anläggas genom direktsädd i befintlig vall. Sådd i stubb och användning av inhemska frösorter rekommenderas.

En fröblandning av ängsväxter ska innehålla frön av rödven eller färsvingel och minst en flerårig ängsväxt. Ängsväxten kan vara ängsklocka, vitblåra, rödklint, färgkulla, ängsnejlika, tjärblomster, smällglim, ängsvädd, rödblåra, prästkrage, åkervädd, fyrkantig johannisört eller en annan motsvarande ängsväxt. Dessutom kan blandningen innehålla frön av ettåriga växter som exempelvis luddvicker eller honungsfacelia.

I en fröblandning av landskapsväxter ska frön av minst två av följande växter ingå; solros, honungsfacelia, blåusern, persisk klöver, gullupin, luddvicker, blåklint, malva, ringblomma, kornvallmo samt vit och gul sötväppling.

En fröblandning med viltväxter ska innehålla frön av minst två av växtarterna spannmål, bovete, solros, oljelin, ärt, rybs, raps eller senap, foderkål, foderraps, oljerättika, foderbetor (fodersockerbeta, blastrova eller turnips), gräsväxter och klöver. Mångfaldsåkrar som anläggs med en fröblandning av viltväxter får inte anläggas i närheten av livligt trafikerade vägar.

En mångfaldsåker får gödslas i samband med anläggningen enligt gödslingstabellerna i bilaga 1 tabell 1 och bilaga 2 tabell 3. Landskaps- och viltväxterna ska bevaras minst till våren efter sådd, ängsväxterna ska bevaras i två växtperioder.

13e §. (2009/36) *Skötsel av mångfaldsåkrar*

Mångfaldsåkrarna behöver inte slås. Om växtligheten slås ska slåttertiden och -sättet väljas med hänsyn till livsmiljön för vilda arter varför slåttern inte får påbörjas före den 1 augusti. Med hänsyn till den biologiska mångfalden ska slåttern utföras så att fåglars häckning eller däggdjurens ungar inte äventyras. Slåttern får inte utföras från åkerns yttre kanter mot mitten av åkern. Det slagna gräset får bärgas och utnyttjas ekonomiskt. Växtligheten från en åker som har såtts med viltväxter ska användas för utfodring av viltvilt.

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

Kemiska bekämpningsmedel får inte användas på en mångfaldsåker. Marken får inte bearbetas förutom när växtligheten anläggs eller bryts. En mångfaldsåker med landskaps- eller viltväxter får brytas tidigast på våren efter den första växtperioden, en mångfaldsåker med ängsväxtlighet får brytas den andra växtperioden efter den 31 augusti eller från och med den 15 juli vid sådd av höstsådda växter. Växtligheten ska brytas mekaniskt genom plöjning eller bearbetning. Om ingen ny växtlighet sås på hösten ska bearbetningen ske så sent som möjligt. Det rekommenderas att vallen bryts först nästa vår.

14 §. Övergång till basstödet i det nya miljöstödsystemet

En jordbrukare som har ett gällande avtal från programperioden 2000 – 2006 kan ersätta den med ett nytt avtal i enlighet med detta beslut.

Basstödet obligatoriska åtgärder

15 §. Odlings- och gödslingsplan

En skriftlig odlings- och gödslingsplan ska utarbetas årligen. Planen ska göras upp skiftesvis före början av växtperioden med början från det första avtalsåret. Det första avtalsåret ska planen göras senast den 15 maj.

I planen ska minst följande uppgifter om skiftet och den planerade växten ingå:

- 1) Skiftets namn och signum.
- 2) Skiftets areal.
- 3) Jordart.
- 4) Odlad gröda.
- 5) Sort och förfrukt.
- 6) Utsäde angivet i kilogram per hektar.

I planen ska förutom de uppgifterna som förtecknas i 2 mom. minst följande uppgifter om den planerade gödslingen ingå:

- 1) Grödans näringsbehov angivet i kilogram fosfor, kväve samt kalium per hektar.
- 2) Använt handelsgödselmedel.
- 3) Handelsgödsel angivet i kilogram per hektar.
- 4) Stallgödsel angivet i ton per hektar.
- 5) Tillfört kväve, fosfor och kalium med handelsgödsel angivet i kilogram per hektar.
- 6) Tillfört kväve, fosfor och kalium med stallgödsel angivet i kilogram per hektar.
- 7) Totalt tillfört kväve, fosfor och kalium angivet i kilogram per hektar.

Planen ska omfatta gårdsbruksenhetens hela åkerareal. För samtliga skiften ska minst uppgifterna i 2 mom. uppges. Om ingen handelsgödsel eller stallgödsel tillförs ska detta framgå av planen.

16 §. Skiftesvisa anteckningar

Skiftesvisa anteckningar ska föras över basskiftets basuppgifter och de förverkligade odlingsåtgärderna på varje jordbruksskifte.

För varje basskifte på åkermark ska följande basuppgifter finnas:

- 1) Skiftets namn och signum.
- 2) Skiftets areal.

- 3) Jordart.
- 4) Dränering.
- 5) Möjligheter till bevattning.
- 6) Markkarteringsresultat.

Basuppgifterna får finnas i separata dokument.

För varje jordbruksskifte på åkermark ska följande odlingsåtgärder antecknas årligen från början av det första avtalsåret:

- 1) Jordbearbetning på våren och datum.
- 2) Odlad gröda och sort.
- 3) Förfrukt.
- 4) Utsäde angivet i kilogram per hektar eller i plantantal per hektar.
- 5) Betningspreparat och mängd angivet i gram per 100 kilogram utsäde.
- 6) Stallgödsel angivet i ton per hektar och med spridningsdatum.
- 7) Handelsgödsel angivet med sort och kilogram per hektar samt spridningsdatum.
- 8) Total mängd kväve angivet i kilogram per hektar.
- 9) Total mängd fosfor angivet i kilogram per hektar och vid behov en anteckning om fosforutjämning.
- 10) Så- eller planteringsdatum.
- 11) Använda bekämpningsmedel angivet i bruksmängd per hektar samt med bekämpningsdatum.
- 12) Skördedatum och –mängd per hektar.
- 13) Halmen har skördats eller nedbrukats.
- 14) Jordbearbetning på hösten.

17 §. Markkartering

Ett jordbruks samtliga odlade åkrar ska markkarteras minst vart femte år. Skiften som odlas med ettåriga trädgårdsväxter ska dock markkarteras minst vart tredje år. Jordproverna ska genomgå en analys som visar jordart, mullhalt, pH-värde, utbytbart kalcium, lättlösligt fosfor, utbytbart kalium och utbytbart magnesium. Till analysresultatet ska fogas uppgifter om datum för analys eller för dag då ett jordprov har lämnats till ett laboratorium för sådan analys. (2010/12)

Antalet markkarteringsprov i förhållande till basskiftenas storlek bestäms i enlighet med följande tabell:

Basskiftenas storlek	Antal prov
- mindre än 0,5 hektar	minst ett prov per påbörjad 2 hektar
- 0,5 hektar men inte 5 hektar	minst ett prov per basskifte
- 5 hektar eller större	minst ett prov per påbörjad 5 hektar

Då markkartering utförs som linjekartering vart tredje år ska minst ett prov tas per påbörjad 10 hektar.

När fleråriga trädgårdsväxter planteras får analysresultatet vara högst 2 år gammalt. Provtätheten ska vara minst ett prov per hektar.

Om ett giltigt analysresultat efter markkartering saknas avseende ett basskifte som inte har varit i odling, ett basskifte som jordbrukaren får i sin besittning under avtalsperioden eller ett basskifte som inte tidigare har omfattats av miljöstöd, så ska markkartering

göras under det första avtalsåret i så god tid att fosforgödslingen från och med det andra avtalsåret kan ske utgående från ett markkarteringsresultat enligt 18 §.

18 §. Behovsanpassad gödsling av åker- och trädgårdsgödslor

Fosforgödsling av åker- och trädgårdsgödslor ska ske utgående från ett gällande analysresultat efter markkartering. Den högsta tillåtna fosformängd som under ett år får användas till åkergrödor visas i bilaga 1 tabell 1 respektive till trädgårdsgödslor i bilaga 3 tabell 1 och 2. Fosforgödsling får ske utgående från den bördighetsklass som benämns tillfredställande, om ett analysresultat efter markkartering saknas i de fall som avses i 17 § 5 mom. Fosformängden kan utjämnas under en femårig utjämningsperiod enligt 21 §.

De högsta tillåtna kvävegivorna till åkergrödor visas i bilaga 2 tabell 1 – 3 respektive till trädgårdsgödslor i bilaga 3 tabellerna 3 – 5.

I kväve- och fosforgivorna ska näringsinnehållet i så väl handelsgödsel som i stallgödsel och andra motsvarande organiska gödselmedel medräknas. Närmare bestämmelser om användning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel finns i 22 §.

19 §. Gödsling av trädor

Öppen träda, stubbträda och ettårig grönträda får inte gödslas. En flerårig grönträda får gödslas vid anläggningen enligt bilaga 1 tabell 1 och bilaga 2 tabell 3.

20 §. Fosforutjämning

Fosforutjämningen beräknas för ett basskifte. Fosforutjämningsperioden kan påbörjas då fosformängden för första gången understiger eller överstiger den årliga totala högsta mängden fosfor.

Den årliga fosforförbrukningen beräknas så att den faktiskt använda fosformängden jämförs med den största mängd fosfor som får användas. Härvid multipliceras den faktiskt använda årliga fosformängden på ett jordbruksskifte med skiftets areal, till vilket adderas total årlig fosforförbrukning på ett basskiftes samtliga jordbruksskiften. Summan jämförs med den största mängd fosfor som enligt samma beräkningsmetod får användas på basskiftet. Fosforutjämningen görs med beaktande av en därvid konstaterad skillnad mellan årlig faktisk fosforförbrukning och den högsta mängd som får användas.

Om ett basskifte under något år i utjämningsperioden inte är i odling anses skiftet under det ifrågavarande året inte förbruka fosfor.

Uppgifter om fosforutjämningen ska antecknas i de skiftesvisa anteckningarna.

21 §. Gödsling med stallgödsel och andra organiska gödselmedel

På husdjursgårdar är det tillåtet att med stallgödsel tillföra 15 kilogram fosfor per hektar och år i alla bördighetsklasser som avses i bilaga 1 tabell 1, om fosforgödslingen sker enbart med stallgödsel. Sker fosforgödsling av fleråriga vallar med enbart stallgödsel är det tillåtet att på en husdjursgård tillföra 30 kilogram fosfor per hektar och år i bördighetsklasserna dålig, rätt dålig, försvarlig och tillfredsställande och

20 kilogram fosfor per hektar och år i bördighetsklassen god och hög. I dessa fall får stallgödsel dock inte spridas närmare än 25 meter från vattenområde.

Av stallgödsels och andra motsvarande organiska gödselmedels näringsinnehåll beaktas den totala mängden lösligt kväve, om spridningen sker på hösten beaktas dock endast 75 procent av det lösliga kvävet. Av totalfosformängd beaktas 85 procent. Av fosfor som finns i påsldjursgödsel och i slam från avloppsreningsverk beaktas dock endast 40 procent.

Stallgödsel ska vara analyserad enligt 22 §. Om ingen stallgödselanalys finns till förfogande under det första avtalsåret ska tabellvärden i bilaga 6 användas.

22 §. Stallgödselanalys

Stallgödseln och andra motsvarande organiska gödselmedel som används för gödsling av åkermark ska vara analyserad om mer än 10 kubikmeter per år sprids på en gård. Ett analysresultat får inte vara äldre än fem år. Om inget gällande analysresultat finns ska en analys göras under det första avtalsåret. En sådan analys ska omfatta åtminstone åkermarkens kväve-, fosfor- och kaliuminnehåll.

23 §. Skyddsremsor

Med skyddsremsa avses vid tillämpningen av detta beslut en med insädd eller med naturlig flerårig gräsväxtlighet bevuxen zon mellan en åker och ett vattenområde eller dike. När åkermark första gången omfattas av bestämmelserna om miljöstöd, så ska skyddsremsor anläggas före utgången av den första växtperioden. Om det under en avtalsperiod fogas ny åkermark ska skyddsremsor anläggas före utgången av den första växtperiod som jordbrukaren har jordbruksskiftet i sin besittning. Avseende bredden på skyddsremsor gäller följande:

1) Skyddsremsan ska vara minst 1 meter bred längs ett utfallsdike vars syfte är att samla och leda bort vatten från nack-, teg och täckdiken samt från ovanför liggande tillrinnings- och torrlägningsområde. Skyddsremsan kan vara bredare om det av odlings tekniska orsaker eller av vattenskyddsskäl är nödvändigt, den får dock i medeltal inte vara bredare än 3 meter.

2) Skyddsremsan ska i medeltal vara minst 3 meter bred runt en dricksvattenbrunn i en åker, samt längs saltsjöstränder, sötvattensstränder och diken som är större än utfallsdiken och om där saknas en naturlig skyddsremsa. Skyddsremsan kan vara bredare om det av odlings tekniska orsaker eller av vattenskyddsskäl är nödvändigt, dock i medeltal inte bredare än 10 meter. Skyddsremsan ska anläggas genom insädd med flerårigt vallgräs- eller ängsfrö.

Bredden på skyddsremsorna mäts från brytningen mellan slänten och åkerkanten.

En skyddsremsa som avses i 1 mom. behöver dock inte anläggas

1) vid en åker som är fördämd och som torrläggs med pumpar eller om

2) det mellan vattnet och en åker finns ett minst 10 meter brett område och vattnet inte ens vid översvämning når åkern.

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

Vid anläggande och skötsel av en skyddsremsa ska hänsyn tas till den biologiska mångfalden och i mån av möjlighet ska åtgärder gynnas som främjar naturliga växter, djur och andra organismer. För att främja den biologiska mångfalden kan en högst 3 meter bred gräsbevuxen skyddsremsa lämnas även längs åkerns övriga kanter. En sådan skyddsremsa ska skötas på samma sätt som en skyddsremsa längs ett utfallsdike. Gräsväxtligheten på en skyddsremsa får sköras och betas. En skyddsremsa måste slås om det finns risk för att sly eller buskar börjar växa på den, varefter det slagna gräset bör föras bort från skyddsremsan. Om gräsväxtligheten på skyddsremsan förstörs ska den snarast förnyas. Vatten får inte ledas genom en skyddsremsa från en åker till ett intilliggande vattenområde.

Skyddsremsorna får inte bearbetas, gödslas eller behandlas med kemiska bekämpningsmedel. Vid riklig förekomst av kvickrot, vass eller tistel kan dock en kemisk eller mekanisk punktbekämpning göras för att motverka att ogräset sprids in på en åker. Flyghavre som förekommer på skyddsremsorna får bekämpas i enlighet med landskapslagen (1977:68) om bekämpning av flyghavre. Innan punktbekämpning eller bekämpning av flyghavre utförs ska detta anmälas till landskapsregeringen. Växtligheten på skyddsremsan ska återställas under samma växtperiod.

Se I 14, Landskapslag (1977:68) om bekämpning av flyghavre.

24 §. Landskapsvård och biologisk mångfald

Omgivningen kring bostadshus och produktionsbyggnader ska skötas och hållas i snyggt och vårdat skick.

Mångfaldsobjekt som är viktiga för naturens mångfald i jordbruksmiljön ska upprätthållas, såsom variationsrika kantzoner mellan åker och skog, stenrösen, solitärträd, alléer, källor, bäckar och våtmarker. Sådana objekt får inte äventyras genom användning av bekämpnings- eller gödselmedel eller genom kalhugning.

Dikeskanter och vägrenar får inte behandlas med kemiska bekämpningsmedel. Undantagsvis kan en punktbekämpning av kvickrot, flyghavre, vass och tistel göras enligt särskilt angivna föreskrifter för att motverka att ogräset sprids längre in på åkermark.

För bevarandet av en öppen landskapsbild får för landskapsbild och för det öppna landskapet värdefulla åkrar inte beskogas.

Åkerdiken ska hållas rena från sly och igenväxningsvegetation.

Basstödet frivilliga åtgärder

25 §. Val av frivillig åtgärd

I miljöstödet basstöd finns följande frivilliga åtgärder:

- 1) Reducerad höstbearbetning.
- 2) Fånggröda.
- 3) Minskad gödsling.
- 4) Spridning av stallgödsel under växtperioden.
- 5) Flerårig extensiv vallodling.
- 6) Precisering av kvävegödsling i grönsaksodling.

7) Mekanisk ogräsbekämpning i potatisodling.

8) Användning av täckmaterial vid bekämpning av ogräs hos fleråriga trädgårdsväxter.

9) Minskad användning av växtskyddsmedel mot skadeinsekter.

De frivilliga åtgärderna kan väljas av jordbrukare som uppfyller kriterierna för de obligatoriska åtgärderna.

En gårdsbruksenhet kan omfattas av en eller flera frivilliga åtgärder. Följande åtgärder kan dock inte kombineras med varandra på samma jordbruksskifte:

- 1) Reducerad höstbearbetning och fånggröda.
- 2) Flerårig extensiv vallodling och minskad gödsling.
- 3) Flerårig extensiv vallodling och fånggröda.

De frivilliga åtgärderna ska väljas senast under det andra avtalsåret. Om en växtodlingsgård under avtalsperioden börjar bedriva husdjursproduktion eller om antalet produktionsdjur ökar så att gårdsbruksenheten uppfyller villkoren för en husdjursgård som avses i 12 §, så kan jordbrukaren det första året som villkoren för en husdjursgård uppfylls välja åtgärder som avses i 1 mom. 4 och 5 punkten. Om jordbrukaren under avtalsperioden ändrar gårdsbruksenhetens produktionsinriktning och börjar odla grönsaker, frukt, bär eller potatis, så kan jordbrukaren det första året som dessa grödor odlas välja åtgärder som avses i 1 mom. 6 – 9 punkterna. Villkoren för den eller de åtgärder som valts ska uppfyllas under hela den tid som återstår av avtalsperioden.

Om jordbrukaren frånträder en frivillig åtgärd under avtalsperioden ska stöd som erhållits för åtgärden ifråga återbetalas. Stödet återkrävs inte om jordbrukaren frånträder den valda frivilliga åtgärden på grund av att produktionsinriktningen på gårdsbruksenheten ändras, om jordbrukaren slutligt upphör med den produktionsgren som åtgärden är kopplad till eller om produktionsförhållandena i övrigt ändras. Stödet återkrävs inte heller om den frivilliga åtgärden frånträds vid utgången av det femte avtalsåret i samband med en sådan förlängning av avtalsperioden som avses i 7a §. Om jordbrukaren, i samband med att avtalets förlängs, väljer att behålla den frivilliga åtgärden ska villkoren för den frivilliga åtgärden uppfyllas till avtalsperiodens slut. (2011/117)

26 §. Reducerad höstbearbetning

Stöd kan erhållas för mark som lämnas oplöjd på hösten om det på jordbruksskiftet under växtperioden har odlats spannmål, proteingrödor, oljeväxter, sockerbeta, potatis, ettåriga trädgårdsväxter eller ettåriga specialväxter. En reducerad höstbearbetning med kultivator, tallriksharv, spinnharv eller spadullsharv som lämnar en betydlig del av stubben eller annan växtmassa på markytan är tillåten på hösten. På skiftet som odlats med sockerbeta, potatis eller trädgårdsväxter tillåts endast en bearbetning. Åtgärden kan även väljas för skiftet som har direktsått på hösten med höstspannmål eller höstoljeväxter och för sådana vallskiftet som kommer att brytas följande vår.

På våren ska skiftet plöjas eller bearbetas på något annat sätt om det på skiftet inte föregående höst har satts höstspannmål eller höstoljeväxter. Skiftet kan också direktsås på våren. Vårbehandling eller direktsådd får ske tidigast den 1 april.

Kemiska bekämpningsmedel får inte användas efter skörden. Halm eller halmstubb får inte brännas på åkermarken.

Stöd för reducerad höstbehandling kan erhållas för enskilda skiften. Åtgärden måste varje år genomföras på minst 1,00 hektar. Stöd beviljas inte för skiften som erhåller stöd för fånggröda.

27 §. Fånggröda

En fånggröda ska sås i en huvudgröda eller som renbestånd efter att en huvudgröda har skördats. Om en fånggröda sås efter att en huvudgröda har skördats så ska det ske senast den 15 augusti. Fånggröda ska året efter sådd brytas tidigast 1 april och senast den 30 juni.

En fånggröda får inte gödslas, skördas, brytas med kemiska preparat, utnyttjas som bete eller användas till någon form av produktion. Som fånggröda som sås i huvudgrödan kan användas rajgräs eller andra hö- eller vallväxter, klöver eller en blandning av dessa. Som fånggröda som sås efter att huvudgrödan är skördad kan användas korn, havre, råg, höstvet, rågvete, rajgräs eller andra hö- och vallväxter, fodderraps, rybs, honungsfacelia, eller klöver eller en blandning av dessa. Högst 50 procent fleråriga vallbaljväxter, dock högst 10 procent klöver, får ingå i utsädet.

Stöd för fånggröda kan erhållas för enskilda skiften. Åtgärden måste varje år genomföras på minst 0,50 hektar. En obruten fånggröda berättigar till stöd endast för ett år. Stöd beviljas inte för skiften som erhåller stöd för reducerad höstbehandling.

28 §. Minskad gödsling

Fosforgödslingen ska ske utgående från ett gällande markkarteringsresultat. Den högsta tillåtna fosformängd som under ett år får användas vid minskad gödsling som frivillig åtgärd visas i bilaga 5 tabell 2. Begränsningarna gäller även vid gödsling med stallgödsel. Fosforgödsling får ske utgående från bördighetsklassen tillfredställande i de fall som avses i 17 § 5 mom. då ett analysresultat efter markkartering saknas. Fosformängden kan utjämnas under en femårig utjämningsperiod enligt bestämmelserna i 20 §.

De högsta tillåtna kvävegivorna visas i bilaga 5 tabell 1.

Näringsinnehåll i kväve- och fosforgivor ska beräknas i enlighet med bestämmelserna i 18 och 21 §§. Gödselmängderna ska antecknas i de skiftesvisa anteckningarna.

Stöd för minskad gödsling som frivillig åtgärd beviljas för gårdsbruksenhetsens samtliga skiften, som odlas med någon av de växter som finns i tabellerna i bilaga 5. Stöd beviljas inte för sådana skiften som ingår i ett specialstödsavtal om ekologisk produktion, i ett specialstödsavtal om skyddszoner eller sådana vallskiften som omfattas av flerårig extensiv vallod-

ling. Åtgärden måste varje år genomföras på minst 1,00 hektar.

29 §. Flerårig extensiv vallodling

Stöd för flerårig extensiv vallodling kan beviljas för fleråriga vallar som gödslas med högst hälften av de i bilaga 2 tabell 3 fastställda kvävemängderna. Vallarna får inte behandlas med kemiska bekämpningsmedel. Vid riklig ogräsförekomst tillåts dock att vallen behandlas med kemiska bekämpningsmedel en gång under avtalsperioden.

Flerårig extensiv vallodling kan väljas enbart på husdjursgårdar som avses i 12 §. Stöd för flerårig extensiv vallodling beviljas inte för vallskiften som ingår i ett specialstödsavtal om ekologisk produktion, i ett specialstödsavtal om skyddszoner eller sådana vallskiften som omfattas av minskad gödsling. Åtgärden kan väljas för enskilda skiften och jordbrukaren ska på den årliga stödansökan uppge de skiften som stödet söks för. Åtgärden måste varje år genomföras på minst 1,00 hektar.

30 §. Spridning av stallgödsel under växtperioden

Stallgödsel från en gårds husdjursproduktion ska spridas på gårdens åkermark under växtperioden i växande gröda eller omedelbart innan en gröda sås. Spridningen kan påbörjas på våren i enlighet med bestämmelserna i Ålands landskapsregerings beslut om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket. Outspädd svämgödsel och urin ska spridas under växtperioden med slangspridare eller med spridare med nedmyllningsaggregat. Stallgödseln ska spridas före den 15 september. Åkerskiften där stallgödsel spridits före 15 september men efter att skörden bärgats är inte berättigade till stöd om ingen gröda har satts på skiftet omedelbart efter spridningen.

Åtgärden kan väljas enbart på husdjursgårdar som avses i 12 §. En jordbrukare som får stöd för spridning av stallgödsel under växtperioden, får sprida stallgödseln på en annan jordbrukares mark om villkoren för erhållande av stödet uppfylls.

Stödet för spridning av stallgödsel under växtperioden beviljas för gårdens hela stödberättigade åkerareal.

31 §. Precisering av kvävegödsling i grönsaksodling

Mängden lösligt kväve i mark där grönsaker odlas ska mätas på våren före grundgödsling och på sommaren före tilläggsgödsling. Mätningen ska utföras på varje jordbruksskifte som omfattas av åtgärden. Minst två jordprovsanalyser ska utföras under odlingsperioden. Markens innehåll av lösligt kväve ska, till den del som överskrider 20 kilogram per hektar, beaktas vid gödslingen så att kvävegivan begränsas med beaktande av högsta givor i enlighet med bilaga 3 tabell 3. Odlaren själv, eller en rådgivare, kan utföra en mätning med hjälp av lämpliga mätinstrument eller låta analysera provet vid ett laboratorium. Mät- eller analysresultat ska antecknas i de jordbruksskiftesvisa anteckningarna.

Stöd för precisering av kvävegödsling i grönsaksodling kan beviljas för skiften som odlas med grön-

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

saker. Åtgärden kan väljas för enskilda skiften och jordbrukaren ska på den årliga stödansökan uppge de skiften som stöd söks för. Åtgärden måste varje år dock genomföras på minst 0,50 hektar. Stöd beviljas inte för sådana skiften som ingår i ett specialstödsavtal om ekologisk produktion.

32 §. Mekanisk ogräsbekämpning i potatisodling

Ogräsbekämpningen ska utföras mekaniskt på gårdens alla potatisskiften. Kemiska bekämpningsmedel mot ogräs i får inte användas i potatisodlingen.

Åtgärden måste dock varje år genomföras på minst 0,50 hektar.

Stödet beviljas inte för sådana skiften som ingår i ett specialstödsavtal om ekologisk produktion.

33 §. Användning av täckmaterial vid bekämpning av ogräs hos fleråriga trädgårdsväxter

I odlingarna ska raderna täckas med lämpligt täckmaterial. Materialet måste vara biologiskt nedbrytbart, kunna förstöras genom bränning eller insamlas för återvinning. Plasten måste vara tillverkad av material som kan förstöras genom bränning. Bränning och hantering av plast ska ske i enlighet med bestämmelserna i Ålands landskapsstyrelsens beslut (2003:35) om regler för eldning av avfall.

Alternativt kan gräs sås mellan raderna. Gräset ska slås under växtperioden.

Stödet betalas för skiften som odlas med frukt och bär och på vilka täckmaterial används eller på vilka det växer gräs mellan raderna.

Åtgärden kan väljas för enskilda skiften och jordbrukaren ska på den årliga stödansökan uppge de skiften som stöd söks för. Åtgärden måste varje år dock genomföras på minst 0,50 hektar.

Stöd beviljas inte för sådana skiften som ingår i ett specialstödsavtal om ekologisk produktion.

Se K 6, Ålands [landskapsstyrelsens] beslut (2003:35) om regler för eldning av avfall.

34 §. Minskad användning av växtskyddsmedel mot skadeinsekter

I odlingen ska sådana uppföljningsmetoder användas som finns tillgängliga för aktuell odlad växt. Om insektsfällor används ska de årligen anpassas till växtens förväntade skadegörare. Insektsfällor ska avläsas och bytas minst en gång i veckan. Tillräckligt antal fällor är två lim- eller feromonfällor på den första hektaren, och en lim- eller feromonfälla per hektar för de följande hektaren. Om odlaren har valt att köpa observationstjänsten och skadeinsektprognosen från utomstående, så ska observationen och prognosen ändå göras med grund i observationer från fällor i den egna odlingen. Användning av växtskyddsmedel ska baseras på gjorda iakttagelser. Bekämpningsmedelsdosen ska anpassas efter antalet insekter som konstaterats i fällorna. Om antalet insekter i fällorna är under bekämpningströskeln ska bekämpningen inställas.

Uppföljning ska utföras under tiden från den 1 maj till och med den 31 augusti, alltid när sådana skadeinsekter förekommer som är skadliga för den odlade växten. Jordbrukaren ska ha den av Växtskyddsallskapet r.f. utgivna guideboken ”Aktuella växtskydds-

anvisningar” eller en motsvarande skrift som handlar om identifiering av skadeinsekter i grönsaks-, frukt- och bärödling. Jordbrukaren kan alternativt köpa observationstjänsten av en producent som uppfyller villkoren.

Jordbrukaren måste föra observations- och åtgärdsdagbok i vilken antecknas förekomsten av skadedjur och deras naturliga fiender samt på basen av dem vidtagna bekämpningsåtgärder. Anteckningarna kan även finnas i skifteskorten.

Stöd för minskad användning av växtskyddsmedel mot skadeinsekter beviljas för skiften som odlas med äpple, plommon, päron, körsbär, vinbär, hallon, jordgubbe och blåbär. Stöd kan även beviljas för skiften som odlas med kålväxter, morot och rotselleri. Åtgärden kan väljas för enskilda skiften och jordbrukaren ska på den årliga stödansökan uppge de skiften som stöd söks för. Åtgärden måste varje år dock genomföras på minst 0,50 hektar. Stöd beviljas inte för sådana skiften som ingår i ett specialstödsavtal om ekologisk produktion.

Särskilda bestämmelser om miljöstödet basstöd**35 §. Minskning av gårdsbruksenhets referensareal under avtalsperioden**

En gårdsbruksenhets referensareal får minska med högst 20 procent eller med högst 5 hektar under avtalsperioden. Under det sjätte och sjunde avtalsåret som avses i 7a § kan referensarealen minska med högst 50 % i samband med att en del av ett jordbruksföretag överläts. (2011/117)

Referensarealen anses minska

1) om areal överförs från gårdsbruksenheten till en jordbrukare som inte har givit ett avtal som avses i detta beslut eller ett avtal som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag,

2) om areal tas permanent ur jordbruksproduktion,

3) om jordbrukaren av andra orsaker avlägsnar en areal från referensarealen eller

4) om en areal som ingår i referensarealen under avtalsperioden anmäls som åker som inte odlas eller om skiftet vid en kontroll konstateras vara åker som inte odlas.

Om en gårdsbruksenhets referensareal minskar med mera än vad som medges enligt 1 mom. ska det stöd som erhållits för arealen i fråga återbetalas. Miljöstödet basstöd återkrävs dock inte om minskningen beror på en orsak som enligt 79 § anses vara force majeure eller om det på arealen anlagts en våtmark som avses i 7 § i Ålands landskapsregerings beslut (2010:90) om stöd för icke produktiva investeringar. (2010/91)

Se I 6, Ålands landskapsregerings beslut (2010:90) om stöd för icke produktiva investeringar.

36 §. Ökning av en gårdsbruksenhets referensareal under avtalsperioden

En gårdsbruksenhets referensareal får öka under det andra och tredje avtalsåret med högst 50 procent eller med högst 2 hektar.

En gårdsbruksenhets referensareal anses öka om

1) sådan areal tillfogas gårdsbruksenheten som omedelbart före överlåtelsen ägts eller innehafts av en odlare som inte har givit ett avtal som avses i detta beslut eller ett avtal som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, eller om

2) nyröjningar och tidigare permanent oodlade områden tas i bruk och för områden söks miljöstödet basstödet.

Om en gårdsbruksenhets referensareal ökar under det andra och tredje avtalsåret med mera än 50 procent eller med mera än 2 hektar ska det ursprungliga avtalet ersättas med ett nytt, femårigt avtal för gårdsbruksenhets hela areal på villkor som är minst lika stränga som det ursprungliga avtalet.

Under avtalsperiodens fjärde och femte år kan referensarealen inte öka. Om jordbrukaren under det fjärde och femte avtalsåret får i sin besittning sådan areal som avses i 2 mom. kan jordbrukaren ingå ett nytt femårigt avtal för gårdsbruksenhets hela areal på villkor som är minst lika stränga som det ursprungliga avtalet.

37 §. Överföring av avtal

Om ägande- eller besittningsrätten till en gårdsbruksenhet överläts under avtalsperioden kan avtalet på ansökan överföras på gårdsbruksenhets nya ägare eller nyttjanderättsinnehavare för återstoden av avtalsperioden, förutsatt att den som ingått avtalet slutar bedriva jordbruk i förvärvssyfte. En jordbrukare som överlåter sitt avtal kan hålla kvar högst 0,50 hektar av åkermarken för husbehovsodling. Ett avtal kan överföras även till någon som får delar av en gårdsbruksenhet i sin besittning, efter att gårdsbruksenheten har delats i samband med arvsskifte, avvittring eller upplösning av sammanslutning.

Ansökan om en överföring av avtal ska lämnas till landskapsregeringen inom tio arbetsdagar efter det att ägande- eller nyttjanderätten till gårdsbruksenheten har överförts. Den nya ägaren eller nyttjanderättsinnehavaren ska förbinda sig att uppfylla avtalsvillkoren under resten av avtalsperioden.

38 §. Byte av jordbruksskiften under avtalsperioden

Landskapsregeringen kan godkänna att två jordbrukare som omfattas av likadana avtal byter skiften med varandra under avtalsperioden, om bytet är nödvändigt för en sund växtföljd eller andra motsvarande orsaker. När förutsättningar för stödberättigande areal som avses i 10 § 2 mom. finansieringslagen prövas, så kan de skiften som under ett avtalsår innehåller av en annan jordbrukare räknas in i den jordbrukares miniareal som i regel har skiftet i sin besittning. Stödet beviljas till den som odlar skiftet.

39 §. Frånträdande av avtal

En jordbrukare som ingått ett avtal enligt 7 § har rätt att frånträda den före avtalsperiodens slut, från och med början av den månad jordbrukaren uppger. Om en jordbrukare vill frånträda sitt avtal ska en skriftlig anmälan om detta lämnas till landskapsregeringen

minst tio arbetsdagar före den dag som jordbrukaren avser att frånträda avtalet.

Om jordbrukaren utan en sådan grund som enligt 79 § anses som force majeure inte lämnar in en årlig ansökan om utbetalning av stödet som avses i 10 § anses jordbrukaren frånträda sitt avtal.

Om jordbrukaren frånträder avtalet under avtalsperioden ska det stödbelopp som har utbetalats återkrävas. Om jordbrukaren frånträder avtalet av orsaker som enligt 79 § anses som force majeure kan landskapsregeringen besluta att inte återkräva de utbetalda stödbeloppen. Landskapsregeringen kan även besluta att de utbetalda stödbeloppen inte ska återbetalas om en jordbrukare efter utgången av det tredje avtalsåret frånträder sitt avtal efter att ha uppfyllt en betydande del av det berörda åtagandet och jordbrukaren slutgiltigt upphör med jordbruksverksamhet samt att det inte är möjligt för en efterträdare att överta åtagandet. Jordbrukaren kan i detta fall fortsätta bruka högst 0,50 hektar för husbehovsodling. En jordbrukare som fullföljt sitt femåriga avtal från år 2007 eller 2008 kan frånträda avtalet vid utgången av det femte avtalsåret utan att de utbetalda stödbeloppen återkrävs. Om jordbrukaren har förlängt sitt avtal i enlighet med 7a § kan avtalet inte efter det, förutom i de fall som nämns i detta beslut, frånträdas utan att de utbetalda stödbeloppen återkrävs. (2011/117)

Avtalet kan frånträdas utan att de utbetalda stödbeloppen återkrävs om tvärvillkoren eller minimikraven för användning av gödselmedel och bekämpningsmedel ändras.

Har jordbrukaren det första avtalsåret uppfyllt avtalsvillkoren från växtperiodens början kan avtalet frånträdas det sista avtalsåret från och med att växtperioden inleds eftersom villkoren uppfyllts under fem år.

40 §. Landskapsregeringens möjlighet att upphäva ett avtal

Landskapsregeringen kan häva ett avtal om jordbrukaren har hemlighållit omständigheter som inverkat väsentligt på avtalet eller lämnat felaktiga uppgifter på någon väsentlig punkt, eller om jordbrukaren inte iakttar villkoren för stöden.

Jordbrukaren ska delges landskapsregeringens avsikt att upphäva avtalet minst tio arbetsdagar före den dag som landskapsregeringen avser att upphäva avtalet.

Om landskapsregeringen upphäver ett avtal ska stödet återkrävas i enlighet med finansieringslagen.

Allmänna bestämmelser om miljöstödet specialstöd

41 §. Stödformer

Miljöstödet specialstöd för jordbruket, nedan kallat specialstöd, kan betalas för följande åtgärder:

- 1) Ekologisk produktion.
- 2) Skyddszoner.
- 3) Prioriterade naturbeten.
- 4) Hävd av löväng.
- 5) Bevarande av ursprungsraser.

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

6) Riktade insatser på naturbeten.

7) (2010/91) Skötsel av mångfunktionell våtmark.

42 §. *Begränsningar för ingående av avtal*

Avtal om ekologisk produktion kan inte ingås med en jordbrukare vars åkermark omfattas av ett miljöstödsavtal som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag.

Avtal om prioriterade naturbeten eller avtal om riktade insatser på naturbeten kan inte ingås och stöd kan inte beviljas om naturbetet omfattas av ett miljöstödsavtal eller ett avtal om återskapande av naturbeten, ett avtal om slåtter av naturäng, ett avtal om hävd av löväng eller ett avtal om återskapande av löväng som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag. Avtal om hävd av löväng kan inte ingås för sådan areal som omfattas av ett avtal om återskapande av naturbeten, ett avtal om slåtter av naturäng, ett avtal om prioriterade naturbeten eller ett avtal återskapande av löväng som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag.

Avtal om prioriterade naturbeten, avtal om hävd av löväng och avtal om bevarande av ursprungsraser kan inte ingås för sådan areal eller för sådana djur som ingår i ett motsvarande avtal som ingåtts i enlighet med bestämmelserna i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag.

I ett avtal om prioriterade naturbeten kan inte ingås sådan areal som ingår i ett avtal om riktade insatser på naturbeten eller i ett avtal om hävd av löväng. I ett avtal om riktade insatser på naturbeten kan inte ingås sådan areal som ingår i ett avtal om prioriterade naturbeten eller i ett avtal om hävd av löväng. I ett avtal om hävd av löväng kan inte ingås sådan areal som ingår i ett avtal om prioriterade naturbeten eller i ett avtal om riktade insatser på naturbeten.

I ett avtal om ekologisk produktion kan inte ingås sådan areal som ingår i ett avtal om skyddszoner. I ett avtal om skyddszoner kan inte ingås sådana områden som ingår i ett avtal om ekologisk produktion.

Ett område på vilken det anlagts en mångfunktionell våtmark kan inte ingås i ett avtal som avses i 41 § 1 – 4 och 6 punkterna. Ett avtal som avses i 41 § 7 punkten kan inte omfatta sådana områden som avses i 41 § 1 – 4 och 6 punkterna eller sådana områden som ingår i ett avtal om miljöstödet specialstöd som ingåtts i enlighet med landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag. (2010/91)

43 §. (2011/117) *Ansökan om och ingående av avtal*

Ansökan om avtal ska göras på blanketter som landskapsregeringen har fastställt, och ska lämnas till landskapsregeringen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen årligen fastställer. Ansökan om avtal som avses i 41 § 2 och 4 punkten ska sökas innan projektet påbörjas. Ett projekt får påbörjas tidigast efter att landskapsregeringen har granskat ansökan eller området. År 2012 och 2013 är det möjligt att ansöka om endast sådana avtal som avses i 41 § 1, 2 och 7 punkten.

Avtalet har ingåtts när landskapsregeringen i sitt beslut meddelar att en ansökan är godkänd. Till avtalet hör jordbrukarens ansökan och landskapsregeringens beslut att godkänna ansökan. Avtalsperioden är fem år och börjar den 1 maj det år som ansökan om avtal lämnas in. Avtalsperioden för avtal som förlängs i enlighet med 43a § är sju respektive sex år. Under avtalsperioden kan avtalet justeras i enlighet med bestämmelserna i artikel 46 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Avtalet förblir gällande även om jordbrukaren inte lämnar in en årlig ansökan om stödet av orsaker som enligt 79 § anses som force majeure.

43a §. (2011/117) *Förlängning av avtal*

En jordbrukare som år 2007 har ingått ett femårigt avtal om miljöstödet specialstöd som avses i 41 § kan år 2012 förlänga sitt avtal med två år. En jordbrukare som år 2008 har ingått ett femårigt avtal om miljöstödet specialstöd som avses i 41 § kan år 2013 förlänga sitt avtal med ett år. Ansökan om förlängning av avtal ska göras på landskapsregeringens blanketter och lämnas till landskapsregeringen senast vid den tidpunkt och på det sätt som landskapsregeringen årligen fastställer.

44 §. *Föremål för avtalet*

I ett avtal som avses i 41 § 1 punkten kan endast ingås åkermark som enligt 4 § berättigar till miljöstödet basstöd. Avtal som avses i 41 § 3, 4 och 6 punkterna kan ingås för annan mark än åkermark i enlighet med bestämmelserna i detta beslut. Avtal som avses i 41 § 7 punkten kan ingås för åkermark som blivit våtmark inklusive tillräckliga kantområden på annan mark än åkermark. (2010/91)

I ett avtal som avses i 41 § 2 och 7 punkterna ska den åkermark som avtalet gäller förtecknas basskiftesvis. Om avtal söks för en del av ett basskifte ska av avtalsarealen bildas ett eget basskifte efter att landskapsregeringen har godkänt ansökan. Landskapsregeringen kan dessutom vid behov bilda ett eget basskifte av ett sådant avtalsområde som avses i 41 § 3, 4 och 6 punkten. Ett basskifte ska vara minst 0,05 hektar stort. (2010/91)

En jordbrukare som har ingått ett specialstödsavtal ska ha avtalsarealen i sin besittning under hela avtalsperioden. Arrendemark kan ingå i avtalet om legoavtalet är i kraft under hela avtalsperioden.

Om två jordbrukare har ingått ett avtal om samma specialstöd kan de under avtalsperioden byta avtals-skiften med varandra. Byte av skiften förutsätter att avtalet ändras.

45 §. *Allmänna förutsättningar för ingående av avtal*

Om jordbrukaren har åkermark i sin besittning måste åkermarken omfattas av miljöstödet basstöd som avses i detta beslut, eller något av miljöstödet delprogram som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag.

46 §. Ansökan om utbetalning av stöd under avtalsperioden

Den årliga ansökan om utbetalning av stöd som avses i 13 § finansieringslagen ska göras på av landskapsregeringen anvisade blanketter och lämnas till landskapsregeringen senast vid den tidpunkt och på det sätt som landskapsregeringen årligen fastställer.

47 §. (2010/91) Specialstödet belopp

Till jordbrukare som har ingått ett avtal betalas specialstöd för varje hektar eller djurenhet som ingår i avtalet enligt följande:

Åtgärd	Stödbelopp
1) Ekologisk produktion	
- åkergrödor	238 euro/hektar
- grönsaker och matpotatis	815 euro/hektar
- frukt och bär	891 euro/hektar
- icke odlad åker som sköts	39 euro/hektar
- ekologisk produktion, djur	224 euro/de
2) Skyddszoner	621 euro/hektar
3) Prioriterade naturbeten	220 euro/hektar
4) Hävd av löväng	647 euro/hektar
5) Bevarande av ursprungsraser	170 euro/hektar
6) Riktade insatser på naturbeten	450 euro/hektar
7) Skötsel av mångfunktionell våtmark	450 euro/hektar

48 §. Utbetalning

Miljöstödets specialstöd utbetalas under avtalsperioden årligen på basen av den ansökan som avses i 46 §. Stödet betalas för avtalsarealen förutsatt att villkoren för erhållande av stödet uppfylls. Om jordbrukaren i ansökan om arealstöd har använt en ny digital areal anses jordbrukaren samtidigt ha godkänt den nya digitala arealen som grund för utbetalning av specialstödet. Specialstödet kan då betalas med beaktande av bestämmelserna i 62 §. Stödet för ursprungsraser kan beviljas för ett större antal djur än vad som uppges i avtalet.

Utbetalningen av stödet för ekologisk husdjursproduktion sker på basen av medeltalet av antalet djur den 1 juni och den 1 september. Inträffar dessa dagar enligt jordbrukarens utredning under ett kort produktionsuppehåll som beror på produktionsmetoden, grundreparation eller utbyggnad av produktionsbyggnaden, ändring av produktionsinriktningen eller av orsaker som enligt 79 § anses som force majeure kan antalet bli obeaktat i medeltalet.

Om en jordbrukares gårdsbruksenhet omfattas av flera avtal om ekologisk produktion utbetalas stödet för ekologisk husdjursproduktion för hela den sammanlagda foderarealen som odlas ekologiskt.

49 §. Övergång till specialstödet i det nya miljöstöds-systemet

Ett gällande avtal som ingåtts under programperioden 2000 – 2006 kan ersättas med ett avtal som avses i detta beslut på följande sätt:

1) Ett avtal om prioriterade naturbeten, hävd av löväng eller bevarande av ursprungsraser kan ersättas med ett motsvarande avtal.

2) Ett avtal om prioriterade naturbeten kan ersättas med ett avtal om riktade insatser på naturbeten eller med ett avtal om hävd av löväng.

3) Ett avtal om slätter av naturäng kan ersättas med ett avtal om riktade insatser på naturbeten eller med ett avtal om prioriterade naturbeten.

Miljöstödets specialstöd

50 §. Ekologisk produktion

Miljöstödets specialstöd kan beviljas till jordbrukare som under en hel avtalsperiod bedriver produktion i enlighet med gällande bestämmelser i EG:s förordning om ekologisk produktion. Produktionen ska vara underställd och godkänd av den kontroll som EG-förordningen förutsätter. En gård som läggs om till ekologisk produktion ska vara godkänd vid den inledande produktionskontrollen senast den 15 september det första avtalsåret.

Avtalarealen kan läggas om till ekologisk produktion stegvis under tre år. Senast det tredje avtalsåret ska den minimiareal som avses i 10 § 4 mom. finansieringslagen odlas enligt ekologiska produktionsmetoder. Om arealen läggs om stegvis ska jordbrukaren till ansökan bifoga en plan som visar hur övergången ska ske. Stödet beviljas från och med det år då jordbruksskiftet underställs ekologiska produktionsmetoder. Då avtal har ingåtts för mindre än hälften av gårdsbruksenhetens totala åkerareal i enlighet med villkoren i 10 § 4 mom. finansieringslagen ska jordbrukaren efter en tvåårig karenstid kunna uppvisa en växtföljdsplan för avtalsarealen. En jordbrukare som övergår till ekologisk produktion ska under det första avtalsåret delta i en av landskapsregeringen godkänd grundkurs i ekologisk produktion som varar i minst fyra dagar. De jordbrukare som ingår i avtalet år 2007 ska gå kurser senast under det andra avtalsåret. Samtliga jordbrukare som ingår i avtal om ekologisk produktion ska under den nya avtalsperioden anläta ekologisk produktionsrådgivning minst en gång, dock senast under det tredje avtalsåret.

Efter den karenstid som avses i EG:s förordning om ekologisk produktion ska minst 30 procent av avtalsarealen odlas med spannmål, potatis, proteingrödor, socker- eller foderbetor, oljeväxter, fiberväxter, frövall, grönsaker, örter, bär eller frukt. Om ett avtal i enlighet med villkoren i 10 § 4 mom. finansieringslagen har ingåtts för mindre än hälften av en gårdsbruksenhetens totala åkerareal, så ska minst hälften av den avtalsarealen efter karenstiden odlas med grönsaker eller matpotatis. Om avtalsarealen endast omfattar frukt och bär, så ska frukt och bär odlas på hela avtalsarealen. Om frukt, bär, grönsaker eller matpotatis odlas ska grönsaker eller matpotatis odlas på minst halva den areal som inte odlas med frukt eller bär.

Efter en karenstid som avses i EG:s förordning om ekologisk produktion kan den till ekologisk odling omställda arealen helt bestå av vall endast på en gård

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

där skörden används som foder för gårdens egna djur, eller på en gård som samarbetar med en eller flera andra gårdar som bedriver ekologisk husdjursproduktion utan att vara självförsörjande på ekologiskt foder. I det senare fallet ska samarbetet vara ömsesidigt och väldokumenterat. En skriftlig dokumentation med beskrivning av samarbetet ska på begäran kunna uppvisas.

Miljöstödets specialstöd kan beviljas för sådan areal som avses i 4 § 1, 2 och 4 punkten samt för icke odlad åker som sköts. Av den sammanlagda avtalsarealen kan högst hälften bestå av icke odlad åker som sköts och grön gödslingsvall, som av odlingstekniska skäl kan fördelas över avtalsperioden. Om jordbrukaren i sin årliga ansökan om stöd uppger mera än hälften av avtalsarealen som icke odlad åker som sköts och grön gödslingsvall ska jordbrukaren till ansökan bifoga en växtföljdsplan samt uppge de odlingstekniska skäl som ligger till grund för överskridningen. (2011/19)

51 §. Ekologisk husdjursproduktion

Miljöstödets specialstöd kan beviljas till jordbrukare som förbinder sig att bedriva ekologisk husdjursproduktion på sin gårdsbruksenhet under en hel avtalsperiod. Husdjursproduktionen ska minst uppfylla gällande bestämmelser i EG:s förordning om ekologisk produktion. Produktionen ska dessutom vara underställd den kontroll som EG-förordningen kräver och vara godkänd av landskapsregeringen.

Miljöstödets specialstöd för ekologisk husdjursproduktion beviljas för mjölkkor, dikor, övriga nöt, får, getter, suggor, galtar, slaktsvin, höns, broilers, kalkoner, gäss, ankor och eventuella andra produktionsdjur som det fastställts ekologiska produktionsregler för. Stödet beviljas som ett höjt stöd för den ekologiskt odlade foderareal som motsvarar 1 djurenheter per hektar. För omvandling av djur till djurenheter används koefficienterna i bilaga 4. När djurtätheten beräknas beaktas de djur som uppfyller villkoren i 1 mom. och som är i jordbrukarens eller i dennes familjemedlems besittning. En jordbrukare som övergår till ekologisk husdjursproduktion ska under det första avtalsåret delta i en av landskapsregeringen godkänd grundkurs i ekologisk produktion som varar i minst en dag. De jordbrukare som ingår avtalet år 2007 ska gå kursen senast under det andra avtalsåret. Samtliga jordbrukare som ingår avtal om ekologisk husdjursproduktion ska under den nya avtalsperioden anlita ekologisk produktionsrådgivning minst en gång, dock senast under det tredje avtalsåret.

Om en jordbrukare under en avtalsperiod upphör att bedriva ekologisk husdjursproduktion så återkrävs det beviljade stödet, om det inte sker på grund av orsaker som enligt 79 § anses som force majeure eller till följd av att produktionsreglerna i EG:s förordning om ekologisk produktion ändras under avtalsperioden så att ekologisk husdjursproduktion inte är praktiskt genomförbar på jordbrukarens gårdsbruksenhet.

Om en jordbrukare under en avtalsperiod börjar bedriva sådan ekologisk husdjursproduktion som avses i

1 mom. förutsätter beviljande av stödet för ekologisk husdjursproduktion att ett nytt femårigt avtal ingås som omfattar både åkermark och husdjur.

52 §. Prioriterade naturbeten

Miljöstödets specialstöd för prioriterade naturbeten kan beviljas för hagar, ångar och strandängar. Den stödberättigade marken ska bestå av minst 0,25 hektar stora sammanhängande områden. Stödet beviljas årligen för de skiften som ingår i avtalet om stöd villkoren uppfylls. De jordbrukare som ingått avtal om prioriterade naturbeten ska delta i en kursdag i betesskötsel senast under det andra avtalsåret.

Betestrycket ska vara tillräckligt på betena under en så stor del av betesperioden att igenväxning av området inte sker. Betena ska betas med minst följande antal djur per hektar:

Djurslag	Antal djur per hektar
Vuxna nötkreatur	0,5
Ungnöt under åtta månader	0,8
Vuxna får	1,8
Häst	0,5
Ponny	1,0

(2011/19)

På betet får finnas högst 1,6 djurenheter per hektar (de/ha). Antalet djur omvandlas till djurenheter med hjälp av koefficienterna i bilaga 4. Om det prioriterade naturbetet finns inom ett större, ingärdat betesområde ska hela betesrådets areal beaktas när det minsta antalet djur per hektar fastställs. Hela betesområdets areal kan beaktas när den maximala djurtätheten beräknas.

Kompletterande skötselåtgärder så som röjning, slåtter och putsning ska utföras. Efter betessäsongen ska området vara avbetat och åtgärdat med kompletterande skötsel. Uppgifter om antalet betande djur, betesperiodens längd och utförda skötselåtgärder ska antecknas i en skötseldagbok.

Handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel får inte användas på betena, betena får heller inte bearbetas. Stallgödsel får inte spridas utöver den mängd som djuren producerar under betesgång. På åkrar som enbart används som bete och som ligger i anslutning till prioriterade naturbeten får ingen gödsel användas. På åkrar som först skördas och därefter används som bete får återväxten som betas inte gödslas.

Tilläggsutfodring kan ske på ett bete som i sin helhet är ett prioriterat bete under högst två veckor i början och högst två veckor i slutet av en betesperiod. Om ett bete omfattar både prioriterade betesområden och icke prioriterade betesområden är det inte tillåtet att tilläggsutfodra på de prioriterade områdena, på de områden som inte är prioriterade får dock tilläggsutfodring ske högst under 2 veckor i början och i slutet av betesperioden. Under exceptionellt torra perioder kan landskapsregeringen utfärda ett generellt undantag från de ovan nämnda begränsningarna så att djurens näringsbehov kan tillgodoses.

53 §. Riktade insatser på naturbeten

Stöd kan beviljas för hagmark, ängar och strand-ängar där det finns värden som behöver särskild skötsel för att långsiktigt kunna bevaras.

De naturbeten som ingår i avtalet ska skötas enligt en åtgärdsplan som görs upp för varje enskilt bete. Åtgärdsplanen ska göras i samarbete mellan odlaren och en av landskapsregeringen godkänd rådgivare. Utöver de uppgifter som anges i 57 § ska i åtgärdsplanen ingå uppgifter om lämplig betestidpunkt, betesintensitet, typ av betesdjur, fällindelning och i vilken omfattning röjning och slåtter behövs. För att hindra övergödning ska det slagna gräset och röjningsresterna samlas ihop och föras bort. (2011/19)

Den lämpliga betesintensiteten ska fastställas utifrån specifika behov på det berörda området inom nedanstående beräkningar:

Djurslag	Minsta antal djur per hektar
Vuxna nötkreatur	0,5
Ungnöt under åtta månader	0,8
Vuxna får	1,8
Häst	0,5
Ponny	1,0

(2011/19)

På betet får finnas högst 1,6 de/ha. Antalet djur omvandlas till djurenheter med hjälp av koefficienterna i bilaga 4.

Om avtalsområdet finns inom ett större betesområde ska avtalsområdet i regel avskiljas med stängsel från övriga naturbeten så att ett tillräckligt betestryck kan garanteras på avtalsarealen. Avtalsarealen ska också avskiljas från gödslade betesvallar för att området inte ska påverkas av dess negativa gödslings-effekt. På avtalsområdet får inte handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel användas och det får heller inte bearbetas. Tillskottsutfodring får ske endast under högst två veckor i början och under högst två veckor i slutet av betesperioden på platser som anges i åtgärdsplanen.

Uppgifter om antalet betande djur, betesperiodens längd och utförda skötselåtgärder ska antecknas i en skötseldagbok.

Stödet beviljas årligen för de skiften som ingår i avtalet förutsatt att stöd villkoren uppfylls.

54 §. Hävd av löväng

Miljöstödets specialstöd kan beviljas för hävd av löväng, i avtalet kan dock inte ingå områden som omfattas av något annat specialstöd. De områden som ingår i ett avtal ska skötas enligt en åtgärdsplan. En åtgärdsplan ska göras i samarbete mellan jordbrukaren och en av landskapsregeringen godkänd rådgivare. I en åtgärdsplan fastställs de åtgärder som ska genomföras under en avtalsperioden. Uppgifter om de åtgärder som har utförts ska antecknas i en skötseldagbok.

För att ett område ska kunna anses vara löväng måste följande krav uppfyllas:

1) Trädbeståndet ska utgöras av lövträd, undantagsvis kan enstaka barrträd accepteras. Inom området ska finnas grupper av hamlade träd som tydligt kan avskiljas i landskapsbilden.

2) På området ska finnas träd och buskar i ett mosaikartat mönster, brutet av öppna gläntor av varierende storlek.

3) Hasselrunnor bör finnas i spridda grupper.

4) Örtskiktets botten bör utgöras av en väl sammanhållen grässvål utan dominerande inslag av mossor.

På ett lövängsområde ska följande arbetsmoment ingå i skötseln:

1) På våren utförs rydning. Gammal förna och kvistar räfsas ihop allt efter behov, samt komposteras eller brännes.

2) Slåtter utförs sent på sommaren, efter att de flesta örter har hunnit fröa av sig.

3) Efter slåtter kan djur beta på ängen, betet kan helt eller delvis ersätta slåtter. Det slagna gräset ska samlas ihop och föras bort. Vid betning med endast ett djurslag behövs även kompletterande slåtter för en god skötsel. Betestrycket ska vara tillräckligt så att vegetationen är väl avbetad eller åtgärdad genom putsning under sensommaren.

4) Hamling kan ske i samband med sensommarbetet. Den ska utföras i etapper så att vissa träd hamlas ena året och andra träd året därpå och så att samma träd hamlas med cirka 3 – 5 års tidsmellanrum.

5) På hösten ska rydning utföras genom att gamla träd tas bort, buskar gallras eller genom att hasselrunnor putsas ur.

6) På vintern ska området vila.

Kemiska bekämpningsmedel får inte användas. Området ska avskiljas med stängsel från gödslade vallar på åkermark. Tilläggsutfodring får ske endast under högst två veckor i början och högst två veckor i slutet av betesperioden på platser som anges i åtgärdsplanen.

55 §. Skyddszoner

En skyddszon ska anläggas på åkermark på platser där risken för näringsläckage är stort. Åkermarken ska angränsa till sjöar, ytvattentäkter eller större utfallsdiken intill dem. En skyddszon kan också anläggas på åkermark på ett viktigt grundvattenområde, exempelvis vid brunnar. En skyddszon ska i medeltal vara minst 10 meter bred, men kan av särskilda skäl vara bredare än 25 meter. Avtal ingås inte för områden där en naturlig, tillräckligt bred skyddszon finns mellan åkermarken och vattnet.

En skyddszon ska anläggas genom att flerårigt gräs sås på området. Efter sådden får skyddszonen inte bearbetas och området ska under hela avtalsperioden vara bevuxen med flerårig växtlighet. Skyddszonen ska anläggas och skötas i enlighet med en av landskapsregeringen godkänd åtgärdsplan. Vid anläggning och skötsel ska den biologiska mångfalden beaktas och om möjligt åtgärder främjas som gynnar vilda växter och djur. Gräsväxligheten ska slås minst en gång under varje växtperiod. Gräset får dock inte slås före 1 augusti såvida det inte är fråga om bekämp-

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

ning av ogräs eller skadegörare eller att förhindra spridning av dem. Det slagna gräset ska föras bort, och får användas i lantbruksproduktionen. Om det inte är till skada för miljön får en skyddszon användas som bete för husdjur med högst 1 djurenhet per hektar. Vid omräkning av djur till djurenheter används koefficienterna i bilaga 4. Gödsel eller kemiska bekämpningsmedel får inte användas på en skyddszon. Uppgifter om utförda skötselåtgärder ska antecknas i en skötseldagbok.

56 §. Bevarande av ursprungsraser

Avtalet kan omfatta renrasiga ålandsfår, finska lantrasfår eller får av kvävlands grå som jordbrukaren har i sin besittning. Djuren ska vara minst ett år gamla vid ingången av avtalsperioden och ingå i gårdsbrukshetens jordbruksverksamhet. Tackorna ska i regel betäckas årligen och får endast betäckas av baggar av samma ras.

Djuren ska vara identifierade med öronmärken och omfattas av ett kontroll- eller registersystem som upprätthålls av Pro Agria, Ålands fåravelsförening r.f. eller av Föreningen ålandsfår r.f. I kontroll- och registersystemet ska framgå djurens kön, födelseidentifikation, födelsetid, raskod och härstamning.

En jordbrukare ska under hela avtalsperioden ha minst det antal djur som förutsätts i avtalet. Avtalet kan omfatta både tackor och avelsbaggar. Djur som dör eller utmönstras och djur som inte kan producera avkomor ska ersättas med andra stödberättigade djur. Antalet djur kan minska endast i de fall som enligt 79 § ska anses som force majeure.

För omvandling till djur till djurenheter används omräkningskoefficienterna i bilaga 4.

56a §. (2010/91) Skötsel av mångfunktionell våtmark

Avtal kan ingås för skötseln av sådana mångfunktionella våtmarker som har anlagts i enlighet med Ålands landskapsregerings beslut om stöd för icke produktiva investeringar.

Skötseln ska genomföras enligt en särskild plan. De årliga skötselåtgärderna ska omfatta avlägsnande av slam, skötsel av dammar samt slåtter och bortförande av växtlighet från våtmarker och kantområden. Växtmassa som bärgas i samband med skötselåtgärder kan användas, eller skötselåtgärder vidtas exempelvis genom betesgång, om inga vattenvårdshinder eller andra hinder föreligger och den biologiska mångfalden inte äventyras. De genomförda skötselåtgärderna ska antecknas i en skötseldagbok.

Avtalsarealen måste omfatta sammanlagt minst 0,30 hektar.

Särskilda bestämmelser om miljöstödet specialstöd

57 §. Åtgärdsplaner

I de åtgärdsplaner som avses i 53, 54, 55 och 56a §§ ska minst följande uppgifter ingå (2010/91):

- 1) En allmän beskrivning av genomförandet av åtgärden samt dess inverkan.
- 2) En karta på vilken avtalsarealen är markerad.

3) Individualiserade anläggnings-, skötsel- och andra åtgärder samt en årlig tidtabell för dessa. I åtgärdsplanen ska ingå en beskrivning av hur åtgärderna bidrar till att uppnå projektets målsättningar.

4) En bedömning av projektets inverkan på miljön och landskapsbilden.

Åtgärderna ska påbörjas under det första avtalsåret på varje skifte som ingår i avtalet.

En jordbrukare kan under avtalsperioden ansöka om att åtgärdsplanen ska justeras, om detta anses vara nödvändigt för att de i avtalet uppställda målen ska uppnås. En fritt formulerad ansökan jämte den reviderade åtgärdsplanen ska lämnas till landskapsregeringen vid den årliga ansökningstiden för utbetalning av stöd.

58 §. (2010/91) Skötseldagbok

I den skötseldagbok som avses i 52 – 55 §§ och 56a § ska minst anges ett skiftes namn, signum och areal. Där ska också antecknas

- 1) de åtgärder som har utförts på avtalsarealen,
- 2) tidpunkt när en åtgärd har utförts samt
- 3) åtgärdernas inverkan på miljön.

59 §. (2011/117) Minskning av avtalsarealen

Avtalsarealen får inte minska under avtalsperioden. Om avtalsarealen minskar under avtalsperioden återkrävs en del av miljöstödet specialstöd som avser den arealen som tagits bort från avtalet, om inte orsaken till minskningen beror på orsaker som enligt 79 § ska anses vara force majeure eller på att den areal som avtalet minskar med överförs till ett annat motsvarande avtal eller att det på avtalsarealen har anlagts en våtmark som avses i 7 § i Ålands landskapsregerings beslut om stöd för icke produktiva investeringar. Under det sjätte och sjunde avtalsåret som avses i 43a § kan avtalsarealen minska med högst 50 % i samband med att en del av ett jordbruksföretag överläts.

60 §. Ökning av avtalsarealen

Under avtalsperioden kan ett avtal om miljöstödet specialstöd inte utökas med ny areal utom i de fall som nämns i 2 mom.

Till ett avtal som avses i 41 § 1 – 4 och 6 punkten kan fogas ytterligare högst 50 procent eller högst 2 hektar areal under det andra och tredje avtalsåret. Om en jordbrukare som har ingått ett avtal om ekologisk produktion utökar sin ekologiskt odlade areal med en areal som är större, så kan ett avtal ingås om den förvärvade arealen eller ett nytt avtal ingås som omfattar tidigare såväl som förvärvad areal. (2010/91)

61 §. Förändringar i avtalsarealen på grund av digitalisering

Om den digitaliserade arealen för ett basskifte som ingår i ett avtal om miljöstödet specialstöd är större än den areal som i avtalet anges för basskiftet, ska avtalet ändras så att den digitaliserade arealen anges i avtalet som basskiftets areal om jordbrukaren godkänner den digitaliserade arealen. Om den digitaliserade arealen är mindre än den areal som anges i avtalet ändras inte avtalet om skillnaden är försumbar.

Om en jordbrukare i sin ansökan har uppgivit ett basskiftets areal vara betydligt större än den digitaliserade arealen, så ska denne återbetala det stöd som har utbetalats för mycket.

62 §. Möjlighet att byta ett avtal helt eller delvis

Ett avtal eller delar av ett avtal kan bytas till ett annat avtal utan att utbetalat stöd återkrävs i de fall som avses i 2 mom. Ansökan om byte av avtal ska tillställas landskapsregeringen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen årligen fastställer. Avtalsperioden för ett nytt avtal är fem år, om ett avtal delvis byts är det ursprungliga avtalet gällande för kvarvarande delar. (2010/12)

I 1 mom. avsett byte kan ske så att ett avtal om prioriterade naturbeten eller delar av ett avtal om prioriterade naturbeten byts till ett avtal om hävd av löväng eller till ett avtal om riktade insatser på naturbeten.

63 §. Överföring av avtal

Om besittningsrätten till hela avtalsarealen övergår till en annan jordbrukare under avtalsperioden kan avtalet överföras till avtalsarealens nya innehavare för återstoden av avtalsperioden. Den som övertar avtalet ska uppfylla de allmänna förutsättningarna för att beviljas miljöstödet specialstöd samt ska förbinda sig att uppfylla avtalsvillkoren under återstoden av avtalsperioden.

En ansökan om överföring av avtal ska på blanketter som landskapsregeringen har fastställt lämnas till landskapsregeringen inom 10 arbetsdagar efter att besittningsrätten har överförts.

64 §. Möjlighet att frånträda ett avtal

En jordbrukare som har ingått ett avtal har rätt att säga upp avtalet före avtalsperiodens slut från och med början av den månad han uppgår. En anmälan om uppsägning ska lämnas till landskapsregeringen minst 10 arbetsdagar före frånträdet. Om jordbrukaren utan en sådan grund som enligt 79 § anses som force majeure inte lämnar in en årlig ansökan om utbetalning av stödet som avses i 46 § anses jordbrukaren frånträda sitt avtal. (2011/19)

Om en jordbrukare säger upp avtalet under avtalsperioden ska stödbelopp som har utbetalats återbetalas. Om jordbrukaren frånträder avtalet av orsaker som enligt 79 § anses som force majeure kan landskapsregeringen besluta att utbetalda stödbelopp inte behöver återbetalas. Landskapsregeringen kan även besluta att de utbetalda stödbeloppen inte ska återbetalas om en jordbrukare efter utgången av det tredje avtalsåret frånträder avtalet efter att ha uppfyllt en betydande del av det berörda åtagandet och jordbrukaren slutgiltigt upphör med jordbruksverksamhet samt att det inte är möjligt för en efterträdare att överta åtagandet. En jordbrukare som fullföljt sitt femåriga avtal från år 2007 eller 2008 kan frånträda avtalet vid utgången av det femte avtalsåret utan att de utbetalda stödbeloppen återkrävs. Om jordbrukaren har förlängt sitt avtal i enlighet med 43a § kan avtalet inte efter det, förutom i de fall som nämns i detta beslut, frånträdas utan att de utbetalda stödbeloppen återkrävs. (2011/117)

Ett avtal om ekologisk produktion kan sägas upp under avtalsperioden utan att stöd som redan beviljats återkrävs om produktionsreglerna i EG:s förordning om ekologisk produktion ändrar under avtalsperioden, så att det inte är praktiskt genomförbart på jordbrukarens gårdsbruksenhet. (2011/117)

Om en jordbrukare under det första avtalsåret har uppfyllt avtalsvillkoren från början av växtperioden kan avtalet frånträdas det sista avtalsåret från och med slutet av växtperioden eftersom avtalsvillkoren uppfyllts under fem växtperioder.

65 §. Hävning av avtal

Landskapsregeringen kan häva ett avtal om en jordbrukare har undanhållit uppgifter av väsentlig betydelse för avtalet, har lämnat felaktiga uppgifter eller om han inte iakttar stödvillkoren.

3 kap. LFA-kompensationsbidrag

66 §. Ansökan om och ingående av avtal

Ansökan om avtal som avses i 9 § finansieringslagen ska göras på landskapsregeringens blanketter och lämnas till landskapsregeringen senast vid den tidpunkt och på det sätt som landskapsregeringen årligen fastställer. Avtalet har ingåtts när landskapsregeringen i sitt beslut meddelar att en ansökan är godkänd. Till avtalet hör jordbrukarens ansökan och landskapsregeringens beslut att godkänna ansökan. Stödbeloppet, avtalsperiodens längd och avtalsvillkoren kan, med beaktande av landskapsregeringens budgetram, ändras under avtalsperioden till att vara förenliga med Europeiska gemenskapens lagstiftning som gäller programperioden 2014-2020. (2012/9)

En jordbrukare ska förbinda sig att bedriva jordbruk på minst den areal som avses i 10 § 1 mom. finansieringslagen under hela den tid som avses i 67 § detta beslut.

Jordbrukare som erhåller LFA-kompensationsbidrag på basen av ett avtal som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag kan inte ingå ett avtal som avses i detta beslut.

LFA-kompensationsbidrag för naturbeten beviljas inte till jordbrukare vars miljöstödsavtal som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag omfattar delprogrammet för naturbeten.

67 §. Avtalsperiod

Den avtalsperiod som avses i 9 § finansieringslagen är fem år efter den första stödutbetalningen. Villkoren för att få LFA-kompensationsbidrag ska uppfyllas från den och med den 1 maj det år ett avtal ingås.

Avtalet förblir i kraft även om jordbrukaren inte, av orsaker som enligt 79 § kan anses som force majeure lämnar in en årlig ansökan om stödet förutsatt att stödvillkoren i övrigt uppfylls.

68 §. Ansökan om utbetalning

Den årliga ansökan om utbetalning som avses i 13 § finansieringslagen ska göras på landskapsregeringens blanketter och lämnas till landskapsregeringen senast

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

vid den tidpunkt och på det sätt som landskapsregeringen årligen fastställer.

69 §. (2010/12) Icke odlad åker som sköts som berättigar till LFA-kompensationsbidrag

LFA-kompensationsbidrag kan beviljas för icke odlad åker som sköts i enlighet med tvärvillkoren. Den åkerareal som har uppgivits på nämnda sätt får uppgå till högst 50 procent av gårdsbruksenhetsens totala åkerareal. Arealen kan dock inte vara större än den areal som odlas med åker- eller trädgårdsgrödor eller som sköts i enlighet med 5 §.

70 §. (2010/12) *LFA-kompensationsbidragets belopp*

Till en jordbrukare som uppfyller stödvillkoren betalas årligen 200 euro per hektar för i 4 och 69 §§ avsedd stödberättigad åkerareal. För stödberättigad naturbetesarealen som avses i 71 § betalas årligen 100 euro per hektar upp till 50 hektar, därefter betalas årligen 50 euro per hektar.

71 §. *Stödberättigad naturbetesareal*

LFA-kompensationsbidrag beviljas på basen av antalet betande husdjur. Minsta antal djur som berättigar till stöd för 1,00 hektar är:

Djurslag	Antal djur per hektar
Vuxna nötkreatur	0,5
Ungnöt under åtta månader	0,8
Får (även avvanda lamm)	5,0
Häst	0,5
Ponny	1,0

Det stödberättigade området ska under stöddåret betas med ett tillräckligt betestryck under en så stor del av betesperioden att igenväxning av området inte sker. Handelsgödsel eller bekämpningsmedel får inte användas. Området får inte bearbetas.

Ett stödberättigat bas- och jordbruksskifte ska vara minst 0,05 hektar stort. Ett jordbruksskifte får omfatta endast sådan mark som berättigar till stöd. Området ska kunna ritas in på en karta.

72 §. *Områden som inte berättigar till LFA-kompensationsbidrag*

LFA-kompensationsbidrag för naturbeten betalas inte för tomtmark eller skogsbruksmark. Med skogsbruksmark avses i detta sammanhang följande:

1) Områden som före den 1 januari 2000 i huvudsak använts för bedrivande av sådant skogsbruk som avses i landskapslagen (1998:83) om skogsvård.

Se I 17, Landskapslag (1998:83) om skogsvård.

2) Ytor där skogsförnyelse i enlighet med landskapslagen om skogsvård påbörjats före den 1 januari 2000. Med påbörjad skogsförnyelse avses avverkning i fröträds- eller skärmställning eller plantering efter kalavverkning.

3) Områden som i sin helhet består av trädbevuxen mark och där det dominerande trädslaget är tall eller gran och vars virkesförråd överskrider 70 kubikmeter per hektar.

4) Områden som i sin helhet består av plantbestånd eller ungskog vars plantantal per stamantal kan anses bilda ett godtagbart plantbestånd enligt 5 § landskapsförordningen (1998:86) om skogsvård.

Se I 18, Landskapsförordning (1998:86) om skogsvård.

5) Lövskog vars virkesförråd överskrider 100 kubikmeter per hektar; hamlade äldre björkar och askar samt ek medräknas inte.

LFA-kompensationsbidrag beviljas inte heller för områden som ingår i ett avtal om återskapande av naturbetesmark som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag eller som beviljas stöd för icke produktiva investeringar för återskapande av naturbetesmark eller för återskapande av löväng.

73 §. *Övergång från programperioden 2000 – 2006*

En jordbrukare som har ett gällande avtal från programperioden 2000 – 2006 kan ersätta den med ett nytt avtal i enlighet med bestämmelserna i detta beslut.

74 §. *Överföring av avtal*

Om ägande- eller besittningsrätten till gårdsbruksenheten överläts under avtalsperioden kan avtalet på ansökan överföras på gårdsbruksenhetsens nya ägare eller nyttjanderättsinnehavare för återstoden av avtalsperioden förutsatt att den som ingått avtalet slutar bedriva jordbruk i förvärvssyfte. En jordbrukare som överlåter sitt avtal kan hålla kvar högst 0,50 hektar av åkermarken för husbehovsodling. Ett avtal kan överföras även till någon efter att gårdsbruksenheten delats vid arvsförfarande, avvittring eller upplösning av sammanslutning får delar av en gårdsbruksenhet i sin besittning.

Ansökan om överföring av ett avtal ska lämnas till landskapsregeringen inom tio arbetsdagar efter att ägande- eller nyttjanderätt till en gårdsbruksenhet har överförs. Den nya ägaren eller nyttjanderättsinnehavaren ska förbinda sig att uppfylla avtalsvillkoren under resten av avtalsperioden.

75 §. *Byte av jordbruksskiften under avtalsperioden*

Landskapsregeringen kan godkänna att två jordbrukare som omfattas av likadana avtal byter skiften med varandra under avtalsperioden om bytet är nödvändigt för en sund växtföljd eller andra motsvarande orsaker. När förutsättningarna som gäller stödberättigande areal som avses i 9 § 2 mom. finansieringslagen provas kan de skiften som under ett avtalsår innehas av en annan jordbrukare räknas i den jordbrukares miniareal som i regel har skiftet i sin besittning. Stödet beviljas till den som odlar skiftet.

76 §. *Jordbrukarens möjlighet att frånträda ett avtal*

En jordbrukare som har ingått ett avtal enligt 66 § har rätt att frånträda avtalet före avtalsperiodens slut, från och med början av den månad jordbrukaren uppgår. En jordbrukare som vill frånträda sitt avtal ska lämna en skriftlig anmälan om detta till landskapsregeringen minst tio arbetsdagar före den dag som jordbrukaren avser att frånträda avtalet. Om en jordbrukare utan en sådan grund som enligt 79 § anses

som force majeure inte lämnar in en årlig ansökan om utbetalning av stödet som avses i 11 § i finansieringslagen anses jordbrukaren frånträda sitt avtal.

Om en jordbrukare frånträder ett avtal under avtalsperioden ska det stödbelopp som har utbetalats återbetalas. Om en jordbrukare frånträder avtalet av orsaker som enligt 79 § anses som force majeure kan landskapsregeringen besluta att de utbetalda stödbeloppen inte ska återbetalas om en jordbrukare efter utgången av det tredje avtalsåret frånträder sitt avtal efter att ha uppfyllt en betydande del av det berörda åtagandet och jordbrukaren slutgiltigt upphör med jordbruksverksamhet samt att det inte är möjligt för en efterträdare att överta åtagandet. Jordbrukaren kan i detta fall fortsätta bruka högst 0,50 hektar för husbehovsodling. (2011/19)

Avtalet kan frånträdas utan att de utbetalda stödbeloppen återkrävs om tvärvillkoren ändras.

77 §. Landskapsregeringens möjlighet att häva ett avtal

Landskapsregeringen kan häva ett avtal om en jordbrukare har undanhållit omständigheter som inverkat väsentligt på avgivande av avtalet, har lämnat felaktiga uppgifter på någon väsentlig punkt, eller om villkoren för stöden inte har iakttagits.

En jordbrukare ska delges landskapsregeringens avsikt att upphäva avtalet minst tio arbetsdagar före den dag som landskapsregeringen avser att häva avtalet.

Om landskapsregeringen häver ett avtal ska stödet återbetalas i enlighet med bestämmelserna därom i finansieringslagen.

4 kap. Särskilda bestämmelser

78 §. Tillsyn samt påföljder vid brister eller försummelser

Om tillsyn och om påföljder vid brister eller försummelser stadgas särskilt.

79 §. Force majeure och andra därmed jämförbara omständigheter

Med force majeure avses i detta beslut främst följande situationer:

1) Jordbrukaren har avlidit, konstateras ha en allvarlig sjukdom eller annars konstateras ha en långvarig arbetsoförmåga.

2) Jordbrukaren börjar erhålla full arbetslöshetspension, deltidspension eller förtida ålderspension och slutar därmed att bedriva jordbruk.

3) Gårdsbruksenhetens åkermark minskar av orsaker som jordbrukaren inte kan påverka och som inte kunde förutses när avtalet ingicks.

4) Gårdsbruksenhetens mark drabbas allvarligt av en naturkatastrof.

5) Gårdsbruksenhetens byggnader för husdjursproduktion förstörs oavsiktligt.

6) Gårdsbruksenhetens husdjur drabbas av en epizootisk sjukdom.

80 §. Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den 15 april 2009.

Med ikraftträdandet av detta beslut upphävs Ålands landskapsregerings beslut (2007:64) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden.

Åtgärder som verkställigheten av beslutet förutsätter får vidtas innan beslutet träder i kraft.

81 §. Övergångsbestämmelser

Bestämmelserna i 56 § i Ålands landskapsregerings beslut (2007:64) om anläggande och skötsel av skyddszon ska fortsatt tillämpas på avtal som en jordbrukare har ingått och som ålägger denne att iaktta villkor för att beviljas stöd.

Bestämmelserna i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag ska fortsatt tillämpas på avtal som en jordbrukare har ingått och som ålägger denne att iaktta vissa villkor för att beviljas stöd. Efter år 2007 ska bestämmelserna i 2a och 2b §§ och 2e – 2n §§ dock inte tillämpas på de årliga ansökningar om stöd som avses i 8 och 48 §§.

Ett avtal som inte har fullföljts och som har ingåtts med stöd av landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, kan omvandlas till ett nytt avtal enligt detta beslut dels om det innebär en obestridlig fördel för miljön eller djurens välbefinnande, dels om det befintliga avtalet stärks avsevärt. Om jordbrukarens miljöstödsavtal omfattar delprogrammet för ekologisk produktion ska avtal om miljöstödet specialstöd för ekologisk produktion som avses i landskapsregeringens beslut om stöd för att förbättra miljön och landsbygden ingås för minst den areal som har omfattats av delprogrammet för ekologisk produktion. Om inget avtal ingås anses jordbrukaren förfara i enlighet med 4 § 4 mom. i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag varvid stöd som redan beviljats återkrävs.

Om en jordbrukare har tillämpat fosforutjämning under programperioden 2000 – 2006 och utjämningsperioden pågår på ett skifte när jordbrukaren ingår ett nytt avtal i enlighet med detta beslut, så ska de överskridningar av fosformängderna som flyttas till den nya avtalsperioden beaktas i gödslingen. Underskridningarna får beaktas om jordbrukaren så önskar.

Ett avtal som har ingåtts med stöd av landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag kan frånträdas det sista avtalsåret före avtalsperiodens slut från och med den tidpunkt då avtalsvillkoren har uppfyllts under fem år. Om jordbrukarens miljöstödsavtal omfattar delprogrammet för ekologisk produktion och avtalsvillkoren har uppfyllts det första avtalsåret från växtperiodens början, så kan konventionella odlingsmetoder tillämpas det sista avtalsåret från och med början av växtperioden när avtalsvillkoren har uppfyllts under fem år.

Om ett avtal om miljöstödet specialstöd har ingåtts under något av åren 2003 – 2006, för en avtalsperiod som sträcker sig utöver den avtalsperiod som är en förutsättning för erhållande av miljöstödet basstöd, och jordbrukaren efter avtalsperiodens utgång inte kan ingå ett nytt avtal om miljöstödet basstöd under programperioden 2007 – 2013 på grund av att de all-

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

männa förutsättningarna för erhållande av basstödet inte uppfylls eller på grund av att jordbrukaren inte godtar de nya stödvillkoren för basstödet kan jordbrukaren vid avtalsperiodens utgång säga upp specialstödsavtalet utan att det stöd som redan utbetalts återkrävs. Specialstödsavtalet kan också förbli i kraft även om jordbrukare inte har ingått ett nytt avtal om miljöstödet basstöd varvid avtalet om miljöstödet specialstöd fortgår i enlighet med avtalsvillkoren till utgången av avtalsperioden. Om jordbrukaren senare vill säga upp avtalet tillämpas bestämmelserna i 63 § landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag.

Jordbrukare som under något av åren 2003 – 2006 har ingått ett avtal om LFA-kompensationsbidraget som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag ska från och med år 2007, i stället för goda odlingsmetoder som avses i 2 § 9 punkten landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, på hela sin gårdsbruksenhet iaktta de tvärvillkor som avses i 2 § 10 punkten i detta beslut.

Bilaga 1 (2010/12)

Högsta mängd fosfor till åkergrödor

Tabell 1

Högsta tillåtna mängden fosfor (kilogram/hektar/år) på basen av bördighetsklass

Gröda	Bördighetsklass						
	Dålig	Rätt dålig	Försvärlig	Tillfredsställande	God	Hög	Betänkligt hög
Råg, vete, oljeväxter, baljväxter	32	24	20	12	8	-	-
Korn	34	26	22	14	10	-	-
Havre, frövall	28	20	16	8	4	-	-
Blandsäd korn/havre/vete	31	23	19	11	7	-	-
Helsädsensilage	40	32	24	16	12	-	-
Vallanläggning i skyddssäd	52	44	36	28	20	-	-
Vallanläggning på våren utan skyddssäd, på sommaren eller hösten	36	32	28	24	15	-	-
Vall på våren innan sommaran- läggning	16	12	8	4	-	-	-
Ettåriga fodervallar	40	32	24	16	12	-	-
Flerårig vall							
- bete	32	24	16	8	-	-	-
- övriga fodervallar	40	32	24	16	8	-	-
Potatis	70	70	70	55	35	-	-
Sockerbeta	63	63	60	43	26	-	-
Spånadslin	32	24	20	12	8	-	-
Rörflen, anläggningsåret	50	40	30	20	10	-	-
Rörflen under skördeåren	30	20	15	10	5	-	-
Anläggning av naturvårdsåker, gröngödslingsvall och flerårig grönträda	28	20	16	8	4	-	-
Övriga växter	30	20	15	10	5	-	-

Skördenivån som fosformängderna i tabellen baserar sig på är för spannmål 4 000 kilogram per hektar per år och för oljeväxter 1 750 kilogram per hektar och år. Det är dock möjligt att använda högre fosforgivor om en högre skördemängd per hektar uppnåts under något av de fem tidigare skördeåren. Om den uppnådda skördenivån är 25 procent högre kan de i tabellen presenterade mängderna ökas med 3 kilogram

per hektar och år och om den uppnådda skördenivån är 50 procent högre kan de i tabellen presenterade mängderna ökas med 6 kilogram per hektar och år. Skördenivån som den förhöjda fosforgivan baserar sig på och sättet på vilket man kan uppvisa att en högre skördenivå har uppnåts ska antecknas i de skiftesvisa odlingsanteckningarna.

Till sockerbeta kan ges 14 kilogram startfosfor per hektar i bördighetsklassen hög och betänkligt hög och till potatis kan ges 20 kilogram startfosfor per hektar i bördighetsklassen hög och betänkligt hög. En startfosforgiva säkerställer tillgången på fosfor tidigt på våren då marken ännu är kall och fosfor i marken är svårtillgänglig.

Den skiftesvisa skördenivån räknas genom att dividera odlingsväxtens skörd på hela gården med arealen för de skiften som odlingsväxten har odlats på eller genom att visa på något annat sätt att skördenivån har blivit uppnådd på ifrågavarande skiften.

Bilaga 2 (2010/12)

Högsta mängd kväve till åkergrödor

Tabell 1

Högsta tillåtna mängden kväve (kilogram/hektar/år) till spannmål, oljeväxter och baljväxter

Gröda/ skördenivå	Ler- och mjåljordar	Grova mineraljordar	Organogena jordar
SPANNMÅL			
Korn och havre 4 000 kg	100	90	60
Vårvete 4 000 kg	120	110	70
Blandsäd korn/havre/vete 4 000 kg	100	90	60
Höstråg på hösten	30	30	20
Höstråg på våren 3 000 kg	100	90	40
Vårråg 3 000 kg	90	80	50
Höstvete, rågvete och speltvete på hösten	30	30	20
Höstvete, rågvete och speltvete på våren 4 000 kg	120	110	50
Övrig spannmål och spannmålsblandningar 4 000 kg	90	80	50
OLJE- OCH INDUSTRIVÄXTER			
Höstrybs och höstraps på hösten	30	30	20
Vårrys, vårraps, höstrybs, höstraps och oljedådra på våren 1 750 kg	110	100	60
Lin, majs, oljehampa, solos	90	80	50
BALJVÄXTER			
Ärt, bondeböna, sötlupin	45	45	30

Oberoende av skiftets skördenivå är det alltid möjligt att till spannmål ge en kvävegödselmängd som motsvarar en skördenivå på 4 000 kilogram (till råg dock en kvävemängd som motsvarar 3 000 kilogram skördenivå), till höstrybs och -raps, vårrys och -raps samt lindådra en kvävegödslingsmängd som motsvarar 1 750 kilogram skördenivå och till potatis en kvävegödslingsmängd som motsvarar 35 000 kilogram skördenivå.

Det är dock möjligt att använda högre kvävegivor om en högre skördemängd per hektar uppnåtts under något av de fem tidigare skördeåren. Den skiftesvisa

skördenivån räknas genom att dividera odlingsväxtens skörd på hela gården med arealen för de skiften som odlingsväxten har odlats på eller genom att visa på något annat sätt att skördenivån har blivit uppnådd på ifrågavarande skiften. Den skördenivå som en förhöjd kvävegiva baserar sig på och det sätt på vilket en högre skördenivå har uppnåtts ska antecknas i de skiftesvisa odlingsanteckningarna.

Om skördenivån är högre än 4 000 kilogram per hektar och år är det möjligt att använda till spannmål och oljeväxter en kvävejustering enligt tabell 2.

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

Tabell 2

Justering på basen av skördenivån (kilogram per hektar/år)

Gröda	Skördenivå	Tilläggskväve kg/ha/år
Korn, havre, vårvete, höstvete, rågvete, speltvete, övriga spannmål och spannmålsblandningar	4 500 kg	+ 10
	5 000 kg	+ 20
	5 500 kg	+ 30
Höstråg, vårråg	3 500 kg	+ 10
	4 000 kg	+ 20
	4 500 kg	+ 30
Vårrybs, vårraps, höstrybs, höstraps och oljedådra	2 000 kg	+ 10
	2 250 kg	+ 20
	2 500 kg	+ 30

Tabell 3 (2011/19)

Högsta tillåtna mängden kväve (kilogram/hektar/år) till vall och övriga växter

	Spridningstid	Ler- och mjäljor	Grova mineraljor	Organogena jordar
VALL				
Fleråriga vallar, ettårigt rajgräs, grönfoderspannmål och rajgräs eller annan vallväxt	För två skördar	200	200	160
	För tre eller flera skördar	240	230	190
Bete: Fler- eller ettåriga betesvallar		200	200	170
Grönfoderspannmål, helsäd	på våren	120	100	90
Helsäd: höstvete och rågvete	på hösten	30	30	20
	på våren	140	130	70
Övriga vallar		120	100	90
ANLÄGGNING AV VALL				
Vallanläggning på våren				
- Anläggning i skyddssäd, grönfoder-spannmål eller helsäd	Till skyddssäden högst den sortvisa tabellens max. kvävemängd			
- Anläggning utan skyddssäd	på våren	80	80	70
	2. spridningen	30	30	30
Vallanläggning på sommaren	vid anläggning	60	60	60
Vallanläggning på hösten	på hösten före 10.9	30	30	30
Anläggning av naturvårdsåker, gröngödslingsvall och flerårig grönträda		50	50	40
UTSÄDESVALL	på våren	110	110	60
ENERGIANVÄNDNING				
Rörflen för energi				
anläggningsåret	på våren	60	60	40
under skördeåren		90	80	60
KNÖL- OCH ROTVÄXTER				
Sockerbeta	på våren	140	140	120
Potatis				
Matindustripotatis, skördenivå 35 ton/hektar	på våren	105	105	70
Matindustripotatis, skördenivå 40 ton/hektar	på våren	120	120	80
Tidig potatis	på våren	60	60	60
Tidig potatis + fånggröda	på våren	80	80	80
Övrig potatis, skördenivå 35 ton/hektar	på våren	85	85	60
Övrig potatis, skördenivå 40 ton/hektar		100	100	70
Övriga åkerväxter		110	100	60

Bilaga 3 (2010/12)

Högsta mängd fosfor till trädgårdsgroddor

Tabell 1

Högsta tillåtna mängden fosfor (kilogram/hektar/år) till plantskoleväxter, bär, frukt och frilandsgrönsaker

	Bördighetsklass						
	Dålig	Rätt dålig	Försvärlig	Tillfredsställande	God	Hög	Betänkligt hög
Plantskoleväxter *)	90	80	70	60	40	20	-
Jordgubbe, hallon, svartvinbär							
vid anläggning	70	60	50	40	25	10	-
årlig gödsling	40	35	30	25	20	10	-
Övriga bär							
vid anläggning	80	70	60	50	30	15	-
årlig gödsling	50	40	35	30	25	15	-
Frukt							
vid anläggning	90	80	70	60	40	25	-
årlig gödsling	45	40	35	30	20	10	-
Kälväxter, lökväxter	110	110	80	60	50	30	10
Rotfrukter	100	100	75	55	35	30	10
Morot	100	100	75	55	40	30	20
Baljväxter	50	50	35	25	20	15	10
Övriga grönsaker	100	100	60	50	40	30	10
Örter							
Frökräddor	32	24	20	12	8	-	-
Övriga växter	32	24	20	12	8	-	-

*) Högsta tillåtna mängder fosfor till kruksplanter:

Grundgödsling 165 g/m³, långverkande gödselmedel och kompletteringsgödsel 250 g/m³

Skördenivån som fosformängden för lök baserar sig på är 30 000 kilogram per hektar. Det är dock möjligt att använda en högre fosforgiva om en högre skördenivå har blivit uppnådd på ifrågakvarande skiften. Skördenivån som den förhöjda fosforgivan baserar sig på och sättet på vilket man kan uppvisa att en högre skördenivå har uppnåtts ska antecknas i de skiftesvisa odlingsanteckningarna.

gården med arealen för de skiften som lök har odlats på eller genom att visa på något annat sätt att skördenivån har blivit uppnådd på ifrågakvarande skiften. Skördenivån som den förhöjda fosforgivan baserar sig på och sättet på vilket man kan uppvisa att en högre skördenivå har uppnåtts ska antecknas i de skiftesvisa odlingsanteckningarna.

Tabell 2

Den tillåtna justeringen av fosforgivan (ton/hektar) till lök på basen av skördenivå

Skördenivå	Bördighetsklass				
	Försvärlig	Tillfredsställande	God	Hög	Betänkligt hög
40 t/ha	93	66	55	33	20
50 t/ha	116	83	65	42	25

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

Tabell 3

Högsta tillåtna mängder kväve (kilogram/hektar/år) till bär, frukt och frilandsgrönsaker

	Ler- och mjäljordar				Sand-, mo- och moränjordar				
	Mull-fattig	Mull-haltig	Mullrik	Mycket mullrik	Mull-fattig	Mull-haltig	Mullrik	Mycket mullrik	Mull- och torvjordar
Plantskoleväxter									
vid anläggning	140	140	120	120	140	140	120	120	100
årlig gödsling	120	120	100	100	120	120	100	100	90
Jordgubbe*), hallon, svartvinbär									
vid anläggning	50	50	30	30	35	35	20	20	15
årlig gödsling	70	70	60	50	60	55	45	40	30
Övriga bär									
vid anläggning	60	50	40	30	50	40	30	20	20
årlig gödsling	90	85	80	70	80	75	65	50	40
Frukt **)									
vid anläggning	65	60	45	30	50	40	30	20	20
årlig gödsling	125	100	75	60	100	80	70	60	50
Vit-, bryssel- och blomkål, kålrot, purjolök, frilandsgurka	240				230				230
Övriga lökväxter	120				110				100
Övriga kålväxter	175				160				130
Morot och övriga rotfrukter	180				170				160
Baljväxter	55				50				40
Huvud- och bladsallat	130				120				100
Övriga grönsaker och örter	160				140				125
Frökryddor och övriga växter	90				80				50

*) Om jordgubbsbeståndet planteras med s.k. väntebäddsplanta, kan kvävemängden vid anläggningen ökas med 50 procent.

**) Om markytan i äppelträdgården är täckt med gräsvall, kan kvävemängden vid anläggningen ökas med 20-50 kilogram/hektar.

Skördenivån som kvävemängden för lök baserar sig på är 30 000 kilogram per hektar. Det är dock möjligt att använda en högre kvävegiva om en högre skördemängd per hektar uppnåtts under något av de fem tidigare skördeåren. Den tillåtna justeringen på basen av skördenivån visas i tabell 4. Den skiftesvisa skördenivån räknas genom att dividera lökskörden på hela

gården med arealen för de skiften som lök har odlats på eller genom att visa på något annat sätt att skördenivån har blivit uppnådd på ifrågavarande skiften. Skördenivån som den förhöjda fosforgivan baserar sig på och sättet på vilket man kan uppvisa att en högre skördenivå har uppnåtts ska antecknas i de skiftesvisa odlingsanteckningarna.

Tabell 4

Den tillåtna justeringen av kvävegivan (ton/hektar) till lök på basen av skördenivå

Skördenivå	Jordart	
	Ler- och mjäljordar	Sand-, mo- och moränjordar
40 t/ha	126	120
50 t/ha	160	150

Tabell 5

De högsta tillåtna kvävemängderna (kilogram/hektar/år) till droppbevattnade jordgubbar enligt skördenivå, jordart och mullhalt

Mullhalt	Skördenivå (t/ha)			
	5	10	20	30
Mullfattig jord	50	60	80	100
Mullrik jord	45	55	75	95
Mycket mullrik jord och torvjord	40	50	75	95

Bilaga 4

Omräkningskoefficienter för djurenheter

Djurslag	Omräkningskoefficient
Mjölkkor, dikor, tjurar och övriga nötkreatur över 2 år, hästdjur över 6 månader	1,00
Ponny över 6 månader	0,40
Nötkreatur (6 mån. - 2 år)	0,60
Nötkreatur under 6 mån.	0,15
Får, getter (över 1 år)	0,15
Suggor (med grisar eller sinsuggor)	0,40
Övriga svin	0,11
Värphöns	0,011
Övriga fjäderfä	
- moderdjur	0,01
- kalkon, gås, and (uppföds på gården till slakt)	0,005
- broiler (uppföds på gården till slakt)	0,002

Bilaga 5

Högsta mängd kväve och fosfor vid minskad gödsling som frivillig åtgärd

Tabell 1

De högsta tillåtna kvävegivorna (kilogram/hektar/år) på gårdar som har valt minskad gödsling som frivillig åtgärd

	Ler- och mjåljordar	Grova mineraljordar	Organiska jordar
Spannmål			
Korn, havre	90	80	50
Vårvete	110	100	60
Höstråg på hösten	20	20	20
Höstråg på våren	90	80	40
Vårråg	80	70	40
Höstvete, rågvete, speltvete på hösten	20	20	20
Höstvete, rågvete, speltvete på våren	110	100	140
Övrig spannmål	80	70	40
Olje- och industriväxter			
Höstrybs, höstraps på hösten	20	20	20
Vårrybs, vårraps, oljedådra samt höstrybs och höstraps på våren	100	90	70
Övriga olje- och industriväxter	80	70	40
Baljväxter			
Ärt, bondeböna och sötlupin	40	40	25

I 3 ÅLRB (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden

Knöl- och rotväxter			
Socketbeta	120	120	100
Vall			
Ensilagevall	180	180	150
Torrhö	90	90	60
Torrhö, tilläggskväve om återväxten skördas	60	60	40
Betesvall	150	150	100

Tabell 2

De högsta tillåtna fosforgivorna (kilogram/hektar/år) på gårdar som har valt minskad gödsling som frivillig åtgärd

	Bördighetsklass						
	Dålig	Rätt dålig	Försvärlig	Tillfredsställande	God	Hög	Betänkligt hög
Spannmål							
Korn, havre	15	15	15	10	-	-	-
Vårve	15	15	15	10	-	-	-
Höstråg på hösten	15	15	15	10	-	-	-
Höstråg på våren	15	15	15	10	-	-	-
Vårråg	15	15	15	10	-	-	-
Höstve, rågve, speltve på hösten	15	15	15	10	-	-	-
Höstve, rågve, speltve på våren	15	15	15	10	-	-	-
Övrig spannmål	15	15	15	10	-	-	-
Olje- och industriväxter							
Höstrybs, höstraps på hösten	15	15	15	10	-	-	-
Vårrybs, vårraps, oljedådra samt höstrybs och höstraps på våren	15	15	15	10	-	-	-
Övriga olje- och industriväxter	15	15	15	10	-	-	-
Baljeväxter							
Ärt, bondeböna och sötlupin	15	15	15	10	-	-	-
Knöl- och rotväxter							
Socketbeta	30	30	30	15	-	-	-
Vall							
Ensilagevall	15	15	15	10	-	-	-
Torrhö	15	15	15	10	-	-	-
Betesvall	15	15	15	10	-	-	-

Bilaga 6 (2010/12)

Tabellvärden för näringsämnen i stallgödsel

Stallgödselslag	Fosfor kg/m ³	Lösligt kväve kg/m ³
Fast gödsel av nöt	1,2	1,2
Flytgödsel av nöt	0,5	1,8
Urin av nöt	0,1	1,8
Fast gödsel av svin	2,5	1,5
Flytgödsel av svin	0,8	2,7
Urin av svin	0,2	1,6
Fast gödsel av får	1,5	1,2
Fast gödsel av häst	0,5	0,4
Fast gödsel av höns	4,4	4,5
Fast gödsel av broiler	3,5	5,1
Fast gödsel av räva	11,5	3,8
Fast gödsel av mink	9,5	2,4

14 Ålands landskapsregerings beslut (2009:13) om administration av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag

1 §. (2010/13) Tillämpningsområde

Detta beslut tillämpas på följande stöd:

1) miljöstödet basstöd, miljöstödet specialstöd och kompensationsbidrag enligt landskapsförordning (2000:17) om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag,

2) miljöstödet basstöd, miljöstödet specialstöd och kompensationsbidrag enligt landskapsregerings beslut (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden,

3) miljöstödet nationella tilläggsdel om vilken landskapsregeringen årligen beslutar,

4) kompensationsbidragets nationella tilläggsdel om vilken landskapsregeringen årligen beslutar.

Ansökningsförfarande

2 §. Ansökningstid

Ansökan om avtal och ansökan om utbetalning av stöd som avses i 1 § ska tillställas landskapsregeringen senast den dag som landskapsregeringen årligen fastställer.

Med ansökan avses i detta fall samtliga ansökningsblanketter som förutsatts vara ifyllda när ansökan inlämnas. En ansökan anses vara inlämnad den dag då ansökningshandlingens sista blankett är mottagen. Med ansökningsblanketter avses inte bilagor som ska fogas till ansökningsblanketterna. Bilagorna är dock en förutsättning för att ansökningshandlingarna ska kunna behandlas av landskapsregeringen. (2010/13)

En ansökan som inkommit per fax kan godkännas förutsatt att sökanden inom rimlig tid kan inlämna originalansökan eller underteckna den faxade ansökan vid landskapsregeringen.

Inkommer ansökan efter den utsatta ansökningstiden räknas förseningsdagarna som avses i artikel 23 i kommissionens förordning (EG) nr 1122/2009 av den 30 november 2009 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 73/2009 vad gäller tvärvillkor, modulering och det integrerade administrations- och kontrollsystemet inom det system för direktstöd till jordbrukare som införs genom den förordningen och om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller tvärvillkoren för stöd inom vinsektorn, nedan tillämpningsförordningen från och med den första vardagen efter den sista inlämningsdagen till och med den dagen då ansökningshandlingarnas sista blankett anses mottagen. (2010/13)

3 §. Allmänna anvisningar

Ansökan om avtal och ansökan om utbetalning av stöd ska göras på blanketter som landskapsregeringen har fastställt och anvisat. Endast en ansökan som är gjord på rätt blankett kan godkännas. En blankett som skrivits ut från landskapsregeringens eller från landsbygdsverkets webbplats, eller från den programvara som Pro Agria tillhandahåller i sitt odlings- och gödslingsprogram ska därvid för att kunna godkännas till alla delar överensstämma med landskapsregeringens färdigtryckta blanketter.

Om en sökande gör sådana rättelser i ansökningshandlingarna som kräver att redan ifyllda uppgifter ändras så ska sökanden överstrecka den felaktiga uppgiften och anteckna den rätta uppgiften intill den ursprungliga anteckningen. Sökanden ska bestyrka ändringen med sina initialer och ändringsdatum.

Ansökan ska vara undertecknad av sökanden eller av någon som denna har givit fullmakt därtill. Om en ansökan består av sidor som sökanden skrivit ut från en webbplats så ska varje sida undertecknas och förses med sökandens lägenhetssignum. Om sökanden är ett samfund, en sammanslutning eller ett dödsbo

I 4 ÅLRB (2009:13) om administration av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag

ska ansökan undertecknas antingen av alla delaktiga, av ett befullmäktigat ombud eller av den person som har rätt att teckna den juridiska personens namn. Fullmakt, utdrag ur handelsregistret eller motsvarande varav namnteckningsrätten framgår ska fogas ansökan. Är det fråga om en minderårig sökande ska vårdnadshavaren, anförtrödd man eller annat lagligt ombud underteckna ansökan.

Om det inte är möjligt att få underskrift av någon av delägarna i ett samfund, en sammanslutning eller ett dödsbo kan landskapsregeringen enligt prövning behandla ansökan. De som har undertecknat en ansökan ansvar gentemot de vars underskrift saknas. Orsaken till att namnteckningen saknas ska anges i ansökan.

3a §. (2011/20) *Elektronisk ansökan*

Med elektronisk ansökan avses inlämning av stöd-ansökningar via Landsbygdsverkets Vipu-tjänst. Sökanden som har beviljats användarrättigheter till Vipu-tjänsten kan lämna in blanketter i elektroniskt format på det sätt som landskapsregeringen årligen separat beslutar om.

Blanketter som inlämnats elektroniskt via Vipu-tjänsten uppfyller kravet på skriftlig form som avses i 12 och 13 §§ i landskapslagen (2007:63) om finansiering av landsbygdsnäringar. De elektroniska blanketterna behöver inte kompletteras med sökandens underskrift.

Om sökanden är ett samfund, en sammanslutning eller ett dödsbo krävs att någon person befullmäktigas att fylla i den elektroniska ansökan. Fullmakten ges med Landsbygdsverkets blankett 405. Fullmakt, utdrag ur handelsregistret eller motsvarande varav namnteckningsrätten framgår behöver inte bifogas till den elektroniska ansökan.

En blankett som lämnats in via Vipu-tjänsten anses ha inkommit inom ansökningstiden om den är slutlig och har enligt försändelseanteckningen returnerats senast den sista ansökningssdagen.

4 §. *Bas- och jordbruksskiften som ska anmälas*

På särskild av landskapsregeringen anvisad blankett ska odlaren anmäla all jordbruksmark som denne besitter. Alla bas- och jordbruksskiften ska anges med siffror och bokstavsbeteckningar. Basskiftena anges med de signum som myndigheterna har givit dem eller som U-skiften. Jordbruksskiftena i varje basskifte anges med bokstäver från A framåt. Ett basskifte kan endast ha ett markanvändningsslag och en gårdsstöds-egenskap.

5 §. *Ansökan om utbetalning av miljöstödet basstöd, miljöstödet nationella tilläggsdel, kompensationsbidrag och kompensationsbidragets nationella tilläggsdel*

Särskilda av landskapsregeringen anvisade blanketter ska fyllas i och tillställas landskapsregeringen vid ansökan om utbetalning av miljöstödet basstöd, miljöstödet nationella tilläggsdel, kompensationsbidrag och kompensationsbidragets nationella tilläggsdel. (2010/13)

Jordbrukare som har ett gällande avtal om miljöstödet basstöd i enlighet med landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag och som efter den sista ansökningssdagen föregående år har fått nya basskiften i sin besittning, ska till sin ansökan om stöd bifoga kartor över de nya basskiftena. På kartan ska markeras de skyddsremсор som enligt 16 § i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag ska lämnas längs utfallsdiken, bäckar, sjöar och hav samt kring dricks-vattenbrunnar i åkermark.

Jordbrukare som har ett gällande avtal om miljöstödet basstöd i enlighet med landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag och vars ansökan omfattar stöd för ekologiskt uppfödda husdjur ska bifoga en redovisning över husdjuren som omfattas av ansökan. Av redovisningen ska minst framgå djurets ras, identifikationsnummer, kön och ålder. Gårdens nötkreatursförteckning eller utdrag ur färkontrollregistret kan användas. Om inte samtliga djur i förteckningen omfattas av ansökan ska de djur som omfattas av ansökan tydligt anges.

6 §. *Ansökan om avtal om miljöstödet basstöd, kompensationsbidraget och kompensationsbidragets nationella tilläggsdel*

Särskilda av landskapsregeringen anvisade blanketter ska fyllas i och tillställas landskapsregeringen vid ansökan om avtal om miljöstödet basstöd, om kompensationsbidraget och om kompensationsbidragets nationella tilläggsdel.

7 §. *Ansökan om avtal om miljöstödet specialstöd*

Särskilda av landskapsregeringen anvisade blanketter ska fyllas i och tillställas landskapsregeringen vid ansökan om avtal om miljöstödet specialstöd. Därvid finns särskilda blanketter vid ansökan om avtal om

- 1) prioriterade naturbeten,
- 2) ekologisk produktion,
- 3) hävd av löväng,
- 4) riktade insatser på naturbeten,
- 5) anläggande av skyddszoner samt vid ansökan om
- 6) bevarande av ursprungsraser.

Till ansökan om avtal om miljöstödet specialstöd för riktade insatser på naturbeten, hävd av löväng och anläggande av skyddszoner ska fogas en karta på vilken avtalsarealen är utmärkt. Till ansökan om avtal om miljöstödet specialstöd för prioriterade naturbeten ska fogas en karta på vilken avtalsarealen är utmärkt endast om avtal söks för en del av ett basskifte. Avtalsarealen ska markeras på kartan. Om området ingår i ett avtal om prioriterade naturbeten som löper ut samtidigt som ansökningstiden för det nya avtalet upphör behöver kartor inte bifogas. (2010/13)

Om omläggningen till ekologisk produktion sker i etapper, på det sätt som avses i landskapsregeringens beslut om stöd för att förbättra miljön och landsbygden, ska till ansökan fogas en plan som visar hur omläggningen sker.

4 mom. upphävt (2010/13).

Till ansökan om avtal om miljöstödet specialstöd för bevarande av ursprungsraser ska fogas härstam-

nings-, betecknings- och identifikationsuppgifter för de djur som ska ingå i avtalet.

Till ansökan om avtal om specialstöd för riktade insatser på naturbeten, hävd av löväng och skyddszoner ska fogas en åtgärdsplan som avses i 57 § i landskapsregeringens beslut (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden. Åtgärdsplanen för riktade insatser på naturbeten ska lämnas in senast vid ansökan om utbetalning för det andra avtalsåret för att ansökan om utbetalning ska kunna godkännas. (2010/13)

Till ansökan ska vid behov fogas en utredning om sökandens besittningsrätt över avtalsområdet eller den övriga arealen som berörs av avtalet. Om avtalet omfattar arrendemark ska legoavtalet vara i kraft minst hela avtalsperioden.

8 §. Ansökan om utbetalning av miljöstödet specialstöd på basen av avtal som ingåtts tidigare år

Särskild av landskapsregeringen anvisad blankett ska fyllas i och tillställas landskapsregeringen vid ansökan om utbetalning av miljöstödet specialstöd på basen av avtal som ingåtts tidigare år. Därvid finns särskilda blanketter vid ansökan om avtal om utbetalning av stöd för

- 1) prioriterade naturbeten,
- 2) återskapande av löväng,
- 3) hävd av löväng,
- 4) återskapande av naturbetesmark,
- 5) slåtter av naturäng,
- 6) bevarande av ursprungsraser samt för
- 7) ekologisk produktion,
- 8) anläggande av skyddzon,
- 9) riktade insatser på naturbeten.

Till ansökan om utbetalning av stöd för ekologisk husdjursproduktion ska senast det datum som landskapsregeringen årligen fastställer fogas en redovisning av antalet ekologiskt uppfödda djur de dagar som avses i 48 § landskapsregeringens beslut (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden. (2010/13)

Till den årliga ansökan om stöd för ursprungsraser ska fogas en förteckning över de djur som vid ingången av avtalsåret uppfyller avtalsvillkoren. För de ersättande djuren ska härstamnings-, betecknings- och identifikationsuppgifter fogas. Utdrag ur fårkontrollregistret kan användas.

9 §. Ändring av såningsarealer efter ansökningstidens utgång

Anmälan om ändringar i såningsarealer ska tillställas landskapsregeringen, genom överlämnande av för ändamålet av Landsbygdsverket anvisad blankett. Anmälan ska tillställas landskapsregeringen senast vid en tidpunkt som landskapsregeringen årligen meddelar. Kopian kan lämnas till landskapsregeringen efter den sista inlämningsdagen om originalet har lämnats till kommunens landsbygdsnäringsmyndighet senast den sista inlämningsdagen. En anmälan som därefter senare tillställs kommunens landsbygdsnäringsmyndighet förkastas även vid landskapsregeringen. Vid ändring av såningsarealer

kan basstödet frivilliga åtgärd på det berörda skiftet bytas eller läggas till.

10 §. (2010/13) Ändring av bas- och jordbruksskiften efter ansökningstidens utgång

Efter ansökningstidens utgång, senast till en tidpunkt som landskapsregeringen meddelar, kan till en ansökan om avtal och till en ansökan om utbetalning av stöd fogas enskilda bas- och jordbruksskiften, även sådana som inte har ingått i en annan odlares ansökan, i enlighet med bestämmelserna därom i artikel 14 i tillämpningsförfordningen. Den vars ansökan utökas ska på av Landsbygdsverket särskilt anvisad blankett anmäla såningsarealerna för de berörda bas- och jordbruksskiftena i enlighet med bestämmelserna i 9 § och till landskapsregeringen anmäla ändringar i basskiftenas besittning senast en dag som landskapsregeringen meddelar. Den från vars ansökan bas- eller jordbruksskiftet överförs ska på av Landsbygdsverket särskilt anvisad blankett stryka skiftet från sin ansökan senast vid nämnda tidpunkt.

11 §. Ändring av besittningsrätten till hela gårdsbruksenheten efter ansökningstidens utgång före stödet har utbetalts

Stöd ska betalas till den som övertar gårdsbruket vid överföring av besittningen av en hel lägenhet som sker efter att stödansökan har lämnats men före utbetalningen, vid överföring av besittning som avses i artikel 82 i tillämpningsförfordningen samt i artikel 44.1 i EG-förordningen (EG) nr 1974/2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Vid överföring av besittning av en hel lägenhet ska besittningen vara överförd senast den 31 augusti. (2010/13)

Anmälan om överföring av besittningsrätt ska göras på särskild av landskapsregeringen anvisad blankett inom den tidsfrist som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag och i landskapsregeringens beslut om stöd för att förbättra miljön och landsbygden, dock senast den 11 september. Köpebrev, arrendekontrakt eller motsvarande ska fogas. Både den som avstår från besittningsrätten och den som övertar besittningsrätten ska meddela att besittningsrätten till gårdsbruksenheten ändrats. Parterna kan lämna varsin eller en gemensam blankett.

Eventuell överföring av avtal görs på särskild av landskapsregeringen anvisad blankett enligt bestämmelserna i 13 §.

12 §. Ändring av besittningsrätten till hela gårdsbruksenheten efter ansökningstidens utgång efter att stödet har utbetalts

Anmälan om överföring av besittningsrätten ska göras på särskild av landskapsregeringen anvisad blankett inom den tidsfrist som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag och i landskapsregeringens beslut om stöd för att förbättra miljön och landsbygden. Köpebrev,

I 4 ÅLRB (2009:13) om administration av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag

arrendekontrakt eller motsvarande ska fogas. Både den som avstår från besittningsrätten och den som övertar besittningsrätten ska meddela att besittningsrätten till gårdsbruksenheten ändrat. Parterna kan lämna varsin eller en gemensam blankett.

13 §. Överföring av avtal

Överföring av avtal ska ske på särskild av landskapsregeringen anvisad blankett inom den tidsfrist som avses i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag och i landskapsregeringens beslut om stöd för att förbättra miljön och landsbygden. Om den som övertar besittningsrätten till en hel gårdsbruksenhet har ett gällande avtal behöver avtalen inte överföras till gårdsbruksenhets nya besittare.

14 §. Upphävd (2011/20).**15 §. (2011/20) Återtagning av hela eller delar av ansökan**

Återkallelsen av hela eller delar av ansökan, ett skifte eller en del av ett skifte som ingår i en ansökan om utbetalning som landskapsregeringen har mottagit ska meddelas skriftligt till landskapsregeringen.

16 §. Övriga ändringar efter ansökningstidens utgång

Om sökanden efter ansökningstidens utgång vill foga till nya frivilliga åtgärder för ett enskilt jordbruksskifte som inte omfattas av bestämmelserna i 9 och 10 §§ ska den inlämnade ansökan återtas och en ny ansökan inlämnas. Inlämnas den nya ansökan efter ansökningstidens utgång tillämpas bestämmelserna i artikel 23 i tillämpningsförordningen. Om sökanden vill foga till nya åtgärder till ansökan ska ett nytt avtal ingås enligt 16a §. (2010/13)

På grund av odlingstekniska orsaker kan arealen med vårplöjd mark som avses i 26 § i landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag och arealen med reducerad höstbearbetning som avses i 27 § i landskapsregeringens beslut om stöd för att förbättra miljön och landsbygden överföras från ett skifte till ett annat efter den sista säningsdagen. Överföringen ska skriftligt anmälas till landskapsregeringen. Ur anmälan ska framgå från vilka skiften vårplöjningen flyttas och till vilka skiften åtgärden överförs. Har jordbrukaren meddelats om en administrativ övervakning eller om en övervakning på plats och den utförda övervakningen leder till påföljder för stödet för vårplöjd mark eller för stödet för reducerad höstbearbetning kan åtgärden inte längre överföras till andra skiften från sådana skiften som berörs av påföljderna.

Om överföring av vårplöjd mark eller mark med reducerad höstbearbetning har gjorts från ett skifte till ett annat beviljas stödet för högst den areal som anmälts i den ursprungliga ansökan. En överföring av åtgärden från ett skifte till ett annat får inte leda till att den ansökta arealen ökar. Är arealen som ersätter den ursprungliga arealen mindre än den ursprungliga arealen betalas stödet för den ersättande arealen. Har landskapsregeringen betalt ut stödet och arealen som

ersätter den ursprungliga arealen är mindre än den ursprungliga arealen ska stödet som beviljats för mycket återkrävas.

17 §. (2010/13) Ändring av avtal

Den som år 2007 eller senare har ingått ett avtal om miljöstödet basstöd ska på särskild av landskapsregeringen anvisad blankett ansöka om ändring av avtalet då gårdstypen ändrar, en ny frivillig åtgärd bifogas till avtalet eller då en frivillig åtgärd avlägsnas från avtalet.

Den som år 2007 eller senare har ingått ett avtal om miljöstödet specialstöd ska på särskild av landskapsregeringen anvisad blankett ansöka om ändringar sker i avtalet.

Den som år 2007 eller senare har ingått ett avtal om kompensationsbidragets nationella tilläggsdel ska på särskild av landskapsregeringen anvisad blankett ansöka om ändring av avtalet då gårdstypen ändrar.

17a §. (2010/13) Anmälan om att ett avtal frånträds eller att ett avtal förfaller

Den som år 2007 eller senare har ingått ett avtal om miljöstödet basstöd, miljöstödet specialstöd, kompensationsbidrag eller kompensationsbidragets nationella tilläggsdel ska på särskild av landskapsregeringen anvisad blankett meddela om att ett avtal frånträds eller att ett avtal förfaller.

Bas- och jordbruksskiften och de förutsättningar för beviljande av stöd som gäller deras yttre och inre gränser**18 §. Bas- och jordbruksskiften**

Ett basskifte kan höra endast till en gårdsbruksenhet med undantag för samfällda betesområden och på växtföljden baserade regelbundna årliga byten av jordbruksskiften mellan gårdsbruksenheter samt eventuella trädgårdsland som brukas till husbehov och som inte omfattas av arrendering eller utarrendering av basskiftet och inte är föremål för en ansökan om stöd.

Ett jordbruksskifte är högst så stort som ett basskifte. Ett jordbruksskifte hör alltid till ett basskifte och på det kan finnas växter endast från en grupp av kulturväxter.

19 §. (2011/48) Fastställande av gränsen för ett basskifte

Gränsen för ett basskifte går längs kanten av åkerarealen, om basskiftet avgränsas av ett vattendrag, en väg, en skog, en gräns för äganderätt, en gräns för ett produktionsområde, en gårdsstödsegenskap, en kommungräns eller en annan motsvarande gräns.

20 §. Godkännande av ett kantdike som en del av arealen av ett basskifte och ett jordbruksskifte

Med kantdike avses ett dike som avgränsar ett basskifte.

Ett högst tre meter brett kantdike som utgör en del av traditionella jordbruks- och markanvändningsmetoder kan godkännas som en del av den stödberättigande arealen av ett basskifte och ett jordbruksskifte

fram till gränsen för basskiftet. Härvid går gränsen för basskiftet mitt i kantdiket. Om kantdiket är över tre meter brett går gränsen för åkerns basskifte längs gränsen mellan kantdiket och åkern, dvs. dikeskanten.

Den sammanlagda bredden av kantdiket, mätt från basskiftesgränsen till kanten av växtbeståndet på jordbruksskiftet, och den icke odlade dikesrenen får vara högst två meter. Med icke odlad dikesren avses en dikesren på vilken det inte växer sådana kulturväxter som odlas på jordbruksskiftet.

Med avvikelse från vad som bestäms i 3 mom. kan följande områden godkännas som en del av den stödberättigade arealen av ett basskifte och ett jordbruksskifte

1) en dikesren som uppfyller villkoren i jord- och skogsbruksministeriets förordning om minimikrav för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden som anknyter till tvärvillkoren (FFS 189/2009),

2) en högst tre meter bred skyddsremsa som uppfyller villkoren för miljöstödet,

3) ett högst tre meter brett annat område som uppfyller villkoren för miljöstödet,

4) en högst tre meter bred odlingsteknisk vändteg som finns längs ett vattendrag eller ett kantdike som klassificerats som utfallsdike. Odlingstekniska vändtegar kan dock inte godkännas som en del av bas- eller jordbruksskiftets areal om det är fråga om odling av stråsäd, oljeväxter eller proteingrödor. (2011/48)

21 §. Godkännande av ett tegdike som en del av arealen av ett basskifte och ett jordbruksskifte

Med tegdike avses ett dike som ligger inom ett basskifte och som i huvudsak endast avleder vatten som samlats på basskiftet och som behövs för åkerns grundtorrläggning.

Ett tegdike som utgör en del av traditionella jordbruks- och markanvändningsmetoder och de icke odlade dikesrenarna kan godkännas som en del av den stödberättigade arealen av ett basskifte och ett jordbruksskifte, om den sammanlagda bredden av diket och dikesrenarna är högst tre meter.

22 §. Utelämnande av områden med träd och buskar

Träd och buskar ska inte räknas till arealen av ett basskifte. De ska dock inte utelämnas om det är fråga om ett sådant jordbruksskifte som uppfyller stöd villkoren för permanent betesmark som avses i 10 § i jord- och skogsbruksministeriets förordning om minimikrav för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden som anknyter till tvärvillkoren. (2011/48)

De områden av ett dike eller en icke odlad dikesren inom ett basskifte på vilka det växer träd eller buskar ska inte räknas till arealen av basskiftet.

23 §. (2011/48) Skyddsremsor och dikesrenar

En dikesren som uppfyller villkoren i jord- och skogsbruksministeriets förordning om minimikrav för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden som anknyter till tvärvillkoren och en i genomsnitt högst tre meter bred skyddsremsa som uppfyller villkoren för jordbrukets miljöstöd godkänns som en del av arealen av ett basskifte och ett jordbruksskifte.

24 §. Odlingstekniska vändtegar och skötsel- och körgångar för trädgårdsväxter

I genomsnitt högst tre meter breda vändtegar som utgör en del av det normala sättet att odla en växt och som lämnats av nödvändiga odlingstekniska skäl kan godkännas som en del av arealen av ett jordbruksskifte. Odlingstekniska vändtegar kan dock inte godkännas som en del av ovan nämnda areal om det är fråga om odling av stråsäd, oljeväxter eller proteingrödor.

I fråga om fleråriga trädgårdsväxter ingår i jordbruksskiftets areal de skötselgångar som tillhör odlingsmetoden för växterna och de körgångar som är nödvändiga för att odlings- och skördemaskinerna ska kunna röra sig förutsatt att de är nödvändiga för odlingen av växten i fråga och om deras storlek, läge och antal är ändamålsenliga. Skötsel- och körgångarna som är onödigt breda samt alla områden som inte hör till den odlade åkerarealen (t.ex. lagringsplatser, bevattningsdammar) ska avskiljas från det stödberättigade jordbruksskiftets areal.

25 §. Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den 15 april 2009.

Åtgärder som verkställigheten av beslutet förutsätter får vidtas innan beslutet träder i kraft.

Med ikraftträdandet av detta beslut upphävs Ålands landskapsregerings beslut (2008:64) om administration av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag. (2009/19)

I 5 Ålands landskapsregerings beslut (2008:83) om förfaranden vid kontroller av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I detta beslut föreskrivs om kontroller av de kompensationsbidrag och miljöstöd som avses i artikel 36 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och i kapitel V och VI i rådets förordning (EG) nr 1275/1999 om stöd från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) till utveckling av landsbygden och om ändring och upphävande av vissa förordningar, samt om påföljderna för försummelse av stöd villkoren.

2 §. (2011/47) Definitioner

I detta beslut avses med

1) *miljöstöd* den helhet som består av basstödet och specialstödet,

2) *basstöd* den helhet som består av basstödet obligatoriska och frivilliga åtgärder,

3) *digitalisering* att kantlinjerna på basskiftena ritas med hjälp av en datateknisk ritmetod på en digital flygbildskarta samt med

4) *växtartsgrupp* arealer som avses i artikel 16 i kommissionens förordning (EU) nr 65/2011 om till-

I 5 ÅLRB (2008:83) om ... kontroller av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag

lämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1698/2005 vad gäller kontroller och tvärvillkor i samband med stöd för landsbygdsutveckling (nedan tillämpningsföreläggningen).

3 §. Fullmakt

Den person som utför kontroller ska inneha ett dokument med en fullmakt av Ålands landskapsregering som styrker rätten att utföra kontroller. Dokumentet ska på begäran visas för den som ansöker om stöd eller dennes representant innan en kontroll på plats inleds.

4 §. Kontrollprotokoll

Kontrollprotokollet ska upprättas på formulär som fastställts av Ålands landskapsregering.

5 §. Kartor som används vid kontrollen

Vid kontrolltillfället ska i första hand digitaliserade kartor ur åkerskiftesregistret användas. Som hjälp kan även användas kartbilagor som jordbrukaren under stöddäret i fråga eller tidigare stöddär lämnat in till Ålands landskapsregering eller kommunens landsbygdsnäringsmyndighet tillsammans med stödansökan samt korrigeringskartor för digitaliseringen. Dessutom kan även annat flygfotografimaterial användas.

6 §. (2011/47) Mätutrustning som används vid kontrollen

Vid övervakningen ska arealen på skiften fastställas med hjälp av ett kartprogram som utgår från digitalt kartmaterial eller med hjälp av GPS-utrustning.

7 §. Måttavvikelse

Måttavvikelse ska användas när ett skifte kontrolleras på plats. Måttavvikelsen beräknas utifrån den uppmätta arealen. Måttavvikelsen används inte på ett skifte vars anmälda areal i stödansökan är större än den digiterade arealen och för vilken en godtagbar kartbilaga inte har fogats till ansökan. (2009/37)

När mätningen utförs med ett kartprogram som utgår från ett digitalt kartmaterial får måttavvikelsen för ett skifte vara högst 0,75 meter multiplicerad med skiftets omkrets. När mätningen utförs med GPS-utrustning får måttavvikelsen för ett skifte vara högst 0,50 meter multiplicerad med skiftets omkrets. (2011/47)

Måttavvikelsen får vara högst 1 hektar.

8 §. Krav på noggrannare mätning

Om arealen på ett jordbruksskifte inte har mätts med hjälp av GPS-utrustning vid kontrolltillfället och den godkända arealen för växtartgruppen är över tre procent eller över två hektar mindre än den areal som jordbrukaren uppgett, kan jordbrukaren kräva ny mätning. Ny mätning gäller de skiften i fråga om vilka den areal som godkänts vid kontrolltillfället har varit mindre än den areal som jordbrukaren uppgett. Den nya mätningen ska utföras med hjälp av GPS-utrustning. (2011/47)

Om en jordbrukare kräver noggrannare mätning enligt 1 mom., ska kravet framföras inom två veckor från det att jordbrukaren har fått kännedom om kontrollresultatet. (2010/45)

9 §. Utvidgad kontroll

Om det vid en kontroll på plats konstateras att den areal för en växtartsgroup, som anmälts i ansökan är större än den areal som godkänts vid övervakningen, ska alla jordbruksskiften för växtartgruppen mätas. (2010/45)

Om det vid en kontroll på plats konstateras att något stödvillkor har försummats på ett jordbruksskifte, ska iakttagandet av detta villkor kontrolleras på alla de jordbruksskiften på gården som berörs av villkoret.

2 kap. Påföljder av konstaterade areal- och växtavvikelser

10 §. Växter som inte hör till en viss växtartsgroup

Om det vid kontrolltillfället konstateras att det på jordbruksskiftet finns en växt ur en annan växtartsgroup än den som sökanden har uppgett i sin stödansökan, ska jordbruksskiftet förkastas i fråga om de växtartsgroups i vilka den växt som konstaterats inte berättigar till stöd.

11 §. Arealfel

Arealfelen ska räknas ut för varje växtartsgroup utgående från de arealer som godkänts vid kontrollen.

Avdrag från arealen på områden som tillfälligt inte odlas och icke odlade områden vars areal understiger 0,01 hektar ska endast göras om den sammanlagda arealen på de områden som tillfälligt inte odlas och de icke odlade områdena på jordbruksskiftet är större än den måttavvikelse för mätutrustningen som anges i 7 §. (2011/47)

Som oanmäld areal som avses i artikel 16.1 i tillämpningsföreläggningen räknas endast basskiftens helt oanmälda arealer. Basskiften med en areal under 0,05 hektar räknas inte till oanmäld areal. (2011/47)

3 kap. Påföljder av konstaterade brister i stödvillkoren för programperioden 2007-2013

12 §. Upphävd (2009/37).

13 §. Allmänna bestämmelser för basstödet

Om det vid en kontroll konstateras brister eller försummelser beträffande villkoren för basstödet obligatoriska åtgärder ska basstöd beviljas sänkt med de procent som nämns i 14-20 §§. Nedskärningarna som görs med anledning av brister i stödvillkoren görs från det belopp som återstår efter att påföljderna från arealkontrollen verkställts. Om försummelsens sammanlagda procentmängd överstiger 50 procent beviljas inget basstöd för det ifrågavarande året.

14 §. Odlings- och gödslingsplan

Om odlings- och gödslingsplanen är bristfällig sänks basstödet med 3-10 procent. Om gården saknar en odlings- och gödslingsplan helt och hållet sänks basstödet med 15 procent.

15 §. Skiftesvisa anteckningar

Om de skiftesvisa anteckningarna är bristfälliga sänks basstödet med 7-15 procent. Om gården saknar skiftesvisa anteckningar helt och hållet sänks basstödet med 20 procent.

16 §. Markkartering

Saknas markkarteringar eller är markkarteringsresultaten föråldrade sänks basstödet med 4-10 procent. Om markkartering saknas på mindre än 5 procent av skiftena anses markkarteringen vara bristfällig och odlaren erhåller en anmärkning. Saknas markkartering på 5-10 procent av skiftena sänks basstödet med 4 procent. Saknas markkartering på 10-20 procent av skiftena sänks basstödet med 6 procent. Saknas markkarteringsresultat på mer än 20 procent av gårdsbruksenhetens skiften sänks basstödet med 10 procent.

17 §. Gödsling av jordbruksgrödor

Överskrids basgödslingsnivåerna för kväve ska basstödet reduceras med 1-12 procent.

Överskrids den högsta tillåtna mängden fosfor under en fyra års utjämningsperiod ska basstödet reduceras med 1-12 procent.

Kan gödslingsnivån inte fastställas på grund av bristfälliga handlingar ska basstödet reduceras på det sätt som anges i 1 och 2 mom. (2011/47)

18 §. Stallgödselanalys

Saknas en giltig stallgödselanalys eller om analysen är föråldrad ska basstödet sänkas med 1-10 procent.

19 §. Skyddsremсор

Om skyddsremсор saknas, om de inte är tillräckligt breda eller om de inte anlagts eller sköts på ett korrekt sätt ska basstödet sänkas med 1-5 procent för varje villkor som inte uppfylls.

20 §. Landskapsvård och biologisk mångfald

Om stödvillkoren gällande landskapsvård och biologisk mångfald inte uppfylls sänks ska basstödet sänkas med 1-15 procent.

21 §. Basstödet frivilliga åtgärder

Om stödvillkoren för en frivillig åtgärd inte uppfylls på ett jordbruksskifte eller om uppfyllandet inte har kunnat verifieras på grund av bristfälliga handlingar ska inget stöd för den frivilliga åtgärden i fråga beviljas för skiftet och hela jordbruksskiftets areal ska förkastas i växtartsgruppen för den frivilliga åtgärden. Ett förkastat jordbruksskifte ska beaktas vid uträkningen av arealavvikelsen i växtartsgruppen. (2011/47)

Konstateras i villkoren för miljöstödet frivilliga åtgärder sådana brister som leder till påföljder som riktas till hela stödet om beviljas för den frivilliga åtgärden ska stödet beviljas sänkt med de procentsatser som nämns i 22 §. Nedskaeringen görs från det stödbelopp som återstår efter att de skiftesvisa påföljderna som avses i 1 mom. har verkställts.

Om stödet för en frivillig åtgärd förkastas på samtliga skiften ska basstödet sänkas med 1-5 procent.

22 §. Minskad användning av växtskyddsmedel mot skadeinsekter

Stödet för minskad användning av växtskyddsmedel mot skadeinsekter beviljas sänkt med 15 procent om jordbrukaren saknar guideboken "Aktuella växtskyddsanvisningar" eller motsvarande skrift.

Stödet för minskad användning av växtskyddsmedel mot skadeinsekter beviljas sänkt med 10-100 procent om jordbrukaren inte för en observations- och åtgärdsdagbok.

23 §. Miljöstödet specialstöd

Kontrollen av miljöstödet specialstöd och minskningen av stödet ska ske avtalsspecifikt och enligt stödtyp.

Om stödvillkoren för ett specialstöd inte uppfylls på ett jordbruksskifte eller om uppfyllandet inte har kunnat verifieras på grund av bristfälliga handlingar ska inget stöd för specialstödet i fråga beviljas för skiftet och hela jordbruksskiftets areal ska förkastas i växtartsgruppen för specialstödet. Ett förkastat jordbruksskifte ska beaktas vid uträkningen av arealavvikelsen i växtartsgruppen. (2011/47)

Om ett specialstöd förkastas på samtliga skiften ska basstödet sänkas med 1-5 procent.

Om ett sådant villkor för ett specialstöd som inte kan härledas till ett enskilt skifte inte har iakttagits beviljas specialstödet sänkt med 10-30 procent och basstödet med 1-5 procent. Om flera villkor i ett specialstödsavtal har försumrats är procenttalet för påföljderna summan av de enskilda procenttalen. Om försummelseernas sammanlagda procentmängd överstiger 50 procent beviljas inget specialstöd för det ifrågavarande året.

24 §. Kompensationsbidrag

Om villkoren för kompensationsbidraget inte uppfyllts sänks stödet med 1-30 procent.

Särskilda bestämmelser**25 §. Djurantal**

Om det vid en kontroll konstateras att djurantalet på en husdjursgård inte uppfylls ska gården beviljas stödet för växtodlingsgårdar sänkt med 10 procent.

26 §. (2011/47) Gröngödslingsvall

Om det vid kontrollen upptäcks brister i iakttagandet av villkoren för anläggning eller användning av gröngödslingsvall beviljas inget kompensationsbidrag eller miljöstöd för arealen. Om den sammanräknade arealen av de förkastade skiftena i en växtartsgrupp överskrider 20 procent av den vid övervakningen godkända arealen beviljas inget stöd för växtartsgruppen ifråga.

27 §. (2011/47) Naturvårdsåker

Miljöstödet basstöd betalas inte för sådan areal på vilken bestämmelserna för anläggande eller skötsel av naturvårdsåker som avses i 13a-13e §§ i Ålands landskapsregerings beslut (2009:10) om stöd för att förbättra miljön inte har iakttagits.

Om den sammanräknade arealen av de förkastade skiftena i en växtartsgrupp överskrider 50 procent av den vid övervakningen godkända arealen beviljas inget stöd för växtgruppen ifråga.

28 §. Skörd

Kompensationsbidrag och miljöstöd betalas inte för åkerareal där skörd inte bärgats, om inte åker-

I 6 ÅLRB (2010:90) om stöd för icke produktiva investeringar

arealen är en sådan i 5 § i landskapsregeringens beslut (2007:64) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden avsedd åkerareal som sköts.

Om stöd villkoren som hänför sig till skörd eller sådan i 1 mom. avsedd åkerareal som sköts inte har iakttagits på en åkerareal, ska åkerarealen dras av från den för växtartsgruppen godkända arealen innan de avdrag för påföljder som hänför sig till arealen har gjorts.

Miljöstöd och kompensationsbidrag betalas inte under stöddåret för en växtartsgrupp om den sammanräknade arealen av de avförda skiftena överstiger 20 procent av den vid kontrollen godkända arealen för växtartsgruppen avseende kompensationsbidraget och miljöstödet.

28a §. (2011/47) *Besittning av skiftet*

Om besittningen av skiftet inte kan fastställas vid övervakningen, förkastas skiftet.

29 §. *Uppgifter från jordbrukaren*

Om jordbrukaren inte tillställer landskapsregeringen erforderliga uppgifter eller om jordbrukaren vid kontrolltillfället ger bristfälliga eller vilseledande uppgifter kan stödet sänkas genom att tillämpa bestämmelserna i 3 kapitlet.

30 §. *Ikraftträdande*

Detta beslut träder i kraft den 30 juni 2008.

I 6 Ålands landskapsregerings beslut (2010:90) om stöd för icke produktiva investeringar

1 §. *Tillämpningsområde*

I detta beslut finns bestämmelser om stöd för icke produktiva investeringar som avses i landskapslagen (2007:63) om finansiering av landsbygdsnärningar.

Detta beslut tillämpas på genomförandet av det stöd för icke produktiva investeringar som avses i artikel 41 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Stödet ingår i landsbygdsutvecklingsprogrammet för landskapet Åland för perioden 2007-2013, som har godkänts av Europeiska gemenskapernas kommission.

2 §. *Stödberättigade insatser*

Stöd för icke produktiva investeringar kan beviljas för följande insatser:

- 1) Upprättande av gärdesgårdar.
- 2) Återskapande av naturbetesmark.
- 3) Återskapande eller nyskapande av lövängar.
- 4) Anläggande av mångfunktionell våtmark.

3 §. *Allmänna förutsättningar*

Stöd som avses i detta beslut kan beviljas till en jordbrukare som är ansluten till miljöstödets basstöd eller som ingått ett femårigt specialstödsavtal i enlighet med Ålands landskapsregerings beslut (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden.

En förutsättning för att stöd för icke produktiva investeringar ska beviljas är att den areal som är föremål

för den icke produktiva investeringen är sammanlagt minst 0,30 hektar. Ett enskilt område måste dock vara minst 0,15 hektar stort och ett enskilt basskifte minst 0,05 hektar stort. När den totala arealen för ett våtmarksprojekt beräknas beaktas förutom vatten- och översvåmningsområden dessutom vallar samt det kantområde som behövs med tanke på skötseln av våtmarken.

4 §. *Stöd för upprättande av gärdesgårdar*

Stöd kan beviljas för indelning av sådana betesområden som ingår i ett avtal om specialstöd för riktade insatser på naturbeten som avses i landskapsregeringens beslut om stöd för att förbättra miljön och landsbygden i mindre fällor i enlighet med behovet i åtgärdsplanen samt för att skilja dessa beten från övriga betesområden och från gödslade betesvallar förutsatt att gärdesgårdarna upprättas senast före slutet av det andra avtalsåret. Stöd kan också erhållas för att inhägna och dela upp sådana områden som avses i 5 och 6 §§ i detta beslut. Stödet beviljas endast för inte flyttbara, permanenta stängsel.

Projektet ska beskrivas i en projektplan ur vilken framgår

- 1) vilken typ av gärdesgård som kommer att uppföras och vilket material som kommer att användas,
- 2) en tidsplan för genomförande av de olika arbetsmomenten och
- 3) ett kostnadsförslag för projektet jämte kostnads-specifiering och finansieringsplan.

Efter att projektet har avslutats ska området betas och skötas under minst fem år på ett sådant sätt att ingen ny igenväxning sker.

5 §. *Stöd för återskapande av naturbetesmark*

Stöd kan beviljas för återskapande av gamla naturbetesmarker som vuxit igen med buskar och träd, om där finns tecken på speciella biologiska värden som fortfarande är möjliga att återskapa. Stödet kan även beviljas för återskapande av strandbeten som vuxit igen med vass.

Återskapandet ska med beaktande av områdets karaktär och förutsättningar göras etappvis enligt en av landskapsregeringen godkänd restaureringsplan som ska göras av sökanden och en rådgivare i samarbete. Planen ska omfatta följande:

- 1) En beskrivning av området. Ur beskrivningen ska framgå betestypen, när området senast har använts som bete, vilket det dominerande trädslaget är och vilka de speciella biologiska värdena är som fortfarande är möjliga att återskapa.
- 2) En specificering av de olika arbetsmomenten och en beskrivning av dem.
- 3) En tidsplan för genomförande av de olika arbetsmomenten.
- 4) Ett kostnadsförslag för projektet jämte kostnads-specifiering och finansieringsplan.

Om projektet omfattar områden av olika karaktär eller olika betestyper ska uppgifterna ovan anges separat för varje enskilt område.

Området får inte bearbetas, gödslas eller behandlas med kemiska bekämpningsmedel. Om trädbeståndet

gallras ska kvistar och ris brännas eller köras bort från området. Området ska ingärdas med permanent stängsel.

Efter att projektet har avslutats ska området betas och skötas under minst fem år på ett sådant sätt att ingen ny igenväxning sker.

Stöd kan inte beviljas för sådana områden som erhållit miljöstödet basstöd under programperioden 2000 – 2006 eller kompensationsbidrag under programperioden 2007 – 2013.

6§. Stöd för återskapande eller nyskapande av löväng

Stöd kan beviljas för återskapande av en löväng på ett område på vilket det finns rudiment som visar att området varit en löväng. Stöd kan också beviljas för nyskapande av en löväng på ett område på vilket det är lämpligt att anlägga en ny löväng.

Både återskapandet och nyskapandet bör ske i etapper i enlighet med en av landskapsregeringen godkänd plan som görs upp av odlaren och en rådgivare i samarbete. Planen ska omfatta följande:

1) En specificering av de olika arbetsmomenten och en beskrivning av dem.

2) En tidsplan för genomförande av de olika arbetsmomenten.

3) Ett kostnadsförslag för projektet jämte kostnadsspecificering och finansieringsplan.

Vid återskapandet ska träden nyhamlas och på nyskapade lövängar ska ett visst antal träd hamlas. Djur kan beta på området i projektets senare skede. Området ska då stängslas in med permanent stängsel och avskiljas från gödslade vallar på åkermark. Tillskottsutfodring får ske endast under högst två veckor i början och under högst två veckor i slutet av betesperioden. Området får inte bearbetas, gödglas eller behandlas med kemiska bekämpningsmedel.

Efter att projektet har slutförts ska området skötas under minst fem år på ett sådant sätt att ingen ny igenväxning sker.

7§. Anläggande av mångfunktionell våtmark

Stöd kan beviljas för anläggande av våtmark eller våtmarksliknande översvänningsområde i avrinningsområden för sådana diken som mynnar ut i känsliga vattenområden. Våtmarken eller översvänningsområdet ska anläggas på platser som faller sig naturligt för sådana. Om det anses nödvändigt i en översiktsplan, kan stöd också beviljas för anläggande av en våtmark på någon annan plats som är lämplig i naturhänseende och ändamålsenlig från miljövärdsynpunkt. Våtmarker ska i första hand anläggas genom uppdamning på naturligt lämpliga platser på åker, på åkerkanter eller annan mark.

Anläggandet ska genomföras i enlighet med en av landskapsregeringen godkänd plan. Planen ska upprättas av en sakkunnig person och i den ska ingå

1) en allmän presentation av projektet och projektmålen,

2) specificerade uppgifter om sättet och tidpunkten för genomförandet av projektet,

3) uppgifter om dem som deltar i projektets genomförande, om dem som ansvarar för genomförandet

och finansieringen samt om eventuella avtalsarrangemang,

4) kostnadsförslag för projektet jämte kostnadsspecificering och finansieringsplan,

5) lägeskarta över projektet,

6) karta över planområdet,

7) en utredning om åkerns andel av avrinningsområdet,

8) en utredning om förhållandet mellan våtmarkens areal och arealen för det ovanförliggande avrinningsområdet,

9) en utredning om åtgärderna för anläggande av våtmark,

10) en utredning om ledning och uppdamning av vatten,

11) en utredning om vallar, djupa partier, uddar, holmar och vegetationszoner på våtmarksområdet,

12) en utredning om dimensioneringen av våtmarken,

13) en översiktlig utredning om vilka skötselåtgärder som vidtas efter att våtmarken anlagts,

14) en utredning om vilka verkningar projektet har på dräneringssituationen i fråga om åkrar som odlas utanför våtmarksområdet eller på annan markanvändning,

15) en utredning om ägarförhållandena på våtmarksområdet och

16) de myndighetstillstånd som krävs för att genomföra projektet.

Stödet beviljas för sådana objekt där åkrarna utgör mera än 20 procent av dikets eller platsens ovanförliggande avrinningsområde och där våtmarkens areal, inklusive översvänningsområdena utgör minst 0,5 procent av det ovanförliggande avrinningsområdets areal. Till våtmarkens areal räknas även skyddsområden som är tillräckligt stora med avseende på skötseln. Våtmarker som anläggs samtidigt eller som redan tidigare har anlagts eller naturliga våtmarker som redan finns i det ovanförliggande avrinningsområdet kan räknas med till ovan nämnda 0,5 procents minimiareal. Stöd kan beviljas också för sådana objekt där åkrarna utgör mindre än 20 procent av dikets eller platsens ovanförliggande avrinningsområde eller där våtmarkens areal, inklusive översvänningsområdena inte utgör minst 0,5 procent av det ovanförliggande avrinningsområdets areal om det anses särskilt motiverat av miljöhänseende.

Åkerjord vars bördighetsklass för fosfor är god, hög eller mycket hög ska avlägsnas åtminstone på det område som varaktigt kommer att vara täckt av vatten. Våtmarker och översvänningsområden ska anläggas så att de så effektivt som möjligt binder de fasta partiklar och de näringsämnen som forslas från avrinningsområdet. Våtmarkerna bör anläggas så att det i dem finns ett djupare vattenområde där de fasta partiklarna sedimenteras. Detta område ska kunna tömmas. Projekt som ska förbättra dikesfäroras naturtillstånd kan genomföras genom att återskapa översvänningsområden, anlägga flera små våtmarker eller bygga bottenrösklar. I projekt som förbättrar färoras naturtillstånd ska man se till att färorna skyddas mot

I 6 ÅLRB (2010:90) om stöd för icke produktiva investeringar

erosion, plantera växtlighet, göra bäckar slingrigare eller förbättra dikesfärornas mångformighet. Projektet får inte leda till skadliga effekter utanför åtgärdsområdet.

När anläggningsprojektet är slutfört, dock senast det år som följer efter året då projektet slutförts, ska ett sådant avtal om skötseln av området ingås som avses i 56a § Ålands landskapsregerings beslut om stöd för att förbättra miljön och landsbygden.

8 §. Besittning av investeringsobjektet

Ett objekt för vilket stöd betalas ska vara i sökandens besittning under hela den tid som investeringsprojektet genomförs och under minst fem år efter det.

9 §. Tiden för genomförandet av projektet

Projektet får inte påbörjas förrän landskapsregeringen har fattat beslut om beviljande av stöd.

Projektet ska vara avslutat inom två år efter det att landskapsregeringen fattade beslutet om beviljande av stöd. Av särskilda skäl kan landskapsregeringen förlänga tiden för genomförande av projektet.

10 §. Ansökan om beviljande av stöd

Ansökan om beviljande av stöd ska göras på landskapsregeringens blanketter och lämnas till landskapsregeringen enligt landskapsregeringens anvisningar innan projektet påbörjas.

Om området är arrenderat ska till ansökan bifogas ett arrendeaftal som omfattar minst den tid som projektet genomförs och den tid efter det som området enligt 5, 6 och 7 §§ ska skötas. Arrendegivarens samtycke till projektet ska framgå.

Om ansökan omfattar ett projekt som avses i 4 § ska till ansökan bifogas en projektplan och en karta på vilken gärdesgårdarnas placering har markerats. Om ansökan omfattar ett projekt som avses i 5, 6 och 7 §§ ska den plan som nämns i respektive paragraf bifogas till ansökan. Om ansökan omfattar ett projekt som avses 5 och 6 §§ ska till ansökan bifogas en karta på vilken området som är föremål för projektet är markerat.

Landskapsregeringen bedömer de kostnader som angetts i ansökan och fastställer genom sitt beslut maximibeloppet av stödet för det enskilda projektet.

11 §. (2012/10) Stödbelopp

Det maximala stödet som kan beviljas är följande:

1) Stöd för upprättande av gärdesgårdar, el-träd	420 €/ha ingärdat område
2) Stöd för upprättande av gärdesgårdar, fårnat	572 €/ha ingärdat område
3) Stöd för återskapande av naturbetesmark	624 €/ha
4) Stöd för återskapande och ny-skapande av löväng	2 549 €/ha
5) Anläggande av mångfunktionell våtmark	16 875 €/ha

12 §. Kostnader och inkomstbortfall som ersätts

Kostnader som uppstår vid genomförande av projektet kan godkännas förutsatt att den åtgärd som

genomförs eller förnödenhet som anskaffas är motiverad för att målen för projektet ska uppnås. Skäliga planeringskostnader enligt ersättningsnivån i bilagan till detta beslut kan inkluderas i projektens totala kostnader.

Om användningen av området ger ekonomisk vinst i form av skörd eller annat utnyttjande, med undantag av vinst från skogsbruket, ska denna vinst beaktas som en faktor som minskar stödet.

Användning av eget virke och jordmaterial som tagits från sökandes fastighet kan godkännas som ersättningsgill kostnad. Den kostnad som ersätts ska grunda sig på en sådan bedömning av virkets eller jordmaterialets mängd, kvalitet och pris som gjorts av expert som i sitt yrke behandlar dessa frågor.

Som kostnader som kan ersättas kan godkännas arbete som stödtagaren utför och kostnader som föranleds av användningen av egna maskiner eller anordningar enligt ersättningsnivåerna i bilagan till detta beslut. Över arbetet ska föras arbetsdagbok.

Vid anläggande av våtmark kan som inkomstbortfall beaktas värdet av utebliven skörd och bortfall av arealstöd för våtmarksområdet i enlighet med områdets tidigare användning.

13 §. Kostnader som inte är stödberättigade

Till stödberättigade kostnader hör inte

1) arrende av det område som är föremål för projektet,

2) mervärdesskatt som inte kvarstår som en slutlig utgift för sökanden,

3) kostnader för åtgärder som vidtagits innan projektet inleds med undantag av kostnader i anslutning till planering av projektet eller

4) kostnader för åtgärder för vilka det redan betalas annat stöd i enlighet med ett av Europeiska gemenskapen finansierat eller nationellt stödsystem.

14 §. Ansökan om utbetalning

Ansökan om utbetalning av stöd ska göras på landskapsregeringens blanketter och lämnas till landskapsregeringen enligt landskapsregeringens anvisningar. Stödet beviljas på basen av de redovisade verkliga kostnaderna. Vid uträkning av kostnader för eget arbete och för användning av egna maskiner och redskap ska ersättningsnivåerna i bilagan till detta beslut användas.

Ett villkor för utbetalning av stöd är att den åtgärd som ligger till grund för den kostnad som ersätts har genomförts och att den kostnaden har betalats. De kostnader som ersätts ska ha betalats av stödtagaren. De kostnader som ersätts ska vara slutliga, skäliga och kunna verifieras. En kostnad är slutlig om stödtagaren inte har fått och inte kan få rabatt, gottgörelse eller återbäring för eller på grundval av den. Alla betalningar som investeringen eller åtgärden föranleder ska ha företagits innan ansökan om utbetalning av den sista stödposten görs.

Ett villkor för utbetalning av stöd är att det finns en specificerad faktura över de kostnader som ersätts och ett verifikat över att fakturan har betalats eller, om betalningen inte grundar sig på faktura, ett specificerat

rat kvitto. Som betalningsverifikat godkänns ett bankkontoutdrag, ett specificerat kassakvitto från en affär eller någon annan tillförlitlig utredning. Den anskaffning som gjorts ska framgå i detalj av betalningshandlingarna.

Till ansökan om utbetalning ska fogas

1) en kopia av en specificerad faktura och en kopia av ett kvitto på att den har betalats och

2) en timjournal för det egna arbetets del.

Utbetalningen görs i maximalt tre rater.

15 §. Överföring av den rätt till stöd som följer av beslutet för icke produktiva investeringar

Den rätt till stöd som följer av beslut om stöd kan överföras om förutsättningarna för beviljande av stödet uppfylls och den som investeringen överförs till uppfyller de villkor som gäller mottagare av stödet.

16 §. Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2011.

Bilaga

Ersättningsnivå för planeringskostnader

upprättande av plan	ersättning (euro/plan)
områden på högst 1 hektar	högst 420 euro
projekt på högst 2 hektar	högst 10 % av investeringsstödet storlek
projekt på mera än 2 hektar	högst 8 % av investeringsstödet storlek

Ersättningsnivåer för eget arbete och för användning av egna maskiner och redskap

arbete	ersättning (euro/timme) exkl. moms
person	12,00
traktor	13,00
släpvagn	7,00
frontlastare	3,00
schaktblad	3,00
griplastare, vagn	10,00
kompaktlastare	12,00
traktorgrävare, gårdsmodell	20,00
grävmaskin, rundsvängande	30,00
motorsåg	2,00

17 Republikens presidents förordning (2006:110) om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)

(FFS 881/2006)

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på de stödsystem som finansieras genom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och som med stöd av självstyrelselagen för Åland (1144/1991) omfattas av landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet.

2 §. Behörig myndighet i ärenden gällande utbetalande organ

Den behöriga myndighet som avses i kommissionens förordning (EG) nr 885/2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1290/2005 när det gäller godkännande av utbetalningsställen och andra organ och avslutande av räkenskaperna för EGFJ och EJFLU, är jord- och skogsbruksministeriet.

3 §. Utbetalande organ i landskapet Åland

Det utbetalande organ som avses i rådets förordning (EG) nr 1290/2005 om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken, nedan finansieringsförordningen, är jord- och skogsbruksministeriet (*utbetalande organ*). Från och med den 1 maj 2007 är det verk som avses i lagen om landsbygdsverket (666/2006) utbetalande organ.

4 §. Skötseln av det utbetalande organets uppgifter

Det utbetalande organet rapporterar till kommissionen på det sätt som föreskrivs särskilt, ser till att bokföringshandlingarna hålls à jour samt sköter de andra uppgifter som det enligt bestämmelserna skall ha hand om, till den del inte Ålands landskapsregering skall sköta dessa uppgifter.

Ålands landskapsregering sköter de uppgifter som anknyter till betalningarna, bokföringen samt kontrollen av stödtagare. Närmare överenskommelse om skötseln av det utbetalande organets uppgifter ingås genom avtal mellan det utbetalande organet och Ålands landskapsregering.

5 §. Attesterande organ

De uppgifter som hör till det attesterande organ som avses i finansieringsförordningen sköts för Ålands del av den enhet som utfärdar det intyg om det utbetalande organet som avses i nämnda förordning.

6 §. Ansvar för kostnaderna för skötseln av det utbetalande organets uppgifter

Landskapet Åland svarar för kostnaderna för skötseln av det utbetalande organets uppgifter enligt denna förordning. Närmare överenskommelse om förfarandena vid ersättande av kostnader ingås genom avtal mellan det utbetalande organet och Ålands landskapsregering.

7 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 16 oktober 2006.

Genom denna förordning upphävs republikens presidents förordning om skötseln av uppgifter i landskapet Åland som hör till utbetalningsstället för garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) av den 16 november 2001 (1004/2001).

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

I 8 Landskapsförordning (2010:80) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets skötsel av tvärvillkorskontrollen

1 §. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, ÅMHM, är behörig myndighet att utföra tvärvillkorsövervakning för de direktiv som anges i 2 § enligt EG-förordningen om gårdstöd (rådets förordning (EG) 73/2009 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd för jordbrukare inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare) och EG-tillämpningsförfordningen (kommissionens förordning (EG) nr 1122/2009 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 73/2009 vad gäller tvärvillkor, modulering och det integrerade administrations- och kontrollsystem inom de system för direktstöd till jordbrukare som införs genom den förordningen och om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller tvärvillkoren för stöd inom vinsektorn).

2 §. ÅMHM:s tvärvillkorskontrollansvar gäller följande direktiv och förordning:

1. rådets direktiv 80/68/EEG om skydd för grundvatten mot förorening genom vissa farliga ämnen,
2. rådets direktiv 86/278/EEG om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket,

3. rådets direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket,

4. rådets direktiv 96/22/EG om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EG,

5. rådets direktiv 91/629/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar,

6. rådets direktiv 91/630/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning,

7. rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur och

8. till övriga delar än foder i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedels-

säkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet.

3 §. Landskapsregeringen kan ge närmare anvisningar om hur tvärvillkorskontrollen ska genomföras.

Ikraftträdelsebestämmelse (2010:80):

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2010.

I 9 Landskapslag (1972:25) om lantbruksnämnder (1998/85)

1 §. (1998/85) Kommunfullmäktige kan tillsätta en lantbruksnämnd som handlägger frågor rörande lantbruksförvaltningen inom kommunen. Fullmäktige kan avstå från att tillsätta en lantbruksnämnd om dess åligganden i stället kan skötas av en annan nämnd eller kommunstyrelsen. Två eller flera kommuner kan gemensamt tillsätta en lantbruksnämnd.

2 §. (1998/85) Tillsynen över lantbruksnämnderna utövas av [landskapsstyrelsen].

3 §. (1998/85) På lantbruksnämnden ankommer

1) att främja lantbruket och dess binäringar,
2) att lämna handräckning samt att avge utlåtanden och utredningar åt landskapets myndigheter och kommunala myndigheter samt

3) att handha övriga uppgifter som anförtratts nämnden.

4 §. (1998/85) Närmare föreskrifter om kommunala nämnders ledamöter finns i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

5 §. Upphävd (1989/61).

6 §. (1998/85) Den som är anställd vid en penninginrättning som beviljar lån till lantbruk ur landskapets medel eller lån för vilka landskapet erlägger räntegottgörelse eller är dess ombud eller medlem av dess styrelse eller är ordförande eller vice ordförande i dess förvaltningsråd eller för dess principaler får inte vara medlem i en lantbruksnämnd.

7 §. (1998/85) Vid överklagande av lantbruksnämndens beslut gäller bestämmelserna om rättelseyrkande och om kommunalbesvär i kommunallagen för landskapet Åland. Samma bestämmelser gäller om lantbruksnämndens uppgifter anförtratts en annan kommunal nämnd eller kommunstyrelsen.

8 §. (1998/85) Kommunen kan anställa en lantbrukssekreterare som har till uppgift att biträda lantbruksnämnden. Befattningen kan vara antingen huvud- eller bisyssla. Två eller flera kommuner kan gemensamt anställa en lantbrukssekreterare.

I 6 § avsedd person får inte utses till lantbrukssekreterare.

9 §. (1998/85) Har en lantbrukssekreterare inte anställts kan kommunfullmäktige besluta att en annan kommunal tjänsteman eller lantbruksnämndens ord-

förande skall mot särskilt arvode fullgöra de uppgifter som skulle åligga lantbrukssekreteraren.

10 §. (1998/85) Utgifterna för lantbruksnämndens verksamhet betalas av kommunen.

För kostnader för lantbruksnämndens verksamhet har kommunen rätt till landskapsandel enligt landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

11 §. (1998/85) Om val av lantbruksnämnd skall kommunfullmäktige meddela [landskapsstyrelsen].

12 §. Närmare bestämmelser angående verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

13 §. Denna lag träder omedelbart i kraft och genom densamma upphäves landskapslagen (1964:13) den 16 april 1964 om kolonisationsnämnder.

2 mom. upphävt (1998/85).

I 10 Landskapslag (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion

1 §. Inledande bestämmelse

I denna lag finns bestämmelser om kontroll av produktion, beredning, märkning och marknadsföring av jordbruksprodukter som ekologiskt framställda.

För att skydda framställningen av ekologiska jordbruksprodukter samt för att säkerställa konkurrens på lika villkor för dem som framställer produkter och vid sin marknadsföring lämnar uppgift om att de framställts ekologiskt skall ett kontrollsystem upprättas av [landskapsstyrelsen] i enlighet med bestämmelserna i denna lag. Kontrollsystemet avser uppgifter om och tillsyn över produktionsmetoder och märkning av livsmedelsråvaror som producerats inom jordbruket och har ett klart samband med jordbruksproduktionen.

Endast jordbruksprodukter som omfattas av kontrollsystemets register över ekologiskt jordbruk får marknadsföras som ekologiskt framställda.

2 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Ekologiskt framställda jordbruksprodukter är produkter som uppfyller de minimikrav avseende kontrollåtgärder och förebyggande åtgärder som meddelas i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 2092/91 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter, nedan kallad rådets förordning.

Producent är om inte annat särskilt anges i denna lag en företagare som förbundit sig att följa rådets förordning och som av [landskapsstyrelsen] godkänts att marknadsföra jordbruksprodukter som ekologiskt framställda.

Kontrollant är en av [landskapsstyrelsen] eller ett godkänt kontrollorgan förordnad person som ansvarar för produktionskontroll i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

LL (1995:52) om ... ekologisk jordbruksproduktion

I 10

Ålands kontrollnämnd för ekologiskt framställda jordbruksprodukter, nedan kallad kontrollnämnden, är en av [landskapsstyrelsen] tillsatt nämnd som skall biträda [landskapsstyrelsen] i skötseln av frågor som rör framställning av jordbruksprodukter vilka marknadsförs som ekologiskt framställda i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Ålands kontrollregister för ekologiskt jordbruk, nedan kallat kontrollregistret, är [landskapsstyrelsens] kontrollregister över producenter och fastigheter, eller delar av fastigheter, vars produktion efter ansökan konstaterats uppfylla kraven för ekologiskt framställda jordbruksprodukter. I kontrollregistret införs dessutom de nödvändiga uppgifter om godkännande och kontroll som förutsätts i enlighet med rådets förordning och bestämmelserna i denna lag.

Godkänt kontrollorgan är en organisation eller sammanslutning som uppfyller de krav den europeiska gemenskapen ställer på kontrollorgan avseende produktion av ekologiska jordbruksprodukter och som av [landskapsstyrelsen] efter ansökan godkänts att utföra kontroll enligt denna lag. [Landskapsstyrelsen] beslutar närmare om ansökningsförfarandet.

3 §. Kontrollnämndens sammansättning

Kontrollnämnden tillsätts av [landskapsstyrelsen] för två år i sänder för att biträda [landskapsstyrelsen] vid skötseln av de angelägenheter som avses i denna lag. Nämnden skall bestå av minst tre och högst fem ordinarie ledamöter och personliga ersättare för dem. Kontrollnämndens ordförande utses av [landskapsstyrelsen] medan nämnden inom sig för sin mandattid utser en vice ordförande. Minst en och högst två ledamöter skall företräda [landskapsstyrelsen]. Av övriga ledamöter bör minst en företräda de producenter som godkänts att marknadsföra produkter som ekologiskt framställda samt minst en företräda konsumenterna. [Landskapsstyrelsen] beslutar närmare om nämndens sammansättning.

[Landskapsstyrelsen] tillsätter nämndens sekreterare, vilken inte samtidigt kan vara medlem i kontrollnämnden.

Nämndens medlemmar handlar under tjänstemannaansvar.

4 §. Märkning av ekologiskt framställda jordbruksprodukter

Om inte annat följer av 10 § har en producent som är införd i kontrollregistret rätt att för de produkter som omfattas av registreringen vid sin marknadsföring lämna uppgift om att produkten omfattas av landskapets kontrollsystem, i enlighet med bilaga 5 till rådets förordning, med följande text:

Ekologiskt jordbruk - EG:s kontrollsystem

Om en uppgift lämnas vid marknadsföring att en produkt omfattas av landskapets kontrollsystem skall samtidigt anges att rätten härtil beviljats av Ålands [landskapsstyrelse].

Närmare bestämmelser om utformningen av märkning av en produkt som ekologiskt framställd i enlig-

I 10 LL (1995:52) om ... ekologisk jordbruksproduktion

het med denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §. Ansökan om godkännande att marknadsföra jordbruksprodukter som ekologiskt framställda

Den som vill godkännas för landskapets kontrollsystem avseende jordbruksprodukter vilka marknadsförs som ekologiskt framställda skall ansöka om detta hos [landskapsstyrelsen]. Ansökan skall uppta minst de uppgifter som krävs i enlighet med rådets förordning såsom

- a) sökandens namn och adress,
- b) platsen för produktionen och vid behov närmare uppgifter om platsen där verksamheten bedrivs,
- c) verksamhetens produkter,
- d) åtagande från sökanden att driva verksamheten i enlighet med bestämmelserna i rådets förordning,
- e) tidpunkten då sökanden upphörde att använda sådana ämnen som inte är tillåtna i enlighet med rådets förordning samt
- f) namnet på godkänt kontrollorgan som producenten utsett för kontroll av verksamheten.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att ytterligare uppgifter, utöver de som följer av bestämmelserna i 1 mom., skall framgå av ansökan om godkännande för kontrollsystemet.

6 §. Kontrollregistret

[Landskapsstyrelsen] eller godkänt kontrollorgan skall i kontrollregistret införa uppgifter om de producenter och fastigheter som efter ansökan konstaterats uppfylla kraven för ekologiskt framställda jordbruksprodukter och således godkänts för anslutning till landskapets kontrollsystem för ekologiskt framställda produkter. I registret skall utöver de uppgifter som avses i 5 § dessutom införas uppgifter

- a) om datum för inledande kontroll,
- b) om datum för godkännande,
- c) om datum för produktionskontroll,
- d) om datum för förbudande att använda uppgift om att en produkt omfattas av [landskapsstyrelsens] kontrollsystem samt
- e) övriga uppgifter som är nödvändiga för den kontroll som förutsätts i rådets förordning.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta närmare om vilka uppgifter som skall införas i det register över de producenter och fastigheter som avses i denna paragraf.

7 §. Egenkontroll

En producent som omfattas av kontrollsystemet skall se till att hans framställning av ekologiska jordbruksprodukter uppfyller de krav som följer av bestämmelserna i denna lag. En producent skall för detta ändamål på egen bekostnad tillämpa ett av [landskapsstyrelsen] godkänt kontrollsystem.

En producent skall varje år före en tidpunkt [landskapsstyrelsen] fastställer anmäla sin produktionsplan för det följande jordbruksåret. Om det behövs avseende växtodling skall en sådan anmälan avse varje odlingsdel en verksamhet innefattar. En producent skall utan dröjsmål meddela [landskapsstyrelsen] om väsentliga förändringar i verksamheten eller i omstän-

digheter som påverkar verksamheten. En producent skall dessutom bistå en kontrollant med den hjälp som kontrollen förutsätter.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta närmare om

- a) vilka system för egenkontroll som godkänns i enlighet med bestämmelserna i 1 mom.,
- b) vilka uppgifter som skall ingå i en sådan produktionsplan som avses i 2 mom. och
- c) omfattningen av den hjälp en producent på begäran måste lämna i enlighet med 2 mom.

8 §. Godkänt kontrollorgans producentkontroll

Den kontroll som förutsätts i rådets förordning kan utföras av ett av [landskapsstyrelsen] godkänt kontrollorgan. [Landskapsstyrelsen] kan återkalla godkännandet av ett kontrollorgan om kontrollorganet inte iaktar sina åligganden enligt denna lag.

Ett godkänt kontrollorgan skall för varje ansluten producent utföra sådan nödvändig kontroll samt bistå [landskapsstyrelsen] med de upplysningar och den hjälp som förutsätts i rådets förordning. Kontrollorganet, dess kontrollanter och andra funktionärer får inte i sin verksamhet ha något eget intresse som kan påverka deras opartiskhet.

Ett godkänt kontrollorgan får ta ut avgift för sin kontroll enligt en taxa som efter förslag av kontrollorganet fastställs av [landskapsstyrelsen].

9 §. [Landskapsstyrelsens] producentkontroll

[Landskapsstyrelsen] skall utföra sådan nödvändig kontroll som förutsätts i rådets förordning eller tillse att sådan kontroll utförs av godkänt kontrollorgan. För kontrollen skall finnas minst en av [landskapsstyrelsen] bemyndigad kontrollant som arbetar under tjänstemannaansvar. Förordnandet kan avse viss kontroll eller gälla generellt. Förordnande kan knytas till innehav av viss tjänst.

[Landskapsstyrelsen] har rätt att av en producent och ett godkänt kontrollorgan få den information som behövs för kontrollen samt har rätt att utföra de inspektioner och undersökningar som kontrollen förutsätter. Över resultatet av varje kontroll skall en rapport upprättas vilken skall delges kontrollnämnden och den enskilde producenten.

[Landskapsstyrelsen] skall se till att kontrollnämnden samt varje producent får den information som behövs för det ekologiska jordbruk som avses i denna lag.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta närmare om omfattningen och utförandet av den kontroll som avses i denna paragraf.

10 §. Kontrollnämndens arbete

Innan [landskapsstyrelsen] fattar ett beslut om godkännande som avses i 5 § skall kontrollnämndens utlåtande inhämtas. Kontrollnämnden kan i sitt utlåtande tillstyrka eller avstyrka att en producent, en fastighet eller en del därav godkänns för landskapets kontrollsystem avseende jordbruksprodukter vilka marknadsförs som ekologiskt framställda.

Kontrollnämnden lämnar på begäran från [landskapsstyrelsen] utlåtande över om en producent som omfattas av kontrollsystemet följer de krav som avses

i denna lag. Kontrollnämnden kan självständigt pröva om en producent som omfattas av kontrollsystemet följer de krav som avses i denna lag och kan därvid föreslå att [landskapsstyrelsen] vidtar en åtgärd som avses i 11 §.

Kontrollnämnden kan vid behov höra [landskapsstyrelsens] kontrollant.

11 §. Avlägsnande av felaktig uppgift från kontrollregistret samt förbud i vissa fall mot användande av uppgift om ekologisk produktion

En märkning av en produkt som ekologiskt framställd i enlighet med denna lag skall avlägsnas om produkten inte uppfyller i denna lag avsedda krav på ekologiskt framställda jordbruksprodukter. [Landskapsstyrelsen] kan besluta att en producent vars produkt felaktigt märkts såsom ekologiskt producerad utan dröjsmål skall avlägsna den felaktiga märkningen vid äventyr av att avlägsnandet sker på dennes bekostnad.

En producent vars produkter vid upprepade tillfällen uppsåtligen eller av grov oaktsamhet vid marknadsföringen märkts som producerade i enlighet med landskapets kontrollsystem, utan att de uppfyller minimikraven för ekologiskt framställda produkter, kan för viss tid eller tills vidare av [landskapsstyrelsen] meddelas förbud mot användning av uppgift om att en produkt omfattas av [landskapsstyrelsens] kontrollsystem. Om bristen avhjälpes eller om den inte längre har betydelse skall förbudet återkallas utan dröjsmål. Ett i detta moment avsett förbud kan förenas med vite varvid ändring genom besvär inte får sökas över beslutet om föreläggande av vite. Vid bedömning av om verkan av underlåtelse är mycket långvarig skall de allmänna förutsättningar för omställning till ekologisk produktion samt bestämmelserna enligt rådets förordning om sådan övergångsperiod som krävs beaktas innan produkter från producenten anses vara ekologiskt framställda produkter.

[Landskapsstyrelsen] kan i enskilda fall innan beslut som avses i denna paragraf fattas inhämta utlåtande från kontrollnämnden.

12 §. Avlägsnande från kontrollregistret

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att en producent skall avlägsnas ur kontrollregistret om denne vid upprepade tillfällen uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att följa de minimikrav för ekologiskt framställda produkter som avses i denna lag, eller om en underlåtelse att följa dessa krav med hänsyn till underlåtelSENS art har eller anses få en mycket långvarig verkan.

[Landskapsstyrelsen] kan i enskilda fall innan beslut om avlägsnande ur kontrollregistret fattas inhämta utlåtande från kontrollnämnden.

13 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

14 §. Förnyad kontroll

En producent som är missnöjd med den kontroll som avses i 9 § har efter yrkande rätt till ny kontroll.

Yrkande om ny kontroll skall ske inom 14 dagar efter att kontrollresultatet delgivits denne.

15 §. Rättelse

En producent som är missnöjd med [landskapsstyrelsens] beslut om godkännande för kontrollsystemet, förbud mot användning av uppgift om att en produkt omfattas av [landskapsstyrelsens] kontrollsystem eller om avlägsnande ur registret har rätt att inom 30 dagar efter att han delgivits beslutet inlämna ett skriftligt yrkande på rättelse av beslutet till [landskapsstyrelsen].

16 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1995.

Åtgärder som lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

I 11 Landskapslag (1969:29) om stängselskyldighet

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Den som håller husdjur är skyldig att vårda dem så, att de icke inkommer på annans ägor.

Denna lag skall även tillämpas i fråga om sådana områden, där stängselskyldighet regleras genom byggnadsordning eller planebestämmelser, såvitt sådan skyldighet föranledes av ägors fredande mot skada av husdjur.

2 §. Rågrannar må avtala om uppförande och underhåll av gemensamt stängsel eller om den grund, enligt vilken stängselskyldighet dem emellan på annat sätt skall fördelas.

Om ägofredsöreningar är stadgat i landskapslagen (1933:4) den 8 maj 1933 om ägofredsöreningar i landskapet Åland.

Anm. Landskapslag (1933:4) om ägofredsöreningar ingår under Gb 2 i Ålands lagsamling 1976.

3 §. Har rågrannar icke träffat i 2 § avsett avtal om stängselskyldigheten, skall denna skyldighet fullgöras så, att i fall stängselskyldigheten föranledes av betande endast på ena sidan, denna sida ensam skall svara för stängslet. I annat fall tager vardera sidan lika lott, om ej betande med olika slag av husdjur eller andra särskilda omständigheter påkallar avvikelser.

4 §. Där någondera rågrannen det påyrkar, skall varderas stängselskyldighet bestämmas vid skifte på platsen, vilket sakägarna själva må förrätta. Därvid bör tagas i betraktande markens beskaffenhet, varpå stängslet skall uppföras, så att stängslets längd skäpligen minskas, där dess uppförande och underhåll medför större kostnad. Större kostnad för grind eller led skall även föranleda minskning. Sämjas sakägarna icke, skall genom lottning avgöras, vilken del av stängslet eller därtill hörande grind eller led bör av vardera uppföras.

Lag samma vare, där flere rågrannar är i skifte delaktiga.

I 11 LL (1969:29) om stängelskyldigheten

Över skiftet skall upprättas ett särskilt instrument, vilket undertecknas av sakägarna och av vilket envar av dem erhåller ett exemplar.

5 §. Har tio år förflutit, sedan skiftet vunnit laga kraft, skall nytt skifte förrättas, där någon av dem, som har del i stängslet det påyrkar.

6 §. Uppstår tvist om den grund enligt vilken stängelskyldigheten skall beräknas, avgöres ärendet av en skiftesnämnd, i vilken vardera parten utser en medlem och dessa sedan en tredje, som samtidigt är ordförande. Är parterna därom ense, kan skiftesnämndens ålägganden överlämnas till en enda person.

Underlåter någondera parten att välja medlem i skiftesnämnden inom två veckor efter därtill erhållen uppmaning eller enar sig de utsedda medlemmarna icke inom nämnda tid om val av den tredje, verkställs valet av kommunens styrelse.

7 §. Den som icke åtnöjes med skiftesnämndens beslut äger däri söka ändring hos [häradsrätten] på stämning, som bör delgivas motparten inom 60 dagar efter erhållen del av beslutet, men beslutet skall oberoende därav gå i verkställighet. Har någon jämlikt beslutet uppfört mera stängsel än honom genom rättens utslag ålägges, erhåller han härför ersättning efter rättens prövning.

8 §. Den som önskar ålägga granne sådan stängelskyldighet, varom i denna lag är stadgat, skall därom göra anmälan hos denne före oktober månads utgång och skall grannen senast före juni månads ingång påföljande år fullgöra sin skyldighet.

Om den stängelskyldige icke längre har behov av stängslet, må han därom anmäla för övriga delägare före oktober månads utgång och är efter ingången av påföljande juni månad fri från sin stängelskyldighet.

Godkännes icke uppsägningen, vare saken avgjord av skiftesnämnd på sätt i 6 § stadgas.

Uppsägning, som avses i denna paragraf, må dock icke äga rum förrän fem år förflutit från stängelskiftet.

9 §. Yrkar den, över vars mark gemensam boskapsväg går eller vars mark gränsar till sådan, vägens avskiljande genom stängsel eller önskar trefjärdedelar av dem, som nyttjar gemensam boskapsväg, att vägen ingärdas, äger envar, som begagnar vägen, taga del i stängelskyldigheten efter den nytta han har av vägen som boskapsväg.

Angående sådant stängelskifte samt befrielse från stängelskyldighet gäller vad i detta kapitel är stadgat.

10 §. Stängsel skall vara av sådan beskaffenhet att det i varje särskilt fall motsvarar sitt ändamål.

Önskar rågranne, att stängslet uppföres av kostsamare beskaffenhet än vad i 1 mom. avses, är han dock skyldig att ensam svara för stängselbesväret.

Uppstår tvist om stängsels beskaffenhet må tvisten avgöras av skiftesnämnd som i 6 § stadgas.

11 §. Förfaller stängsel skall bristen så snart som möjligt avhjälpas. Underlåter den stängelskyldige detta, sedan han om bristen bevisligen erinrats, må den, som därav kan lida skada, tillkalla tvenne ojäviga personer

att på utsatt dag, varom den försumligen bör underättas, värdera kostnaden för bristens avhjälpande och må sedan själv iståndsätta stängslet. För de kostnader, som därav följer, skall den stängelskyldige svara.

2 kap. Om samfällda ägors nyttjande till bete

12 §. Vad i rikets [lag den 9 maj 1940 om vissa samfälligheter och därmed jämförliga gemensamma förmåner (FFS 204/1940)] är stadgat angående nyttjande av samfälligheter, skall även äga tillämpning i fråga om sådana samfällda områdens nyttjande till bete.

FFS 204/1940 har ersatts av Lag om samfälligheter (FFS 758/1989), Mi 108 FL II.

3 kap. Om överträdelse av denna lag

13 §. Inkommer husdjur olovligen på annans ägor, straffes den skyldige såsom i strafflagen stadgas.

Ägare till husdjur på gemensamt bete ansvarar en för alla och alla för en för skada, som deras djur förorsakat.

Vad i denna lag är stadgat om ägare till husdjur, gäller även person, åt vilken djurets vård eller nyttjande överlåts.

14 §. Den som lidit skada av annans husdjur skall vid en särskild synförrättning genast låta värdera skadan av tvenne ojäviga och sakkunniga personer. Om denna syn bör djurets ägare om möjligt underrättas.

15 §. Finner någon på sina ägor annans husdjur, som dit olovligen inkommit, må han omhändertaga djuret och skall han i sådant fall därom genast underrätta ägaren.

Är djurets ägare icke känd, skall den som omhändertagit djuret därom tillkännagiva i någon på orten spridd tidning.

Envar, som omhändertagit annans husdjur, är ansvarig för dess vård.

16 §. Omhändertaget husdjur har ägare ej rätt att återfå, förrän han ersätter den skada, som djuret åstadkommit, så ock den kostnadsvärdering av skadan samt djurets vård och underhåll enligt värdering av tvenne ojäviga personer medfört, ävensom annonskostnaderna eller härför ställer full säkerhet. Från ersättningsbeloppet må dock avdragas den nytta omhändertagandet medfört.

17 §. Har i 14 § omnämnd värdering icke skett och har ej annorlunda överenskommit med djurets ägare, är den som omhändertagit djuret skyldig att utgiva detsamma utan annan ersättning än för vård och underhåll på sätt som i 16 § stadgas.

Har djurets ägare icke underrättats på sätt i 15 § stadgas, skall djuret utan ersättning utgivas åt dess ägare och denne är dessutom berättigad till ersättning för den skada han därigenom åsamkats.

Den som omhändertagit djuret äger dock utan hinder av vad i 1 och 2 mom. är stadgat, rätt att vid domstol söka ersättning för den skada som djuret åstadkommit. Samma rätt tillkommer även den som lidit skada av annans husdjur men icke omhändertagit det.

18 §. Utlöser ej ägare omhändertaget djur inom 14 dagar, efter det omhändertagandet för honom anmälts, må det på auktion säljas och den som djuret omhändertagit ur försäljningspriset bliva ersatt för skada och kostnad.

Anmäler sig icke ägare inom ett år efter tillkännagivandet, tillhör djuret den som det omhändertagit.

4 kap. Särskilda stadganden

19 §. Övergår lägenhet eller jordområde, som berörs av i 4 § stadgat skifte till ny ägare eller innehavare, medan skiftet ännu är gällande, är det mot honom bindande. Detsamma gäller även i landskapslagen (1933:4) den 8 maj 1933 om ägofredsöreningar i landskapet Åland avsett avtal om ägofred, som fastställts av domstol.

Se anm. vid 2 §.

20 §. För dem, som vintertid underhåller allmän väg, är det tillåtet, att för vintern nedtaga vid sådan väg inrättade stängsel mot skyldighet att tidigt om våren återställa dem i deras förra skick.

I 12 Landskapslag (1979:72) om ersättande av skördeskador

1 §. I enlighet med denna lag kan ersättning utges ur landskapets medel för skador som oberoende av odlaren drabbat oskördad gröda till följd av frost, hagel, störtregn, oväder, osedvanlig torka och annan onormalt stor växling i naturförhållandena samt för skador som till följd av onormala övervintringsförhållanden uppkommer på övervintrande växt. (1983/16)

[Landskapsstyrelsen] beslutar om ersättning för skördeskada med beaktande av att viss del av skadan skall lämnas oersatt (självrisk).

2 §. Växtarter för vilka ersättning kan utgå på grund av skördeskador är spannmåls-, ärt-, sockerbets-, potatis-, vallfrö-, oljeväxt-, foderväxt-, bär- och fruktodling samt för fältmässig odling av lök, gurka och andra grönsaker.

3 §. Med enskild odlare avses i denna lag odlare som bedriver växtproduktion i en omfattning som är betydande med hänsyn till hans utkomst och av sådana odlare för dylik produktion bildad sammanslutning.

4 §. Enskild odlare som önskar ersättning skall inom skälig tid efter det att skada har inträffat lämna ersättningsansökan till [lantbruks- och skogsnämnden] i den kommun där odlingen är belägen. Av ansökan skall framgå vad som orsakat skadan och vilka växtarter som drabbats.

Ansökan görs på blankett som fastställs av [landskapsstyrelsen] och tillhandahålls av [lantbruks- och skogsnämnden].

5 §. Storleken av skördeskadeersättningen grundar sig på värdering av den skada som drabbat brukningsenheten. När ansökan har inkommit verkställs värdering

av [lantbruks- och skogsnämnderna] i enlighet med anvisningar som [landskapsstyrelsen] utarbetat. För värdering kan kommun uppbära av [landskapsstyrelsen] fastställd avgift.

I det fall att erforderliga medel för ersättande av alla skördeskador inte finns, skall [landskapsstyrelsen] efter att ha hört skördeskadekommissionen, besluta för vilka växtarter skördeskadeersättning kan utgå och i vilken omfattning.

6 §. Medel för i denna lag avsedda skördeskadeersättningar upptages i landskapets [ordinarie årsstat].

7 §. [Landskapsstyrelsen] bestämmer på framställning av skördeskadekommissionen beträffande var och en av de i 2 § nämnda växtarterna en normskörd för uppskattning av skadan på sätt anges i 8 och 9 §§.

8 §. Med växtartens normskörd avses den genomsnittliga årsskörden i landskapet per arealenhet. Den beräknas för det år för vilka skördeskadorna värderas, på grundvalen av tillgängliga uppgifter om skördemängd för de senaste fem åren. Om erforderliga uppgifter inte står till förfogande för bestämmande av normskörden på ovan nämnt sätt, fastställer [landskapsstyrelsen] normskörden på framställning av skördeskadekommissionen.

Vid beräkning av värdet av växtartens normskörd används som koefficient det genomsnittliga producentpriset i landskapet i september det år för vilket normskörden beräknas. När uppgifter om producentpriserna inte är tillgängliga eller när det är osäkert huruvida de är representativa, bestäms normskördens värde på grundvalen av övriga lantbruksprodukters producentpriser med användning av förvandlingskoefficienter, godkända av skördeskadekommissionen.

9 §. Med brukningsenhetens skördeskada avses skillnaden mellan värdet av de odlade växtarternas normskörd och värdet av skadeårets skörd på brukningsenheten.

10 §. För att biträda [landskapsstyrelsen] vid handläggningen av angelägenheter som förutsätts i denna lag, tillsätter [landskapsstyrelsen] för två år i sänder en skördeskadekommission bestående av fem ordinarie ledamöter, för vilka jämväl utses personliga ersättare. Två av ledamöterna och deras ersättare utses på förslag av Ålands producentförbund r.f. Kan någon av dem som sålunda föreslagits inte godtagas av [landskapsstyrelsen], skall här avsedd organisation anmodas inkomma med nytt förslag. Framställs inte sådant godtagbart förslag inom skälig, därför utsatt tid, utses [landskapsstyrelsen] vederbörande ledamot och ersättare utan förslag. Kommissionens ordförande, viceordförande och sekreterare utses av [landskapsstyrelsen].

På skördeskadekommissionen ankommer, utöver vad ovan är stadgat, att hålla sig underrättad om resultatet av denna lags tillämpning och vid behov göra framställningar till [landskapsstyrelsen] för förbättrande av skördeskadesystemet.

I 13 LL (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador

11 §. Verkställigheten av denna lag ombesörjs av [landskapsstyrelsen] och [lantbruks- och skogsnämnderna].

12 §. Närmare bestämmelser angående tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

13 §. Denna lag träder omedelbart i kraft och tillämpas första gången på skördeskador som inträffat 1979.

Före lagens ikraftträdande kan åtgärder vidtagas, vilka är påkallade för att i denna lag avsett ersättningsförfarande skall kunna inledas då lagen träder i kraft.

Mandattiden för skördeskadekommissionen utgår första gången den 31 december 1979.

I 13 Landskapslag (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador

1 §. Med enskild odlare avses i denna lag odlare som till betydande del får sin utkomst från växtproduktion.

Enskild odlare eller av enskilda odlare bildad sammanslutning, vars syfte är att bedriva lantbrukssamarbete, kan för ekonomiska förluster till följd av skördeskador av kreditinrättnings medel beviljas lån, för vilka landskapet erlägger räntegottgörelse till kreditinrättningarna i enlighet med vad i denna lag stadgas. Dessa lån benämns räntestödslån.

Lån beviljas av andelsbank, sparbank och affärsbank, vilka i denna lag benämns kreditinrättningar.

För beviljande av lån skall kreditinrättning erhålla tillstånd av [landskapsstyrelsen].

[Landskapsstyrelsen] beslutar om tillstånd att bevilja lån med beaktande av att viss del av skördeskadan skall finansieras av odlaren själv (självrisk).

2 §. Brukningsenhets skördeskada fastställs på i landskapslagen (1979:72) om ersättande av skördeskador angivet sätt.

3 §. (1981/10) Ansökan om räntestödslån skall inlämnas till kreditinrättning under tiden 15 oktober - 15 december det år skadan inträffat. Av ansökan skall framgå vilket slag av gröda som skadats, storleken av det område där grödan skadats, den beräknade ekonomiska förlusten till följd av skadan samt det önskade beloppet. Efter ansökningstidens utgång skall kreditinrättningarna inlämna låneansökningarna till [lantbruks- och skogsnämnden] i vederbörande kommun. [Lantbruks- och skogsnämnden] kan göra stickprov för att kontrollera riktigheten av de uppgifter som lämnats i ansökan. Sökanden har rätt att bestyrka dessa genom en av trovärdig person given skriftlig eller muntlig bekräftelse.

Sedan [lantbruks- och skogsnämnden] konstaterat att förutsättningar för beviljande av lån föreligger, skall den uppgöra en förteckning där sökandena ställs i prioritetsordning i enlighet med deras lånebehov. Av förteckningen skall dessutom framgå det ansökt och det förordade beloppet. [Lantbruks- och skogsnämnden] skall sända förteckningen till [landskapsstyrelsen].

4 §. Lån beviljas på basen av skördeskadans omfattning och art för spannmåls-, ärt-, sockerbets-, rot-

frukts-, potatis-, vallfrö-, oljeväxt-, foderväxt-, bär- och fruktodling samt för fältmässig odling av lök, gurka och andra grönsaker. (1981/10)

Lägenheter, som besitts av äkta makar och deras minderåriga barn, anses utgöra en brukningsenhet. Till brukningsenhets åkerareal räknas även sådan åkerareal som är arrenderad det år lånet söks.

5 §. De allmänna villkoren för räntestödslån fastställs av [landskapsstyrelsen], som på kreditinrättningsansökan godkänner lån som räntestödslån.

6 §. Medel för i denna lag avsedd räntegottgörelse upptas i landskapets ordinarie årsstat.

För räntestödslån erlägger landskapet till kreditinrättning en av [landskapsstyrelsen] fastställd gottgörelse.

Den årliga ränta som skall uppbäras hos räntestödslåntagare fastställs av [landskapsstyrelsen].

Återbetalningstiden för räntestödslån är högst fyra år. Amorteringar och räntor skall erläggas två gånger per år under den senare hälften av april och oktober. (1981/10)

Om låntagare på grund av sin ekonomiska situation kan anses vara i behov av förlängning av återbetalningstiden kan kreditinrättning medge sådan förlängning med högst två år, dock så att den sammanlagda lånetiden får uppgå till högst fem år. Lånet skall återbetalas i lika stora amorteringar. Återbetalningstiden kan även förlängas genom att låntagare beviljas uppskov med erläggande av en eller flera amorteringar. (1981/10)

Innan förlängning av återbetalningstiden medges skall kreditinrättningen inhämta [landskapsstyrelsens] godkännande därtill. (1981/10)

7 §. Landskapet erlägger som räntegottgörelse ett belopp motsvarande skillnaden mellan den ränta kreditinrättning får uppbära och den ränta som uppbärs av låntagaren. För ersättande av de merkostnader långivningsverksamheten föranleder erlägger landskapet dessutom till kreditinrättning gottgörelse som fastställs av [landskapsstyrelsen].

8 §. Om räntestödslåntagare i sin låneansökan i något väsentligt avseende lämnat oriktig uppgift eller hemlighållit omständigheter av väsentlig betydelse för avgörande av låneansökan, erläggs, sedan låntagarens förfarande konstaterats, inte räntegottgörelse för dylikt lån. Låntagaren skall dessutom till landskapet återbetala den räntegottgörelse, som landskapet erlagt jämte straffränta beräknad enligt två procent om året på lånebeloppet, räknat från den dag lånet lyftes.

Kreditinrättning är skyldig att lämna [landskapsstyrelsen] de uppgifter, som erfordras för bedömningen av huruvida lånevillkoren iakttagits.

9 §. I fråga om stämpelskatt på skuldsedel, som utfärdats för i denna lag avsett räntestödslån, gäller vad därom i rikslag är föreskrivet.

10 §. Närmare bestämmelser angående tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

11 §. Denna lag tillämpas på lån som beviljas efter den 1 juli 1980.

I 14 Landskapslag (1977:68) om bekämpning av flyghavre

1 §. För hindrande av spridning av flyghavre och för utrotning av sådan vildtages nedan i denna lag stadgade åtgärder.

2 §. Tröskad och otröskad spannmål, frö, hö, halm, agnar, avrens och sorteringsavfall av spannmål och frö, husdjursgödsel, jord och jordförbättringsmedel som härrör från område där axade plantor av flyghavre påträffats, får icke säljas eller eljest överlätas till sådant bruk som kan innebära fara för att flyghavre sprides såframnt icke utredning företes över att det produkt- eller varuparti som skall överlätas är fritt från flyghavre.

Från i 1 mom. avsett område får icke transporteras, ej heller därifrån härtammande i sagda moment avsedda produkter eller varor förvaras eller hanteras, på sådant sätt som kan innebära fara för att flyghavre sprides.

3 §. Spannmål eller frö som befunnits innehålla flyghavre får icke säljas, ej heller överlätas till sådant bruk som kan innebära fara för att flyghavre sprides.

4 §. Den som har avrens eller sorteringsavfall eller frövara som innehåller flyghavre skall bränna eller eljest förstöra det på sätt som icke innebär fara för att flyghavre sprides.

5 §. Vara som är avsedd till prydnad och som innehåller flyghavre får ej saluhållas eller eljest överlätas.

6 §. [Landskapsstyrelsen] kan utfärda bestämmelser om hantering, förvaring och transport av i 2 § nämnda produkter och varor samt om rengöring av redskap, förråd, emballage och anordningar som använts.

7 §. Den som vet eller misstänker att flyghavre finnes på område som han på grundval av äganderätt eller annan rätt innehar skall ofördröjligen anmäla detta till [lantbruks- och skogsnämnden] i vederbörande kommun.

8 §. [Lantbruks- och skogsnämnden] skall omedelbart efter att ha erhållit i 7 § avsedd anmälan eller på annat sätt erhållit kännedom om eventuell förekomst av flyghavre anmäla detta till [landskapsstyrelsens] jordbruksbyrå. Jordbruksbyrån skall omedelbart förätta syn på området samt då förekomst av flyghavre konstaterats vidtaga åtgärder för bekämpning av flyghavren. Anser jordbruksbyrån att en särskild plan för bekämpning av flyghavren skall uppgöras för det område där flyghavre förekommer skall den göra förslag om saken till [landskapsstyrelsen].

Anser [landskapsstyrelsen] att en bekämpningsplan är påkallad skall den ofördröjligen vidtaga åtgärder för uppgörande av sådan plan. Bekämpningsplanen fastställs av [landskapsstyrelsen].

9 §. Förekommer flyghavre på ett område skall områdets innehavare vidtaga i bekämpningsplanen föresatta åtgärder. Har bekämpningsplan icke uppgjorts

är innehavaren skyldig att hålla sitt område fritt från axade plantor av flyghavre.

10 §. Fullgör områdets innehavare icke i 9 § avsedd skyldighet och gör han det icke ens på anmaning av jordbruksbyrån, kan [landskapsstyrelsen] om försummelsen föranleder uppenbar fara för att flyghavre sprides, låta verkställa åtgärder för utrotande av flyghavre på den försumliges bekostnad. Kostnaderna får indrivas i den ordning som gäller för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

Se Lag om verkställighet av skatter och avgifter, Pr 608 FL 1.

11 §. Upphävd (2000/15).

12 §. Överlätas område genom köp eller annat avtal är överlåtaren eller legogivaren skyldig att före ingående av överlåtelseavtal meddela den andra avtalsparten om flyghavre förekommer på området.

Innehavare av område vilken säljer eller på annat sätt överlåter spannmål, frö eller andra i 2 § 1 mom. avsedda produkter eller varor är, om det förekommer flyghavre på området, skyldig att i samband med överlåtelsen meddela mottagare detta. Vid försäljning av spannmål eller frö skall meddelandet ske skriftligen.

13 §. Den allmänna ledningen och tillsynen över verkställigheten av denna lag ankommer på [landskapsstyrelsen].

Angående [lantbruks- och skogsnämnds] uppgifter som tillsynsmyndighet stadgas närmare genom landskapsförordning.

14 §. Tillsynsmyndigheterna äger rätt att få tillträde till områden, förråd och försäljningsplatser, att granska maskiner, redskap, transportmateriel, emballage samt platser och anordningar där spannmål, frö eller i 2 § 1 mom. nämnda andra produkter eller varor hanteras, förvaras eller eljest hålles. De äger även rätt att utan ersättning taga prov för undersökning.

Den som handhar i denna lag avsedda uppgifter får icke yppa yrkes- eller affärshemlighet som kommit till hans kännedom, ej heller utnyttja dem i sin egen näringsverksamhet.

15 §. Den som bryter mot stadgandena i 2-5, 9 eller 12 § eller de bestämmelser som utfärdas med stöd av 6 § dömes till böter.

Ovan i 1 mom. avsedd överträdelse anmäles till åtal av [landskapsstyrelsen]. Om överträdelsen är ringa kan [landskapsstyrelsen] likväl avstå från att göra anmälan.

16 §. Närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

I 15 Landskapslag (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Föreningens syfte

Ålands skogsvårdsförening, nedan föreningen, är en sammanslutning av skogsägare. Föreningen skall

I 15 LL (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening

främja lönsamheten i skogsbruket och övriga mål som skogsbrukarna har uppställt för sitt skogsbruk samt en skötsel och användning av skogsmarken som är hållbar i ekonomiskt, ekologiskt och socialt hänseende.

För att uppnå sitt syfte har föreningen rätt att få sådana skogsvårdsavgifter som avses i denna lag.

2 §. Definitioner

Med *skogsägare* avses i denna lag den som vid ingången av ett kalenderår äger en fastighet som omfattar skogsmark. Det som i denna lag sägs om skogsägare skall även tillämpas på den som har ständig besittningsrätt till skogsmark. Bestämmelserna om skogsägare tillämpas inte på den vars besittningsrätt till skogsmarken baserar sig på ett avtal som skogsägaren eller en tidigare ägare har ingått.

Som skogsägare betraktas fysiska personer och sådana samfund, sammanslutningar och samfundslåda förmåner som avses i inkomstskattelagen (FFS 1535/1992). I fråga om skogsmark som makar äger eller besitter gemensamt betraktas makarna tillsammans som skogsägare.

Med *skogsmark* avses sådan mark som används för eller är avsedd att användas för odling av träd och där den årliga tillväxten hos ett fullslutet trädbestånd som är lämpat för ståndorten i medeltal är minst en kubikmeter stamved med bark per hektar under den omloppstid som ger den största medelavkastningen.

2 kap. Bestämmelser om föreningen

3 §. Föreningens allmänna uppgift

Föreningens uppgift är att erbjuda de tjänster och den fackmannahjälp som skogsägarna behöver när de bedriver skogsbruk i landskapet.

4 §. Opertiskhet

Skogsägare som betalar skogsvårdsavgift skall behandlas opertiskt av föreningen och dess anställda. När det gäller uppgifter i anslutning till virkeshandel får föreningen eller dess anställda inte heller genom egna åtgärder försätta köparna i inbördes olika ställning.

5 §. Verksamhetsområde

Föreningens verksamhetsområde omfattar hela landskapet.

6 §. Verksamhet inom virkeshandel

Föreningen får inte bedriva handel genom att köpa eller sälja avverkningsrätter eller virke för egen räkning. Föreningen får inte heller bedriva någon annan näringsverksamhet som inte är nödvändig för att uppnå dess syfte eller utföra dess uppgifter. Med undantag för avtal som gäller energivirke kan föreningen ingå virkeshandelsavtal endast med skriftlig fullmakt i skogsägarens namn. Med energivirke avses i denna lag utöver virke avsett till bränsle även en mindre mängd gagnvirke från samma stämplingspost.

När det gäller virkeshandel, med undantag av handel med energivirke, kan föreningen enbart ge fackmannahjälp och service åt säljaren eller åt ett av denna befullmäktigat ombud. Detsamma gäller drivning i samband med virkeshandel.

Föreningen får inte vara delägare eller medlem i en sammanslutning som huvudsakligen bedriver sådan verksamhet som är förbjuden för föreningen. Den som är förtroendevald eller anställd av föreningen får inte bedriva virkeshandel och heller inte vara förtroendevald eller anställd av en sammanslutning som bedriver virkeshandel.

7 §. Medlemmar

Den som är skogsägare och skyldig att betala skogsvårdsavgift är medlem i föreningen om han eller hon inte avböjt medlemskap. När det gäller en fastighet eller ett område som ägs av flera gemensamt är alla ägare medlemmar i föreningen om de inte avböjt medlemskap. Andra skogsägare har rätt att bli medlemmar i enlighet med bestämmelserna i föreningslagen (FFS 503/1989).

Se Ci 126 FL I.

8 §. Medlemskapets upphörande

Medlemskapet i föreningen upphör när skogsägarens skriftliga anmälan om utträde har inkommit till föreningen. Föreningen får inte i sina stadgar bestämma att medlemskapet skall upphöra först efter en viss tid eller på annat sätt begränsa rätten till utträde ur föreningen.

En medlem kan uteslutas ur föreningen på de grunder som anges i föreningslagen. Utträde eller uteslutning ur föreningen påverkar inte skogsägarens rätt att få service av föreningen så länge han eller hon betalar skogsvårdsavgiften.

9 §. Beslutsfattande och förvaltning

Beslutanderätten i föreningen tillkommer medlemmarna. När beslut fattas genom röstning har varje medlem en röst, dock så att rösträtten för skogsmark som ägs gemensamt tillkommer skogsägarna gemensamt.

Föreningens angelägenheter sköts av en styrelse bestående av en ordförande och sex medlemmar. Styrelsemedlemmarnas mandattid är tre kalenderår, dock så att val av två styrelsemedlemmar hålls varje år. Mandattiden för styrelsens ordförande är ett kalenderår.

Föreningen utser ett utskott som är ansvarigt för röstningsförfarande och valförrättning. Utskottet skall bland annat upprätthålla ett rösträttsregister. För detta har föreningen rätt att av den myndighet som ansvarar för beskattningen få en förteckning över de skogsägare som är skyldiga att betala skogsvårdsavgift.

10 §. Reservfond, placeringar och ansvarsförbindelser

Föreningen skall ha en reservfond, vars medel skall uppgå minst till beloppet av de skogsvårdsavgifter som i medeltal per år inflytit till föreningen under de tre närmast föregående åren. De medel som ingår i reservfondens minimibelopp får föreningen använda endast när det finns särskilda skäl och landskapsregeringen har givit tillstånd.

Föreningen får göra placeringar och åta sig ansvarsförbindelser i sådana sammanslutningar som inte bedriver sådan verksamhet som är förbjuden för föreningen. Det sammanlagda beloppet av placeringarna och ansvarsförbindelserna får inte överstiga föreningens

ens egna fria kapital. Placeringarna och ansvarsförbindelserna får inte äventyra föreningens verksamhet.

11 §. *Bokföring och revision*

Föreningens räkenskapsperiod är ett kalenderår. Av föreningens bokföring skall framgå hur de medel som föreningen fått i form av skogsvårdsavgifter har använts. Beträffande föreningens bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut gäller bokföringslagen (FFS 1336/1997).

För revisionen skall föreningen utse minst en revisor eller revisionssammanslutning som är godkänd av Centralhandelskammaren, av en handelskammare eller av revisionsnämnden för den offentliga förvaltningen och ekonomin. Om föreningen bara har en revisor och det inte är fråga om en revisionssammanslutning som avses ovan, skall åtminstone en revisors-suppleant utses. Vid revisionen tillämpas revisionslagen (FFS 936/1994).

Se Bokföringslag, Ft 301, Revisionslag (FFS 459/2007), Ft 305 FL I.

3 kap. Bestämmelser om skogsvårdsavgiften

12 §. *Skyldighet att betala skogsvårdsavgift samt grunderna för den*

En skogsägare skall för sin skogsmark i skogsvårdsavgift betala en grundavgift och en arealavgift. Grundavgiften är sjuttio procent av det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke i landskapet under de tre närmast föregående åren.

För arealavgiften indelas landskapet i tre zoner. Till den första zonen hör Eckerö, Finström, Geta, Hammarland, Jomala, Lemland, Lumparland, Mariehamn, Saltvik och Sund, till den andra zonen hör Föglö och Vårdö samt till den tredje zonen Brändö, Kumlinge, Kökar och Sottunga.

Arealavgiften betalas per hektar. Den kan inom den första zonen vara högst åtta procent, inom den andra zonen högst fyra procent och inom den tredje zonen högst två procent av det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke i landskapet under de tre närmast föregående åren. Maximibeloppet av den totala arealavgift som skogsägaren skall betala är oavsett zon trettio gånger det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke i landskapet under de tre närmast föregående åren.

13 §. *Påförande av skogsvårdsavgiften*

Föreningen fattar beslut om arealavgiftens storlek för ett kalenderår i sänder.

Om arealen av en skogsägars skogsmark understiger två hektar påförs ingen skogsvårdsavgift. Den som har mindre än två hektar skogsmark och är medlem i föreningen är dock skyldig att betala grundavgift så länge medlemskapet varar.

Landskapsregeringen fastställer årligen det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke i landskapet under de tre närmast föregående åren.

14 §. *Befrielse från skogsvårdsavgift*

En skogsägare befrias på begäran från skogsvårdsavgiften om följande villkor uppfylls:

1) det skall finnas en gällande flerårig plan över skötseln och användningen av skogsägens skogsmark som beskriver skogsmarkens tillstånd samt virkesreserven (skogsbbruksplan),

2) skötsel och användning av skogsmarken skall under de tre närmast föregående åren ha uppfyllt kraven på god skogsvård,

3) skogsmarken får inte belastas av uppenbara skogsvårdsmässiga brister,

4) skogsägaren skall för skötseln och användningen av skogsmarken fortlöpande anlita en skogsfackman som inte är anställd av föreningen, såvida inte skogsägaren eller maken själv har en utbildning på gymnasialstadienivå med skoglig inriktning som motsvarar minst två års heltidsstudier och

5) skogsägaren får inte vara medlem i föreningen.

Befrielse från skogsvårdsavgiften beviljas endast om all skogsmark i en skogsägars ägo uppfyller de i 1 mom. angivna villkoren. Befrielsen kan beviljas för högst tio år och söks hos landskapsregeringen. Befrielsen omfattar, under den tid den gäller, även skogsmark som förvärfvas av skogsägaren. Befrielse från skogsvårdsavgiften gäller första gången avgiften för det år som följer på det år då ansökan gjordes.

Om något av villkoren i 1 mom. inte längre uppfylls skall landskapsregeringen efter att ha hört skogsägaren upphäva befrielsen från skogsvårdsavgift. Ett beslut om upphävande av befrielse från skogsvårdsavgift skall tillämpas första gången på avgiften för det år som följer på det år då beslutet vunnit laga kraft.

Skogsmark som är i landskapets ägo är befriad från skogsvårdsavgift.

15 §. *Användning av medlen*

De medel som föreningen får i form av skogsvårdsavgifter skall främst användas till sådan rådgivning, utbildning och information till skogsägarna som avser skogsskötsel eller som i allmänhet gynnar skogsbruket och virkesproduktionen samt för föreningens administrativa uppgifter. Medel får användas för att främja en bärkraftig skötsel och användning av skogsmarken samt för att trygga förutsättningarna för skogsmarkens biologiska mångfald.

Medel som inflyter i form av skogsvårdsavgifter får inte användas till att bekosta sådana tjänster som föreningen får kostnadstäckning för på annat sätt och inte heller i övrigt på ett sådant sätt som innebär en väsentlig snedvridning av konkurrensen. Medlen får heller inte användas till verksamhet inom virkeshandeln med undantag för uppgörande av virkesförsäljningsplaner.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om vilken verksamhet som får finansieras med medel som inflyter i form av skogsvårdsavgifter.

Se I 18, Landskapsförordning (2001:63) om Ålands skogsvårdsförening.

16 §. *Uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgiften*

Landskapsregeringen sköter beräkningen av den skogsvårdsavgift som varje skogsägare skall betala samt uppbörden och redovisningen av avgifterna. Av de skogsvårdsavgifter som uppbärs skall föreningen

I 15 LL (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening

betala två procent som ersättning för uppbörden och redovisningen.

Föreningen lämnar uppgifter som behövs för uppbörden av skogsvårdsavgiften enligt vad som närmare bestäms i landskapsförordning.

4 kap. Särskilda bestämmelser

17 §. (2008/17) Förvaltningsförfarande

När föreningen sköter offentliga förvaltningsuppgifter enligt denna lag skall den iakttä förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Beträffande offentligheten av föreningens handlingar i dessa ärenden gäller vad som föreskrivs i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland; C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

18 §. Skadeståndsskyldighet

Utöver vad som bestäms i föreningslagen skall en medlem i föreningens styrelse och en funktionär vid föreningen ersätta föreningen, en medlem av föreningen eller någon annan för skada som uppstått genom överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. På ersättning för skada som avses här tillämpas i övrigt bestämmelserna i föreningslagen. Angående skadeståndsskyldighet för den som är anställd av föreningen gäller vad som bestäms särskilt.

19 §. Förhållande till föreningslagen

Föreningen skall vara antecknad i föreningsregistret och är skyldig att göra de anmälningar som anges i föreningslagen. Även i övrigt skall föreningslagen tillämpas på föreningen såvida inte något annat följer av denna lag eller av en landskapsförordning som utfärdats med stöd av den.

Ordet "skogsvårdsförening" får inte användas i namnet på någon annan förening i landskapet än den som avses i denna lag.

20 §. Landskapets ersättningsskyldighet

För att föreningen skall kunna upprätthålla samma servicenivå inom hela verksamhetsområdet skall landskapet ersätta föreningen för det intäktsbortfall som är en följd av den lägre arealavgiftsnivån i den andra och den tredje zonen i förhållande till arealavgiftsnivån i den första zonen. Dessutom skall landskapet ersätta föreningen för de extra kostnader som orsakas av dess verksamhet i kommuner som enligt 12 § 2 mom. hör till den tredje zonen. Landskapsregeringen och föreningen avtalar om ersättningens storlek och utbetalning. Om ingen överenskommelse nås fastställer landskapsregeringen storleken på ersättningen samt hur den skall betalas ut.

21 §. Ändringssökande

I beslut som landskapsregeringen fattar med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

22 §. Tillsyn

Landskapsregeringen utövar tillsyn över föreningen och över verkställandet av denna lag. Landskaps-

regeringen har rätt att av föreningen få de uppgifter, handlingar och utredningar som den anser sig behöva för tillsynen.

23 §. Påföljder

Landskapsregeringen kan rikta en skriftlig anmärkning mot den som handlar i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Om verksamhet som strider mot denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den är att betrakta som grov eller om den fortsätter efter en sådan anmärkning som avses i 1 mom. skall landskapsregeringen förplikta vederbörande att iakttä bestämmelserna. Förpliktelsen kan förenas med vite. I beslutet kan landskapsregeringen bestämma att det skall iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärinstansen bestämmer något annat.

24 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1952:10) om skogsvårdsföreningar (den gamla lagen). Den förening som finns antecknad i föreningsregistret som Ålands skogsvårdsförening r.f. är den förening som avses i denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

25 §. Övergångsbestämmelser

De skogsvårdsavgifter som uppbärs för år 2001 uppbärs och redovisas enligt den gamla lagen. Skogsvårdsavgifter som uppbärs för år 2002 uppbärs och redovisas enligt denna lag. Från ingången av år 2003 redovisas dock skogsvårdsavgifterna enligt denna lag oberoende av uppbördsåret. De fjärdedelar av skogsvårdsavgiften som avses i den gamla lagens 11 § uppbärs och redovisas dock enligt den gamla lagen.

Vid användningen av de skogsvårdsavgifter som redovisats enligt den gamla lagens 17 § skall den gamla lagen iakttas.

När det gäller ärenden som avses i den gamla lagen och som är anhängiga när denna lag träder i kraft skall behandlingen av dem slutföras enligt den gamla lagen.

Stadgarna för Ålands skogsvårdsförening skall ändras så att de motsvarar kraven i denna lag senast den 31 december 2003. Föreningens styrelse som valts med stöd av den gamla lagen upplöses den 31 december 2002. Styrelse som avses i 9 § 2 mom. denna lag tillträder den 1 januari 2003. När styrelse för första gången väljs enligt denna lag skall samtidigt genom lottdragning bestämmas vilka två medlemmar som avgår efter ett år, vilka två som avgår efter två år samt vilka två som avgår efter tre år. Därefter är mandattiden alltid tre kalenderår.

I 16 Landskapsförordning (2001:63) om Ålands skogsvårdsförening

1 §. Följande verksamhet som bedrivs av Ålands skogsvårdsförening får finansieras med de medel som föreningen får i form av skogsvårdsavgifter:

- praktisk instruktion och rådgivning till skogsägare i samband med plantering, gallring och naturvårdsfrågor
- förmedling av plantor och planteringsredskap utom i de fall där arvode uppbärs,
- uppgörande av förnyelseplaner i enlighet med landskapslagen (1998:83) om skogsvård,
- rådgivning och hjälp i samband med virkesförsäljning,
- anordnande av kurser, skogsdagar, exkursioner och skogsfärdighetstävlingar,
- uppsökande verksamhet för att främja skötseln och nyttjandet av skogsmarken,
- avgivande av remissvar och utlåtanden samt andra åtgärder som på ett aktivt sätt bidrar till att sköta skogsägarnas och skogsbrukets intressebevakning i en för skogsbruksnäringen positiv riktning och
- annan verksamhet som motsvarar de krav som uppställs i 15 § landskapslagen om Ålands skogsvårdsförening.

Kostnaderna för föreningens administrativa uppgifter omfattar bland annat kostnader för styrelsens och utskottets verksamhet, för bokföring, för revision samt för skogsvårdsinstruktörernas löner och färdkostnader.

2 §. Användning av skogsvårdsavgifter för att finansiera virkesdrivning, byggande av skogsbilvägar, skogsdikning, skogsvärdering eller motsvarande åtgärder som kan konkurransutsättas, betraktas som sådan väsentlig snedvridning av konkurrensen som avses i 15 § 2 mom. landskapslagen om Ålands skogsvårdsförening.

Verksamhet som föreningen får full kostnadstäckning för med stöd av landskapslagen (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder får inte finansieras med medel som inflyter i form av skogsvårdsavgifter.

3 §. Ålands skogsvårdsförening skall meddela storleken på den arealavgift som avses i 12 § landskapslagen om Ålands skogsvårdsförening till den myndighet som sköter uppbörden av skogsvårdsavgiften. Föreningens beslut om arealavgiftens storlek avser avgiften för det år då beslutet fattas. Dessutom skall föreningen meddela uppgifter om de i lagens 13 § 2 mom. avsedda skogsägare som har blivit medlemmar eller upphört att vara medlemmar i föreningen.

Meddelande till uppbördsmyndigheten lämnas skriftligen eller på något annat sätt som myndigheten godkänner, senast den 31 januari följande år.

I 17 Landskapslag (1998:83) om skogsvård

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Inledande bestämmelse

I denna lag finns bestämmelser om bedrivande av skogsbruk för virkesproduktion på skogsbruksmark.

Skogsbruk skall bedrivas så att skogsbruksmarkens virkesproducerande förmåga på ett hållbart sätt nyttjas samtidigt som den biologiska mångfalden och skogens mångsidiga utnyttjande beaktas.

Denna lag hindrar inte att skogsbruksmark tas i anspråk för annat ändamål än virkesproduktion. Denna lag skall inte tillämpas till den del bestämmelserna strider mot bestämmelser i landskapslagen (1998:82) om naturvård eller mot bestämmelser som är utfärdade med stöd av sagda lag.

Se K 30, Landskapslag (1998:82) om naturvård och K 31, Landskapsförordning (1998:113) om naturvård.

2 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Med **skogsbruksmark** avses för virkesproduktion lämpligt markområde som inte i väsentlig omfattning används för annat ändamål. Ett markområde skall anses lämpligt för virkesproduktion om där kan produceras i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar. Till skogsbruksmark hör dessutom skogbärande mark som inte huvudsakligen används för annat ändamål än skogsbruk. Såsom skogsbruksmark anses inte

a) naturreservat som bildats enligt landskapslagen om naturvård,

b) områden som enligt fastställd stads-, byggnads- eller annan plan, generalplaner undantagna, är avsedda för annat ändamål än skogsbruk samt

c) andra områden som enligt [landskapsstyrelsens] beslut är särskilt skyddsvärda eller används för forskning eller annat särskilt ändamål.

Med **skogsbestånd** avses en samling träd eller skogsplantor som växer inom en viss areal och karakteriseras av en viss enhetlighet beträffande ålder, trädslagsblandning m.m.

Med **hållbart nyttjande** avses att skog och skogsbruksmark sköts och används på ett sådant sätt att artrikedom och produktionsförmåga bevaras.

Med **beståndsvårdande avverkning** avses avverkning som utförs för att främja tillväxten och kvaliteten på ett kvarblivande skogsbestånd.

Med **förnyelseavverkning** avses avverkning som utförs i syfte att anlägga ett nytt skogsbestånd.

Med **förnyelseplan** avses en plan över såväl förnyelseavverkningen som den egentliga förnyelsen.

Med **anläggning** av skogsbestånd avses åtgärder för att åstadkomma ett utvecklingsdugligt skogsbestånd.

Med **insekt- eller svampskador** avses sjukdomar som insekter eller svampar kan orsaka på växande träd eller skogsplantor i skog och som medför en betydande nedgång i virkesproduktionen eller försämring av virkeskvaliteten.

Med **gagnvirke** avses virke som fyller gällande villkor för massaved eller timmer.

Med **skogsbrukare** avses den markägare, markinnehavare eller innehavare av annan särskild besittningsrätt som ansvarar för skogsbruk på viss skogsbruksmark.

Med **avverkare** avses den skogsbrukare eller innehavare av en särskild avverkningsrätt som ansvarar för en avverkning.

Med **skogsodlingsmaterial** avses frön, planter, sticklingar och annat förökningsmaterial.

2 kap. Avverkning av skog

3 §. Beståndsvårdande avverkning och förnyelseavverkning

En beståndsvårdande avverkning skall utföras så att det kvarblivande skogsbeståndet kan utvecklas och motsvara markens virkesproducerande förmåga.

En förnyelseavverkning kan utföras när ett skogsbestånd är förnyelsemoget. Förnyelsemetoden bör vara ändamålsenlig med avseende på markens och skogsbeståndets beskaffenhet. Ett skogsbestånd kan förnyas då

- a) det uppnått tillräcklig dimension,
- b) det uppnått tillräcklig ålder eller om dess
- c) virkesförråd eller tillväxt understiger hälften av vad som är normalt på växtplatsen (underproduktion).

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om minsta kvarblivande skogsbestånd och kvalitet vid beståndsvårdande avverkning samt om förutsättningar för förnyelseavverkning.

4 §. Godkännande av förnyelseplan före förnyelseavverkning

En förnyelseavverkning som avser en större yta än en halv hektar får inte påbörjas innan en förnyelseplan godkänts av [landskapsstyrelsen]. En avverkning i enlighet med en godkänd förnyelseplan kan utföras inom tre kalenderår.

En avverkare skall innan en avverkning som avses i 1 mom. påbörjas tillse att det finns en godkänd förnyelseplan.

5 §. Anmälningssplikt

Innan skogsbruksmark med en yta större än en halv hektar tas i anspråk för annat ändamål än virkesproduktion skall en anmälan om detta göras till [landskapsstyrelsen].

6 §. Förnyelseplan

Av en förnyelseplan skall framgå

- a) avverknings- och förnyelsesättet och
- b) på vilket sätt natur-, landskaps- och fornminnesvården beaktats samt om i 12 § avsedda biotoper berörs och hur de beaktats.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta närmare om vilka uppgifter som skall framgå av en förnyelseplan.

7 §. Avverkarens ansvar

En avverkare ansvarar vid avverkningen för att bestämmelserna i denna lag följs.

3 kap. Nytt skogsbestånd

8 §. Anläggande av nytt skogsbestånd

Där avsikten är att förnya skogsbeståndet genom plantering eller sådd skall åtgärden vara slutförd senast inom tre år efter utförd förnyelseavverkning. Om inte ett godtagbart plantbestånd uppstått inom tre år efter utförd skogsodling skall lämpliga åtgärder på nytt vidtas för att förnya eller komplettera plantbeståndet.

Om inte ett godtagbart plantbestånd uppstått inom sju år efter förnyelseavverkning där avsikten är att förnya beståndet genom naturlig förnyelse skall lämpliga åtgärder vidtas för att förnya eller komplettera plantbeståndet.

Om skäl föreligger kan [landskapsstyrelsen] förlänga de i 1 och 2 mom. angivna tiderna.

En skogsbrukare kan befrias från skyldigheten att förnya ett skogsbestånd, om det trots lämpliga åtgärder inte uppstått ett godtagbart plantbestånd på området.

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om vad som skall anses vara ett godtagbart plantbestånd, om uppskattningsgrunder för ändamålet samt om val av skogsodlingsmaterial.

9 §. Ansvaret för att anlägga ny skog

Markägaren ansvarar för anläggandet av nytt skogsbestånd. När äganderätten till skogsbruksmark övergår till ny ägare övergår även denna skyldighet.

Om skogsbrukaren är annan än markägaren har brukaren ansvaret för anläggandet av nytt skogsbestånd, om inte annat särskilt har överenskommit eller det med beaktande av omständigheterna i övrigt är skäligt att rikta skyldigheten mot markägaren.

Den markägare eller brukare som ansvarar för mark som enligt anmälan skall tas i bruk för annat ändamål än virkesproduktion skall snarast anlägga nytt skogsbestånd, om marken inte tagits i bruk för annat ändamål än virkesproduktion inom tre år efter avverkningen.

4 kap. Upphävt (2003/59)

10-11 §§. Upphävda (2003/59).

5 kap. Skyddsvärda objekt

12 §. Bevarande av skyddsvärda objekt

Finns det i ett skogsbestånd biotoper som är viktiga för bevarandet av den biologiska mångfalden skall avverkning och andra åtgärder där utföras så att dessa biotopers särart och betydelse inte äventyras, om inte detta innebär en olägenhet som inte är ringa vid fastighetens användning för fastighetsägaren eller en innehavare av en särskild rättighet. [Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om sådana hänsyn som vid bedrivande av skogsbruk skall tas för att bevara särarten och betydelsen hos biotoper som är viktiga för bevarande av den biologiska mångfalden.

Bestämmelser om skyddsvärda objekt samt ersättning för åtgärdsinskränkningar finns i landskapslagen om naturvård och i landskapslagen (1965:9) om forn-

minnen samt i bestämmelser som är utfärdade med stöd av sagda lagar.

6 kap. Insekt- eller svampskador

13 §. Allmän bestämmelse

Avverkning eller lagring av barrträdsvirke skall utföras så att massförökning av för skogen skadliga insekter eller svampar undviks.

14 §. Borttransport av virke från avverkningsplats och upplagsplats

Tallvirke som fyller gagnvirkesdimensionerna och som avverkats före den 1 juni skall transporteras bort från avverknings- eller upplagsplats senast den 1 juli.

Granvirke som fyller gagnvirkesdimensionerna och som avverkats före den 1 juli skall transporteras bort från avverknings- eller upplagsplats senast den 1 augusti.

I stället för att transportera bort virket kan virkesägaren täcka över, barka eller på annat sätt behandla virket så att skogsskadeinsekter inte kan sprida sig från virket.

15 §. Skadad skog

Om mer än fem kubikmeter barrträd per hektar skadats av insekt- eller svampangrepp, storm, snö eller skogsbrand skall markägaren ombesörja borttransport av virket. Sådan transport skall ske före utgången av den i 14 § angivna tiden för borttransport av virke.

Markägaren är inte skyldig att vidta i 1 mom. nämnda åtgärder om kostnaderna kan visas vara oskäligt stora eller åtgärderna annars måste anses oskäliga.

16 §. Skadeståndsskyldighet

Försummar en virkesägare eller skogsbrukare sin skyldighet enligt 13-15 §§ och har trädbeståndets tillväxt och allmäntillstånd i någon annans skog till följd av detta väsentligt försämrats är han skyldig att ersätta den uppkomna skadan.

7 kap. Tillsyn

17 §. Tillsynsmyndighet

Tillsyn enligt denna lag utövas av [landskapsstyrelsen].

18 §. Tillsynsmyndighetens åtgärder

Om det har konstaterats att någon bedriver skogsbruk i strid mot denna lag skall [landskapsstyrelsen] tillse att underlåtelsen eller överträdelsen upphör. Detta kan ske genom

- a) råd och rekommendationer,
- b) överenskommelse eller beslut att den som bedriver skogsbruk i strid mot denna lag skall vidta nödvändiga åtgärder inom viss tid för att avhjälpa en skada,
- c) beslut att nödvändiga åtgärder skall utföras av [landskapsstyrelsen] på bekostnad av den som nyttjat skogsbruksmark i strid mot denna lag,
- d) åtgärdsförbud eller genom
- e) beslut att vidta annan åtgärd som leder till att underlåtelsen eller överträdelsen upphör.

Om en avverkare vilken inte är densamma som skogsbrukaren nyttjat skogsbruksmark i strid mot denna lag bör skogsbrukarens medgivande finnas med i en överenskommelse om rättande åtgärder. Om

skogsbrukaren inte samtycker till att [landskapsstyrelsen] förpliktar en avverkare att utföra de nödvändiga åtgärderna kan [landskapsstyrelsen] låta dem utföras på skogsbrukarens bekostnad.

Föreläggande enligt 1 mom. b punkten att vissa nödvändiga åtgärder skall utföras av den som bedrivit skogsbruk i strid mot denna lag kan förenas med vite.

19 §. Åtgärdsförbud

Åtgärdsförbud kan meddelas tillsvidare för planerade eller påbörjade skogsbruksåtgärder om det har konstaterats att en påbörjad avverkning eller annan skogsbruksåtgärd inte följer bestämmelserna i denna lag eller att överenskommelse som avses i 18 § inte kommit till stånd eller medfört avsett resultat.

Ett åtgärdsförbud skall gälla i nödvändig omfattning och skall träda i kraft omedelbart. Åtgärdsförbudet skall vara skriftligt och utan dröjsmål delges den berörda skogsbrukaren eller avverkaren.

Föreläggande av åtgärdsförbud enligt denna lag kan förenas med vite.

20 §. Syn

[Landskapsstyrelsen] kan besluta om syn på platsen för en påbörjad eller avslutad skogsbruksåtgärd sedan åtgärdsförbud har meddelats. Syn skall äga rum utan dröjsmål. Tidpunkten för synen skall delges skogsbrukaren och avverkaren. Vid synen skall de vidtagna åtgärderna och deras skogliga konsekvenser undersökas och ett beslutsunderlag för ärendets fortsatta behandling i [landskapsstyrelsen] upprättas. Synemännen skall skriva protokoll över förrättad syn.

21 §. Synenämnd

Syn verkställs av en synenämnd bestående av en av [landskapsstyrelsen] anställd skogsfackman, en av en skogsvårdsförening anställd fackman samt en person som utsetts av kommunstyrelsen i den kommun inom vars område skogsbruksmarken är belägen. I ärenden där miljövärdsfrågor är väsentliga kan även en av [landskapsstyrelsen] anställd sakkunnig person ingå i synenämnden.

8 kap. Straff- och påföljdsbestämmelser

22 §. Skogsbruksbrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaksamhet vid avverkning eller annat skogsbruk bryter mot bestämmelserna i denna lag döms för skogsbruksbrott till böter.

23 §. Brott mot krav på förnyelseplan

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet bryter mot kravet på godkänd förnyelseplan enligt 2 kap. döms för brott mot krav på förnyelseplan enligt landskapslagen om skogsvård till böter.

9 kap. Särskilda bestämmelser

24 §. Landskapets skogsbruksmark

Avseende skogsbruk som bedrivs på landskapets mark är endast denna lags 1 kap., 2 kap. utom 4-5 §§ samt 3-6 kap. tillämpliga. Bestämmelserna om förnyelseplaner skall dock i tillämpliga delar även gälla landskapets skogar.

I 18 LF (1998:86) om skogsvård

25 §. Besvär

Ett beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

26 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

27 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 september 1998.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1968:8) om enskilda skogar. Landskapslagen om enskilda skogar skall dock tillämpas avseende avverkningar som utförts innan denna lag trätt i kraft.

En av [landskapsstyrelsen] med stöd av 2 § 2 mom. landskapslagen om enskilda skogar godkänd avverkning- och förnyelseplan gäller inom den av [landskapsstyrelsen] beslutade giltighetstiden. Om ingen giltighetstid fastställts gäller en sådan plan två kalenderår efter ikraftträdandet av denna lag.

I 18 Landskapsförordning (1998:86) om skogsvård

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. Beståndsvårdande avverkning**

Beståndsvårdande avverkning skall utföras så att en god skogsvård upprätthålls och markens virkesproducerande förmåga tillvaratas. Härvid bör i första hand välväxande och kvalitativt goda träd i de övre kronskikten gynnas.

Avverkningen och åtgärder som vidtas i samband med denna bör utföras så att fällnings- och körskador på kvarvarande bestånd undviks eller begränsas.

Vid beståndsvårdande avverkning skall för landskapet Åland lämpliga gallringsmallar tillämpas.

2 §. Försättningar för förnyelseavverkning

Då man bedömer om en förnyelseavverkning får vidtas beaktas inte de i beståndet undertryckta träden.

Ett bestånd anses förnyelsemoget då det har uppnått den grundtevägda medeldiameter eller totalålder som anges i följande tabell:

trädslag	skogstyp	Dbrh*	Ålder
tall	blåbärstyp eller bättre	29	80 år
	lingontyp	27	90 år
	ljungtyp	25	120 år
	lavtyp	23	120 år
gran	harsyre-blåbärstyp eller bättre	28	80 år
	blåbärstyp	26	90 år
vårtbjörk	harsyre-blåbärstyp eller bättre	28	60 år
	blåbärstyp	26	65 år

* Dbrh = Brösthöjdsdiameter i centimeter mätt på bark 1,3 meter över markytan.

Vid förnyelseavverkning av skogsbestånd på torvmark tillämpas samma diameter- och ålderskrav som på motsvarande bonitet på momark.

En förnyelseavverkning får dock utföras innan trädbeståndet uppnått de i 2 mom. angivna diametrarna eller åldrarna om underproduktion på grund av olämplig växtplats, gleshet, sjukdom hos trädbeståndet eller andra särskilda skäl föreligger.

De i 2 mom. angivna diametrarna och åldrarna gäller inte heller julgransodlingar, energiskogar eller liknande skogsbestånd som anlagts för specialändamål eller sådana skogsbestånd som av speciella kvalitets-skäl är ekonomiskt mer ändamålsenliga att förnyelseavverka än att låta stå kvar.

3 §. Försättningar för naturlig förnyelse

Då naturlig förnyelse skall användas som förnyelsemetod skall det på förnyelseytan eller vid kanten av denna finnas ett tillräckligt antal träd av förnyelsen lämpligt trädslag och kvalitet med avseende på markens beskaffenhet.

Om endast förträd från kantskogen används får det område som förnyas på naturlig väg som regel sträcka sig endast en träd längd från kantskogen.

4 §. Godtagbart plantbestånd

Ett godtagbart plantbestånd enligt 8 § landskapslagen om skogsvård skall bestå av plantor av sådana trädslag som i ekonomiskt hänseende är utvecklingsdugliga på växtplatsen. Som utvecklingsdugliga trädslag på olika växtplatser räknas i första hand tall på växtplats av harsyre-blåbärstyp eller sämre samt gran och vårtbjörk på växtplats av blåbärstyp eller bättre.

På växtplats av lingontyp godtas dock 20 % inblandning av gran och vårtbjörk i beståndet.

Även följande trädslag kan på lämplig växtplats anses vara utvecklingsdugliga: glasbjörk, klibbal, ek, lönn, ask samt odlad alm och lind. Andra trädslag som tillhör Ålands naturliga flora kan räknas som utvecklingsdugliga i ekonomiskt hänseende om de producerar marknadsdugligt virke eller används för specialändamål som ger tillräcklig ekonomisk avkastning.

Vid skogsodling med andra trädslag som inte tillhör Ålands naturliga flora skall vid bedömningen av deras utvecklingsduglighet speciellt beaktas deras naturliga krav på växtplats och utbredningsområde.

5 §. Uppskattningsgrunder för plantbestånd

För att ett plantbestånd skall anses vara godtagbart skall följande minimiantal utvecklingsdugliga plantor av trädslag som avses i 4 § finnas:

Beståndets huvudträdslag:	tall	gran	annat
Antal plantor per hektar	1.600	1.400	1.200

Skadade eller sjuka plantor och plantor med klart avvikande storlek beaktas inte då minimiantalet utvecklingsdugliga plantor räknas. Vidare räknas endast den ena av två plantor som växer närmare varandra än 0,5 meter.

Minimiantalet kan vid avvikande förhållanden på växtplatsen underskridas med högst 200 plantor per hektar.

2 kap. Upphävt (2004/36)

6 - 9 §§. Upphävda (2004/36).

3 kap. Hänsyn till för skogens biologiska mångfald viktiga biotoper**10 §. Generell hänsyn**

Vid bedrivande av skogsbruk och åtgärder i samband med detta skall en generell naturvårdshänsyn tas.

11 §. Särskilt hänsynskrävande biotoper

Särskilt hänsynskrävande biotoper som är viktiga för bevarandet av den biologiska mångfalden anges i följande förteckning:

1. Våtmarksbiotoper

- Stränder.
- Bäckar och källor.
- Alkärr samt ormbunks- och fräkenkärr.

2. Barrskogs-, lövskogs-, hag- och ängsmarksbiotoper

- Barrskogsbevuxna öar omfattande mindre än 10 hektar.

- Hassellundar omfattande mellan 0,1-2 hektar.

- Naturbestånd av lind, alm, ek, lönn, ask, oxel eller oxelrönn omfattande mellan 0,1-2 hektar.

- Enstaka träd som är grova eller annars av betydelse för natur- eller kulturminnesvården.

3. Biotoper i geologiska och geomorfologiska formationer

- Rasbranter, förkastningar och grottor.

- Träd på bergsimpediment med en lägre skoglig produktion än tvinmark.

12 §. Skötsel av särskilt hänsynskrävande biotoper

Vid skogsbruk i en särskilt hänsynskrävande biotop och dess närmiljö skall sådana skötselmetoder användas samt den tidpunkt nyttjas för avverkning eller utforsling, som inte äventyrar biotopens särart och betydelse.

Med en biotops närmiljö avses den zon där träd-, busk- och fåltskiktet samt hydrologin skapar vegetationsförhållanden och ett mikroklimat som är nödvändigt för bevarandet av biotopens särart.

Tillåtna åtgärder är i allmänhet försiktig avverkning, fällning av enskilda träd, upptagning av enskilda fläckar med hacka, plantering och sådd samt andra åtgärder som inte skadar biotopens särdrag och betydelse. Förnyelseavverkning genom naturlig förnyelse är tillåtet på barrskogsbevuxna öar mindre än 10 hektar och maskinell markberedning kan tillåtas om det är nödvändigt för etablering av ett nytt plantbestånd på dessa öar.

4 kap. Särskilda bestämmelser**13 §. Ikraftträdande**

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1998.

Åtgärder som ikraftträdandet av denna förordning förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

I 19 Republikens presidents förordning (2002:70) om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter i landskapet Åland

(FFS 839/2002)

1 §. De förvaltningsuppgifter som hänför sig till beräkningen av den skogsvårdsavgift som varje skogsägare skall betala samt till uppbörden och redovisningen av skogsvårdsavgifter i landskapet Åland skall skötas av rikets skatteförvaltning.

2 §. Skatteförvaltningen ersätts för kostnaderna för fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifterna i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] och skattestyrelsen tillsammans överenskommer.

3 §. Denna förordning träder ikraft den 1 november 2002. Den tillämpas första gången på fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifterna för år 2002.

I 20 Landskapslag (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Inledande bestämmelse**

I denna lag finns bestämmelser om stöd till skogsbrukare vid bedrivande av skogsbruk i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1998:83) om skogsvård. Stöd kan ges som bidrag, lån eller förhandsfinansiering för en skogsbruksåtgärd samt för planering, övervakning, arbetsledning och administration av en skogsbruksåtgärd. För att trygga genomförandet av skogsbruksåtgärder samt deras resultat kan [landskapsstyrelsen] anskaffa eller stöda anskaffandet av skogsbruksmateriel samt på annat sätt stöda genomförandet av nämnda åtgärder.

Om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag skall bidrag, lån eller förhandsfinansiering beviljas och handläggas i enlighet med bestämmelserna därom i landskapslagen (1988:50) om lån, räntestöd och bidrag ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, dock så att understöd i denna lag benämns bidrag. (2000/76)

För stöd som avses i denna lag reserveras årligen ett anslag i landskapets budget.

Se I 17, Landskapslag (1998:83) om skogsvård och D 29, Landskapslag (1998:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

2 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Med **enskild skogsbrukare** avses en fysisk person eller en av fysiska personer bildad sammanslutning vars huvudsakliga syfte är att bedriva jord- eller skogsbruk.

Med **förhandsfinansiering** avses att landskapet finansierar en skogsbruksåtgärd så att den skogsbrukare

I 20 LL (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder

som mottagit stödet inom viss tid efter åtgärdens färdigställande, till den del inte bidrag beviljats för ändamålet, skall återbetala kostnaden för åtgärden.

Med **skogsbruksmateriel** avses materiel såsom mindre arbetsmaskiner och redskap vilka huvudsakligen är avsedda för skogsbruksåtgärder.

Med **markberedning** avses lämplig bearbetning av skogsbruksmark för att åstadkomma en gynnsam växtplats för skogsplanter.

Med **skogsodling** avses

a) åtgärder för att skapa ett nytt skogsbestånd efter förnyelseavverkning av ett område som är i underproduktion,

b) beskogning av ur bruk tagen åkermark,

c) beskogning av naturbeten med ädla lövträd samt

d) beskogning av områden som drabbats av förstörelse som inte orsakats av skogsbrukaren.

Med **plant- och ungskogsvård** avses rövning av plantbestånd eller ungskog samt stamkvistning.

Med **skyddsdikning** avses nödvändig torrläggning i samband med förnyelseavverkning för att åstadkomma en ändamålsenlig skogsförnyelse.

Med **istandsättningsdikning** avses istandsättning av befintliga skogsdiken. Till istandsättningsdikning kan också hör anläggande av nödvändiga vägtrummor samt byggande och istandsättande av slambassänger och dammar eller med dem jämförbara anläggningar och konstruktioner som behövs av miljövårds- eller andra skäl.

Med **byggande av skogsbilväg** avses anläggande av sådan väg som huvudsakligen är avsedd för skogsbruksändamål. Till byggande av skogsbilväg hör också grundförbättring av skogsbilväg samt byggande eller grundförbättring av till vägen hörande vändplan eller upplagsplats.

I 2 § landskapslagen om skogsvård finns ytterligare definitioner på begrepp som kan förekomma i denna lag.

2 kap. Grunder för stöd

3 §. Allmänna grunder för stöd

Stöd kan beviljas en enskild skogsbrukare eller flera enskilda skogsbrukare gemensamt.

Vid prövning av ansökan om stöd skall beaktas för den biologiska mångfalden viktiga biotoper i enlighet med bestämmelserna därom i landskapslagen om skogsvård och landskapslagen (1998:82) om naturvård. Ersättning för åtgärdsinskränkningar kan beviljas enligt landskapslagen om naturvård och landskapslagen (1965:9) om fornminnen.

Lån eller bidrag kan inte beviljas kommuner, församlingar, bolag eller sammanslutningar vars huvudsakliga syfte är att bedriva annan verksamhet än jord- eller skogsbruk.

Stöd enligt denna lag kan inte beviljas för en

a) skogsodlingsåtgärd efter avslutad täktverksamhet,

b) åtgärd som strider mot bestämmelser i landskapslagen om skogsvård, landskapslagen om naturvård, landskapslagen om fornminnen eller annan lag eller som strider mot ett beslut som meddelats med stöd av annan lag eller

c) åtgärd som kan stödjas genom landskapslagen om naturvård.

Se I 17, Landskapslag (1998:83) om skogsvård; K 30, Landskapslag (1998:82) om naturvård; O 23, Landskapslag (1965:9) om fornminnen.

4 §. Stödgrunder för bidrag och lån

Med beaktande av den biologiska mångfalden, skogens mångsidiga utnyttjande och ett hållbart nyttjande av skogsbruksmarkens virkesproducerande förmåga kan bidrag eller lån beviljas för

a) markberedning,

b) skogsodling,

c) plant- och ungskogsvård,

d) andra beståndsvårdande åtgärder än som avses i b och c punkten,

e) skydds- eller istandsättningsdikning eller för

f) byggande eller grundförbättring av skogsbilväg.

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om förutsättningarna för rätt till bidrag eller lån.

5 §. Stödgrunder för förhandsfinansiering

Stöd i form av förhandsfinansiering kan beviljas för

a) markberedning eller

b) plant- och ungskogsvård.

6 §. Stödgrunder för annat bistånd än bidrag, lån och förhandsfinansiering

För säkerställande av att i 4 § nämnt stödberättigat arbete verkställs på ett ändamålsenligt sätt utför [landskapsstyrelsen] erforderlig planering, övervakning, arbetsledning och administration. [Landskapsstyrelsen] kan vidare, helt eller delvis, anskaffa eller stöda anskaffandet av skogsbruksmateriel samt på annat sätt stöda genomförandet av i 4 § nämnt stödberättigat arbete.

I de fall det är ändamålsenligt kan [landskapsstyrelsen] besluta att i 1 mom. nämnda bistånd ges genom förmedling av Ålands skogsvårdsförening. För handhavande av de överlätna uppgifterna erhåller skogsvårdsföreningen ersättning från [landskapsstyrelsen]. (2001/52)

I 1 mom. nämnt stöd kan också beviljas kommuner, församlingar och andra sammanslutningar vars huvudsakliga syfte inte är att bedriva jord- eller skogsbruk.

3 kap. Särskilda bestämmelser om utbetalning av stöd m.m.

7 §. Ansökan

Ansökan om stöd enligt denna lag görs hos [landskapsstyrelsen]. I ansökan bör utöver vad som i övrigt föreskrivs i denna lag tydligt framgå

a) sökandens namn och adress,

b) de åtgärder för vilka stöd söks,

c) de stöd som söks,

d) platsen för åtgärderna och vid behov närmare uppgifter om platsen samt

e) vilka för bevarande av skogens mångfald viktiga biotoper som kan beröras av åtgärderna.

Utöver vad i 1 mom. stadgas bör till ansökan fogas övriga för [landskapsstyrelsens] prövning erforderliga utredningar.

8 §. Storlek och utbetalning av bidrag, lån och förhandsfinansiering

[Landskapsstyrelsen] ger genom landskapsförordning bestämmelser om

a) beloppens storlek avseende bidrag, lån och förhandsfinansiering vid de skogsbruksåtgärder som avses i 4 och 5 §§ samt kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om att

b) bidrag eller lån skall utbetalas i en eller flera rater samt att

c) en del av beviljat bidrag utbetalas efter att de åtgärder för vilket stödet är avsett är förverkligade.

8a §. (2000/76) Panträtt i fastighet

En fastighet utgör så som bestäms i 20 kap. jordabalken (FFS 540/1995) pant för återbetalningen av lån som beviljats för fastigheten och räntan på lånet, dröjsmålsräntan samt indrivningskostnaderna.

Se Ci 601 FL I.

9 §. Återbetalning av lån

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om tid för återbetalning av lån, återbetalningssätt samt den ränta som skall betalas.

10 §. Återbetalning av förhandsfinansiering

Den som beviljats förhandsfinansiering skall, till den del inte bidrag beviljats för ändamålet, inom viss tid efter åtgärdens färdigställande till landskapet återbeta kostnaden för åtgärden.

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om återbetalning av förhandsfinansiering.

11 §. Deltagare

Stöd kan beviljas en deltagare i en gemensam skogsdiknings- eller skogsbilvägsåtgärd vilken inte anhållit om åtgärden eller förenat sig om sådan anhållan men som är skyldig enligt diknings- eller vägförordning att delta i åtgärden.

12 §. Syssломän

Om skydds- eller iståndsättningsdikning eller byggande av skogsbilväg genomförs som en gemensam åtgärd skall de berörda skogsbrukarna utse en eller flera syssломän att företräda dem i frågor som gäller åtgärden.

Särskilda bestämmelser om dikning finns i vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland.

Se K 14, Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland.

13 §. Överlåtelsesammanträde

Om det finns fem eller flera deltagare eller [landskapsstyrelsen] särskilt beslutar därom skall [landskapsstyrelsen] anordna ett överlåtelsesammanträde efter gemensam slutförd skyddsdikning, iståndsättningsdikning eller byggande av skogsbilväg. Vid överlåtelsesammanträdet avges slutredovisning samt övergår underhållsskyldigheten till deltagarna. Ett så-

dant överlåtelsesammanträde skall hållas senast inom tre månader efter att den gemensamma åtgärden slutförts.

14 §. Underhålls- och informationsskyldighet

En skogsbruksåtgärd för vilken stöd enligt denna lag beviljats skall underhållas av skogsbrukaren. Underhållsskyldigheten för en skogsbilväg gäller under 20 år efter vägens färdigställande.

En skogsbrukare skall utan dröjsmål informera [landskapsstyrelsen] om ändringar av väsentlig betydelse för beviljat eller utbetalat stöd.

4 kap. Tillsyn

15 §. Tillsynsmyndighet

Tillsyn enligt denna lag utövas av [landskapsstyrelsen]. Med tillsyn avses att tillse att lagens bestämmelser samt villkor och andra krav som ställs med stöd av lagen efterlevs.

[Landskapsstyrelsen] kan genom råd eller på annat lämpligt sätt tillse att överträdelser upphör och förebyggs.

Har underhållet av en skogsbruksåtgärd väsentligt försumrats kan [landskapsstyrelsen]

a) ålägga den underhållsskyldiga att inom viss tid utföra det försummade eller

b) utföra det försummade på den underhållsskyldigas bekostnad.

Ett åläggande att inom viss tid utföra underhåll av en skogsbruksåtgärd kan förenas med vite.

16 §. Upphävande av beslut om ekonomiskt stöd

[Landskapsstyrelsen] kan upphäva ett beslut att utge bidrag eller lån eller besluta att ett utgivet stöd helt eller delvis skall återbetalas, om det efter beslutets fattande eller stödets utbetalning framkommer att det område som är föremål för åtgärden kommer att användas på ett sätt som inte medger att åtgärdens syfte till väsentliga delar uppnås.

16a §. (2000/76) Tvångsindrivning

Till betalning förfallna annuiteter på lån får indrivnas i utsökningsväg utan dom eller beslut i enlighet med bestämmelserna i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961). Även finansiering som enligt denna lag skall återkrävas till landskapet eller andra prestationer som skall betalas till landskapet får indrivnas i utsökningsväg i nämnda ordning.

Se Lag om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007), Pr 608 FL I.

17 §. Avstående av återbetalningskrav

Om nyttan av en skogsbruksåtgärd som har finansierats med lån enligt denna lag av särskilda skäl väsentligt förlorats och åtgärden inte anses ändamålsenlig att förnya kan [landskapsstyrelsen] besluta att underhållsskyldigheten upphör samt att det för åtgärden beviljade lånet helt eller delvis inte skall återbetalas. Särskilda skäl kan vara att den avsedda ekonomiska nyttan av en skogsbruksåtgärd förlorats till följd av skyldigheter i enlighet med annan lagstiftning eller till följd av en naturkatastrof.

I 21 LF (1998:87) om stöd för skogsbruksåtgärder

5 kap. Särskilda bestämmelser**18 §. Beskattning**

För stöd som en skogsbrukare beviljats enligt denna lag betalas ingen kommunalskatt.

19 §. Ändring av skuldebrev

På en fastighetsägares ansökan, med övriga fastighetsägares samtycke och om betalningen av landskapets fordran inte äventyras kan [landskapsstyrelsen] ändra skuldebrev för landskapets fordran enligt denna lag så att

a) panträtt avlyfts en genom delning bildad fastighet eller så att

b) fördelningen av panträttsansvaret ändras mellan de genom delning uppkomna fastigheterna.

20 §. Besvär

Ett beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

21 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1998.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1968:7) den 4 april 1968 om skogsförbättring.

22 §. Övergångsbestämmelser

Stöd som före denna lags ikraftträdande söktes i enlighet med landskapslagen om skogsförbättring skall prövas och avgöras enligt nämnda lag.

Ikraftträdelsebestämmelse (2000/76):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

8a § tillämpas inte beträffande lån för vilka ansökan lämnas in före denna lags ikraftträdande.

I 21 Landskapsförordning (1998:87) om stöd för skogsbruksåtgärder**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Tillämpningsområde**

I denna förordning finns närmare bestämmelser om förutsättningar för rätt till bidrag eller lån vid skogsbruksåtgärder i enlighet med landskapslagen (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder samt om beloppens storlek och utbetalning.

2 §. Definitioner

I denna förordning använda begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Med **underproduktion** avses att ett skogsbestånd virkesförråd eller tillväxt understiger hälften av vad som är normalt på växtplatsen.

Med **ur bruk tagen åkermark** avses sådan åkermark som inte brukats på flera år eller som inte längre är lönsam att odla på grund av ogynnsamt läge, dåliga dräneringsförhållanden eller som av andra skäl är av dålig kvalitet.

Med **naturbeten** avses marker där det för minst fem och högst tio år sedan bedrivits beteshävd och som inte utsatts för bearbetnings-, gödslings-, eller bekämpningsåtgärder i syfte att höja produktionen.

Med **ädla lövträd** avses trädslagen alm, ask, ek, lind, lönn, bok och fågelbär.

Med **torvmarker** avses sådana marker vars torvtäcke är djupare än 30 centimeter.

Med **god skogsvård** avses sådana grundregler för skogsbruk som, i enlighet med landskapslagen om skogsvård och landskapslagen (1977:41) om naturvård samt med stöd av dessa författningar gällande bestämmelser, tillämpas eller rekommenderas av flertalet yrkesskickliga skogsfackmän.

Med **röjning** avses att en beståndsvårdande utglesning av plant- eller ungskog sker i enlighet med god skogsvård i bestånd där uttag av gagnvirke enligt vedertagna gallringsmallar inte är möjligt.

Med **iståndsättningsröjning** avses att en beståndsvårdande röjning av ungskog sker innan första gallring i bestånd där den grundytvågda medeldiametern på brösthöjd är minst 8 cm och högst 16 cm på bark (utvecklingsklass 02). Med iståndsättningsröjning avses vidare att överflödiga träd som hindrar huvudstammarnas utveckling och utförandet av första gallringen avlägsnas. (2003/27)

Med **energivirke** avses stammar vilka inte uppfyller dimensionskraven för massaved. (2003/77)

2 kap. Markberedning**3 §. Markberedning**

Vid maskinell markberedning av förnyelsezoner där [landskapsstyrelsens] markberedningsmaskin används kan bidrag beviljas för högst 50 procent av den totala driftskostnaden.

Vid maskinell markberedning av förnyelsezoner där [landskapsstyrelsens] markberedningsmaskin inte används kan bidrag beviljas för högst 50 procent av markberedningskostnaden, dock högst 160 euro per hektar. (2002/11)

3 kap. Skogsodling**4 §. Beskogning**

Bidrag kan beviljas för högst 50 procent av arbetskostnaden samt för hela plant- eller frökostnaden vid följande besogningsåtgärder:

1) Beskogning av ett skogsbruksmarksområde som är i underproduktion.

2) Beskogning av ur bruk tagen åkermark.

3) Beskogning av naturbeten genom odling av ädla lövträd.

4) Komplettering av skogsodlingar eller naturförnyelser som drabbats av förstörelse som inte beror på skogsbrukaren.

I samband med beskogning av naturbeten och ur bruk tagen åkermark genom odling av ädla lövträd kan bidrag beviljas för högst 50 procent av kostnaden för erforderliga skyddsror.

Stöd för hela plant- eller frökostnaden beviljas inräknat kostnaden för mervärdesskatt.

Stöd beviljas inte för beskogning i följande fall:

1) Beskogning av kala och glest skogbevuxna torvmarker.

2) Komplettering av område där plantor tagit skada till följd av skogsbrukarens uppenbara försumlighet.

3) Beskogning eller komplettering av skogsbruksmarker med betydande skador av hjortdjur.

4 kap. Plant- och ungskogsvård

5 §. (2000/77) *Stödbelopp vid plant- och ungskogsvård*

Vid plant- och ungskogsvård kan bidrag beviljas för högst 50 procent av kostnaden och lån för högst 50 procent av kostnaden. Om lånemöjligheten utnyttjas kan lån även beviljas för hela mervärdesskatten.

6 §. *Förutsättningar vid röjning eller iståndsättningsröjning*

Vid röjning eller iståndsättningsröjning skall följande förutsättningar vara uppfyllda:

1) Åtgärden skall vara befogad och ett konstaterat behov finnas enligt god skogsvård.

2) Åtgärden skall avseende trädslagsval och antal kvarlämnade stammar per ytenhet utföras korrekt enligt god skogsvård.

3) Vid iståndsättningsröjning skall endast de kostnader som hänför sig till den egentliga röjningen beaktas när arbetsinsats- och redskapskostnader värderas och inte de kostnader som hänför sig till tillvaratagandet av gagnvirket.

7 §. *Förutsättningar vid stamkvistning*

Vid stamkvistning skall följande förutsättningar vara uppfyllda:

1) Beståndet skall konstateras vara lämpligt för stamkvistning.

2) Kvistningsobjekt är tallbestånd på mark av lingon- eller blåbärstyp samt på motsvarande torvmarker.

3) Trädbeståndet skall vara jämnt, jämntätt och ha en areal av minst 0,5 hektar.

4) De kvistningsdugliga stammarnas medeldiameter i brösthöjd bör inte överstiga 12 centimeter.

5) Endast härskande stammar skall kvistas.

Stöd kan beviljas för kvistning av högst 600 stammar per hektar.

5 kap. Andra beståndsvårdande åtgärder

8 §. (2003/77) *Tillvaratagande av energivirke*

För hopsamling och terrängtransport av energivirke från plant- och ungsogsbestånd, som avverkat i samband med röjning eller iståndsättningsröjning och som överläts till energianvändning, kan bidrag beviljas med 7 euro per fastkubikmeter på bark.

Bidrag kan beviljas om den mängd energivirke som överläts är minst 20 fastkubikmeter på bark.

Till en ansökan om bidrag för tillvaratagande av energivirke skall, utöver vad som föreskrivs i 7 § landskapslagen om stöd för skogsbruksåtgärder, bifogas ett intyg från mottagaren av energivirket där dels mottagen virkes- eller flisvolym framgår, dels en försäkran ges om att virket skall användas för energiframställning.

9 §. (2003/27) *Rotröta*

Vid behandling av stubbar i samband med avverkning, i syfte att minska spridningen av rotröta, kan bidrag beviljas för preparatkostnaden.

Bidrag kan beviljas i det fall att avverkningen och stubbehandlingen utförs under perioden 1 april - 30 november i sådana bestånd där granens grundyta utgör 20 procent eller mer av beståndets totala grundyta.

6 kap. Skydds- och iståndsättningsdikning

10 §. (2002/11) *Stödbelopp vid skydds- och iståndsättningsdikning*

Vid skydds- eller iståndsättningsdikning kan bidrag beviljas för högst 50 procent av kostnaden, dock högst 170 euro per hektar torrlägningsområde.

Kontant bidrag under 85 euro utbetalas inte.

11 §. *Gemensamma förutsättningar vid skydds- och iståndsättningsdikning*

Vid skydds- eller iståndsättningsdikning skall det finnas en av [landskapsstyrelsen] godkänd plan över dikningen. Vid torrlägningsåtgärder skall lämpliga miljöåtgärder vidtas för undvikande av skador på vattenområden. Befintliga naturliga mossar och kärr får inte skadas.

12 §. *Särskilda förutsättningar vid skyddsdikning*

Vid skyddsdikning skall ett skogsbestånd ha avverkats för förnyelse och skogsbruksmarken konstaterats vara i behov av torrläggning för att tillgodose god plantetablering och virkesproduktion.

13 §. *Särskilda förutsättningar vid iståndsättningsdikning*

Vid iståndsättningsdikning skall ett tidigare dikat områdes torrläggning ha försämrats så att virkesproduktionen kan skadas. Skogsbeståndet skall avseende skogsvård och virkesproduktion vara i tillfredsställande skick.

Stöd kan beviljas för iståndsättningsdikning om tidigare dikning finansierats av skogsbrukaren eller om mer än 20 år förflutit sedan stöd beviljats.

7 kap. Byggande av skogsbilväg

14 §. (2002/11) *Stödbelopp vid byggande av skogsbilväg*

Vid byggande eller grundförbättring av skogsbilväg kan bidrag beviljas för högst 40 procent av kostnaden och lån för högst 60 procent av kostnaden eller, om lånemöjligheten inte utnyttjas, som bidrag för högst 55 procent av kostnaden, dock högst 8,50 euro per meter väg.

Kontant bidrag under 85 euro utbetalas inte.

15 §. *Gemensamma bestämmelser vid byggande eller grundförbättring av skogsbilväg*

Vid byggande eller grundförbättring av skogsbilväg skall följande förutsättningar vara uppfyllda:

1) vägen bör huvudsakligen nyttjas för skogsbruksändamål,

2) skogsbilvägen bör ha anknytning till en befintlig skogsbilväg eller annan väg av minst lika god standard och

3) det skall finnas en av [landskapsstyrelsen] godkänd plan över skogsbilvägen.

Vid torrlägningsåtgärder bör med beaktande av en skogsbilvägs nödvändiga konstruktion och sträck-

I 22 F (1991:69) om skötseln av virkesmätningen ...

ning, lämpliga miljöåtgärder vidtas för undvikande av skador på vattenområden.

16 §. Särskilda bestämmelser vid byggande av ny skogsbilväg

För att bidrag skall kunna beviljas för byggande av ny skogsbilväg bör vägtätheten inom nyttoområdet inte överstiga 20 meter per hektar produktiv skogsbruksmark. Behovet av vägsträckans längd bör i regel överstiga 500 meter. Om särskilda skäl föreligger kan dock en kortare vägsträcka godkännas.

17 §. Särskilda bestämmelser vid grundförbättring av skogsbilväg

För att vägbygget skall klassificeras som grundförbättring av befintlig skogsbilväg bör det finnas ett omfattande behov av överbyggnad, förbättring av dränering eller förnyande av broar och anläggningar. Normalt underhåll som sladdning och ytgrusning hänförs inte till grundförbättring.

Stöd kan beviljas om skogsbrukaren själv finansierat ursprunglig väg eller om mer än 20 år förflutit sedan stöd beviljats från det att vägen färdigställts eller tidigare grundförbättrats. Undantag kan göras från denna regel om grundförbättring är motiverad tidigare med hänsyn till de krav som utvecklande av transportmaterielen ställer eller om brister i vägens ursprungliga konstruktion kan konstateras och detta inte beror på försummande av det normala underhållet.

18 §. Om tid för färdigställande av skogsbilväg

Byggande eller grundförbättring av skogsbilväg skall färdigställas inom två kalenderår efter det att bidrag eller lån för åtgärden beviljats. [Landskapsstyrelsen] kan dock av särskilda skäl förlänga den tid inom vilken åtgärden skall vara färdigställd.

8 kap. Särskilda bestämmelser

19 §. Särskilda grunder vid fastställande av stöd

För arbetskostnader utbetalas inte kontant bidrag med lägre belopp än 50 euro om inte annat särskilt stadgas i denna förordning. (2002/11)

Lån beviljas inte med lägre belopp än 900 euro. (2002/11)

Vid beräkning av kostnad för att fastställa stödbelopp beaktas inte mervärdesskatt på varor och tjänster, om inte annat särskilt stadgas i denna förordning.

20 §. Utbetalning

Stöd utbetalas mot kostnadsredovisning

a) som ett belopp efter att åtgärden utförts och godkänts av [landskapsstyrelsen] eller

b) i högst tre rater, varvid sista raten skall utgöra minst 25 procent av det beviljade stödet, efter att åtgärden utförts och godkänts av [landskapsstyrelsen].

21 §. Innebördens av underhållsskyldighet

Till den underhållsskyldighet som nämns i 14 § 1 mom. landskapslagen om stöd för skogsbruksåtgärder hör att:

1) grävda och rensade diken samt anordningar och konstruktioner på ett område som skydds- eller istandsättningsdikats hålls i sådant skick att deras an-

damål uppfylls och att nödvändiga skogsvårdsarbeten utförs på området.

2) ombesörja nödvändig sladdning, ytgrusning, reparation av trummor och broar samt öppnande av tilltäckta diken och andra arbeten som underhållet av skogsbilvägar och upplagsplatser förutsätter.

22 §. Återbetalning av lån

Lån med stöd av landskapslagen om stöd för skogsbruksåtgärder beviljas som annuitetslån med 2 procents ränta. Sådant annuitetslån skall återbetalas till landskapet med 12 procents annuiteter.

Återbetalningen av lån skall inledas i januari månad året efter det år under vilket den åtgärd för vilken stöd har beviljats senast skall färdigställas. Låneräntan löper från det återbetalningen inlett.

Bestämmelser om dröjsmålsränta finns i 18 § landskapslagen (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

23 §. Återbetalning av förhandsfinansiering

Förhandsfinansiering skall, till den del inte bidrag beviljats för ändamålet, återbetalas till landskapet inom den tid [landskapsstyrelsen] bestämmer.

24 §. Ikraftträdelsebestämmelse

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1998.

Genom denna förordning upphävs de beslut om grunderna för stöd till skogsbruksåtgärder som antagits med stöd av landskapslagen (1968:7) om skogsförbättring eller landskapsförordningen (1977:88) om skogsförbättring.

Om för lån som beviljats innan denna förordning trädde i kraft avtalats om en annan dröjsmålsränta än den som tillämpas i enlighet med 18 § landskapslagen om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, skall den dröjsmålsräntan gälla som för låntagaren medför en lägre kostnad.

I 22 Förordning (1991:69) om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland

(FFS 1152/1991)

Förlängd genom ÅFS 1993/10 (FFS 1594/1992).

1 §. De uppgifter som enligt virkesmätningsslagen (364/1991) och virkesmättningsförordningen (365/1991) skall skötas av skogsnämnderna handhas i landskapet Åland av Ålands [landskapsstyrelse].

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 september 1991.

Genom denna förordning upphävs förordningen den 5 oktober 1973 om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland (765/1973).

I 23 Landskapslag (2003:60) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial

1 §. Tillämpningsområde

Med de undantag som anges i denna lag skall följande riksförfattningar samt med stöd av dem i riket gällande bestämmelser tillämpas i landskapet:

1) Lagen den 5 april 2002 om handel med skogsodlingsmaterial (FFS 241/2002) och

2) Jord- och skogsbruksministeriets förordning den 10 december 2002 om handel med skogsodlingsmaterial (FFS 1055/2002).

Ändringar i ovannämnda riksförfattningar skall tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

2 §. Förvaltningsuppgifter, besvär och ändringssökande m.m.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen. Dessutom skall

a) de förvaltningsuppgifter som i enlighet med de författningar som anges i 1 § ankommer på staten i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området,

b) avgifter för prestationer enligt denna lag tas ut i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet samt skall

c) ändring i beslut som har fattats med stöd av denna lag sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna därom i 25 § självstyrelselagen.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

3 §. Handräckning

Polismyndigheten skall på begäran ge handräckning om det fordras vid utförande av tillsyns- och kontrolluppgifter enligt denna lag.

I 24 Förordning (1990:33) om utlåtande enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken i landskapet Åland

(FFS 315/1990)

Förlängd genom ÅFS 1993/10 (FFS 1594/1992).

1 §. De utlåtanden som enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken ges av lantbruksdistrikten och jordbruksstyrelsen skall i landskapet Åland ges av [landskapsstyrelsen].

Se Ci 235 FL I.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 maj 1990.

I 25 Landskapslag (1998:57) om avbytarverksamhet för lantbrukare

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. (2005/83) Lagens syfte

Syftet med denna lag är att trygga lantbrukares rätt till årsledighet, veckoledighet och vikariehjälp.

En lantbrukares avbytarhjälp ordnas genom landskapsanställda lantbruksavbytare eller genom att landskapsregeringen helt eller delvis betalar löne- kostnaderna för en av lantbrukaren anställd avbytare. (2010/100)

Landskapsregeringen betalar också ersättning för avbytarverksamhet till privata avbytarföretag enligt bestämmelserna i 17 § och bestämmelser meddelade i landskapsförordning.

Se I 26, Landskapsförordning (2006:3) om avbytarverksamhet för lantbrukare.

2 §. Definitioner

I denna lag avses med

1) **lantbruk** en självständig ekonomisk enhet som beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk (FFS 543/1967),

2) **kreatursskötsel** husdjursproduktion som beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk, med undantag av fiske,

3) **lantbrukare** en person som genom att själv delta i arbetet bedriver lantbruk och som

a) har en gällande försäkring för minimipensionskydd enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (FFS 467/1969) eller som har lämnat in en ansökan om en sådan, eller som

b) har beviljats delinvalidpension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare eller

c) har rätt till pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbrukare (FFS 1317/1990),

4) (2010/100) **husdjursenhet** de i följande tabell förtecknade antal djur som kräver en likvärdig daglig arbetsinsats av lantbrukaren, varvid i tabellen anges det antal djur av visst slag som i enlighet med denna lag utgör en husdjursenhet (de) som följer:

Nötkreatur			
1)	mjölkko	1 djur	= 1 de
2)	mjölkko kalv som är högst 2 månader	oavsett antal	= 0 de
3)	ungdjur	15 djur	= 1 de
4)	kvigor och tjurar i lösdrift	15 djur	= 1 de
5)	diko eller diko med dikalv som är högst sex månader gammal	5 djur	= 1 de
Hästar			
6)	häst som aktivt ingår i lantbruks eller ridskolas näringsverksamhet	4 djur	= 1 de
7)	föl och unghäst som ingår i lantbruks eller ridskolas näringsverksamhet	10 djur	= 1 de

I 25 LL (1998:57) om avbytarverksamhet för lantbrukare

Svin			
8)	avelsgalt, sugga eller sugga med smågrisar	2 djur	= 1 de
9)	andra svin	40 djur	= 1 de
Getter			
10)	get som är över sex månader gammal	8 djur	= 1 de
11)	killingar	40 djur	= 1 de
Får			
12)	avelsbagge, dräktig tacka eller tacka med dilamm	20 djur	= 1 de
13)	mjölkfår med dilamm	10 djur	= 1 de
14)	lamm	40 djur	= 1 de
Fjäderfä			
15)	strutsar	15 djur	= 1 de
16)	höns	200 djur	= 1 de
17)	slaktkycklingar	2 000 djur	= 1 de
18)	annat fjäderfä	det antal djur utgör en husdjursenhet som den ledande avbytaren bedömer kräva en med andra husdjursenheter likvärdig daglig arbetsinsats.	

3 §. Rätt till årsledighet, vikariehjälp och veckoledighet (2005/83)

Rätt till förmånerna i denna lag har en lantbrukare från och med månaden efter sin 18-årsdag till och med det kalenderår lantbrukaren går i ålderspension och en lantbrukare i åldern 15-18 år som i fråga om andra villkor än åldern uppfyller villkoren för erhållande av försäkring för minimipensionsskydd enligt lagen om pension för lantbruksföretagare. (2005/83)

En lantbrukare som erhåller arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd eller är anmäld hos Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet som arbetssökande vid tiden för avbyttartjänsten är inte berättigad till någon avbytarverksamhet. (2006/13)

Rätt till årsledighet och veckoledighet har en lantbrukare som arbetar med kreatursskötsel som under den ansökt ledigheten omfattar minst 2 djurenheter. (2010/100)

Rätt till vikariehjälp har en lantbrukare som av en i landskapsförordning bestämd tillfällig orsak inte har möjlighet att utan vikariehjälp sköta de nödvändiga arbeten som hör till den dagliga skötseln av lantbruket. En lantbrukare som har gått i ålderspension har rätt till vikariehjälp endast om det konstaterade behovet av vikariehjälp har uppkommit innan pensions-

dagen, såvida inte landskapsregeringen av särskilda generationsväxlingsskäl beslutar annat. Under de sex månader som följer efter ålderspensionsdagen har lantbrukaren endast rätt till vikariehjälp under 60 dagar. (2005/83)

2 kap. Upphävt (2005/83)**4 - 6 §§. Upphävda (2005/83).****3 kap. Avbytarverksamheten****7 §. Upphävd (2005/83).****8 §. Landskapets avbytarverksamhet**

Landskapets avbytarverksamhet är organiserad som

1) ringavbytning, då lantbruksavbytaren är anställd med månadslön och betjänar en bestämd grupp av semesterberättigade lantbrukare som tillsammans med lantbruksavbytaren gör upp om semester och veckoledighet under en längre tidsperiod eller

2) ambulerande avbytning, då lantbruksavbytaren är anställd med månadslön och tjänstgör för lantbrukare som inte i förväg bestämt tidpunkt för ledigheten.

9 §. (2005/83) Gårdsvis årsledighet

En lantbrukare har rätt att för lantbrukarens årsledighet under ett kalenderår få lantbruksavbytare i enlighet med vad som följer av nedanstående tabell:

antal husdjursenheter (de)	antal avbyttardagar
minst 2 och högst 6 de	10
minst 6 och högst 18 de	15
mer än 18 de	30

(2010/100)

Ett lantbruk som har minst tolv husdjursenheter har rätt till lantbruksavbytare i 33 dagar per kalenderår för lantbrukarens årsledighet.

På lantbruk som drivs av två eller flera lantbrukare som har rätt till årsledighet skall ledigheten tas ut samtidigt.

Under lantbruksavbytarens första arbetspass skall en av gårdens lantbrukare närvara för att instruera lantbruksavbytare om rutinerna på gården. Detta arbetspass räknas in i årsledigheten.

För lantbruk som anlitat landskapsanställda lantbruksavbytare är fyra av lantbrukets årsledighetsdagar jourdagar. Under dessa dagar måste en lantbrukare finnas tillgänglig på gården för att kunna ta över skötseln av djuren om lantbruksavbytarens, i händelse av sjukdom eller annan akut orsak på någon annan gård, måste avbryta avbytarverksamheten. Jourdagarna skall läggas in början och/eller i slutet av årsledighetsperioden om inte lantbrukaren har andra önskemål som kan tillgodoses av den ledande lantbruksavbytarens.

9a §. (2010/100) Timnormer för ersättning vid årsledighet

Det högsta antal arbetstimmar för vilka ersättning enligt 9 § utbetalas anges i följande tabell:

antal husdjursenheter (de)	högsta antal ersättningsberättigande arbetstimmar per avbytar dag
minst 2 men färre än 3 de	3
minst 3 men färre än 5 de	4
minst 5 men färre än 10 de	5
minst 10 men färre än 20 de	6
minst 20 men färre än 40 de	7
minst 40 men färre än 60 de	8
minst 60 men färre än 90 de	9
minst 90 men färre än 130 de	10
minst 130 men färre än 180 de	11
minst 180 de	12

10 §. Veckoledighet

En lantbrukare har rätt till veckoledighet under högst tolv dagar per år under förutsättning att semesternämnden kan anvisa en ledig lantbruksavbytare. Ansökan görs hos semesternämnden muntligen eller skriftligen i så god tid som möjligt. För denna tjänst betalar lantbrukaren en viss del av landskapsregeringens kostnader för lantbruksavbytare. Den del av kostnaden som lantbrukaren själv skall betala fastställs genom landskapsförordning.

Önskar en lantbrukare ytterligare ledighet och kan semesternämnden anvisa en ledig lantbruksavbytare kan lantbrukaren köpa denna tjänst mot full kostnads-täckning.

11 §. (2005/83) Ansökan om årsledighet

Ansökan om årsledighet görs skriftligen på en blankett som finns att hämta hos den ledande lantbruksavbytare. Blanketten skall ha inkommit till den ledande lantbruksavbytare senast den 31 januari under det år ledigheten önskas, dock inte senare än 14 dagar före den ansökt årsledighetens början. En för sent inlämnad ansökan leder till att lantbruket förlorar rätten till årsledighet med en dag per påbörjad vecka efter den sista inlämningsdagen. Har ansökan inte inkommit till den ledande lantbruksavbytare senast den första vardagen i mars förlorar lantbruket rätten till lantbruksavbytare för årsledighet under kalenderåret. Lantbrukaren har dock rätt att komplettera eller ändra sin ansökan fram till 14 dagar innan ledighetens början.

Lantbrukaren skall i ansökan om årsledighet uppges om denne vill utnyttja landskapets avbytarverksamhet, ett privat avbytarföretag eller anställa en egen lantbruksavbytare.

Lantbrukaren skall även lämna uppgift om

- 1) antal och slag av husdjur,
- 2) mekaniseringsgraden på gården och
- 3) andra särskilda omständigheter som kan ha betydelse för skötseln av lantbruket samt i övrigt lämna den information som den ledande lantbruksavbytare begär.

12 §. (2005/83) Bestämmande av tiden för ledigheten

En lantbrukare skall om möjligt förlägga sin årsledighet eller veckoledighet till en tidpunkt då stora

säsongbetonade eller för lantbrukets ekonomiska ställning viktiga arbetsuppgifter inte behöver utföras.

Beslut om beviljande av årsledighet eller veckoledighet skall fattas och meddelas lantbrukaren i god tid innan den ansökt ledigheten börjar.

Kan den ledande lantbruksavbytare inte erbjuda lantbrukaren en lantbruksavbytare under den tid lantbrukaren önskar skall lantbrukaren ges besked om när lediga lantbruksavbytare finns och beredas tillfälle att ändra tiden för årsledigheten eller veckoledigheten. Finns det inga lediga lantbruksavbytare att tillgå har lantbrukaren rätt att välja mellan att få resterande årsledighetsdagar flyttade till nästa år eller att få ersättning motsvarande ersättningen för en privat lantbruksavbytare.

Om lantbrukaren utan godtagbara skäl vägrar ta ut årsledigheten eller veckoledigheten eller en del därav då den ledande lantbruksavbytare har anvisat en lantbruksavbytare går lantbrukaren till denna del miste om sin rätt till den sökta avbytar-tjänsten. Det-samma gäller om lantbrukaren utan godtagbar orsak vägrar ta emot den lantbruksavbytare som reserverats för dennes räkning.

Om lantbrukaren på grund av sjukdom eller av annan godtagbar orsak inte kan ta årsledighet under den tid då lantbruksavbytare reserverats för dennes räkning, kan hela eller delar av årets årsledighet fram-skjutas till en senare tidpunkt under året eller sparas till det därpå följande året.

13 §. Upphävd (2005/83).

14 §. Vikariehjälp

Begäran om vikariehjälp görs hos den ledande lantbruksavbytare. Både lantbrukare som bedriver kreatursskötsel och lantbrukare som endast har växt-odlingar har rätt till vikariehjälp. Den ledande lantbruksavbytare uppskattar storleken av den totala arbetstiden på lantbruket och den arbetstid som åtgår för den frånvarande lantbrukarens arbetsuppgifter. Vikariehjälp beviljas endast om det inte finns någon annan inom lantbruket som har möjlighet att sköta den frånvarande lantbrukarens arbetsuppgifter. (2005/83)

För vikariehjälp tas en timtaxa ut som inte får överstiga kostnaderna för produktionen av verksamheten. Hur timtaxan räknas ut framgår av landskaps-förordning.

15 §. Avbrytande av vikariehjälp

Om det inte äventyrar lantbrukets fortsatta drift kan vikariehjälp avbrytas om det framkommer att den som får vikariehjälp inte har behov av den eller om någon annan som arbetar i lantbruket än den som får hjälpen lösgör sig från sina uppgifter med hjälp av avbytarverksamheten. Om vikariehjälp inte kan avbrytas skall lantbrukaren ersätta hela kostnaden för avbytarverksamheten.

15a §. (2009/68) Avbytarhjälp mot full kostnadstäckning

Om en lantbrukare önskar ytterligare ledighet ut-över vikariehjälp, årsledighet och veckoledighet och om den ledande avbytare kan anvisa en ledig lantbruksavbytare så kan lantbrukaren få avbytarhjälp mot full kostnadstäckning.

16 §. Lantbruksavbytarens arbetsuppgifter

1 mom. upphävt (2005/83).

En lantbruksavbytare skall, i enlighet med bestämmelserna i det reglemente som landskapsregeringen fastställt, sköta de arbetsuppgifter som i regel hör till kreatursskötseln samt andra nödvändiga göromål som hör till skötseln av lantbruket. Under den tid som lantbruksavbytarens ensam sköter driften av lantbruket skall lantbruksavbytarens oavsett vad som överenskommits med lantbrukaren vid behov även göra övervakningsbesök för att trygga lantbrukets kreatursskötsel.

17 §. Icke landskapsanställd lantbruksavbytarens arbetstid

En icke landskapsanställd lantbruksavbytarens arbetstid anges i avbytartimmar som räknas ut med hjälp av en timnorm som uppskattas utgående från antalet kreatur och slag av kreatur, produktionsmetoderna och -förhållandena på lantbruket samt tidpunkten för avbytarverksamheten på sätt som närmare bestäms i landskapsförordning.

4 kap. Särskilda bestämmelser**18 §. (2005/83) Landskapsregeringens rätt till information**

Landskapsregeringen har rätt att av skatte- och andra myndigheter erhålla erforderliga uppgifter och utredningar för verkställigheten av denna lag.

19 §. (2005/83) Andra uppgifter för landskapsanställda lantbruksavbytare

På ansökan av en lantbrukare eller enligt särskilt avtal med sammanslutning av lantbrukare kan den ledande lantbruksavbytarens anvisa landskapsanställda lantbruksavbytare även för andra än i denna lag avsedda uppgifter mot en ersättning som motsvarar de faktiska lönekostnader som landskapsregeringen har för lantbruksavbytarens.

20 §. (2005/83) Ersättningsanspråk

En lantbrukare som anser sig ha lidit ekonomisk skada på grund av arbete som en av landskapsregeringens lantbruksavbytare har utfört eller försummat kan skriftligen yrka på ersättning hos den ledande lantbruksavbytarens. I yrkandet, som skall ha inkommit till den ledande lantbruksavbytarens senast 30 dagar från det att lantbrukaren fick kännedom om skadan, skall omständigheterna kring skadan och storleken på den ekonomiska förlust som lantbrukaren lidit anges.

21 §. (2005/83) Rättelseyrkande

En lantbrukare som är missnöjd med ett beslut som den ledande lantbruksavbytarens har fattat kan inom 14 dagar från delgivningen av beslutet skriftligen begära rättelse hos den ledande lantbruksavbytarens. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för den ledande lantbruksavbytarens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på.

22 §. Sökande av ändring

Beslut som den ledande lantbruksavbytarens har fattat med stöd av 21 § får överklagas till Ålands förvaltningsdomstol. Överklagandet skall ha inkommit till domstolen inom 30 dagar från delgivningen av beslutet. Fortsatta besvär till högsta förvaltningsdomstolen är möjliga endast när det gäller beslut som avser återbetalning av felaktigt utnyttjad avbytarverksamhet som avses i 15 §. (2005/83)

Om ändringssökandet i övrigt och om delgivning av beslut gäller vad därom är särskilt stadgat.

23 §. Sekretess

Personer som arbetar eller har arbetat som lantbruksavbytare med lön från landskapsregeringen får inte utan berörda personers tillstånd röja uppgifter om en enskild person eller en familj som de på grund av sin ställning, sitt uppdrag eller arbete fått kännedom om.

Sekretesskyldigheten utgör inget hinder för att uppgifter lämnas till en myndighet eller en person som på tjänstens vägnar har rätt att få vetskap om vissa förhållanden.

24 §. (2009/68) Landskapsförordning

I landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet finns bestämmelser om de allmänna grunderna för de avgifter som med stöd av denna lag uppbärs av lantbrukare. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om följande frågor som rör avbytarverksamhet för lantbrukare:

1) storleken på den avgift som en lantbrukare ska betala för lagstadgad rätt till vikariehjälp, årsledighet och veckoledighet, varvid en avgift kan bestämmas så att full kostnadstäckning inte uppnås eller så att avgift inte ska uppbäras,

2) sådan full kostnadstäckning som en lantbrukare ska betala till landskapet för

- vikariehjälp, om den ledande avbytarens konstaterar att beviljad avbytarhjälp inte omfattats av en rätt till vikariehjälp, arbetet av djurskyddsskäl inte kan avbrytas samt att beslutet om vikariehjälp fattats på grund av felaktiga eller bristande uppgifter från lantbrukaren, samt för

- avbytarhjälp som inte kan ges som årsledighet, vikariehjälp eller veckoledighet,

3) åtgärder som en lantbrukare ska vidta innan en med avbytarhjälp beviljad ledighet börjar, den information som en lantbrukare ska lämna till berörd lantbruksavbytare om lantbrukets djurhållning och därtill hörande förhållanden samt om hur lantbruksavbytarens kan komma i kontakt med lantbrukaren eller en företrädare för denne under ledigheten, tidpunkt då sådan information bör lämnas till berörd lantbruksavbytare,

4) storlek på och beräkningsgrund för ersättning till lantbruksavbytare som är egenföretagare, anställd av ett privat avbytarföretag eller anställd av lantbrukaren, krav på kontroll som ska ske av att lön och lagstadgad ersättning har betalats till en av lantbrukaren anställd lantbruksavbytare,

5) avgifter för avbytarhjälp under lördagar och helgdagar, utöver tre avgiftsfria lördagar och helgda-

gar som lantbrukarna har rätt att ta ut under årsledigheten, samt

6) avgift för avbytarhjälp som utan avbrott och möjligheter för lantbrukarens aktiva medverkan tas under längre tid än 5 dagar respektive under längre tid än 10 dagar, med avvikelse från bestämmelserna i 9 och 10 §§.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

25 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1986:14) den 25 februari 1986 om avbytarservice för lantbrukare.

I 26 Landskapsförordning (2006:3) om avbytarverksamhet för lantbrukare

1 §. Rätt till vikariehjälp

En lantbrukare som uppfyller villkoren i avbytarlagen har rätt att få vikariehjälp

1) på grund av sjukdom eller olycksfall som drabbat honom, för högst sju dagar utan läkarintyg och därefter för den tid som arbetsförmågan enligt intyget varar, dock endast fram till den tidpunkt då invalidpension beviljats honom,

2) på grund av rehabilitering, för den tid som rehabiliteringen enligt läkarordination eller lag förutsätter,

3) på grund av sjukdom hos ett barn som inte har fyllt 10 år, för högst sju dagar,

4) på grund av sådan vård eller på lag grundad rehabilitering av ett sjukt barn som inte har fyllt 16 år vid en sådan sjukvårdsenhet som avses i lagen om specialiserad sjukvård (FFS 1062/1989), för högst den tid som specialvårdspenning betalas till lantbrukaren enligt sjukförsäkringslagen (FFS 364/1963),

5) på grund av graviditet och förlossning under den tid lantbrukaren har rätt till moderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen,

6) på grund av faderskapsledighet under den tid lantbrukaren har rätt till faderskapspenning enligt sjukförsäkringslagen,

7) på grund av vård av adoptivbarn som inte har fyllt sex år, räknat från den tidpunkt då barnet tas om hand under den tid föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen betalas till lantbrukaren,

8) på grund av deltagande i vuxenutbildning för 15 dagar per kalenderår eller längre tid efter speciell ansökan,

9) på grund av eget bröllop och egen 50- och 60-årsdag,

10) på grund av en anhörigs död och begravning, vardera för en dag, samt

11) på grund av annan tillfällig orsak som är jämförbar med ovan nämnda orsaker, för den tid det har visats att vikariehjälp behövs.

En lantbrukare som drabbats av sjukdom eller olycksfall har rätt till vikariehjälp i högst 365 dagar på

grund av arbetsförmåga som fortgått oavbrutet eller med små avbrott. Vikariehjälp kan även ges för tiden mellan ansökan om och beviljandet av invalidpension om ansökan om invalidpension lämnats in innan vikariehjälpen pågått i 365 dagar.

Utan hinder av vad som annars sägs i denna förordning ges vikariehjälp på grund av arrangemang som krävs för fortsatt företagsverksamhet eller avslutande av företagsverksamhet då en lantbrukare har beviljats invalidpension tills vidare eller om behovet av vikariehjälp beror på lantbrukarens död. Vikariehjälp ges härvid för högst 60 dagar under de sex månader som följer efter det att LPA tagit beslut om den beviljade invalidpensionen eller efter dödsfallet.

Under den tid en lantbrukare har blivit beviljad vikariehjälp är han inte berättigad till årsledighet.

2 §. Timtaxan för vikariehjälp

Timtaxan för vikariehjälp är 1,10 euro plus en femtusen del av lantbrukarens pensionsgrundade inkomst enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (FFS 467/1969). Timtaxan beräknas på den pensionsgrundade inkomst som lantbrukaren har omedelbart innan vikariehjälp inleds. Om lantbrukaren inte har gällande försäkring enligt lagen om pension för lantbruksföretagare då vikariehjälp inleds, skall den årliga arbetsinkomst som i tillämpliga delar uppskattats enligt grunderna i nämnda lag tas som grund för avgiften.

Om anledningen till vikariehjälp är graviditet och förlossning, är timtaxan för vikariehjälp under moderskapspenningperioden enligt sjukförsäkringslagen (FFS 364/1963) 50 % av timtaxan för annan typ av vikariehjälp.

3 §. (2009/69) Avgift för årsledighet och veckoledighet

Avgift uppbärs för årsledighet och veckoledighet med 15 euro per årsledighetsdag eller veckoledighetsdag och avbytare. För veckoledighet uppbärs därutöver en avgift på 10 euro per påbörjad avbytartimme. Tid som går åt till resor till och från lantbruket, till tvättning eller måltider räknas inte in i den landskapsanställdes lantbruksavbytarens arbetstid.

3a §. (2009/69) Timtaxa för fakturerade helger

Avgift under lördagar eller helgdagar för års- eller veckoledighet från med den fjärde lediga helgen uppbärs från och med

a) lördag kl. 00.00 till 18.00 med 25 procent av avbytarens minimigrundlön per påbörjad avbytartimme samt från och med

b) lördag kl. 18.00 till söndag kl. 24.00 med 100 procent av avbytarens minimigrundlön per påbörjad avbytartimme.

Avgift enligt 1 mom. uppbärs inte för vikariehjälp.

3b §. (2009/69) Avgift för längre sammanhållen ledighet

Avgift uppbärs vid ledighet som utan avbrott tas under längre tid än fem dagar med 15 euro och under längre tid än tio dagar med 30 euro.

Avgift enligt 1 mom. uppbärs dock inte om lantbrukaren har anvisat en för djurhållningen ansvarig

I 27 F (1993:11) om ... avträdesersättning för lantbruksföretagare

person för de tider då en landskapsanställd lantbruksavbytare inte finns på gården.

4 §. Full kostnadstäckning för lantbruksavbytare

Den timavgift som lantbrukaren skall betala enligt 10 § 2 mom. och 15 § avbytarlagen är lika med timlönen för den lantbruksavbytare som utfört tjänsten ökad med 30 %. Lantbrukaren skall även ersätta landskapsregeringen för lantbruksavbytarens faktiska resekostnader.

5 §. Ledningen och tillsynen

Ledningen av och tillsynen över landskapets avbytarverksamhet sköts av en av landskapsregeringen tillsatt ledande lantbruksavbytare.

Den ledande avbytare kan vid behov höra den enligt landskapslagen (2003:65) om finansiering av landsbygdsnärningar tillsatta gårdsbrukskommissionen vid avgörande av ärenden.

6 §. Lantbrukarens åtgärder inför avbyttjänsten

Lantbrukaren skall innan årsledigheten eller veckoledigheten inleds se till att lokaler, maskiner och anordningar är i sådant skick som arbetarskyddet kräver samt se till att foder och övriga förbrukningsartiklar finns i tillräcklig mängd.

Lantbrukaren skall under det första arbetspasset av årsledigheten informera lantbruksavbytare om de speciella förhållanden som råder på gården, hur de maskiner som används fungerar samt hur lantbruksavbytare kan komma i kontakt med lantbrukaren eller en företrädare för denne under ledigheten.

Ovanstående bestämmelser skall i möjligaste mån även tillämpas på vikariehjälp.

7 §. Uträkning av timnorm

En icke landskapsanställd lantbruksavbytares arbetstid räknas ut enligt följande schema.

Antal djurenheter på gården	Max antal ersättningsberättigade avbyttimmar
4-12	4,0
> 12-18	5,0
> 18-30	6,0
> 30-50	8,0
> 50-80	11,0
> 80-120	13,0
> 120	15,0

8 §. Ersättning till icke landskapsanställda lantbruksavbytare

Landskapet betalar ersättning för lantbruksavbytare som är egna företagare eller anställda av ett privat avbyttärföretag enligt timnormen med det belopp som motsvarar minimilönen för en lantbruksavbytare enligt landskapets tjänstekollektivavtal ökad med 276 procent. För avbyttärrhjälp som getts i form av årsledighetsdag och veckoledighetsdag minskas ersättningsbeloppet med 15 euro per dag om timnormen inte överskrider 8 timmar per dag och med 30 euro om timnormen överskrider 8 timmar per dag. (2009/69)

Om lantbruksavbytare är anställd av lantbrukaren betalas ersättning till lantbrukaren enligt timnormen med det belopp som motsvarar minimilönen för en lantbruksavbytare enligt landskapets tjänstekollektivavtal ökad med 44 procent. För avbyttärrhjälp som getts i form av vikariehjälp minskas ersättningsbeloppet med den avgift som lantbrukaren ska betala enligt 3 och 4 §§. För avbyttärrhjälp som getts i form av årsledighetsdag och veckoledighetsdag minskas ersättningsbeloppet med 15 euro per dag om timnormen inte överskrider 8 timmar per dag och med 30 euro om timnormen överskrider 8 timmar per dag. Den ledande lantbruksavbytare har rätt att kontrollera att lön betalats ut till en av lantbrukaren anställd lantbruksavbytare. (2009/69)

En lantbrukare som underlåtit att betala ut ersättning till en lantbruksavbytare eller inte betalat avgifter till landskapet för avbyttärrhjälp är inte berättigad till årsledighet eller veckoledighet innan lantbrukaren fullgjort sina åligganden.

9 §. Ersättning för icke landskapsanställda lantbruksavbytare

Lantbrukaren får ersättning från landskapet för lönekostnader denne haft för egen anställd lantbruksavbytare eller för kostnader för anlåtande av privata avbyttärföretag efter att lantbrukaren har lämnat in en utredning över den genomförda avbyttätjänsten. Utredningen skall vara undertecknad av lantbrukare och lantbruksavbytare och lämnas till den ledande lantbruksavbytare. Rör avbyttätjänsten vikariehjälp som varar längre tid än en månad kan utredningen lämnas in också under den tid som vikariehjälp ges. Utbetalning sker en gång i månaden. Utredning över föregående års avbyttätjänster skall ha inkommit till den ledande lantbruksavbytare den 15 januari eller, om den 15:e är en helgdag, följande arbetsdag.

Ikraftträdelsebestämmelse (2006:3):

Denna förordning träder ikraft den 1 mars 2006.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1998:58) om avbyttärvksamhet för lantbrukare.

I 27 Förordning (1993:11) om förvaltningen i landskapet Åland av ärenden som gäller avträdelserersättning för lantbruksföretagare

(FFS 1595/1992)

1 §. De uppgifter som enligt lagen om avträdelserersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) ankommer på landsbygdsnäringsdistrikten skall i landskapet Åland handhas av Ålands [landskapsstyrelse].

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1993.

I 28 Förordning (1993:9) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare

(FFS 1363/1992)

1 §. Förvaltningsuppgifterna enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990) skall i landskapet Åland skötas så att

1) de uppgifter som ankommer på jordbruksstyrelsen och landsbygdsdistrikten handhas av Ålands [landskapsstyrelse] och

2) de uppgifter som ankommer på lantbrukssekreterarna handhas enligt 35 § 2 mom. lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1993.

I 29 Landskapslag (1956:39) om fiske i landskapet Åland

1 kap. Fiskerätten

1 §. Fiskerätten i vattenområde tillkommer med nedan nämnda undantag områdets ägare.

Se K 14, Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland 2 kap. 3 § och Lag om råskilnad i vatten, Mi 112 FL II.

2 §. (1994/75) Inom allmänt vattenområde i landskapet har den som är stadigvarande bosatt i landskapet rätt att fiska, om inte annat anges i 2 mom. Oberoende av hemort har medborgare i Finland, Danmark, Island, Norge eller Sverige rätt att bedriva husbehovs- och fritidsfiske inom området.

Yrkesmässigt fiske får inom det område som anges i 1 mom. bedrivas endast av egentliga yrkesfiskare samt av binäringsfiskare som är beroende av inkomster från fiske för sin försörjning. I landskapsförordning kan intas närmare bestämmelser om vad som avses med yrkesmässigt fiske, egentliga yrkesfiskare och binäringsfiskare som är beroende av inkomster från fiske för sin försörjning. (1996/31)

Landskapsregeringen kan, på de villkor och i den omfattning landskapsregeringen beslutar, medge yrkesfiskare som inte är bosatt i landskapet rätt att bedriva yrkesmässigt fiske inom det vattenområde som anges i 1 mom.

Se Lag om Finlands ekonomiska zon, Int 302 FL II.

3 §. Inom kommuns vattenområde är envar, som är bosatt i kommunen, berättigad att idka mete samt fångst av strömming och vassbuk, med andra nät än krokskötar. Envar inom by bosatt person är berättigad att idka fångst av strömming på byns vattenområde jämväl med krokskötar. Ut i yttre skärgården och inom bys mot öppen havsfjärd gränsande vattenområde är envar, som är bosatt i byn, berättigad att bedriva mete och annat krokfiske, dock ej med gäddrev, drag eller fjäderkrok. Vad ovan stadgas gäller såväl samfällda som skiftade fiskevatten.

Inom bys samfällda vattenområde är envar, som är bosatt i byn, berättigad att idka husbehovsfiske inom det område och med iakttagande av de begränsningar fiskelaget eller fiskevårdssammanslutningen bestämt.

I 1 och 2 mom. nämnt fiske må dock ej bedrivas inom fredningsområde, i fiskodlingsdamm eller på därmed jämförliga platser, ej heller utan tillstånd så nära annans bebodda strand, bad- eller annan sådan plats, att ägaren eller innehavaren därigenom åsamkas olägenhet. Ej heller må fisket så bedrivas, att fisket på fiskevattnets ägare eller arrendator tillhöriga not- och storryssjöställen, som av dem sedvanligen begagnas, därigenom hindras eller störes.

Vid behov må genom landskapsförordning bestämmas, om visst fångstätt skall anses såsom mete.

Där särskilda skäl det påkalla, äger landskapsregeringen rätt att inom visst område inskränka eller helt och hållet förbjuda i 1 och 2 mom. avsett fiske.

Ang. mete, se I 30, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 2 §.

4 §. Genom urminnes hävd eller på annan grund lagligen förvärvad enskild rätt till fiskeställe eller fiske inom annans bys rågång eller utom byarågång förblir i kraft. Dock vare urminnes hävd med avseende å fiskeställe fortfarande gällande allenast, där platsen är till sina gränser fullt bestämd.

Har ej rättighet till fiskeställe eller fiske inom annan by tilltydande vatten vid uppgåendet av dess omkretsrå godkänts, skall talan därom anhängiggöras vid vederbörlig underrätt senast inom tre år från det rågången vunnit laga kraft.

5 §. Där angående fiskerätt genom dom eller eljest i laga ordning annorledes föreskrivits än ovan sagts, skall sådan föreskrift fortfarande lända till efterrättelse.

6 §. Har någon rätt till fiske i annan tillhörigt fiskevatten, är fiskevattnets ägare berättigad att lösa rättigheten efter dess fulla värde. Kan värdet ej annorlunda fastställas, anses det motsvara tjugu gånger den årliga nettoavkastning, som fisket givit i medeltal under de tre senaste åren. Vid beräkandet av nettoavkastningen bör icke blott utgifterna för själva fiskandet beaktas, utan även penningvärdet av arbetet för fiskens beredning för avsalu samt kostnaden för transport och försäljning.

Uppstår tvist om värdet, skola, innan målet avgöres, syn och uppskattning verkställas av godemän, som rätten utsett.

Sådan lösningsrätt, som nämnes i 1 mom., skall ej tillämpas beträffande fiskerätt, som tillhör fisketorp, bildat enligt rikslagen om inlösen av fisketorp, given den 18 januari 1924 (FFS 16/1924).

7 §. Då fiskerätt, som ej kan anses inskränka sig till husbehovsfiske, utgives på arrende, skall för högst 25 år skriftligt arrendeavtal uppgöras och bevittnas. Muntligt arrendeavtal, om vilket tvist uppstått, skall underställas rätten, som äger fastställa avtalets giltighetstid och övriga villkor efter vad utredningen förebär. Ett sålunda fastställt arrendeavtal äger samma giltighet som lagligen uppgjort skriftligt arrendeavtal.

Vid förnyad utarrendering av vattenområde, beträffande vilket ingåtts i 1 mom. nämnt avtal, äger arrendatorn varje gång företrädesrätt i förhållande till varje annan arrendesökande.

Där förhållandena så ändrats, att arrendator eller arrendegivare har grundad orsak till missnöje med arrendevillkoren, är han berättigad att draga saken under rättens prövning. Rätten äger bestämma skäliga arrendevillkor.

Arrendeavtal, som avses i 1 mom. är bindande även gentemot ny ägare av vattenområdet, ifall arrendekontraktet icke innehåller annan stipulation.

Ägare av vattenområde kan häva arrendeavtalet rörande fiskerätt eller avstå från att förnya detsamma, om arrendatorn underlåter att erlägga arrendeavgiften eller på annat sätt försummar sina skyldigheter eller ock missbrukar sin fiskerätt och därigenom äventyrar fiskbeståndet.

8 §. Innehavare av fiskerätt och hans medhjälpare äga rätt att, där det för fångstredskapens utsättande, vittjande och upptagande är av nöden, beträda annan tillhörig strand, dock icke tomt, trädgård eller badställe, samt att till torkning upplägga sina redskap på strand, som ej hör till nyss nämnt område eller upplagsplats, park eller odlade ägor. Har strandägare anvisat lämpligt ställe för berörda ändamål, må annan plats ej därtill begagnas.

För skada och olägenhet, som uppkommer vid nyttjandet av annans område enligt 1 mom. tillkommer strandägaren full ersättning.

Strandägare är även skyldig att mot ersättning anvisa gångstig över sin mark till fiskevattnet åt innehavaren av fiskerätt, där denne ej eljest kan komma till detsamma, samt vid behov upplåta åt honom plats för båt.

9 §. Yrkesfiskare är berättigad att på landskapet tillhöriga stränder, holmar och skär, som ej reserverats för särskilt ändamål, i mån av utrymme få mark åt sig avgiftsfritt upplåten för uppförande av sådana fiskestugor, bodar, beredningshus och torkställningar samt båtbygga, som erfordras för fiskets bedrivande.

Landskapsregeringen äger att för ändamålet anvisa nödiga områden.

Stå i 1 mom. nämnda områden icke till förfogande, är yrkesfiskare berättigad att på annan tillhöriga utöar i saltsjön uppföra fiskestuga, tork- och förvaringsrum för fiskbragder, lagerrum för fångsten samt för landning nödig brygga, där sådant är nödvändigt för hans fiskeverksamhet.

Strandägare äger anvisa för ändamålet lämplig plats och tillkommer honom rätt till full ersättning efter uppskattning för sagda nyttjande av hans fastighet.

Av landskapet utarrenderad holme ansågs reserverad för särskilt ändamål, och där kunde inte utan arrendatorns samtycke upplåtas mark åt annan för uppförande av fiskebod. **HFD 30.8.1977** liggare 32/7.

10 §. (1964/31) Den, som utom bys vattenområde i saltsjön upprepar nytt eller ett under minst fem nästföregående år obegagnat notvarp, som blivit oanvändbart, skall av landskapsregeringen på ansökan beviljas

rätt att där ensam bedriva fiske med not under högst tio år eller, där upprepningskostnaderna varit synnerligen stora, högst tjugo år.

Ensamrätt, som avses i 1 mom., må icke beviljas för användning av trål.

Se I 30, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 3 §.

11 §. Vilja flere nyttja samma notvarp eller annat fiskeställe utom byarågång och kunna de ej samtidigt fiska därstädes, äga de göra det i den ordning de kommit till platsen, dock med iakttagande av att notdragning av envar i dess tur får bedrivas endast under ett dygn. Ej må en i ordningen onödigt uppehålla de följande.

12 §. Notlag, som för att försätta notvarp utom byarågång i för vinterfiske användbart skick, utfört även annat arbete än upphuggning av vakar, är berättigad att därför erhålla skälig ersättning av övriga, som nyttja varpet.

13 §. Fiske skall så bedrivas, att annans fiskande ej vållas förfång eller skada genom att fiskeredskap utsättes otillbörligt nära annans tidigare utsatta redskap och så, att fisken ej utestänges från fredat område eller hindras i sin gång i rinnande vatten.

14 §. I strömmar, kanaler och sådana sund, kallade ledsund, som utgöra enda eller huvudsakliga inloppet till innanför liggande vattenområde, skall den, enligt [lagen om vattenrätt], i dylika vatten löpande kungsådran hållas som fiskled liksom ock dess dubbla bredd så långt ut i vattnet utanför kungsådrans mynning, att fiskens vandring ej hindras, dock på en sträcka av minst 100 meter. Genom lokal fiskeristadga eller genom förordning av landskapsregeringen kan fiskled förläggas även annorstädes än där vattnet är djupast eller i sund, där kungsådra ej löper, om detta är till fördel för fiskens vandring.

Fiskled skall städs hållas fri från alla slag av stående redskap utom långrev och annat krokredskap. I övrigt får endast mete och fiske med häv där förekomma. Då särskilda skäl föreligger, kan landskapsregeringen dock bevilja tillstånd till stängande av fiskled med visst redskap. Med stående redskap avses sådant fiskeredskap, som under tiden för fisket befinner sig på samma ställe.

I kanaler och diken, som särskilt anlagts för fiskens gång - fiskvägar - samt i kungsådra med mindre bredd än 20 meter är allt fiske förbjudet, om ej landskapsregeringen av särskilda skäl givit tillstånd därtill. Samma förbud gäller även inom en radie av 100 meter från in- och utloppet av sådan fiskväg.

I sund, bäckar och diken, där, enligt [lagen om vattenrätt], kungsådra ej finnes, men värdefull fisk såsom braxen och gädda i nämnvärd grad uppstiger till lek, skall minst en tredjedel av bredden, där vattnet är djupast, lämnas fri för fiskens gång.

I vik, långsträckt fjärd eller sund, där kungsådra ej finnes, men fiskens gång till annans fiskevatten kan i väsentlig grad hindras av bottenfast fiskeredskap, får sådant redskap ej utsträckas längre från stranden än till en tredjedel av vattnets bredd vid normalt vattenstånd. Med bottenfast redskap avses i denna land-

skapslag sådana redskap som ryssjor och katsor, vilka äro förankrade i botten.

Insjö, som endast genom bäck står i förbindelse med annat vatten, kan med landskapsregeringens tillstånd avstängas för visst fiske i fiskevårdande syfte, om ej under- eller överbyggare därigenom tillskyndas nämnvärd skada. Detsamma skall gälla i fråga om avstängning av bäck eller del därav. Genom avstängningen åstadkommen skada skall på anfordran ersättas.

2 kap. Tillåtna och förbjudna fiskeredskap och fiske-sätt

15 §. (1966/42) Vid fiske får inte användas (2008/75):

- 1) sprängämnen, skjutvapen, giftiga eller bedövande ämnen eller elektrisk ström;
- 2) fisken enbart utifrån sårande redskap som ljuster, om ej landskapsregeringen för visst vattenområde och viss tid beviljat tillstånd därtill;
- 3) helt eller delvis av väv förfärdigat redskap eller tätare garnredskap än vad i 17 § angives;
- 4) (2008/75) föremål på botten, under eller över vattnet, för att skrämma fisken in i fångstredskapen, med de undantag som anges i 16 §;
- 5) (2008/75) öppen eld eller annan ljuskälla för att locka fisken samt
- 6) (2008/75) drivgarn.

15a §. (1987/23) Ryssja avsedd för fångst av lax och havsöring får användas endast med särskilt tillstånd av landskapsregeringen på plats där ryssjan inte på ett påvisbart sätt stör den naturligt reproducerande laxens vandring.

Tillstånd som avses i 1 mom. är förenat med skyldighet att på begäran till landskapsregeringen lämna uppgifter om den fisk som fångats i ryssjan. Tillståndet kan förenas även med annat villkor.

16 §. Pulsning vid fiske med nät eller not är tillåten från och med den 1 juli till och med den 15 april.

17 §. (1966/42) I redskap av garn ska minsta avståndet mellan knutarna eller garnkorsen, beräknat från dessas mittpunkt och då redskapet är vått och garnet utsträckt men inte spänt, utgöra (2008/75):

- 1) för fångst av nors och vassbuk 10 millimeter eller 60 varv på 60 centimeter garn;
- 2) för fångst av strömming 12 millimeter eller 50 varv på 60 centimeter garn;
- 3) (2008/75) för fångst av lax och laxöring 55 millimeter eller 11 varv på 60 centimeter garn samt
- 4) för fångst av annan fisk 37 millimeter eller 16 varv på 60 centimeter garn, dock så att fjällfisknot och fjällfiskryssja må tillverkas med 27 millimeters avstånd mellan knutarna eller 22 varv på 60 centimeter garn, men må sådan not eller ryssja icke vara tillverkad av klenare garn än som motsvarar femtontrådigt, tjugonummers bomullsgarn.

I ryssja, som är högre än en meter, skall sagda avstånd vara 40 millimeter eller 15 varv på 60 centimeter garn; användes ryssja för fångst av strömming må dock maskstorleken vara som i 1 mom. 2 punkten är sagt.

Bestämmelserna i 1 mom. avse ej ålryssja, håv- eller garnredskap, varmed fisk upphämtas ur fiskbragd eller fiskodlingsdamm, ej heller redskap, som uteslutande användes för fångst av agnfisk eller gärs. Nät, som brukas för sådant ändamål, får dock ej hava större höjd än 125 centimeter.

Skall strömming eller vassbuk hållas levande i not minst ett dygn, är det tillåtet att utbyta kilen mot annan sådan, i vilken avståndet mellan knutarna ej understiger 8 millimeter.

Redskap av garn skall vara så telnat eller bandat, att maskorna däri hållas så öppna som möjligt.

18 §. (1964/31) I katsa, mjärde eller annat fångstredskap av spjälår, vidjor eller annat likartat material skall springornas bredd ej understiga 25 millimeter och avståndet mellan bindingarna ej 150 millimeter.

Mjärde av större täthet får dock användas för fångst av nejonögon, ål och kräfta.

Katsas eller ryssjas ingångsöppning skall ovan vattenytan städse hållas tillsluten, ej heller må fiskeredskap hållas på land på sådant sätt, att villebråd kan fastna eller fångas däri.

18a §. (1964/31) Kortaste avståndet mellan spetsen och skaftet i kroker på drivlinor och fasta linor för fångst av lax må ej understiga 19 millimeter.

19 §. Fångstredskap av metalltrådsnät få ej hava mindre än en och en halv tums maskor, d.v.s. att avståndet mellan knutarnas mittpunkt, mätt längs maskstolpen, ej får understiga 38 millimeter. Maskorna få ej heller formas så, att de i någon riktning hava mindre genomskärning än 35 millimeter.

Den i föregående moment nämnda minsta maskstorleken gäller dock ej för mörtstuga och andra dylika enbart för fångst av agnfisk avsedda redskap med en största höjd av 60 centimeter.

Inskränkning i användningen av eljest tillåtna fångstredskap och fiskesätt

20 §. (2008/75) Under islossningen och därefter till och med den 30 juni är notdragning och fiske med annat rörligt garnredskap än håv förbjudet. Detta förbud gäller inte strömmingsfiske med not i för ändamålet utmärkt notvarp, inte heller fiske med trål eller snörpvad i öppna havet eller öppen havsfjärd.

21 §. Redskap, som är avsett för fångst av nors eller strömming, får ej utsättas på sådant ställe eller sådan tid, att jämväl annan fisk fångas i nämnvärd grad med redskapet.

22 §. Under den tid, då visst fiskslag eller kräfta är freddad, får ej redskap, särskilt ägnat för fångst av sådant fiskslag eller kräfta, hållas utsatt i fiskevatten.

3 kap. Fiskfredning och minimimått

23 §. (1966/42) Under tiden från och med den 15 april till och med den 15 juni är det förbjudet att från strand idka spinnfiske och annat fiske med drag i saltsjön.

På ort, där ej inom 2 år efter denna landskapslags ikraftträdande vidtagits av landskapsregeringen god-

I 29 Fiskelag (1956:39)

kända lokala skyddsåtgärder för lekbraxen, kan landskapsregeringen förbjuda fångst av braxen under tiden från och med den 25 maj till och med den 25 juni.

24 §. (1964/31) Kräftan är fredad och fångst av densamma förbjuden från och med den 1 september till den 20 juli klockan 20.00.

25 §. (1966/42) Utplanteras på åtgärd av fiskevattnets innehavare eller med hans tillstånd värdefullt fiskslag eller kräfta i vatten, där sådana ej förekomma eller äro stadda i tillbakagång, får under det första utplanteringsåret och under de sex följande kalenderåren fångst ej ske av ifrågakvarande fiskslag eller kräfta.

Fångst av utplanterat fiskslag må dock av landskapsregeringen tillåtas tidigare än i 1 mom. är sagt, om fiskslaget enligt sakkunnigutlåtande icke genom naturlig förökning blir bestående.

Fiskevattnets innehavare skall anslå ett meddelande om förbudet på kommunens anslagstavla eller publicera meddelandet i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland om offentlig delgivning och årligen förnya meddelandet, så länge förbudet gäller. (2008/38)

Utplantering av fiskslag, som ej tidigare finnes i landskapet, får ske endast efter tillstånd av landskapsregeringen.

26 §. Fisk eller kräfta, som under dessas fredningstid erhålles levande och i oskadat skick i samband med annan fångst, skall omedelbart åter utsläppas i vattnet.

Fredningsområden

27 §. För fiskstammens skyddande skall till fredningsområden avskiljas ställen, där de värdefullaste fiskslagen i det berörda, enligt naturförhållandena avgränsade fiskevattnet förrätta sin lek eller eljest i hög grad uppehålla sig eller begagna som vandringsväg, samt därjämte så stor del av det tillsagda ställe gränsade vattenområdet att fiskens gång till och från fredningsområdet ej hindras.

Fredningsområde får ej innesluta far- eller flottled och såvitt möjligt ej utstakas nära sådan led eller så, att det omfattar stranden av upplagsplats, sandtåkt eller annat för liknande ändamål nyttjat land- eller vattenområde.

Om utläggning av fredningsområde, där fiskevattnet är skiftat, besluta vattenägarna genom samfällad överenskommelse eller envar för sitt områdes vidkommande och, där fiskevattnet är oskiftat, fiskelaget eller fiskevårdssammanslutningen.

Landskapet, fiskelag och fiskevårdssammanslutning äga rätt att vid behov, på sätt om expropriation av fast egendom för allmänt behov är stadgat, inlösa visst område till fredningsområde.

Angående utbrytning av fredningsområde vid skifte av vattenområde är särskilt stadgat. Vid sådan utbrytning skall till fredningsområde av varje fiskevattens areal avskiljas högst en tiondedel, såvitt möjligt i ett enhetligt område på sådana ställen som i 1 mom. nämnas. För fiskevatten, som gränsa till varandra, skall bildas ett gemensamt fredningsområde, om ägarna

av fiskevattnet därom överenskomma, och härvid till fredningsområde avskiljas högst en femtondedel av fiskevattnens sammanlagda areal.

Se H 12, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter.

28 §. Där fredningsområde bildas genom expropriation eller vid skifte av vattenområde, skall landskapsregeringen fastställa, under vilken tid och på vilket sätt fiske inom fredningsområdet skall vara förbjudet eller begränsat. Landskapsregeringen må, då förhållandena undergått förändring, fastställa nya föreskrifter beträffande fisket inom fredningsområdet. I fall, varom i 27 § 3 mom. säges, lände träffad överenskommelse eller fiskelagets eller fiskevårdssammanslutningens beslut till efterrättelse.

Se I 30, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 4 §.

29 §. Inom fredningsområde, som tillkommit på sätt i 27 § 4 och 5 mom. stadgas, må ej sten, lera, sand, malm eller annat dylikt tagas eller flottning bedrivas eller under den för området fastställda fredningstiden företagas färd med båt eller annan farkost, där tillräckligt flott- och farled eljest finnes, ej heller förervas annat, varigenom fisken kan störas. Dock vare tillåtet att bärga sjöfoder efter den 5 juli.

Inom fredningsområde, som tillkommit på annat sätt, må landskapsregeringen på ansökan till efterrättelse påbjuda i 1 mom. nämnda inskränkningar.

30 §. Fredningsområdes gränser skall angivas med tydliga märken och karta eller planteckning med utsatt skala uppgöras över detsamma och insändas till landskapsregeringen inom 30 dagar, efter det fredningsområdet blivit utstakat och utmärkt.

Utmärkning och kartläggning av fredningsområde, som avses i 27 § 4 mom., skall verkställas av utsedd lantmäteringenjör, som vid behov äger ålägga fiskelag eller annan ägare av fiskevattnet att genom märken även i vattnet göra fredningsområdets gränser tydliga. Annat fredningsområde får utmärkas av fiskevattnets ägare eller av honom utsedd person.

Om sökande av ändring i utstakning och kartläggning av sådant fredningsområde, som nämnes i 27 § 4 mom., skall gälla, vad stadgat är om ändringsansökan i [rågångsförrättning]. Om fredningsområde skall göras anteckning i [jordregistret].

Minimimått för fisk och kräfta

31 §. (1964/31) Fångst av undermålig fisk bör såvitt möjligt undvikas. Fisk anses som undermålig, om den icke fyller nedannämnda mått från käkspetsen till ändan av stjärtfenan:

- lax 60 centimeter;
- laxöring 50 centimeter;
- gädda 42 centimeter;
- gös 37 centimeter;
- braxen 42 centimeter; samt
- sik 35 centimeter.

Likaså är det förbjudet att fånga kräfta, som ej mäter 10 centimeter från panntaggens spets till bakre kanten av den utslagna stjärtens mellerstaflik.

32 §. I fångstredskap erhållen levande och oskadad undermålig fisk eller kräfta skall omedelbart åter utsläppas i vattnet.

Övriga bestämmelser

33 §. (1964/31) Efter slutfört fiske skall pålar, störar och annat, som därvid nyttjats och ej hör till fast fiske-redskap, ofördröjligen borttagas från vattnet.

Vad i 1 mom. är stadgat, gäller även fångstredskap och sådana risvasar, vilka kunna försvåra fisket eller eljest vålla olägenhet.

34 §. Tillloppskanal eller vattenledning till vattenverk skall vara försedd med galler eller annan anordning, som hindrar fisk från att komma in i vattenverket. Är sådant galler gjort av stavar, får avståndet mellan dessa ej överstiga 25 millimeter, om ej landskapsregeringen tillåtit användning av glesare galler.

Vid isslossning eller issörjebildning kan dock här ovan nämnda anordning hållas uppdragen.

35 §. Uppföres fördämning eller annat byggnadsverk i vattendrag, får ej vattenståndet utan synnerligt behov så ändras eller i övrigt så begås, att fiskbeståndet i vattendraget ödelägges eller åsamkas bestående skada.

36 §. Angående förbud mot förorenande av och annan dylik skadegörelse i fiskevatten är särskilt stadgat.

Se K 14, Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland.

37 §. För vattenområde, som bildar en naturlig helhet, eller viss del därav kan genom landskapsförordning lokal fiskeristadga utfärdas av landskapsregeringen.

I sådana stadga få bestämmelser antagas, som avvika från vad i detta kapitel föreskrivits rörande fångstredskap, deras användning, fredningstider, minimimått och övriga fiskevärden befrämjande föreskrifter.

38 §. Befinnes sådant vara nödvändigt för fisk- eller kräftbeståndets bevarande, äger landskapsregeringen rätt att för visst vattenområde eller del därav under viss tid:

1) förbjuda eller begränsa användningen av eljest tillåtet fiskeredskap,

2) förordna, att i 17 § nämnda fångstredskap skola vara glesare än vad i sagda lagrum stadgas,

3) förlänga de i 23 § nämnda fredningstiderna eller utsätta fredningstid för fisk, som ej är fredad, eller ock inskränka eller helt förbjuda visst fiske eller kräftfångst, samt

4) fastställa större minimimått för fiskslag, nämnda i 31 §, eller sådant mått för fisk, som tidigare ej skyddats av minimimått.

39 §. Om synnerliga skäl föreligga, äger landskapsregeringen rätt att för visst vattenområde eller del därav under viss tid eller tillsvidare och vid behov på särskilda villkor meddela tillstånd

1) att använda eljest förbjudet fångstredskap eller fångstätt;

2) att under fredningstid fänga fredade fiskslag eller kräftor; samt

3) att fänga fisk eller kräftor, som ej fylla stadgade minimimått.

40 §. För utplantering eller annan fiskodling samt för vetenskaplig undersökning eller annat sakligt grundat ändamål äger landskapsregeringen befogenhet att på sätt och villkor, som den bestämmer, och efter överenskommelse med vattenägaren meddela rätt till fångst av fisk eller kräftor i visst fiskevatten eller del därav under fredningstid, i fiskled och fredningsområde med förbjudet redskap eller i undermåliga exemplar. Här nämnd rätt må icke på annan överföras.

Se I 30, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 6 §.

4 kap. Fiskerättens utövande och värden av fiskevatten.

Allmänt stadgande

41 §. (1964/31) Innehavare av fiskerätt är pliktig att så ordna värden av sitt fiskevatten och sitt fiske, att fisk- och kräftstammens fortbestånd tryggas.

Bedriver innehavare av fiskerätt fiske eller kräftfångst på sätt, som äventyrar fisk- eller kräftstammens fortbestånd, eller tillåter fiskelag användning av fångstredskap i alltför stort antal i samfällt fiskevatten, må landskapsregeringen förbjuda innehavare av fiskerätt att tillsvidare, under högst tre år i sänder, använda sig av sin fiskerätt eller ock förordna om fiskerättens inskränkning. Lag samma vare, där andra föreskrifter för fiskets ordnande i samfällt fiskevatten icke iakttagas eller där av behovet påkallad fiskevårdssammanslutning ej kan fås till stånd, så ock där innehavare av fiskerätt i vatten, som står i förbindelse med annans fiskevatten, bedriver fiske på sådant sätt, att det länder annans fiske till uppenbar skada eller utgör hinder för annans åtgärder för det gemensamma fiskbeståndets bibehållande eller ökande i vattendrag, där vardera innehar fiskerätt. Förbudet må förordnas att gälla varje fiskerättsinnehavare, som är vållande till att fisket icke ordnas på sätt i denna lag åsyftas.

Innan sådant förbud meddelas, som i 2 mom. säges, skall vederbörande beredas tillfälle att i den ordning landskapsregeringen bestämmer avgiva förklaring i saken.

Förbud som avses i 2 mom. skall upphävas av landskapsregeringen om skäl att upprätthålla det inte längre föreligger. Ett meddelande om förbud och dess upphävande skall genom offentlig delgivning anslås på kommunens anslagstavla enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland. (2008/38)

Landskapets fiskevatten

42 §. Landskapsregeringen utfärdar närmare bestämmelser om nyttjandet av de fiskevatten, som lyda under landskapet tillhöriga lägenheter. Därvid skall i främsta rummet yrkesfiskarnas på orten behov beaktas samt i andra hand övriga ortsbors.

[ÅLS] hade 31.1.1974 utfärdat bestämmelser om begränsning av fisket inom de vattenområden som underlyder Signilskär lägenhet, tillhörande landskapet. Flera personer anförde häröver gemensamt besvär. Besvärslätt ansågs inte tillkomma personer som ej var bosatta i Eckerö, och det överklagade beslutet ansågs utfärdat på laga grunder. **HFD 25.11.1975** liggare 4633.

Fiskets ordnande i oskiftade vatten

43 §. (1964/31) Delägare i samfällt fiskevatten utgöra ett fiskelag.

Ägare till sådan lägenhet, som med stöd av lagen om inlösen av fisketorp given den 18 januari 1924 (FFS 16/1924), äger rätt till fiske på samfällt vattenområde, är delägare i fiskelag, på sätt därom är särskilt stadgat.

Fiskelaget åligger att inom sitt område så ordna fisket och fiskevattnets vård, att fisk- och kräftstammens fortbestånd icke äventyras.

I sådant syfte bör fiskelaget antaga stadgar, som böra underställas landskapsregeringens granskning.

Då samfällt fiskevatten är av ringa betydelse eller annat vägande skäl föreligger, äger landskapsregeringen rätt att fritaga delägarna från skyldighet att ordna fiskelagets verksamhet. Delägare må söka ändring i landskapsregeringens beslut.

Se I 30, Landskapsförordning (1957:35) om fiske.

44 §. Sedan omkretsran för samfällt fiskevatten uppgåtts, skall kommunalstyrelsens ordförande förordna kompetent person, som därtill bifallit, bevisligen sammankalla delägarna i fiskevattnet till stämma för att besluta om fiskelagets organisering. Så snart rågången slutförts, äger förrättaren av rågången ofördrojligen därom underrätta kommunalstyrelsens ordförande. Kostnaderna för sådan stämma skall förskotteras av kommunen, som är berättigad att av fiskelaget utfå ersättning för dem. Sammankomma samtliga delägare utan förenämnd kallelse, skall stämman ändå anses beslutför.

45 §. Vid fiskelagsstämma tillkommer varje delägare rösträtt efter sin andel i vattenområdet, såvida icke alla delägare annorlunda överenskomma.

Framlägger delägare sannolika skäl till stöd för det röstetal han vid fiskelagsstämma krävt, men uppstår meningsskiljaktighet angående röstetalet, äger stämman avgöra frågan genom beslut. Såvida den förebragta utredningen ej anses tillräcklig, skall stämman uppmåna delägaren att anskaffa erforderlig tilläggsutredning eller ock besluta från lantmäterikontoret införskaffa förteckning över de tvistiga andelarna i vattenområdet. För förteckningen erlägges ej lösen. Över i detta moment avsett beslut får den, som är missnöjd med detsamma, föra talan såsom i 53 § stadgas.

Kan i 2 mom. nämnd förteckning icke av lantmäterikontoret utgivis, skall för lantmäteringenjör utverkas förordnande att vid stämma på platsen uppgöra förteckning över fiskelagets delägare.

46 §. Fiskelag äger för ett år i sänder välja för sig styrelse jämte ordförande och viceordförande.

Styrelsen äger bevaka fiskelagets fördel och företräder i ärenden rörande fiskevattnets nyttjande och vård fiskelaget mot enskild delägare och tredje man.

Rättegång angående fiskevatten får av styrelsen anhängiggöras, då delägarna vid fiskelagsstämma härom fattat beslut. Delägare, som vid stämman motsagt beslutet, får ej påföras kostnad för målets utförande, överstigande värdet av den fördel, som kan visas hava

genom rättegången tillförts honom såsom delägare i fiskevattnet.

Där styrelsen eller fiskelagsstämma besluter, att rättegång beträffande fiskevattnet icke skall inledas, är delägare likväl berättigad att utföra talan i saken. Vad därvid vinnes tillfaller fiskelaget. Varje delägare är pliktig att intill värdet av honom tillfallen fördel deltaga i rättegångskostnaderna.

Stämning, offentlig myndighets påbud eller annat meddelande skall anses hava delgivits fiskelag och dess styrelse, så snart styrelsens ordförande eller viceordförande i laga ordning fått del därav. Dessa äga tillse, att saken i god tid bringas till delägarnas kännedom.

47 §. Fiskelag, som består av högst fem delägare, är berättigad att utöva sin verksamhet, även utan styrelse, i vilket fall dennas åligganden skola handhas av fiskelagsstämman. Med avseende å sådan stämma är gällande, vad om fiskelags styrelse är föreskrivet.

Fiskelaget är dock även i detta fall pliktigt att utse ordförande och viceordförande.

48 §. Vid fiskelagsstämma må delägare vara företrädare genom fullmäktig. Ej må dock någon uppträda med fullmakt på flere än en delägares vägnar.

Ärende, som icke kungjorts i kallelsen, skall icke gå till avgörande på stämma, där ej samtliga delägare äro närvarande och om beslutet ense.

Vid stämma skall föras protokoll, som bör justeras.

49 §. Såsom fiskelagsstämmas beslut skall gälla den mening, som erhållit högsta röstetalet. Falla rösterna lika, gäller den mening, som biträts av de flesta närvarande. Falla rösterna även enligt denna beräkningsgrund lika, är den mening gällande, som ordföranden biträtt.

Då fråga är om vattenområdets nyttjande till fiske på annat sätt, än att varje delägare eller innehavare av dennes fiskerätt själv idkar fiske i vattnet enligt vad fiskelaget tidigare bestämt, fordras dock att beslutet omfattas med minst två tredjedelar av det vid omröstningen avgivna sammanlagda röstetalet och minst av en tredjedel av de röstande delägarna. Därest delägarna åter skola åläggas att erlägga viss mot envärs andel av vattenområdet eller antalet redskap svarande avgift till täckande av fiskelagets utgifter eller till hopbringande av en fond för bestridande av vissa åtgärder för fiskevattnets vård, fordras att beslutet skall omfattas med minst två tredjedelar av de vid omröstningen avgivna rösterna.

I föregående moment nämnd avgift kan utan dom eller utslag utmätas, på sätt om utskylder är stadgat.

Utan hinder av vad i 1 mom. säges kan i fiskelagsstadgar bestämmas, att val, som förrättas vid fiskelagsstämma, skola försiggå med tillämpning av proportionellt valsätt.

Se Lag och förordning om verkställighet av skatter och avgifter, Pr 608 och 609 FL I.

50 §. Användes fiskelags fiskevatten på annat sätt, än att varje delägare eller innehavare av dennes fiskerätt idkar fiske på sätt fiskelaget närmare bestämt, skall

inkomsten därav, såvida alla delägare icke annorlunda överenskomma, fördelas mellan delägarna efter deras andel i vattenområdet, såvitt den icke erfordras för bestridande av fiskelagets utgifter.

I fiskelags stadgar kan bestämmas, att delägare i fiskelag eller annan person, vilken ådömts straff för brott mot stadgandena om fiske, genom beslut av fiskelagets styrelse för viss tid, högst två år åt gången, kan förklaras förlustig sin rätt att bedriva fiske i fiskelagets vatten.

Fiskelag må icke skuldsätta sig.

51 §. Ordförande för fiskelags styrelse skall sammankalla extra stämma med delägarna i fiskelaget för visst uppgivet ärende, därest sådant påyrkas av delägare, företrädande minst en tiondedel av fiskelagets röstetal.

Har ej stämman hållits senast inom en månad från det ordförande bevisligen gjorts underkunnig om nämnda yrkande, äger landskapsregeringen bemyndiga någon bland sökandena att sammankalla stämman.

52 §. Sådan invånare i by, som icke tillhör fiskelag, äger rätt att erhålla särskilt tillstånd att inom område, som av fiskelaget anvisas, bedriva husbehovsfiske, på sätt fiskelagsstämmen för varje år besluter. Till sådan fängst berättigad är pliktig att för bestridande av kostnaderna för åtgärder, som avse fiskevattnens vård, erlagga av fiskelaget bestämd skälig avgift, vars storlek står i relation till den del han åtnjutit i avkastningen från fiskelagets fiskevatten.

Besluter fiskelag på grund av fiskevattnets ringa avkastning eller av andra giltiga skäl, att i 1 mom. nämnt särskilt tillstånd icke beviljas, skall ärendet ofördröjligen underställas landskapsregeringen för avgörande.

Den, som är missnöjd med beslut rörande beloppet för den i 1 mom. avsedda avgiften, är berättigad att inom trettio dagar efter erhållen del av beslutet skriftligen underställa ärendet landskapsregeringens prövning. Utredning om att avgiften erlagts samt om tidpunkten härför skall bifogas.

Fiskelag kan bevilja även annat än i 1 mom. nämnt särskilt tillstånd till fiske under viss tid inom fiskelagets område.

Beslut om beviljande av särskilt tillstånd fattas på sätt i 49 § 1 mom. säges.

53 §. Delägare i fiskelag, vilken anser, att av fiskelaget eller dess styrelse fattat beslut icke tillkommit i laga ordning eller att detsamma annars är olagligt eller innebär ett överskridande av fiskelagets befogenhet eller kränker hans rätt, är berättigad att föra talan mot detsamma medelst stämning, som skall tillställas fiskelaget inom sextio dagar, räknat från den dag han av beslutet erhållit del i laga ordning. Då klandertalan anhängiggjorts, äger rätten förordna, om skäl därtill föreligger, innan ärendet slutligt avgöres, att det klandrade beslutet icke skall bringas i verkställighet.

Part, som är missnöjd med rättsens utslag, äger söka ändring däri i för tvistemål stadgad ordning.

Angående besvär över påförande av i 49 § nämnt avgift är särskilt stadgat.

Se Lag om verkställighet av skatter och avgifter, om grundbesvär, Pr 608 FL I.

54 §. Är samfällt fiskevatten så vidsträckt eller splittrat, att efterlevnad av enhetlig ordningsstadga är förenad med svårighet, kan fiskelaget för vissa år uppdelas sig på delfiskelag. För fattande av beslut om uppdelning erfordras sådan röstmajoritet, som enligt 49 § 2 mom. är av nöden för beslut om vattenområdets nyttjande.

Delfiskelag verka, vart inom sitt område, såsom självständiga fiskelag.

55 §. (1964/31) Hava icke delägarna i samfällt vattenområde överenskommit eller i den ordning, som stadgas i [lagen om vissa samfälligheter och därmed jämförliga gemensamma förmåner (FFS 204/1940)], fattat beslut om vattenområdets nyttjande för annat ändamål än fiske och har vattenområdet ej heller underkastats godemannaförvaltning, må delägarna vid fiskelagsstämma besluta i angelägenheter, vilka angå upptagandet av sten, lera, sand, malm eller annat dylikt från vattenområdet, vattenområdets utarrendering till flottnings-, upplagrings- eller annat ändamål, jakt och insamling av vattenväxter på detsamma samt tillvaratagande av därstädes anträffat trävirke eller annat gods ävensom annan användning av området samt ersättning för området eller för användning av detsamma. Beslutet, beträffande vilket i tillämpliga delar är gällande, vad om fiskelags beslut är stadgat, må likväl icke avse längre tid än fem år, försävt icke annorstädes i lag är annorlunda stadgat.

Se Lag om samfälligheter (FFS 758/1989), Mi 108 FL II.

56 §. Närmare föreskrifter om organisationen av fiskelag, som skola bildas i enlighet med denna landskapslag, samt om innehållet i de stadgar, som fiskelag äger antaga, utfärdas av landskapsregeringen, som även skall tillhandahålla stadgeformulär och annan instruktion för fiskelagens organisering.

Se I 30, Landskapsförordning (1957:35) om fiske.

Fiskevårdssammanslutningar

57 §. För åstadkommande av ekonomiskt enhetliga fiskeriområden eller centralisering av fisket efter värdefulla fiskslag eller för effektivare och enhetligare vård av fiskevatten må fiskelag förena sig till fiskevårdssammanslutningar.

I vad mån ägare eller innehavare av skiftat eller annat sådant fiskevatten, som ej är fiskelags samfälliga vatten, äger befogenhet att bilda fiskevårdssammanslutning, stadgas i 69 §.

58 §. Fiskevårdssammanslutning må grundas på initiativ av fiskelag, enskilda fiskevattensägare eller landskapsregeringen.

Då fiskevårdssammanslutning skall grundas, äger initiativtagaren sammankalla ombud för vederbörande fiskelag för att härom överenskomma.

59 §. (1964/31) Avtal om grundande av fiskevårdssammanslutning skall upprättas skriftligen och bör på varje medlems i sammanslutningen vägnar undertecknas. I avtalet skola varje medlems röstetal i sammanslutningen och medlemmarnas inbördes delaktighet i sammanslutningens inkomster och utgifter vara angivna, varjämte däri skall bestämmas, för vilket ända-

I 29 Fiskelag (1956:39)

mål och på vilket sätt fiskevattnet kommer att nyttjas samt vilka vårdåtgärder som anses erforderliga.

I medlemmarnas röstetal och andel i sammanslutningens inkomster och utgifter må ändring senare göras medelst skriftligt avtal medlemmarna emellan. Ändring må dock ej göras, förrän fyra år förflutit sedan sammanslutningen grundades, såframt icke ändringen föranledes av ny medlems inträde i sammanslutningen.

60 §. Sedan avtal om sammanslutnings grundande i enlighet med 59 § träffats, skola fiskelagens ombud antaga stadgar för sammanslutningen, vilka fastställas av landskapsregeringen. Tillika skola en eller flere syssломän utses, vilka det åligger att bringa ombudsstämmans beslut till verkställighet, att föra dess talan inför domstolar och myndigheter i ärenden, som vid stämman handläggas, samt att, sedan landskapsregeringen meddelat sitt beslut i fråga om stadgarnas fastställelse, sammankalla sammanslutningens delegation. Förenämnda beslut fattas med enkel röstövertikt, varvid varje fiskelag tillkommer det röstetal, varom i enlighet med 59 § överenskommits.

Kommer sammanslutning ej till stånd, vare initiativtagaren berättigad att anmäla saken hos landskapsregeringen för vidtagande av i denna lag förutsatta andra åtgärder.

61 §. Beslutanderätten i fiskevårdssammanslutnings angelägenheter kan utövas av en delegation, till vilken varje till sammanslutningen hörande fiskelag utser en eller flere representanter, samt suppleanter för dem.

Delegationen väljer inom sig styrelse för sammanslutningen samt styrelsens ordförande och viceordförande.

Stämning, offentlig myndighets påbud eller annat meddelande skall anses hava delgivits sammanslutningen och dess styrelse, så snart styrelsens ordförande eller viceordförande i laga ordning fått del därav.

Styrelsen företräder sammanslutningen gentemot enskild medlem av densamma och tredje man.

Består sammanslutning av högst fem medlemmar, må delegationen utgöra dess styrelse. Sammanslutningen vare dock i detta fall pliktig att för sig utse ordförande och viceordförande.

Se I 30, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 18-24 §§.

62 §. Representant för fiskelag tillkommer inom delegationen för fiskevårdssammanslutning det röstetal fiskelaget enligt 59 § är tillerkänt. Har fiskelag utsett flere representanter till delegationen, varde fiskelagets röstetal fördelat lika mellan de i delegationen för tillfället tillstädesvarande representanterna.

Ej må vid delegationens sammanträde representant för fiskelag företrädas av annan person på grund av fullmakt.

63 §. Såsom delegationens beslut gälle den mening, som erhållit det högsta röstetalet.

Delegationen äge rätt att årligen bestämma om uppbärande hos fiskevårdssammanslutningens medlemmar av viss mot envars delaktighet i sammanslutningen svarande avgift till sammanslutningens

utgifter. Då sådan avgift första gången fastställs eller förhöjd avgift skall utgå, erfordras för beslut härom, att detsamma omfattas av minst två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster.

Utan hinder av vad i 1 mom. sägs må i sammanlutningens stadgar bestämmas, att val, som förrättas av delegationen, skola försiggå med tillämpning av proportionellt valsätt.

64 §. Fiskevårdssammanslutning må icke skuldsätta sig.

65 §. Fiskevårdssammanslutnings styrelse skall utlysa sammanträde med delegationens medlemmar för visst uppgivet ärende, om minst en femtedel av delegationens medlemmar det yrkar.

Har ej sammanträdet hållits inom en månad från det styrelsen bevisligen underrättades om nämnda yrkande, äger landskapsregeringen bemyndiga någon bland sökandena att sammankalla delegationen.

66 §. Anser medlem av fiskevårdssammanslutning, att delegationens, eller om delegation ej finnes, stämmans beslut icke hava tillkommit i laga ordning eller att detsamma står i strid med lag eller innebär ett överskridande av delegationens befogenhet eller kränker hans rätt, är berättigad att klandra detsamma medelst stämning, som bör tillställas sammanslutningen inom sextio dagar, räknat från den dag han av beslutet erhållit del i den ordning, som i fiskevårdssammanslutningens stadgar föreskrivits om bringande av delegationens beslut till sammanslutningens medlemmars kännedom. Då klandertalan anhängiggjorts, äger rätten förordna, om skäl därtill föreligger, att det klandrade beslutet icke skall bringas i verkställighet, innan ärendet slutligt avgöres.

Part, som ej åtnöjes med rättsens utslag i saken, må söka ändring däri i för tvistemål stadgad ordning.

67 §. Fiskelag äger rätt att utträda ur fiskevårdssammanslutning vid utgången av det näst efter uppsägningen följande kalenderåret.

Uppsägning må dock icke ske, förrän sex eller, där sammanslutningen tillkommit på grund av myndighets initiativ eller i 41 § stadgat tvångsingripande, tio år förflutit, sedan sammanslutningen grundades.

68 §. (1964/31) Besluter delegationen att fiskevårdssammanslutningen skall upphöra, skall sammanslutningens hopbragta egendom skiftas mellan medlemmarna enligt envars andel i sammanslutningen. Medlem, som tidigare utträtt, skall erhålla den andel han då innehade.

69 §. Ägare eller innehavare av skiftat fiskevatten samt av sådant fiskevatten, som icke utgöres av fiskelags samfälliga vatten, äro jämväl behöriga, att, särskilt för sig eller gemensamt med fiskelag, bilda fiskevårdssammanslutning. Sådan ägare eller innehavare är medlem i sammanslutningens delegation, och äger beträffande honom i övrigt, fränsett stadgandet i 62 § 2 mom., vad ovan i 58-68 §§ är sagt om fiskelag och deras företrädare motsvarande tillämpning.

70 §. (1964/31) Vad i 50 § 2 mom. och 52 § är stadgat om fiskelag, skall äga motsvarande tillämpning på fiskevårdssammanslutning, därest beslutanderätten i frågor angående bedrivande av fiske på fiskelagets område vid bildandet av fiskevårdssammanslutningen eller enligt senare avtal mellan medlemmarna i sammanslutningen övergått från fiskelaget till fiskevårdssammanslutningen.

5 kap. Innehav av och handel med fisk och fiskprodukter

71 §. (1964/31) Fredad fisk eller kräfta under dess fredningstid eller undermålig kräfta och undermåliga exemplar av fisk, skyddad av minimimått, må ej hållas i förråd eller för försäljning transporteras, säljas, köpas eller mot betalning serveras, med undantag av:

1) fisk eller kräfta, som på grund av särskilt i 39 § nämnt tillstånd får försälas under fredningstid eller i undermåliga exemplar;

2) i fiskodlingsdamm eller -anstalt uppfödd fisk eller kräfta; samt

3) fisk eller kräfta, som fångats för fiskodlings- eller vetenskapligt ändamål med därför beviljat tillstånd.

Innehar någon vid ingången av fredningstid för fisk eller kräfta förråd därav, som tidigare blivit lagligen fångat, vare berättigad att innehava, forsla och salubjuda detta förråd under de sex första dygnen av fredningstiden eller, där förrådet utgöres av i frysinrättning förvarad fisk, under hela fredningstiden.

Den, som håller i förråd, sänder, forslar, saluhåller eller köper fredad eller undermålig fisk eller kräfta, åligger styrka att han, enligt vad i denna paragraf säges, har rätt därtill.

72 §. (1964/31) Utom för utplantering, vetenskaplig undersökning eller transitotransport får icke till landskapet införas undermåliga exemplar av fisk eller kräfta och ej heller fredad fisk eller kräfta under dessas fredningstid, om ej särskilt tillstånd härför erhållits.

Förekommer icke fisk- eller kräftart i landskapet i vilt tillstånd, är införsel av denna eller av befruktad rymt av den i och för inplantering i naturliga vattendrag tillåten endast med landskapsregeringens tillstånd.

73 §. Polismyndigheten på den ort, där under fredningstiden saluhållen eller i handel förekommande undermålig fisk skall föryttras eller därifrån den försändes, äger påbjuda fiskens märkning på lämpligt sätt, där det för övervakningen är av nöden. Är fiskens märkning styckevis förbunden med oskäligen kostnad, skall märket anbringas på transport- eller försäljningslådan.

Se I 30, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 30a §.

74 §. (1964/31) Landskapsregeringen äger genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om behandling, förpackning och försling av samt handel med fisk och kräfta ävensom därav framställda produkter, så ock nödig övervakning och kontroll av sådan behandling och handel.

Till förebyggande av smittsamma fisk- och kräftsjukdomars spridning eller för bevarande av fisk- el-

ler kräftbeståndet må landskapsregeringen för viss tid eller tillsvidare förbjuda eller inskränka försling, hållande i förråd, salubjudande samt införsel till och utförelse från landskapet av fisk och kräftor eller flyttning från en ort till en annan av beten och redskap, som använts till fångst, förvaring eller försling av desamma.

Se I 30, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 27 §.

6 kap. Övervakning och omhändertagande av gods

75 §. Ertappas någon på bar gärning med fiske i vatten, vari han icke äger rätt att idka av honom bedrivet fiske, eller anträffas i fiskevatten eljest fångstredskap, som ej tillhör någon till fiske berättigad, är innehavaren av fiskerätt, så ock vattenområdets ägare eller arrendator, berättigade att omhändertaga båt eller därmed jämförligt fortkomstmedel och redskap, som vid sådant fiske använts, samt den därvid erhållna fångsten. Detsamma skall gälla, där delägare i gemensamt fiskevatten eller arrendator av fiskerätt uppenbarligen överskrider sin fiskerätt eller vid fiske använder sig av förbjudet redskap eller fångstätt eller ock bedriver fiske på plats, där detta är förbjudet, eller på otillåten tid. Omhändertagaren är skyldig att på anfordran uppgiva sitt namn och sin adress.

Önskar innehavare av fiskerätten eller vattenområdets ägare eller arrendator inte föranleda åtal för brottet, får han, dock inte i fall, som nämns i 77 §, behålla båten eller det därmed jämförliga fortkomstmedlet och redskapen, intill dess den, som begagnat den, styrkt sin identitet och erlagt en i enlighet med rikslagstiftning fastställd lösen. Erläggs denna inte inom en månad från det anmälan hos vederbörande polismyndighet gjorts om båtens och redskapens omhändertagande av innehavaren av fiskerätten eller ägaren eller arrendatorn till vattenområdet, skall de tillfalla denne. (2002/25)

Önskar innehavare av fiskerätt eller ägare eller arrendator av vattenområde väcka åtal, skall han snarast möjligt överlåta det omhändertagna godset, fångsten undantagen, åt polismyndighet[erna] för förvaring, till dess säkerhet ställts för erläggandet av böter, skadestånd och rättegångskostnader. Kan överlåtelse icke utan olägenhet äga rum, skall om godset och den plats, där det förvaras, lämnas meddelande till polismyndigheten, vilken äger bestämma, huru godset skall förvaras, till dess sagda säkerhet blivit ställd.

76 §. (1964/31) Där innehavare av fiskerätt eller ägare eller arrendator av vattenområde tillkommer rätt att omhändertaga båt, redskap och fångst, får denna rätt utövas jämväl av vakt, som av honom tillsatts, eller hans övriga husfolk, av delägare i samfällt fiskevatten samt av fiskelag, fiskevårdssammanslutning eller av kommun anställd fiskevakt, så ock, där landskapet äger fiskerätt, av polismyndighet och den, på vilken det ankommer att på sådant område övervaka efterlevnaden av stadganden om fiske.

Önskar kommun, fiskevårdssammanslutning, fiskelag eller delägare i sådant, ägare av delat fiskevatten eller den, som arrenderat fiskevatten, tillsätta edsvu-

I 29 Fiskelag (1956:39)

ren fiskevakt, avlägger vakten föreskriven ed vid den allmänna underrätt, inom vars domkrets han har sitt verksamhetsområde eller del av detta eller bo och hemvist.

Se I 30, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 28a §.

77 §. Har båt, redskap eller fångst, som enligt denna landskapslag skall tillfalla staten, omhändertagits, är omhändertagaren pliktig att därom oförtövat göra anmälan hos polismyndigheten på orten. Kan det befaras, att sådan fångst blir förskämd, får han, sedan den värderats av två ojäviga personer, försälja densamma, och skola de influtna medlen ofördröjligen tillhandahållas vederbörande polismyndighet.

78 §. Är fiskeredskap olagligen utlagt i fiskled eller annat vatten, där utövande av fiskerätt är förbjudet eller begränsat, är polismyndighet, så ock edsvuren fiskevakt, pliktig borttaga sådant redskap på den skyldiges bekostnad.

79 §. Polismyndighet eller i 76 § nämnd edsvuren fiskevakt äger rätt att på strand, i skjul, i båt eller vatten granska fiskeredskaps lagenlighet liksom även försäljares förråd av fisk och kräftor.

7 kap. Straffbestämmelser

80 §. Var, som i strid med denna landskapslag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser

1) använder förbjudet fångstsätt eller redskap eller håller sådant redskap i båt, på strand, i strandskjul eller annorstädes, där det är lätt åtkomligt för fångst;

2) olovligen fiskar i kungsådra eller annan fiskled eller eljest inom fredat område eller använder i och för sig lovligt fångstsätt eller redskap i vattendrag eller inom vattenområde, där dessas användande är förbjudet;

3) på otillåten tid fångar fisk eller kräftor eller i sådant syfte håller redskap i vatten;

4) fångar undermåliga fiskar eller kräftor;

5) olovligen innehar, forslar, försänder, till avsalu uppköper eller håller, försäljer eller mot betalning serverar fredade eller undermåliga fiskar eller kräftor;

6) mot landskapsregeringens eller domstols förbud idkar fiske;

7) åsidosätter bestämmelserna om de anordningar, som i tilloppskanal eller vattenledning skola anbringas, straffes med högst etthundra dagsböter, varförutom förbjudet redskap eller del därav eller dess värde ävensom olovlig transport- eller handelsvara vare förbrutna. Har vid fiske använts sprängämne eller äro omständigheterna eljest synnerligen försvårande, är straffet minst sjuttiofem dagsböter eller fängelse ej över två år, och må i dessa fall jämväl olovligen använt, eljest tillåtet redskap och vid fiske begagnad båt eller dessas värde dömas förbrutna.

Den, som annorledes än i 2 mom. sägs, bryter mot denna landskapslag eller på grund av densamma utfärdade bestämmelser, straffes med högst sjuttiofem dagsböter, såvida icke gärningen annorstädes i lag är belagd med strängare straff.

Därom, till vilket straff den skall vara förfallen, som olovligen fiskar i annans fiskevatten eller på fre-

dat område inom detta vatten eller överskrider den rätt honom såsom delägare i samfällt fiskevatten eller såsom arrendator eller utövare av fiskerätt med innehavarens av fiskevattnet tillstånd eller på annan grund tillkommer eller ock bryter träffat avtal eller beslut om utövandet av fiskerätt eller annorledes kränker annan tillkommande fiskerätt, stadgas i strafflagen.

Se Strafflag 28 kap. 10 §, St 101 FL I.

81 §. Den, som utan tillstånd i fiskevatten utsläpper för fisket skadlig fisk eller annat djur eller avsiktligt och olovligen å fiskevatten vållar annan skada, varå ej enligt annat lagrum följer strängare straff, straffes med böter eller fängelse.

Särskilda stadganden

82 §. Uppstår tvist om utövande av fiskerätt, ordnandet av fiskevattens vård eller annan fiskeangelägenhet, äger rätten döma därom, sedan den vid behov införskaffat utlåtande av fackmyndighet.

83 §. Har endast enskild rätt förnärmats genom i denna landskapslag nämnt brott, skall åtal ske blott om målsäganden anmält saken till åtal.

84 §. (1964/31) Vad genom olovlig fångst erhållits eller värdet därav är förbrutet och skall tillfalla den, vars fiskerätt förnärmats, eller, där fångsten erhållits av delägare i samfällt fiskevatten, de övriga delägarna i samma fiskevatten, såvitt dessa ej till annan överlåtit sin fiskerätt. Dock skall fångst, som erhållits under fredningstid eller från område, där fiske enligt 14 § är förbjudet, så ock undermålig eller med förbjudet fångstredskap åtkommen fångst eller värdet av fångsten tillfalla statsverket.

Olovlig transport- eller handelsvara, som dömts förbruten, så ock redskap och båt, som förklarats förverkade, tillfalla statsverket.

Förbjudna fångstredskap eller delar av dem skola göras till fiske obrukbara.

Saknas kännedom om ägare till egendom, som med stöd av denna lag lämnats till polismyndighet för förvaring eller som av myndighet tagits i beslag, och får ej polismyndigheten om honom kännedom inom ett år, må egendomen på åtgärd av myndigheten säljas, såvitt den icke med stöd av 3 mom. skall förstöras. Vid försäljningen influtna medel tillfalla staten.

85 §. Är i låda eller förpackning av annat slag eller i sump, vari fisk eller kräftor förvaras, forslas eller saluföras, minst var tionde fisk eller kräfta fredad eller undermålig, skall hela innehållet dömas till staten.

86 §. Tredskar någon att fullgöra honom på grund av denna landskapslag åliggande förpliktelser, äger landskapsregeringen befogenhet att tvinga honom därtill vid vite eller äventyr att det försummade utföres på underlåtarens bekostnad.

87 §. (1964/31) Ej må någon med farkost överfara utanför allmän farled utlagt fiskeredskap, som utvisas av tydligt märke. Såsom sådant märke anses i saltsjön kvadratformig flagga, ej understigande trettio centimeter i bredd och höjd, som är fäst i ändan på stång,

vilken skjuter upp minst halvannan meter ovan vattenytan, eller annat lika högt fäst och tydligt synligt märke, samt i annat vatten stång, uppstigande minst en meter ovan vattenytan. Om märken, som böra användas under mörker, är särskilt stadgat.

Virkesflotte eller maskindriven farkost får ej gå närmare dylikt redskap än femtio meter, där ej detta på grund av trång farled är oundvikligt.

Angående de ljussignaler, som fiskefartyg och fiskebåtar skola föra, är särskilt stadgat.

88 §. Har till följd av strömsättning eller annan orsak en fiskandes redskap så hopsnärjts med annans, att redskapen ej kunna åtskiljas utan att skada av betydelse tillfogas dem eller att alla redskap samtidigt upptagas, skola de fiskande gemensamt åtskilja eller upptaga redskapen, om ej sådant hinder föreligger som överhängande fara för förlust av redskap, båt och liv till följd av storm eller att ägaren till de redskap, som hopsnärjts med ens egna, icke utan större olägenhet kan tillkallas.

Kan åtskiljandet ej ske genom att eget redskap skadas eller kapas, får den fiskande också med annans redskap vidtaga av omständigheterna påkallad åtgärd, utan att dock därvid vålla större skada eller förfång än nöden kräver. Har detta icke iakttagits, skall den, som åtskilt eller upptagit redskapen, ersätta den härvid uppkomna skadan. Vad, som på annans redskap vid åtskiljandet blivit löst eller kapat, skall omedelbart åter sammanknytas. Om med hänsyn till omständigheterna vid upptagandet skäligen kan anses, att den främmande fiskebragdens ägare därigenom vållas minsta skada och omak, må det upptagna redskapet ånyo utläggas på sin plats. I annat fall äger den, som upptagit annans redskap så begå, att redskapet jämte däri befintlig fångst utan tidsutdräkt kommer ägaren tillhanda.

89 §. Stadgandena i denna landskapslag, förutom beträffande användningen av förbjudna fångstredskap och fiskesätt, äga ej tillämpning på fiske i insjö, som underlyder en enda lägenhet och som är helt sluten eller står i förbindelse med annat fiskevatten endast genom bäck eller dike, där fisk ej i nämnvärd mån kan upp- och nedgå. Fisk och kräftor, som där fångats och ej fylla stadgat minimimått, så ock under allmän fredningstid erhållen fångst, får ej utan landskapsregeringens tillstånd försälgas eller annorstädes forslas.

90 §. Fångstredskap, som enligt denna landskapslag är förbjudet, får icke utan särskilt tillstånd förfärdigas eller säljas inom landskapet.

91 §. Fiskeredskap, som bevisligen innehafts vid denna landskapslags ikraftträdande och då var lagligt, men är i landskapslag förbjudet, får fortfarande med iakttagande i övrigt av landskapslagens stadganden användas under tre års tid efter landskapslagens ikraftträdande.

92 §. Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna landskapslag utfärdas av landskapsregeringen.

I 30 Landskapsförordning (1957:35) angående verkställighet och tillämpning av landskapslagen om fiske

1 §. Fås vid bedrivande av fiske, varom i 2 § landskapslagen om fiske nämns, överenskommelse om platserna för ryssjor eller andra redskap ej till stånd eller äro särskilda ordningsföreskrifter eljest påkallade, meddele [vederbörande länsman] eller [magistrat] närmare anvisningar och föreskrifter härutinnan med beaktande av, att varje idkare av fiske beredes tillfälle därtill med hänsyn tagen till hans boningsort och antalet fångstredskap.

Var, som icke nöjes med i 1 mom. nämnd myndighets åtgärd, kan underställa ärendet landskapsregeringens prövning och slutliga avgörande.

2 §. Såsom i 3 § 1 mom. landskapslagen om fiske avsett mete bör betraktas sådant mete, varvid spöet eller reven befinner sig i eller inom räckhåll för den metandes hand och där agnet icke utgöres av pilk, drag, fluga eller annat konstgjort bete.

3 §. Vid ansökan om rätt att ensam begagna notvarp, bör till ansökningen fogas tillförlitlig utredning över de i 10 § landskapslagen om fiske nämnda omständigheterna ävensom om varpets läge, som vid behov bör angivas medelst kartsquisser, samt om upprepningstiden och -kostnaderna.

Beviljad rätt skall av sökanden kungöras, så som angående offentliga kungörelser är stadgat, på anslagstavlan i den kommun, där varpet är beläget, och bör kungörelsen årligen förnyas.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland.

4 §. Då fredningsområde bildas genom tvångsinlösen eller vid skifte av vattenområde äger landskapsregeringen på framställning av förrättningsmannen fastställa, under vilken tid och på vilket sätt fisket inom fredningsområdet skall vara förbjudet eller inskränkt och skall förrättningsmannen för ändamålet tillhandahålla landskapsregeringen karta och nödiga handlingar.

Ansökan, som avses i 29 § 2 mom. landskapslagen om fiske, kan göras av ägaren av vattnet, fiskelag eller fiskevårdssammanslutning. Ansökan bör åtföljas av karta och nödiga handlingar. Då ansökan gjorts, bör landskapsregeringen sända handlingarna till lantmäterikontoret, som förordnar om utmärkning och kartläggning av fredningsområdet.

Efter det utmärknings- och kartläggningsförrättningen vunnit laga kraft, skall förrättningsingenjören överstyra handlingarna samt utdrag av den vid förrättningen uppgjorda kartan och protokollet till landskapsregeringen.

Landskapsregeringens beslut om fredningsområde ska delges genom offentlig delgivning enligt förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. (2008/51)

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland.

5 §. Fredningsområde skall utmärkas medelst en rektangulär skiva med 40 centimeters höjd och 80 centi-

meters bredd, fäst vid en på stranden befintlig stång, vilken nedsänks i och stötts vid ett borrhål utvisande gränsens slutpunkt. Skivan skall i svart på vit botten upptaga konturen av en fisk överstruken med ett svart 8 centimeter brett snedstreck. Modellteckning tillhandahålls av landskapsregeringens [lantbruksavdelning].

Vid utmärkning av fredningsområde i vattnet används som märke en svart styv vimpel i form av en rätvinklig triangel, vars sidor äro 30, 40 och 50 cm. Vimpeln skall längs sin 40 cm långa sida fästas vid ett minst en och en halv meter över vattenytan och uppstigande flöte så, att dess 30 cm långa sida utgör vimpelns nedre kant.

Som märke för fiskled används i vattnet en svart styv vimpel i form av en likbent triangel, vars bas är 30 cm och övriga sidor 40 cm långa. Vimpeln skall längs sin bas fästas vid ett sådant flöte, som i 2 mom. nämnes.

Ovan i 2 och 3 mom. avsedda märken användas då detta är nödvändigt.

6 §. Om tillstånd, som beviljas med stöd av 40 § landskapslagen om fiske, skall tillståndstagaren göra anmälan hos polismyndighet på den ort, där fångst äger rum.

7 §. Har landskapsregeringen i stöd av 41 § landskapslagen om fiske förbjudit innehavare av fiskerätt att utöva sin rätt eller inskränkt denna eller upphävt utfärdat förbud, skall landskapsregeringens beslut omedelbart lända till efterrättelse oaktat ändring däri sökes.

Landskapsregeringens beslut skall delgivas [vederbörande] polismyndighet.

Polismyndigheten ska övervaka att förbudet iakttas. (2008/51)

4 mom. upphävt (2008/51).

8 §. Fiskelag, som organiserats förrän denna förordning utfärdats, skall ofördröjligen åt sig antaga nya stadgar och begynna att ordna sin verksamhet på sätt i landskapslagen om fiske samt denna förordning förutsatts. Har fiskelagets verksamhet varit avbruten eller saknar det funktionärer, skall kommunalstyrelsens ordförande draga försorg om, att delägarna i fiskelaget sammankallas för att verkställa i detta moment avsedda uppgifter. Är det icke känt huru fiskelaget stadgeenligt skall sammankallas, skall kallelsen delgivas delägarna medelst offentlig kungörelse på kommunens anslagstavla.

Har något fiskelag icke organiserats, skall kommunalstyrelsens ordförande vidtaga åtgärder för att utse en i 44 § landskapslagen om fiske avsedd sammankallare. Kan till sammankallare icke erhållas kompetent person, skall kommunalstyrelsens ordförande kalla delägarna i gemensamt fiskevatten till möte för att besluta om organisering av fiskelaget. Vid mötet skall för fiskelaget utses en interimistisk ordförande och viceordförande för att verka intill dess styrelsen för fiskelaget valts. Åt sammankallaren skall för utförandet av hans åligganden erläggas ett skäligt arvode.

Vidtages icke i 1 och 2 mom. avsedda åtgärder, kan landskapsregeringen vid vite eller annat i landskapslagen om fiske stadgat äventyr förplikta vederbörande att fullgöra det som underlåtit.

Landskapsregeringen skall från lantmäterikontoret anskaffa en i två exemplar uppgjord förteckning över de skifteslag eller byar, för vilkas vattenområden omkretså uppgåtts och överstyra det ena exemplaret av denna förteckning jämte till buds stående uppgifter om, vilka fiskelag som organiserats och förmännen för dessa, till ordföranden för vederbörande kommunalstyrelse.

9 §. Fiskelagets fiskevatten må kunna för fiske nyttjas så att varje delägare fiskar däri, på sätt fiskelaget närmare bestämmer, eller genom bedrivande av fiske för gemensam räkning eller genom utarrendering eller överlåtelse av fisket helt eller delvis eller för begagnande av visst fångstredskap eller för fångst av visst fiskslag.

I fiskelags stadgar eller vid fiskelagsstämma skall bestämmas beskaftenheten och antalet av de fångstredskap, vilka fiskelagets delägare, de, som arrendera fiskevattnet, och i 52 § landskapslagen om fiske nämnda innehavare av särskilt tillstånd få begagna i det gemensamma fiskevattnet med beaktande av de inskränkningar, som för fisk- och kräftbeståndets bevarande äro av nöden.

Ovan i 2 mom. avsett, vid fiskelagsstämma fattat beslut skall underställas landskapsregeringen för granskning.

10 §. Nyttjas fiskevattnet sålunda, att varje delägare bedriver fiske därstädes, varde delägarnas redskapsenheter fördelade mellan delägarna efter deras andel i vattenområdet, därest ej samtliga delägare annorlunda överenskomma. De olika fångstredskapens inbördes enhetsvärde äge fiskelagsstämma fastställa, såvitt det icke bestämts i stadgarna.

Användes fiskelagets fiskevatten för gemensam räkning, bör fiskelagsstämma besluta, vem som skall ordna fisket och redovisa för avkastningen därav, såvitt därom icke är i stadgarna bestämt.

11 §. I fiskelags stadgar skall angivas:

- 1) fiskelagets namn och, på lämpligt sätt, läget av dess fiskevatten;
- 2) huru det samfälliga fiskevattnet nyttjas eller när och för huru lång tid beslut därom fattas;
- 3) tiderna för ordinarie stämmor;
- 4) sättet för sammankallande av stämman;
- 5) antalet medlemmar i styrelsen;
- 6) huru av fiskelagsstämma och styrelsen fattade beslut samt stämningar, offentliga myndigheters påbud och övriga meddelanden skola bringas till delägarnas kännedom; samt
- 7) huru förvaltningen och redovisningen av de gemensamma medlen samt revisionen därav skall ordnas.

Utöver vad ovan sagts kunna i fiskelags stadgar intagas bestämmelser:

- a) om åtgärder med avseende å det samfälliga fiskevattnets vård;

b) om de skyldigheter, vilka åligga styrelsemedlemmarna utöver deras i lag och denna landskapsförordning bestämda uppgifter;

c) om tillsättande av andra än i landskapslagen om fiske bestämda funktionärer, deras åligganden och tiden för deras uppdrag;

d) om förrättande av val vid fiskelagsstämma med tillämpning av proportionellt valsätt och om andra omröstningar;

e) om fredningsområde;

f) om de inskränkningar med avseende å fiske och fångstredskap, som tilläventyrs finnas påkallade utöver vad härom i landskapslagen om fiske stadgas eller på grund av densamma föreskrivits tilläventyrs finnas påkallade;

g) därom, huruvida och på vilket sätt delägare äger rätt att till annan helt eller delvis överlåta sin fiskerätt;

h) om åtgärder, som avses i 50 § 2 mom. landskapslagen om fiske; samt

i) om vad som eljest med avseende å fiskelagets verksamhet finnes påkallat.

Ej må i stadgarna intagas föreskrifter, som stå i strid med lag eller kränka delägarers i fiskelaget eller utomstående enskilda rätt.

12 §. Fiskelagets stadgar skola avfattas skriftligen och i tvenne exemplar insändas till landskapsregeringen, som, efter införskaffande av nödigbefunna utlåtan, medelst resolution äger meddela fiskelaget, huruvida stadgarna äro lagenliga och ändamålsenliga eller i vilka avseenden de bör rättas eller förfullständigas. De rättade eller förfullständiga stadgarna böra ånyo insändas till landskapsregeringen för granskning.

Vid ändring av stadgarna skall förfaras såsom i 1 mom. är sagt. Ej må sådan ändring på fiskelagsstämma antagas innan styrelsen handlagt saken.

I det exemplar av stadgarna, som återsändes till fiskelaget, skall antecknas datum för landskapsregeringens resolution och att stadgarna granskats utan att föranleda anmärkningar eller att de återsänts för rättelse.

13 §. På fiskelagsstämma ankommer:

1) att antaga stadgar för fiskelaget;

2) att utse medlemmar i styrelsen samt bland dem ordförande och viceordförande;

3) att besluta om revision av fiskelagets förvaltning samt beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen och övriga funktionärer; samt

4) att fatta beslut om i 52 § landskapslagen om fiske avsedda särskilda tillstånd och beviljande av för ändamålet nödiga fullmakter åt fiskelagets funktionärer.

14 §. I fiskelagsstämmas protokoll skall antecknas huru stämman sammankallats, närvarande delägare i fiskelaget eller deras ombud, envars röstetal, vid stämman framställda förslag och företagna omröstningar ävensom stämmans beslut.

Där protokollet ej omedelbart justeras, skall åt ordföranden och minst två för gången därtill utsedda deltagare i stämman överlämnas att justera protokollet på tid, som av ordföranden bestämmes.

Protokollet underskrives av ordföranden samt, där justeringen försiggått omedelbart, av minst två del-

tagare i stämman, i annat fall av justeringsmännen. Därest icke protokollet förts av ordförande, skall det kontrasigneras av protokollförelaren. Vägra en eller flere justeringsmän att underskriva protokollet, förmenande att dess innehåll ej överensstämmer med vad som vid fiskelagsstämma förelupit, göra ordföranden därom anteckning i protokollet och hänskjute justeringen i den del, mot vilken anmärkning gjorts, till följande fiskelagsstämma.

15 §. Fiskelags styrelse, varom stadgas i 46 § landskapslagen om fiske, åligger:

1) att, så snart densamma blivit vald, till landskapsregeringen och [länsman] lämna uppgift på ordföranden och viceordföranden ävensom deras postadresser; anmälningen bör årligen förnyas även i det fall, att de tidigare funktionärerna återvalts;

2) att leda fiskelagets verksamhet och i sådant avseende till fiskelagsstämma inkomma med erforderliga förslag;

3) att förvalta fiskelagets gemensamma egendom och däröver årligen avgiva redovisning;

4) att företräda fiskelaget inför rätta och hos annan offentlig myndighet samt att bevaka dess fördel och rätt;

5) att övervaka att fiskelagets stadgar och beslut efterlevas;

6) att ombesörja verkställigheten av fiskelagsstämmas beslut; samt

7) att i övrigt vidtaga alla de åtgärder, som för fullföljande av fiskelagets syftemål äro av nöden.

16 §. Vid sammanträde med fiskelags styrelse föres ordet av styrelseordföranden eller, vid förfall för denne, av viceordföranden. På enahanda sätt skall förfaras vid fiskelagsstämma, där ej stämman för sig utser annan ordförande.

Styrelseordföranden eller, vid förfall för denne, viceordföranden för styrelsens talan inför domstol och myndighet, där ej styrelsen för visst ärende förordnar annat ombud.

Vad i 14 § är sagt äge motsvarande tillämpning med avseende å fiskelags styrelsens protokoll.

17 §. Beviljas i 52 § 1 eller 4 mom. eller i 70 § landskapslagen om fiske stadgat särskilt tillstånd, skall härom av ordföranden för fiskelaget eller dess viceordförande eller annan av fiskelaget befullmäktigad person eller, där tillståndet är beviljat av fiskevårdsammanslutning, av denna befullmäktigad person utfärdas bevis, som utvisar beskaffenheten och omfattningen av de beviljade fängsträttigheterna samt tillståndets giltighetstid.

Tillståndsbevis skall numreras, dateras och förses med anteckning om utfärdare.

Har fiskelag fattat sådant beslut, som avses i 52 § 2 mom. landskapslagen om fiske, skall ärendet senast inom 30 dagar, efter det beslutet fattades, underställas landskapsregeringen för prövning och avgörande.

18 §. I fiskevårdssammanslutnings stadgar skall an-
givas:

1) sammanslutningens namn och hemort samt, på lämpligt sätt, läget av dess fiskevatten;

I 30 LF (1957:35) ang. fiskelag

2) för vilket ändamål och på vilket sätt medlemmar-
nas fiskevatten skall nyttjas;

3) huruvida och i vilket avseende den medlemmar-
na tillkommande fiskerätten är inskränkt;

4) huruvida beslutanderätten inom sammanslut-
ningen utövas av delegation eller stämma;

5) när sammanslutningens delegation eller stämma
sammankommer till ordinarie sammanträden;

6) huru delegationen eller stämman sammankallas
till sammanträde;

7) huru delegationens eller stämmans och styrel-
sens beslut samt stämningar, offentliga myndigheters
påbud och övriga meddelanden skola bringas till med-
lemmarnas kännedom;

8) antalet medlemmar i styrelsen och för huru lång
tid desamma väljas;

9) huru omröstning i styrelsen tillgår; samt

10) huru förvaltningen och redovisningen av de till
sammanslutningen influtna medlen samt revisionen
därav skall ordnas.

Utöver vad ovan sagts kunna i sammanslutningens
stadgar intagas bestämmelser:

a) om åtgärder med avseende å fiskevattnets vård;

b) om de skyldigheter, vilka åligga styrelsemed-
lemmarna utöver i lag och denna landskapsförordning
stadgade uppgifter;

c) om tillsättande av andra än i landskapslagen om
fiske bestämda funktionärer, deras åligganden och ti-
den för deras uppdrag;

d) om förrättande av val vid delegationens eller
stämmans sammanträden med tillämpning av propor-
tionellt valsätt och om andra omröstningar;

e) om fredningsområde, angående vars bildande
överenskommelse träffats;

f) om åtgärder, som avses i 50 § 2 mom. landskaps-
lagen om fiske, därest det ankommer på fiskevårds-
sammanslutningen att fatta beslut om dem; samt

g) om vad som eljest med avseende å sammanslut-
ningens verksamhet befinnes påkallat.

Ej må i stadgarna intagas föreskrifter, som stå i strid
med lag eller avtalet om sammanslutningens grunda-
nde eller kränka medlems i sammanslutningen eller
utomstående enskilda rätt.

19 §. Vad ovan i 12 § är sagt om fiskelags stadgar, äger
motsvarande tillämpning med avseende å fastställelse
och ändring av fiskevårdssammanslutnings stadgar.

20 §. På fiskevårdssammanslutningens delegation el-
ler stämma ankommer:

1) att utse medlemmarna i styrelsen samt bland dem
ordförande och viceordförande;

2) att för varje år godkänna inkomst- och utgiftsstat
för sammanslutningen;

3) att besluta om revision av sammanslutningens
förvaltning samt om beviljande av ansvarsfrihet åt
styrelsen och övriga funktionärer; ävensom

4) att besluta om ändring av sammanslutningens
stadgar.

21 §. Fiskevårdssammanslutningens styrelse, varom
stadgas i 61 § landskapslagen om fiske, åligger:

1) att, så snart densamma blivit vald, till landskaps-
regeringen anmäla om vem, som utsetts till ordföran-
de och viceordförande samt deras postadresser;

2) att leda sammanslutningens verksamhet och till
sammanslutningens delegation eller stämma inkom-
ma med i sådant avseende erforderliga förslag;

3) att förvalta sammanslutningens gemensamma
egendom och däröver årligen avgiva redovisning;

4) att företräda sammanslutningen inför rätta och
hos annan offentlig myndighet samt att bevaka sam-
manslutningens och dess medlemmars rätt och fördel
i angelägenheter, som beröra sammanslutningen;

5) att övervaka efterlevnaden av sammanslutning-
ens stadgar och beslut;

6) att ombesörja verkställigheten av delegationens
eller stämmans för sammanslutningen beslut;

7) att för varje år uppgöra förslag till inkomst- och
utgiftsstat för sammanslutningen; samt

8) att i övrigt vidtaga alla de åtgärder, som för
fullföljande av sammanslutningens syftemål äro av
nöden.

22 §. Vad i 14 § är sagt om fiskelagsstämmas proto-
koll, äger motsvarande tillämpning å protokoll, som
skall föras hos fiskevårdssammanslutningsdelegation,
stämma och styrelse.

23 §. Vad i 16 § är sagt om ordförande och viceordfö-
rande i fiskelagets styrelse, äger motsvarande tillämp-
ning med avseende å ordförande och viceordförande i
fiskevårdssammanslutningens styrelse.

24 §. Vill medlem utträda ur fiskevårdssammanslut-
ning, göre därom skriftlig anmälan hos styrelsens ord-
förande.

Styrelsen skall göra förslag till delegationen eller
stämman om de åtgärder, som med anledning av ut-
trädandet kan bli påkallade.

25 §. Hos landskapsregeringen skall föras förteckning
över:

1) fiskelag och fiskevårdssammanslutningar i land-
skapet samt över ordförandena och viceordförandena
för dessas styrelser; samt

2) de fredningsområden, för vilka landskapsreger-
ingen utfärdat i 28 och 29 §§ landskapslagen om fiske
avsedda bestämmelser.

Duplettexemplaren av fiskelagens och fiskevårds-
sammanslutningarnas stadgar samt i 1 § nämnda före-
skrifter skola uppbewaras i landskapsregeringen.

26 §. Landskapsregeringen äger rätt att av fiskelagen
och fiskevårdssammanslutningarna erhålla allmänna
uppgifter berörande deras verksamhet.

27 §. (1965/7) Då fisk insaltas eller kryddas på kärl för
försäljning, skall kärlet vara försedd med beteckning,
som anger innehållets mängd.

På kärlet bör även tydligt angivas förpackarens
namn och hemort samt året och månaden för insalt-
ningen eller kryddningen.

28 §. Det åligger polismyndighet[erna] och landska-
pets fiskeritjänstemän att tillse, att stadgandena angå-

ende fiske efterlevas. De äga jämväl rätt att omhändertaga båt, fångstredskap och fångst av idkare av olovligt fiske eller otillåten handelsvara, som transporterats.

Enahanda skyldighet åligger av kommun, fiskevårdssammanslutning, fiskelag eller delägare däri eller ock av ägare av skiftat vatten eller av fiskevattens arrendator tillsatt fiskevakt, så ock de innehavare av tjänster eller befattningar vid tullverket, på vilka tullbevakningen vid rikets kuster ankommer, ävensom innehavare av tjänster eller befattningar vid gränsbevakningsväsendet samt vid sjöfartsstyrelsen, såvitt de utan men för sin egentliga tjänsteverksamhet kunna utöva sådan övervakning.

Kränktes enskilda fiskerätt, skola förenämnda myndigheter på anhållan, såvitt möjligt, lämna nödig handräckning.

28a §. (1965/7) Formuläret för i 79 § landskapslagen om fiske avsedd fiskevakts ed är följande: Jag N.N. lovar och svär vid Gud och Hans heliga evangelium, att jag med nit och samvetsgrannhet, opartiskt och utan att eftersträva egen vinning, efter bästa förstånd och förmåga skall fullgöra mina skyldigheter i egenskap av fiskevakt, så att jag icke av något skäl i min befattning främjar orätt. Detta lovar jag på heder och samvete, så sant mig Gud hjälpe till liv och själ.

Den, som icke tillhör något trossamfund eller som hör till ett trossamfund, vars lära förbjuder avläggande av ed, skall avgiva denna försäkran: Jag N.N. försäkrar, att jag med nit och samvetsgrannhet, opartiskt och utan att eftersträva egen vinning, efter bästa förstånd och förmåga skall fullgöra mina skyldigheter i egenskap av fiskevakt, så att jag icke av något skäl i min befattning främjar orätt. Detta lovar jag på heder och samvete.

29 §. Innehavare av tjänst eller befattning på landskapet tillhörigt fartyg vare pliktig att förhindra olovlig transport av fisk och kräftor med fartyget. Där skäl till antagande finnes, att sådan transport äger rum, skall anmälan därom göras till fartygets befälhavare, på vilken det ankommer att draga försorg om tillvaratagande av den olovligt transporterade varan och dess överlämnande till polismyndighet.

30 §. (2002/14) Har fångst, transport- eller handelsvara eller annat, dömts förbrutet till staten eller skall fångst eller gods försälgas genom polismyndighets försorg i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen om fiske, skall försäljningen ske i enlighet med vad som bestäms i rikslagstiftning.

30a §. (1965/7) I 73 § landskapslagen om fiske avsedd märkning av under fredningstiden saluhållen eller av i handeln förekommande undermålig fisk verkställs av polischef eller av den han därtill förordnat med användning av från landskapsregeringen för märkning av villebråd erhållna märken och märkningsredskap.

Märkes fisk styckevis, fästes märket vid fiskens gällock eller på annat lämpligt ställe. Annars gäller om märkningen i tillämpliga delar, vad om märkning av villebråd särskilt är stadgat, likväl så, att märknings-

avgift skall erläggas endast, då försäljare eller forslare av i 73 § landskapslagen om fiske avsedd fisk anhållit därom. Märkningsavgiften är, då fisk märkes styckevis, [5 penni] per styck. Märkes fisk lådvis, erlägges endast tiondedelen av ovannämnda avgift per fisk.

31 §. Har båt, redskap eller fångst med stöd av 75 § landskapslagen om fiske omhändertagits och anmälan därom gjorts hos polismyndighet, skall behörig anteckning härom göras i myndighetens diarium; och vare nämnda myndighet pliktig att på förfrågan meddela, huruvida och när sådan anmälan skett samt av vem den gjorts.

32 §. Ansökningar i ärenden, vilkas avgöranden enligt landskapslagen om fiske ankommer på landskapsregeringen, kunna inlämnas [till länsman eller i stad] till polischef för befordran till vederbörande. Har så skett, bör beslutet tillställas sökanden genom sagda myndighets förmedling.

33 §. Formulär till fiskelags stadgar samt till protokoll och andra handlingar, som angå verkställigheten och tillämpningen av landskapslagen om fiske, uppgöras på åtgärd av landskapsregeringen och tillhandahållas av landskapsregeringens registratorskontor.

34 §. Närmare föreskrifter angående tillämpningen av denna landskapsförordning utfärdas vid behov av landskapsregeringen.

Denna landskapsförordning träder omedelbart i kraft.

I 31 Landskapslag (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen

1 §. Lagens tillämpningsområde

Vid verkställandet av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik inom landskapets område iakttas denna lag till de delar frågan inte regleras i Europeiska gemenskapens förordningar eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av dem eller i beslut som fattats med stöd av dem.

2 §. Behörig myndighet

Den allmänna verkställigheten av denna lag ankommer på landskapsregeringen. Landskapsregeringen är den behöriga myndighet som avses i Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik omfattande rättsakter till den del rättsakterna reglerar frågor som enligt självstyrelselagen ankommer på landskapets lagstiftningsbehörighet.

Jord- och skogsbruksministeriet var inte behörigt att fördela den laxkvot, som tillkom Finland såsom medlem i den Europeiska unionen, mellan riket och landskapet utan medverkan av landskapet. Ministeriet var däremot behörigt att utfärda fiskeförbud i hela landet då kvoten var fylld. **HD 1998:8.**

3 §. Kontroll

Landskapsregeringen eller den eller de myndigheter som landskapsregeringen beslutar skall kontrollera

att de bestämmelser som gäller vid tillämpningen av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik iakttas till den del bestämmelserna reglerar frågor som enligt självstyrelselagen ankommer på landskapets lagstiftningsbehörighet.

4 §. Rätt att få information

Personer som utför kontroll har rätt att i den utsträckning kontrollen förutsätter för genomläsning få tillgång till lossnings-, transport-, försäljnings- och andra relevanta dokument samt att få information om fiske, vattenbruk, transport av fiskprodukter, förädling, handel, lagring, import och export.

Ovan i 1 mom. avsedd rätt att få information omfattar även uppgifter som på grund av att de gäller privat affärs- eller yrkesverksamhet eller privatpersoners ekonomiska ställning annars skulle vara sekretessbelagda.

Personer som utför kontroll har vid kontrollen rätt till tillträde till fiskefartyg, transportmedel för fiskprodukter och andra platser där fiskeredskap, fiskprodukter eller verifikat och annat material som är föremål för sådan kontroll som avses i denna lag, förvaras.

Bestämmelserna i 1-3 mom. gäller också för inspektörer utsedda av Europeiska gemenskapens institutioner.

5 §. Register

Landskapsregeringen upprätthåller nödvändiga register för kontrollen och statistikföringen av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik. I registren kan införas uppgifter om fisket, vattenbruket, fiskefartyg, fiskhandeln, säljare och köpare av fisk- och vattenbruksprodukter, personer och företag som utför transporter av fisk- och vattenbruksprodukter samt om finansieringen av fiskerinäringen. (1996/37)

För forskningsändamål och statistikföring har myndigheter rätt att få uppgifter ur i 1 mom. avsedda register. I registren införda uppgifter får även användas för i Europeiska gemenskapens förordningar föreskrivna syften.

5a §. (2004/27) Fiskefartygsregister

Fartyg som används för att bedriva fiske av fiskarter vars kvoter fastställs av Europeiska gemenskapen antecknas endast i fiskefartygsregistret om fisket har en tillräcklig ekonomisk anknytning till landskapets fiskerinäring. (2008/76)

Det fiske som bedrivs med ett fartyg har en tillräcklig ekonomisk anknytning till åländsk fiskerinäring om

1) minst hälften av den totala fångsten under ett kalenderår, enligt fångstens värde, landas i en åländsk hamn,

2) minst hälften av fartygets årliga fiskefärder utgår från en åländsk hamn eller

3) minst en tredjedel av fartygets besättning är bosatt i landskapet.

Även andra omständigheter som framförs av fartygets ägare kan beaktas för att visa att det fiske som bedrivs med fartyget har en tillräcklig ekonomisk anknytning till åländsk fiskerinäring.

Ett fartyg som inte uppfyller något av de villkor som anges i 1 mom. eller vars fiske inte på något annat sätt kan visas ha en tillräcklig ekonomisk anknytning till åländsk fiskerinäring kan strykas ur fiskefartygsregistret.

6 §. Uppgiftsskyldighet

Yrkesfiskare och andra näringsidkare som fiskar eller på annat sätt tar befattning med fisk eller fiskprodukter som omfattas av Europeiska gemenskapens förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken skall till landskapsregeringen lämna uppgifter som behövs för att upprätthålla nödvändiga register och statistikföring samt som annars är av betydelse för tillämpningen av ovan nämnda förordningar.

7 §. Verkställande av kontrollen

Den som verkställer kontroll av fisket och på bar gärning påträffar i strid med i denna lag avsedda bestämmelser använda fångstredskap och på detta sätt erhållen fångst har rätt att ta hand om dessa. Fångstredskap och fångst som omhändertagits skall överlämnas till förundersökningsmyndighet.

Den som verkställer kontroll kan avstå från att till förundersökningsmyndighet anmäla förseelse som inte kan väntas leda till strängare straff än böter och som i sin helhet skall anses uppenbart ringa.

8 §. Brott mot bestämmelser om tystnadsplikt

Den som brutit mot bestämmelser om tystnadsplikt som anges i 1 § avsedda rättsakter skall för *brott mot bestämmelser om tystnadsplikt* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

9 §. Brott mot den gemensamma fiskeripolitiken

Den som uppsåtligt eller av grov oaksamhet

1) bedriver fiske i strid med en uppställd fiskebe-gränsning eller bedriver yrkesfiske utan licens eller obligatoriskt fisketillstånd eller överskrider den tillåtna fångstmängden,

2) förvarar fångstredskap på fiskefartyg i strid med bestämmelser om förvaring av fångstredskap eller försummar sin plikt att föra loggbok,

3) (1996/37) försummar sin plikt att bistå vid kontroll eller ge sådana upplysningar om sitt fiske, vattenbruk, sin fiskhandel, fisktransport eller fiskförädling eller stöd ur offentliga medel, som kontrollen förutsätter,

4) försummar att lämna uppgifter i enlighet med 6 § eller lämnar oriktiga uppgifter eller

5) på annat sätt bryter mot bestämmelser om den gemensamma fiskeripolitiken eller mot bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag

skall för *brott mot den gemensamma fiskeripolitiken* dömas till böter om inte strängare straff för gärningen stadgas i lag.

Bestämmelserna i 80 och 81 §§ landskapslagen (1956:39) om fiske i landskapet Åland tillämpas också på fångst i strid med den gemensamma fiskeripolitiken med förbudna fiskeredskap eller fångstmetoder samt vid orsakande av fara eller allvarlig fara för fiskevattnen.

Se I 29, Landskapslag (1956:39) om fiske i landskapet Åland.

10 §. Förverkandepåföljd

Den som döms till straff med stöd av 9 § 1 mom. 1 punkten eller 2 mom. kan samtidigt förordnas att förlora licens och fisketillstånd för specificerat fartyg för högst tre år.

11 §. Återbetalning av stöd

Om stöd enligt i 1 § avsedda bestämmelser har utbetalats till ett för stort belopp eller annars grundlöst kan den myndighet som beviljat stödet besluta att återbetalningsskyldighet skall föreligga till den del det utbetalade beloppet överstigit vad som borde ha utbetalts.

Indrivning av återbetalningsskyldigt belopp kan ske i den ordning som gäller för utsökning av skatter och avgifter.

12 §. Bemyndigande

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser:

- 1) om begränsning och övrig reglering av fisket;
- 2) om för enskilda fartyg avsedda licenser och särskilda fisketillstånd;
- 3) om ovan i 5 § avsedda register;
- 4) om vilka uppgifter som omfattas av ovan i 6 § avsedda uppgiftsskyldighet;
- 5) om stödåtgärder för fiskerinäringen; samt
- 6) om övrig verkställighet av denna lag.

13 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1995.

Genom denna lag upphävs, såvitt fråga är om landskapet Åland, förordningen angående registrering av och igenkänningstecken för fiske- och fångstfartyg (FFS 708/1972).

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

I 32 Landskapsförordning (1995:51) om register för fiskerinäringen

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. Tillämpningsområde**

Denna förordning innehåller bestämmelser om register som avses i 5 § landskapslagen (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen.

För kontrollen av den gemensamma fiskeripolitiken och statistiska ändamål förs register över fiskefartyg, fiskare, fångst och fiskhandel.

Se I 31, Landskapslag (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken.

2 kap. Fiskefartygsregister**2 §. Fartyg som skall antecknas i fiskefartygsregistret**

Fartyg och båtar, vilka i denna förordning benämns fartyg, med hemort i landskapet och som används för att bedriva fiske i förtjänstsyfte skall antecknas i fiskefartygsregistret.

3 §. (2000/5) Uppgifter som skall antecknas i registret

I fiskefartygsregistret skall antecknas i kommissionens förordning (EG) nr 2090/98 avsedda uppgifter om fartyget och den fiskelicens fartyget beviljats. I registret antecknas därutöver fartygsägarens eller, om ägarna är flera, envar ägares namn, yrke, personbeteckning, hemadress och telefonnummer samt ägarens ägoandel av fartyget.

4 §. (2000/5) Indelning av fartygen

Fartygen indelas enligt deras huvudsakliga användningssätt vid fiske i fyra grupper enligt följande:

- 1) grupp 1: småskaligt kustfiske med fartyg mindre än 12 m.
- 2) grupp 2: trålare, pelagiska bestånd
- 3) grupp 3: trålare, bottenlevande bestånd
- 4) grupp 4: passiva fiskeredskap

I fiskefartygsregistret infört fartyg skall ges ett igenkänningstecken som består av tre bokstäver samt en sifferdel. Bokstäverna är AAL.

5 §. Anmälningsskyldighet

Den som äger fartyget skall anmäla det till [landskapsstyrelsen]. Till anmälan skall fogas en till riktheten styrkt kopia av en handling som visar övergången av äganderätten samt, i fråga om fartyg som skall besiktigas, även kopior av besiktningssinstrumenten.

6 §. Registerutdrag och fiskelicens

Över antecknandet av fartyget i fiskefartygsregistret utfärdas ett registerutdrag som samtidigt tjänar som fiskelicens.

7 §. Märkning av fartyg

Om märkning av fartyg som antecknats i fiskefartygsregistret anges i kommissionens förordning (EEG) nr 1381/87.

8 §. Fiske med oregistrerat fartyg

Fartyget får inte användas för fiske i förtjänstsyfte förrän registerutdraget och fiskelicensen utfärdats.

9 §. Avförande av fartyg ur fiskefartygsregistret

Ett fartyg avförs ur fiskefartygsregistret på grundvalen av anmälan av ägare. Har fartyg förstörts eller överlåtits till utlandet eller riket kan fartyget avföras ur registret utan anmälan. Fiskelicens som beviljats fartyget förfaller i och med att fartyget avförs ur registret.

10 §. Skyldighet att anmäla om ändring i uppgifter som antecknats i fiskefartygsregistret och justering av registret

Har ett registrerat fartyg förstörts eller överlåtits till utlandet eller riket eller om det inte längre används för fiske i förtjänstsyfte eller om någon annan ändring skett i de uppgifter som antecknats i fiskefartygsregistret skall fartygets ägare ofördröjligen anmäla om ändringen till [landskapsstyrelsen].

Har ändringen på något annat sätt kommit till [landskapsstyrelsens] kännedom kan [landskapsstyrelsen], efter att ha hört den som saken gäller, ändra registeruppgifterna så att de motsvarar de ändrade förhållandena.

3 kap. Fiskarregister

11 §. Fiskare som skall antecknas i fiskarregistret

Personer som är stadigvarande bosatta i landskapet och som bedriver fiske i förtjänstsyfte skall antecknas i fiskarregistret.

Fiske bedrivs i förtjänstsyfte om fångsterna eller delar av dessa säljs för ett belopp som överstiger 350 euro per kalenderår. (2002/13)

Fiskare indelas i tre grupper enligt följande:

- 1) grupp 1: fiskare som uppfyller kraven enligt 3 § landskapsförordningen (1996:32) om yrkesfiske,
- 2) grupp 2: fiskare som uppfyller kraven enligt 4 § landskapsförordningen (1996:32) om yrkesfiske, samt
- 3) grupp 3: övriga fiskare som bedriver fiske i förtjänstsyfte. (1996/33)

Se I 34, Landskapsförordning (1995:44) om yrkesfiske.

12 §. Anmälningsskyldighet

Personer som är stadigvarande bosatta i landskapet och som avser bedriva fiske i förtjänstsyfte skall anmäla sig till [landskapsstyrelsen] före fiske inleds.

13 §. Registreringsbevis

Till den som har antecknats i fiskarregistret kan utfärdas bevis över registrering i registret.

14 §. Skyldighet att anmäla om ändring i uppgifter som antecknats i fiskarregistret

Personer som är antecknade i fiskarregistret är skyldiga att på begäran av [landskapsstyrelsen] lämna i 11 § avsedda uppgifter för att registret skall kunna ses över.

4 kap. Fångstregister

15 §. Uppgifter som skall antecknas i fångstregistret

I fångstregistret skall antecknas de uppgifter i fiskejournalen samt om landning av fångsten som avses i avdelning II rådets förordning (EEG) nr 2847/93.

Registret förs utgående från de anmälningar fiskarna och fiskefartygens befälhavare enligt den i 1 mom. avsedda förordningen och med stöd av 16 § är skyldig att lämna.

16 §. Anmälningsskyldighet

Fiskare som bedriver fiske av kvoterade arter är skyldiga att inom 48 timmar från det att fångsten landats inlämna en anmälan om landningen av fångsten till [landskapsstyrelsen]. Fiskare som fiskar med mindre än 10 meter långa fartyg kan dock inlämna landningsanmälan kalendermånadsvis senast den femte dagen påföljande månad. Av anmälan skall framgå uppgifter om de landade mängderna av varje kvoterad art och i vilket område de fångats.

5 kap. Fiskhandelsregister

17 §. Uppgifter som skall antecknas i fiskhandelsregistret

De uppgifter om sådan första saluföring av fiskprodukter som avses i avdelning II rådets förordning (EEG) nr 2847/93 antecknas i fiskhandelsregistret.

18 §. Anmälningsskyldighet

Den första köparen av fiskprodukter är för kvoterade fiskarters del skyldig att inlämna en försäljningsanmälan angående varje fiskparti till [landskapsstyrelsen]. Av anmälan skall framgå de uppgifter som anges i art. 9 rådets förordning (EEG) 2847/93.

En köpare som köper fiskprodukter som inte saluförs vidare utan endast används för privat konsumtion är undantagen från anmälningsskyldigheten.

6 kap. Särskilda bestämmelser

19 §. Anmälningar

Anmälningar som avses i denna förordning görs skriftligen. Anmälningssblanketter erhålls av [landskapsstyrelsen].

20 §. Transportdokument

Den som utför transport av fiskprodukter är inte skyldig att utarbeta det transportdokument som avses i artikel 13 rådets förordning (EEG) nr 2847/93 om produkterna transporteras högst 20 kilometer från landningsplatsen.

21 §. Registrens offentlighet

På i denna förordning avsedda register tillämpas vad i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och i rådets förordning (EEG) nr 2847/93 anges.

Se C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

22 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

[Landskapsstyrelsen] överför från och med den 1 augusti 1995 de fartyg som används för att bedriva fiske i förtjänstsyfte och är antecknade i det fiskefartygsregister som upprättats med stöd av förordningen den 20 oktober 1972 angående registrering av och igenkänningstecken för fiske- och fångstfartyg (FFS 708/1972) till register enligt denna förordning.

Fartygens ägare är skyldiga att på av [landskapsstyrelsen] fastställd blankett senast den 1 augusti 1995 inlämna de uppgifter som behövs för att en justering av fiskefartygsregistret skall kunna utföras.

I 33 Landskapsförordning (1996:38) om register för vattenbruket

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser om register för vattenbruket som avses i 5 § landskapslagen (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen.

Se I 31, Landskapslag (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken.

2 §. Definition

Med vattenbruksanläggning i denna förordning avses anläggning i vilken

- 1) fisk eller kräftor hålles,
- 2) fisk- eller kräftodling bedrivs i nätkassar, betong-, jord- eller annan bassäng, i metes- eller kräft-

damm eller i annan motsvarande odlingsanläggning, eller

3) det bedrivs kläckning av rom.

I 1 mom. avsedd anläggning i vilken det endast hålles eller odlas tropiska akvariefiskar eller kräftor eller kläcks rom av dessa anses inte vara vattenbruksanläggningar.

3 §. Uppgifter som skall antecknas i vattenbruksregistret

I vattenbruksregistret skall antecknas följande uppgifter om vattenbruksanläggningar samt om varje särskilt driftställe inom respektive anläggning:

1) anläggningens namn, hemkommun och adress samt telefon- och telefaxnummer,

2) namn, adress och telefonnummer för anläggningens ägare,

3) lokaliseringen av anläggningens driftsställen, deras adress samt telefon- och telefaxnummer,

4) namn, adress och telefonnummer för personer som är ansvariga för anläggningens verksamhet,

5) odlade fisk- och kräftarter samt övriga vattenbruksprodukter specificerade enligt art och driftställe, samt

6) mängden fisk och kräftor samt övriga vattenbruksprodukter som levererats under året enligt antal eller vikt.

4 §. Uppgifter som kan antecknas i vattenbruksregistret

I vattenbruksregistret kan antecknas uppgifter som är av betydelse för att förhindra spridning av fisk- och kräftsjukdomar, för vården av fiskevatten, för uppfyllande av internationella åtaganden, för utveckling av vattenbruksarealen och för utarbetande av statistik.

5 §. Anmälningsskyldighet

Den som bedriver vattenbruk är skyldig att anmäla i 3 § avsedda uppgifter till [landskapsstyrelsen]. Anmälan skall göras skriftligen på blanketter som erhålls från [landskapsstyrelsen] och inom tio dagar efter det att vattenbruket inletts, tidigare anmälda uppgifter ändrats eller vattenbruket upphört, dock så att i 3 § 6 punkten nämnda uppgifter skall anmälas senast vid utgången av februari månad.

6 §. Vattenbruksregistrets offentlighet

På vattenbruksregistret tillämpas vad i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och i rådets förordning (EEG) nr 2847/93 anges.

Se C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

7 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Den som bedriver vattenbruk när denna förordning träder i kraft skall göra i 5 § avsedd anmälan senast den 30 juni 1996.

I 34 Landskapsförordning (1995:44) om yrkesfiske (1996/32)

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser om vad som avses med yrkesmässigt fiske, egentliga yrkesfiskare och binäringsfiskare som är beroende av inkomster från fiske för sin försörjning. (1996/32)

Förordningen är tillämplig inom allmänt vattenområde i landskapet.

2 §. Yrkesmässigt fiske

Med yrkesmässigt fiske avses fiske som bedrivs med laxfälla, därmed jämförbar konstruktion, not, trål, ryssja med en höjd som överstiger 1,5 meter, laxrev med fler än 150 krokare, eller laxnät med en sammanlagd längd överstigande 525 meter.

3 §. (2009/60) Egentliga yrkesfiskare

Med egentliga yrkesfiskare avses personer vars inkomster från fiske utgör minst 30 procent av det sammanlagda beloppet av personens förvärvsinkomster, om minst 5.000 euro är inkomster från fiske.

Till grund för bedömningen av om en person erhåller minst de inkomster som anges i 1 mom. läggs den senast verkställda beskattningen samt bokslut från fiskeriverksamhet från samma år.

4 §. (2009/60) Binäringsfiskare som är beroende av inkomster från fiske för sin försörjning

Med binäringsfiskare som är beroende av inkomster från fiske för sin försörjning avses personer vars inkomster från fiske utgör högst 30 procent men minst 15 procent av det sammanlagda beloppet av personens förvärvsinkomster, om minst 2.500 euro är inkomster från fiske.

Till grund för bedömningen av om en person erhåller minst de inkomster som anges i 1 mom. läggs den senast verkställda beskattningen samt bokslut från fiskeriverksamhet från samma år.

5 §. (1996/32) Inkomster från fiske

Med inkomster från fiske i denna förordning avses ersättning för första försäljningen av fisk samt för arbete som fiskare ombord på ett fartyg med hemort i landskapet. Ersättning för första försäljningen av fisk som ingår i en näringsammanslutnings eller i ett aktiebolags resultat skall fördelas mellan ägarna enligt de ägoandelar dessa har i sammanslutningen eller enligt det röstetal dessa har i bolaget.

Med näringsammanslutning i 1 mom. avses partrederier, öppna bolag, kommanditbolag och sådana konsortier som två eller flera personer har bildat för att bedriva näringsverksamhet och som är avsedda att verka för delägarnas gemensamma räkning, om de inte skall betraktas som samfund.

Ikraftträdelsebestämmelse (2009/60):

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

Åtgärder som denna förordning förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Utövande av näring

J 1 Landskapslag (1996:47) om rätt att utöva näring

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om rätten att utöva näring i landskapet Åland.

Utöver vad som stadgas i denna paragraf skall lagen inte tillämpas ombord på fartyg som är registrerade i landskapet och som huvudsakligen färdas i internationell trafik.

Den som utövar näring på ett fartyg som avses i 2 mom. skall vara myndig och inte vara försatt i konkurs.

Den som inleder näringsutövning på ett fartyg som avses i 2 mom. skall anmäla detta till [landskapsstyrelsen] innan verksamheten inleds.

2 §. Näringsutövning

Med näringsutövning avses i denna lag fortsatt verksamhet som avser ekonomiskt förvärv och som är självständig, förenlig med god sed och tillåten i lag.

2 kap. Rätt att utöva näring

3 §. Näringsrätt med stöd av lag

Myndiga fysiska personer som inte är försatta i konkurs och som har hembygdsrätt eller utan avbrott har varit bosatta i landskapet under minst fem år har rätt att utöva rörelse eller yrke som näring i landskapet.

Om omyndigas rätt att utöva näring i vissa fall stadgas i rikslagstiftningen.

4 §. Beviljad näringsrätt

Myndiga fysiska personer som inte är försatta i konkurs men saknar hembygdsrätt och inte utan avbrott varit bosatta i landskapet under minst fem år samt juridiska personer kan av [landskapsstyrelsen], då skäl föreligger och efter prövning i varje enskilt fall, beviljas rätt att utöva näring.

Juridiska personer som har hemort i landskapet och vars samtliga bolagsmän eller styrelsemedlemmar har hembygdsrätt eller utan avbrott har varit bosatta i landskapet under minst fem år kan inte utan särskilda skäl förvägras näringsrätt.

Näringsrätten kan avse viss tid eller viss näring och kan beviljas på villkor som [landskapsstyrelsen] anser nödvändiga.

[Landskapsstyrelsen] skall föra ett register över beviljade näringsrätter.

Jfr A 1, Självstyrelselag (1991:71), 11 §.

Ett inom byggnadsbranschen verksamt aktiebolag, som saknade hemort i landskapet Åland, hade utan att utverka i [4 § landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland] avsett tillstånd uppfört ett monteringsfärdigt hus för sin verkställande direktör på ett av denne arrenderat område i landskapet. Bolaget ansågs olagligen ha idkat näring i landskapet.
HD 1971 II 19.

5 §. Näring till självförsörjning

Utan hinder av vad som bestäms i 3 och 4 §§ har var och en rätt att utöva näring utan annat biträde än make eller egna omyndiga barn och utan att använda affärslokal, kontor eller något annat särskilt driftsställe.

6 §. Fiske och jordbruk

Utan hinder av vad som bestäms i 3 och 4 §§ har var och en rätt att idka fiske och jordbruk.

7 §. Näringsidkares filialverksamhet

En näringsidkare vars huvudrörelse finns utanför landskapet och som inrättar en avdelning eller filial i landskapet skall ha näringsrätt som avses i 4 §.

Även en näringsidkare som utsträcker sin näringsverksamhet till landskapet så att vara eller tjänst mot ersättning säljs till enskilda konsumenter eller till en väsentlig del produceras inom landskapet, utan att egentlig avdelning eller filial inrättas i landskapet, skall ha näringsrätt som avses i 4 §.

Om skyldighet för en rörelsens föreståndare att på rörelsens vägnar svara i rättegång som föranleds av rörelsen stadgas i rikslagstiftningen.

3 kap. Reglementering av näring

8 §. Näringstillstånd

Genom landskapslag kan fastställas en skyldighet att ansöka om tillstånd hos [landskapsstyrelsen] för utövande av viss näring.

9 §. Näringsanmälan

Genom landskapsförfordning kan fastställas en skyldighet att göra anmälan innan utövande av viss näring inleds.

10 §. Särskilda bestämmelser

[Landskapsstyrelsen] kan fastställa särskilda bestämmelser för utövande av viss näring.

J 2 Affärstidslag (1992:40)

11 §. Grundanmälan

Om skyldigheten för juridiska personer samt enskilda näringsidkare att göra grundanmälan till patent- och registerstyrelsen innan verksamheten inleds stadgas i handelsregisterlagen (FFS 129/1979).

Se Ft 114 FL I.

4 kap. Kompletterande bestämmelser**12 §. Anvisningar om varas användning eller funktion**

En näringsidkare är skyldig att se till att de varor han säljer har tydliga anvisningar om varans användning och funktion. Anvisningarna skall vara skrivna på svenska eller framställda i bild.

Den skyldighet som avses i 1 mom. föreligger inte om det är uppenbart att upplysningar om varans användning eller funktion inte behövs eller om det kan anses skäligt att köparen nöjer sig med muntliga anvisningar. I sistnämnda fall är näringsutövaren skyldig att ge de anvisningar som behövs.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på näringar som avses i 27 och 29 §§ självstyrelselagen.

Skäliga kostnader för åtgärder som föranleds av den skyldighet som avses i 1 mom. skall ersättas med medel som beviljats genom anslag i landskapets budget.

13 §. (1999/33) Straffbestämmelser

Den som utövar näring utan att ha näringsrätt eller tillstånd, utövar näring utan att ha gjort anmälan som avses i 1 § 4 mom. eller 9 §, utövar näring i strid med särskilda bestämmelser för utövande av viss näring eller utövar näring ombord på fartyg som avses i 1 § 2 mom. utan att uppfylla de krav som uppställts i 1 § 3 mom. samt den som inte fullgör sin skyldighet enligt 12 § skall för brott mot bestämmelserna om rätt att utöva näring dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

14 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

Genom denna lag upphävs

1) landskapslagen (1957:11) den 10 april 1957 om rätt att idka näring i landskapet Åland,

2) landskapslagen (1963:9) den 4 april 1963 om rörlig handel,

3) landskapslagen (1943:10) den 27 februari 1943 angående handel i öppen butik med begagnade varor samt skrot och lump,

4) landskapslagen (1994:67) den 13 september 1994 om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser samt

5) landskapslagen (1994:71) den 13 september 1994 om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om fastighetsmäklare.

15 §. Övergångsbestämmelse

Juridiska personer, som när denna lag träder i kraft utövar näring med stöd av landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland, har rätt att fortsätta sin näringsutövning med stöd av bestämmelserna i den lagen.

J 2 Affärstidslag (1992:40) för landskapet Åland**1 §. Huvudregel**

Yrkesmässig minuthandel får bedrivas alla dagar och tider under året om inte annorlunda stadgas i denna lag.

2 §. Tillämpningsområde

Bestämmelserna om yrkesmässig minuthandel i denna lag tillämpas på all yrkesmässig försäljning av varor direkt till konsumenter utom

a) försäljning på apotek,

b) försäljning vid kiosk- och därmed jämförlig handel samt handel genom försäljningsautomat,

c) försäljning för resandes behov på flygplats, i trafikmedel och i hamnar inom områden som är reserverade enbart för utrikestrafik,

d) försäljning på bensin- eller servicestation, i bilreparationsverkstäder eller på andra med dem jämförliga försäljningsställen av bränsle och smörjmedel för motorer, kondenserad brännbar gas samt reservdelar, utrustning och tillbehör för fordon,

e) försäljning av blommor,

f) marknads- och torghandel samt

g) försäljning i härbärgerings- eller förplägningsrörelser.

3 §. Undantag

Yrkesmässig minuthandel får inte bedrivas

a) långfredagen,

b) påskdagen och

c) juldagen.

4 §. Påföljd

Den som bryter mot denna lag döms till böter.

5 §. Tillsyn

Polismyndigheten övervakar efterlevnaden av denna lag.

6 §. Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1992.

Genom denna lag upphävs

1) landskapslagen (1970:10) den 16 april 1970 om minuthandelns affärstid,

2) landskapslagen (1970:11) den 16 april 1970 om kiosk- och därmed jämförlig handel samt automathandel samt

3) 4 § 1 mom. 4 punkten landskapslagen (1990:44) den 28 juni 1990 om försök med frikommuner.

J 3 Landskapsförordning (1996:49) om inkvarterings- och trakteringsverksamhet**1 §. Tillämpningsområde**

I denna förordning finns bestämmelser om utövande av inkvarterings- och trakteringsverksamhet i landskapet Åland.

2 §. Definitioner

Med *inkvarteringsverksamhet* avses inkvartering i förvärvssyfte av gäster i möblerade rum.

Med *trakteringsverksamhet* avses servering i förvärvssyfte av mat eller dryck i en lokal eller på en plats som är reserverad för detta ändamål.

3 §. Undantag från tillämpningsområdet

Denna förordning tillämpas inte på

a) trakteringsverksamhet som utövas i samband med en inrättning, en sammanslutning, ett företag eller motsvarande, om verksamheten endast riktar sig till den egna personalen eller en annan begränsad krets,

b) inkvarterings- eller trakteringsverksamhet i ett privathem,

c) inkvarterings- eller trakteringsverksamhet som en enskild person utövar säsongsmässigt, om inte antalet personer som samtidigt inkvarteras eller trakteras överstiger 10 personer eller

d) stugby som består av högst fyra stugor i anslutning till varandra.

4 §. Benämning

På en inkvarteringsrörelse kan användas en benämning som beskriver arten av verksamhet, så som hotell, motell, vandrarhem, gästhem, pensionat eller stugby.

På en trakteringsrörelse kan användas en benämning som beskriver arten av verksamhet, så som restaurang, matservering eller kafé.

5 §. Anmälan

Den som inleder inkvarterings- eller trakteringsverksamhet ska anmäla detta till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet innan verksamheten inleds. (2007/143)

Till anmälan skall fogas

a) uppgift om rörelsens firma, adress och telefonnummer,

b) uppgift om den ansvariga föreståndarens namn, adress och telefonnummer,

c) bevis över att den ansvariga föreståndaren är myndig och inte är försatt i konkurs,

d) uppgift om antalet rum och bäddplatser, då fråga är om en inkvarteringsrörelse,

e) uppgift om antalet kundplatser, då fråga är om en trakteringsrörelse,

f) uppgift om den tidpunkt då verksamheten inleds samt

g) uppgift om avsikten att skänka ut alkoholdrycker.

Om verksamheten skall bedrivas i flera lokaler eller på flera platser skall den utredning som avses i 2 mom. ges för varje ställe även då en gemensam anmälan görs.

Om en ändring sker av något av de förhållanden som avses i 2 mom. ska ändringen anmälas till miljö- och hälsoskyddsmyndigheten inom en månad efter att ändringen skett. (2007/143)

Den som utövar inkvarterings- eller trakteringsverksamhet och upphör med verksamheten ska anmäla detta till miljö- och hälsoskyddsmyndigheten. (2007/143)

6 §. (2007/143) Register

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet för ett register över inkvarterings- och trakteringsrörelser på Åland.

7 §. (2007/143) Öppethållning

En trakteringsrörelse där alkohol serveras får hållas öppen längst till klockan två. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan i samband med att serveringstillstånd beviljas även bevilja tillstånd till förlängd öppethållningstid på de villkor som myndigheten uppställer.

8 §. Ansvarig föreståndare

En inkvarterings- eller trakteringsrörelse skall ha en ansvarig föreståndare.

9 §. Utskänkning och försäljning av alkoholdrycker

Om utskänkning och försäljning av alkoholdrycker stadgas i rikslagstiftningen.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet beviljar tillstånd för utskänkning av alkoholdrycker. (2007/143)

10 §. Ordningsman

Den som utövar inkvarterings- eller trakteringsverksamhet kan utse en ordningsman med uppgift att upprätthålla ordningen.

Om det behövs för upprätthållande av ordningen kan polisen bestämma att den som utövar inkvarterings- eller trakteringsverksamhet skall utse en ordningsman.

På en ordningsman skall bestämmelserna om ordningsmän vid offentliga nöjestillställningar tillämpas.

11 §. Åtgärder för upprätthållande av ordningen

Den som utövar inkvarterings- eller trakteringsverksamhet samt rörelsens personal, har rätt att avvisa eller avlägsna kunder samt att vägra servera mat eller dryck om detta behövs för upprätthållande av ordningen.

12 §. Resandekort

Ett av inrikesministeriet fastställt resandekort skall fyllas i för varje resande som kommer till en inkvarteringsrörelse. Resanden skall underteckna kortet.

Den som driver inkvarteringsrörelsen skall spara resandekortet under minst ett år efter ankomstdagen.

Resandekort för en utlänning skall lämnas till polisen dagen efter ankomstdagen, om inte polisen beviljar längre tid.

Om det finns skäl att betvivla riktigheten av de personuppgifter som en resande har lämnat, skall detta genast meddelas polisen.

Endast polisen har rätt att få ett ifyllt resandekort eller ta del av dess innehåll.

13 §. Avfärdsanmälan

För andra utlänningar än danska, isländska, norska eller svenska medborgare skall en avfärdsanmälan lämnas till polisen dagen efter avfärdsdagen, om inte polisen beviljar längre tid.

14 §. Särskilda bestämmelser

Beträffande konstruktionskrav och andra tekniska krav samt krav gällande organisation och rutiner för upprätthållande av säkerheten gäller vad som stadgas i lagstiftningen om byggande, brand- och räddningsväsendet samt hälsovården.

J 4 LL (1975:56) om resebyråer

15 §. (2007/143) *Övervakning*

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och polisen övervakar att denna förordning iakttas.

16 §. *Administrativa påföljder*

Polisen kan ge en varning åt den som utövar inkvarterings- eller trakteringsverksamhet om denne inte följer bestämmelserna i denna förordning om missbruk förekommit i verksamheten eller om verksamheten stört ordningen.

Om en försummelse eller en förseelse är allvarlig eller upprepas trots varning, kan Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet på begäran av polisen begränsa öppettiden för rörelsen eller förbjuda verksamheten eller en del av den för en viss tid eller tills vidare. (2007/143)

17 §. Upphävd (2007/143).**18 §.** *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1996.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

J 4 Landskapslag (1975:56) om resebyråer

1 §. Idkande av resebyråer är tillåtet endast med tillstånd av [landskapsstyrelsen] och med iakttagande av stadgandena i denna lag.

2 §. Såsom idkande av resebyråer anses enligt denna lag anordnande, försäljning och förmedling av resor och tjänster i samband därmed samt förmedling av inkvartering i fritidsbostäder, då verksamheten sker i förvärvssyfte.

3 §. För att idka resebyråverksamhet fordras av enskild person att denne

- 1) äger rätt att idka näring i landskapet;
- 2) fyllt 25 år;
- 3) råder över sig själv och sin egendom;
- 4) är solvent; samt
- 5) äger tillräcklig branschkunskap.

Bestämmelsen i 1 § 1 mom. 1 punkten gäller inte enskild person som är bosatt i landskapet, om rörelsen skall bedrivas under de förutsättningar som anges i 11 § självstyrelselagen (1991:71) för Åland. (1994/68)

4 §. För att idka resebyråverksamhet fordras av sammanslutning att

- 1) sammanslutningen äger rätt att idka näring i landskapet;
- 2) sammanslutningen är solvent;
- 3) sammanslutningens samtliga personligen ansvariga bolagsmän och dess verkställande direktör eller med denna jämförbar person, samt i förekommande fall, dess samtliga styrelseledamöter råder över sig själva och sin egendom; samt
- 4) (1994/68) rörelsen bedrivs under ledning av en av [landskapsstyrelsen] godkänd ansvarig föreståndare som är bosatt i landskapet och uppfyller de i 3 § 1 mom. 2-5 punkterna stadgade fordringarna.

5 §. (1994/68) Innan tillstånd att idka resebyråer beviljas skall tillståndssökanden ställa säkerhet hos [landskapsstyrelsen]. Säkerheten skall ställas för ett belopp som [landskapsstyrelsen] med hänsyn till verksamhetens art och omfattning bestämmer.

För resor på vilka lagen om paketresor är tillämplig skall en tillräcklig säkerhet ställas för återbetalningen av erlagda belopp och för hemtransport av resenärerna.

6 §. Finner [landskapsstyrelsen] på basen av ansökan och införskaffad utredning att sökanden uppfyller i denna lag ställda förutsättningar, bör sökanden beviljas tillstånd att idka resebyråer.

Benämningen resebyrå får användas endast av den som beviljats tillstånd att idka sådan näring.

[Landskapsstyrelsen] för register över enligt denna lag beviljade näringstillstånd.

7 §. Den som erhållit tillstånd att idka resebyråer skall, innan verksamheten inleds, göra i [landskapslagen (1957:11) om rätt att idka näring i landskapet Åland] stadgad näringsanmälan. Angående anmälan till handelsregistret gäller vad därom är särskilt stadgat.

8 §. Inleder den som erhållit tillstånd att idka resebyråer ej verksamheten inom sex månader sedan tillståndet beviljats, har detta förfallit om ej [landskapsstyrelsen] på ansökan som gjorts inom sagda tid förlängt tidsfristen.

9 §. Idkare av resebyråer skall årligen före den 1 april till [landskapsstyrelsen] ingiva berättelse över sin verksamhet för föregående kalenderår innehållande för övervakningen erforderliga uppgifter. Till berättelsen skall fogas bokslut för det senast avslutade räkenskapsåret.

Idkare av resebyråer är även skyldig att till [landskapsstyrelsen] lämna begärda tilläggsuppgifter samt statistik och andra utredningar rörande verksamheten.

Av de för resebyråer utsedda revisorerna bör minst en vara av Centralhandelskammaren godkänd revisor (CGR) eller godkänd räkenskapsman (GRM). Till den berättelse som årligen avgives till [landskapsstyrelsen] skall fogas revisionsberättelse.

10 §. Idkare av resebyråer skall ofördröjligen och senast inom en månad till [landskapsstyrelsen] anmäla de förändringar, som ägt rum i de förhållanden vilka utgjort förutsättning för beviljande av tillstånd.

Då resebyråers hemort eller adress förändras eller dess verksamhet upphör, skall därom ofördröjligen skriftligen anmälas till [landskapsstyrelsen].

11 §. Har [landskapsstyrelsen], efter att näringsidkaren beretts tillfälle att avgiva förklaring, funnit att i registret införd resebyråer upphört med sin verksamhet, skall rörelsen avföras ur det i 6 § 3 mom. avsedda registret. Om åtgärden skall vederbörande näringsidkare underrättas.

12 §. Tillstånd att idka resebyråer skall återkallas om det konstateras att någon av de för beviljande av

tillstånd stadgade förutsättningarna ej mera föreligger. [Landskapsstyrelsen] kan dock, om så prövas skäligt, utsätta tid inom vilken rättelse skall ske. Sker ej rättelse inom den utsatta tiden skall tillståndet återkallas.

13 §. Avlider enskild idkare av resebyrå rörelse eller försättes han i konkurs, förfaller näringsstillståndet. Döds- eller konkursboet äger dock rätt att för boutredningen fortsätta rörelsen med stöd av tidigare tillstånd under en tid av högst ett år från dödsdagen eller dagen för konkursens början.

Den eller de som omhändertagit resebyråidkarens dödsbo skall inom tre månader från dödsdagen hos [landskapsstyrelsen] anhålla om godkännande av lämplig person som interimistisk ansvarig föreståndare för rörelsen.

Förvaltare av konkursbo skall i tillämpliga delar iakttaga vad i 2 mom. är stadgat för det fall att resebyråidkare avlider. Tiden räknas från den dag då borgenärerna fattat beslut om rörelsens fortsättande.

De som omhändertagit dödsboet eller förvaltar konkursboet svarar för rörelsens bedrivande intill dess interimistisk ansvarig föreståndare godkänts.

14 §. Försättes sammanslutning som bedriver resebyrå rörelse i konkurs skall i tillämpliga delar bestämmelserna i 13 § iakttagas.

15 §. Avlider ansvarig föreståndare för sammanslutnings resebyrå rörelse, försättes han i konkurs eller lämnar han sin befattning eller blir han eljest varaktigt förhindrad att handhåva den, skall ansökan om godkännande av ny ansvarig föreståndare inlämnas till [landskapsstyrelsen] inom tre månader.

16 §. Har enskild näringsidkare eller ansvarig föreståndare för sammanslutnings resebyrå rörelse försummat att iakttaga stadganden eller bestämmelser som gäller för resebyråbranschen, har missbruk ägt rum i verksamheten eller har denna bedrivits i strid med god afärssed i branschen, kan [landskapsstyrelsen] tilldela vederbörande varning eller för viss tid förbjuda bedrivandet av rörelsen.

Är försummelse eller missbruk av allvarlig art eller fortgår eller upprepas de oaktat ovannämnda åtgärder vidtagits, kan [landskapsstyrelsen] återkalla näringsstillståndet eller godkännandet av ansvarig föreståndare.

Detsamma gäller för de fall att näringsidkare eller ansvarig föreståndare på annat sätt visat sig vara olämplig för sin befattning eller om rörelsens verksamhet avbrutits för längre tid än tre månader. Innan beslut fattas skall vederbörande beredas tillfälle att avge förklaring.

17 §. Den som idkar resebyrå rörelse utan tillstånd eller på annat sätt överträder bestämmelserna i denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser straffas med böter om ej strängare straff för brottet annorstädes är stadgat.

18 §. I [landskapsstyrelsens] beslut, varigenom varning tilldelats, får ändring ej sökas. Över annat beslut av [landskapsstyrelsen] får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet.

Besvär över [landskapsstyrelsens] med stöd av 12 eller 16 § meddelade beslut utgör ej hinder för verkställighet av beslutet.

19 §. Domstol skall om utslag som avses i 17 och 18 §§ göra anmälan till [landskapsstyrelsen].

20 §. Bestämmelserna i denna lag gäller ej:

1) trafikidkare som säljer eller förmedlar tjänster i fråga om det slag av trafik som de bedriver eller som omedelbart ansluter sig därtill;

2) ombud för trafikidkare som säljer eller förmedlar resebiljetter i fråga om visst slag av trafik;

3) anordnande av rundturer som varar högst ett dygn;

4) uthyrning av trafikmedel; ej heller

5) handlednings- och informationsverksamhet inom turistbranschen.

Oavsett vad i 1 mom. stadgas, skall bestämmelserna i denna lag tillämpas på anordnande, försäljning och förmedling av resor på vilka lagen om paketresor är tillämplig. (1994/68)

21 §. Efterlevnaden av denna lag övervakas av [landskapsstyrelsen] och enligt [landskapsstyrelsens] anvisningar av polismyndigheterna.

22 §. Den som vid denna lags ikraftträdande idkar resebyrå rörelse får fortsätta med sin verksamhet utan tillstånd under en tid av sex månader, räknat från dagen då lagen trädde i kraft.

23 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

J 5 Landskapsförordning (1996:48) om fastighetsmäklare

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning finns bestämmelser om utövandet av fastighetsmäklarverksamhet på Åland.

2 §. Definitioner

Med *fastighetsmäklarverksamhet* avses yrkesmässigt eller kontinuerlig förmedling av

a) fastigheter,

b) delar av fastigheter,

c) fastigheter eller lägenheter till vilka besittningsrätten grundar sig på ägande av aktier eller andelar,

d) områden som är gemensamma för flera fastigheter eller delar av sådana områden,

e) hyres- eller arrenderätter till områden som avses i a-d punkterna, dock inte hyresavtal till bostadslägenheter.

Med *fastighetsmäklare* avses en fysisk person som utövar fastighetsmäklarverksamhet.

2 kap. Registrering av fastighetsmäklare

3 §. Krav på registrering

Fastighetsmäklarverksamhet får endast utövas av den som registrerats som fastighetsmäklare hos landskapsregeringen.

J 5 LF (1996:48) om fastighetsmäklare

4 §. Villkor för registrering

Den som är myndig och inte är försatt i konkurs och som har avlagt fastighetsmäklarprov kan registreras som fastighetsmäklare.

5 §. Förfarande för registrering

Den som vill bli registrerad som fastighetsmäklare kan ansöka om detta hos landskapsregeringen.

Av ansökan skall framgå rörelsens firma och adress samt vem som är ansvarig föreståndare. Till ansökan skall fogas ett utdrag ur handelsregistret om sökanden är en sammanslutning eller en utländsk sammanslutning eller stiftelse som registrerat filial i Finland. Vidare skall till ansökan fogas en utredning om att den ansvarige föreståndaren uppfyller de krav som ställs i 4 §.

3 kap. Fastighetsmäklarprov**6 §. Tidpunkt för provet**

Fastighetsmäklarprov skall hållas minst en gång per år, förutsatt att det finns ett behov av detta.

Landskapsregeringen meddelar datum för fastighetsmäklarprovet senast 30 dagar före provet hålls. Meddelandet ska genom offentlig delgivning publiceras i minst en lokaltidning med allmän spridning i landskapet enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. (2008/50)

7 §. Kunskaper som provas i provet

I fastighetsmäklarprovet skall deltagarna visa att de har kunskap om de bestämmelser som behövs för att utöva fastighetsmäklarverksamhet.

Deltagarna skall även visa att de har praktisk kunskap om fastighetsmäklarverksamhet och behärskar de ärenden som kan omfattas av fastighetsmäklarverksamheten samt att de kan göra upp de handlingar som behövs vid ett fastighetsmäklaruppdrag.

I meddelandet om provet anges vilken litteratur och lagstiftning deltagarna bör behärska vid provet. (2008/50)

4 kap. Fastighetsmäklarverksamheten**8 §. Benämning**

Benämningen fastighetsmäklare eller avledningar av detta ord får endast användas av den som registrerats som fastighetsmäklare.

En fastighetsmäklare skall vid marknadsföring av sina tjänster använda beteckningen "Registrerad fastighetsmäklare" eller förkortningen "RFM".

9 §. Ansvarig föreståndare

En rörelse som utövar fastighetsmäklarverksamhet skall ha en ansvarig föreståndare.

Den ansvarige föreståndaren skall vara en registrerad fastighetsmäklare. Den ansvarige föreståndarens uppgift är att direkt delta i skötseln av fastighetsmäklaruppgifterna, övervaka personalens verksamhet och svara för att fastighetsmäklarverksamheten är lagenlig.

10 §. God fastighetsmäklarsed

Fastighetsmäklare skall iaktta god fastighetsmäklarsed.

11 §. Uppdragsavtal

Ett skriftligt uppdragsavtal skall upprättas över alla mottagna fastighetsmäklaruppdrag. Uppdragsavtalet skall upprättas i två exemplar, varav det ena skall arkiveras minst två år av fastighetsmäklaren och det andra överlämnas till uppdragsgivaren.

12 §. Uppdragsdagbok

Fastighetsmäklare skall föra dagbok över alla mottagna fastighetsmäklaruppdrag. Uppdragen skall antecknas i kronologisk ordning och numreras så, att en ny nummerserie påbörjas den 1 januari varje år.

I uppdragsdagboken skall antecknas

- a) den dag uppdraget mottogs,
- b) uppdragets art och föremålet för uppdraget,
- c) uppdragsgivarens namn och adress,
- d) den dag avtal ingicks,
- e) köparens eller hyrestagarens namn och adress,
- f) föremålet för avtalet,
- g) köpesumman eller hyresbeloppet samt
- h) fastighetsmäklarens arvode.

Om ett uppdrag förfaller, återtas eller ändras skall en anteckning om detta göras i uppdragsdagboken.

Uppdragsdagboken får föras med automatisk databehandling, dock så att den alltid kan fås ut i skriftlig form.

Uppdragsdagboken skall sparas i minst fem år efter att den avslutats.

13 §. Uppgifter som skall ges vid fastighetsförmedling

Innan ett fastighetsmäklaruppdrag avslutas skall fastighetsmäklaren ge båda parter all den information som enligt vad fastighetsmäklaren vet eller borde veta påverkar köpslutet. Fastighetsmäklaren skall tillvarata båda parternas intressen.

Om förhållandet mellan en fastighetsförmedlare och en konsument stadgas i rikslagstiftningen.

5 kap. Fastighetsmäklarnämnd**14 §. Uppgift**

Landskapsregeringen tillsätter för fyra år i sänder en fastighetsmäklarnämnd. Nämndens uppgift är att ordna det fastighetsmäklarprov som avses i 3 kap.

15 §. Sammansättning

Nämnden består av en ordförande, en vice ordförande och en annan medlem samt personliga ersättare för var och en. Nämndens ordförande och viceordförande skall ha avlagt juris kandidatexamen eller motsvarande tidigare examen och skall inte kunna anses representera fastighetsmäklarna.

16 §. Beslutförhet (2008/50)

Nämnden är beslutför då ordföranden eller vice ordföranden och minst två andra medlemmar är närvarande. Vid omröstning i ett ärende blir majoritetens åsikt nämndens beslut. Fallar rösterna lika blir den åsikt ordföranden biträtt beslut i ärendet.

2 mom. upphävt (2008/50).

6 kap. Kompletterande bestämmelser**17 §. Övervakning**

Landskapsregeringen övervakar att denna förordning iakttas.

18 §. Skyldighet att lämna uppgifter

Fastighetsmäklare är skyldiga att vid behov låta landskapsregeringen ta del av uppdragsavtal och uppdragsdagböcker samt andra uppgifter som är nödvändiga för övervakningen.

19 §. Administrativa påföljder

Polisen kan ge en varning åt en fastighetsmäklare eller en ansvarig föreståndare som inte följer bestämmelserna i denna förordning eller anvisningar som givits med stöd av den.

Om en försummelse eller förseelse är allvarlig eller upprepas trots varning kan landskapsregeringen på begäran av polisen avbryta fastighetsmäklarverksamheten för en viss tid eller tillsvidare.

20 §. Ändringssökande

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Landskapsregeringens beslut skall iaktas även om det har överklagats om inte besvärsmyndigheten beslutar annorlunda.

Fastighetsmäklarnämndens beslut om underkännande i fastighetsmäklarprovet får överklagas hos landskapsregeringen av den som underkänts.

21 §. Straffbestämmelse

Den som utövar fastighetsmäklarverksamhet utan att vara registrerad som fastighetsmäklare eller i strid med bestämmelserna i denna förordning skall för brott mot bestämmelserna om fastighetsmäklare dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas någon annanstans.

22 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1996.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

J 6 Landskapslag (2007:60) om posttjänster

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. Lagens syfte**

Lagens syfte är att säkerställa att posttjänster av god kvalitet och särskilt samhällsomfattande tjänster finns att tillgå på likvärdiga villkor i hela landskapet.

Det ankommer på landskapsregeringen att tillse att samhällsomfattande tjänster finns att tillgå i samtliga kommuner i landskapet.

2 §. Lagens tillämpningsområde

Lagen tillämpas på tillhandahållande av posttjänster om inte annat föreskrivs nedan.

Denna lag tillämpas inte på posttjänster avseende

- 1) tidningar och tidskrifter,
- 2) brevårsändelser, om tjänsterna till omfattningen är av mindre betydelse med hänsyn till det syfte som anges i 1 §,
- 3) (2011/38) en näringsidkares interna verksamhet,
- 4) (2011/38) kurirtjänst för brevårsändelser,
- 5) (2011/38) oadresserade försändelser och

6) (2011/38) postpaket som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

3 §. Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *postverksamhet* tillhandahållande av posttjänster och samhällsomfattande tjänster mot avgift,
- 2) *posttjänster* tjänster som innefattar insamling, sortering, transport och överlämnande av postförsändelser,
- 3) *samhällsomfattande tjänster* ständigt tillhandahållande av posttjänster enligt 4 § för alla användare i landskapet,
- 4) *inlämningsställen* de fysiska anordningar, inbegripet brevlådor, där postförsändelser kan avlämnas,
- 5) *insamling* förfarandet att samla upp postförsändelser som lämnats vid inlämningsställen,
- 6) *utdelning* överlämnande av postförsändelser till deras adressater,
- 7) *postförsändelse* brevårsändelser och postpaket,
- 8) *brevårsändelse* ett adresserat brev eller postkort som väger högst två kilo,
- 9) *postpaket* ett adresserat paket,
- 10) *postföretag* en tillståndshavare enligt 6 §,
- 11) *den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster* en tillståndshavare som avses i 6 § och som ålagts skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster,
- 12) *avsändare* en fysisk eller juridisk person som en postförsändelse härrör ifrån,
- 13) *mottagare* den på en postförsändelse antecknade mottagaren,
- 14) *användare* varje fysisk eller juridisk person som i egenskap av avsändare eller mottagare drar nytta av att samhällsomfattande tjänster tillhandahålls,
- 15) *rekommenderad försändelse* en tjänst som består av en försäkring till fast pris mot att försändelsen förkommer, stjäls eller skadas,
- 16) *assurerad försändelse* en tjänst som består av en försäkring till det värde avsändaren anger mot att försändelsen förkommer, stjäls eller skadas,
- 17) *mottagningsbevis* en handling på vilken mottagaren kvitterat mottagandet av en försändelse samt med
- 18) *gränsöverskridande post* post från landskapet Åland till ort utanför landskapet eller vice versa.

2 kap. Samhällsomfattande tjänster**4 §. De samhällsomfattande tjänsternas innehåll**

De samhällsomfattande tjänsterna omfattar

- 1) förmedling av för befördran lämnade och till mottagaren adresserade
 - a) brevårsändelser som väger högst två kilo, som betalas genom allmänt använda kontantbetalningssätt och som användaren har möjlighet att lämna till ett inlämningsställe för att transporteras av den som beviljats tillstånd att bedriva postverksamhet enligt denna lag samt i fråga om brevårsändelser inom landskapet samt brevårsändelser från landskapet till ort i riket ska åtminstone sådana brevprodukter tillhandahållas som är avsedda att delas ut den andra arbetsdagen

J 6 LL (2007:60) om posttjänster

räknat från inlämningsdagen och på vilka kvalitetsnormen enligt 5 § för samhällsomfattande tjänster tillämpas,

b) postpaket som väger högst tio kilo, som betalas genom allmänt använda kontantbetalningssätt och som användaren har möjlighet att lämna till ett verksamhetsställe för post eller något annat lämpligt ställe för att transporteras av den som beviljats tillstånd att bedriva postverksamhet enligt denna lag och att hämta från ett sådant verksamhetsställe,

c) postpaket från en ort utanför landskapet och riket, som väger högst 20 kilo, samt

2) sådana i 3 § 15 och 16 punkterna i denna lag avsedda tjänster för de postförsändelser som avses i 1 punkten. (2011/38)

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster skall i varje kommun ha åtminstone ett verksamhetsställe där samhällsomfattande tjänster tillhandahålls.

Varje användare skall ha möjlighet att på ett inlämningsställe som ligger på rimligt avstånd från användarens bostad eller verksamhetsställe lämna in brevörsändelser för att transporteras av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster.

Minst en insamling och minst en utdelning skall göras varje arbetsdag. Beträffande undantag från denna skyldighet finns bestämmelser i 11 §.

De samhällsomfattande tjänsterna omfattar såväl post inom landskapet som gränsöverskridande post.

5 §. Kvalitetsnormer för de samhällsomfattande tjänsterna

Av de brevörsändelser inom landskapet som är avsedda att nå adressaten senast nästa arbetsdag räknat från inlämningsdagen ska minst 85 procent nå adressaten den dagen och resterande del därpå följande arbetsdag. Av de brevörsändelser inom landskapet som är avsedda att nå adressaten senast den andra arbetsdagen räknat från inlämningsdagen ska minst 95 procent nå adressaten den andra arbetsdagen och minst 98 procent senast den tredje arbetsdagen, räknat från inlämningsdagen. (2011/38)

Med beaktande av vad som föreskrivs i 1 mom. ska gränsöverskridande post inom Europeiska unionen delas ut så att minst 85 procent av försändelserna nått adressaten på den tredje dagen och 97 procent av försändelserna på den femte dagen, räknat från inlämningsdagen. (2011/38)

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster skall följa gemenskapens interna kvalitetsnormer för gränsöverskridande post.

3 kap. Postverksamhet

6 §. Beviljande av tillstånd m.m.

Postverksamhet får utövas av sammanslutningar, ämbetsverk, inrättningar och stiftelser som beviljats tillstånd av landskapsregeringen.

Tillstånd skall beviljas om sökanden har tillräckliga resurser att fullgöra åtagandena för ett företag som utövar postverksamhet och det saknas anledning att ifrågasätta sökandens förmåga att följa bestämmelserna rörande postverksamhet.

Tillstånd för postverksamhet får beviljas för högst 20 år i sänder. Tillståndshavaren har inte rätt att överföra tillståndet på någon annan. Överförande mellan moderbolag och helägt dotterbolag är dock tillåtet men skall utan dröjsmål anmälas till landskapsregeringen.

7 §. Tillståndsvillkor

Tillstånd enligt 6 § får förenas med villkor

1) om skyldighet för tillståndshavaren att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster enligt 4 och 5 §§ samt

2) rörande tillståndshavarens verksamhetsområde, typer av brevörsändelser, insamling och prissättning samt beträffande andra omständigheter som bedöms väsentliga för att säkerställa tjänsternas kvalitet, tillgänglighet och effektivitet.

Villkoren för tillstånd får ändras när särskilda skäl till detta föreligger eller om detta är nödvändigt för säkerställande av att samhällsomfattande tjänster tillhandahålls.

8 §. Ansökan om tillstånd

En ansökan om tillstånd för postverksamhet riktas till landskapsregeringen. Av ansökan skall framgå

1) sökandens namn och hemort,

2) det område för vilket tillstånd söks, om ansökan inte avser landskapet i dess helhet,

3) vilka slag av posttjänster sökanden avser erbjuda,

4) leveransvillkoren för posttjänsterna,

5) utredning om att sökanden innehar i 6 § 2 mom. förutsatta resurser för bedrivande av postverksamhet samt

6) eventuell annan utredning som sökanden anser relevant eller som landskapsregeringen anser nödvändig.

Till ansökan skall fogas utdrag rörande sökanden ur allmänt register över det slag av organisation som sökanden utgör eller, om sökanden inte är registrerat i sådant, annan motsvarande utredning rörande sökanden samt det senast fastställda bokslutet, om sökanden är bokföringsskyldig. Sökanden skall också förete en för två år utarbetad översiktlig plan över den postverksamhet som skall bedrivas samt en finansieringskalkyl.

4 kap. Postföretagens skyldigheter

9 §. Mottagning av försändelser

Ett postföretag är skyldigt att mot gällande avgift ta emot och till mottagaren förmedla brevörsändelser i enlighet med tillståndsvillkoren och sina leveransvillkor. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster är dessutom skyldig att mot gällande avgift ta emot och till mottagaren förmedla postpaket av det slag som avses i 4 § 1 mom. Ett postföretag kan dock vägra ta emot eller förmedla en brevörsändelse om

1) försändelsen innehåller farliga ämnen, föremål eller produkter som det enligt lag är förbjudet att transportera eller vilka på annat sätt är lagstridiga eller vilka uppenbart orsakar fara för människor eller egendom,

- 2) försändelsen innehåller levande djur,
- 3) försändelsens innehåll är särskilt känsligt för värme eller kyla,
- 4) försändelsen innehåller flytande ämnen eller föremål som lätt går sönder eller bryts eller om
- 5) försändelsen är oförsäkrad och innehåller pengar, värdepapper eller något annat värdefullt.

10 §. Utdelning

En brevårsändelse skall överlämnas till mottagaren på dennes adress eller lämnas i en för mottagande av post avsedd anordning som är belägen inom ett med hänsyn till de lokala förhållandena rimligt avstånd från den adress mottagaren angivit. För att utdelningen skall ske på ett ändamålsenligt sätt kan formerna för utdelningen bestämmas med beaktande av lokala förhållanden, mottagarens särskilda personliga behov och andra relevanta omständigheter.

Brevårsändelser skall delas ut åtminstone en gång varje arbetsdag, om inte något oöverstigligt hinder, en bestämmelse i lag, ett avbrott i trafiken eller någon annan liknande omständighet hindrar utdelning av post.

Postpaket skall delas ut inom rimlig tid. Postpaket och brevårsändelser som skall kvitteras kan utdelas på postföretagets verksamhetsställe. I sådana fall skall en särskild ankomstavi tillställas mottagaren.

11 §. Undantag från insamlings- och utdelningsbestämmelserna

I fråga om posttjänster till mottagare i svårtillgängliga skärgårdsområden eller invid vägar som inte är allmänt trafikerade har ett postföretag rätt att avvika från den insamlings- och utdelningstäthet som föreskrivs i 4 § 4 mom. och från den utdelningstäthet som föreskrivs i 10 § 2 mom. Insamling och utdelning skall dock ske minst en gång i veckan.

Om det till en mottagare i fråga om vilken 1 mom. är tillämpligt ankommer ett postpaket, en årsändelse från myndighet eller en brådsakande årsändelse skall mottagaren, om inte utdelning kan ske eller ankomstavi lämnas därförinnan, senast tredje dagen från försändelsens ankomst om möjligt underrättas per telefon, via e-post eller på något annat sätt att årsändelsen finns att avhämta på postföretagets verksamhetsställe.

Ett postföretag skall minst en gång per år underätta landskapsregeringen vilka hushåll som berörs av bestämmelserna i 1 mom. Med anledning av denna underrättelse skall landskapsregeringen bestämma om det finns skäl att ändra postföretagets beslut så att antalet hushåll på vilka 1 mom. tillämpats sänks.

12 §. Utdelningsplan och utdelningsavtal

Varje postföretag skall utarbeta en detaljerad plan för hur utdelningen enligt 10 § skall ordnas. En mottagare som önskar att utdelningen skall ske närmare mottagarens bostad eller verksamhetsställe än planen förutsätter, har rätt att med postföretaget avtala om nödvändiga ändringar i planen för att tillgodose önskemålet. Postföretaget har rätt att debitera mottagaren en skälig avgift för detta.

Om en mottagare och ett postföretag inte kunnat enas om av mottagaren begärda ändringar i utdel-

ningsplanen och om frågan inte avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut, har postföretaget, om utdelning till följd av tvisten inte kunnat ske, rätt att förvara mottagarens brevårsändelser på det verksamhetsställe som är beläget närmast mottagarens adress. Mottagaren har rätt att där avhämta årsändelserna.

Landskapsregeringen har rätt att meddela närmare anvisningar om placeringen av anordningar för mottagning och utdelning av brevårsändelser.

13 §. Brevhemligheten; tystnadsplikt

Ett postföretag skall trygga brevhemligheten.

Den som är anställd hos ett postföretag får inte röja vad han eller hon i sitt arbete fått veta om en kund eller dennes angelägenheter, om röjandet av uppgifterna kan utgöra en överträdelse av bestämmelserna i 1 mom. eller skada ett affärs- eller kundförhållande. Det sagda gäller även den som antingen själv eller för ett företags räkning med stöd av avtal med postföretaget tillhandahåller tjänster som avses i denna lag.

14 §. Öppnande av årsändelser

Ett postföretag har inte rätt att öppna en sluten brevårsändelse. Om det finns skäl att anta att årsändelsen kan utgöra fara för hälsa eller egendom skall postföretaget utan dröjsmål översända årsändelsen till landskapsregeringen.

Ett postpaket får öppnas om

- 1) årsändelsen är skadad och det är nödvändigt att öppna den för att skydda innehållet eller undersöka dess skick eller om
- 2) det finns skäl att anta att årsändelsen kan utgöra fara för hälsa eller egendom.

Ett postföretag har rätt att översända ett postpaket som avses i 2 mom. till landskapsregeringen i stället för att själv öppna paketet.

Innehållet i ett postpaket som öppnas får inte granskas i större utsträckning än vad som är nödvändigt med hänsyn till orsaken till att det öppnas.

Endast en person som särskilt bemyndigats av landskapsregeringen har rätt att öppna ett postpaket. Vid öppnandet skall ett vittne närvara. På paketet skall antecknas att det öppnats samt orsaken till åtgärden. Dessutom skall det uppgöras ett protokoll beträffande öppnandet, vilket undertecknas av den som öppnat paketet och av vittnet.

Den som bemyndigats att öppna postpaketet handlar vid utövat av sitt uppdrag under tjänstemannaansvar.

15 §. Utredning av mottagare m.m.

Om det är oklart vem som är mottagare av en postårsändelse som sannolikt är avsedd att vara personlig, skall det postföretag som har hand om årsändelsen försöka reda ut vem som är mottagare. Om detta inte är möjligt skall årsändelsen returneras till avsändaren. Om inte heller detta är möjligt, skall postföretaget utan dröjsmål översända årsändelsen till landskapsregeringen. Om innehållet sannolikt är förstört får dock årsändelsen i dess helhet förstöras. Detsamma gäller en öppen eller öppnad årsändelse, om det är uppenbart att det är omöjligt att utreda vare sig vem som är mottagare eller vem som är avsändare.

J 6 LL (2007:60) om posttjänster

En försändelse som mottagaren inte vill ta emot skall returneras till avsändaren.

Ett postföretag har rätt att förstöra en försändelse som sannolikt inte är avsedd att vara personlig, om den inte kan frambefordras till mottagaren eller om denne inte vill ta emot den. I fråga om här avsedda försändelser kan ett postföretag dock avtala med avsändaren om återsändande av försändelserna.

Ett postföretag har rätt att till landskapsregeringen översända en försändelse som avses i 3 mom. i stället för att själv förstöra den.

16 §. *Postföretagens ansvar*

Ett postföretag ansvarar för skada som avsändaren eller mottagaren åsamkas av att en försändelse förseñas, förkommer eller skadas. Postföretaget är dock befriat från ansvar om det kan visa att skadan orsakats av en omständighet som företaget inte kunnat undvika och vars konsekvenser det inte har kunnat förhindra.

Om ett postföretag eller någon för vars handlande företaget bär ansvaret har orsakat i 1 mom. avsedd skada uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, kan det inte friskriva sig från ansvar med stöd av bestämmelserna i 1 mom.

Ett postföretags ansvar börjar när avsändaren avlämnat försändelsen på insamlingsstället eller på annat av postföretaget godkänt sätt överlämnat den till postföretaget. Ansvaret upphör när postföretaget på i denna lag förutsatt sätt eller på överenskommet sätt överlämnat försändelsen till mottagaren eller till dennes företrädare. Om postföretaget kräver kvittering på överlåtelsehandling som gäller försändelsen, har det rätt att på denna göra anteckning rörande mottagarens personbeteckning och den handling där personbeteckningen kontrollerats.

Ett avtalsvillkor som till nackdel för avsändaren eller mottagaren avviker från ansvarsbestämmelserna i denna lag är ogiltigt. Om postföretagets avtalspart inte är en i 1 kap. 4 § konsumentskyddslagen (FFS 38/1978) avsedd konsument är villkoret dock giltigt under förutsättning att det är skäligt med hänsyn till avtalspartens ställning, försändelsens exceptionella karaktär eller andra särskilda omständigheter.

Ett postföretag och den för vars handlande postföretaget bär ansvaret har rätt att åberopa de i 1 mom. nämnda ansvarsbefrielsegrunderna även i det fall ett ersättningsanspråk inte grundas på denna lag, om det hade varit möjligt att yrka ersättning med stöd av denna lag.

Bestämmelserna i denna lag om ett postföretags ersättningsansvar tillämpas endast om något annat inte följer av en internationell konvention som är bindande för landskapet.

17 §. *Begränsning av ett postföretags ansvar*

Till den som lidit skada av att en försändelse förseñas skall i ersättning betalas ett belopp som motsvarar skadans storlek, dock högst

1) 50 euro för en vanlig brevårsändelse,

2) 85 euro för en rekommenderad eller med motagningsbevis försedd brevårsändelse samt

3) 150 euro för andra brev, brevårsändelser eller postpaket.

Till den som lidit skada av att en försändelse skadats eller förkommit skall i ersättning betalas ett belopp som motsvarar skadans storlek, dock högst

1) 50 euro för en vanlig brevårsändelse,

2) det avtalade assuransvärdet för en assurerad försändelse,

3) 340 euro för andra brevårsändelser samt

4) 25 euro per kilo för postpaket.

Om ett postföretag eller någon för vars handlande företaget bär ansvaret har orsakat i 1 eller 2 mom. avsedd skada uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, har det inte rätt att begränsa sitt ansvar med stöd av dessa lagrum.

Ett postföretag och den för vars handlande postföretaget bär ansvaret har rätt att åberopa de i 1 och 2 mom. nämnda ansvarsbegränsningarna även i det fall ett ersättningsanspråk inte grundas på denna lag, om det hade varit möjligt att yrka ersättning med stöd av denna lag.

Skadestånd som utdöms med stöd av denna lag kan jämkas enligt vad som kan anses skäligt, om den skadelidande har medverkat till skadan eller om andra omständigheter än den skadevållande handlingen har bidragit till skadans uppkomst.

De i 1 och 2 mom. angivna penningbeloppen kan justeras genom landskapsförordning i enlighet med förändringarna i penningvärdet.

18 §. *Anmärkning och preskription*

Vid äventyr att rätten till ersättning går förlorad skall en anmärkning om att en försändelse skadats framställas till det berörda postföretaget inom en skälig tid efter att mottagaren upptäckt skadan eller borde ha upptäckt den. Om mottagaren inte är en i 1 kap. 4 § konsumentskyddslagen avsedd konsument skall dock anmärkning om synlig skada framställas när försändelsen tas emot av mottagaren eller dennes företrädare.

Rätten till ersättning är förverkad, om yrkandet på ersättning inte framställts skriftligen till postföretaget inom ett år eller, om skadan har orsakats uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, inom tre år

1) från tidpunkten då postföretagets ansvar enligt 16 § 3 mom. upphörde, om rätten till ersättning grundar sig på att försändelsen skadats eller förseñas, och

2) från tidpunkten då postföretaget underrättade mottagaren om att försändelsen förkommit, om rätten till ersättning grundar sig på den omständigheten.

19 §. *Leveransvillkor*

Ett postföretag skall uppgöra leveransvillkor i skriftlig form. De skall finnas tillgängliga för användarna kostnadsfritt.

Av leveransvillkoren skall tydligt framgå

1) kundens och postföretagets rättigheter och skyldigheter,

2) vilka åtgärder kunden bör vidta när en försändelse förseñas, skadats eller förkommit eller när kvalitetsnormerna för tjänsterna inte följts,

3) vilka rättsmedel som står till kundens förfogande, inbegripet möjligheten att i vissa fall begära myndighets avgörande av tvist,

4) avgifterna för de tjänster som tillhandahålls,

5) hur kunderna informeras om avgiftsändringar samt

6) grunderna för säkerheter och andra betalningsgarantier som eventuellt krävs av kunden.

I leveransvillkoren kan intas även andra än i 2 mom. angivna uppgifter rörande de tjänster som tillhandahålls, bl.a. uppgifter rörande olika slag av postförsändelser och beträffande de egenskaper dessa får ha samt egenskaper för och begränsningar gällande rekommenderade och assurerade försändelser.

En utförlig och tydlig prislista över avgifterna för posttjänsterna skall kostnadsfritt finnas tillgänglig för kunderna. Om anbud eller avtal om posttjänster i enskilda fall lämnas eller ingås, skall de vara skriftliga eller tillgängliga i elektronisk form.

Innan ett postföretag tar i bruk sådana leveransvillkor som är avsedda att äga allmän giltighet, skall de tillställas landskapsregeringen för godkännande.

20 §. Offentliggörande av posttjänsters kvalitet

Varje postföretag skall årligen publicera uppgifter om tjänsternas kvalitet, varvid särskilt skall framgå antalet klagomål och hur dessa har behandlats.

21 §. Prissättning av posttjänster

De avgifter som den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster tar ut skall vara så rimliga att samtliga användare ges möjlighet att få tillgång till de tjänster som tillhandahålls. De skall dessutom vara tydliga och klara samt icke-diskriminerande.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster skall ha en enhetlig taxa för brevårsändelser inom landskapet, såvitt gäller brevårsändelser som skall utdelas följande arbetsdag. Detta hindrar inte enskilda prisavtal med kunderna.

Avgifterna för posttjänsterna skall grunda sig på kostnaderna. Sker ändringar i prissättningen skall information om detta ges minst en månad innan ändringen träder i kraft.

22 §. Kostnadsredovisning

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster skall använda ett redovisningssystem av vilket framgår dels skäligheten av avgifterna för de olika tjänsterna, dels avgifternas förhållande till kostnaderna.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster skall i sin interna redovisning hålla de tjänster som hör till de samhällsomfattande tjänsterna åtskilda från övriga tjänster. Kostnaderna för de tjänster som hör till de samhällsomfattande tjänsterna skall uträknas per försändelseslag.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster skall tillställa landskapsregeringen beskrivningar av sina redovisningssystem.

23 §. Samarbetsplikt

Ett postföretag är skyldigt att se till att en brevårsändelse som inlämnats till det för förmedling vida-

rebefordras för att förmedlas av ett annat postföretag, om mottagarens adress inte finns inom dess verksamhetsområde.

Ett postföretag är skyldigt att se till att försändelser som lämnats till ett annat postföretag för befordran kan utdelas till en mottagare vars adress är belägen i postbox eller annan anordning som det förstnämnda postföretaget besitter.

Avtalsvillkoren i avtal mellan postföretag rörande i 1 och 2 mom. avsedda angelägenheter skall vara icke-diskriminerande och skäliga. Avtalen skall innehålla överlåtelsevillkor samt grunderna för prissättningen. Dessutom skall de kvalitetskrav som föreskrivs i denna lag följas.

I 3 mom. avsedda avtal skall utan dröjsmål tillställas landskapsregeringen för godkännande. Landskapsregeringen anses ha godkänt ett avtal om den inte meddelat något annat inom en månad efter tidpunkten för mottagandet av avtalet. Om landskapsregeringen anser att avtalet inte fyller de krav som uppställs i denna lag, skall den förelägga en rimlig tidsfrist inom vilket avtalet skall ändras. Innan landskapsregeringens godkännande lämnats får avtalet inte tillämpas.

24 §. Övriga skyldigheter

Ett postföretag skall säkerställa att postverksamheten fungerar så störningsfritt som möjligt även under undantagsförhållanden. I det syftet skall det utarbeta beredskapsplaner och vidta andra lämpliga förberedande åtgärder. En behörig myndighet kan meddela anvisningar om förberedelser för undantagsförhållanden.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster skall se till att i lag föreskrivna delgivningsförfaranden kan användas i hela landskapet. Den person som utför till ett delgivningsförfarande hörande uppgifter handlar under tjänstemannaansvar.

5 kap. Anordningar för insamling och utdelning

25 §. Placering av brevlådar

En kommun är skyldig att tillåta att brevlådar och andra anordningar för insamling eller utdelning av brevårsändelser placeras på i stadsplan eller i byggnadsplan anvisade allmänna områden, om de inte till rimliga kostnader kan placeras på något annat för postföretaget eller mottagaren lämpligt sätt. Anordningarna får dock inte placeras på ett sådant sätt att de medför onödig fara för trafiken eller innebär väsentlig olägenhet vid nyttjande av området i överensstämmelse med stads- eller byggnadsplanen.

Ägaren till en tomt, en annan fastighet eller en byggnad är skyldig att tillåta att anordningar som avses i 1 mom. fästs på en vägg, en port eller vid ett staket under de förutsättningar som anges i 1 mom. Ytterligare skall beaktas att anordningarna inte får medföra oskälig olägenhet för fastighetens eller byggnadens ägare.

Anordningar som avses i 1 mom. får placeras på sådana sido-, skydds- och frisksiktsområden som avses i 40 och 41 §§ landskapslagen (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland, om placeringen av anord-

J 6 LL (2007:60) om posttjänster

ningarna inte medför onödigt fara för trafiken eller väsentlig olägenhet för väghållningen.

Se N 2, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland

26 §. Avgörande av tvist rörande placering av brev-lådor

Om parterna inte kommer överens om placeringen av anordningar som avses i 25 § 2 mom., kan frågan hänskjutas till kommunens byggnadsnämnd för avgörande. Vid prövningen av ärendet skall byggnadsnämnden beakta dels hur platsen i fråga används i övrigt samt de krav en ändamålsenlig postverksamhet ställer, dels de anvisningar som landskapsregeringen lämnat med stöd av 12 § 3 mom.

Men och skada som orsakas av anordningar som avses i 25 § 2 mom. skall ersättas i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter. Om parterna avtalat om ersättningen, binder avtalet också en senare ägare till fastigheten eller byggnaden.

Se H 12, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter

6 kap. Styrning av och tillsyn över postverksamheten

27 §. Allmän styrning, utveckling och tillsyn

Den allmänna styrningen och utvecklandet av postverksamheten ankommer på landskapsregeringen.

Landskapsregeringen skall utöva tillsyn över att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterföljs. Landskapsregeringen skall varje år publicera en berättelse över hur de kvalitetsnormer som anges i 5 § uppfyllts.

28 §. Tillsynsavgift för postverksamhet

Postföretagen skall betala en årlig tillsynsavgift till landskapsregeringen. Avgiften skall användas för bestridande av landskapsregeringens kostnader för handhavandet av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på landskapsregeringen. Tillsynsavgiften utgör 2000 euro.

29 §. Rätt till information

Landskapsregeringen har, utan hinder av vad någon annanstans i lag bestäms om sekretess för handlingar, rätt att för handhavandet av de uppgifter som avses i denna lag av postföretagen få behövlig information om postföretagens ekonomi och deras verksamhet enligt denna lag.

7 kap. Uppgifter i anslutning till säkerställandet av postgången

30 §. Öppnande av försändelse

Landskapsregeringen har rätt att öppna ett slutet brev som tillställts landskapsregeringen med stöd av 14 § 1 mom., om det föreligger skäl att anta att försändelsen utgör fara för hälsa eller egendom.

Landskapsregeringen har rätt att öppna ett slutet brev som tillställts landskapsregeringen med stöd av 15 § 1 mom., om detta är nödvändigt för att utröna i första hand vem som är mottagare, i andra hand vem som är avsändare.

Landskapsregeringen har rätt att öppna ett postpaket om

1) försändelsen är skadad och det är nödvändigt att öppna den för att skydda innehållet eller undersöka dess skick,

2) det finns skäl att anta att försändelsen kan utgöra fara för hälsa eller egendom eller

3) det är fråga om en försändelse som postföretaget varken har kunnat tillställa mottagaren eller returnera till avsändaren.

Den som vid landskapsregeringen handhar de uppgifter som avses i denna paragraf får öppna en postförsändelse endast i närvaro av ett vittne. Innehållet i en öppnad försändelse får inte granskas i större utsträckning än vad som är nödvändigt med hänsyn till orsaken till att det öppnas. På försändelsen skall antecknas att den öppnats, orsaken till öppnandet, tid och plats för öppnandet samt den bestämmelse som åtgärden grundar sig på. Anteckningen skall under-tecknas av den som verkställt öppnandet. Dessutom skall det uppgöras ett protokoll beträffande öppnandet, vilket undertecknas av den som öppnat försändelsen och av vittnet.

31 §. Återsändande av en öppnad försändelse till ett postföretag

Om en öppnad försändelse innehåller uppgifter som gör det möjligt att fastställa vem som är mottagare eller avsändare, skall landskapsregeringen returnera försändelsen jämte anteckningarna om öppnandet till det berörda postföretaget. För säkerställande av brevhemligheten skall försändelsen slutas innan den returneras. Postföretaget skall också underrättas om i försändelsen påträffade adressuppgifter eller andra uppgifter med vilkas hjälp försändelsen kan vidarebefordras eller returneras.

Det åligger det i 1 mom. avsedda postföretaget att vidarebefordra försändelsen till mottagaren eller, om det endast varit möjligt att fastställa vem som är avsändare, returnera den till denne.

Postföretagen har rätt att ta ut en avgift för ny befordran av postpaket samt för försändelser som återställs enligt bestämmelserna om distansförsäljning i 6 kap. konsumentskyddslagen.

32 §. Förvaring och förstörande av öppnade försändelser

Om det i en öppnad försändelse inte finns uppgifter som gör det möjligt att fastställa vare sig vem som är mottagare eller avsändare, skall landskapsregeringen hålla försändelsen i förvar under sex månaders tid, räknat från dagen då försändelsen öppnades. Om det under denna tid inte varit möjligt att få fram uppgifter som gör det möjligt att befordra försändelsen till mottagaren eller returnera den till avsändaren, skall försändelsen förstöras på lämpligt sätt och såvitt möjligt med bevarande av brevhemligheten. Om försändelsen förutom eventuella personliga meddelanden innehåller något som äger ekonomiskt värde, skall meddelandena förstöras medan det övriga innehållet kan försälas på lämpligt sätt.

Medel som influtit vid en försäljning som avses i 1 mom. tillfaller landskapet. Detsamma gäller pengar och andra giltiga betalningsmedel som finns i en försändelse som avses i 1 mom.

En försändelse får förstöras innan den i 1 mom. nämnda fristen löpt till ända, om det är fråga om

1) en försändelse vars innehåll sannolikt har förstörts,

2) en försändelse vars innehåll kan orsaka fara för hälsa eller egendom eller

3) en försändelse som uppenbarligen inte är avsedd att vara personlig eller som det av något annat motsvarande skäl är uppenbart onödigt att förvara.

33 §. Hemlighållande av handlingar och tystnadsplikt

Postförsändelser och handlingar i dem vilka omhänderhas av landskapsregeringen med stöd av bestämmelserna i detta kapitel skall hållas hemliga.

En anställd vid landskapsregeringen får inte till någon obehörig lämna upplysningar om postförsändelser eller deras innehåll, om han eller hon fått dessa vid utförande av uppgifter som avses i 30 – 32 §§.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. utgör inte hinder för att uppgifter ur protokoll rörande öppnande av postförsändelser delges ett postföretag, om detta är nödvändigt för att en försändelse skall kunna tillställas mottagaren eller avsändaren.

34 §. Tjänstemannaansvar

Bestämmelserna om tjänstemannaansvar, med undantag för reglerna om avsättning till följd av åsidosättande av tjänsteplikt, tillämpas också på en person som står i ett annat anställningsförhållande än tjänsteförhållande till landskapsregeringen då han eller hon utför uppgifter som avses i 33 §.

8 kap. Påföljder, tvångsmedel och ändringssökande

35 §. Återkallande av tillstånd

Tillstånd för postverksamhet kan återkallas av landskapsregeringen

1) om tillståndshavaren underlåter att inleda regelbunden verksamhet inom sex månader från dagen då tillståndsbeslutet vunnit laga kraft eller

2) om tillståndshavaren i väsentliga avseenden, eller trots varning bryter mot denna lag, mot föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen eller mot tillståndsvillkor.

36 §. Varning och tvångsmedel

Om ett postföretag bryter mot denna lag, mot föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen eller mot tillståndsvillkor, kan landskapsregeringen, om förseelsen inte är så allvarlig att tillståndet bör återkallas, ge postföretaget en varning samt, om det är motiverat, ålägga postföretaget att rätta felet eller försummelsen.

Beslut som avses i 1 mom. får förenas med vite eller äventyr att en försummad åtgärd utförs på det försumliga postföretagets bekostnad.

Kostnaden för en åtgärd som utförts på ett försumligt postföretags bekostnad betalas i förskott av landskapsregeringen och får hos det försumliga postföretaget drivas in utan dom eller beslut i den ordning som

bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg.

37 §. Olovlig postverksamhet; brott mot tystnadsplikt

Den som utövar postverksamhet utan att inneha i denna lag föreskrivet tillstånd skall för *utövande av olovlig postverksamhet* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som bryter mot i 13 § 2 mom. föreskriven tystnadsplikt skall för *brott mot tystnadsplikt* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

38 §. Avgörande av tvister

Den som är missnöjd med en utdelningsplan som avses i 12 § eller med postutdelningen kan söka ändring hos landskapsregeringen. Begäran om ändring skall lämnas till landskapsregeringen inom 60 dagar från dagen då ändringssökanden fick kännedom om de omständigheter som är i fråga. Ett postföretag skall på begäran informera en kund om möjligheten att ansöka hos landskapsregeringen om avgörande av en här avsedd tvist.

Landskapsregeringens beslutanderätt rörande tvister omfattar inte frågor som rör avtal mellan postföretag och kunder eller ett postföretags ersättningsansvar.

39 §. Sökande av ändring

Ändring i ett beslut som landskapsregeringen eller en kommunal byggnadsnämnd fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär på det sätt som särskilt är föreskrivet.

Om det allmänna intresset det kräver eller om beslutet till sin natur är sådant att det bör verkställas omedelbart, kan landskapsregeringen förordna att beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag omedelbart skall verkställas och vara gällande under i beslutet föreskriven tid, om inte en besvärsmyndighet förordnar annat.

9 kap. Särskilda bestämmelser

40 §. Adressregister

Ett postföretag har rätt att för utövande av postverksamheten föra ett adressregister över avsändare och mottagare av post. I registret antecknas namn- och adressuppgifter samt personbeteckning eller annan motsvarande identifieringskod.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har rätt att från befolkningsdatasystemet få personbeteckningar och ändringar av dem, uppgifter om födda och avlidna personer, uppgifter om modersmål samt uppgifter om adresser.

Uppgifterna i ett postföretags adressregister används för befordran av försändelser samt för att kontrollera och korrigera adresserna för de avsändare som slutit avtal om adresstjänster. Namn- och adressuppgifter i adressregistret kan lämnas ut när detta är förenligt med adressregistrets syfte. Personbeteckning eller annan motsvarande identifieringskod får inte lämnas ut. En registrerad person har rätt att förbjuda att hans eller hennes personuppgifter används för kontroll- och korrigeringstjänster som gäller adresser.

J 7 LL (2006:11) om arbetsförmedling av annan än landskapet

En uppgift i ett adressregister som är föråldrad skall utplånas senast sedan tio år förflutit från den dag när ett postföretag har fått kännedom om att uppgiften inte längre motsvarar gällande förhållanden.

41 §. Åtgärder med anledning av att postverksamhet upphör

Om ett postföretag upphör med sin verksamhet, skall företaget underrätta landskapsregeringen om saken senast tre månader innan verksamheten upphör.

Om ett postföretags tillstånd för postverksamhet återkallas, om tillståndet inte förnyas när det går ut eller om postföretaget av annan orsak upphör med sin verksamhet skall landskapsregeringen vid behov besluta om de åtgärder som skall vidtagas för att postverksamheten skall kunna upprätthållas.

Nås, i fall som avses i 2 mom., inte avtal om att anläggningstillgångar som behövs för bedrivande av postverksamhet överförs till ett annat postföretag, kan landskapsregeringen besluta om överförandet mot ersättning. I fråga om grunderna för och bestämmandet av ersättningen skall landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter tillämpas.

42 §. Frimärksutgivning m.m.

Landskapsregeringen kan på ansökan bevilja ett postföretag rätt att utge frimärken att användas som kvitto på betalning av befordran av en postförsändelse. I fråga om frimärken som är avsedda att användas i gränsöverskridande post skall landskapsregeringen vid sin tillståndsgivning beakta de bestämmelser som härvid gäller.

Ett beslut om rätt att utge frimärken kan begränsas i tiden och upphör senast att gälla när det ifrågavarande postföretagets tillstånd för bedrivande av postverksamhet upphör.

10 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**43 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2007. Åtgärder för verkställighet av lagen får vidtas innan lagen träder i kraft.

44 §. Övergångsbestämmelser

Posten på Åland (Posten) har rätt att fortsätta sin verksamhet med stöd av tidigare gällande bestämmelser under sex månader räknat från den dag då lagen trädde i kraft. Om Posten därförinnan har ansökt om tillstånd till bedrivande av postverksamhet enligt denna lag, har Posten rätt att med stöd av tidigare gällande bestämmelser fortsätta sin verksamhet intill dess tillståndsansökan antingen bifallits eller avslagits genom beslut som vunnit laga kraft.

Bestämmelserna i 4 kap., 5 kap., 7 kap. samt 38 – 40 §§ skall tillämpas på Postens verksamhet från dagen då denna lag träder i kraft.

J 7 Landskapslag (2006:11) om arbetsförmedling av annan än landskapet**1 §. Allmänt**

Om annan än landskapet avser att bedriva arbetsförmedling på Åland krävs tillstånd av landskapsregeringen enligt denna lag.

Denna lag gäller inte anskaffande av arbetsplats åt en enskild arbetstagare, inte heller förmedlande av arbetstagare åt en arbetsgivare, om detta sker endast tillfälligt och utan att vederlag uppbärs i någon form.

2 §. Ansökan

Ansökan om tillstånd för att bedriva arbetsförmedling prövas av landskapsregeringen. Tillstånd skall sökas skriftligen.

Den som ansöker om tillstånd skall i samband med ansökan lämna landskapsregeringen riktiga och tillräckliga uppgifter som landskapsregeringen behöver känna till för att avgöra ansökan.

3 §. Beviljande av tillstånd

Tillstånd att bedriva arbetsförmedling beviljas av landskapsregeringen för högst fem år i sänder. Tillståndet kan begränsas till att gälla arbetsförmedling inom en viss sektor av arbetslivet. I tillståndet skall anges de villkor på vilka arbetsförmedlingen får bedrivas.

Den som beviljas tillstånd att bedriva arbetsförmedling får inte ställa minderårig arbetskraft till förfogande för sådant arbete som är förbjudet enligt särskilda bestämmelser.

4 §. Särskilda villkor

En enskild person kan beviljas rätt att bedriva arbetsförmedling om denna

- 1) får utöva näring i landskapet enligt landskapslagen (1996:47) om rätt att utöva näring samt
- 2) har förutsättningar och egenskaper som garanterar en regelbunden och ändamålsenlig ledning av arbetsförmedlingen.

En juridisk person kan beviljas rätt att bedriva arbetsförmedling om denna

- 1) får utöva näring i landskapet och
- 2) har en ansvarig föreståndare som uppfyller de villkor som anges i 1 mom.

5 §. Avgifter

Den som beviljas tillstånd att bedriva arbetsförmedling får inte ta ut avgifter för arbetsförmedling av sjömän.

6 §. Inspektion

Landskapsregeringen har rätt att låta inspektera arbetsförmedlingsverksamhet för vilken tillstånd har beviljats. Landskapsregeringens inspektör skall beredas tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs och tillgång till de handlingar och räkenskaper som rör arbetsförmedlingen.

7 §. Återkallande av tillstånd

Landskapsregeringen kan återkalla tillstånd att bedriva arbetsförmedling, om den som beviljats tillstånd

det har överträtt lag eller i tillståndet föreskrivna villkor eller senare meddelade anvisningar eller om missbruk i dess arbetsförmedlingsverksamhet har yppats.

8 §. *Straffbestämmelser*

Den som uppbär i 5 § förbjuden avgift skall för *avgiftsbrott* dömas till böter.

Den som bedriver olovlig arbetsförmedling för egen eller någon annans ekonomiska vinning skall för *arbetsförmedlingsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst ett år. På samma sätt skall den dömas som olovligen förmedlar eller offentligt tillkännager att han förmedlar arbetstagare till annat land eller utländska arbetstagare till landskapet.

Den som på annat sätt bedriver i denna lag avsedd verksamhet utan tillstånd skall för *arbetsförmedlingsförseelse* dömas till böter.

9 §. *Besvär*

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

10 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder ikraft den 1 mars 2006.

Den som med stöd av 2 § i landskapslagen (1960:23) om arbetsförmedling beviljats tillstånd att bedriva arbetsförmedling kan fortsätta sin verksamhet enligt denna lag i enlighet med givna villkor.

J 8 Landskapslag (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

1 §. För att upprätthålla allmän säkerhet och förebygga och avvärja skador på person, miljö och egendom skall lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (FFS 390/2005), nedan kallad kemikaliesäkerhetslagen, tillämpas i landskapet Åland med de undantag som följer av denna lag.

Ändringar av kemikaliesäkerhetslagen skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Anvisningar, anteckningar eller annan information som enligt de i 1 mom. och 8 § avsedda författningarna skall finnas på kemikalier och explosiva varor skall i landskapet vara avfattade åtminstone på svenska, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

2 §. De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 8 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet.

3 §. Landskapsregeringen övervakar att bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 8 §§ följs. För övervakningen kan landskapsregeringen anlita riksmyndigheter.

Om den övervakning som avser arbetarskyddet finns särskilda bestämmelser.

Se Arbetarskyddslag, Ar 401 FL II

4 §. Hänvisas i kemikaliesäkerhetslagen till andra bestämmelser i rikslagstiftningen skall hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

5 §. Bestämmelserna i 132 § kemikaliesäkerhetslagen skall inte tillämpas i landskapet.

6 §. Den som äger eller innehar en oljecistern av en i landskapsförordning angiven konstruktion och minimistorlek skall se till att cisternen besiktigas regelbundet under förutsättning att cisternen allttjämt är i bruk. Om det vid besiktningstillfället kan konstateras att cisternen är i ett sådant skick att risk för oljeskador föreligger skall cisternen repareras eller tas ur bruk. En cistern som orsakar omedelbar fara skall genast tas ur bruk.

Bestämmelserna i 55 § kemikaliesäkerhetslagen skall även tillämpas vid besiktning av oljecisterner belägna ovan jord.

7 §. Utöver straffbestämmelserna i 125 § kemikaliesäkerhetslagen skall bestämmelserna i 44 kap. 11 § strafflagen (FFS 39/1889) om straff för brott mot bestämmelserna om explosiva varor tillämpas i landskapet.

Även bestämmelserna i 44 kap. 12 § i strafflagen om straff för ovarsam hantering av en farlig kemikalie eller explosiv vara eller en sådan produkt som avses i 5 kap. kemikaliesäkerhetslagen skall tillämpas i landskapet.

På brott mot bestämmelserna om explosiva varor och på ovarsam hantering tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar i 9 kap. strafflagen (FFS 39/1889). (2011/44)

Se St 101 FL I

8 §. Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av kemikaliesäkerhetslagen skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Landskapsregeringen kan, inom landskapets behörighet, i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Se J 9, Landskapsförordning (2007:99) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

9 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1971:12) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

J 9 Landskapsförordning (2007:99) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

1 §. (2010/42) Bestämmelser om kemikalier

Följande riksförfattningar om kemikalier ska tillämpas i landskapet:

- 1) statsrådets beslut om begränsning av användning av PCB och PCT (FFS 1071/1989),
- 2) kemikalieförordning (FFS 675/1993),
- 3) (2011/85) statsrådets förordning om detaljförsäljning av kemikalier (FFS 573/2011),
- 4) vatten- och miljöstyrelsens beslut om förbjudna eller i fråga om hanteringen kraftigt begränsade kemikalier (FFS 680/1993),
- 5) social- och hälsovårdsministeriets beslut om förfarandet vid anmälان om nya ämnen (FFS 1642/1993),
- 6) social- och hälsovårdsministeriets beslut om bedömning av risker med nya ämnen (SHMb nr 57/1994),
- 7) social- och hälsovårdsministeriets förordning om förpackning och märkning av biocidpreparat (FFS 422/2000),
- 8) statsrådets förordning om biocidpreparat (FFS 466/2000),
- 9) miljöministeriets förordning om ansökningar och anmälningar gällande biocidpreparat och deras verksamma ämnen (FFS 467/2000),
- 10) (2011/85) social- och hälsovårdsministeriets förordning om barnskyddande förslutningar och kännbara varningsmärkningar på emballage för farliga kemikalier (FFS 414/2011),
- 11) social- och hälsovårdsministeriets förordning om grunderna för klassificering samt märkning av kemikalier (FFS 807/2001),
- 12) social- och hälsovårdsministeriets förordning om skyddsinformationsblad (FFS 1202/2001),
- 13) jord- och skogsbruksministeriets förordning om bokföring gällande växtskyddsmedel samt underrättelse om de mängder växtskyddsmedel som släppts ut på marknaden (JSMf nr 16/2007),
- 14) jord- och skogsbruksministeriets förordning om ansökan om godkännande av växtskyddsmedel och godkännande därav samt om förfaranden i anslutning till dem (JSMf nr 57/2007),
- 15) jord- och skogsbruksministeriets förordning om förpackningspåskrifter för växtskyddsmedel (JSMf nr 58/2007),
- 16) miljöministeriets förordning om ansökan om godkännande eller registrering av biocidpreparat och om tillbakadragande av sådana från marknaden och särskilda villkor för dem (FFS 20/2008),
- 17) social- och hälsovårdsministeriets förordning om lämnande av uppgifter om kemikalier (FFS 553/2008) samt
- 18) social- och hälsovårdsministeriets förordning om kemikalier som avses i bilaga VI till CLP-förordningen (FFS 5/2010).

2 §. Bestämmelser om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

Följande riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen ska tillämpas i landskapet:

- 1) förordning om användning av väte eller annan brännbar gas som påfyllningsgas för ballonger (FFS 109/1973),
- 2) förordning om tändvätskor för grillkol (FFS 947/1973),
- 3) handels- och industriministeriets beslut om explosiva varor (FFS 130/1980),
- 4) handels- och industriministeriets beslut om periodisk besiktning av underjordiska oljecisterner (FFS 344/1983),
- 5) handels- och industriministeriets beslut om ammoniumnitrat (FFS 172/1984),
- 6) handels- och industriministeriets beslut om brännbara vätskor (FFS 313/1985),
- 7) handels- och industriministeriets beslut om oljeeldningsaggregat (FFS 314/1985),
- 8) förordning om explosiva varor (FFS 473/1993),
- 9) flytgasförordning (FFS 711/1993),
- 10) (2010/55) statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas (FFS 551/2009),
- 11) handels- och industriministeriets beslut om tillämpning av naturgasförordningen (FFS 1059/1993),
- 12) handels- och industriministeriets beslut om gasmonteringar (FFS 1286/1993),
- 13) aerosolförordning (FFS 1433/1993),
- 14) gasanordningsförordning (FFS 1434/1993),
- 15) förordning om verifiering av explosiva varors överensstämmelse med kraven (FFS 1384/1994),
- 16) förordning om oljeeldningsaggregat (FFS 1211/1995),
- 17) förordning om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar (FFS 917/1996),
- 18) handels- och industriministeriets beslut om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar (FFS 918/1996),
- 19) (2010/55) handels- och industriministeriets beslut om tillämpning av flytgasförordningen (FFS 344/1997),
- 20) (2010/55) statsrådets förordning om förebyggande av fara som explosiv atmosfär orsakar arbetstigare (FFS 576/2003) samt
- 21) (2010/55) statsrådets förordning om verifiering av pyrotekniska artiklars överensstämmelse med kraven (FFS 1102/2009).

3 §. Bestämmelser som rör både kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

Följande riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen och kemikalier ska tillämpas i landskapet:

- 1) handels- och industriministeriets beslut om hantering och upplagring av bensin (FFS 181/2000),
- 2) handels- och industriministeriets beslut om hantering och upplagring av farliga kemikalier på distributionsstation (FFS 415/1998) samt
- 3) förordning om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (FFS 59/1999).

4§. Undantag från bestämmelser i de riksförfattningar som anges i 1, 2 och 3 §§

Handels- och industriministeriets beslut om periodisk besiktning av underjordiska oljecisterner (FFS 344/1983), nedan kallat besiktningsbeslutet, ska även tillämpas på cisterner ovan jord vilkas volym överstiger 2 m³ dock så att sådana cisterner ska besiktas första gången innan 25 år förflutit från den tidpunkt cisternen tagits i bruk första gången. Cisterner ovan jord som vid besiktning konstaterats vara oskadade ska besiktas på nytt senast 10 år efter besiktningstillfället.

Om en metallisk cistern inte kan besiktas inifrån såsom anges i besiktningsbeslutet ska den utsättas för ett sådant tryckprov som avses i beslutets 7 § och besiktas visuellt på det sätt som är möjligt. Om läckage inte konstateras vid tryckprovet och betydande skador i övrigt inte kan konstateras på cisternen ska den besiktas på nytt senast 5 år efter besiktningstillfället. Beslutet ska inte tillämpas på dubbelmantlade oljecisterner och med dem jämförbara oljecisterner med läckagevarningssystem.

Förordningen om explosiva varor (FFS 473/1993) ska tillämpas så att av vederbörande riksmyndighet utfört godkännande av explosiv vara och verifiering av explosiva varors överensstämmelse med uppställda krav ska vara gällande också i landskapet. Trots bestämmelserna i 33 § 2 mom. förordningen om explosiva varor kan pyrotekniska artiklar som är godkända för allmän handel i Sverige och vars totala laddningsvikt per enskild fyrverkeripjäas uppgår till högst 1 000 gram godkännas för allmän handel eller allmänt bruk i landskapet.

Förordningen om verifiering av explosiva varors överensstämmelse med kraven (FFS 1384/1994) ska tillämpas så att av vederbörande riksmyndighet utfört godkännande av explosiv vara och verifiering av explosiva varors överensstämmelse med uppställda krav ska vara gällande också i landskapet.

Förordningen om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar (FFS 917/1996) ska tillämpas så att av vederbörande riksmyndighet utfört godkännande av utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar och verifiering av utrustnings och säkerhetssystemens överensstämmelse med uppställda krav ska vara gällande också i landskapet.

Förbudet i 3 § i statsrådets beslut om begränsning av användningen av PCB och PCT (FFS 1071/1989) att föra in PCB, PCT och produkter som innehåller dessa ämnen i landet ska även gälla införsel till landskapet.

Handels- och industriministeriets beslut om hantering och upplagring av farliga kemikalier på distributionsstation (FFS 415/1998) ska i landskapet tillämpas även på distributionsenheter i enskilt bruk där cisternernas totala volym är 3 m³ eller mer.

5§. Särskilda bestämmelser

Ändringar av de riksförfattningar som anges i 1-3 §§ ska tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i ovannämnda författningar ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

6§. Ikraftträdelsebestämmelser

Denna förordning träder ikraft den 1 januari 2008.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (2004:14) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen och kemikalier.

7§. Övergångsbestämmelser

Cisterner, belägna ovan jord, som har tagits i bruk före den 1 januari 1986 ska besiktas före den 1 januari 2011. Detsamma gäller för cisterner, belägna ovan jord, för vilka det inte kan fastställas när de tagits i bruk men det med fog kan antas att de tagits i bruk före den 1 januari 1986.

J 10 Landskapslag (1995:92) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om alkohol (2007/86)

1§. (2007/86) Lagens syfte

I syfte att genom styrning av alkoholkonsumtionen förebygga de samhälleliga, sociala och medicinska skadeverkningarna av alkoholdrycker skall alkohollagen (FFS 1143/1994) och förordningen om alkoholdrycker och sprit (FFS 1344/1994) tillämpas i landskapet, till den del de innehåller bestämmelser om tillstånd till servering av alkoholdrycker, med de avvikelser som följer av denna lag.

Alkohollagen och förordningen om alkoholdrycker och sprit skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i alkohollagen eller förordningen om alkoholdrycker och sprit skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se So 601 och 602 FL II

2§. Tillämpningen av hänvisningar

Hänvisas i de författningar som anges i 1 § till bestämmelser i rikslagstiftningen som äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse de bestämmelser i landskapslagstiftningen som sålunda är i fråga.

3§. Myndigheter

Beviljandet av serveringstillstånd, övervakningen av serveringen av alkoholdrycker samt övriga förvaltningsuppgifter som enligt alkohollagen och förordningen om alkoholdrycker och sprit ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet. (2007/127)

Polisen övervakar den allmänna ordningen på ställen där alkoholdrycker serveras.

J 11 LL (2007:96) om ... lagen om gödselfabrikat

3a §. (2007/86) *Tillräcklig yrkesskicklighet för servering av svaga alkoholdrycker*

Med avvikelse från bestämmelserna i 21 b § i alkohollagen kan, i fråga om ett serveringsställe där det endast serveras alkoholdrycker som innehåller högst 22 volymprocent etylalkohol, tillräcklig yrkesskicklighet för den ansvarige föreståndaren och dennes ställföreträdare även konstateras genom ett av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg över förtrogenhet med bestämmelserna om servering av alkoholdrycker.

Av ett intyg som avses i 1 mom. skall det framgå att ett prov har avlagts som visar att personen i fråga är förtrogen med bestämmelserna om

- 1) förutsättningarna för beviljande av serveringsstillstånd,
- 2) förbud mot servering till minderåriga och berusade,
- 3) ordningen på serveringsställen, serveringsområden, serveringstider, reklamgränssnitt och andra särskilda förpliktelser som gäller servering,
- 4) ansvariga föreståndarens och den övriga personalens uppgifter och egentillsyn samt
- 5) myndighetstillsyn och sanktioner.

3b §. (2007/86) *Personlig närvaro på serveringsstället*

Den ansvarige föreståndarens och dennes ställföreträdarens skyldighet att se till att denna lag iakttas kan fullgöras även utan personlig närvaro på serveringsstället om

- 1) den totala serveringen av alkoholhaltiga drycker omräknat i ren etylalkohol inte överstiger 50 liter per år, dock så att den totala serveringen under en enskild månad inte får överstiga 8 liter,
- 2) det närvar en person som fyllt 20 år, som är anställd vid servicestället och som har utsetts av den ansvarige föreståndaren att handha den direkta övervakningen och
- 3) den ansvarige föreståndaren eller dennes ställföreträdare kan kallas till och inställa sig på serveringsstället inom sextio minuter.

4 §. (2007/127) *Ändringssökande*

I beslut som Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet fattat med stöd av denna lag får ändring sökas, om besvär förbud inte gäller i enlighet med 52 § alkohollagen, genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol.

Utan hinder av att ändring har sökts skall miljö- och hälsoskyddsmyndighetens beslut iakttas, om besvärsmyndigheten inte beslutar något annat.

5 §. *Straffbestämmelser*

Den som utan serveringstillstånd serverar alkoholdrycker samt den som innehar serveringstillstånd eller den som är anställd på ett serveringsställe och överlåter för servering erhållen alkoholdryck att bortföras från serveringsstället eller som på serveringsstället eller i anslutning till det serverar annan än lagligen till detta levererad alkoholdryck skall för *olovlig servering av alkoholdryck* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som innehar serveringstillstånd eller den som är anställd på ett serveringsställe och som på något annat sätt än vad som anges i 1 mom. bryter mot bestämmelserna i alkohollagen eller förordningen om alkoholdrycker och sprit i fråga om serveringsförbud, om serveringstider, om serveringsmängder eller om betalningssättet och skyldigheten att ge räkning vid serveringen skall för *alkoholförseelse* dömas till böter. (2007/86)

6 §. *Ikraftträdelsebestämmelser*

Denna lag träder i kraft den 1 december 1995.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, alkohollagen (FFS 459/1968) jämte ändringar som tillkommit före den 1 januari 1993 (den äldre lagen).

7 §. *Övergångsbestämmelser*

Av kommunfullmäktige med stöd av den äldre lagen givet samtycke till utskänkning av alkoholdrycker förblir i kraft.

Den rättighet, det tillstånd samt det samtycke som utfärdats på basis av den äldre lagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den förblir i kraft under den tid som nämnts i beslutet i fråga. Genom denna lag upphävs dock de föreskrifter och allmänna tillståndsvillkor som utfärdats med stöd av den äldre lagen och som anknyter till sådana rättigheter, tillstånd eller samtycken och på dessa tillämpas denna lag och villkor som utfärdats med stöd av denna lag. De specialvillkor som anknyter till rättighet, tillstånd och samtycke och som utfärdats med stöd av den äldre lagen förblir i kraft till den del som de inte står i strid med denna lag.

Ett ärende som är anhängigt då denna lag träder i kraft behandlas och avgörs enligt denna lag.

J 11 Landskapslag (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om gödselfabrikat**1 §.** *Tillämpningsområde*

Lagen om gödselfabrikat (FFS 539/2006), nedan kallad gödselfabrikatslagen, tillämpas i landskapet med de avvikelser som följer av denna lag. Gödselfabrikatslagen skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Ändringar i gödselfabrikatslagen skall tillämpas i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Hänvisas i gödselfabrikatslagen till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

2 §. *Bestämmelser som inte skall tillämpas*

I landskapet tillämpas inte bestämmelserna i gödselfabrikatslagen

- a) 18 § om auktoriserade inspektörer samt
- b) 39 § om arvoden och kostnadsersättning.

Om allmänna handlingars offentlighet och om tystnadsplikt för landskapstjänstemän stadgas särskilt.

3 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt gödsel-fabrikatslagen ankommer på riksmyndighet skall i landskapet skötas av landskapsregeringen om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

4 §. Fastställande av typbeteckningar och handelsnamn

Den som enligt 6 och 7 §§ gödsel-fabrikatslagen inför gödsel-fabrikat till landskapet eller släpper ut eller tillverkar sådant för utsläppande på marknaden skall innan preparatet marknadsförs sända uppgift om typbeteckningen och handelsnamnet till landskapsregeringen för fastställelse av dem.

5 §. Märkning

Om enligt 8 § gödsel-fabrikatslagen eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag uppgifter lämnas skriftligen av den som inför till landskapet, marknadsför, tillverkar för marknadsföring eller överlåter sådana gödsel-fabrikat som avses i gödsel-fabrikatslagen i varudeklaration eller på annat sätt, skall uppgifterna vara avfattade på svenska.

6 §. Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) tillverkar, tekniskt bearbetar, släpper ut på marknaden, använder, inför till landskapet eller exporterar gödsel-fabrikat eller råvaror som inte uppfyller de krav eller särskilda krav i 5–8 §§ gödsel-fabrikatslagen eller i bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av denna lag och som avser de krav som regleras i nämnda paragrafer, vilka ställs på gödsel-fabrikat, råvaror till dem eller förpackandet eller märkningen av dem,

2) bryter mot en tillfällig begränsning som utfärdats med stöd av 9 § gödsel-fabrikatslagen,

3) försummar den anmälningsskyldighet som föreskrivs i 11 § gödsel-fabrikatslagen eller försummar skyldigheten enligt 12 § gödsel-fabrikatslagen att föra register,

4) försummar att ansöka om godkännande av en anläggning enligt 14 § gödsel-fabrikatslagen,

5) bryter mot ett förordnande som utfärdats med stöd av 32 § gödsel-fabrikatslagen eller ett förbud som utfärdats med stöd av 33 § gödsel-fabrikatslagen eller

6) bryter mot ett förordnande om förstörande och utförsel som utfärdats med stöd av 35 § gödsel-fabrikatslagen

skall för *förseelse mot landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av gödsel-fabrikatslagen* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i någon annan lag.

Den som uppsåtligen eller av grov vårdslöshet försummar att i varudeklaration eller på annat sätt lämna sådana skriftliga uppgifter på svenska språket som enligt gödsel-fabrikatslagen eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag skall lämnas köparen och mottagaren, skall för *förseelse mot språkbestämmelse* dömas till böter.

Landskapsregeringen anmäler förseelser enligt paragrafen till åtalsprövning. Anmälan behöver inte göras, om förseelsen som helhet betraktad kan anses vara uppenbart ringa. I sådana fall kan landskapsregeringen tilldela den verksamhetsutövare som gjort sig skyldig till förseelsen en skriftlig anmärkning med uppmaning att korrigera felet.

7 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighetsområde i landskapsförordning besluta att bestämmelser som utfärdats med stöd av gödsel-fabrikatslagen skall tillämpas i landskapet antingen oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

8 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 december 2007.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1993:106) om tillämpning i landskapet Åland av gödselmedelslagen.

Ålands landskapsstyrelses beslut (1996:82) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om gödselmedel som utfärdats med stöd av den upphävda landskapslagen förblir, till den del det inte står i strid med denna lag, i kraft tills något annat föreskrivs.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

9 §. Övergångsbestämmelser

En verksamhetsutövare, som är anmälningsskyldig med stöd av 11 § 1 mom. gödsel-fabrikatslagen och som bedriver verksamhet som avses i lagen redan när denna lag träder i kraft, skall till landskapsregeringen göra anmälan enligt 11 § 1 mom. inom sex månader efter denna lags ikraftträdande.

Ett godkännande av landskapsregeringen som motsvarar ett godkännande enligt 14 § gödsel-fabrikatslagen och som med stöd av den biproduktförordning till vilken gödsel-fabrikatslagen hänvisar har beviljats en anläggning före denna lags ikraftträdande förblir i kraft. Andra anläggningar som avses i 14 § gödsel-fabrikatslagen och som bedriver verksamhet enligt 14 § vid denna lags ikraftträdande skall ansöka om godkännande hos landskapsregeringen inom 24 månader efter denna lags ikraftträdande. Landskapsregeringen skall behandla dessa ansökningar inom fyra månader efter den sista inlämningsdagen för ansökningarna.

J 12 Ålands landskapsregerings beslut (1996:82) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om gödsel-fabrikat (2011/116)

1 §. (2011/116) Beslutets tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i detta beslut och som följer av landskapslagen (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om gödsel-fabrikat ska följande författningar tillämpas i landskapet Åland:

J 13 LL (2010:83) om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen

1) jord- och skogsbruksministeriets förordning om utövande och tillsyn av verksamhet gällande gödsel-fabrikat (JSMf 13/2007) och

2) jord- och skogsbruksministeriets förordning om gödsel-fabrikat (JSMf 24/2011).

2 §. Allmänna bestämmelser

Författningarna som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet sådana de lyder vid detta besluts ikraftträdande. Sker därefter ändringar i författningarna skall de ändrade bestämmelserna tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Utan hinder av det föregående skall ändringarna av författningarna inte gälla i landskapet innan ändringarna publicerats på svenska språket.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till de bestämmelser i rikslagstiftningarna vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

2a §. (2011/116) Bestämmelser som inte ska tillämpas

Bestämmelserna i 5 § 3 mom., 10 § 1 mom. och 11 § i jord- och skogsbruksministeriets förordning 13/2007 ska inte tillämpas i landskapet.

3 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningarna ankommer på riket skall i landskapet handhas av landskapsregeringen, såvitt fråga om är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

4 §. Ikraftträdande

Detta beslut träder omedelbart i kraft.

J 13 Landskapslag (2010:83) om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen

1 §. Lagens tillämpningsområde

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som följer av denna lag ska foderlagen (FFS 86/2008) tillämpas i landskapet Åland.

Ändringar i foderlagen ska gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Bestämmelser i foderlagen som rör utrikeshandel innefattas inte i tillämpningsområdet för denna lag. Om detta gäller vad som föreskrivs i rikslagstiftningen.

2 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt foderlagen ankommer på riksmyndigheterna ska i landskapet skötas av landskapsregeringen eller någon annan i landskapslag bestämd myndighet, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet.

3 §. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till

1) personuppgiftslagen (FFS 523/1999) i 37 § 5 mom. foderlagen avse landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen,

2) lagen om försöksdjursverksamhet (FFS 62/2006) i 2 § 2 mom. foderlagen avse djurskyddslagen (1998:95) för landskapet Åland,

3) förvaltningslagen (FFS 434/2003) i 24 § 2 mom. foderlagen avse förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland,

4) lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) i 24 § 2 mom., 35 § 1 mom. och 37 § 5 mom. foderlagen avse landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet samt

5) viteslagen (FFS 1113/1990) i 45 § 2 mom. foderlagen avse landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

Se C 3, Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen; L 16, Djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland; C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland; C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet; C 2, Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen

4 §. Språkkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt foderlagen ska finnas på eller i anslutning till foder som säljs eller används i landskapet ska åtminstone vara avfattade på svenska.

När auktoriserade inspektörer utför uppgifter enligt 24 § foderlagen ska språkstadgandena i självstyrelselagen för Åland tillämpas.

5 §. Tillsynsregister

Landskapsregeringen ska föra ett motsvarande tillsynsregister som livsmedelsverket för enligt 36 § foderlagen med uppgifter om anmälningsskyldiga foderföretagare och godkända laboratorier i landskapet.

Endast sådana anmälningsskyldiga foderföretagare och godkända laboratorier som registrerats i det av landskapsregeringen förda registret får bedriva verksamhet i landskapet.

6 §. Skyldigheten att lämna uppgifter och göra anmälningar

Uppgifter och anmälningar som enligt foderlagen ska lämnas till rikets myndigheter ska i landskapet lämnas till landskapsregeringen.

Vad som i 34 § 3 mom. föreskrivs om rikets myndigheter ska i landskapet avse landskapsregeringen.

7 §. Avgifter

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 49 § foderlagen ska avgifter tas ut till landskapet för de prestationer som landskapsregeringen utför enligt denna lag i enlighet med landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

8 §. Arvoden och kostnadsersättningar

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 50 § foderlagen betalar landskapsregeringen arvoden och kostnadsersättningar för inspektioner och provtagningar enligt denna lag till de inspektörer som auktoriserats av landskapsregeringen.

9 §. Rättelseyrkande

En sakägare som är missnöjd med ett beslut som landskapsregeringen har fattat med stöd av denna lag kan inom 21 dagar, räknat från beslutsdagen, skriftligen begära rättelse hos landskapsregeringen. Ett rättelseyrkande ska behandlas utan dröjsmål.

10 §. Besvärshandläggning

Besvär över lagligheten av ett beslut som landskapsregeringen fattat enligt denna lag med anledning av ett rättelseyrkande får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

11 §. Landskapsförfordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförfordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av foderlagen ska tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

12 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 december 2010.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1999:18) om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen, nedan den gamla lagen, jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

13 §. Övergångsbestämmelser

Foderföretagare som godkänts eller anmälts med stöd av den gamla lagen eller lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (FFS 557/2005) innan denna lag träder i kraft får utan särskilt godkännande eller separat anmälan fortsätta sin verksamhet.

På sådana anmälningar och ansökningar om godkännande som gäller foderföretagare och som är anhängiga innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

J 14 Landskapsförfordning (2010:84) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riks författningar om foder

1 §. Förfordningens tillämpningsområde

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som anges i denna förfordning ska följande författningar tillämpas i landskapet Åland:

1) jord- och skogsbruksministeriets beslut om foderämnen (JSMb 40/1999),

2) jord- och skogsbruksministeriets beslut om foderblandningar (JSMb 41/1999),

3) jord- och skogsbruksministeriets förfordning om animaliskt protein och foderfabrikat innehållande sådant (JSMf 1239/2000),

4) jord- och skogsbruksministeriets förfordning om fodertillsatser (JSMf 43/2005),

5) jord- och skogsbruksministeriets förfordning om produkter som används i djurfoder (JSMf 60/2005),

6) jord- och skogsbruksministeriets förfordning om fodermedel för särskilda näringsbehov (JSMf 15/2008),

7) jord- och skogsbruksministeriets förfordning om bedrivande av verksamhet inom foderbranschen (JSMf 712/2008),

8) jord- och skogsbruksministeriets förfordning om genomförande av offentlig kontroll av foder (JSMf 11/2009),

9) jord- och skogsbruksministeriets förfordning om skadliga ämnen, produkter och organismer i foder (JSMf 11/2010) samt

10) jord- och skogsbruksministeriets förfordning om användning av mjölk, mjölkbaserade produkter och biprodukter som uppkommer vid bearbetningen av mjölk vid utfodringen av djur som används i livsmedelsproduktionen (JSMf 665/2010).

2 §. Allmänna bestämmelser

De författningar som nämns i 1 § ska tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna förfordning träder i kraft. Sker därefter ändringar i författningarna och gäller ändringarna sådant som hör till landskapets behörighet, ska de ändrade bestämmelserna tillämpas i landskapet från den tidpunkt de träder i kraft i riket.

Med avvikelse från vad som följer av bestämmelsen i 1 mom. ska ändringar av författningarna inte gälla i landskapet innan ändringarna publicerats på det svenska språket.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, ska hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Undantag från bestämmelser i de riks författningar som avses i 1 §

I landskapet gäller, med avvikelse från bestämmelserna i jord- och skogsbruksministeriets förfordning om bedrivande av verksamhet inom foderbranschen (JSMf 712/2008), att:

1) en anmälan som avses i förordningens 4 § ska sändas till landskapsregeringen,

2) en ansökan om godkännande av verksamheten som avses i förordningens 6 § ska sändas till landskapsregeringen,

3) en anmälan som avses i förordningens 12 § 1 mom. ska sändas till landskapsregeringen,

4) det samarbete för undvikande av riskerna som avses i förordningens 12 § 2 mom. ska ske med landskapsregeringen samt

5) den information om salmonella som avses i förordningens 12 § 3 mom. ska lämnas till landskapsregeringen.

I landskapet gäller, med avvikelse från bestämmelserna i jord- och skogsbruksministeriets förfordning om genomförande av offentlig kontroll av foder (JSMf 11/2009), att informationsskyldigheten som avses i förordningens 6 § omfattar en skyldighet för landskapsregeringen att omgående informera Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet om de i förordningens 6 § angivna omständigheterna beträffande fodrets beskaffenhet föreligger.

I landskapet gäller, med avvikelse från bestämmelserna i jord- och skogsbruksministeriets förfordning

J 15 LL (1995:91) om plantmaterial och växtskydd

om skadliga ämnen, produkter och organismer i foder (JSMf 11/2010), att

1) det meddelande som avses i förordningens 5 § 1 mom. ska sändas till landskapsregeringen,

2) åtgärder som avses i förordningens 5 § 2 mom. ska vidtas i samarbete med landskapsregeringen samt

3) metoderna för oskadliggörande av ett foder med för höga halter av skadliga ämnen som avses i förordningens 5 § 3 mom. ska vara godkända av landskapsregeringen.

4 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningar ankommer på rikets myndigheter ska i landskapet handhas av landskapsregeringen, såvitt det är fråga om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 december 2010.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

J 15 Landskapslag (1995:91) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd

(FFS 420/2004)

1 §. Tillämpningsområde

Om inte annat följer av denna lag skall följande rikslagar tillämpas i landskapet Åland:

1) lagen den 16 december 1994 om plantmaterial (FFS 1205/1994) och

2) (2004/19) lagen den 18 juli 2003 om skydd för växters sundhet (FFS 702/2003).

Ändringar av de lagar som avses i 1 mom. skall tillämpas i landskapet från den tidpunkt de träder i kraft i riket.

Bestämmelser i de i 1 mom. avsedda lagarna som rör utrikeshandel innefattas inte i tillämpningsområdet för denna lag. Om detta gäller vad som föreskrivs enligt rikslagstiftningen.

2 §. Förvaltning

De förvaltningsuppgifter inom landskapets behörighet som enligt de författningar som avses i 1 § ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen].

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3 §. Språkkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 § skall finnas på plantmaterial skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

4 §. Register

Register över auktoriserade leverantörer av plantmaterial som enligt 1 § 1 punkten förs av rikets myn-

digheter gäller även i landskapet. [Landskapsstyrelsen] kan dock inom landskapets behörighet besluta om auktorisation för leverantörer av plantmaterial.

Register över fastställda växter, växtprodukter och andra varor med vilka skadegörare lätt kan spridas som enligt 1 § 2 punkten förs av rikets myndigheter gäller även i landskapet. [Landskapsstyrelsen] kan dock besluta att de uppgifter om växter, växtprodukter och andra varor med vilka skadegörare lätt kan spridas i landskapet skall ha andra benämningar.

5 §. Om lämpliga växtförhållanden

De bestämmelser i den i 1 § 1 punkten nämnda lagen som avser krav på lämplighet för finländska växtförhållanden skall i landskapet avse lämplighet för landskapets växtförhållanden.

6 §. Skyldighet att lämna uppgifter och göra anmälningar

Skyldigheterna enligt de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna att lämna uppgifter och göra anmälningar till rikets myndigheter skall i landskapet avse anmälningar och uppgifter till [landskapsstyrelsen] utom i de fall som avses i 4 §.

7 §. Kostnader

Kostnaderna för sådana tvångsmedel som [landskapsstyrelsen] kan besluta enligt bestämmelser i de lagar som avses i 1 § skall i landskapet förskottas med landskapets medel.

8 §. Överklagande

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 §.

9 §. Landskapsförordning

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

10 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 december 1995.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1982:19) angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande växtskydd.

Den som när denna lag träder i kraft bedriver näringsverksamhet som är anmälningspliktig enligt denna lag skall göra en anmälan därom till [landskapsstyrelsen] inom sex månader efter lagens ikraftträdande.

J 16 Landskapsförordning (1996:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd

1 §. Förordningens tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i denna förordning och som följer av landskapslagen (1995:91) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd ska följande författningar tillämpas i landskapet Åland (2009/33):

- 1) upphävd (2009/33),
- 2) upphävd (2005/20),
- 3) upphävd (2001/10),
- 4) (2005/20) jord- och skogsbruksministeriets förordning den 10 februari 2004 om kontroll av överensstämmelse med handelsnormerna för färsk frukt, färska bär och färska grönsaker (FFS 111/2004),
- 5) upphävd (2005/20),
- 6) upphävd (2005/20),
- 7) (2008/82) jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av ringröta på potatis (JSMb nr 38/2007),
- 8) upphävd (2009/33),
- 9) (2008/82) jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av den skadliga organismen *Ralstonia solanaceum* (JSMf nr 44/2007),
- 10) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 12 april 1996 om produktion och saluföring av plantmaterial för köksväxter (JSMb nr 41/1996),
- 11) (2010/39) jord- och skogsbruksministeriets förordning om produktion, saluföring och import av plantmaterial för frukt- och bärväxter (JSMf 05/10),
- 12) (2005/20) jord- och skogsbruksministeriets förordning den 20 oktober 2000 om produktion och saluföring av plantmaterial för prydnadsväxter (JSMf nr 96/2000),
- 13) (2005/20) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 31 januari 1996 om villkoren för transport av skadegörare och deras värdväxter (JSMb nr 13/1996),
- 14) upphävd (2009/33),
- 15) (2009/33) jord- och skogsbruksministeriets förordning om skydd för växters sundhet (JSMf 17/2008) samt
- 16) (2010/39) jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av potatiscystnematod (JSMf 07/10).

2 §. Ändring i riksförfattningarna

Författningarna som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet sådana de lyder vid detta besluts ikraftträdande. Sker därefter ändringar i författningarna skall de ändrade bestämmelserna tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Utan hinder av det föregående skall ändringar av författningarna inte gälla i landskapet innan ändringarna publicerats på svenska språket.

3 §. Undantag från tillämpning av bestämmelser i de riksförfattningar som avses i 1 §

Med avvikelse från vad som är föreskrivet i jord- och skogsbruksministeriets förordning om skydd för växters sundhet (JSMf 17/2008)

1) ska en ansökan om registrering som avses i förordningens 3 § sändas till landskapsregeringen,

2) ska inte landskapsregeringen årligen upprätta en sådan tillsynsplan som avses i förordningens 40 § för uppföljning av förekomsten av skadegörare och för säkerställande av att inga skadegörare som ska utrotas är permanent förekommande samt

3) ska inte i landskapet uppbäras sådan avgift för kontroll eller annan prestation som avses i förordningens 45 § 1 mom. (2009/33)

Med avvikelse från vad som är föreskrivet i 5 § jord- och skogsbruksministeriets beslut om auktorisering av leverantörer av plantmaterial och om plantmaterialregistret skall en ansökan om auktorisering sändas till landskapsregeringen.

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i jord- och skogsbruksministeriets beslut om ordnande av kontrollen över kvalitetsklassificeringen av frukt och grönsaker:

1) de kontroller som avses i 4 § 1 mom. får utföras bara av kontrollanter som landskapsregeringen godkänt och

2) landskapsregeringen utgör det huvudkontor för kontrollmyndigheterna som avses i 2 § 2 mom.

4 mom. upphävt (2009/33).

5 mom. upphävt (2009/33).

3a §. (2001/10) Språkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 § skall finnas på plantmaterial skall vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

4 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningar ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsregeringen, såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (2010/39):

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2010. Bestämmelsen i 1 § 11 punkten tillämpas från och med den 30 september 2012.

J 17 Landskapslag (2001:25) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde

1 §. Syfte

I syfte att upprätthålla en högklassig växtproduktion genom att främja tillgången på och användningen av utsäde som är av hög kvalitet och lämplig för växtförhållandena i landskapet skall lagen om handel med

J 18 ÅLRB (2001:47) om riks författningar om handel med utsäde

utsäde (FFS 728/2000) tillämpas i landskapet, med de undantag som följer av denna lag.

Lagen om handel med utsäde skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter förändringar i lagen skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighetsområde besluta att bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om handel med utsäde skall tillämpas i landskapet antingen i oförändrad lydelse eller med ändringar.

2 §. Bestämmelser som inte tillämpas

I landskapet tillämpas inte följande bestämmelser i lagen om handel med utsäde:

- 1) 20 § om tillsynsplan,
- 2) 24 § 4 mom. beträffande personuppgifter,
- 3) 25 § om offentliggörande av tillsynsresultat,
- 4) 26 § om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter,
- 5) 27 § om avgifter och
- 6) 28 § om arvoden och kostnadsersättningar.

3 §. Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om handel med utsäde ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

4 §. Märkning

Skall enligt lagen om handel med utsäde eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag uppgifter lämnas skriftligen av den som inför till landskapet, marknadsför, tillverkar för marknadsföring eller överlåter sådant utsäde som avses i lagen om handel med utsäde i varudeklaration eller på annat sätt, så skall uppgifterna vara avfattade på svenska.

5 §. Godkännande av kontroller

[Landskapsstyrelsen] kan godkänna de kontroller som avses i 21 § lagen om handel med utsäde som myndigheterna i någon annan stat har förrättat.

6 §. Förpackningstillstånd

Näringsidkare skall göra en sådan underrättelse som avses i 11 § 3 mom. lagen om handel med utsäde till [landskapsstyrelsen].

7 §. Anmälningssplikt

Näringsidkare skall göra en sådan anmälan som avses i 12 § 1 mom. lagen om handel med utsäde till [landskapsstyrelsen].

8 §. Tillsynsregister

Näringsidkare skall lämna ett sådant meddelande som avses i 24 § 3 mom. lagen om handel med utsäde till [landskapsstyrelsen].

9 §. Ändringssökande

Besvär över lagligheten av [landskapsstyrelsens] beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

10 §. Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) producerar eller marknadsför utsäde i strid med 4 eller 8 §§ lagen om handel med utsäde eller i strid med bestämmelser som utfärdats med stöd av dem eller som bryter mot ett förbud som meddelats med stöd av 7 § lagen om handel med utsäde,

2) marknadsför utsäde som inte uppfyller de krav som i denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelserna eller föreskrifterna ställs på utsäde eller på förpackande eller märkning av det,

3) förpackar utsäde utan tillstånd som avses i 6 §,

4) försummar anmälningsplikten enligt 7 § eller

5) försummar att föra register enligt 13 § 1 mom. lagen om handel med utsäde

skall för *utsädeshandelsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försummar att i varudeklaration eller på annat sätt lämna sådana skriftliga uppgifter på svenska språket som enligt lagen om handel med utsäde eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag skall lämnas köparen, skall för *förseelse mot språkbestämelse* dömas till böter.

11 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2001. Genom denna lag upphävs landskapslagen (1993:108) den 9 december 1993 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde.

De beslut som [landskapsstyrelsen] har fattat med stöd av den upphävda lagen förblir dock fortfarande i kraft, om de inte strider mot denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

J 18 Ålands landskapsregerings beslut (2001:47) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riks författningar om handel med utsäde (2006/6)

1 §. Beslutets tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i detta beslut och som följer av landskapslagen (2001:25) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde ska följande riks författningar tillämpas i landskapet Åland:

1) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsäde av sträsäd (JSMF 109/2000),

2) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsäde av vall- och foderväxter (JSMF 110/2000),

3) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsäde av olje- och spånadsväxter (JSMF 111/2000),

4) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsädespotatis (JSMF 112/2000),

5) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsäde av köksväxter (JSMF 113/2000),

6) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med betutsäde (JSMF 114/2000),

7) (2006/6) jord- och skogsbruksministeriets förordning om en sortlista för växtsorter (JSMF 51/2004),

8) jord- och skogsbruksministeriets förordning om utsädesblandningar (JSMF 116/2000),

9) (2011/3) jord- och skogsbruksministeriets förordning om godkännande och handel med utsäde av ursprungssorter och sorter av köksväxter som har utvecklats för att odlas under särskilda omständigheter (JSMF 25/2010),

10) jord- och skogsbruksministeriets förordning om utförande av odlingsgranskningar (JSMF 118/2000),

11) jord- och skogsbruksministeriets förordning om tillsyn över handel med utsäde (JSMF 119/2000),

12) (2006/6) jord- och skogsbruksministeriets förordning om myndighetsövervakad provtagning och laboratorieundersökningar inom utsädesproduktion (JSMF 29/2005),

13) (2012/5) jord- och skogsbruksministeriets förordning om vissa undantag vid marknadsföring av blandningar av utsäde av foderväxter avsedda att användas för att bevara naturmiljön (JSMF 26/11).

2 §. Allmänna bestämmelser

Författningarna som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet sådana de lyder vid detta besluts ikraftträdande. Sker därefter ändringar i författningarna skall de ändrade bestämmelserna tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Utan hinder av det föregående skall ändringarna av författningarna inte gälla i landskapet innan ändringarna publicerats på svenska språket.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till de bestämmelser i rikslagstiftningarna vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningarna ankommer på riket skall i landskapet handhas av landskapsregeringen, såvitt fråga om är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

4 §. Ikraftträdande

Detta beslut träder omedelbart i kraft.

Genom detta beslut upphävs Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1996:73) den 19 november 1996 om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsäde jämte ändringar.

J 19 Landskapslag (2010:40) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel

1 §. Lagens tillämpningsområde

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som följer av denna lag ska lagen om växtskyddsmedel (FFS 1259/2006) tillämpas i landskapet Åland.

Ändras i lagen om växtskyddsmedel något som hör till landskapets behörighet ska ändringarna gälla

i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Bestämmelser som rör utrikeshandel i lagen om växtskyddsmedel innefattas inte i tillämpningsområdet för denna lag. Om detta gäller vad som föreskrivs i rikslagstiftningen.

2 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om växtskyddsmedel ankommer på riksmyndigheterna ska i landskapet skötas av landskapsregeringen eller någon annan i landskapslag bestämd myndighet, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

Även de förvaltningsuppgifter som enligt lagstiftningen om framställning och användning av gifter ankommer på en riksmyndighet, ska i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan i landskapslag bestämd myndighet.

3 §. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till

1) kemikalielagen (FFS 744/1989) i 3 § 1 mom., 17 § 1 mom. och 50 § lagen om växtskyddsmedel avse landskapslagen (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier,

2) lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (FFS 390/2005) i 3 § 1 mom. och 17 § 1 mom. lagen om växtskyddsmedel avse landskapslagen (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor,

3) lagen om transport av farliga ämnen (FFS 719/1994) i 3 § 1 mom. lagen om växtskyddsmedel avse landskapslagen (1976:34) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen,

4) livsmedelslagen (FFS 23/2006) i 3 § 2 mom. avse landskapslagen (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen,

5) foderlagen (FFS 396/1998) i 3 § 2 mom. avse landskapslagen (1999:18) om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen,

6) avfallslagen (FFS 1072/1993) i 3 § 2 mom. lagen om växtskyddsmedel avse landskapslagen (1981:3) om renhållning,

7) personuppgiftslagen (FFS 523/1999) i 23 § 2 mom. och 39 § 3 mom. lagen om växtskyddsmedel avse landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen,

8) lagen om skydd för växters sundhet (FFS 702/2003) i 20 § 2 mom. 1 punkten lagen om växtskyddsmedel avse landskapslagen (1995:91) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd,

9) lagen om försöksdjursverksamhet (FFS 62/2006) i 27 § 2 mom. lagen om växtskyddsmedel avse djurskyddslagen (1998:95) för landskapet Åland,

10) förvaltningslagen (FFS 434/2003) i 30 § 2 mom. lagen om växtskyddsmedel avse förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland,

J 19 LL (2010:40) om ... om lagen om växtskyddsmedel

11) lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) i 36 § 1 mom., 39 § 3 mom. och 49 § 1 mom. lagen om växtskyddsmedel avse landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet samt

12) viteslagen (FFS 1113/1990) i 44 § lagen om växtskyddsmedel avse landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

Se L 14, Landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier; J 8, Landskapslag (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor; N 16, Landskapslag (1976:34) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen; L 9, Landskapslag (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen; J 13, Landskapslag (1999:18) om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen; K 19, Landskapslag (1981:3) om renhållning; C 3, Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen; J 15, Landskapslag (1995:91) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantamaterial och växtskydd; L 16, Djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland; C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland; C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och C 2, Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen

4 §. Bestämmelser som inte ska tillämpas

Bestämmelserna i 32 och 40 §§ lagen om växtskyddsmedel tillämpas inte i landskapet.

5 §. Språkkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt lagen om växtskyddsmedel ska finnas på eller i anslutning till växtskyddsmedel som säljs eller tas i bruk i landskapet ska åtminstone vara avfattade på svenska.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 30 § 3 mom. lagen om växtskyddsmedel gäller i landskapet att arbetsspråket för en i samma lagrum angiven auktoriserad inspektör är svenska. En auktoriserad inspektör ska visa upp ett skriftligt intyg över sitt bemyndigande om en i lagen om växtskyddsmedel avsedd verksamhetsidkare kräver det.

6 §. Register

Landskapsregeringen för ett register som innehåller sådana uppgifter över godkända växtskyddsmedel som motsvarar uppgifterna i det register över godkända växtskyddsmedel som enligt 5 § 1 mom. lagen om växtskyddsmedel förs av Livsmedelssäkerhetsverket.

Landskapsregeringen kan fastställa att det register som Livsmedelssäkerhetsverket i riket för över godkända växtskyddsmedel ska utgöra det register som avses i 1 mom.

Endast sådana växtskyddsmedel om vilka det finns uppgifter i det av landskapsregeringen förda registret över godkända växtskyddsmedel får användas i landskapet.

7 §. Examen gällande användning av växtskyddsmedel

Endast den som avlagt Livsmedelssäkerhetsverkets examen som enligt lagen om växtskyddsmedel berättigar till användning av växtskyddsmedel som medför särskild risk för hälsan eller miljön eller en motsva-

rande examen har rätt att i landskapet använda sådana växtskyddsmedel som medför särskild risk för hälsan eller miljön.

8 §. Skyldigheten att lämna uppgifter och göra anmälningar

Skyldigheterna enligt lagen om växtskyddsmedel att lämna uppgifter och göra anmälningar till rikets myndigheter ska i landskapet avse anmälningar och uppgifter till landskapsregeringen.

Vad som i 35 § föreskrivs om rikets myndigheter ska i landskapet avse landskapsregeringen.

9 §. Avgifter

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 53 § 1 mom. lagen om växtskyddsmedel tas för de prestationer som landskapsregeringen utför enligt denna lag avgifter ut till landskapet enligt de grunder som anges i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

10 §. Arvoden och kostnadsersättningar

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 54 § lagen om växtskyddsmedel betalar landskapsregeringen arvoden och kostnadsersättningar till auktoriserade inspektörer för kontroller enligt denna lag.

11 §. Straffbestämmelser

Inom landskapets behörighet ska, utöver bestämmelserna i 45 § lagen om växtskyddsmedel, bestämmelserna i 44 kap. 1 och 12 §§ samt 48 kap. 1, 2, 3 och 4 §§ strafflagen (FFS 39/1889), tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft.

Inom landskapets behörighet ska ändringar och nya bestämmelser om straff för brott mot de i 1 mom. angivna bestämmelserna i strafflagen tillämpas från den dag de träder i kraft i riket.

Se St 101 FL I

12 §. Rättelseyrkande

En sakägare som är missnöjd med ett beslut som landskapsregeringen har fattat med stöd av denna lag kan inom 21 dagar, räknat från beslutsdagen, skriftligen begära rättelse hos landskapsregeringen. Ett rättelseyrkande ska behandlas utan dröjsmål.

13 §. Besvärsmålsbestämmelser

Besvär över lagligheten av ett beslut som landskapsregeringen fattat enligt denna lag med anledning av ett rättelseyrkande får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

I ett beslut om ett i 42 § 3 mom. lagen om växtskyddsmedel avsett temporärt förbud får ändring inte sökas särskilt genom besvär.

14 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om växtskyddsmedel ska tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

15 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 57 § lagen om växtskyddsmedel gäller i landskapet att

1) godkännande och registrering som, med stöd av den landskapslag varigenom lagen om bekämpningsmedel (FFS 327/1969) gjorts tillämplig i landskapet, beviljats för ett växtskyddsmedel eller ett annat bekämpningsmedel gäller i enlighet med beslutet om godkännande,

2) ett tillstånd som utfärdats med stöd av den i 1 punkten avsedda landskapslagen för försök som utförs i forsknings- och utvecklingssyfte och som förutsätter att ett växtskyddsmedel som inte är godkänt släpps ut i miljön gäller i enlighet med villkoren för tillståndet samt

3) ett officiellt godkännande som utfärdats med stöd av den i 1 punkten avsedda landskapslagen för en institution som testar den biologiska effektiviteten och användbarheten hos växtskyddsmedel gäller i enlighet med beslutet om godkännande.

J 20 Ålands landskapsregerings beslut (2011:4) om register över godkända växtskyddsmedel

1 §. Beslutets innehåll

Det register som innehåller uppgifter över godkända växtskyddsmedel och som Säkerhets- och kemikalieverket för i enlighet med bestämmelserna i lagen om ändring av lagen om växtskyddsmedel (FFS 1265/2010) vid den tidpunkt detta beslut träder i kraft, utgör i landskapet det register som ska innehålla uppgifter över godkända växtskyddsmedel och som landskapsregeringen ska föra enligt bestämmelsen i 6 § landskapslagen (2010:40) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel.

2 §. Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den 1 mars 2011.

Genom detta beslut upphävs Ålands landskapsregerings beslut (2010:73) om register över godkända växtskyddsmedel.

Åtgärder som verkställigheten av beslutet förutsätter får vidtas innan beslutet träder i kraft.

J 21 Republikens presidents förordning (2011:39) om skötseln i landskapet Åland av vissa förvaltningsuppgifter som rör växtskyddsmedel

(FFS 565/2011)

1 §. Tillämpningsområde

Säkerhets- och kemikalieverket, Livsmedelssäkerhetsverket, Skogsforskningsinstitutet samt Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi

svarar i landskapet Åland för skötseln av de förvaltningsuppgifter som enligt 30 § 8 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) ankommer på Ålands landskapsregering, till den del det gäller uppgifter som anges i denna förordning.

2 §. Ansvarsområdet för Säkerhets- och kemikalieverket

Säkerhets- och kemikalieverket ska i landskapet Åland:

1) fatta beslut om godkännande av växtskyddsmedel i enlighet med 5 § 1 mom. och 9 § i lagen om växtskyddsmedel (1259/2006),

2) bevilja tillstånd för användning av icke-godkända växtskyddsmedel i forsknings- och utvecklingssyfte i enlighet med 5 § 2 mom. och 26 § i lagen om växtskyddsmedel,

3) fatta beslut om ändring och utvidgning av godkännande av växtskyddsmedel i enlighet med 12 § i lagen om växtskyddsmedel,

4) godkänna parallellimporterade preparat i enlighet med 13 § i lagen om växtskyddsmedel,

5) återkalla godkännande i enlighet med 14 § i lagen om växtskyddsmedel,

6) i enlighet med 15 § 2 mom. i lagen om växtskyddsmedel:

a) utvärdera eller granska de verksamma ämnena och preparatens kemiska och fysikaliska egenskaper samt,

b) beräkna resterna av växtskyddsmedel som förekommer i växtprodukter och animaliska produkter,

c) bedöma brand- och explosionsriskerna, hälsoriskerna samt riskerna för arbetstagare,

d) bedöma miljöriskerna,

e) utvärdera preparatens biologiska effektivitet och användbarhet,

7) godkänna institutioner som utför testning i enlighet med 25 § i lagen om växtskyddsmedel,

8) klassificera växtskyddsmedel som medför särskild risk för hälsan eller miljön i enlighet med 50 § i lagen om växtskyddsmedel.

3 §. Ansvarsområdet för Livsmedelssäkerhetsverket, Skogsforskningsinstitutet och Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi

Livsmedelssäkerhetsverket, Skogsforskningsinstitutet samt Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi ska i landskapet Åland sköta de uppgifter som anges i 15 § i lagen om växtskyddsmedel.

4 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2011.

J 22 Landskapslag (1994:72) om förutsättningar för att i landskapet Åland leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter

1 §. Den som enligt bestämmelserna i [3 § landskapslagen (1957:11) om rätt att idka näring i landskapet Åland] tillkommer allmän rätt att bedriva näring i landskapet har rätt att i landskapet på eget och annans

J 23 Ellag (1982:38)

område leta efter, inmuta och utnyttja fyndighet, som innehåller i 2 § gruvlagen (FFS 503/1965) avsedda gruvmineral med iakttagande i övrigt av bestämmelserna i gruvlagen.

Enskild och juridisk person som inte faller under bestämmelserna i 1 mom. kan av [landskapsstyrelsen] beviljas tillstånd att bedriva i momentet avsedd verksamhet.

2 §. Utan hinder av bestämmelserna i 1 § har den som är bosatt i landskapet rätt att leta efter, inmuta och utnyttja i paragrafen avsedd fyndighet, om det sker under de förutsättningar som anges i 11 § självstyrelselagen (1991:71) för Åland.

3 §. Denna lag träder i kraft den 1 november 1994 och genom lagen upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, 1 § gruvlagen sådan den var lydande vid utgången av år 1992.

J 23 Ellag (1982:38) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. (2011/10) Denna lag tillämpas på produktion, överföring, försäljning, import och export av el.

2 §. (2011/10) I denna lag avses med:

1) **elöverföring**, transport av el i elnätet;
2) **distributionsnät**, elnät med en märkspänning av högst 20 kilovolt;

3) **kraftverk**, en för elproduktion byggd eller installerad helhet, bestående av kraftmaskineri, elanläggning och därtill hörande konstruktioner;

4) **elnätsverksamhet**, att mot vederlag ställa elektriska starkströmsledningar till förfogande för dem som behöver elöverföring och andra nättjänster, till elnätsverksamheten hör också planering, byggande, underhåll och drift av elnät, ställverk och transformatorstationer, anslutning av elanläggningar till nätet, elmätning samt annan verksamhet som behövs för att överföra och distribuera el på elnätet;

5) **distributionsnätsinnehavare**, en nätsinnehavare som i sin besittning har ett distributionsnät och som har tillstånd att utöva elnätsverksamhet;

6) **nättariff**, avgifter och övriga villkor för överföring av el, för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät samt för hållande av reservkraft;

7) **balansansvar**, ansvar för att det råder jämvikt mellan produktion, elanskaffning och förbrukning av el under respektive timme samt ansvar för balansavräkningen;

8) **balanskraft**, sådan el som den systemansvariga använder för att skapa jämvikt mellan en parts eltillförsel och elleverans.

3 §. (2011/10) Syftet med denna lag är att upprätthålla och utveckla ett i ekonomiskt och tekniskt hänseende ändamålsenligt system för produktion och överföring av el, som beaktar hela landskapet och olika regioners behov samt tar hänsyn till miljön.

4 - 5 §§. Upphävda (2011/10).

6 §. (1998/77) Landskapsregeringen övervakar att denna lag och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den följs.

6a - 9 §§. Upphävda (2011/10).

2 kap. Elnätsverksamhet (1999/43)

10 §. (2006/76) För att elnätsverksamhet skall få utövas krävs tillstånd av landskapsregeringen (elnäts-tillstånd). Tillståndet beviljas för viss tid eller tills vidare, dock för minst 25 år. Tillstånd kan beviljas samfund eller inrättningar.

Elnätstillstånd krävs inte för elnätsverksamhet som bedrivs genom att ett samfund eller en inrättning med ett elnät i egen besittning sköter eldistributionen för en fastighet eller en motsvarande fastighetsgrupp.

Elnätstillstånd beviljas, med iakttagande av vad i landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland är föreskrivet, om den sökande har tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att utöva nätverksamhet inom det ansökt området. Villkoren uppfylls om

1) sökandens organisation motsvarar omfattningen och arten av nätverksamheten,

2) sökanden har tillräckligt många anställda,

3) sökanden har en driftsledare anställd samt, när sökanden utför elarbeten, en arbetsledare anställd som uppfyller behörighetskraven samt om

4) sökanden har ekonomiska förutsättningar för en lönsam elnätsverksamhet.

Ett elnätstillstånd kan förenas med villkor som är nödvändiga med tanke på de krav som anges i 3 mom. Tillståndet eller tillståndsvillkoren kan ändras med tillståndshavarens samtycke eller om det finns skäl som är särskilt viktiga med tanke på lagens syfte.

Ett elnätstillstånd får inte överlätas utan tillstånd av landskapsregeringen.

10a §. (1999/43) I en distributionsnätsinnehavares elnätstillstånd fastställs det geografiska ansvarsområdet.

Landskapsregeringen kan ändra ansvarsområdet om ändringen behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för distributionsnätsinnehavaren.

Kapitelrubriken upphävd (1999/43).

11 §. (1999/43) Elnätstillståndet kan återkallas helt eller delvis om tillståndsinnehavaren upphör med elnätsverksamheten eller i väsentlig grad bryter mot denna lag, mot de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller mot de villkor som intagits i elnätstillståndet.

Om ett elnätstillstånd återkallas skall landskapsregeringen vid behov besluta om de åtgärder som måste vidtas för att nätverksamheten skall kunna upprätthållas.

11a §. (1999/43) Om ett elnätstillstånd återkallas, helt eller delvis, är den som senast haft tillståndet skyldig att avlägsna ledningsnätet med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för att återställa området om det behövs från allmän eller enskild synpunkt.

I samband med återkallandet skall landskapsregeringen fastställa tillståndsinnehavarens skyldigheter enligt 1 mom.

3 mom. upphävt (2011/10).

12 §. (1999/43) En nätinnehavare skall underhålla, driva och utveckla sitt elnät samt förbindelser till andra nät enligt kundernas rimliga behov samt efter sin förmåga trygga kundernas tillgång till el av tillräckligt god kvalitet (nätutvecklingsskyldighet).

Nätinnehavaren är skyldig att på skäligen villkor ansluta en elektrisk anläggning inom sitt verksamhetsområde till sitt nät (anslutningsskyldighet), om det inte finns särskilda skäl att vägra. Anslutningsvillkoren och de tekniska kraven skall vara utformade på sakliga grunder samt beakta de krav som ett driftsäkert och effektivt elsystem ställer. Nätinnehavaren skall publicera de tekniska kraven för anslutning. På begäran skall nätinnehavaren ge den som ansluter sig en täckande och tillräckligt detaljerad uppskattning av anslutningskostnaderna. (2006/76)

3 mom. upphävt (2006/76).

12a §. (1999/43) En nätinnehavare är skyldig att på skäligen villkor överföra el för annans räkning inom gränserna för nätet överföringskapacitet (överföringsskyldighet).

Nätinnehavarna skall vidta åtgärder för att en kund skall kunna avtala om alla nättjänster med den nätinnehavare till vars nät kunden är ansluten.

Försäljningsvillkoren för nättjänsterna och grunderna för hur de bestäms skall vara objektiva och icke-diskriminerande för alla nätanvändare. (2006/76)

12b §. (1999/43) En nätinnehavare är skyldig att utföra mätning av överförd el samt att rapportera resultaten av dessa mätningar i enlighet med de närmare bestämmelser som landskapsregeringen meddelar.

En elanvändare som begär att dennes elförbrukning skall mätas på annat sätt än enligt de bestämmelser som utfärdats med stöd av 1 mom. skall av nätinnehavaren debiteras merkostnaden för mätningen och för rapporteringen av mätresultaten. Om mätningen av elanvändarens förbrukning därvid kräver en annan mätutrustning skall elanvändaren debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation. Andra kostnader för mätning än de nämnda får inte debiteras enskilda elanvändare. (2006/76)

3 mom. upphävt (2006/76).

13 §. (1999/43) Nättariffer skall vara skäligen och utformade på sakliga grunder. Undantag från nättarifferna får göras endast av särskilda skäl.

Nättarifferna får inte innehålla villkor som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln. De krav som ställs på ett funktionsdugligt och effektivt elsystem skall dock beaktas.

I distributionsnätet får priset på nättjänsterna inte vara beroende av var inom nätinnehavarens ansvarsområde kunden är belägen.

Den som har elnätstillstånd skall på begäran, utan dröjsmål, lämna skriftlig uppgift om sin nättariff.

Vid begäran om ny anslutning skall uppgifter lämnas inom skäligen tid.

Den som har elnätstillstånd skall offentliggöra sin nättariff till den del den avser avgifter och övriga villkor för överföring av el.

I enlighet med vad landskapsregeringen bestämmer skall den som har elnätstillstånd offentliggöra nyckeltal som beskriver prisnivån på nättjänsterna samt nätverksamhetens effektivitet, art och lönsamhet.

13a §. (1999/43) En kund som har betalat avgifter enligt gällande nättariffer har rätt att använda i landskapet befintliga elnät jämte överföringsledningar utgående från sin anslutningspunkt (punktprissättning).

Närmare bestämmelser om punktprissättning kan meddelas i förordning.

13b §. (2006/76) De företag som är verksamma på elmarknaden skall särredovisa elnätsverksamhet och övriga elaffärsverksamheter samt elaffärsverksamheter och företagets övriga affärsverksamhet. Bestämmelser om särredovisning finns i elmarknadslagen (FFS 386/1995).

2a kap. Leverans av el (1999/43)

14 §. (2006/76) En minutförsäljare av el som har en dominerande ställning inom en elnätstillståndsinnehavares geografiska ansvarsområde är skyldig att till skäligt pris leverera el till konsumenter och till andra elanvändare med säkringsabonnemang om högst 63 ampere (leveransskyldighet).

Landskapsregeringen kan bestämma att en minutförsäljare ska leverera el till en elanvändare som omfattas av leveransskyldigheten. (2011/10)

14a §. (1999/43) För de kunder som omfattas av en minutförsäljares leveransskyldighet skall minutförsäljaren uppgöra elförsäljningsvillkor (minutförsäljningsvillkor) som skall vara offentliga.

Försäljningsvillkoren skall vara skäligen och de får inte begränsa konkurrensen inom elhandeln.

Minutförsäljarna skall på det sätt som landskapsregeringen bestämmer i faktureringen lämna sina kunder en specifikation över hur elpriset bildas.

Minutförsäljarna skall offentliggöra uppgifter som beskriver den genomsnittliga prisnivån på el på det sätt som landskapsregeringen bestämmer.

Minutförsäljarna skall lämna uppgift om gällande minutförsäljningsvillkor samt grunderna för hur de fastställts till landskapsregeringen.

15 §. Upphävd (2006/76).

2b kap. Elmarknadsavtal (2006/76)

16 §. (2006/76) Bestämmelser om elmarknadsavtal finns i 6a kap. elmarknadslagen. Avvikelse från bestämmelserna får inte genom avtal göras till nackdel för konsumenten. Om inte något annat anges i nämnda kapitel tillämpas bestämmelserna i övrigt endast om inget annat följer av avtalet, av praxis som avtalsparterna har omfattat eller av handelssed eller av någon annan sed som måste anses vara bindande för avtalsparterna.

Bestämmelserna om elmarknadsavtal omfattar även regler om skadeståndsskyldighet vid avtalsbrott. Rätten till standardsättning på basis av ett sammanhängande avbrott i nättjänsten gäller dock inte i landskapet.

16a - 16c §§. Upphävda (2006/76).

3 kap. System- och balansansvar (1999/43)

17 §. (1999/43) En av landskapsregeringen utsedd stannätsinnehavare skall ha systemansvaret för el.

Med systemansvaret för el avses det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans inom hela landskapet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion, införsel och förbrukning av el. Uppgiften skall utföras på ett ändamålsenligt och för parterna på elmarknaden icke-diskriminerande sätt.

Den systemansvarige får, i den utsträckning det behövs för att kunna utöva systemansvaret, beordra elproducenter att mot marknadsmässig ersättning öka eller minska produktionen av el.

Om systemansvaret inte kan utövas genom i 3 mom. nämnda åtgärder får den systemansvariga, i den utsträckning det behövs för att kunna utöva systemansvaret, beordra innehavare av elnätstillstånd att begränsa eller avbryta överföring av el till elanvändare. I den utsträckning systemansvaret medger skall begränsning och avbrytande av överföringen genomföras så rättvist som möjligt.

Närmare bestämmelser om systemansvaret och om den systemansvarigas befogenheter kan meddelas av landskapsregeringen.

17a §. (2006/76) Den systemansvarige får endast bedriva handel med eller produktion av el om syftet med verksamheten är att sköta uppgifter som omfattas av systemansvaret eller att skaffa förlustenergi för elnätet.

18 §. (1999/43) Anskaffningsvillkoren för den el som behövs för skötseln av balansansvaret för landskapet samt köpevillkoren för balanskraften skall vara icke-diskriminerande för parterna på elmarknaden. Villkoren får inte vara ogrundade eller uppenbarligen begränsa konkurrensen inom elhandeln. I villkoren skall dock de krav som ställs på elsystemets funktionssäkerhet och effektivitet beaktas.

Prissättningen för balanskraften skall vara skälig.

19 §. (1999/43) Elmarknadens parter är skyldiga att tillse att egen elproduktion jämte elanskaffningsavtal täcker partens elanvändning och elleveranser under respektive timme (balansansvar).

2 mom. upphävt (2006/76).

Närmare bestämmelser om innehållet i balansansvaret kan utfärdas genom förordning.

Parterna på elmarknaden är skyldiga att sköta balansavräkningen. En balansavräkning skall baseras på elmätning och på anmälningar som gäller leveranserna. Balansavräkningen kan preliminärt också baseras på ett schablonvärde (preliminär schablonavräkning). Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning

närmare bestämmelser om balansavräkning samt om preliminär schablonavräkning och beräkning av schablonvärden. (2006/76)

Parterna på elmarknaden är också skyldiga att meddela mätningssuppgifter som gäller produktion, förbrukning och leveranser av el till övriga parter på elmarknaden om erhållandet av uppgifterna är motiverat med tanke på balansavräkningen eller för att en annan part på elmarknaden skall kunna uppfylla sitt balansansvar. Landskapsregeringen kan utfärda närmare bestämmelser om hur informationsutbytet skall ske.

Utöver vad som i 2 kap. bestäms om nättjänster skall balansavräkningstjänster erbjudas parterna på elmarknaden på icke-diskriminerande villkor. När balansavräkningstjänster bjuds ut får det inte förekomma ogrundade villkor eller villkor som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln.

20 §. (1999/43) Den systemansvariga skall, i fråga om de tjänster som an knyter till systemansvaret, informera landskapsregeringen om gällande försäljnings- och anskaffningsvillkor samt grunderna för hur de fastställs liksom gällande försäljnings- och anskaffningspriser samt grunderna för hur de fastställs.

Även övrig information som landskapsregeringen anser sig behöva för att kunna övervaka elmarknaden skall den systemansvariga tillställa landskapsregeringen.

20a §. (1999/43) En elproducent skall informera den systemansvariga om produktionskapacitet, årsproduktion samt planerad utbyggnad.

En distributionsnätsinnehavare skall informera den systemansvariga om framtida energi- och effektbehov samt utbyggnadsplaner.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall lämnas till den systemansvariga kan meddelas i en förordning.

4 kap. Byggnadstillstånd

21 §. (1999/43) För byggande av kraftverk med en märkeffekt överstigande 500 kilowatt samt elöverföringsanläggningar och elledningar för en nominell spänning på över 1000 volt krävs landskapsregeringens tillstånd.

Tillstånd krävs också för att bygga ut en i 1 mom. angiven anläggning.

Tillstånd krävs inte för byggande av en intern elledning i en fastighet eller inom en fastighetsgrupp.

En förutsättning för att tillstånd skall beviljas är att elanläggningen behövs för att trygga elöverföringen.

Landskapsregeringen kan i förordning införa restriktioner för byggande av luftledningar.

Närmare bestämmelser om byggnadstillstånd kan meddelas av landskapsregeringen.

21a §. (1999/43) En distributionsnätsinnehavare har ensamrätt att bygga distributionsnät på sitt ansvarsområde.

Andra får bygga distributionsnät inklusive anslutningsledning på ansvarsområdet om distributionsnätsinnehavaren ger sitt samtycke.

De nät som avses i 2 mom. skall anslutas till nätinnehavarens nät om de uppfyller nätinnehavarens villkor, vilka skall vara rimliga. Nätinnehavaren har rätt att uppbära en skäligen ersättning för att täcka kostnaderna för anslutandet av ett nät och för användningen av nätet.

22 §. Upphävd (1999/43).

23 §. För byggande av elöverförings- och distributionsanläggning inom sådant område, för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts eller för vilket beslutats att stads- eller byggnadsplan skall uppgöras fördras stads- eller kommunfullmäktiges samtycke, om inte byggnadsprojektet i sin helhet utförs på den byggandes egen mark. Utan särskilda skäl får samtycke dock inte förvägras eller villkor för dess beviljande uppställas, om vägran eller villkor åsamkar sökanden oskäligt men.

Uppstår meningsskiljaktighet om huruvida fullmäktige har särskilda skäl att förvägra samtycke eller huruvida vägran eller villkor för samtycke åsamkar sökanden oskäligt men, avgörs saken av landskapsregeringen på ansökan.

4a kap. Tillsyn över nätverksamheten (2006/76)

24 §. (2006/76) Villkor som avses i 12, 12a och 18 §§ samt tariffer som avses i 13 § är inte tillämpliga innan de har fastställts av landskapsregeringen. Beslut om fastställande fattas på ansökan av nätinnehavaren.

Landskapsregeringen kan ändra ett beslut som avses i 1 mom. på eget initiativ eller efter ansökan av en nätinnehavare. Beslutet kan ändras på landskapsregeringens initiativ om

1) nätinnehavaren har lämnat felaktiga eller bristfälliga uppgifter som inverkat på beslutets innehåll,

2) ändringen har sin grund i en ändring av lagstiftningen eller ett domstolsavgörande,

3) det finns vägande skäl för att ändra beslutet till följd av att omständigheterna har förändrats väsentligt efter att beslutet meddelades eller på grund av revidering av föräldrade villkor eller om

4) ändringen är nödvändig på grund av verkställigheten av en internationell förpliktelse som är bindande för landskapet.

24a §. (2011/10) Om någon bryter mot eller åsidosätter förpliktelser som föreskrivs i denna lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den ska landskapsregeringen förplikta honom eller henne att rätta till felet eller försummelsen. I det förpliktande beslutet kan landskapsregeringen ange på vilket sätt felet eller försummelsen ska rättas. I det förpliktande beslutet kan också förordnas om att en avgift som tagits ut på felaktiga grunder ska betalas tillbaka till kunden.

24b §. (2006/76) Landskapsregeringen skall behandla en begäran om utredning som gäller nätinnehavare inom två månader från mottagandet av begäran. Landskapsregeringen kan förlänga tidsfristen med högst två månader om behandlingen av begäran kräver att ytterligare uppgifter inhämtas. Därefter kan tidsfristen ytterligare förlängas om den som begärt en utredning samtycker.

5 kap. Upphävt (2011/10)

25 - 27a §§. Upphävda (2011/10).

28 §. Upphävd (1998/77).

29 - 31 §§. Upphävda (2011/10).

32 §. Upphävd (1998/77).

33 - 33b §§. Upphävda (2011/10).

34 §. Upphävd (1998/77).

35 §. Upphävd (2011/10).

6 kap. Upphävt (2011/10)

36 - 49 §§. Upphävda (2011/10).

7 kap. Sökande av ändring

50 §. (2011/10) Ett beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Beslut som fattats med stöd av 24, 24a eller 24b §§ ska iakttas även om ändring söks om inte landskapsregeringen i sitt beslut anger något annat. Ett beslut som gäller återbäring till en enskild kund av avgifter som tagits ut på felaktiga grunder eller ett beslut som gäller utdömande av vite får dock inte verkställas innan det har vunnit laga kraft.

51 §. 1 och 2 mom. upphävda (1994/11).

3 mom. upphävt (2011/10).

52 §. Upphävd (1994/11).

8 kap. Särskilda bestämmelser

53 §. (2011/10) Den som utövar elnätverksamhet eller som säljer, producerar, importerar eller exporterar el ska ge landskapsregeringen den information som är nödvändig för tillsynen enligt denna lag. Utöver detta ska landskapsregeringen ges den statistiska och övriga information som är nödvändig för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag eller för uppfyllandet av internationella avtalsförpliktelser.

54 §. (2011/10) Landskapsregeringen har rätt att för övervakningen av denna lag och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den utföra granskningar i lokaler som innehåller av den som bedriver elnätverksamhet eller som säljer, producerar, importerar eller exporterar el. Granskningar får dock inte utföras i hemfridskyddade lokaler. Den som bedriver verksamheten ska på begäran visa de handlingar och registreringar i datasystemet samt ordna tillträde till de elanläggningar som kan ha betydelse vid övervakningen.

54b §. (2011/10) Landskapsregeringen kan förena beslut som fattats med stöd av 11a, 24, 24a, 53 eller 54 § med vite. Vid vitesföreläggande och utdömande av vite tillämpas landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

Se C 2, Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen

J 23 Ellag (1982:38)

55 §. Den som vid fullgörandet av uppgifter som avses i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser fått kännedom om affärs- eller yrkeshemlighet får inte yppa denna för utomstående eller utnyttja den till sin fördel.

2 mom. upphävt (2011/10).

56 §. (2011/10) Den som utövar elnätverksamhet utan tillstånd enligt 10 § eller som bygger ett kraftverk, en elöverföringsanläggning eller en elledning utan tillstånd enligt 21 § ska för olovlig elnätverksamhet dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i någon annan lag.

Landskapsregeringen har rätt att bestämma att byggnadsarbete som inletts utan i denna lag avsett tillstånd ska avbrytas och att förbjuda användning av elanläggning eller kraftverk som byggts utan tillstånd.

57 §. (2011/10) Den som genom ett förfarande som står i strid med bestämmelserna om anslutningsskyldighet, överföringsskyldighet, leveransskyldighet eller avbrott i leveransen av skäl som beror på elanvändaren, orsakar någon annan skada är skyldig att ersätta skadan.

58 §. (2011/10) Polisen ska vid behov ge handräckning vid övervakningen av att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser följs samt vid verkställighet av de tvångsmedel som avses i 56 § 2 mom.

59 §. (2011/10) Den som genom att skada eller förstöra egendom eller genom att obehörigen ingripa i ett produktions-, distributions- eller datasystems funktion, förorsakar allvarlig fara för energiförsörjningen ska dömas till straff enligt 34 kap. strafflagen.

Se St 101 FL I

60 §. (2011/10) För tillgrepp av elektricitet som har givits en sådan form att den kan utnyttjas ekonomiskt och för försök till sådant tillgrepp döms till straff enligt 28 kap. 1–6 §§ strafflagen.

Se St 101 FL I

61 - 64 §§. Upphävda (2011/10).

65 §. Beträffande statens elektriska anläggningar i landskapet Åland gäller vad därom särskilt är föreskrivet.

66 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Landskapsregeringen kan besluta att bestämmelser som utfärdats av riksmyndighet och som reglerar frågor vilka faller inom denna lags tillämpningsområde skall gälla även i landskapet Åland, antingen i oförändrad lydelse eller med av landskapsregeringen föreskrivna ändringar. (1998/77)

67 §. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1982.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1944:18) den 31 augusti 1944 angående elektriska anläggningar i landskapet Åland och däri senare gjorda ändringar. Den med stöd därav utfärdade land-

skapsförordningen förblir dock fortfarande i kraft om inte genom landskapsförordning annorlunda bestäms.

Den i 18 § nämnda elförsörjningsdelegationen kan tillsättas redan före denna lags ikraftträdande.

[Landskapsstyrelsen] skall före den 1 januari 1984 antaga den första av i denna lag avsedda elförsörjningsplaner.

Elverk skall inleda i 27 § avsedda ibruktagningsbesiktningar senast den 1 januari 1983 om inte [landskapsstyrelsen] beviljat elverket rätt att inleda besiktningarna senare. [Landskapsstyrelsen] skall på förhand underrättas om inledandet av besiktningarna.

I fråga om ersättande av skada som uppkommit före denna lags ikraftträdande tillämpas tidigare lag.

68 §. Upphävda (2011/10).

Ikraftträdelsebestämmelse (1999/43):

Denna lag träder i kraft 1 januari 2000.

En elnätinnehavare som är verksam när denna lag träder i kraft skall tillställa [landskapsstyrelsen] sin tillståndsansökan inom sex månader från dagen för lagens ikraftträdande.

Ett elverkstillstånd som före denna lags ikraftträdande har beviljats nätinnehavaren motsvarar ett elnätstillstånd enligt denna lag och det distributionsområde som ett distributionsverk innehar när denna lag träder i kraft är distributionsnätinnehavarens geografiska ansvarsområde tills [landskapsstyrelsen] har fattat beslut om ett elnätstillstånd.

På de anslutningsavtal och elleveransavtal som gäller när denna lag träder i kraft tillämpas de leverans- och elförsäljningsvillkor som [landskapsstyrelsen] fastställer med stöd av denna lag till den del som de är förmånligare för elanvändaren än de vid lagens ikraftträdande tillämpade villkoren.

På anmälningar och ansökningar om byggnadstillstånd som inkommit till [landskapsstyrelsen] inom tre månader från denna lags ikraftträdande skall de bestämmelser som gäller när lagen träder i kraft tillämpas.

Ikraftträdelsebestämmelse (2006/76):

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2006, dock så att de ändrade 12b, 14 och 19 §§ träder i kraft den 1 juli 2007 om inte en tidigare tidpunkt bestäms genom landskapsförordning.

Med avvikelse från 24 § får de villkor och tariffer som är gällande vid lagens ikraftträdande tillämpas oförändrade utan landskapsregeringens fastställelse.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011/10):

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2011.

Behörighetsintyg som utfärdats med stöd av den upphävda 7 § förblir i kraft i den omfattning som motsvarar handlingen i fråga. Detsamma gäller tillstånd som beviljats med stöd av den upphävda 8 §.

J 24 Landskapsförordning (1999:65) om elmarknaden

1 kap. Definitioner

1 §. I denna förordning avses med

1) *öppen leverans* en elleverans där elförsäljaren till sin kund levererar all el denna behöver samt en elleverans där elförsäljaren till sin kund levererar en elmängd som utjämnar kundens elbalans.

2) *fast leverans* en elleverans där elförsäljaren till sin kund levererar den elmängd som på förhand har överenskommit för respektive timme.

3) *balansansvarig* en part på elmarknaden som med balanskraft som den systemansvariga levererar balanserar skillnaden mellan sin elproduktion och eltillförsel å den ena sidan samt sin elanvändning och sina elleveranser å den andra sidan.

4) *konsument* en fysisk person som är en konsument enligt 1 kap. 4 § konsumentskyddslagen (FFS 38/1978)

Se Ft 501 FL I

2 kap. Elnätstillstånd, anslutning och överföring (2007/21)

2-3 §§. Upphävda (2007/21).

4 §. Elnätstillstånd söks skriftligen hos landskapsregeringen.

I ansökan anges:

1) sökandens namn och hemort,

2) den firma som skall användas i elnätsverksamheten, samt

3) på vilket område sökanden vill utöva elnätsverksamhet och när avsikten är att verksamheten skall inledas.

Till ansökan fogas:

1) om sökanden är ett bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning, annat samfund eller stiftelse, en kopia av bolagsordningen eller stadgarna samt ett registerutdrag,

2) (2007/21) utredningar som visar att sökanden har de förutsättningar som krävs enligt 10 § ellagen (1982:38) för landskapet Åland, samt

3) en karta över det område där sökanden har för avsikt att utöva elnätsverksamheten jämte de nätverksuppgifter som behövs.

5 §. (2007/21) Den som har elnätstillstånd skall på begäran ge offerter om överföring av el. Om en tillståndshavare vägrar överföra el skall denna motivera sin vägran för kunden.

6 §. (2007/21) Anslutningsvillkoren för sådana kunder som ansluter sig till elnätet med en nominell spänning om högst 20 kilovolt och som inte är elproduktionsinrättningar skall vara offentliga och allmänna.

7 §. Den nättariff en elkund betalar berättigar till överföring av el på det nät till vilken kunden är ansluten samt på alla överliggande nät inklusive överföringsledningen till Sverige och dess anslutning till det

svenska elnätet. Kostnaderna för detta skall därmed innefattas i tariffen.

3 kap. Mätning och rapportering

8 §. (2007/21) För elanvändare med säkringsabonnemang om 80 ampere eller högre som har bytt leverantör skall mätningen av förbrukat el avse överförd el under varje timme. För elanvändare som har säkringsabonnemang om högst 63 ampere samt elanvändare med säkringsabonnemang om 80 ampere eller högre som inte har bytt leverantör sker mätning på det sätt som nätinnehavaren bestämmer.

9 §. Nätinnehavaren är skyldig att skaffa, äga och installera den mätapparat som behövs för minutförsäljning och överföring av el. Nätinnehavaren är dessutom skyldig att kontrollera och underhålla mätapparaturen samt att rapportera mätdata till parterna. (2007/21)

Nätinnehavaren kan antingen erbjuda de tjänster som nämns i 1 mom. som eget arbete eller skaffa tjänsterna av utomstående, också av övriga parter inom elhandeln.

10 §. Distributionsnätsinnehavaren och elförsäljaren skall avtala om avläsningen av mätapparaturen och mätarna samt om faktureringen per kund.

Mätningen skall organiseras så att de kostnader den medför är så små som möjligt för elköparna och elförsäljarna.

11 §. (2007/21) Nätinnehavaren skall ordna avläsningen av de mätare vars uppgifter ligger till grund för balansavräkning, schablonavräkning och fakturering samt registreringen av mätningssuppgifterna och anmälningen av dem till parterna på elmarknaden. Avläsning skall ske minst en gång per kalendermånad.

Den som utför mätning skall till den som utför balansavräkningen lämna de mätningssuppgifter per driftsställe eller per mätning som behövs vid balansavräkningen, schablonavräkningen och faktureringen.

4 kap. System- och balansansvar samt balansavräkning

12 §. Systemansvarig i landskapet Åland är aktiebolaget Kraftnät Åland Ab.

13 §. En part på elmarknaden skall ha en öppen leverantör. Utan hinder av detta kan ett kraftverks produktion levereras till innehavare av kraftverksandelar genom avtal om öppen elleverans, om det är möjligt att exakt utreda hur den levererade mängden fördelar sig mellan dessa, utgående från en på förhand bestämd beräkningsmodell, mätningar och förhandsmeddelanden.

En öppen leverantör skall för sin öppna leverans till en part på elmarknaden utse en balansansvarig, vilken balanserar partens eltillförsel och elleveranser genom förmedling av leverantörens öppna leverans eller en obruten kedja av öppna leveranser som sträcker sig till parten.

En öppen leverantör är skyldig att anmäla tidpunkten för när en öppen leverans börjar och när den upp-

J 24 LF (1999:65) om elmarknaden

hör till den som sköter balansavräkningen för den andra parten i leveransen. Anmälan skall dessutom göras till nättinnehavaren för en part som har anslutit sig till distributionsnätet, ifall denna inte sköter partens balansavräkning. Om leverantören inte tidigare har levererat el till distributionsnätet i fråga, skall anmälan också göras till den som sköter leverantörens egen balansavräkning.

Den balansansvariga skall på begäran till Kraftnät Åland Ab meddela kedjan av öppna leveranser för de elmarknadsparters del vilkas balansavräkning denna sköter.

14 §. Den balansansvariga arrangerar hanteringen av förhandsmeddelanden om fasta leveranser för de parter som omfattas av dess balansansvar.

Kraftnät Åland Ab arrangerar hanteringen av förhandsmeddelanden om fasta leveranser som påverkar balanserna mellan de balansansvariga eller sker via ledningar som överskrider landskapets gränser.

En part i en fast leverans är skyldig att meddela sin balansansvariga de uppgifter som behövs om tidpunkten för när den fasta leveransen börjar.

En part i en fast leverans är skyldig att på förhand rapportera sina fasta leveranser till

1) sin balansansvariga i form av en partsvis specificerad summauppgift, samt

2) sin öppna leverantör i form av en summauppgift.

I fall en part i en fast leverans är en konsument är den näringsidkare som är andra part i leveransen skyldig att sörja för att också den rapporteringsskyldighet som ankommer på konsumenten uppfylls.

En balansansvarig är skyldig att till Kraftnät Åland Ab rapportera en per balansansvarig specificerad summauppgift om de fasta leveranser som ingår i elbalansen och som påverkar elbalanserna mellan de balansansvariga.

15 §. Distributionsnätsinnehavaren skall organisera balansavräkningen och schablonavräkningen samt det informationsutbyte som sammanhänger med den i fråga om de öppna leveranserna i distributionsnätet. (2007/21)

Distributionsnätsinnehavaren skall beräkna de uppmätta leveransmängderna för respektive part i elhandeln som är verksam i distributionsnätet.

Distributionsnätsinnehavaren skall för balansavräkningen till parternas balansansvariga rapportera summauppgifter om de elmarknadsparters leveranser som har matats in i eller tagits ut ur nätet.

Distributionsnätsinnehavaren skall för realiserandet av balansansvaret samt för fakturering till elleverantören meddela de leveranser som har beräknats i samband med balansavräkningen och schablonavräkningen och som gäller parterna på elmarknaden. (2007/21)

16 §. Den balansansvariga skall organisera balansavräkningen och det informationsutbyte som sammanhänger med den på stamnätsnivå. I fråga om de öppna leveranser som ingår i balansansvaret skall balansavräkningen göras med avseende på utmatningspunkten från distributionsnätet. När det gäller parter som har

fast tillförsel eller fasta leveranser och vars öppna leveranser ingår i balansansvaret skall balansavräkningen göras med avseende på inmatningspunkten till distributionsnätet.

Den balansansvariga skall beräkna leveranserna till andra parter på stamnätsnivå från de parter som skall inbegripas i dennas elbalans samt leveransmängderna till de parter som är anslutna till distributionsnätet och som har fasta leveranser.

Den balansansvariga skall för balansavräkningen till Kraftnät Åland Ab rapportera summauppgifter som grundar sig på mätningar av den tillförsel och de öppna leveranser som den har levererat och som skall räknas in i balansen.

Den balansansvariga skall för realiserandet av balansansvaret och för fakturering meddela leverantören eller elmottagaren de leveranser som har räknats ut i samband med balansavräkningen.

17 §. Kraftnät Åland Ab skall utreda balansen för hela landskapet samt de balansansvarigas balanser. Balansavräkningen skall resultera i balansavvikelsen mellan Kraftnät Åland Ab och de balansansvariga samt balansavvikelsen mellan landskapet och Sverige. Kraftnät Åland Ab skall också på begäran av en balansansvarig utreda schablonavräkningen i efterhand. (2007/21)

Kraftnät Åland Ab skall meddela den balansansvariga leveranserna mellan Kraftnät Åland Ab och den balansansvariga. Till en part utanför landskapet skall Kraftnät Åland Ab meddela de leveranser som sker via överföringsledningen.

18 §. (2007/21) Utöver vad som anges särskilt i denna förordning är parterna på elmarknaden skyldiga att på begäran meddela nättinnehavaren, den som utför partens balansavräkning och Kraftnät Åland Ab mätningssuppgifter som gäller produktion, förbrukning och leveranser av el, om erhållandet av uppgifterna är motiverat med tanke på balansavräkningen, schablonavräkningen eller för att den andra parten skall kunna uppfylla sitt balansansvar. Den balansansvariga är dessutom skyldig att bistå Kraftnät Åland Ab vid korrigeringen av felaktiga balansavräkningsuppgifter om det krävs för att utföra balansavräkningen för hela landskapet.

4a kap. Schablonavräkning (2007/21)

18a §. (2007/21) Elleveranser till användare vars förbrukning inte mäts per timme avräknas månadsvis med hjälp av schablonvärden.

Som grund för schablonavräkningen används månadens förbrukning. Med månadens förbrukning avses den förbrukning som skett efter det sista mätvärdet vid förra månadens avräkning till och med det sista mätvärdet i månaden. Om det saknas mätvärde för det sista dygnet i månaden används i stället det första mätvärdet i följande månad.

Avräkningen skall ske inom tio arbetsdagar efter kalendermånadens utgång.

18b §. (2007/21) Distributionsnätsinnehavaren beräknar schablonvärden för de elanvändare som bytt leve-

rantör genom att fördela deras sammanlagda förbrukning över månadens timmar i enlighet med nätprofilen. Med nätprofilen avses distributionsnätets nätuttag korrigerat med produktion från produktionskällor över 100 kW minskat med summan av elleveranser till användare vars förbrukning mäts per timme.

18c §. (2007/21) Kraftnät Åland Ab meddelar dygnsvis distributionsnätens nätprofil per timme till leverantörerna.

Distributionsnätsinnehavaren meddelar efter månadens slut till Kraftnät Åland Ab summauppgifter per balansansvarig för användare vars förbrukning skall schablonavräknas. Till balansansvariga meddelar nätsinnehavaren uppgifter per användare. Uppgifterna lämnas i elektroniskt format enligt överenskommelse.

5 kap. Byggnadstillstånd

19 §. (2007/21) Byggnad som kräver landskapsregeringens tillstånd skall anmälas till den eller de kommuner som berörs, om inte kommunens samtycke fordras. Anmälan skall göras när planeringen inleds.

En tillståndsansökan skall omfatta uppgifter om vem som låter bygga ledningen och om dess tekniska uppbyggnad, motiv för byggandet, ritning över ledningens planerade sträckning, tidsplan för byggnadsarbetet, utredning om miljöpåverkan och förhållandet till det aktuella områdets markdisposition, tillstånd att dra ledningen över annans fastighet samt övriga uppgifter som är nödvändiga för behandling av tillståndsansökan.

Landskapsregeringen ger på begäran av den sökande ett förhandsutlåtande när det gäller ansökan om byggnadstillstånd för elledning.

6 kap. Tillämpning i landskapet av riksbestämmelser om elnätsverksamhet och handel med el

20 §. (2007/21) Med de avvikelser som anges i detta kapitel skall följande riksförfattningar tillämpas i landskapet:

1) handels- och industriministeriets beslut om anmälan till elmarknadsmyndigheten om försäljningsvillkoren för och -priserna på nättjänster (FFS 1256/1995),

2) handels- och industriministeriets beslut om specificering av försäljningspriserna på el vid faktureringen (FFS 1257/1995),

3) handels- och industriministeriets beslut om publicering och anmälan till elmarknadsmyndigheten av elminutförsäljarens försäljningsvillkor och -priser (FFS 1424/1995),

4) handels- och industriministeriets beslut om publicering och anmälan till elmarknadsmyndigheten av elnätsverksamhetens nyckeltal (FFS 1637/1995) samt

5) handels- och industriministeriets beslut om det förfaringsätt som skall iakttas vid informationsutbytet i anslutning till utredningen av handeln med el (FFS 602/1998)

Författningarna tillämpas sådana de lyder när denna förordning träder i kraft. Sker därefter ändringar i författningarna skall de ändrade bestämmelserna tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

21 §. De förvaltningsuppgifter som enligt i 20 § angivna författningar ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet.

Hänvisningar i de i 20 § angivna författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

22 §. (2007/21) De författningar som avses i 20 § skall tillämpas med följande avvikelser:

1) Vad som föreskrivs om landets gränser skall avse landskapets gränser.

2) Bestämmelserna i 7 § handels- och industriministeriets beslut om det förfaringsätt som skall iakttas vid informationsutbytet i anslutning till utredningen om handeln med el tillämpas inte i landskapet. I stället skall den där avsedda rapporteringen ske enligt överenskommelse mellan berörda parter.

7 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

23 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2000.

Genom denna förordning upphävs 2 § 5 punkten landskapsförordningen (1996:86) den 19 december 1996 om tillämpning i landskapet Åland av riksbestämmelser om elektricitet.

Nyckeltalen enligt handels- och industriministeriets beslut om publicering och anmälan till elmarknadsmyndigheten av elnätsverksamhetens nyckeltal skall publiceras och tillställas [landskapsstyrelsen] första gången år 2001.

J 25 Landskapslag (2006:77) om tillämpning i landskapet av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung

1 §. Inledande bestämmelse

Lagen om certifiering och angivande av elens ursprung (FFS 1129/2003) skall tillämpas i landskapet med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändring av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung skall gälla i landskapet från det att den träder i kraft i riket om inte annat följer av denna lag.

2 §. Förvaltning

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 och 4 §§ skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3 §. Ändringssökande

Ändring i beslut som fattats med stöd av denna lag kan sökas enligt de bestämmelser som avses i 1 och

J 26 LF (2006:78) om ... certifiering och angivande av elens ursprung

4 §§, dock så att ändring i beslut som landskapsregeringen fattat söks hos högsta förvaltningsdomstolen.

4§. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de avvikelser som landskapsregeringen föreskriver.

5§. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2006. Skyldigheten i 11 § lagen om certifiering och angivande av elens ursprung tillämpas på fakturor och reklam som sänds till elförbrukarna från och med ingången av den sjunde kalendermånaden efter ikraftträdandet.

J 26 Landskapsförordning (2006:78) om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om certifiering och angivande av elens ursprung

1§. Tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i denna förordning skall följande författningar tillämpas i landskapet:

- 1) statsrådets förordning om certifiering av elens ursprung (FFS 1357/2003)
- 2) statsrådets förordning om angivande av elens ursprung (FFS 233/2005).

2§. Ändring i riksförfattningarna

Författningarna som anges i 1 § skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna förordning träder i kraft. Sker därefter ändringar i författningarna skall de ändrade bestämmelserna tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

3§. Hänvisningar

Hänvisningar i de författningar som anges i 1 § till bestämmelser i rikslagstiftningen skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4§. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2006. Statsrådets förordning om angivande av elens ursprung i 1 § 2 punkten tillämpas dock på fakturor och reklam som sänds till elförbrukarna från och med den 1 april 2007.

J 27 Landskapslag (2011:80) om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter

1§. Inledande bestämmelse

Med de avvikelser som anges i denna lag ska rikets lag om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter (FFS 1005/2008), nedan kallad ekodesignlagen, tillämpas i landskapet.

Ändringar i ekodesignlagen ska tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket om inte annat följer av denna lag.

Se Ft 706 FL I

2§. Språkkrav

Information som enligt författningar som avses i 1 § ges vid marknadsföring av produkter som faller inom denna lags tillämpningsområde ska i landskapet ges på svenska.

3§. Förvaltning

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 5 §§ ankommer på statens myndigheter ska i landskapet skötas av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet. Polisen ska vid behov ge handräckning vid tillsynen över efterlevnaden av denna lag.

4§. Avvikelser från ekodesignlagen

Hänvisningar i de författningar som avses i 1 och 5 §§ till bestämmelser i rikslagstiftningen ska i landskapet avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

Med besiktningsorgan avses ett organ som har godkänts såsom besiktningsorgan i riket eller som har godkänts av landskapsregeringen i enlighet med bestämmelserna i ekodesignlagen.

Hänvisningen i 38 § ekodesignlagen till lagen om grunderna för avgifter till staten (FFS 150/1992) ska i landskapet avse landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

5§. Förordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av ekodesignlagen ska tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen beslutar.

6§. Ändringssökande

Den som är missnöjd med ett beslut som har fattats med stöd av denna lag i ärenden inom landskapets behörighet får söka ändring i det genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

7§. Ikraftträdande

Denna lag träder ikraft den 1 november 2011.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1998:55) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om anordningars energieffektivitet.

Bestämmelserna i 43 § ekodesignlagen om författningar som förblir i kraft är inte tillämpliga i landskapet.

J 28 Landskapslag (2010:87) om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden

1 §. Lagens tillämpningsområde

I syfte att trygga en effektiv och sparsam användning av energi ska lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden (FFS 1211/2009) tillämpas i landskapet, med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändringar av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden ska gälla i landskapet från tidpunkten för dess ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna lag.

2 §. Avvikelser från rikslagen

Hänvisningen i 1 § 3 mom. i lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden till elmarknadslagen (FFS 386/1995) ska i landskapet avse ellagen (1982:38) för landskapet Åland.

Se J 23, Ellag (1982:38) för landskapet Åland

3 §. Utredning om energiförsäljningen

Den insamling av uppgifter om energiförsäljningen som Energimarknadsverket kan begära av energideklarationer och bränslegrossister görs i landskapet av landskapsregeringen.

4 §. Landskapsregeringens myndighetsutövning

Den tillsyn över efterlevnaden av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden som Energimarknadsverket utövar i riket sköts i landskapet av landskapsregeringen. Landskapsregeringen ska även ålägga den som bryter mot de skyldigheter som föreskrivs i eller med stöd av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden att avhjälpa felet eller försummelsen. Beslutet kan förenas med vite enligt bestämmelserna i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

Se C 2, Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen

5 §. Landskapsförfordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförfordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

6 §. Sökande av ändring

Beslut som har fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden. Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut enligt denna lag får dock överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

J 29 Landskapslag (2009:31) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel

1 §. Tillämpning av rikslag

Med de undantag som anges i denna lag ska följande riksförfattningar tillämpas i landskapet:

- 1) lagen om utsläppshandel (FFS 683/2004),
- 2) lagen om användning av Kyotomekanismerna (FFS 109/2007) och
- 3) (2010/88) lagen om handel med utsläppsrätter för luftfart (FFS 34/2010).

Ändringar i ovannämnda riksförfattningar ska tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

Se Mi 402b FL II

2 §. Tillämpning av hänvisningar i lagen om utsläppshandel

En hänvisning i en författning som avses i 1 § till bestämmelser i rikslagstiftning ska i landskapet avse bestämmelser i landskapslagstiftning, om motsvarande bestämmelser finns i landskapslagstiftningen.

3 §. Förvaltningsuppgifter

Förvaltningsuppgifter, som enligt en författning som avses i 1 § handhas av myndigheter i riket, sköts i landskapet av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets behörighet på området.

Landskapsregeringen kan med stöd av 32 § självstyrelselagen samtycka till att de förvaltningsuppgifter som avses i 1 mom. i enlighet med en överenskomelseförfordning överförs på rikets myndigheter.

4 §. Landskapsförfordningar

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförfordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av en författning som avses i 1 § ska tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar som landskapsregeringen beslutar.

5 §. Avvikelser från bestämmelserna i rikslagstiftningen

Om en verksamhetsutövare åläggs att betala avgift för överskriden utsläppsrätt ska åläggandet avse betalning till landskapet.

Ikraftträdelsebestämmelse (2009:31):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2009.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (2005:60) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel. Tillstånd som givits med stöd av landskapslagen (2005:60) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel gäller dock för den tid som tillståndet har meddelats.

J 30 LF (2008:73) om ... riksförfattningar rörande utsläppshandel

**J 30 Landskapsförordning (2008:73)
om tillämpning i landskapet Åland
av vissa riksförfattningar rörande
utsläppshandel**

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning ska följande författningar tillämpas i landskapet Åland:

1. Statsrådets förordning om utsläppshandel (FFS 194/2007),

2. Handels- och industriministeriets förordning om övervakning av koldioxidutsläpp och om den rapport som ska utarbetas om utsläppen (FFS 647/2007),

3. Handels- och industriministeriets förordning om förfarandet för godkännande av kontrollörer av utsläpp som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utsläppshandel och om utförandet av kontrolluppgifter (FFS 888/2007).

2 §. Ändringar i författningarna i 1 § ska tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

3 §. De förvaltningsuppgifter som ska skötas av statliga myndigheter enligt författningarna i 1 § handhas i landskapet av landskapsregeringen.

Om författningarna i 1 § hänvisar till bestämmelser i rikslagstiftningen och motsvarande bestämmelser finns i landskapslagstiftningen ska hänvisningen anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

4 §. Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2008.

**J 31 Republikens presidents förordning
(2006:5) om skötseln i landskapet
Åland av vissa förvaltningsuppgifter
som rör handel med utsläppsätter
avseende växthusgaser**

(FFS 87/2006)

1 §. I denna förordning föreskrivs om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som hänför sig till handel med utsläppsätter och som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel (Ålands författningssamling 2005:60).

2 §. Ålands landskapsregering skall besluta om en förteckning över anläggningar i landskapet och de utsläppsätter som avses bli beviljade för var och en av dem jämte motiveringar för detta. Ålands landskapsregering beslutar dessutom om fördelning och beviljande av utsläppsätter till verksamhetsutövare samt om ändring, justering och annullering av utsläppsätter.

3 §. De förvaltningsuppgifter som rör det i 5 och 6 kap. i lagen om utsläppshandel (683/2004) avsedda registret och förandet av det samt de förvaltningsuppgifter som rör övervakning och kontroll av utsläpp enligt 7 kap. i lagen sköts i landskapet Åland av Energimarknadsverket.

4 §. Energimarknadsverket ersätts för kostnaderna för skötsel av i 3 § avsedda förvaltningsuppgifter som rör registret i landskapet Åland i enlighet med vad landskapsregeringen och Energimarknadsverket tillsammans överenskommer.

5 §. Denna förordning träder i kraft den 10 februari 2006.

Förordningen tillämpas på handel med utsläppsätter avseende växthusgaser som ägt rum i landskapet från och med den 1 januari 2005.

Stöd till näringslivet

J 32 Näringsstödslag (2008:110) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

Med näringsstöd avses i denna lag finansiering av företags start och utveckling eller stöd för utveckling av ett företags verksamhetsmiljö i enlighet med en stödordning som landskapsregeringen har beslutat om.

Denna lag tillämpas såväl på sådant näringsstöd till företagsverksamhet i landskapet Åland som helt betalas av landskapets medel som på sådant stöd som delfinansieras med medel ur Europeiska gemenskapens strukturfonder. Näringsstöd ska beviljas med beaktande av Europeiska gemenskapens bestämmelser om statligt stöd till företag.

2 §. Små, medelstora och stora företag

I denna lag avses med små och medelstora företag sådana företag som uppfyller villkoren enligt EG-kommissionens gällande rekommendation om definition av mikroföretag samt små och medelstora företag.

Stora företag är sådana företag som inte avses i 1 mom.

2 kap. Beslut om och användning av näringsstöd

3 §. Företag som inte kan beviljas näringsstöd

Näringsstöd beviljas inte till

- 1) företag inom syntetfiber-, varvs- eller kol- och stålindustrin,
- 2) företag inom fiske- eller vattenbruksnäringen eller företag inom jordbrukets primärproduktion,
- 3) företag i svårigheter, i den mening som avses i Europeiska gemenskapens riktlinjer för undsättning och omstrukturering, samt
- 4) företag för exportrelaterad verksamhet till tredje länder eller medlemsstater om stödet är direkt knutet till exporterande volymer, till inrättande och drift av ett distributionsnät eller till andra löpande utgifter i samband med exportverksamhet.

Vid beviljande av näringsstöd ska Europeiska gemenskapens sektorsvisa begränsningar iakttagas.

4 §. (2009/32) Sökande

Näringsstöd kan beviljas sökande som har rätt att utöva näring i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1996:47) om rätt att utöva näring och som har fast driftställe i landskapet Åland.

Se J 1, Landskapslag (1996:47) om rätt att utöva näring

5 §. Ansökan

Ansökan om näringsstöd ska lämnas till landskapsregeringen innan åtgärder vidtas. Om det är förenligt med gällande stödvillkor kan den sökande vidta åtgärder innan landskapsregeringen fattat beslut med anledning av ansökan.

6 §. Tystnadsplikt

Den som handlägger ett ärende enligt denna lag får inte utan lov röja vad han eller hon vid handläggningen av ärendet har fått veta om ett företags, en bransch- organisations eller en enskilds ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemlighet.

7 §. Beslut om och utbetalning av näringsstöd

Landskapsregeringen beslutar om näringsstöd.

Näringsstöd i form av bidrag betalas ut i efterskott efter det att stödtagaren har presenterat en tillräcklig utredning över de utgifter som ligger till grund för stödet och har uppfyllt eventuella villkor i stödbeslutet. Om de verkliga utgifterna är lägre än de beräknade utgifter som låg till grund för beviljandet av stödet och om det beviljade stödet överstiger den andel av utgifterna som nämns i beslutet, ska stödet sänkas i motsvarande grad.

8 §. Användning av näringsstöd

Ett näringsstöd får endast användas för det ändamål för vilket det har beviljats enligt landskapsregeringens beslut. Utöver vad som bestäms i denna lag och med stöd av lagen gällande stödordningar ska stödtagaren iaktta de villkor som följer av det enskilda beslutet om näringsstöd.

En stödtagare ska utan dröjsmål meddela landskapsregeringen om förändringar som påverkar uppnåendet av de ändamål för vilka ett näringsstöd har beviljats samt om annan förändring som inverkar på det beviljade näringsstödet användning.

9 §. Förvaring av handlingar

Stödtagaren är skyldig att förvara allt bokföringsmaterial och övrigt material som anknyter till näringsstödet på ett sådant sätt att det är möjligt att övervaka användningen av stödet. Bokföringen och det material som anknyter till den ska förvaras på det sätt som bestäms i bokföringslagen (FFS 1336/1997). Till den del det är frågan om finansiering via EU:s strukturfonder ska bokföringen och det material som anknyter till den förvaras under minst tre år från den tidpunkt då EG-kommissionen har betalat ut slutraten för det aktuella strukturfondsprogrammet.

Se Ft 301, FL I

3 kap. Tillsyn och återkrav

10 §. Inspektion

Landskapsregeringen har rätt att utföra inspektioner hos stödtagaren för att utreda förutsättningarna för att bevilja och utbeta stöd samt för att se om villkoren för att bevilja och betala stöd har iakttagits. Stödtagaren ska därvid på begäran av den som utför granskningen lämna de upplysningar som är nödvändiga för att granskningen ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt samt ska utan rätt till ersättning framlägga alla behövliga handlingar. Med handlingar avses också sådana uppgifter som har framställts eller

J 32 Näringsstödslag (2008:110) för landskapet Åland

lagrats med hjälp av automatisk databehandling eller på motsvarande sätt. En inspektion kan i den omfattning som tillsynsuppdraget kräver gälla byggnader, lokaler, informationssystem och handlingar som är betydelsefulla med hänsyn till den åtgärd som stöds samt användningen av stödet. Inspektion får dock inte utföras i lokaler och utrymmen som till skydd för privatlivet omfattas av hemfrid.

Den som utför granskningen har rätt att omhänderta handlingar och övrigt material som avses ovan, om detta krävs för att syftet med granskningen ska uppnås. Handlingarna och annat material ska utan dröjsmål återlämnas när de inte längre behövs för utförandet av granskningen.

Bestämmelserna om inspektion för de ändamål som avses i 1 mom. avser även inspektörer som för ändamålet är utsedda av en EU-institution samt oavhängiga revisionssamfund som utför inspektioner i enlighet med landskapsregeringens beslut.

11 §. Allmänna bestämmelser om återbetalning av näringsstöd

Bestämmelser om återbetalning av stöd finns i landskapslagen (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

Återkrav av stöd som har utbetalats med stöd av denna lag eller med stöd av bestämmelser som utfärdats enligt denna lag får verkställas i den ordning som gäller för indrivning av skatter i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007). Återkrav kan även verkställas genom att vid utbetalning av senare beviljat stöd avdras ett belopp som ska återkrävas.

Om en i 2 mom. avsedd fordran understiger 3 euro ger det ingen anledning till åtgärd. Om en sådan fordran uppgår till 3 euro eller högst till 100 euro per stödtagare och stödansökan kan landskapsregeringen besluta att en utbetalning inte ska återkrävas.

Se D 29, Landskapslag (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti och Pr 608 FL I

12 §. Särskilda bestämmelser om återbetalning av näringsstöd

Landskapsregeringen ska besluta att ett näringsstöd ska återbetalas helt eller delvis om stödtagaren

1) på någon väsentlig punkt lämnat felaktiga uppgifter i samband med ansökan om eller utbetalning av stöd,

2) låtit bli att lämna uppgifter som i väsentlig grad skulle ha inverkat på utbetalningen av stödet,

3) vägrat lämna uppgifter, handlingar eller annat material som behövs för övervakningen eller vägrat att uppfylla sina skyldigheter eller har

4) använt stödet för något annat ändamål än det har beviljats för.

Landskapsregeringen ska besluta att ett investeringsstöd helt eller delvis ska återbetalas om stödtagaren i enlighet med 2 § är ett stort företag som, inom fem år efter det att investeringen har slutförts och tagits i bruk, utan vägande skäl har inställt eller i väsentlig grad inskränkt den verksamhet som ligger till grund för stödet. Vid investeringsstöd till före-

tag som kan definieras som små och medelstora är motsvarande tidpunkt tre år. Om investeringen avser anläggningar eller utrustning som på grund av snabb teknisk utveckling blir föråldrad under denna tre- eller femårsperiod fordras i stället att den ekonomiska verksamheten blir kvar i regionen under perioden.

13 §. Återbetalning vid skadefall

Om anläggningstillgångar för vilka näringsstöd har beviljats förstörs i samband med skadefall ska landskapsregeringen ålägga stödtagaren att av det försäkringsbelopp som eventuellt erhålls till landskapsregeringen betala en del som motsvarar stödets andel av anläggningstillgångarna vid den tidpunkt då de anskaffades. Betalningsskyldigheten kan gälla högst ett belopp som motsvarar stödet och avse skadefall som har inträffat inom fem år efter att stöd har betalats ut till ett i 2 § avsett stort företag samt inom tre år efter att stöd har betalats ut till små eller medelstora företag.

Befrielse från betalningsskyldigheten kan beviljas om motsvarande nya anläggningstillgångar anskaffas i stället för dem som har förstörts. De villkor som ställts för stödet gäller då för de nya anläggningstillgångarna.

14 §. Ränta vid återbetalning

Landskapsregeringen kan besluta att den som ska återbetala ett stöd ska betala en årlig ränta på stödbeloppet från den dag stödet betalades ut eller från det att anläggningstillgångar har överlåtits. Räntesatsen kan högst uppgå till Finlands Banks grundränta ökad med fyra procentenheter.

På ett stöd som inte har återbetalats senast på förfallodagen ska stödtagaren betala förseningsränta enligt den räntesats som avses i 4 § i räntelagen (FFS 633/1982).

4 kap. Särskilda bestämmelser

15 §. Brott mot tystnadsplikt

Den som utan lov röjer vad han eller hon vid handläggningen av ärenden enligt denna lag fått veta om ett företags, en branschorganisations eller en enskilds ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemlighet som avses i 6 § ska för brott mot tystnadsplikt enligt näringsstödslagen för landskapet Åland dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas någon annanstans.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott som avses i 1 mom. om inte målsäganden har anmält brottet till åtal.

16 §. Subventionsbedrägeri

Bestämmelser om subventionsbedrägeri finns i 29 kap. strafflagen (FFS 39/1889).

17 §. Ikraftträdelsebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs

1) landskapslagen (1966:14) om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar,

2) landskapslagen (1972:58) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om statsgarantier för företag som idkar skeppsbyggnads- eller rederirörelse,

3) landskapslagen (1975:32) om semesterpenning för småföretagare,

4) landskapslagen (1975:45) om investeringslån,

5) landskapslagen (1977:29) om räntestödslån för fiskerinäringen,

6) landskapslagen (1977:44) om sysselsättningspolitiska konjunkturlån till företag,

7) landskapslagen (1978:39) om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning,

8) landskapslagen (1991:43) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om räntestöd för finansiering av fartygsleveranser samt

9) näringsstödslagen (1996:35) för landskapet Åland.

De i 2 mom. upprädda bestämmelserna tillämpas på näringsstöd som har beviljats med stöd av dem. Dock tillämpas på sådana näringsstöd denna lags bestämmelser om tillsyn och återbetalning av näringsstöd.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

18 §. Övergångsbestämmelse

Denna lag ska tillämpas på en ansökan om stöd till näringslivet som är registrerad vid landskapsregeringen när denna lag träder i kraft.

J 33 Landskapslag (1976:43) om tillämpning av lagen om exportgaranti i landskapet Åland

Lagen den 14 september 1962 om exportgaranti (FFS 479/1962) samt senare däri gjorda ändringar skall, jämte med stöd därav utfärdade bestämmelser, äga tillämpning i landskapet Åland.

Till ansökan rörande exportgaranti för företag med hemort i landskapet Åland skall [landskapsstyrelsens] utlåtande i saken bifogas. Vad här är stadgat gäller ej företag som utövar sådan näring som avses i [11 § 2 mom.] självstyrelselagen för Åland.

Sker framdeles ändring i de i 1 mom. avsedda författningarna skall ändringarna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

J 34 Förordning (1991:67) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om exportgaranti

(FFS 1150/1991)

Förlängd genom ÅFS 1993/10 (FFS 1594/1992).

1 §. Statsgaranticentralen skall sköta de uppgifter enligt lagen om exportgaranti (479/1962) som enligt [19 §] självstyrelselagen för Åland (670/1951) ankommer på landskapets förvaltning.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 september 1991.

Genom denna förordning upphävs förordningen den 21 juli 1977 angående handhavandet av i lagen om exportgaranti avsedda uppgifter i landskapet Åland (584/1977).

J 35 Landskapslag (1995:46) om återkrävande av stöd ur landskapets medel

1 §. Om kommissionen har konstaterat att ett stöd ur landskapets medel strider mot artikel [92 i fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen] eller mot bestämmelser i kommissionens beslut nr 3855/91/EKSG om gemenskapsregler för stöd till stålindustrin, kan stödet i enlighet med kommissionens beslut helt eller delvis återkrävas hos mottagaren.

Artikel 92 motsvaras numera av artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

2 §. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

Skydd av miljön, renhållning, naturvård och jakt

Skydd av miljön och renhållning

K 1 Landskapslag (2008:124) om miljö- skydd

Avdelning 1 - Miljöskydd

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syfte

Syftet med denna lag är att främja en hållbar utveckling genom att undvika negativ miljöpåverkan samt genom att undanröja och begränsa skador av sådan påverkan.

Inom verksamhet som medför risk för förorening av miljön ska allmänna principer om försiktighet och aktsamhet, om prevention och minimering av olägenheter, om bästa praxis ur miljösynpunkt samt om förearens ansvar tillämpas.

2 §. Ansvarsfördelning och tillämpningsområde

Verksamhetsutövaren ansvarar för verksamhetens miljöpåverkan. Lagen gäller all verksamhet. Vid tillämpning av lagen ska negativ miljöpåverkan utanför landskapet beaktas lika som motsvarande påverkan inom landskapet.

3 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp ska ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Miljöpåverkan är en sådan direkt eller indirekt, positiv eller negativ miljöeffekt som följer av att en verksamhet genomförs eller inte genomförs.

Negativ miljöpåverkan är sådan miljöpåverkan som medför

- olägenhet för människors hälsa,
- skada på naturen och dess funktioner,
- hinder för eller väsentligt försvårande av nyttjandet av naturresurser,
- minskad allmän trivsel eller försämring av kulturvärden,
- försämring av miljöns lämplighet att nyttjas för rekreationsändamål,
- skada på egendom eller olägenhet att nyttja den eller
- annan jämförbar kränkning av allmänt eller enskilt intresse.

Miljöförorening är direkt eller indirekt överföring genom mänsklig verksamhet av ämnen, vibrationer, buller, ljus, lukt, värme eller annan energi till luft,

vatten eller mark som kan medföra negativ miljöpåverkan.

Utsläpp är direkt eller indirekt miljöförorening från punktkällor eller diffusa källor.

Utsläppsgränsvärde är den mängd uttryckt med särskilda parametrar alternativt den koncentration av eller nivå på ett utsläpp som inte får överskridas under en given tidsperiod eller flera angivna tidsperioder.

Olägenhet för människors hälsa är störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka den enskilda människans eller befolkningens livsmiljö och hälsa menligt.

Verksamhet är en specifik aktivitet eller åtgärd som är varaktig, tillfällig eller av engångskaraktär.

Verksamhetsutövare är en juridisk eller fysisk person som bedriver en verksamhet samt den som har den faktiska beslutanderätten i fråga om verksamheten.

Bästa tillgängliga teknik är den tekniskt och ekonomiskt genomförbara metod som så effektivt som möjligt hindrar eller förebygger negativ miljöpåverkan. I landskapsförordning bestäms närmare vilka omständigheter som ska beaktas vid bedömningen och definitionen av bästa tillgängliga teknik.

Definitioner i den lagstiftning som nämns i 10 § och bestämmelser utfärdade med stöd av sådan lagstiftning har om inget annat stadgas den betydelse som där anges.

2 kap. Allmänna kravbestämmelser

4 §. Allmänna miljöhänsyn

Vid all verksamhet ska förfaras så att ändamålet nås med minsta möjliga negativa miljöpåverkan utan att denna miljöhänsyn blir oskälig. Verksamhetsutövaren ska därvid vidta sådana åtgärder som rimligen kan krävas för att negativ miljöpåverkan undviks, undanröjs eller begränsas.

I yrkesmässig verksamhet ska bästa tillgängliga teknik alltid tillämpas.

Gränsvärden, kvalitetsnormer eller andra specifika normer får aldrig åsidosättas.

5 §. Förorening av mark

Ämnen och avfall får inte lämnas eller släppas ut i marken så att marken förorenas på ett sätt som kan leda till negativ miljöpåverkan.

Verksamhetsutövare som orsakat förorening som avses i 1 mom. ska sanera och återställa marken i ett

K 1 Landskapslag (2008:124) om miljöskydd

sådant skick att negativ miljöpåverkan undanröjs eller om det inte är möjligt begränsas i så stor utsträckning som möjligt. Om föreningen har skett med samtycke av områdets innehavare eller om innehavaren vid förvärv har känt till eller bort känna till föreningen svarar innehavaren och verksamhetsutövaren solidariskt för åtgärder enligt denna bestämmelse.

6 §. Platsval

Verksamhet som kan medföra risk för negativ miljöpåverkan får, om inte platsen i stads- eller byggnadsplan reserverats för sådan verksamhet, endast förläggas till plats som är lämplig för ifrågavarande verksamhet med beaktande av verksamhetens art samt sannolikhet för och omfattning av negativ miljöpåverkan.

7 §. Verksamhetsutövarens organisation

Verksamhetsutövaren ska ha tillräcklig kunskap om verksamhetens miljöpåverkan och om möjligheterna att förebygga och begränsa dess negativa miljöpåverkan samt organisera sin verksamhet så att den sköts med iakttagande av den allmänna miljöhänsyn som avses i 4 §.

8 §. Rapporteringsskyldighet

Verksamhetsutövaren ska utan dröjsmål informera tillsynsmyndigheten om sådan oförutsedd miljöförorening från den egna verksamheten som kan medföra risk för negativ miljöpåverkan som inte är ringa.

Avdelning 2 - Tillstånd och miljögranskning**3 kap. Allmänna bestämmelser om tillstånd och miljögranskning****9 §. Tillstånds- och miljögranskningsmyndighet**

Prövningsmyndighet för tillstånd och miljögranskning enligt denna lag är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

10 §. Krav på tillstånd och miljögranskning

Tillstånd krävs för verksamhet som förutsätter tillstånd enligt

a) vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland, nedan vattenlagen,

b) landskapslagen (1981:3) om renhållning, nedan renhållningslagen och

c) Europeiska gemenskapens rättsakter på miljöområdet vilka specificerats i landskapsförordning.

Tillstånd krävs för följande verksamheter:

a) Kraftverk, pannanläggning eller annan anläggning som använder brännbara ämnen avsedd för produktion och distribution av fem megawatt eller mer.

b) Vindkraftverk eller grupper av vindkraftverk för produktion och distribution av fem megawatt eller mer.

c) Flygplats med en huvudrullbana som är 1 200 meter eller längre.

d) Hamn som i huvudsak är avsedd för handelssjöfart och som är lämplig för fartyg med en bruttodräktighet av 1 350 bruttoton eller mer.

e) Varv med kapacitet för fartyg med en bruttodräktighet av 1 350 bruttoton eller mer.

f) Lager för olja, petrokemiska eller kemiska produkter med en lagringsvolym för 1 000 kubikmeter eller mer.

g) Djurhållande verksamhet med minst 150 djurenheter som avses i bestämmelser som utfärdats med stöd av vattenlagen.

h) Bryggeri med en produktionskapacitet av minst en miljon liter per år.

i) Träskyddsbehandlingsanläggning som behandlar virke genom tryck- eller vacuumimpregnering.

j) Anläggning för motorsport med en sammanlagd asfalterad banyta som överstiger 30 000 kvadratmeter.

Den som utför eller ämnar utföra verksamhet som inte omfattas av krav på tillstånd enligt denna lag kan söka tillstånd härför även om tillståndsplikt inte föreligger.

Miljögranskning krävs för verksamheter som förutsätter miljögranskning enligt vattenlagen eller renhållningslagen. Miljögranskning krävs därtill för verksamhet som landskapsregeringen med stöd av 52 § belagt med krav på miljögranskning. Miljögranskning krävs dock inte om verksamheten samtidigt är föremål för tillstånd eller ansökan om tillstånd enligt denna lag.

Se K 14, Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland och K 19, Landskapslag (1981:3) om renhållning.

11 §. Krav på tillstånd och miljögranskning för ändrad eller utvidgad verksamhet

Tillståndsprövning och miljögranskning krävs, utöver vad som följer av 10 §, även för väsentlig utvidgning eller ändring av verksamhet som tidigare varit föremål för tillståndsprövning eller miljögranskning. Ändring eller utvidgning av omfattning som i sig själv kräver tillstånd eller miljögranskning enligt 10 § ska därvid alltid anses vara väsentlig.

Ärende som gäller ändring eller utvidgning av verksamhet avgörs enligt det förfarande som gäller ny verksamhet av motsvarande total omfattning.

12 §. Ansökan om tillstånd och miljögranskning

Ansökan om tillstånd eller miljögranskning lämnas till prövningsmyndigheten. Ansökan ska innehålla sådana uppgifter om sökanden, verksamheten och dess miljöpåverkan, part och förhållandena i övrigt som krävs för prövningen. För verksamheter som omfattas av krav på tillstånd enligt direktiv 1996/61/EG gäller de bestämmelser avseende ansökans innehåll som framgår av nämnda direktiv.

Prövningsmyndigheten ska, utöver vad som gäller enligt förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland, utan dröjsmål tillkännage ansökan för allmänheten genom elektronisk publicering. Av publiceringen ska framgå vilken verksamhet ansökan avser, platsen för verksamheten, sökandens namn samt kontaktuppgifter till den enhet eller tjänsteman hos myndigheten som ansvarar för ärendets beredning. Under ärendets beredning ska därefter uppgifter om beredningens olika faser samt kända och beräknade datum av betydelse för ärendets beredning publiceras elektroniskt.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland.

13 §. Hörande av part

Hörande av part i ärende som rör tillstånd eller miljögranskning enligt denna lag kan om antalet parter överstiger 30 eller om antalet är okänt ske genom annons i en på orten allmänt utkommande tidning.

14 §. Meddelande av beslut

Beslut om tillstånd eller miljögranskning ska, utöver vad som gäller enligt förvaltningslagen för landskapet Åland, tillkännages allmänheten genom elektronisk publicering under minst 21 dagar.

4 kap. Miljögranskning**15 §. Beslut med anledning av miljögranskning**

Prövningsmyndigheten ska granska ansökan om miljögranskning. Om myndigheten finner grundad anledning att anta att verksamheten inte är förenlig med denna lag eller den lagstiftning som nämns i 10 §, ska myndigheten pröva dess laglighet. Myndigheten ska därvid meddela detta till den sökande och redovisa sina grunder för antagandet. Myndigheten kan informera om vad som måste iakttas för att verksamheten ska vara förenlig med lag samt om verksamheten helt eller delvis inte kan förverkligas i enlighet med lag. I 24 § finns närmare bestämmelser om vilka instruktioner myndigheten kan meddela.

Görs ingen prövning eller krävs inga instruktioner som avses i 1 mom. ska myndigheten anteckna ansökan till kännedom samt meddela sökanden att ansökan inte föranleder vidare åtgärder.

I samband med granskning eller prövning av ansökan kan myndigheten besluta att ny miljögranskning ska göras inom viss tid samt om tidpunkt för eventuell revidering av instruktioner meddelade enligt 1 mom.

Besvär över beslut fattade av prövningsmyndigheten i enlighet med 1- 3 mom. anförs hos Ålands förvaltningsdomstol. Besvärsmyndigheten kan förbjuda verkställighet av granskningsbeslut.

5 kap. Tillstånd**16 §. Meddelande om ansökan**

Ansökan ska, under minst 21 dagar innan myndigheten beslutar i ärendet, meddelas elektroniskt utöver vad som gäller enligt förvaltningslagen för landskapet Åland. I meddelande ska anges ärendets art samt var ansökan jämte övriga handlingar som under beredningen tillförts ärendet finns tillgängliga.

Var och en har rätt att under meddelandetiden skriftligen yttra sig över ansökan.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland.

17 §. Förutsättningar för tillstånd

Tillstånd ska beviljas om verksamheten kan förverkligas i enlighet med denna lag och den lagstiftning som nämns i 10 §.

Om verksamheten inte uppfyller förutsättningarna enligt 1 mom. ska tillståndet i första hand förenas med sådana villkor enligt 24 och 25 §§ som skäligen kan krävas för att förutsättningarna ska vara uppfyllda. Om sådana villkor inte är tillräckliga för att verksamheten ska kunna förverkligas i enlighet med nämnda förutsättningar ska ansökan avslås.

18 §. Tillståndets innehåll och giltighetstid

I beslut om tillstånd ska noggrant anges tillståndshavaren, den verksamhet tillståndet avser, platsen för verksamheten och eventuella utsläppspunkter samt de villkor som ska gälla för verksamheten. Avser beslutet rätt till förfogande över annans egendom enligt 3 kap. vattenlagen, ska särskilt anges vilken rätt som medges och de särskilda villkor som ska gälla för utnyttjande av denna samt i tillämpliga fall fastställas överenskommelse om ersättning.

Tillstånd ska beviljas tillsvidare om inte särskilda skäl föranleder att giltighetstiden begränsas.

I ett tillstånd som beviljats tillsvidare ska bestämmas inom vilken tid ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkor senast ska lämnas.

I ett tidsbegränsat tillstånd ska anges när ansökan om nytt tillstånd senast ska lämnas. Av särskilda skäl kan också ett tillstånd som beviljats för en viss tid innehålla bestämmelser om revidering av villkor.

19 §. Tidpunkt för inledande av verksamheten

Prövningsmyndigheten kan, under förutsättning att sökanden ställer godtagbar säkerhet för de skador, olägenheter och kostnader som verksamheten kan föranleda samt för kostnaderna för återställande om verksamheten vid senare prövning befinns otillätlig, på sökandens begäran besluta att ett tillståndsbeslut får verkställas även innan det vunnit laga kraft ifall

a) avvaktan annars kan antas förorsaka sökanden betydande skada eller olägenhet,

b) verkställigheten inte medför bestående negativ miljöpåverkan som inte är ringa och

c) beslutet inte gör ändringssökande onödigt.

Verkställighet enligt 1 mom. får inte beviljas för beslut om tillstånd enligt 3 kap. vattenlagen om tillstånd till förfogande över annans egendom. Besvärsmyndigheten kan förbjuda verkställighet av tillståndsbeslutet.

20 §. Återkallande av tillstånd

Prövningsmyndigheten kan på initiativ av tillsynsmyndigheten besluta att återkalla tillstånd innan tillståndets giltighet löpt ut om

a) tillståndet har beviljats till följd av att sökanden har lämnat oriktiga uppgifter,

b) tillståndshavaren trots upprepade tillsynsåtgärder enligt 30 § åsidosätter villkor om minskande av verksamhetens negativa miljöpåverkan,

c) tillståndet överläts till verksamhetsutövare som efter prövning inte bedöms uppfylla förutsättningarna avseende verksamhetsutövaren eller

d) förutsättningarna för fortsatt verksamhet inte kan uppfyllas genom en revidering av tillståndsvillkoren i enlighet med 22 §.

I beslut om återkallande med stöd av 1 mom. c eller d punkten ska tid för avveckling av verksamheten som är skäligen i förhållande till verksamhetens art, omfång och gjorda investeringar ges.

21 §. Tillståndets upphörande

Tillstånd gäller tills dess giltighet löper ut. Om innehavare av tidsbegränsat tillstånd har lämnat in en ansökan om nytt tillstånd inom den tid som stadgats

K 1 Landskapslag (2008:124) om miljöskydd

i tillståndsbeslutet, upphör tillståndet dock att gälla först när beslut med anledning av ny ansökan vunnit laga kraft.

Tillståndet upphör trots vad som stadgas i 1 mom. även att gälla då

- a) det återkallas med stöd av 20 §,
- b) tillståndshavaren meddelar tillsynsmyndigheten att verksamheten inte påbörjas eller upphör,
- c) verksamheten varit nedlagd under fem år i följd,
- d) verksamheten inte påbörjats eller åtgärder av väsentlig betydelse för påbörjandet inte har vidtagits inom fem år från det att beslut om tillstånd vunnit laga kraft eller
- e) ansökan om revidering av tillståndsvillkor enligt 22 § inte gjorts inom föreskriven tid.

22 §. Revidering av tillståndsvillkor

Tillståndsinnehavaren kan anhålla hos prövningsmyndigheten om revidering av tillståndsvillkor. Prövningsmyndigheten kan besluta att revidering av tillståndsvillkor, som gäller annan verksamhet än sådan som är tillståndspliktig enligt direktiv 1996/61/EG, inte behöver genomföras om revideringen är uppenbart onödig. Prövningsmyndigheten kan därvid besluta om ny tidpunkt för revidering.

Prövningsmyndigheten kan därtill på ansökan av tillsynsmyndigheten eller part besluta om revidering av tillståndsvillkor då

- a) den negativa miljöpåverkan som utnyttjandet av tillståndet medför är väsentligt större än vad som kunde förutses vid tillståndsprövningen,
 - b) de omständigheter som rädde då tillståndet beviljades har ändrats väsentligt,
 - c) den bästa tillgängliga tekniken har utvecklats så att verksamhetens negativa miljöpåverkan kan minskas väsentligt utan oskäligen kostnader för verksamhetsutövaren eller
 - d) det är nödvändigt för verkställigheten av internationella fördrag som är förpliktande för landskapet.
- Ansökan om revidering av tillståndsvillkor behandlas i tillämpliga delar som ansökan om tillstånd.

23 §. Överlåtelse av tillstånd

Tillstånd kan inte överlåtas annat än tillsammans med den verksamhet, den fastighet eller den anläggning som tillståndet avser. Överlåtelsen ska anmälas till tillsynsmyndigheten av förvärvaren.

Prövningsmyndigheten kan på ansökan av tillsynsmyndigheten, tillståndsöverlåtaren eller förvärvaren pröva huruvida förutsättningarna avseende verksamhetsutövarens organisation enligt 7 § finns.

6 kap. Instruktioner och villkor i samband med miljöprövning

24 §. Instruktioner och villkor för att minska negativ miljöpåverkan

Prövningsmyndigheten kan i enlighet med 15 och 17 §§ besluta om instruktioner respektive villkor rörande

- a) förbud mot utsläpp, förebyggande och begränsning av utsläpp samt utsläppsplats varvid utsläppsgränsvärden ska anges för sådana förorenande ämnen som kan antas finnas i betydande mängder,

- b) avfallshantering samt om förebyggande och begränsning av avfall och av avfallets skadliga verkningar,

c) åtgärder vid störningar och exceptionella situationer,

d) åtgärder efter att verksamheten upphört såsom istandsättning och sanering av områden samt förebyggande av vidare utsläpp och

e) andra åtgärder för att förebygga och begränsa negativ miljöpåverkan eller den skada som negativ miljöpåverkan medför.

Om det trots instruktioner eller villkor enligt 1 mom. krävs kan prövningsmyndigheten besluta om instruktioner respektive villkor som begränsar produktionsmängd.

Instruktioner och villkor enligt 1 mom. får inte vara utformade så att de föreskriver om användning av en specifik teknik.

Instruktioner och villkor enligt denna paragraf kan vara strängare än bestämmelser om gränsvärden, miljökvalitetsnormer eller specificerade minimikrav. Sådana bestämmelser får inte åsidosättas i tillståndsvillkor och ska, om de är strängare än tillståndsvillkor, iakttas om de utfärdats efter att ett tillstånd beviljats.

25 §. Villkor om ställande av säkerhet

Om inte verksamhetsutövaren anses vara solvent kan prövningsmyndigheten i tillståndsärende besluta om villkor om att verksamhetsutövaren ska ställa en ekonomisk säkerhet som är tillräcklig för de skador, olägenheter och kostnader som verksamheten kan föranleda.

26 §. Föreskrifter om egenkontroll

Prövningsmyndigheten kan i samband med granskning av ansökan om miljögranskning, beslut om tillstånd eller revidering av tillståndsvillkor besluta om sådana föreskrifter om egenkontroll och redovisning av verksamhetens utsläpp, avfall och avfallshantering, drift, miljöpåverkan samt av miljöns tillstånd efter avslutad verksamhet som krävs för utövande av tillsyn. Vid krav på egenkontroll av utsläpp ska mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod anges.

Föreskrifter enligt 1 mom. kan åläggas flera verksamhetsutövare gemensamt. Prövningsmyndigheten kan vid behov besluta om fördelning av kostnader för sådan gemensam kontroll.

Prövningsmyndigheten kan, om områdets innehavare inte själv gett sitt samtycke därtill och om det inte orsakar innehavaren nämnvärt men, bevilja verksamhetsutövaren rätt att beträda annan tillhörigt område för utövande av kontroll som avses i 1 mom.

Prövningsmyndigheten kan ålägga verksamhetsutövaren att lägga fram en plan för egenkontroll till tillsynsmyndigheten och besluta att verksamheten inte får inledas förrän tillsynsmyndigheten har godkänt planen.

Avdelning 3 - Miljötillsyn

7 kap. Allmänna bestämmelser om tillsyn

27 §. Tillsyn och tillsynsmyndighet

Tillsyn enligt denna lag syftar till att tillse och genomdriva efterlevnad av bestämmelserna i denna lag, den lagstiftning som nämns i 10 § samt bestämmelser och beslut som utfärdats med stöd av sådan lagstiftning.

Tillsynsmyndighet enligt denna lag är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Kommunen är tillsynsmyndighet för verksamhet som förutsätter kommunalt avloppstillstånd enligt 6 kap. 20 § 2 mom. vattenlagen.

En person som tillsynsmyndigheten förordnat därtill har rätt att för tillsynen vidta de åtgärder som tillsynsmyndigheten är befogad till enligt denna lag.

28 §. Tillsynsbefogenheter

Tillsynsmyndigheten har rätt att av en verksamhetsutövare eller en annan myndighet utan hinder av bestämmelser om tystnadsplikt få de upplysningar och handlingar som den behöver för sin verksamhet.

Tillsynsmyndigheten har rätt att i tillsynssyfte göra inspektioner. Tillsynsmyndigheten har därvid rätt att

- a) beträda annans område,
- b) få tillträde till platser där det finns grundad anledning att anta att verksamhet som kan medföra negativ miljöpåverkan bedrivs eller har bedrivits,
- c) dokumentera verksamhet och dess miljöpåverkan samt att
- d) göra undersökningar, utföra mätningar och ta prov.

Tillsyn får inte utövas på plats som omfattas av hemfriden med mindre att det är nödvändigt för att skydda liv, hälsa, egendom eller miljö.

Någon 28a § har aldrig funnits.

28b §. (2011/73) Inspektioner

Tillsynsmyndigheten ska med jämna mellanrum inspektera verksamheter som enligt landskapslagen (1981:3) om renhållning är tillstånds- och granskningspliktiga samt verksamhetsutövare som producerar farligt avfall. Inspektioner som avser insamling och transport ska omfatta det insamlade och transporterade avfallets mängd, art, ursprung och destination.

Se K 19, Landskapslag (1981:3) om renhållning.

8 kap. Tillsynsåtgärder

29 §. (2011/40) Åtgärder vid försummad miljöprövning

Bedriver någon verksamhet utan föregående tillståndsprövning eller miljögranskning trots att sådan krävs ska tillsynsmyndigheten förplikta verksamhetsutövaren att inom en viss tid ansöka om tillstånd eller miljögranskning. Tidsfristen får inte vara längre än två månader och beslutet ska förenas med hot om att verksamheten annars avbryts.

Om verksamheten medför bestående negativ miljöpåverkan som är betydande kan tillsynsmyndigheten besluta att med omedelbar verkan helt eller delvis för-

bjuda verksamheten till dess att tillstånds- eller miljögranskningsärendet avgjorts.

30 §. Åtgärder vid åsidosättande av övriga bestämmelser

Åsidosätter en verksamhetsutövare en annan bestämmelse i denna lag, den lagstiftning som nämns i 10 § eller bestämmelse, beslut eller villkor som utfärdats med stöd av sådan lagstiftning ska tillsynsmyndigheten ålägga verksamhetsutövaren att inom viss tid rätta till försummelsen samt förbjuda verksamhetsutövaren att fortsätta eller upprepa överträdelsen. Beslutet ska förenas med vite eller med hot om att verksamheten till den del den innebär ett åsidosättande annars avbryts eller att myndigheten på den ansvariges bekostnad låter utföra det som lämnats ogjort. (2011/40)

Beslut enligt 1 mom. kan i brådskande fall interimistiskt fattas av för tillsynen förordnad tjänsteman. Sådant ärende ska utan dröjsmål föras till en behörig beslutsfattare. Interimistiskt beslut är i kraft tills dess att en behörig beslutsfattare avgjort ärendet.

Tillsyn enligt denna paragraf omfattar inte rådgighetsfrågor som regleras i 2 kap. vattenlagen.

30a §. (2011/40) Anmälan av överträdelser

Tillsynsmyndigheten ska anmäla överträdelser som avses i 29 och 30 §§ till polisen för inledande av förundersökning. Anmälan behöver dock inte göras om gärningen med hänsyn till omständigheterna ska anses vara ringa och allmänt intresse inte anses kräva att åtal väcks.

31 §. Åläggande att avhjälpa skada

Om åsidosättande som avses i 30 § medför eller har medfört negativ miljöpåverkan som inte är ringa kan tillsynsmyndigheten ålägga verksamhetsutövaren att avhjälpa skadan vid vite eller äventyr att avhjälpan- det annars utförs på verksamhetsutövarens bekostnad. Beträffande miljöförhållanden och omständigheter som rådde före överträdelsen ska utredningar göras på verksamhetsutövarens bekostnad, såvida sådan utredning inte är uppenbart obehövlig.

31a §. (2009/58) Avhjälpan av betydande miljöskador

Om en överträdelse eller försummelse enligt 29 eller 30 §§ medför betydande negativ miljöpåverkan på vatten eller en naturskada som avses i 2a § landskapslagen (1998:82) om naturvård, ska tillsynsmyndigheten utöver vad som bestäms i 29 och 30 §§ ålägga verksamhetsutövaren att vidta hjälpåtgärder som avses i landskapslagen (2009:56) om tillämpning i landskapet av lagen om avhjälpan av vissa miljöskador.

Om betydande negativ miljöpåverkan på vatten eller en naturskada har orsakats av en olycka eller av något annat oförutsett, ska myndigheten ålägga den verksamhetsutövare som orsakat skadan att vidta hjälpåtgärder som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet av lagen om avhjälpan av vissa miljöskador.

Verksamhetsutövaren ska utan dröjsmål underrätta tillsynsmyndigheten om betydande negativ miljöpå-

K 1 Landskapslag (2008:124) om miljöskydd

verkan på vatten eller naturskador som avses i denna paragraf och om överhängande hot om sådana.

Se K 30, Landskapslag (1998:82) om naturvård och K 29, Landskapslag (2009:56) om tillämpning i landskapet av lagen om avhjälpande av vissa miljöskador.

31b §. (2009/58) *Bedömning av miljöpåverkan på vatten*

Vid en bedömning av hur betydande den negativa miljöpåverkan på vatten enligt 31a § är ska bland annat de faktorer beaktas som påverkar vattenkvaliteten och vattenanvändningen inom det aktuella området, inklusive vad som har angetts i den förvaltningsplan som avses i 5 kap. 23 § vattenlagen. Närmare bestämmelser om bedömning av hur betydande den negativa miljöpåverkan är och om faktorer som ska beaktas vid bedömningen utfärdas genom landskapsförordning.

32 §. *Åläggande om redovisning av miljöpåverkan*

Tillsynsmyndigheten kan, om det finns grundad anledning att anta att verksamhet inte är förenlig med denna lag, den lagstiftning som nämns i 10 § eller bestämmelser och beslut givna med stöd av sådan lagstiftning, ålägga en verksamhetsutövare att redovisa verksamhetens miljöpåverkan.

33 §. *Ingripande vid fara*

Om verksamhet eller anläggning innebär betydande fara för negativ miljöpåverkan eller allvarlig olägenhet kan, om den ansvarige inte omedelbart kan åläggas vidta rättelse, tillsynsmyndighet på landskapets bekostnad avhjälpa faran. Kostnaderna härför ska, om faran beror på försummelse från verksamhetsutövarens sida, återkrävas av denna.

34 §. *Ålägganden vid avslutande av verksamhet*

Om tillståndsbeslut eller beslut med anledning av miljögranskning inte innehåller tillräckliga bestämmelser eller om verksamheten inte är tillstånds- eller miljögranskningspliktig kan tillsynsmyndigheten besluta om sådana undersökningar, åtgärder och försiktighetsmått i samband med eller efter avslutande av verksamhet som krävs för att en verksamhet ska avslutas på ett sätt som är förenligt med denna lag, den lagstiftning som nämns i 10 § samt bestämmelser och beslut utfärdade med stöd av sådan lagstiftning.

Avdelning 4 - Straff och ersättningsansvar

9 kap. Straff

35 §. *Miljöförstöring*

Den som uppsåtligen eller av grov oaksamhet släpper ut eller lämnar ämne, vibrationer, buller, ljus, lukt, värme eller annan energi eller något annat sådant i miljön i strid med denna landskapslag, i 10 § nämnda landskapslagar eller med stöd av dem utfärdade bestämmelser eller villkor så att gärningen är ägnad att förorena miljön eller orsaka fara för hälsan döms för *miljöförstöring* till böter eller fängelse i högst två år.

För miljöförstöring döms även den som uppsåtligen eller av grov oaksamhet framställer, överlåter, transporterar, använder, behandlar eller förvarar ett ämne, ett preparat, en blandning, en produkt eller ett föremål eller använder en anordning i strid med

a) artikel 3 eller 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 om tvätt- och rengöringsmedel,

b) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 850/2004 om långlivade organiska föreningar och om ändring av direktiv 79/117/EEG,

c) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser eller

d) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 om ämnen som bryter ner ozonskiktet. (2011/40)

36 §. *Grov miljöförstöring*

Den som vid miljöförstöring

a) med beaktande av åsamkad eller hotande skadas långvarighet, omfattning eller andra omständigheter orsakar skada eller risk för skada för miljön eller hälsan som är synnerligen stor eller

b) (2011/40) begått brottet trots villkor som meddelats med stöd av 24 § eller trots påbud eller förbud som har givits med anledning av ett förfarande som avses i 29 eller 30 §§,

och brottet även bedömt som en helhet är grovt, ska för *grov miljöförstöring* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

37 §. *Miljöförseelse*

Om miljöförstöringen med hänsyn till den fara eller skada som har vållats miljön eller hälsan varit mindre betydande ska gärningsmannen dömas för *miljöförseelse* till böter eller fängelse i högst sex månader.

För miljöförseelse döms även den som försummar skyldigheten i 10 och 11 §§ att ansöka om tillstånd eller miljögranskning om inte gärningen ska bestraffas som miljöförstöring.

38 §. *Miljöförstöring av oaksamhet*

Den som av annan än grov oaksamhet ingriper i miljön på det sätt som avses i 35 §, med beaktande av åsamkad eller hotande skadas långvarighet, omfattning eller andra omständigheter, orsakar skada eller risk för skada för miljön eller hälsan som är synnerligen stor döms för *miljöförstöring av oaksamhet* till böter eller fängelse i högst ett år.

39 §. *Brott mot landskapslagen om miljöskydd*

Den som på annat än ovan i detta kapitel nämnt sätt uppsåtligen eller av oaksamhet

a) inleder tillståndspliktig verksamhet före det att beslut om tillstånd vunnit laga kraft,

b) inleder miljögranskningspliktig verksamhet före ansökan om miljögranskning avgjorts,

c) åsidosätter en skyldighet som grundar sig på en instruktion, ett villkor, en föreskrift eller ett åläggande givet av en myndighet med stöd av denna lag eller

d) upphävd (2011/40)

e) bryter mot förbudet i 5 § 1 mom. eller mot en landskapsförordning som utfärdats med stöd av denna lag eller den lagstiftning som nämns i 10 § ska dömas till böter för *brott mot landskapslagen om miljöskydd* om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag.

40 §. Straffbestämmelser i speciallagar

Begås ett brott som avses i 9 kap. vattenlagen tillämpas i första hand bestämmelserna i nämnda kapitel och landskapslag. Straffbestämmelserna i renhållningslagen tillämpas vid sidan av bestämmelserna i detta kapitel.

40a §. (2011/40) Juridiska personers straffansvar

På miljöförstöring, grov miljöförstöring, miljöförseelse och miljöförstöring av oaktamhet tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar i 9 kap. strafflagen (FFS 39/1889).

Se St 101 FL I.

10 kap. Ersättning**41 §. Tillämpliga bestämmelser**

Om annat inte bestäms på något annat ställe i lag ska miljöskador som orsakas av verksamhet som avses i denna lag i tillämpliga delar ersättas enligt lagen om ersättning för miljöskador (FFS 737/1994). På ersättningsfrågor i samband med vattentillstånd tillämpas vattenlagen.

Ändringar i lagen om ersättning för miljöskador gäller i landskapet om inte annat bestäms i denna lag.

Se Ci 304 FL I.

Avdelning 5 - Övriga bestämmelser**11 kap. Förordningsmakt****42 §. Utsläpp**

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om rikt- och gränsvärden för, begränsning av, förbud mot samt övervakning och kontroll av

a) utsläpp av hälso- eller miljöfarliga ämnen i miljöer eller allmänt avlopp,

b) särskilt störande buller eller skakningar under bestämda tider och

c) utsläpp eller deponering av slam som innehåller hälso- eller miljöfarliga ämnen.

43 §. Miljökvalitet

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda miljökvalitetsnormer och andra bestämmelser om miljökvalitet samt om övervakning av miljökvalitet som är behövliga för att klara de allmänna förutsättningarna som avses i 1 §.

44 §. Särskilda bestämmelser för enskilda typer av verksamheter

Landskapsregeringen kan för en viss typ av verksamhet genom landskapsförordning besluta om närmare bestämmelser avseende begränsning och kontroll av samt metoder för att minska verksamhetens negativa miljöpåverkan och risk för sådan påverkan. Landskapsregeringen kan samtidigt besluta att miljögranskning av ifrågavarande typ av verksamheter endast ska avse dessa bestämmelser och kan därvid undanta verksamheten från miljögranskning enligt denna landskapslag och den lagstiftning som nämns i 10 § i övrigt.

45 §. Bemyndigande att utföra verksamhet utan föregående miljögranskning

Landskapsregeringen kan för en enskild typ av verksamhet besluta att hela eller delar av föreskriven miljögranskning inte krävs om verksamheten utförs av en person som uppfyller av landskapsregeringen fastställda krav och som landskapsregeringen bemyndigat att utan föregående granskning utföra ifrågavarande verksamhet. Bemyndigandet kan ges för högst fem år i taget.

Den som bemyndigats enligt 1 mom. svarar för att åtgärd som vidtagits inom ramen för bemyndigandet utförs i enlighet med vad som följer av denna lag. Den bemyndigade ska, vid äventyr att bemyndigandet annars återkallas, informera tillsynsmyndigheten om plats och tidpunkt för åtgärder som den vidtagit inom ramen för bemyndigandet. Bemyndigande som återkallats kan återfås efter ny prövning, dock tidigast efter tre år från återkallandet. Vid beslut om bemyndigande ska den bemyndigade informeras om förutsättningarna för återkallande.

46 §. Rapporteringsplikt

Landskapsregeringen kan, om det av synnerliga skäl krävs för övervakningen av särskilt betydande miljöförhållanden, genom landskapsförordning besluta om rapporteringsplikt för genomförande av viss typ av åtgärd. Verksamhetsutövaren kan därvid åläggas att inom 30 dagar efter verksamhetens genomförande informera tillsynsmyndigheten om plats och tidpunkt för den aktuella verksamheten.

47 §. EG-förordningar

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta att bestämmelser om tillsyn i denna lag ska gälla även i fråga om tillsyn över efterlevnaden av EG:s förordningar inom området miljörett samt att sådana bestämmelser utöver vad som följer av 15 och 17 §§ ska utgöra grund för beslut med anledning av ansökan om miljögranskning respektive förutsättningar för tillstånd.

48 §. Mark

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning inta närmare bestämmelser om

a) de med hänsyn till olika markanvändningsändamål högsta tillåtna halterna av skadliga ämnen i mark och om de halter som ska läggas till grund för bedömningen av föroreningsgraden och saneringsbehovet,

b) behandling och isolering av förorenade marksubstanter,

c) de tekniska krav som ställs på saneringen samt om

d) kontroll och tillsyn.

Landskapsregeringen kan utfärda i 1 mom. avsedda landskapsförordningar som i tillämpliga delar gäller även avlagringar på botten i vattenområde.

49 §. Ämnen

I det fall att användningen av ett bränsle, ämne, preparat eller en produkt medför eller med fog kan antas medföra olägenhet för hälsan eller miljön kan landskapsregeringen genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om

K 1 Landskapslag (2008:124) om miljöskydd

a) begränsning av eller förbud mot tillverkning, överlåtelse eller användning av bränslet, ämnet, preparatet eller produkten och om

b) sammansättningen och märkningen av ämnet, preparatet eller produkten.

Bestämmelser om kemikalier finns härutöver i landskapslagen (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier. Om produktsäkerhet föreskrivs skilt.

Se L 14, Landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier; L 12, Landskapslag (1988:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet.

50 §. Information till allmänheten

Landskapsregeringen kan utfärda närmare bestämmelser om myndigheternas skyldigheter att informera allmänheten om föroreningar i miljön och deras verkningar.

Republikens president har förordnat att 51 § ska förfalla.

52 §. Miljögranskningsplikt

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning besluta att verksamhet som medför risk för negativ miljöpåverkan som inte är ringa inte får bedrivas utan föregående miljögranskning.

Om det genom landskapsförordning bestäms att viss verksamhet kräver miljögranskning för vilken enligt tidigare gällande bestämmelser inte har krävts miljögranskning ska samtidigt föreskrivas om den tid inom vilken ansökan om miljögranskning ska lämnas in. Denna tid ska vara minst ett år från det att landskapsförordningen trätt i kraft.

12 kap. Övriga bestämmelser

53 §. Planer och program för miljöskydd

Landskapsregeringen antar de planer och program för miljöskydd som avses i Europeiska gemenskapens rättsakter.

53a §. (2011/28) Luftkvalitet

Landskapsregeringen ska i den utsträckning det är möjligt trygga en god luftkvalitet med beaktande av vad som föreskrivs om luftföroreningar med stöd av denna lag och vad som i 53b och 53c §§ föreskrivs om planer för tryggnad av luftkvaliteten.

53b §. (2011/28) Luftkvalitetsplan

Om det gränsvärde för luftföroreningar som föreskrivs med stöd av denna lag överskrids eller om det finns en risk för att det kommer att överskridas ska landskapsregeringen göra upp en luftkvalitetsplan på medellång och på lång sikt för hur gränsvärdet ska kunna underskridas och hur den tid då gränsvärdet överskrids ska kunna förkortas. En luftkvalitetsplan behövs inte om det är fråga om en sådan överskridning av föreskrivna gränsvärden för inandningsbara partiklar (PM₁₀) som avses i 53e § och som uppenbart beror på partikelbelastning som orsakas av sandning i samband med vinterunderhåll av gator och vägar. Landskapsregeringen kan enligt egen prövning göra upp en luftkvalitetsplan också för hur målvärdena för ozon ska uppnås.

Luftkvalitetsplanen ska innehålla information om hur luftkvaliteten försämrats samt om nödvändiga åtgärder för förbättrande av luftkvaliteten vilka riktar sig mot trafiken och andra verksamheter som orsakar utsläpp. Vid behov ska planen även innehålla åtgärder för skyddande av befolkningsgrupper som är känsliga för luftföroreningar. Landskapsregeringen utfärdar genom landskapsförordning närmare bestämmelser om innehållet i en luftkvalitetsplan.

53c §. (2011/28) Handlingsplan på kort sikt

Om det tröskelvärde för larm i fråga om svaveldioxid eller kvävedioxid som föreskrivs med stöd av denna lag överskrids eller om det finns en risk för att det kommer att överskridas ska landskapsregeringen göra upp en handlingsplan på kort sikt för hur den fara som orsakas av överskridandet ska kunna minskas och hur den tid då tröskelvärdet överskrids ska kunna förkortas. Om tröskelvärdet för larm i fråga om ozon överskrids eller om det föreligger en risk för att det kommer att överskridas ska landskapsregeringen göra upp en handlingsplan på kort sikt endast om risken för överskridande, dess varaktighet eller graden av ett sådant överskridande därigenom kan minskas. Landskapsregeringen kan enligt egen prövning göra upp en handlingsplan på kort sikt också för hur gränsvärdet ska kunna underskridas och hur den tid då gränsvärdet överskrids ska kunna förkortas och målvärdena för ozon ska kunna uppnås.

En handlingsplan på kort sikt ska i tillämpliga delar innehålla de uppgifter som avses i 53b § 2 mom. samt de motsvarande åtgärder i enlighet med 53b § 2 mom. genom vilka luftkvaliteten kan påverkas så snabbt som möjligt.

Landskapsregeringen utfärdar genom landskapsförordning närmare bestämmelser om innehållet i en handlingsplan på kort sikt.

53d §. (2011/28) Förfarande för när planer ska göras upp och upplysningar lämnas

En luftkvalitetsplan ska göras upp inom 18 månader efter utgången av det kalenderår under vilket gränsvärdet har överskridits eller en risk för att det ska överskridas har konstaterats. En handlingsplan på kort sikt ska göras upp utan dröjsmål efter att tröskelvärdet för larm har överskridits eller då en risk för att det ska överskridas har konstaterats.

Landskapsregeringen ska i tillräckligt god tid ge allmänheten möjlighet att framföra sina åsikter om utkasten till planer. Detta ska göras genom att ärendet kungörs på landskapsregeringens anslagstavla eller i en tidning med allmän spridning på orten samt därtill publiceras elektroniskt.

Information om en godkänd plan samt om hur de framförda åsikterna har beaktats ska lämnas till allmänheten så som det föreskrivs i 2 mom.

53e §. (2011/28) Överskridning av gränsvärden orsakad av sandning

Inom ett område där det gränsvärde för inandningsbara partiklar (PM₁₀) som föreskrivs med stöd av denna lag uppenbart överskrids på grund av partikel-

belastning som orsakas av sandning i samband med vinterunderhåll av gator och vägar kan landskapsregeringen i stället för en luftkvalitetsplan göra en utredning om överskridande och dess orsaker samt om åtgärder för minskning av halterna. Landskapsregeringen utfärdar genom landskapsförordning närmare bestämmelser om innehållet i utredningen.

Utredningen ska göras inom sju månader efter utgången av det kalenderår under vilket gränsvärdet överskridits. Bestämmelserna i 53d § 2 och 3 mom. om hur allmänheten ska ges möjlighet att delta ska iakttas när utredningen görs.

53f §. (2011/28) Förlängning av tidsfristen för gränsvärdena för kvävedioxid

Inom ett område där det finns en risk för att de gränsvärdena för kvävedioxid som föreskrivs med stöd av denna lag kommer att överskridas efter att den föreskrivna tidsfristen löpt ut kan landskapsregeringen göra en bedömning om tidsfristen ska förlängas med högst fem år räknat från den 1 januari 2010 på de villkor som anges i artikel 22.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa, nedan kallat luftkvalitetsdirektivet.

Om villkoren för förlängning av tidsfristen uppfylls enligt landskapsregeringens bedömning ska landskapsregeringen därefter dock senast den 30 september 2011 sända den till Europeiska kommissionen för ytterligare bedömning.

Landskapsregeringen fattar beslut i ärendet på basis av den ståndpunkt som Europeiska kommissionen tagit och som avses i artikel 22.4 andra och tredje stycket luftkvalitetsdirektivet. Landskapsregeringen ska lämna information om beslutet till allmänheten antingen i en tidning med allmän spridning eller publiceras elektroniskt.

Landskapsregeringen utfärdar genom landskapsförordning närmare bestämmelser om villkoren för förlängning av tidsfristen.

53g §. (2011/28) Kvalitetssäkring av mätningar och undersökningar

De mätningar, test, utredningar och undersökningar som verkställigheten av denna lag förutsätter ska utföras på ett kompetent och tillförlitligt sätt och med ändamålsenliga metoder.

54 §. Handräckning

Polisen är skyldig att ge handräckning för verkställigheten av denna landskapslag, den lagstiftning som nämns i 10 § och med stöd av den utfärdade bestämmelser och beslut.

55 §. Tystnadsplikt

Den som vid utförandet av i denna lag förutsatta uppgifter har erhållit information om ett företags ekonomiska ställning eller om annans affärs- eller yrkeshemlighet eller om enskilda personers personliga förhållanden ska hemlighålla dessa uppgifter, om inte den till vars förmån tystnadsplikt är föreskriven samtycker till att uppgifterna lämnas ut. Sådana uppgifter får inte utnyttjas till egen eller någon annans fördel. Verksamhetsrelaterade utsläpps- och kontrolluppgifter

ter samt miljökvalitetsuppgifter är likväl inte sekretessbelagda.

Utan hinder av tystnadsplikten får den som vid utförandet av uppgifter enligt denna landskapslag har tagit del av sådan information som avses i 1 mom. lämna ut uppgifterna till

a) landskapsmyndigheter för utförande av uppgifter som avses i denna landskapslag och till

b) åklagar-, polis- och tullmyndigheter för utredning av brott.

56 §. Skydd för undersökningsredskap

Det är förbjudet att skada eller att utan grund flytta på eller avlägsna instrument för mätning av miljökvaliteten eller andra undersökningsredskap och att annars störa användningen av dylik utrustning.

13 kap. Ikraftträdelse

57 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft den 1 december 2008.

Åtgärder för lagens verkställighet får vidtas före lagens ikraftträdande.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd. De förordningar som har antagits med stöd av landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd ska utan hinder av lagens ikraftträdande förbli gällande om inte annat särskilt följer av bestämmelserna i denna lag.

58 §. Befintliga verksamheter

För befintliga verksamheter gäller följande:

a) Giltiga tillstånd som är givna enligt landskapslagen (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd fortgår den tid som tillståndet gäller.

b) Verksamheter som genom ikraftträdandet av denna lag blir föremål för granskningsplikt men som har giltiga tillstånd givna enligt den lagstiftning som nämns i a) punkten ska ansöka om miljögranskning senast tre månader innan tillståndet upphör att gälla.

c) Verksamhet som har varit föremål för anmälan enligt landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd behöver inte lämna en ansökan om miljögranskning varvid av landskapsregeringen i anledning av anmälan utfärdade föreskrifter fortsätter att gälla.

d) Ansökan om tillstånd eller miljögranskning för verksamhet som genom ikraftträdandet av denna lag blir föremål för tillståndsplikt eller granskningsplikt men som tidigare inte har varit föremål för tillståndsplikt eller anmälningsplikt enligt den lagstiftning som nämns i a) punkten ska göras inom ett år från denna lags ikraftträdande.

59 §. Anhängiga anmälningsärenden

Anmälningsärenden som är anhängiga hos Ålands landskapsregering överförs, tillsammans med den beredning som föranstalts, på tjänstens vägnar till prövningsmyndigheten när denna lag träder i kraft.

K 2 Landskapsförordning (2008:130) om miljöskydd

1 §. Tillståndsplikt och miljögranskningsplikt

I bilaga 1 till denna förordning anges verksamheter för vilka tillstånd eller miljögranskning krävs.

2 §. Beslut om miljögranskningsplikt

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan i enskilda fall besluta att annan verksamhet än den som anges i bilaga 1 är miljögranskningspliktig, om det är frågan om en liknande verksamhet vilken medför en sådan risk för negativ miljöpåverkan som inte anses vara ringa.

3 §. EG-rättsakter som ska beaktas vid prövning och tillsyn

Bestämmelser om tillsyn i landskapslagen (2008:124) om miljöskydd ska tillämpas vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets tillsyn över efterlevnaden i enskilda fall av följande EG-bestämmelser. Följande EG-bestämmelser ska även utgöra grund för beslut med anledning av ansökan om miljögranskning eller tillstånd:

1) Krav på verksamhetsutövare i kapitlen II och IV i EG-förordningen (EG) nr 2037/2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet.

2) Artiklarna 3.1, 3.2, 4.1, 5, 7.1 – 7.3 och 7.4a i EG-förordningen (EG) nr 850/2004 om långlivade organiska föreningar och om ändring av direktiv 79/117/EEG.

3) Artiklarna 3, 4, 5.3, 6 – 8 i EG-förordningen (EG) nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser.

4 §. Kommunalt avloppstillstånd

Kommunalt avloppstillstånd enligt 6 kap. 20 § 2 mom. vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland krävs för avloppsanläggning för hushålls- eller motsvarande avloppsvatten med en maximal belastning motsvarande högst 25 personekvivalenter. För sådan anläggning krävs inte miljögranskning. I bilaga 2 till denna förordning anges förutsättningarna för beviljande av kommunalt avloppstillstånd.

Med en personekvivalent avses den mängd nedbrytbart organiskt material som har en biokemisk syreförbrukning på 70 gram per dygn under sju dygn. Med hushålls- eller motsvarande avloppsvatten avses avloppsvatten från bostadshus, fritidshus, flerfamiljshus, stugby, hotell, gästhem, skola, kontor, restaurang, café, campingplats och andra liknande anläggningar.

5 §. Bästa tillgängliga teknik eller metod

Bästa tillgängliga teknik definieras i 3 § landskapslagen (2008:124) om miljöskydd. Vid bedömning av vad som är bästa tillgängliga teknik eller metod beaktas

1) minskning av avfallsmängden och avfallets skadlighet,

2) farligheten hos de ämnen som används samt möjligheterna att använda ämnen som är mindre skadliga än tidigare,

3) möjligheten att återanvända och återvinna ämnen som använts och avfall som uppkommit vid produktionen,

4) utsläppens art, mängd och miljöpåverkan,

5) arten och förbrukningen i fråga om råvaror,

6) energianvändningens effektivitet,

7) förebyggandet av risker som anknyter till verksamheten och olycksrisker samt förebyggandet av följder av olyckor,

8) tiden för ibruttagande av bästa tillgängliga teknik och betydelsen av den planerade tidpunkten för inledande av verksamheten samt de kostnader och den nytta som uppkommer vid förebyggandet och begränsningen av utsläpp,

9) de samlade miljökonsekvenserna,

10) de produktionsmetoder och de metoder för beaktande av utsläpp som används i industriell skala,

11) kunskapsutvecklingen i fråga om teknik och naturvetenskap samt

12) uppgifter om bästa tillgängliga teknik som EG-kommissionen eller ett internationellt organ har publicerat.

6 §. Särskilda bestämmelser vid borrhning i berg

I bilaga 3 till denna förordning finns närmare bestämmelser om utförande av borrhning i berg.

Undantag från kravet i sista streckpunkten i bilaga 3 gäller för borrhning som var planerad före förordningens ikraftträdande den 1 december 2008. För sådant fall ska ansökan om miljögranskning lämnas in senast den 31 juli 2009. (2009/26)

7 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 december 2008.

Genom ikraftträdandet av denna förordning upphävs landskapsförordningen (2001:35) om miljöskydd och miljötillstånd.

Bilaga 1

I denna bilaga avses med

a)	ML	landskapslagen (2008:124) om miljöskydd,
b)	VL	vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland,
c)	VF	vattenförordning (1996:77) för landskapet Åland,
d)	RL	landskapslagen (1981:3) om renhållning,
e)	T	att tillståndsplikt gäller samt med
f)	G	att miljögranskningsplikt gäller.

I denna bilaga förtecknas i ett antal avsnitt med underpunkter sådana verksamheter som kräver tillstånd (T) eller miljögranskning (G). För att ge överskådlighet nämns i förteckningen lagrum i ML, VL eller RL med stöd av vilka tillståndsplikt eller miljögranskningsplikt gäller. Dessa har i vänstermarginalen markerats med ett paragraftecken (§).

Miljögranskning krävs inte för tillståndspliktiga verksamheter.

1	Vattenpåverkande verksamhet		
§	6:16 § 1 mom. c punkten VL: Tillförsel av övergödande ämnen direkt i ytvatten från verksamhet vars teoretiska årliga belastning på vattenmiljön uppgår till 200 kilogram fosfor eller 1 500 kilogram kväve.	T	
§	6:17 § 1 mom. a punkten VL: Utsläpp till ytvatten av ämnen och materia som kan medföra ytvattenfarlig förorening. (se 1 § VF)	T	
§	6:17 § 1 mom. b punkten VL: Direkta utsläpp till grundvatten av ämnen som kan medföra grundvattenfarlig förorening. (se 1 § VF)	T	
§	6:17 § 1 mom. c punkten VL: Återinföring till samma vattenförande lager av vatten som använts geotermiskt, vatten från gruva och dagbrott samt vatten som har pumpats ut i samband med byggnads- och anläggningsarbeten.	T	
§	6:17 § 1 mom. d punkten VL: Konstgjord infiltration till grundvatten.	T	
2	Primärnärings		
§	10 § 2 mom. g punkten ML: Djurhållande verksamhet med minst 150 djurenheter som avses i bestämmelser som utfärdats med stöd av VL. (se 6 § VF)	T	
2.1	Anläggning för djurhållning av fjäderfä eller svin, vilken förfogar över mer än 40 000 platser för fjäderfä.	T	
2.2	Djurhållande verksamhet med minst 30 djurenheter som avses i bestämmelser som utfärdats med stöd av VL. (se 6 § VF)		G
2.3	Pälsdjursfarm för minst 250 avelshonor av mink eller iller eller för minst 50 avelshonor av räv eller sjubb eller för minst 50 avelshonor av andra pälsdjur eller annan pälsdjursfarm som med avseende på stallgödselproduktion eller miljöpåverkan motsvarar en pälsdjursfarm för 250 avelshonor av mink.		G
§	6:16 § a punkten VL: Tillförsel av övergödande ämnen direkt i ytvatten från fiskodling med en produktion om 20 ton fisk per år.	T	
2.4	Fiskodling med en produktion av minst 1 ton fisk per år.		G
3	Avloppsanläggning		
§	6:16 § b punkten VL: Tillförsel av övergödande ämnen direkt i ytvatten från reningsverk med en kapacitet som uppgår till 900 person-ekvivalenter.	T	
3.1	Avloppsanläggning med en kapacitet som uppgår till mer än 25 personekvivalenter.		G

4	Livsmedelsindustri		
4.1	Slakteri för en produktion baserad på en slaktvikt av mer än 50 ton per dygn.	T	
4.2	Slakteri för en produktion baserad på en slaktvikt av mer än 50 ton per år.		G
4.3	Framställning av livsmedel med beredning och behandling av animaliska råvaror (förutom mjölk) för en produktion av mer än 75 ton produkter per dygn.	T	
4.4	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av animaliska råvaror, utom mjölk, fisk och skaldjur, för en produktion av mer än 200 ton per år.		G
4.5	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av fisk- och skaldjursprodukter för en produktion av mer än 25 ton per år.		G
4.6	Framställning av mjölkprodukter baserad på en invägning av mer än 200 ton mjölk per dygn (årsmedelvärde).	T	
4.7	Anläggning för framställning av mjölkprodukter baserad på en invägning av mer än 50 ton per år.		G
4.8	Anläggning för produktion av mer än 10 ton glass per år.		G
4.9	Framställning av livsmedel med beredning och behandling av vegetabiliska råvaror för en produktion av mer än 300 ton produkter per dygn (kvartalsmedelvärde).	T	
4.10	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av vegetabiliska råvaror för en produktion av mer än 1 000 ton per år, med undantag av verksamheter som avses i punkt 4.12.		G
4.11	Anläggning för framställning eller raffinering av vegetabiliska eller animaliska oljor eller fetter, eller produkter av sådana oljor eller fetter, för en produktion av mer än 100 ton per år.		G
4.12	Anläggning för beredning eller konservering av frukt, bär, rotfrukter eller grönsaker för en produktion baserad på mer än 2 000 ton råvara per år eller anläggning för enbart tvättning eller rensning av frukt, bär, rotfrukter eller grönsaker för en produktion baserad på mer än 2 000 ton råvara per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som inte leds till ett tillståndspliktigt avloppsreningsverk.		G
4.13	Anläggning för tillverkning av stärkelse, stärkelsederivat eller socker.		G
4.14	Bageri som förbrukar mer än 15 ton torrstävt eller 50 ton annan jäst per år.		G
4.15	Anläggning för tillverkning av kvarnprodukter för en produktion av mer än 1 000 ton per år.		G
4.16	Anläggning för framställning av mer än 250 kubikmeter läskedryck per år.		G

K 2 LF (2008:130) om miljöskydd

§	10 § 2 mom. h punkten ML: Bryggeri med en produktionskapacitet av minst en miljon liter per år.	T	
4.17	Anläggning för framställning av råsprit eller av alkoholhaltiga drycker genom jäsning eller destillation motsvarande mer än 10 ton ren etanol per år.		G
4.18	Anläggning för framställning av mer än 1 ton malt eller jäst.		G
4.19	Anläggning för framställning av djurfoder för en produktion av mer än 500 ton spannmålsfoder eller mer än 100 ton per år annat foder, dock inte grovfoder i form av halm, hö eller ensilage. Med framställning menas malning, blandning eller pelletering av råvaror till bruksfärdigt djurfoder. Med spannmålsfoder avses foder som innehåller mer än 50 viktprocent spannmål. Foder som framställs och används inom den egna djurhållningen ska inte räknas in i ovanstående mängder. Denna punkt omfattar inte bearbetning av slaktbiprodukter och annat animaliskt avfall, tillverkning av oljekakor från vegetabiliska oljor och fetter eller tillverkning av mjöl eller pelletter av kött eller fisk.		G
4.20	Tobaksfabrik.		G
4.21	Kafferosteri för en produktion av mer än 10 ton per år.		G
5	Avfallshantering		
§	28b § 1 mom. RL: Verksamhet som yrkesmässigt eller i offentligt anläggning återvinner eller slutligt omhändertar avfall, med undantag av vegetabiliskt jord- och skogsbruksavfall samt obehandlat träavfall.	T	
§	28i § RL: - yrkesmässigt insamling av avfall, - yrkesmässig transport av avfall och - yrkesmässig försäljning eller förmedling av avfall för återvinning eller slutligt omhändertagande		G
5.1	Behandlingsanläggning som inte är tillståndspliktig där uttjänta produkter yrkesmässigt tas omhand för att tillvarata delar till försäljning, återanvändning eller annan materialåtervinning.		G
5.2	Avslutande av deponi.		G
5.3	Lagring av avfall från titandioxidindustrin, som avses i artikel 4 i EG-direktiv 78/176/EEG om avfall från titandioxidindustrin.	T	
5.4	Behandlingsanläggning för uttjänta fordon, som avses i artikel 6 i EG-direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon.	T	
5.5	Inrättning eller företag som utför behandlingsverksamhet av avfall från elektriska eller elektroniska produkter, som avses i artikel 6 i EG-direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE).	T	

5.6	Anläggning för animaliskt avfall för en produktion baserad på mer än 10 ton råvara per dygn.	T	
6	Energi		
§	10 § 2 mom. a punkten ML: Kraftverk, pannanläggning eller annan anläggning som använder brännbara ämnen avsedd för produktion och distribution av 5 megawatt eller mer.	T	
6.1	Kraftverk, pannanläggning eller annan anläggning som använder brännbara ämnen avsedda för produktion och distribution av minst 1 megawatt.		G
§	10 § 2 mom. b punkten ML: Vindkraftverk eller grupper av vindkraftverk för produktion och distribution av 5 megawatt eller mer	T	
6.2	Vindkraftverk eller grupper av vindkraftverk för produktion och distribution av minst 500 kilowatt.		G
6.3	Olje- eller gasraffinaderi.	T	
6.4	Koksverk.	T	
6.5	Anläggning för överföring av kol till gas- eller vätskeformiga produkter.	T	
6.6	Förgasnings- eller kondensverk för trä, torv eller kol eller annan anläggning för tillverkning av fast, flytande eller gasformigt bränsle.		G
7	Lager		
§	10 § 2 mom. f punkten ML: Lager för olja, petrokemiska eller kemiska produkter med en lagringsvolym för 1 000 kubikmeter eller mer.	T	
7.1	Lager för olja, petrokemiska eller kemiska produkter med en lagringsvolym för minst 100 kubikmeter.		G
7.2	Distributionsstation för flytande bränsle där volymen hos cisternerna är minst 10 kubikmeter.		G
8	Transport		
§	10 § 2 mom. c punkten ML: Flygplats med en huvudrullbana som är 1 200 meter eller längre.	T	
8.1	Flygplats eller helikopterplatta med minst 500 flygrörelser per år.		G
§	10 § 2 mom. d punkten ML: Hamn som i huvudsak är avsedd för handelssjöfart och som är lämplig för fartyg med en bruttodräktighet av 1 350 bruttoton eller mer.	T	
8.2	Depå för fler än 50 bussar eller lastbilar eller arbetsmaskindepå av motsvarande storlek.		G
8.3	Kemikaliebangård eller terminal där hälso- eller miljöfarliga kemikalier förflyttas från ett transportmedel till ett annat eller från ett transportmedel till ett upplag eller från ett upplag till ett transportmedel.		G

8.4	Anläggning för tvättning av mer än 5 000 personbilar per år eller mer än 1 000 tvättar per år av andra fordon såsom lastbilar eller traktorer.		G
9	Metallindustri		
9.1	Anläggning för rostning och sintring av metallhaltig malm, inbegripet svavelhaltig malm.	T	
9.2	Anläggning för produktion av råjärn eller stål (primär eller sekundär smältning), inklusive utrustning för kontinuerlig gjutning, med en kapacitet som av mer än 2,5 ton per timme.	T	
9.3	Anläggning för produktion av mer än 1 ton järn, stål eller järnlegeringar per år.		G
9.4	Valsverk eller smidesverkstad för järnmetall.		G
9.5	Anläggning för behandling av järnbase-rade metaller a) genom varmvalsning med en kapacitet av mer än 20 bruttoton stål per timme, b) genom hammarsmide där slagkraften per hammare överstiger 50 kilojoule eller när den använda värmeeffekten överstiger 20 megawatt eller c) genom anbringande av skyddsbeläggningar av smält metall med en inmatning som överstiger 2 bruttoton stål per timme.	T	
9.6	Järn- eller stålgiuteri med en produktionskapacitet av mer än 20 ton per dygn.	T	
9.7	Gjuteri eller annat smältverk med en produktionskapacitet av minst 200 ton per år.		G
§	10 § 2 mom. e punkten ML: Varv med kapacitet för fartyg med en bruttodräktighet av 1 350 bruttoton eller mer.	T	
9.8	Varv avsett för båtar vilka är längre än 12 meter.		G
9.9	Anläggning a) för produktion av icke-järnmetaller utifrån malmer, slig eller sekundärt råmaterial genom metallurgiska, kemiska eller elektrolytiska processer, eller b) för smältning, inklusive framställning av legeringsmetaller, av ickejärnmetaller inklusive återvinningsprodukter, (färskning, formgjutning etc.) med en smältningskapacitet av mer än 4 ton per dygn för bly och kadmium eller av mer än 20 ton per dygn för övriga metaller.	T	
9.10	Anläggning för ytbehandling av metaller eller plaster som använder en elektrolytisk eller kemisk process där behandlingsbaden har en volym som överstiger 30 kubikmeter.	T	
9.11	Varmdopningsanläggning eller ackumulatorfabrik.		G

9.12	Valsverk, smidesverkstad eller drageri för mer än 1 ton andra metaller än järnmetaller.		G
9.13	Anläggning för elektrolytisk eller kemisk ytbehandling av metaller eller plaster, anläggning för tillverkning av mönsterkort, betningsanläggning, fosfateringsanläggning eller anläggning för anodisering av aluminium.		G
10	Mineralindustri		
10.1	Gruvdrift, provbrytning och maskinell guldgrävning.		G
10.2	Anläggning för anrikning av malmer eller mineraler.		G
10.3	Stenbrott eller stenbrytning som är anknuten till annat än jordbyggnadsverksamhet och där stenmaterial behandlas minst 50 dagar per år.		G
10.4	Permanent stenkross, asfaltstation eller anläggning för kalkstenmalning eller flyttbara stenkrossar, asfaltstationer eller anläggningar för kalkstensmalning eller andra anläggningar som finfördelar material, som är förlagd till ett visst område och i användning minst 50 dagar om året.		G
10.5	Anläggning för produktion av klinker (cement) i roterugn med en produktionskapacitet som överstiger 500 ton per dygn, eller av kalk i roterugn med en produktionskapacitet av mer än 50 ton per dygn, eller i andra typer av ugnar med en produktionskapacitet av mer än 50 ton per dygn.	T	
10.6	Anläggning för framställning av cement, kalk, krita eller kalkprodukter.		G
10.7	Anläggning för tillverkning av mer än 500 ton betong, varor av betong eller cement per år.		G
10.8	Anläggning för produktion av asbest och för tillverkning av asbestbaserade produkter.	T	
10.9	Anläggning för produktion av glas, inklusive sådana som är avsedda för tillverkning av glasfibrer, med en smältningskapacitet av mer än 20 ton per dygn.	T	
10.10	Anläggning för tillverkning av glas, glasfibrer eller andra glasvaror som omfattar blandning av glasråvaror (mång), smältning eller syrabehandling av glas, där glasråvaror med tillsats av bly- eller arsenikföreningar eller där mer än 5 ton andra glasråvaror per år förbrukas.		G
10.11	Anläggning för smältning av mineraler, inklusive sådana för tillverkning av mineralull, med en smältningskapacitet av mer än 20 ton per dygn.	T	
10.12	Anläggning för smältning av mineraler, inklusive sådana för tillverkning av mineralull.		G

K 2 LF (2008:130) om miljöskydd

10.13	Anläggning för tillverkning av keramiska produkter genom bränning, i synnerhet takpannor, tegel, eldfast sten, kakel, stengods eller porslin, med en produktionskapacitet som överstiger 75 ton per dygn, och/eller en ugnskapacitet som överstiger 4 kubikmeter och med en satsningsdensitet per ugn på mer än 300 kg per kubikmeter.	T	
10.14	Anläggning för tillverkning av lättgrus eller lättbetong.		G
10.15	Anläggningar för tillverkning av keramiska produkter genom bränning, i synnerhet takpannor, tegel, eldfast sten, kakel, stengods eller porslin, med en produktionskapacitet som överstiger 1 ton per år.		G
10.16	Anläggning för tillverkning av gipsskivor och fibercementskivor.		G
10.17	Anläggning för framställning av kol (hårt kol) eller av grafit elektroder genom bränning eller grafitisering.	T	
11	Kemisk industri		
11.1	Kemisk fabrik för framställning av kemiska, organiska produkter såsom <ul style="list-style-type: none"> a) kolväten (linjära eller cykliska, mättade eller omättade, alifatiska eller aromatiska), b) syrenehållande organiska föreningar, särskilt alkoholer, aldehyder, ketoner, karboxylsyror, estrar, acetater, etrar, peroxider, epoxihartser, c) svavelinnehållande organiska föreningar, d) kväveinnehållande organiska föreningar, särskilt aminer, amider, nitronyl- och nitroföreningar, nitra-föreningar, nitriler, cyanater, isocyanater, e) fosfororganiska föreningar, f) halogenerade kolväten, g) metallorganiska föreningar, h) basplaster och andra polymerer (polymerer, syntetfibrer, regenererad cellulosa), i) syntetgummi, j) färgämnen och pigment samt såsom k) ytaktiva ämnen och tensider. 	T	

11.2	Kemisk fabrik för framställning av oorganiska baskemikalier och andra organiska ämnen såsom <ul style="list-style-type: none"> a) gaser, såsom ammoniak, klor eller klorväte, fluor eller fluorväte, koloxider, svavelföreningar, kväveoxider, väte, svaveldioxid, karbonylklorid (fosgen), b) syror, kromtrioxid, fluorvätesyra, fosforsyra, salpetersyra, saltsyra, svavelsyra, oleum, svavelsyrlighet, c) baser, såsom ammoniumhydroxid, kaliumhydroxid, natriumhydroxid, d) salter, såsom ammoniumklorid, kaliumklorat, kaliumkarbonat, natriumkarbonat, perborat, silvernitrat samt såsom e) icke-metaller, metalloxider eller andra oorganiska föreningar såsom kalciumkarbid, kisel och kiselkarbid. 	T	
11.3	Anläggning för tillverkning av smörjolja.		G
11.4	Anläggning för tillverkning av färg, lack eller tryckfärg för en produktion av mer än 1 ton per år.		G
11.5	Anläggning för tillverkning av plastprodukter där processen omfattar polymerisation eller mer än 1 ton andra plastprodukter per år.		G
11.6	Anläggning för tillverkning av konstfiber eller lim.		G
11.7	Anläggning för att genom vulkning tillverka gummivaror, om produktionen baseras på mer än 1 ton ovulkad gum-miblandning per år.		G
11.8	Kemisk anläggning för framställning av gödselmedel baserade på fosfor, kväve eller kalium (enkla eller sammansatta).	T	
11.9	Anläggning för tillverkning av gödselmedel baserade på andra ämnen än fosfor, kväve eller kalium.		G
11.10	Kemisk anläggning för framställning av bekämpningsmedel.	T	
11.11	Kemisk anläggning med kemisk eller biologisk tillverkning av läkemedel.	T	
11.12	Kemisk anläggning för framställning av sprängämnen.	T	
12	Textilindustri		
12.1	Garveri för en produktion av mer än 12 ton produkter per dygn.	T	
12.2	Anläggning för garvning eller annan beredning av läder eller pälsskinn för en produktion av mer än 2 ton färdigt läder eller färdigt pälsskinn per år.		G
12.3	Anläggning för förbehandling (tvättning, blekning och mercerisering) eller för färgning av fibrer eller textilier där behandlingskapaciteten överstiger 10 ton per dygn.	T	
12.4	Anläggning för förbehandling eller färgning av fibrer eller textilier av mer än 10 ton fibrer eller textilier per år.		G
12.5	Tvätteri för mer än 1 ton tvättgods per dygn.		G

12.6	Kemtvätt.		G
13	Skogsindustri		
13.1	Industriell anläggning för a) framställning av pappersmassa av trä eller andra fibrösa material, eller för b) framställning av papper och papp där produktionskapaciteten överstiger 20 ton per dygn.	T	
13.2	Anläggning för framställning av mer än 1 ton returfibermassa per år och tillverkning av mer än 1 ton per år papper eller kartong.		G
13.3	Anläggning för tillverkning av träfiberskivor, fanér eller plywood, med undantag för verksamhet som avses i punkt 13.4.		G
13.4	Anläggning för tillverkning av mer än 500 kubikmeter spånskivor eller andra produkter av spån per år.		G
13.5	Sågverk vars produktionskapacitet är minst 6 000 kubikmeter sågvirke per år.		G
§	10 § 2 mom. i punkten ML: Träskyddsbehandlingsanläggning som behandlar virke genom tryck- eller vacuumimpregnering.	T	
13.6	Träskyddsbehandlingsanläggning eller annan anläggning som använder träskyddskemikalier.		G
13.7	Upplag av obarkat virke i vatten där minst 500 kubikmeter virke kan förvaras.		G
13.8	Anläggning för framställning eller bearbetning av träbaserat bränsle, eller av bränsleprodukter som är baserade på skogs- eller jordbruksprodukter, i form av träull, trämjöl, flis, spån eller liknande samt pellets eller briketter baserat på mer än 3 000 kubikmeter råvara per år.		G
14	Fritidsanläggningar		
§	10 § 2 mom. j punkten ML: Anläggning för motorsport med en sammanlagd asfalterad banyta som överstiger 30 000 kvadratmeter.	T	
14.1	Utomhus belägen motorsportbana.		G
14.2	Utomhus belägen permanent skjutbana.		G
14.3	Djurpark där djurens årliga sammanlagda utsöndring, i färskt träck eller urin, är minst 3 000 kilogram kväve eller minst 390 kilogram fosfor.		G
14.4	Nöjespark.		G
15	Vattenföretag		
§	6:15 § 2 mom. f punkten VL: Byggnad, fyllning, pålning, grävning, muddring, sprängning eller rensning i vattenområde om den bottenyta som verksamheten omfattar i vattenområdet uppgår till mer än 500 kvadratmeter.	T	
15.1	Muddrings-, grävning- eller fyllnadsarbete i vattenområde, om den bottenyta som verksamheten omfattar i vattenområde uppgår till mer än 50 kvadratmeter.		G

15.2	Deponering av muddermassor i vattenområde.		G
15.3	(2011/49) Borrning i berg efter energi eller vatten oavsett djup.		G
15.4	Utläggning av slingor i vattnet för värme- eller kylanläggning.		G
§	6:15 § 2 mom. d punkten VL Tagande av ytvatten ur sötvattenområde då det sammanlagda uttaget, varvid flera anläggningars uttag ur samma vattenförekomst räknas samman, överstiger 200 000 kubikmeter vatten per år.	T	
15.5	Uttag av vatten från en sjö, från det att vatten inte längre rinner ut från sjön, där det sammanlagda årliga vattenuttaget sänker vattenytan a) med mer än 10 centimeter (voly-men som det motsvarar inom parentes) för – Mötrask i Finström och Saltvik (18 000 kubikmeter), – Stora Svartträsk i Finström (9 600 kubikmeter), – Tjudö träsk i Finström (81 000 kubikmeter), – Olofsnäs träsk i Geta (37 600 kubikmeter), – Östra Kyrksundet i Sund (197 500 kubikmeter), – Västra Kyrksundet i Sund (56 200 kubikmeter), – Lilla Svartträsk i Finström (1 700 kubikmeter) och – Degerbergsfjärden i Jomala (6 500 kubikmeter) samt b) med mer än 2,5 centimeter (vatten-voly-men som det motsvarar inom parentes) för – Vestmyra träsk i Hammarland (2 650 kubikmeter), – Bränneriträsket i Finström (880 kubikmeter), – Storträsk i Finström (15 020 kubikmeter), – Bjärströms träsk i Finström (6 300 kubikmeter), – Kvarnträsk i Finström (4 470 kubikmeter), – Slussfjärden i Finström (2 410 kubikmeter), – Norra Långsjön i Saltvik (12 390 kubikmeter) och – Dalsträsk i Saltvik (6 310 kubikmeter), c) utom i de fall som anges i 2 kap. 7 § vattenlagen för landskapet Åland, från – Norrtträsk i Finström, – Bolstaholms träsk i Geta, – Koldon träsk i Finström, – Katthavet och Kungsöfjärden i Jomala, – Höckböle träsk i Geta och – Länabba träsk i Finström samt		G

K 2 LF (2008:130) om miljöskydd

	d) med mer än 5 centimeter för övriga sjöar.			§	6:15 § 2 mom. h punkten VL: Markavvattnings av mer än 5 hektar undantaget dränering av jordbruksmark genom täckdikning med dräneringsrör som har en största diameter om 300 millimeter av jordbruksmark.	T	
15.6	Annat vattenuttag än för hushållsvatten och det som anges i 2:7 § VL då vatten inte längre rinner ut från – Dalkarby träsk i Jomala, – Markusbölefjärden i Finström, – Långsjön i Finström och Jomala, – Borgsjön i Sund, – Lavsböle träsk i Saltvik, – Toböle träsk i Saltvik, – Oppsjön i Kökar, eller från – annan sjö där hushållsvatten tas för fler än 50 personer eller medeluttaget för hushållsvatten överskrider 10 kubikmeter per dygn.	G		§	6:15 § 2 mom. i punkten VL: Uppdämning av mer än 20 000 kubikmeter vatten per år från samma avrinningsområde.	T	
				§	6:15 § 1 mom. VL: Tillstånd för utförande av vattenföretag krävs om genomförandet berör enskild rättssinnehavares rätt och inte samtliga berörda rättssinnehavare godkänt åtgärden.	T	
15.7	Uttag av hushållsvatten från en sjö då vatten inte längre rinner ut från sjön och det totala årliga vattenuttaget motsvarar en volym som sänker vattenytan a) med mer än 10 centimeter (volymen som det motsvarar inom parentes) för – Markusbölefjärden i Finström (145 300 kubikmeter), – Långsjön i Finström och Jomala (138 300 kubikmeter), – Lavsböle träsk i Saltvik (27 300 kubikmeter) samt b) med mer än 5 centimeter (volymen som det motsvarar inom parentes) för – Dalkarby träsk i Jomala (8 300 kubikmeter), – Toböle träsk i Saltvik (25 800 kubikmeter), – Borgsjön i Sund (8 600 kubikmeter) eller för – Oppsjön i Kökar (10 600 kubikmeter).	G		§	6:18 § a – g punkterna VL: Utförande av vattenföretag om det kan medföra a) fara för människors hälsa, b) sådant förändringar i naturförhållandena eller av existensbetingelserna för de i naturen levande organismerna som är betydande, c) fara för översvämning eller allmän vattenbrist, d) ändring eller stängning av kungsådra, e) olägenhet för fiskens vandring eller möjlighet till fortplantning som är betydande, f) försämring av vattnets reningsförmåga eller annan kvalitetsförsämring som inte är ringa eller g) betydande minskning av naturskönheten, trivselen i omgivningen, kulturvärdena eller rekreationsmöjligheterna.		G
§	6:15 § 2 mom. e punkten VL: Täkt av mer än 10 000 kubikmeter grundvatten per år, varvid flera anläggningars uttag ur samma vattenföreskomst räknas samman.	T		16 Övrigt			
				16.1	Sjukhus med flera än 200 vårdplatser.		G
				16.2	Begravningsplats.		G
				16.3	Krematorium.		G
15.8	Täkt av mer än 10 kubikmeter grundvatten per dygn, varvid flera anläggningars uttag ur samma grundvattentillgång ska räknas samman.	G		16.4	Anläggning i vilken sandblåstring sker utomhus.		G
§	6:15 § 2 mom. a punkten VL: Anläggande av bro, tunnel eller annan transportanordning i, över eller under allmän farled.	T		16.5	Anläggning som avses i 3 och 4 §§ statsrådets förordning om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa verksamheter och anläggningar (FFS 435/2001).		G
§	6:15 § 2 mom. b punkten VL: Utläggande eller upptagning av ledning eller kabel i allmän farled om inte godkännande till företaget från den myndighet som har att övervaka farleden har inhämtats.	T		16.6	Sanering av förorenad mark, sediment eller grundvatten som riskerar att medföra en betydande miljöpåverkan.		G
§	6:15 § 2 mom. c punkten VL: Annan med 6:15 § 2 mom. a och b punkterna (se ovan) jämförbar olägenhet för samfärdseln.	T		16.7	Anläggning som är avsedd för ytbehandling av material, föremål eller produkter och som använder organiska lösningsmedel, i synnerhet för appretering, tryckning, bestrykning, avfettning, vattenskyddsimpregnering, limning, målning, rengöring eller impregnering med en förbrukning av lösningsmedel som överstiger 150 kg per timme eller mer än 200 ton per år.	T	
15.9	Uppförande av vägbank i vatten.		G				
§	6:15 § 2 mom. g punkten VL: Anläggande av våtmark över 5 hektar.	T					

Bilaga 2

Kommunalt avloppstillstånd för ny- eller ombyggnad av små avloppsanläggningar motsvarande högst 25 personekvivalenter (pe).**1. Reningskrav**

Avloppsanläggningen ska klara följande reningskrav:

- Fosforreduktionen ska vara minst 80 procent.
- Kvävereduktionen ska vara minst 40 procent.
- Reduktionen av organiska ämnen räknat som reduktion av BOD₇-värde ska vara minst 90 procent.

Målsättningen är att minst 50 procent av fosfor i avloppsvattnet ska kunna återvinnas.

Den procentuella reningsgraden kan bestämmas utgående från uppmätta koncentrationsvärden (uttryckt i t.ex. milligram per liter) för organiska ämnen, fosfor och kväve i renat och orenat avloppsvatten (toalettvatten och BDT-vatten). Då det i praktiken är svårt att på ett tillförlitligt sätt mäta koncentrationer i orenat avloppsvatten speciellt från avloppsanläggningar för enfamiljshus, så kan reningsgraden beräknas utgående från uppmätta koncentrationsvärden i renat avloppsvatten och från schablonvärden enligt tabellen nedan för helt orenat avloppsvatten. Beräkningen kan göras då det är möjligt att som grund för den använda ett specifikt avloppsvattenflöde (uttryckt i t.ex. liter per person och dygn) och då det renade avloppsvattnet som prov tas på inte har späts ut med yt- eller grundvatten. Ett sådant specifikt avloppsvattenflöde som ofta kan användas för avloppsanläggningar för enfamiljshus är 150 liter per person och dygn (l/pd). En bedömning måste dock alltid göras i det enskilda fallet om det är rimligt att anta att avloppsvattenflödet är 150 l/pd.

Tabell med schablonvärden

belastnings- ursprung	organiska ämnen (BOD ₇ -värde)		fosfor		kväve	
	gO ₂ /pd	%	gP/pd	%	gN/pd	%
fekalier	15	30	0,6	30	1,5	10
urin	5	10	1,2	50	11,5	80
BDT-vatten	30	60	0,4	20	1,0	10
sammantaget	50	100	2,2	100	14,0	100

BOD₇ = Biological Oxygen Demand. BOD₇-värdet är ett mått på den mängd syre som behövs för att under sju dygn bryta ner en viss mängd organiska ämnen

BDT = bad-, disk- och tvättvatten

g = gram

pd = person och dygn

O₂ = syre

P = fosfor

N = kväve

Om utsläppet av avloppsvatten sker till en vattentäkt, badstrand eller annan speciellt känslig recipient kan kommunen besluta om strängare krav än vad som förskrivs i denna bilaga. Reningskrav ska fastställas utgående från att möjligheten att använda vattenområdet, för det ändamål för vilket det har tagits i bruk, inte försämras.

2. Andra krav

Dagvatten och dräneringsvatten får inte ledas till avloppsanläggningen. Slambrunnar som hör till avloppsanläggningen ska tömmas tillräckligt ofta, så att slam inte försämrar reningen i anläggningen.

Innan en ny- eller ombyggd anläggning tas i bruk ska den synas och godkännas av kommunen.

För en avloppsanläggning med en maximal belastning motsvarande flera än 5 pe ska finnas en beskrivning av avloppssystemet samt en aktuell bruks- och underhållsanvisning. Reningen i anläggningen ska regelbundet kontrolleras och vid behov redovisas.

Lokaliseringen av en avloppsanläggning ska göras enligt vattenlagen (1996:61) och landskapslagen (2008:124) om miljöskydd.

3. Undantag från genomförandekrav vid ombyggnad**3.1 Avloppsanläggning för högst 5 pe med enbart slamavskiljare**

A. Kommunen kan bevilja undantag på grund av att avloppsvattnets påverkan på vattenmiljön bedöms vara liten och avloppsanläggningen nyttjas av högst två personer som är födda år 1935 eller tidigare.

B. Kommunen kan bevilja undantag senast till den 1 januari 2013, om fastighetsinnehavaren förbinder sig att ansluta fastighetens avlopp till ett

- kommunalt avloppsprojekt som är beslutat att genomföras i det aktuella området i överensstämmelse med kommunens avloppsplanering eller till
- privat avloppsprojekt som omfattar minst fem hushåll.

C. Kommunen kan bevilja undantag om avloppsvattnet släpps ut i ett dike och

- dikets längd från utsläppspunkten till dikesmynningen är minst 200 meter eller om
- avståndet från utsläppspunkten till havet eller en sjö är minst 200 meter.

Undantag enligt punkt C kan dock inte beviljas om

- det finns särskilda skäl som motiverar en tidigare ombyggnad av avloppsanläggningen

- avloppsvattnet släpps ut i ett tillrinningsområde för dricksvattentäkterna Borgsjön, Dalkarby träsk, Lavsböle träsk, Långsjön/Markusbölefjärden, Oppsjön eller Toböle träsk.

Undantag enligt punkt C kan avse längst tiden fram till den 1 januari 2009.

K 2 LF (2008:130) om miljöskydd

3.2 Andra avloppsanläggningar för högst 5 pe än de i avsnitt 3.1

Undantag kan göras för tiden fram till den 1 januari 2014 för anläggningar vid vilka inte kraven enligt denna bilaga uppfylls men vid vilka reningen är bättre än i anläggningar med enbart slamavskiljning.

Bilaga 3 (2011/93)

Krav vid borrhning i berg

1. Allmänna krav

1.1 Vid borrhning ska vattnets salthalt i borrhålet kontrolleras med konduktivitetsmätare. Om ledningsförmågan överskrider 700 mikrosiemens per centimeter ska vattenprov tas och kloridhalten analyseras vid ett laboratorium.

1.2 På de platser kloridhalten i vattnet överskrider 100 milligram per liter ska borrhålet tätas enligt kapitel 3, så att grundvattnet inte riskerar att förorenas.

1.3 Om annan förorening observeras i borrhålet ska Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet informeras.

1.4 Att öka vattenkapaciteten genom sprängning i brunnen är inte tillåtet.

1.5 Foderrör ska drivas ner minst 2 meter i fast berg, dock minst 6 meter från markytan.

1.6 Svetsskarvar mellan foderrör ska vara täta och hållfasta mot arbetstryck.

1.7 Tätning mellan foderrör och berg ska genomföras och vara tät.

1.8 Senast en månad efter att borrhningsarbetet är slutfört ska den som utfört borrhningsarbetet skicka en kopia av brunnsprotokollet till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet där det ska framgå brunnens slutliga placering och djup, markens beskaffenhet samt ledningsförmåga och eventuell uppmätt kloridhalt i vattnet i borrhålet.

1.9 Foderrörens kvalitet ska vara hållbar och beständig. I första hand ska foderrör av stål användas.

2. Särskilt om energibrunnar

2.1 Borrhålskollektorn ska vara en helsvetsad plast-rörskolektor enligt svenska SS-EN 12201 eller motsvarande med fabrikstillverkad returböj.

2.2 Kollektorslangen ska inspekteras för eventuella transportskador och vid behov provtryckas innan nedsänkning i borrhål. Provtryckning ska genomföras efter installation och rekommenderas ske i samband med provkörning av värmepumpen.

2.3 Borrhålslocket ska vara fast förankrat i foderröret för att förhindra upptryckning av kollektorn vid eventuell isbildning på slangen. Locket ska även vara tättslutande för att förhindra att ytvatten och eller jord tränger in i brunnen. Vid upptryckande (artesiskt) vatten ska åtgärder vidtas för att förhindra grundvattenutflöde.

2.4 Svetsning av plaströrskopplingar ska genomföras med lämpligt material och svetsutrustning, in-vändig stödhylsa vid mekaniska kopplingar.

2.5 Rörgrav ska fyllas med lämpligt material som inte kan skada slangen.

2.6 Kollektorslang i mark ska isoleras med markbeständigt material genom husvägg och vidare 0,5 meter utanför husvägg.

2.7 Energibrunnens läge på fastigheten ska anges med noggrannheten +/- 0,1 meter. Lägesuppgifterna ska anges med bricka på husgrund eller annan väl synlig plats.

2.8 Anläggningen ska utformas så att den automatiskt stängs av vid läckage från kollektorslangen. Om läckage eller annat fel uppstår på anläggningen ska det åtgärdas utan dröjsmål. Om läckage på kollektorslangen sker i brunnen ska kollektorslangen pumpas fri från köldbärarvätska och tas upp och repareras eller bytas ut. Därefter ska pumpen monteras och brunnen pumpas ur, tills vattnet vare sig smakar eller doftar köldbärarvätska. Vid läckage till omgivningen ska Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet informeras.

2.9 Etylenglykol får inte användas vid nyinstallationer som frostskyddmedel i kollektorn, utan biologiskt framställt etanol rekommenderas.

2.10 Borrhål får placeras med mindre än 20 meters mellanrum inom egen fastighet. Den som utför borrhningen får avgöra avstånd och djup mellan de egna brunnarna. Avståndet till borrhål på intilliggande fastighet måste vara minst 20 meter.

2.11 Avståndet vid markytan mellan borrhål kan minskas genom att vinkla hålen ifrån varandra, skyddsavståndet 20 meter till grannfastighetens borrhål ska då uppfyllas på en nivå under markytan som motsvarar 40 procent av borrhålsdjupet. Borrhningen ska utföras med extra styrning för att säkerställa borrhålets riktning.

2.12 Skyddsavståndet mellan en energibrunn och en enskild borrarad vattentäkt ska vara minst 30 meter och till grävd brunn minst 20 meter.

2.13 Nyinstallation av energibrunnar får inte ske inom 100 meters avstånd från borrarad grundvattentäkter som nyttjas av flera än 10 personer eller där medeluttaget överskrider 2 kubikmeter per dygn.

2.14 Nyinstallation av energibrunnar är inte tillåten inom 100 meters avstånd från ytvattentäkterna Dal-karby träsk i Jomala, Markusbölefjärden i Finström, Långsjön i Finström och Jomala, Borgsjön i Sund, Lavsböle träsk och Toböle träsk i Saltvik och Oppsjön i Kökar.

2.15 Energibrunnar närmare än 30 meter från en enskild avloppsanläggning ska placeras högre i terrängen än den enskilda avloppsanläggningen. Detta är speciellt viktigt i närheten av borrarad vattentäkt.

2.16 Vid borrhning inom 300 meter från strandlinjen vid saltsjön vid normalvattenstånd eller nedanför 5 meters höjddkurva över havsytan vid normalvattenstånd ska förutom kontrollen enligt punkten 1.1 och eventuellt punkten 1.2 avläsning av konduktiviteten eller kloridhalter utföras i botten av brunnen tidigast en vecka och senast sex månader efter avslutad borrhning. Detta gäller inte en brunn där det redan vid borrhningstillfället uppmätts en kloridhalt i vattnet som överskrider 100 milligram per liter och som därför ska tätas. Om konduktiviteten i vattnet överskrider 700 mikrosiemens per centimeter eller kloridhalten i

vattnet överskrider 100 milligram per liter ska tätning enligt kapitel 3 göras.

3. Tätning

Borrhålet ska tätas genom injektering av tätningsmaterial eller på motsvarande av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet godkänt sätt så att det är säkerställt att det inte finns någon hydraulisk kontakt mellan sötvatten- och saltvattenförande skikt i brunnarna. Tätningsmaterialet ska inte påverka grundvattnets kemi negativt och tåla frysning.

K 3 Landskapsförordning (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riks författningar rörande åtgärder mot förorening av luften

1 §. (2010/78) Med de avvikelser som anges i denna förordning ska följande författningar tillämpas i landskapet Åland:

Regler om luftkvaliteten

1. Statsrådets beslut om riktvärden för luftkvalitet och målvärde för svavelnedfall (FFS 480/1996)
2. (2011/29) Statsrådets förordning om luftkvaliteten (FFS 38/2011)
3. upphävd (2011/29)
4. Statsrådets förordning om arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och polycykliska aromatiska kolväten i luften (FFS 164/2007)

Regler om utsläpp

5. Statsrådets beslut om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar vid upplagring och distribution av bensin (FFS 468/1996)
6. Statsrådets förordning om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa verksamheter och anläggningar (FFS 435/2001)
7. Statsrådets förordning om begränsning av utsläpp av svaveldioxid och kväveoxider samt partikelutsläpp från förbränningsanläggningar och gasturbiner med en bränsleeffekt på minst 50 megawatt (FFS 1017/2002)
8. Statsrådets förordning om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa målarfärger och lacker samt produkter för fordonsreparationsslackering (FFS 837/2005)
- 8a. (2011/109) Statsrådets förordning om återvinning av bensinångor vid distributionsstationer (FFS 1085/2011)

Regler om produkters sammansättning

9. Statsrådets beslut om svavelhalten för stenkol (FFS 888/1987)
10. (2011/2) Statsrådets förordning om kvalitetskraven på motorbensin, dieselolja och vissa andra flytande bränslen (FFS 1206/2010)

11. Statsrådets förordning om svavelhalten i tung brännolja, lätt brännolja och marin dieselbrännolja (FFS 689/2006)

12. 6 kap. 4 - 6 §§ statsrådets förordning om miljöskydd för sjöfarten (FFS 76/2010).

2 §. (2010/78) Uppföljningen i landskapet enligt reglerna om luftkvaliteten i 1 § ska göras i tillräcklig omfattning. Uppgifterna från de närmaste uppföljningsområdena i riket ska användas.

Med avvikelse från statsrådets förordning om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa verksamheter och anläggningar (FFS 435/2001) gäller i landskapet miljögranskningsplikt enligt landskapslagen (2008:124) om miljöskydd i de fall verksamheter enligt riks förordningen är tillståndspliktiga eller ska anmälas till datasystemet för miljöinformation.

Till en ansökan om miljötillstånd som gäller inledandet av verksamhet som anges i statsrådets förordning om begränsning av utsläpp av svaveldioxid och kväveoxider samt partikelutsläpp från förbränningsanläggningar och gasturbiner med en bränsleeffekt på minst 50 megawatt (FFS 1017/2002) vid en förbränningsanläggning med en nominell elektrisk effekt på 300 megawatt eller mer, ska fogas en utredning över lämpliga lagringsplatser för koldioxid och den tekniska och ekonomiska genomförbarheten i fråga om eftermontering av utrustning för koldioxidavskiljning och transport.

Se K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

3 §. Ändringar i författningarna i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

4 §. De förvaltningsuppgifter som ska skötas av statliga myndigheter eller kommuner enligt författningarna i 1 § handhas i landskapet av landskapsregeringen eller, i förekommande fall, av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2007/132)

Om författningarna i 1 § hänvisar till bestämmelser i rikslagstiftningen och motsvarande bestämmelser finns i landskapslagstiftningen skall hänvisningen anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

5 §. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2001. Genom denna förordning upphävs [landskapsstyrelsens] beslut (1996:69) om tillämpning i landskapet Åland av vissa statsrådsbeslut rörande åtgärder mot förorening av luften.

K 4 LF (2010:81) om ... anläggningar som innehåller ämnen som bryter ned ozonskiktet samt växthusgaser

K 4 Landskapsförordning (2010:81) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om underhåll av anläggningar som innehåller ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerade växthusgaser

1 §. Statsrådets förordning om underhåll av anläggningar som innehåller ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerade växthusgaser (FFS 452/2009), nedan kallad ozonförordningen, tillämpas i landskapet. Ändringar i ozonförordningen ska gälla i landskapet från den tidpunkt de träder i kraft i riket.

2 §. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska sköta förvaltningsuppgifterna enligt förordningen. Certifikat som utfärdats av Säkerhetsteknikcentralen ska gälla även i landskapet. Hänvisningar till rikets miljöskyddslag i ozonförordningens 13 § ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagen (2008:124) om miljöskydd.

Se K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

K 5 Landskapsförordning (2003:33) om avfallsförbränning

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning skall i landskapet tillämpas statsrådets förordning om avfallsförbränning (FFS 362/2003).

2 §. Hänvisningar i statsrådsförordningen till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen. Begreppet problemavfall skall i landskapet vara farligt avfall.

3 §. Upphävd (2007/144).

4 §. Ändringar av statsrådsförordningen skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

5 §. (2008/133) En tillståndsansökan som gäller driften av en avfallsförbränningsanläggning ska innehålla uppgifter om återvinning av den värme som alstras vid förbränningen och åtgärder för att minska mängden och skadligheten gällande förbränningsrester samt om återvinning eller behandling av förbränningsresterna.

6 §. Ett miljötillstånd för en avfallsförbränningsanläggning ska utöver kraven i landskapslagen (2008:124) om miljöskydd innehålla följande (2008/133)

1) det brännbara avfallet, angivet enligt avfallsklass på det sätt som i en bilaga till miljöministeriets förordning om en förteckning över de vanligaste typerna av avfall och över problemavfall (FFS 1129/2001) bestäms om avfallsklasser, samt de största tillåtna mängder därav som får brännas,

2) anläggningens största tillåtna förbränningskapacitet,

3) utsläppsgränsvärden för de föroreningar som definieras i statsrådets förordning om avfallsförbränning

4) sådant som gäller övervakning av avloppsvattnets surhetsgrad, temperatur och flöde,

5) provtagning och mätmetoder för kontroll av utsläppsgränsvärden och

6) registrering och bearbetning av mätresultat samt presentation av dem för tillsynsmyndigheten.

Miljötillstånd för verksamhet där farligt avfall förbränns skall dessutom innehålla föreskrifter om det farliga avfallens minsta och största massflöde och värmevärde samt om de högsta tillåtna mängderna för olika föroreningar i farligt avfall såsom polyklorerade bifenyl (PCB), pentaklorfenol (PCP), klor, fluor, svavel och tungmetaller.

Se K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

7 §. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2003. Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1998:94) om tillämpning i landskapet Åland av ett statsrådsbeslut om förbränning av farligt avfall.

K 6 Ålands landskapsregerings beslut (2003:35) om regler för eldning av avfall (2008/137)

1 §. Syfte

Syftet med detta landskapsregeringsbeslut är att förhindra utsläpp av hälso- och miljöfarliga ämnen i miljön. Eldning av avfall kan ge upphov till utsläpp av t.ex. tungmetaller, dioxiner och polyaromatiska kolväten (PAH).

Med avfall avses varje föremål, ämne eller substans som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

2 §. (2008/137) Eldning av avfall

Det är förbjudet att elda avfall utomhus samt i värmepanna utan nödvändigt miljötillstånd eller miljögranskning. Med undantag från detta kan dock sådan eldning ske

– av torrt gräs, ris och annat hyggesavfall om det inte är förbjudet enligt annan lagstiftning,

– av obehandlat virke,

– av halm inom jordbruket samt

– i värmepanna av mindre mängder tidningspapper, wellpapp, papp och liknande.

Vid eldning ska bestämmelserna om aktsamhet och eldningsförbud i 30 och 31 §§ räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland iakttas, samt ska beaktas andra risker för olägenhet som eldning kan medföra i omgivningen.

Se G 16, Räddningslag (2006:106) för landskapet Åland.

3 §. Undantag

Undantag från dessa bestämmelser får göras vid övningar arrangerade av brandmyndigheter.

4 §. Upphävd (2008/137).

K 7 Landskapsförordning (2005:51) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om bullerutredningar och handlingsplaner för bullerbekämpning som Europeiska gemenskapen förutsätter

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning skall i landskapet Åland tillämpas statsrådets förordning om bullerutredningar och handlingsplaner för bullerbekämpning som Europeiska gemenskapen förutsätter (FFS 801/2004).

2 §. Hänvisas i riksförordningen till bestämmelser i rikslagstiftning vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningen avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

Hänvisningen i riksförordningen till 25a § rikets miljöskyddslag skall enligt denna förordning avse

1) en befolkningskoncentration med över 100 000 invånare vilken på basis av invånartätheten kan anses vara ett område med stadskaraktär,

2) allmänna vägar med en trafikmängd på över tre miljoner fordon per år,

3) järnvägar med en trafikmängd på över 30 000 tåg per år, och

4) flygplatser som används för civil luftfart och som har en trafiktäthet på mer än 50 000 starter eller landningar sammanlagt per år, med undantag av starter och landningar som utförs enbart för övningsändamål med lätta luftfartyg.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt riksförordningen ankommer på statliga myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsregeringen.

4 §. Ändringar i riksförordningen skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

5 §. Istället för 9 § riksförordningen skall följande gälla. Landskapsregeringen skall tillställa kommissionen

1) före den 30 december 2007 ett sammandrag av bullerutredningar som gjorts för de områden som avses i 6 § 1 mom. riksförordningen,

2) före den 30 december 2008 ett sammandrag av de handlingsplaner för bullerbekämpning som gjorts för de områden som avses i 6 § 1 mom. riksförordningen,

3) före den 30 december 2012 och därefter vart femte år ett sammandrag av de bullerutredningar som gjorts för de områden som avses i 2 § 2 mom. i denna förordning,

4) före den 18 januari 2013 och därefter vart femte år ett sammandrag av de handlingsplaner för bullerbekämpning som gjorts för de områden som avses i 2 § 2 mom. i denna förordning och

5) före den 31 december 2008 och därefter vart femte år ett meddelande om alla de områden som anges i 2 § 2 mom. denna förordning.

K 8 Ålands landskapsregerings beslut (2001:72) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om buller från utrustning som är avsedd att användas utomhus (2007/133)

1 §. Med de avvikelser som anges i detta beslut skall i landskapet Åland tillämpas statsrådets förordning om buller från utrustning som är avsedd att användas utomhus (FFS 621/2001).

2 §. Hänvisas i förordningen till bestämmelser i rikslagstiftning vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningen avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. (2007/133) De förvaltningsuppgifter som enligt förordningen ankommer på statliga myndigheter ska i landskapet handhas av Ålands miljö- och hälso- skyddsmyndighet till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet. Försäkras om överensstämmelse i 6 § 2 mom. upprättas endast på svenska.

4 §. Ändringar i förordningen skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

K 9 Landskapslag (2011:111) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om främjande av användningen av biodrivmedel för transport

1 §. Inledande bestämmelse

Med de avvikelser som anges i denna lag ska rikets lag om främjande av användningen av biodrivmedel för transport (FFS 446/2007), nedan kallad rikslagen, tillämpas i landskapet.

Ändringar i rikslagen ska tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket om inte annat följer av denna lag.

2 §. Förvaltning

De förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen ankommer på statens myndigheter ska i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen hänför sig till uppgifter inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

3 §. Avvikelser från rikslagstiftningen

Hänvisningar i rikslagen till bestämmelser i rikslagstiftningen ska i landskapet avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. Förordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av rikslagen ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen beslutar.

5 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

K 10 LF (2007:3) om deponering av avfall

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

K 10 Landskapsförordning (2007:3) om deponering av avfall

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning finns bestämmelser om krav på deponering av avfall och om tillståndspliktig deponering.

Denna förordning skall inte tillämpas på

1) spridning av slam, inklusive avloppsslam och slam från muddringsverksamhet och liknande material, för gödnings- eller jordförbättringsändamål,

2) användning av lämpligt inert avfall vid restaurering och utfyllnadsarbete eller för byggnadsändamål i deponier,

3) deponering av icke-farligt muddringsslam i vattenområde, från vilket det har avlägsnats, eller på land i närheten av sådant område,

4) deponering av icke-förorenad jord eller icke-farligt inert avfall som uppkommer vid prospektering och utvinning, behandling och lagring av mineraltillgångar samt vid drift av stenbrott.

2 §. Syfte

Syftet med denna förordning är att förebygga och minska negativ miljöpåverkan som deponering av avfall kan orsaka miljön och människors hälsa.

3 §. Definitioner

Följande beteckningar används i denna förordning med den betydelse som anges nedan.

1) *Avfall, farligt avfall och icke farligt avfall.* Begreppen avfall och farligt avfall har samma betydelse som i renhållningslagen och i landskapsregeringens med stöd av 2 § renhållningslagen fattade beslut om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande. Icke-farligt avfall är avfall som inte är farligt enligt nämnda definition.

2) *Deponi.* Deponi är en upplagsplats för avfall på jorden eller under mark, inklusive

- interna upplag för avfall som har uppkommit inom den egna verksamheten, samt
- platser som används under mer än ett år för tillfällig lagring av avfall men med uteslutande av
- anläggningar där avfall omlastas för att beredas för vidare transport för återvinning, behandling eller slutligt omhändertagande på annan plats samt
- platser där avfall som skall återvinnas eller behandlas inom tre år eller där avfall som skall slutligt omhändertas inom ett år lagras.

3) *Inert avfall.* Inert avfall är avfall som inte genomgår några väsentliga fysikaliska, kemiska eller biologiska förändringar. Inert avfall löses inte upp, brinner inte och reagerar inte fysikaliskt eller kemiskt på något annat sätt, inte heller bryts det ned biologiskt eller inverkar på andra material det kommer i kontakt

med på ett sätt som kan orsaka skador på miljön eller människors hälsa. Den totala lakbarheten och det totala föroreningsavfallet i avfallet samt ekotoxiciteten hos avfallet skall vara obetydliga och får inte äventyra kvaliteten på yt- eller grundvatten.

4) *Biologiskt nedbrytbart avfall.* Biologiskt nedbrytbart avfall är avfall som kan genomgå anaerob eller aerob nedbrytning.

5) *Geologisk barriär.* En geologisk barriär föreligger när de geologiska och hydrogeologiska förhållandena under och i närheten av en deponi innebär en fastläggande förmåga som är tillräcklig för att förebygga en potentiell risk för mark och grundvatten.

6) *Lakvatten.* Lakvatten är vätska som rinner genom det deponerade avfallet och som tränger ut ur eller stannar kvar i en deponi.

7) *Deponigas.* Deponigas är gas som genereras från det deponerade avfallet.

4 §. Deponiklasser

Varje deponi skall hänföras till någon av klasserna

- deponi för farligt avfall,
- deponi för icke-farligt avfall eller
- deponi för inert avfall.

2 kap. Allmänna krav

5 §. Avfall som inte får deponeras

Följande avfall får inte deponeras:

1) *Avfall som, beroende på de förhållanden som råder i en deponi, är explosivt, frätande, oxiderande, mycket brandfarligt eller brandfarligt, enligt definitionen i bilaga 3 till direktiv 91/689/EEG.*

2) *Avfall i flytande form, inräknat spillvatten men med undantag av slam som har en hög torrhalt.*

3) *Sjukvårdsavfall och annat kliniskt avfall* från medicinska eller veterinärmedicinska verksamheter som är smittfarligt och således innehåller levande mikroorganismer eller deras toxiner samt som enligt vetenskap eller grundad misstanke förorsakar sjukdom hos människor eller andra levande organismer.

4) *Avfall som har genomgått utspädning eller blandning* enbart i syfte att uppfylla kriterierna för mottagning av avfall vid en deponi eller kriterierna för att annars vara tillåtet att deponera.

5) *Kasserade däck, undantaget cykeldäck, från bilar, arbetsmaskiner eller andra fordon eller kross av sådana däck.*

6) *Annat biologiskt nedbrytbart avfall än*

- fallvilt samt
- sådant som får grävas ned utan hinder av gällande bestämmelser om bortskaffande av animaliska biprodukter på avlägsna områden och om bortskaffande av döda sällskapsdjur.¹⁾

Vid en deponi som är tillståndspliktig enligt miljöskyddslagen får endast sådant avfall tas emot som överensstämmer med den förteckning som har upprättats för miljötillståndet för deponien som avses i 20 § 2 punkten denna förordning.

¹⁾ Jord- och skogsbruksministeriets förordning om bortskaffande av animaliska biprodukter på avlägsna områden och om bortskaffande av döda sällskapsdjur (FFS 1374/2004).

6 §. Deponering vid deponier av olika deponiklasser

Vid en deponi för icke-farligt avfall får utöver icke-farligt avfall och inert avfall deponeras även stabilt icke-reaktivt farligt avfall med lakningsegenskaper som är likvärdiga med dem som gäller för icke-farligt avfall. Icke-reaktivt farligt avfall får dock inte deponeras i utrymmen som är avsedda för biologiskt nedbrytbart icke-farligt avfall.

Vid en deponi för inert avfall får deponeras endast avfall som uppfyller de kriterier som gäller inert avfall.

7 §. Behandling före deponering

Innan avfall deponeras skall det ha sorterats och behandlats på ett sådant sätt att dess mängd eller farlighet minskas, hanteringen underlättas eller återvinningen gynnas.

8 §. Skyldighet att avsluta deponi

Verksamhetsutövaren är skyldig att avsluta en deponi eller del av deponi som inte längre är i bruk eller som saknar nödvändigt tillstånd enligt miljöskyddslagen. För tillståndspliktiga deponier finns särskilda bestämmelser om skyldighet att avsluta och efterbehandla en deponi i denna förordnings 5 kap.

3 kap. Särskilda krav om tillståndspliktiga deponier (2008/136)**8a §. (2008/136) Inledande bestämmelse**

I detta kapitel finns särskilda krav om tillståndspliktiga deponier.

9 §. (2008/136) Avfallsplan och kontrollplan

Verksamheten får inte motverka de mål som anges i en avfallsplan, som har upprättats i enlighet med 8 § renhållningslagen.

Prövningsmyndigheten ska besluta att verksamhetsutövaren för en deponi ska ha en sådan egenkontrollplan (kontrollplan) som avses i 26 § miljöskyddslagen. I kontrollplanen ska ingå uppgifter om hur verksamhetsutövaren ska säkerställa att deponin uppfyller de tillämpliga krav som gäller för deponin.

Se K 20, Landskapslag (1981:3) om renhållning och K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

10 §. Beredskapsplan

Verksamhetsutövaren skall tillse att en beredskapsplan finns som skall följas om de rikt- eller gränsvärden för grundvattenkvalitet som gäller för en deponi, överskrids i sådan omfattning att beredskapsplanen i enlighet med tillståndsvillkoren skall tas i bruk. Beredskapsplanen skall omfatta tillräckliga åtgärder för att undanröja en skada som följer av att gränsvärden har överskridits.

11 §. Efterbehandlingsgaranti

Verksamhetsutövaren skall ställa en ekonomisk eller motsvarande garanti som är tillräcklig för att säkerställa att denne fullföljer de skyldigheter att avsluta och efterkontrollera en deponi, som krävs i enlighet med denna förordning eller enligt tillståndsvillkoren för deponin.

12 §. Deponins utformning

En deponis botten och sidor skall bestå av en geologisk barriär som skyddar mark, grundvatten och ytvatten. Den geologiska barriären skall uppnå följande krav på permeabilitet (genomtränglighet) och mäktighet (tjocklek):

Deponi för	Permeabilitet	Mäktighet
farligt avfall	$\leq 1,0 \times 10^{-9}$ meter per sekund	≥ 5 meter
icke-farligt avfall	$\leq 1,0 \times 10^{-9}$ meter per sekund	≥ 1 meter
inert avfall	$\leq 1,0 \times 10^{-7}$ meter per sekund	≥ 1 meter

Om den geologiska barriären inte på ett naturligt sätt uppfyller ovanstående villkor, kan den kompletteras på konstgjord väg och förstärkas på annat sätt som ger ett likvärdigt skydd. En barriär som framställts på konstgjord väg bör vara minst 0,5 meter tjock och ha ett geologiskt underlag som är så stabilt att sättningar, som kan orsaka skador på barriären, förhindras.

En deponi för farligt avfall eller icke-farligt avfall skall vara försedd med en konstgjord botten tätning och ett minst 0,5 meter tjockt dräneringsskikt samt ha system för

- 1) kontroll av regnvatten som tränger in i deponin,
- 2) förhindrande av att ytvatten och grundvatten tränger in i det deponerade avfallet samt för
- 3) insamling och behandling av förorenat vatten och lakvatten från deponin, så att vattnet uppfyller de krav för vattenkvaliteten som enligt tillståndsvillkoren gäller för att det skall få släppas ut.

Tillståndsmyndigheten kan meddela undantag från bestämmelserna i 1 och 2 mom. om den bedömer att uppsamling och behandling av lakvatten inte är nödvändig eller att deponin inte utgör någon risk för mark och vatten. Kraven på permeabilitet och mäktighet får dock aldrig understiga de krav som ställs på en deponi för inert avfall.

13 §. Gashantering

Verksamhetsutövare för en deponi som tar emot biologiskt nedbrytbart avfall skall se till att deponigas från deponin insamlas, behandlas och utnyttjas. Om sådan gas inte kan användas för energiproduktion skall den facklas.

14 §. Intrångskontroll

En deponi skall vara inhägnad med stängsel eller med liknande anordning och ha låsbara grindar. Där skall finnas installationer och rutiner ägnade att upptäcka och hindra illegal eller okontrollerad deponering. Verksamhetsutövaren skall se till att okontrollerat tillträde till deponin hindras samt att grindarna är låsta när deponin är obemannad.

15 §. Avfallets mottagning

I samband med att avfall tas emot skall medföljande handlingar kontrolleras. Avfall får endast tas emot om avfallsinnehavaren eller verksamhetsutövaren genom lämplig dokumentation klarlagt att avfallet får tas

K 10 LF (2007:3) om deponering av avfall

emot enligt tillståndets förteckning över vilka typer av avfall som får deponeras vid den aktuella deponin. Vid leverans av farligt avfall skall kontroll ske även av de identifieringshandlingar som krävs enligt artikel 5.3 rådets direktiv 91/689/EEG och vid leverans av avfall från utlandet skall kontroll ske även av de handlingar som krävs enligt europaparlamentets och rådets förordning nr 1013/2006 om transport av avfall. Om det sker upprepade och regelbundna leveranser av samma typ av avfall, är det tillräckligt att dokumentationen visas fram vid den första leveransen.

En besiktning av varje avfallslast skall göras vid infarten och vid tipsåret, för att kontrollera om avfallet är detsamma som beskrivits i de medföljande handlingarna.

Verksamhetsutövaren skall tillhandahålla ett skriftligt mottagningsbevis avseende varje leverans som mottas vid deponin.

16 §. Avfallets placering

Mottaget avfall skall placeras på ett sådant sätt att ojämna sättningar, skred eller ras som kan skada tätskikt eller andra skyddsåtgärder undviks.

17 §. Dokumentation och registrering av mottaget avfall

I det register som en verksamhetsutövare skall föra i enlighet med 28 l § renhållningslagen skall verksamhetsutövaren, utöver vad som sägs i nämnda bestämmelse, anteckna följande uppgifter.

1) Egenskaper hos det deponerade avfallet.

2) Avfallets leveransdatum.

3) Avfallsproducentens identitet eller insamlarens identitet om det är frågan om hushållsavfall och annat avfall som på grund av sina egenskaper eller sin samsättning liknar hushållsavfall.

4) När farligt avfall deponeras, skall dess exakta placering inom deponin antecknas.

Uppgifterna i registret skall på begäran göras tillgängliga för statistiska ändamål åt landskapets och Europeiska gemenskapens behöriga statistiska organ.

18 §. Kontroll- och övervakningsförfaranden under drift

Verksamhetsutövaren skall under en deponis driftstid iaktta följande:

1) Med iakttagande av god laboratoriesed och genom anlitande av ackrediterat laboratorium skall genomföras provtagning av och mätning av lakvatten, ytvatten, grundvatten och deponigas i den omfattning och enligt den specifikation som av tillståndsmyndigheten bedöms vara nödvändig för att uppfylla kraven i bilaga III till rådets direktiv 1999/31/EG.

2) Verksamhetsutövaren skall utan dröjsmål meddela tillsynsmyndigheten om all negativ miljöpåverkan som visar sig vid ovanstående provtagning och mätning.

3) Verksamhetsutövaren skall årligen redovisa alla ovan nämnda provtagnings- och mättningsresultat till tillsynsmyndigheten.

4) Verksamhetsutövare skall bistå tillsynsmyndighetens personal med den hjälp som tillsynen förutsätter.

4 kap. Miljötillstånd för deponiverksamhet**19 §. Ansökan om tillstånd**

En ansökan om tillstånd för en deponi skall utöver vad som följer av miljöskyddslagen innehålla följande uppgifter.

1) En beskrivning av de typer och en uppskattning av de totala mängder av avfall som ansökan avser.

2) En beskrivning av de hydrogeologiska och geologiska egenskaperna, inklusive uppgifter om kvaliteten på grundvattnet på den föreslagna platsen.

3) Föreslagna metoder för att förebygga och minska förorening.

4) Ett förslag till kontrollplan som avses 9 §.

5) Förslag till avslutnings- och efterkontrollplan.

6) En redogörelse för sökandens ekonomiska eller motsvarande garanti för att garantera iakttagandet av de skyldigheter, inräknat efterbehandlingsåtgärder, som följer av denna förordning eller av tillståndsvillkoren.

20 §. Tillståndets innehåll

Tillståndet, som tillståndsmyndigheten utfärdar, skall utöver vad som följer av miljöskyddslagen innehålla följande uppgifter.

1) Uppgift om vilken deponiklass tillståndet avser.

2) En förteckning över vilka typer av avfall som får deponeras. Vid avgörande av vilket avfall som kan tas emot vid deponin skall tillståndsmyndigheten tillämpa bestämmelserna i rådets beslut 2003/33/EG om kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid avfallsdeponier i enlighet med artikel 16 i, och bilaga II till, direktiv 1999/31/EG.

3) Uppgift om den totala mängd avfall som får deponeras för varje typ av avfall.

4) Uppgift om de krav som ställs på deponin som rör förberedande arbeten och förfarandena för övervakning samt den kontroll som skall utföras enligt kontrollplanen för deponin.

5) Uppgift om rapporteringsskyldighet under deponins driftstid samt under den tid deponin avslutas och efterbehandlas.

6) Gränsvärden för grundvattenkvalitet.

5 kap. Avslutning och efterkontroll**21 §. Avslutningsfas**

Avslutningsfas omfattar tiden för aktiva åtgärder för utsläppsbegränsning och kontroll efter att en deponi avslutats och sluttäckning skall inledas. Om inget annat framgår av tillståndsbeslutet påbörjas avslutningsfasen för en deponi, som har beviljats tillstånd enligt miljöskyddslagen, senast i samband med att tillståndet annars upphör att gälla.

Verksamhetsutövaren skall när avslutningsfasen påbörjas se till att den deponi eller del av deponi som avslutas förses med sluttäckning. Sluttäckningen skall vara så konstruerad att mängden lakvatten som passerar genom täckningen inte överskrider eller kan antas överskrida 5 liter per kvadratmeter och år för deponier för farligt avfall och 50 liter per kvadratmeter och år för deponier för icke-farligt avfall.

Tillståndsmyndigheten får i enskilda fall medge undantag från kraven på genomsläpplighet i 2 mom., om det kan ske utan risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

22 §. Godkännande av avslutning

För att en deponi eller del av en deponi skall anses vara definitivt avslutad krävs att tillsynsmyndigheten godkänner avslutandet. Godkännandet skall föregås av en inspektion varvid tillsynsmyndigheten utvärderar samtliga rapporter som har lagts fram av verksamhetsutövaren.

Avslutningen får inte godkännas om inte verksamhetsutövaren har visat att denna har fullgjort sina skyldigheter enligt miljöskyddslagen, den lagstiftning som nämns i 10 § samma lag och sådana regler och tillståndsvillkor som utfärdats med stöd av sådan lagstiftning. (2008/136)

Se K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

23 §. Efterkontrollfas

Efterkontrollfas omfattar tiden för kontroll av miljöpåverkan efter avslutningsfasen. Sedan tillsynsmyndigheten har godkänt avslutningen pågår efterkontrollfasen så länge som tillsynsmyndigheten, med beaktande av hur länge deponin kan ha en negativ miljöpåverkan, kräver det.

Verksamhetsutövarens skall under hela efterkontrollfasen svara för kontroll av verksamhetens miljöpåverkan. Detta inbegriper analys av deponigas och lakvatten från deponin samt för övervakning av grundvattentillståndet i deponins närområde. Verksamhetsutövaren skall underrätta tillsynsmyndigheten om sådan negativ miljöpåverkan som visar sig vid kontroll av verksamhetens miljöpåverkan.

6 kap. Särskilda bestämmelser

24 §. Kostnaden för deponering av avfall

Verksamheten skall drivas på ett sådant sätt att de avgifter som tas ut för mottagning av avfall täcker kostnaderna för att inrätta och driva densamma. Dessa kostnader skall så långt möjligt också innefatta kostnader för eventuell ställd garanti samt beräknade kostnader för avslutning och efterkontroll av platsen under sammanlagt minst 30 år.

25 §. (2007/37) Meteorologiska data

Vid bedömning och sammanställning av kontroll som utförs i enlighet med 18 och 23 §§ skall, om inte insamlingsmetod angivits i tillståndet och uppgifter insamlats på platsen, såsom meteorologiska data användas uppgifter från närmast belägna meteorologiska station.

7 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

26 §. Ikraftträdande

Denna landskapsförordning träder i kraft den 1 mars 2007.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (2001:76) om deponering av avfall.

27 §. Övergångsbestämmelser

Från och med den 31 december 2007 måste samtliga deponier uppfylla alla förordningens krav.

Hänvisningen i förordningens 15 § till europaparlamentets och rådets förordning nr 1013/2006 skall innas den 12 juli 2007 avse rådets förordning nr 259/93 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från Europeiska gemenskapen.

För deponier som var i drift vid ikraftträdandet av landskapsförordning (2001:76) om deponering av avfall gäller övergångsbestämmelserna i 31 § nämnda förordning enligt deras lydelse vid tidpunkten för denna förordnings ikraftträdande, dock så att sådan prövning som krävs enligt nämnda 31 § skall avse bestämmelserna i denna förordning.

K 11 Landskapsförordning (2008:108) om utvinningsavfall

1 §. Bestämmelser om utvinningsavfall

Med de avvikelser som anges i denna förordning ska statsrådets förordning om utvinningsavfall (FFS 379/2008) tillämpas i landskapet.

2 §. Särskilda bestämmelser

Ändringar i riksförordningen som anges i 1 § ska tillämpas i landskapet från det att de träder ikraft i riket. Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen. De uppgifter som enligt bestämmelserna i riksförordningen ska handhas av riksmyndigheterna ska i landskapet handhas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet vad avser tillstånds- och tillsynsärenden och i övrigt av landskapsregeringen.

3 §. Villkor om utvinningsavfall

I ett miljötillstånd för gruvdrift, verksamhet som är jämförbar med gruvdrift, anrikningsanläggning, stenbrott, annan stenbrytning, stenkrossning och torvutvinning ska det dessutom meddelas nödvändiga villkor om det avfall som uppkommer vid lösgörande av organiska eller oorganiska substanser som förekommer naturligt i berggrunden eller i marken eller vid lagring, anrikning eller annan förädling av dessa (*utvinningsavfall*) samt villkor om planen för hantering av utvinningsavfall inom verksamheten och iakttagandet av planen.

I ett tillstånd för ett område som används för deponering av utvinningsavfall (*deponi för utvinningsavfall*) ska det dessutom meddelas nödvändiga villkor om anläggandet, skötseln, stängningen och eftervården av deponin samt villkor om en intern räddningsplan för deponin för utvinningsavfall, om deponin kan medföra allvarlig fara för människors hälsa, egendom eller miljön på grund av felaktig verksamhet eller deponins strukturella stabilitet eller på grund av farligt avfall eller hälso- och miljöfarliga kemikalier som deponerats där (*deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka*). Vid definitionen av en deponi för utvinningsavfall beaktas den risk som deponin medför, ursprunget och beskaffenheten av det utvinningsavfall som deponeras och deponerings-tiden.

K 12 LF (2010:79) om återvinning av vissa avfall i markbyggnad

4 §. Plan för hantering av utvinningsavfall

För sådan gruvdrift, verksamhet som förbereder eller är jämförbar med gruvdrift, anrikningsanläggning, stenbrott, annan stenbrytning, stenkrossning eller torvutvinning som förutsätter miljötillstånd eller annan miljöprövning och där det uppkommer utvinningsavfall ska det utarbetas en plan för hantering av utvinningsavfall. En sådan plan behövs dock inte om stenbrytningen eller stenkrossningen är knuten till mark- och vattenbyggnad.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska utarbetas så att uppkomsten av utvinningsavfall förebyggs och dess skadlighet minskas samt återvinning och säker behandling av avfallet främjas. I planen för hantering av utvinningsavfall ska det redogöras för områdets miljö, utvinningsavfallet, återvinningen av utvinningsavfallet, deponierna för utvinningsavfallet, miljöpåverkan, åtgärder för att förebygga förorening av miljön, kontroll av verksamheten och åtgärder när verksamheten läggs ned.

Verksamhetsutövaren ska utvärdera och vid behov justera planen för hantering av utvinningsavfall minst vart femte år och underrätta tillsynsmyndigheten om detta.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska ändras, om utvinningsavfallets mängd eller beskaffenhet eller arrangemangen för behandling eller återvinning av avfallet ändras avsevärt.

5 §. Deponier för utvinningsavfall som medför risk för storolycka

Verksamhetsutövaren för en deponi för utvinningsavfall ska känna till den risk för storolycka som deponin medför och sörja för planeringen, anläggandet, skötseln, stängningen och eftervården av deponin så att storolyckor avvärjs.

För en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka ska det utarbetas en handling över säkerhetsprinciperna samt tas i bruk ett säkerhetsledningssystem och en intern räddningsplan. Den risk för storolycka som deponin medför ska beaktas när dessa utarbetas. I den interna räddningsplanen ska de åtgärder anges med vilka verkningarna av en eventuell olycka avvärjs, de negativa konsekvenserna minimeras och undanröjandet av spåren efter en olycka förbereds samt de åtgärder som behövs för att varna befolkningen och underrätta myndigheter. I räddningsplanen ska redogöras för handlingen över säkerhetsprinciperna och säkerhetsledningssystemet. Planen ska utvärderas och vid behov justeras minst vart tredje år och tillsynsmyndigheterna ska underrättas om detta.

Verksamhetsutövaren ska bland sina anställda utse en ansvarig person, som ska se till att verksamheten vid deponin för utvinningsavfall stämmer överens med handlingen över säkerhetsprinciperna, säkerhetsledningssystemet och den interna räddningsplanen.

Verksamhetsutövaren ska ge de personer och samman slutningar som kan beröras av en storolycka vid deponin för utvinningsavfall information om säkerhetsåtgärderna för avvärjande av risken för storolycka. Uppgifterna om säkerhetsåtgärder ska uppdateras

minst vart tredje år, och om betydande ändringar ska informeras.

Bestämmelserna i 1 - 4 mom. tillämpas inte, om kraven i 30-32 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (FFS 390/2005) tillämpas på en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka.

6 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2008.

K 12 Landskapsförordning (2010:79) om återvinning av vissa avfall i markbyggnad

1 §. Syfte

Syftet med denna förordning är att främja återvinningen av avfall genom att ange de förutsättningar som ska uppfyllas för att sådant avfall som avses i förordningen ska kunna användas i markbyggnad utan att miljötillstånd enligt 28b § 1 mom. landskapslagen (1981:3) om renhållning (renhållningslagen) behövs.

Se K 19, Landskapslag (1981:3) om renhållning.

2 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på återvinning som sker yrkesmässigt av betongkross (avfallskategori 10 13 14 och 17 01 01), flygaska (avfallskategori 10 01 03 och 10 01 17), bottenaska (avfallskategori 10 01 01 och 10 01 15), ren returafalt (avfallskategori 17 03 02) eller tjärasfalt (avfallskategori 17 03 01).

Återvinningen får ske i följande markbyggnadsprojekt:

- 1) allmänna vägar, kommunalvägar, gator, cykelvägar och gångbanor samt de områden i direkt anslutning till dem som är nödvändiga för våghållning eller trafik, med undantag av bullerskydd,
- 2) parkeringsplatser,
- 3) lagringsområden, vägar på industri- och avfallsbehandlingsområden samt områden avsedda för flygtrafik.

Förordningen tillämpas på sådan markbyggnad som avses i 2 mom. endast om byggandet genomförs enligt en plan för anläggande av ett allmänt område, ett tillstånd eller en anmälan i enlighet med plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland eller enligt en vägplan som avses i landskapslag (1957:23) om allmänna vägar eller i landskapslagen (1964:16) om kommunalvägar.

Förordningen tillämpas även på grundförstärkning och asfaltering av enskilda vägar samt allmänna vägar och kommunalvägar, trots att markbyggnaden inte sker enligt en sådan vägplan som avses i landskapslagen om allmänna vägar eller i landskapslagen om kommunalvägar. För enskilda vägar tillämpas förordningen endast för återvinning av ren returafalt enligt 5 §. (2011/22)

Se H 1, Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland; N 2, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar; N 3 Landskapslag (1964:16) om kommunalvägar.

3§. Definitioner

I denna förordning avses med:

1) *innehavare av återvinningsplats* en fysisk eller juridisk person, som med stöd av ägande- eller arrenderätt besitter den plats där avfall återvinns genom användning i markbyggnad,

2) *täckning* skydd av den konstruktion som innehåller avfall med ett minst 10 cm tjockt skikt av naturligt stenmaterial i syfte att förhindra att avfallet sprids,

3) *återvinningsplats* det markbyggnadsprojekt där avfallet återanvänds,

4) *ren returafalt* uppbruten asfalt som innehåller högst 70 mg/kg 16-PAH,

5) *tjärasfalt* uppbruten asfalt som innehåller stenkoltjärna med ett innehåll av 70-1000 mg/kg 16-PAH.

4§. Undantag från miljötillståndsplikten

Avfall får återvinnas utan sådant miljötillstånd som avses i 28b § 1 mom. renhållningslagen, om kvalitetskontrollen och återvinningen av avfallet sker enligt denna förordning. Återvinningsverksamhet som anges i 6 och 7 § ska ha genomgått miljögranskning vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM). Återvinningsverksamhet som anges i 5 § ska rapporteras till ÅMHM inom 30 dagar efter att verksamheten genomförts. Rapporten ska innehålla uppgifter om plats och tidpunkt för återvinningsverksamheten.

Undantaget från miljötillståndsplikt enligt 1 mom. gäller även för krossning som sker på annan plats än återvinningsplatsen om krossningen sker som en del av återvinningen. Kraven i 5 - 7 §§ ska även följas vid krossning av avfall.

5§. Krav vid återvinning av ren returafalt

Vid återvinning av ren returafalt ska innehavaren av återvinningsplatsen utöver vad som bestäms i renhållningslagen och landskapslag (2008:124) om miljöskydd (miljöskyddslagen) samt beslut och förordningar som utfärdats med stöd av dessa, se till att

1) kvalitetssäkringssystemet i bilaga 2 följs och att avfallet inte innehåller andra skadliga ämnen, som vid återvinning kan medföra fara eller skada för hälsa eller miljö,

2) det inte då ren returafalt blandas i syfte att förbättra de tekniska egenskaperna eller då naturligt stenmaterial, bitumen eller motsvarande bindemedel tillsätts leder till att utlakningen eller andra utsläpp som är skadliga för hälsan eller miljön ökar som en följd av blandningen,

3) endast den mängd ren returafalt som behövs för konstruktionens utjämning, bärförmåga och hållbarhet används, dock så att tjockleken på den konstruktion som består återvunnen ren returafalt är högst 50 cm i bärlagret i normala fall (exklusive slitytan), undantagsvis mera om platsförhållandena kräver det,

4) den återvunna rena asfalten inte kommer i kontakt med grundvattnet, det vill säga vattnet i mark eller berggrund,

5) avståndet mellan den återvunna rena asfalten och en brunn eller källa vars vatten används som hushållsvatten är minst 12 m,

6) den återvunna rena asfalten används i bär- eller slitlagret,

7) krossning av returafalten som sker på återvinningsplatsen görs kort tid före returafalten läggs ut och

8) lagringen av den rena asfalten på återvinningsplatsen inleds tidigast fyra veckor eller om lagringen av avfallet sker skyddat, i normalfallet inte mer än 12 månader före återvinningen.

Se K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

6§. Krav vid återvinning av tjärasfalt

Vid återvinning av tjärasfalt som innehåller 70-1000 mg/kg 16-PAH ska innehavaren av återvinningsplatsen utöver vad som bestäms i renhållningslagen och miljöskyddslagen samt beslut och förordningar som utfärdats med stöd av dessa, se till att

1) kvalitetssäkringssystemet som anges i bilaga 2 följs och att tjärasfalten inte innehåller andra skadliga ämnen, som vid återvinning kan medföra fara eller skada för hälsa eller miljö,

2) tjärasfalten endast återvinns i allmänna vägar, kommunalvägar och gator,

3) det inte då tjärasfalten blandas i syfte att förbättra de tekniska egenskaperna eller då naturligt stenmaterial och bitumen eller motsvarande bindemedel tillsätts leder till att utlakningen eller andra utsläpp som är skadliga för hälsan eller miljön ökar som en följd av blandningen,

4) endast den mängd återvunnen tjärasfalt som behövs för konstruktionens utjämning, bärförmåga och hållbarhet används, dock så att tjockleken på den konstruktion som består av återvunnen tjärasfalt är högst 25 cm,

5) den återvunna tjärasfalten inte kommer i kontakt med grundvattnet, det vill säga vattnet i mark eller berggrund,

6) avståndet mellan den återvunna tjärasfalten och en brunn eller källa vars vatten används som hushållsvatten är minst 30 m,

7) återvinning av tjärasfalt inte sker vid markområde som är känsligt för vattenförorening, såsom Natura 2000-områden eller tillrinningsområde för dricksvattentäkt som är skyddad enligt vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland,

8) tjärasfalten återvinns och används vid markbyggnadsprojekt som bundet bärlager under ny asfaltbeläggning där slitlagret ska bestå av asfaltbetongen AC slit (ABT) eller något annat material som ger motsvarande skyddsnivå i syfte att minska mängden regnvatten som infiltrerar igenom,

9) återvinning av tjärasfalt sker genom kall återvinning med tillsats av naturligt stenmaterial och bitumen eller motsvarande bindemedel,

10) krossning av tjärasfalten som sker på återvinningsplatsen görs kort tid före tjärasfalten läggs ut och

11) lagringen av tjärasfalt på återvinningsplatsen inleds tidigast fyra veckor eller om lagringen av tjärasfalten sker skyddat, i normalfallet inte mera än 12 månader före återvinningen.

Se K 14, Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland.

K 12 LF (2010:79) om återvinning av vissa avfall i markbyggnad

7 §. Krav vid återvinning av betongkross, flygaska eller bottenaska

Vid återvinning av betongkross, flygaska eller bottenaska ska innehavaren av återvinningsplatsen utöver vad som bestäms i renhållningslagen och miljöskyddslagen samt beslut och förordningar som utfärdats med stöd av dessa, se till att

1) halten och utlakningen av skadliga ämnen i avfallet, som bestämts enligt bilaga 2, inte överskrider de gränsvärden som anges i bilaga 1 och att avfallet inte innehåller andra skadliga ämnen, som vid återvinning kan medföra fara eller skada för hälsa eller miljö,

2) det inte då avfall som avses i bilaga 1 blandas i syfte att förbättra de tekniska egenskaperna eller då kalk, cement eller motsvarande bindemedel tillsätts leder till att utlakningen eller andra utsläpp som är skadliga för hälsan eller miljön ökar som en följd av blandningen,

3) endast den mängd avfall som behövs för konstruktionens utjämning, bärförmåga och hållbarhet används, dock så att tjockleken på den konstruktion som består av avfallet är högst 150 cm, dock så att återvunnen flyg- och bottenaska är högst 20 cm,

4) den konstruktion som består av avfall inte kommer i kontakt med grundvattnet, det vill säga vattnet i mark eller berggrund,

5) avståndet mellan en konstruktion som består av avfall och en brunn eller källa vars vatten används som hushållsvatten är minst 12 m,

6) en konstruktion som består av avfall täcks eller beläggs,

7) krossning av betongen som sker på återvinningsplatsen görs kort tid före betongen läggs ut,

8) tillfällig lagring av avfall och annan verksamhet på återvinningsplatsen ordnas så att spridning av avfallet till omgivningen förhindras och så att verksamheten inte heller medför någon annan fara eller skada för hälsan eller miljön,

9) lagringen av avfallet på återvinningsplatsen inleds tidigast fyra veckor eller om lagringen av avfallet sker skyddat, inte mer än 12 månader före återvinningen.

Ikraftträdelsebestämmelse (2010:79):

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2010.

Anmälld enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG; sådant det lyder ändrat genom 98/48/EG.

Bilaga 1

I denna bilaga anges de avfall som hör till tillämpningsområdet för denna förordning samt gränsvärdena för halten och utlakningen av skadliga ämnen. De angivna avfallskategorierna framgår av miljöministeriets förordning (1129/2001) om en förteckning över de vanligaste typerna av avfall och över problemavfall som enligt [Ålands landskapsstyrelsens beslut (1998:92) om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande] ska gälla i landskapet.

Se K 20, Landskapsförordning (2011:74) om renhållning.

1. Betongkross (avfallskategori 10 13 14, 17 01 01 och 17 01 07)

Med betongkross avses avfall som producerats av rivna betongkonstruktioner eller av betongavfall från nybygge och betongindustrin genom att krossa det till högst 150 millimeter stora bitar. Krossat betongavfall får innehålla högst 30 viktprocent tegelkross.

Skadligt ämne	Gränsvärde, mg/kg torrsubstans Grundläggande undersökningar ¹			Gränsvärde, mg/kg torrsubstans Kvalitetskontroller ¹		
	Halt	Utlakning (L/S = 10 l/kg) Täckt konstruktion	Utlakning (L/S = 10 l/kg) Belagd konstruktion	Halt	Utlakning (L/S = 10 l/kg) Täckt konstruktion	Utlakning (L/S = 10 l/kg) Belagd konstruktion
PCB ²	1			1		
PAH ³	20					
Mineraloljor ⁴	500					
DOC ⁵		500	500			
Antimon (Sb)		0,06	0,06			
Arsenik (As)	50	0,5	0,5	50		
Barium (Ba)		20	20			
Kadmium (Cd)	10	0,02	0,02	10	0,02	0,02
Krom (Cr)	400	0,5	0,5	400	0,5	0,5
Koppar (Cu)	400	2	2	400	2	2
Kvikksilver (Hg)		0,01	0,01			
Bly (Pb)	300	0,5	0,5	300	0,5	0,5
Molybden (Mo)		0,5	0,5			
Nickel (Ni)		0,4	0,4			
Vanadin (V)		2	2			
Zink (Zn)	700	4	4	700		
Selen (Se)		0,1	0,1			
Fluorid (F ⁻)		10	50			
Sulfat (SO ₄ ²⁻)		1 000	1 000		1 000	1 000
Klorid (Cl ⁻)		800	800			

¹ Se 2 punkten i bilaga 2.

² Polyklorerade bifenyl, kongener 28, 52, 101, 118, 138, 153 och 180 totalt.

³ Polyaromatiska kolväten, föreningar totalt (antracen, acenaften, acenaftylen, benso(a)antracen, benso(a)pyren, benso(b)fluoranten, benso(g, h, i)perylen, benso(k)fluoranten dibenso(a, h)antracen, fenantren, fluoranten, fluoren, indeno(1,2,3-cd)pyren, naftalen, pyren, chrysen)

⁴ Oljekolvätefraktioner C10-C40.

⁵ Löst organiskt kol.

2. Flygaska (avfallskategori 10 01 03 och 10 01 17) och bottenaska (avfallskategori 10 01 01 och 10 01 15)

Med flyg- och bottenaska från förbränning av torv och träbaserat material avses avfall som avskiljts mekaniskt eller elektriskt från rökgaser som uppstått vid förbränning av torv, träflis, barkavfall, fiberhaltigt vegetabiliskt avfall från produktion av nyfiberpappersmassa eller pappersproduktion från massa, obehandlat träavfall eller annat med dessa jämförbara träbaserade material eller en blandning av dessa, eller som avlägsnats från förbränningskammarens botten.

¹ Se 2 punkten i bilaga 2.

² Polyklorerade bifenylter, kongener 28, 52, 101, 118, 138, 153 och 180 totalt.

³ Polyaromatiska kolväten, föreningar totalt (antracen, acenaften, acenaftylen, benso(a)antracen, benso(a)pyren, benso(b)fluoranten, benso(g, h, i)perylen, benso(k)fluoranten dibenso(a, h)antracen, fenantren, fluoranten, fluoren, indeno(1,2,3-cd)pyren, naftalen, pyren, chrysen)

⁴ Täckt konstruktion/belagd konstruktion

⁵ Löst organiskt kol.

Bilaga 2

Kvalitetskontroll av avfallet

I denna bilaga anges de allmänna principer som förutsätts för kvalitetskontroll av avfall vid sådan återvinning som avses i denna förordning. Vid asfaltbeläggning följs samma kvalitetskontroll som för beläggning i normala fall (Svenska vägverkets publikation VVTBT eller annan motsvarande teknisk beskrivning).

1. Kvalitetssäkringssystem

Den som överlämnar avfallet ska ha ett kvalitets-säkringssystem, som innehåller åtminstone följande punkter:

1) kvalitetskontroller

- provtagningsplan och utvärdering av provtagningens representativitet samt anvisningar om provtagning, framställning av prover och insändande av dem för analys

- undersöknings- och analysmetoder, de skadliga ämnen och övriga egenskaper som ska övervakas samt övervakningsfrekvenser

- gränsvärden för de skadliga ämnen som ska undersökas

- behandling av avvikelser i kvaliteten och godtagbara avvikelser

- kvalitetssäkring av provtagning och undersökningar

- dokument över kvalitetskontrollens uppföljning och rapporteringsanvisningar

2) ansvariga personer och deras behörighet

3) anvisningar om mottagning av avfall (i synnerhet om det är fråga om avfall som levereras från flera ställen för behandling för att bli återvinningsbart), lagring, behandling och leverans till återvinningsplats

4) utvärderings- eller auditeringsplan för kvalitets-säkringssystemet

5) vid behov särskilda renhetskrav såsom andelen ämnen som inte hör till avfallet

6) uppföljning och rapportering

- protokoll över kvalitetskontrollen för varje provtagnings- och undersökningsgång

- observerade kvalitetsavvikelser och åtgärder som vidtagits med anledning av dem

- mängd, kvalitet och leveransplats för det avfall som levereras till återvinning.

Skadligt ämne	Gränsvärde, mg/kg torrsubstans Grundläggande undersökningar ¹			Gränsvärde, mg/kg torrsubstans Kvalitetskontroller ¹		
	Halt	Utlakning (L/S = 10 l/kg) Täckt konstruktion	Utlakning (L/S = 10 l/kg) Belagd konstruktion	Halt	Utlakning (L/S = 10 l/kg) Täckt konstruktion	Utlakning (L/S = 10 l/kg) Belagd konstruktion
PCB ²	1					
PAH ³	20/40 ⁴					
Mineralolja ⁴	500					
DOC ⁵		500	500			
Antimon (Sb)		0,06	0,18			
Arsenik (As)	50	0,5	0,5	50		
Barium (Ba)	3 000	20	60	3 000		
Kadmium (Cd)	15	0,04	0,04	15		
Krom (Cr)	400	0,5	3	400	0,5	3
Koppar (Cu)	400	2	6	400		
Kvikksilver (Hg)		0,01	0,01			
Bly (Pb)	300	0,5	1,5	300	0,5	1,5
Molybden (Mo)	50	0,5	6	50	0,5	6
Nickel (Ni)		0,4	0,2			
Vanadin (V)	400	2	3	400	2	3
Zink (Zn)	2 000	4	12	2 000		
Selen (Se)		0,1	0,5		0,1	0,5
Fluorid (F ⁻)		10	50		10	50
Sulfat (SO ₄ ²⁻)		1 000	10 000		1 000	10 000
Klorid (Cl ⁻)		800	2 400		800	2 400

K 13 LF (2006:124) om hantering av jord- och muddermassor

2. Undersökningar

Avfallets kvalitet ska klarläggas genom grundläggande undersökningar och genom kvalitetskontroller. De mätningar, test, utredningar och undersökningar som görs ska utföras på ett kompetent och tillförlitligt sätt och med ändamålsenliga metoder. Vid minsta misstanke om att den uppbrutna asfalten innehåller mer än 70 mg/kg 16-PAH ska provtagning ske.

Att avfallet omfattas av förordningen påvisas genom grundläggande undersökningar. Dessa undersökningar ska omfatta åtminstone bestämning av avfallets sammansättning och utlakningen av skadliga ämnen enligt standardiserade analys- och testmetoder. Minst med fem års mellanrum, eller när det i verksamheten som producerar avfallet sker förändringar som väsentligt kan inverka på avfallets beskaffenhet, ska tillräckliga ytterligare undersökningar utföras för att säkerställa att avfallet alltfjämt motsvarar de grundläggande undersökningarna. Samtidigt ska kvalitets-säkringssystemet justeras och vid behov förnyas.

Avfallets kvalitet ska följas en tillräckligt lång tid i enlighet med kvalitets-säkringssystemet. Minimikravet avses vara fem på varandra följande undersökningar enligt provtagningsplanen. Om avfallets kvalitet inte har följts en tillräckligt lång tid, kan godkännandet av avfallet för sådan användning som avses i förordningen bedömas utgående från grundläggande undersökningar som görs för avfallspartiet i fråga.

I resultaten från kvalitetskontroller kan en överskridning på högst 30 procent av gränsvärdet tillåtas, om medelvärdet för bestämningarna under de senaste två åren följer de gränsvärden som krävs. Om det inte finns ett tillgå resultat från kvalitetskontroller från en tid på två år, räknas medelvärdet utgående från den tid kvalitetskontroll pågått, dock minst från fem på varandra följande undersökningar.

Provtagningen ska göras enligt 2.1 punkten och bestämningarna av skadliga ämnen enligt 2.2 punkten. Vid undersökningarna kan det i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande även användas metoder som baserar sig på standarder eller tekniska specifikationer som används i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, Turkiet, eller i en EFTA-stat som är part i EES-avtalet och som uppfyller de centrala kraven i de metoder som anges i 2.1 och 2.2 punkten.

2.1 Provtagning

Provtagning och framställning av prover ska göras enligt standarderna SFS-EN 932-1 och SFS-EN 932-2 samt standard SFS-EN 14899. Prover ska i första hand tas från en kontinuerlig avfallsström. Provtagaren ska ha den tillräckliga kompetens som förutsätts för uppgiften. Avvikelser från de krav gällande provtagning som är i enlighet med standarderna kan göras om provtagning enligt dessa på grund av avfallets beskaffenhet inte kan genomföras på ett sätt som är tekniskt och ekonomiskt rimligt.

2.2 Analysmetoder

Vid analyserna av de skadliga ämnen som ingår i och utlakas från avfall ska i första hand standardise-

rade metoder användas och i andra hand metoder som i fråga om analyskänslighet, noggrannhet och repeterbarhet konstaterats vara tillräckliga. Laboratoriet ska vara ackrediterat.

Halten av skadliga ämnen i avfall

I förbehandlingen av prov för att bestämma metaller ska extrahering med syra och mikrovågsassisterad nedbrytning enligt standard SFS-EN 13656 eller extrahering med aqua regia enligt standard SFS-EN 13657 användas.

Vid bestämningen av metaller ska standardiserade metoder (ICP – MS, ICP – AES eller AAS) användas. I enlighet med principen om ömsesidigt erkännande kan andra metoder användas i stället för dessa, om det är känt att resultaten från dem motsvarar resultaten från de nämnda metoderna.

Vid bestämningen av mineralolja (oljekolvätefraktioner C10 – C40) ska en metod enligt standard SFS-EN 14039 användas.

För bestämning av polyklorerade bifenyler (PCB) ska en metod enligt standard SFS-EN 15308 användas.

Utlakning av skadliga ämnen från avfall

För bestämning av utlakningen av skadliga ämnen ska ett perkolationstest enligt standard CEN/TS 14405 användas. I kvalitetskontrollen kan även ett tvåstegsskakttest enligt standard SFS-EN 12457-3 användas.

Halten av skadliga ämnen i lakvatten ska bestämmas enligt standarderna SFS-EN 12506 (pH, As, Ba, Cd, Cl-, Co, Cr, CrVI, Cu, Mo, Ni, NO₂ -, Pb, total-S, SO₄ 2-, V och Zn) och SFS-EN 13370 (ammonium, AOX, ledningsförmåga, Hg, fenolindex, TOC, lättillgänglig CN- och F-).

K 13 Landskapsförordning (2006:124) om hantering av jord- och muddermassor

1 §. Syfte

Denna förordning syftar till att undvika miljöförorening till följd av användning eller deponering av massor som innehåller hälso- eller miljöfarliga ämnen.

2 §. Definitioner

Med *massor* avses i denna förordning jord- och muddermassor samt andra motsvarande massor.

Med *jordmassor* avses i denna förordning mineraljordar såsom lera, silt, sand, grus och sten/block samt organiska jordar så som gytta, dy och torv.

Med *muddermassor* avses i denna förordning sediment som har avlägsnats från vattenområde.

De definitioner som återfinns i vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland gäller i tillämpliga delar även denna förordning.

3 §. Deponering och användning av massor i eller nära vattenområde

Massor vars innehåll av förorenande ämnen överstiger gränsvärdena för vattenanvändning i bilaga 1 till denna förordning får inte användas eller deponeras

i vattenområde eller under högsta högvattennivå på ett sådant sätt att förorenande ämnen riskerar att laka ut i ytvatten.

Muddermassor får inte deponeras på land och inte heller användas på land eller i vattenområde på ett sådant sätt att de kan spridas i eller till vattenområde.

Andra massor än muddermassor får inte deponeras i vattenområde.

Deponering av muddermassor i vattenområde ska så långt det med beaktande av företagets art och omständigheterna i övrigt är möjligt undvikas. Vid bedömning av plats för deponering av muddermassor i vattenområde ska eftersträvas att massorna sedimenteras så snabbt och koncentrerat som möjligt under icke syrefria förhållanden. Muddermassor får dock inte deponeras på mindre än 10 meters djup. Om möjligt ska deponering av muddermassor i vattenområde under perioden mellan 1 april och 30 september undvikas. (2008/134)

4 §. Känslig markanvändning

Inom områden där markanvändningen kan komma att ställa krav på markens kvalitet får endast massor med föroreningshalter som understiger gränsvärdena för känslig markanvändning i bilaga 2 till denna förordning användas eller deponeras.

5 §. Mindre känslig markanvändning

Massor vars innehåll av förorenande ämnen överstiger gränsvärdena för känslig markanvändning men understiger gränsvärdena för mindre känslig markanvändning i bilaga 2 till denna förordning får endast användas eller deponeras inom område som genom plan- eller byggnadsbeslut eller med stöd av annat myndighetsbeslut reserverats för användning som inte ställer krav på markkvalitet.

Användning som enligt 1 mom. inte ställer krav på markkvalitet kan vara kontor, industri, vägar eller motsvarande. I områden där grundvattenuttag sker skall dock gälla de lägre gränsvärdena.

6 §. (2008/134) Hantering av förorenade massor

Massor vars innehåll av förorenande ämnen överstiger gränsvärdena för mindre känslig markanvändning i bilaga 2 till denna förordning ska behandlas som avfall i den ordning som följer av landskapslagen (1981:3) om renhållning.

Se K 19, Landskapslagen (1981:3) om renhållning.

7 §. Undantag

Tillsynsmyndigheten kan i enskilda fall meddela undantag från bestämmelserna i 4-6 §§. Motsvarande undantag för massor som härrör från tillståndspliktiga verksamheter eller åtgärder kan meddelas av tillståndsmyndigheten i samband med beslut i tillståndsärende. Undantag enligt denna paragraf kan dock endast meddelas för visst markanvändningsändamål och under förutsättning att sökanden kan visa att undantaget inte medför ökad risk för människors hälsa eller för miljön.

8 §. Ikraftträdandebestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2007.

Bilaga 1

Gränsvärden för vattenanvändning	
Ämne	mg/kg TS
Metaller	
Arsenik	15
Bly	40
Kadmium	0,5
Koppar	50
Krom (tot.)	65
Kvikksilver	0,1
Nickel	45
Zink	170
Polyaromatiska kolväten	
benso(a)antrasen	0,03
chrysen	1,1
benso(k)fluoranten	0,2
benso(a)pyren	0,3
indeno(1,2,3-cd)pyren	0,6
naftalen	0,01
fenantren	0,05
antrasen	0,01
fluoranten	0,3
benso(ghi)perylene	0,8
Total olja	50
DDT + DDE + DDD	0,01
Ämne	µg/kg TS
PCB er (IUPAC nummer)	
28	1
52	1
101	4
118	4
138	4
153	4
180	4
Tributyltenn	3
Ämne	ngWHO-TEQ/kg
dioxiner och furaner (PCDD och PCDF)	20

K 14 Vattenlag (1996:61)

Bilaga 2

KM - känslig markanvändning

MKM GV - mindre känslig markanvändning med grundvattenuttag

MKM - mindre känslig markanvändning

Gränsvärden för markanvändning (mg/kg TS)			
Ämne	KM	MKM GV	MKM
Arsenik	10	10	30
Bly	120	300	300
Kadmium	3	12	12
Kobolt	20	100	250
Koppar	100	200	200
Krom (III)	120	250	250
Krom (VI)	4	15	18
Kvikksilver	2	8	10
Nickel	25	200	200
Vanadin	100	200	200
Zink	250	700	700
Cyanider total	25	180	200
Cyanider fri	0,8	3,5	8
Summa fenol och kresol	4	15	15
Summa klorfenoler utan pentaklorfenol	0,5	5	5
Pentaklorfenol	0,25	5	5
Summa mono- och diklorbensenen	4	15	15
Summa triklorbensener	1	10	10
Summa tetra- och pentaklorbensener	0,3	2	2
Hexaklorbensenen	0,015	2	2
Dibromklormetan	1	4	40
Bromdiklormetan	0,4	2	4
Koltetraklorid	0,18	0,8	1
Triklormetan	1	5	8
Trikloretan	0,3	1,5	8
Tetrakloretan	0,7	3	60
1,1,1-trikloretan	35	100	100
Diklormetan	0,15	0,6	12
Nitrotoluen (2,4-di)	0,4	3,5	20
PCB totalt	0,04	1,5	1,8
Dioxin, (TCDD-ekvivalenter)	0,000025	0,0002	0,0002
Naftalen	10	40	40
Alifat C ₅ -C ₈	40	150	200
Alifat C ₈ -C ₁₀	80	400	400
Alifat C ₁₀ -C ₁₆	100	500	500
Alifat C ₁₆ -C ₃₅	100	1000	1000
Summa Alifater C ₅ -C ₁₆	100	500	500
Bensen	0,02	0,1	0,7
Summa toluen, etylbensen och xylén	20	60	60
Aromat C ₈ -C ₁₀	25	60	60
Aromat C ₁₀ -C ₃₅	20	40	40

PAH Summa cancerogena	1,2	15	15
PAH övriga	10	15	15
MTBE	1,2	5	40

K 14 Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland

Vattenlagens allmänna del

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Syfte och tolkning

Vatten och vattenområden inom landskapet skall användas på det sätt som bäst gagnar en uthållig utveckling. Inverkan utanför landskapet på vatten eller i miljön av åtgärd utförd inom landskapet skall beaktas på samma sätt som inverkan inom landskapet. Åtgärd som direkt eller indirekt kan inverka på vatten får inte vidtas om den kan motverka en uthållig utveckling.

För att uppnå syftet enligt 1 mom. skall ytvatten och grundvatten samt ekologiska förhållanden i våtmarker, sötvatten och saltsjön nyttjas, skyddas och vårdas så att en uthållig utveckling gagnar och så att där kan finnas sådana växt- och djursamhällen, som i huvudsak utgör naturliga inslag i dessa naturmiljöer.

2 §. Tillämpningsområde

Denna lag skall tillämpas på nyttjande, skydd och vård av ytvatten och grundvatten. Lagen är tillämplig på markanvändning samt andra verksamheter och åtgärder inom landskapet som riskerar att påverka ytvattens eller grundvattens förekomst, beskaffenhet eller ekologiska betydelse inom eller utanför landskapet. Lagens tillämpningsområde är inte begränsat till fasta föroreningskällor.

3 §. Definitioner

Vid tillämpningen av denna lag är innebörden av följande termer och begrepp denna:

- ytvatten** är vatten i vattenområde oavsett djup,
- grundvatten** är vatten i mark eller berggrund,
- vattenområde** är område som inte endast tillfälligt är täckt av ytvatten och vars gräns mot land bedöms enligt medelvattenståndet, dock så att brunn, cistern och konstgjord damm inte är vattenområden enligt denna lag,
- vattenföretag** är åtgärder som har verkningar med avseende på vatten såsom bortledning, byggnad, fyllning, pålning, grävning, muddring, sprängning och rensning,
- vattenfarlig verksamhet** är användning av mark eller vattenområde som kan medföra förändring av vattenkvaliteten genom förorening eller på annat sätt samt utsläppande av avloppsvatten,
- grundvattenfarlig verksamhet** är sådan vattenfarlig verksamhet som kan medföra förändring av grundvattenkvaliteten eller försämra tillgången på grundvatten,

g) **dikning** är sådant bortledande av vatten i avvattningssyfte som sker i dike,

h) **vattentäkt** är bortledande av vatten för vattenförsörjning eller bevattning,

i) **avloppsvatten** är vatten som varit i särskilt bruk men som inte längre skall användas samt vatten som avleds för avvattning av begravningsplats, upplag eller annat område där främmande ämnen kan finnas i skadlig omfattning,

j) **vattenkvalitet** är vattens kemiska och fysikaliska tillstånd samt vattens ekologiska tillstånd,

k) **kvalitetsnorm** är gränsvärde för vattenkvalitet eller värde för förekomsten av eller egenskap hos en eller flera organismer i vattenområde,

l) **föroreningsområde** är vattenområde där kvalitetsnorm inte uppfylls,

m) **påverkan** är orsakande av effekt eller risk för effekt,

n) **förbättringsoverskott** är den extra vattenkvalitetsförbättring som följer av att vattenkvalitetsförbättrande åtgärd skapar bättre vattenkvalitet än vad som krävs enligt denna lag,

o) **vattenförbättringsplan** är en plan för visst föroreningsområde vari skall anges hur vattenkvaliteten skall förbättras, när förbättringen skall ha uppnåtts samt vari regleras markanvändning och andra företag som kan inverka på förhållande som kvalitetsnormerna avser,

p) (2010/92) **blandningszon** är ett vattenområde intill utsläppspunkt för avloppsvatten, mynning av dike eller plats för vattenbruk inom vilket vattenkvalitetsnormer inte är tillämpliga,

q) (2010/92) **undantagszon** är ett för tillgodoseende av ett från allmän synpunkt särskilt viktigt ändamål, som inte kan tillgodoses på annat sätt, bestämt och avgränsat vattenområde för vilket särskilda bestämmelser utfärdats,

r) (2010/92) **översvämning** är när mark som normalt inte står under vatten tillfälligt täcks med vatten varmed innefattas översvämningar från öppet vatten i angränsande landområden dock så att översvämningar från avloppsvattensystem inte innefattas,

s) (2010/92) **översvämningensrisk** är när det är sannolikt att ett visst område kommer att drabbas av en översvämning som leder till ogynnsamma följder för människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet,

t) (2010/92) **marina vatten** är vatten, havsbotten och underliggande jordlager som ligger på havssidan av den baslinje som används för att beräkna territorialvattnets utsträckning,

u) (2010/92) **kustvatten** är ytvatten, havsbotten och underliggande jordlager innanför en linje en sjömil utanför den baslinje som används för att beräkna territorialvattnets utsträckning,

v) (2010/92) **förorening** är en genom mänsklig verksamhet direkt eller indirekt tillförsel av ämnen eller värme till luft, vatten eller mark, som kan skada människors hälsa eller kvaliteten på akvatiska (vattenbaserade) ekosystem eller på terrestra (landbaserade) ekosystem som är direkt beroende av akvatiska eko-

system eller som medför skada på materiell egendom eller försämrar eller hindrar möjligheterna att utnyttja de fördelar naturen erbjuder eller annan legitim användning av miljön,

w) (2010/92) **vattenförekomst** är en avgränsad och betydande förekomst av vatten såsom en sjö, ett kustvattenområde eller en avgränsad volym grundvatten,

x) (2010/92) **kraftigt modifierad vattenförekomst** är en ytvattenförekomst som till följd av fysiska förändringar genom mänsklig verksamhet på ett väsentligt sätt har ändrat karaktär samt

y) (2010/92) **ekologisk potential** är kvaliteten hos en kraftigt modifierad vattenförekomst, klassificerad i enlighet med de relevanta bestämmelserna i bilaga V i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, nedan kallat vattendirektivet.

2 kap. Rådighet över vatten

1 §. Inledande bestämmelse

I detta kapitel finns bestämmelser om vem som med iakttagande av lagens övriga bestämmelser råder över vatten samt under vilka förutsättningar annan än de som råder över visst vatten har rätt att utnyttja vatten och vattenområde. Rätt enligt denna lag undantar inte från skyldigheten att följa bestämmelser i annan lag.

2 §. Rätten att utföra vattenföretag

För att utföra ett vattenföretag krävs rätt eller rådighet enligt detta kapitel samt att vattenföretaget utförs i enlighet med lagens övriga bestämmelser.

3 §. Rådigheten över vatten

Den som äger en fastighet råder över det vatten som finns där, om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

I vattendrag råder vardera sidans ägare över det vatten som ansluter sig till respektive sida räknat från vattendragets mittlinje.

Med ägare enligt denna paragraf jämställs den som har ständig besittningsrätt till fastighet.

4 §. Samfällt vatten

Delägare i samfällt vattenområde råder över området på samma sätt som ägare, med beaktande av att han vid nyttjandet av området och därpå befintligt vatten inte får vidta åtgärder som vållar men eller störning för andra delägare eller utgör hinder för dem att på motsvarande sätt tillgodogöra sig området.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller i tillämpliga delar även samfällt område som inte är täckt av vatten, när fråga är om rätten att nyttja inom området befintligt grundvatten.

5 §. Lega av vatten

Beträffande lega av vattenområde gäller i tillämpliga delar vad om lega av jord för annat ändamål än byggande och bedrivande av jordbruk är bestämt.

6 §. Öppet vatten

Var och en har rätt att med undvikande av onödig störning färdas på vattenområde som är öppet. Vat-

K 14 Vattenlag (1996:61)

tenområde anses öppet om det inte på grund av laglig rätt stängts. Det sagda äger motsvarande tillämpning i fråga om färdande över is.

7 §. Nyttjande av vatten

Var och en har rätt till vattentäkt på vattenområde för hem- och boskapshushållning samt rätt att bada i vattenområde, begagna dess vatten till tvätt, vattnande av djur och för annat dylikt ändamål, om det kan ske utan att annans mark orättmätigt beträds och utan att områdets ägare eller annan förorsakas men eller störning.

Om rätt till vattentäkt för släckning av brand finns särskilda bestämmelser.

8 §. Strandägares rätt

Ägare eller innehavare av strand som inte är ägare av eller delägare i vattenområde har rätt att framför stranden i vattenområdet för sitt enskilda behov ut-sätta angöringspål för båt eller anlägga brygga samt båthus, badhus, tvätthus, bastubyggnad eller annan sådan byggnad, om det kan ske utan att vålla ägaren av vattenområdet skada eller avsevärt men och om de kravbestämmelser som avses i 4 kap. 1-4 §§ uppfylls och åtgärden inte strider mot sådan kvalitetsnorm eller vattenförbättringsplan som avses i 5 kap. Här avsedd rätt föreligger inte i fråga om hamnområde eller annat vattenområde som tagits i särskilt bruk.

9 §. Undanröjande av hinder

Var och en som lider men av uppslamning eller av grund eller som åsamkas annan därmed jämförbar olägenhet vid nyttjande av vattenområde har rätt att vidta för undanröjande av hindret nödvändig åtgärd, om det kan ske utan att vålla ägaren avsevärt men och om de kravbestämmelser som avses i 4 kap. 1-4 §§ uppfylls och åtgärden inte strider mot sådan kvalitetsnorm eller vattenförbättringsplan som avses i 5 kap.

Beträffande det som avlägsnas från vattenområde genom åtgärd som avses i 1 mom. gäller i tillämpliga delar vad som i 3 kap. 6 och 7 §§ stadgas om jord och muddermassor.

3 kap. Förfogande över annans egendom**1 §. Inledande bestämmelse**

I detta kapitel regleras förutsättningarna för att utan ägares eller rättsinnehavares medgivande ta annan tillhörig egendom i anspråk eller på annat sätt använda annans egendom eller inverka på annans rätt till egendom. I 6 kap. finns bestämmelser angående ansökan om och tillstånd till förfogande över annans egendom.

Beviljande av rätt enligt detta kapitel med avseende på vattenföretag medför inte att företaget är tillåtligt enligt bestämmelser i andra kapitel i denna lag.

Vattenföretag i allmänhet**2 §. Användning och överdämning av annans mark**

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att för viss tid eller ständigt lösa in annans egendom, ta sådan i anspråk med nyttjanderätt eller sätta annans mark under vatten.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att det visas att vattenföretagaren äger eller besitter större delen av det område som behövs för ändamålet i 1 mom. Åtgärden skall dessutom vara nödvändig för genomförande av vattenföretaget eller oundgängligen behövas för en byggnad eller annan anläggning, som är väsentlig för utförandet eller utnyttjandet av vattenföretaget, eller för att skydda allmänt eller enskilt intresse.

3 §. Undanskaffande av annans byggnad m.m.

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att skaffa undan byggnader och anläggningar.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att byggnad eller anläggning är till uppenbart hinder för vattenföretaget samt att kostnaderna för utförandet annars blir oskäligt höga.

4 §. Uppförande av mindre anläggning på annans mark i anslutning till vattenföretag

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att på annan tillhörigt område tillfälligt dämna upp vatten samt att för viss tid eller ständigt uppföra

a) bro, trumma eller brygga med tillhörande anordningar,

b) pumpinrättning med därtill hörande ledning eller

c) annan mindre anläggning som är nödvändig för vattenföretaget.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att området inte påverkas i nämnvärd omfattning.

5 §. Undersökningar på annans mark m.m.

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att på annans mark eller vattenområde göra undersökningar för utredande av möjligheterna att genomföra vattenföretag och av verkningarna av ett planerat företag.

6 §. Rensning, uppläggning av massor m.m.

Den som utför eller ämnar utföra annat vattenföretag än allmän farled kan beviljas rätt att på annan tillhörigt område utföra rensningsarbete eller lägga upp jord eller muddermassa.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att området inte påverkas i nämnvärd omfattning samt att området inte berör tomt, trädgård, upplag, badstrand, hamn eller annat i särskilt bruk taget område.

Farleder och hamnar**7 §. Placering av muddermassor från farled**

Muddermassa som härrör från allmän farled får placeras på annans vattenområde om området inte påverkas i nämnvärd omfattning eller tagits i särskilt bruk.

Den som i andra fall än som sägs i 1 mom. vill placera muddermassa på annans vattenområde kan beviljas rätt till detta om området inte påverkas i nämnvärd omfattning.

8 §. Rätt att placera anordningar och vidta åtgärder vid allmän farled

Den som anlägger eller förbättrar allmän farled har rätt att i vattenområde eller på strand förlägga rem-

mare, märken, fyror och andra anordningar som behövs för utmärkande av farleden och säkerställande av samfärdseln. Denna rätt innefattar också rätt att använda naturföremål samt rätt att avlägsna sikthinder.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att märken och anordningar inte förläggs på område som tagits i särskilt bruk såsom tomt, trädgård, upplagsområde och badstrand. Om det är oundgängligen nödvändigt att använda visst sådant område, kan dock rätt beviljas därtill.

9 §. *Vattenområde vid allmän farled*

Den som skall inrätta eller driva allmän lastnings- eller ankringsplats eller allmän hamn i anslutning till allmän farled kan beviljas rätt att nyttja eller inlösa vattenområde.

10 §. *Vattenområde vid enskild farled*

Den som skall inrätta eller driva enskild lastnings- eller ankringsplats eller hamn i anslutning till enskild farled kan beviljas rätt att nyttja annan tillhörigt vattenområde.

11 §. *Strandägares rätt för enskild hamn*

Strandägare som vill inrätta eller driva enskild hamn kan för sådant ändamål beviljas nyttjanderätt till annan tillhörigt område.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att hamnen används för samfärdsl som inte är av ringa vikt samt att området inte påverkas i nämnvärd omfattning.

Förebyggande av fara

12 §. (2008/125) *Tillfälliga åtgärder för att avvärja fara*

Tillsynsmyndigheten kan förordna om utförande av sådana tillfälliga åtgärder som är nödvändiga för att avvärja fara för människors liv eller hälsa eller omfattande egendomsskador orsakad av förändring av vattenområde till följd av exceptionella naturförhållanden eller övermäktig tilldragelse.

Markavvattnings och avlopp

13 §. *Dikning av annans mark*

Dikning som avses i 10 kap. får utföras på annans mark och därtill hörande erforderlig skyddsvall eller pumpstation anläggas under förutsättning att åtgärden behövs för en ändamålsenlig markavvattnings eller för att förebygga att annans område blir vattendränkt eller orsakas annan skada samt att kravet i 2 mom. uppfylls.

Om dikning eller anläggning, som avses i 1 mom. utförs genom annans mark skall, om så kan ske utan oskäliga kostnader, detta göras i rågång eller på annan plats som medför minsta möjliga olägenhet för markägarna. Utanför rågång får öppet dike inte läggas på annans område som har tagits i särskilt bruk. Genom annans täckdikade område får dikning utföras endast om det är oundgängligen nödvändigt.

14 §. *Användning av annans dike och avloppsledning*

För avvattnande av mark får vatten ledas in i annan markägares öppna dike eller rensade bäck. Om sådant inledande av vatten i annan markägares täckdike med-

för att grövre rör måste läggas ner eller andra arbeten utföras, skall dessa tilläggsarbeten utföras av den som leder in vattnet i diket.

Bestämmelser om ersättning och framtida deltagande i underhåll, förbättring och utvidgning av dike finns i 7 och 10 kap.

Den som avleder avloppsvatten har rätt att använda annans avloppsledning om detta är ändamålsenligt. Därvid tillämpas i tillämpliga delar bestämmelserna i 11 kap.

15 §. *Avloppsanläggning*

Rätt kan ges att på annans mark placera reningsverk och andra avloppsanläggningar vilkas omfattning inte är obetydlig eller att för ändamålet lösa in annans mark.

Härvid skall samma regler tillämpas som gäller för anläggningar som har samband med vattenföretag.

Vattentäkt

16 §. *Ytvattentäkt*

Den som inte råder över vatten kan beviljas rätt till ytvattentäkt på annans vattenområde.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att det inte gör det omöjligt för ägaren av vattenområdet att använda vattnet på samma sätt som den som begärt rätten.

Om vattentäkt för hem- och boskapshushållning finns bestämmelser i 2 kap. 7 §. Hur fördelning mellan olika intressenter skall göras regleras i 12 kap. 2 § och 13 kap. 19 §.

17 §. *Grundvattentäkt*

För enskilt behov kan rätt beviljas till grundvattentäkt på annans område om nyttan av takten är avsevärt större än skadan och annan olägenhet av densamma.

För allmänt behov kan rätt beviljas om nyttan av takten är större än skadan och annan olägenhet av densamma.

Vid uppskattningen av nytta och skada, men eller annan förlust som avses i 1 och 2 mom. skall bestämmelserna i 12 kap. 5 § tillämpas.

Hur rätt till grundvattentäkt skall fördelas mellan flera när vattnet inte räcker till alla regleras i 12 kap. 6 § och 13 kap. 19 §.

18 §. *Grundvattentäkt för enskilt behov*

Trots vad i 19 § stadgas kan den, som inte på annat sätt till skäliga kostnader kan erhålla hushållsvatten i tillräcklig mängd, beviljas rätt till täkt av grundvatten på annans mark. Sådan rätt kan också beviljas för att tillgodose industriell eller annan ekonomisk verksamhet för vilket tillgång till grundvatten är av synnerligt vikt.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att vattnet även räcker för ägarens, på hans mark bosatta personers, där väntad bosättnings samt där belägna företags behov samt att takten inte medför nämnvärda störningar eller andra olägenheter för markägaren.

19 §. *Grundvattentäkt för allmänt behov*

Företag som försörjer en kommun eller ett större antal förbrukare med huvudsakligen hushållsvatten, samt annan som behöver grundvatten för att tillgodose

K 14 Vattenlag (1996:61)

ett allmänt behov, kan ges rätt till täkt av grundvatten på annans område. Om vattnet skall ledas till plats utanför orten, får sådan rätt ges endast om ortens behov av vatten ändå kan tillgodoses i skälighets omfattning.

20 §. Begränsning i rätt till grundvattentäkt

Rätt till täkt av grundvatten kan begränsas till förmån för grundvattentäkt på annat område som tillgodoser allmänt behov.

Rätt till täkt av grundvatten kan under viss tid begränsas i visst område om tillgången på grundvatten för hushållsändamål på orten hotas av långvarig torka eller andra omständigheter.

21 §. Anordningar på annans mark för vattentäkt

Beträffande markägares skyldighet att tåla att ledningar och andra anordningar för vattentäkt placeras på hans mark gäller det som bestäms i 123 § byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland.

Innehavaren av vattentäkt kan när annans område behövs för ändamålet ges rätt att lösa in området eller ständig besittningsrätt för att där placera bassänger eller andra anläggningar eller anordningar för behandling av vattnet.

Se H 1, Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland.

4 kap. Allmänna kravbestämmelser**1 §. Inledande bestämmelse**

Vattenföretag skall utföras och vattenfarlig verksamhet utövas så att ändamålet med företaget eller verksamheten nås med minsta skada och olägenhet för miljön utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att företaget eller verksamheten omöjliggörs. Särskilt skall eftersträvas att grundvattnet och vattenmiljön skadas så litet som möjligt och hålls i ett så naturligt skick som möjligt. Vattenföretag och vattenfarlig verksamhet skall dessutom utföras och utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen.

2 §. Skydd för vattenkvalitet

Vattenföretag får inte utföras och vattenfarlig verksamhet får inte utövas om detta i något vattenområde kan försvåra uppfyllandet av kvalitetsnorm eller andra krav för vattenkvalitet som föreskrivs i 5 kap.

Vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet som medges i förbättringsplan eller som innebär utnyttjande av förbättringsöverskott i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. är trots vad i 1 mom. stadgas tillåtna.

3 §. Väsentlig olägenhet

Om vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet trots försiktighetsmått enligt 4-7 §§ riskerar att medföra olägenheter som var för sig eller tillsammans är av väsentlig betydelse får företaget eller verksamheten inte utföras eller bedrivas annat än om nyttan härav klart överstiger skadan eller om undantag gäller enligt 2 mom. Samma gäller om vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet ensam kan medföra olägenhet som är betydande i förhållande till dess omfattning. (2001/32)

1 mom. hindrar inte vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet som tydligt har medgetts i vattenförbättringsplan.

4 §. Hänsyn till andra allmänna och enskilda intressen

I enlighet med 1 § skall vattenföretag utföras och vattenfarlig verksamhet utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen än som avses i 2 och 3 §§, varvid särskilt skall beaktas företagets eller verksamhetens inverkan på

- a) fiskbeståndet och möjligheten att bedriva fiske,
- b) samfärdseln,
- c) möjligheterna att på det berörda området i framtiden utföra annat vattenföretag, utöva vattenfarlig verksamhet eller bedriva annan härmed jämförbar verksamhet samt
- d) rekreationsmöjligheterna, naturskönheten, kulturvärdena och trivselen i omgivningen.

5 §. Planers inverkan

Vattenföretag och vattenfarlig verksamhet får inte strida mot vattenförbättringsplan, byggnadsordning, stads- eller byggnadsplan eller fastställd general- eller regionplan. Gäller i andra än i nämnda fall särskilda bestämmelser för byggande eller annan användning av bestämt mark- eller vattenområde får företaget eller verksamheten inte heller strida mot dem.

6 §. Platsvalet

Vattenfarlig verksamhet får endast utövas på plats eller platser där minsta möjliga olägenhet för vattenmiljön uppstår och där förutsättningarna finns eller kan skapas för det slags verksamhet som är i fråga, utan att oskäligt högre verksamhetskostnader uppstår till följd av platsvalet.

7 §. Skäliga skyddsåtgärder

Den som utövar eller ämnar utöva vattenfarlig verksamhet skall, om inte längre gående krav gäller enligt annat lagrum i denna lag, vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar samt iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa risk för försämring av vattenkvalitet. Skyldigheten att avhjälpa olägenheter kvarstår även efter att vattenfarlig verksamhet har upphört.

Omfattningen av åliggande enligt 1 mom. skall bygga på tekniskt bästa möjliga lösning som är ekonomiskt möjlig för den typ av verksamhet som är i fråga. Hänsyn skall tas till de tekniska svårigheter att uppnå bästa möjliga resultat, som kan föreligga därför att vattenanläggning har uppförts vid en tid då mindre stränga vattenvärdskrav gällde och därför blir dyrare att förbättra. Avhjälpan av olägenheter enligt 1 mom. sista meningen skall dock ske oavsett kostnaderna, om förebyggandet av den risk som föranleder krav på avhjälpan hade kunnat åstadkommas utan oskäliga kostnader.

Om det är uppenbart eller i ett tillståndsärende utrett att försiktighetsmått enligt 2 mom. är alltför kostsamt i förhållande till nyttan kan lindrigare försiktighetsmått väljas. Vid denna avvägning mellan kostnad och nytta skall särskild hänsyn tas till beskaftenheten av det vatten som kan bli påverkat och betydelsen av vattnets beskaftenhet samt till kostnaden för skyddsåtgärd och den ekonomiska verkan i övrigt av försiktighetsmått.

I vattenförbättringsplan får bestämmas att den kostnadsminskning som följer av lindrigare försiktighetsmått enligt 3 mom. skall betalas till en vattenförbättringsfond. Denna betalning skall i alla tillämpliga sammanhang behandlas som en utgift för försiktighetsmått.

Närmare bestämmelser om vattenförbättringsfonderna utfärdas genom landskapsförordning.

8 §. Grundvattenfarliga ämnen

Direkta utsläpp till grundvatten av grundvattenfarliga ämnen är förbjudna. I landskapsförordning anges de ämnen som är grundvattenfarliga enligt denna paragraf.

Vattenfarlig verksamhet som kan medföra att grundvatten förorenas med grundvattenfarligt ämne får inte utövas om inte alla förebyggande tekniska åtgärder vidtas som behövs för att förhindra sådan påverkan på grundvatten. I landskapsförordning kan intas närmare bestämmelser om de förebyggande tekniska åtgärder som behövs enligt denna paragraf.

8a §. (2008/125) Utsläpp till allmänt avlopp

Det är förbjudet att i allmänt avloppsledningsnät leda in ämne som kan medföra men för ledningsnätets eller i ett till nätet anslutet reningsverks funktion.

9 §. Särskilda försiktighetskrav

Om det är ägnat att förenkla genomförandet av kraven i detta kapitel eller att tillgodose syftet med 5 kap., kan landskapsregeringen fastställa minimikrav för bestämda åtgärdsslag eller verksamhetsslag avseende utsläpp, teknisk utrustning samt sådan hantering av kemiska ämnen, preparat och varor som direkt eller indirekt kan medföra risk för vattenkvaliteten eller vattenmiljön. Dessa minimikrav skall bestämmas på grundval av de principer som fastslås i 6 § samt 7 § 1 och 2 mom.

2 mom. upphävt (2005/54).

3 mom. upphävt (2005/54).

5 kap. Bestämmelser om vattenkvalitet (2008/125)

Gemensamma bestämmelser om yt- och grundvattenkvalitet

1 §. Ytvattenkvalitet

Det är envars skyldighet att efter förmåga och tillfälle, genom aktivt handlande och genom att avstå från skadlig påverkan, skydda och vårda ytvatten så att det är i sådant skick och har sådan beskaffenhet att där kan finnas sådana växter och djur som utgör för området normal flora och fauna utan påverkan av människan. Beskaffenheten skall också vara sådan att ingen som helst hälsofara kan orsakas av vattnet eller dess användning för olika ändamål.

Undantag från 1 mom. gäller i områden som utgör föroreningsområde, blandningszon eller undantagszon, för vilka särskilda bestämmelser gäller i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser.

2 §. Grundvattenkvalitet

Det är envars skyldighet att efter förmåga och tillfälle, genom aktivt handlande och genom att avstå

från skadlig påverkan, skydda och vårda grundvatten så att dess beskaffenhet inte kan medföra hälso- eller miljöfara.

3 §. Vattenskyddsområde

Landskapsregeringen kan bestämma att visst område skall vara vattenskyddsområde vilket innebär att området åtnjuter särskilt skydd till förebyggande av förorening eller annan skadlig förändring av vattenkvaliteten. Vattenskyddsområde får inte ges större omfattning än vad som är lämpligt för ändamålet.

Inom vattenskyddsområde får inte finnas cistern, upplag, dike, ledning eller annan anläggning som kan skada eller på annat sätt förorena vattnet. Där får heller inte bedrivas verksamhet som kan medföra i 1 mom. avsedda följder. Landskapsregeringen kan för visst vattenskyddsområde förordna om ytterligare skyddsåtgärder eller inskränkningar i rätten att nyttja området samt om tillståndsplikt för olika typer av verksamheter och åtgärder.

Landskapsregeringen kan ge tillstånd till viss åtgärd eller verksamhet inom vattenskyddsområde om det är utrett att detta kan ske utan risk för försämring av vattenkvaliteten.

4 §. Kvalitetsnormer

Landskapsregeringen skall utfärda sådana kvalitetsnormer som är behövliga eller lämpliga för att klara de allmänna förutsättningar för vattenföretag och vattenfarliga verksamheter som anges i 1 och 2 §§. (2005/54)

Kvalitetsnormer kan utfärdas för grundvatten, avgränsade vattenområden eller för alla vattenområden av viss typ och kan avse såväl kemiska och fysiska egenskaper hos vatten som ekologiska förhållanden i vattenområde.

3 mom. upphävt (2005/54).

5 §. Omprövning och upphävande av kvalitetsnorm

Kvalitetsnormer utfärdade enligt 4 § 1 mom. skall omprövas senast vart femte år.

Om kvalitetsnorm gäller för visst område eller för hela landskapet och det visar sig att den inte är tillräcklig för att syftet med den skall uppnås, kan kvalitetsnormen redan före omprövningstiden enligt 1 mom. skärpas eller kompletteras med ytterligare kvalitetsnormer varvid 1 § 1 mom. tillämpas.

En utfärdad kvalitetsnorm får upphävas om den sannolikt är obehövlig från miljöskyddssynpunkt. Landskapsregeringen skall innan kvalitetsnormen upphävs redovisa skälen för detta i en ordning som i tillämpliga delar motsvarar den som föreskrivs för vattenförbättringsplan enligt 13-16 §§. En utfärdad kvalitetsnorm som helt eller delvis innebär tillämpning av bestämmelser som föreskrivits av Europeiska gemenskaperna (EG) kan dock inte till denna del upphävas. (2001/32)

6 §. Rättsverkan av kvalitetsnorm

Om kvalitetsnorm inte är uppfylld i ett ytvattenområde eller grundvattenområde, gäller vad som föreskrivs i 2 och 3 mom.

Ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet i ytvattenområde, dess tillrinningsområde eller

K 14 Vattenlag (1996:61)

i ett område där kvalitetsnorm avseende grundvatten gäller, får inte utföras eller bedrivas om därigenom riskeras att vattenkvaliteten ytterligare försämrars eller att förbättring därigenom kan försvåras. Undantag härifrån är

a) att det är väl utrett att ingen ökad påverkan av detta slag kommer att inträffa,

b) att åtgärden eller verksamheten innebär utnyttjande av förbättringsoverskott i enlighet med 12 § och hinder enligt 3 mom. inte föreligger eller

c) att gällande vattenförbättringsplan finns och medger åtgärden eller verksamheten.

Om kvalitetsnorm avser hälsa får inte ny eller ändrad verksamhet eller åtgärd kvittas mot förbättringsoverskott enligt b punkten.

Särskilda bestämmelser om ytvattenkvalitet

7 §. Blandningszon

När kvalitetsnormer utfärdas skall i nödvändig omfattning blandningszon, dess art, föroreningsstyp och storlek bestämmas samt, om så kan behövas för miljövården, särskilda normer utfärdas för sådana zoner. Blandningszonens storlek får inte överstiga vad som är tekniskt nödvändigt med hänsyn till utsläppets art, föroreningsstyp och storlek.

Om landskapsregeringen inte beslutat om blandningszonens storlek är blandningszonen för avloppsvatten vattenområde inom 100 meters och för dikes utlopp inom 25 meters radie räknat från utsläppspunkten. För vattenbruk skall blandningszonen vara vattenområde inom 100 meters radie räknat från vattenbruksanläggningens yttre omkrets.

Oavsett bestämmelserna i 1 och 2 mom. får ingestans förekomma att en blandningszon, eller flera blandningszoner tillsammans, täcker mer än en tredjedel av avståndet mellan närmast liggande stränder.

8 §. Undantagszon

Landskapsregeringen kan bestämma att visst vattenområde skall vara undantagszon. För undantagszon kan särskilda kvalitetsnormer eller andra bestämmelser som rör vattnets kvalitet utfärdas. Om det anses behövt kan landskapsregeringen dessutom utfärda andra bestämmelser rörande markanvändning eller andra åtgärder som kan påverka miljöförhållandena i undantagszon.

I 6 kap. regleras förutsättningarna för beviljande av tillstånd att förändra vattenområde till annan mark.

9 §. Särskilda kvalitetsnormer

Om inte kvalitetsnormer gäller för syre, kväve eller fosfor i visst sötvattenområdes ytvatten får ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd i vattenområdet eller dess tillrinningsområde endast om det visas att åtgärden eller verksamheten inte riskerar att försämrare syreförhållandena eller öka halterna av kväve respektive fosfor i vattenområdet.

Om inte kvalitetsnormer gäller för vattenområde i saltsjön syftar till att begränsa övergödning, såsom kvalitetsnormer avseende ekologiska förhållanden eller kvalitetsnormer i enlighet med 4 § 1 mom., får ny

eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd i vattenområdet eller dess tillrinningsområde endast om det visas att åtgärden eller verksamheten inte kan bidra till ökad övergödning i området eller att förbättringsoverskott utnyttjas enligt bestämmelserna i 12 §.

Särskilda bestämmelser om grundvattenkvalitet

10 §. Kvalitetsnormer

Om kvalitetsnormer för grundvatten avser hälsa skall de gälla lika i hela landskapet medan kvalitetsnormer avseende miljöaspekter får bestämmas gälla för viss del av landskapet eller hela landskapet.

För vattenkvaliteten i brunnar tillämpas utöver denna lag landskapslagen (1967:36) om hälsovården. Vatten i brunn skall dock uppfylla utfärdade kvalitetsnormer för grundvatten om inte annat särskilt stadgats. Om vid provtagning i brunn vattnet har sämre kvalitet än kvalitetsnormer föreskriver, skall grundvattnet i området anses vara motsvarande dåligt om inte annat förhållande påvisas genom särskild provtagning eller på annat betryggande sätt.

Se L 4, Landskapslag (1967:36) om hälsovården.

11 §. Särskild kvalitetsnorm avseende nitrat

Om kvalitetsnormer avseende nitrat i grundvatten inte har införts får ingen ändring av jordbruksdrift ske om den medför annan än obetydlig ökning av nitrathalten i mark eller grundvatten.

Gemensamma bestämmelser om förbättringsoverskott och förbättringsplaner

12 §. Utnyttjande av förbättringsoverskott

Oavsett krav, restriktioner och förbud i denna lag för åtgärd eller verksamhet som kan påverka vattenkvaliteten får i den utsträckning som anges i denna lag och i landskapsförordning ny eller ändrad verksamhet eller annan åtgärd ändå komma till stånd om detta har direkt samband med ett förbättringsoverskott. Med direkt samband likställs att den som har skapat förbättringsoverskottet medger att annan utnyttjar detta.

Förbättringsoverskott får inte sammanlagt utnyttjas mer än till två tredjedelar.

Närmare bestämmelser om förbättringsoverskott utfärdas genom landskapsförordning.

13 §. Vattenförbättringsplan

För föroreningsområde och område där kvalitetsnormer för grundvatten inte uppnås, eller risk finns att sådana normer inte uppnås, skall landskapsregeringen upprätta och fastställa en vattenförbättringsplan.

Ansvarig för genomförandet av vattenförbättringsplan är landskapsregeringen. Vissa eller samtliga genomförandeuppgifter utom det slutliga genomförandansvaret kan delegeras till en kommun eller Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Om sådan delegering har skett, skall landskapsregeringen övervaka genomförandet och vid behov antingen skyndsamt ingripa i en enskild fråga eller återta delegeringsbeslutet. (2007/117)

14 §. Förfarande

Innan vattenförbättringsplan fastställs skall förslaget vara utställt under minst en månad.

Sedan tiden för utställning enligt 1 mom. gått ut skall landskapsregeringen upprätta ett skriftligt, preliminärt ställningstagande till planförslaget vari beaktas de synpunkter på förslaget som givits under utställningstiden. Detta ställningstagande skall redovisas vid ett sammanträde där sakägare skall beredas tillfälle att yttra sig över det. Vid sammanträdet skall protokoll föras.

Tidigast tre veckor efter att protokoll som avses i 2 mom. offentliggjorts får landskapsregeringen besluta om planförslaget.

15 §. Rättsverkan av förbättringsplan

Utöver vad som medges enligt denna paragraf får inte markanvändningsåtgärd eller verksamhet inledas, flyttas, utvidgas eller på andra sätt utföras eller bedrivas i strid mot fastställd vattenförbättringsplan. Åtgärd eller verksamhet som bedrevs när planen ställades ut får dock tills myndighet i enskilt fall bestämmer annat fortsätta oförändrad förutsatt att den inte strider mot annan bestämmelse i denna lag eller annan författning.

Utan tillstånd från prövningsmyndigheten får i planen oreglerad markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd eller ändras endast om detta är tillåtligt enligt 4 och 6 kap. denna lag samt om det är uppenbart att detta varken försvårar genomförandet av planen eller motverkar planens miljöskyddssyfte. I annat fall ska tillstånd sökas hos prövningsmyndigheten som får ge tillstånd endast om det är utrett att åtgärden eller verksamheten inte försvårar genomförandet av planen eller motverkar dess syfte från miljöskyddssynpunkt. (2008/125)

16 §. Utnyttjande av förbättringsoverskott inom förbättringsplan

Oavsett bestämmelserna i 15 § får markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd eller ändras i strid mot vattenförbättringsplan, om därigenom förbättringsoverskott, skapat av den som vill utföra markanvändningsåtgärden eller verksamheten, utnyttjas enligt 12 §.

Landskapsregeringen får i vattenförbättringsplan bestämma att annan vattenförbättrande åtgärd än som avses i 1 mom., som ger ett dokumenterat förbättringsoverskott, får utnyttjas efter prövningsmyndighetens tillstånd. För sådant tillstånd krävs att den sökande i betydande grad har medverkat till förbättringsoverskottet eller att den som har skapat förbättringsoverskottet medger att sökanden utnyttjar detta. (2008/125)

17 §. Revidering av vattenförbättringsplan

Vattenförbättringsplan skall revideras när det finns anledning anta att planen inte är tillräcklig för att nå den vattenkvalitet som föreskrivs i kvalitetsnormer eller senast vart tredje år.

För revideringen av vattenförbättringsplan skall tillämpas bestämmelserna i 14 §.

Bestämmelser om övervakning, vattenkvalitet, åtgärdsprogram, förvaltningsplaner och förteckning över skyddade områden (2005/54)

18 §. (2005/54) Övervakning

Med övervakning avses i denna lag att söka en sammanhållen och mångsidig helhetsbild av vattenkvaliteten och dess förändring i syfte att kunna vidta ändamålsenliga åtgärder för att skydda vattenkvalitet och en hållbar användning av vatten. För övervakningsåtgärder äger landskapsregeringen de befogenheter som enligt 28 § landskapslagen (2008:124) om miljöskydd gäller för tillsyn. Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning delegera övervakningsuppgifterna till en landskapsregeringen underlydande myndighet. (2008/125)

För övervakningen ska utarbetas, fastställas och genomföras ett övervakningsprogram. Övervakningsprogram för ytvatten ska minst omfatta ekologisk och kemisk kvalitet inräknat väsentliga faktorer som styr dessa, såsom vattenflöden, nedfall från luften, näringsläckage från botten, utsläpp i vatten samt ekologisk potential. Övervakningsprogram för grundvatten ska omfatta övervakning av kemisk kvalitet och kvantitativ kvalitet. Om ett vattenskyddsområde avgränsats eller en kvalitetsnorm gäller för området ska övervakningsprogrammet omfatta tillämpliga frågor som rör områdets skyddsbehov. Vid utarbetandet av övervakningsprogram ska beaktas uppgifter från tillsyn och från sådan egenkontroll som ska utföras av en verksamhetsutövare. Landskapsregeringen ska med beaktande av kraven i artikel 11 Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (Ramdirektivet om en marin strategi), nedan kallat marindirektivet, fastställa ett samordnat övervakningsprogram för bedömningen av vattenkvaliteten i områdena med marina vatten med beaktande av kraven i bilaga III och V marindirektivet. Samordningen ska ske med berörda organisationer och myndigheter utanför landskapet i enlighet med 26 §. (2010/92)

Om det vid övervakning konstateras finnas en försämrad vattenkvalitet eller en betydande risk för en försämrad vattenkvalitet skall information om detta ges till berörda myndigheter och betydande verksamhetsutövare.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om omfattningen av och innehållet i övervakningsprogram där tidsangivelser för uppdateringar ska ingå. (2010/92)

Se K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

19 §. (2010/92) Avrinningsdistrikt

Om inte landskapsregeringen beslutar annat utgör landskapet ett avrinningsdistrikt som avses i artikel 3 vattendirektivet. Landskapsregeringen kan vid behov besluta om avgränsning av avrinnings- och delavrinningsområden inom ett avrinningsdistrikt.

19a §. (2010/92) Bedömning av vattenområden

För ett avrinningsdistrikt och för marina vatten ska landskapsregeringen göra en bedömning som inne-

K 14 Vattenlag (1996:61)

fattar en analys av dessa områdens karakteristika, en översyn av sådan påverkan och effekt på vattenkvaliteten som orsakats områdena till följd av mänsklig verksamhet samt en ekonomisk analys av vattenanvändningen inom områdena. Analyserna och översynen ska genomföras med beaktande av kraven i bilaga II, III och V vattendirektivet samt bilaga III marin-direktivet, där ekologiska, kemiska, ekonomiska och sociala faktorer av avgörande betydelse ska beaktas. Analyserna och översynen och nödvändiga uppdateringar av dessa ska göras minst vart sjätte år. Till den del bedömningen gäller marina vatten ska samordningen ske med berörda organisationer och myndigheter i enlighet med 26 §.

Landskapsregeringen kan besluta att ett avrinnings- eller delavrinningsområde ska utgöra en kraftigt modifierad vattenförekomst om de åtgärder som skulle krävas för att uppnå god ekologisk kvalitet enligt 20 § denna lag i detta område skulle vara oproportionerligt dyra eller tekniskt svår genomförbara eller skulle innebära betydande negativ inverkan på miljön i stort eller på betydande samhällsverksamheter, såsom sjöfart inklusive hamnanläggningar, vattenreglering eller dricksvattenförsörjning.

Landskapsregeringen ska vidare göra en bedömning av vilka översvämningsrisker som finns i ett avrinningsdistrikt. Bedömningen ska göras med beaktande av kraven i artiklarna 4, 5 och 6 Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG om bedömning och hantering av översvämningsrisker, nedan kallat översvämningsdirektivet. Landskapsregeringen ska vidta lämpliga åtgärder så att denna bedömning kan samordnas med den bedömning som ska göras enligt 1 mom.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vad som ska ingå i de bedömningar som avses i 1 och 3 mom. samt tidsplanerna för dem där tidsangivelser för uppdateringar ska ingå.

20 §. (2010/92) *Klassificering av vattenkvalitet och miljökvalitet*

Ytvatten i sjöar och kustvatten ska klassificeras på grundval av ekologisk och kemisk kvalitet. Dessa ytvattens ekologiska kvalitet ska klassificeras som hög, god, måttlig, otillfredsställande eller dålig medan ytvattens kemiska kvalitet ska klassificeras som god eller otillfredsställande. Med god ytvattenkvalitet avses i 18-25 §§ att ytvatten i sjöar och kustvatten har klassificerats ha god ekologisk kvalitet och god kemisk vattenkvalitet.

Kraftigt modifierade vattenförekomsters kvalitet ska klassificeras utgående från deras ekologiska potential som maximal, god eller måttlig.

Grundvatten ska klassificeras enligt kemiska och kvantitativa egenskaper som god eller otillfredsställande. Med god grundvattenkvalitet avses i 18-25 §§ att en grundvattenförekomst har klassificerats ha goda kemiska och kvantitativa egenskaper.

Klassificering av ytvatten i sjöar, kustvatten och kraftigt modifierade vattenförekomster samt grund-

vatten ska utföras av landskapsregeringen med beaktande av vad som följer av bilaga V vattendirektivet.

Landskapsregeringen ska fastställa kriterier för en god miljökvalitet i marina vatten med beaktande av kraven i bilaga I och III marindirektivet. Innan kriterierna fastställs ska en samordning ske med berörda organisationer och myndigheter utanför landskapet i enlighet med 26 §.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om förfarandet vid klassificering av ytvatten i sjöar, kustvatten och kraftigt modifierade vattenförekomster samt grundvattnen och vid fastställandet av god miljökvalitet för marina vatten.

21 §. (2010/92) *Kvalitetsmål för ytvatten i sjöar, kustvatten och kraftigt modifierade vattenförekomster samt grundvatten och marina vatten*

Landskapsregeringen ansvarar för att allt vatten i landskapet skyddas på ett ändamålsenligt sätt så att vattenkvaliteten inte försämras och att den vid behov förbättras. Det övergripande målet ska vara att uppnå god vattenkvalitet i ytvatten i sjöar och kustvatten samt grundvatten samt god ekologisk kvalitet och kemisk ytvattenkvalitet i kraftigt modifierade vattenförekomster senast den 31 december 2015 samt god miljökvalitet i marina vatten senast den 31 december 2020.

För ytvatten i sjöar, kustvatten och kraftigt modifierade vattenförekomster samt grundvatten kan landskapsregeringen förlänga tidsfristen i syfte att stegvis uppnå målet i 1 mom. om de naturliga förhållandena omöjliggör tillräckligt snabb förbättring. Landskapsregeringen kan även förlänga tidsfristen högst tolv år på grund av tekniska skäl eller om förbättringarna bedöms bli oproportionerligt kostsamma. Landskapsregeringen kan även fastställa mindre stränga kvalitetsmål för särskilda yt- och grundvattenområden om den mänskliga påverkan eller de naturliga förhållandena är sådana att det blir omöjligt eller oproportionerligt dyrt att uppfylla målen. De mindre stränga kvalitetsmålen ska fastställas så att ingen fortsatt försämring av vattenkvaliteten i det särskilda området sker och att bästa möjliga kvalitet uppnås.

För marina vatten ska landskapsregeringen fastställa vägledande miljömål i syfte att stegvis uppnå målen i 1 mom. med beaktande av kraven i bilaga III och IV marindirektivet. Före miljömålen är fastställda ska hänsyn tas till befintliga mål på nationell nivå, gemenskapsnivå samt internationell nivå och samordning ske med organisationer och myndigheter utanför landskapet i enlighet med 26 §.

Landskapsregeringen ska säkerställa erforderligt skydd för identifierade vattenförekomster som kan användas för dricksvattenframställning i syfte att minska dess nivå av vattenrening. Landskapsregeringen får i syfte att upprätthålla en god vattenkvalitet besluta att vattenförekomsterna ska innefattas i särskilda skyddsområden om behov av detta kan anses föreligga.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning även utfärda närmare bestämmelser om kriterierna för miljömålen samt för undantag från kraven på att

uppnå en god vatten- och miljö kvalitet inom de tidsramar som anges i 1 mom. där tidsangivelser för uppdateringar ska ingå. Landskapsregeringen ska i landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om kriterierna för minskning av farliga och förorenande ämnen. I detta ska ingå sådana ämnen som avses i artikel 16 och 17 vattendirektivet och som upptas i bilagorna VIII och IX vattendirektivet samt i bilaga II i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG om miljö kvalitetsnormer.

22 §. (2005/54) Åtgärdsprogram

Landskapsregeringen ska upprätta ett åtgärdsprogram som är ägnat att uppnå och bevara en effektiv och hållbar vattenanvändning med en god vattenkvalitet, förebygga en försämring av vattenkvaliteten samt att uppfylla kvalitetsmålen enligt 21 §. Av åtgärdsprogrammet ska framgå lagstiftnings-, budget-, informations-, tillsyns- och övervakningsbehov samt de administrativa behov som genomförandet av en åtgärd fordrar. Till den del programmet gäller marina vatten ska samordning ske med berörda myndigheter och organisationer utanför landskapet i enlighet med 26 §. Allmänheten ska informeras om åtgärdsprogrammet, uppmuntras att ta del av det och ges tillfälle att avge synpunkter på det. Information till allmänheten om ett förslag till åtgärdsprogram ska ges genom annons i minst en i landskapet allmänt utkommande tidning. Förslaget ska med tillhörande allmänna handlingar, senast ett år före den period som åtgärdsprogrammet avser, hållas tillgängligt för allmänheten under minst sex månader. Under denna tid ska även förslaget nödvändiga handlingar publiceras i elektronisk form. (2010/92)

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om hur arbetet med att upprätta ett åtgärdsprogram ska genomföras, tidsplanen för utformningen och omfattningen av arbetet samt vilka uppgifter som ska ingå i ett åtgärdsprogram där tidsangivelser för uppdateringar ska ingå. (2010/92)

Ett första åtgärdsprogram skall antas utan dröjsmål, dock senast den 22 december 2009. Åtgärdsprogrammet skall antas av landskapsregeringen. Landskapsregeringens allmänna förvaltning, underlydande myndigheter och kommunala myndigheter skall i tillämpliga delar i sina respektive planer och beslut beakta det antagna åtgärdsprogrammet.

23 §. (2005/54) Förvaltningsplan

Landskapsregeringen ska i en förvaltningsplan sammanställa uppgifter om ett avrinningsdistrikt. I en förvaltningsplan skall åtminstone ingå

1) en beskrivning av ett avrinningsområdes karaktäristika,

2) en beskrivning av sådan påverkan och effekt på vattenkvalitet som orsakats av mänsklig verksamhet,

2a) (2010/92) en bedömning av översvämningsriskerna i distriktet samt en plan för hantering av dessa risker,

3) uppgifter som identifierar och beskriver skyddade områden,

4) en beskrivning av nätverk som upprättats för övervakning av vattenkvalitet och redovisning av resultat från sådana övervakningsprogram,

5) en förteckning över fastställda miljömål,

6) en sammanfattande ekonomisk analys av vattenanvändningen,

7) en sammanfattning av antagna åtgärdsprogram och syftet med dessa,

8) en förteckning över detaljerade program och förvaltningsplaner,

9) en sammanfattning av de åtgärder för information till allmänheten och samråd som vidtagits, resultaten härav och de ändringar i planen som gjorts till följd av detta,

10) en förteckning över behöriga myndigheter samt

11) uppgifter om sådana kontaktpunkter och förfaranden som finns för information riktad till allmänheten.

En första förvaltningsplan skall antas utan dröjsmål, dock senast den 22 december 2009. Allmänheten skall informeras om planen, uppmuntras att ta del av den och ges tillfälle att lämna synpunkter på förslag. Information till allmänheten om ett förslag till förvaltningsplan skall ges genom annons i minst en i landskapet allmänt utkommande tidning. Förslaget skall med tillhörande allmänna handlingar, senast ett år före den period som förvaltningsplanen avser, hållas tillgängligt för allmänheten under minst sex månader. Under denna tid skall även förslaget nödvändiga handlingar publiceras i elektronisk form.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om hur arbetet med att sammanställa en förvaltningsplan ska genomföras, tidsplanen för utformningen och omfattningen av arbetet samt vilka uppgifter som ska ingå i en förvaltningsplan. (2010/92)

24 §. (2005/54) Översyn av förvaltningsplan och åtgärdsprogram

Förvaltningsplan och åtgärdsprogram skall fortlöpande ses över och om det bedöms ändamålsenligt vid behov revideras. Översyn skall ske minst vart sjätte år, varvid bestämmelserna om information i 5 kap. 22 och 23 §§ skall beaktas. Nya eller reviderade åtgärder som antagits enligt ett uppdaterat program skall träda i kraft inom tre år efter att de antagits.

I en reviderad förvaltningsplan skall åtminstone ingå en beskrivning av

1) behövliga ändringar eller uppdateringar av miljömål sedan offentliggörandet av föregående förvaltningsplan,

2) gjorda framsteg för att nå miljömål, inklusive en redovisning av verkan av åtgärder som genomförts under föregående förvaltningsplanperiod, med en förklaring till varför ett eller flera miljömål inte har uppnåtts,

3) orsaken till varför en planerad åtgärd för att nå fastställda miljömål inte har vidtagits under den föregående förvaltningsplanperioden samt

4) orsaken till varför en oplanerad åtgärd för att nå fastställda miljömål har vidtagits under den föregående förvaltningsplanperioden.

K 14 Vattenlag (1996:61)

25 §. (2005/54) *Förteckning över skyddade områden*

Landskapsregeringen för en särskild förteckning över vattenskyddsområden samt andra yt- och grundvattenområden vilka enligt lagstiftningen kräver ett särskilt skydd. I förteckningen skall anges

1) de vattenförekomster som används för uttag av hushållsvatten avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 kubikmeter per dag i genomsnitt eller betjänar mer än 50 personer samt de vattenförekomster som är avsedda för sådan framtida användning,

2) områden som har fastställts för skydd av ekonomiskt betydelsefulla vattenlevande djur- eller växtarter,

3) vattenförekomster som har fastställts som rekreativevatten, inklusive områden som fastställts som badvatten enligt direktiv 76/160/EEG (om kvaliteten på badvatten),

4) områden som är känsliga för näringsämnen, inklusive områden som fastställts som sårbara enligt direktiv 91/676/EEG (om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket) och områden som fastställts som känsliga områden enligt direktiv 91/271/EEG (om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse) samt

5) områden som har fastställts för skydd av livsmiljöer eller arter där bevarandet eller förbättrandet av vattnets status är en viktig faktor för deras skydd, inklusive relevanta Natura 2000-områden som fastställts enligt direktiv 92/43/EEG (om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) och direktiv 79/409/EEG (om bevarande av vilda fåglar).

För varje förekomst eller område som upptas i förteckningen skall anges den landskaps- och gemenskapslagstiftning på vilken noteringen i förteckningen grundas samt var varje i förteckningen avsett område är lokaliserat.

Förteckningen ska regelbundet ses över och revideras vid behov. (2010/92)

26 §. (2010/92) *Internationell samordning*

Med utgångspunkt från befintliga program och etablerad miljöverksamhet ska landskapsregeringen samarbeta med berörda organisationer och myndigheter i regioner utanför landskapet. Samarbetet ska ske i enlighet med de internationella överenskommelser vilka bringats i kraft i landskapet och som är tillämpliga på de i denna paragraf avsedda områdena.

6 kap. Tillståndsprövning och miljögranskning (2008/125)**Allmänna bestämmelser****1 §.** (2008/125) *Om prövning och prövningsmyndighet*

I detta kapitel finns närmare bestämmelser om när tillstånd eller miljögranskning krävs för vattenföretag, förfogande över annans egendom och vattenfarlig verksamhet. I fråga om prövningsmyndighet och förfarande gäller vad som stadgas i landskapslagen om miljöskydd.

2 §. (2008/125) *Särskilt om ansökan om tillstånd till förfogande över annans egendom*

Av ansökan som avser tillstånd enligt 3 kap. denna lag ska, avseende förfogande över annans egendom, utöver vad som följer av landskapslagen om miljöskydd särskilt framgå vilken rätt till förfogande över annans egendom som begärs.

3 §. Rätt till tillståndsprövning

Den som utfört eller ämnar utföra vattenföretag samt den som utövar eller ämnar utöva vattenfarlig verksamhet kan söka tillstånd härför även om tillståndsplikt inte föreligger. Om inte annat är särskilt bestämt gäller för sådan ansökan samma regler om handläggning och beslut som för tillståndsärenden i övrigt enligt denna lag.

4 §. (2008/125) *Förutsättningar för tillstånd och beslut med anledning av miljögranskning*

Tillstånd får ges och beslut med anledning av miljögranskning får fattas endast om det är utrett att denna lags bestämmelser liksom bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen är uppfyllda.

5 §. Upphävd (2008/125).

6 §. Upphävd (2001/32).

7 - 9 §§. Upphävda (2008/125).

10 §. Upphävd (2001/32).

11 §. Upphävd (2008/125).

12 §. Upphävd (2001/32).

13 §. Återbetalning av ersättning efter återkallande eller ändring av tillstånd

Ersättning för skada som betalats enligt bestämmelserna i 7 kap. behöver inte återbetalas när ett tillstånd återkallats eller ändrats. Om det måste anses oskäligt att ingen återbetalning sker, med hänsyn till fördel ersättningstagare erhåller genom återkallande eller ändring av tillstånd, skall dock tillståndshavaren vara oförhindrad att begära att ersättningen eller viss del av denna återbetalas. Sådant yrkande skall handläggas i den ordning som gäller för tvistiga ersättningsfrågor enligt denna lag.

14 §. Upphävd (2008/125).

Krav på tillståndsprövning och miljögranskning (2008/125)**15 §.** (2008/125) *Krav på tillstånd för vattenföretag*

Tillstånd för utförande av vattenföretag och förfogande över annans egendom krävs om genomförandet berör enskild rättsinnehavares rätt och inte samtliga berörda rättsinnehavare godkänt åtgärden.

Tillstånd krävs utöver vad som följer av 1 mom. alltid för utförande av vattenföretag om företaget innebär

a) anläggande av bro, tunnel eller annan transportanordning i, över eller under allmän farled,

b) utläggande eller upptagning av ledning eller kabel i allmän farled om inte godkännande till företaget från den myndighet som har att övervaka farleden har inhämtats,

c) annan med a och b punkterna jämförbar olägenhet för samfärdseln,

d) tagande av ytvatten ur sötvattenområde då det sammanlagda uttaget, varvid flera anläggningsars uttag ur samma vattenförekomst räknas samman, överstiger 200 000 kubikmeter vatten per år,

e) täkt av mer än 10 000 kubikmeter grundvatten per år, varvid flera anläggningsars uttag ur samma vattenförekomst räknas samman,

f) byggande, fyllning, pålning, grävning, muddring, sprängning eller rensning i vattenområde om den botenytta som verksamheten omfattar i vattenområdet uppgår till mer än 500 kvadratmeter,

g) anläggande av våtmark över 5 hektar,

h) markavvattning av mer än 5 hektar undantaget dränering av jordbruksmark genom täckdikning med dräneringsrör som har en största diameter om 300 millimeter av jordbruksmark eller

i) uppdämning av mer än 20 000 kubikmeter vatten per år från samma avrinningsområde.

16 §. (2008/125) Krav på tillstånd för vattenfarlig verksamhet

Tillstånd krävs för tillförsel av övergödande ämnen direkt i ytvatten från

a) fiskodling med en produktion om 20 ton fisk per år,

b) reningsverk med en kapacitet som uppgår till 900 personekvivalenter eller

c) annan verksamhet vars teoretiska årliga belastning på vattenmiljön uppgår till 200 kg fosfor eller 1 500 kg kväve.

17 §. (2008/125) Krav på tillstånd för utsläpp av grund- och ytvattenfarliga ämnen

Tillstånd krävs för

a) utsläpp till ytvatten av ämnen och materia som kan medföra ytvattenfarlig förorening,

b) direkta utsläpp till grundvatten av ämnen som kan medföra grundvattenfarlig förorening,

c) återinföring till samma vattenförande lager av vatten som använts geotermiskt, vatten från gruva och dagbrott samt vatten som har pumpats ut i samband med byggnads- och anläggningsarbeten samt för

d) konstgjord infiltration till grundvatten.

I landskapsförordning anges de yt- och grundvattenfarliga ämnen som kräver tillstånd enligt denna paragraf.

Tillstånd för verksamheter som är tillståndspliktiga enligt denna paragraf ges för begränsad tid och får inte meddelas förrän det har konstaterats att grundvattnet och särskilt dess kvalitet blir föremål för regelbunden övervakning och dokumentation.

18 §. (2008/125) Krav på miljögranskning för vattenföretag

Miljögranskning för utförande av vattenföretag krävs om företaget kan medföra

a) fara för människors hälsa,

b) sådant förändringar i naturförhållandena eller av existensbetingelserna för de i naturen levande organismerna som är betydande,

c) fara för översvämning eller allmän vattenbrist,

d) ändring eller stängning av kungsådra,

e) olägenhet för fiskens vandring eller möjlighet till fortplantning som är betydande,

f) försämring av vattnets reningsförmåga eller annan kvalitetsförsämring som inte är ringa eller

g) betydande minskning av naturskönheten, trivselen i omgivningen, kulturvärdena eller rekreationsmöjligheterna.

19 §. (2008/125) Krav på miljögranskning för vattenfarlig verksamhet

Miljögranskning krävs för inledande, uppförande och ändring av verksamhet som kan medföra sådan påverkan som avses i 18 § och som landskapsregeringen genom landskapsförordning belagt med krav på miljögranskning.

20 §. (2008/125) Krav på miljögranskning för ledande av avloppsvatten

Miljögranskning krävs oavsett vad i 18 och 19 §§ stadgas för ledande eller omhändertagande av avloppsvatten på annat sätt än genom ledande till allmänt avloppsnät.

Miljögranskning enligt 1 mom. krävs dock inte för avloppsanläggningar för hushålls- eller motsvarande avloppsvatten med en maximal belastning motsvarande högst 50 personekvivalenter om landskapsregeringen genom landskapsförordning meddelat närmare bestämmelser om reningsanordningar och metoder för rening av avloppsvatten samt om andra miljöskydds krav som ska gälla för anläggningarna och samtidigt beslutat att miljögranskning inte behövs. För sådana anläggningar krävs kommunalt avloppstillstånd. För beviljande av kommunalt avloppstillstånd krävs att sökanden kan visa att bestämmelserna meddelade med stöd av denna bestämmelse är uppfyllda.

21 §. Tillståndsplikt inom visst område

Om det föreligger särskilda skäl kan landskapsregeringen beträffande ett till gränserna bestämt område genom landskapsförordning stadga att tillståndsplikt skall gälla för i beslutet närmare angivna åtgärder oavsett deras verkningar. Under samma förutsättningar kan landskapsregeringen genom landskapsförordning stadga om inskränkningar i tillståndsplikt som gäller enligt 15-17 §§ men inte i tillståndsplikt som gäller enligt 18-20 §§.

22 §. Upphävd (2008/125).

Mellanrubriken upphävd (2008/125)

23 - 27 §§. Upphävda (2008/125).

Mellanrubriken upphävd (2008/125)

28 - 29 §§. Upphävda (2008/125).

30 §. Upphävd (2001/32).

31 §. Övriga bestämmelser

I övrigt gäller i tillämpliga delar vad om tillstånd som omfattar vattenföretag är stadgat i 25-27 §§.

7 kap. Ersättning och inlösen

Allmänna bestämmelser

1 §. Inledande bestämmelse

Skada eller annan olägenhet som uppstår till följd av vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet, som utgörs av ändrad vattenkvalitet eller är en följd av sådan effekt, skall ersättas eller inlösas i den omfattning och under de förutsättningar som gäller enligt bestämmelserna i detta kapitel. Samma gäller skada eller annan olägenhet till följd av utnyttjande av rätt enligt 3 kap. att ta i anspråk eller på andra sätt förfoga över eller påverka annans egendom.

2 §. Expropriation

Om inte annat bestäms i detta kapitel skall allt sådant förfogande som avses i 3 kap. denna lag, oavsett att sådant förfogande även får ske för enskilt intresse, jämsställas med expropriation.

Ersättningsfrågor enligt denna lag skall bedömas med tillämpning av bestämmelserna i 4 kap. landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, dock så att vid inlösen eller beviljande av rätt till ständig besittning av annans mark och vad där finns samt vid rätt att varaktigt sätta mark och vad där finns under vatten skadan skall ersättas med 150 procent av det värde som sägs i 23 § nämnda lag.

För övriga frågor som har samband med sådant förfogande och prövning av sådant som avses i 3 kap. denna lag skall, med beaktande av 4 mom. nedan, tillämpas bestämmelserna i 5 - 10, 12, 13 och 15 kap. landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter med undantag av 88 och 89 §§ i 15 kap.

Det som i landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter sägs om expropriationsnämnd ska i ersättningsfrågor enligt denna lag gälla prövningsmyndigheten. (2008/125)

3 §. Markägares rätt till inlösen

Om annan tillhörig mark till följd av vattenföretag varaktigt sätts under vatten eller på annat sätt omedelbart försämrats skall om ägaren så begär marken och vad där finns lösas in om inte försämringen är av övergående natur.

Inlösen en del av en fastighet eller tas den i anspråk med nyttjanderätt och uppkommer på grund härav vid nyttjandet av den återstående delen avsevärt men skall, om inte försämringen är av övergående natur, hela fastigheten lösas in om ägaren så begär.

Om bruks- eller marknadsvärde av annans egendom minskas till följd av åtgärd som orsakar skada enligt 4 § a och b punkten skall, om så befinns skäligt, på ägarens begäran bestämmas att fast eller lös egendom skall lösas in.

Det som i 1-3 mom. bestäms om skyldighet att lösa in egendom gäller i tillämpliga delar även nyttjanderätt eller annan särskild rätt till sådan egendom.

4 §. Skadegrunder

Ersättning skall betalas för inte obetydlig skada eller olägenhet på människors hälsa och på egendom om skadan eller olägenheten beror på

a) genomförande av vattenföretag såsom byggan- de i vatten, dikning, vattentäkt och annat sådant och skadan har samband med översvämning eller annan vattenståndsändring, ändrad tillgång på vatten eller försämrade möjligheter att utnyttja vattenområde och vatten över vilket den skadelidande har rådighet,

b) anläggningsarbete, grävning eller andra åtgärder med mark eller i vattenområde som orsakar skada eller olägenhet som anges i föregående punkt eller som medför försumpning av mark eller andra markskador till följd av förändrade vattenförhållanden i mark eller vattenområde,

c) förekomsten av anläggning, vatten- eller avloppsledning, andra anordningar eller diken som orsakar skada eller olägenhet som anges i b punkten eller

d) vattenfarlig verksamhet.

Om vållande inte kan påvisas skall ersättning ändå betalas utom när orsaken till skadan eller olägenheten är naturtilldragelse eller annan övermäktig händelse vars effekter skäligen inte kunnat förebyggas.

5 §. Ersättning för skada eller förlust till följd av förfogande över annans egendom

Oavsett bestämmelserna i 4 § kan ersättning betalas till den vars egendom eller rätt tas i anspråk enligt 3 kap. eller inlöses enligt 3 §.

6 §. Skada som ersätts

Ersättning vid skada enligt 4 § skall betalas för

a) förlust eller försvårande av möjlighet att utnyttja nyttjanderätt eller äganderätt till fast eller lös egendom,

b) sänkning av egendoms marknadsvärde och förlust av annan förmån med förmögenhetsvärde som har sin grund i äganderätten,

c) kostnader för flyttning och ändring av egendom,

d) hindrande eller avsevärt försvårande av möjligheterna att på annan grund än äganderätt eller annan särskild rätt nyttja ett vattenområde eller dess strand för yrkesmässigt fiske eller annat viktigt lovligt ändamål samt för

e) förlust som orsakas av avbrott i rörelse om avbrottet har samband med sådan skada som enligt a-d punkten är ersättningsgill.

7 §. Solidariskt betalningsansvar

Om det i ett företag av vilket föranleds ersättnings- skyldighet finns flera deltagare svarar de solidariskt för betalningen av ersättningen.

8 §. Prövning av ersättning

Om tillstånd för vattenföretag eller annan åtgärd meddelas enligt denna lag skall frågan om ersättningskyldighet och ersättningsens omfattning samti- digt prövas.

1 mom. hindrar inte att fråga om ersättning för ska- da, men eller förlust kan prövas vid annan tidpunkt.

Särskilda skadegrunder

9 §. Skada orsakad av farleds inrättande

För nyttjande av vattenområde som farled enligt 3 kap. 7 och 8 §§ skall ersättning inte betalas om inte annat gäller enligt 2 mom.

Om nyttjandet av vattenområde enligt 1 mom. medför en avsevärd inskränkning av möjligheterna att utöva enskild rätt till fiske eller om anläggning eller anordning som lovligen uppförts för utövandet av viss rätt blir onyttig, skall ersättning betalas för denna skada.

10 §. Skada orsakad av fartygstrafik m.m.

För skada orsakad av farkost som trafikerar vattenområde skall ersättning betalas även om vållande inte föreligger när skadan avser mark, inrättning, upplag, fängstredskap eller annan egendom och beror på sammanstötning, vågsvall, gnistor eller annat sådant. Därvid skall beaktas det som särskilt är bestämt om begränsning av redares ansvarighet och om sjöpanträtt.

Skada som avses i 1 mom. som uppstår utanför farled till följd av farkosters användning av allmän eller enskild farled skall fullt ut betalas av den som ansvarar för farleden. Farledsinnehavaren kan söka ersättning av den vars farkost vållat skada varvid vad som stadgas i första meningen är tillämpligt på regresskravet.

Ersättningsskyldighet föreligger inte i fråga om skada som vid samfärdsel på vattenområde åsamkas föremål som utan laglig rätt lagts ut i kungsådra eller i allmän farled. Detsamma gäller beträffande fängstredskap som lagts ut i sådan farled, om inte skadan orsakats uppsåtligen eller av grov oaksamhet. Om den som färdas på vattenområde på annat än i 1 mom. angivet sätt uppsåtligen eller av grov oaksamhet skadar utanför farled utlagt fängstredskap, skall ersättningen erläggas enligt denna lag.

Om skada som avses i 1-3 mom. till någon del orsakats av att den skadade egendomen inte varit i behörigt skick eller lämnats utan behörig tillsyn skall ersättningen jämkas med hänsyn härtill.

Om ersättande av skada som förorsakas av fartygs sammanstötning gäller vad i sjölagen (FFS 674/1994) är föreskrivet. (2001/32)

Skada som enligt 5 kap. 79 § rikets vattenlag (FFS 264/1961) är att anse som flotningsskada skall ersättas i enlighet med denna lag.

Se Kom 301 FL I och Mi 601 FL II.

11 §. Skada orsakad av vattentäktsuttag

För vattentäkt eller annat nyttjande som avses i 3 kap. 16-21 §§ eller vattentäkt enligt 2 kap. skall ersättning inte betalas om inte annat gäller enligt 2 mom.

Om åtgärd enligt 1 mom. medför försämrade tillgång på vatten för ägare eller innehavare av särskild rättighet skall ersättning betalas för denna skada om den inte är obetydlig.

8 kap. Tillsyn

1 §. (2008/125) Tillsyn

Om tillsyn och tillsynsmyndighet i enlighet med denna lag stadgas i landskapslagen om miljöskydd.

Se K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

2 - 9 §§. Upphävda (2008/125).

9 kap. Straffbestämmelser

1 §. Miljöförstöring

Den som uppsåtligen eller av grov oaksamhet utför vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet, i strid med bestämmelse i 4 eller 5 kap. denna lag eller utan tillstånd eller miljögranskning som avses i 6 kap., så att gärningen är ägnad att orsaka fara för att grundvatten eller ytvatten skadas eller nedskräpas eller så att fara för hälsan uppstår döms för *miljöförstöring* till böter eller fängelse i högst två år. (2008/125)

För miljöförstöring döms också den som uppsåtligen eller av grov oaksamhet på annat sätt än det som avses i 1 mom. utför vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet så att gärningen är ägnad att orsaka fara för att miljön försämrats.

2 §. Grov miljöförstöring

Den som vid miljöförstöring

a) med beaktande av åsamkad skadas långvarighet, omfattning och andra omständigheter orsakar synnerligen stor skada eller fara för miljön eller hälsan,

b) (2008/125) begått brottet trots uttryckligt påbud eller förbud som myndighet givit med stöd av denna lag eller som

c) till grundvatten utsläppt ämne som avses i 4 kap. 8 § 1 mom. och brottet även bedömt som helhet är grovt, döms för *grov miljöförstöring* till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

3 §. Miljöförseelse

Om miljöförstöring, med hänsyn till att den fara eller skada som har vållats miljön eller hälsan varit mindre betydande, möjligheten att återställa miljön i ursprungligt skick eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet, är ringa döms för *miljöförseelse* till böter eller fängelse i högst sex månader.

4 §. (2008/125) Miljöförstöring av oaksamhet

Den som av annan än grov oaksamhet utför vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet, i strid med bestämmelse i 4 eller 5 kap. denna lag eller utan tillstånd eller miljögranskning som avses i 6 kap., med beaktande av åsamkad skadas långvarighet, omfattning och andra omständigheter orsakar synnerligen stor skada eller fara för miljön eller hälsan, döms för *miljöförstöring av oaksamhet* till böter eller fängelse i högst ett år.

4a §. (2011/41) Juridiska personers straffansvar

På miljöförstöring, grov miljöförstöring, miljöförseelse och miljöförstöring av oaksamhet tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar i 9 kap. strafflagen (FFS 39/1889).

Se St 101 FL I.

5 §. Brott mot tillståndsplikt

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet utan föregående tillstånd vidtar åtgärd eller bedriver verksamhet som enligt 6 kap. kräver tillstånd döms för *brott mot tillståndsplikt* till böter eller fängelse i högst två år.

Den som, utan att samtidigt bryta mot annan bestämmelse, uppsåtligen eller av vårdslöshet utnyttjar

K 14 Vattenlag (1996:61)

förbättringsoverskott utan uppfyllande av tillståndsplikten i 5 kap. 16 § 2 mom. döms för brott mot tillståndsplikt till böter.

6 §. (2008/125) *Brott mot miljögranskningsplikt*

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet bryter mot krav på miljögranskning enligt 6 kap. döms för *brott mot miljögranskningsplikt* till böter eller fängelse i högst sex månader.

7 §. *Brott mot tillståndsvillkor*

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet bryter mot villkor i tillståndsbeslut enligt denna lag döms för *brott mot tillståndsvillkor* till böter eller fängelse i högst två år eller, om brottet avser villkor av grundläggande betydelse för tillståndsgivningen, till fängelse i högst två år.

8 §. *Brott mot bestämmelse grundad på plan*

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet utövar vattenfarlig verksamhet som strider mot vattenförbättringsplan enligt 4 kap. 5 § döms för *brott mot bestämmelse grundad på plan* till böter eller fängelse i högst två år.

9 §. *Brott mot bestämmelse för vattenskyddsområde*

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet utövar vattenfarlig verksamhet som strider mot bestämmelser för vattenskyddsområde eller mot av landskapsregeringen utfärdade bestämmelser enligt 5 kap. 3 § 2 mom. andra meningen döms för *brott mot bestämmelse för vattenskyddsområde* till böter eller fängelse i högst två år.

10 §. (2001/32) *Brott mot bestämmelse om allmänna minimikrav*

Den som uppsåtligen bryter mot av landskapsregeringen utfärdade minimikrav för bestämda åtgärds- eller verksamhetsslag enligt 4 kap. 9 § döms för *brott mot bestämmelse om allmänna minimikrav* till böter.

11 §. *Brott mot kvalitetsnormer*

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet i strid mot 4 kap. 2 § jämförd med 5 kap. 6, 8, 9 eller 11 §§ vidtar ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet döms för *brott mot kvalitetsnormer* till böter eller fängelse i högst två år. Vid ringa vårdslöshet döms ej till straff.

12 §. *Brott mot bestämmelse om nyttjande*

Den som uppsåtligen utan laga rätt hindrar annan att i enlighet med denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser eller tillstånd befara vattendrag eller på annat sätt nyttja vatten- eller jordområde döms för *brott mot bestämmelse om nyttjande* till böter eller fängelse i högst sex månader.

13 §. *Lämnande av oriktiga uppgifter*

Den som, i tillstånds- eller miljögranskningsärendet där han är sökande eller i tillsynsärende rörande vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet som han utövar eller låter utöva, uppsåtligen eller av grov vårdslöshet lämnar felaktiga uppgifter eller förtiger uppgifter av betydelse för bedömningen i ärendet

döms för *lämnande av oriktiga uppgifter* till böter eller fängelse i högst två år. Om den skada eller fara för skada som vållats yt- eller grundvattens kvalitet, på grund av lämnande av oriktiga uppgifter, är synnerligen stor med beaktande av den åsamkade eller hotande skadans långvarighet, omfattning eller andra omständigheter och brottet bedömt som helhet är grovt ska den sökande dömas till fängelse i högst två år. (2008/125)

Om någon på uppdrag av den som är ansvarig för ett vattenföretag eller en vattenfarlig verksamhet uppsåtligen eller av grov vårdslöshet lämnar sådan felaktig uppgift som avses i 1 mom. straffas denne på samma sätt som sägs i 1 mom.

Vattenlagens speciella del

10 kap. Dikning

Inledande bestämmelser

1 §. *Dikning*

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, miljögranskning och försiktighetsmått samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får dikning enligt detta kapitel utföras om det behövs för att erhålla en ändamålsenlig avvattning av mark. (2008/125)

Med dikning avses upptagande av nytt dike och utvidgande eller utträtande av befintligt dike eller bäck samt rensning av bäck om åtgärden inte inverkar på vattenståndet i en högre liggande sjö.

Till dike räknas på vardera sidan en minst 60 cm bred zon om inte bredare zon föreskrivits eller är nödvändig på grund av markens beskaffenhet.

2 §. *Underhåll*

Den eller de som utfört dikning skall tillse att dikningen underhålls så att annans område inte skadas.

3 §. *Dikning på annans mark*

Närmare bestämmelser om när dikning på annans mark får utföras finns i 3 kap. 13-15 §§. I 6 kap. 8 § finns bestämmelser om tillstånd till förfogande över annans egendom och i 14 kap. finns bestämmelser om vattenförrättning.

Innan dikning utförs på annans mark skall markägaren höras om inte förrättning skall hållas i enlighet med 14 kap.

Om dikningsförrättning skall ske i enlighet med 14 kap. och om markägaren yrkar på det skall vid sådan förrättning beslut fattas var grävningsmassor som tas upp vid dikningen skall läggas. Om inget sådant beslut fattats skall grävningsmassorna, om inte markägaren omedelbart tar dem tillvara, läggas vid sidan av diket eller på annan lämplig plats där de inte orsakar nämnvärd olägenhet.

4 §. *Kostnadsansvar*

Den som för avvattning av sin mark leder in vatten i annan markägares dike är skyldig att, enligt de grunder som gäller för gemensam dikning, delta i de kostnader som uppkommer härav och om inte annat

avtalats utföra sådana arbeten som påkallas av det ändrade vattenflödet samt att delta i framtida kostnader för underhåll, förbättring och utvidgning av diket.

Med undantag av vad i 1 mom. stadgas får inte i annan tillhörigt rör eller täckdike vatten ledas in utan markägarens samtycke om det är möjligt att utan oskäliga kostnader på annat sätt avleda vatten.

5 §. Dikning genom allmän väg

Om ny trumma eller bro byggs i väg eller om befintlig dikning utvidgas eller fördjupas skall åtgärden på begäran av den som dikar eller dikat utföras så att marken ovanför vägen avvattnas till minst 1,2 meters djup.

Om det med hänsyn till möjligheten att avvattna åkermark genom täckdikning är nödvändigt att utföra dikning till större djup än som avses i 1 mom., skall sådan dikning ske om de som företräder minst hälften av den nytta som kan vinnas härav anholder om det.

De åtgärder som avses i 1 och 2 mom. skall utföras och bekostas av väghållaren. Det åligger även väghållaren att underhålla bron eller trumman.

6 §. Dikning genom enskild väg och ägoväg

Om i 5 § 1 mom. avsedda åtgärder utförs i fråga om enskild väg eller ägoväg har den som dikar eller dikat samma rätt som beträffande allmän väg men det åligger honom att betala kostnaderna för att återställa vägen, bron eller trumman i ett minst likvärdigt skick eller, om väghållaren begär det, själv utföra åtgärderna varvid vägen, bron eller trumman skall återställas i minst likvärdigt skick. För underhållet av bron eller trumman svarar väghållaren.

7 §. Dikning i planlagt område

Bestämmelserna om dikning är tillämpliga även i fråga om område där stads- eller byggnadsplan gäller. Om sådant område skall avvattnas kan på sakägares ansökan föreskrivas att det skall behandlas som ett särskilt avsnitt i enlighet med 12 §. Nyttotagare i fråga om området är vederbörande kommun.

Gemensam dikning

8 §. Deltagare

Om dikning är till nytta för flera markägare skall, för att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter, dikningen utföras och skötas gemensamt av dessa.

Den som har nytta av visst dikningsföretag har rätt att ta del i den gemensamma dikningens utförande, drift och förvaltning samt har på begäran av deltagare i företaget skyldighet att delta i det gemensamma företaget i förhållande till nyttan av dikningen. Delägare i oskiftad lägenhet och delägare i flera lägenheter samfällt tillhörigt område beslutar om deltagande i gemensam dikning på det sätt som särskilt är föreskrivet.

9 §. Nyttan av dikning

Deltagarna i den gemensamma dikningen deltar i kostnaderna i förhållande till den nytta företaget har för deras mark, varvid som nytta anses den ökning av markens värde som följer av förbättrad avkastnings-

förmåga eller ökad möjlighet att använda marken på ett mer inkomstbringande sätt.

Beträffande mark som används eller kan användas som tomt, vågområde, upplagsområde eller för annat särskilt ändamål skall som nytta anses ökning av markens bruksvärde.

10 §. Kostnad för dikning

Till kostnaderna för gemensam dikning skall hänföras kostnader som avser utförande, drift och förvaltning varvid med till förvaltning hörande kostnader avses sådana kostnader för planering, handläggning, medelsanskaffning och övriga utgifter eller ersättningar som dikningsföretagets utförande och underhåll föranleder.

11 §. Beräkning av kostnadsandel

Den för viss deltagare enligt 9 och 10 §§ beräknade kostnadsandelen får inte utan deltagarens samtycke överstiga den kostnad som uppkommit om dikningen av deltagarens mark utförts eller drivits som ett fristående företag.

12 §. Kostnadsandel med hänsyn till avsnitt

Om det vid beräkning av kostnadsandelar i enlighet med 9 och 10 §§ konstateras att kostnaderna för dikning av visst avsnitt med flera ägare, med hänsyn till olikheter i naturförhållanden eller andra omständigheter, blir högre därför att ett annat avsnitt ingår i företaget kan företaget indelas i avsnitt avgränsade med hänsyn till olikheterna.

Om visst i 1 mom. avsett avsnitt är beläget så att gemensamt dike där inte behöver upptas för avvattning av annat avsnitt kan överenskommas att dikning inte skall utföras förrän den som är i behov av diket anholder om det. Sådant förordnande påverkar inte skyldigheten för den som drar nytta av företaget att ta del i kostnaderna för dikningen.

13 §. Dikningsplan

Om någon av deltagarna i företaget begär det skall över gemensam dikning uppgöras en särskild plan, dikningsplan, med tillhörande kostnadsförslag och förslag till fördelning av kostnaderna. Dikningsplan skall inte ges större omfattning än vad som är nödvändigt för tillgodoseende av de deltagares behov vilka begärt dikning.

Landskapsregeringen utfärdar vid behov närmare bestämmelser om dikningsplaner.

14 §. Dikningsdjup

Vid bestämmandet av dikets djup vid gemensam dikning skall markens beskaffenhet, lutningsförhållandena och avvattningsbehovet beaktas. Är fråga om avvattning av odlad jord skall, om inte annat avtalats, öppen dikning utföras för avvattning till 1,2 meters djup. Följer härav oskäligt stora kostnader i förhållande till nyttan av dikningen, skall dock mindre djup fastställas.

Om det med hänsyn till möjligheten att avvattna åkermark genom täckdikning är nödvändigt att utföra dikning till större djup än som avses i 1 mom., skall sådan dikning ske om de som företräder minst hälften av den nytta som kan vinnas härav anholder om det.

K 14 Vattenlag (1996:61)

15 §. Kostnader för underhåll

Kostnaderna för underhåll av dikning fördelas enligt samma grunder som dikningskostnaderna i enlighet med 9 och 10 §§ om inte särskilda skäl föranleder annat. Om gemensam dikning blir onyttigt för någon deltagare därför att nytt dike upptagits, skall deltagaren befrias från deltagande i underhållskostnaderna.

16 §. Betalning av kostnadsandel

Deltagare i gemensam dikning som inte anhållit om dikning eller förenat sig om sådan anhållan är skyldig att ta del i de kostnader som föranleds av dikning till det djup som avses i 14 § och med högst det belopp som motsvarar den nytta dikningen har för deltagarens mark.

Om en deltagares kostnadsandel förblir obetald skall de övriga deltagarna betala den obetalda andelen i samma inbördes relation som gäller för betalningen av dikningskostnaderna. Betalas andelen senare skall medlen återbetalas enligt samma grunder.

17 §. Förfarandebestämmelser

Beträffande gemensam dikning skall bestämmelserna om förfarande som avses i 13 kap. 2-4 och 11 §§ i tillämpliga delar följas.

18 §. Dikningssammanslutning

För att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter skall dikningssammanslutning bildas i enlighet med 13 kap. om gemensam dikning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter.

Om deltagarna avtalar om det kan dikningssammanslutning bildas även om överenskommelse om gemensam dikning uppnåts.

11 kap. Avlopp**Allmänna bestämmelser****1 §. Avledande av avloppsvatten**

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, miljögranskning och försiktighetsmått samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får avloppsvatten avledas enligt detta kapitel. (2008/125)

Beträffande behandling av avloppsvatten från hälso- och miljösynpunkt finns särskilda bestämmelser i landskapslagen om hälsovärden. Likaså finns särskilda bestämmelser om avledande av avloppsvatten inom område med stads- eller byggnadsplan i byggnadslagen för landskapet Åland samt beträffande avloppsregleringen i samhällen, i landskapslagen (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk. Dessutom finns bestämmelser om bekostande av avloppsanläggningar i landskapslagen (1974:23) om avloppsvattenavgift och i landskapslagen (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsprojekt.

Se E 16, Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk; E 17, Landskapslag (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsverk; F 26, Landskapslag (1974:23) om avloppsvattenavgift.

2 §. Avloppsanläggnings underhåll

Användaren av avloppsanläggning skall tillse att avloppsanläggningen underhålls så att kravbestämmelserna i 4 kap. uppfylls.

3 §. Avloppsanläggning på annans mark

Närmare bestämmelser om när avloppsanläggning på annans mark och nyttjande av annans avloppsanläggning får utföras finns i 3 kap. 15 §.

4 §. Kostnadsansvar

Den som leder in avloppsvatten i annans avloppsanläggning är skyldig att, enligt de grunder som enligt 6-9 §§ gäller för gemensam avloppsanläggning, delta i de kostnader som uppkommer härav och om inte annat avtalats utföra sådana arbeten som påkallas av det ändrade flödet genom avloppsanläggningen. Skyldighet föreligger även att delta i framtida kostnader för underhåll, förbättring och utvidgning av avloppsanläggningen. Måste härvid avloppsanläggning eller till anläggningen hörande anordningar utvidgas eller förnyas för att ny deltagare skall kunna anslutas finns ingen skyldighet för tidigare deltagare att delta i utvidgningen eller förnyandet.

Gemensam avloppsanläggning**5 §. Deltagare**

Om avloppsanläggning är till nytta för flera sakägare skall, för att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter, avloppsanläggningen uppföras och skötas gemensamt av dessa.

Den som kan ha nytta av viss avloppsanläggning har rätt att delta i den gemensamma avloppsanläggningens uppförande, drift och förvaltning om inte anslutningen förorsakar en oskälig ökning av kostnaderna. Den som har väsentlig nytta av befintlig eller planlagd avloppsanläggning och inte kan avleda avloppsvatten på ett förmånligare sätt, har på annan deltagares begäran skyldighet att delta i den gemensamma avloppsanläggningen.

Delägare i oskiftad lägenhet och delägare i flera lägenheter samfällt tillhörigt område beslutar om deltagande i gemensam avloppsanläggning på det sätt som är särskilt föreskrivet.

6 §. Nyttja av avloppsanläggning

Deltagare i gemensam avloppsanläggning deltar i de gemensamma kostnaderna i förhållande till den nytta anläggningen medför med hänsyn till den mängd vatten som avleds och dess beskaffenhet. Om den härvid beräknade nyttan för någon deltagare, med hänsyn till ökat markvärde eller andra omständigheter, är uppenbart större skall nyttan beräknas till vad som är skäligt.

7 §. Kostnad för avloppsanläggning

Till kostnaderna för gemensam avloppsanläggning skall hänföras kostnader som avser uppförande, drift och förvaltning, varmed till förvaltning hörande kostnader avses sådana kostnader för planering, handläggning, medelsanskaffning och övriga utgifter eller ersättningar som avloppsanläggningens uppförande och underhåll föranleder.

8 §. Beräkning av kostnadsandel

Om beräkningen av kostnadsandelarna ger till resultat att en deltagare får en större kostnad än om dennes del av avloppsanläggningen utförts som fristående anläggning skall kostnadsandelen sänkas så att den motsvarar sistnämnda kostnad.

9 §. Kostnadsandel med hänsyn till avsnitt

Om det vid beräkning av kostnadsandelar i enlighet med 6-8 §§ konstateras att kostnaderna för avloppsanläggning av visst avsnitt med flera deltagare med hänsyn till olikheter i naturförhållanden eller andra omständigheter blir högre därför att ett annat avsnitt ingår i anläggningen kan den indelas i områden avgränsade med hänsyn till olikheterna.

Om visst i 1 mom. avsett avsnitt är beläget så att gemensamt avlopp där inte behöver anordnas för att avleda vatten från annat avsnitt kan överenskommas att avloppsanläggning inte skall utföras förrän den som är i behov av avloppsanläggningen anhåller om det. Sådant förordnande påverkar inte skyldigheten för den som drar nytta av avloppet att ta del i kostnaderna för avloppsanläggningen.

10 §. Ny deltagare i avloppsanläggning

Den som inträder som deltagare i befintlig gemensam avloppsanläggning är skyldig att enligt i 6-9 §§ angivna grunder ta del i kostnaderna för anordnandet av anläggningen, beräknade enligt dess värde vid anslutningstidpunkten, samt i kostnaderna för dess underhåll. Om anläggningen eller till den hörande anordningar till följd av anslutningen måste utvidgas eller förnyas, är den nya deltagaren skyldig att bekosta dessa åtgärder. Till den del dessa åtgärder medför nytta även för övriga deltagare skall kostnaderna fördelas mellan deltagarna i enlighet med vad som är skäligt.

Om nyttan av en gemensam avloppsanläggning väsentligt ökar eller minskar för en deltagare i anläggningen skall dennes andel av kostnaderna bestämmas på nytt om någon sakägare kräver det och om de förändrade förhållandena inte beaktas på annat överenskommet eller fastställt sätt. Bestämmelserna i 1 mom. skall härvid i tillämpliga delar följas.

11 §. Kostnader för underhåll

Kostnaderna för underhåll av avloppsanläggning fördelas enligt samma grunder som avloppsanläggningskostnaderna enligt 6-9 §§ om inte särskilda skäl föranleder annat. Om gemensam avloppsanläggning blir onyttig för någon deltagare därför att ny avloppsanläggning anordnats skall denne befrias från deltagande i underhållskostnaderna.

12 §. Förfarandebestämmelser

Beträffande gemensam avloppsanläggning skall bestämmelserna om förfarande som avses i 13 kap. 2-4 och 11 §§ i tillämpliga delar följas.

13 §. Avloppssammanslutning

För att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter skall avloppssammanslutning bildas i enlighet med 13 kap. om gemensam avloppsanlägg-

ning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter.

Om deltagarna avtalar om det kan avloppssammanslutning bildas även om överenskommelse om gemensam avloppsanläggning uppnåtts.

12 kap. Vattentäkt**Allmänna bestämmelser****1 §. (2008/125) Vattentäkt**

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, miljögranskning och försiktighetsmått, samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får enligt detta kapitel vattentäkt utföras om det är ändamålsenligt för att tillgodose behov av vatten.

1a §. (2008/125) Fastställande av nivåbegränsning för ytvattentäkt

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning besluta om fastställande av lägsta vattennivå vid vilken ytvattentäkt av bevattningsvatten ur visst vattenområde får ske. Landskapsregeringen äger rätt att med pegel utmärka sådan nivå i naturen eller på byggnad.

2 §. Bevattningssammanslutning

Om flera tillsammans eller var för sig ansökt om att utnyttja samma vattentillgång kan tillstånd ges till bildande av bevattningssammanslutning i enlighet med 13 kap. för att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter.

Vattentäkt på annans område**3 §. Vattentäkt på annans område**

Den som beviljats tillstånd för vattentäkt på annans område skall tillse att takten inte orsakar otillåten påverkan samt beakta att områdets ägare, i den utsträckning som svarar mot ägarens behov, skall kunna använda området på samma sätt som tillståndshavaren om inte annat överenskommits. Vattentakten får heller inte äventyra möjligheterna för annan som inlett vattentäkt att tillgodose sitt behov av vatten.

4 §. Företråde till vattentäkt

Om flera söker tillstånd till vattentäkt och vattnet inte förslår för alla skall företråde ges vattentäkt för samhällets behov. Samma företrädesrätt har enskild sökande som avser att använda vatten för hushållsändamål, varmed avses även täkt för sjukhus, härbärgerings- eller förplägnadsrörelses, badinrättnings och med dem jämförbara inrättnings behov. Vattentäkt för bevattning skall därnäst ges företråde och härefter vattentäkt för industris behov.

Särskilt om grundvattentäkt**5 §. Nyta och skada**

Som nytta av grundvattentäkt skall utöver företags allmänna fördelar en förbättrad avkastning eller ett ökat bruksvärde beaktas samt annan omedelbar förmån.

K 14 Vattenlag (1996:61)

Som skada, men eller annan förlust av förmån skall beaktas sådan skadlig förändring som avses i 4 kap. 1 - 4 §§ samt sökandens rätt till inlösen eller att tillgodogöra sig annans egendom som företaget förutsätter. Om någon vars rätt kränks av ett företag har samtyckt till detsamma skall härvid inte sådan skadlig förändring beaktas som rör endast denne.

Om penningvärdet av ett företags nytta eller skada är svårt att uppskatta skall särskilt beaktas de förändringar företaget har för hälsan och miljön.

6 §. Företräde till grundvattentäkt

Om flera ansöker om tillstånd till täkt av grundvatten och vattnet inte räcker till alla skall företräde ges sökande för vilken tillgången till grundvatten är särskilt viktig och vars verksamhet har betydelse från allmän synpunkt. I fråga om sökande som i detta avseende är likvärdiga skall bestämmelserna i 4 § i tillämpliga delar följas.

7 §. Begränsning av grundvattenuttag

Täkt av grundvatten på annans mark kan efter ansökan begränsas om härigenom tillgången på grundvatten ökas eller säkerställs på annan mark beträffande vilken tillstånd till täkt av grundvatten för allmänt behov meddelats.

Den som utför täkt av grundvatten i visst område kan under viss tid åläggas begränsa sitt uttag om tillgången på grundvatten för hushållsändamål hotas av långvarig torka eller andra omständigheter.

13 kap. Sammanslutningar**Allmänna bestämmelser****1 §. Sammanslutningar**

För att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter skall

a) dikningssammanslutning bildas om gemensam dikning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter,

b) avloppssammanslutning bildas om gemensam avloppsanläggning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter eller

c) bevattningssammanslutning bildas om flera tillsammans eller var för sig efter ansökan beviljats tillstånd att inom sådan sammanslutning utnyttja samma vattentillgång.

Om deltagarna avtalar om det kan diknings- eller avloppssammanslutning bildas även om överenskomelse om gemensamt företag uppnåtts.

Beträffande de sammanslutningar som bildas i enlighet med denna lag tillämpas lagen om samfälligheter (FFS 758/1989) om inte annat i denna lag särskilt stadgas.

2 §. Bildande av sammanslutning

Om inte deltagarna avtalat annat bildas en dikningssammanslutning vid dikningsförrättning och en bevattningssammanslutning vid bevattningsförrättning, varvid stadgar för sammanslutningen antas och syssломän utses. Avloppssammanslutning bildas

vid sammanträde till vilket förslagsställaren bevisligen och i god tid kallat övriga deltagare i den gemensamma avloppsledningen.

3 §. Rösträtt och röstning

Deltagare i en sammanslutning har rösträtt i sammanslutningen enligt sin andel av kostnaderna.

Beslut vid sammanslutningsstämma fattas med enkel röstövertikt. Beslut om inställande av företag får endast fattas om ärendet nämnts i kallelsen till stämman och alla de som anhängit om företaget eller förordat sig om anhängan biträder beslutet.

4 §. Stadgar

I stadgarna för sammanslutning skall anges

a) sammanslutningens namn samt den kommun som utgör dess hemort,

b) antalet syssломän som skall utses och tiden för deras uppdrag,

c) hur syssломännens arvode skall fastställas,

d) hur syssломännen skall sammankallas om de är fler än en,

e) hur beslut skall fattas vid syssломännens sammanträde,

f) om syssломännen åt en eller flera bland sig kan fördela särskilda uppgifter att handhas utan de övrigas medverkan,

g) hur sammanslutningens namn skall tecknas,

h) räkenskapsperioden och grunderna för räkenskapsföringen samt hur räkenskaperna skall granskas,

i) när och hur sammanslutningsdeltagarna skall kallas till stämman samt hur andra meddelanden skall bringas till deras kännedom samt

j) andra bestämmelser som deltagarna i sammanslutningen finner ändamålsenliga.

Om det är möjligt skall, innan företag inleds, stadgarna för en sammanslutning och uppgift om företagets syssломän tillställas landskapsregeringen samt de kommuner inom vilka diknings-, avlopps- eller bevattningsföretaget utförs.

5 §. Syssломans ställning

Syssломännen för sammanslutningens talan vid domstol och företräder även i övriga fall sammanslutningen. Stämningar och andra meddelanden anses ha kommit till sammanslutningens kännedom när någon av dess syssломän i laga ordning fått del av dem.

Finner syssломännen att ett beslut som sammanslutningens stämman fattat strider mot en lag, en av myndighet meddelad föreskrift eller mot sammanslutningens stadgar får de inte verkställa beslutet.

6 §. Klander av sammanslutningsbeslut

Om sammanslutningsstämma fattat ett beslut som strider mot sammanslutningens stadgar, en lag eller en av myndighet meddelad föreskrift och inskränker beslutet en deltagares rättigheter eller pålägger deltagaren skyldigheter så har beslutet ingen giltighet mot deltagare som inte biträtt beslutet. Frågan om beslutets giltighet kan upptas till avgörande vid förkortad diknings- eller bevattningsförrättning.

Om beslut som sammanslutningsstämma fattat eller åtgärd som syssломän vidtagit, i annat än i 1 mom.

nämnt avseende, strider mot i lagrummet nämnda normer kan det upphävas av prövningsmyndigheten, om klandertalan anhängiggjorts. Beträffande av stämma fattat beslut ska klandertalan anhängiggöras senast den sextionde dagen efter dagen då beslutet fattades och beträffande av syssломän vidtagen åtgärd senast den sextionde dagen efter dagen då den klanderberättigade fick vetskap om åtgärden. Rätt att klandra beslutet eller åtgärden har den som var deltagare i sammanslutningen eller syssломannen för denne vid tidpunkten då beslutet fattades eller åtgärden utfördes. Den som godkänt beslutet eller åtgärden saknar dock klanderrätt. (2008/125)

Även beslut eller åtgärd som inte är lagstridigt enligt 2 mom. kan klandras under i momentet angivna förutsättningar om de som medverkat till beslutet eller åtgärden på sammanslutningens eller enskild deltagares bekostnad berett sig själva eller annan uppenbart orättmätiga förmåner.

7 §. Syssломans ansvar

Syssломannen som genom åtgärd som avses i 6 § 3 mom. eller annars uppsåtligt eller av oaktsamhet åsamkat sammanslutningen eller enskild deltagare i sammanslutningen skada är skyldig att ersätta denna.

Skadestånd som avses i 1 mom. kan sänkas om oaktsamheten är ringa och det med hänsyn till skadans omfattning eller andra omständigheter befinns skäligt.

Om flera är ersättningsskyldiga skall skadeståndsskyldigheten fördelas mellan dem enligt vad som befinns skäligt med beaktande av graden av skuld och övriga omständigheter. För betalningen av skadestånd till den skadelidande svarar de ersättningsskyldiga solidariskt. Den vars skadeståndsskyldighet begränsats enligt 2 mom. svarar dock endast för sin egen del av skadeståndets belopp.

8 §. Betalning av sammanslutningskostnader

Deltagarna i en sammanslutning skall betala förskott på kostnaderna enligt vad stämman beslutar. För betalning som inte erlagts inom utsatt tid är deltagare skyldig att erlägga sexton procents årlig ränta på det obetalda beloppet om inte stämman annat beslutar. En deltagare som inte anhöllit om utförande av företaget och som heller inte förenat sig om sådan anhållan kan inte åläggas skyldighet att betala förskott på kostnaderna.

När företaget utförts skall syssломännen upprätta eller från vederbörande myndighet införskaffa justerad uträkning beträffande fördelningen av kostnaderna och underställa den stämman för godkännande. Om det framgår att nyttan av företaget fördelad mellan deltagarna avsevärt avviker från den uppskattning enligt vilken deltagarnas andelar tidigare fastställdes, skall kostnadsfördelningen ändras så att den motsvarar den nytta de enskilda deltagarna dragit av företaget. På samma sätt skall förfaras när ny deltagare antas.

Sammanslutningsstämmans beslut om kostnadsfördelning avseende diknings- eller bevattningsföretag skall prövas vid förkortad diknings- eller bevattnings-

förrättning, om en deltagare i sammanslutningen anhåller om det inom tre månader från dagen då beslutet fattades.

9 §. Utomstående nyttotagare

Om det sedan diknings-, avlopps- eller bevattningsföretag slutförts framgår att det medfört avsevärd nytta för någon som inte är deltagare i sammanslutningen och som inte antas till deltagare i sammanslutningen, skall denne på anhållan av sammanslutningen vid vattenförrättning åläggas att ta del i kostnaderna med ett skäligt belopp som inte överstiger värdet av nyttan.

I 1 mom. avsedd sakägare kan vid vattenförrättningen ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt belopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

10 §. Avgifter

De avgifter som en deltagare i en sammanslutning skall betala kan uppbäras på grundvalen av en fördelningslängd som syssломännen upprättat. Avgift som en deltagare lämnar obetald skall betalas av de övriga på det sätt som föreskrivs i 10 kap. 16 § 2 mom.

Särskilt om dikningssammanslutning

11 §. Deltagare

Deltagare i dikningssammanslutning är de för vilka dikningen medför nytta. Sammanslutningsstämma kan dessutom besluta att den som vill leda in vatten i sammanslutningens dike skall vara deltagare i sammanslutningen och samtidigt fastställa den nya deltagarens andel av dikningskostnaderna.

I 1 mom. andra meningen avsedd markägare kan vid sammanslutningsstämma ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt belopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

12 §. Kostnader och kostnadsandelar

Kostnaderna för dikningssammanslutning och kostnadsandelarna beräknas och fastställs i enlighet med de regler som enligt 10 kap. 7 och 9-12 §§ gäller vid gemensam dikning.

Särskilt om avloppssammanslutning

13 §. Deltagare

Deltagare i avloppssammanslutning är de som kan ha väsentlig nytta av avloppsledningen. Sammanslutningsstämma kan dessutom besluta att den som vill leda in avloppsvatten i avloppsledning skall vara deltagare i sammanslutningen.

I 1 mom. avsedd sakägare kan genom beslut av sammanslutningsstämma ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt belopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

14 §. Kostnader och kostnadsandelar

Kostnaderna för avloppssammanslutning och kostnadsandelarna beräknas och fastställs i enlighet med de regler som enligt 11 kap. 6-11 §§ gäller vid gemen-

K 14 Vattenlag (1996:61)

sam avloppsanläggning och samtidigt fastställs deltagarnas andel av avloppsanläggningskostnaderna.

Särskilt om bevattningssammanslutning

15 §. *Bevattningssammanslutning*

Om flera ansöker om tillstånd till vattentäkt för bevattning ur samma vattentillgång, får vid meddelande av tillstånd bestämmas att tillståndshavarna skall utgöra en bevattningssammanslutning för fördelning av vattnet.

16 §. *Deltagare*

Deltagare i bevattningssammanslutning är de som prövningsmyndigheten i enlighet med 1 § 1 mom. c punkten och denna paragraf beslutar ska delta i sammanslutningen. (2008/125)

Om någon beviljats tillstånd till vattentäkt för bevattning och söks tillstånd till ny vattentäkt för bevattning ur samma vattentillgång, får prövningsmyndigheten bestämma att tillståndshavarna ska utgöra en bevattningssammanslutning eller, om sammanslutning bildas enligt 1 mom., att den för vilken tillstånd redan har beviljats ska ingå i sammanslutningen. (2008/125)

Om, sedan en bevattningssammanslutning har bildats, någon ansöker om tillstånd till ny vattentäkt för bevattning ur samma vattentillgång, får i samband med beslut om tillstånd till vattentäkten bestämmas att tillståndshavaren skall ingå i sammanslutningen.

Bestämmelserna i denna paragraf om anslutande av tidigare tillståndshavare till bevattningssammanslutning tillämpas även på den som haft rätt att utan tillstånd utöva vattentäkt för bevattning.

17 §. *Fördelning av vattnet*

Deltagarna i en bevattningssammanslutning fördelar tillgängligt vatten mellan sig, om det behövs på grund av vattenbrist eller någon annan omständighet eller om någon deltagare inte utnyttjar sin rätt att ta vatten. Vid fördelningen skall de villkor iaktas som bestämts i samband med att tillstånd gavs.

18 §. *Gemensam mark*

Mark som inlösts för en gemensam anläggning är samfärd för de fastigheter som vid tidpunkten för inlösen ägs av deltagare i anläggningen och omfattas av bevattningsföretaget.

19 §. *Gemensam anläggning*

Vid beviljande av tillstånd kan bestämmas att vissa anläggningar för bevattning skall inrättas för samtliga eller vissa av dem som skall ingå i sammanslutningen.

Gemensam anläggning och rätten till utrymme för den är samfärd för dem som deltar i anläggningen och dessa skall gemensamt svara för utförande och skötsel av anläggningen.

20 §. *Inrättande av ny anläggning*

Ny anläggning får inrättas endast för de deltagare i sammanslutningen för vilka det är av väsentlig betydelse att ha del i anläggningen.

Ny anläggning får inte inrättas om någon av dem som får störst nytta av den motsätter sig åtgärden.

Invändning från deltagare i sammanslutningen utgör dock inte hinder för beslut om inrättande av ny anläggning om behovet av den från allmän synpunkt är synnerligen angeläget.

21 §. *Kostnad för bevattningssammanslutning*

Till kostnaderna för bevattningssammanslutning skall hänföras kostnader som avser utförande, drift och förvaltning varvid med till förvaltning hörande kostnader avses sådana kostnader för planering, handläggning, medelsanskaffning och övriga utgifter eller ersättningar som företagets utförande och underhåll föranleder.

22 §. *Kostnadsfördelning*

En bevattningssammanslutnings förvaltningskostnader och kostnader för utförande och skötsel av anläggning skall fördelas mellan deltagarna efter vad som är skäligt med hänsyn främst till den mängd vatten som var och en tar ut. I enlighet härmed bestäms andelstal för varje deltagare. Andelstal kan ändras om förhållandena ger anledning till det.

Kostnaderna för skötsel av viss anläggning kan fördelas genom avgifter i förhållande till den omfattning i vilken varje deltagare utnyttjar anläggningen.

Vad deltagarna har överenskommit om andelstalen och avgifterna skall fastställas vid vattenförrättning eller sammanslutningsstämma.

14 kap. Vattenförrättning

Inledande bestämmelser

1 §. *Vattenförrättning*

I detta kapitel finns bestämmelser om vattenförrättning. Vattenförrättning är syneförrättning eller diknings- eller bevattningsförrättning. Diknings- och bevattningsförrättningar kan hållas i förkortad form.

2 §. (2008/125) *Syneförrättning*

Om någon i enlighet med 6 kap. 2 § denna lag har inlämnat en ansökan om tillstånd till förfogande över annans egendom i enlighet med 3 kap. denna lag ska prövningsmyndigheten, om det inte måste anses uppenbart obehövt, besluta att syneförrättning ska hållas.

3 §. *Diknings- eller bevattningsförrättning*

Om någon för bildande av diknings- eller bevattningssammanslutning begär det kan landskapsregeringen besluta att diknings- eller bevattningsförrättning skall hållas. Landskapsregeringen kan dock utan föregående förrättning avgöra fråga som enligt detta moment skall handläggas vid sådan förrättning, om ärendet är av så enkel natur att en förrättning bör anses överflödig.

Om i samma ärende syneförrättning ska hållas i enlighet med 2 § samt diknings- eller bevattningsförrättning i enlighet med 1 mom. kan prövningsmyndigheten på landskapsregeringens ansökan besluta att förrättningarna till vissa delar ska hållas samtidigt varvid förrättningsmännen kan vara gemensamma för båda förrättningar. (2008/125)

Om diknings- eller bevattningsplan i enlighet med 15 § redan upprättats kan landskapsregeringen besluta

att diknings- eller bevattningsförrättningen skall hållas i förkortad form. För förkortad förrättning gäller vad i 12, 15 och 16 §§ om slutsammanträde är stadgat.

Om förrättning som avses i 1 mom. skall inlämnas skriftlig ansökan hos landskapsregeringen. (2001/32)

Allmänna bestämmelser

4 §. (2008/125) Förrättningsmän

För vattenförrättning ska landskapsregeringen på provningsmyndighetens begäran förordna en förrättningsman att utföra förrättningen. Förrättningsmannen ska vara ingenjör eller annan sakkunnig i det ärendet rör.

För syneförrättning ska landskapsregeringen på ansökan från sakägare eller förrättningsman förordna en eller flera biträdande förrättningsmän att bistå förrättningsmannen. Landskapsregeringen kan på ansökan från sakägare eller förrättningsman förordna en biträdande förrättningsman för diknings- eller bevattningsförrättning.

Om landskapsregeringen är tillståndssökande ska provningsmyndigheten förordna förrättningsman respektive en eller flera biträdande förrättningsmän.

5 §. Gode män

Landskapsregeringen skall till vattenförrättning utse två gode män. Gode männen skall utses bland de för skiftesförrättningar utsedda gode männen i den eller de kommuner till vilka företags verkningar huvudsakligen sträcker sig.

De gode män som utsetts att biträda vid vattenförrättningen utför sitt uppdrag under tjänstemannaansvar.

Om landskapsregeringen är tillståndssökande ska provningsmyndigheten utse de gode männen. (2008/125)

6 §. Jäv

Om jäv för förrättningsman eller god man, framställande av jävsinvändning och verkan av att jävsanmärkning godkänts samt om kallande av annan god man i stället för jävig eller från förrättningen utebliven god man gäller i tillämpliga delar vad som i [lagen om skifte (FFS 604/1951)] stadgas om skiftesförrättning.

7 §. Röstning

Vid vattenförrättning har förrättningsmän och gode män var sin röst varvid ärendena avgörs enligt den åsikt som omfattas av flertalet. Om alla är av olika mening eller om rösterna faller lika blir förrättningsmannens åsikt avgörande.

8 §. (2008/39) Kallelse till förrättningssammanträde

Förrättningsmannen skall kalla dem till förrättningssammanträde vilkas rätt eller fördel kan beröras av en åtgärd eller ett företag. Kallelse till förrättningssammanträde skall genom vanlig delgivning delges dem vars rätt eller fördel kan beröras samt tillkännages genom offentlig delgivning enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland minst 14 dagar före sammanträdet. Kallelse till begynnelsesammanträde skall delges både genom anslag på landskapsregeringens och berörd kommuns

anslagstavla och publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

9 §. Förrättningssammanträde

Förrättningssammanträde skall hållas i närheten av det område där ett företag skall utföras och får fortsätta på skilda platser och dagar. Vattenförrättning skall omfatta minst två förrättningssammanträden varav det inledande sammanträdet benämns begynnelsesammanträde och det avslutande sammanträdet benämns slutsammanträde.

Vid begynnelsesammanträde skall redogöras för ansökan och plan som ansluter sig till den.

Sakägarna skall vid varje förrättningssammanträde ges möjlighet att framställa de påminnelser samt de yrkanden och utredningar som de finner påkallade, vilket kan ske muntligt eller skriftligt. Skriftligt yrkande eller påminnelse kan även lämnas till förrättningsmannen inom en viss i kallelsen eller vid sammanträdet meddelad tid, dock minst trettio dagar, vid äventyr av att talan går förlorad.

10 §. Förrättningsprotokoll

Vid förrättningssammanträde skall föras protokoll i vilket skall antecknas hur sammanträdet kungjorts, närvarande sakägare, en redogörelse för förrättningen, sakägarnas påminnelser samt förrättningsmännens och de gode männens egna observationer. Protokollet undertecknas av förrättningsmannen och en särskild protokollförare, om sådan finns, samt av två för varje förrättningssammanträde särskilt valda protokolljusterare. Protokollet skall fogas till handlingarna i ärendet.

11 §. Förrättningsarbetet

Förrättningsmännen och de gode männen skall i samråd granska ansökan och eventuell plan samt de handlingar som avses i 9 § 3 mom. Härvid skall de, med beaktande av i planen nödvändiga ändringar, utreda om och på vilka villkor tillstånd enligt denna lag kan meddelas för det ansökan avser. Dessutom skall de vid behov genom besök på platsen göra sig förtrogna med förhållandena i det område ansökan avser.

Vid granskning som avses i 1 mom. skall ett förrättningsinstrument, undertecknat av förrättningsmannen, upprättas som bör innehålla

a) nödvändiga kompletteringar av utredningar, redogörelser och beräkningar i samband med planen samt rättelser av konstaterade fel,

b) nödvändiga kompletterande utredningar avseende det planerade företags inverkan på samfärdsl, fiske, vattentillgång och utnyttjandet av jord- och vattenområden, anläggningar, anordningar samt nyttjandet avseende andra allmänna och enskilda intressen och rättigheter,

c) redogörelse för omständigheter på grundvalen av de rättsliga förutsättningarna för företaget,

d) redogörelse för de föroreningar och andra störningar som kan komma att utgå från eller orsakas av projektet, beskaftenheten av den omgivning som kan nås av sådan störning samt räckvidden och verkningarna som störningarna kan medföra,

K 14 Vattenlag (1996:61)

- e) förslag till ändringar i planen,
 - f) utredning av den skada och det men företaget orsakar samt beräkning av skadebeloppet,
 - g) en redogörelse med karta, som är justerad och kompletterad, avseende uppskattning av skador på områden, anläggningar, anordningar ävensom annan skada och men,
 - h) beräkning av nyttan av företaget och dess fördelning mellan nyttohavarna om det är viktigt för fördelning av kostnaderna,
 - i) redogörelse för grunderna för hur ersättning för eventuellt förfogande över annans egendom skall fastställas,
 - j) övriga utredningar och påminnelser som föranleds av granskningen och kompletteringen av planen samt
 - k) utlåtande om och på vilka villkor tillstånd kan beviljas.
- Om miljökonsekvensbedömning har upprättats skall denna bifogas förrättningsinstrumentet och ersätter då i tillämpliga delar den redogörelse som avses i 2 mom. d punkten.

12 §. Slutsammanträde

Vid slutsammanträde skall förrättningsmännen och de gode männen lägga fram alla handlingar samt ett förslag till beslut i ärendet. I förslaget skall beaktas de påminnelser och yrkanden som lagligen framställts.

I förslag till beslut som avses i 1 mom. bör finnas

- a) redogörelse för handläggningen av saken,
- b) utlåtande angående vid förrättningssammanträde framställda påminnelser och yrkanden,
- c) uppgifter om ingångna avtal och förbindelser samt utlåtanden om deras giltighet,
- d) utlåtande rörande de rättsliga förutsättningarna för beviljande av tillstånd,
- e) redogörelse för grunderna avseende fastställande av ersättningar för eventuellt förfogande över annans egendom enligt 3 kap. samt ersättningarnas storlek samt
- f) andra utredningar och de ändringar av planen som på grund av vattenförrättningen föreslås.

Om i det i 1 mom. avsedda förslaget ingår förslag till tillståndsvillkor bör dessutom framgå

- a) för genomförandet av företaget nödvändiga anläggningar och anordningars läge samt deras storlek om detta är av betydelse för vattenförhållandena,
- b) vilka anläggningar och anordningar som skall uppföras och de arbeten som skall utföras för att hindra eller minska skada eller men av företaget,
- c) på vilket sätt anläggningar och anordningar skall nyttjas samt vad sökanden i övrigt skall iakttä efter att de för företagets genomförande nödvändiga arbetena fullbordats,
- d) vilka kontrollanordningar som skall uppföras och de kontroller och andra åtgärder som skall vidtas,
- e) hur underhållet av anläggningar, anordningar och bäddar skall ordnas,
- f) sökandens skyldigheter under arbetstiden för att trygga allmänna och enskilda intressen,
- g) den tid inom vilken de för företaget nödvändiga arbetena bör slutföras samt

- h) andra omständigheter som bör nämnas i tillståndsutslaget.

Det förslag till beslut som avses i denna paragraf skall undertecknas av samtliga i förrättningen ingående förrättningsmän och gode män. Avvikande åsikt som anmälts av förrättningsman eller god man skall bifogas förslaget.

Särskilda bestämmelser avseende syneförrättning**13 §. Avslutande av syneförrättning**

Förrättningsmannen och de gode männen ska inom fyrtiofem dagar efter att förrättningssammanträdena fullgjorts till prövningsmyndigheten överlämna alla handlingar vari även ska ingå en uppskattning av ersättningsgilla förluster till följd av beviljad ansökan samt ett förslag till beslut i ärendet. I förslaget ska beaktas de påminnelser och yrkanden som framställts. (2008/125)

Avskrift av i 1 mom. avsett förslag, med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras, skall inom samma tid tillställas sökanden och berörda kommuner för att där hållas allmänt tillgängligt under trettio dagar.

14 §. (2008/125) Talerätt efter fullgjorda förrättningsammanträden

Den som vill framställa påminnelser eller yrkanden med anledning av i 13 § avsett förslag ska, vid äventyr att talan går förlorad, framställa dem inom sextio dagar efter det förrättningssammanträdena fullgjorts. Talan går dock inte förlorad om omständigheterna under den tid målet varit anhängigt väsentligt har förändrats eller om prövningsmyndigheten har avvikit från förrättningsinstrumentet eller om det annars vore uppenbart oskäligt att talan går förlorad.

De invånare inom företagets verksamhetsområde vilkas boende, arbete eller andra förhållanden klart kan påverkas av företagets genomförande och de samfund som representerar dem har rätt att till prövningsmyndigheten ge sitt utlåtande med anledning av förslaget inom sextio dagar efter det förrättningssammanträdena fullgjorts.

Påminnelse eller yrkande som avses i denna paragraf, som inte framställs muntligt eller skriftligt vid slutsammanträde, ska lämnas till prövningsmyndigheten skriftligen i två exemplar.

Särskilda bestämmelser avseende diknings- och bevattningsförrättning**15 §. Plan över diknings- eller bevattningsföretag**

Om någon av sakägarna yrkar det eller om förrättningsmannen annars anser det nödvändigt skall särskild plan över ett företag uppgöras med tillhörande kostnadsförslag och förslag till fördelning av kostnaderna. Sådan plan skall inte ges större omfattning än vad som är nödvändigt för tillgodoseende av de deltagares behov vilka har anhållit om företaget eller vad som annars anses nödvändigt.

Om sådan plan som avses i 1 mom. upprättats skall den framläggas senast på det slutsammanträde som skall hållas efter att planen dessförinnan har varit offentlig kungjord under minst fjorton dagar före sammanträdet.

I plan som avses i 1 mom. bör intagas

a) karta över området varav framgår kommunernas och fastigheternas gränser ävensom ägoförhållandena samt väsentliga geografiska och ekologiska omständigheter,

b) erforderliga längd- och tvärsnittsritningar,

c) uppgifter om befintliga anläggningar och anordningar,

d) redogörelse för planerade anläggningar och anordningar ävensom en redogörelse för deras ändamål,

e) förslag till skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämte därtill hörande villkorsförslag samt

f) övriga omständigheter som bör omnämnas.

16 §. *Beslut*

Förrättningsmannen och de gode männen skall inom fyrtiofem dagar efter att förrättningssammanträdena fullgjorts och tiden för påminnelser och ytterligare utredningar utgått fatta beslut om företag skall utföras i enlighet med uppgjord plan eller på annat sätt samt uppskatta kostnaderna för företaget samt kostnadsfördelningen mellan deltagarna. Samtidigt skall de påminnelser och yrkanden avgöras som lagligen kunnat framställas i saken.

Avskrift av i 1 mom. avsett beslut, med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras, skall inom samma tid tillställas sökanden, den som ansökt därom under förrättningens gång samt berörda kommuner för att där hållas allmänt tillgängligt under trettio dagar. Meddelande om att beslutet har fattats och var beslutet finns tillgängligt skall, tillsammans med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras, dessutom offentligt kungöras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

15 kap. Särskilda bestämmelser

1 §. Upphävd (2008/125).

2 §. (2001/32) *Om besvär*

Besvär över förrättningsmans och gode mäns handling enligt denna lag och besvär över beslut som fattats av förrättningsman och gode män i enlighet med 14 kap. 16 § skall anföras hos landskapsregeringen. Beslutet skall meddelas på sätt som avses i 14 kap. 16 § 2 mom. Besvär som avses i detta moment skall inges till landskapsregeringen skriftligen i två exemplar inom 30 dagar efter det beslutet kungjorts.

3 §. *Virkesflottning*

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, miljögranskning och försiktighetsmått samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer är bestämmelserna i vattenlagen och vattenförordningen (FFS 282/1962) om virkesflottning gällande i landskapet med de undantag som stadgas i denna paragraf. (2008/125)

De uppgifter och de befogenheter som enligt författningarna i 1 mom. ankommer på statsrådet, ministerium, länsstyrelse, vatten- och miljöstyrelse, vattenomstol eller annat statsorgan handhas i landskapet av landskapsregeringen om behörigheten enligt självstyrelselagen för Åland ankommer på landskapet.

Se Mi 601 och 602 FL II.

4 §. Upphävd (2008/125).

16 kap. Övergångs- och ikraftträdelsebestämmelser

1 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Genom denna lag upphävs landskapslagen den 4 juli 1963 om tillämpning av vattenlagen (1963:36) i landskapet Åland.

Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2 §. *Allmänna övergångsbestämmelser*

För vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet som inlets före lagens ikraftträdande och för vilka det inte i enlighet med landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland krävs tillstånd skall fullständig tillståndsansökan eller anmälan enligt 6 kap. ha givits in till [landskapsstyrelsen] inom två år efter den dag lagen trätt i kraft. [Landskapsstyrelsen] kan dock bestämma att tillståndsplikt enligt detta moment skall inträda vid en senare tidpunkt för företag eller verksamhet inom område för vilket vattenförbättringsplan är fastställt.

3 §. *Tillstånd enligt tidigare vattenlagstiftning*

Beträffande laglighet samt rättigheter och skyldigheter för verksamhet eller åtgärd som påbörjats eller utförts innan denna lag trätt i kraft tillämpas landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland, om inte annat särskilt följer av bestämmelserna i denna lag.

Rätt till utförande eller påbörjande av verksamhet eller åtgärd till vilken tillstånd meddelats enligt landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland gäller för i tillståndet föreskriven tid, dock längst i tio år efter att denna lag trätt i kraft. Den som har tillstånd för viss verksamhet eller åtgärd enligt landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland kan ansöka om nytt tillstånd i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Om en verksamhet eller åtgärd inte slutförs är den som erhöll tillståndet skyldig att återställa i bruk tagna vattenområden och andra områden som tillhör annan i godtagbart skick.

K 15 Vattenförordning (2010:93) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Syfte*

Denna förordning innehåller kompletterande bestämmelser för att skydda yt- och grundvatten samt den marina miljön.

K 15 Vattenförordning (2010:93)

2 §. Djurenhet

Med en djurenhet avses

Djurslag	Antal
mjölkkor	1
dikor	2
kvigor, nötkött eller avelstjurar över 8 mån.	2,5
ungboskap under 8 mån.	5,5
sugga med grisar	2
gödsvin, avelssvin eller sinsugor	7
hästar	2
ponnyer	2,5
getter eller hongetter med killingar	5,5
får eller tackor med lamm	9
värphöns över 6 månader	90
broilers eller unghöns	350

3 §. Rening av avloppsvatten från allmänt avlopp m.m.

Vid utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse och industrier gäller kraven i bilaga 1.

2 kap. Utsläppsförbud, gränsvärden och tillståndsplikt**4 §. Förbud mot utsläpp i ytvatten och allmänt avlopp**

Ämnen som avses i bilaga 2 får inte släppas ut i ytvatten eller allmänt avlopp. Förbudet gäller inte sådana utsläpp som verksamhetsutövaren kan påvisa att innehåller en så ringa mängd av ett ämne som är farligt för vattenmiljön att utsläppet inte kan orsaka risk för att ytvattnets kvalitet försämras eller olägenhet för det allmänna avloppet.

5 §. Förbud mot utsläpp till grundvatten

Ämnen som avses i bilaga 3 får inte släppas ut till grundvatten. Med utsläpp till grundvatten menas tillförsel till grundvatten antingen utan eller efter infiltration genom jordlager. Förbudet gäller inte sådana utsläpp till grundvatten av hushållsavloppsvatten från bebyggelse utan anslutning till avloppsnät som inte påverkar viktiga eller för annan vattenförsörjning lämpliga grundvattenområden eller grundvatten som ligger inom någon annans fastighet eller används av någon annan. Förbudet gäller inte heller utsläpp till grundvatten som har konstaterats innehålla så små mängder eller koncentrationer av de ämnen som anges i bilaga 3 att det nu eller i framtiden inte föreligger någon risk för att grundvattnets kvalitet ska försämrast.

6 §. Gränsvärden för utsläpp av kvicksilver och kadmium

Utsläpp av ämnen som avses i bilaga 4 får på ställen där utsläppet leds ut i ytvattnet inte överskrida de gränsvärden för utsläpp som anges i bilagan om inte strängare villkor beslutats i miljötillståndet.

7 §. Tillståndsplikt för utsläpp till ytvatten

Enligt 6 kap. 17 § vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland krävs tillstånd för att till ytvattnet släppa ut vissa ämnen. Dessa ämnen är de som anges i bilaga 3.

3 kap. Normer för ytvatten**8 §. Normer för ytvatten**

Halten i ytvatten eller i fisk av de ämnen som avses i bilagorna 5 och 6 får inte överskrida de miljökvalitetsnormer som anges i respektive bilaga. Med miljökvalitetsnorm avses koncentrationen av ett förorenande ämne, dock inte helt med samma innebörd som kvalitetsnorm enligt 1 kap. 3 § punkten k vattenlagen.

Landskapsregeringen ska vid behov i åtgärdsprogrammet som avses i 5 kap. 22 § vattenlagen presentera åtgärder för att sänka halterna och förhindra en betydande ökning av halterna för de ämnen som avses i 1 mom.

Överskridande av miljökvalitetsnormerna strider inte mot 1 mom. om överskridandet beror på en föroreningskälla som finns utanför landskapets gränser och effektiva åtgärder av landskapet inte har kunnat vidtas för att uppfylla miljökvalitetsnormerna. Vid bedömningen av överskridande av miljökvalitetsnormerna ska det dessutom beaktas vad som föreskrivs om samarbete inom gränsöverskridande vattenförvaltningsområden i 5 kap. 26 § vattenlagen och om miljömål vid planeringen av vattenvården i 5 kap. 21 § vattenlagen.

9 §. Verksamhetsutövares kontroll av kvalitet

Utövare av miljötillståndspliktigt verksamhet ska kontrollera ytvatten i vilka de ämnen som anges i bilaga 5 släpps ut eller läcker ut. Utövare av miljötillståndspliktigt verksamhet ska kontrollera ytvatten i vilka de ämnen som anges i bilaga 6 släpps ut eller läcker ut i betydande mängd.

Kontrollstationerna ska vara tillräckligt många för att utsläppets eller läckagets omfattning och konsekvenser för ytvattnets kvalitet ska kunna bedömas samt för att effekterna på ytvattnets kvalitet av åtgärderna i åtgärdsprogrammet enligt 5 kap. 22 § vattenlagen ska kunna observeras. Kontrollstationerna för verifiering av att miljökvalitetsnormerna följs ska placeras så att utsläppet eller läckaget i tillräcklig grad har blandats med ytvattnet. Kontrollstationerna i ytvatten som är avsedda för framställning av hushållsvatten ska placeras i en sådan del av ytvattnet som är viktig för uttaget av vatten.

Tidpunkten och frekvensen för ytvattenkontrollen ska väljas så att en godtagbar tillförlitlighet och noggrannhet uppnås. Kontrollfrekvensen ska väljas så att både naturens påverkan och påverkan genom mänsklig verksamhet på ytvattnet beaktas. Årstidernas inverkan på resultaten ska vara så liten som möjligt.

4 kap. Klassificering av grundvatten**10 §. Goda kemiska egenskaper på grundvatten**

En grundvattenförekomst har goda kemiska egenskaper när

1) tröskelvärdena för grundvatten i bilaga 7 inte överskrids eller

2) när kvalitetskrav överskrids i en eller flera övervakningsstationer men det är möjligt att visa att överskridandet inte innebär någon betydande miljörisk och att inträngningen av saltvatten eller annat

förorenande ämne inte försämrar kvaliteten på vatten som ska användas som dricksvatten eller i övrigt försämrar möjligheten att använda grundvattnet.

11 §. Goda kvantitativa egenskaper på grundvatten

En grundvattenförekomst har goda kvantitativa egenskaper när

1) det är balans mellan uttag och grundvattenbildning,

2) det inte till följd av mänsklig påverkan uppstår sådana långsiktiga förändringar i flödesriktningen som orsakar inträngning av salt grundvatten eller förorening, och

3) grundvattennivåerna inte är utsatta för mänsklig påverkan som leder till, eller kan leda till, att god ekologisk kvalitet inte nås i ytvatten som är förbundna med grundvattenförekomsten eller till skada på grundvattenberoende terrestra ekosystem.

12 §. Ändring av tröskelvärden

Bilaga 7 ska ändras så snart som ny information om förorenande ämnen, grupper av förorenande ämnen eller föroreningsindikatorer visar att ett tröskelvärde behöver fastställas för ytterligare ett ämne eller att ett befintligt tröskelvärde behöver ändras eller att ett tröskelvärde som tidigare tagits bort från förteckningen behöver återinföras för att skydda människors hälsa och miljön.

5 kap. Övervakning

13 §. Övervakning

Övervakningen enligt 5 kap. 18 § vattenlagen ska göras i enlighet med bilaga V i direktiv 2000/60/EG.

14 §. Långsiktig trendanalys

Landskapsregeringen ska utifrån resultaten för övervakningsprogrammet enligt 5 kap. 18 § vattenlagen analysera de långsiktiga trenderna för halter av de ämnen som avses i bilaga 5 som tenderar att ackumuleras i sediment eller biota. Ämnen som avses ovan och som vid behov ska beaktas är särskilt ämnena 2, 5, 6, 7, 12, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 26, 28 och 30 i bilaga 5.

Övervakningen i sediment eller biota av de långsiktiga trenderna för halter av de ämnen som avses i 1 mom. ska genomföras så att den tillhandahåller tillräckligt med uppgifter för en tillförlitlig långsiktig trendanalys. Som riktlinje bör övervakningen i fråga om sediment och biota ske vart tredje år, om det inte är motiverat att avvika från denna tidtabell till följd av förändrade förhållanden, teknisk kunskap eller expertutlåtanden.

15 §. Provtagnings- och analysmetoder

Vid övervakningen av kvaliteten för vatten, sediment och biota ska de krav som anges i bilaga 8 tillämpas på analysmetodernas prestanda, påvisandet av analysresultatens kvalitet och tolkningen av resultaten.

6 kap. Åtgärdsprogram och förvaltningsplan mm.

16 §. Rutiner för arbete med åtgärdsprogram och förvaltningsplan

Arbetet med ett åtgärdsprogram och en förvaltningsplan som avses i 5 kap. 22 och 23 §§ vattenlagen

för landskapet Åland ska inledas med att en tidsplan och ett arbetsprogram med planerade samråd görs upp minst tre år innan åtgärdsprogrammet eller förvaltningsplanen ska antas. Två år innan åtgärdsprogrammet eller förvaltningsplanen ska antas, ska en översikt göras över väsentliga vattenförvaltningsfrågor.

17 §. Allmänt om åtgärdsprogrammet

Åtgärdsprogrammet enligt 5 kap. 22 § vattenlagen ska innehålla följande grundläggande åtgärder

1) åtgärder för kontroll av utsläpp samt för skydd av vatten, inklusive förhandskontroll av utsläpp från punktkällor och diffusa källor.

2) förhandskontroll av uttag av grund- och ytvatten, bildande av konstgjort grundvatten och uppdämning av ytvatten,

3) redogörelse över hur vattenanvändarna bidrar till att täcka kostnaderna för vattenanvändningen,

4) förhandskontroll av reglering av och byggande i sjöar och vattendrag samt planering med inverkan på vattnens eftersträvarde ekologiska status,

5) åtgärder för kontroll av ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön,

6) åtgärder för tryggnad av kvaliteten på det vatten som används till dricksvattenuttag,

7) åtgärder för förebyggande av förorening och minskande av fara vid störningar eller exceptionella situationer,

8) åtgärder för främjande av effektiv och hållbar vattenanvändning,

9) åtgärder som begränsar och ger villkor för användningen av områden i syfte att skydda särskilda områden

10) åtgärder som krävs för att genomföra gemenskapslagstiftningen för skydd av vatten.

Åtgärdsprogrammet ska därutöver innehålla kompletterande åtgärder enligt artikel 11.4 och bilaga VI del B samt hänvisningar till övrig lagstiftning som avses i artikel 11.3 och 11.6 i direktiv 2000/60/EG.

18 §. Särskilt om grundvatten i åtgärdsprogrammet

Åtgärdsprogrammet ska dessutom gällande grundvatten innehålla nödvändiga åtgärder enligt bilaga IV i direktiv 2006/118/EG och nödvändiga åtgärder för att förebygga tillförsel av farliga ämnen och andra förorenande ämnen som anses utgöra en befintlig eller potentiell risk för förorening.

19 §. Allmänt om förvaltningsplanen

Förvaltningsplanen ska förutom kraven i 5 kap. 23 § vattenlagen uppfylla kraven i bilaga VII i direktiv 2000/60/EG.

20 §. Särskilt om grundvatten i förvaltningsplanen

Förvaltningsplanen ska dessutom gällande grundvatten innehålla

1) alla tröskelvärden samt en sammanfattning av den information som ska fastställas i enlighet med del C i bilaga II i direktiv 2006/118/EG samt alla ändringar av tröskelvärden,

2) en sammanfattning av bedömningen av den kemiska grundvattenkvaliteten, vilken också ska innehålla en redovisning av hur överskridanden av trös-

K 15 Vattenförordning (2010:93)

kelvärden i bilaga 7 vid enskilda övervakningspunkter har beaktats vid den slutliga bedömningen, samt

3) en sådan sammanfattning som avses i artikel 5 punkt 4 i direktiv 2006/118/EG.

21 §. Översvämningsrisker

Den preliminära bedömningen av översvämningsrisker enligt 5 kap. 19a § 3 mom. vattenlagen som ska göras senast den 22 december 2011 ska ses över och vid behov uppdateras senast den 22 december 2018 och därefter minst vart sjätte år.

Kartorna över översvämningshotade områden och kartorna över översvämningsrisker enligt 5 kap. 19a § 3 mom. vattenlagen som ska göras senast den 22 december 2013 ska ses över och vid behov uppdateras senast den 22 december 2019 och därefter minst vart sjätte år.

Planen för hantering av översvämningsrisker enligt 5 kap. 23 § punkten 2a) vattenlagen ska göras enligt artikel 7 i direktiv 2007/60/EG. Den första planen ska vara färdigställd och offentliggjord senast den 22 december 2015. Planen ska därefter ses över och vid behov uppdateras minst vart sjätte år.

Klimatförändringarnas sannolika påverkan på förekomsten av översvämningsrisker ska beaktas i översynerna i 1 och 3 mom.

22 §. Åtgärdsprogram för marina vatten

Åtgärdsprogram enligt 5 kap. 22 § vattenlagen ska gällande marina vatten omfatta åtgärder för att bidra till att skapa sammanhängande och representativa nätverk med marina skyddsområden som har tillräcklig mångfald i ekosystemen, exempelvis särskilda bevarandemråden i enlighet med livsmiljödirektivet, särskilda skyddsområden i enlighet med fågeldirektivet och marina skyddsområden som fastställts på andra grunder. Relevant information om områdena ska offentliggöras.

Åtgärdsprogrammet ska ytterligare innehålla förvaltningsåtgärder eller åtgärder som:

1) reglerar den tillåtna omfattningen av en mänsklig påverkan

2) reglerar effekten på och den tillåtna graden av störning av olika faktorer i ekosystemet

3) reglerar den geografiska och tidsmässiga utbredningen, dvs. var och när en aktivitet är tillåten

4) förbättrar möjligheterna att spåra marina förändringar, där detta är möjligt

5) förbättrar och återställer de marina ekosystemen och som vägleder mänskliga aktiviteter för att återställa skadade komponenter

6) skapar ekonomiska incitament och som gör att de som nyttjar de marina ekosystemen har ekonomiskt intresse av att agera på sätt som bidrar till att målet med en god miljö kvalitet uppnås

7) säkerställer en samordnad förvaltning

8) säkerställer kommunikation, medverkan av berörda parter och information till allmänheten.

23 §. Tidtabell för marina vatten

För marina vatten ska följande tidtabell gälla:

1) En inledande bedömning av aktuellt miljö tillstånd i de berörda vattnen och av miljö påverkan på

dessa från mänskliga aktiviteter enligt 5 kap. 19a § vattenlagen ska vara avslutad senast den 15 juli 2012 och därefter ses över minst vart sjätte år.

2) Vad som avses med god miljö kvalitet i de berörda vattnen enligt 5 kap. 20 § vattenlagen ska fastställas senast den 15 juli 2012.

3) Miljömålen och tillhörande indikatorer enligt 5 kap. 21 § vattenlagen ska fastställas senast den 15 juli 2012 och därefter ses över minst vart sjätte år.

4) Ett övervakningsprogram för löpande bedömning och regelbunden uppdatering av mål enligt 5 kap. 18 § 2 mom. vattenlagen ska vara fastställt och genomfört senast den 15 juli 2014 och därefter ses över minst vart sjätte år.

5) Ett åtgärdsprogram enligt 5 kap. 22 § vattenlagen för att uppnå eller bevara en god miljö kvalitet ska vara utarbetat senast 2015 och därefter ses över minst vart sjätte år. Det första åtgärdsprogrammet ska vara i kraft senast 2016.

7 kap. Vattenförbättringsfonder och förbättringsoverskott**24 §. Inrättande av vattenförbättringsfonder**

Landskapsregeringen kan i en vattenförbättringsplan bestämma att hela eller viss del av den kostnadsminskning som följer av lindrigare försiktighetsmått enligt 4 kap. 7 § 3 mom. vattenlagen ska betalas till en av landskapsregeringen inrättad vattenförbättringsfond. Om det inte framgår av vattenförbättringsfonden ska landskapsregeringen i det enskilda fallet bestämma summan av det belopp som ska inbetalas. Landskapsregeringen kan besluta om inrättande av ytterligare vattenförbättringsfonder utöver de som anges i vattenförbättringsplanen om det anses behövligt för att skydda eller förbättra förutsättningarna för en god vattenkvalitet.

En vattenförbättringsfond kan inrättas för hela landskapet eller för ett särskilt geografiskt område. För varje vattenförbättringsfond ska dess syfte och dess geografiska område anges. En vattenförbättringsfond kan inrättas för flera syften varvid det ska anges hur medlen ska användas för varje syfte och geografiskt område.

25 §. Fördelning på olika vattenförbättringsfonder

Om en inbetalning ska fördelas på flera vattenförbättringsfonder beslutar landskapsregeringen hur fördelningen ska ske om inte detta framgår av vattenförbättringsplanen eller tillstånd. Landskapsregeringens fördelning ska ske på ett sådant sätt att syftet med vattenförbättringsplanen bäst uppnås.

26 §. Förvaltning och utbetalning

En vattenförbättringsfond ska förvaltas av landskapsregeringen, om inte landskapsregeringen beslutar att fondens förvaltning för viss tid ska handhas av ett särskilt organ.

En vattenförbättringsfonds medel ska användas för kostnadseffektiva åtgärder i enlighet med dess syfte och vad som anges i vattenförbättringsplanen.

27 §. Förbättringsoverskott

Landskapsregeringen ska efter ansökan från utövare av vattenfarlig verksamhet fastställa ett för-

bättringsöverskott om en väsentlig förbättring av vattenkvaliteten utöver vad som krävs enligt vattenlagen eller med stöd av den utfärdade bestämmelser och tillstånd konstaterats som en följd av att verksamhetsutövaren vidtagit en vattenförbättrande åtgärd. Om landskapsregeringen inte beslutar annat ska ett förbättringsöverskott tas i bruk eller väsentliga åtgärder för att ta det i bruk ha vidtagits inom tre år från fastställensedatum.

28 §. Ansökan

Ansökan om fastställande av förbättringsöverskott ska skriftligen lämnas till landskapsregeringen. I ansökan ska anges

- a) sökanden,
- b) platsen för verksamheten och utsläppen,
- c) en redogörelse för de åtgärder som läggs till grund för förbättringsöverskottet,
- d) en redogörelse för berörda utsläpps- och kvalitetsnormer,
- e) gällande vattenförbättringsplan eller, om sådan saknas, en redogörelse för de föroreningar och andra störningar som utgår från eller orsakas av verksamheten,
- f) förslag till beräkningssätt av förbättringsöverskottets storlek om det inte redan finns ett bestämt beräkningssätt för beräkning av ett visst utsläpps storlek eller en viss åtgärds effekter samt
- g) förslag till hur kontroll av vattenkvalitetsförbättrande åtgärdens utförande och verkningar kan ske.

Sökanden ska härutöver inkomma med de eventuella kompletteringar som landskapsregeringen finner nödvändiga för att landskapsregeringen ska kunna fastställa förbättringsöverskottet.

29 §. Utnyttjande av förbättringsöverskott

Innan ett förbättringsöverskott utnyttjas ska en anmälan göras av nyttjaren till landskapsregeringen.

30 §. Omfattning av vattenområden

Enskilda sötvattenområden vid tillämpning av bestämmelserna om särskilda kvalitetsnormer i 5 kap. 9 § vattenlagen är alla geografiskt avgränsade sötvattenområden.

Vattenområden i saltsjön vid tillämpning av bestämmelserna om särskilda kvalitetsnormer i 5 kap. 9 § vattenlagen är de områden som anges i bilaga 9.

Ikraftträdelsebestämmelse (2010:93):

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2011.

Genom denna förordning upphävs vattenförordning (1996:77) för landskapet Åland och Ålands landskapsregerings beslut (2009:52) om vattenförvaltning. Hänvisningar till den upphävda vattenförordningen ska avse denna förordning.

Bilaga 1

Krav som gäller avloppsvatten från tätbebyggelse

I denna bilaga avses med:

1. 1 pe (personequivallent): den mängd nedbrytbart organiskt material som har en biokemisk syreförbrukning på 70 gram per dygn under sju dygn.

2. *Sekundär rening*: rening av avloppsvatten från tätbebyggelse genom en process som vanligen innebär biologisk rening med sekundärsedimentering eller någon annan process som uppfyller de krav som anges i tabell 1 nedan.

All vattenmiljö inom landskapet Åland betraktas som känsliga områden enligt rådets direktiv 91/271/EEG.

Avloppsvatten från tätbebyggelse som leds in i avloppsnät ska före utsläpp till ytvatten undergå sekundär rening eller motsvarande rening

1. senast den 31 december 1998 om det avloppsvatten som leds in i avloppsnät härrör från tätorter med mer än 10 000 pe samt

2. senast den 31 december 2005 i alla tätorter.

Avloppsvatten och reningsverk för avloppsvatten samt de tillstånd enligt 6 kap. vattenlagen som gäller dem ska uppfylla kraven i punkt B nedan.

Behandlat eller obehandlat slam från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse får inte släppas ut till ytvattnet.

A. Avloppssystem

Vid konstruktion, byggnad och underhåll av avloppsnät ska kraven på vattenrening beaktas samt bästa tillgängliga teknik användas och samtidigt särskilt beaktas

- 1) avloppsvattnets volym och sammansättning
- 2) att läckor inte uppkommer, samt
- 3) att förorening av vatten till följd av bräddvatten begränsas.

B. Utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse till ytvatten

1) Avloppsreningsverk ska utformas eller ändras så att representativa prover kan tas på inkommande avloppsvatten och på det renade avloppsvattnet före utsläpp i vatten.

2) Rening av avloppsvatten från tätbebyggelse ska uppfylla de krav som anges i tabell 1 och 2.

3) Strängare krav än de som anges i tabell 1 och 2 ska tillämpas om det behövs för att stadgandena i annan lagstiftning ska uppfyllas.

4) Utsläppsställena för avloppsvatten från tätbebyggelse ska väljas så att påverkan på mottagande vatten begränsas i största möjliga utsträckning.

C. Industriavloppsvatten

Innan industriavloppsvatten leds till allmänt avlopp och reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse ska det undergå sådan rening som krävs för att

1) skydda hälsan hos personal som arbetar med avloppsnäten och på reningsverken,

2) säkerställa att avloppsnät, avloppsreningsverk och tillhörande utrustning inte skadas,

3) säkerställa att driften av avloppsreningsverken och behandlingen av slam inte störs,

4) säkerställa att utsläppen från reningsverken varken skadar miljön eller förhindrar att de krav på recipienten som gäller enligt andra stadganden kan uppfyllas, samt

K 15 Vattenförordning (2010:93)

5) säkerställa att slammet kan omhändertas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt.

D. Referensmetoder för övervakning och utvärdering

1. Utsläpp av industriavloppsvatten i allmänt avlopp, utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse samt verkningarna av detta på den mottagande vattenmiljön ska övervakas.

De övervakningsmetoder som används ska uppfylla de krav som anges nedan.

Andra än de metoder som nämns i punkt 1-3 får användas, om det kan visas att de ger motsvarande resultat.

2. Flödesproportionella eller tidsbaserade dygnsprover ska tas i samma, väldefinierade punkt i utflödet från och vid behov i inflödet till reningsverket för att det ska kunna konstateras att de krav för utsläppt avloppsvatten som gäller enligt denna förordning efterlevs.

God internationell laboratoriesed ska iakttas för att motverka att proverna förändras under tiden mellan insamling och analys.

3. Det minsta antalet årliga prover ska fastställas med hänsyn till reningsverkets storlek och proverna ska insamlas med jämna mellanrum enligt följande:

- 2 000 till 9 999 pe	12 prover under det första året, fyra prover under följande år om det kan visas att vattnet under det första året överensstämmer med kraven i detta direktiv. Om ett av fyra prover inte uppfyller kraven, måste 12 prover tas under det följande året.
- 10 000 till 49 999 pe	12 prover.
- 50 000 pe eller mer	24 prover.

4. Det renade avloppsvattnet ska anses uppfylla kraven, om värdena för varje enskild parameter uppfyller de krav som ställs på parametern enligt följande.

a) För parametrarna i tabell 1 och 2 anges i tabell 3 det största godtagbara antalet prover som inte uppfyller kraven, uttryckta som koncentrationer och/eller procentuell reduktion.

b) För de parametrar i tabell 1 som uttrycks i koncentrationer, får prover som tagits under normala driftförhållanden inte avvika från gränsvärdena med mer än 100 %. För de värden som avser koncentration av suspenderade partiklar kan avvikelser på upp till 150 % godtas.

c) För de parametrar som anges i tabell 2 ska årsmedelvärdet av proverna för varje parameter inte överstiga motsvarande gränsvärden.

5. Extrema värden för vattenkvaliteten ska inte beaktas, om värdena beror på särskilda förhållanden, t.ex. kraftig nederbörd.

Tabell 1: Minimikrav för utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse som omfattas av tillståndsplikt eller miljögranskningsplikt. Värdena för koncentration eller procentuell reduktion ska gälla.

Parametrar	Koncentration	Minsta reduktion (%) ¹	Referensmätmetod
Biokemisk syreförbrukning (BOD ₅ vid 20 °C) utan nitrifikation ²	25 mg/l O ₂	70	Homogeniserat, ofiltrerat, odekanterat prov. Bestämning av förbrukat syre före och efter fem dagars förvaring vid 20 °C ± 1 °C i fullständigt mörker. Tillsats av en nitrifikationshämmare.
Kemisk syreförbrukning (COD)	125 mg/l O ₂	75	Homogeniserat, ofiltrerat, odekanterat prov. Kaliumdikromat
Suspenderade partiklar totalt	35 mg/l ²	90 ³	Filtrering av ett representativt prov genom ett filtermembran med 0,45 µm porstorlek. Torkning vid 105 °C och vägning.

¹ Reduktion i förhållande till inflödet belastning.
² Parametern kan ersättas av en annan parameter: totalt organiskt kol (TOC) eller total syreförbrukning (TOD), om ett förhållande kan fastslås mellan BOD₅ och ersättningsparametern.
³ Koncentration och reduktion är alternativa parametrar. Analyser av utsläpp från dammar ska utföras med filtrerade prover. Den totala koncentrationen suspenderade partiklar i ett ofiltrerat vattenprov får dock inte överstiga 150 mg/l.

Tabell 2: Minimikrav som gäller näringsämnen i utsläpp från avloppsreningsverk som omfattas av tillståndsplikt eller miljögranskningsplikt. Den ena eller båda parametrarna kan tillämpas beroende på de lokala förhållandena. Värdena för koncentration eller procentuell reduktion ska gälla.

Parametrar	Koncentration	Minsta procentuell reduktion ¹	Referensmätmetod
Fosfor totalt	2 mg/l (10 000-100 000 pe) 1 mg/l (mer än 100 000 pe)	80	Molekylär absorptionspektrofotometri.
Kväve totalt ²	15 mg/l (10 000-100 000 pe) ³ 10 mg/l (mer än 100 000 pe) ³	70-80	Molekylär absorptionspektrofotometri

- ¹ Reduktion i förhållande till inflödet belastning.
- ² Kväve totalt innebär summa totalt Kjeldahlkväve (organiskt N + NH₄), nitrat-(NO₃)-kväve och nitrit-(NO₂)-kväve.
- ³ De angivna koncentrationerna är årsmedelvärden enligt bilaga 10 punkt D 3c. För att kontrollera att kraven med avseende på kväve uppfylls är det också möjligt att använda dygnsmedelvärden om det i enlighet med bilaga 10 punkt D kan säkerställas att man därigenom uppnår motsvarande skyddsnivå. I detta fall får dygnsmedelvärdet för kväve totalt inte överstiga 20 mg/l i något prov när spillvattnets temperatur vid den biologiska processen i avloppsreningsverket är 12 °C eller högre. I stället för temperaturkravet kan drifttiden begränsas med beaktande av de regionala klimatförhållandena.

Tabell 3

Provserier under ett visst år	Största antal underkända prover
4-7	1
8-16	2
17-28	3
29-40	4
41-53	5
54-67	6
68-81	7
82-95	8
96-110	9
111-125	10
126-140	11
141-155	12
156-171	13
172-187	14
188-203	15
204-219	16
220-235	17
236-251	18
252-268	19
269-284	20
285-300	21
301-317	22
318-334	23
335-350	24
351-365	25

Bilaga 2

Ämnen som inte får släppas ut i ytvatten eller allmänt avlopp

	Ämne	CAS-nummer	identifierat som farligt ämne
1.	1,2- diklorethan (etylendiklorid)	107-06-2	
2.	aldrin	309-00-2	
3.	dieldrin	60-57-1	
4.	endrin	72-20-8	

5.	isodrin	465-73-6	
6.	DDT (para-para-DDT)	ingen uppgift 50-29-3	
7.	hexaklorbensen	118-74-1	X
8.	hexaklorbutadien	87-68-3	X
9.	hexaklorcyklohexan (gamma-isomer, lindan)	608-73-1 58-89-9	X
10.	koltetraklorid	56-23-5	
11.	pentaklorfenol	87-86-5	
12.	tetrakloreten (tetrakloretylen)	127-18-4	
13.	triklorbensen (1,2,4-triklorbensen)	12002-48-1 120-82-1	
14.	trikloreten (trikloretylen)	79-01-6	
15.	triklormetan (kloroform)	67-66-3	

Bilaga 3

Ämnen farliga för grundvattnet och i ämnesgrupper ingående farliga ämnen som inte får släppas ut i grundvatten

- Organiska halogenföreningar och ämnen som kan bilda sådana föreningar i vattenmiljö,
- organiska fosforföreningar,
- organiska tennföreningar,
- ämnen och preparat eller nedbrytningsprodukter av dessa som påvisas ha cancerogena eller mutagena egenskaper eller sådana egenskaper som i eller via vattenmiljön kan påverka produktionen av steroider eller sköldkörteln, fortplantningen eller andra endokrina funktioner,
- kolväten samt svårnedbrytbara, bioackumulerbara och toxiska organiska ämnen,
- cyanider,
- metaller och deras föreningar,
- arsenik och dess föreningar,
- biocider och växtskyddsmedel,
- uppslammade ämnen,
- ämnen som bidrar till eutrofiering (i synnerhet nitrater och fosfater),
- syretärande ämnen (mätbara med hjälp av parametrar som till exempel BOD och COD),
- kiselföreningar,
- fluorider,
- ämnen som negativt påverkar grundvattnets smak eller lukt samt föreningar som eventuellt bildar sådana ämnen i vatten och gör vattnet olämpligt att användas av människor.

K 15 Vattenförordning (2010:93)

Bilaga 4

De högsta tillåtna utsläppsgränsvärdena i halter och specifik belastning

	Ämne	CAS-nummer	Branch	Haltgräns ¹	Gräns för specifik belastning ¹	identifierat som farligt ämne
1.	kvicksilver och dess föreningar	7439-97-6	kloralkali-industrin	50 µg/l	kvicksilvercell metoden: 0,2 g/kapacitetston klor	X
	kvicksilver och dess föreningar	7439-97-6	annan än kloralkali-industrin	5 µg/l	-	X
2.	kadmium och dess föreningar	7440-43-9	-	10 µg/l	galvanisering: 0,3 g/kg hanterat kadmium	X

¹ halt i löst form beräknad som månadsmedelvärde.

Bilaga 5

Ämnen som på gemenskapsnivå fastställts som farliga och skadliga för vattenmiljön samt miljökvalitetsnormerna för dem

1 N:o	2 Ämne	3 CAS-nummer ^[1]	4 Miljökvalitetsnorm AA-MKN ^[2] ^[3] Inlandsytvatten ^[4] µg/l	5 Miljökvalitetsnorm AA-MKN ^[2] ^[3] Andra ytvatten µg/l	6 Miljökvalitetsnorm MAC-MKN ^[5] Inlandsytvatten ^[4] µg/l	7 Miljökvalitetsnorm MAC-MKN ^[5] Andra ytvatten µg/l	8 Miljökvalitetsnorm MKN abborre mg/kg per friskvikt	9 identifierat som farligt ämne
(1)	alaklor	15972-60-8	0,3	0,3	0,7	0,7	ej tillämpligt	
(2)	antracen	120-12-7	0,1	0,1	0,4	0,4	ej tillämpligt	X
(3)	atrazin	1912-24-9	0,6	0,6	2,0	2,0	ej tillämpligt	
(4)	bensen	71-43-2	10	8	50	50	ej tillämpligt	
(5)	bromerade difenyletrar	32534-81-9	0,0005	0,0002	ej tillämpligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	X
(6)	kadmium och kadmiumföreningar (beroende på vattenhårdhetsklass) ^[6]	7440-43-9	≤ 0,08 (klass 1) 0,08 (klass 2) 0,09 (klass 3) 0,15 (klass 4) 0,25 (klass 5)	0,2	≤ 0,45 (klass 1) 0,45 (klass 2) 0,6 (klass 3) 0,9 (klass 4) 1,5 (klass 5)	≤ 0,45 (klass 1) 0,45 (klass 2) 0,6 (klass 3) 0,9 (klass 4) 1,5 (klass 5)	ej tillämpligt	X
(6a)	koltetraklorid	56-23-5	12	12	ej tillämpligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(7)	C10-13-kloralkaner	85535-84-8	0,4	0,4	1,4	1,4	ej tillämpligt	X
(8)	klorfenvinfos	470-90-6	0,1	0,1	0,3	0,3	ej tillämpligt	
(9)	klorpyrifos (klorpyrifosetyl)	2921-88-2	0,03	0,03	0,1	0,1	ej tillämpligt	

(9a)	cyklodiena bekämpnings- medel: aldrin dieldrin endrin isodrin	309-00-2 60-57-1 72-20-8 465-73-6	$\Sigma = 0,01$	$\Sigma = 0,005$	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(9b)	DDT total ^[7]	ej tillämp- ligt	0,025	0,025	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
	para-para- DDT ^[7]	50-29-3	0,01	0,01	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(10)	1,2-diklorethan	107-06-2	10	10	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(11)	diklormetan	75-09-2	20	20	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(12)	di(2-etylhexyl) ftalat (DEHP)	117-81-7	1,3	1,3	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(13)	diuron	330-54-1	0,2	0,2	1,8	1,8	ej tillämpligt	
(14)	endosulfan	115-29-7	0,005	0,0005	0,01	0,004	ej tillämpligt	X
(15)	fluoranten	206-44-0	0,1	0,1	1	1	ej tillämpligt	
(16)	hexaklor- bensen	118-74-1	0,01	0,01	0,05	0,05	0,010	X
(17)	Hexaklorbuta- dien	87-68-3	0,1	0,1	0,6	0,6	0,055	X
(18)	Hexaklor- cyklohexan	608-73-1	0,02	0,002	0,04	0,02	ej tillämpligt	X
(19)	isoproturon	34123-59-6	0,3	0,3	1,0	1,0	ej tillämpligt	
(20)	bly och blyför- enningar	7439-92-1	7,2	7,2	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(21)	kvicksilver och kvicksil- verföreningar	7439-97-6	0,05	0,05	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	0,020	X
(22)	Naftalen	91-20-3	2,4	1,2	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(23)	nickel och nickelföre- ningar	7440-02-0	20	20	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(24)	nonylfenol (4-nonylfe- nol) ^[8]	104-40-5	0,3	0,3	2,0	2,0	ej tillämpligt	X
(25)	oktylfenol ((4-(1,1,3,3-te- trametyl- butyl-fenol)	140-66-9	0,1	0,01	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(26)	pentaklor- bensen	608-93-5	0,007	0,0007	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	X
(27)	Pentaklorfenol	87-86-5	0,4	0,4	1	1	ej tillämpligt	
(28)	Polyaroma- tiska kolväten (PAH)	ej tillämpligt	ej tillämp- ligt	ej tillämp- ligt	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	X
	benso(a)pyren	50-32-8	0,05	0,05	0,1	0,1	ej tillämpligt	X
	benso(b)- fluoranten	205-99-2	$\Sigma = 0,03$	$\Sigma = 0,03$	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	X
	benso(k)- fluoranten	207-08-9					ej tillämpligt	X
	benso(g,h,i)- perylene	191-24-2	$\Sigma = 0,002$	$\Sigma = 0,002$	ej tillämp- ligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	X
	Indeno (1,2,3- cd)pyren	193-39-5					ej tillämpligt	X
(29)	simazin	122-34-9	1	1	4	4	ej tillämpligt	

K 15 Vattenförordning (2010:93)

(29a)	tetrakloreten (tetrakloretylen)	127-18-4	10	10	ej tillämpligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(29b)	trikloreten (trikloretylen)	79-01-6	10	10	ej tillämpligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(30)	tributyl- tennföreningar (tributyltenn- katjon)	36643-28-4	0,0002	0,0002	0,0015	0,0015	ej tillämpligt	X
(31)	Triklorbensen- er	12002-48-1	0,4	0,4	ej tillämpligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(32)	triklormetan (kloroform)	67-66-3	2,5	2,5	ej tillämpligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	
(33)	trifluralin	1582-09-8	0,03	0,03	ej tillämpligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	

[1] CAS: Chemical Abstracts Service.

[2] Denna parameter är miljö kvalitetsnormen uttryckt som ett aritmetiskt medelvärde på årsnivå (AA-MKN). Om inte annat anges gäller den för summan av alla ämnets isomerer. Medelvärdet beräknas vid varje representativ övervakningspunkt som det aritmetiska medelvärdet av de resultat som under ett års tid uppmäts vid varje punkt.

[3] Med undantag av kadmium, bly, kvicksilver och nickel (nedan 'metaller') uttrycks de miljö kvalitetsnormer som fastställs i denna bilaga som totala koncentrationer i hela vattenprovet. Metallernas miljö kvalitetsnorm hänför sig till upplöst koncentration, dvs. den upplösta fasen i ett vattenprov som erhållits genom filtrering genom ett 0,45 µm-filter eller motsvarande förbehandling. Vid utvärderingen av övervakningsresultaten i jämförelse med miljö kvalitetsnormen får följande beaktas

- a) den naturliga bakgrundskoncentrationen för metaller och deras föreningar genom att till miljö kvalitetsnormen addera en uppskattning av den naturliga bakgrundskoncentrationen i enlighet med tabellen nedan,
- b) vattnets hårdhet, dess pH-värde eller andra parametrar för vattenkvalitet som påverkar en metalls biotillgänglighet.

Summan av uppskattningen av den naturliga bakgrundskoncentrationen och miljö kvalitetsnormen. På platser där koncentrationerna av geologiska orsaker är höga får expertbedömningen avvika från bakgrundskoncentrationernas värden.

	kadmium	nickel	bly	kvicksilver
	µg/l (vatten) bakgrund+ EQS	µg/l (vatten) bakgrund + EQS	µg/l (vatten) bakgrund + EQS	mg/kg (abborre) bakgrund + EQS
Sjöar				
sjöar med låg humushalt (färgtal Pt mg/l < 30) (klass 1 och 2)	0,02 + 0,08 = 0,1	1 + 20 = 21	0,1 + 7,2 = 7,3	0,18 + 0,02 = 0,20
humösa sjöar (färgtal Pt mg/l 30 – 90) (klass 1 och 2)	0,02 + 0,08 = 0,1	1 + 20 = 21	0,2 + 7,2 = 7,4	0,2 + 0,02 = 0,22
sjöar med hög humushalt (färgtal Pt mg/l > 90) (klass 1 och 2)	0,02 + 0,08 = 0,1	1 + 20 = 21	0,7 + 7,2 = 7,9	0,23 + 0,02 = 0,25
Åar och älvar				
momark och lerjordar (färgtal Pt mg/l < 90, avrinningsområdets myrreal -% < 25) (klass 1 och 2)	0,02 + 0,08 = 0,1	1 + 20 = 21	0,3 + 7,2 = 7,5	0,18 + 0,02 = 0,20
torvmark (färgtal Pt mg/l > 90, avrinningsområdets myrreal -% > 25) (klass 1 och 2)	0,02 + 0,08 = 0,1	1 + 20 = 21	0,5 + 7,2 = 7,7	0,23 + 0,02 = 0,25
Kust	0,02 + 0,2 = 0,22	1 + 20 = 21	0,03 + 7,2 = 7,23	0,18 + 0,02 = 0,20

[4] Denna parameter är miljö kvalitetsnormen uttryckt som maximal tillåten koncentration (MAC-MKN). Där MAC-MKN anges som "ej tillämpligt" anses värdena på AA-MKN utgöra skydd mot kortvariga föroreningstoppar vid kontinuerliga utsläpp eftersom de är avsevärt lägre än de värden som härletts utifrån akut toxicitet. Vid tillämpning av MAC-MKN får den uppmätta koncentrationen inte överskrida normens värde vid någon av övervakningspunkterna. Vid uppskattning får dock statistiska metoder, såsom percentilberäkning, användas för att säkerställa en godtagbar konfidensnivå och noggrannhet för bestämning av efterlevnaden av värdet på MAC-MKN.

^[5] Miljökvalitetsnormen gäller summan av kongener med numren 28, 47, 99, 100, 153 och 154. Endast pentabromodifenyleter (CAS 32534-81-9) är identifierat som ett prioriterat farligt ämne.

^[6] För kadmium och dess föreningar (nr 6) varierar miljökvalitetsnormvärdet beroende på vattnets hårdhetsklass (klass 1: <40 mg CaCO₃/l, klass 2: 40 till <50 mg CaCO₃/l, klass 3: 50 till <100 mg CaCO₃/l, klass 4: 100 till <200 mg CaCO₃/l och klass 5: ≥200 mg CaCO₃/l).

^[7] DDT totalt består av summan av isomererna 1,1,1-triklor-2,2-bis(p-klorfenyl)etan (CAS-nummer 50-29-3), EU-nummer 200-024-3; 1,1,1-triklor-2(o-klorfenyl) -2-(p-klorfenyl)etan (CAS-nummer 789-02-6), EU-nummer 212-332-5; 1,1-diklor-2,2-bis(p-klorfenyl)etylen (CAS-nummer 72-55-9) EU-nummer 200-784-6; och 1,1-diklor-2,2-bis(p-klorfenyl)etan (CAS-nummer 7254-8). EU-nummer 200-783-0).

^[8] Nonylfenolens och nonylfenoletoxilaternas totala toxicitet får inte överskrida miljökvalitetsnormen. Den totala toxiciteten beräknas enligt formeln: = $\Sigma (C_x \times \text{TEF})$

TEF = toxisk ekvivalentfaktor

C_x = halt av respektive nonylfenolförening

	toxisk ekvivalentfaktor (TEF)
nonylfenol	1
nonylfenolmono- och dietoxilater	0,5

Bilaga 6

Ämnen som vid ett nationellt förfarande har fastställts som skadliga för vattenmiljön

	Ämne	CAS-nummer ^[1]	Miljökvalitetsnorm AA-MKN ^{[2] [3]} inlandsytvatten, µg/l	Miljökvalitetsnorm AA-MKN ^{[2] [3]} andra ytvatten, µg/l	Miljökvalitetsnorm AA-MKN ^{[2] [3]} ytvatten avsett för uttag av hushållsvatten, µg/l
1.	klorbensen	108-90-7	9,3	3,2	3
2.	1,2-diklorbensen	95-50-1	7,4	0,74	0,3
3.	1,4-diklorbensen	106-46-7	20	2	0,1
4.	bensylbutylftalat (BBP) ²	85-68-7	10	1,4	10
5.	dibutylftalat (DBP)	84-74-2	10	1	10
6.	resorcinol (1,3-bensendiol)	108-46-3			
7.	(benzotiazol-2-yltio) metyltiocyanat (TCMTB)	21564-17-0			
8.	benzotiazol-2-tiol (di(benzotiazol-2-yl) disulfid (CAS 120- 78-5) nedbrytnings- produkt)	149-30-4			
9.	bronopol (2-brom- 2-nitropropan-1,3- diol)	52-51-7	4	0,4	4
10.	dimetoat	60-51-5	0,7	0,07	
11.	MCPA (4-klor-2-metyl- fenoxiättiksyra)	94-74-6	1,6	0,16	
12.	metamitron (4-amino- 3-metyl-6-fenyl- 1,2,4-triazin-5-on)	41394-05-2	32	3,2	
13.	prokloraz (N-propyl- N-[2-(2,4,6-triklorfe- nox)etyl]-1H-imida- zol-1-karboxamid)	67747-09-5	1	0,1	
14.	etylentiourea (nedbrytningspro- dukt av (CAS 8018- 01-7))	96-45-7	200	20	

K 15 Vattenförordning (2010:93)

15.	tribenuron-metyl (metyl-2-(3-(4-metoxi-6-metyl-1,3,5-triazin-2-yl)3-metylfureidosulfonyl) benzoat)	101200-48-0	0.1	0.01	
-----	---	-------------	-----	------	--

^[1] CAS: Chemical Abstracts Service.

^[2] Denna parameter är miljö kvalitetsnormen uttryckt som ett aritmetiskt medelvärde på årsnivå (AA-MKN). Om inte annat anges gäller den för summan av alla ämnets isomerer. Medelvärdet beräknas vid varje representativ övervakningspunkt som det aritmetiska medelvärdet av de resultat som under ett års tid uppmäts vid varje punkt.

^[3] Miljö kvalitetsnormerna uttrycks som totala koncentrationer i hela vattenprovet.

Bilaga 7

Tröskelvärden för grundvatten

	Förorenande ämne	Tröskelvärde för grundvatten	Enhet
1	Nitrater	50	mg/l
2	Aktiva ämnen i bekämpningsmedel och deras (relevanta) metaboliter, nedbrytnings- eller reaktionsprodukter	0,1 0,5 sammanlagt ¹	µg/l
3	Bensen	0,5	µg/l
4	Toluen	12	µg/l
5	Etylbensen	1	µg/l
6	Xylener (Σ orto-, meta- och paraxylen)	10	µg/l
7	Antracen	60	µg/l
8	Naftalen	1,3	µg/l
9	Benso(a)pyren	0,005	µg/l
10	Σ Benso(b)fluoranten, benso(k)fluoranten, benso(g,h,i) perylen och indeno(1,2,3-cd)pyren	0,05	µg/l
11	PCB-föreningar (Σ kongenerer 28, 52, 101, 118, 138, 153 och 180)	0,015	µg/l
12	Σ Trikloretan och tetrakloretan	5	µg/l
13	1,2-dikloretan	25	µg/l
14	1,2-dikloretan	1,5	µg/l
15	Diklormetan (metylenklorid)	10	µg/l
16	Vinylklorid (kloretan)	0,15	µg/l
17	Koltetraklorid	2	µg/l
18	Kloroform (triklormetan)	100	µg/l
19	Klorbensen	3	µg/l
20	1,2-diklorbensen	0,3	µg/l
21	1,4-diklorbensen	0,1	µg/l
22	Triklorbensen (Σ 1,2,3-, 1,2,4- och 1,3,5- triklor-bensen)	2,5	µg/l
23	Pentaklorbensen	1,2	µg/l
24	Hexaklorbensen	0,024	µg/l
25	Monoklorfenoler	0,05	µg/l
26	Diklorfenoler	2,7	µg/l
27	Σ Tri-, tetra- och pentaklorfenol	5	µg/l
28	MTBE (metyl-tert-butyleter)	7,5	µg/l
29	TAME (tert-amylmetyleter)	60	µg/l
30	Oljefraktioner (C10-40)	50	µg/l
31	Kviksilver	0,06	µg/l
32	Kadmium	0,4	µg/l
33	Kobolt	2	µg/l
34	Krom	10	µg/l
35	Koppar	20	µg/l

36	Bly	5	µg/l
37	Nickel	10	µg/l
38	Zink	60	µg/l
39	Antimon	2,5	µg/l
40	Arsenik	5	µg/l
41	Ammonium NH ₄ ⁺ eller Ammoniumkväve NH ₄ N	0,25 (NH ₄ ⁺) 0,20 (NH ₄ N)	mg/l mg/l
42	Klorid	100	mg/l
43	Sulfat	150	mg/l

¹ Sammanlagt avser summan av alla de vid övervakningen observerade och uppmätta enskilda bekämpningsmedlen inbegripet deras relevanta metaboliter, nedbrytnings- eller reaktionsprodukter.

Bilaga 8

Krav som gäller analysmetoder och tolkning av resultat

1. I denna bilaga avses med

a) mätosäkerhet en icke-negativ parameter som karakteriserar spridningen av de storhetsvärden som tilldelas en mätstorhet, på basis av den information som använts,

b) kvantifieringsgräns en angiven multipel av detektionsgränsen vid en koncentration av ämnet som rimligen kan bestämmas med godtagbar noggrannhet och precision,

c) detektionsgräns det utslag eller koncentrationsvärde över vilket det med angiven konfidensgrad kan bekräftas att ett prov är annorlunda än ett blankprov som inte innehåller det ämne som ska bestämmas.

Kvantifieringsgränsen som avses ovan i underpunkt b kan beräknas med användning av lämplig standard eller lämpligt prov och kan erhållas från den lägsta kalibreringspunkten på kalibreringskurvan. Härvid beaktas inte blankprov.

2. Alla analysmetoder - hit hör laboratorieanalyser, fältanalyser och onlinemetoder - som används i kemiska övervakningsprogram enligt 9 § i lagen om vattenvårdsförvaltningen, valideras och dokumenteras i enlighet med standarden EN ISO/IEC-17025 eller annan motsvarande standard som är internationellt accepterad.

3. Vid ytvattenkontrollen och bestämningen av koncentrationerna av ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön i utsläpp och läckage ska metoder enligt SFS-, EN- och ISO-standarderna eller metoder med samma noggrannhet och tillförlitlighet tillämpas.

Koncentrationen av ett ämne kan uppskattas även genom beräkning, om metoderna som avses ovan inte är tillgängliga.

4. Minimikraven för alla analysmetoder som används är baserade på en mätosäkerhet på högst 50 % ($k = 2$) beräknad på nivån för ämnets miljökvalitetsnorm och en kvantifieringsgräns som är lika med eller under ett värde på 30 % av de relevanta miljökvalitetsnormerna. Om det inte finns någon relevant miljökvalitetsnorm för en viss parameter, eller om det

inte finns någon analysmetod som uppfyller de ovan fastställda minimikraven, ska övervakningen utföras med bästa tillgängliga teknik som inte medför orimliga kostnader.

5. När mängderna av fysikalisk-kemiska eller kemiska mätstorheter i ett visst prov ligger under kvantifieringsgränsen, ska mätresultaten fastställas till halva värdet av den berörda kvantifieringsgränsen för beräkningen av medelvärden. När ett beräknat medelvärde av mätresultaten som avses ovan ligger under kvantifieringsgränserna, ska värdet anges som "under kvantifieringsgränsen". Resultat under kvantifieringsgränsen för enskilda ämnen fastställs dock till noll i sådana fall där mätstorheter består av den sammanlagda summan av en viss grupp fysikalisk-kemiska parametrar eller kemiska mätstorheter, inklusive deras relevanta metaboliter, nedbrytningsprodukter och reaktionsprodukter.

6. Laboratorier eller parter som kontrakteras av laboratorier bevisar sin kompetens för analys av relevanta fysikalisk-kemiska eller kemiska mätstorheter genom

a) deltagande i kvalifikationsprövningsprogram som omfattar de analysmetoder som avses i punkt 2 för mätstorheter vid koncentrationsnivåer som är representativa för kemiska övervakningsprogram som utförs i enlighet med 9 § i lagen om vattenvårdsförvaltningen, och

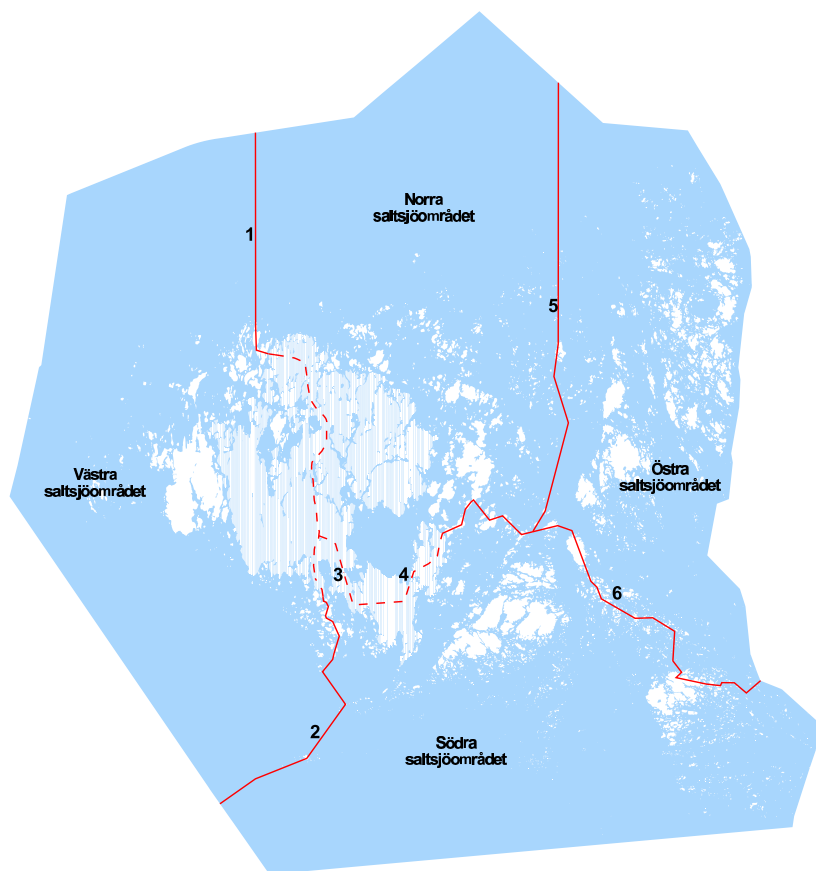
b) analys av tillgängligt referensmaterial som är representativt för insamlade prov som innehåller lämpliga koncentrationsnivåer i förhållande till relevanta miljökvalitetsnormer.

Kvalifikationsprövningsprogrammen enligt underpunkt a får organiseras av ackrediterade organisationer eller internationellt eller nationellt erkända organisationer som uppfyller kraven i ISO/IEC guide 43-1 eller kraven i andra motsvarande standarder som är internationellt accepterade.

Resultaten av deltagandet i dessa program ska utvärderas på grundval av de bedömningssystem som fastställs i ISO/IEC guide 43-1 eller i standarden ISO-13528 eller i andra motsvarande standarder som är internationellt accepterade.

K 15 Vattenförordning (2010:93)

Bilaga 9

© LMV, 2008

Kartan anger de områden som avses i förordningens 12a §. Områdena utgörs av helheter vilka avgränsas enligt följande. De halvdragna linjerna visar hur områdena skiljs åt.

Västra saltsjöområdet

Finlands territorialvattengräns, gränsen mot land samt heldragna linjerna 1 och 2.

Norra saltsjöområdet

Finlands territorialvattengräns, gränsen mot riket, gränsen mot land samt heldragna linjerna 1, 3, 4, 5

och 6 mellan Lumparland och Sottunga Liskär. Linje 3 är i Lemströms kanal och linje 4 i Lumparsund.

Östra saltsjöområdet

Gränsen mot riket, gränsen mot land samt heldragna linjerna 5 och 6 från Sottunga Liskär till gränsen mot riket.

Södra saltsjöområdet

Finlands territorialvattengräns, gränsen mot riket, gränsen mot land samt heldragna linjerna 2, 3, 4 och 6.

Linjerna 1-6 utgörs av avståndet mellan koordinater (WGS 84) enligt följande:

Linje 1

N	E	N	E	N	E
60° 42.241'	19° 44.866'	60° 26.128'	19° 45.508'	60° 23.865'	19° 47.779'
60° 24.159'	19° 45.725'				

Linje 2

N	E	N	E	N	E
59° 59.066'	19° 59.559'	59° 50.289'	19° 55.302'	60° 03.297'	19° 58.124'
60° 00.488'	20° 00.355'	59° 48.503'	19° 46.882'	60° 02.946'	19° 58.477'
59° 58.549'	19° 59.327'	59° 46.379'	19° 41.127'	60° 02.168'	19° 58.026'
59° 57.510'	19° 57.672'	60° 03.772'	19° 57.543'	60° 01.969'	19° 58.180'
59° 54.825'	20° 01.555'	60° 03.382'	19° 57.682'	60° 01.694'	19° 59.222'

Linje 3

N	E	N	E
60° 05.784'	20° 00.940'	60° 05.826'	20° 00.935'

Linje 4

N	E	N	E
60° 05.536'	20° 12.354'	60° 05.480'	20° 12.323'

Linje 5

N	E	N	E	N	E
60° 09.348'	20° 32.350'	60° 11.076'	20° 34.414'	60° 18.428'	20° 38.204'
60° 22.277'	20° 35.733'	60° 24.985'	20° 36.414'	60° 46.717'	20° 36.193'

Linje 6

N	E	N	E	N	E
60° 09.878'	20° 20.483'	59° 56.736'	21° 01.286'	60° 05.256'	20° 42.086'
60° 11.173'	20° 21.076'	59° 57.714'	20° 57.190'	60° 09.459'	20° 38.886'
60° 11.803'	20° 22.060'	59° 57.265'	20° 56.311'	60° 09.877'	20° 36.519'
60° 11.949'	20° 22.422'	59° 58.649'	20° 55.759'	60° 09.108'	20° 30.478'
59° 57.008'	21° 10.279'	60° 01.117'	20° 56.036'	60° 10.659'	20° 27.318'
59° 55.982'	21° 07.917'	60° 02.196'	20° 49.464'	60° 10.290'	20° 25.145'
59° 56.830'	21° 05.943'	60° 02.239'	20° 52.395'	60° 09.143'	20° 17.261'
59° 56.848'	21° 03.843'	60° 03.802'	20° 43.841'	60° 09.878'	20° 20.483'
59° 56.593'	21° 03.653'	60° 04.768'	20° 43.088'		

K 16 Ålands landskapsregerings beslut (2000:79) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruk (2007/135)

1 §. Verkställande av direktivet

Genom detta beslut genomförs Europeiska gemenskapernas råds direktiv av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket (91/676/EEG).

Det som föreskrivs nedan i detta beslut utgör det åtgärdsprogram som avses i nitratdirektivet.

2 §. Tillämpningsområde

De åtgärder som nämns i detta beslut verkställs i landskapet Åland.

3 §. Anvisningar för god jordbrukspraxis

I jordbruk och trädgårdsodling skall iakttas det som är föreskrivet nedan. Vid lagring och användning av stallgödsel iakttas utöver vad som föreskrivs i 4-6 §§ även bilaga 1. Dessutom ges rekommendationer enligt bilaga 3 för metoder vid användning av stallgödsel.

4 §. Lagring av stallgödsel

En gödselstad för lagring av träck och urin skall vara så stor att den rymmer stallgödsel som har ansamlats i 12 månader, fränsett den spillning som under samma betessäsong blir kvar på betesmarken vid betesgång, eller under växtsäsongen sprids i växande gröda. Jordbrukarnas gemensamma gödselstäder, ändamålsenliga begränsade rastgårdar och torrströbbottar av typen lösdriftsstall beaktas vid dimensioneringen av gödselstaden.

Gödselstäderna och gödselrännorna skall vara vattentäta. Konstruktionerna och anläggningarna skall vara sådana att inget läckage uppstår i samband med tömning och flyttning av gödseln i gödselstaden. Vid dimensioneringen av utrymmena skall dimensioneringsprinciperna i bilaga 2 följas. För gårdar som har högst 5 djurenheter tillåts enklare lagringssätt under förutsättning att det sker på ett sådant sätt att vattenmiljön inte kommer till skada. Vid beräkning av djurenheter skall definitionen i 6 § vattenförordningen (1996:77) för landskapet Åland användas.

Undantag från storleken för en i 1 mom. avsedd gödselstad är möjlig om gödseln överläts till någon som drar nytta av den och som kan ta emot den med stöd av tillstånd enligt vattenlagen för landskapet Åland eller om gödseln överläts till en annan jordbrukare för att lagras i enlighet med detta beslut eller för att användas direkt eller den lagras i vederbörligen anlagda och täckta gödselstukor, förutsatt att lagringen sker enligt förfaringsättet i bilaga 1 och att utsläpp till vatten kan förhindras. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska på förhand i tillräckligt god tid underrättas om undantaget. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan meddela behövliga föreskrifter med stöd av 8 kapitlet vattenlagen för landskapet Åland. (2007/135)

En gödselstuka får inte anläggas på mark som översvämmas eller där risk finns att hushållsvattenbrunnar förorenas.

Se K 15, Vattenförordning (1996:77) för landskapet Åland, 6 §.

5 §. Spridning av stallgödsel

Kvävegödsel får inte spridas på tjälad, snötäckt eller vattenmättad mark. Gödsel får inte spridas under tiden mellan 15 oktober och 15 april, dock kan om marken är otjälad och torr så att inget rinner av i ett vattendrag eller det inte finns någon risk för packningsskador, gödsel spridas på hösten längst till den 15 november och utspridningen på våren påbörjas tidigast den 1 april. Ytgödsling på vallväxtlighet får inte ske efter den 15 september. Vid spridning av organisk gödsel på hösten skall gödseln alltid omedelbart, senast inom ett dygn, myllas ned eller så skall åkern plöjas. De maximimängder som får användas på hösten är för fast gödsel 30 ton/ha, för flytgödsel av nötkreatur 20 ton/ha, för flytgödsel av svin 15 ton/ha och för gödsel av fjäderfä och pålsdjur 10 ton/ha.

Som gödsel får en stallgödselmängd som motsvarar högst 170 kg kväve per ha och år tillföras åkern, dock med beaktande av bestämmelserna i 6 §.

På åkerområden som gång på gång översvämmas av vårfloeden är kvävegödsling förbjuden under tiden mellan den 1 oktober och den 15 april, med undantag för det växtbestånd som anläggs.

Det är förbjudet att sprida kvävegödselmedel närmare än 5 meter från vattendrag. Därefter är ytgödsling med kvävegödselmedel förbjuden på en sträcka av 5 meter om marklutningen är över 2 %.

Ytgödsling med stallgödsel är alltid förbjuden om markens genomsnittliga lutning är över 10 %.

6 §. Mängden gödselmedel

Kvävegödsling dimensioneras och gödselmedlet sprids på basis av den genomsnittliga skördenivån, odlingszonen och växtföljden med målet att bevara jordens näringsbalans.

En gård får för åker gödsling använda högst följande kvävemängder, som innehåller de totala kvävemängderna både i handelsgödseln och den stallgödsel och de organiska gödselmedel som används:

1) höstsäd högst 200 kg kväve/ha/år, varav högst 30 kg kväve/ha på hösten och 170 kg kväve/ha på våren; vid användning av långsamt lösande kväve sprids högst 40 kg kväve/ha på hösten och 160 kg kväve/ha på våren,

2) potatis 130 kg kväve/ha/år,

3) hö och betesmark, ensilage och trädgårdsväxter 250 kg kväve/ha/år, samt

4) vårsäd, sockerbetor, oljeväxter samt andra högst 170 kg kväve/ha/år.

För grov mojord och grövre mineraljord minskas de i 2 mom nämnda kvävemängderna med 10 kg/ha/år.

De i 2 mom nämnda totala kvävemängderna minskas med 40 kg/ha för torvjord där spannmål och sockerbetor odlas. För vallar på torvjord minskas mängden med 10 kg/ha.

Om den tillåtna mängden för kvävegödsling överstiger 170 kg/ha/år, skall mängden delas upp på minst två omgångar och tiden mellan spridningarna skall vara minst två veckor.

7§. Övriga bestämmelser

Vid byggen av husdjursstall skall särskilt 4 kapitlet 8 § vattenlagen för landskapet Åland beaktas.

Rastgårdar för husdjur skall placeras och underhållas med tillräcklig hänsyn till yt- och grundvattenskyddets behov.

Pressaft som uppkommer vid ensilering skall tas till vara och förvaras i en tät behållare. Vid spridning av pressaft på marken följs det som ovan är bestämt om gödselspridning.

De i 6 § avsedda gödselmedlen skall spridas jämnt på åkern så att avrinning till vattendragen förhindras så effektivt som möjligt.

8§. Kväveanalys

Kväveanalys av stallgödseln skall utföras senast år 2003 och därefter med fem års intervall. Jordbrukaren skall föra bok över de kvävegödselmängder som har använts för gödsling av åkrarna och över skördenivåerna.

9§. Övervakning

Beträffande övervakning av detta beslut gäller bestämmelserna i 8 kapitlet vattenlagen för landskapet Åland och beträffande straff bestämmelserna i 9 kapitlet samma lag.

10§. Ikraftträdande

Detta beslut träder ikraft den 15 november 2000. Genom detta beslut upphävs Ålands [landskapsstyrelsens] beslut om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets beslut (1999:61) om begränsning av utsläpp i vattnen av nitrater från jordbruket.

Bilaga 1

Lagring av gödsel i stuka

Av arbetstekniska och hygieniska skäl kan stallgödsel lagras också annorstädes än i en gödselstad i samband med husdjursstallen. Sådan så kallad fjärrlagring av gödsel skall ske i en vederbörlig gödselstad eller i undantagsfall i täckta gödselstukor. Lastningen av gödsel från husdjursstallet till ett transportfordon skall ske på ett underlag med tät botten. Lastningsplatsen bör täckas över då det är fråga om kontinuerlig lastning. Som skydd kan man också använda t ex en penning.

Gödsel som har behandlats i ett komposteringsverk och har en torrsubstanshalt på minst 30 % kan efter 3 månaders lagring i en gödselstad flyttas till en gödselstuka.

Gödselstukan placeras mitt på ett jämnt åkeravsnitt eller på en långsamt sluttande åker nära övre renen. Gödselstukan får inte placeras på kortare avstånd än 100 meter från ett vattendrag eller en brunn för hushållsvatten. Gödselstukan skall placeras så långt som möjligt från ett utfallsdike, dock minst 30 meter från det.

När en gödselstuka anläggs skall ett ler-, torv- eller annat uppsugande skikt på minst 15 cm spridas på botten så att avrinnande näring fångas upp. På vintern avlägsnas snön från det ställe där gödselstukan anläggs. Gödseln lagras i en eller flera större gödselstukor. Lagring i separata högar längs åkern anses som gödselspridning. I en gödselstuka anbringas åtminstone den gödselmängd som behövs för en åkerhektar. Ärlig anläggning av gödselstukor på samma plats bör undvikas.

Gödselstukan skall alltid täckas med ett överdrag eller ett torv-, halm- eller annat motsvarande skikt på minst 10 cm för att förhindra alltför stor avrinning och avdunstning. En gödselstack som har anlagts på hösten sprids nästa vår på otjälad mark. Vid ekologisk odling skall gödsel som komposterats i en gödselstuka på åkern spridas på marken under den följande vegetationsperioden. Om detta inte är möjligt, skall komposten på åkern övertäckas med regntätt överdrag och spridas ut på åkern senast under våren därpå.

Bilaga 2

Volymriktvärden (m^3) för en gödselstad för fast gödsel samt urin- och flytgödselbehållare för 12 månaders lagringstid per djur (djurplats). Gödselstäder av annan storlek dimensioneras enligt dessa värden.

Djurart	Fast gödsel	Urin	Flytgödsel	Fast gödsel + urin (urinen absorberad av strö)
Mjölkkö***	12,0	8,0	24,0	24,0
Kviga, diko, slaktdjur, avelstjur	9,0	4,0	15,0	15,0
Ungboskap <8 mån	3,0	1,5	5,0	5,0
Sugga med grisar****	3,0	3,5	7,0	8,3
Satellitsugga med grisar*****	4,4	5,2	9,6	12,0
Slaktsvin* (X), avelssvin	0,7	1,0	2,0	2,4
Sinsugga**	0,8	1,2	2,4	2,4
Avväjnd gris* (XX)	0,5	0,5	1,0	1,2
Häst	-	-	-	12,0
Ponny	-	-	-	8,0
Får, tacka med lamm, get, get med killingar	1,5	-	-	1,5
Golvhöna, höna i broilerproduktion	0,05	-	-	0,05
Burhöna	0,05	-	-	0,05
Kalkon*	0,03	-	-	0,03
Broiler, unghöna*	0,015	-	-	0,015

K 17 LF (2007:57) om odling av regnbågslax och lax i havet

Anka, gås*	0,04	-	-	0,04
And*	0,025	-	-	0,025

* Per djurplats och år

** Gäller suggpoolsnav; per djurplats och år

*** För högproduktiv boskap rekommenderas lagervolymer som överskrider tabellvärdena

**** Grisarna med till ca 11 veckors ålder (normal smågrisproduktion)

***** Gäller satelliter, gödselmängder per sugg-plats med 8 eller flera grisningar om året; grisarna beaktas upp till avvänningens ålder (ca 5 veckor)

(X) Gäller slaktsvin med en maximal slaktvikt på 90 kg. Om slaktvikten är större används värdena för en sinsugga

(XX) Gris under uppfödning, åldersskede 5-11 veckor

Bilaga 3

Rekommendation om minskning av avrinningen av nitrater som härrör från lagring och användning av stallgödsel

1. Rätt tid för gödsling

Med rätt tid för gödsling avses att gödseln sprids ut i första hand på våren. Bestämmelserna om tiderna för spridning av gödsel finns i 5 § i detta beslut. På våren kan gödselspridningen inledas med iakttagande av dessa tider när snön har smält, åkerns yta har torkat och smältvattnet har runnit av, även om jorden på större djup fortfarande är tjälfrusen. Spridningen får inte medföra risk för att vattnet förorenas.

Efter gödselspridningen bearbetas åkern så fort som möjligt, inom ungefär fyra timmar efter att gödseln har spritts ut, för att minska ammoniak-avdunstning och luktolägenheter. Särskilt för flytgödsel och urin rekommenderas placeringsgödsling. I annat fall myllas gödseln ned.

Också om gödseln måste spridas ut under vegetationsperioden bör den om möjligt spridas genom placering. På brodd och vallar kan ytgödsling användas, helst med slangspidare.

Om gödseln måste spridas på hösten används gödselmängder som är mindre än de mängder som nämns i 5 och 6 § i detta beslut och utspridningsmetoden är densamma som ovan. På torvmark är det skäl att frånga höstgödsling. Det kväve som sprids med gödseln på hösten beaktas när man räknar ut mängden gödsel som skall användas på våren.

På en trädesåker sprids gödsel först omedelbart före växtsådd eller vallinsådd efter trädesperioden. På åkern anläggs kvävebindande växtlighet under samma vegetationsperiod.

För att ammoniakavdunstningen skall minska bör gödseln spridas vid sval och lugn väderlek. I syfte att förebygga mikrobiologisk sönderdelning rekommenderas att gödsel sprids så sent som möjligt på hösten. Vid spridningen skall dock denna förordning iakttas. Då man väljer tidpunkt för spridningen, och också annars, finns det anledning att ta hänsyn till den luktolägenhet som spridningen vällar grannarna.

2. Plats för gödselspridning

Stallgödsel sprids så att gödsel eller näringsämnen som den innehåller inte tillåts rinna av i ett vattendrag eller ett dike. Det får inte heller uppstå risk för att grundvattnet förorenas. Gödselspridningen bör undvikas på områden där det är risk att gödselvatten sugs upp i grundvattenförekomster.

Näringsutsläppen i vatten kan minskas genom att man vid stränderna till vattendrag och vid utfallsdiken lämnar skyddszoner där ingen stallgödsel sprids ut. Den rekommenderade bredden på skyddszonen är minst 10 meter där det är möjligt med hänsyn till åkerstrukturen. Hur bred skyddszonen skall vara beror bl.a. på gödselns art, spridnings- och nedmyllningsmetoden och områdets egenskaper såsom markens lutning och vegetationstäcket på en mångårig zon.

Kring brunnar och källor från vilka det tas hushållsvatten lämnas - beroende på höjdförhållandena i terrängen, brunnens konstruktion och jordarten - en skyddszon på 30-100 meter, som inte tillförs stallgödsel.

3. Lagring av gödsel

Gödselstäder och gödselrännor skall vara täta, täckta och den vätska som ansamlas skall lagras i en behållare i gödselstaden. Närmare byggtkniska anvisningar ingår i jord- och skogsbruksministeriets byggnadsbestämmelser och byggnadsanvisningar: Miljövård kring husdjursbyggnader JSM-BBA C4, 10.6.1999.

Gödsel kan i andra hand lagras i stukor och närmast på små husdjursgårdar. Vid lagring i gödselstukor gäller det att försöka se till att stukan har en så hög torrsbstans som möjligt. Det rekommenderas att gödselstaden för lagring av träck och urin alltid byggs så att den är tillräckligt stor, dvs så att den med tanke på olika störningstillstånd motsvarar ett 12 månaders behov.

K 17 Landskapsförordning (2007:57) om odling av regnbågslax och lax i havet

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på odling i öppna nätkassar i saltsjön av regnbågslax (*Oncorhynchus mykiss*) och lax (*Salmo salar*), med undantag av sättfisk. Förordningen tillämpas inte på verksamhet som syftar till utprovning av ny teknik. Flera odlingskassar placerade så att de tillsammans bildar en helhet beaktas oberoende av ägoförhållanden som en odling.

2 §. Definitioner

I denna förordning avses med

1) *öppna nätkassar*, odlingsanordning inneslutande en öppen nätkasse genom vilken fritt utbyte kan ske av vatten innanför och utanför nätkassen och där utfodring sker direkt i sådant vatten,

2) *sättfisk*, yngel eller liten fisk under en odlings-säsosng som vid utsättningen i havet har en medelvikt som är mindre än 250 gram

3) *öppenhetsvärde*, summan av tvärsnittsareorna i de sund som avgränsar vattenområdet dividerat med områdets area multiplicerat med hundra. Om det för en fiskodling kan bestämmas flera avgränsade vattenområden avses det minsta öppenhetsvärdet,

4) *exponeringsgrad*, antalet sektorer på 9 grader som inom 2,5 km avstånd från fiskodlingen inte når land,

5) *totalbelastning*, den mängd kväve och fosfor som binds i den producerade fiskens årliga tillväxt subtraherat från den totala mängden kväve respektive fosfor i det foder som årligen används,

6) *specifik belastning*, odlingens totalbelastning dividerad med fiskens årliga tillväxt.

3 §. *Krav på plats för fiskodling*

Fiskodlingsplats skall i sin helhet vara belägen på område som enligt officiellt sjökort är minst 10 meter djupt, eller om den årliga produktionen överstiger 500 ton minst 15 meter djupt. Saknas djupangivelser inom 500 meter från odlingsplatsens mitt ankommer det på verksamhetsutövaren att på annat sätt visa motsvarande djupförhållanden.

Fiskodling med en årlig produktion som överstiger 25 ton får endast bedrivas på plats som ligger minst 200 meter utanför de områden som i bilaga 1 till denna förordning anges som inre vatten med lägre vattenomsättning. Platsen skall ha ett öppenhetsvärde som är minst 0,75 eller en exponeringsgrad som är minst 6.

Med undantag av vad som följer av 2 mom. kan vinterförvaring av fisk ske även på annan plats under perioden 15 oktober - 15 maj. Om extrema väderleksförhållanden omöjliggör flytt får vinterförvaring ske även under annan tidpunkt.

4 §. *Specifik belastning*

Den årliga specifika belastningen får vara högst 6 gram fosfor och 50 gram kväve per kilogram produce-

rad fisk. Beräkningen utgår från att odlad regnbågslox eller lax innehåller 0,4 procent fosfor och 2,75 procent kväve.

5 §. *Hantering av död fisk*

Död fisk som flyter skall avlägsnas dagligen under perioden 1 juni - 30 september samt minst en gång per vecka under övrig tid. Död fisk som sjunkit skall uppsamlas och avlägsnas från kassbotten minst en gång per vecka.

6 §. *Hantering av foder*

Det foder som används får vid utfodring endast hanteras av personer som har utbildning rörande miljöhänsyn vid fiskodlingsverksamhet eller på annat sätt kan påvisa sådan erfarenhet och kompetens som krävs för att vid utfodring beakta optimal miljöhänsyn.

7 §. *Tillsyn och kontroll*

Verksamhetsutövaren skall för tillsynsmyndigheten årligen lämna uppgifter om verksamhetens totala och specifika belastning. Verksamhetsutövaren skall därvid redovisa och verifiera den årliga användningen av foder, fodrets innehåll av fosfor och kväve samt den mängd fisk som förts till och tagits från odlingen, inklusive slaktad fisk.

8 §. *Ikraftträdande och övergångsbestämmelser*

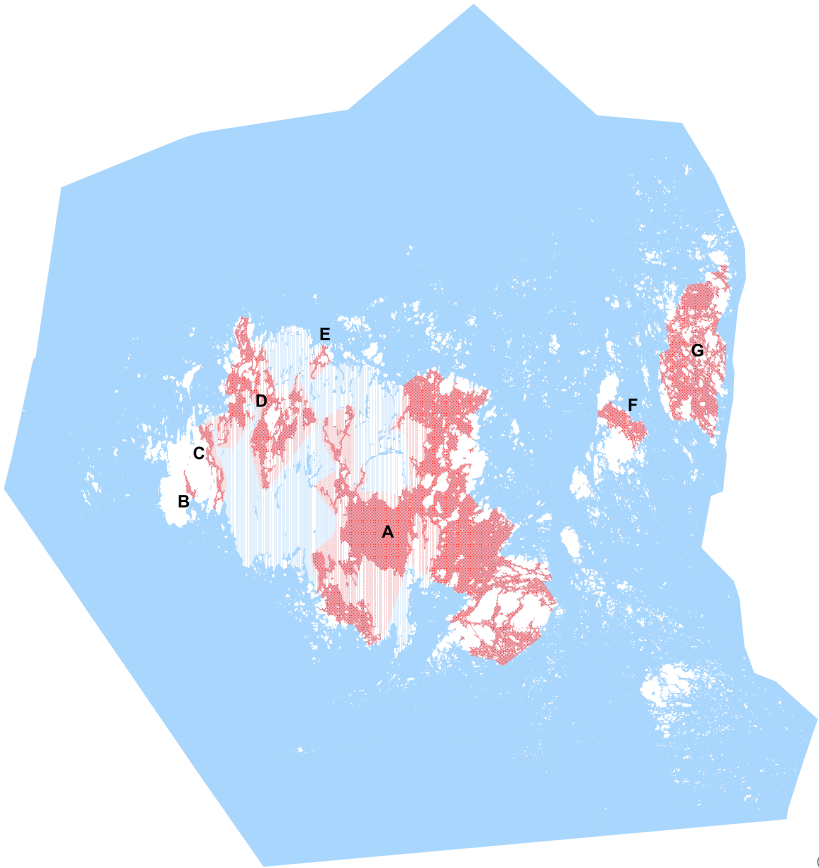
Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2007.

För befintliga verksamheter gäller att kraven i 3 § skall vara uppfyllda senast 31 december 2008. Verksamhet med giltigt tillstånd eller verksamhet för vilken ansökan om nytt tillstånd är anhängigt får dock, i väntan på att beslut med anledning av ny ansökan vinner laga kraft, utan hinder av denna förordning fortsätta på den plats tillståndet avser till och med 31 december 2012.

K 17 LF (2007:57) om odling av regnbågslox och lax i havet

Bilaga 1

Kartan anger de områden som enligt förordningens 3 § utgör inre vatten med lägre vattenomsättning. Områdena utgörs av helheterna A-G vilka avgränsas av land och koordinater (WGS 84) enligt följande.

© LMV, 2008

Område A					
N	E	N	E	N	E
60° 11.949'	20° 22.422'	59° 58.773'	20° 22.790'	60° 20.612'	20° 23.127'
60° 09.108'	20° 30.478'	59° 58.356'	20° 23.270'	60° 20.443'	20° 26.018'
60° 10.659'	20° 27.318'	59° 58.028'	20° 27.198'	60° 19.705'	20° 25.692'
60° 10.290'	20° 25.145'	59° 57.486'	20° 28.487'	60° 18.514'	20° 23.433'
60° 00.919'	20° 01.233'	60° 00.009'	20° 34.936'	60° 03.772'	19° 57.543'
60° 00.809'	20° 03.814'	60° 00.718'	20° 34.604'	60° 03.382'	19° 57.682'
59° 59.029'	20° 06.306'	60° 02.781'	20° 37.550'	60° 03.297'	19° 58.124'
59° 59.673'	20° 08.689'	60° 04.497'	20° 35.123'	60° 02.946'	19° 58.477'

LF (2007:57) om odling av regnbågslox och lax i havet K 17

60° 04.590'	20° 16.136'	60° 04.759'	20° 36.756'	60° 02.168'	19° 58.026'
60° 04.065'	20° 20.189'	60° 06.693'	20° 27.488'	60° 01.969'	19° 58.180'
60° 03.660'	20° 20.455'	60° 20.726'	20° 11.345'	60° 01.694'	19° 59.222'
60° 03.616'	20° 22.401'	60° 21.732'	20° 13.943'	60° 06.070'	20° 35.351'
60° 02.762'	20° 23.310'	60° 21.577'	20° 14.735'	60° 06.087'	20° 12.644'
60° 01.338'	20° 19.596'	60° 22.323'	20° 16.425'	60° 15.602'	20° 23.424'
60° 00.934'	20° 19.887'	60° 21.302'	20° 18.410'		

Område B

N	E	N	E	N	E
60° 11.124'	19° 36.369'	60° 11.109'	19° 36.885'		

Område C

N	E	N	E	N	E
60° 17.349'	19° 38.302'	60° 10.302'	19° 39.903'	60° 11.098'	19° 41.756'
60° 17.045'	19° 37.151'	60° 09.982'	19° 41.001'		

Område D

N	E	N	E	N	E
60° 24.159'	19° 45.725'	60° 24.962'	19° 42.869'	60° 17.911'	19° 40.491'
60° 26.128'	19° 45.508'	60° 23.538'	19° 43.758'	60° 23.865'	19° 47.779'
60° 20.061'	19° 41.083'	60° 19.674'	19° 42.559'		
60° 26.331'	19° 43.991'	60° 18.196'	19° 42.018'		

Område E

N	E	N	E	N	E
60° 24.070'	19° 57.734'	60° 22.738'	19° 59.294'	60° 22.486'	19° 59.039'
60° 23.910'	19° 58.816'				

Område F

N	E	N	E	N	E
60° 19.651'	20° 46.465'	60° 17.969'	20° 51.548'	60° 18.299'	20° 44.314'
60° 19.363'	20° 46.601'	60° 16.969'	20° 52.504'	60° 17.379'	20° 45.986'
60° 18.635'	20° 49.222'	60° 15.512'	20° 50.272'	60° 17.434'	20° 45.704'
60° 17.864'	20° 50.090'	60° 18.867'	20° 44.046'	60° 19.651'	20° 46.465'

Område G

N	E	N	E	N	E
60° 25.047'	21° 03.663'	60° 30.408'	21° 04.601'	60° 21.058'	20° 54.778'
60° 25.307'	21° 04.237'	60° 30.322'	21° 03.049'	60° 18.307'	20° 59.668'
60° 24.379'	21° 05.677'	60° 29.493'	21° 02.308'	60° 16.411'	21° 03.507'
60° 28.929'	21° 06.030'	60° 29.273'	20° 59.113'	60° 17.988'	20° 58.558'
60° 29.045'	21° 06.383'	60° 27.180'	20° 57.166'	60° 18.092'	20° 56.794'
60° 29.503'	21° 05.810'	60° 26.177'	20° 55.456'	60° 19.175'	21° 04.330'
60° 30.929'	21° 05.955'	60° 23.946'	20° 56.152'	60° 19.952'	21° 03.840'
60° 31.005'	21° 04.674'	60° 23.550'	20° 54.454'	60° 21.510'	21° 05.388'

K 18 Landskapslag (1977:16) om bekämpande av oljeskador

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Denna lag tillämpas inom landskapet Åland med därtill hörande vattenområde.

2 §. Olja får ej utsläppas på marken eller i vattnet ej heller lagras, förvaras eller hanteras så, att därav föranledes risk för oljeskada.

3 §. (2009/53) Med *olja* avses i denna lag mineralolja i alla dess former inklusive råolja, brännolja, oljeslam, oljeavfall och raffinerade produkter ävensom oljehaltig blandning, spillolja och oljigt avfall.

Med *oljeskada* avses i denna lag sådan skada eller olägenhet som olja förorsakar människor och natur då den flödar ut och smutsar ned, fördärvar eller förstör jordgrunden, vattnet, växtligheten, djurvärlden, anläggningar eller konstruktioner. Med *oljeskada* i vattnet avses i denna lag särskilt att vattnets tillstånd förändras så att detta äventyrar människans hälsa, skadar de levande naturtillgångarna och livet i vattnen, ställer hinder för fisket eller annat berättigat nyttjande av vattenområdena, försämrar vattnets bruksegenskaper, minskar trivsamenheten eller orsakar därmed jämförbara olägenheter.

4 §. Landskapsregeringen ombesörjer verkställigheten av de åtgärder som skall vidtagas med stöd av denna lag, såvida ej nedan annat stadgas. Det åligger landskapsregeringen att övervaka att bestämmelserna i denna lag efterföljes samt att utveckla de metoder, som användes vid bekämpning av oljeskador. Landskapsregeringen kan vid behov även uppgöra planer för sådan bekämpning.

I ärenden som rör oljeskadebekämpning biträds landskapsregeringen av den i 6 § räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland avsedda räddningsdelegationen. (2006/108)

Landskapsregeringen kan avtala med kommunerna om samverkan i frågor som rör oljeskadebekämpning. Kostnaderna härför bestrides av landskapet.

5 §. I denna lag avsedd oljeskademyndighet är person eller myndighet som landskapsregeringen utsett att leda och övervaka bekämpningsarbetet.

Andra myndigheter är skyldiga att giva oljeskademyndighet handräckning i ärenden som avses i denna lag. Angående den handräckning som skall givas av statliga myndigheter gäller vad därom i riket är stadgat.

2 kap. Förebyggande åtgärder

6 §. Den som inom lagerområde förvarar minst 100.000 liter olja, är skyldig att i enlighet med vad landskapsregeringen närmare bestämmer anskaffa redskap och förnödenheter för bekämpning av oljeskada och sörja för att personal, som är förtrogen med redskapens och förnödenheternas användning, finns till hands.

I 1 mom. avsedd lagerhållare kan avtala med landskapsregeringen om samarbete sålunda, att landskapet

helt eller delvis mot ersättning övertar de förpliktelser som enligt denna lag åvilar lagerhållaren.

7 §. Ägare av hamn, som regelbundet anlöpes av tankfartyg eller synnerligen ofta av andra fartyg, skall för att förhindra och begränsa oljeskador anskaffa erforderliga anordningar och förnödenheter och ombesörja att utbildad personal finns tillhands för att sköta dessa anordningar.

I 1 mom. avsedda skyldigheter åvilar även ägare av industriföretag, i vars verksamhet större oljemängder hanteras, och ägare av varv, vid vilket fartygsreparationer utförs.

Närmare föreskrifter om anordningar och förnödenheter, som enligt bestämmelserna i 1 och 2 mom. bör anskaffas, utfärdas vid behov av landskapsregeringen.

8 §. Anses det nödvändigt att förlägga bekämpningsredskap eller -förmödenheter på andra än i 6 och 7 §§ nämnda platser eller på nämnda platser i sådana mängder som ägare av lager, hamn, industri eller varv icke skäligen kan åläggas anskaffa, bör landskapsregeringen inom ramen för i ordinarie årsstaten för ändamålet beviljat anslag anskaffa erforderliga redskap och förnödenheter. Överlämnas sålunda anskaffade redskap eller förnödenheter till kommun eller till i 6 och 7 §§ avsedd ägare av lager, hamn, industri eller varv, är denna skyldig att tillse, att redskapen eller förnödenheterna vid behov kan användas för bekämpning av oljeskador.

9 §. Landskapsregeringen kan vid behov ålägga ägare av hamn att inrätta anordningar för mottagning av oljerester och oljehaltig blandning samt ålägga ägare av hamn och i 6 och 7 §§ avsedda ägare av lager, industri eller varv att vidtaga skäligen förhandsåtgärder till förekommande och begränsande av oljeskador. Sådana förhandsåtgärder är beträffande tankfartyg anbringande av isoleringsbommar och ordnande av vakthållning.

Närmare föreskrifter om i 1 mom. avsedda anordningar utfärdas av landskapsregeringen.

3 kap. Skadebekämpning

10 §. (2006/108) Den som observerar eller på annat sätt erhåller kännedom om att oljeskada uppkommit, är skyldig att därom omedelbart underrätta polismyndigheten eller kommunens räddningsmyndighet.

11 §. (2006/108) Den som innehar eller förvarar olja som förorsakat skada eller risk för skada är skyldig att vidtaga sådana bekämpningsåtgärder som med hänsyn till omständigheterna skäligen kan fordras av honom. Han skall omedelbart även underrätta polismyndigheten eller kommunens räddningsmyndighet om skadan eller risken för skada.

12 §. Kommer olja eller annat som är skadligt ut från fartyg eller kan det skäligen befarias att så sker eller har oljeskada redan uppkommit, skall oljeskademyndigheterna vidtaga erforderliga åtgärder samt meddela de förbud och förelägganden som är påkallade för att avvärja eller begränsa skadorna.

De i 1 mom. avsedda åtgärderna skall om möjligt verkställas så, att naturen och miljön kan återställas i det skick som rådde innan oljeskadan inträffat.

Vad ovan är stadgat om fartyg skall i tillämpliga delar gälla även i fråga om oljeutsläpp från transportmedel och upplag på land.

13 §. Föreligger risk för att oljeskada får så stor omfattning att den personal eller de redskap som oljeskademyndigheterna har till sitt förfogande ej är tillräckliga för att effektivt förhindra skadans vidare utbredning eller är uppkommen oljeskada så omfattande att oljeskademyndigheterna ej med tillbudsstående resurser effektivt kan bekämpa den, äger landskapsregeringen rätt att beordra den som innehar för oljeskadebekämpning avsedda redskap eller förnödenheter att ställa dessa till oljeskademyndigheternas förfogande. Även den som har personal med kunskap om hur dylika redskap och förnödenheter skall användas, är vid behov skyldig att ställa denna personal till oljeskademyndigheternas förfogande.

14 §. Oljeskademyndighet är berättigad att för bekämpning av oljeskada taga i bruk erforderliga signalanordningar och transportmedel samt arbetsmaskiner och -redskap. Oljeskademyndighet får även beordra uppgrävande av jord, tagande av grus, sand eller jord och uppdämmande av diken samt vidtagande av andra åtgärder som är nödvändiga för bekämpningen.

Innan i 1 mom. avsedda åtgärder vidtages bör om möjligt landskapets [miljövårdsbyrå] ävensom vederbörande ägare eller innehavare av den egendom mot vilken åtgärderna riktar sig kontaktas. I görligaste mån bör därvid framförda önskemål beträffande sättet för verkställande av åtgärderna beaktas.

15 §. För bistånd som givits i enlighet med 12 och 13 §§ och för skada genom i 14 § avsedda åtgärder äger den som givit bistånd eller lidit skada rätt till full ersättning av landskapet. Ersättning erlägges dock ej åt den som förorsakat skada eller åt den som innehaft den olja, vilken varit orsak till skada eller skaderisk samt ej heller åt den på vars uppdrag skadebringande olja transporterats.

Ersättning erlägges ej heller till ägare av i 7 § avsedda hamnar, varv och industrier för bekämpningsåtgärder, som dessa vidtagit inom eller i omedelbar närhet av sina egna områden.

4 kap. Särskilda stadganden

15a §. (2009/53) Den som trots förbudet i 2 § släpper ut olja i landskapets sjöterritorium påförs en påföljdsavgift (*oljeutsläppsavgift*), om inte omfattningen och verkningarna av ett utsläpp är av ringa betydelse. Bestämmelserna i 3 kap. miljöskyddslagen för sjötrafik (FFS 1672/2009) om när oljeutsläppsavgift påförs, om säkrande av en oljeutsläppsavgiftsfördran samt om oljeutsläppsavgiftens belopp och om vem som ska betala avgiften ska tillämpas i landskapet. (2010/89)

Ändringar i 3 kap. miljöskyddslagen för sjötrafik (FFS 1672/2009) är tillämpliga från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av denna lag eller

annan landskapslag. Hänvisningar i rikslagstiftningen till andra författningar ska inom landskapets behörighet avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen. (2010/89)

Förvaltningsuppgift som i enlighet med i 1 mom. avsedda riksförfattningar ankommer på en myndighet i riket ska i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del uppgifterna faller inom landskapets behörighet.

Landskapsregeringen kan med stöd av 32 § självstyrelselagen samtycka till att de förvaltningsuppgifter som avses i 1-3 mom. i enlighet med en överenskommelseförordning överförs på rikets myndigheter.

16 §. Förutom vad ovan stadgats skall iakttagas vad i riket är stadgat om bekämpande av oljeskador förorsakade av fartyg.

17 §. Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet förorsakar oljeskada ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans, dömas till böter eller fängelse i högst två år. På brott som avses i detta moment tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar i 9 kap. strafflagen (FFS 39/1889). (2011/46)

Den som eljest bryter mot denna lag eller med stöd av densamma givna föreskrifter eller underlåter att fullgöra de skyldigheter som åligger honom enligt denna lag eller med stöd därav givna föreskrifter, skall om ej förseelsen eller försummelsen är ringa dömas till böter.

Har överträdelse skett med fartygsredares vetenskap och vilja straffas även denne såsom vore han själv gärningsman.

Straff enligt denna paragraf skall dock ej ådömas då utflöde av olja eller oljehaltig blandning föranlett av skada på fartyg eller av oundvikligt läckage, om alla rimliga försiktighetsåtgärder vidtagits i syfte att förebygga eller minska läckaget sedan skadan uppkommit eller läckaget upptäckts, ej heller då olja eller oljehaltig blandning utsläppts i vattnet av hänsyn till fartygs säkerhet, för att förhindra skada på fartyg eller last eller för att rädda människoliv till sjöss.

Se St 101 FL I.

18 §. Förseelser som avses i denna lag är underkastade allmänt åtal.

19 §. För oljeskador och kostnaderna för deras bekämpande kan ersättning erhållas ur statens oljeskyddsfond såsom därom särskilt är stadgat.

Se Lag om oljeskyddsfonden, FFS 1406/2004; SRF om oljeskyddsfonden, FFS 1409/2004.

20 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

K 19 Landskapslag (1981:3) om renhållning

1 kap. Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde (1998/91)

1 §. (1998/91) Vid förebyggande av uppkomsten av avfall, vid begränsande av avfallens farliga och skadliga egenskaper samt vid hantering av avfall skall bestämmelserna i denna lag iakttas.

Denna lag ska inte tillämpas på

1) radioaktivt avfall eller avfall från explosiva varor,
2) utsläpp av avfall i luften, vatten eller avlopp till de delar som sådant avfall omfattas av annan landskapslagstiftning,

3) animaliska biprodukter, inbegripet bearbetade produkter, som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002, om produkterna är avsedda för annat än förbränning, deponering eller biogas- eller komposteringsanläggning,

4) kroppar från djur som dött på annat sätt än genom slakt, inbegripet djur som avlivats för att utrota epizootiska sjukdomar och som bortskaffats enligt förordning (EG) nr 1069/2009 och

5) avfall från täktverksamhet och annan utvinningsindustri till den del sådant avfall omfattas av annan landskapslagstiftning. (2011/72)

Denna lag ska inte tillämpas på ett ämne eller föremål som uppkommit genom en produktionsprocess vars huvudsyfte inte är att producera ämnet eller föremålet om

1) det är säkerställt att ämnet eller föremålet fortsättningsvis kommer att användas,

2) ämnet eller föremålet kan användas direkt utan någon annan bearbetning än enligt en normal industriell praxis,

3) ämnet eller föremålet produceras som en integrerad del i en produktionsprocess och

4) ämnet eller föremålet fortsättningsvis kommer att användas på ett sätt som inte leder till negativa följder för miljön eller människors hälsa och som uppfyller relevanta produkt-, miljö- och hälsoskydds-krav för den specifika användningen. (2011/72)

Landskapsregeringen kan i en landskapsförordning ge närmare bestämmelser om de i 3 mom. angivna förutsättningarna för klassificering som biprodukt i enlighet med Europeiska gemenskapens rättsregler. (2011/72)

I fråga om renhållningen på gator samt på allmänna och enskilda vägar finns härutöver särskilda bestämmelser.

Nytt 4 mom. varvid tidigare 4 mom. blivit 5 mom. (2011/72)

Definitioner (1998/91)

2 §. (1998/91) I denna lag avses med

1) (2011/72) avfall, ett ämne eller ett föremål som innehavaren kasserar eller avser kassera eller är skyldig att kassera,

2) (2006/50) *hushållsavfall*, avfall som kommer från privathushåll eller från handel, industri, institutioner och andra källor, och på grund av sin beskaffenhet och kvantitet är likvärdigt det som kommer från privathushåll,

3) *farligt avfall*, avfall som på grund av en kemisk eller annan egenskap är särskilt skadligt eller farligt för människors hälsa eller miljön,

4) *skrotfordon*, motorfordon som är värdelöst eller av ringa värde och med beaktande av fordonets skick, den tid det stått på samma plats eller andra därmed jämförbara omständigheter bör anses vara övergivet,

4a) (2006/50) *uttjänt fordon* är ett skrotfordon för vilket producentansvar gäller,

5) (2011/72) *hantering av avfall*, insamling, förvaring, transport, återvinning och bortskaffande av avfall, inklusive kontroll av sådan verksamhet och efterbehandling av avfallsupplag,

6) *insamling*, uppsamling, sortering eller blandning av avfall för vidare transport eller för egen återvinning eller eget omhändertagande,

7) *återvinning*, verksamhet i syfte att ta tillvara material eller energi som ingår i avfallet och

8) (2011/72) *bortskaffande*, deponering av avfall på en avfallsdeponi, förbränning utan energiutvinning eller någon annan verksamhet som inte är återvinning, även om verksamheten sekundärt leder till återvinning av materialet eller energin i avfallet,

9) (2011/72) *förebyggande*, åtgärder som vidtas innan ett föremål eller ett ämne har blivit avfall och som innebär en minskning av mängden avfall, inbegripet återanvändning av produkter eller förlängning av produkters livslängd, den negativa påverkan av avfallet på miljön och människors hälsa eller halten av skadliga ämnen,

10) (2011/72) *förberedelse för återanvändning*, verksamhet som går ut på kontroll, rengöring eller reparation genom vilka produkter eller komponenter av produkter som har blivit avfall bereds för att användas igen utan någon annan förbehandling och

11) (2011/72) *materialåtervinning*, verksamhet genom vilken avfall återvinns i form av material för att användas för det ursprungliga ändamålet eller något annat ändamål, inbegripet upparbetning av organiskt material dock inte energiåtervinning eller upparbetning av avfall till bränsle eller fyllnadsmaterial.

Landskapsregeringen kan i en landskapsförordning ge närmare bestämmelser om klassificering av avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och bortskaffande i enlighet med Europeiska gemenskapens rättsregler. Landskapsregeringen kan i en landskapsförordning också ge närmare bestämmelser om när ett ämne eller föremål upphör att vara avfall i enlighet med Europeiska gemenskapens rättsregler. (2011/72)

Landskapsregeringen kan i en landskapsförordning specifikt med tanke på olika avfallsslag utfärda närmare bestämmelser om att ett ämne eller ett föremål inte längre är att betrakta som avfall om

1) ämnet eller föremålet har genomgått ett återvinningsförfarande,

2) ämnet eller föremålet har ett ändamål för vilket det allmänt används,

3) det finns en marknad för eller efterfrågan på ämnet eller föremålet,

4) ämnet eller föremålet uppfyller de tekniska kraven för användningsändamålet och motsvarar de bestämmelser som tillämpas på motsvarande produkter och

5) användningen inte medför fara eller skada för hälsan eller miljön enligt en helhetsbedömning. (2011/72)

Landskapsregeringen kan i en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser också om tillåtna koncentrationer och lösligheter av tillåtna skadliga ämnen i ett ämne eller föremål som avses i 3 mom., tekniska krav som gäller användningen av ämnet eller föremålet och andra motsvarande omständigheter. (2011/72)

Se K 20, Landskapsförordning (2011:74) om renhållning.

3 §. Med *tätort* förstås i denna lag område med fastställd stads- eller byggnadsplan och område där byggnadsförbud är i kraft för uppgörande av stads- eller byggnadsplan.

Med *fastighetsinnehavare* förstås fastighetens ägare eller person som besitter fastigheten med nyttjanderätt.

Med *innehavare av avfall* förstås i denna lag den som producerar avfallet och varje juridisk eller fysisk person som innehar avfallet. (1998/91)

Med *renhållningsmyndighet* avses det organ som på kommuns vägnar handhar de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunen.

Med *producent* avses den som tillverkar eller yrkesmässigt importerar produkter eller som yrkesmässigt för in och förmedlar en produkt i landskapet. (2005/18)

Med *producentansvar* avses en producers ansvar för åtgärder och kostnader att ordna återanvändning, återvinning och annan avfallshantering av produkter som en producent släppt ut på marknaden inräknat kostnaderna för detta. (2005/18)

Med *producentsammanslutning* avses en stiftelse eller en sammanslutning med rättshandlingsförmåga som genom en anteckning i landskapsregeringens producentregister godkänts för att bära enskilda producers producentansvar. (2005/18)

Med *retursystem* avses ett system för återvinning eller återanvändning av förpackningar eller produkter. Systemet utmärks av att försäljningsställen tar emot kasserade förpackningar eller produkter och till inlämnaren utbetalar en penningssumma (pant- eller premiebelopp). (2005/18)

Med *behandlingsanläggning* avses en anläggning där uttjänta produkter yrkesmässigt tas om hand för att tillvarata delar för försäljning, återanvändning, materialåtervinning, biologisk återvinning eller energiåtervinning samt för vilken beviljats avfallstillstånd i enlighet med 5a kapitlet. En behandlingsanläggning för uttjänta fordon skall ha berörd producers auktorisation för uppgiften. (2005/18)

Syfte (1998/91)

3a §. (2011/72) Bestämmelserna i denna lag syftar till att främja en hållbar utveckling genom att i första hand förebygga uppkomsten av avfall, i andra hand förbereda för återanvändning, i tredje hand materialåtervinna, i fjärde hand genom annan återvinning av avfall samt i sista hand genom bortskaftande å ena sidan och en god renhållning med god renhållningsteknik å andra sidan. Lagen ska tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas mot skada och fara.

Allmän skyldighet att iaktta prioritetsordningen (2011/72)

3b §. (2011/72) I all verksamhet ska följande prioritetsordning iakttagas:

- 1) förebyggande,
- 2) förberedelse för återanvändning,
- 3) materialåtervinning,
- 4) annan återvinning, exempelvis energiåtervinning samt
- 5) bortskaftande.

Det är möjligt att avvika från prioritetsordningen när det kan motiveras med hänsyn till den verkan det aktuella avfallet har under sin livscykel. Vid bedömningen om en avvikelse från ordningen ska vara möjlig, ska hänsyn tas till de allmänna miljöskyddsprinciperna om försiktighet och hållbarhet, teknisk genomförbarhet och ekonomisk livskraft, skydd av resurser samt den allmänna påverkan på miljön, människors hälsa, ekonomi och samhälle.

Förebyggande av avfall (1998/91)

4 §. (1998/91) All verksamhet skall utövas så att avfallets mängd blir så liten som möjligt. Avfall som uppstår får inte vara skadligt eller farligt för människors hälsa eller miljön. Avfallet får inte heller förorsaka betydande olägenhet eller svårighet för hanteringen av avfallet. Härvid skall följande iakttagas:

1) Alla som idkar produktion skall tillse att råvaror används sparsamt och att återanvändning och användning av återvunnet material gynnas framom användning av nya naturresurser.

2) Envar varutillverkare skall tillse att produkten kan återanvändas eller på annat sätt återvinnas och att dess sammansättning och egenskaper inte orsakar ovan avsedd skada, fara, olägenhet eller svårighet då produkten blir avfall.

3) Den som importerar en produkt till landskapet skall försäkra sig om att varan fyller villkoren i punkt 2.

4) Myndigheter skall tillse att de i sin egen verksamhet främjar fullgörandet av ovan nämnda skyldigheter och för egen del använder återvinningsbara produkter eller produkter som tillverkats av returråvaror.

I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet bästa möjliga teknik användas. Med bästa möjliga teknik avses den bästa tekniska lösning som enligt gängse branschkriterier kan tillämpas i ifrågavarande bransch.

K 19 LL (1981:3) om renhållning

4a §. (1998/91) Kraven på försiktighet gäller i den utsträckning det inte kan anses oskäligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning beaktas nyttan av förebyggande åtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Kvalitetsnormer, gränsvärden och andra specifika normer får dock aldrig åsidosättas.

4b §. (2005/18) Producenten skall skaffa sig tillräcklig kunskap om det avfall produkten eller produktionen ger upphov till, avfallets hälso- och miljökonsekvenser och sätten att minska avfallets mängd och skadlighet. Detsamma gäller kunskap om avfallshanteringen och möjligheterna att utveckla produktionen eller produkten så att avfallets mängd och skadlighet begränsas.

Utöver de skyldigheter som producenter har ovan finns speciella bestämmelser för producenter med producentansvar i denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser. Syftet med producentansvar skall vara att förmå producenterna till att mer effektivt uppfylla bestämmelserna i 4 och 4a §§ samt 4b § 1 mom.

5 §. Upphävd (1998/91).

2 kap. Förvaltningsuppgifter

6 §. Den högsta ledningen och övervakningen av renhållningsverksamheten ankommer på landskapsregeringen.

Varje kommun skall inom sitt område ansvara för verkställigheten av renhållningsuppgifterna såvitt detta inte ankommer på fastighetsinnehavaren eller annan innehavare av avfall. (1998/91)

Renhållningsmyndigheten utövar den närmaste tillsynen över fullgörandet av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på enskilda. För tillsyn och tillsynsmyndighet för verksamheter som omfattas av krav på tillstånds- eller miljögranskning enligt 5a kap. gäller vad som stadgas i landskapslagen (2008:124) om miljöskydd. (2008/126)

Se K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

7 §. För handhavandet av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommun kan tillsättas en särskild nämnd. Har ingen nämnd tillsatts, eller har sagda uppgifter inte anförtrots någon annan nämnd, omhändertas dessa av kommunstyrelsen.

De uppgifter som enligt denna lag ankommer på en kommun får handhas samfällt av två eller flera kommuner. De föreskrivna reglerna om samarbete mellan kommunerna i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland skall härvid följas. (1998/91)

Vad i denna lag stadgas om kommun och kommunala organ gäller vid samfällt handhavande av de i lagen förutsatta kommunala uppgifterna i tillämpliga delar de organ som på de i samarbetet deltagande kommunernas vägnar handhar uppgifterna i fråga.

7a §. (2005/18) Om en producent har anslutit sig till en producentsammanslutning eller ingått avtal med en sådan sammanslutning överförs producentansvaret från producenten till producentsammanslutningen då

en anmälan om producentsammanslutningen, anslutningen eller avtalet i enlighet med 2 mom. har godkänts för anteckning i eller har antecknats i ett producentregister som förs av landskapsregeringen.

Skyldigheterna inom en producentsammanslutning skall med beaktande av verksamhetens beskaffenhet och omfattning fördelas rättvist så att inte handels hinder och konkurrenssnedvridning uppstår. En producentsammanslutning skall på de villkor som gäller för till sammanslutningen anslutna producenter anta en ny producent som delägare, medlem eller i avtalsförhållande, om det på grund av en obetydlig marknad eller av något annat särskilt skäl är ekonomiskt orimligt att producenten ensam ordnar ett heltäckande system för återanvändning, återvinning och annan avfallshantering.

Landskapsregeringen kan ålägga producenter och producentsammanslutningar inom ett visst produktområde att samarbeta, om det är nödvändigt för att undanröja eller förhindra uppkomsten av parallella återanvändnings- och återvinningssystem som orsakar uppenbar olägenhet för systemens allmänna funktion eller för den som skall lämna en förpackning eller en kasserad produkt till återanvändning, återvinning eller annan avfallshantering.

Bestämmelserna i 2 och 3 mom. gäller även andra samarbetsarrangemang än producentsammanslutningar i enlighet med 1 mom., om producenterna gemensamt ordnat återanvändning, återvinning eller annan avfallshantering på grund av producentansvar och om de har en betydande marknadsandel för berörda produkter eller produktgrupper.

7b §. (2005/18) Varje producent och producentsammanslutning som avses i 3 § 5 och 7 mom., som har producentansvar, skall för anteckning i producentregistret göra en anmälan till landskapsregeringen inom sex kalendermånader efter verksamhetens inledande. Landskapsregeringen för ett producentregister över anmälningar och beslut som fattas på grundval av anmälningarna. En producent som tillhör en producentsammanslutning behöver inte göra en särskild anmälan.

Anmälan skall innehålla tillräckliga uppgifter och utredningar om producenten och verksamheten samt om återanvändning, återvinning och annan avfallshantering av kasserade produkter. Landskapsregeringen skall också underrättas om väsentliga förändringar i verksamheten, om upphörande av verksamheten samt om förändringar som berör en producentsammanslutning.

I en producentsammanslutnings anmälan skall lämnas behövliga uppgifter som möjliggör en bedömning av om verksamheten uppfyller kraven i 7a §.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning ge närmare bestämmelser om vad en anmälan skall innehålla.

7c §. (2005/18) Landskapsregeringen beslutar om godkännande för anteckning i producentregistret. En producent eller en producentsammanslutning godkänns för anteckning i producentregistret, om det av

uppgifterna som fogats till anmälan eller på annat sätt visas att

1) verksamheten sköts i enlighet med denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

2) det vid återanvändning, återvinning och annan avfallshantering av produkterna och det avfall de ger upphov till beaktas de mål och skyldigheter som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den och

3) producentsammanslutningen med beaktande av verksamhetens omfattning och karaktär är tillräckligt solid för att garantera erforderliga avfallshanteringsåtgärder eller på anfordran ställer en tillräcklig garanti.

Landskapsregeringen kan i samband med anteckning i eller godkännande för anteckning i producentregistret meddela de villkor som behövs för övervakningen av verksamheten samt för fullgörandet av skyldigheterna enligt denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

8 §. (1998/91) För att utveckla de uppgifter som framgår av denna lag ska landskapsregeringen uppgöra en plan för avfall och hantering av avfall (*landskapsomfattande avfallsplan*) samt ett avfallsförebyggande program som ska ingå i planen. Avfallsplanen ska omfatta en analys av den nuvarande situationen när det gäller avfallshanteringen och de åtgärder som ska vidtas för att i miljöhänsen förbättra sunda förberedelser för återanvändning, materialåtervinning, återvinning och bortskaffande av avfall samt en utvärdering av hur planen kommer att bidra till genomförandet av målen och bestämmelserna i direktiv 2008/98/EG (*avfallsdirektivet*). Avfallsplanen ska dessutom särskilt ange

1) typ, kvantitet och ursprung beträffande det avfall som ska antingen återvinnas eller bortskaffas och det avfall som sannolikt kommer att transporteras från eller till landskapet samt en bedömning av avfallsflödernas framtida utveckling,

2) en allmän policy för avfallshantering, inbegripet planerad teknik och planerade metoder för avfallshantering samt allmänna tekniska krav,

3) särskilda åtgärder i fråga om vissa typer av avfall såsom farligt avfall och förpackningsavfall,

4) lämpliga områden eller anläggningar för bortskaffande,

5) befintliga avfallsinsamlingssystem och större anläggningar för bortskaffande och återvinning, inbegripet eventuella särskilda lösningar för spilloljor, farligt avfall eller avfallsflöden som omfattas av Europeiska gemenskapens rättsregler samt

6) en bedömning av behovet av nya insamlings-system och nedläggning av befintliga avfallsanläggningar. (2011/72)

Kommunerna skall göra upp renhållningsplaner för organiserandet och utvecklandet av renhållningsverksamheten i kommunen. Planerna skall fastställas av landskapsregeringen. Landskapsregeringen utfärdar närmare föreskrifter om renhållningsplanernas innehåll.

Landskapet och kommunerna skall genom ett särskilt avtal överenskomma om samarbete vid omhän-

dertagande, lagring, bearbetning eller andra åtgärder som gäller farligt avfall och skrotfordon. Om ett avtal inte kan åstadkommas kan landskapsregeringen, efter att ha hört kommunerna, fastställa villkoren för samarbetet.

I de frågor eller avseende de områden en landskapsomfattande avfallsplan eller ändringar i en sådan plan kan antas få betydande miljöeffekt skall landskapsregeringen upprätta en miljökonsekvensbedömning. När frågan om att uppgöra en avfallsplan har väckts skall detta meddelas så att den som berörs har möjlighet att få information om utgångspunkterna för planläggningen och om förfarandet för deltagande och bedömning. Informationen skall ordnas på ett sätt som är lämpligt med tanke på planens syfte och betydelse. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning ge närmare bestämmelser om den information som ges då frågan om sådan planläggning har väckts. Närmare bestämmelser om miljökonsekvensbedömningar finns i landskapslagen (2006:82) om miljökonsekvensbedömning. (2006/83)

Den landskapsomfattande avfallsplanen och det avfallsförebyggande programmet som ingår i planen ska utvärderas åtminstone vart sjätte år och ses över vid behov samt publiceras på landskapsregeringens webbplats. (2011/72)

Landskapsregeringen kan i en landskapsförordning ge närmare bestämmelser om indikatorer för avfallsförebyggande åtgärder. (2011/72)

3 kap. Hantering av avfall (2006/50)

Allmänna krav (1998/91)

8a §. (2011/72) *Förbud*

Avfall får inte överges, dumpas eller hanteras okontrollerat. Avfallshanteringen får inte orsaka någon fara eller skada för människors hälsa eller miljön.

8b §. (1998/91) *Teknik*

I hanteringen av avfall skall bästa möjliga teknik som inte medför oskäliga merkostnader användas. För yrkesmässig hantering gäller bedömningskriterierna i 4 § 2 mom.

För att motverka hälso- och miljöskador skall alltid de bästa möjliga metoderna användas.

8c §. (1998/91) *Återvinning och sortering*

Avfallet skall återvinnas om det är tekniskt möjligt och om återvinningen inte medför oskäliga merkostnader jämfört med avfallshantering som ordnas på annat sätt. Härvid skall i första hand de material och i andra hand den energi som ingår i avfallet tas tillvara.

Olika typer av avfall ska samlas och hållas avskilda från varandra i alla skeden av avfallshanteringen i den mån det är nödvändigt för att förebygga hälso- och miljörisker eller för att ordna avfallshanteringen på ett ändamålsenligt sätt. Förpliktelsen ska fullgöras i den utsträckning det är tekniskt, miljömässigt och ekonomiskt möjligt och, för andra än yrkesmässigt verkssamma och myndigheter, i den mån det är skäligt

K 19 LL (1981:3) om renhållning

med hänsyn till personliga och geografiska förutsättningar. (2011/72)

Landskapsregeringen kan i en landskapsförordning ge närmare bestämmelser om de kvantitativa mål och skyldigheter som gäller förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning, separat insamling och kraven på att hålla avfall åtskilt samt om tidsfrister för uppnående av målen och fullgörandet av skyldigheterna samt om tillämpnings- och beräkningsmetoder för övervakning av målen. Målen och skyldigheterna kan skilja sig åt för de olika avfallsslagens del. (2011/72)

8d §. (1998/91) Separering av farligt avfall

Olika typer av farligt avfall får inte spådas ut eller blandas sinsemellan eller med annat avfall eller andra ämnen, utom i det fall att det är nödvändigt för återvinning eller bortskaffande av avfallet och det kan göras utan att orsaka skada eller fara för människors hälsa eller miljön. (2011/72)

Om sammanblandning har skett i strid med det allmänna förbudet i 1 mom. skall separering ske, såvida det krävs för att förebygga att människors hälsa eller miljön orsakas skada eller fara och det är tekniskt och ekonomiskt möjligt.

8e §. (1998/91) Avfallsbehandlingsplats

Avfallet skall behandlas på en adekvat avfallsbehandlingsplats.

I landskapet skall finnas ett lämpligt antal adekvata behandlingsplatser för avfall som kräver olika behandling.

Ansvar (1998/91)

8f §. (1998/91) Avfallsinnehavaren svarar för att avfallshanteringen ordnas på det sätt som bestäms i denna lag i den utsträckning avfallet inte omfattas av kommunalt ordnad avfallshantering. Ansvaret upphör och övergår på mottagaren då avfallet överlämnas på det sätt som stadgas nedan.

Avfall som inte omfattas av kommunalt ordnad transport får överlämnas endast till en sådan mottagare som har genomgått tillståndsprövning eller miljögranskning enligt 5a kap. Om tillstånd eller miljögranskning inte krävs får avfallet överlämnas till en mottagare som har tillräckliga förutsättningar att se till att avfallshanteringen ordnas på ett behörigt sätt. (2008/126)

Ansvar för att avfallshanteringen ordnas övergår dock inte till en transportör av farligt avfall, utom då en sådan transport sker inom ramen för kommunalt ordnad transport.

Ansvar för att avfallshanteringen ordnas kan med stöd av 38 § överföras på produktens tillverkare, importör eller någon annan.

Kapitelrubriken upphävd (2006/50)**Uppsamling och förvaring**

9 §. (1998/91) Med beaktande av de föreskrifter som utfärdats i stöd av 29 § skall envar fastighetsinnehavare ordna insamling av avfall som härrör från hushåll

eller uppkommer vid utöandet av näring eller därmed jämförbar verksamhet på fastigheten.

Insamlat avfall som inte återvinns eller bortskaffas inom fastigheten ska i väntan på bortforsling förvaras i en behållare, i ett utrymme eller på en plats som är lämpad för avfallsförvaring. (2011/72)

Kommunalt ordnad transport (1998/91)

10 §. (2006/50) Varje kommun skall se till att avfall som kommer från privathushåll från fastigheter inom tätort transporteras till en behandlingsanläggning. En kommun kan besluta att privathushållsavfall som härrör från fastigheter utanför tätort och som inte i enlighet med 9 § 2 mom. återanvänds eller behandlas på varje fastighet genom kommunens försorg skall transporteras till en behandlingsanläggning. Annat avfall skall kommunen åta sig att transportera till en behandlingsanläggning om en fastighetsinnehavare begär det och åtagandet inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

Om bortforsling av avfall som kommer från privathushåll genom kommuns försorg inte kan anses ändamålsenligt på grund av besvärliga kommunikationer, ringa antal berörda fastigheter, obetydlig avfallsmängd eller av annat sådant skäl, får kommunstyrelsen fatta beslut om att inte ombesörja transporten av sådant avfall.

11 §. (1994/84) När transporten av hushållsavfall till en behandlingsanläggning i enlighet med 10 § 1 mom. skall skötas av kommunen har en fastighetsinnehavare rätt att själv sköta transporten endast om kommunen i enlighet med 10 § 2 mom. undantagit fastigheten från sådan transport.

12 §. (1994/84) För att främja en ändamålsenlig transport av avfall från fastigheter utom tätort till behandlingsanläggning bör en kommun, när transporten inte skall ske genom dess försorg, ordna erforderligt antal avfallsinsamlingslinjer för omhändertagande av avfall med beaktande av behov och framförda önskemål från fastighetsinnehavare samt med beaktande av avtal med annan kommun där sådant finns.

Övrig transport (1998/91)

13 §. Är inte kommun skyldig att ombesörja bortforslingen av avfall eller är fråga om sådan utom tätort belägen fastighet som inte har anslutits till av kommunen anordnad transportlinje, skall fastighetsinnehavaren se till att avfallet på lämpligt sätt forslas till avfallsbehandlingsanläggning eller till annan av renhållningsmyndigheten godkänd avlämningsplats, såframt han inte enligt av renhållningsmyndigheten utfärdade generella föreskrifter får själv omhänderta och oskadliggöra avfallet.

14 §. Farligt avfall skall på åtgärd av fastighetsinnehavare eller den som producerar sådant avfall och med iakttagande av härför utfärdade närmare föreskrifter transporteras till anvisad samlings- eller behandlingsplats, såvida inte särskilt avtal om sådana

transporter träffats mellan fastighetsinnehavaren eller producenten och renhållningsmyndigheten. (1998/91)

Den som utför transport av farligt avfall skall ombesörja att avfallet transporteras till insamlings- eller behandlingsplats som angivits av uppdragsgivaren. Mottages inte avfallet på insamlings- eller behandlingsplatsen skall den som utför transporten återställa det farliga avfallet till den som lämnat transportuppdraget. (1998/91)

Skrotfordon skall på ägares försorg och ansvar transporteras till härför avsedd uppsamlingsplats. Kan ägaren av skrotfordon inte uppdragas eller har ägaren trots anmaning inte fullgjort sin skyldighet ansvarar kommunen för fordonets omhändertagande.

15 §. Snö som hopsamlats för transport skall på väghållarens försorg omhändertas i enlighet med renhållningsmyndighetens anvisningar.

Byggnadsavfall och rivningsmaterial som är avsett att bortforslas skall på åtgärd av materialets ägare transporteras till av renhållningsmyndigheten anvisad plats.

Återvinning (1998/91)

15a §. (1998/91) I varje kommun skall finnas återvinningsstationer där utsorterat hushållsavfall från hushåll kan inlämnas. För farligt avfall från hushåll skall i varje kommun finnas ett tillräckligt antal återvinningsstationer som uppfyller de säkerhetskrav som avfallets art och mängd förutsätter.

Bortskaffande (2011/72)

16 §. (1998/91) Kommunen skall besörja att avfall kan mottas, lagras och oskadliggöras eller på annat sätt behandlas ändamålsenligt. Kommunen skall se till att det för sådan verksamhet finns ett tillräckligt antal ändamålsenliga anläggningar. I de fall ett producentansvar inte finns regleras omhändertagande och behandling av farligt avfall och skrotfordon genom avtal mellan landskapet och kommunerna. (2005/18)

Om avfall från en fastighet inte transporteras till allmänna avfallsbehandlingsplatser för behandling ska fastighetsinnehavaren anordna vederbörlig behandling av avfallet. På samma sätt ska avfallsbehandlingen anordnas, om det inom fastigheten behandlas avfall som uppkommit någon annanstans. Om tillstånd för egen återvinning och bortskaffande av avfall respektive miljögranskning av sådan verksamhet finns bestämmelser i 5a kap. (2011/72)

16a §. (1998/91) Avfallsinnehavaren svarar för de kostnader som avfallet föranleder, om inte kostnadsansvaret med stöd av 38 § överförs på produktens tillverkare, importör eller någon annan.

Om den kommunala renhållningsavgiften stadgas nedan.

16b §. (2005/18) Utan särskild kostnad för den siste innehavaren eller ägaren skall en producent insamla och omhänderta avfall för vilket producenten har producentansvar. Producenten skall anvisa en eller flera

lämpliga platser dit sådant avfall kan föras samt lämna uppgift om dessa platser till landskapsregeringen. En producent som inte har anvisat någon plats där sådant avfall tas emot kan bli ersättningsskyldig för de kostnader ägaren eller innehavaren orsakas till följd av detta. Verksamhetsansvarig person hos producent kan bli ersättningsskyldig om denne avsiktligt eller av grov oaktsamhet har försummat sitt ansvar enligt detta moment.

En producent med producentansvar skall ordna och finansiera system så att produkterna eller delar av dem, vilka kasserats såsom avfall, insamlas för återanvändning, återvinning eller annan avfallshantering. Vid återanvändning, återvinning och annan avfallshantering som grundar sig på producentansvar skall i tillämpliga delar iakttas vad som bestäms om förebyggande åtgärder, allmänna krav samt ansvar vid hantering och transport i 4 – 4b §§, 8a – 8e §§, 13 § samt i 14 § 2 mom. denna lag.

En producents skyldighet kan avse de produkter som denne själv släpper ut på marknaden och en sådan andel av alla motsvarande produkter som släpps ut på marknaden som är skäligen med hänsyn till den mängd produkter som släpps ut på marknaden eller producentens marknadsandel. Producentansvaret gäller oberoende av när en produkt har släppts ut på marknaden. Genom landskapsförordning bestäms produktvis närmare om producentens skyldigheter. (2006/50)

16c §. (2005/18) De som utan att vara producenter yrkesmässigt säljer, använder, reparerar eller utför service på i 16b § avsedda produkter eller som försäkrar, insamlar, sorterar, demonterar, fragmenterar, återvinner eller på annat sätt behandlar sådana produkter, skall handla så att inte hinder uppstår för producenter att ordna avfallshanteringen av produkterna. De skall härvid eftersträva att de insamlingssystem som upprättas kan fungera med minsta olägenhet för allmänna och enskilda intressen.

4 kap. Finansiering

Renhållningsavgifter

17 §. En kommun får besluta att en avgift, som kan vara årlig eller på annat sätt periodisk (renhållningsavgift), skall betalas till kommunen för sådan insamling, bortforsling och omhändertagande av avfall (renhållning) som sker genom renhållningsmyndighetens åtgärd i enlighet med denna lag. Avgiften skall enligt kommunens bestämmande betalas till kommunen eller till den som utför renhållningen. (2006/50)

Renhållningsavgiften, som består av en avgift för transport och för bortskaffande, kan sammanslås till en enda avgift. (2011/72)

Allmänna grunder för bestämmande av renhållningsavgiften är avfallets art, beskaffenhet och mängd samt antalet avhämtningsgrunder. Såsom grunder får därjämte beaktas de omständigheter under vilka avfallet skall insamlas och lastas inom fastigheten samt användningen av kommunens insamlingsmateriel.

K 19 LL (1981:3) om renhållning

Såsom grund för bestämmande av renhållningsavgiften får även beaktas transportsträckan, om avfallet transporteras i avfallsbehållare som används för insamling eller eljest såsom enskild transport.

För omhändertagandet av farligt avfall skall erläggas särskilda avgifter som landskapsregeringen fastställer. (1998/91)

Betalningsskyldiga

18 §. Fastighetsinnehavare från vars fastighet avfall forslas bort genom kommunens försorg är skyldig att erlägga avgift för såväl bortforsling som omhändertagande. Fastighetsinnehavare som själv ombesörjer bortforslingen är skyldig att erlägga endast sistnämnda avgift.

Avgift för bortforsling och omhändertagande som uppbärs för avfall som uppkommer vid annan än av fastighetsinnehavaren utövad näring eller jämförbar verksamhet skall utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. uppbäras av verksamhetsutövaren.

Fastställelse och uppbörd av avgifterna

19 §. Det ankommer på kommuns fullmäktige att antaga taxa som i detalj utvisar grunderna för de avgifter som uppbärs för renhållning.

20 §. För erläggande av renhållningsavgift, som inte uppbärs enligt 22 §, skall till betalningsskyldig sändas betalningsföreläggande med uppgift om grunderna för avgiften. Anmärkning mot föreläggandet kan göras hos renhållningsmyndigheten inom 14 dagar från dagen då föreläggandet mottogs. Anmärkningen skall behandlas utan dröjsmål. Om anledning till rättelse finnes föreligga, skall nytt föreläggande tillställas den betalningsskyldige, varvid avgiften skall erläggas inom däri angiven tid.

21 §. Betalas inte avgift inom fastställd tid, skall på det obetalda beloppet erläggas årlig ränta med tolv procent, räknat från förfallodagen.

Avlyfts eller nedsatts renhållningsavgift till följd av överklagande, skall kommunen återbetala den del av avgiften som överstiger det belopp som rätteligen borde ha erlagts jämte årlig ränta om tolv procent för tiden mellan avgiftsbeloppets förfallodag och återbetalningsdagen.

22 §. Uppbärs renhållningsavgift utan att betalningsföreläggande därförinnan tillställts den betalningsskyldige, skall hos den som av renhållningsmyndigheten erhållit rätt att uppbära avgift finnas tillgänglig redogörelse över grunderna för hur renhållningsavgiften beräknas, så att envar genast kan inhämta kännedom om den avgift som skall erläggas.

Avvikelse från taxa

23 §. Är renhållningsavgift för viss fastighet enligt fastställd taxa uppenbart för hög eller för låg med hänsyn till avfallets beskaffenhet, mängd eller av annat skäl, skall för fastigheten fastställas särskild avgift. Härvid skall förutom de allmänna grunderna för avgiftsbemärggning beaktas de avvikande förhållandena samt den nytta fastighetsinnehavaren har av renhållningen.

Avgift som avses i 1 mom. fastställs av renhållningsmyndigheten på grundvalen av ett motiverat förslag, vari grunderna för avgiften upptagits och vilket bevisligen tillställts den betalningsskyldige. Denne är berättigad att inom 14 dagar från delfäendet framställa anmärkning mot förslaget. Avgiften får inte fastställas förrän sagda frist gått till ända. I fråga om betalningsföreläggande som utfärdas i anledning av här avsedd avgiftsfastställelse skall bestämmelserna i 20 § rörande anmärkning inte tillämpas.

23a §. (2006/50) Avgift vid anmälan och kontroll

En avgift kan tas ut för behandling av anmälan som avses i 7b § och i bestämmelse i landskapsförordning som antagits med stöd av lagrummet. En avgift kan också tas ut för till sådan anmälan anslutande kontroll, såsom vid handläggning av kontrolluppgifter som skall lämnas vid bestämda tidpunkter till landskapsregeringen. När avgiften bestäms skall bestämmelserna i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet iakttas.

5 kap. Produkter med producentansvar m.m. (2006/50)

23b §. (2006/50) Produkter och producenter med producentansvar

Producenter har producentansvar för följande produkter:

- 1) *Uttjanta fordon.* Närmare bestämmelser om producentansvar för uttjanta fordon finns i 25a – 25d §§.
- 2) *Elektriska och elektroniska produkter.* Med elektriska och elektroniska produkter avses produkter som är beroende av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att fungera korrekt samt produkter för generering, överföring och mätning av sådan ström och sådana fält och som omfattas av någon av de kategorier som anges i bilaga I A i EG-direktivet 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter och som är avsedda att användas med en spänning på högst 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström. Utöver vad som följer av 3 § 5 mom. är även den producent som saluhåller elektriska eller elektroniska produkter under eget varumärke.
- 3) *Förpackningar.* Med förpackningar avses alla produkter, oavsett material, som är avsedda att förvara och skydda en vara samt möjliggöra transport och hantering av varan från producent till användare och konsument eller som används vid presentation av varan. Även engångsartiklar som används i detta syfte skall betraktas som förpackningar. Transportförpackningar omfattar dock inte väg-, järnvägs-, fartygs- och flygfraktcontainrar.

Landskapsregeringen kan avseende *batterier och ackumulatorer*, för genomförande av EG-direktiv, i förordning besluta om producentansvar för producenter samt om sådan information som en producent eller annan ekonomisk aktör skall tillhandahålla om en produkt och insamlingssystem för att få ett miljömässigt godtagbart omhändertagande av förbrukade batterier och ackumulatorer. Med *batteri* avses en källa till elektrisk energi som består av en eller flera primära icke laddningsbara battericeller, där energin

genereras genom direkt omvandling av kemisk energi. Med *ackumulator* avses en källa till elektrisk energi som består av en eller flera sekundära laddningsbara battericeller, där energin genereras genom direkt omvandling av kemisk energi.

Elektriska och elektroniska produkter (2006/50)

23c §. (2006/50) *Särskilda bestämmelser om elektriska och elektroniska produkter*

Varje producent av elektriska och elektroniska produkter svarar för kostnaderna för återvinning och annan avfallshantering av de egna produkter som släppts ut på marknaden den 13 augusti 2005 eller därefter. Producenterna skall lämna en garanti om finansiering av hanteringen av förbrukade elektriska och elektroniska produkter som de släpper ut på marknaden. En sådan garanti kan bestå i att en producent deltar i lämpliga system för finansiering av hanteringen av förbrukade elektriska och elektroniska produkter eller av en materialåtervinningsförsäkran eller ett spärrat konto.

Producenterna svarar gemensamt för kostnader för återvinning och annan avfallshantering av elektriska och elektroniska produkter vilka släppts ut på marknaden före den 13 augusti 2005 (historiskt avfall), om avfallet lämnats från

1) privathushåll och

2) andra användare än privathushåll om det ersätts av nya produkter av samma typ eller av produkter som fyller samma funktion.

Säljare och andra distributörer av elektriska och elektroniska produkter är skyldiga att av köpare ta emot sådana kasserade elektriska och elektroniska produkter från hushåll som ersätts med en motsvarande ny produkt eller anvisa köparen en annan lämplig mottagningsplats i närområdet. De kan avtala med tredje part om överförande av skyldighet de har enligt denna lag.

Ägare av skrotfordon och uttjänta fordon (2006/50)

24 §. På den som i register över motorfordon antecknats såsom innehavare av visst fordon skall i fråga om skrotfordon tillämpas samma bestämmelser som gäller för ägare av sådant fordon. Är fordon avregistrerat anses såsom skrotfordonets ägare den som senast varit antecknad såsom fordonets innehavare, såvitt han ej kan styrka att fordonet överlåtits till någon annan. Såsom ägare anses också den som ägt eller på nämnt sätt innehaft skrotfordonet, men övergivit det.

Omhändertagande av skrotfordon

25 §. Ägaren till ett skrotfordon eller ett uttjänt fordon skall transportera detta till en mottagnings- eller behandlingsanläggning som inrättats för ändamålet. Om inte ägaren fullgör detta skall renhållningsmyndigheten på dennes bekostnad ordna transporten. (2005/18) 2 mom. upphävt (2005/18).

Skrotfordon vars ägare är okänd forslas bort på renhållningsmyndighetens försorg.

25a §. (2005/18) Producenten har producentansvar för

1) personbilar (kategori M1 enligt definitionen i bilaga II A till direktiv 70/156/EEG),

2) paketbilar (kategori N1 enligt definitionen i bilaga II A till direktiv 70/156/EEG),

3) trehjuliga motordrivna fordon (kategori L2e enligt definitionen i direktiv 2002/24/EG, moped),

4) fyrehjuliga motordrivna fordon (kategori L6e enligt definitionen i direktiv 2002/24/EG) samt

5) andra fordon som kan jämföras med dessa såsom ambulanser, husbilar och begravningsbilar.

Producenten skall avseende de fordon som avses i 1 mom. använda sådana kodningsstandarder för komponenter och material som är ägnade att underlätta återanvändning och återvinning. Producenten skall tillse att auktoriserade behandlingsanläggningar får information om demontering av varje typ av fordon inom sex månader efter att den släppts ut på marknaden.

Bestämmelserna om producentansvar omfattar inte fordon som är registrerade utanför landskapet eller sådana veteranfordon som avses i landskapsförordningen (1997:19) om veteranfordon.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning föreskriva närmare om

1) vilka fordon som avses i 1 mom.,

2) information som tillståndshavaren för en i 2 mom. avsedd anläggning skall lämna till motorfordonsbyrån samt om

3) vad som skall framgå av ett skrotningsintyg som avses i 25d §.

25b §. (2005/18) Producenten skall avseende uttjänta fordon samt kasserade fordonsdelar och material ordna insamling och förbehandling samt tillse att återanvändning och återvinning sker i enlighet med sådana kvantitativa mål och villkor som avses i 38 a § 3 punkten. En producent kan bemyndiga en enskild behandlingsanläggning, som i enlighet med denna lag har avfallstillstånd för ändamålet, att utföra förbehandling eller slutlig behandling för återanvändning eller återvinning. En sådan anläggning benämns *auktoriserad behandlingsanläggning*.

Producenten skall svara för kostnaderna för förbehandling och slutlig behandling av uttjänta fordon som registrerats i landskapet från det att ett fordon sista ägare eller innehavare har överlämnat det till en anläggning för insamling eller förbehandling.

Producenten skall se till att demonteringsinformation tillhandahålls för varje typ av nytt fordon inom sex månader efter det att fordonet släppts ut på marknaden. I informationen skall de olika fordonskomponenterna och fordonsmaterialen samt lokaliseringen av de farliga ämnena i fordonen anges i den omfattning som behövs för att behandlingsanläggningarna skall kunna följa bestämmelserna i direktivet om uttjänta fordon 2000/53/EG samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av direktivet.

K 19 LL (1981:3) om renhållning

Producenten skall till landskapsregeringen lämna de uppgifter om omhändertagandet av uttjänta fordon, fordonsdelar och material samt om andra förhållanden som landskapsregeringen behöver för att kontrollera att ovan nämnda bestämmelser om uttjänta fordon följs. Landskapsregeringen kan besluta närmare om sådan uppgiftsskyldighet.

25c §. (2005/18) Producenten skall vid marknadsföring och försäljning av fordon samt på förfrågan informera om insamlingen av uttjänta fordon samt syftet med detta. Informationen skall dessutom innehålla uppgifter om

1) fordons och komponenters konstruktion med avseende på möjligheter till återvinning och materialåtervinning,

2) från miljösynpunkt godtagbar behandling av uttjänta fordon, särskilt i fråga om demontering och tömning av vätskor,

3) optimerade metoder för återanvändning, materialåtervinning och återvinning av uttjänta fordon och deras komponenter samt

4) vilka framsteg som gjorts när det gäller återanvändning och materialåtervinning för att minska det avfall som skall bortskaffas och för att öka återanvändningen och graden av materialåtervinning.

25d §. (2008/126) Den som mottar ett uttjänt fordon ska kontrollera den sista innehavarens rätt att överlåta det uttjänta fordonet. Mottagaren ska till dess siste innehavare eller ägare avgiftsfritt lämna ett skrotningsintyg, som visar att det uttjänta fordonet har omhändertagits för skrotning. Uttjänta fordon får endast tas emot av en för skrotfordon avsedd behandlingsanläggning vilken uppfyller kraven på tillstånd eller miljögranskning i 5a kap. och i enlighet med 25b § 1 mom. är auktoriserad för uppgiften. Rätt att på behandlingsanläggningens vägnar utge ett sådant skrotningsintyg kan av anläggningens innehavare genom fullmakt ges till försäljare av fordon och särskilda insamlare av fordon som utfäst sig att lämna de uttjänta fordonen till tillståndshavarens anläggning. Landskapsregeringen ska meddelas om sådan fullmakt har givits.

Med avvikelse från vad som stadgas i 1 mom. får mottagaren av ett uttjänt fordon av annan överlåtare än en kommun debitera en avgift för att utge skrotningsintyg, om väsentliga fordonskomponenter saknas i fordonet eller om det finns främmande föremål eller ämnen i fordonet. Avgiften får i sådant fall inte sättas högre än som kan anses vara skäligt för att täcka den värdeminskning eller de merkostnader som bris-terna medför.

Skrotningsavgift

26 §. (1998/91) För täckande av de kostnader som förorsakas samhället till följd av omhändertagande och skrotning av motorfordon som inte längre används uppbärs avgift varom stadgas i landskapslagen (1993:19) om beskiktning och registrering av fordon.

27 §. För omhändertagande av skrotfordon på uppsamlingsplats skall ingen avgift uppbäras.

Landskapsregeringen kan föreskriva att till den ägare som själv ombesörjer forsling av skrotfordon till uppsamlingsplatsen skall av härför anvisade medel erläggas skrotningspremie.

Föremål i skrotfordon

28 §. I skrotfordon påträffat föremål behandlas som hittegods om det ej är avsett för fortgående bruk i fordonet.

5a kap. Tillstånd och miljögranskning (2008/126)

28a §. (2008/126) *Om prövning och prövningsmyndighet*

För hantering av avfall krävs tillstånd och miljögranskning enligt denna lag i den utsträckning som bestäms i detta kapitel. I fråga om prövningsmyndighet och förfarande gäller vad som stadgas i landskapslagen om miljöskydd.

Se K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

28b §. (2008/126) *Krav på tillstånd*

Tillstånd krävs för en verksamhet som yrkesmässigt eller i en offentlig anläggning återvinner eller bortskaffar avfall, inklusive beredning före återvinning eller bortskaffande, med undantag av vegetabiliskt jord- och skogsbruksavfall samt obehandlat träavfall. (2011/72)

Under förutsättning att landskapsregeringen genom en landskapsförordning har meddelat allmänna instruktioner för verksamheten i fråga samt dessutom beträffande farligt avfall har fastställt särskilda villkor för återvinning, kan landskapsregeringen genom en landskapsförordning stadga om undantag från krav på tillstånd enligt 1 mom. för (2011/72)

1) (2011/72) inrättningar eller företag som själva bortskaffar annat avfall än farligt avfall som uppkommer i den egna verksamheten på den plats där det uppkommer och

2) inrättningar eller företag som återvinner avfall.

28c-28d §§. Upphävda (2008/126).

28e §. (2008/126) *Beslut om tillstånd*

Beslut om tillstånd enligt denna lag ska utöver vad som följer av landskapslagen om miljöskydd omfatta uppgifter om

1) mängd och slag av avfall,

2) tekniska krav,

3) (2011/72) säkerhets- och försiktighetsåtgärder som ska vidtas,

4) (2011/72) platsen för bortskaffandet eller återvinningen,

5) behandlingsmetod,

6) (2011/72) behövliga övervaknings- och kontrollförfaranden och

7) (2011/72) behövliga instruktioner om avslutande och efterbehandling.

Se K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

28f - 28h §§. Upphävda (2001/33).

28i §. (2008/126) *Krav på miljögranskning*

Miljögranskning krävs för

- 1) (2011/72) återvinning och bortskaffande som är undantagna från tillståndsplikten enligt 28b § 2 mom.,
- 2) yrkesmässig insamling av avfall,
- 3) yrkesmässig transport av avfall,
- 4) (2011/72) yrkesmässig försäljning eller förmedling av avfall för återvinning eller bortskaffande samt
- 5) verksamhet som är av väsentlig betydelse för avfallshanteringen och som landskapsregeringen genom landskapsförordning belagt med krav på miljögranskning.

Prövningsmyndigheten ska föra ett register över de i 1 mom. nämnda verksamheterna. (2011/72)

28j-28k §§. Upphävda (2008/126).**28l §.** (2008/126) *Verksamhetsutövarens skyldighet att föra eget register*

En verksamhetsutövare som omfattas av krav på tillstånd enligt 28b § eller som i yrkesmässig verksamhet producerar farligt avfall och verksamhetsutövare som yrkesmässigt samlar in eller transporterar farligt avfall eller agerar som handlare och mäklare av farligt avfall ska föra ett register över avfallet och dess återvinning eller bortskaffande. Registret ska omfatta avfallens mängd, art och ursprung och i förekommande fall destination, insamlingsfrekvens, transportmetod samt behandlingsmetod. (2011/72)

Registret ska bevaras i minst tio år. Uppgifterna i registret ska på anmodan ges till prövnings- eller tillsynsmyndigheten.

28m §. Upphävad (2008/126).**28n §.** (2011/72) *Avfallstransporter*

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall finns bestämmelser om transport av avfall. För avfallstransporter som sker inom landskapet gäller dock landskapslagstiftning.

28o §. Upphävad (2008/126).**6 kap. Särskilda bestämmelser****Föreskrifter för renhållningen**

29 §. (2011/72) En renhållningsmyndighet kan utfärda närmare föreskrifter rörande avfallsskär, -säckar och utrymmen, dessas placering, tömning, rengöring och underhåll samt rörande sortering, återvinning och återanvändning av avfall ävensom rörande andra frågor i anslutning till insamling, förvaring, bortforsling och bortskaffande av avfall. Föreskrifterna ska bringas till allmän kännedom i den ordning som gäller för tillkännagivande av kommunala meddelanden i kommunen samt särskilt meddelas landskapsregeringen.

Uppsnygning av nedskräpat område

30 §. Den som förorsakat eller eljest är ansvarig för nedskräpning med avfall är skyldig att snygga upp området samt att vidtaga erforderliga förebyggande åtgärder för framtiden.

Kan det inte utrönas vem som förorsakat eller eljest är ansvarig för nedskräpningen och ankommer inte renhållningen jämlikt 9 § på fastighetsinnehavaren, skall renhållningsmyndigheten vidtagna åtgärder som avses i 1 mom.

Tvångsåtgärder

31 §. Försummar någon att utföra åtgärd som det på grund av bestämmelserna i denna lag eller på grund av föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen åligger honom att utföra, kan åtgärden utföras genom renhållningsmyndighetens försorg på den försumliges bekostnad.

Är åtgärd som avses i 1 mom. sådan att den kan utföras endast av den som är skyldig att utföra densamma eller prövas tillräcklig anledning till utförande av åtgärden genom renhållningsmyndighetens försorg inte föreligga, kan kommunen på framställning av myndigheten vid vite ålägga den försumlige att fullgöra sin skyldighet. (1997/79)

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan i sin egenskap av tillsynsmyndighet enligt 5a kap. ålägga en försumlig att vid vite fullgöra sin skyldighet då denna trots anmaning inte fullgjort förpliktelsen. (2007/118)

32 §. Renhållningsavgifter och kostnader för åtgärder som avses i 31 § 1 mom. får indrivras utan dom eller utslag i den ordning som är föreskriven för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

Skyldighet att lämna uppgifter

33 §. Fastighetsinnehavare är skyldig att på begäran lämna renhållningsmyndigheten uppgifter om kvantiteten och sammansättningen av avfall som uppkommer på fastigheten, om egenskaper hos avfallet som kan vara av betydelse med hänsyn till behandlingen och om övriga omständigheter som kan ha betydelse vid hanteringen av avfallet.

Föreligger det skäl antaga att avfall av visst slag kan ha skadebringande eller i annat avseende mer menliga egenskaper än avfall i allmänhet, skall fastighetsinnehavaren självmant och ofördröjligen meddela renhållningsmyndigheten härom.

Rätt att begära och skyldighet att mottaga upplysningar som avses i 1 och 2 mom. har på renhållningsmyndighetens vägnar den som handhar bortforsling av avfall, om ombesörjandet av bortforslingen ankommer på kommunen, samt den som förestår allmän avfallsbehandlingsanläggning.

Inspektioner (2002/19)

34 §. (2008/126) Renhållningsmyndighet eller person som av denna myndighet förordnats att utföra inspektioner ska beredas tillträde till alla sådana ställen där avfall hanteras.

Innan inspektion som avses i 1 mom. vidtas ska ställets innehavare beredas tillfälle att bli hörd, om inte ändamålet med inspektionen förutsätter något annat. Inspektion ska utföras så att verksamheten inte

K 19 LL (1981:3) om renhållning

störs onödigt. Över inspektion ska protokoll genast upprättas och de missförhållanden som iakttagits ska antecknas i protokollet. En kopia av protokollet ska delges innehavaren av det kontrollerade stället.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller dock inte bostadslägenhet såframt inte lägenhetsinnehavaren givit sitt samtycke till inspektionen.

Polismyndighet är skyldig att lämna det biträde som behövs för att åtgärd som avses i 1 mom. ska kunna genomföras.

[Tystnadsplikt]

35 §. Upphävd (2008/126).

Besvär

36 §. Renhållningsmyndighets beslut enligt denna lag kan överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol genom besvär. Besvärstiden är 30 dagar räknat från dagen för delfående av beslutet. I fråga om beslut som avses i 20 § och 23 § 2 mom. räknas besvärstiden från utgången av den för framställande av anmärkning föreskrivna fristen. Har anmärkning framställts, räknas besvärstiden från dagen för delfäendet av det i anledning av anmärkningen fattade beslutet. (1998/91)

Oberoende av ändringssökande skall renhållningsavgift erläggas inom angiven betalningstid.

3 mom. upphävt (2008/126).

Om sökande av ändring gäller i övrigt vad som bestäms i 25 och 26 §§ självstyrelselagen för Åland. (1998/91)

4 mom. upphävt varvid ursprungliga 5 mom. blivit 4 mom. (2006/50).

Straffbestämmelser

37 §. Den som underlåter att fullgöra förpliktelse som åvilar honom på grund av bestämmelserna i denna lag eller på grund av föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen eller som på annat sätt bryter mot lagen eller med stöd därav utfärdade föreskrifter skall för *renhållningsförseelse* dömas till böter.

Den som lämnat ett skrotfordon eller uttjänt fordon så att renhållningsmyndigheten med stöd av 25 § 1 mom. nödgats ombesörja flyttningen skall för *lämnande av fordon i omgivningen* dömas till böter eller fängelse i högst tre månader. (2005/18)

Den som eljest så skräpat ned eller osnyggat i miljön eller fört avfall till annan än för avfall i varje särskilt fall avsedd plats eller eljest försummat av denna lag härflytande skyldighet att anordna renhållning, att härav vållats fara för människors hälsa, avsevärt men för processerna i naturen, anmärkningsvärd minskning av trivseln, påtaglig förfulning av landskapsbilden eller betydande skada för annans egendom, skall för *renhållningsbrott* dömas till fängelse i högst två år eller till böter.

På renhållningsbrott tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar i 9 kap. strafflagen (FFS 39/1889). (2011/42)

Se St 101 FL I.

Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämpning av lagen (2006/50)

38 §. (2005/18) Landskapsregeringen kan för särskilda produkter, för vilka producentansvar gäller enligt denna lag, i landskapsförordning besluta närmare om skyldighet för producenter eller dem som annars introducerar på marknaden, förmedlar, säljer, överlåter eller förpackar en produkt att

1) ta tillbaka förpackningar eller kasserade produkter om det är ändamålsenligt för en fungerande avfallshantering,

2) antingen helt eller delvis på annat sätt sörja för anordnandet av avfallshantering eller att

3) svara för de kostnader som hanteringen medför.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning föreskriva om rättighet eller skyldighet för avfallsinnehavaren att föra avfallet till avfallshantering som anordnas på det sätt som avses i 1 mom. 2 punkten eller att på annat sätt delta i hanteringen. Ett i 1 mom. 1 punkten avsett ansvar för att ta tillbaka förpackningar eller kasserade produkter kan genom avtal överlätas till en tredje part.

38a §. (2005/18) Landskapsregeringen kan i landskapsförordning föreskriva närmare om särskilda slag av avfall och produkter för vilka producentansvar gäller enligt denna lag. Sådana bestämmelser kan gälla

1) klassificering, förpackning, märkning och om sådana uppgifter som skall lämnas för att en effektiv och säker hantering skall äga rum,

2) kontroll och tillsyn, retursystem och premier, förbud, begränsningar och villkor vid handel med produkten, transport och vidareförmedling, insamling, sortering, förvaring, lagring, återanvändning, återvinning, återvinningsgrader, hantering och behandling av uttjänta produkter eller avfall samt om tekniska krav och åtgärder som skall vidtas för att minska hälso- eller miljörisiker,

3) kvantitativa mål och villkor för återanvändning, materialåtervinning eller återvinning av produkter eller produktgrupper samt om tidsfrister för när sådana mål skall nås samt om skyldighet att lämna sådan information som behövs för att landskapsregeringens övervakning i enlighet med denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen,

4) skyldighet för producenter inom ett visst produktområde att samarbeta, om det är nödvändigt för att undanröja eller hindra uppkomsten av parallella återanvändnings- och återvinningssystem som orsakar uppenbar olägenhet för systemens allmänna funktion,

5) (2006/50) kodningsstandarder och demonteringsinformation för sådana fordon för vilka producentansvar gäller för tillverkaren, den som yrkesmässigt importerar eller den som yrkesmässigt förmedlar fordon,

6) (2006/50) den information om insamling av uttjänta produkter som en producent eller annan ekonomisk aktör skall tillhandahålla om en produkt och dess komponenter, för att få ett miljömässigt godtagbart omhändertagande samt för att på bästa sätt kunna

återanvända eller återvinna uttjänta produkter och deras komponenter,

7) (2006/50) information till användare och behandlare om insamling, återanvändning, demontering av och möjligheten till materialåtervinning av produkter samt om var i en produkt det finns farliga ämnen eller delar samt

8) (2006/50) tillämpning av bestämmelser om producentansvar i de fall produkter anskaffats utanför landskapet eller förts ut ur landskapet genom elektronisk handel eller annan form av distanshandel.

I landskapsförordning kan ges närmare bestämmelser om sortering av byggnads- och rivningsavfall.

7 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

39 §. (1998/91) Denna lag träder i kraft den 1 november 1998.

Skyldigheterna enligt 28b och 28i §§ skall fullgöras senast inom ett år efter att denna lag trätt i kraft. Hänsyn till tekniska och ekonomiska svårigheter att uppnå bästa möjliga resultat som beror på att en anläggning uppförts eller annan teknik införts före denna lags ikraftträdande tas under en övergångsperiod fram till den 24 september 2007.

40 - 42 §§. Upphävda (1998/91).

Ikraftträdelsebestämmelse (2005/18):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

Bestämmelserna om producentansvar och skrotningsintyg gäller för uttjänta fordon som släppts ut på marknaden den 1 juli 2002 eller senare. Från och med den 1 juli 2007 gäller bestämmelserna om skrotningsintyg och producentansvar för samtliga uttjänta fordon som släppts ut på marknaden.

Varje producent och producentsammanslutning som avses i 3 § 5 och 7 mom. och som enligt denna lag har producentansvar skall för anteckning i producentregister göra en anmälan till landskapsregeringen inom sex månader från lags ikraftträdande.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011/72):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.

De ärenden som har anhängiggjorts när denna lag träder i kraft behandlas enligt de bestämmelser som gäller före lagens ikraftträdande.

Om begreppet slutligt omhändertagande används i en bestämmelse som utfärdats med stöd av landskapslagen (1981:3) om renhållning ska det anses avse begreppet bortskaffande som används i denna lag.

K 20 Landskapsförordning (2011:74) om renhållning

1 §. Som avfall som avses i 2 § landskapslagen om renhållning klassificeras de föremål och ämnen som uppräknas i bilaga 1 i avfallsförordningen (FFS 1390/1993).

Som farligt avfall som avses i 2 § landskapslagen om renhållning avses avfall som uppräknas i bilagorna 2 och 3 i den tidigare nämnda riksförordningen,

om det har någon av de egenskaper som uppräknas i bilaga 4 till samma förordning med de ändringar som anges i denna förordning.

2 §. Miljöministeriets förordning om en förteckning över de vanligaste typerna av avfall och över problemavfall (FFS 1129/2001) ska gälla i landskapet med de ändringar som anges i denna förordning.

Hänvisningen till definitionen av avfall i 1 mom. i inledningen i bilagan i miljöministeriets beslut ska i denna förordning avse 2 § 1 mom. 1 punkten i landskapslagen om renhållning. Undantagsmöjligheten i 2 mom. i inledningen ska i landskapet lyda ”om inte landskapsregeringen i enstaka fall har beslutat något annat”.

3 §. Ändringar i riksförfattningarna i 1 och 2 §§ ska tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket. Begreppet problemavfall ska i landskapet lyda farligt avfall.

4 §. Återvinning enligt 2 § landskapslagen om renhållning är de förfaranden som räknas upp i bilaga 1. Bortskaffande enligt 2 § landskapslagen om renhållning är de förfaranden som räknas upp i bilaga 2.

5 §. Farligt avfall som samlas in, transporteras eller tillfälligt lagras ska vara förpackat och märkt i enlighet med gällande internationella normer och gemenskapsnormer. Om farligt avfall överläts ska det åtföljas av ett identifieringsdokument, som får vara i elektronisk form, med lämpliga uppgifter enligt bilaga I B till förordning (EG) nr 1013/2006.

6 §. Spilloljor ska samlas in separat, om det är tekniskt genomförbart. Spilloljor med olika egenskaper får inte blandas och spilloljor får inte blandas med andra typer av avfall eller ämnen, om sådan blandning hindrar deras behandling, om det är tekniskt genomförbart och ekonomiskt bärkraftigt.

Med spilloljor avses mineralbaserade eller syntetiska smörjoljor eller oljor för industriella ändamål som inte längre lämpar sig för det syfte som de ursprungligen var avsedda för, t.ex. använda oljor för förbränningsmotorer och växellådor samt turbinoljor och hydrauloljor.

7 §. Separat insamling ska ordnas för papper, metall, plast, glas och biologiskt avfall. Med biologiskt avfall avses biologiskt nedbrytbart trädgårds- och parkavfall, livsmedels- och köksavfall från hushåll, restauranger, catering och detaljhandelslokaler och jämförbart avfall från livsmedelsindustrin.

8 §. Förberedandet för återanvändning och materialåtervinning av avfallsmaterial, som ska omfatta åtminstone papper, metall, plast och glas från hushåll och, eventuellt, samma material från andra källor förutsatt att dessa avfallsflöden liknar avfall från hushåll, ska senast 2020 öka till totalt minst 50 viktprocent.

9 §. Förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall, med undantag för sådant

K 20 LF (2011:74) om renhållning

naturligt förekommande material som definierats i kategori 17 05 04 i avfallsförteckningen, ska senast 2020 öka till minst 70 viktprocent, varvid också ska medräknas sådana fall där avfall används som fyllmaterial för att ersätta annat material.

10 §. Den som huvudsakligen genomför byggande eller rivningsarbete ska i samarbete med planerare, entreprenörer och andra parter i byggandet handla särskilt så att

a) det uppkommer så lite bygg- och rivningsavfall som möjligt och att användbara föremål och ämnen tas till vara och återanvänds i mån av möjlighet

b) byggnadsmaterial används sparsamt och avfall som lämpar sig för byggande används i stället för byggnadsmaterial i mån av möjlighet, samt

c) bygg- och rivningsavfall inte förorsakar någon fara eller skada för hälsan eller miljön eller någon betydande olägenhet eller svårighet för ordnandet av avfallshanteringen.

11 §. Byggandet ska planeras och genomföras samt byggavfallet insamlas och transporteras så att de avfallstyper som ska utnyttjas och följande avfallstyper hållas åtskilda eller sorteras åtskilda från varandra och från annat byggnadsavfall och byggnadsmaterial:

a) betong-, tegelstens-, mineralplatt-, keramik- och gipsavfall,

b) oimpregnerat träavfall,

c) metallavfall samt

d) mark- och stensubstansavfall och muddermassor.

Bestämmelser om separering av farligt avfall finns i 8d § landskapslagen om renhållning.

Byggavfallsinnehavaren ska ansvara för att byggavfall återvinns, om det är tekniskt möjligt och om återvinningen inte medför oskäliga merkostnader i jämförelse med avfallshanteringen som ordnas på annat sätt.

En annan byggavfallsinnehavare än den som huvudsakligen genomför byggandet ska vidta i 1 och 2 mom. nämnda åtgärder i samarbete med den som huvudsakligen genomför byggandet.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011:74):

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2011. Genom denna förordning upphävs Ålands landskapsstyrelsens beslut (1998:92) om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande.

Bilaga 1

Återvinningsförfaranden

R 1 Användning främst som bränsle eller annan energikälla (*).

R 2 Återvinning/regenerering av lösningsmedel.

R 3 Materialåtervinning av organiska ämnen som inte används som lösningsmedel (inklusive kompostering och andra biologiska omvandlingsprocesser) (**).

R 4 Materialåtervinning av metaller och metallföreningar.

R 5 Materialåtervinning av andra oorganiska material (**).

R 6 Regenerering av syror eller baser.

R 7 Återvinning av komponenter som används för att minska föroreningar.

R 8 Återvinning av katalysatorkomponenter.

R 9 Omräffinerig av olja eller annan återanvändning av olja.

R 10 Markspredning med positiva effekter på jordbruket eller ekologin.

R 11 Användning av avfall som har uppkommit genom något av förfarandena R 1–R 10.

R 12 Utväxling av avfall som ska bli föremål för något av förfarandena R 1–R 11 (****).

R 13 Lagring av avfall före något av förfarandena R 1–R 12 (utom tillfällig lagring, före insamling, på den plats där avfallet har uppkommit) (****).

(*) Detta omfattar förbränningsanläggningar avsedda för fast avfall vilkas energieffektivitet uppgår till minst

- 0,60 för anläggningar som tagits i drift och tilldelats tillstånd enligt gällande gemenskapslagstiftning före den 1 januari 2009,

- 0,65 för anläggningar som fått tillstånd efter den 31 december 2008,
enligt följande formel:

Energieffektivitet = $(E_p - (E_f + E_i)) / (0,97 \times (E_w + E_f))$,

där följande gäller:

E_p är den energi som årligen produceras i form av värme eller elektricitet. Den beräknas genom att energin i form av elektricitet multipliceras med 2,6 och värme som produceras för kommersiella ändamål multipliceras med 1,1 (GJ/år).

E_f är den årliga energitillförseln till systemet från sådana bränslen som bidrar till produktionen av ånga (GJ/år).

E_w är den energi som kan utvinnas från det behandlade avfallet under ett år beräknad utifrån avfallets nettovärmevärde (GJ/år).

E_i är den energi som importeras under ett år, bortsett från E_w och E_f (GJ/år).

0,97 är en faktor som motsvarar energiförlusterna på grund av bottenaska och strålning.

Denna formel ska tillämpas i enlighet med referensdokumentet om bästa tillgängliga teknik vid förbränning av avfall.

(**) Detta omfattar förgasning och pyrolys med utnyttjande av komponenterna som kemikalier.

(***) Detta omfattar jordtvätt som medför återställande av mark och återvinning av oorganiska byggmaterial.

(****) Om det inte finns någon annan lämplig R-kod, kan detta omfatta inledande förfaranden före återvinning, inklusive förbehandling, t.ex. demontering, sortering, krossning, komprimering, pelletering, torkning, fragmentering, konditionering, omförpackning, separering, sammansmältning eller bland-

ning för överlämnande till någon av verksamheterna R 1–R 11.

(****) Med tillfällig lagring avses inledande lagring enligt punkt 10 i artikel 3.

Bilaga 2

Bortskaffningsförfaranden

D 1 Deponering på eller under markytan (t.ex. på avfallsdeponier eller liknande).

D 2 Behandling i markbädd (t.ex. biologisk nedbrytning av flytande avfall och slam i jord eller liknande).

D 3 Djupinjicering (t.ex. insprutning av pumpbart avfall i källor, saltgruvor eller naturligt förekommande förvaringsrum och liknande).

D 4 Invallning (t.ex. placering av flytande avfall och slam i dagbrott, dammar eller laguner och liknande).

D 5 Särskilt utformad markdeponering (t.ex. placering i inklädda, separata förvaringsutrymmen som är täckta och avskilda från varandra och från den omgivande miljön).

D 6 Utsläpp till andra vatten än hav och oceaner.

D 7 Utsläpp till hav eller oceaner, inklusive deponering under havsbotten.

D 8 Biologisk behandling som inte anges på annan plats i denna bilaga och som leder till en slutprodukt i form av föreningar eller blandningar som bortskaffas med något av förfarandena D 1–D 12.

D 9 Fysikalisk kemisk behandling som inte anges på annan plats i denna bilaga och som leder till en slutprodukt i form av föreningar eller blandningar som bortskaffas med något av förfarandena D 1–D 12 (t.ex. avdunstning, torkning, kalcinering osv.).

D 10 Förbränning på land.

D 11 Förbränning till havs (*).

D 12 Permanent lagring (t.ex. placering av behållare i en gruva och liknande).

D 13 Sammansmältning eller blandning före behandling enligt något av förfarandena D 1–D 12 (**).

D 14 Omförpackning före behandling enligt något av förfarandena D 1–D 13.

D 15 Lagring före något av förfarandena D 1–D 14 (utom tillfällig lagring, före insamling, på den plats där avfallet har uppkommit) (***).

(*) Detta förfarande är förbjudet enligt EU-lagstiftningen och internationella konventioner.

(**) Om det inte finns någon annan lämplig D-kod, kan detta omfatta inledande förfaranden före bortskaffande, inklusive förbehandling, t.ex. sortering, krossning, komprimering, pelletering, torkning, fragmentering, konditionering eller separering för överlämnande till någon av verksamheterna D 1–D 12.

(***) Med tillfällig lagring avses inledande lagring enligt punkt 10 i artikel 3.

K 21 Landskapsförordning (1998:93) om förpackningar och förpackningsavfall

1 kap. Allmänna bestämmelser (2006/126)

1 §. Syfte

Syftet med denna förordning är att förebygga uppkomsten av förpackningsavfall. I den mån avfall dock uppstår är målet att befrämja återvinning för att begränsa den mängd avfall som deponeras eller på annat sätt slutligt omhändertas.

2 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på förpackningar som släpps ut på marknaden i landskapet Åland eller förbrukas här och på det förpackningsavfall som uppkommer av dem. På förpackningar och förpackningsavfall tillämpas även bestämmelser i annan lag.

3 §. (2005/26) Förpackningar

Med förpackningar avses endast produkter som är utformade på ett sådant sätt att de

1) på försäljningsstället utgör en säljhet för den slutliga användaren eller konsumenten (konsumentförpackningar eller primära förpackningar),

2) på försäljningsstället omfattar en grupp av ett visst antal säljheter, oavsett om dessa säljs som en sådan grupp till den slutliga användaren eller konsumenten eller om de endast används som komplement till inredningen (hyllorna) på försäljningsstället och de kan tas bort utan att detta påverkar produktens egenskaper (gruppförpackningar eller sekundära förpackningar) eller som

3) underlättar hantering och transport av ett antal säljheter eller gruppförpackningar så att de förhindrar skador vid fysisk hantering eller transportskador (transportförpackningar eller tertiära förpackningar).

Med förpackning avses också en artikel som

1) dessutom har en annan funktion, om inte artikeln är en fast del av en produkt som behövs för att omfatta, stödja eller bevara produkten under hela dess livslängd och alla delar är avsedda att användas, konsumeras eller bortskaffas tillsammans,

2) fyller en förpackningsfunktion och är konstruerad för att fyllas vid försäljningsstället, eller är en engångsartikel som är avsedd att fyllas vid försäljningsstället, samt förpackningsdelar vilka

3) har hängts på eller på annat sätt är fäst på en förpackning om de fyller en förpackningsfunktion, om inte dessa delar är fasta delar av den förpackade varan samt är avsedda att konsumeras eller bortskaffas tillsammans med varan. I bilaga 1 till denna förordning finns belysande exempel för de kriterier som avses i detta moment.

3a §. (2005/26) Definitioner

I denna förordning använda begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Förpackningsavfall är förpackningar och förpackningsmaterial som innehavaren tagit ur bruk, avser att ta ur bruk eller är skyldig att göra det. Som sådant avfall anses dock inte restprodukter från produktion.

K 21 LF (1998:93) om förpackningar ...

Förebyggande är begränsning av mängden förpackningar och förpackningsavfall och begränsning av den skada och fara för miljö och människors hälsa som dessa förorsakar under hela sin livscykel. Förebyggande sker särskilt genom utveckling av produkter och tekniker som är renare för miljön.

Hantering av förpackningsavfall är insamling, förvaring, transport, återvinning och slutligt omhändertagande av förpackningsavfall, inklusive kontroll av sådan verksamhet.

Återanvändning är varje förfarande varigenom förpackningar som är utformade för att användas på nytt minst ett visst antal gånger återfylls eller återanvänds i samma syfte som de är utformade för. Återanvändningen skall ske med eller utan stöd av de hjälpprodukter som finns på marknaden och som möjliggör återfyllning av förpackningen. Återanvända förpackningar blir förpackningsavfall när de inte längre kan återanvändas.

Återvinning är verksamhet i syfte att ta tillvara material och energi som ingår i avfallet som avses i Ålands landskapsregerings beslut (1998:92) om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande.

Materialutnyttjande är en upparbetning i en produktionsprocess av avfallsmaterialet till det ursprungliga ändamålet eller till andra ändamål. I begreppet ingår biologisk behandling, men inte energiutvinning.

Energiutvinning är användning av brännbart förpackningsavfall för att generera energi genom direkt förbränning. Vid förbränningen kan värmen utnyttjas med eller utan hjälp av annat avfall.

Biologisk behandling är aerob (syrekrävande) eller anaerob (icke syrekrävande) behandling av de biologiskt nedbrytbara delarna av förpackningsavfallet med hjälp av mikroorganismer under kontrollerade förhållanden, varvid stabiliserade organiska restprodukter eller metan produceras. Deponering av avfallet skall inte betraktas som en biologisk behandling.

Slutligt omhändertagande är verksamhet i syfte att oskadliggöra avfallet eller slutdeponera det på det sätt som närmare föreskrivs i Ålands landskapsregerings beslut (1998:92) om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande.

Ekonomiska aktörer är producenter samt leverantörer av förpackningsmaterial, förpackningsproducenter, omvandlingsanläggningar för förpackningar, påfyllnadsanläggningar och användare, importörer, handlare och distributörer.

3b §. (2006/126) Mål för återvinning

Som målsättningar för återvinning och materialutnyttjande av förpackningar och förpackningsavfall i landskapet att:

1) Minst 50 viktprocent och högst 65 viktprocent av förpackningsavfallet skall återvinnas eller brännas i förbränningsanläggningar med energiåtervinning, dock så att senast den 31 december 2008 skall minst 60 viktprocent av förpackningsavfallet återvinnas eller brännas i förbränningsanläggningar med energiåtervinning.

2) Minst 25 viktprocent och högst 45 viktprocent av samtliga förpackningsmaterial som ingår i förpackningsavfallet skall materialutnyttjas med minst 15 viktprocent för varje förpackningsmaterial, dock så att senast den 31 december 2008 skall minst 55 viktprocent och högst 80 viktprocent av förpackningsavfallet materialutnyttjas.

3) Senast den 31 december 2008 skall utnyttjandet av material som ingår i förpackningsavfallet vara minst

- a) 60 viktprocent för glas,
- b) 60 viktprocent för papper och papp,
- c) 50 viktprocent för metall,
- d) 22,5 viktprocent för plast, vilket omfattar endast material som utnyttjas tillbaka till plast samt
- e) 15 viktprocent för trä.

2 kap. Allmänna krav (2006/126)

4 §. Förebyggande

Förpackningar skall framställas på ett sådant sätt att deras volym och vikt begränsas till det minimum som krävs för att upprätthålla den säkerhets- och hygien-nivå som är nödvändig för produkten och godtagbar för konsumenten.

Förpackningar skall utformas, framställas och saluföras på ett sådant sätt att de kan återanvändas eller återvinnas, och så att inverkan på miljön minskas så mycket som möjligt i samband med det slutliga omhändertagandet av förpackningsavfallet eller restprodukter från hantering av förpackningsavfall.

Förpackningar skall vidare framställas på ett sådant sätt att utsläppen av skadliga ämnen minimeras när förpackningarna, förpackningsavfallet eller restprodukterna från hanteringen deponeras eller förbränns.

Övriga väsentliga krav på förpackningars sammansättning för att de skall kunna återanvändas eller återvinnas anges i bilaga till denna förordning.

Om förpackningen motsvarar en harmoniserad standard, vars referensnummer har publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, eller någon annan standard som har anmälts till kommissionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall och vars referensnummer har publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, anses förpackningen uppfylla de krav som anges i denna paragraf.

5 §. Upphävd (2006/126).

6 §. (2006/126) Producenters och andra ekonomiska aktörers skyldigheter

Varje producent skall förebygga uppkomsten av förpackningsavfall och fullgöra skyldigheterna i 4 §.

Varje producent ansvarar, så långt det med beaktande av mängd och beskaffenhet hos de förpackningar vederbörande har släppt ut på marknaden är möjligt, för att minimimålen i 3b § uppfylls. Producenten skall därvid sörja för nämnda förpackningar återanvänds eller materialutnyttjas samt svara för de kostnader som föranleds därav i motsvarande omfattning.

Andra ekonomiska aktörer skall i alla avseenden handla så, att producenten kan fullgöra sina i 2 mom. nämnda skyldigheter.

Skyldigheter, som producent och andra ekonomiska aktörer ålagts i denna förordning, kan fullgöras av producentsammanslutningar.

6a §. (2006/126) *Kommunens och avfallstransportörens skyldigheter*

Varje kommun och avfallstransportör skall ifråga om förpackningsavfall som kommit i deras besittning handla så, att minimimålen för återvinning i 5 § uppnås och övriga förpliktelser enligt denna förordning uppfylls.

6b §. (2006/126) *Märkning av förpackningsmaterial*

Förpackningar skall för underlättande av uppsamlingen, återanvändningen och återvinningen, materialåtervinningen inbegripen, förses med märkningar som anger de material som har använts i förpackningarna. Vid märkning skall användas det identifieringssystem som anges i kommissionens beslut 97/129/EG om fastställandet av ett identifieringssystem för förpackningsmaterial i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall.

3 kap. Allmänna bestämmelser om producentansvar (2006/126)

7 §. (2006/126) *Anmälan till producentregistret*

En producent eller producentsammanslutning med producentansvar för förpackningar enligt 23b § 1 mom. 3 punkt landskapslagen (1981:3) om renhållning, skall i en sådan anmälan till producentregistret som avses i lagens 7b § lämna följande uppgifter:

1) Producent eller producentsammanslutningens namn eller firma, företags- och organisationsnummer samt kontakt- och adressuppgifter, inklusive namn och adress till en kontaktperson med angivande av dennes ställning.

2) De märkningar och koder som skall användas på förpackningarna för organiseringen av återlämnandet.

3) En beskrivning av hur mottagning, återanvändning och materialåtervinning av återlämnade förpackningar ordnats med uppgifter om övrig avfallshantering rörande mottagningsplatser, insamling och transport, miljötillstånd samt eventuella system för kvalitets- och miljöledning.

4) En utredning om de förpackningar som släppts ut på marknaden med förpackningsmängden angiven i vikt per förpackningsslag, samt uppgift om företagets omsättning per år.

5) Avseende förpackningar som ingår i ett retur-system skall utöver de uppgifter som avses i punkt 4 dessutom

a) göras en uppskattning av antalet förpackningar som ingår i systemet och som släpps ut på marknaden,

b) en redogörelse lämnas för marknadsförings- och distributionssätt samt

c) uppgift ges om pantens storlek, dryckesförpackningars nominella volym och material samt de drycker som skall marknadsföras i förpackningarna.

6) Om en förpackning som ingår i ett retursystem är avsedd att återanvändas eller att återvinnas som råvara för industriellt ändamål samt en plan och tid-

tabell för hur fastställda mål för återanvändning eller återvinning skall uppnås.

7) De andra uppgifter som landskapsregeringen begär för att kunna uppskatta systemets funktionsduglighet.

Producentsammanslutning med producentansvar skall utöver vad som anges i 1 mom. lämna en utredning om

1) producentsammanslutningens stadgar och vid behov annan utredning varav framgår hur förpliktelserna har fördelats mellan producenterna och hur en producent kan avtala med producentsammanslutningen om skötseln av producentansvaret,

2) de producenter som producentsammanslutningen företräder, varje producers namn, företags- och organisationsnummer samt det datum då producenten anslöt sig till producentsammanslutningen.

Till en anmälan från en producentsammanslutning skall dessutom fogas handlingar och uppgifter om aktuella regler och avtal för anslutning till systemet, inklusive villkor för anslutning till systemet.

Landskapsregeringen skall utan dröjsmål meddelas om

1) namn, firma eller kontaktuppgifter ändras,

2) ändringar i uppgifterna om producenter som är anslutna till eller utträtt ur en producentsammanslutning samt om

3) annan väsentlig förändring av uppgifter som lämnats enligt denna paragraf och som är av central betydelse producentens eller producentsammanslutningens fullgörande av skyldigheter enligt denna förordning.

8 §. Upphävd (2006/126).

9 §. (2006/126) *Rätt att återlämna förpackningar*

Envar har rätt att i enlighet med producentens anvisningar, antingen direkt till producenten eller till av denna anvisad insamlingsplats, överlämna förpackningarna sorterade, och i förekommande fall rengjorda för återanvändning eller återvinning.

Producenten skall genom överenskommelse med kommunen ordna insamlingsplatser för förpackningsavfallet.

10-11 §§. Upphävda (2006/126).

12 §. (2006/126) *Skyldighet att ordna avfallshantering*

När förpackningsavfallet i enlighet med denna förordning överlämnas till producenten för återvinning, antingen direkt eller till insamlingsplats som avses i 9 §, är producenten skyldig att ordna avfallshanteringen och svara för de kostnader som hanteringen medför.

13 §. Upphävd (2006/126).

14 §. *Tungmetallhalt*

Producenten skall se till att den sammanlagda halten bly, kadmium, kvicksilver och sexvärdigt krom i förpackningar och förpackningskomponenter inte överstiger 600 ppm av vikten från och med den 1 juli 1998, 250 ppm av vikten från och med den 1 juli 1999 och 100 ppm av vikten från och med den 1 juli 2001.

K 21 LF (1998:93) om förpackningar ...

De gränsvärden som nämns i 1 mom. tillämpas inte på förpackningar som är framställda uteslutande av kristallglas enligt definitionen i rådets direktiv 69/493/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kristallglas.

4 kap. Särskilda bestämmelser om retursystem för vissa dryckesförpackningar (2006/126)

14a §. (2006/126) *Inledande bestämmelse*

I detta kapitel finns särskilda bestämmelser om retursystem för sådana dryckesförpackningar som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten i lagen om accis på vissa dryckesförpackningar (FFS 1037/2004) och sådana fungerande retursystem som avses i 2 punkten samma moment.

14b §. (2006/126) *Skyldighet att motta dryckesförpackningar*

Tomma dryckesförpackningar vilka ingår i ett retursystem skall tas emot på de minutförsäljningsställen där drycker säljs i sådana förpackningar.

14c §. (2006/126) *Fungerande retursystem för dryckesförpackningar*

Ett retursystem för dryckesförpackningar anses vara ett fungerande retursystem om det i enlighet med 7b § renhållningslagen har antecknats i producentregistret av Ålands landskapsregering och panten för dryckesförpackningarna är minst:

- 1) 0,15 euro per förpackning för metallburkar.
- 2) 0,2 euro per förpackning för plastförpackningar som rymmer 0,35 liter men under 1,0 liter.
- 3) 0,4 euro per förpackning för plastförpackningar som rymmer minst 1,0 liter.
- 4) 0,10 euro per förpackning för andra dryckesförpackningar än de som avses i 1-3 punkten.

14d §. (2006/126) *Mål för återanvändning och återvinning*

Målet för upprätthållare av fungerande retursystem är att:

- 1) Minst 90 procent av de återanvändningsbara dryckesförpackningarna återlämnas för att fyllas på nytt.
- 2) Minst 90 procent av metallförpackningarna återlämnas för att återvinnas som material.
- 3) Minst 80 procent av engångsdryckesförpackningarna återlämnas för att återvinnas som material.

Målet för återanvändning och återvinning i 1 mom. gäller nya upprätthållare av retursystem först efter utgången av det tredje fulla kalenderåret efter det att verksamheten inleddes.

14e §. (2006/126) *Utdrag ur producentregistret*

Ålands landskapsregering skall på begäran till en producent eller producentsammanslutning som upprätthåller ett fungerande retursystem och till enskilda producenter som är anslutna till sådan producentsammanslutning ge ett utdrag ur producentregistret genom vilket denna, i enlighet med 7 § lagen om accis på vissa dryckesförpackningar (FFS 1037/2004), kan visa för tullmyndigheten att de dryckesförpackningar som används hör till ett godkänt retursystem för dryckesförpackningar.

Upprätthållaren av retursystemet eller producenten skall tillställa en accisskyldig som avses i 4 § i lagen om accis på vissa dryckesförpackningar (FFS 1037/2004) det utdrag som avses i 1 mom.

5 kap. Information och uppföljning (2006/126)

15 §. *Uppgifter för uppföljning*

En producent eller producentsammanslutning skall årligen, före utgången av juni månad, till landskapsregeringen lämna uppgifter avseende föregående kalenderår om

- a) förpackningsmängd, uppskattad i vikt per förpackningsmaterial, som släppts ut på åländska marknaden,
- b) insamlad och återvunnen mängd, materialåtervinning respektive energiåtervinning, uppskattad i vikt per förpackningsmaterial. (2006/126)

Kommunen skall på det sätt som sägs i 1 mom. meddela beskaflenheten och mängden av det förpackningsavfall som återvinns. Även avfallstransportör, som transporterar förpackningsavfall för återvinning utanför landskapet, skall på samma sätt ge uppgifter om avfallens mängd och beskaflenhet.

Ålands landskapsregering sammanställer de uppgifter som tillställts landskapsregeringen och vidarebefordrar dem till kommissionen inom 18 månader från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller. De år som landskapsregeringen avger en sådan berättelse som avses i 17 §, ges uppföljningsuppgifterna samtidigt med berättelsen.

15a §. (2006/126) *Uppföljningsuppgifter om retursystem för dryckesförpackningar*

En producent eller producentsammanslutning med producentansvar som upprätthåller ett fungerande retursystem för dryckesförpackningar skall till Ålands landskapsregering meddela uppföljningsuppgifter per kalenderår före den 1 april det följande kalenderåret. Av uppföljningsuppgifterna skall följande framgå:

- 1) Mängden dryckesförpackningar som släppts ut på marknaden enligt material och förpackningstyp (antal och kilogram).
- 2) Mängden återlämnade dryckesförpackningar enligt material och förpackningstyp (antal och kilogram).
- 3) Uppgifter om leveranser av återlämnade förpackningar som förts vidare till återanvändning och materialåtervinning, med uppgifter om mängd samt anläggning till vilken leverans skett.
- 4) Andra uppföljningsuppgifter som förutsatts i 7 §.

Om uppgiftslämnaren inte har uppnått målen för återanvändning och återvinning i 14d § skall till meddelande enligt 1 mom. fogas uppgifter om vilka åtgärder uppgiftslämnaren avser vidta för att nå målen.

16 §. *Information och rådgivning till allmänheten*

Producenten, handeln, kommunen och avfallstransportören skall var och en för egen del och vid behov tillsammans ge allmänheten den information och rådgivning som krävs för att uppnå målen och fullgöra bestämmelserna i denna förordning. (2006/126)

Informationen och rådgivningen skall säkerställa att alla som använder förpackningar och i synnerhet konsumenter får nödvändig information om

1) de retur-, insamlings- och återvinningssystem som finns att tillgå,

2) de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till återanvändning av förpackningar samt återvinning och materialutnyttjande av förpackningsavfall,

3) de märkningar som används på förpackningar.

Ålands landskapsregering skall informera allmänheten om den del av den landskapsomfattande avfallsplanen som gäller förpackningar och förpackningsavfall.

17 §. Berättelse

Ålands landskapsregering skall vart tredje år utarbeta och avge en berättelse om verkställigheten av denna förordning i landskapet Åland. Berättelsen utarbetas i enlighet med artikel 5 i rådets direktiv 91/692/EEG om att standardisera och rationalisera rapporteringen om genomförandet av vissa direktiv om miljön. Den första berättelsen omfattar åren 1998 - 2000.

18-19 §§. Upphävda (2006/126).

20 §. Ikraftträdelse

Denna förordning träder i kraft den 1 november 1998.

Förpliktelserna enligt 4 och 14 §§ gäller inte förpackningar som använts till förpackning av en produkt före den 31 december 1994 eller som tillverkats före detta datum och släppts ut på marknaden senast den 31 december 1999.

Förpliktelserna i 7 § skall fullgöras senast 12 månader efter att denna förordning trätt i kraft.

Skyldigheten att lämna uppgifter för uppföljning gäller första gången för år 1998.

Den informationskampanj som avses i 17 § skall genomföras senast 12 månader efter att denna förordning trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av denna förordning förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Bilaga 1 (2005/26)

Ny bilaga 1 varvid tidigare bilaga 1 har blivit bilaga 2 (2005/26).

Belysande exempel för de kriterier som avses i 3 § 2 mom. 1 punkten

(Jfr artikel 3.1 i EG-direktivet 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall).

Förpackning

- konfektaskar
- plastfolien kring CD-fodral

Ej förpackning

- blomkrukor avsedda att följa med växten under hela dess livstid
- verktygslådor
- tepåsar
- vaxskikt (t.ex. runt ost)
- korvskinn

Belysande exempel för kriterium som avses i 3 § 2 mom. 2 punkten

Förpackning, utformad för och avsedd att fyllas vid försäljningsstället

- bärkassar av papper eller plast
- engångstallrikar och -koppar
- hushållsfolie
- smörgåspåsar
- aluminiumfolie

Ej förpackning

- omrörare
- engångsbestick

Belysande exempel för kriterium som avses i 3 § 2 mom. 3 punkten

Förpackning

- etiketter hängda direkt på eller fästa på en vara

Del av förpackning

- mascaraborste som utgör en del av förpackningens tillslutning
- självhäftande etiketter fästa på annat förpackningsföremål
- häftklamrar
- plastmanschetter
- doseringsmått som utgör en del av tillslutningen av förpackningen för rengöringsmedel

Bilaga 2 (2005/26)

Tidigare bilaga 1 har blivit denna bilaga 2 genom (2005/26).

Väsentliga krav på förpackningars återanvändbarhet och återvinningsbarhet

1) Krav på förpackningarnas återanvändbarhet

Förpackningarna skall uppfylla följande krav samtidigt:

- förpackningarna skall ha sådana fysiska egenskaper att de tål att transporteras och användas flera gånger under normala användningsförhållanden,
- de använda förpackningarna skall kunna hanteras i enlighet med de krav som gäller arbetstagarnas hälsa och säkerhet,
- när förpackningarna inte längre återanvänds och därmed blir avfall skall kraven på förpackningarnas återvinningsbarhet uppfyllas.

2) Krav på förpackningarnas återvinningsbarhet

a) Förpackningar som kan återvinnas genom materialutnyttjande

Förpackningarna skall framställas på ett sådant sätt att det är möjligt att in enlighet med gällande standarder inom Europeiska gemenskapen återvinna och använda som råvara en viss viktprocent av de använda materialen vid framställningen av produkter som släpps ut på marknaden. Denna procentsats kan variera beroende på vilken typ material förpackningen är framställd av.

K 22 LF (2005:25) om producentansvar

b) Förpackningar som kan återvinnas genom energiutvinning

Förpackningsavfall som levereras för energiutvinning skall ha ett lägsta nedre värmevärde för att ge optimal energiåtervinning.

c) Förpackningar som kan återvinnas genom komposter

Förpackningsavfall som levereras för kompostering skall vara biologiskt nedbrytbart i sådan grad att det inte hindrar separat avfallsinsamling av komposterbart avfall och den komposteringsprocess eller komposteringsaktivitet som avfallet underkastas.

d) Biologiskt nedbrytbara förpackningar

Biologiskt nedbrytbart förpackningsavfall skall nedbrytas fysiskt, kemiskt, termiskt eller biologiskt på ett sådant sätt att det mesta av den färdiga komposten slutligen bryts ned till koldioxid, biomassa och vatten.

K 22 Landskapsförordning (2005:25) om producentansvar

1 §. Bestämmelser om produkter

Följande riksförfattningar skall tillämpas i landskapet:

1) Statsrådets förordning om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i fordon (FFS 572/2003).

2) Statsrådets förordning om skrotfordon (FFS 581/2004).

3) (2006/51) Statsrådets förordning om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (FFS 852/2004).

4) (2006/51) Statsrådets förordning om begränsning av användningen av farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter (FFS 853/2004).

5) (2008/138) Statsrådets förordning om batterier och ackumulatorer (FFS 422/2008).

2 §. Undantag från bestämmelser i 1 §

Bestämmelserna i den rikslagstiftning som enligt 1 § är tillämplig i landskapet skall tillämpas på uttjänta fordon för vilka producentansvar gäller i enlighet med bestämmelserna i 2 och 3 §§ samt 5 kapitlet i landskapslagen (1981:3) om renhållning, samt på komponenter och ämnen som härstammar från sådana fordon. Om inte annat följer av bestämmelserna i landskapslagen om renhållning har begrepp den innebörd som används rikslagstiftningen.

3 §. Särskilda bestämmelser

Ändringar i den rikslagstiftning som anges i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket. Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen. De uppgifter som enligt bestämmelserna i rikslagstiftningen handhas av riksmyndigheter skall i landskapet handhas av landskapsregeringen.

4 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2005.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

K 23 Landskapsförordning (1998:110) om PCB-avfall

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning skall i landskapet Åland tillämpas statsrådets beslut om tagande ur bruk av PCB och PCB-utrustning samt behandling av PCB-avfall (FFS 711/1998).

2 §. Hänvisas i statsrådsbeslutet till bestämmelser i rikslagstiftning vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen. Begreppet problemavfall skall på Åland vara farligt avfall.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt statsrådsbeslutet ankommer på statliga myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen].

4 §. Ändringar av statsrådsbeslutet skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

5 §. Denna förordning träder i kraft den 1 december 1998.

K 24 Landskapslag (2003:58) om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester

1 §. Syfte

Syftet med denna lag är att minska utsläppen till sjöss genom att öka tillgången till och användningen av mottagningsanordningar för fartygsgenererat avfall och lastrester.

2 §. Tillämpningsområde

Denna lag skall tillämpas på

1) alla hamnar som tar emot sådana fartyg som faller under lagens tillämpningsområde,

2) alla fartyg med undantag för örlogsfartyg, militära hjälpfartyg eller andra fartyg som ägs eller drivs av någon stat och som endast används i statlig, icke-kommersiell tjänst och

3) fartyg som ägs eller drivs av landskapet Åland eller någon av landskapet Ålands kommuner.

Bestämmelserna i 11 §, 13 § 2-4 mom. och 16 § 2 mom. tillämpas inte på

1) fartyg som är utrustade eller i kommersiellt syfte används för att fänga fisk eller andra levande varelser ur havet och

2) fartyg för sport- eller fritidsändamål, vilka godkänts för att transportera högst 12 passagerare.

3 §. Definitioner

I denna lag avses med

Mottagningsanordningar	fasta, flytande eller rörliga anordningar som kan ta emot fartygsgenererat avfall eller lastrester,
hamn	en plats som är utrustad för att ta emot fartyg, inbegripet fiskefartyg och fritidsbåtar. Små bryggor och enkla förtöjningsplatser skall inte betraktas som en hamn enligt denna lag,
hamnansvarig	den som tar ut hamnavgift eller motsvarande generell avgift för utnyttjande av hamnen eller, om sådan avgift inte tas ut, fastighetsägaren,
fartyg	alla typer av havsgående farkoster oavsett storlek, inklusive bärplansbåtar, svävare och undervattensfarkoster,
fartygsgenererat avfall	oljehaltigt avfall, toalettavfall och fast avfall, som uppstått under ett fartygs drift,
olja	petroleum i varje form, däri inbegripet råolja, brännolja, oljeslam, oljeavfall och raffinerade produkter. Till olja hänförs bland annat asfaltlösningar, destillat, gasolja, bensin, flygfotogener och nafta,
toalettavfall	1) avlopp och annat avfall från toalett, urinoar och spygatt i toaletterum, 2) avlopp från sjukvårdslokaler via tvättställ, badkar och spygatt i sådana lokaler, 3) avlopp från utrymme som innehåller levande djur, 4) annat spillvatten som är blandat med avlopp som avses i det föregående,
fast avfall	mat- hushålls- och driftsavfall, som uppstår under ett fartygs normala användning och som måste bortskaffas kontinuerligt eller periodiskt, med undantag för färsk fisk och delar av färsk fisk,
lastrester	sådana rester av lastmaterial vilka finns kvar ombord i lastrum eller tankar efter avslutad lossning och rengöring, omfattande även överskott och spill som uppkommer i samband med lastning och lossning.

4 §. Mottagningsanordningar

Den hamnansvarige skall se till att fartygen som normalt använder hamnen får tillgång till mottagningsanordningar som tillgodoser deras behov utan att de orsakas onödigt dröjsmål. Mottagningsanordningarna skall kunna ta emot de typer och mängder av fartygsgenererat avfall och lastrester som kommer från de fartyg som normalt använder hamnen. Den hamnansvarige skall även erbjuda sådana fartyg som inte omfattas av denna lag möjlighet att utnyttja hamnens mottagningsanordningar såvida detta inte är orimligt med hänsyn till avfallens art eller mängd. Mottagningsanordningarna skall vara anpassade till hamnanvändarnas operativa krav, hamnens storlek

och geografiska belägenhet samt de typer av fartyg som anlöper hamnen. Formaliteterna i samband med användning av mottagningsanordningar skall vara enkla och snabba så att onödigt dröjsmål för fartygen undviks.

Det bör tillhandahållas mottagningsanordningar för sorterat avfall. Från och med den 1 januari 2005 måste det tillhandahållas separata mottagningsanordningar för biologiskt nedbrytbart avfall.

Hamnar där fartyg repareras skall tillhandahålla anordningar för mottagande och behandling av förorenad barlast och tankspolvatten från oljetankfartyg.

Hamnar som brukar besökas av fartyg med oljeslamstankar skall tillhandahålla mottagningsanordningar för oljeslam.

5 §. Rapportering av brister hos mottagningsanordningar

De hamnansvariga skall tillhandahålla dem som använder hamnen blanketter för klagomål angående brister hos mottagningsanordningar. Ifyllda blanketter skall lämnas av de hamnansvariga till landskapsregeringen.

Landskapsregeringen skall se till att Europeiska gemenskapernas kommission erhåller kopior av påståenden om brister hos mottagningsanordningar.

6 §. Behandling i land av fartygsgenererat avfall

Olja, som finns i oljehaltiga rester och oljehaltiga blandningar, bör separeras för att minska transportbehovet och öka återanvändningen.

Från mottagningsanordningar för toalettavfall bör toalettavfallet transporteras till anläggningar för sådant avfall.

7 §. Avfallsplaner

En lämplig plan för mottagande och hantering av avfall skall utarbetas och genomföras för varje hamn. Planerna skall utarbetas av de hamnansvariga efter samråd med hamnanvändarna eller deras företrädare. Om den som utarbetar planen inte är en kommun skall samråd även ske med den kommun där hamnen finns. Planer får utarbetas på regional nivå med lämplig medverkan från varje hamn, under förutsättning att behovet av och tillgången på mottagningsanordningar specificeras för varje enskild hamn.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet skall fastställa planerna för mottagande och hantering av avfall samt övervaka deras genomförande. (2007/119)

Planerna skall förnyas fortlöpande. För varje hamn eller grupp av hamnar skall en ny plan tillställas miljö- och hälsoskyddsmyndigheten senast tre år efter att den förra planen lämnades till den myndighet som fastställt planen. (2007/119)

8 §. Avfallsplanens innehåll

En plan för mottagande och hantering av avfall skall innehålla

1) en bedömning av behovet av mottagningsanordningar mot bakgrund av behoven hos de fartyg som normalt anlöper hamnen,

2) en beskrivning av mottagningsanordningarnas typ och kapacitet,

3) typ och mängd av fartygsgenererat avfall och lastrester som tas emot och hanteras,

K 24 LL (2003:58) om ... fartygsgenererat avfall ...

4) en ingående beskrivning av förfarandena för mottagande och uppsamling av fartygsgenererat avfall och lastrester,

5) en beskrivning av den metod som används för att registrera de mängder av fartygsgenererat avfall och lastrester som tas emot,

6) en beskrivning av hur det fartygsgenererade avfallet och lastresterna bortskaffas,

7) en beskrivning av avgiftssystemet,

8) förfaranden för att rapportera brister hos mottagningsanordningar,

9) förfaranden för fortlöpande samråd med användare av hamnen, avfallshanterare, terminaloperatörer och andra berörda parter samt

10) namn på den person som är ansvarig för genomförande av planen.

9 §. (2007/119) *Vite*

Den som bryter mot denna lag eller försummar att vidta åtgärder i enlighet med lagen eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen kan av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet förbjudas att fortsätta med den rättsstridiga verksamheten eller uppmanas att fullgöra sina skyldigheter inom utsatt tid.

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten kan förena förbud och ålägganden som meddelats med stöd av 1 mom. med vite eller med hot om fullgörande av skyldigheterna på den försumliges bekostnad.

10 §. *Information till dem som använder hamnen*

Den hamnansvarige skall lämna information till dem som använder hamnen. I informationen skall det ingå

1) ett kort omnämnande av hur viktigt det är att fartygsgenererat avfall och lastrester avlämnas på ett korrekt sätt,

2) en förteckning över de typer av fartygsgenererat avfall och lastrester som normalt hanteras,

3) en beskrivning av var de anordningar som hör till varje kaj- eller ankarplats är belägna samt en skiss eller karta,

4) en beskrivning av avlämningsförfaranden,

5) en förteckning över kontaktställen och operatörer samt de tjänster som erbjuds,

6) en beskrivning av avgiftssystemet samt

7) en beskrivning av förfarandet för att rapportera brister hos mottagningsanordningar.

11 §. *Anmälan om att ett fartyg skall anlöpa en hamn i landskapet*

Befälhavaren på ett fartyg som är på väg till en hamn i landskapet skall fylla i ett av landskapsregeringen fastställt formulär beträffande avfall som kommer att avlämnas. Informationen i formuläret skall anmälas till hamnen minst 24 timmar före ankomsten om anlöpshamnen är känd. Om anlöpshamnen är okänd 24 timmar före ankomsten, skall informationen anmälas så snart anlöpshamnen är känd. Om resan varar mindre än 24 timmar, skall informationen anmälas senast när fartyget lämnar föregående hamn. Informationen skall förvaras ombord åtminstone till efterföljande anlöpshamn.

Fartyg som anlöpt hamnar utanför landskapet skall göra en anmälan inför varje enskilt anlöp i en hamn

i landskapet. Fartyg som enbart trafikerar landskapet kan göra en anmälan för alla anlöp som kommer att ske i en viss hamn i landskapet under en tid av 60 dagar.

Den hamnansvarige skall vidarebefordra den information som omnämns i 1 mom. till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet som skall granska informationen. Om ett anmälningspliktigt fartyg anlöper en hamn i landskapet utan att anmälan har skett i rätt tid, skall den hamnansvarige meddela det till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2007/119)

12 §. *Avlämnande av fartygsgenererat avfall i hamn*

När ett fartyg anlöper en hamn i landskapet skall befälhavaren se till att allt oljehaltigt avfall och fast avfall avlämnas till en mottagningsanordning innan fartyget lämnar hamnen. Allt toalettavfall bör avlämnas till en mottagningsanordning innan fartyget lämnar hamnen. Från och med den 27 september 2004 är även avlämnandet av toalettavfallet obligatoriskt.

Fartyget får fortsätta till nästa hamn utan att ha fullgjort vad som föreskrivs i 1 mom., om det är uppenbart att fartyget har tillräcklig kapacitet för att lagra allt oljehaltigt avfall och fast avfall som har ackumulerats och kommer att ackumuleras under resan till den hamn där avlämning skall ske. Om fartyget är anmälningsskyldigt i enlighet med 11 § skall det framgå av avlämnad anmälan att kravet angående tillräcklig kapacitet är uppfyllt.

13 §. *Avgifter för mottagning av avfall*

Kostnaderna för mottagningsanordningar för fartygsgenererat avfall, inbegripet behandlingen och bortskaffandet av avfallet, skall täckas genom avgifter som tas ut av fartygen.

När ett fartyg anlöper en hamn där det finns mottagningsanordningar skall en avgift tas ut av fartyget, oavsett om det använder mottagningsanordningarna eller inte. Avgiften kan inkluderas i hamnavgiften eller tas ut som en separat avgift. Om avgiften inkluderas i hamnavgiften måste det framgå hur stor del av hamnavgiften som hänförs sig till avfalls-mottagningen. Det är tillåtet att ha differentierade avgifter med hänsyn till bland annat fartygens kategori, typ och storlek. Ingen avgift får vara beräknad efter den mängd fartygsgenererat oljehaltigt avfall eller fast avfall som ett fartyg avlämnar. Från och med den 27 september 2004 gäller denna bestämmelse även avlämnandet av toalettavfall.

Avgiften som ett enskilt fartyg betalar får nedsättas om fartygets miljöledning, utförande, utrustning och drift är sådan att dess befälhavare kan påvisa att fartyget alstrar minskade mängder fartygsgenererat avfall.

Förhöjd avgift får tas ut för att täcka de merkostnader som uppstår på grund av att

1) fartyget inte inom föreskriven tid förhandsanmält sitt behov av att avlämna avfall,

2) fartyget vid avlämning av sludge, oljehaltigt länsvatten och annat avfall som kräver hämtning vid fartygssidan inte avlämnat avfallet vid överenskommen tidpunkt,

3) fartyget inte meddelat hamnen om innehållet av främmande substanser, lösningsmedel eller detergent i sludge eller oljehaltigt länsvatten,

4) fat eller andra behållare som används för iland-lämnning av sludge eller oljehaltigt länsvatten inte är tätslutande, i god kondition och varaktigt märkta med innehåll och fartygets namn eller inte ställs upp på den av hamnen anvisade platsen eller

5) fartyget inte tillhandahållit personal för koppling och lösgöring ombord av slang mellan fartyget och mottagningsanordningen.

14 §. (2007/119) Undantag för fartyg som används i tidtabellsbunden trafik

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan på ansökan av fartygsägaren bevilja undantag från kraven i 11-13 §§ för fartyg som används i tidtabellsbunden trafik med täta och regelbundna hamnanlöp. För att undantag skall kunna beviljas måste det finnas tillräckliga bevis för att fartygsgenererat avfall avlämnas och avgifter betalas i någon av hamnarna längs fartygets rutt.

15 §. Lastrester

Befälhavaren på ett fartyg som anlöper en hamn i landskapet skall se till att lastrester avlämnas till en mottagningsanordning i hamnen i enlighet med bestämmelserna i Marpol 73/78.

Avgift för avlämnning av lastrester skall erläggas av den som använder en mottagningsanordning för lastrester.

16 §. Inspektioner

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet skall utföra inspektioner på fartyg för att förvissa sig om att bestämmelserna om avlämnning av avfall och lastrester efterlevs. (2007/119)

Minst 25 % av de fartyg som anlöper hamnar i landskapet bör inspekteras årligen. Inspektion skall i första hand ske av fartyg som inte fullgjort sin anmälingsskyldighet i enlighet med 11 § eller som lämnat uppgifter som gett anledning att befara att fartyget bryter mot bestämmelserna i denna lag.

17 §. Påföljder

Den som uppsåtligt eller av oaksamhet bryter mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

För underlåtelse att lämna avfall i enlighet med 12 § kan ansvar inte ådömas om hamnen inte kunde ta emot fartygets avfall.

18 §. Landskapsförordning

Genom landskapsförordning kan bestämmelser utfärdas angående krav på

1) mottagningsanordningar för fartygsrelaterat avfall och lastrester och

2) planer för mottagande och hantering av avfall i hamnar.

19 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 2003.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

K 25 Landskapsförordning (2003:67) om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester

1 §. Definitioner

Definitioner av olika hamntyper:

a) En *kommersiell hamn* är en sådan hamn som huvudsakligen används av andra fartyg än sådana som är utrustade eller i yrkesmässigt syfte används för att fånga fisk, eller sådana fartyg som används för sport- eller fritidsändamål.

b) En *gästhamn* är en sådan hamn som upplåter båtplatser till gästande sport- och fritidsbåtar för kortare tidsperioder. Gästhamnar indelas i små och stora gästhamnar. Små gästhamnar har färre än 400 registrerade gästdygn per år. En stor gästhamn har fler än 400 registrerade gästdygn per år. Antalet registrerade gästdygn per år räknas ut som ett årligt medeltal för de tre senaste åren.

c) En *småbåtshamn* är en sådan hamn som används som hemmahamn för sport- och fritidsbåtar och där båtens ägare vanligen besitter en viss förtöjningsplats i hamnen. För att omfattas av reglerna om mottagningsanordningar i denna förordning skall hamnen innehålla 50 eller flere förtöjningsplatser vid kaj eller boj.

d) En *fiskehamn* är en hamn som huvudsakligen används av fartyg som fångar fisk i kommersiellt syfte. För att omfattas av denna förordning bör hamnen regelbundet användas som hemmahamn av minst 5 fiskefartyg.

e) Ett *reparationsvarv* är en anläggning där fartyg yrkesmässigt repareras eller förvaras under kortare eller längre tidsperioder.

2 §. Hamnens mottagningsanordning för fartygsgenererat avfall

En hamn skall ha en mottagningsanordning för mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester. Kraven på mottagningsanordningarna är olika för olika typer av hamnar enligt följande:

1) Kommersiell hamn

En mottagningsanordning i en hamn med kommersiell trafik kan bestå av en fast placerad anläggning eller en mobil enhet som kommer till fartyget.

Mottagningsanordningen skall kunna ta emot följande avfallsfraktioner:

- a) sorterat avfall,
- b) plast,
- c) glas,
- d) wellpapp och kartong,
- e) metall,
- f) fast och flytande farligt avfall,
- g) toalettavfall,
- h) oljehaltigt slagvatten,
- i) biologiskt nedbrytbart avfall måste kunna tas emot efter den 1.1.2005.

Om mottagningsanordningen är fast placerad i hamnen skall det finnas ett skåp för farligt avfall. Skåpet skall ha ett uppsamlingsstråg ifall någon vätskebehållare läcker. Skåpet skall låsas under oönskad tid.

K 25 LF (2003:67) om ... fartygsgenererat avfall ...

Inlämnat farligt avfall skall kunna märkas och innehållsdeklarerar.

Hamnen skall tillhandahålla pumpslang för pumpning av toalettavfall från fartyget till land. Pumpslangarna skall provtryckas årligen.

Mottagningsstationen bör vara väl upplyst och de olika kärlen skall vara försedda med lättförståeliga symboler och text som anger kärlets användningsändamål.

2) Stora gästhamnar

Stora gästhamnar skall i hamnens omedelbara närhet ha en mottagningsanordning för avfall som har följande utrustning:

- a) Kärll för osorterat avfall.
- b) Kärll för plast.
- c) Kärll för glas.
- d) Kärll för wellpapp och kartong.
- e) Kärll för metall.

f) Skåp för inlämning av fast och flytande farligt avfall. Skåpet bör ha ett uppsamlingsstråg ifall någon vätskebehållare läcker. Skåpet skall låsas under oövakad tid. Inlämnat farligt avfall skall kunna märkas och innehållsdeklarerar.

g) Mottagningsanordning för toalettavfall. Hamnen skall tillhandahålla pumpslang för pumpning av toalettavfall från båtarna till land. Pumpslangarna skall provtryckas årligen.

h) Kärll för insamling av biologiskt nedbrytbart avfall måste finnas efter den 1.1.2005.

Mottagningsstationen bör vara väl upplyst och de olika kärlen skall vara försedda med lättförståeliga symboler och text som anger kärlets användningsändamål.

3) Små gästhamnar

Små gästhamnar och småbåtshamnar skall ha följande mottagningsanordningar:

- a) Kärll för osorterat avfall.

4) Småbåtshamn

- a) Kärll för osorterat avfall

b) Mottagningsanordning för toalettavfall. Hamnen skall tillhandahålla pumpslang för pumpning av toalettavfall från båtarna till land. Pumpslangarna skall provtryckas årligen.

5) Fiskehamn

En fiskehamn skall ha följande mottagningsanordningar:

- a) Kärll för osorterat avfall.

b) Skåp för inlämning av fast och flytande farligt avfall. Skåpet bör ha ett uppsamlingsstråg ifall någon vätskebehållare läcker. Skåpet skall låsas under oövakad tid. Inlämnat farligt avfall skall kunna märkas och innehållsdeklarerar.

c) Mottagningsanordning för toalettavfall. Hamnen skall tillhandahålla pumpslang för pumpning av toalettavfall från båtarna till land. Pumpslangarna skall provtryckas årligen.

- d) Mottagningsanordning för oljehaltigt slagvatten.

e) Kärll för insamling av biologiskt nedbrytbart avfall måste finnas efter den 1.1.2005.

Mottagningsstationen bör vara väl upplyst och de olika kärlen skall vara försedda med lättförståeliga

symboler och text som anger kärlets användningsändamål.

6) Reparationsvarv

Ett reparationsvarv skall ha följande mottagningsanordningar:

- a) Kärll för osorterat avfall
- b) Kärll för plast
- c) Kärll för glas
- d) Kärll för wellpapp, kartong och förpackningar
- e) Kärll för metall

f) Skåp för inlämning av fast och flytande farligt avfall. Skåpet bör ha ett uppsamlingsstråg ifall någon vätskebehållare läcker. Skåpet skall låsas under oövakad tid. Inlämnat farligt avfall skall kunna märkas och innehållsdeklarerar.

g) Mottagningsanordning för av toalettavfall. Hamnen skall tillhandahålla pumpslang för pumpning av toalettavfall från båtarna till land. Pumpslangarna skall provtryckas årligen.

- h) Mottagningsanordning för oljehaltigt slagvatten

i) Kärll för insamling av biologiskt nedbrytbart avfall måste finnas efter den 1.1.2005.

Hamnen skall lämna information till användarna såsom stipuleras i 10 § landskapslagen om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester. Informationen bör lämnas av hamnen i samband med att fartygen anmäler sin avsikt att lämna avfall. Informationen skall alltid finnas anslagen vid fasta mottagningsstationer eller anslagen på hamnens anslagstavla. Informationen skall finnas tillgänglig i åtminstone svensk, finsk och engelsk språkdräkt.

3§. Avfallsplaner

En hamn skall enligt 7 § landskapslagen om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester uppgöra en plan för mottagning och hantering av avfall. Avfallsplanens innehåll framgår i lagens 8 §. Därtill skall i planen lämnas följande uppgifter:

- 1) hamnens namn,
- 2) hamnens adress,

3) namn på den hamnansvarige, eller i det fall ingen hamnavgift tas upp, på ägaren till den fastighet där hamnen är belägen,

4) namn och kontaktuppgifter till den person som kan kontaktas i den dagliga verksamheten,

5) det uppskattade årliga totala antalet anlöp av fartyg eller båtar,

6) det uppskattade årliga antalet fartyg och båtar som har behov att lämna avfall,

7) det antal fartyg som har beviljats undantag från att lämna avfall i hamnen,

8) en karta i minst skala 1:50000 där hamnen utmärks,

9) en ritning över hamnen där mottagningsstationen utmärks,

10) om hamnen ingått avtal med avfallshanteringsföretag för hanteringen av fartygsgenererat avfall och lastrester skall kopia av avtalet bifogas,

11) protokollsutdrag av myndighetens eller styrelses beslut i vilket det framgår att avfallsplanen fastställs.

4 §. Påföljder

Den som bryter mot denna förordning kan åläggas förbud, åläggande, vite eller straffrättsligt ansvar i enlighet med 9 och 17 §§ landskapslagen om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2003.

K 26 Landskapslag (2006:82) om miljökonsekvensbedömning

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. Inledande bestämmelser**

En miljökonsekvensbedömning skall utföras som underlag för en landskapsmyndighets eller en kommunal myndighets planering och beslut, i den omfattning som föreskrivs i denna lag, avseende ett projekt, en plan eller ett program som kan ha betydande miljöpåverkan.

Syftet med en miljökonsekvensbedömning är att identifiera, beskriva och bedöma de direkta och indirekta effekter som ett projekt, en plan eller ett program kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap, materiella tillgångar och kulturarv, dels på samspelet mellan dessa faktorer.

2 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Miljökonsekvensbedömning är en utredning och en bedömning som utgör ett underlag inför en landskapsmyndighets eller en kommunal myndighets beslut om ett projekt, en plan eller ett program. Miljökonsekvensbedömning benämns MKB i denna lag. Bedömningen är den del av en MKB där olika alternativs konsekvenser analyseras.

Projekt är en i denna lag avsedd specifik åtgärd som planeras bli genomförd och därför är föremål för en MKB. Med ett projekt avses inte upprättande av en plan eller ett program för vilken en MKB skall göras enligt denna lag.

MKB-ansvarig är den eller de som avser att genomföra ett projekt eller en berörd myndighet som skall besluta om en plan eller ett program.

Miljöpåverkan är en sådan direkt eller indirekt, positiv eller negativ miljöeffekt som följer av att en viss åtgärd genomförs eller inte genomförs.

Beslutande myndighet är en landskapsmyndighet eller en kommunal myndighet vid vilken en MKB skall tjäna som underlag för ett beslut.

2 kap. Miljökonsekvensbedömning**3 §. Beslut som ska föregås av en MKB (2010/75)**

En MKB ska utföras som underlag för beslut om projekt som kan ha betydande miljöpåverkan och som särskilt angivits i landskapsförordning. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning närmare besluta

om när utförande av MKB ska övervägas i andra fall än de som anges särskilt. Innan en beslutande myndighet kräver att en MKB ska upprättas ska den MKB-ansvarige ges möjlighet att yttra sig. (2010/75)

En MKB ska dessutom utföras som underlag för en myndighets beslut om en plan eller ett program i de fall planen eller programmet (2010/75)

1) (2010/75) ska upprättas enligt landskapslag eller landskapsförordning,

2) ger förutsättningar för tillstånd till projekt eller godkännande av projekt,

3) bedöms kunna få betydande miljöpåverkan samt

4) (2010/75) avser jordbruk, skogsbruk, fiske, energiförsörjning, industri, transporter, avfallshantering, vattenhushållning, telekommunikationer, turism, regionutveckling, områdesanvändning, miljöskydd eller naturvård eller omfattas av den skyldighet att göra bedömning som avses i 24a § landskapslagen (1998:82) om naturvård.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning närmare besluta om när utförande av MKB för en plan eller ett program ska övervägas i andra fall än de som anges i 2 mom. Innan beslut fattas att en sådan MKB ska göras ska samråd ske med berörda myndigheter i enlighet med vad landskapsregeringen och de berörda myndigheterna närmare kommer överens om och där de berörda myndigheterna ges möjlighet att yttra sig inom en rimlig tidsram inom vilken samrådet ska pågå. (2010/75)

4 §. Grundkrav på en MKB

I en MKB ska följande ingå (2010/75):

1) en beskrivning av de ändamål som eftersträvas med ett projekt, en plan eller ett program,

2) en beskrivning av sådana i 1 § 2 mom. avsedda miljöförhållanden som utmärker de naturområden vilka kan påverkas väsentligt, inbegripet en redogörelse för i lag skyddade natur- eller kulturvärden som kan påverkas samt en redogörelse av den miljöpåverkan av betydelse som kan följa,

3) en beskrivning och analys av betydande miljöpåverkan som kan uppkomma som följd av olika huvudalternativ, såsom avseende tillvägagångssätt och platsval,

4) en beskrivning och analys av nollalternativet, dvs. en analys av sådan miljöpåverkan som följer av att ett projekt inte genomförs eller att en plan eller ett program inte fastställs,

5) en sammanfattning av de synpunkter som har givits vid avgränsningssammanträdet och de yttranden som inlämnats avseende utkastet till MKB:en samt kommentarer till dessa synpunkter och yttranden samt

6) (2010/75) en redogörelse för sådan miljöpåverkan som väsentligt kan ha verkan på miljön i ett område utanför landskapet och för hur information om gränsöverskridande påverkan enligt 14 § denna lag har beaktats.

5 §. Särskilda krav på en MKB avseende en plan eller ett program

I en MKB avseende en plan eller ett program ska följande ingå (2010/75):

K 26 LL (2006:82) om miljökonsekvensbedömning

1) en sammanfattning av planen eller programmets innehåll,

2) (2010/75) de mål för skydd av miljön som uppställts på internationell nivå och på gemenskaps- eller medlemsstatsnivå och som är relevanta för planen eller programmet och det sätt på vilket dessa mål och varje form av miljöhänsyn har beaktats under utarbetandet av planen eller programmet,

3) (2010/75) en sammanfattning av skälen till valet av de alternativ som behandlats och en beskrivning av hur bedömningen gjorts och vilka problem som påträffats såsom tekniska brister eller brist på kunskap när de begärda uppgifterna sammanställdes,

4) (2010/75) en beskrivning av de åtgärder som planeras för övervakning i enlighet med 14a §,

5) en beskrivning av åtgärder som planeras för att förhindra, minska och uppväga varje betydande negativ miljöeffekt som följer av att en plan eller ett program genomförs samt

6) en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som ges enligt kraven i 4 §.

Ursprungliga 2 och 3 pp. har blivit 5 och 6 pp genom (2010/75).

3 kap. Utredning vid miljökonsekvensbedömning

6 §. Utredningsansvar

Den MKB-ansvarige skall bekosta och ansvara för att det utförs en MKB.

7 §. Utredningsutförandet

Den MKB-ansvarige skall tillse att ett avgränsningssammanträde som avses i 9 § ordnas för att avgränsa alternativ eller konsekvenser som utredningen skall omfatta.

Den MKB-ansvarige skall se till att de utredningar utförs och att de uppgifter samlas in som behövs för MKB:en. Berörda myndigheter skall bistå enskilda MKB-ansvariga med tillgänglig information.

8 §. Rådgörande med beslutande myndighet om MKB för ett projekt

Den MKB-ansvarige och de beslutande myndigheterna skall senast 14 dagar innan ett avgränsningssammanträde som rör ett projekt rådöra om utredningens omfattning och inriktning. De beslutande myndigheterna skall informera om de faktorer som har betydelse för beslutet i sakfrågan och som bör belysas i MKB:en.

Det som har framkommit i kontakterna enligt 1 mom. skall presenteras vid avgränsningssammanträdet.

9 §. (2010/75) Avgränsningssammanträde

Envar har rätt att delta i avgränsningssammanträdet samt att ställa frågor och ge förslag till vilka alternativ och konsekvenser som bör ingå i bedömningen. Även de myndigheter som informerats enligt 13 § har rätt att yttra sig i ärendet. Vid ett avgränsningssammanträde som gäller en plan eller ett program ska samråd ske med berörda myndigheter om omfattningen och detaljnivån av MKB:n.

Avgränsningssammanträdet ska om möjligt hållas i närheten av det område där projektet ska genomföras. Den MKB-ansvarige ska utse en ordförande att leda

avgränsningssammanträdet. Den MKB-ansvarige eller en av denne utsedd person ska vid sammanträdet ge en presentation av ärendet och ge förslag till alternativ och konsekvenser som ska ingå i bedömningen. Vid avgränsningssammanträdet ska protokoll föras. Protokollet ska utan dröjsmål justeras av sammanträdets ordförande och fogas till ärendets handlingar. En kopia av protokollet ska därefter lämnas till de beslutande myndigheterna.

De förslag till utredningar av alternativ eller konsekvenser som framställs vid avgränsningssammanträdet ska beaktas då MKB:n utförs.

4 kap. Miljökonsekvensbedömningens dokument

10 §. En MKB:s utformning och innehåll

En MKB skall utgöra ett huvuddokument. Det skall utformas så noggrant och överskådligt så att det är möjligt att av dokumentet ensamt ta ställning till det som en MKB behandlar.

En fullständig förteckning över det material som använts vid utförandet av MKB:en samt protokollet från avgränsningssammanträdet skall fogas till huvuddokumentet.

11 §. Utkast till MKB

Den MKB-ansvarige skall upprätta ett utkast till en MKB vilket skall lämnas till de beslutande myndigheterna och där hållas tillgängligt under kungörelsetiden. Ett sådant dokument skall så långt som möjligt uppfylla kraven på form och innehåll för en slutlig MKB.

Under den tid ett utkast till en MKB finns tillgänglig hos myndigheten har envar rätt att studera och skriftligen yttra sig över den. Inkomna yttranden skall redovisas och kommenteras i den slutliga MKB:en. Det skall dessutom framgå om och hur yttrandena har beaktats.

12 §. Slutlig MKB

Efter granskning och revidering av utkastet till MKB:en skall en slutlig MKB upprättas till grund för beslut av berörd landskapsmyndighet eller kommunal myndighet. När ett beslut skall föregås av en MKB skall den beslutande myndigheten ha tillgång till den slutliga MKB:en innan beslutet fattas.

5 kap. [Kungörande] m.m.

13 §. (2008/43) Delgivning

Den MKB-ansvarige ansvarar för delgivning och information enligt denna bestämmelse.

Ett meddelande om beslutet om att en MKB skall upprättas skall anslås på landskapsregeringens och berörd kommuns anslagstavla eller publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland om offentlig delgivning. Meddelandet skall anslås eller publiceras senast fjorton dagar före avgränsningssammanträdet.

Ett meddelande om att ett utkast till MKB har upprättats skall anslås på landskapsregeringens och berörd kommuns anslagstavla eller publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet enligt

vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland om offentlig delgivning. Meddelandet skall anslås eller publiceras minst tjugo dagar före upprättandet av den slutliga MKB:en.

I ett meddelande som avses i 2 och 3 mom. anges ärendets art, vem den MKB-ansvarige är, vilka de beslutande myndigheterna är, var handlingarna i ärendet finns tillgängliga samt vart synpunkter får lämnas. Ett meddelande enligt 2 mom. skall dessutom innehålla uppgifter om tid och plats för avgränsningssammanträdet. Meddelandet och handlingarna i ett ärende som avses i 2 och 3 mom. skall i mån av möjlighet också publiceras i elektronisk form.

Samtidigt med att en delgivning verkställs enligt 2 eller 3 mom. skall sakägarna, såvida antalet sakägare inte överstiger trettio personer och de är kända, samt myndigheter som kan vara berörda eller som kan antas ha kännedom om fakta av någon betydelse för bedömningen delges ett meddelande med i 4 mom. föreskriven information per post genom brev enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland om vanlig delgivning.

14 §. Information om gränsöverskridande miljöpåverkan

Om ett projekt, en plan eller ett program i landskapet kan antas medföra betydande miljöpåverkan i en region utanför landskapet skall den beslutande myndigheten snarast informera landskapsregeringen. Landskapsregeringen skall därefter ge behörig myndighet i den berörda regionen all tillgänglig information om sådan miljöpåverkan. Informationen skall ges i god tid före en tillståndsprövning eller senast när kungörelse om avgränsningssammanträde anslås enligt denna lag.

Om den behöriga myndigheten i den berörda regionen får kännedom om ett projekt, en plan eller ett program i landskapet och anser att projektet, planen eller programmet kan antas medföra betydande miljöpåverkan i regionen samt uttryckligen begär att få information om sådan påverkan, ska landskapsregeringen utan onödigt dröjsmål lämna den information som begärts till myndigheten ifråga. Samma tidsfrister som enligt 1 mom. gäller för lämnande av information ska iakttas. Vad som i 3 § 3 mom. föreskrivs om landskapsregeringens skyldighet att samråda med berörda myndigheter gäller även ifråga om i denna paragraf avsedda myndigheter. (2010/75)

14a §. (2010/75) Övervakning

Den myndighet som ansvarar för att en plan eller ett program genomförs ska se till att genomförandet av planer och program som omfattas av en MKB samt betydande miljökonsekvenser av detta övervakas på ett sådant sätt att åtgärder vid behov kan vidtas i syfte att förebygga och minska miljöolägenheter.

7 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

15 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 2006.

Genom denna landskapslag upphävs landskapslagen (1995:28) om miljökonsekvensbedömningar.

K 27 Landskapsförordning (2006:86) om miljökonsekvensbedömning

1 §. (2010/77) Allmänt

I denna landskapsförordning finns bestämmelser om när miljökonsekvensbedömning ska utföras till grund för en landskapsmyndighets eller en kommunal myndighets beslut om projekt, planer och program.

2 §. (2010/77) Beslut som ska föregås av miljökonsekvensbedömning

Till underlag för en landskapsmyndighets eller en kommunal myndighets beslut ska miljökonsekvensbedömning utföras i tillståndsärenden som rör byggnad av

1) anläggning för djurhållning av fjäderfä med mer än 85 000 platser för broilers eller mer än 60 000 platser för hönor,

2) anläggning för djurhållning av svin med mer än 3 000 platser för svin som väger mer än 30 kg eller 900 platser för sugor,

3) hamn avsedd för fartyg med en bruttodräktighet av mer än 1 350 (BT),

4) anläggning för förbränning, fysikalisk-kemisk behandling eller deponering av farligt avfall,

5) vindkraftverk eller gruppstationer av vindkraftverk avsedda för produktion av 3 megawatt eller mer,

6) byggande av kraftledning avsedd för 45 kilovolt eller mer och med en sträckning om 5 kilometer eller mer eller

7) projekt där miljökonsekvensbedömning ska utföras enligt rådets direktiv 85/337/EG om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt.

3 §. Övervägande om miljökonsekvensbedömning i enskilda ärenden

En myndighet skall överväga att utföra en miljökonsekvensbedömning till underlag för beslut avseende projekt, om projekts miljöpåverkan till karaktär och omfattning kan jämföras med påverkan av projekt som förtecknas i 2 §. Såsom miljöpåverkan skall därvid beaktas projektets totala miljöpåverkan, inklusive påverkan från redan genomförda delar av projektet eller till följd av andra projekt.

Vid övervägande enligt 1 mom. skall särskilt beaktas frågor som rör projektets karaktäristiska egenskaper, lokalisering samt de möjliga miljökonsekvensernas karaktäristiska egenskaper.

Med *karaktäristiska egenskaper* i 2 mom. avses exempelvis ett projekts

- omfattning,
- samverkan med andra projekt,
- utnyttjande av naturresurser,
- alstrande av avfall,
- föroreningar och störningar samt därmed
- sammanhängande olycksrisker, särskilt i förbindelse med ämnen och teknik som används,

Med *lokalisering* i 2 mom. avses exempelvis

- nuvarande markanvändning,
- naturresursernas relativa förekomst, kvalitet och förnyelseförmåga i området,

K 28 LL (2009:56) om ... lagen om avhjälpande av vissa miljöskador

c) den befintliga miljöns känslighet med särskild uppmärksamhet på

- våtmarker,
- kustområden,
- bergs- och skogsområden,
- naturreservat och andra områden som är skyddade med stöd av lag,
- områden där miljön redan är hårt belastad, tätbefolkade områden samt på
- historiskt, kulturellt eller arkeologiskt betydelsefulla markområden.

Med *möjliga miljökonsekvensers karaktäristiska egenskaper* i 2 mom. avses exempelvis de positiva eller negativa miljöeffekterna

- a) omfattning, geografiskt och med beaktande av den berörda befolkningens storlek,
- b) gränsöverskridande karaktär,
- c) betydelse och komplexitet,
- d) sannolikhet samt deras
- e) varaktighet, vanlighet och reversibilitet.

3a §. (2010/77) *Överväganden om miljökonsekvensbedömning i enskilda ärenden gällande en plan eller ett program*

En myndighet ska utföra en miljökonsekvensbedömning för en annan plan och program än de som anges i 3 § 2 mom. landskapslagen (2006:82) om miljökonsekvensbedömning om planen eller programmet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Vid avgörandet om planen eller programmet kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska följande kriterier beaktas:

1) särdragen i planen eller programmet, särskilt med hänsyn till

a) i vilken utsträckning planen eller programmet anger förutsättningarna för projekt och andra verksamheter när det gäller plats, art, storlek och driftsförhållanden eller genom att fördela resurser,

b) i vilken utsträckning planen eller programmet påverkar andra planer eller program, inklusive sådana som ingår i ett hierarkiskt system,

c) planens eller programmets betydelse för integreringen av miljöaspekter särskilt för att främja en hållbar utveckling,

d) miljöproblem som är relevanta för planen eller programmet,

e) planens eller programmets betydelse för genomförandet av gemenskapens miljölagstiftning (t.ex. planer och program som har samband med avfallshantering eller skydd av vatten)

2) särdragen hos påverkan och hos det område som kan antas komma att påverkas, särskilt med hänsyn till

a) sannolikhet, varaktighet och frekvens av påverkan och möjligheten att avhjälpa den,

b) påverkans ackumulerade art,

c) påverkans gränsöverskridande art,

d) riskerna för människors hälsa eller för miljön (t.ex. på grund av olyckor),

e) påverkans storlek och fysiska omfattning (geografiskt område och antalet personer som kan antas komma att beröras),

f) betydelsen av och sårbarheten hos det område som kan antas komma att beröras på grund av

i) kulturarvet eller speciella särdrag i naturen,

ii) överskridna miljökvalitetsstandarder eller gränsvärden,

iii) intensiv markanvändning och

g) påverkan av områden eller natur som har erkänd nationell, gemenskaps- eller internationell skyddsstatus.

4 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2006.

Genom förordningen upphävs landskapsförordningen (2000:10) om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar.

K 28 Landskapslag (2009:56) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om avhjälpande av vissa miljöskador

1 §. *Tillämpningsområde*

Med de undantag som följer av denna lag ska lagen om avhjälpande av vissa miljöskador (FFS 383/2009) tillämpas i landskapet. Lagen tillämpas på avhjälpande av naturskador som avses i 2a § landskapslagen (1998:82) om naturvård samt betydande negativ miljöpåverkan på vatten enligt 31a § landskapslagen (2008:124) om miljöskydd.

Ändringar av lagen om avhjälpande av vissa miljöskador ska gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna lag.

Se K 30, Landskapslag (1998:82) om naturvård och K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

2 §. *Tillämpning av hänvisningar*

Hänvisas i lagen om avhjälpande av vissa miljöskador till bestämmelser i rikslagstiftningen som har en motsvarighet i landskapslagstiftningen ska hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. *Förvaltningsuppgifter*

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om avhjälpande av vissa miljöskador sköts av myndigheter i riket ska i landskapet till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området, skötas av landskapets myndigheter.

4 §. *Landskapets ersättnings- och kostnadsansvar*

Det ersättnings- och kostnadsansvar som enligt lagen om avhjälpande av vissa miljöskador åligger staten ska åligga landskapet, till den del ansvaret uppkommit till följd av verksamhet vars reglering tillhör området för landskapets lagstiftningsbehörighet.

5 §. *Landskapsförordning*

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om

1) hjälpåtgärder som avses i 5 § lagen om avhjälpande av vissa miljöskador,

2) vilka faktorer som ska beaktas vid valet av hjälpåtgärder enligt 6 § lagen om avhjälpande av vissa miljöskador och

3) vilka faktorer som ska beaktas vid fastställande av myndighetens kostnader enligt 10 § 1 mom. 2 punkten lagen om avhjälpande av vissa miljöskador.

Landskapsregeringen kan även inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om avhjälpande av vissa miljöskador ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Lagen tillämpas inte på avhjälpande av skador som orsakats av särskild verksamhet som upphört före lagens ikraftträdande, även om skadan skulle ha framträtt först efter det att lagen har trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

K 29 Landskapsförordning (2009:59) om avhjälpande av vissa miljöskador

1 §. Bedömning av negativa effekter på arter eller biotoper

Vid bedömningen av en negativ effekts betydelse för en arts eller en biotops skyddsnivå ska en jämförelse göras mellan

1) den skyddsnivå som arten eller biotopen har i skadat tillstånd och de funktioner som arten eller biotopen har i det tillståndet till förmån för andra naturresurser och

2) den skyddsnivå och de funktioner som arten eller biotopen skulle ha haft vid skadetillfället om inte skadan hade uppstått.

Bedömningen ska i den utsträckning det är möjligt göras med mätbara uppgifter om

1) antalet individer, deras täthet eller utbredningsområde,

2) de skadade enskilda individernas eller det skadade områdets funktion i förhållande till bevarandet av arten eller biotopen, med utgångspunkt från artens eller biotopens sällsynthet och dess naturliga utbredning inom skadeplatsens närområde och i hela landskapet,

3) artens livskraft och förmåga till förökning eller biotopens förmåga till återbildning och

4) förmågan hos arten eller biotopen att, kort tid efter det att skadan har uppstått, återhämta sig utan hjälpåtgärder till ett tillstånd som endast genom artens eller biotopens egen dynamik leder till en skyddsnivå som är minst lika hög som innan skadan uppstod.

2 §. Effekter som inte betraktas som betydande

En negativ effekt på en arts eller en biotops skyddsnivå ska inte betraktas som betydande

1) om den negativa effekten är mindre än en naturlig variation som kan anses vara normal för artens eller biotopens skyddsnivå eller funktioner för andra naturresurser,

2) i den mån den negativa effekten har en naturlig orsak,

3) i den mån den negativa effekten har orsakats av en verksamhet eller åtgärd som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av det berörda området eller

4) om arten eller biotopen, kort tid efter det att skadan har uppstått, kommer att återhämta sig utan hjälpåtgärder till det tillstånd som arten eller biotopen skulle ha haft vid skadetillfället om skadan inte hade uppstått eller till ett tillstånd som endast genom artens eller biotopens egen dynamik leder till en skyddsnivå som är minst lika hög som innan skadan uppstod.

3 §. Bedömning av negativ miljöpåverkan på vatten

Vid bedömningen av betydelsen av negativ miljöpåverkan på vatten beaktas

1) halten av sådana vattenfarliga ämnen som avses i [1 § vattenförordningen (1996:77) för landskapet Åland],

2) en avsevärd försämring av ytvattnets ekologiska kvalitet samt

3) en avsevärd försämring av de kvantitativa egenkaperna hos en grundvattenförekomst.

Se K 15, Vattenförordning (2010:93) för landskapet Åland, 5 §.

4 §. Kompletterande och kompenserande hjälpåtgärder

Kompletterande och kompenserande hjälpåtgärder ska i första hand inriktas på naturresurser eller naturresursfunktioner som till sin typ, kvalitet och omfattning motsvarar den skadade naturresursen eller naturresursfunktionen. Om detta inte är möjligt inriktas hjälpåtgärderna på alternativa naturresurser eller naturresursfunktioner.

Omfattningen av de kompletterande och kompenserande hjälpåtgärderna bestäms genom en uppskattning av värdet på den förlorade naturresursen eller naturresursfunktionen. Om det inte är möjligt att i detalj fastställa omfattningen av kompletterande och kompenserande åtgärder inom rimlig tid eller till skäliga kostnader, kan hjälpåtgärderna bestämmas så att kostnaderna för dessa motsvarar det uppskattade värdet av de förlorade naturresurserna eller naturresursfunktionerna.

De kompletterande och kompenserande hjälpåtgärderna väljs ut så att de ger ytterligare naturresurser och naturresursfunktioner på det skadade området eller på annan plats. Vid valet av åtgärder beaktas tidspreferenserna och den tid det tar att genomföra åtgärderna. Om kompletterande hjälpåtgärder vidtas utanför skadeplatsen ska området i mån av möjlighet ha en geografisk anknytning till det skadade området.

5 §. Bedömning av alternativa hjälpåtgärder

När det finns alternativa hjälpåtgärder ska varje alternativ bedömas med utgångspunkt från bästa tillgängliga teknik och med hänsyn till

1) åtgärdens effekter på människors hälsa och säkerhet,

2) kostnaden för att genomföra åtgärden,

3) sannolikheten för att åtgärden blir framgångsrik,

4) i vilken utsträckning åtgärden förebygger framtida skador,

K 30 LL (1998:82) om naturvård

5) i vilken utsträckning åtgärden innebär risk för att ytterligare skador uppstår,

6) i vilken utsträckning åtgärden gynnar naturresursen och dess funktioner,

7) i vilken utsträckning åtgärden tillgodoser berörda sociala, ekonomiska och kulturella intressen och särskilda lokala intressen,

8) den tid som krävs för åtgärden att avhjälpa skadan,

9) i vilken utsträckning åtgärden leder till att den plats där skadan uppstod återställs samt

10) om åtgärden vidtas på en annan plats, hur åtgärden anknyter geografiskt till den plats där skadan uppstod.

6 §. *Kombination av hjälpåtgärder*

Vid valet av hjälpåtgärder kan även sådana primära hjälpåtgärder väljas som inte helt återställer den skadade naturresursen eller naturresursfunktionen i dess ursprungliga tillstånd eller som kräver längre tid för

genomförande. Sådana åtgärder får enbart väljas om det samtidigt vidtas sådana kompletterande och komplementär hjälpåtgärder som gör det möjligt att uppnå en nivå som motsvarar det ursprungliga tillståndet för naturresurserna eller naturresursfunktionerna. Bestämmelser om valet av kompletterande och komplementär åtgärder finns i 4 och 5 §§.

7 §. *Myndighetens kostnader*

Som kostnader för myndigheten som verksamhetsutövaren ska svara för kan beaktas kostnader för

1) utredningar som krävs för att fastställa skadan och det överhängande hotet om en skada,

2) utredningar som krävs för att fastställa de alternativa hjälpåtgärderna,

3) utredningar som krävs för val av hjälpåtgärder,

4) nödvändig uppföljning av de hjälpåtgärder som vidtagits.

8 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

Naturvård och jakt

K 30 Landskapslag (1998:82) om naturvård

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. *Lagens syfte*

Syftet med denna lag är

1) att värda naturen inklusive landskapsbilden,

2) att bevara naturens mångfald samt

3) att stödja ett hållbart nyttjande av naturtillgångarna och naturmiljön.

Vid tillämpningen av denna lag skall en gynnsam skyddsnivå eftersträvas för de arter och biotoper som förekommer i landskapet. Dessutom skall även ekonomiska, sociala och kulturella aspekter liksom regionala och lokala särdrag beaktas.

2 §. *Ansvarsregler*

Det är en angelägenhet för var och en att verka för att lagens syfte uppnås.

Vid all slags verksamhet skall förfaras så att skada undviks på naturen inklusive landskapsbilden där det är möjligt. Kan sådan skada inte undvikas skall de åtgärder vidtas som behövs för att motverka eller minska skadan, om det kan ske utan oskäliga kostnader.

2a §. (2009/57) *Naturskada*

Med *naturskador* avses skador som har en betydande och mätbar direkt eller indirekt effekt när det gäller att uppnå eller bibehålla en gynnsam skyddsnivå för

1) de naturvärden i Natura 2000-områden enligt 4 kap. för vilkas skydd områdena har införlivats i nätverket,

2) de arter som avses i artikel 4.2 i rådets direktiv om bevarande av vilda fåglar (79/409/EEG), nedan fågeldirektivet, och räknas upp i dess bilaga I och på de arter som räknas upp i bilaga II till rådets direktiv

om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (92/43/EEG), nedan habitatdirektivet,

3) de förekomstplatser för arter enligt 2 punkten som det enligt 15 § är förbjudet att förstöra eller försämra och

4) de arter som räknas upp i bilaga IV till habitatdirektivet eller för föröknings- och rastplatser för individer av de djurarter som avses i bilaga IV (a) till habitatdirektivet.

Som naturskada betraktas dock inte en sådan negativ effekt som det med stöd av 15 § 2 mom. eller 16 § 2 mom. har beviljats ett undantag för.

Den negativa effektens betydelse ska bedömas i förhållande till biotopernas eller arternas skyddsnivå vid tidpunkten för skadan samt deras funktioner och naturliga förmåga till återbildning. Närmare bestämmelser om de faktorer som bestämmer den negativa effektens betydelse utfärdas genom landskapsförordning.

3 §. *Definitioner*

I denna lag avses med

biotop: ett område i naturen där ett visst växt- eller djursamhälle förekommer,

biologisk mångfald: variationsrikedomen bland levande organismer och de biotoper i vilka de förekommer,

hållbart nyttjande: att nyttja naturresurserna och den biologiska mångfalden på ett sätt och i en utsträckning som inte leder till en långsiktig minskning av naturresurserna och den biologiska mångfalden.

4 §. *Förvaltningen av naturvärden*

Förvaltningen av naturvärden i landskapet handhas av landskapsregeringen och kommunerna. Om inte annat anges i denna lag skall landskapsregeringen övervaka att lagen och med stöd av den utfärdade bestämmelser efterlevs.

2 kap. Fredning av områden

5 §. *Naturresevat*

Om det i ett område förekommer en art, en biotop eller ett ekosystem som är sällsynt eller om ett område är av särskild betydelse för kännedomen om landskapets natur eller representativt för en viss naturtyp kan området fredas genom att inrättas som naturresevat.

Ett naturresevat inrättas inte inom ett område för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts.

6 §. *Naturminne*

En naturbildning som bör bevaras på grund av sin betydelse för kännedomen om landskapets natur, sin skönhet eller märkliga beskaftenhet kan fredas som naturminne. Fredningen kan även innefatta ett sådant markområde omkring naturbildningen som krävs för att bevara dess särart och betydelse.

7 §. *Tillfälligt åtgärdsförbud*

När fråga uppkommit om inrättande av ett naturresevat eller om skydd av ett område enligt 21 § 4 mom. kan landskapsregeringen förbjuda att området används på ett sådant sätt som medför att områdets skyddsvärde reduceras (tillfälligt åtgärdsförbud). Ett tillfälligt åtgärdsförbud enligt denna paragraf kan utfärdas för högst två år. Om särskilda skäl föreligger kan dock åtgärdsförbudets giltighetstid förlängas med ytterligare ett år. Innan beslut fattas om ett tillfälligt åtgärdsförbud eller om förlängning av dess giltighetstid skall fastighetsägaren beredas möjlighet att yttra sig.

Ett tillfälligt åtgärdsförbud enligt denna paragraf utfärdas inte då inrättandet av ett naturresevat sker genom expropriation.

8 §. *Fredningsbeslut*

Landskapsregeringen fattar beslut om inrättande av naturresevat och fredning av naturminne (fredningsbeslut). Innan ett fredningsbeslut fattas skall kommunen höras.

I fredningsbeslutet skall ändamålet med fredningen samt nödvändiga begränsningar i rätten att utnyttja området (åtgärdsbegränsning) anges. Åtgärdsbegränsningen i ett område får inte vara större än vad som krävs för att trygga ändamålet med fredningen. I fredningsbeslutet kan även undantag från åtgärdsbegränsningar anges.

Ett område som ägs av annan än landskapet inrättas som naturresevat eller naturminne med fastighetsägarens samtycke.

Ett fredningsbeslut är i kraft oberoende av att området byter ägare. Ett fredningsbeslut leder inte till inskränkning av särskild rätt som förvärvats innan beslutet kungjorts.

9 §. *Enskilda undantag från åtgärdsbegränsning*

Landskapsregeringen kan för vetenskapliga ändamål i enskilda fall medge undantag från en åtgärdsbegränsning inom ett fredat område.

Fastighetsägaren skall underrättas om undantag som avses i 1 mom. när sådana medges inom ett område som ägs av enskild. I fråga om ingrepp av mera

omfattande karaktär skall fastighetsägaren beredas möjlighet att yttra sig innan undantag medges.

10 §. *Naturresevat inom arrenderat område*

I enskilda fall och om inga andra möjligheter till fredning finns kan ett naturresevat inrättas inom ett område som landskapsregeringen arrenderat för detta ändamål. Fredningstiden omfattar tiden för arrendet och skall vara minst tio år.

11 §. *Tillsyn och skötsel*

Tillsynen över naturresevat och naturminnen åligger landskapsregeringen.

Skötseln av naturresevat och naturminnen ankommer på landskapsregeringen. Skötseln av ett naturresevat eller ett naturminne som innehas av enskild kan dock genom avtal överlåtas till fastighetsägaren.

12 §. *Upphävande av fredningsbeslut*

Ett fredningsbeslut får upphävas endast om områdets skyddsvärde avsevärt har minskat eller om fredningen förhindrar att ett projekt eller en plan av stort allmänintresse genomförs. Om ett fredningsbeslut upphävs till förmån för ett projekt eller en plan skall landskapsregeringen sträva till att freda ett ur naturskyddssynpunkt motsvarande område. I ett beslut om upphävande skall grunden för upphävandet anges.

Innan landskapsregeringen upphäver ett fredningsbeslut som avser ett naturresevat som innehas av enskild skall kommunen och fastighetsägaren höras. På motsvarande sätt skall fastighetsägaren höras när det gäller ett naturminne som ägs av enskild.

13 §. *Anteckning i fastighetsregistret*

Ett fredningsbeslut som avser naturresevat som ägs av enskild och beslut om upphävande av sådant skall antecknas i fastighetsregistret.

Landskapsregeringen skall utan dröjsmål underätta den myndighet som för fastighetsregistret när ett i denna paragraf avsett beslut har fattats.

Se Mi 116 FL II.

3 kap. Skydd av arter och biotoper

14 §. *Fridlysning och partiell fridlysning* (2002/2)

Med undantag av de djurarter som är föremål för jakt enligt jaktlagstiftningen är samtliga vilda däggdjur och fåglar samt dessa fåglars bon och ägg ständigt fridlysta. Genom landskapsförordning bestäms vilka andra djur och växter som är fridlysta inom landskapet.

Exemplar av en fridlyst växt- eller djurart får inte avlägsnas, dödas eller påverkas på sådant sätt att artens fortplantning eller fortsatta existens äventyras. Fridlysning enligt denna paragraf hindrar emellertid inte att den pågående markanvändningen fortsätter. Vid markanvändningen skall åtgärder som kan störa eller skada exemplar av fridlysta arter undvikas om det endast medför ringa olägenhet för fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt till fastigheten.

Genom landskapsförordning kan bestämmas att en växt- eller djurart skall åtnjuta skydd i något avseende (partiell fridlysning). Partiell fridlysning får inte innebära att arten får ett lika starkt eller starkare skydd än

K 30 LL (1998:82) om naturvård

det skydd som gäller för fridlysta arter. Den partiella fridlysningen får inte hindra att den pågående markanvändningen fortsätter. Vid den fortsatta markanvändningen skall sådan störning och skada som avses i 2 mom. undvikas. (2002/2)

15 §. Särskilt skyddsvärda arter

Om det finns risk för att en fridlyst växt- eller djurart skall försvinna, skall arten förklaras som särskilt skyddsvärd. Genom landskapsförordning bestäms vilka arter som är särskilt skyddsvärda.

En särskild skyddsvärd art eller dess biotop får inte utan landskapsregeringens tillstånd skadas eller påverkas på sådant sätt att artens fortplantning eller fortsatta existens på förekomstplatsen äventyras.

16 §. Särskilt skyddsvärda biotoper

Den biologiska mångfalden i naturen skall bevaras och främjas. Biotoper som på grund av sin begränsade förekomst har betydelse för naturens mångfald skall förklaras som särskilt skyddsvärda. Genom landskapsförordning bestäms vilka biotoper som är särskilt skyddsvärda.

En särskilt skyddsvärd biotop får inte utan landskapsregeringens tillstånd ändras så att den förlorar sin särart eller sin betydelse för bevarandet av den biologiska mångfalden. En ansökan om sådant tillstånd skall inlämnas till landskapsregeringen senast den 1 maj, varvid beslut i ärendet skall fattas före den 1 september.

Åtgärder som vidtas i en särskilt skyddsvärd biotops närmiljö skall utföras så att biotopens särart och betydelse bevaras. Med närmiljö avses ett sådant markområde omkring en biotop som krävs för att bevara dess särart och betydelse.

På begäran av fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt till fastigheten är landskapsregeringen skyldig att definiera gränserna för en särskilt skyddsvärd biotop.

17 §. Undantag från fridlysningsbestämmelserna

Landskapsregeringen kan medge undantag från fridlysningsbestämmelserna i 14-16 §§ för vetenskapligt eller annat godtagbart ändamål.

18 §. Fångst av ryggradslösa djur

Fångst utomhus av insekter och andra ryggradslösa djur med ljus- eller doftfällor eller andra icke-selektiva metoder är förbjudna.

Landskapsregeringen kan med fastighetsägarens medgivande då särskilda skäl föreligger ge tillstånd till användande av i 1 mom. avsett fångstätt.

19 §. Begränsning av spridning av arter med främmande ursprung

Djurarter som inte utgör ett naturligt inslag i landskapets fauna får inte utan landskapsregeringens tillstånd släppas ut i naturen, om det finns anledning att misstänka att detta kan ge upphov till ett permanent bestånd.

Växtarter som inte utgör ett naturligt inslag i landskapets flora får inte utan landskapsregeringens tillstånd planteras eller sås utanför gårdar, åkrar, bebyggda eller på annat sätt specifikt ibruktagna områden

eller i naturliga vattendrag, om det finns anledning att misstänka att detta kan ge upphov till ett permanent bestånd. Detta gäller inte sådan plantering eller sådd av träd som regleras i annan lagstiftning.

Om det kommer till landskapsregeringens kännedom att en djur- eller växtart av främmande ursprung sprider sig snabbt i naturen eller om det finns anledning att misstänka att den kan medföra en hälsorisk eller ett hot mot arter som utgör ett naturligt inslag i landskapets flora eller fauna, kan landskapsregeringen vidta erforderliga åtgärder för att begränsa spridningen.

20 §. Handel med fridlysta arter

Det är förbjudet att utan landskapsregeringens tillstånd överlåta, ta emot eller på annat sätt anskaffa, saluföra eller hålla i ägo exemplar av arter som är ständigt fridlysta enligt denna lag, såvida de inte lagligen erhållits före denna lags ikraftträdande.

Förbudet i 1 mom. gäller inte djur eller deras skinn, ägg eller larver som lagligen införts till landskapet.

4 kap. Landskapets internationella förpliktelser**21 §. Områden som bör skyddas**

Landskapsregeringen skall upprätta en förteckning över sådana områden som bör fredas för att uppfylla landskapets internationella förpliktelser inom naturvården. Förteckningen skall ange ändamålet med fredningen av varje enskilt område.

När förteckningen upprättas skall berörda fastighetsägare beredas möjlighet att yttra sig. (2000/41)

För områden som upptagits i en förteckning som avses i 1 mom. kan 7 § tillämpas.

Ett område som tagits upp i en förteckning som avses i 1 mom. skall så snart som möjligt skyddas. Skyddet genomförs genom att området inrättas som naturreservat enligt denna lag, fredas med stöd av jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland eller genom att avtala med fastighetsägaren om upprätthållande av en gynnsam skyddsnivå i området.

22 §. Särskilda skyddsområden och särskilda bevarandeområden

Landskapsregeringen kan förklara ett område som tagits upp i förteckningen som avses i 21 § som särskilt skyddsområde.

När Europeiska gemenskapernas kommission har slagit fast att ett område är av gemenskapsintresse skall landskapsregeringen förklara området som särskilt bevarandeområde.

23 §. Upphävande av skyddet

Skyddet av ett område som skyddats genom avtal med fastighetsägaren enligt 21 § 4 mom. kan upphävas genom tillämpning av 12 § 1 mom. Upphävandet av skyddet skall ske i samråd med fastighetsägaren.

Om det i ett särskilt skyddsområde eller i ett särskilt bevarandeområde förekommer en prioriterad livsmiljötyp enligt bilaga I till rådets direktiv om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (92/43/EEG) eller en prioriterad art enligt bilaga II till direktivet, skall Europeiska gemenskapernas kommission höras innan skyddet av området får upphävas. Om upphä-

vandet kan motiveras av skäl som rör människors hälsa, betydelsefulla konsekvenser för miljön eller den allmänna säkerheten behöver kommissionen inte höras.

24 §. *Förbud mot införsel till landskapet*

Om det krävs av naturskyddsskäl eller för att uppfylla landskapets internationella förpliktelser kan landskapsregeringen förbjuda införsel av exemplar av djur- och växtarter samt produkter som utvunnits ur sådana.

24a §. (2010/76) *Bedömning av projekt och planer*

Om ett projekt eller en plan, antingen i sig eller i samverkan med andra projekt eller planer, sannolikt i betydlig utsträckning försämrar naturvärdena i ett område som finns angivet i en sådan i 21 § denna lag avsedd förteckning över områden som bör fredas eller som redan av landskapsregeringen i enlighet med 22 § denna lag förklarats som särskilt skyddsområde, ska den som genomför projektet eller gör upp planen på behörigt sätt bedöma dessa konsekvenser. Detsamma gäller ett sådant projekt eller en sådan plan utanför området som sannolikt har betydande skadliga verkningar som når området.

Den myndighet som beviljar tillståndet eller godkänner planen ska se till att den bedömning som avses i 1 mom. har gjorts. I det fall där konsekvenserna bedöms på ett annat sätt än genom ett MKB-förfarande ska myndigheten begära utlåtande av landskapsregeringen och av den som förvaltar området.

En myndighet som på grundval av anmälningsskyldighet som bestämts i lag eller förordning har fått anmälan om ett projekt eller en plan som avses i 1 mom. ska inom ramen för sina befogenheter vidta åtgärder för att avbryta genomförandet av projektet eller planen tills den bedömning som avses i 1 mom. har gjorts och de utlåtanden som avses i 2 mom. har inhämtats. Myndigheten ska också underrätta landskapsregeringen om saken.

5 kap. Vård av landskapsbilden

25 §. *Skytning i naturen*

Skyltar och andra anordningar för information, reklam och liknande ändamål (reklamskyltar) får sättas upp utanför stads- eller byggnadsplanerat område om de motsvarar landskapsregeringens bestämmelser. Bestämmelser om reklamskyltar utfärdas genom landskapsregeringens beslut eller genom landskapsförordning.

För annonsering om sammanträden, kulturella möten, idrottstävlingar, nöjeställningar eller andra sådana sammankomster eller medborgerliga val tillämpas inte 1 mom. Detsamma gäller reklamskylt som sätts upp på byggnad eller i byggnadens omedelbara närhet och som avser verksamhet som idkas där eller varor som säljs där. En reklamskylt som sätts upp med stöd av detta moment skall utformas och placeras så att den anpassas till omgivningen.

Om reklamskyltar inom stads- eller byggnadsplanerat område bestäms i kommunal byggnadsordning.

Se även N 2, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland, 60 §.

26 §. *Åverkan på naturföremål*

På klippor, stenblock, träd och andra naturföremål får inte skrivas, ritas, målas eller på annat sätt framställas ord, bilder eller andra tecken eller symboler såvida det inte görs i uppenbart skäligt syfte eller med stöd av lag.

27 §. *Nedskräpning*

Det är inte tillåtet att skräpa ned utomhus, vare sig i naturen eller inom bebyggda områden, med glas, plåt, plast, papper eller annat avfall. Kommunen övervakar att denna paragraf efterlevs. Om renhållning bestäms särskilt.

28 §. *Förfulande av landskapsbilden*

Byggnader får inte lämnas att förfalla så att de förfular landskapsbilden. Inte heller får annat material än trävaror, lantbruksprodukter eller -förnödenheter hållas upplagrade utanför område med fastställd stads- eller byggnadsplan så att landskapsbilden sedd från allmän kommunikationsled eller allmän plats förfulas.

Kommunen övervakar att denna paragraf efterlevs.

6 kap. Tåktverksamhet

29 §. *Definition*

Med tåkt avses i denna lag tagande av sten, grus, sand, matjord, torv eller därmed jämförbara nyttigheter för bortforsling eller för lagring eller förädling på platsen.

Bestämmelserna om tåkt tillämpas även på sprängningsarbete som resulterar i att betydande mängder material lösgörs.

30 §. *Aktsamhetsregler*

En tåkt får inte öppnas på ett sådant sätt att en vacker landskapsbild, betydande skönhetsvärden hos naturen eller speciella naturförekomster förstörs eller så att naturförhållandena genomgår betydande skadliga förändringar.

En tåkt skall förläggas och tåktverksamheten ordnas så att dess skadliga inverkan på naturen och landskapsbilden blir så liten som möjligt och att verksamheten inte för bosättningen eller miljön medför fara eller sådan olägenhet som till skäliga kostnader kan undvikas. När tåktverksamheten har avslutats skall nödvändiga åtgärder vidtas för att återställa området.

31 §. *Tåkttillstånd*

För öppnande av tåkt krävs landskapsregeringens tillstånd.

En tåktplan skall fogas till ansökan om tåkttillstånd enligt landskapsregeringens anvisningar. Tåktplanen skall åtminstone innefatta en utredning om de åtgärder som kommer att vidtas för att undanröja eller begränsa företagets skadliga inverkan på naturmiljön samt för att återställa området när verksamheten har upphört.

Ett tåkttillstånd skall beviljas om en enligt bestämmelserna uppgjord tåktplan har framlagts och tåktverksamheten eller regleringen av denna inte står i strid med aktsamhetsreglerna i 30 §. Ett tåkttillstånd kan förenas med villkor som behövs av naturvårdsskäl eller för att trygga säkerheten kring tåkten. Land-

K 30 LL (1998:82) om naturvård

skapsregeringen kan också fordra att sökanden, innan takten öppnas, skall ställa godtagbar säkerhet för att åtaganden enligt taktplanen fullföljs eller för att villkor som förenats med takttillståndet fullgörs.

Innan en ansökan om takttillstånd slutligt prövas skall kommunen höras.

32 §. Undantag från kravet på takttillstånd

Landskapsregeringens tillstånd enligt denna lag krävs inte för öppnande av sådan takt som sker för husbehov eller som grundar sig på ett tillstånd av myndighet eller på en plan som fastställts av myndighet.

Oavsett vad som stadgas i 1 mom. krävs dock takttillstånd för öppnande av husbehovstakt som innefattar sprängningsarbete som resulterar i att betydande mängder material lösgörs. I enskilda fall kan landskapsregeringen medge undantag från kravet på takttillstånd enligt detta moment.

33 §. Övervakning

Landskapsregeringen övervakar att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs vid verksamhet som avses i detta kapitel. Landskapsregeringen kan genom en överenskommelse överlåta övervakningen enligt denna paragraf till kommunen.

34 §. Utövarens ersättningsskyldighet

Om en verksamhet som avses i detta kapitel medför skada eller olägenhet för en annan fastighet eller för nyttjandet av den, har fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt till fastigheten rätt att få full ersättning för detta av verksamhetsutövaren. Ersättning skall yrkas inom fem år från det att skadan eller olägenheten uppstått. Om en överenskommelse inte kan nås skall ersättningsfrågan avgöras med iakttagande i tillämpliga delar av landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter.

7 kap. Inlösnings och ersättning**35 §. Landskapets expropriationsrätt**

Landskapet har rätt att för inrättande av ett naturreservat eller fredande av ett naturminne exproprierast fast egendom samt att i expropriationsväg fastställa inskränkningar i ägarens rätt att nyttja sådan egendom. Innan beslut om expropriation fattas skall kommunen höras.

När fråga om expropriation uppkommer, kan landskapsregeringen förbjuda sådan användning av fastigheten som skulle äventyra ändamålet med expropriationen (tillfälligt åtgärdsförbud). Ett tillfälligt åtgärdsförbud enligt denna paragraf kan utfärdas för högst ett år.

36 §. Landskapets inlösningskyldighet

När en ansökan om takttillstånd har avslagits är landskapet skyldigt att lösa in området i fråga om fastighetsägaren kräver det, såvida området inte kan användas för jord- eller skogsbruk, byggande eller motsvarande ändamål som medför skälig nytta. Inlösningskyldigheten uppstår inte förrän avgörandet i tillståndsfrågan har vunnit laga kraft.

Den kommun där området är beläget har dock rätt att i första hand lösa in område som avses i 1 mom. Landskapsregeringen skall omedelbart underrätta

kommunen när sådant krav på inlösen har framställts. Är området enligt landskapsregeringens bedömning av särskild betydelse med hänsyn till naturvärden tillkommer dock inlösningsrätten landskapet oberoende av kommunens inlösningsanspråk.

37 §. Landskapets ersättningsskyldighet

Medför bestämmelser som utfärdats med stöd av 15 eller 16 § en olägenhet som inte är ringa har fastighetsägaren rätt till full ersättning för olägenheten. Fastighetsägaren har emellertid inte rätt till ersättning före en ansökan om tillstånd att avvika från bestämmelserna har avslagits.

Medför ett fredningsbeslut som fattas enligt denna lag en olägenhet som inte är ringa, har fastighetsägaren rätt att av landskapet få full ersättning för olägenheten. Detsamma gäller om ett avtal som sluts med stöd av 21 § 4 mom. medför att fastighetsägaren åsamkas olägenhet som inte är ringa.

Rätt till ersättning som fastighetsägare har enligt denna paragraf tillkommer på samma sätt innehavare av särskild rätt till fastigheten.

38 §. Landskapets ersättningsskyldighet vid tillfälligt åtgärdsförbud

Medför ett tillfälligt åtgärdsförbud enligt 7 § olägenhet som inte är ringa, gäller rätt till ersättning enligt 37 §. Om fredning inte kommer till stånd är den som har fått ersättning skyldig att betala tillbaka ersättning för olägenhet som inte längre åsamkas.

Ersättning som erlagts enligt 1 mom. skall beaktas vid bestämmande av ersättning enligt 37 § 2 mom. så att ersättning för en och samma olägenhet endast erläggs en gång.

Medför ett tillfälligt åtgärdsförbud enligt 35 § olägenhet som inte är ringa har den som har rätt till ersättning enligt 37 § rätt till full ersättning för olägenheten om expropriation inte kommer till stånd.

39 §. Bestämmande av ersättning

Ersättning som skall erläggas enligt denna lag bestäms genom överenskommelse mellan landskapsregeringen och den som har rätt till ersättningen. Om ingen överenskommelse nås skall ersättningen bestämmas genom tillämpning av landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter.

Se H 12, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter.

8 kap. Straff och andra påföljder**40 §. Naturvårdsförseelse**

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet

1) olagligt vidtar åtgärder i strid med ett fredningsbeslut eller i strid med ett avtal om skydd enligt 21 § 4 mom.,

2) utan erforderligt tillstånd överlåter, tar emot eller på annat sätt anskaffar, saluför eller håller i ägo exemplar av arter som är fridlysta enligt denna lag eller

3) på annat sätt bryter mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser

skall, om det inte i denna eller annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen, dömas för naturvårdsförseelse till böter.

41 §. Naturvårdsbrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) bryter mot en fredningsbestämmelse som avser växt- eller djurart vilken har förklarats som särskilt skyddsvärd,

2) i strid med 16 § 3 mom. ändrar en biotop vilken har förklarats som särskilt skyddsvärd,

3) utan erforderligt tåktillstånd öppnar en täkt eller påbörjar sådant sprängningsarbete som avses i 29 § 2 mom. eller

4) i strid med 19 § i naturen planterar en växtart eller släpper ut en djurart som inte utgör ett naturligt inslag i landskapets flora eller fauna

skall, om inte överträdelsen anses vara ringa, dömas för naturvårdsbrott till böter eller till fängelse i högst två år.

På naturvårdsbrott tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar i 9 kap. strafflagen (FFS 39/1889). (2011/43)

Se St 101 FL I.

42 §. Tvångsmedel

Den som vidtar åtgärder i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller som försummar att fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag eller nämnda bestämmelser kan av den övervakande myndigheten förbjudas att fortsätta med den rättsstridiga verksamheten eller att fullgöra sina skyldigheter inom utsatt tid. Tvångsåtgärder vidtas dock inte om det begångna felet är ringa.

Den övervakande myndigheten kan förena förbud och ålägganden som meddelats med stöd av 1 mom. med vite eller med hot om fullgörande av skyldigheterna på den försumliges bekostnad.

Polisen är skyldig att ge handräckning om det är nödvändigt för att avbryta en rättsstridig åtgärd som avses i denna paragraf.

42a §. (2009/57) Förebyggande och avhjälpande av naturskador

Om en fysisk eller juridisk person som bedriver yrkesverksamhet eller som i praktiken beslutar om sådan verksamhet (*verksamhetsutövare*) uppsåtligt eller av oaktsamhet genom en åtgärd som strider mot denna lag eller mot bestämmelser som har utfärdats med stöd av den eller genom en försummelse förorsakar en naturskada eller ett överhängande hot om en naturskada, ska verksamhetsutövaren utan dröjsmål underrätta den övervakande myndigheten om naturskadan eller det överhängande hotet om en naturskada och vidta behövliga åtgärder för att förebygga negativa effekter eller begränsa dem så att de blir så små som möjligt.

Efter att ha fått kännedom om naturskadan eller det överhängande hotet om en naturskada ska den övervakande myndigheten, utöver vad som bestäms i 42 §, ålägga den verksamhetsutövare som orsakat olägenheten att vid behov vidta åtgärder för att förebygga negativa effekter eller begränsa dem så att de blir så små som möjligt, samt ålägga verksamhetsutövaren att vidta hjälpåtgärder enligt landskapslagen (2009:56) om tillämpning i landskapet Åland av lagen

om avhjälpande av vissa miljöskador. Den övervakande myndigheten kan förena åläggandet med vite eller med hot om att den åtgärd som inte vidtagits utförs på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts.

Den övervakande myndigheten har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna få de uppgifter av verksamhetsutövaren som är nödvändiga för att förebygga eller avhjälpa naturskador eller förebygga riskerna för sådana.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på naturskador vars förebyggande och avhjälpande regleras i landskapslagen (2008:124) om miljöskydd.

Se K 28, Landskapslag (2009:56) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om avhjälpande av vissa miljöskador och K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd.

43 §. Förverkandepåföljd

Det som erhållits genom en gärning som avses i 40 eller 41 § eller dess värde skall dömas förverkat till staten.

44 §. Rätt till omhändertagande

Den som har till uppgift att övervaka att denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser efterlevs har rätt att omhänderta jakt-, insamlings- och annat redskap som använts i strid med lagen eller nämnda bestämmelser. Detsamma gäller det som åtkommit genom användande av sådant redskap.

Det som omhändertagits enligt 1 mom. skall utan dröjsmål överlämnas till polisen.

45 §. Rätt att föranstalta om syn

Finns det skäl att anta att brott begåtts mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser, har den övervakande myndigheten rätt att föranstalta om syn på platsen.

Polisen är skyldig att ge erforderlig handräckning i fall som avses i 1 mom.

9 kap. Särskilda bestämmelser**46 §. Delgivning av fredningsbeslut (2008/40)**

Ett meddelande om fredningsbeslutet skall genom offentlig delgivning publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Bestämmelser om publicering av ett fredningsbeslut i Ålands författningssamling finns i landskapslagen (1993:112) om Ålands författningssamling. (2008/40)

Ett fredningsbeslut som avser ett naturreservat skall anslås på lämpligt ställe inom området. Ett fredningsbeslut som avser ett naturminne skall anslås på lämplig plats invid skyddsobjektet.

Landskapet skall bekosta och sätta upp de anslag som avses i detta moment.

47 §. Ändringssökande

Beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. Landskapsregeringen kan bestämma att ett beslut som fattats med stöd av denna lag skall iaktas trots eventuella besvär, såvida inte besvärsmyndigheten beslutar något annat.

K 30 LL (1998:82) om naturvård

I kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland finns bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som en kommunal myndighet har fattat enligt denna lag.

Se E 1, Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland.

48 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

49 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1998.

Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

50 §. Övergångsbestämmelser

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1977:41) den 23 maj 1977 om naturvård. Om det i annan lagstiftning hänvisas till den upphävda lagen skall hänvisningarna i tillämpliga delar avse bestämmelserna i denna lag.

Beslut om inrättande av naturreservat och fredande av naturminnen liksom beslut som avser fridlysta och särskilt skyddsvärda arter som fattats med stöd av den upphävda lagen förblir i kraft tills något annat bestäms med stöd av denna lag.

Tillstånd som [landskapsstyrelsen] beviljat innan denna lag träder i kraft förblir gällande under den tid som föreskrivits i respektive tillstånd. Ansökningar om tillstånd som är under behandling när denna lag träder i kraft skall behandlas enligt den upphävda lagen.

Förteckning över fredningsbeslut

Se K 30, Landskapslag (1998:82) om naturvård, 8 §.

Naturreservat:

Ramsholmen i Jomala kommun (1974:31)
 Almskogen i Finströms kommun (1987:32)
 Svartnö och Kaja holmar i Hammarlands kommun (1987:29)
 Espholmen i Mariehamns stad (1987:30)
 Nätö-Jungfruskär i Lemlands kommun och Mariehamns stad (2005:13)
 Björkör i Föglö kommun (1974:28)
 Lövdal i Jomala kommun (1974:57)
 Länsmansgrund i Saltviks kommun (1987:33)
 Östra Långskär-Sandskär i Käkars kommun (1988:31)
 Blåskären-Salungarna-Stora Bredgrundet i Brändö kommun (1980:4)
 Stora Lökskär i Lemlands kommun (1980:8)
 Iriskärret i Jomala kommun (1981:45)
 Fjärdskär och Harrgrund i Sunds kommun (1986:12)
 Herröskatan i Lemlands kommun (1987:31)
 Östra Rödklobb i Eckerö kommun (1988:28)
 Norra Hastersboda i Föglö kommun (1988:30)
 Skag i Lumparlands kommun (1989:32)
 Idö i Käkars kommun (2005:10)
 Hemdal i Vårdö kommun (1990:15)
 Prästgårdsnäset i Finströms kommun (1992:55)

Åsgårda stenåkrar i Saltviks kommun (1994:2)
 Höckbøleholmen i Geta kommun (1994:3)
 Skålklobbarna i Vårdö kommun (1994:80)
 Lillnäsberget-Tingö i Sunds kommun (1995:34)
 Sandskär i Käkars kommun (1996:27)
 Boxö i Saltviks kommun (1996:28)
 Granö holme i Föglö kommun (1996:67)
 Lökö naturreservat i Äppelö by i Hammarlands kommun (1997:21)
 Bistorp stenåkrar naturreservat i Bistorp by i Lemlands kommun (1997:46)
 Trasket naturreservat i Eckerö kommun (1998:21)
 Gloet naturreservat i Vårdö kommun (1998:119)
 Blacksunds naturreservat i Kumlinge kommun (1999:60)
 Bråttö naturreservat i Föglö kommun (1999:66)
 Höckbøleholmen naturreservat i Geta kommun (2000:74)
 Sandön naturreservat i Föglö kommun (2001:15)
 Näset naturreservat i Kumlinge kommun (2001:16)
 Södra Uddhagarna naturreservat i Eckerö kommun (2001:67)
 Ängessjö naturreservat i Hammarlands kommun (2001:68)
 Prästgårdsskogen naturreservat i Sunds kommun (2001:69)
 Moren naturreservat i Jomala kommun (2002:62)
 Björkör naturreservat i Föglö kommun (2003:3)
 Norra Uddhagarna naturreservat i Eckerö kommun (2003:22)
 Idskärs naturreservat i Finströms kommun (2005:9)
 Knöppelskärs naturreservat i Saltviks kommun (2005:11)
 Kråkskärs naturreservat i Saltviks kommun (2005:12)
 Löfvik naturreservat i Sunds kommun (2008:56)
 Båtskär naturreservat i Lemlands kommun (2008:57)
 Gunnarsby naturreservat i Sunds kommun (2008:58)
 Näsgården naturreservat i Hammarlands kommun (2008:88)
 Tobøle naturreservat i Saltviks kommun (2008:89)
 Signilskär-Märket naturreservat i Hammarlands kommun (2009:28)
 Svenstjälpa naturreservat i Vårdö kommun (2009:30)
 Kvarnsjöskogen naturreservat i Saltviks kommun (2011:79)

Naturminnen:

Naturbildningen "Källskärskannen" på Källskär i Karlby by i Käkars kommun (1925:38)
 Tvenne slänbuskar på Svinö holme i Jomala kommun och gammal ek på Hamnholm i Saltviks kommun (1934:15)
 Säregen tall i Torp by i Eckerö kommun (1970:31)
 Säregen björk i Möckelö by i Jomala kommun (1970:32)
 Två popplar i Tjudö by i Finströms kommun (ej publicerat beslut)

Fyra askar och en silverpoppel i Prästgården by i Jomala kommun (1981:44)

Stenåkern "Stenögat" i Åsgårda by i Saltviks kommun (1993:55)

En ek och ett flyttblock i Kvarnbo by i Saltviks kommun (1994:31)

En allé i Nääs by i Saltviks kommun (1996:30)

Upphävande av beslutet (1981:44) såvitt avser silverpoppel (2000:12)

Växarter:

Se K 31, Landskapsförordning (1998:113) om naturvård, 4 §.

Djurarter:

Se K 31, Landskapsförordning (1998:113) om naturvård, 2 och 3 §§.

Samtliga däggdjur och fåglar m.u.a. de arter som omnämns i jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland.

Sälskyddsområde: se under 26 § jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland.

Fågelskyddsområde: se under 26 § jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland.

K 31 Landskapsförordning (1998:113) om naturvård

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Tillämpning och övervakning

[Landskapsstyrelsen] skall tillämpa landskapslagen om naturvård och sköta övervakningen av stadgandena i lagen på sådant sätt att det fortlöpande är möjligt att bedöma skyddsnivån för de arter och naturtyper som förekommer i landskapet. Därvid bör särskild uppmärksamhet ägnas fridlysta arter, de primärt skyddade naturtyper och arter som anges i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, samt de ärenden som anges i bilaga 5 till rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar. Om man på basis av övervakningen kan räkna med att skyddsnivån för en art eller en naturtyp inte är gynnsam skall [landskapsstyrelsen] vidta åtgärder så att en gynnsam skyddsnivå kan uppnås. Härvid skall även ekonomiska, sociala och kulturella aspekter liksom regionala och lokala särdrag beaktas.

2 kap. Fridlysta och särskilt skyddsvärda arter

2 §. Däggdjur och fåglar

Med undantag av de djurarter som är föremål för jakt enligt jaktlagstiftningen är samtliga vilda däggdjur och fåglar samt fåglarnas bon och ägg ständigt fridlysta. De i 15 § landskapslagen om naturvård avsedda särskilt skyddsvärda arterna av däggdjur och fåglar räknas upp nedan.

Däggdjur

utter, *Lutra lutra*

vikare, *Phoca hispida botnica*

Fåglar

backsvala, *Riparia riparia*

bergand, *Aythya marila*

berguv, *Bubo bubo*

brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

havsörn, *Haliaeetus albicilla*

kornknarr, *Crex crex*

mindre flugsnappare, *Ficedula parva*

mindre hackspett, *Dendrocopos minor*

nattskärna, *Caprimulgus europaeus*

pilgrimsfalk, *Falco peregrinus*

rödspov, *Limosa limosa*

sillgrissla, *Uria aalge*

silltrut, *Larus fuscus*

skräntärna, *Sterna caspia*

smålom, *Gavia stellata*

stenfalk, *Falco columbarius*

storlom, *Gavia arctica*

svarthakedopping, *Podiceps auritus*

sångsvan, *Cygnus cygnus*

tornfalk, *Falco tinnunculus*

trana, *Grus grus*

tretåig hackspett, *Picoides tridactylus*

trädlärka, *Lullula arborea*

årta, *Anas querquedula*

3 §. Kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur

Följande arter av kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur som påträffas i landskapet är fridlysta. I 15 § landskapslagen om naturvård avsedda särskilt skyddsvärda arter har markerats med en *.

Kräldjur

*hasselsnok, *Coronella austriaca*

ormslå, *Anguis fragilis*

skogsödla, *Lacerta vivipara*

sнок, *Natrix natrix*

Groddjur

mindre vattenödla, *Triturus vulgaris*

padda, *Bufo bufo*

*större vattenödla, *Triturus cristatus*

vanlig groda, *Rana temporaria*

åkergroda, *Rana arvalis*

Individer, rom samt larver av arterna padda, vanlig groda, åkergroda, och mindre vattenödla får dock samlas in för att användas i undervisning eller för vetenskapliga ändamål.

Blötdjur

Mindre tornsnäcka, *Ena obscura*

Fjärilar

*apollofjäril, *Parnassius apollo*

*backglimgallmal, *Caryocolum caulinella*

*gråkantad sergmal, *Ethmia terminella*

*hagtornspinnmal, *Scythropia crataegella*

*krisslesäckmal, *Coleophora inulae*

*mnemosynefjäril, *Parnassius mnemosyne*

K 31 LF (1998:113) om naturvård

*olvonguldmal, *Phyllonorycter lantanelus*
 *omvändbandad käringtandpalpmal, *Syncopacma taeniolella*
 *smygstekellik glasvinge, *Bembecia ichneumoni-formis*
 *spåttistelkorgmal, *Metzneria aestivella*
 *stinksyskerotvecklare, *Endothenia nigricostana*
 *stort båtpinnarfly, *Bena prasinana*
 *safferotplattmal, *Depressaria libanotidella*
 *tandmott, *Cynaeda dentalis*
 *ängsrutemal, *Ethmia pyrausta*

Skalbaggar

smalbandad flatdykare, *Graphoderus bilineatus*

Sländor

bred kärrtrollslända, *Leucorrhinia caudalis*
 pudrad kärrtrollslända, *Leucorrhinia albifrons*

Fridlysningen omfattar även ägg, larver och puppor av ovan uppräknade arter av insekter.

4 §. (2002/3) Fridlysta växter

Följande arter av i vilt tillstånd förekommande växter som påträffas i landskapet är fridlysta. De i 15 § landskapslagen om naturvård avsedda särskilt skyddsvärda arterna har markerats med en *.

*ag, *Cladium mariscus*
 alm, *Ulmus glabra*
 *avarönn, *Sorbus teodori*
 axag, *Schoenus ferrugineus*
 bitterkrassing, *Lepidium latifolium*
 *blankstarr, *Carex otrubae*
 brudgran, brudsporre, *Gymnadenia conopsea*
 *dvärgblåsbräken, *Botrychium simplex*
 flenkampe, flentimotej, *Phleum phleoides*
 *flugblomster, *Ophrys insectifera*
 *fågelstarr, *Carex ornithopoda*
 fältgentiana, *Gentianella campestris*
 *färgmadra, färgmåra, *Asperula tinctoria*
 glasört, *Salicornia europaea*
 *grusviva, *Androsace septentrionalis*
 *guckusko, *Cypripedium calceolus*
 *gulyxne, myggnycklar, *Liparis loeselii*
 *hartmansstarr, *Carex hartmanii*
 idegran, *Taxus baccata*
 jättestarr, *Carex riparia*
 *klasefibbla, *Crepis praemorsa*
 klubbstarr, *Carex buxbaumii*
 knottblomster, *Malaxis monophyllos*
 krypbjörnbär, *Rubus aureolus*
 *kungsängslilja, *Fritillaria meleagris*
 *kärrknipprot, *Epipactis palustris*
 *lundviol, *Viola reichenbachiana*
 lind, *Tilia cordata*
 luddros, *Rosa sherardii*
 *lundslok, *Melica uniflora*
 lungrot, *Chenopodium bonus-henricus*
 murruta, *Asplenium ruta-muraria*
 *näbbstarr, *Carex lepidocarpa*
 oxel, *Sorbus intermedia*

ramslök, *Allium ursinum*
 *rävstarr, *Carex vulpina*
 *rödfloka, *Torilis japonica*
 *saltört, *Suaeda maritima*
 sankt Pers nycklar, *Orchis mascula*
 skogsbingel, *Mercurialis perennis*
 *skärmstarr, *Carex remota*
 smalfräken, fjällfräken, *Equisetum variegatum*
 *småfingerört, *Potentilla neumanniana*
 spåttistel, *Carlina vulgaris*
 stenros, *Rosa canina*
 strandviol, *Viola persicifolia*
 *strävlost, *Bromus benekenii*
 sumpnycklar, *Dactylorhiza traunsteineri*
 *sumpvial, *Viola uliginosa*
 taggsmåfingerört, *Potentilla subarenaria*
 tibast, *Daphne mezereum*
 *toppjungfrulin, *Polygala comosa*
 tuvslok, *Melica picta*
 vattenstäkra, *Oenanthe aquatica*
 *vattenveronika, *Veronica anagallis-aquatica*
 vippärt, *Lathyrus niger*
 *vit skogslilja, svärdsyssla, *Cephalanthera longifolia*
 *vårtåtel, *Aira praecox*
 *vårvicker, *Vicia lathyroides*
 ängsgentiana, *Gentianella amarella*
 *ängsstarr, *Carex hostiana*

Mossor

*grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*
 *käppkrokmossa, *Limprichtia vernicosa* (*Drepanocladus vernicosus*)
 *långskaftad svanmossa, *Meesia longiseta*
 *nordisk klipptuss, *Cynodontium suecicum*

Lavar

lunglav, *Lobaria pulmonaria*

Utan [landskapsstyrelsens] tillstånd är det dessutom förbjudet att gräva upp orkidén Adam och Eva (*Dactylorhiza sambucina*) samt att plocka bär av havtorn (*Hippophaë rhamnoides*) så att kvistarna bryts eller krossas. Vid plockning av havtorn är det dessutom förbjudet att använda pressare före den 1 oktober.

3 kap. Särskilt skyddsvärda biotoper

5 §. Biotopernas indelning och avgränsning

De biotoper inom landskapet som är särskilt skyddsvärda i enlighet med 16 § landskapslagen om naturvård indelas och avgränsas enligt följande.

1) Myrar och mossar som är helt eller till övervägande delen trädlösa.

2) Rikkärr som är helt eller till övervägande delen trädlösa.

3) Rikkärr som består av öppna artrika våtmarks-element och i huvudsak är bevuxna endast med försumpad trädväxtlighet av ringa eller begränsat ekologiskt värde.

4) Myrholmar vars areal understiger två hektar.

5) Stenåkrar vars areal överstiger 0,5 hektar.

6) Jättegrytor och flyttblock. Flyttblocken skall dock ha en höjd av minst två meter över markytan.

7) Naturliga väl avgränsade dungar av vilt växande alm och lind.

8) Enstaka exemplar av vilt växande ek, lönn och asp som 130 cm över markytan har en omkrets på minst 170 cm samt enar med en höjd av minst 6 meter.

9) Klibbalskärr, som tidvis översvämmas eller innehåller källsprång och där det dominerande trädet är klibbal, och där undervegetationen har tuvor med kärrbräken, strutbräken eller andra stora ormbunksväxter. I mellanrummen växer sumpväxter, oftast missne och svärdsilja.

10) Åkerholmar under 0,5 hektar omgivna av öppen odlingsmark med stort inslag av en artrik busk- och snårvegetation såsom av vildapel, getapel, hagtorn, vildros, olvon, måbär eller slån.

Ikraftträdelsebestämmelse (1998/113):

Denna förordning träder i kraft den 1 december 1998.

Genom denna förordning upphävs Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1984:29) angående fridlysning av kräldjur och groddjur, Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1990:30) angående fridlysning av vilt växande träd, buskar och örter, Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1992:18) angående särskilt skyddsvärda arter av vilda djur, samt Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1995:4) angående fridlysning av vissa arter av insekter.

K 32 Jaktlag (1985:31) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. I denna lag avses med

1) *vilt*, vilda däggdjur och fåglar samt

2) *jakt*, att döda eller fänga vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt.

Med jakt jämställs att tillägna sig eller förstöra viltets bon och vilda fåglars ägg.

2 §. Jakt skall bedrivas så att fara inte uppstår för människor eller husdjur samt så att viltet inte åsamkas onödigt lidande.

3 §. Jakt skall bedrivas så att ingen art som utgör ett naturligt inslag i landskapets fauna äventyras.

Landskapslagen (1998:82) om naturvård och med stöd av lagen gällande bestämmelser skall följas. (2005/77)

2 kap. Jakträtt

4 §. Rätten att idka jakt på visst område tillkommer områdets ägare, såvida inte annat följer av denna lag. Med ägare av område jämställs i denna lag den som med ständig besittningsrätt innehar område.

I avtal om arrende av fast egendom innefattas jakträtt endast om så uttryckligen överenskommits.

5 §. På vattnet utanför byrågång, vid havsstränder samt på holmar och skär som tillhör landskapet och

inte underlyder viss lägenhet eller av någon under särskilda villkor innehas, har den som enligt [lagen om befolkningsböcker (FFS 141/1969)] har hemort i Finland rätt att idka jakt.

Utan hinder av vad i 1 mom. sägs kan landskapsregeringen, genom att avsätta området till naturreservat med stöd av landskapslagen om naturvård, inskränka eller helt förbjuda jakten på följande i momentet avsedda områden:

1) i Lemlands kommun, holmarna Stora Lökskärr och Vitfågelskärr jämte omkringliggande vattenområde;

2) i Saltviks kommun, holmarna Länsmansgrund och Östra landet jämte omkringliggande vattenområde; samt

3) i Sunds kommun, holmarna Fjärdskär och Harrgrund. (1989/19)

6 §. Den som i enlighet med bestämmelserna i 4 § innehar jakträtt kan utarrendera eller, för enstaka tillfälle, på annat sätt upplåta denna rätt, om inte annat följer av denna lag eller särskilda bestämmelser.

Landskapsregeringen kan utarrendera eller på annat sätt upplåta jakträtten på områden som tillhör landskapet, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel. (2005/77)

7 §. Jakträtten är samfällad på område som samfällt tillhör flera lägenheter. Samfällad jakträtt kan utnyttjas så att envar delägare idkar jakt på sätt delägarstämman beslutar, så att jakträtten upplåts eller så att jakt utövas för gemensam räkning. Delägare får inte utan samtycke av delägarstämman till annan upplåta andel i samfällad jakträtt.

Närmare bestämmelser om förvaltning, nyttjande och beslut med anledning av jakträtt på samfällt område finns i lagen om samfälligheter (FFS 758/1989). (2005/77)

8 §. Avtal om arrende av jakträtt skall ingås på viss tid, minst ett och högst tjugofem år, samt avfattas skriftligen och bestyrkas av vittnen. I arrendeavtal kan intas föreskrift enligt vilken avtalet utan särskild överenskommelse förlängs efter arrendetidens utgång med en tid som motsvarar arrendetiden, om inte part meddelar den andra parten att han avstår från fortsatt arrendeförhållande. På detta sätt kan arrendetiden förlängas endast en gång.

Jakträtt i stöd av arrende får inte överlåtas till annan utan samtycke av arrendegivaren.

9 §. Avtal om jaktarrende kan hävas av den, som förvärvat äganderätt till lägenhet genom frivilligt köp, i utmätningsväg eller vid försäljning på grund av konkurs, genom byte eller annat därmed jämförligt fäng mot vederlag, om vid lägenhetens överlåtelse förbehåll inte gjorts beträffande arrendeavtalets fortbestånd, senast inom tre månader efter det avtalet förelades honom. Sker ombyte av ägare på grund av gåva, arv eller testamente, är avtal om jaktarrende bindande gentemot den nya ägaren.

Angående in-tecknat arrendeavtals bestånd gäller vad därom är särskilt stadgat.

K 32 Jaktlag (1985:31)

10 §. Arrendegivare har rätt att häva arrendeavtal, om arrendator genom att underlåta att erlägga arrendeavgift eller på annat sätt försummar sina skyldigheter eller om arrendatorn missbrukar sin jakträtt.

Arrendatorn har rätt att häva avtalet, om arrendegivaren bryter mot avtalet eller om arrendeområdet blir uppenbart olämpligt för jakt.

Uppkommer tvist om hävande av arrendeavtal, kan rätten, om skäl därtill föreligger, förbjuda arrendatorn att medan rätttegången varar idka jakt på området. Sådant förbud skall omedelbart iakttas.

11 §. Rätten till jakt på visst område innefattar även rätt att inom området vidta erforderliga viltvårdsåtgärder, såvida områdets ägare eller innehavare därigenom inte åsamkas skada eller men.

3 kap. Utövande av jakträtt

12 §. (2005/77) Jakt med skjutvapen får inte äga rum närmare än 150 meter från en byggnad i vilken någon stadigvarande bor, eller i vilken det finns anledning att förmoda att någon tillfälligt vistas, utan muntligt eller skriftligt tillstånd av den som äger eller innehar byggnaden. Jakt får inte utövas på en gårdsplan, i en trädgård och inte heller på åker eller äng med växande gröda utan muntligt eller skriftligt tillstånd av områdets ägare eller innehavare.

13 §. Upphävd (2005/77).

14 §. Vilt får inte uppsåtligen skrämmas, motas eller på annat sätt drivas inom eller från annans jaktområde. Om det erfordras för att undvika skada, får dock ägare eller innehavare av område driva bort vilt från området.

Det är förbjudet att skjuta mot fågel som befinner sig ovanför annans jaktområde.

15 §. Den som medför vapen eller annat jaktredskap får inte färdas inom annans jaktområde, såvida det inte sker i lovligt ärende och med oladdat vapen. Om hund medförs skall den hållas kopplad. Vad i detta moment sägs gäller inte den som färdas på väg som gränsar till område på vilket jakträtten tillkommer honom.

Jakt anses ha påbörjats om någon av bestämmelserna i 1 mom. inte följts, om hund förts på spår eller om bulvan, vette, fälla, sax eller annat fångstredskap utsatts, i avsikt att bedriva jakt.

16 §. Jakträttsinnehavare är skyldig att ersätta all skada som han själv, annan som han givit lov att idka jakt, medföljande biträden eller medhavda hundar åsamkat annans odling, skog, hägnad, husdjur eller annan liknande egendom.

4 kap. Inplantering av vilt och anläggande av viltvägn

17 §. Upphävd (2005/77).

18 §. Den som önskar anlägga viltvägn skall ansöka om tillstånd hos landskapsregeringen. I samband med beviljandet av tillstånd kan landskapsregeringen meddela direktiv hur hägnet skall anläggas och underhållas samt hur djur i hägnet skall skötas.

5 kap. Jakttider

19 §. Jakt med användande av skjutvapen eller hund får inte bedrivas under tjugofyra timmars tid efter klockan aderton dagen före juldagen, nyårsdagen, långfredagen, påskdagen, pingstdagen och allhelgonadagen.

20 §. (1995/68) Landskapsregeringen kan, efter att ha hört jaktvårdsföreningarna, genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vilka arter av vilt som får jagas och under vilken tid av året jakt får bedrivas på ifrågavarande arter samt om de områden där jakt får bedrivas samt om de förutsättningar i övrigt som skall gälla vid jakt efter viss art. Med de undantag som anges i 2 och 3 mom. får jakt efter arter av fåglar inte tillåtas när arten återvänder till häckningsplatser, häckar eller föder upp ungar.

Om det inte finns någon annan lämplig lösning kan landskapsregeringen besluta att fångst, hållande i fångenskap eller annan förnuftig användning är tillåten av vissa fåglar

- 1) i litet antal,
- 2) under strängt kontrollerade former samt
- 3) på selektiv grund.

Av landskapsregeringens beslut skall framgå hur användningen skall beakta punkt 1 – 3. Tillstånd som avses i detta moment kan på ansökan beviljas den som har hemort i en kommun i landskapet. Den som inte har hemort i landskapet får av landskapsregeringen på ansökan beviljas dispens för jakt efter fågel om synnerligen vägande skäl föreligger. Landskapsregeringen kan i landskapsförordning delegera tillståndsgivningen till jaktvårdsföreningarna i landskapet. Landskapsregeringen beslutar årligen om det antal fåglar av respektive art som en jaktvårdsförening får bevilja tillstånd till. I tillståndet, som är ett undantag från bestämmelserna i 1 mom., skall anges vilka arter som berörs av undantaget, vilka medel, arrangemang eller metoder som tillåts vid fångsten, villkoren vad gäller risker samt vilka tider och områden dessa undantag gäller och den kontroll som kommer att ske. Landskapsregeringen beslutar om hur tillståndssystemet också till övriga delar skall vara utformat. (2007/49)

Jakt på kråka, havstrut, gråtrut och fiskmås kan tillåtas under tiden 1.3 - 15.7 för att skydda flora och fauna eller för att förhindra allvarlig skada eller för att trygga människors hälsa eller säkerhet.

21 §. Upphävd (1999/46).

22 §. (1999/46) Jaktvårdsförening bör inom sitt område verka för att tillräckligt stora sammanhängande områden inte berörs av sådan sjöfågeljakt som bedrivs med stöd av tillstånd. I sagda syfte kan jaktvårdsförening skriftligen avtala om härför lämpliga områden samt om överlåtande till föreningen av jakträtt på andra områden. Jaktvårdsförening kan ställa erforderliga jaktområden till förfogande för dem som avstått från ansökan om jakträtt.

23 §. Bedrivs jakt på ett visst område i strid med bestämmelsen i 3 § 1 mom. eller vidtas inte åtgärder som är nödvändiga för viltvården inom området, kan

landskapsregeringen på anhållan av jaktvårdsförening eller, om särskilda skäl föreligger, efter att ha givit jaktvårdsförening tillfälle att yttra sig i ärendet besluta om förbud mot jakt eller om inskränkningar i jakten. Förbudet eller inskränkningen skall avse jakten inom ett enhetligt område och får gälla för en tid av högst tre kalenderår åt gången. Innan här avsett beslut fattas skall de som innehar jakträtt inom området beredas tillfälle att yttra sig.

Vad i 1 mom. är föreskrivet äger motsvarande tillämplighet, om jakträtten på område som tillhör flera lägenheter samfällt inte ordnas på sätt i 7 § sägs.

Beslut om jaktförbud och om jaktinskränkning skall genom offentlig delgivning anslås på kommunens anslagstavla och beslut om jaktförbud skall dessutom genom vanlig delgivning delges dem som innehar jakträtt inom förbudsområdet enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. (2008/18)

Landskapsregeringen skall upphäva jaktförbud och jaktinskränkning, om skäl för dess bibehållande inte längre föreligger.

24 §. Upphävd (1995/68).

25 §. Om det erfordras för fortbeståndet eller förökningen av någon art som utgör ett naturligt inslag i landskapets fauna, kan jaktvårdsförening, genom beslut som fattas vid jaktvårdsförenings möte, inom sitt verksamhetsområde för ett år i sänder förkorta de gällande jakttiderna eller helt freda viss art.

Den som är missnöjd med beslut som avses i 1 mom., kan underställa beslutet landskapsregeringens prövning inom 30 dagar räknat från den dag han erhöll kännedom om beslutet på sätt i jaktvårdsförenings stadgar är föreskrivet om tillkännagivande av föreningens mötesbeslut. I landskapsregeringens beslut får ändring inte sökas.

26 §. Visar sig särskild fridlysning av holme eller ögrupp med eller utan intilliggande vattenområde nödvändig för skydd av sjöfåglar som avses i 20 § kan landskapsregeringen, såvida områdets ägare det begär, förordna att området skall utgöra fågelskyddsområde. När beslut fattas att förordna område till fågelskyddsområde skall samtidigt beslut fattas att det inom området under tiden 15 mars - 31 juli vid vite är förbjudet att landstiga och, om även vattenområde ingår, förbjudet att med högre hastighet än sju knop framföra motorbåt och annan liknande motordriven farkost.

Visar sig särskild fridlysning av holme eller ögrupp och intilliggande vattenområde nödvändig för sälstammarnas bevarande kan landskapsregeringen, såvida områdets ägare det begär, förordna att området skall utgöra sälskyddsområde. När beslut fattas att förordna område till sälskyddsområde skall samtidigt beslut fattas att vistelse inom området utan landskapsregeringens tillstånd vid vite är förbjuden.

Sälskyddsområde:

Karlbybådarna i Kökars kommun (1998:15)

Fågelskyddsområde:

Gloskärsöarna och Gräsören i Kökars kommun (2002:61),

Lilla och Stora Rättgrundet i Slemmern i Mariehamns stad och Jomala kommun (2003:62)

27 §. Bon och ägg av vilda fåglar med undantag av fiskmås, gråtrut, havstrut och kråka får inte rubbas eller skadas under häckningstiden. Vad här sägs gäller även daggdjurs bo när jakt på ifrågavarande art är förbjuden. (1991/5)

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. får jakt-rättsinnehavare ta ägg av storskrake från holk. Sådana ägg får inte hållas till salu.

28 §. (2011/81) Landskapsregeringen kan tillåta att fredat eller fridlyst vilt fångas, dödas eller att bon och ägg plockas samt därvid tillåta användning av i 47 § förbjudna fångstredskap eller fångstmetoder. Landskapsregeringen ska vid prövningen av ett sådant beslut iakttä bestämmelserna i habitatdirektivet (direktivet 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) och fågeldirektivet (direktivet 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar). En förutsättning för att tillåta detta i fråga om djur som avses i fågeldirektivet är att det inte finns någon annan lämplig lösning

- 1) av hänsyn till människors hälsa och säkerhet,
- 2) med hänsyn till flygsäkerheten,
- 3) för att hindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiske eller vatten,
- 4) för att skydda växter eller djur eller
- 5) för forsknings- och utbildningsändamål, för återinplantering och återinförsel samt för den uppfödning som krävs för detta.

I landskapsregeringens tillstånd som avses i 1 mom. ska anges

- 1) de arter som berörs av undantag,
- 2) de fångstredskap och fångstmetoder som tillåts vid fångst eller dödande,
- 3) villkor som anger de tider och de områden inom vilka undantag tillåts samt ska anges
- 4) den kontroll som kommer att ske.

29 §. 1 mom. upphävt (2011/81).

Visar det sig nödvändigt för att utreda fråga som rör viltvård, för att flytta vilt eller för att förhindra skada, kan landskapsregeringen förordna viss person att med jakträttsinnehavares samtycke döda eller fänga fridlyst vilt.

6 kap. Jakt i syfte att förhindra skada och olägenhet

30 §. Inkommer räv eller vilt som inte under någon tid av året är fridlyst på gårdsplan, i byggnad, trädgård, park, växtodling eller fiskodlingsdamm, får innehavaren för att förhindra skada döda och behålla djuret. Vad här sägs gäller oberoende av om jakträtten på området tillkommer annan, om ifrågavarande art då är fridlyst och om jakt inte får bedrivas där.

Landskapsregeringen kan ge tillstånd att avliva fridlyst djur för att hindra skadegörelse som inte är ringa. Djur som avlivats med stöd av detta moment tillfaller jakträttsinnehavaren, vilken skall meddela om det antal djur som avlivats. (2005/77)

K 32 Jaktlag (1985:31)

31 §. För att förhindra skada inom här avsedda anläggningar får innehavaren, oberoende av om jakträtten tillkommer annan, om ifrågasvarande art då är fridlyst och om jakt inte får bedrivas där, döda och behålla:

1) hare som inkommer i yrkesmässigt bedriven fruktodling, bärödling eller plantskola samt

2) (2005/77) stor- och småskrake, vikarsäl samt gräsäl som inkommer i fiskodling.

För att freda gård, trädgård samt grönsaks- och spannmålsodling får innehavaren inom området och i dess omedelbara närhet döda och behålla kaja, skata, björktrast, tamduva och ringduva, oberoende av om jakträtten tillkommer annan, om fågeln då är fridlyst och om jakt inte får bedrivas där. Likaså får innehavaren där tillägna sig eller förstöra bo och ägg av här avsedda fåglar. (2005/77)

7 kap. Jakt på rådjur och älg

32 §. (1991/5) Jakt på rådjur får bedrivas endast med tillstånd av landskapsregeringen. Tillståndet, som kan beviljas flera sökande gemensamt, meddelas för visst område för tre år åt gången eller, om skäl därtill föreligger, för en kortare tidsperiod. Efter utgången av det första jaktåret gäller flerårigt tillstånd endast under förutsättning att det inte skett en väsentlig minskning i jaktområdets storlek.

I tillstånd till jakt på rådjur skall anges det antal vuxna djur som får fällas. Tillstånd att fälla vuxet djur innebär alltid rätt att i stället fälla två killingar. I flerårigt tillstånd skall dessutom anges förutsättningarna för fortsatt giltighet efter utgången av det första jaktåret.

Till ansökan skall vara fogad en utredning om att sökanden innehar i 4 eller 6 § avsedd jakträtt på ett sammanhängande markområde som omfattar minst 150 hektar och i övrigt är väl lämpat för jakt eller att han av innehavaren av sådan jakträtt skriftligen fått rätt till rådjursjakt. Området skall utmärkas på karta i skalan 1:20.000. Om jakten är avsedd att bedrivas på holme eller enbart på sökandens egen mark eller om särskilda skäl annars finns, kan landskapsregeringen dock bevilja tillstånd till rådjursjakt även inom ett område som understiger 150 hektar. Landskapsregeringen beslutar om när ansökan om tillstånd till jakt på rådjur skall inges. (2005/77)

33 §. (1997/41) Vid jakt på älg skall en jaktvårdsförenings verksamhetsområde utgöra ett älgvårdsområde. Inom ett älgvårdsområde kan finnas ett eller flera jakträttsområden. Ett jakträttsområde skall vara minst 2000 hektar.

Om ett jakträttsområde är beläget inom flera älgvårdsområden skall det anses tillhöra det älgvårdsområde inom vilket det till största delen är belägen.

33a §. (1997/41) Jaktvårdsföreningens styrelse skall senast den 1 augusti det första året jakten är avsedd att bedrivas för älgvårdsområdets räkning ansöka hos landskapsregeringen om tillstånd till jakt på älg.

Landskapsregeringen beviljar älgvårdsområdet en tillståndskvot för tre år åt gången.

Om det inom ett älgvårdsområde inte finns något jakträttsområde som uppgår till 2000 hektar kan

landskapsregeringen bevilja älgvårdsområdet en tillståndskvot för jakt på älg på högst ett sammanhängande område som är väl lämpat för älgjakt och som uppgår till minst 500 hektar.

33b §. (1997/41) Jaktledaren för varje enskilt jakträttsområde eller område som avses i 33a § 3 mom. skall årligen senast den 1 juni ansöka hos jaktvårdsföreningens styrelse om tillstånd till jakt på älg. Jaktvårdsföreningens styrelse beviljar jakträttsområdet tillstånd att fälla älg inom ramarna för älgvårdsområdets tillståndskvot.

På ett sammanhängande område som inte uppgår till 2000 hektar kan jaktvårdsföreningens styrelse bevilja en sökande tillstånd att fälla en älg om området är väl lämpat för älgjakt och uppgår till minst 500 hektar.

33c §. (1997/41) I jaktvårdsföreningens styrelses beslut i ett älgjaksärendet får ändring sökas hos landskapsregeringen genom besvär. Ändring får endast sökas innan jakten inleds av jaktledaren för det jakträttsområde beslutet avser. Landskapsregeringen kan i samband med behandlingen av besvär bevilja tillstånd i enlighet med 33b §.

Om jaktvårdsföreningens styrelse inte inom utsatt tid behandlar en ansökan om tillstånd till jakt på älg kan sökanden föra ärendet vidare till landskapsregeringen. Landskapsregeringen skall i jaktvårdsföreningens ställe pröva ansökan.

33d §. Upphävd (2008/18).

34 §. (2007/28) Landskapsregeringen beslutar årligen om en hjortdjursavgift för fällda hjortdjur samt om avgiftens storlek och betalningstidpunkt. Avgiften bestäms på viltvårdsmässiga grunder per rådjursget, -bock och -kid samt per älgko, -tjur och -kalv varvid avgiften per fällt djur är

- 1) högst 12 euro för vuxet rådjur,
- 2) högst 8 euro för rådjurskid,
- 3) högst 130 euro för vuxen älg samt
- 4) högst 80 euro för älgkalv.

De högsta beloppen per fällt djur i 1 mom. anges för basåret 2005 och skall följa konsumentprisindex för landskapet Åland. Landskapsregeringen justerar senast i juni månad de i 1 mom. angivna beloppen med den konsumentprisindexändring som ägde rum under det omedelbart föregående året, avrundade till närmaste hela euro. Därefter fastställs omedelbart de hjortdjursavgifter som skall tillämpas från och med augusti månad samma år.

34a §. (2007/28) De i 34 § avsedda inkomna hjortdjursavgiftsmedlen skall användas för att tillgodose behovet av

- 1) åtgärder ägnade att förebygga skador orsakade av hjortdjur i skog eller i yrkesmässigt bedriven odling,
- 2) kostnader för att tillvarata fallvilt,
- 3) ersättning av skador orsakade av hjortdjur i skog eller i yrkesmässigt bedriven odling,
- 4) för vetenskapligt eller annan godtagbart ändamål bedriven undersöknings- eller försöksverksamhet avseende hjortdjur samt för

5) jaktvårdsföreningarnas skötsel av förvaltningsuppgifter som rör hjortdjur.

35 §. Vid älgjakt skall finnas en ordinarie jaktledare samt vid behov en eller flera vice jaktledare. En vice jaktledare leder jakten vid den ordinarie jaktledarens frånvaro samt leder jakten i en grupp parallellt med den ordinarie jaktledaren då älgjakt utövas parallellt i flera grupper inom samma jakträttsområde. (2005/77)

Det ankommer på en ordinarie jaktledare att

1) planera jakten så att villkoren i jakttillståndet och bestämmelserna om älgjakt beaktas,

2) lämna redovisning till landskapsregeringen över de fällda djuren och betala fastställda avgifter,

3) underrätta jaktvårdsföreningens styrelse om älg fällts med avvikelser från gällande tillståndsvillkor eller om förändringar i jakträtten ägt rum,

4) se till att de skyttar som deltar i jakten medför jaktkort, tillstånd att bära vapen, intyg över avlagt skjutskicklighetsprov och att de använder vapen och patroner som uppfyller föreskrivna krav,

5) se till att hundförare medför jaktkort,

6) kontrollera att de som deltar i jakten har kännedom om villkoren i tillståndet och om övriga erforderliga bestämmelser rörande jakten,

7) meddela dem som deltar i jakten tillräckliga och klara direktiv angående säkerhetsåtgärder samt

8) vid jakt i sällskap personligen övervaka och vid annan jakt på annat sätt ombesörja och försäkra sig om att säkerheten och bestämmelserna rörande jakten iakttas. Jaktledaren behöver dock inte personligen övervaka jakt som uteslutande sker från jaktsits eller jakt på odlingsområde för undvikande av skada på specialodling.

Om den som deltar i älgjakt inte rättar sig efter de direktiv rörande jakten som jaktledaren meddelar kan jaktledaren förbjuda personen i fråga att delta i jakten.

Då en vice jaktledare leder jakten i den ordinarie jaktledarens frånvaro har den vice jaktledaren samma ansvar och befogenheter som den ordinarie jaktledaren. Då en vice jaktledare leder jakten parallellt med den ordinarie jaktledaren gäller för vice jaktledaren bestämmelserna i 2 mom. 1 och 4-8 punkterna i tillämpliga delar. (2005/77)

36 §. (1997/41) Den som med vapen deltar i älgjakt skall besitta sådan skjutskicklighet som enligt landskapsregeringens bestämmelser erfordras för att bedriva älgjakt.

Alla som deltar i älgjakt skall använda huvudbonad eller överdrag på sådan i röd eller orange färg, samt väst, rock eller liknande klädesplagg som har en från naturen klart avvikande färg.

37 §. Om rådjur eller älg såras vid jakt och faller på främmande område inom vilket jakt på ifrågavarande art då är tillåten, får den som innehar tillstånd att där fälla sådant djur behålla detta. Härvid inräknas djuret i det antal som får fällas på det främmande området. Om den som beviljats tillstånd till jakt på det främmande området inte önskar eller får behålla djuret, tillfaller detta skytten.

Om rådjur eller älg såras vid jakt och faller på område inom vilket jakt på ifrågavarande art då inte är tillåten, tillfaller djuret landskapet och inräknas i det antal som skytten får fälla. Djuret tillfaller dock skytten, om jakträtten på ifrågavarande område tillkommer honom.

38 §. (1991/5) Har i samband med jakt fällts flera rådjur eller älgar än meddelat tillstånd förutsätter eller har avvikelse skett från tillståndsvillkor som rör djurens ålder eller kön, skall jaktledare eller tillståndshavare utan dröjsmål göra anmälan därom hos polismyndighet. De som deltagit i jakten skall omedelbart därefter transportera djuret urtagat till plats som polismyndigheten anvisar.

39 §. Föreligger synnerligen vägande skäl, kan landskapsregeringen på ansökan bevilja tillstånd att fälla rådjur eller älg med avvikelse från bestämmelserna i denna lag. I landskapsregeringens beslut får ändring inte sökas.

40 §. Har älg sårats under jakt skall jaktledare utan dröjsmål efter att eftersök gjorts göra anmälan därom hos polismyndighet och hos den som innehar tillstånd att jaga älg på angränsande område. Chefen för polismyndigheten har, för att förhindra fällande av flera älgar än det meddelade tillståndet förutsätter, rätt att begränsa den jakt som sker med stöd av tillståndet eller att helt avbryta den, tills det sårade djurets tillstånd blivit tillräckligt klarlagt.

Om djur som avses i 1 mom. anträffas dött eller avlivas av tillståndshavare under jakttiden, avgörs frågan om vem djuret skall tillfalla i enlighet med bestämmelserna i 37 §.

8 kap. Tillsyn över hund och katt

41 §. (1995/68) Landskapsregeringen kan, efter att ha hört jaktvårdsföreningarna, genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om tider när det råder hundförbud i marker där det finns vilt. När hundförbud råder skall hund hållas under sådan tillsyn att den hindras från att löpa lös. Under annan tid skall hund, när den inte används vid jakt, hållas under sådan tillsyn att den hindras från att driva eller förfölja vilt.

42 §. 1 mom. upphävt (2005/77).

Landskapsregeringen kan, efter att ha hört jaktvårdsföreningarna, genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om tider för användande av hund vid jakt på vissa arter, vid jaktränning, för spårning av skadat vilt eller för andra särskilda ändamål. (1995/68)

3 mom. upphävt (1995/68).

43 §. Har vid jakt med hund drevet eller skallet avlägsnat sig från jaktområdet och inte återvänt inom en halv timme, skall hunden hämtas från det främmande jaktområdet. Om vapen medförs när hunden hämtas, skall detta hållas oladdat och öppet. Den som äger eller innehar det främmande området, jakträttsinnehavaren samt för området tillsatt jaktövervakare är dock

K 32 Jaktlag (1985:31)

berättigad att omedelbart avbryta drevet eller skallet och avlägsna hunden från området.

44 §. Ägare och innehavare av område samt jakträttsinnehavare och för området tillsatt jaktövervakare får avlägsna eller omhändertaga hund som anträffas lös på området, dock utan att tillfoga den skada. På uppmaning av person som avses i detta moment är hundägare skyldig att avhämta sin hund.

Den som i enlighet med bestämmelserna i 1 mom. omhändertagit hund skall snarast möjligt underrätta ägaren därom, om ägaren är känd, eller i annat fall göra anmälan därom hos polismyndighet. Ägaren har rätt att återfå hunden, om han åt tillvaratagaren utger lösen och ersättning för utfodring av hunden för varje dag den varit omhändertagen. Lösen och ersättning för utfodring av hunden, vilkas storlek fastställs av landskapsregeringen, skall vid äventyr att hunden tillfaller tillvaratagaren erläggas inom sju dagar från det ägaren underrättats angående omhändertagandet eller, om anmälan gjorts hos polismyndighet, inom fjorton dagar från det anmälan gjorts, underrättelsesdagen respektive anmälningssdagen oräknad.

45 §. Kan hund som löper lös och jagar eller ofredar vilt i strid med bestämmelser om hundförbud eller om användande av hund inte omhändertags kan polismyndigheten besluta att hunden skall avlivas, om det är angeläget från viltvårdssynpunkt och försvarligt med hänsyn till övriga omständigheter. Avlivningen kan ske genom polismyndighetens försorg eller genom att polismyndigheten medger annan rätt att utföra uppdraget. (1995/68)

Innan i 1 mom. avsett beslut fattas skall hundens ägare, om ägaren är känd, i mån av möjlighet kontaktas. Efter det att hunden avlivats skall ägaren om möjligt underrättas.

46 §. Katt skall hållas under sådan tillsyn att den hindras från att ofreda vilt under fridlysningstid och på annans jaktområde även under annan tid.

Ägare och innehavare av område samt jakträttsinnehavare har rätt att döda förvildad katt som anträffas inom området på minst femhundra meters avstånd från annans bostadstomt. (1991/5)

9 kap. Fångstredskap och fångstätt

47 §. (1995/68) Vid jakt är det förbjudet att använda följande fångstredskap och fångstmetoder:

- 1) sprängladdningar,
- 2) gifter och förgiftade beten eller beten som innehåller ett bedövande ämne, dock får i byggnader, inom gårdsplaner, i trädgårdar, i pälsdjurfarmar, på avstjälpningsplatser och vid fiskodlingsanstalter gift och giftbeten användas för dödande av möss, råttor och sorkar,
- 3) elektriska anordningar som kan bedöva eller döda,
- 4) konstgjorda ljuskällor, anordningar för belysning av viltet samt för nattskytte avsedda siktanordningar vilka elektroniskt förstärker eller förändrar bilden, dock får konstgjorda ljuskällor användas vid eftersök av skadat vilt,

5) bandspelare eller härmed jämförbara anordningar för ljudåtergivning,

6) speglar och andra bländande föremål,

7) fågellim och fågelnät,

8) (2005/77) spjut, armborst, pil och pilbåge, dock får jakt ske med pil och pilbåge vilka uppfyller av landskapsregeringen beslutade krav för ändamålet,

9) gasning eller utrökning,

10) levande djur som lockbete,

11) gropar och snaror, som har försetts med skjutvapen eller spjut eller något annat härmed jämförbart redskap samt andra motsvarande fångstanordningar som är farliga för människor eller husdjur,

12) saxar, dock får saxar utlagda på minst en meters djup användas för att fånga gråtrut och havstrut, samt

13) fällor, dock får fällor användas för att fånga gråtrut, havstrut, bisamråtta, kråka, mink, mårhund, mård, grävling, möss, råttor, räv, sorkar och förvildad katt. (1997/10)

2 mom. upphävt (1997/10).

Bestämmelser om förbud att använda redskap och anordningar som uppenbart kan utsätta djur för onödigt lidande finns i 13 § djurskyddslagen (1998:95) för landskapet Åland. (2005/77)

En gillrad fälla skall vara försedd med den ansvarige användarens namn och adress. En gillrad fälla som inte medför de fångade djurens omedelbara död skall kontrolleras dagligen. I en fälla i vilket endast en viss djurart fångas, får redskapet vara konstruerat så att djuret dödas direkt vid fångsten. (2005/77)

48 §. (2005/77) Jakt med enhandskjutvapen är förbjuden.

Vid grytjakt, vid avlivning av djur som fångats i en fälla och vid avlivning av skadat djur får dock lämpligaste vapen användas.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om användning av skjutvapen, ammunition samt pil och pilbåge vid jakt.

49 §. Katsas och ryssjas mynning skall hållas tillsluten ovan vattenytan. På land får fiskeredskap inte utsättas så att vilt kan fastna eller fångas i redskapet.

50 §. Jakt får inte bedrivas från motordrivet fordon, flyg eller med direkt tillhjälp av motordrivet fordon, av annat maskindrivet fortskaffningsmedel eller av ljudframkallande maskin. Under tiden 15 mars – 25 maj får jakt på sjöfågel inte idkas från något slag av båt eller annan därmed jämförbar anordning. Utan hinder av vad här sägs får dock skadskjuten fågel förföljas med båt eller avlivas från båten, om det sker i omedelbar anslutning till sjöfågeljakt med utsatta vettar, dock inte under färd till eller från jaktplatsen. (1995/68)

Vapen skall under färd med maskindrivet fortskaffningsmedel hållas oladdat.

Vad i denna paragraf är föreskrivet gäller inte jakt på bisam, gråtrut, havstrut, kråka eller mink utanför område som utgör fågelskydds-, salskydds- eller fredningsområde.

50a §. (2011/81) Trots bestämmelserna i 50 § får en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder

bedriva jakt på däggdjur från trehjulning, lätt fyrehjulning, fyrehjulning och snöskoter, under förutsättning att fordonet inte är i rörelse och efter att motorn har varit avstängd under minst 2 minuter.

Begreppet *bestående rörelsehindrad* i 1 mom. avser en persons varaktiga och oavbrutna fysiska begränsning så att han eller hon inte utan rullstol eller liknande hjälpmedel kan röra sig annat än mycket korta sträckor.

51 §. Djur får inte skjutas över landsväg, bygdeväg eller kommunalväg eller medan djuret eller skytten befinner sig på sådan väg.

51a §. (1989/42) Landskapsregeringen kan, om det av synnerliga skäl visar sig nödvändigt, besluta att förbjudet fångstredskap eller fångstsätt får användas vid jakt efter visst viltslag.

10 kap. Innehav av vilt och handel med vilt

52 §. Under den tid visst slag av vilt är fridlyst är det förbjudet att inneha sådant vilt eller fårs del därav, om inte landskapsregeringens tillstånd härför erhållits. Vad här sägs gäller även oberett skinn av annat vilt än älg, rådjur, räv eller hare samt fågelägg.

Vad i 1 mom. är föreskrivet gäller inte ätligt vilt eller ägg som bevisligen erhållits i enlighet med någon av bestämmelserna i 27-31 §§, som lagligen frantagits någon eller införts till landskapet eller som uppenbart fångats utan överträdelse av bestämmelserna rörande fridlysning och är avsett för personligt bruk.

53 §. Ätligt vilt som fällt under jakt skall tillvaratas och användas som människoföda.

Djur som åtkommit med stöd av 30 § eller 31 § får inte hållas till salu. (2005/77)

11 kap. Jaktkort

54 §. Den som idkar jakt med skjutvapen, pilbåge eller andra fångstmedel eller med användande av hund eller annat för jakt övat djur är skyldig att betala jaktvårdsavgift. Vad här sägs gäller dock inte:

- 1) den som avlivar möss, råttor och sorkar eller annat vilt med stöd av bestämmelserna i 30 eller 31 §;
- 2) den som deltar i bruksprov för jakthund;
- 3) den som dödar eller fångar vilt med stöd av bestämmelserna i 29 § 2 mom. eller
- 4) (2005/77) då en åtgärd vidtas i vetenskapligt syfte med stöd av 17 § landskapslagen (1998:82) om naturvård.

Jaktvårdsavgift betalas en gång per år till landskapet. Kvittering på betald jägaravgift gäller såsom jaktkort under jaktåret som börjar den 1 augusti och avslutas den 31 juli. Landskapsregeringen skall per post sända inbetalningskort till de personer som föregående år betalat jaktvårdsavgift. På inbetalningskortet skall antecknas fullständigt namn, personbeteckning och hemort beträffande den för vars räkning jaktvårdsavgiften betalas och det jaktår avgiften gäller. (1995/19)

Jaktvårdsavgift fastställs av landskapsregeringen. Vid fastställandet av avgiften kan iaktas att person

som är bosatt i landskapet skall erlägga lägre avgift än person som är bosatt utom landskapet. I avgiften ingår jägaransvarsförsäkring. (1995/19)

Person som inte föregående jaktår betalt jaktvårdsavgift eller som inte blivit tillsänd inbetalningskort kan anskaffa inbetalningskort hos landskapsregeringen, polismyndigheten eller examinator som tillsatts av landskapsregeringen. För erhållande av inbetalningskort skall företes kvitto på tidigare år betald jaktvårdsavgift eller företes intyg över av landskapsregeringen föreskriven kännedom om denna lag, övriga jaktbestämmelser samt om hantering av skjutvapen, av vilket ingetdera får vara äldre än fem år. Den som inte har hemkommun i landskapet kan erhålla inbetalningskort för jaktvårdsavgift genom att förete en av landskapsregeringen godkänd motsvarighet till nämnda intyg. (1995/68)

Intyg över att person innehar av landskapsregeringen föreskriven kännedom om denna lag och övriga jaktbestämmelser utfärdas av examinator som tillsatts av landskapsregeringen eller jaktvårdsförening.

55 §. Den som idkar jakt är skyldig att medföra jaktkort och på anfordran uppvisa det för den som övervakar efterlevnaden av bestämmelserna om jakt, för områdets ägare och innehavare, för jakträttsinnehavare samt för jakträttsövervakare som tillsatts för att övervaka jakten på området.

56 §. I landskapets enskilda årsstat skall årligen uppställas ett anslag för främjande av viltvård och för andra därmed jämförbara ändamål. Anslaget skall uppgå åtminstone till det belopp som beräknas inflyta i avgifter för jaktkort.

Det i 1 mom. avsedda anslaget kan användas för att finansiera

- 1) kostnader för viltvård och forskning;
- 2) kostnader för inrättande av skyddsområden som avses i 26 §;
- 3) kostnader för jägaransvarsförsäkringar;
- 4) kostnader för avlöning av funktionärer som erfordras för viltvården och jaktadministrationen samt för övriga kostnader för deras verksamhet;
- 5) understöd åt jaktvårdsföreningar och andra organisationer för främjande av viltvården och höjande av jaktkulturen;
- 6) understöd åt enskild person, efter inhämtande av jaktvårdsförenings yttrande, för viltvårdsåtgärder som är till nytta för en större region; samt
- 7) understöd åt organisation som upprätthåller jaktmuseum. (1989/42)

12 kap. Jaktmyndigheter och jaktvårdsföreningar

57 §. Tillsynen över jakten utövas av landskapsregeringen med bistånd av polismyndighet och, på sätt där- om är särskilt föreskrivet, med bistånd av tjänstemän inom gränsbevakningsväsendet vilka är stationerade i landskapet.

Jaktvårdsförening kan utse edsvurna jaktövervakare för att handha tillsynen över jakten inom förenings verksamhetsområde.

K 32 Jaktlag (1985:31)

58 §. De personer som innehar i 4 eller 8 § avsedd jakt-rätt inom en kommun och som löst jaktkort bildar en jaktvårdsförening. Om de lokala förhållandena det på-kallar, kan dock landskapsregeringen besluta att jakt-vårdsförening skall bildas för ett annat område.

Jaktvårdsförening skall ha stadgar vilka skall under-ställas landskapsregeringen för fastställelse. Be-slutanderätten i föreningens angelägenheter utövas av föreningsmöte och en av mötet vald styrelse på sätt i stadgarna sägs.

Jaktvårdsförening kan inte ålägga medlem att delta i kostnaderna för föreningens verksamhet. Föreningen kan dock, enligt de grunder landskapsregeringen be-stämmer, uppbära avgifter för tjänster som tillhanda-hålls även annan än medlem.

59 §. I jaktvårdsförenings stadgar skall anges hur före-ningen och dess styrelse med beaktande av ortsför-hållandena skall verka för att bevara och förkovra viltstammarna samt för att främja efterlevnaden av jaktlagstiftningen.

60 §. Jaktvårdsförening kan i sitt namn förvärva rättig-heter och ingå förbindelser samt kära och svara.

60a §. (2008/18) När en jaktvårdsförening sköter of-fentliga förvaltningsuppgifter enligt denna lag skall den iakttä förvaltningslagen för landskapet Åland. Beträffande offentligheten av jaktvårdsföreningens handlingar i dessa ärenden gäller vad som föreskrivs i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

Vid beslut i enlighet med denna lag skall jäv inte anses föreligga för ledamöterna i jaktvårdsförening-ens styrelse enbart på den grund att en ledamot eller någon ledamoten närstående är jägare, jaktledare eller markägare.

13 kap. Påföljdsbestämmelser

61 §. Den som på bar gärning anträffas idkande jakt utan särskilt tillstånd på fridlyst vilt har envar rätt att frånta vapen och andra jaktredskap, hundar samt vilt som åtkommit genom jakten.

Idkar någon olovligen jakt på främmande jaktom-råde tillkommer i 1 mom. avsedd rätt den som innehar jakträtten på området och för hans räkning områdets ägare, innehavare samt för området tillsatt jaktöver-vakare. Om det främmande området tillhör staten el-ler landskapet, tillkommer här avsedd rätt även den som på området utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om jakt.

Idkar någon jakt utan att inneha jaktkort eller an-vänder någon vapen i strid med denna lag, tillkommer i 1 mom. avsedd rätt den som övervakar efterlevnaden av bestämmelserna om jakt, områdets ägare, inneha-vare och jakträttsinnehavare samt för området tillsatt jaktövervakare.

62 §. Den som har omhändertagit egendom med stöd av bestämmelserna i 61 § skall ofördröjligen över-lämnas egendomen till polismyndighet. Egendomen skall förvaras av polismyndigheten tills domstol avgjort ärendet. Om hund har omhändertagits skall

dock bestämmelserna i 44 § 2 mom. iakttas, likväl så att lösen erläggs i enlighet med vad i rikslagstiftning fastställts.

Utan hinder av vad i 1 mom. sägs får jakträttsin-nehavare som har omhändertagit vapen eller an-dra jaktredskap med stöd av bestämmelserna i 61 § 2 mom., om han inte önskar att åtal väcks för olovlig jakt, behålla dessa till dess ägaren styrkt sin identitet och erlagt en i enlighet med rikslagstiftning fastställd lösen. Angående omhändertagandet skall polismyn-dighet underrättas. Om ägaren inte löser in den om-händertagna egendomen inom en månad efter det att polismyndigheten underrättades angående omhänder-tagandet, tillfaller denna jakträttsinnehavaren.

63 §. Den som anträffar olovligen utsatt eller olovlig fångstanordning eller förgiftat bete har rätt att oskad-liggöra eller omhänderta anordningen eller betet. Han får även omhänderta katts eller ryssja som är öppen ovanför vattenytan samt fiskeredskap som utsatts på land så att vilt kan fastna i det.

Om fångstanordning eller fiskeredskap har omhän-dertagits med stöd av 1 mom. skall bestämmelserna i 62 § 1 mom. iakttas. Polismyndighet får dock åter-lämnas fiskeredskap till ägare som styrkt sin identitet.

64 §. Den som

1) utan särskilt tillstånd dödar, sårar, fångar eller i strid med denna lag ofredar annat vilt än älg eller rå-djur under tid då ifrågavarande art är fridlyst;

2) (1991/5) ofredar älg eller rådjur i strid med den-na lag, genom vårdslöshet eller ovarsamhet dödar el-ler sårar älg eller rådjur eller vid tillståndsjakt på älg eller rådjur genom vårdslöshet eller ovarsamhet bryter mot föreskrifter som gäller jaktområdet, antalet djur som får fällas, djurens ålder eller kön eller andra till-ståndsvillkor;

3) bedriver jakt i strid med domstols, landskapsre-geringens eller jaktvårdsförenings förbud;

4) använder vapen i strid med denna lag, använder förbjudet fångstredskap eller idkar jakt på annat för-bjudet sätt;

5) bryter mot bestämmelserna i denna lag om inne-hav och saluhållande av vilt, skinn eller ägg;

6) idkar jakt utan att inneha eller utan att vid jakt medföra jaktkort eller

7) på annat sätt idkar jakt i strid med denna lag eller med stöd därav utfärdade föreskrifter eller på annat sätt bryter mot påbud eller förbud i denna lag skall, om strängare straff inte annorstädes är före-skrivet, för *jaktförseelse* dömas till böter.

Den som under jakt inte medfört jaktkort och senast den tredje dagen därefter hos polismyndighet visar att han vid tidpunkten för jakten innehade giltigt jaktkort skall inte åtalas, om det av omständigheterna framgår att underlåtenheten berott på tillfälligt förbiseende.

65 §. Den som

1) i strid med denna lag idkar jakt med direkt till-hjälps av maskindrivet fortskaffningsmedel eller ljud-framkallande maskin;

2) (1991/5) i strid med denna lag uppsåtligt dödar, sårar eller fångar älg eller rådjur utan tillstånd eller

vid tillståndsjakt på älg eller rådjur uppsåtligt bryter mot föreskrifter som gäller jaktområdet, antalet djur som får fällas, djurens ålder eller kön eller andra tillståndsvillkor;

3) bedriver i 64 § 1 mom. 1-5 punkterna avsedd verksamhet i betydande utsträckning eller så att handlingen, med beaktande av de omständigheter i sin helhet som föranlett handlingen och framgår av denna, bör anses grov

skall, om strängare straff inte annorstädes är föreskrivet, för *jaktbrott* dömas till böter eller till fängelse i högst två år samt till jaktförbud under viss tid, minst ett och högst fem år.

I strafflagen är föreskrivet hur den skall straffas som olovligt jagar på annans jaktområde, eller som överskrider den jakträtt han innehar såsom delägare i samfällt område eller med stöd av jaktarrendeavtal eller särskilt tillstånd.

66 §. Har endast enskilds rätt kränkts genom brott som avses i denna lag, får i ärendet åtal väckas endast om målsägande så önskar.

67 §. Förbjuden fångstanordning som använts vid jakt skall förklaras förverkad till staten.

Vapen och fångstanordningar som använts vid brott som avses i 65 § skall förklaras förverkade till staten. Likaså skall maskindrivet fortskaffningsmedel och ljudframkallande maskin som använts vid jakt förklaras förverkade till staten, om jakten bedrivits med direkt tillhjälp av fortskaffningsmedlet eller maskinen och användningen av fortskaffningsmedlet eller maskinen varit av väsentlig betydelse för jakten och bytet vid jakten varit betydande.

I stället för egendom som avses i denna paragraf kan dess värde förklaras förverkat.

68 §. Har någon dödat eller fångat vilt i strid med denna lag genom att kränka enskilds rätt under sådana förhållanden att den som kränkts hade rätt att tillägna sig viltet, tillfaller viltet eller dess värde den som kränkts, oberoende av det sätt på vilket viltet dödades eller fångats. I detta moment avsett värde på vilt är ett i rikslagstiftning fastställt värde på levande vilt.

Har någon dödat eller fångat vilt i strid med denna lag under sådana förhållanden att annan inte hade rätt att tillägna sig viltet, tillfaller viltet eller dess värde staten, oberoende av om straff inte skall utdömas eller om handlingen utgör i 64 § 1 mom. 1, 2, 3, 4 eller 5 punkten avsedd jaktförseelse eller jaktbrott. I detta moment avsett värde på vilt är dess i rikslagstiftning fastställda värde som byte. Är handling som avses i detta moment jaktbrott skall staten dessutom ersättas för skillnaden mellan bytets värde och det värde som avses i 1 mom. Den som dödat älg eller rådjur på sätt i 64 § 1 mom. 2, 3, 4 eller 5 punkten eller 65 § sägs skall även åläggas att till staten utge en avgift i enlighet med i riket föreskrivna grunder.

Vilt, skinn och ägg som innehas eller hålls till salu i strid med bestämmelserna i 52 eller 53 § eller deras värde tillfaller staten.

Polismyndighet har rätt att när som helst granska lager hos den som håller till salu vilt eller skinn av vilt.

14 kap. Särskilda bestämmelser

69 §. Vilt som under lovlig tid påskjutits på lovligt område och faller på främmande område tillfaller den som innehar jakträtten på det främmande området. Vad här sägs gäller även vilt som fastnar i sax eller annan fångstanordning och kommer in på främmande område.

Utan hinder av vad i 1 mom. sägs gäller om älg och rådjur vad därom är föreskrivet i 7 kap.

70 §. Fallvilt av älg, rådjur eller vitsvansad hjort tillfaller landskapet. Detsamma gäller älg, rådjur eller vitsvansad hjort som anträffas så illa sårat eller skadat att det varit nödvändigt att genom myndighets försorg döda det. Har djuret sårats under jakt och avlivats under jakt, skall dock bestämmelserna i 7 kap. följas om djuret är älg eller rådjur eller bestämmelserna i 69 § om djuret är vitsvansad hjort.

Fallvilt av annan än i 1 mom. avsedd art tillfaller landskapet om arten då var fridlyst och i annat fall den som innehar jakträtten på området. Detsamma gäller om här avsett vilt anträffas så illa sårat eller skadat att det varit nödvändigt att döda det.

71 §. Polismyndighet har rätt att besluta om avlivning av vilt som uppenbart är sårat, skadat eller sjukt, oberoende av om ifrågavarande art då är fridlyst eller om jakt på ifrågavarande art inte får bedrivas. Avlivningen kan ske genom polismyndighetens försorg eller genom att polismyndigheten medger annan rätt att utföra uppdraget.

Vilt som avlivats med stöd av bestämmelserna i 1 mom. tillfaller landskapet.

72 §. Infaller sista dagen för anmälnings- eller ansökningstid som avses i denna lag på en lördag eller helgdag, får anmälan göras eller ansökan inges även första vardagen därefter.

I denna lag avsedd ansökan som inkommit efter utgången av i lagen angiven ansökningstid kan upptas till prövning, om olägenhet därigenom inte orsakas annan.

73 §. Den som omhändertagit vilt eller annat som enligt denna lag skall tillfalla staten eller landskapet är skyldig att utan dröjsmål underrätta polismyndighet. Om det föreligger fara för att omhändertaget vilt skall förskämmas, får han, efter det att viltet har värderats av två ojäviga personer, behålla det eller sälja det till åsatt pris. Medel som influtit genom försäljningen skall utan dröjsmål tillställas polismyndigheten.

Åt den som flått pälsdjur, älg, rådjur eller vitsvansad hjort som skall tillfalla staten eller landskapet skall ur statens eller landskapets medel utges en skälighets ersättning, om de medel som erhålls genom att sälja djuret därtill förslår. Under samma förutsättningar skall ersättning utges för transport av vilt.

74 §. Upphävd (2005/77).

75 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1985. Genom lagen upphävs landskapslagen (1965:10) den 25 mars 1965 om jakt.

Har före denna lags ikraftträdande genom dom eller på annat lagligt sätt bestämts annorlunda om jakträtt än i denna lag sägs, skall även framdeles iakttas vad sålunda bestämts.

Utan hinder av vad i 9 § sägs om giltigheten av avtal om jaktarrande skall tidigare gällande bestämmelser tillämpas på avtal som ingåtts före denna lags ikraftträdande.

Utan hinder av vad i denna lag sägs är enligt tidigare gällande bestämmelser beviljat jaktkort och tillstånd att bedriva jakt under tiden 15 mars - 25 maj giltigt under den tid som avsetts vid beviljandet.

K 33 Landskapsförordning (2006:70) om jakt

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning finns bestämmelser om

1) vilka arter av vilt som får jagas och under vilka tider av året jakt får bedrivas på dessa arter, samt vilka arter av vilt som inte får jagas med användning av pilbåge,

2) under vilka tider hundförbud råder i marker där det finns vilt samt under vilka tider och särskilda förutsättningar hund, trots detta generella förbud, får användas i marker där det finns vilt,

3) krav på ammunition och vapen som får användas vid jakt,

4) krav på pil, båge och pilspetsar om får användas vid jakt samt om

5) krav på skjutskicklighet.

2 §. Vilt och jakttider

Om inte annat särskilt stadgas i denna förordning får jakt inom landskapet bedrivas under nedan nämnda tider efter följande vilt:

Jakttider	Vilt
hela året	bisam, fälthare, mink, mårddhund, dovhjort, dock inte hind som åtföljs av kalv, vildsvin, dock inte sugga som åtföljs av kuling, möss, råttor och sorkar samt djur som rymt från vilthägn, om arten inte förekommer i vilt tillstånd
1.1 - 15.2	orttupp
1.7 - 15.4	räv och grävling
16.7 - 20.3	kråka, havstrut och gråtrut
15.8 - 31.10	grågås och kanadagås
15.8 - 31.8	rådjursbock
1.9 - 31.12	rådjur
1.9 - 31.12	gräsand, skedand, bläsand, stjärtand, vigg, knipa, brunand, alfågel, storskrake, småskrake, morkulla, ringduva, orre och fasan

1.9 - 15.3	skogsmård
1.10 - sista februari	skogshare
15.10 - 20.12	älg och vitsvanshjort

(2009/5)

Utöver den jakt som är tillåten enligt 1 mom. är jakt efter vissa arter av fågel tillåten enligt 3 §. För jakt på älg och rådjur fordras särskilt tillstånd.

3 §. Fågelarter som får jagas viss tid av särskilda skäl

För att skydda flora och fauna eller för att förhindra allvarlig skada eller för att trygga människors hälsa och säkerhet får fiskmås jagas i landskapet under hela året.

För att skydda flora och fauna eller för att förhindra allvarlig skada eller för att trygga människors hälsa och säkerhet får kråka, havstrut och gråtrut jagas i landskapet under tiden 1 mars - 15 juli.

För att skydda odling får grågås jagas under tiden 15 juli - 14 augusti i och i omedelbar anslutning till odling.

4 §. Hundförbud och användande av hund

Det är förbjudet att under tiden 1 mars - 30 september jaga med hund i marker där det finns vilt. När sådant hundförbud råder skall hund hållas under sådan tillsyn att den hindras från att löpa lös och störa viltet.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. får hund användas i de fall som anges i bilaga 1, som är fogad till denna förordning.

Under hela året och med undantag av vad som gäller om tid för hundförbud i 1 mom. får

1) en hund som är särskilt dresserad för att spåra skadat jaktbart djur, för annat viltvårdsändamål eller för dressyr användas för dessa ändamål om hunden står under förarens kontroll,

2) en hund delta i tävling som ordnats med tillstånd av landskapsregeringen samt

3) en hund som är särskilt dresserad för att valla husdjur eller annan särskilt dresserad brukshund användas i tjänsteuppdrag.

Bestämmelserna om hundförbud och användning av hund gäller hundar som är fyra månader gamla eller äldre.

2 kap. Jakt med skjutvapen och ammunition

5 §. Skjutvapen

Vid jakt får inte användas luftgevär eller med luftgevär jämförbart vapen. Vid jakt får inte heller användas automatiska skjutvapen eller sådana halvautomatiska skjutvapen vilkas magasin kan laddas med flera än två patroner. Ett gevär skall vara i behörigt skick samt dugligt till jakt. Kikarsikte eller annat för jakt godkänt riktmedel får användas. Vid jakt och vid skytte på godkänd skjutbana får ett gevär vara försett med anordning som reducerar vapnets skottljud.

6 §. Skjutvapenammunition

Vid jakt på älg och vitsvanshjort får inte användas

- 1) ammunition med helmantlad kula,
- 2) oräfflat vapen,

3) ammunition med en kula vars vikt understiger 9 gram och vars anslagsenergi på 100 meters avstånd, mätt från pipans mynning, understiger 2 700 joule ($E_{100} < 2\,700\text{J}$) eller

4) ammunition med en kula vars vikt understiger 10 gram och vars anslagsenergi på 100 meters avstånd, mätt från pipans mynning, understiger 2 000 joule ($E_{100} < 2\,000\text{J}$).

Vid jakt på rådjur får inte användas

1) ammunition med helmantlad kula eller

2) ammunition med en kula vars vikt understiger 3,2 gram och vars anslagsenergi på 100 meters avstånd, mätt från pipans mynning, understiger 800 joule ($E_{100} < 800\text{J}$).

Hagelgevär får inte användas vid jakt på andra hjortdjur än rådjur.

3 kap. Jakt med pil och båge

7 §. Jaktbart vilt

Jakt med pil och båge får bedrivas på samtliga viltarter utom älg.

8 §. Båge

Vid jakt med pil och båge får användas båge med system som reducerar dragvikten vid ankringspunkten (compound) samt båge med icke reducerande läge (recurve och långbåge). Bågen skall ge pilen en rörelseenergi (E_0) som är minst 40 joule. Pilens rörelseenergi skall beräknas enligt formeln $E_0 = 0,5 \cdot m \cdot v_0^2$, där följande gäller:

E_0 = pilens rörelseenergi uttryckt i joule

m = pilens massa uttryckt i kilogram

v_0 = pilens hastighet uttryckt i meter per sekund

Vid jakt med pil och båge får inte på bågen användas en anordning som tillåter att skytten kan lösgöra mer än en pil åt gången eller en anordning som förspänner bågsträngen.

9 §. Pil

Pilens totala vikt skall vara minst 25 gram.

10 §. Pilspets

Pilspetsen skall vara sådan att en lyckad träff är direkt dödande. Pilspetsen skall ha minst två blad med vassa skärande egggar samt skall ha en skärande diameter på minst 25 millimeter.

11 §. Krav på kunskaper och skjutskicklighet för båg-jakt

Den som jagar med pil och båge skall ha giltigt åländskt jaktkort, ha godkänd bågjägarexamen enligt de krav som anges i bilaga 2 som är fogad till denna förordning samt för varje jaktår som avses i 2 mom. ha utfört ett godkänt bågskytteprov avseende skjutskicklighet.

Ett godkänt bågskytteprov avseende skjutskicklighet är i kraft under jaktåret 1 augusti – 31 juli. Ett sådant godkänt bågskytteprov som har avlagts under tiden 1 juni – 31 juli är dock i kraft till och med följande jaktår. I denna förordning avsett årligt bågskytteprov avseende skjutskicklighet kan avläggas

1) i landskapet i enlighet med bestämmelserna i bilaga 2 som är fogad till denna förordning eller

2) enligt de i Danmark vid ikraftträdandet av denna förordning gällande bestämmelser för godkänd dansk bågjägarexamen (dansk buejagtprøve).

4 kap. Avslutande bestämmelser

12 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2006.

Genom ikraftträdandet av denna förordning upphävs landskapsförordningen (2005:79) om jakt.

Landskapsregeringen kungör på lämpligt sätt tider och platser för bågskytteprovs avläggande för det jaktår som börjar den 1 augusti 2006.

Bilaga 1: Användning av hund vid jakt och jaktträning

Under tiden 1 mars – 30 september finns ett generellt förbud mot att jaga med hund i marker där det finns vilt (förordningens 4 §). Med undantag av denna generella bestämmelse och med beaktande av jaktidsbestämmelserna för olika arter i förordningens 2 § får i följande fall jakthund användas vid jakt och jaktträning i marker där det finns vilt:

Vid jakt på däggdjur		
Hund	Användningssätt	Användningstid
1) hund som är drivande (drivande hund)	a) jakt på räv, hare, mårhund och grävling	1.10 – sista februari utom i fall som avses i punkt b nedan
	b) jakt på räv, mink, och mårhund på häckningsskär	1.4 – 15.4 med landskapsregeringens tillstånd
	c) jaktträning	1.9 – sista februari
2) hund som är långsamt drivande * (långsamt drivande hund)	a) jakt på rådjur	1.10 – 31.12
	b) jakt på vitsvanshjärt	15.10 – 20.12
	c) jaktträning	1.9 – 31.12
3) hund som används vid jakt på älg (ställande hund)	a) jakt på älg	15.10 – 20.12
	b) jaktträning	1.9 – 20.12
4) hund som stöter rådjur och som endast i undantagsfall förföljer rådjur under längre tid än fem minuter (stötdande hund)	jakt och jaktträning på rådjur	1.10 – 31.12

K 34 LF (1997:42) om jakt på älg

5) hund som är särskilt dres-serad för jakt på mink	jakt och jaktträning på mink	1.9 – 15.3
6) hund som är särskilt dres-serad för jakt i gryt (grythund)	jakt och jaktträning i gryt	1.7 – 15.4
Vid fågeljakt		
<i>Hund</i>	<i>Användningssätt</i>	<i>Användningstid</i>
7) hund som markerar, stöter eller ap-porterar fågel (fågelhund)	jakt och jaktträning på fågel	15.7 – sista februari och 15.3 – 25.5
8) hund som markerar fågel genom att skälla (skällande fågelhund)	jakt och jaktträning på fågel	1.9 – 15.2

* En hund är *långsamt drivande* om den i normalfallet nog följ-er och ger skall på spårvittring från bytesdjuret, samt endast i undantagsfall ger akt på luftvittring eller att den kan iakttas bytesdjuret. I sådana fall följer det drivna djuret sina invanda löpor, samt stannar ofta och väntar in hunden. En sådan hunds mankhöjd överstiger som regel inte 38 centimeter. En långsamt drivande hund hetsar inte bytesdjuret.

Bilaga 2: Regler för bågskytteprov (2009/5)

1 §. Tillämpningsområde

Med bågskytteprovet avses i denna bilaga det prov på skjutskicklighet som avläggs i landskapet och som avses i landskapsförordningens 11 §.

2 §. Skytteprovssledare

Skytteprovsexaminator för bågskytteprovet utses av landskapsregeringen på förslag av en jaktvårdsförening eller av en i landskapet verksam och registrerad bågskytteförening. En skytteprovsexaminator ska ha giltig IBEP-båggjärexamen eller dansk båggjärexamen.

3 §. Intyg och protokoll över genomförda bågskytteprov

Till provtagare ska lämnas intyg över avlagt godkänt bågskytteprov. Skytteprovsexaminatorn ska på av landskapsregeringen godkänt formulär upprätta protokoll över genomförda bågskytteprov, som årligen (före den 5 augusti) ska inlämnas till landskapsregeringen.

Skytteprovsexaminatorn ska till en skytt som avlagt godkänt bågskytteprov lämna landskapsregeringens statistikblankett för rapportering av jaktstatistik.

4 §. Provtillfällen

Bågskytteprovet kan avläggas vid särskilda provtillfällen, som årligen ordnas under tiden 1 juni - 31 juli.

Närmare bestämmelser om tider och platser för provens avläggande publiceras årligen av landskapsregeringen i tidningen Jägaren, dock senast två veckor före första provdagen.

I samråd med landskapets jaktförvaltare kan av särskilda skäl beviljas möjlighet till avläggande av särskilt bågskytteprov på andra tider än de som avses i 2 mom. Protokoll över sådant prov ska snarast inlämnas till landskapsregeringen.

5 §. Krav på dokument och utrustning

Provtagaren skall i samband med provets avläggande uppvisa godkänd identitetshandling samt intyg över giltig

1) IBEP-båggjärexamen (International Bowhunting Education Program) eller

2) dansk båggjärexamen (dansk buejagtprøve).

Vid bågskytteprovet ska för jakt med både godkänd utrustning avseende pilar och både användas, provet får dock avläggas med övningspilsar. Utrustningen ska vara i behörigt skick samt dugligt till jakt.

Bågskytteprovet ska utföras med den bågtyp vilken man avser att bedriva jakt med. Med bågtyper avses bågar med system som reducerar dragvikt vid ank-ringspunkten (compound) samt bågar med icke redu-cerande läge (recurve och långbåge).

6 §. Skjutserier

Bågskytteprovet omfattar en skjutserie med sex skott mot måltavlor utplacerade på jaktmässiga av-stånd från skytten. Måltavlorna fastställs av land-skapsregeringen och ska föreställa jaktbara viltarter. En pil skall skjutas mot respektive måltavla. Minst fem av de sex pilarna skall träffa i målfigurens vital-område (hjärta/lungor) för att provet ska godkännas. Flera skjutserier får avläggas vid samma tillfälle.

K 34 Landskapsförordning (1997:42) om jakt på älg

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning finns bestämmelser om jakt på älg i landskapet Åland.

2 §. Jakträttsområdets ansökan

Till jakträttsområdets ansökan skall fogas en utredning som visar att de som bildat jakträttsområdet har jakträtt enligt 4 eller 6 §§ jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland eller att de skriftligen erhållit rätt till älgjakt av innehavaren av sådan jakträtt. Av utredningen skall framgå att jakträttsområdet består av ett område om minst 2000 hektar. Jakträttsområ-det skall finnas tydligt markerat på en karta i skala 1:20.000.

I ansökan skall anges namnen på de personer som är jaktledare och ersättare. Vidare skall anges vem av ersättarna som i första hand respektive i andra hand träder i jaktledarens ställe.

Se K 32, Jaktlag (1985:31) för landskapet Åland.

3 §. Upphävd (2002/38).

4 §. Jaktvårdsföreningens styrelses ansökan

Jaktvårdsföreningens styrelses ansökan om till-stånd till jakt på älg skall grunda sig på jakträttsområ-denans ansökningar och vad som är lämpligt med tanke på älgstammens vård och utveckling.

Av ansökan skall framgå vilka åtgärder för älgstammens vård och utveckling jaktvårdsföreningen avser vidta under treårsperioden. De jakträttsområden, för vilka ansökningar om tillstånd till jakt på älg inkommit, skall vara tydligt markerade på en karta i skala 1:50.000.

5 §. [Landskapsstyrelsens] tillstånd

I [landskapsstyrelsens] tillstånd skall anges det antal vuxna djur och älgkalvar som får fällas under treårsperioden inom det område för vilket tillståndet beviljats. I fråga om vuxna djur kan villkor föreskrivas även angående djurens kön.

6 §. Jaktvårdsföreningens styrelses tillstånd

Jaktvårdsföreningens styrelse skall senast fjorton dagar innan älgjakten inleds avgöra ansökningarna om tillstånd till jakt på älg. Sökanden skall utan dröjsmål skriftligen underrättas om beslutet.

Om tillstånd beviljas skall av tillståndet framgå det antal vuxna djur och älgkalvar som får fällas. I fråga om vuxna djur kan villkor föreskrivas även angående deras kön. Tillstånd att fälla vuxet djur innebär alltid rätt att i stället fälla älgkalv. Med älgkalv avses älg som är född under det kalenderår som jakten sker.

Av tillståndet skall dessutom framgå:

1) uppgifter om av [landskapsstyrelsen] fastställda avgifter för fällda djur samt betalningstidpunkten för avgifterna,

2) uppgifter om hur jaktresultatet skall redovisas till [landskapsstyrelsen],

3) hur jaktresultatet skall meddelas jaktvårdsföreningens styrelse,

4) vilka åtgärder som skall vidtas då avvikelse från tillståndsvillkoren har skett,

5) hur jaktvårdsföreningens styrelse skall underrättas om ändrade jakträttsförhållanden samt

6) hur besvär anföras.

Om ansökan avslås skall motivering samt besvärshänvisning bifogas till beslutet.

7 §. Principer vid fördelning av tillståndskvoten

Jaktvårdsföreningens styrelse skall fördela tillstånden till jakt på älg mellan jakträttsområdena på ett sådant sätt att jaktutövarens intressen såväl som principerna för älgstammens vård och utveckling tillgodoses på bästa sätt.

8 §. Skyldighet att lämna information

Jaktvårdsföreningens styrelse skall varje år innan jakten inleds meddela [landskapsstyrelsen], Ålands polisdistrikt och sjöbevakningen hur tillstånden till jakt på älg fördelats mellan jakträttsområdena. Jaktvårdsföreningens styrelse skall även meddela vilka personer som enligt tillstånden är jaktledare och ersättare.

9 §. Jakt på odlingsområde

Jaktvårdsföreningens styrelse kan besluta att en viss del av de tillstånd till jakt på älg som tilldelas jakträttsområdet kan utnyttjas för jakt på odlingsområde för att undvika skada på specialodling. Jakten får i sådant fall, med avvikelse från vad som sägs i 2 § jaktförordningen (1995:69) för landskapet Åland,

inledas tidigast den 15 september.

Odlingsområdet skall markeras på den karta som bifogas till ansökan.

Med odlingsområde avses åker samt kringliggande område inom 100 meter från åkerns kanter.

Se K 33, Jaktförordning (1995:69) för landskapet Åland.

10 §. Ansökningsblanketter

[Landskapsstyrelsen] fastställer blanketter för ansökan om tillstånd till jakt på älg.

11 §. Ikraftträdelsebestämmelse

Denna förordning träder i kraft den 15 maj 1997.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Hälso- och sjukvård, hälsoskydd och djurskydd

Hälso- och sjukvård

L 1 Landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområdet och syftet

Denna lag tillämpas på den offentliga hälso- och sjukvården i landskapet. Hälso- och sjukvården omfattar hälsofrämjande verksamhet, primärvård och specialiserad sjukvård.

Lagens syfte är

1) att främja och upprätthålla hälsa och välfärd, arbets- och funktionsförmåga samt till verksamhetsområdet hörande social trygghet för befolkningen i landskapet,

2) att minska hälsoskillnaderna mellan olika befolkningsgrupper i landskapet,

3) att säkerställa att hela befolkningen i landskapet har rätt till sådan hälso- och sjukvård som vars och ens hälsotillstånd förutsätter, inom de gränser som står till hälso- och sjukvårdens förfogande vid respektive tidpunkt,

4) att säkerställa en hög kvalitet på hälso- och sjukvården i landskapet,

5) att öka patient- och klientorienteringen inom hälso- och sjukvården i landskapet samt

6) att utveckla samarbetet med den kommunala socialvården.

2 §. Ålands hälso- och sjukvård

Den offentliga hälso- och sjukvården i landskapet tillhandahålls av myndigheten *Ålands hälso- och sjukvård*.

Ålands hälso- och sjukvård sköter sina uppgifter genom att själv producera vårdtjänster eller genom att köpa tjänster av andra vårdproducenter. Ålands hälso- och sjukvård kan även sälja vårdtjänster om det kan ske utan att försämra myndighetens förutsättningar att fullgöra sina uppgifter.

Ålands hälso- och sjukvård är underställd landskapsregeringen. Landskapsregeringen handhar den allmänna styrningen och övervakningen av Ålands hälso- och sjukvård.

2 kap. Ålands hälso- och sjukvårds organisation

3 §. Styrelsen

Landskapsregeringen tillsätter en styrelse för Ålands hälso- och sjukvård som består av minst fem

och högst sju medlemmar samt utser en ordförande och en viceordförande för styrelsen. För varje medlem utses en personlig ersättare. Styrelsens mandattid är fyra år.

Landskapsregeringen kan avsätta styrelsen i sin helhet eller en enskild medlem eller ersättare i styrelsen.

Landskapsregeringen beslutar om arvudet för medlemmarna och ersättarna i styrelsen.

4 §. Styrelsens uppgifter

Styrelsen leder Ålands hälso- och sjukvårds verksamhet.

Styrelsen ska

1) årligen göra upp ett budgetförslag med motive- ringar,

2) kontinuerligt följa upp hur budgeten förverkligas,

3) ställa upp mål och krav för verksamheten inom myndigheten samt kontinuerligt följa upp hur dessa förverkligas,

4) årligen göra upp en verksamhetsberättelse som ska tillställas landskapsregeringen,

5) besluta om frågor av större vikt inom Ålands hälso- och sjukvård,

6) anta bestämmelser om styrelsens inre arbete samt

7) föra Ålands hälso- och sjukvårds talan och be- vaka landskapets intressen vid domstolar och andra myndigheter i ärenden som gäller Ålands hälso- och sjukvårds uppgifter.

Den uppgift som avses i 2 mom. 7 punkten kan dele- geras till en tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård.

5 §. Beslutfattandet i styrelsen

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordförande eller viceordförande.

Styrelsen är beslutförför när fler än hälften av antalet medlemmar är närvarande, bland dem ordförande el- ler vice ordförande.

Styrelsen avgör ärenden på föredragning av hälso- och sjukvårdsdirektören. Ärenden som rör hälso- och sjukvårdsdirektören föredras av styrelsens ordförande.

Närvaro- och yttranderätt i styrelsen har hälso- och sjukvårdsdirektören och ledningsgruppens övriga medlemmar, den minister i landskapsregeringen som ansvarar för hälso- och sjukvården samt landskapslä- karen.

Om beslutfattandet i styrelsen, handläggningen av ärenden och jäv gäller vad som bestäms i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland.

L 1 LL (2011:114) om hälso- och sjukvård

6 §. Hälso- och sjukvårdsdirektören

Styrelsen utser en hälso- och sjukvårdsdirektör för en viss tid.

Styrelsen får säga upp hälso- och sjukvårdsdirektören, förutom på de grunder som allmänt gäller uppsägning av landskapets tjänstemän, när det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägningen. Uppsägningen får ske så att anställningen upphör med omedelbar verkan. I ett sådant fall har hälso- och sjukvårdsdirektören rätt till en ersättning som motsvarar lönen för uppsägningstiden.

7 §. Hälso- och sjukvårdsdirektörens uppgifter

Hälso- och sjukvårdsdirektören ska

1) se till att verksamheten sköts och utvecklas på ett ändamålsenligt sätt,

2) se till att styrelsens beslut verkställs och informera styrelsen om händelser av vikt,

3) avgöra de ärenden som inte ankommer på styrelsen samt

4) sköta de uppgifter som enligt reglementet ankommer på hälso- och sjukvårdsdirektören.

Hälso- och sjukvårdsdirektören är ordförande för ledningsgruppen vid Ålands hälso- och sjukvård.

8 §. Reglementet

Styrelsen ska anta ett reglemente för Ålands hälso- och sjukvård.

I reglementet ska finnas bestämmelser om myndighetens administration samt om övriga frågor som gäller verkställigheten av myndighetens uppgifter och myndighetens funktion.

9 §. Ledningen och personalen

Vid Ålands hälso- och sjukvård kan finnas personal i offentligrättsligt och privaträttsligt anställningsförhållande. Ålands hälso- och sjukvård sköter de uppgifter som gäller dess personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ska skötas av landskapsregeringen. Landskapsregeringen beslutar dock om permittering av personalen vid Ålands hälso- och sjukvård och om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning. En förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av Ålands hälso- och sjukvård. Ett beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman inom hälso- och sjukvårdsmyndigheten fattas av myndigheten. Andra tjänster än tjänsten som hälso- och sjukvårdsdirektör vid Ålands hälso- och sjukvård inrättas och indras samt deras benämningar ändras av myndigheten.

Ledningen för Ålands hälso- och sjukvård ska ha en sådan multiprofessionell sakkunskap som främjar en högkvalitativ och trygg vård, samarbete mellan olika yrkesgrupper och utvecklandet av vård och verksamhetsmetoder samt garanterar god myndighetsutövning.

Personalstyrkan vid Ålands hälso- och sjukvård ska ha en sådan utbildning, struktur och mängd som svarar mot behovet av den verksamhet som främjar hälsa

och välfärd och behovet av hälso- och sjukvårdstjänster hos befolkningen i landskapet. Ålands hälso- och sjukvård ska se till att personalen i tillräcklig utsträckning deltar i kompletterande utbildning.

De krav som ställs i 2 och 3 mom. gäller även då Ålands hälso- och sjukvård köper vårdtjänster av andra vårdproducenter.

Se D 32, Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland.

10 §. Ansvaret för hälso- och sjukvården vid verksamhetsenheterna

För varje verksamhetsenhet som bedriver hälso- och sjukvård inom Ålands hälso- och sjukvård ska det finnas en läkare respektive tandläkare som har det medicinska ansvaret och som fungerar som rådgivare för klinikchefen om han eller hon inte är läkare eller tandläkare.

Ett beslut om inledande och avslutande av en patients sjukvård och om förflyttning av en patient till en annan verksamhetsenhet inom Ålands hälso- och sjukvård fattas av den medicinskt ansvariga läkaren. Den ansvariga läkaren kan delegera uppgiften till någon annan legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

11 §. Budgeten och den interna kontrollen

Styrelsen ska för Ålands hälso- och sjukvård göra upp ett budgetförslag med motiveringar, vilket tillställs landskapsregeringen som underlag för landskapsregeringens förslag till budget för landskapet Åland.

Styrelsen ansvarar för att den interna kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig.

12 §. Ändringar av organisationen

Styrelsens beslut om betydande ändringar av organisationen för Ålands hälso- och sjukvård ska fastställas av landskapsregeringen innan de verkställs.

3 kap. De grundläggande bestämmelserna om Ålands hälso- och sjukvårds verksamhet**13 §. Lokalerna och utrustningen**

Ålands hälso- och sjukvård ska ha ändamålsenliga lokaler och ändamålsenlig utrustning.

De krav som ställs i denna paragraf gäller även då Ålands hälso- och sjukvård köper vårdtjänster av andra vårdproducenter.

14 §. Rätten till en andra bedömning

Var och en vars hälsotillstånd blivit föremål för en bedömning inom specialsjukvården har rätt till en andra medicinsk bedömning av samma hälsotillstånd om

1) han eller hon lider av en livshotande eller särskilt allvarlig sjukdom eller skada eller ett sådant långvarigt smärttillstånd som väsentligen påverkar livskvaliteten,

2) vetenskap eller beprövad erfarenhet inte ger entydig vägledning och

3) det medicinska ställningstagandet kan innebära särskilda risker för den enskilda eller vara av stor betydelse för dennas livskvalitet.

Då de förutsättningar som anges i 1 mom. föreligger ska patienten informeras om rätten till en andra medicinsk bedömning.

Beslutet om rätten till en andra medicinsk bedömning och var denna får göras ska fattas av en medicinskt sakkunnig tjänsteman inom Ålands hälso- och sjukvård. Om patienten är missnöjd med beslutet ska detta omprövas av ytterligare en medicinskt sakkunnig tjänsteman inom Ålands hälso- och sjukvård. I reglementet för Ålands hälso- och sjukvård ska anges vem som fattar beslutet om rätten till en andra bedömning och vem som omprövar ett sådant beslut.

Patienten ska erbjudas den behandling som den andra medicinska bedömningen kan föranleda.

15 §. Kvaliteten och patientsäkerheten

Verksamheten inom Ålands hälso- och sjukvård ska basera sig på vetenskap och beprövad erfarenhet samt på god vårdpraxis och goda rutiner. Verksamheten ska vara högklassig och trygg och fullgöras på ett behörigt sätt. Landskapsregeringen utfärdar vid behov närmare anvisningar gällande god vårdpraxis.

Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet.

Verksamhetens kvalitet ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och kontrolleras.

16 §. Patientuppgifterna

Ålands hälso- och sjukvård har en sammanhållen journalföring.

Ålands hälso- och sjukvård har rätt att ansluta sig till nationella och internationella elektroniska register över patientuppgifter.

17 §. Avgifterna

Landskapsregeringen beslutar, i enlighet med landskapslagen (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård, om patientavgifterna för de tjänster som Ålands hälso- och sjukvård producerar. Styrelsen beslutar om andra avgifter och ersättningar för de varor och tjänster som Ålands hälso- och sjukvård säljer eller producerar.

Styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård beslutar om avgifterna för de vårdtjänster som Ålands hälso- och sjukvård säljer.

Se F 3, Landskapslag (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård.

18 §. Ersättningsskyldigheten

Hemkommunen ska erlagga en avgift för en patient som utan medicinska skäl är kvar inom Ålands hälso- och sjukvård längre än en vecka efter det att Ålands hälso- och sjukvård har informerat kommunen om att patienten kommer att skrivas ut. Avgiftens storlek fastställs så att den motsvarar kostnaden för vården. Informationen till kommunen ska lämnas skriftligen på en blankett som fastställts av landskapsregeringen.

Kommunens ersättningsskyldighet enligt denna paragraf gäller endast driftskostnaderna. Vid beräkningen av kostnaderna används det senast fastställda bokslutet.

19 §. Samarbetet med socialvården

Ålands hälso- och sjukvård ska samarbeta med socialvården i sin verksamhet på ett sådant sätt att upp-

gifterna kan skötas på ett behörigt sätt och så som patientens behov av social-, hälso- och sjukvårdstjänster förutsätter.

20 §. Vårdgarantin

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna sin verksamhet inom primärvården så att patienter på vardagar under tjänstetid omedelbart kan få kontakt med en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska göra en bedömning av vårdbehovet senast den tredje vardagen från det att patienten tog kontakt med Ålands hälso- och sjukvård, om inte bedömningen har kunnat göras vid det första kontakttillfället.

Vård som i samband med bedömningen av vårdbehovet har konstaterats vara medicinskt nödvändig ska med beaktande av patientens hälsotillstånd och sjukdomens sannolika förlopp ordnas inom skäligen tid, dock senast inom tre månader från det att behovet bedömdes.

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna sin verksamhet inom den specialiserade sjukvården så att den som är akut sjuk omedelbart får den vård som hans eller hennes tillstånd förutsätter. För att få vård inom den specialiserade sjukvården för icke-brådskande sjukvård krävs en på läkarundersökning grundad remiss. Bedömningen av vårdbehovet ska inledas inom tre veckor från det att remissen anlände till den mottagande verksamhetsenheten. Vård som konstateras vara medicinskt nödvändig ska, med beaktande av hur brådskande vården är, ordnas och inledas inom en skäligen tid, dock senast inom sex månader från det att vårdbehovet konstaterades. För barn och ungdomar till och med 22 års ålder ska den vård inom psykiatri som konstateras vara nödvändig med beaktande av hur brådskande vården är ordnas inom tre månader om inte medicinska, terapeutiska eller andra motsvarande omständigheter kräver annat.

Om Ålands hälso- och sjukvård inte kan erbjuda den vård som avses i 1-3 mom. ska myndigheten ordna vården genom att köpa tjänster från en annan vårdproducent utan att det medför extra vårdkostnader för patienten. Ålands hälso- och sjukvård är dock inte skyldig att ersätta kostnader för vård som patienten på eget initiativ sökt hos en annan serviceproducent.

Vårdgarantin omfattar inte mun- och tandvården.

21 §. Offentliggörandet av väntetider

Ålands hälso- och sjukvård ska med högst sex månaders mellanrum offentliggöra uppgifter om väntetider som avses i 20 §.

22 §. Förhandstillstånd att söka vård i EU, EES-området eller Schweiz

Om Ålands hälso- och sjukvård inte kan uppfylla vårdgarantin enligt 21 § ska den på patientens begäran ge ett förhandstillstånd om att patienten på bekostnad av Ålands hälso- och sjukvård kan söka vård i medlemsstaterna inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz. När förhandstillstånd beviljas ska patientens aktuella hälsotillstånd och sjukdomens sannolika förlopp beaktas.

23 §. Ändringar av verksamheten

Styrelsens beslut om betydande inskränkningar eller omprioriteringar av verksamheten vid Ålands hälso- och sjukvård ska fastställas av landskapsregeringen innan det verkställs, förutsatt att förändringarna inte finns redovisade i budget eller fordrar lagtingets godkännande vid budgetbehandlingen.

4 kap. Hälsofrämjande verksamhet

24 §. Beaktandet av hälso- och välfärdskonsekvenser

Landskapsregeringen ska i samband med beredning av beslut bedöma och beakta de konsekvenser beslutet har för befolkningens hälsa och välfärd.

25 §. Uppföljningen av hälsa och välfärd i landskapet

Landskapsregeringen ska följa med befolkningens hälsa och välfärd och de faktorer som inverkar på hälsan och välfärden inom olika befolkningsgrupper samt följa med effekterna av de åtgärder som sätts in för att svara mot befolkningens välfärdsbehov. En rapport om befolkningens hälsa och välfärd och de åtgärder som vidtagits ska en gång per lagtingsperiod överlämnas till lagtinget.

26 §. Hälsorådgivning och hälsoundersökningar

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna hälsorådgivning som bidrar till att främja hälsan och välfärden och förebygga sjukdomar hos befolkningen i landskapet. Ålands hälso- och sjukvård ska se till att sådana hälsoundersökningar genomförs som är nödvändiga för att följa och främja hälsan och välfärden hos befolkningen. Ålands hälso- och sjukvård ska ordna preventivmedelsrådgivning och annan rådgivning som främjar den sexuella och reproduktiva hälsan.

Hälsorådgivningen och hälsoundersökningarna ska bidra till att främja arbets- och funktionsförmågan och den psykiska hälsan samt förebygga sjukdomar.

27 §. Screening

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna screening i enlighet med det nationella screeningprogrammet. Utöver detta kan Ålands hälso- och sjukvård, då det är medicinskt motiverat, ordna screening och hälsoundersökningar i syfte att konstatera en viss sjukdom eller dess förstadium eller för att upptäcka sjukdomsalstrare.

28 §. Rådgivning för gravida och barn under läropliktsåldern

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna rådgivning för gravida kvinnor och familjer som väntar barn samt för barn under läropliktsåldern och för deras familjer.

Rådgivningens uppgifter är

1) att regelbundet och utifrån det individuella behovet övervaka och främja fostrets sunda tillväxt, utveckling och välfärd samt främja hälsan hos gravida kvinnor och kvinnor som fött barn.

2) att främja barnets sunda tillväxt, utveckling och välfärd samt följa upp dessa i genomsnitt en gång i månaden under barnets första levnadsår och därefter årligen och utifrån det individuella behovet.

3) att följa med barnets munhälsa minst vartannat år.

4) att stödja föräldraskapet och familjens allmänna välfärd,

5) att främja en hälsosam uppväxt- och utvecklingsmiljö för barnet samt sunda levnadsvanor i familjen och

6) att i ett tidigt skede identifiera barnets och familjens behov av särskilt stöd och undersökningar samt att stödja barnet och familjen och vid behov hänvisa dem till undersökningar och vård.

När Ålands hälso- och sjukvård ordnar rådgivning som avses i denna paragraf ska den vid behov samarbeta med instanser som svarar för barnomsorg, barnskydd, annan socialvård och specialiserad sjukvård samt med andra relevanta instanser.

29 §. Skolhälsovården

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna skolhälsovård för alla elever i grundskolan. Till skolhälsovården hör också hälso- och sjukvården för de barn som fullgör sin läroplikt genom hemundervisning och under den tid eleven deltar i praktisk arbetslivsorientering.

Skolhälsovårdens uppgifter är

1) att främja elevernas hälsa och att förebygga psykisk ohälsa,

2) att främja en sund och trygg skolmiljö och välbefinnandet i skolan,

3) att följa med och främja elevernas uppväxt och utveckling samt deras hälsa och välfärd ärligen,

4) att stödja elevernas föräldrar och vårdnadshavare i fostringsarbetet,

5) att tillhandahålla mun- och tandvård för eleverna, i vilken ingår kontroll av munhälsan minst tre gånger samt enligt det individuella behovet,

6) att i ett tidigt skede identifiera och stödja elevens behov av särskilt stöd eller undersökningar,

7) att stödja egenvård av långvarigt sjuka barn i samarbete med övrig personal inom elevvården samt vid behov hänvisa barnet till ytterligare undersökningar och fortsatt vård,

8) att tillhandahålla de specialundersökningar som är nödvändiga för att konstatera elevens hälsotillstånd samt

9) att ordna förebyggande tobaks-, alkohol- och drogarbete.

Skolmiljön ska undersökas regelbundet och minst vart tredje år genom ett samarbete mellan skollagen, fastighetsägaren, skolhälsovården och andra relevanta instanser.

När Ålands hälso- och sjukvård ordnar skolhälsovård ska den samarbeta med föräldrar och vårdnadshavare, med elevvårds- och undervisningspersonal samt med andra relevanta instanser.

30 §. Studerandehälsovården

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna studerandehälsovård för de studerande på gymnasienivå och vid Högskolan på Åland, oberoende av de studerandes hemort. Till studerandehälsovården hör också hälso- och sjukvården under den tid den studerande deltar i arbetspraktik.

Studerandehälsovårdens uppgifter är

1) att främja en sund och trygg studiemiljö och välbefinnandet i studiemiljön samt att följa upp detta med högst tre års mellanrum,

2) att följa och främja de studerandes hälsa, välfärd och studieförmåga, vilket omfattar två återkommande hälsoundersökningar för studerande på gymnasienivå och hälsoundersökningar för alla studerande enligt det individuella behovet,

3) att ordna hälso- och sjukvård för de studerande, till vilket hör att förebygga psykisk ohälsa och att ordna förebyggande tobaks-, alkohol- och drogärbete, främjande av den sexuella hälsan samt mun- och tandvård samt

4) att i ett tidigt skede identifiera och stödja den studerandes behov av särskilt stöd eller undersökningar samt vid behov hänvisa den studerande till ytterligare undersökningar och fortsatt vård.

Studiemiljön ska undersökas regelbundet och minst vart tredje år genom ett samarbete mellan skolledningen, fastighetsägaren, studerandehälsovården och andra relevanta instanser.

När Ålands hälso- och sjukvård ordnar studerandehälsovård ska den samarbeta med föräldrar och vårdnadshavare till minderåriga studerande, med personal inom undervisning samt med andra relevanta instanser.

31 §. Företagshälsovården

För arbetstagare som arbetar i landskapet ska Ålands hälso- och sjukvård inom ramen för givna resurser ordna företagshälsovård i enlighet med 12 § lagen om företagshälsovård (FFS 1383/2001).

För företagare och andra som för egen räkning utför arbete i landskapet ska Ålands hälso- och sjukvård i tillämpliga delar ordna företagshälsovård i enlighet med 12 § lagen om företagshälsovård.

Ålands hälso- och sjukvård kan avtala med en arbetsgivare i landskapet om att tillhandahålla sådan hälsovård som avses i 14 § lagen om företagshälsovård för de arbetstagare som är anställda hos arbetsgivaren. Ett sådant avtal kan också ingås med företagare och andra som för egen räkning utför arbete.

Se So 406 FL II

32 §. Hälsovården för fartygspersonalen

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna hälsovård för fartygspersonal oberoende av hemort. Hälsovården ska åtminstone omfatta en sådan första undersökning som avses i lagen om läkarundersökning av fartygspersonal (FFS 1171/2010).

33 §. Rådgivning och andra tjänster för de äldre

Ålands hälso- och sjukvård ska se till att de personer som får ålderspension har tillgång till rådgivning som främjar deras välfärd, hälsa och funktionsförmåga.

Rådgivningens uppgifter är

1) att ge rådgivning som syftar till att främja sunda levnadsvanor och förebygga sjukdomar och olyckor,

2) att identifiera hälsoproblem som beror på försvagad hälsa och funktionsförmåga hos äldre personer och ge tidigt stöd i samband med hälsoproblemen samt

3) att ge handledning om sjukvård och säker läkemedelsbehandling.

Ålands hälso- och sjukvård kan ordna hälsokontroller som främjar de äldres hälsa.

Ålands hälso- och sjukvård ska erbjuda hälsofrämjande hembesök hos de äldre. Vid de hälsofrämjande hembesöken ska den äldres behov av hjälp utredas och de förändringar som behövs av bostaden bedömas i syfte att skapa möjlighet för den äldre att bo kvar hemma så länge som möjligt. Den äldre ska även informeras om olika stödmöjligheter och om hur man förebygger ohälsa. Då Ålands hälso- och sjukvård ordnar hälsofrämjande hembesök ska myndigheten samarbeta med de instanser som svarar för socialvård.

34 §. Hälsorådgivningen för särskilda grupper

De unga personer och personer i arbetsför ålder som inte omfattas av studerande- eller företagshälsovården ska ha tillgång till hälsorådgivning och hälsoundersökningar.

35 §. Förebyggandet av psykisk ohälsa

Ålands hälso- och sjukvård ska sträva efter att förebygga psykisk ohälsa hos invånarna i landskapet genom att stärka de faktorer som skyddar den psykiska hälsan och att minska och avlägsna faktorer som hotar den psykiska hälsan.

Med förebyggande av psykisk ohälsa avses

1) att ge en sådan handledning och rådgivning beträffande de faktorer som skyddar och hotar den psykiska hälsan, som ingår i hälso- och sjukvården samt vid behov ge psykosocialt stöd till individen och familjen samt

2) att samordna det psykosociala stödet i exceptionella krissituationer.

Det arbete med att förebygga psykisk ohälsa som utförs av Ålands hälso- och sjukvård ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet tillsammans med den kommunala socialvården.

36 §. Intyg

Ålands hälso- och sjukvård kan utfärda intyg eller utlåtanden om hälsotillståndet för den som är bosatt i landskapet eller som är patient vid Ålands hälso- och sjukvård.

Landskapsregeringen utfärdar närmare bestämmelser om vilka intyg Ålands hälso- och sjukvård ska utfärda.

5 kap. Hälso- och sjukvården

37 §. Hälso- och sjukvården

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna hälso- och sjukvård för invånarna i landskapet.

Hälso- och sjukvårdens uppgifter är

1) att utföra undersökningar av patienter, fastställa medicinska diagnoser och ge vård samt att ge den medicinska rehabilitering som behövs,

2) att förebygga och bota sjukdomar samt ge lindring,

3) att ge handledning som syftar till att stärka patientens inflytande på sin vård och patientens egenvård samt

4) att i ett tidigt skede identifiera problem med hälsan hos patienter som behöver särskilt stöd, särskilda

L 1 LL (2011:114) om hälso- och sjukvård

undersökningar och särskild vård, att behandla problemen och att hänvisa patienten till fortsatt vård.

Sjukvården ska genomföras med beaktande av patientens behov av medicinsk vård, vetenskap och beprövad erfarenhet samt god vårdpraxis och goda rutiner som avses i 15 §. Vården ska genomföras på ett ändamålsenligt sätt och genom ett ändamålsenligt samarbete. Vården ska genomföras i form av öppenvård när detta är ändamålsenligt samt möjligt med beaktande av patientsäkerheten.

För genomförandet av vården och rehabiliteringen ska en vård- och rehabiliteringsplan göras upp i enlighet med landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.

Ålands hälso- och sjukvård tillhandahåller läkartjänster för de äldre vid de offentliga institutionerna som finns i landskapet.

Se L 3, Landskapslag (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter

38 §. Hemsjukvården och hemservicen

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna hemsjukvård för invånarna i landskapet. Hemsjukvården genomförs enligt vård- och serviceplanen eller är sådan tillfällig hälso- och sjukvårdsservice som tillhandahålls på ett multiprofessionellt sätt i patientens hem eller liknande. De förbrukningsartiklar som används i hemsjukvården i enlighet med vårdplanen ingår i vården.

Ålands hälso- och sjukvård kan ordna hemservice.

39 §. Mun- och tandvården

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna mun- och tandvård för

- 1) barn och ungdomar till och med 25 års ålder samt
- 2) patientgrupper som i enlighet med landskapsregeringens beslut är prioriterade av medicinska och sociala skäl.

Jourtandvård ska ordnas för alla invånare i landskapet samt för tillfälliga besökare i landskapet.

Med mun- och tandvård avses

- 1) att främja och följa munhälsan hos befolkningen,
- 2) hälsorådgivning och hälsoundersökningar,
- 3) att undersöka, förebygga och behandla munsjukdomar samt
- 4) att i ett tidigt skede identifiera patientens behov av särskilt stöd och undersökningar samt att vårda och vid behov hänvisa patienten till ytterligare undersökningar och fortsatt vård.

40 §. Arbetet för psykisk hälsa

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna sådant arbete för psykisk hälsa som behövs för att främja hälsan och välfärden för invånarna i landskapet.

Med arbete för psykisk hälsa avses att undersöka och behandla samt ge medicinsk rehabilitering i samband med psykiska symptom och sjukdomar.

Det arbete för psykisk hälsa som utförs av Ålands hälso- och sjukvård ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet tillsammans med den kommunala socialvården.

41 §. Alkohol- och drogarbetet

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna en sådan service inom alkohol- och drogarbetet som behövs för att främja hälsan och välfärden för invånarna i landskapet och som syftar till att stärka de faktorer som främjar alkohol- och drogfrihet samt att minska eller avlägsna sådana faktorer i samband med användningen av berusningsmedel som äventyrar hälsan och säkerheten.

Med alkohol- och drogarbete avses

- 1) att ge sådan handledning och rådgivning som ingår i hälso- och sjukvården och som gäller de faktorer som främjar eller utgör hinder för ett nyktert eller drogfritt liv samt de faktorer i samband med användningen av berusningsmedel som äventyrar hälsan och säkerheten samt

- 2) undersökningar, vård och rehabilitering i samband med alkohol- och drogrelaterade sjukdomar.

Det alkohol- och drogarbete som utförs av Ålands hälso- och sjukvård ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet tillsammans med alkohol- och drogarbetet och arbetet för psykisk hälsa i kommunerna.

42 §. Den medicinska rehabiliteringen

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna en medicinsk rehabilitering i anslutning till sjukvård av patienter.

Med medicinsk rehabilitering avses

- 1) att ge rådgivning och handledning som gäller rehabilitering,
- 2) att utreda patientens funktions- och arbetsförmåga,
- 3) att utreda patientens rehabiliteringsmöjligheter,
- 4) terapier som förbättrar och upprätthåller funktionsförmågan samt andra behövliga åtgärder som främjar rehabiliteringen,
- 5) hjälpmedelstjänster,
- 6) anpassningsträning samt
- 7) rehabiliteringsperioder i form av institutionsvård eller öppenvård som består av de åtgärder som nämns i punkterna 1-6.

Ålands hälso- och sjukvård ansvarar för planeringen av patientens medicinska rehabilitering så att rehabiliteringen bildar en funktionell helhet tillsammans med den vård som behövs. Behovet av medicinsk rehabilitering samt rehabiliteringens mål och innehåll ska fastställas i en individuell, skriftlig rehabiliteringsplan. Ålands hälso- och sjukvård ansvarar för styrningen och övervakningen av rehabiliterings-servicen samt utser vid behov en kontaktperson för rehabilitering för patienten.

Ålands hälso- och sjukvård är inte skyldig att ordna rehabilitering enligt 1 mom. om ordnandet av medicinsk rehabilitering hör till Folkpensionsanstaltens uppgifter. Ålands hälso- och sjukvård ska ordna den medicinska rehabilitering som fastställts i rehabiliteringsplanen i det fall att det inte tydligt går att påvisa vem som ansvarar för ordnandet av och kostnaderna för rehabilitering.

Det som bestäms i 1 mom. om medicinsk rehabilitering ska inte tillämpas på kostnaderna för anskaffning av hjälpmedel, handledning i användning av dessa

samt underhåll och förnyande av dem, om behovet av hjälpmedel grundar sig på en skada eller en yrkes-sjukdom som anges i lagen om olycksfallsförsäkring (FFS 608/1948), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (FFS 1026/1981), lagen om skada ådragen i militärtjänst (FFS 404/1948), trafikförsäkringslagen (FFS 279/1959) eller motsvarande tidigare gällande lag.

Se Pen 201, 205, 220 FL II, Kom 203 FL I

43 §. Akutsjukvården

Akutsjukvård, som även omfattar psykiatrisk vård, missbrukarvård och psykosocialt stöd, ska ges till patienten oberoende av hemort. En patient som intagits för akutsjukvård får för fortsatt vård flyttas till en plats som fastställs på basis av patientens hemkommun, när patientsäkerheten och den mottagande enhetens möjligheter att ordna behövlig fortsatt vård har säkerställts.

För akutsjukvården ska Ålands hälso- och sjukvård ordna jour dygnet runt.

44 §. Den prehospitala akutsjukvården

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna prehospital akutsjukvård och fastställa en servicenivå för vården. I beslutet om servicenivån ska, med beaktande av att vården ska vara effektiv och ändamålsenlig och utgöra en funktionell helhet, fastställas hur vården ska organiseras, vilket serviceinnehållet ska vara, vilken utbildning den personal som deltar i vården ska ha, vilka målen för insatstiden ska vara samt andra omständigheter som är nödvändiga för ordnandet av vården.

Med prehospital akutsjukvård avses

1) akutsjukvård av en patient som plötsligt insjuknat eller skadats primärt utanför Ålands hälso- och sjukvårds inrättningar, med undantag för uppdrag enligt sjöräddningslagen (FFS 1145/2001), och vid behov transporten av patienten till den enligt medicinsk bedömning mest ändamålsenliga vårdenheten,

2) att vid behov ordna kontakt till psykosocial stödverksamhet för en patient, hans eller hennes närstående eller andra som har del i händelsen,

3) att medverka i utarbetandet av landskapets beredskapsplan för storolyckor och exceptionella situationer inom hälso- och sjukvården samt

4) handräckning till polisen, räddningsmyndigheterna, gränsbevakningsmyndigheterna och sjöräddningsmyndigheterna för fullgörande av de uppgifter som de svarar för.

Ålands hälso- och sjukvård kan bestämma att den prehospitala akutsjukvården ska omfatta den första insatsen. Med den första insatsen avses att alarmcentralen kan larma någon annan enhet än en ambulans i syfte att förkorta insatstiden i fråga om en plötsligt insjuknad eller skadad patient och att personalen i enheten ger en sådan livräddande första hjälp som fastställs i beslutet om servicenivån.

45 §. Smittsamma sjukdomar

Bestämmelser om arbetet med att bekämpa smittsamma sjukdomar finns i lagen (FFS 583/1986) om smittsamma sjukdomar.

Se So 414 FL II

6 kap. Särskilda bestämmelser

46 §. Servicesedlarna

Inom hälso- och sjukvården i landskapet kan servicesedlar användas i syfte att öka valmöjligheter för patienterna och främja samarbetet mellan den offentliga hälso- och sjukvården och de privata serviceproducenterna.

Närmare bestämmelser om servicesedlar utfärdas genom landskapslag.

47 §. Det ekonomiska ansvaret för läkemedelsbehandlingen

Ålands hälso- och sjukvård ansvarar ekonomiskt för de läkemedel som hänför sig till ett polikliniskt vårdtillfälle vid öppenvårdsmottagningen i sådana fall då läkemedlen ges av en läkare, tandläkare eller av någon annan yrkesutbildad personal inom hälso- och sjukvården under uppsikt av en läkare eller tandläkare.

Ålands hälso- och sjukvård ansvarar för de läkemedel som ges till patienten under tiden för inskrivningen inom sjukhusvården.

48 §. Beaktandet av barn i service som riktar sig till vuxna

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna sådana tjänster som är nödvändiga för att gravida kvinnor och deras ofödda barn ska ges särskilt skydd.

Barnets behov av vård och stöd ska utredas och barnet garanteras tillräcklig vård och tillräckligt stöd då barnets förälder, vårdnadshavare eller någon annan som svarar för barnets vård och fostran får missbrukarvård eller psykiatrisk vård eller annan hälso- och sjukvård och hans eller hennes förmåga att svara för barnets vård och fostran anses försvagad.

Tjänsterna ska ordnas i samarbete med kommunerna i enlighet med ansvarsfördelningen och regleringen i landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen.

Se M 16, Landskapslag (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen

49 §. Handräckning till polisen och tullmyndigheten

Ålands hälso- och sjukvård ska ge polisen och tullmyndigheten handräckning för utförande av klinisk undersökning av levande personer och polisen handräckning för yttre besiktning av avlidna.

50 §. Lokaler som krävs för rättsmedicinska obduktioner

Ålands hälso- och sjukvård ska se till att det finns sådana ändamålsenliga lokaler med behövlig och ändamålsenlig utrustning som behövs för att utföra rättsmedicinska obduktioner samt personalrum för obduktionspersonalen.

51 §. Utbildningen vid Ålands hälso- och sjukvård

Ålands hälso- och sjukvård kan anlitas för utbildning av hälso- och sjukvårdspersonal enligt överenskommelse med en högskola eller en annan myndighet eller organisation med utbildningsansvar.

52 §. Dröjsmålsranta

Om en ersättning enligt denna lag inte har betalats på förfallodagen får en årlig dröjsmålsränta uppbäras

L 2 RPF (2010:2) om ... förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården

enligt högst den räntefot som avses i 4 § 1 mom. räntelagen (FFS 633/1982) räknat från förfallodagen.

Förfallodagen för betalningen av dröjsmålsräntan får infalla tidigast två veckor efter att patienten har fått den vård för vilken avgiften bestämts.

Se Ci 410 FL I

53 §. Rättelseyrkanden och rättelser

En patient som är missnöjd med ett beslut som fattats inom Åland hälso- och sjukvård och som rör patienten kan inom 21 dagar efter att beslutet fattats, skriftligen begära rättelse hos den som fattat beslutet.

54 §. Ändringssökandet

Ändring i ett beslut som fattats av Ålands hälso- och sjukvård söks hos Ålands förvaltningsdomstol, om inte annat bestäms i en annan lag.

55 §. Förordning

Närmare bestämmelser kan utfärdas genom förordning om

- 1) vad som ska tas in i studerandehälsovården,
- 2) den förebyggande tandvården för barn och unga,
- 3) den hälsorådgivning och de återkommande hälsoundersökningar som hör till skolhälsovården och till rådgivningen för gravida och barn under läropliktsåldern,
- 4) de specialundersökningar som ingår i skolhälsovården,
- 5) den medicinska rehabiliteringen,
- 6) screeningen samt
- 7) den prehospitala akutsjukvårdens uppgifter och grunder för bestämmande av servicenivån och arbetsuppgifterna för personalen som medverkar i vården samt om första insatsen.

7 kap. Ikraftträdandet**56 §. Ikraftträdandet**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

När lagen trätt i kraft ska landskapsregeringen inom tre månader tillsätta en ny styrelse enligt bestämmelserna i 3 § dock så att den nya styrelsens mandatperiod inte får överstiga lagtingets mandatperiod med mer än tre månader.

När lagen träder ikraft benämns innehavaren av förvaltningschefstjänsten hälso- och sjukvårdsdirektör för återstoden av dennes avtalsperiod för tjänsten.

Från och med att lagen trätt ikraft till och med den 31 december 2012, ska kommunerna ersätta landskapet för kostnaderna för vården vid Ålands hälso- och sjukvårds geriatriska klinik, med undantag för kostnaderna för den palliativa cancervården. Ersättningen ska erläggas som en fast ersättning per vård dygn. Avgiftens storlek fastställs årligen på förhand som den genomsnittliga kostnaden för vård vid Trobergshemmet och De Gamlas hem, med en förhöjning om fem procent. Avgiften ska erläggas av patientens hemkommun till den del den inte täcks med avgifter och andra ersättningar som betalas av patienten. Kommunernas ersättningsskyldighet gäller endast driftskostnaderna. Vid beräkning av kostnaderna används senast fastställda bokslut.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården.

L 2 Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland

(FFS 1179/2009)

1 §. Ålands landskapsregering ska sköta de uppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland som enligt i landskapet gällande rikslagstiftning hör till regionförvaltningsverken.

Bestämmelser om vilka myndigheter som ska sköta de uppgifter som gäller beredskap för undantagsförhållanden finns i republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden (900/2000).

2 §. Kostnaderna för de uppgifter som avses i 1 § 1 mom. betalas av riket enligt vad social- och hälsovårdsministeriet och Ålands landskapsregering avtalar. Kostnaderna för rättsmedicinska undersökningar betalas av Statens ämbetsverk på Åland.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

Genom denna förordning upphävs republikens presidents förordning av den 7 oktober 2005 om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland (803/2005).

L 3 Landskapslag (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter

1 §. Lagen den 17 augusti 1992 om patientens ställning och rättigheter (FFS 785/1992) samt med stöd av den utfärdade bestämmelser skall, med i denna lag angivna avvikelser, tillämpas i landskapet Åland.

Ändring av den i 1 mom. angivna lagen gäller i landskapet, om inte annat följer av denna lag.

2 §. Följande avvikelser från den i 1 § 1 mom. nämnda lagen (patientlagen) skall gälla i landskapet:

1) verksamhetsenhet vid den i landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården avsedda hälso- och sjukvårdsmyndigheten skall i landskapet anses vara en i 2 § 4 punkten patientlagen avsedd verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård,

2) bestämmelserna i 3 § 1 mom. och 4 § 2 mom. patientlagen skall inte tillämpas i landskapet,

3) om den i 5 § 3 mom. patientlagen avsedda rätten för patient att kontrollera uppgifter i journalhandlingar som gäller patienten själv skall i landskapet gälla vad därom i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet stadgas,

4) (2003/80) den i 11 § 1 mom. avsedda ombudsmannen skall i landskapet utses av [landskapsstyrelsen],

5) om det i 13 § 4 mom. patientlagen avsedda utlämnandet av uppgifter ur journalhandlingarna skall i landskapet gälla vad därom i landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet är stadgat samt

6) bestämmelserna i 17 § patientlagen skall inte tillämpas i landskapet.

Ny 4 p införd varvid ursprungliga 4 och 5 pp blivit 5 och 6 pp (2003/80)

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt patientlagen ankommer på riksmyndighet skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga är om angelägenheter som faller inom landskapets behörighet.

4 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Hälsoskydd

L 4 Landskapslag (1967:36) om hälsovården

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av hälsovården ankommer på landskapsregeringen samt, i enlighet med vad därom är särskilt föreskrivet, på vederbörande riksmyndigheter. (1984/23)

2 mom. upphävd (1993/62).

2 §. (1977/64) Landskapsregeringen skall leda och övervaka den allmänna hälsovården.

3 §. (2007/121) Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet handhar de uppgifter som enligt denna lag ankommer på hälsovårdsnämnd och hälsönämnd.

4 §. Upphävd (1993/62).

2 kap. Om tätorter

5 §. (1984/51) Med tätort avses i denna lag område inom kommun, för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts.

6 §. (1984/51) Kommunfullmäktige kan besluta att även annat än i 5 § avsett område i kommunen skall vara tätort, om bosättningens täthet eller de sanitära förhållandena det påkallar.

Kommunfullmäktige kan även av särskilda skäl besluta att område, för vilket byggnadsplan fastställts, eller del därav inte skall betraktas som tätort enligt denna lag. Sådant beslut skall underställas landskapsregeringen för fastställelse.

Om det är påkallat för avlägsnande av betydande sanitärt missförhållande kan i 1 mom. nämnt beslut även fattas av landskapsregeringen efter att kommunfullmäktige hört.

I denna paragraf avsett beslut av landskapsregeringen skall kommunstyrelsen offentliggöra på sätt om kungörande av kommunala meddelanden är stadgat.

3 kap. Om hälsoinspektörer (1977/64)

7-9 §§. Upphävd (1973/22).

10-11 §§. Upphävd (1993/62).

12 §. Tjänsteman, som underlyder [hälsovårdsnämnd], är berättigad att verkställa till sitt verksamhetsområde hörande inspektioner och i detta syfte erhålla tillträde överallt, där allmän sanitär olägenhet eller fara kan yppa sig. Om inspektion av bostad gäller likväl, vad i 19 § stadgas.

4 kap. Om hälsovårdsordning

13 §. Erfordras för kommun eller tätort föreskrifter om den allmänna hälsovården utöver de i denna lag och de med stöd därav utfärdade allmänna stadgandena, skola de utfärdas i hälsovårdsordning.

14 §. Hälsovårdsordning godkännes av kommunens fullmäktige. Den skall underställas landskapsregeringen för fastställelse.

Anser landskapsregeringen hälsovårdsordning erforderlig i det allmännas intresse, men har sådan icke godkänts, må landskapsregeringen förordna, att hälsovårdsordning skall godkännas inom utsatt tid och underställas för fastställelse.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat, tillämpas på motsvarande sätt vid ändring eller upphävande av hälsovårdsordning.

5 kap. Om bostadslägenheter, arbetslokaler och samlingslokaler

15 §. Som bostadslägenhet anses i denna lag lägenhet, som är avsedd att användas som bostad.

Som arbetslokal anses fabrik och verkstad samt butiks-, kontors- och ämbetsverkslokal ävensom annan med dessa jämförlig lokal.

Med samlingslokal avses lokal, där vanligen ett större antal människor samtidigt uppehåller sig, såsom skola, lokal för härbärgerings- och förplägningsrörelse samt mötes- och nöjeslokal.

16 §. Byggnad, som omfattar bostadslägenheter, arbetslokaler eller samlingslokaler, skall underhållas och skötas på sådant sätt, att sanitär olägenhet icke åsamkas dem, som uppehålla sig i byggnaden.

17 §. I boningsrum må icke så stort antal personer tillåtas bosätta sig, icke heller må i arbetsrum placeras så många arbetstagare, att därav kan uppkomma sanitär olägenhet. [Hälsovårdsnämnden] är berättigad att vid

L 4 LL (1967:36) om hälsovården

behov bestämma, huru många personer, som må bo i ett boningsrum, och antalet arbetstagare, som det är tillåtet att placera i ett arbetsrum.

18 §. Mejeri, bageri, köttförelingsinrättning, tryckeri, motorreparationsverkstad, måleriaffär, allmän tvättinrättning och annan med dem jämförlig inrättning eller verkstad, där de maskiner, som användas, eller de arbetsmetoder, som tillämpas, förorsaka mera buller, lukt eller andra störningar för omgivningen, än i kontor eller därmed jämförlig lokal är vanligt, må icke förläggas till byggnad, som omfattar andra än för fastighetens eller inrättningens skötsel erforderliga bostadslägenheter, därest icke [hälsovårdsnämnden] beviljat tillstånd därtill.

19 §. Hälsonämnden har befogenhet att förordna medlem av nämnden eller densamma underlydande tjänsteman att granska bostadslägenhetens sanitära skick, om det finns skäl att misstänka att sanitär olägenhet förekommer i bostadslägenheterna. (1993/62)

[Hälsovårdsnämnden] i tätort må låta verkställa bostadsinspektion i enlighet med av densamma uppgjord och allmänheten delgiven plan.

I brådskande fall kan även hälsonämnds ordförande eller av nämnden därtill bemyndigad tjänsteman förordna om inspektion av bostadslägenhet. (1977/64)

20 §. (1997/99) Om rök, sot, vattenånga, damm, lukt, för stark värme eller kyla eller oskäligt störande oväsen eller buller eller annat sådant, som medför sanitär olägenhet tränger in i bostadslägenhet, arbetslokal eller samlingslokal eller på liknande sätt medför sanitär olägenhet, är den som vållar sådan olägenhet skyldig att vidta åtgärder för att avhjälpa eller begränsa missförhållandet.

Landskapsregeringen kan fastställa gränsvärden för störningar som kan orsaka sanitär olägenhet samt meddela bestämmelser om de åtgärder som skall vidtas för att avhjälpa eller begränsa sanitär olägenhet om orsakas av störningar vilka nämns i 1 mom.

21 §. Anser [hälsovårdsnämnden] bostadslägenhet, arbetslokal eller samlingslokal eller därtill hörande rum hälsovådligt för dem, som uppehålla sig där, på grund av brist på ljus, luft eller värme eller på grund av fukt, smuts, damm eller ohyra eller av annat skäl, och beror detta ifråga om arbetslokal icke på den normala arten av den i lokalen eller rummet bedrivna verksamheten, bör nämnden uppmana lägenhetens ägare eller innehavare att inom utsatt tid avhjälpa bristfälligheten eller att avstå från att använda lägenheten eller rummet för dess ändamål.

Är bristfälligheten av sådan art, att den icke kan avhjälpas, eller har ägaren eller innehavaren icke rättat sig efter [hälsovårdsnämndens] uppmaning att avhjälpa bristen, må nämnden förbjuda honom att använda lägenheten för dess ändamål.

22 §. Arbetslokal skall förläggas och uppföras på sådant sätt, att den icke medför i 20 § avsedd olägenhet för dem, som bo eller uppehålla sig i närheten.

23 §. Lägenhet eller rum, som avses att användas såsom skola, barnhem, barnträdgård, barnkrubba eller annan sådan inrättning,

såsom allmän bastu eller annan allmän badinrättning,

såsom barberarstuga, frisersalong, skönhetsinstitut eller för tillverkning av sanitetsförnödenheter eller kosmetiska ämnen,

såsom offentlig nöjes- och möteslokal, exkursionsstuga eller

för tillredning eller servering av mat för egen personal eller gäster, i ämbetsverk, inrättning, affärsrörelse eller på arbetsplats,

må icke nyttjas för nämnda ändamål, förrän [hälsovårdsnämnden] godkännt dem för deras ändamål i för verksamheten färdigställt skick.

[Hälsovårdsnämnden] är på anfordran skyldig att giva råd beträffande inspektionstvång underkastade lägenhetens och inrättningens uppförande och inredande i planeringsskedet.

Om godkännande av lägenhet, som skall användas för yrkesmässig framställning, förvaring, saluföring, servering eller annan hantering av livsmedel, är stadgat i 47 §.

Om inspektion av [härbärgerings- och förplägningsrörelse] är särskilt stadgat.

24 §. Utöver vad i byggnadslagstiftningen är stadgat, må genom förordning utfärdas närmare föreskrifter om bostadslägenhetens, arbetslokaler och samlingslokaler skick och skötsel.

25 §. (1977/64) Stadgandena i detta kapitel om arbetslokaler tillämpas endast såvitt icke annat följer av stadgandena om arbetarskydd samt med stöd av dessa utfärdade föreskrifter.

Se Arbetarskyddslag, Ar 401 FL II; Lag om tillsynen över arbetarskyddet, Ar 411 FL II

6 kap. Kapitelrubriken upphävd (2008/127)

26-28 §§. Upphävda (2008/127).

7 kap. Kapitelrubriken upphävd (1988/40)

29-45 §§. Upphävda (1988/40).

8 kap. Om livsmedel

46 §. (1997/99) Vid tillverkning, beredning, bearbetning, förpackning, förvaring, transport, distribution, försäljning eller annan hantering av livsmedel, som är avsedda att säljas eller överlätas skall förfaras på ett sådant sätt att spridning av sjukdomssmitta och uppkomst av annan sanitär olägenhet förhindras.

Livsmedelslokaler skall hållas rena och i gott skick.

46a §. (1988/40) Mjölk eller mjölkprodukt som saluhålls som livsmedel eller används vid framställning eller beredning av livsmedel för annat än eget bruk skall vara pastöriserad. Vad här sägs om saluhållande gäller även servering i förplägningsrörelse.

Mjölk som inte är pastöriserad får med avvikelser från vad i 1 mom. sägs av producent överlätas direkt till konsument om inte hälsonämnd av särskild orsak annorlunda beslutar.

47 §. Med livsmedelslokal avses i denna lag lokal, där livsmedel yrkesmässigt framställas, förvaras, saluföras, serveras eller på annat sätt hanteras, såvida fråga icke är om verksamhet, som hänför sig till lantbrukets område eller äger samband med huslig ekonomi.

[Hälsovårdsnämnden] är skyldig att på anfordran ge råd vid planering av livsmedelslokal. Livsmedelslokal skall jämte anordningar i färdigställt skick granskas och godkännas av [hälsovårdsnämnden], innan den tages i bruk, därest om godkännande icke annorlunda är särskilt stadgat. Sådan lokal må icke stå i samband med annan lokal eller anlitas för annat ändamål så, att sanitär olägenhet därav kan uppkomma.

Angående anläggande och förläggande av livsmedelsindustriinrättning och livsmedelslager gäller därutöver, vad i 26 och 27 §§ är stadgat.

Vad i 2 mom. är stadgat, gäller i tillämpliga delar även kosthåll vid arbetsplats, kiosk, fordon, som användes som butik, glass- och korvkärror och annan sådan anordning.

48 §. (1997/99) Den som hanterar livsmedel i livsmedelslokal eller i samband med näringsverksamhet som avses i 47 § 4 mom. och som insjuknat i eller som kan misstänkas bära på synnerligen farlig, allmänfarlig eller kontrollkrävande smittsam sjukdom skall anmäla detta till sin närmaste förmän. Förmannen skall utan dröjsmål anmäla saken till hälsonämnden. Näringsidkare som deltar i hanteringen av livsmedel och som insjuknat i eller som kan misstänkas bära på ovannämnd sjukdom skall själv göra anmälan om detta till hälsonämnden.

Hälsonämnden kan bestämma att i 1 mom. nämnd anmälningsskyldighet även skall gälla den som på en lantgård eller i ett hushåll hanterar livsmedel från den egna gården eller det egna hushållet.

Om fara för smitta föreligger skall hälsonämnden utfärda föreskrifter och anvisningar om åtgärder för att avvärja smittan.

48a §. (1997/99) Den som hanterar livsmedel i en livsmedelslokal eller i samband med näringsverksamhet som avses i 47 § 4 mom. och som vet eller misstänker att ett livsmedel som har hanterats i verksamheten har orsakat matförgiftning skall omedelbart anmäla det till hälsonämnden. En sådan anmälan skall också göras om det kan misstänkas att ett livsmedel som hanteras i verksamheten kan orsaka matförgiftning.

Ett livsmedel som misstänks utgöra orsaken till matförgiftning, eller ett prov av det, skall förvaras så att det kan undersökas på laboratorium för klarläggande av orsaken till matförgiftningen.

Hälsonämnden skall omedelbart efter att ha fått en anmälan enligt 1 mom. utföra en undersökning av fallet samt vidta nödvändiga åtgärder. Hälsonämnden skall omedelbart underrätta landskapsregeringen om att en i 1 mom. avsedd anmälan inkommit.

Landskapsregeringen kan meddela närmare bestämmelser om de uppgifter som skall framgå av en anmälan som nämns i 1 mom.

49 §. (1997/99) Den som skall hantera livsmedel i en livsmedelslokal eller i samband med näringsverksam-

het som avses i 47 § 4 mom. skall, innan arbetet inleds, uppvisa ett läkarintyg av vilket det framgår att det inte föreligger någon misstanke om sjukdom som kan överföras via livsmedel. Läkarintyget, som skall utfärdas på av behörig myndighet fastställd blankett, får inte vara mera än 30 dagar gammalt. Läkarintyget skall förvaras så att det på begäran kan uppvisas för hälso- och polismyndighet.

Den som bär på eller mistänks bära på en sjukdom som kan överföras via livsmedel eller som har infekterade sår, hudinfektioner, andra sår eller diarré skall inte tillåtas att hantera livsmedel enligt 1 mom. om det finns risk för att sjukdomen kan spridas via livsmedel.

50 §. (1997/99) Den som i ett företag eller offentlig inrättning är ansvarig för en sådan verksamhet som nämns i 46 § skall göra upp en plan och genomföra den för att säkerställa en hygienisk hantering av livsmedlen (egenkontroll).

I planen för egenkontroll skall, med beaktande av lokalens och verksamhetens art, åtminstone följande faktorer utredas:

1) del led i verksamheten där livsmedelshygieniska risker finns (kritiska punkter),

2) säkerhetsförfaranden för de kritiska punkterna,

3) ett effektivt kontrollförfarande för de kritiska punkterna samt

4) de åtgärder som skall vidtas om de säkerhetsförfaranden som anges i planen inte har följts.

Planen för egenkontroll skall vara skriftlig och den skall ses över och visas upp för hälsonämnden i samband med att anmälan om livsmedelslokalen görs, vid byte av verksamhet eller verksamhetsidkare samt annars på uppmaning av hälsonämnden.

Hälsonämnden är skyldig att ge råd åt den som är ansvarig för i 1 mom. nämnd verksamhet vid uppgörandet och genomförandet av planen för egenkontroll.

51 §. Vid produktion, framställning, transport, förvaring, saluförande, servering och annan hantering av livsmedel samt beträffande rum och anordningar, som anlitas för dessa ändamål, skall härutöver iakttas, vad därom är särskilt stadgat.

Se L 5, Landskapsförordning (1973:63) om hälsovården; L 9, Landskapslag (2007:26) om tillämpning av livsmedelslagen; L 10, Landskapsförordning (2011:94) om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien

9 kap. Om användning av vatten för hushållsändamål

Jfr E 16, Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppswerk

52 §. (1985/32) Hälsonämnd skall tillse att vatten som kan medföra sanitär olägenhet inte används som hushållsvatten.

Hälsonämnden kan förordna att vatten som leds från vattendrag eller grundvatten för att användas som hushållsvatten skall desinfekteras och beredas också på annat sätt, om detta är nödvändigt för att avlägsna sanitär olägenhet.

Vatten som används som hushållsvatten eller för yrkesmässig framställning av livsmedel, för försäljning

L 4 LL (1967:36) om hälsovården

eller för rengöring av kärl och material, vilka behövs vid yrkesmässig framställning av livsmedel, skall kontrolleras av hälsonämnden. (1997/99)

Ett hushålls eget vatten som uteslutande används för hushålllets egen vattenförsörjning skall kontrolleras vid misstanke om att vattnet kan utgöra en hälsofarisk eller om ägaren annars begär det. Provtagning och undersökning av proven skall bekostas av ägaren till det vattenverk eller den brunn vars vatten undersöks. (1997/99)

Landskapsregeringen meddelar allmänna bestämmelser om hur hushållsvatten skall desinficeras samt närmare bestämmelser om kvalitetskrav på hushållsvatten och om kontrollen av sådant vatten. (1997/99)

53 §. Brunn och annan grundvattentäkt skall placeras och anläggas samt täckas och eljest skötas på sådant sätt, att ytvatten eller smuts icke intränger eller vattnet på annat sätt fördärvas.

2 mom. upphävt (1985/32).

Vad i 1 mom. är sagt, gäller i tillämpliga delar även sådan vattentäkt, som användes för ledande av vatten för hushållsändamål från vattendrag.

I vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland och med stöd av den utfärdade närmare bestämmelser finns bestämmelser om skydd för vattenkvalitet. (1996/62)

54 §. (1985/32) Med vattenverk avses i denna lag anläggning som via ledningsnät levererar hushållsvatten. Som vattenverk anses dock inte sådan vattenförsörjningsanläggning som är avsedd för högst två bostadslägenheter.

Vattenverk skall placeras och byggas samt skötas så att det vatten som distribueras inte förorsakar sanitär olägenhet.

55 §. (1985/32) Den som ämnar driva vattenverk skall i god tid innan anläggningen börjar byggas göra skriftlig anmälan till hälsonämnden i det övervakningsområde inom vilket anläggningen huvudsakligen skall drivas. Till anmälan skall fogas sådana uppgifter om vattentäktens placering och om vattenberedningsmetoden samt uppgifter om övriga omständigheter som behövs för att bedöma vattnets sanitära kvalitet.

I anledning av anmälan kan särskilda bestämmelser utfärdas i syfte att trygga hushållsvattnets sanitära kvalitet. Här avsett beslut skall fattas om anmälan avser vattenverk för leverans av hushållsvatten till flera än 100 personer eller vattenverk från vilket mer än 25 m³; vatten per dygn levereras.

Bestämmelsen i 1 mom. skall i tillämpliga delar följas också då vattentäkt eller vattenberedningsanläggning väsentligt utvidgas eller ändras eller då betydande förändringar med hänsyn till vattnets kvalitet inträffar i verkets drift.

56 §. (2005/57) *Bestämmande av pris på hushållsvatten*

I 13 § i landskapslagen (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk finns särskilda bestämmelser om bestämmande av pris på hushållsvatten.

57 §. (1985/32) Vattenverk från vilket hushållsvatten till flera än 100 personer och vattenverk från vilket

mer än 25 m³; vatten per dygn distribueras skall ha en ansvarig föreståndare. Föreståndaren skall ha av landskapsregeringen godkänd kompetens.

Den som befaras ha eller veterligen har ådragit sig tyfus, paratyfus eller annan salmonellasjukdom, dysenteri eller polio eller annan sådan sjukdom som enligt vad medicinalstyrelsen bestämt skall jämföras med dessa, eller den som befaras vara eller veterligen är smittbärare av sådan sjukdom, får inte vid vattenverk sköta uppgift vari han genom förmedling av vattnet kan sprida smitta. Person som antas till här avsedd uppgift skall med läkarintyg visa att han inte lider av i detta moment nämnd smittsam sjukdom. Läkarintyget får inte vara äldre än 30 dagar.

58 §. (1984/51) I tätort är ägare eller innehavare av tomt eller byggnadsplats skyldig att, om inte annat följer av 2 mom., anlägga anslutning till allmän vattenledning, om den allmänna vattenledningen är belägen på ett avstånd av högst 15 meter från tomten eller byggnadsplatsen och på tomten eller byggnadsplatsen uppförts nybyggnad efter det att stads- eller byggnadsplanen blivit fastställd eller om tomten eller byggnadsplatsen därförinnan har bebyggt huvudsakligen i enlighet med planen. Hälsonämnden kan bestämma, att anslutningsledning skall anläggas även från tomt eller byggnadsplats, som är belägen på längre avstånd, ävensom från tomt eller byggnadsplats, som inte bebyggt på ovan nämnt sätt, då det bör anses påkallat av sanitära skäl och det inte medför oskäligen kostnader. Nämnden har även befogenhet att av särskilt skäl medge befrielse från skyldigheten att anlägga anslutningsledning.

Vad i 1 mom. är stadgat begränsar inte ägares av allmän vattenledning rätt att bestämma, om och på vilka villkor anslutning till vattenledning får ske.

I tätort får inte vattenledning dras till bostadslägenhet, arbetslokal eller samlingslokal utan tillstånd av hälsonämnden, om inte lägenheten eller lokalen avslutits till allmänt eller godkänt enskilt avlopp.

59 §. (1984/51) På lägerområde eller annat allmänt campingområde eller i omedelbar närhet av dylikt område skall finnas tillgång till vatten, vars täkt eller förvaringsplats samt kvalitet godkänts av hälsonämnden eller av denna förordnad, nämnden underställd tjänsteinnehavare.

10 kap. Om renhållning och avlopp

Jfr E 16, Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk

60 §. Upphävd (1981/4).

61 §. Gårdsplaner och portgångar samt gator, vägar, torg, campingområden och övriga allmänna platser skola hållas snygga och i sanitärt hänseende i gott skick.

Om renhållning stadgas i landskapslagen (1981:3) om renhållning. (1981/4)

Se K 19, Landskapslag (1981:3) om renhållning

62 §. (1997/99) Allmänna badhus eller allmänna badstränder skall godkännas av hälsonämnden innan de tas i bruk.

Landskapsregeringen meddelar vid behov bestämmelser om vattnets kvalitet vid allmänna badstränder och badplatser samt om kontrollen av sådant vatten.

63-64 §§. Upphävda (1981/4).

65 §. [Hälsovårdsnämnden] må förplikta ägare eller innehavare av fastighet att vidtaga åtgärder för utrotande av råttor, möss och ohyra från fastigheten eller att för densamma erlägga kostnaderna för genomförelse av nämnden verkställd utrotning. Nämnden har även befogenhet att förordna, att ägaren eller innehavaren skall i fastigheten utföra tätning av grundmur, golv, dörrar och luckor eller andra smärre reparationer, som äro av behovet påkallade för ett effektivt genomförande av ovan avsedda åtgärder.

66 §. Avloppsanläggning skall anläggas och skötas så att sanitär olägenhet inte förorsakas därav. (1996/62)
2 mom. upphävt (1996/62).

67-68 §§. Upphävda (1996/62).

69 §. (1996/62) Skadas en avloppsledning, ett reningsverk eller till dem hörande anordningar får, intill dess skadan avhjälpes, den skadade anläggningen användas enbart om hälsönämnden medgivit det. Om det är uppenbart att vattenkvaliteten trots skadan uppfyller kvalitetsnormer som utfärdats med stöd av vattenlagen för landskapet Åland får dock användningen av anläggningen fortgå utan hälsönämndens tillstånd. I detta fall skall anmälan om skadan lämnas till nämnden.

70 §. Upphävvd (2008/127).

71 §. (1996/62) Om skyldighet för ägare eller innehavare av tomt i tätort att anlägga anslutningsledning till allmänt avloppsledningsnät gäller på motsvarande sätt det som i 58 § är stadgat om skyldighet att anlägga vattenledning.

72 §. (1996/62) I vattenlagen för landskapet Åland finns bestämmelser om rättigheter och skyldigheter i fråga om anläggande och nyttjande av avloppsledning och avloppsanläggning.

11 kap. Om hållande av djur

Jfr L 16, Djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland; L 17, Djurskyddsförordning (1998:96)

73 §. Husdjur och andra djur, som hållas kopplade eller instängda, skola skötas på sådant sätt, att de icke medföra sanitär olägenhet för omgivningen.

74 §. Hållande av djurstall eller -farm i tätort är icke tillåtet, därest icke [hälsovårdsnämnden] beviljar tillstånd därtill. Ifråga om djurstall eller djurfarm, som anlagts före denna lags ikraftträdande, gäller likväl, vad i 88 § är stadgat.

Pälsdjursfarm skall vara inhägnad eller på annat sätt rymningssäker. (1984/23)

75 §. Ladugård, i vilken hållas mjölkkor, skall anordnas och skötas på sådant sätt, att den uppfyller för mjölkproduktionen tillräckliga sanitära fordringar.

Därvid skall särskilt beaktas:

1) att ladugården har tillräcklig belysning och ventilation;

2) att i ladugården eller i dess omedelbara närhet vatten av tillfredsställande kvalitet i tillräcklig utsträckning står till buds;

3) att i mjölkkammaren icke förvaras varor eller ämnen, som kunna ge mjölken främmande lukt eller smak eller göra den oduglig eller olämplig till människoföda; samt

4) att förvaringskärl samt övriga redskap och förnödenheter, som anlitas vid mjölkningen, hanteringen eller förvaringen av mjölken, hållas rena och i gott skick.

12 kap. Om begravningsplats och begravnin

76 §. Upphävvd (2008/127).

77 §. (2008/127) Grav ska anläggas och lik ska hantaras så att sanitär olägenhet inte uppkommer.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om begravnin, användning av grav, liktransport och om flyttning av jordat lik.

78 §. Befinnes begravningsplats medföra sanitär olägenhet, kan landskapsregeringen ålägga ägaren av begravningsplatsen att avhjälpa missförhållandena eller, såframt detta icke är möjligt, förbjuda begravnin på denna. (1977/64)

Gravplats, som blivit upplåten åt enskild med ägande- eller besittningsrätt, må dock med begivande av landskapsregeringen fortfarande användas för sitt ändamål även i det fall, att området ej längre får begagnas såsom allmän begravningsplats.

Av särskilt skäl må landskapsregeringen likväl på ansökan tillåta begravnin i enskild grav eller del av begravningsplats utan hinder av i 1 mom. avsett förbud.

13 kap. Särskilda stadganden

79 §. (1977/64) Erfordras brådskande åtgärder för förebyggande av smittspridning eller annan särskild hälsofara, kan medicinalstyrelsen eller landskapsregeringen utfärda nödvändiga föreskrifter om sagda åtgärder.

80 §. [Hälsovårdsnämnd] är berättigad att med stöd av undersökning, som verkställts av hälsovårdsmyndighet, utfärda föreskrifter, vilka äro nödvändiga för avvärijande av hälsofara eller avhjälpande av sanitär olägenhet för omgivningen.

I brådskande fall får tjänsteinnehavare som förordnats av hälsönämnden och som leder i denna lag stadgad verksamhet utfärda i 1 mom. avsedd föreskrift. Han skall utan dröjsmål anmäla denna till nämnden. (1984/51)

80a §. (1984/51) Hälsönämnd skall i samverkan med övriga myndigheter och inrättningar vara beredd att ombesörja de beredskaps- och försiktighetsåtgärder som behövs för avvärijande av den särskilda hälsofara som kan förorsakas av olyckor eller andra liknande händelser.

L 5 LF (1973:63) om hälsovården

81 §. Följs inte hälsonämndens föreskrifter för avvärjande av sanitär fara eller avhjälpande av sanitär olägenhet inom utsatt tid, har nämnden befogenhet att låta utföra arbetet eller låta verkställa åtgärden. Kostnaderna härför betalas i förskott med landskapets medel och de kan uppbäras av vederbörande i den ordning som gäller beträffande utmätning av allmänna avgifter. (1993/62)

Är sanitär fara eller olägenhet av den art att endast vederbörande själv kan avvärja eller avhjälpa den, eller prövar hälsonämnden det annars vara ändamålsenligt att missförhållandet avhjälpas genom försorg av vederbörande, kan nämnden förelägga honom vite som påföljd för underlåtenhet att iakttä föreskrift eller förbud. (1984/51)

82 §. Polismyndighet är skyldig att ge [hälsovårdsnämnden] handräckning vid verkställigheten av stadgandena i denna lag och i den i stöd därav utfärdade förordningen samt av de föreskrifter, vilka givits med stöd av dem.

83 §. (1993/62) Envar som uppehåller sig i landskapet är skyldig att infinna sig för att höras vid hälsonämndens sammanträde, om nämnden anser det erforderligt. Vid kallelse att höras skall vederbörande delges ärendet.

84 §. Upphävd (2008/29).

85 §. (2007/121) I miljö- och hälsoskyddsmyndighetens beslut i ärende som avses i denna lag kan ändring sökas på det sätt som framgår av 19 § landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Miljö- och hälsoskyddsmyndighetens beslut får verkställas omedelbart och trots att ändring söks, om beslutet till sin art är sådant att det bör verkställas utan dröjsmål eller om beslutets ikraftträdande av sanitära skäl inte kan uppskjutas och myndigheten förordnat att beslutet omedelbart skall verkställas.

86 §. (1984/51) Hälsonämnden kan förordna en nämnden underställd tjänsteinnehavare att på nämndens vägnar på anhängan av byggnadsnämnden avge utlåtande om byggnadslov för sådan byggnad som är avsedd enbart för bostadsändamål.

87 §. (1984/51) Åtgärd som hälsonämnden underställd tjänsteinnehavare vidtagit enligt i 59, 68 och 86 §§ avsett förordnande skall anmälas till nämnden vid dess följande sammanträde.

88 §. Tillstånd, som enligt denna lag skall införskaffas för nyttjande av byggnad, lägenhet, inrättning eller anläggning, erfordras för vid denna lags ikraftträdande nyttjad byggnad, lägenhet, inrättning eller anläggning endast vid dess övergång till annan innehavare. Den skall likväl inom fem år efter lagens ikraftträdande bringas i ett skick, som överensstämmer med denna lag, därest [hälsovårdsnämnden] icke beviljar lättnad i denna skyldighet.

Vid denna lags ikraftträdande nyttjad byggnad, lägenhet, inrättning eller anläggning, för vars nyttjande enligt lag icke erfordras tillstånd skall bringas i det

i lagen stadgade skicket, därest [hälsovårdsnämnden] för avvärjande av uppenbar sanitär fara eller av annat särskilt skäl anser nödigt att så förordna.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat om lagens ikraftträdande äger motsvarande tillämpning då kommuns område sedan denna lag trätt i kraft ombildas till tätort eller del därav. (1984/51)

89 §. Den, som bryter mot denna lag eller med stöd därav utfärdade föreskrifter, straffas med böter eller med fängelse i högst sex månader.

Mindre överträdelse må [hälsovårdsnämnd] och polismyndighet underlåta att anmäla till åtal. Allmän åklagare må även enligt prövning underlåta att utföra åtal för sådan överträdelse, likväl icke därest vederbörande försummat att följa för honom av [hälsovårdsnämnd] utfärdad föreskrift om avvärjande av sanitär fara eller avhjälpande av sanitär olägenhet och därest nämnden har anmält detta till åklagaren.

90 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet av EG:s direktiv i angelägenheter som avses i denna lag. (1997/99)

91 §. Denna lag träder omedelbart i kraft. Genom densamma upphäves landskapslagen (1947:11) den 17 april 1947 om hälsovården i landskapet Åland jämte däri senare gjorda ändringar samt landskapslagen (1947:12) den 17 april 1947 innehållande hälsovårdsstadga för landskapet Åland, till de delar stadgandena i sistnämnda landskapslag stå i strid med stadgandena i denna landskapslag. I övrigt skall landskapslagen innehållande hälsovårdsstadga för landskapet Åland förbli gällande, till dess med stöd av 90 § denna lag utfärdad landskapsförordning träder i kraft.

L 5 Landskapsförordning (1973:63) om hälsovården

1 kap. Hälsonämnd och hälsoinspektör

1 §. Hälsonämndens uppgift är att övervaka att föreskrifterna angående hälsovården iakttas i landskapet, att vidta åtgärder för att avlägsna sanitär fara eller olägenhet samt att föreslå förbättringar av de sanitära förhållandena i kommunerna. (1997/100)

Med hälsovårdslagen avses i denna förordning landskapslagen (1967:36) den 25 juli 1967 om hälsovården.

1a §. (2007/136) Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet handhar de uppgifter som enligt denna förordning ankommer på hälsonämnd.

2 §. Hälsoinspektörs uppgift är att enligt [hälsovårdsstyrelsens], hälsonämndens, läkares vid [hälsocentral] och [kommunalveterinärs] anvisningar handha i

hälsovårdslagen och denna förordning stadgade övervaknings- och rådgivningsuppgifter. Om hälsoinspektörs uppgifter som [livsmedelskontrollör] gäller vad därom i riket är stadgat.

Hälsoinspektörs åligganden fastställs närmare i för honom utfärdad instruktion.

2 kap. Bostadslägenheter, arbetslokaler och samlingslokaler

3 §. Hälsonämnden skall övervaka att luften i bostadslägenheter, hobby-, arbets- och samlingslokaler till temperatur och fukthalt är lämplig samt att icke buller, luftens förorening, bristfällig belysning eller byggnadskonstruktionernas fuktighet medför sanitär fara eller olägenhet för dem som bor eller vistas i dem, såvida icke den verksamhet, som avsetts försiggå i arbetsrum kräver att undantag medges.

För fyllning eller utjämning av byggnadsgrund får icke användas material, som kan vara skadliga för deras hälsa som uppehåller sig i byggnaden.

4 §. Bostadslägenheternas och arbetslokalernas källare skall hållas så rena och torra som möjligt, såvida icke förvaringen av livsmedel eller andra förnödenheter annat förutsätter, samt även i övrigt skötas så, att förskämd luft från dem eller från i dem förvarade ämnen icke kan tränga in i rummen.

5 §. Bostadslägenheter, arbetslokaler och samlingslokaler, som användes under den kalla årstiden, skall som ingång ha ett vindfång, en trappuppgång eller två dörrar, mellan vilka finns ett tillräckligt mellanrum, eller ock dörr eller luftridå, som i fråga om värmeisoleringsförmåga motsvarar dessa, såvida icke i fråga om arbetslokal arbetets art annat kräver eller hälsonämnden medger undantag.

6 §. Kök och annat för matlagning avsett utrymme skall ha en effektiv ventilation. I bostadslägenhet skall finnas ventilerat eller med maskin avkyld, för förvaring av mat lämpligt utrymme, uppgående till minst 80 liter.

7 §. Bostadslägenhet och arbetslokal, från vilken utflyttning sker, får icke ställas till annans förfogande, förrän den rengjorts. Den som hyr ut lägenheten eller lokalen är ansvarig för att rengöringen verkställs.

8 §. På åtgärd av hälsonämnden skall arbetslokalerna fortgående inspekteras av arbetarskyddsinspektören.

Likaså skall samlingslokalerna fortgående i mån av behov inspekteras på åtgärd av hälsonämnden.

9 §. Landskapsregeringen äger rätt att utfärda närmare bestämmelser angående bostadslägenheternas, arbetslokalernas och samlingslokalernas skick och skötsel.

3 kap. Särskilda inrättningar och fabriker

10 - 13 §§. Upphävda (2008/132).

4 kap. Bestämmelser angående livsmedel

a) Livsmedelslokaler

14 §. Godkännande av i 47 § 2 mom. hälsovårdslagen avsedd livsmedelslokal skall sökas hos hälsonämnden. Sökanden skall senast vid inspektionstillfället uppvisa av hälsonämnden krävd utredning angående livsmedelslokalen och dess användning. Ärende rörande godkännande skall i hälsonämnden handläggas i brådskanie ordning. (1997/100)

För väsentlig konstruktiv eller funktionell ändring av livsmedelslokal skall inhämtas hälsonämndens godkännande. Har lokal bytt innehavare skall den nya innehavaren skriftligen meddela nämnden därom.

Vad i denna paragraf är föreskrivet gäller i tillämpliga delar beträffande godkännande av i 47 § 4 mom. hälsovårdslagen avsedd anordning. (1997/100)

15 §. Därest vid planering av i 23 § hälsovårdslagen avsedd inspektionstväng underkastad lägenhet eller inrättning eller i 47 § sagda lag avsedd livsmedelslokal inbegäres råd av hälsonämnden, skall sökanden för hälsonämnden framlägga huvudritningarna för lokalen jämte arbetsbeskrivning och tillräcklig utredning angående de i lokalen planerade inventarierna och deras placering. Hälsonämnden är skyldig att i skyndsam ordning granska ritningarna samt i dem göra från sanitär synpunkt nödiga ändringar.

16 §. Livsmedelslokal skall förläggas så, att förhållandena i dess omgivning icke kan föranleda sanitära olägenheter.

17 §. (1997/100) En livsmedelslokal skall vara lätt att rengöra och att vid behov desinficera. Den skall vara konstruerad på ett sådant sätt att god livsmedelshygien säkerställs samt att hålla lämplig temperatur för hygienisk hantering och förvaring av livsmedel.

I en livsmedelslokal skall det finnas ett effektivt avloppssystem. Avloppen skall vara utformade och konstruerade på ett sådant sätt att risken för förorening av livsmedel undviks. I utrymmen där det med hänsyn till rengöringen är nödvändigt skall till avloppen finnas anslutna golvbrunnar samt ändamålsenliga anordningar för spolning av golvet.

I livsmedelslokaler skall finnas ändamålsenliga ventilations-, uppvärmnings- och belysningsanordningar. Ventilationssystemet skall vara konstruerat så att filter och andra delar som skall rengöras eller bytas ut lätt kan komma åt.

18 §. I livsmedelslokaler skall maskiner, arbetsredskap, anordningar och övriga inventarier vara lätta att rengöra och att vid behov desinficera, samt sådana att god livsmedelshygien i övrigt säkerställs. De skall vara installerade så att det omgivande området kan rengöras. (1997/100)

I kylrum och -diskar samt i frysanläggningar skall finnas en termometer, som vid behov kan avläsas.

19 §. Vatten, som användes i livsmedelslokaler och som kommer i direkt beröring med livsmedlen eller med de maskiner och redskap, som användes vid

L 5 LF (1973:63) om hälsovården

beredningen och hanteringen av dem, eller som användes för rengöring av lokalen eller för tvättning av händerna, skall vara tjänligt till hushållsvatten.

20 §. I livsmedelslokal skall finnas tillräckliga och ändamålsenliga lager- och arbetsutrymmen för förvaring och hantering av livsmedlen och eventuella andra varor.

För förnödenheter och redskap, som användes vid beredning, förpackning och annan hantering av livsmedel, skall reserveras tillräckligt utrymme och i livsmedelslokal får icke upplagras förnödenheter i större mängd än vad för arbetet är nödigt.

21 §. I livsmedelslokaler eller i deras omedelbara närhet, skall det finnas tillräckliga och ändamålsenliga omklädningsrum med tvättmöjligheter och för varje ordinarie arbetare ett ändamålsenligt klädska. Hälsonämnden kan bestämma att där skall finnas dusch. I omklädningsrummet skall finnas en fri golvyta på minst en halv kvadratmeter för varje ordinarie arbetare som är i arbete samtidigt. (1997/100)

Är arbetet i livsmedelslokalen sådant att de anställda kläder ofta blir våta skall det finnas ett särskilt torkutrymme för kläder. (1997/100)

Förvaring av kläder på annan plats i livsmedelslokal är förbjuden.

22 §. Upphävd (1997/100).

23 §. (1997/100) I en livsmedelslokal skall finnas

1) tillräckligt med vatten som uppfyller kvalitetskraven på hushållsvatten,

2) ett tillräckligt antal ändamålsenliga tvättplatser för rengöring av kärl och andra redskap,

3) ett tillräckligt antal lämpligt placerade tvättställ för handtvättning med varmt och kallt rinnande vatten, material för handtvättning och möjlighet till hygienisk torkning samt

4) till ett effektivt avloppssystem anslutna vatten-toiletter i tillräckligt antal, vilka inte får vara direkt förbundna med lokaler där livsmedel hanteras.

Tvättplatser för livsmedel skall vara åtskilda från platser för handtvättning.

24 §. Upphävd (1997/100).

25 §. Livsmedelslokal jämte anordningar skall hållas ren och i otadligt skick varjämte rummens lufttemperatur och -fukthalt bör vara ändamålsenlig. Rengöringen av lokalen skall verkställas så, att dammvirvlar undvikas.

För redskap, som är erforderliga vid rengöringen av lokalen, samt för tvätt- och rengöringsmedel skall finnas ett särskilt förvaringsutrymme.

26 §. I livsmedelslokal får för inkvartering icke ens tillfälligt användas andra rum än de som godkänts för detta ändamål.

I de rum i livsmedelslokal, där livsmedel beredes, saluföres, serveras eller eljest hanteras eller oförpackade förvaras, är tobaksrökning förbjuden, likväl icke i de för allmänheten reserverade rummen i förplägningsrörelse.

Hund och katt får inte släppas in i utrymme där livsmedel finns. Synskadad får dock medföra ledarhund

till utrymme där livsmedel saluförs eller serveras. (1981/73)

27 §. (1997/100) I livsmedelslokaler får inte förvaras förskämda livsmedel eller avfall som kan medföra sanitär olägenhet.

Livsmedelsavfall och annat avfall skall förvaras i behållare som går att stänga. Andra typer av behållare får användas om de har godkänts av hälsonämnden. Behållarna skall hållas i gott skick samt där så är nödvändigt vara lätta att rengöra och att desinficera. Avfall och förskämda livsmedel skall tillräckligt ofta och minst en gång om dagen bortföras till för dem reserverad och lämplig plats.

Utrymmen för avfallsförvaring skall utformas och skötas så att uppkomsten av skadedjur och skadeinsekter förhindras samt så att förorening av livsmedel, dricksvatten, utrustning och lokaler förhindras.

b) Hantering av livsmedel som skall försälas eller överlätas (1997/100)

28 §. Vid produktion, beredning, transport, förvaring, saluförande, servering och annan hantering av livsmedel skall iakttas renlighet och ordning. Onödigt beröring av livsmedel med händerna skall undvikas. Livsmedlen skall skyddas mot förskämning och sjukdomsalstrande smitta, smuts och damm, råttor, möss och insekter samt skadlig inverkan av fukt, värme, ljus m m., som kan göra livsmedlen hälsofarliga eller på annat sätt otjänliga eller olämpliga som människoföda.

Råvaror eller ingredienser får inte användas om de på något sätt är eller kan antas vara så förorenade att de även efter normala hygieniska förfaranden som tillämpas inte är tjänliga som människoföda. (1997/100)

29 §. Maskiner, arbetsredskap, anordningar och andra inventarier, som användes vid beredning och hantering av livsmedel, skall tillräckligt ofta omsorgsfullt rengöras.

30 §. (1997/100) Is, som användes vid beredning, förvaring och annan hantering av livsmedel, skall framställas av vatten som uppfyller uppställda kvalitetskrav på hushållsvatten. Isen skall tillverkas, hanteras och förvaras så att den skyddas mot förorening.

Naturis får användas endast för förvaring av ofjälad och öppnad fisk.

Änga som används i direkt kontakt med livsmedel får inte innehålla ämnen som utgör en hälsofaror eller som kan förorena produkten.

31 §. Den som hanterar livsmedel i livsmedelslokal skall sköta sin personliga hygien noga samt bära passande, rena och, där så är lämpligt, skyddande kläder. Arbetskläder, förutom sådana som endast används vid hantering av förpackade livsmedel eller icke rengjorda råvaror i industriinrättning, får bara användas på arbetsplatsen. Serveringskläder får dock användas på väg till och från arbetet. (1997/100)

Innan arbetet inleds samt vid behov även annars under arbetstiden skall händerna omsorgsfullt tvättas.

I sådant arbete, där händerna kommer i direkt beröring med livsmedel, får för vård av hud och naglar icke användas läkemedel eller kosmetiska ämnen, som lätt lösgör sig eller avger färg eller smak eller försvårar renlighetskontrollen.

Arbetsgivare skall tillse att anställda som hanterar livsmedel får handledning och information i fråga om livsmedelshygien i rimlig proportion till det arbete de utför. (1997/100)

c) Försäljning av livsmedel i butiker

32 §. Livsmedel, som för att bevaras kräver särskilda förhållanden, indelas i förskämbara och lätt förskämbara livsmedel.

Med förskämbara livsmedel avses i denna förordning livsmedel, vilkas bevaring i avsevärd mån är beroende av temperatur och fukthalt, såsom färskt bröd och andra färska bageriprodukter, som icke är att hänföra till lätt förskämbara livsmedel, grönsaker, svamp, bär, ägg, smör, margarinprodukter, ost, salt fisk samt hållbar korv och motsvarande kallrökta köttprodukter.

Med lätt förskämbara livsmedel avses livsmedel, som för att bevaras kräver kyl- eller frystemperatur, såsom mjölk, grädd- eller källmjölk och andra flytande mjölkprodukter, glass, kött och fisk samt kött- och fiskprodukter, som icke är konserver och som icke heller skall hänföras till de i 2 mom. nämnda livsmedlen, även andra färdiga rätter än sådana, som innehåller kött och fisk och som icke är konserver, samt bakelser och tårter, som fyllts eller dekorerats med grädd- eller äggviteskum eller smörkräm, gele eller bär- eller fruktsafter eller motsvarande ämnen.

Som konserver anses de livsmedel, som inneslutits i hållbara, lufttäta, färdiga minutförsäljningshöljen och behandlats på ett sådant sätt att de tål förvaring.

Landskapsregeringen äger rätt att i ovissa fall avgöra till vilken grupp ett livsmedel hänföres samt utfärda allmänna anvisningar angående indelningen i grupper.

33 §. Med färdigt minutförsäljningshölje avses i denna förordning flaska, ask, fodral, påse eller annat hölje, i vilket förnödenheterna genom tillverkarens eller förpackarens försorg förpackats för minutförsäljning. Förpackningen får även ske i butiken, om där reserverats utrymme för detta ändamål och det icke medför sanitär olägenhet. Mjölk och andra flytande mjölkprodukter får likväl förpackas i färdiga minutförsäljningshöljen endast i mejeri.

34 §. I livsmedelsbutiker, vilkas butiksyta utan den för förpackning och upplagring använda delen är minst 80 m², skall för undvikande av sanitära olägenheter iakttagas följande:

Mjölk, grädd- och källmjölk får saluföras i färdiga minutförsäljningshöljen ur kyld försäljningsanordning eller utan minutförsäljningshölje antingen kyld i särskild mätanordning eller i öppen cistern i kylanordning, i fall för detta ändamål reserverats en på tillräckligt avstånd från övriga varor belägen del av butiken.

Kött och köttprodukter får saluföras i färdiga minutförsäljningshöljen i kyld försäljningsanordning eller oförpackade på särskild försäljningsdisk, om för

kött och köttprodukter finns ett kylt lager samt särskild försäljningspersonal. Plockning och tömning av fjäderfä och skogs- eller sjöfågel i livsmedelsbutik är icke tillåten.

Vid försäljning av fisk och fiskprodukter skall vad i föregående moment är stadgat äga motsvarande tillämpning. I den del av butik, där kött och köttprodukter saluföres, kan likväl saluföras även fisk och fiskprodukter utan försäljningshölje i egen kylanordning. Rensning av fisk är tillåten endast på för ändamålet reserverad plats.

Övriga lätt förskämbara livsmedel skall i butik hållas i kylanordning, djupfrysda produkter likväl i frysanordning. Förskämbara livsmedel skall hållas i för dem reserverade ändamålsenliga försäljningsdiskar eller -anordningar. Bröd och bageriprodukter skall hållas åtskilda från övriga förskämbara livsmedel.

Livsmedel skall, med undantag av frukt, grönsaker och ägg, vara förpackade i försäljningshöljen, om de icke överläts till kunden genom försäljarens försorg.

Försäljes i livsmedelsbutik andra varor och förnödenheter, skall de placeras på egna hyllor och försäljningsdiskar på tillräckligt avstånd från livsmedlen. Tvätt- och rengöringsmedel samt andra teknokemiska produkter skall vara inneslutna i färdiga minutförsäljningshöljen. För varor, som icke är livsmedel, får i butik reserveras högst en tredjedel av försäljnings- och förvaringsutrymmet för varor och de skall lagras på tillräckligt avstånd från livsmedlen.

35 §. I livsmedelsbutiker, vilkas butiksyta utom den för förpackning och upplagring använda delen understiger 80 m², skall beträffande försäljning av livsmedel och andra varor i tillämpliga delar iakttagas vad i 34 § är stadgat. Såvida utrymmesbrist i butik, dess skick eller dåliga skötsel medför att säkerhet icke föreligger för att de saluförda livsmedlen bevaras eller hålls rena, äger hälsönämnden rätt att begränsa det i butiken saluförda urvalet av livsmedel, till dess de bristfälligheter, som förorsakat missförhållandet, rättats.

Kan försäljning av materiel, förnödenheter eller ämnen, som icke hänföres till livsmedel, anses störande för livsmedelsförsäljningen, och saluförandet av dessa varor i butiken därför kan vara sanitärt skadligt, kan hälsönämnden begränsa urvalet av livsmedel samt allmänna bruks- och konsumtionsförmögenheter till dess att de bristfälligheter som förorsakat missförhållandet rättats.

36 §. I storbutiker eller varuhus, i vilka mer än en tredjedel av försäljningsytan reserverats för andra varor än livsmedel, skall beträffande försäljningen av livsmedel i tillämpliga delar iakttagas vad i 34 § är stadgat. Försäljningsutrymmet för livsmedel skall avskiljas från försäljningsutrymmet för andra varor genom tillräckligt breda gångar, butiksinventarier eller andra lämpliga anordningar och för förvaring av livsmedel skall finnas särskilda förvarings- och kylrum. Livsmedelsförsäljare får icke deltaga i försäljningen av andra varor.

37 §. Med lanthandel avses i denna förordning butik, som icke är belägen i tätort och som huvudsakligen

L 5 LF (1973:63) om hälsovården

betjänar den lokala befolkningen och av vars försäljningsyta mer än en tredjedel reserverats för försäljning av andra varor än livsmedel.

Vid försäljning av livsmedel i lanthandel skall i tillämpliga delar iakttas vad i 34 § är stadgat om försäljning av livsmedel och andra varor. Det för livsmedel reserverade utrymmet i butiken skall bilda en från försäljningen av andra varor tydligt skild avdelning eller åtminstone en enhetlig del av butiken. Försäljare av livsmedel får likväl vid behov delta i försäljningen av andra varor.

38 §. Önskar man för förevisning av produkter ordna servering i livsmedelslokal, skall, om serveringen icke sker ur engångskärl, till förfogande finnas av hälsonämnden godkända anordningar att diska kärlen.

39 §. Med hälsonämnds tillstånd och på av densamma fastställda villkor får grillning och annan till kundtjänsten ansluten mindre matberedning äga rum i livsmedelsbutik. Tillredning av färdiga rätter är likväl icke tillåten.

d) Försäljning och servering av livsmedel i samlings- och nöjeslokaler samt utomhus

40 §. (1997/100) Hanteras livsmedel, som är avsedda att säljas eller överlåtas, i såsom butik använt transportmedel, samlings- eller nöjeslokal, kiosk eller serveringskärra eller annan motsvarande anordning, gäller om godkännande och placering av dem vad i 14 och 16 §§ är föreskrivet. I övrigt skall vad i denna förordning föreskrivs om livsmedelslokal i tillämpliga delar gälla även sådan lokal och anordning som nämns ovan.

41 §. I transportmedel, som användes som ambulerande butik, får livsmedel försäljas som följer:

Livsmedlen, med undantag av frukt, grönsaker, ägg, kött, fisk och färska bageriprodukter, skall vara inneslutna i försäljningshöljen.

För färska bageriprodukter skall, såvida de icke förpackats i försäljningshöljen, finnas ett särskilt slutet förvaringsutrymme.

Mjölk, grädde och kärnmjölk får saluföras endast i färdiga minutförsäljningsförpackningar i kylanordning.

Kött, fisk och andra lätt förskämbara livsmedel får saluföras endast ur ändamålsenlig kylanordning.

Djupfrysta produkter får saluföras endast ur frysanordning och glass därjämte ur ändamålsenlig fryslåda.

För upplagring av livsmedel, som saluföres i fort-skaffningsmedel, skall dess ägare eller innehavare ha till sitt förfogande av hälsonämnden godkänt lager.

8 mom. upphävt (1997/100).

42 §. Transportmedel, som användes som ambulerande butik för försäljning av livsmedel, skall vara så dammtätt som möjligt och försett med ändamålsenliga ventilationsanordningar. Dess inre ytor och inventarier skall vara av sådant material eller så beklädda samt av sådan konstruktion, att de lätt kan rengöras.

För förvaring av livsmedel skall i transportmedel finnas hyllor och skåp i tillräckligt antal. Där skall

även finnas nödiga rengöringsredskap och en anordning för tvättning av händerna.

43 §. På serveringsställe i samlings- eller nöjeslokal får serveras kaffe, te, kakao, mjölk, kärnmjölk, saft, vatten, malt- och läskedrycker, glass, frukt, bär, kokta ägg, sötsaker, bageriprodukter och färdiga smörgåsar samt tobaksprodukter och tändstickor. Mjölk, kärnmjölk samt lätt förskämbara bageriprodukter och smörgåsar skall likväl förvaras i kylanordning. Glass får serveras endast ur frysanordning eller ändamålsenlig fryslåda.

44 §. I livsmedelskiosk får försäljas helkonserver och med dem jämförliga, i slutna glas- och plåtkärl förpackade safter, sylter och marmelader samt i gastäta höljen förpackade torra varor såsom kaffe, te, kakao, vällings- och grötmjöl samt andra motsvarande torra livsmedel ävensom malt- och läskedrycker, frukt och bär, kokta ägg, sötsaker, bageriprodukter och färdiga smörgåsar samt tobaksprodukter och tändstickor. Angående försäljning av lätt förskämbara bageriprodukter och smörgåsar samt glass gäller därom vad i 43 § är stadgat.

Med hälsonämndens tillstånd får i livsmedelskiosk serveras där tillredda drycker såsom kaffe, te och kakao samt mjölk och mjölkprodukter om kylanordning för dem reserverats.

I livsmedelskiosker på camping-, friluft- och annat därmed jämförligt område får förutom i 1 mom. nämnda varor försäljas kaffe- och teförpackningar, smör, konserver, korvprodukter och andra för utflyktsändamål lämpliga livsmedel i färdiga minutförsäljningshöljen samt mjölk och kärnmjölk i minutförsäljningsförpackningar ur kylanordning.

Försäljes i livsmedelskiosk andra varor än livsmedel, skall i 1 och 3 mom. nämnda förnödenheter, med undantag av tobaksprodukter och tändstickor, förvaras åtskilda från övriga varor på egna hyllor.

45 §. Vid servering i livsmedelskiosk skall de kärl och andra redskap, som ställes till kundernas förfogande, vara avsedda för engångsbruk såframt av hälsonämnden godkända anordningar att diska kärlen icke står till förfogande.

Alla förnödenheter jämte höljen med undantag av tomma malt- och läskedrycksflaskor samt lådor för dem skall förvaras i kiosken eller i särskilt lager. Livsmedlen skall skyddas mot droppinfektion, damm och annan förorening.

Inredningen och inventarierna i livsmedelskiosk skall vara av sådant material eller så beklädda att de lätt kan rengöras. För kundernas bruk skall finnas ett tillräckligt antal ändamålsenliga avfallskärl.

46 §. Hälsonämnden kan bevilja tillstånd till servering av varm korv eller andra därmed jämförliga produkter med eller utan bröd i för ändamålet särskilt anordnad kiosk, som disponerar över ändamålsenliga förvaringsutrymmen och tillredningsanordningar för livsmedlen samt vid behov ventilationsanordningar. I sådan kiosk får därjämte serveras kaffe, te, saft, malt- och läskedrycker samt mjölk i färdig minutförsäljningsförpackning ur kylanordning.

Kioskens inredning och inventarierna skall vara av sådant material eller så beklädda, att de lätt kan rengöras.

47 §. Från serveringskärra eller annan flyttbar försäljningsanordning får på för hälsonämnden anmäld försäljningsplats utomhus säljas glass eller varm korv med eller utan bröd. Glass, med undantag av mjuk glass, får säljas endast ur frysanordning eller ändamålsenlig fryslåda.

Serveringskärra för försäljning av glass och korv utomhus skall vara av sådant material eller så beklädd, att den lätt kan rengöras. Livsmedlen skall då de saluföres, förvaras i kärran och effektivt skyddas mot damm.

48 §. Förutom i transportmedel, använt som ambulerande butik, i kiosk eller serveringskärra får livsmedel försäljas utomhus endast på torg eller annat av hälsonämnden godkänt försäljningsställe. På sådant försäljningsställe får följande livsmedel saluföras:

- 1) potatis, rotfrukter och grönsaker;
- 2) frukt, bär och svamp;
- 3) oplockad fågel och oflått villebråd;
- 4) färsk och rökt fisk, levande skaldjur samt i kärl förpackad salt- och kryddfisk;
- 5) ägg;
- 6) (1978/57) matbröd, kaffebröd och piroger i försäljningshöljen;
- 7) (1978/57) med hälsonämndens tillstånd läskedrycker, kaffe och te som dryck samt kaffebröd; samt
- 8) (1978/57) honung i färdig minutförsäljningsförpackning.

De för försäljning avsedda förnödenheterna och försäljningsredskapen skall utom försäljningstiden förvaras på sätt, som av hälsonämnden godkänns.

Vad ovan är stadgat gäller icke tillfällig mat- eller kaffeservering i samband med offentliga tillfällen. Därom skall likväl på förhand anmälas till hälsonämnden, som vid behov utfärdar från sanitär synpunkt nödiga föreskrifter om sådan mat- eller kaffeservering.

49 §. På i 48 § avsett försäljningsställe skall andra livsmedel än sådana som säljes från lass eller fartyg hållas tillräckligt högt på disk eller underlag, som lätt kan rengöras. Förvaring i sump av fisk avsedd för försäljning bör ske på sådan plats att sanitär olägenhet icke uppstår.

50 §. Då livsmedel saluföres utomhus, skall försäljaren tillse att försäljningsplatsen och dess närmaste omgivning hålls rena. För insamling av avfall skall på försäljningsplatsen finnas ändamålsenliga avfallskärl i tillräckligt antal.

51 §. Partihandel med livsmedel får bedrivas utomhus endast på försäljningsplatser, som av hälsonämnden godkänns.

e) Transport av livsmedel, avsedda för försäljning.

52 §. (1997/100) Fordon och andra transportmedel, som användes för transport av livsmedel, skall hållas rena och i gott skick.

Livsmedelstransporter skall ordnas så att livsmedlens hygieniska kvalitet inte försämras under transporten. Livsmedel och transportbehållare skall placeras så att livsmedlen inte förorenas, blir våta, utsätts för damm eller tar smak av andra livsmedel. Under transport från mejeri till distributionsställe får temperaturen på pastöriserad mjölk inte överstiga +9 grader.

Bulktransport av livsmedel i flytande form eller i form av granulat eller pulver skall ske i behållare eller containrar som uteslutande används för livsmedelstransporter. Containrarna skall vara märkta "endast för livsmedel" eller vara försedd med annan motsvarande märkning som anger att de används för transport av livsmedel.

Bulktransport med fartyg av flytande oljor och fetter som är avsedda att användas som livsmedel och som skall bearbetas är dock tillåten i:

- a) rostfri ståltank eller i tank som invändigt är klädd med epoxiharts eller annat tekniskt jämförbart material om den närmast föregående lasten har varit livsmedel eller ämne som nämns i bilagan till kommissionens direktiv om undantag från vissa bestämmelser i rådets direktiv 93/43/EEG om livsmedelshygien i fråga om bulktransport av fetter och oljor (96/3/EG),
- b) tank av annat än i a) ovan nämnt material om de tre närmaste föregående lasterna i tanken varit livsmedel eller ämne som uppräknas i den i a) ovan nämnda bilagan.

Skall oljan eller fettet inte bearbetas är bulktransport med fartyg tillåten endast om tanken som används är av rostfritt stål eller invändigt klädd med epoxiharts eller annat tekniskt jämförbart material och de tre närmast föregående lasterna har varit livsmedel.

Befälhavare på fartyg där transport som nämns i 4 och 5 mom. sker skall ha dokumentation om de tre närmast föregående laster som transporterats i de berörda tankarna samt om den rengöring som genomförts mellan dessa laster. I de fall då lasten överförs till ett annat fartyg skall befälhavaren på det mottagande fartyget, förutom ovan nämnda dokumentation, ha motsvarande dokumentation om föregående fartygs-transport. Dokumentationen skall på begäran visas upp för hälsonämnden.

53 §. Upphävd (1997/100).

Det har aldrig funnits någon 53a §

53b §. (1999/38) Råsocker som skall raffineras innan det används som livsmedel eller ingrediens i livsmedel får transporterats till sjöss i sådana transportkärl, behållare och tankar som inte uteslutande är avsedda för livsmedelstransporter. Innan råsockret lastas skall transportkärlen, behållarna och tankarna omsorgsfullt rengöras och inspekteras för att säkerställa att eventuella föroreningar eller andra rester av föregående last avlägsnats effektivt. Det gods som har transporterats i transportkärlen, behållarna och tankarna omedelbart före råsockertransporten får inte ha varit i flytande form i bulklast.

Rengöringen av transportkärlen, behållarna och tankarna avsedda för sjötransport av råsocker som sker före råsockertransporten inverkar på den hygie-

L 5 LF (1973:63) om hälsovården

niska kvalitén hos det socker som används och verksamhetsidkaren skall sörja för att en plan för egenkontroll av verksamheten uppgörs.

Det råsockerparti som transporteras för livsmedelsbruk skall åtföljas av ett intyg av den verksamhetsidkare som ansvarar för sjötransporten. Av intyget skall framgå den föregående last som transporterats och rengöringen av transportkärl, behållarna och tankarna. Dessa uppgifter skall grunda sig på den bokföring som verksamhetsidkaren som ansvarar för sjötransporten upprätthåller. På det intyg som medföljer råsockret skall dessutom på ett eller flera av Europeiska gemenskapens språk tydligt och med permanent skrift antecknas "Denna produkt skall raffineras innan den används som livsmedel". Den verksamhetsidkare som ansvarar för raffineringsprocessen skall bevara en kopia av detta intyg.

De verksamhetsidkare som ansvarar för transporten av råsockret och raffineringsprocessen skall på begäran för hälsonämnden visa den bokföring och de andra intyg som avses ovan i 3 mom.

f) Gemensamma stadganden

54 §. Temperaturen för mjölk, grädde och kärnmjölk, som saluföres i livsmedelslokal, får icke överstiga +10 grader.

I kylanordning och kylt lager får temperaturen stiga till högst +8 grader.

I frysanordning får temperaturen icke överstiga -18 grader.

Djupfrysade produkter, som skall saluföras, skall transporteras och upplagras så att deras temperatur icke förändras i sådan grad att deras kvalitet därigenom kan försämrast. Saluförande av ånyo nedfrost djupfrost produkt är förbjuden.

Vad i denna förordning är stadgat om djupfrysade produkter gäller även andra nedfrysade livsmedel.

55 §. (1997/100) Råvaror, ingredienser och övriga livsmedel skall förvaras vid lämpliga temperaturer och under lämpliga förhållanden så att skadlig nedbrytning förhindras samt så att livsmedlen skyddas mot föroreningar.

Förskämbara och lätt förskämbara livsmedel skall upplagras på ändamålsenligt sätt åtskilda från varandra, andra livsmedel och andra varor.

Livsmedel som skall förvaras eller serveras kylta skall så fort som möjligt efter den slutliga upphettningen, eller den slutliga beredningen om ingen värmebehandling sker, kylas ned till en för livsmedlet lämplig temperatur så att inte någon hälsorisk uppstår.

56 §. Livsmedelsautomat skall uppfylla av landskapsregeringen godkända krav. Automaten skall skötas så att dess användning icke medför sanitär olägenhet.

57-58 §§. Upphävda (1997/100).

5 kap. Hushållsvatten

59 §. Hälsonämnden kan förbjuda att vatten eller is för hushållsändamål tages från viss plats, om skäl föreligger till misstanke att användningen av vattnet eller

isen föranleder sanitär olägenhet. Under samma förutsättning kan nämnden förbjuda användning av vattenledningsvatten som hushållsvatten.

Hälsonämnden skall övervaka förpackandet av vatten och is för yrkesmässig transport eller försäljning för i 1 mom. nämnt ändamål. (1985/52)

60 §. Vattenledningsvatten, som enligt 52 § hälsovårdslagen är underkastat fortgående kontroll, skall genomgå av landskapsregeringen fastställd undersökning. Undersökningsfrekvensen fastställs av landskapsregeringen. (1997/100)

Vad i 1 mom. sägs gäller även råvatten.

61 §. (1985/52) Hälsonämnden kan förordna att undersökning skall företas oftare än de med stöd av 60 § meddelade bestämmelserna förutsätter, om det av sanitära skäl, som framgått av undersökningsresultaten, eller av andra konstaterade sanitära skäl kan anses uppenbart nödvändigt.

2 mom. upphävt (1997/100).

62 §. Fysikalisk-kemisk och mikrobiologisk undersökning av vattenledningsvatten skall ske i av landskapsregeringen godkänt laboratorium.

63 §. Landskapsregeringen utfärdar närmare föreskrifter om tagande, insändande och undersökning av prov, som erfordras för i detta kapitel nämnda undersökningar.

6 kap. Renhållning och avlopp

64 §. I tätort skall i varje gård för skräp och hushållsavfall samt annat därmed jämförligt fast avfall finnas ett tillräckligt antal på ändamålsenligt underlag uppställda tillslutbara och lätt flyttbara täta behållare, vilka vid behov efter tömningen skall rengöras, eller för engångsbruk avsedda täta säckar i ändamålsenlig med lock försedd ställning. I dessa behållare eller säckar får icke samlas flytande avfall och de skall tillräckligt ofta tömmas genom transport av avfall till allmän avstjälningsplats eller allmän inrättning för hantering av avfall.

Brännbart avfall får med hälsonämndens tillstånd även brännas i av byggnadsmyndighet godkänd brännugn, som skall byggas, placeras och skötas så, att den icke medför sanitär olägenhet.

Samlas avfall i särskilt avfallsrum, skall detta placeras så, att det icke medför sanitär olägenhet. Avfallsrum skall ha tillräcklig ventilation och vara försett med ändamålsenliga avfallsbehållare och det skall hållas rent på av hälsonämnden fastställt sätt. I restauranger, sjukhus eller andra inrättningar, där betydande mängder avfall samlas, kan hälsonämnden förordna om byggande av ett avkylt avfallsrum.

65 §. Transport av avfall i tätort skall ske så, att avfallet icke under transporten kan falla från fordonet eller medföra annan sanitär olägenhet.

Transport av avfall skall anordnas tillräckligt ofta. Hälsonämnden äger rätt att förordna vilken tid av dygnet transport av avfall får äga rum samt att utfärda övriga föreskrifter angående transporten.

66 §. Allmän avstjälningsplats samt anläggning för hantering av fast och flytande avfall skall förläggas tillräckligt långt från bosättning, flödesområde för grundvatten, som användes som hushållsvatten, och allmänt anlitad väg samt ordnas enligt en av hälsonämnden godkänd plan. Härvid skall av landskapsregeringen utfärdade föreskrifter iakttas.

Allmän avstjälningsplats och anläggning för hantering av avfall skall skötas så, att de icke åstadkommer sanitär olägenhet.

67 §. Då avlopp saknas, skall i tätort urin och annat flytande avfall samlas i ändamålsenliga och täta, lockförsedda behållare, som tillräckligt ofta skall tömmas. Med hälsonämndens tillstånd får flytande avfall likväl avledas på annat sätt eller jämte exkrementer och urin från toalett samlas i kompost, som är omskött, därest det kan ske utan att marken i närheten av bostäder samt arbets- och samlingsplatser förorenas eller brunn, källa, annan vattentäkt eller badstrand fördärvas. Om ledande av avfallsvatten till dike eller avloppsledning på annans mark är stadgat särskilt.

Annorstädes än i tätort skall avledandet eller transporten av flytande avfall ordnas på lämpligt sätt sålunda att i 1 mom. avsedd sanitär olägenhet icke uppstår.

68 §. Torrlosett, som är belägen utanför boningshus, får icke placeras så nära gata, väg eller annan allmän plats eller vattentäkt för hushållsvatten att sanitär olägenhet därav kan uppstå. Likaså är det förbjudet att placera avtråde i omedelbar närhet av boningshus eller livsmedelslokal sålunda att lukten sprider sig till dem eller att avträdet eljest medför sanitär olägenhet.

Torrlosett i byggnad skall placeras så, att den icke har omedelbar anslutning till boningsrum eller kök.

69 §. Avtråde skall ha tillräcklig ventilation. I tätort skall i torrlosett finnas för vätska ogenomträngligt underlag, som skall byggas så, att orenlighet icke kan utrinna på marken. Hälsonämnden kan även annorstädes än i tätort förordna att avtråde skall byggas på tätt underlag för att förhindra förorening av grundvattnet.

70 §. Användes rörligt fordon för bostadsändamål, skall möjlighet att begagna avtråde ordnas så, att det icke föranleder sanitär olägenhet.

71 §. Fastighet skall byggas och skötas så, att råttor och möss så effektivt som möjligt uteslutas.

Hälsonämnden skall vid behov vidtaga åtgärder för utrotning av råttor och möss. För detta ändamål kan nämnden förordna, att av densamma godkänt gift utlägges i alla fastigheter i visst område eller i vissa byggnader eller byggnadsgrupper på åtgärd av deras ägare eller innehavare på fastställd tid i enlighet med nämndens föreskrifter. Allmänheten skall genom tydliga anslag varnas för giften.

Kostnaderna för giftutläggning, som genom hälsonämndens försorg företagits i kommun eller del därav, fördelas mellan ägare eller innehavare av fastigheter enligt av nämnden fastställda grunder, såvida kommunens fullmäktige icke beslutat att kostnaderna skall erläggas av kommunens medel.

Hälsonämnden skall bevisligen genom protokollsutdrag meddela ägare eller innehavare av fastighet de skyldigheter som enligt 2 mom. påförts dem.

72 §. Ägare eller innehavare av fastighet är skyldig att tillse, att i bostäderna icke finns ohyra. Hälsonämnden skall vid behov låta verkställa utrotning av ohyra, varvid bostadsägaren eller -innehavaren är skyldig att erlagga de därav föranledda kostnaderna.

73 §. Hälsonämnden skall skrida till åtgärder för utrotning av duvor, måsar, herrelösa katter och andra med dem jämförliga djur i tätort, då deras förökning åstadkommer sanitär olägenhet.

74 §. Vid bekämpning av skadeinsekter i skog eller på odlingsmark skall försiktighet iakttas. Då omständigheterna påkallar särskild försiktighet, skall rågrannarna meddelas om bekämpningen.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan besluta att anmälan även bör göras till myndigheten som vid behov ska meddela allmänheten om åtgärden på sätt som är föreskrivet om offentliga delgivningar i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. (2008/52)

7 kap. Hållande av djur

75 §. Stall, ladugård och annan byggnad samt farm, där djur hålls, skall förläggas på tillräckligt långt avstånd från brunn, källa och annat vattendrag som används för hushållsändamål. Sagda byggnader och farmar samt gödsel och annat avfall från dem skall förläggas på tillräckligt avstånd från bostad och skötas så, att de icke medför sanitär olägenhet för omgivning.

76 §. I tätort skall i 75 § avsedd byggnad eller farm därjämte förläggas på tillräckligt avstånd från gata, väg och annan allmän plats. Djurstall och gödsellager i tätort skall ordnas så, att flytande avfall icke kan avrinna annanstans än i slutet avloppsledning eller tät avloppsbrunn.

Fast avfall från stall, ladugård och annan byggnad samt farm, där djur hålls, skall i tätort hopsamlas på lagringsplats, som ordnats på i 1 mom. nämnt sätt. Flytande avfall, som icke ledes till slutet avloppsledning, skall uppsamlas i tät avfallsbrunn eller behandlas med lämpligt torrströ och därefter lagras på samma sätt som torrt avfall.

77 §. Då i 74 § hälsovårdslagen avsett tillstånd att hålla djurstall eller -farm i tätort sökes, skall till ansökningen fogas vederbörliga ritningar för den planerade byggnaden, planritning, som utvisar byggnadens eller farmens läge samt utredning om på vilket sätt gödsel och annat avfall skall behandlas.

8 kap. Begravningsplats och begravning

78 §. Då tillstånd sökes till anläggande eller utvidgning av begravningsplats eller anläggande av enskild begravningsplats, skall till ansökningen fogas landskapsläkarens utlåtande angående områdets lämplighet för ändamålet och den tid efter vars förlopp samma grav ånyo får användas.

L 5 LF (1973:63) om hälsovården

Då fråga är om annan än evangelisk-luthersk församlings begravningsplats, skall till i 1 mom. avsedd ansökan även fogas plan angående gravarnas placering på begravningsplatsen.

79 §. Lik skall innan dess förruttnelsetillstånd är långt framskridet begravas på minst 180 centimeters djup samt på minst 30 centimeters avstånd från närmaste likkista. Lik får likväl med hälsönämndens tillstånd placeras i murad eller i berg insprängd grav eller i gravkammare under förutsättning att nödiga åtgärder för förhindrande av sanitära olägenheter vidtages.

Är det av synnerliga skäl påkallat att lik under längre tid än vanligt förblir obegravat, skall det placeras på lämplig förvaringsplats, varjämte sådana åtgärder skall vidtagas att sanitär olägenhet därav icke uppstår.

80 §. Förnyad användning av grav är tillåten tidigast 15 år efter föregående begravning.

I för ändamålet byggd gravkammare får begravning med hälsönämndens tillstånd och med iakttagande av de föreskrifter som nämnden utfärdat likväl ske även med kortare mellantider än vad i 1 mom. är stadgat.

81 §. Lik får icke transporteras i annat än för varje gång för ändamålet reserverat transportmedel, ifall det icke placerats i vatten- och lufttätt hölje.

Angående hantering, transport och begravning av sådan persons lik som avlidit i synnerligen farlig smittosam sjukdom skall närmare föreskrifter utfärdas av landskapsregeringen.

82 §. Flyttning av jordat lik är icke tillåten utan landskapsregeringens tillstånd.

I 1 mom. avsett tillstånd beviljar landskapsregeringen på skriftlig ansökan. Till ansökan skall fogas den avlidnes släktutredning samt officiell utredning av orsaken till och tidpunkten för dödsfallet, angående gravplatsen samt därom, att annan gravplats för liket reserverats. I tillståndsbeslutet skall bestämmas den tid inom vilken överflyttningen skall äga rum.

Innan ärendet avgöres, skall landskapsregeringen bereda den avlidnes make och närmaste släktingar, som icke ansökt om flyttningen eller meddelat sitt skriftliga samtycke därtill och vilkas boningsort är belägen inom landet och kan utredas, tillfälle att uttala sin åsikt om flyttningen.

Landskapsregeringen utfärdar närmare föreskrifter om vad som i samband med flyttning av lik skall beaktas, och dessa föreskrifter skall i nödiga delar omnämnas i landskapsregeringens tillståndsresolution.

83 §. Den som erhållit tillstånd till flyttning av jordat lik skall bereda ägaren av vederbörande begravningsplats samt hälsönämndens representanter tillfälle att närvara vid upptagningen av liket ur graven och vid den nya begravningen, och en representant för hälsönämnden skall alltid vara närvarande vid nämnda förrättningar.

84 §. Landskapsregeringen kan under undantagsförhållanden och även annars på synnerliga skäl bevilja lätnad från stadgandena i detta kapitel.

85 §. Angående kremering gäller vad därom i riket är stadgat.

Se 40 § Hälso skyddsförordning, Mi 410 FL II

9 kap. Särskilda stadganden

86 §. Allmän bastu, badinrättning, simhall och annan motsvarande inrättning skall byggas, inredas och skötas så, att därav icke uppstår sanitär olägenhet.

Vad ovan är sagt gäller även för allmänt bruk avsedda friluftsbad. Det i dem använda vattnet skall till sin kvalitet vara tillfredsställande och hållas tillräckligt rent.

87 §. Hälsönämnden skall övervaka vattnets kvalitet vid badstränderna och vid behov vidtaga åtgärder för utfärdande av förbud mot badning på badstrand eller badställe.

88 §. Lokal eller rum, som brukas såsom rakstuga, frisersalong eller skönhetsinstitut, skall vara lämpligt för sitt ändamål och i fråga om utrymme, ventilation, uppvärmning och belysning uppfylla skäligena sanitära fordringar. Där skall finnas ett av verksamhetens art och omfattning förutsatt antal ändamålsenliga lavar och tillräckligt förvaringsutrymme. Golvet, vägarna och inventarierna skall vara lätta att rengöra. Lokalen eller rummet får icke användas som bostad eller för annat ändamål, som är till förfång för den där bedrivna verksamheten.

Då lokalen eller rummet godkännes för sitt ändamål, skall hälsönämnden fastställa det högsta tillåtna antalet kundplatser.

89 §. Lokaler eller rum, som avses i 88 §, skall hållas rena och snygga. Arbetsredskapen skall efter varje användning på ändamålsenligt sätt rengöras. Hälsönämnden kan utfärda närmare föreskrifter om rengörings- och desinfektionssättet.

Handdukar, skyddskappor och -höljen samt andra förnödenheter skall hållas rena och torra. Pappersvaror och vadd skall efter användningen jämte annat avfall insamlas i ändamålsenliga behållare.

90 §. Den som arbetar i ovan avsedd affär skall iakttaga snygghet och vara iförd arbetsdräkt av ljust tvättbart tyg.

91 §. På synnerliga skäl och ifall rörelsen bedrivs i liten omfattning kan hälsönämnden bevilja undantag från stadgandena i 88 §.

I 88 och 89 §§ givna föreskrifter skall i tillämpliga delar iakttagas även i andra rörelser, där yrkesmässig hudvård eller -behandling äger rum.

92 §. Allmänna bestående föreskrifter, som med stöd av hälsovårdslagen och denna förordning utfärdas av hälsönämnd, skall delges så, som om offentliggörande av kommunala meddelanden i kommunen är stadgat. Dessa föreskrifter skall särskilt delges landskapsregeringen. Nämnden skall över sagda föreskrifter föra en förteckning, av vilken beslutets datum, innehåll och giltighetstid framgår.

93 §. Då hälsönämnd mottagit i 43 § 5 mom. hälsovårdslagen avsedd anmälan eller förändring av smit-

tobärares boningsort, arbetsplats och adress annars kommit till hälsovårdsmyndigheternas kännedom, skall därom anmälas till vederbörande hälsovårdsmyndighet på den nya boningsorten.

L 6 Ålands landskapsregerings beslut (1997:101) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riks författningar om hushållsvatten (2004/55)

1 §. (2004/55) Beslutets tillämpningsområde

I denna paragraf angivna riks författningar skall med de undantag som anges i detta beslut tillämpas i landskapet,

1) social- och hälsovårdsministeriets förordning den 19 maj 2000 om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (FFS 461/2000),

2) social- och hälsovårdsministeriets förordning den 17 maj 2001 om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten i små enheter (FFS 401/2001) samt

3) social- och hälsovårdsministeriets förordning den 26 februari 2001 om laboratorier som utför kontrollundersökningar av hushållsvatten (FFS 173/2001).

2 §. Ändringar av de författningar som anges i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

3 §. Förvaltningsmyndigheter (2001/3)

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § nämnda författningarna ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsregeringen. (2001/3)

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § nämnda författningarna ankommer på kommunernas hälsoskyddsmyndigheter ska i landskapet handhas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2007/137)

4 §. Upphävd (2001/3).

5 §. Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

L 7 Ålands landskapsregerings beslut (2008:70) om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna ytvattenbadplatser

Genom detta beslut meddelar landskapsregeringen, i syfte att upprätthålla en god badvattenkvalitet för att skydda de badandes hälsa, föreskrifter om:

- a) kontroll och klassificering av badvattnets kvalitet,
- b) förvaltning av badvattnets kvalitet, och
- c) tillhandahållande av information till allmänheten om badvattnets kvalitet.

Detta beslut ska tillämpas på varje ytvattenföreskomst (nedan kallat badvatten) där behörig myndig-

het förväntar sig minst 100 badande per dag och där den behöriga myndigheten inte har infört ett permanent badförbud eller utfärdat en permanent avrådan från bad.

Det ska inte tillämpas på:

- a) avgränsade vattenområden som genomgår behandling eller som används för terapeutiska ändamål,
- b) avgränsade vattenområden som anlagts på konstgjord väg och som är avskilda från ytvatten och grundvatten.

I beslutet används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. ytvatten: inlandsvatten utom grundvatten;

2. grundvatten: allt vatten som finns under markytan i den mättade zonen och som står i direkt kontakt med marken eller underliggande jordlager.

3. inlandsvatten: allt stillastående eller strömmande vatten på markytan och allt grundvatten på landsidan av den baslinje från vilken territorialvattnets bredd mätas.

4. kustvatten: ytvatten som finns innanför den linje på vilken varje punkt befinner sig på ett avstånd av en sjömil från närmaste punkt på den baslinje från vilken bredden av territorialvattnet mäts och som, när det är lämpligt, sträcker sig till den yttre gränsen för vatten i övergångszon.

5. avrinningsområde: landområde från vilket all ytvattenavrinning strömmar genom en sekvens av åar, floder och, möjligen, sjöar till havet vid ett enda flodutlopp, eller vid en enda flodmynning eller ett enda delta.

6. behöriga myndigheter: Ålands landskapsregering och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (nedan kallad myndigheten).

7. permanent: i samband med badförbud eller avrådan från bad en varaktighet av minst en hel badsäsongs.

8. allmän badstrand: en badstrand som under badsäsongen sannolikt besöks av minst 100 st badande per dag.

9. badsäsong: perioden mellan 15.6 och 31.8.

10. förorening: en sådan försämring av badvattnets kvalitet som kan konstateras med hjälp av de parametrar som anges i tabellerna 1-3 i bilaga I och som kan utgöra en risk för de badandes hälsa.

11. förvaltningsåtgärder: följande åtgärder med avseende på badvatten:

- a. Fastställande och upprätthållande av en badvattenprofil.
- b. Fastställande av en kontrollplan.
- c. Kontroll av badvattnet.
- d. Bedömning av badvattnets kvalitet.
- e. Klassificering av badvattnet.
- f. Fastställande och bedömning av orsaker till förorening som kan påverka badvattnet och skada de badandes hälsa.
- g. Information till allmänheten.
- h. Åtgärder för att förhindra att de badande utsätts för föroreningar.

L 7 ÅLRB (2008:70) om ... vattnet vid allmänna ytvattenbadplatser

i. Åtgärder för att minska risken för föroreningar.

12. kortvarig förorening: fekal förorening som avviker från det normala tillståndet, som har identifierbara orsaker och som normalt inte förväntas påverka badvattnets kvalitet under en period av mer än tre dygn och för vilken det fastställts prognostiserings- och hanteringsförfaranden enligt bilaga II.

13. onormal situation: en händelse eller en kombination av händelser som påverkar badvattnets kvalitet på den berörda platsen och som inte förväntas inträffa mer än vart fjärde år i genomsnitt.

14. badvattenkvalitetsdata: data som samlas in i enlighet med 5:e stycket

15. bedömning av badvattnets kvalitet: utvärdering av badvattnets kvalitet med hjälp av den bedömningsmetod som fastställs i bilaga II.

16. utbredning av cyanobakterier: ansamling av cyanobakterier i form av blomning, lager eller skum.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska:

- inför varje badsäsong upprätta en förteckning över de allmänna badstränder som omfattas av denna förordning. Förteckningen över badstränder ska upprättas första gången för badsäsongen 2008.

- övervaka badvattenkvaliteten vid dessa badstränder genom regelbundna undersökningar som ska innefatta analyser och organoleptiska observationer enligt tabellerna i bilaga I och genomföras i enlighet med bilaga III.

- efter hörande av ägare eller innehavare av allmän badstrand inför varje badsäsong fastställa en kontrollplan för regelbunden kontroll och övervakning av badvattnets kvalitet vid badstranden.

I kontrollplanen antecknas provtagningstidpunkten för ett prov som ska tas innan badsäsongen börjar samt provtagningstidpunkterna för prover som ska tas under badsäsongen. Kontrollen av badvattenkvaliteten ska genomföras senast fyra dagar efter den tidpunkt som antecknats i kontrollplanen. Kontrollplanen ska fastställas av myndigheten första gången för badsäsongen 2008. I onormala situationer får myndigheten tillfälligt avbryta kontrollen av badvattnets kvalitet. Kontrollen enligt kontrollplanen ska återupptas så fort som möjligt efter det att förhållandena återgått till det normala och nya prover ska tas för att ersätta de prover som saknas.

Badvattenprov ska tas vid den del av badstranden där majoriteten av de personer som besöker badstranden badar eller där det enligt badvattenprofilen förväntas att risken för förorening är störst.

Om någon annan än myndigheten tar proverna, ska myndigheten säkerställa att den som tar proverna vet vilka de allmänna principerna i anslutning till provtagning är. Undersökningsresultaten från kontrollen och andra uppgifter om de organoleptiska observationer av badvattnet som gjorts ska omedelbart lämnas till myndigheten. Ett prov i enlighet med kontrollplanen som tagits under en kortvarig förorening behöver inte beaktas, men det ska ersättas med ett prov som tagits i enlighet med bilaga III.

Myndigheten ska utan dröjsmål vidta lämpliga förvaltningsåtgärder efter att ha erhållit kännedom om oväntade situationer som har eller sannolikt kan förväntas ha en negativ inverkan på badvattnets kvalitet och på de badandes hälsa. Sådana åtgärder ska inbegripa information till allmänheten och, om så behövs, information om avrådan från bad, eller ett tillfälligt badförbud.

När badsäsongen är slut ska myndigheten bedöma badvattnets kvalitet vid varje allmänna badstrand utgående från undersökningsresultaten för de parametrar som fastställts i tabell 1 i bilaga I. Bedömningen ska göras i enlighet med det beräkningsförfarande som anges i bilaga II för första gången efter att 2011 års badsäsong är slut.

Bedömningen och klassificeringen av badvattnets kvalitet grundar sig på undersökningsresultaten av prover som tagits i enlighet med kontrollplanerna för de fyra senaste badsäsongerna. Efter den första klassificeringen ska, då en ny badsäsong är slut, undersökningsresultaten från den badsäsong som infallit tidigast lämnas obeaktade varvid undersökningsresultaten från den senaste badsäsongen beaktas i bedömningen och klassificeringen. Antalet prover ska vara minst 16 st.

När bedömningen och klassificeringen avser en ny allmän badstrand eller om det i badstrandens närhet vidtagits sådana åtgärder som sannolikt leder till att badvattnet klassificeras som bättre än vid senaste klassificering, får badvattenkvaliteten bedömas och klassificeras utifrån undersökningsresultaten från prover som tagits i enlighet med kontrollplanerna för mindre än fyra badsäsonger. I detta fall ska vid bedömningen och klassificeringen av badvattnets kvalitet endast undersökningsresultaten från tiden efter att åtgärderna vidtagits beaktas. Antalet prover ska vara minst 16 st.

Vid bedömning av enstaka undersökningsresultat och av enstaka observationer av cyanobakterier tillämpas de åtgärdsgränser som fastställts i tabell 2 i bilaga I.

Badvattnets kvalitet bedöms endast utifrån åtgärdsgränserna för enstaka undersökningsresultat och på basen av eventuella åtgärder som vidtagits vid förekomst av cyanobakterier, tills den första klassificeringen av badvattnet kan göras i enlighet med bilaga II.

Badvattnen ska uppnå åtminstone tillfredsställande klassificering vid slutet av 2015 års badsäsong.

Badvattnet får tillfälligt klassificeras som dåligt. Därvid ska myndigheten vidta åtgärder i enlighet med 8:e stycket för att förhindra att de badande utsätts för förorening, för att undersöka orsakerna till föroreningen och för att förebygga, minska eller undanröja föroreningen.

Om badvattnet klassificeras som dåligt ska myndigheten tillsammans med ägaren eller innehavaren av badstranden fastställa orsakerna till att tillfredsställande kvalitet inte har uppnåtts och vid behov meddela ägaren eller innehavaren av badstranden fö-

reskrifter enligt 80 § i landskapslagen (1967:36) om hälsovården, eller vidta andra åtgärder i enlighet med gällande vatten- och miljölagstiftning, för att korrigera missförhållandena.

Förvaltningsåtgärderna i fråga om badvatten som klassificerats som dåligt ska inledas senast i början av den badsäsong som följer på klassificeringen.

Bestämmelser om förhindrande, minskande och undanröjande av orsakerna till förorening finns i vatten- och miljöskyddslagstiftningen.

Om badvattnet har klassificerats som dåligt ska myndigheten utfärda en anvisning om att undvika bad eller förbjuda bad på badstranden i fråga antingen för en viss tid eller permanent, för minst en badsäsong, i syfte att förhindra att någon utsätts för förorenat badvatten.

Om badvattnet klassificeras som dåligt under fem på varandra följande år eller om orsaken till att vattnet är dåligt är sådan att det i praktiken eller till skälig kostnad är omöjligt att uppnå en tillfredsställande nivå, ska myndigheten permanent förbjuda bad vid badstranden för minst en badsäsong.

Om ett enstaka undersökningsresultat eller en enstaka observation av cyanobakterier överskrider den åtgärdsgrens som fastställts i tabell 2 i bilaga I eller om en organoleptisk observation av badvattnet överskrider den kvalitetsrekommendation som fastställts i tabell 3 i bilaga I, ska myndigheten utreda om överskridningen medför hälsorisker. Om överskridningen kan medföra hälsorisker, ska myndigheten vid behov meddela ägaren eller innehavaren av badstranden föreskrifter enligt 80 § i landskapslagen (1967:36) om hälsovården om utfärdande av föreskrifter för avväjande av hälsofara. Om den åtgärdsgrens som fastställts i tabell 2 i bilaga I överskrider ska koncentrationen för parametern i fråga kontrolleras genom att ytterligare prov tas på badvattnet. Dessutom ska förekomsten av cyanobakterier kontrolleras genom att organoleptiska observationer görs. Resultaten från de extra proven används inte för den bedömning och klassificering av badvattnets kvalitet som avses i 8:e stycket.

Myndigheten ska upprätta badvattenprofiler i enlighet med bilaga IV. Varje badvattenprofil får omfatta ett enda badvatten eller flera angränsande badvatten. Badvattenprofiler ska första gången upprättas senast den 1 mars 2011. Badvattenprofilerna ska ses över och uppdateras i enlighet med bilaga IV. När badvattenprofiler upprättas, ses över och uppdateras ska man på lämpligt sätt använda de data som erhållits vid övervakning och bedömning enligt vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland och som är relevanta för detta beslut.

Om en badvattenprofil tyder på att det finns risk för utbredning av cyanobakterier, ska en lämplig kontroll ske så att eventuella hälsorisker kan konstateras i tid. Om en utbredning av cyanobakterier inträffar och en hälsorisk konstateras eller befaras, ska lämpliga förvaltningsåtgärder omedelbart vidtas av myndigheten för att förhindra att någon utsätts för fara, bland annat genom information till allmänheten.

Om badvattenprofilen tyder på en tendens till utbredning av makroalger och/eller marina alger ska myndigheten genomföra undersökningar för att avgöra om de kan godtas och om det föreligger hälsorisker, ska lämpliga förvaltningsåtgärder vidtas, bland annat genom information till allmänheten.

Badvatten ska okulärbesiktigas i fråga om föroreningar, t.ex. tjärrester, glas, plast, gummi eller annat avfall. Om en sådan förorening hittas, ska myndigheten vidta lämpliga förvaltningsåtgärder, bland annat vid behov genom information till allmänheten.

Myndigheten ska se till att allmänheten ges tillfälle att få information samt att lägga fram förslag och synpunkter om sådant som gäller verkställigheten av detta beslut och att lägga fram förslag eller synpunkter gällande främst upprättandet, översynen och uppdateringen av den förteckning över badstränder som avses i 5:e stycket.

Ägaren eller innehavaren av en allmän badstrand ska i samarbete med myndigheten se till att följande information finns tydligt uppsatt för allmänheten vid badstranden:

a) Badvattnets aktuella klassificering, enligt bilaga II, samt badförbud eller avrådan från bad genom en tydlig och lättbegriplig godkänd skylt eller symbol.

b) En allmän lättfattlig beskrivning av badvattnet, på grundval av den badvattenprofil som upprättats i enlighet med bilaga IV.

c) När det gäller badvatten som är utsatta för kortvarig förorening ska det finnas:

- meddelande om att badvattnet är utsatt för kortvarig förorening,

- upplysning om antalet dagar då bad var förbjudet eller avråddes från under den föregående badsäsongen på grund av sådan förorening, och

- en varning när sådan förorening förutses eller redan finns.

d) Information om onormala situationers art och förväntade varaktighet under sådana förhållanden.

e) Om bad är förbjudet eller avråds från; ett anslag med upplysning till allmänheten om detta och skälen till det.

f) Om ett permanent badförbud eller en permanent avrådan från bad utfärdas; ett anslag med upplysning till allmänheten om att det berörda området inte längre är badvatten samt skälen till detta.

g) En hänvisning till var man kan få mer fullständig information, med adressuppgifter till ägaren eller innehavaren samt till myndigheten, i enlighet med 16:e stycket.

Myndigheten ska använda lämpliga medier och tekniker, till exempel Internet, för att aktivt och snabbt sprida den information om badvattnet som avses i stycket ovan och även följande information:

a) En förteckning över badvatten.

b) Klassificering av varje badvatten under de senaste tre åren och dess badvattenprofil, med resultaten

L 7 ÅLRB (2008:70) om ... vattnet vid allmänna ytvattenbadplatser

från den kontroll som genomförts enligt detta beslut sedan den senaste klassificeringen.

c) När det gäller badvatten som klassificerats som dåligt; information om orsakerna till föroreningen och de åtgärder som vidtagits för att förhindra att badande utsätts för föroreningen och för att hantera orsakerna till den på det sätt som anges i 9:e stycket.

d) När det gäller badvatten som är utsatta för kortvarig förorening; allmän information om:

- förhållanden som sannolikt leder till förorening,
- sannolikheten för en sådan förorening och dess sannolika varaktighet,
- orsakerna till föroreningen och de åtgärder som vidtagits för att förhindra, minska och undanröja dem.

Den förteckning som nämns i led a ska finnas tillgänglig varje år innan badsäsongen inleds. Resultaten av den kontroll som avses i led b ska göras tillgängliga på Internet när analysen har avslutats.

Den information som avses i detta stycke ska spridas utan dröjsmål. Informationen ska ges senast från och med början av badsäsongen 2012. Information om den anvisning eller det permanenta badförbud som myndigheten meddelat med stöd av 9:e stycket mom. 3 ska dock tillhandahållas innan den badsäsong som följer på klassificeringen inleds och under badsäsongen.

Myndigheten ska varje år senast den 30 april till landskapsregeringen överlämna den förteckning över badstränder som avses i 5:e stycket mom. 1 samt skälen till förändringar i förteckningen jämfört med föregående år.

Förteckningen över badstränder ska lämnas första gången för badsäsongen 2008 och den ska offentliggöras senast före badsäsongen 2012.

Myndigheten ska till landskapsregeringen inom en månad efter badsäsongens slut överlämna resultaten från undersökningarna av de prover som tagits enligt kontrollplanen, resultaten från de organoleptiska observationerna, resultaten från bedömningen och klassificeringen av badvattnet, en beskrivning av betydande förvaltningsåtgärder som vidtagits och skälen till att kontrollerna enligt kontrollplanen tillfälligt avbrutits till följd av en onormal situation.

Informationen ska lämnas första gången när badsäsongen 2008 är slut.

Resultaten från klassificeringen av badvattnet ska lämnas första gången när den första klassificeringen av badvattnet genomförts efter att badsäsongen 2011 är slut.

Vid mikrobiologiska kontrollundersökningar av badvattnets kvalitet ska de analysmetoder som fastställts i tabell 1 i bilaga I, eller sådana metoder som testade enligt standard SFS-EN ISO 17994 motsvarar de standardiserade analysmetoder som fastställts i tabell 1 i bilaga I, användas. Proven ska hanteras i enlighet med de krav som fastställts i bilaga V.

Detta beslut träder i kraft den 27 mars 2008. Genom beslutet upphävs Ålands landskapsregerings beslut

(1997:102) om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna badstränder och badplatser.

Bilaga I

Krav och rekommendationer för badvattenkvaliteten

Tabell 1. Gränsvärden som använts vid bedömningen och klassificeringen av badvattenkvaliteten

Inlandsvatten			
Parameter	Utmärkt kvalitet	Bra kvalitet	Tillfredsställande kvalitet
Intestinala enterokocker (cfu/mpn/100 ml) ¹⁾	200*	400*	330**
Escherichia coli (cfu/mpn/100 ml) ²⁾	500*	1000*	900**

Kustvatten			
Parameter	Utmärkt kvalitet	Bra kvalitet	Tillfredsställande kvalitet
Intestinala enterokocker (cfu/mpn/100 ml) ¹⁾	100*	200*	185**
Escherichia coli (cfu/mpn/100 ml) ²⁾	250*	500*	500**

* Baserat på 95-percentilen.

**Baserat på 90-percentilen.

Anmärkningarna:

1) Analysmetoden SFS-EN ISO 7899-1 eller SFS-EN ISO 7899-2

2) Analysmetoden SFS-EN ISO 9308-3, SFS-EN ISO 9308-1 eller Colilert® Quantitray-metoden

Tabell 2. Åtgärdsgränser för enstaka undersökningsresultat eller enstaka observationer av cyanobakterier

Parameter	Åtgärdsgränser	
	Inlandsvatten	Kustvatten
Intestinala enterokocker (cfu/mpn/100 ml)	400	200
Escherichia coli (cfu/mpn/100 ml)	1000	500
Cyanobakterier (blågrön-alger)	Avgörs in casu av myndigheten	

Tabell 3. Kvalitetsrekommendationer för enstaka organoleptiska observationer

Parameter	Målnivå
Makroalger och/eller fytoplankton ¹⁾	Ingen organoleptiskt observerbar förekomst
Avfall, såsom oljehaltiga eller tjärhaltiga ämnen samt material som flyter (till exempel plast, gummi, glas- och plastflaskor)	Ingen organoleptiskt observerbar förekomst

Anmärkning:

¹⁾ Skall kontrolleras, om de bedömts vara en riskfaktor enligt badvattenprofilen.

Bilaga II

Bedömning och klassificering av badvattenkvaliteten

1. Utmärkt kvalitet

Badvattnet skall klassificeras som utmärkt om 95-percentilvärdena¹⁾ för resultaten från den senaste bedömningsperioden²⁾ är lika stora eller mindre än de värden på utmärkt kvalitet som anges i tabell 1 i bilaga I, och om badvattnet är utsatt för kortvarig förorening på villkor att

i) följande adekvata förvaltningsåtgärder vidtas: kontroll, övervakning och system för tidig varning inklusive varningar eller, när det behövs, badförbud för att förhindra att badande utsätts för förorening,

ii) adekvata förvaltningsåtgärder vidtas för att förhindra, minska eller undanröja orsakerna till föroreningen,

iii) antalet prov som inte beaktats vid kortvarig förorening inte utgjorde mer än 15 % av det totala antalet prov i de kontrollplaner som har fastställts för den bedömningsperioden eller inte mer än ett prov per badsäsong.

2. Bra kvalitet

Badvattnet skall klassificeras som bra om 95-percentilvärdena¹⁾ för resultaten från den senaste bedömningsperioden²⁾ är lika stora eller mindre än de värden på bra kvalitet som anges i tabell 1 i bilaga I, men dock inte uppnår utmärkt kvalitet, och om badvattnet är utsatt för kortvarig förorening på villkor att

i) följande adekvata förvaltningsåtgärder vidtas: kontroll, övervakning och system för tidig varning inklusive varningar eller, när det behövs, badförbud för att förhindra att badande utsätts för förorening,

ii) adekvata förvaltningsåtgärder vidtas för att förhindra, minska eller undanröja orsakerna till föroreningen,

iii) antalet prov som inte beaktats vid kortvarig förorening inte utgjorde mer än 15 % av det totala antalet prov i de kontrollplaner som har fastställts för den bedömningsperioden eller inte mer än ett prov per badsäsong.

3. Tillfredsställande kvalitet

Badvattnet skall klassificeras som tillfredsställande om 90-percentilvärdena¹⁾ för resultaten från den senaste bedömningsperioden²⁾ är lika stora eller mindre än de värden på tillfredsställande kvalitet som anges i tabell 1 i bilaga I, men dock inte uppnår bra kvalitet, och om badvattnet är utsatt för kortvarig förorening på villkor att

i) följande adekvata förvaltningsåtgärder vidtas: kontroll, övervakning och system för tidig varning inklusive varningar eller, när det behövs, badförbud för att förhindra att badande utsätts för förorening,

ii) adekvata förvaltningsåtgärder vidtas för att förhindra, minska eller undanröja orsakerna till föroreningen,

iii) antalet prov som inte beaktats vid en kortvarig förorening inte utgjorde mer än 15 % av det totala antalet prov i de kontrollplaner som har fastställts för den bedömningsperioden eller inte mer än ett prov per badsäsong.

4. Dålig kvalitet

Badvattnet skall klassificeras som dåligt om 90-percentilvärdena¹⁾ för resultaten från den senaste bedömningsperioden²⁾ är större än de värden på dålig kvalitet som anges i tabell 1 i bilaga I.

Anmärkningarna:

¹⁾ Percentilen grundar sig på uppskattning av percentilen för, \log_{10} -värdet av den normala sannolikhetstätheten för undersökningsresultaten från de mikrobiologiska kontrollerna av badvattnet, och den erhålls på följande sätt:

i) Ta , \log_{10} -värdet för alla undersökningsresultat. (Om bakteriehalten är noll, ta \log_{10} -värdet av detektionsgränsen för den använda analysmetoden.)

ii) Beräkna det aritmetiska medelvärdet av \log_{10} -värdena (μ).

iii) Beräkna standardavvikelseerna för \log_{10} -värdena (σ).

Percentilerna erhålls genom följande ekvation:

90- percentil = antilog ($\mu + 1,282 \sigma$)

95- percentil = antilog ($\mu + 1,65 \sigma$)

²⁾ Med den senaste bedömningsperioden avses de fyra senaste badsäsongerna eller den tidsperiod som avses i 8 stycket 3 mom.

Bilaga III

Kontroll och övervakning av badvattenkvaliteten

Ett badvattenprov skall tas cirka två veckor innan varje badsäsong inleds. Utöver detta prov skall alltid minst tre prover tas och analyseras under badsäsongen.

Provtagningsdagarna ska fördelas jämnt över hela badsäsongen så att intervallet mellan provtagningsdagarna aldrig överstiger en månad.

Kortvarig förorening

För att bekräfta att en kortvarig förorening har upphört och badvattnets kvalitet återgått till normal nivå skall ytterligare ett eller flera prov tas när situationen är över. Dessa prov skall inte beaktas i den bedömning och klassificering av badvattenkvaliteten som avses i 8 stycket 1 mom. Om det finns behov av att ersätta ett prov enligt kontrollplanen som lämnats obeaktat

L 8 ÅLRB (2010:44) om kvalitetskraven och övervakningen ... vattnet vid små allmänna badstränder

vid en kortvarig förorening, skall ytterligare ett prov tas inom en vecka efter det att den kortvariga föroreningen upphört.

Bilaga IV

Upprättande och översyn av badvattenprofilen

I badvattenprofilen skall ingå följande:

- 1) en beskrivning av badvattnets fysikaliska, geografiska och hydrologiska egenskaper och av andra ytvatten i tillrinningsområdet för det aktuella badvattnet som kan vara en föroreningskälla, som är relevant med tanke på syftet med detta beslut och i enlighet med vattenlagen,
- 2) en bestämning och bedömning av föroreningskällor som kan påverka badvattnets kvalitet och skada de badandes hälsa,
- 3) sannolikheten för en sådan ansamling av cyanobakterier på ytan av badvattnet eller på badstranden som kan upptäckas med blotta ögat,
- 4) sannolikheten för utbredning av makroalger och/eller fytoplankton,
- 5) i de fall då bedömningen enligt 2 punkten visar att det finns risk för kortvarig förorening, information om:
 - i) förväntad karaktär, frekvens och varaktighet hos den förväntade kortvariga föroreningen,
 - ii) orsakerna till föroreningen, inklusive de förvaltningsåtgärder som vidtagits och tidsplanen för att eliminera föroreningskällorna,
 - iii) de förvaltningsåtgärder som vidtagits vid kortvariga föroreningar samt kontaktuppgifter för de myndigheter som är ansvariga för åtgärderna,
- 6) kontrollpunkternas placering.

Om badvattnet klassificerats som bra, tillfredsställande eller dåligt, skall badvattenprofilen ses över regelbundet och vid behov uppdateras. Den frekvens med vilken översynen åtminstone ska äga rum bestäms enligt följande tabell:

Tabell 1: Frekvensen för översyn av badvattenprofilen

	Bra badvattenkvalitet	Tillfredsställande badvattenkvalitet	Dålig badvattenkvalitet
Minsta frekvens för översyn	vart fjärde år	vart tredje år	vart annat år

Om badvattnet klassificerats som utmärkt, skall badvattenprofilen ses över och vid behov uppdateras endast om klassificeringen ändras till bra, tillfredsställande eller dålig.

Om omfattande konstruktionsarbeten och ändringsarbeten som har stor inverkan på badvattnet görs vid badstranden eller i närheten, skall badvattenprofilen uppdateras innan nästa badsäsong börjar.

Informationen enligt 1 och 2 punkten skall anges på en detaljerad karta alltid då det i praktiken är möjligt.

Bilaga V

Krav för hantering av prover för mikrobiologiska analyser

- 1. Kontrollpunkter
Badvattenproverna ska om möjligt tas 30 centimeter under vattenytan i vatten som är minst 1 meter djupt.
- 2. Sterilisering av provbehållare
Provbehållarna ska
 - genomgå sterilisering i autoklav vid 121 °C under minst 15 minuter, eller
 - genomgå torrsterilisering vid 160-170 °C i minst en timme, eller
 - vara provbehållare som steriliserats av tillverkaren.
- 3. Provtagning
Provbehållarens volym beror på den mängd vatten som behövs för varje parameter som ska analyseras. Minimivolymer är i allmänhet 250 ml.

Provbehållarna ska vara av genomskinligt eller ofärgat material (glas, polyeten eller polypropen).

Provtagningen ska utföras aseptiskt.

Proverna ska märkas med vattenfast penna både på provbehållaren och i provtagningsprotokollet.

- 4. Förvaring och transport av prover före analys
Badvattenproverna ska under transporten skyddas från ljus.

Proverna ska förvaras vid en temperatur på omkring 4°C i en kylväska eller i kylskåp. Om transporten väntas ta mer än fyra timmar ska proverna vara nedkylda under transporten.

Proverna ska analyseras så fort som möjligt efter att de tagits, helst under en och samma arbetsdag. Tiden mellan provtagning och analys får inte vara mer än 24 timmar och under den tiden ska proverna förvaras mörkt och vid en temperatur på 4 ± 3°C.

L 8 Ålands landskapsregerings beslut (2010:44) om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder

1 §. Tillämpningsområde
Detta beslut tillämpas på kontroll och övervakning av badvattnets kvalitet samt på tillhandahållande av information om badvattnets kvalitet vid små allmänna badstränder.

2 §. Definitioner
I detta beslut avses med

- 1) *liten allmän badstrand* en sådan allmän badstrand som under badsäsongen beräknas besökas av mindre än 100 badande per dag,
- 2) *badsäsong* perioden mellan 15 juni och 31 augusti.

3 §. Åtgärdsgränser och kvalitetsrekommendationer för badvattnet

Badvattnet får inte utgöra en risk för de badandes hälsa. Åtgärdsgränser för enstaka undersökningsresultat och för enstaka observationer av cyanobakterier har fastställts i tabell 1 i bilaga I.

Badvattnet ska också i övrigt vara lämpligt för användningsändamålet. En kvalitetsrekommendation för användbarhet har fastställts i tabell 2 i bilaga I.

4 §. Regelbunden kontroll och övervakning av badvattenkvaliteten

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) ska införa varje badsäsong upprätta en förteckning över de allmänna badstränder som omfattas av detta beslut. Förteckningen över badstränder ska upprättas första gången för badsäsongen 2010.

ÅMHM ska övervaka badvattenkvaliteten vid dessa badstränder genom regelbundna undersökningar som ska innefatta analyser och organoleptiska observationer enligt tabellerna i bilaga I och genomföras i enlighet med bilaga II.

5 §. Provtagning och analysmetoder

Badvattenprov ska tas vid den del av badstranden där ett stort antal personer förväntas bada eller där det förväntas att risken för förorening är störst.

Om någon annan än ÅMHM tar proverna, ska ÅMHM säkerställa att den som tar proverna vet vilka de allmänna principerna i anslutning till provtagning är. Undersökningsresultaten från kontrollen och andra uppgifter om de organoleptiska observationer av badvattnet som gjorts ska omedelbart lämnas till ÅMHM.

På analysmetoderna tillämpas vad som föreskrivs om analysmetoder i statsrådets förordning om laboratorier som utför undersökningar enligt livsmedelslagen (23/2006) och hälsoskyddslagen (1174/2004). Proven ska hanteras i enlighet med de krav som fastställs i bilaga III.

6 §. Tillsynsmyndighetens skyldigheter

Om ett enstaka undersökningsresultat eller en enstaka observation av cyanobakterier överskrider den åtgärdsgräns som fastställts i tabell 1 i bilaga I eller om en organoleptisk observation av badvattnet överskrider den kvalitetsrekommendation som fastställts i tabell 2 i bilaga I, ska ÅMHM utreda om överskridningen medför hälsorisker.

Om överskridningen kan medföra hälsorisker, ska ÅMHM vid behov meddela ägaren eller innehavaren av badstranden föreskrifter enligt 79-80 §§ landskapslagen (1967:36) om hälsovården om vidtagande av korrigerande åtgärder samt behövliga anvisningar och föreskrifter för att förhindra hälsoriskerna.

Om den åtgärdsgräns som fastställts i tabell 1 i bilaga I överskrids ska koncentrationen för parametern i fråga kontrolleras genom att ytterligare prov tas på badvattnet. Förekomsten av cyanobakterier ska kontrolleras genom att organoleptiska observationer görs.

7 §. Information till allmänheten och allmänhetens medverkan

Ägaren eller innehavaren av en badstrand ska i samarbete med ÅMHM se till att följande information finns synligt uppsatt för allmänheten vid badstranden:

1) resultaten av de kontrollundersökningar och organoleptiska observationer som gjorts under innevarande badsäsong och tolkningarna av resultaten,

2) anvisningar och föreskrifter för att förhindra hälsoriskerna om sådana har meddelats samt orsakerna till att de har meddelats,

3) information om de korrigerande åtgärder som vidtagits med stöd av 6 § 2 mom.,

4) kontaktuppgifter för ägaren eller innehavaren av badstranden samt för ÅMHM.

Den information som avses ovan ska ges utan dröjsmål.

ÅMHM ska se till att allmänheten ges tillfälle att få information samt att lägga fram förslag om och synpunkter på den förteckning över badstränder som avses i 4 § 1 mom. i detta beslut.

8 §. Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den 1 juli 2010.

Bilaga I

Åtgärdsgränser och kvalitetsrekommendationer för badvattnet

Tabell 1. Åtgärdsgränser för enstaka undersökningsresultat eller enstaka observationer av cyanobakterier

Parameter	Åtgärdsgräns	
	Inlands-vatten	Kustvatten
Intestinala enterokocker (cfu/mpn/100 ml)	400	200
Escherichia coli (cfu/mpn/100 ml)	1000	500
Cyanobakterier (blågrön-alger)	Förekomst observerats i badvattnet eller vid badstranden	

Tabell 2. En kvalitetsrekommendation för enstaka organoleptiska observationer

Parameter	Målnivå
Avfall, såsom oljehaltiga eller tjärhaltiga ämnen samt material som flyter (till exempel plast, gummi, glas- och plastflaskor)	Ingen organoleptiskt observerbar förekomst

Bilaga II

Kontroll och övervakning av badvattenkvaliteten

Under badsäsongen ska alltid minst tre prover tas och analyseras.

Provtagningsdagarna ska fördelas jämnt över hela badsäsongen.

L 9 LL (2007:26) om ... livsmedelslagen

Bilaga III

Krav för hantering av prover för mikrobiologiska analyser**1. Kontrollpunkter**

Badvattenproverna ska om möjligt tas 30 centimeter under vattenytan i vatten som är minst 1 meter djupt.

2. Sterilisering av provbehållare

Provbehållarna ska

- genomgå sterilisering i autoklav vid 121 °C under minst 15 minuter, eller
- genomgå torrsterilisering vid 160-170 °C i minst en timme, eller
- vara provbehållare som steriliserats av tillverkar-
ren.

3. Provtagning

Provbehållarens volym beror på den mängd vatten som behövs för varje parameter som ska analyseras. Minimivolymer är i allmänhet 250 ml.

Provbehållarna ska vara av genomskinligt eller ofärgat material (glas, polyeten eller polypropen).

Provtagningen ska utföras aseptiskt.

Proverna ska märkas med vattenfast penna både på provbehållaren och i provtagningsprotokollet.

4. Förvaring och transport av prover före analys

Badvattenproverna ska under transporten skyddas från ljus.

Proverna ska förvaras vid en temperatur på omkring 4°C i en kylväska eller i kylskåp. Om transporten väntas ta mer än fyra timmar ska proverna vara nedkylda under transporten.

Proverna ska analyseras så fort som möjligt efter att de tagits, helst under en och samma arbetsdag. Tiden mellan provtagning och analys får inte vara mer än 24 timmar och under den tiden ska proverna förvaras mörkt och vid en temperatur på 4 ± 3°C.

L 9 Landskapslag (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen

1 §. Vid tillverkning och hantering av livsmedel skall livsmedelslagen (FFS 23/2006) tillämpas i landskapet Åland med de undantag som följer av denna lag.

Ändringar av livsmedelslagen skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Se La 201 FL II.

2 §. Den information som enligt livsmedelslagen skall ges om livsmedlen skall i landskapet vara skriven på svenska.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt livsmedelslagen ankommer på statens myndigheter ska i landskapet skötas av landskapsregeringen och de uppgifter som ankommer på kommunerna och kommunala myndigheter ska skötas av Ålands miljö- och hälso-

skyddsmyndighet, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området. Ålands miljö- och hälso- och skyddsmyndighet ska dock även utföra köttbesiktningen och övervakningen i anslutning därtill och sköta tillsynen över den första ankomstplatsen för animaliska livsmedel. (2011/84)

Hänvisningar i livsmedelslagen till bestämmelser i rikslagsstiftningen skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

Bestämmelser om avgifter finns i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

4 §. Oavsett vad som sägs i livsmedelslagen kan landskapsregeringen besluta att livsmedel som enligt gällande bestämmelser i Sverige får saluföras där även får säljas och överlåtas i landskapet. Detta gäller dock inte kött och köttprodukter eller livsmedel som landskapet inte har rätt att lagstifta om. I beslutet skall livsmedlets handelsnamn anges samt namnet på den som tillverkat eller berett livsmedlet och eventuella andra uppgifter som behövs för att ytterligare specificera livsmedlet.

4a §. (2009/15) En jägare får för konsumtion i landskapet årligen sälja högst två obesiktigade djurenheter kött från frilevande vilt till konsumenter och livsmedelsföretagare för direkt vidareförsäljning till konsumenter.

I denna lag avses med begreppet

1) *frilevande vilt* frilevande vilt av älg eller rådjur,
2) *jägare* den som har jakträtt i enlighet med jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland, eller som annars har rätt att utöva jakt och som har fällt det frilevande vilt som avses i 1 mom.,

3) *livsmedelsföretagare* de fysiska eller juridiska personer som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i det livsmedelsföretag de driver, dock så att jägaren inte är livsmedelsföretagare i den betydelse som avses i denna lag,

4) *inälvor* organ från bröst-, buk- och bäckenhålor, luft- och matstrupe samt med

5) *djurenheter* den kvantitet som anges i följande tabell:

djurslag	vuxet djur	kalv/ kid
älg	1	0,5
rådjur	0,1	0,1

Jägare kan avpälsla djurkroppar av frilevande vilt samt behandla dem med sedvanlig hängning, kylning, styckning och infrysning. Köttet kan levereras som hela slaktkroppar, i delar eller som styckningsdetaljer, dock inte som malet kött, till en eller flera konsumenter eller till en eller flera livsmedelsföretagare. Andra inälvor än tungan får inte säljas.

Livsmedelsföretagare ska hantera kött av obesiktigade djurkroppar från frilevande vilt i ändamålsenliga utrymmen samt ha ett av Ålands miljö- och hälso- och skyddsmyndighet godkänt dokumenterat egenkontrollsystem av vilket framgår verksamhetsrutiner för köttets hantering.

5 §. (2007/122) Beslut som fattats enligt denna lag överklagas enligt bestämmelserna i livsmedelslagen. I Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som sägs i 19 § landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

6 §. Den som bryter mot bestämmelserna i denna lag straffas med böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

7 §. Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av livsmedelslagen skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

8 §. Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om krav på hantering av kött från frilevande vilt samt om den spårbarhet och den egenkontroll som avseende kött från frilevande vilt krävs av en livsmedelsföretagare. (2009/15)

Ikraftträdelsebestämmelse (2007:26):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1977:43) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedel och landskapslagen (1997:97) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel.

Landskapsförordningen (2006:88) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien som utfärdats med stöd av de upphävda lagarna förblir i kraft.

L 10 Landskapsförordning (2011:94) om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien

1 §. Författningar om livsmedel

Följande riksförfattningar om livsmedel ska tillämpas i landskapet:

1. Handels- och industriministeriets beslut om verkställigheten av vissa av Europeiska gemenskapernas direktiv om livsmedel (FFS 1312/1993).

2. Förordningen om djupfrysta livsmedel (FFS 165/1994).

3. Handels- och industriministeriets beslut om hönsägg och andra fågelägg (FFS 1331/1995).

4. Handels- och industriministeriets beslut om kött och köttvaror (FFS 138/1996).

5. Handels- och industriministeriets beslut om sammansättningen hos och påskrifter för korv (FFS 139/1996).

6. Handels- och industriministeriets beslut om barnmat (FFS 789/1997).

7. Handels- och industriministeriets beslut om bantningspreparat (FFS 904/1997).

8. Handels- och industriministeriets beslut om glass (FFS 4/1999).

9. Handels- och industriministeriets förordning om livsmedel för speciella medicinska ändamål (FFS 406/2000).

10. Handels- och industriministeriets förordning om kaffe- och cikoriaextrakt (FFS 675/2000).

11. Handels- och industriministeriets förordning om socker (FFS 446/2003).

12. Handels- och industriministeriets förordning om honung (FFS 447/2003).

13. Handels- och industriministeriets förordning om kakao- och chokladprodukter (FFS 451/2003).

14. Handels- och industriministeriets förordning om vissa former av konserverad, helt eller delvis dehydratiserad mjölk (FFS 458/2003).

15. Handels- och industriministeriets förordning om sylt av frukt, gelé och marmelad samt vissa andra produkter (FFS 474/2003).

16. Handels- och industriministeriets förordning om saft och vissa liknande produkter (FFS 943/2004).

17. Handels- och industriministeriets förordning om provtagnings- och mätmetoder som används vid övervakningen av djupfrysta livsmedel (FFS 101/2006).

18. Handels- och industriministeriets förordning om saluföring av matsvampar (FFS 489/2006).

19. Handels- och industriministeriets förordning om saluföring av matpotatis (FFS 690/2006).

20. Handels- och industriministeriets förordning om ost (FFS 856/2007).

21. Handels- och industriministeriets förordning om modersmjölksersättning och tillskottsnäring (FFS 1216/2007).

22. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om kosttillskott (FFS 78/2010).

23. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedel för särskilda ändamål (FFS 121/2010).

24. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om fruktjuice och vissa liknande produkter (FFS 1054/2010).

2 §. Författningar om tillsatser och främmande ämnen i livsmedel

Följande riksförfattningar om tillsatser och främmande ämnen i livsmedel ska tillämpas i landskapet:

1. Förordningen om tillsatsämnen för livsmedel (FFS 521/1992).

2. Handels- och industriministeriets beslut om färgämnen för användning i livsmedel och alkoholdrycker (FFS 1756/1995).

3. Handels- och industriministeriets anvisningar om högsta halter av vissa biologiska orenheter i livsmedel (FFS 135/1996).

4. Handels- och industriministeriets beslut om högsta tillåtna halt för nitrat i vissa grönsaker (FFS 688/1998).

5. Handels- och industriministeriets förordning om behandling av livsmedel med joniserande strålning (FFS 852/2000).

L 10 LF (2011:94) om ... riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien

6. Handels- och industriministeriets förordningar om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 273/2001, 500/2001, 1183/2001, 104/2002, 727/2002, 952/2002, 1190/2002, 241/2003, 308/2003, 475/2003, 476/2003, 633/2003, 777/2003, 464/2004, 620/2004, 869/2004, 1090/2004, 143/2005, 909/2005, 935/2005, 81/2006, 175/2006, 262/2006, 319/2006, 383/2006, 554/2006, 732/2006, 733/2006, 955/2006, 1008/2006, 245/2007, 263/2007, 515/2007, 754/2007, 814/2007, 822/2007, 887/2007, 967/2007, 1037/2007 och 1092/2007).

7. Handels- och industriministeriets förordning om högsta tillåtna halter av vissa främmande ämnen i livsmedel (FFS 237/2002).

8. Handels- och industriministeriets förordning om sötningsmedel för användning i livsmedel och alkoholdrycker (FFS 117/2005).

9. Handels- och industriministeriets förordning om de nationella arrangemang som ikraftträdandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2006 om tillsättning av vitaminer och mineralämnen samt vissa andra ämnen i livsmedel förutsätter (FFS 726/2007).

10. Handels- och industriministeriets förordning om andra tillsatsämnen för livsmedel och alkoholdrycker än sötningsmedel och färgämnen (FFS 752/2007).

11. Handels- och industriministeriets förordning om resterna av bekämpningsmedel i barnmat (FFS 1215/2007).

12. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om förpackat vatten (FFS 166/2010).

13. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om renhetskrav för tillsatsämnen för livsmedel och vissa bestämningssmetoder (FFS 110/2011).

14. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om processhjälpmedel i livsmedel (FFS 1020/2011).

3 §. *Författningar om livsmedelsförpackningar och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel*

Följande riksförfattningar om livsmedelsförpackningar och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel ska tillämpas i landskapet:

1. Handels- och industriministeriets beslut om tungmetaller som övergår från förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 268/1992).

2. Handels- och industriministeriets beslut om grundregler som behövs för undersökning av migration av beståndsdelar i förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 487/1998).

3. Handels- och industriministeriets förordning om förpackningspåskrifter för livsmedel (FFS 1084/2004).

4. Handels- och industriministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 141/2005).

5. Handels- och industriministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 181/2005).

6. Handels- och industriministeriets förordning om regenererad cellulosafilm som används vid framställ-

ningen av förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 697/2005).

7. Handels- och industriministeriets förordning om keramiska förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 165/2006).

8. Handels- och industriministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 762/2006).

9. Handels- och industriministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 1065/2007).

10. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 107/2009).

11. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om näringsvärdesdeklaration för livsmedel (FFS 588/2009).

12. Social- och hälsovårdsministeriets förordning om informationsmaterial om föda för spädbarn och småbarn (FFS 267/2010).

13. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 106/2011).

4 §. *Författningar om livsmedelshygien*

Följande riksförfattningar om livsmedelshygien ska tillämpas i landskapet:

1. Jord- och skogsbruksministeriets beslut om analys- och testmetoder för obehandlad mjölk, mjölk för tillverkning av mjölkbaserade produkter och värmebehandlad konsumtionsmjölk (11/VLA/1998).

2. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om provtagning enligt hygienlagen (3/VLA/2000).

3. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om verksamhet vid första ankomstplatser (FFS 118/2006).

4. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om kraven på primärproduktion för säkerställande av livsmedelssäkerheten (FFS 134/2006).

5. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelshygien i livsmedel av animaliskt ursprung (37/VLA/2006).

6. Social- och hälsovårdsministeriets förordning om det nationella genomförandet av överenskommelsen om internationell transport av lättfördärliga livsmedel och om specialutrustning för sådan transport (FFS 971/2006).

7. Statsrådets förordning om laboratorier som utför undersökningar enligt livsmedelslagen och hälso-skyddslagen (FFS 1174/2006).

8. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om främmande ämnen i livsmedel av animaliskt ursprung (1/VLA/2007).

9. Social- och hälsovårdsministeriets förordning om utredning av matförgiftningsepidemier som sprids via livsmedel eller vatten (FFS 251/2007).

10. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelshygien i vissa livsmedelslokaler (FFS 28/2009).

11. Statsrådets förordning om livsmedelstillsyn (FFS 420/2011).

5§. Författningar om kötthygien

Följande riksförfattningar om kötthygien ska tillämpas i landskapet:

1. Jord- och skogsbruksministeriets beslut om uppföljning, bokföring av sjukdomsfrekvens och anmälan av sjukdomar som förekommer hos slaktsvin (30/VLA/1995).

2. Förordningen om statens köttbesiktningspersonal (FFS 1337/1996).

3. Jord- och skogsbruksministeriets beslut om bakteriologisk undersökning vid köttbesiktning (1/VLA/2000).

4. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om salmonellakontroll av slakterier och styckningsanläggningar (20/VLA/2001).

5. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om påvisande med mikrobiologisk metod av mikrobläke-medelssubstanser vid köttbesiktning (21/VLA/2001).

6. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om undersökning av nöt med avseende på EHEC i slakterier och på djurhållningsplatser (24/VLA/2006).

7. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om köttbesiktning (38/VLA/2006).

8. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om kontroll av campylobacter hos broiler (10/VLA/2007).

9. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om märkning av nötkött (FFS 434/2008).

10. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om saluföring av kalvkött (FFS 435/2008).

11. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om åtgärder i anslutning till TSE-sjukdomar som gäller slakterier och styckningslokaler (7/VLA/2009).

12. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om ett program för kontroll av salmonella hos höns (FFS 1172/2009).

6§. Ändring i riksförfattning

Ändringar i ovannämnda författningar ska tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

7§. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som staten har enligt ovannämnda författningar ska i landskapet skötas av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området. Köttbesiktning och övervakning i anslutning därtill samt tillsynen över den första ankomstplatsen för animaliska livsmedel sköts dock av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

De förvaltningsuppgifter som kommunerna har enligt ovannämnda författningar sköts i landskapet av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, vad gäller uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i ovannämnda författningar ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

8§. Språkkrav

Den information som ska finnas på livsmedel som saluförs i landskapet ska vara skriven på svenska.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011:94):

Denna förordning träder i kraft den 1 december 2011.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (2010:35) om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien.

L 11 Landskapsförordning (2003:39) om livsmedelshygienisk kompetens

1§. Livsmedelshygienisk kompetens

Den som bedriver verksamhet i vilken livsmedel som lätt blir försämda hanteras ansvarar för att de som hanterar livsmedel i verksamheten har livsmedelshygienisk kompetens i rimlig proportion till det arbete de utför.

Detta betyder att de som hanterar lätt försämda livsmedel skall

- a) förstå betydelsen av god personlig hygien och hygieniska förhållanden på arbetsplatsen,
- b) kunna redogöra för de vanligaste mikroorganismernas förekomst och egenskaper,
- c) kunna redogöra för hur man förebygger matförgiftningar,
- d) kunna identifiera kritiska punkter i sin livsmedelshandtering och förstå vikten av att dessa punkter kontrolleras i egenkontrollprogrammet,
- e) vara motiverad att tillämpa hygieniska principer och arbetsmetoder vid hantering av livsmedel i produktionsarbetet och vid rengöring av lokaler och redskap, samt
- f) känna till vilka allmänna krav lagstiftningen ställer på hanteringen av livsmedel och vilken myndighet som svarar för livsmedelstillsynen.

Näringsidkaren skall som en del av egenkontrollen föra bok över den livsmedelshygieniska kompetensen hos de som hanterar livsmedel i verksamheten och på begäran visa dessa uppgifter för hälsonämnden eller landskapsregeringen.

2§. Påvisande av livsmedelshygienisk kompetens

De som inte med handlingar kan styrka sin livsmedelshygieniska kompetens skall efter anställningens början testa sin livsmedelshygieniska kompetens genom ett kompetenstest.

Handlingar som styrker den livsmedelshygieniska kompetensen kan vara

- 1) examensintyg eller utdrag från studieregistret från utbildningar i vilka baskunskaper i livsmedelshygien ingår eller
- 2) andra utbildningar på minst 20 studieveckor eller 800 timmar som syftar till att den studerande skall behärska arbetsuppgifter som kräver hantering av livsmedel eller
- 3) separata kurser i livsmedelshygien.

Bevis på godkänt kompetenstest gjort i någon annan region inom EU gäller även på Åland.

2a§. (2006/44) Personer som inte behöver kunna styrka sin livsmedelshygieniska kompetens

En person som endast arbetar i kassan eller med att servera färdiga portioner i en livsmedelslokal behö-

L 12 LL (1988:8) om riksförfattningar om produktsäkerhet

ver inte ha kompetensintyg. Inte heller krävs kompetensintyg av en person som är klient enligt lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000), som arbetar i arbetsverksamhet enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFS 519/1977) eller i skyddat arbete enligt lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987). Detsamma gäller en person som dömts till samhällstjänst enligt lagen om samhällstjänst (FFS 1055/1996).

3 §. Kompetenstest

Avsikten med kompetenstestet är att uppskatta personens livsmedelshygieniska baskunskaper inom de områden som nämns i 1 §.

Kompetenstesterna sköts i landskapet inom ramen för restaurangutbildningen vid landskapets skolor av en utbildad kompetenstestare. (2006/44)

Kompetenstestet är skriftligt men kompetenstestaren kan i enskilda fall anordna ett muntligt test.

4 §. Kompetensintyg

Kompetenstestaren skriver ut ett kompetensintyg till den som med godkänt betyg har genomgått kompetenstestet eller har genomgått en utbildning enligt 2 § punkt 2 och 3.

Som kompetensintyg gäller även ett examensintyg över en sådan examen som nämns i 2 § punkt 1 eller ett utdrag ur studieregistret över studier som leder till en sådan examen, av vilket framgår att personen har avlagt studier enligt hygienkompetenskrav.

Kompetenstestaren kan på begäran skriva ut ett kompetensintyg åt en sådan person som avses i 2 mom.

L 12 Landskapslag (1988:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet (1995/59)

1 §. (1998/111) I syfte att förebygga risk för skada som konsumtionsvaror och konsumenttjänster kan orsaka på person eller egendom skall, med de undantag som följer av denna lag, följande författningar tillämpas i landskapet:

1) lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (FFS 75/2004), nedan kallad konsumentssäkerhetslagen,

2) lagen om kosmetiska produkter (FFS 22/2005),

3) lagen om leksakers säkerhet (FFS 287/1997) samt

4) lagen om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk (FFS 76/2004). (2006/21)

Ändringar i ovannämnda författningar skall tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

Se Ft 502 och 509 FL I

2 §. Denna lag tillämpas inte då det i annan landskapslag särskilt är stadgat om förebyggande av risker i 1 § 1 mom. nämnt avseende.

Denna lag tillämpas inte i fråga om sådan näringsutövning som enligt 27 och 29 §§ självstyrelselagen regleras genom rikslagstiftning. (1993/64)

3 §. (2007/123) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 8 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsregeringen och de uppgifter som ankommer på kommunerna och kommunala myndigheter skall skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

4 §. (1995/59) Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 och 8 §§ skall finnas på vara skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

5 §. (2006/21) Bestämmelserna i 37, 38 och 39 §§ i konsumentssäkerhetslagen skall inte tillämpas i landskapet.

Hänvisningen i konsumentssäkerhetslagens 19 § till förvaltningslagen (FFS 434/2003) skall i landskapet avse landskapslagen (1971:42) om Ålands landskapsregering. Hänvisningen i konsumentssäkerhetslagens 33 § till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) skall i landskapet avse landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

6 §. (2007/123) I miljö- och hälsoskyddsmyndighetens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 19 § landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet med beaktande av bestämmelserna i 34 och 35 §§ i konsumentssäkerhetslagen.

7 §. Den som bryter mot bestämmelserna i 4 § straffas med böter.

8 §. Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver. (1998/111)

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

L 13 Landskapsförordning (1995:64) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet**1 §.** (2010/54) *Författningar om produktsäkerhet*

Följande riksförfattningar ska med de undantag som anges i denna förordning tillämpas i landskapet:

1) förordningen om de högsta tillåtna mängderna formaldehyd i vissa textilprodukter (FFS 210/1988),

2) förordningen om brandsäkerhetskrav för stoppade sittmöbler (FFS 743/1990),

3) förordningen om brandsäkerhetskrav för madrasser (FFS 57/1991),

4) förordningen om farliga livsmedelsimitationer (FFS 359/1991),

5) statsrådets förordning om uppgifter som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster (FFS 613/2004),

6) handels- och industriministeriets förordning om kosmetiska produkter (FFS 75/2005),

7) statsrådets förordning om säkerställande av barnsäkerheten hos tändare som släpps ut på marknaden och om förbud att på marknaden släppa ut leksaksliknande tändare (FFS 780/2006),

8) statsrådets förordning om maskiners säkerhet (FFS 400/2008),

9) arbets- och näringsministeriets förordning om förbud mot djurförsök för kosmetiska produkter (FFS 108/2009),

10) statsrådets förordning om förbud mot utsläppande och tillhandahållande på marknaden av konsumtionsvaror som innehåller biociden dimetylfumarat (FFS 251/2009) samt

11) statsrådets förordning om krav på personlig skyddsutrustning som är avsedd att användas av konsumenter (FFS 1101/2009).

2 §. Undantag från tillämpning av bestämmelser i de riksförfattningar som avses i 1 §

Denna förordning tillämpas inte då det i annan landskapslagstiftning särskilt är stadgat om förebyggande av risker i 1 § 1 mom. nämnt avseende. (2006/22)

Denna förordning tillämpas inte i fråga om sådan näringsutövning som enligt 27 och 29 §§ självstyrelselagen regleras genom rikslagstiftning. (2006/22)

Landskapsregeringen kan i särskilda fall godkänna en konsumtionsvara som produktsäker trots att sådant godkännande inte givits av riksmyndighet i enlighet med bestämmelse i 1 §.

3 §. Ändring i riksförfattning

Ändringar av de författningar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

4 §. Språkkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 § skall finnas på förpackning skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

5 §. Förvaltningsmyndigheter

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 § ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området och inte annat följer av bestämmelser i denna förordning.

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § angivna författningarna ankommer på kommunerna och kommunala myndigheter ska i landskapet handhas av

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde. (2007/140)

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

6 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1995.

Ikraftträdelsebestämmelse (2006/22):

Denna förordning träder i kraft den 15 mars 2006.

Den som tillverkar en konsumtionsvara som avses i statsrådets förordning om uppgifter som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster, nedan kallad riksförordningen, får överlåta konsumtionsvaran till handeln fram till den 30 september 2006 även om de uppgifter som lämnats om varan vid överlåtelsen inte uppfyller de krav som följer av riksförordningen under förutsättning att uppgifterna då lämnas i enlighet med de bestämmelser som gäller innan denna förordning träder ikraft. Detsamma gäller även för den för vilken konsumtionsvaran tillverkats och den som för in konsumtionsvaran till landskapet.

Även andra än de i 2 mom. nämnda näringsidkarna får sälja en konsumtionsvara som levererats till dem före den 1 oktober 2006, även om de uppgifter som lämnats om varan vid försäljningen inte uppfyller de krav som följer av riksförordningen under förutsättning att uppgifterna då lämnas i enlighet med de bestämmelser som gäller innan denna förordning träder i kraft.

De uppgifter som lämnas om konsumenttjänster skall överensstämma med kraven i riksförordningen senast den 1 oktober 2006.

L 14 Landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (1995/60)

1 §. (2010/41) Inom landskapets behörighet ska kemikalielagen (FFS 744/1989) tillämpas med de avvikelser som följer av denna lag.

Till den del kemikalielagen reglerar sådant som hör till landskapets behörighet ska den tillämpas sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Ändras därefter något i kemikalielagen som hör till landskapets behörighet ska ändringarna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Se Mi 412 FL II

2 §. (1995/60) Anvisningar, anteckningar eller annan information som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ skall finnas på kemikalie skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

3 §. (1995/60) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ ankommer på

L 15 Tobakslag (1978:52)

statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 och 4 §§ skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3a §. (2007/124) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ ankommer på en kommunal kemikalietillsynsmyndighet skall i landskapet skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

3b §. (2007/124) Beslut som fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 4 §§. I miljö- och hälsoskyddsmyndighetens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 19 § landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

4 §. (1995/60) Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av kemikalielagen ska tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver. (2010/41)

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

3 mom. upphävt (2010/41).

Beträffande kemikalier se även J 8, Landskapslag (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor och J 9, Landskapsförordning (2007:99) om tillämpning av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

5 §. (2011/45) Utöver straffbestämmelserna i 52 § kemikalielagen ska bestämmelserna i 44 kap. 1 § 3 punkten strafflagen (FFS 39/1889) om hälsobrott tillämpas i landskapet. Dessutom ska den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet framställer, överläter, transporterar, använder, behandlar eller förvarar ett ämne, ett preparat, en blandning, en produkt eller ett föremål eller använder en anordning i strid med

1) denna lag,

2) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (REACH-förordningen),

3) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 (CLP-förordningen) eller

4) bestämmelser som utfärdats med stöd av dem så att gärningen är ägnad att förorena miljön, orsaka andra motsvarande skadliga förändringar i miljön, skräpa ned miljön eller förorsaka fara för hälsan dömas till straff enligt 35–38 §§ landskapslagen (2008:124) om miljöskydd. Därvid tillämpas även 40a § samma lag om juridiska personers straffansvar.

Se St 101 FL I och K 1, Landskapslag (2008:124) om miljöskydd

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 september 1990. Genom lagen upphävs landskapslagen (1982:20) den 21 april 1982 angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande bekämpningsmedel.

Ikraftträdelsebestämmelse (2010/41):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

De förordningar och beslut som utfärdats med stöd av landskapslagen (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier sådana den lyder innan denna lag träder i kraft, förblir dock i kraft till dess att den utsatta giltighetstiden för dem utgår eller till dess landskapsregeringen upphäver dem.

L 15 Tobakslag (1978:52) för landskapet Åland (1997/64)

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syftet med denna lag är att genom begränsning av det för hälsan skadliga nyttjandet av tobaksprodukter minska de skadeverkningar nyttjandet orsakar och samtidigt öka trivselen och välbefinnandet för dem som inte nyttjar tobaksprodukter. (1997/64)

Det ankommer på de organ, som är ansvariga för den förebyggande hälsovården, att genom saklig upplysningsverksamhet bland medborgarna verka för minskad användning av tobaksprodukter överhuvudtaget.

Denna lag tillämpas inte på tobaksprodukter som betraktas som läkemedelspreparat eller gifter. (1992/38)

I rikslagstiftningen finns bestämmelser om arbetstagares arbetsskydd i lokaler där tobaksprodukter används. (2007/4)

2 kap. Restriktioner beträffande försäljning av tobaksprodukter och tobaksrökning

2 §. Tobaksprodukter får inte säljas eller överlätas till den som inte har fyllt 18 år. Vid behov ska försäljaren förvisa sig om kundens ålder. (2012/3)

Automat för försäljning av tobaksprodukter skall placeras så att förbudet mot försäljning till unga personer inte överträds.

Ombord på i landskapet hemmahörande fartyg som i huvudsak färdas i internationell trafik och som regelbundet används i passagerartrafik får tobaksprodukter inte säljas i automat. (1997/64)

2a §. (2007/101) Det är förbjudet att sälja eller på annat sätt i näringsverksamhet överlåta tobak som är avsedd för användning i munnen. Dessutom är det förbjudet att på annat sätt på marknaden släppa ut tobak för användning i munnen. Med tobak som är avsedd för användning i munnen avses alla produkter för användning i munnen, utom sådana som är avsedda att rökas eller tuggas, och som helt eller delvis är framställda av tobak i pulver- eller partikelform eller i någon kombination av dessa former, särskilt i portionspåsar eller porösa påsar, eller i en form som påminner om ett livsmedel.

2b §. Upphävd (2007/147).

2c §. (2012/3) Den som inte har fyllt 18 år får inte inneha tobaksprodukter.

3 §. (1997/64) Reklam för tobaksprodukter är förbjuden. Förbudet gäller inte reklam i utländska tryckalster vars huvudsakliga ändamål är annat än att göra reklam för tobaksprodukter och inte tryckalster som tillhandahålls ombord på i landskapet hemmahörande fartyg som huvudsakligen färdas i internationell trafik.

Alla former av reklam eller annan försäljningsfrämjande verksamhet för tobaksprodukter eller för andra produkter än tobaksprodukter, som sker i sådana televisionsprogram som avses i landskapslagen (2011:95) om radio- och televisionsverksamhet, är förbjuden om den är utformad så att den är ägnad att främja bruket av tobaksprodukter. (2011/96)

4 §. (1992/38) Tobaksrökning är förbjuden:

1) i utrymmen avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn, för idrottsverksamhet samt för hälso- och sjukvård,

1a) (2007/4) på utomhusområden som främst är avsedda för personer som inte fyllt arton år och som hör till utrymmen avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn,

2) i allmänna kommunikationsmedel samt i utrymmen som står till förfogande för resande med allmänna kommunikationsmedel,

3) i allmänna utrymmen hos myndigheter, ämbetsverk och andra offentliga inrättningar,

4) (2007/4) i enskilda arbetsrum och andra utrymmen där arbete som omfattas av arbetarskyddslagen (FFS 738/2002) utförs, då två eller flera arbetstagare brukar vistas där,

5) (2007/4) i utrymmen där en offentlig nöjeställning som avses i landskapslagen (1969:28) om offentliga nöjeställningar och en allmän sammankomst som avses i lagen om sammankomster (FFS 530/1999) anordnas samt i de utrymmen som de som deltar i ovan avsedda tillställningar behöver passera eller besöka samt

6) (2007/4) i restaurang och annat serveringsutrymme där servering i förvärvssyfte sker av mat eller förfriskningar, utom när sådan servering sker utomhus.

2 mom. upphävt (2007/4).

3 mom. upphävt (2007/4).

4a §. (2007/4) Särskilda utrymmen för rökning kan reserveras i anslutning till de i 4 § 1 – 6 punkten av-

sedda utrymmena. Särskilda utrymmen för rökning kan dock inte reserveras i anslutning till utrymmen avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn. Med undantag av i anslutning till särskilda utrymmen för patienter kan inte särskilda utrymmen för rökning reserveras i anslutning till utrymmen avsedda för hälso- eller sjukvård. I utrymme som avses i 4 § 4 punkten är rökning alltid förbjuden om utrymmet är avsett för regelbunden kundkontakt.

4b §. (2007/4) Om en näringsidkare tillåter tobaksrökning i sin serveringsrörelses utomhusutrymme eller inom något annat område utomhus som är i dennes besittning, skall denne tillse att tobaksrök inte sprider sig till serveringsrörelsens lokaler genom öppna fönster, dörrar eller andra öppningar eller via ventilationen.

Med avvikelse från bestämmelserna i 4 § kan rökning tillåtas i gästers tillfälliga bostadsrum på hotell eller andra inkvarteringsrörelser samt i restauranger och andra förplägnadsrörelser i fartyg i internationell sjötrafik vilkas serveringsutrymme är mindre än 50 kvadratmeter. Av den del av ett serveringsutrymme som är större än 50 kvadratmeter får högst 50 procent reserveras för rökare. Tobaksrök får då inte sprida sig till det område där tobaksrökning är förbjuden. Om flera serveringsutrymmen ingår i en serveringshelhet betraktas de som delar i en serveringsrörelse. Med serveringsutrymme avses utrymme reserverat för intagande av mat och dryck som serveras där.

4c §. (2007/4) Tobaksrökning i serveringsrörelsers lokaler kan tillåtas endast i separata rökrum som godkänts för tobaksrökning. Tobaksrök får härvid inte sprida sig till det område där tobaksrökning är förbjuden. Det är förbjudet att servera och inta mat och dryck i rökrum.

4d §. (2007/4) Näringsidkaren skall göra en plan för egenkontroll där det framgår hur man säkerställer att rökrummet är funktionellt och hur förhållandena och ordningen i rökrummet kan övervakas utifrån.

Landskapsregeringen kan besluta närmare om sådana dimensioneringskrav, byggnadstekniska krav och funktionella krav på rökrum som är ändamålsenliga med hänsyn till de risker och olägenheter som är förbundna med tobaksrök. Landskapsregeringen kan också besluta närmare om vad den egenkontroll som avses i 1 mom. skall omfatta och om genomförandet av egenkontrollen.

5 §. (1992/38) Den som innehar lokal där tobaksrökning helt eller delvis är förbjuden enligt denna lag eller med stöd av den utfärdade förbud ansvarar för att förbudet genomförs och iakttas och för att anvisningar om förbudet finns synligt uppsatta i de utrymmen som berörs.

Den som röker i utrymme som avses i 1 mom., och som fortsätter med detta trots tillsägelse av innehavaren eller någon som företräder denna, får avvisas från utrymmet om detta inte med beaktande av omständigheterna är oskäligt.

L 15 Tobakslag (1978:52)

Polisman är skyldig att vid behov lämna handräckning vid avvísning av tobaksrökare.

2a kap. Tillverkning, presentation och försäljning av tobaksprodukter (2003/66)

5a §. (2003/66) I landskapet tillämpas bestämmelserna om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksprodukter i EG:s direktiv 2001/37/EG av den 5 juni 2001 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror, nedan kallat tobaksdirektivet.

Den som för saluhållande i landskapet tillverkar eller importerar tobaksprodukter skall tillse att

a) tobaksprodukternas förpackningar är korrekt märkta med varningstext och innehållsdeklaration på åtminstone svenska,

b) de erforderliga uppgifter om tobaksprodukterna som avses i tobaksdirektivet lämnas till landskapsregeringen samt att

c) undersökning och återkommande kvalitetskontroller görs av ingredienser i tobaksprodukter, varvid halterna av tjära, nikotin och kolmonoxid i cigaretter för att få saluhållas skall vara testade och godkända i enlighet med tobaksdirektivet.

5b §. (2003/66) Varningstext skall finnas på varje förpackning till en tobaksprodukt som är avsedd att tillhandahållas konsumenter. Varningstexterna skall avseende innehåll, förekomst, placering, storlek och utformning uppfylla minst de krav som anges i artikel 5 i tobaksdirektivet.

Tillverkare och importörer skall i enlighet med bestämmelserna därom i artikel 6.1 i tobaksdirektivet årligen före utgången av november månad för varje märke och typ av tobaksprodukter lämna en förteckning med uppgifter om de ingredienser och de kvantiteter av dessa som ingår i en produkt som används vid tillverkning av tobaksprodukter. Tillverkaren eller importören skall när en sådan förteckning lämnas särskilt ange vilka av uppgifterna i förteckningen som denne betraktar som affärshemligheter och begära att dessa hålls hemliga.

3 kap. Ledning och övervakning

6 §. Den allmänna ledningen och övervakningen av att denna lag och med stöd därav utfärdade föreskrifter iakttages, ankommer på landskapsregeringen.

Lokal övervakande myndighet är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2007/125)

7 §. Representer för i 6 § avsedda myndigheter är berättigade att i övervakningssyfte vinna tillträde till plats där tobaksprodukt tillverkas, förpackas, lagras och säljes.

8 §. (2007/125) Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet skall på eget initiativ eller på grund av anmälan förrätta inspektion av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter, övervaka försäljningen av tobaksprodukter samt genomförande och efterlevnad av röningsförbud och -restriktioner.

Konstaterar miljö- och hälsoskyddsmyndigheten att verksamhet som strider mot denna lag förekommer, skall den uppmana vederbörande att upphöra därmed inom av myndigheten utsatt, skäligheten. Sker ej rättelse skall myndigheten underrätta landskapsåklagaren härom.

Konstaterar miljö- och hälsoskyddsmyndigheten att innehavare underlåter att fullgöra sin skyldighet att genomföra rökförbud, skall den uppmana innehavaren att fullgöra sin skyldighet inom viss tid. Sker inte rättelse inom den förelagda tiden skall myndigheten vid vite ålägga innehavaren att genomföra rökförbud.

4 kap. Upplýsningsverksamhet

9 §. Landskapsregeringen har ansvaret för att upplýsningsverksamhet om tobaksprodukternas inverkan på medborgarnas hälsa effektivt bedrivs. Sådan information skall också avse konsumentupplýsning om tobaksprodukternas sinsemellan jämförbara skadeverkningar.

2 mom. upphävt (1993/63).

10 §. I landskapets [ordinarie] årsstat skall för bekostande av i 9 § angiven verksamhet årligen upptagas erforderliga anslag.

5 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. Tillverkare, importör och försäljare av tobaksprodukt skall till de i 6 § avsedda myndigheterna vid anfordran och utan kostnad lämna sådana uppgifter och utredningar som är nödvändiga för utförandet av de i 9 § avsedda uppgifterna eller för utredandet av lagligheten av överlåtelse av tobaksprodukt.

Lämnas i 1 mom. avsedda uppgifter och utredningar icke inom föreskriven tid, kan landskapsregeringen ålägga vederbörande att vid vite fullgöra sina skyldigheter.

I 2 mom. avsett vite utdömes av allmän domstol på yrkande av landskapsregeringen.

12 §. Personer som deltar i den lednings- och övervakningsverksamhet som avses i denna lag får icke för utomstående yppa eller till enskild fördel använda det som de vid fullgörandet av åligganden enligt denna lag erfarit om näringsutövares affärs- eller yrkeshemligheter.

13 §. Den som säljer tobaksprodukter i strid med bestämmelserna i 2 §, 2a § eller 5a § eller som placerat automat så att försäljning till unga personer inte förhindras, skall för förseelse vid försäljning av tobaksprodukter dömas till böter. (2007/4)

Den som bedriver verksamhet i strid med bestämmelserna i 3 § skall för brott vid marknadsföring av tobaksprodukter dömas till böter och, om det är ändamålsenligt, åläggas att avlägsna reklamen eller upphöra med verksamheten.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i denna paragraf, om inte miljö- och hälsoskyddsmyndigheten anmält brottet till åtal. (2007/125)

13a §. (1992/38) Den som röker där tobaksrökning enligt denna lag är förbjuden och som fortsätter med

detta trots tillsägelse av innehavaren eller någon som företräder denna skall för *rökningsförseelse* dömas till böter.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i 1 mom. om inte innehavaren av utrymmet anmält brottet till åtal.

14 §. (1992/38) Den som bryter mot bestämmelserna i 12 § skall för *brott mot tystnadsplikt* dömas till böter eller till fängelse i högst ett år, om inte strängare straff för gärningen stadgas på något annat ställe i lag.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i 1 mom. om inte målsäganden anmält brottet till åtal eller ett betydande allmänt intresse kräver att åtal väcks.

15 §. (1992/38) Den ekonomiska fördel som till följd av brott som avses i 13 § tillfallit gärningsmannen el-

ler den för vilken han handlat skall dömas förverkad till staten. Kan fördelen inte noggrant beräknas, skall den med beaktande av verksamhetens art och omfattning uppskattas. Tobaksprodukt som saluförts i strid med 2 § eller dess värde skall dömas förverkad till staten, om detta inte med beaktande av att förseelsen är ringa kan anses oskäligt.

16 §. Beslut som förvaltningsmyndighet fattat med stöd av denna lag kan verkställas oavsett besvär. Besvärsmyndighet är likväl berättigad att förbjuda eller avbryta verkställigheten av beslutet intill dess besvären avgjorts genom utslag som vunnit laga kraft.

17 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Djurskydd

L 16 Djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Lagens syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa att djur skyddas mot lidande samt att främja djurs välbefinnande.

2 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om hur djur skall behandlas och hanteras. Lagen är tillämplig på alla djur.

Vid tillämpningen skall dessutom iaktas vad som bestäms särskilt om avel, artificiell reproduktion av djur, jakt, fiske, naturvård och hälsovård samt vad som bestäms om genteknik i rikslagstiftningen.

3 §. Grundläggande principer

Djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djurens hälsa skall främjas och hänsyn skall tas till djurens fysiologiska och beteendemässiga behov. Djuren skall dessutom ges möjlighet till naturligt beteende.

Det är förbjudet att utsätta djur för onödigt lidande. Med onödigt lidande avses lidande som inte står i proportion till den nytta som erhålls. Med nytta avses endast nytta för djuret i fråga eller en godtagbar samhällelig nytta.

Djur får inte utsättas för sjukdom förutom vid försöksdjursverksamhet som bedrivs med landskapsregeringens tillstånd.

4 §. Uppsiktsskyldighet

Vårdnadshavare och andra som har uppsikt över barn som inte har fyllt 15 år ansvarar för att barnet inte behandlar djur på ett sätt som strider mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

2 kap. Djurhållning

5 §. Utrymmen för djur

Utrymmen där djur hålls skall ge djuren tillräckligt utrymme, ljus och skydd samt hållas rena och i övrigt vara anpassade till djurartens behov. Det är förbjudet att hålla djur på ett sätt som utsätter dem för onödigt lidande.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om utrymmen för djurhållning.

6 §. Tillsyn och skötsel av djur

Djur skall ges tillräckligt med lämplig föda, vätska och skötsel samt ges tillräcklig tillsyn. Djur som är i människans vård får inte överges. Djur som insjuknat skall ges ändamålsenlig vård.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de krav som ställs på tillsynen och skötseln av djur.

6a §. (2004/42) Uppdragsgivares ansvar

Den som anställer eller anlitar någon för skötsel eller tillsyn av djur skall se till att den som anställs eller anlitas har fått råd och anvisningar om hur djuren skall skötas med beaktande av gällande djurskyddsbestämmelser.

6b §. (2011/34) Behörigheten för dem som håller slaktkycklingar

En fysisk person som håller slaktkycklingar och ansvarar för skötseln av minst 500 fåglar ska ha en utbildning som minst motsvarar en av behörig nationell myndighet fastställd examen inom lantbruksbranschen, med köttfädersfä som specialiseringsområde. Med slaktkyckling avses en fågel av arten *Gallus gallus* som föds upp för slakt.

L 16 Djurskyddslag (1998:95)

6c §. (2011/34) Bokföring av produktionsdjur

Den som äger eller håller produktionsdjur ska föra bok över den medicinska behandling som givits produktionsdjuren och över antalet döda djur.

Bokföringen över den medicinska behandlingen ska bevaras minst fem kalenderår och bokföringen över antalet döda djur minst tre år efter utgången av det år då den senaste anteckningen om ett djur gjordes i bokföringen. Bokföringen ska på begäran uppvisas för de myndigheter och den djurskyddsövervakare som nämns i 44 och 45 §§.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser om bokföringen över antalet döda djur utfärdas.

7 §. Behandling av djur

Det är förbjudet att överanstränga djur, att dressera dem oskäligt strängt och att behandla dem alltför hårdhänt. Djur får inte hållas bundna på ett sådant sätt att de utsätts för onödigt lidande. Djur skall ges tillräcklig rörelsefrihet och möjlighet till vila.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om sådan behandling av djur som är förbjuden.

8 §. Operativa ingrepp m.m.

Det är förbjudet att göra operativa ingrepp på djur såvida det inte är befogat av veterinärmedicinska skäl.

Operativa ingrepp på djur får endast utföras av veterinär. Detsamma gäller för annan behandling i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur. Om det lidande som behandlingen vållar är obetydligt eller om behandlingen är så brådskande att veterinär inte hinner tillkallas kan den dock utföras även av någon annan än en veterinär.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om undantag från 1 och 2 mom. Undantag får dock inte medges för åtgärder vars syfte är att ändra ett djurs utseende eller att göra det stumt. Landskapsregeringen kan förbjuda att djur används vid tävlingar eller förevisas om de har utsatts för operativa ingrepp som är förbjudna enligt denna lag.

9 §. Avel och genteknik

Vid avel skall djurs hälsa och andra djurskyddssynpunkter beaktas.

Sådan avel och användning av avelsmetoder som kan utsätta djur för lidande eller som kan medföra betydande men för djurs hälsa eller välbefinnande är förbjuden. Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om djurskyddskrav vid avel.

Utöver vad som bestäms i 1 mom. är det förbjudet att använda genteknik i syfte att förändra djurproduktionens kvantitet eller kvalitet, om det kan inverka menligt på djurs hälsa eller välbefinnande. I övrigt gäller vad som i rikslagstiftningen stadgas om genteknik.

10 §. Påverkan av djurs prestationsförmåga

Det är förbjudet att påverka djurs prestationsförmåga på konstgjord väg med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat. Det är också förbjudet att påverka djurs prestationsförmåga genom att

använda redskap eller anordningar på ett sådant sätt att djuren utsätts för lidande.

Vid misstanke om att sådana ämnen, preparat, redskap eller anordningar som avses i 1 mom. har använts har en djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet rätt att få tillträde till de utrymmen där djuren hålls samt att ta de prov som behövs. Djurens ägare eller innehavare är skyldig att bistå tjänstemannen vid provtagningen och att ge de upplysningar som behövs för tillsynen. (2007/126)

11 §. Ökande av djurs produktionsförmåga

Det är förbjudet att öka djurs produktionsförmåga på konstgjord väg med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat, om det inte kan visas att dessa inte åsamkar men för djurens hälsa eller välbefinnande.

Vid misstanke om att sådana ämnen eller preparat som avses i 1 mom. har använts skall 10 § 2 mom. tillämpas.

12 §. Tvångsmatning av djur

Djur får inte tvångsmatas i gödningssyfte eller för att öka produktionen.

13 §. Redskap, anordningar och ämnen

Redskap, anordningar eller ämnen som är avsedda för djur och som uppenbart kan utsätta djuren för onödigt lidande får inte införas till landskapet, tillverkas, säljas, överlåtas eller användas.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om vilka redskap, anordningar och ämnen som skall anses utsätta djur för onödigt lidande.

14 §. Tagande av vilda däggdjur och fåglar ur deras naturliga omgivning

Vilda däggdjur och fåglar får inte tas ur sin naturliga omgivning för att hållas i fångenskap, såvida det inte är fråga om djur som skall hållas i djurgård, om farmuppfödning för att producera kött, ägg eller avelsdjur för kött- eller äggproduktion eller om farmuppfödning i viltvårdssyfte. Vilda däggdjur och fåglar får dock tas om hand för tillfällig sjukvård eller annat godtagbart tillfälligt behov eller för vetenskapligt forskningsarbete med landskapsregeringens tillstånd.

Ett djur som tagits om hand tillfälligt skall återföras till sin naturliga omgivning då dess tillstånd möjliggör detta. Om djuret inte kan återföras till sin naturliga omgivning och vården av det inte kan ordnas, skall djuret avlivas.

15 §. Sjuka eller skadade djur

Då ett sjukt eller skadat djur överläts skall mottagaren underrättas om sjukdomen eller skadan.

Den som påträffar ett husdjur eller annat djur som är i människans vård och som är sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd skall själv hjälpa djuret eller göra anmälan därom till djurets ägare eller skötare eller till polisen eller till djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2007/126)

Är det oskäligt svårt att göra en anmälan som avses i 2 mom. och är djuret i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt att hålla det vid liv, får det avlivas. Om detta skall utan dröjsmål göras en anmälan som avses i 2 mom.

Vilda djur som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd bör hjälpas. Är djuret i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt att hålla det vid liv, får djuret avlivas. Om avlivning av vilda däggdjur och fåglar som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd gäller vad som stadgas i jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland.

Se K 32, Jaktlag (1985:31) för landskapet Åland

16 §. Tillvaratagna djur

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska ordna förvaring och tillfällig skötsel av herrelösa hundar, katter och andra små motsvarande sällskaps- och hobbydjur som tillvaratagits. Tillvarataget husdjur ska förvaras minst 15 dagar, varefter djuret kan säljas, överlåtas på annat sätt eller avlivas. Beslut om försäljning, överlåtelse och avlivning fattas vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, som också verkställer en eventuell avlivning. (2011/34)

Djurägaren eller -innehavaren är skyldig att ersätta kostnaderna för förvaring, skötsel och eventuell avlivning av djur som tillvaratagits.

2 mom. upphävt varvid tidigare 3 mom. blivit 2 mom. (2011/34)

17 §. Djurtävlingar

Djur får inte användas i rollen som tävlande i tävlingsverksamhet på ett sådant sätt att de utsätts för lidande. Om det finns risk för att djur vid en tävling kan utsättas för lidande, skall arrangören på egen bekostnad kalla en veterinär till tävlingen. Veterinären skall övervaka att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser följs vid tävlingen. Landskapsregeringen kan vid behov bestämma att en veterinär skall kallas till en tävling på arrangörens bekostnad.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om att viss tävlingsverksamhet alltid skall övervakas av veterinär såsom avses i 1 mom.

18 §. Övervakning av djurtävlingar

En veterinär som kallas till en tävling skall förbjuda användningen av ett djur i tävlingen om det finns grundad anledning att misstänka att djuret används i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Om djurets ägare eller innehavare inte följer av veterinären meddelat förbud är tävlingsarrangören skyldig att förhindra att djuret deltar i tävlingen. Tävlingsarrangören kan i detta syfte avbryta tävlingen eller omhänderta djuret under den tid tävlingen pågår. Polisen skall vid behov ge tävlingsarrangören handräkning för verkställande av förbudet.

19 §. Andra tillställningar där djur testas

Med djurtävlingar likställs vid tillämpningen av 17 och 18 §§ tillställningar där djurs avelsvärde, bruksvärde eller andra egenskaper testas på ett sätt som kan utsätta djur för lidande.

20 §. Fotografering, filminspelning samt förevisning av djur

Djur får inte användas vid fotografering, filminspelning, föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten på ett sådant sätt att de utsätts för lidande.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. kan landskapsregeringen på ansökan bevilja tillstånd att använda djur vid fotografering eller filminspelning om det finns särskilda skäl därtill och djuret endast kan utsättas för lindrigt lidande. Till sådant tillstånd kan fogas villkor som behövs med avseende på djurskyddet. Om villkoren inte iakttas kan tillståndet återkallas.

Närmare bestämmelser om fotografering och filminspelning som sker i vetenskapligt forskningssyfte eller därmed förknippat undervisningssyfte utfärdas vid behov med stöd av 41 §.

21 §. Överlåtelse av djur som pris

Det är förbjudet att överlåta djur som pris vid lotterier och tävlingar. Landskapsregeringen kan dock på ansökan bevilja tillstånd att överlåta djur som pris om det finns särskilda skäl därtill.

22 §. Rörlig handel

Det är förbjudet att idka rörlig handel med djur.

3 kap. Djurtransporter

23 §. Allmänna principer

Transport av djur skall ske på ett sådant sätt att djuren inte utsätts för onödigt lidande. Under transporten skall djuren skyddas mot skada och sjukdom. Djur som är i sådant tillstånd att transporten kan utsätta dem för onödigt lidande får inte transporteras.

24 §. Behandling av djur vid transport

Vid transport, inberäknat lastning och avlastning, skall djur behandlas lugnt och de får inte skrämmas eller hetsas upp. Djurens naturliga beteende, såsom flockinstinkten, skall i största möjliga utsträckning utnyttjas vid lastning och avlastning.

Djur skall stå under tillräcklig tillsyn under transport och deras välbefinnande skall tillgodoses. Djur skall ges vätska, lämplig föda och vila med lämpliga intervaller med beaktande av den djurart som transporteras, djurens ålder, transportmedlet, transportförhållandena och transporttiden samt andra faktorer som inverkar på djurens behov av vätska, föda och vila under transporten. Vid behov skall djur mjölkas under transporten.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om behandling av djur vid transport samt om den utrustning som används vid lastning och avlastning.

25 §. Djur som blir sjuka eller skadas under transport

Djur som blir sjuka eller skadas under transport skall ges hjälp så snart som möjligt. Vid behov skall de transporteras för erforderlig vård eller avlivas på ett sätt som inte utsätter dem för onödigt lidande.

26 §. Transportmedel

Transportmedel för djur skall vara trygga och rymningssäkra och de får inte vara så beskaffade att de

L 16 Djurskyddslag (1998:95)

utsätter djuren för onödigt lidande under transport. Transportmedel för djur skall dessutom vara tillräckligt rymliga och ha tillräcklig ventilation. De djur som finns i transportmedlet skall kunna kontrolleras och vid behov skötas utan svårighet.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de krav som transportmedel för djur skall uppfylla.

27 §. Dokument

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de dokument som skall åtfölja djurtransporter.

28 §. Särskilda villkor för transporter

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om sådana villkor för transport av djur som behövs för att uppfylla landskapets internationella förpliktelser.

28a §. (2011/34) Rådets förordning (EG) nr 1/2005

Inom landskapet är den behöriga myndigheten enligt artiklarna 4-6, 10-16, 18-23 samt 26 och 27 i Rådets förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97, nedan EG-förordning nr 1/2005, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Behörig myndighet gällande den del i artikel 17 som gäller utfärdande av kompetensbevis efter ordnad utbildning är landskapsregeringen.

4 kap. Avlivning och slakt**29 §. Avlivning av djur**

Avlivning av djur skall ske så snabbt och smärtfritt som möjligt.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om avlivning av djur.

30 §. Slakterier och slaktplatser

Slakterier och slaktplatser skall vara konstruerade och utrustade så att verksamheten vid dem inte utsätter djur för onödigt lidande. Tillräckliga och ändamålsenliga utrymmen skall finnas för förvaring av djur som inte slaktas omedelbart efter ankomsten till anläggningen. Dessutom skall det finnas ändamålsenliga utrymmen för slakt och blodavtappning av djur som är sjuka eller skadade.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om de krav som ställs på slakterier och slaktplatser i djurskyddshänseende.

31 §. Behandling av djur som skall slaktas

Djur som hålls vid slakterier eller slaktplatser i väntan på slakt skall ges lämplig skötsel och tillräcklig tillsyn.

Vid förflyttning av djur inom slakteriområde skall djuren behandlas lugnt och de får inte skrämmas eller hetsas upp. Djurens naturliga beteende, såsom flockinstinkten, skall i största möjliga utsträckning utnyttjas vid förflyttning.

Djur får inte i väntan på slakt hållas i det rum eller på den plats där slakten utförs.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om behandling av djur som skall slaktas.

32 §. Slakt och därtill hörande åtgärder

Djur får inte utsättas för onödigt lidande i samband med slakt. Vid slakt skall djur avlivas eller bedövas innan blodet tappas av. Inga andra åtgärder än bedövning och blodavtappning får vidtas innan djuret är dött.

Person som utför slakt och därtill hörande åtgärder samt sköter och hanterar djur som skall slaktas skall ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för att vidta åtgärderna på ett vederbörligt sätt.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om de krav som ställs på personer som avses i 2 mom. samt om särskilda djurskyddskrav i samband med slakt.

5 kap. Anmälings- och tillståndspliktig verksamhet**33 §. Farmuppfödning av vilda djur i produktionssyfte**

Endast de arter av vilda djur som anges i landskapsförordning får uppfödning i farm för att producera ägg, kött eller avelsdjur för ägg- eller köttproduktion.

Innan farmuppfödning av vilda djur i syfte att producera ägg, kött eller avelsdjur för ägg- eller köttproduktion inleds skall verksamhetsidkaren i god tid göra en skriftlig anmälan till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Skriftlig anmälan skall också göras innan sådan verksamhet avslutas eller förändras väsentligt. (2007/126)

34 §. (2007/126) Farmuppfödning av vilda djur i viltvårdssyfte

Innan farmuppfödning av vilda djur i viltvårdssyfte inleds, avslutas eller förändras väsentligt skall verksamhetsidkaren i god tid göra en skriftlig anmälan till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

35 §. (2007/126) Hållande av husdjur yrkesmässigt eller i större omfattning

Den som yrkesmässigt eller i större omfattning ämnar saluföra, förmedla, hyra ut, föda upp, träna eller dressera andra husdjur än nyttodjur skall i god tid innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Skyldighet att göra skriftlig anmälan gäller också den som yrkesmässigt eller i större omfattning ämnar ta om hand sådana djur för förvaring eller vård samt den som ämnar meddela undervisning i användning av sådana djur. Verksamhet som varaktigt omfattar fler än fem djur samtidigt anses ske i större omfattning. Skriftlig anmälan skall också göras innan ovan avsedd verksamhet avslutas eller förändras väsentligt.

36 §. (2007/126) Granskning av anmälan

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan, efter att ha granskat en anmälan som avses i 33, 34 eller 35 §, meddela verksamhetsidkaren föreskrifter som är påkallade av djurskyddsskäl. Om verksamheten inte uppfyller de krav som ställs i denna lag eller i föreskrifter som utfärdats med stöd av den och om verksamhetsidkaren inte avhjälpel bristfälligheter

i verksamheten inom utsatt tid, kan miljö- och hälsoskyddsmyndigheten besluta att verksamheten skall upphöra. Innan beslutet fattas skall verksamhetsidkaren beredas möjlighet att yttra sig.

37 §. (2007/126) *Förteckning*

Den som bedriver verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § skall upprätthålla en förteckning enligt miljö- och hälsoskyddsmyndighetens anvisningar över de djur som verksamheten omfattar. Förteckningen skall på begäran uppvisas för tillsynsmyndigheten.

38 §. (2003/51) *Förevisning av djur för allmänheten*

En djurpark är en permanent anläggning där levande djur som tillhör vilda arter hålls för att förevisas för allmänheten under minst sju dagar per år. Djurfaffärer skall inte anses vara djurparker. Anläggningar som inte förevisar ett betydande antal djur eller arter för allmänheten skall inte heller anses vara djurparker om de inte måste anses som djurparker av hänsyn till skyddet av vilda djurarter eller bevarandet av den biologiska mångfalden.

Förevisning för allmänheten av levande djur som tillhör vilda arter i djurpark eller på annat sätt, användning av djur vid cirkus eller därmed jämförbar föreställning samt ambulerande djurutställning får endast ske med miljö- och hälsoskyddsmyndighetens tillstånd. Innan en ny djurpark öppnas för allmänheten måste den ha tillstånd från miljö- och hälsoskyddsmyndigheten. (2007/126)

Tillstånd beviljas inte beträffande sådana djurarter som uppenbart utsätts för lidande genom verksamheten i fråga. Tillstånd får beviljas endast i de fall där det står klart att djuren hålls under djurskyddsmässigt godtagbara förhållanden och behandlas på ett från djurskyddssynpunkt godtagbart sätt.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet skall stänga en djurpark som i strid mot denna lag drivs utan tillstånd. (2007/126)

När en djurpark eller en del av en djurpark stängs skall miljö- och hälsoskyddsmyndigheten övervaka att de berörda djuren behandlas eller avlägsnas under lämpliga förhållanden. (2007/126)

39 §. *Transport av djur i förvärvssyfte*

Transport av djur samt uthyrning eller annan överlåtelse av transportmedel för djur i förvärvssyfte får ske endast med tillstånd av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2007/126)

För att tillstånd skall beviljas krävs att sökanden har tillgång till transportmedel som är lämpligt för djurtransporter samt att sökanden eller en person som är anställd hos sökanden har erforderlig utbildning eller motsvarande praktisk erfarenhet av transport av djur samt hantering och skötsel av dem i samband med transporten. Kravet på utbildning eller erfarenhet behöver dock inte uppfyllas om verksamhetsidkaren endast avser att hyra ut eller överlåta transportmedel utan att själv transportera djur.

Den som har beviljats tillstånd enligt denna paragraf skall utan dröjsmål underrätta miljö- och hälsoskyddsmyndigheten om förändringar som sker i fråga om transportmedlen, de personer som ansvarar för

transporterna eller andra förutsättningar för tillståndet. (2007/126)

40 §. (2007/126) *Register över djurtransportörer*

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet för ett register över de djurtransportörer som beviljats tillstånd enligt 39 §. Sådana uppgifter som behövs med tanke på tillsynen över djurtransporterna skall införas i registret. Verksamhetsidkaren är skyldig att tillhandahålla de uppgifter som krävs för registret. Tillsynsmyndigheterna har rätt att i tillsynssyfte använda registret över djurtransportörer. I övrigt tillämpas vid utlämnandet av uppgifter ur registret landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och vad som bestämts med stöd av den.

Se C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

41 §. *Försöksdjursverksamhet*

Försöksdjursverksamhet som hänför sig till ryggradsdjur får bedrivas endast med landskapsregeringens tillstånd. Med försöksdjursverksamhet avses djurhållning för djurförsök samt utförande av olika experiment, test och undersökningar med försöksdjur eller med utnyttjande av försöksdjur.

För att tillstånd skall beviljas krävs att sökanden, eller person som är anställd hos sökanden, har erforderlig utbildning och kan anses lämplig att bedriva verksamheten samt att anläggningarna där verksamheten skall bedrivas är lämpliga från djurskyddssynpunkt.

Vid beviljande av tillstånd till djurhållning för djurförsök skall behovet av försöksdjur särskilt beaktas. Tillstånd till annan försöksdjursverksamhet än djurhållning för djurförsök får beviljas endast om verksamhetens betydelse kan anses uppväga det lidande djuren utsätts för. Tillstånd får inte beviljas om det är möjligt att få likvärdig kunskap genom att använda andra metoder.

Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om djurskyddskrav vid bedrivande av försöksdjursverksamhet.

42 §. (2003/51) *Tillståndsvillkor och återkallande av tillstånd*

Tillstånd som beviljas enligt 38, 39 eller 41 §§ kan förenas med villkor som är påkallade av djurskyddsskäl.

Tillstånd för en djurpark måste förenas med villkor om att djurparken skall

1) delta i forskning som leder till att arternas bevarande främjas eller i utbildning eller informationsutbyte som ger relevanta kunskaper om arternas bevarande eller deras uppfödning i fångenskap, återinplantering och anpassning till ett liv i vilt tillstånd,

2) främja utbildning av allmänheten och öka medvetenheten hos allmänheten vad beträffar bevarande av den biologiska mångfalden, särskilt genom att tillhandahålla information om de förevisade arterna och deras naturliga livsmiljöer,

3) bedriva djurhållning under förhållanden som är ägnade att uppfylla de enskilda arternas biologiska behov och deras bevarande, bland annat genom att djurens livsmiljöer berikas på ett artspecifikt sätt och

L 16 Djurskyddslag (1998:95)

att en hög djurskötselstandard upprätthålls med ett program som har utarbetats för preventiv och kurativ veterinärvård och näringstillförsel,

4) förhindra att djur rymmer och därigenom se till att eventuella ekologiska hot mot inhemska arter undviks samt förhindra att skadegörare och ohyra tar sig in utifrån och

5) föra och uppdatera register över parkens djurbestånd.

Landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan återkalla ett tillstånd om den som beviljats tillståndet inte iakttar denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Tillståndet kan även återkallas om tillståndsvillkoren inte iaktas eller om verksamheten inte längre motsvarar förutsättningarna för beviljande av tillstånd. (2007/126)

43 §. (2007/126) Blanketter

Skriftliga anmälningar och ansökningar om tillstånd som avses i denna lag skall göras på blanketter som fastställts av landskapsregeringen eller Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

6 kap. Förvaltning och tillsyn

44 §. Myndigheter

Förvaltningen av djurskyddet i landskapet handhas av landskapsregeringen som också leder den allmänna tillsynen över denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Övriga tillsynsmyndigheter enligt denna lag är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet samt polisen. Beträffande gränsveterinärens uppgifter inom gränsbevakningen gäller vad som bestäms i rikslagstiftningen. (2007/126)

45 §. (2007/126) Djurskyddsövervakare

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan på villkor som den föreskriver bevilja en person med erforderlig utbildning eller erfarenhet rätt att i egenskap av djurskyddsövervakare verkställa inspektioner som avses i 46 § 1 mom. Djurskyddsövervakaren skall ha en försäkring för eventuella skador som uppstår vid inspektionerna.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan återkalla rätten att verkställa inspektioner om djurövervakaren inte följer de fastställda villkoren. Rätten kan också återkallas av annan grundad anledning.

46 §. Inspektion

Om det finns anledning att misstänka att djur sköts, behandlas, används eller transporteras i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, har tillsynsmyndighet och djurskyddsövervakare rätt att utföra inspektion.

Landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet får utföra inspektion vid djurtävlingar, tillställningar som avses i 17 §, föreläsningar av vilda djur för allmänheten, cirkusar och därmed jämförbara föreställningar, ambulerande djurutställningar samt på platser där försöksdjursverksamhet eller verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § be-

drivs oavsett misstanke om överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Inom slakteri- eller slaktplatsområde har dessutom den som fungerar som besiktningsveterinär rätt att inspektera djurtransporter samt utrymmen där djur hålls oavsett misstanke om överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. (2007/126)

Innan miljö- och hälsoskyddsmyndigheten beslutar om tillstånd för en djurpark skall miljö- och hälsoskyddsmyndigheten inspektera djurparken för att förvissa sig om att tillståndsvillkoren enligt 42 § kan uppfyllas. Inspektion skall även ske innan miljö- och hälsoskyddsmyndigheten beslutar att tillståndsvillkoren för en djurpark skall ändras i väsentlig grad eller förlängas. (2007/126)

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten skall inspektera alla djurparker minst en gång vart tredje år för att kontrollera att tillståndsvillkoren efterlevs. (2007/126)

Den som utför inspektion har rätt att få tillträde till de utrymmen där djuren hålls och att utan ersättning ta de prov som behövs för inspektionen. Vid inspektion kan djuren, utrymmen där de hålls, transportmedel samt föda, dryck, utrustning och redskap för djuren inspekteras.

Nya 3 och 4 mom., varvid ursprungliga 3 mom. blivit 5 mom. (2003/51)

47 §. Råd

Den som utför inspektion skall genom råd till djurägaren eller -innehavaren främja djurens välbefinnande samt verka för att avhjälpa lindriga missförhållanden i djurskyddshänseende.

På ett slakteri- eller slaktplatsområde skall råd som avses i 1 mom. ges till den som bär ansvaret för att missförhållandena har uppkommit.

48 §. (2007/126) Anmälan

Om polisen eller djurskyddsövervakaren vid en inspektion finner att denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den överträtts, skall detta anmälas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet som vid behov vidtar åtgärder enligt 49 och 50 §§.

49 §. (2007/126) Förbud och föreskrifter

Om det konstateras att denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den har överträtts får Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet meddela djurägaren eller -innehavaren de förbud och föreskrifter som behövs för att förhindra att det lagstridiga förfarandet fortsätter eller upprepas. Vid meddelande av förbud och föreskrifter får djurägaren eller -innehavaren även åläggas att fullgöra sina skyldigheter inom utsatt tid.

50 §. (2007/126) Vite och hot om tvångsutförande

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan förena ett förbud eller ett åläggande som meddelas med stöd av 49 § med vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumlighets bekostnad.

Se C 2, Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen

51 §. Brådskanie åtgärder

Om det behövs av djurskyddsskäl, får tillsynsmyndighet med avvikelse från 48 och 49 §§ vidta omedelbara åtgärder för att trygga djurs välbefinnande. I detta syfte kan djuren ges skötsel, foder eller annat som är nödvändigt för deras välbefinnande. Djur kan även flyttas för vård på annan plats eller, om detta inte är möjligt eller ändamålsenligt, avlivas, sändas till slakt eller säljas till gängse pris. Om det är möjligt skall åtgärder enligt detta moment vidtas i samråd med en veterinär.

Om någon annan tillsynsmyndighet än Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet vidtagit åtgärder enligt 1 mom., skall miljö- och hälsoskyddsmyndigheten underrättas om åtgärderna. (2007/126)

52 §. Hörande

Innan beslut enligt 49 eller 50 § fattas skall djurägaren eller -innehavaren beredas möjlighet att yttra sig. Innan åtgärder enligt 51 § vidtas skall djurägaren eller -innehavaren beredas möjlighet att yttra sig endast om denne kan anträffas omedelbart. Djurägaren eller -innehavaren skall underrättas om beslutet.

53 §. Omhändertagande och förstöring

Tillsynsmyndighet har rätt att omhänderta redskap, anordningar och ämnen som avses i 13 §. Innan beslut om omhändertagande fattas skall redskapets, anordningens eller ämnets ägare eller innehavare beredas möjlighet att yttra sig. Ägaren eller innehavaren skall underrättas om beslutet.

Om någon annan tillsynsmyndighet än polisen har verkställt ett omhändertagande enligt 1 mom. skall de föremål som omhändertagits omedelbart lämnas till polisen.

En anhållningsberättigad tjänsteman får bevisligen förstöra eller låta förstöra redskap, anordningar och ämnen enligt 13 § som tas i beslag, om det är sannolikt att dessa skulle komma att dömas förverkade till staten och saknar betydande värde.

54 §. Undersökningar

För tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs får landshapsregeringen förordna veterinärer att utföra undersökningar i sådana djurhållningsenheter där djur hålls för idkande av näring, i djurtransporter samt i slakterier och på slaktplatser. Samma rätt har landshapsregeringen när det gäller fullgörandet av ett internationellt avtal som är förpliktande för Åland eller då Europeiska gemenskapens rättsordning förutsätter detta.

Den som utför undersökningen har rätt att få tillträde till de utrymmen där djur hålls samt till de förråd och andra utrymmen som hänför sig till djurhållningen. Djurhållningsenhetens ägare eller innehavare samt slakteriets eller slaktplatsens ägare eller innehavare är skyldig att bistå den som utför undersökningen samt att, vid behov skriftligen, lämna de uppgifter som begärs för undersökningen.

Vad som bestäms i 2 mom. gäller också för utländska inspektörer då ett internationellt avtal som är för-

pliktande för Åland eller Europeiska gemenskapens rättsordning förutsätter detta.

55 §. Utförande av inspektioner och undersökningar

Inspektioner och undersökningar enligt denna lag skall om möjligt utföras så att de inte medför olägenheter för djuren, djurhållningsenhetens ägare eller innehavare, djurtransporten eller djurhållningsenhetens verksamhet.

56 §. Handräckning

Polisen skall vid behov ge andra tillsynsmyndigheter samt veterinärer och inspektörer som utför undersökningar med stöd av 54 § handräckning vid tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska vid behov ge polisen handräckning vid verkställigheten av förverkandepåföljd som gäller djur. (2011/92)

57 §. Tystnadsplikt

Den som vid tillsynen över att denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser efterlevs eller vid utförandet av en undersökning enligt 54 § har fått kännedom om en enskild persons eller ett företags ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller om en enskild persons personliga omständigheter får inte utan samtycke av den som saken gäller röja dessa uppgifter för utomstående eller utnyttja dem till egen eller annans fördel.

Oavsett vad som stadgas i 1 mom. får dock upplysningar och dokument lämnas till

- 1) tillsynsmyndigheterna för utförande av uppgifter enligt denna lag,
- 2) åklagar-, polis- eller tullmyndigheterna för utredande av brott,
- 3) en myndighet som behandlar en ändringsansökan i ett ärende enligt denna lag eller
- 4) utländska organ och inspektörer som förutsätts av ett internationellt avtal som är förpliktande för landskapet eller av Europeiska gemenskapens rättsordning, då avtalet eller rättsordningen förutsätter detta.

7 kap. Ansvarsbestämmelser**57a §. (2011/92) Förseelse mot administrativa bestämmelser i djurskyddslagen**

Den som uppsåttligen eller av oaktsamhet

- 1) bryter mot ett förbud mot tillverkning, införande till landskapet, försäljning eller överlåtelse enligt 13 § eller mot ett förbud som avses i eller utfärdats med stöd av 8 § 3 mom., 14 § 1 mom., 17, 20 – 22 eller 36 §§,
- 2) bryter mot ett djurhållningsförbud eller är en mellanhand för någon annan för kringgående av ett djurhållningsförbud,
- 3) försummar en skyldighet som avses i eller som ålagts med stöd av 4, 6a – 6c §§, 14 § 2 mom., 15, 17 – 18, 33 – 35, 37 §§, 38 § 2 mom. eller 41 § 1 mom.,
- 4) försummar att ansöka om det tillstånd att transportera de djur som avses i artiklarna 10 eller 11 i EG-förordning nr 1/2005,

L 16 Djurskyddslag (1998:95)

5) bryter mot den anmälningsskyldighet som avses i artikel 6.2 i EG-förordning nr 1/2005,

6) försummar att ansöka om det intyg om godkännande av vägtransportmedel som avses i artikel 18 i EG-förordning nr 1/2005 eller det intyg över godkännande av fartyg för djurtransport som avses i artikel 19 i EG-förordning nr 1/2005,

7) försummar att ansöka om kompetensbevis i enlighet med artikel 17 i EG-förordning nr 1/2005,

8) bryter mot skyldigheten att i transportmedlet medföra de handlingar som avses i artikel 4 i EG-förordning nr 1/2005 eller

9) bryter mot den skyldighet att lämna uppgifter eller visa upp handlingar som föreskrivs i artikel 4 i EG-förordning nr 1/2005

ska för *förseelse mot administrativa bestämmelser i djurskyddslagen* dömas till böter.

58 §. (2011/92) *Djurskyddsförseelse*

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) behandlar ett djur i strid med 3, 5 - 7, 9, 29 eller 32 §§ eller de bestämmelser och de föreskrifter som har utfärdats med stöd av dem,

2) använder de anordningar, de redskap eller de ämnen som avses i 13 § och som är förbjudna eller

3) i strid med 8 eller 10 - 12 §§ vidtar en åtgärd som avses i dem

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i 59 - 59b §§, för *djurskyddsförseelse* dömas till böter.

59 §. (2011/92) *Djurskyddsbrott*

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet genom misshandel, överansträngning, bristfällig skötsel eller bristfällig utfordring eller annars i strid med

1) denna lag eller en bestämmelse som utfärdats med stöd av den eller

2) bilaga I i EG-förordning nr 1/2005

behandlar ett djur på ett grymt sätt eller utsätter det för onödigt lidande, onödig smärta eller onödig plåga, ska för *djurskyddsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

59a §. (2011/92) *Grovt djurskyddsbrott*

Om vid ett djurskyddsbrott

1) brottet begås på ett synnerligen rått eller grymt sätt,

2) brottet riktar sig mot ett mycket stort antal djur eller

3) eftersträvas en avsevärd ekonomisk vinning och

brottet även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för *grovt djurskyddsbrott* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

59b §. (2011/92) *Lindrigt djurskyddsbrott*

Om djurskyddsbrottet, med hänsyn till att lidandet, smärtan eller plågan är ringa eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa, ska gärningsmannen för *lindrigt djurskyddsbrott* dömas till böter.

59c §. (2011/92) *Juridiska personers straffansvar*

På djurskyddsbrott och grovt djurskyddsbrott tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar i 9 kap. strafflagen (FFS 39/1889).

Se St 101 FL I.

60 §. (2011/92) *Djurhållningsförbud*

Den som döms för ett grovt djurskyddsbrott ska samtidigt av domstolen meddelas ett djurhållningsförbud. Domstolen kan dock avstå från att meddela om ett djurhållningsförbud, om det finns särskilt vägande skäl för detta. Den som döms för ett djurskyddsbrott eller ett lindrigt djurskyddsbrott kan samtidigt meddelas djurhållningsförbud. Djurhållningsförbud kan också meddelas en person som döms för en djurskyddsförseelse med stöd av 58 § och som kan anses vara olämplig eller oförmögen att sörja för djurens välfärd. Ett djurhållningsförbud kan också meddelas en person som med stöd av strafflagens 3 kap. 4 § 2 mom. eller 6 kap. 12 § 4 eller 5 punkten inte döms till straff. Ett djurhållningsförbud kan meddelas på yrkande av åklagaren.

Den som har meddelats ett djurhållningsförbud får inte äga, hålla eller sköta djur och inte heller annars sörja för ett djurs välfärd. Förbudet kan gälla vissa djurarter eller djur över huvud taget. Domstolen kan av särskilda skäl förordna att den dömde alltså helt eller delvis får äga djur som inte är föremål för ett brott och som den dömde äger då beslutet fattas, om det är möjligt att i beslutet ange vilka dessa djur är.

Förbudet kan meddelas för minst ett år eller så att det blir bestående. Ett djurhållningsförbud kan meddelas så att det blir bestående, om den som meddelas förbudet

1) har gjort sig skyldig till ett grovt djurskyddsbrott,

2) tidigare med en lagakraftvunnen dom har tilldömts ett djurhållningsförbud för viss tid eller

3) har en svag hälsa

och han eller hon ska anses bestående vara olämplig eller oförmögen att äga, hålla eller sköta djur eller annars sörja för deras välfärd.

Ett djurhållningsförbud gäller även om det överklagas. Om domstolen i enlighet med rikslagstiftningen om förverkande förbjuder verkställigheten av en dom som gäller förverkande av djur till staten, gäller djurhållningsförbudet inte sådana djur som har hållits i enlighet med domstolens förordnande.

Om någon har meddelats ett djurhållningsförbud ska domstolen underrätta landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet om detta.

61 §. *Brott mot tystnadsplikt*

Den som bryter mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 57 § skall för *brott mot tystnadsplikt enligt djurskyddslagen för landskapet Åland* dömas till böter eller fängelse i högst ett år, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott som avses i 1 mom. om inte målsäganden anmält brottet till åtal.

62 §. (2011/92) *Förverkandepåföljd*

Om ett förverkande bestäms i rikslagstiftning.

8 kap. Särskilda bestämmelser

63 §. Ändringssökande

Beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Beslut som polisen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Om sökande av ändring i beslut som Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet fattat gäller vad som föreskrivs i 19 § landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2007/126)

Besvär över beslut som fattats med stöd av denna lag skall behandlas i brådsökande ordning.

I beslut som fattats med stöd av 49-51 eller 53 § får föreskrivas att beslutet skall iakttas trots att ändring söks, såvida inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

64 §. Kostnader

Djurägaren eller -innehavaren skall betala de kostnader som föranleds av åtgärder enligt 49 och 51 §§. Om åtgärder som vidtagits enligt nämnda paragrafer har inbringat någon inkomst skall kostnaderna avdras från den erhållna inkomsten och återstoden betalas till djurägaren eller -innehavaren.

Kostnader som föranleds av åtgärder enligt 51 § kan av särskilda skäl i första hand betalas av landskapet. Djurägaren eller -innehavaren ansvarar dock för den slutliga betalningen av kostnaderna enligt 1 mom.

Kostnader som avses i denna paragraf får indrivnas utan dom eller beslut i den ordning som bestäms om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg. Om kostnaderna inte kan indrivnas ersätts de av landskapets medel.

65 §. Ersättning

I landskapsförordning kan föreskrivas om ersättning för inspektion av djur och transportmedel i samband med djurtransport.

66 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

67 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 1998.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller tillämpningen i landskapet Åland, djurskyddslagen den 27 januari 1971 (FFS 91/1971) och förordningen den 10 maj 1968 om kringföringshandel med husdjur (FFS 280/1968) samt de ändringar i dessa författningar som tillkommit före den 1 januari 1993. Hänvisningar i andra lagar till den upphävda djurskyddslagen gäller denna lag efter att den har trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

68 §. Övergångsbestämmelser

Den som när denna lag träder i kraft bedriver verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § skall inom ett år från ikraftträdandet anmäla verksamheten till [landskapsstyrelsen].

Den som när denna lag träder i kraft bedriver verksamhet som avses i 39 § 1 mom. skall inom sex månader från ikraftträdandet ansöka om [landskapsstyrelsens] tillstånd för verksamheten.

Ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft behandlas enligt de bestämmelser som gäller före lagens ikraftträdande.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011/34):

Denna lag träder i kraft den 15 juni 2011.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Av personer som före den 30 juni 2010 har minst tre års praktisk erfarenhet av att sköta slaktkycklingar krävs inte i 6b § avsedd utbildning. En sådan person ska inom ett år efter att denna lag trätt i kraft av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ansöka om intyg som styrker likvärdigheten med utbildningen. Till ansökan ska fogas en sådan redogörelse över förvärvat praktisk erfarenhet som krävs för att intyget ska beviljas.

L 17 Djurskyddsförordning (1998:96)

1 kap. Allmänt om skötsel och tillsyn av djur

1 §. Skötsel

Djur skall behandlas väl och med fasta skötselrutiner samt skyddas mot onödigt lidande, stress och sjukdom. De skall hållas och skötas i en god miljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. De får inte i onödan skrämmas eller skrämmas upp.

Djur får inte hållas bundna på ett plågsamt sätt eller så att de inte kan få behövlig rörelsefrihet, vila eller tillräckligt skydd mot väder och vind. Djur får inte avsiktligt skadas eller utsättas för våld. Det är förbjudet att sparka djur och att i tuktnings- eller dressyrssyfte eller i annat sådant syfte slå djur med ett tillhygge som skadar dem.

Djur får inte utom i nödfall släpas i hornen, benen, svansen, pälsen eller omedelbart i huvudet eller annars hanteras så att de åsamkas onödigt lidande.

Ett sjukt eller skadat djur skall snarast ges nödvändig vård, om inte sjukdomen eller skadan är så svår att djuret måste avlivas omedelbart.

Djurens tänder, klövar, hovar eller klor skall inspekteras tillräckligt ofta och vid behov åtgärdas.

Foder samt föremål och ämnen som kan skada djuren skall förvaras utom räckhåll för dem.

Djur skall hållas tillfredsställande rena.

2 §. Tillsyn

Djuren skall hållas så att tillsyn kan ske utan svårigheter och på ett trygghetssätt. Tillsynen skall normalt göras minst en gång per dag. Nyfödda, sjuka eller skadade djur och djur som betar sig onormalt skall ses till oftare. Detsamma gäller för högräktiga djur, särskilt vid tiden kring förlossningen och vid stora förändringar i vårdförhållandena. Tillsyn av djur på bete skall ske så ofta att djuren inte riskerar att bli

L 17 Djurskyddsförordning (1998:96)

förvildade. Vid sammanslagning av grupper av djur eller när nya djur förs in i gruppen skall särskild uppmärksamhet fästas vid eventuella beteendeproblem till följd av omställningar i de sociala relationerna.

En individuell inspektion av djuren skall göras om en allmän inspektion visar att det är nödvändigt. Uppmärksamhet skall åtgärder omedelbart vidtas för att utreda och avhjälpa situationen.

Djur som uppträder aggressivt mot varandra eller som annars löper en uppenbar risk att skada varandra skall hållas åtskilda.

3 §. Foder och vatten

Djur skall dagligen ges foder av god hygienisk kvalitet i tillräcklig mängd och av lämplig struktur. Fodergivan skall garantera en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel. Plötsliga förändringar i födens sammansättning eller födomängder bör undvikas.

Djuren bör alltid ha fri tillgång till vatten. Om det inte är möjligt skall de få vatten minst två gånger per dygn.

Sjuka eller skadade djur skall hela tiden ha tillgång till vatten om inte veterinär ordinerar annat.

Det är förbjudet att tillföra djur hormoner eller andra ämnen i annat syfte än att förebygga, påvisa, bota eller lindra sjukdom eller sjukdomssymtom.

2 kap. Allmänna krav på stallar och förvaringsutrymmen för djur

4 §. Klimatet i stallar och förvaringsutrymmen för djur

Klimatet i stallet skall vara anpassat till djuren och till djurhållningsformen. I värmeisolerade stallar får den relativa luftfuktigheten under vintern inte annat än undantagsvis överstiga 80 procent. I oisolerade stallar får den relativa fuktigheten inte annat än undantagsvis överstiga uteluftens relativa fuktighet med mer än 10 procentenheter. Djuren får endast tillfälligtvis utsättas för luftföroreningar som överstiger följande värden:

- 1) ammoniak: 10 ppm men 25 ppm i fjäderfästallar med ströbäddar,
- 2) koldioxid: 3 000 ppm,
- 3) kolmonoxid: 10 ppm,
- 4) svavelväte: 0,5 ppm och
- 5) organiskt damm: 10 mg/m³.

Stallar och andra utrymmen för djur skall ha tillräcklig ventilation. Om ett mekaniskt ventilationssystem används och ett avbrott i systemet kan leda till att djuren avlider eller skadas måste det vara försett med larm som varnar för temperaturavvikelser, strömavbrott och fel på larmanordningen. Slutar det mekaniska ventilationssystemet att fungera måste ventilationen ordnas på annat sätt.

Djuren får inte utsättas för ständigt buller över 65 dBA. Ett djurstall skall om möjligt vara försett med fönster för dagsljus och belysningen skall vara lämplig för inspektion och skötsel av djuren samt tillgodose djurens fysiologiska och beteendemässiga behov. Används elektrisk belysning skall den vara tänd och ge så mycket ljus att det uppfyller djurens ljusbehov.

5 §. Utformningen och skötsel av stallar

Stall och utrymmen för lösgående och uppbundna djur skall hållas i gott skick och vara utformade så att de inte skadar djuren. De skall vara så rymliga att samtliga djur i utrymmet kan ligga samtidigt, röra sig obehindrat och bete sig naturligt. Inredning och övrig utrustning får inte otillbörligt inskränka djurens rörelsefrihet eller annars verka störande på dem.

Stall och andra förvaringsutrymmen för djur skall hållas rena. Stallutrymmen skall rengöras och utgödas minst en gång dagligen, om inte systemet för djurhållningen är uppbyggt för andra rutiner som också ger god hygien, t.ex. djupströbbädd. Ströbäddar och ströade liggplatser skall hållas torra och strömedlet skall ha god hygienisk kvalitet. Vid kontinuerlig uppfödning skall stallet eller stallavdelningen rengöras noggrant minst en gång per år. Vid omgångsuppfödning skall noggrann rengöring ske före varje insättning av en ny omgång djur. Automatiska utfodrings- och vattningssystem skall ses till dagligen.

Ytbehandlingen i djurstallar, boxar och kättrar får inte bestå av ämnen som kan förgifta djuren. Fönster, belysningsanordningar och elektriska ledningar skall vara placerade utom räckhåll för djuren eller försedda med lämpliga skydd.

För sjuka eller skadade djur skall det finnas en avskild ändamålsenlig box eller annat utrymme där djuret kan vårdas och varifrån det om möjligt har synkontakt med andra djur av samma art. Utrymmet skall kunna värmas upp.

Golv i stallar och båsallar skall ha en jämn och halkfri yta och vara utformade så att träck avlägsnas på ett snabbt och effektivt sätt eller absorberas väl i ströet. Liggplatser skall vara torra och så stora att alla djur i samma inhägnad samtidigt kan ligga ner. Båsallar utan spaltgolv skall vara försedda med strö. Dränerade golv får endast finnas i värmeisolerade stall och skall vara utformade så att de inte skadar djuren eller inverkar menligt på deras beteende.

Drivgångar och dörröppningar skall vara utformade så att djuren kan röra sig obehindrat och att risken för att djuren skadar sig är så liten som möjligt. Gnagare och skadedjur skall bekämpas i djurstall.

Vid en nödsituation skall djuren snabbt kunna utrymmas från stallarna.

6 §. Anordningar för utfodring och dricksvatten

Utfodrings- och vattningssystemen skall vara utformade, dimensionerade och placerade så att djuren kan äta och dricka lugnt och naturligt och så att det inte uppstår onödigt konkurrens om foder eller dryck. Om djuren inte ständigt har tillgång till foder skall alla djur kunna äta samtidigt vid utfodringen.

Djurens dricksvattensanordningar och dricksvattenbehållare skall hållas rena. Urin och avföring får inte förorena dricksvattnet eller fodret och vattnet får inte heller frysa.

All automatisk utrustning som är avgörande för djurens hälsa och trivsel måste inspekteras med jämna mellanrum. Om fel upptäcks måste de rättas till omedelbart eller, om inte det är genomförbart, lämpliga

åtgärder vidtas för att säkra djurens hälsa och trivsel tills felet avhjälpas.

3 kap. Speciella krav på skötsel och miljö för vissa djurarter

7 §. Nötkreatur

Nötkreatur som hålls bundna skall inspekteras minst två gånger om dagen. Bindslen, klavar och tjunder skall hållas rena och i gott skick.

Elektriska kodressörer får inte användas.

Kor och kvigor som har mindre än två månader kvar till kalvning får inte stå på spaltgolv. Åtminstone främre hälften av bålet för en bunden kviga och tjur skall ha helt golv.

I lösdriftsstall för nötkreatur skall det finnas minst en dricksvattenbehållare eller dricksvattensystem för varje påbörjat tiotal djur.

Nötkreatur som är äldre än sex månader och som hålls för mjölkproduktion ska hållas på bete sommartid. De nötkreatur som inte hålls för mjölkproduktion ska också hållas på bete eller på annat sätt ges tillfälle att vistas ute under sommaren. Kravet på utevistelse gäller inte för tjurar och inte för kalvar. Betesperioden ska vara minst 60 dagar under perioden 1 maj - 1 oktober. Mjölkkor ska under ett dygn minst hållas på bete under tiden mellan två mjölkningstillfällen. Beläggningen får inte vara högre än att ett växttäckte bibehålls på minst 80 % av betesarealen. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan bevilja befrielse från kravet att ordna bete om produktionsenheten inte till sitt förfogande har lämplig betesmark eller om uppfyllandet av kravet är oskäligt av orsaker som hänför sig till trafik, terräng eller avstånd. Befrielse beviljas för högst tre år åt gången och den återkallas om förutsättningarna för beviljandet upphör. (2010/43)

Nötkreaturens drivningsvägar och rasthagar skall vara så rymliga att uppkomsten av beteendeproblem på grund av den sociala rangskalan förhindras.

Om foder inte hela tiden finns tillgängligt skall alla nötkreatur i lösdriftsstallarna kunna äta samtidigt under utfodringstiden. I lösdriftsstallarna skall foderbordets kant vara minst 70 cm långt per vuxet djur och minst 40 cm långt per ungdjur. Vid fri tillgång till foder skall foderbordets kant minst vara 40 cm respektive 30 cm långt per djur.

8 §. Kalvar

Med kalv menas ett nötkreatur som är högst sex månader gammalt.

Kalvar som hålls inomhus skall ses till minst två gånger om dagen.

Kalvar skall utfodras minst två gånger per dag. I kalvfodret skall det finnas tillräckligt med järn så att blodets genomsnittliga hemoglobinhalt är minst 4,5 mmol/liter.

För utfodring eller annan skötsel får kalvar under sex månader tillfälligt hållas bundna under högst en timme.

När det finns fler än fem kalvar i en besättning får en kalv inte hållas i ensambox efter åtta veckors ålder om det inte föreligger veterinärmedicinska skäl.

Kalvar bör inte flyttas till en annan besättning innan de uppnått en månads ålder.

9 §. Hästar

Hästar bör ges tillfälle till daglig utevistelse. Hästar får inte tränas för eller användas vid tävling på sådant sätt att de utsätts för lidande. De får inte heller utsättas för doping eller andra otillbörliga åtgärder som påverkar deras prestationsförmåga eller temperament under träning eller tävling på tävlingsbana.

Vid uppbinding i spilta eller box skall grimma eller halsrem och löpande grimskäft användas. En grimma eller halsrem får inte bestå av material som kan skada hästen.

Bindslen, remmar och annan utrustning skall hållas hela och rena så att de inte skadar hästen.

Hästar får endast tillfälligtvis hållas bundna på bete och skall då ha särskild tillsyn. Vid sådan uppbinding får endast grimma eller halsrem användas.

Mellan spiltor eller boxar skall det finnas en avskiljningsanordning som hindrar hästar att skada varandra. Om fölning sker i stall skall fölningsbox finnas.

10 §. (2003/40) Svin

Svin skall i sina utrymmen kunna se andra svin och ha möjlighet till socialt umgänge.

Svin får inte fixeras annat än tillfälligt.

Ljusintensiteten i utrymmen där svin hålls skall vara minst 40 lux under minst åtta timmar per dag.

Suggor och gyltor skall hållas i grupp under tiden från och med fyra veckor efter betäckning till en vecka före den beräknade tidpunkten för grisningen. I en anläggning med färre än tio suggor får de dock hållas i individuella boxar även under denna period. Svin som måste hållas i grupp får tillfälligt hållas i individuella boxar om de är särskilt aggressiva, har angripits av andra svin eller är sjuka eller skadade.

Dräktiga suggor och gyltor som är betäckta för första gången måste vid behov behandlas mot in- och utvärtes parasiter. Betäckta suggor och gyltor skall rengöras innan de placeras i grisningsboxar.

I ett stall skall svinen ha tillgång till utrymme som ger dem möjlighet att utnyttja olika delar av utrymmet för att ligga, äta och gödsla. Liggplatsen får inte bestå av gödseldränerande golv.

I grisningsboxen skall det finnas tillräckligt med plats bakom suggan för grisningen. Suggan skall utan svårighet kunna ge di åt smågrisarna och smågrisarna skall kunna komma i skydd för suggan. Smågrisarna skall ha en liggeplats med helt och torrt golv där alla smågrisar kan ligga ner samtidigt samt vid behov en ändamålsenlig värmeapparat.

Utfodringshön per svin skall vara minst 15 cm lång för svin som väger mindre än 25 kg, minst 25 cm lång för svin som väger 25 men inte 50 kg och minst 30 cm lång för svin som väger mer än 50 kg. När suggor utfodras i bås skall de hållas åtskilda av båsavskiljare.

Svin skall ha tillgång till halm eller annan för platsen lämplig stimulans varmed djuren kan tillfredsställa sina arttypiska beteendeböyer.

Svin skall ha tillgång till tillräckligt med vatten eller annan lämplig vätska.

L 17 Djurskyddsförordning (1998:96)

Smågrisar under fyra veckor får inte avvänjas om det inte är nödvändigt på grund av djurens hälsa eller välbefinnande. Grisarna skall i god tid före avvänjningen vänjas vid det foder de får efter avvänjningen. De avvanda grisarna skall födas upp i grupp.

Sammanföring av olika grupper under uppfödningen skall undvikas. Om det måste göras bör det ske då svinen är så unga som möjligt. När svin från olika grupper blandas skall de ha tillräckliga möjligheter att fly och gömma sig för andra svin. Om det finns tecken på våldsamma slagsmål skall orsakerna omedelbart undersökas och åtgärdas. Lugnande läkemedel får inte användas för att underlätta blandning av grupper annat än i undantagsfall och då efter att en veterinär rådfrågats.

11 §. Får och getter

Får och getter får inte fixeras annat än tillfälligt.

Får och getter av ullras skall klippas minst en gång om året. Djuren får inte läggas på rygg under klippningen. De skall klippas försiktigt och noggrant av en kunnig person. Sår som eventuellt uppkommit i samband med klippningen skall skötas omedelbart. Den utrustning som används vid klippningen skall hållas ren och funktionsduglig.

Får som nyligen klippts skall ha särskild tillsyn och får inte hållas utomhus om de där kan utsättas för ogynnsamma väderleksförhållanden.

I ett utrymme med golv med ströbädd skall en tacka jämte lamm ha ett utrymme med en golvyta på minst 2 m².

Används spaltgolv skall stavbredden vara minst 80 mm och spaltbredden högst 25 mm.

Utfodringsutrymmen för lamm (lammkammare) skall ha en yta på minst 0,2 m² per lamm.

Lammingsboxar får inte ha spalt eller gallergolv och skall vara försedda med riklig ströbädd.

Fårens foderhäck skall vara minst 35 cm per får vid användning av en rak foderhäck och 20 cm vid användning av en cirkulär foderhäck. Vid användning av en rak foderhäck skall kanten dock vara minst 45 cm per dräktigt tacka. Vid fri fodertillgång skall kanten på foderhäcken vara minst 17 cm per får. I utrymmen för får skall det finnas minst en dricksvattenbehållare eller dricksho per 30-tal får.

För getter gäller att kanten på foderhäcken skall vara minst 20 cm per killing, minst 33 cm per ungget, minst 40 cm per fullvuxen get och minst 45 cm per dräktigt get.

12 §. Fjäderfä

När fjäderfäna fångas skall de hanteras varsamt och hinder och redskap som kan skada dem skall ha avlägsnats. Extra varsamt hanteras fjäderfän som har slutat värpa.

Om fjäderfäna kan komma ut och röra på sig skall den gång som leder ut ur stallet vara trygg för fåglarna.

Bestämmelser om slaktkycklingar och slaktkycklingsmödrar finns i landskapsförordningen (2011:53) om skydd av slaktkycklingar. (2011/51)

Vid behov skall fjäderfäns foder kompletteras med mineraler.

Inredningen i hönsstall skall vara utformad så att hönsen inte utsätts för foder-, vatten- och gödselspill.

Utfodrings- och dricksvattenanordningarnas höjd skall justeras allt eftersom fågeln växer så att alla fåglar kan äta och dricka utan svårigheter. Kycklingar skall alltid ha tillgång till färskt dricksvatten och strö.

Fjäderfäna skall skötas av en tillräckligt stor och kunnig personal med erfarenhet av fjäderfän och det system som används.

Fullständig rengöring och desinficering av samtliga lokaler, all utrustning och alla redskap som kommer i direkt beröring med hönorna skall ske regelbundet samt varje gång utrymmena töms och innan en grupp fjäderfän tas in. Medan utrymmena används skall de och all övrig utrustning hållas rena på ett tillfredsställande sätt. Gödsel måste avlägsnas så ofta det är nödvändigt. (2002/91)

Gäss och ankor som föds upp inomhus skall hållas på ströbädd. Kalkoner som föds upp inomhus bör hållas på ströbädd.

Se L 19, Landskapsförordning (2011:53) om skydd av slaktkycklingar

12a §. (2002/91) Särskilda krav på anläggningar med minst 350 värphöns

Minst en gång om dagen måste alla höns inspekteras av ägaren eller den som ansvarar för dem. Döda hönor får inte ligga kvar längre än en dag.

För att hönorna visuellt skall kunna utforska sin omgivning samt uppvisa normal aktivitet måste byggnaderna ha sådan belysning att hönorna tydligt kan se varandra och själva synas tydligt. Om dagsljus finns skall ljusöppningarna vara placerade på ett sådant sätt att de ger en jämn fördelning av ljuset i lokalen. Ljussystemet skall vara så inrättat att hälsoproblem och beteendestörningar undviks. Systemet skall ha en 24-timmarsrytm med en tillräcklig sammanhängande mörkerperiod, som riktvärde 8 timmar, för att ge hönorna möjlighet att vila och att undvika att de får nedsett immunförsvar, ögonbesvär eller andra åkommor som vållas av ständigt ljus. När ljuset avtar bör det dämpas stegvis så att hönorna får möjlighet att finna sin viloplatz utan att störas eller skadas.

Anläggningar i flera våningar skall vara konstruerade på så sätt att det är lätt att ta ut hönorna och att det är möjligt att inspektera samtliga våningar utan hinder.

13 §. Värphöns på golv

Hönsen skall rymmas att sitta på vagel, på galler eller på nät. Om hönsen går på nätgolv eller annat dränerande golv, skall minst en tredjedel av golvytan vara ströbädd. Utrymmena skall uppfylla hönsens behov av rede, sittpinne och sandbad.

Om utfodringstråg används vid utfodring av höns skall längden vid utfodringstrågets kant vara minst 12,5 cm per fullvuxen höna. Utrymme vid fodertråg vid fri utfodring: rak 40 mm per djur, rund 30 mm per djur.

Fullvuxna höns skall ha lämpliga utrymmen där de kan värpa. I ett stall i vilket värpande hönor finns, skall det per 4-5 hönor finnas minst ett rede. Används kollektivreden skall det finnas 1 m² rede per 100 hönor.

13a §. (2002/91) Särskilda krav på anläggningar med minst 350 värphöns på golv

Alla hönor skall ha tillgång till raka fodertråg med en tråkant om minst 10 cm per höna eller runda fodertråg med en tråkant om minst 4 cm per höna.

Alla hönor skall ha tillgång till raka vattentråg med en tråkant om 2,5 cm per höna eller runda vattentråg med en tråkant om 1 cm per höna. Om vattennipplar eller vattenkoppar används skall det finnas minst en vattennippel eller vattenkopp per grupp om tio hönor och minst två vattennipplar eller vattenkoppar skall vara tillgängliga för varje höna.

Det skall finnas minst 15 cm sittpinne för varje höna. Sittpinnarna får inte ha vassa kanter eller placeras ovanför ströbädden. Det horisontella avståndet mellan pinnarna skall vara minst 30 cm. Avståndet mellan pinne och vägg skall vara minst 20 cm.

Det skall finnas en ströarea om minst 250 cm² per höna. Minst en tredjedel av golvarean skall vara täckt med strö.

Golvet i anläggningarna skall vara så konstruerat att det på ett lämpligt sätt ger stöd för var och en av de främre klorna på varje fot.

I inhysningssystem där hönorna kan röra sig fritt mellan olika plan skall antalet våningsplan i höjddled vara begränsat till fyra, den fria höjden mellan våningsplanen vara minst 45 cm, utrustningen för utfodring och vattning vara fördelad på ett sådant sätt att alla hönor har lika tillgång till den och våningsplanen placeras så att spillning inte kan falla ner på lägre plan.

När värphönsen har möjlighet till utevistelse skall flera öppningar ge direkt tillträde till utomhusytorna. Öppningarna, som skall finnas utefter hela byggnadens längd, skall vara minst 35 cm höga och 40 cm breda. En total öppningsbredd om 2 m måste finnas tillgänglig för varje grupp om 1000 hönor. Utomhusytorna skall ha en area som är anpassad till beläggningsgraden och markytans beskaffenhet så att förorening undviks. De skall vara försedda med skydd mot dåligt vatten och rovdjur. Vid behov skall utomhusytorna vara försedda med lämpliga vattentråg.

Beläggningsgraden skall inte vara mer än nio värphöns per kvadratmeter tillgänglig area.

14 §. (2002/91) Värphöns i bur

Höna skall ha tillgång till ett rede, strö samt sittpinnar med en längd om minst 15 cm per höna. Inhysningen skall ske på ett sådant sätt att dödlighet och beteendestörningar hos hönsen hålls på en låg nivå. Burarna skall vara rymningssäkra samt konstruerade så att de förhindrar att djuren skadas så långt det är möjligt. Buröppningen skall vara så stor att det går att ta ut en vuxen höna ur buren utan att djuret utsätts för lidande eller skadas. Burarna får placeras i högst tre våningar.

En fullvuxen höna skall om hon är ensam i buren ha en burarea på minst 1000 cm². Om flera hönor hålls i samma bur skall utrymmet vara minst 750 cm² per höna. Deflektorplattor mot spill får inte inkräkta på denna yta. Det skall finnas ett fodertråg som fåglarna har oinskränkt tillgång till. Dess längd skall vara minst 12 cm per fullvuxen höna. Om inte dryckesnippelar eller dryckestråg finns, skall varje batteri vara försett med en sammanhängande dryckesränna av samma längd som fodertråget. Där dryckesnippelar eller dryckestråg används, skall minst två nipplar eller tråg vara tillgängliga för varje höna.

Burarna skall vara minst 40 cm höga över 65 % av burytan och de får inte vara under 38 cm på något ställe.

Burgolven skall vara konstruerade så att de ger tillräckligt stöd åt de främre klorna på varje fot. Lutningen får inte överstiga 14 % eller 8°. Trådens tjocklek i burens golvnät skall vara minst 2,0 mm.

Burarna skall vara försedda med klonötare av lämpligt slag.

Landskapsregeringen får i enskilda fall meddela undantag från kraven i 1 och 2 mom. angående rede, strö, sittpinnar och burarea per höna. Ett undantag får inte innebära att utrymmet i en bur understiger 550 cm² per höna. Undantag får inte meddelas för burar som tagits i bruk efter den 1 januari 2003. Ett undantag får inte sträcka sig längre än fram till den 31 december 2009.

15 §. Pälsdjur

En pälsdjursfarm skall placeras på sådan plats i terrängen att det är lätt att sköta djuren. Omgivningen skall vara störningsfri och området skall inhägnas.

I anslutning till en minkbur skall det finnas en lya där djuren kan söka skydd. Under den kalla årstiden skall lyorna vara försedda med strö.

Bottenytan i springburar avsedda för minkar och djur av motsvarande storlek skall vara minst 1800 cm² och burens höjd minst 38 cm. Hålls en hona med valpar eller ett vuxet handjur i bur skall bottenytan vara 2100 cm². Med undantag för iller får endast ett vuxet djur placeras i varje bur.

Maskstorleken på bottennät i minkbur får högst vara 8,8 cm² och tjockleken på tråden minst 1,8 mm. Under diperioden skall det finnas ett valpgaller på golvet.

Bosektioner för rävar och djur av motsvarande storlek skall minst ha följande mått: längd 240 cm, bredd 105 cm och höjd 60 cm. Bosektionen kan indelas i 2-4 lika stora avdelningar. Delas sektionen i två avdelningar får det finnas tre djur per avdelning. Delas sektionen i tre avdelningar får två djur finnas i vardera avdelning och delas sektionen i fyra delar får det finnas ett djur i varje avdelning. Burarna skall inte placeras så nära varandra att djuren kommer åt att skada varandra.

Maskstorleken på bottennät i rävbura får högst vara 11,5 cm² och tjockleken på tråden minst 2,1 mm. Bottennätet i bur för avelsdjur skall vara tillverkat av plastbeklädd metalltråd.

L 17 Djurskyddsförordning (1998:96)

16 §. Reptiler och amfibier

Terrariets längd bör inte vara kortare än den marklevande ormens längd samt bredden och höjden inte kortare än halva längden. För trädlevande ormar skall istället höjden vara minst lika med ormens längd och kortaste sidan två tredjedelar av ormens längd.

För jätteormar (boa och pyton) kan ovanstående mått reduceras så att terrariets längd är minst tre fjärdedelar av ormens längd. Bredden och höjden bör inte understiga halva ormens längd.

17 §. Hjortdjur

Välbefinnandet hos hjortarna skall kontrolleras regelbundet utan att djuren störs i onödan. Under tillskottsutfodringsperioden tillses hjortarna i samband med den dagliga utfodringen.

Minst 10 % av ytan i ett vilthägn för hjortdjur och mufflon skall bestå av skog eller buskmark.

18 §. Strutsfåglar

Strutsarna skall tillses minst två gånger per dag. Störning av djuren skall undvikas särskilt under fortplantningstiden. Störning av rangordningen inom fågelgruppen skall undvikas.

Ett djur får inte hållas åtskild från de andra djuren om inte djuret är sjukt, trakasseras av de andra eller beter sig aggressivt mot de andra djuren. En fågel som skilts från de övriga skall om möjligt hållas inom syn- eller hörhåll för de övriga fåglarna.

Över tre månader gamla strutsfåglar får inte vara inomhus kontinuerligt. Tiden inne i stallet får inte överstiga 10 dygn per månad. Strutsfåglar bör inte bli genomvåta.

Strutsfåglarnas kycklingar skall börja rastas så snart som möjligt efter kläckningen. Om vädret tillåter skall över tre dagar gamla kycklingar släppas ut dagligen. Är vädret ogynnsamt skall det sörjas för att kycklingarna rör på sig inne i stallet.

Transport av strutsfåglar skall i möjligaste mån undvikas.

Strutsfåglarna får inte användas i löptävlingar eller ridas på.

Det är viktigt med rätt sammansatt kost för att förhindra uppkomsten av leddskador och skador på benstommen. Strutsfåglarna skall redan som kycklingar ha tillgång till både grovt och färskt foder. Kycklingar under tre månader skall alltid ha tillgång till foder. Djuren skall hela tiden ha tillgång till dricksvatten.

För matsmältningen skall över fem månader gamla djur ha tillgång till grus eller småsten. Veckogamla kycklingar ges endast små mängder grus.

Om kycklingarna präglas på sin skötare skall skötaren dagligen vara tillsammans med kycklingarna så mycket som möjligt.

Fjädrar får inte plockas från en levande strutsfågel. Fjädrar får endast klippas av ovanför fjäderns blodsträng och av fågelns ving och stjärtdelar får inga betydande delar klippas bort.

Höjden till stallets innetak skall för vuxna strutsar vara minst 3 m och för vuxna nanduer och emuer minst 2,5 m.

Golvet i stallet skall vara grovt och lätt att rengöra. Golvet i utrymmen för kycklingar skall vara värmeisolerat eller försett med golvvärme. Fuktabsorberande strö av t.ex. sand, sågspån eller hackad halm som fåglarna inte gärna äter av skall användas på golven med undantag för utrymmen för kycklingar under 3 veckor.

I stallet skall djurgrupperna hållas åtskilda från varandra så att kontakten mellan dem inte orsakar onödig stress.

I hägn för strutsfåglar skall omgivningarna vara lugna och jordmånen torr. Kontakten mellan avelsgrupper skall undvikas.

Innan fåglarna placeras i en tom farm skall föremål som fåglarna kan svälja avlägsnas. Farmen skall sedan kontrolleras dagligen. Vid farmen skall det finnas skyltar som förbjuder obehöriga tillträde samt anger att det är förbjudet att kasta in föremål i rasthagen.

I rasthagen skall det finnas ett område med ren sand för sandbad som är minst 1,5 m x 1,5 m stort och 15 cm djupt. I en rasthage för avelsgrupp skall det finnas ett lämpligt område för äggläggning.

Från rasthagen skall det finnas tryggt tillträde till stallet. Om marken i rasthagen är frusen, skall den sandas så att fåglarna inte halkar.

Rasthagar som ligger bredvid varandra skall skiljas från varandra för att förhindra konfrontationer mellan fåglarna.

19 §. Skötsel av nyfödda djur

Djur skall ges möjlighet att föda på ett så naturligt sätt som möjligt och så att avkomman inte kommer till skada.

Gödselrännan bakom en bunden ko eller kviga skall täckas före kalvningen.

Ett nyfött lamm och en nyfödd killing skall hållas tillsammans med tackan respektive geten i minst 24 timmar efter födseln om inte någon särskild orsak talar för att djuren skiljs åt. Nyfödda lamm och killingar skall övervakas för att man skall kunna försäkra sig om att det uppstår ett band mellan modern och avkomman. Vid behov skall det finnas en värmeapparat för att trygga tillgången till tilläggsvärme för lammen och killingarna. Nyfödda djur som inte ges möjlighet att dia skall ges råmjölk eller någon ersättande produkt så snart som möjligt efter födseln. Nyfödda kalvar skall ges råmjölk eller någon ersättande produkt senast inom sex timmar från födseln. Därefter skall djuren ha mjölk eller någon ersättande produkt fram till avvänjningen. Fr.o.m. en veckas ålder och fram till avvänjningen skall kalvar, lamm, killingar och föl ha fri tillgång till gräs, hö eller något annat fiberhaltigt foder.

20 §. Sällskapsdjur

Det är förbjudet att inneha eller genom avel frambringa hundar som har extremt stor kamplust, blir lätt retade och biter, bara med svårighet kan förmås avbryta ett angrepp och har en benägenhet att rikta sitt kampintresse mot människor eller andra hundar.

I hundrastgården skall det finnas en från marken upphöjd liggeplats samt en hundkoja som skydd mot väder och vind. En katts rastgård skall vara utrustad med

klätter- och klösanordningar. Hundar ska, om de hålls bundna utomhus annat än tillfälligt, vara kopplade till en löplina. Inomhus får hundar endast tillfälligt hållas bundna och då inte längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till avsikten med åtgärden. Hundar som är yngre än ett år får endast tillfälligt hållas bundna.

Övriga sällskapsdjur skall ha ett förvaringsutrymme som är tillräckligt stort för att möjliggöra de rörelser och den motion som varje djur behöver. Det skall också innehålla en inredning som aktiverar djuret och ger de klättermöjligheter, grävmöjligheter, viloplatser, gömställen, bad-, sim- eller dykmöjligheter som varje djurart behöver för att kunna utöva sitt naturliga beteende. Om ett djur har särskilda krav på klimat, som temperatur och luftfuktighet, skall detta tillgodoses. Djur som har behov av att vara tillsammans med andra djur skall hållas och skötas på ett sätt som tillgodoser dessa behov.

4 kap. Allmänna krav på beten och hägn

21 §. Beten, fällor och rastgårdar

Betena skall vara lämpliga för de djur som finns där. Antalet djur skall stå i proportion till betenas storlek, terräng och växtlighet. Betesmarker, rastgårdar och drivningsvägar skall vara fria från främmande föremål som kan skada djuren. Stängslet skall vara utformat så att djur under normala förhållanden inte skadas. I betet får det inte finnas för trånga eller vassa hörn. Marken ska, i anlagda rastgårdar, utfodringsplatser och på andra av djur hårt belastade ytor utomhus, vara hårdgjord, dränerad eller naturligt ha motsvarande funktion.

I fällor, rastgårdar och hagar för utegående djur skall det finnas skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden.

På utfodringsplatserna måste det finnas tillräckligt med utrymme så att alla djur i gruppen kan äta samtidigt såvida djuren inte har fri fodertillgång. Ett djur högt upp på den sociala rangskalan får inte tillåtas dominera hela foderplatsen.

När ett djur hålls på bete får djurets rörelsefrihet inte begränsas genom att tyngder eller andra hindrande föremål fästs vid djuret eller genom att olika delar av djurets kropp binds samman eller genom att djuret binds samman med ett annat djur.

Bara sådana djur som är lämpade för utevistelse under den kalla årstiden får hållas ute året om under förutsättning att de yttre förhållandena, som terräng och markbeskaffenhet, är lämpliga för djurslaget och rasen. Djur som hålls ute året om skall ha tillgång till ligghall, hydda eller motsvarande, som ger dem skydd mot väder och vind samt en torr och ren ligghall som inte får frysa till och som är så stor att alla djur kan ligga ner samtidigt.

Djur som behöver särskild vård skall kunna tas om hand i ett närbeläget utrymme som kan värmas upp.

22 §. Vilthägn

Hägnen skall vara lämpliga för djurarten och så stora att ett djur längre ner på flockens rangskala har möjlighet att fly undan och gömma sig för djur hö-

gre upp på rangskalan. I hägnet får det inte finnas för trånga eller vassa hörn.

I eller i anslutning till hägnet skall det finnas trygga och ändamålsenliga utrymmen där djuren kan undersökas, behandlas och skötas på annat sätt samt isoleras.

Stängslet skall vara tillräckligt kraftigt och högt för att under alla årstider hindra de inhägnade djuren från att komma ut och andra djur från att komma in. Nätet skall vara sträckt och förankrat i marken och lätt för djuren att upptäcka. Övriga regler avseende anläggande och underhåll av stängsel till vilthägn fastställs av landskapsregeringen i anslutning till anmälan enligt 36 § djurskyddslagen.

5 kap. Behandling av djur

23 §. Mjölknings

Mjölkningsutrustningen skall vara i gott skick och mjölkningen bör utföras på ett sådant sätt att djurens juver inte kommer till skada.

Rikligt mjölkande kor skall mjölkas minst två gånger om dagen. Getter och tackor som mjölkas skall med hänsyn till deras mjölkproduktion mjölkas tillräckligt ofta.

24 §. Dressyr och användning

Djur får inte dresseras eller användas så att deras hälsa eller välbefinnande tar skada. Djur får inte tvingas att försöka anstränga sig på ett sätt som överstiger deras naturliga anlag eller krafter.

Vad 1 mom. stadgar om användning av djur gäller inte användning av hundar eller andra djur i myndighetsutövning i sådana uppgifter som anknyter till djurens användningsändamål och som på grund av uppgiftens art är förknippade med risk för att djuret skadas.

25 §. Åsamkande av onödigt lidande

Med onödigt lidande avses

- 1) att levande djur används som mål vid övnings-skjutning eller skyttetävling,
- 2) att taggsporrar, tagghalsband och taggbetsel används,
- 3) att levande fisk fjällas eller rensas samt att levande djur plockas eller flås,
- 4) att levande fåglar eller däggdjur eller andra ryggradsdjur ges som föda till ett djur i vård, om detta inte är nödvändigt för att det djur som vårdas senare skall kunna sättas ut i naturen eller i övrigt absolut nödvändigt för djuret,
- 5) att mer än skälig människokraft används vid utdragning av foster ur födande djur,
- 6) att djur forslas upphängda vid någon kroppsdel,
- 7) att husdjur eller sådana djur som uppfötts i en farm i produktionssyfte dödas med skjutvapen vid drevjakt eller vid jakt med hund,
- 8) att djur görs orörliga med hjälp av elektricitet, samt
- 9) annan verksamhet och andra åtgärder som riktar sig mot djuret och åsamkar det onödigt lidande, onödigt smärta eller onödig plåga.

L 17 Djurskyddsförordning (1998:96)

6 kap. Operativa ingrepp, avel m.m.**26 §. Tillåtna operativa ingrepp**

Utan hinder av 8 § 1 och 2 mom. djurskyddslagen är följande åtgärder på djur tillåtna:

1) perforation, klippning och tatuering av öronen hos svin, nötkreatur, får, getter och andra animalieproduktionsdjur samt fästande av öronmärke och inoperering av mikrochips på djuren och märkning av ovan nämnda djur på något annat sätt när åtgärden vidtas av en kompetent person och åsamkar kortvarig och lindrig smärta,

2) borttagande av vargtänder på häst när åtgärden vidtas av en veterinär, tatuering av hästar när åtgärden vidtas av en veterinär eller under tillsyn av en sådan, inoperering av mikrochips på hästar när åtgärden vidtas av en kompetent person samt frysmärkning av hästar när åtgärden vidtas av en kompetent person,

3) tatuering av katter när åtgärden vidtas av en veterinär, tatuering av hundar när åtgärden vidtas av en kompetent person samt inoperering av mikrochips på katter och hundar när åtgärden vidtas av en kompetent person,

4) märkning av andra djur än de som avses i 1-3 punkten när åtgärden vidtas av en kompetent person och åsamkar kortvarig och lindrig smärta,

5) (2003/40) kastrering av svin som är yngre än åtta dagar genom en öppen kirurgisk metod när åtgärden vidtas av en kompetent person, kastrering av får som är yngre än sex veckor med Burdizzotång när åtgärden vidtas av en kompetent person samt kastrering av svin som är åtta dagar eller äldre, getter, hästar och nötkreatur när åtgärden vidtas av en veterinär,

6) kastrering eller sterilisering av katter, hundar och andra sällskaps- eller hobbydjur när åtgärden vidtas av en veterinär,

7) avhorning av nötkreatur, får och getter genom kirurgi när åtgärden vidtas av en veterinär under bedövning samt förstöring av hornanlaget hos kalvar som är yngre än fyra veckor när åtgärden vidtas av en kompetent person,

8) klippning eller slipning av vassa tandspetsar hos grisar som är yngre än åtta dagar med hjälp av en ändamålsenlig tång eller slipapparat när åtgärden vidtas av en kompetent person, om skador på suggornas spenar förekommer,

9) insättning av nosring hos nötkreatur när åtgärden vidtas av en veterinär, samt

10) kapning av bakåt eller inåt pekande tår fram till första leden hos avelstuppar under de 72 första levnadstimmarna när åtgärden vidtas av en kompetent person.

Med en kompetent person avses i 1 mom. en person som har tillräckliga kunskaper i den teknik som används för vidtagande av åtgärden, tillräcklig skicklighet i att vidta åtgärden samt nödvändiga kunskaper om gällande djurskyddsbestämmelser. (2003/40)

De redskap och anordningar som används vid åtgärder på djur skall vara lämpliga för ändamålet, rena och funktionsdugliga.

27 §. Förstöring av kalvars hornanlag

Förstöring av hornanlaget hos en kalv som är yngre än fyra veckor är tillåtet endast genom bränning. Hornanlaget får inte förstöras med lut eller annat frätande ämne. De instrument eller anordningar som används vid bränningen skall hållas rena och funktionsdugliga. När varmbränning används skall brännjärnet vara glödande hett under hela bränningen. Varje hornämne får brännas endast en gång under högst 20 sekunder. Under bränningen skall man se till att kalven inte kan röra på huvudet.

28 §. Avel

Sådan naturlig eller artificiell reproduktion och en sådan avelsmetod som åsamkar eller kan åsamka djur lidande eller skada får inte användas.

Djur får inte hållas för produktionsändamål, om det inte utgående från deras feno- eller genotyp rimligen kan antas att djuren kan hållas utan att det är till men för djurens hälsa eller välbefinnande.

29 §. Farmuppfödning av vilda djur

Följande vilda däggdjurs- och fågelarter är tillåtet att hålla för farmuppfödning för produktion av kött, ägg eller avelsdjur för kött- eller äggproduktion:

hjortdjur, skogshare, vildsvin, mufflon, hönsfåglar, gräsand, struts, emu och vanlig nandu.

För skinn- och pälsproduktion är det tillåtet att hålla mink, iller, räv och mårhund i farm.

30 §. Djurtävlingar

Vid offentlig tävling av djur skall det finnas en veterinär som förordnats av landskapsregeringen. Med offentlig tävling avses alla former av tävlingar som sker med djur och som genom annonsering eller på annat sätt bekantgjorts eller till vilka anmälan skall ske.

Veterinären skall före tävlingen besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren. Om djur utsätts eller kan antas bli utsatt för skada eller lidande skall veterinären med omedelbar verkan helt eller delvis förbjuda tävlingen eller att ett visst djur deltar i tävlingen.

Vid nedanstående offentliga tävlingar får tävlingsveterinärens medverkan inskränkas till besiktning av de deltagande djuren och tävlingsområdet varje tävlingsdag före tävlingen:

1) hopptävling med svårighetsgrad t.o.m. lätt A för ponny och hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. 1,20 för övriga hästar,

2) precisionskörning vid körtävlingar med häst,

3) hästplöjning,

4) skogskörning med häst,

5) brukskörning med häst och vagn,

6) bruksridning,

7) ridtävling med islandshästar,

8) voltigetävling,

9) gymkhanatävling med häst,

10) tornerspel med häst,

11) draghundstävling, inbegripet nomekörning och tävling i nordisk stil, i sprintklass på en sträcka av längst 30 kilometer, samt

12) hundkapplöpning på rakbana.

Följande offentliga tävlingar får genomföras utan någon medverkan av tävlingsveterinär:

- 1) dressyrtävling med häst,
- 2) dressyrprov vid fälttävlan med häst,
- 3) dressyr vid körtävling med häst,
- 4) klubbävling, arrangerade som hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. lätt B för ponny respektive svårighetsgrad t.o.m. 1,10 för övriga hästar,
- 5) lokaltävling, arrangerade som hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. lätt B för ponny respektive svårighetsgrad t.o.m. 1,10 för övriga hästar,
- 6) agilitytävlingar och liknande tävlingsformer med hund,
- 7) lokala vallhundstävlingar,
- 8) jaktprov med hund, samt
- 9) tävling med andra små sällskapsdjur än hundar och katter.

31 §. Cirkusdjur

På cirkus och vid annan jämförbar föreställning får inte apor, rovdjur, vilda idisslare, hovdjur, pungdjur, säldjur, noshörningar, flodhästar, rovfåglar, strutsfåglar eller krokodildjur användas.

Utan hinder av vad som stadgas i första mom. får dock hundar, tamkatter, sjölejon, tamhästar och tama åsnor användas.

7 kap. Storleken på boxar och bås m.m.

32 §. Storleken på boxar och bås

De mått som anges i detta kapitel är minsta mått för normal inredning. I ett befintligt stall kan mindre avvikelser från måttbestämmelserna accepteras, om det är djurskyddsmässigt acceptabelt för det enskilda djuret. Detsamma gäller vid ombyggnad, under förutsättning att planlösningen i stallet är god.

33 §. Ensambox

Djurslag	Boxens minsta mått i m ²	Övriga krav
Kalv 0 – 4 veckor	längd: 1,20 m, bredd: 1,00 m	Välströad bädd. Boxens väggar skall tillåta ögonkontakt och beröring med andra nötkreatur om inte veterinärmedicinska skäl kräver avskildhet.
Kalv 4 – 8 veckor	längd: 1,40 m, bredd: 1,10 m	
Fullvuxet får eller get	1,4	Djuret skall obehindrat kunna vända sig runt.
Galtbox	6	Galten skall obehindrat kunna vända sig runt. Om boxen används för betäckning skall det finnas tillräckligt utrymme för betäckningen.
Betäcknings-box	10	Boxen skall ha riklig ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.

Bås för bundna nötkreatur skall vara tillräckligt långt och brett så att djuret kan stå och ligga ner på ett jämnt underlag.

34 §. (2003/40) Box för flera djur

Djurslag	Golvyta m ² /djur	Övriga krav
Kalv under 150 kg	1,5	Djuren skall kunna vända sig runt och ligga ner utan svårigheter. Välströad box för djur under 2 veckor. Golvytan i box med djupströbädd skall vara minst 30 % större än i boxar med spaltgolv för djur över 150 kg.
Ungdjur 150-220 kg	1,7	
Ungdjur 220-400 kg	1,9	
Ungdjur > 400 kg	2,3	
Dikor	4,5	Har boxen dränerat golv skall det finnas en ströad ligglädd för varje ko.
Mjölkkor	6,0	
Killing	0,25	Angivna mått gäller golvytan exklusive foderhäckyta. Killingboxen skall ha en välströad ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.
Ungget	0,5	
Get	1,20	
Get med killingar	2	Boxen skall ha en välströad ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.
Lamm under 15 kg	0,25	Boxen skall ha en välströad ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.
Lamm 15-30 kg	0,50	
Lamm över 30 kg	0,75	
Får upp till 55 kg	1,0	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 0,8 m ² .
Får över 55 kg	1,4	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,0 m ² .
Dräktig tacka upp till 55 kg	1,3	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,1 m ² .
Dräktig tacka över 55 kg	1,7	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,3 m ² .

L 17
Djurskyddsförordning (1998:96)

35 §. Utrymme för hästar
Hästar i spiltor skall ha följande utrymmen:

	Spilta			Utfodringsspilta	
	Längd, m	Bredd, m	Skilje-väggens höjdetinkl. galler, m	Längd, m	Bredd, m
Ponny A (längd <1,60 m, mankhöjd 1,07 m)	1,80	1,15	0,95	1,75	0,50
Ponny B (längd 1,95 m, mankhöjd 1,08-1,30 m)	2,15	1,40	1,15	2,10	0,55
Ponny C (längd 2,10 m, mankhöjd 1,31-1,40 m)	2,35	1,50	1,25	2,30	0,60
Ponny D (längd 2,20 m, mankhöjd 1,41-1,48 m)	2,45	1,60	1,30	2,40	0,65
Liten häst (längd 2,35 m, mankhöjd 1,49-1,60 m)	2,65	1,75	1,40	2,60	0,70
Stor häst (längd 2,50 m, mankhöjd 1,61-1,70 m)	2,85	1,85	1,50	2,75	0,75
Häst med en mankhöjd över 1,70 m	1,7 x mankhöjd	1,1 x mankhöjd	0,9 x mankhöjd	1,65 x mankhöjd	0,45 x mankhöjd

Hästar i box skall ha följande utrymmen:

	Enhästbox		Fölningsbox	
	area, m ²	kortaste sida, m	area, m ²	kortaste sida, m
Ponny A	4,0	1,60	4,5	1,90
Ponny B	5,0	1,90	6,5	2,30
Ponny C	6,0	2,10	7,5	2,50
Ponny D	7,0	2,20	8,5	2,60
Liten häst	8,0	2,35	10,0	2,80
Stor häst	9,0	2,50	11,0	3,00
Häst med en mankhöjd över 1,70 m	(1,8 x mankhöjd) ²	1,5 x mankhöjd	(2,0 x mankhöjd) ²	1,8 x mankhöjd

Takhöjden i stallet skall vara 1,5 x mankhöjden, dock lägst 2,2 m. I boxväggar och spiltskiljeväggar

skall avstånd mellan vägg och tak vara mindre än 150 mm eller mer än 450 mm och avståndet mellan vägg eller boxdörr och golv mindre än 35 mm.

Fria öppningar i galler för stor och liten häst bör för stående galler vara mindre än 25 mm eller 65-85 mm och för liggande galler mindre än 85 mm eller 160-200 mm eller mer än 450 mm.

36 §. Utrymmeskrav för kycklingar och värphöns på golv

Kycklingarnas ålder	Antal kycklingar/m ²	Längden vid utfodringstrågets kant per kyckling	Längden vid vattenstrågets kant per kyckling	Antal kycklingar per rund vattenbehållare
0-6 veckor	25	2 cm	0,5 cm	150
7-12 veckor	15	5 cm	0,65 cm	100
13-18 veckor	10	5 cm	0,65 cm	100

I utrymmen för fullvuxna värphöns får det högst finnas 30 kg värphöns/m².

37 §. (2011/51) Utrymmeskrav för övriga fjäderfä på golv
Avelsdjur ska ha följande utrymmen:

	Golvarea		Värprede			
	Enbart inomhus, djur/m ²	Vid möjlighet till utevistelse, djur/m ²	Längd, m	Bredd, m	Höjd, m	Foderautomater/ 100 djur
Kalkoner	2		0,5	0,4	0,6	2
Gäss	1	2	0,6	0,6	0,6	3
Ankor	2	4	0,4	0,4	0,5	2

En rastgård bör vara minst dubbelt så stor som vad som föreskrivs som minsta mått för inomhusutrymmet.

Slaktdjur ska ha följande utrymme:

	Ålder, veckor	Golvarea		Foderautomater/ 100 djur	Vattenbehållare/100 djur
		Enbart inomhus, kg/m ²	Vid möjlighet till utevistelse, kg/m ²		
Kalkoner	0-12	30		1,5	1
Kalkoner	13-18	30		3,0	2
Gäss ^{1,2}		14	18	4,0	4
Ankor ¹		16	20	3,0	3

Runt fodertråg 7 mm/djur (fri utfodring), rakt vatten-tråg 9 mm/djur.

¹ Under den första uppfödningssvekan får beläggningen var högst 15 djur/m². Beläggningen ska därefter sänkas successivt. Efter 4 veckor gäller tabellvärdena.

² Uppfödning i ligg- och utfodringshall med rastgård: golva-rea i ligghall 32 kg/m², rastgård 10 ggr ligghallsarean.

Bestämmelser om slaktkycklingar finns i landskapsförordningen om skydd av slaktkycklingar.

38 §. Utrymmeskrav för strutsfåglar

Fågelart och ålder	Max antal fåglar	Djurstall			Rasthage
		Fållans minsta yta (m ²)	Minsta yta/fågel (m ²)	Rasthagens minsta yta (m ²)	
Struts, emu och nandu (Rhea Americana) < fyra dagar	40	1			
Struts > 4 dagar - 3 veckor	40	5	10	100	
Emu och nandu > 4 d - 3 v	40	5	5	75	
Struts > 3 v - 6 mån	40 ³	15	10-40	100-1000 ⁴	
Emu och nandu > 3 v - 6 mån	40 ³	10	20	100-500 ⁴	
Struts > 6 mån - 1 år		30	800/3	1000	
Emu och nandu > 6 mån - 1 år		20	150	500	
Struts > 1 år - könsmogen		30	1000/3	1000	
Emu och nandu > 1 år - könsmogen		20	200	500	
Vuxen struts	⁵	30	2000/3	1000	
Vuxen emu och nandu	1+1 ⁵	30	250	500	

³ Om kycklingarna är av samma storlek.

⁴ Utrymmet skall ställas i relation till fågelns ålder.

⁵ Om mer än en avelsgrupp finns inom samma område är det viktigt att fåglarna har tillräckligt skydd och extra utrymme så att de kan undvika varandra.

39 §. (2003/40) Utrymmeskrav för svin

För svin som hålls i grupp gäller följande minimikrav, om inte annat följer av 2 mom.:

Levande vikt	Golvnya m ² /djur	Övriga krav
högst 10 kg	0,15	
över 10 men högst 20 kg	0,20	
över 20 men högst 30 kg	0,30	Golvytan i box med djupströbädd skall vara minst 30 % större än i boxar med andra golv.
över 30 men högst 50 kg	0,40	
över 50 men högst 85 kg	0,55	
över 85 men högst 110 kg	0,65	
över 110 kg	1,00	

För gyltor efter betäckning och suggor som hålls i grupp gäller följande minimikrav:

	Golvnya m ² /djur	Övriga krav
Gylta efter betäckning	1,64	Om djuren hålls i en grupp med mindre än sex individer skall den fria golvytan ökas med 10 %. Om de hålls i en grupp med 40 eller fler individer kan den fria golvytan minskas med 10 %. Minst 0,95 m ² per gylta och 1,3 m ² per sugga måste vara en sammanhängande fast golvyta varav högst 15 % får reserveras för dräneringsöppningar. Om färre än sex individer hålls i boxen skall dess sidor vara längre än 2,4 m, annars skall sidorna vara längre än 2,8 m.
Sugga	2,25	

För spaltgolv av betong som används för svin som hålls i grupp gäller följande krav:

	Spaltvidd högst	Stavbredd minst
Smågrisar	11 mm	50 mm
Avvanda smågrisar	14 mm	50 mm
Avels- och slaktsvin	18 mm	80 mm
Gyltor efter betäckning och suggor	20 mm	80 mm

Ikraftträdandebestämmelse (1998:97):

Denna förordning träder i kraft den 1 november 1998.

Bestämmelsen i 7 § 5 mom gäller från den 1 januari 2005.

Ikraftträdandebestämmelse (2003/40):

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2003. Förordningens 39 § 2 och 3 mom. tillämpas endast på anläggningar som uppförs, byggs om eller tas i bruk efter förordningens ikraftträdande. Från och med den 1 januari 2013 tillämpas bestämmelserna på alla anläggningar.

L 18 Landskapsförordning (2011:53) om skydd av slaktkycklingar

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser om djurskydd vid hållning av slaktkycklingar som avses i 6b § i djurskyddslagen (1998:95) för landskapet Åland. Vad som i denna förordning föreskrivs om slaktkycklingar tillämpas också på slaktkycklingsmödrar. På slaktkycklingsmödrar tillämpas dock inte bestämmelserna i 2 § 4-5 punkten, 4 § 3 mom., 5 §, 10 § 3 mom. och 11-22 §§.

Bestämmelser om skydd av djur finns dessutom i djurskyddsförordningen (1998:96).

Se L 17, Djurskyddsförordning (1998:96).

L 18 LF (2011:53) om skydd av slaktkycklingar

2 §. Definitioner

I denna förordning avses med

1) slaktkycklingsmoder fågel i farföräldra- och morföräldra- eller föräldraled som hålls för slaktkycklingsproduktion,

2) flock en grupp slaktkycklingar som föds upp samtidigt i en uppfödningssavdelning och som använder ett gemensamt strötäckt område och gemensamma utfodrings- och vattningsanordningar,

3) tillgänglig area ett strötäckt område som alltid är tillgängligt för slaktkycklingarna och som är tillräckligt stort för en slaktkyckling att vistas i,

4) daglig dödlighet det tal som fås med hjälp av formeln i punkt 1 i bilagan,

5) kumulativ daglig dödlighet det tal som fås med hjälp av formeln i punkt 2 i bilagan.

3 §. Allmänna krav på uppfödningssavdelningen

En uppfödningssavdelning för slaktkycklingar ska i fråga om material, konstruktion och andra egenskaper vara sådan att risken för att slaktkycklingarna ska skada sig är så liten som möjligt. De inre ytorna i uppfödningssavdelningar avsedda för slaktkycklingshållning samt redskap och anordningar för slaktkycklingshållning ska lätt kunna hållas rena och vid behov kunna desinfekteras. I ytbehandlingen får inte träskyddskemikalier, målarfärg eller andra medel användas på ett sådant sätt att de kan orsaka förgiftning hos slaktkycklingar.

Golvet eller botten i uppfödningssavdelningen för slaktkycklingar ska vara av ett material som är lämpligt för slaktkycklingarna, samt sådant att slaktkycklingarna inte skadar sig på det. Golvet eller botten ska dessutom vara så beskaffat att det ger tillräckligt stöd för varje framåttekande klo på slaktkycklingens fot.

Uppfödningssavdelningar, redskap och anordningar ska hållas rena och i gott skick så att de inte skadar slaktkycklingarna eller äventyrar deras hälsa och välbefinnande. Slaktkycklingar som dött ska dagligen avlägsnas från uppfödningssavdelningen. Alla utrymmen, anordningar och redskap som slaktkycklingar kommer i beröring med ska alltid i sin helhet rengöras och desinfekteras när utrymmet töms och innan en ny grupp slaktkycklingar tas in. Efter tömningen ska allt använt strö avlägsnas och rent strö läggas ut. Gnagare och andra skadedjur ska bekämpas i uppfödningssavdelningen.

4 §. Förhållandena i uppfödningssavdelningen

Uppfödningssavdelningen ska ha en sådan ventilation att luftfuktigheten, luftens strömningshastighet, temperaturen, dammängden och halten av skadliga gaser inte stiger till en skadlig nivå. Ventilationen ska vid behov kombineras med uppvärmningssystem för att upprätthålla en lämplig temperatur och avlägsna överskottsfuktighet.

Om djurens välbefinnande och hälsa är beroende av ett mekaniskt ventilationssystem ska det även vid eventuella fel i det mekaniska ventilationssystemet i uppfödningssavdelningen vara möjligt att ordna en ventilation som är tillräcklig med tanke på djurens välbefinnande och hälsa. Det mekaniska ventilations-

systemet ska då ha ett larmsystem som ger larm vid störningar i ventilationen. Larmsystemets funktion ska testas regelbundet.

Uppfödningssavdelningen ska ha en belysning över minst 80 procent av den tillgängliga arean på minst 20 lux under ljusperioderna, uppmätt i fåglarnas ögonhöjd. Om det är nödvändigt för att trygga slaktkycklingarnas välfärd, får en tillfällig minskning av ljusnivån vid behov tillåtas på veterinärs inrådan. Belysningen ska följa en 24-timmarsrytm. Rytmen ska börja iakttas senast inom sju dagar från det att slaktkycklingarna sätts in i uppfödningssavdelningen och den kan avslutas tidigast tre dagar före planerad slakt. Varje 24-timmarsperiod ska omfatta totalt minst 6 timmar mörker med åtminstone en sammanhängande mörkerperiod på minst 4 timmar, exklusive dimningsperioderna.

Om det för belysningen i uppfödningssavdelningen i huvudsak används lampor, ska det ordnas en lämplig vilotid för slaktkycklingsmödrarna genom att ljusstyrkan minskas tillräckligt. När belysningen i huvudsak är naturlig ska fönstren vara placerade så att ljuset fördelas jämnt mellan alla delar av uppfödningssavdelningen.

Bullernivån ska hållas så låg som möjligt i uppfödningssavdelningen. Ständigt eller plötsligt buller ska undvikas och slaktkycklingarna får inte ständigt vara utsatta för buller som överstiger 65 decibel (dB[A]).

Alla slaktkycklingar ska ständigt ha tillgång till strö som är lagom torrt och luckert på ytan.

5 §. Specialbestämmelser om hög djurtäthet

Om djurtätheten för slaktkycklingar överstiger 33 kilogram levande vikt per kvadratmeter ska uppfödningssavdelningen vara försedd med ventilationssystem och vid behov värme- och kylsystem som används på ett sådant sätt att

1) ammoniakhalten (NH_3) inte överstiger 20 ppm och att koldioxidhalten (CO_2) inte överstiger 3000 ppm uppmätt i höjd med slaktkycklingarnas huvud,

2) inomhustemperaturen inte överstiger utomhustemperaturen med mer än 3°C när utomhustemperaturen är högre än 30°C i skuggan,

3) den genomsnittliga relativa fuktigheten uppmätt i uppfödningssavdelningen under 48 timmar inte överstiger 70 procent när utomhustemperaturen är lägre än 10°C.

I slaktkycklingsuppfödningssaltet ska det dessutom finnas ett reservsystem för alstring av elektricitet med vars hjälp den mekaniska ventilationen tryggas i händelse av elavbrott.

6 §. Anordningar och redskap

Anordningar och redskap som är avsedda för hållande samt vattnings och utfodring av slaktkycklingar ska vara sådana att de inte medför risk för att slaktkycklingarna skadar sig. Ventilationssystem och utfodringsanordningar samt övriga anordningar och redskap ska vara sådana att de orsakar så lite buller som möjligt.

Fodertråg, foderkoppar och andra utfodringsanordningar ska placeras så att fåglarna får tillräckligt

med foder. Höjden på utfodrings- och vattningsanordningar ska justeras allt efter som slaktkycklingarna växer, så att alla slaktkycklingar kan äta och dricka utan svårigheter.

Uppfödningsskylten för slaktkycklingar ska ha tillräckligt många dricksplatser, som ska placeras så att de är inom räckhåll för alla slaktkycklingar. Vattningsanordningarna ska vara sådana att vattenspill minimeras.

7 §. Utomhusinhägnad och andra utomhusområden

Om slaktkycklingarna har möjlighet att röra sig ute, ska den gång som leder ut ur uppfödningsskylten vara trygg för slaktkycklingarna. Utomhusinhägnadens stängsel ska vara av ett material som är lämpligt för slaktkycklingar och vara tryggt för dem. Stängslen ska hållas i gott skick så att slaktkycklingarna inte skadar sig.

Utomhusinhägnaden ska vara tillräckligt rymlig med hänsyn till antalet slaktkycklingar och underlagets beskaffenhet. Underlaget i inhägnaden ska vara sådant att det kan hållas torrt. I utomhusinhägnaden får det inte finnas konstruktioner eller föremål som kan skada slaktkycklingarna. Slaktkycklingarna ska vid behov utomhus ha tillgång till lämpliga väderskydd.

8 §. Omsorg om fåglarnas välbefinnande

Slaktkycklingarnas välbefinnande ska kontrolleras minst två gånger om dagen. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid tecken som tyder på en sänkt välbefinnande- eller djurhålsnivå hos slaktkycklingarna. En slaktkyckling ska inspekteras individuellt om en allmän inspektion visar att det är nödvändigt. Om det vid kontrollen upptäcks något som avviker från det normala, ska åtgärder omedelbart vidtas för att reda ut och avhjälpa situationen.

9 §. Hantering av slaktkycklingar

När slaktkycklingar fångas in ska särskild försiktighet iakttas. Innan slaktkycklingarna fångas in ska man avlägsna sådana hinder orsakade av anordningar och redskap som kan skada slaktkycklingarna.

Vid hantering av slaktkycklingsmödrar som slutat värpa ska man särskild fästa uppmärksamhet vid att man inte orsakar dem benbrott eller andra skador.

10 §. Vattning och utfodring

Foder som ges till slaktkycklingar ska vara näringsrikt och balanserat. I fråga om utfodringen av slaktkycklingar och näringsens sammansättning ska särskild uppmärksamhet fästas vid förebyggandet av ledskador och skador på benstommen.

Slaktkycklingar ska ha tillgång till en tillräcklig mängd foder antingen ständigt eller portionsvis. Det ska finnas ständig tillgång till dricksvatten. Vid utfodringen ska plötsliga förändringar i fodrets sammansättning och mängd undvikas.

Fodret får tas bort från slaktkycklingarna tidigast 12 timmar före flockens beräknade slakttidpunkt.

Anordningar och redskap avsedda för utfodring och vattning av slaktkycklingar ska hållas rena.

Avföring får inte förorena fodret eller dricksvattnet.

11 §. Uppfödningsskylt för slaktkycklingar

Om djurtätheten för slaktkycklingar överstiger 33 kilogram levande vikt per kvadratmeter, ska den som äger eller håller och ansvarar för skötseln av slaktkycklingarna göra en skriftlig beskrivning av produktionssystemet i slaktkycklingsuppfödningsskylten, vilken ska innehålla tekniska uppgifter om byggnaderna och deras anordningar. Beskrivningen ska hållas uppdaterad och på begäran visas upp för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Den djurtäthet som ska tillämpas i uppfödningsskylten eller en ändring av djurtätheten ska anmälas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet senast 15 dagar innan flocken sätts in i skylten. Anmälan ska åtföljas av ett sammandrag av beskrivningen av produktionssystemet. Sådana förändringar i produktionssystemet som kan påverka slaktkycklingarnas välbefinnande ska utan dröjsmål anmälas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

För att djurtätheten ska få höjas så att den överstiger 39 och högst är 42 kilogram levande vikt per kvadratmeter förutsätts att det vid djurskyddsinspektionerna i slaktkycklingsuppfödningsskylten under de senaste två åren inte har uppdagats någon sådan verksamhet som strider mot författningarna om djurskydd, att den som äger eller håller och ansvarar för skötseln av slaktkycklingarna tillämpar riktlinjer för goda djurhållningsrutiner och att dödligheten bland slaktkycklingarna är tillräckligt låg. Om ingen inspektion har gjorts i slaktkycklingsuppfödningsskylten under de senaste två åren, ska minst en inspektion göras innan djurtätheten får höjas.

När den som äger eller håller och ansvarar för skötseln av slaktkycklingar sänder slaktkycklingar till slakteriet ska den till slakteriet lämna de uppgifter om flockens förvaringsutrymme och om flocken som behövs för bedömningen av slaktkycklingarnas välbefinnande.

12 §. Beskrivning av produktionssystemet och viktiga uppgifter om produktionssystemet

Den beskrivning av produktionssystemet som avses i 11 § 1 mom. ska innehålla följande information:

- 1) en planritning över skylten,
- 2) uppgift om den tillgängliga arean för slaktkycklingarna,
- 3) uppgifter om ventilations- och värmesystem och tekniska inspektioner av dem,
- 4) uppgifter om utfodrings- och dricksanordningar och deras placering,
- 5) larmsystem och reservsystem för dem för det fall att någon automatiserad eller mekanisk utrustning som är nödvändig för slaktkycklingarnas välbefinnande upphör att fungera,
- 6) dokumentation om tekniska inspektioner av larmsystemen,
- 7) typ av golv,
- 8) vilket strö som normalt används.

De viktiga uppgifter om produktionssystemet som avses i 11 § 1 mom. är, per uppfödningsskylt

- 1) den tillgängliga arean för slaktkycklingarna,
- 2) typ av ventilationssystem och utfodrings- och vattningssystem,

L 18 LF (2011:53) om skydd av slaktkycklingar

3) larmsystem och reservsystem för dem för det fall att någon automatiserad eller mekanisk utrustning som är nödvändig för slaktkycklingarnas välbefinnande upphör att fungera,

4) vilket strö som normalt används.

13 §. Innehållet i riktlinjerna för god praxis

De riktlinjer för god praxis som avses i 11 § 2 mom. ska omfatta följande sakkomplex i fråga om slaktkycklingar:

- 1) lagstiftningen om skydd,
- 2) fysiologi och beteende,
- 3) skötsel,
- 4) hantering och infångning,
- 5) lastning och transport,
- 6) avlivning,
- 7) förebyggande skyddsåtgärder mot sjukdom.

14 §. Højning av djurtätheten till över 39 kilogram levande vikt per kvadratmeter

Den dödlighet som avses i 11 § 2 mom. är tillräckligt låg när den kumulativa dagliga dödligheten inom sju på varandra följande flockar inom uppfödningssavdelningen i genomsnitt är lägre än det procenttal som fås med hjälp av formeln i punkt 3 i bilagan.

15 §. Uppgifter om flocken som ska lämnas till slakteriet

De uppgifter om flocken som ska lämnas till slakteriet och som avses i 11 § 3 mom. är

- 1) uppfödningstall och uppfödningssavdelning där flocken har fötts upp,
- 2) den dagliga dödligheten inom flocken,
- 3) vilken ras eller hybrid slaktkycklingarna inom flocken tillhör,
- 4) en kalkyl över den kumulativa dagliga dödligheten inom flocken.

16 §. Bedömning av slaktkycklingars välbefinnande

En veterinär vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska se till att uppgifterna om de slaktkycklingar som anlänt till slakteriet samt antalet slaktkycklingar som är döda vid ankomsten till slakteriet registreras vid slakteriet.

Vilken inverkan de förhållanden under vilka slaktkycklingar hålls och andra motsvarande faktorer har på slaktkycklingarnas välbefinnande bedöms utifrån dödligheten inom flocken och den bedömning av hudinflammation på trampdynorna som görs i samband med köttbesiktningen (*faktorer som beskriver slaktkycklingars välbefinnande*).

Om bedömningen av slaktkycklingarnas välbefinnande visar att välbefinnandet försämrats under uppfödningen, ska veterinären underrätta den som äger eller håller och ansvarar för skötseln av slaktkycklingarna. Den som äger eller håller och ansvarar för skötseln av slaktkycklingarna samt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska vidta lämpliga åtgärder.

17 §. Faktorer som beskriver slaktkycklingars välbefinnande

Den kumulativa dagliga dödligheten inom flocken beskriver dödligheten bland slaktkycklingarna i en uppfödningssavdelning.

Förekomsten av hudinflammation på trampdynorna bedöms genom kontroll av den ena fotsulan hos minst hundra fåglar i en flock. Vid kontrollen poängsätts hudinflammationens svårighetsgrad på basis av hur djup skadan är. Poängen indelas i tre klasser 0, 1 och 2, där klass 0 motsvarar en frisk trampdyna, klass 1 lindrig, yttlig inflammation och klass 2 djup inflammation. Resultatet av bedömningen av hudinflammation på trampdynorna hos flocken fås med hjälp av formeln i punkt 4 i bilagan.

18 §. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets utredning

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska göra en utredning enligt 16 § 3 mom., om resultatet av en bedömning av hudinflammation på trampdynorna hos flocken överstiger 80 poäng eller om den kumulativa dagliga dödligheten inom flocken överstiger det procenttal som fås med hjälp av formeln i punkt 5 i bilagan.

19 §. Bestämmande av djurtätheten för slaktkycklingar

Djurtätheten för slaktkycklingar inom en uppfödningssavdelning bestäms utifrån slaktvikten på den senast slaktade flocken med hjälp av formeln i punkt 6 i bilagan i fråga om slaktkropparnas varma vikt och med hjälp av formeln i punkt 7 i bilagan i fråga om slaktkropparnas kalla vikt.

20 §. Hur de faktorer som beskriver slaktkycklingars välbefinnande påverkar djurtätheten

Om de faktorer som beskriver slaktkycklingarnas välbefinnande visar att slaktkycklingarnas välbefinnande har försämrats när en djurtäthet på högst 39 kilogram levande vikt per kvadratmeter tillämpats, minskas djurtätheten på en gång med 1-2 kilogram för en viss tid.

När en djurtäthet som överstiger 39 kilogram levande vikt per kvadratmeter tillämpas minskas djurtätheten för en viss tid till högst 39 kilogram levande vikt per kvadratmeter.

Om minskningen av djurtätheten till högst 39 kilogram levande vikt per kvadratmeter har berott på att dödligheten varit alltför hög, får djurtätheten höjas till den tidigare nivån, om den kumulativa dagliga dödligheten inom sju på varandra följande flockar inom uppfödningssavdelningen i genomsnitt är lägre än det procenttal som fås med hjälp av formeln i punkt 3 i bilagan.

21 §. Omständigheter som ska beaktas vid bedömning av slaktkycklingars välbefinnande

Vid bedömningen av slaktkycklingars välbefinnande ska sådana av slaktkycklingsägaren eller slaktkycklingshållaren oberoende eller exceptionella orsaker beaktas som har lett till att dödligheten bland slaktkycklingarna eller mängden hudinflammationer på trampdynorna har ökat under uppfödningstiden.

Av slaktkycklingsägaren eller slaktkycklingshållaren oberoende eller exceptionella orsaker som påverkar dödligheten kan vara till exempel kvaliteten på de dagsgamla kycklingar som levererats, kvaliteten på det kommersiella foder som använts, förhöjd

dödlighet som beror på förädlade slaktkycklingar eller en oväntad funktionsstörning i vattnings- eller utfodningsanordningarna eller i ventilationsanordningen.

En av slaktkycklingsägaren och slaktkycklingshållaren oberoende eller exceptionell orsak som påverkar mängden hudinflammationer på trampdynorna kan vara till exempel en oväntad funktionsstörning i vattningsanordningarna.

Vid bedömningen av slaktkycklingarnas välbefinnande har slaktkycklingsägaren eller slaktkycklingshållaren rätt att informera Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet om de åtgärder som han eller hon redan under uppfödningen av slaktkycklingarna har vidtagit efter att ha observerat problemet. Dessa åtgärder kan gälla till exempel reparation av anordningar, kontakter med veterinär och iakttagandet av dens anvisningar, resultaten av eventuella obduktioner som utförts på slaktkycklingarna samt de medicinska behandlingar som givits.

22 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2011.

Bilaga

Formler

1) daglig dödlighet M

$$M = 100 \times (b_1 + b_2)/b_{\text{tot}}, \text{ där}$$

b_1 är antalet slaktkycklingar som har dött i samma uppfödningssavdelning samma dag

b_2 är antalet slaktkycklingar som har avlivats på grund av sjukdom eller av andra skäl i uppfödningssavdelningen den aktuella dagen

b_{tot} är antalet slaktkycklingar i uppfödningssavdelningen den aktuella dagen

2) kumulativ daglig dödlighet M_{cum}

$$M_{\text{cum}} = M_1 + M_2 + M_3 + \dots + M_n, \text{ där}$$

M_1 är den dagliga dödligheten i uppfödningssavdelningen för flocken i fråga under den första dagen

M_2 är den dagliga dödligheten i uppfödningssavdelningen för flocken i fråga under den andra dagen

M_3 är den dagliga dödligheten i uppfödningssavdelningen för flocken i fråga under den tredje dagen

M_n är den dagliga dödligheten i uppfödningssavdelningen för flocken i fråga under den sista dagen

3) Dödlighetsgränsvärde för den genomsnittliga kumulativa dödligheten för sju på varandra följande flockar K_7

$$K_7 = (1 + 0,06 \times t) \%, \text{ där}$$

t är antalet dagar då slaktkycklingar i den berörda flocken funnits i uppfödningssavdelningen

4) Resultatet av bedömningen av hudinflammation på trampdynorna J

$$J = 100 \times (n_1 \times 0,5 + n_2 \times 2)/n_{\text{tot}}, \text{ där}$$

n_1 är antalet fötter i klass 1

n_2 är antalet fötter i klass 2

n_{tot} är det totala antalet bedömda fötter

5) Dödlighetsgränsvärde för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets utredning K_t

$$K_t = (1 + 0,12 \times t) \%, \text{ där}$$

t är antalet dagar då slaktkycklingar i den berörda flocken funnits i uppfödningssavdelningen

6) Djurtätheten för slaktkycklingar beräknad på basis av slaktkropparnas varma vikt KT

$$KT = [100 \times (p_1 + p_2 + p_3 + \dots + p_n)/73,25]/a, \text{ där}$$

p_1 är slaktvikten för flockens första slaktkyckling

p_2 är slaktvikten för flockens andra slaktkyckling

p_3 är slaktvikten för flockens tredje slaktkyckling

p_n är slaktvikten för flockens sista slaktkyckling

a är slaktkycklingarnas tillgängliga area i kvadratmeter

7) Djurtätheten för slaktkycklingar beräknad på basis av slaktkropparnas kalla vikt KT_j

$$KT_j = [100 \times (p_1 + p_2 + p_3 + \dots + p_n)/71,80]/a, \text{ där}$$

p_1 är slaktvikten för flockens första slaktkyckling

p_2 är slaktvikten för flockens andra slaktkyckling

p_3 är slaktvikten för flockens tredje slaktkyckling

p_n är slaktvikten för flockens sista slaktkyckling

a är slaktkycklingarnas tillgängliga area i kvadratmeter

L 19 Djurtransportförordning (1998:97)

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. (2011/102) Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på transport av alla typer av djur inom landskapet Åland, mellan landskapet och riket samt mellan landskapet och ett annat land. Med undantag av 1 och 4 §§ tillämpas inte denna förordning på transporter där resans totala längd är högst 50 km. Inte heller vid transport av djur i icke-kommersiellt syfte och av något enskilt djur som ledsagas av en fysisk person som ansvarar för djuret under transporten eller vid transport av sällskapsdjur som följer sin ägare på en privat resa tillämpas ovan nämnda paragrafer.

L 19 Djurtransportförfordning (1998:97)

Då en boskapsuppfödare med eget fordon flyttar djur från en betesmark till en annan utan att det sker i förvärvssyfte tillämpas endast 1 § samt i tillämpliga delar 4 §.

2 - 3 §§. Upphävda (2011/102).

4 §. (2011/102) *Allmänna krav på transportfordon*

Avgaser får inte komma in till djuren.

Djur får inte transporteras i en personbils bagageutrymme såvida inte bagageutrymmet har en öppen förbindelse med bilens passagerarutrymme och djuren inte utsätts för onödigt lidande.

5 - 7 §§. Upphävda (2011/102).

2 kap. Tillstånd att transportera djur och register över djurtransportörer

8 §. Upphävd (2011/102).

9 §. (2011/102) *Register över djurtransportörer*

I registret införs följande uppgifter:

1) transportörens namn eller firma, FO-nummer (företags- och organisationsnummer), adress samt övrig behövlig kontaktinformation,

2) transportörens tillståndsnr,

3) begränsningar som gäller de djurarter som transporteras eller transportform,

4) uppgift om att Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet har beviljat tillståndet och kontaktinformation,

5) de uppgifter i kompetensbeviset för förare eller skötare som avses i kapitel III i bilaga III till Rådets förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97, nedan EG-förordning nr 1/2005, och uppgift om tillfällig indragning av kompetensbeviset,

6) de uppgifter i intyget om godkännande av vägtransportmedel som avses i kapitel IV i bilaga III till EG-förordning nr 1/2005 samt de uppgifter som behövs för att identifiera transportmedlen,

7) uppgifterna i intyget om godkännande av fartyg för djurtransport som avses i artikel 19.1 i EG-förordning nr 1/2005, samt

8) de uppgifter som avses i artikel 26.4 punkt c och artikel 26.6 i EG-förordning nr 1/2005.

10 - 12 §§. Upphävda (2011/102).

3 kap. Upphävt (2011/102)

13 - 14 §§. Upphävda (2011/102).

4 kap. Upphävt (2011/102)

15 - 18 §§. Upphävda (2011/102).

5 kap. Transport av tama hovdjur, nötkreatur, får, getter och svin

19 §. *Transport*

1 mom. upphävt (2011/102).

Efter en transport över åtta timmar skall djuren hållas under uppsikt med beaktande av djurens hälsotillstånd under 4-5 dagar om de inte skall slaktas snart efter transporten.

Särskilda bestämmelser för vissa djurslag

20 §. (2011/102) *Tama hovdjur*

Hovdjur får inte transporteras i fordon med mer än ett plan. Vid transport av hästar ska utsatta kroppsdelar vid behov skyddas med kroppsskydd.

21 §. Upphävd (2011/102).

22 §. (2011/102) *Svin*

Vid behov ska svinen kylas ner med en lätt vattendusch.

6 kap. Transport av fjäderfä, andra tamfåglar, tama kaniner samt hundar och katter

23 §. *Fjäderfä och andra tamfåglar*

Fåglarna skall lastas i dämpad belysning. Vid hanteringen av fåglar och transportemballage som innehåller fåglar skall särskild försiktighet iakttas. Vid lastning av burhöns skall transportlådor, burar eller liknande placeras så nära hönsburarna som möjligt. Fåglarna tas försiktigt ur burarna med en hand under bröstet och en hand över vingarna för att skydda fågeln från skador. De transportemballage som används skall vara så konstruerade att fåglarna inte kan sticka ut huvud eller ben ur transportemballaget.

2 mom. upphävt (2011/102).

24 §. (2011/102) *Tama hundar och katter*

Om hundar transporteras i en släpvagn efter ett fordon ska höjden på det utrymme som hunden har till sitt förfogande vara 5 cm högre än höjden till hjässan när hunden står upp, 20 cm längre än hunden är lång från nos till svanskota och dubbelt så bred som hundens bringa. Hunden ska transporteras i ett transportemballage som lastas i transportutrymmet. Släpvagnen ska dessutom vara försedd med fönster eller lämplig belysning.

7 kap. Andra än ovan nämnda däggdjur samt fiskar och växelvarma djur

25 §. (2011/102) *Allmänna regler*

Ventilationshål får inte vara så stora att djuret kan komma i kontakt med människor som hanterar transportemballaget. Transportemballaget ska ha en sådan höjd att djuret kan stå i naturlig ställning men inte resa sig på bakbenen. Transportemballagets tak ska madrasseras.

26 §. *Hornbärande djur*

Hornbärande djur med basthorn får inte transporteras om inte transporten är absolut nödvändig för

djurets välbefinnande. Man skall då se till att hornen inte kan fastna i transportemballaget. Muffloner skall transporteras åtskilda från varandra.

27 §. Vildsvin

Transporter av vildsvin under sex månader får ske i grupper om högst 15 svin. Vildsvin som är äldre än sex månader skall transporteras åtskilda från varandra.

28 §. Pälsdjur

Fullvuxna pälsdjur skall transporteras åtskilda i var sitt transportemballage. Transportemballaget skall minst ha följande inermått:

	Räv	Mink och iller
Längd	70 cm	49 cm
Bredd	40 cm	17 cm
Höjd	50 cm	15 cm

Pälsdjur skall vattnas under en transport som varar längre tid än tre timmar och utfodras under en transport som varar längre tid än 24 timmar.

29 §. Strutsfåglar

Ungar till struts, emu och vanlig nandu (*Rhea Americana*) skall transporteras i uppvärmda transportemballage så att temperaturen motsvarar ungarnas värmebehov.

30 §. Fiskar

Vid transport av fiskar skall vattnets temperatur och syrehalt vara, och hållas på en lämplig nivå för fiskarten i fråga.

31 §. Fåglar

Fåglar skall transporteras i halvsjymning och får inte utsättas för drag eller för mycket ljus. I transportutrymmet för burfåglar skall det finnas sittpinnar som är anpassade till fåglarnas storlek. Samtliga fåglar måste få rum på pinnarna samtidigt. Stora papegojor transporteras åtskilda från varandra. Vid transport av oroliga fåglar skall transportemballagets tak vara madrasserat.

32 §. Upphävd (2011/102).

8 kap. Upphävt (2011/102)

33 - 35 §§. Upphävda (2011/102).

L 20 Landskapsförordning (1998:98) om slakt och avlivning av djur

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. (2010/46) Tillämpningsområde

Denna förordning gäller vid förflyttning, uppställning, fasthållning, bedövning, slakt och avlivning av djur som föds upp för produktion av kött, skinn, päls eller andra produkter samt för avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning. Förordningen gäller inte jakt av vilda djur samt försöksdjursverksamhet som utförs under tillsyn av landskapsregeringen.

2 §. Definitioner

I denna förordning avses med

förflyttning: avlastning av djur eller drivande av djur från avlastningsplattformen, spiltor eller fällor till den lokal eller plats där de ska slaktas,

uppställning: hållande av djur i spiltor, fällor, på övertäckta ytor eller i hagar som används av slakterier för att möjliggöra nödvändig tillsyn av djuren (vatten, foder, vila) innan de slaktas, samt

bedövning: en metod som omedelbart försätter djuret i ett tillstånd av medvetslöshet som varar tills döden inträder.

2 kap. Behandling av djur i slakterier

3 §. Förflyttning och uppställning av djur i slakterier

Slakterier och slaktplatser skall ha lämplig utrustning och hjälpmedel tillgängliga för avlastning och förflyttning av djur.

Djuren skall avlastas så snabbt som möjligt efter ankomsten. Om dröjsmål inte kan undvikas skall de skyddas från extrema väderleksförhållanden och ha tillräcklig ventilation.

Djur som kan skada varandra på grund av art, ålder, kön och ursprung skall hållas och uppställas åtskilda.

Djuren skall skyddas från ogynnsamma väderleksförhållanden och om de varit utsatta för höga temperaturer i fuktigt väder ska de avkylas på lämpligt sätt.

Djurens hälsotillstånd skall kontrolleras minst varje morgon och kväll.

Djur som skadats eller insjuknat under transporten eller uppställningen, liksom inte avvanda djur, slaktas omedelbart. Är detta inte möjligt skall de skiljas åt och slaktas snarast eller inom två timmar. Djur som inte kan gå får inte släpas till slaktplatsen utan skall avlivas där det ligger eller, om det inte förorsakar djuret onödigt lidande, transporteras till platsen för nödslakt på en vagn eller liknande.

Utrustning för avlastning av djur, ramper, broar och lastningshissar skall ha halksäkra golv samt lämpliga sidoskydd för att förhindra att djur faller av.

Utgångs- och ingångsramper skall ha minsta möjliga lutning och vid behov förses med tvärsålar.

4 §. Behandling av slaktdjur

Djuren skall bemötas lugnt och förflyttas med varsamhet. Djuren får inte skrämmas, hetsas, vältras omkull eller behandlas illa. De får inte lyftas på ett sätt som orsakar onödigt smärta.

Djur ska förflyttas med varsamhet. Under avlastning och förflyttning ska djuren ha tillräcklig tid på sig att förflytta sig samt fri sikt framåt och fri passage så att stockningar inte uppstår. Drivgångarna ska konstrueras så att risken för att djuren skadas minimeras och vara inrättade så att deras flockinstinkt utnyttjas. Vid behov ska djuren förflyttas ett i sänder. Drivning och tvång av djur som vägrar röra på sig ska vara så lindrig som möjligt. Instrument som är avsedda att styra djuren får endast användas i det syftet och endast under korta perioder. Användning av instrument som ger elektriska stötar ska undvikas i möjligaste mån. Enbart elektriska påfösare med avrundade stift får

L 20 LL (1998:98) om slakt och avlivning av djur

användas på djur. Under alla omständigheter får sådana instrument endast användas i fråga om fullvuxna nötkreatur och svin som vägrar att förflytta sig och endast när de har utrymme att förflytta sig framåt. Stötarna får inte vara mer än en sekund, de ska komma med tillräckligt långa mellanrum, och får endast ges på bakpartiets muskler. Stötarna får inte upprepas om inte djuret reagerar på dem. (2010/46)

Man får inte utdela slag, sparkar eller trycka på särskilt ömma delar på djurets kropp. Djurens svansar får inte krossas, vridas eller brytas och djurens ögon får inte gripas.

5 §. Uppstallning

Djur som inte omedelbart efter ankomsten förs till slakt skall hela tiden ha dricksvatten tillgängligt. Djur som inte har slaktats inom 12 timmar efter ankomsten skall utfodras och därefter ges måttliga mängder mat med lämpliga mellanrum. Djur som hålls på slakterier i mer än 12 timmar skall uppställas och i förekommande fall tjudras på ett sådant sätt att de utan svårigheter kan lägga sig ned. Djur som inte tjudras skall utfodras på ett sådant sätt att de kan äta ostörda. Uppställningsplatserna skall vara trygga och tillräckligt rymliga för de djur som hålls där samt i övrigt uppfylla de krav som ställs på stall och utrymmen för djur enligt djurskyddsförordningen. I utomhusfällor skall lämpligt skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden finnas.

Djur får inte föras till slaktplatsen om det inte omedelbart skall slaktas.

6 §. Djur i containrar

Containrar och andra transportemballage som innehåller djur skall hanteras med varsamhet och avlastas horisontellt. Djur som levereras i containrar med perforerade golv skall avlastas med särskild varsamhet för att undgå skador. Vid behov skall djuren avlastas från containrarna ett och ett. Djur som har transporterats i containrar skall slaktas så snabbt som möjligt. I annat fall skall de, om nödvändigt, vattnas och utfodras med lämpliga mellanrum. Fjäderfå som hämtats till slakt skall hållas torra.

7 §. Fasthållning av djur före bedövning, slakt eller avlivning

Djur skall hållas fast på ett lämpligt sätt som inte utsätter dem för onödigt smärta, lidande eller skador. Djurens ben får inte bindas ihop och djur får inte hängas upp före bedövning eller avlivning. Fjäderfå och kaniner får dock hängas upp före slakt under förutsättning att lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa att djuren, vid tidpunkten för bedövning, befinner sig i ett tillräckligt avslappnat tillstånd för att bedövningen skall kunna utföras effektivt och utan onödiga dröjsmål.

Fasthållning av djur i fasthållningsutrustning skall under inga omständigheter avse upphängning.

Djur som bedövas eller avlivs genom att ett mekaniskt instrument eller elektrisk ström används mot huvudet skall hållas fast i en ställning som gör att utrustningen kan användas enkelt och exakt under en lämplig tidsrymd.

Elektrisk bedövningsutrustning får inte användas som ett sätt att fasthålla eller immobilisera djuren, eller för att förmå dem att flytta på sig.

För att begränsa djurens rörelseförmåga får mekaniska transportanordningar, burar, bedövningsbås eller någon annan motsvarande inhägnad där djuret kan stå upprätt användas. Djurens huvudrörelser får inte begränsas innan bedövaren är klar att bedöva djuret. För att begränsa nötkreaturs och hovdjurs huvudrörelser får halsrem, gramma eller betsel användas.

Den utrustning som används för bedövning av djur skall vara sådan att bedövningen kan utföras snabbt och effektivt. Utrustningen skall hållas ren. I slakterierna och på slaktplatserna skall det även finnas ett reservbedövningsinstrument som kan användas om det ordinarie bedövningsinstrumentet av någon anledning inte fungerar.

Djuret får inte drivas till bedövning förrän bedövaren är klar att omedelbart bedöva djuret. Ett djur får inte bedövas om det inte är möjligt att tappa djuret på blod omedelbart efter bedövningen. Om slakten avbryts får ett levande djur inte lämnas i bedövningsbåset eller på annan plats där bedövningen utförs.

Besiktningsveterinären ansvarar för att bedövaren vet när djuret är lämpligt bedövat.

3 kap. Bedövning eller avlivning av djur med undantag för pälsdjur**8 §. Skjutning och mekanisk anordning som tränger in i hjärnan (bultpistol)**

Alla djur som skall slaktas får bedövas genom skjutning.

Skjutvapnet och den mekaniska anordningen som tränger in i hjärnan skall vara tillräckligt effektiva med tanke på djurets storlek och djurart.

Bultpistol får användas vid bedövning av hovdjur som hålls som husdjur, nötkreatur, får, getter, svin samt strutsfåglar och kaniner.

Bultpistolen skall placeras så att projektilen drivs in i hjärnbarken. Bedövaren skall kontrollera att bulten återgår till utgångsläget efter varje skott. Om den inte gör detta får instrumentet inte användas igen förrän det har lagats.

9 §. Bedövningspunkten hos nötkreatur

Vid bedövning av nötkreatur med undantag av tjuurar och kalvar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan mitt emellan hjässan och ögonen och i rät vinkel mot pannbenet.

Bedövningspunkten hos tjuurar ligger en cm på sidan om bedövningspunkten hos övriga nötkreatur medan bedövningspunkten hos kalvar ligger något under mitten på linjen mellan hjässan och ögonen.

10 §. Bedövningspunkten hos svin

Vid bedövning av svin med undantag av galtar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan 2,5 cm ovanför ögonnivån och i en rät vinkel mot pannbenet. Bedövningspunkten hos galtar ligger 5 cm ovanför ögonnivån på sidan om kraniets mittlinje.

11 §. Bedövningspunkten hos får och getter

Vid bedövning av hornlösa får och getter skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot huvudets högsta punkt och i kindbenets riktning.

Vid bedövning av killingar och lamm skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt något under mitten på linjen mellan hjässan och ögonen och i en rät vinkel mot pannbenet.

Hornbärande får och getter får bedövas med skjutvapen eller bultpistol som riktas mot nacken om hornen hindrar skott genom hjässan. Bedövningspunkten finns genast bakom den kam som löper mellan hornen. Skjutvapnet eller bultpistolen skall riktas mot munnen.

12 §. Bedövningspunkten hos hästar

Vid bedövning av hästar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan ovanför skärningspunkten mellan de fiktiva linjer som löper från ena sidans öga till andra sidans öra och i en rät vinkel mot pannbenet.

13 §. Bedövningspunkten hos kaniner

Kaniner bedövas genom att skjutvapnet eller bultpistolen placeras på huvudets högsta punkt och riktas i kindbenets riktning.

14 §. Bedövning genom slag (concussion stunning)

Alla djur som skall slaktas får bedövas med ett mekaniskt instrument som utdelar ett icke-penetrerande slag mot huvudet. Användaren skall säkerställa att instrumentet placeras i ett lämpligt läge och att rätt patronstorlek används i enlighet med tillverkarens anvisningar för att uppnå en effektiv bedövning utan frakturer på kraniet.

Vid slakt av en liten mängd kaniner kan djuren även bedövas genom slag mot huvudet med något annat lämpligt instrument. Användaren skall försäkra sig om att djuret bedövas effektivt.

15 §. Bedövning med elektrisk ström

Nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfä och kaniner som skall slaktas får bedövas med elström.

Elektroder skall placeras så att de omsluter djurets hjärna så att strömmen kan passera genom den och djuret omedelbart förlorar medvetandet. Lämpliga åtgärder skall också vidtas för att säkerställa en god elektrisk kontakt, särskilt genom avlägsnande av ull eller genom att huden fuktas.

När djuren bedövas ett och ett skall utrustningen vara försedd med en anordning som mäter impedansen och förhindrar att apparaten används om kraven på minsta tillåtna strömstyrka inte kan uppnås. Instrumentet skall vidare avge en ljud- eller ljussignal under den tidsrymd som strömmen passerar genom djuret och vara kopplad till en anordning som anger spänning och strömstyrka, vilken skall placeras så att den lätt kan avläsas.

16 §. Bedövning i vattenbad

Fjäderfä, med undantag av strutsfåglar, får bedövas i vattenbad.

Vattenbaden skall vara tillräckligt stora och djupa för den typ av fjäderfä som skall slaktas, och får inte

svämma över vid ingången. Den elektrod som är nersänkt i vattnet skall löpa längs hela vattenbadets längd. Vattennivån i bedövningsbadet skall kunna regleras för att säkerställa att vattnet väl täcker huvudet på varje fågel som skall bedövas.

Fågelns huvud skall få kontakt med vattnet före vingarna. Fågeln skall hängas stadigt men utan att fågelns fötter kläms åt för mycket i framforslingsmekanismens upphängningskrok. Beröringspunkten mellan fågelns fötter och upphängningskroken skall vid behov fuktas för att säkerställa en god strömgenomgång. Framforslingsmekanismens hastighet skall inte vara större än att fågeln utsätts för elektrisk ström i minst fyra sekunder. Spänningen i bedövningsbadet skall hela tiden vara så stor att den totala strömstyrkan i bedövningsbadet motsvarar den strömstyrka som behövs för att bedöva en fågel multiplicerad med det antal fåglar som samtidigt finns i bedövningsbadet.

Om nödvändigt skall det vara möjligt att ingripa manuellt.

17 §. Bedövning av svin med koldioxid

Svin som skall slaktas får bedövas med koldioxid. Koldioxidkoncentrationen i den gas som används skall vara minst 70 volymprocent. Den kammare i vilken svinen kommer i kontakt med gasen och utrustningen som transporterar svinen igenom kammaren skall vara utformad och konstruerad så att svinen inte skadas, bröstkorgen inte pressas ihop och svinen kan stå upp tills de förlorar medvetandet. Det skall finnas tillräckligt med belysning i framforslingsmekanismen och kammaren för att svinen skall kunna se omgivningen eller andra svin. Kammaren skall vara utrustad med en gashaltmätare som mäter gaskoncentrationen där den är som störst och som avger en tydlig ljud- eller ljussignal om gaskoncentrationen sjunker under den nivå som krävs.

Svinen skall placeras i fällor eller containrar där de kan se varandra och forslas in i kammaren inom 30 sekunder efter det att de kommit in i anläggningen. De skall forslas så snabbt som möjligt från ingången till den plats där gaskoncentrationen är som störst och vara i kontakt med gasen så länge att de med säkerhet förblir medvetslösa fram till dess att de avlivas.

18 §. Avblödning

Avblödningen, som skall vara snabb, ymnig och fullständig, får inte påbörjas om djuret verkar vara vid medvetande.

Avblödningen skall påbörjas senast 60 sekunder efter bedövningen om djuret har bedövats genom skjutning eller med en mekanisk anordning som tränger in i hjärnan. På hornbärande får och getter som bedövats med ett skott i nacken skall avblödningen påbörjas inom 15 sekunder efter bedövningen. Om ett djur har bedövats med elström eller genom slag mot huvudet skall avblödningen påbörjas inom 20 sekunder. Har djuret bedövats med koldioxid skall avblödningen påbörjas inom 60 sekunder från det att djuret har avlägsnats från bedövningskammaren.

L 20 LL (1998:98) om slakt och avlivning av djur

Avblödningen skall utföras på ett sådant sätt att åtminstone den ena halspulsådern eller det blodkärl från vilken halspulsådern utgår öppnas. Avblödningen är genomförd när minst 30 sekunder gått sedan blodkärlet öppnades och alla hjärnbarkens reflexer har upphört.

Om samma person ansvarar för bedövning, upphissning och avblödning av djuren skall denna person utföra alla dessa åtgärder innan följande djur bedövas.

Om fjäderfä tappas på blod med automatisk halsavskärningsmaskin skall det finnas någon till hands som kan ingripa så att djuren kan slaktas omedelbart i fall utrustningen inte fungerar.

4 kap. Avlivning av pälsdjur

19 §. Med elektrisk ström

Alla pälsdjur får avlivas med elström. Elektroden skall placeras på ett sådant sätt att strömmen passerar genom djurets hjärna och med en tillräckligt hög strömstyrka för att orsaka omedelbar medvetslöshet och hjärtstillestånd. På rävar och mårddhundar där elektroderna placeras i mun och rektum skall ström av ett medelvärde på 0,3 ampere användas under minst tre respektive 15 sekunder.

20 §. Med kolmonoxid

Alla pälsdjur får avlivas med kolmonoxid. Den kammare i vilken djuren kommer i kontakt med gasen skall vara utformad och konstruerad så att djuren inte kommer till skada och så att de kan övervakas. Djuren får föras in i kammaren först när kolmonoxidkoncentrationen är minst en volymprocent. Gaskoncentrationen upprätthålls genom att kolmonoxid kontinuerligt tillförs kammaren via en cylinder.

Utströmningssgas från en motor som är avsedd för detta ändamål får användas vid avlivning av mårddjur och chinchillor om gasen är tillräckligt avkyld, filtrerad och fri från irriterande ämnen eller gaser.

Djuren skall hållas kvar i kammaren tills de har avlidit, dock i minst fyra minuter.

21 §. Med koldioxid

Mårddjur och chinchillor får avlivas med koldioxid. Kammaren i vilken djuren kommer i kontakt med gasen skall vara utformad och konstruerad så att djuren inte kommer till skada och så att de kan övervakas. Djuren får inte förs in i kammaren förrän luften innehåller minst 20 volymprocent koldioxid, som skall tillföras i ren form. Djuren skall hållas kvar i kammaren tills de har avlidit, dock i minst fyra minuter.

22 §. Med skjutvapen och mekaniska instrument med penetrerande bult

Alla pälsdjur får avlivas med skjutvapen eller med ett lämpligt instrument med penetrerande bult som drivs in i hjärnan. Används ett instrument med penetrerande bult skall djuret därefter omedelbart avblodas. Pälsdjur som hålls i fångenskap eller annars tas om hand av människan skall avlivas med ett skott i hjärnan. Ett djur som inte kan fångas in eller fås att hållas på stället skall avlivas med ett skjutvapen på så

sätt att djuret dör så snabbt och smärtfritt som möjligt och inte orsakas onödigt lidande.

23 §. Med narkosmedel

En veterinär får avliva ett pälsdjur med lämpligt narkosmedel på sådant sätt och i sådana doser att djuret omedelbart försätts i medvetslöshet och avlider.

5 kap. Avlivning av övriga animalieproduktionsdjur

24 §. Tillåtna avlivningsmetoder

Animalieproduktionsdjur får avlivas med skjutvapen. Djur som hålls i fångenskap eller annars tas om hand av människan skall avlivas med ett skott i hjärnan. Ett djur som inte kan fångas in eller fås att hållas på stället skall avlivas med ett skjutvapen på så sätt att djuret dör så snabbt och smärtfritt som möjligt och inte orsakas onödigt lidande.

Fjäderfä får avlivas genom halsavskärning.

25 §. Avlivning av dagsgamla överskottskycklingar och embryon i kläckningsavfall med mekanisk utrustning

Dagsgamla kycklingar skall avlivas med en utrustning som har snabbt roterande knivar, stift eller en kross. I anläggningen får inte fler djur placeras än vad den är dimensionerad för. För att omedelbart avliva levande embryon skall allt kläckningsavfall behandlas i den mekaniska utrustning som avses ovan.

26 §. Avlivning av dagsgamla överskottskycklingar med koldioxid

Dagsgamla kycklingar skall föras in i ett utrymme med högsta möjliga koncentration av koldioxid, som skall tillföras i ren form. Djuren skall hållas kvar i utrymmet tills de avlidit. Nya djur får inte placeras i utrymmet förrän de tidigare djuren har dött.

26a §. (2011/52) Hänvisningsbestämelse gällande bedömning av slaktkycklingars välbefinnande

Bestämmelser om bedömning av slaktkycklingars välbefinnande finns i landskapsförordningen (2011:53) om skydd av slaktkycklingar.

Se L 18, Landskapsförordning (2011:53) om skydd av slaktkycklingar

6 kap. Avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning

27 §. Avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning

Vid avlivning av djur för bekämpning eller diagnostisering av djursjukdomar får varje metod som tillåts ovan användas om den garanterar en säker död. En veterinär kan även ge tillstånd till någon annan avlivningsmetod om det är nödvändigt för att bekämpa eller diagnostisera en djursjukdom. Om den avlivningsmetod som används inte omedelbart leder till döden skall nödvändiga åtgärder vidtas för att säkerställa att djuret avlivas så snabbt som möjligt och under alla omständigheter innan det återfått medvetandet.

L 21 Landskapsförordning (1998:99) om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål

1 §. Syfte

Föreskrifterna i denna förordning meddelas med anledning av rådets direktiv 86/609/EEG av den 24 november 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål.

2 §. Definitioner

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges.

a) *Djur*: om inget annat anges, varje levande ryggradsdjur (annan än människa), däribland fritt levande larvformer och/eller larvformer som kan fortplanta sig, med undantag av foster- eller embryonala former.

b) *Försöksdjur*: djur som används eller är avsedda att användas för försök.

c) *Uppfödda djur*: djur som fötts upp i speciellt syfte att användas i anläggningar som godkänts av eller registrerats av [landskapsstyrelsen].

d) *Försök*: varje användning av djur för försök eller andra vetenskapliga ändamål som hos djuret kan vålla smärta, lidande, ångest eller bestående skada, däri inräknat varje handling som är avsedd att eller sannolikt kan medföra födsel av ett djur i ett sådant tillstånd, men med undantag för de mest skonsamma metoderna för avlivning eller märkning av djur (d.v.s. "humana" metoder) som upptagits i modern praxis. Ett försök inleds i det ögonblick ett djur första gången förbereds för användning och avslutas när inga fler observationer skall göras under det aktuella försöket. Eliminering av smärta, lidande, ångest eller bestående men hos djuret med hjälp av framgångsrik användning av anestesi eller analgesi eller andra metoder medför inte att användningen av djuret skall anses vara något annat än ett försök. Veterinärverksamhet som inte är försök omfattas inte av denna förordning.

e) *Behörig person*: en person som anses vara kvalificerad att utöva den relevanta funktion som beskrivs i denna förordning.

f) *Anläggning*: en anläggning, byggnad, grupp av byggnader eller andra lokaler och däri inbegripet ett utrymme som inte är helt slutet eller under tak jämte flyttbara anläggningar.

g) *Uppfödning*: en anläggning där djur föds upp i syfte att användas vid försök.

h) *Leveransanläggning*: varje annan anläggning än en uppfödning, från vilken djur levereras för att användas vid försök.

i) *Användaranläggning*: en anläggning där djur föds upp för försök.

3 §. Tillämpningsområde

Denna förordning gäller för användning av djur vid försök som företas i något av följande syften.

a) Utveckling och tillverkning av läkemedel, livsmedel och andra substanser eller produkter, kontroll av deras kvalitet, effekt och säkerhet

i) för undvikande, förebyggande, diagnostisering eller behandling av sjukdom, ohälsa eller annan abnormitet eller därav orsakade verkningar hos människor, djur eller växter,

ii) för värdering, påvisande, justering eller förändring av fysiologiska tillstånd hos människor, djur eller växter.

b) Skydd av den naturliga miljön för främjande av människors och djurs hälsa eller välbefinnande.

4 §. Försök med utrotningshotade djur

Djurförsök där djur utnyttjas som är att anse som utrotningshotade i enlighet med bilaga 1 i konventionen om internationell handel med utrotningshotade vilda djur och växter och bilaga C, del I i förordning (EEG) nr 3626/82 tillåts endast på villkor att de står i överensstämmelse med den förordningen och att avsikten med försöken är forskning i syfte att bevara den berörda arten, eller tillgodoseendat av viktiga biomedicinska syften där den arten i rena undantagsfall visar sig vara den enda som kan användas för dessa ändamål.

5 §. Den allmänna tillsynen och vården av djuren

Alla försöksdjur skall uppställas i en lämplig miljö som erbjuder åtminstone en viss rörelsefrihet samt ha tillgång till foder, vatten och den tillsyn som krävs för deras hälsa och välbefinnande. Försöksdjuren skall i största möjliga utsträckning ha möjligheter att tillfredsställa sina fysiologiska och etologiska behov.

De miljöbetingelser under vilka försöksdjur uppföds, hålls eller används skall kontrolleras dagligen och försöksdjurens välbefinnande och hälsotillstånd skall hållas under uppsikt av en behörig person för att förebygga smärta eller onödigt lidande, ångest eller bestående men och vidta åtgärder för att säkerställa att iakttagen skada eller lidande avhjälpas så snabbt som möjligt.

För att uppfylla bestämmelserna i 1 mom. skall de riktlinjer som angivits i bilaga 2 till direktiv 86/609/EEG följas.

6 §. Tillsyn

Tillsynen av att bestämmelserna i denna förordning följs ankommer på [landskapsstyrelsen].

7 §. Försättningsförfaranden

Försök får endast utföras av behöriga personer med tillstånd av [landskapsstyrelsen].

Ett försök skall inte genomföras om det avsedda syftet kan uppnås med hjälp av någon annan vetenskapligt tillfredsställande metod som inte inbegriper användning av djur men ter sig rimlig och praktiskt genomförbar.

När ett försök skall genomföras bör valet av djurart noga övervägas och om så krävs förklaras för [landskapsstyrelsen]. Vid valet av försöksmodeller skall väljas de som kräver minsta antalet djur, som tar i anspråk djur med den lägsta graden av neurofysiologisk känslighet, som förorsakar minst smärta, lidande ångest eller bestående men och som har de största chanserna att ge tillfredsställande resultat.

L 21 LF (1998:99) om skydd för djur ...

Försök på djur som infångats i naturen får inte utföras annat än när försök på andra djur inte skulle vara tillfyllest för att uppnå syftena med försöket.

Alla försök skall utföras på ett sådant sätt att försöksdjuren inte utsätts för ångest eller förorsakas onödigt smärta och lidande. Bestämmelserna i 8 § skall iakttas. De åtgärder som föreskrivits i 9 § skall vidtas i samtliga fall.

8 §. *Bedövning*

Alla försök skall utföras under allmän eller lokal anestesi så vida inte anestesi bedöms vara mera traumatisk för djuret än försöket i sig eller anestesi är oförenlig med försökets syfte. Försök utan anestesi får endast utföras efter beslut av [landskapsstyrelsen] och endast då det inte finns några andra möjligheter.

Anestesi bör användas när det är fråga om allvarliga lesioner som kan vålla svår smärta.

Om anestesi inte är möjlig, bör analgetika eller andra lämpliga metoder användas för att se till att smärta, lidande, ångest eller skada såvitt möjligt begränsas och att djuret i varje fall inte utsätts för svår smärta, ångest eller lidande.

Om det är förenligt med försökets syfte skall ett bedövat djur som får svåra smärtor när bedövningen upphört behandlas i tid med smärtstillande medel eller, om detta inte är möjligt, omedelbart avlivas på ett humant sätt.

9 §. *Behandlingen av försöksdjur efter avslutat försök*

När ett försök avslutas skall en veterinär eller annan behörig person besluta om djuret skall leva vidare eller avlivas på ett humant sätt, varvid skall beaktas att det inte bör hållas vid liv om det sannolikt riskerar bestående smärta eller ångest även om det i alla andra avseende återvunnit sitt normala hälsotillstånd.

Om ett djur vid avslutandet av ett försök skall tillåtas leva vidare, skall det ha den vård som dess hälsotillstånd kräver, placeras under tillsyn av en veterinär eller annan behörig person och hållas under betingelser som svarar mot kraven i 5 §. Bestämmelserna i detta mom. behöver inte tillämpas i de fall djuret enligt veterinärens mening inte orsakas lidande till följd av ett sådant undantag.

Om ett djur vid avslutandet av ett försök inte bör få leva vidare eller inte kan dra fördel av bestämmelserna i 5 § vad gäller dess välbefinnande, skall det avlivas på ett humant sätt snarast möjligt.

10 §. *Användande av samma djur i flera försök*

Ett djur bör inte användas mer än en gång för försök som medför stark smärta, ångest eller likvärdigt lidande.

11 §. *Frisläppande av försöksdjur*

Oavsett övriga bestämmelser i denna förordning kan [landskapsstyrelsen], om syftet med försöket kräver det, tillåta att det berörda djuret släpps fritt, under förutsättning att den övertygat sig om att största möjliga ansträngningar gjorts för att sörja för djurets välbefinnande och förutsatt att dess hälsotillstånd tillåter det och det inte utgör någon fara för folkhälsan eller miljön.

12 §. *Plågsamma djurförsök*

Om ett djur skall användas till försök under vilka det kommer att eller kan förväntas få starka smärtor som förväntas bli långvariga, måste en särskild motiverad anmälan lämnas in om försöket och dess berättigande till [landskapsstyrelsen] eller detta i särskild ordning godkännas av [landskapsstyrelsen]. [Landskapsstyrelsen] skall inte ge tillstånd till försöket om [landskapsstyrelsen] inte anser att försöket är av tillräcklig vikt för att tillgodose de grundläggande behoven hos människor eller djur.

13 §. *Statistik om gjorda försök*

Med ledning av ansökningarna om tillstånd, de mottagna anmälningarna och på basis av gjorda rapporter skall [landskapsstyrelsen] samla in och så långt möjligt regelbundet offentliggöra statistiska uppgifter om användningen av djur för försök, som utvisar

a) antalet djur och djurslag som använts för försök,

b) antalet djur uppdelade på kategorier som använts i de försök som avses i 3 §,

c) antalet djur uppdelade på kategorier som använts till försök som erfordras enligt lagstiftningen.

[Landskapsstyrelsen] skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att sekretessen för kommersiellt känslig information som lämnats på grund av denna förordning skyddas.

14 §. *Kompetensen hos personer som utför eller deltar i försök*

Personer som utför försök eller deltar i sådana liksom personer som svarar för tillsynen och övervakningen av djur som används för försök skall ha lämplig teoretisk och praktisk erfarenhet. I synnerhet skall de personer som utför eller övervakar utförandet av försök ha utbildning i en vetenskaplig disciplin som är relevant för det försöksarbete som utförs och kunna hantera och sköta försöksdjur. De skall dessutom inför [landskapsstyrelsen] ha tillfredsställande visat att de har den utbildning som krävs för att utföra sina arbetsuppgifter.

15 §. *Uppfödnings- och leveransanläggningar*

Uppfödnings- och leveransanläggningar skall godkännas eller registreras hos [landskapsstyrelsen] och uppfylla kraven i §§ 5 och 14, såvida inte dispens utfärdats i enlighet med 18 § 4 mom. eller 20 §. En leveransanläggning skall anskaffa sina djur enbart från en uppfödningsanläggning eller en annan leveransanläggning såvida inte djuret har importerats lagenligt och inte är vilt eller herrelöst. Ett generellt eller särskilt undantag från den sistnämnda bestämmelsen kan medges en leveransanläggning enligt en ordning som bestämts av [landskapsstyrelsen].

Det godkännande eller den registrering som avses i 1 mom. skall ange den behöriga person som har ansvaret för anläggningen och som har till uppgift att utöva eller sörja för en tillfredsställande tillsyn av de djur som uppföds eller inhyses på anläggningen och som skall ansvara för att bestämmelserna i §§ 5 och 14 följs.

16 §. Förteckning över djuren

Uppfödning- och leveransanläggningar skall föra förteckning över antalet och arten av de djur som säljs eller levereras, datum för försäljningen eller leveransen, mottagarens namn och adress samt antalet och arten av djur som dött under vistelsen på uppfödning- och leveransanläggningen.

[Landskapsstyrelsen] skall utfärda föreskrifter om de register som skall föras och hållas tillgängliga för [landskapsstyrelsen] av den person som är ansvarig för de anläggningar som avses i 1 mom. Sådana register skall arkiveras under minst tre år räknat från dagen för det sista införandet och skall regelbundet granskas av representanter för [landskapsstyrelsen].

17 §. Märkning av vissa djur

Varje hund, katt eller primat (annan än människa) på en uppfödning-, leverans- eller användaranläggning skall, innan den är avvänjd, ges en individuell identifieringsmärkning på det minst möjligt smärtsamma sättet, utom i de fall som avses i 3 mom.

När en omärkt hund, katt eller primat (annan än människa) tas emot första gången av en anläggning efter avvänjningen skall den märkas snarast möjligt.

När en hund, katt eller primat (annan än människa) före avvänjningen överförs från en anläggning som avses i 1 mom. till en annan och det av praktiska skäl inte är möjligt att märka den dessförinnan skall en fullständig journal föras av mottagaranläggningen, med särskilt angivna av djurets moder intill dess att märkningen av djuret kan företas.

Alla anläggningar skall i sina förteckningar föra in uppgifter om identiteten av varje hund, katt eller primat (annan än människa) som levererats dit.

18 §. Användaranläggningar

Användaranläggningar skall registreras hos [landskapsstyrelsen] eller godkännas av denna. Åtgärder skall vidtas för att se till att användaranläggningarna disponerar installationer och utrustning som är lämplig för de använda djurarterna och för utförande av de försök som förlagts dit. De skall vara utformade, uppförda och fungera på ett sätt som säkerställer att försöken utförs så effektivt som möjligt med avseende på syftet att uppnå homogena resultat med minsta antal djur och samtidigt i mesta möjliga mån undvika att orsaka smärta, lidande, ångest eller bestående men.

På varje användaranläggning skall

- a) en eller flera personer utses som har det administrativa ansvaret för djurens tillsyn och för att utrustningen fungerar tillfredsställande,
- b) det finnas en tillräckligt stor utbildad personalstyrka,
- c) lämpliga åtgärder vidtas för att garantera tillgång till veterinärrådgivning och behandling, samt
- d) en veterinär eller annan behörig person anlitas för rådgivning med avseende på djurens välbefinnande.

Försök kan efter tillstånd från [landskapsstyrelsen] utföras utanför användaranläggningar.

På användaranläggningar får endast djur som levererats från uppfödning- och leveransanläggningar användas såvida inte en generell eller speciell dis-

pens utfärdats genom bestämmelser som fastställts av [landskapsstyrelsen]. Såvitt möjligt skall uppfödda djur användas. Herrelösa husdjur får inte användas för försök.

Användaranläggningar skall föra förteckningar över samtliga använda djur och ställa dem till förfogande närhelst [landskapsstyrelsen] begär så. Förteckningarna skall innehålla uppgifter om antal och djurart för samtliga anskaffade djur, från vem de anskaffats, samt datum då djuren togs emot. Förteckningarna skall arkiveras under minst tre år. Användaranläggningar skall regelbundet kontrolleras av [landskapsstyrelsen].

19 §. Djuruppfödning i användaranläggningar

När användaranläggningar föder upp djur för försök inom de egna lokalerna krävs registrering eller godkännande i enlighet med 15 och 18 §§ endast en gång. Verksamheten skall dock uppfylla de relevanta bestämmelser i denna förordning som rör uppfödning- och användaranläggningar.

20 §. Uppfödda djur

När djur tillhörande de arter som räknas upp i bilaga 1 till direktiv 86/609/EEG används för försök, skall de vara uppfödda, såvida inte [landskapsstyrelsen] i beslut gett en generell eller speciell dispens.

21 §. Tillvaratagande av andra länders data

För att undvika onödig dubblering av försök i syfte att uppfylla nationell lagstiftning eller gemenskapslagstiftning som rör hälsa och säkerhet skall data som härrör från försök som utförts inom en annan stats territorium godkännas på Åland såvida inte ytterligare prövningar krävs till skydd för folkhälsa och säkerhet.

Kommissionen skall, från jord och skogsbruksministeriet och i den mån det är möjligt, få uppgifter om Ålands administrativa praxis i fråga om djurförsök, däribland vilka krav som skall uppfyllas innan produkterna får säljas samt konkreta uppgifter om alla de försök som utförts på Åland och tillstånd och andra administrativa enskildheter som rör dessa försök.

L 22 Landskapsförordning (2001:54) om undantag från vissa krav som gäller byggnader som används inom ekologisk animalieproduktion

1 §. Inledande bestämmelse

I denna förordning ges föreskrifter som kompletterar rådets förordning nr 2092/91 av den 24 juni 1991 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel (rådets förordning).

2 §. Regler för utrymmen inomhus och utomhus under en övergångsperiod

I enlighet med bilaga 1 B punkt 8.5.1 i rådets förordning kan [landskapsstyrelsen] på ansökan bevilja tillstånd att avvika från de krav som ställs på rastgårdar och byggnader i punkterna 8.3.1, 8.4.2, 8.4.3 och

L 23 LF (2003:31) om ... anläggningar ... värphöns

8.4.5 samt djurtätheten i bilaga VIII. Dessa undantag kan medges fram till den 31 december 2010.

3 §. *Gamla byggnader*

Tillstånd kan endast beviljas animalieproducerande jordbruksföretag vars befintliga byggnader har uppförts före den 24 augusti 1999 och i den utsträckning dessa byggnader avsedda för djur överensstämmer med privata normer avseende ekologisk animalieproduktion som godtas i landskapet.

4 §. *Åtgärdsplan*

En sådan plan som avses i rådets förordning, bilaga 1 B punkt 8.5.2, skall föreläggas [landskapsstyrelsen] eller det kontrollorgan till vilket jordbruksföretaget är anslutet.

5 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 15 november 2001.

L 23 Landskapsförordning (2003:31) om registrering av anläggningar som håller värphöns

1 §. *Tillämpningsområde*

Denna förordning är tillämplig på anläggningar där det hålls över 350 värphönsor.

2 §. (2007/142) *Förande av register*

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska föra ett register över sådana anläggningar som avses i denna förordning. Varje anläggning i registret ska tilldelas ett särskiljande nummer i enlighet med Europeiska gemenskapernas kommissions direktiv (2002/4/EG) om registrering av anläggningar som håller värphöns och som omfattas av rådets direktiv 1999/74/EG. I registret ska följande uppgifter ingå:

- 1) anläggningens namn och adress,
- 2) ansvarig fysisk persons namn och adress,
- 3) ägarens namn och adress om det inte är den ansvariga fysiska personen som är ägare,
- 4) registreringsnummer för andra anläggningar som omfattas av denna förordning och som sköts eller ägs av personerna som nämns i 2 p. och 3 p.,
- 5) den produktionsmetod som används i anläggningen (frigående utomhus, frigående inomhus, burhöns, ekologisk produktion),
- 6) anläggningens maximala kapacitet i antal hönsplatser räknat och om olika produktionsmetoder används dessutom det maximala antalet hönsplatser per produktionsmetod.

3 §. (2007/142) *Lämnande av uppgifter till registret*

Ägaren till en anläggning som avses i denna förordning måste lämna de uppgifter som anges i 2 § till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Om uppgifter som anges i 2 § inte har lämnats till myndigheten får anläggningen inte användas.

4 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2003. Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Socialvård och sysselsättning

M1 Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksfröfattningar om socialvård

1 §. Med i denna lag angivna avvikelser skall i landskapet Åland tillämpas följande lagar:

- 1) socialvårdslagen (FFS 710/1982),
- 2) lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992),
- 3) lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000),
- 4) lagen om tillsyn över privat socialservice (FFS 603/1996) samt
- 5) lagen om stöd för närståendevård (FFS 937/2005). (2007/111)

Ändring av de i 1 mom. angivna lagarna gäller i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av denna lag.

Se So 201, 713, 202b, 218 och 201b FL II.

2 §. (2003/79) Socialvårdslagens bestämmelser gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Hänvisningen i lagens 2 § till lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (FFS 733/1992) skall i landskapet avse landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

2) Bestämmelsen i lagens 8 § om statstjänsteman skall i landskapet gälla landskapstjänsteman.

3) Bestämmelsen i lagens 10 § 1 mom. om skyldighet för kommun att ha en yrkesutbildad personal för verkställigheten av socialvården utgör inget hinder för att två eller flera kommuner har gemensam personal.

4) Hänvisningen i lagens 46 § 2 mom. till rikets kommunallag (FFS 365/1995) skall i landskapet avse kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

5) (2007/128) Hänvisningen i lagens 54 § till sådana organ som avses i 6 § 1 mom. folkhälsolagen (FFS 66/1972) skall i landskapet avse styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård.

6) (2007/102) De uppgifter som enligt lagen skall skötas av socialnämnden eller annat av kommunen särskilt utsett kollegialt organ skall i landskapet skötas av socialnämnden, en annan nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

7) (2011/115) Anstaltsvård som avses i 24 § benämns i landskapet institutionsvård och den vård som avses i 24 § omfattar i landskapet omsorg samt sådan sjukvård som inte kräver sjukhusvård.

2a §. (2003/79) Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården ska enligt denna lag äga tillämpning i landskapet till den del bestämmelserna gäller socialvården. Lagens bestämmelser gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Hänvisningen i lagens 4 § 3 punkten till 32 § 3 mom. grundskolelagen (FFS 476/1983), rörande läroplikt för barn med handikapp som inte kan få undervisning i den nioåriga grundskolan, skall i landskapet avse 21 § 3 mom. grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland.

2) Hänvisningen i lagens 12 § till 4 § 1 mom. 4 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (FFS 733/1992), rörande en kommuns köp av socialvårdstjänster, skall i landskapet avse 3 § 1 mom. 4 punkten landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

3) (2007/111) Lagens 6b § skall tillämpas på hela den lediga tid som en närståendevårdare i landskapet har rätt till med stöd av 2g § i denna lag.

4) (2011/87) Bestämmelserna i lagens 7a och 10a §§ om avgifter för barndagvård tillämpas inte. Bestämmelserna om barnomsorgsavgift finns i barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland.

2b §. (2003/79) De allmänna bestämmelserna i 1 kap. lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) (2011/87) Begreppet socialvård omfattar sådan barnomsorg som avses i barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland.

2) Begreppet handling avser en i 1 § 1 och 2 mom. landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet nämnd handling, som innehåller uppgifter om en klient eller någon annan enskild och som ansluter sig till socialvård som ordnas av myndigheter eller privata.

2c §. (2003/79) Bestämmelserna om klientens rättigheter och skyldigheter i 2 kap. lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Lagens 8 § 3 mom. är inte tillämplig i landskapet. Om uppgifter har tillförts ett ärende genom annan än klienten får ärendet inte avgöras innan klienten har underrättats om och givits tillfälle att yttra sig över uppgifterna. Ett ärende kan dock avgöras utan att klienten har givits tillfälle att yttra sig om beslutet är uppenbart onödigt, äventyrar syftet med beslutet eller om ärendets avgörande inte kan uppskjutas.

M 1 LL (1995:101) om riksförfattningar om socialvård

2) Hänvisningarna i lagens 11 § om rätten för en klient eller dennes företrädare att ta del av uppgifter skall i landskapet avse 13-15b §§ samt 21 § landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet. Den begränsning av rätten att ta del av uppgifter som följer av hänvisningen i lagens 11 § 3 mom. till bestämmelser i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet skall dock vara tillämplig i landskapet.

3) (2007/93) Hänvisningen i lagens 13 § 1 mom. till personuppgiftslagen (FFS 523/1999), om i vilken i personuppgiftslagen avsedd registeransvarigs personregister uppgifter kommer att registreras, skall i landskapet avse landskapslagen (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter samt landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

2d §. (2003/79) Bestämmelserna om sekretess, tystnadsplikt och utlämnande av sekretessbelagda uppgifter i 3 kap. lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Hänvisningen i lagens 14 § 3 mom. till 31 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) rörande upphörande av sekretess skall i landskapet avse 16-18 §§ landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet.

2) Avseende tystnadsplikt gäller vad därom föreskrivs i 12 och 22 §§ landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet. Tystnadsplikt omfattar såväl sekretessbelagda handlingar som uppgifter som skulle ha varit sekretessbelagda om de ingick i en handling. Med undantag av vad någon på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om gäller tystnadsplikt även för enskilda personers eller familjers hemlighet som personal eller den som har ett förtroendeuppdrag har fått kännedom om på grund av sin ställning eller uppdrag inom socialvården. Tystnadsplikt upphör inte efter att en sådan anställning har upphört eller ett sådant förtroendeuppdrag har avslutats.

3) Hänvisningen i lagens 18 § till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och personuppgiftslagen, som rör utlämnande av sekretessbelagda uppgifter, skall i landskapet avse landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet.

4) Hänvisningen i lagens 19 § till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet rörande information som omfattas av tystnadsplikt skall i landskapet avse landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet.

2e §. (2003/79) Bestämmelserna om anmärkning och socialombudsman i 5 kap. lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) En klients rätt att anmärka, som avses i lagens 23 §, omfattar även den socialvård som klienten har fått.

2) Bestämmelserna i lagens 24 § är inte tillämpliga i landskapet. Landskapsregeringen utser en klientombudsman som skall

a) ge klienter råd i frågor som gäller tillämpningen av bestämmelser om klientens ställning och rättigheter inom socialvården,

b) bistå klienter med att framställa anmärkningar,

c) informera om klienternas rättigheter,

d) också i övrigt i sitt arbete främja klienters rättigheter så att de blir tillgodosedda samt

e) följa hur klienternas ställning och rättigheter utvecklas i landskapet och årligen till landskapsregeringen avge en redogörelse för detta.

2f §. (2003/79) Bestämmelserna i lagen om tillsyn över privat socialservice gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) (2011/87) Lagen ska inte tillämpas på socialservice som landskapet producerar, verksamhet i samhällsstödd enskild barnomsorg som avses i 24, 26 och 28 §§ barnomsorgslagen för landskapet Åland eller sådan familjevård som avses i 25 § socialvårdslagen.

2) (2008/98) Hänvisningen i lagens 5 § 6 mom. till barnskyddslagen (FFS 417/2007) angående tillstånd till privat barnskyddsanstalt ska i landskapet avse landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen.

2g §. (2007/111) Bestämmelserna i lagen om stöd för närståendevård gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Den lediga tid som en närståendevårdare har rätt till enligt lagens 4 § 1 mom. skall vara minst fem dygn per sådan kalendermånad under vilken närståendevårdaren oavbrutet eller med få avbrott varit bunden vid vården dygnet runt eller fortgående varje dag.

2) När vårdarvodena fastställs första gången skall kommunerna beakta de indexjusteringar som gjorts i riket enligt lagens 6 §.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningar ankommer på riksmyndighet skall i landskapet handhas av landskapsregeringen, såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighet.

4 §. Beslut som fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 5 §§, dock så att beslut som myndighet under landskapsregeringen fattat och som inte gäller avgift överklagas hos landskapsregeringen samt beslut som landskapsregeringen fattat överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

5 §. Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § 1 mom. skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1984:46) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande socialvården.

Ikraftträdandebestämmelse (2003/79):

Denna lag träder i kraft den 1 december 2003.

Personer som vid denna lags ikraftträdande är anställda hos en privat socialvårdsproducent, vilken bedriver verksamhet när denna lag träder i kraft, är utan hinder av bestämmelserna i 3 § 2 mom. lagen om tillsyn över privat socialservice behöriga för sina uppgifter.

Privata socialvårdsproducenter skall ansöka om tillstånd enligt 5 § eller göra en anmälan som avses i 6 § lagen om tillsyn över privat socialservice inom sex månader efter att denna lag har trätt i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (2007/111):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

Kommunerna skall se till att de avtal som ingåtts om närståendevård med tillhörande vård- och serviceplaner, före denna lag har trätt i kraft, anpassas till bestämmelserna i lagen om stöd för närståendevård samt 2 g § i denna lag så att de reviderade avtalen börjar gälla från denna lags ikraftträdande.

M 2 Landskapsförordning (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om socialvård

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning och som följer av landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om socialvård, landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda och barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland ska följande författningar tillämpas i landskapet Åland: (2011/91)

1) socialvårdsförordningen den 29 juni 1983 (FFS 607/1983),

2) förordningen den 9 oktober 1992 om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 912/1992),

3) förordningen den 21 augusti 1992 om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (FFS 804/1992) samt

4) Upphävd (2001/57).

Ändring av de i 1 mom. angivna förordningarna skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av denna förordning.

2 §. I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården:

1) förordningen skall äga tillämpning i landskapet till den del bestämmelserna gäller socialvården,

2) i stället för de avgifter som anges i 3, 4 och 32 §§ kan avgifter uppbäras enligt kommunens fastställda grunder,

3) [Landskapsstyrelsen] fastställer högsta avgiftsbeloppen för den socialvård som avses i 12, 13 och 14 §§ samt

4) som inkomster enligt 3 och 4 §§ samt 15 § 1 mom. kan, utöver vad i 27 och 28 §§ är stadgat, enligt prövning beaktas högst tre procent av berörda persons eller personers sammanlagda beskattningsbara förmögenhet eller förmögenhets försäkringsvärden.

[Landskapsstyrelsen] kan medge undantag från behörighetskraven enligt förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården.

2a §. Upphävd (2001/57).

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningar ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

4 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1996.

M 3 Landskapslag (1956:21) om socialhjälp i landskapet Åland

1-3 §§. Upphävda (1984/46).

4 §. Upphävd (1971/6).

5 §. (1962/13) Har arbetstagare, efter fyllda 20 år, varit anställd hos samma arbetsgivare eller i tjänst i samma rörelse eller företag sammanlagt minst tjugo år och under denna tid förlorat sin arbetsförmåga i sådan utsträckning, att han icke kan försörja sig genom arbete, och kan han icke erhålla sitt uppehälle av egna medel eller genom makes eller barns omvårdnad, är han berättigad att mot arbete efter förmåga till sin död njuta underhåll av sin arbetsgivare, eller, där det befinnes skäligt, av dennes arvingar eller ock av rörelsens eller företagets ägare. Dylik rätt tillkommer dock icke arbetstagare, vars första arbetsförhållande begynt, sedan lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961) den 1 juli 1962 trätt i kraft eller för vars vidkommande i sagda lag avsett pensionsfall inträffat, sedan tio år förflutit från nämnda tidpunkt.

Ombyte av ägare eller innehavare av rörelse eller företag medför icke ändring i nu sagda rätt.

Sådan rätt till underhåll, som i denna paragraf stadgas, tillkommer likväl icke arbetstagare, om han avsiktligt ådragit sig sjuklighet eller förlust av arbetsförmåga eller förorsakat den genom brottslig verksamhet, lättsinnigt liv eller annat grovt vållande.

6-66 §§. Upphävda (1984/46).

M 4 Landskapslag (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

1 §. Lagens syfte och tillämpningsområde

I syfte att trygga en i landskapet Åland bosatt arbetslös arbetssökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden ersätts de ekonomiska förluster som arbetslösheten

M 4 LL (2003:71) om utkomstskydd för arbetslösa

försäkrar i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002), med i denna lag angivna avvikelser, till den del lagen om utkomstskydd för arbetslösa innehåller bestämmelser om

1) (2011/30) arbetslöshetsdagpenning som betalas som grunddagpenning och den därtill anslutna förhöjningsdelen, omställningsskyddstillägg samt barnförhöjningen och

2) arbetsmarknadsstöd.

Ändringar av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna lag.

Se Ar 601 FL II

2 §. Bestämmelser som inte tillämpas

Med stöd av denna lag ska följande bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte tillämpas i landskapet:

1) (2011/30) 1 kap. 2 § 3 mom. om arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd,

1a) (2011/30) 1 kap. 4 § 3 mom. om bindande utlåtanden och utkomstskyddsombud,

1b) (2011/30) 1 kap. 5 § 10 a punkten om en plan som ersätter sysselsättningsplanen,

2) (2008/80) 1 kap. 5 § 11 punkten om högsta förhöjda lönesubvention,

3) (2011/30) 2 kap. 18 § om en plan som ersätter sysselsättningsplanen och som ska utarbetas eller revideras eller som har utarbetats eller reviderats,

3a) (2011/30) 2 kap. 18 a § om vägran att utarbeta eller revidera en plan som ersätter sysselsättningsplanen,

3b) (2011/30) 2 kap. 19 § 1 mom. om vägran att delta i service enligt den plan som ersätter sysselsättningsplanen,

4) (2011/30) 2 kap. 20 § om att följa den plan som ersätter sysselsättningsplanen,

5) (2008/80) 5 kap. 4 § 4 mom. om högsta förhöjda lönesubvention eller arbetsmarknadsstöd och sysselsättningsstöd till arbetsgivaren,

5a) (2011/30) 6 kap. 3 b § 1 mom. om vad som överenskommits i en plan som ersätter en sysselsättningsplan,

6) (2011/30) 6 kap. 3 c § 1 och 2 mom. om en plan som ersätter en sysselsättningsplan,

7) (2011/30) 7 kap. 1 § 2 mom. om lönesubventioners inverkan på arbetslöshetsförmåner,

8) upphävd (2011/30),

9) (2011/30) 7 kap. 3 § 2 och 3 mom. om rätt till arbetsmarknadsstöd i form av resebidrag,

10) (2011/30) 7 kap. 5 § 2 mom. om en förhöjningsdel under tiden för sysselsättningsfrämjande service och tiden mellan sådana serviceåtgärder som överenskommits i en plan som ersätter en sysselsättningsplan,

11) upphävd (2011/30),

12) upphävd (2008/80),

13) 8 kap. 3 § 2 mom. om aktiveringsplan,

13a) (2011/30) 8 kap. 4 a § 1 mom. 2 punkten om vad som avtalats i den plan som ersätter sysselsättningsplanen,

14) upphävd (2011/30),

15) 8 kap. 6 § om vägran och avbrytande i anslutning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

16) 8 kap. 7 § om giltigt orsak att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den,

17) (2011/30) 10 kap. 2 § 4 mom. om arbetslöshetsförmåner under tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

18) (2011/30) 10 kap. 2 § 6 mom. om rätt till arbetslöshetsförmån för studietiden för en studerande som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning,

19) (2011/30) 10 kap. 4 § om avvikande tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa under tiden för sysselsättningsfrämjande service,

19a) (2011/30) 10 kap. 5 § om särskilda bestämmelser om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning,

19b) (2011/30) 10 kap. 6 § om ersättning för uppehälle,

20) (2011/30) 11 kap. 2 § 2 mom. om att förete de utredningar som förutsätts enligt arbets- och näringsbyråns utlåtande,

20a) (2008/80) 11 kap. 2 § 5 mom. 4 punkten om högsta förhöjda lönesubvention,

21) upphävd (2011/30),

22) 11 kap. 3 § 2 mom. och 11 kap. 4 § om arbetskraftspolitiskt utlåtande,

23) upphävd (2008/80),

24) 13 kap. 9 § om utkomstskyddsombudets rätt att få uppgifter och att vara närvarande,

25) (2008/80) 13 kap. 10 § om register över förmånstagare,

26) (2008/80) 14 kap. 3 § om finansiering av den inkomstrelaterade dagpenningen och av grunddagpenningen,

27) (2008/80) 14 kap. 3 a § om finansiering av arbetsmarknadsstödet,

28) (2008/80) 14 kap. 3 b § om förskott som ska betalas för täckande av förmånerna,

29) (2008/80) 14 kap. 3 c § om uppbörd av kommunernas finansieringsandel och

30) (2008/80) 14 kap. 3 d § om övriga bestämmelser om finansiering.

3 §. (2006/12) Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ankommer på statens myndigheter ska i landskapet i fråga om de arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna lag handhas av landskapsregeringen, dock så (2011/30)

1) att arbetskraftskommissionen beviljar, utbetalar och återkräver de arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna lag och

2) (2011/30) att de uppgifter och befogenheter som enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ankommer på en arbets- och näringsbyrå, i landskapet ankommer på Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet.

4 §. Tillämpning av hänvisningar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Hänvisas i lagen om utkomstskydd för arbetslösa till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger mot-

svarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

5 §. *Bosättning i landskapet Åland*

Om det vid tillämpningen av denna lag först skall avgöras om en person är bosatt i landskapet Åland, avgörs frågan i tillämpliga delar enligt lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (FFS 1573/1993).

Se So 124 FL II

6 §. (2011/30) *Sysselsättningsfrämjande åtgärder*

Om det i lagen om utkomstskydd för arbetslösa hänvisas till sysselsättningsfrämjande service ska det i landskapet avse sysselsättningsfrämjande åtgärder och utbildning enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet och landskapslagen (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning.

Se M 26, Landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet; M 28, Landskapslag (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning

7 §. (2011/30) *Sysselsättningsplan*

Om det i lagen om utkomstskydd för arbetslösa hänvisas till en sysselsättningsplan ska det i landskapet avse en sysselsättningsplan enligt landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

8 §. *Heltidsstudier*

Med avvikelse från bestämmelserna i 2 kap. 6 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska som heltidsstudier betraktas

- 1) studier där målsättningen är att avlägga högskoleexamen,
- 2) studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå som omfattar sammanlagt minst 75 kurser och
- 3) (2008/80) på gymnasialstadienivå bedriven studieförberedande utbildning med yrkesprofil och yrkesutbildning samt andra studier, när studiernas omfattning enligt läro- eller utbildningsplanen är minst fem studiepoäng eller tre studieveckor per studiemånad i genomsnitt eller, om studierna inte har dimensionerats i studiepoäng eller studieveckor, omfattningen enligt utbildningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar.

9 §. *Särskilda bestämmelser om vistelse utanför landskapet som påverkar arbetsvillkoret och maximitid och om utländska medborgares rätt till arbetslöshetsförmåner* (2011/30)

Bestämmelserna om när dagpenning skall börja betalas på nytt i den situation som anges i 5 kap. 11 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall avse person som inte återvänt som arbetssökande till Åland inom tre månader efter att han eller hon lämnade landskapet för att söka arbete i en annan medlemsstat.

I maximitiden enligt 6 kap. 7 § andra meningen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inräknas endast sådana arbetslöshetsdagar för vilka en person har fått en arbetslöshetsförmån i en sådan stat som tillämpar rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpning av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen eller med vilken Finland har ingått en

överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa som även binder landskapet. (2006/12)

Även den som inte är finsk medborgare har rätt till arbetslöshetsförmåner enligt denna lag under de förutsättningar som anges i 2 kap. 1 a § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa under förutsättning att de internationella överenskommelser som anges i paragrafen även binder landskapet. (2011/30)

10 §. (2011/30) *Arbetsmarknadsstöd i form av resebidrag*

Med avvikelse från bestämmelserna i 7 kap. 3 § 1 mom. andra meningen lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska den som får arbetsmarknadsstöd vara berättigad till arbetsmarknadsstöd som betalas som resebidrag.

11 §. *Finansiering*

De arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna lag betalas av landskapets medel.

12 §. (2006/12) *Förordning*

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Se M 5, Landskapsförordning (2003:76) om utkomstskydd för arbetslösa

13 §. (2006/12) *Sökande av ändring*

Beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten och den till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten anslutna arbetskraftskommissionen fattat med stöd av denna lag kan överklagas till Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

14 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 november 2003.

Bestämmelserna om partiellt arbetsmarknadsstöd i 9 kap. 6 § 2 mom. 3 punkten samt 9 kap. 6 § 3 och 4 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall tillämpas i landskapet från och med den 1 januari 2004.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1994:53) den 14 juni 1994 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om arbetsmarknadsstöd.

15 §. *Övergångsbestämmelser i fråga om tillämpningen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa*

Vid tillämpningen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall i denna paragraf angivna övergångsbestämmelser till lagen om utkomstskydd för arbetslösa iaktas i fråga om de förmåner som omfattas av denna lag.

Beloppen i 6 kap. 1 och 6 §§ motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalats ut i januari 2001 har beräknats.

Bestämmelserna i 3 kap. 6 § tillämpas när det anställningsförhållande som utgör grunden för att den

M 5 LF (2003:76) om utkomstskydd för arbetslösa

förmån som avses i lagrummet har utbetalts har upphört efter att denna lag har trätt i kraft.

Utan hinder av vad som bestäms i 4 kap. 1 § 3 punkten tillämpas på en person vars jämningsperiod pågår när denna lag träder i kraft den lag angående jämkning av förmåner som gäller vid ikraftträdandet till utgången av jämningsperioden.

Utan hinder av vad som bestäms i 4 kap. 6 § 1 mom. kan, även om maximitiden har uppfyllts, jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en sådan person som avses i 4 kap. 1 § 1–4 punkten fram till den 31 december 2009. (2008/80)

Vid tillämpningen av 5 kap. 3 § 2 mom. jämställs med arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag arbetslöshetsdagpenning som betalats den 1 januari 1997 eller för tiden efter det.

De åtgärder som avses i 8 kap. 2 § 4 mom. och som kan räknas in i skyldigheten att vara i arbete skall ha utförts efter att denna lag trätt i kraft.

Arbete eller företagsverksamhet som har utförts eller bedrivits före denna lag trädde i kraft räknas in i arbetsvillkoret enligt 9 kap. 5 § 2 mom.

Utan hinder av vad som bestäms i 9 kap. 6 § 1 mom. är arbetsmarknadsstödet från och med att denna lag träder i kraft till och med 31 december 2003 dock 60 procent av det enligt nämnda moment beräknade arbetsmarknadsstödet.

Bestämmelsen i 11 kap. 10 § 3 mom. om återkrav av arbetslöshetsdagpenning tillämpas på återkrav av grundlöst utbetald arbetslöshetsdagpenning som riktar sig till tiden efter ikraftträdandet.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011/30):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2011.

Beloppen av omställningsskyddstillägget i 6 kap. 1 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalats ut i januari 2001 har beräknats.

Om en sysselsättningsplan för arbetssökande som gjorts upp för en arbetssökande före denna lags ikraftträdande innehåller sökande av arbete på eget initiativ efter det att anställningsförhållandet upphört, har den arbetssökande trots vad som bestäms i 6 kap. 3 c § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa rätt till omställningsskyddstillägg under tiden för arbetsökande på eget initiativ till och med tre månader efter att denna lag trätt i kraft.

M 5 Landskapsförordning (2003:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utkomstskydd för arbetslösa

1 §. Förordningens tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i denna förordning och som följer av landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska följande författningar tillämpas i landskapet Åland till den del de innehåller be-

stämmelser om arbetslöshetsdagpenning som betalas som grunddagpenning och den därtill anslutna förhöjningsdelen, omställningsskyddstillägg och barnförhöjningen samt som arbetsmarknadsstöd: (2011/32)

1) statsrådets förordning om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1330/2002),

2) (2011/32) statsrådets förordning om inkomst som skall beaktas vid fastställandet av arbetslöshetsförmån (FFS 1332/2002) samt

3) (2011/32) statsrådets förordning om arbeidskrafts-politiska förutsättningar för arbetslöshetsförmåner (FFS 1111/2008).

4) upphävd (2011/32).

Ändring av de i 1 mom. angivna författningarna skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna förordning.

2 §. Avvikande bestämmelser i fråga om de stöd som omfattas av denna förordning

Bestämmelserna om sökande och utbetalning av arbetsmarknadsstöd som betalas till arbetsgivaren i 2 § och om finansieringen av grunddagpenningen, utbildningsdagpenningen, grundstödet och altemneringssättningen samt arbetsmarknadsstödet i 15-20a §§ statsrådets förordning om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska inte tillämpas i landskapet. (2011/32)

2 mom. upphävt (2011/32).

3 mom. upphävt (2011/32).

3 §. Hänvisningar

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. (2011/32) Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § nämnda författningarna ankommer på statens myndigheter ska i landskapet i fråga om de arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna förordning handhas av landskapsregeringen, dock så att de uppgifter och befogenheter som ankommer på folkpensionsanstaltens byrå och arbets- och näringsbyrån i landskapet ankommer på Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2003.

M 6 Republikens presidents förordning (2006:46) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa

(FFS 347/2006)

1 §. Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet skall i landskapet Åland ge i 1 kap. 4 § och 11 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) avsedda bindande utlåtanden till arbets-

löshetskassorna om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 15 maj 2006.

M 7 Landskapslag (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd

1 §. Lagens tillämpningsområde (2011/110)

Lagen den 30 december 1997 om utkomststöd (FFS 1412/1997) skall, med i denna lag angivna avvikelser, tillämpas i landskapet Åland.

Ändringar av lagen om utkomststöd ska gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna lag. (2011/110)

Se So 202 FI II

2 §. (2011/110) Avvikelser från tillämpning av bestämmelser i lagen om utkomststöd

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i lagen om utkomststöd:

1) 5 - 5d §§, 9 § 1 och 3 mom., 9a och 10a §§ och 24 § 2 och 3 mom. ska inte tillämpas i landskapet.

2) Vid tillämpning av 11 § ska barnbidrag som följer av landskapslagen (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen beaktas som inkomst enligt följande. Som inkomst per kalendermånad räknas inte 20 procent av barnbidragets belopp respektive 100 procent av ensamförsörjartilläggets belopp. Det belopp som återstår av barnbidraget och ensamförsörjartillägget efter avdrag beaktas som inkomst.

3) Hänvisningar till socialvårdslagen (FFS 710/1982) ska i landskapet gälla landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

4) Hänvisningar till lagen om utkomstskydd (FFS 1290/2002) ska i landskapet gälla landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

5) Hänvisningar till lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992) ska i landskapet gälla landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

6) Hänvisningar till lagen om offentlig arbetskraftservice (FFS 1295/2002) ska i landskapet gälla landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

7) Hänvisningar till lagen om moderskapsunderstöd (FFS 477/1993) ska i landskapet gälla landskapslagen (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd.

8) Hänvisningar till lagen om främjande av integration (FFS 1386/2010) och till lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (FFS 189/2001) ska inte tillämpas i landskapet.

Se M 22, Landskapslag (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen; M 1, Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård; M 4, Landskapslag (2003:71) om tillämpning i land-

skapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa; M 26, Landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet; M 21, Landskapslag (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd

3 §. Tillämpning av hänvisningar i lagen om utkomststöd

Hänvisas i lagen om utkomststöd till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

4 §. (2011/110) Grunddelens belopp

Utkomststödet grunddel per månad är

- 1) 439,65 euro för ensamboende och ensamförsörjare,
- 2) 373,70 euro för andra personer som fyllt 17 år,
- 3) 320,94 euro för en person som fyllt 17 år och som bor hos ena föräldern eller båda föräldrarna,
- 4) 307,76 euro för barn i åldern 10-16 år och
- 5) 290,17 euro för barn under 10 år.

5 §. (2011/110) Indexjustering av grunddelen

Grunddelens belopp fastställs årligen på basis av föregående års belopp. Till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex för Åland som fastställts av Ålands statistik- och utredningsbyrå och som ägde rum under det föregående kalenderåret, vilken motsvarar de varor och tjänster som täcks med grunddelen. De indexjusterade beloppen tillämpas från och med februari månad och fastställs av landskapsregeringen före utgången av januari månad.

6 §. (2011/110) Finansiering

På sådan verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården, om inte något annat bestäms genom lag.

Se E 7, Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården

Ikraftträdelsebestämmelse (2008/72):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2008.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapsförordningen (1998:67) om utkomststöd.

M 8 Barnomsorgslag (2011:86) för landskapet Åland

1 kap. Tillämpning och mål

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om den barnomsorg som bedrivs under kommunal ledning och under samhällsstödd enskild ledning, i denna lag kallad barnomsorgen.

Barnomsorg enligt denna lag ges i verksamhetsformerna daghemsverksamhet, fritidshemsverksamhet eller lekverksamhet. Daghemsverksamheten bedrivs i daghem, familjedaghem och gruppfamiljedaghem.

2 §. Målsättning

Barnomsorg ska ha sin grund i barnets bästa, samhällets demokratiska värderingar samt varje män-

M 8 Barnomsorgslag (2011:86)

niskas egenvärde och rätt till frihet och integritet. Barnomsorg ska genom god omsorg, lekmöjligheter och pedagogisk verksamhet vara ett stöd för vårdnadshavarna i deras ansvar för barnens fostran och därigenom bidra till att alla flickor och pojkar får goda uppväxtvillkor. Barnomsorg ska bedrivas i nära samverkan med hemmet, ha barnets ålder och individuella behov som utgångspunkt samt därvid främja en allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling. För barnomsorgen är viktiga värden omsorg om människor och jämställdhet mellan könen samt omsorg om naturen. Verksamhetsinnehållet i all barnomsorg ska kännetecknas av att den tillgodoser barnens behov av lek, trygga och varma människorelationer samt positiva erfarenheter som stärker självkänslan.

Vid barnomsorgen ska särskild uppmärksamhet ägnas åt att varje barn ges gynnsamma förutsättningar för en god skolstart. All omsorg och pedagogik ska beakta barn i behov av särskilt stöd.

2 kap. Verksamhetsformer

3 §. Daghemsverksamheten

Daghemsverksamheten erbjuder omsorg, lekmöjligheter och pedagogisk verksamhet för barn under skolåldern. Daghemsverksamheten bedrivs i familjedaghem, gruppfamiljedaghem och daghem varvid

1) *familjedaghem* bedrivs av minst en familjedagvårdare och omfattar högst sex barn, varvid barn under tre år räknas som 1,5 barn,

2) *gruppfamiljedaghem* bedrivs av två familjedagvårdare och omfattar högst åtta barn samt

3) *daghem* bedrivs av i 9 § fastslagen personal och omfattar nio eller flera barn.

Kommunen kan tillåta

1) överinskrivning så att fler barn kan finnas inskrivna i en daghemsverksamhet än vad som följer av bestämmelserna i 1 mom. 1 – 3 punkten om det inte medför en fortlöpande övertalighet samt

2) fortlöpande övertalighet som medför att det per månad under högst fem enstaka dagar, varav högst tre dagar i följd, kan finnas fler barn i en daghemsverksamhet än vad som följer av bestämmelserna i 1 mom.

4 §. Specialbarnomsorgen i daghemsverksamheten

I daghemsverksamheten ska specialbarnomsorgen erbjuda behövliga specialpedagogiska åtgärder till barn i behov av särskilt stöd.

Med *barn i behov av särskilt stöd* avses barn som har svårigheter på grund av en medfödd eller senare uppkommen fysisk, psykisk, social eller emotionell funktionsnedsättning eller som utan individuella stödåtgärder löper risk att drabbas av sådan.

Behovet av specialbarnomsorg ska utredas av kommunen på begäran av vårdnadshavaren eller personal i daghemsverksamheten. Kommunen beslutar med vårdnadshavarens samtycke om specialbarnomsorgen.

5 §. Förundervisningen i daghem

I daghem ska förundervisning erbjudas, som en pedagogisk verksamhet vilken ska stödja barns allsidiga utveckling och beredskap för fortsatt lärande i skolan, på de grunder som landskapsregeringen givit

för förundervisning som avses i 25 §. För förundervisningens planering och genomförande ansvarar en barnträdgårdslärare. Förundervisningen kan integreras i den dagliga verksamheten i daghemmet.

6 §. Fritidshemsverksamheten

Fritidshemsverksamheten ska dagtid under skoldagar erbjuda omsorg och en meningsfull fritid för barn och ungdom som avses i 18 §. Fritidshemsverksamheten kan t.ex. bedrivas i en skola, ett daghem, ett fritidshem, ett familjedaghem eller ett specialfritidshem samt i andra för ändamålet godkända lokaler.

7 §. Lekverksamheten

Lekverksamhet under ledning och uppsikt av personal kan erbjuda barn som inte har börjat skolan, lekmöjligheter utomhus eller inomhus. Lekverksamhet erbjuds under 10 - 15 timmar per vecka.

3 kap. Verksamhetsgrunderna

8 §. Behörighetskrav för personal i barnomsorgen

Personal i daghem och fritidshem ska ha avslutat utbildning vid en läroinrättning och därvid förvärvat en lämplig utbildning för sina arbetsuppgifter som

1) *föreståndare* med ansvar för personalledning, administration och pedagogisk ledning,

2) *barnträdgårdslärare* med pedagogiska uppgifter,

3) *barnskötare* med omsorgs- och fostransuppgifter,

4) *fritidspedagog* med pedagogiska ledningsuppgifter,

5) *specialbarnträdgårdslärare* med specialpedagogiska uppgifter för barn i behov av särskilt stöd och som

6) *assistent* med uppgift att stöda barn i behov av särskilt stöd.

Personal i familjedaghem och gruppfamiljedaghem ska ha för sina arbetsuppgifter lämplig utbildning.

Landskapsregeringen beslutar i landskapsförordning närmare om i 1 och 2 mom. avsedda behörighetskrav.

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från de behörighetskrav som avses i 1 – 3 mom.

Om det för en uppgift som avses i 1 eller 2 mom. inte är möjligt att anställa en person som uppfyller behörighetskraven, kan kommunen för uppgiften för högst två år i sänder anställa en person som på grundval av studier har för uppgiften nödvändiga kunskaper samt för uppgiften lämpliga arbetslivserfarenheter.

I landskapslagen (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som ska arbeta med barn finns bestämmelser med krav på ett kontrollförfarande som ska göra arbetsgivare medvetna om eventuell brottslig bakgrund hos dem som ska arbeta med personer som är under 18 år.

Se M 17, Landskapslag (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som ska arbeta med barn

9 §. Verksamheternas personaldimensionering

Personaldimensioneringen i varje barnomsorgsverksamhet ska vara tillräcklig med hänsyn till barnens antal, ålder, vårdtid och behov av särskilt stöd. Om det

inte finns särskild personalresurs för ett barn i behov av särskilt stöd ska detta beaktas vid personaldimensioneringen. Personal i daghem ska ha gymnasialstadiutbildning eller högskoleutbildning, varvid minst var tredje anställd ska ha avslutad högskoleutbildning.

Om det i ett daghem finns

1) barn som är under tre år ska det för dem finnas minst en anställd per grupp om högst fyra barn eller

2) barn som är tre år eller äldre ska det för dem finnas minst en anställd per grupp om högst sju barn.

Om barn i daghem indelas i grupper ska för varje grupp finnas minst en anställd som har avslutad högskoleutbildning med lämplig pedagogisk inriktning.

Om i daghem samtliga barn i en grupp är tre år eller äldre i halvtidsomsorg ska det per 13 barn finnas minst en anställd med avslutad högskoleutbildning med lämplig pedagogisk inriktning.

I ett fritidshem ska det finnas minst en anställd per grupp om högst 13 barn. För ett fritidshem som har mer än 13 barn ansvarar en fritidspedagog.

10 §. Inomhusutrymmen

Barnomsorg ska bedrivas i lokaler som är lämpliga med hänsyn till barnens ålder, vårdtid och verksamhetens natur. Barnens antal ska anpassas till lokalernas storlek. I lokalerna ska det finnas tillgång till pedagogisk utrustning och lekutrustning samt annan utrustning som behövs i verksamheten.

Ett daghems inomhusutrymmen ska räknat per barn omfatta minst tio kvadratmeter rumsyta som inkluderar både barnens och personalens behov.

Landskapsregeringen kan i enskilda fall medge undantag från i denna paragraf angivna krav på lokalernas yta, om lokalerna bedöms vara lämpliga med beaktande av kraven i 1 mom.

11 §. Utomhusområden

För barnens aktiviteter ska det i anslutning till daghem finnas ett utomhusområde med tillgång till utrustning som främjar leken. Ett daghems utomhusområde bör till storlek och utformning ge tillräckligt utrymme för flera barns eller barngruppers samtidiga lekar, ge personalen goda möjligheter till uppsikt samt genom goda rutiner och säkerhetsåtgärder vara tryggt att vistas på.

12 §. Språket

Verksamhetsspråket är svenska inom barnomsorgen. Svenska är verksamhetsspråk även inom barnomsorg som kommunen ordnar genom att köpa barnomsorgstjänster av en annan huvudman. Verksamheterna ska stöda barn med annat modersmål än svenska och ge alla barn en god grund för deras kulturella och språkliga identitet.

13 §. Tystnadsplikten

Den som är anställd hos kommunen, medlem av ett kommunalt organ eller verksam vid ett enskilt daghem får inte informera en utomstående om vad denne vid skötseln av uppgifter som rör barnomsorgsverksamheten har fått veta om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör ett barn eller medlemmar av barnets familj utan samtycke av den berörda personen

eller, om den berörda personen inte själv kan bedöma innebörden av samtycket, dennes vårdnadshavare.

Anställda inom kommunens barnomsorg får utan hinder av 1 mom. och vad som i övrigt bestäms om tystnadsplikt lämna uppgifter till varandra samt till organ inom kommunens eller landskapets förvaltning, om uppgifterna är nödvändiga för att ett barns barnomsorg och skolgång ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Vad som är stadgat i 1 mom. hindrar inte heller att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

I enlighet med landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen finns det för såväl förtroendevalda som anställda vilka i sin uppgift fått vetskap om ett barn vars behov av vård och omsorg, på grund av omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller eget beteende, förutsätter att behovet av barnskydd utreds, en *skyldighet att anmäla* till ansvarigt kommunalt organ.

Se M 16, Landskapslag (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen

14 §. Kontakten med vårdnadshavare

Inom all barnomsorg ska kontakter med vårdnadshavarna främjas och upprätthållas på det sätt som personal och vårdnadshavare överenskommer. Formerna för samverkan ska redovisas i varje gruppfamiljedaghem, daghems och fritidshems arbetsplan.

15 §. Arbetsplaner

Varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshem ska göra en arbetsplan som beskriver genomförandet av

1) barnomsorgens målsättning som avses i 2 §,

2) sådana anvisningar som landskapsregeringen utfärdat i enlighet med 25 §,

3) de delar av de grunder som är tillämpliga för förundervisning som avses i 25 § samt

4) de former för samverkan som avses i 14 §.

Arbetsplanen ska godkännas av det organ som ansvarar för barnomsorgen i kommunen. Varje daghemsverksamhet och fritidshem ska informera vårdnadshavarna om innehållet i arbetsplanen.

4 kap. Rätten till och ansökan om barnomsorg

16 §. Rättighetsgrunder

Efter att föräldrapenningsperioden har upphört har vårdnadshavare, i den omfattning som föreskrivs i detta kapitel, rätt till barnomsorg anordnad av sin hemkommun för sitt barn. Barnomsorg beviljas av hemkommunen efter ansökan av vårdnadshavare. Om vårdnadshavarna har olika hemkommun gäller rätten till barnomsorg den kommun som är barnets hemkommun och ansökan ska riktas till den kommunen. Barnomsorgen ska om möjligt anordnas i den form som barnets vårdnadshavare önskar.

Vårdnadshavare är barnets föräldrar eller den eller de personer som är juridiskt ansvariga med huvudansvar för barnets vårdnad och som avses i rikets lag angående vårdnad om barn och umgängesrätt (FFS 361/1983).

Se Ci 217 FL I

M 8 Barnomsorgslag (2011:86)

17 §. Rätt till daghemsverksamhet

Rätt till kommunal barnomsorg i daghemsverksamhet har vårdnadshavare för sitt barn i följande fall:

1) 25 timmar per vecka för barn som har fyllt tre år till dess läroplikten börjar,

2) under den tid då vårdnadshavaren förvärvsarbetar, studerar eller är arbetssökande, till dess läroplikten börjar,

3) under den tid då moderskapspenning utbetalas, för i hushållet boende barn som är under tre år och som har en barnomsorgsplats,

4) under den tid då barnet har behov av särskilt stöd som avses i 4 § 2 mom., i den omfattning som bedöms vara lämpligt för barnet, till dess läroplikten börjar,

5) under den tid det är nödvändigt för barnet till följd av flerbarnsfödelse, funktionshinder enligt landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp eller sjukdom i familjen, eller andra liknande skäl samt

6) vårdnadshavare kan för sina barn utöver vad som ovan angivits av särskilda skäl beviljas rätt till barnomsorg i daghemsverksamhet.

Med i 1 mom. avsedd tid då vårdnadshavaren

1) förvärvsarbetar avses då vårdnadshavaren har beskattningsbar inkomst på grund av anställning eller egen näringsverksamhet,

2) studerar avses då vårdnadshavaren är berättigad till studiestöd i enlighet med landskapslagen (2006:71) om studiestöd, eller annars genomgår utbildning som leder till examen eller genomgår kompletterings- eller vidareutbildning som främjar yrkesfärdigheten och

3) är arbetssökande avses då vårdnadshavaren är arbetslös arbetssökande i enlighet med bestämmelserna därom i landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

Barnomsorg i daghemsverksamhet enligt denna paragraf kan beviljas i den utsträckning det är förenligt med barnets bästa. Endast i särskilda fall kan det anses förenligt med barnets bästa att vistelse i barnomsorg i daghemsverksamhet är längre än 10 timmar per dygn eller längre än 200 timmar per månad.

Se M 12, Landskapslag (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp, O 20, Landskapslag (2006:71) om studiestöd, M 26, Landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

18 §. Rätt till fritidshemsverksamhet

Rätt till kommunal barnomsorg dagtid under skoldagar i fritidshemsverksamhet har vårdnadshavare för sitt barn i följande fall:

1) under den tid barnet är i årskurs 1 och 2 samt vårdnadshavarna förvärvsarbetar, studerar eller är arbetssökande,

2) under den tid ett barn med elvaårig läroplikt fullgör sin läroplikt i enlighet med grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland,

3) under den tid en studerande på gymnasialstadienivå deltar i utbildning i enlighet med läroplan för yrkesträningsundervisning, med beaktande av den studerandes behov samt

4) under den tid ett barn i behov av särskilt stöd bedöms vara i behov av fritidshemsverksamhet.

Fritidshemsverksamhet kan i de fall som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten enligt behov ordnas i ett för barnet eller den studerande anpassat specialfritidshem.

Se O 1, Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland

19 §. Rätt till förundervisning och specialbarnomsorg

Vårdnadshavaren har rätt till kommunal daghemsverksamhet med förundervisning för sitt barn under minst 20 timmar per vecka under året innan barnet börjar i grundskolan eller får motsvarande undervisning på annat sätt.

Vårdnadshavaren har rätt till specialbarnomsorg för sitt barn i den omfattning det finns ett behov av det.

20 §. Rätt till erbjudande om barnomsorgsplats inom en viss tid

En ansökan om en barnomsorgsplats i ett daghem, ett gruppfamiljedaghem, ett familjedaghem eller en fritidshemsverksamhet ska göras av vårdnadshavaren.

Efter att kommunen fått en ansökan om barnomsorg ska kommunen erbjuda en barnomsorgsplats inom fyra månader räknat från dagen för ansökan. Om ett barn behöver en barnomsorgsplats och behovet är brådskande, på grund av vårdnadshavarnas förvärvsarbete eller studier, ska vårdnadshavarna erbjudas en barnomsorgsplats inom två veckor efter att kommunen mottagit ansökan.

5 kap. Barnomsorgsavgift**21 §. Familjebegreppet**

I denna lag inräknas i begreppet familj den eller de vårdnadshavare som lever samman med barnet. I familjen inräknas även den som vårdnadshavaren stadigvarande i äktenskap eller under äktenskapsliknande former har gemensamt hushåll med och som inte är barnets vårdnadshavare, i det fall barnet sammanlever med endast en vårdnadshavare. Dessutom inräknas de barn för vilka dessa är underhållsskyldiga om de bor i samma hushåll.

22 §. Avgift vid kommunal barnomsorg

Kommunen ska, med beaktande av bestämmelserna i denna paragraf och bestämmelserna i 23 §, fastställa en taxa för de avgifter som barnets vårdnadshavare ska betala för barnomsorg.

Som grund för beräkningen av barnomsorgsavgifterna får läggas de inkomster som överskrider bruttoinkomstgränserna i tabellen nedan. Barnomsorgsavgift får inte tas ut av den familj som har en inkomst som uppgår till högst de belopp som anges i tabellen nedan.

Familjens storlek (antal personer)	Inkomstgräns (euro/mån)
2	1 200
3	1 400
4	1 600
5	1 800
6	2 000

Barnomsorgsavgiften för heltidsomsorg får vara högst 230 euro per barn och månad. Vid bestämmande av avgiften ska kommunen beakta familjens storlek.

Som inkomst räknas

- 1) den inkomst som barnet har,
- 2) den inkomst som med barnet sammanlevande vårdnadshavare har samt
- 3) i det fall barnet sammanlever med endast en vårdnadshavare, den inkomst som en person som är sammanboende med vårdnadshavaren i äktenskap eller i äktenskapsliknande eller i stadigvarande former i gemensamt hushåll, men som inte är barnets vårdnadshavare.

En barnomsorgsavgift ska inte uppbäras för den barnomsorg som vårdnadshavaren enligt 4 kap. har rätt till, under det år ett barn har beviljats uppskov med att inleda sin skolgång.

En barnomsorgsavgift ska inte uppbäras för sådan del av barnomsorg som ges i habiliterande syfte enligt landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

Se M 15, Landskapslag (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

23 §. Beaktande av inkomster vid fastställande av barnomsorgsavgifter

Vårdnadshavaren är skyldig att informera kommunen om familjens förvärvs- och kapitalinkomster. Med beaktande av detta fastställer kommunen årligen en barnomsorgsavgift. När avgiften fastställs ska verifierade omständigheter i inkomstsituationen beaktas. Om inkomsterna därefter varaktigt ändras med tio procentenheter eller mer ska uppgifter om detta ges till kommunen, som då ska fastställa en ny barnomsorgsavgift.

Såsom i 1 mom. avgiftsgrundande inkomst betraktas inte

- 1) barnbidrag,
- 2) handikappbidrag, vårdbidrag och vårdbidrag för pensionstagare,
- 3) barnförhöjning enligt folkpensionslagstiftningen,
- 4) bostadsbidrag,
- 5) sjukvårds- och undersökningskostnader som betalas med stöd av olycksfallsförsäkring,
- 6) stöd som betalas med anledning av fullgörande av tjänstgöring som avses i militärunderstödslagen (FFS 781/1993),
- 7) studiestöd,
- 8) stöd för deltagande i sysselsättningsfrämjande utbildning enligt landskapslagen (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning,
- 9) ersättning för uppehåll enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (FFS 566/2005),
- 10) sysselsättningsstöd enligt landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet,
- 11) stipendier och andra understöd som utbetalas för studier, praktik eller annan behörighetshöjande verksamhet,
- 12) stöd för närståendevård samt
- 13) stöd för vård av barn i hemmet.

Såsom i 1 mom. avgiftsgrundande inkomst betraktas betalda underhållsbidrag för barn, periodiska underhåll till en tidigare make samt förmån som ska betalas i pengar och vilken i samband med överlåtelse av en fastighet har förbehållits för en viss tid eller livstid (*sytning*).

För fastställande av barnomsorgsavgiften kan kommunen begära att få för prövningen behövliga verifikat.

Se So 121 FL II, M 28, Landskapslag (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning, So 302 FL II, M 26, Landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

24 §. Avgift och rätt till ersättningsandel vid samhällsstödd enskild barnomsorg

För barnomsorg som drivs som samhällsstödd enskild barnomsorg, ska fastställas en taxa för de avgifter barnets vårdnadshavare ska betala för den barnomsorg barnet utnyttjar. Taxan ska sändas till kommunen för kännedom.

För ett barn som erhåller barnomsorg som drivs som samhällsstödd enskild barnomsorg, ska barnets hemkommun till huvudmannen, för sådan barnomsorg som vårdnadshavaren enligt 4 kap. har rätt till för sitt barn, betala en ersättningsandel, vilken inte oskäligt avviker från vad en motsvarande kommunal barnomsorgsplats kostar. En kommun kan om särskilda skäl föreligger beviljas rätt av landskapsregeringen att inte betala ut en ersättningsandel till ett enskilt sådant daghem eller fritidshem.

Ersättningsandelen till enskild barnomsorg ska justeras årligen utgående från kommunens senast fastställda bokslut. Ersättningsandelen till enskilda barnomsorgsverksamheter bestäms på följande sätt:

- 1) ersättningsandelen för heltidsomsorg för barn över tre år men under skolåldern, är 90 procent av nettodriftskostnaderna för verksamheten beräknade på grundval av kommunens nettodriftskostnader för likartad verksamhet, avseende varje barn för vilka verksamheten ansvarar för barnomsorg under årets alla månader. Nettodriftskostnaden är intäkterna minskade med driftskostnaderna. Driftskostnaderna är lön till personal, socialavgifter, pensioner, materialinköp, köp av övriga tjänster för den egna serviceproduktionen, hyror, interna utgifter, planmässiga avskrivningar på anläggningstillgångar samt kalkylerad ränta på anläggningstillgångar,
- 2) ersättningsandelen för heltidsomsorg för barn under tre år för en enskild barnomsorgsverksamhet är 175 procent av ersättningsandelen enligt 1 punkten,
- 3) ersättningsandelen för halvtidsomsorg för en enskild barnomsorgsverksamhet är 60 procent av ersättningsandelen för heltidsomsorg som avses i 1 och 2 punkten ovan och
- 4) ersättningsandelen för fritidshemsverksamhet för en enskild barnomsorgsverksamhet är 90 procent av kostnaderna för kommunens motsvarande verksamhet.

I denna lag avses med

- 1) *heltidsomsorg* barnomsorg som överstiger 5 timmar per dygn samt med

M 8 Barnomsorgslag (2011:86)

2) *halvtidsomsorg* barnomsorg som uppgår till högst 5 timmar per dygn eller högst 25 timmar per vecka.

6 kap. Ledningen och ledningsansvaret

25 §. Landskapsregeringens ledningsansvar

Landskapsregeringen har ett övergripande ansvar för utvecklingen av barnomsorgen och utövar tillsyn över kommunernas tillämpning av denna lag.

Landskapsregeringen beslutar om grunderna för förundervisningen, vilka ska vara samordnade med grundskolans läroplan och i tillämpliga delar ligga till grund för all daghems- och fritidshemsverksamhet.

26 §. Kommunens ledningsansvar

Kommunen ansvarar för att den kommunala barnomsorgen utövas i enlighet med denna lags bestämmelser och på de grunder som gäller för förundervisning som avses i 25 § samt övervakar att den samhällsstödda enskilda barnomsorgen i kommunen sköts i enlighet med dem.

Om någon bedriver verksamhet under samhällsstödd enskild ledning utan att uppfylla de krav som ställs 28 § 1 mom., ska kommunen uppmana till rättelse inom en viss tid som, om inte synnerliga skäl föreligger, inte får understiga en månad. Kommunen kan även tilldela huvudmannen för verksamheten en varning. Om rättelsen inte sker inom den utsatta tiden kan kommunen förbjuda verksamheten.

27 §. Kommunens uppgifter

I kommunen handhas barnomsorgen av en nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. Kommunen ska med beaktande av bestämmelserna i 2 §

1) planera, genomföra, uppfölja och utvärdera barnomsorgsverksamheten samt

2) planera och erbjuda barnomsorg under de tider då vårdnadshavare behöver det i enlighet med vad som följer av bestämmelserna i 4 kap.

Kommunen kan ordna barnomsorg i samarbete med andra kommuner eller genom att köpa barnomsorgstjänster av någon annan.

28 §. Samhällsstödd enskild barnomsorg

Den som erbjuder samhällsstödd enskild daghems- eller fritidshemsverksamhet mot ersättning ska ha ansökt och godkänts för detta av förläggningskommunen innan verksamheten inleds. En fysisk eller juridisk person som av förläggningskommunen godkänts såsom huvudman har rätt till kommunalt samhällsstöd av kommunen för att driva verksamheten, om den uppfyller de krav som följer av 2, 4 - 6, 8 - 15 och 19 §§ denna lag. Ett godkännande utfärdas för den som är huvudman för verksamheten och meddelas för en viss tid eller tills vidare. En fysisk eller juridisk person ska godkännas som huvudman om det inte finns synnerliga skäl för avslag. Med en förläggningskommun avses i denna lag den kommun i vilken barnomsorgsverksamheten bedrivs.

Huvudmannen för en samhällsstödd enskild barnomsorg beslutar om antagande av barn samt om avgifter i enlighet med 24 §.

Varje verksamhetsställe under enskild ledning ska ledas av en föreståndare som svarar för att utrymmen, verksamhetsinnehåll och organisation uppfyller lagstadgade krav.

29 §. Privat barnomsorg

I enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om socialvård är rikets lag om tillsyn över privat socialservice (FFS 1996/603) tillämplig i landskapet.

Se M 1, Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om socialvård, So 218 FL II

7 kap. Särskilda bestämmelser

30 §. Landskapsandelar

På verksamhet som ordnas i enlighet med denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

Se E 7, Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården

31 §. Sökande av ändring

I ett beslut som en kommuns tjänsteman har fattat enligt denna lag, kan rättelse begäras hos kommunen inom 14 dagar efter delfäendet av beslutet.

I ett ärende om antagande av barn till barnomsorgen får ändring över i 1 mom. nämnt beslut sökas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol, om det är fråga om rätt till barnomsorg enligt denna lag. Besvären ska anföras inom 30 dagar efter delfäendet av beslutet.

I andra än 2 mom. nämnda ärenden får ändring sökas i beslut som fattats av en kommuns myndighet i enlighet med bestämmelserna om det i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

Se E 1, Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland

32 §. Förseelser mot bestämmelserna om utövande av barnomsorg

Den som trots en varning bedriver samhällsstödd enskild barnomsorg i strid med bestämmelserna i 2, 4 - 6, 8 - 15 och 19 §§ denna lag, ska för *förseelse mot bestämmelserna om utövande av barnomsorg* dömas till böter.

33 §. Brott mot tystnadsplikten

Den som bryter mot tystnadsplikten i 13 § ska för *brott mot tystnadsplikten* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är att anse som grovt döms dock till böter eller till fängelse i högst ett år.

8 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

34 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Landskapsregeringen kan, för verksamheter som bedrivs i befintliga lokaler, medge undantag från i 10 § angivna krav på lokalers yta. Ansökan om sådant undantag ska lämnas till landskapsregeringen senast inom ett år efter lagens ikraftträdande. Undantag från

bestämmelserna i 10 § vilka beviljats med stöd av barnomsorgslagen (1997:14) för landskapet Åland, ska fortsättningsvis gälla i enlighet med givna beslut.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs barnomsorgslagen (1997:14) för landskapet Åland. Åtgärder som verkställigheten av denna lag kräver får vidtas innan lagen träder i kraft.

De barn som då denna lag träder i kraft har beviljats barnomsorg behåller denna rätt i enlighet med tidigare bestämmelser, oavsett om denna lag berättigar till ifrågasvarande barnomsorg, så länge serviceförhållandet fortgår.

Den som när denna lag träder ikraft innehar en tjänst eller är anställd för en uppgift motsvarande fritidspedagog är efter denna lags ikraftträdande behörig så länge som tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet består.

M 9 Landskapsförordning (2011:90) om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem

1 §. Behörighetskrav för personal i daghem och fritidshem

Behörighetskrav för personal i daghem och fritidshem är de som anges i följande tabell.

Uppgifter	Behörighetskrav
<i>Föreståndare</i> med ansvar för personalledning, administration och pedagogisk ledning.	Avslutad utbildning vid högskola som motsvarar minst tre års heltidsstudier med lämplig pedagogisk inriktning, samt praktiska erfarenheter av omsorg och fostran av barn.
<i>Barnträdgårdslärare</i> med pedagogiska uppgifter.	Avslutad utbildning vid högskola som motsvarar minst tre års heltidsstudier med lämplig pedagogisk inriktning.
<i>Barnskötare</i> med omsorgs- och fostarsuppgifter.	Avslutad utbildning som motsvarar gymnasialstudienivå, med minst tre års heltidsstudier med inriktning på barn och ungdom.
<i>Fritidspedagog</i> med pedagogiska ledningsuppgifter.	Avslutad utbildning vid högskola som motsvarar minst tre års heltidsstudier med lämplig pedagogisk inriktning.

<i>Specialbarntädgårdslärare</i> med specialpedagogiska uppgifter för barn i behov av särskilt stöd.	Avslutad utbildning vid högskola som motsvarar minst tre och ett halvt års heltidsstudier med lämplig pedagogisk inriktning, i vilken ingår minst ett års heltidsstudier med inriktning på uppgifter inom specialundervisning.
<i>Assistent</i> med uppgift att stöda barn i behov av särskilt stöd.	För uppgiften lämplig utbildning och erfarenhet.

2§. Behörighetskrav för personal i familjedaghem och gruppfamiljedaghem

Behörighetskrav för personal i familjedaghem och gruppfamiljedaghem är yrkesexamen för familjedagvårdare eller annan lämplig utbildning.

M 10 Landskapslag (1985:50) om stöd för vård av barn i hemmet

1 §. Vårdnadshavare för barn under tre år som inte utnyttjar kommunal daghemsverksamhet eller sådan daghemsverksamhet som kommunen bekostar har rätt att få stöd för vård av barn i hemmet enligt denna lag. Med daghemsverksamhet avses även verksamhet i fritidshem. (2006/42)

Oberoende av åldersbestämmelserna i 1 mom. har adoptivföräldrar rätt till stöd för vård av barn i hemmet tills det har gått två år från början av den föräldrapenningsperiod som föreskrivs i 9 kap. 12 § sjukförsäkringslagen (FFS 1224/2004), den första betalningsdagen medräknad. Sådan rätt gäller dock inte adoptant som avses i 6 § 2 mom. i adoptionslagen (FFS 153/1985). (2010/49)

Vårdnadshavare för barn som är under tre år eller för barn som omfattas av 2 mom. har rätt till partiellt stöd för vård av barn i hemmet om vårdnadshavaren är partiellt vårdledig eller är anställd på deltid och arbetstiden med anledning av vården av barnet uppgår till i medeltal högst 30 timmar per vecka. Rätt till partiellt stöd för vård av barn i hemmet har på samma villkor också en vårdnadshavare som är verksam som företagare och som har en sådan försäkring som avses i lagen om pension för företagare (FFS 1272/2006) eller som är verksam som lantbruksföretagare och som har en sådan försäkring som avses i 10 § i lagen om pension för lantbruksföretagare (FFS 1280/2006). (2010/49)

Vårdnadshavare har under samma förutsättningar som i 3 mom. rätt till partiellt stöd även när barnet deltar i det första och andra årets undervisning i grundskolan eller motsvarande undervisning och under läsåret innan barnet börjar i läropliktsskola, om barnet som läropliktig deltar i förundervisningen. Om barnet omfattas av förlängd läroplikt enligt 21 § 3 mom. grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland har

M 10 LL (1985:50) om stöd för vård av barn i hemmet

vårdnadshavaren under samma förutsättningar rätt till partiellt stöd för vård av barn i hemmet till utgången av barnets tredje läsår. (2010/49)

Rätt till stöd för vård av barn i hemmet som avses i denna lag har endast vårdnadshavare som faktiskt är bosatta i landskapet. (2010/49)

Situationer där barnet inte vistas i landskapet men där man för barnets del, med stöd av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, har rätt till stöd för vård av barn i hemmet i enlighet med denna lag jämställs med den situationen att barnet faktiskt är bosatt i landskapet. (2010/49)

Nytt 2 mom varvid tidigare 2-4 mom blir 3-5 mom (2010/49)

2 §. (2010/49) Med stöd för vård av barn i hemmet avses i denna lag ekonomiskt stöd som betalas till vårdnadshavare för barn under tre år. Stödet består av en grunddel, en syskonförhöjning, en flerbarnsförhöjning och en tilläggsdel.

3 §. (2010/49) Hemvårdsstöd betalas av hemkommunen. På verksamhet som kommun ordnar enligt denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

Stöd för vård av barn i hemmet i situationer som avses i 1 § 6 mom. betalas av landskapet. Landskapsregeringen kan ingå uppdragsavtal med en kommun för handläggning och verkställande av betalning av stödet enligt 1 § 6 mom.

4 §. (2010/49) Grunddel betalas till vårdnadshavare som avses i 1 § 1 och 2 mom. om barnet inte får av kommunen enligt barnomsorgslagstiftningen ordnad barnomsorg eller sådan barnomsorg som kommunen enligt barnomsorgslagstiftningen bekostar. Grunddel betalas inte under den tid då vårdnadshavare är berättigad till moderskaps-, särskild moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning eller till faderskapspenning för faderskapspenningsperioden omedelbart efter föräldrapenningsperioden eller till föräldrapenning eller faderskapspenning med stöd av 9 kap. 10a § i sjukförsäkringslagen. Även om vårdnadshavare inte har rätt till sådan förmån betalas stödet först sedan den i sjukförsäkringslagen avsedda tiden löpt ut.

Grunddelens belopp är 390 euro per kalendermånad. Om hemvårdsstöd inte betalas för en hel kalendermånad på grund av att den tid som nämns i 1 mom. börjar eller slutar under månaden, utgör stödet 1/25 av detta belopp för varje vardag, för vilken familjen är berättigad till stödet.

5 §. Syskonförhöjning betalas om vårdnadshavare utöver det barn som berättigar till grunddel har vård om ett eller flera barn som inte inlett läroplikt och som inte får av kommunen enligt barnomsorgslagstiftningen ordnad barnomsorg eller sådan barnomsorg som kommunen enligt barnomsorgslagstiftningen bekostar. Syskonförhöjning betalas även för ett barn som fyllt tre år men inte inlett läroplikt och som åtnjuter kommunal barnomsorg i medeltal högst 5 timmar

i dygnet eller i medeltal högst 25 timmar per vecka. (2010/49)

Syskonförhöjningen är för varje barn som berättigar till förhöjning 20 procent av den i 4 § 2 mom. avsedda grunddelen.

5a §. (2010/49) Flerbarnsförhöjning betalas om vårdnadshavare utöver det barn som berättigar till grunddel har vård om ett eller flera barn under tre år, vilka alla är födda samtidigt och som inte får av kommunen enligt barnomsorgslagstiftningen ordnad barnomsorg eller sådan barnomsorg som kommunen enligt barnomsorgslagstiftningen bekostar. Flerbarnsförhöjningen betalas inte under den tid då vårdnadshavare är berättigad till moderskaps-, särskild moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning eller till faderskapspenning för faderskapspenningsperioden omedelbart efter föräldrapenningsperioden eller till föräldrapenning eller faderskapspenning med stöd av 9 kap. 10a § i sjukförsäkringslagen. Även om vårdnadshavare inte har rätt till sådan förmån betalas förhöjningen först sedan den i sjukförsäkringslagen avsedda tiden löpt ut.

Flerbarnsförhöjningen är för varje barn som berättigar till förhöjning 50 procent av den i 4 § 2 mom. avsedda grunddelen.

6 §. (2010/49) Tilläggsdel betalas om vårdnadshavaren är berättigad till grunddel enligt 4 § och familjens sammanlagda skattepliktiga inkomster per kalendermånad inte överstiger gränsen för rätt till tilläggsdel. Då förutsättningarna bedöms för rätt till tilläggsdel under den tid moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning betalas enligt sjukförsäkringslagen, räknas av sistnämnda förmån som skattepliktigt inkomst endast den del som överstiger det kalkylerade sammanlagda beloppet av grunddelen, eventuell flerbarnsförhöjning och eventuell syskonförhöjning.

Tilläggsdelens fulla belopp är 70 procent av den i 4 § 2 mom. avsedda grunddelen. Det belopp vilket de skattepliktiga inkomsterna inte får överstiga för att full tilläggsdel ska beviljas är 777 euro per kalendermånad. Om de skattepliktiga inkomsterna överstiger det belopp som berättigar till full tilläggsdel, minskas tilläggsdelens maximibelopp med 15 procent av den överstigande delen av de skattepliktiga inkomsterna.

6a §. Partiellt stöd för vård av barn i hemmet betalas till vårdnadshavare som avses i 1 § 3 och 4 mom. Partiellt stöd för vård av barn i hemmet beviljas inte om grunddel betalas enligt 4 § eller under den tid moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning beviljas enligt sjukförsäkringslagen. (2010/49)

Partiellt stöd för vård av barn i hemmet betalas per kalendermånad med ett belopp som utgör 25 procent av grunddelen uträknad enligt 4 § 2 mom.

7 §. (2010/49) Syskonförhöjning eller tilläggsdel betalas oberoende av om moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning börjar betalas.

Har föräldrapenningsperioden för familj som ännu inte får syskonförhöjning eller tilläggsdel förlängts på grund av att flera än ett barn har fötts vid samma tidpunkt, betalas syskonförhöjning, flerbarnsförhöjning eller tilläggsdel till familjen under den förlängda föräldrapenningsperioden. Syskonförhöjningen betalas dock under förutsättning att den föräldrapenning som betalas är mindre än det sammanlagda kalkylerade beloppet av grunddelen, syskonförhöjningen och flerbarnsförhöjningen av familjens hemvårdsstöd. Som syskonförhöjning betalas skillnaden mellan det kalkylerade hemvårdsstödet och föräldrapenningen. Har familjen fått syskonförhöjning eller flerbarnsförhöjning innan föräldrapenningsperioden förlängdes kan förhöjningen betalas enligt tidigare grunder, om detta är förmånligare för familjen.

8 §. (2010/49) Hemvårdsstöd betalas på ansökan till vårdnadshavare som sköter vårdnaden om barnet eller, om särskilda skäl härtill finns, till annan person som sörjer för barnets vård och fostran.

Båda vårdnadshavarna har rätt till partiellt stöd för vård av barn i hemmet för samma kalenderperiod, förutsatt att de inte samtidigt är borta från arbetet för vården av barnet.

Mottagare av hemvårdsstöd är skyldig att meddela kommunen de förändringar som skett i förutsättningarna för att få stöd.

9 §. Stöd som avses i denna lag utbetalas från och med den första vardagen efter utgången av den tid som anges i 4 § 1 mom. eller den första vardagen efter det övriga förutsättningar för erhållande av stödet föreligger. (1995/32)

Stöd beviljas inte för kortare tid än en månad. Tilläggsdel beviljas för högst ett år i sänder. Tilläggsdelen skall dock justeras under året om nettoinkomsterna väsentligt har förändrats eller om tilläggsdelen visar sig vara i väsentlig mån felaktig.

Stöd kan erläggas retroaktivt, dock högst för de sex månader som närmast föregår tidpunkten för inlämnande av ansökan.

Stöd utbetalas till dess barnet fyller tre år, om inte förutsättningarna för att erhålla stöd upphör dessförinnan.

Partiellt stöd utbetalas i enlighet med 1 § och 6a §. (2006/42)

10 §. (2008/99) Stöd för vård av barn i hemmet utbetalas inte för barn som under mer än tre månader kontinuerligt vårdas på anstalt eller är i motsvarande vård. Med vård på anstalt eller motsvarande vård avses vård som inbegriper uppehälle och som anordnats av kommun eller kommunalförbund på sjukhus eller anstalt eller i familj. I fråga om barn som omhändertagits på sätt som avses i landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen upphör utbetalningen av stödet då vården och fostran av barnet har ordnats utom hemmet.

11 §. Om beslut som gäller erläggande av hemvårdsstöd eller stödets belopp uppenbarligen grundar sig på felaktiga eller bristfälliga uppgifter av barnets vård-

nadshavare kan hemvårdsstödet rättas retroaktivt för högst ett år.

12 §. Har vårdnadshavare i hemvårdsstöd erhållit mer än vad han hade varit berättigad till, kan det stöd som utbetalats utan grund återkrävas. Är det av särskilda skäl inte ändamålsenligt eller skäligt att återkräva det utan grund utbetalade stödet eller är detta belopp litet, kan kommun helt eller delvis avstå från sådana åtgärder.

Om hemvårdsstöd som utbetalats till för stort belopp inte kan kvittas mot de följande betalningsraterna av hemvårdsstödet eller om det trots anfordran inte återbetalas, kan [länsrätten] på framställning av kommunen ålägga mottagaren av hemvårdsstödet att till kommunen återbetala det hemvårdsstöd som utbetalats till för stort belopp.

13 §. Då kommun får uppgift om att person, till vilken kommunen erlägger hemvårdsstöd, har flyttat till annan kommun skall kommunen meddela detta till socialnämnden i den kommun till vilken mottagaren av stödet har flyttat samt översända de beslut och handlingar som gäller beviljandet av hemvårdsstöd.

13a §. (1997/15) Den som handhar uppgifter enligt denna lag får inte informera en utomstående om vad han på grund av sin ställning eller sin uppgift har fått veta om en enskilds eller en familjs personliga eller ekonomiska omständigheter.

Vad som stadgas i 1 mom. hindrar inte att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

Den som bryter mot bestämmelsen om tystnadsplikt skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är att anse som grovt dömes dock till böter eller fängelse i högst ett år.

14 §. (2010/49) I denna lag avsett stöd får inte utmätas.

15 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

16 §. Denna lag träder omedelbart i kraft. Den tillämpas dock före år 1990 i tillämpliga delar enligt bestämmelserna i rikets lag om införande av lagen om stöd för vård av barn i hemmet (FFS 25/1985).

Ikraftträdelsebestämmelse (2010/49):

Denna lag träder i kraft den 1 september 2010.

Hemvårdsstöd som avses i lagens 1 § 2 mom. beviljas retroaktivt från den 1 april 2007.

Stöd för vård av barn i hemmet som avses i lagens 1 § 6 mom. beviljas retroaktivt enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71.

Retroaktivt stöd beviljas till det belopp som gällde för hemvårdsstödet grund- och tilläggsdel innan denna lag trädde ikraft. Ovan angivna retroaktiva stöd beviljas endast till den del motsvarande stöd för vård av barn inte redan utbetalats. Om stöd beviljats till ett lägre belopp än vad stödtagaren enligt detta moment är berättigad till utbetalas mellanskillnaden. Retroaktivt stöd ska sökas inom ett år från lagens ikraftträdande.

M 11 LL (2010:50) om ... lagen om service och stöd pga handikapp

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Genom denna lag upphävs landskapsförordningen (1997:13) om stöd för vård av barn i hemmet.

M 11 Landskapslag (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp

1 §. Lagens innehåll

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som följer av denna lag, ska lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987), nedan kallad handikappservicelagen, tillämpas i landskapet.

Ändringar av handikappservicelagen ska tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Se So 214 FL II

2 §. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 3a § handikappservicelagen till lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000) avse landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksfröfattningar om socialvård, nedan kallad blankettlagen om socialvård.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 4 § handikappservicelagen till lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFS 519/1977) avse landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 5 § handikappservicelagen till lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (FFS 733/1992) avse landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 8d § handikappservicelagen till socialvårdslagen (FFS 710/1982) avse blankettlagen om socialvård.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 14 § handikappservicelagen till lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992) avse blankettlagen om socialvård.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 15 § handikappservicelagen till lagen angående innehavares av statstjänst och -befattning rätt till skadestånd vid olycksfall (FFS 154/1935) även avse landskapslagen (1936:1) angående innehavares av tjänst och befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall.

Vid tillämpningen av de i 17 § handikappservicelagen angivna bestämmelserna i socialvårdslagen ska, inom landskapets behörighet, hänvisningen i 45 § 3 mom. socialvårdslagen till förvaltningslagen (FFS 434/2003) avse förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

Se M 1, Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksfröfattningar om socialvård; M 15, Landskapslag (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda; E 7, Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården; D 36, Landskapslag (1936:1) angående innehavares av tjänst och befattning i

landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall; C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

3 §. Bestämmelser som inte ska tillämpas

Bestämmelsen i 7 § 3 mom. handikappservicelagen tillämpas inte i landskapet.

Med avvikelse från 16 § handikappservicelagen kan enligt denna lag vid behov, inom ramen för anslag som reserverats i landskapets budget, ordnas

- 1) anpassningsträning,
- 2) rehabiliteringshandledning samt
- 3) forskning och försöksverksamhet för förbättrande av de handikappades ställning.

4 §. Särskilda bestämmelser

Bemyndigandet som i 13 § 1 mom. handikappservicelagen givits kommunstyrelsen ska inom landskapets behörighet avse landskapsregeringen. Bestämmelserna i 13 § 3 och 4 mom. handikappservicelagen ska inte tillämpas i landskapet.

En handikappad ska ges service och servicen ordnas i mån av möjlighet med beaktande av klientens språkkunskaper.

5 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet, genom landskapsförordning, besluta att författningar som utfärdats med stöd av handikappservicelagen ska tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 2010.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987) och med stöd därav utfärdade författningar jämte ändringar som gjorts före den 1 januari 1993.

Före den 1 januari 2011 ska, utan hinder av vad som föreskrivs i 8c § 5 mom. handikappservicelagen, en gravt handikappad erbjudas personlig assistans minst 10 timmar per månad.

Åtgärder för verkställighet får vidtas innan denna lag träder i kraft.

M 12 Landskapsförordning (2010:51) om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om service och stöd på grund av handikapp

1 §. Förordningens innehåll

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som anges i denna förordning ska förordningen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 759/1987), nedan kallad handikappserviceförordningen, tillämpas i landskapet Åland.

Ändringar i handikappserviceförordningen och som gäller sådant som hör till landskapets behörighet ska gälla i landskapet från den tidpunkt de träder i kraft i riket.

Se So 215 FL II

2§. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 3 § handikappserviceförordningen till lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987) avse landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 4 § 3 mom. handikappserviceförordningen till 4 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (FFS 733/1992) avse 3 § landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

Se M 11, Landskapslag (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp;

E 7, Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården

3§. Särskilda bestämmelser

Bestämmelserna i 12 § 2 mom. handikappserviceförordningen ska inte tillämpas i landskapet.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 21 § handikappserviceförordningen gäller att närmare anvisningar om tillämpningen av denna förordning meddelas vid behov av landskapsregeringen.

Ikraftträdelsebestämmelse (2010:51):

Denna förordning träder i kraft den 1 september 2010.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

M 13 Landskapslag (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer

1§. Lagens tillämpningsområde

Rätten för en i landskapet bosatt och handikappad person att erhålla tolkningstjänst tryggas genom att lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (FFS 133/2010), nedan kallad tolkningstjänstlagen, inom landskapets behörighet och med de avvikelser som anges i denna lag, ska tillämpas i landskapet Åland.

Tolkningstjänstlagen ska tillämpas i landskapet sådan den lyder då denna lag träder i kraft. Ändringar i tolkningstjänstlagen ska gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

2§. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt tolkningstjänstlagen sköts av social- och hälsovårdsministeriet ska i landskapet Åland skötas av landskapsregeringen såvitt fråga är om uppgifter som hör till landskapets behörighet.

Även de förvaltningsuppgifter som enligt tolkningstjänstlagen sköts av Folkpensionsanstalten ska i landskapet Åland skötas av landskapsregeringen såvitt fråga är om uppgifter som hör till landskapets behörighet.

3§. Utlämnande av uppgifter

Utöver vad som följer av bestämmelserna i denna lag och med beaktande av vad som följer av landskapslagstiftningen om personuppgifter är kommunen skyldig att på begäran även från annan myndighet än landskapsregeringen och landskapsregeringen underlydande myndighet lämna ut sådana personuppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag.

4§. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till

1) socialvårdslagen (FFS 710/1982) i 13 § 3 mom. tolkningstjänstlagen avse landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård,

2) lagen om patientens ställning och rättigheter (FFS 785/1992) i 23 § 2 mom. tolkningstjänstlagen avse landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter,

3) lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) i 24 § tolkningstjänstlagen avse landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet samt

4) lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987) i 24 § 6 punkten tolkningstjänstlagen avse landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp.

Besvärinstans i 23 § tolkningstjänstlagen avser i ärenden som gäller landskapets behörighet högsta förvaltningsdomstolen.

Se M 1, Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård; L 3, Landskapslag (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter; C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet; M 11, Landskapslag (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp

5§. Finansiering

Kostnaderna för tolkningstjänster för en i landskapet bosatt handikappad person betalas med landskapets medel. Likaså betalas kostnaderna som verkställigheten av denna lag medför med landskapets medel.

6§. Ändringsökande

Den som är missnöjd med ett beslut som fattats med stöd av denna lag i ärenden inom landskapets behörighet får söka ändring i det genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med bestämmelserna i tolkningstjänstlagen.

7§. Ikraftträdande

Lagtinget bemyndigar landskapsregeringen att bestämma att denna lag helt eller delvis ska träda i kraft i den ordning som föreskrivs i 20 § 3 mom. självstyrelselagen för Åland.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Åtgärder som verkställigheten av lagen kräver får vidtas innan den träder i kraft.

M 14 RPF (2011:18) om skötseln ... av förvaltningsuppgifter som rör tolkningstjänst för handikappade personer**8 §. Övergångsbestämmelser**

Om en handikappad har haft rätt till tolkningstjänst med stöd av annan landskapslagstiftning i den lydelse den hade den 31 augusti 2010 ska landskapsregeringen utan ansökan ändra den till rätt till tolkningstjänst enligt denna lag. Rätten till tolkningstjänst fortsätter på samma grunder som gällde den 31 augusti 2010 tills den i enlighet med 16 § tolkningstjänstlagen omprövas eller upphör.

På en ansökan, omprövning av beslut och tolkningsbeställning som var anhängig den 31 augusti 2010 samt på ändringssökande som avser ett beslut som fattats före den 1 september 2010 tillämpas de bestämmelser som gällde den 31 augusti 2010. Kommunen svarar dock för ordnandet av tolkningstjänst endast om tolkningen sker senast dagen innan tidpunkten för denna lags ikraftträdande.

M 14 Republikens presidents förordning (2011:18) om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som rör tolkningstjänst för handikappade personer

(FFS 145/2011)

1 §. Folkpensionsanstalten svarar för skötseln av de förvaltningsuppgifter som med stöd av 2 § 2 mom. i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (Ålands författningssamling 2010:99) ankommer på Ålands landskapsregering enligt vad Folkpensionsanstalten och Ålands landskapsregering närmare avtalar.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 mars 2011.

M 15 Landskapslag (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagen den 23 juni 1977 angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFS 519/1977) jämte med stöd av densamma utfärdade bestämmelser skall med i denna lag angivna avvikelser äga tillämpning i landskapet Åland.

Den i 1 mom. nämnda lagen och de med stöd av densamma utfärdade bestämmelserna tillämpas i landskapet sådana de lyder då denna lag träder i kraft. Sker därefter ändring i sagda författningar, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. (1995/102)

Se Lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda So 206 FL II

2 §. De förvaltningsuppgifter, som enligt rikets förenämnda lag ankommer på statens myndigheter, skall i landskapet handhas av landskapsregeringen till den del uppgifterna enligt självstyrelselagen för Åland ankommer på landskapet.

3 §. (1993/69) Åland utgör ett särskilt i 6 § 1 mom. lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda avsett specialomsorgsdistrikt, vilket förvaltas av ett kommunalförbund med samtliga kommuner som medlemmar, om inte kommunerna med landskapsregeringens godkännande kommer överens om något annat.

3a §. (1995/102) Kompetenskrav för tjänster vid ett kommunalförbund som avses i 3 § bestäms i landskapsförordning.

4 §. Landskapsregeringen eller kommunalförbundet för det åländska specialomsorgsdistriktet kan med det kommunalförbund som avses i 6 § 4 mom. rikets förenämnda lag avtala om anlitande av dess anstalter eller tjänster för befrämjandet av vården och omsorgen om utvecklingsstörda.

5 §. (1993/69) På verksamhet som ordnas i enlighet med denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården, om inte annat är särskilt föreskrivet.

6 §. (1993/69) Förvaltning som avses i 2 kap. rikets lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda handhas i landskapet till den del fråga är om förbundsfullmäktige och -styrelse på det sätt i kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland är stadgat.

7 §. Upphävd (1983/69).

8 §. När i rikets lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda hänvisas till lagen om forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (FFS 1073/1992), kommunallagen (FFS 365/1995), barnskyddslagen (FFS 417/2007), lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992) och lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (FFS 733/1992) ska härvid i landskapet i tillämpliga delar gälla vad i motsvarande landskapslagar är föreskrivet. (2008/100)

De uppgifter som socialnämnden skall sköta enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda och enligt de författningar som utfärdats med stöd av den skall i landskapet skötas av en nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. (2007/104)

Se resp E 1, Kommunallag (1997:73); M 16, Landskapslag (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen; F 3, Landskapslag (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård och E 6, Landskapslag (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna

2 kap. Övergångsbestämmelser

9 §. Specialomsorgsdistriktets reglemente och verksamhetsplan för specialomsorgerna för åren 1979 - 1983 skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse före den 1 april 1979. Intill dess planen fastställts skall kommunalförbundet för specialomsorgsdistriktet och annan kommunal verksamhetsenhet för specialomsorger ordna sådana omsorger åtminstone i den omfattning som skett innan denna lag trätt i kraft.

Kommunalförbundet skall även eljest skrida till nödiga förberedande åtgärder för inledande av den i denna lag avsedda verksamheten den 1 januari 1979.

Innan reglemente och verksamhetsplan fastställs kan [landskapsstyrelsen] på ansökan på förhand avgöra, vilka driftskostnader för personalen vid kommunalförbundets för specialomsorgsdistriktet centralförvaltning som kommer att godkännas såsom berättigande till landskapsandel. Beslutet skall med bindande verkan iakttas då frågan om erläggande av landskapsandel senare behandlas.

10 §. Upphävd (1983/69).

11 §. I landskapslagen om psykiskt utvecklingsstörda avsedd anstalt för psykiskt utvecklingsstörda, vilken önskar fortsätta sin verksamhet såsom i 16 § lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda avsedd verksamhetsenhet för specialomsorger, skall underställa sitt reglemente [landskapsstyrelsen] för fastställelse före den 1 januari 1979.

12 §. Vid bestämmandet av landskapsandel och medlemskommunernas betalningsandelar i kommunalförbundets för specialomsorgsdistriktet utgifter för år 1979 beaktas även kostnader som föranletts av kommunalförbundets för specialomsorgsdistriktet verksamhet före år 1979.

13 §. Vad i [landskapslagen om landskapsstöd till kommuner] är stadgat iakttages i tillämpliga delar även i fråga om i 11 § avsedd anstalt, som icke fortsätter sin verksamhet såsom i 16 § lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda avsedd privat verksamhetsenhet.

14 §. Angående ordnandet av personalens ställning vid anstalter eller verksamhetsenhet, som övergått till kommunalförbundet för specialomsorgsdistriktet, stadgas särskilt.

Se E 15, Landskapslag (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertogs av kommun eller kommunalförbund

15 §. Stadgandena i 28 och 29 §§ lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda tillämpas på barn som redan fullgör sin i landskapslagen (1958:23) om folkskolväsendet i landskapet Åland stadgade läroplikt samt på sådana barn, vilkas läroplikt börjar år 1979 eller därefter. För den som med stöd av landskapslagen om folkskolväsendet före ikraftträdandet av denna lag befriats från läroplikt och som icke uppnått för läropliktens fullgörande erforderlig kunskaps- och färdighetsgrad skall, såframt han själv eller hans förmyndare eller annan vårdnadshavare det önskar, ordnas i 28 och 29 §§ avsedd undervisning oberoende av om vederbörande ännu är i läropliktsåldern.

16 §. Närmare stadganden om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

M 16 Landskapslag (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen

1 §. Lagens tillämpningsområde

Barnskyddslagen (FFS 417/2007) ska, med i denna lag angivna undantag, tillämpas i landskapet Åland.

Barnskyddslagen ska tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Ändras därefter författningen, ska den ändrade författningen gälla i landskapet från tidpunkten för dess ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Se Ci 233 FL I

2 §. Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt barnskyddslagen ankommer på länsstyrelsen ska i landskapet handhas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

3 §. Kommunstyrelses eller nämnds uppgift

De uppgifter som enligt barnskyddslagen ska skötas av ett kollegialt organ som kommunen har utsett ska i landskapet skötas av en nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

4 §. Avvikande terminologi

I landskapet ska bestämmelser om samkommuner tillämpas på kommunalförbund och bestämmelser om kommunala tjänsteinnehavare tillämpas på kommunala tjänstemän.

5 §. Särskilda avvikelser

Vid tillämpningen av barnskyddslagen ska även i denna paragraf angivna avvikelser iakttas i landskapet:

1) (2011/88) Hänvisningen i 9 § 1 mom. i barnskyddslagen till den förskoleundervisning, grundläggande utbildning och påbyggnadsundervisning samt förberedande undervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning (FFS 628/1998) ska i landskapet avse den förundervisning som avses i barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland och den grundskoleundervisning som avses i grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland.

2) (2011/88) Hänvisningen i 9 § 2 mom. i barnskyddslagen till den utbildningsanordnare som avses i 7 och 8 §§ i lagen om grundläggande utbildning ska i landskapet avse huvudmannen för ett enskilt daghem enligt 28 § barnomsorgslagen för landskapet Åland och huvudmannen för den ersättande skolan enligt 7 kap. i grundskolelagen för landskapet Åland.

3) Hänvisningen i 12 § 1 mom. i barnskyddslagen till en budget och ekonomiplan enligt 65 § i kommunallagen (FFS 365/1995) ska i landskapet avse en budget och ekonomiplan enligt 64 och 65 §§ i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

4) Hänvisningen i 13 § 1 mom. i barnskyddslagen till 10 § 1 och 2 mom. i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (FFS 272/2005) ska i landskapet avse de med stöd av landskapsförordningen (1995:103) om tillämpning i

M 16 LL (2008:97) om ... barnskyddslagen

landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård tillämpliga 2 § 2 mom. och 4 § i förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (FFS 804/1992).

5) Hänvisningen i 13 § i barnskyddslagen till 3 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården ska i landskapet avse den med stöd av landskapsförordningen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård tillämpliga 2 § 1 mom. i förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården.

6) Hänvisningen i 15 § i barnskyddslagen till hälsocentralen och sjukvårdsdistriktet ska i landskapet avse Ålands hälso- och sjukvård enligt landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården.

7) Bestämmelserna i 16 § 3 mom. första meningen i barnskyddslagen om hälsovårdstjänster ska inte tillämpas i landskapet.

8) Hänvisningen i 16 § 3 mom. andra meningen i barnskyddslagen till lagen om grundläggande utbildning och lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (FFS 635/1998) i fråga om placeringskommunens skyldighet att ordna grundläggande utbildning och om ersättning för kostnaderna för detta ska i landskapet avse motsvarande skyldighet och kostnadsansvar för förundervisning och grundskoleundervisning enligt barnomsorgslagen för landskapet Åland och grundskolelagen för landskapet Åland.

9) Hänvisningen i 18 § i barnskyddslagen till lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (FFS 733/1992) ska i landskapet avse landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

10) Hänvisningen i 19 § i barnskyddslagen till lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992) ska i landskapet avse landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

11) Hänvisningen i 20 § 2 mom. i barnskyddslagen till 34 § i förvaltningslagen (FFS 434/2003) ska i landskapet avse 28 § i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

12) Hänvisningen i 25 § 6 mom. i barnskyddslagen till 18 § 3 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000) ska i landskapet tillämpas med de avvikelser som anges i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

13) Hänvisningen i 26 § 3 mom. i barnskyddslagen till 11 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården ska i landskapet tillämpas med de avvikelser som anges i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

14) Hänvisningen i 27 § 2 mom. i barnskyddslagen till 11 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården ska i landskapet tillämpas med de avvikelser som anges i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

15) Hänvisningen i 31 § i barnskyddslagen till 26 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndighetenas verksamhet (FFS 621/1999) ska i landskapet avse landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

16) Hänvisningen i 36 § i barnskyddslagen till 17 § 1 och 2 mom. i socialvårdslagen (FFS 710/1982) ska i landskapet tillämpas med de avvikelser som anges i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

17) Hänvisningen i 36 § i barnskyddslagen till lagen om utkomststöd (FFS 1412/1997) ska i landskapet avse landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd.

18) Hänvisningen i 41 § 2 mom. i barnskyddslagen till 20 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården ska i landskapet tillämpas med de avvikelser som anges i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

19) Hänvisningen i 42 § 2 och 4 mom. i barnskyddslagen till förvaltningslagen ska i landskapet avse förvaltningslagen för landskapet Åland.

20) Hänvisningen i 55 § 2 mom. i barnskyddslagen till 7 § i lagen om underhållsbidrag (FFS 671/1998) ska i landskapet tillämpas med de avvikelser som anges i landskapslagen (2002:71) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om underhållstrygghet.

21) Hänvisningen i 56 § i barnskyddslagen till 25, 26 och 26 a §§ socialvårdslagen ska i landskapet tillämpas med de avvikelser som anges i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

22) Hänvisningen i 56 § i barnskyddslagen till familjevårdarlagen (FFS 312/1992) ska inte tillämpas i landskapet.

23) Hänvisningen i 60 § 2 mom. i barnskyddslagen till 10 § 4 mom. i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården ska i landskapet avse den med stöd av landskapsförordningen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård tillämpliga 4 § i förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården.

24) Hänvisningen i 77 § i barnskyddslagen till 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården ska i landskapet tillämpas med de avvikelser som anges i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

25) Hänvisningen i 80 § 2 mom. i barnskyddslagen till lagen om tillsyn över privat socialservice (FFS 603/1996) ska i landskapet avse landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

6§. Förordning

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av barnskyddslagen ska tillämpas i

landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

7 §. Sökande av ändring

Beslut som har fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i barnskyddslagen, dock så att besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut enligt denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

8 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2008.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1977:13) angående tillämpning av vissa författningar rörande barnskydd i landskapet Åland.

9 §. Övergångsbestämmelse

Kriterierna enligt 59 § 1 mom. barnskyddslagen för det högsta antalet barn som får vårdas samtidigt vid en barnskyddsanstalts bostadsenhet och kriterierna enligt 59 § 2 mom. för det minsta antalet anställda per bostadsenhet vid en barnskyddsanstalt tillämpas i alla barnskyddsanstalter senast inom tre år efter lagens ikraftträdande.

Den som innan denna lag träder i kraft sköter barnskyddsärenden och som ansetts behörig för uppgiften enligt landskapsförordningen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård eller motsvarande äldre bestämmelser ska fortfarande vara behörig att i enlighet med bestämmelserna i denna lag sköta uppgiften eller motsvarande uppgifter.

M 17 Landskapslag (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn

1 §. Syfte

Syftet med denna lag är att skydda den personliga integriteten och främja den personliga säkerheten för personer under 18 år. I lagen föreskrivs om ett kontrollförfarande som skall göra arbetsgivare medvetna om eventuell brottslig bakgrund hos dem som skall arbeta med personer under 18 år.

2 §. Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inom sektorerna socialvård, undervisning och ungdomsarbete samt idrott. Lagen tillämpas på dem som ska utföra arbete som varaktigt och i väsentlig grad består i att utan vårdnadshavarens närvaro ta hand om, fostra, undervisa eller på annat sätt arbeta i personlig kontakt med personer under 18 år. I lagen avsett arbete kan utföras

1) i ett offentligt rättsligt eller privat rättsligt anställningsförhållande,

2) under arbetspraktik, arbetslivsträning och arbetsprövning eller

3) (2011/89) inom privat socialservice enligt lagen om tillsyn över privat socialservice (FFS 603/1996), i barnomsorg driven som samhällsstödd enskild barnomsorg enligt barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland eller som familjevård enligt socialvårdslagen (FFS 710/1982).

Lagen tillämpas inte på arbete som sammanlagt varar mindre än tre månader under en ettårsperiod.

Var och en har rätt att vägra att delta i arbetspraktik, arbetslivsträning och arbetsprövning som omfattas av denna lag. En vägran i enlighet med denna bestämmelse får inte leda till att grunddagpenning eller andra förmåner som utbetalas av landskapets medel minskas eller upphör.

3 §. Skyldighet för arbetsgivaren att kräva uppvisande av registerutdrag

En arbetsgivare skall kräva att en person visar upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen (FFS 770/1993), när arbetsgivaren första gången erbjuder personen en anställning som omfattar uppgifter som avses i 2 § eller första gången tilldelar personen sådana uppgifter. Som arbetsgivare räknas härvid även den som erbjuder arbetspraktik, arbetslivsträning eller arbetsprövning.

Om ett registerutdrag inte finns att tillgå när en kommun eller ett kommunalförbund fattar beslut om en anställning, skall valet vara villkorligt och bekräftas först när ett utdrag har visats upp. Den som villkorligt har valts till anställningen skall visa upp registerutdraget senast inom 30 dagar från delfåendet av beslutet eller inom en längre tidsfrist som det organ som fattar beslutet har beviljat av särskilda skäl. När utdraget har visats upp skall det organ som gjort det villkorliga valet fatta beslut om att valet skall bekräftas eller förfalla. Beslut om att valet skall bekräftas kan även fattas av en tjänsteman som bemyndigats därtill. Om registerutdraget inte visas upp inom ovan avsedd tid förfaller valet.

4 §. Skyldighet att kräva uppvisande av registerutdrag beträffande dem som producerar privat socialservice

Innan landskapsregeringen beviljar en privat serviceproducent tillstånd enligt lagen om tillsyn över privat socialservice skall den, om verksamhetsområdet för den privata serviceproducenten omfattar tjänster för personer under 18 år, kräva att personer som inte är arbetstagare och vars arbete omfattar uppgifter som avses i 2 § visar upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen.

En kommun som har tagit emot en anmälning enligt lagen om tillsyn över privat socialservice eller barnomsorgslagen för landskapet Åland skall omedelbart kräva att personer som inte är arbetstagare och vars arbete omfattar uppgifter som avses i 2 § visar upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen.

Den som är skyldig att ansöka om tillstånd eller göra en anmälning enligt lagen om tillsyn över privat socialservice eller barnomsorgslagen för landskapet Åland skall underrätta landskapsregeringen eller kommunen när någon som inte är arbetstagare och som inte anges i ansökan om tillstånd eller anmälning ges uppgifter som avses i 2 §. Efter att ha tagit emot en sådan underrättelse skall landskapsregeringen eller kommunen omedelbart kräva att personen, som fått uppgifter som avses i 2 §, visar upp straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen.

M 18 LL (1975:63) om lagen om bostadsbidrag

5 §. Skyldighet att kräva uppvisande av registerutdrag beträffande familjevårdare

Innan en kommun eller ett kommunalförbund ingår ett uppdragsavtal som avser familjevård enligt 25 § socialvårdslagen, skall kommunen eller kommunalförbundet kräva att uppdragstagaren visar upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen, om uppdragsavtalet gäller familjevård av personer under 18 år.

6 §. Registerutdragets giltighetstid

Ett registerutdrag får inte vara äldre än sex månader när det visas upp för kontroll med stöd av denna lag.

7 §. Anteckning om uppvisat registerutdrag och återlämnande av utdraget

I personuppgifterna om den som visat upp ett registerutdrag får endast antecknas att utdraget har visats upp och vad det har för identifikationsuppgifter. Arbetsgivaren eller någon annan som fått se registerutdraget med stöd av denna lag har inte rätt att kopiera det. Registerutdraget skall utan dröjsmål återlämnas till den som har visat upp det.

8 §. Tystnadsplikt

Uppgifter i ett registerutdrag får inte röjas för andra än dem som behöver dem för att besluta om en person skall tilldelas arbetsuppgifter som ingår i tillämpningsområdet för denna lag.

9 §. Platsannonser

När arbetsuppgifter som avses i denna lag utannonseras skall det i platsannonsen nämnas att den som anställs skall visa upp ett registerutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen.

10 §. Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot skyldigheten att kräva uppvisande av ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen skall dömas till böter.

Till böter skall även den dömas som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot skyldigheten att utan dröjsmål återlämna ett registerutdrag till den som har visat upp det.

Vid brott mot tystnadsplikten som föreskrivs i 8 § skall dömas till straff enligt 38 kap. 1 eller 2 §§ eller 40 kap. 5 § strafflagen (FFS 39/1889).

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2004.

M 18 Landskapslag (1975:63) om tillämpning av lagen om bostadsbidrag

1 §. Lagen om bostadsbidrag den 4 juni 1975 (FFS 408/1975) skall tillämpas i landskapet Åland, med de undantag i denna lag stadgas.

Sker framdeles ändringar i lagen om bostadsbidrag skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. (1993/82)

3 mom. upphävt (1994/58).

Se So 122 FL II

1a §. (1993/82) Hänvisningen till lagen om statsandelar till kommunerna (FFS 688/1992) i 17 § lagen om bostadsbidrag skall i landskapet avse landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

2 §. (1994/58) De uppgifter och befogenheter som enligt lagen om bostadsbidrag ankommer på statsrådet, miljöministeriet och folkpensionsanstalten ankommer i landskapet på [landskapsstyrelsen].

3 §. (1993/118) För den som är berättigad till bostadsbidrag och bosatt i landskapet betalas bostadsbidrag av landskapets medel.

4 §. (1993/118) Bestämmelserna om ändringssökande skall inte tillämpas i landskapet Åland.

2 mom. upphävt (1994/58).

5 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdelsebestämmelse (1994/58):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995, dock så att ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om bostadsbidrag (FFS 755/1993), sådant det lyder i lagen om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om bostadsbidrag (FFS 229/1994), inte tillämpas i landskapet.

På bostadsbidrag som börjat löpa innan denna lag har trätt i kraft tillämpas dock 15 § 1 mom. 3 punkten i lagen om bostadsbidrag från och med den 1 maj 1995 så att den första justeringen enligt den nämnda punkten företas vid ingången av nästa kalendermånad som har samma namn som den under vilken inflyttningen i bostaden skett. Om inflyttningen i bostaden har skett under tiden från ingången av januari till utgången av april 1995, företas dock den första justeringen som avses ovan från och med den 1 maj 1995.

[Landskapsstyrelsen] avgör enligt denna lag alla bostadsbidragsärenden räknat från lagens ikraftträdande. Ansökningar som när lagen träder i kraft är anhängiga i en kommun överförs till [landskapsstyrelsen]. Anhängiga ärenden som i enlighet med 45 § 2 mom. socialvårdslagen (FFS 710/1982) förts till en kommunal nämnd eller till kommunstyrelsen för behandling, ärenden som undergår rättelseförfarande samt ärenden som är anhängiga i [länsrätten] behandlas fortfarande i kommunen eller [länsrätten] enligt de stadganden som gällde innan lagen trädde i kraft.

Sedan skötseln av uppgifter som gäller bostadsbidrag överförts från kommun till [landskapsstyrelsen] skall kommunen utan dröjsmål till [landskapsstyrelsen] överlämna sådana uppgifter om bostadsstöd som behövs och som kommunen förfogar över.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

M 19 Förordning (1995:7) om skötseln i landskapet Åland av vissa ärenden som gäller bostadsbidrag

(FFS 1557/1994)

1 §. De förvaltningsuppgifter som följer av lagstiftningen om bostadsbidrag handhas i landskapet Åland av folkpensionsanstalten enligt vad Ålands [landskapsstyrelse] och folkpensionsanstalten närmare avtalar.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1995.

M 20 Landskapslag (1953:16) om bosättningslån i landskapet Åland

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. [Landskapsstyrelsen] kan inom ramen för anslag, som för ändamålet reserverats i landskapets inkomst- och utgiftsstat, på därom gjord ansökan bevilja dem, som ingå eller ingått äktenskap, räntefritt bosättningslån av landskapsmedel för anskaffning av till grundande av eget hem erforderligt bostads- och annat löso- re i enlighet med vad i denna landskapslag stadgas.

Anslag för bosättningslån har sedan år 1958 budgeterats endast undantagsvis

2 §. Förutsättning för beviljande av bosättningslån är:

1) att bägge lånesökandena åtnjuta åländsk hembygdsskydd eller att kvinnan genom äktenskapet förvärvar sådan rätt och att de avgiva försäkran om, att de ärna förbli bosatta på Åland;

2) att mannen och kvinnan icke vid inlämnande av ansökan om lån eller, då lån sökes efter vigseln, vid äktenskaps ingående fyllt 30 år;

3) att lånesökandena ej hava tillräckliga tillgångar för grundande av eget hem;

4) att lysning avkunnats för lånesökandena; samt

5) att lånesökandenas personliga egenskaper äro sådana, att deras ekonomiska understödjande för i 1 § nämnt ändamål ur samhällets synpunkt är ändamåls- enligt.

Låneansökan skall inlämnas senast inom förloppet av sex månader efter vigseln.

På synnerliga skäl kan bosättningslån beviljas, oaktat någon av de i 1 mom. 1 eller 2 punkten nämnda förutsättningarna saknas eller ansökan inlämnats senare än i 2 mom. stadgats.

3 §. Maximibeloppet för bosättningslån fastställs av [landskapsstyrelsen].

4 §. Bosättningslånet utgives till låntagarna i form av inköpsanvisningar eller penningar eller delvis i vardera formen, i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] närmare bestämmer.

5 §. Bosättningslånet skall återbetalas inom förloppet av fem år genom terminsvis skeende amorteringar, vilkas erläggande begynner tolv månader efter det lånet beviljats.

Erläggandet av amorteringarna inställes för en tid av tolv månader varje gång ett barn föfts i äktenskapet mellan låntagarna.

Med betalning av amorteringarna kan [landskapsstyrelsen] på ansökan bevilja anstånd, därest [landskapsstyrelsen] pröva särskild orsak därtill föreliggande.

6 §. Hava i äktenskapet mellan låntagarna föfts tre barn, vilka varit vid liv sex månader, räknas såsom amortering dem till godo en femtedel av lånets ursprungliga belopp, likväl endast till den del, som av till betalning icke förfallet lån ännu är ogulden. Hava i äktenskapet föfts fyra barn, vilka varit vid liv nämnda tid, räknas såsom amortering hälften av lånets ursprungliga belopp, och då i äktenskapet föfts fem barn, anses lånet i sin helhet hava blivit återbetalt.

7 §. Ansökan om bosättningslån skall ingivas till socialnämnden i den kommun där mannen är bosatt, vilken nämnd med anledning av densamma avgiver utlåtande samt drager försorg om dess befordran till [landskapsstyrelsen] liksom även om andra med utlåningsverksamheten förenade lokala åligganden.

Äro låneansökandena bosatta i skilda kommuner, skall ansökningen jämte utlåtande hänskjutas till socialnämnden i den kommun, där kvinnan är bosatt, för avgivande av utlåtande för hennes vidkommande.

8 §. [Landskapsstyrelsen] drager försorg om utfärdande och inlösande av inköpsanvisningar samt om utbetalande av penningbelopp.

Amorteringar på bosättningslån erläggas till [landskapsstyrelsens kamreraravdelning]. Underlåter låntagare att inom utsatt tid erlägga amorteringar eller har [landskapsstyrelsen] med stöd av 10 § förordnat, att lånet omedelbart skall återbetalas, drager länsstyrelsen försorg om indrivning av dessa utan domstolsutslag eller särskilt förordnande av överexekutor ur låntagarnas utmättningsbara tillgodohavanden.

9 §. Skulle återbetalningen av lånet till följd av låntagarens frånfälle eller av andra synnerligen vägande skäl för låntagaren eller den avlidnes rättsinnehavare medföra så stora svårigheter, att han eller de till följd härav skulle urståndsättas att försörja sig själva eller sina anhöriga, kan [landskapsstyrelsen] på ansökan bevilja partiell eller fullständig befrielse från återbetalningen av den resterande delen av bosättningslånet.

10 §. [Landskapsstyrelsen] kan förordna om omedelbar återbetalning av bosättningslån, därest låntagarna icke blivit sammanviggda inom sex månader, räknat från den dag, då beslut om lånets beviljande utfärdats, därest lånet beviljats på grund av oriktiga uppgifter av låntagarna, därest lånet använts för andra ändamål än bosättning eller därest låntagarna underlåtit att erlägga amorteringar eller annars brutit mot lånevillkoren.

11 §. [Landskapsstyrelsen] övervakar låneverksamheten.

Socialnämnd är skyldig att lämna nödiga uppgifter och att vid anfordran förete för övervakningen nödiga handlingar och andra utredningar.

M 21 LL (1994:10) om lagen om moderskapsunderstöd

12 §. För person, som icke uppnått myndig ålder, kan hans förmyndare utan förmyndarnämndens tillstånd upptaga bosättningslån.

13 §. Låntagare skola under lånetiden hava sitt bostadslösöre brandförsäkrat i av [landskapsstyrelsen] godkänd inhemsk försäkringsanstalt till minst lika stort belopp som lånebeloppet.

2 kap. Verkställighetsföreskrifter

14 §. Ansökan om bosättningslån skall, undertecknad av de trolovade eller makarna, ställas till [landskapsstyrelsen].

Till låneansökan skall fogas:

1) av kyrkoherdeämbetet, församlingsledare eller föreståndare, förare av civilregister eller annan registermyndighet utfärdadt intyg, varav framgår vardera sökandens fullständiga namn, födelsetid och -ort, bopingsort, civilstånd och medborgarskap, samt när lysning avkunnats eller äktenskap ingåtts;

2) av två kända och trovärdiga personer undertecknat intyg över sökandenas omtänksamhet i ekonomiska angelägenheter samt över deras övriga på beviljande av lån inverkan personliga egenskaper ävensom däröver, huruvida sökandena själva hava tillräckliga medel för att grunda ett hem;

3) intyg över att mannen åtnjuter åländsk hembygdsrätt; samt

4) annan nödig befunnen utredning.

15 §. Innan bosättningslån utbetalas, skola sökandena till socialnämnden ingiva på av [landskapsstyrelsen] fastställd blankett i tvenne exemplar utskriven skuldsedel. Det ena exemplaret återlämnas till sökandena och det andra översändes till [landskapsstyrelsen]. Båda sökandena skola underskriva skuldsedeln, i vilken de förbinda sig att ansvara solidariskt för lånet. Till det exemplar, som översändes till [landskapsstyrelsen], skall sökandena foga av gårdsägare eller disponent eller två andra trovärdiga personer givet intyg över att de föfoga över bostad ävensom intyg över att de försäkrat sitt bostadslösöre för minst ett lånebeloppet motsvarande belopp.

Hava i 1 mom. nämnda handlingar icke inlämnats till socialnämnden inom tre månader efter det att någondera sökanden erhöill meddelande om att lån beviljats, är rätten att erhålla lån förverkad, såframt icke [landskapsstyrelsen] på framlagda vägande skäl anorlunda besluter.

16 §. Inköpsanvisningarna och det i penningar utgående beloppet utbetalas till dem, som erhållit lån, genom socialnämndens förmedling.

Inköpsanvisning, vilken anger låntagarnas namn och det belopp, på vilket den utstälts, samt det slag av föremål, för vars inköp den är avsedd, skall, försedd med av försäljaren undertecknat bevis, som anger de sålda föremålen och deras pris, tillställas [landskapsstyrelsens kamreraravdelning] för inlösen inom sex månader från dagen för dess utställande.

17 §. Bosättningslån skall, därest [landskapsstyrelsen] icke annorlunda bestämmer, återbetalas genom amorteringar, som erläggas kvartalsvis.

18 §. För att låntagarna skola få tillgodoräkna sig i 5 § 2 mom. stadgat avbrott i erläggandet av amorteringar, böra de inom tre månader från barnets födelse till [landskapsstyrelsen] insända eller till socialnämnden inlämna av läkare, barnmorska eller hälsosyster givet intyg över att dem fötts ett barn.

I 1 mom. avsett avbrott i erläggandet av amorteringarna begynner senast efter förloppet av trettio dagar från den dag, då anmälan om barnets födelse inkom till [landskapsstyrelsen].

19 §. (1955/17) Då åt låntagare fötts tre, fyra eller fem i 6 § avsedda barn, skola de, för att den i sagda lagrum stadgade delen av lånets ursprungliga belopp skall kunna räknas dem till godo, inom tre månader räknat från den dag, då det senast födda barnet levat sex månader, till [landskapsstyrelsen] insända eller till socialnämnden inlämna ämbetsbetyg, utvisande barnets ålder.

På synnerliga skäl kan befrielse från betalning dock beviljas, oaktat ämbetsbetyget insänts eller inlämnats senare än i 1 mom. stadgats.

20 §. Ansökan om i 5 § 3 mom. nämnt anstånd och i 9 § avsedd befrielse från återbetalning av lån skall ställas till [landskapsstyrelsen] och inlämnas till socialnämnden, som äger översända den jämte eget yttrande till [landskapsstyrelsen].

21 §. Meddelande rörande [landskapsstyrelsens] beslut angående bosättningslån tillställs lånesökandena med posten i rekommenderat brev.

22 §. I 14 § nämnd ansökan skall skrivas på av [landskapsstyrelsen] fastställd blankett, vilken, liksom övriga erforderliga blanketter, på socialnämnds rekvisition avgiftsfritt tillhandahålles av [landskapsstyrelsen]. Socialnämnden bör likaså avgiftsfritt tillhandahålla sökandena nämnda blanketter.

23 §. Närmare föreskrifter rörande tillämpningen av denna landskapslag kan vid behov utfärdas av [landskapsstyrelsen] genom landskapsförordning.

M 21 Landskapslag (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd

1 §. Allmänt

Lagen om moderskapsunderstöd av den 28 maj 1993 (FFS 477/1993), med undantag av 5, 11, 12 och 13 §§, samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen skall tillämpas i landskapet Åland med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändringar i den i 1 mom. avsedda lagen gäller i landskapet från det att de trätt i kraft i riket.

Se So 116 FL II

2 §. Verkställighet

De uppgifter som enligt lagen om moderskapsunderstöd ankommer på folkpensionsanstalten ankommer i landskapet på kommunerna.

3§. Finansiering

För en kvinna som är berättigad till moderskapsunderstöd och bosatt i landskapet betalas moderskapsunderstöd av landskapets medel.

Understödet utbetalas av kommunerna som kalenderårsvis erhåller ersättning av landskapet för de utbetalade medlen. Ersättningen skall sökas senast den 30 april.

4§. Understödet innehåll

[Landskapsstyrelsen] beslutar om moderskapsförpackningens innehåll och fastställer den beloppsmässiga storleken på moderskapsunderstödet.

Se ÅLRB 7 7 2009 (Dnr S10/09/1/20)

5§. Ändringssökande

Beslut som fattas av en kommunal myndighet skall överklagas hos [landskapsstyrelsen].

6§. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 1994.

M 22 Landskapslag (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen

1§. Allmänt

Barnbidragslagen av den 21 augusti 1992 (FFS 796/1992) och de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen skall tillämpas i landskapet Åland med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändringar av den i 1 § avsedda lagen gäller i landskapet från och med det att de trätt i kraft i riket.

Se So 118 FL II

2§. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt den lag som avses i 1 § ankommer på folkpensionsanstalten sköts i landskapet Åland av [landskapsstyrelsen].

3§. Finansiering

För barn som är bosatta i landskapet betalas barnbidrag av landskapets medel.

Landskapet betalar ersättning till folkpensionsanstalten för barnbidraget i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] och folkpensionsanstalten närmare avtalar.

4§. (2008/8) Barnbidragets storlek

Barnbidraget är 110 euro per kalendermånad för ett barn.

Om en person har rätt att lyfta barnbidrag för flera än ett barn är barnbidraget för det första barnet 110 euro, för det andra 143 euro, för det tredje 185 euro, för det fjärde 214 euro samt för det femte och varje följande barn 259 euro per kalendermånad.

För ensamförsörjares barn betalas barnbidraget höjt med 50 euro per barn och kalendermånad.

5§. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

Ikraftträdelsebestämmelse (2008/8):

Med stöd av 20 § 3 mom. självstyrelselagen för Åland bemyndigar lagtinget landskapsregeringen att bestämma när denna lag helt eller delvis träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2008.

Genom lagens ikraftträdande upphävs landskapsförordningen (1995:106) om barnbidrag.

M 23 Förordning (1993:12) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag

(FFS 1596/1992)

1 §. De förvaltningsuppgifter som följer av lagstiftningen om barnbidrag handhas i landskapet Åland av folkpensionsanstalten enligt vad folkpensionsanstalten och Ålands [landskapsstyrelse] närmare avtalar.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1993.

M 24 Landskapslag (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd

1§. Lagens syfte och tillämpningsområde

Underhållet för en i landskapet stadigvarande bosatt person under 18 år tryggas genom underhållsstöd på så sätt att lagen om underhållsstöd (FFS 580/2008), inom landskapets behörighet och med de avvikelser som anges i denna lag, ska tillämpas i landskapet Åland.

En person under 18 år som inte är stadigvarande bosatt i landskapet har rätt till underhållsstöd i enlighet med denna lag om han eller hon, på grundval av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, är berättigad till sociala trygghetsförmåner med stöd av landskapslagstiftningen.

Lagen om underhållsstöd ska tillämpas i landskapet sådan den lyder då denna lag träder i kraft. Ändras därefter lagen om underhållsstöd, ska ändringarna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

2§. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om underhållsstöd sköts av Folkpensionsanstalten ska i landskapet Åland skötas av landskapsregeringen såvitt fråga är om uppgifter som hör till landskapets behörighet.

Landskapsregeringen kan med stöd av 32 § självstyrelselagen samtycka till att de förvaltningsuppgifter som avses i 1 mom. i enlighet med en överenskommelseförordning överförs genom avtal till Folkpensionsanstalten.

De blanketter som avses i 3 § lagen om underhållsstöd ska användas i landskapet om inte landskapsregeringen bestämmer att särskilda blanketter om underhållsstöd som landskapsregeringen fastställer ska användas.

M 25 RPF (2009:18) om skötseln ... underhållsstöd

3 §. Avvikelser

De i 44 § lagen om underhållsstöd angivna ersättningsarna fördelas och utbetalas genom landskapsandelssystemet till kommunerna i förhållande till deras invånarantal.

4 §. Hänvisningar

Hänvisningen i 21 § 3 mom. 4 punkten lagen om underhållsstöd till lagen om utkomststöd (FFS 1412/1997) ska inom landskapets behörighet avse landskapslagen (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd.

Hänvisningarna i 36 och 37 §§ lagen om underhållsstöd till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) ska inom landskapets behörighet avse landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

Se M 7, Landskapslag (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd; C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

5 §. Finansiering

Underhållsstöd för en i landskapet stadigvarande bosatt person under 18 år betalas av landskapets medel.

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2009.

M 25 Republikens presidents förordning (2009:18) om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som gäller underhållsstöd

(FFS 120/2009)

1 §. Folkpensionsanstalten svarar för skötseln av de förvaltningsuppgifter som med stöd av 2 § 1 mom. i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd (Ålands författningssamling 2009:7) ankommer på Ålands landskapsregering enligt vad Folkpensionsanstalten och Ålands landskapsregering närmare avtalar.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 april 2009.

M 26 Landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. Inledande bestämmelser**

Denna lag innehåller bestämmelser om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten i landskapet.

Genom den service som erbjuds enligt denna lag främjas en väl fungerande arbetsmarknad samtidigt som servicen syftar till att stärka den enskildes möjligheter att få eller behålla ett arbete.

2 §. Arbetsmarknadspolitiken

Huvuduppgiften för landskapets arbetsmarknadspolitiska verksamhet är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den

som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

3 §. Sysselsättningsmål

För att uppnå och bibehålla en hög och jämn sysselsättning, som tryggar utkomsten för landskapets befolkning och som grundar sig på ett fritt val av arbetsplats samt på utförande av ett meningsfullt arbete, skall landskapet genom allmänna ekonomisk-politiska, näringspolitiska och utbildningspolitiska åtgärder samt andra åtgärder som inverkar på sysselsättningen sträva till att påverka efterfrågan på arbetskraft.

Landskapet bör särskilt genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder sträva till att främja efterfrågan och utbudet av arbetskraft i syfte att bekämpa arbetslöshet eller brist på arbetskraft.

För skötseln av arbetsmarknadspolitiken skall landskapet utföra utredningar om produktionens, teknologins, arbetskraftens och sysselsättningens utveckling samt arbetskraftens omfattning, art och struktur.

Landskapsregeringen skall årligen anta en verksamhetsplan med närmare inriktning på arbetsmarknadspolitiken i landskapet.

4 §. Arbetsmarknadsservice

För att förverkliga arbetsmarknadspolitiken och främja en organiserad och effektiv arbetsmarknad tillhandahåller landskapet arbetsmarknadsservice.

Arbetsmarknadsservicen består av arbetsförmedling, sysselsättningsfrämjande utbildning, vägledning, information, särskild service för personer med nedsatt arbetsförmåga, stödiriktade åtgärder och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder. Närmare bestämmelser om den sysselsättningsfrämjande utbildningen finns i landskapslagen (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning.

Om möjligheten för den enskilde att erhålla arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd ur landskapets medel för att trygga sin försörjning finns bestämmelser i landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Se M 28, Landskapslag (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning; M 4, Landskapslag (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

5 §. Centrala mål för arbetsmarknadsservicen

Arbetsmarknadsservicen skall utformas så att den stärker den enskildes möjligheter att få eller behålla ett bestående arbete på den öppna arbetsmarknaden som så nära som möjligt ansluter till hans eller hennes förutsättningar och önskemål samt hjälpa arbetsgivare att finna lämpliga arbetssökande till lediga platser.

Verksamheten skall bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet.

När arbetsmarknadsservice tillhandahålls skall även de arbetsmarknadspolitiska mål som årligen fastställs av landskapsregeringen i verksamhetsplanen beaktas.

6 §. *Investeringars betydelse för sysselsättningen*

Landskapet, kommunerna och kommunalförbunden skall se till att av dem finansierade investeringar tidsbestäms så att konjunkturväxlingar utjämnas.

Då lån, understöd och räntestöd av landskapets medel beviljas för investeringar skall sysselsättningsfrämjande aspekter beaktas.

7 §. *Förvaltningen*

Förvaltningen av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten i landskapet handhas av landskapsregeringen och Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. Om inte annat anges i denna lag skall landskapsregeringen övervaka att lagen och med stöd av den utfärdade bestämmelser efterlevs.

Närmare bestämmelser om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet finns även i landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. Med arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten avses i fortsättningen Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet.

Se D 12, Landskapslag (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

2 kap. Definitioner

8 §. *Arbetslös arbetssökande*

Med arbetslös arbetssökande avses i denna lag en person som har fullgjort läroplikten och som är arbetsför, står till arbetsmarknadens förfogande och är arbetslös. En person kan betraktas som arbetslös arbetssökande högst till utgången av den kalendermånad då den arbetssökande fyller 65 år.

Med arbetsför avses en person som inte får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (FFS 1224/2004) eller invaliditetspension eller rehabiliteringsstöd enligt folkpensionslagen (FFS 347/1956) eller förmån som med stöd av någon annan lag betalas på grund av fullständig arbetsoförmåga och som inte har konstaterats vara arbetsoförmögen enligt sjukförsäkringslagen eller folkpensionslagen. Som arbetsför betraktas dessutom en sådan mottagare av nämnda förmån eller en sådan person som på nämnda sätt har konstaterats vara arbetsoförmögen och vars sysselsättning enligt arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens bedömning kan stödjas på ett resultatbringande sätt genom offentlig arbetsmarknadsservice. Som arbetsför betraktas den som med stöd av 22 § 2 mom. i folkpensionslagen eller den som på grundval av arbetsoförmåga får pension enligt lagstiftningen i någon annan stat.

En person anses inte stå till arbetsmarknadens förfogande om han eller hon

1) är förhindrad att vara på arbetsmarknaden på grund av utlandsresa, värnplikt, civiltjänstgöring, frihetsstraff eller sjukhusvård eller annan därmed jämförbar anstaltsvård eller någon annan orsak som är jämförbar med dessa,

2) själv uppställer sådana begränsningar som utgör hinder för att ta emot erbjudet arbete på de villkor

som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden eller för att delta i erbjuden, för honom eller henne lämplig utbildning,

3) på grund av begränsningarna enligt 3 mom. 2 punkten har lämnat arbetet eller utbildningen eller

4) studerar på heltid.

En person skall inte anses vara förhindrad att vara på arbetsmarknaden enligt 3 mom. 1 punkten under en sådan på förhand till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten anmäld, tillfällig och kort utlandsresa under vilken han eller hon är anträffbar och inom rimlig och sedvanlig tid kan ta emot arbete eller utbildning. När arbete eller utbildning enligt 3 mom. 2 punkten erbjuds skall den arbetssökande ges skäligen tid att ordna vård för barn samt att undanröja svårigheter som beror på arbetsväg eller andra motsvarande begränsningar.

Med arbetslös avses en person som inte har ett offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande eller som inte är sysselsatt på heltid i företagsverksamhet eller på motsvarande sätt i eget arbete. Som arbetslös betraktas även den som har ett anställningsförhållande och är permitterad på heltid eller vars ordinarie arbetstid per vecka är under fyra timmar.

Se So 111, So 101 (FFS 568/2007) FL II

9 §. *Nedsatt arbetsförmåga*

En person anses ha nedsatt arbetsförmåga enligt denna lag om hans eller hennes arbetsförmåga på grund av en skada, sjukdom eller funktionsnedsättning förorsakar men för personens möjligheter att få ett lämpligt arbete, behålla ett arbete eller att avancera i ett arbete. Skadan, sjukdomen eller funktionsnedsättningen måste vara konstaterad på ett behörigt sätt.

3 kap. Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsservicen

10 §. *Servicens prioritetssordning*

Arbetsmarknadsservicen skall i första hand främja sysselsättningen direkt på den öppna arbetsmarknaden eller med hjälp av kompetenshöjande utbildning, så att möjligheten att få eller behålla arbete underlättas. Först i andra hand skall sysselsättningen främjas med hjälp av stödinriktade åtgärder.

11 §. *Opartiskt bemötande*

Arbetsmarknadsservicen skall vara opartisk och jämlik så att ingen diskrimineras på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse eller annan därmed jämförbar omständighet.

12 §. *Arbetsstvister*

En arbetstvist får inte påverka arbetsmarknadsservicen. De arbetssökande skall informeras om arbetstvisten.

13 §. *Avgifter*

Landskapets arbetsmarknadsservice är avgiftsfri, om inte landskapsregeringen med stöd av landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet beslutar något annat eller något annat följer av lag.

M 26 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

Avgifter får inte uppbäras för arbetsförmedling av sjömän.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

4 kap. Särskilda bestämmelser om arbetsmarknads- servicen

14 §. Hur arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens tjänster tillhandahålls

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten erbjuder sina tjänster enligt denna lag i form av självbetjäning och personlig service.

Myndigheten kan även vid behov på annat sätt tillhandahålla tjänster som kompletterar den i 1 mom. nämnda servicen.

15 §. Behovet av service

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall tillsammans med den som söker arbetsmarknadsservice utreda behovet av service, så att den service som tillhandahålls enligt denna lag på bästa sätt tryggar tillgången på arbetskraft och främjar placeringen av den som är arbetssökande på den öppna arbetsmarknaden.

16 §. Servicen steg för steg

När arbetsmarknadsservice tillhandahålls skall den sökande i första hand erbjudas möjlighet att själv använda servicen med hjälp av självbetjäning eller information. Om användningen av service på detta sätt inte är ändamålsenlig med tanke på en sökandes servicebehov eller inte leder till att han eller hon finner något arbete eller utbildning eller till att en arbetsplats besätts, skall arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten stödja den sökande med mer kvalificerade serviceinsatser.

Om den sökande är en arbetslös arbetssökande som inte har kunnat sysselsättas på det sätt som avses i 1 mom., kan hans eller hennes sysselsättning tryggas med hjälp av stödinriktade åtgärder. Då sysselsättningsfrämjande åtgärder erbjuds tillsammans med sysselsättningsstödet skall åtgärden i första hand inriktas på att sysselsätta sådana arbetslösa vars behov är störst, det vill säga ungdomar som inte har fyllt 25 år, arbetssökande som varit långvarigt arbetslösa och personer med nedsatt arbetsförmåga.

Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om den serviceprocess som beskrivs i 1 mom.

17 §. Registrering som arbetssökande

Den som söker arbete och personligen begär det kan registreras som arbetssökande vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. Registreringen kan göras genom ett personligt besök hos myndigheten eller på annat av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten anvisat sätt. Den som söker arbete vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska lämna behövliga uppgifter och utredningar om sin yrkeskompetens, arbetshistoria, utbildning och arbetsförmåga. Om den som söker arbete begär att få registreras som arbetssökande ska de uppgifter som

han eller hon lämnar föras in i det informationssystem som avses i landskapslagen (2006:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om ett informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning. Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om förfaringssättet vid registreringen. (2011/31)

Om en arbetsgivare enligt lag är skyldig att lämna in ett meddelande om permittering till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, skall personerna som meddelandet gäller anses ha registrerats som arbetssökande. Sistnämnda automatik omfattar inte förhandsmeddelande om permittering.

Det förutsätts inte att man skall registrera sig som arbetssökande för att man skall kunna komma i åtnjutande av arbetsmarknadsservice, stöd och andra förmåner enligt denna lag, om inte något annat bestäms i denna lag. En person kan på begäran registrera sig inom en särskild serviceform utan att för den skull betraktas som registrerad arbetssökande.

Om en person registreras på det sätt som anges i denna paragraf skall han eller hon informeras om detta.

Se D 13, Landskapslag (2006:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om ett informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning

18 §. Arbetsansökans giltighetstid

En arbetsansökan anses ha trätt i kraft den dag då en begäran om registrering som arbetssökande har lämnats till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten på det sätt som anges i 17 §. Den arbetssökande ska hålla sin arbetsansökan i kraft på det sätt som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kräver. (2011/31)

En ansökan upphör att vara i kraft om den arbetsökande

1) meddelar att han eller hon inte längre önskar hålla sin ansökan i kraft,

2) inte förnyar sin arbetsansökan hos arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten inom den tid som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har angett och på det sätt som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten bestämmer,

3) inte inom den tid som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har angett lägger fram utredning om sin arbetshistoria och andra utredningar om omständigheter som avses i 17 § 1 mom. och som är behövliga med avseende på tillhandahållande av arbetsmarknadsservice,

4) (2011/31) inte inom den tid och på det sätt som har avtalats i sysselsättningsplanen meddelar arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten om hur han eller hon har följt planen,

5) (2011/31) inte deltar i åtgärder som syftar till att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen och som är nödvändiga för att klarlägga hans eller hennes servicebehov eller

6) (2011/31) inte längre uppfyller de villkor för registrering av utländsk arbetssökande som anges i 19 §.

För att en arbetsansökan som upphört att gälla skall kunna träda i kraft på nytt måste en ny arbetsansökan

göras på det sätt som anges i 17 §. Om en ansökan har upphört att vara i kraft till följd av ett förfarande som avses i 2 mom. 5 punkten förutsätts dessutom att den som gör en ny ansökan förbinder sig att delta i åtgärder som syftar till att klarlägga arbetsförmågan och arbetskonditionen.

19 §. Registrering av utländsk arbetssökande

Utländska medborgare registreras som arbetssökande så som anges i denna lag, om den utländska medborgaren med stöd av internationella avtal som är bindande för landskapet och som gäller arbetskraftens fria rörlighet har rätt att utan arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens eller någon annan motsvarande myndighets arbetsmarknadspolitiska prövning komma till landskapet för att söka arbete och utföra förvärvsarbete och inte något annat följer av avtalen.

Om inte något annat följer av internationella avtal som är bindande för landskapet, registreras även andra utländska medborgare och statslösa personer som inte omfattas av bestämmelserna i 1 mom. som arbetssökande så som anges i denna lag, om de har rätt att utföra förvärvsarbete med stöd av ett uppehållstillstånd och uppehållstillståndet inte är förenat med några begränsningar som gäller arbetsgivaren. (2011/31)

20 §. (2011/31) Information till arbetssökande

Den som registreras som arbetssökande ska i samband med registreringen eller omedelbart därefter informeras om omständigheter som hänför sig till arbetssökandet och om den service som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan erbjuda honom eller henne. Den arbetssökande ska även upplysas om hans eller hennes skyldighet att hålla arbetsansökan i kraft samt om omställningsskydd enligt 6a kap.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska dessutom vid behov informera den arbetslösa arbetssökande om andra tjänster och åtgärder som syftar till att främja hans eller hennes sysselsättning, om den arbetssökandes skyldigheter enligt 21 § samt om de viktigaste arbetsmarknadspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd.

21 §. (2011/31) Krav på aktivitet hos arbetslösa arbetssökande

En arbetslös arbetssökande har en allmän skyldighet att aktivt söka arbete och utbildning. En arbetslös arbetssökande är också skyldig att delta i intervjuer för arbetssökande samt i utarbetandet och revideringen av en sysselsättningsplan enligt bestämmelserna i 6 kap.

En arbetslös arbetssökande, för vilken det har utarbetats en sysselsättningsplan, är skyldig att följa sin plan samt att söka sig till och delta i service och åtgärder som främjar hans eller hennes möjligheter att finna ett arbete. En arbetslös arbetssökande är dessutom skyldig att inom den tidsfrist och på det sätt som avtalats i planen meddela hur han eller hon har följt planen.

22 §. Arbetsgivarens anmälan om lediga arbetsplatser

Då en arbetsgivare anmäler en ledig arbetsplats till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten (platsanmälan) skall anmälan innehålla de uppgifter som behövs för förmedlingsarbetet. När en ledig plats som anmälts till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har blivit tillsatt eller av annan anledning inte längre är aktuell, skall arbetsgivaren så snart det kan ske anmäla detta till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten tar inte emot en platsanmälan om det på basis av anmälan är uppenbart att arbetsgivaren bryter mot i lag föreskrivna krav på opartiskt bemötande eller arbetsgivaren söker arbetstagare för lagstridiga arbetsuppgifter eller anställning av de personer som söks strider mot lag och arbetsgivaren inte på uppmaning av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten rättar sin platsanmälan. Bestämmelser om begränsad service till arbetsgivaren finns även i 25 §.

5 kap. Arbetsförmedling

23 §. Arbetsförmedlingens allmänna innehåll

Syftet med arbetsförmedlingen är att främja en så effektiv och ändamålsenlig placering av arbetskraften som möjligt så att arbetsgivaren får den arbetstagare som för den utbudna arbetsplatsen är lämpligast och bäst och den arbetssökande det arbete han eller hon bäst förmår utföra.

Vid arbetsförmedling skall även de behov som föranleds av arbetskraftens rörlighet över gränserna mellan olika länder beaktas.

24 §. Arbetsförmedlingstjänster till arbetsgivare

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall hjälpa arbetsgivare att förmedla lediga arbetsplatser och andra arbetsmöjligheter enligt arbetsgivarens platsanmälan eller annat uppdrag, om inte annat följer av denna lag.

Genom arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens arbetsförmedling ska arbetsgivaren få (2011/31)

1) (2011/31) hjälp med att finna lämpliga arbetssökande till lediga arbetsplatser, presentation och uppställande av förslag på basis av de uppgifter om platsansökningar, utbildning, yrke och arbetshistoria som finns registrerade om arbetssökande vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten,

2) information och rådgivning om tillgång till och anskaffning av arbetskraft samt

3) hjälp med att på egen hand söka efter arbetstagare i de särskilda register som används av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten och till vilka de arbetssökande har lämnat sina uppgifter i anslutning till sökande av arbete.

25 §. Begränsad service till arbetsgivare

En arbetsgivare har inte rätt till de arbetsförmedlingstjänster som beskrivs i 24 §, om det med anledning av arbetsgivarens tidigare förfarande, på grund av arbetsgivarens platsanmälan eller annars finns grundad anledning att misstänka att

M 26 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

1) arbetsgivaren väsentligt försummar sina skyldigheter enligt 2 kap. i lagen om arbetsavtal eller sin skyldighet att betala skatter eller i lag föreskrivna avgifter eller

2) de arbetsuppgifter som arbetstagaren förväntas utföra uppenbart är osedliga eller strider mot god sed eller att arbetet är förenat med ett uppenbart hot om våld eller där förekommer trakasserier eller annat osakligt bemötande som medför olägenheter eller risker för arbetstagarens hälsa.

Begränsningarna enligt 1 mom. och 22 § 2 mom. tillämpas även på stödriktade åtgärder enligt 41 § 1 mom. samt på sysselsättningsfrämjande utbildning.

Om arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten enligt 1 eller 2 mom. eller 22 § 2 mom. har konstaterat att en arbetsgivare inte har rätt till service, skall arbetsgivaren få ett skriftligt beslut på detta. I beslutet skall orsaken till varför service inte kommer att lämnas anges.

26 §. Arbetsförmedlingstjänster till enskilda

Genom arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens arbetsförmedling skall den enskilde få

1) information om lediga arbetsplatser, om de möjligheter som företagande erbjuder och om andra arbetsmöjligheter,

2) möjlighet att genom självbetjäning söka efter arbete samt

3) rådgivning som anknyter till sökande av arbete. 2 mom. upphävt (2011/31).

Arbetslösa arbetssökande som har registrerats som arbetssökande har dessutom i enlighet med 6 kap. rätt till en handlingsplan för arbetssökande. Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall regelbundet ge den arbetssökande tillfälle att delta i intervjuer för arbetssökande i syfte att utarbeta, se över eller revidera planen.

27 §. Upphävd (2011/31).

6 kap. Intervjuer med arbetslösa och sysselsättningsplan (2011/31)

28 §. (2011/31) Intervjuer med arbetssökande

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ordnar en första intervju med den arbetssökande inom en månad från det att han eller hon har registrerats som arbetssökande vid myndigheten, om detta inte med beaktande av den arbetssökandes situation är uppenbart onödigt.

Fortsatta intervjuer med den arbetssökande ska ordnas med jämna mellanrum med utgångspunkt från den arbetssökandes servicebehov. Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska dock alltid ordna en intervju med den arbetssökande efter att arbetslösheten oavbrutet har fortgått i tre respektive sex månader. Efter sex månaders arbetslöshet ska en intervju alltid ordnas med sex månaders mellanrum. En intervju behöver inte ordnas enligt detta moment, om det med beaktande av arbetssökandens situation är uppenbart onödigt.

29 §. (2011/31) Intervjuernas innehåll

I den första intervjun med den arbetssökande granskas och kompletteras uppgifterna i anslutning till arbetsansökan, bedöms behovet av service, utarbetas en sysselsättningsplan samt avtalas om sättet att utvärta ärenden hos arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten samt kontakten mellan myndigheten och arbetssökanden. Som ett led i bedömningen av servicebehovet gör arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten en bedömning av den arbetslösa arbetssökandes förutsättningar att få arbete på den öppna arbetsmarknaden samt sannolikheten för förlängd arbetslöshet. I de fortsatta intervjuerna bedöms dessutom hur resultatrikt sökandet av arbete varit och hur sysselsättningsplanen har följts. Samtidigt revideras planen.

I samband med att den arbetssökande intervjuas erbjuder arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten arbets- och utbildningstillfällen som lämpar sig för den arbetssökande samt andra tjänster i enlighet med servicebehovet och sysselsättningsplanen.

Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om intervjuer med arbetssökande.

30 §. (2011/31) Sysselsättningsplan

Arbetslösa arbetssökande och arbetssökande som omfattas av omställningsskyddet enligt 6a kap., vilka har registrerat sig som arbetssökande vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, har rätt till en sysselsättningsplan. Om det inte är uppenbart onödigt, ska sysselsättningsplanen utarbetas senast vid den första intervjun med den arbetssökande.

Sysselsättningsplanen ska revideras i samband med intervjun med den arbetssökande eller på begäran av den arbetssökande, om det inte är uppenbart onödigt. Sysselsättningsplanen ska utan dröjsmål ses över om den arbetssökandes rätt till arbetsmarknadsstöd vid arbetslöshet har dragits in med stöd av 8 kap. 4 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Med den arbetssökandes samtycke kan arbetsgivaren delta i utarbetandet eller revideringen av sysselsättningsplanen.

30a §. (2011/31) Sysselsättningsplanens innehåll

Sysselsättningsplanen ska utformas med utgångspunkt från den arbetssökandes egna mål i fråga om arbete och utbildning samt det uppskattade servicebehovet.

I planen intas en överenskommelse om sökande efter arbete samt om olika åtgärder som stöder arbetssökandet och främjar sysselsättningen. Sysselsättningsplanen kan vid behov innehålla överenskommelser om åtgärder som förbättrar kompetensen, arbetsmarknadsfärdigheterna och funktionsförmågan, åtgärder som hänför sig till klarläggande av arbetsförmågan eller hälsotillståndet eller andra åtgärder som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten tillhandahåller. Om det i sysselsättningsplanen intas bestämmelser om olika för arbetsgivaren avgiftsbelagda tjänster, måste arbetsgivaren ge sitt samtycke till bestämmelsen.

Arbetssökanden och arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska komma överens om genomförande och uppföljning av sysselsättningsplanen. Om arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten förutsätter någon annan redogörelse för hur planen har följts, än arbetssökandens eget meddelande enligt 21 § 2 mom., ska detta skrivas in i sysselsättningsplanen.

Sysselsättningsplanen ska undertecknas av den arbetssökande och arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. Den arbetssökande ska få ett exemplar av den undertecknade planen.

Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om sysselsättningsplanen.

31 §. (2011/31) Arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens allmänna skyldigheter

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska inom ramen för de anslag som har anvisats myndigheten aktivt förmedla arbete och informera om utbildning, tillhandahålla tjänster och åtgärder som ingår i sysselsättningsplanen samt följa hur planen genomförs och för sin del se till att serviceprocessen framskrider.

6a kap. (2006/39) Omställningsskydd (2011/31)

31a §. (2011/31) Omställningsskyddets allmänna innehåll

Syftet med ett omställningsskydd enligt denna lag är att så snabbt som möjligt finna en ny sysselsättning för en uppsagd eller av arbetslöshet hotad arbetstagarare.

Den åtgärdsmodell som omställningsskyddet utgör består av de tjänster och åtgärder som har överenskommit i sysselsättningsplanen samt av andra tjänster och åtgärder som utvecklar yrkesfärdigheterna.

Om möjligheten för den enskilde att erhålla särskilda förmåner ur landskapets medel i samband med omställningsskyddet finns bestämmelser i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

31b §. (2011/31) Förutsättningar för omställningsskydd

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska i samband med att en sysselsättningsplan utarbetas eller revideras, undersöka om den arbetssökande uppfyller de i denna paragraf angivna förutsättningar för omställningsskydd.

Omställningsskyddet omfattar arbetssökande som har registrerat sig som arbetssökande vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten och

1) som arbetsgivaren har sagt upp av sådana ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker som avses i 7 kap. 3, 7 eller 8 §§ i arbetsavtalslagen (FFS 55/2001) och som före uppsägningstidens utgång skulle ha en arbetshistoria på sammanlagt minst tre år hos samma arbetsgivare eller olika arbetsgivare,

2) som när anställningsförhållandet upphör har stått i ett anställningsförhållande för viss tid till samma arbetsgivare utan avbrott i minst tre år eller i anställningsförhållanden för viss tid till samma arbetsgivare

i sammanlagt minst 36 månader under de senaste 42 månaderna,

3) vars anställningsförhållande har upphört på grund av att arbetsavtalet gällde för viss tid och som när anställningsförhållandet upphör har en arbetshistoria hos samma eller olika arbetsgivare på sammanlagt minst fem år under de sju år som föregår upphörandet,

4) som permitteras för minst 180 dagar och som när han eller hon får meddelandet om permittering har den arbetshistoria som avses i 1 punkten,

5) som har varit permitterad utan avbrott minst 180 dagar och som då har den arbetshistoria som avses i 1 punkten eller

6) som har sagt upp sitt arbetsavtal i enlighet med 5 kap. 7 § i arbetsavtalslagen sedan en oavbruten permittering har varat minst 200 dagar och som när anställningsförhållandet upphör har den arbetshistoria som avses i 1 punkten.

För att arbetssökanden ska omfattas av omställningsskyddet förutsätts, utöver det som bestäms i 1 mom., att den arbetssökande har registrerat sig som arbetssökande inom 30 dagar från det att anställningsförhållandet upphörde eller att det krav på permitterings längd som avses i 1 mom. 4 eller 5 punkten uppfylldes. Om en registrering har gjorts efter den angivna tidsfristen omfattas arbetssökanden av omställningsskyddet om den försenade registreringen beror på tid i arbete som räknas in i arbetsvillkoret eller omständigheter som avses i 2 kap. 11 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller om det av annan anledning är oskäligt att förvägra den arbetssökande rätten att omfattas av omställningsskyddet.

Arbetssökandens tid i arbete ska beräknas enligt en tillförlitlig utredning från den arbetssökande eller arbetsgivaren.

Se Ar 101, FL II

31c §. (2011/31) Omställningsskyddets giltighet

En person omfattas av omställningsskyddet så länge han eller hon är arbetssökande.

Den arbetssökande omfattas inte längre av omställningsskyddet när hans eller hennes rätt till arbetslöshetsdagpenning som betalas av landskapets medel upphör till följd av att maximitiden har gått ut.

31d §. (2011/31) Arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens skyldigheter

Så snart ett uppgagningsförfarande som beskrivs i 31b § har inletts och arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fått kännedom om detta från arbetsgivaren genom ett meddelande ska myndigheten tillsammans med arbetsgivaren och personalens företrädare medverka till en kartläggning av de tjänster som kan behövas.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten ska dessutom informera om vilka tjänster, åtgärder och förmåner som myndigheten kan tillhandahålla. Därtill ska myndigheten sträva efter att så snabbt som möjligt efter att en sysselsättningsplan har upprättats i enlighet med denna lag erbjuda de tjänster och åtgärder som ingår i sysselsättningsplanen.

31e - 31g §§. Upphävda (2011/31).

7 kap. Vägledning, information och särskild service

32 §. Vägledning för yrkesval och kompetensutveckling

Syftet med vägledningen är att hjälpa enskilda personer med att lösa frågor som gäller yrkesval och kompetensutveckling samt möjligheten att få arbete. Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan även hjälpa den enskilde med att utarbeta en plan i syfte att underlätta yrkesvalet och kompetensutvecklingen. Vid vägledningen skall beaktas vars och ens personliga förutsättningar och yrkesmässiga mål samt de möjligheter som arbetslivet och utbildningar erbjuder.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens service enligt 1 mom. kan utöver vägledande diskussioner efter behov innehålla också undersökningar i syfte att utreda den enskildes lämplighet och hälsotillstånd samt sakkunnigutlåtanden. De kostnader som sistnämnda åtgärder medför för den enskilde kan ersättas av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

33 §. Information

I syfte att främja en ändamålsenlig utbildning och placering i olika yrkesområden erbjuds den enskilde information i frågor om utbildning, om vad olika arbetsuppgifter och yrken innebär samt om arbetsmarknaden. I informationen skall arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten särskilt värna om att personer med nedsatt arbetsförmåga säkerställs ändamålsenlig information.

34 §. Särskild service för personer med nedsatt arbetsförmåga

Syftet med servicen för personer med nedsatt arbetsförmåga är att främja deras yrkesplanering samt deras möjligheter att finna och behålla ett arbete för att därigenom främja deras integrering och återintegrering i samhället.

För personer med nedsatt arbetsförmåga kan arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten tillhandahålla särskild service i form av

- 1) undersökningar som utreder hälsotillstånd och lämplighet för arbete och utbildning,
- 2) rådgivning och handledning som anknyter till utbildning och placering i arbete,
- 3) arbetsprovning samt
- 4) stöd enligt 37 och 38 §§ för placering i arbete.

35 §. Arbetsprovning för personer med nedsatt arbetsförmåga

Personer med nedsatt arbetsförmåga kan genom arbetsprovning erbjudas en möjlighet att pröva på ett nytt arbetsområde. Arbetsprovningen utgör inte ett anställningsförhållande. Anordnaren av arbetsprovningen ansvarar för arbetarskyddet för den som deltar i en arbetsprovning enligt bestämmelserna i arbetarskyddslagen (FFS 738/2002) och i lagen om unga arbetstagare (FFS 998/1993). Om inte annat är föreskrivet i denna eller någon annan lag, ska på ar-

betsprovning tillämpas vad som bestäms i 2 kap. 3 §, 4 § 1 och 2 mom., 5 § 1, 2 och 4 mom., 3 kap. 6 §, 7 § 1-3 mom., 9 och 10 §§, 4 kap. 14 och 15 §§, 5 och 6 kap. samt 7 kap. 21 § 2 mom., 22 och 24 §§ i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (FFS 759/2004). När lagen om integritetsskydd i arbetslivet tillämpas på arbetsprovningen jämföras den som anordnar arbetsprovningen med en arbetsgivare och den som deltar i arbetsprovningen med en arbetstagare. Landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män och landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland ska tillämpas på den som deltar i arbetsprovningen. (2011/31)

Personer med nedsatt arbetsförmåga ska inte anvisas arbetsprovning (2011/31)

1) om arbetsprovningen skulle ge den som anordnar åtgärden sådana fördelar att arbetsprovningen snedvrider konkurrensen mellan andra som erbjuder samma produkter eller tjänster,

2) (2011/31) för samma eller liknande uppgifter för vilka den som anordnar arbetsprovning, under de nio månaderna innan arbetsprovningen inleddes, av produktionsmässiga eller ekonomiska orsaker har sagt upp eller permitterat anställda eller förkortat deras arbetstid,

3) (2011/31) om arbetsprovningen skulle föranleda att anställda hos den som anordnar arbetsprovningen sägs upp eller permitteras eller att villkoren för deras anställningsförhållanden försämrats eller

4) (2011/31) för sådana uppgifter för vilkas utförande den som anordnar arbetsprovningen förutsätter ett intyg över narkotikatest enligt 3 kap. 6 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet, om den enskilde inte vill uppvisa det nämnda intyget.

Se Ar 401, Ar 407, Ar 111 FL II; C 10, Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män; C 11, Landskapslag (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland

36 §. Avtal om arbetsprovning för personer med nedsatt arbetsförmåga

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall tillsammans med den som anordnar arbetsprovningen och den som deltar i en arbetsprovning ingå ett skriftligt tidsbestämt avtal. Ett eller flera avtal med en och samma anordnare får vara i kraft i högst sex månader sammanlagt.

Av avtalet skall framgå

- 1) anordnarens namn,
- 2) namnet på den person som deltar i en arbetsprovning,
- 3) tid och plats för arbetsprovning,
- 4) arbetsprovningens längd per dag, som kan vara högst den ordinarie arbetstiden i branschen och minst fyra timmar,
- 5) arbetsprovningens längd per vecka, som kan vara högst fem dagar per vecka,
- 6) de arbetsuppgifter som skall utföras och
- 7) namnet på den person på arbetsplatsen som skall hjälpa den som deltar i en arbetsprovning att sätta sig in i arbetet.

I avtalet kan arbetsmarknads- och studieservice-myndigheten dessutom uppställa sådana villkor för anordnaren som behövs för genomförandet eller med tanke på den som deltar i arbetsprövningen.

37 §. Stöd för personer med nedsatt arbetsförmåga

För att trygga försörjningen för en person med nedsatt arbetsförmåga kan ett dagtraktamente beviljas för den tid undersökningar av hälsotillstånd och arbets-kondition pågår samt för den tid en arbetsprövning på-går. Dagtraktamentet uppgår till ett belopp som är lika stort som arbetsmarknadsstödet enligt 7 kap. 4 § 1 och 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002). Beloppet justeras så som föreskrivs i la-gen om folkpensionsindex (FFS 456/2001). (2011/31)

Ett dagtraktamente enligt 1 mom. beviljas inte om den som deltar i en arbetsprövning får eller är berättigad att få full arbetslöshetsdagpenning eller arbets-marknadsstöd enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller full arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

En person med nedsatt arbetsförmåga kan dessutom få kostnaderna för utlåenden i samband med under-sökningar enligt 1 mom. ersatta av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

En arbetsgivare kan beviljas stöd för specialarrange-mang på arbetsplatsen, om placeringen av en person med nedsatt arbetsförmåga i arbete eller hans eller hennes möjligheter att behålla sitt arbete kan förut-sätta sådana ändringar eller arrangemang i de yttre förhållandena på arbetsplatsen i fråga om arbetsma-skiner, -redskap eller -metoder, som är nödvändiga för att eliminera eller lindra de olägenheter som en skada eller sjukdom medför.

Förmåner enligt 1-4 mom. och 38 § kan beviljas av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten inom ramen för de anslag som har anvisats arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, om myndigheten upp-skattar att åtgärderna är nödvändiga med tanke på den sökandes servicebehov.

Närmare bestämmelser om förmåner enligt denna paragraf kan vid behov utfärdas i landskapsförordning.

Se Ar 601, So 104 FL II

38 §. Ersättning för resekostnader och boende

Ersättning för resekostnader under dagarna för ar-betsprövningen kan beviljas om färdvägen mellan bo-staden och arbetsplatsen i ena riktningen är längre än fem kilometer. Ersättningen ges i första hand i form av ett personligt busskort och i andra hand i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fast-ställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yr-kesmässig trafik för den aktuella färdvägen.

Sökande, som är berättigad till ersättning för rese-kostnader enligt 1 mom., kan även beviljas ersättning för resekostnaderna mellan bostaden och närmaste hållplats under arbetsdagarna om färdvägen däremel-lan i ena riktningen är längre än fem kilometer. Er-sättningen ges i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa för person-befordran med buss i yrkesmässig trafik.

Om någon personbefordran i linjetrafik inte finns tillgänglig ersätts resorna till och från arbetsplatsen i form av kilometerersättning enligt landskapsreger-ingens fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik.

Ersättning kan av särskilda skäl beviljas även för den sökandes resekostnader till och från en arbetsplats utanför landskapet till skäligt belopp.

Om arbetsprövningen kräver en bostad i anknyt-nig till arbetsplatsen kan ersättning beviljas högst till ett belopp som årligen fastställs av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten och som baserar sig på medelmånadshyran för åländska hyresbostäder för det föregående året.

Se N 19, Landskapslag (1976:33) om yrkesmässig trafik, under 21a § för hänvisningar till aktuella beslut om taxor

39 §. Försäkringsskydd

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall teckna gruppolycksfalls- och gruppansvarsför-säkring för dem som deltar i utbildning och övriga åtgärder som ges för att stöda sökande av arbete på egen hand eller i studiebesök vid läroanstalter.

8 kap. Allmänna bestämmelser om stödinriktade åtgärder

40 §. Syftet med de stödinriktade åtgärderna

En arbetslös arbetssökande kan stödas med hjälp av sysselsättningsstöd enligt kapitel 9-13 om han eller hon inte har kunnat få ett arbete genom arbetsförmed-ling eller anvisas en utbildning som främjar personens möjlighet att finna ett arbete.

Sysselsättningsstödet skall i första hand inriktas på att sysselsätta sådana arbetslösa arbetssökande vars be-hov av arbete är störst. Stödet skall särskilt inriktas på sysselsättning av personer med nedsatt arbetsförmåga, personer som varit arbetslösa arbetssökande över sex månader samt ungdomar som inte har fyllt 25 år och som varit arbetslösa arbetssökande över tre månader.

En allmän förutsättning för att sysselsättningsstöd ska kunna beviljas enligt denna lag är att en syssel-sättningsplan enligt 6 kap. har utarbetats. (2011/31)

41 §. Stödformer och mottagare av sysselsättningsstöd

Sysselsättningsstöd kan beviljas för

- 1) anställning,
- 2) arbetspraktik,
- 3) läroavtalsutbildning,
- 4) deltidsarbete och
- 5) start av företagsverksamhet.

Sysselsättningsstöd kan beviljas staten, kommuner-na, kommunalförbunden och andra arbetsgivare. Sys-selsättningsstöd och annan ersättning kan beviljas och betalas direkt till den arbetslösa arbetssökande om så föreskrivs i denna lag.

9 kap. Anställning med sysselsättningsstöd

42 §. Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd

I syfte att stärka den enskildes möjligheter att skaffa sig ett arbete och för att trygga hans eller hennes sys-selsättning kan arbetsgivare beviljas sysselsättnings-stöd för anställning. Bland ungdomar som inte har

M 26 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

fyllt 25 år och som varit arbetslösa arbetssökande över tre månader skall stödet för anställning i första hand ordnas för de ungdomar som har en yrkesutbildning.

För anställning som ordnas med hjälp av sysselsättningsstöd hos landskapet utbetalas stödet direkt till löntagaren som lön.

42a §. (2011/31) *Beviljande av stöd till arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet*

Till arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet beviljas sysselsättningsstöd för anställning i form av stöd enligt kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning), när den som ska anställas med sysselsättningsstöd har varit arbetslös över sex månader innan stödet beviljades, saknar yrkesutbildning, har fyllt 50 år eller har nedsatt arbetsförmåga.

För anställning av andra än i 1 mom. avsedda arbetslösa arbetssökande beviljas sysselsättningsstöd för anställning i form av stöd enligt kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse.

43 §. *Särskilda förutsättningar för beviljande av stöd*

För att sysselsättningsstöd skall kunna beviljas för en anställning måste arbetsgivaren förbinda sig att betala lön enligt det kollektivavtal som är gällande för anställningsförhållandet. Om ett tillämpligt kollektivavtal saknas skall arbetsgivaren förbinda sig att betala sedvanlig och skälig lön för arbetet i fråga.

För att sysselsättningsstöd skall kunna beviljas för en anställning skall arbetsuppgifterna vara sådana att de kompletterar den normala verksamheten.

Vid anställning med sysselsättningsstöd bör det eftersträvas att anställningen tidsbestäms så att årliga växlingar i efterfrågan på och utbudet av arbetskraft utjämnas.

44 §. *Begränsande faktorer som utesluter beviljande av stöd* (2011/31)

Sysselsättningsstöd för anställning kan inte beviljas

1) upphävd (2011/31),

2) (2011/31) om arbetsgivaren under de tolv månaderna närmast innan ansökan inlämnades, av produktionsmässiga eller ekonomiska skäl har sagt upp eller permitterat arbetstagare i samma eller likadana uppgifter alternativt förkortat deras arbetstid,

3) om den anställning som stödet avser skulle föranleda att andra anställda hos den arbetsgivare som erhåller stöd sägs upp eller permitteras eller att deras anställningsförhållanden eller förmåner försämrats,

4) om det anställningsförhållande för vilket stödet är avsett har börjat innan beslut har fattats om beviljande av stöd,

5) om arbetsplatsen som stödet avser bedöms bli besatt även utan stöd eller

6) om arbetsgivaren under den tid sysselsättningsstöd skulle beviljas får annat landskapstöd för anställande av en person som skall sysselsättas eller för främjande av sysselsättningen.

45 §. *Sysselsättningsstödet belopp*

Sysselsättningsstödet för anställning är per dag och person minst lika stort som den grunddagpenning som avses i 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och högst lika stort som grunddagpenningen förhöjt med 90 procent.

Det högsta stödet enligt 1 mom. kan beviljas för anställning inom näringsliv, staten eller kommun för personer som har varit arbetslösa i tio månader eller mer och för personer med nedsatt arbetsförmåga. Om den person som anställs med sysselsättningsstöd har nedsatt arbetsförmåga kan det högsta stödet beviljas endast för det första stödåret. För personer som har varit arbetslösa mellan sex och tio månader är stödet minst lika stort som grunddagpenningen förhöjt med 50 procent per arbetsdag.

En arbetsgivare kan dock högst beviljas ett stöd som motsvarar lönekostnaderna för den som anställs med stödet. (2011/31)

Om sysselsättningsstöd beviljas för anställning hos landskapet kan stödet, som betalas i form av lön direkt till den sysselsatte, uppgå till ett belopp som högst motsvarar en löneklass om A 17 enligt landskapets tjänstekollektivavtal.

De i 1 och 2 mom. angivna beloppen justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex.

46 §. *Arbets tid*

En arbetsgivare kan beviljas ett sysselsättningsstöd som är lika stort som grunddagpenningen eller ett förhöjt sysselsättningsstöd till fullt belopp för ordnande av sådan anställning där arbetstiden under en tidsperiod som motsvarar lönebetalningsperioden är minst 80 procent av den ordinarie arbetstiden i branschen. Om sysselsättningsstöd för sysselsättande av en och samma arbetstagare betalas till flera arbetsgivare samtidigt, skall den sammanlagda arbetstiden vara minst 80 procent av den ordinarie arbetstiden i branschen.

Vid sysselsättande av personer med nedsatt arbetsförmåga kan sysselsättningsstöd för anställning beviljas, även om arbetstiden under en tidsperiod som motsvarar lönebetalningsperioden är minst 60 procent av den ordinarie arbetstiden i branschen. Stödbeloppet bör i ett sådant fall sättas i relation till den faktiska arbetstiden. Stödbeloppet kan inte vara lägre än grunddagpenningen.

Om sysselsättningsstöd beviljas för anställning hos landskapet skall arbetstiden under en tidsperiod som motsvarar lönebetalningsperioden vara minst 80 procent av heltid.

47 §. *Ersättnings dagar*

Vid anställning betalas sysselsättningsstöd för de dagar för vilka arbetsgivaren är skyldig att betala lön. Stöd betalas dock för högst 21,5 dagar per månad. Sysselsättningsstöd betalas inte för de dagar för vilka arbetsgivaren har rätt att med stöd av 7 kap. 4 § och 15 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen, för lönekostnaderna för den person som sysselsätts, få dagpenning enligt nämnda lag eller särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning.

48 §. Stödets varaktighet

Sysselsättningsstöd kombinerat med en anställning kan beviljas för högst sex månader i sänder.

Med avvikelse från 1 mom. kan sysselsättningsstöd vid en kommunal anställning beviljas för högst ett år i sänder om personen har fyllt 55 år. Om den person som anställs med sysselsättningsstöd har nedsatt arbetsförmåga kan stödet oavsett arbetsgivare beviljas för högst två år åt gången.

Efter att en person har varit sysselsatt med hjälp av sysselsättningsstöd under de i 1 och 2 mom. angivna maximitiderna hos en eller flera arbetsgivare, kan han eller hon anvisas sådant arbete som stöds med sysselsättningsstöd endast om arbetsförmågan på ett behörigt sätt fortsättningsvis konstateras nedsatt enligt 9 §. I övriga fall kan arbete som stöds med sysselsättningsstöd inte anvisas innan personen i fråga under de senaste sex månaderna varit arbetslös arbetsökande vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten i minst fem månader.

10 kap. Sysselsättningsstöd för arbetspraktik**49 §. Förutsättningar för beviljande av stöd**

Sysselsättningsstöd kan beviljas arbetslösa arbetsökande ungdomar som inte har fyllt 25 år samt arbetslösa arbetssökande som har fyllt 25 år och som varit borta från arbetsmarknaden under minst sex månader för att trygga försörjningen under den tid han eller hon deltar i arbetspraktik. Syftet med stödet är att med hjälp av arbetspraktik ge arbetslösa arbetsökande som för första gången kommer ut på arbetsmarknaden eller som varit borta från arbetsmarknaden en lång tid en inblick i arbetet och arbetslivet och en hjälp i yrkesvalet.

Med arbetspraktik avses praktik utan anställningsförhållande på en arbetsplats. Den som anordnar arbetspraktiken ansvarar för praktikantens arbetarskydd enligt bestämmelserna i arbetarskyddslagen och i lagen om unga arbetstagare. Om inte annat är föreskrivet i denna eller någon annan lag, ska på arbetspraktik tillämpas vad som bestäms i 2 kap. 3 §, 4 § 1 och 2 mom., 5 § 1, 2 och 4 mom., 3 kap. 6 §, 7 § 1-3 mom., 9 och 10 §§, 4 kap. 14 och 15 §§, 5 och 6 kap. samt 7 kap. 21 § 2 mom., 22 och 24 §§ i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. När lagen om integritetsskydd i arbetslivet tillämpas på arbetspraktiken jämfälls den som anordnar praktiken med en arbetsgivare och den som deltar i praktiken med en arbetstagare. Landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män och landskapslagen om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland ska tillämpas på den som deltar i arbetsprövningen. (2011/31)

Sysselsättningsstöd för arbetspraktik kan inte beviljas en arbetssökande som är berättigad till arbetsmarknadsstöd enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomtskydd för arbetslösa. I stället kan arbetsmarknadsstöd beviljas under praktiktiden.

Den som deltar i arbetspraktik och som beviljas sysselsättningsstöd enligt detta kapitel eller arbets-

marknadsstöd kan även beviljas ersättning för resekostnader och boende under praktiktiden.

50 §. Begränsningar i fråga om arbetspraktik (2011/31)

Arbetsökande ska inte anvisas arbetspraktik (2011/31)

- 1) om arbetspraktiken skulle ge den som anordnar praktiken sådana fördelar att praktiken snedvrider konkurrensen mellan andra som erbjuder samma produkter eller tjänster,

- 2) (2011/31) för samma eller liknande uppgifter för vilka den som anordnar arbetspraktik, under de nio månaderna innan arbetspraktiken inleddes, av produktionsmässiga eller ekonomiska orsaker har sagt upp eller permitterat anställda eller förkortat deras arbetstid,

- 3) (2011/31) om arbetspraktiken skulle föranleda att anställda hos den som anordnar praktiken sägs upp eller permitteras eller att villkoren för deras anställningsförhållanden försämrats eller

- 4) (2011/31) för sådana uppgifter för vilkas utförande den som anordnar arbetspraktiken förutsätter ett intyg över narkotikatest enligt 6 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet, om den enskilde inte vill uppvisa det nämnda intyget.

51 §. Stödets belopp och varaktighet

Sysselsättningsstödet för arbetspraktik är per praktikdag lika stort som den grunddagpenning som avses i 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomtskydd för arbetslösa. I sysselsättningsstödet ingår dessutom en barnförhöjning enligt 6 kap. 6 § i lagen om utkomtskydd för arbetslösa om den arbetslösa arbetssökande försörjer barn under 18 år. Om den arbetslösa arbetssökande lyfter inkomstrelaterad dagpenning när arbetspraktik inleds enligt detta kapitel och utbetalningen av den inkomstrelaterade dagpenningen upphör i samband med detta, är sysselsättningsstödet för arbetspraktik per praktikdag lika stort som den inkomstrelaterade dagpenningen var per dag innan arbetspraktiken inleddes. Beloppet justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex. (2008/81)

Sysselsättningsstöd enligt 1 mom. betalas för högst fem dagar per kalendervecka. Stöd till en och samma person kan betalas under en praktikperiod som omfattar en period om en till sex månader per arbetsplats under högst nio månader i en följd.

Efter att en person har deltagit i arbetspraktik med hjälp av sysselsättningsstöd under den i 2 mom. fastställda maximitiden på en eller flera praktikplatser, kan till honom eller henne inte på nytt betalas sysselsättningsstöd för arbetspraktik, innan den arbetsökande på nytt har uppfyllt det arbetsvillkor som utgör förutsättning för arbetslöshetsdagpenning enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomtskydd för arbetslösa.

52 §. Ersättning för resekostnader och boende

Ersättning för resekostnader under praktikdagarna kan beviljas om färdvägen mellan bostaden och praktikplatsen i en riktningen är längre än fem kilometer. Ersättningen ges i första hand i form av ett personligt busskort och i andra hand i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa

M 26 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik för den aktuella färdvägen.

Sökande, som är berättigad till ersättning för resekostnader enligt 1 mom., kan även beviljas ersättning för resekostnaderna mellan bostaden och närmaste hållplats under praktikdagarna om färdvägen där mellan i ena riktningen är längre än fem kilometer. Ersättningen ges i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik.

Om någon personbefordran i linjetrafik inte finns tillgänglig ersätts resorna till och från praktikplatsen i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik.

Ersättning kan av särskilda skäl beviljas även för den sökandes resekostnader till och från en praktikplats utanför landskapet till skäligt belopp.

Om arbetspraktiken kräver en bostad i anknäpning till praktikplatsen kan ersättning beviljas högst till ett belopp som årligen fastställs av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten och som baserar sig på medelmånadshyran för åländska hyresbostäder för det föregående året.

Se N 19, Landskapslag (1976:33) om yrkesmässig trafik, under 21a § för hänvisningar till aktuella beslut om taxor

53 §. *Avtal om arbetspraktik*

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall tillsammans med den som anordnar praktiken och den arbetslösa arbetssökande ingå ett skriftligt tidsbestämt avtal om arbetspraktiken.

Av avtalet skall framgå

- 1) den som anordnar arbetspraktik,
- 2) den arbetslösa arbetssökandes namn,
- 3) tid och plats för praktik,
- 4) praktikens längd per dag, som kan vara högst den ordinarie arbetstiden i branschen och minst sex timmar,
- 5) de uppgifter som den arbetssökande skall utföra under praktiktiden och

6) namnet på den handledare på praktikplatsen som skall hjälpa den arbetssökande att sätta sig in i arbetet.

I avtalet kan arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten dessutom uppställa sådana villkor för anordnaren som behövs för genomförandet eller med tanke på den som deltar i praktiken.

11 kap. Sysselsättningsstöd för läroavtalsutbildning

54 §. *Förutsättningar för beviljande av stöd*

En arbetsgivare som ingår ett läroavtal med en arbetslös arbetssökande enligt landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning kan beviljas sysselsättningsstöd. Vid beviljandet av stödet skall de begränsande faktorer som anges i 44 § i tillämpliga delar även iaktas på sysselsättningsstöd för arbetslösa som ingår läroavtal, dock så att 44 § 6 punkten inte skall tillämpas till den del det andra landskapsstödet utgör den utbildningsersättning som utbetalas till arbetsgivaren med stöd av landskapslagen om läroavtalsutbildning.

Se O 9, Landskapslag (1998:59) om läroavtalsutbildning

55 §. *Stödets belopp*

Sysselsättningsstödet för läroavtalsutbildning är per person och dag minst lika stort som den grunddagpenning som avses i 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och högst lika stort som grunddagpenningen förhöjt med 90 procent.

Det högsta stödet enligt 1 mom. kan beviljas för personer som har varit arbetslösa i tio månader eller mer. För personer som har varit arbetslösa mellan sex och tio månader är stödet minst lika stort som grunddagpenningen förhöjt med 50 procent per arbetsdag.

En arbetsgivare kan dock högst beviljas ett stöd som tillsammans med utbildningsersättningen enligt landskapslagen om läroavtalsutbildning motsvarar den lön som betalas till den sysselsatte före innehållning av den försäkrades i lag föreskrivna avgifter och skatter och arbetsgivarens i lag föreskrivna socialskyddsavgift och arbetspensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringspremie samt obligatorisk grupplivförsäkringspremie. Om sysselsättningsstöd beviljas för läroavtalsutbildning med landskapet som arbetsgivare kan stödet, som betalas i form av lön direkt till den sysselsatte, under den praktiska undervisningstiden uppgå till ett belopp som tillsammans med utbildningsersättningen högst motsvarar en löneklass om A 17 enligt landskapets tjänstekollektivavtal.

Stödet beviljas till fullt belopp under förutsättning att arbetstiden för den arbetslösa arbetssökande motsvarar ett heltidsarbete för en arbetstagare inom det yrkesområde där den arbetslösa arbetssökande fullgör sin utbildning. De i 1 och 2 mom. angivna beloppen justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex.

56 §. *Stödets varaktighet*

För arbete som utförs inom ramen för ett läroavtal enligt landskapslagen om läroavtalsutbildning kan sysselsättningsstöd beviljas för hela avtalstiden.

En arbetsgivare kan beviljas ett förhöjt stöd under maximalt sex månader i en följd. Om den person som sysselsätts har nedsatt arbetsförmåga kan arbetsgivaren dock beviljas förhöjt stöd under maximalt två år i en följd. För den avtalstid som inte omfattas av ett förhöjt stöd, men för vilken tid stöd beviljats, utgår ett stöd som är lika stort som grunddagpenningen.

Efter att en person har varit sysselsatt med hjälp av sysselsättningsstöd under den i 1 och 2 mom. angivna maximitiden hos en eller flera arbetsgivare, kan han eller hon inte på nytt anvisas sådant läroavtal som stöds med sysselsättningsstöd förrän han eller hon under de senaste sex månaderna har varit arbetslös arbetssökande vid arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten i minst fem månader.

12 kap. Sysselsättningsstöd för deltidsarbete

57 §. *Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd*

För att underlätta för arbetslösa arbetssökande att komma in på arbetsmarknaden kan arbetstagare eller tjänstemän som frivilligt övergår från heltidsarbete till deltidsarbete beviljas sysselsättningsstöd som er-

sättning för inkomstbortfall, om arbetsgivaren samtidigt förbinder sig att för motsvarande tid anställa en arbetslös arbetssökande som har anvisats av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

58 §. Särskilda förutsättningar för beviljande av stöd

En förutsättning för att sysselsättningsstöd vid deltidarbete ska kunna beviljas är (2011/31)

1) att arbetstiden för en arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidarbete under den period som motsvarar lönebetalningsperioden är minst 40 och högst 60 procent av hans eller hennes ordinarie arbetstid i heltidsarbete,

2) att den sammanlagda arbetstiden för en arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidarbete och den som sysselsätts i deltidarbete i samma uppgifter under den period som motsvarar lönebetalningsperioden är sammanlagt minst lika lång som den ordinarie arbetstiden i heltidsarbete för den person som övergår till deltidarbete,

3) att till det avtal som ingås mellan en arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidarbete och arbetstagarens eller tjänstemannens arbetsgivare fogas ett villkor där arbetstagaren eller tjänstemannen förbehålls en möjlighet att återgå till heltidsarbete när utbetalningen av sysselsättningsstödet för deltidarbete upphör,

4) att den arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidarbete inte för samma tid över lönen för deltidarbetet får annan lön eller ersättning för det arbete som han eller hon utför,

5) (2011/31) att den arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidarbete inte för samma tid erhåller arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, ålders- eller sjukpension enligt folkpensionslagen (FFS 568/2007), ålderspension, dagpenning, rehabilitering eller invalidpension enligt någon arbetspensionslag, generationsväxlingspension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (FFS 1317/1990), särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning, sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen eller rehabiliteringspenning eller rehabiliteringsunderstöd enligt lagen om rehabiliteringspenning (FFS 611/1991) och

6) att den arbetstagare eller tjänsteman som övergår till deltidarbete har varit anställd på heltid hos en och samma arbetsgivare oavbrutet i minst ett år omedelbart innan han eller hon övergår till deltidarbete.

Sysselsättningsstöd vid deltidarbete kan inte beviljas sådan arbetstagare eller tjänsteman vars arbetstid arbetsgivaren har förkortat av produktionsmässiga eller ekonomiska skäl.

59 §. Rätt till stöd om anställningsförhållande upphör

Om det deltidarbete som sköts av den som har sysselsatts upphör eller avbryts till följd av avgång, uppsägning, permittering eller hävning av anställningsförhållande under den tid då sysselsättnings-

stödet utbetalas, fortsätter rätten till stöd, såvida inte arbetsgivaren och den arbetstagare eller tjänsteman som har övergått till deltidarbete genom avtal kommit överens om att den som övergått till deltidarbete skall återgå till heltidsarbete i denna situation.

60 §. Stödets belopp och varaktighet

Sysselsättningsstödet vid deltidarbete uppgår per person och dag till ett belopp som utgör hälften av skillnaden mellan lönen för heltidsarbete och lönen för deltidarbete för den arbetstagare eller tjänsteman som har övergått till deltid, dock högst till ett belopp som är lika stort som den grunddagpenning som avses i 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa förhöjt med 70 procent. Beloppet justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex.

Stöd betalas för högst fem dagar per kalendervecka. Lönen för heltidsarbete beräknas enligt medeltalet av 12 månaders lön för det heltidsarbete som har föregått deltidarbetet.

Sysselsättningsstödet vid deltidarbete kan beviljas till samma person för högst 12 månader i sänder. Efter det att en arbetstagare eller tjänsteman har fått sysselsättningsstöd för den angivna maximitiden, kan sysselsättningsstöd vid deltidarbete inte beviljas på nytt förrän han eller hon har arbetat heltid hos en och samma arbetsgivare i minst 12 månader.

13 kap. Sysselsättningsstöd för start av företagsverksamhet

61 §. Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd

Sysselsättningsstöd kan beviljas en arbetslös arbetssökande som ämnar starta företagsverksamhet för att främja hans eller hennes egna insatser för att skaffa sig arbete och trygga försörjningen under inledningskedet av företagsverksamheten.

Sysselsättningsstöd för start av företagsverksamhet beviljas i form av stöd enligt kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse. (2011/31)

62 §. Särskilda förutsättningar för beviljande av stöd

En förutsättning för att sysselsättningsstöd för start av företagsverksamhet ska kunna beviljas är (2011/31)

1) att den arbetssökande har företagarerfarenhet eller sådan utbildning som behövs för företagarkerksamheten, vilken även kan ordnas under den tid då stödet utbetalas,

2) att den arbetssökande, med beaktande av typen av och kraven på företagsverksamheten, i övrigt bedöms ha tillräckliga förutsättningar att klara av den tilltänkta företagsverksamheten,

3) att det företag som den arbetssökande ämnar starta har förutsättningar att bli lönsamt,

4) att den arbetssökande inte får landskaps- eller statsunderstöd för sina egna lönekostnader,

5) att arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetslöshetsdagpenning enligt lagen

M 26 LL (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

om utkomstskydd för arbetslösa inte betalas till den arbetssökande för samma tid,

6) (2011/31) att företagsverksamheten inte har inletts innan beslut om att stöd beviljas har fattats och

7) (2011/31) att företagsverksamheten uppenbarligen inte skulle kunna inledas utan att den arbetssökande beviljas stöd.

8) upphävd (2011/31).

63 §. Stödets belopp och varaktighet

Sysselsättningsstödet för företagsverksamhet är per person och dag minst lika stort som den grunddagpenning som avses i 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och högst lika stort som grunddagpenningen förhöjt med 90 procent. Beloppet justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensions-index.

Sysselsättningsstödet betalas för de dagar då dess mottagare arbetar i sitt företag, dock för högst fem dagar per kalendervecka. Sysselsättningsstödet kan per person beviljas för högst 10 månader.

14 kap. Ansökan om och utbetalning av sysselsättningsstöd

64 §. Ansökan

Ansökan om sysselsättningsstöd prövas av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. Sysselsättningsstöd skall sökas skriftligen eller på annat av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten godkänt sätt.

Den som ansöker om stöd skall i samband med ansökan lämna arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten de uppgifter som myndigheten behöver känna till för att avgöra ansökan.

65 §. Beviljande

Sysselsättningsstöd beviljas inom ramen för landshapsbudgeten av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

Av beslutet skall mottagaren, ändamålet och beloppet eller beräkningsgrunden framgå. Om inget stöd beviljas skall orsakerna till beslutet klart motiveras. Arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens beslut skall vara skriftligt.

66 §. Utbetalning

Sysselsättningsstöd betalas ut månatligen i efterskott på basen av den ansökan som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har godkänt och den redovisning som stödtagaren har uppvisat.

Stödet kan betalas ut för en längre period än den som nämns i 1 mom., om det är motiverat med tanke på användningen av stödet samt om mottagaren av stödet ger sitt samtycke till det.

Beviljade stöd betalas in på det konto som den som är berättigad till förmånen har uppgivit. Stöd till enskilda personer kan betalas även på annat sätt, om det inte är möjligt att betala in dem på ett konto eller om stödtagaren uppger något särskilt skäl som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten godkänner.

67 §. Övervakning

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten övervakar att syftet med sysselsättningsstöden uppfylls.

Stödtagaren skall fortlöpande lämna arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten riktiga och tillräckliga uppgifter för övervakningen av att villkoren i beslutet och lagstiftningen i övrigt iakttas.

68 §. Avbrytande av utbetalning och återkrav av sysselsättningsstöd

Utbetalning av sysselsättningsstöd upphör och stödet skall helt eller delvis återkrävas om det har använts för andra ändamål än för dem för vilka det har beviljats, om stödtagaren har lämnat felaktiga uppgifter som haft en väsentlig inverkan på att stödet har beviljats, om stödtagaren hemlighållit omständigheter som har inverkat på beslutet om beviljande eller om stödet betalats till ett för stort belopp.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beslutar om avbrytande av utbetalningen och återkrav av de stöd som den har beviljat. Beslut skall fattas inom fem år räknat från den dag då utbetalningen gjordes.

Återkravet får verkställas i den ordning som föreskrivs för indrivning av skatter i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg (FFS 367/1961). Återkravet kan även verkställas på så sätt att från stöd enligt denna lag som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten senare betalar till sökanden avdras det belopp som skall återkrävas.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan bestämma att den som skall återbetala stöd skall betala en årlig ränta på det återkrävda stödbeloppet enligt 3 § i räntelagen (FFS 633/1982) från den dag grunden för återkravet uppstår till dess att återbetalningen görs. Vid dröjsmål med återbetalning av stöd som återkrävs skall stödtagaren betala en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § i räntelagen från den dag beloppet återkrävs till den dag stödet återbetalas.

Återkravet kan frångås helt eller delvis, om detta anses skäligt och om utbetalningen av stödet utan grund inte berodde på svikligt förfarande från stödtagarens eller dennes företrädarens sida eller om det belopp som betalats utan grund är litet. Återkravet kan dessutom frångås helt efter det att beslut om återkrav har givits, om det med beaktande av stödtagarens ekonomiska situation inte längre är ändamålsenligt att fortsätta återkravandet eller om det med hänsyn till det stödbelopp som inte återkrävts medför oskäliga kostnader att fortsätta återkravandet.

Se Lag om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007), Pr 608 FL I och Räntelag, Ci 410 FL I

69 §. Preskription av fordringar

En fordran som fastställts genom beslut om återkrav och den dröjsmålsränta på fordran som bestäms med stöd av 68 § preskriberas fem år efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav och dröjsmålsräntan avbryts

på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § i lagen om preskription av skulder (FFS 728/2003). Från detta avbrott i preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

Se Ci 415 FL I

70 §. Landskapsförordning

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen utfärda närmare bestämmelser genom landskapsförordning om förutsättningarna för och förfarandet vid beviljandet av sysselsättningsstöd enligt 8-14 kap.

15 kap. Särskilda bestämmelser

71 §. Rätt att få och lämna ut uppgifter

På utlämnande och hemlighållande av uppgifter tillämpas landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet, om inte annat följer av denna lag.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har utan hinder av bestämmelserna om en handlings hemlighållande och utan ersättning rätt att av andra myndigheter få de uppgifter som är nödvändiga för att verkställa och utveckla arbetsmarknadsservicen.

Se C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

72 §. Brott mot stödbestämmelserna

Den som uppsåtligt eller av vårdslöshet

1) till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten lämnar en oriktig uppgift om en omständighet som är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få ett stöd eller dess belopp eller stödvillkoren eller hemlighåller en sådan omständighet,

2) försummar att meddela en sådan förändring i förhållandena, som väsentligt påverkar möjligheterna att få stöd eller dess belopp eller stödvillkoren och som stödtagaren i samband med stödbeslutet eller annars särskilt har förpliktats att anmäla, och därigenom bereder eller försöker bereda sig eller någon annan ekonomisk vinning eller

3) i strid med villkoren i ett beslut om beviljande av stöd använder stödet på ett sätt som väsentligt strider mot dess ändamål skall för brott mot stödbestämmelserna dömas till böter.

73 §. Brott mot tystnadsplikt

Den som utan lov röjer vad han eller hon vid handläggningen av ärenden enligt denna lag fått veta om ett företags eller en enskild persons ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller annan omständighet av enskild natur skall för brott mot tystnadsplikt enligt landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet dömas till böter.

74 §. Avgiftsbrott

Den som uppbär i 13 § förbjuden avgift skall för avgiftsbrott dömas till böter.

75 §. Anvisning om rättelse och besvärshanvisning

Skall en sakägare yrka på rättelse av ett beslut innan han eller hon kan anföra besvär över beslutet, skall i samband med beslutet ges anvisningar om användningen av ett sådant rättelsemedel.

Besvärshanvisning skall fogas till ett beslut över vilket besvär kan anföras. Närmare bestämmelser om besvärshanvisning finns i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996).

Se Pr 103 FL I

76 §. Rättelse

En sakägare som är missnöjd med ett beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fattat kan inom 30 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos den beslutande myndigheten. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall behandlas utan dröjsmål.

Beslut anses delgivet vederbörande, om inte annat visas, den sjunde dagen efter den dag då beslutet inlämnats för postbefordran under den adress sökanden har uppgivit.

77 §. Besvär

Beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut enligt denna lag får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

16 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

78 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2006.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1972:24) om sysselsättning.

79 §. Överföring av ärenden

De ärenden vilka är anhängiga vid Ålands landskapsregering, Ålands arbetsförmedlingsbyrå och yrkesvägledningsbyrån när denna lag träder i kraft och vilka enligt denna lag skall skötas av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten skall överföras till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten för fortsatt behandling enligt denna lags bestämmelser när lagen träder i kraft.

80 §. Preskriptionstid för fordringar som uppkommit före lagens ikraftträdande

Bestämmelserna i 69 § tillämpas också på stöd som betalats utan grund eller till ett för stort belopp och på fordringar som uppkommit före ikraftträdandet av lagen. När preskriptionstiden för sådana fordringar räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011/31):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2011.

Om förutsättningarna för att omfattas av ett omställningsskydd enligt 31b § uppfylls före denna lags ikraftträdelse, tillämpas 31c § i sin lydelse vid ikraftträdandet av denna lag till den del det är fråga om framförande av en begäran.

På handlingsplaner för arbetssökande, specificerade handlingsplaner för arbetssökande och reviderade, specificerade handlingsplaner för arbetssökande samt

M 27 LF (2011:33) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

sysselsättningsplaner för arbetssökande, som har utarbetats före denna lags ikraftträdande, tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om en sysselsättningsplan.

I fråga om arbetsprövning samt anställning och arbetspraktik med sysselsättningsstöd som överenskommits före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

M 27 Landskapsförordning (2011:33) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet

1 §. Om den som söker arbete begär att få registrera sig som arbetssökande vid Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet i enlighet med 17 § 1 mom. landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet och gör det elektroniskt ska de uppgifter som behövs lämnas på en elektronisk anmälningssblankett.

2 §. När parterna har undertecknat en sysselsättningsplan i enlighet med 30a § 4 mom. landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet ska arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens exemplar av planen antecknas vara undertecknad och arkiveras elektroniskt i informationssystemet för arbetsförvaltningens kundbetjäning.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2011.

M 28 Landskapslag (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning

1 §. För att tillgodose arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft och motverka arbetslöshet ordnas sysselsättningsfrämjande utbildning enligt bestämmelserna i denna lag.

2 §. Sysselsättningsfrämjande utbildning ordnas i form av yrkeskurser. Sysselsättningsfrämjande utbildning kan även ordnas genom att tillhandahålla plats på utbildningslinje vid yrkesläroanstalt i landskapet.

Som rådgivande och initiativtagande organ i frågor som rör sysselsättningsfrämjande utbildning skall finnas ett yrkesutbildningsråd. Rådet tillsätts av [landskapsstyrelsen] för två kalenderår i sänder. Närmare bestämmelser om rådets sammansättning och verksamhet utfärdas av [landskapsstyrelsen] genom reglemente. Yrkesutbildningsrådet kan även ha uppgifter som rör annan yrkesutbildning än den som avses i denna lag.

3 §. [Landskapsstyrelsen] beslutar om yrkeskurs skall ordnas. Likaså beslutar [landskapsstyrelsen] om sysselsättningsfrämjande utbildning skall ordnas genom att tillhandahålla plats på utbildningslinje vid yrkesläroanstalt.

Kostnaderna för den sysselsättningsfrämjande utbildningen erläggs ur landskapets medel.

4 §. För att samordna den sysselsättningsfrämjande utbildningen och för att ordna yrkeskurser skall finnas ett institut för yrkeskurser. Yrkeskurser kan dessutom

ordnas av yrkesläroanstalt och av högskola. Den som ordnar yrkeskurs antar elever i samråd med arbetsförmedlingen och yrkesvägledningen. Intyg över slutförd kurs utfärdas av den som ordnat kursen.

5 §. Till sysselsättningsfrämjande utbildning kan antas

- 1) den som är arbetslös eller hotas av arbetslöshet;
- 2) den som är i behov av utbildning för att upprätthålla eller öka sin yrkesskicklighet; eller
- 3) den som är i behov av utbildning för att få ett yrke eller övergå till yrken där det råder betydande brist på yrkeskunnig arbetskraft.

6 §. Sysselsättningsfrämjande utbildning är avgiftsfri för eleverna.

Till elev i sysselsättningsfrämjande utbildning och till den som deltar i uttagning till sådan utbildning erläggs ersättningar och utbildningsstöd i enlighet med de grunder som gäller för sådana ersättningar och stöd i riket. Beslut om utbetalning fattas av institutet för yrkeskurser i samråd med arbetsförmedlingen.

Vad i 1 och 2 mom. sägs gäller i tillämpliga delar även beträffande den som deltar i utbildning som ordnas för främjande av sysselsättning i nordiskt land.

7 §. Den som deltar i sysselsättningsfrämjande utbildning har inte rätt till de förmåner som medges arbetslös enligt landskapslagen (1972:24) om sysselsättning.

8 §. Andra understöd och förmåner än utbildningsstöd som beviljas enligt 6 § utgör inte beskattningsbar inkomst vid kommunalbeskattningen. Utbildningsstöd samt andra förmåner och ersättningar som beviljas enligt 6 § får inte utmätas.

9 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

M 29 Republikens presidents förordning (2006:47) om skötseln av lönegarantiärenden i landskapet Åland

(FFS 346/2006)

1 §. Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet skall i landskapet Åland sköta de uppgifter som enligt lönegarantilagen (866/1998), lönegarantiförordningen (868/1998) och lagen om lönegaranti för sjömän (1108/2000) ankommer på arbetskraftsbyråerna.

Se Ar 134, 135 (FFS 1276/2009), 136 FL II

2 §. Denna förordning träder i kraft den 15 maj 2006.

Genom denna förordning upphävs förordningen av den 4 februari 1977 om förvaltningen av lönegarantiärenden i landskapet Åland (136/1977) och 1 § 2 punkten i förordningen av den 30 december 1992 om fortsatt giltighet av vissa överenskomelseförordningar som har utfärdats med stöd av 1951 års självstyrelselag för Åland (1594/1992).

**M 30 Republikens presidents förordning
(2010:71) om skötseln i landskapet
Åland av de uppgifter som i stöd av
utlänningslagen föreskrivs för arbets-
och näringsbyråerna**

(FFS 809/2010)

1 §. De uppgifter som i stöd av utlänningslagen (301/2004) föreskrivs för arbets- och näringsbyråerna sköts i landskapet Åland av Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, om arbetet helt eller huvudsakligen utförs i landskapet Åland.

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet sköter de uppgifter som avses i 1 mom. även när en huvudsaklig plats för att utföra arbetet inte kan anges, om arbetsgivarens verksamhetsställe finns i landskapet Åland.

Bestämmelser om överklagande av Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighets beslut i ärenden som avses i 1 mom. finns i 25 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

2 §. Kostnaderna för de förvaltningsuppgifter som avses i 1 § betalas av riket enligt vad inrikesministeriet och Ålands landskapsregering avtalar.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2010.

Genom denna förordning upphävs förordningen om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt utlänningslagen (1175/1991) och 1 § 9 punkten i förordningen om fortsatt giltighet av vissa överenskommelseförordningar som har utfärdats med stöd av 1951 års självstyrelselag för Åland (1594/1992).

Media och infrastruktur m.m.

N 1 Landskapslag (2011:95) om radio- och televisionsverksamhet

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om de villkor som gäller för beställ-tv, radio- och televisionssändningar och mottagande av sådana i landskapet Åland, om de villkor som gäller för sändningar genom ledning eller någon annan fast förbindelse som når fler än 200 bostäder, om de avgifter som ska betalas för tillstånd att utöva verksamhet som innefattar radio- och televisionssändning, om de avgifter som ska betalas av innehavare av televisionsmottagare, hur dessa avgifter ska användas samt om de myndigheter som beslutar i de frågor som hör till lagens tillämpningsområde.

Lagen tillämpas på televisionssändningar och beställ-tv, som kan tas emot i landskapet och där leverantören av den audiovisuella medietjänsten är etablerad i landskapet enligt definitionen i artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållandet av audiovisuella medietjänster, nedan benämnt AV-direktivet. Om leverantören av den audiovisuella medietjänsten inte är etablerad i landskapet eller i en stat som är bunden av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat) ska lagen gälla om den som sänder i landskapet

1) använder sig av en satellitupplänk som är belägen i landskapet,

2) inte använder sig av en satellitupplänk som är belägen i landskapet men använder sig av en satellitkapacitet som tillhör landskapet eller

3) varken använder sig av en satellitupplänk som är belägen i landskapet eller en satellitkapacitet som tillhör landskapet men är etablerad i landskapet enligt artiklarna 49-55 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

2 §. Definitioner

I denna lag avses med

1) **beställ-tv** en tjänst där en leverantör av audiovisuella medietjänster i informations-, underhållnings- och utbildningssyfte tillhandahåller allmänheten televisionsprogram med hjälp av elektroniska kommu-

nikationsnät vid en tidpunkt som användaren väljer, på begäran av användaren, och från en katalog med program som leverantören har valt ut,

2) **elektroniskt kommunikationsnät** system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt andra resurser som medger överföring av signaler, via ledningar eller radiovågor, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier oberoende av vilken typ av information som överförs,

3) **försäljningsprogram** direkta erbjudanden som sänds till allmänheten i syfte att mot betalning tillhandahålla en vara, en tjänst eller någon annan nytthet,

4) **leverantör av audiovisuella medietjänster** den som har det redaktionella ansvaret för valet av innehållet i en televisionssändning eller beställ-tv och som avgör hur innehållet ska struktureras,

5) **kommersiellt meddelande** reklam, sponsring, försäljningsprogram, produktplacering eller annan marknadsföring av varor eller tjänster som tillhandahålls av en fysisk eller juridisk person som bedriver ekonomisk verksamhet eller som främjar dennes anseende,

6) **televisionsmottagare** anordning för mottagning av televisionssändningar,

7) **produktplacering** förekomsten i ett televisionsprogram av en vara, en tjänst eller ett varumärke, om detta sker i marknadsföringssyfte och mot betalning eller liknande ersättning, dock inte när varan eller tjänsten är av obetydligt värde och har tillhandahållits gratis,

8) **program** innehållet i en radio- eller televisionssändning eller i beställ-tv,

9) **radiosändning** en sändning av radioprogram som består av enbart ljud, som tillhandahålls med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och som är avsedd att tas emot samtidigt av allmänheten enligt en fastställd programtablå,

10) **reklam** varje form av sänt meddelande mot betalning eller liknande ersättning som är avsett att främja ett offentligt eller ett privat företags eller en fysisk persons avsättning av en vara, en tjänst eller någon annan nytthet eller en sändning där leverantören av medietjänsten eller utövaren av radioverksamheten genom meddelandet vill främja sin egen verksamhet,

11) **sponsring** varje bidrag till finansiering av program, som ges i syfte att främja ett offentligt eller

N 1 LL (2011:95) om radio- och televisionsverksamhet

privat företags eller en fysisk persons namn, varumärke, anseende, verksamhet eller produkter, om företaget eller personen inte är engagerad i radio- eller televisionsverksamhet eller i produktion av audiovisuella verk,

12) **sändare** en anordning för radio- och televisionssändning,

13) **sändningsförbud** ett förbud mot radio- eller televisionssändning eller mot tillhandhållandet av beställ-tv samt

14) **televisionssändning** en sändning av televisionsprogram som huvudsakligen består av rörliga bilder med eller utan ljud, som tillhandhålls med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och som är avsedd att tas emot samtidigt av allmänheten enligt en fastställd programtablå.

3 §. Tillstånd och anmälan

För att utöva verksamhet som innefattar radio- eller televisionssändning krävs tillstånd av landskapsregeringen, om sändningen sker i ett markbundet elektroniskt kommunikationsnät som fungerar med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt. Tillstånd meddelas för viss tid. Tillstånd kan beviljas en fysisk eller juridisk person som har finansiella och tekniska förutsättningar att sända under hela tillståndsperioden.

Den som avser att bedriva radio- eller televisionsverksamhet på ett annat sätt än som 1 mom. eller som avser att tillhandhålla beställ-tv ska anmäla sig till programnämnden innan verksamheten inleds.

Den som förfogar över ett ledningsnät där det bedrivs sändningar, på vilka denna lag är tillämplig, ska anmäla sitt innehav till programnämnden.

I en ansökan om tillstånd enligt 1 mom. eller i en anmälan enligt 2 och 3 mom. ska anges

- 1) sökandes eller anmälarens namn, firma eller motsvarande,
- 2) hemort,
- 3) ställföreträdare för juridiska personer,
- 4) kontaktinformation,
- 5) det område där verksamheten kommer att utövas,
- 6) uppgift om den verksamhet som kommer att bedrivas samt

7) vid ansökan om tillstånd även de finansiella och tekniska förutsättningar som den sökande har att bedriva sändningsverksamhet i enlighet med ansökan.

För ett tillstånd enligt 1 mom. ska till landskapet betalas en avgift enligt vad landskapsregeringen prövar vid meddelandet av tillståndet. Avgiften betalas i förskott på en tid som landskapsregeringen bestämmer. När en avgift bestäms ska landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet iakttas.

Ett tillstånd som har beviljats enligt 1 mom. förfaller om en sådan regelbunden verksamhet som tillståndet avser inte har inletts senast inom sex månader från det att tillståndet har börjat gälla. Om ett tillstånd har konstaterats förfallet ska ett särskilt beslut fattas av landskapsregeringen som fastställer att tillståndet har förfallit.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

4 §. Tillstånds- och anmälningsregister

För att underlätta tillsynen av att denna lag efterlevs får landskapsregeringen upprätta ett register över dem som har ett sådant tillstånd som avses i 3 § 1 mom. eller som har anmält sig enligt 3 § 2 och 3 mom.

Registret får innehålla sådana uppgifter som avses i 3 § 4 mom., 9 § 4 och 5 mom. och andra uppgifter som behövs för kontrollen av att verksamheten bedrivs i enlighet med denna lag.

Om personuppgifter behandlas i registret ska landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen iakttas.

Se C 3, Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

5 §. Information om leverantörer av audiovisuella medietjänster

Leverantörer av audiovisuella medietjänster ska se till att mottagare av deras tjänster alltid på ett enkelt och direkt sätt har tillgång till

- 1) namnet på leverantören av medietjänsten,
- 2) den geografiska adress där leverantören är etablerad,
- 3) uppgifter om leverantören av medietjänsten, så att denne kan kontaktas på ett snabbt och effektivt sätt samt
- 4) uppgifter om behörig tillsynsmyndighet.

2 kap. Innehållet i radio- och televisionssändningar samt beställ-tv

6 §. Allmänna krav på en sändnings innehåll

Den som har erhållit tillstånd eller är anmälnings-skyldig enligt 3 § ska se till att program som tillhandhålls i radio- eller televisionssändningar eller i beställ-tv är opartiska och sakliga samt att ingen kränks i sin rätt. Därvid ska beaktas att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda i radio- och televisionssändningarna samt beställ-tv. Programverksamheten som helhet ska präglas av det demokratiska samhällsskickets grundidéer samt principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Program i radio- eller televisionssändningar eller i beställ-tv får inte utan särskilda skäl innehålla när-gångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur eller ensidigt inriktas på pornografi.

Bestämmelserna i denna paragraf är inte tillämpliga i fråga om en radiosändning som utgör en omedelbar och oförändrad återutsändning av en sändning som har sitt ursprung utanför landskapet.

7 §. Program skadliga för barn

Ett televisionsprogram med våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller med pornografiska bilder som är skadliga för barns utveckling får inte sändas okodat under en sådan tid att det finns risk för att barn kan se programmet, om det inte av särskilt skäl är försvarligt.

Ett program med i 1 mom. angivet innehåll ska, oavsett om sändningen är kodad eller okodad, antingen

föregås av en varning i ljud eller innehålla en varning som anges löpande i bild.

Ett program som tillhandahålls i beställ-tv och som innehåller våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller med pornografiska bilder som är skadliga för ett barns utveckling får inte tillhandahållas på ett sådant sätt att det finns risk för att ett barn kan se programmet, om det inte av särskilda skäl är försvärat.

8 §. *Gennämle och rättelse*

Tillståndshavaren eller den som är anmälningsskyldig enligt 3 § ska utan dröjsmål införa gennämle eller rätta uppgift som förekommit i ett program och som befunnits vara oriktig när den saken gäller det yrkar, om inte gennämet eller rättelsen

- 1) kan orsaka någon skada som inte står i proportion till den nytta som uppnås genom åtgärden,
- 2) kan anses strida mot lag eller
- 3) av annan orsak inte ger grundad anledning att rätta uppgiften.

En begäran om gennämle eller rättelse av uppgift ska göras inom fjorton dagar från den dag då programmet sändes. Bifalls en begäran om gennämle eller rättelse, ska gennämet eller rättelsen sändas vid en lämplig tidpunkt och på ett lämpligt sätt med hänsyn till den sändning som gennämet eller rättelsen avser.

Om en skriftlig begäran om gennämle eller rättelse avslås ska tillståndshavaren eller den som omfattas av anmälningsskyldigheten enligt 3 § lämna information till den berörde om förutsättningarna att hos programnämnden anmäla programföretagets beslut eller dess handläggning av ärendet. Ett beslut om avslag ska lämnas inom sju dagar efter det att en begäran togs emot och ska innehålla uppgifter om skälen för avslaget.

Bestämmelserna i denna paragraf är inte tillämpliga i fråga om radiosändning som utgör en omedelbar och oförändrad återutsändning av en sändning som har sitt ursprung utanför landskapet.

9 §. *Främjande av europeiska produktioner*

Om inte särskilda skäl föranleder annat ska den som utövar televisionsverksamhet i landskapet se till att mer än hälften av den årliga televisionssändningstiden upptas av program av europeiskt ursprung och att minst tio procent av den årliga televisionssändningstiden eller minst tio procent av programbudgeten avser program av europeiskt ursprung som har framställts av självständiga producenter. Om inte särskilda skäl föranleder annat ska även den som utövar televisionsverksamhet genom ledning i landskapet reservera minst tio procent av sin årliga televisionssändningstid av sändningar av annat slag än omedelbar och oförändrad återutsändning för program av europeiskt ursprung. Som en televisionssändningstid anses den tid då program sänds med annat innehåll än nyheter, sport, tävlingar, reklam och försäljningsprogram. I televisionssändningstid ska inte heller räknas in sändningar av endast text.

Den som tillhandhåller beställ-tv ska när det är praktiskt möjligt och på lämpligt sätt främja framställ-

ningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung.

I fråga om innebörden av begreppet europeiskt ursprung kan ledning hämtas från definitionen av europeiska produktioner i artikel 1.1 punkt n i AV-direktivet.

Den som utövar televisionsverksamhet i landskapet ska vartannat år senast den 15 september överlämna en rapport till landskapsregeringen över hur stor andel av verksamheten som har utgjorts av sådana program som avses 1 mom.

Den som tillhandhåller beställ-tv ska vart fjärde år senast den 15 september överlämna en rapport till landskapsregeringen över vad som har gjorts för att främja framställningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung enligt 2 mom.

Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om vad rapporterna enligt 4 och 5 mom. ska innehålla.

10 §. *Förbud mot vidare-sändning*

Landskapsregeringen kan tillfälligt förbjuda omedelbar och oförändrad återutsändning av televisions-sändning som har sitt ursprung utanför landskapet från en EES-stat om sändningarna sker vid upprepade tillfällen och sändningarna innehåller

- 1) program med grovt våld eller pornografi som kan orsaka skada hos barn om sändningarna sker under sådan tid och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen och
- 2) program som uppmuntrar till hat grundat på ras, kön, religion eller nationalitet.

Ett föreläggande enligt 1 mom. kan förenas med vite på det sätt som bestäms i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

Innan en omedelbar och oförändrad återutsändning kan förbjudas ska det förfarande som anges i artikel 3.2 i AV-direktivet iakttas.

Se C 2, Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

11 §. *Ensamrätt*

Har den som utövar televisionsverksamhet i landskapet erhållit ensamrätt till ett evenemang som en EES-stat bestämt att ska vara av särskild samhällelig betydelse får ensamrätten inte utnyttjas på ett sådant sätt att en väsentlig del av befolkningen i den ifrågasvarande staten är förhindrad att följa evenemanget i en avgiftsfri televisionssändning i direktsändning eller, om det finns saklig grund till det, med en mindre tidsförskjutning.

Närmare bestämmelser om ensamrätten kan utfärdas i landskapsförordning.

12 §. *Korta nyhetsinslag*

Ett programföretag som är etablerat i en EES-stat får i enlighet med bestämmelserna i 48 § 5 mom. i upphovsrättslagen (FFS 404/1961) i ett nyhetsinslag återge utdrag ur utsändningar från ett evenemang av särskild samhällelig betydelse som ett annat programföretag erhållit ensamrätt till.

Se Ft 401 FL I.

N 1 LL (2011:95) om radio- och televisionsverksamhet

13 §. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Leverantörer av audiovisuella medietjänster bör eftersträva att tjänsterna utformas på ett sådant sätt att de med beaktande av leverantörens tekniska och finansiella förutsättningar blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom programtextning, tolkning eller annan lämplig teknik.

3 kap. Kommersiella meddelanden**14 §. Identifiering av kommersiella meddelanden**

Ett kommersiellt meddelande ska utformas och presenteras så att det tydligt framgår att det är fråga om ett kommersiellt meddelande.

I ett kommersiellt meddelande får det inte förekomma personer som spelar en framträdande roll i program som huvudsakligen handlar om nyheter eller aktuella samhällsfrågor.

I ett kommersiellt meddelande får inte sådan teknik användas som kan påverka det undermedvetna. Dolda kommersiella meddelanden är förbjudna.

Bestämmelserna i denna paragraf är inte tillämpliga i fråga om radiosändning som utgör en omedelbar och oförändrad återutsändning av en sändning som har sitt ursprung utanför landskapet.

15 §. Kommersiella meddelanden som är skadliga för hälsa, säkerhet eller miljö

Kommersiella meddelanden i televisionssändningar eller i beställ-tv får inte uppmuntra till ett beteende som är skadligt för hälsa eller säkerhet eller till ett beteende som är mycket skadligt för miljön.

16 §. Övriga begränsningar i fråga om kommersiella meddelanden

I fråga om kommersiella meddelanden för tobak, alkoholdrycker, medicinska produkter och medicinsk behandling ska iakttas vad som föreskrivs i tobakslagen (1978:52) för landskapet Åland, alkohollagen (FFS 1143/1994) och läkemedelslagen (FFS 395/1987).

Se L 15, Tobakslag (1978:52) för landskapet Åland So 601, So 508 FL II

17 §. Kommersiella meddelanden riktade till barn

Ett kommersiellt meddelande i en televisionssändning och beställ-tv får inte

- 1) utformas på ett sådant sätt att ett barns godtrogenhet eller bristande erfarenhet utnyttjas,
- 2) innehålla en direkt uppmaning till ett barn om att övertala sina föräldrar eller andra att köpa en produkt eller tjänst,
- 3) utnyttja ett barns speciella förtroende för föräldrar, lärare eller annan samt
- 4) innehålla bild på eller beskrivning av farliga situationer där ett barn är inblandat.

Ett försäljningsprogram får inte uppmåna ett barn att ingå avtal om köp eller hyra av produkter och tjänster.

Med ett barn avses person som inte har fyllt arton år.

18 §. Identifiering av och tidsgränser för reklam och försäljningsprogram

En radio- och televisionssändning samt beställ-tv får innehålla reklam och försäljningsprogram. Ett reklaminslag och försäljningsprograminslag ska avslutas och inledas med en särskild bild- eller ljudsignatur som tydligt skiljer inslagen från övriga program. Av varje inslag ska klart framgå vem uppdragsgivaren är. I en televisionssändning med försäljningsprogram och vid reklaminslag och försäljningsprograminslag med delad bildskärm ska bildsignaturen alltid vara löpande.

Enstaka reklaminslag och försäljningsprograminslag är förutom i sportsändningar förbjudna.

Vid en radio- och televisionssändning får inslagen av reklam och försäljningsprogram sändas under högst tolv minuter under en timme mellan hela klockslag. Tidsgränsen ska inte tillämpas på meddelanden som leverantören av medietjänsten eller utövaren av radioverksamheten gör för företagets egna program och produkter med programanknytning som har direkt koppling till programmen, sponsormeddelanden och produktplacering.

Bestämmelserna i denna paragraf är inte tillämpliga i fråga om en radiosändning som utgör en omedelbar och oförändrad återutsändning av en sändning som har sitt ursprung utanför landskapet.

19 §. Placering av och avbrott för reklam och försäljningsprogram

Vid en televisionssändning ska reklaminslag samt försäljningsprograminslag som inte omfattas av 20 § sändas i block som tydligt skiljer sig från de övriga programmen utan att avbryta dessa.

Ett program får dock avbrytas av reklam och programförsäljning om avbrottet, med hänsyn till naturliga pauser i programmet och programmets längd och karaktär, inte påverkar programmets integritet och värde eller kränker rättighetsinnehavarens rättigheter.

Televisionssändning av biografier, nyhetsprogram, barnprogram och filmer producerade för tv, med undantag för televisionsserier och dokumentärprogram, får under förutsättning att kraven i 2 mom. är uppfyllda avbrytas för reklam eller programförsäljning en gång varje tablålagd period på minst trettio minuter.

Barnprogram får dock avbrytas av reklam eller programförsäljning endast om programmets tablålagda längd överstiger trettio minuter. Televisionssändningar med program som innehåller gästtjänster får inte avbrytas av reklam eller programförsäljning.

20 §. Sändningsblock reserverade för försäljningsprogram

Ett sändningsblock som har reserverats för försäljningsprogram i en kanal som inte uteslutande är avsedd för försäljningsprogram ska ha en sammanhängande varaktighet av minst femton minuter. Ett sändningsblock ska avslutas och inledas med en särskild bild- eller ljudsignatur som tydligt skiljer inslagen från övriga program.

Bestämmelserna i denna paragraf är inte tillämpliga i fråga om radiosändning som utgör en omedelbar och oförändrad återutsändning av en sändning som har sitt ursprung utanför landskapet.

21 §. Kanaler som har reserverats för reklam, försäljningsprogram och egenreklam

Bestämmelserna om främjande av europeiska produktioner i 9 §, om identifiering av och tidsgränser för reklam och försäljningsprogram i 18 § och om placering av och avbrott för reklam och försäljningsprogram i 19 § ska inte tillämpas på televisionskanaler som uteslutande har reserverats för reklam eller försäljningsprogram eller på televisionskanaler som uteslutande har reserverats för program där en leverantör av medietjänster marknadsför sina egna produkter, tjänster, program eller kanaler.

22 §. Sponsring

I början eller slutet av ett sponsrat program i en radio- eller televisionssändning eller i beställ-tv ska det klart framgå vem som är programmets sponsor samt att det är fråga om ett sponsrat program. Information om sponsorn ska ges i form av sponsorns namn, logotyp eller annat kännetecken för sponsorn.

En sponsor för ett program i en radio- eller televisionssändning eller i beställ-tv får inte utöva inflytande över programmets innehåll eller programläggning på ett sådant sätt att det redaktionella oberoendet äventyras för leverantören av medietjänsten eller utövaren av radioverksamheten.

I ett sponsrat program i en radio- eller televisionssändning eller i beställ-tv får det inte göras säljfrämjande hänvisningar till sponsorns eller en tredje parts produkter eller tjänster.

Ett program i radio- eller televisionssändningar eller i beställ-tv som huvudsakligen handlar om nyheter eller aktuella samhällsfrågor får inte sponsras.

Program i radio- eller televisionssändningar eller i beställ-tv får inte sponsras av någon, vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av tobaksprodukter.

Om någon vars verksamhet omfattar tillverkning eller försäljning av medicinska produkter och medicinsk behandling sponsrar ett program i en radio- eller televisionssändning eller i beställ-tv får denna sponsring främja sponsorns namn eller anseende, men inte särskilda medicinska produkter eller medicinska behandlingar som endast är tillgängliga efter ordination.

Bestämmelserna i denna paragraf är inte tillämpliga i fråga om radiosändning som utgör en omedelbar och oförändrad återutsändning av en sändning som har sitt ursprung utanför landskapet.

23 §. Produktplacering

I ett program i en televisionssändning eller i beställ-tv får det inte förekomma produktplacering.

Med avvikelse från 1 mom. är produktplacering tillåten i filmer, televisionsserier, sportprogram och lätta underhållningsprogram. Avvikelsen gäller dock inte

1) barnprogram,

2) program där det förekommer produktplacering av tobaksprodukter eller produkter som framställts av

företag vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning och försäljning av tobaksprodukter eller

3) program där det förekommer produktplacering av särskilda medicinska produkter eller medicinska behandlingar som endast är tillgängliga efter ordination.

Ett program där det förekommer produktplacering får inte sändas om

1) programmets innehåll eller programläggning kan påverkas på ett sådant sätt att det redaktionella oberoendet äventyras för leverantören av medietjänsten,

2) programmet uppmuntrar till inköp eller hyra av produkter eller tjänster eller innehåller andra säljfrämjande hänvisningar till dessa produkter eller tjänster eller

3) programmet framhäver en produkt eller en tjänst på ett otillbörligt sätt.

När det förekommer produktplacering i ett program ska det tydligt informeras om detta i början och i slutet av programmet och när programmet börjar igen efter ett avbrott för reklam. Informationen ska endast ges i form av en neutral upplysning om att produktplacering förekommer i programmet och om den produkt eller tjänst som har placerats i programmet.

4 kap. Särskilda skyldigheter och samarbete

24 §. Skyldighet att tillhandahålla kanal och att sända meddelande

Den som förfogar över ett ledningsnät är skyldig att tillhandahålla en kanal för sändningar av annat slag än en omedelbar och oförändrad återutsändning av ett televisionsprogram från företag eller enskild som till programnämnden anmält om sin avsikt att bedriva sådana sändningar. Programnämnden bestämmer vid behov hur sändningstiden ska fördelas mellan dem som önskar nyttja kanalen. Den som förfogar över ledningsnätet behöver inte i syfte att fullgöra distributionskyldigheten göra sådana förbättringar som ökar nätets distributionsförmåga och som kräver betydande ekonomiska investeringar.

Den som har erhållit tillstånd enligt 3 § och i den mån det är tekniskt möjligt, även den som är anmälningsskyldig enligt 3 §, är skyldig att på begäran av en myndighet sända ett meddelande till allmänheten, om därom är särskilt föreskrivet eller om det annars är av synnerligen viktigt allmänt intresse.

25 §. Inspelningskyldighet

Den som bedriver radio- eller televisionsverksamhet ska ombesörja att varje utsänt program spelas in. Inspelningen ska bevaras i minst tjugoen dagar från det att programmet sändes.

Skyldigheten att bevara inspelningen fortgår också efter att den i 1 mom. föreskrivna tiden löpt ut, om ett ärende som grundar sig på innehållet i ett program är föremål för förundersökning, åtalsprövning eller rättegång. Inspelningen får i detta fall utplånas först när det har blivit klart att åtal i ärendet inte kommer att väckas eller när ett yrkande som grundar sig på innehållet i ett program har avgjorts och avgörandet har vunnit laga kraft.

N 1 LL (2011:95) om radio- och televisionsverksamhet

Den som bedriver radio- eller televisionsverksamhet är skyldig att utan kostnad bereda programnämnden och sakägare möjlighet att ta del av ett inspelat program.

Bestämmelserna i denna paragraf är inte tillämpliga i fråga om radiosändning som utgör en omedelbar och oförändrad återutsändning av en sändning som har sitt ursprung utanför landskapet.

26 §. *Samarbete mellan myndigheter*

Landskapsregeringen och programnämnden kan vid behov samarbeta med behörig myndighet i en EES-stat. I samarbetet kan ingå ett utbyte av information som har förvärvats med stöd av denna lag med behörig myndighet i en EES-stat.

5 kap. Innehav av televisionsmottagare och avgiftsskyldighet

27 §. *Anmälan av innehav av televisionsmottagare*

En televisionsmottagare får innehas och användas av var och en. En televisionsmottagare får inte användas på sådant sätt att mottagning på andra platser störs.

Innehavare av en televisionsmottagare som är avgiftsskyldig för innehavet ska anmäla sitt innehav till landskapsregeringen. En anmälan ska göras innan en televisionsmottagare börjar användas. Anmälan om ibruktagandet av en televisionsmottagare träder i kraft den dag som betraktas som ankomstdag för en handling enligt förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland eller vid en annan senare tidpunkt som användaren uppger. Anmälan ska göras skriftligen eller på annat av landskapsregeringen godkänt sätt.

I anmälan enligt 2 mom. ska anges

- 1) innehavarens namn och personbeteckning,
- 2) juridiska personers affärs- och samfundssignum,
- 3) adress,
- 4) antalet televisionsmottagare som innehas av fysiska och juridiska personer som bedriver inkvarteringsrörelse samt
- 5) andra uppgifter som behövs för att fastställa avgiftsskyldigheten och sköta övervakningen.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

28 §. *Avgift för innehav av televisionsmottagare*

För innehav av en anordning som huvudsakligen är avsedd att användas som televisionsmottagare betalas en årlig avgift i enlighet med vad landskapsregeringen närmare bestämmer. Landskapsregeringen har härvid rätt att bestämma om befrielse från skyldigheten att betala avgift.

Landskapsregeringens beslut om en avgift för innehav av en televisionsmottagare samt om befrielse från skyldigheten att betala sådan ska publiceras i Ålands författningssamling.

De medel som har influtit i avgifter vilka ska erläggas enligt 1 mom. ska, sedan kostnaderna för uppbörden har avdragits, användas för att främja radio- och televisionsverksamhet där sändningsverksamheten bedrivs i ett markbundet elektroniskt kommunikationsnät som fungerar med hjälp av radiovågor som utbreder sig fritt.

När avgifterna enligt denna paragraf bestäms ska landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet iaktas.

Se TV-avgift, ÅLRB (2011:108), F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

29 §. *Avgiftsskyldighetens upphörande*

Avgiften ska betalas till dess att den avgiftsskyldige har anmält att det avgiftspliktiga innehavet har upphört och anmälan har kommit in till landskapsregeringen.

Om den avgiftsskyldige avlider upphör avgiftsskyldigheten per dödsdagen, om en anmälan kommer in till landskapsregeringen inom tre månader från dödsdagen.

30 §. *Beslut om avgiftsskyldighet*

Efter att en anmälan om innehav av televisionsmottagare enligt 27 § har kommit in till landskapsregeringen uppbär landskapsregeringen utan något separat beslut om avgiftsskyldighet en avgift för innehav av televisionsmottagare hos den fysiska eller juridiska person som har anmälts som innehavare.

På begäran av innehavaren av en televisionsmottagare eller om det har blivit uppenbart vid en kontroll att någon använder en televisionsmottagare som inte har anmälts enligt 27 § och oenighet råder huruvida avgiftsskyldighet föreligger fattar landskapsregeringen ett särskilt beslut om avgiftsskyldighet och om tidpunkten för när avgiften ska börja betalas.

På uppbörd av avgift för innehav av televisionsmottagare tillämpas i övrigt landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

31 §. *Kontrollanter*

Landskapsregeringen kan förordna särskilda kontrollanter för att övervaka att anmälningskyldigheten enligt 27 § verkställs.

Kontrollanten ska ha ett tjänstemärke vars utformning fastställs av landskapsregeringen. Märket ska medföras vid tjänsteutövning och visas upp vid behov eller på begäran.

I samband med en kontroll ska kontrollanten på begäran ges information om omständigheter som behövs vid uppbörden av avgiften.

6 kap. Televisionsinnehavarregister

32 §. *Allmänna principer*

Landskapsregeringen får i ett register över innehavare av televisionsmottagare (televisionsinnehavarregister) utföra behandling av personuppgifter för de ändamål som anges i 34 §.

Vid behandlingen av personuppgifter i televisionsinnehavarregistret gäller landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen, om inte något annat föreskrivs i detta kapitel.

33 §. *Registeransvarig*

Landskapsregeringen är registeransvarig för behandlingen av personuppgifter i televisionsinnehavarregistret.

34 §. Registerändamål

Personuppgifter får behandlas i televisionsinnehavarregistret för att tillhandhålla uppgifter för uppbörden av avgifter för innehav av televisionsmottagare och övervakningen av att denna lag följs.

35 §. Registerinnehåll

Televisionsinnehavarregistret får innehålla personuppgifter om dem som anmält sitt innehav av televisionsmottagare och om dem som har konstaterats ha brutit mot skyldigheten att anmäla sitt innehav samt om uppbörds- och betalningstransaktioner som gäller avgifter som uppbärs för användningen av en televisionsmottagare.

I televisionsinnehavarregistret får följande uppgifter införas

- 1) innehavarens namn,
- 2) personbeteckning och i fråga om juridiska personer dennes affärs- och samfundssignum,
- 3) adress,
- 4) hemkommun,
- 5) antalet televisionsmottagare som innehas och används av fysiska och juridiska personer som bedriver inkvarteringsrörelse samt
- 6) andra uppgifter som behövs för att fastställa avgiftsskyldigheten och sköta övervakningen.

36 §. Utlämnande av uppgifter

Personuppgifter ur televisionsinnehavarregistret får lämnas ut till polis- och åklagarmyndigheter samt domstolar om uppgifterna behövs för övervakningen av att denna lag iakttas. Uppgifter får även utlämnas till utskökningsmyndigheter för indrivning av avgifter som inte har betalats inom föreskriven tid.

37 §. Skadestånd vid behandling av personuppgifter

Bestämmelserna i landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen om skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt detta kapitel.

7 kap. Programnämnd**38 §. Programnämndens uppgift och sammansättning**

För granskning av ett program som förekommit i en radio- eller televisionssändning eller i beställ-tv och för vissa andra i denna lag angivna uppgifter finns programnämnden. Landskapsregeringen kan anförtro programnämnden även andra än i denna lag uttryckligen förutsatta uppgifter vilka lämpligen kan handhas av nämnden.

Landskapsregeringen tillsätter programnämnden. Nämnden består av en ordförande och en viceordförande samt minst tre och högst fem övriga medlemmar. Nämndens mandattid är fyra år. Ordföranden ska ha en inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier.

Landskapsregeringen kan skilja programnämnden eller en medlem i nämnden från uppdraget innan mandattiden gått ut. Om en medlem skiljs från sitt uppdrag eller avlider ska en ny medlem utses för den

återstående mandattiden. Landskapsregeringen beslutar om det arvode som ska tillkomma den som innehar ett uppdrag i nämnden.

39 §. Programnämndens sammanträden

Programnämnden sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för ordföranden på kallelse av viceordföranden.

Programnämnden är beslutförför då ordföranden eller viceordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Viceordföranden handhar ordförandens uppgifter vid jäv eller annat förfall för denna. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst.

Vid programnämndens sammanträden förs protokoll som justeras på sätt som programnämnden bestämmer.

Om beslutsfattandet i programnämnden i övrigt gäller i tillämpliga delar de bestämmelser som gäller beslutsfattandet i landskapsregeringen.

8 kap. Påföljder, straff och besvär**40 §. Påföljder vid överträdelser av programreglerna**

Finner programnämnden att ett program som har förekommit i en radio- eller televisionssändning eller i beställ-tv strider mot lag ska den som bedriver sändningsverksamheten tilldelas en anmärkning. Ett beslut om anmärkning ska offentliggöras på åtgärd av den som har tilldelats anmärkningen. Har den som bedriver sändningsverksamhet under samma kalenderår tilldelats minst tre anmärkningar eller är en enskild överträdelse att betrakta som synnerligen grov, kan nämnden utfärda ett sändningsförbud för en viss tid. Ett beslut om sändningsförbud får fattas endast när omständigheterna klart ger vid handen att en anmärkning inte är ett tillräckligt medel för att förmå den som bedriver sändningsverksamheten att rätta sig.

41 §. Påföljder vid försummelse att betala avgift

Den som inte har betalt i denna lag avsedd avgift inom utsatt tid eller som har låtit bli att anmäla innehav av televisionsmottagare är skyldig att förutom avgiften betala en dröjsmålsavgift i enlighet med vad landskapsregeringen bestämmer. När avgifterna enligt denna paragraf bestäms ska landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet iakttas i tillämpliga delar.

Avgifter som inte har betalats inom utsatt tid får drivas in utan dom eller beslut på det sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007).

Se Pr 608 FL I

42 §. Straffbestämmelser och tvångsmedel

Den som utövar verksamhet som innefattar en radio- eller televisionssändning utan tillstånd eller överträder ett sändningsförbud ska dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma gäller den som innehar den sändare vilken har använts vid överträdelsen. Kan han eller hon göra sannolikt att han eller hon inte har haft möjlighet att förhindra överträdelsen, ska straff dock inte utdömas.

N 2 LL (1957:23) om allmänna vägar

Den som har låtit bli att anmäla en verksamhet eller innehav av ett ledningsnät enligt bestämmelserna i 3 § ska dömas till böter.

I fråga om straff för lämnande av oriktiga personuppgifter ska iakttas vad som bestäms i 16 kap. 5 § strafflagen (FFS 39/1889).

I landskapet ska bestämmelserna i 24 kap. 8 § i strafflagen om brott mot spridande av information som kränker privatlivet tillämpas i den lydelse bestämmelsen har när denna lag träder i kraft. Ändringar av 24 kap. 8 § i strafflagen ska tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

På programnämndens framställning kan landskapsregeringen vid vite tvinga den som vägrar att fullgöra skyldighet som åvilar honom eller henne enligt 24 § att upphöra med sin tredska.

Se St 101 FL I

43 §. Besvär

Ett beslut som programnämnden har fattat med stöd av denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut enligt denna lag får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

9 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

44 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 december 2011.

Genom denna lag upphävs

1) landskapslagen (1993:117) om rundradioverksamhet,

2) landskapslagen (1993:53) om kabelsändningar till allmänheten,

3) 5 § och 6 § 2 mom. i radioansvarighetslagen (FFS 219/1971) samt 4, 5 och 6 §§ i radioansvarighetsförordningen (FFS 621/1971) i den lydelse som tidigare har varit gällande jämlikt 71 § självstyrelselagen samt

4) 27 kap. 3a § i strafflagen i den lydelse som tidigare har varit gällande jämlikt 71 § självstyrelselagen.

45 §. Övergångsbestämmelse

Den som har ett tillstånd att utöva verksamhet som innefattar rundradiosändning med stöd av landskapslagen om rundradioverksamhet får med stöd av tillståndet fortsätta att utöva verksamhet som innefattar radio- eller televisionssändningar under tillståndets giltighetstid. På sådant tillstånd tillämpas bestämmelserna i denna lag.

Den som har anmält sitt innehav av kabelnät eller sin kabelsändningsverksamhet med stöd av landskapslagen om kabelsändningar till allmänheten och som fortfarande förfogar över ledningsnät där det bedrivs sändningar på vilka denna lag är tillämplig eller som önskar fortsätta med verksamhet för vilket det krävs anmälan enligt denna lag, ska anmäla sitt innehav eller sin verksamhet enligt 3 § senast sex månader efter det att denna lag har trätt i kraft.

Den som innehar en televisionsmottagare när denna lag träder ikraft och som har anmält sitt innehav med stöd av landskapslagen om rundradioverksamhet anses ha gjort en anmälan enligt 27 §.

Den som har betalt avgift för innehav av televisionsmottagare med stöd av landskapslagen om rundradioverksamhet är inte skyldig att betala avgift för innehav av televisionsmottagare enligt denna lag förrän avgiftsperioden för den betalda avgiften har löpt ut. Vid bestämmandet av avgiften för den första avgiftsperioden enligt denna lag ska landskapsregeringen beakta om avgiften avser tid för vilken avgift för innehav av televisionsmottagare har betalats enligt landskapslagen om rundradioverksamhet.

Programnämnd som har tillsatts av landskapsregeringen innan denna lag har trätt i kraft fortsätter sin verksamhet tills mandattiden har löpt ut.

På förvaltningsärenden som har inletts före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande. På ärenden som har återförvisats för ny behandling tillämpas dock bestämmelserna i denna lag.

N 2 Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Denna landskapslag avser sådana för den allmänna samfärdseln upplåtna vägar, som hållas genom det allmännas försorg på sätt nedan stadgas. Dessa vägar äro allmänna vägar.

Allmän väg kan även vara allenast för samfärdsl av visst slag avsedd körväg eller väg, som begagnas endast vintertid (särskild vinterväg). Om dessa gälla i tillämpliga delar stadgandena i denna landskapslag.

Angående gatuhållning gäller vad därom är särskilt stadgat.

Se H 1, Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland, 8 och 9 kap.; N 4, Landskapslag (1980:46) om landskapsandel för underhållskostnader för gator

2 §. Allmänna vägar äro landsvägar eller bygdevägar.

3 §. Till väg hör

1) körbana, gång- och cykelbana och övriga trafikbanor, samt

2) vägren, slänt, vägbank, dike, mitt-, skilje- eller gränsområde, mötes-, vänd- eller hållplats, mindre upplags- eller parkeringsområde i omedelbar anslutning till väg, belysningsanordningar och trafikljus, skyddsvärn, trumma, bro, bullerhinder, färja med färjläge och färjled, brygga som förklarats ansluten till väg, vägmärke samt övriga områden, anläggningar och anordningar som varaktigt behövs för användande och underhåll av trafikbanorna. (1981/78)

Till väg hänförs såsom dess biområden följande områden och platser då de är varaktigt erforderliga:

1) grus- och sandtag eller därmed jämförbart område;

2) byggnads- eller upplagsområden som är nödvändiga för väghållningen;

3) allmänna parkerings- och lastningsområden;

4) områden som erfordras för trafikanternas vila och förplägnad eller för service av fordon (rastplatser); samt

5) områden som behövs för uppsamling av trafikanternas avfall, områden som erfordras för förhindrande av de olägenheter som vägen eller trafiken medför för omgivningen och andra områden som behövs för väghållningen eller trafiken. (1981/78)

Område, som avses i 1 mom., utgör vägområdet. Vägområde, vars gränser icke fastställts vid lantmäteriförrättning, sträcker sig till ett avstånd av en meter från yttre kanten av diket eller, där dike icke finnes, vägsälanten eller -skärningen.

4 §. Väghållning omfattar byggande och underhåll av väg.

Väghållaren ombesörjer väghållningen och därtill hörande angelägenheter, svarar i första hand för kostnader, som föranledas av väghållningen, samt utöver de rättigheter, som erhållits för densamma.

Väghållare är landskapet eller kommunen.

5 §. (1997/23) Väghållningen för allmänna vägar bekostas av landskapet i enlighet med bestämmelserna i 11 kapitlet med de undantag som anges där.

6 §. Med byggande av väg avses anläggning av ny väg samt förbättring av väg.

Vad om förbättring av väg är stadgat gäller i tillämpliga delar jämväl om flyttning av väg.

7 §. Ny landsväg må anläggas:

1) om vägen provas nödig för genomgående långväga samfärdslinje eller för annan sådan allmän samfärdslinje, som icke huvudsakligen är av allenast lokal betydelse; eller

2) om vägen anses nödig för annat allmänt behov.

8 §. Ny bygdeväg må anläggas, om den är nödig huvudsakligen för kommunens inre samfärdslinje eller för annan sådan allmän samfärdslinje, som är av allenast lokal betydelse.

9 §. Biområde till väg må anordnas och väg förbättras, då allmänt behov sådant kräver.

10 §. (1981/78) Vägnätets utbyggnad skall planeras utgående från en ändamålsenlig avvägning mellan olika samhällsintressen. Härvid skall nödig hänsyn tagas till bosättningsens och näringslivets behov av trafik samt till vägnätets anpassning till miljön. Planer rörande användningen av närliggande områden för olika ändamål skall likaså beaktas.

Väg skall med beaktande av sträckning, höjdläge och bredd samt övriga omständigheter byggas så att ändamålet med vägen uppnås på ett så förmånligt sätt som möjligt och utan att annan åsamkas större skada eller olägenhet än som är nödvändigt. Förutom till trafiksäkerhet, fastighetsindelning samt trafik- och vägtekniska omständigheter skall hänsyn tagas till miljö- och värdepunkter. Väg skall förläggas och byggas så att de olägenheter som vägen och trafiken medför för omgivningen blir så små som möjligt.

Väg får inte byggas så att genomförande av antagen eller fastställd stads- eller byggnadsplan försätts. Vid planering av väg skall även övriga planer beträffande områdesanvändningen beaktas.

11 §. (1965/16) Väg skall hållas i ett för samfärdsleden tillfredsställande skick.

Till underhåll av väg räknas:

1) (1981/6) påförande av väghållningsämnen, vägbansens jämnande, vägdammets bindande, vägens renhållning, inbegripet även uppsamling och bortforsling av avfall från vägen, åtgärder för vägens dränering, reparation och ombyggnad av trumma samt hållande av bro, brygga och färja i brukbart skick;

2) (1981/78) uppsättande av skyddsvärn, vägmärke eller annan anordning;

3) avlägsnande av byggnader, upplag och anordningar, markhinder samt träd, buskar och, om så är nödigt, även annan växtlighet från vägområdet och invid vägen, såvida icke åtgärden med hänsyn till storleken av därmed förenade kostnader är att hänföra till vägförbättring;

4) drift av färja, anordnande av isväg i stället för färj- eller båtförbindelse, bevakning av bro samt öppnande och stängande av rörlig bro;

5) avlägsnande av snö- och ishinder samt åtgärder vid översvämning för vägens hållande i farbart skick, här inbegripet vägens utstakande;

6) anordnande av tillfällig farväg med anledning av snö- eller annat naturhinder eller vägskada; samt

7) övriga åtgärder för vidmakthållande av väg i ett för samfärdsleden tillfredsställande skick eller för avlägsnande av hinder invid vägen.

I 2 mom. avsedd åtgärd, som företages i samband med vägens byggande, hänföres till vägbyggnad.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat, äger icke tillämpning i fråga om underhåll av lastningsområde, som upplåtits till trafikanternas begagnande. I fråga om de områden, som reserverats för trafikanternas vila och förplägnad eller service för fordonen, tillämpas stadgandena i 1 och 2 mom., såvida icke om underhåll av området genom avtal eller på annat sätt annorlunda föreskrivits.

Bestämmelserna i 2 mom. 1 punkten rörande renhållning skall, om inte annat följer av bestämmelserna i 4 mom., tillämpas även i fråga om biområde och sidoområde till väg. (1981/6)

En fotgängare hade skadats då han halkade på en osandad gångväg, som hörde till en allmän landsväg. Landskapet Åland var såsom väghållare enligt 11 § 2 mom. 5 och 7 punkterna landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland skyldigt att hålla gångvägen i sådant skick, att den utan fara kunde användas av fotgängare. Med beaktande av tidpunkten för olyckan och väderleksförhållandena kunde landskapet dock inte hållas ansvarigt för olyckan. **HD 1984 II 221.**

12 §. Vintertid skall landsväg och bygdeväg hållas fria från hinder av snö och is i den utsträckning, som erfordras för motorfordonstrafik, där ej landskapsregeringen på grund av samfärdsledens ringa omfattning eller av andra särskilda skäl bestämmer, att väg skall hållas i skick allenast för samfärdslinje med hästfordon eller att åtgärder för avlägsnande av sådana hinder ej skola vidtagas.

Förrän beslut fattas om att väg skall hållas i skick allenast för samfärdslinje med hästfordon eller att åtgärder för avlägsnande av snö- och ishinder ej skola vid-

N 2 LL (1957:23) om allmänna vägar

tagas, bör vederbörande kommuns vägnämnd beredas tillfälle att yttra sig i saken.

13 §. Blir väg obehövlig för samfärdseln vintertid genom att särskild vinterväg anordnats, vare dess hållande i farbart skick ej nödigt under den tid vintervägen kan användas.

Har till följd av snöfall eller av annan orsak tillfällig farvåg anordnats vid sidan av väg, må med vägens försättande i farbart skick anstå, så länge hindret varar och den tillfälliga farvägen hålles farbar.

14 §. Bygdeväg skall förändras till landsväg, om den till följd av förändrade förhållanden eller av annan orsak uppenbarligen erhållit den betydelse, som i 7 § 1 punkten avses.

Bygdeväg må förändras till landsväg under samma förutsättningar, under vilka ny landsväg enligt 7 § 2 punkten må anläggas.

15 §. Landsväg må förändras till bygdeväg, om den till följd av förändrade förhållanden eller av annan orsak uppenbarligen icke längre fyller de förutsättningar, under vilka väg jämlikt 7 § må byggas såsom landsväg, men vägen dock är nödig för sådan allmän samfärd, som har lokal betydelse.

16 §. Enskild väg må förändras till landsväg eller bygdeväg under de förutsättningar, som enligt 7 och 8 §§ fordras för anläggning av ny landsväg eller bygdeväg.

17 §. Allmän väg må indragas eller begagnande av mark såsom vägs biområde förklaras hava upphört, om vägen eller biområdet till följd av att ny väg anlagts eller eljest icke längre anses behövlig med hänsyn till allmän fördel.

18 §. (1997/23) Landskapsregeringen kan om särskilda skäl föreligger besluta att avgift skall uppbäras för utnyttjande av en frigående färja som hör till allmän väg. För utnyttjande av linstyrd färja får avgift inte uppbäras.

19 §. Vid väghållning skall iakttas vad om forntida minnesmärkens fredande och om naturskydd samt om flyttande av rösen och andra fasta råmärken är särskilt stadgat.

Se O 23, Landskapslag (1965:9) om forminnen och K 30, Landskapslag (1998:82) om naturvård

2 kap. Om väghållare

20 §. Landskapet är väghållare för landsvägar och bygdevägar, om inte annat följer av bestämmelserna i denna paragraf. Landskapsregeringen kan förordna kommun till väghållare, om kommunen samtycker härtill. (1981/78)

Där annan än väghållare enligt bestämmelse i denna landskapslag eller annat särskilt stadgande eller med stöd härav utfärdad föreskrift är pliktig att svara för till väghållning hörande åliggande, lände detta till efterrättelse. Landskapsregeringen må dock förordna, att åliggandet tillsvidare eller varaktigt skall handhavas av vederbörande väghållningsmyndighet. Av särskild orsak må landskapsregeringen befria den ansvarige helt eller delvis från kostnaderna för åliggandets handhavande.

21 §. Där kommun är väghållare, må landskapsregeringen med vederbörande kommuns samtycke förordna, att kommunen i den utsträckning, som påkallas av särskilda ortsförhållanden, skall vara väghållare även inom annan kommuns område.

22 §. Är landskapet väghållare, skall landskapsregeringen handha de på väghållaren ankommande uppgifterna samt utföra talan i ärenden rörande väghållningen, såvitt av särskilda skäl ej annorlunda bestämts genom landskapsförordning.

Där kommun är väghållare, är kommunens vägnämnd eller den kommunala myndighet, som ombesörjer de vägnämnden enligt denna landskapslag tillkommande göromålen, väghållningsmyndighet under landskapsregeringens inseeende.

23 §. Underlåter kommun, som är väghållare, att bygga eller underhålla landsväg eller bygdeväg, och sker ej rättelse efter tillsägelse av [vägingenjören], äger landskapsregeringen rätt att förelägga kommunen viss tid, inom vilken erforderliga åtgärder skola vidtagas av kommunen, vid äventyr att de i annat fall utföras på kommunens bekostnad.

Är i fall, som avses i 1 mom., brådiskande åtgärd nödig för avlägsnande av omedelbart hotande fara eller hinder för samfärdseln eller yppad brist i vägs underhåll, må [vägingenjören], utan hinder av vad i nämnda moment är stadgat, draga försorg om att sådan åtgärd utan dröjsmål vidtages på kommunens bekostnad.

Vad i denna paragraf är sagt om kommun äger motsvarande tillämpning i fråga om den, som på grund av särskild, i 20 § 2 mom. avsedd förpliktelse är skyldig att ombesörja till väghållningen hörande åliggande.

3 kap. Om behandling av vägärenden samt om vägplan

24 §. Beslut om byggande av allmän väg, om förändring av bygdeväg till landsväg, av landsväg till bygdeväg eller av enskild väg till allmän, så ock beslut om indragning av allmän väg eller om att marks begagnande såsom vägs biområde skall upphöra, fattas av landskapsregeringen.

Förrän allmän vägs karaktär av landsväg eller bygdeväg förändras eller beslut om indragning av allmän väg fattas, bör vederbörande kommuns fullmäktige beredas tillfälle att avgiva utlåtande i saken.

25 §. Innan väg bygges, skall vägplan upprättas och fastställas. Sådan vägplan erfordras dock ej i fråga om vägförbättring av mindre omfattning, såvitt för företaget tillskottsmark från fastighet ej avhändes eller, där mark avhändes, fastighetens ägare eller med ägare jämförlig innehavare därtill skriftligen samtyckt.

Vägplan fastställs av landskapsregeringen, sedan vederbörande kommuns fullmäktige hörts och ägare av fastighet och andra, vilkas fördel eller rätt kan beröras av planen, beretts tillfälle att framställa påminnelser.

Vägplan får inte fastställas i strid med antagen detalj- eller generalplan. (2008/103)

26 §. I vägplan för anläggning av ny väg skall vägens egenskap av landsväg eller bygdeväg angivas. Är vä-

gen avsedd allenast för samfärdsel av visst slag, skall även därom bestämmas i vägplanen.

I vägplan, som avser anläggning av ny väg, skola vägens sträckning och tvärprofil angivas så, att vägområdet vid behov kan med ledning av planen utmärkas på marken. I vägplanen skall jämväl angivas, hurvida och på vilket sätt mark förbehålles för framtida breddning av vägen.

Vad i 2 mom. är stadgat skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse jämväl i fråga om upprättande av vägplan för sådan vägförbättring, som föranleder ändring av vägområdet. Kommer vid ändring av vägs sträckning vägen i sin gamla sträckning fortfarande att förbliva allmän väg, bör bestämmelse därom upptagas i vägplanen.

I vägplan skall anges de biområden på vilka vägrätt grundas. I vägplan skall anges område som i samband med byggande av väg behövs för tåkt, upplag och inkvartering. Om rätt att för väghållning använda eller bygga enskild väg behövs, skall likaså detta anges i vägplan. Vad här är sagt om rätt att använda eller bygga enskild väg gäller även erforderlig väg till biområde. (1981/78)

Vid vägplan skall fogas beräkning av kostnaderna för vägens byggande.

27 §. Vägplan bör uppgöras så, att den vid byggande av vägen kan följas utan väsentliga avvikelser.

28 §. Beslut om fastställelse av vägplan förfaller, där-
est vägens sträckning ej utmärkts i terrängen och vägarbetet ej påbörjats inom fyra år från utgången av det år, varunder beslutet meddelades. Landskapsregeringen må, då särskilda skäl därtill föreligga, förlänga giltighetstiden varje gång med högst fyra år.

4 kap. Om vägrätt och om vissa andra rättigheter för väghållningen

29 §. Har vägplan fastställts genom beslut, vilket vunnit laga kraft eller vilket må verkställas, ändå att besvär anförts, och beslut fattats om vägförstagets utförande, vare väghållaren berättigad att taga i besittning område, som erfordras för vägen. Efter besittningstagandet må området nyttjas för i 3 § avsedda vägändamål utan hinder av den rätt annan äger med avseende å fastigheten. Denna nyttjanderätt kallas vägrätt.

Vägrätt föreligge ock, om för vägändamål erforderligt område tagits i besittning enligt medgivande av fastighetens ägare eller med ägare jämförlig innehavare i sådant fall, där upprättande av vägplan ej jämlikt 25 § 1 mom. är nödigt, eller om enskild väg förändras till allmän.

Vägrätten medför jämväl befogenhet att från det i besittning tagna området undanröja byggnader, upplag och anordningar samt växande gröda och annan växtlighet ävensom att utan hinder av stadgandena i 41 § på området uppföra av dess användningsändamål förutsatta byggnader och anläggningar eller tillåta uppförande av sådana. (1964/15)

Område anses hava tagits i besittning, då vägens sträckning eller, där fråga är om vägområdets utvidg-

ning eller om vägs biområde, sådant område till sitt läge utmärkts i terrängen och arbetet påbörjats på vägen eller viss del därav.

Skall, innan vägförrättning hålles, från område, som tages i besittning, i stöd av 3 mom. avlägsnas byggnad, upplag, anordningar, växande gröda eller annan växtlighet och har överenskommelse ej träffats om ersättning för skada och men, som föranledes av områdets överlåtelse och vägens byggande, skall, om det befinnes nödigt, för senare uppskattning av ersättningen hållas syn på platsen för utrönande av beskaffenheten av den mark, över vilken vägen kommer att löpa, och den egendom, som för vägarbetets skull skall avlägsnas, samt deras skick. (1968/9)

Synen förrättas av vägingenjören eller av honom förordnad person tillsammans med vägnämndens ordförande och en av vägingenjören utsedd ojävig sakkunnig. Vederbörande fastighetsägare och -innehavare skola beredas tillfälle att bli vid syneförrättningen hörda. (1968/9)

Innan väghållaren vidtager åtgärder för avlägsnande av egendom på det i besittning tagna området, skall saken såvitt möjligt meddelas vederbörande fastighetsägare och -innehavare, och, såvida överenskommelse om egendomens avlägsnande icke nås, vid behov utsättas skäligh och med hänsyn till vägarbetets utförande lämplig termin, efter vars utgång egendomen avlägsnas genom väghållarens försorg. (1968/9)

30 §. Är väghållare på annan grund än vad i 29 § föreskrives i behov av vägrätt till område, erforderligt för vägs biområde, må landskapsregeringen, där ej åtgärden åsamkar fastigheten betydande skada eller olägenhet, på ansökan av väghållningsmyndighet bestämma, att väghållaren skall tillkomma sådan rätt.

Är väghållaren i behov av rätt att för väghållningen eller för genomförande av i 50 § 2 mom. nämnd regleringsplan från visst område taga väghållningsämne i begränsad mängd eller i behov av rätt till enskild väg, må sådan rätt grundas i samma ordning, som gäller ifråga om rätt till vägs biområde. (1968/9)

Där det för torrläggning av väg- eller biområde är nödvändigt att leda utloppsdike över annans mark, är väghållaren berättigad att lägga sådant dike med iakttagande av vad jämlikt vattenrättslagstiftningen i detta hänseende är gällande.

31 §. Sådän vägrätt, varom stadgas i 29 §, tillkommer väghållaren jämväl i avseende å vägområde och vägs biområde, som höra till sådan redan befintlig allmän eller såsom allmän avsedd väg, på vilken bestämmelserna i denna lag skola tillämpas.

32 §. Vad ovan i detta kapitel stadgats utgör icke hinder för väghållare att, såframt särskilda skäl därtill äro, i den ordning, som angives i [landskapslagen angående expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland], förvärva nyttjanderätt eller äganderätt till mark, som är erforderlig för vägområde eller vägs biområde. Har området bestämts genom vägplan, anses beslutet om vägplanens fastställelse lika med expropriationstillstånd.

N 2 LL (1957:23) om allmänna vägar

Om nyttjanderätt, som förvärvats i den i 1 mom. nämnda ordningen, gäller vad om vägrätt är stadgat.

Se H 12, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter

33 §. (1964/15) Indrages allmän väg i annat än nedan i 2 mom. avsett fall, upphøre vägrätten med avseende å vägområde, såvitt ej bestämmes, att området skall tagas i bruk för annat vägändamål.

Har vid vägförbättring sträckningen av väg ändrats, upphör vägen till denna del att vara allmän väg, där ej i vägplanen bestämts, att vägen i sin gamla sträckning fortfarande skall förbliva allmän. Utan hinder härav må väghållaren nyttja vägområdet för andra vägändamål enligt vad därom i vägplanen bestämts eller eljest bestämmes. Där sådan bestämmelse icke meddelats, upphøre såväl användandet av vägområdet för vägändamål som ock vägrätten, efter det i 37 § avsedd vägförrättning eller annan expropriationsförrättning rörande vägområdet avslutats eller, om sådan förrättning icke äger rum, enligt vad därom särskilt beslutes.

Då användande av mark såsom vägs biområde förklarats hava upphört, skall vägrätten med avseende å området upphöra.

Sedan vägrätt upphört, skall iakttagas vad i 10 kap. är stadgat.

34 §. Väghållare vare berättigad att inom ett år efter det vägrätt upphört eller inom av landskapsregeringen vid behov fastställd längre tid bortföra från förutvarande vägområde vad på detsamma för väghållning uppförts eller anbragts. Område, som är erforderligt för gata eller enskild väg, bör dock lämnas i sådant skick, att dess användande för dylikt ändamål icke vållar svårighet. Har det, som får bortföras, icke avlägsnats från området inom förenämnd tid, tillfalle det områdets ägare.

5 kap. Om ägoreglering och om reglering av enskilda vägar. Om vägförrättning

35 §. (1981/78) Uppkommer betydande olägenhet för fastighet genom ianspråktagande av väg eller biområde till väg kan ägobyte mellan berörda fastigheter ske. Sådant byte får ske enbart om olägenheten uppstått på grund av utfärdande av i 41 § avsett förbud, verkställande av i 50 § avsett beslut om anslutning eller regleringsplan eller på grund av splittring av ägor eller av annan dylik orsak. Motsvarar graderingsvärdena av de områden som skall utbytas inte varandra skall skillnaden ersättas i pengar. Om särskild orsak föreligger kan, i stället för ägobyte, vederlagsmark från annan fastighet mot full ersättning överföras till den fastighet som utsatts för olägenheten.

För i 1 mom. avsedd ägoreglering erfordras inte samtycke av ägare, innehavare av panträtt, arrende-rätt eller annan dylik särskild rättighet. Panträtt som belastar område som reglerats upphör till denna del. Samma gäller för annan rätt som belastar området, om så bestäms vid regleringen. Ägoregleringen sker utan ändring av lägenheternas mantal.

Är i 1 mom. nämnd olägenhet synnerligen betydande och kan den inte avlägsnas eller väsentligt minskas genom ägoreglering, skall väghållaren utge

ersättning för olägenheten om inte ägaren begär att väghållaren skall lösa fastigheten eller del därav. Inlösning skall ske vid i 37 § nämnd vägförrättning. Sedan förrättningen vunnit laga kraft bildar ett sålunda inlöst område en sådan jordregisterenhet som enligt landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter inlöst område utgör sedan expropriation genomförs. Utan hinder av vad i 47 § nämnda lag är stadgat skall rättighet som belastar fastigheten kvarstå.

35a §. (1981/78) Då allmän väg byggs på område, som i stadsplan avsatts som trafikområde eller i byggnadsplan för allmän trafikled, är väghållaren skyldig att inlösa hela området eller del därav, om markägaren vid vägförrättning det yrkar. Väghållaren har även rätt att inlösa ifrågavarande område av nämnda slag eller del därav.

Har sådan ändring av plan, som kan inverka på i 1 mom. nämnd inlösningsrätt eller -skyldighet, godkänts i kommunfullmäktige eller är ärende angående inlösen av område anhängigt med stöd av [byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland], får vid vägförrättning inte fattas beslut om inlösen förrän avgörandet av ändringen vunnit laga kraft eller ärendet angående inlösen av området upphört att vara anhängigt med stöd av byggnadslagen. Vid behov kan ärendet avskiljas för handläggning vid särskild förrättning.

Vid inlösen enligt 35 och 35a § skall i tillämpliga delar landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter gälla och vid inlösen enligt 35a § därjämte vad i 35 § 3 mom. är stadgat.

36 §. Lägges allmän väg eller tages mark för vägs biområde sålunda, att tidigare förefintlig enskild väg avskäres, och måste denna till följd härav framdragas över annan fastighets område, må för reglering av den uppkomna vägfrågan sådan förrättning äga rum, som avses i 37 §.

37 §. (1981/78) Vägförrättning skall hållas på platsen, om det inte är fråga om så ringa förändring av område att bestämmande av gränserna inte anses erforderligt. Vägförrättning skall inledas när väghållaren enligt 29 § eller 30 § 1 mom. förvärvat vägrätt och vägområde eller vägs biområde närmare kan anges till sina gränser. Vägförrättning kan inledas tidigare, dock inte förrän i 29 § eller 51 § 1 mom. avsett besittningstagande ägt rum, för bestämmande av förskottsersättning eller för handläggning och avgöranden av ärenden som avses i 51 § 2 mom. eller av annan särskild orsak.

Vid vägförrättning:

1) skall område som avses i framställning om vägförrättning bestämmas och anges på karta med ledning av vägplan och vid behov enligt anvisning av väghållningsmyndighet; om skäl föreligger skall anges även enskilda vägar och kommunalvägar som leder till vägs biområde och till vilka väghållaren har nyttjanderätt; området skall beskrivas samt utmärkas i terrängen genom råmärken om det av särskilda orsaker prövas nödvändigt;

2) skall ägor och enskilda vägar regleras i enlighet med 35 och 36 §§, om skäl därtill anses föreligga;

3) skall frågor som rör fastställande av i 75 § avsedda ersättningar behandlas; samt

4) skall förskottersättning i enlighet med 62 § 1 och 2 punkterna fastställas i resolution på sakägares yrkande, om han enligt 80 § 2 mom. har rätt därtill.

Vägförättning skall inte ske för område vartill ägande- eller nyttjanderätten skall förvärfvas i den ordning som i 32 § stadgas.

38 §. Förordnande om vägförättning meddelas av länsstyrelsen på framställning av väghållningsmyndighet eller annan sakägare. Förrättningen utföres på väghållarens bekostnad av lantmäteringenjör med biträde av två gode män, vilka förrättningsingenjören utser bland dem, som äro valda till gode män vid skiftesförrättningar. Där särskilda omständigheter så kräva, må dock även annan sakägare än väghållaren åläggas att helt eller delvis ersätta förrättningskostnaderna.

I avseende å ägoreglering, reglering av enskilda vägar och andra åtgärder, som skola utföras vid vägförättning, så ock i fråga om det förfarande, som härvid är att iakttaga, och om granskning av de utförda åtgärderna samt deras anteckning i jordregistret skall, såvitt ej annat följer av stadgandena i denna landskapslag, i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad i [lagen om skifte] är stadgat beträffande motsvarande förhållanden.

Se Fastighetsbildningslag (FFS 554/1995), Mi 101 FL II

39 §. Förutom för företagande av de i 37 § avsedda åtgärderna i däri angivna fall må förrättning på stället äga rum för bestämmande av gränserna för väg- eller biområde, hörande till redan förefintlig väg, om skäl därtill prövas föreligga, samt för utförande av ägoreglering utmed dylik väg, därest olägenhet, som omförmäles i 35 §, orsakas av i 41 § avsett förbud rörande område, vartill nyttjanderätten tidigare ej varit på motsvarande sätt inskränkt, eller till följd av förordnande, som avses i 50 §. Vid sådan förrättning skola likaså behandlas de övriga frågor, som enligt denna landskapslag eller särskilda stadganden böra avgöras vid vägförättning. Därom gälle i tillämpliga delar vad i 38 § är stadgat om vägförättning.

6 kap. Om inskränkning av nyttjanderätten till mark utmed väg

40 §. Utanför vägområde, där detta icke sträcker sig till två meters avstånd från yttre dikeskanten eller, om dike icke finnes, till tre meters avstånd från vägs släntens eller -skärningens yttre kant, tillkommer väghållningsmyndighet rätt att intill sagda avstånd fälla träd och buskar samt avlägsna på området inskjutande grenar. Från detta område (sidoområde) må vid behov även annan, naturlig växtlighet avlägsnas, så ock markhinder, vilka skymma den fria sikten.

På sidoområdet äger väghållare rätt att uppsätta erforderliga vägmärken.

Där utanför vägområde inom det i 41 § 2 mom. avsedda området förekomma sådana träd, buskar eller annan, naturlig växtlighet eller sådana markhinder,

vilka genom att inskränka den erforderliga fria sikten äro till fara för samfärdseln, äger väghållningsmyndighet rätt att vidtaga i 1 mom. nämnda åtgärder.

41 §. Byggnad må icke förekomma på vägs sidoområde. Jämväl utanför detta är det förbjudet att hålla byggnad på ett område, som sträcker sig till ett avstånd av 20 meter från landsväg eller 12 meter från bygdeväg, i båda fallen räknat från körbanans eller, där två eller flere sådana finnas, från den närmast belägna körbanans mittlinje (skyddsområde). Av särskilda skäl må i vägplan eller genom landskapsregeringens beslut sagda avstånd för viss väg eller del därav ökas till högst 30 meter.

Där väg bildar kurva eller till väg ansluter sig annan allmän väg eller allmänt trafikerad enskild väg eller vägen korsas av vattenväg, må byggnad, även utanför skyddsområdet, icke förekomma inom område, vilket med hänsyn till trafiksäkerheten bör vara fritt från sikten skymmande hinder (frisiktsområde).

Det är förbjudet att inom vägs sido-, skydds- eller frisiktsområde hålla upplag, stängsel eller annan anordning, vilka eller vilkas användande medföra fara för samfärdseln eller olägenhet för väghållningen.

Angående vissa eftergifter från bestämmelserna i denna paragraf stadgas i 42 §. Utöver dessa eftergifter må, när skäl därtill prövas föreligga, genom landskapsregeringens beslut tillstånd meddelas till avvikelse från de i 1 och 2 mom. nämnda förbuden och även genom annan väghållningsmyndighets än landskapsregeringen beslut från förbudet i 3 mom. Har annan väghållningsmyndighet än landskapsregeringen vägrat tillstånd till avvikelse, vare sakägare berättigad att draga ärendet under landskapsregeringens prövning.

Om uppställande av ledningsstolpar utmed väg är särskilt stadgat.

42 §. 40 och 41 §§ må icke tillämpas i fråga om invid väg befintliga frukt- och prydnadsträd, prydnadsbuskar och häckar samt träd och buskar, som tagits under särskild omvårdnad, ej heller i fråga om byggnad, upplag, stängsel eller annan anordning, därest träden eller buskarna planterats eller tagits under särskild omvårdnad eller byggnaden, upplaget eller anordningen tillkommit, innan nyttjanderätten till området blivit underkastad i sagda paragrafer stadgad eller motsvarande i tidigare landskapslag avsedd begränsning.

Föranleder träd, buske, häck, upplag eller anordning, varom i 1 mom. är nämnt, i 40 eller 41 § avsedd fara eller olägenhet eller vållas av byggnad, som omförmäles i samma moment, fara för samfärdseln, må landskapsregeringen eller, där ej fråga är om byggnad, jämväl länsman i landskommun eller [magistraten] i Mariehamn förordna om dess borttagande eller flyttande eller om utförande av erforderlig ändring däri. Vidtager icke ägaren åtgärden inom därför utsatt tid, är väghållningsmyndigheten befogad att utföra densamma på väghållarens bekostnad.

Jämväl i fråga om borttagande, flyttning eller ändring av byggnad, upplag eller anordning, till vars uppförande eller bibehållande tillstånd med stöd av

N 2 LL (1957:23) om allmänna vägar

41 § 4 mom. meddelats, må stadgandena i 2 mom. av denna paragraf vinna motsvarande tillämpning, såvitt trafiksäkerheten så oundgängligen kräver. Utan hinder av vad ovan sagts må likväl myndighet, som meddelat tillståndet, återkalla detsamma, om därvid fogats förbehåll om återkallelse, samt ålägga ägaren att vidtaga härav föranledda åtgärder vid äventyr att de annars utföras på hans bekostnad genom väghållningsmyndighetens försorg.

43 §. Har beslut meddelats, varigenom vägplan fastställts, och har detsamma bragts till kännedom, skall vad i 41 § är stadgat om hållande av byggnad invid väg äga motsvarande tillämpning i fråga om uppförande av byggnader inom de för vägändamål erforderliga samt de i sagda paragraf avsedda områdena.

44 §. (2008/31) Har förslag väckts om byggande av väg, får landskapsregeringen förbjuda uppförande av byggnader utan dess tillstånd inom viss område, som kan antas bli taget i anspråk för vägen eller komma att ligga i dess omedelbara närhet. Sådant förbud, som delges genom offentlig delgivning enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland, får meddelas för en tid av högst två år. Landskapsregeringen får, då tvingande skäl därtill förekommer, föreskriva förlängning av tiden för förbudet.

45 §. Vad i 41, 42, 43 och 44 §§ är stadgat äger icke tillämpning i fråga om bebyggande av områden, för vilka stadsplan eller byggnadsplan är gällande.

7 kap. Om rätt att tillfälligt nyttja mark

46 §. (1965/16) Har förslag väckts om byggande av väg eller grundande av biområde till sådan, vare det tillåtet att på åtgärd eller uppdrag av myndighet utföra stakning, mätning, utpålning, kartläggning eller undersökning av grund eller att vidtaga annan förberedande åtgärd på fastighet och att från denna taga till stakar och pålar erforderliga träd. Vid förrättningen skall tillses, att växande gröda eller skog icke onödigt skadas. Träd eller buske, som växer i trädgård eller som eljest tagits under särskild omvårdnad, må icke utan ägarens medgivande skadas eller fällas.

47 §. (2008/31) Är det vid utförandet av vägarbete nödvändigt att för dragning av kraft- eller telefonledningar, inrättande av inkvarteringsplats, temporär reglering av trafiken, uppläggande eller forsling av material eller i annat sådant syfte begagna annan tillhörigt område utanför den för vägändamål i anspråk tagna marken, är väghållaren berättigad, sedan berörd sakägare blivit delgiven om saken genom offentlig delgivning enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland, att förfoga över området högst den tid vägarbetet pågår, såvida inte därigenom nämnvärt men tillskyndas fastigheten.

48 §. Kan till följd av vägarbete, bro- eller jordras, översvämning eller annan sådan orsak samfärdsel icke utan hinder försiggå på väg, äger väghållaren rätt att anordna tillfällig farväg på annans mark för den tid sådan väg till följd av hindret är nödig.

Enahanda rätt tillkommer väghållaren, då till följd av snö- och ishinder vägs bibehållande i farbart skick föranleder särskilda svårigheter eller oproportionerligt dryga kostnader.

Tillfällig farväg bör anordnas så, att onödigt men för fastigheten undvikes.

49 §. Utanför vägområdet må snöskärm uppsättas, där detta är nödvändigt för förhindrande av anhopning av snö på vägen. Fast snöskärm må dock inom bebott område uppsättas endast efter medgivande av fastighetens innehavare eller, om överenskommelse med honom icke kan träffas, med landskapsregeringens tillstånd.

Väghållare tillkommer rätt att vid behov upplägga från vägområdet undanröjd snö jämväl utanför området.

8 kap. Bestämmelser angående ordning och säkerhet

50 §. (1968/9) För främjande av trafiken och trafiksäkerheten på väg må landskapsregeringen genom beslut meddela förordnande om eller förbud mot anslutning av enskilda vägar till landsväg, som löper eller skall byggas utom stads- eller byggnadsplanlagt område eller till del därav, och angående användningen av dit ledande enskilda vägars anslutningar. På synnerliga skäl må landskapsregeringen besluta att stadgandena i detta moment må tillämpas även på viss bygdeväg eller del därav.

Regleringsplan skall uppgöras för anordnande av ny vägförbindelse om i 1 mom. avsett förbud mot användning av enskild väg utom stads- eller byggnadsplanlagt område utfärdas. I regleringsplan skall efter behov bestämmas om byggande av enskild väg och väganslutning samt anges rättsförhållandena rörande indragen enskild väg i enlighet med 1 mom. eller indragen allmän väg i enlighet med 33 §. Regleringsplan skall antas av landskapsregeringen. Då regleringsplan är genomförd kan väghållaren avlägsna förbjuden anslutning eller hindra användningen därav. I samband med byggande av väg kan interimistisk reglering göras redan därförinnan om väghållaren anser det nödvändigt och om godtagbar vägförbindelse ordnas. (1981/78)

3 mom. upphävt (2008/31).

Ett meddelande om landskapsregeringens i 1 mom. nämnda beslut och landskapsregeringens beslut om antagande av regleringsplan skall delges sakägare genom anslag på berörd kommuns anslagstavla och genom publicering i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland. (2008/31)

51 §. (1968/9) Då regleringsplan godkänts genom beslut, som vunnit laga kraft eller som kan verkställas utan hinder av besvär, äger väghållaren rätt att taga i besittning område, som erfordras för byggande av enskild väg eller anslutning i enlighet med regleringsplanen, till dess sagda väg eller anslutning blivit byggd.

Med anledning av regleringsplanen skall vid behov vägförrättning hållas, vid vilken, utöver vad i 5 kap.

stadgas, skall iakttas vad i riket är stadgat angående ärenden, som berör enskilda vägar.

Anm Behörigheten i fråga om enskilda vägar har övergått till landskapet, se A 1, Självstyrelselag (1991:71), 18 § 21 p och N 5, Landskapslag (2008:59) om enskilda vägar

52 §. (1968/9) Utan hinder av förbud, som avses i 50 § 1 mom., må väghållningsmyndigheten, då förändrade förhållanden eller andra vägande skäl det påkalla, tillåta anslutning av enskild väg till förbud underkastad allmän väg eller användning av förbjuden anslutning, ifall ett ändamålsenligt nyttjande av fastighet det kräver och den därav försakade faran för trafiksäkerheten prövas vara ringa.

Väghållarens tillstånd erfordras för anslutning av väg till landsväg. Är anslutningen nödvändig för nyttjande av fastighet, skall tillstånd beviljas, om sikten från anslutningen över landsvägen är tillräckligt fri och om trafiksäkerheten inte äventyras med hänsyn till vägkorsning eller annan anslutning. I tillståndet kan föreskrivas särskilda villkor rörande anslutningen. Bestämmelserna i detta moment gäller även anslutning av enskild väg till bygdeväg. (1981/78)

De konstruktioner och anordningar inom allmän vägs område, vilka erfordras för enskild vägs anslutning till allmän väg, är den, som håller den enskilda vägen, pliktig att utföra och underhålla enligt väghållningsmyndighetens anvisningar på så sätt, att de icke innebära fara för trafiken på den allmänna vägen eller men för dess hållande i skick. Det arbete, som härav föranledes, må väghållningsmyndigheten, om skäl därtill föreligger, utföra på vederbörandes bekostnad. Ansluter sig tidigare förefintlig enskild väg till allmän väg så, att därav försakats fara för trafiken, är den, som håller den enskilda vägen, pliktig att i enlighet med väghållningsmyndighetens anvisningar vidtaga åtgärder för anslutningens utförande på sådant sätt, att faran såvitt möjligt undviks.

Bygges allmän väg så, att den avskär tidigare befintlig enskild väg, eller breddas, höjes eller sänkes allmän väg så, att tillträde till denna från tidigare förefintlig enskild väg avsevärt försvåras, ankommer det på väghållaren för den allmänna vägen att på egen bekostnad draga försorg om att den enskilda vägen ledes över den allmänna vägen eller att för dess anslutning till den allmänna vägen nödiga anordningar och därmed sammanhängande arbeten utföras. Vad i detta moment stadgas om enskild väg, gäller i tillämpliga delar byggnadsplaneväg.

Vad i denna lag stadgas om anslutning av enskild väg till allmän väg eller om nyttjande av till allmän väg ledande enskild vägs anslutning, gäller i tillämpliga delar även byggande av enskild väg på vägområde, som avses i fastställd vägplan. Med enskild väg avses i denna lag även sådan med enskild väg jämförlig väg eller anslutning, som endast ägaren eller innehavaren av fastighet äger rätt att nyttja. Dock må utan hinder av stadgandena i 50 § 1 mom. och denna paragrafs 2 mom. i enlighet med väghållningsmyndighetens anvisningar till väg göras sådan anslutning, som användes uteslutande för körslor inom lant- eller skogs-

bruk (lantbruksanslutning), såfram icke anslutningen medför betydande fara för trafiksäkerheten.

Sakägare har rätt att hänskjuta väghållningsmyndighetens med stöd av denna paragraf träffade avgöranden eller givna anvisningar till landskapsregeringens prövning.

53 §. (1962/40) Arbete berörande vägområde, såsom upptagande av avloppsdike under vägen, utförande av för mjölkbord avsedd utvidgning av vägen och uppförande av därtill hörande bryggkonstruktion samt andra anordningar inom vägområdet eller dragande av ledningar över vägen, må ej utföras utan tillstånd av väghållningsmyndigheten, därest icke av särskilt stadgande annat följer. Där sådant tillstånd ej erfordras, skall, innan arbetet påbörjas, anmälan därom göras hos sagda myndighet.

Beträffande inrättande och underhåll av i 1 mom. avsedda konstruktioner och anordningar skall i övrigt i tillämpliga delar lända till efterrättelse, vad i 52 § 3 mom. är stadgat. Väghållaren bör dock draga försorg om maskinell vinterplogning av i omedelbar anslutning till körbanan befintlig, ibrukvarande, för mjölkbord avsedd utvidgning av vägen, som utförts i enlighet med tillståndsvillkoren, såfram körbanan maskinellt hålles fri från snö- och ishinder.

54 §. På landsväg må grind ej hållas. På bygdeväg må grind icke hållas utan landskapsregeringens tillstånd. Detta må beviljas endast om samfärdseln på vägen är av ringa omfattning och synnerligen vägande skäl föreligga för hållande av grinden. Meddelat tillstånd kan återkallas.

Stadgandena i 1 mom. skola icke äga tillämpning i fråga om grind eller bom, som erfordras för trafiksäkerheten eller påkallas av tullbevakningen.

Grind och bom skola utföras så, att de motsvara samfärdselns och säkerhetens krav, samt vederbörligen underhållas genom försorg av den, som håller anordningen.

55 §. Invid väg må ej upptagas sådan grop eller fördjupning, som kan medföra fara för samfärdseln eller vägens bestånd.

56 §. Där väg går över is, över eller utmed vatten eller på sådan höjd över eller under den angränsande marken, att därav kan uppstå särskild våda för vägfaran, skola lämpliga skyddsvärn anbringas eller andra åtgärder vidtagas för tryggnad av samfärdseln. Över råk skall vid behov anordnas överfart.

57 §. Till ledning och skydd för samfärdseln samt till upplysning för vägfaran skola vid väg finnas uppsatta nödiga vägmärken.

Se N 10, Landskapsförordning (2005:35) om vägmärken

58 §. Därest vid skeppsfart vintertid i allmän farled över denna anordnad särskild vinterväg eller annan allmän väg avskäres genom öppnande av ränna i farleden, ankommer det på väghållningsmyndigheten att såvitt möjligt på stället utlägga bro eller insätta färja eller annorledes draga försorg om de åtgärder, vilka erfordras för tryggnad av samfärdseln och dennas ledande över fartygsrännan.

N 2 LL (1957:23) om allmänna vägar

I annat än i 1 mom. nämnda fall må ej utan väghållningsmyndighetens tillstånd i is öppnas fartygsrännan, som avskär allmän väg. Iordningställandet och underhållet av nödig anordning för överfart åligga härvid, såvitt icke landskapsregeringen annorlunda förordnar, den, genom vars åtgärd rännan öppnas eller användes.

Har fartyg olovligen brutit upp allmän väg, som för över is, skall väghållningsmyndigheten efter erhållen kännedom därom utan dröjsmål på bekostnad av den, genom vars tillskyndan vägen avskurits, iordningställa erforderlig anordning för överfart över rännan.

59 §. (1981/78) Väghållaren kan tillsvidare eller för viss tid förbjuda eller inskränka fordonstrafik på väg som på grund av tjällossning, regn eller annan dylik orsak kan skadas av fordonstrafiken.

60 §. Vid anbringande av affärsannonser utmed väg utanför Mariehamn eller annat tätbebyggt samhälle skall iakttagas vad därom är stadgat i [landskapslagen om naturskydd inom landskapet Åland]. Utmed väg må ingenstädes anslås annons- eller reklamtavla eller annan anordning, som på grund av form, färg eller eljest kan förväxlas med vägmärke, ej heller uppställas enskild väg betecknande visare, som icke överensstämmer med fastställda anvisningar.

Se K 30, Landskapslag (1998:82) om naturvård, 25 §

9 kap. Om ersättning

61 §. För upplåtelse av mark samt för skada eller men, som eljest orsakas av åtgärd med stöd av denna landskapslag, så ock för kostnader, som genom sådan åtgärd åsamkats ägare av fastighet, utgives ersättning i enlighet med vad i detta kapitel stadgas.

Rätt till ersättning föreligger dock icke, där det avtalats eller uppenbarligen förutsatts, att ersättning ej skall utgå.

62 §. Ägare av fastighet är berättigad att av väghållaren utfå ersättning:

1) för upplåtelse av område för vägändamål enligt 29 § och 30 § 1 mom.;

2) för skada eller kostnad, som föranledes av att byggnader, upplag eller anordningar eller ock träd, växande gröda eller annan växtlighet bortskaffas från område, som skall upplåtas eller upplåtits för vägändamål;

3) för upplåtelse enligt 30 § 2 mom. av rätt att taga väghållningsämne eller rätt till enskild väg;

4) för mark, som erfordras för i 30 § 3 mom. åsyftat utloppsdike, såvitt frågan om läggandet av utloppsdiket icke gjorts till föremål för i vattenrättslagstiftningen förutsatt handläggning;

5) för skada eller men som eljest åsamkas fastighet av vägs byggande eller begagnande eller av marks upplåtande till vägs biområde eller nyttjande av sådant område; samt

6) (1989/29) för skäliga kostnader föranledda av bevakning av vägförrättning.

63 §. Har någon vid reglering, som i 35, 36 eller 37 § avses, icke i enlighet med lagen om skifte njutit gott-

görelse för överlätet område eller avträdd förmån eller för honom genom regleringen eljest åsamkad skada, vare han berättigad att av väghållaren utfå ersättning i penningar för vad i sagda gottgörelse brister.

Vad i 1 mom. är sagt skall äga motsvarande tillämpning, där område vid ägoreglering fritagits från tunga, varav det varit besvärat, och innehavaren av motsvarande rättighet härigenom lidit skada.

I fall, som i 72 § avses, bedömes rätten till ersättning enligt 73 §.

64 §. Medför anläggning av ny väg eller enskild vägs förändring till allmän väg skada till följd av att ägarens rätt att nyttja fastigheten inskränkts genom stadgandena i 40 §, är väghållaren pliktig att ersätta skadan. Lag samma vare, om sådan skada uppstår vid förbättring av väg inom område, vars nyttjande ej tidigare varit på motsvarande sätt inskränkt.

Enahanda ersättningsskyldighet åligger väghållaren, om inom sådant område, som icke före denna landskapslags ikraftträdande varit underkastat motsvarande inskränkningar, skada i andra än i 1 mom. avsedda fall vållas genom att träd, buskar, grenar eller markhinder avlägsnas med stöd av 40 § och frågan om ersättning för skador icke tidigare ordnats.

65 §. Föranleder förbud, varom stadgas i 41 § 1, 2 eller 3 mom., synnerligen betydande men vid nyttjandet av fastighet eller del därav inom område, vars användande icke tidigare varit på motsvarande sätt inskränkt, vare fastighetens ägare berättigad till ersättning av väghållaren för sådan olägenhet.

66 §. (1968/9) Där med anledning av reglering, som avses i 35 §, eller i enlighet med 50 § 2 mom. ny enskild väg eller anslutning anlägges eller redan förefintlig sådan ändras och arbetet ej utföres av väghållningsmyndigheten, vare fastighetens ägare eller annan sakägare, om denne på grund därav åsamkas kostnader, berättigad att av väghållaren utfå skälig ersättning härför. Föranleder förbud, som omförmäles i 50 § 1 mom., betydande men vid nyttjandet av fastighet, som därförinnan haft anslutning till allmän väg, är fastighetens ägare berättigad att av väghållaren erhålla ersättning jämväl härför.

67 §. Medför byggande av väg eller förändring av enskild väg till allmän jämväl uppenbar nytta för fastighet, skall fastighetens ägare tillkommande ersättning för upplåtande av mark samt för skada eller men jämkas med hänsyn därtill, dock utan att ägarens rätt till full ersättning inskränkes.

Landskapet eller kommunen äger, där fråga ej är om kommunen tillhörig, utanför dess område belägen mark, icke rätt till ersättning, som ovan i detta kapitel avses eller som föranledes av i denna landskapslag förutsatt expropriation, såvitt icke landskapsregeringen för särskilt fall förordnar annorlunda.

Om statens rätt till ersättning är särskilt stadgat.

68 §. Ägaren vare berättigad till ersättning av väghållaren för skada eller kostnad, som föranledes av att byggnad, upplag, anordning, träd, buske eller häck, som nämnes i 42 § 2 mom., eller i 123 § avsedd bygg-

nad måste avlägsnas, flyttas eller ändras, såvitt ersättning därför icke tidigare erlagts.

Lag samma vare, därest skada för ägaren vållas av åtgärd, som avses i 42 § 3 mom., såframt icke annat följer av villkoren för däri omförmålt tillstånd.

För skada, som uppkommer i anledning av i 109 § avsedd åtgärd, må ägaren, om han icke har rätt till ersättning med stöd av 1 mom. i denna paragraf, enligt prövning berättigas att utfå ersättning av väghållaren, såframt synnerligen vägande skäl därtill föreligga.

69 §. Orsakas skada för fastighet genom åtgärd på grund av 46 § eller till följd av tillfällig farvägs anordnande enligt 48 § eller begagnande av sådan farväg eller ock på grund av snöskärms uppsättande eller uppläggning av snö, varom stadgas i 49 §, vare fastighetens ägare berättigad till ersättning av väghållaren för skadan.

70 §. (1989/29) På ersättning som avses i detta kapitel, med undantag av ersättning som nämns i 62 § 6 punkten, erläggs sex procents ränta. I fråga om upplåtelse av område beräknas räntan från ingången av den första månaden efter den månad under vilken väghållaren tagit marken i besittning. I övriga fall beräknas räntan från ingången av den första månaden efter den månad under vilken ersättningen fastställdes, om inte landskapsregeringen av särskild anledning bestämmer på annat sätt.

71 §. Vad ovan i detta kapitel är stadgat om ägare av fastighet skall äga motsvarande tillämpning i fråga om innehavare av nyttjande- eller servitutsrätt samt annan därmed jämförlig särskild rätt i avseende å fastighet.

72 §. Har genom sådan väghållaren tillkommande rätt eller genom sådan åtgärd, för vilken ersättning ovan i detta kapitel stadgats att utgå, eller i anledning av reglering, som i 5 kap. avses, fastighet undergått minskning i värde, så att den ej kan antagas utgöra full säkerhet för fordran, för vilken fastigheten på grund av inteckning eller stadgandena om ogulden köpeskillings rätt svarade före den händelse, som givit anledning till ersättningen, skall ersättningen jämte ränta nedsättas hos länsstyrelsen. Vid fördelning och utbetalning av det nedsatta beloppet skola i tillämpliga delar de bestämmelser lända till eftererrättelse, vilka enligt [landskapslagen angående expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland] gälla i avseende å expropriation av fastighet, som utgör säkerhet för fordran.

73 §. Har innehavare av fordran, som i 72 § avses, gått denna förlustig helt eller delvis genom att nedsättning ej ägt rum eller till följd av att den ersättningsberättigade avstått från ersättningen eller att ersättning, som ej varit föremål för prövning vid vägförrättning eller hos länsstyrelsen, beräknats uppenbarligen för lågt, vare han berättigad att av väghållaren utfå ersättning för skadan med avskrivning, som antecknas på fordringsbeviset.

74 §. Vad angående ersättning avtalats eller uppenbarligen förutsatts skola gälla mellan väghållaren och

fastighetens ägare eller annan sakägare, gälle jämväl mot den, till vilken sakägares rätt i avseende å fastigheten övergått efter den tidpunkt, som i 72 § avses.

75 §. (1989/29) Är det fråga om ersättning som avses i 62 § 1 mom. 1-4 punkten, 63 § 1 och 2 mom., 64 § 1 mom., 65 eller 66 § och har överenskommelse inte träffats om storleken av ersättning, skall vid vägförrättningen prövas och avgöras om och till vilket belopp ersättning skall utgå även om något yrkande därom inte har framställts.

Ersättningsfrågor som nämns i 62 § 5 och 6 punkterna upptas vid vägförrättning till prövning och avgörande endast på yrkande av sakägaren.

Verkställs inte sådan vägförrättning där fråga om ersättning som avses i 1 och 2 mom. kan behandlas eller kan ersättningens bestämmas först sedan vägförrättningen avslutats skall ersättningsyrkandet avgöras av länsstyrelsen. Detsamma gäller när frågan rör i 63 § 2 mom. nämnd ersättning som inte varit föremål för vägförrättning och när anspråk med stöd av bestämmelserna i detta kapitel görs på annan än i 1 eller 2 mom. avsedd ersättning.

76 §. Vill någon göra anspråk på ersättning, som avses ovan i detta kapitel, skall han, om anspråket är sådant, att det kan prövas vid vägförrättning, framställa sitt yrkande vid förrättningen eller därförinnan i så god tid hos länsstyrelsen, att ansökningen kan hänskjutas till behandling vid vägförrättningen.

Annat anspråk på ersättning, som i detta kapitel avses, skall framställas hos länsstyrelsen.

3 mom. upphävt (1989/29).

Väghållaren stände jämväl öppet att i den ordning, som stadgas i denna paragraf, bringa till prövning frågan, huruvida och till vilket belopp sakägare skall tillkomma ersättning.

77 §. Länsstyrelsen må, då vägförrättning företages, till förrättningen hänskjuta avgörandet av ärendet, däri ersättning kräves enligt 68 § 1 eller 2 mom.

78 §. Ersättningsanspråk som nämns i 75 § 2 mom. och som kan prövas vid vägförrättning skall framställas på det sätt som anges i 76 § 1 mom. vid äventyr att sökanden annars förlorar rätten till ersättning, om han inte kan visa laga förhinder eller annat giltigt skäl till att hans ansökan försenats. (1989/29)

Har anhängiggörandet av ansökan, varom förmäles i 1 mom., försenats till följd av laga förfall eller av annat skäl, som bör anses giltigt, eller har ansökningen av orsak, som ej beror av sakägaren, icke från länsstyrelsen i tid hänskjutits till vägförrättning, ankommer det på länsstyrelsen att avgöra frågan om den ansökta ersättningen. Är ersättningsfrågan likväl av den beskaffenhet att dess handläggning icke lämpligen kan ske vid länsstyrelsen, må förordnas, att särskild vägförrättning skall företagas för ändamålet.

79 §. Ersättning, som i denna landskapslag avses, skall såvitt möjligt bestämmas att utgå i ett för allt.

80 §. (1981/78) Den som enligt bestämmelserna i detta kapitel beviljats ersättning har rätt att mot godtagbar

N 2 LL (1957:23) om allmänna vägar

säkerhet lyfta ersättningen, trots att beslutet inte vunnit laga kraft.

Egendom, för vilken förskottsersättning enligt 37 § 2 mom. skall utgå, skall värderas i enlighet med grunderna i denna lag, förutom egendom som avses i 62 § 1 punkten. Förskottsersättning skall utgå om ersättningen annars skulle fördröjas och betydande olägenhet härigenom skulle åsamkas den ersättningsberättigade. Förskottsersättningen skall utgå med högst två tredjedelar av den ersättningsgilla egendomens värde i enlighet med vad som prövas skäligt med beaktande av vägbyggets inverkan på sakägarens förhållanden. Förskottsersättning som fastställts med resolution kan lyftas utan säkerhet.

Är sakägares rätt till ersättning uppenbar kan väghallaren enligt prövning utbetala förskottsersättning, trots att i 1 mom. avsett beslut eller i 2 mom. avsedd resolution inte meddelats och säkerhet inte ställts.

Sakägare som i förskottsersättning erhållit mer än vad som skall tillkomma honom i ersättning är skyldig att betala tillbaka det överskjutande beloppet jämte sex procents årlig ränta från den dag förskottsersättningen utbetalades. Beträffande indrivning av överskjutande belopp och ränta skall bestämmelserna om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg gälla.

Skall ersättning enligt bestämmelserna i 72 § deponeeras hos länsstyrelsen, får ersättningen inte utbetalas om inte den ersättningsberättigade kan visa att samtliga i nämnda paragraf avsedda fordringsägare givit honom tillstånd att lyfta ersättningen.

Den som på grund av vägbygge eller reglering av enskilda vägar förlorar sin bostad eller förhindras att utöva näring eller yrke, kan enligt av landskapsregeringen fastställda grunder beviljas lån mot låg ränta eller räntestöd för ny bostad eller för att kunna fortsätta näring eller yrke.

81 §. Väghallaren och sakägare, som gör anspråk på ersättning, äro oförhindrade att träffa avtal, att fråga om ersättning skall överlämnas till slutligt avgörande genom skiljemannaförfarande, såsom i [lagen om skiljemannaförfarande] är stadgat.

Se Lag om skiljeförfarande (FFS 967/1992), Pr 208 FL I

10 kap. Om rätt till förutvarande vägområde

82 §. Vägområde, som genom indragning av väg enligt 33 § eller genom förklaring att användandet för vägändamål upphör blir obehövligt för allmän väg, ska på område med antagen detaljplan eller detaljplan under upprättande övergå i kommunens ägo och i annat fall tillfalla ägaren till den invidliggande marken eller i Mariehamn i stadens ägo, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel eller i 34 §. Området anses övergå den dag då beslutet om indragningen kom till vederbörandes kännedom i enlighet med vad som bestäms i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Staden respektive ägaren av invidliggande område erhåller äganderätten även om vägmarken inte tillhört dessa tidigare. (2008/103)

I landskommun skall vägmark, som i 1 mom. avses, från här nämnda tidpunkt anses höra till det invid

belägna området. Hör det på var sin sida om vägmarken belägna området till olika fastigheter, anses den angränsande vägmarken tillhöra vardera lägenheten intill körbanans mittlinje. Finnas två eller flere körbanor, skall såsom mittlinje betraktas mittlinjen av det område, som ligger mellan körbanornas yttre kanter. Rån mellan de på samma sida om vägmarken belägna fastigheterna fortsätter på denna mark från vägområdets kant rätvinkligt häremot. Utreder ägare av invid beläget område, att rån mellan ifrågakommande fastigheter eller de fastigheter, av vilka dessa bildats, fortsätter på vägmarken annorlunda än här ovan är sagt, skall vägmarken dock, om anspråk därpå framställs vid sådan vägförrättning, som i 5 kap. avses, förklaras tillhöra angränsande fastigheter i överensstämmelse med nämnda rå.

Vad i denna paragraf är stadgat om fastighet skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om visst outbrutet område invid vägmark.

83 §. Övergår vägmark med stöd av 82 § till ägaren av det invid belägna området, må väghallaren, om han anser skäl därtill förefinnas, göra anspråk på skälig ersättning av ägaren för den nytta denne erhållit, såvitt nyttan bör anses vara avsevärd. Ersättning må ej betingas, då vägmark med stöd av 1 mom. övergår till kommun.

84 §. Hava sakägarna icke enats om den i 83 § omförmälda ersättningen, skall frågan om rätt till ersättning och om dess belopp på väghallarens yrkande prövas och avgöras vid vägförrättning.

85 §. Därest förordnande om företagande av sådan vägförrättning, vid vilken fråga om i 82 § 2 mom. avsedd rån eller om ersättning enligt 83 § kunde komma under behandling, icke av annan orsak meddelats inom ett år, räknat från den tidpunkt, som i 82 § 1 mom. omförmäles, skall den, som vill framställa anspråk på fastställande av rån eller utfäende av ersättning, inom tre månader efter utgången av sagda tid ansöka om vägförrättning enligt 38 §. Försummar sakägaren detta eller underlåter han eljest att draga i denna paragraf omförmäld fråga under behandling vid vägförrättning, har han gått sin rätt förlustig.

86 §. Utan hinder av att vägmark, som hört till förutvarande allmän väg, enligt stadgandena i detta kapitel övergått i sin ägares besittning, må även annan, som behöver vägmarken för enskild väg, fortfarande utan ersättning begagna densamma såsom väg. Den, som har behov av vägen, åligger likväl vid anfordran av jordägaren att inom tre månader efter sådan anfordran påkalla prövning i därför stadgad ordning av frågan om upplåtande av vägmarken till begagnande såsom enskild väg, vid äventyr att jordägaren annars må avstänga vägen. Medgives rätt att begagna vägmarken såsom enskild väg, må ersättning därför icke föreskrivas att utgå, såfram ej särskilda skäl föreligga.

87 §. Har allmän väg indragits eller användande av mark såsom vägområde av annan anledning upphört, innan denna landskapslag trätt i kraft, skola med avseende å vägmarken stadgandena i 82, 85 och 86 §§

äga motsvarande tillämpning, dock så att den i 85 § nämnda tiden räknas från denna landskapslags ikraftträdande.

Har ägaren av invid vägmark liggande område i sin uteslutande besittning varaktigt innehåft och innehar han fortfarande mera av vägmarken än vad som enligt 82 § 2 mom. kan komma att höra till sagda område, får även mark, som han sålunda besitter, anslutas till detta område, såframt han framställer anspråk därpå vid vägförrättning. Härvid skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad ovan i denna paragraf och i 85 § är stadgat.

I fråga om sådan vägmark, som förut hört till landsväg och som vid denna landskapslags ikraftträdande innehaves av landskapets väghållningsmyndighet, tillämpas icke stadgandena i 1 mom. Sådant område må fortfarande begagnas för vägändamål. Då områdets användande för sagda ändamål upphör, skall vad i 82, 85 och 86 §§ är stadgat äga tillämpning.

88 §. Besvärans fastighet, från vilken område med stöd av stadgandena i detta kapitel överförs till annan fastighet, av pant- eller nyttjanderätt eller annan dylik rättighet, upphör sådan rätt att gälla med avseende å det överförda området. Såvitt genom rättighetens upphörande dess innehavare tillskyndas skada, är han berättigad till ersättning därför av väghållaren. Härvid skall i tillämpliga delar gälla vad i 9 kap. är stadgat.

89 §. Stadgandena i detta kapitel tillämpas icke på område, för vilket stadsplan är gällande, ej heller i fråga om sådant område, som utgör en lägenhet eller med stöd av [32 § landskapslagen angående expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland] eller med stöd av motsvarande tidigare gällande lagrum inlösts till större del än för väghållning erfordrats.

Se H 12, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, 20 §

11 kap. Om kostnaderna för väghållningen

Mellanrubriken upphävd (1997/23).

90 §. (1997/23) Kostnaderna för byggande och underhåll av allmänna vägar betalas med landskapets medel då landskapet är väghållare, om inte annat följer av bestämmelserna nedan.

91 §. (1997/23) Åligger det kommun att till följd av ett förordnande som har meddelats med stöd av 20 § 1 mom. eller 21 § ombesörja byggande av allmän väg, betalas ersättning av landskapets medel till kommunen enligt den kostnadsberäkning, som landskapsregeringen och kommunen har godkänt, om inte i fråga om vissa kostnadsbelopp har överenskommit att ersättning skall betalas enligt de verkliga kostnaderna. Godkänns inte kostnadsberäkningen på detta sätt, betalas ersättningen enligt de verkliga kostnader som anses nödvändiga. I dessa inräknas kostnaderna för underhåll av väg som är under byggnad.

Är en kommun på grund av förordnande enligt 20 § 1 mom. eller 21 § skyldig att sköta underhåll av

allmän väg, betalas ersättning av landskapets medel till kommunen för de kostnader som ett nödvändigt underhåll beräknas uppgå till. Ersättningsbeloppet fastställs efter det att kommunen beretts tillfälle att framställa förslag i saken.

Då ersättningsbeloppet fastställs skall som jämförelsegrund beaktas vad vägar av motsvarande art kostar landskapet i underhåll. Har en väg försetts med permanentbeläggning på kommunens bekostnad, skall i underhållet inräknas, förutom de egentliga underhållsavgifterna, även skälig avskrivning samt sex procents ränta på kostnaderna för beläggningen, dock så att kostnaderna sammanlagt får utgöra högst vad en väg av motsvarande art såsom grusväg beräknas kosta i underhåll.

Mellanrubriken upphävd (1997/23).

92-97 §§. Upphävda (1997/23).

98 §. Upphävd (1981/78).

Allmänna bestämmelser

99 §. (1961/31) Därest landskapsregeringen icke annorlunda förordnar, är kommun icke berättigad att i fråga om väg inom stadsplaneområde erhålla ersättning av landskapsmedel för de utgifter, vilka åsamkas kommunen enligt stadgandena i 9 kapitlet, eller för ersättningar, som utgivits med anledning av i denna landskapslag förutsatt expropriation. Jämväl då landskapet är väghållare åligger det kommun att gentemot landskapet svara för gäldandet av sagda ersättningar, såvitt landskapsregeringen icke besluter annorlunda.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller icke i [29 § 1 mom. 5 punkten byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland] avsedd väg som betjänar genomfarts- eller infartstrafik. (1979/63)

Åsamkas landskapet såsom väghållare merkostnader till följd av att väg enligt kommunens beslut bygges efter högre standard än som betingas av samfärdselns behov, skall kommunen erlägga dessa kostnader.

100 §. Vid bestämmandet av kostnaderna för väghållning beaktas icke allmänna förvaltningskostnader eller kostnader för vägundersökningar ej heller utgifter för anskaffning och underhåll av byggnader, bilar och arbetsmaskiner, som äro erforderliga för väghållningen eller för anskaffning och flyttning av färja samt dess hållande i brukbart skick. (1968/9)

De ersättningar, vilka skola utbetalas enligt stadgandena i 9 kapitlet, men vilka icke föranledas av åtgärd i omedelbar anslutning till vägs underhåll, hänförs till kostnad för vägs byggande. Utgift för de enligt nämnda stadganden utgående ersättningsarnas fastställande ävensom för utförande av vägförrättning samt verkställande av i denna landskapslag förutsatt expropriation beaktas på motsvarande sätt antingen i kostnad för byggande eller i kostnad för underhåll av väg.

Då en kommun på grund av ett förordnande enligt 20 § 1 mom. eller 21 § är skyldig att sköta väghållningen av allmän väg, skall de medel som kommunen uppburit i avgifter för utnyttjande av färja enligt 18 §

N 2 LL (1957:23) om allmänna vägar

eller i ersättning för överlåtelse av ett område eller i annan dylik gottgörelse beaktas då den ersättning som avses i 91 § fastställs. (1997/23)

101 §. Upphävd (1981/78).

102 §. 1 mom. upphävt (1997/23).

Landskapsregeringen fastställer och utbetalar jämväl de i detta kapitel avsedda ersättningar, som landskapet skall utgiva till kommunerna.

Är kommun väghållare, skall landskapet i förskottersättning för bestridande av utgifterna för vägs byggande till kommunens förfogande ställa medel i den mån arbetet fortskrider enligt plan, som godkänts av landskapsregeringen. Ersättning, som av landskapsmedel tillkommer kommun för underhåll av väg, utbetalas till kommunen under det löpande underhållsåret.

Beslut, varigenom landskapsregeringen fastställt ersättning, som i denna paragraf avses, skall i tjänsteväg bringas till kommunens kännedom.

103 §. Utan hinder av bestämmelserna ovan kan en kommun i särskilt fall åta sig att helt eller delvis svara för väghållningskostnaderna för en viss allmän väg. (1997/23)

När skäl därtill är, må kommun befrias från förbindelse, som den enligt 1 mom. åtagit sig.

104 §. Upphävd (1997/23).

12 kap. Om vägnämnd

105 §. (1987/25) I kommun skall finnas en vägnämnd, om inte kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen eller annan nämnd i kommunen skall handha de uppgifter som ankommer på vägnämnd.

Se E 1, Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland

106 §. Vägnämnden verkar som beredande och verkställande organ inom kommunens vägförvaltning. Därutöver äger nämnden handhava de uppgifter, som i landskapslag eller -förfordning eller med stöd av dessa eljest uppdragits åt densamma.

Det ankommer på vägnämnden särskilt:

1) att årligen uppgöra beräkning över kommunens vägutgifter;

2) att taga initiativ och göra framställningar i frågor rörande vägnätets utveckling och vägförhållanden förbättring inom kommunen;

3) att avgiva av myndigheter infordrade utlåtanden i vägfrågor; samt

4) att granska riktigheten av ersättningar och andra betalningar, som kommunen med stöd av denna landskapslag har att erlagga eller uppbära.

3 mom. upphävt (1987/25).

107 §. Upphävd (1987/25).

13 kap. Om straffpåföljder, tvångsåtgärder och ändringssökande

108 §. (1968/9) Den, som

1) bryter mot i stöd av 50 § 1 mom. meddelat förbud att bygga anslutning eller, efter det regleringsplan genomförts, att nyttja anslutning eller mot förbud, förordnande eller tillstånd, som stadgats i eller utfärdats

med stöd av 52 §, 53 §, 54 § 1 mom., 58 § 2 mom. eller 59 §;

2) mot bättre vetande eller av grov vårdslöshet förfar i strid med förbud, som stadgats i eller utfärdats med stöd av 41, 43 eller 44 §;

3) olovligen befar bro eller färja med tyngre fordon eller lass än vad som angivits vara tillåtet; eller

4) olovligen på väg framför arbetsmaskin eller annat sådant redskap, som med väghållning till vikt eller konstruktion är ägnat att skada vägen,

straffes, såframt strängare straff därför icke annorstädes är stadgat, med högst 100 dagsböter.

109 §. Har förbud eller föreskrift, som stadgats i denna landskapslag eller utfärdats med stöd av densamma, icke iakttagits, må landskapsregeringen medelst vite eller genom berättigande av väghållningsmyndighet eller annan, som frågan angår, att fullgöra erforderligt åliggande skrida till åtgärder för åstadkommande av rättelse i vad olagligen gjorts eller underlåts. Dylikt åliggande skall fullgöras på bekostnad av den därtill skyldige, såvida landskapsregeringen icke av särskild anledning förordnar annorlunda.

Är i 1 mom. avsedd, av väghållningsmyndighet påyrkad rättelse sakenlig och uppenbarligen nödvändig, må vederbörande [magistrat] eller [länsman] berättiga väghållningsmyndigheten att vidtaga erforderlig åtgärd, dock icke att undanröja, flytta eller omändra byggnad.

Är i sådant fall, varom i 2 mom. stadgas, brådskande åtgärd erforderlig för avvärjande av samfärdseln omedelbart hotande fara eller är fråga om rättelse i olovlig åtgärd, som berör vägområdet, må väghållningsmyndigheten draga försorg om dess utförande.

Ovan i 2 och 3 mom. avsedd rättelse utföres på väghållarens bekostnad. Landskapsregeringen må dock på framställning av väghållningsmyndigheten ålägga den, på vilken rättelsens utförande skulle ankomma, att delvis eller helt ersätta väghållarens kostnader för åtgärderna.

För de fall, vilka avses i 23 och 42 §, skola stadgan- den i sagda paragrafer lända till efterrättelse.

110 §. Är väghållningsmyndighet berättigad att utföra i denna landskapslag avsedd åtgärd på annans bekostnad, må kostnaderna uttagas tvångsvis i den ordning som för utmätning av allmänna avgifter är stadgad.

Se Skatteutskökningslag (FFS 395/1973) och skatteverkställighetslag (FFS 706/2007), Pr 607 och 608 FL I

111 §. Om sökande av ändring i beslut, som meddelats, eller i åtgärd, som vidtagits vid vägförrättning, gäller vad i lagen om skifte är stadgat om anförande av besvär över lantmäteriförrättning. Härvid skall iakttas, att vid anförandet av besvär över annat beslut än sådant, som angår rätt att vara sakägare vid förrättning eller varigenom jävsanmärkning eller yrkande på förrättningens avbrytande ogillats, besvärstiden räknas från det förrättningen förklarats avslutad.

I fråga om handläggningen vid ägodelningsrätt av besvärsmål, som här avses, samt om ändringssökande i utslag, som därvid meddelats, skola desslikes

bestämmelserna i lagen om skifte i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Kommun har rätt att söka ändring i beslut vid vägförrättning eller i därvid verkställd åtgärd, såvida den anser, att förverkligandet av enligt stadsplane- eller byggnadsplanlagstiftningen fastställd plan eller här- tillhörande bestämmelse därigenom försvåras.

112 §. I länsstyrelsens beslut i fråga om annan enligt stadgandena i 9 kapitlet utgående ersättning än sådan, som avses i 68 § 3 mom., äger sakägare rätt att söka ändring genom att väcka talan vid underrätten på ort, där fastigheten är belägen. Sådan talan skall vid äventyr av talans förlust anhängiggöras inom nittio dagar från den, då sakägaren erhöll del av beslutet.

113 §. (1981/78) Om sökande av ändring i vid vägförrättning meddelat beslut eller vidtagen åtgärd gäller vad i lagen om skifte är stadgat om anförande av besvär över lantmäteriförrättning. Vid anförande av besvär över annat beslut än sådant, som angår rätt att vara sakägare vid förrättning eller varigenom jävsanmärkning eller yrkande på förrättningens avbrytande ogillats, räknas besvärstiden från det förrättningen förklarats avslutad. I resolution som avses i 37 § 2 mom. 4 punkten får ändring inte sökas särskilt för sig.

Beträffande handläggningen av i 1 mom. avsett besvär vid jorrdomstol skall bestämmelserna i lagen om skifte (FFS 604/1951) i tillämpliga delar gälla.

Kommun kan söka ändring i vid vägförrättning meddelat beslut eller vidtagen åtgärd om kommunen anser att genomförande av stads- eller byggnadsplan eller i dessa utfärdade bestämmelser härigenom skulle försvåras.

113a §. (1981/78) I jorrdomstols utslag i mål som avses i denna lag får ändring sökas hos högsta domstolen genom besvär, om högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken beviljar besvärstillstånd. Jorrdomstols utslag verkställs på sätt som om verkställighet av laga kraft vunnit dom är stadgat. Högsta domstolen kan innan saken slutligt avgörs förordna att verkställigheten av utslaget skall framskjutas eller avbrytas.

I fråga om meddelande av besvärundervisning, fullföljdsförfarande och handläggning av besvär- ärende, gäller vad i lagen om skifte är stadgat. Missnöje behöver dock inte särskilt anmälas. Efter besvärstidens utgång skall lantmäterikontoret sända besvärshandlingarna och vid behov jorrdomstolens akt i målet till högsta domstolen, utan att inhämta utlåtande av förrättningsingenjören eller förklaring av de parter som godtagit beslutet.

Har högsta domstolen beviljat besvärstillstånd skall parterna på förordnande av högsta domstolen höras i den ordning som är stadgat i [lagen om skifte].

Vad i 1 mom. är stadgat gäller på motsvarande sätt ändringssökande i jorrdomstolens beslut i ärende som denne ensam avgjort. Ändring får dock inte sökas i jorrdomstolens beslut i ärende som gäller jäv mot förrättningsman. I fråga om fullföljdsförfarande gäller på motsvarande sätt vad i [lagen om skifte] är stadgat om besvär över jorrdomstolens beslut.

114 §. (2008/31) Ett meddelande om landskapsregeringens beslut om fastställelse av vägplan, indragning av väg samt beslut som har fattats med stöd av 50 § 1 mom. eller 52 § 2 mom. skall genom offentlig delgivning anslås på landskapsregeringens och berörd kommuns anslagstavla enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland. Landskapsregeringen skall innan meddelandet anslås översända beslutet och de handlingar som utgör grund för beslutet till den kommun som berörs. Beslutet och handlingarna skall vara framlagda under den tid meddelandet om dem är anslaget.

Är vägplan av ringa betydelse får delgivningen av beslut om fastställelse av vägplan, med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom., delges av landskapsregeringen genom bevislig delgivning enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland.

Landskapsregeringens beslut om ändring av enskild väg till allmän väg skall delges kommunen samt genom bevislig delgivning den eller en av de personer som har gjort framställningen om vägändringen enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland.

115 §. (1968/9) Besvär över landskapsregeringens beslut i ärende, som avses i denna lag, utgöra ej hinder för beslutets verkställande, såframt ej den myndighet, som handlägger besvären, annorlunda förordnar.

Lag samma vare i fråga om besvär över annan myndighets beslut, som meddelats enligt 23 eller 30 §, stadgandet i 41 § 1 mom. om ökning av där angivet avstånd, 44 §, 49 § 1 mom., stadgandet i 50 § 1 mom. om meddelande av där nämnda förordnanden eller förbud, 59 § eller 102 § 1 mom. eller beslut, som gäller fastställande av vägplan eller byggande av väg.

Vad i 1 mom. är stadgat äger icke tillämpning på landskapsregeringens beslut, varigenom landsväg eller enskild väg ändrats till bygdeväg eller allmän väg indragits, därest kommun är besvärande, ej heller på beslut, varigenom landskapsregeringen fastställt vägplan. Anses byggande av väg med hänsyn till samsättningsens trygghet eller av annat särskilt skäl brådskande, må landskapsregeringen dock bestämma, att besvär över beslut om fastställande av vägplan ej utgöra hinder för beslutets verkställande, såframt icke den myndighet, som handlägger besvären, annorlunda förordnar.

I beslut, som meddelas med stöd av 42 § 2 och 3 mom. eller 109 § 1 mom. samt, av vägande skäl, i beslut, varigenom i 50 § 2 mom. nämnd regleringsplan godkännes, må förordnas, att beslutet går i verkställighet utan hinder av anförda besvär.

14 kap. Särskilda stadganden

116 §. Denna landskapslag träder i kraft den 1 januari 1958.

Redan innan denna landskapslag träder i kraft, må erforderliga förberedande åtgärder vidtagas för landskapslagens verkställighet.

117 §. Denna landskapslag tillämpas från och med dess ikraftträdande på vägar, som då underhållas såsom landsvägar och i vilka jämväl inbegripas de

N 2 LL (1957:23) om allmänna vägar

i 11 § 1 mom. landskapslagen (1929:1) den 8 april 1929 innehållande särskilda stadganden angående vägväsendet i landskapet Åland omförmålda landsvägsdelarna, dock med iakttagande av stadgandena i landskapslagen angående införande av denna landskapslag. De områden, som för landsvägar och landsvägsdelar begagnats för sådant ändamål, som i 3 § 2 mom. omförmåles, räknas från denna landskapslags ikraftträdande såsom vägarnas biområde.

Under vilka förutsättningar och i vilken ordning enligt äldre landskapslag såsom kommunal- eller byvägar underhållna vägar samt vissa andra vägar, som äro att anse såsom allmänna, skola med anledning av den nya landskapslagens trädande i kraft förklaras vara bygdevägar, därom stadgas i landskapslagen om införande av denna landskapslag.

Se Landskapslag (1957:24) om införande av landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland, Ålands lagsamling 1976, Vä 2

118 §. När redan förefintlig allmän eller såsom allmän ansedd väg i stöd av landskapslagen angående införande av denna landskapslag förändras till bygdeväg, får den nya väghållaren utan lösen övertaga vägområdet samt de för ändamål, som i 3 § 2 mom. av denna landskapslag omförmåles, i besittning tagna, till vägs biområde hänförliga områdena. Härvid skall till den nya väghållaren på dennes yrkande överlätas nödigt område för uttagning av väghållningsämne, därest sådant område för ändamålet reserverats. Den rätt till på områdena befintliga, för vägändamål tillkomna byggnader, anordningar och andra anläggningar, som tillkommit den förutvarande väghållaren, övergår likaledes utan lösen till den nya väghållaren.

Har den förre väghållaren tillkommit för viss tid gällande eller eljest begränsad rätt att uttaga väghållningsämne eller rätt till enskild väg, övergår även sådan rätt utan lösen till den nya väghållaren.

Väg, som förändrats till bygdeväg, övergår till den nya väghållaren jämte den rätt till röjning av invid vägen befintliga områden, varom stadgas i 7 § landskapslagen (1924:6) angående byggande och underhåll av vägar på landet i landskapet Åland och 2 § 5 mom. landskapslagen (1929:1) den 8 april 1929 innehållande särskilda stadganden rörande vägväsendet i landskapet Åland.

119 §. Är företag, som avser byggande av landsväg eller dess flyttande eller annan förbättring, vid denna landskapslags ikraftträdande under utförande och har ej inlösen av erforderligt område för vägen skett samt ersättningarna ej bestämts, skall denna landskapslag tillämpas vid företagande av de åtgärder, vilka äro nödiga för vägföretagets fullföljande. Beträffande landsväg eller del därav, på vilken vägarbetet påbörjats, förrän denna landskapslag trädde i kraft, må dock 67 § 1 mom. icke tillämpas, och i fråga om kommun ej heller 67 § 2 mom. Dock skall 12 § i landskapslagen innehållande särskilda stadganden angående vägväsendet i landskapet Åland, sådan den lyder i landskapslagen (1939:2) av den 18 april 1939, äga tillämpning på kommun.

Har genom beslut av [landskapsstyrelsen] före denna landskapslags ikraftträdande fastställts plan för vägföretag, som i 1 mom. omförmåles, skall med avseende å sådan plan gälla vad i denna landskapslag stadgas om laga kraft vunnen vägplan. Sagda beslut skall dock medelst kungörelse bringas till allmän kännedom i vederbörande kommun. Har vägarbetet för planens genomförande icke påbörjats, räknas den i 28 § bestämda terminen från landskapslagens ikraftträdande. Beträffande vägområde, på vilket vägarbetet påbörjats, skall vägrätt, som i 29 § avses, anses hava uppkommit, när denna landskapslag trädde i kraft, men på ersättningen för områdets upplåtande beräknas räntan från utgången av den månad, under vilken vägarbetet påbörjades.

Vad här är stadgat om landsväg avser i tillämpliga delar jämväl inom Mariehamn befintliga landsvägsdelar.

120 §. (1958/14) Har med stöd av 3 § 2 mom. landskapslagen (1924:6) angående byggande och underhåll av vägar på landet i landskapet Åland beslut meddelats om förändring av kommunal- eller byväg till landsväg, men vägen icke före denna landskapslags ikraftträdande blivit enligt förstnämnda landskapslags 61 § 1 mom. godkänd, skall beslutet förfalla, såframt vägen icke inom två år från det denna landskapslag trädde i kraft försatts i det skick, som i sagda lagrum är avsett.

Beslut om byggande eller förbättring av kommunal- eller byväg förfaller, ifall vägarbetet icke påbörjats före den 1 januari 1960. Har vägarbetet påbörjats, skall den äldre landskapslagstiftningen äga tillämpning, såvitt icke annat följer av vad i 3 § landskapslagen angående införande av denna landskapslag är stadgat.

Se Landskapslag (1957:24) om införande av landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland, Ålands lagsamling 1976, Vä 2

121 §. I fråga om de kommunalvägar, som icke förändrats till [bygdevägar] enligt landskapslagen om denna landskapslags införande och ej heller indragits såsom allmänna vägar, skola de äldre stadgandena äga tillämpning, intill dess annorlunda förordnas.

Jämväl efter det beslut om ändring av kommunalväg till [bygdeväg] trätt i kraft, skall äldre lag tillämpas ifråga om ersättning, som föranledes av överlåtelse av område eller inskränkning av nyttjanderätt enligt 6 § landskapslagen (1929:1) innehållande särskilda stadganden angående vägväsendet i landskapet Åland eller vartill eljest uppkommit rätt, innan beslutet trädde i kraft, eller då fråga är om debitering, uppbörd eller redovisning av kostnaderna för avhjälpande av bristfälligheter, vilka yppats vid enligt äldre landskapslag förrättade vägsyner på kommunalvägar och av andra av väghållningen beträffande kommunalväg föranledda utbetalningar. Detsamma skall gälla i det fall, att vid iståndsättning av kommunalväg, som förklarats för bygdeväg, i sådant lagenligt skick, som överlåtelsen påkallar, använts område utan [landskapsstyrelsens] beslut eller med avvikelse från

sådant. Dylikt område, beträffande vilket vad i 31 § av denna lag är stadgat skall tillämpas, bör anses höra till [bygdeväg], räknat från början av följande månad efter den mottagningssyn, vid vilken vägen blivit godkänd. Från samma tidpunkt bör motsvarande del av kommunalväg anses upphöra att vara allmän väg, såframt ej annorlunda bestämts. (1968/9)

122 §. Därest kommunalväg eller annan redan förefintlig väg, som är att anse såsom allmän, men enligt landskapslagen angående denna landskapslags införande icke förändrats till [bygdeväg], sedermera övertages såsom landsväg eller bygdeväg, skall vad om enskild vägs förändring till allmän väg är stadgat äga tillämpning, dock så, att i 118 § avsedda rättigheter och förmåner skola överlåtas till väghållare utan ersättning.

123 §. Förekommer vid denna landskapslags ikraftträdande byggnad på väg- eller biområde, som avses i 31 §, må den förbliva orubbad. Orsakas av sådan byggnad fara eller olägenhet för den allmänna samfärdseln eller för begagnandet av biområdet, skall vad i 42 § 2 mom. är stadgat äga tillämpning.

124 §. Tillstånd att hålla grind på [bygdeväg] eller annat sådant särskilt tillstånd, som av vederbörande myndighet härförinnan meddelats, skall ej upphöra att gälla till följd av denna landskapslags ikraftträdande.

125 §. Närmare bestämmelser om behandlingen av vägfrågor samt övriga föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna landskapslag utfärdas genom landskapsförordning.

N 3 Landskapslag (1964:16) om kommunalvägar

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Denna lag gäller sådana av kommun övertagna allmänna vägar, som icke enligt landskapslagen den 17 juli 1957 om införande av landskapslagen (1957:24) om allmänna vägar i landskapet Åland hänförts till allmänna vägar, liksom även vägar, vilka kommun framdeles enligt stadgandena i denna lag besluter bygga eller övertaga.

2 §. Till kommunalväg höra körbana samt de områden, anläggningar och anordningar, som varaktigt erfordras för vägens bestånd och begagnande, såsom vägen, slänt, bankett, dike, mötes-, vänd- eller hållplats, mindre upplags- eller parkeringsområde, som ansluter sig omedelbart till vägen, samt skyddsvärn, trumma, bro, färja med färjläge och färjled samt brygga, som förklarats ansluten till vägen, ävensom vägmärke. Till väg såsom dess biområden höra dessutom platser, vilka varaktigt erfordras för uttagning och transport av väghållningsämnen.

Område, som avses i 1 mom., utgör vägområdet. Vägområde, vars gränser icke fastställts vid lantmäteriförrättning, sträcker sig till ett avstånd av en meter från yttre kanten av diket eller, där dike icke finnes, vägslänten eller -skärningen.

3 §. Kommunalväg förvaltas av den kommun, inom vilken den befinner sig.

Har kommunalväg betydelse för samfärdseln i annan kommun än den, inom vars område den befinner sig, må mellan kommunerna avtal ingås om att den andra kommunen omhänderhar väghållningen eller deltagar i väghållningskostnaderna.

2 kap. Om vägplan, vägrätt och vägförrättning

4 §. En kommun som har för avsikt att bygga kommunalväg kan anhålla hos landskapsregeringen om uppgörande av vägplan och kostnadsförslag för vägen. Till anhållan skall fogas kommunfullmäktiges förberedande beslut om byggande av vägen, karta på vilken den planerade vägsträckningen inritats samt förteckning över dem som vägen är avsedd att betjäna. En kommun kan även besluta att själv göra upp vägplan och kostnadsförslag. Efter att vägplanen och kostnadsförslaget uppgjorts och tillställts kommunen, i det fall att landskapsregeringen uppgjort vägplanen, kan kommunen anhålla hos landskapsregeringen om förhandsbesked rörande byggnadsbidrag för vägen. (1997/80)

Är väg gemensam för två eller flera kommuner, må vägplan uppgöras och förhandsbeslut om byggnadsbidrag fattas endast under förutsättning att kommunerna utfäst sig att svara för vägens byggande och underhåll i hela dess sträckning.

Innan vägplan antas skall den ha varit framlagd till allmänt påseende under 14 dagars tid. Beslut om att anta vägplanen och bygga vägen skall underställas landskapsregeringen för fastställelse. I anslutning till fastställelsebeslutet beviljas kommunen vägrätt. (1987/24)

Då frivillig överenskommelse med berörda fastighetsägare angående upplåtande av nödigt vägområde, ersättning för mark, skada och men eller för vägmateriäl icke kunnat träffas, bör kommunen hos länsstyrelsen anhålla om förordnande för vägförrättning.

Vid handläggning av i denna paragraf nämnda ärenden skola i tillämpliga delar stadgandena i landskapslagen (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland lända till efterrättelse.

Se N 2, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar, 1, 2 och 3 kap

5 §. Vägrätten innefattar rätt för kommunen att taga i besittning och nyttja för i 2 § avsedda vägändamål det område, som erfordras för vägen, utan hinder av den rätt annan äger med avseende å fastigheten.

Vägrätten innefattar jämväl rätt att från vägområdet avlägsna träd, buskar och andra naturhinder, som äro till men för väghållningen, samt att avhugga grenar, som sträcka sig över sagda områden.

Utgör anordning eller anläggning eller ock fristående byggnad, som icke användes som bostad, sådant hinder för byggande av väg, att byggnadskostnaderna, utan flyttning av anordningen, anläggningen eller byggnaden, skulle bliva ansevärt högre eller annars betydande olägenhet därav följa och förorsakar icke flyttningen av hindret dess ägare skada eller nämnvärt

N 3 LL (1964:16) om kommunalvägar

förfång, må landskapsregeringen vid vägrättens beviljande besluta om flyttning av anordningen, anläggningen eller byggnaden till lämplig plats.

Utanför vägområdet må landskapsregeringen på anhållan bevilja kommunen rätt att avlägsna trafiksäkerheten äventyrande träd och buskar, likväl icke träd eller buskar, som växa på tomt eller i trädgård eller som annars tagits under särskild omvårdnad, med mindre synnerliga skäl därtill föreligga. Om avlägsnande av här avsedda träd och buskar eller avhuggning av grenar skall markens ägare eller innehavare på förhand i god tid underrättas.

6 §. Kräves oundgängligen för undvikande av oskäliga kostnader för väghållningsskyldighetens fullgörande, att grus, sten eller annat väghållningsämne tages från fastighets mark, må landskapsregeringen förordna, att i 5 § 1 mom. avsedd bestående nyttjanderätt därtill skall medgivas, såframt betydande förfång icke därigenom tillskyndas sagda fastighet. Samtidigt må förordnas om nyttjande av väg eller mark för transport av väghållningsämne.

3 kap. Om väghållning

7 §. *Väghållning* omfattar byggande och underhåll av väg.

Med *byggande av väg* avses anläggning av ny väg samt flyttning, breddning och annan förbättring av förefintlig väg.

Såsom *underhåll av väg* anses åtgärder som är erforderliga för bibehållande av vägen i ändamålsenligt skick, däri inberäknat renhållning med uppsamling och bortforsling av avfall från vägen samt öppethållande av väg vintertid. (1981/7)

8 §. Väg skall till sin sträckning och bredd samt även eljest byggas så, att ändamålet därmed uppnås på bästa möjliga sätt utan att någon åsamkas större skada eller förfång än nödvändigt.

Väg skall hållas i det skick dess ändamål och nytta förutsätta, såvitt det kan ske med skäliga kostnader.

På område, för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts eller där tätbebyggelse finnes eller är i utveckling, må väg icke byggas så, att genomförandet av den fastställda eller framtida planen därigenom skulle kunna försvåras.

9 §. Väghållningen ombesörjes av kommunens vägnämnd, på vilken det jämväl ankommer att besluta om de begränsningar av trafiken, som varaktigt eller tillfälligt kunna påkallas av vägens bärkraft eller andra omständigheter. Begränsningar, förbud, påbud och varningar böra anges med trafikmärken.

10 §. Grind eller bom får inte hållas på kommunalväg utan kommunens tillstånd. (1997/80)

Byggnad, stängsel som äventyrar trafiksäkerheten eller annan varaktig anordning får inte uppföras på närmare än tolv meters avstånd från vägbanans mitlinje. En kommun kan dock på ansökan medge undantag från detta förbud, där det kan ske utan att trafiksäkerheten äventyras eller framtida ombyggnad av vägen försvåras. (1997/80)

Angående byggnadsverksamheten på område, för vilket fastställts i byggnadslagstiftningen förutsatt plan eller föreskrift, gäller vad därom är särskilt stadgat.

Se H 1, Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland och H 2, Plan- och byggförordning (2008:107) för landskapet Åland

11 §. (1997/24) Vintertid skall kommunalväg hållas fri från hinder av snö och is i den utsträckning som erfordras för motorfordonstrafik, om det inte är onödigt på grund av samfärdselns ringa omfattning eller av andra särskilda skäl.

12 §. Upphävd (1997/24).

13 §. För vägbygge förordnar landskapsregeringen [vägavdelning] en övervakare, som äger följa byggnadsarbetet och tillse, att givna föreskrifter om arbetets utförande iakttagas. Övervakaren må besluta om arbetets inställande, men beslutet skall omedelbart underställas vägsynenämnden för avgörande.

Slutsyn på vägbygge förrättas av en vägsynenämnd och den för bygget förordnade övervakaren. I vägsynenämnden ingår en representant för landskapet, tillika ordförande, och en representant för vägnämnden i kommunen. Har en entreprenör anlitats vid vägbygget, får han själv eller ombud för honom närvara vid synen och yttra sig över gjorda anmärkningar. (1997/24)

Vid slutsyn föres protokoll, som fordersonast översändes till landskapsregeringen och kommunens vägnämnd.

4 kap. Om kostnaderna för väghållningen och om landskapsbidrag

14 §. Väghållningen bekostas med kommunens medel. Enskild person, som nyttjar eller har behov av vägen, må icke åläggas att deltaga i väghållningskostnaderna, med mindre vägen för hans behov enligt mellan honom och kommunen ingånget avtal skall byggas eller underhållas på ett sätt, som är kostsammare än vad som i allmänhet fordras enligt denna lag.

Har i 3 § 2 mom. avsett avtal ingåtts mellan kommuner och därvid jämväl avtalats om kostnadernas fördelning, lände det till efterrättelse. Föreligga i annat fall giltiga skäl för kommuns åläggande att deltaga i väghållningskostnaderna på annan kommuns område och sänjas kommunerna icke om kostnadernas fördelning, må landskapsregeringen bestämma, att fördelning av kostnaderna skall verkställas och enligt vilken grund detta skall ske.

15 §. Kommun må icke uppbära ersättning för nyttjande av kommunalväg eller område, anläggning eller anordning, som hör till sådan väg. Avgift må dock uppbäras för anlitande av till kommunalväg hörande färja. Beslut om fastställande av sådan avgift som likväl icke må vara högre än vad kostnaderna för färjans underhåll förutsätta, skall underställas landskapsregeringen.

15a-17 §§. Upphävda (1997/24).

18 §. 1 mom. upphävt (1987/24).

Statistiska och ekonomiska uppgifter om kommunalvägarna och om trafiken på dem bör av kommunen insamlas och insändas till landskapsregeringen enligt därom meddelade föreskrifter.

19 §. För byggande av kommunalväg beviljas landskapsbidrag efter prövning inom ramen för härför anvisade anslag.

5 kap. Om vägnämndens uppgifter

20 §. Den kommunala vägnämnden äger bereda och verkställa ärendena angående förvaltningen av kommunalvägarna.

Det ankommer på vägnämnden särskilt

1) att årligen uppgöra beräkning över kommunens utgifter enligt denna lag;

2) att bereda ärenden rörande övertagande av väg till kommunalväg eller byggande av kommunalväg;

3) att taga initiativ till indragning av kommunalväg, som anses obehövlig; samt

4) att övervaka underhållet av kommunalvägarna.

3 mom. upphävt (1987/24).

6 kap. Om övertagande av väg och om indragning av kommunalväg

21 §. Beslut om att bygga kommunalväg eller om att ändra enskild väg till kommunalväg skall fattas av kommunfullmäktige. Beslutet skall underställas landskapsregeringen för fastställelse. (2005/28)

Landskapsregeringen må förvägra fastställelse av i 1 mom. nämnt beslut, om vägen anses äga ringa betydelse för samfärdseln på orten eller på grund av sin längd eller av annan orsak medför i förhållande till trafikbehovet oskäliga kostnader.

22 §. Kommun må besluta, att kommunalväg skall indragas om vägen i väsentlig mån förlorat sin betydelse för samfärdseln. Beslutet skall underställas landskapsregeringen för fastställelse.

23 §. Då kommunalfullmäktiges i detta kapitel omfördälda beslut fastställas av landskapsregeringen, skall landskapsregeringen tillika bestämma den tidpunkt, då ifrågakvarande väg förändras till kommunalväg eller indrages. Avser kommunalfullmäktiges beslut övertagande av väg till kommunalväg, må ock bestämmas, att vägen övertages efter det densamma blivit godkänd vid i 13 § avsedd slutsyn eller att tidpunkten fastställs genom särskilt beslut efter nämnda slutsyn.

I 1 mom. nämnd tidpunkt må icke utan särskilda skäl fastställas annorledes än till utgången av ett kalenderår, ej heller må tiden mellan beslutet och dess ikraftträdande bestämmas så kort, att nödiga förberedande åtgärder icke kunna vidtagas.

24 §. Om förändring av kommunalväg till landsväg eller bygdeväg gäller, vad i landskapslagen (1957:23) den 17 juli 1957 om allmänna vägar i landskapet Åland är stadgat om förändring av enskild väg till allmän väg.

2 mom. upphävt (1987/24).

Se N 2, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar; H 1, Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland

7 kap. Särskilda stadganden

25 §. Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

N 4 Landskapslag (1980:46) om landskapsandel för underhållskostnader för gator

1 §. I enlighet med denna lag utgår till kommun landskapsandel för godtagbara underhållskostnader för gator och för vägar inom område med byggnadsplan.

Vad i denna lag föreskrivs om gata skall i tillämpliga delar gälla även för väg inom byggnadsplaneområde samt för sådan gångbana som hör till gata eller väg inom byggnadsplaneområde.

2 §. Såsom till landskapsandel berättigande kostnader för i 1 § avsett underhåll anses kostnader för kommuns åtgärd för att hålla körbanan i ett för trafiken tillfredsställande skick såsom reparation av gatubeläggning, sådan ombeläggning som enligt 68 § byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland inte är att anse som anläggande av gata, hållande av grusbelagd gata jämn och dammbindning på grusbelagd gatas körbana.

Till gatuunderhåll hänförs underhåll av refuger, skyddsräcken, vägmärken och andra dylika anordningar inom gatuområde. Gatuunderhållet omfattar även de åtgärder som vintertid är nödvändiga för att hålla gatan i ett för trafiken tillfredsställande skick såsom avlägsnande av snö och is, hållande av gatuytan jämn, sandning, samt hållande av rännstenar, regnvatensrännor och -brunnar öppna.

Se H 1, Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland, 40 §

3 §. Såsom kostnader för underhåll av gata anses inte kostnader som orsakas av

1) underhåll av gata som är viktig för genomfartstrafik i fråga om sådan del av gata till vilken utfart inte finns från tomter och tvärgator om inte särskilda anslutningar inrättats;

2) underhåll av gata som betjänar kommunens interna förbindelsestrafik om gatan beträffande anslutningar kan jämföras med i 1 punkten avsedd gata; samt

3) underhåll av plantering och trafikljus samt av kostsam bro, tunnel, skärning eller bank.

Till kostnader som berättigar till landskapsandel räknas likväl även kostnader för underhåll av kör- och gångbana som hör till en i 1 mom. 3 punkten avsedd kostsam bro, tunnel, skärning eller bank.

4 §. Upphävd (1989/64).

5 §. (1993/80) I denna lag avsedd landskapsandel beviljas av [landskapsstyrelsen] i enlighet med landskapslagen (1993:70) om landskapsandel till kommunerna.

6 §. Upphävd (1989/64).

7 §. Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

N 5 LL (2008:59) om enskilda vägar

8 §. Denna lag tillämpas första gången på underhållskostnader för år 1980. Med avvikelse från vad i 4 § 2 mom. föreskrivs utgår till kommun för åren 1980-83 landskapsandel i enlighet med kommunens bärkraftsklass som följer:

Kommunens bärkraftsklass	Landskapsandel i procent
1	14,2
2	13,6
3	13,0
4	12,4
5	11,8
6	11,2
7	10,6
8	10,0
9	9,4
10	8,8

N 5 Landskapslag (2008:59) om enskilda vägar i landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Denna lag gäller alla enskilda vägar, med undantag av sådana vägar som endast ägaren eller innehavaren av vederbörande fastighet har rätt att nyttja. På väg som även annan har rätt att nyttja, men till vilken ingen äger bestående nyttjanderätt, tillämpas denna lag endast där det är uttryckligen stadgat.

Vad som i denna lag föreskrivs om vägrätt gäller också servitutsrätt till förmån för enskild vägförbindelse eller bestående nyttjanderätt som givits med stöd av annan lagstiftning.

2 §. Vad som i denna lag sägs om fastighet gäller i tillämpliga delar också outbrutet område, gruva och byggnad eller inrättning på annans mark som är avsedd att vara bestående.

De rättigheter som avses i denna lag kan stiftas att belasta också samfällt område.

Likställd med ägaren är enligt denna lag innehavaren av en fastighet som äger bestående eller under hans eller hennes livstid eller annars under obestämd tid gällande rätt att besitta fastigheten.

3 §. Bestämmelser i annan lag om enskild väg eller väg som skall anses som enskild, eller om annat i denna lag avsett område som avviker från eller går utöver bestämmelserna i denna lag, skall tillämpas. I övrigt skall denna lag tillämpas även på vägar, som med stöd av annan än denna lag byggts eller byggs som enskild väg eller på annan grund skall anses vara enskild väg.

Denna lag tillämpas även på detaljplanerat område med undantag från bestämmelserna om servitut i 154 § 1 mom. 11 punkten fastighetsbildningslagen (FFS 554/1995).

En enskild väg eller vägdel eller en trafikled till vilken trafiken på den är avsedd att överföras upphör då den såsom gata upplåts till allmänt bruk enligt bestämmelser i annan lag. I ett beslut genom vilket en gata godkänns för sitt ändamål skall bestämmas vilka vägar eller vägdelar som på motsvarande sätt upphör.

På ett detaljplanerat område skall kommunen överta väghållningen från den tidpunkt den blivit skyldig att anlägga en gata, till vilken trafiken på en enskild väg eller en del därav är avsedd att överföras, eller har börjat bygga en sådan gata. En vägdelägare, då ett väglag inte har grundats, eller ett väglag har rätt att föra frågan om kommunens skyldighet att omhänderta väghållningen till landskapsregeringen för behandling och landskapsregeringen får vid vite ålägga kommunen att fullgöra denna skyldighet.

Då en väg enligt 3 mom. upphör, skall beträffande upplösningen av väglaget och betalningen av dess skulder det som bestäms om indragning av väg i 91 § 4 mom. följas. Likaså skall 94 § tillämpas, såvida vägområdet inte hör till en gata som avses i 3 mom.

4 §. Denna lag ändrar inte något i vad som anses bör vara gällande angående rätten att beträda och röra sig på annans mark.

5 §. I fråga om byggande av bro, trumma eller färja med färjeläge och färjeled samt därtill hörande anordningar i vattendrag gäller särskilda bestämmelser. Om byggande av bro eller trumma på någon annans område gäller, om därtill inte fordras tillstånd enligt vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland, det som i denna lag sägs om byggande av väg, men vid utförandet av arbetet skall därutöver bestämmelserna i vattenlagen följas.

6 §. Följande termer används i denna lag:

Enskild väg: Väg som inte är allmän väg. En enskild väg kan även vara en gångstig eller väg som används endast vintertid eller en väg som enbart är avsedd för en viss typ av trafik.

Vägområde: område som behövs för körbana, gång- och cykelbana samt områden, anläggningar och anordningar som hör till vägen såsom vägren, slänt, vägbank, dike, skilje- och gränsremsa, mötes- och vändplats, upplagsplats som behövs för väghållning i anslutning till vägen, belysningsanordningar och trafikljus, bro, trumma, bullerhinder, färja med färjeläge och färjeled, skyddsräcken och vägmärken.

Skogsväg: en väg som huvudsakligen är avsedd för transporter som behövs för skogsbruket.

Befintlig väg: väg för vilken fastställt vägrätt på basen av denna lag eller annan lag som avses i 3 § 1 mom.

Väghållning: byggande och underhåll av väg.

Byggande av väg: anläggande av en ny väg samt flyttning, breddning och annan grundförbättring av väg.

Underhåll av väg: åtgärder som krävs för att behålla vägen i ett skick som motsvarar dess ändamål, inklusive snöröjning och renhållning.

Vägrätt: bestående rätt att använda en annan fastighets område för vägändamål enligt denna lag.

Vägdelaägare: innehavare av vägrätt.

Väglag: sammanslutning av vägdelägare.

Vägenhet: fördelningsgrunden för fördelning av väghållningsskyldigheten och de därav uppkomna kostnaderna mellan vägdelägarna.

Vägnämnden: landskapets vägnämnd för enskilda vägar.

7 §. En väg skall till sin sträckning, bredd och även annars byggas så, att ändamålet på bästa sätt uppnås utan att någon åsamkas större skada eller förfång än behovet kräver.

En väg får inte byggas, om den inte med hänsyn till användningen av tidigare enskilda och allmänna vägar samt andra från allmän synpunkt beaktansvärda omständigheter bör anses ändamålsenlig. Detsamma gäller om byggandet av vägen kan åstadkomma betydande förstörelse i naturen, beskär kulturvärden i miljö eller på annat liknande sätt i avsevärd mån kränker allmänt intresse. På ett område för vilket det finns en gällande detaljplan eller vilket hör till ett område i behov av planering får en väg inte byggas så att genomförandet av en gällande plan eller framtida plan därigenom kan försvåras.

Vad i 1 och 2 mom. är sagt om byggande av väg skall även tillämpas på annan åtgärd, som gäller användning av område för ändamål som avses i denna lag.

Vägen skall hållas i sådant skick som dess ändamål och nyttan därav förutsätter, med beaktande av att underhållet inte vållar vägdelägarna oskäligen kostnader.

Vill någon vägdelägare ha en väghållning som helt eller till viss del är av uppenbart högre standard än vad som ovan i denna paragraf är sagt, skall han eller hon, vid behov i förskott, betala därav orsakade merkostnader.

8 §. Om byggandet av en väg betydligt försämrar de naturvärden på grund av vilka ett område har införlivats eller avses bli införlivat i nätverket Natura 2000, som avses i 21 § landskapslagen (1998:82) om naturvård, och om inga hinder för byggandet av vägen annars finns, skall den som saken gäller i samråd med miljöbyrån vid landskapsregeringen försöka finna ett sådant alternativ till byggandet av vägen där olägenheterna blir så små som möjligt.

Om det inte är möjligt att till skäligen merkostnader bygga vägen så att den på ett tillfredsställande sätt tjänar användarens behov, är landskapet, om så yrkas, skyldig att ersätta olägenheten eller lösa in det område för vilket ansökan om grundande av vägrätt har lämnats in.

Ersättande av den olägenhet enligt 1 mom. som orsakas av att vägen över huvudtaget inte kan byggas eller inlösning av ifrågavarande område handläggs och avgörs enligt 7 kap. i landskapslagen om naturvård.

Se K 30, Landskapslag (1998:82) om naturvård

2 kap. Vägrätt samt annan för väghållning och nyttjande av väg nödvändig rätt

9 §. Om det för ett ändamålsenligt användande av en fastighet är viktigt att få vägförbindelse över en annan fastighets område och detta inte orsakar någon

fastighet betydande olägenhet, skall den fastighet som behöver vägförbindelsen vid en vägförrättning ges vägrätt.

En vägrätt kan också gälla upplåtelse av ett behövt tilläggsområde för flyttning eller annan förbättring av en befintlig väg, om inte något annat följer av 17 §.

Vid flyttning av en väg kan grunden för beviljande av vägrätt också vara den betydande nytta en kortare vägförbindelse innebär för den fastighet som innehar vägrätten.

Vägrätt kan också grundas så att den belastar ett samfällt område och vägområdet för en allmän väg. I fråga om anslutning av en enskild väg till en allmän väg samt om utförande av arbete på vägområdet gäller vad som bestäms i landskapslagen (1957:23) om allmänna vägar.

Se N 2, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar

10 §. Är en befintlig väg viktig för ett ändamålsenligt användande av en fastighet som inte har rätt till denna väg, skall fastigheten ges vägrätt om detta inte leder till betydande men för den fastighet, på vars mark vägen går, eller för någon som sedan gammalt har rätt till vägen. Här avsedd vägrätt beviljas vid vägförrättning eller genom vägnämndens eller ett väglags beslut i enlighet med vad nedan sägs.

Om trafiken till en fastighet på grund av ändrade förhållanden kan ordnas mer ändamålsenligt genom en annan befintlig väg, kan fastigheten under de förutsättningar som anges i 1 mom. beviljas vägrätt till denna väg samtidigt som en vägrätt som tidigare beviljats fastigheten kan upphävas. Beslut om dessa frågor fattas vid en vägförrättning eller vägnämndens förrättning.

11 §. Har det sätt på vilket en vägdelägare använder en väg förändrats så att det medför oskäligen olägenhet för en fastighet genom vars område vägen löper eller för en annan vägdelägare, kan den vägrätt som hör till vägdelägarens fastighet upphävas, om i stället för denna vägrätt samtidigt beviljas en vägrätt som avses i 9 § 1 mom. eller 10 § 1 mom.

Om en oskäligen olägenhet inte kan undanröjas genom reglering enligt 1 mom. och vägrätten är nödvändig för att den delägare som vållar olägenheten skall kunna använda sin fastighet ändamålsenligt, skall delägaren betala ersättning för den ökade olägenhet som beror på förändringen av det sätt på vilket vägen används.

De ärenden som nämns i 1 och 2 mom. avgörs vid en vägförrättning.

12 §. Om det på grund av en förutsebar förändring i förhållandena eller av andra särskilda skäl inte är ändamålsenligt att grunda en bestående vägrätt, kan vägrätten grundas för en viss bestämd tid.

I detta fall skall bestämmas om en tidpunkt eller händelse fram till vilken vägrätten gäller.

13 §. Är en befintlig väg viktig för att en näringsidkare skall kunna bedriva sin verksamhet, skall denne ges rätt att nyttja vägen, om vägen är så byggd att den

N 5 LL (2008:59) om enskilda vägar

lämpar sig för den trafik som verksamheten kräver och den fastighet, på vars område vägen ligger, eller någon som tidigare har rätt till vägen, inte därigenom orsakas betydande förfång. Denna rätt att nyttja väg kan beviljas av väglaget eller vägnämnden.

Har förhållandena förändrats så att användningen av en väg som bygger på en rätt som avses i 1 mom. skulle kunna ordnas mer ändamålsenligt genom en annan befintlig väg, kan innehavaren av rätten under de förutsättningar som anges i 1 mom. beviljas rätt att använda denna väg och hans eller hennes tidigare rätt kan samtidigt upphävas.

Har användningen av en väg som bygger på en rätt som avses i 1 mom. förändrats så att det medför oskäligheten för en fastighet genom vars område vägen löper, eller för en vägdelägare, kan rätten upphävas, om i stället för denna rätt samtidigt beviljas motsvarande rätt till en annan befintlig väg. Om en oskäligheten inte kan undanröjas på detta sätt och det alljämt är nödvändigt att vägen används för idkande av trafik eller annan näring, skall näringsidkaren betala ersättning för den ökade olägenhet som beror på förändringen i det sätt på vilket vägen används.

De ärenden som nämns i 2 och 3 mom. avgörs vid en vägförrättning eller vägnämndens förrättning.

14 §. Om en vägrätt eller en rätt att nyttja väg inte kan beviljas på grund av det förfång nyttjandet av vägen orsakar kan en begränsad vägrätt trots allt grundas, om förfånget kan undvikas genom en begränsning av användandet av vägen till viss årstid eller till transporter av visst slag eller genom beviljande av en på annat sätt begränsad rätt till vägen.

15 §. Nyttjanderätt till mark vid sidan av väg som behövs till upplagringsplats för virke eller nyttjanderätt för parkeringsplats för vägdelägare som inte kan beviljas vägrätt ända fram till sin fastighet, skall grundas vid en vägförrättning om rätten behövs för undvikande av oskäligen kostnader. Nyttjanderätten kan beviljas om detta inte leder till betydande förfång för den fastighet till vilken området hör.

Leder en väg till en strand, kan nyttjanderätt till jord- eller vattenområde som krävs för båtplats och brygga likaså under motsvarande förutsättningar beviljas för att vägdelägarna skall kunna komma till sina fastigheter. Beviljad rätt tillkommer vägdelägarna gemensamt.

Kostnaderna för grundande av i denna paragraf avsedda rättigheter hänförs till vägbyggnadskostnaderna. När kostnaderna för grundandet av rättigheterna samt för istandsättande och underhåll av område och brygga fördelas mellan vägdelägarna, gäller i tillämpliga delar vad som sägs i 23 § om fördelning av väghållningskostnader.

16 §. Då rättigheter enligt detta kapitel beviljas, skall eventuella begränsningar vid nyttjandet av rättigheterna samtidigt bestämmas, och, såvida det inte gäller en rätt till en befintlig väg, det område som omfattas av rättigheten.

17 §. En vägrätt som i enlighet med bestämmelserna i denna lag beviljats vid vägförrättning eller genom

vägnämndens eller ett väglags beslut samt sådana rättigheter som avses i 15 § gäller såsom bestående nyttjanderätter oberoende av andra rättigheter som hänförs till fastigheten. Sådan vägrätt får även den som med stöd av nedanstående bestämmelser förpliktats att i egenskap av vägdelägare delta i väghållningen. Om en del av en väg berörs av flera vägrätter, utvidgas de smalare vägrätterna till att motsvara de bredare vägrätterna.

En sådan rätt som avses i 1 mom. uppstår också till tilläggsområde som krävs för uträtning, breddning eller annan förbättring av en väg, flyttning av väg undantagen, och som tagits i användning med ägarens samtycke.

En för näringsidkare beviljad rätt att nyttja väg är oberoende av annan rätt till fastigheten i kraft, så länge vägen fortgående begagnas för den näringsverksamhet för vilken rätten beviljats.

18 §. Vägrätten innefattar rätt att från vägområdet avlägsna träd, buskar och andra naturhinder, som är till men för väghållningen, samt att hugga av grenar som sträcker sig ut över vägområdet.

Utanför vägområdet får rätt ges att avlägsna träd och buskar eller grenar som uppenbart kan äventyra trafiksäkerheten såvida de inte växer på tomt eller byggnadsplats eller i trädgård eller som annars tagits under särskild omvårdnad och inte synnerligen vägande skäl att ta bort dem finns. Områdets ägare eller innehavare skall underrättas i god tid innan växtligheten tas bort.

Vid en vägförrättning får bestämmas att en anordning, anläggning eller fristående byggnad som inte är en bostad skall flyttas om flyttningen inte orsakar dess ägare skada eller nämnvärt förfång och vägbyggandet annars skulle bli orimligt dyrt.

19 §. Om det är påkallat ur trafiksäkerhets- eller väghållningssynpunkt, kan uppförandet av byggnad, stängsel eller annan varaktig anordning vid enskild väg förbjudas inom en 12 meter bred zon räknat från vägens mittlinje.

Ett förbud gäller inte inom detaljplanerat område.

20 §. Grind eller bom får förbjudas på en väg, om förbudet är nödvändigt på grund av trafiken och oskäligt förfång inte vållas den fastighet, över vars område vägen löper. Detta gäller bara om det inte av trafiksäkerhetsskäl eller annat viktigt skäl krävs att grinden eller bommen finns kvar.

Ett förbud får helt eller delvis upphävas, om förbudet inte behövs längre eller vägande skäl för att ta bort det anförs.

Förbud eller upphävande av förbud skall delges sakägarna på det sätt som anges i 116 § kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

Se E 1, Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland

21 §. Grundar sig en rätt att bygga väg över annans fastighets område eller att använda en befintlig väg eller i 15 § avsedd rätt endast på avtal, som ingåtts mellan denna lag är i kraft, binder avtalet endast dem som ingått eller godkänt detsamma eller är deras arvingar.

I fråga om sådan på avtal grundad väg eller rätt skall, förutom vad i 1 mom. är sagt, endast bestämmelserna i 11 kapitlet i denna lag tillämpas.

3 kap. Väghållningsskyldighet

22 §. Samtliga som erhållit rätt till väg eller vars fastighet helt eller delvis ligger inom det område, som vägen bör anses betjäna genom att den krävs eller kan användas för transporter till och från området, är skyldig att såsom vägdelägare i enlighet med sin andel bygga och underhålla vägen. Den som inte sedan gammalt är vägdelägare kan emellertid inte tvingas att i egenskap av vägdelägare delta i väghållningen i fråga om befintlig väg, så länge denna inte används för hans eller hennes fastighet.

Motsätter sig en betydande del av dem som skulle vara skyldiga att delta i väghållningen anläggandet av en ny väg, och skulle den planerade vägen uppenbarligen för flera fastigheters vidkommande tills vidare behövas endast i ringa utsträckning, får beslut fattas om anläggande av vägen endast på åtgärd av dem som önska det utan att de övriga tvingas delta.

Framställs yrkande att fastighetsägaren i egenskap av vägdelägare skall delta i väghållningen, men vägen på grund av annan befintlig förbindelseled till fastigheten eller av annan sådan orsak inte är nödvändig för fastigheten och ägaren meddelar att han eller hon för fastighetens del avstår från att använda vägen, kan han eller hon inte tvingas att i egenskap av vägdelägare delta i väghållningen.

23 §. Väghållningsskyldigheten skall fördelas mellan vägdelägarna efter den nytta var och en kan anses ha av vägen. Vid uppskattningen av nyttan skall storleken av vägdelägarernas fastighet inom det område som vägen betjänar beaktas, och i vilken utsträckning vägen för varje delägarers del används eller kommer att användas för olika transporter. Om en vägdelägare driver en näring som genererar trafik skall även detta beaktas.

För fördelning av väghållningsskyldigheten och de därav uppkomna kostnaderna mellan vägdelägarna fastställs *vägenheter* för dem i enlighet med de grunder som anges i 1 mom. På basen av vägenheterna fastställs *väavgifter*. Om byggandet av en väg till någon del som inte kommer alla vägdelägare till nytta orsakar särskilda kostnader, kan särskilda vägenheter fastställas för fördelningen av dem. Vägdelägarna kan besluta att väavgiften utöver den avgift som fastställts på basen av vägenheterna skall omfatta en grundavgift som är lika stor för alla vägdelägare och som täcker de direkta kostnaderna för skötseln av väglagets administrativa ärenden.

Om en fastighet har behov av en nybyggd väg först senare, har fastighetens ägare rätt att fordra att betalningen av väavgiften avseende byggnadskostnaderna för fastighetens del fastställs i form av högst tio lika stora rater.

Om en vägdelägare använder vägen tillfälligt på ett sätt som avsevärt avviker från vad som har beaktats vid fastställandet av vägenheter, kan en bruksavgift

som motsvarar den uppskattade användningen av vägen fastställas för sådana tillfälliga transporter. Avgiften kan bestämmas retroaktivt för högst ett år från den tidpunkt då den fastställs.

För näringsidkare, som på basen av bestämmelserna i 13 § fått rätt att nyttja väg, fastställs en bruksavgift. Om någon har fått rätt att använda vägen för något annat än en fastighet med stöd av någon annan lag än denna, kan för denna person i stället för väavgift fastställas en bruksavgift, om användningen av vägen endast är tillfällig. Bruksavgiften är en årlig avgift, om inte något annat avtalas, och i fråga om grunderna för fastställandet iakttas 26 §.

24 §. Om den som enligt 9, 10, 12 eller 13 §§ fått rätt till väg kan anses ha haft betydande nytta av det byggande av vägen som utförts under de tjugo senaste åren innan rätten till vägen grundades eller beviljades eller rätten att använda vägen uppkom, kan han eller hon åläggas att betala en skälig del av kostnaderna för byggandet av vägen. När ersättningens storlek bestäms skall den tid beaktas som gått från byggandet av vägen och nyttan av vägen.

Vad i 1 mom. är sagt gäller inte fastighet som tillkommit vid delning, när mot denna svarande väghållningsskyldighet redan beaktats vid bestämmandet av den delning underkastade fastighetens väghållningsskyldighet.

Ersättning enligt 1 mom. bestäms endast om väglaget eller vägdelägarna tillsammans eller någon av dem yrkar att ersättning skall bestämmas. Ersättningen skall betalas till väglaget eller, om det inte finns något väglag, till vägdelägarna gemensamt. Om inte de vägdelägare som är närvarande vid förrättningen kommer överens om något annat, fördelas ersättningen mellan vägdelägarna enligt vägenheter eller enligt någon annan skälig grund. Ersättningsfrågan avgörs i samband med att rätten till vägen enligt 1 mom. beviljas.

25 §. På förslag av en sakägare kan det bestämmas att de medel som är nödvändiga för underhållet av en skogsväg inte skall tas ut av vägdelägarna i form av väavgifter utan som bruksavgifter av dem som använt vägen. Samtidigt skall grunderna för fastställande av bruksavgifterna bestämmas med beaktande av de olika användningsformernas inverkan på underhållskostnaderna för vägen.

Bruksavgiften skall debiteras sedan transporten ägt rum och betalas inom den tid som fastställts vid debiteringen.

26 §. Den som enligt 86 § eller på någon annan grund tillfälligt använder en väg skall betala bruksavgift som ersättning för detta. Parterna kan komma överens om avgiften och betalningssättet. Om någon överenskomelse inte träffas, skall avgiften fastställas i enlighet med vad som anses skäligt med beaktande av den väavgift som påförs delägare för motsvarande nyttjande av vägen och den särskilda ökning av underhållskostnaderna som nyttjandet av vägen eventuellt orsakar.

27 §. Om någon enligt 25 § 1 mom. eller 26 § är skyldig att betala bruksavgift, skall han eller hon genast efter

N 5 LL (2008:59) om enskilda vägar

avslutad transport eller någon annan användning av vägen lämna sysslomannen eller styrelsen eller den som givit tillstånd till användning av vägen en utredning över den transporterade varumängden, transportsättet och transporttiden eller den övriga användningen av vägen. Om så inte sker kan avgiften fastställas enligt uppskattning.

28 §. Den som beviljats rätt till befintlig väg eller förpliktats att delta i väghållningen i fråga om sådan väg skall påföras vägenheter. Har lägenhet, som har rätt till vägen, delats skall de nya lägenheterna likaså påföras vägenheter, om de vid delningen fått rätt till vägen.

Om en väg inte längre behövs för en fastighet på grund av att fastigheten fått en annan förbindelseled eller förhållandena annars har förändrats väsentligt, kan en vägdelägare yrka att den vägrätt som hör till hans eller hennes fastighet upphävs och att han eller hon befrias från väghållningsskyldighet. Frågan om upphävande av vägrätten och befrielse från väghållningsskyldigheten avgörs vid en vägförrättning eller genom beslut av vägnämnden eller, om vägdelägarna utgör ett väglag, genom beslut av väglaget enligt vad som sägs nedan. Detsamma gäller i tillämpliga delar också upphävande av en rätt som avses i 13 § 1 mom.

29 §. Har omständigheter som inverkar på väghållningsskyldigheten eller dess fördelning väsentligt förändrats, skall, på yrkande av vägdelägare, fördelningen av vägenheterna justeras.

Har fördelningen av vägenheterna varit i kraft under minst fem år, har vägdelägare, oberoende av den i 1 mom. nämnda förutsättningen, rätt att begära en ny fördelning.

30 §. På en sakägares förslag kan bruksavgifterna ändras, om det med anledning av att grunderna för fastställande av dem har ändrats finns särskilda skäl till det.

31 §. Om en vägdelägare eller någon som mot bruksavgift har tillstånd att använda vägen har använt vägen på ett sätt som inte beaktats när vägenheterna eller grunderna för bruksavgifterna fastställdes och som betydligt ökat slitaget på vägen eller skadat den, är han eller hon skyldig att ersätta merkostnaderna för återställandet av vägen.

32 §. Väghållningen sköts för gemensam räkning. Kostnaden för väghållningen av en bro eller något annat vägvagnssnitt som orsakar särskilda kostnader kan om det finns skäl till det påföras alla eller vissa vägdelägare gemensamt.

Om det finns skäl därtill, skall vägenheter beräknas separat för byggande av väg respektive för underhåll av väg.

33 §. Anläggningar och anordningar som är nödvändiga för anslutning av en fastighet eller en annan väg till en enskild väg skall byggas och underhållas av den som gör anslutningen. Om försummelse av denna skyldighet innebär uppenbar fara för trafiken på den enskilda vägen eller för underhållet av den och den

som gjort anslutningen trots uppmaning inte vidtar nödvändiga åtgärder, kan vägdelägarna eller väglaget åta sig arbetet på dennes bekostnad.

4 kap. Ersättningar

34 §. För upplåtelse av mark samt för skada, men eller kostnader som drabbar ägaren av en fastighet, en vägdelägare eller vägrättsinnehavare till följd av en åtgärd med stöd av denna lag, betalas ersättning.

Rätt till ersättning finns dock inte, då det överenskommits eller uppenbarligen förutsatts att ersättning inte skall betalas ut, ej heller med anledning av åtgärder på område som vid vägförrättning anvisats för väg, om dessa vidtagits först efter det området anvisats för vägändamål.

För olägenhet som uppstår till följd av förbud enligt 19 § i denna lag kan ersättning fastställas endast om olägenheten är synnerligen betydande.

35 §. Om alla sakägare som berörs av en ersättning träffar avtal om de grunder som skall följas när den bestäms eller om dess belopp, hur och när den skall betalas, skall avtalet följas, om det inte är oskäligt för någon sakägare.

Ersättningar som beror på åtgärder enligt 11 § 2 mom. eller 13 § 2 mom. betalas av den som har fordrat att åtgärden vidtas. Om en åtgärd är till uppenbar nytta även för någon annan sakägare, kan denne förpliktats att delta i ersättningarna enligt den nytta han eller hon har av åtgärden.

Ersättningar som beror på beviljandet av en ny rätt enligt 11 § 1 mom. eller 13 § 3 mom. betalas av den som använder vägen på ett sådant sätt att åtgärden blivit nödvändig. Av särskilda skäl kan även någon annan sakägare åläggas att delta i betalningen av en ersättning.

36 §. Har någon nyttjande-, servituts- eller annan bruksrätt till en fastighet, till vilken en åtgärd som avses i denna lag hänför sig, har han eller hon samt fastighetsägaren rätt att få ersättning för förlust av denna rätt eller för dess minskade värde. Denna ersättning skall beaktas när ersättningen till fastighetens ägare bestäms.

37 §. Ersättning skall, om inte annat följer av grunden för dess fastställande, betalas i ett för allt.

38 §. Rätten till i ett för allt utgående ersättning åt ägare av fastighet hör till fastigheten och kan inte överlåtas eller utmätas särskilt för sig. Överlåtelse eller betalning av ersättning åt annan än fastighetens ägare är utan verkan gentemot den som i fastigheten har in-teckning eller panträtt för ogulden köpeskilling.

39 §. Ersättning i ett för allt skall, om inte något annat har beslutats när den fastställdes, betalas inom tre månader från den dag då förrättningen avslutades, om inte något annat följer av 97 §.

Om betalningstiden för en ersättning har bestämts till längre än tre månader från den dag då förrättningen avslutades, skall sex procents årlig ränta, räknat från den dag då tre månader har gått från avslu-

tandet av förrättningen, betalas på ersättningen. Om ersättningen inte betalas inom utsatt tid, skall på den obetalda ersättningen betalas en årlig ränta enligt den räntefot som avses i 4 § räntelagen (FFS 633/1982).

Om beloppet av en ersättning sänks sedan ersättningen har betalats, skall det överbetalda beloppet och den ränta som har betalats på detta belopp återbäras till betalaren samt skall på det kapital som återbärs betalas sex procents årlig ränta som räknas från den dag då ersättningen betalades.

5 kap. Vägförrättning

40 §. Vid en vägförrättning skall efter sakens natur följande ärenden behandlas och avgöras:

- 1) beviljande av vägrätt som avses i 9 och 10 §§,
- 2) grundande av vägrätt till en sådan väg till vilken någon annan än fastighetens ägare eller innehavare inte har bestående rätt,
- 3) ärenden som avses i 11, 14 och 15 §§,
- 4) en befintlig vägs läge och bredd och om någon har rätt till vägen eller motsvarande på någon annan lag grundad bestående bruksrätt, om det råder ovissheit om saken,
- 5) vilka som är vägdelägare,
- 6) fastställande av vägenheter och bruksavgifter samt grunderna för dessa,
- 7) inom vilken tid byggandet av vägen skall vara slutfört, om det anses nödvändigt att sätta ut en tidsgräns,
- 8) om och i vilken utsträckning en rättighet som avses i 18 § 2 och 3 mom. skall beviljas eller ett förbud som avses i 19 § 1 mom. eller 20 § skall utfärdas,
- 9) hur förrättningskostnaderna skall delas mellan sakägarna,
- 10) ersättningar samt
- 11) andra ärenden som skall behandlas i enlighet med denna lag, om det inte sägs att de skall avgöras på något annat sätt.

Har en vägförrättning anhängiggjorts med stöd av någon punkt i 1 mom., kan vid förrättningen avgöras även andra ärenden gällande vägen som skall avgöras vid en vägförrättning.

Vid en vägförrättning kan beslut även fattas om åtgärder som avses i 75 § samt om grundande av vägrättigheter även till annan väg än den som förrättningsförordnandet avser, om vägarna ansluter sig till varandra och ett utsträckande av förrättningen är motiverat.

Om beslut har fattats om byggandet av en väg, skall en karta över de områden som behövs för vägen och ett kostnadsförslag vid behov upprättas. När en tidsgräns har satts ut, inom vilken byggandet av vägen skall vara slutfört, skall ett kostnadsförslag alltid upprättas. Vägområdena och de områden som avses i 15 § skall i behövlig utsträckning utmärkas i terrängen.

41 §. Vid en vägförrättning kan förrättningsmännen utan särskilt förordnande verkställa fastighetsbestämning när det behövs för bestämning av vägområdet eller av något annat skäl. Likaså kan förrättningsmännen verkställa ägobyte eller överföring av områden, om detta krävs för byggande av väg, indragning av

väg, upphävande av vägrätt eller någon annan ändring av vägrätten, om den som sökt vägförrättning eller ägaren till området i fråga begär det eller om det är viktigt att verkställa ägobytet eller överföringen av områden för att åstadkomma en ändamålsenlig fastighetsindelning.

Förutsättningar för ägobyte är att man genom det

1) kan undvika att olägenhet uppstår som skulle förhindra arrangemang för ordnande av vägförbindelse,

2) avsevärt minskar de kostnader eller ersättningar som ordnandet av vägförbindelsen annars skulle medföra eller

3) avsevärt minskar den olägenhet som ordnandet av vägförbindelsen skulle medföra för ett ändamålsenligt nyttjande av fastigheten eller del därav.

Kan ägobyte inte göras på lämpligt sätt eller kommer fastighetsägarna i fråga överens om överföring av ett område, kan i stället för ägobyte under de förutsättningar som nämns i 2 mom. ett område av ringa värde överföras från en fastighet till en annan mot full ersättning i pengar.

En förutsättning för ägobyte och överföring av områden är dessutom att åtgärden inte medför nämnvärd olägenhet för någon. I övrigt gäller i fråga om ägobyte och överföring av områden i tillämpliga delar 59, 65, 66 och 200 § fastighetsbildningslagen.

Vid ägobyte och överföring av områden bedöms det område som överförs från en fastighet till en annan separat ur den överlåtande fastighetens och ur den mottagande fastighetens synvinkel. Om dessa värden avviker från varandra skall den av sakägarna som drar nytta av åtgärden åläggas att ersätta skillnaden.

Vad som i denna paragraf sägs om fastighet gäller också för samfällt område.

Se Fastighetsbildningslag (FFS 554/1995), Mi 101 FL II

42 §. För avlägsnande eller minskande av avsevärt förfång som en väg eller användningen av den eller sådana rättigheter som avses i 15 § eller användningen av dem förorsakar fastighetens ägare kan vägen eller rättigheten flyttas till något annat ställe inom de områden som tillhör honom eller henne eller av synnerliga skäl även någon annanstans, om detta kan ske utan betydande förfång för någon. Detsamma gäller flyttandet av en väg, om detta är nödvändigt för undanröjande av en olägenhet som äventyrar trafiksäkerheten.

Vägdelägarna kan förpliktas att delta i kostnaderna för flyttningen i det förhållande som deras vägenheter anger, med beaktande av den särskilda nytta som en ovan nämnd fastighetsägare kan få av att vägen eller rättigheten flyttas.

Beslut om flyttning av en väg eller en rättighet fattas vid en vägförrättning som verkställs på ansökan av fastighetsägaren eller, om det är fråga om en sådan flyttning av vägen som motiveras av trafiksäkerheten, även på ansökan av väglaget eller, om ett sådant inte har grundats, av en vägdelägare.

43 §. Inom ett område där vägrätterna är oklara eller inom vilket det på grund av ändrade trafikförhållanden är nödvändigt att bygga eller dra in vägar eller reglera vägrätterna på något annat sätt kan en väg-

N 5 LL (2008:59) om enskilda vägar

förrättning verkställas på landskapets, kommunens, väglagets eller fastighetsägarens ansökan för att ändamålsenliga vägförbindelser skall kunna ordnas och vägrätterna fås att motsvara de ändrade förhållandena (områdesvägförrättning). Om ordnandet av vägförbindelserna är nödvändigt för att minska den lokala trafiken på en allmän väg får områdesvägförrättning även sökas av väghållaren för den allmänna vägen. En sådan vägförrättning söks hos Egentliga Finlands lantmäteribyrå, nedan kallad lantmäteribyrån, som utfärdar förrättningsförordnandet och sköter om verkställandet av förrättningen även i sådana fall då den helt och hållet gäller ett område som avses i 5 § 3 mom. fastighetsbildningslagen. Om det krävs av allmänt intresse, kan lantmäteribyrån utfärda förordnande för verkställande av områdesvägförrättning utan ansökan. Förrättningsmännen kan fatta beslut om att utvidga en inledd vägförrättning till områdesvägförrättning om förutsättning för sådan förrättning enligt ovan i övrigt finns.

De befintliga vägarna inom det område som berörs av en områdesvägförrättning och som på grund av vägregleringen blir obehövligen kan dras in utan att det utreds vilka fastigheter som har rätt till dem.

I fråga om betalningen av kostnaderna för en områdesvägförrättning tillämpas 51 §. Om förrättningen har anhängiggjorts på ansökan och om den helt eller delvis berott på allmänt intresse, kan förrättningskostnaderna helt eller delvis betalas av staten i enlighet med vad som anges i lagen om enskilda vägar (FFS 358/1962). Förrättningsmännen fattar beslut om detta. Ändring i förrättningsmännens beslut får inte sökas genom besvär. Om förrättningen verkställs utan ansökan på lantmäteribyråns förordnande, betalas förrättningskostnaderna av staten.

Ersättningar som orsakas av ordnandet av vägförbindelser vid en områdesvägförrättning som utförs på ansökan av väghållaren för en allmän väg skall betalas av sökanden. Om någon annan sakägare har särskild nytta av arrangemangen kan denne åläggas att delta i betalningen av ersättningarna om det är skäligt med hänsyn till nyttan.

44 §. Rätt att kräva vägförrättning har fastighetens ägare, delägarna i ett samfällt område och det väglag vars väg ärendet berör samt kommunen. Vägförrättning som avses i 40 § 1 mom. 4 punkten får sökas även av innehavaren till en särskild rättighet som gäller fastigheten.

Sakägare vid en vägförrättning är sökanden och andra personer vars rätt eller fördel direkt berörs av förrättningen.

Om fastigheten eller en rättighet som gäller denna under förrättningen har övergått till en ny ägare eller innehavare, är denne under förrättningen bunden av det som den tidigare ägaren eller rättsinnehavaren samtyckt eller förpliktats till.

45 §. Vägförrättningen verkställs av en förrättningsingenjör och två sådana gode män (förrättningsmän) som anges i 6 § 1 mom. fastighetsbildningslagen. Förrättningsingenjören kan verkställa förrättningen utan

gode män, om det inte är nödvändigt att anlita gode män och ingen sakägare fordrar att gode män anlitas.

Förrättningsingenjören kan vara en diplomingenjör, civilingenjör, ingenjör eller tekniker anställd hos lantmäteriverket eller kommunen i enlighet med 5 och 5 a § fastighetsbildningslagen. I fråga om förrättningsingenjören och gode männen iaktas i övrigt vad som sägs om förrättningsingenjörer och gode män i fastighetsbildningslagen.

46 §. Förordnande om vägförrättning skall sökas skriftligen hos lantmäteribyrån. Om vägförrättningen gäller ett område som i sin helhet är ett sådant område som avses i 5 § 3 mom. fastighetsbildningslagen, söks förrättningen hos kommunens fastighetsregisterförare.

Ansökan skall om möjligt åtföljas av en förteckning över de fastigheter, jordägare och innehavare av nyttjande-, servituts- och annan bruksrätt som förrättningen är avsedd att direkt beröra samt av en karta som tillräckligt tydligt utvisar den i ansökan avsedda vägens placering. Gäller ansökan en väg vars delägare bildar ett väglag, skall även syssломannen eller någon ordinarie medlem av styrelsen nämnas i ansökan. Sökandens postadress och om möjligt även uppgift om adresserna för de sakägare som nämns i förteckningen skall finnas med i ansökan.

Lantmäteribyrån eller, om det är fråga om ett sådant område som avses i 5 § 3 mom. fastighetsbildningslagen, kommunens fastighetsregisterförare kan utan ansökan inleda en vägförrättning i sådana fall som avses i 212 § 2 mom. fastighetsbildningslagen. Kostnaderna för en sådan förrättning betalas av staten eller kommunen beroende på om lantmäteribyrån eller kommunens fastighetsregisterförare utfärdat förrättningsförordnandet.

47 §. Förrättningsmännen kan, då de finner det nödvändigt, kalla sakkunniga till hjälp vid behandlingen av vissa frågor vid förrättningen. Härvid skall bestämmelserna i fastighetsbildningslagen om sakkunniga och deras arvoden följas.

48 §. På tillkännagivandet av en vägförrättning tillämpas 168–171 §§ fastighetsbildningslagen.

49 §. Meddelande om en vägförrättning skall lämnas till vägnämnden. När det är fråga om anläggande eller flyttning av en väg skall miljöbyrån vid landskapsregeringen underrättas om vägförrättningen och, om vägen skulle komma att leda in på ett allmänt vägområde, även landskapsregeringens trafikavdelning.

Gäller vägförrättning byggande av väg skall kommunstyrelsen meddelas om förrättningen.

Ett meddelande skall om möjligt lämnas minst 10 dagar innan det ärende som nämns i meddelandet behandlas vid förrättningen.

Vid vägförrättning har ovanstående myndigheter rätt att yttra sig i saken.

I ärende angående byggande av väg har kommunen rätt att föra talan såsom sakägare när det gäller vägens placering.

50 §. Förrättningsmännen och andra som anlitas vid förrättningen har rätt att få tillträde till en fastighet för

att verkställa mätning eller stakning eller annan åtgärd som behövs för förrättningen. I en trädgård, park eller liknande plantering får träd eller buskar inte skadas eller fällas utan fastighetsägarens samtycke. Även i övrigt skall skada så långt möjligt undvikas.

Har någon genom åtgärder som avses i denna paragraf tillskyndats skada har han eller hon rätt att med anledning därav för förrättningsmännen framlägga sina ersättningskrav att avgöras vid vägförrättningen.

51 §. Kostnaderna för vägförrättningen skall betalas av sökanden. Om flera vägdelägare deltar i vägförrättningen, kan förrättningskostnaderna påföras delägarna enligt vägenheterna eller, om denna fördelningsgrund inte skäligen kan tillämpas på någon vägdelägare, efter vad som prövas vara skäligt. En sakägare som inte är vägdelägare kan, om detta med hänsyn till sakens natur är skäligt, påföras kostnaderna eller en del av dem, varvid övriga betalningsskyldigas andelar i motsvarande mån minskas. I fråga om kostnaderna för vägförrättningen samt betalningen och indrivningen av dem gäller i övrigt vad som sägs om förrättningskostnader i fastighetsbildningslagen.

Har ett väglag bildats kan det belopp som enligt 1 mom. skall betalas av vägdelägarna indrivas hos väglaget.

Vad som anges i 1 och 2 mom. gäller i tillämpliga delar också kostnaderna för de åtgärder som avses i 41 och 42 §§.

52 §. Har sakägarna kommit överens om frågor rörande vägrätten och våghållningen, skall vid vägförrättningen prövas om överenskommelsen i sin helhet eller till någon del kan godtas som grund för förrättningen.

Står överenskommelsen i strid med bestämmelserna i 7 § 2 eller 3 mom. eller uppenbart komma att belasta en fastighet avsevärt mera än bestämmelserna i denna lag förutsätter får överenskommelsen inte godkännas i dessa delar.

53 §. Vid vägförrättning, vid vilken beslut om anläggning av ny väg eller grundande av vägrätt till befintlig väg fattas, skall samtidigt förordnas om grundande av ett av vägdelägarna bildat väglag för skötseln av angelägenheter som berör vägen, om detta anses nödvändigt. Väglag kan grundas för hela vägen eller för viss del av denna eller så kan särskilda väglag grundas för vägens olika delar. Grundande av ett gemensamt väglag för en ny, ännu inte anlagd väg och befintlig väg får inte förordnas, om flertalet av de närvarande delägarna i den befintliga vägen motsätter sig detta.

Då det har förordnats om grundande av väglag, skall vägdelägarna med beaktande av bestämmelserna i 72 § vid vägförrättningen besluta om väglagets verkställande organ skall vara en sysselman eller en styrelse bestående av tre medlemmar samt vägens namn. Samtidigt skall vägdelägarna utse syssломannen och en suppleant för denne eller medlemmar i styrelsen och två suppleanter.

Förrättningsingenjören skall i förrättningshandlingarna införa de uppgifter som skall antecknas i det register för enskilda vägar som anges i 56 § 1 mom.

54 §. Om inte något annat följer av denna lag, gäller i tillämpliga delar i fråga om förfarandet vid en vägförrättning, rättande av fel i en vägförrättning, korrigering av ett fel eller framställning om återbrytande av förrättningen eller beslutet vad som bestäms om fastighetsförrättning i fastighetsbildningslagen och i författningar som givits med stöd av den.

Angående sökande av ändring i ett beslut eller en åtgärd i samband med en vägförrättning gäller vad som sägs om besvär över en fastighetsförrättning.

Medan vägförrättningen pågår får ändring sökas i ett avgörande som gäller rätten att som sakägare delta i förrättningen eller förkastande av en jävsanmärkning. Medan vägförrättningen pågår får ändring sökas särskilt även i ett beslut som gäller vägens placering eller vilka som är vägdelägare, om förrättningsingenjören anser det vara ändamålsenligt att tillåta sökande av ändring under pågående förrättning.

55 §. De avgöranden som har fattats vid en vägförrättning eller vid vägnämndens förrättning skall meddelas sakägarna. När alla ärenden som förrättningen berör har behandlats avslutar ordföranden förrättningen samt upplyser de närvarande om rätten att söka ändring och om hur ändring skall sökas.

En sakägare som så önskar skall ges besväransvisning omedelbart efter avslutad förrättning.

Protokollet och övriga handlingar som gäller förrättningen skall vara sakägarna tillhanda senast 14 dagar från den dag då förrättningen avslutades, om en sakägare begär detta vid förrättningen, eller senast 14 dagar från dagen för begäran, om denna framställs efter avslutad förrättning.

56 §. Lantmäteribyran för register över de enskilda vägar i fråga om vilka väglag har grundats för skötseln av vägärenden (register över enskilda vägar). Lantmäteribyran för register över enskilda vägar också då det gäller enskilda vägar på sådana områden som avses i 5 § 3 mom. fastighetsbildningslagen. I registret införs följande uppgifter:

- 1) väglagets namn och den kommun inom vilken vägen löper,
- 2) syssломannens eller styrelseordförandens namn och adress,
- 3) en rättighet som avses i 15 § och den fastighet som belastas av rättigheten samt uppgift om ifall alla, vissa eller bara någon av vägdelägarna har rättigheten,
- 4) en vägs eller vägdelens anslutning till eller avskiljande från väglagets väg samt sammanslagning av två eller flera väglag eller delning eller upplösning av väglaget samt
- 5) indragning eller upphörande av väglagets väg eller en del av vägen.

Lantmäteribyran skall på begäran ge utdrag ur registret.

57 §. Vid vägförrättningar och då andra myndighetsbeslut fattas skall dessutom landskapslagen om naturvård och med stöd av den utfärdade bestämmelser följas.

6 kap. Vagnämnden och dess uppgifter

58 §. Landskapets vagnämnd för enskilda vägar består av minst tre medlemmar. Landskapsregeringen utser de sakkunniga medlemmarna i vagnämnden tillsammans med personliga ersättare för dem för fyra kalenderår i sänder. Bland de ordinarie medlemmarna utser landskapsregeringen ordförande och viceordförande.

Inom ramen för landskapets budget kan landskapsregeringen anställa en sekreterare som även är föredragande i vagnämnden med uppdraget som huvud- eller bisyssla. Sekreteraren skall vara kunnig inom vagnämndens verksamhetsområde.

59 §. Beträffande en befintlig väg skall vagnämnden, om sakägarna inte har kunnat enas i ett ärende i vilket de har befogenhet att fatta beslut eller om ärendet enligt 40 § eller i övrigt med stöd av denna lag inte skall avgöras vid en vägförrättning, fatta beslut i följande frågor:

1) beviljande av en rätt som anges i 10 eller 13 § i denna lag samt vidtagande av åtgärder som förutsätts i 18 § 2 mom.,

2) upphävande av rättigheter som avses i 28 § 2 mom. och befrielse från våghållningsskyldighet på grund av detta,

3) i 19 § 1 mom. eller 20 § nämnda förbud eller upphävande av det enligt samma paragraf,

4) i 24, 31, 33, 34 och 36 §§ avsedda ersättningar och kostnader,

5) fastställande av vägenheter enligt 23 §, om vagnämnden har beviljat rätt till vägen med stöd av 10 eller 13 § eller om vägenheterna eller de proportionsantal som motsvarar dem inte annars redan är fastställda eller genom beslut av väglaget har bestämts enligt 70 §,

6) på grund av framställning till nämnden eller på dess eget initiativ om grundande av väglag, med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 53 §, samt om nedan i 75 § avsedda åtgärder,

7) förordnande av syssloman eller medlemmar i styrelse eller suppleanter för dessa i det i 64 § 3 mom. avsedda fallet,

8) om för transporter på skogsväg i stället för vägavgifter skall tas ut bruksavgifter, även grunderna för bruksavgifterna och ändringar i dem med beaktande av bestämmelserna i 25, 26 och 30 §§,

9) ärenden som vägdelägarna eller andra sakägare med stöd av 76 § förelägger vagnämnden för avgörande,

10) nedan i 77 § avsedda meningsskiljaktigheter mellan vägdelägarna rörande våghållningen, då de inte bildat väglag,

11) har vägen byggts enligt den vägrätt som grundats och befinner sig den i det skick som kan förutsättas eller används vägrätten eller någon annan med stöd av denna lag beviljad rättighet på det sätt som har beslutats vid grundandet av rättigheten, om det råder oklarhet eller oenighet om saken,

12) nedan i 10 kap. nämnda ärenden, med undantag av dem som avses i 86 § 4 mom. samt

13) andra ärenden som enligt denna lag skall skötas av vagnämnden.

Uppstår vid handläggningen av ärende i vagnämnden ovisshet om det finns någon bestående nyttjanderätt till den väg som ärendet gäller, skall nämnden, utan att avgöra ärendet, anvisa vederbörande att ta upp frågan om rätten till vägen till behandling vid vägförrättning eller att, om förutsättningar finns, vid vägförrättning söka vägrätt till vägen.

Vid handläggningen av ovanstående ärenden skall vagnämnden även fatta beslut om skyldigheten att betala förrättningskostnaderna.

Vagnämnden skall lämna lantmåteribyrån de uppgifter som avses i 56 § 1 mom. 1, 2 och 4 punkten när vagnämnden i saken har fattat ett beslut som vunnit laga kraft. Har ett beslut som vid väglagets stämma fattats i en fråga som avses i 73 § 7 punkten hänskjutits till vagnämnden för avgörande, skall vagnämnden underrätta lantmåteribyrån om sitt beslut i saken sedan det har vunnit laga kraft. Vagnämnden skall när den underrättar lantmåteribyrån om ett beslut som avses i 1 mom. 7 punkten bifoga en karta som utvisar den väg som beslutet gäller.

60 §. De ärenden som vagnämnden enligt denna lag skall besluta om behandlas och avgörs vid vagnämndens förrättning. I detta syfte skall vagnämnden vid behov sammanträda en eller flera gånger.

Vagnämndens förrättning skall, om det är nödvändigt, hållas på ort och ställe. Nämndens ordförande kan vid behov redan före förrättningen utse två av nämndens medlemmar att förrätta syn.

I fråga om tillkännagivande av vagnämndens förrättning och förrättningskostnaderna gäller vad som i 48 och 51 § sägs om vägförrättning.

61 §. Ändring i vagnämndens beslut enligt denna lag söks genom besvär hos jorddomstolen. Besvären skall vara skriftliga och innehålla ett utdrag eller en officiell kopia av vagnämndens protokoll i ärendet och nämndens beslut.

62 §. Vagnämnden skall föra förteckning över de ärenden den handlagt och på begäran lämna sakägare uppgifter om samt utdrag ur och kopior av beslut och handlingar.

63 §. För de förrättningar och andra uppdrag som vagnämnden utför uppbärs en avgift som fastställs av landskapsregeringen.

Avgiften skall motsvara de kostnader som förrättningen eller uppdraget orsakar landskapsregeringen.

Då avgiften fastställs skall den arbetstid som den föredragande tjänstemannen använt för uppdraget, arvoden till vagnämndens ledamöter samt övriga kostnader som orsakas landskapsregeringen beaktas.

För den föredragande tjänstemannen beaktas en genomsnittlig lönekostnad.

7 kap. Väglag

64 §. Väglag grundas vid vägförrättning eller genom vagnämndens beslut i enlighet med vad ovan sägs.

Väglagets syssloman eller medlemmarna av styrelsen samt suppleanterna för dessa väljs för högst fyra

är i sänder. Till de nämnda uppdragen kan även andra än vägdelägare väljas. Ingen får väljas till ett uppdrag utan sitt samtycke.

Om väglaget har försummat att välja syssloman eller medlemmar av styrelsen eller suppleanter för dessa, skall vägnämnden på yrkande av en vägdelägare eller den vars rätt eller fördel saken i övrigt gäller eller, om det finns skäl till detta, på eget initiativ sätta ut en tid inom vilken vägdelägarna skall förrätta valet. Om något val inte förrättas, skall vägnämnden utse en syssloman, medlemmar av styrelsen eller suppleanter samt fastställa ett skäligt arvode för dessa uppdrag.

65 §. Styrelsen utser bland sina ordinarie medlemmar ordförande och viceordförande.

Styrelsen sammanträder vid behov på kallelse av ordföranden eller viceordföranden och är beslutförfärd för ordföranden eller viceordföranden och två ledamöter eller suppleanter är närvarande.

Vid meningsskiljaktighet gäller som styrelsens beslut den åsikt som omfattats av flertalet.

66 §. Sysslomannen samt medlemmarna av styrelsen och deras suppleanter samt revisorerna, då sådana enligt 70 § 2 mom. 12 punkten utsetts att granska räkenskaperna, har rätt till skäligt, vid väglagets stämma fastställt arvode för sitt uppdrag. Därutöver har de rätt att få ersättning för de kostnader som uppdraget orsakar dem.

67 §. Väglagets stämma har befogenhet att befria sysslomannen, medlem av styrelsen eller suppleant för dessa eller revisor från uppdraget redan före mandatidens utgång.

68 §. Ett väglag kan ingå för väghållningen nödvändiga förbindelser, förvärva lös egendom samt kära och svara.

Väglagets namn tecknas av sysslomannen eller i dennes ställe av hans eller hennes suppleant eller, om en styrelse tillsatts för skötseln av väglagets angelägenheter, av två av styrelsens ordinarie medlemmar tillsammans. Inför domstol eller hos andra myndigheter företräds väglaget av sysslomannen eller en medlem av styrelsen eller en suppleant för någon av dem.

En stämning, ett myndighetspåbud eller ett annat meddelande anses ha kommit till väglagets kännedom då de på föreskrivet sätt delgivits sysslomannen eller dennes suppleant eller en ordinarie medlem av styrelsen. Om meddelandet har lämnats till en person som enligt det register som avses i 56 § är syssloman eller styrelsens ordförande, skall delgivningen anses giltig även om personen i fråga inte längre sköter uppdraget.

69 §. Syssloman och medlem av styrelsen skall med omsorg sköta väglagets angelägenheter. Har han eller hon vid utförandet av sitt uppdrag uppsåtligt eller av vårdslöshet vållat väglaget skada är han eller hon skyldig att ersätta denna, såvida inte den åtgärd som ledde till skadan godkänts vid granskningen av räkenskaperna eller annars godkänts. Är hans eller hennes vårdslöshet ringa kan ersättningsbeloppet eller, om

flera är ansvariga för ersättningen, hans eller hennes andel däri minskas.

70 §. Om inte annat följer av bestämmelserna i 59 § fattar vägdelägarna beslut om väghållningen och andra angelägenheter som gäller väglaget vid väglagets stämma.

Vid stämman fattas beslut om:

1) beviljande av vägrätt enligt 10 § 1 mom. eller rätt för en näringsidkare att använda en väg enligt 13 § 1 mom. samt upphävande av rättigheter som avses i 28 § 2 mom. och befrielse från väghållningsskyldighet på grund av detta,

2) fastställelsegrunderna för samt fastställande och ändring av vägenheter och bruksavgifter enligt 23 och 26 §, 28 § 1 mom. samt 29 och 30 § liksom sådan överenskommelse om bruksavgift som avses i 23 § 5 mom. och 26 §,

3) i 24 § avsedd ersättning samt ärende som gäller anslutning som avses i 33 §, om oenighet uppstår om saken,

4) fastställande av en budget för följande räkenskapsperiod,

5) fastställande av debiteringslängd för väg- och bruksavgifter,

6) upptagande av penninglån med iakttagande av bestämmelserna i 82 §,

7) förvärvande av vägrätt och sådana rättigheter som avses i 15 § samt även i övrigt sökande av vägför rättning, begäran om förordnande som avses i 103 § 1 mom. och sökande av rågång som avses i 103 § 2 mom. fastighetsbildningslagen, när detta behövs för väghållningen, samt betalning av kostnaderna för alla ovan nämnda åtgärder och, när det finns skäl till detta, utfärdande av anvisningar om väghållningen till sysslomannen eller styrelsen,

8) huruvida och på vilka villkor underhållet av en väg som ansluter sig till väglagets väg helt eller delvis skall skötas av väglaget,

9) val av syssloman och suppleant för denne eller medlemmar i styrelsen och suppleanter för dessa eller ändring av ett organ till ett annat,

10) för transporter på skogsväg i stället för vägavgifter skall ta upp bruksavgifter samt grunderna för dem och ändringar av dessa enligt 25 och 27 §§,

11) när väglagets räkenskapsperiod skall börja och sluta,

12) granskning och godkännande av redovisningen för föregående räkenskapsperiod, om redovisningen på grund av ärendenas omfattning eller av någon annan orsak inte kan granskas eller godkännas vid stämman, om förordnande av två personer att på förhand och efteråt granska redovisningen och lämna mötet en redogörelse för granskningens resultat samt

13) beviljande av tillstånd som behövs för regelbunden verksamhet enligt 86 § 1 mom. samt utfärdande av förbud enligt 86 § 3 mom.

Väglagets räkenskapsperiod är ett år eller, när vägdelägarna har fattat ett beslut enligt 71 § 2 mom., tidsperioden mellan de stämmor som avses i 71 § 2 mom.

N 5 LL (2008:59) om enskilda vägar

71 §. Väglaget skall, om vägdelägarna inte beslutar något annat, hålla årsstämma varje år före utgången av juni och vid behov även andra stämmor. Stämman sammankallas av syssломannen eller styrelsens ordförande eller vid behov av dessas suppleant. Kallelsebrevet skall sändas med posten eller på något annat sätt lämnas till vägdelägarna. Kallelsen kan också delges så att stämman kungörs i en eller flera tidningar som har allmän spridning på orten och att de vägdelägare från andra kommuner vilkas adress är känd underrättas genom brev. Kallelsebrevet skall postas eller på något annat sätt lämnas till vägdelägarna och kungörelsen publiceras minst 14 dagar före stämman. I kallelsen till en årsstämma skall sådana ärenden av betydelse för väghållningen nämnas som skall behandlas vid stämman. I kallelsen till en extraordinarie stämma skall de ärenden nämnas som skall behandlas vid stämman.

Med avvikelse från 1 mom. kan vägdelägarna vid väglagets stämma besluta att väglaget inte skall sammanträda till årsstämma varje år. En stämma som motsvarar årsstämman skall dock hållas åtminstone vart fjärde år.

Om syssломannen eller styrelsens ordförande inte sammankallar årsstämma eller vägrar att kalla vägdelägarna till extra stämma, kan vägnämnden på ansökan av vägdelägare, efter att ha gett syssломannen eller styrelsen tillfälle att bli hörd, berättiga sökanden att kalla vägdelägarna till stämma enligt 1 mom.

72 §. Vid en väglagsstämma räknas rösterna enligt det antal vägenheter som fastställts för varje vägdelägare, dock så att röstetalet för någon delägare inte får överstiga trettio procent av det sammanlagda antalet vägenheter för de delägare som är företrädare vid stämman. Vid omröstning avgörs ärendena med enkel majoritet. Om rösterna faller lika, gäller den åsikt som omfattas av stämmans ordförande.

Vägdägare har rätt att befullmäktiga annan att föra hans eller hennes talan och rösträtt vid väglagets stämma.

Vid stämman skall protokoll föras som undertecknas av ordföranden och två vid stämman valda protokolljusterare eller som godkänns av stämman och som inklusive bilagor senast 14 dagar efter stämmans slut skall hållas tillgängligt för sakägarna. Den vars rätt eller fördel ett ärende kan gälla är berättigad att av syssломannen eller styrelsens ordförande på begäran få utdrag eller styrkt kopia av protokollet. Väglagsstämman beslutar om avgift skall tas ut för utdrag och kopior samt, om en avgift skall tas ut, bestämma grunderna för den.

73 §. Syssломannen eller styrelsen skall

1) själv eller genom befullmäktigat ombud föra väglagets talan inför domstol och myndighet samt i övrigt företräda väglaget,

2) föra bok över väglagets inkomster, utgifter, tillgångar och skulder samt lämna redovisning för föregående räkenskapsperiod,

3) utarbeta förslag till väglagets budget för följande räkenskapsperiod och lägga fram det för beslut på väglagsstämman,

4) i de fall som avses i 23, 25 och 26 §§ samt 28–30 §§ utarbeta förslag till ändring eller ny fördelning av vägenheterna eller bruksavgifterna för beslut på väglagsstämman,

5) upprätta förslag på debiteringslängd som visar storleken av den vägavgift som svarar mot vägenheten, beloppet av den på basen av vägenheterna beräknade vägavgift som skall betalas av varje vägdelägare, det sammanlagda beloppet av de vägavgifter som vägdelägarna skall betala samt betalningstiden för dem samt även, om i 23, 25 och 26 §§ avsedda bruksavgifter tas ut, upprätta debiteringslängd över dessa,

6) sköta indrivningen av fastställda väg- och bruksavgifter samt även i övrigt sköta väglagets ekonomi och tillgångar,

7) lämna lantmäteribråns uppgifter som avses i 56 § 1 mom. 2 punkten, när väglaget vid sin stämma har fattat beslut i saken,

8) tillsvidare eller för viss tid förbjuda eller begränsa användandet av väg eller vägdel som äventyrar dess skick, då vägen är försvagad på grund av tjällossning eller regn eller av annan liknande orsak,

9) vid behov fastställa största tillåtna belastning för bro eller färja,

10) vid behov, på villkor som syssломannen eller styrelsen fastställt, bevilja tillstånd att tillfälligt använda väg enligt 86 § 1 mom. eller överskrida den tillåtna belastningen för bro eller färja eller till annan särskild transport som kan skada vägen samt

11) se till att vägen hålls i skick samt sköta övriga skyldigheter och ärenden som berör den gemensamma väghållningen i enlighet med denna lag och vid väglagsstämma meddelade anvisningar.

74 §. Debiteringslängden för väg- och bruksavgifter skall finnas tillgänglig för sakägarna under 14 dagar före den väglagsstämma vid vilken längden skall fastställas. Detta skall meddelas i kallelsen till stämman. Vid stämman har vägdelägarna och de som påförts sådan bruksavgift som nämns i 23 § 5 mom. eller 26 § rätt att framställa anmärkning mot längden.

75 §. Ett beslut att ansluta en väg eller vägdel till väglags väg eller att avskilja sådan därifrån samt om sammanslagning av två eller flera väglag eller om delning eller indragning av väglag fattas vid vägnämndens förrättning eller vid pågående vägförrättning.

Har ärendet inte behandlats vid väglagsstämman, får vägnämnden inte avgöra det förrän väglagsstämman beretts tillfälle att yttra sig i saken. Ny ännu inte byggd väg får inte i strid med väglagsstämmans beslut anslutas till väglagets väg.

76 §. En vägdelägare eller någon annan sakägare som anser att väglagsstämmans beslut inte har fattats i laga ordning eller annars inte är lagenligt eller att beslutet kränker hans eller hennes rätt eller vägdelägarnas likställdhet har rätt att föra ärendet till vägnämnden för avgörande. En vägdelägare eller någon annan vid stämman närvarande sakägare skall framställa ett skriftligt yrkande om saken hos vägnämnden inom 30 dagar efter det beslutet fattades.

Gäller beslutet en sådan sakägare som inte är vägdelägare och inte varit närvarande vid stämman skall beslutet bevisligen delges honom eller henne. Sakägaren har sedan 30 dagar på sig att föra ärendet till vägnämnden för avgörande.

8 kap. Vägdelägare som inte bildar väglag

77 §. Om vägdelägarna inte bildar väglag är åtgärder som vägdelägarna vidtar som berör väghållningen bindande för delägare endast om överenskommelse därom träffats.

För avtal eller förbindelse rörande väg ansvarar inför avtalspart endast de vägdelägare som ingått avtalet eller förbindelsen.

Uppkommer meningsskiljaktighet mellan vägdelägare i ärenden som rör väghållningen kan en delägare begära att frågan tas upp för avgörande i vägnämnden. Berör meningsskiljaktigheten vägdelägares skyldighet att delta i kostnaderna för åtgärder som annan vägdelägare, utan att delägarna överenskommit därom, vidtagit beträffande vägen, skall vägnämnden avgöra om åtgärden bör anses ha varit till nytta även för honom eller henne och, om yrkande därom framställts inom tre år efter det åtgärden genomfördes, förplikta honom eller henne att ersätta en skälig del av kostnaderna, likväl högst så mycket som motsvarar den nytta han eller hon haft.

78 §. Vägdelägare som inte bildar väglag svarar, med nedannämnda undantag, gemensamt för de ärenden som berör vägen.

Vägdelägare kan ensam föra talan till alla delägares förmån. Rätten kan likväl bestämma att övriga delägare som är kända, eller åtminstone de av dem som saken särskilt berör, skall höras. Delägare som ensam fört talan har rätt att av de övriga delägarna få deras andel av kostnaderna, om det som vunnits genom rättegången räcker till eller deras deltagande i kostnaderna annars prövas skäligt.

Är vägdelägarna flera kan de instämmas i enlighet med 11 kap. 14 § rättegångsbalken eller så kan stämningen delges åtminstone en delägare och en styrkt kopia av stämningen samt stämningsansökan anslås enligt reglerna om offentliga kungörelser. Trots detta kan rätten vid handläggningen av ärendet bestämma att käranden skall instämma vägdelägare som inte särskilt fått meddelande om stämningen för att höras av rätten.

9 kap. Ansvar på grund av väghållning

79 §. För förbindelse på grund av gemensam väghållning skall de som var vägdelägare vid förbindelsens tillkomst ansvara sinsemellan i enlighet med deras antal vägenheter i fråga om den väg eller det vägvagnsnitt förbindelsen avser. Har härav uppkommen avgift eller del därav inte kunnat indrivivas hos ansvarsskyldig, svarar de övriga för det bristande beloppet i förhållande till deras vägenheter.

Vid delning av en fastighet övergår ansvaret för ingången förbindelse på de bildade fastigheterna i förhållande till deras vägenheter.

Tillkommer, efter det förbindelse ingåtts, i andra fall än vid delning ny väghållningsskyldig och har denne vid användandet av vägen nytta av den åtgärd som föranlett förbindelsen kan det vid fastställandet av vägenheter för denne beslutas att han eller hon skall ansvara för förbindelsen i enlighet med sina vägenheter. Beloppet får dock inte vara större än vad som motsvarar den nytta han eller hon har av åtgärden.

80 §. Har en fastighet övergått till en ny ägare är även denne ansvarig för de förpliktelser som under den tid denna lag är i kraft har uppkommit för den förre ägaren till följd av väghållningen, dock inte för sådana penningavgifter som den förre ägaren har försummat att betala.

81 §. Vägdelägare, som erlagt betalning för annan därtill skyldig delägare, har fordringsrätt mot denne för vad han eller hon sålunda erlagt.

Har ny ägare av fastighet med stöd av 80 § varit tvungen att betala av den förre ägaren försummad vägavgift eller för fullgörande av tidigare, i 79 § avsedd förbindelse eller förpliktelse betalning, som föranletts av byggande av väg eller därav, att någon betalningsskyldigs andel inte kunnat indrivivas, har den nya ägaren rätt att kräva den erlagda betalningen av den föregående ägaren.

I denna paragraf avsedda krav handläggs vid allmän domstol.

82 §. De lån som vägdelägarna beslutat uppta skall medelst årliga amorteringar återbetalas inom tio år.

83 §. Har en borgenär av väglaget begärt betalning av en klar och till betalning förfallen skuld och saknar väglaget tillgångar att betala skulden, skall syssломannen eller styrelsen genast vidta åtgärder för debitering och indrivning av de vägavgifter som skall tas upp för att skulden skall kunna betalas.

Försummar syssломannen eller styrelsen sin skyldighet, får vägnämnden på ansökan av borgenären och efter att ha berett syssломannen eller styrelsen tillfälle att höras utse god man att i stället för syssломannen eller styrelsen vidta i 1 mom. avsedda åtgärder.

God man har rätt till skäligt arvode av väglaget för det uppdrag han eller hon fullgjort. Om överenskommelse om arvodet inte nås fastställs detta av vägnämnden.

Vad i denna paragraf sägs om väglagets skuld skall också tillämpas på i 51 § 2 mom. avsedda förrättningskostnader.

84 §. En fastighet utgör pant för betalningen av avgifter enligt denna lag jämte ränta enligt vad som anges i 20 kap. jordabalken (FFS 540/1995).

Den ersättningsskyldiges fastighet utgör pant för de kostnader som avses i 31 § och 96 § 2 och 3 mom. enligt vad 20 kap. jordabalken föreskriver.

85 §. Har vägdelägare inte en fastighet, ur vilken vägavgift kan tas ut med förmånsrätt, kan vägdelägarna besluta att vägdelägaren skall ställa säkerhet för betalningen av den del av skulden eller annan förplik-

N 5 LL (2008:59) om enskilda vägar

telse som motsvarar vägdelägarans andel i ansvarigheten eller att vägdelägaren i förskott skall betala sin andel av skulden eller fullgöra annan förpliktelse. I förskott erlagt belopp får inte användas eller utmätas för annat ändamål än till infriande av ifrågavarande förpliktelse.

10 kap. Annan användning av väg och användning av annan mark tillfälligt såsom väg

86 §. Tillstånd av vägdelägarna eller väglaget behövs för användning av en väg

1) för verksamhet som anordnas av någon annan än en vägdelägare och som klart höjer kostnaderna för vägunderhållet eller

2) för tillfälliga transporter som gagnar någon annan än en vägdelägare, med undantag för sådana transporter inom jord- och skogsbruket som utförs med arbetshäst.

Tillstånd enligt 1 mom. för tillfällig användning av vägen kan beviljas av en vägdelägare eller, om vägdelägarna bildar ett väglag, av sysslomannen eller styrelsen. Tillstånd för regelbunden verksamhet beviljas av vägdelägarna eller väglagets stämma. För användning av vägen kan en bruksavgift enligt 26 § tas ut hos den som anordnar transporten eller verksamheten.

Vägdägarna eller väglaget kan utfärda ett allmänt förbud mot obehörig användning av vägen för trafik med alla eller vissa slag av motor- eller hästfordon eller mot transport av arbetsmaskiner på vägen. Ett sådant förbud utgör inte något hinder för färd till en vägdelägarers fastighet i lovliga ärenden och hindrar inte en vägdelägare eller, om vägdelägarna bildar ett väglag, sysslomannen eller styrelsen att bevilja ett ovan avsett tillstånd för tillfällig användning av vägen, om det finns vägande skäl därtill.

Om någon som inte har rätt till vägen använder den i strid med 1 eller 3 mom. är han eller hon skyldig att på begäran betala en bruksavgift enligt 26 § samt, om vägen skadats, ersätta skadan.

Om vägen har använts i strid med 1 eller 3 mom. och straff yrkas för det skall även ersättningskraven framställas vid allmän domstol.

87 §. Kan en väg på grund av vägarbete, jordras, översvämning eller annan sådan orsak inte användas kan, om sakägarna inte kunnat komma överens om saken, tillstånd beviljas av vägnämnden att anordna en tillfällig väg på annans mark så länge det behövs.

Likaså kan vid behov tillstånd beviljas att under viss tid använda annans mark för tillfällig forsling av virke eller liknande.

Ovanstående rätt får endast beviljas under de förutsättningar som anges i 9 §.

88 §. Den som innehar visst område utan att äga det skall för viss tid eller högst för den tid under vilken besittningen pågår beviljas rätt att på väg eller annars färdas över annans område, om det är nödvändigt för honom eller henne och detta inte medför sådant men som anges i 9 eller 10 §.

Ägaren till ett outbrutet område har rätt att, om den fastighet från vilket området överlåtits har rätt till väg,

temporärt använda vägen utan att ansöka om sådan rätt att färdas på vägen som avses i 1 mom.

89 §. Har förordnande utfärdats om vägförrättning som avser grundande av vägrätt för fastighet eller avgörande av fråga om någon har rätt till väg eller motsvarande, på annan lag grundad bestående bruksrätt och finns det inget lagakraftvunnet utslag i saken, kan vid vägförrättningen ägaren av den fastighet, för vars behov ovan avsedda vägförrättning söks, ges temporär rätt att färdas på vägen eller på annat sätt över annans område, om det är nödvändigt för att vägförbindelse skall erhållas och om därigenom inte förorsakas i 9 eller 10 § avsett förfång. En temporär färdselrätt upphör när vägförrättningen vunnit laga kraft, om inte annat bestämdes då rätten beviljades. Färdselrätt kan bestämmas att vara i kraft högst ett år från det vägförrättningen vunnit laga kraft.

Är det vid en vägnämnds förrättning fråga om beviljande av sådan rätt som avses i 10 § 1 mom. eller 13 § 1 mom. till en befintlig väg kan temporär rätt att färdas på en sådan väg beviljas vid förrättningen, om detta är nödvändigt för att få vägförbindelse och därigenom inte orsakas i 10 eller 13 § avsett förfång. Om temporär rätt enligt detta moment att färdas gäller i övrigt i tillämpliga delar bestämmelserna i 1 mom.

90 §. För sådan användning av väg eller område som avses i 87, 88 och 89 §§ liksom för olovlig användning av väg eller område samt för eventuell skada skall skälig ersättning betalas. Om några bestämmelser om ersättning inte har givits då rätten beviljades, eller om någon överenskommelse om sådan inte har träffats och något straff inte yrkas när det är fråga om olovlig användning, skall ersättningen bestämmas särskilt av vägnämnden. Ersättningen i sådana fall som avses i 89 § skall dock alltid bestämmas vid den förrättning vid vilken den temporära rätten att färdas beviljas.

11 kap. Indragning av en väg och upphävande av rättigheter som är förknippade med en väg

91 §. En väg eller en vägdel kan dras in om förhållandena är så förändrade att det område som behövs för vägen eller vägdelen inte längre skulle kunna fås med stöd av 9 § 1 mom. och vägen eller vägdelen inte är nödvändig för någon vägdelägare, eller om vägen eller vägdelen har blivit obehövlig, eller om det allmänna intresset kräver indragning.

Väglaget eller, om ett väglag inte har grundats, varje vägdelägare samt ägaren av den fastighet eller annan registerenhet över vars område vägen eller den del som skall dras in löper har rätt att söka indragning av en väg eller vägdel. Beslut om indragning fattas vid en vägförrättning. En väg som ersätts av en annan väg får på förrättningsmännens initiativ dras in i samband med en vägförrättning som verkställs av någon annan orsak, om villkoren för indragning enligt 1 mom. i övrigt uppfylls.

Leder indragning av en väg till skada eller olägenhet för den som ägt rätt till vägen, skall ersättning för skadan eller olägenheten bestämmas och betalas ut.

Då indragning av ett väglags väg beslutats skall väglagets skulder betalas. Väglaget skall anses upplöst när dess skulder har betalats. Överstiger väglagets tillgångar dess skulder skall överskottet, om annat inte följer av rättsförhållandet mellan vägdelägarna, delas mellan dem i enlighet med de senast gällande vägenheterna.

92 §. En rättighet som avses i 15 § och en annan än en bestående rätt enligt denna lag att nyttja en väg eller ett annat område kan upphävas, om förhållandena har förändrats så att det inte längre skulle finnas förutsättningar för att grunda rättigheten eller bevilja företrädesrätten och rättigheten eller företrädesrätten inte är nödvändig för vägdelägaren eller om det allmänna intresset så kräver. I fråga om förfarandet vid ersättande av skada och olägenhet gäller i tillämpliga delar 91 § 1–3 mom.

93 §. När en väg eller en vägdel dras in eller en rättighet enligt 15 § upphävs på grund av allmänt behov och detta medför att vägförbindelser upphör skall nya vägförbindelser ordnas.

Skyldighet att betala ersättning för olägenheter, skador och kostnader som uppstår på grund av allmänt behov enligt 1 mom. skall åläggas den som har ansökt om eller krävt upphävandet.

Sökanden skall också åläggas att betala nödvändiga kostnader som åsamkats sakägare för bevakning av dennes rätt vid behandling av frågor enligt 1 mom. Vid beräkningen av kostnaderna skall förlorad inkomst, resekostnader samt de nödvändiga utredningarnas beskaffenhet och omfattning liksom behovet att anlita ombud beaktas. Förrättningsmännen skall, så snart detta lämpligen kan ske medan saken behandlas, på begäran uppge vilka utredningar som skall anses vara erforderliga.

Sakägare som bevakar sin rätt vid behandling av i 1 mom. avsedda frågor beviljas vid vägförrättningen rättshjälp enligt bestämmelserna i rättshjälpslagen (FFS 257/2002). De uppgifter som enligt rättshjälpslagen ankommer på domstolen fullgörs av förrättningsmännen. Sökanden skall åläggas att i den omfattning som anges i 2 mom. betala de kostnader som har erlagts av statens medel.

94 §. Då en väg har indragits övergår vägområdet utan ersättning i markägarens besittning.

12 kap. Verkställighet och tvångsåtgärder

95 §. Vägavgift och bruksavgift samt sex procents årlig ränta på dem, räknat från förfallodagen, skall indrivas på basen av utdrag ur debiteringslängden eller syneprotokollet på det sätt som bestämts för utsökning av skatter och andra offentligrättsliga fordringar. Besvär över olaglig debitering skall dock anföras hos vägnämnden.

96 §. Har det vid en vägförrättning utsatts viss tid inom vilken vägen skall byggas färdig, och har väglaget trots vägdelägaras yrkande inte färdigställt vägen, kan vägnämnden på ansökan av vägdelägaren utse god man att låta utföra eller berättiga sökanden att

utföra eller låta utföra vägarbetena på vägdelägarnas bekostnad. Innan beslut härom fattas skall sysslomanen eller styrelsen ges tillfälle att bli hörd i saken och, om vägbyggnadsärendet inte behandlats vid väglagets stämma, stämman ges tillfälle att inom viss tid avge utlåtande. Behövs i förväg medel för vägens byggan- de skall god man alltid utses.

Behövs i förväg medel för att täcka kostnader för vägarbetet skall vägnämnden genom sitt beslut fastställa det behövliga beloppet med beaktande av det kostnadsförslag som avses i 40 § 4 mom. och samtidigt bestämma den andel av dessa kostnader som enligt vägenheterna i förväg skall tas ut hos varje vägdelägare.

När vägen är färdigbyggd skall vägnämnden fastställa det belopp som slutligt skall tas in av vägdelägarna för att täcka kostnaderna. Överstiger det förskotterade beloppet de slutliga kostnaderna skall det överskjutande beloppet omedelbart återbetalas till väglaget. Angående i 1 mom. avsedd god mans arvode och bestämmandet därav gäller vad i 83 § 3 mom. är sagt.

I ett beslut som avses i 1 mom. och genom vilket vägnämnden har bestämt att vägarbeten får utföras på vägdelägarnas bekostnad samt i ett beslut enligt 2 mom. genom vilket beloppet av de behövliga kostnaderna har fastställts får ändring inte sökas. Genom vägnämndens beslut fastställda avgifter som motsvarar i 2 och 3 mom. avsedda kostnader får drivas in med stöd av utdrag ur beslutet.

Om vägdelägarna inte grundar ett väglag och inte har kommit överens om saken tillämpas bestämmelserna ovan i denna paragraf.

97 §. När ändring har sökts i ett beslut som gäller huruvida sådan rättighet som avses i 9 eller 15 § eller i 18 § 2 eller 3 mom. skall beviljas får beslutet inte verkställas förrän det vunnit laga kraft. Detsamma gäller beslut som avses i 75 § samt beslut om indragning av väg eller upphävande av en i 15 § nämnd rättighet.

Om beslutet gäller åläggande av betalningsskyldighet eller andra ärenden än de som nämns i 1 mom. kan ett beslut som fattats vid en vägförrättning, vägnämndens förrättning eller väglagets stämma verkställas trots att ändring har sökts, om inte besvärsskyldigheten eller i 76 § avsedda fall vägnämnden beslutar annorlunda.

Om en avgift på grund av ändringssökande avlyfts eller sänks, skall det överstigande beloppet återbäras jämte årlig ränta räknat från betalningsdagen till dagen för återbäring enligt den räntefot som avses i 3 § 2 mom. räntelagen, ökad med tre procentenheter.

98 §. Vid verkställandet av beslut, innan det vunnit laga kraft, skall den som sökt verkställighet ställa säkerhet för ersättandet av den skada som sakägare kan tillskyndas genom att det till grund för verkställigheten liggande beslutet med anledning av besvär ändras. Angående ställande av säkerhet gäller i tillämpliga delar vad som sägs i utsökningslagen (FFS 37/1895).

N 6 LL (2010:85) om en infrastruktur för geografisk information

99 §. Åtgärd som motiverar ersättning i ett för allt för skada eller men får inte utan sakägares samtycke vidtas innan ersättningen betalats eller, om beslut om ersättningen inte vunnit laga kraft, innan säkerhet för betalandet av ersättningen jämte ränta blivit ställd.

13 kap. Särskilda bestämmelser

100 §. Väglaget är befriat från skatt för inkomst och förmögenhet som tillkommit med stöd av denna lag.

101 §. Grundas en vägrätt på område som är samfällt för flera lägenheter tillämpas på den ersättning som skall betalas för detta, liksom även på andra ersättningar som med stöd av denna lag skall betalas till delägarna i ett samfällt område, vad som bestäms i 206 § fastighetsbildningslagen.

102 §. Ett förbud som begränsar användningen av en väg skall anges genom en klart synlig skylt vid vägen.

103 §. Om någon bryter mot ett förbud som gäller trafik på eller annat begagnande av väg eller i 18 § avsett förbud har polisen rätt att, om överträdelsen är uppenbar, lämna handräckning till förhindrande eller rättande av åtgärd som står i strid med förbudet.

104 §. Den som uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet

1) bryter mot förbud som utfärdats med stöd av 19 §, 20 § eller 73 § 8 punkten,

2) utan att vara vägdelägare olovligen på väg framför maskin, fordon eller lass som på grund av sin vikt eller konstruktion skadar vägen,

3) olovligen belastar bro eller färja med tyngre fordon eller lass än vad som angivits med vägmärke eller

4) i strid med förbud använder en väg, som han eller hon inte har rätt att använda, skall dömas till böter.

105 §. Har förhållandena i annat fall än enligt 28 eller 29 § väsentligt förändrats, sedan beslut om överlåtelse av rätt till väg eller om väghållningsskyldighet fattades eller överenskommelse därom ingicks, har sakägare rätt att på nytt få frågan prövad.

106 §. Om fördelningen av vägenheter skall ändras i enlighet med 29 § kan väglaget besluta att sakkunnigutlåtande skall begäras in. Utlåtandet skall innehålla förslag till grunderna för bestämmandet av vägenheter och till vägenheter.

Om vägnämnden handlägger ett i 59 § 1 mom. 5 punkten avsett ärende som gäller fastställelse av vägenheter kan nämnden efter att ha fått väglagets eller, om grundande av väglag samtidigt begärts, sökandens förbindelse att betala kostnaderna begära in ett sådant utlåtande som avses i 1 mom.

107 §. Vid behandlingen av ett besvärärende enligt denna lag tillämpas bestämmelserna i fastighetsbildningslagen om behandling av mål och ärende. Om ändring har sökts i vägnämndens beslut skall vägnämnden på begäran av besvärmyndigheten lämna myndighetens kopior av de handlingar som uppkommit vid behandlingen av saken i vägnämnden. Vid behov kan besvärmyndigheten före behandlingen

av ändringsansökan uppmana väglaget att lämna in vägnämndens utlåtande med anledning av ändringsansökan. Besvärmyndigheten kan vid behov kalla vägnämndens ordförande eller en av denne utsedd medlem av vägnämnden eller tjänsteman att höras då besvaren över vägnämndens beslut behandlas.

108 §. När ändring söks i ett avgörande som besvärmyndigheten har fattat med stöd av denna lag skall bestämmelserna om sökande av ändring i fastighetsbildningslagen följas i tillämpliga delar.

Ikraftträdelsebestämmelse (2008:59):

Denna lag träder i kraft den 1 april 2008.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1932:19) om ägovägar i landskapet Åland. De rättigheter som grundats på beslut fattade enligt lagen skall dock vara bestående.

Ärenden som har påbörjats innan denna lag träder i kraft behandlas enligt de bestämmelser som gällde före denna lags ikraftträdande.

N 6 Landskapslag (2010:85) om en infrastruktur för geografisk information

1 §. Lagens syfte

Syftet med denna lag är att öka tillgången till och förenkla användningen av geografiska datamängder som innehas av myndigheter genom att upprätta en fungerande infrastruktur för geografisk information.

2 §. Definitioner

I denna lag avses med:

1) *geografisk information* information i elektroniskt format om informationsobjekt som avser deras läge i form av en direkt eller indirekt referens till en viss plats eller ett visst geografiskt område med anknytning till landskapet,

2) *informationsobjekt* en abstrakt representation av en fysisk företeelse,

3) *infrastruktur för geografisk information* metadata, geografiska datamängder och geografiska data-tjänster, nättjänster och nätteknik, avtal om utlämnande av, tillgång till och utnyttjande av information samt mekanismer för samordning och övervakning som är fastställda, i drift eller görs tillgängliga i enlighet med denna lag och Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG om upprättandet av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire), nedan *Inspire-direktivet*,

4) *geografisk datamängd* en identifierbar samling av geografisk information i elektroniskt format,

5) *myndighet* en myndighet eller någon annan som sköter offentliga förvaltningsuppgifter och som omfattas av tillämpningsområdet för förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland samt

6) *myndighet som förvaltar geografisk information* en myndighet som för att sköta de uppgifter som hör till den förvaltar eller uppdaterar en ursprunglig geografisk datamängd som omfattas av denna lag.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

3 §. Datamängder som omfattas av lagen

Bestämmelserna i denna lag tillämpas på offentliga geografiska datamängder som innehåller av myndigheter och som hör till något av följande områden (teman):

1) referenskoordinatsystem och höjdsystem, geografiska rutnätssystem, geografiska namn, administrativa enheter, adresser, fastigheter, trafiknät, hydrografi och skyddade områden,

2) höjdförhållanden, landtäckte, bilder på jordytan (ortofoto) och geologi samt

3) statistiska enheter, byggnaders läge, markens sammansättning, markanvändning, människors hälsa och säkerhet, allmännyttiga och offentliga tjänster, anläggningar för miljöövervakning, produktions- och industrireläggningar, jordbruks- och vattenbruksanläggningar, befolkningsfördelning, områden med särskild reglering och enheter för rapportering, naturliga riskområden, atmosfäriska förhållanden, meteorologiska förhållanden, fysikaliska förhållanden i hav och annat saltvatten, biogeografiska regioner, naturtyper och biotoper, arters utbredning, energiresurser och mineralfyndigheter.

Med avvikelse från 1 mom. tillämpas lagen inte på geografiska datamängder som innehåller av kommuner om det inte är fråga om geografisk information som kommunerna är skyldiga att samla in eller sprida enligt annan lag eller bestämmelser med stöd av annan lag.

I landskapsförordning föreskrivs närmare om vilka geografiska datamängder som omfattas av lagen.

4 §. Metadata

Myndigheter som förvaltar geografisk information ska tillhandahålla information som beskriver geografiska datamängder som omfattas av denna lag och de datatjänster som hänför sig till dem (*metadata*).

Bestämmelserna om metadata i 1 mom. tillämpas även på geografiska datamängder som innehåller uppgifter som ska hemlighållas om inte uppgifterna ska hållas hemliga med hänvisning till skydd för internationella förbindelser, allmän säkerhet eller det nationella försvaret.

Bestämmelser om tekniska krav på innehållet i metadata utfärdas av kommissionen med stöd av Inspire-direktivet.

5 §. Söktjänst

Landskapsregeringen ska se till att det finns en söktjänst som gör det möjligt att söka efter geografiska datamängder och tjänster som anknyter till dem samt att visa metadata om dessa.

Myndigheter som förvaltar geografisk information ska se till att metadata läggs in i söktjänsten. Även andra än de myndigheter som förvaltar geografisk information har rätt att lägga in metadata om interoperabla geografiska datamängder i söktjänsten. Detsamma gäller för andra geografiska datamängder än de som avses i 3 § och som innehåller av en myndighet som förvaltar geografisk information. Närmare bestämmelser om att lägga in data i söktjänsten utfärdas genom landskapsförordning.

Bestämmelser om tekniska krav på söktjänsten utfärdas av kommissionen med stöd av Inspire-direktivet.

6 §. Datatjänster

En myndighet som förvaltar geografisk information ska utarbeta och uppdatera en för datadelning lämpad version av varje geografisk datamängd som omfattas av denna lag (*interoperabel geografisk datamängd*).

Myndigheten ska se till att interoperabla geografiska datamängder är tillgängliga i ett datanät för visning och överföring.

När interoperabla geografiska datamängder utarbetas och hanteras ska landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen, landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och annan lag tillämpas.

Bestämmelser om krav på interoperabla geografiska datamängders innehåll och organisation samt om tekniska krav på deras tillgänglighet i datanätet utfärdas av kommissionen med stöd av Inspire-direktivet.

Se C 3, Landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen; C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

7 §. Informationsutbyte mellan myndigheter

En myndighet som förvaltar geografisk information ska göra interoperabla geografiska datamängder tillgängliga för andra myndigheter som behöver dem för att kunna utföra sina förvaltningsuppgifter.

En myndighet som förvaltar geografisk information ska också lämna ut interoperabla geografiska datamängder till myndigheter i Europeiska unionens medlemsstater, till unionens institutioner och organ samt till organ som är inrättade genom internationella avtal vars ikraftträdande lagtinget givit sitt bifall till, om dessa behöver dem för utförande av uppgifter som kan påverka miljöns tillstånd.

En myndighet som förvaltar geografisk information kan ställa villkor för visning, överföring eller utnyttjande av datamängderna. Villkoren ska finnas tillgängliga i datanätet. Bestämmelser om utlämnande av geografiska datamängder till Europeiska unionens institutioner och organ utfärdas av kommissionen med stöd av Inspire-direktivet.

8 §. Avgifter

Söktjänsten och användningen av metadata är avgiftsfri.

Avgift tas inte ut för geografiska datamängder och datatjänster som tillhandahålls Europeiska unionens institutioner och organ för fullgörande av rapporteringskyldigheter enligt unionens miljölagstiftning.

När det gäller avgifter för användning av interoperabla geografiska datamängder som gjorts tillgängliga i datanätet samt för datatjänster som avses i denna lag tillämpas för övrigt vad som bestäms om avgifter för myndigheternas prestationer i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet eller i annan lag. Om en myndighet tar ut sådana avgifter ska den se till att nättjänster är tillgängliga

N 7 LF (2010:86) om en infrastruktur för geografisk information

för elektronisk kommunikation och betalning av avgifterna.

Se F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

9 §. Övervakning

Landskapsregeringen styr och följer upp verkställigheten av denna lag. Datainspektionen är tillsynsmyndighet enligt landskapslagen om personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

Myndigheter som förvaltar geografisk information ska övervaka användningen av interoperabla geografiska datamängder som gjorts tillgängliga i datanätet och se till att övervakningsuppgifterna blir tillgängliga för allmänheten och för kommissionen.

Bestämmelser om övervakning och rapportering utfärdas av kommissionen med stöd av Inspire-direktivet. Närmare bestämmelser om övervakningen och meddelande av övervakningsuppgifter kan även utfärdas genom landskapsförordning.

10 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011. Bestämmelser om tidpunkten för när de myndigheter som förvaltar geografisk information ska uppfylla kraven enligt denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

N 7 Landskapsförordning (2010:86) om en infrastruktur för geografisk information

1 §. Geografiska datamängder

Geografiska datamängder som avses i 3 § landskapslagen (2010:85) om en infrastruktur för geografisk information, nedan *informationslagen*, är följande:

1) Av de datateman som anges i 3 § 1 mom. 1 punkten informationslagen:

- a) landskapsregeringens datamängder om trafiknät
- b) landskapsregeringens datamängder om avrinningsområden och vattenförekomster
- c) landskapsregeringens datamängder om skyddade områden och objekt.

2) Av de datateman som anges i 3 § 1 mom. 3 punkten informationslagen:

- a) Ålands statistik- och utredningsbyrås datamängder om statistiska enheter
- b) landskapsregeringens datamängder om allmännyttiga och offentliga tjänster
- c) landskapsregeringens datamängder om anläggningar för miljöövervakning
- d) landskapsregeringens datamängder om vattenbruksanläggningar
- e) landskapsregeringens datamängder om områden med särskild reglering
- f) landskapsregeringens datamängder om havsområden
- g) landskapsregeringens datamängder om särskilda naturtyper och biotoper
- h) landskapsregeringens datamängder om arters utbredning

i) landskapsregeringens datamängder om energiresurser.

2 §. Metadata

När egenskaperna hos geografiska datamängder och datatjänster förändras så att också metadata som avses i 4 § informationslagen förändras, ska uppdaterade metadata läggas in i söktjänsten samtidigt som den ändrade datamängden eller datatjänsten görs tillgänglig i datanätet.

Metadata för nya datamängder ska läggas in i söktjänsten samtidigt som de nya datamängderna görs tillgängliga i ett datanät.

3 §. Datatjänster

När en geografisk datamängd ändras eller en ny datamängd fastställs ska en uppdaterad interoperabel version enligt 6 § informationslagen göras tillgänglig i datanätet samtidigt som den ändrade eller nya datamängden tas i bruk.

4 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2011.

Metadata för geografiska datamängder som avses i 1 § 2 punkten och metadata för datatjänster som hänför sig till datamängderna i fråga ska utarbetas och läggas in i söktjänsten senast den 15 maj 2013.

Interoperabla geografiska datamängder som avses i 6 § informationslagen ska göras tillgängliga i ett datanät inom sju år från det att genomförandebestämmelser har utfärdats av kommissionen med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire). För datamängder som fastställs eller omarbetas tekniskt efter ikraftträdandet av denna förordning är motsvarande tidsfrist dock två år.

N 8 Republikens presidents förordning (2010:72) om skötseln i landskapet Åland av de förvaltningsuppgifter som gäller stöd för byggande av bredband

(FFS 810/2010)

1 §. De uppgifter som avses i 4 § 4 mom. och 6a § 4 mom. i lagen om stöd för byggande av bredband i glesbygdsområden (1186/2009) sköts i landskapet Åland av Ålands landskapsregering.

Bestämmelser om överklagande av landskapsregeringens beslut i ärenden som avses i 1 mom. finns i 25 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2010.

Genom denna förordning upphävs republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av de förvaltningsuppgifter som gäller stöd för byggande av bredband (49/2010).

Land-, sjö- och lufttrafik

N 9 Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

Denna lag gäller trafik på väg; dock finns i 4 § bestämmelser om trafik på annat område.

2 §. (1993/100) Definitioner

I denna lag avses med:

1) (2007/6) **väg**, allmän och enskild väg, gata, torg och annan led eller plats som allmänt används för trafik och som inte stängts av för allmän trafik samt en led som är ämnad för cykeltrafik och en gång- eller ridväg invid en väg;

2) **körbana**, del av väg som är avsedd för trafik med fordon, dock inte cykelbana;

3) **körfält**, med vägmarkering utmärkt eller annan för bil tillräckligt bred del av körbanan;

4) **vägren**, del av väg som med vägmarkering avskiljts från körbanan och som inte är gångbana eller cykelbana;

5) **gångbana**, en för gående avsedd väg eller del av väg;

6) (2007/6) **cykelbana**, en särskilt utmärkt väg eller del av väg som är avsedd för cykeltrafik och trafik med moped med låg effekt;

7) **övergångsställe**, del av väg som är avsedd att användas av gående för att korsa körbana eller cykelbana och som angivits med vägmärke eller vägmarkering;

8) **gårdsgata**, väg som är avsedd gemensamt för gång- och fordonstrafik och som genom vägmärke angivits såsom sådan gata;

8a) (2007/6) **gågata**, väg som är avsedd för gång- och cykeltrafik och som genom vägmärke angivits såsom sådan gata;

9) **tätort**, med vägmärke angivet tätbebyggt område;

10) **vägtrafikant**, var och en som färdas eller anmars uppehåller sig på väg eller i fordon på väg;

11) **parkering**, uppställning av fordon med eller utan förare, dock inte uppställning under kortare tid för på- eller avstigning eller för på- eller avlastning av gods;

12) **parkeringsplats**, för parkering särskilt utmärkt del eller område av väg;

13) (2007/6) **hållplats**, del av väg som angivits med vägmärke för upphämtande eller avlämnande av passagerare;

14) **trafikanordning**, vägmärke, vägmarkering, trafikljus eller annan anordning för reglering av trafiken;

15) (2007/6) **gående**, den som rör sig till fots samt den som åker skidor, rullskidor, skridskor, rullskridskor, rullbräda eller liknande, den som för, leder, skjuter eller drar sparkstötting, lekfordon eller liknande

fordon, den som leder, skjuter eller drar cykel, moped, motorcykel, barnvagn eller rullstol. Om den som själv för rullstol eller annat invalidfordon finns bestämmelser i 56 §.

2a §. (1993/100) Definitioner på fordon

I denna lag avses med:

1) **fordon**, en anordning som är avsedd för färd på marken och som inte löper på skenor;

2) (2007/6) **motordrivet fordon**, ett fordon som drivs med motor; motordrivna fordon är bilar, motorcyklar och mopeder samt andra fordon i kategori L och traktorer, motorredskap och terrängfordon;

3) **släpfordon**, ett fordon som konstruerats för att dras av ett motordrivet fordon; släpfordon är släpvagnar och släpanordningar;

4) (2007/6) **utryckningsfordon**, ett motordrivet fordon som är utrustat med ljud- och ljussignalanordningar; utryckningsfordon är ambulanser, räddningsbilar, polisfordon och fordon som gränsbevakningen eller tullen använder i tjänsten.

I landskapsförordning kan intas närmare definitioner och beteckningar på fordon. (2007/6)

3 §. Ryttare och husdjur på väg

Vad i denna lag är föreskrivet om fordonsförare gäller i tillämpliga delar ryttare och den som driver eller vallar djur.

4 §. Trafik utanför väg

När motordrivet fordon framförs utanför väg skall föraren iaktta den omsorg och varsamhet som påkallas av omständigheterna.

Förutom för nödvändig servicekörning, sjuktransport eller annan av jämförbar orsak nödvändig tillfällig trafik får i tätort motordrivet fordon inte utan tillstånd framföras, stannas eller parkeras utanför väg på sådan mark som inte är avsedd för trafik med sådana fordon.

2 kap. Allmänna regler för vägtrafiken

5 §. Allmänna skyldigheter

Vägtrafikant skall följa trafikreglerna samt även i övrigt iaktta den omsorg och varsamhet som betingas av omständigheterna till förekommande av fara och skada. Han skall uppträda så att han inte i onödan hindrar eller stör trafiken.

Vägtrafikant skall visa hänsyn mot andra vägtrafikanter och de som bor eller uppehåller sig vid vägen. (2007/6)

6 §. (2007/6) Anvisningar för trafiken

En vägtrafikant skall följa anvisning för trafiken som meddelas genom ett vägmärke, en vägmarkering eller ett trafikljus. Om en anvisning innebär en avvikelse från en trafikregel, skall anvisningen följas.

En anvisning genom fast sken i ett trafikljus gäller framför en anvisning som meddelas genom vägmärke eller vägmarkering.

N 9 Vägtrafiklag (1983:27)

En vägtrafikant skall följa en polismans tecken eller anvisningar för trafiken. En polismans tecken eller anvisningar gäller framför trafikregler och anvisningar som meddelas genom vägmärke, vägmärkning eller trafikljus. Detsamma gäller tecken eller anvisningar av någon annan behörig person som övervakar trafiken.

7 §. Fri väg för uttryckningsfordon och procession

Ett uttryckningsfordon som avger föreskrivna ljud- och ljussignaler och en kortge som leds av ett polisfordon som avger nämnda signaler skall lämnas fri väg oberoende av anvisningar som meddelas genom trafikanordningar. Fri väg skall lämnas i god tid och förare av annat fordon skall stanna om det är nödvändigt. (2007/6)

Vägtrafikant får inte bryta eller på annat sätt hindra procession, begravningsfölje, grupp av barn som står under ledares uppsikt eller annat ordnat följ. Vad här sagt gäller inte förare av uttryckningsfordon som avger föreskrivna ljud- och ljussignaler.

8 §. Åligganden för den som varit delaktig i trafikolycka

Vägtrafikant som med eller utan skuld varit delaktig i trafikolycka skall stanna och i mån av förmåga lämna hjälp åt skadade och åt dem som råkat i hjälplöst tillstånd samt i övrigt medverka till de åtgärder vartill olyckan skäligen föranleder. Han skall på anfordran av annan som varit delaktig i olyckan eller lidit skada vid olyckan uppges namn och adress samt lämna upplysningar om händelsen.

Om någon omkommit eller skadats svårt vid trafikolycka, skall vägtrafikant som varit delaktig i olyckan snarast möjligt underrätta polismyndighet. Har skada skett på egendom och är ingen närvarande som kan motta uppgifter och upplysningar, skall vägtrafikanten utan oskäligt dröjsmål underrätta den skadelidande eller polismyndigheten.

Om ett fordon efter en trafikolycka blivit kvar på en plats där det kan vara till fara eller hinder för trafiken, skall trafikanten se till att fordonet snarast möjligt flyttas till lämplig plats. Om någon har omkommit eller skadats svårt får dock fordonet flyttas endast om det utgör en fara för annan trafik. I sådana fall får trafikanten i övrigt inte utplåna spår som kan vara av betydelse för utredningen av olyckan eller på annat sätt ändra förhållandena på olycksplatsen. (2007/6)

9 §. Allmän biståndsskyldighet

Envar fordonsförare är skyldig att transportera den som till följd av trafikolycka är i omedelbart behov av transport för erhållande av vård. Lämpar sig fordonet inte för säker transport och står ändamålsenligare transport att få skall föraren hjälpa till att ordna sådan transport.

10 §. Skadande av trafikanordning

Trafikanordning får inte skadas eller utan tillstånd skymmas, avlägsnas, rubbas eller ändras.

Den som skadat, rubbat eller på annat sätt ändrat trafikanordning skall omedelbart återställa anordningen i tillfredsställande skick. Kan så inte ske, skall han

snarast underrätta polis- eller annan behörig myndighet om förhållandet och vid behov vidta de åtgärder som trafiksäkerheten kräver.

11 §. Hinder på väg

På väg får inte placeras eller kvarlämnas något som kan medföra fara eller olägenhet för trafiken.

Den som förorsakat att något som kan medföra fara eller olägenhet för trafiken finns på vägen, skall omedelbart avlägsna detta. Kan så inte ske, skall han, tills han undanröjt faran eller olägenheten, uppmärksamma andra på förhållandet genom utmärkning eller på annat lämpligt sätt.

Om hinder på väg kan medföra allvarlig fara för trafiken, skall varje vägtrafikant som observerat hindret utan dröjsmål vidta i 2 mom. avsedda åtgärder. Kan så inte ske utan oskälig olägenhet, skall han i stället underrätta polismyndighet om förhållandet.

12 §. (2007/6) Uppsättande av märken, skyltar och andra anordningar

Märken, skyltar och andra anordningar får inte sättas upp på en väg eller på en vägs sido-, skydds- eller frisksområde utan tillstånd.

Polisen eller väghållaren får omedelbart avlägsna anordning som satts upp utan tillstånd.

13 §. Förbud mot på- och avstigning samt tolkning

När fordon är i rörelse får passagerare inte stiga på eller av fordonet. Inte heller får någon färdas på fordons tak, fotsteg eller liknande anordning. På fordon som används för särskilda arbetsuppgifter är det likväl tillåtet att tillfälligt färdas på fotsteg eller liknande anordning om detta är påkallat av arbetsuppgifternas art och fotsteget eller anordningen särskilt inrättats för ändamålet.

Den som rör sig till fots eller framför moped, cykel, kälke eller liknande fordon får inte dras eller låta sig dras av motordrivet fordon.

3 kap. Regler för trafik med fordon**14 §. (2007/6) Användning av vägens olika delar**

Fordon skall föras på körbana.

Vägrenen skall användas vid färd med cykel eller moped med låg effekt när cykelbana saknas och vid färd med moped. Vägrenen skall om möjligt även användas vid färd med ett fordon som är konstruerat för en hastighet av högst 45 kilometer i timmen eller som inte får föras med högre hastighet än 45 kilometer i timmen och av den som för ett fordon förspänt med dragdjur, rider, leder eller driver kreatur.

För att underlätta framkomligheten för annan trafik får vägrenen användas tillfälligt även vid färd med andra fordon.

15 §. Högertrafik

Fordon skall, under hänsynstagande till annan trafik och förhållandena i övrigt, framföras på den körbana eller cykelbana som är avsedd för fordonet så nära högra kanten som är möjligt utan risk för säkerheten. Vad här sägs gäller inte färd på enkelriktad körbana.

På körbana med minst två körfält i förarens färdriktning skall fordon utan onödiga byten av körfält i

allmänhet framföras på det fria körfält som är längst till höger.

På körbana som avses i 2 mom. får fordon inte framföras på körfält som är avsett för mötande trafik.

Refug eller annan motsvarande anordning på dubbelriktad körbana skall passeras till höger.

16 §. (2007/6) Avståndet mellan fordon

Avståndet till ett framförvarande fordon skall anpassas så att det inte finns risk för påkörning om det framförvarande fordonet saktar in eller stannar.

Avståndet skall också anpassas så att andra trafikanter omkörning underlättas.

17 §. Val av körfält före svängning

Körfält skall väljas i god tid före svängning så att den som ämnar svänga till höger väljer det körfält som är närmast körbanans högra kant och den som ämnar svänga till vänster väljer det körfält som är närmast till höger om körbanans mittlinje eller på enkelriktad väg det körfält som är längst till vänster.

18 §. Svängning

Svängning får inte utföras så att fara eller onödigt hinder åsamkas andra trafikanter som färdas i samma riktning.

I korsning skall fordon vid högersväng framföras så nära den korsande körbanans högra kant som möjligt. Vid vänstersväng skall fordon framföras så att det lämnar korsningen omedelbart till höger om mittlinjen av den korsande körbanan eller, om den korsande körbanan är enkelriktad, så nära dess vänstra kant som möjligt.

19 §. Särskild bestämmelse för svängning med moped och cykel

Utan hinder av bestämmelserna i 17 och 18 §§ får den som i korsning ämnar svänga till vänster med cykel eller moped fortsätta att hålla till höger när han för fordonet över den korsande körbanan. Han får svänga till vänster först när så kan ske utan att den övriga trafiken åsamkas hinder och han skall lämna korsningen längs högra kanten av den korsande körbanan.

Vad i 1 mom. sägs gäller i tillämpliga delar även svängning på annat ställe än i korsning.

20 §. Väjningsskyldighet

När fordon närmar sig korsning skall föraren iaktta särskild försiktighet. Han skall väja för fordon som samtidigt närmar sig från höger på annan väg.

Förare som svänger i korsning skall väja för cyklande, mopedförare och gående som korsar den körbana på vilken han ämnar köra in. Likaså skall han väja för cyklande, mopedförare eller gående som använder vägkanten, om han annorstädes än i korsning ämnar avlägsna sig från körbanan eller annars korsar den. Under sväng till vänster skall han dessutom väja för den mötande trafiken.

När ett fordon körs ut på en väg från en gårdsplan, parkeringsplats, servicestation eller annat liknande område, från en stig, ägoväg eller annan liknande utfartsväg eller från en gårdsgata eller gågata skall föraren väja för all trafik. Detsamma gäller cyklister och

mopedister som, i andra fall än i 2 mom., kommer ut på körbanan från en cykelbana. (2007/6)

21 §. Visande av avsikt att väja; körning in i korsning

Förare av fordon som är väjningsskyldig enligt trafikregel eller vägmärke skall, genom att i god tid sänka hastigheten eller stanna, tydligt visa att han ämnar iaktta väjningsskyldigheten. Han får fortsätta färdens endast om han med beaktande av andra fordons placering på vägen, avståndet till dem och deras hastighet inte åstadkommer fara eller hinder.

När fordon närmar sig eller körs in i en korsning skall föraren anpassa sitt körsätt så att störning inte uppstår för trafiken på den korsande vägen, om han tvingas stanna i korsningen.

22 §. Möte

Vid möte skall fordon föras så att de passerar varandra till höger. I korsning får dock fordon, som kommer från motsatta håll och som båda ämnar svänga till vänster, passera varandra till vänster med iakttagande av särskild försiktighet.

Vid möte skall tillräckligt avstånd lämnas mellan fordonen. Finns det hinder på körbana, skall föraren av det fordon, på vars sida av körbanan hindret befinner sig, vid behov stanna sitt fordon för att låta den mötande passera platsen.

Fordon som används i vägarbete eller liknande arbete på eller invid väg och som härför särskilt utmärks får, med iakttagande av nödvändig försiktighet, passeras på det sätt som är lämpligast med hänsyn till omständigheterna.

23 §. Omkörning

Innan förare kör om skall han förvissa sig om att omkörningen inte föranleder fara.

Omkörning av fordon skall ske till vänster. Omkörning skall dock ske till höger när föraren av det framförvarande fordonet svänger till vänster eller tydligt förbereder en sådan sväng.

Omkörning får ske till höger, om det finns minst två körfält som är avsedda för trafik i förarens färdriktning och fordonen framförs på parallella körfält. Cyklande och mopedförare får även i annat fall köra om annat fordon än cykel eller moped till höger.

Fordon som används i vägarbete eller liknande arbete på eller invid väg och som härför särskilt utmärks får, med iakttagande av nödvändig försiktighet, köras om på det sätt som är lämpligast med hänsyn till omständigheterna.

24 §. Omkörningsförbud samt överskridande av spärrlinje

Det är förbjudet att företa omkörning på den mötande trafikens del av vägen:

1) om sikten på grund av backkrön eller kurva eller av annan orsak är otillräcklig för en trygg omkörning;

2) om det körfält som skall användas vid omkörningen inte på en tillräckligt lång sträcka är fritt och utan hinder för en trygg omkörning;

3) om föraren efter omkörningen saknar möjlighet att föra fordonet tillbaka till högra delen av körbanan utan fara eller utan att väsentligt störa den övriga trafiken;

N 9 Vägtrafiklag (1983:27)

4) om förare av framförvarande fordon med tecken visar att han ämnar köra om annat fordon;

5) om förare av bakomvarande fordon har inlett omkörning; samt

6) om fordonen befinner sig i eller omedelbart före en korsning.

Utan hinder av vad i 1 mom. 6 punkten är föreskrivet får omkörning ske i korsning i vilken den korsande vägen är en utfarts- eller annan liknande väg. På landsväg gäller omkörningsförbudet i korsning som utmärkts med vägmärke mellan vägmärket och själva korsningen. (2007/6)

Fordon får inte överskrida eller köra på spärrlinje som skiljer trafik i samma riktning. Inte heller får fordon överskrida eller köra på spärrlinje som skiljer trafikriktningarna om inte en streckad linje finns omedelbart invid spärrlinjens högra sida.

25 §. Skyldigheter som åvilar omkörande och omkörd

Den som kör om skall hålla ett betryggande avstånd till det fordon som han kör om.

När den som blir omkörd till vänster observerar omkörningen skall han hålla så långt till höger som det är möjligt med hänsyn till andra vägtrafikanter samt rådande omständigheter och han får inte öka hastigheten.

Om fordon framförs långsamt och körbanan är smal eller kurvig, eller om det förekommer tät motgående trafik skall föraren för att underlätta omkörning sänka hastigheten och om det behövs föra fordonet åt sidan så snart detta är möjligt. Han får därvid tillfälligt färdas på vägrenen, om det kan ske utan fara och olägenhet.

26 §. Framförande av cyklar och mopeder i bredd

Cyklande skall färdas efter varandra. När det kan ske utan fara eller olägenhet för trafiken får de dock färdas i bredd. (2007/6)

Cykel med fler än två hjul eller moped får inte framföras i bredd med annan cykel eller moped.

27 §. Backande och vändning av fordon

Fordon får backas eller vändas endast om det kan ske utan fara eller hinder för andra vägtrafikanter.

28 §. Start från vägkant, körfältsbyte och liknande förflyttning av fordon

Förare får starta från vägkant, byta körfält eller eljest förflytta fordonet i sidled endast om det kan ske utan fara eller onödigt hinder för andra vägtrafikanter.

29 §. Fri väg för buss som startar från hållplats

Förare som på väg där den högsta tillåtna hastigheten är 50 km/h eller lägre närmar sig buss som stannats på hållplats skall, om bussföraren med körriktningstecken anger att han ämnar starta från hållplatsen, sänka hastigheten och vid behov stanna så att bussen kan lämna hållplatsen.

Oaktat bestämmelserna i 1 mom. skall bussföraren iaktta särskild försiktighet för att undvika fara.

30 §. Situationsanpassad hastighet

Fordons hastighet skall anpassas till vad trafiksäkerheten kräver med beaktande av vägens skick, väd-

ret, föret, sikten, fordonets belastning och lastens art samt trafikförhållandena i övrigt. Hastigheten skall vara sådan att föraren behåller herraväldet över fordonet. Fordonet skall kunna stannas på den del av den framförvarande körbanan som föraren kan överblicka och i alla situationer som kan förutses.

Före avbländning från helljus till halvljus skall hastigheten anpassas till de nya siktförhållandena.

Fordons hastighet skall anpassas så att andra vägtrafikanter inte i oskälig utsträckning utsätts för smuts- eller grusstänk.

31 §. (2007/6) Förbud mot körning som hindrar eller medför olägenhet

Förare får inte utan giltigt skäl köra med omotiverat låg hastighet, plötsligt bromsa eller på något annat sätt hindra trafiken.

Fordons färdväg, hastighet och körsätt skall anpassas så att onödig och störande körning undviks.

31a §. (1993/20) Förbud mot onödig tomgångskörning

När fordon stannats av annan orsak än tvingande trafik hinder skall motorn stängas av inom en minut. Motorn får dock hållas i gång under längre tid när det är nödvändigt för fordonets tekniska och säkra användning samt när det är nödvändigt för fordon som används yrkesmässigt.

32 §. (2007/6) Hastighetsbegränsningar

Inom tättbebyggt område, angett med vägmärke, får fordon inte föras med högre hastighet än 50 kilometer i timmen. Om det är motiverat av trafiksäkerhetsskäl eller av hänsyn till framkomligheten eller miljön får väghållaren besluta att den högsta hastigheten inom hela det område eller en del av ett område som angetts med vägmärke skall vara lägre än 50 kilometer i timmen.

Utanför tättbebyggt område får fordon inte föras med högre hastighet än 70 kilometer i timmen (bushastighet) om inte annat har bestämts av väghållaren och utmärkts med vägmärke med iakttagande av bestämmelserna i 65 §.

Hastighetsbegränsningarna gäller inte vid tävlingar som med landskapsregeringens eller polisens tillåtelse hålls på särskilda banor eller på väg som stängts av för allmän trafik.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning utfärda bestämmelser om fordonsbestämda hastigheter.

32a §. (2007/6) Förarens användning av mobiltelefon under färd

Föraren av ett motordrivet fordon får inte använda mobiltelefon under körningen genom att hålla den i handen.

33 §. Stannande och parkering

Fordon får stannas eller parkeras endast på vägens högra sida. På enkelriktad väg, får fordon dock stannas eller parkeras även på vägens vänstra sida.

Fordon skall stannas eller parkeras i vägens riktning och så långt från körbanans mitt som möjligt.

Fordon som används vid utdelning av post och som på taket har försetts med en gul roterande lampa får

på dubbelriktad väg stannas på vägens vänstra sida. Härvid skall särskild försiktighet iakttas. (2007/6)

34 §. Förbud mot stannande och parkering

Fordon får inte stannas eller parkeras på sådan plats eller på sådant sätt att fara uppstår eller trafiken i onödan hindras eller störs.

Fordon får inte stannas eller parkeras:

1) på övergångsställe, gångbana, cykelbana eller inom ett avstånd av fem meter före övergångsställe eller korsande cykelbana;

2) i korsning eller inom ett avstånd av fem meter från korsande körbanans närmaste kant eller kantens tänkta förlängning på körbanan;

3) på sådant sätt att vägmärke eller signalanordning som hör till trafikljus skymms;

4) (2007/6) i vägport, tunnel eller på bro;

5) på backkrön eller i kurva där sikten är skymd eller nära sådana;

6) där körbanan före korsning är delad i körfält genom spärrlinje eller märke som anger val av körfält eller så nära sådan linje eller sådant märke att körning in på rätt körfält försvåras; eller

7) där spärrlinje finns, om avståndet mellan fordonet och linjen skulle bli mindre än tre meter och det mellan fordonet och spärrlinjen inte löper en streckad linje.

På avgiftsbelagd parkeringsplats får fordon stanna för att ta upp eller släppa av passagerare utan att avgift behöver erläggas. På parkeringsplats som är avsedd för fordon som används av rörelsehindrade får fordon inte stannas eller parkeras, om inte föraren innehar i 50 § 5 mom. avsett parkeringstillstånd. (2007/6)

Har fordon på grund av olyckshändelse, motorfel eller liknande orsak blivit stående på en plats, där fordon inte får stannas eller parkeras, skall föraren se till att detta snarast flyttas till en lämplig plats, om inte annat följer av bestämmelserna i 8 § 3 mom. (2007/6)

Cyklar och mopeder med låg effekt får stannas eller parkeras på gång- eller cykelbana om det kan ske utan att övriga trafikanter framkomlighet försvåras. (2009/40)

34a §. (2009/40) Om särskilda villkor för parkering har utmärkts på en plats gäller följande:

1) Om en parkeringsskiva eller motsvarande används ska tiden på denna ställas in på den närmast följande hel- eller halvtimmen räknat från den tidpunkt då uppställningen påbörjades. Parkerats fordonet innan en tidsbegränsning börjar ska klockslaget för tidsbegränsningens början ställas in om fordonet ska stå kvar efter denna tidpunkt. Skivan ska placeras innanför vindrutan eller, om detta inte är möjligt, på fordonet med tidsangivelsen väl synlig och läsbar utifrån. Endast en skiva åt gången får vara synlig i fordonet och ankomsttiden får inte ändras under pågående uppställning. Parkeringsskiva eller motsvarande behöver inte användas om fordonet endast är parkerat under tid då tidsbegränsning inte råder.

2) Om en parkeringsbiljett eller motsvarande används ska denna placeras väl synlig innanför vindrutan så att den är läsbar utifrån eller, om detta inte

är möjligt, på fordonet. Detta gäller oavsett om avgift ska betalas för parkeringen eller inte.

Skyldigheten att använda parkeringsskiva gäller inte den som innehar parkeringstillstånd för rörelsehindrade enligt 50 § 5 mom.

35 §. (2007/6) *Stannande vid busshållplats*

På en busshållplats som angetts genom vägmärke får andra fordon inte parkeras eller stannas på en genom vägmarkering angiven sträcka annat än för på- eller avstigning eller för på- eller avlastning som kan ske utan att busstrafiken hindras. Saknas vägmarkering vid en hållplats får fordon inte stannas eller parkeras inom tolv meter på vardera sidan om vägmärket.

36 §. Särskilda parkeringsförbud

Fordon får inte parkeras:

1) framför infart till fastighet eller annars så att trafiken med fordon till och från fastigheten väsentligt försvåras;

2) på körbana bredvid annat fordon än tvåhjulig cykel, tvåhjulig moped eller motorcykel utan sidovagn som stannats vid körbanans kant i längdriktningen;

3) så att det hindrar tillträde till annat fordon eller så att detta inte kan föras från platsen;

4) upphävd (2007/6);

5) (2010/27) på parkeringsplats så att någon del av fordonet står utanför parkeringsruta eller annan vägmarkering som anger var parkering ska ske;

6) (2010/27) på körbana utanför tätort, om vägen med vägmärke angetts som förkörsberättigad; samt

7) (2010/27) på enskilt område utan tillstånd av fastighetens ägare eller innehavare.

37 §. Åtgärder vid stannande av fordon

När fordon stannats eller parkerats skall föraren se till att fordonet inte kan komma i gång av sig självt.

Fordons dörr får inte öppnas och inte heller får på- eller avstigning eller på- eller avlastning ske på sådant sätt att fara eller onödigt olägenhet uppstår för den övriga trafiken.

38 §. Varning av andra vägtrafikanter

När fordon, i vars obligatoriska utrustning ingår varningstriangel, blivit stående på körbana på en sådan plats att det på grund av otillräcklig sikt eller av annan orsak kan vara till fara, skall föraren om fordonet inte omedelbart kan flyttas till en lämplig plats, sätta ut varningstriangeln på vägen. Om det behövs, skall han vidta även andra åtgärder för att varna övriga vägtrafikanter.

Varningstriangeln skall placeras på ett tillräckligt långt avstånd från det stannade fordonet och i övrigt så att andra förare i god tid kan uppfatta varningen.

Det är förbjudet att olovligt avlägsna eller flytta triangel som satts ut i enlighet med bestämmelserna i 1 och 2 mom.

39 §. Särskilda förpliktelser mot gående och förare av vissa fordon

Vid möte med eller omkörning av gående skall förare av fordon lämna den gående ett med beaktande av fordonets storlek och hastighet tryggt utrymme på vägen. Vad här sägs skall förare av motordrivet fordon

N 9 Vägtrafiklag (1983:27)

iaktta även vid möte med eller omkörning av cykel, moped eller motorcykel.

Förare av fordon skall iaktta särskild försiktighet när han närmar sig skolskjutsbil eller buss som stannat samt barn, skolpolis, åldringar, rörelsehindrade eller andra som har uppenbara svårigheter att reda sig tryggt i trafiken. (2007/6)

40 §. (2007/6) Väjningsplikt mot gående

På gångbanor, vägar som är avsedda för gående och i terrängen har förare väjningsplikt mot gående. Förare har också väjningsplikt mot gående när fordon förs in på en körbana eller en vägren från en fastighetsutfart vid vägen.

41 §. Passerande av övergångsställe

När förare av fordon närmar sig övergångsställe skall han anpassa hastigheten så att fordonet kan stannas framför övergångsstället om det behövs. Gående som befinner sig på övergångsställe skall lämnas företräde och förare får inte heller passera övergångsstället förrän gående som står i beråd att beträda detta lämnats tillfälle att passera.

Om fordon stannats framför övergångsställe eller om fordon skymmer sikten över övergångsställe, får fordonet omköras först efter det att den omkörande stannat och försäkrat sig om att gående inte finns på övergångsstället eller står i beråd att beträda detta. Vad i detta moment är föreskrivet gäller inte om det finns en refug eller ett markerat fritt körfält mellan den omkörande och den omkörde.

42 §. (2007/6) Trafik på gågata och gårdsgata

På en gågata och en gårdsgata får fordon inte föras med högre hastighet än gångfart. Fordon får inte parkeras på någon annan plats än särskilt anordnade parkeringsplatser och fordonsförare har väjningsplikt mot gående.

På en gågata får motordrivna fordon inte föras annat än för att korsa den. Motordrivna fordon får dock föras på gågator om det behövs för varuleveranser till eller från butiker eller motsvarande vid gågatan, för transporter av gods, boende eller gäster till eller från adress vid gågatan samt för transport av sjuka eller rörelsehindrade personer till eller från adress vid gågatan.

43 §. Passerande av husdjur

Den som framför fordon skall iaktta nödvändig försiktighet och använda tillräckligt låg hastighet när han närmar sig häst, boskap eller motsvarande husdjur på vägen.

Djur som drivs på väg skall ledas i bindsle eller valas så att de inte utgör risk eller oskäligt hinder för trafiken.

44 §. Ljud- och ljussignaler

När det är påkallat för att undvika fara, skall förare av fordon avge ljud- eller ljussignal, använda bromsljus eller på annat lämpligt sätt väcka övriga vägtrafikanters uppmärksamhet. Ljudsignal får i övrigt avges endast vid omkörning i dagsljus utanför tätort.

Ljudsignal får inte pågå längre än nödvändigt. Ljussignal skall avges genom blinkning med hel- eller halvljus.

45 §. Användning av körriktningstecken

Förare av fordon som har för avsikt att starta från väggkant, svänga, vända, byta körfält eller på annat därmed jämförbart sätt förflytta fordonet i sidled skall till varning för andra ge tecken med körriktningsvisare eller, om fordonet saknar körriktningsvisare, på annat synligt sätt.

Tecken skall ges i god tid och vara väl synligt och begripligt. Trots att tecken ges är föraren skyldig att försäkra sig om att åtgärden inte medför fara eller onödigt hinder.

46 §. Användning av ljus på fordon i rörelse

När motordrivet fordon framförs skall hel-, halv- eller varselljus alltid användas.

Varje fordon skall använda hel- eller halvljus eller annat motsvarande ljus, som är föreskrivet för fordonet när det framförs i mörker, gryning eller skymning eller när sikten är nedsatt på grund av väderleksförhållandena eller annan orsak. På fordon som, i enlighet med vad därom är särskilt föreskrivet, inte behöver vara utrustat med lyktor men däremot med reflexanordningar skall i stället dessa användas.

Helljus får dock inte användas:

- 1) på väg med tillfredsställande belysning;
- 2) på sådant avstånd från mötande fordon att dess förare kan bländas; samt
- 3) när fordonet framförs på ringa avstånd bakom annat fordon.

Dimljus får användas endast vid dimma eller kraftigt regn eller snöfall. Dimljuset får då användas i stället för halvljus, om parkeringsljuset samtidigt är tätt.

Dimbakkyljus får användas endast vid dimma, kraftigt regn eller snöfall eller när snö, damm eller smuts som rörs upp bakom fordonet begränsar möjligheten att urskilja fordonet bakifrån. Dimbakkyljus får användas endast tillsammans med hel-, halv- eller dimljus. (1987/20)

47 §. Användning av ljus vid parkering och stannande

När fordon stannats eller parkerats i mörker, gryning eller skymning eller då sikten är nedsatt på grund av väderleksförhållandena eller av annan orsak skall parkerings- eller halvljusen vara tända, om inte vägen är så välbelyst att fordonet även annars tydligt kan observeras på tillräckligt avstånd. Om fordon, i enlighet med vad därom är särskilt föreskrivet, inte behöver vara utrustat med halv- eller parkeringsljus men däremot med annat ljus, skall i stället sådant ljus användas.

Om fordon parkerats i körbanans riktning inom tätbebyggt område under förhållanden som avses i 1 mom. och inget annat fordon är kopplat till det får i stället för i 1 mom. nämnda ljus parkeringsljuset vara tätt endast på den sida av fordonet som är vänt mot trafiken, om inte hela fordonet parkerats på körbanan. (1993/20)

Vad i 1 mom. är föreskrivet gäller inte fordon som stannats eller parkerats på parkeringsplats utanför körbana, inte heller cykel eller moped som stannats eller parkerats på annat ställe utanför körbanan.

När fordon till följd av olycka, fel på fordonet eller av annat tvingande skäl stannats eller parkerats så

att fordonet kan vara till fara får körriktningsskyltarna användas som varningsblikar, varvid alla körriktningsskyltar blinkar samtidigt eller turvis framåt och bakåt. I andra situationer får körriktningsskyltarna inte användas som varningsblikar. (1988/23)

48 §. *Förbud mot oriktig användning av ljus*

Fordons ljus får inte användas så att förare av annat fordon kan bländas.

På ett fordon får inte visas annat än vitt eller gult ljus framåt och inte visas vitt ljus bakåt annat än vid backning eller vid arbete som kräver vitt ljus. På fordon som används i polisens tjänsteuppdrag får dock, för stoppande av ett framförvarande fordon, samtidigt med blått blinkande ljus användas ljusanordning som framåt kastar rött blinkande sken. (2007/6)

49 §. *Förtur vid färjtrafik*

Utryckningsfordon samt buss och mjölktransportbil i regelbunden tur har rätt att komma ombord på färja före andra fordon.

Landskapsregeringen kan utfärda bestämmelser om i vilken ordning övriga fordon får komma ombord på färja.

50 §. *Undantagsbestämmelser*

Förare av utryckningsfordon i brådska uppdrag får avvika från de trafikregler och hastighetsbegränsningar som inte särskilt gäller honom eller henne, om nödvändig försiktighet iaktas och särskilt föreskrivna ljud- och ljussignaler avges. Föraren skall dock följa tecken och anvisningar av en polisman. (2007/6)

Den som framför utryckningsfordon under avgivande av särskilda ljussignaler eller fordon i polisens tjänsteuppdrag får, om uppdraget det oundgängligen påkallar och särskild försiktighet iaktas, framföra fordonet på väg, del av väg eller annat område där körning är förbjuden.

Fordon som används i vägarbete eller liknande arbete på eller invid väg får utan hinder av bestämmelserna i 14-18 §§ och 42 § framföras på det sätt som påkallas av omständigheterna, om nödvändig försiktighet iaktas.

Fordon som används i arbete som avses i 3 mom., vid trafikövervakning eller i polisens tjänsteuppdrag får utan hinder av bestämmelserna i 33-36 § tillfälligt stannas eller parkeras på det sätt som påkallas av uppdragets art, om det kan ske utan uppenbar fara för den övriga trafiken.

Rörelsehindrade som har särskilt parkeringstillstånd får parkera fordon på en avgiftsbelagd parkeringsplats utan att betala avgift och på plats där parkering förbjudits med vägmärke, i enlighet med vad i landskapsförordning närmare föreskrivs. Medför sådan parkering uppenbar olägenhet, skall fordonet på polisens uppmaning flyttas till lämplig plats som polisen anvisar. Ansökan om parkeringstillstånd prövas av polismyndigheten. (2007/6)

Med tillstånd i 5 mom. avses även tillstånd försett med den allmänt använda handikappsymbolen och som givits av behörig riksmyndighet eller behörig utländsk myndighet. (1993/20)

En polisman har i observationsuppgifter, i tekniska observationsuppgifter och i täckoperationsuppgifter och uppgifter som har samband med bevisprovokation genom köp samma rätt som en förare av en polibil som avger föreskrivna ljus- och ljudsignaler att med iakttagande av särskild försiktighet avvika från bestämmelserna i denna lag. (2006/34)

4 kap. *Regler för gångtrafik och trafik med vissa invalidfordon*

51 §. (2007/6) *Gångtrafik*

Gående skall använda gångbanan eller vägrenen. Om det inte finns någon gångbana eller vägren skall gående använda cykelbanan eller körbanan. Barn under tolv år får cykla även på gångbana, om därav inte uppstår oskälig olägenhet för gående.

Gående som använder körbana skall gå längst till vänster i färdriktningen. Den som åker rullskridskor eller liknande och färdas med en högre hastighet än gångfart skall dock om det är möjligt färdas längst till höger.

52 §. *Gångtrafik på gårdsgata*

Utan hinder av bestämmelserna i 51 § får gående på gårdsgata använda samtliga delar av gatan. Han får dock inte i onödan hindra fordonstrafiken.

53 §. (2007/6) *Användning av reflex*

Gående och ryttare som rör sig på väg efter mörkrets inbrott skall använda reflex. Ryttaren skall även såvitt möjligt anbringa reflex på hästen.

54 §. (2007/6) *Grupp av gående och procession*

Gående i grupp under ledares uppsikt, procession och annat ordnat följande skall om det är lämpligt använda vägrenen eller körbanans högra sida i färdriktningen. Består gruppen av barn som går högst två i bredd skall om möjligt gångbana, vägren eller cykelbana användas.

När en grupp som avses i 1 mom. använder vägrenen, körbanan eller cykelbanan under annan tid än då det är dagsljus med klar sikt skall den som går längst fram mot vägens mitt ha en lykta som visar vitt eller gult ljus framåt och den som går längst bak mot vägens mitt en lykta som visar rött ljus bakåt.

55 §. (2007/6) *Korsande av körbana och cykelbana*

Gående skall korsa en kör- eller cykelbana på ett övergångsställe, om sådant finns i närheten. I annat fall skall gående korsa kör- eller cykelbanan tvärs över denna och helst vid en vägmörkning.

Gående som skall gå ut på ett övergångsställe skall ta hänsyn till avståndet och hastigheten hos de fordon som närmar sig övergångsstället. Finns det inget övergångsställe får vägen korsas endast om det kan ske utan fara eller olägenhet för trafiken. Kör- eller cykelbanan skall korsas utan onödigt dröjsmål.

56 §. (2007/6) *Trafik med vissa invalidfordon*

Bestämmelserna som gäller gående tillämpas på rörelsehindrad som själv i gångfart framför rullstol. Detsamma gäller rörelsehindrad som i gångfart framför handdrivet invalidfordon eller motordrivet invalidfordon vars konstruktion medger en hastighet av

N 9 Vägtrafiklag (1983:27)

högst 15 kilometer i timmen. I övrigt tillämpas de bestämmelser som gäller för cykeltrafik.

Rörelsehindrad som framför motordrivnet invalidfordon som är jämförbart med moped skall följa de bestämmelser som gäller mopedtrafik.

5 kap. Särskilda bestämmelser beträffande fordon och förare av fordon

57 §. (1991/80) *Körkort*

Motordrivnet fordon får framföras endast av den som innehar giltigt körkort som motsvarar fordonets klass, om inte annat följer av körkortslagen (1991:79) för landskapet Åland.

Se N 18, Körkortslag (1991:79) för landskapet Åland

58 §. *Allmänna krav på förare av fordon*

Fordon får inte framföras av den som på grund av sjukdom eller trötthet eller av annan motsvarande orsak saknar nödvändiga förutsättningar för att framföra fordonet, inte heller av den vars hälsotillstånd inte längre motsvarar förutsättningarna för beviljande av sådant körkort som krävs för framförande av fordonet, eller av den som är påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel.

59 §. *Överlämnande av fordon att framföras av annan*

Fordon får inte överlämnas för att framföras av någon som uppenbart inte uppfyller vad i 58 § är föreskrivet eller, om körkort erfordras för framförande av fordonet, någon som inte innehar erforderligt körkort. Moped får inte överlämnas för att framföras av någon som uppenbart inte uppnått 15 års ålder.

Den som ämnar överlämna fordon vilket får framföras endast av den som innehar körkort skall, innan fordonet överlämnas, försäkra sig om att föraren innehar erforderligt körkort.

60 §. *Användning av pedaler och styre på cykel och moped*

Den som framför cykel eller moped skall hålla båda fötterna på pedalerna eller fotstöden och åtminstone en hand på styret.

61 §. (2007/6) *Användning av bilbälte*

Den som färdas i en personbil, en paketbil, en lastbil eller ett tre- eller fyrhjuligt fordon i kategori L med karosseri skall sitta på en sittplats som är utrustad med bilbälte om sådan plats är tillgänglig och använda bältet. Den som färdas i en buss på en sittplats som är utrustad med bilbälte skall använda bältet.

Barn som är kortare än 135 centimeter och som färdas i en personbil, en paketbil eller en lastbil skall använda bilbarnstol, bälteskudde eller någon annan integrerad eller icke-integrerad fasthållningsanordning som passar till barnets längd och vikt. Fasthållningsanordningen skall vara godkänd i enlighet med Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europas föreskrift 44/03 eller direktiv 77/541/EEG eller någon senare anpassning av nämnda föreskrift eller direktiv. Om barnet färdas tillfälligt i ett fordon i vilket någon särskild fasthållningsanordning inte medförs skall barnet i stället använda bilbältet när det är möjligt och sitta på ett annat säte än framsätet.

Barn under tre år får inte färdas i en personbil, en paketbil eller en lastbil som saknar säkerhetsanordningar, med undantag av taxibil under förutsättning att barnet inte sitter i ett framsäte och använder bilbälte.

Föraren skall se till att barn under 15 år använder bilbälte eller fasthållningsanordning. Om barnets vårdnadshavare färdas tillsammans med barnet, svarar dock denne för att bilbältet eller fasthållningsanordningen används.

Passagerare i buss skall informeras om skyldigheten att använda bilbälte på minst något av följande sätt:

- 1) av föraren,
- 2) av en person som fungerar som rese- eller gruppledare,
- 3) genom audiovisuella hjälpmedel eller
- 4) genom en skylt av gemenskapsmodell som är väl synlig från varje sittplats.

Skyldigheten att använda bilbälte eller godkänd fasthållningsanordning gäller inte när det enligt läkarintyg finns starka medicinska skäl för ett sådant undantag. Intyget skall vara utfärdat före färden och skall på begäran visas upp. Ett intyg som utfärdats i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet gäller även i landskapet.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta

- 1) om befrielse från skyldigheten att använda bilbälte på grund av särskilda fysiska förhållanden, andra omständigheter av begränsad varaktighet eller körningens speciella natur,
- 2) om närmare bestämmelser om den skylt som avses i 5 mom. 4 punkten samt
- 3) om innehållet i det läkarintyg som avses i 6 mom.

62 §. (2007/6) *Användning av skyddshjälm*

Föraren och passagerare på motorcykel, i tre- och fyrhjuligt fordon i kategori L som inte är försett med karosseri, på moped och på snöskoter skall under körning använda skyddshjälm av godkänd typ.

Skyddshjälm behöver inte användas inom parkeringsplats, stations-, verkstads- eller liknande område eller när det finns medicinska hinder enligt läkarintyg som har utfärdats före färden.

Föraren skall se till att barn under 15 år använder skyddshjälm.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta om befrielse från skyldigheten att använda skyddshjälm på grund av särskilda fysiska förhållanden, fordonets speciella konstruktion eller körningens speciella natur.

63 §. (1993/100) *Fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning*

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning ge närmare bestämmelser om fordons konstruktion, utrustning och skick, användning och belastning samt om befordran av passagerare med fordon. Bestämmelser om besiktning och registrering finns i landskapslagen (1993:19) om besiktning och registrering av fordon.

Se N 24, Landskapslag (1993:19) om besiktning och registrering av fordon

63a §. (1993/20) *Ansvar för fordonets skick*

Ägare och förare av fordon skall se till att fordon inte används om bristfällighet finns i dess konstruktion eller utrustning. Detta gäller dock inte en under resa konstaterad bristfällighet som med hänsyn till förhållandena är att anse som ringa och som sannolikt har uppstått under resan, om inte bristfälligheten kunnat observeras och avhjälpas av föraren omedelbart eller inte utan betydande olägenhet kan repareras under resan.

6 kap. Reglering av trafiken**64 §.** *Personer som reglerar trafiken*

Trafiken kan genom användning av särskilda tecken regleras av polisman eller av annan person som polisen eller väghållaren för viss tid därtill förordnat.

Den som reglerar trafiken skall bära sådan klädsel eller inneha sådana kännetecken som tydligt kan observeras.

65 §. *Uppsättande av trafikordningar*

Trafiken kan regleras genom användning av trafikordningar i enlighet med väghållares beslut. Om kommun är väghållare skall den innan beslut fattas bereda polisen tillfälle att yttra sig i ärendet. Om annan än landskapet eller kommun är väghållare skall väghållaren i ärendet inhämta samtycke av vederbörande kommun. Samtycke får förvägras endast om vägande skäl därtill föreligger.

I 1 mom. avsett yttrande och samtycke behöver inte inhämtas i ärende som gäller tillfällig användning av vägmärken som är nödvändiga på grund av arbete som utförs på eller invid väg.

Kommunen beslutar om användning av vägmärke som anger tätort efter att i fråga om allmänna vägar ha hört landskapsregeringen. Sådant vägmärke uppsätts på allmän väg av landskapsregeringen och på annan väg av kommunen.

66 §. *Reserverande av trafikled för speciellt ändamål*

Gata eller annat i stads- eller byggnadsplan ingående område som är avsett för allmän trafik kan, efter inhämtande av polisens yttrande, utan hinder av bestämmelser i plan reserveras för speciellt trafikändamål. Servicetrafik och annan därmed jämförbar trafik skall dock tillåtas inom området.

Vid reglering som avses i 1 mom. skall erforderliga trafikordningar användas.

67 §. *Tillfällig reglering av trafiken*

Utan hinder av bestämmelserna i 65 § kan polismyndighet för tillfälligt behov besluta om användning av trafikordningar.

Om tillfällig avstängning av väg och reglering av trafiken på grund av arbete som utförs på vägen beslutar väghållaren. Om avstängning på grund av idrottstävling, nöjeställning, utställning eller annan därmed jämförbar orsak beslutar polisen.

Hastighetstävling med motorfordon får arrangeras endast under förutsättning att tillstånd för avstängning av väg beviljats av kommunens styrelse i fråga om trafikleder på område med stads- eller byggnadsplan

och av landskapsregeringen i fråga om övriga vägar. Landskapsregeringen skall höra väghållaren innan tillstånd beviljas.

7 kap. Trafikövervakning**68 §.** *Stoppande och granskning av fordon*

Fordon skall stannas på tecken av polisman.

Den som framför fordon skall iakttä de direktiv som polisman ger för granskning av fordonets skick, utrustning och belastning. Han skall även tillåta polisman att granska fordonets trafikduglighet.

69 §. (1991/80) *Skyldighet att uppvisa vissa handlingar* (2004/6)

Förare av motordrivet fordon skall på begäran av polisman uppvisa sitt körkort, fordonets registerutdrag och handling som han enligt särskilda bestämmelser är skyldig att medföra. (2004/6)

Har föraren inte körkort med sig, skall polismannen tillåta att färdens fortsätts, om förarens identitet har konstaterats och han kan förmodas inneha körkort. I annat fall skall föraren åläggas att inom särskilt utsatt tid uppvisa körkortet för polismyndighet. På motsvarande sätt kan föraras om föraren inte medfört annan handling som avsetts i 1 mom.

70 §. *Kontroll av förarens hälsotillstånd*

Om kontroll av hälsokraven för förare av motordrivet fordon bestäms i körkortslagen för landskapet Åland. (1991/80)

Angående prov som verkställs för att konstatera alkohol eller annat berusningsmedel finns särskilda bestämmelser.

71 §. *Förhindrande av fordonets användning*

Uppfyller inte fordonets konstruktion, utrustning eller skick föreskrivna krav eller har fordonet inte vederbörligen besiktigats eller registrerats, kan polisman för att förhindra fordonets användning på väg avlägsna registerbeteckningarna och omhändertaga registerutdraget eller vidta andra lämpliga åtgärder.

Förorsakar bristfällighet i fordonet inte omedelbar fara för trafiksäkerheten, kan polisman utan att förhindra fordonets användning utsätta en tid inom vilken bristfälligheten skall avhjälpas. Polisman kan samtidigt bestämma att fordonet skall besiktigas.

Är fordon lastat i strid med bestämmelserna om lastning, kan polisman besluta att överlast skall lossas, felaktig lastning rättas till eller att färdens skall avbrytas. Polisman kan även förhindra färd med fordon med vilket befordras ett större antal personer än det tillåtna.

72 §. *Andra trafikövervakare*

Besiktningsman vid motorfordonsbyrån och tjänsteman som landskapsregeringen förordnat att övervaka trafiken har i sina tjänsteuppgifter samma befogenheter som polisman enligt 68-71 §§.

Tjänsteman som landskapsregeringen förordnat att kontrollera fordonets mått, vikt och belastning har i tjänsteuppgifter samma befogenheter som polisman enligt 68, 69 och 71 §§.

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

8 kap. Kapitelrubriken upphävd (2004/28)

73 - 82 §§. Upphävda (2004/28).

9 kap. Fullmakts- och ikraftträdelsebestämmelser**83 §. Landskapsförordning**

Närmare föreskrifter om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

84 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1983.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1958:8) den 10 april 1958 om vägtrafik i landskapet Åland och med stöd därav utfärdade bestämmelser, likväl så att bestämmelser om allmän hastighetsbegränsning som utfärdats med stöd av den tidigare lagens 23 § 3 mom. förblir i kraft till dess nya bestämmelser rörande hastighetsbegränsningar utfärdats enligt 32 § 1 mom. denna lag. Landskapsförordningen (1973:62) om vägmärken förblir i tillämpliga delar fortfarande i kraft till dess genom landskapsförordning annorlunda bestäms.

N 10 Landskapsförordning (2005:35) om vägmärken**1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. Denna förordning innehåller bestämmelser om anvisningar för trafiken. Anvisningar för trafiken meddelas genom vägmärken och tilläggstavlor, trafiksignaler, vägmarkeringar, markeringsskärmar och avstängningsanordningar samt tecken av polisman.

Vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland benämns i denna förordning vägtrafiklagen.

2 §. Vägmärken och andra anordningar skall ha den utformning, färgsättning och innebörd som framgår av denna förordning. Varningsmärken, förbudsmärken och märkena Fö1 och Fö5 kan dock av framställningstekniska skäl vara försedda med en tunn gul ram.

3 §. Vägmärken och tilläggstavlor skall vara utförda så att de reflekterar ljus. Detta gäller dock inte om de är belysta eller om det finns andra särskilda skäl.

Baksidan av ett vägmärke skall vara enfärgad i en neutral färg, med undantag av märke som skall synas åt flera håll. Även stolpen eller anordningen på vilken vägmärken fästs skall ha en neutral färg. Om en stolpe eller någon annan anordning är placerad på en plats där det förekommer gångtrafik skall dock behovet av att anordningen syns beaktas vid valet av färg.

4 §. På ett vägmärke eller på stolpen som bär upp märket får det inte förekomma reklam eller motsvarande som kan dra uppmärksamheten från märket.

5 §. Vägmärken och andra anordningar för anvisningar för trafiken skall sättas upp så att de upptäcks i god tid och är väl synliga för de trafikanter de är avsedda för utan att vara till fara för gående, cyklande eller andra trafikanter.

2 kap. Vägmärken

6 §. Vägmärken delas in i

- V varningsmärken,
- Fö företrädesmärken,
- F förbudsmärken,
- P påbudsmärken,
- A anvisningsmärken,
- LV lokaliseringsmärken för vägvisning,
- LI lokaliseringsmärken för vägvisning till allmänna inrättningar m.m.,
- LS lokaliseringsmärken för vägvisning till serviceanläggningar m.m.,
- LT lokaliseringsmärken för turistiskt intressanta mål,
- LVgc lokaliseringsmärken för gång- och cykelvägar, och
- U upplysningsmärken.

7 §. Under ett vägmärke kan en eller flera tilläggstavlor med kompletterande anvisningar placeras.

En tilläggstavla som har placerats under två eller flera märken som satts upp över varandra avser samtliga dessa märken.

8 §. Vägmärken kan förekomma i fyra olika storlekar. Den minsta storleken kan finnas på cykelbana och gångbana samt i undantagsfall även på annan väg inom tätort.

9 §. Varningsmärken, företrädesmärken, förbudsmärken och påbudsmärken skall sättas upp på höger sida av vägen i färdriktningen. På en väg med flera körfält i samma riktning eller om det av andra skäl är lämpligt skall märkena även sättas upp till vänster, på refug eller ovanför körbanan.

Märken som anger omkörningsförbud skall sättas upp på båda sidorna av vägen.

Märken som anger bestämmelser om stannande och parkering skall dock sättas upp på den sida av vägen där föreskriften gäller.

Varningsmärken

10 §. Varningsmärken används för att varna vägtrafikant för en fara som annars är svår att upptäcka i tid.

11 §. Varningsmärken skall sättas upp på ett lämpligt avstånd från faran. Vid en väg där högsta tillåten hastighet är 50 kilometer i timmen eller lägre sätts varningsmärket upp på ett avstånd av 5-75 meter före den plats där faran finns. Är hastighetsbegränsningen på vägen 70 kilometer i timmen sätts varningsmärket upp på ett avstånd av 50-150 meter före den plats där faran finns och vid en väg där högsta tillåten hastighet är 90 kilometer i timmen sätts varningsmärket upp 150-250 meter före den plats där faran finns.

Om det föreligger särskilda skäl får ett varningsmärke sättas upp på ett annat avstånd från den plats där faran finns. I sådana fall skall avståndet anges på en tilläggstavla.

Om ett varningsmärke anger en fara som sträcker sig över en längre vägsträcka skall sträckans längd anges på en tilläggstavla. Om det behövs bör märket i sådana fall upprepas.

12 §. Varningsmärken är:

Märke	Närmare föreskrifter
 V1a Kurva	Märket anger farlig vänsterkurva. Vid högerkurva vänds symbolen.
 V1b Kurvor	Märket anger flera farliga kurvor, den första till vänster. Om den första kurvan går till höger vänds symbolen. Om antalet kurvor är flera än två är längden av den kurviga vägsträckan angiven med en tilläggstavla.
 V2 Lutning	Märket anger brant lutning respektive kraftig stigning. Siffran anger lutningen eller stigningen i procent och anpassas till förhållandena på platsen.
 V3 Stigning	
 V4a Avsmalnande väg	Märke V4a anger att vägen smalnar av från båda sidor. Märke V4b anger att vägen smalnar av från höger sida. Om avsmalningen sker från vänster vänds symbolen. Bredden på det avsmalnande vägsnittet kan vara angiven med en tilläggstavla.
 V4b Avsmalnande väg från höger	
 V5 Mötande trafik	Märket anger att enkelriktad körbana övergår i dubbelriktad.
 V6 Bro	Märket anger öppningsbar bro.
 V7 Kaj eller färjefäste	Märket anger plats där vägen slutar mot vatten. Används märket som varning för färjefäste skall märket vara kompletterat med en tilläggstavla med texten "Färja".
 V8a Ojämn väg	Märket anger sådana ojämnheter och skador i vägbanan som medför att det är lämpligt att färdas med lägre hastighet än som annars skulle vara fallet. Om varningen avser en längre vägsträcka och det inte klart framgår var ojämnheterna i vägen upphör skall vägsträckans längd anges på en tilläggstavla. Märket kan även vara uppsatt vid gupp som anlagts som farthinder men skall då vara kompletterat med en tilläggstavla med texten "farthinder".

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Märke	Närmare föreskrifter
 V8b Gupp	<p>Märke V8b anger gupp som anlagts som farthinder eller annan upphöjning av sådan storlek att fordon bör färdas med mycket låg hastighet.</p> <p>Märke V8c anger grop där fordon bör föras med mycket låg hastighet. Märket anger också våghåla som anlagts som farthinder.</p>
 V8c Grop	
 V9 Vägarbete	<p>Märket anger vägsträcka där vägarbete pågår. Märket skall endast vara uppsatt när personer som är sysselsatta med vägarbete rör sig på vägen. Annars används märke V29 med en tilläggstavla med texten "vägarbetsområde".</p>
 V10 Slut på sträcka med vägarbete	<p>Märket anger slut på vägsträcka med vägarbete som märkts ut med märke V9.</p> <p>Märket behöver inte sättas upp om det ändå tydligt framgår var sträckan slutar.</p>
 V11 Stenskott	<p>Märket anger att lösa stenar tillfälligt kan finnas på vägen. Märket används inte på grusvägar och liknande vägar där stenskott är allmänt förekommande.</p>
 V12 Stenras	<p>Märket anger risk för stenras och för att stenar kan förekomma på vägen på grund av stenras.</p> <p>Om det är lämpligt med hänsyn till förhållandena på platsen vänds symbolen.</p>
 V13 Slirig väg	<p>Märket anger annan halka än sådan som föranleds av allmänt förekommande snö eller is. Märket är kompletterat med en tilläggstavla på vilken orsaken till halkan anges.</p>
 V14 Svag eller hög vägkant	<p>Märket anger svag eller hög vägkant.</p>
 V15 Tunnel	<p>Märket anger tunnel.</p>
 V16 Övergångsställe	<p>Märket anger övergångsställe som är så placerat att det kan vara svårt att uppmärksamma i tillräckligt god tid.</p>

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>V17 Barn</p>	Märket anger plats där barn ofta vistas, såsom vid skola, daghem, lekplats eller liknande.
 <p>V18 Cyklande och mopedförare</p>	Märket anger plats där cyklande och mopedförare kan förväntas komma ut på eller korsa körbanan.
 <p>V19 Djur</p>	Märket anger plats eller vägsträcka där det föreligger särskilt stor risk för att djur finns på vägen. Symbolen utgörs av en bild av älg eller hjortdjur. Märket kan även användas där tamdjur kan förekomma på vägen. Symbolen utgörs då av en bild av ett tamdjur.
 <p>V20 Skidåkare</p>	Märket anger plats där skidåkare ofta korsar eller uppehåller sig på vägen. Märket skall tas bort eller täckas över när faran inte föreligger.
 <p>V21 Ridande</p>	Märket anger plats eller vägsträcka där ridande ofta korsar eller uppehåller sig på vägen såsom vid ridskola, stall eller liknande.
 <p>V22 Vägkorsning</p>	Märket anger korsning där den allmänna skyldigheten att väja för fordon som närmar sig från höger gäller. Märket används endast om det på grund av begränsad sikt, den korsande vägens bredd eller av annan orsak annars inte framgår tillräckligt klart att en korsning finns eller att den allmänna väjningsskyldigheten gäller i korsningen.
 <p>V23 Vägkorsning där trafikanter på anslutande väg har väjningsplikt eller stopplikt</p>	Märket anger korsning där den korsande trafiken är skyldig att väja på grund av att väjningsskyldighet angivits med vägmärke eller på grund av att väjningsskyldighet gäller enligt 20 § 3 mom. vägtrafiklagen. Märket används endast om det annars skulle vara oklart att trafiken på den korsande vägen är väjningsskyldig eller om korsningen på grund av begränsad sikt eller av annan orsak inte kan observeras på tillräckligt avstånd. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.
 <p>V24 Trafikljus</p>	Märket anger trafikljus som är placerat i en miljö där trafikljus vanligtvis inte förekommer eller som är så placerat att det annars inte kan uppmärksammas på tillräckligt avstånd.
 <p>V25 Cirkulationsplats</p>	Märket anger cirkulationsplats.

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>V26 Långsamtgående fordon</p>	Märket anger plats där långsamtgående fordon ofta korsar eller kör in på vägen.
 <p>V27 Lågt flygande flygplan</p>	Märket anger vägsträcka där flygplan vid start och landning flyger på låg höjd över vägen.
 <p>V28 Sidvind</p>	Märket anger vägsträcka där det ofta förekommer stark sidvind från höger. Om vinden vanligen kommer från vänster vänds symbolen.
 <p>V29 Annan fara</p>	Märket anger fara, för vilken särskilt märke inte finns. Färens art är alltid angiven med en tilläggstavla.

Företrädesmärken

13 §. Företrädesmärken upplyser trafikanter om företrädesbestämmelser.

Företrädesmärken är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>Fö1 Väjningsplikt</p>	<p>Märket anger korsning med huvudled, cirkulationsplats eller annan korsning där föraren har väjningsplikt mot fordon på den korsande vägen.</p> <p>Märket kan vara använt som förhandsmärke, om det är kompletterat med tilläggstavla T2 eller som förhandsmärke för stopplikt, om det är kompletterat med tilläggstavla T3. Märket skall sättas upp så nära som möjligt den punkt där väjningsplikten skall iakttas. Märket används i allmänhet inte för att ange väjningsskyldighet som gäller enligt 20 § 3 mom. vägtrafiklagen.</p>
 <p>Fö2 Stopplikt</p>	Märket anger att förare av fordon som närmar sig korsning har stopplikt före infart på korsande väg. Märket skall sättas upp så nära som möjligt den punkt där fordon skall stanna. Om stopplinje saknas skall fordonet stannas omedelbart före den korsande vägen.
 <p>Fö3 Huvudled</p>	Märket anger att en väg är huvudled och att trafiken på anslutande och korsande väg är väjningsskyldig. Märket är placerat vid början av huvudleden och är upprepat så ofta det behövs längs vägen. Märket kan vara placerat även före en korsning, om det är kompletterat med tilläggstavla T15.

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>Fö4 Huvudled upphör</p>	<p>Märket anger att huvudled upphör och är alltid placerat på den plats där huvudleden upphör. Om huvudleden upphör i en korsning där föraren på huvudleden har väjningsplikt mot korsande väg behöver märket dock inte sättas upp. Märket kan vara använt som förhandsmärke, om det är kompletterat med tilläggstavla T2.</p>
 <p>Fö5 Företräde för mötande trafik</p>	<p>Märket anger att det är förbjudet att köra in på sträckan om det inte är möjligt att passera denna utan att mötande fordon tvingas stanna. Märket får sättas upp endast om sträckan tydligt kan överblickas i hela sin längd, även under mörker. Märket kan vara använt som förhandsmärke, om det är kompletterat med tilläggstavla T2.</p>
 <p>Fö6 Företräde i förhållande till mötande trafik</p>	<p>Märket anger att märke Fö5 har satts upp vid andra änden av sträckan.</p>

Förbudsmärken

14 §. Förbud och begränsning som gäller enligt vägtrafiklagen anges i allmänhet inte med förbudsmärke.

15 §. Förbud som anges med ett förbudsmärke börjar vid märket, om inte annat anges med en tilläggstavla. Märkets verkningsområde sträcker sig, om inte annat anges med en tilläggstavla, fram till märke som anger att förbudet upphör eller, om sådan utmärkning sak

nas, till nästa korsning med annan väg än sådan väg eller plats som anges i 20 § 3 mom. vägtrafiklagen.

Om ett förbud gäller även efter en vägkorsning skall märket upprepas efter korsningen om inte annat anges i denna förordning.

16 §. Förbudsmärken är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>F1 Förbud mot fordonstrafik</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med fordon och får bara sättas upp om förbudet gäller trafik i båda riktningarna. Om märket är kompletterat med tilläggstavla T2, är märket använt som förhandsmärke.</p>
 <p>F2 Förbud mot trafik med motordrivet fordon</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med motordrivna fordon med undantag för trafik med moped med låg effekt. Avser förbudet även trafik med moped med låg effekt skall det anges på en tilläggstavla.</p>
 <p>F3 Förbud mot trafik med motordrivet fordon med fler än två hjul</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med motordrivna fordon med fler än två hjul.</p>

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>F4 Förbud mot trafik med motorcykel</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med motorcykel. Avser förbudet även trafik med moped skall det anges på en tilläggstavla.</p>
 <p>F5 Förbud mot trafik med last- och paketbil</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med lastbil och paketbil. Om förbudet gäller endast last- och paketbil vars totalvikt överstiger en viss gräns, är märket kompletterat med tilläggstavla T4.</p>
 <p>F6 Förbud mot trafik med motordrivet fordon med släpvagn</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med motordrivet fordon med tillkopplad släpvagn av annat slag än påhängsvagn eller enaxlig släpvagn. Avser förbudet även trafik med motordrivet fordon med tillkopplad påhängsvagn eller enaxlig släpvagn skall det anges på en tilläggstavla.</p>
 <p>F7 Förbud mot trafik med fordon lastade med farliga ämnen</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med fordon som omfattas av bestämmelserna om transport av farliga ämnen enligt landskapslagen (1995:62) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen.</p>
 <p>F8 Förbud mot trafik med traktor och motorredskap</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med traktor och motorredskap.</p>
 <p>F9 Förbud mot trafik med moped</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med moped. Avser förbudet även trafik med moped med låg effekt skall det anges på en tilläggstavla.</p>
 <p>F10 Förbud mot trafik med cykel och moped med låg effekt</p>	<p>Märket anger förbud mot trafik med cykel och moped med låg effekt. Avser förbudet även trafik med moped skall det anges på en tilläggstavla.</p>
 <p>F11 Förbud mot gångtrafik</p>	<p>Märket anger förbud mot gångtrafik.</p>
 <p>F12 Förbud mot gång- och cykeltrafik</p>	<p>Märket anger förbud mot gång- och cykeltrafik samt trafik med moped med låg effekt.</p>

Märke	Närmare föreskrifter
 F13 Förbud mot ridning	Märket anger förbud mot ridning. Avser förbudet även ledande av riddjur skall det anges på en tilläggstavla.
 F14 Förbud mot trafik med fordon förspänt med dragdjur	Märket anger förbud mot trafik med fordon förspänt med dragdjur.
 F15 Förbjuden färdriktning	Märket anger förbjuden färdriktning med fordon. Märket kan ha cylindrisk form.
 F16 Förbud mot sväng i korsning	Märket anger förbud mot att svänga till vänster i en vägkorsning eller motsvarande. Vid förbud mot högersväng vänds symbolen. Märket skall sättas upp omedelbart före den korsning där förbudet gäller. Märket får avse flera på varandra följande korsningar på en kortare sträcka om sträckans längd anges på en tilläggstavla.
 F17 Förbud mot U-sväng	Märket anger att det är förbjudet att vända på vägen (U-sväng). Förbudet gäller på vägen från den plats där märket är uppsatt och fram till och med nästa vägkorsning eller motsvarande.
 F18 Begränsad fordonsbredd	Märket anger förbud mot trafik med fordon över en viss bredd. Den största tillåtna bredden skall anges på märket.
 F19 Begränsad fordonshöjd	Märket anger förbud mot trafik med fordon över en viss höjd eller att hinder föreligger för färd med fordon över en viss höjd. Den högsta fordonshöjden skall anges på märket.
 F20 Begränsad fordonslängd	Märket anger förbud mot trafik med fordon eller fordonskombination över en viss längd. Den största tillåtna längden skall anges på märket.
 F21 Begränsad totalmassa på fordon	Märket anger förbud mot trafik med fordon över viss totalmassa. Den högsta tillåtna totalmassan skall anges på märket.

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Märke	Närmare föreskrifter
	Märket anger förbud mot trafik med fordon och fordonskombination över viss totalmassa. Den högsta tillåtna totalmassan skall anges på märket.
F22 Begränsad totalmassa på fordon och fordonskombination	
	Märket anger förbud mot trafik med fordon som har ett axeltryck som överstiger det högsta tillåtna axeltrycket som anges på märket.
F23 Begränsat axeltryck	
	Märket anger förbud mot trafik med fordon som har ett boggitryck som överstiger det angivna.
F24 Begränsat boggitryck	
	Märket anger att förare av motordrivet fordon skall hålla minst det avstånd som anges på märket till framförvarande fordon. Om märket är kompletterat med en tilläggstavla med avståndsangivelse är märket använt som förhandsmärke.
F25 Minsta avstånd mellan fordon	
	Märket anger att det är förbjudet att köra om annat motordrivet fordon i rörelse än tvåhjuliga mopeder eller tvåhjuliga motorcyklar utan sidovagn. Förbudet gäller på den väg där märket är uppsatt fram till märke F28. Märket är alltid placerat på båda sidor av körbanan. Omkörningsförbud som följer av 24 § vägtrafiklagen utmärks bara om orsaken till omkörningsförbudet inte kan uppmärksammas tillräckligt tydligt.
F26 Omkörningsförbud	
	Märket anger förbud mot att med lastbil vars totalvikt överstiger 3,5 ton köra om annat motordrivet fordon i rörelse än tvåhjuliga mopeder eller tvåhjuliga motorcyklar utan sidovagn. Märket är alltid placerat på båda sidor av körbanan. Förbudet gäller på den väg där märket är uppsatt fram till märke F29.
F27 Omkörning med lastbil förbjuden	
	Märket anger att ett förbud som angetts med märke F26 inte längre gäller.
F28 Slut på omkörningsförbud	
	Märket anger att ett förbud som angetts med märke F27 inte längre gäller.
F29 Slut på förbud mot omkörning med lastbil	

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>F30 Hastighetsbegränsning</p>	<p>Märket anger den högsta tillåtna hastigheten för fordon. Hastighetsbegränsningen gäller på den väg där märket är uppsatt och till den plats där annan bestämmelse om hastighet märkts ut. Begränsningen kan också gälla inom ett visst område om märket kompletterats med en tilläggstavla med texten "zon".</p>
 <p>F31 Slut på angiven hastighetsbegränsning</p>	<p>Märket anger slut på särskild hastighetsbegränsning och att generellt gällande hastighetsbegränsning för området skall tillämpas. På märket anges den särskilda hastighetsbegränsning som slutar. Märket kan vara placerat på körbanans vänstra sida.</p>
 <p>F32 Stopp vid tull</p>	<p>Märket anger förbud mot att passera tullkontroll utan att först stanna. Under det vågräta strecket skall ordet tull stå på det språk som är lämpligt med hänsyn till gränsförhållandena.</p>
 <p>F33 Stopp</p>	<p>Märket anger stopplikt av den anledning som anges under det vågräta sträcket. Om märket är kompletterat med en tilläggstavla med avståndsangivelse är märket använt som förhandsmärke.</p>
 <p>F34 Förbud att stanna fordon</p>	<p>Märket anger att det är förbjudet att stanna på körbanan eller vägrenen på den sida av vägen där märket är uppsatt. Förbudet gäller, om inte annat anges på en tilläggstavla, fram till nästa korsning eller fram till den plats där annan bestämmelse om stannande eller parkering märkts ut. Gäller sådan annan bestämmelse under viss tid gäller märket under övrig tid. Märket används normalt inte för att ange förbud att stanna vilket gäller enligt 34 och 35 §§ vägtrafiklagen.</p>
 <p>F35 Förbud att parkera fordon</p>	<p>Märket anger att det är förbjudet att parkera på körbanan eller vägrenen på den sida av vägen där märket är uppsatt. Märkets verkningsområde är detsamma som för märke F34. Märket förbjuder inte rörelsehindrade med särskilt parkeringstillstånd att parkera om fordonet inte hindrar trafiken och märket inte satts upp på en plats där stoppförbud råder enligt 34 eller 35 §§ vägtrafiklagen.</p>
 <p>F36 Zon</p>	<p>Märket anger att de anvisningar som anges genom vägmärken och tilläggstavlor på märket gäller inom ett område.</p> <p>Märket sätts upp vid infarten till området och gäller till den plats där tavla F37 satts upp eller det på annat sätt tydligt framgår att tavlan inte gäller. Inom området behöver märket inte upprepas.</p> <p>Inom området får det förekomma avvikelser från anvisningarna på märket. Dessa avvikelser anges genom vägmärken och tilläggstavlor. Anvisningarna på märket gäller även efter sådan avvikelse utan att märket upprepas.</p>

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Märke

F37 Slut på zon

Närmare föreskrifter

Märket sätts upp vid utfart från ett område inom vilket gäller förbud eller villkor som angivits på märke F36. På märket skall genom vägmärken och tilläggstavlor anges de anvisningar som upphör.

F38 Plats med förbud mot att parkera för annat än viss verksamhet

Märket anger förbud mot att parkera för annat än det trafikantslag, den verksamhet eller av det skäl som anges på märket.

Förbudet gäller fram till märke F40. Är texten på märket taxizon gäller förbudet fram till märke A14.

F39 Plats med förbud mot att stanna för annat än viss verksamhet

Märket anger förbud mot att stanna för annat än det trafikantslag, den verksamhet eller av det skäl som anges på märket. Förbudet gäller inte stannande för av- eller påstigning som kan ske utan hinder för det trafikslag eller den verksamhet som anges på märket.

F40 Slut på plats med förbud att parkera annat än för viss verksamhet

Märket anger att ett förbud som har angetts med märke F38 inte längre gäller.

Den text som angetts på märke F38 skall upprepas på märket.

F41 Slut på plats med förbud att stanna annat än för viss verksamhet

Märket anger att ett förbud som angetts med märke F39 inte längre gäller. Den text som angetts på märke F39 skall upprepas på märket.

F42 Förbud att parkera på dag med udda datum

Märket anger förbud mot att parkera fordon på dag med udda datum. Förbudet gäller på den sida av vägen där märket är placerat från kl. 08.00 den avsedda dagen till kl. 08.00 följande dag om inte annat anges med en tilläggstavla. Verkningsområdet för märket är detsamma som för märke F34.

F43 Förbud att parkera på dag med jämt datum

Märket anger förbud mot att parkera fordon på dag med jämt datum. Förbudet gäller på den sida av vägen där märket är placerat från kl. 08.00 den avsedda dagen till kl. 08.00 följande dag om inte annat anges med en tilläggstavla. Verkningsområdet för märket är detsamma som för märke F34.

Påbudsmärken

17 §. En anvisning som anges med ett påbudsmärke börjar, om inte annat anges i 18 § vid märket och sträcker sig, fram till den punkt där motsvarande märke med tilläggstavla T9 satts upp eller, om sådant

marke saknas, till nästa korsning med annan väg än sådan väg eller plats som anges i 20 § 3 mom. vägtrafiklagen. Om märket gäller även efter vägkorsningen skall märket upprepas efter korsningen.

18 §. Påbudsmärken är:

Märke	Närmare föreskrifter			
 P1a Körriktning	 P1b Körriktning	 P1c Körriktning	Märket anger att fordon skall föras i pilens riktning. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena på platsen.	
 P2a Körriktning			 P2b Körriktning	Märket anger att fordon skall föras i endera pilens riktning. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena på platsen.
 P3 Cirkulationsplats				Märket anger cirkulationsplats. Märket får användas endast tillsammans med märke Fö1 eller Fö2.
 P4a Trafikdelare	 P4b Trafikdelare	Märket anger att fordon skall passera märket på den sida som pilen i symbolen visar eller, om det finns två pilar i symbolen, antingen till höger eller till vänster.		
 P5 Cykelbana		Märket anger cykelbana som avskilts från körbana genom vägmärkning eller kantstensmärkning eller väg som är avsedd enbart för cykeltrafik och trafik med moped med låg effekt. Om mopedtrafik inte är tillåten på cykelbanan är märket kompletterat med en tilläggstavla med texten "ej moped".		
 P6 Gångbana	Märket anger gångbana som avskilts från körbana genom vägmärkning eller kantstensmärkning eller väg som är avsedd enbart för gångtrafik.			
 P7a Gemensam gång- och cykelbana	Märket anger en gemensam cykel- och gångbana som avskilts från körbana genom vägmärkning eller kantstensmärkning eller väg som är avsedd enbart för gång- och cykeltrafik samt för trafik med moped med låg effekt. Om mopedtrafik inte är tillåten på cykel- och gångbanan, är märket kompletterat med en tilläggstavla med texten "ej moped".			
 P7b Gång- och cykelbana som löper parallellt	Märket anger cykel- och gångbana som avskilts genom vägmärkning eller kantstensmärkning eller liknande. Symbolen på märket anger på vilken sida de olika banorna löper. I övrigt gäller om märket vad som är sagt om märke P7a.			

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Märke

P8 Ridväg

Närmare föreskrifter

Märket anger väg som är avsedd enbart för ryttare och gående.

Anvisningsmärken

19 §. Anvisningsmärken upplyser trafikanter om förhållanden som gäller för viss plats, väg eller vägsträcka.

Anvisningsmärken är:

Märke

A1 Tätort

Närmare föreskrifter

Märket anger tätbebyggt område inom vilket särskilda trafikregler gäller. Märkets verkningsområde sträcker sig till märke A2. Märket är placerat på alla vägar som leder till tätorten. Tillsammans med märket används inte förbuds- eller begränsningsmärken. På väg med flera körfält i färdriktningen är märket placerat på båda sidor av körbanan och på annan väg åtminstone på höger sida av körbanan.

A2 Tätort upphör

Märket anger att tätbebyggt område upphör. Märket är placerat på alla vägar som leder från tätorten. På väg med högst ett körfält i varje färdriktning kan märket vara placerat enbart på vänster sida av körbanan.

A3 Gårdsgata

Märket anger gata inom ett bostadsområde speciellt utformad för fotgängare och avsedd endast för tillfällig fordonstrafik med låg hastighet. Genomfartstrafik får inte förekomma. Märket är placerat där gårdsgatan börjar på höger sida av gatan.

A4 Gårdsgata upphör

Märket anger att en gårdsgata slutar. Märket behöver inte sättas upp om det tydligt framgår att gårdsgatan upphör.

A5 Gågata

Märket anger att en gågata börjar. Undantag från bestämmelserna om fordon som får föras på gågata enligt 40 § 2 mom. vägtrafiklagen skall anges på en tilläggstavla.

A6 Gågata upphör

Märket anger att en gågata upphör. Märket behöver inte sättas upp om det tydligt framgår att gågatan upphör.

A7 Lågfartsväg

Märket anger vägsträcka eller område där förhållandena är sådana att det inte är lämpligt att färdas med högre hastighet än den angivna. Märket får bara sättas upp där särskilda åtgärder vidtagits för att fordon inte skall kunna färdas med högre hastighet.

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>A8 Låg fartsväg upphör</p>	Märket anger att lågfartsväg upphör.
 <p>A9 Enkelriktad trafik</p>	Märket anger väg med enkelriktad fordonstrafik. Märket är placerat i vägens riktning på byggnad invid vägen eller på särskild stolpe.
 <p>A10a Återvändsväg</p>	Märket anger att genomfart inte är möjlig längs vägen respektive längs anslutande väg.
 <p>A10b Återvändsväg</p>	
 <p>A10c Återvändsväg</p>	Märket anger att genomfart inte är möjlig längs vägen med andra fordon än cykel eller moped med låg effekt.
 <p>A11 Övergångsställe</p>	<p>Märket anger övergångsställe.</p> <p>Märket skall sättas upp på båda sidor om vägen om inte särskilda skäl talar mot det. Är körbanan uppdelad av en refug eller liknande skall märket sättas upp på den om det är lämpligt. Märket skall vara riktat åt båda hållen om det inte finns särskilda skäl till annat.</p> <p>På väg där högsta tillåtna hastighet är högre än 50 kilometer i timmen får märket endast undantagsvis sättas upp.</p>
 <p>A12a Parkeringsplats</p>	<p>Märket anger parkeringsplats eller att parkering är tillåten.</p> <p>Om särskilda villkor eller begränsningar gäller för parkering på parkeringsplatsen är detta angivet med tilläggsskylt. På parkeringsplats som är försedd med parkeringsmätare används märket, kompletterat med märke som anger eventuella villkor eller begränsningar i allmänhet endast i miniatyrformat på parkeringsmätaren eller på stolpen som bär upp mätaren. Om märket är kompletterat med en tilläggstavla som anger fordonsslag, innebär det att parkering är tillåten endast med det slag av fordon som anges på tilläggstavlan.</p>
 <p>A12b Parkeringsplats i parkeringshus</p>	Märket anger parkeringsplats i parkeringshus eller annan parkeringsanläggning under tak och används för vägvisning till sådan plats.
 <p>A13 Mötesplats.</p>	Märket anger att vägen breddats på platsen för att underlätta möte mellan fordon. På mötesplats får fordon inte parkeras på någon sida av vägen.
 <p>A14 Taxi</p>	Märket anger den i färdriktningen räknat bortre gränsen för uppställningsplats för taxibilar. Symbolen finns både på märkets fram- och baksida.

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Lokaliseringsmärken för vägvisning

20 §. Anvisning om lämplig väg för visst fordonsslag eller vägvisning till vissa anläggningar får ske genom att symboler enligt 25 § anges på lokaliseringsmärket.

Lokaliseringsmärken för vägvisning är:

Märke

Närmare föreskrifter

LV1 Orienteringstavla

Märket anger korsning.

Om inte särskilda skäl föranleder annat skall märket sättas upp 200–400 meter före korsningen. Inom tätbebyggt område skall avståndet till korsningen vara 50–100 meter.

LV2 Tabellorienteringstavla (Förenklad orienteringstavla)

Märket anger korsning.

LV3 Orienteringstavla för omfart

Märket anger vägsträcka med begränsning av något slag och är placerat före den korsning där lämplig färdväg anvisas. Märkets giltighet kan begränsas till att avse enbart visst fordonsslag genom angivande av ifrågavarande fordonsslag. Orsaken till att omfart anvisas kan vara angiven med något av förbuds- eller begränsningsmärkena F6, F7 eller F18-F24.

LV4 Orienteringstavla för omfart

Märket anger tillfällig vägvisning.

LV5a Vägvisare för omfart

Märket anger riktning och avstånd till mål på en omfartsväg. Om omfart anvisas endast för visst slag av fordon, är märket försett med en symbol som anger ifrågavarande fordonsslag.

LV5b Vägvisare för omfart

Märket anger riktning på en omfartsväg. Om omfart anvisas endast för visst slag av fordon, är märket försett med en symbol som anger ifrågavarande fordonsslag.

LV6 Omfartsinformation

Märket anger färdväg när en väg är avstängd. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.

LV7 Vägvalsinformation

Märket anger att färd i pilens riktning förutsätter ett särskilt vägval till följd av trafikreglering, begränsade möjligheter att svänga eller liknande. På märket kan orsaken till att särskilt vägval förutsätts vara angivet med vägmärke av miniatyrformat. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.

Märke

Närmare föreskrifter

LV8 Körfältsinformation

Märket anger körfältsreglering i nästa korsning. Märket är placerat där regleringen börjar och anpassas efter förhållandena.

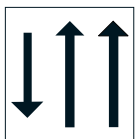
LV9 Körfält upphör

Märket anger att ett körfält upphör och att förare i det körfältet skall byta körfält. Märket anpassas efter förhållandena. Om märket är kompletterat med tilläggstavla T2, är märket använt som förhandsmärke. Vid tillfällig avstängning av körfält på grund av vägarbete eller liknande, kan pilarna på märket vara svarta på orange botten.

LV10 Sammanvävning

Märket anger att två körfält övergår i ett.

LV11 Körfältsindelning

Märket anger körfältsindelningen. Märket anpassas efter förhållandena.

LV12 Vägvisare ovanför körbanan

Märket anger för vilket eller vilka färdmål körfältet bör användas.

LV13a Körfältspil

LV13b Körfältspil

LV13c Körfältspil

Märket, som är placerat ovanför ett körfält, anger den eller de färdriktningar som körfältet är avsett för.

LV14 Vägvisare för allmänna och kommunvägar

Märket anger riktning och avstånd till mål på allmänna vägar och på kommunvägar. Märket är placerat i eller i omedelbar närhet av korsning. Avstånd är angivet i kilometer.

LV15 Vägvisare för enskild väg

Märket anger avtag från allmän väg till enskild väg eller enskilt område. Avstånd anges i kilometer med en decimals noggrannhet.

LV16 Vägvisare till lokalt mål i tätort

Märket anger riktningen till stadsdel eller annat område i tätort.

LV17 Adressvägvisare

Märket anger riktningen till verk, inrättning, företag eller liknande som ofta besöks av allmänheten. Märket används endast för närinformation.

LV18 Gatunamnsskylt

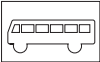
Märket anger namnet på vägen eller gatan.

LV19 Vägvisare till tillfälliga arrangemang

Märket anger riktningen till tillfälliga arrangemang.

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>LV20 Avståndstavla</p>	<p>Märket anger avståndet till angivna mål. Avståndet anges i kilometer.</p>
 <p>LV21 Ortnamn</p>	<p>Märket anger plats som är av betydelse för orienteringen längs allmän väg. Om den plats som anges på märket är en by, är märket placerat där bosättningen börjar.</p>
 <p>LV22 Nummer på huvudväg</p>	<p>Märket anger nummer på huvudväg. Märket används ensamt eller som symbol på orienteringstavla eller vägvisare.</p>
 <p>LV23 Nummer på annan allmän väg</p>	<p>Märket anger nummer på annan allmän väg än huvudväg. Märket används ensamt eller som symbol på orienteringstavla eller vägvisare.</p>
 <p>LV24 Orientering till väg som numret avser</p>	<p>Märket anger att vägen leder till den väg som har det nummer som anges på märket. Märket används ensamt eller som symbol på orienteringstavla eller vägvisare. Botten på märket är röd om orienteringen avser huvudväg och blå om orienteringen avser annan allmän väg.</p>
 <p>LV25 Märke för visst ändamål</p>	<p>Märket anger lämplig väg för visst eller vissa fordonsslag eller trafikantgrupper eller lämplig väg till det mål som symbolen anger. På märket infogas symboler enligt 25 §. Flera symboler får infogas på samma märke.</p>

21 §. Lokaliseringsmärken för vägvisning av gång- och cykeltrafik används på gång- och cykelbanor men kan även användas på andra vägar om det finns skäl att upplysa om färdväg för gående eller cyklande.

Lokaliseringsmärken för vägvisning av gång- och cykeltrafik behöver inte vara utförda i reflekterande material.

Lokaliseringsmärken för vägvisning av gång- och cykeltrafik är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>LVgc1 Vägvisare</p>	<p>Märket anger väg till ort, plats, anläggning eller liknande. Avstånd får anges i kilometer med en decimals noggrannhet. Symbolen för trafikkategori anpassas till förhållandena. Om färdmålet ingår i en cykelled kan märke LVgc2 användas i stället för trafikkategori. Om inte annat anges särskilt är trafik med moped med låg effekt tillåten när cyklandesymbol eller gående- och cyklandesymbol finns på märket.</p>
 <p>LVgc2 Vägvisare på cykelled</p>	<p>Märket anger väg till ort, plats, anläggning eller liknande längs cykelled. Avstånd får anges i kilometer med en decimals noggrannhet.</p>
 <p>LVgc3a Cykelled</p>	<p>Märket anger särskilt anordnad cykelled. Ledens namn och pil som anger riktningen får infogas i märket.</p>
 <p>LVgc3b Cykelled</p>	

22 §. Lokaliseringsmärken för vägvisning till allmänna inrättningar får infogas i lokaliseringsmärke för vägvisning. Den blå ramen och bården behöver då inte tas med.

Lokaliseringsmärken för vägvisning till allmänna inrättningar m.m. är:

Märke	Närmare föreskrifter
 LI1 Post	Märket anger post eller plats där posttjänster erbjuds.
 LI2a Telefon	Märke LI2a anger telefonautomat och märke LI2b anger nödtelefon.
 LI2b Nödtelefon	
 LI3 Första hjälpen	Märket anger sjukhus med akutmottagning eller plats med förstahjälpenutrustning.
 LI4 Industriområde	Märket anger industriområde.
 LI5a Busshållplats för fjärrtrafik	Märket anger hållplats för buss i fjärr- respektive lokaltrafik. Symbolen finns både på märkets fram- och baksida. Märket är placerat vid vägkanten, vid refug eller på väntkur.
 LI5b Busshållplats för lokaltrafik	

23 §. Lokaliseringsmärken för vägvisning till serviceanläggningar m.m. får infogas i lokaliseringsmärke för vägvisning. Den blå ramen och bården behöver då inte tas med.

Lokaliseringsmärken för vägvisning till serviceanläggningar m.m. är:

Märke	Närmare föreskrifter
 LS1 Informationsställe	Märket anger turistbyrå, informationstavla eller annan plats där information kan fås.
 LS2 Bilverkstad	Märket anger bilverkstad där akuta reparationer kan utföras på de flesta vanligen förekommande fordonstyperna.
 LS3 Drivmedel	Märket anger anläggning som tillhandahåller drivmedel.
 LS4 Hotell	Märket anger hotell.

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Märke	Närmare föreskrifter
 LS5 Restaurang	Märket anger restaurang.
 LS6 Café	Märket anger anläggning som serverar drycker och enkla maträtter.
 LS7 Kiosk	Märket anger kiosk.
 LS8 Vandrarhem	Märket anger vandrarhem.
 LS9 Stugby	Märket anger stugby.
 LS10 Campingplats	Märket anger campingplats för både tält, husvagnar och husbilar.
 LS11 Uppställningsplats för husvagnar	Märket anger uppställningsplats för husvagnar.
 LS12 Rastplats	Märket anger rastplats där det även finns en toalett. Är toaletten handikappanpassad anges det med en tilläggstavla med symbolen S12.
 LS13 Toalett	Märket anger toalett. Är toaletten handikappanpassad anges det med en tilläggstavla med symbolen S12.
 LS14 Friluftsområde	Märket anger friluftsområde.
 LS15 Vandringsled	Märket anger särskilt anordnad vandringsled.
 LS16 Badplats	Märket anger utomhusbad.

Märke	Närmare föreskrifter
 LS17 Fiskekort	Märket anger försäljningsställe för fiskekort.
 LS18 Golfbana	Märket anger golfbana.
 LS19 Skidlift	Märket anger skidlift.
 LS20 Sevårdhet	Märket anger sevårdhet av stort allmänt intresse.
 LS21 Radiostation	Märket anger en eller flera radiostationer som tillhandahåller trafikinformation.
 LS22 Servicetavla med flera symboler och text	Märket anger serviceanläggning.
 LS23 Tillfällig utmärkning	Märket anger riktningen till ett landsbygdsföretag. Texten anpassas efter verksamheten.

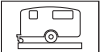

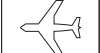

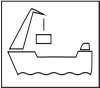
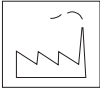

24 §. Lokaliseringsmärke för turistiskt intressanta mål:

Märke	Närmare föreskrifter
 LT1 Turistområde	Märket anger område av stort turistiskt intresse. Symbolen på märket anpassas efter attraktionen.
 LT2 Turistväg	Märket anger vägsträcka av stort turistiskt intresse.
 LT3 Postvägen	Märket anger vägsträckningen för den historiska postvägen mellan Stockholm och Åbo via Åland.

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Symboler

25 §. Följande symboler får användas på lokaliseringsmärken eller tilläggstavlor. Om inte annat anges skall symbolen vara vit på mörk bakgrund och svart när den används på ljus botten.

Märke		Närmare föreskrifter
		
S1 Lastbil	S2 Lastbil med tillkopplad släpvagn	S3 Paketbil
		
S4 Personbil	S5 Personbil med tillkopplad släpvagn	S6 Släpvagn
		
S7 Buss	S8 Traktor	
		
S9 Motorcykel	S10 Cykel	
		
S11 Gående	S12 Rörelsehindrade	
		
S13 Flygplats	S14 Färja	S15 Cykelfärja
		
S16 Godshamn	S17 Industriområde	
		Symbolen anger fordon som transporterar farligt gods.
S18 Farligt gods		

Tilläggstavlor

26 §. Tilläggstavlor används för att ge kompletterande anvisningar till vägmärken. De placeras nedanför vägmärket i samma lodräta plan och skall ha samma bottenfärg och färg på tecken som det vägmärke det används under om inte annat sägs i 27 §. Tilläggstavlor under märken som anger förbud att stanna eller förbud att parkera skall dock ha gul bottenfärg och svarta tecken.

27 §. Tilläggstavlor är:

Tavla	Närmare föreskrifter
 T1 Verkningsområde	Tavlan anger verkningsområdet för det som märket avser med början vid märket.
 T2 Avstånd till	Tavlan anger anståndet till det märket avser.
 T3 Avstånd till stopplikt	Tavlan anger anståndet till stopplikt. Tavlan får endast användas under märke Fö1.
 T4 Totalmassa	Tavlan anger att angivelsen på märket endast gäller fordon med en totalmassa som överstiger det angivna värdet.
 T5 Fri bredd	Tavlan anger att den fria bredden är begränsad.
 T6a Fri höjd under fast hinder	Tavlan anger att den fria höjden är begränsad på grund av ett fast hinder eller på grund av att det finns en elledning över vägen eller leden som kan innebära fara.
 T6b Fri höjd under elledning	
 T7 Riktning	Tavlan anger riktningen till det som anges på märket eller att märkets verkningsområde sträcker sig in på korsande väg.
 T8a Föremål i pilens riktning eller verksamhetsområde	Tavlan anger att angivelsen på märket finns åt det håll pilen visar.
 T8b Föremål i pilens riktning, med angivande av avstånd	
 T9a Verkningsområde i var-dera riktningen	Tavlan anger att angivelsen på märket gäller på båda sidor om märket. Tavlan kan användas tillsammans med märkena F34-F35, F42-F43, P5-P8 eller A12a.
 T9b Verkningsområde i pilens riktning	
 T10a Verkningsområde slutar	Tavla T10a anger att angivelsen på märket slutar, T10b anger att angivelsen på märket börjar och T10c anger att angivelsen på märket gäller åt det håll pilen visar. Tavlan kan användas tillsammans med märkena F34-F35, F42-F43, P5-P8 eller A12a.
 T10b Verkningsområde börjar	
 T10c Verkningsområde i pilens riktning	
 T11 Symboltavla	Tavlan anger att det märke under vilket tavlan är uppsatt endast gäller för det fordonsslag eller den trafikantgrupp som anges på tavlan. Symbolerna S1-S12 får användas. Används symbolen S12 under märke A12a avser den endast rörelsehindrade som innehar i 50 § 5 mom. vägtrafiklagen avsett parkeringstillstånd. Symbolen S12 kan även användas ensamt på parkeringsplats för att ange att viss del av parkeringsplatsen är reserverad för rörelsehindrade.

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Märke

Närmare föreskrifter

T12 Nedsatt syn

Tavlan anger att personer med nedsatt syn är vanligt förekommande. Används under varningsmärke eller under märke A11.

T13 Nedsatt hörsel

Tavlan anger att personer med nedsatt hörsel är vanligt förekommande. Används under varningsmärke eller under märke A11.

T14 Klockslag

Tavlan anger när angivelsen på märket gäller. Klockslag med svarta eller vita siffror utan parentes anger att regleringen gäller under vardagar utom vardag före sön- och helgdag. Klockslag med svarta eller vita siffror inom parentes anger att regleringen gäller under vardag före sön- och helgdag, och klockslag med röda siffror att regleringen gäller under söndagar och helgdagar. Flera klockslag kan anges på samma tavla.

T15 Vägars fortsättning i korsning

Tavlan anger korsning där förare på en väg som anges med ett tjockt streck har företräde framför fordon på en väg som anges med ett smalt streck.

Tavlan utformas efter förhållandena på platsen.

Zon

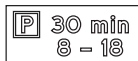
T16 Zon

Tavlan anger att de anvisningar som anges genom vägmärke gäller inom ett område.

Tavlan sätts upp vid infarten till området.

30 min

T17a Tidbegränsning

T17b Särskilda bestämmelser för stannande och parkering

Tavlan anger avvikelse från det märke den är uppsatt under. Tavla T17a kan användas tillsammans med märkena F35, F38 eller A12a. Används tavlan tillsammans med märke A12a skall den vara blå med vit text utan ram. Tavla T17b kan användas tillsammans med märkena F35 eller F38. För klockslag gäller vad som sägs under tavla T14.

T18 Avgiftsbelagd parkering

Tavlan anger att parkering mellan de klockslag som anges är tillåten endast om avgift erläggs. För klockslag gäller vad som sägs under tavla T14.

T19 P-biljett

Tavlan anger att parkeringsbiljett skall användas vid parkering.

T20 Parkeringsskiva

Tavlan anger att tiden när parkering påbörjas skall anges med en parkeringsskiva eller någon annan anordning. För klockslag gäller vad som sägs under tavla T14.

T21 Tillåten parkeringstid

Tavlan anger den längsta tillåtna tiden för parkering.

T22a Fordons placering på parkeringsplats

T22b Fordons placering på parkeringsplats

T22c Fordons placering på parkeringsplats

Tavlan anger hur fordon skall parkeras på en parkeringsplats.

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>T23 Tilläggstavla med texten "Servicetrafik tillåten"</p>	<p>Tavlan anger att det, utan hinder av det förbud som framgår av det märke tavlan är uppsatt under är tillåtet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) att använda fordon i anslutning till arbete som utförs på eller invid byggnad eller annan anläggning; 2) att använda fordon för transport av gods som det inte är möjligt att utan oskälig ansträngning bära samt för distribution av varor; 3) att använda fordon för befordran av personer med nedsatt förmåga att klara sig på egen hand; 4) att använda fordon för befordran av barn, om en vuxen person skall övervaka flera barn under sju år; 5) att använda taxibil för att avhämta eller avlämna passagerare; samt 6) att använda fordon, om föraren är rörelsehindrad.
 <p>T24 Tilläggstavla med text.</p>	<p>Tavlan anger kompletterande anvisningar som inte kan ges med någon av tavlorna T1-T23. Textens minimihöjd är 60 mm.</p>

3 kap. Trafiksignaler

28 §. Trafiksignaler indelas i

- 1) fordonssignaler, cykelsignaler och gångsignaler,
- 2) signaler för rörlig bro, färjäste eller brandstation samt i
- 3) signaler som används tillsammans med vägmärken.

29 §. Ljusöppningen i annan trafiksignal än grön pilsignal eller gångsignal har en diameter som är mellan 150 och 300 millimeter. Diametern på ljusöppningen i en cykelsignal är dock minst 80 millimeter.

Fordonssignaler och cykelsignaler

30 §. Fordonssignaler och cykelsignaler kan användas i korsning och vid övergångsställe. I fordonssignal visas signalbilderna i följande ordning: rött ljus - rött och gult ljus samtidigt - grönt ljus - gult ljus - rött ljus.

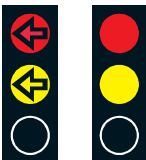
Under tider när trafiken är gles kan i stället för den signalväxling som anges i 1 mom. visas endast blinkande gult ljus.

31 §. I fordonssignal i korsning ingår primärsignal och minst en sekundärsignal i vilken visas samma signalväxling som i primärsignalen. Med primärsignal avses den första signalen sett i färdriktningen. I cykelsignal ingår dock i allmänhet inte sekundärsignal.

Primärsignal är placerad till höger om eller ovanför det eller de körfält som signalen gäller. Om det finns flera körfält i samma färdriktning och särskild reglering förekommer på körfält till vänster, är primärsignal som avser sådant körfält dock placerad till vänster om eller ovanför körfältet.

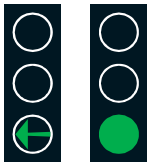
Sekundärsignal är placerad på refug, till vänster om körbanan, ovanför körbanan eller till höger om körbanan. Minst en sekundärsignal är alltid placerad åtminstone två och en halv meter efter primärsignalen, sett i färdriktningen.

32 §. I fordonssignaler visas följande signalbilder:

Signalbild	Närmare föreskrifter
 <p>Rött ljus</p>	<p>Signalen anger att fordon inte får passera stopplinje eller, om sådan saknas, signalen. Signal med konturpil gäller endast färd i den riktning som pilen anger. Cyklande och mopedförare som har för avsikt att svänga till vänster på sätt som sägs i 19 § vägtrafiklagen skall dock följa signalväxling som gäller färd rakt fram.</p>
 <p>Rött och gult ljus</p>	<p>Signalen anger att växling till grönt ljus är omedelbart förestående. I övrigt har signalen samma innebörd som rött ljus. Signalbilden visas under högst två sekunder.</p>

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

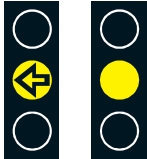
Märke

Grönt ljus

Närmare föreskrifter

Signalen anger att fordon får köra. Grön pil anger att signalen gäller den färdriktning som anges med pilen. Gående som har beträtt eller står i beråd att beträda övergångsställe skall dock lämnas tillfälle att passera. Föraren skall dessutom vid sväng i korsning våja för cyklande, mopedförare och gående som korsar vägen samt vid vänstersväng även för mötande trafik. Förutom pilsignal med tre ljusöppningar kan signal med endast grönt pilljus förekomma. Signal med endast grönt pilljus kan användas tillsammans med huvudsignal där det inte förekommer korsande trafik i pilens riktning.

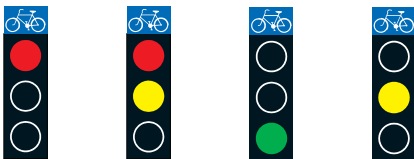
Gult ljus

Signalen anger att stopplinje eller, om sådan saknas, signalen inte får passeras om inte fordonet, när ljuset växlar från grönt till gult, hunnit så långt fram att det inte kan stannas utan fara. Signalbilden visas under minst tre och högst fem sekunder.

Blinkande gult ljus

Signalen anger att särskild försiktighet skall iakttagas och att anvisningar genom vägmärke och vägmärkingar skall följas.

Cykelsignal

Signalen gäller cyklande, mopedförare och förare av invalidcykel som färdas på cykelbana. Ovanför signalen finns en upplyst vit cykelsymbol mot blå bakgrund.

33 §. Fordonssignal gäller även gående, om inte särskild signal finns för gångtrafiken.

Gångsignaler

34 §. Anläggningar med gångsignaler skall sättas upp vid övergångsställe på väg där den högsta tillåtna hastigheten överstiger 50 kilometer i timmen. I övrigt sätts de upp där det behövs.

Gångsignalen är avstängd när fordonssignalen är avstängd och när den på grund av driftsavbrott visar blinkande gult ljus.

Gångsignal gäller även cyklande, mopedförare och förare av invalidcykel som använder cykelbana, om särskild cykelsignal inte finns.

En gångsignal får kombineras med en akustisk signal med tickande ljud.

35 §. I gångsignaler visas följande signalbilder:

Signalbild

Rött ljus, akustisk signal med långsam pulsfrekvens

Närmare föreskrifter

Signalen anger att gående inte får beträda körbana eller cykelbana. Gående som befinner sig på körbanan eller cykelbanan när signalen växlar från grönt till rött ljus skall dock fortsätta till refug eller liknande anordning eller, om sådan saknas, till andra sidan av körbanan eller cykelbanan. Samtidigt som signalen visas får en akustisk tickande signal med långsam pulsfrekvens ljuda.

Grönt ljus, akustisk signal med snabb pulsfrekvens

Signalen anger att gående får beträda körbana eller cykelbana. Samtidigt som signalen visas får en akustisk tickande signal med snabb pulsfrekvens ljuda.

Signal för rörlig bro, färjfäste och brandstation

36 §. I en signal för rörlig bro, färjfäste och brandstation visas signalbilderna i följande ordning: blinkande gult ljus - gult ljus - blinkande rött ljus - blinkande gult ljus.

Om signalen är kompletterad med en avstängningsbom kan i en signal på bommen visas blinkande rött ljus när den är i rörelse eller nedfälld.

37 §. En signal för rörlig bro, färjfäste eller brandstation är placerad på höger sida av körbanan. Om det finns flera körfält i samma färdriktning finns det en likadan signal ovanför körbanan, på en refug eller på vänster sida av körbanan.

38 §. Signaler för rörlig bro, färjfäste och brandstation visar följande signalbilder:

Signalbild	Närmare föreskrifter
 Blinkande gult ljus	 Blinkande gult ljus
 Gult ljus	
 Gult ljus	Signalen anger att stopplinje eller, om sådan saknas, signalen inte får passeras med fordon. Om föraren, när ljuset växlar från blinkande gult till gult, hunnit så långt fram att fordonet inte kan stannas utan fara före stopplinjen eller signalen, får färden dock fortsätta. Signalbilden visas under minst tre och högst fem sekunder.
 Blinkande rött ljus	
 Växelvis blinkande rött ljus	Signalen anger att stopplinje eller, om sådan saknas, signalen inte får passeras.

Signal som används tillsammans med vägmärke

39 §. Tillsammans med varningsmärken och märke som anger övergångsställe kan följande signal användas:

Signalbild	Närmare föreskrifter
 Blinkande gult ljus	Signalen används för att förstärka den anvisning som meddelas genom vägmärket. I signalen kan en eller flera ljusöppningar i samma vågräta plan ingå.

4 kap. Vägmärkingar

40 §. Vägmärkingar indelas i längsgående märkingar, tvärgående märkingar och andra märkingar.

Vägmärkingar är vita, om inte annat anges. De skall vara utförda så att de reflekterar ljus om det inte finns särskilda skäl som föranleder annat.

41 §. För tillfälligt behov vid vägomläggningar och liknande kan vägmärkingar utföras med orange färg. Märkingar med orange färg gäller i stället för märkingar med annan färg.

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Längsgående markeringar

42 §. Längsgående markeringar är:

Markering	Närmare föreskrifter
 <p>M1 Mittlinje och körfältslinje</p>	<p>Markeringen används som mittlinje eller körfältslinje. Mittlinje anger körbanemitt på väg med trafik i båda riktningarna. Körfältslinje utgör linje mellan körfält med trafik i samma riktning.</p> <p>Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 1:3, dock kan förhållandet vara 1:1 på väg där den högsta tillåtna hastigheten inte överstiger 50 km/h.</p>
 <p>M2 Spärrlinje</p>	<p>Markeringen används för att före korsning eller i undantagsfall även på annan plats åtskilja trafik i samma riktning. Markeringen kan även utgöra skiljelinje mellan gångbana och cykelbana eller mellan körbana och gång- eller cykelbana. Ett fordon får inte med något hjul föras på eller över linjen.</p>
 <p>M3 Varningslinje</p>	<p>Markeringen förvarnar om en spärrlinje eller särskilt farligt vägvagnsnitt. På väg där körbanan är smalare än sex meter används linjen för att ange var det på grund av nedsatt sikt eller av annat skäl är förenat med särskild fara att använda körfält som är avsett för motgående trafik eller för att förvarna om en sådan plats. Linjen kan användas i samma syfte även på bredare körbana inom tätort samt, om särskild orsak föreligger, även på annan plats.</p> <p>Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 3:1.</p>
 <p>M4 Mittlinje och spärrlinje</p>	<p>Markeringen anger att fordon som befinner sig på samma sida om mittlinjen som spärrlinjen inte med något hjul får föras på eller över spärrlinjen. Markeringen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.</p>
 <p>M5 Mittlinje och varningslinje</p>	<p>Markeringen förvarnar om en spärrlinje på den sida av mittlinjen där varningslinjen finns. Markeringen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.</p>
 <p>M6 Varningslinje och spärrlinje</p>	<p>Markeringen anger att fordon som befinner sig på samma sida om varningslinjen som spärrlinjen inte med något hjul får föras på eller över spärrlinjen samt förvarnar om spärrlinje eller särskild fara i den andra färdriktningen. Markeringen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.</p>
 <p>M7 Dubbel spärrlinje.</p>	<p>Markeringen anger att fordon inte med något hjul får föras på eller över någon av linjerna. Markeringen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.</p>
 <p>M8 Ledlinje.</p>	<p>Markeringen används för att vägleda fordonstrafiken i komplicerade korsningar.</p> <p>Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 1:1.</p>
 <p>M9 Bruten kantlinje.</p>	<p>Markeringen anger en körbanas yttergränser och kan användas där yttergränserna inte angivits med någon annan markering.</p> <p>Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 1:2.</p>
 <p>M10 Heldragen kantlinje</p>	<p>Markeringen anger en körbanas yttergränser i de fall den inte anges med någon annan markering. Ett motordrivet fordon som befinner sig till vänster om linjen bör inte med något hjul föras över linjen. Moped bör dock, om det kan ske utan olägenhet, framföras till höger om linjen.</p> <p>Markeringen kan även utföras som en ljudalstrande linje för att uppmärksamma föraren på att denne passerar linjen.</p>

43 §. Måtten på de längsgående markeringarna är:

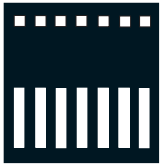

Markering	Linjebredd (m) på vägar upp till 6,5 m bredd	Linjebredd (m) på vägar bredare än 6,5 m	Dellinjelängd (m)
M1	0,1	0,15	3
M2	0,1	0,15	—
M3	0,1	0,15	9
M8, M9	0,1	0,15	1
M10	0,1	0,15	—

Med avvikelse från vad som anges i 1 mom. kan bredden vara 0,2 meter på markeringarna M1 och M2 när de skiljer körfält avsett för färd rakt fram från körfält avsett endast för sväng, på markering M2 när den utgör skiljelinje mellan körbana och gång- eller cykelbana samt på markering M9 när den utgör fortsättning på en 0,2 meter bred spärrlinje.

Avstånd i sidled mellan de linjer som ingår i linjekombinationerna M4-M7 är 0,1 meter.

Tvärgående markeringar

44 §. Tvärgående markeringar är:

Markering	Närmare föreskrifter
	Markeringen anger var ett fordon skall stannas enligt vägmärke eller trafiksignal.
M11 Stopplinje	
	Markeringen upplyser om att väjningsskyldighet gäller enligt vägmärke Fö2. Linjen består av trianglar med mellanrum som är lika långa som triangelns bas.
M12 Väjningslinje	
	Markeringen anger övergångsställe på körbana. Förhållandet mellan linjen och mellanrummet är 1:1.
M13 Övergångsställe	
	Markeringen anger plats där cykelbanan korsar körbanan. Markeringen består av två brutna linjer med kvadrater och mellanrum där mellanrummet är lika långt som kvadratens sida. Där markeringen kombineras med ett övergångsställe behöver markeringen på den sida av cykelöverfarten som ligger närmast övergångsstället inte utföras. I sådana fall skall kvadraternas sidor ha samma längd som de streck som anger övergångsstället.
M14a Cykelöverfart	
	
M14b Kombinerad cykelöverfart och övergångsställe	
	Markeringen anger cykelbanas sträckning.
M15 Cykelfält	

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Markering	Närmare föreskrifter
<div>Upphöjning</div> <div></div> <div>M16 Farthinder</div>	Markeringen anger plats där ett gupp har anlagts som fARTHINDER och skall anbringas på båda sidor av hindret. En markering består av två parallellt ordnade brutna linjer där mellanrummet är lika långt som kvadratens sida.

45 §. Måtten på tvärgående markeringar är:

Markering	Linjebredd (m)	Dellinjelängd (m)
M11	0,4	
M12	0,7	0,5
M13	>2,5	0,5
M14, M16	0,5	0,5

Avståndet mellan de två brutna linjerna som ingår i markering M14 är minst 1,5 meter.

Andra markeringar

46 §. Förutom längsgående och tvärgående markeringar finns följande markeringar:

Märke	Närmare föreskrifter
<div></div> <div>M16a Körfältspil</div>	Markeringen anger i vilken eller vilka köRRIKTNINGAR köRFÄLTET får användas. Körfältspil med två pilangivelser i samma riktning upplyser om färdväg i nästa och därpå följande korsning.
<div></div> <div>M16b Körfältspil</div>	
<div></div> <div>M16c Körfältspil</div>	
<div></div> <div>M17 Anvisning om körfäلتsbyte</div>	Markeringen anger att byte av körfäلت är nödvändigt på grund av att körfäلتet upphör.
<div></div> <div>M18 Spärrområde</div>	Markeringen anger område som inte är avsett för fordons- trafik. Ett fordon får inte med något hjul föras på eller över markeringen. Mindre spärrområden kan utföras helt i vitt.
<div></div> <div>M19 Hastighetsbegränsning</div>	Markeringen anger hastighetsbegränsning och får användas för att förtydliga hastighetsbegränsning som anges med vägmärke.
<div></div> <div>M20 Buss</div>	Markeringen anger att körfäلتet endast är avsett för buss i linjetrafik eller att en uppställningsplats endast får användas av bussar.
<div></div> <div>M21 Taxi</div>	Markeringen anger plats där endast taxi får stanna eller parkera.
<div></div> <div>M22 Stopp</div>	Markeringen anger stopplikt och får användas för att för- stärka anvisning genom markering M11. Markeringen får endast användas tillsammans med märke Fö2.

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>M23 Lastzon</p>	<p>Markeringen anger att endast stannande för av- eller påstigning är tillåten. Markeringen får endast utföras där märke F38 är uppsatt. Texten anpassas till texten på märket.</p>
 <p>M24 Parkeringsplats</p>	<p>Markeringen anger gräns för uppställning av fordon på en parkeringsplats eller längs en vägsträcka. Markeringen kan användas tillsammans med märke A2a. Även markering med heldragen linje kan användas.</p>
 <p>M25 Stannande förbjudet</p>	<p>Markeringen anger förbud mot att stanna eller parkera fordon och kan användas tillsammans med märke F33 för att ange märkets verkningsområde eller för att förtydliga annat förbud att stanna.</p>
 <p>M26 Parkering förbjuden</p>	<p>Markeringen anger förbud mot att parkera fordon och kan användas tillsammans med märke F34 för att ange märkets verkningsområde samt vid busshållplats för att ange hållplatsens utsträckning. Förhållandet mellan dellinje och mellanrum är 1:1.</p>
 <p>M27 Förbjudet att stanna eller parkera</p>	<p>Markeringen anger förbud mot att stanna eller parkera fordon och kan användas tillsammans med eller i stället för markering M26 samt vid busshållplats tillsammans med markering M25.</p>
 <p>M28a Färdväg för cyklande och mopedförare</p>	<p>Markeringen anger bana eller lämplig färdväg för den angivna trafikantgruppen och kan utföras med eller utan pil-symbol.</p>
 <p>M28b Färdväg för gående</p>	
 <p>M29 Rörelsehindrad</p>	<p>Markeringen anger rörelsehindrad och kan användas som förtydligande på parkeringsplats som är reserverad för rörelsehindrade med särskilt tillstånd.</p>
 <p>M30 Förberedande upplysning om väjningsplikt</p>	<p>Markeringen anger att väjningsplikt gäller längre fram och får användas som förberedande upplysning om väjnings-skyldighet i korsning där något av märkena Fö1 eller Fö2 finns.</p>
 <p>M31 Avståndsmarkering</p>	<p>Markeringen anger minsta rekommenderat avstånd till framförvarande fordon.</p>

N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Märke

M32 Bullerremсор

Närmare föreskrifter

Markeringen består av upphöjningar som anläggs tvärs över körbanan för att åstadkomma buller och vibrationer i fordonen. De användas för att göra fordonsföraren observant på att denne nalkas en plats som kräver särskild uppmärksamhet.

47 §. Pilsymbolerna i markeringarna M16 och M17 är minst 5 meter långa. Linjebredd i markeringarna M23-M25 är 0,1 meter och dellinjen i markering M25 är 1 meter lång. I markering M30 är i den yttre triangeln basen 2 meter och höjden 5 meter och i den inre triangeln är höjden 4 meter. Övriga mått anpassas efter förhållandena.

5 kap. Andra anordningar för anvisningar för trafiken

48 §. Markeringsskärmar, avstängningsanordningar och kantstolpar har följande utseende:

Anordning

X1a Kantmarkeringsskärm

X1b Kantmarkeringsskärm för tillfällig utmärkning

Närmare föreskrifter

Skärmen anger att vägbredden är inskränkt. Skärmen skall passeras på den sida som linjerna lutar ned mot. Gul-röd markeringsskärm används vid vägarbete eller liknande tillfälliga utmärkningar.

X2a Markeringsspil

X2b Markeringsspil

Skärmen anger vägens sträckning. Vid vägarbete och andra tillfälliga utmärkningar används gul-röd markeringsspil.

X3a Avstängningsbom

X3b Avstängningsbom

X3c Avstängningsbom

På avstängningsanordning med sneda linjer anger linjerna att anordningen skall passeras på den sida som linjerna lutar ned mot. Anordningen kan vara kompletterad med lykta i vilken fast eller blinkande rött ljus visas, om vägen är helt avstängd, och i andra fall med lykta i vilken visas blinkande gult ljus.

Som avstängningsanordning kan även användas röda och gula plattor upphängda i en avspärningslina. Storleken på avstängningsanordning anpassas efter förhållandena.

X4 Rött ljus

Anordningen anger att en väg är helt avstängd. Anordningen får användas om det behövs för att förstärka andra anordningar som anger att en väg är avstängd.

X5 Gult blinkande ljus

Anordningen anger att det finns hinder som innebär att särskild försiktighet skall iakttas.

X6 Särskild varningsanordning

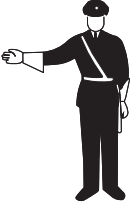

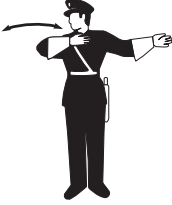
Anordningen anger att framkomligheten på en väg är inskränkt på grund av ett tillfälligt hinder eller liknande. Texten på anordningen anpassas till orsaken till att framkomligheten är inskränkt.

Anordning	Närmare föreskrifter
 X7 Kantstolpe, framsida	<p>Anordningen anger vägens eller körbanans kant. Anordningen placeras normalt omedelbart utanför vägbanan eller körbanan.</p> <p>Vid en korsning, parkeringsplats eller motsvarande där fordon kan föras av eller in på vägen får reflektorerna utföras i gul färg.</p>
 X7 Kantstolpe, baksida	

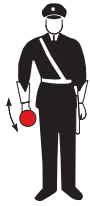
6 kap. Tecken av polisman

49 §. Vid reglering och övervakning av trafiken kan tecken av polisman användas. Tecknen kan även användas av annan person i enlighet med vad därom är föreskrivet i vägtrafiklagen.

50 §. Tecken av polisman är följande:

Tecken	Närmare föreskrifter
 Stopp fram- och bakifrån samt vägen fri från sidan	<p>Tecknet anger att den som närmar sig polismannen framiifrån eller bakifrån skall stanna och att den som närmar sig från sidan får passera. Skyldigheten att stanna gäller tills nytt tecken ges, oberoende av om polismannen före det sänker armen eller dirigerar trafik som närmar sig från annat håll. Tecknet kan även ges med bågge armar utsträckta.</p>
 Stopp från alla håll	<p>Tecknet, som ges med armen rakt uppåt, anger att alla som närmar sig polismannen skall stanna. Tecknet kan även ges med stoppspade.</p>
 Stopp framiifrån	<p>Tecknet, som ges med krökt arm, anger stopp för den trafikant som handflatan är vänd mot. Tecknet kan även ges med stoppspade.</p>
 Framvinkning av fordon	<p>Tecknet anger att den som färdas i den riktning som framvinkningen sker i får passera. Dock skall han lämna gående som har beträtt eller är färdig att beträda övergångsställe tillfälle att passera. Vid sväng i korsning skall han dessutom väja för cyklande, mopedförare och gående som korsar vägen samt vid vänstersväng även för mötande trafik.</p>

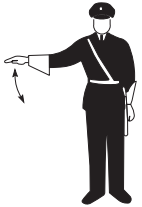
N 10 LF (2005:35) om vägmärken

Tecken

Stopp

Närmare föreskrifter

Tecknet anger stopp för den trafikant som lyktan är vänd mot. Tecknet används under mörker och vid nedsatt sikt.

Minska hastigheten

Tecknet anger att den trafikant som polismannen är vänd mot skall minska hastigheten. Under mörker får tecknet förstärkas med en lykta som visar vitt eller gult ljus eller med en reflexanordning som återkastar vitt eller gult ljus.

Följ efter och stanna bakom polisbilen

Tecknet anger att den som befinner sig bakom polisfordonet skall följa efter och stanna bakom detta när det stannas.

Tecknet kan ges med utsträckt arm, med handflatan vänd mot det bakomvarande fordonet eller med användande av lykta eller stoppspade.

Minska hastigheten

Tecknet anger att de trafikanter som befinner sig bakom polisfordonet skall minska hastigheten. Under mörker och vid nedsatt sikt får tecknet förstärkas med en lykta som visar vitt eller gult ljus eller en reflexanordning som återkastar vitt eller gult ljus.

Minska hastigheten

Tecknet anger att de trafikanter som möter polisfordonet skall minska hastigheten. Under mörker och vid nedsatt sikt får tecknet förstärkas med en lykta som visar vitt eller gult ljus eller en reflexanordning som återkastar vitt eller gult ljus.

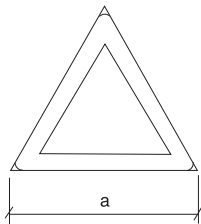
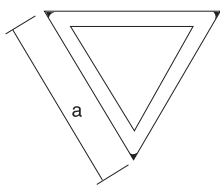
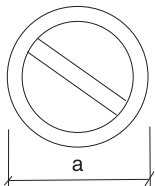
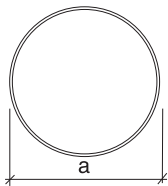
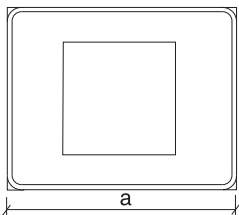
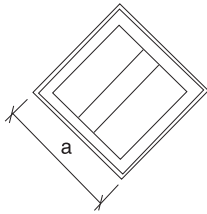
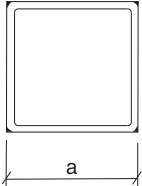
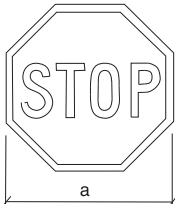

Sänk hastigheten och stanna framför polisbilen

Tecknet anger att den som befinner sig framför polisfordonet skall sänka hastigheten, köra in till vägkanten och stanna. Tecknet ges med en lykta med blinkande rött sken tillsammans med blinkande blått larmljus.

7 kap. Storlekar på vägmärken m.m.

51 §. Vägmärken skall ha följande storlekar:

Typ av märke		Storlek i millimeter				
		Mått	Litet märke	Normalt märke	Stort märke	Mycket stort märke
		a	600	900	1150	1500
		a	400-450	600-640	900	1300
		a	600	800	1200	1500
		a	400	600	900	1200
		a	600	900	1300	1500

Texten på lokaliseringsmärkena är 120 - 200 eller 300 millimeter hög. På märkena LV15, LV18, LVgc1 och LVgc2 är dock textens höjd 60 millimeter. (2006/81)

Storleken på övriga märken, andra textstorlekar samt närmare anvisningar om användningen av trafikmärken meddelas av landskapsregeringen.

N 11 LF (1995:36) om undantag ... att använda bilbälte

52 §. Andra anvisningar än de som finns i denna förordning får, med särskilt tillstånd av landskapsregeringen, användas i försökssyfte.

Ikraftträdelsebestämmelse (2005:35):

Denna förordning träder omedelbart i kraft. Genom förordningen upphävs landskapsförordningen (1986:35) om trafikankvisningar.

Vägmärken och andra anordningar vars utseende överensstämmer med tidigare gällande bestämmelser men inte med denna förordning är giltiga till utgången av år 2015.

N 11 Landskapsförordning (1995:36) om undantag från skyldigheten att använda bilbälte

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser

1) om andra undantag än de som anges i 61 § 5 mom. vägtrafiklagen för landskapet Åland från skyldigheten att använda bilbälte och

2) om innehållet i intyg av Ålands hälso- och sjukvård om befrielse av starka medicinska skäl från skyldigheten att använda bilbälte.

2 §. Undantag från skyldigheten att använda bilbälte

Skyldigheten att använda bilbälte gäller inte

1) vid backning,

2) vid färd på isvägar, inom parkeringsplatser, servicestationsområden, verkstadsområden eller liknande områden,

3) föraren av en personbil eller buss som används för yrkesmässig personbefordran, om passagerare färdas i fordonet,

4) den som färdas i fordon vilket används i polisens tjänsteuppdrag, om användningen av bilbälte kan orsaka fara eller avsevärd olägenhet, eller

5) den som delar ut post, tidningar eller andra varor som skall distribueras till flera platser, då den oavbrutna körsträckan är högst 250 meter och användningen av bilbälte orsakar avsevärd olägenhet vid utdelningen.

3 §. Innehållet i intyg om befrielse att använda bilbälte

De intyg om undantag av starka medicinska skäl att använda bilbälte som beviljas av Ålands hälso- och sjukvård skall innehålla namn, hemkommun och födelsedatum beträffande den intyget gäller samt uppgift om giltighetstiden och följande symbol:

4 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 maj 1995.

N 12 Landskapsförordning (2008:140) om skolskjutsning

1 §. Med skolskjutsning avses i denna förordning yrkesmässig transport av barn i grundskola eller i barnomsorg inom, eller i anslutning till verksamheten. Bestämmelserna i 2 § 3 mom., 3 § och 5 - 8 §§ ska även tillämpas på skolskjutsning som inrättas som linjetrafik för att bereda vuxna möjlighet att medfölja.

2 §. Sittplatserna i en personbil (kategori M1) eller i en buss med en totalvikt under fem ton (kategori M2) som används för skolskjutsning ska vara utrustade med trepunktsbälte.

Barn under tre år ska under färd sitta i en bakåtvänd bilbarnstol.

Föraren ska ha gått en av landskapsregeringen godkänd utbildning för att få köra skolskjuts.

3 §. Beställaren av skolskjutsen ska överlämna en förteckning över de barn som ska skjutas med fordonet till den som utför transporten samt ge instruktioner om färdvägen och av- och påstigningsplatser. Passagerarförteckningen ska finnas i fordonet. En passagerarförteckning är inte obligatorisk för dagvårdstransporter.

Beställaren ska undervisa barnen om vad de ska tänka på för att undvika olyckor i samband med skolskjutsning.

4 §. Färdvägen för skolskjuts ska om möjligt läggas så att barnen vid på- och avstigning inte behöver korsa körbanan. På- och avstigning vid skola ska ske på ett skyddat område på eller i närheten av skolgården.

5 §. När ett fordon används för skolskjutsning ska det framtill och baktill vara försett med en minst 40 x 40 cm stor kvadratisk skylt. På skylten ska finnas en svart symbol på gul botten omgiven av en 25 mm bred, röd bård. Skyltens färger och symbolens utseende ska överensstämma med varningsmärke V17 "Barn" enligt landskapsförordningen (2005:35) om vägmärken. Skyltens gula yta ska vara reflekterande eller genomlyst. Reflekterande skylt ska uppfylla kraven för reflexmaterial för vägmärken. Den röda bården får inte vara reflekterande eller genomlyst på skylt som är vänd framåt i bilens riktning. I skyltens övre hörn ska två orangefärgade blinklyktor vara fästa. Skylten ska monteras så nära fordonets mittlinje som möjligt och så högt som det går. Den ska om möjligt sitta lodrätt och vinkelrätt mot fordonets mittlinje. Högst 10° avvikelse får godtas.

En personbil som används för skolskjutsning kan istället förses med en genomlyst dubbelsidig skylt med blinklyktor väl synliga både framåt och bakåt som är placerad på fordonets tak.

Skolskjutsskylten ska bara användas då skolskjutsning sker.

6 §. Blinklykta ska ha en rund ljusöppning med en diameter mellan 70 och 100 mm och en ljusstyrka på mellan 350 och 500 cd mätt i lyktans symmetriaxel. Ljuset ska vid nominell spänning i färgkoordinatsys-

temet enligt den internationella belysningskommis- sionen (CIE) ligga inom det område som bestäms av hörnpunkterna med följande koordinater.

Gräns mot gult $y \leq 0,429$

Gräns mot rött $y \geq 0,398$

Gräns mot vitt $z \leq 0,007$

Strömställare för till och fränkoppling av blinklyk- torna ska vara lätt åtkomlig från bilens förarplats. En kontrollampa som blinkar då blinklyktorna används ska finnas. Blinklyktorna ska tändas 50 meter innan fordonet stannar för att ta upp eller släppa av passage- rare och släckas när fordonet lämnat platsen.

7 §. Vid skolskjutsning ska dörrar på vänster sida av fordonet inte kunna öppnas av passagerare. Andra dörrar ska vara så konstruerade att de inte kan öppnas ofrivilligt av passagerare.

Ett fordon som används för skolskjutsning ska vara försett med förstahjälpen-utrustning vars innehåll fyl- ler kraven på förstahjälpen-utrustning för buss.

8 §. Ett fordon som ska användas för skolskjutsning ska vara utrustat med alkoholås som hindrar att fordonet startas och körs av förare som har alkohol i utand- ningsluften. Fordonet får inte vara äldre än 10 år för att få användas för skolskjutsning och måste, innan det tas i bruk, besiktigas för ändamålet av motor- fordonsbyrån. Att fordonet uppfyller de villkor som anges i denna förordning ska framgå i fordonets re- gistreringsbevis.

9 §. Den som bryter mot denna förordning ska dömas till straff enligt bestämmelserna i trafikbrottslagen.

Ikraftträdelsebestämmelse (2008:140):

Denna förordning träder i kraft den 15 juni 2009.

Genom denna förordning upphävs landskapsför- ordning (1997:17) om skolskjutsning.

Fordon som inte uppfyller kraven i denna förord- ning men som vid en besiktning har godkänts för skolskjutsning enligt landskapsförordning (1997:17) om skolskjutsning får användas vid skolskjutsning fram till den 1 augusti 2012. Dock måste alla barn som skjutsas i fordonet sitta på en plats som är utrus- tad med trepunktsbälte.

N 13 Landskapslag (1971:15) om parkeringsbot

1 §. Parkeringsbot för överträdelse av förbud och be- gränsningar beträffande stannande och parkering av fordon (**parkeringsfel**) förelägges av polisen i enlig- het med vad i denna lag stadgas.

För alla genom en handling begångna parkeringsfel förelägges endast en bot.

Har med anledning av felet väckts åtal eller fram- ställts straffanspråk, må parkeringsbot icke förelä- gas.

1a §. (2000/31) Landskapsregeringen kan på de sär- skilda villkor som landskapsregeringen vid behov uppställer på framställning av en kommuns fullmäkti- ge eller med deras samtycke och efter att ha inhämtat

utlåtande av polismästaren vid Ålands polismyndig- het förordna att kommunen jämte polismyndigheten skall omhändera övervakningen av efterlevnaden av förbuden och begränsningarna beträffande stannande och parkering samt föreläggandet av parkeringsbot. Landskapsregeringen kan återkalla förordnandet eller ändra däri uppställda villkor då skäl därtill föreligger.

2 §. Ledningen av och tillsynen över iakttagandet av förbuden och begränsningarna beträffande stannande och parkering i landskapet åligger polismästaren vid Ålands polismyndighet (**parkeringsövervakare**). Landskapsregeringen får dock bestämma, att annan tjänsteman vid polismyndigheten i stället för polis- mästaren skall vara parkeringsövervakare i en kom- mun. (2000/31)

Är övervakningen ordnad på i 1a § angivet sätt skall kommunen utse en kommunal parkeringsöver- vakare i stället för i 1 mom. avsedd parkeringsöver- vakare. (1975/54)

Kommunal parkeringsövervakare står i frågor an- gående övervakningens allmänna uppläggning under ledning och tillsyn av polismästaren vid Ålands polis- myndighet. (2000/31)

Kommunal parkeringsövervakare skall ha erforder- ligt antal biträden. Landskapsregeringen kan fastställa det lägsta antalet övervakningsbiträden. Kommunal parkeringsövervakare och hans biträde skall vid tjäns- teutövningen bära av landskapsregeringen fastställd tjänstedräkt och medföra av landskapsregeringen fastställt tjänstemärke, vilket vid behov skall uppvis- as. (1975/54)

2a §. (1975/54) Det åligger kommunalt övervaknings- biträde att övervaka iakttagandet av förbuden och begränsningarna beträffande stannande och parke- ring, utfärda betalningsanmaningar med anledning av parkeringsfel samt att avge rapporter om dem till parkeringsövervakaren och att även i övrigt biträda parkeringsövervakaren i de till övervakningen hö- rande uppgifterna i enlighet med dennes anvisningar och föreskrifter.

Förare av fordon är skyldig att vid anfordran styrka sin identitet för parkeringsövervakare eller övervak- ningsbiträde. Förare är också skyldig att stanna for- don på tecken av parkeringsövervakare eller övervak- ningsbiträde samt att iakttä annat tecken eller annan uppmaning denne ger. I fråga om användningen av fordon vid parkeringsövervakning tillämpas vad i 50 § 4 mom. vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland stadgas om fordon som används vid trafiköver- vakning. (1984/49)

3 §. (1975/54) Anser kommunal parkeringsövervakare eller hans biträde att parkeringsfel medfört eller kun- nat medföra allvarlig fara eller olägenhet, skall han utan att utfärda betalningsanmaning anmäla om felet hos polismyndighet.

Är parkeringsfel uppenbart obetydligt får polisman, kommunal parkeringsövervakare eller dennes biträde i stället för betalningsanmaning tilldela den felande anmärkning.

N 13 LL (1971:15) om parkeringsbot

4 §. Parkeringsboten är oberoende av felets art 20 euro. Genom beslut av landskapsregeringen kan botens belopp dock höjas till högst 35 euro, om det anses nödvändigt av trafikskäl. Höjningen kan också avse en kommun eller ett visst område i en kommun. (2009/41)

Parkeringsboten tillfaller staten.

Parkeringsbot som uppbärs för fel vilket begåtts inom område som står under kommunal övervakning tillfaller vederbörande kommun, oberoende av, huruvida betalningsanmaningen utfärdats av polisman eller av den kommunala parkeringsövervakaren eller hans biträde. (1975/54)

På område där kommunal övervakning anordnats, bestrider kommunen utgifterna för ordnandet och handhavandet av övervakningen samt för uppfyllandet av de villkor landskapsregeringen till äventyrs uppställt. (1975/54)

Är kommunal parkeringsövervakning införd skall landskapsregeringen, innan förhöjning av parkeringsbot fastställs, inhämta yttrande av vederbörande kommuns fullmäktige. (1975/54)

5 §. Parkeringsbot skall erläggas av den förare som begått felet. I fråga om motorfordon, med undantag för moped, är även den, som vid felets begående var fordonets ägare, eller i hans ställe den, till vilken besittningen av fordonet enligt anmälan till motorfordonsregistret varaktigt överlåtits, ansvarig för betalningen, om ägaren eller innehavaren inte gör sannolikt, att fordonet vid sagda tidpunkt olovligen nyttjades av föraren, eller påvisar, att han av annat skäl inte är skyldig att svara för boten.

6 §. Fordons förare skall meddelas skriftlig anmaning att betala boten inom en vecka från det anmaningen gavs. Anträffas föraren inte, må betalningsanmaningen anbringas på synligt ställe på fordonet.

Har betalningsanmaning inte kunnat tillställas fordonets förare på i 1 mom. nämnt sätt, skall parkeringsövervakaren utan dröjsmål delgiva fordonets ägare eller innehavare, som är ansvarig för betalningen av boten, anmaning att erlägga boten inom en vecka från delfäendet.

7 §. Har betalningsanmaning inte inom föreskriven tid efterkommit, skall parkeringsbotens belopp höjas med hälften. Parkeringsövervakaren skall därvid meddela ägaren eller innehavaren av fordonet eller, om dessa inte är ansvariga för boten, föraren skriftligt föreläggande att betala förhöjd bot inom en vecka från delfäendet av betalningsföreläggandet, vid äventyr att boten eljest indrives i utsokningsväg.

8 §. Rätten att uppbära parkeringsbot har förfallit, om icke betalningsföreläggande delgivits inom tre månader från den dag parkeringsfelet begicks.

9 §. Parkeringsövervakare må förlänga betalningstid, om tvingande skäl därtill föreligger.

10 §. Fordons förare, ägare eller innehavare, som anser anmaning eller föreläggande att betala parkeringsbot eller förhöjning av parkeringsbot obefogad, har rätt

att inom stadgad betalningstid inlägga protest hos parkeringsövervakaren. Denne skall avgöra ärendet utan dröjsmål och delgiva vederbörande sitt beslut.

Godkänner parkeringsövervakaren protesten, skall han återkalla betalningsanmaningen eller betalningsföreläggandet eller förhöjningen av boten och, om betalning redan skett, förordna om omedelbar återbetalning till vederbörande av vad som erlagts för mycket.

11 §. Den som är missnöjd med parkeringsövervakarens beslut med anledning av protest må inom 30 dagar från delfäendet anföra besvär däröver hos [länsstyrelsen]. Till besvärsskriften skall utöver vad därom är särskilt stadgat fogas bevis över att boten betalats inom föreskriven tid, vid äventyr att besvaren eljest icke upptages till prövning. Innan ärendet avgöres, skall [länsstyrelsen] inhämta parkeringsövervakarens yttrande i saken. Besvärsskriften må även tillställas parkeringsövervakaren, som då skall vidarebefordra den jämte sitt eget yttrande till [länsstyrelsen]. I [länsstyrelsens] beslut må ändring icke sökas.

Betalningsföreläggande verkställs utan dom eller utslag med iakttagande av stadgandena om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg.

På parkeringsbot som tillfaller kommun, tillämpas icke vad särskilt är stadgat om befrielse från erläggande av kommunal avgift. (1975/54)

12 §. Har protest inlagts eller besvär inkommit efter den stadgade tidens utgång, må ärendet likväl upptagas till prövning, om särskilt skäl till förseningen förelegat och protesten inlagts eller besvaren inlämnats så snart detta varit möjligt. Protest mot betalningsanmaning som inlagts först efter det betalningsföreläggande utfärdats upptages likväl icke till prövning.

13 §. Har på grund av parkeringsfel väckts åtal eller delgivits straffanspråk, skall parkeringsövervakaren på ansökan förordna om återbäring till vederbörande av betald parkeringsbot. Ansökan skall göras inom ett år från det åtal väcktes eller straffanspråk delgavs.

14 §. Har parkeringsbot erlagts två gånger för ett och samma fall, skall parkeringsövervakaren förordna om återbäring till vederbörande av det som erlagts för mycket. Har såväl förare som ägare eller innehavare erlagt betalning, skall vad som erlagts för mycket återbäras till ägaren eller innehavaren.

Fordons ägare eller innehavare som erlagt parkeringsbot har rätt att till den del betalningen icke i enlighet med 1 mom. återburits få ersättning därför av föraren, dock ej för förhöjning av bot, om förhöjningen berott på den ersättningsberättigades egen försumelse. Yrkande på sådan ersättning må framställas även i den ordning som är stadgad för [betalningsorderförfarande].

Betalningsorderförfarandet är numera upphävt

15 §. Felparkerat fordon kan genom försorg av polismästaren eller annan till parkeringsövervakare förordnad tjänsteman eller i enlighet med deras anvisningar av polisman flyttas till annat ställe. Flyttat fordon skall, om det lämpligen kan ske, placeras så nära det ursprungliga parkeringsstället, att det är lätt att finna

(**närflyttning**) eller i annat fall på annat lämpligt ställe inom kommunen (**fjärrflyttning**). (2000/31)

Fordon får ej flyttas så, att det tillskyndas onödigt skada. Fordon får inte flyttas till ställe där det löper uppenbar risk att skadas eller tagas i olovligt bruk.

16 §. Flyttning av fordon skall såvitt möjligt utan dröjsmål anmälas till fordonets ägare eller innehavare. Närflyttning anmäles dock endast om fordonet flyttats utom synhåll från det ursprungliga parkeringsstället eller skäl att anmäla annars föreligger.

17 §. Fordons ägare eller innehavare är skyldig att ersätta kostnaderna för flyttning och förvaring av fordonet. Landskapsregeringen må för kommun eller viss del därav fastställa taxa att lända till efterrättelse vid indrivningen av kostnaderna. Ägaren eller innehavaren är likväl berättigad att av fordonets förare återfå vad han betalt. Gör ägaren eller innehavaren sannolikt, att fordonet olovligen nyttjats av föraren, eller påvisar, att han av annat skäl icke är skyldig att ansvara för kostnaderna, indrives ersättningen direkt hos föraren.

Parkeringsövervakaren skall delgiva den ersättningskyldige ägaren eller innehavaren eller ock föraren skriftligt föreläggande att betala ersättningen inom två veckor från delfäendet, vid äventyr att ersättningen eljest indrives i utökningsväg. Angående protest, förlängning av betalningstid, ändringssökande och verkställande av betalningsföreläggande samt anlitande av betalningsorderförfarande vid genomförande av ägarens eller innehavarens ersättningsanspråk gäller på motsvarande sätt vad därom är stadgat i fråga om parkeringsbot, likväl så, att den tid av tre månader, efter vars förlopp rätten att uppbära ersättning för kostnaderna för förvaring förfallit, räknas från den dag förvaringen upphörde, och att bevis över betalning av ersättning icke behöver fogas till besvärsskriften.

18 §. Löseegendom som påträffats i flyttat fordon må på ägarens ansvar lämnas i fordonet. Parkeringsövervakare må likväl omhändertaga sådan egendom, om han med beaktande av omständigheterna anser, att egendomens värde eller beskaffenhet det kräver. Angående omhändertagen egendom gäller vad om hittegoods är stadgat.

Se Hittegodslag och -förrättning, Ci 512 och 513 FL I

19 §. (2008/30) En betalningsanmaning enligt 6 § 2 mom. och ett betalningsföreläggande enligt 7 § får delges som vanlig eller bevislig delgivning enligt förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Tiden för inläggande av protest enligt 10 § 1 mom. räknas från den dag då betalningsanmaningen eller betalningsförelägget har delgivits i enlighet med 55 § förvaltningslagen för landskapet Åland.

20 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförrättning.

N 14 Landskapslag (2003:11) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen

1 §. Lagen den 24 juli 1998 om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen (FFS 546/1998) skall med nedan nämnda avvikelser äga tillämpning i landskapet Åland.

Sker framdeles ändringar i den i 1 mom. nämnda lagen skall de gälla i landskapet från och med deras ikraftträdande i riket, såvitt inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

Se Kom 215 FL I

2 §. En anordning som avses i 1 § lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen får i landskapet på väg som avses i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland inte användas eller innehas i ett motordrivet fordon eller en till fordonet kopplad släpvagn.

Se N 9, Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland

3 §. Hänvisningen till vägtrafiklagen (FFS 267/1981) i 9 § lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen skall i landskapet avse vägtrafiklagen för landskapet Åland.

4 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförrättning.

5 §. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1986:50) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar hastighetsövervakningen.

N 15 Trafikbrottslag (2004:28) för landskapet Åland

1 kap. Trafikbrott

1 §. Tillämpningsområde

Denna lag gäller vid förande av motordrivna fordon på och utanför väg. Termerna fordon, motordrivet fordon och väg har i denna lag samma innebörd som i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland, (nedan vägtrafiklagen).

2 §. Äventyrande av trafiksäkerheten

En vägtrafikant som uppsåtligen eller av oaksamhet bryter mot vägtrafiklagen eller med stöd av lagen utfärdade bestämmelser på ett sätt som är ägnat att äventyra någon annans säkerhet skall för *äventyrande av trafiksäkerheten* dömas till böter eller till fängelse i högst tre månader.

3 §. Grovt äventyrande av trafiksäkerheten

Den som vid förandet av ett motordrivet fordon uppsåtligen eller av likgiltighet bryter mot vägtrafiklagen eller med stöd av lagen utfärdade bestämmelser

N 15 Trafikbrottslag (2004:28)

så att hans eller hennes beteende är ägnat att förorsaka allvarlig fara för annans liv eller hälsa skall för *grovt äventyrande av trafiksäkerheten* dömas till minst 30 dagsböter eller till fängelse i högst två år.

4 §. Rattfylleri

Den som för ett motordrivet fordon efter att ha förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholhalten under eller efter färden uppgår till minst 0,5 promille i blodet eller minst 0,22 milligram per liter i utandningsluften skall för *rattfylleri* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

För rattfylleri döms också den som för ett motordrivet fordon efter att ha använt narkotika som avses i narkotikalagen (FFS 1289/1993) i så stor mängd att det under eller efter färden finns något narkotiskt ämne eller någon ämnesomsättningsprodukt från det kvar i blodet. Bestämmelsen i detta moment tillämpas dock inte om narkotikan kommer från ett läkemedel som föraren har rätt att använda.

För rattfylleri döms också den som för ett motordrivet fordon och då är så påverkad av annat rusmedel än alkohol eller alkohol i kombination med något annat rusmedel att hans eller hennes förmåga att föra fordonet på ett betryggande sätt är nedsatt.

Med rusmedel avses även läkemedel som påverkar prestationsförmågan.

5 §. Grovt rattfylleri

Om vid rattfylleri

1) alkoholhalten är minst 1,2 promille i gärningsmannens blod eller minst 0,53 milligram per liter i utandningsluften,

2) gärningsmannens förmåga att föra fordonet på ett betryggande sätt är märkbart nedsatt eller

3) gärningsmannen är påverkad av annat rusmedel än alkohol eller alkohol i kombination med något annat rusmedel så att hans eller hennes förmåga att föra fordonet på ett betryggande sätt är märkbart nedsatt, och omständigheterna är sådana att förandet av fordonet har varit ägnat att äventyra någon annans säkerhet, skall gärningsmannen för *grovt rattfylleri* dömas till minst 60 dagsböter eller fängelse i högst två år.

6 §. Överlämnande av motordrivet fordon till berusad

Den som överlämnar ett motordrivet fordon att föras av en person som uppenbart befinner sig i sådant tillstånd att han eller hon gör sig skyldig till ett brott som nämns i 4 eller 5 § skall för *överlämnande av motordrivet fordon till berusad* dömas till böter eller till fängelse i högst ett år.

7 §. Smitning

Den som vid förande av motordrivet fordon med eller utan skuld varit inblandad i en trafikolycka och försummar sin skyldighet att omedelbart stanna och efter förmåga bistå skadade skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms i annan lag, för *smitning* dömas till böter eller till fängelse i högst ett år.

8 §. Olovlig körning

Den som för ett motordrivet fordon på väg utan att inneha giltigt körkort skall för *olovlig körning* dömas till böter eller till fängelse i högst tre månader.

9 §. Minsta totalbelopp av böter vid allvarligare hastighetsöverträdelser

Det minsta totalbeloppet av böter som döms ut för överskridande av högsta tillåtna hastighet enligt vägtrafiklagen eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av vägtrafiklagen är för mopedister 50 euro och för förare av andra motordrivna fordon 115 euro.

10 §. Anmälan om avgörande rörande trafikbrott

Döms någon till straff för trafikbrott vid förande av motordrivet fordon skall myndighet som för körkortsregister underrättas om avgörandet.

2 kap. Trafikbrott för vilka ordningsbot kan föreläggas**11 §. Trafikförseelse**

Den som uppsåtligen eller av oaksamhet bryter mot vägtrafiklagen eller med stöd av vägtrafiklagen utfärdade bestämmelser på annat sätt än vad som sägs i 1 kap. skall för *trafikförseelse* dömas till böter. (2007/7)

För en trafikförseelse kan ordningsbot föreläggas i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel.

12 §. Rapport-, åtals- och påföljdseftergift

Är en trafikförseelse med hänsyn till omständigheterna ringa behöver åtal för förseelsen inte väckas och straff inte dömas ut. För en uppenbart ringa förseelse kan polisman utan att vidta andra åtgärder tilldela fordonsföraren en anmärkning.

Den som av polisman ålagts att uppvisa i 69 § vägtrafiklagen avsedd handling inom viss av polisman utsatt tid, skall inte anses ha brutit mot bestämmelserna om skyldighet att medföra och på anfordran uppvisa handlingen, om han eller hon uppvisar handlingen inom den utsatta tiden.

13 §. Överskridande av hastighetsbegränsning

Den som på väg där den högsta tillåtna hastigheten är 50 kilometer i timmen eller lägre överskrider den högsta tillåtna hastigheten

1) med högst 15 kilometer i timmen kan föreläggas en ordningsbot på 85 euro och

2) med mer än 15 kilometer i timmen men högst 20 kilometer i timmen kan föreläggas en ordningsbot på 115 euro.

Om den högsta tillåtna hastigheten är mer än 50 kilometer i timmen, kan föraren av ett motordrivet fordon om han eller hon överskrider den högsta tillåtna hastigheten

1) med högst 15 kilometer i timmen föreläggas en ordningsbot på 70 euro och

2) med mer än 15 kilometer i timmen men högst 20 kilometer i timmen föreläggas en ordningsbot på 100 euro.

En mopedist som överskrider den högsta tillåtna hastigheten med högst 15 kilometer i timmen kan föreläggas en ordningsbot på 50 euro.

14 §. Andra förseelser vid trafik med motordrivet fordon

En förare av ett motordrivet fordon som uppsåtligen eller av oaksamhet bryter mot bestämmelserna i 1, 2 eller 3 kap. vägtrafiklagen eller mot påbud, förbud, begränsning eller bestämmelser som framgår av

trafikmärken eller vägmarkeringar kan föreläggas en ordningsbot på 50 euro. (2007/7)

Ordningsbot får dock inte föreläggas då en förare av ett motordrivet fordon har brutit mot bestämmelserna i 6 § 3 mom., 7 §, 16 §, 18 § 1 mom., 20 §, 23–25 §§, 27–30 §§, 31 § 1 mom., 37 § eller 39–42 §§ vägtrafiklagen. (2008/78)

Ordningsbot får inte heller föreläggas då en förare av ett motordrivet fordon inte stannat vid trafikljus som visat rött ljus, rött och gult ljus samtidigt eller blinkande rött ljus eller då föraren brutit mot följande förbud, påbud eller begränsningar som framgår av trafikmärke eller vägmarkering:

1) skyldighet att lämna företräde vid möte eller för fordon som färdas på korsande väg,

2) skyldighet att stanna fordon före korsning, stoppgräns eller vid tullstation,

3) förbud att köra om motordrivet fordon som har flera än två hjul eller

4) begränsning rörande fordons eller fordonskombinations högsta tillåtna totalvikt eller högsta tillåtna axel- eller boggitryck.

För mopedister är ordningsboten för de förseelser som anges i 1 mom. dock 35 euro.

15 §. *Felparkering*

För överträdelse av förbud och begränsningar i fråga om stannande och parkering av fordon ådöms straff endast om felparkeringen medfört eller kunnat medföra allvarlig fara eller olägenhet. I annat fall kan för felparkering påföras parkeringsbot i enlighet med landskapslagen (1971:15) om parkeringsbot.

16 §. *Förseelser som gäller ett motordrivet fordons konstruktion, utrustning eller skick*

En förare, ägare eller varaktig innehavare av ett fordon som uppsåtligt eller av oaksamhet bryter mot bestämmelserna i vägtrafiklagen eller med stöd av den utfärdade bestämmelser om motordrivna fordons eller släpfordons konstruktion, utrustning eller skick kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro. (2007/7)

En mopedist eller en ägare eller varaktig innehavare av en moped kan för en förseelse som anges i 1 mom. föreläggas en ordningsbot på 20 euro.

17 §. *Användning av obesiktigat eller oregistrerat fordon*

För användning av ett obesiktigat eller oregistrerat fordon kan föraren föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

18 §. (2007/7) *Försummelse att använda skyddsutrustning*

Den som uppsåtligt eller av oaksamhet bryter mot bestämmelserna i 61 § vägtrafiklagen om skyldighet att använda bilbälte eller att se till att barn under 15 år använder bilbälte eller färdas i skyddsanordning kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

En förare av och passagerare på en motorcykel, moped eller snöskoter som uppsåtligt eller av oaksamhet bryter mot bestämmelserna om användning av skyddshjälm i 62 § vägtrafiklagen kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

19 §. *Förseelser som gäller skyldighet att uppvisa körkort och andra handlingar*

För brott mot bestämmelserna i 69 § vägtrafiklagen om skyldighet att uppvisa handlingar som förare av motordrivet fordon är skyldig att medföra kan föraren föreläggas en ordningsbot på 20 euro.

20 §. (2007/7) *Störande eller onödig körning*

En ordningsbot på 35 euro kan föreläggas den som uppsåtligt eller av oaksamhet bryter mot bestämmelserna i 31 § 2 mom. vägtrafiklagen om störande eller onödig körning eller mot bestämmelserna i 31 a § samma lag om förbud mot onödig tomgångskörning.

21 §. *Otillåten personbefordran med motordrivet fordon*

Förare som bryter mot bestämmelser om personbefordran med motordrivet fordon eller om placering av passagerare kan föreläggas en ordningsbot på 50 euro.

22 §. *Förseelser vid trafik med motorlöst fordon*

En cyklist, en förare av något annat motorlöst fordon eller den som rider eller den som leder eller driver kreatur och som uppsåtligt eller av oaksamhet bryter mot bestämmelserna i vägtrafiklagen kan föreläggas en ordningsbot på 20 euro.

23 §. (2007/7) *Förseelser vid gångtrafik*

En gående som uppsåtligt eller av oaksamhet bryter mot bestämmelserna i 51 § 1 mom. eller 55 § vägtrafiklagen kan föreläggas en ordningsbot på 10 euro.

Ikraftträdelsebestämmelse (2004:28):

Denna lag träder i kraft den 1 december 2004.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1990:54) den 13 december 1990 om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser, landskapslagen (1990:55) den 13 december 1990 om minsta penningbelopp av böter vid trafikförseelse samt 8 kap. vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland den 25 juli 1983.

N 16 Landskapslag (1976:34) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen (1995/62)

1 §. (1995/62) Lagen den 2 augusti 1994 om transport av farliga ämnen (FFS 719/94) skall tillämpas i landskapet Åland med de undantag som följer av denna lag.

Ändringar av den lag som avses i 1 mom. skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

2 §. (1995/62) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 5 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen] och de uppgifter som ankommer på besiktningsskontor och besiktningställe skall skötas av motorfordonsbyrån, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

N 17 LF (2009:39) om ... riksförfattningar om transport av farliga ämnen

3 §. [Landskapsstyrelsen] samt polis- och brandmyndigheterna övervakar att bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 5 §§ följs. (1995/62)

Om den övervakning som ankommer på arbetarskyddsmyndigheterna är stadgat särskilt.

Se Arbetarskyddslag, Ar 401 FL II; Lag om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen, Ar 411 FL II

4 §. (1989/41) Denna lag tillämpas på transport i landskapet. Om transporten börjar eller slutar i utlandet tillämpas dock på transporten på väg i landskapet antingen denna lag eller den europeiska överenskomsten om internationell transport av farligt gods på väg (ADR). I fråga om rutterna för transport av farliga ämnen och de körtillstånd för förare som beviljas i landskapet tillämpas dock alltid denna lag.

5 §. (1995/62) [Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av den lag som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

6 §. (1995/62) Ett körtillstånd som utfärdas i riket med stöd av de författningar som avses i 1 och 5 §§ är giltigt även i landskapet.

7 §. (1989/41) Beslut som fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 5 §§, dock så att beslut som motorfordonsbyrån fattat överklagas hos [landskapsstyrelsen] och beslut som [landskapsstyrelsen] fattat överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. (1995/62)

Beslut som fattats med stöd av denna lag kan verkställas trots att besvär har anförts.

N 17 Landskapsförordning (2009:39) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen

1 §. Förordningens innehåll

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som anges i denna förordning tillämpas i landskapet Åland:

1) statsrådets förordning om körtillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen (FFS 401/2011),

2) statsrådets förordning om transport av farliga ämnen på väg (FFS 194/2002),

3) kommunikationsministeriets förordning om transport av farliga ämnen på väg (FFS 369/2011) samt

4) statsrådets förordning om säkerhetsrådgivare för landtransport av farliga ämnen (FFS 274/2002). (2012/4)

Ändringar i de författningar anges i 1 mom. och som gäller sådant som hör till landskapets behörighet ska gälla i landskapet från den tidpunkt de träder i kraft i riket.

2 §. Avvikelser

Den i 1 § 1 punkten angivna förordningen om körtilstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen ska tillämpas så att

1) landskapsregeringen godkänner utbildare för ADR-körtillstånd och motorfordonsbyrån arrangerar körtillståndsprov och utfärdar körtillstånd,

2) i landskapet utfärdade ADR-körtillstånd behöver endast vara skrivna på svenska och engelska,

3) rättelseyrkande av beslut som gäller förarexamen eller körtillståndsprov som motorfordonsbyrån har meddelat med stöd av de i landskapet tillämpliga bestämmelserna i förordningen ställs till landskapsregeringen,

4) 14 § 2 mom. första meningen ska inte tillämpas i landskapet Åland. Ett temporärt körtillstånd gäller inom landskapet Åland. (2012/4)

Bestämmelserna om transport av farliga ämnen i terräng och på snöskoterleder i den förordning som anges i 1 § 2 punkten samt bestämmelserna om transport av farliga ämnen i terräng i bilaga C till den förordning som anges i 1 § 3 punkten ska inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna i den förordning som anges i 1 § 4 punkten ska tillämpas så att det i landskapet är landskapsregeringen som ansvarar för att prov för säkerhetsrådgivare arrangeras och att intyg utfärdas enligt den modell som finns i bilaga 3 till förordningen.

3 §. Hänvisningar

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som anges i 1 § ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2009.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1995:66) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen.

N 18a Körkortslag (1991:79) för landskapet Åland

Lagen i den lydelse den har till den 19 januari 2013:

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. I denna lag finns bestämmelser om körkort och om förarutbildning.

2 §. (2004/5) För att få framföra motordrivet fordon på väg i landskapet Åland fordras giltigt körkort som berättigar till framförande av fordonet. Med väg avses detsamma som i vägtrafiklagen (1983:27) för landska-

pet Åland. Ett körkort är inte giltigt då giltighetstiden utgått eller då körkortsinnehavaren är tilldelad körförbud. Intyg över godkänd förarexamen ger examinand rätt att under 30 dagar räknat från den dag godkänd förarexamen avlagts framföra fordon av den körkorts-klass förarexamen avser.

Den som fyllt 15 år och som har sin permanenta bosättningsort utanför landskapet men är på tillfälligt besök i landskapet får framföra moped utan körkort under förutsättning att det i hemlandet är tillåtet att framföra moped utan körkort eller annan därmed jämförlig handling.

Motordrivet fordon som är avsett att styras av gående får framföras utan körkort. Moped med låg effekt får framföras endast av förare som fyllt 15 år.

Se N 9, Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland

3 §. Körkort skall vara i sådant skick att det kan läsas utan svårighet. Har körkort skadats så att det inte kan läsas utan svårighet är körkortsinnehavaren skyldig att byta ut körkortet mot ett nytt.

Körkort och andra i denna lag nämnda tillstånd skall medföras vid färd och på begäran uppvisas för polis- eller besiktningsman eller annan trafikövervakare. Färden kan dock tillåtas fortsätta om personens identitet kan konstateras och denne kan förmodas inneha körkort. I annat fall skall personen åläggas att inom särskilt utsatt tid uppvisa körkortet eller annan handling för polismyndigheten. (2004/5)

4 §. Behörighet att framföra fordon anges i körkortet på följande sätt:

Bokstav	Behörighet
A	motorcykel samt motorcykel med släpfordon
A1	motorcykel med en slagvolym som inte överstiger 125 cm ³ och en effekt som inte överstiger 11 kW samt till den kopplat släpfordon
B	personbil, paketbil samt övriga fordon, vilkas totalvikt är högst 3 500 kg och i vilka finns plats för högst åtta personer utom föraren samt de fordonskombinationer vilkas dragbil hör till denna klass och i vilka släpfordonets totalvikt är högst 750 kg eller hela kombinationens totalvikt är högst 3 500 kg och släpfordonets totalvikt inte överstiger dragbilens egenvikt
B1	tre- eller fyrhjuling fordon som är konstruerat för en hastighet som överstiger 45 km/tim eller som drivs av en förbränningsmotor med en slagvolym som överstiger 50 cm ³ eller annan motor med likvärdig effekt samt vars egenvikt är högst 550 kg, i fråga om elfordon drivbatterier inte medräknade, samt till den kopplat släpfordon

C	lastbil och annat fordon vars totalvikt överstiger 3 500 kg och i vilket finns plats för högst åtta personer utom föraren samt fordonskombinationer vilkas dragbil hör till denna klass om släpfordonets totalvikt är högst 750 kg samt trafiktraktor och till den kopplat släpfordon
C1	lastbil och annat fordon vars totalvikt överstiger 3 500 kg men inte överstiger 7 500 kg och i vilket finns plats för högst åtta personer utom föraren samt fordonskombinationer vilkas dragbil hör till denna klass om släpfordonets totalvikt är högst 750 kg
D	buss och annat fordon i vilka finns plats för fler än åtta personer utom föraren samt fordonskombination med buss som dragbil, om släpfordonets totalvikt är högst 750 kg
D1	buss och annat fordon i vilka finns plats för fler än åtta men inte fler än 16 personer utom föraren samt fordonskombinationer vilkas dragbil hör till denna klass, om släpfordonets totalvikt är högst 750 kg
E	fordonskombination som inte hör till ovan-nämnda klasser
T	traktor som inte är trafiktraktor, motorredskap och snöskoter jämte till dem kopplade släpfordon
M	lätt fyrhjuling samt två- eller trehjuling moped med undantag för moped med låg effekt.

(2004/5)

Med fordons totalvikt avses dess registrerade totalvikt eller, om fordonet inte behöver registreras, dess faktiska totalvikt. Med fordonskombinations totalvikt avses den sammanlagda totalvikt för de i kombinationen ingående fordonen beräknad på motsvarande sätt.

En fordonskombination i vilken hela kombinationens totalvikt överstiger 12 000 kg, släpfordonets totalvikt överstiger dragbilens egenvikt hör till klass CE i stället för klass C1E, om dragbilen är ett fordon i klass C1 och till klass DE i stället för klass D1E, om dragbilen är ett fordon i klass D1. (2008/86)

5 §. Körkort utfärdas med följande kombinationer av bokstäver och behörighet:

A	**	**	**
*	B*	**	**
*	BE	**	**
A	B*	**	**
A	BE	**	**
*	B*	C*	**
A	B*	C*	**
*	BE	C*	**
A	BE	C*	**
*	BE	CE	**

N 18a Körkortslag (1991:79)

A BE CE **
 * B* C* D*
 A B* C* D*
 * BE C* D*
 A BE C* D*
 * BE C* DE
 A BE C* DE
 * BE CE DE
 A BE CE DE
 T
 M
 M T

(2004/5)

Om körkort utfärdas vari ingår klassen A1, B1, C1 eller D1 ersätts A, B, C eller D i 1 mom. med A1, B1, C1 eller D1. Körkort med kombinationen B1E utfärdas dock inte.

Ett körkort som utan beteckning för klass C utfärdats i någon av Europeiska unionens medlemsstater eller i en EES-stat och som ger rätt att framföra fordon av körkortsklass D eller D1 (bussar) får bytas ut mot motsvarande körkort utfärdade i landet, dock utan att någon beteckning för klass C anges. (2004/5)

6 §. Upphävd (1995/74).

7 §. (1996/58) Förutom den behörighet som anges i 5 § gäller följande:

1) fordonskombination av klass E får framföras endast av den som innehar körkort som berättigar till att framföra även dragbilen,

2) körkort av klass A1 eller A berättigar till att framföra även fordon av klass B1,

3) upphävd (2004/5),

4) (2004/5) körkort av klass A1, A, B1 eller B berättigar till att framföra även fordon av klass M eller T och körkort av klass T berättigar till att framföra fordon av klass M,

5) (2004/5) körkort av klass B berättigar även till att framföra fordonskombinationer av klass BE vid färd till och från plats där examen skall avläggas samt polisman i tjänst att tillfälligt framföra fordon av klass A, C, C1, D, D1 eller E samt

6) (2008/86) körkort av klass C berättigar även till att provköra och tillfälligt flytta fordon av klass D och D1 utan passagerare samt fordon av klass E utan last samt berättigar även den som utför fordonsbesiktning samt den som fullgör uppgifter inom räddningsväsendet och polisman i tjänst att framföra fordon av klass D, D1 eller E.

2 kap. Förarutbildning

8 §. Förarutbildning skall bedrivas så att eleverna lär sig trafikreglerna och lär sig att framföra fordon i olika situationer och trafikmiljöer på ett säkert sätt. Eleverna skall dessutom lära sig hur farosituationer undviks, olyckor förebyggs samt hur följderna av en olycka lindras.

Förarutbildningen består av en teoretisk och en praktisk del. Utbildningen skall uppfylla de i bilaga II till rådets direktiv 91/439/EEG ställda minimikraven. (2004/5)

Undervisning för körkort av klass B, C och C1 som ges åt den som inte tidigare innehar körkort av sådan klass är uppdelad i två delar och ges delvis under den provotid som avses i 38 §. Undervisning som ges för att få behörighet för övriga körkortsklasser ges i ett sammanhang. (1996/58)

9 §. Läroplaner för förarutbildning antas av landskapsregeringen. I läroplan skall finnas bestämmelser åtminstone om

1) den teoriundervisning som skall ges för den aktuella körkortsklassen,

2) den körundervisning som skall ges för den aktuella körkortsklassen samt

3) vilket slag av fordon som skall användas vid körundervisningen.

10 §. Inom de ramar läroplanerna anger antar motorfordonsbyrån kursplaner för den utbildning som krävs för att få avlägga examen för de olika körkortsklasserna.

11 §. (1996/58) För att få påbörja förarutbildning krävs av eleven att han skall ha uppnått en ålder av

a) 15 år 6 månader för undervisning för att få körkort av klass A1 eller B1,

b) 17 år för undervisning för att få körkort av klass B, C eller C1,

c) (2004/5) 17 år och 6 månader för undervisning för att få körkort av klass A i fråga om framförande av motorcykel med en effekt om 25 kW eller lägre,

d) 19 år för undervisning för att få körkort av klass D eller D1,

e) (2004/5) 20 år och 6 månader för undervisning för att få körkort av klass A i fråga om framförande av motorcykel med en högre effekt än 25 kW eller vars förhållande mellan effekt och vikt överstiger 0,16 kW/kg om förare saknar två års erfarenhet som förare av motorcykel med körkort av klass A.

Ålderskravet i 2 mom. d punkten gäller inte i de fall undervisningen ges i anslutning till att eleven genomgår en sådan yrkesinriktad utbildning som avses i 7 § landskapslagen (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare. (2008/86)

Se N 21, Landskapslag (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

12 §. Förarutbildning ges i bilskola som verkar med tillstånd av landskapsregeringen.

Med landskapsregeringens tillstånd kan förarutbildning ges i läroinrättning i samband med yrkesutbildning.

13 §. (1993/36) Den som inte önskar delta i förarutbildning för körkort av klass B i bilskola får själv ordna undervisning under ledning av en enligt denna paragraf godkänd lärare. Vad här sägs gäller dock inte sådan tilläggkundervisning för att erhålla körkort av klass B som avses i 38 § 2 mom. Undervisningen skall

till sitt innehåll motsvara undervisningen enligt gällande läroplan och kursplan.

Förutsättning för att få tillstånd att verka som lärare är att sökanden

a) under minst fem år innehaft körkort för den aktuella fordonsklassen,

b) (2004/5) inte under den tid han innehaft körkort brutit mot bestämmelserna i vägtrafiklagen för landskapet Åland på ett sätt som tyder på oförmåga att följa dem,

c) (2004/5) vid examen visat sig behärska det kunskapsområde han i egenskap av lärare förväntas lära ut samt att

d) (2004/5) sökanden har sin permanenta bosättningsort i landskapet.

Polismyndigheten beviljar tillstånd för att i landskapet verka som lärare som avses i denna paragraf. (2004/5)

Landskapsregeringen beslutar om examen för lärare som avses i denna paragraf.

14 §. Den som genomgår förarutbildning som avses i 12 och 13 §§ och som ytterligare vill förbättra sin körskicklighet får övningsköra under överinseende av en enligt 2 mom. godkänd person. Eleven skall kunna förete intyg från bilskolan eller av i 13 § avsedd lärare som visar att han erhållit sådan tillräcklig undervisning som av polismyndigheten fastställts för ändamålet. (1993/36)

Polismyndigheten beviljar tillstånd för övningskörning i landskapet samt godkänner person som utövar överinseende vid övningskörning. Endast personer som har sin permanenta bosättningsort i landskapet eller personer som kan intyga att de studerat i landskapet minst sex månader i följd har rätt att övningsköra och utöva överinseende vid övningskörning. Den som skall utöva överinseende vid övningskörning skall även under minst tre år innehaft körkort för den aktuella fordonstypen och inte under denna tid brutit mot bestämmelserna i vägtrafiklagen för landskapet Åland på ett sätt som tyder på oförmåga att följa dem. (2004/5)

Den som påbörjat förarutbildning för att få körkort i klass A, A1 eller B1 får övningsköra ensam med tillstånd av polismyndigheten. Innan tillstånd beviljas skall sökanden visa intyg över godkänt teoriprov i förarexamen samt att han på ett säkert sätt kan framföra fordonet i fråga. (1996/58)

Tillstånd till övningskörning enligt denna paragraf kan förenas med villkor och begränsningar.

Framkommer det att övningskörning bedrivs på ett sätt som inte är förenligt med dess syfte skall tillståndet omedelbart återkallas.

15 §. Vid körundervisning och vid övningskörning anses läraren eller i 14 § 2 mom. avsedd person vara förare. Eleven anses dock vara förare när det är fråga om

a) (1996/58) undervisning med motorcykel och eleven sitter ensam på fordonet eller övningskörning med fordon enligt bestämmelserna i 14 § 3 mom.,

b) (1996/58) övningskörning med fordon av klass D, D1 eller E samt när det är fråga om

c) tillägsundervisning enligt bestämmelserna i 38 § 2 mom. (1993/36)

Baktill på bil och motorcykel som används för körundervisning eller övningskörning, skall fästas en skylt i form av en vit, liksidig triangel, vars sida för bil är 25 cm och för motorcykel 16 cm. På skolfordon får inte fästas reklam.

16 §. När elev genomgått förarutbildning skall bilskola eller elevens lärare utfärda ett undervisningsintyg åt eleven. Av intyget skall framgå att gällande läroplan och kursplan har följts.

17 §. Upphävd (2004/5).

3 kap. Bestämmelser om bilskolor

18 §. Bilskola får upprätthållas endast med landskapsregeringens tillstånd.

Ansökan om tillstånd att upprätthålla bilskola skall innehålla ämbetsbetyg och utredning om att sökanden råder över sig själv och sin egendom eller, om sökanden är bolag, andelslag eller annat samfund, utdrag ur handels- eller föreningsregistret samt bolagsordning eller motsvarande bolagsavtal eller andelslags eller annat samfunds stadgar. Dessutom skall utredning om att sökanden är berättigad att idka näring i landskapet bifogas.

Innan ansökan om tillstånd att upprätthålla bilskola provas skall utlåtande i ärendet inhämtas av motorfordonsbyrån och polismyndigheten.

19 §. Tillstånd att upprätthålla bilskola får ges fysisk eller juridisk person som anses ha förutsättningar att ge en god förarutbildning.

20 §. (1993/36) Tillstånd att upprätthålla bilskola kan förenas med villkor och begränsningar. Tillståndet utfärdas att gälla högst tio år.

21 §. Bilskola skall ha en föreståndare som skall vara godkänd av landskapsregeringen. Föreståndaren ansvarar för att bilskolan fyller de krav som ställs i denna lag eller i de bestämmelser som antagits med stöd av denna.

Innan i 1 mom. avsett ärende avgörs skall utlåtande inhämtas av motorfordonsbyrån.

22 §. Föreståndare för bilskola och trafiklärare som ger körundervisning skall ha trafiklärarkort.

Villkor för att få trafiklärarkort är

1) att sökanden har körkort av minst klass A B* C* **,

2) att sökanden inom Norden avlagt trafiklärarexamen eller motsvarande examen eller innehar av landskapsregeringen godkänd motsvarande kompetens samt

3) att sökanden inte på grund av sina personliga egenskaper är olämplig som bilskollärare.

Ansökan om trafiklärarkort provas av polisen. Trafiklärarkort beviljas för den tid som sökandens körkort är i kraft. Trafiklärarkort får inte beviljas sökande som fyllt 70 år.

Polismyndigheten kan dra in trafiklärarkort om innehavaren inte längre fyller kraven i 2 mom. Om

N 18a Körkortslag (1991:79)

beviljande och indragning av trafiklärarkort i övrigt gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om utfärdande av körkort och tilldelande av körförbud.

23 §. I bilskola skall finnas de läromedel och den undervisningsmateriel som behövs för undervisningen.

Läromedel och undervisningsmateriel får inte tas i bruk förrän de godkänts av motorfordonsbyrån.

24 §. Motorfordonsbyrån övervakar att bilskola uppfyller de krav som ställts på den. Finner den i sin övervakning missförhållanden eller brister skall landskapsregeringen underrättas därom.

Landskapsregeringen kan i fall av misskötsel eller bristande kvalitet på undervisningen återkalla tillstånd eller förena tidigare givet tillstånd med nya villkor och begränsningar.

4 kap. Examen

25 §. (2004/5) För att få avlägga förarexamen krävs att examinandens erhållit förarutbildning i landskapet eller, om förarutbildning inte erfordras, har sin permanenta bosättningsort i landskapet eller kan intyga att han har studerat i landskapet minst sex månader i följd.

Med permanent bosättningsort avses i denna lag den plats där en person under minst 185 dagar per kalenderår bor till följd av

1) personlig och yrkesmässig anknytning eller

2) personlig anknytning som präglas av nära band mellan personen och platsen i fråga.

För en person som har sin yrkesmässiga anknytning till en annan plats än sin personliga anknytning och som därför omväxlande bor på olika platser i två eller flera medlemsstater skall dock den permanenta bosättningsorten anses vara platsen för den personliga anknytningen under förutsättning att personen återvänder dit regelbundet. Detta sista villkor behöver inte uppfyllas om personen bor i en medlemsstat för att genomföra en tidsmässigt begränsad uppgift.

Utöver de krav som anges i 1 mom. skall examinandens även uppfylla de krav som anges för den aktuella körkortsklassen i 26-32 §§.

Motorfordonsbyrån kan medge även person som erhållit förarutbildning utanför landskapet rätt att avlägga förarexamen om han bedöms inneha erforderliga förutsättningar härför.

26 §. (1996/58) För att få avlägga examen för körkort av klass A, A1 och B1 krävs att examinandens

a) har erhållit förarutbildning som motsvarar den klass examen avser eller

b) har övningskort med stöd av 14 § 3 mom. avsett tillstånd eller

c) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs

a) att den binokulära synskärpan med eller utan korrigerande linser är minst 0,5 för båda ögonen tillsammans eller, om examinandens är helt blind på ett öga eller endast använder det ena ögat, att synskärpan är minst 0,6 och examinandens har haft denna monokulära syn tillräckligt länge för att ha vant sig vid att använda endast ett öga,

b) att det horisontella synfältet är minst 120°, om inte en läkare specialiserad i ögonsjukdomar anser det vara möjligt att avvika från kravet, eller, om examinandens använder endast det ena ögat, att synfältet för detta öga är normalt samt

c) (2004/5) att examinandens inte har några sådana i bilaga III till direktiv 91/439/EEG nämnda sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass A, A1, B1, M eller T, eller, om han har en sjukdom eller ett handikapp som inverkar på körförmågan, att sjukdomen eller handikappet inte väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass A, A1, B1, M eller T som är utrustat med automatväxel eller annan specialutrustning.

27 §. För att få avlägga examen för körkort av klass B krävs att examinandens

a) har erhållit förarutbildning som motsvarar den klass examen avser eller

b) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs av examinandens att han uppfyller i 26 § 2 mom. a och b punkten fastställda krav samt att examinandens inte har några sådana i bilaga III till direktiv 91/439/EEG nämnda sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass B, B1, M eller T, eller, om han har en sjukdom eller ett handikapp som inverkar på körförmågan, att sjukdomen eller handikappet inte väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass B, B1, M eller T som är utrustat med automatväxel eller annan specialutrustning. (2004/5)

28 §. (1996/58) För att få avlägga examen för körkort av klass C och C1 krävs att examinandens

a) har avlagt förarexamen för körkort av klass B och erhållit förarutbildning som motsvarar den klass examen avser eller

b) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs

a) att synskärpan med eller utan korrigerande linser är minst 0,8 på det ena ögat och minst 0,5 på det andra ögat och, om korrigerande linser behövs för att uppnå minimiskärpan, att den okorrigerade skärpan på båda ögonen är minst 0,05,

b) att ögonens synfält är normala,

c) att examinandens med eller utan hörapparat uppfattar vanligt tal på fyra meters håll samt

d) att examinandens inte har några sådana i bilaga III till direktiv 91/439/EEG nämnda sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass C eller C1.

29 §. (1996/58) För att få avlägga examen för körkort av klass D och D1 krävs att examinandens

1) har körkort av klass C som inte är förenat med prövotid samt (2004/5)

a) under de fem år som föregår examen som huvudsakssyssa eller annars i betydande omfattning minst ett år har kört bil med en totalvikt om minst 12.000 kg eller

b) har erhållit av landskapsregeringen godkänd yrkesutbildning för förare; eller

2) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs att examinanden uppfyller i 28 § 2 mom. a - c punkten fastställda krav samt att examinanden inte har några sådana i bilaga III till direktiv 91/439/EEG nämnda sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass D eller D1.

30 §. För att få avlägga examen för körkort av klass E krävs att examinanden innehar körkort för bil som inte är förenat med prövotid. Examen för körkort av klass BE får dock avläggas av examinand som innehaft körkort minst ett år.

Utöver vad som sägs i 1 mom. ska examinanden för att få avlägga examen för körkort av

1) klass CE, under de fem år som föregått examen som huvudsyssla i en följd av minst tre månader ha kört bil för vars framförande krävs körkort av klass C,

2) (2008/86) klass C1E, i minst ett år innehaft körkort av klass C,

3) klass DE, inneha eller tidigare ha innehaft körkort för här avsedd fordonskombination eller fordon för vars framförande fordras körkort av klass D samt

4) klass D1E, inneha eller tidigare ha innehaft körkort för här avsedd fordonskombination eller fordon för vars framförande fordras körkort av klass D1. (2004/5)

Examen för att få körkort av klass CE, C1E, DE eller D1E kan även avläggas under förutsättning att examinanden har erhållit av landskapsregeringen godkänd yrkesutbildning för förare. (2004/5)

Utöver vad i 1 och 2 mom. sägs krävs av den som önskar erhålla körkort av klass BE att han uppfyller i 26 § 2 mom. fastställda krav och av den som önskar erhålla körkort av klass CE eller C1E att han uppfyller i 28 § 2 mom. fastställda krav samt av den som önskar erhålla körkort av klass DE eller D1E att han uppfyller i 29 § 2 mom. fastställda krav. (1996/58)

Nytt 3 mom varvid tidigare 3 mom blivit 4 mom (2004/5)

31 §. (2004/5) För att få avlägga examen för körkort av klass M och T krävs att examinanden uppfyller i 26 § 2 mom. fastställda krav.

32 §. (2004/5) Den som vill avlägga examen ska ha uppnått en ålder av

a) 15 år för körkortsklass M eller T,

b) 16 år för körkortsklass A1 eller B1,

c) (2008/86) 18 år för körkortsklass B, C, C1, CE, C1E, D eller D1, för körkortsklass CE och C1E endast under förutsättning att examinanden erhållit den minimimängd förarundervisning som krävs enligt landskapsregeringens beslut och för körkortsklass D och D1 endast under förutsättning att examinanden genomgått en sådan yrkesinriktad utbildning som avses i 7 § landskapslagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare,

d) 18 år för körkortsklass A i fråga om framförande av motorcykel med en effekt om 25 kW eller lägre och examinand saknar minst två års erfarenhet som förare av motorcykel av klass A1,

e) 21 år för körkortsklass A i fråga om framförande av motorcykel med en högre effekt än 25 kW eller vars förhållande mellan effekt och vikt överstiger 0,16

kW/kg om examinand saknar den i 11 § e punkten angivna erfarenheten och under förutsättning att examinanden i enlighet med vad som sägs i 34 § avlägger körprov med en motorcykel vars effekt uppgår till minst 35 kW samt

f) 21 år för körkortsklass CE, C1E, D, D1, DE eller D1E, för körkortsklass CE och C1E i de fall examinanden inte erhållit den i c punkten angivna förarundervisningen.

Bestämmelserna i c, e och f punkten skall inte inskränka bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 3820/85 av den 20 december 1985 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter.

33 §. Den som anmäler sig till föreexamen skall för besiktningsman förete

a) en tillförlitlig utredning om sin identitet samt

b) ett högst sex månader tidigare utfärdat intyg över erhållen förarutbildning eller teoriundervisning jämte ett minst en månad och högst sex månader tidigare utfärdat i 14 § 3 mom. avsett tillstånd till övningskörning eller utredning om tidigare utfärdat körkort och om körpraktik där sådant krävs. (1993/36)

För att få avlägga examen för körkort av klass M eller T krävs inte i 1 mom. b punkten nämnt intyg. (2004/5)

Den som anmäler sig till föreexamen för körkort av klass B, B1, C eller C1 får antas till examen tidigast 30 dagar från det att förarutbildningen påbörjats om inte motorfordonsbyrån medger annat. (1996/58)

34 §. Vid föreexamen skall examinanden visa att han behärskar de ämnen som ingår i trafikundervisningen och att han kan tillämpa dessa kunskaper.

Föreexamen för körkort av klass M eller T omfattar endast ett teoriprov om inte besiktningsman anser också ett körprov nödvändigt. Föreexamen för övriga körkortsklasser omfattar ett teoriprov och ett körprov, som skall avläggas inom sex månader efter godkänt teoriprov. (2004/5)

Examinanden är skyldig att hålla erforderligt fordon för körprovet. Under körprovet anses han som förare.

35 §. Över godkänd examen skall besiktningsman utfärda intyg. (1993/36)

Har examinanden inte godkänts i föreexamen kan besiktningsman som villkor för att avlägga ny examen föreskriva viss tilläggundervisning.

5 kap. Utfärdande av körkort

36 §. Polismyndigheten kan efter ansökan utfärda körkort till sökande som har permanent bosättningsort i landskapet eller som kan intyga att de har studerat i landskapet i minst sex månader i följd. Körkortet skall vara utformat i enlighet med de i bilaga I till rådets direktiv 91/439/EEG ställda kraven. (2004/5)

Till ansökan skall fogas

a) två för körkortet lämpliga fotografier,

b) ett högst sex månader tidigare utfärdat läkarintyg, och om polismyndigheten finner det nödvändigt, intyg av specialläkare samt

N 18a Körkortslag (1991:79)

c) intyg över högst sex månader tidigare godkänd förarexamen. (1993/36)

Polismyndigheten kan vid behov kräva att till ansökan om körkort skall fogas ämbetsbevis eller annan utredning varav tillförlitligt framgår personuppgifter och personbeteckning. (1993/36)

Sökande som är under 25 år gammal och som ansöker om körkort av klass A, A1, B, B1, M eller T skall, i stället för det intyg som avses i 2 mom. b punkten, på av polismyndigheten fastställd särskild blankett deklarerat sitt hälsotillstånd varvid han skriftligen skall medge att polismyndigheten kan kontrollera dessa uppgifter. Den sökande skall dock visa att han uppfyller de synkrav som anges i 26, 27 och 31 §§. (2004/5)

Den som dömts

1) för grovt rattfylleri eller

2) för rattfylleri och som tidigare dömts för rattfylleri eller grovt rattfylleri och mindre än tre år förflutit mellan gärningarna

skall dessutom till ansökan bifoga ett intyg över genomgången av landskapsregeringen godkänd kurs om alkohol och trafik samt ett läkarintyg över att de krav på frihet från missbruk av alkohol, narkotika eller läkemedel som ställs i bilaga III i rådets direktiv 91/439/EEG är uppfyllda. (2000/47)

37 §. Villkor för erhållande av körkort är

a) att sökanden uppfyller i 25-32 §§ angivna krav för den aktuella körkortsklassen,

b) att sökanden avlagt förarexamen som svarar mot körkortet,

c) att sökanden inte till följd av fortgående missbruk av alkohol eller annat berusningsmedel eller på grund av sina personliga egenskaper kan anses olämplig som förare,

d) (1995/74) att sökande inte är tilldelad körförbud och inte har meddelats körförbud i en av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

e) (2004/29) att minst ett år förflutit sedan sökanden gjort sig skyldig till olovlig körning, om inte synnerliga skäl finns för beviljande av körkort samt

f) (2000/47) att sökande som avses i 36 § 5 mom. har företett i lagrummet avsedda intyg.

Examen som avses i 1 mom. b punkten krävs inte för den körkortsklass som avses i 32 § 1 mom. d punkten (mellantung motorcykel) i de fall sökanden har den i samma lagrum angivna erfarenheten. (2004/5)

Examen krävs inte heller för den körkortsklass som avses i 32 § 1 mom. e punkten (tung motorcykel) i de fall sökanden har minst två års erfarenhet som förare av fordon av den i 2 mom. angivna körkortsklassen. (2004/5)

37a §. (1996/58) När körkort av klass CE eller DE utfärdas beviljas också körkort av klass BE. När körkort av klass CE utfärdas beviljas också körkort av klass DE om sökande innehar körkort av klass D.

38 §. Körkort av klass B, C eller C1 beviljas för en tid om två år (prövotid). Vad här sägs gäller dock inte om sökanden redan innehar körkort av annan klass än

A, A1, B1, M eller T. I sådana fall utfärdas körkort i enlighet med bestämmelserna i 39 §. I 39 § avsett körkort utlämnas dock tidigast sex månader innan giltighetstiden för körkort förenat med prövotid utgår. (2004/5)

Under prövotiden skall sökanden

a) visa att han har de kunskaper och färdigheter samt den mognad som krävs för att framföra fordon i trafiken samt

b) genomgå av landskapsregeringen föreskriven tilläggssundervisning.

För sökande som visar att han uppfyller i 2 mom. ställda krav utfärdas körkort i enlighet med bestämmelserna i 39 §. Uppfylls inte kraven i 2 mom. måste sökanden förnya sin förarexamen enligt bestämmelserna i 4 kap. I de fall förarexamen förnyas utfärdas det i 39 § angivna körkortet under förutsättning att sökanden genomgår den i 2 mom. b punkten angivna tilläggssundervisningen inom två år efter det att förnyad förarexamen avlagts. (2004/5)

Om innehavaren av i 1 mom. avsett körkort utökar sin förarbehörighet under prövotiden, omfattar prövotiden vad som återstår av den ursprungliga prövotiden.

39 §. Körkort som inte är förenat med prövotid beviljas för en tid som upphör då körkortsinnehavaren fyller 70 år. Har sökanden fyllt 65 år beviljas körkortet för en tid av fem år. Giltighetstiden för körkort som berättigar till framförande av buss och tung fordonsskombination upphör dock alltid när körkortsinnehavaren fyller 70 år.

Körkort kan beviljas på vissa villkor. (2004/5)

Polismyndigheten kan även utfärda körkort som endast ger rätt att framföra fordon vissa bestämda vägsträckor, inom vissa områden, under vissa tider på dygnet eller under vissa månader av året. Sådana körkort med specialvillkor utfärdas om det av medicinska skäl, ålder eller personliga förhållanden i övrigt kan anses påkallat. (2004/5)

Specialvillkor och övriga villkor kan ändras under körkortets giltighetstid. Körkort vars giltighetstid utgått kan förnyas enligt bestämmelserna i 43 §. (2004/5)

40 §. Polismyndigheten kan av särskild orsak utfärda ett temporärt körkort för sökande som uppfyller de i 37 § stadgade kraven. Temporärt körkort gäller högst tre månader. För sökande som innehar körkort kan polismyndigheten, under samma förutsättningar, medge utökad behörighet att framföra fordon.

41 §. Innehar sökanden tidigare utfärdat körkort eller temporärt körkort, skall det överlåtas till polismyndigheten då han erhåller nytt.

41a §. (2004/5) Har körkort förkommit, förstörts eller skadats så att det inte kan tydas utan svårighet eller så, att körkortsinnehavaren inte längre kan identifieras med hjälp av fotografiet, eller har körkortsinnehavarens namn ändrats, skall körkortsinnehavaren anmäla om dubblettexemplar hos polismyndigheten. Begäran på grund av namnändring skall framställas inom tre

månader efter det att ändringen gjorts. Dubblettexemplar beviljas även om körkortsinnehavaren har sin permanenta bostättningsort utanför landskapet, dock inte i någon av Europeiska unionens medlemsstater eller i en EES-stat.

Vid anhållan om dubblettexemplar av körkort skall körkortet, om det är i behåll, jämte två för körkortet lämpliga fotografier företes och överlämnas till polismyndigheten. Om körkortet inte längre finns i behåll skall skriftlig redogörelse avges för hur körkortet förkommit eller blivit förstört.

Åt den som på grund av i 1 mom. angivna omständigheter anhållit om dubblettexemplar kan polisen utfärda temporärt körkort för högst tre månader. Temporärt körkort skall överlämnas till polisen samtidigt som dubblettexemplar utfärdas.

Om förkommet körkort senare upphittas skall det utan dröjsmål överlämnas till polismyndigheten.

6 kap. Hälsokontroll och förnyande av körkort

42 §. En körkortsinnehavare skall inom två månader efter det han fyllt 45 år för polismyndigheten uppvisa ett utlåtande av läkare eller optiker om att kraven gällande synförmågan uppfylls. Den som har körkort av klass C, C1, D eller D1 eller innehar yrkeskörtillstånd beviljas med stöd av bestämmelserna i 9 kap. denna lag skall inom två månader efter att ha fyllt 50, 55, 60 eller 65 år för polismyndigheten uppvisa ett läkarintyg om att hälsokraven uppfylls. I detta moment avsedd skyldighet gäller dock endast om mer än fem år förflutit sedan körkortet utfärdades. (2004/5)

Föreligger skäl att befara att körkortsinnehavare inte längre uppfyller de hälsokrav som gäller för att få körkort, kan polismyndigheten ålägga honom att inom två månader förete nytt läkarintyg.

Motorfordonsbyrån skall underrätta körkortsinnehavaren om skyldigheten att förete läkarintyg samt om giltighetstiden för körkort som upphör i enlighet med 39 §. Sådan underrättelse skall göras senast tre månader innan intygen skall inges respektive giltigheten upphör. Eventuellt utebliven underrättelse befriar dock inte körkortsinnehavaren från i denna paragraf avsedd skyldighet. (1993/36)

42a §. (2004/5) Utan hinder av vad som stadgas om tystnadsplikt har en läkare, då denne konstaterar att hälsotillståndet för den som ansöker om körkort eller som innehar körkort annat än tillfälligt försämrats så att han eller hon inte längre uppfyller de hälsokrav som är förutsättningen för beviljande av körkort, rätt att anmäla därom till polismyndigheten.

Innan i 1 mom. avsedd anmälan görs skall patienten underrättas om läkarens rätt att göra sådan anmälan och om hur patientens hälsotillstånd inverkar på dennes körförmåga.

I anmälan som avses i 1 mom. kan endast ges uppgifter om

1) att den person som anmälan gäller inte uppfyller de hälsokrav som är förutsättning för beviljande av körkort samt

2) vilka tilläggsåtgärder läkaren föreslår.

43 §. Ansökan om förnyande av körkort görs hos polismyndigheten. Till ansökan skall fogas

1) ett högst tre månader tidigare utfärdat läkarintyg och, om polismyndigheten anser det nödvändigt, intyg av specialläkare,

2) två för körkortet lämpliga fotografier samt

3) om polismyndigheten anser det nödvändigt, intyg över godkänt körprov eller utredning rörande sökandens förmåga att säkert framföra fordon.

Uppfyller sökande i 1 mom. stadgade krav skall körkortet förnyas för en tid av högst fem år. Körkort med behörighet att framföra fordonsklasserna CE, C1E, D, D1, DE eller D1E kan inte förnyas. (1996/58)

Polismyndigheten skall anmäla till motorfordonsbyrån när körkort förnyats.

7 kap. Körförbud

44 §. (2004/29) Den som vid förandet av motordrivet fordon konstateras ha gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten, rattfylleri eller grovt rattfylleri skall av domstol meddelas körförbud. Om föraren inte döms till straff för gärningen, kan domstolen dock avstå från att meddela körförbud.

I 1 mom. avsett körförbud får meddelas för en tid av högst fem år. I domstolens utslag skall anges körförbudets sista dag. Utslaget verkställs även om det överklagas.

När tiden för körförbudet bestäms skall hänsyn tas till de verkningar som körförbudet har på vederbörandes utkomst och andra förhållanden. Den tid körkortsinnehavaren i administrativ ordning varit meddelad körförbud eller temporärt körförbud skall avräknas från körförbudstiden. Om det då inte återstår någon tid skall körförbudet upphöra den dag utslaget avkunnas eller ges.

När körförbud meddelas skall körkortsinnehavaren överlämna sitt körkort till polismyndigheten. Vägrar körkortsinnehavaren att överlämna körkortet skall det fräntas honom eller henne. Körkortsinnehavaren återfår rätten att köra körkortspliktiga fordon när körkortet återlämnas. Om körkortet inte har omhändertagits av polisen återfår körkortsinnehavaren rätten att köra körkortspliktiga fordon när ett nytt körkort lämnas ut.

Den som meddelats körförbud enligt bestämmelserna i 1 mom. har, under den tid körförbudet avser, inte rätt att föra motordrivet fordon, att genomgå förarutbildning med stöd av 2 kap. i denna lag eller att utbilda förare med stöd av 3 kap.

44a §. (2004/29) När en domstol meddelar körförbud kan den, om det allmänna intresset inte kräver annat, förklara förbudet villkorligt om innehav av körkort är nödvändigt för körkortsinnehavaren i dennes yrke eller om något annat särskilt vägande skäl föreligger och gärningen inte har medfört fara för annans säkerhet. För gärning som begåtts medan körförbud, temporärt körförbud eller villkorligt körförbud är i kraft kan körförbud dock inte meddelas villkorligt.

Villkorligt körförbud gäller under en av domstolen fastställd provotid på minst ett och högst tre år. Provo-tiden börjar när domstolens utslag avkunnades eller

N 18a Körkortslag (1991:79)

gavs. I utslaget skall domstolen ange när prövotiden upphör.

Om den som meddelats villkorligt körförbud gör sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten, rattfylleri eller grovt rattfylleri under prövotiden, skall domstolen besluta att körförbudet verkställs och bestämma ett slutdatum för körförbudet. Domstolens utslag verkställs även om det överklagas. Domstolen får dock avstå från åtgärden, om vederbörande inte döms till straff för gärningen.

I domstolens utslag skall anges de omständigheter som medfört att körförbudet skall verkställas. Om det inte inom ett år efter prövotidens utgång, på grund av en gärning som begåtts under prövotiden, har bestämts att det villkorliga körförbudet skall verkställas, får det inte längre läggas till grund för ett verkställighetsbeslut.

45 §. Polisman skall tilldela körkortsinnehavare ett tio dagar långt körförbud om körkortsinnehavaren med motordrivet fordon bevisligen överskridit på väg gällande hastighetsbegränsning eller fordonsbegränsad hastighet med minst 30 km i timmen. Polismannen skall samtidigt omhänderta körkortet.

Polisman kan i fall som avses i 1 mom. berättiga den som tilldelats körförbud att avsluta pågående färd, om det kan ske utan att trafiksäkerheten äventyras.

Har i 1 mom. avsett körförbud tilldelats person som inte är bosatt i landskapet och skall denna avbryta sin vistelse i landskapet och därför är i behov av sitt körkort, kan polismyndigheten avbryta verkställigheten av körförbudet och återlämna körkortet. Om person som avses i detta moment inom sex månader återvänder till landskapet är han skyldig att meddela polismyndigheten. Polismyndigheten skall i sådant fall omhänderta körkortet och tilldela honom körförbud för en tid motsvarande vad som återstod av det först tilldelade körförbudet.

Den som tilldelats körförbud med stöd av bestämmelserna i denna paragraf har rätt att få sitt ärende prövat av polismyndigheten. Polismyndigheten skall avgöra sådant ärende i brådsnande ordning.

Kan hastighetsöverträdelse anses försvarbar för att körkortsinnehavaren därigenom avsett att andanröja trängande fara för eget eller annans liv eller hälsa eller av annat synnerligen vägande skäl får polisman avstå från att tilldela körförbud som avses i 1 mom.

46 §. Körkortsinnehavare ska tilldelas körförbud av polismyndigheten

a) om han inte längre uppfyller kraven för att få körkort,

b) om han inte företett läkarintyg inom föreskriven tid eller avlagt föreskriven ny examen,

c) (2004/29) om han vid framförande av motorfordon gjort sig skyldig till annan än i 45 § avsedd gärning som är straffbar enligt trafikbrottslagen (2004:28) för landskapet Åland och som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten eller om han gjort sig skyldig till olovlig körning,

d) (2008/86) om han eller hon tre gånger inom ett år alternativt fyra gånger inom två år, eller som inneha-

vare av körkort förenat med prövotid två gånger inom ett år, gjort sig skyldig till gärning som är straffbar enligt 2, 7 och 11 §§ trafikbrottslagen (2004:28) för landskapet Åland, med undantag för andra gärningar som bestraffas med ordningsbot än fortkörningsförseelser, eller till detektorförseelse som avses i landskapslagen (2003:11) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen eller till brott mot landskapslagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare,

e) (1993/36) om han framfört fordon trots gällande körförbud eller

f) om han utomlands har dömts för trafikfylleri eller där gjort sig skyldig till sådan gärning.

I 1 mom. a och b punkterna avsett körförbud gäller tillsvidare.

I 1 mom. c, d, e och f punkterna avsett körförbud gäller för en tid av högst sex månader. I fall som här avses kan polismyndigheten, i stället för att tilldela körförbud, förordna att körkortsinnehavare skall undergå ny förarexamen. (1993/36)

Den som tilldelats körförbud med stöd av bestämmelserna i 1 mom. c punkten, med undantag för körning utan körkort, har rätt att få sitt ärende prövat av domstol om han anmäler ärendet dit inom en vecka från det att han fick del av beslutet. Görs sådan anmälan skall domstolen utan dröjsmål underrätta polismyndigheten om att ärendet är anhängiggjort. Polismyndigheten skall i sådant fall utan dröjsmål återlämna körkortet. Finner domstolen att skäl för körförbud föreligger skall den avgöra för hur lång tid körförbudet skall gälla. Denna tid får dock inte överstiga den tid polismyndigheten ursprungligen fastställde. Domstolen kan inte förklara här avsett körförbud villkorligt. (2004/5)

Se N 15, Trafikbrottslag (2004:28) för landskapet Åland; N 14, Landskapslag (2003:11) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen; N 21, Landskapslag (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

46a §. (2008/86) Körkort ska återkallas efter fem år från det beslut om körförbud tillsvidare enligt 46 § fattades, om inte körförbudet före det upphävs. Körkortet ska även återkallas på körkortsinnehavarens begäran.

47 §. Polisman ska tilldela körkortsinnehavare temporärt körförbud och omedelbart omhänderta körkort

1) om körkortsinnehavaren på sannolika skäl gjort sig skyldig till rattfylleri eller grovt rattfylleri,

2) om körkortsinnehavaren befars ha gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten eller körning under påverkan av rusmedel eller

3) om förutsättningar för att tilldela körkortsinnehavaren körförbud enligt bestämmelserna i 46 § 1 mom. c, d eller e punkten sannolikt finns.

4) (2008/86) om det är uppenbart att körkortsinnehavarens körförmåga, på grund av sjukdom eller skada eller av någon annan sådan orsak, har försämrats i sådan utsträckning att den övriga trafiken utsätts för väsentlig fara om körningen fortsätter och det därför

inte kan anses tillräckligt att enbart utreda hälsotillståndet enligt 42 § 2 mom.

Polisman kan i fall som avses i 1 mom. 3 punkten berättiga den som tilldelats temporärt körförbud att avsluta pågående färd, om det kan ske utan att trafik-säkerheten äventyras.

48 §. Har temporärt körförbud tilldelats körkorts-innehavare med stöd av 47 § 1 mom. 1 punkten gäller detta tills domstol avgjort ärendet. I de fall som avses i 47 § 1 mom. 2 punkten skall polismyndigheten utan dröjsmål till prövning uppta frågan om det temporära körförbudet skall bestå. Är det därvid sannolikt att den som tilldelats temporärt körförbud gjort sig skyldig till gärning som avses i 47 § 1 mom. 2 punkten skall polisen besluta att det temporära körförbudet gäller tills domstol avgjort ärendet.

Är det på grundval av förundersökningen uppenbart att domstol kommer att tilldela villkorligt körförbud kan polismyndigheten besluta att det temporära körförbudet skall upphöra redan innan domstolen avgjort ärendet.

I de fall som avses i 47 § 1 mom. 3 punkten skall den polisman som tilldelat temporärt körförbud omedelbart underrätta sin förman. Polismyndigheten skall därefter ofördröjligen avgöra ärendet.

Om åtal inte väcks för en gärning som avses i 47 § 1 mom. 1 och 2 punkten eller åtalet förkastas eller om körförbud tilldelas villkorligt skall polismyndigheten omedelbart återlämna körkortet. Polismyndigheten skall också omedelbart återlämna körkort när körförbud som avses i 47 § 1 mom. 3 punkten inte tilldelas. Skall temporärt körförbud upphöra och körkort återlämnas enligt bestämmelserna i denna paragraf men körkortsinnehavaren gjort sig skyldig till gärning som avses i 45 §, skall körförbudet dock gälla under den tid som avses i 45 §.

49 §. Polismyndigheten kan i stället för att tilldela körförbud tilldela körkortsinnehavaren varning om, med beaktande av hur mycket han årligen kör och andra omständigheter, de i 46 § 1 mom. d punkten nämnda förseelserna inte skall anses vittna om likgiltighet för bestämmelserna och för de påföljder som ådömts eller ålagts honom för brott mot dem. Körförbud som avses i 45 § kan dock inte ersättas med varning.

Har varning tilldelats körkortsinnehavare kan ny varning inte utan synnerliga skäl tilldelas honom under en tid av ett år från tidpunkten för den första varningen.

50 §. Polismyndigheten kan förordna att körkorts-innehavare ska förnya sitt körkort om han eller hon upprepade gånger gjort sig skyldig till överträdelse av vägtrafiklagen för landskapet Åland om det med anledning av detta eller annars finns sannolika skäl att befara att han eller hon inte upprätthållit sin körskicklighet. (2008/86)

Innan körkort återlämnas till den som varit tilldelad körförbud kan polismyndigheten kräva att nytt läkarintyg föres. (2008/86)

När polismyndigheten återlämnar körkort skall motorfordonsbyrån ofördröjligen underrättas.

50a §. (2000/47) Innan körkortet återlämnas efter att körförbud meddelats en person som avses i 36 § 5 mom., skall personen i fråga uppvisa intyg över genomgången av landskapsregeringen godkänd kurs om alkohol och trafik samt ett läkarintyg över att de krav på frihet från missbruk av alkohol, narkotika eller läkemedel som avses i rådets direktiv 91/439/EEG är uppfyllda.

Har villkorligt körförbud meddelats, skall i 1 mom. avsedda intyg föres inom den provotid under vilken det villkorliga körförbudet gäller.

8 kap. Bestämmelser om annat än åländskt körkort

51 §. (2004/5) Polismyndigheten kan utfärda internationellt körkort som motsvarar innehavarens åländska körkort till den som har permanent bostättningsort i landskapet och fyllt 18 år.

52 §. (1995/74) Körkort som utfärdats i en av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet berättigar, inom gränserna för dess giltighet, till framförande av motorfordon i landskapet.

Innehavare av i 1 mom. avsett körkort som förlagt sin permanenta bostättningsort till landskapet har rätt till ett åländskt körkort av motsvarande klass utan krav på förarexamen. Innan polismyndigheten utfärdar det åländska körkortet skall innehavaren överlämna det gamla körkortet till polismyndigheten. Polismyndigheten skall återlämna det gamla körkortet till den myndighet som utfärdat det och ange skälen för detta.

52a §. (1993/36) Nationellt eller internationellt körkort, som uppfyller bestämmelserna i vägtrafikavtalet i Genève av år 1949 eller avtalet i Wien av år 1968, berättigar inom gränserna för dess giltighet den som är stadigvarande bosatt i en stat ansluten till något av avtalen att framföra motordrivet fordon i landskapet under ett år från den dag körkortsinnehavaren anlände till ett nordiskt land, om han uppfyller ålderskravet för att framföra fordon av ifrågavarande fordonsklass.

Den som har i 1 mom. avsett körkort har rätt att erhålla körkort av klass B om han

a) visar att han kört bil i ett nordiskt land under minst sex månader och

b) ansöker om körkort inom sex månader efter det att hans rätt att framföra fordon enligt 1 mom. upphört.

Andra än i 52 § 1 mom. eller i 1 mom. i denna paragraf nämnda körkort är inte giltiga i landskapet, om inte annat följer av internationella avtal. Polismyndigheten kan dock utfärda körkort av klasserna A eller B för högst ett år åt den som har körkort utfärdat i annat än i 1 mom. avsedd stat om han uppfyller för körkorts-klassen fastställda hälsokrav och i 37 § c-e punkterna nämnda villkor.

Polismyndigheten kan åt den som enligt intyg av utrikesministeriet hör till diplomatkåren och som har utländskt körkort utfärda körkort som motsvarar det utländska körkortet utan att ny förarexamen krävs.

När åländskt körkort utfärdas enligt bestämmelserna i denna paragraf skall det utländska körkortet

N 18a Körkortslag (1991:79)

överlämnas till polismyndigheten. Detta körkort återlämnas på begäran när körkortsinnehavaren lämnar landskapet, varvid det åländska körkortet samtidigt skall överlämnas till polismyndigheten.

9 kap. Yrkeskörtillstånd

53 §. För att få framföra personbil i yrkesmässig persontrafik fordras, förutom giltigt körkort, av polismyndigheten utfärdat yrkeskörtillstånd.

54 §. Villkor för att erhålla yrkeskörtillstånd är att sökanden

a) (2008/86) innehar körkort som inte är förenat med prøvotid och som berättigar till att framföra bil,
b) (1993/36) uppfyller de hälsokrav som fastställts för körkort av klass C,

c) inte på grund av sina personliga egenskaper kan anses olämplig att yrkesmässigt framföra personbil samt

d) har tillräcklig lokalkännedom samt kännedom om bestämmelserna om yrkesmässig persontrafik.

55 §. Yrkeskörtillstånd får inte beviljas sökande som fyllt 70 år. Om beviljande och indragning av yrkeskörtillstånd i övrigt gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om beviljande av körkort och tilldelande av körförbud.

10 kap. Körkortsregister

56 §. Motorfordonsbyrån ska föra körkortsregister. I körkortsregistret ska intas följande uppgifter om körkortsinnehavaren:

a) fullständigt namn, personbeteckning och adress,
b) de fordonsklasser körkortet berättigar att framföra samt eventuella villkor,

c) (2008/86) uppgifter om beviljande av körkort, yrkeskompetensbevis, yrkeskörtillstånd och trafiklärkort samt om tilldelande av körförbud,

d) (2008/86) straff och andra påföljder som ådömts för brott mot trafikbrottslagen för landskapet Åland eller för detektorförseelse som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen eller för brott mot landskapslagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare, dock så att uppgift om ordningsböter registreras endast om ordningsboten förelagts för överträdelse av hastighetsbegränsning,

e) uppgifter om förarundervisning och -examen samt

f) uppgifter om tillstånd till transport av farliga ämnen.

Registret upptar även personuppgifter om de personer som saknar körkort och som dömts till straff och andra påföljder för brott som nämns i 1 mom. d punkten samt uppgifter om de straff och andra påföljder som nämnda personer ådömts för dessa brott.

Registret upptar även ovan i 1 mom. a-d punkterna avsedda uppgifter om sådana i landskapet bosatta innehavare av i nordiskt land utfärdat körkort vilka dömts till straff för i 2 mom. avsedd handling.

4 mom. upphävt (2004/5).

Finner myndighet vid handläggning av uppgifter i körkortsregistret oriktigheter i dessa skall myndigheten omedelbart anmäla detta till motorfordonsbyrån.

57 §. Uppgifter ur körkortsregistret får lämnas endast till polismyndigheten och andra myndigheter som handlägger körkortsärenden samt till den som uppgifterna gäller.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. kan landskapsregeringen tillåta att visst begränsat material i körkortsregistret under dess tillsyn studeras för vetenskaplig forskning eller annat därmed jämförligt ändamål.

Den som behandlar i körkortsregistret ingående uppgifter eller som med stöd av 2 mom. tillåtit studera material i registret får inte för utomstående yppa att i registret antecknad person frångått sitt körkort eller att körkortet återkallats, eller lämna uppgift om brott som förövats av sådan person.

11 kap. Särskilda bestämmelser

58 §. Den som bryter mot den i 57 § avsedda skyldigheten att hemlighålla uppgift skall, om inte gärningen bör bestraffas som tjänstebrott, dömas för brott mot skyldigheten att hemlighålla uppgifter i körkortsregistret till böter eller till fängelse i högst sex månader.

Den som på annat än i 1 mom. avsett sätt bryter mot denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser skall dömas till straff i enlighet med vad därom är föreskrivet i trafikbrottslagen för landskapet Åland. (2004/29)

Angående domstols rätt att avstå från att ådöma straff, åklagares rätt att avstå från att väcka åtal samt polismans rätt att tilldela anmärkning finns bestämmelser i trafikbrottslagen för landskapet Åland. (2004/29)

Se N 15, Trafikbrottslag (2004:28) för landskapet Åland

59 §. Besvär över polismyndighetens beslut enligt denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser anföras inom trettio dagar hos Ålands förvaltningsdomstol. (2004/29)

I annat än i 3 mom. avsett beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får, såvitt gäller lagligheten av beslutet, ändring sökas genom besvär till högsta förvaltningsdomstolen. (2004/29)

Motorfordonsbyråns eller besiktningsmans beslut kan inom trettio dagar överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. (2004/29)

I denna paragraf nämnda tider räknas från den dag vederbörande fått del av beslutet, sagda dag oräknad.

Med stöd av denna landskapslag meddelade beslut kan verkställas oaktat besvär.

60 §. Landskapsregeringen kan på synnerliga skäl medge undantag från de ålders- och hälsokrav som gäller för körkort och yrkeskörtillstånd för personbil.

61 §. (2004/5) Landskapsregeringen fastställer hur körkort, anmälningar, intyg och tillstånd som avses i denna lag skall vara utformade.

62 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdelsebestämmelse (1991:79):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1973:39) den 11 juni 1973 om körkort och landskapsförordningen (1973:64) den 23 november 1973 om körkort.

Bestämmelserna i 2 § 2 mom. rörande krav på förarbevis för att få framföra moped träder i kraft den 1 juni 1993 och tillämpas på mopedförare födda den 1 juni 1978 och senare.

Körkort utfärdade enligt den nu upphävda lagen berättigar även framdeles till framförande av fordon i enlighet med den behörighet som anges i körkortet. Vid förnyande eller utbyte av sådant körkort skall bestämmelserna i denna lag tillämpas.

Tillstånd att upprätthålla bilskola utfärdade enligt den nu upphävda lagen gäller i enlighet med vad som anges i tillståndet. Vid förnyande av sådant tillstånd skall bestämmelserna i denna lag tillämpas.

Ikraftträdelsebestämmelse (1996/58):

Denna lag träder i kraft den 1 september 1996.

Körkort som beviljats innan denna lag träder i kraft är fortfarande giltiga utan hinder av bestämmelserna i 26 § 2 mom., 27 § 2 mom., 28 § 2 mom., 29 § 2 mom., 30 § 3 mom. och 31 §, om innehavaren uppfyller de hälsokrav som anges i denna lag eller de hälsokrav som gällde då körkortet beviljades. Undantag från de hälsokrav som gäller för körkort och yrkeskörtillstånd som beviljats innan denna lag träder i kraft är fortfarande giltiga, om något annat inte följer av beslutet om undantag.

Ikraftträdelsebestämmelse (2004/5):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2004.

Mopedförare födda före den 1 juni 1978 som varken innehar mopedförarbevis eller giltigt körkort eller som endast innehar mopedförarbevis skall inom fem år räknat från den dag denna lag träder i kraft i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. ansöka om giltigt körkort. Någon avgift i samband med att körkort beviljas behöver dock inte erläggas i de fall ansökan endast avser körkort av klass M.

Förarbevis utfärdade i landskapet Åland äger samma giltighet som körkort ända fram till dess körkort beviljas, dock inte längre än till utgången av den i 1 mom. sagda femårsperioden.

Förarbevis vilka utfärdats innan denna lag träder i kraft skall under övergångsperioden vara kvar i registret, dock inte efter det att körkort beviljats.

N 18b Körkortslag (1991:79) för landskapet Åland

Lagen i den lydelse den har efter den 19 januari 2013:

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. I denna lag finns bestämmelser om körkort och om förarutbildning.

2 §. (2004/5) För att få framföra motordrivet fordon på väg i landskapet Åland fordras giltigt körkort som berättigar till framförande av fordonet. Med väg avses detsamma som i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland. Ett körkort är inte giltigt då giltighetstiden utgått eller då körkortsinnehavaren är tilldelad körförbud. Intyg över godkänd förarexamen ger examinand rätt att under 30 dagar räknat från den dag godkänd förarexamen avlagts framföra fordon av den körkorts-klass förarexamen avser.

Den som fyllt 15 år och som har sin permanenta bosättningsort utanför landskapet men är på tillfälligt besök i landskapet får framföra moped utan körkort under förutsättning att det i hemlandet är tillåtet att framföra moped utan körkort eller annan därmed jämförlig handling.

Motordrivet fordon som är avsett att styras av gående får framföras utan körkort. Moped med låg effekt får framföras endast av förare som fyllt 15 år.

Se N 9, Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland

3 §. Körkort skall vara i sådant skick att det kan läsas utan svårighet. Har körkort skadats så att det inte kan läsas utan svårighet är körkortsinnehavaren skyldig att byta ut körkortet mot ett nytt.

Körkort och andra i denna lag nämnda tillstånd skall medföras vid färd och på begäran uppvisas för polis- eller besiktningsman eller annan trafikövervakare. Färden kan dock tillåtas fortsätta om personens identitet kan konstateras och denne kan förmodas inneha körkort. I annat fall skall personen åläggas att inom särskilt utsatt tid uppvisa körkortet eller annan handling för polismyndigheten. (2004/5)

4 §. Behörighet att köra fordon anges i körkortet på följande sätt:

Kategori	Ger behörighet att köra	Ger även behörighet för kategori
AM	a) Två- och trehjuliga motorfordon som är konstruerade för en hastighet av mer än 25 km/h och högst 45 km/h. b) lätta fyrhjulingar.	
A1	a) Motorcykel på två hjul vars motor har en cylindervolym av högst 125 cm ³ , med en nettoeffekt av högst 11 kW och ett effekt/viktförhållande som inte överstiger 0,1 kW/kg. b) Motordriven trehjulig med en nettoeffekt av högst 15 kW.	AM
A2	Motorcykel på två hjul med en nettoeffekt av högst 35 kW och ett effekt/viktförhållande som inte överstiger 0,2 kW/kg och som, om fordonets originalutförande har ändrats, har sitt ursprung i ett fordon med högst den dubbla effekten.	a) AM b) A1

N 18b Körkortslag (1991:79)

A	a) Motorcykel på två hjul. b) Motor driven trehjulig med en nettoeffekt högre än 15 kW, om innehavaren har fyllt 21 år.	a) AM b) A1 c) A2
B	Motorfordon med en totalvikt av högst 3 500 kg som är konstruerad och tillverkad för högst åtta passagerare utöver föraren. Till ett sådant fordon får kopplas en släpvagn 1. med en totalvikt som inte överstiger 750 kg eller 2. med en totalvikt som överstiger 750 kg, om fordonskombinationens totalvikt inte överstiger 3 500 kg.	a) AM b) T
BE	Fordonskombination som består av ett dragfordon som omfattas av kategori B och en släp- eller påhängsvagn med en totalvikt av högst 3 500 kg.	a) AM b) T
C1	Lastbil som är konstruerad och tillverkad för högst åtta passagerare utöver föraren och personbil med en totalvikt över 3 500 kg men inte över 7 500 kg. Till ett sådant fordon får kopplas en släpvagn med en totalvikt av högst 750 kg.	a) AM b) T
C1E	a) Fordonskombination som består av ett dragfordon som omfattas av kategori C1 och en släp- eller påhängsvagn med en totalvikt över 750 kg, om fordonskombinationens totalvikt inte överstiger 12 000 kg. b) Fordonskombination som består av ett dragfordon som omfattas av kategori B och en släp- eller påhängsvagn med en totalvikt över 3 500 kg, om fordonskombinationens totalvikt inte överstiger 12 000 kg.	a) AM b) T c) BE d) D1E, om D1 innehas
C	Lastbil med en totalvikt över 7 500 kg och personbil som inte omfattas av kategori B. Till ett sådant fordon får kopplas en släpvagn med en totalvikt av högst 750 kg samt trafiktraktor och till den kopplat släpfordon.	a) AM b) T
CE	Fordonskombination som består av ett dragfordon som omfattas av kategori C och en släp- eller påhängsvagn med en totalvikt över 750 kg.	a) AM b) T c) BE d) D1E, om D1 innehas e) DE, om D innehas

D1	Buss som är konstruerad och tillverkad för högst 16 passagerare utöver föraren och med en längd som inte överstiger 8 meter. Till ett sådant fordon får kopplas en släpvagn med en totalvikt av högst 750 kg.	a) AM b) T
D1E	Fordonskombination som består av ett dragfordon som omfattas av kategori D1 och en släpvagn med en totalvikt över 750 kg.	a) AM b) T c) BE
D	Buss. Till ett sådant fordon får kopplas en släpvagn med en totalvikt av högst 750 kg.	a) AM b) T
DE	Fordonskombination som består av ett dragfordon som omfattas av kategori D och en släpvagn med en totalvikt över 750 kg.	a) AM b) T c) BE
T	Traktor som inte är trafiktraktor, motorredskap och snöskoter jämte till dem kopplade släpfordon.	AM

(2011/37)

Med fordons totalvikt avses dess registrerade totalvikt eller, om fordonet inte behöver registreras, dess faktiska totalvikt. Med fordonskombinations totalvikt avses den sammanlagda totalvikt för de i kombinationen ingående fordonen beräknad på motsvarande sätt.

3 mom. upphävt (2011/37).

5 §. Upphävd (2011/37).

6 §. (2011/37) Den som har behörighet kategori B och med godkänt resultat har genomgått ett särskilt körprov har rätt att köra en fordonskombination som består av ett fordon i kategori B och en tillkopplad släpvagn med en totalvikt över 750 kg, där fordonskombinationens totalvikt överstiger 3 500 kg men inte 4 250 kg. En kod för den utökade behörigheten anges på körkortet.

7 §. (2011/37) Förutom den behörighet som anges i 4 § gäller följande:

1) behörighet för kategori C1, C, D1 och D får endast beviljas för den som har behörighet för kategori B,
2) körkort i kategori B berättigar även till att köra fordonskombinationer i kategori BE vid färd till och från en plats där examen ska avläggas samt berättigar polisman i tjänst att tillfälligt köra alla typer av fordon,

3) körkort i kategori C berättigar även till att provköra och tillfälligt flytta fordon i kategori D och D1 utan passagerare samt fordon i kategori DE och D1E utan last samt berättigar även den som utför fordonsbesiktning samt den som fullgör uppgifter inom räddningsväsendet att köra fordon i kategori D, D1, DE eller D1E samt

4) ett körkort som utan beteckning för kategori C utfärdats i någon av Europeiska unionens medlems-

stater eller i en EES-stat och som ger rätt att köra fordon av kategori D eller D1 får bytas ut mot motsvarande körkort utfärdade i landskapet, dock utan att någon beteckning för kategori C anges.

2 kap. Förarbildning

8 §. Förarbildning skall bedrivas så att eleverna lär sig trafikreglerna och lär sig att framföra fordon i olika situationer och trafikmiljöer på ett säkert sätt. Eleverna skall dessutom lära sig hur farosituationer undviks, olyckor förebyggs samt hur följderna av en olycka lindras.

Förarbildningen består av en teoretisk och en praktisk del. Utbildningen ska uppfylla de minimikrav som anges i bilaga II till rådets direktiv 2006/126/EG. (2011/37)

Undervisning för körkort av klass B, C och C1 som ges åt den som inte tidigare innehar körkort av sådan klass är uppdelad i två delar och ges delvis under den provotid som avses i 38 §. Undervisning som ges för att få behörighet för övriga körkortsklasser ges i ett sammanhang. (1996/58)

9 §. Läroplaner för förarbildning antas av landskapsregeringen. I läroplan skall finnas bestämmelser åtminstone om

1) den teoriundervisning som skall ges för den aktuella körkortsklassen,

2) den körundervisning som skall ges för den aktuella körkortsklassen samt

3) vilket slag av fordon som skall användas vid körundervisningen.

10 §. Inom de ramar läroplanerna anger antar motorfordonsbyrån kursplaner för den utbildning som krävs för att få avlägga examen för de olika körkortsklasserna.

11 §. (1996/58) För att få påbörja förarbildning krävs att eleven har uppnått en ålder av (2011/37)

a) (2011/37) 15 år och 6 månader för undervisning för att få körkort i kategori A1,

b) 17 år för undervisning för att få körkort av klass B, C eller C1,

c) (2004/5) 17 år och 6 månader för undervisning för att få körkort av klass A i fråga om framförande av motorcykel med en effekt om 25 kW eller lägre,

d) 19 år för undervisning för att få körkort av klass D eller D1,

e) (2004/5) 20 år och 6 månader för undervisning för att få körkort av klass A i fråga om framförande av motorcykel med en högre effekt än 25 kW eller vars förhållande mellan effekt och vikt överstiger 0,16 kW/kg om förare saknar två års erfarenhet som förare av motorcykel med körkort av klass A.

Ålderskravet i 2 mom. d punkten gäller inte i de fall undervisningen ges i anslutning till att eleven genomgår en sådan yrkesinriktad utbildning som avses i 7 § landskapslagen (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare. (2008/86)

Se N 21, Landskapslag (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

12 §. Förarbildning ges i bilskola som verkar med tillstånd av landskapsregeringen.

Med landskapsregeringens tillstånd kan förarbildning ges i läroinrättning i samband med yrkesutbildning.

13 §. (1993/36) Den som inte önskar delta i förarbildning för körkort av klass B i bilskola får själv ordna undervisning under ledning av en enligt denna paragraf godkänd lärare. Vad här sägs gäller dock inte sådan tilläggkundervisning för att erhålla körkort av klass B som avses i 38 § 2 mom. Undervisningen skall till sitt innehåll motsvara undervisningen enligt gällande läroplan och kursplan.

Förutsättning för att få tillstånd att verka som lärare är att sökanden

a) under minst fem år innehaft körkort för den aktuella fordonsklassen,

b) (2004/5) inte under den tid han innehaft körkort brutit mot bestämmelserna i vägtrafiklagen för landskapet Åland på ett sätt som tyder på oförmåga att följa dem,

c) (2004/5) vid examen visat sig behärska det kunskapsområde han i egenskap av lärare förväntas lära ut samt att

d) (2004/5) sökanden har sin permanenta bosättningsort i landskapet.

Polismyndigheten beviljar tillstånd för att i landskapet verka som lärare som avses i denna paragraf. (2004/5)

Landskapsregeringen beslutar om examen för lärare som avses i denna paragraf.

14 §. Den som genomgår förarbildning som avses i 12 och 13 §§ och som ytterligare vill förbättra sin körskicklighet får övningsköra under överinseende av en enligt 2 mom. godkänd person. Eleven skall kunna förete intyg från bilskolan eller av i 13 § avsedd lärare som visar att han erhållit sådan tillräcklig undervisning som av polismyndigheten fastställts för ändamålet. (1993/36)

Polismyndigheten beviljar tillstånd för övningskörning i landskapet samt godkänner person som utövar överinseende vid övningskörning. Endast personer som har sin permanenta bosättningsort i landskapet eller personer som kan intyga att de studerat i landskapet minst sex månader i följd har rätt att övningsköra och utöva överinseende vid övningskörning. Den som skall utöva överinseende vid övningskörning skall även under minst tre år innehaft körkort för den aktuella fordonstypen och inte under denna tid brutit mot bestämmelserna i vägtrafiklagen för landskapet Åland på ett sätt som tyder på oförmåga att följa dem. (2004/5)

Den som påbörjat förarbildning för att få körkort i kategori A eller A1 får övningsköra ensam med tillstånd av polismyndigheten. Innan tillstånd beviljas ska sökanden visa intyg över godkänt teoriprov i förexamen samt att han eller hon på ett säkert sätt kan köra fordonet i fråga. (2011/37)

Tillstånd till övningskörning enligt denna paragraf kan förenas med villkor och begränsningar.

Framkommer det att övningskörning bedrivs på ett sätt som inte är förenligt med dess syfte skall tillståndet omedelbart återkallas.

15 §. Vid körundervisning och vid övningskörning anses läraren eller i 14 § 2 mom. avsedd person vara förare. Eleven anses dock vara förare när det är fråga om

a) (1996/58) undervisning med motorcykel och eleven sitter ensam på fordonet eller övningskörning med fordon enligt bestämmelserna i 14 § 3 mom.,

b) (2011/37) övningskörning med fordon i kategori D, D1, DE eller D1E samt när det är fråga om

c) tillägsundervisning enligt bestämmelserna i 38 § 2 mom. (1993/36)

Baktill på bil och motorcykel som används för körundervisning eller övningskörning, skall fästas en skylt i form av en vit, liksidig triangel, vars sida för bil är 25 cm och för motorcykel 16 cm. På skolfordon får inte fästas reklam.

16 §. När elev genomgått förarutbildning skall bilskola eller elevens lärare utfärda ett undervisningsintyg åt eleven. Av intyget skall framgå att gällande läroplan och kursplan har följts.

17 §. Upphävd (2004/5).

3 kap. Bestämmelser om bilskolor

18 §. Bilskola får upprätthållas endast med landskapsregeringens tillstånd.

Ansökan om tillstånd att upprätthålla bilskola skall innehålla ämbetsbetyg och utredning om att sökanden råder över sig själv och sin egendom eller, om sökanden är bolag, andelslag eller annat samfund, utdrag ur handels- eller föreningsregistret samt bolagsordning eller motsvarande bolagsavtal eller andelslags eller annat samfunds stadgar. Dessutom skall utredning om att sökanden är berättigad att idka näring i landskapet bifogas.

Innan ansökan om tillstånd att upprätthålla bilskola prövas skall utlåtande i ärendet inhämtas av motorfordonsbyrån och polismyndigheten.

19 §. Tillstånd att upprätthålla bilskola får ges fysisk eller juridisk person som anses ha förutsättningar att ge en god förarutbildning.

20 §. (1993/36) Tillstånd att upprätthålla bilskola kan förenas med villkor och begränsningar. Tillståndet utfärdas att gälla högst tio år.

21 §. Bilskola skall ha en föreståndare som skall vara godkänd av landskapsregeringen. Föreståndaren ansvarar för att bilskolan fyller de krav som ställs i denna lag eller i de bestämmelser som antagits med stöd av denna.

Innan i 1 mom. avsett ärende avgörs skall utlåtande inhämtas av motorfordonsbyrån.

22 §. Föreståndare för bilskola och trafiklärare som ger körundervisning skall ha trafiklärarkort.

Villkor för att få trafiklärarkort är

1) att sökanden har körkort av minst klass A B* C* **,

2) att sökanden inom Norden avlagt trafiklärarexamen eller motsvarande examen eller innehar av landskapsregeringen godkänd motsvarande kompetens samt

3) att sökanden inte på grund av sina personliga egenskaper är olämplig som bilskollärare.

Ansökan om trafiklärarkort prövas av polisen. Trafiklärarkort beviljas för den tid som sökandens körkort är i kraft. Trafiklärarkort får inte beviljas sökande som fyllt 70 år.

Polismyndigheten kan dra in trafiklärarkort om innehavaren inte längre fyller kraven i 2 mom. Om beviljande och indragning av trafiklärarkort i övrigt gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om utfärdande av körkort och tilldelande av körförbud.

23 §. I bilskola skall finnas de läromedel och den undervisningsmateriel som behövs för undervisningen.

Läromedel och undervisningsmateriel får inte tas i bruk förrän de godkännts av motorfordonsbyrån.

24 §. Motorfordonsbyrån övervakar att bilskola uppfyller de krav som ställts på den. Finner den i sin övervakning missförhållanden eller brister skall landskapsregeringen underrättas därom.

Landskapsregeringen kan i fall av misskötsel eller bristande kvalitet på undervisningen återkalla tillstånd eller förena tidigare givet tillstånd med nya villkor och begränsningar.

4 kap. Examen

25 §. (2004/5) För att få avlägga förarexamen krävs att examinandens erhållit förarutbildning i landskapet eller, om förarutbildning inte erfordras, har sin permanenta bosättningsort i landskapet eller kan intyga att han har studerat i landskapet minst sex månader i följd.

Med permanent bosättningsort avses i denna lag den plats där en person under minst 185 dagar per kalenderår bor till följd av

1) personlig och yrkesmässig anknytning eller

2) personlig anknytning som präglas av nära band mellan personen och platsen i fråga.

För en person som har sin yrkesmässiga anknytning till en annan plats än sin personliga anknytning och som därför omväxlande bor på olika platser i två eller flera medlemsstater skall dock den permanenta bosättningsorten anses vara platsen för den personliga anknytningen under förutsättning att personen återvänder dit regelbundet. Detta sista villkor behöver inte uppfyllas om personen bor i en medlemsstat för att genomföra en tidsmässigt begränsad uppgift.

Utöver de krav som anges i 1 mom. skall examinandens även uppfylla de krav som anges för den aktuella körkortsklassen i 26-32 §§.

Motorfordonsbyrån kan medge även person som erhållit förarutbildning utanför landskapet rätt att avlägga förarexamen om han bedöms inneha erforderliga förutsättningar härför.

26 §. (1996/58) För att få avlägga examen för körkort i kategori A och A1 krävs att examinandens (2011/37)

a) har erhållit förarutbildning som motsvarar den klass examen avser eller

b) har övningskörkort med stöd av 14 § 3 mom. avsett tillstånd eller

c) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs

a) att den binokulära synskärpan med eller utan korrigering linser är minst 0,5 för båda ögonen tillsammans eller, om examinanden är helt blind på ett öga eller endast använder det ena ögat, att synskärpan är minst 0,6 och examinanden har haft denna monokulära syn tillräckligt länge för att ha vant sig vid att använda endast ett öga,

b) att det horisontella synfältet är minst 120°, om inte en läkare specialiserad i ögonsjukdomar anser det vara möjligt att avvika från kravet, eller, om examinanden använder endast det ena ögat, att synfältet för detta öga är normalt samt

c) (2011/37) att examinanden inte har några sådana i bilaga III till direktiv 2006/126/EG nämnda sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar hans eller hennes förmåga att köra fordon i kategori A, A1, AM eller T eller, om han eller hon har en sjukdom eller ett handikapp som inverkar på körförmågan, att sjukdomen eller handikappet inte väsentligt försämrar förmågan att köra fordon i kategori A, A1, AM eller T som är utrustat med automatväxel eller annan specialutrustning.

27 §. För att få avlägga examen för körkort av klass B krävs att examinanden

a) har erhållit förarutbildning som motsvarar den klass examen avser eller

b) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs att examinanden uppfyller i 26 § 2 mom. a och b punkten fastställda krav och inte har några sådana i bilaga III till direktiv 2006/126/EG nämnda sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar hans eller hennes förmåga att köra fordon i kategori B eller, om han eller hon har en sjukdom eller ett handikapp som inverkar på körförmågan, att sjukdomen eller handikappet inte väsentligt försämrar förmågan att köra fordon i kategori B som är utrustat med automatväxel eller annan specialutrustning. (2011/37)

28 §. (1996/58) För att få avlägga examen för körkort av klass C och C1 krävs att examinanden

a) (2011/37) innehar körkort av kategori B och har genomgått förarutbildning som motsvarar den kategori examen avser eller

b) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs

a) att synskärpan med eller utan korrigering linser är minst 0,8 på det ena ögat och minst 0,5 på det andra ögat och, om korrigering linser behövs för att uppnå minimiskärpan, att den okorrigerade skärpan på båda ögonen är minst 0,05,

b) att ögonens synfält är normala,

c) att examinanden med eller utan hörapparat uppfattar vanligt tal på fyra meters håll samt

d) (2011/37) att examinanden inte har några sådana i bilaga III till direktiv 2006/126/EG nämnda sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar förmågan att köra fordon i kategori C eller C1.

29 §. (1996/58) För att få avlägga examen för körkort av klass D och D1 krävs att examinanden

1) har körkort av klass C som inte är förenat med prövotid samt (2004/5)

a) under de fem år som föregår examen som huvudsyssla eller annars i betydande omfattning minst ett år har kört bil med en totalvikt om minst 12.000 kg eller

b) har erhållit av landskapsregeringen godkänd yrkesutbildning för förare; eller

2) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs att examinanden uppfyller i 28 § 2 mom. a – c punkten fastställda krav samt att examinanden inte har några sådana i bilaga III till direktiv 2006/126/EG nämnda sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar hans eller hennes förmåga att köra fordon i kategori D eller D1. (2011/37)

30 §. För att få avlägga examen för körkort i kategori CE, C1E, DE och D1E krävs att examinanden innehar körkort i kategori B som inte är förenat med prövotid. Examen för körkort i kategori BE får dock avläggas av examinand som innehaft körkort minst ett år. (2011/37)

Utöver vad som sägs i 1 mom. ska examinanden för att få avlägga examen för körkort av

1) klass CE, under de fem år som föregått examen som huvudsyssla i en följd av minst tre månader ha kört bil för vars framförande krävs körkort av klass C,

2) (2008/86) klass C1E, i minst ett år innehaft körkort av klass C,

3) klass DE, inneha eller tidigare ha innehaft körkort för här avsedd fordonskombination eller fordon för vars framförande fordras körkort av klass D samt

4) klass D1E, inneha eller tidigare ha innehaft körkort för här avsedd fordonskombination eller fordon för vars framförande fordras körkort av klass D1. (2004/5)

Examen för att få körkort av klass CE, C1E, DE eller D1E kan även avläggas under förutsättning att examinanden har erhållit av landskapsregeringen godkänd yrkesutbildning för förare. (2004/5)

Utöver vad i 1 och 2 mom. sägs krävs av den som önskar erhålla körkort av klass BE att han uppfyller i 26 § 2 mom. fastställda krav och av den som önskar erhålla körkort av klass CE eller C1E att han uppfyller i 28 § 2 mom. fastställda krav samt av den som önskar erhålla körkort av klass DE eller D1E att han uppfyller i 29 § 2 mom. fastställda krav. (1996/58)

Nytt 3 mom. varvid tidigare 3 mom. blivit 4 mom. (2004/5)

31 §. (2011/37) För att få avlägga examen för körkort i kategori AM och T krävs att examinanden uppfyller i 26 § 2 mom. fastställda krav.

32 §. (2004/5) Den som vill avlägga examen ska ha uppnått en ålder av

a) 15 år för kategori AM och T,

b) 16 år för kategori A1,

c) 18 år för kategori A2, B, BE, C1 och C1E,

d) 20 år för kategori A om sökanden har haft körkort för kategori A2 i minst två år,

e) 21 år för kategori C, CE, D1 och D1E samt

N 18b Körkortslag (1991:79)

f) 24 år för kategori A i annat fall än d) och för kategori D och DE. (2011/37)

I stället för vad som sägs ovan för kategori C, CE, D, D1, D1E och DE gäller de lägre ålderskrav som framgår av landskapslagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare under förutsättning att personen har erhållit den utbildning som krävs för respektive kategori enligt den lagen. (2011/37)

Bestämmelserna i c, e och f punkten skall inte inskränka bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 3820/85 av den 20 december 1985 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter.

Nytt 2 mom varvid tidigare 2 mom blivit 3 mom (2011/37)

33 §. Den som anmäler sig till förarexamen skall för besiktningsman förete

a) en tillförlitlig utredning om sin identitet samt

b) ett högst sex månader tidigare utfärdat intyg över erhållen förarutbildning eller teoriundervisning jämte ett minst en månad och högst sex månader tidigare utfärdat i 14 § 3 mom. avsett tillstånd till övningskörning eller utredning om tidigare utfärdat körkort och om körpraktik där sådant krävs. (1993/36)

För att få avlägga examen för körkort i kategori AM och T krävs inte i 1 mom. b punkten nämnt intyg. (2011/37)

Den som anmäler sig till förarexamen för körkort i kategori B, C eller C1 får antas till examen tidigast 30 dagar från det att förarutbildningen påbörjats om inte motorfordonsbyrån medger annat. (2011/37)

34 §. Vid förarexamen skall examinanden visa att han behärskar de ämnen som ingår i trafikundervisningen och att han kan tillämpa dessa kunskaper.

Förarexamen omfattar ett teoriprov och ett körprov. Körprovet ska avläggas inom sex månader efter godkänt teoriprov. (2011/37)

Examinanden är skyldig att tillhandahålla behövligt fordon för körprovet. Fordonet ska uppfylla kraven i bilaga II till rådets direktiv 2006/126/EG. Under körprovet anses examinanden som förare. (2011/37)

35 §. Över godkänd examen skall besiktningsman utfärda intyg. (1993/36)

Har examinanden inte godkänts i förarexamen kan besiktningsman som villkor för att avlägga ny examen föreskriva viss tilläggsundervisning.

35a §. (2011/37) Minimikrav på personer som fungerar som prövare vid körprov framgår av bilaga IV till rådets direktiv 2006/126/EG. Förarprövare som är verksamma när denna lag träder ikraft ska endast omfattas av direktivets krav på kvalitetssäkring och regelbunden fortbildning.

5 kap. Utfärdande av körkort

36 §. Polismyndigheten kan efter ansökan utfärda körkort till sökande som har permanent bosättningsort i landskapet eller som kan intyga att de har studerat i landskapet i minst sex månader i följd. Körkortet ska vara utformat i enlighet med de i bilaga I till rådets direktiv 2006/126/EG ställda kraven. (2011/37)

Till ansökan skall fogas

a) två för körkortet lämpliga fotografier,

b) ett högst sex månader tidigare utfärdat läkarintyg, och om polismyndigheten finner det nödvändigt, intyg av specialläkare samt

c) intyg över högst sex månader tidigare godkänd förarexamen. (1993/36)

Polismyndigheten kan vid behov kräva att till ansökan om körkort skall fogas ämbetsbevis eller annan utredning varav tillförlitligt framgår personuppgifter och personbeteckning. (1993/36)

Sökande som är under 25 år gammal och som ansöker om körkort i kategori A, A1, B, AM eller T ska, i stället för det intyg som avses i 2 mom. b punkten, på av polismyndigheten fastställd blankett deklarerat sitt hälsotillstånd och ge polismyndigheten rätt att kontrollera dessa uppgifter. Den sökande ska dock visa att han eller hon uppfyller de synkrav som anges i 26 § 2 mom. a och b punkten. (2011/37)

Den som dömts

1) för grovt rattfylleri eller

2) för rattfylleri och som tidigare dömts för rattfylleri eller grovt rattfylleri och mindre än tre år förflutit mellan gärningarna ska dessutom till ansökan bifoga ett intyg över genomgången av landskapsregeringen godkänd kurs om alkohol och trafik samt ett läkarintyg över att de krav på frihet från missbruk av alkohol, narkotika eller läkemedel som ställs i bilaga III i rådets direktiv 2006/126/EG är uppfyllda. (2011/37)

37 §. Villkor för erhållande av körkort är

a) att sökanden uppfyller i 25-32 §§ angivna krav för den aktuella körkortsklassen,

b) att sökanden avlagt förarexamen som svarar mot körkortet,

c) att sökanden inte till följd av fortgående missbruk av alkohol eller annat berusningsmedel eller på grund av sina personliga egenskaper kan anses olämplig som förare,

d) (1995/74) att sökande inte är tilldelad körförbud och inte har meddelats körförbud i en av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

e) (2004/29) att minst ett år förflutit sedan sökanden gjort sig skyldig till olovlig körning, om inte synnerliga skäl finns för beviljande av körkort samt

f) (2000/47) att sökande som avses i 36 § 5 mom. har företett i lagrummet avsedda intyg.

Examen som avses i 1 mom. b punkten krävs inte för den körkortsklass som avses i 32 § 1 mom. d punkten (mellantung motorcykel) i de fall sökanden har den i samma lagrum angivna erfarenheten. (2004/5)

Examen krävs inte heller för den körkortsklass som avses i 32 § 1 mom. e punkten (tung motorcykel) i de fall sökanden har minst två års erfarenhet som förare av fordon av den i 2 mom. angivna körkortsklassen. (2004/5)

37a §. (1996/58) När körkort av klass CE eller DE utfärdas beviljas också körkort av klass BE. När körkort av klass CE utfärdas beviljas också körkort av klass DE om sökande innehar körkort av klass D.

38 §. (2011/37) När en behörighet beviljas efter godkänt förarprov för körkort i kategori B gäller en provotid på två år från dagen för beviljandet av behörigheten. Under provotiden ska innehavaren

a) visa att han eller hon har de kunskaper och färdigheter samt den mognad som krävs för att köra fordon i trafiken och

b) genomgå av landskapsregeringen föreskriven tilläggsundervisning.

Uppfylls inte kraven i 1 mom. måste sökanden förnya sin förarexamen och inom två år genomgå den ovan nämnda tilläggsundervisningen. Om körkortsinnehavaren utökar sin förarbehörighet under provotiden, omfattar provotiden vad som återstår av den ursprungliga provotiden.

39 §. Ett körkort ska ha en administrativ giltighetstid och ska ersättas med ett nytt körkort innan den tiden har löpt ut. (2011/37)

Körkort i kategori AM, T, A1, A2, A, B och BE utfärdas för 15 år i sänder. Har innehavaren fyllt 60 men inte 66 år när körkortet ska förnyas ges körkortet en administrativ giltighetstid som utgår när innehavaren fyller 70 år. När körkortet förnyas efter att innehavaren fyllt 66 år ges körkortet en administrativ giltighetstid på fem år åt gången. (2011/37)

Körkort i kategori C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D och DE utfärdas med en administrativ giltighetstid på fem år. Har innehavaren fyllt 70 år utfärdas körkortet endast för två år i taget. (2011/37)

Körkort kan beviljas på vissa villkor. (2004/5)

Polismyndigheten kan även utfärda körkort som endast ger rätt att framföra fordon vissa bestämda vägsträckor, inom vissa områden, under vissa tider på dygnet eller under vissa månader av året. Sådana körkort med specialvillkor utfärdas om det av medicinska skäl, ålder eller personliga förhållanden i övrigt kan anses påkallat. (2004/5)

Specialvillkor och övriga villkor kan ändras under körkortets giltighetstid. Körkort vars giltighetstid utgått kan förnyas enligt bestämmelserna i 43 §. (2004/5)

Nya 2 och 3 mom. varvid tidigare 2-4 mom. blivit 4-6 mom. (2011/37)

40 §. Polismyndigheten kan av särskild orsak utfärda ett temporärt körkort för sökande som uppfyller de i 37 § stadgade kraven. Temporärt körkort gäller högst tre månader. För sökande som innehar körkort kan polismyndigheten, under samma förutsättningar, medge utökad behörighet att framföra fordon.

41 §. Innehar sökanden tidigare utfärdat körkort eller temporärt körkort, skall det överlåtas till polismyndigheten då han erhåller nytt.

41a §. (2004/5) Har körkort förkommit, förstörts eller skadats så att det inte kan tydas utan svårighet eller så, att körkortsinnehavaren inte längre kan identifieras med hjälp av fotografiet, eller har körkortsinnehavarens namn ändrats, skall körkortsinnehavaren anhänga om dubblettexemplar hos polismyndigheten. Begäran på grund av namnändring skall framställas inom tre

månader efter det att ändringen gjorts. Dubblettexemplar beviljas även om körkortsinnehavaren har sin permanenta bosättningsort utanför landskapet, dock inte i någon av Europeiska unionens medlemsstater eller i en EES-stat.

Vid anhållan om dubblettexemplar av körkort skall körkortet, om det är i behåll, jämte två för körkortet lämpliga fotografier företes och överlämnas till polismyndigheten. Om körkortet inte längre finns i behåll skall skriftlig redogörelse avges för hur körkortet förkommit eller blivit förstört.

Åt den som på grund av i 1 mom. angivna omständigheter anhållit om dubblettexemplar kan polisen utfärda temporärt körkort för högst tre månader. Temporärt körkort skall överlämnas till polisen samtidigt som dubblettexemplar utfärdas.

Om förkommet körkort senare upphittas skall det utan dröjsmål överlämnas till polismyndigheten.

6 kap. Hälsokontroll och förnyande av körkort

42 §. 1 mom. upphävt (2011/37).

Föreligger skäl att befara att körkortsinnehavare inte längre uppfyller de hälsokrav som gäller för att få körkort, kan polismyndigheten ålägga honom att inom två månader förete nytt läkarintyg.

Motorfordonsbyrån ska senast tre månader innan körkortets administrativa giltighetstid upphör, underätta körkortsinnehavaren om detta samt om skyldigheten att lämna in läkarintyg i enlighet med bestämmelsen i 43 §. Eventuellt utebliven underrättelse befriar inte körkortsinnehavaren från skyldigheten att ersätta körkortet i tid. (2011/37)

42a §. (2004/5) Utan hinder av vad som stadgas om tystnadsplikt har en läkare, då denne konstaterar att hälsotillståndet för den som ansöker om körkort eller som innehar körkort annat än tillfälligt försämrats så att han eller hon inte längre uppfyller de hälsokrav som är förutsättningen för beviljande av körkort, rätt att anmäla därom till polismyndigheten.

Innan i 1 mom. avsedd anmälan görs skall patienten underrättas om läkarens rätt att göra sådan anmälan och om hur patientens hälsotillstånd inverkar på dennes körförmåga.

I anmälan som avses i 1 mom. kan endast ges uppgifter om

1) att den person som anmälan gäller inte uppfyller de hälsokrav som är förutsättning för beviljande av körkort samt

2) vilka tilläggsåtgärder läkaren föreslår.

43 §. (2011/37) Ansökan om förnyande av körkort görs hos polismyndigheten. Till ansökan bifogas

1) varje gång körkortet förnyas, två för körkortet lämpliga högst ett år gamla fotografier,

2) varje gång som körkort i kategori AM, T, A1, A2, A och B förnyas efter att innehavaren fyllt 45 år, ett utlåtande av läkare eller optiker om att kraven gällande synförmågan uppfylls och när körkortet förnyas efter att innehavaren fyllt 66 år dessutom ett högst tre månader gammalt läkarintyg,

N 18b Körkortslag (1991:79)

3) varje gång som körkort i kategori C, C1, D och D1 förnyas efter att innehavaren fyllt 45 år, ett högst tre månader gammalt läkarintyg, inklusive synundersökning och, om polismyndigheten anser det nödvändigt, intyg av specialistläkare samt

4) om polismyndigheten anser det nödvändigt, intyg över godkänt körprov eller utredning om sökandens förmåga att säkert köra fordon.

Polismyndigheten ska anmäla till motorfordonsbyrån när körkort förnyats.

7 kap. Körförbud

44 §. (2004/29) Den som vid förandet av motordrivet fordon konstateras ha gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten, rattfylleri eller grovt rattfylleri skall av domstol meddelas körförbud. Om föraren inte döms till straff för gärningen, kan domstolen dock avstå från att meddela körförbud.

I 1 mom. avsett körförbud får meddelas för en tid av högst fem år. I domstolens utslag skall anges körförbudets sista dag. Utslaget verkställs även om det överklagas.

När tiden för körförbudet bestäms skall hänsyn tas till de verkningar som körförbudet har på vederbörandes utkomst och andra förhållanden. Den tid körkortsinnehavaren i administrativ ordning varit meddelad körförbud eller temporärt körförbud skall avräknas från körförbudstiden. Om det då inte återstår någon tid skall körförbudet upphöra den dag utslaget avkunnas eller ges.

När körförbud meddelas skall körkortsinnehavaren överlämna sitt körkort till polismyndigheten. Vågar körkortsinnehavaren att överlämna körkortet skall det fråntas honom eller henne. Körkortsinnehavaren återfår rätten att köra körkortspliktiga fordon när körkortet återlämnas. Om körkortet inte har omhändertagits av polisen återfår körkortsinnehavaren rätten att köra körkortspliktiga fordon när ett nytt körkort lämnas ut.

Den som meddelats körförbud enligt bestämmelserna i 1 mom. har, under den tid körförbudet avser, inte rätt att föra motordrivet fordon, att genomgå förarutbildning med stöd av 2 kap. i denna lag eller att utbilda förare med stöd av 3 kap.

44a §. (2004/29) När en domstol meddelar körförbud kan den, om det allmänna intresset inte kräver annat, förklara förbudet villkorligt om innehav av körkort är nödvändigt för körkortsinnehavaren i dennes yrke eller om något annat särskilt vägande skäl föreligger och gärningen inte har medfört fara för annans säkerhet. För gärning som begåtts medan körförbud, temporärt körförbud eller villkorligt körförbud är i kraft kan körförbud dock inte meddelas villkorligt.

Villkorligt körförbud gäller under en av domstolen fastställd provotid på minst ett och högst tre år. Provotiden börjar när domstolens utslag avkunnades eller gavs. I utslaget skall domstolen ange när provotiden upphör.

Om den som meddelats villkorligt körförbud gör sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten, rattfylleri eller grovt rattfylleri under provotiden,

skall domstolen besluta att körförbudet verkställs och bestämma ett slutdatum för körförbudet. Domstolens utslag verkställs även om det överklagas. Domstolen får dock avstå från åtgärden, om vederbörande inte döms till straff för gärningen.

I domstolens utslag skall anges de omständigheter som medfört att körförbudet skall verkställas. Om det inte inom ett år efter provotidens utgång, på grund av en gärning som begåtts under provotiden, har bestämts att det villkorliga körförbudet skall verkställas, får det inte längre läggas till grund för ett verkställighetsbeslut.

45 §. Polisman skall tilldela körkortsinnehavare ett tio dagar långt körförbud om körkortsinnehavaren med motordrivet fordon bevisligen överskridit på väg gällande hastighetsbegränsning eller fordonsbegränsad hastighet med minst 30 km i timmen. Polismannen skall samtidigt omhänderta körkortet.

Polisman kan i fall som avses i 1 mom. berättiga den som tilldelats körförbud att avsluta pågående färd, om det kan ske utan att trafiksäkerheten äventyras.

Har i 1 mom. avsett körförbud tilldelats person som inte är bosatt i landskapet och skall denna avbryta sin vistelse i landskapet och därför är i behov av sitt körkort, kan polismyndigheten avbryta verkställigheten av körförbudet och återlämna körkortet. Om person som avses i detta moment inom sex månader återvänder till landskapet är han skyldig att meddela polismyndigheten. Polismyndigheten skall i sådant fall omhänderta körkortet och tilldela honom körförbud för en tid motsvarande vad som återstod av det först tilldelade körförbudet.

Den som tilldelats körförbud med stöd av bestämmelserna i denna paragraf har rätt att få sitt ärende prövat av polismyndigheten. Polismyndigheten skall avgöra sådant ärende i brådsakande ordning.

Kan hastighetsöverträdelse anses försvarbar för att körkortsinnehavaren därigenom avsett att undanröja trängande fara för eget eller annans liv eller hälsa eller av annat synnerligen vägande skäl får polisman avstå från att tilldela körförbud som avses i 1 mom.

46 §. Körkortsinnehavare ska tilldelas körförbud av polismyndigheten

a) om han inte längre uppfyller kraven för att få körkort,

b) om han inte företett läkarintyg inom föreskriven tid eller avlagt föreskriven ny examen,

c) (2004/29) om han vid framförande av motorfordon gjort sig skyldig till annan än i 45 § avsedd gärning som är straffbar enligt trafikbrottslagen (2004:28) för landskapet Åland och som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten eller om han gjort sig skyldig till olovlig körning,

d) (2008/86) om han eller hon tre gånger inom ett år alternativt fyra gånger inom två år, eller som innehavare av körkort förenat med provotid två gånger inom ett år, gjort sig skyldig till gärning som är straffbar enligt 2, 7 och 11 §§ trafikbrottslagen (2004:28) för landskapet Åland, med undantag för andra gärningar som bestraffas med ordningsbot än fortkörningsförseelser,

eller till detektorförseelse som avses i landskapslagen (2003:11) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen eller till brott mot landskapslagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare,

e) (1993/36) om han framfört fordon trots gällande körförbud eller

f) om han utomlands har dömts för trafikfylleri eller där gjort sig skyldig till sådan gärning.

I 1 mom. a och b punkterna avsett körförbud gäller tills vidare.

I 1 mom. c, d, e och f punkterna avsett körförbud gäller för en tid av högst sex månader. I fall som här avses kan polismyndigheten, i stället för att tilldela körförbud, förordna att körkortsinnehavare skall undergå ny förarexamen. (1993/36)

Den som tilldelats körförbud med stöd av bestämmelserna i 1 mom. c punkten, med undantag för körning utan körkort, har rätt att få sitt ärende prövat av domstol om han anmäler ärendet dit inom en vecka från det att han fick del av beslutet. Görs sådan anmälan skall domstolen utan dröjsmål underrätta polismyndigheten om att ärendet är anhängiggjort. Polismyndigheten skall i sådant fall utan dröjsmål återlämna körkortet. Finner domstolen att skäl för körförbud föreligger skall den avgöra för hur lång tid körförbudet skall gälla. Denna tid får dock inte överstiga den tid polismyndigheten ursprungligen fastställde. Domstolen kan inte förklara här avsett körförbud villkorligt. (2004/5)

Se N 15, Trafikbrottslag (2004:28) för landskapet Åland; N 14, Landskapslag (2003:11) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen; N 21, Landskapslag (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

46a §. (2008/86) Körkort ska återkallas efter fem år från det beslut om körförbud tills vidare enligt 46 § fattades, om inte körförbudet före det upphävts. Körkortet ska även återkallas på körkortsinnehavarens begäran.

47 §. Polisman ska tilldela körkortsinnehavare temporärt körförbud och omedelbart omhändertaga körkort

1) om körkortsinnehavaren på sannolika skäl gjort sig skyldig till rattfylleri eller grovt rattfylleri,

2) om körkortsinnehavaren befars ha gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten eller körning under påverkan av rusmedel eller

3) om förutsättningar för att tilldela körkortsinnehavaren körförbud enligt bestämmelserna i 46 § 1 mom. c, d eller e punkten sannolikt finns.

4) (2008/86) om det är uppenbart att körkortsinnehavarens körförmåga, på grund av sjukdom eller skada eller av någon annan sådan orsak, har försämrats i sådan utsträckning att den övriga trafiken utsätts för väsentlig fara om körningen fortsätter och det därför inte kan anses tillräckligt att enbart utreda hälsotillståndet enligt 42 § 2 mom.

Polisman kan i fall som avses i 1 mom. 3 punkten berättiga den som tilldelats temporärt körförbud att avsluta pågående färd, om det kan ske utan att trafiksäkerheten äventyras.

48 §. Har temporärt körförbud tilldelats körkortsinnehavare med stöd av 47 § 1 mom. 1 punkten gäller detta tills domstol avgjort ärendet. I de fall som avses i 47 § 1 mom. 2 punkten skall polismyndigheten utan dröjsmål till prövning uppta frågan om det temporära körförbudet skall bestå. Är det därvid sannolikt att den som tilldelats temporärt körförbud gjort sig skyldig till gärning som avses i 47 § 1 mom. 2 punkten skall polisen besluta att det temporära körförbudet gäller tills domstol avgjort ärendet.

Är det på grundval av förundersökningen uppenbart att domstol kommer att tilldela villkorligt körförbud kan polismyndigheten besluta att det temporära körförbudet skall upphöra redan innan domstolen avgjort ärendet.

I de fall som avses i 47 § 1 mom. 3 punkten skall den polisman som tilldelat temporärt körförbud omedelbart underrätta sin förmän. Polismyndigheten skall därefter ofördröjligen avgöra ärendet.

Om åtal inte väcks för en gärning som avses i 47 § 1 mom. 1 och 2 punkten eller åtalet förkastas eller om körförbud tilldelas villkorligt skall polismyndigheten omedelbart återlämna körkortet. Polismyndigheten skall också omedelbart återlämna körkort när körförbud som avses i 47 § 1 mom. 3 punkten inte tilldelas. Skall temporärt körförbud upphöra och körkort återlämnas enligt bestämmelserna i denna paragraf men körkortsinnehavaren gjort sig skyldig till gärning som avses i 45 §, skall körförbudet dock gälla under den tid som avses i 45 §.

49 §. Polismyndigheten kan i stället för att tilldela körförbud tilldela körkortsinnehavaren varning om, med beaktande av hur mycket han årligen kör och andra omständigheter, de i 46 § 1 mom. d punkten nämnda förseelserna inte skall anses vittna om likgiltighet för bestämmelserna och för de påföljder som ådömts eller ålagts honom för brott mot dem. Körförbud som avses i 45 § kan dock inte ersättas med varning.

Har varning tilldelats körkortsinnehavare kan ny varning inte utan synnerliga skäl tilldelas honom under en tid av ett år från tidpunkten för den första varningen.

50 §. Polismyndigheten kan förordna att körkortsinnehavare ska förnya sitt körkort om han eller hon upprepade gånger gjort sig skyldig till överträdelse av vägtrafiklagen för landskapet Åland om det med anledning av detta eller annars finns sannolika skäl att befara att han eller hon inte upprätthållit sin körskicklighet. (2008/86)

Innan körkort återlämnas till den som varit tilldelad körförbud kan polismyndigheten kräva att nytt läkarintyg företes. (2008/86)

När polismyndigheten återlämnar körkort skall motorfordonsbyrån ofördröjligen underrättas.

50a §. (2000/47) Innan körkortet återlämnas efter att körförbud meddelats en person som avses i 36 § 5 mom., ska personen i fråga uppvisa ett intyg över genomgången av landskapsregeringen godkänd kurs om alkohol och trafik samt ett läkarintyg över att de krav på frihet från missbruk av alkohol, narkotika eller

N 18b Körkortslag (1991:79)

läkemedel som avses i rådets direktiv 2006/126/EG är uppfyllda. (2011/37)

Har villkorligt körförbud meddelats, skall i 1 mom. avsedda intyg företas inom den prövotid under vilken det villkorliga körförbudet gäller.

8 kap. Bestämmelser om annat än åländskt körkort

51 §. (2004/5) Polismyndigheten kan utfärda internationellt körkort som motsvarar innehavarens åländska körkort till den som har permanent bostättningsort i landskapet och fyllt 18 år.

52 §. (1995/74) Körkort som utfärdats i en av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet berättigar, inom gränserna för dess giltighet, till framförande av motorfordon i landskapet.

Innehavare av i 1 mom. avsett körkort som förlagt sin permanenta bostättningsort till landskapet har rätt till ett åländskt körkort av motsvarande klass utan krav på förarexamen. Innan polismyndigheten utfärdar det åländska körkortet skall innehavaren överlämna det gamla körkortet till polismyndigheten. Polismyndigheten skall återlämna det gamla körkortet till den myndighet som utfärdat det och ange skälen för detta.

52a §. (1993/36) Nationellt eller internationellt körkort, som uppfyller bestämmelserna i vägtrafikavtalet i Genève av år 1949 eller avtalet i Wien av år 1968, berättigar inom gränserna för dess giltighet den som är stadigvarande bosatt i en stat ansluten till något av avtalen att framföra motordrivet fordon i landskapet under ett år från den dag körkortsinnehavaren anländer till ett nordiskt land, om han uppfyller ålderskravet för att framföra fordon av ifrågakvarande fordonsklass.

Den som har i 1 mom. avsett körkort har rätt att erhålla körkort av klass B om han

a) visar att han kört bil i ett nordiskt land under minst sex månader och

b) ansöker om körkort inom sex månader efter det att hans rätt att framföra fordon enligt 1 mom. upphört.

Andra än i 52 § 1 mom. eller i 1 mom. i denna paragraf nämnda körkort är inte giltiga i landskapet, om inte annat följer av internationella avtal. Polismyndigheten kan dock utfärda körkort av klasserna A eller B för högst ett år åt den som har körkort utfärdat i annat än i 1 mom. avsedd stat om han uppfyller för körkortsklassen fastställda hälsokrav och i 37 § c-e punkterna nämnda villkor.

Polismyndigheten kan åt den som enligt intyg av utrikesministeriet hör till diplomatkåren och som har utländskt körkort utfärda körkort som motsvarar det utländska körkortet utan att ny förarexamen krävs.

När åländskt körkort utfärdas enligt bestämmelserna i denna paragraf skall det utländska körkortet överlämnas till polismyndigheten. Detta körkort återlämnas på begäran när körkortsinnehavaren lämnar landskapet, varvid det åländska körkortet samtidigt skall överlämnas till polismyndigheten.

9 kap. Yrkeskörtillstånd

53 §. För att få framföra personbil i yrkesmässig persontrafik fordras, förutom giltigt körkort, av polismyndigheten utfärdat yrkeskörtillstånd.

54 §. Villkor för att erhålla yrkeskörtillstånd är att sökanden

a) (2008/86) innehar körkort som inte är förenat med prövotid och som berättigar till att framföra bil,

b) (1993/36) uppfyller de hälsokrav som fastställts för körkort av klass C,

c) inte på grund av sina personliga egenskaper kan anses olämplig att yrkesmässigt framföra personbil samt

d) har tillräcklig lokalkännedom samt kännedom om bestämmelserna om yrkesmässig persontrafik.

55 §. Yrkeskörtillstånd får inte beviljas sökande som fyllt 70 år. Om beviljande och indragning av yrkeskörtillstånd i övrigt gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om beviljande av körkort och tilldelande av körförbud.

10 kap. Körkortsregister

56 §. Motorfordonsbyrån ska föra körkortsregister. I körkortsregistret ska intas följande uppgifter om körkortsinnehavaren:

a) fullständigt namn, personbeteckning och adress,

b) de fordonsklasser körkortet berättigar att framföra samt eventuella villkor,

c) (2008/86) uppgifter om beviljande av körkort, yrkeskompetensbevis, yrkeskörtillstånd och trafiklärarkort samt om tilldelande av körförbud,

d) (2008/86) straff och andra påföljder som ådömts för brott mot trafikbrottslagen för landskapet Åland eller för detektorförseelse som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen eller för brott mot landskapslagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare, dock så att uppgift om ordningsböter registreras endast om ordningsboten förelagts för överträdelse av hastighetsbegränsning,

e) uppgifter om förarundervisning och -examen samt

f) uppgifter om tillstånd till transport av farliga ämnen.

Registret upptar även personuppgifter om de personer som saknar körkort och som dömts till straff och andra påföljder för brott som nämns i 1 mom. d punkten samt uppgifter om de straff och andra påföljder som nämnda personer ådömts för dessa brott.

Registret upptar även ovan i 1 mom. a-d punkterna avsedda uppgifter om sådana i landskapet bosatta innehavare av i nordiskt land utfärdat körkort vilka dömts till straff för i 2 mom. avsedd handling.

4 mom. upphävt (2004/5).

Finner myndighet vid handläggning av uppgifter i körkortsregistret oriktigheter i dessa skall myndigheten omedelbart anmäla detta till motorfordonsbyrån.

57 §. Uppgifter ur körkortsregistret får lämnas endast till polismyndigheten och andra myndigheter som handlägger körkortsärenden samt till den som uppgifterna gäller.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. kan landskapsregeringen tillåta att visst begränsat material i körkortsregistret under dess tillsyn studeras för vetenskaplig forskning eller annat därmed jämförligt ändamål.

Den som behandlar i körkortsregistret ingående uppgifter eller som med stöd av 2 mom. tillåtit studera material i registret får inte för utomstående yppa att i registret antecknad person frångått sitt körkort eller att körkortet återkallats, eller lämna uppgift om brott som förövats av sådan person.

11 kap. Särskilda bestämmelser

58 §. Den som bryter mot den i 57 § avsedda skyldigheten att hemlighålla uppgift skall, om inte gärningen bör bestraffas som tjänstebrott, dömas för brott mot skyldigheten att hemlighålla uppgifter i körkortsregistret till böter eller till fängelse i högst sex månader.

Den som på annat än i 1 mom. avsett sätt bryter mot denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser skall dömas till straff i enlighet med vad därom är föreskrivet i trafikbrottslagen för landskapet Åland. (2004/29)

Angående domstols rätt att avstå från att ådöma straff, åklagares rätt att avstå från att väcka åtal samt polismans rätt att tilldela anmärkning finns bestämmelser i trafikbrottslagen för landskapet Åland. (2004/29)

Se N 15, Trafikbrottslag (2004:28) för landskapet Åland

59 §. Besvär över polismyndighetens beslut enligt denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser anförs inom trettio dagar hos Ålands förvaltningsdomstol. (2004/29)

I annat än i 3 mom. avsett beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får, såvitt gäller lagligheten av beslutet, ändring sökas genom besvär till högsta förvaltningsdomstolen. (2004/29)

Motorfordonsbyråns eller besiktningmans beslut kan inom trettio dagar överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. (2004/29)

I denna paragraf nämnda tider räknas från den dag vederbörande fått del av beslutet, sagda dag oräknad.

Med stöd av denna landskapslag meddelade beslut kan verkställas oaktat besvär.

60 §. Landskapsregeringen kan på synnerliga skäl medge undantag från de ålders- och hälsokrav som gäller för körkort och yrkeskörtillstånd för personbil.

61 §. (2004/5) Landskapsregeringen fastställer hur körkort, anmälningar, intyg och tillstånd som avses i denna lag skall vara utformade.

62 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdelsebestämmelse (1991:79):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1973:39) den 11 juni 1973 om körkort och landskapsförordningen (1973:64) den 23 november 1973 om körkort.

Bestämmelserna i 2 § 2 mom. rörande krav på förarbevis för att få framföra moped träder i kraft den 1 juni 1993 och tillämpas på mopedförare födda den 1 juni 1978 och senare.

Körkort utfärdade enligt den nu upphävda lagen berättigar även framdeles till framförande av fordon i enlighet med den behörighet som anges i körkortet. Vid förnyande eller utbyte av sådant körkort skall bestämmelserna i denna lag tillämpas.

Tillstånd att upprätthålla bilskola utfärdade enligt den nu upphävda lagen gäller i enlighet med vad som anges i tillståndet. Vid förnyande av sådant tillstånd skall bestämmelserna i denna lag tillämpas.

Ikraftträdelsebestämmelse (1996/58):

Denna lag träder i kraft den 1 september 1996.

Körkort som beviljats innan denna lag träder i kraft är fortfarande giltiga utan hinder av bestämmelserna i 26 § 2 mom., 27 § 2 mom., 28 § 2 mom., 29 § 2 mom., 30 § 3 mom. och 31 §, om innehavaren uppfyller de hälsokrav som anges i denna lag eller de hälsokrav som gällde då körkortet beviljades. Undantag från de hälsokrav som gäller för körkort och yrkeskörtillstånd som beviljats innan denna lag träder i kraft är fortfarande giltiga, om något annat inte följer av beslutet om undantag.

Ikraftträdelsebestämmelse (2004/5):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2004.

Mopedförare födda före den 1 juni 1978 som varken innehar mopedförarbevis eller giltigt körkort eller som endast innehar mopedförarbevis skall inom fem år räknat från den dag denna lag träder i kraft i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. ansöka om giltigt körkort. Någon avgift i samband med att körkort beviljas behöver dock inte erläggas i de fall ansökan endast avser körkort av klass M.

Förarbevis utfärdade i landskapet Åland äger samma giltighet som körkort ända fram till dess körkort beviljas, dock inte längre än till utgången av den i 1 mom. sagda femårsperioden.

Förarbevis vilka utfärdats innan denna lag träder i kraft skall under övergångsperioden vara kvar i registret, dock inte efter det att körkort beviljats.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011/37):

Denna lag träder i kraft den 19 januari 2013.

Körkort som har utfärdats enligt de bestämmelser som gällde innan denna lag träder i kraft och som har en sista giltighetsdag som sträcker sig längre än den 18 januari 2033 måste bytas ut mot ett körkort som uppfyller kraven i denna lag före den 19 januari 2033.

N 19 Landskapslag (1976:33) om yrkesmässig trafik

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. (1993/17) *Begreppet yrkesmässig trafik*

I denna lag regleras sådan yrkesmässig trafik som innebär att motorfordon jämte förare mot betalning ställs till allmänhetens eller viss uppdragsgivares förfogande för person- eller godsbefordran på väg som avses i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland.

Se N 9, Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland, 2 §

2 §. *Bedrivande av yrkesmässig trafik*

1. Den som ämnar bedriva yrkesmässig trafik är skyldig att utverka tillstånd härtill (*trafiktillstånd*).

2. Från tillståndsskyldighet är undantagna:

a) godstransporter med traktor som dess ägare behöver för lantbruk som han bedriver;

b) (1993/17) transporter av lätta varuförsändelser med fordon eller fordonskombination vars totalvikt är högst 3.500 kg;

c) transporter avseende uteslutande bärgring och därmed jämförbar bogsering av fordon;

d) transporter med ambulansbil, som innehas av staten, landskapet, kommun, kommunalförbund, sjukhus eller allmännyttigt samfund;

e) avfallstransporter med fordon som innehas av kommun eller av kommuner gemensamt;

f) befordran vid färd med personbil till eller från egen arbetsplats av högst fyra passagerare på väg till eller från arbetsplats.

3 §. *Linje- och beställningstrafik*

1. Med *linjetrafik* förstås i denna lag yrkesmässig trafik för regelbunden befordran av passagerare eller gods på viss vägsträcka eller mellan vissa orter under sådana omständigheter att bestämmanderätten i fråga om bilens utnyttjande icke tillkommer viss trafikant eller vissa trafikanter gemensamt.

2. Yrkesmässig trafik som icke är att hänföra till linjetrafik, benämnes *beställningstrafik*.

2 kap. Gemensamma bestämmelser

4 §. *Ansökan om trafiktillstånd*

Ansökan om trafiktillstånd skall göras skriftligen hos landskapsregeringen. I ansökan skall anges vilket slag av trafik sökanden avser att bedriva, fordonets art och antal fordon, samt *övervakningsorten* för linjetrafik eller *stationsplatsen* för beställningstrafik. Till ansökan skall fogas tre kopior av ansökningshandlingen och, om sökanden inte är landskapets eller statens inrättning eller en kommun, en utredning om att sökanden råder över sig själv och sin egendom eller, om sökanden är en juridisk person, utdrag ur handels- eller föreningsregistret samt bolagsordningen, bolagsavtalet eller stadgarna, samt utredning om att sökanden är berättigad att idka näring i landskapet. Dessutom skall en utredning inges om vem som är ansvarig för trafiken samt ett intyg över att han råder över sig själv och sin egendom. (2000/4)

2. Ansökan om tillstånd till linjetrafik skall utöver vad i 1 mom. angives, innehålla uppgifter om linjesträckningen samt därom huruvida trafiken skall omfatta persontrafik eller godstrafik eller båda, och, i förekommande fall, den turlista för befordringen, som önskas fastställd. Till ansökan skall dessutom fogas kartblad i tre exemplar, på vilka linjen och, då ansökan avser godstrafik, eventuella uppsamlings- och distributionsområden noggrant utmärkts.

Landskapsregeringen kan vid behov genom annons i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet eller på annat lämpligt sätt delge och uppmana dem som önskar bedriva yrkesmässig trafik att ansöka om tillstånd för detta. Vid delgivningen skall bestämmelserna i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttas. (2008/41)

4. Landskapsregeringen kan vid behov fordra att ansökan genom sökandens försorg kompletteras även med annan utredning än den som är omnämnd i denna paragraf. (1978/40)

Intyg över att person råder över sig och sin egendom ges av tingsrätten

5 §. (1978/40) *Utlåtanden*

Landskapsregeringen avgör ansökan om trafiktillstånd med beaktande av bestämmelserna i 6 § sedan utlåtanden vid behov införskaffats av vederbörande polismyndighet och sammanslutningar av utövare av yrkesmässig trafik samt av vederbörande kommuner, vilka berörs av den tillämnade trafiken. Då skäl därtill prövas föreligga, kan landskapsregeringen höra även andra myndigheter eller organisationer samt införskaffa annan erforderlig utredning.

6 §. (2000/4) *Prövning av ansökan*

Vid prövning av ansökan om linje- och beställningstrafik för befordran av passagerare skall efterfrågan av den planerade trafiktjänsten, redan befintliga trafiktjänster och den planerade trafiktjänstens ändamålsenlighet beaktas.

Trafiktillstånd får endast ges till den som bedöms vara lämplig att driva verksamheten med hänsyn till vad som i denna lag bestäms om solvens, yrkeskunande och tillförlitlighet.

Ansöker en juridisk person om trafiktillstånd skall den eller de som ansvarar för trafiken uppfylla kraven i 2 mom.

6a §. (2000/4) *Ekonomiska resurser*

Den som söker trafiktillstånd för att yrkesmässigt bedriva godstransporter på väg eller persontransporter på väg med fordon avsedda för att transportera fler än nio personer inklusive föraren skall ha tillräckliga ekonomiska resurser för att på ett tillbörligt sätt kunna starta och driva företaget.

Den som söker trafiktillstånd anses ha tillräckliga ekonomiska resurser om han eller hon förfogar över kapital och reserver till ett värde av minst 9000 euro när endast ett fordon används och 5000 euro för varje ytterligare fordon.

Den som innehar ett trafiktillstånd skall kunna styrka att han eller hon fortlöpande uppfyller kravet på ekonomiska resurser.

6b §. (2000/4) Yrkeskunnande

Den som söker trafiktillstånd för att yrkesmässigt bedriva godstransporter på väg eller persontransporter på väg med fordon avsedda för att transportera fler än nio personer inklusive föraren skall visa att han eller hon har yrkeskunnande.

Kravet på yrkeskunnande skall anses uppfyllt av den som har godkänts vid ett skriftligt prov anordnat av landskapsregeringen.

Provet skall avse de kunskaper som en tillståndshavare bör ha i fråga om rättsregler, företagsledning och ekonomisk ledning av ett företag, tekniska normer och driftsförhållanden samt trafiksäkerhet.

Kravet på yrkeskunnande skall även anses uppfyllt av den som kan visa ett bevis om yrkesmässig kompetens som har utfärdats av en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) i enlighet med rådets direktiv 96/26/EG av den 29 april 1996 om rätt att yrkesmässigt bedriva person- och godstransporter på väg och om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för att främja ett effektivt utnyttjande av dessa transportörers etableringsrätt på området för nationella och internationella transporter.

6c §. (2000/4) Tillförlitlighet

Kravet på tillförlitlighet avses inte uppfyllt av den som har dömts för

- 1) allvarliga brott, inräknat ekonomiska brott,
- 2) allvarliga överträdelser av
 - a) denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen,
 - b) bestämmelser om löne- och anställningsförhållanden i branschen eller
 - c) författningar om vägtrafik och vägtransporter, särskilt bestämmelser om förarens kör- och vilotider, fordons vikt och mått, fordons utrustning och beskaffenhet eller bestämmelser av väsentlig betydelse för trafiken, trafiksäkerheten eller skyddet av miljön.

Om en ansökan om trafiktillstånd avslås på grund av omständigheter som anges ovan skall en tid på mellan sex månader och fem år bestämmas, under vilken sökanden skall anses olämplig att driva yrkesmässig trafik.

7 §. Beviljande av trafiktillstånd

Trafiktillstånd beviljas för viss tid enligt landskapsregeringens prövning. I tillståndet skall anges den tidpunkt då trafiken senast skall inledas, och beträffande linjetrafik, linjens sträckning och övervakningsorten samt beträffande beställningstrafik stationsplatsen, den person som ansvarar för trafik som utövas av en juridisk person samt övriga villkor som skall iakttagas. Trafiktillstånd för beställningstrafik berättigar innehavaren till att bedriva trafik i hela landskapet. Där så erfordras kan dock trafiktillstånd beviljas enbart för elevskjutning, gällande endast viss skjutsträcka under visst eller vissa läsår. (2000/4)

2. Utöver vad i 1 mom. angives fastställs beträffande personlinjetrafik antalet turer och tidtabell. Beträffande godslinjetrafik fastställs de veckodagar eller antalet dagar i veckan då trafik skall bedrivas och

de till linjen anslutna uppsamlings- och distributionsområdena samt antalet bilar som skall insättas i trafik.

3. Utöver vad i 1 mom. angives fastställs beträffande beställningstrafik antalet bilar som skall insättas i trafik.

Avskrift av beslut, varigenom landskapsregeringen meddelat trafiktillstånd, skall sändas till polismyndigheten på övervakningsorten eller stationsplatsen samt vid behov även till andra myndigheter och organisationer. (2000/4)

Då ett trafiktillstånd för beställningstrafik förnyas eller senast vart femte år skall landskapsregeringen kontrollera att tillståndshavaren uppfyller de förutsättningar som krävs enligt 6 § 2 mom. för bedrivande av yrkesmässig trafik. (2000/4)

8 §. Skyldighet att befordra personer och gods

1. Linjetrafiktillstånd innefattar skyldighet att befordra personer och gods i enlighet med tillståndet. I fordon i linjetrafik skall avgiftsfri befordran beredas polisman, trafikinspektör och besiktningssman, samt person, som särskilt förordnats att övervaka trafiken eller utföra trafikundersökning. (1978/40)

2. Föreligger ej oöverstigliga hinder eller andra giltiga skäl, är idkare av beställningstrafik skyldig att på begäran ombesörja befordran i enlighet med trafiktillståndet.

3. Ansökan om upphörande med eller inskränkande av linjetrafik under tillståndets giltighetstid kan bifallas, om trafiken icke är nödvändig eller om det icke är möjligt för tillståndshavaren att, inom ramen för lönsamheten av hela den verksamhet han bedriver för att upprätthålla yrkesmässig trafik, omhänderta den trafik som avses i tillståndet, eller om den trafik som skall upphöra eller inskränkas kommer att ändamålsenligt ersättas med annan trafik. (1978/40)

9 §. (1995/45) Skyldighet att förete trafiktillstånd

1. Den som bedriver yrkesmässig trafik skall i fordonet medföra trafiktillståndet i original. Tillståndet skall på begäran visas upp för polisen.

2. Underlåter innehavare av trafiktillstånd att inleda trafiken vid i trafiktillståndet angiven tidpunkt, förfaller tillståndet.

10 §. Ändring av trafiktillstånd

Landskapsregeringen kan ändra bestämmelserna i trafiktillståndet om det är nödvändigt på grund av ändrade förhållanden eller annan särskild orsak.

11 §. Övervakning

1. Polisen övervakar att trafikidkare utövar trafiken enligt gällande bestämmelser och särskilt att tidtabellerna, taxorna och tillståndsvillkoren iakttas. (1995/45)

2. Polismyndigheten på övervakningsorten kan på ansökan tillåta att linje tillfälligt ändras eller att trafiken inställs på grund av tvingande orsak.

3. Polisen skall avbryta en transport om den som utför transporten inte genast kan visa upp trafiktillståndet. Om det finns anledning att anta att det transporterade godset tar skada om transporten inte får fortsätta eller om det är fråga om personbefordran eller om det

N 19 LL (1976:33) om yrkesmässig trafik

föreligger andra särskilda skäl skall polisen tillåta att transporten fortsätter. (1995/45)

12 §. Ändring och förnyande av tillstånd

1. Till ansökan om ändring eller förnyande av trafiktillstånd skall fogas tillståndet i original eller i styrkt avskrift. Vid behov kan också annan utredning föreskrivas.

2. Vid avgörande av ansökan om ändring eller förnyande av trafiktillstånd skall landskapsregeringen i nödighetsföreläggningar beakta bestämmelserna i 5 § samt särskilt fästa avseende vid huru sökanden utövat den trafik, som bedrivits på grund av det tillstånd som önskas ändrat eller förnyat.

13 §. Statistiska uppgifter

Trafikidkare skall vid äventyr att trafiktillståndet återkallas lämna statistiska uppgifter om trafiken i enlighet med av landskapsregeringen meddelade anvisningar.

3 kap. Persontrafik**14 §. Beställningstrafik med buss**

Idkare av personlinjetrafik har rätt att efter beställning uthyra buss, motsvarande fordon eller fordonskombination jämte förare för tillfällig transport eller färd även till orter utanför den egentliga linjen om ej den regelbundna trafiken lider men därav.

15 §. Tidtabeller och körår

De utövare av linjetrafik som under följande körår ämnar bedriva personlinjetrafik skall årligen vid de tidtabellsmöten som landskapsregeringen sammankallar och till vilka även polismyndigheten skall kallas framlägga sitt förslag till tidtabell för följande körår. Förslag till ändrade tidtabeller skall inom två veckor efter tidtabellsmötet tillställas polismyndigheten, som likaledes inom två veckor vidarebefordrar förslagen jämte sitt eget utlåtande till landskapsregeringen. (2000/4)

2. Tidtabellsansökningar som ej behandlats vid tidtabellsmöte handlägges i samma ordning som ansökningar om trafiktillstånd.

3. Samtliga trafiktillståndsinnehavare skall skriftligen underrättas om tiden och platsen för tidtabellsmöte.

4. Landskapsregeringen fastställer före körårets ingång de tidtabeller vilka föreslagits ändrade, varvid skall beaktas övriga trafikförbindelser och tillses, att turerna längs samma väg ej inverkar störande på varandra. Vid behov kan landskapsregeringen ändra fastställd tidtabell.

5. Trafikidkare skall på lämpligt sätt bringa fastställd tidtabell och trafiktaxa till allmän kännedom.

6. Köråret i personlinjetrafik räknas från början av juni till utgången av följande maj månad.

7. Representer för kommunerna inom trafikens verksamhetsområde skall beredas tillfälle att delta i tidtabellsmötena, och dem skall i tillräckligt god tid på förhand tillställas avskrift av de handlingar som skall behandlas vid tidtabellsmöte. Kommunerna skall efter tidtabellsmötet ofördröjligen tillställa land-

skapsregeringen sina eventuella utlåtanden om tidtabellerna. (1978/40)

16 §. (2000/32) Polismästaren vid Ålands polismyndighet får då tillfällig offentlig nöjestillställning eller annat dylikt evenemang anordnas bevilja idkare av busstrafik interimistiskt tillstånd att beförda personer till platsen för nöjestillställningen och därifrån om dylika transporter på ett ändamålsenligt sätt inte kan utföras inom ramen för den normala linjetrafiken. I sådan trafik skall fastställd linjetaxa följas.

Paragrafrubriken avlägsnades genom (2000/32)

17 §. (2000/4) Beställningstrafik med personbil

Beställningstrafik för personbefordran med personbil får bedrivas inom stationsplatsen samt, för utförande av beställning, även utanför denna. Har beställd körning avslutats utanför stationsplatsen, skall bilen återföras till dess stationsplats. Under återfärden får bilen även utan föregående beställning tas i bruk för personbefordran.

4 kap. Godstrafik**18 §. Upprätthållande av turerna och anlitande av ersättningsfordon**

1. Innehavare av tillstånd att bedriva godslinjetrafik skall köra i tillståndet angivna turer. Tillståndshavaren har rätt att tillfälligt i trafik insätta erforderligt antal ersättningsfordon för att fylla trafikbehovet på linjen. Han har därvid även rätt att använda honom tillhöriga fordon som är i trafik med stöd av andra trafiktillstånd, såvida detta icke medför olägenheter för trafik som idkas med stöd av dessa tillstånd. (1978/40)

2. Innehavare av tillstånd att bedriva godslinjetrafik har rätt att vid behov i sin trafik använda förhyrt ersättningsfordon jämte förare såframt uthyraren själv är person som utövar yrkesmässig trafik.

3. I fordon som avses i 2 mom. skall medföras avskrift av tillståndet för linjen och intyg av trafikidkaren att han hyrt fordonet såsom ersättningsfordon för sin linje för den i intyget angivna tiden.

19 §. Körår samt offentliggörande av turlista

1. Köråret för godslinjetrafik sammanfaller med kalenderåret.

2. Idkare av godslinjetrafik skall årligen på lämpligt sätt bringa sin turlista för köråret till allmän kännedom. Avskrift av turlistan skall tillställas polismyndigheten på övervakningsorten.

5 kap. Särskilda bestämmelser**20 §. Straffbestämmelser**

Den som bryter mot bestämmelserna i denna lag eller med stöd därav utfärdade föreskrifter straffas med böter, om ej för gärningen annorstädes är stadgat strängare straff.

21 §. (1978/40) Återkallande av trafiktillstånd

Trafiktillstånd kan av landskapsregeringen återkallas eller för viss tid indragas om dess innehavare ej längre uppfyller förutsättningarna för erhållande av tillstånd, underlåter att iakttaga villkoren i tillståndet,

underlåter att utöva trafiken på behörigt sätt eller eljest underlåter att ansvara för sina förpliktelser.

21a §. (1980/17) *Fastställande av taxa*

Landskapsregeringen fastställer taxor för den yrkesmässiga trafiken i enlighet med den allmänna prisutvecklingen och först sedan berörda samman slutningar av yrkesutövare beretts tillfälle att yttra sig i ärendet.

Beslut om busstaxa, se ÅLRB (2011:24)

Beslut om taxitaxa, se ÅLRB (2011:77)

22 §. *Dödsfall och konkurs*

Har innehavare av trafik tillstånd avlidit eller försetts i konkurs får rörelsen utan särskilt tillstånd för dödsboets eller konkursboets räkning fortsättas under en tid av högst ett år från dödsfallet eller konkursdagen. Det åligger dödsbo eller konkursbo, som vill fortsätta rörelsen att senast inom två månader hos landskapsregeringen anmäla person, som antagits till föreståndare för densamma. Görs ej anmälan inom föreskriven tid eller provas den till föreståndare antagne icke vara därtill lämplig, och har i det senare fallet dödsboet eller konkursboet icke inom viss av landskapsregeringen fastställd tid anmält annan person som av landskapsregeringen kan för ändamålet godkännas, anses trafik tillståndet ha upphört den dag då tiden för anmälningsskyldigheten gått till ända eller beslut i frågan meddelades.

23 §. *Rättsmedel*

1. Beslut som på grund av denna lag eller med stöd därav meddelade bestämmelser fattats av polismyndighet, kan inom 30 dagar överklagas hos landskapsregeringen. (1980/17)

2. Beslut av landskapsregeringen kan såvitt gäller beslutets laglighet inom 30 dagar överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. (2000/4)

3 mom. upphävd (2000/4).

4. I denna paragraf angivna besvärstider räknas från den dag vederbörande erhållit del av beslutet.

5. Med stöd av denna lag meddelat beslut eller förordnande skall lända till efterrättelse oaktat det ej vunnit laga kraft om icke den myndighet som meddelat beslutet eller förordnandet annorlunda förordnat.

6. Rätt att anhålla om ändring av beslut om beviljande, ändring eller återkallande av trafik tillstånd tillkommer den som ansöker om tillstånd eller innehar sådant, annan trafikidkare, vars rätt kan påverkas av beslutet, samt styrelsen i den kommun, där den i ansökningen eller trafik tillståndet avsedda trafiken skall bedrivas. (1978/40)

24 §. (2000/4) *Bemyndigande*

Närmare bestämmelser om hur sökandens eller den ansvarigas yrkeskunnande och solvens skall påvisas samt om verkställigheten och tillämpningen av denna lag och av rådets direktiv 96/26/EG jämte däri gjorda ändringar utfärdas genom landskapsförordning.

N 20 Landskapsförordning (2000:6) om yrkesmässig trafik

1 §. *Ekonomiska resurser*

Prövningen av sökandens ekonomiska resurser enligt 6a § landskapslagen (1976:33) om yrkesmässig trafik, får göras med stöd av redovisningshandlingar, självdeklaration eller andra handlingar som belyser sökandens ekonomiska situation. Som bevis på att sökanden uppfyller de ekonomiska kraven får [landskapsstyrelsen] godta eller kräva bekräftelse eller försäkran från en bank eller en revisor. En sådan bekräftelse eller försäkran får tillhandahållas genom bankgaranti, eventuellt genom pantförskrivning eller borgen, eller i annan liknande form.

2 §. *Yrkeskunskap förvärvad genom studier eller praktiskt arbete*

Undantag från kravet att i visst eller vissa ämnen avlägga prov, som avses i 6b § landskapslagen om yrkesmässig trafik får ges till den sökande som kan styrka att han eller hon med godkänt resultat har genomgått relevant gymnasialstadieutbildning eller utbildning på högre nivå.

[Landskapsstyrelsen] får befria sökanden som kan styrka minst fem års praktisk erfarenhet på företagsledningsnivå i ett transportföretag, från kravet att genomgå prov på villkor att sökanden genomgår ett kontrollprov vars utformning bestäms av landskapsstyrelsen i enlighet med bilaga I i rådets direktiv 96/26/EG av den 29 april 1996 om rätt att yrkesmässigt bedriva person- och godstransporter på väg och om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för att främja ett effektivt utnyttjande av dessa transportörs etableringsrätt på området för nationella och internationella transporter.

3 §. *Ömsesidigt erkännande av bevis på formell behörighet för utövare av gods- och persontrafik på väg.*

Den som söker trafik tillstånd kan genom att uppvisa handlingar enligt artiklarna 8, 9, 10 och 10b i rådets direktiv 96/26/EG påvisa att det finns förutsättningar att bevilja trafik tillstånd.

Det intyg över gott anseende som avses i artikel 8 i direktivet ges på Åland av polisen. Intyg över ekonomisk ställning enligt artikel 9 ges av kreditinstitut, Centralhandelskammaren eller av handelskammaren godkänd revisor. Det intyg över yrkesskicklighet som avses i direktivets artikel 10.2 ges av [landskapsstyrelsen].

Ikraftträdelsebestämmelse (2000:6):

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 2000.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1993:26) den 27 maj 1993 om yrkesmässig trafik.

N 21 Landskapslag (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Lagens innehåll och syfte

Denna lag gäller grundläggande yrkeskompetens och fortbildning för förare av vissa motordrivna fordon avsedda för gods- eller persontransporter. Syftet med lagen är att förbättra den allmänna trafiksäkerheten och säkerheten vid transporterna samt förarnas förutsättningar att sköta sina uppgifter.

Bestämmelser om behörighet att framföra motordrivna fordon finns i körkortslagen (1991:79) för landskapet Åland, nedan kallad körkortslagen. Bestämmelser om yrkesmässig trafik finns i landskapslagen (1976:33) om yrkesmässig trafik. Bestämmelser om transport av farliga ämnen finns i landskapslagen (1976:34) om tillämpning i landskapet Åland av riks-författningar om transport av farliga ämnen.

Se N 18, Körkortslag (1991:79) för landskapet Åland; N 19, Landskapslag (1976:33) om yrkesmässig trafik

2 §. Lagens tillämpningsområde

Lagen avser förare som på väg i landskapet Åland utför godstransporter med fordon vilka enligt körkortslagen tillhör körkortsklasserna C1, C1E, C eller CE. Lagen avser även förare som på väg i landskapet Åland utför persontransporter med fordon vilka enligt körkortslagen tillhör körkortsklasserna D1, D1E, D eller DE. Lagen förutsätter vidare att förarna är medborgare i en medlemsstat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

Om förarna är medborgare i stater utanför EES gäller lagen endast om förarna är anställda eller anlitade av ett företag som är etablerat inom EES.

2 kap. Grundläggande yrkeskompetens och fortbildning

3 §. Allmänna förarkrav

Förare ska ha grundläggande yrkeskompetens och genomgå fortbildning enligt denna landskapslag.

Förare som har grundläggande yrkeskompetens får framföra fordon av den körkortsklass som kompetensen avser, förutsatt att föraren har körkort av den klass fordonet tillhör.

4 §. Undantag från de allmänna förarkraven

De i 3 § 1 mom. föreskrivna kraven gäller inte förare av fordon

1) vilkas högsta tillåtna konstruktiva hastighet inte överstiger 45 km/h,

2) som står under kontroll av eller används av räddningssvändet eller polisen för transporter som hänför sig till deras uppgifter,

3) som provas eller förflyttas på väg i samband med tekniskt utvecklingsarbete, reparationer, underhåll eller besiktning,

4) som är nya eller ombyggda och ännu inte har godkänts för användning i trafik,

5) som används i nödsituationer eller för räddningsinsatser,

6) som används vid förarutbildning för erhållande av körkort enligt bestämmelserna i körkortslagen,

7) som används vid utbildning för erhållande av yrkeskompetensbevis enligt bestämmelserna i denna lag,

8) som tillhör körkortsklasserna D1, D, D1E eller DE när fordonet används i icke-kommersiellt syfte för persontransporter,

9) som används i privat bruk för godstransporter i icke-kommersiellt syfte eller

10) som används för transport av material och utrustning som föraren använder i sitt arbete eller som används för transport i liten skala av egna varor som föraren säljer på en bestämd plats, under förutsättning att framförandet av fordonen inte är förarens huvudsakliga sysselsättning.

5 §. Grundläggande yrkeskompetens

Den som genomgått den i 6 § avsedda utbildningen erhåller grundläggande yrkeskompetens.

Utbildningen kan även genomgå i snabbare tempo. Om de begränsningar detta medför föreskrivs i 10 och 11 §§.

För att få delta i utbildningen för erhållande av grundläggande yrkeskompetens för en viss körkortsklass krävs inte att deltagaren redan innehar körkort för ifrågavarande klass. Innan deltagaren erhållit körkort för det fordon som används under utbildningen ska körundervisningen ges i enlighet med körkortslagens bestämmelser.

6 §. Innehållet i utbildningen för grundläggande yrkeskompetens

I utbildningen för grundläggande yrkeskompetens ingår undervisning om de krav som gods- och persontransporter ställer på förare och om de omständigheter som inverkar på trafiksäkerheten samt förarens och transporternas säkerhet. Likaså ingår undervisning om vad som ska iaktas vid god yrkesutövning vid skötseln av förarens uppgifter.

Utbildningen avslutas med ett prov. Den som avlägger provet ska ha deltagit i den undervisning som anges i 1 mom.

Till den som godkänts i provet utfärdas ett intyg som styrker att innehavaren genomgått utbildningen för grundläggande yrkeskompetens och besitter de kunskaper som den grundläggande yrkeskompetensen förutsätter. Om utbildningen ges inom ramen för en yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå kan intyget utfärdas på basis av ett avgångsbetyg över avlagd examen på gymnasialstadienivå inom ett yrkesområde eller avlagd annan examen med angiven yrkesinriktning. Om utbildningen genomförs inom ramen för ett läroavtal utfärdas intyget på basis av ett slutbetyg över fullgjord utbildning.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om utbildningens innehåll, undervisningens omfattning, innehållet i utbildningen och undervisningens omfattning vid utvidgning av yrkeskompetensen, tillgodoräknande i utbildningen av det yrkeskunnande som krävs för erhållande av trafiktillstånd samt hur provet genomförs.

7 §. Grundläggande yrkeskompetens i samband med yrkesinriktad utbildning

Om den grundläggande yrkeskompetensen erhålls i samband med att en yrkesinriktad utbildning genomgås, kan provet genomföras stegvis.

Under utbildningstiden får en studerande i landskapet framföra ett fordon som tillhör de i 2 § angivna körkortsklasserna under förutsättning att den studerande har erhållit körkort som ger rätt att framföra fordonet.

Landskapsregeringen utfärdar vid behov i landskapsförordning närmare bestämmelser om vilka krav som gäller för körningar under utbildningen.

8 §. Fortbildning

Giltighetstiden för den grundläggande yrkeskompetensen är fem år räknat från den dag det i 6 § 3 mom. avsedda intyget utfärdades. Genom fortbildning förlängs giltighetstiden för den grundläggande yrkeskompetensen med fem år i taget. Förare som inte upprätthållit sin grundläggande yrkeskompetens erhåller grundläggande yrkeskompetens på nytt genom att delta i fortbildning.

Till den som deltagit i fortbildningen utfärdas ett intyg över att fortbildningen genomgåtts i sin helhet eller delvis.

9 §. Innehållet i fortbildningen

Fortbildningen innehåller de viktigaste undervisningsämnena i utbildningen för grundläggande yrkeskompetens. I fortbildningen ska alltid ingå sådana ämnen som befrämjar ett tryggt, ekonomiskt och miljövänligt körsätt.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om fortbildningens innehåll och omfattning samt hur den genomförs.

3 kap. Ålderskrav för förare

10 §. Ålderskrav för förare av fordon avsedda för godstransporter

Förare som fyllt 18 år får framföra fordon av klass C och CE om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 1 mom. och av klass C1 och C1E om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 2 mom.

Förare som fyllt 21 år får framföra fordon av klass C och CE om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 2 mom.

11 §. Ålderskrav för förare av fordon avsedda för persontransporter

Förare som fyllt 21 år får framföra fordon av klass D och DE om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 1 mom. och av klass D1 och D1E om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 2 mom.

Förare som fyllt 21 år och som erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 2 mom. får dock framföra fordon av klass D och DE om fordonen används för persontransporter i lokaltrafik på regelbundna högst 50 km långa rutter.

Förare som fyllt 23 år får framföra fordon av klass D och DE om de erhållit grundläggande yrkeskompetens enligt 5 § 2 mom.

12 §. Särskilda undantag från ålderskraven

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 11 § får förare som fyllt 18 år framföra fordon av klass D1 och D i lokaltrafik om de avlagt grundexamen för bussförare eller annan motsvarande examen och även har körkort av klass D1 och D.

Förare som avlagt någon av de examina som avses i 1 mom. men inte fyllt 20 år får dock inte framföra fordon av klass D annat än om fordonen framförs utan passagerare eller framförs i lokaltrafik på regelbundna högst 50 km långa rutter.

4 kap. Utbildningsorganisation och förvaltningsuppgifter

13 §. Utbildningsarrangör

Den som arrangerar utbildning för erhållande av grundläggande yrkeskompetens och fortbildning (*utbildningsarrangör*) ska godkännas av landskapsregeringen.

Som utbildningsarrangör kan landskapsregeringen godkänna

1) den som enligt landskapslagen (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå (gymnasialstadielagen) har rätt att ge yrkesinriktad utbildning.

2) den som enligt landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning (läroavtalslagen) har rätt att ge teoretisk och praktisk undervisning.

3) den som upprätthåller bilskolor i enlighet med vad som föreskrivs i körkortslagen och ger förarundervisning för erhållande av körkort av klass C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE eller

4) ett företag, en stiftelse eller en annan sammanslutning.

Företag, stiftelser eller andra sammanslutningar har dock endast rätt att arrangera fortbildning.

Se O 3, Landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning; O 9, Landskapslag (1998:59) om läroavtalsutbildning

14 §. Ansökan

Till ansökan, som görs skriftligen, bifogas en plan över utbildningens uppläggning och genomförande. Av ansökan ska vidare framgå uppgifter om antagningsgrunder, allmänna antagningskriterier och antalet utbildningsplatser. Ansökan ska även innehålla uppgifter om vilka krav som gäller för lärarna samt vilka undervisningsfordon och annat undervisningsmaterial som används i utbildningen.

Sökande som upprätthåller en bilskola ska även bifoga en kopia av tillståndet att hålla bilskola. Ett företag, en stiftelse eller en annan sammanslutning ska även bifoga en kopia ur handels- eller föreningsregistret eller bolagsordningen eller motsvarande bolagsavtal eller en annan sammanslutnings stadgar.

Landskapsregeringen utfärdar vid behov i landskapsförordning närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i ansökan och handlingarnas innehåll.

N 21 LL (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

15 §. Utbildning, lärarkrav och undervisningsmaterial

En utbildningsarrangör ska med beaktande av undervisningens omfattning förfoga över tillräcklig undervisningspersonal, ändamålsenliga utrymmen och läromedel samt nödvändigt undervisningsmaterial. Utbildningsarrangören utser en person som styr, övervakar och utvecklar utbildningen.

Lärarna ska ha de pedagogiska och didaktiska kvalifikationer som undervisningen förutsätter samt kännedom om verksamheten. Den som verkar som körlärare ska vid utbildning för grundläggande yrkeskompetens dessutom ha trafiklärarkort och körkort för de fordon som används i körundervisningen samt minst ett års dokumenterad erfarenhet av körundervisning och av arbete som heltidsanställd förare av fordon tillhörande klass C, CE eller D.

Fordonen som används i körundervisningen ska uppfylla de krav som gäller för sådana fordon som används i körprov för förarexamen för erhållande av körkort.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om undervisningspersonalens kvalifikationer.

16 §. Godkännande

Landskapsregeringen godkänner sökande som kan arrangera en utbildning som uppfyller de krav som anges i 15 §. Avgörande för om sökande kan godkännas som utbildningsarrangör är att det av ansökan och de bifogade handlingarna framgår att sökanden avser att arrangera en utbildning som uppfyller kraven. Godkännandet får förenas med villkor.

17 §. Tillsynen över utbildningsverksamheten

Landskapsregeringen utövar tillsyn över utbildningsverksamheten. För att kunna utöva tillsyn har företrädare för landskapsregeringen rätt att närvara i undervisningen och i övrigt få de uppgifter som behövs för tillsynen.

18 §. Utbildningsarrangörens ansvar samt återkallande av godkännande

Utbildningsarrangören ansvarar för att utbildningsverksamheten bedrivs i överensstämmelse med uppgifterna i ansökan och andra uppgifter som lämnats utöver ansökan samt med villkoren för godkännandet. Om utbildningsverksamheten ändras så att den inte längre bedrivs i enlighet med vad som förutsatts vid godkännandet ska utbildningsarrangören utan onödigt dröjsmål skriftligen underrätta landskapsregeringen om detta. Landskapsregeringen tar vid behov ställning till om utbildningen får fortsätta under de ändrade förutsättningarna.

Landskapsregeringen ska ge utbildningsarrangören en skriftlig anmärkning med uppmaning om att vidta de åtgärder som behövs för att avhjälpa konstaterade brister i utbildningsverksamheten om det vid inspektion framkommer att

1) bestämmelserna gällande utbildningen i denna lag eller annan lagstiftning inte följs,

2) utbildningsverksamheten inte sköts i enlighet med villkoren för godkännandet eller annars inte sköts

på behörigt sätt, såsom att lärarna inte sköter sina uppgifter i enlighet med vad som förutsatts i denna lag eller annan lagstiftning eller

3) utbildningsverksamheten annars uppvisar brister som inte är godtagbara med hänsyn till det övergripande syftet med utbildningen.

Om utbildningsarrangören inte vidtar de i 2 mom. avsedda åtgärderna ska landskapsregeringen ge utbildningsarrangören en skriftlig varning med meddelande om att godkännandet återkallas om utbildningsarrangören inte avhjälper bristerna i utbildningsverksamheten inom en av landskapsregeringen ställd tidsfrist.

Om de angivna bristerna inte avhjälpas inom den ställda tidsfristen ska godkännandet återkallas.

19 §. Prov och intyg

Den som med stöd av 15 § har rätt att ge teoretisk undervisning bedömer och godkänner provet.

Om en utbildningsarrangör som avses i 13 § 2 mom. 1, 3 och 4 punkten ansvarar för utbildningen eller fortbildningen ska provet ordnas och övervakas i enlighet med vad som med stöd av gymnasialstadialagen gäller vid ordnande och övervakning av prov som hänför sig till yrkesinriktad utbildning.

Om en utbildningsarrangör som avses i 13 § 2 mom. 2 punkten ansvarar för utbildningen ska provet ordnas och övervakas i enlighet med vad som med stöd av läroavtalslagen gäller vid ordnande och övervakning av prov som hänför sig till teoriundervisning.

I de fall som avses i 2 mom. utfärdas intygen över grundläggande yrkeskompetens och fortbildning av det förvaltningsorgan som med stöd av gymnasialstadialagen ansvarar för planeringen och genomförandet av den yrkesinriktade utbildningen. I de fall som avses i 3 mom. utfärdas intygen av det förvaltningsorgan som med stöd av läroavtalslagen ansvarar för förvaltningen av läroavtalsutbildningen.

20 §. Utbildningsort

Förare som är medborgare i en medlemsstat inom EES får genomgå utbildning för erhållande av grundläggande yrkeskompetens och fortbildning i landskapet om de uppfyller de i 25 § körkortslagen angivna bosättningskraven. Om förarna inte uppfyller körkortslagens bosättningskrav får de dock genomgå fortbildning, förutsatt att de är anställda eller anlitade av ett företag som är etablerat i landskapet.

Förare som är medborgare i stater utanför EES får genomgå utbildning för erhållande av grundläggande yrkeskompetens och fortbildning i landskapet om de är anställda eller anlitade av ett företag som är etablerat i landskapet. Om dessa förare är anställda eller anlitade av ett företag som är etablerat utanför landskapet får de dock genomgå fortbildning, förutsatt att de uppfyller körkortslagens bosättningskrav.

5 kap. Yrkeskompetensbevis**21 §. Utfärdande av yrkeskompetensbevis**

Till den som erhållit grundläggande yrkeskompetens eller fortbildning utfärdar Ålands polismyndighet på ansökan ett yrkeskompetensbevis eller gör en

anteckning om yrkeskompetensen i sökandens körkort. Till ansökan fogas intyg över att sökanden erhållit grundläggande yrkeskompetens eller genomgått fortbildning. Sökanden ska ha körkortsbehörighet för de fordonskategorier yrkeskompetensen avser.

Vad som i denna lag föreskrivs om yrkeskompetensbevis gäller även i tillämpliga delar för sådana körkort som avses i 1 mom.

Yrkeskompetensbeviset och körkortsanteckningen gäller i fem år, dock högst för den tid som sökandens körkort gäller.

Om särskilda skäl föreligger utfärdar polismyndigheten ett tillfälligt dokument som anger innehavarens yrkeskompetens. Polismyndigheten utfärdar även dubblettexemplar av yrkeskompetensbevis. På sådana dubblettexemplar tillämpas bestämmelserna i 41a § körkortslagen om dubblettexemplar av körkort.

Landskapsregeringen anger närmare i landskapsförordning om yrkeskompetensen ska anges genom yrkeskompetensbevis eller genom anteckning om yrkeskompetensen i sökandens körkort samt hur anteckningen ska göras. Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning även närmare bestämmelser om vad som ska iaktas i samband med en i 1 mom. avsedd ansökan och vilka förutsättningarna är för att ansökan ska beviljas samt om giltighetstiden för de tillfälliga dokument som anges i 4 mom.

22 §. Påvisande av yrkeskompetens

Föraren ska medföra de dokument som avses i 21 § 1 mom. vid körning och på begäran uppvisa det för polisman eller någon annan trafikövervakare. Om föraren inte har dokumentet med sig kan polismannen avbryta körningen. Om förarens identitet ändå kan konstateras på ett tillförlitligt sätt kan det dock tillåtas att körningen fortsätter. Föraren kan samtidigt åläggas att inom en viss tid uppvisa dokumentet för polismyndigheten.

Ett fordon eller en fordonskombination får med undantag för de körningar som avses i 4 § endast överlåtas till den vars yrkeskompetens kan styrkas med hjälp av ett i 21 § 1 mom. avsett dokument.

23 §. Modellen för yrkeskompetensbeviset

Yrkeskompetensbeviset för förare ska motsvara den modell som finns i bilaga II Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/59/EG om grundläggande kompetens och fortbildning för förare av vissa vägfordon för gods- eller persontransport och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3820/85 och rådets direktiv 91/439/EEG samt om upphävande av rådets direktiv 76/914/EEG.

24 §. Erkännande av dokument över yrkeskompetens som har utfärdats i andra EES-länder och i länder utanför EES

Yrkeskompetensbevis som utfärdats i riket eller i en annan EES-stat och som uppfyller kraven i 23 § gäller även i landskapet. I fråga om ömsesidigt erkännande av körkort och anteckningarna i dem gäller vad som föreskrivs i 52 och 52a §§ körkortslagen.

Även sådana dokument som motsvarar yrkeskompetensbevis och som innehas av förare som avses i 2 §

2 mom. gäller i landskapet. Bestämmelserna i 22 § ska tillämpas även på dessa förare.

25 §. Återkallande av yrkeskompetensbevis

Polismyndigheten ska återkalla yrkeskompetensbeviset på bestämd tid eller tillsvidare, om innehavaren inte längre uppfyller de krav som utfärdande av yrkeskompetensbeviset förutsätter. Yrkeskompetensbeviset kan även återkallas på innehavarens begäran. Yrkeskompetensbeviset kan återkallas temporärt om det föreligger förutsättningar för utfärdande av temporärt körförbud enligt körkortslagen.

När en förare tilldelats körförbud eller temporärt körförbud ska körkortslagens bestämmelser om omhändertagande och återlämnande av körkort tillämpas på yrkeskompetensbevis.

26 §. Anmälan av uppgifter om yrkeskompetens till körkortsregistret

Efter att ett i 21 § 1 mom. avsett dokument utfärdats ska polismyndigheten snarast göra en anmälan om detta till motorfordonsbyrån.

6 kap. Ändringssökande, tvångsmedel och straff

27 §. Ändringssökande

Den som deltar i en utbildning för vilken en i 13 § 2 mom. 1 punkten avsedd utbildningsarrangör ansvarar och som är missnöjd med ett beslut rörande studieprestationer kan begära rättelse enligt bestämmelserna i 32 § gymnasialstadielagen om rättelse av bedömning av studieprestation.

Den som deltar i en utbildning för vilken en i 13 § 2 mom. 2 punkten avsedd utbildningsarrangör ansvarar och som är missnöjd med ett beslut rörande studieprestationer kan begära rättelse enligt bestämmelserna i 15 § läroavtalslagen om rättelse av bedömning.

Beslut som Ålands polismyndighet fattat med stöd av denna lag överklagas genom besvär till Ålands förvaltningsdomstol.

Beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag överklagas genom besvär till högsta förvaltningsdomstolen.

28 §. Handräckning

Den som med stöd av 17 § utövar tillsyn har vid behov rätt att få handräckning av polisen för att kunna sköta sina uppgifter enligt denna lag.

29 §. Allmänna straffbestämmelser och straffrättsligt tjänsteansvar

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna i 3, 10, 11, 12 eller 22 §§ ska för brott mot bestämmelserna om yrkeskompetens för förare dömas till böter.

Den som arrangerar i denna lag avsedd utbildning utan landskapsregeringens godkännande ska för olovligt bedrivande av utbildning för yrkeskompetens för förare dömas till böter.

Den som utfärdar yrkeskompetensbevis i strid med bestämmelserna i 21 § ska för olagligt utfärdande av yrkeskompetensbevis för förare dömas till böter.

Den som enligt denna lag ska sköta de uppgifter som hör samman med mottagande, ordnande, över-

N 22 LF (2008:87) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

vakning, bedömning och godkännande av prov samt utfärdande av yrkeskompetensbevis och motsvarande dokument och som i anslutning härtill överträder sina befogenheter ska dömas i enlighet med bestämmelserna om tjänstebrott i 40 kap. strafflagen (FFS 39/1889).

7 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

30 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2008.

Förare som framför fordon av klass D1, D, D1E eller DE ska uppfylla behörighetsvillkoren enligt denna lag från och med den 10 september 2008 och förare som framför fordon av klass C1, C, C1E eller CE från och med den 10 september 2009.

31 §. Allmänna övergångsbestämmelser

Grundläggande yrkeskompetens krävs inte av förare som framför fordon av klass D1, D, D1E eller DE och som erhållit körkort för fordonen före den 10 september 2008. Detsamma gäller förare som framför fordon av klass C1, C, C1E eller CE och som erhållit körkort för fordonen före den 10 september 2009.

Oberoende av bestämmelserna i 1 mom. ska de i momentet avsedda förarna genomgå fortbildning enligt denna lag. Fortbildningen ska genomgåas inom fem år räknat från de tidpunkter som nämns i momentet. Därefter ska fortbildningen genomgåas i enlighet med vad som föreskrivs i 8 § 1 mom.

Om avvikelser från den i 2 mom. föreskrivna fristen på fem år måste göras för att tidpunkten för fortbildningen ska kunna anpassas till körkortets giltighetstid eller till följd av arrangemang som ett stegvis genomförande av fortbildningen förutsätter, kan landskapsregeringen bestämma att fortbildningen kan genomgåas tidigast två år före eller senast två år efter de i 2 mom. angivna tidpunkterna för fortbildningens genomförande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

N 22 Landskapsförordning (2008:87) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning finns närmare bestämmelser om innehållet i den grundläggande yrkeskompetensutbildning och fortbildning som anges i landskapslagen (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare, nedan kallad yrkeskompetenslagen. Förordningen innehåller även bestämmelser om omfattningen och genomförandet av den undervisning som ska ges inom ramen för den grundläggande yrkeskompetensutbildningen och fortbildningen. Likaså innehåller förordningen bestämmelser om hur det i yrkeskompetenslagen avsedda provet ska genomföras, vad som gäller vid utvidgning av yrkeskompetensen, hur det yrkeskunnande som krävs för erhållande av trafiktillstånd ska tillgodoses i utbildningen samt

vilka krav som gäller vid körningar under utbildningen. Förordningen innehåller även bestämmelser om de dokument som anger yrkeskompetensen.

2 kap. Utbildning

2 §. Innehållet i utbildningen för grundläggande yrkeskompetens

I utbildningen för grundläggande yrkeskompetens ska de undervisningsämnen ingå som anges i avsnitt 1 i bilaga I Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/59/EG om grundläggande kompetens och fortbildning för förare av vissa vägfordon för gods- och persontransport och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3820/85 och rådets direktiv 91/439/EEG samt om upphävande av rådets direktiv 79/914/EEG, nedan kallat yrkesförorddirektivet.

Det i 1 mom. angivna ämneskravet gäller även om utbildningen genomgås i ett snabbare tempo.

3 §. Undervisningens omfattning inom utbildningen för grundläggande yrkeskompetens

I utbildningen för grundläggande yrkeskompetens uppgår undervisningstiden till totalt 280 timmar innefattande minst 20 timmar individuell körundervisning. Körundervisning med simulator eller på en särskild träningsbana får omfatta högst åtta timmar.

Om utbildningen genomgås i snabbare tempo uppgår undervisningstiden till totalt 140 timmar innefattande minst 10 timmar individuell körundervisning. Körundervisning med simulator eller på en särskild träningsbana får härvid omfatta högst fyra timmar.

Om simulator används ska den vara godkänd för körundervisning inom körkortsutbildningen.

4 §. Innehållet i utbildningen och undervisningens omfattning vid utvidgning av yrkeskompetensen

En förare som har yrkeskompetens att framföra fordon avsedda för godstransporter och som utvidgar eller ändrar sin verksamhet till att omfatta även persontransporter för vilka yrkeskompetens krävs, är endast skyldig att genomgå de delar av utbildningen för grundläggande yrkeskompetens som är specifika för persontransporter. Detsamma gäller vid en utvidgning eller ändring av verksamheten från persontransporter till godstransporter.

Undervisningstiden uppgår till totalt 70 timmar innefattande minst fem timmars individuell körundervisning. Om utbildningen genomgås i snabbare tempo uppgår undervisningstiden till totalt 35 timmar innefattande minst två och en halv timme individuell körundervisning.

5 §. Tillgodoserande av trafikföretagarutbildning i utbildningen för grundläggande yrkeskompetens

Den som genomgått en sådan trafikföretagarutbildning som avses i rådets direktiv 96/26/EG om rätt att yrkesmässigt bedriva person- och godstransporter på väg och om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för att främja ett effektivt utnyttjande av dessa transportörs etableringsrätt på området för nationella och internationella transporter får, i enlighet med vad som föreskrivs i 2

och 3 mom., tillgodosäkra sig vissa utbildningsmoment då utbildningen för grundläggande yrkeskompetens genomfås.

I utbildningen som ska ge grundläggande yrkeskompetens att framföra fordon avsedda för persontransporter får sådana moment i trafikföretagarutbildningen som motsvarar sådant som anges i punkterna 2.1, 2.3, 3.1, 3.5, 3.6 och 3.8 bilaga I yrkesförordningen tillgodosäkras.

I utbildningen som ska ge grundläggande yrkeskompetens att framföra fordon avsedda för godstransporter får sådana moment i trafikföretagarutbildningen som motsvarar sådant som anges i punkterna 1.1, 1.4, 1.6, 2.1, 2.2, 3.1, 3.4, 3.6 och 3.7 bilaga I yrkesförordningen tillgodosäkras.

Utbildningsarrangören beslutar om tillgodosäkrande av utbildning. Dock får högst 24 timmar tillgodosäkras.

6 §. *Prov*

Proven är skriftliga. Om särskilda skäl föreligger, såsom att provdeltagaren har läs- och skrivsvårigheter, får muntliga prov arrangeras. Till varje mål i respektive undervisningsämne ska det ansluta sig minst en fråga i provet.

7 §. *Framförande av fordon i samband med yrkesinriktad utbildning*

Studerande som erhåller grundläggande yrkeskompetens inom ramen för en yrkesinriktad utbildning får framföra fordon av den typ som används i undervisningen, förutsatt att utbildningsarrangören utfärdar ett dokument som berättigar den studerande att framföra fordonet. Godkännandet som gäller endast i landskapet kan avse både körningar som sker under utbildningen och körningar som sker under ledigheter mellan terminerna.

Bestämmelserna i 22 § yrkeskompetenslagen om påvisande av yrkeskompetens omfattar även i 1 mom. avsedda dokument.

8 §. *Fortbildningens innehåll och genomförande*

I fortbildningen uppgår undervisningstiden till totalt 35 timmar fördelat på fem år. Undervisningen ska periodiseras. Varje period ska omfatta minst sju timmar. Undervisningen kan bestå av teoriundervisning, körundervisning eller både och i de undervisningsämnena som avses i 2 § 1 mom.

Undervisningen ska ges innan giltighetstiden för den grundläggande yrkeskompetensen utgått. Om giltighetstiden utgått ska undervisningen ges under den femårsperiod som föregår ansökan om att få en ny anteckning av yrkeskompetensen i körkortet. Fortbildningskravet för en förare som genomgått en i 4 § avsedd utbildning bestäms i enlighet med den nya kompetensen.

Om simulator används ska den vara godkänd för körundervisning inom körkortsutbildningen.

9 §. *Lärarkrav*

Lärare som ger teoretisk undervisning ska ha avlagt

1) yrkeslärarexamen på ett för befattningen lämpligt yrkesområde eller,

2) ingenjörsexamen med lämplig inriktning eller,

3) lämplig högre högskoleexamen inom vilken eller vid sidan av 55 studieveckors studier på lämpligt studieområde avklarats eller

4) annan examen på lämplig utbildningsnivå inom lämpligt område.

Utöver vad som anges i 1 mom. ska lärarna ha minst två års praktisk erfarenhet av transportbranschen och genomgått en lärarutbildning som kan godkännas av landskapsregeringen.

3 kap. Dokument som anger yrkeskompetens

10 §. *Antecknande av yrkeskompetensen i körkortet*

I landskapet utfärdas på ansökan dokument som anger yrkeskompetens i form av körkort försedda med en särskild anteckning.

Anteckningen innehåller den harmoniserade gemenskapskoden 95, som nämns i artikel 10 punkt 2 i yrkesförordningen, samt det datum fram till vilket yrkeskompetensen gäller (*giltighetsdatumet*). Anteckningen ska göras invid den körkortsklass som yrkeskompetensen avser.

Giltighetsdatumet infaller fem år efter den tidpunkt vid vilken det i 6 § 3 mom. yrkeskompetenslagen avsedda intyget utfärdats, dock senast vid den tidpunkt då den allmänna behörigheten att framföra fordon upphör. Om giltighetstiden för yrkeskompetensen förlängs till följd av fortbildning ska ett nytt körkort utfärdas som är försett med ett nytt giltighetsdatum och som i övrigt uppfyller kraven i 2 mom. Under förutsättning att fortbildningen genomgått i sin helhet infaller det nya giltighetsdatumet fem år efter den tidpunkt vid vilken det i 8 § 2 mom. yrkeskompetenslagen avsedda intyget utfärdats. Det nya giltighetsdatumet infaller fem år efter det giltighetsdatum som framgår av den förra anteckningen, om ansökan om ett nytt körkort görs på basis av genomgången fortbildning tidigare sex månader innan det tidigare giltighetsdatumet infaller.

11 §. *Tillfälliga dokument*

Tillfälliga dokument som avses i 21 § 4 mom. yrkeskompetenslagen gäller under högst en månad efter att beslutet om att bevilja ansökan fattades.

12 §. *Vad som ska iaktas i samband med ansökan*

Antecknande av yrkeskompetens i körkortet förutsätter ansökan om nytt körkort. Härvid ska bestämmelserna i körkortslagen (1991:79) för landskapet Åland, nedan kallad körkortslagen, iaktas.

Har sökanden sedan tidigare yrkeskompetensbevis för förare, förfaller beslutet om beviljande av beviset och samtidigt som beviset upphör att gälla när körkortet försett med anteckningen om yrkeskompetens lämnats ut. Yrkeskompetensbeviset ska överlämnas till polisen när körkortet lämnas ut. Ett yrkeskompetensbevis som överlämnats till polisen får förstöras.

Då körkort utlämnats och yrkeskompetensbevis överlämnats och förstörts ska Ålands polismyndighet göra en anmälan om detta till körkortsregistret.

4 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

13 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2008.

När det gäller utbildningen av förare som framför fordon vilka enligt körkortslagen tillhör klass D1, D, D1E, eller DE tillämpas denna förordning från och med den 10 september 2008.

När det gäller utbildningen av förare som framför fordon vilka enligt körkortslagen tillhör klass C1, C, C1E, eller CE tillämpas denna förordning från och med den 10 september 2009.

14 §. Övergångsbestämmelser

Förare som erhållit körkort av klass D1, D, D1E, eller DE före den 10 september 2008 behöver inte genomgå i denna förordning föreskriven utbildning för grundläggande yrkeskompetens. Förarna måste dock ha genomgått i denna förordning föreskriven fortbildning innan den 10 september 2013. Föraren ska även från och med den 10 september 2013 kunna påvisa giltigheten av sin yrkeskompetens i enlighet med vad som föreskrivs om påvisande av yrkeskompetens på basis av utbildning i yrkeskompetenslagen. I det fall förarna ansöker om att få ett nytt i 10 § avsett körkort tidigast sex månader före den 10 september 2013 infaller giltighetsdatumet fem år efter den 10 september 2013 i annat fall fem år efter att intyget över att fortbildningen genomgåts i sin helhet utfärdats.

Förare som erhållit körkort av klass C1, C, C1E, eller CE före den 10 september 2009 behöver inte genomgå i denna förordning föreskriven utbildning för grundläggande yrkeskompetens. Förarna måste dock ha genomgått i denna förordning föreskriven fortbildning innan den 10 september 2014. Föraren ska även från och med den 10 september 2014 kunna påvisa giltigheten av sin yrkeskompetens i enlighet med vad som föreskrivs om påvisande av yrkeskompetens på basis av utbildning i yrkeskompetenslagen. I det fall förarna ansöker om att få ett nytt i 10 § avsett körkort tidigast sex månader före den 10 september 2014 infaller giltighetsdatumet fem år efter den 10 september 2014 i annat fall fem år efter att intyget över att fortbildningen genomgåts i sin helhet utfärdats.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

N 23 Landskapslag (2011:36) om tillämpning av fordonslagen

1 §. Lagens tillämpningsområde

Fordonslagen (FFS 1090/2002) ska tillämpas i landskapet med de undantag som följer av denna lag.

Ändringar som görs i fordonslagen efter att denna lag trätt ikraft ska tillämpas i landskapet om de berör de delar av lagen som gäller i landskapet.

Se Kom 225, FL I

2 §. Skötsel av trafiksäkerhetsverkets uppgifter i landskapet

Uppgifter som enligt fordonslagen sköts av trafiksäkerhetsverket sköts i landskapet av landskapsreger-

ingen eller motorfordonsbyrån till de delar uppgifterna faller inom landskapets behörighet.

Motorfordonsbyrån är även tillsynsmyndighet vid installation och reparation av system, komponenter och separata tekniska enheter enligt 87 § 1 mom. fordonslagen.

3 §. Besiktningsmäns medverkan vid tekniska vägkontroller

Bestämmelsen i fordonslagens 74 § ska i landskapet ha följande lydelse:

Tekniska vägkontroller utförs av Ålands polismyndighet. Tullverket och gränsbevakningsväsendet utför också tekniska vägkontroller inom sitt verksamhetsområde.

Vid tekniska vägkontroller kan polisen och motorfordonsbyrån avtala om att besiktningsmän deltar i kontrollerna. Besiktningsmännen ska kunna visa sin behörighet att delta som sakkunniga i den tekniska vägkontrollen.

Besiktningsmän som deltar i tekniska vägkontroller ska följa förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland och landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

Se C 1, Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland; C 4, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

4 §. Villkor för beviljande av installations- och reparationstillstånd

Bestämmelsen i fordonslagens 89 § 3 mom. om tillstånd att installera och reparera taxametrar ska i landskapet ha följande tillägg:

Motorfordonsbyrån kan dock bevilja installations- eller reparationstillstånd till en installatör eller reparatör för vars verksamhet en taxibilist eller en taxibilistorganisation svarar via ägandeförhållande eller på annat sätt med begränsningen att motorfordonsbyrån ska kontrollera och plombera de installerade eller reparerade taxameterna.

5 §. Avvikelser från fordonslagens terminologi

I landskapet används orden begravningsbil, veteranfordon och färdtjänstbil istället för de i fordonslagen använda termerna likbil, museifordon och invalidtaxi.

6 §. Hänvisningar

Vid tillämpningen av fordonslagen i landskapet ska även följande avvikelser beaktas:

1) Hänvisningen till förvaltningslagen (FFS 434/2003) i 46a § 3 mom., 82 § 3 mom. och 91 § 2 mom. fordonslagen ska avse förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

2) Hänvisningen till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) i 46a § 3 mom., 82 § 3 mom. och 91 § 2 mom. fordonslagen ska avse landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

3) Hänvisningen till vägtrafiklagen (FFS 267/1981) i 1 § 1 mom., 71 § 3 mom., 72 § 1 mom. och 92 § 3 mom. fordonslagen ska avse vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland.

4) Hänvisningen till 23 kap. 1 § strafflagen (FFS 39/1889) i 96a § 1 mom. fordonslagen ska avse 2 § trafikbrottslagen (2004:28) för landskapet Åland.

5) Hänvisningen till viteslagen (FFS 1113/1990) i 42 § 2 mom., 81 § 3 mom. och 86 § 2 mom. fordonslagen ska avse landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

6) Hänvisningar i fordonslagen till landskapet Åland eller till godkännandemyndigheten i landskapet Åland ska i landskapet avse riket respektive typgodkännandemyndigheten i riket.

7) Hänvisningar i fordonslagen till landet eller Finland ska i landskapet avse landskapet respektive Åland. Hänvisningar i fordonslagen till landsomfattande ska i landskapet avse landsomfattande eller landskapsomfattande.

Se N 9, Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland; N 15, Trafikbrottslag (2004:28) för landskapet Åland; C 2, Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen

7 §. Bestämmelser som inte ska tillämpas

Fordonslagens sjätte, sjunde och åttonde kapitel som behandlar *periodiska besiktningar, registrerings-, ändrings- och kopplingsbesiktning* samt bestämmelser om *registrering av fordon och förhandsanmälan* tillämpas inte i landskapet. Bestämmelser om detta finns i landskapslagen (1993:19) om besiktning och registrering av fordon.

Fordonslagens bestämmelser om militärfordon tillämpas inte heller i landskapet.

Se N 24, Landskapslag (1993:19) om besiktning och registrering av fordon

8 §. Förordningar

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av fordonslagen ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

9 §. Sökande av ändring

Ett beslut som motorfordonsbyrån eller polismyndigheten har fattat med stöd av denna lag kan inom 30 dagar från att beslutet eller åtgärden delgivits överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. Beslutet får verkställas trots att ändring har sökts.

Ikraftträdelsebestämmelse (2011:36):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

Verkstäder och personer som utför installationer och reparationer som kräver tillstånd enligt fordonslagen måste söka tillstånd senast den 1 juli 2012.

Genom denna lag upphävs landskapsförordningen (2004:46) om fordonsdefinitioner.

N 24 Landskapslag (1993:19) om besiktning och registrering av fordon

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om besiktning och registrering av fordon som avses i vägtrafiklagen för landskapet Åland (1983/27).

Det som i denna lag är stadgat om fordonsägare gäller även fordonets innehavare om fordonet av ägaren har överlåtits i innehavarens varaktiga besittning. (1998/23)

Registreringsbesiktning, kontrollbesiktning, kopplingsbesiktning och ändringsbesiktning utförs av motorfordonsbyrån. (1998/23)

Se N 9, Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland

2 kap. Typbesiktning och typgodkännande (1998/23)

2 §. (1998/23) Typbesiktning och typgodkännande

Typbesiktning utförs för att klassificera en ny fordonstyp. Typbesiktning fordras inte för fordon som har ett *typgodkännande* som intygar att fordonstypen uppfyller kraven i rådets direktiv 70/156/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om typgodkännande av motorfordon och släpvagnar till dessa fordon eller att fordonstypen uppfyller kraven i rådets direktiv 92/61/EEG om typgodkännande av två- och trehjuliga motorfordon. Fordonstillverkaren skall med varje fordon av godkänd typ överlämna ett *intyg om överensstämmelse* som är ett dokument som intygar att fordonet som avses i intyget motsvarar en typgodkänd fordonstyp. Typbesiktning som utförts av fordonsförvaltningscentralen i riket i enlighet med där gällande bestämmelser äger tillämpning också i landskapet.

3 - 5 §§. Upphävda (1998/23).

3 kap. Registreringsbesiktning

6 §. Registreringsbesiktning

Vid registreringsbesiktningen kontrolleras att fordonets konstruktion, utrustning, mått och vikt överensstämmer med gällande bestämmelser. Vidare kontrolleras de uppgifter om fordonet som skall antecknas i fordonsregistret. På ett begagnat fordon granskas även skicket på de delar som skall granskas vid kontrollbesiktningen. Fordon som överensstämmer med gällande bestämmelser skall efter ansökan från ägaren antecknas i fordonsregistret och godkännas för användning i trafik. (1998/23)

Vid registreringsbesiktning av ett begagnat fordon som ska genomgå periodisk besiktning i landskapet behöver fordonets skick inte granskas till den del en sådan granskning (*kontrollbesiktning*) har utförts och godkänts i någon av medlemsstaterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), såvida inte den som företer fordonet för besiktning vill att fordonet granskas. Dessutom krävs att den granskning som har utförts i en medlemsstat inom EES utförts i överensstämmelse med direktiv 96/96/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om provning av motorfordons och tillhörande släpfordons trafiksäkerhet och att granskningen fortfarande är giltig med beaktande av de tidsfrister som gäller för besiktningens periodicitet enligt 12 och 13 §§ denna lag. Fordonets skick behöver inte heller granskas, om fordonet är så nytt att kontrollbesiktning enligt nämnda lagrum inte ännu behöver utföras. (2009/23)

N 24 LL (1993:19) om besiktning och registrering

Över registreringsbesiktning skall besiktningsman upprätta ett besiktningsinstrument.

Nytt 2 mom varvid ursprungliga 2 mom blivit 3 mom (2009/23)

7 §. (1998/23) Undantag från kravet på registreringsbesiktning

Innan ett fordon tas i bruk och anmäls för registrering skall det ha godkänts vid en registreringsbesiktning som utförts högst sex månader tidigare. Registreringsbesiktning krävs inte för två- eller trehjuliga mopeder eller motorcyklar (fordon ur kategori L) eller fordon som används för personbefordran med högst åtta säten utöver förarsätet (fordon ur kategori M1), om fordonet typgodkänts enligt 2 § eller typbesiktigats och fråga är om ett nytt fordon som registreras för privat bruk.

Från kravet på registreringsbesiktning undantas också följande fordon om de är nya och kan hänföras till en typbesiktigad fordonstyp:

a) motorfordon med minst fyra hjul, som används för godsbefordran (fordon ur kategori N), vars konstruktion efter typbesiktningen inte har ändrats på annat sätt än vad som anges i 17 § b punkten,

b) motorredskap samt traktorer som inte skall registreras som trafiktraktor samt

c) släpvagnar.

Registreringsbesiktning krävs inte heller för avregistrerade fordon som tas i bruk på nytt inom ett år från den senaste besiktningen eller, om fordonet har bytt ägare medan det varit avregistrerat, inom sex månader från den senaste besiktningen.

Registreringsbesiktning krävs dock alltid då typbesiktningen endast har gällt ett fordons chassi eller ett halvfärdigt fordon eller fordonet har ändrats efter en typbesiktning eller efter att intyg om överensstämmelse har utfärdats.

8 §. (1998/23) Handlingar vid registreringsbesiktning
Vid registreringsbesiktning ska uppvisas

a) ett typregisterutdrag, någon annan utredning över typkod, ett intyg om överensstämmelse eller den utredning som den som begärt besiktningen önskar åberopa över att fordonet till sin konstruktion och utrustning uppfyller kraven på överensstämmelse,

b) det tidigare registerutdraget eller annan utredning över tidigare registrering,

c) (2009/23) ett utländskt registerutdrag eller annan utredning över tidigare registrering i fråga om ett begagnat fordon som införts från utlandet,

d) (2009/23) i fråga om släpvagn, ett av släpvagnens tillverkare utfärdat schema över tryckluftsbromsar, intyg över de axeltryck och den totalvikt som garanteras för släpvagnen och utredning över släpvagnens dimensionering och

e) (2009/23) i fråga om begagnat fordon som införts i landskapet och som genomgått en i 6 § 2 mom. avsedd granskning, intyg över sådan granskning.

4 kap. Kontrollbesiktning

9 §. Kontrollbesiktning

Vid kontrollbesiktning kontrolleras om de uppgifter som antecknats i fordonsregistret angående fordonet

är riktiga och att erforderlig trafikförsäkringspremie är betald samt genom yttre granskning och vid behov genom provkörning om fordonet och dess utrustning är i trafiksäkert skick och även i övrigt motsvarar bestämmelserna. Kontrollbesiktning förrättas av besiktningsman vid motorfordonsbyrån.

Kontroll av att erforderlig trafikförsäkringspremie är betald behöver inte göras om

a) en anmälan om ändring av bilens besittning inom ett år gjorts till motorfordonsbyrån eller

b) för besiktningsman företes ett intyg över att ny trafikförsäkring tagits efter att bilen fått ny besittningshavare. (1998/23)

Fordonet skall före besiktningen rengöras så att dess tillverkningsnummer kan avläsas och fordonet samt dess utrustning granskas. Fordonet skall föras till besiktningen olastat, om inte motorfordonsbyrån bestämmer annorlunda eller ger tillstånd till lastning. (1998/23)

Godkänns fordonet vid besiktningen skall en anteckning om detta göras i fordonsregistret. (1998/23)

10 §. Fordon som kontrollbesiktigas

Ägaren skall årligen, med i 11 § nämnda undantag, till kontrollbesiktning föra i fordonsregistret införd

a) personbil,

b) paketbil,

c) lastbil,

d) buss och

e) annan än i 2 mom. avsedd släpvagn. (1998/23)
2 mom. upphävt (1998/23).

Med broms utrustad släpvagn som kopplas till bil och vars totalvikt är högre än 750 kg och högst 3.500 kg skall besiktigas vartannat år. Lätt släpvagn med en vikt om högst 750 kg behöver inte kontrollbesiktigas. (1998/23)

Veteranfordon skall besiktigas vartannat år.

11 §. Undantag från kontrollbesiktningsskyldigheten

Ett fordon behöver inte kontrollbesiktigas under det år fordonet registreringsbesiktigats. (1998/23)

Person- eller paketbil inregistrerad för privat bruk, med undantag för ambulans och polisens utryckningsfordon, kontrollbesiktigas första gången under det fjärde året efter det år då fordonet för första gången togs i bruk och därefter vartannat år. Sedan fordonet varit i bruk i tio år kontrollbesiktigas det varje år. (2007/8)

3 mom. upphävt (2007/8).

Släpvagn med broms som är avsedd att kopplas till bil och vars totalvikt är högre än 750 kg och högst 3.500 kg behöver inte kontrollbesiktigas under det första året efter det år då fordonet togs i bruk. (1998/23)

Veteranfordon behöver inte föras till kontrollbesiktning under det första året efter det år fordonet godkändes som veteranfordon.

12 §. Besiktningstid

Kontrollbesiktning av ett fordon som avses i 10 § skall ske under fordonets besiktningstid som omfattar besiktningsmånaden och de två närmast följande månaderna om inget annat sägs i denna paragraf eller i 13 §. Motorfordonsbyrån sänder i god tid före besikt-

ningsmånaden till ägaren av en person- eller paketbil ett förslag till tid för besiktning av fordonet. Fordonsägaren fritas inte från besiktningsansvaret även om denne inte mottagit förslaget. Sista siffran i fordonets registreringsnummer bestämmer besiktningsmånaden enligt följande:

Sista siffran i registreringsnumret	Besiktningsmånad
1	januari
2	februari
3	mars
4	april
5	juni
6	augusti
7	september
8	oktober
9	november
0	december

(1998/23)

För släpvagnar som avses i 10 § 2 mom. får besiktning ske under valfri tid förutsatt att minst ett år och åtta månader gått sedan den föregående besiktningen. (1998/23)

Besiktningsmånad för kontrollbesiktning av veteranfordon är juli månad.

Motorfordonsbyrån kan om arbetssituationen så kräver bestämma att personbil skall kontrollbesiktigas under en annan tidsperiod än den ordinarie. Besiktningstiden får dock inte överskridas med mer än tre månader. (1998/23)

13 §. Undantag från besiktningstidsbestämmelse

Motorfordonsbyrån kan av synnerliga skäl tillåta att ett fordon kontrollbesiktigas före besiktningstiden, förutsatt att minst åtta månader förflutit sedan registreringsbesiktningen eller den föregående kontrollbesiktningen.

Fordon som inte besiktigats inom besiktningstiden får inte användas i trafik i annat än i 3 mom. avsedda fall eller när det körs till besiktningen. (1998/23)

Om ett fordon bevisligen tillfälligt tagits ur bruk under hela den besiktningstid som bestämts för det skall kontrollbesiktning förrättas inom en månad efter det fordonet tagits i bruk på nytt. Vad som i detta moment stadgas om fordon som tillfälligt tagits ur bruk gäller även fordon som är i utlandet under hela den besiktningstid som föreskrivs för det. Används fordon i trafik efter utgången av den stadgade tiden för besiktning skall i fordonet medföras en tillförlitlig utredning om att fordonet tillfälligt varit ur trafik eller befunnit sig i utlandet.

5 kap. Kopplingsbesiktning

14 §. Kopplingsbesiktning

Vid kopplingsbesiktning kontrolleras att bilen och släpvagnen lämpligen kan kopplas till varandra samt att kopplingsanordningarna är hållbara och ändamåls-

enliga i enlighet med de bestämmelser som avses i detta moment. Bil och släpvagn som skall kopplas till varandra skall innan fordonskombinationen tas i bruk godkännas vid en kopplingsbesiktning om det krävs i enlighet med

a) Europaparlamentets och rådets direktiv 94/20/EG om mekaniska kopplingsanordningar för motorfordon och för släpvagnar och deras fastsättande på dessa fordon,

b) sådant godkännande av fordons konstruktion, utrustning eller delar som beviljas i enlighet med landskapsförordningen (1993:104) om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning tillämpligt reglemente vilket bifogats den i Genève den 20 mars 1958 ingångna överenskommelsen om förenhetligande av villkoren för typgodkännande av utrustning och delar till motorfordon samt om ömsesidigt erkännande av sådant godkännande eller

c) gällande ISO- eller SFS-standard om dessa komponenter. (1995/81)

Fordonens registerutdrag eller motsvarande handlingar skall företes och vid behov även en utredning om kopplingsanordningarnas hållfasthet.

Efter att fordon godkänts vid kopplingsbesiktning skall anteckning härom göras i fordonsregistret. Dessutom skall i fordonets registerutdrag antecknas datum för besiktningen samt de mått- och viktbegränsningar som fastställts gälla. Om det är fråga om individuell koppling skall antecknas till vilket fordon koppling får ske. (1995/81)

15 §. Upphävd (1995/81).

6 kap. Ändringsbesiktning

16 §. Ändringsbesiktning

Har fordons konstruktion eller utrustning ändrats så att i fordonsregistret antecknade tekniska data förändrats, eller om ändringen kan inverka på trafiksäkerheten, skall fordonet godkännas vid ändringsbesiktning innan det används i trafik. Vid ändringsbesiktning iaktas i tillämpliga delar vad som stadgas om registreringsbesiktning.

Efter att fordon godkänts vid ändringsbesiktning skall anteckning härom göras i fordonsregistret. Dessutom skall i fordonets registerutdrag antecknas datum för besiktningen och de ändrade uppgifter som ändringsbesiktningen föranlett.

17 §. Undantag från ändringsbesiktningsskyldigheten

Om fordonets konstruktion och utrustning motsvarar gällande bestämmelser krävs inte ändringsbesiktning då

a) bil som använts i tillståndspliktig trafik eller vid förarutbildning tas i privat bruk,

b) lastutrymmet i en paket- eller lastbil utrustas med för godstransport behövlig skyddsodring, värmeisolering eller nödvändiga hyllor,

c) bils eller motorcykels däckdimension ändras så att fälgens nominella diameter avviker från originalet med högst 26 mm eller bredden med högst 30 mm eller då

d) fordonets färg byts.

7 kap. Bristfällighet hos fordon

18 §. (1998/23) *Bristfällighet*

Om ett fordon vid besiktningen konstateras vara så bristfälligt att det utgör en uppenbar fara för trafiksäkerheten eller miljön skall fordonet beläggas med körförbud. Körförbudet gäller till dess fordonet godkänns vid ny besiktning. Utan hinder av att körförbud meddelats får fordonet provköras i samband med reparationen och köras kortast lämpliga väg till platsen där besiktningen utförs.

Om ett fordon vid besiktning har sådana brister att det inte kan godkännas och meddelas inte körförbud förelägger motorfordonsbyrån fordonets ägare att avhjälpa bristerna och inom en månad, om inte särskilda skäl talar för en längre tid, föra fordonet till ny besiktning. Motorfordonsbyrån har rätt att i stället för att utföra ny besiktning godkänna intyg från en verkstad att ett fordon uppfyller de krav byrån ställt.

19 §. (1998/23) *Trafikövervakning*

En besiktningsman eller en polisman kan vid trafikövervakning kontrollera ett fordon's funktionsduglighet och trafiksäkerhet samt provköra fordonet.

Visar det sig vid inspektionen att ett fordon har så stora brister att det inte kan användas utan uppenbar fara för trafiksäkerheten skall körförbud meddelas för fordonet. Är bristerna av mindre allvarlig art förelägger besiktningsman eller polisman fordonets ägare att avhjälpa bristerna och inom viss tid föra fordonet till motorfordonsbyrån för besiktning.

8 kap. Fordonsregister

20 §. *Registrering*

Motorfordonsbyrån registrerar anmälda fordon i fordonsregistret om de överensstämmer med gällande bestämmelser. (1998/23)

Undantagna från registreringsskyldigheten är

- terrängfordon,
- motorredskap, avsedda för skördearbete eller vägunderhåll, samt traktorer och motorredskap som är avsedda att styras av gående,
- upphävd (1995/81),
- släpvagnar som är avsedda att kopplas till motorcykel, moped, traktor eller motorredskap eller
- släpanordningar och slädar.

Ett fordon skall vara typbesiktigat, typgodkänt eller där det krävs godkänt vid en högst sex månader tidigare utförd registreringsbesiktning för att kunna införas i fordonsregistret. (1998/23)

Då motorfordonsbyrån registrerar ett fordon som tidigare varit registrerat på en annan ort i landet skall motorfordonsbyrån meddela fordonsförvaltningscentralen. (1998/23)

Ett fordon skall registreras i landskapet om dess ägare eller innehavare bor i landskapet eller om fordonet huvudsakligen används i landskapet. (1998/23)

Ett fordon som blev registrerat första gången före den 1 juli 2002 kan registreras på nytt i fordonsregistret om det har avregistrerats före den 1 januari 2007 eller om det har varit registrerat utanför landskapet. (2007/8)

21 §. *Uppgifter som skall antecknas*

I fordonsregistret skall för varje fordon antecknas

- det datum fordonet första gången togs i bruk samt registrerings- och avregistreringsdag samt dessutom vid behov uppgift om orsak till avregistrering,
- ägarens och innehavarens namn, adress, personbeteckning eller affärs- och samfundssignum samt innehavarens besittningsrätt till fordonet,
- datum för den registrerings- eller kontrollbesiktning samt ändrings- och kopplingsbesiktning som senast har utförts, varvid för de fordon som registreras utan registreringsbesiktning registreringsdagen skall gälla som datum för registreringsbesiktning,
- fordonets registreringsnummer och tillverkningsnummer,
- om fordonet skall försäkras, uppgift om försäkringen enligt försäkringsbolagets intyg,
- uppgift om bilinteckning,
- användningsändamål samt begränsningar och villkor angående användning och registrering,
- upphävd (1998/23),
- det tidigare registreringsnumret om fordonet varit registrerat tidigare samt
- i besiktningsinstrument eller typintyg antecknade uppgifter.

Anmäls minderårig som ägare till registreringspliktigt fordon skall den som faktiskt innehar fordonet samtidigt anmälas.

22 §. *Uppgifter som kan antecknas*

I fordonsregistret kan för varje fordon antecknas uppgifter som ligger till grund för bilskattefrihet och andra uppgifter som motorfordonsbyrån anser nödvändiga för främjande av trafiksäkerheten och skötseln av de uppgifter som hör till motorfordonsbyråns verksamhetsområde.

23 §. *Ändring av registrerade uppgifter*

Om uppgift som avses i 21 och 22 §§ ändras skall detta antecknas i fordonsregistret. Sådan anteckning behöver dock inte göras när det är fråga om en sådan ändring av fordon's konstruktion eller utrustning som inte behöver vara godkänd vid ändringsbesiktning.

23a §. (2006/31) *Utlämnande av uppgifter*

Uppgifter ur fordonsregistret får lämnas till en myndighet som behöver uppgifterna vid skötseln av ärenden som enligt lag ankommer på myndigheten.

Personuppgifter om fordonets ägare eller innehavare får lämnas ut endast om mottagaren har rätt att enligt personuppgiftslagstiftningen behandla dessa uppgifter.

9 kap. Registreringsanmälan

24 §. *Registreringsanmälan*

Anmälan för registrering av fordon skall av ägaren göras skriftligen hos motorfordonsbyrån och i tillämpliga delar innehålla de uppgifter som avses i 21 och 22 §§. Fordon får inte, utom i fall som avses i 33 §, tas i bruk före registreringen varvid som registreringsdag anses den dag då registreringsanmälan inkommit till motorfordonsbyrån.

Till registreringsanmälan skall fogas

- a) bevis om äganderätten,
- b) fordonets besiktningssinstrument,
- c) om fordonet inte tidigare varit registrerat i landet, en utredning angående slutligt erläggande av skatter och avgifter i anslutning till bilens tillverkning eller införsel i landet,

d) om fordonet tidigare varit registrerat i landet, det förutvarande registerutdraget eller en avskrift av det förutvarande registerkortet eller av bilregistermyndighet utfärdat bevis över tidigare registrering och

e) utredning om att tillstånd att ta i bruk fordonet erhållits i de fall fordonet till konstruktion, utrustning eller användning avviker från vad som är tillåtet.

Om uppgift som avses i 1 mom. ändras skall ägaren anmäla detta till motorfordonsbyrån.

Om inte annat visas anses den vara ägare till en moped som undertecknat en registreringsanmälan i vilken denne anges ha äganderätten. (1995/81)

25 §. Anmälan vid byte av ägare eller innehavare

Övergår registrerat fordon till ny ägare skall den nye ägaren inom sju dagar från ägarbytet skriftligen anmäla detta till motorfordonsbyrån, dock så att anmälan även kan göras av den förra ägaren. Till anmälan om ägarbyte som görs av ny ägare skall fogas ett bevis om äganderätten. Om ett dödsbo är anmälningskyldigt skall anmälan göras inom sju dagar efter boppteckningen.

Övergår registrerat fordon till ny innehavare skall ägaren eller den nye innehavaren inom sju dagar från innehavarbytet skriftligen anmäla detta till motorfordonsbyrån, dock så att anmälan även kan göras av den förra innehavaren.

Motorfordonsbyrån kan av särskilda skäl tillåta att tidsfrist som avses i 1 eller 2 mom. överskrids.

Anmälan som avses i denna paragraf kan även ske genom elektronisk överföring på det sätt som motorfordonsbyrån närmare föreskriver. Sådan överföring kan på den nye eller den förra ägarens eller innehavarens vägnar även göras av ett företag som i sin yrkesmässiga verksamhet handhar fordon. (2007/8)

10 kap. Registerutdrag

26 §. Utfärdande av registerutdrag

Efter registreringen skall till fordonets ägare utges en handling med uppgifter ur fordonsregistret om fordonet och vem som äger det (registerutdrag eller interimistiskt registerutdrag).

Om godkännande av fordon grundar sig på beslut landskapsregeringen utfärdat åt ägaren eller på villkor som besiktningsman bestämt skall beslutets nummer eller villkoret antecknas i registerutdraget och beslutet eller avskrift därav medföras vid färd.

27 §. Överlämnande av registerutdrag och ägarbyte

Registerutdrag överlämnas till fordonets ägare eller med dennes medgivande till innehavaren.

Vid ägarbyte av fordon skall förra ägaren till nye ägaren överläta fordonets registreringsskyltar och registerutdrag.

28 §. Giltighetstid för registerhandlingar

Har ägaren under giltighetstiden för interimistiskt bevis inte erhållit registerutdrag eller har registerutdraget eller del därav förstörts eller förkommit skall han anhålla om nytt sådant hos motorfordonsbyrån.

29 §. Förvaring av registerhandlingar

Registerhandlingar skall förvaras omsorgsfullt. Vid användningen av bil, motorcykel och släpvagn, som skall registreras, skall det senast utfärdade registerutdraget eller det interimistiska beviset medföras och skall vid anfordran visas för besiktningsman eller polisman.

30 §. (2005/19) Avregistrering

Med avregistrering avses att ett fordon varaktigt avförs ur fordonsregistret. Ett fordon som är intecknat eller för vilken ansökan om inteckning lämnats till landskapsregeringen får inte avregistreras utan skriftligt samtycke av inteckningshavare.

Ett fordon kan avregistreras om det har registrerats utanför landskapet eller om det annars kan göras troligt att fordonet har gått förlorat. Ett uttjänt fordon för vilket producentansvar gäller enligt landskapslagen (1981:13) om renhållning kan avregistreras om en avregistreringsanmälan och ett skrotningsintyg från en auktoriserad behandlingsanläggning lämnas samt ett registerutdrag uppvisas hos motorfordonsbyrån.

Ett fordon anses vara avlägsnat ur fordonsregistret från den dag avregistreringsanmälan gjorts och registreringsskyltarna återställts till motorfordonsbyrån. Motorfordonsbyrån skall i fordonets registerutdrag anteckna att fordonet har avregistrerats.

Se K 19, Landskapslag (1981:13) om renhållning

30a §. (2005/19) Avställning

Med avställning avses att ett fordon efter anteckning i fordonsregistret för viss tid inte får brukas på det sätt som avses i 1 § vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland. Avställning räknas från och med den dag som följer efter den dag då en anmälan om avställning inkommit till motorfordonsbyrån.

Motorfordonsbyrån kan utan ansökan avställa ett fordon om

- 1) det inte har förts till kontrollbesiktning,
- 2) trafikförsäkringspremie inte har betalats för fordonet eller om
- 3) det är belastat med obetald fordonsskatt.

30b §. (2005/19) Påställning

Med påställning avses att ett fordon som har varit avställt efter anteckning i fordonsregistret tillsvidare får brukas på det sätt som avses i 1 § vägtrafiklagen för landskapet Åland. För påställning fordras att fordonet har trafikförsäkring samt att det inte är belastat med obetald fordonsskatt. Ett fordon är påställt efter att motorfordonsbyrån har beslutat om det.

11 kap. Registreringsskyltar

31 §. Registreringsskyltar

Motorfordonsbyrån skall sedan den tagit emot registreringsanmälan för fordon till ägaren överlämna fordonets registreringsskyltar och registerutdrag eller

N 24 LL (1993:19) om besiktning och registrering

vid behov ett interimsbevis som berättigar till bruk av skyltarna.

I samband med mottagandet av registreringsskyltarna skall ägaren erlægga en av landskapsregeringen fastställd ersättning.

Vid byte av registreringsskylt skall den gamla registreringsskylten återlämnas till motorfordonsbyrån.

Tillverkningen av registreringsskyltar ombesörjs av landskapsregeringen som också beslutar om deras mått och utseende.

32 §. Registreringsskyltarnas placering och skadad eller förlorad skylt

Registreringsskyltarna skall fästas på lämplig plats på fordonet,

- a) på bil framtill och baktill,
- b) på motorcykel och moped baktill,
- c) (2003/48) på traktor och motorredskap framtill eller baktill och
- d) på släpvagn baktill. (1995/81)

Har fordons registreringsskylt skadats eller förlorats skall fordonets ägare genom motorfordonsbyrån anskaffa ny registreringsskylt. Ersättning för ny registreringsskylt skall erläggas vid beställningen varefter en anteckning i registerutdraget berättigar fordonsägaren att använda av honom själv anskaffad tillfällig skylt till dess han erhållit ny registreringsskylt.

33 §. Användande av oregistrerat registreringspliktigt fordon

Innan ett registreringspliktigt fordon registreringsanmälts och försetts med registreringsskyltar får det inte, utom i fall som avses i 12 kap., användas i trafik.

12 kap. Provnumperskyltar

34 §. Provnumperskyltar

Företag som tillverkar, säljer, utrustar eller reparerar fordon kan av motorfordonsbyrån få tillstånd att använda provnumperskyltar varvid registreringspliktigt fordon får brukas även om det inte är registrerat förutsatt att det är behörigen försäkrat och att intyg från tillståndsgivande myndighet över rätten att använda provnumperskyltar medförs. Skyltarna skall fästas på fordonet på sätt som föreskrivs för registreringsskyltar.

Provnumperskyltar får endast användas för ändamål som direkt ansluter till företagets affärsverksamhet som

- a) vid provkörning av fordon och körning till besiktningsman,
- b) vid föreläsning av fordon i reklam- och försäljningssyfte och
- c) vid annan förflyttning som står i omedelbart samband med tillverkning eller istandsättande av fordon eller handel med fordon.

35 §. (1995/81) Tidsbegränsat tillstånd att använda provnumperskyltar

Motorfordonsbyrån kan bevilja tillstånd att för viss tid använda provnumperskyltar när ett fordon skall föras till besiktningsman eller när det i annat fall bedöms vara nödvändigt. Tillståndet skall härvid ges för

så kort tid som möjligt och inte utan särskilda skäl för längre tid än tio dagar.

36 §. Återlämnande och återkallande av provnumperskyltar

Provnumperskyltarna skall återlämnas till den tillståndsgivande myndigheten när tiden för deras användande utgått.

Missbrukas provnumperskyltarna kan den tillståndsgivande myndigheten återkalla rätten att använda dem.

37 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser angående provnumperskyltars utformning och användning meddelas av landskapsregeringen.

13 kap. Fordon registrerade utanför landskapet

38 §. Användning av fordon registrerat i riket

I riket godkänt och registrerat fordon som är försett med registreringsskyltar får under en tillfällig vistelse i landskapet användas i trafik varvid registerutdrag eller annan handling som berättigar till bruk av bilen skall medföras fordonet och vid anfordan visas för besiktningsman eller polisman.

39 §. Tillfälligt införande i landskapet av i utlandet registrerat fordon

Om person som är stadigvarande bosatt utomlands i en stat som anslutit sig till vägtrafikavtalet i Genève av år 1949 eller avtalet i Wien av år 1968 för sitt personliga bruk inför registreringspliktigt fordon får fordonet, med beaktande av de villkor och begränsningar avtalen anger, utan att besiktigas eller registreras, användas i landskapet under högst ett år räknat från införandet förutsatt att

- a) fordonet är registrerat i ett fördragsslutande land,
- b) fordonet är försett med i avtalen förutsatta registreringsskyltar, handlingar och nationalitetsmärke,
- c) fordonets eller fordonskombinationens huvudmått och vikter inte överskrider de i landskapet tillåtna,
- d) för fordonet finns en i landskapet gällande trafikförsäkring och att
- e) fordonets förare har med sig ett registerutdrag givet i registreringslandet och ett intyg över sin rätt att inneha fordonet om det inte är registrerat i en medföljande persons namn.

40 §. Tillfälligt införande i landskapet av annat än i 39 § avsett registreringspliktigt fordon

I landskapet registreringspliktigt fordon som är registrerat i annan utländsk stat än som avses i 39 § får för ägarens tillfälliga bruk med motorfordonsbyråns tillstånd användas i trafik i landskapet.

Förutsättningarna för att tillstånd skall beviljas är att

- a) sökanden företer ett av finsk konsul, polismyndighet i hemlandet eller detta lands konsul här i landet skrivet intyg att fordonet i hemlandet är godkänt för regelbundet bruk och behörigen registrerat,
- b) fordonet är försett med registreringsstatens nationalitetsbeteckning,

c) fordonets eller fordonskombinationens huvudmått och vikter inte överskrider de värden som är tillåtna i landskapet,

d) fordonets förare har ett intyg över sin rätt att inneha fordonet om det inte är registrerat i en medföljande persons namn,

e) sökanden företer en utredning om att för fordonet tecknats trafikförsäkring som gäller i landskapet och att f) fordonet tullbehandlats.

Tillfälligt användningstillstånd enligt denna paragraf beviljas för högst ett år. För fordonet ges särskilda registreringsskyltar (tullsskyltar) angående vilka i tillämpliga delar gäller bestämmelserna om registreringsskyltar.

41 §. Tillfälligt införande i landskapet av i utlandet registrerad släpvagn

Släpvagn som är registrerad i utlandet får användas kopplad till ett i landskapet registrerat dragfordon om släpvagnens totalvikt överstiger 3,5 ton och användandet sker i omedelbar anslutning till internationell speditorsverksamhet.

För turism eller demonstration avsedd släpvagn som är registrerad i utlandet får användas kopplad till ett i landskapet registrerat dragfordon.

Förutsättningar för användning av släpvagn som avses i 1 mom. är att

a) den är försedd med registreringsstatens registreringsskylt och nationalitetsbeteckning,

b) den lämpar sig för korskoppling,

c) dragfordonets förare medför släpvagnens registerutdrag eller en högst sex månader tidigare intygad kopia därav samt att

d) fordonskombinationens huvudmått och vikter inte överskrider de värden som i landskapet är tillåtna på väg eller godkänns vid koppling.

Om släpvagn tagits i bruk i en stat där släpvagnar inte registreras får den användas i landskapet förutsatt att vad som i 1 och 2 mom. nämns i tillämpliga delar iakttas. Dragfordonets förare skall medföra av släpvagnens ägare eller av myndighet givet intyg över vikter som tillåts för släpvagnen och ett intyg över besiktning eller teknisk inspektion som förrättats högst ett år tidigare. Släpvagnen skall vara försedd med av dess ägare eller av myndighet given nummerbeteckning.

42 §. Tillfällig koppling av släpvagn till i utlandet registrerad bil

Till bil vars totalvikt är högst 3,5 ton och som är registrerad i utlandet får kopplas in i landskapet registrerad släpvagn som godkänts för korskoppling om bilen är lämplig för korskoppling och fordonskombinationens huvudmått och vikter inte överskrider de värden som i landskapet är tillåtna på väg eller godkänns vid koppling.

43 §. (2004/7) Tillfälligt införande i landskapet av moped

Om en person som fyllt 15 år och som har sin permanenta bostätssort utanför landskapet till landskapet inför moped är han berättigad att använda mopeden i landskapet under högst ett år förutsatt att för mopeden

tecknats trafikförsäkring som gäller i landskapet och att det i hemlandet är tillåtet att framföra moped utan körkort eller annan därmed jämförlig handling. Med permanent bostätssort avses i denna lag detsamma som i 25 § 2 mom. körkortslagen (1991:79) för landskapet Åland.

Se N 18, Körkortslag (1991:79) för landskapet Åland

44 §. (1998/23) Registrering och besiktning av ett fordon som för eget bruk införs till landskapet

Ett utomlands eller i riket registrerat fordon som för eget bruk införs till landskapet för att varaktigt användas här skall av ägaren inom 30 dagar efter införseln anmälas för registrering och besiktning i landskapet.

Om fordonet används i landskapet före registreringen skall det i tillämpliga delar uppfylla villkoren i 39 eller 40 §§.

14 kap. Särskilda bestämmelser

45 §. Internationell vägtrafik

Vid internationell vägtrafik skall på bil finnas i internationella vägtrafikkonventionen förutsatt nationalitetsskylt.

46 §. Skrotningsavgift

För att täcka kostnader för omhändertagande och skrotning av andra motorfordon än sådana fordon för vilka producentansvar gäller i enlighet med landskapslagen om renhållning kan landskapsregeringen besluta att en särskild avgift skall uppbäras. (2005/19)

Uppburna skrotningsavgifter bildar en till landskapets budget ansluten fond (skrotbilsfonden). Utgifter i anslutning till omhändertagande av skrotfordon betalas med fondens medel. Det ankommer på landskapsregeringen att fastställa närmare bestämmelser för utbetalning av bidrag ur fonden samt att pröva ansökan om bidrag.

47 §. (2007/8) Straff

Den som bryter mot bestämmelserna i denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser skall dömas till straff i enlighet med vad därom är föreskrivet i trafikbrottslagen (2004:28) för landskapet Åland.

Angående åklagares rätt att avstå från att väcka åtal, domstols rätt att avstå från att ådöma straff samt polisens rätt att tilldela anmärkning finns bestämmelser i trafikbrottslagen för landskapet Åland.

Se N 15, Trafikbrottslag (2004:28) för landskapet Åland

48 §. Avgift och ersättning

Landskapsregeringen beslutar om avgifter och ersättningar i samband med besiktning och registrering samt om beloppens storlek.

Avgift eller ersättning som enligt denna lag skall erläggas till landskapet får utmätas utan dom eller utslag.

49 §. (2007/8) Ändringssökande

Ett beslut som på grund av denna lag fattats av polismyndigheten eller motorfordonsbyrån kan inom 30 dagar från att beslutet eller åtgärden delgivits överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. Beslutet får verkställas trots att ändring har sökts.

N 25 LF (1993:104) om fordons konstruktion ...

50 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna landskapslag meddelas vid behov av landskapsregeringen.

51 §. Ikraftträdelsebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 april 1993.

Genom denna lag upphävs

- 1) 4, 5 och 13 kap. landskapslagen (1958:25) den 4 december 1958 om fordon i landskapet Åland och
- 2) 3 och 9 kap. motorfordonsförordningen (1960:27) den 10 november 1960 för landskapet Åland.

Ikraftträdelsebestämmelse (2005/19):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

Fordon, vilka i fordonsregistret vid lagens ikraftträdande tillfälligt inte används och därför är antecknade såsom avregistrerade, skall anses vara avställda i enlighet med 30a §.

N 25 Landskapsförordning (1993:104) om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. (2012/11) Riksförfattningar som tillämpas i landskapet**

Med de avvikelser som anges i denna förordning eller som följer av vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland ska följande riksförfattningar tillämpas i landskapet:

1. Trafikministeriets beslut om lastkorgar till fordon, lastning av fordon och fastgörande av last (FFS 940/1982).
2. Förordning om användning av fordon på väg (FFS 1257/1992).
3. Trafikministeriets beslut om specialtransporter och specialtransportfordon (FFS 1715/1992).
4. Statsrådets förordning om angivande av bränsleförbrukningen och koldioxidutsläppen för bilar (FFS 938/2000).
5. 1-2b kap. statsrådets förordning om godkännande av fordon (FFS 1244/2002).
6. 6-8 §§, 11 § 2 mom., 12 § 2 mom., 15 § 4 mom., 17, 19 och 20 §§, 23 § 2 mom. och 26 § statsrådets förordning om tillsyn över trafikdugligheten hos fordon som används i trafik (FFS 1245/2002).
7. Statsrådets förordning om handel med samt installation och reparation av trafikförnödenheter (FFS 1247/2002).
8. Kommunikationsministeriets förordning om bilers och släpvagnars konstruktion och utrustning (FFS 1248/2002).
9. Kommunikationsministeriets förordning om två- och trehjulinga fordons samt fyrhjulingars konstruktion och utrustning (FFS 1250/2002).
10. Kommunikationsministeriets förordning om istandsättning av skadade fordon och hopmontering av fordon av komponenter (FFS 1258/2002).

11. Kommunikationsministeriets förordning om dubbar på fordonsdäck (FFS 408/2003).

12. Kommunikationsministeriets förordning om traktors, motorredskaps, terrängfordons, till dem hörande släpvagnars samt släpanordningars konstruktion och utrustning (FFS 274/2006).

13. Kommunikationsministeriets förordning om påvisande av att bilar med tryckluftsbromsar och till dem kopplade släpvagnars bromsar stämmer överens med kraven (FFS 257/2009).

14. Kommunikationsministeriets förordning om reparation och ändring av konstruktionen hos fordon i kategori L (FFS 1078/2009).

15. Inrikesministeriets förordning om räddningsbilar (FFS 818/2010).

16. Statsrådets förordning om EG-typgodkännande av traktorer och släpvagnar och utbytbar dragen utrustning till traktorer (FFS 1100/2010).

Närmare bestämmelser som utfärdats med stöd av ovan nämnda författningar gäller i landskapet om inte annat följer av bestämmelserna i denna förordning eller landskapsregeringsbeslut.

Ändringar av ovanstående författningar gäller i landskapet om ändringarna inte strider mot bestämmelserna i denna förordning.

2 §. (2004/18) Import av EU-fordon

Fordon som importeras till landskapet Åland kan registreras och godkännas för trafik i landskapet, utan krav på intyg från fordonstillverkaren att fordonets konstruktion överensstämmer med de krav som gällde inom EU när fordonet togs i bruk, om fordonsägaren uppvisar handling som visar att fordonet tidigare varit registrerat och godkänt för trafik inom EU/EES.

3 §. Förvaltningsmyndigheter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § nämnda författningar ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsregeringen.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagsstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

2 kap. Materiella bestämmelser**4 §. (1997/18) Förordningens allmänna omfattning**

Denna förordning tillämpas på alla fordon samt deras användning på väg utom i de fall som rör

a) (2004/18) sådana rullstolar för handikappade som är handdrivna eller har en motor vars effekt är högst 1 kW eller på motsvarande hjälpmedel, om den största konstruktiva hastigheten är högst 15 km/h samt i de fall som rör

b) sådana sparkstöttingar, lekfordon eller motsvarande anordningar som inte har motor.

2 mom. upphävt (2004/18).

3 mom. upphävt (2012/11).

5 §. Upphävd (2012/11).**6 §. Språket på och utformningen av obligatoriska skyltar**

Text på skyltar som skall finnas på vissa fordon skall på ett i landskapet registrerat fordon vara for-

mulerat på svenska språket. Landskapsregeringen kan besluta närmare om hur sådana skyltar skall se ut.

7 §. Upphävd (2012/11).

7a §. (2005/58) *Räddningsbilers färg*

Bestämmelsen i 4 § 1 mom. inrikesministeriets förordning om räddningsbilar skall i landskapet ha följande tillägg: Manskapsbil och andra fordon i kategori M₁ kan dock ha en annan röd färgnyans.

8 §. (2012/11) *Användning av sommardäck*

Bestämmelsen i 16 § 2 mom. b-punkten i förordningen om användning av fordon på väg, enligt vilken vissa fordon under vissa omständigheter får köras en kort sträcka utan vinterdäck, ska gälla utan att körsträcka begränsas till 20 kilometer.

8a §. (2012/11) *Användning av vinterdäck*

Bestämmelsen i 17 § 1 mom. i förordningen om användning av fordon på väg ska ha följande lydelse:

Bilar och tillkopplade släpvagnar får förses med dubbdäck, snökedjor eller motsvarande slirskydd som inte väsentligt skadar vägytan. Dubbdäck får användas från den 15 oktober till och med den 15 april. Dubbdäck får även användas under annan tid om det råder vinterväglag eller sådant kan befaras och detta motiverar användning av dubbdäck. Dubbdäck får även användas under annan tid på utryckningsfordon, på bärgningsbilar och på bilar och släpvagnar som används vid väghållning samt vid tillfälliga förflyttningar i samband med handel med bilar eller vid reparation eller besiktning av bilar eller släpvagnar.

9 §. (2004/18) *Hastighetsskyltar på fordon*

Bestämmelsen i 32 § 1 mom. kommunikationsministeriets förordning om bilars och släpvagnars konstruktion och utrustning enligt vilken på vissa bilar och bussar skall finnas hastighetsskyltar med angivande av högsta tillåtna hastighet är inte tillämplig i landskapet.

2 mom. upphävt (2012/11).

9a §. (1996/36) *Specialtransporter*

Landskapsregeringen kan medge temporär rätt att framföra fordon som avviker från enligt denna förordning gällande förbud, begränsningar eller påbud.

Polismyndigheten kan av särskilda skäl för nödvändig förflyttning ge tillstånd till att framföra fordon som avviker från enligt denna förordning gällande förbud, begränsningar eller påbud.

En rättighet eller ett tillstånd som avses i denna paragraf kan förenas med behövliga villkor.

9b - 9 d §§. Upphävda (2012/11).

3 kap. Särskilda bestämmelser

10 §. *Ändringssökande*

Beslut som fattats av motorfordonsbyrån kan inom 30 dagar överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. (2004/18)

Över lagligheten av ett beslut som landskapsregeringen fattat får ändring sökas genom besvär. Besvär får inte sökas avseende ändamålsenligheten i landskapsregeringens beslut.

11 §. (2005/82) *Straff*

Den som bryter mot denna förordning skall dömas till straff enligt trafikbrottslagen (2004:28) för landskapet Åland.

Se N 15, Trafikbrottslag (2004:28) för landskapet Åland

12 §. (1997/18) *Ikraftträdelsebestämmelse*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1994. Förordningen gäller fordon som tas i bruk efter förordningens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 97 § 2-5 punkten trafikministeriets beslut om bromsanordningar för bilar med tryckluftsbromsar (FFS 631/1990) i dess senaste lydelse skall dock tillämpas och vara utförd på däri angivna fordon före utgången av kontrollbesiktningen för 1997.

Om ett fordonets konstruktion eller utrustning ändras efter denna förordnings ikraftträdande skall ändringen utföras i enlighet med bestämmelserna i denna förordning.

Ikraftträdelsebestämmelse (2004/18):

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2004.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (2002:51) den 20 juni 2002 om besiktning och registrering av fordon.

Ikraftträdelsebestämmelse (2012/11):

Denna förordning träder i kraft den 1 april 2012.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1997:19) om veteranfordon.

N 26 Landskapsförordning (1999:4) om tillämpning i landskapet Åland av trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion

1 §. Trafikministeriets beslut den 23 oktober 1998 om ändring av bilars konstruktion (FFS 779/1998) skall tillämpas i landskapet med beaktande av nedan nämnda avvikelser.

Ändringar i det ovan nämnda beslutet gäller i landskapet från och med det datum ändringen träder i kraft i riket, såvitt inte annat följer av bestämmelserna i denna förordning.

2 §. Dispens enligt 4 § 2 mom. trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion ges för ändringar i ett fordonets kaross eller chassi om fordonsägaren kan uppvisa ett intyg från Ålands Motorklubb, Sveriges fordonbyggares riksförbund eller en motsvarande organisation som godkänts av [landskapsstyrelsen]. Av intyget skall framgå att ändringen har skett under överinseende av en av organisationens kontrollanter och att ändringen godkänts av organisationen och inte leder till att fordonets trafiksäkerhet äventyras.

3 §. Hänvisningar i trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion till bestämmelser i rikslagstiftningen skall, om de äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen. De uppgifter som enligt

N 27 LF (1979:6) om färjor

trafikministeriets beslut ankommer på fordonsförvaltningscentralen skall i landskapet handhas av motorfordonsbyrån.

N 27 Landskapsförordning (1979:6) om färjor

1 §. Denna förordning tillämpas på landskaps- och kommunalfärja som har till uppgift att i anslutning till allmän eller kommunalväg förmedla fordons- och passagerartrafik över vatten inom landskapet Åland.

I denna förordning avses:

1) med färja en med fordonsdäck försedd farkost, varvid

a) frigående färja är en maskindriven fritt styrbar färja;

b) linstyrd färja är en färja som för maskin drivs fram längs lina;

c) styrbar färja är en propellerdriven linstyrd färja som kan manövreras utan styrlina;

d) isfärja är en lindriven färja som förmedlar trafik på allmän vinterväg över vinterfarled;

e) luftkuddefartyg är en fritt styrbar färja som rör sig på luftkudde; (1982/7)

2) med färjled en för färja speciellt avsedd vattenled;

3) (1982/7) med färjsträcka färjledens längd mellan färjfastena vid medelvattenstånd (M.W.);

4) med rutt den sammanlagda färjsträckan mellan ändpunkternas färjfasten.

2 §. Om trafik med frigående färja gäller utöver vad om handelsfartyg är stadgat vad i denna förordning föreskrives.

Se Sjölag, Kom 301 FL I; Förordning om transport av farliga ämnen på fartyg, (FFS 357/1980); Förordning om handelsfartyg, (FFS 103/1924)

3 §. (1982/7) Färja skall vara så byggd, utrustad och bemannad att den motsvarar sitt ändamål och är säker.

Färjas typ, mått och lastförmåga fastställs av landskapsregeringen.

4 §. Färja skall vara utrustad med sådana ändamålsenliga anordningar, att den kan angöras säkert vid färjbryggan. Dessutom skall på färja finnas anordningar för säker stängning av köröppningarna.

5 §. (1982/7) Styrbar färja får vid fara för sammanstötning omedelbart lösgöras och får vid behov för trafik i isförhållanden vara lösgjord från styrlinan.

Styrbar färja får även lösgöras från styrlinan vid transport av utryckningsfordon eller i 12 § 2 mom. 1-5 punkterna avsett fordon om en långsam farkost eller flottning stängt färjleden. Därtill får styrbar färja framföras för egen maskin vid linbyte eller under annan kortare tid.

Styrbar färja får även föras till varv eller färjställe för egen maskin, manövrerad av en därför kompetent person.

Om styrbar färjas styrlina på grund av livlig båttrafik eller svåra vind- eller strömförhållanden eller annat dylikt skäl medför olägenhet för båttrafiken eller den styrbara färjans manövrering, kan landskaps-

regeringen under nedan i 9 § nämnda förutsättningar bestämma att styrbar färja får trafikera utan styrlina även i andra fall och även under säsong med öppet vatten.

6 §. Linstyrd färja skall ha följande utrustning:

1) enligt färjans längd räddningsredskap enligt följande:

	Färjans längd	
	Över 10,5 m	Högst 10,5 m
livbojar	4 st.	2 st.
skeppsbåtar	1 st. à 4 personer	1 st. à 4 personer
flytvästar	1 st. för varje person ombord	1 st. för varje person ombord
flytredskap	för hela antalet personer ombord	för hela antalet personer ombord
båtshake	2 st.	1 st.

För isfärja är dock följande utrustning tillfyllest:

a) 1 livboj på vardera sidan av färjan;

b) 1 båtshake på vardera sidan av färjan.

2) ankare med tillräckligt lång kätting;

3) enligt färjans längd brandredskap enligt följande:

färjans längd	brandyxa	handsläckare
Över 10,5 m	1 st.	1 st. i maskinrum 1 st. i styrhytt 5 st. på bildäck
Högst 10,5 m	1 st.	1 st. i maskinrum 1 st. i styrhytt 3 st. på bildäck

Släckarna skall vara av effektklass B II-C. Av de på bildäck placerade släckarna skall en vara placerad i närheten av nedgången till maskinrummet. (1982/7)

I denna paragraf avsedd livräddningsutrustning skall uppfylla de bestämmelser som av trafiksäkerhetsverket med stöd av 3 § förordningen den 19 januari 1973 om livräddningsanordningar på fartyg (FFS 29/1973) utfärdats den 24 april 1973 även som bestämmelser som i framtiden härom utfärdas samt brandutrustning de bestämmelser som av trafiksäkerhetsverket med stöd av 3 kap. förordningen den 18 februari 1972 om brandsäkerheten på fartyg (FFS 152/1972) utfärdats den 1 mars 1972 även som bestämmelser som i framtiden härom utfärdas.

För att säkerställa funktionsdugligheten hos räddningsutrustnings fästsanordningar och för att upprätthålla färjpersonalens beredskap skall landskapsregeringen tillse att övningar i att lösgöra utrustningen utförs enligt landskapsregeringens direktiv. (1982/7)

Livbojar, flytvästar och -redskap skall lätt kunna lösgöras. (1982/7)

7 §. Linstyrd färja skall ha sådana varningsanordningar som avses i 9 § förordningen den 30 mars 1978 om förhindrande av sammanstötning i inre farvatten (FFS 252/1978).

Se Kom 305, FL I

8 §. (1982/7) Färförare skall ha fyllt 18 år samt vara förtrogen med färjmaskineriets konstruktion och drift.

Förare av färja vars rutt korsar fartygsled skall före-
rete läkarintyg över att han kan särskilja till förhind-
rande av fartygskollisioner stadgade signalljus och
ljudsignaler samt vara förtrogen med förordningen
innefattande regler till hindrande av sammanstötning i
inre farvatten (FFS 252/1978). I detta moment nämnda
läkarintyg skall förnyas med fem års intervaller.

9 §. (1982/7) Landskapsregeringen kan, med beaktan-
de av linstyrd färjas typ, storlek samt trafikens omfatt-
ning, för varje enskilt fall bestämma huruvida färjan
skall ha annan personal utöver föraren.

Besättningen på styrbar färja som konstant trafike-
rar i enlighet med 5 § 4 mom. och på luftkuddefartyg
består alltid av förare och hjälpkarl vilkas kompetens
landskapsregeringen fastställer efter att ha hört trafik-
säkerhetsverket.

En linstyrd färja ska besiktigas årligen. Vid besikt-
ningen kontrolleras att färjans skrov, maskineri och
utrustning uppfyller de krav som ställs i denna förord-
ning. (2008/4)

Besiktningssintyg skall anslås på synlig plats på
färja.

Undervattensdelar på färja som haft bottenkänning
skall besiktigas. Denna besiktning kan göras utan
torrsättning.

10 §. På frigående färja övervakas och ledes trafiken av
befälhavaren på färjan.

Landskapsregeringen fastställer tidtabell för fri-
gående färja. Allmänheten ska underrättas om tida-
bell genom att de publiceras i minst en lokaltidning
med allmän spridning i landskapet enligt vad som
föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet
Åland om offentlig delgivning. Dessutom ska tida-
bell uppsättas på vederbörande färjbryggor eller i de-
ras omedelbara närhet. (2008/53)

11 §. På linstyrd färja övervakas och ledes trafiken av
föraren av färjan.

Linstyrd färja trafikerar enligt behov. Vägtrafikant
som kommit till linstyrd färja skall utan dröjsmål fär-
jas över färjleden om icke godtagbart skäl till dröjs-
mål finns.

Landskapsregeringen kan fastställa tidtabell även
för linstyrd färja.

12 §. Är icke annat föreskrivet skall vägtrafikanter
färjas över färjleden i den ordning de anländer till
färjfäste, men befälhavaren på frigående färja eller
förare av linstyrd färja har rätt att avvika från denna
ordning om färjans däcksutrymme, lastförmåga eller
vaderleksförhållandena icke medger att fordon som
är närmast i tur tages ombord för överfart.

Företrädesrätt till överfart före andra fordon har
enligt 8 § 3 mom. landskapslagen om vägtrafik ut-
rykningsfordon samt buss och mjölktransportbil i
regelbunden tur. Rätt till överfart före övriga fordon
har även:

1) fordon som befordrar eller som skall avhämta
svårt sjuk eller skadad person;

2) fordon som befordrar läkare, sjukskötare, häl-
sovårdare eller barnmorska till svårt insjuknad eller
skadad person samt veterinär i brådskanie uppdrag;

3) fordon som befordrar trafikövervakande myn-
dighet på brådskanie tjänsteresa;

4) fordon i trafik för utförande av brådskanie arbete
på allmän väg eller färja; samt

5) övriga fordon som landskapsregeringen med
stöd av 35 § 1 mom. b punkten landskapslagen om
vägtrafik beviljat förtur.

Om förtursrätt för fordon som transporterar farligt
gods stadgas i 15 § 3 punkten. (1982/7)

Önskar förare av utrykningsfordon eller förare av
i 2 mom. 1, 2 eller 4 punkten avsett fordon överfart
med färja med fastställd tidtabell på annan än tida-
bellsenlig tid, skall färjningen utföras och färjan vid
tidpunkten för överfarten vara reserverad vid av-
gångsbryggan därest meddelande om fordonets an-
komst gjorts på förhand. Önskar förare av nyssnämnt
fordon följa med färja efter det att denna redan lagt ut
skall färjan återvända för att hämta fordonet om detta
kan ske utan svårighet. Om nämnda fordon härvid på
grund av utrymmesbrist inte ryms på färjans fordons-
däck har färjans förare rätt att beordra utrymning av
erforderlig del av däcksutrymmet. (1982/7)

Önskar förare av annat än i 4 mom. avsett fordon
följa med linstyrd färja som lagt ut kan färjan så-
framt plats finns återvända för att hämta fordonet om
detta kan ske utan svårighet. Fordon avhämtas dock
icke om färjan avgått enligt tidtabell eller om ovan i
4 mom. avsett fordon tagits ombord.

13 §. Passagerare är skyldig att noggrant iakttaga be-
fälhavarens på frigående färja och förarens av linstyrd
färja lastningsinstruktioner.

Färjas däcksutrymme skall lastas så, att dörrarna åt-
minstone på den ena sidan av varje fordon kan öppnas
för avstigning. I fordon vars dörrar på ingendera sidan
kan öppnas för avstigning får personer icke finnas un-
der färdan.

På färja eller vid färjfäste bör placeras enligt gängse
bruk utformade märken och tavlor som avser förbju-
dande av tobaksrökning, begränsning av tomgång,
åtdragande av handbroms eller annat som är nödvän-
digt med hänsyn till säkerheten eller dirigeringen av
trafiken.

14 §. Innan lastning och lossning påbörjats samt medan
dessa pågår skall den person som ansvarar härför över-
vaka att färjan är vederbörligen förtöjd vid kajen, så att
färjan icke kan glida ut från färjbryggan då bilar kör
ombord eller i land. Landgång bör vara säkert fastsatt
innan passagerare tillåtes gå i land eller ombord.

Landkörningsrampen och bommen som stänger
körvägen till och från färjan får endast hanteras av
personer som instruerats för detta ändamål.

På färjor där trafiken dirigeras med trafikljus skall
befälhavaren på frigående färja eller förare av linstyrd
färja hålla ljusen påkopplade då det är förbjudet att
avlägsna sig från färjan och släcka nämnda ljus då det
är tillåtet att avlägsna sig från färjan. Passagerare skall
ovillkorligen rätta sig efter trafikljusen.

N 27 LF (1979:6) om färjor

15 §. Vid transport av farligt gods skall följande bestämmelser iakttas:

1) Angående transport av sprängämnen på färja, gäller vad i [förordningen den 24 september 1971 om explosiva ämnen (FFS 696/1971) i stöd av ÅFS (1971/12)] är stadgat.

2) Då tankbilar som transporterar eller senast transporterat brännbara vätskor eller gaser av klass I eller II eller då övriga fordon som transporterar vätskor och gaser av nämnda slag i större mängd än 250 kg tages ombord på linstyrd eller frigående färja vars rutt är högst 2,5 km, får icke övriga fordon eller passagerare medfölja.

3) Då i 2 punkten avsedda fordon tages ombord på färja vars rutt är längre än 2,5 km, skall dessa stivas på däck så, att mellan dem och övriga fordon finns minst 1 meter fritt utrymme och får på dylik färja där bildäcket enligt sjövärdighetsbesiktningsbeviset,

a) är inräknat som passagerarutrymme medfölja högst 20 passagerare;

b) icke är inräknat som passagerarutrymme, medfölja passagerare, i utrymmen ovanom bildäck, till ett antal som framgår ur sagda bevis.

4) Transportör av i 1 och 2 punkterna nämnt gods är skyldig att före ombordkörning meddela befälhavaren på frigående färja eller föraren av linstyrd färja om mängd och slag av sådant gods.

5) På frigående färja som transporterar i 2 punkten nämnt gods skall finnas sådan brandmansutrustning varom stadgas i förordningen den 18 februari 1972 om brandsäkerheten på fartyg (FFS 152/1972) samt av trafiksäkerhetsverket godkänd gasmätare.

I övrigt gäller i tillämpliga delar vad om transport av sprängämnen och brännbara vätskor till sjöss är stadgat.

I färjas tidtabell kan angivas särskilda turer på vilka fordon med i 1 mom. nämnt gods har förtursrätt.

Se J 8, Landskapslag (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor; J 9, Landskapsförordning (2007:99) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor; Förordning om transport av farliga ämnen på fartyg, (FFS 357/1980)

16 §. Om färjled, som trafikeras av linstyrd färja, korsar farled, ska (2011/101)

1) (2011/101) den linstyrda färjan när den är i rörelse avge ett gult blinkande ljus utöver de ljus och signalfigurer som föreskrivs i förordningen om förhindrande av sammanstötning i inre farvatten,

2) (1982/7) på ömse sidor om färjleden invid farleden beroende av förhållandena på 500-1300 meters avstånd från färjleden, på en plats som är väl synlig från det håll därifrån fartygen kommer, vinkelrätt mot farleden uppsättas ett 144x288 centimeter stort förmärke för färja (fig. 1) med undre kanten minst två meter över vattenytan vid medelvattenstånd (M.W.), vilket förpliktigar befälhavare på fartyg som enligt sjövägsreglerna skall vara utrustat med vissla att med en lång ljudsignal anmäla sin avsikt att korsa färjleden,

3) färjans lina eller linor anbringas så, att varje lina när den är slak på farledens hela prickade bredd kommer att ligga under det av trafiksäkerhetsverket, på basen av det fastställda seglationsdjupet, bestämda dragningsdjupet.

Under seglationssäsongen skall det ovan i 1 mom. 2 punkten nämnda förmärket för linstyrd färja nat-tetid eller vid dålig sikt belysas om korsande farled har försetts med ledfyrar enligt 3 § förordningen den 25 februari 1961 om säkerhetsanordningar för sjöfarten (FFS 125/1961). När de lokala förhållandena så kräver kan förmärke för linstyrd färja placeras annorlunda än vad ovan sägs och vara större, så att märkets och figurens mått ökas med hälften. Landskapsregeringen kan utfärda närmare bestämmelser om märkets beteckningar och konstruktion samt om belysningsanordningarna.

Färjans lina eller linor får icke onödigtvis hållas strama så att trafik över färjleden förhindras.

Färjled där isfärja trafikerar eller där bro över isväg används skall förses med förmärke i enlighet med 1 mom. 2 punkten. Övre kanten av nämnda märke skall förses med radarreflektor och vid behov med ett gult ljus som blinkar om natten. Dessutom förses färjleden i bägge ändpunkter med radarreflektorer och vitt ljus som lyser om natten. (1982/7)

Om färjled inte korsar farled skall den förses med ett märke i enlighet med 2 mom. c punkten. Märket placeras vid färjlägena eller intill allmän farled på ett avstånd av 50-200 meter från färjleden. Därtill kan i samband med märket användas en skylt med texten "Varning för vajer". (1982/7)

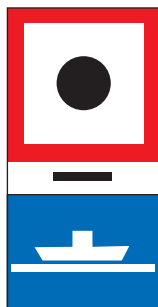
17 §. Har styrbar färja i fall, som avses i 5 § 1 och 2 mom., för färd i isränna kastat loss från styrlinan användes varningsanordningar som avses i 7 §.

18 §. Då styrbar och linstyrd färja trafikerar längs styr-lina och styrbar färja trafikerar lösgjord från styr-lina i de i 5 § 1 och 2 mom. nämnda fallen skall förare tillse att fartyg som använder korsande farled får passera före färjan och föraren skall innan han sätter färjan i rörelse, såvitt möjligt förvissa sig om att fartyg inte nalkas i farleden på ett sådant sätt att fara för sammanstötning kan uppkomma. Maskindrivet fartyg med en längd under 7 meter, roddbåt eller därmed jämförbar farkost samt segelbåt med en längd under 7 meter skall hålla undan för färjan. (1982/7)

När fartyg nalkas färjleden skall föraren av färja tillse att färjans lina eller linor icke i farleden hindrar fartygets färd. Om vattendraget vid färjleden skall reserveras för knippbogsering av virke eller på grund av tillfällig annan transport upplåtas för sjötrafik till ett större djup än det fastställda seglationsdjupet eller större bredd än ledmärkena angiver, skall linstyrd färjas lina eller linor vid behov sänkas ned till färjledens botten. Den som verkställer tillfällig transport skall dock i tillräckligt god tid på förhand till vederbörande vägmästare eller föraren av färja anmäla tidpunkten för den kommande transporten och, innan färjleden korsas, ytterligare försäkra sig om att färjans lina eller linor vilar på botten.

Där de lokala förhållandena sådant påkallar kan landskapsregeringen efter att hava hört trafiksäkerhetsverket meddela närmare säkerhetsbestämmelser angående farleds och färjleds korsningsområde och trafiken inom sådant.

19 §. Belägges användning av frigående färja med avgift skall bestämmelse härom anslås på vederbörande färjbryggor eller i deras omedelbara närhet.

Figur 1.

N 28 Landskapslag (2003:32) om fritidsbåtar

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på fritidsbåtar.

Med fritidsbåt avses i denna lag varje farkost med en skrovlängd på minst 2,5 och högst 24 meter som används eller kan användas till transport på vattnet och som är avsedd för sport- eller fritidsändamål.

2 kap. Krav på ägare och förare av fritidsbåtar

2 §. Allmänt hänsynstagande och lämplighet

Var och en som färdas med en fritidsbåt skall iaktta den omsorg och försiktighet som omständigheterna kräver.

Den som framför en fritidsbåt skall följa sjövägsreglerna och de påbud, förbud och begränsningar som sjötrafikmärken eller ljussignaler anger. Båtföraren skall anpassa sin färdväg och hastighet så att människor och djur inte utsätts för fara eller störs och så att olägenheter eller störningar i naturen eller för fisket undviks.

En fritidsbåt får inte framföras av den som på grund av sjukdom eller trötthet eller av annan motsvarande orsak saknar nödvändiga förutsättningar att framföra båten, inte heller av den som är påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel. Detsamma gäller den som ombord på båten sköter uppgifter av väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss.

3 §. Åldersgräns

En registreringspliktig båt får framföras av den som har fyllt 15 år.

4 §. Sjöfylleri

Den som framför en fritidsbåt eller ansvarar för navigeringen av fritidsbåten

1) efter att ha förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 1,0 promille i hans eller hennes blod eller minst 0,44 milligram per liter i hans eller hennes utandningsluft eller

2) under påverkan av annat rusmedel än alkohol eller alkohol i kombination med något annat rusmedel så att det kan antas, att han eller hon inte på ett betryggande sätt kan utföra vad som därvid åligger honom eller henne

och omständigheterna är sådana att gärningen är ägnad att äventyra någon annans säkerhet, döms för sjöfylleri till böter eller fängelse i högst ett år. (2009/24)

Bestämmelsen i 1 mom. tillämpas inte om farkosten som framförs är en roddbåt, en segeljolle eller en med dessa jämförbar farkost, då dessa farkoster framförs utan motor.

5 §. Bruk av fritidsbåt

Ägaren till en fritidsbåt får inte överlämna båten att brukas av någon som uppenbart inte uppfyller villkoren för att framföra den. Detsamma gäller för den som med ägarens medgivande förfogar över båten på dennes vägnar.

6 §. Ansvar för utrustning och skick

Den som framför en fritidsbåt ansvarar för att båten har en sådan utrustning och är i sådant skick samt har sådana övriga egenskaper som krävs för att den ska vara säker på de farvatten där den används. (2009/24)

I landskapsförordning bestäms vilken utrustning som skall finnas i en fritidsbåt och vilken utrustning som skall omfattas av bestämmelserna i 3 kap.

3 kap. Krav på fritidsbåtar och deras utrustning

7 §. Ansvaret för säkerhets- och miljökraven

Den som tillverkar eller importerar fritidsbåtar, marinmotorer och utrustning till dessa för bruk i landskapet ansvarar för att produkterna uppfyller väsentliga säkerhets- och miljökrav när de släpps ut på marknaden.

De säkerhets- och miljökrav som skall uppfyllas av ovanstående produkter och de metoder som skall iakttagas för att bedöma om kraven uppfylls fastställs genom landskapsförordning.

I landskapsförordning anges de typer av fritidsbåtar och marinmotorer på vilka bestämmelserna i detta kapitel inte skall tillämpas.

Se N 29, Landskapsförordning (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav.

8 §. Märkningsskyldighet

Den som ansvarar för att fritidsbåtar, marinmotorer och utrustning till dessa uppfyller föreskrivna krav skall tillse att produkterna bär en CE-märkning när de släpps ut på marknaden. CE-märkningen skall åtföljas av det anmälda organets identifikationsnummer, om organet deltar i produktionskontrollen, liksom de två sista siffrorna av det årtal då CE-märkningen utförs.

Närmare bestämmelser om CE-märkning som avses i 1 mom. utfärdas genom landskapsförordning.

9 §. Tillsyn

Landskapsregeringen eller den myndighet till vilken uppgiften överförs genom landskapsförordning (tillsynsmyndigheten) skall se till att fritidsbåtar, marinmotorer och utrustning till dessa uppfyller föreskrivna krav. Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller ett bemyndigande enligt lagen skall följas. Ett sådant föreläggande eller förbud får förenas med vite.

10 §. Återkallande av produkter

Om tillsynsmyndigheten konstaterar att CE-märkta fritidsbåtar eller CE-märkt utrustning till dessa kan äventyra personers säkerhet eller hälsa, säkerheten för egendom eller miljön eller att sådana båtar eller sådan utrustning i annat väsentligt avseende inte uppfyller de fastställda kraven, kan myndigheten ålägga den som släppt ut produkterna på marknaden att återkalla dem från marknaden. Tillsynsmyndigheten kan även förbjuda eller begränsa att produkterna släpps ut på marknaden eller tas i bruk.

4 kap. Begränsningar och förbud**11 §. Utsläpp av toalettavfallsvatten**

Utsläpp i vattnet av toalettavfallsvatten från fritidsbåtar är förbjudet inom åländskt vattenområde.

5 kap. Registrering av fritidsbåtar**12 §. Registreringspliktiga fritidsbåtar**

Fritidsbåtar med utombordsmotor, vars effekt enligt tillverkarens uppgift överstiger 15 kilowatt, samt fritidsbåtar med inombordsmotor och fritidsbåtar med inombordsmotor med utombordsdrev, vars effekt överstiger 37 kilowatt, skall registreras i enlighet med vad som bestäms i detta kapitel. Registreringen görs i ett fritidsbåtregister som upprätthålls av motorfordonsbyrån.

13 §. Registreringspliktens omfattning

Registreringsplikten gäller för fritidsbåtar som stadigvarande brukas i landskapet. I registret kan även införas en fritidsbåt vars ägare har sin hemort i en kommun i landskapet men som brukas utanför landskapet, såvida båten inte redan är införd i ett annat register.

På begäran av ägaren kan även en annan fritidsbåt som stadigvarande brukas i landskapet än en sådan som avses i 12 § registreras i fritidsbåtregistret. På en sådan båt tillämpas därefter samma regler som för en båt som skall registreras.

14 §. (2009/24) Registreringspliktens uppkomst

Registreringsplikten uppkommer då båten första gången sjösätts eller när den därefter utrustas med en sådan motor som anges i 12 §. En registreringspliktig båt som införs till landskapet på egen köl ska registreras inom en månad från införseldagen.

15 §. Registreringsanmälan

Ägaren till en registreringspliktig båt skall innan båten tas i bruk lämna in en registreringsanmälan till motorfordonsbyrån.

Är en anmälan för registrering ofullständig skall motorfordonsbyrån upplysa ägaren om vad som krävs för att båten skall kunna registreras samt utsätta en frist inom vilken bristerna skall avhjälpas. Om båten ägs av flera får meddelandet tillställas en av ägarerna.

16 §. Registreringsanmälan innehåll

Registreringsanmälan skall innehålla följande uppgifter:

- a) ägarens namn, födelsedatum, postadress, andel i båten om den ägs av flera och överlåtelsehandlingar med förvärvsdatum,
 - b) båtens fabrikat och modellbeteckning, tillverkningsnummer och tillverkningsår samt eventuella namn,
 - c) skrovets största längd och bredd, byggnadsmaterialet, skrovfärg och överbyggnadsfärg samt båtens personantal,
 - d) antal motorer, motorfabrikat, modellbeteckning, motornummer, motortyp och drivmedel samt den av tillverkaren uppgivna motoreffekten,
 - e) båtens uppskattade högsta hastighet och
 - f) VHF-anläggnings anropssignal, huruvida anläggningen är fast eller bärbar samt sådan övrig radio- eller telefonanslutning som används ombord på båten.
- Då båten införts i registret får ägaren ett registreringsbevis som skall medföras vid färd med båten. Av beviset skall framgå den registerbeteckning båten tilldelats.

17 §. Registerbeteckningen

Registerbeteckningen består av bokstäverna ÅL samt ett nummer eller en nummerserie. Registerbeteckningen skall fästas väl synlig på båda sidorna av båten. Bokstäverna och siffrorna i beteckningen skall vara minst sjuttiofem millimeter höga och ha en stapelbredd av minst tio millimeter.

18 §. Registreringsbevis åt rörelse

Motorfordonsbyrån kan utfärda ett registreringsbevis åt en rörelse som tillverkar, säljer eller reparerar båtar eller motorer med en registerbeteckning som rörelsen är berättigad att använda vid provkörningar, förelisningar och liknande tillfällen.

19 §. Ändring av vissa registrerade förhållanden

Ändras någon av de uppgifter som är antecknade i fritidsbåtregistret, skall ägaren anmäla detta till motorfordonsbyrån inom en månad. En ny ägare skall meddela motorfordonsbyrån om ägarskiftet.

Om en registrerad båt förstörs eller varaktigt tas ur bruk skall ägaren snarast anmäla detta till motorfordonsbyrån och samtidigt återlämna registreringsbeviset.

19a §. (2006/32) Utlämnande av uppgifter

Uppgifter ur fritidsbåtsregistret får lämnas till en myndighet som behöver uppgifterna vid skötseln av ärenden som enligt lag ankommer på myndigheten.

Personuppgifter om fritidsbåts ägare får lämnas ut endast om mottagaren har rätt att enligt personuppgiftslagstiftningen behandla dessa uppgifter.

6 kap. Särskilda bestämmelser (2009/24)

20 §. Avgifter

Avgifter för registrering av fritidsbåt enligt bestämmelserna i 5 kap. uppbärs i enlighet med landskapslagen (1993:97) om grunderna för avgifter till landskapet.

21 §. Övervakning

Användningen av fritidsbåt övervakas av polismyndigheten.

22 §. Straffbestämmelser

Om straff för sjöfylleri finns bestämmelser i 4 §.

Den som i övrigt uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna i denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen döms för *sjötrafikförseelse* till böter. Är gärningen att betrakta som grov och ägnad att medföra allvarlig fara för annans liv eller hälsa eller för naturen eller den övriga miljön, ska för *sjötrafikbrott* dömas till böter eller till fängelse i högst ett år. (2009/24)

För sjötrafiktrafikförseelse kan ordningsbot föreläggas i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel. (2009/24)

22a §. (2009/24) Förseelser som gäller framförandet av fritidsbåten

Den som framför en fritidsbåt kan föreläggas en ordningsbot på 60 euro för överskridande av den högsta tillåtna hastigheten med maximalt den högsta tillåtna hastigheten.

Den som framför en fritidsbåt kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro för ett annat än i 1 mom. avsett brott mot i 2 § 2 mom. avsedda påbud, förbud och begränsningar som sjötrafikmärken eller ljussignaler anger.

22b §. (2009/24) Förseelse mot bestämmelsen om utsläpp av toalettavfallsvatten

Den som släpper ut toalettavfallsvatten från en fritidsbåt inom åländskt vattenområde kan föreläggas en ordningsbot på 60 euro.

22c §. (2009/24) Försummelse av registreringsbestämmelserna

Den som äger en registreringspliktig båt kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro för försummelse att enligt 14 § registrera båten eller försummelse att inom utsatt tid till registret göra en sådan ändringsanmälan som avses i 19 §. En ordningsbot på 35 euro kan även föreläggas den som inte förser den registrerade båten med den registerbeteckning som den tilldelats enligt 17 §.

22d §. (2009/24) Förseelser som gäller fritidsbåtens utrustning

Den som framför en fritidsbåt som saknar länspump eller något annat redskap för tömning av båten, åror eller paddel om båten går att ro eller paddla, ett för båtens storlek lämpligt ankare med lina, eller en handbrandsläckare av sådan typ och i sådan båt som avses i landskapsförordningen (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro. En ordningsbot på 35 euro kan även föreläggas den som framför en fritidsbåt utan att det

LF (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav

N 29

i båten finns flytplagg som till sin storlek och bärförmåga passar till var och en som befinner sig ombord.

22e §. (2009/24) Åtgärdseftergift och anmärkning

Är en sjötrafikförseelse med hänsyn till omständigheterna ringa behöver åtal för förseelsen inte väckas och straff inte dömas ut. För en uppenbart ringa förseelse kan tillsynsmyndigheten utan att vidta andra åtgärder tilldela den som gjort sig skyldig till förseelsen en anmärkning.

23 §. Överklagande

Landskapsregeringens beslut i enskilda fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Beslut som fattats av en tillsynsmyndighet under landskapsregeringen samt av motorfordonsbyrån överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Ikraftträdelsebestämmelse (2003:32):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2003.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1998:102) om fritidsbåtars säkerhet samt lagen om båttrafik (FFS 151/1969) och förordningen om båttrafik (FFS 152/1969) till de delar de fortfarande är i kraft i landskapet.

Lagens 11 § tillämpas från den 1 januari 2005 på fritidsbåtar som har byggts före den 1 januari 2000 och vars bruttodräktighetstal är mindre än 200 ton eller vars bruttodräktighet inte har mätts och som godkänts för att transportera högst 12 passagerare.

Landskapsförordningen (1998:103) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav som utfärdats med stöd av den upphävda landskapslagen om fritidsbåtars säkerhet förblir i kraft tills något annat bestäms med stöd av denna lag.

N 29 Landskapsförordning (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav

1 §. Syfte

Föreskrifterna i denna förordning meddelas med anledning av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/25/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om fritidsbåtar, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/44/EG.

2 §. Definitioner

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) fritidsbåt: varje båt avsedd för sport- och fritidsändamål, oavsett typ och framdrivningssätt, med en skrovlängd på 2,5 m–24 m, mätt enligt den harmoniserade standarden; den omständigheten att samma båt kan användas för charterverksamhet eller för fritidsbåttutbildning hindrar inte att den omfattas av denna förordning när den släpps ut på gemenskapsmarknaden för fritidsändamål.

b) vattenskoter: farkost vars längd understiger 4 m med en förbränningsmotor med ett vattenjetaggre-

N 29 LF (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav

gat som främsta drivkälla och som utformats för att framföras av en eller flera personer som sitter, står eller står på knä på farkosten snarare än befinner sig i den.

c) framdrivningsmotor: alla förbränningsmotorer avsedda för framdrivning som arbetar enligt ottoprincipen eller med kompressionständning, inbegripet tvåtakts eller fyrtakts inombordsmotorer, motorer med inu-drev, med eller utan inbyggt avgassystem och utombordsmotorer.

d) omfattande motorförändringar: ändringar i en motor som

- kan leda till att avgaserna från motorn överstiger de gränsvärden som fastställs i bilaga 1.B, med undantag för rutinmässigt byte av motordelar som inte ändrar sammansättningen på motorns avgaser, eller
- ökar motorns nominella effekt med mer än 15 %.

e) omfattande ombyggnad: sådan ombyggnad av en båt som

- ändrar båtens framdrivningssätt,
- innebär en omfattande motorförändring,
- ändrar båten i sådan utsträckning att den bedöms vara en ny båt.

f) framdrivningssätt: den mekaniska metod genom vilken en båt drivs, i synnerhet mekaniska drivsystem baserade på propellrar eller vattenjet.

g) motorfamilj: tillverkarens gruppering av motorer som genom sin konstruktion förväntas ha likartade egenskaper vad gäller avgasutsläpp och som uppfyller de krav som uppställs för avgasutsläpp i denna förordning.

h) tillverkare: varje fysisk eller juridisk person som konstruerar och tillverkar en produkt som omfattas av denna förordning eller som låter konstruera och/eller tillverka en sådan produkt för att själv släppa ut den på marknaden.

i) representant: en fysisk eller juridisk person som är etablerad i gemenskapen och som erhållit skriftlig fullmakt från tillverkaren att handla på dennes vägnar beträffande frågor som rör dennes förpliktelser enligt denna förordning.

j) harmoniserad standard: en teknisk specifikation antagen av CEN eller CENELEC i överensstämmelse med en uppmaning av EG-kommissionen och vars referens är offentliggjord i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

3§. Tillämpningsområde

Följande omfattas av denna förordning:

1) När det gäller utformning och konstruktion

a) fritidsbåtar och delvis färdigställda båtar,

b) vattenskotrar,

c) den utrustning som anges i bilaga 2, när den släpps ut på gemenskapsmarknaden separat och när den är avsedd att installeras.

2) När det gäller avgasutsläpp

a) de framdrivningsmotorer som är installerade eller särskilt avsedda att installeras i fritidsbåtar eller på vattenskotrar,

b) de framdrivningsmotorer som är installerade på eller i dessa farkoster när de genomgår "omfattande motorförändringar".

3) När det gäller buller

a) fritidsbåtar som drivs av motorer med inu-drev utan inbyggt avgassystem eller inombordsmotorer,

b) fritidsbåtar som drivs av motorer med inu-drev utan inbyggt avgassystem eller inombordsmotorer och som genomgår omfattande ombyggnad och där efter släpps ut på gemenskapsmarknaden inom fem år efter ombyggnaden,

c) vattenskotrar,

d) utombordsmotorer och motorer med inu-drev med inbyggt avgassystem, avsedda att installeras i fritidsbåtar.

4) För de produkter som avses i punkterna 1 b), 2 och 3 skall bestämmelserna i denna förordning endast tillämpas från och med den tidpunkt då de för första gången släpps ut på marknaden och/eller tas i bruk efter det datum då denna förordning trädde i kraft.

4§. Undantag från tillämpningsområdet

Denna förordning gäller inte

1) utformning och konstruktion av

a) båtar avsedda endast för tävlingsbruk, inbegripet roddtävlingbåtar och övningsroddbåtar som betecknas så av tillverkaren,

b) kanoter och kajaker, gondoler och vattencyklar,

c) vindsurfingbrädor,

d) surfingbrädor, inklusive motordrivna surfingbrädor,

e) veteranbåtar i original och individuellt byggda kopior av veteranbåtar konstruerade före 1950, byggda huvudsakligen av ursprungligt material och betecknade som sådana av tillverkaren,

f) experimentbåtar, såvida de inte därefter släpps ut på gemenskapsmarknaden,

g) båtar byggda för eget bruk, förutsatt att de därefter under en femårsperiod inte släpps ut på gemenskapsmarknaden,

h) båtar som är särskilt avsedda för att ha besättning och befordra passagerare kommersiellt, utan att det påverkar tillämpningen av 3 § a), särskilt sådana som avses i rådets direktiv 82/714/EEG om tekniska föreskrifter för fartyg i inlandssjöfart, oavsett antalet passagerare,

i) undervattensbåtar,

j) sväware,

k) bärplansbåtar,

l) ångbåtar med yttre förbränning som drivs med kol, koks, ved, olja eller gas.

2) avgasutsläpp från

a) framdrivningsmotorer som är installerade i, eller särskilt avsedda att installeras i båtar som avses i 1a), 1f) eller 1h) - 1k) punkten

b) originalexemplar och individuellt byggda kopior av gamla framdrivningsmotorer, som är baserade på en konstruktion från före 1950, som inte tillverkas i serier och som är installerade i sådana båtar som avses i punkt 1 e) eller 1g) punkten, eller

c) framdrivningsmotorer byggda för eget bruk, förutsatt att de därefter under en femårsperiod inte släpps ut på marknaden.

3) buller från båtar som avses i 1a eller 1f) - 1k) punkten.

5 §. Väsentliga krav för marknadsföring och ibruktagande

De produkter som avses i 3 § får släppas ut på marknaden och tas i bruk för avsedda ändamål endast om de inte äventyrar säkerheten och hälsan för personer, egendom eller miljön när de är korrekt byggda och underhållna. Produkterna skall uppfylla de väsentliga krav avseende säkerhet, hälsa, miljö- och konsument-skydd som föreskrivs i bilaga 1.

Produkter som har konstruerats, prövats och märkts i enlighet med harmoniserad standard anses ha uppfyllt kraven i bilaga 1.

Tvåtakts bensinmotorer som uppfyller de krav som gällde innan denna förordning trädde i kraft godkänns dock för utsläppande på marknaden och ibruktagande till och med den 31 december 2006. (2006/45)

5a §. (2006/45) Utsläppande på marknaden

Inombordsmotorer eller motorer med inu-drev utan inbyggt avgassystem, motorer som är typgodkända enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/68/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om åtgärder mot utsläpp av gas- och partikelformiga föroreningar från förbränningsmotorer som skall monteras i mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg och som överensstämmer med steg II i enlighet med punkt 4.2.3 i bilaga I till det direktivet, och motorer som är typgodkända enligt direktiv 88/77/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om åtgärder mot utsläpp av gas och partikelformiga föroreningar från motorer med kompressionständning som används i fordon samt mot utsläpp av gasformiga föroreningar från motorer med gnistständning drivna med naturgas eller gasol vilka används i fordon, får släppas ut på marknaden och/eller tas i bruk om tillverkaren eller dennes representant i enlighet med bilaga 15 försäkrar att motorn, om den installeras i en fritidsbåt eller på en vattenskotter enligt tillverkarens bifogade anvisningar, uppfyller de krav som uppställs för avgasutsläpp i denna förordning.

6 §. CE-märkning

Följande produkter skall bära en CE-märkning om överensstämmelse enligt bilaga 4 när de släpps ut på marknaden:

a) Fritidsbåtar, vattenskottrar och den utrustning som anges i bilaga 2 och som anses uppfylla de motsvarande väsentliga krav som anges i bilaga 1.

b) Utombordsmotorer som anses uppfylla de väsentliga krav som anges i bilaga 1.B och 1.C.

c) Motorer med inu-drev och inbyggt avgassystem som anses uppfylla de väsentliga krav som anges i bilaga 1.B och 1.C.

CE-märkningen skall framträda på ett väl synligt, lättläst och beständig sätt på fritidsbåten enligt punkt 2.2 i bilaga 1, och på den utrustning som anges i bilaga 2 och/eller på dess förpackning. CE-märkningen skall åtföljas av identifikationsnumret på det anmälda organ som ansvarar för tillämpningen av de förfaranden som avses i bilagorna 9 - 12 och 16.

Andra märkningar eller inskriptioner på fritidsbåten eller dess utrustning som kan vilseleda tredje man

med avseende på betydelsen eller utformningen av CE-märkningen får inte användas.

När de produkter som anges i 2 § omfattas av andra direktiv som rör andra aspekter och som även de föreskriver CE-märkning skall märkningen visa att sådana produkter även uppfyller bestämmelserna i dessa andra direktiv. Skulle emellertid ett eller flera av dessa direktiv tillåta tillverkaren att under en övergångstid välja vilket förfarande han skall tillämpa, skall CE-märkningen visa att produkterna uppfyller bestämmelserna endast i de direktiv som tillämpas av tillverkaren. Om så är fallet, skall kraven i dessa direktiv, offentliggjorda i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, anges i de handlingar, meddelanden eller instruktioner som krävs i direktiven och som åtföljer sådana produkter.

7 §. Delvis färdigställda båtar

Delvis färdigställda båtar får släppas ut på marknaden om tillverkaren eller tillverkarens representant inom gemenskapen eller den person som ansvarar för utsläppandet på marknaden i enlighet med punkt a) i bilaga 3 försäkrar att den delvis färdigställda båten uppfyller de väsentliga krav som är tillämpliga på detta konstruktionsstadium och att den är avsedda att färdigställas av andra.

8 §. Utrustning till fritidsbåtar

Utrustning som anges i bilaga 2 får släppas ut på marknaden och tas i bruk endast om den har försetts med CE-märkning som avses i bilaga 4. CE-märkningen är en bekräftelse på att utrustningen uppfyller de tillämpliga väsentliga kraven och är avsedd att ingå i fritidsbåtar i enlighet med försäkran som avses i punkt b) i bilaga 3 från tillverkaren eller tillverkarens representant inom gemenskapen eller, i fråga om införsel från riket eller import från tredje land, den person som ansvarar för utsläppandet i landskapet.

9 §. (2008/74) Fritidsbåtens basutrustning

I en fritidsbåt som är utrustad med motor eller i en över fem meter lång segelbåt ska då den används finnas följande utrustning:

1) för var och en som befinner sig i båten en räddningsväst, ett flytplagg eller en räddningsdräkt som till sin storlek och bärförmåga passar personen,

2) en länsump eller något annat redskap för tömning av båten,

3) åror eller paddel i båtar som går att ro eller paddla och i alla fritidsbåtar ett för båtens storlek lämpligt ankare med lina/kätting,

4) en vederbörligen granskad handbrandsläckare, om båten har en inombordsmotor på mer än 25 kW (34 hk) eller en utombordsmotor på mer än 25 kW (34 hk) eller om båten är överbyggd med fast installerad värmare eller pentry; handbrandsläckaren ska överensstämma med standarden EN 3 och dess effektklass ska vara minst 8A/68B, eller vara av de äldre klasserna AB eller ABE med minst två kilogram släckningsmedel.

Handbrandsläckare ska granskas med ett års intervall. Granskning och service av handbrandsläckare

N 29 LF (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav

ska utföras i enlighet med inrikesministeriets förordning om granskning och service av handbrandsläckare (FFS 917/2005).

Dessutom ska de produkter som släpps ut på marknaden eller tas i bruk åtföljas av ägarens instruktionsbok och en försäkran om överensstämmelse som bestäms i bilagorna 1 och 15.

10 §. Utställningar

Produkter som anges i 3 § och som inte uppfyller kraven i denna förordning skall på handelsmässor, utställningar, demonstrationer etc. vara försedda med en synlig skylt som klart anger att de inte får saluföras eller tas i bruk förrän de uppfyller kraven.

11 §. Skyddsbestämmelser

Landskapsregeringen får förelägga den som marknadsför en produkt som omfattas av denna förordning och som då den används på avsett sätt, kan äventyra säkerheten och hälsan för personer, egendom eller miljön eller bär en orättmätig CE-märkning, att produkterna inte får marknadsföras eller levereras eller att produkterna skall återkallas från marknaden, användningen begränsas eller tas ur bruk.

12 §. Bedömning av överensstämmelse

Innan de produkter som avses i 3 § släpps ut på marknaden och/eller tas i bruk skall tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen tillämpa de förfaranden som anges i 3 – 5 mom. i den här paragrafen.

När det gäller bedömning som görs efter tillverkningen av fritidsbåtar, i de fall då varken tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen uppfyller sitt ansvar för produktens överensstämmelse med denna förordning, kan ansvaret övertas av varje fysisk eller juridisk person i gemenskapen som släpper ut produkten på marknaden och/eller tar den i bruk på eget ansvar. I ett sådant fall måste den person som släpper ut produkten på marknaden eller tar den i bruk till ett anmält organ inge en ansökan om rapport efter tillverkning och lämna in alla tillgängliga dokument och all tillgänglig teknisk dokumentation som rör det tillfälle då produkten för första gången släpptes ut på marknaden i ursprungslandet. Det anmälda organet skall undersöka den enskilda produkten och göra beräkningar och andra bedömningar för att garantera överensstämmelse med de relevanta kraven. I ett sådant fall skall den tillverkarskylt som beskrivs i bilaga 1 2.2 innehålla orden ”(Intyg efter tillverkning)”. Det anmälda organet skall upprätta en rapport om överensstämmelse utifrån den bedömning som gjorts samt informera den person som släpper ut produkten på marknaden och/eller tar den i bruk om dennes skyldigheter. Den personen skall upprätta en försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15) och anbringa, eller låta anbringa, CE-märkningen på produkten tillsammans med identifikationsnumret för det relevanta anmälda organet.

När det gäller konstruktion och tillverkning av produkter som avses i 3 § skall båttillverkaren eller hans representant inom gemenskapen tillämpa följande förfaranden för båtkategorierna A, B, C och D enligt avsnitt 1 i bilaga 1.A:

a) Kategorierna A och B:

i) Båtar med en skrovlängd på 2,5–12 m: Den interna tillverkningskontroll med provningar (modul Aa) som avses i bilaga 6 eller den EG-typkontroll (modul B) som avses i bilaga 7, kompletterad med den typöverensstämmelse (modul C) som avses i bilaga 8, eller någon av följande moduler: B + D, eller B + E, eller B + F, eller G eller H.

ii) Båtar med en skrovlängd på 12–24 m: Något av förfarandena som avser båtar med en skrovlängd på 2,5–12 m med undantag för den interna tillverkningskontroll med provningar (modul Aa) som avses i bilaga 6.

b) Kategori C:

i) Båtar med en skrovlängd på 2,5–12 m:

- När de harmoniserade standarder som omfattas av avsnitt 3.2 och 3.3 i bilaga 1.A uppfylls: den interna tillverkningskontroll (modul A) som avses i bilaga 5, modul Aa, modul B + C eller någon av följande moduler: B + D, eller B + E, eller B + F, eller G eller H.

- När de harmoniserade standarder som omfattas av avsnitt 3.2 och 3.3 i bilaga 1.A inte uppfylls: modul Aa, modul B + C eller någon av följande moduler: B + D, eller B + E, eller B + F, eller G eller H.

ii) Båtar med en skrovlängd på 12–24 m: Modul B följd av modul C eller någon av följande moduler: B + D, eller B + E, eller B + F, eller G eller H.

c) Kategori D:

Båtar med en skrovlängd på 2,5–24 m: Modul A, modul Aa, modul B + C eller någon av följande moduler: B + D, eller B + E, eller B + F, eller G eller H.

d) Vattenskotrar:

Modul A, modul Aa, modul B + C eller någon av följande moduler: B + D, eller B + E, eller B + F, eller G eller H.

e) Den utrustning som avses i bilaga 2: någon av följande moduler:

B + C, eller B + D, eller B + F, eller G eller H.

Avseende avgasutsläpp:

För produkter som avses i 3 § 2) skall motortillverkaren eller hans representant inom gemenskapen tillämpa den EG-typkontroll (modul B) som beskrivs i bilaga 7, följd av den typöverensstämmelse (modul C) som avses i bilaga 8, eller någon av följande moduler: B + D, eller B + E, eller B + F, eller G eller H.

Avseende buller:

a) För produkter som avses i 3 § 3 p a) och b) skall båttillverkaren eller hans representant inom gemenskapen tillämpa följande:

i) Om provningar genomförs med hjälp av den harmoniserade standarden för bullermätning: antingen den interna tillverkningskontroll med provningar (modul Aa) som avses i bilaga 6, verifikation av enstaka objekt (modul G) som avses i bilaga 11 eller fullständig kvalitetssäkring (modul H) som avses i bilaga 12.

ii) Om froudetalet och metoden för att mäta förhållandet mellan motoreffekt och displacement används vid bedömningen:

antingen den interna tillverkningskontroll (modul A) som avses i bilaga 5 eller den interna tillverk-

ningskontroll med provningar (modul Aa) som avses i bilaga 6, verifikation av enstaka objekt (modul G) som avses i bilaga 11 eller fullständig kvalitetssäkring (modul H) som avses i bilaga 12.

iii) Om certifierade båtdata, framtagna i enlighet med led i, används vid bedömningen: antingen den interna tillverkningskontroll (modul A) som avses i bilaga 5, den interna tillverkningskontroll med ytterligare krav (modul Aa) som avses i bilaga 6, verifikation av enstaka objekt (modul G) som avses i bilaga 11 eller fullständig kvalitetssäkring (modul H) som avses i bilaga 12.

b) För produkter som avses i 3 § 3 p c) och d) skall tillverkaren av vattenskotern/motorn eller hans representant inom gemenskapen tillämpa den interna tillverkningskontroll med provningar (modul Aa) som avses i bilaga 6 eller modul G eller H.

13 §. Kontrollorgan

Landskapsregeringen utser de organ som har rätt att utföra de kontroller som avses i 12 §. Organet skall uppfylla de minimikriterier som anges i bilaga 14 eller motsvarande bedömningskriterier som föreskrivs i tillämpliga harmoniserade standarder. Landskapsregeringen skall återkalla godkännandet av ett organ som konstaterats inte längre uppfylla ovan nämnda kriterier.

Ikraftträdelsebestämmelse (2005:65):

Denna förordning träder i kraft den 1 december 2005.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1998:103) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav.

Bilaga 1

Väsentliga krav

INLEDANDE ANMÄRKNINGAR

I denna bilaga avses med uttrycket ”båt” fritidsbåtar och vattenskotrar.

A. Väsentliga säkerhetskrav för utformningen och konstruktionen av båtar

1 BÅTKATEGORIER

Kategori	Vindstryka (Beaufort-skalan)	Signifikant våghöjd (H 1/3, meter)
A – ”Ocean”	överstigande 8	överstigande 4
B – ”Utanför öppen kust och utomskärs”	upp till och med 8	upp till och med 4
C – ”Kustfarvatten och inomskärs”	upp till och med 6	upp till och med 2
D – ”Skyddade farvatten”	upp till och med 4	upp till och med 0,3

Definitioner:

A. **”OCEAN”**: Konstruerade för längre färder då vindstyrkan kan överstiga 8 (Beaufort-skalan) och det kan förekomma signifikanta våghöjder på 4 m eller mer, med undantag för onormala förhållanden, och båtar som huvudsakligen kan klara sig själva.

B. **”UTANFÖR ÖPPEN KUST OCH UTMOMSKÄRS”**: Konstruerade för färder utanför kusten då vindstyrkan kan vara upp till och med 8 och med en signifikant våghöjd på upp till och med 4 m.

C. **”KUSTFARVATTEN OCH INOMSKÄRS”**: Konstruerade för färder nära kusten, i stora bukter, flodmynningar, sjöar och floder då vindstyrkan kan vara upp till och med 6 och med en signifikant våghöjd på upp till och med 2 m.

D. **”SKYDDADE VATTEN”**: Konstruerade för färder på skyddade kustvatten, i mindre bukter, på mindre sjöar, floder och kanaler då vindstyrkan kan vara upp till och med 4 och med en signifikant våghöjd på upp till och med 0,3 meter, med enstaka vågor på högst 0,5 meter, till exempel från passerande fartyg.

Båtarna inom varje kategori skall vara konstruerade och byggda så att de under beskrivna förhållanden bibehåller sin stabilitet och flytkraft och uppfyller andra tillämpliga väsentliga krav som anges i bilaga 1 samt så att de är lättmanövrerade.

2 ALLMÄNNA KRAV

Produkter som omfattas av denna förordning vad gäller utformning och konstruktion skall uppfylla de väsentliga kraven i den utsträckning dessa är tillämpliga.

2.1 Fartygsmärkning.

Varje fartyg skall märkas med ett identifieringsnummer som inbegriper följande uppgifter:

- tillverkarens kod,
- tillverkningsland,
- unikt serienummer,
- tillverkningsår,
- årsmodell.

De tillämpliga harmoniserade standarderna anger detaljerna för dessa krav.

2.2 Tillverkarskylt

Varje båt skall bära en permanent anbringad skylt separat från skrovidentitetsbeteckningen, med uppgift om

- tillverkarens namn,
- CE-märkning (se bilaga 4),
- båtkategori enligt avsnitt 1,
- tillverkarens rekommenderade maximala last härledd från avsnitt 3.6 exklusive vikten på innehållet i de fasta tankarna när dessa är fulla,
- antal personer som tillverkaren rekommenderar under färd och för vilket båten konstruerats.

2.3 Skydd mot fall överbord och sätt att åter ta sig ombord

Beroende på båtkategori skall varje båt vara utformad för att minimera riskerna för att falla överbord och för att underlätta att åter ta sig ombord.

2.4 Synfält från huvudsaklig styrplats

För motorbåtar skall den huvudsakliga styrplatsen ge föraren god sikt 360° runt om under normala användningsvillkor (hastighet och last).

2.5 Ägarens instruktionsbok

Varje båt skall vara utrustad med en instruktionsbok på svenska. Denna instruktionsbok skall särskilt betona brandrisken och risken för inträngande vatten och innehålla de uppgifter som anges i avsnitt 2.2, 3.6 och 4 liksom båtens vikt i kg utan last.

3 KRAV PÅ INTEGRITET OCH SKROVSTYRKA

3.1 Skrovstyrka

Valet och kombinationen av material och deras konstruktion skall säkerställa att båten är stark nog i alla avseenden. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt kategorin enligt avsnitt 1 och tillverkarens rekommenderade maximala last i enlighet med avsnitt 3.6.

3.2 Stabilitet och fribord

Båten skall ha tillräcklig stabilitet och tillräckligt fribord med avseende på dess kategori enligt avsnitt 1 och tillverkarens rekommenderade maximala last enligt avsnitt 3.6.

3.3 Reservdeplacement och flytmedel

Båten skall vara byggd så att den har erforderliga flytegenskaper för sin kategori enligt avsnitt 1 och tillverkarens rekommenderade maximala last enligt avsnitt 3.6. Alla beboeliga båtar med flera skrov skall vara så konstruerade att de har tillräcklig flytkraft och håller sig flytande upp och ner i vattnet.

Båtar med en längd på under 6 m, som kan vattenfyllas då de används i sin kategori, skall ha lämpliga flytmedel för vattenfylt tillstånd.

3.4 Öppningar i skrov, däck och överbyggnad

Öppningar i skrov, däck och överbyggnad får inte sätta ner båtens skrovstyrka eller dess täthet när de är stängda.

Fönster, ventiler, dörrar och luckor skall motstå det vattentryck som det är troligt att de kan utsättas för, liksom de punktlastar som uppstår när personer går på däck.

Skrovgenomföringar under den vattenlinje som motsvarar tillverkarens rekommenderade maximala last enligt avsnitt 3.6 skall vara utrustade med avstängningsanordningar som skall vara lätt åtkomliga.

3.5 Inträngande vatten

Varje båt skall vara utformad så att risken för att den skall sjunka är minimal.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt

- sittbrunnar och andra brunnar som bör vara självdränerande eller utrustade för att på annat sätt hålla vatten borta ur båtens innandöme,
- ventilationsöppningar,
- länsning med pump eller på annat sätt.

3.6 Tillverkarens rekommenderade maximala last

Tillverkarens rekommenderade maximala last av bränsle, vatten, proviant, annan utrustning och personer (i kg) för vilken båten är utformad skall bestämmas i enlighet med båtkategori (avsnitt 1), stabilitet och fribord (avsnitt 3.2) samt reservdeplacement och flytmedel (avsnitt 3.3).

3.7 Förvaring av livflottar

Alla båtar i kategori A och B, och båtar i kategori C och D som är längre än sex meter, skall vara utrustade med plats för en eller flera livflottar som är stora nog att rymma det antal personer som båten är utformad att ta med enligt tillverkarens rekommendation. Förvaringsplatsen eller -platserna skall vara lätt åtkomliga vid varje tidpunkt.

3.8 Utrymning

Alla beboeliga båtar med flera skrov som är längre än 12 m skall vara utrustade med fungerande utrymningsanordningar om båten skulle hamna upp och ner i vattnet.

Alla beboeliga båtar skall vara utrustade med fungerande utrymningsanordningar i händelse av brand.

3.9 Ankring, förtöjning och bogsering

Alla båtar skall, med hänsyn till sin kategori och sina egenskaper, vara utrustade med fästen eller andra anordningar som på ett betryggande sätt kan ta upp de laster som uppstår vid ankring, förtöjning eller bogsering.

4 MANÖVEREGENSKAPER

Tillverkaren skall säkerställa att båtens manöveregenskaper är tillfredsställande i förhållande till den starkaste motor för vilken båten är utformad och konstruerad. I fråga om alla marina motorer för fritidsbruk skall maximal motoreffekt anges i instruktionsboken i enlighet med den harmoniserade standarden.

5 MONTERINGSFÖRESKRIFTER

5.1 Motor och motorrum

5.1.1 Inombordsmotor

Alla inombordsmotorer skall placeras i ett utrymme separat från boendetrymmen och installeras för att minimera risken för brand eller spridning av brand liksom risken för giftig rök, hetta, buller eller vibrationer i boendetrymmen.

Motordelar och tillbehör som kräver regelbunden tillsyn eller service skall vara lätt åtkomliga.

Isoleringen i motorrum skall vara av icke brännbart material.

5.1.2 Ventilation

Motorrummet skall vara ventilerat. Alla luftöppningar skall säkras mot vatteninträngning i motorrummet.

5.1.3 Friliggande delar

Såvida inte motorn skyddas av en huv eller genom placering i eget utrymme skall friliggande rörliga el-

ler heta delar av motorn som kan orsaka personskador avskärmade effektivt.

5.1.4 Utombordsmotor

Alla båtar med utombordsmotor skall ha en anordning som förhindrar start med ilagd växel utom

a) när motorn åstadkommer en statisk dragkraft på mindre än 500 newton (N);

b) när motorn är försedd med ett gasreglage som begränsar dragkraften till 500 newton när motorn startas.

5.1.5 Vattenskotrars funktion utan förare

Vattenskotrar skall utformas antingen med automatisk motoravstängning eller med en anordning som automatiskt minskar hastigheten och får farkosten att röra sig framåt i cirklar om föraren avsiktligt lämnar den eller faller överbord.

5.2 Bränslesystem

5.2.1 Allmänt

Utrustning och installationer för påfyllning, förvaring, ventilation och tankning av bränsle skall vara konstruerade och installerade så att risken för brand och explosion minimeras.

5.2.2 Bränsletankar

Bränsletankar, rör och slangar skall vara fästa och åtskilda eller skyddade från varje betydelsefull värmekälla. Det material som tankarna är tillverkade av och den metod enligt vilken de tillverkats skall vara i överensstämmelse med deras kapacitet och bränsletyp. Alla tankutrymmen skall ventileras.

Bensinbränsle skall förvaras i tankar som inte utgör en del av skrovet och som

a) är isolerade från motorutrymmet och varje annan gnistkälla,

b) är skilda från boendetrymmen.

Dieselbränsle får förvaras i tankar som är sammanbyggda med skrovet.

5.3 Elektriska system

Elektriska system skall vara utformade och installerade för att säkerställa att båten fungerar korrekt under normala förhållanden och för att minimera risken för brand och elektriska stötar.

Alla grupper, utom motorns startkrets, som får ström från batterier skall skyddas mot överbelastning och kortslutning.

Ventilation skall förhindra att eventuell gas från batterierna kan ansamlas. Batterierna skall vara ordentligt fastsatta och skyddade från inträngande vatten.

5.4 Styrsystem

5.4.1 Allmänt

Styrsystemet skall vara utformat, konstruerat och installerat för att ge överföring av styrkrafter under förutsebara förhållanden.

5.4.2 Nödutrustning

Segelbåtar och båtar med en enkel inombordsmotor med fjärrstyrt roderstyrssystem skall vara utrustade med en nödutrustning som gör det möjligt att styra båten med nedsatt hastighet.

5.5 Gasanläggningar

Gasanläggningar för hushållsbruk skall vara av den typ som använder gas i förångad form och vara konstruerade och installerade för att undvika läckor och explosionsrisk och skall kunna täthetskontrolleras.

Material och utrustning skall vara lämpliga för den särskilda gas som används för att motstå de påkänningar och den miljö som de utsätts för till sjöss.

Varje anordning skall vara utrustad med en tändsäkring som verkar på samtliga brännare.

Varje gasförbrukande anordning måste vara försedd med en separat ledning för tillförsel av gas, och varje anordning måste ha en separat stängningsanordning. Tillräcklig ventilation måste finnas för att förhindra risker p.g.a. läckor och förbränningsprodukter.

Varje båt med en fast installerad gasanläggning skall vara utrustad med ett särskilt utrymme för förvaring av gasbehållare. Utrymmet skall vara skilt från boendetrymmen, tillgängligt endast från utsidan och ventilerat till fria luften så att varje gasutsläpp försvinner över bord. Varje fast installerad gasanläggning skall testas efter installationen.

5.6 Brandskydd

5.6.1 Allmänt

Vid valet av utrustning som installeras och båtens utformning skall hänsyn tas till risken för brand och dess spridning. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt omgivningen närmast öppna lågor, varma platser eller motorer och hjälpmotorer, olja- och bränsleöversvämning, oskyddade olje- och bränsleledningar och undvikande av elektriska ledningar i närheten av varma maskindelar.

5.6.2 Brandskyddsutrustning

Båtar skall vara utrustade med en lämplig brandskyddsutrustning anpassad till brandrisken, eller också skall det anges var lämplig brandskyddsutrustning anpassad till brandrisken finns och vilken dess kapacitet är. Båten får inte tas i bruk förrän lämplig brandskyddsutrustning finns ombord. Bensinmotorrum skall skyddas genom en brandskyddsanordning som gör att motorrummet inte behöver öppnas i händelse av brand. Bärbara eldsläckare, om sådana monteras, skall finnas lätt åtkomliga, och en skall vara placerad så att den lätt kan nås från båtens huvudstyrläkt.

5.7 Navigationsljus

När navigationsljus installeras skall de vara i överensstämmelse antingen med bestämmelserna i 1972 års Colreg eller CEVNI bestämmelserna.

5.8 Förebyggande av utsläpp och installationer som underlättar transporten av avfall in till land

Båtar skall vara konstruerade så att oavsiktliga utsläpp av förorenande ämnen (olja, bränsle osv.) förhindras.

Båtar som är utrustade med toalett skall ha antingen

a) spillvattentank, eller

b) anordningar som gör att en spillvattentank kan installeras.

Båtar med fast installerad spillvattentank skall utrustas med en standardiserad utsläppsanslutning som gör det möjligt att koppla ihop mottagningsanordningarnas rör med båtens utsläppsrör.

Därutöver skall varje öppning i skrovet avsedd för toalettavfall vara försedd med en ventil som kan säkras i stängt läge.

B. Väsentliga krav för framdrivningsmotorers avgasutsläpp

Framdrivningsmotorer skall uppfylla nedanstående väsentliga krav vad gäller avgasutsläpp.

1. MOTORIDENTITET

- 1.1 Varje motor skall vara tydligt märkt med följande information:
- Motortillverkarens varumärke eller handelsnamn.
 - Motortypen, motorfamiljen (i tillämpliga fall).
 - Ett unikt motoridentifikationsnummer.
 - CE-märkning där sådan krävs.

1.2 Märkningen skall vara beständig under motorns normala livslängd och skall vara lättläst och outplånlig. Om etiketter eller skyltar används skall de fästas på ett sådant sätt att de inte lossnar under motorns normala livslängd och inte kan avlägsnas utan att förstöras eller göras oläsliga.

1.3 Märkningen skall anbringas på en del av motorn som är nödvändig för dess normala drift och som normalt inte behöver bytas ut under motorns livslängd.

1.4 Märkningen skall placeras så att den är väl synlig för en vanlig människa när motorn har monterats med alla de delar som är nödvändiga för motorns drift.

2. KRAV FÖR AVGASUTSLÄPP

Framdrivningsmotorer skall vara så utformade, tillverkade och monterade att motorns avgaser vid korrekt installation och normal användning inte överstiger gränsvärdena i nedanstående tabell:

Tabell 1		g/kWh		
		Tvåtakts- otto- motorer	Fyrtakts- otto- motorer	Kompres- sions- tändning
Kolmonoxid CO = A + B/ P _N ⁿ	A	150	150	5
	B	600	600	0
	n	1	1	0
Kolväten HC = A + B/ P _N ⁿ	A	30	6	1,5
	B	100	50	2
	n	0,75	0,75	0,5
Kväveoxider NO _x		10	15	9,8
Partiklar PT	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	1

I tabellen är A, B och n konstanter, P_N motorns nominella effekt i kW och avgasutsläppen mäts i enlighet med den harmoniserade standarden.¹

För motorer över 130 kW får antingen E3 (IMO) eller E5 (marina motorer för fritidsbruk) driftcykler användas.

De referensbränslen som skall användas för utsläppsprovning av bensen- eller dieselmotorer skall vara de som anges i direktiv 98/69/EG (bilaga 9, tabell 1 och 2) och de som skall användas för utsläppsprovning av motorer som drivs med LPG (liquefied petroleum gas) skall vara de som anges i direktiv 98/77/EG.

¹ EN ISO 8178-1:1996

3. HÅLLBARHET

Motortillverkaren skall tillhandahålla monteringsanvisningar och instruktioner för underhåll som, förutsatt att de följs, får till följd att motorn vid normal användning kommer att uppfylla ovanstående avgaskrav under motorns hela normala livslängd och under normala användningsvillkor.

Denna information skall motortillverkaren ha tagit fram genom långtidsprovning baserad på normala arbetscykler och genom beräkning av materialförslitningen så att nödvändiga instruktioner för underhåll kan utarbetas av tillverkaren och medfölja alla nya motorer när de första gången släpps ut på marknaden.

Med motorns normala livslängd avses följande:

- a) Inombordsmotorer eller inombordsmotorer med inu-drev med eller utan inbyggt avgassystem: 480 timmar eller tio år, beroende på vilket som inträffar först.
- b) Motorer för vattenskotrar: 350 timmar eller fem år, beroende på vilket som inträffar först.
- c) Utombordsmotorer: 350 timmar eller tio år, beroende på vilket som inträffar först.

4. ÄGARENS INSTRUKTIONSBOK

Varje motor skall vara utrustad med en instruktionsbok på det eller de gemenskapsspråk som fastställs av den medlemsstat där motorn skall saluföras. Denna instruktionsbok skall

- a) innehålla de monteringsanvisningar och instruktioner för underhåll som behövs för att garantera motorns funktion så att kraven i punkt 3 (hållbarhet) kan uppfyllas,
- b) ange motoreffekten mätt i enlighet med den harmoniserade standarden.

C. Väsentliga bullerkrav

Fritidsbåtar med inombordsmotorer eller motorer med inu-drev utan inbyggt avgassystem, vattenskotrar samt utombordsmotorer och motorer med ind-drev med inbyggt avgassystem skall uppfylla nedanstående väsentliga bullerkrav.

1. BULLERNIVÅER

1.1 Fritidsbåtar med inombordsmotorer eller motorer med ind-drev utan inbyggt avgassystem, vattenskotrar samt utombordsmotorer och motorer med inu-drev med inbyggt avgassystem skall vara så utformade, tillverkade och monterade att bullret från dem, mätt i enlighet med provningar enligt den harmoniserade

standarden ⁽²⁾ inte överstiger gränsvärdena i nedanstående tabell:

² EN ISO 14509

Tabell 2

Effekt i en enmotorig enhet kW	Maximal ljudtrycksnivå = L_{pASmax} dB
$P_N \leq 10$	67
$10 < P_N \leq 40$	72
$P_N > 40$	75

I tabellen är P_N = motorns nominella effekt i kW vid nominellt varvtal och L_{pASmax} = maximal ljudtrycksnivå i dB.

För två- och flermotoriga enheter bestående av alla motortyper tillåts en avvikelse på 3 dB.

1.2 Som alternativ till bullernivåprovningar skall fritidsbåtar med inombordsmotorer eller motorer med inu-drev, utan inbyggt avgassystem, anses uppfylla bullerkraven om de har ett froudetal på $\leq 1,1$ och ett värde för förhållande mellan motoreffekt och displacement på ≤ 40 och om motorn och avgassystemet har monterats enligt tillverkarens specifikationer.

1.3 Froudetalet skall beräknas genom att man dividerar båtens maximala hastighet V (m/s.) med kvadratroten av vattenlinjens längd lwl (m.) multiplicerad med en fast gravitationskonstant ($g = 9,8 \text{ m/s}^2$).

$$Fn = \frac{V}{\sqrt{(g \cdot lwl)}}$$

”Förhållandet mellan motoreffekt och displacement” skall beräknas genom att motoreffekten P (kW) divideras med båtens displacement.

$$D(t) = \frac{P}{D}$$

1.4 Som ett ytterligare alternativ till bullernivåprovningar skall fritidsbåtar med inombordsmotorer eller motorer med inu-drev utan inbyggt avgassystem anses uppfylla bullerkraven om deras grundläggande konstruktionsparametrar, med beaktande av de toleranser som anges i den harmoniserade standarden, är desamma eller jämförbara med parametrarna hos en certifierad referensbåt.

1.5 Certifierad referensbåt: en viss kombination av skrov/inombordsmotor eller motor med inu-drev utan inbyggt avgassystem som, vid mätning i enlighet med avsnitt 1.1, har befunnits uppfylla bullernivåkraven och för vilken alla grundläggande konstruktionsparametrar och ljudnivåmätningar sedan tagits med i den offentliggjorda förteckningen över certifierade referensbåtar.

2. ÄGARENS INSTRUKTIONSBOK

För fritidsbåtar med inombordsmotorer eller motorer med ind-drev med eller utan inbyggt avgassys-

tem samt vattenskotrar skall den instruktionsbok som krävs enligt avsnitt 2.5 i bilaga 1.A innehålla sådan information som är nödvändig för att hålla båten och avgassystemet i sådant skick att överensstämmelse med de specificerade bullergränsvärdena vid normal användning säkerställs i möjligaste mån.

För utombordsmotorer skall den instruktionsbok som krävs enligt bilaga 1.B.4 innehålla den information som är nödvändig för att hålla utombordsmotorn i sådant skick att överensstämmelse med de specificerade bullergränsvärdena vid normal användning säkerställs i möjligaste mån.

Bilaga 2

Utrustning

1. Gnistskyddad utrustning för inombordsmotorer med backslag och inombordsmotorer med drev.
2. Skydd mot att utombordsmotorer kan startas med en växel ilagd.
3. Rattar, styrmekanismer och styrkabelsatser.
4. Bränsletankar som är avsedda för fast installation och bränsleslangar.
5. Prefabricerade luckor och fönster.

Bilaga 3

Försäkran från tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen, eller den person som ansvarar för utsläppandet på marknaden

(§§ 6 och 7)

a) Den försäkran från tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen som avses i artikel 4.2 (delvis färdigställda båtar) skall innehålla följande uppgifter:

- Tillverkarens namn och adress.
- Namn och adress till tillverkarens representant i gemenskapen eller, i tillämpliga fall, den person som ansvarar för utsläppandet på marknaden.
- En beskrivning av den delvis färdigställda båten.
- En uppgift om att den delvis färdigställda båten skall färdigställas av andra personer och att den uppfyller de väsentliga krav som är tillämpliga på detta konstruktionsstadium.

b) Den försäkran från tillverkaren, hans representant inom gemenskapen eller den person som ansvarar för utsläppandet på marknaden som avses i artikel 4.3 (utrustning) skall innehålla följande uppgifter:

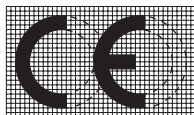
- Tillverkarens namn och adress.
- Namn och adress till tillverkarens representant inom gemenskapen eller, i tillämpliga fall, till den person som ansvarar för utsläppandet på marknaden.
- En beskrivning av utrustningen.
- En uppgift om att utrustningen uppfyller de tillämpliga väsentliga kraven.

N 29 LF (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav

Bilaga 4

CE-märkning

CE-märkning om överensstämmelse skall bestå av initialerna "CE" med följande utformning:

Om märkningen förminskas eller förstoras skall de ovan angivna proportionerna iakttagas.

De olika komponenterna i CE-märkningen skall ha ungefär samma vertikala dimension, som inte får vara mindre än 5 mm.

CE-märkningen skall åtföljas av det anmälda organets identifikationsnummer, om organet deltar i produktionskontrollen, liksom de två sista siffrorna av det årtal då CE-märkningen utförs.

Bilaga 5

Intern tillverkningskontroll (modul A)

1. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen, som uppfyller de i punkt 2 fastställda skyldigheterna, försäkrar att de berörda produkterna uppfyller de krav i direktivet som gäller för dem. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen skall utföra CE-märkningen på varje produkt och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15).

2. Tillverkaren skall utarbeta den tekniska dokumentation som beskrivs i punkt 3 och han eller hans representant inom gemenskapen skall under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört hålla den tillgänglig för granskning av de behöriga nationella myndigheterna.

Om varken tillverkaren eller hans representant finns i gemenskapen skall skyldigheten att hålla den tekniska dokumentationen tillgänglig åvila den person som släpper ut produkten på gemenskapens marknad.

3. Den tekniska dokumentationen skall göra det möjligt att bedöma produkternas överensstämmelse med kraven i direktivet. Den skall täcka produktens konstruktion, tillverkning och funktion i den mån det är av betydelse för sådan bedömning (se bilaga 13).

4. Tillverkaren eller hans representant skall behålla en kopia av försäkran om överensstämmelse tillsammans med den tekniska dokumentationen.

5. Tillverkaren skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att tillverkningsprocessen tillgodoser de tillverkade produkternas överensstämmelse med den tekniska dokumentation som avses i punkt 2 och med de tillämpliga kraven i direktivet.

Bilaga 6

Intern tillverkningskontroll med provningar (modul AA, alternativ 1)

Denna modul består av modul A, i enlighet med bilaga 5, samt följande ytterligare krav:

A. Utformning och tillverkning

På en eller flera båtar som representerar tillverkarens produktion skall en eller flera av följande provningar, motsvarande beräkning eller kontroll utföras av tillverkaren eller för dennes räkning:

a) Provning av stabiliteten i enlighet med avsnitt 3.2 i de väsentliga kraven (bilaga 1.A).

b) Provning av flytkraftsegenskaperna i enlighet med avsnitt 3.3 i de väsentliga kraven (bilaga 1.A).

Bestämmelser som gäller båda alternativen:

Dessa provningar, beräkningar eller kontroller skall utföras under ledning av ett anmält organ som väljs av tillverkaren.

B. Buller

För fritidsbåtar med inombordsmotorer eller motorer med inu-drev utan inbyggt avgassystem och för vattenskotrar gäller följande:

På en eller flera båtar som är representativa för båt-tillverkarens produktion skall de ljudnivåprovningar som definieras i bilaga 1.C utföras av båt-tillverkaren eller för dennes räkning, under ledning av ett anmält organ som väljs av tillverkaren.

För utombordsmotorer och motorer med inu-drev med inbyggt avgassystem gäller följande:

På en eller flera motorer ur varje motorfamilj som är representativa för motortillverkarens produktion skall de ljudnivåprovningar som definieras i bilaga 1.C utföras av motortillverkaren eller för dennes räkning, under ledning av ett anmält organ som väljs av tillverkaren.

Om mer än en motor ur en motorfamilj provas, skall den statistiska metod som beskrivs i bilaga 17 användas för att garantera överensstämmelsen hos urvalet.

Bilaga 7

EG-typkontroll (modul B)

1. Ett anmält organ förvisar sig om och intygar att ett provexemplar som är representativt för den planerade produktionen uppfyller de bestämmelser i direktivet som är tillämpliga på det.

2. Ansökan om EG-typkontroll skall ges in av tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen hos ett anmält organ som han väljer.

Ansökan skall omfatta

- tillverkarens namn och adress och, om ansökan ges in av den som representerar honom, även dennes namn och adress,

- en skriftlig försäkran om att samma ansökan inte har givits in hos något annat anmält organ,

- den tekniska dokumentation som beskrivs i punkt 3.

Sökanden skall för det anmälda organet hålla tillgängligt ett provexemplar som är representativt för den planerade tillverkningen, nedan kallat ”typ”*.

Det anmälda organet får begära ytterligare provexemplar om så behövs för att utföra provningsprogrammet.

* En typ får omfatta flera versioner av produkten, förutsatt att skillnaderna mellan varianterna inte påverkar säkerhetsnivån och de övriga kraven rörande produktionens prestanda

3. Den tekniska dokumentationen skall göra det möjligt att bedöma produktens överensstämmelse med kraven i direktivet. Den skall, i den utsträckning som behövs för bedömningen, omfatta produktens konstruktion, tillverkning och funktion (se bilaga 8).

4. Det anmälda organet skall

4.1 granska den tekniska dokumentationen, förvisa sig om att typen har tillverkats i överensstämmelse med den tekniska dokumentationen och identifiera såväl de delar som har utformats i enlighet med relevanta bestämmelser i de standarder som avses i artikel 5, som de komponenter som är konstruerade utan tillämpning av de relevanta bestämmelserna i dessa standarder,

4.2 utföra eller låta utföra lämpliga undersökningar och nödvändiga provningar för att kontrollera huruvida, i de fall då de standarder som avses i artikel 5 inte har tillämpats, de lösningar som tillverkaren har använt uppfyller de väsentliga kraven i direktivet,

4.3 utföra eller låta utföra lämpliga undersökningar och nödvändiga provningar för att kontrollera huruvida, när tillverkaren har valt att tillämpa relevanta standarder, dessa faktiskt har tillämpats,

4.4 enas med sökanden om på vilken plats undersökningarna och de nödvändiga provningarna skall utföras.

5. När typen uppfyller bestämmelserna i direktivet skall det anmälda organet utfärda ett EG-typintyg till sökanden. Intyget skall innehålla namn och adress till tillverkaren, slutsatser från undersökningen, villkoren för intygets giltighet och nödvändiga uppgifter för identifiering av den godkända typen.

En förteckning över de relevanta delarna i den tekniska dokumentationen skall fogas som bilaga till intyget och det anmälda organet skall behålla en kopia.

Om tillverkaren får avslag på sin ansökan om typintyg skall det anmälda organet utförligt motivera avslaget.

6. Sökanden skall underrätta det anmälda organ som har den tekniska dokumentationen rörande EG-typintyget om alla ändringar som görs avseende den godkända produkten och dessa skall godkännas separat när sådana förändringar kan påverka överensstämmelsen med de väsentliga kraven eller de föreskrivna villkoren för produktens användning. Detta nya godkännande ges i form av ett tillägg till det ursprungliga EG-typintyget.

7. Varje anmält organ skall till övriga anmälda organ meddela relevanta uppgifter avseende EG-typintyg och de tillägg som har utfärdats eller återkallats.

8. De övriga anmälda organen får begära kopior av EG-typintygen eller tilläggen till dem. Bilagorna till intygen skall stå till övriga anmälda organs förfogande.

9. Tillverkaren eller hans representant skall tillsammans med den tekniska dokumentationen förvara kopior av EG-typintygen och deras tillägg under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört.

När varken tillverkaren eller hans representant finns i gemenskapen skall skyldigheten att hålla den tekniska dokumentationen tillgänglig åvila den person som släpper ut produkten på gemenskapens marknad.

Bilaga 8

Överensstämmelse med typen (modul C)

1. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen säkerställer och försäkrar att de berörda produkterna är i överensstämmelse med den typ som beskrivs i EG-typintyget och att det uppfyller tillämpliga krav i direktivet.

Tillverkaren skall utföra CE-märkningen på varje produkt och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15).

2. Tillverkaren skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att tillverkningsprocessen säkerställer de tillverkade produkternas överensstämmelse med den typ som beskrivs i EG-typintyget och med tillämpliga krav i direktivet.

3. Tillverkaren eller hans representant skall behålla en kopia av försäkran om överensstämmelse under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört.

När varken tillverkaren eller hans representant finns i gemenskapen skall skyldigheten att hålla den tekniska dokumentationen tillgänglig åvila den person som släpper ut produkten på gemenskapens marknad (se bilaga 13).

4. När det gäller bedömningen av överensstämmelse med de krav för avgasutsläpp som uppställs i denna förordning och om en tillverkare inte arbetar enligt ett sådant relevant kvalitetssystem som beskrivs i bilaga 12 får ett anmält organ som väljs av tillverkaren utföra eller låta utföra slumpvisa produktkontroller. Om kvalitetsnivån inte förefaller tillfredsställande eller om det anses nödvändigt att kontrollera riktigheten av de uppgifter som lämnats av tillverkaren, skall följande förfarande tillämpas:

En motor tas ur serien och får genomgå det prov som beskrivs i bilaga 1.B. Testmotorer skall vara helt eller delvis inkörda motorer enligt tillverkarens specifikationer. Om de specifika avgasutsläppen från den motor som tas ur produktionen överstiger gränsvärdena i bilaga 1.B, får tillverkaren begära att mätningarna utförs på ett urval motorer som tas ur tillverkningsserien och inbegriper den motor som ur-

N 29 LF (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav

sprungligen togs ut. För att garantera att ovanstående urval av motorer överensstämmer med förordningens krav skall den statistiska metod som beskrivs i bilaga 17 användas.

Bilaga 9

Kvalitetssäkring av tillverkning (modul D)

1. Den tillverkare som uppfyller skyldigheterna i punkt 2 säkerställer och försäkrar att de berörda produkterna är i överensstämmelse med den typ som beskrivs i EG-typintyget och att de uppfyller tillämpliga krav i direktivet. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen skall utföra CE-märkningen på varje produkt och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15). CE-märkningen skall åtföljas av identifikationsnumret på det anmälda organ som är ansvarigt för den övervakning som anges i punkt 4.

2. Tillverkaren skall tillämpa ett godkänt kvalitetssystem för tillverkning, kontroll av färdiga produkter och provning enligt punkt 3 och vara föremål för den övervakning som anges i punkt 4.

3. Kvalitetssystem

3.1 Tillverkaren skall ge in en ansökan om bedömning av sitt kvalitetssystem hos ett anmält organ som han väljer för de berörda produkterna.

Ansökan skall omfatta

- alla relevanta uppgifter om den planerade produktkategorin,
- dokumentation av kvalitetssystemet,
- i förekommande fall den tekniska dokumentationen för den typgodkända typen (se bilaga 8) och en kopia av EG-typintyget.

3.2 Kvalitetssystemet skall säkerställa att produkterna överensstämmer med den typ som beskrivs i EG-typintyget och med tillämpliga krav i direktivet.

Alla de faktorer, krav och bestämmelser som tillverkaren tagit hänsyn till skall dokumenteras på ett systematiskt och överskådligt sätt i form av skriftliga riktlinjer, rutiner och anvisningar. Dokumentationen över kvalitetssystemet skall tillåta en konsekvent tolkning av kvalitetsprogram, planer, manualer och dokument.

Dokumentationen skall särskilt omfatta en korrekt beskrivning av

- kvalitetsmålen och strukturen på organisationen, ledningens ansvarsfördelning och befogenheter med avseende på produktkvalitet,
- de tekniker, processer och systematiska förfaranden som skall användas vid tillverkning, kvalitetskontroll och kvalitetssäkring,
- de undersökningar och provningar som kommer att utföras före, under och efter tillverkningen och med vilken frekvens,
- kvalitetsdokument, som exempelvis granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelser för den berörda personalens kvalifikationer m.m.,

- de medel som används för övervakning av hur den åsyftade produktkvaliteten uppnås och att kvalitetssystemet fungerar effektivt.

3.3 Det anmälda organet skall bedöma kvalitetssystemet för att kunna avgöra huruvida det uppfyller de krav som avses i punkt 3.2. Organet skall utgå ifrån överensstämmelse med dessa krav i fråga om kvalitetssystem som tillämpar relevanta harmoniserade standarder.

Bland bedömarna skall minst en ha erfarenhet av bedömning av den berörda produkttekniken. Bedömningsförfarandet skall omfatta ett kontrollbesök i tillverkarens anläggning.

Beslutet skall meddelas tillverkaren. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från undersökningen och motiverat beslut om bedömningen.

3.4 Tillverkaren skall åta sig att fullgöra de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet och att vidmakthålla det så att det förblir ändamålsenligt.

Tillverkaren eller hans representant skall hålla det anmälda organ som har godkänt kvalitetssystemet underrättat om eventuella planerade ändringar av kvalitetssystemet.

Det anmälda organet skall utvärdera de föreslagna ändringarna och avgöra huruvida det ändrade kvalitetssystemet fortfarande uppfyller de krav som avses i punkt 3.2 eller om en ny bedömning krävs.

Organet skall meddela tillverkaren sitt beslut. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från granskningen och motiverat beslut om bedömningen.

4. Övervakning på det anmälda organets ansvar

4.1 Syftet med övervakningen är att säkerställa att tillverkaren fullgör de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet.

4.2 Tillverkaren skall ge det anmälda organet tillträde till lokaler för tillverkning, kontroll, provning och lagring och ge det all nödvändig information, särskilt

- dokumentation över kvalitetssystemet,
- kvalitetsdokumenten, såsom granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelse för den berörda personalens kvalifikationer m.m.

4.3 Det anmälda organet skall regelbundet utföra kontrollbesök för att säkerställa att tillverkaren vidmakthåller och tillämpar kvalitetssystemet och lämna en kontrollrapport till tillverkaren.

4.4 Därutöver får det anmälda organet göra oanmälda kontrollbesök hos tillverkaren. Under sådana besök får det anmälda organet vid behov utföra provningar eller låta utföra provningar som visar att kvalitetssystemet fungerar korrekt. Det anmälda organet skall lämna en besöksrapport om kontrollbesöket till tillverkaren samt en provningsrapport, om en provning har utförts.

5. Tillverkaren skall, under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört, hålla följande tillgängligt för de nationella myndigheterna:

- Den dokumentation som avses i punkt 3.1 andra stycket andra strecksatsen.

- De ändringar som avses i punkt 3.4. andra stycket.
- De beslut och rapporter från det anmälda organet som avses i punkt 3.4. sista stycket, punkt 4.3 och 4.4.

6. Varje anmält organ skall ge övriga anmälda organ relevant information om de godkännanden av kvalitetssystem som har utfärdats eller återkallats.

Bilaga 10

Produktverifikation (modul F)

1. I denna modul beskrivs det förfarande med vilket en tillverkare eller hans representant inom gemenskapen kontrollerar och intygar att de produkter som omfattas av bestämmelserna i punkt 3 är i överensstämmelse med typen enligt beskrivningen i EG-typintyget och uppfyller tillämpliga krav i direktivet.

2. Tillverkaren skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att tillverkningsprocessen säkerställer att produkterna överensstämmer med typen enligt beskrivningen i EG-typintyget och med tillämpliga krav i direktivet.

Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen skall utföra CE-märkningen på varje produkt och upprätta en försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15).

3. Det anmälda organet skall utföra lämpliga undersökningar och provningar för att kontrollera produktens överensstämmelse med kraven i direktivet antingen genom undersökning och provning av varje produkt enligt punkt 4 eller genom undersökning och provning av produkter på ett statistiskt urval enligt punkt 5, enligt tillverkarens val.

3a. Tillverkaren eller hans representant skall behålla en kopia av försäkran om överensstämmelse under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört.

4. Verifikation genom undersökning och provning av varje produkt

4.1 Varje produkt skall undersökas och provas individuellt på lämpligt sätt enligt de relevanta standarder som avses i artikel 5 eller skall motsvarande provningar utföras för att verifiera produkternas överensstämmelse med typen enligt beskrivningen i EG-typintyget och med tillämpliga krav i direktivet.

4.2 Det anmälda organet skall anbringa, eller låta anbringa, sitt identifikationsnummer på varje godkänd produkt och utfärda ett skriftligt intyg om överensstämmelse på grundval av utförda provningar.

4.3 Tillverkaren eller hans representant skall på begäran kunna visa upp det anmälda organets intyg om överensstämmelse.

5. Statistiskverifikation

5.1 Tillverkaren skall förete sina produkter i enhetligt sammansatta partier och vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att tillverkningsprocessen säkerställer enhetlighet hos varje tillverkat parti produkter.

LF (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav

N 29

5.2 Samtliga produkter skall finnas tillgängliga för verifikation i form av enhetligt sammansatta partier. Ett slumpmässigt urval skall göras ur varje parti.

Provenheterna skall undersökas och provas individuellt på lämpligt sätt enligt de relevanta standarder som avses i artikel 5 eller skall motsvarande provningar utföras för att säkerställa deras överensstämmelse med tillämpliga krav i direktivet för att fastställa huruvida partiet godkänns eller underkänns.

5.3 Det statistiska förfarandet skall omfatta följande faktorer:

- Den statistiska metod som skall tillämpas.
- Provtagningsplan och dess operationella karaktäristika.

Vid bedömningen av överensstämmelse med kraven för avgasutsläpp skall det förfarande som definieras i bilaga 17 tillämpas.

5.4 I fråga om godkända partier skall det anmälda organet anbringa, eller låta anbringa, sitt identifikationsnummer på varje produkt och utarbeta ett skriftligt intyg om överensstämmelse på grundval av utförda prov. Varje produkt i partiet får släppas ut på marknaden, med undantag av de provenheter som inte uppfyllde kraven på överensstämmelse.

Om partiet underkänns skall det anmälda organet eller den behöriga myndigheten vidta lämpliga åtgärder för att förhindra att partiet släpps ut på marknaden. I händelse att det ofta förekommer att partier underkänns får det anmälda organet tills vidare upphöra med statistiskverifikation.

Tillverkaren får, på det anmälda organets ansvar, anbringa organets identifikationsnummer under tillverkningsprocessen.

5.5 Tillverkaren eller hans representant skall på begäran kunna visa upp det anmälda organets intyg om överensstämmelse.

Bilaga 11

Verifikation av enstaka objekt (modul G)

1. I denna modul beskrivs förfarandet när tillverkaren säkerställer och försäkrar att den berörda produkten, för vilken det i punkt 2 nämnda intyget har utfärdats, överensstämmer med tillämpliga krav i direktivet. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen skall utföra CE-märkningen på produkten och upprätta en försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15).

2. Det anmälda organet skall undersöka den enskilda produkten och utföra lämpliga provningar enligt de tillämpliga standarder som anges i artikel 5 eller motsvarande provningar för att säkerställa att produkten överensstämmer med tillämpliga krav i direktivet.

Det anmälda organet skall anbringa, eller låta anbringa, sitt identifikationsnummer på den godkända produkten och utfärda ett intyg om överensstämmelse på grundval av utförda prov.

3. Syftet med den tekniska dokumentationen är att möjliggöra bedömning av överensstämmelse med di-

N 29 LF (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav

rektivets krav samt att förstå produktens konstruktion, tillverkning och funktion.

Bilaga 12

Fullständig kvalitetssäkring (modul H)

1. I denna modul beskrivs förfarandet när den tillverkare som uppfyller förpliktelserna i punkt 2 säkerställer och försäkrar att de berörda produkterna uppfyller tillämpliga krav i direktivet. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen skall utföra CE-märkningen på varje produkt och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15). CE-märkningen skall åtföljas av identifikationsnumret på det anmälda organ som ansvarar för den övervakning som anges i punkt 4.

2. Tillverkaren skall använda ett godkänt kvalitetssystem för konstruktion, tillverkning samt kontroll av den färdiga produkten och provning enligt punkt 3 och skall vara föremål för den övervakning som avses i punkt 4.

3. Kvalitetssystem

3.1 Tillverkaren skall ge in en ansökan om utvärdering av sitt kvalitetssystem hos ett anmält organ.

Ansökan skall omfatta

- samtliga relevanta uppgifter för den planerade produktkategorin,
- kvalitetssystemets dokumentation.

3.2 Kvalitetssystemet skall säkerställa att produkterna överensstämmer med tillämpliga krav i direktivet.

Alla de faktorer, krav och bestämmelser som tillverkaren har tagit hänsyn till skall dokumenteras på ett systematiskt och åskådligt sätt i form av skriftliga riktlinjer, rutiner och anvisningar. Denna dokumentation av kvalitetssystemet skall säkerställa en enhetlig tolkning av program, planer, manualer och register.

Dokumentationen skall framför allt innehålla en fullgod beskrivning av

- kvalitetsmålen och strukturen på organisationen, ledningens ansvarsfördelning och befogenheter med avseende på konstruktions- och produktkvaliteten,
- de tekniska specifikationer rörande konstruktion, inbegripet standarder, som kommer att tillämpas och, när de standarder som avses i artikel 5 inte kommer att tillämpas till fullo, de medel som kommer att användas för att säkerställa att de tillämpliga väsentliga kraven i direktivet kommer att uppfyllas,
- de tekniker, processer och systematiska förfaranden för konstruktionskontroll och konstruktionsverifikation som kommer att användas vid konstruktionen av produkter inom den berörda produktkategorin,
- de motsvarande tekniker, processer och systematiska förfaranden för tillverkning, kvalitetskontroll och kvalitetssäkring som därvid kommer att användas,
- de undersökningar och provningar som kommer att utföras före, under och efter tillverkningen och med vilken frekvens,
- kvalitetsdokumenten, som exempelvis granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsre-

sultat, redogörelser för den berörda personalens kvalifikationer m.m.,

- de medel som används för övervakning av hur den krävda produktkvaliteten uppnås och att kvalitetssystemet fungerar effektivt.

3.3 Det anmälda organet skall bedöma kvalitetssystemet för att avgöra om det uppfyller de krav som avses i punkt 3.2. Det skall utgå ifrån överensstämmelse med dessa krav i fråga om kvalitetssystem som tillämpar den relevanta harmoniserade standarden (EN 29001).

Bland bedömarna skall minst en ha erfarenhet av bedömning av den berörda produkttekniken. Bedömningsförfarandet skall omfatta ett kontrollbesök i tillverkarens anläggning.

Beslutet skall meddelas tillverkaren. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från undersökningen och motiverat beslut om bedömningen.

3.4 Tillverkaren skall åta sig att fullgöra de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet och att vidmakthålla det så att det förblir ändamålsenligt.

Tillverkaren eller hans representant skall hålla det anmälda organ som har godkänt kvalitetssystemet underrättat om eventuella planerade ändringar av kvalitetssystemet.

Det anmälda organet skall utvärdera de föreslagna ändringarna och avgöra huruvida det ändrade kvalitetssystemet fortfarande uppfyller de krav som avses i punkt 3.2 eller om en ny bedömning krävs.

Organet skall meddela tillverkaren sitt beslut. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från granskningen och motiverat beslut om bedömningen.

4. EG-övervakning på ett anmält organs ansvar

4.1 Syftet med övervakningen är att säkerställa att tillverkaren uppfyller de krav som uppstår som en följd av det godkända kvalitetssystemet.

4.2 Tillverkaren skall för kontroll ge det anmälda organet tillträde till lokaler för konstruktion, tillverkning, kontroll, provning och lagring och skall vidare tillhandahålla all nödvändig information, särskilt

- dokumentation över kvalitetssystemet,
- de dokument som förutsatts i kvalitetssystemets konstruktionsdel, såsom resultat av analyser, beräkningar, prover, etc.

- de dokument som förutsatts i kvalitetssystemets tillverkningsdel, såsom granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelser för berörd personals kvalifikationer m.m.

4.3 Det anmälda organet skall regelbundet utföra kontrollbesök för att säkerställa att tillverkaren vidmakthåller och tillämpar kvalitetssystemet och lämna en kontrollrapport till tillverkaren.

4.4 Därutöver får det anmälda organet göra oanmälda kontrollbesök hos tillverkaren. Under sådana besök får det anmälda organet vid behov utföra provningar eller låta utföra provningar som visar att kvalitetssystemet fungerar korrekt. Det anmälda organet skall lämna en rapport om kontrollbesöket till tillverkaren samt en provningsrapport, om en provning har utförts.

5. Tillverkaren skall, under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört, hålla följande tillgängligt för de nationella myndigheterna:

- Den dokumentation som avses i punkt 3.1 andra stycket andra strecksatsen.
- De ändringar som avses i punkt 3.4 andra stycket.
- De beslut och rapporter från det anmälda organet som avses i punkt 3.4 sista stycket, punkt 4.3 och 4.4.

6. Varje anmält organ skall ge övriga anmälda organ relevant information om de godkännanden av kvalitetssystem som har utfärdats eller återkallats.

Bilaga 13

Teknisk dokumentation från tillverkaren

Den tekniska dokumentation som avses i bilagorna 5, 7, 8, 9, 11, och 16 måste innehålla information om alla uppgifter, liksom de tillvägagångssätt, som tillverkaren har använt sig av för att säkerställa att utrustningen eller båten uppfyller de väsentliga krav som gäller för den.

Den tekniska dokumentationen skall göra det möjligt att förstå produktens konstruktion, tillverkning och funktion och möjliggöra bedömning av överensstämmelsen med kraven i denna förordning.

Dokumentationen skall så långt det är relevant för bedömningen omfatta följande:

- a) En allmän beskrivning av typen.
- b) Konstruktions- och tillverkningsritningar samt skisser av utrustning, delmontage, kretsar, osv.
- c) Beskrivningar och förklaringar som är nödvändiga för att förstå ritningarna, skisserna och produktens funktion.
- d) En förteckning över de standarder som avses i förordningen och som tillämpas helt eller delvis samt en beskrivning av de lösningar som valts för att uppfylla de väsentliga kraven när de standarder som avses i förordningen inte har tillämpats.
- e) Resultatet av konstruktionsberäkningar, utförda undersökningar osv.
- f) Provningsrapporter eller beräkningar av stabiliteten i enlighet med avsnitt 3.2 i de väsentliga kraven och av flytkraften enligt avsnitt 3.3 i de väsentliga kraven (bilaga 1.A).
- g) Provningsrapporter om avgasutsläpp som visar överensstämmelse med avsnitt 2 i de väsentliga kraven (bilaga 1.B).
- h) Provningsrapporter om ljudnivåer eller referensbåtdata som visar överensstämmelse med avsnitt 1 i de väsentliga kraven (bilaga 1.C).

Bilaga 14

De minimikriterier som medlemsstaterna skall beakta när de utser anmälda organ

1. Det organ, dess chef och den personal som ansvarar för utförandet av verifikationer får inte vara konstruktör, tillverkare, leverantör eller montör av de produkter som omfattas av förordningen och som de inspekterar och inte heller representant för någon av

dess. De får inte delta direkt eller som representant i utformningen, konstruktionen, saluförandet eller underhållet av nämnda produkter. Detta utesluter inte möjligheten av ett utbyte av teknisk information mellan tillverkaren och organet.

1a. Ett anmält organ måste vara oberoende och får inte kontrolleras av tillverkarna eller leverantörerna.

2. Organet och dess personal skall utföra verifikationerna med största yrkesmässiga integritet och tekniska kompetens och vara fria från alla påtryckningar och påverkan, särskilt av ekonomisk natur, som skulle kunna påverka deras omdöme eller resultatet av verifikationerna, särskilt från personer eller grupper av personer som har ett intresse i resultatet av verifikationerna.

3. Organet skall till sitt förfogande ha nödvändig personal och de medel som behövs för att korrekt kunna utföra de administrativa och tekniska uppgifter som hänger samman med verifikationerna. Det skall också ha tillgång till den utrustning som behövs för särskild kontroll.

4. Personal som ansvarar för kontroller skall ha
 - god teknisk yrkesutbildning,
 - tillräcklig kunskap om kraven för de kontroller de utför och tillräcklig praktisk erfarenhet av sådana kontroller,
 - förmåga att upprätta intyg, protokoll och rapporter för att återge resultatet av kontrollerna.

5. Den personal som utför kontroller skall vara opartisk. Deras lön får inte vara beroende av antalet provningar som utförs eller resultatet av sådana provningar.

6. Organet skall vara ansvarsförsäkrat såvida inte staten påtar sig ansvaret enligt nationell lagstiftning eller kontrollerna utförs direkt av medlemsstaterna.

7. Organets personal är bunden av tystnadsplikt som omfattar allt de får veta vid utförandet av sina utgifter (utom gentemot de behöriga administrativa myndigheterna i den medlemsstat där verksamheten utförs) enligt denna förordning.

Bilaga 15

Skriftlig försäkran om överensstämmelse

1. Den skriftliga försäkran om överensstämmelse med bestämmelserna i fritidsbåtsdirektivet skall alltid åtfölja

- a) fritidsbåten och vattenskotern och ingå i ägarens instruktionsbok (avsnitt 2.5 i bilaga 1.A),
- b) den utrustning som avses i bilaga 2,
- c) framdrivningsmotorer och ingå i ägarens instruktionsbok (bilaga 1.B.4).

2. Den skriftliga försäkran om överensstämmelse skall omfatta följande¹:

- a) Namn och adress på tillverkaren eller dennes representant inom gemenskapen².

N 29 LF (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav

b) En beskrivning av den produkt som definieras i punkt 1³.

c) Hänvisningar till de relevanta harmoniserade standarder som använts eller hänvisningar till de specifikationer enligt vilka överensstämmelse försäkras.

d) I förekommande fall hänvisningar till andra gemenskapsdirektiv som tillämpas.

e) I förekommande fall en hänvisning till det EG-typintyg som har utfärdats av ett anmält organ.

f) I förekommande fall det anmälda organets namn och adress.

g) Identiteten på den person som är bemyndigad att underteckna för tillverkarens räkning eller för dennes representant inom gemenskapen.

1) Upprättas på svenska

2) Företagets namn och fullständiga adress. Representanten skall också ange tillverkarens företagsnamn och adress

3) I förekommande fall beskrivning av produkten, märke, typ och serienummer

3. För

- inombordsmotorer och motorer med inu-drev utan inbyggt avgassystem,

- motorer som är typgodkända enligt direktiv 97/68/EG och som överensstämmer med steg II i enlighet med punkt 4.2.3 i bilaga I till det direktivet, och

- motorer som är typgodkända enligt direktiv 88/77/EEG, skall försäkran om överensstämmelse, utöver den information som framgår av punkt 2, även innehålla en försäkran från tillverkaren om att motorn, om den installeras i en fritidsbåt enligt tillverkarens anvisningar, kommer att uppfylla de krav som enligt denna förordning uppställs för avgasutsläpp och att motorn inte får tas i bruk förrän den fritidsbåt där den skall installeras har försäkrats överensstämma, om så krävs, med tillämpliga krav i förordningen.

Bilaga 16

Kvalitetssäkring av produkter (modul E)

1. I denna modul beskrivs det förfarande varigenom tillverkare som uppfyller skyldigheterna i punkt 2 säkerställer och försäkrar att de berörda produkterna överensstämmer med den typ som beskrivs i EG-typintyget och att de uppfyller tillämpliga krav i direktivet. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen skall anbringa CE-märkningen på varje produkt och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse. CE-märkningen skall åtföljas av identifikationssymbolen för det anmälda organ som ansvarar för den övervakning som anges i punkt 4.

2. Tillverkaren skall tillämpa ett godkänt kvalitetssystem för slutkontroll och slutprovning av färdiga produkter enligt punkt 3 och skall vara föremål för den övervakning som anges i punkt 4.

3. Kvalitetssystem

3.1 Tillverkaren skall, hos ett anmält organ som han själv väljer, inge en ansökan om bedömning av sitt kvalitetssystem för de berörda produkterna.

Ansökan skall omfatta

- alla relevanta uppgifter om den planerade produktkategorin,

- kvalitetssystemets dokumentation,

- i förekommande fall den tekniska dokumentationen för den godkända typen och en kopia av EG-typintyget.

3.2 Inom ramen för kvalitetssystemet skall antingen varje produkt undersökas och lämpliga provningar utföras enligt de tillämpliga standarder som avses i förordningen eller skall motsvarande provningar utföras för att säkerställa att produkten överensstämmer med tillämpliga krav i direktivet. Alla de faktorer, krav och bestämmelser som tillverkaren tagit hänsyn till skall dokumenteras systematiskt och överskådligt i form av skriftliga riktlinjer, rutiner och anvisningar. Dokumentationen över kvalitetssystemet skall garantera en övergripande förståelse för kvalitetsprogram, planer, manualer och dokument.

Dokumentationen skall särskilt omfatta en korrekt beskrivning av

- kvalitetsmålen och strukturen på organisationen, ledningens ansvarsfördelning och befogenheter med avseende på produktkvalitet,

- de undersökningar och provningar som kommer att utföras efter tillverkningen,

- de medel som används för övervakning av att kvalitetssystemet fungerar effektivt,

- kvalitetsdokumenten, såsom granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelse för den berörda personalens kvalifikationer m m.

3.3 Det anmälda organet måste bedöma kvalitetssystemet för att avgöra om det uppfyller de krav som avses i punkt 3.2.

Organet skall förutsätta överensstämmelse med dessa krav i fråga om kvalitetssystem som tillämpar den relevanta harmoniserade standarden.

Bland bedömarna skall minst en ha erfarenhet av bedömning av den berörda produkttekniken. Bedömningsförfarandet skall omfatta ett bedömningsbesök i tillverkarens anläggning.

Beslutet skall meddelas tillverkaren. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från undersökningen och ett motiverat beslut om bedömningen.

3.4 Tillverkaren skall åta sig att fullgöra de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet och att vidmakthålla det på ett lämpligt och effektivt sätt.

Tillverkaren eller hans representant skall hålla det anmälda organ som har godkänt kvalitetssystemet underrättat om eventuella planerade ändringar av kvalitetssystemet.

Det anmälda organet skall utvärdera de föreslagna ändringarna och avgöra om det ändrade kvalitetssystemet fortfarande uppfyller de krav som avses i punkt 3.2 eller om en ny bedömning krävs.

Organet skall meddela tillverkaren sitt beslut. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från undersökningen och ett motiverat beslut om bedömningen.

4. Övervakning på det anmälda organets ansvar

4.1 Syftet med övervakningen är att se till att tillverkaren fullgör de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet.

4.2 Tillverkaren skall för inspektionsändamål ge det anmälda organet tillträde till lokaler för kontroll, provning och lagring och ge det all nödvändig information, särskilt

- dokumentation över kvalitetssystemet,
- teknisk dokumentation,
- kvalitetsdokument, till exempel granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelser för den berörda personalens kvalifikationer m.m.

4.3 Det anmälda organet skall regelbundet utföra kontrollbesök för att se till att tillverkaren vidmakthåller och tillämpar kvalitetssystemet och skall lämna en kontrollrapport till tillverkaren.

4.4 Därutöver får det anmälda organet göra oanmälda kontrollbesök hos tillverkaren.

Under sådana besök får det anmälda organet vid behov utföra eller låta utföra provningar för att kontrollera att kvalitetssystemet fungerar korrekt; det måste till tillverkaren lämna en rapport om kontrollbesöket samt, om en provning har utförts, en provningsrapport.

5. Tillverkaren måste, under minst tio år efter det att tillverkningen av produkten har upphört, hålla följande tillgängligt för de nationella myndigheterna:

- Den dokumentation som avses i punkt 3.1 andra stycket tredje strecksatsen.
- De ändringar som avses i punkt 3.4 andra stycket.
- De beslut och rapporter från det anmälda organet som avses i punkt 3.4 sista stycket samt i punkterna 4.3 och 4.4.

6. Varje anmält organ skall ge övriga anmälda organ relevant information om de godkännanden av kvalitetssystem som har utfärdats eller återkallats.

Bilaga 17

Bedömning av produktöverensstämmelse i samband med buller och avgasutsläpp

1. För kontrollen av produktöverensstämmelse av en motorfamilj skall ett urval motorer tas ur tillverkningsserien. Tillverkaren skall bestämma antalet motorer (n) i urvalet efter överenskommelse med det anmälda organet.

2. Det aritmetiska medelvärdet X av de resultat som erhållits för urvalet skall beräknas för varje reglerad komponent i buller och avgasutsläpp. Tillverkningsserien skall anses överensstämma med kraven (godkännande) om följande villkor uppfylls:

$$X + k \cdot S \leq L$$

S är standardavvikelsen där:

$$S = \sum (x - X)^2 / (n - 1)$$

X = resultatens aritmetiska medelvärde

x = de enskilda resultaten för urvalet

L = det aktuella gränsvärdet

n = antal motorer i urvalet

k = statistisk faktor beroende på n (se tabell)

n	k	n	k
2	0,973	11	0,265
3	0,613	12	0,253
4	0,489	13	0,242
5	0,421	14	0,233
6	0,376	15	0,224
7	0,342	16	0,216
8	0,317	17	0,21
9	0,296	18	0,203
10	0,279	19	0,198

Om $n \geq 20$ sätts $k = 0,860 / \sqrt{n}$.

N 30 Republikens presidents förordning (2001:5) om allmän trafikplikt i lufttrafiken mellan Mariehamn och Stockholmsområdet

(FFS 25/2001)

1 §. De förvaltningsuppgifter som avses i rådets förordning (EEG) nr 2408/92 om EG-lufttrafikföretags tillträde till flyglinjer inom gemenskapen, till den del det gäller införande av allmän trafikplikt mellan Mariehamn och Stockholmsområdet och övriga förvaltningsuppgifter, som inträder till följd av införandet, skall skötas av Ålands [landskapsstyrelse].

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 februari 2001.

N 31 Republikens presidents förordning (2008:143) om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats

(FFS 431/2008)

1 §. För samråd och för att säkerställa informationsgången mellan Luftfartsverket (*Finavia*) och Ålands landskapsregering finns en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats.

Den beslutanderätt som Finavia har i egenskap av statligt affärsverk överförs inte genom denna förordning.

2 §. Samrådsdelegationen utses för två år i sänder, och den består av en ordförande och tre medlemmar.

Finavia utser ordföranden och en medlem och landskapsregeringen två medlemmar.

3 §. Innan Finavia utför större underhålls-, ombyggnads- eller reparationsåtgärder eller andra förbättringsåtgärder vid flygplatsen ska saken behandlas i samrådsdelegationen.

N 31 RPF (2008:143) om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats

Samrådsdelegationen ska också behandla frågor som har betydelse för flygplatsens öppettider och säkerhet samt andra flygplatsfrågor som i övrigt är av vikt för landskapet.

4 §. Delegationen ska sammanträda minst två gånger per år och vid behov också oftare. Delegationen sammankallas av ordföranden eller på begäran av en medlem som landskapsregeringen utsett.

Finavia och landskapsregeringen svarar var för sig för sina företrädares kostnader.

Delegationen kan vid behov anta en arbetsordning.

5 §. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2008.

Utbildning

0 1 Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Uppbyggnad

Grundskolan är en nioårig skola som omfattar ett lågstadium med sex årskurser och ett högstadium med tre årskurser.

Grundskolan kan omfatta specialklasser som kan sammanföras till en specialskola.

2 §. Målsättning

Grundskolan skall ge en allmänbildande grundutbildning.

Den skall i sin undervisning och övriga verksamhet ge alla elever möjlighet att inhämta och utveckla sådana kunskaper och färdigheter som behövs för en harmonisk och allsidig personlighetsutveckling. I samarbete med hemmen skall grundskolan stöda elevernas utveckling till kreativa och ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar, som har ett sunt självförtroende.

Undervisningen skall ge eleverna insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen och kulturen. Verksamheten skall främja demokratiska värderingar, internationell förståelse, jämställdhet mellan könen och fredsvilja. Den skall utformas i enlighet med principerna om människors lika värde. Verksamheten i grundskolan skall bygga på ekologiska grundprinciper och präglas av respekt för och hänsyn till miljön.

3 §. Huvudmannaskap och allmän ledning

Kommunen är huvudman för grundskolan.

Kommunen skall ordna grundskoleundervisning för de läropliktiga barn som bor i kommunen. Denna uppgift kan kommunen sköta i samarbete med andra kommuner eller genom att utnyttja andra skolor än de kommunala.

Landskapsregeringen handhar den allmänna tillsynen och utvecklingen av grundskolan samt övervakar verkställigheten av denna lag.

4 §. Skoldistrikt

Kommunen skall vid behov delas upp i olika skoldistrikt så att det i varje distrikt finns endast en skola.

Ett skoldistrikt kan vara gemensamt för två eller flera kommuner.

5 §. Gemensamma skolor

Två eller flera kommuner kan ha en gemensam grundskola. En gemensam skola förvaltas av den kommun skolan är belägen i eller av ett kommunalförbund.

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl ålägga två eller flera kommuner att samarbeta för att upprätthålla en gemensam grundskola.

2 kap. Förvaltning

6 §. Kommunallagen

Om förvaltningen av grundskolan gäller vad som bestäms i eller med stöd av [kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland], om undantag inte görs i denna lag eller den förordning som givits med stöd av den.

Se E 1, Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland.

7 §. Kommunstyrelses och nämnds uppgift (2007/106)

Förvaltningen och övervakningen av verksamheten i grundskolan liksom de särskilda uppgifter som ankommer på skolnämnden enligt denna lag handhas av en skolnämnd, en annan nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. (2007/106)

Om en grundskola förvaltas av ett kommunalförbund skall förbundets styrelse fungera som skolnämnd och iakttä vad som bestäms om skolnämnder. Förbundets styrelse kan förvalta och övervaka medlemskommunernas skolväsen helt eller delvis.

Då en gemensam skola förvaltas av en kommun kan representanter för övriga samarbetande kommuner delta i kommunens skolnämnds sammanträden. Representanterna har yttranderätt men inte rösträtt vid sammanträdena.

8 §. Skoldirektör

I kommunen kan finnas en skoldirektör med uppgift att biträda skolnämnden. Skoldirektörens uppgifter kan även handhas av annan tjänsteman i ledande ställning i kommunen.

Tjänsten som skoldirektör kan vara gemensam för flera kommuner eller för ett kommunalförbund och en eller flera kommuner.

9 §. Skolstadga

Kommunfullmäktige skall anta en skolstadga för grundskolan. Skolstadgan skall innehålla de allmänna grunderna för grundskolans verksamhet.

O 1 Grundskolelag (1995:18)

10 §. Delegering

I skolstadgan kan bestämmas att en uppgift som, enligt denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, ankommer på skolnämnden eller en viss tjänsteman skall handhas av en annan kommunal nämnd eller tjänsteman.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller dock inte

- 1) godkännande av arbetsplan,
- 2) avstängning av en elev,
- 3) intagning eller överflyttning av en elev till specialundervisning utan vårdnadshavarens samtycke,
- 4) uppsägning av eller disciplinära åtgärder mot en tjänsteman eller timlärare eller
- 5) besättning av en ordinarie rektors- eller lärartjänst.

11 §. Rektor eller föreståndare

Varje grundskola skall ledas av en rektor eller föreståndare.

Vid en grundskola kan finnas en vice rektor.

Rektorn eller föreståndaren skall leda och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten i grundskolan.

12 §. Lärarkollegium

En grundskolas lärarkollegium består av skolans rektor eller föreståndare, lärare och timlärare.

Lärarkollegiet skall planera, främja och utveckla skolarbetet och verka för en god arbetsmiljö.

13 §. Elevråd

På grundskolans högstadium skall finnas ett elevråd vars uppgift är att planera elevernas gemensamma aktiviteter och främja skolarbetet. I frågor som i hög grad berör eleverna bör skolnämnden om möjligt inhämta elevrådets yttrande.

3 kap. Arbetstid och undervisning**14 §. Läsår**

Grundskolans läsår börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli.

15 §. (2007/112) Elevernas skolarbete

Elevernas skolarbete skall omfatta minst 188 arbetsdagar per läsår. Av särskilda skäl kan landskapsregeringen besluta att antalet arbetsdagar skall vara färre än 188. Om självständighetsdagen, trettondagen eller första maj infaller på annan vardag än lördag skall dessa dagar frånräknas arbetsdagarna.

Elevernas skolarbete börjar i augusti och slutar senast den 8 juni. Dag för skolarbetets början och slut liksom elevernas lov dagar fastställs av landskapsregeringen.

Elevernas vårdnadshavare skall i god tid underrättas om de tidpunkter som avses i 2 mom.

16 §. Undervisningen i grundskolan

Undervisningen i grundskolan bedrivs i form av allmänundervisning, specialundervisning, stödundervisning, elevhandledning och verksamhet utanför skolan.

Undervisningen är offentlig.

17 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket i grundskolan är svenska.

Vid språkundervisning kan respektive språk användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas.

Vid viss inriktning av undervisningen får med landskapsregeringens medgivande även något annat språk än elevens modersmål användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med målen för grundskolan.

Elever med annat modersmål än svenska skall om möjligt erhålla tillfällig stödundervisning på sitt modersmål.

För hörselskadade elever kan teckenspråk användas i undervisningen.

18 §. Läroämnen

I grundskolan ges undervisning i läroämnen och ämnesshelheter som dels är gemensamma för alla elever, dels valfria för den enskilda eleven. Läroämnen, ämnesshelheterna och undervisningen skall vara förenliga med målen för grundskolan.

De gemensamma läroämnena och ämnesshelheterna är svenska, engelska, matematik, naturkunskap, samhällskunskap samt konst- och färdighetsämnen.

De valfria läroämnena skall omfatta åtminstone ett av ämnena finska, tyska eller franska.

Undervisning i religionskunskap ska ges enligt den religion i det religionssamfund till vilket majoriteten av eleverna i landskapet hör. De elever som hör till nämnda religionssamfund deltar i undervisningen i sin egen religion. Om en elev tillhör ett annat religionssamfund än det som majoriteten av eleverna tillhör och vårdnadshavaren inte ordnar annan undervisning för eleven eller om eleven inte tillhör något religionssamfund ska eleven ges undervisning i livsåskådningskunskap. Elevens vårdnadshavare kan dock välja att eleven i stället för undervisning i livsåskådningskunskap ska undervisas i den religionskunskap som skolan ordnar även om eleven inte tillhör det religionssamfund vars religion undervisningen ges enligt. Om en elev tillhör flera än ett religionssamfund beslutar elevens vårdnadshavare om eleven ska undervisas enligt den religionskunskap eller livsåskådningskunskap som skolan ordnar eller enligt den undervisning som vårdnadshavaren enligt detta moments tredje mening har rätt att ordna. (2010/48)

Inom specialundervisningen kan skolnämnden medge undantag från bestämmelserna i 1-3 mom.

Eleven beslutar tillsammans med vårdnadshavaren om vilka valfria ämnen eleven skall delta i. Efter att ha hört vårdnadshavaren och eleven kan skolan göra de ändringar i valen som ett ändamålsenligt ordnande av undervisningen kräver. (2007/112)

19 §. Läroplan

Landskapsregeringen skall göra upp en läroplan för grundskolan.

I läroplanen skall målsättning och innehåll fastställas för undervisningen och den övriga verksamheten i grundskolan.

20 §. Arbetsplan

Varje skola skall varje läsår göra upp en arbetsplan som baserar sig på läroplanen.

Arbetsplanen skall godkännas av skolnämnden och tillställas landskapsregeringen för kännedom.

I arbetsplanen skall finnas närmare bestämmelser om skolans verksamhet under läsåret.

4 kap. Läroplikt och rätt till skolgång**21 §. Läroplikt**

Varje barn med hemort i landskapet är läropliktigt.

Läroplikten innebär en skyldighet för barnet att genomgå grundskolan eller inhämta motsvarande undervisning i en annan skola eller i sitt hem.

Läroplikten inträder det år barnet fyller sju år. Ett barn som på grund av handikapp inte kan få undervisning i den nioåriga grundskolan blir läropliktigt det år då det fyller sex år. Skolnämnden kan av särskilda skäl ge ett barn rätt att inleda sin skolgång ett år senare än det år då läroplikten inträder.

Läroplikten upphör då eleven uppfyllt sin skyldighet enligt 2 mom., men senast efter tio år och för ett handikappat barn som avses i 3 mom. efter elva år. (2006/43)

22 §. Rätt till skolgång

Varje läropliktigt barn skall erbjudas möjlighet att uppfylla sin läroplikt i grundskolan eller i en motsvarande skola för syn- och hörselskadade barn.

Rätten till skolgång inträder då barnet blir läropliktigt. Skolnämnden kan på ansökan av vårdnadshavaren bevilja ett barn rätt att inleda sin skolgång det år barnet fyller sex år.

Rätten till skolgång fortgår tills eleven har genomgått grundskolan, men längst till den 31 juli det år eleven fyller 18 år.

23 §. Prövning av och intyg över fullgjord läroplikt

Om en elev fullgör sin läroplikt hemma skall elevens framsteg prövas av skolnämnden i slutet av varje termin.

Om rätt för folkhögskola och medborgarinstitut att utge betyg över genomgång av grundskolans lärokurser eller en del av dem bestäms i förordning.

24 §. Ort för skolgången

En elev har rätt att gå i den grundskola till vars distrikt eleven hör.

Utan hinder av 1 mom. kan skolnämnden

1) på ansökan av vårdnadshavaren bevilja en elev rätt att gå i skola i ett annat skoldistrikt i hemkommunen eller i en annan kommun,

2) av särskild orsak bestämma att en elev temporärt under ett eller flera läsår skall gå i någon annan av kommunens grundskolor än i den till vars distrikt eleven hör,

3) bestämma att en viss del av undervisningen i en skola ordnas i en skola i ett annat skoldistrikt i hemkommunen eller i en annan kommun samt

4) bestämma att en elev skall gå i en skola i en annan kommun.

25 §. Elevernas skyldigheter vid skolgången

Eleverna skall utföra sina uppgifter samvetsgrant, uppträda hänsynsfullt, följa skolans ordningsregler samt hantera skolans egendom med respekt.

Om en elev inte iakttar vad som bestäms i 1 mom. kan skolan vidta disciplinära åtgärder.

26 §. Ledighet från skolgången

Om elevs ledighet från skolgången bestäms i skolstadgan.

27 §. Avstängning från skolgången

En elev som uppenbart stör undervisningen och som inte låter rätta sig av de disciplinära åtgärder som avses i 25 § 2 mom. kan av skolnämnden avstängas från skolgången under högst tre månader.

En elev som uppträder uppenbart hotfullt och som inte omedelbart låter rätta sig av en varning från rektor eller föreståndare kan av denne, efter samråd med lärarkollegiet, avstängas från skolgången under högst en vecka.

För en elev som avstängts med stöd av denna paragraf skall kommunen vidta lämpliga åtgärder som är ägnade att stöda eleven och ge eleven möjlighet att uppfylla sin läroplikt.

5 kap. Studiesociala förmåner**28 §. Avgifter för skolgången**

Verksamheten i grundskolan är avgiftsfri för eleverna. Eleverna skall utan kostnad ha tillgång till läromedel, skoltillbehör och arbetsmaterial som behövs för en tidsenlig undervisning.

29 §. Skolmåltider

Eleverna skall under varje arbetsdag erhålla en skolmåltid som är näringsmässigt väl sammansatt och tillräcklig.

Skolmåltiden är avgiftsfri för eleverna.

30 §. Skolskjuts

Skolnämnden skall ordna skolskjuts eller ledsagning för

1) elever i årskurserna ett till tre för vilka skolvägen är mer än tre kilometer och elever i årskurserna fyra till nio för vilka skolvägen är mer än fem kilometer och

2) elever vars skolväg är alltför ansträngande eller farlig med beaktande av elevens ålder eller andra omständigheter.

Skolskjutsen eller ledsagningen är avgiftsfri för eleverna.

Då en elev tas in i en skola på sätt som avses i 24 § 2 mom. 1 punkten är kommunen inte skyldig att ordna eller bekosta skolskjuts eller ledsagning för eleven.

Om skolskjuts inte kan ordnas på ett ändamålsenligt sätt skall skolnämnden, efter att ha hört vårdnadshavaren, ordna fri inkvartering för eleven.

31 §. Vård vid olycksfall

En elev som råkat ut för olycksfall i skolverksamheten eller under skolvägen har rätt till avgiftsfri vård.

Om skolhälsovård bestäms särskilt.

O 1 Grundskolelag (1995:18)

6 kap. Tjänster och tjänstemän**32 §. Allmänt**

På tjänsterna och tjänstemännen vid grundskolan tillämpas kommunallagen och vad som bestäms med stöd av den, om inte annat framgår av denna lag eller den förordning som givits med stöd av den.

33 §. Tjänster

I grundskolan kan finnas tjänst som rektor och tjänster som lärare, skolkurator, skolpsykolog och elevassistent. Lärartjänster är tjänster som lektor, klasslärare, specialklasslärare och speciallärare. (2007/112)

Lärartjänsterna skall inrättas i den mån skolans elevantal och timantalen i läroämnena förutsätter detta. Tjänsterna tillsätts av skolnämnden.

Två eller flera grundskolor kan ha gemensamma tjänster.

Vid en grundskola kan i enlighet med vad kommunerna och landskapet överenskommer inrättas lärartjänster vars innehavare är skyldiga att fullgöra en del av sin undervisningsskyldighet i en eller flera av landskapets skolor.

34 §. Timlärare

Timlärare kan anställas för de timmar för vilka det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänster. Timlärare är tillfälliga tjänstemän.

Timlärare anställs av skolnämnden.

35 §. Språkkunskaper

Ordinarie tjänstemän vid grundskolan skall behärska svenska fullständigt.

Tillfälliga tjänstemän skall kunna använda svenska språket i tal och skrift.

Utan hinder av 1 och 2 mom. skall tjänstemän som handhar undervisning som avses i 17 § 3 och 4 mom. kunna förstå svenska språket.

36 §. Behörighetsvillkor

Om behörighetsvillkoren för tjänstemännen vid grundskolan bestäms i förordning.

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren.

Till en tjänst skall den utnämnas som är skickligast och lämpligast av dem som uppfyller behörighetsvillkoren.

37 §. Anställningsvillkor

En rektor eller föreståndare skall utses på viss tid.

En lärare kan anställas på provotid under högst ett år.

En timlärare skall anställas på viss tid eller tillsvidare.

38 §. Tjänstemännens allmänna skyldigheter

Tjänstemännen skall fullgöra de uppgifter som ålagts dem i eller med stöd av denna lag och delta i utvecklandet av skolans verksamhet. Tjänstemännen skall i all verksamhet sträva efter att i samarbete med eleverna, deras vårdnadshavare och skolans personal nå de mål som uppställts för grundskolan.

39 §. Tystnadsplikt

Den som är anställd hos kommunen eller medlem av ett kommunalt organ får inte för utomstående tala

om vad han vid skötseln av uppgifter som rör skolväsendet har fått veta om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör en elev eller någon som är anställd hos kommunen eller medlemmar av en sådan persons familj, utan samtycke av den berörda personen eller hans vårdnadshavare.

Personal inom skolhälsovården eller annan elevvård samt tjänstemän vid kommunens grundskolor får utan hinder av 1 mom. och vad som i övrigt bestäms om tystnadsplikt lämna uppgifter, som är nödvändiga för att en elevs skolgång skall kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt, till varandra samt till organ inom kommunens eller landskapets förvaltning.

40 §. Pensioner

Den som innehar en rektors- eller lärartjänst eller är timlärare vid grundskolan har rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension samt andra förmåner av landskapets medel i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller personer i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande till landskapet. Den pensionsgrundande lönen bestäms utgående från det kommunala tjänstekollektivavtalet. (1998/65)

Då en tjänsteman som avses i 1 mom. avlidit, betalas efter honom familjepension av landskapets medel i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller personer som stått i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande till landskapet.

40a §. (2007/35) Pensionsskyddet för dem som anställs den 1 januari 2008 och därefter

Pensionsförmånerna för den som tillträder anställning som avses i 40 § 1 mom. den 1 januari 2008 eller därefter bestäms enligt landskapslagen (2007:29) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare.

Den som den 31 december 2007 innehar annan anställning inom landskapets pensionssystem och därefter, utan en enda dags avbrott, övergår till anställning som avses i 40 § 1 mom., omfattas inte av bestämmelserna i 1 mom.

Det ankommer på vederbörande kommun att ordna pensionsskyddet för de anställda som omfattas av bestämmelserna i 1 mom.

7 kap. Ersättande skolor**41 §. Allmänt**

Landskapsregeringen kan bevilja enskilda personer samt registrerade sammanslutningar och stiftelser tillstånd att inrätta skolor som ersätter grundskolan, ersättande skolor, om undervisningen i skolan grundar sig på ett internationellt känt pedagogiskt system eller har en särskild inriktning.

42 §. Läroplan

Landskapsregeringen kan ge huvudmannen för en ersättande skola rätt att följa en läroplan som avviker från grundskolans läroplan. Läroplanen skall göras upp av skolans direktion och godkännas av landskapsregeringen.

En genomgång av lärokurserna i en ersättande skola som följer en egen läroplan motsvarar en genomgång av motsvarande lärokurser i grundskolan.

43 §. Tillämpning av bestämmelserna om grundskolan
Vad som bestäms i 1-2 §§, 14-15 §§, 16 § 2 mom., 17 §, 19 § 2 mom., 20-21 §§, 28-31 §§, 33 § 2 mom., 38-39 §§ och 47-54 §§ i denna lag gäller i tillämpliga delar ersättande skolor.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. får en ersättande skola vars verksamhet finansieras av huvudmannen för skolan uppbära skäligen avgifter av eleverna.

44 §. Förvaltning

Övervakningen och förvaltningen av verksamheten i en ersättande skola skall handhas av en direktion som tillsätts av huvudmannen för skolan.

45 §. Reglemente

Direktionen skall anta ett reglemente för skolan. Reglementet skall innehålla bestämmelser om de allmänna grunderna för skolans verksamhet.

46 §. Intagning av elever

Skolnämnden i en ersättande skolas förläggingskommun fastställer, på förslag av den ersättande skolans direktion, grunderna för intagning av elever till skolan.

Beslut om intagning fattas av den ersättande skolans direktion.

8 kap. Finansiering

47 §. Landskapsandel

Kommunerna får landskapsandel för driftskostnader och anläggningskostnader för grundskolan och ersättande skolor enligt bestämmelserna i landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

48 §. Hemkommunernas kostnadsansvar

Om en elev går i en gemensam grundskola, i en grundskola i en annan kommun än hemkommunen eller i en ersättande skola vars verksamhet finansieras av kommunen, skall elevens hemkommun delta i skolans driftskostnader enligt de faktiska kostnaderna, om kommunerna inte kommit överens om någon annan grund för fördelningen av kostnaderna. (1998/28)

Etableringen av en gemensam skola finansieras så att bruttokostnaderna fördelas i förhållande till antalet läropliktiga från respektive deltagande kommun under det år kostnaderna avser, om kommunerna inte kommit överens om någon annan grund för fördelningen av kostnaderna.

Om en elev går i en ersättande skola vars verksamhet finansieras av huvudmannen för skolan, skall elevens hemkommun erlagga den enligt landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet per elev och åldersgrupp uträknade landskapsandelen till huvudmannen för den ersättande skolan. (1998/28)

Elevens hemkommun skall två gånger i året, den första gången i februari och den andra gången i oktober, betala de kostnader eller de landskapsandelar som avses i 1 och 3 mom. till grundskolans huvudman om inget annat avtalats. (1998/28)

När hemkommunens kostnadsansvar bestäms beaktas inte de kostnader som avses i 13 § landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet. Med elevens hemkommun avses den kommun, där eleven har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994) vid ingången av respektive termin. (1998/28)

Se Om 203 FL II

49 §. Kostnader för ersättande skolor

De ersättande skolornas verksamhet skall enligt avtal mellan huvudmannen för den ersättande skolan och förläggingskommunen finansieras av förläggingskommunen eller av huvudmannen för den ersättande skolan.

9 kap. Ändringssökande

50 §. Beslut av kommunala myndigheter

Beslut som en kommunal myndighet fattat enligt denna lag eller den förordning som givits med stöd av den skall överklagas enligt bestämmelserna i kommunallagen.

Med avvikelse från 1 mom. skall ett beslut som gäller en elev och som anges i förordning överklagas hos landskapsregeringen enligt bestämmelserna i självstyrelselagen. Beslutet skall överklagas inom 14 dagar.

Ett beslut om avstängning av en elev skall överklagas hos landskapsregeringen.

Ett beslut om godkännande av en arbetsplan får inte överklagas.

51 §. (1995/99) Beslut av huvudmannen för en ersättande skola (1998/18)

Beslut som huvudmannen för en ersättande skola fattat enligt denna lag eller den förordning som givits med stöd av den skall överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. Ett beslut som gäller en elev skall överklagas inom 14 dagar.

Ett beslut om godkännande av en arbetsplan får inte överklagas.

52 §. Beslut av landskapsregeringen

Beslut som landskapsregeringen fattat enligt denna lag eller den förordning som givits med stöd av den skall överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen enligt bestämmelserna i självstyrelselagen.

Se A 1, Självstyrelselag (1991:71) för Åland, 25 §

10 kap. Särskilda bestämmelser

53 §. Placering av en grundskola

En grundskola skall verka i lämpliga utrymmen och ha en ändamålsenlig omgivning för skolans verksamhet och elevernas aktiviteter utomhus.

54 §. Förordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

55 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1995.

Genom denna lag upphävs grundskollagen (1988:18) för landskapet Åland.

O 2 Grundskoleförordning (1995:95)

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

56 §. Övergångsbestämmelser

Då denna lag träder i kraft blir samtliga inrättade tjänster som ämneslärare och studiehandledare tjänster som lektor.

Samtidigt blir de av landskapet inrättade tjänsterna som skolpsykolog kommunala tjänster i enlighet med vad landskapet och kommunerna närmare överenskommer.

O 2 Grundskoleförordning (1995:95) för landskapet Åland**1 kap. Skoldistrikt****1 §. Distriktsindelning**

Vid indelning av en kommun i skoldistrikt skall bebyggelsen, skolornas placering och kommunikationerna beaktas, så att elevernas skolresor blir så trygga och korta som möjligt.

Ett lågstadium och ett högstadium kan bilda ett gemensamt skoldistrikt.

Ett skoldistrikt för högstadiet kan bildas om varje årskurs kommer att omfatta minst 32 elever.

2 §. Gemensam skola

Skolan i ett skoldistrikt som enligt 4 § grundskolelagen är gemensamt för en eller flera kommuner är en gemensam skola.

2 kap. Förvaltning**3 §. Skolstadga**

I skolstadgan skall finnas bestämmelser om

- 1) indelningen i skoldistrikt och skolornas placering,
- 2) intagningen av elever,
- 3) ordnandet av skolskjuts och inkvartering,
- 4) uppgifter för skolnämnden och de tjänstemän som är underställda nämnden,
- 5) de främmande språk som är valfria läroämnen för eleverna,
- 6) rutiner för elevernas val av valfria läroämnen samt
- 7) vilka frågor skolnämnden skall inhämta elevrådets yttrande över.

4 §. Representer i skolnämnden

Då en gemensam skola förvaltas av en kommun skall det antal representer de övriga samarbetande kommunerna har rätt att tillsätta i förläggningsskolekommunens skolnämnd, fastställas utgående från antalet elever från respektive kommun i den gemensamma skolan.

3 kap. Arbetstid och undervisning**5 §. Läsårets arbete och arbetsplan**

Läsårets arbete skall planeras och skolans arbetsplan görs upp i god tid innan elevernas skolarbete börjar.

6 §. Upphävd (2007/113).**7 §. Arbetsdag**

Med arbetsdag avses skoldagar av den längd som fastställs i arbetsordningen, skolarbetets första dag samt respektive termins sista dag. (2007/113)

Arbetsdagen består av lektioner som pågår 60 minuter, varav minst 45 minuter används till undervisning och minst tio minuter till rast. En lektion kan delas in avvikande från detta om det är ändamålsenligt med tanke på elevernas ålder och utvecklingsnivå, läroämnet eller det arbetssätt som tillämpas vid undervisningen.

Under varje arbetsdag skall hållas en måltidsrast som varar minst 30 minuter.

8 §. Elevernas arbetsmängd

Elevernas arbetsmängd får inte vara större än att de, med beaktande av arbetsdagens längd, skolvägen och hemuppgifterna, får tillräcklig tid för vila, rekreation och fritidsintressen.

Om elevernas arbetsmängd per dag och per vecka bestäms i läroplanen.

9 §. Undervisningsgrupper

Elever från olika årskurser kan undervisas tillsammans i en undervisningsgrupp om det med hänsyn till undervisningen är ändamålsenligt.

I en specialklass för handikappade elever, som avses i 21 § 3 mom. grundskolelagen, får det finnas högst åtta elever i en undervisningsgrupp. Då fråga är om gravt utvecklingsstörda får det finnas högst fem elever i en undervisningsgrupp.

4 kap. Läroplikt och rätt till skolgång**10 §. (2007/113) Fastställande av hemort**

Ett barns hemort fastställs enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994).

Se Lag om hemkommun, Om 203 FL II

11 §. Inledande av skolgången det år barnet fyller sex respektive åtta år

Om vårdnadshavaren vill att barnet skall inleda skolgången det år barnet fyller sex år eller åtta år, skall vårdnadshavaren visa att det finns skäl för detta. Vid behov skall vårdnadshavaren visa att barnet har undersökts psykologiskt eller medicinskt.

12 §. Inledande av skolgången i annan än första årskursen

Om en vårdnadshavare vill att barnet skall börja skolgången i en annan årskurs än den första, skall vårdnadshavaren genom intyg visa att barnet har tillräckliga kunskaper och färdigheter för årskursen.

Om vårdnadshavaren saknar intyg över barnets kunskaper och färdigheter skall dessa vid behov prövas av skolans föreståndare eller rektor.

13 §. Fullgörande av läroplikten annanstans än i grundskolan

Om ett barn fullgör sin läroplikt hemma eller i en annan skola än grundskolan, skall vårdnadshavaren underrätta skolnämnden om detta före läsårets början.

14 §. Folkhögskolans och medborgarinstitutets rätt att utge betyg (1999/54)

Ålands folkhögskola har rätt att utge betyg över genomgång, helt eller delvis, av grundskolans lärokurser, om den studerande innehar de kunskaper som fordras för betyg från grundskola. Ålands folkhögskolas behörighet att utge betyg skall framgå av betyget. (1999/54)

Medborgarinstitutet i Mariehamn har rätt att efter särskild examen utge betyg över genomgång, helt eller delvis, av grundskolans lärokurser. Medborgarinstitutets behörighet att utge betyg skall framgå av betyget.

15 §. Vårdnadshavarens ansvar för att barnet fullgör sin läroplikt

Vårdnadshavaren för ett läropliktigt barn skall se till att barnet fullgör sin läroplikt.

En vårdnadshavare för ett läropliktigt barn som inte fullgör sin läroplikt kan dömas till böter.

En arbetsgivare som hindrar ett läropliktigt barn att fullgöra sin läroplikt kan dömas till böter.

16 §. Ort för skolgången

Rätt enligt 24 § 1 mom. 1 p. grundskolelagen att gå i skola i ett annat skoldistrikt kan beviljas om detta inte medför väsentliga organisatoriska och ekonomiska konsekvenser för någon av skolorna och skolenämnden i den kommun där skolan eleven vill gå i, om detta inte är hemkommunen, gett sitt samtycke.

17 §. Disciplinära åtgärder mot en elev

Följande disciplinära åtgärder kan vidtas mot en elev:

1) läraren kan visa ut en elev ur klassen för högst den del som återstår av lektionen, om eleven stör undervisningen,

2) läraren eller skolans föreståndare eller rektor kan ge en elev kvarsittning under högst två timmar, om eleven uppför sig olämpligt, samt

3) skolans föreståndare eller rektor kan ge eleven en skriftlig varning, om eleven inte låter rätta sig av de åtgärder som avses i 1 och 2 p.

Innan disciplinära åtgärder som avses i 1 mom. 2 och 3 p. vidtas mot en elev skall skolans föreståndare eller rektor tillsammans med eleven och de lärare som berörs utrett orsaken till att eleven inte uppfyllt sina skyldigheter enligt 25 § 1 mom. grundskolelagen.

Skolan skall föra ett register över disciplinära åtgärder som vidtagits mot skolans elever.

18 §. Avstängning från skolgången

Innan en elev avstängs från skolgången skall elevens vårdnadshavare höras. Skolan skall föra ett register över avstängningar av skolans elever.

5 kap. Studiesociala förmåner**19 §. Skolskjuts**

En elevs skolskjuts är ordnad på ett ändamålsenligt sätt om den dagliga skolfärden, inklusive väntetider, tar högst tre timmar för en elev på lågstadiet eller i specialklass och högst fyra timmar för en elev på högstadiet.

20 §. Väntan i skolan

Om en elev på grund av skolarbetets organisering eller skolskjutsens ordnande måste tillbringa tid i skolan utanför lektionstid, skall eleven ha en möjlighet att sköta hemuppgifter eller bedriva andra studier under tillsyn.

21 §. Inkvartering för elever

Fri inkvartering för en elev omfattar avgiftsfri kost och logi samt skjuts mellan inkvarteringsstället och hemmet den dag då elevernas skolarbete börjar och slutar samt före och efter veckoslut och andra lov dagar. (2007/113)

En elev har inte rätt till fri inkvartering under jul- och sommarloven, inte heller utan tvingande skäl under annat lov eller vid avbrott i skolarbetet under minst två dagar.

6 kap. Tjänster och tjänstemän**22 §. Tjänster**

Undervisningen på lågstadiet skall i huvudsak skötas av klasslärare och undervisningen på högstadiet i huvudsak av lektorer. Specialundervisning skall i huvudsak skötas av specialklasslärare och speciallärare.

23 §. Inrättande av rektorstjänst

En rektorstjänst kan inrättas vid en högstadieskola och en sådan lågstadieskola som varaktigt har minst åtta basgrupper samt vid en låg och högstadieskola som varaktigt har minst fyra basgrupper.

24 §. Utseende av vice rektor, föreståndare och vice föreståndare

I skolor där en rektorstjänst inrättas skall även en vice rektor utses.

I skolor där en rektorstjänst inte inrättats skall en föreståndare utses.

I skolor med minst två lärare skall en vice föreståndare utses.

Vice rektor, föreståndare och vice föreståndare skall utses bland skolans lärare.

Då en vice rektor, en föreståndare eller en vice föreståndare utses skall en lärare som är behörig för sin tjänst väljas framom en lärare som inte är behörig.

25 §. Klassföreståndare

På grundskolans högstadium skall det finnas klassföreståndare.

26 §. Skyldighet för lärare att sköta en annan lärares uppgifter

En lärare är skyldig att under högst tre arbetsdagar åt gången sköta även en annan lärares uppgifter när denne till följd av ett oförutsett hinder inte kan sköta sina uppgifter och en vikarie inte kan fås.

7 kap. Behörighetsvillkor för tjänstemän och timlärare**27 §. Språkkunskaper**

En tjänstemans språkkunskaper bedöms i enlighet med förordningen om ådagaläggande av kunskap i svenska och finska språken (FFS 442/1987).

28 §. Skoldirektör

Behörig för en tjänst som skoldirektör är den som har en för uppgiften lämplig högre högskoleexamen

O 3 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

eller är behörig som lärare i grundskolan och som avlagt examen i undervisningsförvaltning eller mellersta vitsordet i skolförvaltning.

29 §. Rektor, lärare och timlärare

Behörig för en tjänst som rektor, lärare eller timlärare är den som uppfyller de behörighetsvillkor som enligt rikslag ställs för motsvarande tjänst eller befattning.

30 §. Lektor, specialklasslärare och speciallärare

Behörig för en tjänst som lektor, specialklasslärare eller speciallärare är den som uppfyller de behörighetsvillkor som enligt rikslag ställs för motsvarande tjänst eller befattning samt den som beviljats ett behörighetsintyg av landskapsregeringen på grund av lärarutbildning i Danmark, Island, Norge eller Sverige.

31 §. Skolpsykolog och skolkurator

Behörig för en tjänst som skolpsykolog är den som har för uppgiften lämplig högre högskoleexamen.

Behörig för en tjänst som skolkurator är den som har för uppgiften lämplig högskoleexamen.

32 §. Elevassistent

Behörig för en tjänst som elevassistent är den som har en för uppgiften lämplig utbildning.

33 §. Tillfälliga tjänstemän och timlärare

Som tjänsteman eller timlärare kan under högst ett läsår anställas den som inte uppfyller behörighetsvillkoren men som har tillräcklig skicklighet och förmåga att sköta tjänsten eller uppgiften.

8 kap. Upphävd (1998/32).

34-41 §§. Upphävda (1998/32).

9 kap. Ändringssökande**42 §. Ärenden som gäller en elev**

Ärenden som avses i 50 § 2 mom. grundskolelagen och som gäller en elev är

- 1) intagning av en elev
- 2) beviljande av rätt att börja skolgången ett år tidigare eller senare än det år läroplikten inträder,
- 3) överföring mot vårdnadshavarens vilja av en elev till annan än tillfällig specialundervisning samt
- 4) annan än tillfällig befrielse av en elev från studier i ett visst ämne.

43 §. Besvärssförbud

Ändring får inte sökas genom besvär i beslut som gäller

- 1) byte av valfritt läroämne,
- 2) elevbedömning och uppflyttning från årskurs,
- 4) tillstånd för en elevs ledighet från skolgången eller
- 5) disciplinära åtgärder mot en elev, med undantag av avstängning.

I 43 § har det aldrig funnits en 3 punkt

10 kap. Särskilda bestämmelser**44 §. Elevklubbar**

En grundskola kan ha elevklubbar i vilkas verksamhet andra än grundskolans elever får delta.

45 §. Avvikelse från läroplanen och förordningen

Landskapsregeringen kan bevilja en grundskola rätt att avvika från bestämmelserna i läroplanen och denna förordning för försöksverksamhet som är ändamålsenligt för det allmänna utvecklandet av grundskolan.

46 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 december 1995. Åtgärder som verkställigheten av denna förordning förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (2007/113):

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2008.

Bestämmelserna om elevernas skolarbete ska tillämpas första gången på det läsår som börjar den 1 augusti 2008.

O 3 Landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Lagens tillämpningsområde och tillsynsmyndighet**

I denna lag finns bestämmelser om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå samt om gymnasieexamen. Landskapsregeringen har ett övergripande utvecklings-, lednings- och tillsynsansvar för den utbildning och verksamhet som bedrivs med stöd av denna lag.

2 §. Gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå

Med gymnasieutbildning avses allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning, som leder till en gymnasieexamen med angiven studie- eller yrkesinriktning. Gymnasieutbildning ska med grundskolan som grund ge de studerande kunskaper och färdigheter som förberedelse för högskolestudier eller andra på gymnasieutbildningen baserade studier eller för att självständigt utöva ett yrke.

Den allmänbildande gymnasieutbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen kan kombineras i olika utbildningsprogram.

Med annan utbildning på gymnasienivå avses allmänbildande eller yrkesinriktad utbildning ordnad som *kompletteringsutbildning*, vilket krävs för att bibehålla eller uppnå en kompetens, *vidareutbildning* som höjer kompetensen genom att bygga på en tidigare avlagd examen med en högre examen, *fortbildning* som krävs för att en yrkesverksam ska kunna bibehålla och utveckla sin yrkesskicklighet samt *kursverksamhet*.

3 §. Gymnasieutbildningens allmänna mål

Gymnasieutbildningen ska vara tillgänglig för alla. De studerande ska ges kunskaper och färdigheter som de behöver för fortsatta studier eller för att självständigt utöva ett yrke. Utbildningen ska främja entreprenörskap, social och kommunikativ kompetens, samarbetsförmåga samt ett livslångt lärande.

Gymnasieutbildningen ska främja de studerandes utveckling till harmoniska människor och ansvars-kännande samhällsmedlemmar. I utbildningen ska hänsyn tas till studerande med funktionsnedsättning

eller särskilda behov. De studerande ska ges inflytande, medansvar och delaktighet i planering och genomförande av studierna.

Undervisningen ska ge de studerande insikter i och förståelse för landskapets självstyrelse, historia och kultur samt värna det svenska språket.

Verksamheten ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar, främja principen om alla människors lika värde, internationell förståelse och fredsvilja samt främja jämställdhet mellan könen.

4 §. Huvudman

Gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå ordnas vid myndigheten Ålands gymnasium i skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. Landskapsregeringen är huvudman för utbildningen vid Ålands gymnasium.

Landskapsregeringen kan bevilja offentlig- och privaträttsliga juridiska personer tillstånd att ordna utbildning som vid sidan av Ålands gymnasium erbjuder gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå. Dessa huvudmän benämns i denna lag fristående huvudmän. I tillståndet ska åtminstone följande uppgifter anges: det ansvariga förvaltningsorganet för skolan, utbildningsuppgiften, examina, utvärdering av utbildningen, möjligheterna att rätta beslut och uppbära avgifter samt övriga grunder för att ordna utbildningen. I ett tillstånd ska landskapsregeringen ange om en fristående huvudman har rätt att tillsätta yrkesråd samt att besluta om tillgodoräkande av tidigare studier och kunnande samt om validering för arbetsmarknadens behov. Landskapsregeringen kan bevilja landskapsbidrag till fristående huvudmän som erbjuder gymnasieutbildning som uppfyller de krav som bestäms i denna lag. Landskapsregeringen kan i förordning besluta närmare om villkoren för beviljandet av landskapsbidrag. Landskapsregeringen kan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning om utbildningen inte fyller de krav som bestäms för beviljandet av tillståndet eller om utbildningen ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av denna lag.

5 §. Benämningar i denna lag

I denna lag används även de kortare benämningarna lyceet för Ålands lyceum och yrkesgymnasiet för Ålands yrkesgymnasium. För Ålands gymnasiums samordnings- och resursenhet används även benämningen samordningsenheten.

Med skola avses i denna lag de skolor som finns inom Ålands gymnasium såväl som skolor som upprätthålls av fristående huvudmän.

2 kap. Utbildning och undervisning

Utbildning och undervisningsformer

6 §. Inledande bestämmelser

Utbildning kan ordnas som när-, distans-, formsundervisning och läroavtalsutbildning. Utbildning kan vidare ordnas i praktiska arbetsuppgifter

och som lärande i arbete. Sådan utbildning kan ges på en arbetsplats. Studierna kan delvis ordnas på annat sätt om en studerande redan till någon del anses ha de kunskaper och färdigheter som motsvarar de studier som ingår i examen eller om det är motiverat på grund av den studerandes hälsotillstånd.

Undervisningen är offentlig med undantag för undervisning som ordnas på arbetsplatser. En rektor kan av särskilda skäl begränsa tillträde till undervisning.

Läsåret börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli.

7 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket är svenska. Vid språkundervisning kan respektive språk användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas. I enlighet med landskapsregeringens tillstånd får även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med målen för utbildningen.

8 §. Allmänbildande gymnasieutbildning

Allmänbildande gymnasieutbildning motsvarar tre års heltidsstudier som ska slutföras senast inom fyra år. Med grundskolan som grund förbereder den allmänbildande gymnasieutbildningen de studerande för högskolestudier samt andra på gymnasieutbildning baserade studier.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning bestämmelser om den allmänbildande gymnasieutbildningens innehåll och omfattning.

Närmare bestämmelser om den allmänbildande gymnasieutbildningen finns i läroplansgrunderna.

9 §. Grundläggande yrkesutbildning

Grundläggande yrkesutbildning motsvarar tre års heltidsstudier som ska slutföras senast inom fyra år. Utbildningen ordnas i form av utbildningsprogram. Den grundläggande yrkesutbildningen ska med grundskolan som grund ge den studerande sådana teoretiska och praktiska kunskaper och färdigheter som krävs för att självständigt utöva ett yrke. Den grundläggande yrkesutbildningen ska dessutom förbereda de studerande för yrkesinriktad högskoleutbildning eller andra på gymnasieutbildning baserade studier.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning bestämmelser om den grundläggande yrkesutbildningens innehåll och omfattning samt om examensbenämningar för gymnasieexamina med yrkesinriktning.

Närmare bestämmelser om grundläggande yrkesutbildning finns i läroplansgrunderna.

10 §. Kompletteringsutbildning och vidareutbildning

En kompletteringsutbildning och en vidareutbildning bygger på en gymnasieutbildning. Kompletteringsutbildning och vidareutbildning ska med gymnasieutbildningen som grund eller med ett tillräckligt kunnande som grund ge den studerande ytterligare teoretiska och praktiska kunskaper och färdigheter som krävs för att kvalificera sig för krävande uppgifter inom ett yrkesområde. Utbildningen ordnas i nära samarbete med arbetslivet. Utbildningen ska förmedla

O 3 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

kunskap som genererats inom berört arbetslivsområde och utformas så att en hög kvalitet och yrkesrelevans uppnås.

Utbildningen kan leda till en examen inom angivet yrkesområde.

Landskapsregeringen beslutar i landskapsförordning om utbildningens omfattning samt om examensbenämningar för examina som avses i denna bestämmelse.

11 §. *Läroavtal och läroavtalsutbildning*

En läroavtalsutbildning är en yrkesutbildning som ges på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter kombinerad med teoretisk undervisning. Läroavtalsutbildning kan ges som grundläggande yrkesutbildning, kompletteringsutbildning, vidareutbildning eller annan yrkesinriktad utbildning.

Närmare bestämmelser om läroavtalsutbildning finns i landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning. Med iakttagande av lagstiftningen om läroavtalsutbildning beslutar huvudmannen om läroavtals, företagarläroavtals och tjänstemannaläroavtals innehåll, form och villkor för godkännande samt om det personliga studieprogrammet.

Se O 9, Landskapslag (1998:59) om läroavtalsutbildning

12 §. *Utbildning i praktiska arbetsuppgifter och lärande i arbete*

Utbildning som avses i 9 och 10 §§ kan i fråga om praktiska arbetsuppgifter och lärande i arbete ges på en arbetsplats. Sådan utbildning ska bygga på ett skriftligt avtal mellan skolan och arbetsgivaren. Annan utbildning på en arbetsplats än läroavtalsutbildning ska ordnas så att den studerande inte står i ett arbetsavtalsförhållande till arbetsgivaren. Om det särskilt avtalas kan annan utbildning ordnas även så att ett arbetsavtal ingås.

I enlighet med det som gäller för arbetstagare svarar arbetsgivaren för en studerandes skydd i arbetet vid utbildning på en arbetsplats, även i de fall en studerande inte står i ett anställningsförhållande till arbetsgivaren.

13 §. *Tystnadsplikt för studerande*

En studerande i utbildning som ordnas i anslutning till praktiska arbetsuppgifter på en arbetsplats omfattas av de bestämmelser om tystnadsplikt som gäller för arbetstagare och tjänstemän i motsvarande arbetsuppgifter.

14 §. *Stödundervisning och specialundervisning*

Stödundervisning ges, utöver eller som alternativ till den övriga undervisningen, till studerande som tillfälligt inte lyckas följa studietakten eller annars behöver sådant stöd.

Specialundervisning ges, utöver eller som alternativ till den övriga undervisningen, till studerande som har

1) lindriga inlärnings- eller anpassningssvårigheter, eller som har

2) konstaterats ha behov av det på grund av funktionsnedsättning eller därmed jämförbar orsak.

Inom specialundervisningen ska undervisningen anpassas så att den studerande i så stor utsträckning

som möjligt når samma kompetens som i annan utbildning.

För studerande som överförs till annan än tillfällig specialundervisning ska utarbetas en individuell plan för specialundervisning.

Närmare bestämmelser om stödundervisningen, specialundervisningen och om den individuella plan som avses i 4 mom. fastställs i läroplansgrunderna.

15 §. *Studiehandledning*

En studerande har rätt att få studiehandledning. Till studiehandledning hör att bistå de studerande vid val av studievägar samt att underlätta övergången mellan utbildningar och utbildningsnivåer.

Läroplansgrunder, läroplan och personlig studieplan

16 §. *Läroplansgrunder*

Landskapsregeringen ska besluta om läroplansgrunder för gymnasieutbildningen och annan utbildning på gymnasienivå. I läroplansgrunderna fastställs de övergripande målen för utbildningen och beskrivs den underliggande kunskapssynen. I läroplansgrunderna anges grunderna för sådana individuella val som kan leda till fler än en examen.

I läroplansgrunderna fastställs även bestämmelser om

- 1) särskilda temaområden i utbildningen,
- 2) stödundervisning och specialundervisning,
- 3) studiehandledning,
- 4) studerandes personliga studieplan,
- 5) individuell plan för specialundervisning som avses i 14 § 3 mom.,
- 6) tillgodoserande av tidigare studier och erkännande av kunskaper,
- 7) generella bedömningsgrunder för yrkesprov och för validering som krävs för att enligt arbetsmarknadsbehov utöva ett visst yrke,
- 8) bedömning och utfärdande av betyg och intyg som avses i 32 §,
- 9) intern utvärdering och kvalitetssäkring av utbildningen samt om
- 10) övriga grunder för utbildningen.

För den *allmänbildande gymnasieutbildningen* finns i läroplansgrunderna särskilda bestämmelser om

- 1) vilka läroämnena är och grunderna för de olika läroämnena,
- 2) fördelning av undervisningstid mellan olika ämnen och ämnesgrupper samt om
- 3) bedömning av studerandes prestationer.

För den *grundläggande yrkesutbildningen* finns i läroplansgrunderna särskilda bestämmelser om

- 1) vilka ämnen som ingår i de obligatoriska allmänna ämnena och grunderna för de olika obligatoriska allmänna ämnena,
- 2) grunder för yrkesämnesstudier och lärande i arbete,
- 3) fördelning av undervisningstid mellan obligatoriska allmänna ämnen, yrkesämnen och valbara ämnen samt om
- 4) bedömning av studerandes prestationer.

För kompletteringsutbildning och vidareutbildning samt sådan annan utbildning som avses i 27 § finns i läroplansgrunderna särskilda bestämmelser om målen och fördelningen mellan de yrkesspecifika ämnena och lärande i arbete.

17 §. Läroplan

Utgående från läroplansgrunderna ska skolans ansvariga förvaltningsorgan anta läroplaner för den allmänbildande utbildningen, för enskilda utbildningsprogram inom den grundläggande yrkesutbildningen samt för annan utbildning på gymnasienivå.

I en läroplan beskrivs mål och innehåll för lärandet, ämnesuppdelning och uppdelning i examensdelar. Läroplaner ska möjliggöra studerandes individuella val i studierna.

Landskapsregeringen fastställer med beaktande av läroplansgrunderna en läroplan för de obligatoriska allmänna ämnena, vilken är gemensam för alla utbildningsprogram inom den grundläggande yrkesutbildningen.

Antagna läroplaner ska lämnas till landskapsregeringen för kännedom.

18 §. Personlig studieplan

Rektorn ska tillse att det för varje studerande upprättas en personlig studieplan samt att studieplanen revideras vid behov. Studieplanen ska innehålla uppgifter om den studerandes studiegång och om de val av kurser och examensdelar som den studerande har gjort.

3 kap. Bedömning och examen

19 §. Bedömningens syfte

De studerandes inläring, skolarbete och kunnande ska bedömas mångsidigt. Bedömningens syfte är att leda och stimulera de studerande i deras studier samt att utveckla deras förutsättningar att bedöma sig själva.

20 §. Bedömning inom yrkesutbildning

Inom grundläggande yrkesutbildning och annan yrkesinriktad utbildning på gymnasienivå ska den studerandes yrkeskunnande bedömas, förutom genom annan form av bedömning, utgående från yrkesprov som den studerande genomgår i arbetssituationer eller arbetsuppgifter på en arbetsplats, i skolan eller på någon annan plats som skolan anvisar.

21 §. Beslut om bedömning

Vid bedömning av en studerandes studieprestationer och kunnande beslutar den lärare som svarar för undervisningen i de studier som ska bedömas eller, om lärarna är flera, lärarna gemensamt. I fråga om den i examen ingående utbildningen som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter, bedöms den studerandes yrkeskunnande av den lärare som svarar för undervisningen och en av arbetsgivaren utsedd person gemensamt. Vid bedömning av yrkesprov beslutar de utsedda bedömare, eller inom Ålands yrkesgymnasium de arbetslivsföreträdare som utsetts av berört yrkesråd, gemensamt eller var för sig.

Vid bedömning av de teoretiska studierna i läroavtalsutbildningen beslutar läraren eller, om lärarna är flera, lärarna gemensamt och i den utbildning som sker på en arbetsplats en person som arbetsgivaren utser. Skolans ansvariga förvaltningsorgan beslutar om sammanställandet av bedömningen av de teoretiska studierna och om bedömningen av den utbildning som sker på en arbetsplats.

22 §. Rättelse av bedömning av prestation

En studerande som är missnöjd med bedömningen av sin prestation eller med tillgodoräknande av studier som den studerande har fullgjort i annan utbildning, eller på annat sätt visat kunnande, kan skriftligen eller muntligen begära rättelse inom 14 dagar från det att den studerande fått del av bedömningen. En begäran om rättelse av bedömning av en prestation begärs hos den eller de lärare, eller annan person, som har utfört bedömningen. Om den studerande är missnöjd med det beslut han eller hon därvid fått ska ärendet överlämnas till rektor för avgörande. Om den studerande är missnöjd även med rektors beslut ska ärendet överlämnas till landskapsregeringen som ska pröva om en ny bedömning ska göras.

Ett yrkande om rättelse av bedömningen av ett yrkesprov riktas till berört yrkesråd. Den studerande kan begära att landskapsregeringen omprövar ett beslut som yrkesrådet fattat med anledning av ett rättelseyrkande.

Om landskapsregeringens beslut angående ett rättelseyrkande innebär att en ny bedömning ska göras ska landskapsregeringen också besluta vem som ska utföra den nya bedömningen.

23 §. Validering

Validering är en process med strukturerad bedömning, värdering, dokumentation samt erkännande av en persons kunskaper och kompetens, oberoende av hur de förvärvats.

En sökandes kunnande ska visas och bedömas enligt vad läroplanen och fastställda bedömningsgrunder kräver.

Validering regleras närmare i landskapsförordning.

24 §. Tillgodoräknande av tidigare studier och kunnande

En studerande i gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå har rätt att tillgodoräkna sig studieprestationer som har slutförts i andra sammanhang och kunnande som förvärvats på annat sätt om innehållet i huvudsak motsvarar vad som krävs enligt läroplanen. Vid behov ska kunnandet visas på det sätt skolan bestämmer. Genom erkännande av kunnande kan den studerande få obligatoriska, alternativa eller valfria studier som ingår i läroplanen tillgodoräknade.

Beslut om tillgodoräknande av studieprestationer som slutförts i ett annat sammanhang eller kunnande som förvärvats på annat sätt fattas av rektor.

25 §. Allmänbildande gymnasieexamen

Då en studerande har slutfört sin i 8 § avsedda allmänbildande gymnasieutbildning i enlighet med i läroplanen fastställda mål erhåller den studerande

O 3 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

en allmänbildande gymnasieexamen. I den allmänbildande gymnasieexamen ingår ett gymnasieexamensbetyg som utfärdas av Ålands lyceum och ett studentexamensbetyg som utfärdas av studentexamensnämnden.

I studentexamen ingår deltagande i minst fyra studentexamensprov. Den studerande ska avlägga prov i svenska och litteratur samt enligt eget val tre prov av en grupp som består av provet i finska, provet i ett främmande språk, provet i matematik och provet i ett realämne. Utöver dessa prov kan den studerande delta i ett eller flera extra prov.

26 §. Gymnasieexamen med yrkesinriktning

Då en studerande har slutfört sin i 9 § avsedda grundläggande yrkesutbildning i enlighet med i läroplanen fastställda mål erhåller den studerande en gymnasieexamen med yrkesinriktning. I gymnasieexamen med yrkesinriktning ingår ett gymnasieexamensbetyg och ett yrkesprovsbetyg vilka utfärdas av Ålands yrkesgymnasium.

I riket gällande examensbenämningar för grundexamen är tillämpliga i landskapet, om inte annat särskilt stadgas om examensbenämningar i landskapsförordning.

27 §. Annan examen

Sådan annan utbildning på gymnasienivå som avses i 2 § 3 mom. kan avslutas med en examen. Med examen klarläggs om de studerande har uppnått de kunskaper och färdigheter som yrkesskickligheten inom ett studieområde eller angivet yrkesområde förutsätter.

Närmare bestämmelser om vad som ska ingå i betyg och intyg som ingår i den examen som avses i 1 mom. ges i läroplansgrunderna.

28 §. Examensnämnd

Landskapsregeringen tillsätter för tre år i sänder en examensnämnd med uppgift att leda, ordna och genomföra studentexamen. Examensnämnden är administrativt underställd landskapsregeringen. Utöver vad som föreskrivs i 2 mom. kan landskapsregeringen i landskapsförordning besluta närmare om nämnden och dess uppgifter. Bestämmelserna i detta moment ska inte tillämpas om förvaltningsuppgifterna i fråga om studentexamen sköts av den statliga studentexamensnämnden med stöd av en överenskommelseförordning.

Vid ordnandet av studentexamen enligt denna lag ska även bestämmelserna i lagen om anordnande av studentexamen (FFS 672/2005) och de bestämmelser som statsrådet har utfärdat i förordning i fråga om deltagande i studentexamen, prov och omtagning av dem, bedömning och genomförandet av examen, i övrigt iakttas i tillämpliga delar. Hänvisningar i de i detta moment angivna riksförfattningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

Se Un 110, FL II

29 §. Rätten att delta i studentexamen

En studerande som genomgår allmänbildande gymnasieutbildning har rätt att avlägga studentexamen.

Andra än studerande som har genomgått den allmänbildande gymnasieutbildningens lärokurs får delta i studentexamen och studentexamensprov, om de har avlagt

1) den allmänbildande gymnasieutbildningens lärokurs eller motsvarande lärokurs utanför landskapet,

2) en gymnasieexamen med yrkesinriktning som omfattar minst 120 studieveckor eller motsvarande och om de har avlagt de obligatoriska kurserna i de ämnen som de avser att avlägga studentexamensprov i eller

3) en examen eller studier som är kortare än den examen som avses i 2 punkten, om examen eller studierna bygger på grundskoleutbildningen med minst två år eller motsvarande tidigare lärokurs, samt de extra studier som har föreskrivits av den nämnd som avses i 28 §.

Den som är studerande inom en utbildning som leder till en gymnasieexamen med yrkesinriktning som avses i 1 mom. 2 punkten kan delta i studentexamen medan han eller hon fortfarande deltar i utbildningen i fråga. En förutsättning för att kunna delta i studentexamen enligt detta moment är dock att den studerande har avklarat studier som omfattar minst ett och ett halvt års heltidsstudier.

Rektorn för Ålands lyceum fattar beslut om rätten att delta i studentexamen.

30 §. Rättelse av beslut om deltagande i studentexamen

Den som av rektorn för Ålands lyceum har förvägrats rätt att delta i studentexamen eller i ett prov som hör till examen kan, inom 14 dagar räknat från att beslutet delgivits, skriftligen begära rättelse hos skolans ansvariga förvaltningsorgan. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för det ansvariga förvaltningsorganets prövning, ska anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande ska behandlas utan dröjsmål. Om inte annat visas anses ett beslut vara delgivet den sjunde dagen efter den dag då beslutet lämnats för postbefordran under den adress som den som begär rättelse har uppgivit.

31 §. Yrkesråd

Skolans ansvariga förvaltningsorgan tillsätter yrkesråd. Ett yrkesråd kan vara gemensamt för flera skolor. Varje yrkesråd ska inom sitt yrkesutbildningsområde

1) initiera och stöda utbildningens utveckling,
2) planera och tillse att yrkesprov och validering genomförs,

3) godkänna planer för genomförande och bedömning av yrkesprov som utgör en del av läroplanen,

4) utarbeta förslag till bedömningsgrunder för yrkesprov och för validering som krävs för att enligt arbetsmarknadsbehov utöva ett visst yrke samt överända det till landskapsregeringen för fastställelse,

5) utse bedömare av yrkesprov och validering samt

6) övervaka yrkesprovs- och valideringsverksamheten.

Yrkesråden kan ta initiativ i frågor som rör läroplan, yrkesprov och kompetenshøjande utbildning.

Bestämmelser om yrkesrådets beslutsfattande och andra omständigheter av betydelse för yrkesrådets funktion och uppgifter anges i reglementet.

Ett yrkesråds medlemmar ska företräda lärarna, arbets- och näringslivet samt de studerande. De utses för högst tre år i sänder. Ordföranden ska företräda arbets- och näringslivet. En medlem som företräder de studerande ska ha fyllt 15 år. En medlem som företräder de studerande har rätt att närvara och yttra sig när rådet behandlar ett rättelseyrkande som gäller bedömningen av en studerande.

Yrkesrådets uppdrag regleras närmare i landskapsförordning.

32 §. Beslut samt information om utfärdande av betyg och intyg

Beslut om betyg och intyg ska för varje studerande fattas av rektor och den eller de lärare som ansvarar för det enskilda läroämnet eller ämnesgruppen. Beslut om betyg över avlagt yrkesprov inom Ålands yrkesgymnasium fattas av det yrkesråd som tillsatts för utbildningen.

De studerande ska fortlöpande få information om de bedömningsgrunder och -kriterier som tillämpas i utbildningen och om hur de har tillämpats vid bedömningen av de studerandes framsteg och studieresultat.

33 §. Betyg och intyg efter avbrutna studier

På begäran av den som har avlagt en eller flera examensdelar utan att ha slutfört gymnasieutbildning med yrkesinriktning, ska betyg ges över slutförda studier, avlagda yrkesprov och över tidigare förvärvat kunnande (skiljebetyg). Utöver vitsord ska i betyget antecknas sådana examensdelar som personen har deltagit i men inte slutfört, samt uppgifter om vilka arbeten som förutsatts vara genomförda för att examensbetyg ska ges.

4 kap. Studerande

Antagning m.m.

34 §. Antagning av studerande

Landskapsregeringen beslutar om grunder för antagning av studerande till all utbildning som ges med stöd av denna lag, efter samråd med berörda skolor och instanser.

En fristående huvudmans ansvariga förvaltningsorgan antar studerande till utbildning. Vid Ålands gymnasium beslutar styrelsen om antagningen av studerande till utbildning vid lyceet och yrkesgymnasiet.

Skolan ska föra ett register med nödvändiga uppgifter om de sökande till skolan, deras studieprestationer och kunnande samt uppgifter om de sökandes avklarade studier. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter finns i landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

Se C 3, Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen

35 §. Rättelse av antagning

En sökande som är missnöjd med antagningen av studerande till en utbildning kan skriftligen begära

rättelse hos det ansvariga förvaltningsorganet inom 14 dagar från det att beslutet delgivits. Om inte annat visas anses ett beslut vara delgivet den sjunde dagen efter den dag då beslutet lämnats för postbefordran under den adress som den som begär rättelse har uppgivit. Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som studerande.

36 §. Studerande

Med en studerande avses i denna lag den som är antagen till gymnasieutbildning eller annan utbildning på gymnasienivå. Den studerande har rätt till undervisning enligt läroplan samt rätt till en trygg studiemiljö.

En studerande ska delta i undervisning enligt läroplan för berörd utbildning, om han eller hon inte har befriats från den eller av disciplinära skäl har avstängts eller förvägrats rätt att delta i undervisningen. En studerande ska utföra sina uppgifter omsorgsfullt, respektera planerad studietakt, uppträda hänsynsfullt, följa skolans ordningsregler, lärares och annan personals anvisningar samt hantera skolans egendom ansvarsfullt. En läroavtalsstuderande ska dessutom göra sig förtrogen med de krav som gäller för att kunna utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet med framgång samt aktivt delta i den planerade undervisningen.

37 §. Opartiskt bemötande

De studerande ska bemötas opartiskt så att ingen diskrimineras. Bestämmelser om diskriminering finns i landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland.

Se C 11, Landskapslag (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland

38 §. Befrielse från skyldighet att delta i viss undervisning

På ansökan av den studerande eller av en omyndig studerandes vårdnadshavare kan en studerande av särskilda skäl befrias från skyldighet att delta i viss undervisning.

På den studerandes eller en omyndig studerandes vårdnadshavares begäran ska en studerande befrias från undervisning i religionskunskap om undervisningen i huvudsak ges enligt ett religionssamfunds lära till vilket den studerande inte hör. Med religionssamfund avses vad som enligt religionsfrihetslagen (FFS 453/2003) är religionssamfund eller registrerat religionssamfund. Undervisning i livsåskådningskunskap ska ordnas då en studerande befriats från undervisningen i religionskunskap och den studerande eller en omyndig studerandes vårdnadshavare inte ordnar annan undervisning.

Se Om 401, FL II

39 §. Ledighet

En skolas rektor kan av särskild orsak bevilja en studerande ledighet.

40 §. Hörande av studerande

Skolan ska ge de studerande möjlighet att delta i utvecklandet av utbildningen samt höra dem innan beslut fattas i ärenden som gäller undervisningen

O 3 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

eller som annars väsentligt inverkar på de studerandes ställning.

Studiesociala förmåner

41 §. Skolmåltid

Varje arbetsdag ska en skolmåltid ordnas avgiftsfritt för de studerande om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beslutar annat.

42 §. Skolhälso- och studerandevård

De studerande har rätt till skolhälsovård. Skolhälsovården och annan studerandevård ska bedrivas förebyggande och befäringa god fysisk och psykisk hälsa hos de studerande. Skolan ska se till att de studerande ges information om den skolhälsovård och studerandevård som erbjuds dem.

Studerande med funktionsnedsättning eller studerande i behov av särskilt stöd har i enlighet med vad som särskilt bestäms rätt till de biträdestjänster, andra undervisnings- och studerandevårdstjänster samt särskilda hjälpmedel som studierna kräver.

43 §. Avgifter

Undervisning som leder till examen i Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium är avgiftsfri för de studerande om inte annat följer av bestämmelserna i denna paragraf. Handedd praktik och läroavtal som ingår i denna utbildning kan bekostas av Ålands gymnasium i den omfattning som skolan beslutar.

Ålands gymnasium kan uppbära en avgift för deltagande i studentexamen samt för deltagande i annan än i 1 mom. avsedd undervisning. Avgift för deltagande i studentexamen uppbärs med det belopp som i riket bestämts gälla för deltagande i sådan examen med stöd av rikets gymnasielag (FFS 629/1998). Enligt avtal och i enlighet med rikets särskilda bestämmelser därom kan Ålands gymnasium biträda med att uppbära en avgift för utbildning som ordnas i landskapet i enlighet med en i riket gällande läroplan, där de studerandes prestation bedöms av en riksmyndighet.

Styrelsen beslutar om de avgifter som ska uppbäras för annan än i 1 mom. avsedd undervisning, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet bestäms om offentligrättsliga prestationer.

Se Un 104, FL II, F 2, Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet

44 §. Studerande med hemkommun utanför landskapet

Bestämmelser om grunder för beviljande av stöd till studerande finns i landskapslagen (2006:71) om studiestöd.

Se O 20, Landskapslag (2006:71) om studiestöd

45 §. Närmare bestämmelser om studiesociala förmåner

Landskapsregeringen fastställer i landskapsförordning grunder för ersättning för skolskjuts, boende samt övriga studiesociala förmåner som studerande kan beviljas.

Se 71 § denna lag och O 5, Landskapsförordning (1997:60) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland

Disciplinära åtgärder

46 §. Varning och avstängning

Studerande som bryter mot bestämmelserna i 36 § 2 mom. och som trots rektors varning inte rättar sig kan av skolans ansvariga förvaltningsorgan på ett lärarkollegiums förslag avstängas för viss tid, högst ett år. Det ansvariga förvaltningsorganet kan besluta att avstängningen ska börja verkställas omedelbart. Innan beslut om avstängning tas ska den studerande och, i förekommande fall, omyndig studerandes vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

En studerande kan ges en skriftlig varning om denne gör sig skyldig till fusk, stör undervisning eller annars bryter mot ordningen i skolan. Om förseelsen är allvarlig eller om den studerande trots en skriftlig varning uppför sig olämpligt kan skolan besluta om avstängning för viss tid, högst ett år.

En studerande som stör en lektionsundervisning kan förvägras rätt att delta i undervisningen för den tid som återstår av lektionen.

En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen om denne uppför sig så våldsamt eller hotfullt att undervisningen orimligt försvåras eller säkerheten äventyras för annan studerande eller person som arbetar eller vistas i skolan eller i därtill hörande verksamhet.

En studerande som är föremål för rannsaking med anledning av brott kan för den tid som rannsakingen pågår avstängas från studierna, om det är motiverat med hänsyn till det brott som han eller hon misstänks ha gjort sig skyldig till eller omständigheter som har samband med detta.

47 §. Disciplinären

Innan ett beslut fattas enligt 46 § 2 eller 5 mom. ska den omständighet som hänför sig till beslutet och som åtgärden grundar sig på preciseras, den studerande höras samt annan nödvändig utredning görs som beslutet förutsätter.

Innan en omyndig studerande blir föremål för en sådan disciplinär åtgärd som avses i 46 § 2 och 5 mom. ska vårdnadshavaren ges tillfälle att bli hörd. En omyndig studerandes vårdnadshavare ska underlättas om andra disciplinära åtgärder beslutas. Om en studerande förvägras undervisning ska skolan vid behov underrätta den sociala myndigheten i den studerandes hemkommun om detta. Ett beslut om åtgärd enligt 46 § 2 och 5 mom. ska utfärdas och beslutet registreras. Ett beslut om åtgärd enligt 46 § 3 och 4 mom. ska registreras.

Ett beslut om avstängning av en studerande för en viss tid eller om uppsägning från skolans studerandeböende kan verkställas även om det överklagats, om skolan eller förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.

Ett beslut om verkställighet av ett icke lagakraftvunnet beslut om avstängning för en viss tid och ett beslut om den tidpunkt då verkställigheten inleds ska fattas samtidigt.

48 §. Avlägsnande av studerande

Om en studerande inte rättar sig efter en uppmaning att avlägsna sig enligt 46 § 3 mom. har läraren eller berörd rektor rätt att avlägsna honom eller henne från klassrummet eller ett annat undervisningsutrymme, eller från en skoltillställning. Läraren eller berörd rektor har också rätt att avlägsna en studerande från skolans område, om den studerande inte avlägsnar sig efter att ha fått veta att han eller hon avstängts från undervisningen enligt 46 § 3 och 4 mom.

Om en studerande som ska avlägsnas försöker förhindra detta genom aktivt fysiskt motstånd, har läraren eller berörd rektor rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att få honom eller henne avlägsnad och som med hänsyn till den studerandes ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en helhetsbedömning av situationen kan anses vara försvarbara.

Läraren eller berörd rektor kan i situationer som avses i 1 och 2 mom. agera tillsammans eller var för sig. Det är förbjudet att använda maktmedelsredskap för att avlägsna den studerande. Om läraren eller berörd rektor använt sig av maktmedel ska han eller hon lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till det ansvariga förvaltningsorganet eller annars till skolans ledning.

Närmare bestämmelser om vad som är att anse som försvarligt användande av maktmedel finns i 4 kap. 6 § strafflagen (FFS 39/1889).

Se St 101, FL I

49 §. Omhändertagande av föremål

Rektorn eller en lärare får från en studerande omhändertaga föremål som används på ett sätt som är störande för skolverksamheten eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna.

Ett föremål som har omhändertagits enligt 1 mom. ska återlämnas till den studerande senast vid den tidpunkt då skoldagen är slut för den studerande. Om den studerande vid upprepad tillfällen tagit med sig föremål som omfattas av 1 mom. eller om det med hänsyn till föremålets beskaffenhet finns särskild anledning att inte återlämna det, behöver dock inte föremålet lämnas tillbaka innan den studerandes vårdnadshavare har underrättats om omhändertagandet. Ett omhändertagande får inte bestå längre än till och med fjärde dagen efter verkställandet av omhändertagandet.

Om ett föremål som har omhändertagits enligt 1 mom. kan antas bli förverkat enligt straff-, narkotika- eller annan tvångsmedelslagstiftning ska rektorn eller den som rektorn har bestämt skyndsamt anmäla omhändertagandet till polismyndigheten. Omhändertagandet får i dessa fall bestå tills frågan om föremålet ska tas i beslag har prövats av polisen.

50 §. Åtal eller domstolsbeslut

Under den tid då åtal mot en studerande är anhängigt vid allmän domstol får inte disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas mot den studerande.

Om en domstol har frikänt en studerande, får inte disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller

fortsättas annat än på grund av en sådan omständighet som inte kan betraktas som ett brott men som kan medföra en disciplinär åtgärd.

Om en domstol har dömt en studerande till straff eller har frikänt en studerande, får han eller hon inte av samma skäl ges en disciplinär åtgärd. En studerande kan dock avstängas för viss tid om det med hänsyn till den studerandes brott eller omständigheter i samband med det är motiverat.

5 kap. Ålands gymnasium**51 §. Kapitlets tillämpningsområde**

Ålands gymnasium är en under landskapsregeringens lydande myndighet. Ålands gymnasium företräds av styrelsen samt, inom sina befogenheter, av rektorn för Ålands lyceum, rektorn för Ålands yrkesgymnasium samt av förvaltningschefen för Ålands gymnasiums samordnings- och resursenhet.

I detta kapitel finns bestämmelser om Ålands gymnasiums uppdrag, organisation och verksamhet.

52 §. Rättsförmåga

Ålands gymnasium kan sluta avtal inom ramen för Ålands gymnasiums ordinarie verksamhet om inte landskapsregeringen beslutar något annat.

Organisation och ledning**53 §. Ålands gymnasiums uppdrag**

I Ålands lyceum och i Ålands yrkesgymnasium ska gymnasieutbildning och annan utbildning ordnas på gymnasienivå. Gymnasieutbildningen ska sträva till att höja allmänbildningen, yrkeskunnandet, utveckla arbetslivet, tillgodose näringslivets behov av kunskaper samt främja sysselsättningen.

Ålands gymnasium ska ha behövlig administrativ förvaltning avseende ekonomi, anställnings- och lönefrågor, fastighetsförvaltning, informationsteknik, studerandeantagning, kvalitetssäkring, marknadsföring och information.

Ålands gymnasium kan bedriva service-, arbets- och rörelseverksamhet samt kan utföra beställningsuppdrag som ansluter till utbildningen. Rörelseverksamhet får dock endast bedrivas i syfte att ge studerande sådan praktisk undervisning som en utbildning förutsätter. Ålands gymnasium kan bedriva informations- och utvecklingsverksamhet som tjänar undervisningen och stöder arbetslivet. För studerande med funktionsnedsättning kan ordnas undervisning och handledning i träningssyfte. Ålands gymnasium kan ordna utbildning som förbereder för examensinriktad gymnasieutbildning.

54 §. Styrelsen

Ålands gymnasium leds av en styrelse med högst sju medlemmar samt personliga ersättare för dem. Styrelsen är Ålands gymnasiums ansvariga förvaltningsorgan.

För den tid under vilken landskapsregeringens mandatperiod varar utser och tillsätter landskapsregeringen styrelsemedlemmar och deras ersättare. Dessa ska ha sakkunskap inom gymnasiets utbildningsområden.

O 3 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

Landskapsregeringen utser bland dem en ordförande och en vice ordförande för styrelsen. Styrelsens ordförande, övriga medlemmar och ersättare får inte vara anställda i Ålands gymnasium. Styrelsen ska bereda företrädare för de studerande möjlighet att delta i styrelsesammanträden. Styrelsen kan även bereda företrädare för lärare och övrig personal möjlighet att delta. Företrädare för de studerande, lärarna och annan personal som deltar i ett styrelsesammanträde har yttranderätt.

Landskapsregeringen kan skilja medlem och ersättare från styrelseuppdrag innan mandattiden gått ut. Om en ordförande, medlem eller ersättare skiljs från sitt uppdrag eller avlider ska en ny ordförande, medlem respektive ersättare utses för den återstående mandattiden. Landskapsregeringen beslutar om arvo- de för styrelsens medlemmar.

55 §. Styrelsemöten

Styrelsens arbete leds av ordföranden eller vid förfall för denne av vice ordföranden.

Styrelsen är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärt ärende vinner den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden.

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för ordföranden på kallelse av vice ordföranden. Styrelsen ska sammankallas för behandling av visst ärende då förvaltningschefen, en rektor eller minst tre av styrelsens medlemmar begär det. Vid styrelsens sammanträden förs protokoll, vilka justeras på det sätt som styrelsen bestämmer. Förvaltningschefen eller förvaltningschefens ställföreträdare är föredragande i styrelsen. Om i en enskild fråga svarsområdet inte är klart kan styrelsen utse en föredragande för frågan.

Styrelsen kan i enskilda ärenden kalla sakkunniga att delta i styrelsens sammanträde.

56 §. Styrelsens uppdrag

Styrelsen har lednings- och utvecklingsansvar för utbildningen och övriga verksamheter i Ålands gymnasium. Styrelsen har som Ålands gymnasiums högsta ansvariga förvaltningsorgan under landskapsregeringen tillsynsansvar för de interna besluten samt ska pröva om verksamheten bedrivs effektivt, författningsenligt och i överensstämmelse med gymnasieutbildningens allmänna mål.

Styrelsen ska fatta de övergripande besluten om riktlinjerna för gymnasiet verksamhet och genomförande av gymnasiet uppdrag, utarbeta gymnasiet verksamhets- och ekonomiplan, uppgöra budget samt besluta om uppföljning och utvärdering av verksamheten. Årligen ska en verksamhets- och ekonomiplan göras för gymnasiet.

Styrelsen ska dessutom

1) anta läroplaner enligt 16 och 17 §§ samt 5 § 4 mom. landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning,

2) årligen tillställa landskapsregeringen Ålands gymnasiums förslag till budget,

3) besluta om den interna fördelningen av budgetanslagen och det interna budgetansvaret inom ramen för de riktlinjer landskapsbudgeten anger,

4) årligen tillställa landskapsregeringen en verksamhetsberättelse över det gångna läsåret,

5) besluta om riktlinjer och befogenheter för lyceet, yrkesgymnasiet och samordningsenheten,

6) utarbeta förslag till reglemente samt översända det till landskapsregeringen för fastställelse,

7) utarbeta underlag för dimensionering av studieplatser,

8) besluta om styrdokument, instruktioner och handlingsplaner inom Ålands gymnasium,

9) tillsätta yrkesråd,

10) besluta om läsårets arbetstid för studerande och lärare,

11) anställa ordinarie personal samt

12) besluta i övriga ärenden som enligt denna lag ankommer på styrelsen eller är av principiell karaktär.

Styrelsen kan delegera avgränsade uppgifter som avses i 4 mom. punkterna 8, 9, 11 och 12.

Andra frågor än de som avses i 1 mom. ska avgöras av förvaltningschefen, om inte annat är föreskrivet i lag eller förordning eller styrelsen har beslutat något annat. Har i denna lag eller i en förordning föreskrivits att en viss uppgift ankommer på förvaltningschefen eller en rektor får styrelsen inte ta över den uppgiften.

Se O 9, Landskapslag (1998:59) om läroavtalsutbildning

57 §. Förvaltningschef

För ledning och utveckling av Ålands gymnasium utser styrelsen för viss tid en förvaltningschef. Förvaltningschefen är föredragande i styrelsen i alla ärenden som rör myndigheten Ålands gymnasium och de underlydande skolorna. Till förvaltningschefens svarsområden hör den allmänna förvaltningen, ekonomin, anställnings- och lönefrågor, fastighetsskötsel och -förvaltning, informationsteknik, kvalitetssäkring av den administrativa verksamheten, marknadsföring och information.

Förvaltningschefen ska besluta i ärenden som enligt grunderna för förvaltningschefens ansvar åligger denne samt i sådana frågor företräda Ålands gymnasium. Förvaltningschefen kan delegera uppgifter, om inte något annat är särskilt föreskrivet.

58 §. Rektor

För ledning och utveckling av Ålands gymnasium under förvaltningschefen utser styrelsen för viss tid en rektor för Ålands lyceum och en rektor för Ålands yrkesgymnasium. Varje rektor ska inom sitt svarsområde och i samförstånd särskilt verka för att utbildningsutbudet svarar mot de studerandes och arbetsmarknadens behov samt tillse att verksamheten bedrivs effektivt, författningsenligt och i överensstämmelse med gymnasiet uppdrag. Vid behov kan rektorn anställa tillfälligt personal till skolan. Varje rektor

1) har ett pedagogiskt lednings- och utvecklingsansvar,

2) har personal-, ekonomi- och budgetansvar i enlighet med vad som anges i reglementet samt

3) ska besluta i ärenden som enligt grunderna för rektors ansvar åligger dem samt i sådana frågor företräda Ålands gymnasium.

En rektor kan delegera uppgifter, om inte något annat är särskilt föreskrivet.

59 §. Gemensamma bestämmelser om förvaltningschefen och rektorerna

Förvaltningschefen och rektorerna ska verka för att gymnasiets personal-, budget-, fastighets- och internkommunikationsverksamheter bedrivs effektivt, författningsenligt och i överensstämmelse med gymnasiets uppdrag.

Styrelsen får säga upp rektorer och förvaltningschef, förutom på de grunder som allmänt gäller uppsägning av landskapets tjänstemän, när det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägningen. Uppsägningen får ske så att anställningen upphör med omedelbar verkan. I sådant fall har den som blir uppsagd rätt till en ersättning som motsvarar lön för uppsägningstiden.

60 §. Samordningsgrupp

Rektorn för Ålands lyceum, rektorn för Ålands yrkesgymnasium och förvaltningschefen utgör en samordningsgrupp för Ålands gymnasium. Förvaltningschefen är samordningsgruppens ordförande. Styrelsen kan utse ytterligare medlemmar i samordningsgruppen. Samordningsgruppen ska organisera verksamheten så att gymnasiets totala resurser samordnas och används optimalt.

61 §. Ledningsgrupp

Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium ska var för sig ha en ledningsgrupp. I en ledningsgrupp ska ingå rektorn, företrädare för studerande, lärare och övrig personal samt dem som rektorn beslutar ska ingå i gruppen. Varje ledningsgrupp ska organisera verksamheten inom sitt ansvarsområde så att gymnasiets totala resurser samordnas och används optimalt. Rektorerna kan organisera lärarna i ändamålsenliga lärarlag.

62 §. Lärarkollegium

En lärare tillhör ett lärarkollegium i den skola där läraren har merparten av sin undervisning. Ett lärarkollegium ska planera och utveckla undervisningen och övrig verksamhet inom sitt ansvarsområde samt behandla andra ärenden inom ansvarsområdet. Ett lärarkollegium är beslutfört då minst hälften av medlemmarna är närvarande.

63 §. Studerandekår och studeranderåd

De studerande vid Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium utgör var sin studerandekår. En studerandekår väljer ett studeranderåd för ett läsår. Studeranderådet ska främja studierna och studiesituationen inom Ålands gymnasiums skolor och kan i detta syfte till rektorn framföra förslag och avge utlåtanden samt kan ordna aktiviteter ägnade att stärka de studerandes samhörighet. Studeranderådet

1) väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande,

2) utser en studerande som ska ingå i skolans ledningsgrupp,

3) beslutar om antalet medlemmar i efterföljande studeranderåd samt

4) beslutar om sitt sammanträdes- och beslutsförfarande.

Studerandekåren får årligen för sin verksamhet ett anslag som fastställs i Ålands gymnasiums budget.

64 §. Reglemente för Ålands gymnasium

I ett reglemente för Ålands gymnasium ska meddelas de närmare bestämmelser som behövs om skolornas interna organisation, beslutsfattande samt behövliga riktlinjer för ansvarsfördelningen. Utöver vad i denna lag särskilt angivits ska i reglementet med beaktande av gymnasieutbildningens mål finnas närmare bestämmelser om

1) uppgiftsfördelning och beslutanderätt inom organisationen,

2) sammanträdes- och förvaltningsförfarande,

3) tjänstestruktur med behörighetskrav,

4) delegering av myndighetsutövning,

5) granskning av förvaltning och ekonomi,

6) antagning av studerande till kursverksamhet,

7) allmänna grunder för samarbete mellan hem och skola,

8) målen för studerandevården,

9) hur studeranderåd utses,

10) delegering av beviljande av ledighet av särskild orsak för en studerande,

11) övriga angelägenheter som enligt lag eller särskilda föreskrifter ska ingå i reglementet samt

12) om tillsättande av samt skiljande från uppdrag som företrädare i styrelsen för studerande och lärare samt för övrig personal.

Personal

65 §. Anställningsförhållanden

I Ålands gymnasium kan finnas personal i offentlig- eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag eller landskapsregeringen beslutar annat handhar styrelsen de uppgifter som rör Ålands gymnasiums anställda och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen.

Beslut om förflyttning eller omplacering av personal i anställningsförhållande inom Ålands gymnasium fattas av styrelsen, medan beslut om förflyttning eller omplacering av personal i anställningsförhållande till och från en annan landskapsmyndighet eller landskapsinrättning samt om permittering fattas av landskapsregeringen. En förflyttning eller omplacering av personal i anställningsförhållande till och från en annan landskapsmyndighet eller landskapsinrättning kräver samtycke av Ålands gymnasium.

Beslut om beviljande av tjänstledighet och tiden för tjänstledigheten fattas enligt prövning, om inte annat följer av särskilda bestämmelser eller landskapets tjänstekollektivavtal.

Förvaltningschefen anställer, utom i de fall där rektor ska besluta, tjänsteförrättande tjänstemän och

O 3 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

arbetstagare för sammanlagt högst ett års tjänstgöring. Förvaltningschefen beviljar, utom i de fall där rektor ska besluta, tjänstledigheter på grund av lag eller kollektivavtal.

Rektor anställer lärare för sammanlagt högst ett års tjänstgöring, timlärare i huvudsyssla för sammanlagt ett års tjänstgöring samt kan tillsätta timlärare i bisyssla. Rektor beviljar lärare tjänstledighet enligt prövning på grund av lag eller kollektivavtal.

Se D 32, Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland

66 §. *Tjänster och behörighetskrav*

I Ålands gymnasium ska finnas en tjänst som förvaltningschef, en rektor för Ålands lyceum och en rektor för Ålands yrkesgymnasium samt det antal tjänster som dessa ansvarsområden förutsätter. För rektorn ska finnas en ställföreträdare. Vidare ska finnas det antal tjänster som lärare som Ålands gymnasi-ums studerandeantal och timantal förutsätter samt ett behövt antal övriga tjänster.

Behörighetskrav för förvaltningschefen, rektorerna, lärare och andra tjänster bestäms i landskapsförordning. Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från fastställda behörighetskrav.

Se O 4, Landskapsförordning (2011:75) om gymnasieutbildning

67 §. *Tystnadsplikt och hantering av känslig information*

Medlemmar i styrelsen eller anställda i Ålands gymnasium får inte informera utomstående om vad som vid skötseln av uppgifter som rör skolväsendet framkommit i fråga om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör en studerande eller dennes familj utan skriftligt samtycke av den berörda personen eller, i förekommande fall, av en omyndig studerandes vårdnadshavare. Sådan känslig information ska förvaras separat från andra uppgifter, samt ska om den är införd i register utplånas därifrån omedelbart då det inte finns grund för att bevara den för handläggning av myndighetens lagstadgade uppgifter.

Den som är anställd i Ålands gymnasium får utan hinder av 1 mom. och vad som i övrigt bestäms om tystnadsplikt lämna uppgifter till varandra samt till andra organ inom landskapets förvaltning, om uppgifterna är nödvändiga för att en studerandes skolgång ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Vad som är stadgat i 1 mom. hindrar inte heller att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter finns i landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

Se C 3, Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen

68 §. *Övriga bestämmelser*

Angående anställningsvillkor för tjänstemän gäller vad som överenskommit i tjänstekollektivavtal. För tjänstemän i Ålands gymnasium gäller, förutom denna lags bestämmelser, vad som särskilt är föreskrivet om landskapets tjänstemän.

6 kap. Särskilda bestämmelser

69 §. *Rättelseyrkande och rättelse*

Om inte annat särskilt stadgas i denna lag kan en studerande eller en omyndig studerandes vårdnadshavare, som är missnöjd med ett beslut som skolan har fattat rörande den studerande, inom 21 dagar räknat från att beslutet fattats, skriftligen begära rättelse hos beslutsfattaren. Rättelse kan inte sökas avseende ett beslut om tid och plats för den studerandes studier, om individuell uppläggning av studierna för den studerande eller ett beslut som rör förvägrat rätt att delta i undervisning i enlighet med 46 § 3 eller 4 mom. I ett rättelseyrkande som läggs till grund för skolans prövning ska anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande ska behandlas utan dröjsmål.

70 §. *Besvär*

Närmare bestämmelser om besvär över beslut som avses i denna lag finns i 25 § självstyrelselagen. Ändring får inte sökas genom besvär i beslut om bedömning av en studerande, beslut om tiden och platsen för en namngiven studerandes studier eller i beslut om annan individuell uppläggning av studierna. Besvär får heller inte anföras i ett ärende som avses i 46 § 3 och 4 mom.

71 §. *Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011. Åtgärder som lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft. Landskapsregeringen kan innan denna lag träder ikraft tillsätta en styrelse för Ålands gymnasium. Vid tillsättande av styrelsen ska lagens 54 § i tillämpliga delar iakttagas. Ålands gymnasium övertar vid ikraftträdandet av denna lag såsom avtalspart de gällande avtal som har ingåtts av berörda skolor och inrättningar. De studeranderåd som tillsatts vid Ålands lyceum och vid Ålands yrkesgymnasium för läsåret 2011-2012 ska utöver ordförande och vice ordförande ha fem medlemmar.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1997:52) och landskapsförordningen (2006:69) om utbildning på gymnasialstadienivå. Författningarna ska dock i tillämpliga delar tillämpas av Ålands gymnasium vid bedömning och examinering av studerande som under år 2011 slutför sina studier vid lyceet eller yrkesgymnasiet.

Landskapsförordningen (1997:60) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland förblir i kraft tills landskapsregeringen upphäver den med stöd av 45 § i denna lag.

Om i annan författning nämns begreppet gymnasialstadienivå ska det avse begreppet gymnasienivå i denna lag.

72 §. *Förflyttning av ordinarie personal*

Ordinarie och tillsvidareanställd personal i arbetsavtalsförhållande vid Ålands handelsläroverk, Ålands hotell- och restaurangskola, Ålands lyceum, Ålands naturbruksskola, Ålands sjömansskola, Ålands vårdinstitut, Ålands yrkesskola samt vid utbildnings- och kulturavdelningen inom landskapsregeringens allmänna förvaltning med arbetsuppgifter vid Ålands

läroavtalscenter förflyttas vid ikraftträdandet av denna lag till Ålands gymnasium och placeras efter anställningsförfarande, utan avbrott i anställningsförhållandet, in i den nya organisationen till de tjänster och arbetsuppgifter som finns tillgängliga. Den som förflyttas gör det med bibehållande av de pensionsförmåner som följer av den anställning från vilken personen förflyttas, dock med beaktande av vad om anställning vid landskapet är särskilt stadgat och om villkoren i berörda anställdas anställningsförhållande avtalas. Anställningsförhållandet för den som förflyttas fortgår utan avbrott i anställningsförhållandet, med beaktande av vad om anställning vid landskapet är särskilt stadgat och om villkoren i berörda anställdas anställningsförhållande avtalas.

Ordinarie och tillsvidareanställda arbetstagare får förflyttas enbart till sådan tjänst eller uppgift vars kompetenskrav han eller hon uppfyller och som kan anses vara lämplig för honom eller henne. Behörig för tjänst eller anställning i arbetsavtalsförhållande vid de skolor som omfattas av denna lag är den som när denna lag träder i kraft är behörig för sådan tjänst eller anställning i arbetsavtalsförhållande.

73 §. Rätt att säga upp sitt anställningsförhållande

Ordinarie och tillsvidareanställd personal i arbetsavtalsförhållande får utan att iaktta anställningsförhållandets gällande uppsägningstid och oberoende av anställningsförhållandets längd, senast inom en månad efter att beslut fattats om nytt anställningsförhållande inom Ålands gymnasium, säga upp sitt anställningsförhållande från och med dagen för denna lags ikraftträdande.

O 4 Landskapsförordning (2011:75) om gymnasieutbildning

1 kap. Utbildningen

1 §. Allmänt

I denna förordning finns bestämmelser om gymnasieutbildning utöver vad som föreskrivs i landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning.

Vid tillämpning av denna förordning avses med *studerande direkt från grundskolan* en sökande till och med det år han eller hon fyller 18 år.

Vid tillämpning av denna förordning avses med *akademiska poäng* studiemeriter i enlighet med det europeiska systemet för överföring av studiemeriter (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS). Begreppet akademiska poäng ansluter i Finland till begreppet studiepoäng och i Sverige till begreppet högskolepoäng.

2 §. Den allmänbildande gymnasieutbildningens innehåll

I den allmänbildande gymnasieutbildningen ges undervisning i läroämnen och ämnesgrupper som dels är obligatoriska, dels är valfria för de studerande.

Läroämnena och ämnesgrupperna är svenska och litteratur, främmande språk, matematik, naturvetenskaper, humanistiska vetenskaper, samhällsvetenska-

per, idrott och hälsovetenskaper, konst- och kulturvetenskaper, informationsteknik och lärandestrategi.

Studierna indelas i gemensamma obligatoriska, fördjupade och fritt valda kurser på det sätt som närmare fastställs i läroplansgrunderna och timfördelningen i den. Fördjupade kurser är huvudsakligen fortsättningskurser som direkt sammanhänger med gemensamma obligatoriska kurser. Fritt valda kurser är integrerade kurser, som innehåller stoff från olika läroämnen eller studier som en extern utbildare arrangerar. Skolan kan avvika från bestämmelserna i detta moment om landskapsregeringen beslutar om det i samband med en särskild utbildningsuppgift.

Utöver ämnesundervisning i de olika läroämnena och ämnesgrupperna ska skolan erbjuda de studerande studiehandledning.

3 §. Den allmänbildande gymnasieutbildningens omfattning

Allmänbildande gymnasieutbildning ska omfatta minst 75 kurser, varvid en kurs i genomsnitt ska omfatta 38 timmar.

Allmänbildande gymnasieutbildning för den som inte är antagen som studerande direkt från grundskolan ska omfatta minst 44 kurser.

Minst 45 minuter per timme ska användas för undervisning. Den tid som används för undervisning indelas i ändamålsenliga undervisningsavsnitt.

4 §. Den grundläggande yrkesutbildningens innehåll

Den grundläggande yrkesutbildningen omfattar obligatoriska allmänna ämnen, yrkesämnena, lärande i arbete samt valbara ämnen på det sätt som närmare bestäms i läroplansgrunderna.

Gymnasieexamen med yrkesinriktning omfattar enligt vad läroplanen föreskriver yrkesämnesstudier och lärande i arbete som stöder yrkesämnesstudierna, samt i de obligatoriska allmänna ämnena svenska, engelska, matematik, fysik, kemi, samhällskunskap, idrott och hälsa samt informationsteknik. Skolan kan avvika från bestämmelserna i detta moment om landskapsregeringen beslutar om det i samband med en särskild utbildningsuppgift.

Inom den grundläggande yrkesutbildningen ordnas yrkesämnesstudier för gymnasieexamen med yrkesinriktning med de utbildningsprogram samt examensbenämningar som anges i *bilaga 1* till denna förordning.

Utöver den läroplansenliga undervisningen till examen, ska skolan erbjuda de studerande studiehandledning.

5 §. Den grundläggande yrkesutbildningens omfattning

Grundläggande yrkesutbildning ska omfatta minst 120 studieveckor. Närundervisningen är central i inledningen av studierna för att efterhand ge mer utrymme för självständiga studier. Omfattningen i närundervisning ska stöda studerandes utveckling mot en självständig yrkesutövning.

En studievecka inom grundläggande yrkesutbildning omfattar för uppnående av fastställda mål 40 arbetstimmar för den studerande, varav studerande direkt från grundskolan i sin närundervisning i genomsnitt har 30 arbetstimmar.

O 4 LF (2011:75) om gymnasieutbildning

Minst 45 minuter per timme ska användas för undervisning. Den tid som används för undervisning ska indelas i ändamålsenliga undervisningsavsnitt.

6 §. Yrkesinriktad kompletteringsutbildning och vidareutbildning

Landskapsregeringen beslutar om utbildningsprogram för yrkesinriktad kompletteringsutbildning och vidareutbildning. En yrkesinriktad kompletteringsutbildning och en vidareutbildning omfattar vardera högst 80 studieveckor.

Inom yrkesinriktad kompletteringsutbildning och vidareutbildning ordnas yrkesämnesstudier för fristående examen. De enligt riksförordningen om den examenstruktur som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (FFS 631/1998) gällande bestämmelserna om examina vilka kan avläggas som fristående examina är tillämpliga i landskapet. Ändringar i rikets förordning ska tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

I landskapet kan dessutom avläggas examen inom turism, kosthållning och ekonomi, med examensbenämningen *sommelier*, *barmästare*, *restaurangkonditor* eller *bagare*.

Se Un 303 FL II

2 kap. Förvaltningschef och rektor

7 §. Förvaltningschef

Behörig som förvaltningschef vid Ålands gymnasium är den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola har avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination som omfattar ledarskap och förvaltning, samt har erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter.

8 §. Rektor

Behörig som rektor vid Ålands gymnasium är den som har

1) avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier vid universitet eller därmed jämförbar högskola,

2) behörighet som lärare inom berörd skolas utbildningsform,

3) slutfört studier i ledarskaps- och undervisningsförvaltning som ordnas vid ett universitet eller har på annat sätt inhämtad tillräcklig kännedom om förvaltning inom undervisningsväsendet, samt har

4) tillräcklig arbetserfarenhet av läraruppgifter och av ledarskap.

Rektor ska ha utmärkt förmåga att använda svenska språket i tal och skrift.

3 kap. Lärare och studiehandledare

Gemensamma bestämmelser om lärarbehörighet

9 §. Lärares och studiehandledares språkkunskaper

Lärare och studiehandledare ska i tal och skrift ha de kunskaper i svenska som behövs. Den anses ha de kunskaper i svenska som behövs som har

1) svenska som modersmål,

2) på svenska slutförd skolutbildning på gymnasienivå,

3) behörighetsbevis för lärare med utländsk utbildning och därvid har visat behövliga kunskaper i svenska, i enlighet med den svenska förordningen (SFS 1999:1421) om behörighetsbevis för lärare med utländsk utbildning eller har

4) visat minst goda kunskaper i svenska enligt bestämmelserna i förordningen om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (FFS 481/2003).

Lärare som ger ämnesundervisning i svenska, och inte har svenska som modersmål, ska ha utmärkt förmåga att använda svenska språket i tal och skrift.

Se Ar 118 FL II

10 §. Lärare som ger ämnesundervisning

Behörig att ge ämnesundervisning är den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola har

1) avlagt en examen som omfattar minst 240 akademiska poängs studier,

2) i ett av de ämnen som undervisas har slutfört minst 120 akademiska poängs studier i undervisningsämnet,

3) i varje undervisningsämne har minst 60 akademiska poängs slutförda studier samt

4) har minst 60 akademiska poängs slutförda pedagogiska studier för lärare.

11 §. Lärare som ger specialundervisning

Behörig att ge specialundervisning är den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola har

1) avlagt en examen för speciallärare som omfattar minst 240 akademiska poängs studier, eller som har

2) behörighet som lärare i läroämnena eller obligatoriska yrkesämnena och som har slutfört minst 60 akademiska poängs speciallärarstudier.

12 §. Behörighet att undervisa tillfälligt

Den som har tillräcklig utbildning och förmåga för uppgiften kan, utan hinder av vad som bestäms i denna förordning, förordnas att tillfälligt undervisa för högst ett år. Ett sådant förordnande kan dock meddelas för längre tid än sex månader endast om personer som uppfyller sådana behörighetsvillkor som en viss uppgift förutsätter inte finns tillgänglig när förordnandet ges.

Särskilt om lärare i yrkesinriktade studier

13 §. Lärare som ger yrkesämnesundervisning

Behörig att ge yrkesämnesundervisning är den som har

1) avlagt lämplig examen som omfattar minst 180 akademiska poängs studier vid universitet eller därmed jämförbar högskola eller, om lämplig examen inte finns, en examen efter minst tre års heltidsstudier inom en bransch som motsvarar den högsta utbildningsnivån inom utbildningsområdet,

2) slutfört minst 60 akademiska poängs pedagogiska studier för lärare vid universitet eller därmed jämförbar högskola,

3) minst tre års relevant och tillräcklig arbetserfarenhet inom en bransch som motsvarar uppgiften, samt har

4) behörighetsbrev eller certifikat eller rätt att utöva ett yrke om verksamhet i uppgifter inom branschen förutsätter behörighetsbrev, certifikat eller legitimation.

Med avvikelse från bestämmelserna i 1 mom. 2 punkt är även den behörig som lärare för yrkesinriktad undervisning som har anställts som lärare på villkor att pedagogiska studier för lärare slutförs inom tre år från det att anställningsförhållandet inleddes.

14 §. Lärare inom social- och hälsovård

Behörig att ge yrkesämnesundervisning inom social- och hälsovård är, med avvikelse från bestämmelserna i 13 § 1 mom. 1 punkt, den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola har

1) avlagt en för yrkesämnesundervisning lämpad examen som omfattar minst 240 akademiska poängs studier och har minst tre års praktisk arbetserfarenhet i uppgifter som nära motsvarar innehållet i undervisningsuppgiften, eller har

2) avlagt en för yrkesliv lämpad examen som omfattar minst 180 akademiska poängs studier, har slutfört minst 60 akademiska poängs pedagogiska studier för lärare samt har minst fem års praktisk arbetserfarenhet i uppgifter inom social- och hälsovårdsbranschen som nära motsvarar innehållet i undervisningsuppgiften.

Studiehandledning

15 §. Studiehandledning

Behörig att ge studiehandledning är den som har avlagt en examen som omfattar minst 240 akademiska poängs studier vid universitet eller därmed jämförbar högskola, med minst 60 akademiska poängs studier som ger yrkesfärdigheter för uppgifter inom studiehandledning.

4 kap. Särskilda bestämmelser

16 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2011.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Genom ikraftträdandet av denna förordning upphävs landskapsförordningen (2011:15) om behörighet för förvaltningschef och för rektor vid Ålands gymnasium.

Den som när denna förordning träder i kraft innehar en tjänst inom gymnasieutbildningen är fortsatt behörig för sin innehavda tjänst efter att denna förordning trätt i kraft.

Bilaga 1

Om yrkesämnesstudier för gymnasieexamen med yrkesinriktning inom den grundläggande yrkesutbildningen

OM I 4 § DENNA FÖRORDNING AVSEDDA YRKES-ÄMNESSTUDIER FÖR GYMNASIEEXAMEN MED YRKESINRIKTNING

Den grundläggande yrkesutbildningen är organiserad i utbildningsprogram som innehåller obligatoriska allmänna ämnen, yrkesämnena, lärande i arbete samt valbara ämnen. Landskapsregeringen fastställer utbildningsprogram i läroplansgrunder. Nu gällande läroplansgrunder för utbildningen på gymnasialstadiet är publicerade i Åländsk utredningsserie (ÅUS 2007:6), de fastställdes den 15 november 2007 och gäller sedan den 1 augusti 2008.

Vid ordnande av utbildning som leder till en examen med yrkesinriktning ska iaktas de krav på behörighet att vara verksam inom ett yrke vilka, i enlighet med 5 kap. självstyrelselagen, hör till rikets behörighet.

Vid ordnande av utbildning som leder till en examen med yrkesinriktning inom sjöfart ska särskilt iaktas Republikens presidents förordning (2005:61) om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland, vilken beaktar 1978 års internationella konvention angående normer för sjöfolks utbildning, certifiering och vakthållning. Dessutom ska beaktas EU-direktivet 94/58/EG om minimikrav på utbildning för sjöfolk.

Vid ordnande av utbildning som leder till en examen med yrkesinriktning inom social- och hälsovård ska särskilt iaktas Republikens presidents förordning (2005:37) om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland.

Ändringar i ovan nämnda riksförfattningar ska beaktas från det att de har publicerats i Finlands författningssamling.

EXAMEN - utbildningsprogram	EXAMENSBE-NÄMNING
HUMANISTISKT OCH PEDAGOGISKT OMRÅDE	
gymnasieexamen inom samhällelig och social yrkesinriktning	sociokant
KULTUR	
gymnasieexamen inom media och kommunikation	medieassistent

O 4 LF (2011:75) om gymnasieutbildning

**SAMHÄLLSVETENSKAPLIGT,
FÖRETAGSEKONOMISKT OCH
ADMINISTRATIVT OMRÅDE**

gymnasieexamen inom företags- ekonomi	merkonom
--	----------

TEKNIK OCH KOMMUNIKATION

gymnasieexamen inom verkstads- och produktionsteknik	verkstadsmeka- niker
gymnasieexamen inom fordons- och transportteknik	fordonsmeka- niker
gymnasieexamen inom el- och dateknik	
inriktning elteknik	elmontör
inriktning datorteknik	ICT-montör
gymnasieexamen inom byggteknik	husbyggare
grundexamen inom sjöfart	
inriktning däck- och maskin- reparationer	reparatör
inriktning eldrift	fartygselektriker
inriktning maskinbefäl	vakthavande maskinmästare
inriktning däcksbefäl	vakthavande styrman

**SOCIAL-, HÄLSO- OCH
IDROTTSOMRÅDET**

grundexamen inom social-, hälso- och idrottsområdet	
inriktning akutvård	närvårdare
inriktning rehabilitering	närvårdare
inriktning vård och fostran av barn och unga	närvårdare
inriktning mentalhälsoarbete och missbrukarvård	närvårdare
inriktning sjukvård och omsorg	närvårdare
inriktning munhälsovård	närvårdare
inriktning handikappomsorg	närvårdare
inriktning äldreomsorg	närvårdare
inriktning kundbetjäning och informationshantering	närvårdare
inriktning fotvård	närvårdare
gymnasieexamen inom frisör	frisör

**TURISM-, KOSTHÄLLS- OCH
EKONOMIBRANSCHEN**

gymnasieexamen inom hotell-, restaurang- och cateringbran- schen	
inriktning kundservice	servitör
inriktning kock	kock

Bilaga 2

Om akademiska poäng

I denna landskapsförordning används begreppet *akademiska poäng* i samband med personers behörighet för tjänst, vilket ansluter till Bolognaprocessens ECTS-poäng (European Credit Transfer and Accumulation System). Till akademiska poäng ansluter i Finland begreppet *studiepoäng* och i Sverige begreppet *högskolepoäng*.

Inom högskolor och universitet mäts den förväntade tidsinsats som krävs av en normal student som precis uppfyller kursens eller utbildningens förkunskapskrav. Ett läsår omfattar 60 ECTS-poäng, därutöver kan sommarkurser tillkomma. Med ECTS-poängssystemet kan studiemeriter tillgodoräknas och överföras mellan länderna. Omvandlingen från Finlands tidigare studievecka och Sveriges poäng skiljer sig dock något, vilket framgår av följande definitioner och tabell:

**FINLAND: 5 § Statsrådets förordning om univer-
sitetsexamina (FFS 794/2004)**

"Grunden för dimensioneringen av studierna är en studiepoäng. Studiekurserna poängsätts enligt den arbetsmängd de kräver. En arbetsinsats på 1 600 timmar, vilket i genomsnitt krävs för att fullgöra ett läsårs studier, motsvarar 60 studiepoäng."

**SVERIGE: 6 kap. 2 § Högskoleförordningen
(SFS 1993:100)**

"Omfattningen av utbildningen skall anges i högskolepoäng där heltidsstudier under ett normalstudieår om 40 veckor motsvarar 60 högskolepoäng." (ändrad genom förordning SFS 2006:1053).

begrepp i Finland		begrepp i Sverige	
<i>tidigare</i>	<i>nu</i>	<i>tidigare</i>	<i>nu</i>
studieveckor	studiepoäng	poäng	högskole- poäng
15	25	20	30
35	60	40	60
55 + 20	90 + 30	80	120
	(=ECTS- poäng)		(=ECTS- poäng)

Under några övergångsår kan det finnas studenter som följer en äldre utbildningsplan med kurser enligt ett tidigare poängsystem. De kan tillgodoräknas akademiska poäng både enligt tidigare och nytt poängsystem.

0 5 Landskapsförordning (1997:60) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Inledande bestämmelse

I denna förordning finns närmare bestämmelser om skolskjuts, boende och andra studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå.

2 kap. Skolskjuts

2 §. Skolskjuts mellan bostaden och skolan

Studerande kan beviljas ersättning för skjuts mellan bostaden och skolan under skolans arbetsdagar om färdvägen i ena riktningen är längre än fem kilometer.

Ersättningen ges i första hand i form av ett personligt busskort och i andra hand i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik för den aktuella färdvägen.

Ersättning för skolskjuts mellan bostaden och skolan beviljas inte för studerande som

1) beviljas av skolan finansierad studieboende enligt 6 §,

2) får delar av hyreskostnaderna ersatta av skolan enligt 7 § eller som

3) (2006/73) har rätt till bostadsbidrag enligt landskapslagen (2006:71) om studiestöd.

3 §. Skolskjuts till närmaste hållplats

Studerande, som är berättigad till ersättning för skolskjuts enligt 2 §, kan även beviljas ersättning för resekostnaderna mellan bostaden och närmaste hållplats under skolans arbetsdagar om färdvägen däremellan i ena riktningen är längre än fem kilometer.

Ersättningen ges i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik.

4 §. Resa till praktikplats utanför skolan

Studerande kan beviljas ersättning för resekostnaderna till och från en praktikplats utanför skolan under förutsättning:

1) att praktiken hör till utbildningen,

2) att praktikplatsen är i landskapet,

3) att den studerande inte erhåller lön samt

4) att färdvägen i ena riktningen är längre än fem kilometer.

Under den tid på dygnet då någon personbefordran i linjetrafik inte finns tillgänglig ersätts resorna till och från praktikplatsen i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik. Under annan tid utgår ersättning i enlighet med vad som föreskrivs i 2 och 3 §§.

Ersättning kan med avvikelse från 1 mom. 2 punkten av särskilda skäl beviljas även för den studerandes resekostnader till och från en praktikplats utanför landskapet till skäligt belopp.

5 §. Ansökan om ersättning

Ansökan om i 2-4 §§ angiven förmån skall inlämnas till skolan senast vid den tidpunkt och på det sätt som skolan bestämmer.

3 kap. Boende

6 §. Studieboende

Studerande, som har lång färdväg till skolan eller av andra särskilda skäl bör kunna erbjudas en studieboende på studieorten, kan beviljas av skolan finansierad studieboende under läsårets terminer.

Med studieboende avses skolans elevhem eller annan av skolan hyrd bostad.

En av skolan finansierad studieboende skall i första hand erbjudas den som är under 18 år.

7 §. (2008/68) Av studerande hyrd bostad

Studerande som uppfyller kriterierna enligt 6 §, men som inte får plats i skolans elevhem eller annan av skolan hyrd bostad, som själv hyr bostad har rätt att få hyreskostnaderna ersatta, dock högst med det belopp som räknas fram enligt 6a och 14 §§ landskapslagen (2006:71) om studiestöd.

8 §. (2007/36) Ansökan om ersättning

Ansökan om i 6 och 7 §§ angiven förmån skall lämnas till skolan senast vid den tidpunkt och på det sätt som skolan bestämmer.

4 kap. Övriga studiesociala förmåner

9 §. Läroböcker och andra hjälpmedel

Läroböcker, skrivmaterial och andra därmed jämförbara personliga hjälpmedel skall anskaffas av studerandena själva på egen bekostnad eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar skolans anskaffningskostnader.

Sådana hjälpmedel som kan återanvändas kan inköpas av skolan och ges åt studerande till låns.

10 §. Skydds- och arbetskläder

Skydds- och arbetskläder samt verktyg för den praktiska undervisningen skall kostnadsfritt ställas till den studerandes förfogande. Detsamma gäller arbetsmaterial som hör till undervisningen.

5 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 1997.

0 6 Republikens presidents förordning (2006:68) om studentexamen i landskapet Åland

(FFS 433/2006)

1 §. De förvaltningsuppgifter som består i att ordna studentexamen som avses i 5 § i landskapslagen (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå skall i landskapet Åland skötas av den i 18 b § i gymnasielagen (629/1998) nämnda studentexamensnämnden.

O 7 RPF (2005:37) om social- och hälsovårdsyrkesutbildning

2 §. I landskapet Åland avlagd studentexamen som har ordnats i enlighet med 1 § medför samma behörighet som motsvarande examen som har avlagts i riket.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 12 juni 2006.

Genom denna förordning upphävs förordningen av den 23 december 1999 om studentexamen i landskapet Åland (1262/1999).

O 7 Republikens presidents förordning (2005:37) om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland

(FFS 549/2005)

1 §. Tillämpningsområde

I landskapet Åland ges yrkesutbildning inom social- och hälsovård i enlighet med denna förordning.

Med yrkesutbildning inom social- och hälsovård avses i denna förordning sådan yrkesutbildning i landskapet som enligt landskapslagstiftningen ges på gymnasialstadienivå och som siktar till en av undervisningsministeriet fastställd examen inom social- och hälsovård på andra stadiet.

2 §. Beslut om utbildningen

Beslut om att inleda och bedriva yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland fattas av Ålands landskapsregering.

3 §. Inträdeskrav, läroplansgrunder och studieprestationer

På inträdeskrav och grunderna för läroplaner samt vid bedömningen av studieprestationer för yrkesutbildningen inom social- och hälsovård i landskapet tillämpas rikslagstiftningen.

4 §. Utvärdering av utbildningen

Landskapet Åland skall upprätthålla ett kvalitets-system som möjliggör en kontinuerlig utvärdering av inlärningsresultaten inom den utbildning som omfattas av denna förordning för att säkerställa att de studerande får de kunskaper och färdigheter som förutsätts enligt de grunder för läroplanerna och för de fristående examina som gäller i riket.

Landskapet skall delta i de externa utvärderingar som genomförs nationellt för yrkesutbildningen inom social- och hälsovårdsbranschen i enlighet med statsrådets förordning om utvärdering av utbildning (150/2003).

I rådet för utbildningsutvärdering eller i en särskild sektion inom rådet skall det finnas personer som är förtrogna med utbildningen på Åland.

5 §. Jämställande av utbildningen

Yrkesutbildningen inom social- och hälsovård i landskapet Åland medför samma behörighet som motsvarande utbildning i riket.

6 §. Uppgifter om examina som har avlagts

Rättsskyddscentralen för hälsovården skall utan dröjsmål underrättas om hälsovårdsexamina som har avlagts vid en läroinrättning i landskapet.

7 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2005.

Genom denna förordning upphävs förordningen av den 22 december 1995 om social- och hälsovårdsutbildning i landskapet Åland (1622/1995).

O 8 Republikens presidents förordning (2005:61) om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland

(FFS 802/2005)

1 §. Sjöfartsverket handhar utvärderingen av sjöfartsutbildningen i landskapet Åland till den del utbildningen med stöd av bestämmelserna i 1978 års internationella konvention angående normer för sjöfolks utbildning, certifiering och vakthållning (FördrS 22/1984) förutsätter detta.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2006.

O 9 Landskapslag (1998:59) om läroavtalsutbildning

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om läroavtalsutbildning, de villkor som gäller för läroavtal samt om de myndigheter som beslutar i de frågor som hör till lagens tillämpningsområde.

2 §. (2011/14) Definitioner

I denna lag förstås med

1) *läroavtal* ett med stöd av denna lag skriftligt ingånget arbetsavtal för viss tid mellan en lärling och en arbetsgivare genom vilket en lärling förbinder sig att personligen utföra arbete för en arbetsgivares räkning under dennes ledning, övervakning och handledning mot ersättning för att erhålla yrkeskunnighet i ett visst yrke eller inom ett delområde av ett yrke,

2) *företagarläroavtal* ett med stöd av denna lag skriftligt ingånget avtal för viss tid mellan skolan och en företagare att i sitt eget företag få en läroavtalsutbildning,

3) *tjänstemannaläroavtal* ett med stöd av denna lag skriftligt ingånget tidsbundet avtal mellan tjänsteman och arbetsgivare,

4) *läroavtalsutbildning* en läroavtalsbaserad yrkesundervisning i arbetslivet i samband med praktiska arbetsuppgifter kombinerad med teoretisk undervisning,

5) *utbildningsanordnare* den som i landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning benämns huvudman och

6) *extern utbildare* en utbildningsarrangör som skolan köper utbildningstjänster av.

Se O 3, Landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning

2 kap. Utbildningen

3 §. *Allmänt*

Läroavtalsutbildningen kan ordnas som grundläggande yrkesutbildning, kompletteringsutbildning, vidareutbildning eller fortbildning. Läroavtalsutbildningen är öppen för alla personer som har fyllt 15 år och som har genomgått grundskolan eller inhämtat motsvarande undervisning på annat sätt. (2009/16)

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja person som har fyllt 15 år men som inte genomgått grundskola eller inhämtat motsvarande undervisning rätt att ingå läroavtal.

4 §. (2009/16) *Målsättning*

Målsättningen för läroavtalsutbildningen är att ge lärlingen eller företagaren sådana teoretiska och praktiska kunskaper som krävs för att kvalificera sig för uppgifter i arbetslivet och som motsvarar kravet på utbildad arbetskraft inom respektive yrkessektor samt att största delen av utbildningen kan erhållas på en arbetsplats eller i ett eget företag.

Läroavtalsutbildning som ordnas som grundläggande yrkesutbildning, kompletteringsutbildning eller vidareutbildning leder till examen på gymnasialstadienivå inom ett visst yrke eller inom ett delområde av ett yrke eller annan examen på gymnasialstadienivå med angiven yrkesinriktning. Om läroavtalsutbildningen ordnas som fortbildning ska den bedrivas på gymnasialstadienivå.

5 §. *Undervisning*

Den teoretiska undervisningen handhas av skolan eller av någon annan av skolan godkänd extern utbildare. (2011/14)

Den praktiska undervisningen handhas av den eller de arbetsgivare som genom läroavtalet godkänts att utbilda lärlingar. Om flera arbetsgivare tillsammans påtar sig ett utbildningsansvar skall detta framgå av läroavtalet. Av läroavtalet skall även framgå vem av arbetsgivarna som är huvudansvarig för undervisningen.

I en läroavtalsutbildning för företagare genomförs den praktiska undervisningen med avvikelse från 2 mom. som praktiskt arbete i det egna företaget under ledning av en ansvarig handledare från ett annat företag eller en företagsorganisation. Om särskilda skäl föreligger får någon för uppgiften lämplig företrädare för skolan utses till handledare. Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om handledning vid läroavtalsutbildning för företagare. (2011/14)

Landskapsregeringen fastställer, om inte annat särskilt bestäms, läroplansgrunder för den utbildning som leder till examen och som ordnas enligt denna lag. Utgående från läroplansgrunderna antar skolan läroplaner. (2011/14)

6 §. *Undervisningsspråk*

Undervisningsspråket är svenska.

Vid språkundervisning kan respektive språk användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas.

I enlighet med landskapsregeringens tillstånd får även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk.

3 kap. Förvaltning

7 §. (2011/14) *Allmänt*

Den högsta ledningen av och tillsynen över läroavtalsutbildningen ankommer på landskapsregeringen. Skolan ansvarar för den löpande verksamheten och dess koordinering.

Närmare bestämmelser om förvaltningen av läroavtalsutbildningen kan vid behov intas i landskapsförordning.

8 - 10 §§. Upphävda (2011/14).

4 kap. Läroavtalet. Arbetsgivarens och lärlingens rättigheter och skyldigheter

11 §. *Godkännande av läroavtal*

Läroavtalet ska godkännas av skolan för att träda i kraft. (2011/14)

Läroavtalsförhållandet ska följa en individuell studieplan som fastställs av skolan i samband med godkännandet av läroavtalet. Studieplanen ska bifogas läroavtalet. (2011/14)

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om avtalets innehåll, form och villkor för godkännande samt om studieplanen.

I det reglemente som antas med stöd av landskapslagen om gymnasieutbildning meddelas närmare bestämmelser om beslutsfattande gällande läroavtalsutbildningen. (2011/14)

12 §. *Lärlingen*

Lärlingen har rätt till undervisning och handledning i en trygg undervisnings- och arbetsmiljö. Lärlingens sammanlagda arbets- och skoltid per dag skall inte överskrida den dagliga arbetstid som gäller för arbetstagare inom det yrkesområde där lärlingen fullgör sin utbildning.

Lärlingen skall utföra sina uppgifter omsorgsfullt, göra sig förtrogen med de krav som gäller för att kunna utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet med framgång samt aktivt delta i planerad undervisning.

Om läroavtalsförhållandet utvecklar sig på ett sådant sätt att det inte är möjligt att få en tillfredställande undervisning ska lärlingen underrätta skolan om detta. (2011/14)

13 §. *Arbetsgivaren*

Arbetsgivaren skall se till att lärlingen har möjlighet att utföra arbetsuppgifter under den handledning och övervakning som förutsätts för att hon eller han skall nå yrkesskicklighet samt att lärlingen bereds möjlighet att delta i den teoretiska undervisningen.

Arbetsgivaren skall delta vid utarbetandet av den individuella studieplan som bifogas läroavtalet.

För varje enskild lärling skall arbetsgivaren utse en ansvarig handledare. Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vilka krav som skall ställas på handledaren.

O 9 LL (1998:59) om läroavtalsutbildning

Om läroavtalsförhållandet utvecklar sig på ett sådant sätt att det inte är möjligt att ge lärlingen en tillfredställande undervisning ska arbetsgivaren underätta skolan om detta. (2011/14)

14 §. Bedömning

Efter avslutad eller avbruten utbildning erhåller lärlingen ett betyg. Ett slutbetyg tilldelas lärling som har fullgjort läroavtalsutbildningen, medan ett skiljebetyg tilldelas lärling som har avbrutit utbildningen.

Bedömningen av den praktiska undervisningen slutförs av arbetsgivaren enligt de bedömningsgrunder landskapsregeringen fastställt. Vid skolans eller annan extern utbildares bedömning av den teoretiska undervisningen tillämpas de bedömningsgrunder som används inom motsvarande skolbunden undervisning. (2011/14)

Slutbetyg och skiljebetyg utfärdas av skolan. Närmare bestämmelser om betyg kan utfärdas i landskapsförordning. (2011/14)

15 §. Rättelse av bedömning

Lärlingen har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på henne eller honom.

En lärling som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan skriftligen eller muntligen begära rättelse av den som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att lärlingen fått del av bedömningen. Är lärlingen missnöjd även med rättelsen skall ärendet hänskjutas till landskapsregeringen som kan ålägga läraren eller arbetsgivaren att företa ny bedömning eller besluta vilket vitsord lärlingen skall erhålla.

16 §. Arbetstid, semester och arbetsskydd

På läroavtal tillämpas vad som i fråga om arbetstagare är föreskrivet om arbetstid, semester, arbetsskydd och annat skydd för arbetstagaren.

5 kap. Förändringar i läroavtalet**17 §. (2011/14) Byte av lärlingsplats**

Om arbetsgivaren upphör med sin rörelse, försätts i konkurs eller dör, inte längre uppfyller villkoren som utbildare eller skolan finner att undervisningen inte sköts på ett tillfredsställande sätt ska skolan medverka till att skaffa en ny lärlingsplats för resten av lärotiden. Den nya arbetsgivaren träder in i läroavtalet i den tidigare arbetsgivarens ställe. Lärotiden med den nya arbetsgivaren kan med skolans samtycke förlängas med upp till ett år om den undervisning lärlingen fått varit bristfällig.

18 §. Läroavtalets giltighetstid

Läroavtalet upphör att gälla vid avtalstidens utgång eller då avtalet har upphävts.

19 §. Hävning av läroavtal

Är avtalsparterna eniga kan läroavtalet hävas med omedelbar verkan efter att skolan har underrättats skriftligen av arbetsgivaren. (2011/14)

Skolan kan, efter att ha hört lärlingen och arbetsgivaren, häva läroavtalet om undervisningen inte sköts i enlighet med denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen eller läroavtalets bestämmelser. (2011/14)

Om lärlingen är minderårig har vårdnadshavaren rätt att häva läroavtalet om hävningen är nödvändig på grund av lärlingens uppföstran, utveckling eller hälsa.

Utöver vad som föreskrivs i 1 kap. 4 § och 8 kap. 1 och 3 §§ arbetsavtalslagen (FFS 55/2001) samt 3a §, 49 och 50 §§ sjömanslagen (FFS 423/1978) kan läroavtalet upphävas ensidigt om arbetsgivaren upphör med sin rörelse, försätts i konkurs eller dör. (2009/16)

5a kap. (2011/14) Tjänstemannaläroavtal**19aa §. (2011/14) Tjänstemannaläroavtal**

Läroavtalsutbildning kan grundas på ett skriftligt tidsbundet avtal mellan tjänsteman och arbetsgivare (tjänstemannaläroavtal), om arbetsgivaren och skolan har kommit överens om att ordna utbildning på det sätt som avses i 4 och 5 kap. Ett tjänstemannaläroavtal kan också ingås med en person som står i ett med tjänsteförhållande jämförligt offentligrättsligt anställningsförhållande till en arbetsgivare.

Arbetsgivare och tjänsteman kan överenskomma om och med omedelbar verkan häva ett tjänstemannaläroavtal. Skolan kan häva avtalet efter att ha hört tjänstemannen och arbetsgivaren, om utbildningen inte följer lag eller bestämmelser utfärdade med stöd av lag eller om bestämmelserna i avtalet mellan skolan och arbetsgivaren inte följs.

5b kap. (2009/16) Företagarläroavtal (2011/14)**19a §. (2009/16) Inledande bestämmelse**

I detta kapitel finns bestämmelser om den läroavtalsutbildning som baseras på ett företagarläroavtal och som ska iakttas på företagarläroavtalet istället för bestämmelserna om läroavtal i 4 och 5 kapitlet.

19b §. (2009/16) Avtalets giltighetstid och innehåll

Företagarläroavtalet träder ikraft vid den tidpunkt som anges i avtalet och upphör att gälla vid avtalstidens utgång eller då avtalet har upphävts. I avtalet ska den ansvariga handledaren för den praktiska undervisningen anges. Läroavtalsutbildningen för företagare baserar sig inte på ett arbetsavtal.

Läroavtalsförhållandet ska följa en individuell studieplan som avtalsparterna godkänner i samband med att läroavtalet ingås. Studieplanen ska bifogas avtalet.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om avtalets innehåll och form samt om studieplanen.

19c §. (2009/16) Företagaren

Företagaren har rätt till undervisning och handledning i en trygg undervisnings- och arbetsmiljö och ska medverka till att en sådan miljö uppnås i framförallt den praktiska undervisning som ordnas i företagarens egna företag.

Företagaren ska delta vid utarbetandet av den individuella studieplan som bifogas läroavtalet.

Om läroavtalsförhållandet utvecklar sig på ett sådant sätt att det inte är möjligt att få en tillfredställande undervisning ska företagaren underrätta skolan om detta. (2011/14)

19d §. (2009/16) Bedömning

Efter avslutad eller avbruten utbildning erhåller företagaren ett betyg. Ett slutbetyg tilldelas företagare som har fullgjort läroavtalsutbildningen, medan ett skiljebetyg tilldelas företagare som har avbrutit utbildningen.

Bedömningen av den praktiska undervisningen utförs av den ansvariga handledaren enligt de bedömningsgrunder landskapsregeringen fastställt. Vid skolans eller extern utbildares bedömning av den teoretiska undervisningen tillämpas de bedömningsgrunder som används inom motsvarande skolbunden undervisning. (2011/14)

Slutbetyg och skiljebetyg utfärdas av skolan. Närmare bestämmelser om betyg kan utfärdas i landskapsförordning. (2011/14)

19e §. (2009/16) Rättelse av bedömning

Företagaren har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på henne eller honom.

En företagare som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan skriftligen eller muntligen inom 14 dagar från det att företagaren fått del av bedömningen begära rättelse av den som utfört bedömningen. Är företagaren missnöjd även med rättelsen ska ärendet hänskjutas till landskapsregeringen som kan ålägga läraren eller den ansvariga handledaren att företa ny bedömning eller besluta vilket vitsord företagaren ska erhålla.

19f §. (2009/16) Hävning av företagarläroavtal

Är avtalsparterna eniga kan företagarläroavtalet hävas med omedelbar verkan.

Skolan kan, efter att ha hört företagaren och en extern utbildare, häva läroavtalet om undervisningen inte sköts i enlighet med denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen eller läroavtalets bestämmelser. (2011/14)

6 kap. Kostnader**20 §. (2008/67) Studiesociala förmåner**

Den teoretiska undervisningen är avgiftsfri för lärlingen.

Lärlingen har under den tid hon eller han deltar i den teoretiska undervisningen rätt till studiesociala förmåner enligt följande:

1) 23,91 euro i dagpenning per teoristudiedag som ersättning för inkomstbortfall,

2) till en lärling som försörjer barn under 18 år betalas barnförhöjning till dagpenningen, vilken är för ett barn 4,53 euro, för två barn sammanlagt 6,65 euro och för tre eller flera barn sammanlagt 8,58 euro,

3) reseersättning ges per teoristudiedag då färdvägen i ena riktningen mellan hemorten eller lärlingsorten och den ort där undervisningen ordnas överstiger 10 km enligt billigaste färd sättet och om lärlingen är inom pendlingsregionen; utanför pendlingsregionen ges reseersättning när teoriperioden börjar och slutar enligt billigaste färd sättet,

4) maximalt 35 euro per teoristudiedag eller maximalt 300 euro per teoristudiemånad i inkvarteringsersättning mot kvitto, om undervisningen ordnas utanför pendlingsregionen samt

5) 6,50 euro i kostersättning per teoristudiedag under teoriperioden.

I denna lag avses med hemort lärlingens hemkommun och med lärlingsort den kommun där den av arbetsgivaren anvisade lärlingsplatsen finns. En lärling anses vara innanför pendlingsregionen om han eller hon inte har en restid som under normala förhållanden från hemorten eller lärlingsorten till den ort där undervisningen ordnas sammantaget tur och retur är längre än två timmar. Av särskilda skäl kan reseersättning som avses i 3 punkten betalas också under teoriperioden.

Om lärlingen lyfter lön för samma tid eller har rätt till andra lagstadgade förmåner än de som bestäms i denna lag, har han eller hon dock med avvikelse från det ovan nämnda endast rätt till ersättning för rese- och inkvarteringskostnader.

20a §. (2008/67) Indexjustering av studiesociala förmåner

Beloppen för de studiesociala förmånerna i 20 § 2 mom. 1 och 2 punkten fastställs årligen på basis av föregående års belopp. Till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex som fastställts av Ålands statistik- och utredningsbyrå och som ägde rum under det föregående kalenderåret, avrundat till närmaste euro. De indexjusterade beloppen tillämpas från och med augusti månad och fastställs av landskapsregeringen före utgången av april månad.

20b §. (2009/16) Studiesociala förmåner för företagare

Bestämmelserna om studiesociala förmåner för lärlingar i 20 och 20a §§ ska i tillämpliga delar iakttas på den teoretiska undervisning som en företagare i en läroavtalsutbildning deltar i.

21 §. Utbildningsersättning

Arbetsgivaren har rätt till utbildningsersättning. En överenskommelse om storleken på ersättningen ska träffas mellan arbetsgivaren och skolan innan ett läroavtal godkänns. (2011/14)

Utbildningsersättning kan betalas till ett annat företag, en organisation eller en extern utbildare för de kostnader som orsakas av handledning och rådgivning till den företagare som får läroavtalsutbildning. En överenskommelse om storleken på ersättningen ska träffas mellan företrädaren för den ansvariga handledaren för den praktiska utbildningen och skolan innan ett företagarläroavtal ingås. (2011/14)

Närmare bestämmelser om utbildningsersättning kan utfärdas i landskapsförordning.

Nytt 2 mom varvid ursprungliga 2 mom blivit 3 mom (2009/16)

7 kap. Särskilda bestämmelser**22 §. (2009/16) Tillämpning av arbetsavtalslagen och sjömanslagen**

Om inte annat är föreskrivet i denna lag eller i någon bestämmelse som utfärdats med stöd av den, ska på läroavtal tillämpas arbetsavtalslagen med undantag för dess 1 kap. 3 och 8 §§, 2 kap. 4 och 5 §§, 4 kap. 4 och 5 §§, 6 kap., 7 kap. 1-5 §§ och 7-12 §§, 9 och

O 10 LF (2011:76) om läroavtalsutbildning

10 kap., 13 kap. 3 och 4 §§ samt motsvarande bestämmelser i sjömanslagen.

Denna paragraf ska inte tillämpas på företagarläroavtal och tjänstemannaläroavtal. (2011/14)

22a §. (2008/67) *Rätt att få och lämna ut uppgifter*

På utlämnande och hemlighållande av uppgifter tillämpas landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet, om inte annat följer av denna lag.

Landskapsregeringen har utan hinder av bestämmelserna om hemlighållande av handlingar och utan ersättning rätt att av andra myndigheter få de uppgifter som är nödvändiga för att verkställa och utveckla läroavtalsutbildningsuppgifter.

22b §. (2009/16) *Rättelse*

Utöver vad som är föreskrivet i 15 och 19e §§ kan en part som är missnöjd med ett beslut som landskapsregeringen har fattat, skriftligen begära rättelse hos den beslutande myndigheten. Rättelse ska begäras inom 14 dagar räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, ska anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande ska behandlas utan dröjsmål.

23 §. (2009/16) *Besvär*

Beslut som landskapsregeringen fattat med anledning av ett rättelseyrkande enligt denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med vad därom i rikslagstiftningen är föreskrivet.

24 §. *Landskapsförordning*

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

25 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, lagen om läroavtalsutbildning (FFS 1605/1992) jämte ändringar som tillkommit före den 1 januari 1997.

Ikraftträdelsebestämmelse (2008/67):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009 och tillämpas på stöd för teoristudiedagar som sker efter den 31 december 2008.

De första indexjusterade beloppen enligt lagen börjar gälla den 1 augusti 2009 då 20a § träder i kraft.

Beslut om stöd för teoristudiedagar enligt denna lag får fattas före lagens ikraftträdande.

Åtgärder som lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

O 10 Landskapsförordning (2011:76) om läroavtalsutbildning

1 §. *Allmänt*

I denna förordning finns bestämmelser om läroavtalsutbildningen, utöver vad som föreskrivs i landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning.

2 §. *Läroavtal*

Ett läroavtal ska upprättas skriftligt mellan huvudansvarig arbetsgivare och lärling.

Av läroavtalet ska framgå

1) lärlingens namn och personbeteckning, eller om lärlingen inte har finsk personbeteckning hans eller hennes födelsetid,

2) ansvarig arbetsgivare samt dennes företags- och organisationsnummer,

3) utbildningens målsättning,

4) examen eller delexamen som utbildningen, fortbildning undantaget, leder till,

5) dagen då lärotiden börjar och slutar,

6) grunder för lärlingens avlöning, arbetstid, semester och arbetsskydd,

7) längden på den provotid som avses i gällande arbetsavtalslagstiftning,

8) datum för skolans godkännande samt

9) en skyldighet för arbetsgivaren att underrätta skolan innan en väsentlig förändring görs i läroavtalet.

Av ett läroavtal som ingås som företagarläroavtal ska med avvikelse från 1 mom. 1 punkt framgå företagarens namn och personbeteckning. Dessutom ska framgå namnet på företagarens företag och dess företags- och organisationsnummer.

I läroavtalet kan intas andra bestämmelser, vilka inte strider mot lag eller god sed. Genom sådana bestämmelser kan inte arbetsgivarens eller lärlingens rättigheter och skyldigheter enligt lag eller förordning inskränkas.

3 §. *Individuell studieplan*

Till ett läroavtal ska fogas en individuell studieplan för lärlingen. Planen ska beakta lärlingens tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet. Av planen ska framgå

1) utbildningsprogram, om sådant följs, och läroplan som utgör grund för utbildningen,

2) utbildningens nivå, omfattning och innehåll,

3) ansvarig extern utbildare för den teoretiska undervisningen samt

4) ansvarig handledare för praktisk undervisning samt dennes kompetens.

Den individuella studieplanen för läroavtal ska utarbetas i samarbete mellan lärlingen, arbetsgivare, skolan samt förekommande extern utbildare.

Den individuella studieplanen för ett läroavtal som ingås som företagarläroavtal ska, med avvikelse från bestämmelserna i 2 mom., utarbetas i samarbete mellan företagaren, skolan och förekommande extern utbildare.

4 §. *Lärlingsplatsen*

Verksamheten på lärlingsplatsen ska avseende utbildningen vara av sådan kvalitet och omfattning att den i studieplanen angivna praktiska undervisningen kan förverkligas.

5 §. *Flera arbetsgivare*

Om utbildningsansvaret delas mellan flera arbetsgivare ska ett samarbetsavtal ingås mellan dem. Av samarbetsavtalet ska framgå vem som är huvudansvarig arbetsgivare, hur den praktiska undervisningen

fördelas och hur de med undervisningen i övrigt sammanhängande frågorna regleras. Samarbetsavtalet ska fogas till läroavtalet.

6 §. Ansvarig handledare

Den som utses till ansvarig handledare ska ha tillräcklig yrkeskunskap, utbildning och arbetslivserfarenhet samt för uppgiften lämplig pedagogisk färdighet.

7 §. Utbildningsersättning

Vid fastställande av utbildningsersättning ska utbildningsområde samt den studerandes tidigare erfarenhet och utbildningsnivå beaktas.

8 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2011.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1998:61) om läroavtalsutbildning.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Bilaga

Om utbetalning av utbildningsersättning

För att täcka kostnader för en lärling betalas utbildningsersättning till arbetsgivaren. Till en arbetsgivare med lärling som saknar grundutbildning och relevant arbetslivserfarenhet kan normalkostnaden branschvis beräknas enligt följande tabell:

grupp	bransch	belopp per månad	
		första året	följande år
I	beklädnadsbranschen bevakningsbranschen dykbranschen fiskeribranschen glas-, porslins- och stenbranschen gummi- och plastbranschen handel- och administration hantverk, konst och övrig kultur hotell och restaurang huslig ekonomi hälsovård lantbruk lantmäteriteknik livsmedelsindustri mejerihushållning process- och laboratorietechnik skönhetsvård sko- och läderarbeten socialvård sotaryrket trädgårdsskötsel träteknik ytbehandlingsteknik	375 euro	190 euro

II	bil- och transportteknik byggnadsteknik datateknik elteknik grafisk teknik maskin- och metallteknik sjöfart VVS-teknik	410 euro	225 euro
----	---	-------------	-------------

Beloppen i tabellen är riktgivande. En bedömning ska göras för varje läroavtal varvid beloppen kan justeras med beaktande av arbetsgivarens kostnader för en lärling. De kan sänkas om en lärling har stor relevant arbetslivserfarenhet samt, avseende det första årets ersättningsbelopp, om en lärlings läroavtalsförhållande grundas på kompletterings-, vidare- eller fortbildning.

O 11 Landskapslag (2011:120) om erkännande av yrkeskvalifikationer

1 kap. Allmänt

1 §. Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer i enlighet med Europaparlamentets och rådet direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer, nedan yrkeskvalifikationsdirektivet.

Denna lag tillämpas på erkännande av yrkeskvalifikationer som en medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen huvudsakligen har förvärvat i en annan medlemsstat. Lagen tillämpas också på erkännande av yrkeskvalifikationer som grundar sig på avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller något annat avtal som ingåtts mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och en annan part samt på gemenskapens lagstiftning om tredjelandsmedborgares ställning.

Denna lag tillämpas på erkännande av yrkeskvalifikationer som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer som utfärdats utanför gemenskapen för en medborgare i en medlemsstat och som erkänts i en annan medlemsstat, om innehavaren har tre års yrkeserfarenhet inom det berörda yrket i en medlemsstat.

Om det i en annan författning finns någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

2 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp ska ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Reglerat yrke är en eller flera former av yrkesverksamhet där det genom landskapslag direkt eller indirekt krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av verksamheten eller någon form av denna.

Yrkeskvalifikationer är kvalifikationer som intygas i ett bevis på formella kvalifikationer, ett kompetensbevis och/eller yrkeserfarenhet.

O 11 LL (2011:120) om erkännande av yrkeskvalifikationer

Bevis på formella kvalifikationer är examens-, utbildnings- eller annat behörighetsbevis för en yrkesutbildning som huvudsakligen har ägt rum i gemenskapen och utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat samt behörighetsbevis för en yrkesutbildning som i ett tredjeland utfärdats till en medborgare i en medlemsstat och som erkänts i en medlemsstat, om innehavaren har tre års yrkeserfarenhet inom det berörda yrket i en medlemsstat.

Anpassningsperiod är en period då ett reglerat yrke utövas i landskapet under en behörig yrkesutövares ansvar, eventuellt åtföljt av kompletterande utbildning.

Lämplighetsprov är ett prov som gäller sökandens yrkeskunnsighet och som utarbetas i syfte att bedöma sökandens förmåga att utöva ett reglerat yrke i landskapet.

Ursprungsmedlemsstat är den eller de medlemsstater där en person som har flyttat till landskapet har förvärvat sina yrkeskvalifikationer.

Gemenskapens regler för erkännande är bestämmelserna i yrkeskvalifikationsdirektivet och de bestämmelser i kommissionens förordningar som ansluter sig till genomförandet av direktivet.

Erkännande av yrkeskvalifikationer är ett beslut som ger en person rätt att utöva ett reglerat yrke i landskapet.

3§. Behörig myndighet

Landskapsregeringen handhar erkännandet av yrkeskvalifikationer och andra förvaltningsuppgifter som följer av denna lag.

Landskapsregeringen ska vid behov samarbeta med behöriga myndigheter i stater som omfattas av gemenskapens regler för erkännande av yrkeskvalifikationer samt med behöriga myndigheter i riket.

2 kap. Systemen för erkännande av yrkeskvalifikationer

4§. Kvalifikationsnivåer i den generella ordningen

Yrkeskvalifikationerna indelas i följande nivåer:

1) ett kompetensbevis som har utfärdats av en behörig myndighet i ursprungsmedlemsstaten på basis av

a) en utbildning som inte utgör en del av ett utbildnings- eller examensbevis enligt 2-5 punkterna eller ett särskilt prov som inte föregås av någon utbildning eller av att sökanden utövat yrket i en medlemsstat på heltid under tre år i följd eller på deltid under motsvarande tid under de senaste tio åren eller

b) en allmän utbildning på grundskole- eller gymnasienivå som visar att innehavaren besitter allmänna kunskaper,

2) ett bevis på avslutad gymnasieutbildning omfattande

a) allmän utbildning, som kompletterats med annan utbildning än den som avses i 3 punkten och/eller med den provtjänstgöring eller yrkesutövning som krävs utöver denna utbildning eller

b) teknisk eller yrkesinriktad utbildning, som i förekommande fall kompletterats med en annan allmän utbildning eller yrkesutbildning än den som avses i 3 punkten och/eller med den provtjänstgöring eller yrkesutövning som krävs utöver denna utbildning,

3) ett examensbevis över avslutad

a) annan postgymnasial utbildning än den som avses i 4 och 5 punkterna motsvarande minst ett års heltidsstudier för vilken ett av tillträdesvillkoren är en avslutad gymnasieutbildning med den inriktning som krävs för behörighet till universitetsstudier eller annan utbildning på likvärdig nivå samt den yrkesutbildning som eventuellt krävs utöver denna utbildning eller

b) utbildning med ett särskilt upplägg enligt gemenskapens regler för erkännande motsvarande den utbildningsnivå som anges i punkten 3a,

4) ett examensbevis över avslutad utbildning motsvarande minst tre års och högst fyra års heltidsstudier vid universitet eller högskola eller annan utbildningsinstitution på motsvarande nivå samt den yrkesutbildning som eventuellt krävs utöver utbildningen eller

5) ett examensbevis över avslutad utbildning motsvarande minst fyra års heltidsstudier vid universitet eller högskola eller en annan likvärdig utbildningsinstitution samt den yrkesutbildning som eventuellt krävs utöver utbildningen.

Som i 1 mom. avsedda yrkeskvalifikationer anses också kvalifikationer som grundar sig på en utbildning som fullgjorts inom gemenskapen och som en behörig myndighet i ursprungsmedlemsstaten erkänner motsvara en viss nivå enligt 1 mom.

5§. Villkor för erkännande i den generella ordningen

Erkännandet av yrkeskvalifikationer grundar sig på ett kompetensbevis eller ett bevis på formella kvalifikationer eller en uppsättning sådana bevis som utfärdats av en behörig myndighet i en annan medlemsstat och intygar att innehavarens yrkeskvalifikationer minst motsvarar den nivå som ligger omedelbart under den som krävs i landskapet i enlighet med indelningen i 4 §.

Med avvikelse från 1 mom. ska, om den nivå som krävs i landskapet är avslutad utbildning på högskole- eller universitetsnivå motsvarande fyra års heltidsstudier, innehavarens yrkeskvalifikationer vara minst på den nivå som avses 4 § 1 mom. 3 punkten.

Om en persons yrkeskvalifikationer inte uppfyller de gällande yrkeskvalifikationerna för utövande av ett yrke i ursprungsmedlemsstaten ska lagstiftningen om förvärvade rättigheter i sökandens ursprungsmedlemsstat beaktas vid placeringen av yrkeskvalifikationerna på någon av de nivåer som avses i 4 §.

Erkännande av yrkeskvalifikationer i en annan medlemsstat eller i riket är inte grund för erkännande enligt denna lag annat än i de fall som avses i 1 § 3 mom.

Om rätten att utöva yrke som näring i landskapet stadgas i landskapslagen (1996:47) om rätt att utöva näring.

Se J 1, Landskapslag (1996:47) om rätt att utöva näring

6§. Kompensationsåtgärder

Vid erkännande av yrkeskvalifikationer kan landskapsregeringen kräva att sökanden genomgår ett lämplighetsprov eller slutför en anpassningsperiod som inte överskrider tre år om

1) omfattningen av den utbildning som sökanden åberopar i ansökan i enlighet med 5 § 1 mom. är minst ett år kortare än den som krävs,

2) innehållet i sökandens utbildning väsentligt avviker från den utbildning som krävs eller

3) det reglerade yrket omfattar yrkesaktiviteter som inte ingår i motsvarande yrke i ursprungsmedlemsstaten och sökandens utbildning väsentligt avviker från den utbildning som krävs.

Innan kompensationsåtgärder krävs ska landskapsregeringen kontrollera om de kunskaper som sökanden har tillägnat sig under sin yrkesverksamhet är sådana att de helt eller delvis täcker den väsentliga avvikelser som avses i 1 mom. 2 och 3 punkterna.

Sökanden har rätt att välja kompensationsåtgärd. Vid erkännande av yrkeskvalifikationer kan landskapsregeringen kräva en anpassningsperiod eller ett lämplighetsprov om

1) yrkesverksamheten kräver exakta kunskaper i nationell rätt och till en väsentlig och konstant del består i att lämna råd och/eller hjälp i frågor som rör nationell rätt eller

2) det gäller sådant erkännande av yrkeskvalifikationer som avses i 1 § 3 mom.

När sökandens yrkeskvalifikationer uppfyller de kriterier som fastställts i en gemensam plattform som antagits enligt gemenskapens regler för erkännande får kompensationsåtgärder inte krävas av sökanden.

Högskolan på Åland och andra läroanstalter ska ordna lämplighetsprov enligt vad som krävs vid erkännande av yrkeskvalifikationer. Landskapsregeringen kan ordna lämplighetsprov. För deltagande i lämplighetsprov och för intyg över godkänt lämplighetsprov uppbärs en avgift.

7 §. Anpassningsperiod

Under anpassningsperioden utövar sökanden ett yrke under handledning och övervakning av en behörig yrkesutövare.

I ett villkorligt beslut om erkännande enligt 11 § 4 mom. bestäms anpassningsperiodens längd och de uppgifter som ska utföras. Därtill kan ett villkorligt beslut om erkännande innehålla övriga nödvändiga villkor för genomförande av anpassningsperioden.

Den förmåga och den kunskap som krävs för utövande av ett yrke ska visas med ett intyg som utfärdats av arbetsgivaren eller den övervakande yrkesutövaren.

8 §. Lämplighetsprov

I ett villkorligt beslut om erkännande enligt 11 § 4 mom. bestäms det huvudsakliga innehållet i lämplighetsprovet och vem som ska ordna det.

Landskapsregeringen ska för att bevilja genomförande av lämplighetsprovet upprätta en förteckning över de ämnen som, utifrån en jämförelse mellan den utbildning som krävs och den som sökanden har genomgått, inte omfattas av de examens- eller andra behörighetsbevis som sökanden har. Provet ska omfatta ämnen valda ur förteckningen och i vilka kunskap är väsentlig för att kunna utöva yrket i landskapet. Provet får också omfatta kännedom om de yrkesregler

som gäller för ifrågavarande verksamhet i landskapet. Provet avläggs på svenska.

Lämplighetsprovet ska utformas med beaktande av att sökanden är en behörig yrkesutövare i ursprungsmedlemsstaten eller den medlemsstat sökanden kommer ifrån.

9 §. Villkor för erkännande av yrkeserfarenhet

Om det för utövande av ett yrke krävs kunskap och förmåga av allmän, affärsmässig eller yrkesmässig art ska tidigare utövande av denna verksamhet i en annan medlemsstat godtas i enlighet med gemenskapens regler för erkännande.

10 §. Bilagor till ansökan

Landskapsregeringen kan kräva att officiellt bestyrkta kopior av följande handlingar fogas till ansökan:

1) ett intyg över medborgarskap,

2) de kompetens- eller examensbevis som ger rätt att utöva yrket i fråga samt ett intyg över sökandens yrkeserfarenhet,

3) ett intyg över verksamhetens karaktär och varaktighet,

4) ett intyg som inte är äldre än tre månader över att sökanden har gott namn och rykte eller inte har försatts i konkurs eller att rätten att utöva yrket temporärt upphävts eller förbjudits i fall av grav yrkesmässig försummelse eller brottslig handling,

5) ett intyg som inte är äldre än tre månader över sökandens hälsa,

6) ett intyg som inte är äldre än tre månader över sökandens ekonomiska ställning och bevis för att sökanden är försäkrad mot de ekonomiska risker som är förenade med sökandens yrkesansvar.

Landskapsregeringen kan uppmana sökanden att lämna upplysningar om sin utbildning för att fastställa förekomsten av väsentliga olikheter i förhållande till den utbildning som krävs. Om det är omöjligt för sökanden att lämna dessa upplysningar ska landskapsregeringen vända sig till ett relevant organ i ursprungsmedlemsstaten.

Landskapsregeringen ska som tillräcklig bevisning för de handlingar som avses i 1 mom. godta ett intyg i enlighet med gemenskapens regler för erkännande.

Till en ansökan bifogade bilagor som inte är på svenska ska fogas översättningar till svenska utförda av en auktoriserad translator.

11 §. Erkännande av yrkeskvalifikationer

Landskapsregeringen ska inom en månad underätta sökanden om att ansökan har mottagits samt om de handlingar som eventuellt saknas från mottagandet av en ansökan.

Landskapsregeringen kan vid behov be en högskola eller en annan läroanstalt om ett utlåtande om sökandens studiers likvärdighet och ämnesområden som saknas jämfört med de studier som krävs samt om längden på den anpassningsperiod som sökanden eventuellt föreläggs, de uppgifter som ska ingå i den och innehållet i lämplighetsprovet.

En ansökan om erkännandet ska avgöras inom tre månader efter det att de nödvändiga handlingarna har kommit in till landskapsregeringen.

O 12 LL (1943:13) om läroanstalter i hemslöjd

Om det vid erkännande av yrkeskvalifikationer krävs kompensationsåtgärder av sökanden är beslutet villkorligt. Det slutliga erkännandet sker efter det att sökanden har meddelat landskapsregeringen att kompensationsåtgärderna fullgjorts.

12 §. Användande av yrkes- och utbildningstitel

Om användandet av en yrkestitel för en viss yrkesverksamhet är reglerad i landskapslagstiftningen, ska medborgare i andra medlemsstater som har tillstånd att utöva det reglerade yrket med stöd av ett erkännande av yrkeskvalifikationer som avses i denna lag, använda den yrkestitel och den eventuella förkortning för titeln som anges i landskapslagstiftningen.

Personer som får sina yrkeskvalifikationer erkända har rätt att använda en utbildningstitel från ursprungsmedlemsstaten och eventuell förkortning av den på ursprungsmedlemsstatens språk. Om en utbildningstitel kan förväxlas med en titel som i landskapet kräver kompletterande utbildning, får landskapsregeringen kräva att personen i fråga använder utbildningstiteln från ursprungsmedlemsstaten i en lämplig form.

13 §. Överklagande

Ett beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

Om ett beslut inte har fattats inom den tid som anges i 11 § 3 mom. anses det vara fråga om ett beslut om avslag med anledning av ansökan och sökanden får överklaga beslutet på det sätt som anges i 1 mom. Sådant överklagande får anföras till dess att ett beslut med anledning av ansökan meddelats.

3 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser**14 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2012.

15 §. Övergångsbestämmelser

På en ansökan som har kommit in till landskapsregeringen innan denna lag har trätt i kraft tillämpas bestämmelserna i denna lag, om beslutet fattas efter lagens ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag kräver får vidtas innan lagen träder i kraft.

O 12 Landskapslag (1943:13) om läroanstalter för hemslöjd i landskapet Åland

1 kap. Ändamål och organisation

1 §. Med läroanstalter för hemslöjd avses i denna landskapslag fasta och ambulatoriska hemslöjdsskolor i landskapet Åland.

2 §. Läroanstalter för hemslöjd kunna ägas antingen av landskapet eller ock av enskilda eller sammanslutningar.

Privata läroanstalter för hemslöjd, för vilkas inrättande landskapsunderstöd beviljats eller vilka erhålla understöd ur landskapsmedel, stå under inseeende av [landskapsnämnden].

3 §. Landskapet kan inrätta läroanstalter för hemslöjd och vidtaga* anstalter av privat natur. Åt enskilda och sammanslutningar kan beviljas landskapsunderstöd för inrättande av nya anstalter i den mån detta av behovet påkallas och medel härtill i landskapets utgiftsstat anvisats.

* Torde avses ”övertaga”

4 §. Fast hemslöjdsskola har till ändamål att utbilda arbetare på erforderliga arbetsområden inom hemslöjden, så ock att befrämja skickligheten i manlig och kvinnlig slöjd i allmänhet samt uppliva hemslöjdsverksamheten och intresset för slöjd.

5 §. Vid fast hemslöjdsskola för manliga elever skall finnas en avdelning för trä- och en för metallarbeten eller endera av dem.

Vid fast hemslöjdsskola för kvinnliga elever skall finnas en vävnads- och en sömnadsavdelning eller endera av dem.

Efter behov må med [landskapsnämndens] begivande och inom gränserna för landskapets utgiftsstat vid fast hemslöjdsskola inrättas, förutom eller i stället för nämnda avdelningar, jämväl avdelningar, berörande andra särskilda områden av hemslöjd.

6 §. Fast hemslöjdsskola kan ägas av landskapet, kommun, hemslöjdsförening eller annan därmed jämförlig sammanslutning eller av enskild person.

[Landskapsnämnden] äger att, med beaktande av undervisningsbehovet, inom gränserna för utgiftsstaten besluta om inrättande av nya skolor.

7 §. Fast hemslöjdsskolas lärokurs kan vara ettårig eller tvåårig på vardera avdelningen; och varar läroåret å varje avdelning, efter därom av [landskapsnämnden] fattat särskilt beslut, nio eller sju månader. Å [landskapsnämnden] ankommer att på förslag av skolans direktion bestämma tiden för läroårets vid skolan vidtagande och avslutning samt i vissa fall medgiva avvikelse med avseende å läroårets längd.

I skolan samt jämväl utom densamma på den åländska landsbygden kunna dessutom i mån av behov och möjlighet anordnas kortvariga hemslöjdskurser och praktiskt arbete enligt program, som på skoldirektionens förslag fastställas av [landskapsnämnden].

8 §. Ambulatorisk hemslöjdsskola har till ändamål att befrämja slöjdskickligheten och hemslöjdsverksamheten i allmänhet samt att väcka intresse för slöjd.

De ambulatoriska hemslöjdsskolorna hava en eller två avdelningar, för manliga eller kvinnliga elever.

Å [landskapsnämnden] ankommer att i mån av behov närmare bestämma, i vilka slag av arbete och på vilka avdelningar undervisning i skolan skall meddelas.

9 §. Ambulatorisk hemslöjdsskola kan ägas av kommun, hemslöjdsförening eller annan därmed jämförlig sammanslutning.

10 §. Verksamhetsperioden vid ambulatorisk hemslöjdsskola varar sju månader om året på varje skolort. Beroende på de lokala förhållandena och med [landskapsnämndens] begivande må skolåret dock

kunna uppdelas i verksamhetsperioder av olika längd, likväl sammanlagt minst sju månader. Å [landskapsnämnden] ankommer att på förslag av skolans direktion bestämma tiden för varje verksamhetsperiods vid skolan vidtagande och avslutning.

I skolan må därutöver i mån av behov och tillfälle hållas kortvariga kurser i hemslöjd samt anordnas praktiska arbeten enligt program, som fastställs av [landskapsnämnden] på förslag av skolans direktion.

2 kap. Understöd

11 §. (1993/91) De i landskapet verkande privata fasta och ambulatoriska hemslöjdsskolorna samt nyinrättade sådana tilldelas, försåvitt de uppfylla för dem fastställda villkor, årligt landskapsstöd enligt de grunder som [landskapsstyrelsen] fastställer.

12 §. Upphävd (1993/91).

13 §. Privat läroanstalt för hemslöjd erhåller landskapsunderstöd på följande villkor:

1) att läroanstalten befunnits vara av det allmänna behovet inom landskapet påkallad;

2) att läroanstalten har tillfredsställande lokaler ävensom nödig undervisnings- och arbetsmateriel;

3) att vid läroanstalten följes godkänd undervisnings- och arbetsplan och att densamma har av landskapsnämnden fastställd arbetstid samt minst så många elever, som i 44 och 45 §§ stadgas;

4) att läroanstaltens lärare äga sådan kompetens, som är föreskriven i kap. 4 av denna landskapslag;

5) att läroanstaltens ordinarie lärare äro skyldiga att tjänstgöra vid läroanstalten året om, med undantag av den för dem i de olika läroanstalterna stadgade semesterledigheten;

6) att läroanstaltens egendom förvaltas på ett sak enligt och sorgfälligt sätt;

7) att över undervisningsmateriel, som med landskapsunderstöd anskaffats ävensom över annan lös-egendom föres noggrann förteckning och att sagda egendom, då läroanstalten upphör, tillfaller landskapet; samt

8) att i understöd erhållna medel användas för de ändamål, till vilka de blivit beviljade, och att till-äventyrs odisponerade understödsbelopp återbäras till landskapet.

14 §. Elevunderstöd beviljas av [landskapsnämnden] ur det i landskapets inkomst- och utgiftsstat för ändamålet upptagna anslaget efter prövning.

3 kap. Undervisning

15 §. I fast hemslöjdsskola meddelas på varje avdelning skilt undervisning i fackarbeten, fackkunskaper och yrkesteckning samt gemensamt i yrkesräkning, bokföring och hemslöjdsaffärlära.

Detaljerat undervisningsprogram fastställs av [landskapsnämnden] på förslag av skolans direktion.

16 §. I ambulatorisk hemslöjdsskola meddelas undervisning i fackarbeten, fackkunskaper och yrkesteckning samt i mån av behov i aritmetik och skrivning.

Detaljerad undervisningsplan fastställs av [landskapsnämnden] på förslag av direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör.

4 kap. Föreståndare och lärare

17 §. Vid fast hemslöjdsskola anställas på grund av antalet avdelningar vid skolan och inom utgiftsstatens gränser enligt [landskapsnämndens] prövning en eller flera ordinarie facklärare ävensom extra lärare med [landskapsnämndens] begivande i mån av behov.

[Landskapsnämnden] äger att efter direktionens hörande förordna någon bland de ordinarie lärarna till föreståndare. Finnes vid skolan endast en ordinarie lärare, skall han tillika vara skolans föreståndare.

18 §. Vid ambulatorisk hemslöjdsskola med en avdelning anställs en ordinarie facklärare, som tillika är föreståndare. Vid ambulatorisk hemslöjdsskola med två avdelningar anställas två ordinarie facklärare, av vilka den ene av [landskapsnämnden] förordnas till föreståndare.

19 §. Såsom kompetensvillkor för ordinarie facklärarbefattning vid fast hemslöjdsskola fordras, att sökanden avslutat lärokurs vid hemslöjdsinstitut, eller äger motsvarande kompetens, samt därefter under minst ett läroår bestritt hemslöjdsfacklärarbefattning.

I avseende å kompetensvillkor för lärarbefattning vid ambulatorisk hemslöjdsskola fordras, att sökanden avslutat lärokurs vid hemslöjdsinstitut, eller äger motsvarande kompetens.

20 §. Såsom kompetenta för sina befattningar och på grund därav berättigade att erhålla stadgad avlöning oavkortad skola anses de tidigare förordnade facklärare, vilka vid denna landskapslags ikraftträdande med framgång verkat på hemslöjdsundervisningens område under minst två år och för erhållande av sina befattningar genomgått fullständig lärokurs vid läroanstalt för slöjdlärare i hem- eller utlandet eller ock i praktiken ådagalagt, att de annorledes på grund av erfarenhet förvärvat stadgad kompetens. För lärare, som icke uppfylla dessa kompetensvillkor, minskas avlöningen med tio procent.

21 §. Ordinarie lärarbefattning vid fast och ambulatorisk hemslöjdsskola anslås av skolans direktion ledig att ansökas inom trettio dagar, och böra ansökningshandlingarna jämte tjänsteförslaget av direktionen insändas till [landskapsnämnden], som till befattningen förordnar den lämpligaste bland de på förslag uppförda sökandena till en början på två provår, varefter denne, om han befinner sig för befattningen lämplig, av [landskapsnämnden] förordnas till ordinarie innehavare av befattningen.

Har sökanden tidigare ordinariter bestritt motsvarande befattning kan han efter [landskapsnämndens] prövning utan provtjänstgöring till befattningen ordinariter förordnas.

Extra lärare vid fast hemslöjdsskola antages av [landskapsnämnden] på framställning av skolans direktion.

O 12 LL (1943:13) om läroanstalter i hemslöjd

22 §. (1945/16) Ordinarie lärare vid landskapet tillhörig och privat fast samt ambulatorisk hemslöjdsskola ävensom extra lärare äga uppbära den avlöning, som är eller främdeles varder bestämd för motsvarande befattningshavare vid hemslöjdsskolor med lika långt undervisningsår i det övriga riket.

I övrigt gäller beträffande de rättigheter och skyldigheter, som tillkomma lärare vid landskapet tillhörig fast hemslöjdsskola, vad om landskapets tjänstemän och [befattningshavare] tillkommande rättigheter och skyldigheter är särskilt stadgat.

23 §. Ordinarie lärare vid privata läroanstalter för hemslöjd tillkommer ur de till landskapsunderstöd beviljade medlen ålders- och familjetillägg enligt samma grunder, som äro stadgade beträffande landskapets tjänster och befattningar.

24 §. Under tiden mellan fast hemslöjdsskolas läroår och ambulatorisk hemslöjdsskolas verksamhetsperioder äro lärarna skyldiga att enligt [landskapsnämndens] föreskrifter utöva instruktions- och kursverksamhet inom hemslöjdens område eller utföra andra uppdrag för hemslöjdens befrämjande.

25 §. Ordinarie lärare vid fast hemslöjdsskola åtnjuta semesterledighet under två månader om året, julferien däri inberäknad, samt vid ambulatorisk hemslöjdsskola under högst tre månader om året inberäknat julferien.

26 §. Indragas landskapsunderstöden för privat fast samt ambulatorisk hemslöjdsskola, anses lärarna hava avgått från sina befattningar.

27 §. (1997/7) Lärare som den 1 januari 1997 är eller har varit anställd vid en privat läroanstalt för hemslöjd har rätt till ålders- och invalidpension ur landskapets medel i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller person i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

Efter i 1 mom. avsedd lärare erläggs familjepension av landskapets medel i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller personer i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

28 §. [Ordinarie lärare vid landskapet tillhörig fast hemslöjdsskola kan, på därom av landskapsnämnden hos statsrådet gjord framställning, bliva delaktig i civilstatens änke- och pupillkassa].

29 §. (1945/16) För av [landskapsnämnden] godkända resor i tjänsteärenden tillkommer medlem av direktion och lärare vid fast hemslöjdsskola ersättning enligt de grunder, som äro gällande för landskapets tjänstemän och befattningshavare. Dock skall för den tid kurs anordnas av skolan på annan ort än den, där skolan är belägen, lärare erhålla fullt dagtraktamente för högst fyra dagar men för tid därutöver blott en fjärdedels dagtraktamente. Skulle vid kursen fritt kosthåll anordnas för lärare, gäller blott bestämmelsen om fullt dagtraktamente under högst fyra dagar.

30 §. Lärare vid fast hemslöjdsskola äro underkastade [landskapsnämndens] disciplinära befogenhet.

5 kap. Elever

31 §. Elev intages till fast hemslöjdsskola av skolans direktion på förslag av föreståndaren.

32 §. För vinnande av inträde såsom elev i fast hemslöjdsskola fordras av sökande:

[att vara välfrejdad;]

att hava fyllt minst sexton år;

att vara frisk och ej lida av smittsam sjukdom;

att hava genomgått [högre folkskola]; samt

att hava erhållit förmyndares eller målsmans samtycke, om sökanden är omyndig.

Anmälan om inträde skall vara av sökanden egenhändigt skriven och ställas till skolans direktion samt åtföljas av prästbevis, läkarintyg över frihet från smittsam sjukdom samt betyg över genomgången [högre folkskola].

Med avseende å fordringarna för inträdessökande till kortvariga hemslöjdskurser gäller i tillämpliga delar vad ovan i 1 mom. är sagt.

33 §. För att vinna inträde såsom ordinarie elev vid ambulatorisk hemslöjdsskola bör sökanden hava fyllt sexton år samt förete intyg däröver, att han genomgått [högre folkskola] och äger förmyndarens samtycke, om han är omyndig.

I undantagsfall må i skola enligt direktionens prövning såsom elever intagas i förhållande till sin ålder utvecklade sökande, som fyllt fjorton år, så ock sökande, som ej genomgått [folkskola], därest de prövas kunna följa med undervisningen.

Förutom ordinarie elever må i ambulatorisk hemslöjdsskola, därest utrymmet sådant medgiver, såsom extra elever intagas under i föregående moment nämnda förutsättningar, jämväl personer, vilka önska erhålla undervisning i något särskilt slag av arbete.

34 §. Elev vid fast och ambulatorisk hemslöjdsskola bör vid inträde i skolan erlägga elevavgift, vars belopp fastställs av [landskapsnämnden] på framställning av skolornas direktioner.

Elev vid ovannämnda hemslöjdsskolor underlyder skolornas ordningsstadgar.

35 §. Elev, som genomgått fullständig lärokurs vid någon avdelning i fast hemslöjdsskola eller lärokurs vid ambulatorisk hemslöjdsskola, erhåller vid kursens avslutande avgångsbetyg enligt av [landskapsnämnden] fastställt formulär.

Extra elev och den, som deltagit i kortvariga hemslöjdskurser, erhåller betyg enligt av [landskapsnämnden] fastställt formulär.

6 kap. Direktion

36 §. (1945/16) Fast hemslöjdsskolas verksamhet övervakas närmast av en direktion, till vilken skolans ägare eller, om densamma äges av landskapet, [landskapsnämnden] utser för tre år i sänder två ordinarie medlemmar samt två ersättare och en i landskapet för

kvinnlig eller manlig hemslöjd verkande organisation på anmodan av [landskapsnämnden] likaledes för tre år i sänder två ordinarie medlemmar och två ersättare. Såsom femte medlem i direktionen ingår skolans förstandare.

37 §. Ambulatorisk hemslöjdsskolas verksamhet övervakas av direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör. Det lokala övervakningsorganet utgöres av en styrelse, till vilken skolans ägare utser två ordinarie medlemmar och två ersättare för ett år i sänder. Såsom tredje medlem i styrelsen ingår skolans föreståndare.

7 kap. Särskilda bestämmelser

38 §. Direktionen för hemslöjdsläroanstalt bör till [landskapsnämnden] å tid, som denna äger bestämma, insända läroanstaltens förslag till inkomst- och utgiftsstat för följande år. Läroanstalt tillkommande landskapsunderstöd fastställs inom gränserna för landskaps inkomst- och utgiftsstat av [landskapsnämnden], vilken på rekvisition utanordnar detta till läroanstaltens direktion i sådana rater, som av läroanstaltens utgifter förutsätts.

39 §. För landskapet tillhörig fast hemslöjdsskola redovisas hos [landskapsnämnden].

För privat fast hemslöjdsskola beviljat landskapsunderstöd utanordnas till skolans direktion samt för ambulatorisk hemslöjdsskola till direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör; och äro nämnda direktioner ansvariga för, att landskapsunderstöden användas till för skolorna bestämda ändamål. Över understödens användning böra direktionerna avgiva redovisning till [landskapsnämnden].

Utvisar avgiven redovisning över landskapsunderstödens användning behållning, böra understödens inbesparade belopp inlevereras till [landskapsnämnden].

40 §. Hemslöjdsläroanstalt skall i enlighet med av [landskapsnämnden] meddelade anvisningar föra bok över användningen av landskapsunderstödet och över läroanstaltens övriga inkomster och utgifter samt årligen före utgången av februari månad till [landskapsnämnden] insända utdrag ur bokslutet, utvisande jämväl landskapsunderstödet användning för de särskilda ändamålen, så ock förteckning över den undervisningsmateriel och de övriga inventarier, som under redovisningsåret med landskapsunderstöd anskaffats.

41 §. Elevavgifterna och övriga inkomster vid privat fast samt ambulatorisk hemslöjdsskola användas till sådana utgifter, för vilkas bestridande landskapsunderstöd icke beviljats eller landskapsunderstödet icke förslår.

42 §. Över undervisningsmateriel, arbetsredskap och -maskiner ävensom den övriga egendom, som till privat fast hemslöjdsskola och ambulatorisk hemslöjdsskola med landskapsmedel anskaffats, skall föras noggrann förteckning. Sålunda anskaffad egendom tillfaller vid nämnda skolors indragning landskapet utan vederlag.

43 §. Befinnes landskapsunderstöd åtnjutande privat läroanstalt för hemslöjd i anseende till dess ringa elevantal eller av annan orsak icke uppfylla sitt ändamål, äger [landskapsnämnden] besluta om landskapsunderstödet indragning och i vilken ordning indragningen bör ske.

Om indragning av landskapet tillhörig läroanstalt för hemslöjd fattas beslut jämväl av [landskapsnämnden].

44 §. Elevantalet vid fast hemslöjdsskola för män skall utgöra minst tio och för kvinnor minst tolv.

Har antalet elever vid nämnd läroanstalt tre år å rad å avdelning och årsklass i medeltal understigit: vid träarbetsskola sju, vid metallarbetsskola fem och vid vävnads- eller sömnadsskola åtta, eller uppfyller icke skolan eljest sitt ändamål, avgöre [landskapsnämnden], huruvida skolan eller, om den är av privat natur, densamma tilldelat landskapsunderstöd skall indragas.

45 §. Antalet elever vid ambulatorisk hemslöjdsskola skall utgöra minst åtta.

Har elevantalet i ambulatorisk hemslöjdsskola tre år å rad å avdelning och årskurs i medeltal understigit: i träarbetsskola sju, i metallarbetsskola fem och i vävnads- eller sömnadsskola sju, eller uppfyller icke skolan eljest sitt ändamål, avgöre [landskapsnämnden] huruvida skolan beviljat landskapsunderstöd skall indragas.

46 §. Ambulatorisk hemslöjdsskola kan av kommun, lantmannasällskap och andra för hemslöjd intresserade sammanslutningar hos direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör, rekvideras minst tre månader före den tid de önska få skolan till sin ort; och är rekurent skyldig att draga försorg därom, att skolan erhåller erforderliga arbetsrum samt skolans lärare jämte deras familjer bostäder.

47 §. För såväl fast som ambulatorisk hemslöjdsskola skall av vederbörande direktion uppgöras förslag till reglemente, som skall insändas till [landskapsnämnden] fastställelse. Dylikt reglemente skall innehålla närmare bestämmelser om läroanstaltens undervisningsprogram samt om direktionens, styrelses och lärarnas åligganden.

O 13 Landskapslag (1999:53) om Ålands folkhögskola

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Allmänt

Ålands folkhögskola är en internatskola som i överensstämmelse med sin folkbildningstradition skall ge allmänbildande undervisning enligt principen om livslångt lärande. Vid folkhögskolan kan ordnas kursverksamhet samt annan verksamhet inom ramen för den målsättning som anges i 2 §.

2 §. Målsättning

Verksamheten vid folkhögskolan bör särskilt syfta till att göra det möjligt för de studerande att påverka

O 13 LL (1999:53) om Ålands folkhögskola

sin egen livssituation och skapa ett engagemang för att delta i samhällsutvecklingen. Den bör utformas så att de studerandes samarbetsvilja stärks, deras förmåga till självständigt tänkande och kritiskt omdöme utvecklas samt deras mognad och studieintresse främjas. Verksamheten bör även främja kulturupplevelser och eget skapande samt öka delaktigheten i kulturlivet.

Undervisningen bör ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historien och kulturen. Verksamheten skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar, främja principen om alla människors lika värde samt främja internationell förståelse och fredsvilja samt jämställdhet mellan könen. Verksamheten skall bygga på ekologiska grundprinciper och präglas av respekt för och hänsyn till miljön.

3 §. Ställning inom förvaltningen

Ålands folkhögskola är landskapets läroinrättning och är underställd landskapsregeringen.

2 kap. Förvaltning

4 §. Direktion

För förvaltningen av Ålands folkhögskola tillsätter landskapsregeringen en direktion för den tid under vilken landskapsregeringens mandatperiod varar. (2008/91)

Direktionen består av sex medlemmar. Bland direktionens medlemmar utser landskapsregeringen ordföranden och vice ordföranden. För varje medlem utses även en ersättare, för vilken i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna gäller. Två representanter för de studerande, en för lärarna och en för den övriga personalen har rätt att delta i direktionens sammanträden. Representanterna har yttranderätt men inte rösträtt vid sammanträdena.

Skolans rektor eller vid förfall för denne prorektor är föredragande och sekreterare i direktionen. Direktionen kan dock utse annan föredragande när ärendet rör rektorn eller prorektorn eller om andra skäl därtill föreligger.

Landskapsregeringen får entlediga en medlem eller ersättare från uppdraget innan mandattiden har gått ut. Om en medlem eller ersättare entledigas eller avlider skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående tiden.

Landskapsregeringen beslutar om arvoden och andra ersättningar till medlemmarna i direktionen.

5 §. Direktionsmöte

Direktionen sammankallas av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Direktionen skall sammankallas för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre av direktionens medlemmar det kräver.

Direktionen är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Fallar rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Fallar rösterna lika vid

behandling av disciplinärt ärende avgör den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden. Vid direktionens möten förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren samt justeras på det sätt som direktionen bestämmer.

6 §. Direktionens uppgifter

Vid förvaltningen av skolan skall direktionen

- 1) årligen tillställa landskapsregeringen skolans budgetförslag och verksamhetsplan,
- 2) årligen uppgöra en verksamhetsberättelse över det gångna läsåret,
- 3) anta ett reglemente för skolan samt
- 4) besluta i övriga angelägenheter av principiell betydelse för skolan.

7 §. Rektor och prorektor

Rektor skall som pedagogisk ledare för folkhögskolan och som chef för lärarna och övrig personal leda utvecklingen av undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt fullgöra övriga uppgifter som hänför sig till ledningen av skolan.

Finns vid skolan en tjänst som biträdande rektor fungerar biträdande rektorn som prorektor. I annat fall utser landskapsregeringen efter att ha hört skolans direktion en av skolans lärare till prorektor för en tid som sammanfaller med direktionens mandatperiod. Direktionen skall dessförinnan ha inhämtat lärarkollegiets utlåtande. En sammanställning av lärarkollegiets utlåtande skall tillställas landskapsregeringen innan prorektorn utses. Prorektor är ställföreträdare för rektor.

8 §. Lärarkollegium

Till lärarkollegiet hör rektor, biträdande rektor, prorektor och de lärare som har minst åtta årsveckotimmars undervisning vid skolan. Övriga lärare har rätt att närvara och yttra sig vid kollegiets sammanträden. Lärarkollegiet sammankallas av rektor som är kollegiets ordförande, eller då minst en tredjedel av dess medlemmar det kräver.

Kollegiet är beslutförför då rektor, biträdande rektor eller prorektor samt minst hälften av övriga medlemmar är närvarande. Vid omröstning skall bestämmelserna i 5 § 2 mom. iakttas.

Lärarkollegiet skall planera, främja och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet.

9 §. Upphävd (2008/21).

10 §. Reglemente

Direktionen skall anta ett reglemente för skolan som tillställs landskapsregeringen för kännedom. Reglementet skall åtminstone innehålla bestämmelser om

- 1) arbetsårets omfattning,
- 2) rektorns, lärarnas och den övriga personalens arbetsuppgifter,
- 3) behörighetskrav för lärare och övrig personal,
- 4) inträdesfordringar,
- 5) bedömning av de studerande samt utfärdande av särskilda intyg,

6) ordningsregler för skolan och skolans utrymmen för boende samt

7) övriga angelägenheter vilka med stöd av denna lag eller särskilda föreskrifter skall ingå i reglementet.

3 kap. Undervisning

11 §. Läsår

Folkhögskolans läsår börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli och är uppdelat i terminer på det sätt som föreskrivs i reglementet.

12 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket vid folkhögskolan är svenska.

Vid språkundervisningen kan respektive språk användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas.

Utöver vad som föreskrivs i 2 mom. får i enlighet med landskapsregeringens tillstånd även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med målen för utbildningen.

13 §. Läroplaner

Inför varje läsår skall läroplaner för de i verksamhetsplanen angivna studielinjerna göras upp.

Läroplanerna skall godkännas av direktionen och tillställas landskapsregeringen för kännedom. Om läroplanerna ändras skall samma förfarande iaktas.

14 §. Kursverksamhet

Direktionen kan inom ramen för skolans budget besluta om ordnandet av kursverksamhet omfattande högst sexton veckor. För kursverksamheten fastställer direktionen kursplaner vilka tillställs landskapsregeringen för kännedom. Om kursplanerna ändras skall samma förfarande iaktas.

15 §. Övrig undervisning

Vid skolan skall ges studiehandledning och stödundervisning. Dessutom kan specialundervisning ordnas vid skolan.

Direktionen fastställer läroplaner för specialundervisningen.

4 kap. Studiesociala förmåner

16 §. Avgifter

Undervisningen vid studielinjerna skall vara avgiftsfri. För studieperioder utanför skolan och studieresor kan avgifter upptas.

Direktionen beslutar utöver vad som föreskrivs i 1 mom. och 17 § om vilka prestationer, studiematerial och annat som är avgiftsbelagt och storleken på avgifterna med beaktande av landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

17 §. Skolmåltid

Varje arbetsdag skall en skolmåltid ordnas avgiftsfritt för de studerande som följer den linjebundna undervisningen, om inte direktionen av särskilda skäl beslutar annat.

18 §. Boende

Direktionen beslutar om de avgifter som uppbärs för boende vid skolan.

19 §. Skolskjuts

Direktionen fastställer i reglemente grunderna för ersättningar för skolskjuts.

5 kap. Studerande

20 §. Antagning av studerande

Direktionen antar studerande till folkhögskolan.

En sökande som är missnöjd med antagningen av studerande till skolan kan skriftligen begära rättelse av direktionen inom 14 dagar från det att resultaten av antagningen har offentliggjorts.

Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som studerande.

21 §. (2005/72) Opårtiskt bemötande

De studerande skall bemötas opårtiskt så att ingen diskrimineras på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder, ålder, etnisk tillhörighet, social, religiös eller kulturell bakgrund eller annan jämförbar omständighet.

22 §. Rättelse av bedömning av studieprestation

Den studerande har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på henne eller honom.

En studerande som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan skriftligen eller muntligen begära rättelse av den lärare som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att den studerande fått del av bedömningen. Är den studerande missnöjd med lärares beslut skall ärendet hänskjutas till rektor för avgörande. Är den studerande missnöjd även med rektors beslut skall ärendet hänskjutas till direktionen som kan ålägga läraren att företa en ny bedömning eller besluta vilket vitsord den studerande skall erhålla.

23 §. Studerandes skyldigheter

De studerande skall utföra sina uppgifter samvetsgrant, följa normal studietakt, uppträda hänsynsfullt, följa skolans ordningsregler, rektors och lärares anvisningar samt hantera skolans egendom ansvarsfullt.

Studerande som bryter mot bestämmelserna i 1 mom. och som inte rättar sig trots varning kan av rektor efter överläggning med lärarkåren avstängas för viss tid. Beslut om avstängning för längre tid än en månad skall underställas direktionen för fastställelse. Direktionen kan besluta att avstängningen skall verkställas omedelbart.

Innan beslut om avstängning för längre tid än en månad fattas skall den studerande och, i förekommande fall, den studerandes vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

24 §. Befrielse från undervisning

På ansökan av den studerande eller den studerandes vårdnadshavare kan rektor av särskilda skäl befria den studerande från skyldigheten att delta i undervisning.

25 §. Ledighet

Rektor kan av särskild orsak bevilja en studerande ledighet från skolan.

26 §. Studerandekår

De studerande vid skolan utgör en studerandekår. Studerandekåren utser ett studeranderåd som kan

O 13 LL (1999:53) om Ålands folkhögskola

framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör skolan.

6 kap. Personal

27 §. Anställningsförhållanden

Vid skolan kan finnas personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag handhar direktionen de uppgifter som rör skolans personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen.

Landskapsregeringen beslutar om permittering av skolans personal och om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning. En förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av direktionen. Beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman inom skolan fattas av direktionen. (2006/56)

28 §. Tjänster

Vid skolan skall finnas en tjänst som rektor samt i den mån skolans studerandeantal och timantal det förutsätter ett antal tjänster som lärare. Vid skolan kan dessutom finnas en tjänst som biträdande rektor samt behövt antal övriga tjänster.

Rektorstjänster och biträdande rektorstjänster inrättas, tillsätts och indras av landskapsregeringen.

Övriga tjänster inrättas, tillsätts och indras av direktionen. Tjänst får inrättas endast under förutsättning att anslag upptagits i landskapets budget.

Folkhögskolan kan ha gemensamma tjänster med en eller flera av landskapets skolor. Lärare kan på det sätt som direktionen närmare beslutar fullgöra viss del av sin undervisningsskyldighet såsom lärare vid någon annan av landskapets skolor.

29 §. Timlärare

Timlärare kan anställas av direktionen för de timmar det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänster. Timlärare är tillfälliga tjänstemän.

30 §. Privaträttsligt anställningsförhållande

Direktionen anställer och avskedar personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

Beslut om omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning fattas av landskapsregeringen, medan beslut om omplacering av en arbetstagare inom skolan fattas av direktionen. En omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av direktionen. (2006/56)

31 §. Tillfällig personal

Tillfälliga föreläsare och annan tillfällig personal kan med undantag av timlärare anställas av skolans rektor.

Närmare bestämmelser om rektors befogenheter enligt 1 mom. kan intas i skolans reglemente.

32 §. Behörighetskrav

Landskapsregeringen fastställer behörighetskraven för rektorstjänsten och biträdande rektorstjänsten.

Behörighetskrav för lärare och övrig personal vid skolan bestäms i reglementet.

Landskapsregeringen och direktionen kan av särskilda skäl i ett enskilt fall medge undantag från fastställda behörighetskrav.

7 kap. Särskilda bestämmelser

33 §. Tystnadsplikt

Den som är anställd vid skolan får inte informera en utomstående om vad som vid skötseln av uppgifter som rör skolväsendet framkommit i fråga om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör en studerande eller medlemmar av den studerandes familj utan samtycke av den berörda personen eller, om denna inte själv kan bedöma innebörden av samtycket, av personens vårdnadshavare.

Tjänstemän vid skolan får utan hinder av 1 mom. och vad som i övrigt bestäms om tystnadsplikt lämna uppgifter till varandra samt till andra organ inom landskapets förvaltning, om uppgifterna är nödvändiga för att en studerandes skolgång skall kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Vad som är stadgat i 1 mom. hindrar inte heller att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

34 §. Besvär

Beslut som med stöd av denna lag fattats av direktionen eller tjänsteman enligt delegerad beslutanderätt kan överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. I landskapsregeringens beslut i utnämningsärenden får ändring inte sökas genom besvär.

35 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

36 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 september 1999.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1971:18) den 20 april 1971 om Ålands folkhögskola.

Den direktion som har tillsatts för Ålands folkhögskola med stöd av den upphävda lagen fortsätter sin verksamhet enligt denna lag för den återstående mandattiden, om inte [landskapsstyrelsen] med stöd av 4 § beslutar annat.

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid Ålands folkhögskola enligt den upphävda lagen överförs vid ikraftträdandet till Ålands folkhögskola enligt denna lag.

Ikraftträdelsebestämmelse (2008/91):

Denna lag träder i kraft 1 september 2008.

Direktion som har tillsatts innan denna lag har trätt i kraft fortsätter sin verksamhet enligt de tidigare gällande bestämmelserna till dess att en ny direktion tillsätts enligt denna lag.

O 14 Landskapslag (1995:80) om Ålands musikinstitut

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Målsättning

Vid Ålands musikinstitut ges grundläggande undervisning i musik. Institutet har även till uppgift att ge förberedande undervisning för blivande yrkesmusiker. Dessutom kan vid institutet ordnas vuxenutbildning och kursverksamhet i musik samt dansundervisning.

Vid institutet kan även förekomma annan verksamhet i syfte att utveckla musikkulturen och intresset för musik.

2 §. Huvudmannaskap

Ålands musikinstitut upprätthålls av landskapet och står under landskapsregeringens överinseende.

2 kap. Förvaltning

3 §. Direktion

För förvaltningen av Ålands musikinstitut tillsätter landskapsregeringen en direktion för den tid under vilken landskapsregeringens mandatperiod varar. (2008/92)

Direktionen består av högst sex medlemmar. En representant för eleverna och en för lärarna har rätt att delta i direktionens sammanträden. Representerarna har yttranderätt men inte rösträtt vid sammanträdena. Bland direktionens medlemmar utser landskapsregeringen ordföranden och vice ordföranden. För varje medlem utses även en ersättare, för vilken i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna gäller. (1997/53)

Institutets rektor är föredragande och sekreterare i direktionen. Direktionen kan dock utse annan föredragande när ärendet rör rektorn.

Landskapsregeringen får entlediga en medlem eller ersättare från uppdraget innan mandattiden har gått ut. Om en medlem eller ersättare entledigas eller avlider skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående tiden. (1997/53)

Landskapsregeringen beslutar om arvoden och andra ersättningar till medlemmarna i direktionen. (1997/53)

4 §. Direktionsmöte

Direktionen sammankallas av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Direktionen skall sammankallas för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre av direktionens medlemmar det kräver.

Direktionen är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärt ärende avgör den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden. Vid direktionens möten förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren samt justeras på det sätt som direktionen bestämmer. (1997/53)

5 §. (1997/53) Direktionens uppgifter

Direktionen handhar förvaltningen av verksamheten vid institutet samt övriga ärenden som ankommer på direktionen. Direktionen skall följa institutets undervisning och övriga verksamhet samt verka för dess utveckling. Vidare skall direktionen utgående från läroplansgrunderna göra upp kurs- och läroplaner samt behandla övriga ärenden som enligt reglementet ankommer på direktionen.

Direktionen skall årligen tillställa landskapsregeringen budgetförslag för det följande kalenderåret samt verksamhetsberättelse och utvärderingsrapport över det gångna läsåret.

6 §. Rektor och prorektor (1997/53)

Rektor skall leda, övervaka och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid institutet samt fullgöra övriga uppgifter som hänför sig till ledningen och övervakningen av institutet. På rektor ankommer även att bereda och föredra de ärenden som behandlas vid direktionens sammanträden samt tillse att dessa verkställs.

Landskapsregeringen kan, efter att ha hört direktionen, utse en prorektor bland institutets lärare för en tid som sammanfaller med direktionens mandatperiod. Direktionen skall dessförinnan ha inhämtat lärarkollegiets utlåtande. En sammanställning av lärarkollegiets utlåtande skall tillställas landskapsregeringen innan prorektorn utses. Prorektor är ställföreträdare för rektor. (1997/53)

7 §. Lärarkollegium

Till lärarkollegiet hör rektor och institutets samtliga lärare. Lärarkollegiet sammankallas av rektor som är kollegiets ordförande.

Kollegiet är beslutförför då rektor och minst hälften av övriga medlemmar är närvarande. Vid omröstning skall bestämmelserna i 4 § 2 mom. iakttas.

Lärarkollegiet skall planera, främja och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid institutet samt behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet.

7a §. Upphävd (2008/22).

8 §. Lärares skyldigheter

Förutom skyldigheten att undervisa ankommer det på lärare att utföra uppgifter som hör till institutets verksamhet i enlighet med rektors anvisningar eller vad som föreskrivs i reglementet eller överenskommits i tjänstekollektivavtal.

9 §. Reglemente

För Ålands musikinstitut skall finnas ett reglemente. Direktionen skall uppgöra ett förslag till reglemente som skall underställas landskapsregeringen för fastställelse. Reglementet skall innehålla bestämmelser om

- 1) läsårets längd och antalet arbetsdagar under läsåret,
- 2) upphävd (1997/53),
- 3) rektors, lärares och övriga tjänstemäns arbetsuppgifter,

O 14 LL (1995:80) om Ålands musikinstitut

4) beviljande av tjänstledighet åt rektor, lärare och övrig personal,

5) intagning, speciella inträdesfordringar, bedömning av elever, dismission samt utfärdande av särskilda kursintyg samt

6) övriga angelägenheter vilka med stöd av denna lag eller särskilda föreskrifter skall ingå i reglementet.

Ändring av reglemente skall underställas landskapsregeringen för fastställelse.

3 kap. Undervisning

10 §. (1997/53) *Undervisningsspråk*

Undervisningsspråket vid institutet är svenska.

Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas. I enlighet med landskapsregeringens tillstånd får även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med institutets målsättning.

10a §. (1997/53) *Läroplansgrunder och övrig undervisning*

Landskapsregeringen fastställer läroplansgrunder för utbildningen vid institutet.

Vuxenutbildning och kursverksamhet kan ordnas vid institutet med landskapsregeringens tillstånd.

11 §. *Avgifter för verksamheten*

För verksamheten vid institutet uppbärs avgifter i enlighet med vad landskapsregeringen bestämmer.

Undervisning som bedrivs vid institutet inom ramen för den utbildning som eleverna fullgör vid landskapets gymnasium, Ålands folkhögskola eller vid någon av landskapets yrkesutbildningsanstalter är avgiftsfri för eleverna.

4 kap. Eleverna

12 §. (1997/53) *Antagning*

Direktionen antar elever till institutet.

En sökande som är missnöjd med antagningen av elever till institutet kan skriftligen begära rättelse av direktionen inom 14 dagar från det att resultaten av antagningen har offentliggjorts.

Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som elev.

12a §. (2005/73) *Opartiskt bemötande*

Eleverna skall bemötas opartiskt så att ingen diskrimineras på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder, ålder, etnisk tillhörighet, social, religiös eller kulturell bakgrund eller annan jämförbar omständighet.

12b §. (1997/53) *Rättelse av bedömning av studieprestation*

Eleven har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på honom eller henne.

En elev som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan begära rättelse av den lärare som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att eleven fått del av resultaten av bedömningen och på vilket sätt bedömningsgrunderna tillämpats på honom eller

henne. Är eleven missnöjd med lärarens beslut skall ärendet hänskjutas till rektorn för avgörande. Är eleven missnöjd även med rektorns beslut skall ärendet hänskjutas till landskapsregeringen som kan ålägga läraren att företa en ny bedömning eller besluta vilket vitsord eleven skall erhålla.

12c §. (1997/53) *Elevernas skyldigheter*

Eleverna skall följa institutets ordningsregler samt rektors och lärares anvisningar.

Elev som inte låter sig tillrättavisas kan av direktionen avstängas för viss tid, dock högst ett år.

13 §. *Ledighet*

Rektor kan av särskild orsak bevilja elev ledighet från institutet.

14 §. *Elevråd*

Vid musikintitutet utgör eleverna en elevkår. Elevkåren kan utse ett elevråd som kan framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör institutet.

5 kap. Personal

15 §. (1997/53) *Anställningsförhållanden*

Vid institutet kan finnas personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag eller landskapsregeringen beslutar annat handhar direktionen de uppgifter som rör institutets anställda och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen.

Beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning fattas av landskapsregeringen. En förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av direktionen. (2006/57)

Se D 32, Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland

15a §. (1997/53) *Tjänster*

Vid Ålands musikinstitut skall det finnas en tjänst som rektor samt i den mån institutets elevantal eller timantal det förutsätter ett antal tjänster som lärare samt ett behövligt antal övriga tjänster.

Rektorstjänsten inrättas, tillsätts och indras av landskapsregeringen.

Övriga tjänster inrättas, tillsätts och indras av direktionen. Tjänst får inrättas endast under förutsättning att anslag upptagits i landskapets budget.

15b §. (1997/53) *Timlärare*

Timlärare kan anställas av direktionen för de timmar det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänster. Timlärare är tillfälliga tjänstemän.

15c §. (1997/53) *Privaträttsligt anställningsförhållande*

Direktionen anställer och avskedar personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

Beslut om omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning fattas av landskapsregeringen. En omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndig-

het eller -inrättning kräver samtycke av direktionen. (2006/57)

15d §. (1997/53) *Rektors möjlighet att utse vikarier*

Vikarie kan i brådskande fall förordnas av rektor för högst en månads tjänstgöring.

16 §. (1997/53) *Behörighet*

Landskapsregeringen fastställer behörighetskraven för rektorstjänsten.

Krav för behörighet för lärare och övrig personal vid institutet bestäms i reglementet.

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från fastställda behörighetskrav.

17 §. *Övriga bestämmelser*

Angående undervisningsskyldighet och avlönning samt övriga ersättningar för lärare och andra tjänstemän gäller vad därom överenskommit i tjänstekollektivavtal. Direktionen fastställer undervisningsskyldigheten för prorektorn inom ramen för tjänstekollektivavtalet. (1997/53)

Angående lärare och övriga tjänstemän vid institutet gäller förutom vad i denna lag stadgas vad om landskapets tjänstemän är särskilt föreskrivet.

6 kap. Särskilda bestämmelser

18 §. *Ändringssökande*

I beslut som direktionen eller landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär i enlighet med vad som stadgas i 25 § självstyrelselagen.

18a §. (1997/53) *Rättsförmåga*

Direktionen kan inom ramen för institutets ordinarie verksamhet sluta avtal i enlighet med vad landskapsregeringen beslutar.

19 §. *Landskapsförordning*

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpligheten av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

20 §. *Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse*

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1995.

Direktion enligt bestämmelserna i denna lag utses första gången för en mandattid som inleds den 1 januari 1996.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (2008/92):

Denna lag träder i kraft 1 september 2008.

Direktion som har tillsatts innan denna lag har trätt i kraft fortsätter sin verksamhet enligt de tidigare gällande bestämmelserna till dess att en ny direktion tillsätts enligt denna lag.

O 15 Förordning (1975:64) om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk

(FFS 1042/1975)

Förlängd genom ÅFS 1993/10 (FFS 1594/1992).

1 §. Ålands handelsläroverk, som upprätthålles av landskapet Åland, omfattar ett handelsinstitut och en handelsskola.

2 §. Undervisningen vid handelsläroverket skall vara ordnad huvudsakligen enligt samma grunder som vid motsvarande läroanstalter annorstädes i riket.

I avseende å inträdesfordringar och lärokurser för olika examina skall annorstädes i riket gällande bestämmelser i huvudsak lända till efterrättelse.

3 §. Yrkesutbildningsstyrelsen skall vaka över att vid handelsläroverket iakttagas de annorstädes i riket tillämpade grunderna för undervisningen samt att eleverna bibringas det mått av kunskaper och färdigheter, som kräves av eleverna vid motsvarande läroanstalter annorstädes i riket ävensom att läroverket jämväl i övrigt motsvarar sitt ändamål.

4 §. Vid handelsläroverket avlagd examen medför samma kompetens som motsvarande examen vid handelsläroverk annorstädes i riket.

5 §. Vad i 5, 16, 17 och 18 §§ förordningen (1924:161) angående ordnandet av undervisningsväsendet i landskapet Åland är stadgat, äger motsvarande tillämpning med avseende å handelsläroverket. De uppgifter, som enligt de tre sistnämnda paragraferna anförts trots skolstyrelsen, ankommer likväl på yrkesutbildningsstyrelsen.

6 §. Närmare föreskrifter angående handelsläroverkets organisation och verksamhet utfärdas vid behov av landskapets myndigheter i den ordning som i självstyrelselagen för Åland är föresatt.

O 16 Landskapslag (2002:81) om Högskolan på Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens tillämpningsområde*

I denna lag finns bestämmelser om Högskolan på Åland, som landskapet Åland är huvudman för. Med högskolan avses i fortsättningen Högskolan på Åland.

2 §. *Högskolans uppgift*

Högskolan har till uppgift att erbjuda högskoleutbildning som vilar såväl på vetenskaplig eller konstnärlig grund som på beprövad erfarenhet.

Vid högskolan kan bedrivas forsknings- och utvecklingsarbete, uppdragsverksamhet och kursverksamhet som tjänar undervisningen och det åländska samhällets behov.

Högskolan skall informera om sin verksamhet samt samverka med arbetslivet och det omgivande samhället.

O 16 LL (2002:81) om Högskolan på Åland

I verksamheten skall det finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning. Vetenskapens trovärdighet, fri forskning och god forskningssed skall värnas.

3 §. Högskoleutbildning

Högskoleutbildningen skall med gymnasialstadieutbildningen som grund och utgående från arbetslivets krav och samhällets behov ge den studerande fördjupade kunskaper av hög kvalitet.

Utbildningen ordnas i form av utbildningsprogram som leder till högskoleexamen och i form av kurser i de ämnen och i den omfattning som bestäms särskilt. Om en utbildning som bedrivs i kursform uppfyller de krav som ställs på en högskoleutbildning enligt detta kapitel och de särskilda krav landskapsregeringen föreskriver i en landskapsförordning kan högskoleexamen utfärdas även för sådana utbildningar. Närmare bestämmelser om undervisning och examina finns i 3 kapitlet.

4 §. Målsättning

Högskoleutbildningen skall, utöver kunskaper och färdigheter inom det aktuella utbildningsområdet, ge den studerande förmåga till självständig och kritisk bedömning och självständig problemlösning, ge den studerande beredskap att möta förändringar i arbetslivet samt utveckla förmågan och intresset att följa kunskapsutvecklingen. Utbildningen skall allsidigt utveckla de studerandes kommunikativa och sociala kompetens.

Verksamheten skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar, främja principen om alla människors lika värde samt främja internationell förståelse och jämställdhet mellan könen. Verksamheten skall bygga på ekologiska grundprinciper och präglas av respekt för och hänsyn till miljön.

Verksamheten skall genom pedagogiskt utvecklingsarbete samt pedagogisk och yrkes- eller ämnesanknuten fortbildning garantera en god kvalitativ nivå på utbildningen.

5 §. Kvalitet, utveckling och utvärdering

Högskolan skall anpassa verksamheten så att en hög kvalitet nås samt ansvara för att ett fortlöpande utvecklingsarbete av utbildningen och övrig verksamhet bedrivs vid högskolan.

Högskolan skall följa upp och utvärdera utbildningen och den övriga verksamheten. Högskolan skall även vid regelbundet återkommande tidpunkter delta i extern utvärdering av verksamheten.

6 §. Utbildningsavtal

Landskapsregeringen skall tillsammans med högskolan vart tredje år göra upp ett utbildningsavtal för de kommande tre åren.

I avtalet skall åtminstone de kvalitativa och kvantitativa resultatmålen samt resurser och prioriteringar, verksamhetsstruktur, resultatuppföljning och rapportering anges.

Landskapsregeringen utfärdar närmare bestämmelser om högskolans ekonomiförvaltning och om vissa

ärenden som hänför sig till tjänstekollektivavtalen samt till vilken del landskapsregeringen handhar skötsel av dessa uppgifter.

2 kap. Högskolans organisation

7 §. Styrelse

Landskapsregeringen tillsätter en styrelse för högskolan. Styrelsemedlemmarnas mandattid är fyra år. Styrelsen är högskolans högsta förvaltningsorgan.

Styrelsen skall bestå av en ordförande och en vice ordförande samt högst åtta andra medlemmar. Flertalet av medlemmarna skall vara företrädare för de delar av arbetslivet och den vetenskapliga forskningen som berörs av utbildningen. I styrelsen skall ingå en representant för personalen och en representant för de studerande, vilka utses för två år i sänder. De studerandes representant utses på förslag av studeranderådet och personalens representant utses på förslag av personalen. För personal- respektive studeranderepresentanten utses en personlig ersättare. Därutöver utses tre ersättare. För ersättarna gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna.

Till ordförande för styrelsen bör inte utses en person som är anställd vid högskolan.

Ordföranden skall leda styrelsens arbete och se till att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden skall sköta de löpande kontakterna med rektor mellan styrelsemötena.

Landskapsregeringen får på ansökan från en styrelsemedlem eller ersättare i styrelsen skilja denna från uppdraget innan mandattiden gått ut. Om en medlem eller ersättare skiljs från sitt uppdrag eller avlider skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående tiden.

Landskapsregeringen beslutar om det arvode som skall tillkomma den som innehar styrelseuppdrag.

8 §. Sammanträden

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Styrelsen skall sammankallas för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre av styrelsens medlemmar det kräver.

Styrelsen är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärt ärende vinner den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden.

Styrelsen avgör ärenden på föredragning av högskolans rektor. Styrelsen kan utse annan föredragande om ärendet så kräver.

Vid styrelsens sammanträden förs protokoll av en sekreterare som utsetts av styrelsen. Protokollet justeras på det sätt som styrelsen bestämmer.

9 §. Styrelsens uppgifter

Styrelsen skall som högskolans högsta ansvariga förvaltningsorgan övervaka högskolans verksamhet och svara för att dess uppgifter fullgörs samt verka

för högskolans utveckling i samarbete med arbetslivet och samhället i övrigt. Styrelsen skall dessutom

1) för högskolans del anta utbildningsavtalet som förhandlats fram enligt 6 §,

2) årligen tillställa landskapsregeringen högskolans budgetförslag,

3) årligen tillställa landskapsregeringen en verksamhetsberättelse över det gångna kalenderåret,

4) godkänna högskolans verksamhets- och ekonomiplan,

5) besluta om fördelningen av budgetanslagen inom högskolan inom ramen för de riktlinjer landskapsbudgeten anger,

6) avge utlåtanden i principiellt viktiga frågor som gäller högskolan,

7) besluta om högskolans organisation och om riktlinjerna för ansvarsfördelningen,

8) anta ett reglemente för högskolan,

9) besluta om grunderna för antagningen av de studerande,

10) besluta om förslag till utbildningsprogram,

11) (2005/30) anta utbildningsplaner för varje utbildningsprogram,

12) anta en examensordning,

13) kära och svara samt vid domstolar och andra myndigheter bevakat landskapets intressen i angelägenheter som hör samman med högskolans uppgifter samt

14) besluta i övriga ärenden som enligt denna lag ankommer på styrelsen eller är av principiell vikt.

Andra frågor än de som avses i 1 mom. skall avgöras av rektor, om inte annat är föreskrivet i lag eller förordning eller styrelsen har beslutat något annat. Har i denna lag eller i en förordning föreskrivits att en viss uppgift ankommer på rektor får styrelsen inte ta över den uppgiften.

10 §. Rektor och prorektor

För ledning av verksamheten närmast under styrelsen finns en rektor. Rektor utses av landskapsregeringen på förslag av styrelsen för viss tid. Innan styrelsen avgör sitt förslag skall den höra anställda och studerande på det sätt styrelsen har bestämt. En sammanställning av deras utlåtanden skall tillställas landskapsregeringen innan rektor utses.

Behörig att anställas som rektor är den som har avlagt doktorsexamen eller licentiatexamen. När rektor anställs skall även erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter samt pedagogisk erfarenhet på högskolenivå beaktas.

Landskapsregeringen får säga upp rektor, förutom på de grunder som allmänt gäller uppsägning av landskapets tjänstemän, när det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägningen. Uppsägningen får ske så att anställningen upphör med omedelbar verkan. I sådant fall har rektor rätt till en ersättning som motsvarar lön för uppsägningstiden. (2006/98)

Rektor kan delegera sina uppgifter, om inte något annat är särskilt föreskrivet.

Vid behov kan en prorektor utses. Prorektorn, som är ställföreträdare för rektor, utses av styrelsen bland

högskolans personal för en tid som sammanfaller med rektors tjänstgöringstid. Innan styrelsen utser prorektor skall den höra anställda och studerande på det sätt styrelsen har bestämt. Behörig att vara prorektor är den som uppfyller behörighetskraven för anställning som programansvarig.

11 §. Enheter

Högskolan kan indelas i det antal enheter som styrelsen beslutar.

12 §. Enhetschef och branschråd

Verksamheten vid en enhet leds av en enhetschef eller på det sätt styrelsen bestämmer.

Vid högskolan kan det dessutom finnas rådgivande branschråd, som tillsätts av högskolans styrelse. Ett råd skall fungera som informations- och kontaktorgan mellan utbildningen och arbetslivet samt handha andra uppgifter som högskolans styrelse beslutar.

13 §. Olika nämnder

Vid högskolan skall det finnas en examensnämnd som har till uppgift att behandla rättelseyrkanden som gäller sådana studieprestationer som avses i 29 §.

Vid högskolan skall det även finnas en antagningsnämnd med uppgift att anta studerande till högskolans utbildningsprogram.

Examensnämnden och antagningsnämnden tillsätts av högskolans styrelse. Till ledamöter i nämnderna får väljas lärare med insikt inom respektive nämnds ansvarsområde och personer som annars är lämpliga för uppdraget. Antalet ledamöter i nämnden och nämndens mandattid bestäms av högskolans styrelse.

Examensnämnden och antagningsnämnden kan anförtros andra uppgifter om högskolans styrelse så beslutar.

Högskolans styrelse kan även tillsätta andra nämnder.

14 §. Upphävd (2008/23).

15 §. Reglemente

För högskolan skall styrelsen anta ett reglemente. I reglementet intas närmare bestämmelser om högskolans administration och om övriga angelägenheter som hör samman med verkställigheten av högskolans uppgift och funktion.

3 kap. Undervisning och examina

16 §. Läsår

Högskolans läsår börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli och är uppdelat i terminer på det sätt som högskolan bestämmer. Undervisningen skall ordnas så att de studerande kan bedriva sina studier effektivt och i ändamålsenlig ordning.

17 §. Offentlighet

Undervisningen vid högskolan är offentlig. Högskolan kan vid behov begränsa allmänhetens möjligheter att följa undervisningen.

18 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket i högskolan är svenska.

Även annat språk än svenska får användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med målen för utbildningen.

O 16 LL (2002:81) om Högskolan på Åland

19 §. Examina

Genom landskapsförordning utfärdas bestämmelser om de examina som kan avläggas vid högskolan, benämningarna på examina och omfattningen av examina.

Närmare bestämmelser om examina, utbildningsprogram, utbildningsplan, deltagande i undervisning, bedömning av studierna, tillgodoräknande av andra studier och praktik intas i högskolans examensordning. Examensordningen antas av högskolans styrelse. (2005/30)

20 §. (2005/30) Utbildningsprogram som leder till högskoleexamen

Den högskoleutbildning som ordnas i form av utbildningsprogram och som leder till högskoleexamen skall med gymnasialstadietutbildningen som grund och utgående från arbetslivets krav och kravet på att utveckla detta ge den studerande sådana fördjupade teoretiska och praktiska kunskaper som krävs för att självständigt och i arbetslag utföra expertuppgifter i arbetslivet. Utbildningsprogrammen inriktas på särskilda sektorer inom arbetslivet som kräver yrkeskunskap. Utbildningsprogrammen fastställs av landskapsregeringen i en landskapsförordning. Av landskapsförordningen skall åtminstone utbildningsprogrammets namn och omfattning uttryckt i studiepoäng framgå. Vid behov kan även inriktningsalternativ samt övriga preciseringar anges i landskapsförordningen.

För varje utbildningsprogram skall finnas en programansvarig person. Utbildningsplanerna för utbildningsprogrammen antas av högskolans styrelse på förslag av branschråden om sådana tillsatts.

Omfattningen av den högskoleutbildning som avses i denna paragraf är minst 180 eller högst 270 studiepoäng. Utbildningen omfattar grundstudier, yrkesstudier, valfria studier, praktik och examensarbete. Utbildningen skall ordnas så att en heltidsstuderande kan slutföra sina studier inom den tid som motsvarar utbildningens omfattning. Studiernas omfattning anges enligt ett poängsystem där ett läsårs heltidsstudier motsvarar 60 studiepoäng, vilket under ett läsårs normalt omfattar en arbetsinsats på 1 600 timmar.

21 §. Övrig högskoleutbildning

Högskolans styrelse skall inom ramen för utbildningsavtalet samt högskolans budget besluta om grunderna för hur forsknings- och utvecklingsarbetet, uppdragsverksamheten och kursverksamheten skall bedrivas vid högskolan.

Utbildningsplaner för den utbildning som avses i 1 mom. antas av högskolans rektor på förslag av branschråden om sådana har tillsatts av högskolans styrelse. (2005/30)

I fråga om högskoleutbildning som bedrivs genom samarbete med annan utbildningsanordnare som ansvarar för utbildningens innehåll tillämpas samarbetspartners utbildningsplaner om inget annat har avtalats. (2005/30)

4 kap. Antagning, studieplats och studieanmälan**22 §. Behörighet för högskolestudier**

Behörig för högskolestudier som leder till högskoleexamen är den som

- 1) har examen från en minst treårig gymnasialstadietutbildning,
- 2) har avlagt gymnasie- eller studentexamen,
- 3) har en åländsk utbildning, en utbildning från riket eller en utländsk utbildning som motsvarar kraven enligt punkterna 1 och 2 eller
- 4) är bosatt i Färöarna, Danmark, Grönland, Island, Norge eller Sverige och där är behörig till högre utbildning.

Beträffande behörigheten för högskolestudier som leder till högskoleexamen för den som avlagt en yrkesinriktad grundexamen eller motsvarande tidigare examen gäller vad som anges i antagningsgrunderna.

Behörig för högskolestudier som leder till högskoleexamen kan även vara den som inte uppfyller ovan nämnda krav i 1 och 2 mom. men som enligt högskolans bedömning anses ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för högskolestudier.

För vissa av de högskolestudier som leder till högskoleexamen kan dessutom särskilda krav ställas. Kraven får avse villkor som orsakas av utbildningen eller är av betydelse för det yrkesområde som utbildningen bereder den studerande för.

I fråga om högskolestudier som inte leder till högskoleexamen gäller vad som anges i högskolans antagningsgrunder.

I fråga om högskolestudier som bedrivs genom samarbete med annan utbildningsanordnare som ansvarar för utbildningens innehåll gäller samarbetspartners behörighetskrav, om inte annat har överenskommit och intagits i högskolans antagningsgrunder.

23 §. Antagning av studerande

Den som vill antas till högskolan skall ansöka om det inom den tid och i den ordning som högskolan bestämmer.

Högskolans antagningsnämnd antar studerande till högskolans utbildningsprogram. Högskolans styrelse bestämmer vem som antar studerande till övriga utbildningar vid högskolan.

Om grunderna för antagningen av studerande och ordnande av urvalsprov beslutar högskolans styrelse.

Kan inte alla behöriga sökande till en utbildning tas emot, skall urval göras bland de sökande. För alla sökande skall likvärdiga urvalskriterier tillämpas.

24 §. Rättelse av antagning

En sökande som är missnöjd med antagningen av studerande kan skriftligen begära rättelse av antagningsnämnden inom 14 dagar från det att resultaten av antagningen har offentliggjorts. När resultaten offentliggörs skall det meddelas hur sökanden kan få veta hur antagningsgrunderna har tillämpats på honom eller henne samt hur rättelse kan begäras.

Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som studerande.

25 §. Mottagande av studieplats

Den som har antagits som studerande och har för avsikt att påbörja sina studier vid högskolan skall på det sätt och inom den tid som högskolan bestämmer meddela högskolan om att han eller hon tar emot studieplatsen, så att han eller hon kan registreras som studerande vid högskolan.

Om den som har antagits som studerande vid högskolan inte lämnar ett sådant meddelande som avses i 1 mom. inom utsatt tid går studieplatsen förlorad.

26 §. Anmälan om studier

De studerande skall anmäla sig som närvarande eller frånvarande med de tidsintervaller och på det sätt som högskolan bestämmer. Studerande kan anmäla sig som frånvarande under högst två läsår i en följd.

En studerande som inte har anmält sig på det sätt som anges i 1 mom. förlorar sin studierätt. Om den som på detta sätt har förlorat sin studierätt senare vill inleda eller fortsätta sina studier skall han eller hon ansöka om förnyad studierätt hos högskolan. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för att återinföra studierätten kan antas av högskolan. Om studierätten återinförs behöver den studerande inte söka till högskolan på nytt.

Den som har förlorat sin studierätt enligt 2 mom. kan inom 14 dagar från det att den studerande har fått del av beslutet begära rättelse av den som har fattat beslutet vid högskolan.

5 kap. Studieprestationer**27 §. Examensbetyg och kursintyg**

En studerande som uppfyller kraven för en högskoleexamen skall få ett examensbetyg över avlagd examen.

En studerande har rätt att få intyg över utförda studieprestationer.

Examensbetyg och intyg utfärdas av högskolan. Om utbildningen bedrivs genom samarbete med en annan utbildningsanordnare som ansvarar för högskoleutbildningens innehåll utfärdar samarbetspartnern examensbetyg eller särskilda intyg om inte annat har överenskommit.

Närmare bestämmelser om betyg och intyg kan intas i högskolans examensordning.

28 §. Bedömning av studieprestationer

Som underlag för bedömningen av studieprestationer utfärdar högskolans styrelse bedömningsanvisningar. Bedömningsanvisningarna intas i examensordningen. Vid bedömningen av fullgjord studieprestation skall de vitsordsskalor som anges i bedömningsanvisningarna tillämpas.

Den studerande har rätt att få veta hur bedömningsanvisningarna tillämpats på honom eller henne. Studeranden skall ges tillfälle att ta del av en skriftlig eller på annat sätt bevarad studieprestation när den har bedömts. Skriftliga och på annat sätt bevarade studieprestationer skall förvaras minst sex månader räknat från den tidpunkt då resultatet offentliggjordes.

I fråga om utbildning som bedrivs genom samarbete med en annan utbildningsanordnare som ansvarar för

utbildningens innehåll tillämpas samarbetspartnerns bedömningsanvisningar och förvaringsbestämmelser om inget annat har avtalats.

29 §. Rättelse av bedömning av studieprestation

En studerande som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation eller det sätt på vilket studier som har slutförts på annat håll har räknats till godo kan skriftligen eller muntligen begära rättelse av den som har utfört bedömningen eller tillgodoräkandet inom 14 dagar från det att den studerande fått del av bedömningen eller det sätt på vilket tillgodoräkandet genomförts.

Är den studerande även missnöjd med rättelsebeslutet skall ärendet hänskjutas till examensnämnden som kan besluta vilket vitsord den studerande skall erhålla eller på vilket sätt tillgodoräkandet skall göras.

I fråga om rättelse av en bedömning som en samarbetspartner har gjort med stöd av 28 § 3 mom. skall iakttas vad som är särskilt föreskrivet för utbildningsanordnaren i fråga, om inte annat har överenskommit.

6 kap. Studiesociala förmåner**30 §. Avgiftsfri undervisning**

Den högskoleutbildning som leder till högskoleexamen skall vara avgiftsfri för den studerande. Praktik som ingår i denna utbildning skall bekostas av högskolan i den omfattning som högskolan beslutar.

Avgifter kan tas ut för annan undervisning. Högskolans styrelse beslutar med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet bestäms om offentligrättsliga prestationer om de avgifter som skall uppbäras för denna undervisning.

7 kap. Studerande**31 §. Studerandes insyn i verksamheten**

De studerande skall ges möjlighet till insyn i verksamheten och möjlighet att påverka utbildningens uppläggning och genomförande.

32 §. Opartistiskt bemötande

En studerande skall bemötas opartistiskt så att ingen diskrimineras på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder, ålder, etnisk tillhörighet, social, religiös eller kulturell bakgrund eller annan jämförbar omständighet. (2005/71)

Om högskolan får kännedom om att en studerande anser sig ha blivit utsatt för sådan diskriminering som avses i 1 mom. skall högskolan utreda omständigheterna kring den uppgivna diskrimineringen och i förekommande fall vidta åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatt diskriminering.

33 §. Studerandes skyldigheter

De studerande skall följa fastställda regler för verksamheten.

Studerande som bryter mot reglerna och som inte rättar sig trots varning kan av högskolan avstängas för viss tid, högst ett år. Högskolan kan besluta att avstängningen skall verkställas omedelbart.

O 16 LL (2002:81) om Högskolan på Åland

Innan beslut om avstängning fattas skall den studerande beredas möjlighet att yttra sig i ärendet.

34 §. Studerandekår

De studerande vid högskolan utgör en studerandekår.

Studerandekåren skall vara en föreningslänk för de studerande vid högskolan och skall ha till ändamål att främja medlemmarnas studier och andra frågor som sammanhänger med studierna.

Studerandekåren utser ett studeranderåd som kan framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör högskolan. Ordförande och vice ordförande för studeranderådet utses av rådet.

Studerandekåren får årligen ett understöd för sin verksamhet av högskolan. Storleken på understödet fastställs i högskolans budget. Studerandekåren kan uppbära medlemsavgifter för finansiering av sin verksamhet om den är förenlig med studerandekårens syfte.

35 §. Studiehandledning

Vid högskolan skall ges studiehandledning.

8 kap. Personal**36 §. Anställningsförhållanden**

Vid högskolan kan det finnas personal i offentlig- eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag handhar högskolan de uppgifter som rör högskolans personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen.

Landskapsregeringen beslutar om permittering av högskolans personal och om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning. En förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av högskolan. Beslut om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman inom högskolan fattas av högskolan. (2006/58)

Se D 32, Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland

37 §. Tjänster

Vid högskolan finns en tjänst som rektor. Närmare bestämmelser om rektorstjänsten finns i 10 §.

Andra tjänster än tjänsten som rektor inrättas och indras av högskolan. Tjänst får inrättas endast under förutsättning att anslag upptagits i landskapets budget.

38 §. Privaträttsligt anställningsförhållande

Högskolan anställer och säger upp personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

Beslut om omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning fattas av landskapsregeringen, medan beslut om omplacering av en arbetstagare inom högskolan fattas av högskolan. En omplacering av en arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning kräver samtycke av högskolan. (2006/58)

39 §. Behörighetskrav

Behörighetskraven för lärartjänst bestäms i landskapsförordning. Om behörighetskraven för annan tjänst vid högskolan bestäms i reglementet.

Vad som i denna lag och som med stöd av denna lag utfärdade bestämmelser föreskrivs om behörighetskrav för tjänst skall i tillämpliga delar iaktas även i fråga om tillfälliga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

9 kap. Särskilda bestämmelser**40 §. Rättsförmåga**

Högskolan kan sluta avtal inom ramen för högskolans ordinarie verksamhet om inte landskapsregeringen beslutar något annat.

41 §. Privat studerande

Den som inte är antagen som studerande vid en utbildning som omfattas av denna lag har rätt att i särskild examen tentera kurser eller ämnen eller delar av dessa i enlighet med vad högskolans styrelse närmare bestämmer.

42 §. Donationer

Donationer och annan motsvarande extern finansiering som högskolan erhåller skall särskiljas från verksamhetens övriga inkomster.

Landskapsregeringen kan besluta om närmare bestämmelser om mottagande och användning av de medel som avses i denna paragraf.

43 §. Rättelse

Utöver vad som är föreskrivet i 24, 26 och 29 §§ kan en sakägare som är missnöjd med ett beslut som högskolan har fattat inom 14 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos den beslutande myndigheten. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall behandlas utan dröjsmål.

44 §. Besvär

Beslut som högskolan fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

45 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

Se O 17, Landskapsförordning (2002:87) om Högskolan på Åland

10 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**46 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1997:55) om en försöksverksamhet med yrkeshögskoleutbildning, nedan kallad försökslagen, och landskapslagen (1981:15) om högskoleundervisning i landskapet Åland.

47 §. Styrelse

Landskapsregeringen kan tillsätta en styrelse för högskolan innan denna lag träder i kraft. Vid tillsät-

tandet skall lagens 7 § iakttas i tillämpliga delar, dock så att hälften av styrelsens medlemmar tillsätts för en mandattid på två år och den andra hälften för en mandattid på fyra år.

48 §. Äldre förvaltningsorgan

Högskoledelegationen och lednings- och styrgruppen för Ålands yrkeshögskola samt direktionerna för Ålands sjöfartsläroverk och Ålands tekniska läroverk fortsätter sin verksamhet enligt de tidigare gällande bestämmelserna till dess att denna lag har trätt i kraft.

49 §. Yrkeshögskoleexamen avlagd under försöksperioden

Den yrkeshögskoleexamen som har avlagts under försöksperioden med yrkeshögskoleutbildning enligt försökslagen utgör en högskoleexamen.

50 §. Pågående studier

Studerande som innan denna lag träder i kraft har antagits till en utbildning enligt försökslagen eller har antagits för studier vid Ålands högskola överflyttas med bibehållna rättigheter och skyldigheter som studerande till högskolan när denna lag träder i kraft.

51 §. Rektorstjänst

Landskapsregeringen inrättar en tjänst som rektor vid högskolan. Tjänsten får inrättas och besättas innan denna lag träder i kraft.

52 §. Överflyttning av tjänster

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid Ålands högskola vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, vid Ålands sjöfartsläroverk eller Ålands tekniska läroverk eller tjänster vid Ålands handelsläroverk, Ålands hotell- och restaurangskola eller Ålands vårdinstitut som under läsåret 2001-2002 eller under höstterminen 2002 i medeltal till 50 procent eller mer innehållit och vid lagens ikraftträdande fortsättningsvis innehåller arbetsuppgifter inom försöksverksamheten med yrkeshögskoleutbildning enligt försökslagen överförs vid ikraftträdandet till högskolan. Rektorstjänsterna för Ålands sjöfartsläroverk och Ålands tekniska läroverk samt tjänsten som högskolechef för Ålands högskola överflyttas vid ikraftträdandet till tjänster i ledande ställning vid högskolan. Den som överflyttas gör det med bibehållande av de rättigheter och skyldigheter som följer av den anställning från vilken överföring sker, dock med beaktande av vad om villkoren i ifrågavarande anställas anställningsförhållande avtalas.

En person som överflyttas till en tjänst vid högskolan på motsvarande nivå som tidigare kan utnämnas för högst fyra år även om han eller hon inte uppfyller de föreskrivna behörighetskraven. Om denna person uppfyller behörighetskraven för tjänsten inom nämnda tid, kan han eller hon utnämnas till tjänsten utan att den förklaras ledig.

O 17 Landskapsförordning (2002:87) om Högskolan på Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Inledande bestämmelse

I denna förordning finns bestämmelser om examina, utbildningsprogram som leder till högskoleexamen och behörighetskrav för lärartjänst vid Högskolan på Åland. Med högskolan avses i fortsättningen Högskolan på Åland.

2 kap. Examina och utbildningsprogram

2 §. Högskoleamina

De högskoleamina som får avläggas vid högskolan är de examina som benämns yrkeshögskoleamina. Till benämningen yrkeshögskoleexamen fogas namnet på utbildningsområdet i fråga.

Högskoleamina är följande:

Examina	Engelsk översättning
Yrkeshögskoleexamen i företagsekonomi (Företagsekonom YH)	Bachelor of Business Administration
Yrkeshögskoleexamen i hotell- och restaurangadministration (Hotell- och restaurangadministratör YH)	Bachelor of Hospitality Management
Yrkeshögskoleexamen i hälsovård (Sjukskötare YH)	Bachelor of Nursing
Yrkeshögskoleexamen i informationsteknik (Systemvetare YH)	Bachelor of Information Technology
Yrkeshögskoleexamen i informationsteknik med ekonomi (Systemvetare YH)	Bachelor of Information Technology and Business Administration
Yrkeshögskoleexamen i sjöfart (Sjökapten YH)	Bachelor of Nautical Science
Yrkeshögskoleexamen i teknik (Ingenjör YH)	Bachelor of Engineering

(2009/51)

För att underlätta erkännande och tillgodoräknande av de examina som anges i 2 mom. vid anställning och fortsatta studier utomlands, i riket och på Åland skall det till examensbetyget bifogas en bilaga som beskriver utbildningen och dess plats i utbildningssystemet.

3 §. Utbildningsprogram

Den högskoleutbildning som leder till en högskoleexamen, som benämns yrkeshögskoleexamen, ordnas i form av utbildningsprogram.

De utbildningsprogram som finns vid högskolan är:

- 1) utbildningsprogrammet för företagsekonomi,
- 2) utbildningsprogrammet för elektroteknik,

O 17 LF (2002:87) om Högskolan på Åland

- 3) (2009/51) utbildningsprogrammet för hotell- och restaurangadministration,
 4) utbildningsprogrammet för vård
 5) utbildningsprogrammet för informationsteknik,
 6) utbildningsprogrammet för maskinteknik samt
 7) utbildningsprogrammet för sjöfart.

4§. Utbildningsprogrammets inriktning och omfattning

Utbildningsprogrammets inriktning och omfattning uttryckt i studiepoäng är följande:

Inriktning	Grundstudier, yrkesstudier, valfria studier och examensarbete	Praktik
Utbildningsprogrammet för elektroteknik med inriktning på automation	210 studiepoäng	30 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för elektroteknik med inriktning på fartygsautomation	210 studiepoäng	30 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för elektroteknik med inriktning på fartygsautomation med maskinteknik	216 studiepoäng	54 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för företagsekonomi med inriktning på sjöfart och logistik	180 studiepoäng	30 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för företagsekonomi med inriktning på redovisning och ekonomistyrning	180 studiepoäng	30 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för hotell- och restaurangadministration med inriktning på restaurangmanagement	180 studiepoäng	30 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för hotell- och restaurangadministration med inriktning på hotell- och turismmanagement	180 studiepoäng	30 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för hotell- och restaurangadministration med inriktning på fartygsmanagement	180 studiepoäng	30 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för informationsteknik med inriktning på mjukvaruutveckling	180 studiepoäng	30 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för informationsteknik med inriktning på mjukvaruutveckling med ekonomi	210 studiepoäng	30 studiepoäng

Utbildningsprogrammet för informationsteknik med inriktning på data-teknik	210 studiepoäng	30 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för maskinteknik med inriktning på energi- och fartygsmaskinteknik	216 studiepoäng	54 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för sjöfart	210 studiepoäng	60 studiepoäng
Utbildningsprogrammet för vård	135 studiepoäng	75 studiepoäng

(2009/51)

2 mom. upphävt (2009/51).

3 kap. Behörighetskrav för lärartjänster**5§. Lärartjänster**

Vid högskolan finns lärartjänster som överlärare och lektor.

6§. Behörighetskrav för överlärare

Behörig att anställas som överlärare är den som avlagt en för anställningen lämplig doktorsexamen eller licentiatexamen.

7§. Behörighetskrav för lektor

Behörig att anställas som lektor är den som har en för anställningen vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, lämplig avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier.

8§. Särskilda behörighetskrav

För att anställas som överlärare och lektor i yrkesämnen krävs minst tre års praktisk erfarenhet i uppgifter som motsvarar examen.

För att anställas som överlärare eller lektor krävs dessutom att han eller hon inom tre år efter det att han eller hon har anställts genomgår en 35 studieveckors eller motsvarande ECTS-poängs lärarutbildning, om det inte visat sig att han eller hon redan har den pedagogiska skicklighet som erfordras för tjänsten. (2005/31)

9§. Annan yrkesskicklighet

Även den som inte har avlagt en sådan examen som avses i 6 och 7 §§ kan av särskilda skäl anställas som överlärare eller lektor, om personen i fråga har någon annan yrkesskicklighet som är av betydelse med hänsyn till anställningens ämnesinnehåll och de arbetsuppgifter som skall ingå i anställningen.

4 kap. Särskilda bestämmelser**10§. Ikraftträdelse**

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2003.

11§. Övergångsbestämmelse

En studerande som under försöksperioden med yrkeshögskoleutbildning enligt landskapslagen (1997:55) om en försöksverksamhet med yrkeshögskoleutbildning har påbörjat något av försöksverk-

samhetens utbildningsprogram och som överflyttas som studerande till högskolan kan välja att få avlägga en yrkeshögskoleexamen enligt de examensbenämningar som är fastställda när denna förordning träder i kraft.

Förordningens 4 § om utbildningsprogrammets omfattning och fördelning av antalet studieveckor skall i fråga om utbildningsprogrammet för vård iakttagas första gången på de studerande som antas till utbildningen för det läsår som påbörjas den 1 augusti 2003. För övriga studerande på utbildningsprogrammet för vård skall den fördelning av studieveckor som är fastställd när denna förordning träder i kraft fortsätta att gälla.

Ikraftträdelsebestämmelse (2009/51):

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2009.

En studerande som när denna förordning träder i kraft har påbörjat högskolans utbildningsprogram för hotell- och restaurangservice eller informationsteknik kan välja att avlägga en examen antingen enligt den omfattning och fördelning av studiepoäng som är fastställd när denna förordning träder i kraft eller enligt den omfattning och fördelning av studiepoäng som anges i förordningens 4 §. Möjligheten att avlägga en examen enligt den omfattning och fördelning av studiepoäng som är fastställd när denna förordning träder i kraft kan göras senast det läsår som avslutas den 31 juli 2013.

O 18 Republikens presidents förordning (2005:36) om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland

(FFS 548/2005)

1 §. Rådet för utvärdering av högskolorna

Rådet för utvärdering av högskolorna skall i landskapet Åland sköta uppgifter i anslutning till utvärderingen enligt 5 § i landskapslagen om Högskolan på Åland (Ålands författningssamling 2002:81) i enlighet med vad som följer av förordningen om rådet för utvärdering av högskolorna (1320/1995).

Inom utvärderingsrådet skall det, i enlighet med 3 § i förordningen om rådet för utvärdering av högskolorna, finnas en sektion med personer som är förtrogna med utbildningen på Åland.

2 §. Samrådsdelegationen

För att besluta om den behörighet som yrkeshögskoleexamina avlagda vid Högskolan på Åland medför i riket finns en *samrådsdelegation för högskoleutbildning*. Samrådsdelegationens beslut skall vara enhälliga.

Samrådsdelegationen tillsätts av undervisningsministeriet för två år i sänder. Delegationen består av fyra ledamöter av vilka två utses på förslag av landskapsregeringen. Delegationen utser inom sig en ordförande. Som sekreterare anlitas en tjänsteman vid

undervisningsministeriet eller landskapsregeringen som delegationen utser.

På ledamöterna i delegationen tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar då de sköter sina uppgifter enligt denna förordning. I delegationens verksamhet tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003), förvaltningsprocesslagen (586/1996) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Delegationens arbetsspråk är svenska.

3 §. Europeiska gemenskapens regelverk och internationella fördrag

Sjukskötar- och sjöfartsutbildningen skall uppfylla de krav som anges i Europeiska gemenskapens regelverk. I sjöfartsutbildningen skall dessutom beaktas vad som internationellt avtalas om sjöfolks utbildning, certifiering och vakthållning.

4 §. Jämställande av examina

Om en vid Högskolan på Åland avlagd yrkeshögskoleexamen i enlighet med samrådsdelegationens beslut uppfyller de krav som ställs på motsvarande yrkeshögskoleexamina som har avlagts i riket, skall den i landskapet avlagda yrkeshögskoleexamen medföra samma behörighet som motsvarande examen i riket.

5 §. Anmälan om hälsovårdsexamina till rättsskyddscentralen

Rättsskyddscentralen för hälsovården skall utan dröjsmål underrättas om hälsovårdsexamina som har avlagts vid Högskolan på Åland.

6 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2005.

Genom denna förordning upphävs förordningen 18 november 1988 om undervisningen vid Ålands tekniska läroverk (967/1988) samt 1 § 4 punkten i förordningen den 30 december 1992 om fortsatt giltighet av vissa överenskommelseförordningar som har utfärdats med stöd av 1951 års självstyrelselag för Åland (1594/1992).

O 19 Landskapslag (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum

1 §. Syfte och uppgift

Ålands sjösäkerhetscentrum skall i samverkan med landskapets skolor och näringsliv samt på annat ändamålsenligt sätt verka för att kunskaper om sjösäkerhet förmedlas och stärks.

Ålands sjösäkerhetscentrum skall följa den utveckling som sker av utbildning inom sjösäkerhet, samordna kurser i sjösäkerhet samt planera och ordna kurser i sjösäkerhet. Verksamheten skall drivas så att en hög kvalitet uppnås och den skall kontinuerligt utvärderas. Ålands sjösäkerhetscentrum kan inköpa, marknadsföra och sälja kurser i sjösäkerhet.

2 §. Ställning

Ålands sjösäkerhetscentrum är underställd landskapsregeringen. Landskapsregeringen ansvarar för

O 20 LL (2006:71) om studiestöd

tillsyn samt allmän ledning och utveckling av verksamheten vid Ålands sjösäkerhetscentrum.

3 §. Ledning

Ålands sjösäkerhetscentrum leds av en styrelse och en chef.

4 §. Styrelse

Styrelsen för Ålands sjösäkerhetscentrum tillsätts av landskapsregeringen för högst fyra år i sänder. I styrelsen skall ingå minst fem och högst sju medlemmar. Av dessa skall minst två representera sjöfartsnäringsringen. Övriga medlemmar skall företräda sakkunskap åtminstone i utbildningsfrågor och frågor som rör brand- och räddningsväsendet. Landskapsregeringen utser inom styrelsen en ordförande och en vice ordförande samt en ersättare för varje medlem. För ersättarna gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna.

Styrelsen är beslutförför då minst hälften av dess medlemmar är närvarande. Som styrelsens beslut gäller den åsikt som majoriteten har understött eller om rösterna faller lika den åsikt som mötesordföranden har biträtt. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Styrelsen skall sammankallas för behandling av visst ärende då minst tre av styrelsens medlemmar begär det. (2008/24)

Landskapsregeringen får skilja en medlem eller en ersättare från uppdraget innan mandattiden går ut varvid en ny medlem respektive ersättare skall utses för den återstående tiden. Landskapsregeringen beslutar även om det arvode som skall tillkomma den som innehar ett styrelseuppdrag.

5 §. Styrelsens uppdrag

Styrelsen skall

- göra förslag till reglemente för Ålands sjösäkerhetscentrum, som skall underställas landskapsregeringen för fastställelse,
- lägga fram förslag till årlig budget,
- godkänna verksamhets- och ekonomiplan,
- godkänna kursplaner, samt
- handlägga andra ärenden som åläggs styrelsen eller som är av principiell art.

6 §. Personal

En chef för Ålands sjösäkerhetscentrum skall av landskapsregeringen utnännas för att leda verksamheten. Utnämningen kan ske för viss tid. Vid förhinder för chefen förordnar landskapsregeringen en ställföreträdare. Vid Ålands sjösäkerhetscentrum kan dessutom finnas annan personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande. Personalen anställs av styrelsen om inte detta i enlighet med reglementet uppdragits åt chefen för Ålands sjösäkerhetscentrum.

Vid de utnämnings- och anställningsbefogenheter styrelsen eller chefen för Ålands sjösäkerhetscentrum utövar med stöd av 1 mom. skall det förflytnings- eller omplaceringsbeslut av en tjänsteman eller arbetstagare som landskapsregeringen fattar iaktas, om Ålands sjösäkerhetscentrum samtycker till förflyttningen eller omplaceringen. (2006/59)

7 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket vid Ålands sjösäkerhetscentrum är svenska. Även annat språk än svenska får användas som undervisningsspråk om detta är förenligt med målen för utbildningen.

8 §. Kursintyg

En kursdeltagare har rätt att få intyg över genomgången kurs. Kursintyg utfärdas av Ålands sjösäkerhetscentrum om inte intyg ges av annan kursarrangör. Närmare bestämmelser om utfärdande av kursintyg intas i reglementet.

9 §. Avgifter

Avgifter för prestationer från Ålands sjösäkerhetscentrum bestäms enligt företagsekonomiska grunder om inte landskapsregeringen beslutar annat.

10 §. Rättsförmåga

Ålands sjösäkerhetscentrum kan sluta avtal inom ramen för sitt uppdrag om inte landskapsregeringen beslutar annat.

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

O 20 Landskapslag (2006:71) om studiestöd**1 kap. Allmänna stadganden****1 §. Tillämpningsområde**

I denna lag finns bestämmelser om på vilka grunder Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet skall bevilja stöd för studerande efter avslutad läroplikt.

Om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag har den som skall bedriva studier vilka varar längre tid än 13 veckor rätt till studiestöd på de grunder som anges i denna paragraf. Rätt till studiestöd i enlighet med denna lag har den som är stadigvarande bosatt i landskapet och kan härleda en rätt till studiestöd ur EG-rätten, avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer. Beträffande medborgare från andra länder kan studiestöd beviljas om sökanden fått permanent uppehållstillstånd eller kontinuerligt uppehållstillstånd i Finland och sökanden har varaktig bosättning i landskapet. Andra personer har rätt till studiestöd efter att under minst de två år som föregår inledandet av studierna ha varit bosatta i landskapet för annat ändamål än studier.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan av särskilda skäl bevilja studiestöd trots att de förutsättningar som anges i 2 mom. inte är uppfyllda.

2 §. Definitioner

Med **stadigvarande bosättningsort** avses den ort där en studiestödssökande under minst 185 dagar varje år bor till följd av personlig och yrkesmässig anknytning. Den som har personlig och yrkesmässig anknytning till två eller flera orter anses ha stadigva-

rande bosättningsort på den ort dit denne regelbundet återvänder och anses ha störst personlig anknytning till. Den stadigvarande bosättningsorten ändras inte för den som bor på annan ort huvudsakligen på grund av studier.

Med **läsår** avses den tid som börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli följande år.

Med **termin** avses hösttermin eller vårtermin, varvid höstterminen börjar den 1 augusti och slutar den 31 december och vårterminen börjar den 1 januari och slutar den 31 juli.

Med **stödmanad** avses en månad under vilken studeranden får studiepenning eller vuxenstudiepenning.

Med **högskolor** avses Högskolan på Åland och därmed jämförbara utbildningsinstitutioner samt universitet.

Med **andra läroanstalter** avses skolor på gymnasialstadienivå, yrkespedagogiska lärarhögskolor, folkhögskolor, medborgarinstitut och sommaruniversitet samt andra motsvarande läroanstalter under offentlig insyn.

Med **kreditinstitut** avses penninginrättningar, fonder, sammanslutningar och andra inrättningar vilkas verksamhet omfattar beviljande av lån mot borgen.

Med **studievecka** avses studier inom ett utbildningsprogram som normalt omfattar en studieinsats på 40 arbetstimmar för uppnående av de fastställda målen.

Med **studiepoäng** avses ECTS-poäng inom högskoleutbildningen. En studievecka motsvaras inom högskoleutbildningen av en och en halv studiepoäng.

Med **studier som huvudsyssla** avses

a) att studier sker på heltid eller deltid inom ramen för ett utbildningsprogram den studerande antagits till eller

b) att studier sker inom ramen för avläggandet av en högskoleexamen den studerande har studierätt till och att studierna omfattar minst 15 studiepoäng per termin eller sker i en sådan studietakt som motsvarar minst 15 studiepoäng per termin.

Med **högre högskoleexamen** avses en examen för vilken fordras minst 240 studiepoäng eller som anses motsvara minst 240 studiepoäng.

Med **heltidsstudier** avses

a) att studier sker inom ramen för ett utbildningsprogram den studerande antagits till eller

b) att studier sker inom ramen för avläggandet av en högskoleexamen den studerande har studierätt till och att studierna sker i en normal studietakt eller att studier sker i en studietakt som är likvärdig med minst 22,5 studiepoäng per termin.

Med **deltidsstudier** avses

a) att studier sker inom ramen för ett utbildningsprogram den studerande antagits till i en studietakt som är likvärdig med minst 10 studieveckor och högst 14 studieveckor per termin eller

b) att studier sker inom ramen för avläggandet av en högskoleexamen den studerande har studierätt till och att studierna sker i en studietakt som är likvärdig med minst 15 studiepoäng och högst 21 studiepoäng per termin.

Med **studietakt** avses att studierna omfattar en viss mängd studier inom en viss tid. Med normal studietakt avses för en heltidsstuderande, som studerar inom ramen för ett utbildningsprogram den studerande antagits till eller inom ramen för avläggandet av en högskoleexamen den studerande har studierätt till, att studierna omfattar i genomsnitt minst 44 studiepoäng per läsår.

3§. Studier som berättigar till studiestöd

De allmänna villkoren för rätt till studiestöd är att den studerande har antagits till en högskola eller annan läroanstalt, bedriver studier som huvudsyssla, har framgång i studierna samt behöver ekonomiskt stöd. Närmare bestämmelser om behovet av ekonomiskt stöd finns i 3 kap.

4§. Högskolestuderandes studieprestation

Den som avklarat minst 22 studiepoäng per termin eller 44 studiepoäng per läsår är berättigad till fortsatt studiestöd för heltidsstudier.

Den som avklarat minst 12 studiepoäng per termin eller 24,5 studiepoäng per läsår är berättigad till fortsatt studiestöd för deltidstudier.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan av särskilda skäl bevilja studiestöd till den som inte uppfyller de krav på studieprestationer som avses i denna paragraf.

5§. Tidsbegränsningar

Studiestöd beviljas för den tid den studerande bedriver studier och för högst den normala utbildningstiden, varvid den normala utbildningstiden för högskolestudier skall anses vara högst 55 månader. Om särskilda skäl finns kan stöd för ytterligare högst ett studieår beviljas.

Förlängd tid kan beviljas om studier på heltid under högst ett läsår är en förutsättning för avläggande av examen.

Möjlighet till förlängning från 55 månader med ytterligare högst 15 månader finns även vid dubbelexamen, extra krävande examen eller påbyggnadsexamen.

Närmare bestämmelser om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamina ges i landskapsförordning.

Vuxenstudiepenning för avläggande av vetenskaplig påbyggnadsexamen kan beviljas för högst 12 månader. Vuxenstudiepenning kan beviljas för högst 18 månader.

Studiestöd beviljas inte för en kortare period än 13 veckor.

Se O 21, Landskapsförordning (2006:72) om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden

2 kap. Studiestödsförmåner

6§. Studiestödsförmåner

På de villkor som stadgas i denna lag beviljas studiestöd i form av

- a) studiepenning eller vuxenstudiepenning,
- b) särskilt studietillägg,

O 20 LL (2006:71) om studiestöd

- c) bostadstillägg,
- d) försörjartillägg samt
- e) landskapsborgen för studielån.

Studiepenning och vuxenstudiepenning kan inte utbetalas samtidigt.

6a §. (2008/66) *Indexjustering av studiestöd*

Beloppen för studiestöden i 7-16 §§ fastställs årligen på basis av föregående års belopp. Till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex som fastställts av Ålands statistik- och utredningsbyrå och som ägde rum under det föregående kalenderåret, avrundat till närmaste euro. De indexjusterade beloppen tillämpas från och med augusti månad och fastställs av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten före utgången av april månad.

7 §. Studiepenning

Rätt till studiepenning har en studerande som enligt 1 kap. kan beviljas studiestöd enligt denna lag och som inte är berättigad till barnbidrag i enlighet med landskapslagen (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen.

Se M 22, Landskapslag (1994:48) om tillämpning av barnbidragslagen

8 §. Studiepenningens fastställande och belopp

Studiepenningen fastställs för en viss studerande med beaktande av dennes ålder, boendeform, studieform och studietakt.

Med beaktande av ålder, boendeform och studieform indelas de studerande i följande kategorier:

Kategori 1	Studerande som fyllt 18 år, studerar i högskola och bor självständigt.
Kategori 2	Studerande som fyllt 18 år, inte studerar i högskola och bor självständigt.
Kategori 3	Studerande som fyllt 18 år, studerar i högskola och bor hos föräldrarna.
Kategori 4	Studerande som fyllt 18 år, inte studerar i högskola och bor hos föräldrarna.
Kategori 5	Studerande som fyllt 17 men inte 18 år.

Med beaktande av studietakt indelas de studerande i följande kategorier:

Kategori A	Studerande som bedriver heltidsstudier
Kategori B	Studerande som bedriver deltidssstudier

Till de studerande som avses ovan utbetalas studiepenning per månad med de eurobelopp som anges i följande tabell:

Kategori	A	B
	Heltidsstudier	Deltidsstudier
1	298	149
2	246	123
3	242	121
4	190	95
5	118	59

(2008/66)

Studiepenningen för studerande som inte studerar vid högskola kan höjas till högst samma belopp som för studerande vid högskola, om vid skolan saknas väsentliga studiesociala förmåner.

Studiepenningen för studerande som fyllt 17 men inte 18 år och som inte studerar vid högskola kan höjas med 56 euro för heltidsstuderande och 28 euro för deltidssstuderande, om den studerande har en bostad på studieorten och bor självständigt. (2008/66)

9 §. Vuxenstudiepenning

Rätt till vuxenstudiepenning har en studerande i åldern 30-59 år som saknar grundläggande yrkesutbildning eller som inte under en femårsperiod omedelbart innan studierna inleds har genomgått en över fyra månader lång utbildning för vilken studiestöd har beviljats.

Den som har avlagt högre högskoleexamen eller därmed jämförbar examen har inte rätt till vuxenstudiepenning för avläggandet av en andra högre högskoleexamen.

Rätten till vuxenstudiepenning börjar vid ingången av den månad då de i 1 mom. nämnda åldersvillkoren uppfylls.

10 §. (2008/66) *Vuxenstudiepenningens fastställande*

Vuxenstudiepenning utbetalas med 25 procent av den genomsnittliga bruttomånadsinkomsten omedelbart innan studierna inleds, dock lägst med 298 euro per månad och högst med 591 euro per månad. När vuxenstudiepenningens belopp fastställs ska dessutom beaktas den studietakt i vilken studierna avses bli bedrivna varvid beloppet utbetalas uppräknat till helt eurobelopp enligt följande:

- a) med fullt belopp om studierna sker på heltid eller om studierna är likvärdiga med minst 22,5 studiepoäng per termin vid högskolestudier eller med minst 15 studieveckor per termin för andra läroanstalter och
- b) med 50 procent av fullt belopp om studierna är likvärdiga med minst 15 och högst 21 studiepoäng per termin vid högskolestudier eller med minst 10 och högst 14 studieveckor per termin för andra läroanstalter.

11 §. Särskilt studietillägg

Den som är berättigad till studiestöd i enlighet med denna lag kan dessutom av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten beviljas särskilt studietillägg av arbetsmarknadspolitiska skäl.

12 §. Närmare bestämmelser om särskilt studietillägg

Särskilt studietillägg utbetalas under längst två år med högst 312 euro per månad.

Särskilt studietillägg kan utbetalas till en studerande som

- a) uppfyller kraven för att erhålla vuxenstudiepenning,
- b) är i behov av ett förstärkt studiestöd för att genomgå utbildning,
- c) varit arbetslös lång tid och som
- d) inte är berättigad till en annan ekonomisk förmån som anses vara likvärdig med det särskilda studietilägget.

13 §. Bostadstillägg

En studerande är berättigad till bostadstillägg om han eller hon studerar vid högskola, har fyllt 18 år eller har en restid som under normala förhållanden sammantaget tur och retur är längre än två timmar från föräldrahemmet till skolan om han eller hon har kostnader för hyresbostad, bostadsrättsbostad eller ägarbostad och denna bostad inte är personens föräldrahem.

Berättigad till bostadstillägg är inte en studerande som delar bostad med eget eller sin makes barn. Utan hinder av detta kan ändå en studerande beviljas bostadstillägg för en sådan bostad som hyrts på samma hyresvillkor som i 1 mom. på grund av studier och som är belägen på annan ort än familjens stadigvarande bostad. Med make jämställs en person som den studerande bor tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden.

Den som studerar utomlands beviljas bostadstillägg på samma villkor som den som studerar på Åland och i riket. Den som studerar utomlands har dock rätt till bostadstillägg utan hinder av vad som bestäms i 2 mom.

14 §. Bostadstilläggets belopp

Bostadstillägg utbetalas med 80 procent av en studerandes hyreskostnad, dock högst med 201 euro per månad.

15 §. Försörjartillägg

Rätt till försörjartillägg har en studerande som har minderårigt barn. En person som inte fyllt 18 år och bor hos vårdnadshavare anses vara minderårig enligt bestämmelsen. Stödet utbetalas till en studerande vårdnadshavare och utgår som ett belopp per barn.

16 §. Försörjartilläggets belopp

Försörjartillägg utbetalas med 64 euro per månad till studerande vårdnadshavare.

17 §. Landskapsborgen för studielån

Rätt till landskapsborgen för studielån har en studerande som har antagits till studier och studerar på det sätt som nämns i 1 kap. (2008/66)

Det krävs särskilda skäl för att landskapsborgen skall beviljas

a) en studerande vars studielån indrivs av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten på grundval av borgensansvar eller

b) en studerande med betalningsstörning som registrerats i ett sådant kreditupplysningsregister som avses i 20 § personuppgiftslagen (FFS 523/1999), utom i fall med mindre betalningsstörningar eller i fall då skulder som föranlett anteckningen har betalats.

18 §. Belopp för studielån med landskapsborgen

Landskapsborgen för studielån till studerande som fyllt 18 år är 360 euro per månad.

Landskapsborgen för studielån till studerande som inte fyllt 18 år är 170 euro per månad.

Studerande som studerar vid en skola med terminsavgifter kan få borgensbeloppet höjt med terminsavgiftens belopp, dock sammanlagt högst till 850 euro per månad.

3 kap. Ekonomisk behovsprövning**19 §. Inkomstens inverkan på studiestödet**

När behovet av ekonomiskt stöd prövas beaktas den sökandes samt dennes föräldrars inkomster. Föräldrainkomster beaktas dock inte om sökanden vid studiestödets beviljande är fyllda 18 år eller har fullföljt gymnasialstadiutbildning.

20 §. Extra tillägg för studerande under 18 år

Om en studiestödssökande är under 18 år ska, när behovet av ekonomiskt stöd prövas, sökandens föräldrars senast fastställda nettoförvärvs- och nettokapitalinkomster beaktas. Sökandens föräldrars inkomster beaktas inte för den del av studiepenningen som understiger 118 euro för heltidsstuderande och 59 euro för deltidsstuderande. (2008/66)

Om den studerandes föräldrars sammanlagda inkomster är låga kan den studerande för heltidsstudier erhålla ett extra tillägg. Tillägget uppgår till 72 euro per månad om föräldrarnas sammanlagda inkomst är mindre än 29.000 euro per år och 48 euro per månad om den sammanlagda inkomsten är mindre än 35.000 euro per år. För deltidstudier är beloppen i stället 36 euro respektive 24 euro. (2008/66)

Om det utöver den studerande finns hemmavarande barn som inte fyllt 18 år skall den inkomstgräns som avses i 2 mom. höjas med 3.370 euro per barn.

21 §. Studerandens egna inkomsters inverkan på studiestödet

När behovet av ekonomiskt stöd prövas skall sökandens egna inkomster beaktas.

En heltidsstuderande är berättigad till studiestöd om dennes skattepliktiga inkomst är högst 760 euro i genomsnitt per stödmånad. En deltidsstuderande är berättigad till studiestöd om dennes skattepliktiga inkomst är högst 1.100 euro i genomsnitt per stödmånad. Med skattepliktig inkomst avses här förvärvs- och kapitalinkomst. När det gäller beräkningen av den genomsnittliga förvärvsinkomsten beaktas endast den inkomst den studerande har under stödmånaderna. När det gäller beräkningen av den genomsnittliga kapitalinkomsten beaktas den inkomst som den studerande har under hela året.

3 mom. upphävt (2008/66).

22 §. Beaktande av vissa förmåner

Studiepenningens belopp kan sänkas om en studerande från läroanstalten eller på grund av studierna eller arbete som utförs i samband med dem får lön, dagpenning, ett stipendium avsett för att trygga utkomsten eller annat ekonomiskt stöd som motsvarar studiepenningen.

Studiestöd beviljas inte om en studerande under en stödmånad får praktiklön som överstiger 760 euro. (2008/66)

3 mom. upphävt (2008/66).

Studiepenning beviljas inte eller kan bestämmas till ett lägre belopp om en studerande med stöd av lag är berättigad till en ekonomisk förmån som direkt syftar till att betala levnadskostnaderna under studietiden, såsom någon av följande förmåner:

O 20 LL (2006:71) om studiestöd

- a) ålderspension, förtida ålderspension eller individuell förtidspension,
- b) pension på grund av full arbetsoförmåga eller invaliditetspension,
- c) arbetslöshetspension,
- d) generationsväxlingspension eller avträdelseersättning till lanbruksföretagare,
- e) rehabiliteringsstöd för samma utbildning,
- f) arbetslöshetsdagpenning,
- g) arbetsmarknadsstöd,
- h) utbildning med stöd av landskapslagen (1988:39) om sysselsättningsfrämjande vuxenutbildning eller
- i) alterneringsersättning.

Studiepenning beviljas inte om en studerande fullgör beväringstjänst eller civiltjänst, avtjänar frihetsstraff och studerar i anstalten eller får studiestöd från ett annat land. (2008/66)

4 kap. Ansökan, betalning och återkrav

23 §. Ansökan om och beviljande av studiestöd

Ansökan om studiestöd görs hos arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. Sökanden skall lämna de uppgifter arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten inbegär.

Den studerande skall meddela arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten alla förändringar som påverkar studiestödet.

Studiestöd beviljas för högst ett studieår i sänder.

Studiestöd beviljas tidigast från ingången av den månad då ansökan inlämnats.

24 §. Komplettering av ansökan

På arbetsmarknads- och studieservicemyndighetens skriftliga begäran om komplettering skall ansökan kompletteras senast inom den termin ansökan gäller. Om tiden efter det att komplettering begärdes och fram till terminens slut omfattar mindre än två månader skall komplettering ske senast inom två månader efter begäran därom. För ansökan som kompletteras efter dessa tidsfrister betalas inte studiestöd.

25 §. Utbetalning

Studiestöd beviljas normalt för högst nio månader per läsår. Studiestöd kan beviljas för längre tid än nio månader per läsår om studierna bedrivs på ett sätt som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten bestämmer.

Studiestöd som betalas av landskapets medel skall utbetalas senast den fjärde dagen i varje månad för vilken den studerande är studiestödsberättigad.

3 mom. upphävt (2008/66).

26 §. Grund för att inte bevilja studiestöd

Studiestöd kan helt eller delvis förvägras den som tidigare avsiktligt har lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter eller avsiktligt underlåtit att lämna riktiga uppgifter och därvid orsakat att studiestöd har betalats utan grund eller på felaktiga grunder.

Studiestöd kan helt eller delvis förvägras den vars tidigare studielån på grund av borgensansvar erlagts ur landskapets medel och återkrävts på åtgärd av arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten.

27 §. Återkrav

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan återkalla beslut om beviljande av studiestöd eller återkräva studiepenning, vuxenstudiepenning, särskilt studietillägg, bostadstillägg eller försörjartillägg om en väsentlig ekonomisk förändring i den studerandes förhållanden inträffat efter att studiestödet har beviljats. Sådant återkallande eller återkrav kan ske högst till ett belopp som motsvarar den ekonomiska förändringen i den studerandes förhållanden.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten kan helt eller delvis återkalla eller återkräva studiepenning, vuxenstudiepenning, särskilt studietillägg, bostadstillägg eller försörjartillägg om stödet felaktigt utbetalats eller på felaktiga grunder beviljats på grund av att den sökande uppsåtligt eller av oaktamhet som inte är ringa lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter väsentliga för beräkning av studiestödet eller på grund av annan jämförbar väsentlig omständighet.

Ett belopp som skall återkrävas kan avdras från studiestöd som senare beviljas mottagaren av stödet.

28 §. Preskription av fordringar

Beslut om återkrav av en förmån som betalats skall fattas inom fem år räknat från utbetalningsdagen. En fordran som fastställts genom beslut om återkrav preskriberas fem år efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionstiden avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 §§ lagen om preskription av skulder (FFS 728/2003). Från detta avbrytande av preskriptionen börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

5 kap. Landskapsborgen för studielån

29 §. Lyftande av studielån mot landskapsborgen

Landskapsborgen för studielån beviljas för högst ett läsår i sänder. Beslutet kan dock gälla landskapsborgen för juni och juli månad det föregående läsåret. Landskapsborgen för studielåns sammanlagda belopp höjs för varje termin en studerande får studiestöd med det tillägg på studielånet som beviljas av kreditinstitutet för betalning av under läsåret förfallen ränta på studielånet.

Studielån ges mot skuldebrev som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har godkänt. För studier kan beviljas ett studielån vars belopp ökas med en beviljad ny studielånerat.

Studielånet skall lyftas under det läsår för vilket landskapsborgen har beviljats. Om tiden efter det beslutet om borgen gavs och fram till läsårets slut omfattar mindre än två månader skall studielånet lyftas senast inom två månader efter det beslutet om borgen gavs. Då beslutet omfattar landskapsborgen för juni eller juli månad före läsåret, får lånet lyftas redan under dessa månader.

Högskolestuderande kan lyfta lånebelopp i två rater enligt följande:

- a) höstterminens lånerat kan lyftas tidigast då läsårets studiestödsperiod börjar,

b) vårterminens lånerat kan lyftas tidigast den 1 januari.

Studerande på andra läroanstalter kan lyfta lånebe-
lopp i fyra rater enligt följande:

a) låneraten för augusti-oktober kan lyftas tidigast
då läsårets studiestödsperiod börjar,

b) låneraten för november-december kan lyftas tidi-
gast den 1 november,

c) låneraten för januari-februari kan lyftas tidigast
den 1 januari,

d) låneraten för mars-juli kan lyftas tidigast den 1
mars.

Outtagna lånerater kan lyftas senare under inneva-
rande läsår, dock senast den 31 juli.

Lånerater kan inte lyftas efter det att studierna slut-
förts eller avbrutits. Innan en studerande lyfter en ny
rat av studielånet skall kreditinstitutet hos arbetsmark-
nads- och studieservicemyndigheten kontrollera att
landskapsborgen är giltig.

30 §. Innehållet i landskapsborgen

Landskapsborgen ställs som *proprie*borgen för hela
det nominella beloppet av ett studielån som ett kredit-
institut som står under offentlig tillsyn har beviljat för
räntan på studielånet, dröjsmålsräntan samt de god-
tagbara kostnaderna för uppsägning av lånet.

31 §. Landskapsborgens giltighet och kapitalisering av ränta

En landskapsborgen gäller i högst 30 år från det att
den första låneutbetalningen lyftes. Ett villkor för att
landskapsborgen skall vara i kraft är att kreditinsti-
tutet halvårsvis under de terminer som berättigar till
studielån samt en termin närmast efter en sådan ter-
min till lånekapitalet lägger de räntor som förfaller till
betalning under halvåret till den del räntan överstiger
en procent av lånekapitalet.

Låntagaren betalar den del av räntan som enligt
1 mom. inte skall fogas till lånekapitalet. Om det
räntebelopp som låntagaren skall betala är mindre än
15 euro, läggs dock hela den ränta som förfaller till
betalning till lånekapitalet. De regelbundna räntebe-
talningsdagarna är den 15 december och den 15 juni.

32 §. Preskription av borgen

På landskapsborgen för studielån tillämpas inte
vad som i 19 § 3 mom. lagen om borgen och tredje-
manspant (FFS 361/1999) föreskrivs om preskription
av en borgensförbindelse. Bestämmelserna i lagens
19 § 1 mom. tillämpas inte på lån enligt denna lag till
den del det är fråga om amortering av dem.

33 §. Yrkande på återbetalning av lån

Om en låntagare har försummat att betala ränta el-
ler amortering och minst tre månader har förflutit se-
dan förfallodagen, har kreditinstitutet rätt att yrka att
lånet genast betalas tillbaka i sin helhet. Kreditinsti-
tutet skall i sådant fall meddela arbetsmarknads- och
studieservicemyndigheten minst en månad före den
dag lånet sägs upp.

Studielån som av landskapsmedel betalats till kre-
ditinstitut jämte ränta skall efterskänkas om låntaga-
ren avlidit. Studielånet skall anses vara förfallet till

betalning i sin helhet om kreditinstitutet i sådant fall
framställer ett yrkande om betalning av landskaps-
medel till arbetsmarknads- och studieservicemyndig-
heten.

34 §. Återkrav av borgensfordran

En borgensfordran som grundar sig på landskaps-
borgen för ett studielån samt den ränta som med stöd
av denna lag uppbärs på borgensfordran får utan dom
eller beslut utsökas hos låntagaren i enlighet med be-
stämmelserna i lagen om indrivning av skatter och
avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961). Bestäm-
melserna om preskription av fordringar i nämnda lag
gäller dock inte den regressrätt som landskapet har
enligt detta moment.

Vid återkrav kan arbetsmarknads- och studieser-
vicemyndigheten bevilja betalningstid eller tillgripa
andra betalningsarrangemang om det med hänsyn till
låntagarens betalningsförmåga finns grundad anled-
ning till detta eller om det därigenom kan säkerställas
att den kvarstående skulden återbetalas.

Se Lag om verkställighet av skatter och avgifter (FFS
706/2007), Pr 608 FL I

35 §. Preskription av borgensfordran

En borgensfordran preskriberas fem år efter det att
landskapet betalat ut studielånet till ett kreditinstitut
efter att arbetsmarknads- och studieservicemyndighe-
ten beviljat landskapsborgen om inte preskriptionen
avbrutits innan dess. Preskriptionen av en borgens-
fordran avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller
11 §§ lagen om preskription av skulder. Från avbry-
tande av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång
preskriptionstid.

36 §. Beviljande av betalningsbefrielse

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten
kan bevilja befrielse från betalning av en borgens-
fordran som grundar sig på landskapsborgen för ett
studielån samt räntorna på fordran om låntagaren har
avlidit.

Befrielse från betalning kan också beviljas om lån-
tagaren är varaktigt arbetsoförmögen eller om han el-
ler hon har varit arbetsoförmögen sammanlagt minst
fem år och återkrav med hänsyn till hans eller hennes
ekonomiska omständigheter och andra förhållanden
anses vara oskäligt.

Av särskilda skäl kan partiell betalningsbefrielse
beviljas om låntagarens ekonomiska förhållanden har
försvagats av långvarig arbetslöshet, sjukdom eller
annat motsvarande skäl så att återkrav av hela lånet
anses vara oskäligt.

37 §. Ränta på borgensfordran

På landskapets hela borgensfordran på grund av
landskapsborgen för studielån skall låntagaren betala
den årliga räntan nio procent.

6 kap. Särskilda stadganden

38 §. Landskapets betalning av ränta

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten
betalar förfallna räntor till kreditinstitut på grund av
studielån till låntagaren efter slutförda studier och av-

O 20 LL (2006:71) om studiestöd

lagd examen om de villkor som anges i denna paragraf är uppfyllda. Låntagaren skall

a) ha varit arbetslös under de fyra senaste månaderna som föregår den sista räntebetalningsdagen och ha varit arbetslös minst 60 dagar under denna tid samt får högst ha 760 euro per månad i bruttoinkomst, dock så att för låntagare som har vårdnad om barn som inte fyllt 18 år höjs nämnda belopp med 120 euro för varje barn,

b) under den månad som räntan förfaller till betalning ha fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (FFS 1224/2004) för minst 24 vardagar och inte ha fått studiestöd under den termin då räntan förfaller till betalning eller

c) under de sex månader som föregår den dag räntan förfaller till betalning ha fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för minst 50 vardagar och inte ha fått studiestöd under den termin då räntan förfaller till betalning.

Om modern och fadern samtidigt har rätt till moderskapspenning, faderskapspenning, föräldrapenning eller motsvarande förmån under den månad räntan förfaller till betalning betalas endast förfallna räntor för moderns studielån.

Arbetsmarknads- och studiestödsmyndigheten betalar inte ränta som avses i 1 mom. b) och c) punkten om det före ingången av den månad då räntan förfaller till betalning förflutit mer än 12 månader sedan den månad då personen senast fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg.

Betalningen av räntor som avses i 1 mom. sker utan återbetalningsskyldighet för låntagaren.

39 §. *Ansökan om landskapets betalning av ränta*

Ansökan om räntestöd skall sändas till arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten senast under de två närmaste månaderna efter den månad då räntan normalt förfaller till betalning.

Till ansökan skall bifogas en utredning över den ränta som kreditinstitutet kräver eller ett verifikat i original över den ränta som redan har betalats.

I räntestöd betalas den ränta som förfallit till betalning och aviseringskostnaderna. I räntestöd betalas inte dröjsmålsränta till följd av en försenad räntebetalning.

39a §. (2008/66) *Rätt att få och lämna ut uppgifter*

På utlämnande och hemlighållande av uppgifter tillämpas landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet, om inte annat följer av denna lag.

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har utan hinder av bestämmelserna om hemlighållande av handlingar och utan ersättning rätt att av andra myndigheter få de uppgifter som är nödvändiga för att verkställa och utveckla studiestödsuppgifter.

40 §. *Utmättnings- och överföringsförbud*

Studiepenning, vuxenstudiepenning, bostadstillägg och studielån får inte utmätas.

Ett avtal om överföring av en rättighet enligt denna lag på någon annan är ogiltigt.

41 §. *Ändringssökande*

Den som är missnöjd med ett beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fattat med stöd av denna lag kan inom 30 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall behandlas utan dröjsmål.

Beslut anses delgivet vederbörande, om inte annat visas, den sjunde dagen efter den dag då beslutet inlämnats för postbefordran under den adress sökanden har uppgivit.

Beslut som arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten har fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

42 §. *Ikraftträdelsebestämmelse*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2006 och skall tillämpas på studiestöd för studier som sker efter den 31 juli 2006.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1995:94) om studiestöd och landskapsförordningen (1995:98) om studiestöd, dock så att rättigheter och skyldigheter som uppkommit med stöd av lagarna skall fortsätta att gälla.

Om en studerande den 1 augusti 2006 har uppburit studiestöd för högskolestudier, är 5 § 1 mom. landskapslag (1995:94) om studiestöd tillämplig på honom eller henne såvitt avser högskolestudier.

I samtliga fall skall de belopp som anges i denna lag utbetalas efter ikraftträdandet.

Lagen tillämpas även på förmåner som betalas utan grund och på fordringar som uppkommit före lagens ikraftträdande. När preskriptionstiden för sådana fordringar räknas ut beaktas även tiden före lagens ikraftträdande. Fordringarna i fråga preskriberas dock enligt denna lag tidigare tre år efter lagens ikraftträdande, om de inte preskriberas innan dess även enligt de bestämmelser som gäller när lagen träder i kraft.

Beslut om studiestöd enligt denna lag får fattas före lagens ikraftträdande.

Åtgärder som lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (2008/66):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2008 och tillämpas på studiestöd för studier som sker efter den 31 juli 2008.

På studielån för lärlingar som beviljats med stöd av tidigare bestämmelser om studielån för lärlingar tillämpas bestämmelserna alljämt sådana de lyder när denna lag träder i kraft.

De första indexjusterade beloppen enligt lagen börjar gälla den 1 augusti 2009 då 6a § träder i kraft.

Beslut om studiestöd enligt denna lag får fattas före lagens ikraftträdande.

Åtgärder som lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

0 21 Landskapsförordning (2006:72) om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden

1 §. Den normala utbildningstiden för högre högskoleexamen eller ett utbildningsprogram vid högskola skall vara högst 55 månader. Beträffande extra krävande examen bestäms den tid som berättigar till stöd på basis av examens omfattning så att den tid som berättigar till stöd är högst nio månader per läsår som innefattas i examens omfattning, utökad med tio månader. För ett sådant halvt läsår som följer på de fulla läsåren är den tid som berättigar till stöd fem månader. Om en studerande har rätt att avlägga lägre och högre högskoleexamen, bestäms den tid som berättigar till stöd på det sätt som föreskrivs ovan utifrån dessa examinas sammanlagda omfattning. Den tid som berättigar till stöd i fråga om en högre högskoleexamen i vilken huvudämnet eller den ämnesgrupp till vilket huvudämnet hör är asiatiska och afrikanska språk och kulturer är dock högst 64 månader.

I fråga om en examen som avläggs vid en utländsk högskola bestäms den tid som berättigar till studiestöd på de grunder som anges ovan och på basis av examens omfattning och läsårets längd.

2 §. Förlängning av maximitiden för studiestöd i fall som avses i 5 § 2 mom. landskapslag (2006:71) om studiestöd söks hos arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten. Till ansökan skall fogas ett läkarintyg eller en annan tillräcklig utredning om att det finns förutsättningar för förlängning. I fråga om omfattningen av de återstående studierna skall lämnas in en utredning, som bekräftats av fakulteten, avdelningen eller den institution som ger undervisningen, och en studieplan. När det gäller ett pågående slutarbete skall studeranden visa ett utlåtande av handledaren om i vilket skede arbetet är och om den arbetsinsats som ytterligare krävs.

3 §. Studierna kan anses gå att slutföra under högst ett läsår, om studeranden presenterar en studieplan enligt vilken det är möjligt att avlägga examen under ett läsår samt en utredning om att omfattningen av de studier som återstår av examen är högst 60 studiepoäng.

4 §. Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2006 och skall tillämpas för studier som sker efter den 31 juli 2006.

Om en studerande den 1 augusti 2006 har uppburet studiestöd för högskolestudier, är 5 § 1 mom. landskapslag (1995:94) om studiestöd tillämplig på honom eller henne såvitt avser högskolestudier.

Beslut om studiestöd enligt denna förordning får tas före förordningens ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

0 22 Landskapslag (1983:57) om studieledighet

1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §. Syftet med denna lag är att genom införande av rätt till studieledighet förbättra utbildnings- och studiemöjligheterna för den i arbetslivet verksamma befolkningen.

2 §. Med studieledighet avses i denna lag tiden under vilken arbetstagare för studier är befriad från fullgörandet av de uppgifter som hör till arbetet.

Med arbetstagare avses i denna lag person i privaträttslig eller offentligrättslig anställning. För personer i offentligrättslig anställning hos staten gäller särskilda bestämmelser.

Till tiden för studieledighet räknas inte den tid när arbetstagare erhåller utbildning som arbetsgivaren erbjuder. Som studieledighet räknas inte heller ledighet för utbildning som enligt överenskommelse i kollektivavtal jämställs med arbete samt ledighet för lagstadgad utbildning. Om arbetstagaren skriftligen samtycker härtill skall dock här nämnd ledighet räknas som studieledighet.

3 §. Vad i denna lag stadgas om studieledighet gäller i tillämpliga delar även den tid som lantbrukare eller annan som utför arbete för egen räkning använder för motsvarande studier eller utbildning.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas inte på anställningsförhållanden enligt landskapslagen (1969:12) om läroavtal, på anställning för arbetstagare som under pågående studier genomför övervakad arbetspraktik eller på studerande som är anställda.

2 kap. Rätt till studieledighet

4 §. (1987/53) Arbetstagare som i en eller flera perioder under sammanlagt ett år har varit anställd i huvudsyssla hos samma arbetsgivare har rätt till sammanlagt högst två års studieledighet under en period som omfattar fem år.

5 §. (1987/53) Studieledighet kan beviljas för deltagande i utbildning som är underkastad offentlig tillsyn.

Studieledighet kan även beviljas för deltagande i fackföreningsutbildning i enlighet med vad som överenskommits i kollektivavtal samt för deltagande i utbildning för lantbruksföretagare i enlighet med vad därom särskilt är föreskrivet.

Studieledighet kan beviljas för studier utomlands som är jämförbara med studier som avses i 1 mom. (1991/62)

6 §. Vid bestämmande av andra ekonomiska förmåner än lön jämställs, på sätt som överenskomms genom kollektivavtal, studieledighet med arbetstid när fråga är om förmåner som fastställs på basen av anställningen och vilka inte är lagstadgade.

Om semester- och pensionsförmåner som bestäms på basen av studieledighet finns särskilda bestämmelser.

3 kap. Ansökan om studieledighet

7 §. (1987/53) Ansökan om studieledighet för längre tid än fem arbetsdagar skall vara skriftlig och inlämnas till arbetsgivaren senast 45 dagar innan den planerade ledigheten inleds.

Ansökan om studieledighet för högst fem arbetsdagar skall muntligen eller skriftligen göras till arbetsgivaren senast 15 dagar innan den planerade ledigheten inleds.

8 §. Av ansökan om studieledighet skall framgå:

1) den tidpunkt när studierna och studieledigheten börjar och slutar;

2) arten av och målet för studierna;

3) om studierna har samband med studier under tidigare studieledighet; samt

4) namnet på läroinrättningen eller anordnaren av utbildningen.

4 kap. Fastställande av studieledighet

9 §. (1987/53) Söks studieledighet för längre tid än fem arbetsdagar, skall arbetsgivaren lämna skriftligt meddelande om sitt beslut i ärendet senast 15 dagar innan ledigheten är avsedd att börja.

Gäller ansökan ledighet för högst fem arbetsdagar, skall beslutet lämnas senast sju dagar innan ledigheten är avsedd att börja.

10 §. Arbetsgivare har rätt att uppskjuta arbetstagares studieledighet med längst sex månader om tiden för den planerade ledigheten medför olägenhet för arbetsgivarens verksamhet. Anordnas den i ansökan avsedda utbildningen med längre mellanrum än sex månader, får studieledigheten uppskjutas längst till följande utbildningstillfälle.

Har mindre än sex månader förflutit från den tidpunkt då arbetstagaren senast åtnjöt studieledighet och är det inte fråga om slutförande av studier som inletts under den tidigare studieledigheten, får arbetsgivaren uppskjuta ledigheten på i 1 mom. angivet sätt.

Har arbetsgivaren regelbundet minst fem anställda, får studieledigheten på i 1 mom. nämnda grunder uppskjutas högst två gånger i följd.

11 §. Önskar flera arbetstagare studieledighet samtidigt och medför detta olägenhet för arbetsgivarens verksamhet skall de som inlämnat ansökan för att erhålla yrkesutbildning eller för att fullgöra grundskolans lärokurs ges företräde. Om ordningsföljden inte kan avgöras på denna grund skall företräde ges åt dem inom respektive personalgrupp som har minst utbildning. Innan beslut fattas skall arbetsgivare förhandla i ärendet med arbetstagarnas förtroendemän. Härvid skall iakttas vad i landskapslagen (1980:49) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om samarbete inom företag är stadgat om förfarandet vid förhandlingar i fackliga frågor.

I företag med mindre än femton anställda är arbetsgivaren inte skyldig att bevilja fler än en anställd åt gången studieledighet.

11a §. (1987/53) Arbetstagare får framskjuta studieledighet eller lämna beviljad studieledighet outnyttjad om ledigheten har beviljats för längre tid än fem dagar och om detta inte medför betydande olägenhet för arbetsgivaren.

Anmälan om att beviljad studieledighet framskjuts eller lämnas outnyttjad skall göras skriftligen senast två veckor innan studieledigheten är avsedd att börja.

5 kap. Avbrytande av studieledighet

12 §. Arbetstagare som avbryter sina studier har rätt att återgå till arbetet om studieledigheten omfattar längre tid än 50 dagar.

Önskar arbetstagare avbryta studieledigheten, skall han meddela arbetsgivaren därom senast fyra veckor innan han avser att återvända till arbetet. (1991/62)

Är arbetstagare under studieledigheten oförmögen till arbete på grund av sjukdom, förlösning eller olycksfall och föreligger hindret längre tid än sju på varandra följande dagar, skall den del av tiden som överstiger sju dagar inte räknas som studieledighet, under förutsättning att arbetstagaren så snart det är möjligt anhåller härom. Arbetstagaren skall på arbetsgivarens begäran lämna utredning om sin arbetsoförmåga. Utan hinder av vad i 10 § 2 mom. är stadgat har arbetstagaren efter ansökan rätt att senare ta ut på detta sätt avbruten studieledighet.

Har avtal om anställande av vikarie för tiden för studieledighet ingåtts, är arbetsgivaren inte skyldig att låta den arbetstagare som ansökt om studieledighet återgå till arbetet under den tid då vikariens arbetsavtal enligt lag eller kollektivavtal skall vara i kraft.

6 kap. Särskilda bestämmelser

13 §. Arbetsavtal får inte uppsägas eller hävas på grund av att arbetstagaren har ansökt om studieledighet eller varit ledig för studier.

Vad i 1 mom. angivits om uppsägning och hävande av arbetsavtal skall i tillämpliga delar iakttas även beträffande avbrytande av annat anställningsförhållande.

14 §. Arbetstagare som åtnjuter studieledighet skall på begäran av arbetsgivaren förete intyg från ifrågavarande läroinrättning över att ledigheten använts på godtagbart sätt.

Om arbetstagaren inte kan uppvisa i 1 mom. nämnt intyg har arbetsgivaren rätt att förvägra honom studieledighet under de följande två åren. Arbetstagaren förlorar dessutom de i 6 § avsedda rättigheter som han har intjänat under studieledigheten.

15 §. Genom kollektivavtal kan avvikelser göras från bestämmelserna i 4-12 §§.

16 §. Den som bryter mot bestämmelserna i 4, 10, 12 eller 13 § skall dömas till böter för brott mot bestämmelserna i landskapslagen om studieledighet.

Åtal för gärning som enligt 1 mom. är straffbar skall av allmän åklagare väckas endast om målsägaren har anmält brottet till åtal.

17 §. (2006/16) Det åligger Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet och semesternämnden att biträda vid ordnandet av vikariehjälp som erfordras för denna lags verkställighet.

18 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

19 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

Kultur och idrott

O 23 Landskapslag (1965:9) om fornminnen

1 kap. Om fasta fornlämningar

1 §. (1999/55) Fasta fornlämningar är fredade som minne av Ålands tidigare bebyggelse och historia.

Utan tillstånd som meddelats med stöd av denna lag är det förbjudet att gräva ut, ändra, skada, ta bort eller på annat sätt rubba en fast fornlämning eller att täcka över den.

2 §. (1999/55) Fasta fornlämningar är följande varaktigt övergivna lämningar efter människors verksamhet under forna tider:

1) jord- och stenhögar, rösen, stenringar och andra stenläggningar och stensättningar som under forna tider uppförts av människor,

2) gravar och gravfält från forna tider, även sådana utan synligt märke ovan jord,

3) stenar och klippor med inskrifter, bilder eller andra ristningar eller målningar, sliprännor, andra slip- eller huggspår eller offerpropar,

4) offerkällor, offerträd, offerstenar och andra kultplatser samt forntida tingsplatser,

5) bostadslämningar samt bo- och arbetsplatser från forna tider liksom bildningar, vilka uppkommit vid användning av sådana bostäder eller platser,

6) forntida övergivna borgar, borgbackar, befästningar, fästen, vallar och vallgravar samt rester av dem, ruiner av kyrkor, kapell, kloster och andra byggnader av historisk betydelse samt forntida gravplatser, vilka inte finns på en begravningsplats som vårdas av en församling,

7) stenar, kors och vårdar, vilka under forna tider rests i religiöst syfte eller till minne av någon person eller händelse samt andra sådana minnesmärken,

8) lämningar av forntida historiskt betydelsefulla färdvägar, vägmärken, sjömärken och broar samt vårdkasar, labyrinter och andra sådana anläggningar samt

9) fasta naturföremål till vilka äldriga seder, sägner eller betydande historiska minnen är knutna.

Kända fasta fornlämningar i landskapet ska antecknas i ett register som landskapsregeringen för. Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska antecknas i registret utfärdas av landskapsregeringen genom en landskapsförordning. (2011/99)

Fastighetsägare skall ges tillfälle att bli hörd innan anteckning i det register som nämns i 2 mom. görs om initiativet till anteckningen har tagits av landskapsregeringen. (2006/87)

Landskapsregeringen skall göra en skriftlig anmälan till fastighetsägaren när anteckning i registret gjorts. (2006/87)

Fastighetsägare har rätt att framställa skriftligt rättelseyrkande hos landskapsregeringen inom 30 dagar från delfäendet av anmälan om registrering om anteckning i registret anses vara felaktig. Landskapsregeringen kan också på eget initiativ rätta felaktig

anteckning i registret, varvid fastighetsägare skall ges tillfälle att bli hörd innan rättelse görs. (2006/87)

Se O 24, Landskapsförordning (2011:100) om fornminnesregister

3 §. (1999/55) Landskapsregeringen övervakar att fornlämningar skyddas i enlighet med denna lag.

4 §. Till fast fornlämning hör sådant jordområde, som erfordras för att fornlämningen skall kunna bevaras samt för att med hänsyn till fornlämningens art och betydelse nödvändigt utrymme beredes däromkring.

Område, varom i 1 mom. är stadgat, benämnes i denna lag skyddsområde.

5 §. (1999/55) Har en fast fornlämning jämte skyddsområde fastställts vid fastighetsförrättning eller exproprierats skall därvid fastställda gränser gälla.

Har en fornlämnings gränser inte fastställts vid fastighetsförrättning eller exproprierats skall landskapsregeringen fastställa gränserna på eget initiativ eller på ansökan av fastighetsägaren. Till ansökan skall bifogas förslag till gränser för fornlämningen, utredning om äganderätten till den fastighet inom vilken fornlämningen finns, utdrag ur fastighetsregistret samt tillförlitlig karta eller kartsnitt som visar var fornlämningen finns. Skall gränserna fastställas på landskapsregeringens initiativ skall fastighetsägaren ges tillfälle att bli hörd.

Har en fornlämnings gränser inte fastställts så som anges ovan skall gränserna gå så att skyddsområdet blir två meter brett räknat från fornlämningens synliga ytterkanter.

6 §. (1999/55) Om det finns en fast fornlämning på ett område där fastighetsförrättning är anhängig skall fornlämningen och skyddsområdet utmärkas på en karta och antecknas i fastighetsregistret.

Vid en fastighetsförrättning skall en fornlämning och dess skyddsområde avskiljas till delägarnas samfälliga område om sakägarna kommer överens om detta.

7 §. (1999/55) Om ett skyddsområde, vars gränser bestämts av landskapsregeringen, orsakar en fastighetsägare eller en nyttjanderättshavare olägenhet som inte är ringa vid användandet av en fastighet, har fastighetsägaren respektive nyttjanderättshavaren rätt till ersättning av landskapets medel om användandet av fastigheten inte har varit inskränkt på motsvarande sätt tidigare.

Kommer parterna inte överens om den ersättning som avses i 1 mom. skall talan om ersättningen väckas vid Ålands tingsrätt inom ett år från det att skyddsområdets gränser fastställdes genom ett laga kraft vunnet beslut.

Utgör en fastighet, inom vars område skyddsområdet är beläget, pant för fordran eller rätt att uppbära viss återkommande avkastning, skall ersättningen deponeras hos länsstyrelsen och fördelas såsom före-

O 23 LL (1965:9) om fornminnen

skrivs om köpesumman för utmätt egendom. Innehavaren av panträtt har samma rätt till deponerat belopp som till fastigheten. En deponering får dock inte göras om panträttsinnehavaren samtycker till att ersättningen inte deponeras eller om olägenheten, till följd av att den förmån som skall ersättas är ringa, inte nämnvärt skall anses ha minskat säkerhetens värde.

8 §. Landskapsregeringen skall vid behov meddela särskilda föreskrifter för bevarande av fast fornlämnings värde. Sådana föreskrifter må utsträckas till att omfatta även område ytterom skyddsområde, såframt icke områdets ägare eller annan därigenom åsamkas betydande olägenhet.

Landskapsregeringens beslut skall genom offentlig delgivning anslås på berörd kommuns anslagstavla enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Vid behov kan landskapsregeringens beslut anslås på lämplig plats i närheten av fornlämningen. En kopia av beslutet skall skickas till polismyndigheten. (2008/42)

9 §. Landskapet äger, då allmänt behov det kräver, rätt att på sätt om expropriation av fast egendom för allmänt behov är stadgat, exproprierar fast fornlämning jämte skyddsområde eller del därav.

Se H 12, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter

10 §. (1999/55) Landskapsregeringen har rätt att undersöka en fast fornlämning, utmärka dess gränser med pålar, inhägnad eller andra märken eller ange den med en på platsen upprest tavla samt att iordningställa en fornlämning och att på till fornlämningen hörande mark utföra röjning samt vidta andra för fornlämnings skydd och vård nödvändiga åtgärder. Landskapsregeringen kan även, på villkor som den bestämmer, meddela tillstånd åt annan att undersöka en fornlämning samt med mottagarens samtycke tillsvidare överlåta den lokala värden av fornlämningen åt en kommun, en församling eller ett samfund.

Om särskilda skäl kräver det kan landskapsregeringen omhänderta en fornlämning eller en del av en fornlämning att förvaras och vårdas på en annan plats. Detta gäller även en fornlämning eller en del av en fornlämning som har infogats i ett byggnadsverk.

Den som har orsakats en skada genom en åtgärd som avses i 1 eller 2 mom. har rätt till full ersättning av landskapets medel.

11 §. (1999/55) Orsakar en fast fornlämning oskäligt stor olägenhet i förhållande till fornlämnings betydelse kan landskapsregeringen på ansökan, efter att en arkeologisk undersökning av fornlämningen har utförts, meddela tillstånd att rubba fornlämningen eller att täcka över den på sätt som annars enligt 1 § 2 mom. är förbjudet. I tillståndet kan särskilda villkor intas.

Tillstånd att tillfälligt, under högst sex månader, täcka över en fast fornlämning kan meddelas utan föregående arkeologisk undersökning. Tillståndet kan förlängas med högst sex månader om synnerliga skäl för det föreligger.

Har ansökan gjorts av annan än fastighetsägaren skall fastighetsägaren ges tillfälle att bli hörd.

Om tillstånd att rubba en fast fornlämning vid förverkligande av ett allmänt arbetsföretag föreskrivs i 13 §.

12 §. (1999/55) Avslås en ansökan om att rubba eller att täcka över en fast fornlämning som orsakar sökanden olägenhet som inte är ringa, har sökanden rätt till full ersättning av landskapet. Rätt till ersättning föreligger dock endast om sökanden eller någon annan inte tidigare har beviljats ersättning enligt denna paragraf för samma fornlämning. En ansökan om ersättning ska inlämnas till landskapsregeringen inom sex månader från den dag landskapsregeringens beslut att avslå ansökan om att rubba fornlämningen vann laga kraft. Om en ansökan inte inlämnas inom den föreskrivna tiden förloras rätten till ersättning. (2011/99)

Kommer parterna inte överens om den ersättning som avses i 1 mom., skall talan om ersättningen väckas vid Ålands tingsrätt inom ett år från det att landskapsregeringens beslut att avslå ansökan vann laga kraft.

Utgör en fastighet, inom vars område fornlämningen är belägen, pant för fordran eller har någon annan än fastighetsägaren rätt att uppbära viss återkommande avkastning, skall vad som föreskrivs om deponering och fördelning av ersättning i 7 § 3 mom. tillämpas på motsvarande sätt.

13 §. (1999/55) Vid planering av byggande av allmän väg, kanal eller flygfält, reglering av vattendrag eller annat liknande allmänt arbetsföretag eller planläggning skall den som avser att utföra arbetsföretaget i god tid utreda om någon fast fornlämning kan komma att beröras och om så är fallet genast göra en anmälan om detta till landskapsregeringen för överläggning. Vid överläggningen skall fastighetsägaren höras.

Innan landskapsregeringen beslutar i ärendet skall en arkeologisk undersökning utföras.

14 §. Anträffas under grävning eller annat arbete fast fornlämning, som ej förut varit känd, skall arbetet till den del det rör fornlämningen omedelbart avbrytas och den som leder arbetet ofördröjligen bringa saken till landskapsregeringens kännedom för nödiga åtgärder. Är arbetet sådant, som avses i 13 §, skall i ärendet förfaras såsom i sagda paragraf är sagt.

15 §. Berör förverkligande av allmänt eller större enskilt arbetsföretag fast fornlämning på sådant sätt, att därav föranledes särskild undersökning av denna eller särskilda åtgärder för dess bevarande, bör företagaren sätta kostnaderna härför eller deltaga i dem, såvitt detta icke med beaktande av omständigheterna skall anses oskäligt.

2 kap. Om lösa fornföremål

16 §. Den, som hittar mynt, vapen, redskap, prydnadsföremål, kärl, fortskaffningsmedel eller annat sådant föremål, vars ägare icke är känd och som kan antagas vara minst hundra år gammalt, bör ofördröjligen tillställa landskapsregeringen föremålet såsom sådant,

utan att rengöra det och med bifogande av noggranna uppgifter om platsen för fyndet och omständigheterna därvid. Kan det befaras, att föremålet skadas vid förflyttning eller kan föremålet annars ej utan svårighet tillställas landskapsregeringen, skall denna dock ofördröjligen underrättas om fyndet och därvid tillika lämnas förenämnda uppgifter.

Påträffas föremålet i kärr eller djupt i jorden eller finnas på fyndplatsen tecken, som tyda på fast fornlämning, såsom boplatser eller gravfält, må fyndplatsen icke vidare bearbetas, förrän landskapsregeringen, till vilken anmälan om fyndet omedelbart bör göras, efter att vid behov hava undersökt platsen, lämnat föreskrifter i saken.

Vad i 1 eller 2 mom. är sagt om föremål gäller även del av föremål.

17 §. (1999/55) Landskapsregeringen har rätt att lösa in i 16 § avsett fornföremål. Om ett fornföremål inte inlöses skall det återställas till upphittaren som får behålla föremålet.

Inlöses fornföremålet har upphittaren rätt till skälig ersättning som med beaktande av föremålets art skall fastställas av landskapsregeringen. Är föremålet av ädelmetall skall ersättningen motsvara minst föremålets metallvärde uppräknat med tjugofem procent.

Fornföremål som har påträffats i känd fast fornlämning och som har samband med fornlämningen tillfaller landskapet utan lösen.

Om ett fornföremål tillfaller landskapsregeringen utan lösen kan särskild hittelön utbetalas till upphittaren.

18 §. (1999/55) Landskapsregeringen har rätt att undersöka eller att på villkor som den fastställer meddela annan tillstånd att undersöka plats där fornfynd gjorts även om där inte finns någon fast fornlämning.

Den som har orsakats en skada genom en åtgärd som anges i 1 mom. har rätt till full ersättning av landskapets medel.

Landskapsregeringen kan vid behov vid vite förbjuda vidtagande av åtgärder, vilka äventyrar undersökningen på i 1 mom. avsett område.

19 §. I kyrka eller annan offentlig byggnad befintligt eller till sådan byggnad hörande löst föremål, med vilket minnen av forntida bruk eller konstförfarenhet äro förknippade och som icke tillhör någon enskild person, såsom gammal tavla, skulptur eller annat konstverk, klenod, vapensköld, skrud, rustning, fana, vapen, fattigbössor eller annat sådant föremål, må icke förstöras eller överlåtas, förrän anmälan därom gjorts till landskapsregeringen och denna behandlat saken. Landskapsregeringen äger rätt att låta avteckna och avbilda föremålet, så ock, då avsikten är att förstöra föremålet eller att överlåta det åt annan, inlösa detsamma till Ålands museum.

3 kap. Om maritimt kulturarv (2007/20)

20 §. (2007/20) Om maritimt kulturarv föreskrivs i landskapslagen (2007:19) om skydd av det maritima kulturarvet.

Se O 25, Landskapslag (2007:19) om skydd av det maritima kulturarvet

4 kap. Särskilda stadganden

21 §. Skall i 10 § 1 eller 2 mom., 16 § 2 mom. eller 18 § 1 mom. avsedd åtgärd företagas, skall tidpunkten därför i god tid bevisligen under känd postadress eller på annat sätt meddelas markens eller byggnadsverkets ägare samt, om egendomen icke är i ägarens besittning, även dess innehavare.

22 §. Upphävd (1999/55).

23 §. (1999/55) I 11 § 1 mom. avsedd ansökan samt i 13 § 1 mom., 14 §, 16 § 2 mom. och 19 § nämnda anmälningar skall behandlas utan dröjsmål.

24 §. (1999/55) En anmälan som enligt 13 § 1 mom., 14 § eller 16 § 1 mom. skall göras till landskapsregeringen kan även göras till polismyndigheten. Likaså kan ett föremål som enligt 16 § 1 mom. skall lämnas till landskapsregeringen även lämnas till polismyndigheten. Polismyndigheten skall genast vidarebefordra anmälningar och föremål till landskapsregeringen.

25 §. (1999/55) Den som utan tillstånd företar en i 1 § 2 mom. nämnd åtgärd eller som överträder en med stöd av 8 § 1 mom. utfärdad föreskrift eller en i 14 §, 16 § 2 mom. eller 19 § intagen bestämmelse eller som från landskapet bortför i 16 § 1 mom. avsett föremål skall dömas till böter om inte strängare straff skall utdömas med stöd av annan lag.

Den som underlåter att lämna i 16 § 1 mom. avsett föremål till behörig myndighet eller som underlåter att göra föreskriven anmälan har förverkat sin rätt till ersättning samt till fyndet och skall dömas till böter om inte strängare straff skall utdömas med stöd av annan lag. Detsamma gäller den som gömmer, överlåter, förvärvar, ändrar, skadar eller från landskapet bortför föremål som avses ovan och som enligt bestämmelserna i denna lag skall tillställas landskapsregeringen.

25a §. (1999/55) Ett beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag kan avseende lagligheten överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

26 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

27 §. Denna lag träder i kraft så snart förordningen den 4 september 1936 om den förvaltning, som avser fredande och bevarande av forntida minnesmärken på Åland upphävs.

Genom lagen upphävs förordningen den 2 april 1883 angående forntida minnesmärken fredande och bevarande, med undantag av förordningens 8 §.

Ikraftträdelsebestämmelse (2006/87):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

Anteckningar i det i lagens 2 § 2 mom. nämnda registret som har gjorts innan denna lag trätt i kraft skall göras ånyo enligt denna lag. Detsamma gäller fornlämningar som har påträffats innan registret upprättades den 1 september 1999. Den i lagens 12 § 1 mom. nämnda tiden för sökande av ersättning skall räknas från det att registreringen av fornlämningen har gjorts enligt denna lag. Härvid skall de ersättningsgrunder

O 24 LF (2011:100) om fornminnesregister

som gäller enligt lagens 12 § 1 mom. tillämpas. Registreringsförfarandet enligt denna lag skall beträffande varje fastighet inledas inom två år från denna lags ikraftträdande.

O 24 Landskapsförordning (2011:100) om fornminnesregister

1 §. Registret över kända fasta fornlämningar förs kommunvis, uppdelat per by, kommundel eller något med dessa jämförbart område. Registret förs dock endast kommunvis till den del det gäller fornlämningar i Mariehamn. I registret ska åtminstone följande uppgifter finnas:

1) *identifieringsuppgift över fornlämningen*, denna utgörs av en förkortning av kommunens namn, i förkortad form det lokaliseringsområdesnummer som används i det statliga fastighetsregistret för by eller jämförbart område samt ett individuellt nummer ur en löpande nummerserie per by eller jämförbart område; identifieringsuppgiften över fornminnen i Mariehamn utgörs dock endast av en förkortning av stadens namn och ett individuellt nummer ur en löpande nummerserie för staden,

2) *lokaliseringsuppgift över fornlämningen*, denna utgörs dels av fornlämningen på karta i lämplig skala, varvid skalan ska anges, och dels av koordinaterna för fornlämningen, varvid även det koordinatsystem som använts ska anges,

3) *typ av fornlämning*, indelningen i olika typer av fornlämningar görs utgående från klassificeringen i 2 § landskapslagen (1965:9) om fornminnen,

4) *registreringstidpunkt*, under denna punkt anges datum för den första registreringen och datum för när ändringar gjorts jämte uppgift om vad som ändrats.

2 §. I registret kan även följande uppgifter införas:

1) *datering*, utgående från tidsperioderna från stenåldern till modern tid,

2) *namn på fornlämningen*, när fornlämningen har ett allmänt använt namn anges namnet,

3) *topografisk beskrivning*, denna innehåller en beskrivning av var fornlämningen finns i förhållande till omgivningen i de fall där en sådan beskrivning är ändamålsenlig,

4) *uppgift om specialkartering*, i de fall då specialkartering gjorts anges nummer på inventeringskartan,

5) *övriga uppgifter*, under denna punkt anges andra uppgifter om fornlämningen som det bedömts finnas behov av att ha i registret, t.ex. uppgifter om konstaterade skador, detaljuppgifter om det kartmaterial som använts, uppgifter om gjorda undersökningar och särskilda kännetecken samt om information och vårdåtgärder.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2012.

I registret ska användas den kommunindelning som gäller när förordningen träder i kraft. Om ändringar görs i kommunindelningen efter att förordningen trätt i kraft, ska detta inte föranleda ändringar i kommunindelningen i registret.

O 25 Landskapslag (2007:19) om skydd av det maritima kulturarvet

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om skydd av det maritima kulturarvet. I lagen finns bestämmelser om tillstånd till dykning. I lagen finns bestämmelser om anmälan om dykning. I lagen finns därtill bestämmelser om anmälan om användande av utrustning för uppsökande eller undersökande av maritimt kulturarv.

2 §. Maritimt kulturarv

Med maritimt kulturarv avses vrak av farkost som sjunkit för mer än 100 år sedan eller annan över 100 år gammal kulturellt bevarandevärd lämning under vatten eller andra föremål som påträffas i sådana vrak eller lämningar eller som uppenbarligen härstammar från sådana.

Ett maritimt kulturarv är fredat. Fredning innebär att det skyddade inte får utgrävas, överhöljas, ändras, skadas, bortas eller på annat sätt rubbas utan tillstånd.

Om det utifrån yttre omständigheter är uppenbart att ägaren har övergett vrak eller lämning som utgör ett maritimt kulturarv eller del därav tillhör vraket, lämningen eller delen landskapet.

Föremål, som påträffas i vrak eller lämning som utgör ett maritimt kulturarv eller som uppenbart härstammar från sådana vrak eller lämningar, tillfaller utan lösen landskapet.

Påträffas ett okänt maritimt kulturarv skall fyndet utan dröjsmål anmälas till landskapsregeringen.

Upptäcks skada som inte tidigare funnits eller upptäcks att något som tidigare funnits saknas på ett maritimt kulturarv, skall detta anmälas till landskapsregeringen.

Om inte annat följer av denna lag skall beträffande vrak av farkost som sjunkit för mer än 100 år sedan samt annan över 100 år gammal kulturellt bevarandevärd lämning gälla vad som är föreskrivet om fast fornlämning i landskapslagen (1965:9) om fornminnen. Om föremål som utgör maritimt kulturarv skall på samma sätt gälla vad som är föreskrivet om lösa fornföremål.

Se O 23, Landskapslag (1965:9) om fornminnen

2 kap. Tillståndspliktigt verksamhet

3 §. Tillståndspliktigt dykning

Dykning med dykarutrustning eller annan därmed jämförbar utrustning, som omfattar behållare för dykarens försörjning med syre, luft eller annan gasblandning, får ske endast med landskapsregeringens tillstånd.

4 §. Undantag från tillståndsplikt

Bestämmelserna om tillståndspliktigt dykning gäller inte dykning med användande av dykarutrustning som utförs

1) när en myndighet sköter tjänsteuppgifter,

2) i samband med planering, byggande, besiktning eller reparation av anläggning för vattenbruk, hamn-

anläggning, bro, kanal, fartyg eller annat byggnadsprojekt i vatten,

3) i anslutning till forskningsverksamhet som bedrivs eller stöds av landskapet eller staten,

4) vid räddning av nödställda och bärgning av drunknade,

5) i form av dykutbildning under ledning av dykledare,

6) efter anmälan till polismyndighet vid eftersökning av borttappade föremål eller

7) i samband med av polismyndighet verkställd undersökning.

3 kap. Ansökan om och beviljande av tillstånd

5 §. Personer som kan beviljas tillstånd

Tillstånd kan beviljas

1) en enskild person,

2) grupp av personer, som kan vara medlemmar i registrerad förening, vars verksamhet omfattar sportdykning (gruppstillstånd), och

3) en enskild näringsidkare eller en juridisk person som bedriver dykverksamhet kommersiellt (kommerciellt tillstånd).

6 §. Ansökans innehåll

I ansökan om tillstånd skall uppges det vattenområde där dykningen kommer att bedrivas samt dykningens syfte. Såvida dykningen avser verksamhet som kräver vattenägarens tillstånd skall sådant tillstånd bifogas ansökan. Avser dykningen undersökning av skeppsvrak skall detta anges och är ägaren till vraket känd skall även dennes tillstånd bifogas.

7 §. Tillstånd för enskild person

För att en enskild person skall få tillstånd fordras att han eller hon uppnått myndig ålder och äger tillräcklig förtrogenhet med dykning samt kännedom om gällande bestämmelser om fornninnen och övrig lagstiftning rörande skydd av det maritima kulturarvet samt annan relevant lagstiftning rörande skeppsfynd.

8 §. Gruppstillstånd och kommersiellt tillstånd

Förutsättning för beviljande av gruppstillstånd eller kommersiellt tillstånd är att den eller de personer som i ansökan uppges vara dykledare uppfyller de krav som nämns i 7 §. Med sportdykning avses dykning till maximalt 40 meters djup. Dykledare vid sportdykning skall ha certifikat som ledare för sportdykning. Med teknisk dykning avses dykning på större djup än 40 meter. Dykledare vid teknisk dykning skall ha certifikat för avsedd teknisk dykning.

Förutsättning för beviljande av gruppstillstånd eller kommersiellt tillstånd är att i ansökan nämnda personer äger tillräcklig förtrogenhet med dykning samt kännedom om gällande bestämmelser om fornninnen och övrig lagstiftning rörande skydd av det maritima kulturarvet samt annan relevant lagstiftning rörande skeppsfynd och att personerna fyllt 15 år. En person som fyllt 12 år kan även ingå i ansökan om dykning sker tillsammans med målsman och till maximalt 18 meters djup.

LL (2007:19) om skydd av det maritima kulturarvet

O 25

En av landskapsregeringen godkänd dykledare skall vid kommersiellt tillstånd vara närvarande vid i tillståndet angiven verksamhet. Vid kommersiellt tillstånd finns fullmakt att ta med personer som inte namngivits i ansökan på i tillståndet angiven verksamhet om personerna uppfyller kraven i 2 mom. En av landskapsregeringen godkänd dykledare skall vara närvarande vid dykundervisning.

9 §. Tid för tillstånd

Tillståndet beviljas för viss tid, dock för högst fem år i sänder.

10 §. Grunder för föreskrifter samt för att inte bevilja tillstånd på en viss plats

Landskapsregeringen kan meddela särskilda föreskrifter vid platsen för ett maritimt kulturarv om det är nödvändigt för bevarande av det maritima kulturarvets värde.

Landskapsregeringen kan avslå ansökan om tillstånd på platser och områden som är av sådan karaktär att dykning är förenad med livsfara. Landskapsregeringen kan vidare avslå ansökan om tillstånd på platser och områden där dykning är olämplig av hänsyn till avlidna. Tillståndsansökan kan avslås av hänsyn till avlidna fram till dess att 50 år förflutit från den dag då ett fartyg sjunkit.

Avslagsbeslut kan innebära att tillstånd inte beviljas i en angiven del av ett maritimt kulturarv eller vrak.

Tillståndsansökan skall endast avslås om en mindre ingripande åtgärd inte kan användas för att tillgodose skyddsintresset.

11 §. Ändring av tillstånd

På ansökan av tillståndshavaren kan landskapsregeringen ändra villkoren i tillståndet.

12 §. Återkallande av tillstånd

Beviljat tillstånd kan återkallas, ifall tillståndshavaren inte uppfyller i denna lag stadgade fordringar eller åsamkar vatten-, mark- eller vrakägare skada eller bryter mot bestämmelserna i denna lag eller annan lagstiftning eller mot villkor eller föreskrift som meddelats i tillståndet med stöd av lag. Återkallandet kan begränsas till enskild medlem av grupp.

13 §. Rapportering

Tillståndshavare skall, efter det att tillståndets giltighet gått ut eller ifall tillståndet gäller längre tid än ett år, årligen avge en särskild rapport till landskapsregeringen.

Rapportering skall ske i enlighet med ett av landskapsregeringen fastställt formulär.

Rapport beträffande kommersiellt tillstånd avges av dykledaren.

Rapport beträffande gruppstillstånd vid dykningar med dykledare avges av denne. Rapport beträffande gruppstillstånd vid dykningar utan dykledare avges av enskild dykare eller av gruppledaren.

4 kap. Övriga bestämmelser

14 §. Anmälan

Dykningar skall anmälas till landskapsregeringen. I anmälan skall anges var och när dykning skall inledas. Anmälan skall därtill ske när dykningen avslutats.

O 26 LL (1988:56) om skydd ... värdefull bebyggelse

Användande av utrustning för uppsökande eller undersökande av ett maritimt kulturarv eller av skeppsvrak skall anmälas till landskapsregeringen. I anmälan skall anges var och när uppsökande och undersökning skall inledas och avslutas samt vilken utrustning som kommer att användas.

Bestämmelserna om anmälan om dykning och anmälan om användande av utrustning för uppsökande eller undersökande av ett maritimt kulturarv eller av skeppsvrak gäller inte när en myndighet sköter sina tjänsteuppgifter.

15 §. Förseelse mot landskapslagen om skydd av det maritima kulturarvet

Den som bedriver tillståndspliktig dykning eller använder tillståndspliktig utrustning utan tillstånd eller i strid med lag eller i strid med villkor eller föreskrift som meddelats i tillståndet med stöd av lag, straffas med böter om strängare straff inte är föreskrivet i annan lag.

16 §. Ikraftträdelsebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2007.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1974:65) om fredning av skeppsvrak.

O 26 Landskapslag (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. För att bevara det åländska kulturarvet kan byggnad, byggnadsgrupp och bebyggda områden som har väsentligt kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde förklaras skyddade i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Skydd som avses i denna lag kan även gälla del av byggnad samt bro, brunn eller annan dylik konstruktion liksom även område kring byggnad. Till byggnad hänförs fast inredning.

Med byggnad avses i denna lag vad som enligt 1 och 2 mom. kan vara föremål för skydd.

2 §. (2008/105) På område med detaljplan samt på område för vilket byggnadsförbud är gällande på grund av att detaljplan uppgörs eller ändras, tillämpas denna lag endast när skydd inte är möjligt med stöd av plan- och bygglagen (2008:102) för landskapet Åland eller när ett fortsatt bevarande av i denna lag avsedd byggnad inte i tillräcklig grad kan säkerställas med stöd av bestämmelserna i plan- och bygglagen eller när andra synnerliga skäl föreligger.

Se H 1, Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland

3 §. 1 mom. upphävt (2008/105).

Angående skydd av byggnad som är fast fornlämnings och av kyrklig byggnad gäller vad därom är särskilt stadgat.

4 §. Målningar, inskrifter och utsmyckningar av kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde i eller på byggnad får inte rappas över, målas om eller på annat sätt förstöras och byggnaden får inte rivas eller ändras innan landskapsregeringen har underrättats om saken

och beretts tillfälle att avbilda eller på annat sätt dokumentera dem.

2 kap. Beslut om skydd och skyddets innehåll

5 §. Ärende som gäller skydd av byggnad avgörs av landskapsregeringen.

Landskapsregeringen skall uppta skyddsärende till prövning på framställning av byggnadens ägare, den kommun inom vilken byggnaden är belägen eller förening eller stiftelse som verkar för bevarande av kulturella traditioner. Landskapsregeringen kan även på eget initiativ uppta skyddsärende till prövning.

Framställning skall göras skriftligen och skall innehålla beskrivning av byggnaden, uppgifter om vilken fastighet byggnaden är belägen på och om vem som äger byggnaden. Framställning skall vara utförligt motiverad.

Landskapsregeringen skall behandla ärende rörande skydd av byggnad i brådsakande ordning.

6 §. Efter att ärende angående skydd av byggnad anhängiggjorts skall landskapsregeringen, såvitt fråga kan vara om i denna lag avsedd byggnad, utfärda förbud mot att vidta åtgärder som kan äventyra byggnadens kulturhistoriska värde. Förbudet skall utfärdas för viss tid, högst sex månader. Om synnerliga skäl föreligger kan landskapsregeringen förlänga förbudets giltighetstid med högst sex månader.

I 1 mom. avsett interimistiskt åtgärdsförbud gäller från den dag då ägaren av byggnaden erhöll del av beslutet. Beslutet gäller oavsett besvär, om inte besvärsmyndigheten annat beslutar.

7 §. Landskapsregeringen skall innan den fattar beslut om skydd bereda byggnadens ägare och, om byggnaden innehas av annan än ägaren, dess innehavare tillfälle att bli hörd. Landskapsregeringen skall även höra den kommun inom vilken byggnaden är belägen.

Vad i 1 mom. sägs gäller inte interimistiskt åtgärdsförbud.

8 §. I beslut om skydd av byggnad skall skyddsföreskrifter meddelas. Har inte annat bestämts träder skyddsföreskrifterna omedelbart i kraft till den del de gäller förbud mot att vidta åtgärder som kan äventyra byggnadens kulturhistoriska värde.

I skyddsföreskrifterna skall anges till vilka delar byggnaden inte får ändras samt i vilka hänseenden och på vilket sätt byggnadens ägare har att sörja för vården av byggnaden. I föreskrifterna får ägaren till byggnaden inte påföras större skyldigheter än vad som är nödvändigt för att bibehålla byggnadens kulturhistoriska eller arkitektoniska värde.

Skyddsföreskrifterna kan om så erfordras innehålla bestämmelser om att kringliggande område skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förändras.

Skyddsföreskrifterna skall såvitt möjligt utformas i samförstånd med byggnadens och närliggande byggnads eller områdes ägare och innehavare.

9 §. Landskapsregeringen kan om ändrade förhållanden det påkallar ändra skyddsföreskrifterna.

Landskapsregeringen skall upphäva skyddet, om skyddet inte längre är ändamålsenligt eller om synnerliga skäl därtill är för handen.

10 §. Landskapsregeringen skall på ansökan meddela tillstånd till att byggnad med avvikelse från meddelade skyddsföreskrifter får ändras eller flyttas om åtgärden prövas vara nödvändig för att byggnaden skall kunna nyttjas på ett ändamålsenligt sätt eller om det av annan särskild orsak är påkallat. Sådant tillstånd får dock inte medges om byggnadens kulturhistoriska värde genom åtgärden väsentligt minskas. Om ansökan inte godkänns och om det planerade arbetet kan utföras på annat lämpligt sätt, skall landskapsregeringen ge sökanden erforderliga anvisningar härom.

11 §. Om skyddsföreskrift medför att byggnad inte kan användas på sedvanligt sätt eller på ett sådant sätt som medför skäligen nytta eller att ägaren åläggs att vidta särskilda åtgärder för att bevara det kulturhistoriska eller arkitektoniska värdet, har ägaren rätt att få full ersättning av landskapet. Ersättning erläggs dock inte till kommun.

I 1 mom. avsedd rätt tillkommer även innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till byggnad.

Ersättning erläggs inte för olägenhet eller skada som är ringa och inte heller för kostnader som förorsakas av underhållsskyldighet enligt plan- och bygglagen eller landskapslagen (1998:82) om naturvård eller av sedvanligt underhåll av byggnaden. (2008/105)

12 §. Landskapsregeringen skall försöka nå överenskommelse om ersättningsbeloppet med den som är berättigad till ersättning. Uppnås inte överenskommelse skall landskapsregeringen utan särskild ansökan fastställa ersättningens storlek. Härvid skall i fråga om konstaterande av ersättningsskyldighet samt om bestämmande av ersättning och ersättningsbelopp, förutom vad som är föreskrivet i denna lag, även beaktas vad som är bestämt i landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter. På sålunda fastställt ersättningsbelopp utgår årlig ränta om 16 procent, räknat från den dag då skyddsföreskrifterna meddelades.

Har förhållandena ändrats kan frågan om ersättning prövas på nytt enligt 11 §. Ersättningsskyldighet vid ändrade förhållanden gäller dock inte förluster eller kostnader som skall ersättas enligt tidigare beslut som vunnit laga kraft.

13 §. Landskapsregeringen skall, då allmänt behov det kräver, inlösa eller bevilja kommun tillstånd att inlösa i denna lag avsedd byggnad jämte erforderligt markområde, oberoende av huruvida beslut om skydd av byggnaden fattats eller inte.

Landskapsregeringen skall på ansökan av byggnadens ägare inlösa byggnad som förklarats skyddad om ägaren till följd av meddelade skydds-föreskrifter inte kan använda byggnaden på ett sätt som medför skäligen nytta.

14 §. Vad i detta kapitel är stadgat angående beslut om skydd skall i tillämpliga delar iakttas även då skyddsbeslut ändras eller upphävs.

3 kap. Särskilda bestämmelser

15 §. Tillsynen över efterlevnaden av denna lag utövas av landskapsregeringen och kommunernas byggnadsnämnder.

16 §. Har någon i strid med denna lag eller med stöd av densamma utfärdade förbud eller föreskrifter ändrat, flyttat eller rivit byggnad, kan landskapsregeringen ålägga vederbörande att inom viss tid vidta erforderliga åtgärder för att återställa byggnaden i ursprungligt skick. Vad här sägs gäller även då ägaren har försummat byggnadens underhåll.

Iakttas inte i 1 mom. avsett åläggande har landskapsregeringen rätt att låta utföra arbetet på den försumliges bekostnad. Kostnaderna för arbetet erläggs i förskott ur landskapets medel och kan helt eller delvis indrivnas till landskapet i den ordning som är stadgad i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961).

17 §. Landskapsregeringen kan på egen bekostnad med ägarens medgivande låta utföra nödvändiga underhållsarbeten i byggnad som förklarats skyddad med stöd av denna lag.

18 §. Landskapsregeringen äger tillträde till byggnad vars skyddande är anhängigt samt har rätt att göra de inspektioner och undersökningar som är erforderliga för efterlevnaden av denna lag.

Ägare till byggnad och, om annan än ägaren innehar byggnaden, innehavaren skall underrättas minst 14 dagar innan i 1 mom. nämnda åtgärder vidtas.

19 §. Landskapsregeringen kan bevilja ägare till byggnad, som förklarats skyddad, bidrag för underhåll och förbättring av byggnaden och dess omgivning.

Ägare till kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värdefull byggnad kan beviljas bidrag även om byggnaden inte har förklarats skyddad med stöd av denna lag. Bidragstagare skall härvid förbinda sig att bevara byggnaden på det sätt landskapsregeringen föreskriver.

Som villkor för att erhålla bidrag kan uppställas att allmänheten skall äga tillträde till området eller byggnaden eller del därav. Har byggnaden förklarats skyddad skall villkoren överensstämma med skyddsföreskrifterna.

20 §. När ärende angående skydd av byggnad anhängiggjorts hos landskapsregeringen, när beslut om skydd har vunnit laga kraft och när skydd har upphört genom laga kraft vunnit beslut, skall landskapsregeringen anmäla därom till vederbörande domare. Domaren skall införa anteckning om anmälan i teckningsregistret. I anmälan skall anges på vilken fastighet byggnaden är belägen.

21 §. Har byggnad som förklarats skyddad skadats eller förstörts skall ägaren ofördröjligen underrätta landskapsregeringen.

Har i 1 mom. avsedd byggnad förstörts skall landskapsregeringen utan dröjsmål underrätta i 20 § nämnd domare.

O 27 LL (1986:58) om skydd ... värdefulla föremål

22 §. Ändring i landskapsregeringens beslut enligt denna lag kan sökas hos högsta förvaltningsdomstolen såvitt gäller beslutets laglighet. Beträffande ändamålsenligheten av sådant beslut får ändring inte sökas.

23 §. Den som bryter mot bestämmelse i denna lag eller mot föreskrift som har utfärdats med stöd därav, skall för överträdelse av bestämmelserna om byggnadsskydd dömas till böter, om han inte med stöd av annan lag skall dömas till strängare straff.

24 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelse (1988:56):

Denna lag träder i kraft den 1 september 1988.

Genom lagen upphävs landskapslagen (1983:40) den 25 juli 1983 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader.

Ärende rörande skydd av byggnad som anhängiggiorts före lagens ikraftträdande behandlas enligt bestämmelserna i denna lag.

Beslut med stöd av tidigare gällande lag som rör byggnadsskydd förblir gällande efter det denna lag trätt i kraft. Önskar ägaren av den skyddade byggnaden att bestämmelserna i denna lag skall tillämpas på skyddet av byggnaden, skall han anhålla därom hos [landskapsstyrelsen].

O 27 Landskapslag (1986:58) om skydd för kulturhistoriskt värdefulla föremål

1 §. I denna lag finns bestämmelser om utförsel av vissa kulturhistoriskt värdefulla föremål (kulturföremål).

Lagen har till ändamål att genom begränsning av utförseln av kulturföremål från landskapet skydda det åländska kulturarvet. I 1a § finns dessutom bestämmelser som har till ändamål att skydda det nationella finländska kulturarvet. (1993/13)

3 och 4 mom. upphävda (1993/13).

1a §. (1993/13) Vad i denna lag sägs om utförsel av kulturföremål till utlandet skall tillämpas även på föremål som avses i 2 § lagen om begränsning av utförseln av kulturföremål (FFS 445/1978) och med stöd därav utfärdade bestämmelser. Är föremålet av utländskt ursprung, skall bestämmelserna i denna lag dock tillämpas endast om föremålet under de senaste 70 åren funnits minst 50 år i landet.

Med avvikelse från bestämmelserna i 4 § får tillstånd inte beviljas för utförsel av föremål som avses i 1 mom., om det är viktigt från konstnärlig, vetenskaplig, historisk eller kulturhistorisk synpunkt att föremålet blir kvar i landet.

Utan hinder av vad i denna lag sägs behöver tillstånd inte sökas för utförsel av föremål som avses i 1 mom., om i 4 § lagen om begränsning av utförseln av kulturföremål nämnt tillstånd beviljats för utförsel av föremålet.

1b §. (1995/26) Utan hinder av vad i denna lag sägs krävs inte tillstånd för utförsel av kulturföremål om behörig domstol beslutat om återlämnande av kulturföremål som olagligt förts bort den 1 januari 1995 eller senare från ett land som ingår i det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

2 §. Med kulturföremål avses i denna lag:

1) över 50 år gamla konstverk samt konstindustri- och konsthantverksprodukter;

2) andra över 50 år gamla föremål av allmänt kulturhistoriskt värde såsom byggnader, till byggnader hörande föremål, byggnadsmateriel, lös och fast inredning, hushållsartiklar, arbetsredskap och -maskiner, vägnings- och mättningsredskap, anordningar för angivande av tid, nautiska föremål, musikinstrument, dräkter och andra textilier, toalett-föremål, pipor och snusdosor, fångstredskap, vapen och tillbehör till vapen, fortskaffnings- och transportmedel, leksaker och spel, prydnadsföremål, smycken, miniatyrmodeller, föremål med anknytning till viss trosföreställning, sigill, handlingar och manuskript, fotografier, negativ och fotografiutrustning, film- och ljudupptagningar, trycksaker, kartor och ritningar; samt

3) värdefulla föremål och manuskript oberoende av ålder, om de har anknytning till den åländska historien eller bemärkta personer.

Vad i denna lag sägs om kulturföremål gäller även del av i 1 mom. nämnda föremål.

3 §. Den som har för avsikt att föra ut kulturföremål skall ha tillstånd till utförseln av [landskapsstyrelsen]. Kulturföremål får dock utföras utan tillstånd om föremålet förs ut av offentlig institution eller institution, som erhåller bidrag av landskapet eller kommun, och föremålet skall föras tillbaka till landskapet eller är tillfälligt inlånat till landskapet.

Tillstånd skall beviljas om

1) föremålet är framställt utanför landskapet och inte under de senaste 70 åren funnits minst 50 år på Åland;

2) föremålets ägare flyttar från landskapet och föremålet ingår i hans personliga bohag;

3) föremålet härrör från ett i landskapet beläget bo och genom arv eller avvittring har tillfallit person som är bosatt utanför landskapet; eller

4) (1993/13) [landskapsstyrelsen] inte finner särskilda skäl att enligt 4 § vägra tillstånd.

4 §. Tillstånd till utförsel beviljas inte om det är viktigt från konstnärlig, vetenskaplig, historisk eller kulturhistorisk synpunkt att föremålet blir kvar i landskapet. Dock får även i sådant fall tillstånd beviljas om särskilda skäl föreligger.

5 §. Beslut om tillstånd till utförsel är gällande under ett år räknat från den tidpunkt när det fattades om inte annan giltighetstid bestämts.

6 §. Tillstånd till utförsel skall sökas skriftligen. Till ansökan skall fogas av [landskapsstyrelsen] föreskrivna handlingar.

När fråga är om utförsel av föremål som tillsammans bildar en samling eller annan helhet skall tillstånd sökas för hela gruppen av föremål.

7 §. I samband med handläggningen av ärende rörande beviljande av tillstånd till utförsel av kulturföremål har [landskapsstyrelsen] rätt att granska, kopiera och fotografera föremålet, om inte den som önskar utföra föremålet åsamkas oskäligt dröjsmål härav.

8 §. (1993/13) Polismyndigheten övervakar utförseln av kulturföremål och i fråga om utförseln till utlandet övervakar även tullmyndigheten. Om polis- och tullmyndighetens rätt att använda tvångsmedel för att övervaka utförseln av kulturföremål stadgas i rikslagsstiftning. Polis- och tullmyndigheten kan fordra företeende av bevis om tillstånd till utförsel eller utredning över att fråga är om föremål för vilket inte krävs tillstånd.

9 §. Ändring i [landskapsstyrelsens] beslut om avslag på ansökan om tillstånd till utförsel får, såvitt gäller beslutets laglighet, sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen med iakttagande av vad i [lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950)] är föreskrivet.

10 §. Den som i strid med denna lag utför eller försöker utföra kulturföremål för vilket krävs tillstånd till utförsel skall för olovlig utförsel av kulturföremål eller för försök därtill dömas till böter. Om förverkandepåföljder stadgas i 46 kap. 8-13 §§ strafflagen. (1993/13) 2 mom. upphävt (1993/13).

11 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Personen som flyttat från landskapet före denna lags ikraftträdande har rätt att utan hinder av bestämmelserna i denna lag inom ett år från lagens ikraftträdande utföra det personliga bohag han har i landskapet vid den tidpunkt då lagen träder i kraft.

O 28 Landskapslag (1997:82) om allmänna bibliotek

1 §. *De allmänna bibliotekens ändamål*

De allmänna bibliotekens ändamål är att tillgodose allmänhetens behov av kunskap, bildning och förströelse, främja intresset för litteratur och konst samt stödja utbildning och självständiga studier. De allmänna biblioteken skall även ge bistånd vid inhämtande av information samt verka för att databaserad information görs tillgänglig för allmänheten. I syfte att uppfylla detta ändamål skall de allmänna biblioteken ställa böcker och andra medier till allmänt förfogande samt ge handledning när det gäller att använda bibliotek.

2 §. *Upprätthållande av allmänna bibliotek*

Varje kommun skall, ensam eller i samarbete med annan kommun, upprätthålla ett allmänt bibliotek

med skyldighet att låna ut böcker och andra medier till kommuninvånarna.

3 §. *Bibliotekstjänster i vårdinrättningar*

Sjukhus och andra vårdinrättningar, som upprätthålls av landskapet, en kommun eller ett kommunalförbund och som har vårdtagare vilka inte utan svårigheter kan besöka de kommunala biblioteken, skall tillhandahålla sina vårdtagare bibliotekstjänster. Dessa tjänster skall på begäran av vårdinrättningen tillhandahållas av de kommunala biblioteken.

För de merkostnader som ett kommunalt bibliotek orsakas till följd av att bibliotekstjänsterna tillhandahålls utanför kommunens bibliotek, kan ersättning begäras av den vårdinrättning som erhåller tjänsterna. Grunderna för ersättningarna fastställs av kommunfullmäktige.

4 §. *Avgiftsfri biblioteksservice*

För användning och utlåning av bibliotekets egna samlingar får avgift inte uppbäras.

5 §. *Bibliotekens förvaltning*

Det ankommer på landskapsregeringen att skapa förutsättningar för upprätthållandet av allmänna bibliotek i landskapet.

De uppgifter som ankommer på kommunen enligt bestämmelserna i denna lag skall skötas av en nämnd eller kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. (2007/107)

6 §. *Centralbibliotek för de allmänna biblioteken*

För att komplettera, stödja och samordna verksamheten vid de allmänna biblioteken och vid bibliotek som upprätthålls av landskapet skall det finnas ett centralbibliotek vars verksamhetsområde är hela landskapet. Landskapsregeringen förordnar med kommunens samtycke ett allmänt bibliotek till centralbibliotek och kan med kommunens medgivande anförtro centralbiblioteket särskilda uppgifter.

Närmare bestämmelser om centralbiblioteket utfärdas genom landskapsförordning.

7 §. *Personal*

Om behörighetskrav för bibliotekspersonal stadgas i landskapsförordning.

8 §. *Landskapsandel*

Kommunerna erhåller landskapsandel för bibliotekens driftskostnader och anläggningsprojekt enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

9 §. *Ändringssökande*

I beslut som kommunalt förvaltningsorgan fattat med stöd av denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som stadgas i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

Se E 1, Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland

10 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1962:8) den 12 april 1962 om allmänna bibliotek och biblioteksförordningen (1964:4) för landskapet Åland av den 20 februari 1964.

O 29 Biblioteksförordning (1997:83) för landskapet Åland

1 §. Allmänt

I denna landskapsförordning finns bestämmelser om centralbibliotekets uppgifter samt om behörighetskraven för de allmänna bibliotekens personal.

2 §. Centralbibliotekets uppgifter

Centralbibliotekets uppgifter är att:

1) samordna biblioteksverksamheten vid de allmänna och de av landskapet upprätthållna vetenskapliga biblioteken samt fungera som informationscentral genom att

a) upprätthålla en databas över litteratur och övrig media vid biblioteken,

b) utveckla arbetsmetoder samt anskaffa och utveckla hjälpmedel för biblioteksverksamheten i landskapet, samt

c) utgöra en central för fjärrlåneverksamheten;

2) i samarbete med landskapsregeringen anordna fortbildning för de allmänna bibliotekens personal,

3) anskaffa och upprätthålla en så fullständig samling som möjligt av litteratur och övrig media som berör landskapet, samt

4) fungera som bibliotek för högskoleundervisningen i landskapet.

3 §. (2003/87) Behörighetskrav

Behörighetskrav för en tjänst som *bibliotekarie*, som gäller arbetsuppgifter för centralbiblioteket, är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier i vilken ingår eller utöver vilken har slutförts minst 35 studieveckors eller motsvarande ECTS-poängs ämnesstudier inom området biblioteks- och informationsförvaltning vid universitet eller högskola. (2005/33)

Behörighetskrav för en tjänst som *bibliotekarie* vid allmänt bibliotek är högskoleexamen i vilken ingår eller utöver vilken har slutförts minst 20 studieveckors eller motsvarande ECTS-poängs ämnesstudier inom området biblioteks- och informationsförvaltning vid universitet eller högskola. (2005/33)

Behörighetskrav för en tjänst som *bibliotekssekreterare* är examen på gymnasialstadienivå i vilken ingår minst 15 studieveckors grundstudier eller utöver vilken har slutförts minst 15 studieveckors eller motsvarande ECTS-poängs fristående grundstudier inom området biblioteks- och informationsförvaltning vid universitet eller högskola. (2005/33)

Behörighetskrav för en tjänst som *biblioteksassistent* är sådan skicklighet och förmåga som behövs för att tjänsten skall kunna skötas.

Även den som inte uppfyller behörighetsvillkoren enligt 1-3 mom., till den del det gäller ett visst antal studieveckor eller motsvarande ECTS-poängs ämnes- eller grundstudier i biblioteks- eller informationsförvaltning, kan vara behörig om motsvarande kunskaper har förvärvats på annat sätt. (2005/33)

Med studievecka avses studier som normalt omfattar en studieinsats på 40 arbetstimmar för att uppnå målen för studierna.

4 §. Övergångsbestämmelse

Den som när denna förordning träder i kraft innehar kompetens för bibliotekarietjänst vid allmänt bibliotek enligt de bestämmelser som då gäller skall fortfarande anses kompetent för sådan tjänst.

Ikraftträdelsebestämmelse (2003/87):

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2004.

Den som när denna förordning träder i kraft är behörig för tjänst vid allmänt bibliotek enligt de bestämmelser som då gäller skall fortfarande anses behörig för sådan tjänst.

O 30 Landskapslag (1985:29) om stöd för litterär verksamhet

1 §. För främjande av den åländska litteraturen skall varje år anslås ett belopp motsvarande tio procent av det belopp som under det föregående kalenderåret använts för att anskaffa litteratur till de allmänna bibliotek som upprätthålls av kommunerna.

Det i 1 mom. nämnda beloppet utdelar [landskapsstyrelsen] som stipendier och understöd åt författare och översättare.

2 §. Stipendier kan beviljas författare och översättare av skönlitteratur och facklitteratur vilkas böcker tillhandahålls avgiftsfritt i allmänna bibliotek. Stipendier kan även tilldelas annan utövare av skapande litterär verksamhet, vars verk tillhandahålls i allmänt bibliotek eller på annat sätt är tillgängligt för allmänheten.

Stipendier beviljas inte författare och översättare av vetenskapliga undersökningar, läroböcker eller annan därmed jämförbar litteratur.

Om [landskapsstyrelsen] inte annorlunda beslutar utdelas stipendier utan ansökan.

3 §. Flerårigt stipendium kan efter ansökan beviljas i landskapet bosatt författare och översättare för verksamhet som är särskilt omfattande och av stort litterärt intresse.

4 §. Understöd kan utdelas åt äldre författare och översättare som lever under knappa förhållanden samt åt författare och översättare, vilka på grund av sjukdom eller arbetsoförmåga råkat i ekonomiska svårigheter.

Ikraftträdelsebestämmelse (1985/29):

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1962:9) den 12 april 1962 om vissa stipendier och understöd åt författare och översättare.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1985.

0 31 Landskapslag (1993:75) om medborgarinstitut

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Med medborgarinstitut avses i denna lag institut, vars uppgift är att erbjuda vuxna medborgare möjligheter till allmänbildande utbildning och en meningsfull sysselsättning på fritiden i så nära anslutning till hemorten som möjligt. Ett medborgarinstitut kan också erbjuda annan utbildning, om så stadgas i förordning.

2 §. Med [landskapsstyrelsens] tillstånd kan en kommun eller ett kommunalförbund vara huvudman för ett medborgarinstitut. Ett villkor för tillstånd är att medborgarinstitutet fyller ett utbildningsbehov och att syftet med institutet är att det inte skall ge ekonomisk vinst.

Om ändringar i tillstånd att hålla medborgarinstitut beslutar [landskapsstyrelsen].

Inträffar varaktiga förändringar i utbildningsbehovet eller iakttar institutet inte de bestämmelser som gäller för institutet kan [landskapsstyrelsen] efter att ha hört huvudmannen återkalla tillståndet.

2 kap. Förvaltning

3 §. Om ett medborgarinstituts förvaltning gäller vad som stadgas i [kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland] eller bestäms med stöd av den, om inte denna lag stadgar annorlunda.

Om en kommun är huvudman för ett medborgarinstitut kan även andra kommuner genom avtal ges inflytande i institutets verksamhet och förvaltning.

Se E 1, Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland

4 §. För förvaltningen av ett medborgarinstitut kan huvudmannen tillsätta en direktion eller nämnd. Om direktionens och nämndens uppgifter och organisation stadgas vid behov genom förordning och bestäms i en instruktion.

3 kap. Personal och undervisning

5 §. Vid ett medborgarinstitut skall det finnas en rektor samt erforderligt antal lärare. Vid behov kan även annan personal anställas.

6 §. Kompetenskrav för tjänst vid ett medborgarinstitut stadgas genom förordning.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl bevilja undantag från stadgade kompetenskrav.

7 §. Medborgarinstitutets arbetsår börjar den 1 augusti och avslutas den 31 juli. Arbetsperiodens minimilängd per läsår skall vara 33 arbetsveckor.

4 kap. Finansiering

8 §. Huvudmannen för ett medborgarinstitut beviljas landskapsandel för institutets driftskostnader och anläggningsprojekt enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

Om en kommun är huvudman för ett medborgarinstitut och även andra kommuner utnyttjar dess tjänster, är de övriga kommunerna skyldiga att betala den andel av medborgarinstitutets driftskostnader som hänför sig till kommunen på det sätt som stadgas i landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, om inte kommunerna har avtalat om någon annan fördelningsgrund av kostnaderna.

9 §. [Landskapsstyrelsen] fastställer det antal undervisningstimmar som läggs till grund för beräkningen av ett medborgarinstituts landskapsandelar.

10 §. För försök som syftar till att utveckla verksamheten enligt denna lag kan inom ramen för i landskapsbudgeten upptagna anslag huvudmannen enligt [landskapsstyrelsens] prövning beviljas särskilt landskapsunderstöd.

5 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. Ett medborgarinstitut kan med [landskapsstyrelsens] tillstånd i samband med försöksverksamhet avvika från denna lag och en med stöd av lagen given förordning på det sätt som stadgas genom förordning.

12 §. I beslut som med stöd av denna lag fattats av direktionen eller annat kommunalt förvaltningsorgan får besvär anföras i enlighet med vad därom i kommunallagen för landskapet Åland är stadgat.

I beslut som med stöd av denna lag fattats av [landskapsstyrelsen] och som inte gäller landskapsandel får besvär anföras i enlighet med vad som stadgas i 25 § självstyrelselagen samt i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950).

13 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

6 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

14 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1963:33) den 4 juli 1963 om landskapsunderstöd till medborgar- och arbetarinstitut jämte ändringar.

När denna lag träder i kraft blir de medborgar- och arbetarinstitut som grundats före ikraftträdandet sådana medborgarinstitut som avses i denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

0 32 Landskapsförordning (1994:82) om medborgarinstitut

1 §. Grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad fortbildning

Ett medborgarinstitut kan ordna grundläggande yrkesutbildning i huvudsak för vuxna samt yrkesinriktad fortbildning på det sätt som landskapsregeringen bestämmer.

O 33 LL (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund

2 §. Ansökan om huvudmannaskap

En ansökan om tillstånd att vara huvudman för ett medborgarinstitut skall innehålla uppgifter om institutets ägare, namn, verksamhetsområde, placeringsort, personal och lokaler. Till ansökan skall även fogas en utredning över det beräknade antalet studerande och antalet undervisningstimmar per år samt de beräknade årliga driftkostnaderna.

3 §. Kompetenskrav

Kompetenskrav för tjänsten som rektor eller biträdande rektor, om sådan utsetts, är högre högskoleexamen. Dessutom skall innehavaren av nämnda tjänster uppfylla kompetenskravet för lärare vid medborgarinstitutet samt inneha goda insikter i skolförvaltning.

Kompetenskrav för lärare är för tjänsten lämplig högskoleexamen eller examen på institutsnivå. För tjänsten som lärare krävs även att innehavaren har slutfört sådana pedagogiska studier inom lärarutbildningen som omfattar minst 35 studieveckor eller motsvarande ECTS-poäng eller att innehavaren uppfyller de behörighetsvillkor som gäller för klasslärare i grundskolan. (2005/34)

Kompetenskrav som timlärare är sådan erfarenhet och skicklighet som uppgiften kräver.

4 §. Försöksprogram

Ett medborgarinstitut som har för avsikt att inleda en försöksverksamhet som avses i 11 § landskapslagen (1993:75) om medborgarinstitut skall uppgöra ett försöksprogram som skall fastställas av landskapsregeringen.

5 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Kompetent för tjänst eller befattning vid medborgarinstitut är fortfarande den som när denna förordning träder i kraft är kompetent för ifrågavarande tjänst eller befattning.

O 33 Landskapslag (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. Tillämpningsområde**

I denna lag finns bestämmelser om landskapsbidrag till bildningsförbund som tillhandahåller ett fritt och frivilligt bildningsarbete.

2 §. Landskapsbidragets syfte

Landskapets stöd till det fria bildningsarbetet ska ha till syfte att främja livslångt lärande, ett aktivt medborgarskap och demokrati samt verksamhet i medborgarsamhället.

3 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp ska ha den betydelse som anges i denna paragraf.

1) **Fritt bildningsarbete** är en form av lärande och förkovran som i första hand riktar sig till vuxna som genom fritt kunskapssökande önskar lära och förkovra sig utanför de formella utbildningssystemen med

mer eller mindre strikt upplagda utbildnings-, läro- och kursplaner jämte examina. Fritt bildningsarbete har inga begränsningar beträffande ämnen som kan studeras.

2) Ett **bildningsförbund** är en registrerad förening vars syfte är att ordna en fri och frivillig bildningsverksamhet i form av studiecirkel, kurser eller liknande. Ett bildningsförbund består av sina medlemmar och verksamheten riktar sig i första hand till dessa.

3) En **studiecirkel** är en frivilligt sammansatt arbetsgrupp, vars verksamhet syftar till att främja sina deltagares kunskapsbehov och -intressen enligt en innehållsbeskrivning som fastställs av det bildningsförbund till vilken studiecirkeln är ansluten.

4) En **kurs** är en ledarledd bildningsform som är uppdelad i två eller flera föreläsningar eller liknande tillfällen.

2 kap. Grunder för landskapsbidrag**4 §. Landskapsbidrag**

Ett bildningsförbund med hemort i landskapet Åland kan beviljas ett årligt landskapsbidrag för

- 1) bildningsförbundets administration,
- 2) bildningsverksamhet i form av studiecirkel och kurser,

3) särskilda utvecklings- eller andra projekt som hänför sig till bildningsverksamheten samt för

- 4) bildningsverksamhet i form av öppna föreläsningar och öppna seminarier om verksamheten kan bedömas vara av allmännyttigt slag.

5 §. Landskapsbidragets belopp

Landskapsbidraget till ett bildningsförbund kan uppgå till högst 85 procent av mottagarens godtagbara kostnader enligt senast fastställda bokslut.

Godtagbara kostnader för ett bildningsförbunds administration är personalkostnader för en verksamhetsledare, expertarvoden samt material-, rese- och hyreskostnader som hänför sig till bildningsverksamheten. Personalkostnader för studiecirkel- och kursledare samt andra kostnader som direkt hänför sig till verksamheten, såsom material-, hyres- och resekostnader, anses vara godtagbara kostnader för bildningsverksamhet i form av studiecirkel och kurser. Godtagbara kostnader för särskilda utvecklings- eller andra projekt är expertarvoden samt material-, rese- och hyreskostnader. Annonserings-, hyres- och resekostnader anses vara godtagbara kostnader för bildningsverksamhet i form av öppna föreläsningar och öppna seminarier.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vilka utgifter och belopp som ska anses vara godtagbara kostnader.

6 §. Studiecirkelverksamhet

För att en studiecirkel ska vara bidragsberättigad enligt denna lag ska den bestå av minst tre personer som ordnar minst fem studiemöten. Studiecirkelns deltagare ska ha fyllt tretton år.

7 §. Kursverksamhet

För att en kurs ska vara bidragsberättigad enligt denna lag ska den ha minst fem deltagare.

Det landskapsbidrag som beviljas ett bildningsförbund för kursverksamhet ska ha medlemsförening i bildningsförbundet som medarrangör.

3 kap. Ansökan och utbetalning av landskapsbidrag

8 §. Ansökan

Ansökan om landskapsbidrag till ett bildningsförbund prövas av landskapsregeringen. Landskapsstödet ska sökas skriftligen eller på något annat sätt som landskapsregeringen har godkänt.

En ansökan om landskapsbidrag ska inlämnas till landskapsregeringen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen bestämmer. Till en ansökan ska bifogas senast fastställda verksamhetsberättelse och bokslut samt ett förslag till verksamhetsplan och budget för det år som ansökan gäller.

Sökanden ska, utöver vad som sägs i 2 mom., i samband med ansökan om landskapsbidrag lämna landskapsregeringen de uppgifter som landskapsregeringen behöver känna till för att avgöra en ansökan.

9 §. Beslut

Landskapsbidrag till ett bildningsförbund beviljas inom ramen för landskapsbudgeten av landskapsregeringen.

Av beslutet ska mottagaren, ändamålet, beloppet, de villkor som är förenade med bidraget och ordningen för utbetalningen framgå. Om inget stöd beviljas ska orsaken framgå av beslutets motivering. Landskapsregeringens beslut ska vara skriftligt. Villkor för erhållande av bidrag är att verksamhetsspråket är svenska. Vid bildningsarbete kan främmande språk användas.

10 §. Övervakning

Landskapsregeringen övervakar att syftet med landskapsbidragen uppfylls.

Bildningsförbundet ska fortlöpande lämna landskapsregeringen riktiga och tillräckliga uppgifter för övervakningen av att villkoren i beslutet och lagstiftningen i övrigt iakttas.

11 §. Återkrav

Landskapsregeringen ska besluta att utbetalningen av landskapsbidrag ska upphöra samt att landskapsbidrag som redan har betalats ut helt eller delvis ska återkrävas om det har använts för ett väsentligt annat ändamål än vad det har beviljats för, om bidragstagaren har lämnat felaktiga uppgifter som haft en väsentlig inverkan på att bidraget har beviljats, dess belopp eller villkor eller om bidragstagaren hemlighållit omständigheter som väsentligt har inverkat på beslutet om beviljande.

Beslut om upphörande av utbetalning och återkrav av landskapsbidrag ska fattas utan dröjsmål. Av särskilda skäl kan beslut fattas inom två kalenderår efter det att landskapsregeringen har fått kännedom om en sådan omständighet med stöd av vilken utbetalningen av landskapsbidraget ska upphöra eller återkrävas. Åtgärder för återkrav av landskapsbidrag får inte längre vidtas när fem år har förflutit från det att landskapsbidraget eller den sista posten av det betalades ut.

Återkravet får drivas in i enlighet med lagen om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007).

LL (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund

O 33

Återkravet kan även verkställas på så sätt att från landskapsbidrag enligt denna lag som landskapsregeringen senare betalar till bidragstagaren avdras det belopp som ska återkrävas.

Se Pr 608 FL I

12 §. Ränta på återkrav

Landskapsregeringen kan bestämma att den som ska återbetala landskapsbidrag ska betala en årlig ränta på det återkrävda stödbeloppet enligt 3 § i räntelagen (FFS 633/1982) från den dag grunden för återkravet uppstår till dess att återbetalningen görs. Vid dröjsmål med återbetalning av landskapsbidrag som återkrävs ska bidragstagaren betala en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § i räntelagen från den dag beloppet återkrävs till den dag landskapsbidraget återbetalas.

13 §. Jämkning av återkrav

Återkravet kan frångås helt eller delvis, om detta anses skäligt och om utbetalningen av landskapsbidraget utan grund inte berodde på svikligt förfarande från bidragstagarens eller dennes företrädarens sida eller om det belopp som betalats utan grund är litet. Återkrävandet kan dessutom avbrytas efter det att beslut om återkrav har givits, om det med beaktande av bidragstagarens ekonomiska situation inte längre är ändamålsenligt att fortsätta återkrävandet eller om det med hänsyn till den återstående skuldens storlek medför oskäliga kostnader att fortsätta återkrävandet.

14 §. Landskapsförordning

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen utfärda närmare bestämmelser genom landskapsförordning om förutsättningarna och förfarandet vid beviljandet av landskapsbidrag enligt detta kapitel.

4 kap. Särskilda bestämmelser

15 §. Brott mot den offentliga ekonomin

I fråga om brott mot den offentliga ekonomin ska iakttas vad som föreskrivs i landskapslagen (2002:60) om tillämpning i landskapet Åland av 29 kap. strafflagen (FFS 39/1889).

Se F 27, Landskapslag (2002:60) om tillämpning i landskapet Åland av 29 kap strafflagen

16 §. Rättelse

En sakägare som är missnöjd med ett beslut som landskapsregeringen har fattat kan inom 14 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos landskapsregeringen. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för landskapsregeringens prövning, ska anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande ska behandlas utan dröjsmål.

17 §. Besvär

Ett beslut som landskapsregeringen har fattat med anledning av ett rättelseyrkande får i fråga om lagligheten överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

O 34 LL (1983:39) om kulturell verksamhet

5 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**18 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1965:31) om landskapsbidrag för studiecirkelverksamheten.

19 §. Tillämpning av äldre bestämmelser

I fråga om användning och övervakning av användningen, återbetalning och återkrav av landskapsbidrag för studiecirkelverksamhet som har beviljats innan denna lag träder i kraft samt besvär som avser bidraget ska de bestämmelser som gällde när landskapsbidraget beviljades samt villkoren i landskapsbidragsbeslutet iakttas.

O 34 Landskapslag (1983:39) om kulturell verksamhet**1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. (1996/54) För att främja och stöda den kulturella verksamheten i landskapet verkar dels landskapsregeringen och dess underlydande myndighet Ålands kulturdelegation, dels kommunerna.

2 kap. Ålands kulturdelegation (1996/54)

2 §. (1996/54) Bestämmelser om Ålands kulturdelegation finns i landskapslagen (1996:53) om Ålands kulturdelegation.

3 kap. Kommunala kulturnämnder

3 §. (2007/108) Frågor rörande kulturverksamheten i kommunen liksom de särskilda uppgifter som ankommer på kulturnämnden enligt denna lag handhas av en kulturnämnd, en annan nämnd eller av kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

4 §. Upphävd (2007/108).

5 §. Kulturnämnden har till uppgift:

1) att följa den kulturella verksamhet som bedrivs i kommunen, ta initiativ och göra framställningar beträffande verksamheten samt avge yttranden;

2) att skapa kulturella kontakter och främja kulturellt samarbete;

3) att vid behov uppgöra förslag till en plan för den kulturella verksamhet som möjligen förutsätts i kommunplan;

4) att sörja för den information samt understöda det forsknings- och utredningsarbete som rör den kulturella verksamheten;

5) att uppgöra förslag till anskaffande och utrustning av de utrymmen som erfordras för den kulturella verksamheten, med särskilt beaktande av möjligheterna till mångsidig användning av dem;

6) att stöda organisation som visar kulturell aktivitet;

7) att besluta om fördelningen av de anslag som i kommunens budget har reserverats för att stöda organi-

sationer som bedriver kulturell verksamhet i kommunen samt att stöda annan lokal kulturell verksamhet;

8) att anordna kulturevenemang; och

9) att utföra de uppgifter som ålagts nämnden i dess instruktion.

6 §. Kommun kan för det kulturella arbetet anställa en eller flera personer. Anställningen kan innehas som huvudsyssla, bisyssla eller i lämplig kombination med annan tjänst. Tjänsten kan vara gemensam för flera kommuner.

4 kap. Landskapsandelar som beviljas kommunerna

7 §. (1993/94) Kommunerna beviljas landskapsandel för kulturverksamhet enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

8 §. (1993/94) Kompetensvillkor är:

1) för kultursekreterare, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutnivå samt god kännedom om kulturell verksamhet,

2) för kulturinstruktör, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutnivå eller genom praktisk kulturell verksamhet förvärvat kompetens samt

3) för konstinstruktör, lämplig examen eller på annat sätt förvärvat kompetens på konstens område.

9-10 §§. Upphävda (1993/94).

5 kap. Landskapsunderstöd (1993/94)

11 §. (1993/94) Kommun och registrerad förening kan enligt landskapsregeringens prövning beviljas landskapsunderstöd för anläggningsprojekt som avser lokaler för kulturverksamhet.

Landskapsunderstöd skall sökas hos landskapsregeringen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen fastställer. Till ansökan skall fogas av landskapsregeringen föreskriven utredning.

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som stadgas i 24-27, 32-34 och 37 §§ landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten. Med avvikelse från 25 § i nämnda lag fastställer landskapsregeringen till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas.

12 §. Registrerad förening eller stiftelse som bedriver kulturell verksamhet kan beviljas understöd. Om inte annat följer av landskapslagen (1996:53) om Ålands kulturdelegation eller landskapsregeringen beslutat annorlunda skall en sådan ansökan om understöd prövas av delegationen. I fråga om övriga stödtagare stadgas närmare i landskapslagen om Ålands kulturdelegation. (1996/54)

Ansökan om understöd skall tillställas landskapsregeringen vid tidpunkt som landskapsregeringen bestämmer. Till ansökan skall fogas verksamhetsberättelse med bokslut för föregående verksamhetsår och verksamhetsplan samt budgetförslag för det kommande verksamhetsåret.

Landskapsregeringen kan återkräva beviljat understöd som inte använts på avsett sätt.

13 §. Innan understöd beviljas kan landskapsregeringen till registrerad förening som föregående år erhållit understöd, erlagga förskott på understödet till högst det belopp som föreningen föregående år har erhållit i understöd.

6 kap. Särskilda bestämmelser

14 §. Upphävd (1993/94).

15 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan vid behov utfärdas genom landskapsförordning.

För de i 7 § 1 mom. 1 punkten avsedda avlöningskostnaderna utgår landskapsandel första gången för år 1983.

O 35 Landskapslag (1989:31) angående landskapsgaranti för kulturella utställningar

1 §. I enlighet med denna lag kan landskapsgaranti beviljas för ersättande av skador som uppstått på utställningsföremål under konstutställningar, historiska och andra kulturella utställningar.

2 §. Landskapsgaranti som beviljats med stöd av denna lag ersätter skada endast till den del ersättning inte utgår på grund av försäkring eller annan säkerhet.

3 §. Landskapsgaranti kan endast avse sådana utställningar som anordnas av offentligt samfund, allmännyttiga samfund eller stiftelser.

4 §. [Landskapsstyrelsen] beslutar på ansökan av arrangör om landskapsgaranti skall beviljas. [Landskapsstyrelsen] beslutar också för vilken tid garantin skall gälla samt ställer sådana villkor som kan anses behövliga. Landskapsgarantin kan begränsas att avse endast del av samling eller av utställningslokal.

Landskapsgaranti beviljas högst till ett belopp som motsvarar föremålens försäkringsvärde. Den totala garantiansvarigheten för beviljade landskapsgarantier får samtidigt uppgå till högst 1.685.000 euro. (2002/24)

5 §. Landskapsgaranti kan användas för att ersätta kostnader för reparation av föremål och andra direkta kostnader till följd av sakskada. Dessutom kan ersättning utgå för värdeminskning eller för värdet av föremål som förstörts eller förlorats.

Har skada föranletts av att villkor som [landskapsstyrelsen] ställt i enlighet med 4 § 1 mom. inte iakttagits, betalas ersättning endast om det prövas oskäligt att förvägra ersättning eller om [landskapsstyrelsen] av andra särskilda skäl beslutar att ersättning skall betalas.

[Landskapsstyrelsen] betalar på ansökan ut ersättning till arrangören.

6 §. Har medel utbetalats med stöd av denna lag kan [landskapsstyrelsen] utöva regressrätt mot skadean-

svarig från den dag [landskapsstyrelsen] beslutar att skada skall ersättas med landskapsgaranti.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att helt eller delvis avstå från regressrätten, om skadan inte förorsakats uppsåtligt och om det med beaktande av skadevällarens ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter bör anses oskäligt att regressrätten utövas.

7 §. Denna lag träder i kraft den 1 maj 1989.

O 36 Landskapslag (1987:86) om ungdomsarbete

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. I denna lag finns bestämmelser om hur ungdomsarbetet och ungdomsverksamheten i landskapet skall främjas och stödas.

2 §. Ungdomsverksamheten i landskapet ordnas av ungdomsorganisationer och organisationer med ungdomsverksamhet. Landskapsregeringen och kommunerna skall verka för att skapa allmänna förutsättningar för den ungdomsverksamhet som organisationerna bedriver.

2 kap. Kommunala ungdomsnämnder och tjänstemän

3 §. (2007/109) Frågor rörande ungdomsarbetet och ungdomsverksamheten i kommunen liksom de särskilda uppgifter som ankommer på ungdomsnämnden enligt denna lag handhas av en ungdomsnämnd, en annan nämnd eller av kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

4 §. Upphävd (2007/109).

5 §. Ungdomsnämnden skall:

1) följa den ungdomsverksamhet och ungdomspolitik som bedrivs i kommunen, ta initiativ och göra framställningar samt avge yttranden i sådana angelägenheter;

2) skapa förutsättningar för utveckling av den lokala ungdomsverksamheten, stöda ungdomsföreningarna och annan verksamhet som de unga själva ordnar;

3) upprätthålla kontakt med myndigheter, hem, ungdomsföreningar och andra samfund;

4) sörja för utbildning och information som främjar ungdomsarbetet;

5) främja ungdomarnas intresse för internationellt samarbete;

6) framställa förslag till anskaffning, byggande och utrustning av lokaler och områden som behövs för ungdomsverksamheten samt följa och styra användningen av dessa;

7) besluta om fördelningen av de anslag som har anvisats för understöd till lokala ungdomsföreningar, för organisationer som bedriver ungdomsverksamhet och för verksamhet som de unga själva ordnar; samt

8) utföra övriga uppgifter som hör till nämndens verksamhetsområde.

6 §. Kommunen kan för handhavande av uppgifter inom ungdomsarbetet anställa en eller flera tjänste-

O 36 LL (1987:86) om ungdomsarbete

män. Tjänsten kan innehas som huvudsyssla, bisyssla eller vara kombinerad med annan tjänst. Tjänsten kan vara gemensam för flere kommuner. För särskilda projekt kan tillfälliga tjänstemän anställas.

3 kap. Landskapsandelar som beviljas kommunerna

7 §. (1993/93) Kommunerna beviljas landskapsandel för driftskostnaderna för ungdomsarbetet enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

8 §. Kompetensvillkor är:

1) för ungdomsdirektör, för tjänsten lämplig högskoleexamen och god förtrogenhet med ungdomsarbete,

2) för ungdomssekreterare, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutsnivå,

3) för ungdomsledare, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutsnivå eller annan för uppgiften lämplig utbildning samt

4) för övriga tjänster som är tillfälliga, för uppgiften lämplig utbildning och erfarenhet. (1993/93)

Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från i 1 mom. nämnda kompetenskrav.

9-10 §§. Upphävda (1993/93).

4 kap. Årliga understöd till landskapsomfattande organisationer

11 §. Landskapsomfattande ungdomsorganisationer och organisationer som bedriver ungdomsverksamhet kan beviljas årliga understöd för sin ungdomsverksamhet.

De i 1 mom. och i 6 kap. nämnda understöden skall sökas hos landskapsregeringen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen fastställer. Till ansökan skall fogas verksamhetsberättelse med bokslut för föregående räkenskapsår samt vid behov annan av landskapsregeringen föreskriven utredning. (1993/93)

12 §. Med årligt understöd kan tackas högst 85 procent av mottagarens godtagbara kostnader enligt bokslutet för respektive år.

Landskapsregeringen ger närmare anvisningar om de utgifter som utgör godtagbara kostnader vid beviljande av i 11 § avsett understöd.

13 §. Innan understöd beviljas kan landskapsregeringen till organisation som föregående är erhållit understöd, erlagga förskott på understödet till högst 90 procent av det tidigare erhållna beloppet.

För bestämmande av understödets storlek skall redogörelse för räkenskaperna beträffande användningen av i 1 mom. avsett förskott på understöd samt annan i 11 § avsedd utredning inlämnas till landskapsregeringen senast vid den av landskapsregeringen fastställda tidpunkten. (1993/93)

5 kap. Landskapsunderstöd för anläggningsprojekt (1993/93)

14 §. (1993/93) Kommuner, kommunalförbund och sammanslutningar i vilka bestämmanderätten inne-

has av kommuner eller kommunalförbund kan enligt landskapsregeringens prövning beviljas landskapsunderstöd för anläggningsprojekt som avser lokaler för ungdomsverksamhet.

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som stadgas i 24-27, 32-34 och 37 §§ landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten. Med avvikelse från 25 § i nämnda lag fastställer landskapsregeringen till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas.

15-19 §§. Upphävda (1993/93).

6 kap. Understöd för landskapsomfattande kursgårdar för ungdom

20 §. Med landskapsomfattande kursgårdar för ungdom avses sådana anläggningar som ägs av kommuner, kommunalförbund och ungdomsorganisationer samt andra samfund, vilka utför ungdomsarbete och som huvudsakligen är avsedda för ungdoms- och lägerskolverksamhet.

Landskapsregeringen fastställer de grunder enligt vilka de i 1 mom. nämnda anläggningarna godkänns som landskapsomfattande kursgårdar för ungdom.

21 §. (1994/26) Landskapsregeringen kan, inom ramen för i landskapsbudgeten upptagna anslag, bevilja landskapsunderstöd för anläggningskostnader som uppstår då i 20 § avsedda anläggningar uppförs, anskaffas, förbättras eller utrustas.

22 §. Understöd kan beviljas för kostnader för avlönande av den personal som är anställd vid kursgårdarna samt för andra kostnader som föranleds av att dessa används av ungdomar.

Med understöd för i 1 mom. nämnda utgifter kan tackas högst 75 procent av de godtagbara driftskostnaderna.

23 §. Landskapsregeringen ger närmare anvisningar om de utgifter som skall anses vara i detta kapitel avsedda godtagbara anläggnings- och driftskostnader.

7 kap. Projektunderstöd

24 §. Landskapsregeringen kan bevilja projektunderstöd för ungdomsforskning och internationellt ungdomssamarbete samt för andra ändamål som främjar ungdomsverksamheten i landskapet och som inte nämnts i 3-6 kap.

25 §. Ansökan om i 24 § avsett understöd samt utbetalning och redogörelse för användningen av beviljat understöd skall ske vid tidpunkt och på sätt som landskapsregeringen bestämmer.

8 kap. Särskilda bestämmelser

26 §. (1993/93) På sammanslutning i vilken bestämmanderätten innehas av kommun eller kommunalförbund tillämpas bestämmelserna om kommunalförbund i landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

27 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan vid behov utfärdas genom landskapsförordning.

28 §. Den som då denna lag träder i kraft utför de uppgifter som i 8 § avsedd tjänstemän skall handha, anses utan hinder av de kompetenskrav som är föreskrivna i denna lag kompetent för sysslan och kostnaderna för hans avlöning kan berättiga till landskapsandel.

29 §. Utan hinder av vad som stadgas ovan kan kommun beviljas landskapsunderstöd för ungdomslokaler som uppförts, förbättrats och tagits i bruk år 1977 eller därefter och för vilka ett hyresvärde fastställts med stöd av 6 § landskapslagen om kommunalt ungdomsarbete.

Landskapsunderstöd för hyresvärde utges räknat från ingången av år 1988 enligt 6 § 2 punkten i den i 1 mom. nämnda lagen. Understöd kan betalas till kommun under de 7 år som följer på det år då utrymna togs i bruk.

Understödssystemet tillämpas även i fråga om ungdomslokaler för vilka [landskapsstyrelsen] har godkänt planeringshandlingarna och vilka börjat byggas före utgången av år 1987.

Ikraftträdandebestämmelse (1987:86):

Denna lag träder i kraft den 1 februari 1988.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1973:20) den 27 april 1973 om kommunalt ungdomsarbete.

Utan hinder av vad som stadgas ovan skall landskapsandel till kommunerna för år 1987 beviljas enligt landskapsandelsskalan i 9 § denna lag.

O 37 Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Med idrottsverksamhet avses i denna lag all idrott och motion som utövas under fritiden.

2 §. Det ankommer i första hand på landskapet och kommunerna att skapa allmänna förutsättningar för idrottsverksamheten. För ordnandet av idrottsverksamheten svarar i huvudsak de i denna lag avsedda idrottsorganisationerna.

3 §. I syfte att lika för alla skapa allmänna förutsättningar för idrott och motion samt erbjuda grundläggande möjligheter till utövande av sådan verksamhet beviljas, i enlighet med vad i denna lag stadgas, av landskapets medel landskapsandel och -understöd samt lån.

4 §. Den allmänna tillsynen över den med landskapets medel understödda idrottsverksamheten ankommer på landskapsregeringen.

2 mom. upphävt (1998/100).

2 kap. Kommunal idrottsförvaltning

5 §. (2007/110) Frågor rörande idrottsverksamheten i kommunen liksom de särskilda uppgifter som ankommer på idrottsnämnden enligt denna lag handhas av

en idrottsnämnd, en annan nämnd eller av kommunstyrelsen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

6 §. Upphävd (2007/110).

7 §. Idrottsnämnden har till uppgift

1) att hålla sig underrättad om den idrottsverksamhet som bedrivs i kommunen samt ta initiativ och göra framställningar beträffande verksamheten;

2) att besluta om fördelningen av de anslag, som i kommunens budget har reserverats för stödjande av idrottsföreningars verksamhet, om denna uppgift har tilldelats nämnden i dess instruktion;

3) att vid behov uppgöra förslag till en plan för utvecklande och stödjande av idrott och motion i kommunen;

4) att avge utlåtanden och göra utredningar i frågor som hör till nämndens verksamhetsområde; samt

5) att utföra andra till nämndens verksamhetsområde hörande uppgifter.

3 kap. Landskapsandelar som beviljas kommunerna

8 §. (1993/95) Kommunerna beviljas landskapsandel för idrottsverksamheten enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

9-10 §§. Upphävda (1993/95).

4 kap. Understöd och lån för idrottsanläggningar

11 §. (1993/95) Kommuner, sammanslutningar eller stiftelser kan enligt landskapsregeringens prövning beviljas landskapsunderstöd och lån mot låg ränta för anläggningsprojekt som avser idrottsanläggningar med tillhörande fritidsutrymmen. Lån kan beviljas aningen särskilt för sig eller utöver understöd.

Landskapsunderstöd skall sökas hos landskapsregeringen senast vid den tidpunkt som landskapsregeringen fastställer. Till ansökan skall fogas av landskapsregeringen föreskriven utredning.

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som stadgas i 24-27, 32-34 och 37 §§ landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten. Med avvikelse från 25 § i nämnda lag fastställer landskapsregeringen till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas.

12 §. Förutsättning för erhållande av understöd eller lån är att idrottsanläggningen är ändamålsenlig och anpassad till regionala och lokala planer beträffande idrottsanläggningar samt uppfyller av landskapsregeringen fastställda villkor.

13-14 §§. Upphävda (1993/95).

15 §. Upphävd (1998/100).

16 §. Landskapsregeringen ger vid behov närmare anvisningar om vad som kan anses vara godtagbara anläggningskostnader för idrottsanläggningar samt om i detta kapitel avsedda understöd och lån.

5 kap. Landskapsunderstöd till särskilda idrottsorganisationer och -föreningar

17 §. (1998/100) Landskapsregeringen kan besluta att landskapsunderstödet till idrottsorganisationer och -föreningar skall fördelas och utbetalas av den registrerade föreningen Ålands idrottsförbund rf, som är en samarbetsorganisation för den åländska idrotts- och motionsrörelsen. Landskapsregeringen skall samtidigt besluta om allmänna villkor för fördelningen och utbetalningen av understöden.

När idrottsförbundet handlägger ett ärende som består i fördelning eller utbetalning av landskapsunderstöd skall förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttas. Beträffande offentligheten av idrottsförbundets handlingar i dessa ärenden gäller vad som föreskrivs i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet. De beslut som idrottsförbundet fattar och som gäller landskapsunderstöd till en idrottsorganisation eller -förening skall delges organisationen eller föreningen genom bevislig delgivning eller genom att iakta ett annat delgivningsförfarande enligt förvaltningslagen för landskapet Åland. (2008/26)

Överförandet av befogenheter till Ålands idrottsförbund rf enligt 1 mom. skall ske genom landskapsförordning.

18 §. 1 mom. upphävt (1998/100).

För ny organisations eller förenings verksamhet beviljas inte understöd utan särskilt skäl innan organisationen eller föreningen varit verksam under minst ett år.

19 §. I 17 § avsedd organisation eller förening kan årligen beviljas landskapsunderstöd på basen av sin budget.

Vid beviljande av landskapsunderstöd skall särskilt beaktas arten och omfattningen av organisationens eller föreningens verksamhet.

20 §. Upphävd (1998/100).

21 §. (1998/100) Landskapsregeringen kan besluta att en organisation eller en förening skall till landskapet återbetala mottaget landskapsunderstöd eller del därav om

a) för mottagandet av landskapsunderstöd eller förskott därav lämnats felaktiga eller vilseledande uppgifter,

b) det i samband med revision eller annars framgår att landskapsunderstöd betalats utan grund eller

c) av landskapsregeringen beslutade villkor för landskapsunderstöd inte följts.

Landskapsregeringen kan avseende belopp, som enligt 1 mom. skall återbetalas, besluta att den berörda organisationen eller föreningen dessutom skall betala en årlig ränta enligt 6 procent från ingången av den månad under vilken ett förskott eller ett slutligt landskapsunderstöd utbetalats.

22 §. Vid beviljande av understöd beaktas såsom i 21 § nämnda godtagbara verksamhetsutgifter organisationens eller föreningens utgifter till deras bruttobelopp,

med undantag av utgifterna för tävlings- och publikationsverksamhet i fråga om vilka endast en eventuell godtagbar förlust beaktas.

Utgifter på grund av affärsverksamhet eller inkomstens förvärvande är inte i 1 mom. avsedda godtagbara verksamhetsutgifter.

23 §. Innan landskapsunderstöd beviljas kan landskapsregeringen till organisation eller förening som föregående år erhållit understöd, erlägga förskott på understödet till högst det belopp som organisationen eller föreningen föregående år har erhållit i landskapsunderstöd.

6 kap. Landskapsunderstöd och -andel för avlönande av idrottssekreterare och instruktör

24 §. I 17 § avsedd organisation eller förening kan beviljas landskapsunderstöd för avlönande av idrottssekreterare eller -instruktör som handhar uppgifter inom idrottsväsendet. Härvid skall bestämmelserna i 5 kap. i tillämpliga delar iakttas.

25 §. Upphävd (1993/95).

26 §. (1993/95) Kompetenskraven för i 24 § avsedd idrottssekreterare eller -instruktör är vid idrottsinstitut avlagd idrottsinstruktörsexamen eller annan lämplig utbildning och god förtrogenhet med idrottsverksamhet.

7 kap. Andra landskapsunderstöd för främjande av idrottsverksamhet

27 §. Landskapsregeringen kan bevilja understöd för gymnastik- och idrottsvetenskapligt planerings- och forskningsarbete samt för andra ändamål som främjar idrottsverksamheten men vilka inte nämnts i 3-6 kap.

8 kap. Särskilda bestämmelser

28 §. (1998/100) Den som är missnöjd med ett beslut som Ålands idrottsförbund rf fattat i ett ärende som gäller fördelning och utbetalning av landskapsunderstöd får söka ändring i beslutet genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvären skall anföras inom 30 dagar från den dag då beslutet delgavs. Till ett beslut som får överklagas skall idrottsförbundet foga en i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996) avsedd besväransvisning.

29 §. (1993/95) På aktiebolag och andra sammanslutningar i vilka kommuner är medlemmar eller delägare och i vilka kommunen eller kommunalförbund har avgörande inflytande tillämpas bestämmelserna om kommunalförbund i landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

30 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan vid behov utfärdas genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelse (1983:42):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

Den som då denna lag träder i kraft utför de uppgifter som i 24 och 25 §§ avsedd idrottssekreterare

eller -instruktör skall handha, anses utan hinder av de kompetenskrav som i denna lag är föreskrivna även i fortsättningen kompetent för sysslan och de av hans avlöning föranledda kostnaderna kan berättiga till landskapsunderstöd eller landskapsandel.

O 38 Landskapsförordning (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund

1 §. Den registrerade föreningen Ålands idrottsförbund rf skall fördela och utbetala de understöd som enligt idrottslagen (1983:42) för landskapet Åland utgör landskapsunderstödet till idrottsorganisationer och -föreningar.

Se O 37, Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1999 och tillämpas första gången på fördelningen och utbetalningen av landskapsunderstödet till idrottsorganisationer och -föreningar för år 1999.

O 39 Landskapslag (1996:53) om Ålands kulturdelegation

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. (2005/29) *Ålands kulturdelegation*

Ålands kulturdelegation är en Ålands landskapsregering underlydande myndighet som tillsätts av landskapsregeringen för att stöda och utveckla åländskt kulturliv.

2 §. *Kulturdelegationens verksamhet*

Ålands kulturdelegation skall i enlighet med av lagtinget fastställd rambudget och därtill hörande motiveringar för landskapets kultursektor samt i enlighet med landskapsregeringens kulturpolitiska riktlinjer och särskilda instruktioner fatta beslut i kulturfrågor. De moment i budgeten för landskapet Åland som avser medel för kulturell verksamhet benämns nedan kulturbudget.

Delegationen skall ta initiativ i kulturfrågor och skall härvid på föredragning av vederbörande tjänsteman och i enlighet med landskapsregeringens instruktioner därom

a) efter förslag av Ålands penningautomatförenings fördelningsråd upprätta förslag till ramar för landskapets kulturbudget,

b) efter förslag av Ålands penningautomatförenings fördelningsråd fördela de i kulturbudgeten upptagna medlen till kulturell verksamhet samt

c) (2005/29) upprätthålla kontakter med kommunernas kulturnämnder och med kulturella organisationer och institutioner.

2 kap. Kulturdelegationens sammansättning

3 §. *Kulturdelegationens ordinarie medlemmar*

Ålands kulturdelegation tillsätts för den tid under vilken landskapsregeringens mandatperiod varar.

Delegationen skall ha minst fem och högst sju medlemmar. Landskapsregeringen utser ordföranden för delegationen bland dess medlemmar. Delegationen väljer inom sig en vice ordförande. Till delegationen kan knytas sakkunniga. (2005/29)

Om en medlem av delegationen avlider eller befrias från sitt uppdrag innan tiden för uppdraget är ute skall landskapsregeringen tillsätta en ny medlem.

4 §. *Ersättare för kulturdelegationens ordinarie medlemmar*

För Ålands kulturdelegations medlemmar utser landskapsregeringen ersättare på samma grunder som vid tillsättande av delegationens ordinarie medlemmar. Bestämmelser om delegationens medlemmar gäller i tillämpliga delar även ersättarna.

3 kap. Kulturdelegationens arbetsordning

5 §. *Sammankallande*

Ålands kulturdelegation sammankallas av ordföranden eller vid förfall för denne av delegationens vice ordförande. Kallelsen bör vara skriftlig och skall om möjligt ange de ärenden som skall handläggas vid sammanträdet.

6 §. *Beslutförhet*

Ålands kulturdelegation är beslutför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av medlemmarna är närvarande. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst.

Delegationens beslut skall delges landskapsregeringen. Delegationens verksamhetsberättelse skall årligen före utgången av mars månad delges landskapsregeringen.

7 §. *Budget*

Ålands kulturdelegation får varje år för sin verksamhet ett ramanslag ur landskapets budget och kan på anhållan beviljas tilläggsanslag.

8 §. *Ersättning*

Landskapsregeringen skall fastställa grunderna för ersättning till Ålands kulturdelegations ordförande, vice ordförande, medlemmar och sakkunniga.

4 kap. Särskilda bestämmelser

9 §. *Besvär*

Ett beslut som Ålands kulturdelegation fattat med stöd av denna lag kan avseende lagligheten överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

10 §. *Reglemente*

Närmare bestämmelser om Ålands kulturdelegations verksamhet kan av landskapsregeringen utfärdas genom reglemente.

11 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Åtgärder denna lag förutsätter får vidtas innan den trätt i kraft.

Medlemmarna i kulturrådet, som tillsatts enligt de bestämmelser som gällde före denna lag träder i kraft, kvarstår i sina uppdrag för en tid som motsvarar mandatperioden för den vid lagens ikraftträdande verkan-

O 39 LL (1996:53) om Ålands kulturdelegation

de [landskapsstyrelsen]. Efter det att denna lag trätt i kraft benämns kulturet Ålands kulturdelegation och verkar i tillämpliga delar enligt lagens bestämmelser. De bestämmelser om tillsättande av Ålands kulturdelegation, vilka finns i denna lag, tillämpas första gången efter det att ny [landskapsstyrelse] tillträder efter ikraftträdandet av denna lag.

Ikraftträdelsebestämmelse (2005/29):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

Den kulturdelegation som har tillsatts innan denna lag har trätt i kraft fortsätter sin verksamhet enligt de tidigare gällande bestämmelserna till dess att en ny kulturdelegation tillsätts enligt denna lag.

Internationella fördrag

Internationella fördrag

När Finland sluter ett internationellt avtal (fördrag) som innehåller en bestämmelse vilken står i strid med SjL eller vilken faller inom landskapets behörighet, fordras lagtingets medverkan för att bestämmelsen skall bli gällande på Åland. (Se SjL 59 §). Nedan förtecknas gällande internationella avtal som sedan

1.1.1952 bringats i kraft med landstingets/lagtingets medverkan. Avtalstexten ingår i det nummer av Finlands författningssamlings fördragsserie som anges i förteckningens sista kolumn.

Fördragslistan är uppdaterad t.o.m. ÅFS 2012:12.

Bilaterala avtal rörande beskattning

Stat	Avtalets syfte	Bifall	Fördragsserie
Amerikas förenta stater	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	19.12.1990 (ÅFS 1991:7)	2/1991
	Ändring av avtalet.	25.9.2006 (ÅFS 2008:113)	3/2008
Argentina	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	11.12.1995 (ÅFS 1996:78)	85/1996
Andorra	Upplysningar i fråga om skatteärenden.	26.4.2010 (ÅFS 2011:62)	16/2011
Anguilla	Upplysningar i fråga om skatteärenden.	22.3.2010 (ÅFS 2011:60)	42/2011
Antigua och Barbuda	Upplysningar i fråga om skatteärenden.	29.9.2010 (ÅFS 2011:64)	61/2011
Armenien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	5.12.2007 (ÅFS 2008:119)	120/2007
Australien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	29.11.1985 (ÅFS 1986:28)	26/1986
	Ändring av avtalet.	25.9.2000 (ÅFS 2000:70)	51/2000
	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	5.12.2007 (ÅFS 2008:120)	91/2007
Azerbaidzhan	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	25.9.2006 (ÅFS 2007:44)	94/2006
Bahamas	Vissa avtal om upplysningar i fråga om skatteärenden.	2.6.2010 (ÅFS 2010:69)	87/2009
Barbados	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst.	15.1.1992 (ÅFS 1992:48)	79/1992
Belgien	Undvika dubbelbeskattning och förhindrande av kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	30.11.1978 (ÅFS 1978:69)	66/1978
	Ändring av avtalet.	15.1.1992 (ÅFS 1997:61)	54/1997
Bermuda	Vissa avtal om inkomstbeskattning.	30.11.2009 (ÅFS 2011:61)	87/2009

Brasilien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt.	17.12.1997 (ÅFS 1998:12)	92/1997
Brittiska Jungfruöarna	Avtal om inkomstbeskattning.	30.11.2009 (ÅFS 2011:56)	59/2011
Bulgarien	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst.	29.11.1985 (ÅFS 1986:22)	11/1986
Caymanöarna	Vissa avtal om inkomstbeskattning.	30.11.2009 (ÅFS 2011:62)	34/2010
Egypten	Undvika dubbelbeskattning av inkomst och förhindra kringgående av inkomstskatt. (Avtalet slöts ursprungligen med Förenade Arabrepubliken.)	20.11.1965	12/1966
Estland	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	8.12.1993 (ÅFS 1994:19)	96/1993
Filippinerna	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	29.1.1981 (ÅFS 1981:65)	60/1981
Frankrike	Undvika dubbelbeskattning och kringgående av skatt på arv.	26.3.1959	26/1959
	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet samt kringgående av skatt.	15.3.1971	8/1972
Förenade Arabemiraten	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt.	17.12.1997 (ÅFS 1998:11)	90/1997
Georgien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	4.6.2008 (ÅFS 2008:123)	76/2008
Gibraltar	Upplysningar i fråga om skatteärenden.	20.1.2010 (ÅFS 2010:66)	49/2010
Grekland	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	29.1.1981 (ÅFS 1981:66)	58/1981
Guernsey	Vissa avtal om inkomstbeskattning.	30.3.2009 (ÅFS 2009:49)	21/2009
Indien	Undvika dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet.	1.10.1984 (ÅFS 1984:68)	59/1984
	Ändring av avtalet.	17.12.1999 (ÅFS 1999:68)	106/1999
	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	22.3.2010 (ÅFS 2010:68)	58/2010
Indonesien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	14.11.1988 (ÅFS 1989:7)	4/1989
Irland	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och på realisationsvinst.	8.12.1993 (ÅFS 1994:15)	88/1993
Isle of Man	Vissa avtal om inkomstbeskattning.	30.4.2008 (ÅFS 2008:122)	74/2008
Israel	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet samt kringgående av skatt.	25.9.1998 (ÅFS 1998:117)	90/1998
Italien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	24.1.1983 (ÅFS 1983:54)	55/1983
	Skattelättnader för kulturinstitut.	28.4.1972 (ÅFS 1974:80)	33/1974
Japan	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst och kringgående av skatt.	20.11.1972 (ÅFS 1972:68)	43/1972
	Ändring av artikel 2 och 23.	15.1.1992 (ÅFS 1992:14)	111/1991
Jersey	Vissa avtal om inkomstbeskattning.	30.3.2009 (ÅFS 2010:60)	77/2009
Jugoslavien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	2.10.1987 (ÅFS 1988:11)	60/1987

Kanada	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	15.1.1992 (ÅFS 1992:49)	81/1992
	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	13.12.2006 (ÅFS 2007:47)	2/2007
Kazakstan	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	11.9.2009 (ÅFS 2010:70)	85/2010
Kina	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	2.10.1987 (ÅFS 1988:12)	62/1987
	Ändring av avtalet.	20.11.1996 (ÅFS 1998:52)	38/1998
	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	29.9.2010 (ÅFS 2011:67)	104/2010
Kirgizistan	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst.	28.11.2003 (ÅFS 2005:43)	14/2004
Korea	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	26.11.1980 (ÅFS 1982:3)	75/1981
Lettland	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	8.12.1993 (ÅFS 1994:17)	92/1993
Litauen	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	8.12.1993 (ÅFS 1994:18)	94/1993
Luxemburg	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	24.1.1983 (ÅFS 1983:11)	18/1983
	Ändring av artikel 23.	15.1.1992 (ÅFS 1992:43)	60/1992
Makedonien	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst.	24.9.2001 (ÅFS 2003:8)	23/2002
Malaysia	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	29.11.1985 (ÅFS 1986:21)	16/1986
Malta	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	14.5.1976 (ÅFS 1976:59)	69/1976
	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst.	24.9.2001 (ÅFS 2002:33)	82/2001
Marocko	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	18.9.1980 (ÅFS 1980:23)	8/1980
	Ändring.	17.9.2003 (ÅFS 2007:39)	
Mexico	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatt på inkomst.	17.12.1997 (ÅFS 1998:80)	65/1998
Moldavien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatt på inkomst.	26.9.2008 (ÅFS 2009:46)	92/2008
Monaco	Upplýsningar i fråga om skatteärenden.	29.9.2010 (ÅFS 2011:66)	114/2010
Nederländerna	Undvika dubbelbeskattning och fastställa stadganden angående ömsesidig administrativ handräckning vid beskattning av avliden persons kvarlåtenskap.	1.12.1954	48/1955
	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatt på inkomst och förmögenhet.	17.12.1997 (ÅFS 1998:10)	84/1997
Nederländerna, avseende Aruba	Vissa avtal om inkomstbeskattning.	14.12.2009 (ÅFS 2011:59)	65/2011
Nederländerna, avseende Nederländska antillerna	Vissa avtal om inkomstbeskattning.	14.12.2009 (ÅFS 2011:58)	63/2011
Nya Zeeland	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	14.12.1983 (ÅFS 1984:60)	49/1984
	Ändring.	2.10.1987 (ÅFS 1988:38)	16/1988

Pakistan	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	11.12.1995 (ÅFS 1996:44)	15/1996
Polen	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	30.11.1978 (ÅFS 1979:24)	26/1979
	Ändring av avtalet.	27.3.1995 (ÅFS 1996:25)	13/1995
	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	30.11.2009 (ÅFS 2010:63)	21/2010
Rumänien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	30.11.1978 (ÅFS 1978:68)	68/1978
	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst	8.12.1999 (ÅFS 2000:20)	7/2000
Ryssland	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst. (Avtalet slöts ursprungligen med Sovjetunionen.)	7.12.1987 (ÅFS 1988:59)	28/1988
	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och protokoll om ändring av avtalet.	27.9.2000 (ÅFS 2003:6)	110/2002
Saint Kitt och Nevis	Upplysningar i fråga om skatteärenden.	2.6.2010 (ÅFS 2011:104)	97/2011
Saint Lucia	Upplysningar i fråga om skatteärenden.	29.9.2010 (ÅFS 2011:65)	56/2011
Saint Vincent och Grenadinerna	Upplysningar i fråga om skatteärenden.	2.7.2010 (ÅFS 2011:63)	54/2011
San Marino	Avtal om upplysningar i fråga om skatteärenden.	22.3.2010 (ÅFS 2010:67)	60/2010
Schweiz	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på kvarlåtenskap.	28.3.1957	9/1957
	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	8.12.1993 (ÅFS 1994:16)	90/1993
	Ändring.	20.9.2006 (ÅFS 2007:43)	92/2006
	Ändring.	14.12.2009 (ÅFS 2011:57)	122/2010
Singapore	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	18.1.1982 (ÅFS 1982:42)	48/1982
	Ändring av avtalet.	17.1.2003 (ÅFS 2003:9)	115/2002
	Ändring av avtalet.	20.1.2010 (ÅFS 2010:65)	41/2010
Slovakien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	8.12.1999 (ÅFS 2000:57)	28/2000
Slovenien	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst.	28.11.2003 (ÅFS 2005:44)	70/2004
Spanien	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet.	20.3.1968	67/1968
	Ändring av artikel 19.	21.12.1970	39/1974
	Ändring av artikel 23.	22.5.1974 (ÅFS 1974:81)	14/1974
	Ändring av vissa artiklar.	15.1.1992 (ÅFS 1992:13)	109/1991
Sri Lanka	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	14.12.1983 (ÅFS 1984:27)	20/1984

Storbritannien och Nordirland	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet samt kringgående av skatt.	20.11.1969	2/1970
	Ändring av artiklarna 11 och 25.	10.4.1974 (ÅFS 1974:79)	31/1974
	Ändring av artiklarna I, 2 p. 1 och II.	29.1.1981 (ÅFS 1981:40)	26/1981
	Ändring av vissa artiklar.	22.12.1986 (ÅFS 1987:12)	8/1987
	Ändring av vissa artiklar.	15.1.1992 (ÅFS 1992:15)	2/1992
	Ändring av vissa artiklar.	4.12.1996 (ÅFS 1997:69)	63/1997
Sydafrika	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	11.12.1995 (ÅFS 1996:14)	78/1995
Tanzania	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	30.11.1978 (ÅFS 1978:67)	70/1978
Thailand	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	20.1.1986 (ÅFS 1986:29)	28/1986
Tjeckien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	11.12.1995 (ÅFS 1996:15)	80/1995
Turkiet	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst	2.10.1987 (ÅFS 1989:3)	61/1988
Turks- och Caicosöarna	Upplýsingar i fråga om skatteärenden.	22.3.2010 (ÅFS 2011:61)	44/2011
Tyskland	Den skattemässiga behandlingen av vägtrafikfordon i internationell trafik.	3.9.1979 (ÅFS 1980:7)	4/1980
	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet samt beträffande vissa andra skatter.	26.11.1980 (ÅFS 1980:22)	18/1982
Ukraina	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	11.12.1995 (ÅFS 1996:16)	82/1995
Ungern	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	29.1.1981 (ÅFS 1981:56)	51/1981
Uzbekistan	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	14.12.1998 (ÅFS 1999:12)	9/1999
Vanatu	Upplýsingar i fråga om skatteärenden.	17.12.2010 (ÅFS 2011:69)	20/2011
Vietnam	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	17.9.2003 (ÅFS 2004:32)	112/2002
Vitryssland	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	31.3.2008 (ÅFS 2008:121)	84/2008
Zambia	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	18.1.1982 (ÅFS 1985:24)	28/1985
Österrike	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatter beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	21.12.2000 (ÅFS 2001:22)	18/2001

Bilaterala avtal rörande vägtrafik och sjöfart

Stat	Avtalets syfte	Bifall	Fördragsserie
Albanien	Reglering av internationell godstransport på landsväg.	1.10.1984 (ÅFS 1984:66)	56/1984
Belgien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	23.12.1968	10/1969
Bulgarien	Reglering av internationella landsvägstransporter.	12.11.1970	59/1970
Frankrike	Reglering av internationell landsvägstrafik.	18.12.1967	23/1968
Grekland	Reglering av internationell landsvägstrafik.	22.5.1978 (ÅFS 1979:7)	15/1979

Irland	Reglering av internationell godstransport på landsväg.	29.3.1982 (ÅFS 1982:40)	46/1982
Jordanien	Reglering av internationell person- och godstransport på landsväg.	18.11.1981 (ÅFS 1983:13)	14/1983
Jugoslavien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	22.5.1978 (ÅFS 1978:61)	57/1978
Kazakstan	Reglering av internationell landsvägstrafik.	31.1.1999 (ÅFS 2005:53)	120/2004
Kina	Sjöfartsavtal.	25.1.1978 (ÅFS 1978:51)	21/1978
Kroatien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	21.4.2004 (ÅFS 2006:117)	17/2005
Litauen	Reglering av internationell landsvägstrafik.	21.4.2004 (ÅFS 2005:41)	87/2004
Luxemburg	Reglering av internationell person- och godstransport på landsväg.	29.3.1982 (ÅFS 1982:27)	29/1982
Marocko	Reglering av internationell landsvägstrafik.	18.11.1981 (ÅFS 1983:12)	12/1983
Moldavien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	21.4.2004 (ÅFS 2005:38)	114/2004
Nederländerna	Reglering av internationella landsvägstransporter.	15.3.1971	48/1971
Polen	Reglering av internationella landsvägstransporter.	16.9.1970	18/1970
Rumänien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	29.8.1968	55/1968
Ryssland	Reglering av internationell biltrafik. (Avtalet slöts ursprungligen med Sovjetunionen.)	2.12.1968	19/1969
	Sjöfartsavtal. (Avtalet slöts ursprungligen med Sovjetunionen.)	20.1.1975 (ÅFS 1975:20)	3/1975
	Reglering av internationell landsvägstrafik.	2.9.1997 (ÅFS 2001:49)	56/2001
Schweiz	Reglering av internationella landsvägstransporter.	29.1.1981 (ÅFS 1981:43)	37/1981
Slovenien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	21.4.2004 (ÅFS 2005:40)	116/2004
Spanien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	8.9.1980 (ÅFS 1980:63)	65/1980
Storbritannien och Nordirland	Reglering av internationell landsvägstrafik.	19.3.1976 (ÅFS 1976:40)	33/1976
Sverige	Reglering av automatspel på passagerarfartyg i reguljär linjetrafik mellan Finland och Sverige.	31.8.1979 (ÅFS 1979:96)	58/1979
	Ändring av avtalet.		44/1997
	Ändring av avtalet.	7.1.2002 (ÅFS 2002:30)	93/2001
Syrien	Reglering av internationell person- och godstrafik på väg.	29.3.1982 (ÅFS 1982:26)	36/1982
Tjeckoslovakien	Reglering av internationella landsvägstransporter.	12.11.1970	61/1970
Turkiet	Reglering av internationell landsvägstrafik.	11.9.1978 (ÅFS 1978:59)	53/1978
Tyskland	Reglering av internationell person- och godstrafik på väg.	29.3.1982 (ÅFS 1982:23)	26/1982
Ukraina	Reglering av internationell landsvägstrafik.	22.9.1997 (ÅFS 2000:60)	43/2000
Ungern	Reglering av internationell landsvägstrafik.	18.12.1967	26/1968
Uzbekistan	Reglering av internationell landsvägstrafik.	21.4.2004 (ÅFS 2005:39)	118/2004
Österrike	Reglering av internationell landsvägstrafik.	31.8.1981 (ÅFS 1981:71)	70/1981

Bilaterala avtal rörande social trygghet m.m.

Stat	Avtalets syfte	Bifall	Fördragsserie
Amerikas förenta stater	Överenskommelse om social trygghet.	15.1.1992 (ÅFS 1992:53)	86/1992
Australien	Överenskommelse om utgivande av sjukvård till personer vid tillfällig vistelse.	31.5.1993 (ÅFS 1993:54)	61/1993
	Överenskommelse om social trygghet.	10.9.2008 (ÅFS 2009:47)	36/2009
Chile	Överenskommelse om social trygghet.	20.1.1999 (ÅFS 2008:111)	98/2007
Estland	Överenskommelse om social trygghet.	28.4.2006 (ÅFS 2009:44)	79/2006
Grekland	Överenskommelse om social trygghet.	28.4.1989 (ÅFS 1991:40)	31/1991
Israel	Överenskommelse om social trygghet.	1.10.1999 (ÅFS 1999:62)	90/1999
Kanada	Överenskommelse om social trygghet.	25.11.1987 (ÅFS 1988:19)	6/1988
	Ändring	20.11.1996 (ÅFS 1997:9)	98/1996
Lettland	Överenskommelse om social trygghet.	27.3.2000 (ÅFS 2000:43)	35/2000
Luxemburg	Överenskommelse om social trygghet.	28.4.1989 (ÅFS 1991:39)	26/1991
Schweiz	Överenskommelse om social trygghet.	19.3.1986 (ÅFS 1986:55)	64/1986
Spanien	Överenskommelse om social trygghet.	17.12.1986 (ÅFS 1987:75)	38/1987
Storbritannien och Nordirland	Överenskommelse om social trygghet.	28.11.1983 (ÅFS 1984:13)	11/1984
Tyskland	Överenskommelse om social trygghet.	18.3.1998 (ÅFS 1998:81)	67/1998
Österrike	Överenskommelse om social trygghet.	17.12.1986 (ÅFS 1987:59)	32/1987

Konventioner mellan flera länder

Konventionens rubrik	Bifall	Fördragsserie
Överenskommelse mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige om person- och godsbefordran på väg .	22.1.1973 (ÅFS 1973:6)	39/1972
Överenskommelse mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige om kommunalt samarbete över nordiska riksgränser.	4.12.1979 (ÅFS 1979:4)	2/1979
Överenskommelse mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige om ändring av samarbetsöverenskommelsen .	16.1.1984 (ÅFS 1986:23)	4/1984
Godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen om ändring av samarbetsöverenskommelsen mellan de nordiska länderna.	10.1.1996 (ÅFS 1996:13)	85/1995 10/1996
Avtalet om den rättsliga ställningen för Nordiska ministerrådets sekretariat och Nordiska rådets presidiesekretariat .	13.1.1988 (ÅFS 1989:72)	69/1989
Miljöskyddskonvention mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige.	19.3.1976 (ÅFS 1976:58)	75/1976
Avtal mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige om samarbete över territorialgränserna i syfte att vid olyckshändelser hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön.	20.1.1992 (ÅFS 1992:19)	21/1992

Avtalet mellan de nordiska länderna för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet .	4.12.1996 (ÅFS 1997:51)	26/1997
Ändring.	17.12.1997 (ÅFS 1998:13)	95/1997
Ändring.	22.4.2009 (ÅFS 2009:50)	127/2008
Avtal med Danmark, Island, Norge och Sverige för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på arv och på gåva .	2.10.1992 (ÅFS 1993:24)	83/1992
Nordiska konventionen om social trygghet .	22.3.2004 (ÅFS 2005:46)	136/2004
Om godkännande av vissa bestämmelser i den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster .	22.9.1995 (ÅFS 1996:68)	69/1996
Överenskommelse mellan de nordiska länderna om gemensam nordisk arbetsmarknad för klasslärare i grundskolan .	16.1.1984 (ÅFS 1984:35)	24/1984
Avtalen mellan de nordiska länderna om gemensam arbetsmarknad för ämneslärare, lärare i praktisk-estetiska ämnen och speciallärare i grundskolan samt för ämneslärare och lärare i praktisk-estetiska ämnen i gymnasiet och yrkesläroanstalterna samt om tillämpningen av avtalen.	13.1.1988 (ÅFS 1989:17)	11/1989
Överenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad .	2.2.1983 (ÅFS 1984:10)	40/1983
Överenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinär .	20.4.1994 (ÅFS 1994:40)	2/1994
Nordiska avtalet om samarbete i fråga om bekämpning av förorening av havet genom olja eller andra skadliga ämnen .	3.12.1997 (ÅFS 1998:88)	72/1998
Överenskommelse mellan de nordiska länderna om tillträde till högre utbildning .	23.5.1997 (ÅFS 1997:49)	23/1997, 52/1997
Ändring.	19.9.2007 (ÅFS 2008:118)	89/2007
Ändring.	20.1.2010 (ÅFS 2010:64)	22/2010
Avtalet mellan de nordiska länderna om nordisk utbildningsgemenskap på gymnasienivå (teoretiska och yrkesinriktade utbildningar).	6.4.2005 (ÅFS 2008:141)	43/2008
Den av Internationella arbetsorganisationen antagna konventionen nr 88 om arbetsförmedlingens organisation .	2.10.1989 (ÅFS 1991:6)	70/1990
Konventionen nr 158 om upsägning av anställningsavtal på arbetsgivarens initiativ som antagits vid Internationella arbetskonferensen.	6.4.1992 (ÅFS 1993:25)	114/1992
Internationella arbetsorganisationen antagna konventionen om betald ledighet för studier .	15.1.1992 (ÅFS 1992:44)	56/1992
Konvention om förhindrande av havsföroreningar genom dumpning från fartyg och luftfartyg .	24.5.1978 (ÅFS 1979:46)	36/1979
Konvention om förhindrande av havsföroreningar genom dumpning av avfall och andra ämnen .	24.5.1978 (ÅFS 1979:47)	34/1979
Godkännande av ändringsprotokoll från år 1997 till protokollet av år 1978 till 1973 års internationella konvention till förhindrande av förorening från fartyg (Marpol 73/78) .	22.12.2004 (ÅFS 2006:114)	51/1983, 33/2005
Reviderade bilagor I, II (Marpol 73/78). Även 2001-års internationella konvention om kontroll av skadliga påväxtförhindrande system på fartyg .	31.3.2010 (ÅFS 2011:103)	71/2010, 73/2010, 93/2010
Konvention om internationell handel med hotade arter av den vilda floran och faunan.	19.3.1976 (ÅFS 1976:62)	45/1976
Konventionen om bistånd i händelse av en kärnenergiolycka eller ett radioaktivt nödläge samt om tillämpningen av konventionen.	7.4.1989 (ÅFS 1991:8)	83/1990
Konvention rörande Förenta Nationernas privilegier och immunitet för Förenta Nationernas fackorgan samt om privilegier och immunitet även för vissa andra internationella organ.	28.7.1958	24/1958
Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser .	20.11.1969	4/1970

Wienkonventionen om konsulära förbindelser .	14.5.1980 (ÅFS 1980:51)	50/1980
Ändring av konventionen angående internationella utställningar .	1.9.1976 (ÅFS 1980:53)	53/1980
Konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar .	29.1.1981 (ÅFS 1984:12)	15/1983
Protokollet till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar avseende tungmetaller .	5.4.2004 (ÅFS 2006:120)	15/1983, 78/2003, 63/2004
Protokollet till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar avseende långlivade organiska föroreningar .	22.12.2003 (ÅFS 2007:40)	15/1983, 68/2003, 26/2004
Överenskommelse om oregelmässig internationell passagerarbefordran med buss (ASOR) .	8.4.1983 (ÅFS 1983:74)	67/1983
Godkännande av vissa bestämmelser i den europeiska överenskommelsen om utgivande av sjukvård till personer vid tillfällig vistelse .	20.1.1986 (ÅFS 1986:53)	58/1986
Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt i tilläggsprotokollen till konventionen.	27.4.1990 (ÅFS 1990:61)	19/1990
Europeiska konventionen om förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning .	3.12.1990 (ÅFS 1991:35)	17/1991
Reviderad Europeiska sociala stadgan .	6.6.2002 (ÅFS 2003:14)	80/2002
Konventionen om barnets rättigheter .	25.3.1991 (ÅFS 1991:78)	60/1991
Europeiska stadgan om lokal självstyrelse .	21.1.1991 (ÅFS 1991:73)	66/1991
Konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter .	25.9.1991 (ÅFS 1992:25)	36/1992
Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och omhändertagande av riskavfall .	25.9.1991 (ÅFS 1992:28)	45/1992
Bestämmelser i protokollet om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt och om tillämpningen av protokollet.	11.4.1994 (ÅFS 1995:9)	93/1994
Godkännande av förordningen om ikraftträdande av den reviderade europeiska konventionen om skydd för det arkeologiska arvet .	6.6.1995 (ÅFS 1995:97)	26/1995
Godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen och i dess bilageavtal.	2.1.1995 (ÅFS 1996:24)	5/1995
Ikraftträdande av 1990 års internationella konvention om beredskap för, insatser vid och samarbete vid förorening genom olja .	18.9.1995 (ÅFS 1996:26)	32/1995
Godkännande av vissa bestämmelser i Förenta Nationernas havsrättskonvention och i avtalet om genomförande av del XI i den.	3.6.1996 (ÅFS 1996:60)	50/1996
Godkännande av avtalet om genomförande av bestämmelser i Förenta Nationernas havsrättskonvention om bevarande och förvaltning av gränsöverskridande och långvandrande fiskbestånd.	2.5.2001 (ÅFS 2004:33)	80/2003
Provisorisk tillämpning av protokollet om Österrikes, Finlands och Sveriges anslutning till avtalet om partnerskap och samarbete mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och Ryssland.	17.12.1997 (ÅFS 1998:9)	81/1997
Ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter .	7.1.1998 (ÅFS 1998:14)	2/1998
Europaavtalet med Estland.	19.1.1996 (ÅFS 1998:34)	14/1998
Europaavtalet med Lettland.	19.1.1996 (ÅFS 1998:35)	16/1998
Europaavtalet med Litauen.	19.1.1996 (ÅFS 1998:36)	18/1998
Provisorisk tillämpning av protokollet om Österrikes, Finlands och Sveriges anslutning till avtalet om partnerskap och samarbete mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och Ukraina.	17.12.1997 (ÅFS 1998:37)	24/1998

Europa-Medelhavsavtalet om upprättade av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Tunisiska republiken, å andra sidan.	20.9.1996 (ÅFS 1998:51)	26/1998
Europeiska energistadgefördraget.	23.5.1997 (ÅFS 1998:53)	36/1998
Konventionen om upprättandet av en europaisk polisbyrå.	19.1.1998 (ÅFS 1998:104)	79/1998
Europaavtalet med Slovenien.	20.1.1997 (ÅFS 1999:11)	5/1999
Amsterdamfördraget.	1.7.1998 (ÅFS 1999:34)	55/1999
Europeiska överenskommelsen om arbetsförhållanden för fordonsbesättningar vid internationella vägtransporter.	7.12.1998 (ÅFS 1999:57)	66/1999
Ändringar.	29.9.2010 (ÅFS 2011:105)	64/2010, 118/2010
Konventionen om förbud mot och förhindrande av olovlig import mm avseende kulturegendom mm.	26.4.1999 (ÅFS 1999:63)	92/1999, 94/1999
1992 års konvention om skydd av Östersjöområdets marina miljö.	19.4.2000 (ÅFS 2000:21)	2/2000, 58/2000
Ändringar i bilaga IV.	27.9.2000 (ÅFS 2001:50)	31/2000, 22/2001
Ändringar i bilaga IV.	31.5.2004 (ÅFS 2005:48)	88/2004
Ändringar i bilaga III.	21.1.2009 (ÅFS 2009:48)	98/2008, 14/2009
Avtalet om skydd för afro-eurasiska flyttande vattenfåglar.	1.10.1999 (ÅFS 2000:35)	9/2000
Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan och Konungariket Marocko, å andra sidan.	22.9.1997 (ÅFS 2000:58)	39/2000
Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan och staten Israel, å andra sidan.	20.1.1997 (ÅFS 2000:59)	41/2000
Avtalet om ekonomisk samverkan, politisk samordning och samarbete mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan och Mexikos förenta stater, å andra sidan.	19.4.2001 (ÅFS 2001:20)	64/2000, 65/2000
Överenskommelsen om fastställande av enhetliga tekniska föreskrifter för hjulförsedda fordon och utrustning och delar som kan monteras eller användas på hjulförsedda fordon.	17.9.2001 (ÅFS 2002:29)	54/2001, 74/2001
Överenskommelsen om antagande av enhetliga villkor för periodisk besiktning av hjulförsedda fordon samt ömsesidigt erkännande av sådana besiktningar.		35/2001, 72/2001
Ändringar av artikel 12.	21.1.2005 (ÅFS 2006:119)	158-159/2004, 29/2005
1) Ändring av överenskommelsen om antagande av enhetliga villkor för periodisk besiktning av hjulförsedda fordon samt om ömsesidigt erkännande av sådana besiktningar samt 2) ändringar av normen 1 som bifogats överenskommelsen.	28.3.2007 (ÅFS 2008:116)	19/2007, 57/2007
Bestämmelser i protokollet och avtalet om Finlands anslutning till Schengenavtalen om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna och i samarbetsavtalet med Island och Norge om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna samt med förslag till lagar som hör samman med dem.	25.9.1998 (ÅFS 2002:31)	86/2001
Europarådets konvention om utlänningsars delaktighet i samhällslivet på lokal nivå.	27.9.2000 (ÅFS 2002:32)	27/2001

Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemmar, å ena sidan, och Hashemitiska konungariket Jordanien, å andra sidan.	22.3.1999 (ÅFS 2003:5)	36/2002
Ändringar i europeiska överenskommelse som utgör tillägg till konventionen om vägtrafik .	17.9.2001 (ÅFS 2002:28)	34/2001, 73/2001
Bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i ändringarna av konventionen om vägtrafik, konventionen om vägmärken och signaler och den europeiska överenskommelsen som utgör tillägg till konventionen om vägtrafik .	23.9.2005 (ÅFS 2006:113)	17/2006, 19/2006, 21/2006, 22-23/2006, (30/1986,31/1986, 32/1986,33/1986, 34/1986, 34/2001, 73/2001)
Avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiziska edsförbundet, å andra sidan, om fri rörlighet för personer .	24.9.2001 (ÅFS 2003:13)	38/2002
Nicefördraget .	25.1.2002 (ÅFS 2003:29)	19/2003
Konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen .	19.1.2001 (ÅFS 2004:30)	84/2002
Avtal om handel, utveckling och samarbete mellan EG och dess medlemsstater, å ena sidan, och Sydafrika, å andra sidan.	15.4.2002 (ÅFS 2004:31)	68/2004
Konventionen om erkännande av bevis för högre utbildning i Europaregionen .	5.5.2003 (ÅFS 2004:34)	10/2004
Stabiliserings- och associeringsavtal mellan EG och dess medlemsstater, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan.	17.12.2003 (ÅFS 2004:35)	28/2004
Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemmar, å ena sidan, och Arabrepubliken Egypten, å andra sidan.	17.9.2003 (ÅFS 2005:42)	92/2004
Fördraget om Tjeckiens, Estlands, Cyprens, Lettlands, Litauens, Ungerns, Maltas, Polens, Sloveniens och Slovakiens anslutning till EU .	17.12.2003 (ÅFS 2005:45)	42/2004
Konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor .	5.4.2004 (ÅFS 2005:47)	122/2004
Protokollet om register över utsläpp och överföringar av föroreningar .	21.1.2009 (ÅFS 2009:61)	58/2009
Cartagenaprotokollet om biosäkerhet till konventionen om biologisk mångfald.	24.9.2004 (ÅFS 2005:49)	130/2004
Konventionen med stadga om Europaskolorna .	24.6.2005 (ÅFS 2005:50)	106/2004
Upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen, å ena sidan, och Chile, å andra sidan.	17.12.2003 (ÅFS 2006:115)	31/2005
Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen, å ena sidan, och demokratiska folkrepubliken Algeriet, å andra sidan.	14.4.2004 (ÅFS 2006:116)	12/2006
Världshälsoorganisationens (WHO) ramkonvention om tobakskontroll .	13.12.2004 (ÅFS 2006:118)	27/2005
Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen, å ena sidan, och republiken Libanon, å andra sidan.	14.4.2004 (ÅFS 2006:121)	62/2006
Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar .	31.5.2004 (ÅFS 2006:122)	34/2004,101/2004
Kyotoprotokollet till FN:s ramkonvention om klimatförändring .	9.12.2002 (ÅFS 2007:38)	61/1994, 82/1998, 4/2003, 13/2005
Protokollet om vatten och hälsa till 1992 års konvention om skydd och användning av gränsöverskridande vattendrag och internationella sjöar .	10.11.2004 (ÅFS 2007:41)	83/2005
Fördraget om Bulgariens och Rumäniens anslutning till EU .	20.3.2006 (ÅFS 2007:42)	115/2006

Världspostkonventionen.	11.4.2011 (ÅFS 2011:107)	69/2011
Internationella konventionen mot dopning .	13.12.2006 (ÅFS 2007:46)	4/2007
Avtalet om sjötransport mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Folkrepubliken Kinas regering, å andra sidan.	10.4.2006 (ÅFS 2008:112)	39/2008
Världshälsoorganisationens (WHO) internationella hälsoreglemente från 2005.	3.1.2007 (ÅFS 2008:114)	51/2007
Prümfördraget ; fördrag om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism, gränsöverkridande brottslighet och olaglig migration.	14.3.2007 (ÅFS 2008:115)	54/2007
Bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturella uttryck .	25.4.2007 (ÅFS 2008:117)	17/2007, 49/2007
Stabiliserings- och associeringsavtalet mellan EG och dess medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan.	17.12.2003 (ÅFS 2009:42)	5/2005
Europeiska landskapskonventionen.	23.9.2005 (ÅFS 2009:43)	14/2006
Stabiliserings- och associeringsavtalet mellan EG och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Albanien, å andra sidan.	19.9.2007 (ÅFS 2009:45)	17/2009
Lissabonfördraget.	25.11.2009 (ÅFS 2009:63)	67/2009
Protokollet om strategiska miljöbedömningar till konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang.	21.1.2005 (ÅFS 2010:58)	69/2010
Stabiliserings- och associeringsavtal mellan EG och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Montenegro, å andra sidan.	21.1.2009 (ÅFS 2010:59)	37/2010
Partnerskapsavtalet mellan medlemmarna i gruppen av stater i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet, å ena sidan, och EG och dess medlemsstater, å andra sidan.	24.9.2001 (ÅFS 2011:54)	69/2005
Konventionen angående skydd av de mänskliga rättigheterna och människans värdighet med avseende på tillämpningen av biologi och medicin och de därtill fogade tilläggsprotokollen om förbud mot kloning av människor och om transplantation av organ och vävnader av mänskligt ursprung .	15.4.2009 (ÅFS 2011:55)	24/2010
Stadgan för Internationella byrån för förnybar energi (IRENA) .	17.12.2010 (ÅFS 2011:68)	26/2011
Vissa bestämmelser i konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden .	26.1.2011 (ÅFS 2011:70)	21/1995
Protokollet om ändring i konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden .	26.1.2011 (ÅFS 2011:71)	40/2011
Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp .	16.3.2011 (ÅFS 2011:106)	88/2011

Lagar och avtal som utgjort grund för självstyrelsen

Den första självstyrelselagen

I proposition till riksdagen den 30 januari 1920 föreslog regeringen att Åland skulle erhålla en ”mycket vidsträckt självstyrelse”. Propositionen har följande korta motivering:

”I anledning av att Regeringsformen förutsätter bildandet av större självförvaltningsområden än kommunerna tillsattes den 19 juli 1919 en särskild kommitté, som fick i uppdrag, bland annat, att uppgöra förslag till självstyrelse för länen. Särskilda skäl synas likväl kräva, att denna fråga ordnas skilt för sig beträffande Åland.

Alltifrån den förhistoriska tiden har Finland varit bebott av tvenne invid varandra bosatta folk, talande olika språk, finska och svenska. Den svenskspråkiga befolkningens i landet antal stiger för närvarande till omkring 340.000. Av dessa äro enligt senaste allmänna befolkningsstatistik 19.613 personer bosatta på Åland, som geografiskt, genom skärgården, hör och även sedan urminnes tider i historiskt, administrativt, judiciellt och kyrkligt avseende hört till Finland, medan antalet av dem, som hava finska till modersmål, därstädes stiger till endast 826.

I Regeringsformen, given den 17 juli 1919, är de till den språkliga minoriteten hörandes rätt att hos domstol eller förvaltande myndighet använda sitt modersmål samt att utfå expedition på detta språk, liksom ock att få sina kulturella och ekonomiska behov

tillgodosedda, ja till och med att fullgöra sin värnplikt i truppförband med samma språk som de, fullt tryggad. Icke dess mindre har bland den svenskspråkiga befolkningen på Åland i följd av bedriven agitation yppats oro med avseende å dess framtida öde och strävanden att med främmande krafters bistånd lösgöra sig från Finland, av vars svenskspråkiga befolkning densamma utgör blott en ringa bråkdel.

I anledning av ovananförda omständigheter, ävensom för att utan dröjsmål avlägsna alla även i någon mån berättigade anledningar till missnöje har det befunnits nödigt att, utan att avvakta den allmänna organisationen av självförvaltning av högre grad, uppgöra ett särskilt lagförslag om mycket vidsträckt självstyrelse för Åland. Sålunda skulle ålänningarna tillförsäkras möjlighet att själva ordna sin tillvaro så fritt det överhuvud är möjligt för ett landskap, som icke utgör en egen stat.

Lagförslaget, som med endast några av republikens enhet betingade ändringar är överensstämmande med förenämnda kommittés förslag, ävensom därtill hörande lag angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland, föreläggas härmed Riksdagen i avseende å godkännande så lydande:”

Efter några obetydliga ändringar i lagförslaget antog riksdagen självstyrelselagen och dess verkställighetslag:

Lag om självstyrelse för Åland

Lag om självstyrelse för Åland 6.5.1920 (FFS 124/1920)

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i lantdagsordningen av den 20 juli 1906 föreskriver, stadgas härmed som följer:

I. Allmänna stadganden.

1 §. Landskapet Åland, som omfattar det nuvarande Ålands län, skall tillkomma självstyrelse, såsom i denna lag stadgas.

2 §. Landskapet Ålands befolkning företrädes i ärenden, som höra till dess självstyrelse, av landstinget. Till befolkningen hänföres de, vilka äro mantalsskrivna i någon av landskapets kommuner.

3 §. Landskapsförvaltningen omhänderhaves av en landskapsnämnd, som av landstinget tillsättes. Dess ordförande är lantrådet, som väljes av landstinget.

4 §. Regeringen företrädes i landskapet Åland av landshövdingen, som utnämnes av republikens president. Han omhänderhar ock, jämte statens centrala myndigheter, såsom därom särskilt stadgas, de till republikens allmänna förvaltning hörande åligganden inom landskapet Åland.

II. Lagstiftningen.

5 §. Landstingets medlemmar skola väljas genom omedelbara, proportionella och hemliga val, och skall rösträtten vid dessa val vara allmän och lika för män och kvinnor, vilka fyllt tjuguet år. Närmare bestämmelser angående valen utfärdas genom landskapslag.

6 §. Landstinget sammankommer årligen till lagtima möte. Landshövdingen sammankallar landstinget till ertima möte samt äger, med begivande av republikens president, upplösa landstinget och förordna om verkställande av nya val.

7 §. Landshövdingen eller annan person, som republikens president därtill förordnar, öppnar och avslutar landstinget samt överlämnar till tinget presidentens framställningar och meddelanden.

8 §. Övriga bestämmelser om landstingets organisation och åligganden utfärdas genom landskapslag.

9 §. Republikens lagstiftande organ tillkommer uteslutande rätt till lagstiftning i ärenden angående stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av grundlag ävensom rörande angelägenheter, om vilka beslut enligt regeringsformen icke kan fattas annat än med riksdagens samtycke.

Lag samma vare om antagande av allmän lag eller utfärdande av förordning, då ärendet rör:

1) närmare bestämmelser angående medborgares i Finland rätt att vistas i eget land, att här fritt välja boningsort och att färdas från en ort till en annan; den i regeringsformens 8, 9 och 83 §§ förutsatta lagstiftning; yttrande-, församlings- och föreningsfrihetens utövning; förutsättningarna för och verkställande av husrannsakn; undantag från okränkbarheten av brev-, telegraf- och telefonhemligheten; sådana inskränk-

ningar i finska medborgares allmänna rättigheter, som under krigstid eller uppror samt med avseende å personer i krigstjänst även annars äro nödvändiga; rätt till expropriation av egendom, med undantag av lagstiftning rörande expropriation för landskapet Ålands behov mot full ersättning;

2) flaggan och republikens vapen;

3) republikens förhållande till utländska makter; medborgares i annat land antagande till medborgare i Finland; pass, inflyttning till landet, utlänningsars övervakande samt brottslingars utlämnande;

4) försvarsväsendet;

5) skatter och avgifter, vilka skola i republiken allmännen utgöras, med de i 21 § nämnda undantag;

6) grunderna för undervisningsväsendet;

7) grunderna för kommunal rösträtt;

8) familje-, arvs- och förmynderskapsrätt; handels-, växel- och sjöfart; annan privaträtt, dock icke lagstiftning om idkande av jordbruk, fiske och andra näringar och yrken, med undantag av grunderna för rätt att idka näring och yrke; alkohollagstiftningen; arbetarförsäkrings- och -skyddslagstiftningen; handelsregister; skiftesväsendet; strafflag; rättegångs- och utsokningsväsendet, verkställighet av domar och straff; lösdrivares behandling; allmän benådning;

9) landets allmänna statistik; mantals- och övriga allmänna befolkningslängder; emigration; det allmänna övervakandet av hälsovården samt bekämpande av epidemier och andra smittosamma sjukdomar;

10) statens ämbetsverk och allmänna inrättningsars organisation och verksamhet; ordningen för anställande i samt kompetensvillkoren för befordran till statstjänst även som statstjänstemännens rättigheter och skyldigheter;

11) sjöfarts-, lots- och fyrväsendet; lufttrafiken; järnvägsväsendet; tullar och tullväsendet samt tullens och handelns enhetliga ordnande; varuutbytets frihet; penningväsendet samt sedelutgivningsrätten; mått, mål och vikt; post-, telegraf- och telefonväsendet; vården om statsverkets egendom;

12) område, som är reglerat genom internationella fördrag; samt

13) område, vilket härintills icke av lagstiftningen förutsatts.

10 §. Republikens nuvarande lagar och författningar förbliva gällande i landskapet Åland.

Ny lag, som rör andra än de i 9 § omförmälda ärenden, tillämpas, med det undantag, som i 27 § omförmäles, i landskapet Åland först sedan den blivit av landstinget antagen.

11 §. Innan förordningar av republikens president eller statsrådet med utövning av den i 28 § regeringsformen dem förbehållna rätt utfärdas för landskapet Åland i andra än de i 9 § av denna lag nämnda ärenden eller i ärenden, vilka föranledas av dem eller som annars förbliva under republikens allmänna förvaltning, skall landskapsnämnden beredas tillfälle att i ärendet avgiva utlåtande.

Lag om självstyrelse för Åland

12 §. Landstinget äger i andra ärenden än dem, som i 9 § angivas, antaga landskapslagar att gälla för landskapet Åland.

Landstingets beslut insändas till regeringen av landshövdingen.

Därest republikens president, efter att hava infor- drat högsta domstolens utlåtande, finner att en av landstinget antagen lag berör de i 9 § omnämnda ärenden, eller anser lagen vara stridande mot repu- blikens allmänna intresse, äger han rätt att, inom tre månader från det underrättelse om lagens antagande delgivits honom, förordna att sagda lag skall förfalla. Har republikens president redan därförinnan med av- seende å en landskapslag tillkännagivit, att han icke kommer att begagna sig av ovanangivna befogenhet, träder landskapslagen omedelbart i kraft.

13 §. Landstinget äger rätt att antaga petitionsförslag och motion rörande sådan för landskapet gällande lag, som hänför sig till de i 9 § omnämnda ärenden, att genom regeringens försorg riksdagen föreläggas.

14 §. Landskapsnämnden äger rätt att göra framställ- ningar om utfärdande av administrativa förordningar för landskapet Åland.

III. Förvaltningen.

15 §. Republikens president fattar beslut i ärenden rö- rande landskapet Åland på sätt i 34 § regeringsformen stadgas.

16 §. Landskapsnämndens sammansättning ävensom dess och lantrådets åligganden inom de i denna lag stadgade gränser, så ock de för ledamöter i landskaps- nämnden gällande kompetensvillkor bestämmas ge- nom landskapslag.

17 §. Under republikens allmänna förvaltning kvarstå:

- 1) handhavandet av utrikesärendena;
- 2) justitieförvaltningen;
- 3) förvaltningen av militära angelägenheter;
- 4) förvaltningen i fråga om statens säkerhet;
- 5) statens finansförvaltning;
- 6) förvaltningen av hälsovårdsärenden, såframt denna gäller det allmänna övervakandet av hälso- vården; så ock bekämpandet av epidemier och andra smittosamma sjukdomar, där sådant icke enligt all- män lag eller förordning ankommer å kommunerna;
- 7) förvaltningen av statens kommunikationer samt den förvaltning, som hänför sig till övriga kommu- nikationer med avseende å transitotrafiken och sam- trafiken mellan landskapet Åland och fastlandet; samt
- 8) de administrativa uppgifter, vilka i övrigt föran- ledas av i 9 § nämnda ärenden.

I övriga delar handhaves förvaltningen av självsty- relsemyndigheterna, såvitt den icke enligt lag eller författningar ankommer å republikens president eller statsrådet.

18 §. Genom förordning kunna, med landskapsnäm- ndens begivande, å republikens allmänna förvaltning ankommande uppgifter för viss tid eller tillsvidare tilldelas landskapsförvaltningen, ävensom till land-

skapsförvaltningen hörande uppgifter överföras på republikens allmänna förvaltning.

IV. Lagskipningen.

19 §. Domsrätten i rättegångsmål och -ärenden utövas av statens domstolar.

20 §. Förvaltningsrättsliga besvärsmål avgöras av landshövdingen.

V. Landskapets hushållning.

21 §. Landskapet Åland har rätt att för sina behov an- vända inkomsterna från mantalspenningar, närings- skatter och nöjesskatter, och äger landstinget besluta om dessa skatter. Likaledes äger landstinget, i anslut- ning till statens allmänna inkomstbeskattning, för landskapets behov påbjuda en tilläggsskatt att utgå enligt enahanda grunder samt påföras och uppbäras i samband med den allmänna inkomstskatten, liksom ock att pålägga tillfällig extra beskattning, ävensom bestämma de avgifter, vilka skola erläggas för land- skapsförvaltningen underlydande myndigheters tjäns- teförrättningar och expeditioner så ock för anlitage av landskapets inrättningar.

De i denna paragraf åsyftade beslut träda i kraft utan stadfästelse av republikens president, men böra meddelas landshövdingen till kännedom.

22 §. Landshövdingen äger förbjuda verkställighet av beslut, som rör beskattning, om han finner att beslutet:

- 1) försvårar varuutbytet mellan in- och utlandet el- ler mellan landskapet Åland och fastlandet;
- 2) innefattar oskäliga eller för trafiken skadliga avgifter å anlitaandet av allmänna vägar, farleder el- ler landskapsförvaltningen underlydande inrättningar; eller
- 3) har till följd att beskattningen uppenbarligen för- fördelar enskilda skattdragande eller olika samhälls- klasser.

Har landshövdingen förbjudit verkställande av be- slut, skall beslutet underställas republikens presidents prövning.

23 §. Nyttjanderätten till statens jordegendom i land- skapet Åland övergår till landskapet, dock icke beträff- ande sådan egendom, som förblir anslagen till bostäl- len åt statens tjänstemän, ej heller till den egendom, som nu eller framdeles kommer till användning för statsverkets behov.

Genom L. 18 12 1926 (FFS 314/1926) fogades till 23 § ett andra moment så lydande:

Genom förordning, utfärdad med landskapsnäm- ndens begivande, kan landskapsförvaltningen tillde- las befogenhet att i kolonisationssyfte upplåta mark under äganderätt å sådan del av statens i landskapets vård befintliga jordegendom, som ej blivit till stom- lägenhet undantagen; skolande i fråga om rätt till dylikt jordförvärf samt löseskillingsens bestämmande i tillämpliga delar gälla vad som beträffande statens boställen i sådant syfte är föreskrivet, likväl med iakt- tagande av vad om rätt att innehava fastighet i land-

Lag om självstyrelse för Åland

skapet Åland är i lag särskilt stadgat. Influten löseskilling förvaltas av statsverket, men avkastningen därav tillkommer landskapet såsom vederlag för frångången nyttjanderätt.

24 §. Om upptagande av lån för landskapets gemensamma gagn eller för särskilda dess behov beslutar landstinget. För upptagande av obligationslån ävensom lån i utlandet erfordras samtycke av republikens president.

25 §. Kostnaderna för den förvaltning, som enligt 17 § fortfarande handhaves av statens myndigheter, liksom ock de utgifter, vilka härflyta av rättsvärden, bestridas ur statens medel. Övriga utgifter för landskapets behov bestridas av landskapet självt.

26 §. Framgår det, att beskattningen i landskapet Åland för självförvaltningens ordinarie behov är i förhållande till av landskapet åtnjutna förmåner proportionsvis högre än beskattningen i medeltal för motsvarande ändamål annorstädes i republiken, skall bidrag ur statsmedel åt landskapet utgivas.

Bidragets belopp fastställs för en tid av tre budgetår i sänder genom en delegation, bestående av tvenne ledamöter, förordnade av statsrådet, samt tvenne, utsedda av landstinget. Ordförande i delegationen är landshövdingen.

Har landstinget gjort framställning om beviljande av bidrag till extraordinarie utgifter, fattas beslut jämväl härom av den i föregående moment omförmälda delegation.

Delegationens beslut skola för att bliva gällande stadfästas av republikens president.

VI. Deltagandet i fäderneslandets försvar.

27 §. Landskapet Ålands inbyggare äro skyldiga att biträda vid fäderneslandets försvar genom att, i stället för fullgörande av värnplikt, göra motsvarande tjänst vid lots- och fyrinrättningen såsom därom i lag särskilt stadgas.

Vad här ovan stadgats, gäller dock icke dem, vilka efter fyllda tolv år inflyttat till landskapet Åland från annan ort i Finland, där de skulle hava varit värnpliktiga.

Sådan inbyggare i landskapet, som i första momentet åsyftas, må dock, där han det åstundar, fullgöra värnplikt vid republikens krigsmakt.

VII. De offentliga tjänsterna.

28 §. Landskapsförvaltningen underlydande tjänster och befattningar inrättas och tjänstemän till desamma utnämnas av landskapsnämnden.

29 §. Statsmyndigheternas ämbetsspråk i landskapet Åland är svenska. Angående finsktalande sakägares rätt att i egen sak, som av myndighet handlägges, använda sitt eget språk samt på detta språk utfå expedition, gälle vad i allmän språklag stadgas angående svensktalandes rätt i område med finsk befolkningsmajoritet.

30 §. Skriftväxlingsspråket mellan de till landskapsförvaltningen hörande myndigheter och statsmyndigheterna i landskapet Åland samt republikens regering och centrala myndigheter skall vara svenska.

31 §. I statens tjänst i landskapet Åland må icke anställas någon, som icke styrkt att han fullständigt behärskar svenska språket såväl i tal som skrift.

VIII. Om besvär och åtal för brott i tjänsten.

32 §. Över landskapsnämndens beslut ävensom övriga ämbetsåtgärder må besvär anföras såsom stadgat är rörande besvärns anförande i motsvarande fall över landshövdingens utslag.

Finner landshövdingen, att landskapsförvaltningen underlydande myndighets beslut överskrider myndighetens befogenhet, skall han förbjuda verkställigheten av sådant beslut.

33 §. För brott i tjänsten åtalas lantrådet och ledamot av landskapsnämnden inför Åbo hovrätt.

34 §. Förfar lantrådet eller ledamot i landskapsnämnden vid utövning av sitt ämbete i strid med gällande lagar eller författningar eller underlåter han vad honom i tjänsten åligger, skall landshövdingen anmäla brottet till åtal.

IX. Särskilda bestämmelser.

35 §. Uppkommer meningsskiljaktighet angående landshövdingens, landstingets eller landskapsnämndens befogenheter enligt denna lag, äger högsta domstolen avgöra densamma.

36 §. Stadgandena i denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller må avvikelser från dem göras annorledes än med landstingets bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

Angående landstingets initiativrätt härutinnan gälle vad i 13 § är stadgat.

37 §. Inbyggarnas i landskapet Åland rätt att deltaga i val av president och val till riksdagen undergår icke ändring genom denna lag.

38 §. Denna lag träder i kraft den 7 maj 1920.

Det alla, som vederbör, till efterrättelse länder.

Helsingfors, den 6 maj 1920.

Republikens President
K. J. STÅHLBERG.

Justitieminister *Karl Söderholm.*

Lag angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland

Lag angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland 6.5.1920 (FFS 125/1920)

Sedan lag om självstyrelse för Åland blivit antagen och denna dag stadfäst, varder härmed angående dess bringande i verkställighet, i enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i lantdagsordningen av den 20 juli 1906 föreskriver, stadgat som följer:

1 §. Intill dess, genom av landskapet Ålands landsting antagen landskapslag, valordning stiftats för landskapet Ålands landsting, skola representanter till landstinget utses med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i vallagen av den 20 juli 1906, dock sålunda, att

1) landskapet Åland skall utgöra en valkrets och centralnämnden sammanträda i Mariehamns stad;

2) representanter skola väljas till ett antal av trettio;

3) i röstningen äger deltaga den, som är valberättigad vid val av kommunalfullmäktige och är i någon kommun inom landskapet Åland mantalsskriven den 1 januari 1920;

4) röstning verkställs endast i landskapet Åland;

5) valmansförening kan bildas av minst tio valmän;

6) valen förrättas den 1 november 1920.

2 §. Intill dess genom landskapslag stadgats angående landstingets organisation, skola stadgandena i lantdagsordningen av den 20 juli 1906 med avseende å landstinget i tillämpliga delar iakttagas, dock sålunda, att

1) stadgandena i lantdagsordningens 11, 12, 13, 20, 24 och 25 §§, 2 mom. 26 §, 27, 32, 33 och 46 §§, sistnämnda paragraf försåvitt den rör andra än på Åland verksamma ämbetsverk, tjänstemän eller allmänna inrättningar, samt 74 § icke äro tillämpliga;

2) landstinget sammanträder i Mariehamns stad, första gången, på kallelse av landshövdingen, den 1 december 1920;

3) elektorerna skola utses till ett antal av tolv;

4) utskott tillsätts enligt landstingets prövning;

5) utskott skall bestå av fem ledamöter och stora utskottet av tio;

6) ärende må icke lämnas vilande över nya val;

7) kvalificerad majoritet erfordras icke i något ärende;

8) förslag till sådana reglementariska föreskrifter, vilka nämnas i 72 § av lantdagsordningen, skola uppgöras av talmannen och vicetalmännen tillsammans med två medlemmar av landstinget, vilka landstinget genom direkta val därtill utsett.

3 §. Landstinget skall, då det första gången sammankommer, besluta om valordning för val till landstinget, om landstingets organisation och åligganden, om landskapsnämndens sammansättning samt om dess och lantrådets åligganden, om inkomst- och utgiftsstat för landskapet, ävensom om skatter, vilka skola uppbäras för landskapets behov.

4 §. Landskapsnämnden och lantrådet vidtaga med sin verksamhet den 1 januari 1921. Intill dess landskapsförvaltningen underlydande tjänster och befattningar blivit inrättade, handhavas motsvarande åligganden av statens myndigheter. Med avseende å tjänsteman, som erhåller motsvarande landskapsförvaltningen underlydande befattning, gälla icke stadgandena i förordningen av den 3 februari 1868 angående de rättigheter och skyldigheter, som tillkomma ämbets- och tjänstemän, vilkas befattningar indragas.

5 §. Ålands landsting skall beredas tillfälle att avgiva utlåtande över propositionen till den lag, som förutsetts i 27 § av lagen om självstyrelse för Åland, given denna dag, innan densamma till riksdagen överlämnas.

6 §. Vad i 23 § av lagen om självstyrelse för Åland, given denna dag, stadgas, medför ej ändring i nuvarande arrendatorers rättigheter och skyldigheter enligt nu gällande avtal.

7 §. Övriga bestämmelser, som möjligen erfordras för att bringa i verkställighet lagen om självstyrelse för Åland, given denna dag, utfärdas genom förordning.

Se F ang bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för landskapet Åland, FFS 5/1922

Emedan ålänningarna vägrade att acceptera den erbjudna självstyrelsen innan Nationernas Förbund hade avgjort Ålandsfrågan, ändrades verkställighetslagen som följer:

Lag om ändring av lagen angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland 30.12.1921 (FFS 309/1921)

Enligt Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i lantdagsordningen av den 20 juli 1906 föreskriver, varder härhos, med ändring av 1, 2 och 4 §§ i lagen angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, stadgat som följer:

Val av representanter till landskapet Ålands landsting verkställas, landstinget sammanträder första gången samt landskapsnämnden och lantrådet vidtaga med sin verksamhet å tider, som av republikens president bestämmas.

Se F ang tiden, då självstyrelseorganen för landskapet Åland första gången skola väljas och sammanträda, FFS 6/1922

Folkförbundsrådets beslut av den 24 juni 1921

[Översättning från det franska originalet]

Folkförbundsrådets beslut av den 24 juni 1921

Sedan de båda av Ålandsöarnas öde intresserade parterna medgivit, att Nationernas Förbunds Råd utsåges att utjämna den meningsskiljaktighet, som uppstått, och förklarat sig villiga att ställa sig Rådets beslut till efterrättelse;

sedan Rådet tagit i betraktande dels juristkommissionens rapport, med däri framlagda slutsatser beträffande kompetensfrågan, dels ock Rådets beslut den 20 september 1920, varigenom Rådet tillerkänt sig ifrågavarande kompetens;

sedan Rådet tagit kännedom om alla de geografiska, etnografiska, politiska, ekonomiska och militära skäl, för vilka redogjorts i det av de rapportörer, som på Nationernas Förbunds anmodan företagit en ingående undersökning, avgivna memorandum;

men sedan Rådet å andra sidan funnit en lösning lyckligast, som medför största möjliga säkerhet för såväl öarnas befolkning, som för de intresserade parterna

har Rådet vid sammanträde den 24 juni beslutat:

1. Suveräniteten över Ålandsöarna erkännes tillhöra Finland.

2. Freden, det framtida goda förhållandet mellan Finland och Sverige samt öarnas egen välgång och lycka kunna ej annat än befästas genom åtgärder, som åsyfta a) nya garantier åt ögruppens befolkning; b) ögruppens neutralisering och icke-befästande.

3. De nya garantier, som böra inflyta i självstyrelselagen, böra särskilt avse att bibehålla det svenska språket i skolorna, att bevara jordegendomen i invånarnas händer, att inom rimliga gränser fastställa

inflyttade personers förvärvande av rösträtt och att säkerställa att till landshövding utnämnes en person, som åtnjuter befolkningens förtroende.

4. Som Rådet funnit, att den bästa lösning beträffande garantierna vore att finna i en överenskommelse mellan Finlands och Sveriges representanter, vid behov under medverkan av Nationernas Förbunds Råd, har beslutats, att man skall söka uppnå sådan överenskommelse genom båda parternas medgivande. För den händelse samförstånd ej uppnås, skall Rådet självt bestämma de garantier, som enligt dess uppfattning böra införas i självstyrelselagen av den 6 maj 1920 i form av ändringar. Under alla omständigheter kommer Nationernas Förbunds Råd att övervaka dessa garantiers tillämpning.

5. En internationell överenskommelse med avseende på ögruppens icke-befästande och neutralisering bör tillförsäkra såväl svenska folket som alla intresserade makter att Ålandsöarna aldrig komma att utgöra någon fara ur militär synpunkt. För detta ändamål bör 1856 års konvention ersättas med en längre gående överenskommelse under garanti av alla intresserade makter, Sverige inbegripet. Rådet anser, att denna överenskommelse i sina huvuddrag bör ansluta sig till det svenska förslaget till konvention rörande ögruppens neutralisering. Det uppdrager åt generalsekretären att inbjuda de intresserade regeringarna att utse vederbörligen befullmäktigade ombud att underhandla om och avsluta ifrågavarande överenskommelse.

Se konventionen om Ålandsöarnas icke-befästande och neutralisering, sid 971

Ålandsöverenskommelsen av den 27 juni 1921

[Översättning från det franska originalet]

Ålandsöverenskommelsen* av den 27 juni 1921

1. Finland, som är beslutet att säkerställa och garantera Ålandsöarnas befolkning bevarandet av dess svenska språk, kultur och lokala traditioner, förbinder sig att utan dröjsmål i självstyrelselagen för Ålandsöarna av den 7 maj 1920 införa nedanstående garantier:**

2. Landstinget och kommunerna på Åland äro i intet fall skyldiga att underhålla eller ge understöd åt andra skolor än sådana, i vilka svenskan är undervisningsspråk. I statens undervisningsanstalter skall undervisningen likaledes givas på svenska språket. Utan vederbörande kommuns samtycke kan undervisning i finska språket icke meddelas i sådana folkskolor, som underhållas eller erhålla understöd av staten eller kommunen.

3. Då på Åland belägen fastighet försäljes till någon person, som icke äger hemortsrätt i landskapet, äger varje person, som där har hemortsrätt ävensom Landstinget och den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, rätt att återköpa fastigheten till ett pris, som, om överenskommelse icke kan träffas, skall fastställas av häradsrätten, under hänsynstagande till gällande pris.

Detaljerade bestämmelser skola fastställas i en särskild lag rörande tillvägagångssättet vid dylikt återköp samt beträffande företrädesrätt i händelse av flera anbud.

Sagda lag kan icke ändras, tolkas eller upphävas under andra villkor än dem, som gälla beträffande självstyrelselagen.

4. Personer, som inflytta till Ålandsögruppen och som äro i besittning av finsk medborgarrätt, skola icke förvärva rösträtt å öarna i kommunernas eller landskapets angelägenheter förrän fem år efter det de förvärvat hemortsrätt på öarna. Såsom inflyttad i denna mening skall icke anses en person, som tidigare under minst fem år ägt hemortsrätt på Ålandsöarna.

5. Ålandsöarnas landshövding skall utnämnas av Finska republikens president i samråd med Ålands Landstings ordförande. I händelse överenskommelse dem emellan icke kan träffas skall republikens president till landshövding utse någon person inom en förteckning på fem kandidater föreslagna av Landstinget, och vilka besitta nödvändiga förutsättningar för öarnas goda förvaltning och statens säkerhet.

6. Landskapet Åland skall vara berättigat att för sina behov använda 50 % av inkomsten från grundskatten utöver de inkomster, som avses i självstyrelselagens 21 paragraf.

7. Nationernas Förbunds Råd skall vaka över ifrågavarande garantiers tillämpning. Finland skall till Rådet med sina egna anmärkningar överlämna alla klagomål eller framställningar från Ålands landsting beträffande ovannämnda garantiers tillämpning, och Rådet äger, i händelse frågan skulle vara av rättslig natur, rådfråga den fasta mellanfolkliga domstolen.

* Överenskommelsen ingicks mellan Finland och Sverige. Den bifölls enhälligt av Folkförbundsrådet och fogades till dess beslut av den 24 juni 1921

** Garantierna infördes i en särskild lag, garantilagen kallad. Se nästa sida

Garantilagen

Lag innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning 11.8.1922 (FFS 189/1922)

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i lanttagsordningen föreskriver, stadgas härmedelst, såsom tillägg till och ändring av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, som följer:

1 §. Landshövdingen i landskapet Åland utnämnes av republikens president efter överenskommelse med ordföranden för landstinget. I händelse samförstånd icke ernås, utser presidenten till landshövding en av fem personer, vilka förordats av landstinget och erbjuda erforderliga förutsättningar för att landskapet skall väl förvaltas samt statens säkerhet tillvaratagas.

2 §. Ålands landsting och kommuner äro icke skyldiga att underhålla eller lämna bidrag till andra skolor än sådana, i vilka undervisningsspråket är svenska.

I statens undervisningsanstalter skall undervisningsspråket vara svenska.

Utan vederbörande kommuns samtycke må ej undervisning i finska meddelas i folkskola, som underhålles eller åtnjuter understöd av staten eller kommun.

3 §. Finsk medborgare, som inflyttar till landskapet Åland, erhåller kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landstinget först efter det han under fem år där haft laga bo och hemvist. Vad här säges må dock icke tillämpas å den, som tidigare så lång tid i landskapet Åland haft laga bo och hemvist.

4 §. Landskapet Åland har rätt att för sina behov använda halva inkomsten av grundskatten utöver de inkomster, om vilka stadgas i 21 § av lagen om självstyrelse för Åland.

Se L om beviljande av anslag åt landskapet Åland i samband med grundskattens upphävande, FFS 380/1929, a 950/1946, 670/1951

5 §. Har fastighet, belägen inom landskapet Åland, försålts till någon, som icke har laga bo och hemvist inom landskapet, äga landskapet, den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, samt enskild person, som i landskapet Åland har laga bo och hemvist, rätt att inlösa fastigheten till ett pris, vilket, i händelse överenskommelse icke ernås, fastställes av underrätten i enlighet med rådande prisläge.

Närmare bestämmelser om lösningsrättens utövande och om företrädesrätt till lösning meddelas i särskild lag.

Se L om utövande av lösningsrätt vid försäljning av fastighet i landskapet Åland*, FFS 140/1938, a 247/1939

Genom L 1 9 1939 (FFS 246/1939) erhöll garantilagens 5 § följande ändrade lydelse:

5 §. Har fastighet, belägen inom landskapet Åland, försålts till någon, som icke tillhör Ålands befolkning eller som, ehuru hörande till sagda befolkning, icke under minst fem års tid oavbrutet haft laga bo och hemvist inom landskapet, äga landskapet, den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, samt enskild person, som i landskapet har och under minst fem år oavbrutet haft laga bo och hemvist, rätt att inlösa fastigheten till ett pris, vilket, i händelse överenskommelse icke ernås, fastställes av underrätten i enlighet med rådande prisläge.

Närmare stadganden om lösningsrättens utövande och om företrädesrätt till lösning meddelas i särskild lag.

6 §. I händelse av Ålands landsting anföras klagomål eller anmärkningar i anledning av tillämpningen av stadgandena i denna lag, överlämnar republikens regering desamma, med biläggande av egna anmärkningar, till Folkens förbunds råd, på det att förbundsrådet må kunna övervaka tillämpningen av sagda stadganden och, om saken till sin natur är av rättslig beskaffenhet, införskaffa utlåtande av permanenta internationella domstolen.

7 §. Denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller må avvikelser från densamma göras annorledes än med Ålands landstings bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

* På grund av meningsskiljaktigheter mellan landskapet och riket om rätta innebörden av artikel 3 i Ålandsöverenskommelsen dröjde det ända till år 1938 innan denna lag stiftades

Självstyrelselag för Åland 28.12.1951 (ÅFS 5/1952)*

* FFS 670/1951, a 2/1975

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet på sätt 67 § riksdagsordningen föreskriver, stadgas med Ålands landstings bifall som följer:

1 kap. Allmänna stadganden.

1 §. Landskapet Åland tillkommer självstyrelse såsom i denna lag stadgas.

Landskapet Ålands område omfattar Ålands län, sådant detta bestod den 7 maj 1920, då lagen om självstyrelse för Åland trädde i kraft, likväl så att vid bestämmandet av landskapets gräns i Ålands hav skall iaktas vad som överenskommits i den mellan Finland och Sverige den 1 november 1982 undertecknade gränsjusteringen. (42/1985)

2 §. Landskapet Ålands befolkning företrädes i ärenden, som höra till dess självstyrelse, av landstinget.

Landskapsförvaltningen omhänderhaves av landskapsstyrelsen, som tillsättes av landstinget. Ordförande i landskapsstyrelsen är lantrådet, som väljes av landstinget.

3 §. Finsk medborgare, som är eller lagligen borde hava blivit mantalsskriven i någon av landskapet Ålands kommuner och som vid denna lags ikraftträdande under minst fem år utan avbrott i landskapet haft sitt egentliga bo och hemvist, åtnjuter åländsk hembygdssrätt. Den, som vid lagens ikraftträdande är mantalsskriven på Åland eller enligt lag borde hava blivit mantalsskriven där, men ännu icke varit där bosatt i fem år, erhåller på därom hos landskapsstyrelsen gjord anmälan åländsk hembygdssrätt, så snart han utan avbrott under sammanlagt fem års tid haft sitt egentliga bo och hemvist på Åland.

Finsk medborgare, som sedan denna lag trätt i kraft inflyttat till landskapet och utan avbrott varit där bosatt under minst fem års tid, bör av landskapsstyrelsen på ansökan beviljas åländsk hembygdssrätt, där ej vägande skäl prövas föranleda avslag.

Landskapsstyrelsen må, då särskilda skäl äro, bevilja åländsk hembygdssrätt åt den, som under kortare tid än ovan sagts varit bosatt i landskapet.

Ingår kvinna äktenskap med man, som åtnjuter åländsk hembygdssrätt, förvärvar hon sådan rätt på grund av äktenskapet.

Åländsk hembygdssrätt tillkommer inom äktenskapet fött barn, vars fader eller moder åtnjuter åländsk hembygdssrätt, samt utom äktenskap fött barn, vars moder eller, då barnet står under sin faders vårdnad, vars fader åtnjuter åländsk hembygdssrätt.

I äktenskap fött ogift barn under tjuguet år, som är bosatt i landskapet Åland och står under föräldrarnas vårdnad, förvärvar jämte föräldrarna åländsk hembygdssrätt. Därest blott den ena maken erhåller

åländsk hembygdssrätt, förvärvar jämte denne under dess vårdnad stående barn under här nämnda förutsättningar åländsk hembygdssrätt. Barn, som fötts utom äktenskap, följer under samma förutsättningar sin moder eller, då barnet står under sin faders vårdnad, sin fader.

Den, som blir medborgare i främmande land eller under fem år stadigvarande varit bosatt utom landskapet, förlorar sin åländska hembygdssrätt.

Vill någon erhålla förklaring, huruvida han åtnjuter åländsk hembygdssrätt, ingive därom ansökan till landskapsstyrelsen, som äger rätt att meddela sådan förklaring.

Närmare bestämmelser angående förvärvande och förlust av åländsk hembygdssrätt utfärdas genom landskapslag.

4 §. Finsk medborgare, som åtnjuter åländsk hembygdssrätt, äger rätt att utan sådan inskränkning, som i 5 § sägs, förvärva eller besitta fastighet, belägen inom landskapet. Åländsk hembygdssrätt utgör förutsättning för kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landstinget. (6/1975)

Rätt att inom landskapet driva näring, för vars utövande enligt lag erfordras anmälan eller tillstånd, tillkommer person, som åtnjuter hembygdssrätt på Åland, så ock den, som, ehuru han icke åtnjuter åländsk hembygdssrätt, under fem år utan avbrott haft sitt egentliga bo och hemvist i landskapet.

Bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning eller stiftelse, som har laglig hemort inom landskapet och vars alla styrelsemedlemmar äro sådana personer, som i 2 mom. avses, erhåller rätt att inom landskapet driva i samma moment avsedd näring.

Enskild person, sammanslutning och stiftelse, som vid denna lags ikraftträdande i landskapet driva näring, varom nu är fråga, äro berättigade att även framdeles utöva sådan.

Landskapsstyrelsen må, ehuru de i 2, 3 och 4 mom. stadgade förutsättningarna ej föreligga, då skäl därtill äro, efter prövning i varje särskilt fall lämna tillstånd till sådan näringsutövning, varom i denna paragraf är fråga.

5 §. (6/1975) Person, som ej åtnjuter åländsk hembygdssrätt, samt bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning, anstalt, stiftelse eller samfund må icke utan landskapsstyrelsens för varje särskilt fall givna tillstånd med äganderätt förvärva eller på grund av lego- eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland.

Utan hinder av stadgandet i 1 mom. må fast egendom genom arv eller expropriation förvärvas av där nämnd person eller sammanslutning.

Självstyrelselag för Åland

Staten, landskapet och åländsk kommun må förvärva och besitta fast egendom utan hinder av stadgandet i 1 mom.

Närmare stadganden angående i denna paragraf avsedda inskränkningar gives i särskild lag.

6 §. Regeringen företrädes i landskapet Åland av landshövdingen, som utnämnes av republikens president efter överenskommelse med landstingets talman. I händelse samförstånd icke ernås, utnämner presidenten till landshövding en av fem personer, vilka föreslås av landstinget och erbjuda erforderliga förutsättningar för att förvaltningen inom landskapet skall väl handhavas samt statens säkerhet tillvaratagas.

Finner presidenten de av landstinget föreslagna personerna icke motsvara de krav här ovan uppställts, skall landstinget anmodas inkomma med nytt förslag.

Länsstyrelsen i landskapet Åland omhänderhar jämte statens centrala myndigheter till rikets allmänna förvaltning hörande åligganden inom landskapet.

Vid längre tids förfall för landshövdingen eller då landshövdingens ämbetet är obesatt, må republikens president efter överenskommelse med landstingets talman förordna lämplig person att under denna tid förestå ämbetet.

2 kap. Lagstiftningen.

7 §. Landstingets medlemmar väljes genom omedelbara, proportionella och hemliga val. Rösträtten vid dessa val skall vara allmän och lika för män och kvinnor, vilka före valåret fyllt 18 år. (6/1975)

Ej må rösträtt genom ombud utövas.

Närmare bestämmelser angående valen utfärdas genom landskapslag.

8 §. Landstinget sammankommer årligen till lagtima möte. På förordnande av republikens president sammankallas landstinget av landshövdingen till urtima möte.

Landshövdingen öppnar och avslutar landstinget samt överlämnar till detsamma presidentens framställningar och meddelanden.

Republikens president äger befogenhet att upplösa landstinget och förordna om verkställande av nya val.

9 §. Vid förfall för landshövdingen eller under tid, då landshövdingens ämbetet är obesatt, förordnar republikens president annan person att fullgöra å landshövdingen enligt 8 § ankommande åligganden.

10 §. Närmare bestämmelser om landstingets organisation och åligganden utfärdas genom landskapslag.

11 §. Rikets lagstiftande organ tillkommer uteslutande rätt till lagstiftning i ärenden angående stiftande, ändring, förklaring och upphävande av samt avvikelser från de till rikets statsförfattning hörande grundlagar ävensom till avgörande i angelägenheter, om vilka beslut enligt regeringsformen icke kan fattas annat än med riksdagens samtycke. Angående landstingets medverkan till ändring, förklaring eller upphävande av eller avvikelser från de grundlagar, som röra Ålands självstyrelse, gäller vad därom är i dessa lagar stadgat.

Till rikets lagstiftningsbehörighet hänföres jämväl stiftande av allmän lag eller utfärdande av förordning, då ärendet rör:

1) närmare bestämmelser angående medborgares i Finland rätt att vistas i landet, att här fritt välja bostadsort och att färdas från en ort till en annan; den i 8, 9 och 83 §§ regeringsformen förutsatta lagstiftningen; riksdagsmannaval och val av de elektorerna, vilka äga förrätta valet av republikens president; utövning av yttrande-, församlings- och föreningsfriheten; förutsättningarna för och verkställande av husrannsakan; undantag från okränkbarheten av brev-, telegraf- och telefonhemligheten; krigstillstånd och arbetsplikt, dock så, att person, som åtnjuter åländsk hembygdsrätt, ej må förpliktas att utföra arbete utom landskapet; inskränkningar av i krigstjänst varande finsk medborgares rättigheter; sådana inskränkningar i finska medborgares allmänna rättigheter samt sådan reglementering av näringslivet, som under rådande, av ekonomisk kristid framkallade undantagsförhållanden äro nödvändiga och förutsätta enhetlig reglering i hela riket; rätt till expropriation av fast egendom för allmänna riksbehov;

2) Finlands vapen och flagga samt användningen av riksflaggan å statens och landskapets offentliga byggnader och vid offentliga tillfällen samt såsom sjöfarts- och handelsflagga; instiftande och förlänande av titlar, värdigheter och ordnar ävensom andra utmärkelse-tecken, som förlänas av republikens president;

3) rikets förhållande till utländska makter; medborgares i annat land antagande till medborgare i Finland samt förlust av och befrielse från finskt medborgarskap, pass, inflyttning till landet och utlänningars övervakande; utlämnande av förbrytare;

4) försvarsväsendet med beaktande av vad i 6 kap. är härom särskilt stadgat;

5) skatter och avgifter, vilka skola i riket allmänne-ligen utgöras, med de i 23 § nämnda undantag;

6) grundsatsen om allmän läroplikt, såvitt fråga är därom, vilka barn som äro underkastade läroplikt och under vilka åldersår läroplikt skall tillämpas; bestämmelser angående de fordringar läroinrättning bör fylla för att äga dimissionsrätt till statens universitet; den kunskap och skicklighet, som erfordras för vinnande av viss, av staten godkänd kompetens;

7) grundsatsen om allmän och lika kommunal rösträtt för finsk medborgare, som uppnått lagstadgad ålder, samt omedelbara, proportionella och hemliga val, varvid i omförmålt avseende likväl bör beaktas, vad i 4 § är stadgat angående förutsättningarna för erhållande av sådan rösträtt;

8) familje-, förmynderskaps-, arvs- och testamentsrätt; upphovsmannarätt; uppfinnar- och patenträtt jämte rätt till tvångsinlösen på dessa områden; rätt till förnamn och släktnamn; bolags- och aktierätt, andelslag, försäkringsavtal, handelsagentur och övriga till den allmänna privaträtten hörande delar av handelsrätten; växel- och checkrätt; illojal konkurrens; bokföreläsningskyldighet; handelsregister, firma och prokura, varumärke, ursprungs-beteckning samt upplags- och warrantrörelse; privat sjöfart;

9) alkohollagstiftningen; socialförsäkring; moderskapsunderstöd samt familje- och barnbidrag; invalidvård och invalidpenning; arbetarskydd, kollektivavtal med i 36 § 2 och 3 mom. nämnda undantag samt medling i kollektiva arbetstvister ävensom annan arbetslagstiftning med i 13 § 1 mom. 6 punkten nämnda undantag; skifteslagstiftningen; fastighetsregister; tomtmätning i stad; (6/1975)

10) bok- och stentryckerirörelse, spridning av tryckskrift och utgivande av periodiska tryckskrifter; bank-, sparbanks-, pantlåne- och försäkringsrörelse samt valutahandel; gruvor och mineralfyndigheter; margarintillverkningar; svagare maltdrycker, för såvitt angår tillsynen över bestämmelserna rörande alkoholkaltens iakttagande; handel med konstgjorda gödselämnen och beredda fodermedel samt med utsädesvaror; skjutvapen och skjutförmödenheter; explosiva ämnen, till den del rikets säkerhet härav i lagstiftningen beröres; mäklar-, skeppsklarerar- och auktionsförrättaryrket; tillverkning och försäljning av stämpling underkastade arbeten av ädla metaller och andra sådana alster; villkoren för utlännings näringsrätt;

11) ovan i denna paragraf icke särskilt nämnd privaträtt, med undantag av stadganden av privaträttslig natur, hörande till de landskapets lagstiftningsbehörighet förbehållna rättsområden, som i 13 § 1 mom. 4, 6, 8 och 9 punkterna omförmälas;

12) det legala skyddet för fasta fornlämningar; statens befogenhet att inlösa sådana fornfynd, som icke av landskapet förvärfvas eller behållas, samt de stadganden, som avse skifte av jord, varå fast fornlämnning finnes; arkivväsendet, dock så, att landskapsmyndigheternas och kommunernas arkiv ej utan landskapsstyrelsens och vederbörande kommuns tillstånd må bortföras från Åland;

13) den allmänna strafflagen; övriga straffbestämmelser, för såvitt desamma icke enligt 13 § 1 mom. 11 punkten hänförs till landskapets lagstiftningsbehörighet; rättegångs-, konkurs- och utsökningsväsendet; skiljemannaförfarandet; verkställighet av domar och straff; behandling av lösdrevare, alkoholister och arbetsovilliga personer; allmän benådning;

14) allmän statistik; mantals- och övriga allmänna befolkningslängder; emigration;

15) bekämpandet av epidemier och andra smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur; behörighet att utöva läkarkallet, tandläkaryrket och annan verksamhet inom hälso- och sjukvårdens samt apoteks- och veterinärväsendets områden, så ock, där icke stadgandet i 19 § 7a punkten annat föranleder, å dessa områden verksamma personers utbildning samt deras rättigheter och skyldigheter; sinnessjuklagstiftningen, såvitt angår den del av lagstiftningen, som innefattar trygghet för den personliga okränkbarheten och oantastligheten eller äger samband med straffprocessen eller straffverkställigheten; den legala skyldigheten för kommunerna i fråga om stads- och kommunalläkarens avlönande, så ock å dessa överförda, på staten ankommande medicinska uppgifter inom områden, hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet; rättsmedicinska obduktioner och undersökningar; kastrering

och sterilisering; avbrytande av havandeskap; eldbegängelse; apotek och apoteksvaror; tillverkning, förvaring och försäljning av gifter och preparat, uti vilka gift ingår; köttkontroll; förbud mot införsel av djur och djurprodukter; slakt av husdjur samt djurskydd;

16) statens ämbetsverks och allmänna inrättningsorganisation och verksamhet; statens anläggningar på Åland; ordningen för utnämmande till och kompetensvillkor för statstjänster och -befattningar ävensom innehavares av statens tjänster och befattningar rättigheter och skyldigheter;

17) lots- och fyrväsendet samt annan offentlig sjörrätt; lufttrafiken; järnvägsväsendet; tullar och tullväsendet samt tullens och utrikeshandels enhetliga ordnande; varuutbytets frihet; förmålnings- och inblandningstvång för säd; penningväsendet samt sedelutgivningsrätten; mått, mål och vikt; post-, telegraf-, telefon- och radioväsendet; vården om statsverkets egendom, till den del densamma icke tillhör landskapet;

18) ändring i ecklesiastik, judiciell, kommunal eller kameral indelning ävensom i administrativ indelning, såvitt angår å staten ankommande förvaltningsverksamhet;

19) område, som är reglerat genom internationella fördrag, dock så, att jämväl landstinget bör giva sitt bifall till lag, genom vilken fördrag med främmande makt bringas i kraft inom landskapet, för såvitt i fördraget ingå bestämmelser, som innebära upphävande eller ändring av eller avvikelser från stadganden i självstyrelselagen; samt

20) område, som hittills icke av lagstiftningen förutsatts och som med tillämpning av de grundsatser denna paragraf innehåller är att hänföra till rikets lagstiftningsbehörighet.

Ej må dock utan landstingets bifall ändring i rikslag vidtagas angående grundsatsen om enskilds rätt att äga fastighet i landskapet Åland eller rörande de i 2 mom. 6 och 7 punkterna angivna grundsatserna.

12 §. Innan republikens president eller statsrådet utfärdar administrativa stadganden, vilka skola tillämpas enbart i landskapet Åland och röra ärenden, som äro hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet, skall landskapsstyrelsen beredas tillfälle att i ärendet avgiva utlåtande.

13 §. Landstinget tillkommer i den ordning denna lag stadgar, med iakttagande av nedan angivna undantag och begränsningar samt de bestämmelser beträffande rikets lagstiftningsbehörighet, som 11 § innehåller, lagstiftningsbehörighet i landskapet rörande angelägenheter, då ärendet angår:

1) rätt till expropriation för allmänt behov mot full ersättning, med undantag av tvångsinlösen av fast egendom för allmänna riksbehov;

2) undervisningsväsendet med de begränsningar 11 § 2 mom. 6 punkten anger;

3) kommunalförvaltning, kommunal beskattning och kommunal vallag samt lagstiftning om tätbefolkade samhällen, dock med de begränsningar 11 § 2 mom. 7 punkten innehåller;

4) vattenrätten;

5) bosättningslån, kommunala hemvårdarinnor och familjebostadsunderstöd;

Självstyrelselag för Åland

6) arbetsavtal, arbetsreglemente och läroavtal; arbets- och bostadsförmedling; tiden för öppenställande av handels- och andra rörelser samt affärskontor;

7) inlösen av legoområden och kolonisationsverksamhet;

8) jord- och tomtlegorätten; idkande av jordbruk, boskapsskötsel, skogsbruk och jordbrukets övriga binärningar; bete och ägors fredande; jakt, fiske och växtskydd;

9) näring, för vars utövande enligt lag erfordras anmälan eller tillstånd, och näring till självförsörjning, med iakttagande av näringsfrihetens grundsats; uppdelning i fria och reglementerade näringar samt annan än i 11 § 2 mom. avsedd näringsrätt;

10) forminnesvården, med de i 11 § 2 mom. 12 punkten stadgade begränsningar;

11) bestämmelser om bötesstraff och utsättande av vite och annat äventyr inom rättsområden, hänfödda till landskapets lagstiftningsbehörighet; disciplinär bestraffning av tjänstemän och befattningshavare vid Ålands landskapsförvaltning;

12) upprätthållande av allmän ordning och säkerhet samt brottslighetens förebyggande och stävande, med undantag av ordningsmaktens verksamhet till tryggnad av statens säkerhet ävensom polisuppgifterna på de områden, för vilka rikets lagstiftning skall gälla även på Åland;

13) eldfarliga oljor; explosiva ämnen, i den mån statens säkerhet härav icke beröres;

14) barnskydd, med undantag av stadganden, hörande till familje- och förmynderskapsrättens områden, samt av sådana, som äga samband med strafflagstiftningen;

15) fattigvård och annan social omvårdnad; kommunala vårdnämnder;

16) hälso- och sjukvården, med de begränsningar, som i 11 § 2 mom. 15 punkten omförmälas;

17) våghållningen och skjutsväsendet, reglering av trafiken samt motorfordon, dock icke specialföreskrifter om snabbgående motorfarkoster; den lokala sjötrafiken och härför avsedda kommunikationsleder;

18) naturskydd och inplantering av främmande djurarter i landskapet;

19) stadsplan och tomtindelning; byggnadsreglering och brandskydd;

20) landskapets vapen och flagga samt dessas användning, dock så, att användning av riksflaggan ej må genom landskapslag begränsas; ävensom

21) övriga angelägenheter, vilka icke blivit rikets lagstiftning förbehållna och vilka med tillämpning av de grundsatser denna paragraf innehåller höra till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Landstingets lagstiftande verksamhet utövas genom antagande av landskapslagar för landskapet Åland samt genom beslut i beskattningsärenden, som i 23 § omförmälas. Landskapslag må antingen innefatta en självständig lagstiftningsakt eller ock avse antagande av motsvarande lag eller förordning i riket att såsom sådan eller med vissa efter förhållandena anpassade ändringar eller tillägg tillämpas i landskapet.

Har landstinget i landskapslag bemyndigat landskapsstyrelsen att vid behov meddela föreskrifter angående verkställighet och tillämpning av landskapslagen, utfärdas sådana bestämmelser genom landskapsförordning. Innan sådan förordning utfärdas bör över förslaget till förordning Ålandsdelegationens utlåtande inhämtas.

14 §. Landstingets beslut om antagande av landskapslag insändes till republikens president av landstingets talman, varom landshövdingen bör underrättas.

Därest republikens president, efter att hava infordrat högsta domstolens utlåtande, finner, att av landstinget antagen lag berör ärenden, som hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet, eller rikets inre och yttre säkerhet, äger han rätt att, inom tre månader från det underrättelse om landskapslagens antagande delgivits honom, förordna, att sagda lag skall förfalla. Har republikens president redan innan sagda termin tilländalupit tillkännagivit, att han med avseende å en landskapslag icke kommer att begagna sig av ovan angivna rätt, träder landskapslagen omedelbart i kraft, såsom därom är stadgat.

Innan av landstinget antagen lag föredrages för republikens president, skall Ålandsdelegationens utlåtande införas.

Hava i landskapslag för vinnande av enhetlighet och överskådlighet upptagits vissa bestämmelser av rikslagstiftningsnatur, vilka i sak äro överensstämmande med motsvarande stadganden i rikets lag, må detta icke utgöra hinder för landskapslagens ikraftträdande. Upptagande av sådana bestämmelser i landskapslag medför icke förändring av det inbördes förhållandet mellan rikets och landskapets lagstiftningsbehörighet och ej heller med avseende å de genom rikslagstiftning utfärdade stadgandenas ikraftträdande i landskapet Åland.

15 §. Landstinget äger rätt att väcka initiativ i sådan landskapet enskilt rörande angelägenhet, som hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet eller allmänna förvaltning, att genom regeringens försorg föreläggas riksdagen.

16 §. Landskapsstyrelsen äger rätt att göra framställningar om utfärdande av administrativa stadganden för landskapet Åland.

3 kap. Förvaltningen.

17 §. Republikens president fattar beslut i ärenden rörande landskapet Åland på sätt i 34 § regeringsformen stadgas.

Ärenden, som röra landskapets självstyrelse, föredragas i statsrådet från justitieministeriet av någon av statsrådet förordnad, med lagstiftningen angående Ålands självstyrelse förtrogen person. I 29 och 30 §§ denna lag nämnda frågor angående den ordinarie utjämningen och extraordinarie statsanslag föredragas dock i statsrådet från finansministeriet.

18 §. Landskapsstyrelsens sammansättning ävensom landskapsstyrelsens och lantrådets åligganden inom i denna lag stadgade gränser, så ock för landskapsstyrelsens ledamöter gällande kompetensvillkor fastställas genom landskapslag.

19 §. Under rikets allmänna förvaltning kvarstå:

- 1) handhavandet av utrikesärendena;
- 2) justitieförvaltningen;
- 3) förvaltningen av försvarsväsendets angelägenheter;

4) förvaltningen i fråga om statens säkerhet;

5) statens finansförvaltning;

6) den å statsmyndighet ankommande allmänna tillsynsbefogenheten över undervisningsväsendet, för såvitt angår de områden, som jämlikt 11 § 2 mom. 6 punkten hänföres till rikets lagstiftningsbehörighet;

7) förvaltningsverksamheten och tillsynsbefogenheten inom den del av hälso- och sjukvårdens lagstiftningsområde, som tillhör riket, för såvitt sagda förvaltning icke enligt allmän lag eller förordning ankommer å kommunerna, och bör härvid iakttagas;

a) att på hälso- och sjukvårdens område verksamma, medicinalstyrelsen underlydande personer, vilka äro finska medborgare men i Sverige erhållit sin utbildning och förklarats kompetenta, skola, sedan de hos medicinalstyrelsens behörigen styrkt sig äga nödig kunskap uti den i Finland på området gällande lagstiftningen, utan dispens vid utövandet av sin verksamhet på Åland anses fylla de fordringar, som finnas uppställda för utövande av motsvarande sysslor i övriga delar av riket;

b) att fastställande av reglementen och instruktioner för sjukvårds- och förlossningsanstalter, som upprätthållas av landskapet, kommun eller sammanslutning av kommuner, samt utnämning eller förordnande av ansvarig läkare vid sådan anstalt ankomma å landskapsstyrelsen, efter det medicinalstyrelsens yttrande i ärendet inhämtats;

c) att regleringen av distrikts-, stads- och kommunalläkares tjänstgöringsområden ankommer å landskapsstyrelsen efter medicinalstyrelsens hörande;

d) att distriktsläkartjänst besättes av landskapsstyrelsen efter det denna erhållit medicinalstyrelsens godkännande och att utnämning av stads- och kommunalläkare ankommer på landskapsstyrelsen, efter det val ägt rum samt medicinalstyrelsen avgivit utlåtande angående den valdes kompetens och lämplighet för tjänsten;

e) att meddelande av tillstånd till inrättande av privata sjukvårds- och förlossningsanstalter i landskapet och godkännande av deras föreståndare ankomma på landskapsstyrelsen, efter det medicinalstyrelsens utlåtande i ärendet inhämtats; samt

f) att handhavandet av köttkontrollen på Åland ankommer å landskapsstyrelsen, dock så, att vederbörande statsmyndighet äger förordna köttkontrollör och godkänna slaktinrättning och köttkontrollstation samt pröva och avgöra besvär över köttkontrollörs åtgärder;

8) de grenar av statsförvaltningen, som omförmålas under 11 § 2 mom. 17 punkten, dock så, att förvaltningen av lufttrafiken inom landskapet på sjukvårdens och turismens områden ankommer å landskapsstyrelsen; förvaltningen av statens kommunikationer samt den förvaltning, som hänför sig till transitotrafiken och, i samråd med vederbörande

landskapsmyndighet, samtrafiken mellan landskapet Åland och fastlandet;

9) verkställande av expropriation av fast egendom för allmänna riksbehov, dock att landskapsstyrelsen skall beredas tillfälle att avgiva utlåtande, innan beslut om sådan expropriation av statsrådet fattas; ävensom

10) de administrativa uppgifter, vilka i övrigt förordas av ärenden, som hänförts till rikets lagstiftningsbehörighet.

I övriga delar handhaves förvaltningen av självstyrelsemyndigheterna, såvida densamma icke enligt denna lag ankommer å republikens president eller statsrådet.

Till rikets centralförvaltning hörande fackmyndighet är förpliktad att, där särskild sakkunskap är erforderlig, inom gränserna för sin allmänna befogenhet och för såvitt laga hinder icke möter, på anhållan bistå landskapsstyrelsen vid handhavande av de till självstyrelsen hörande uppgifterna. Angående dylik handräckning gäller, vad härom genom förordning är närmare stadgat.

20 §. Genom förordning må, med landskapsstyrelsens begivande, å rikets allmänna förvaltning ankommande uppgifter för viss tid eller tills vidare tilldelas landskapsförvaltningen ävensom till landskapsförvaltningen hörande uppgifter överföras på rikets allmänna förvaltning.

Utan hinder av förordning, som i 1 mom. sägs, må landstinget inom gränserna för sin lagstiftningsbehörighet antaga landskapslag, som innebär ändring av förordningen. Ej må dock sådan landskapslag träda i kraft, innan förordningen ändrats eller upphävs.

Uppsäges i 1 mom. nämnd förordning eller antages i 2 mom. omförmäld landskapslag, skall förordning om ändringen eller upphävandet utfärdas inom ett år, räknat från uppsägningen eller från den tidpunkt, då det framgått, att republikens president icke begagnat sig av sin rätt att låta landskapslagen förfalla.

4 kap. Lagskipningen.

21 §. Domsrätten i landskapet utövas av rikets domstolar.

22 §. Den förvaltningsrättsliga lagskipningen i landskapet ankommer, för såvitt den icke utövas av de i 21 § avsedda domstolarna och annat icke är stadgat rörande de till självstyrelsen hörande ärendena, å länsstyrelsen i landskapet Åland samt å andra myndigheter, som i riket handhava sådan lagskipning.

5 kap. Landskapets hushållning och Ålandsdelegationens uppgifter.

23 §. Landskapet Åland har rätt att för sina behov använda inkomsterna från närings- och nöjesskatter. Om dessa skatter äger landstinget besluta.

Landstinget äger jämväl rätt att för landskapets behov påbjuda tilläggsskatt å inkomst liksom ock pålägga tillfällig extra inkomstskatt.

Tilläggsskatten och den tillfälliga extra beskattningen skola utgå enligt av landstinget fastställda

Självstyrelselag för Åland

grunder. De beslut, som i 1 och 2 mom. nämnas, träda i kraft utan sådant förfarande, som i 14 § påbjudes, men böra meddelas landshövdingen till kännedom. Påförande av tilläggsskatten och den tillfälliga extra inkomstskatten verkställs av landskapsstyrelsen, och skatterna skola erläggas till postanstalt, som förmedlar postgirorörelse, eller på annat sätt, som landskapsstyrelsen bestämmer.

Å landstinget ankommer jämväl att bestämma de avgifter, vilka skola erläggas för landskapsförvaltningen underlydande myndigheters tjänsteförrättningar och expeditioner ävensom för anlåtande av landskapets inrättningar, dock så, att landstinget, i den mån det anser detta lämpligt, må överlämna bestämmanderätten över sådana avgifter till landskapsstyrelsen.

24 §. Landshövdingen äger förbjuda verkställighet av beslut, som rör beskattning, om han finner, att beslutet:

1) försvårar varuutbytet mellan in- och utlandet eller mellan landskapet Åland och fastlandet;

2) innefattar oskäligen eller för trafiken skadliga avgifter vid anlåtande av allmänna vägar, farleder eller landskapsförvaltningen underlydande inrättningar; eller

3) har till följd, att beskattningen uppenbart förfördelar enskilda skattdragande eller olika samhällsklasser.

Har landshövdingen förbjudit verkställande av beslut, skall ärendet underställas republikens president för avgörande.

25 §. Äganderätten till statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland övergår vid lagens ikraftträdande till landskapet, dock icke beträffande sådan egendom och byggnad, som vid lagens trädande i kraft användes eller reserverats för statsverkets behov.

26 §. Om upptagande av lån till landskapets gemensamma gagn eller för särskilda dess behov beslutar landstinget. För upptagande av obligationslån eller lån i utlandet erfordras samtycke av republikens president.

27 §. Kostnaderna för den förvaltning, som enligt 19 § fortfarande handhaves av statens myndigheter, liksom ock de utgifter, vilka härflyta av rättsvärden, bestridas ur statens medel. Övriga utgifter för landskapets behov bestridas av landskapet självt med rätt likväl för landskapet att jämlikt i 29 § stadgade grunder få utgifterna för självförvaltningens ordinarie behov utjämnade genom statsanslag.

Landskapets årliga inkomst- och utgiftsstat fastställs av landstinget. Angående sättet för årsstatens uppgörande samt för fattande av beslut om ändring i och tillägg till fastställd årsstat stadgas genom landskapslag.

Särskild årsstat skall av landstinget fastställas för landskapets enskilda inkomster och utgifter.

28 §. Den skattefinansiella utjämningen mellan riket och landskapet Åland verkställs av ett särskilt organ, Ålandsdelegationen, dels genom ordinarie utjämning, dels genom beviljande av extraordinarie anslag, enligt i 29 och 30 §§ stadgade grunder.

Ålandsdelegationen består av tvenne ledamöter, utsedda av statsrådet, samt tvenne, utsedda av landstinget. Ordförande i delegationen är landshövdingen eller annan person, som förordnas av republikens president efter överenskommelse med landstingets talman. På enahanda sätt som ledamöterna och ordföranden utses eller förordnas ersättare för envar av dem. Delegationen är beslutför endast såsom fulltalig, då antingen ordföranden och samtliga ledamöter eller vid behov ersättare äro närvarande.

Förordnande att vara ordförande, ledamot eller ersättare i delegationen må av republikens president, statsrådet eller landstinget återkallas, när skäl därtill anses föreligga.

29 §. Den ordinarie utjämningen verkställs i efterhand för en tid av ett år i sänder. Vid fastställandet av dess storlek skola till grund för densamma läggas landskapets utgifter under finansåret för självförvaltningens ordinarie behov ävensom de landskapet under samma tid tillfallna inkomsterna.

Vid statsanslagets beräkning skall iakttagas:

att såsom ordinarie utgifter skola anses anslagsbelopp för behov, vilkas tillgodoseende inom de i denna lag fastställda behörighetsgränserna ankommer å landskapet och vilka icke äro att hänföra till de i 30 § angivna extraordinarie utgifterna;

att kostnaderna för självförvaltningens ordinarie behov skola med statsmedel utjämnas i den utsträckning, i vilken motsvarande ändamål i övriga delar av riket med statsmedel tillgodoses eller understöds;

att landskapet genom utjämningen skall komma i åtnjutande av enahanda förmåner, som på motsvarande områden beredas övriga delar av riket, varvid böra beaktas landskapets avskilda läge och särförhållanden, rådande prislägen på Åland och befolkningens särskilda levnadsbetingelser samt härav påkallade anslagsbehov;

att landskapet bör ansvara för de kostnader, som påkallas av Ålandsdelegationens verksamhet såsom organ för den skattefinansiella utjämningen, till den del dessa kostnader hänföra sig till de av landstinget utsedda ledamöterna av delegationen, medan däremot övriga kostnader för delegationen bestridas ur statsmedel;

att ränteutgifter, som uppkommit genom upplåning av erforderliga tillskottsmedel för bestridande av sådana landskapet åsamkade kostnader, vilka med statsmedel skola ersättas, böra tagas i beräkning vid utjämningen;

att subventioner och understöd böra vid utjämningen beaktas, för såvitt desamma motsvara jämförliga kostnader för av staten bekostad eller understödd enahanda verksamhet; ävensom

att till landskapets inkomster, vilka skola vid utjämningen beaktas, böra hänföras av landskapet uppburna närings- och nöjesskatter ävensom avgifter för landskapsmyndigheternas tjänsteförrättningar och expeditioner och för anlåtande av landskapets inrättningar, samtliga dessa skatter och avgifter beräknade enligt i riket stadgade grunder, samt ränteinkomster och andra löpande eller tillfälliga inkomster, men

icke landskapets enskilda inkomster, ej heller i 23 § 2 mom. omförmäld tilläggsskatt eller tillfällig extra inkomstskatt.

30 §. Har landstinget gjort framställning om beviljande av anslag för extraordinarie utgifter, fattas beslut här- om av Ålandsdelegationen.

Såsom extraordinarie utgifter anses större en- gångsutgifter för bekostande eller understödjande av anstalter och inrättningar eller företag, vilka med av- seende å planläggning och kostnadsberäkning kräva en särskild, ingående behandling och vilkas finansie- ring, icke sammanhör med den ordinarie budgetreg- leringen. Ej må extraordinarie statsanslag beviljas, med mindre anslaget avser att tillgodose ett ändamål, hörande till självförvaltningens område, ej heller till högre belopp än vad som för motsvarande ändamål anslås i andra delar av riket, därest icke på Åland rådande prislägen, landskapets särförhållanden och avskilda läge eller befolkningens särskilda levnadsbe- tingelser påkalla avvikelser härutinnan.

31 §. Ålandsdelegationens beslut rörande ordinarie ut- jämning och beviljande av extraordinarie anslag skola för att bli gällande stadfästas av republikens pre- sident. Underställning till republikens president skall äga rum även i det fall, att landstingets framställning om beviljande av extraordinarie anslag blivit av dele- gationen avslagen.

Beslut, som underställas republikens presidents prövning, skola stadfästas oförändrade eller lämnas utan stadfästelse.

Vinner Ålandsdelegationens beslut angående or- dinarie utjämning icke oförändrat republikens presi- dents stadfästelse, skall ärendet återförvisas till dele- gationen i avseende å förnyad behandling. Stadfästes icke beslut om extraordinarie anslag, må ärendet, därest skäl härtill äro, likadeles återförvisas till dele- gationen.

Vid underställning av sitt beslut om beviljande av extraordinarie anslag må delegationen framställa för- slag angående tiden, sättet och ordningen för ansla- gets utgivande samt angående de villkor, som härvid böra fästas i syfte att trygga anslagsbeloppets använ- dande för det avsedda ändamålet.

32 §. Landskapets behov av medel för självförvalt- ningens genomförande och vidmakthållande skall i avbiden på utjämningen tillgodoses genom årliga, på framställning av Ålandsdelegationen i statsförslaget upptagna, till skäligt belopp uppskattade förskott. Dessa förskott skola beaktas vid den slutliga utjäm- ningen.

33 §. Utöver vad ovan stadgats åligger det Ålandsde- legationen:

att på anmodan tillhandagå statsrådet och dess mi- nisterier med utlåtanden;

att på uppdrag av statsrådet utarbeta förslag till för- ordningar, som avses i 20 §;

att till högsta domstolen avgiva i 43 § förutsatta ut- låtanden; samt

att till landskapsstyrelsen avgiva utlåtanden angå- ende förslag till landskapsförordningar.

6 kap. Tjänstgöring vid civilförvaltningen istället för fullgörande av värnplikt.

34 §. Den, som åtnjuter åländsk hembygdsrätt, är skyl- dig att, i stället för fullgörande av värnplikt, tjänst- göra på motsvarande sätt vid lots- och fyrinrättningen, enligt vad därom, efter det Ålands landsting beretts tillfälle att i saken avgiva utlåtande, i rikslag särskilt stadgas, eller tjänstgöra i annan civilförvaltning, en- ligt vad därom i rikslag med landstingets bifall sär- skilt stadgas. Intill dess sådan tjänstgöring ordnats, äro sagda inbyggare i landskapet befriade från fullgö- rande av värnplikt.

Vad i 1 mom. stadgats, gäller dock icke dem, vilka efter fyllda tolv år inflyttat till landskapet Åland från annan ort.

Sådan inbyggare i landskapet, som i 1 mom. åsyf- tas, får dock, där han det åstundar, fullgöra värnplikt vid rikets försvarsmakt.

7 kap. Undervisningsanstalter.

35 §. Ålands landsting och kommuner äro icke skyl- diga att underhålla eller lämna bidrag till andra skolor än sådana, i vilka undervisningsspråket är svenska.

I statens undervisningsanstalter skall undervis- ningsspråket vara svenska.

Utan vederbörande kommuns samtycke må ej un- dervisning i annat språk än svenska meddelas i folk- skola, som underhålls eller åtnjuter understöd av stat- ten eller kommun.

8 kap. De offentliga tjänsterna och bestämmelser angående språket.

36 §. Landskapsförvaltningen underlydande tjänster och befattningar inrättas och tjänstemän till desamma utnämnas av landskapsstyrelsen.

Angående villkoren i landskapstjänstemännens anställningsförhållande må bestämmas genom tjäns- tekollektivavtal på sätt därom stadgas i landskaps- lag. I landskapslag må bestämmas att en delegation i landstinget befullmäktigas att genom landskapssty- relsen följa med förhandlingarna om sådant avtal och till den del landstingets godkännande är av nöden på landstingets vägnar godkänna avtalet. Delegationen må underställa sitt beslut i saken landstinget för fast- ställelse. (6/1975)

Angående villkoren i kommunala tjänstemännens anställningsförhållande i landskapet må bestämmas genom kommunala tjänstekollektivavtal på sätt där- om stadgas i landskapslag. Beror beloppet av land- skapsbidrag enligt landskapslag av villkoren i sådan persons anställningsförhållande, som är i tjänst hos den som beviljas bidraget, må åt i 2 mom. avsedd delegation genom landskapslag uppdragas att genom landskapsstyrelsen följa med förhandlingarna om dessa villkor och på landstingets vägnar till nödiga delar godkänna dem såsom grund för bidraget. Dele- gationen må underställa sitt beslut i saken landstinget för fastställelse. (6/1975)

37 §. Statsmyndigheternas i landskapet Åland samt Ålandsdelegationens ämbetsspråk är svenska. Angå-

Självstyrelselag för Åland

ende finsktalande sakägares rätt att i egen sak som av myndighet handlägges använda sitt eget språk samt på detta språk utfå expedition, äge de i allmän språklag ingående stadgandena angående den svenskspråkiga befolkningens rätt i enspråkigt finskt område motsvarande tillämpning.

38 §. Skriftväxlingsspråket mellan de till landskapsförvaltningen hörande myndigheterna och statsmyndigheterna i landskapet Åland, så ock mellan å ena sidan nämnda myndigheter och å den andra sidan statsrådet, de centrala myndigheterna samt sådana överdomstolar och andra statsmyndigheter, vilkas domkrets eller förvaltningsdistrikt innefattar landskapet Åland, skall vara svenska.

Högsta domstolens utlåtanden och avgöranden i ärenden, som röra landskapet, skola avfattas på svenska språket.

39 §. I statens tjänst må i landskapet Åland icke anställas någon, som icke styrkt, att han fullständigt behärskar svenska språket såväl i tal som i skrift.

9 kap. Om besvär och åtal för brott i tjänsten.

40 §. Över landskapsstyrelsens beslut ävensom övriga ämbetsåtgärder må besvär anföras, såsom stadgat är om anförande av besvär i motsvarande fall över länsstyrelsens beslut.

Finner landshövdingen, att till landskapsförvaltningen hörande myndighets beslut överskrider myndighetens befogenhet, skall han efter justitiekanslerns hörande förbjuda verkställigheten av sådant beslut.

41 §. Tjänsteåtal mot lantrådet samt mot ledamot av och föredragande vid landskapsstyrelsen handlägges av Åbo hovrätt. Annan innehavare av tjänst eller befattning vid landskapsförvaltningen åtalas för brott i tjänsten vid behörig underrätt, där ej annorlunda är särskilt stadgat.

42 §. Prövar landshövdingen, att lantrådet eller ledamot av landskapsstyrelsen vid utövning av sitt ämbete förfarit i strid med gällande lagar eller författningar eller underlåtit, vad dem i tjänsten åligger, anmäla härom till justitiekanslern.

10 kap. Särskilda bestämmelser.

43 §. Står stadgande i landskapsförordning i strid med grundlag, annan rikslag eller -förordning, som bör tillämpas i landskapet Åland, eller landskapslag, må det ej av domare eller annan tjänsteman tillämpas.

Uppkommer i fråga om viss förvaltningsåtgärd meningsskiljaktighet angående riksmyndighets eller landskapsstyrelsens befogenheter enligt denna lag, äger högsta domstolen, på anmälan av myndigheten eller landskapsstyrelsen och sedan vederbörande blivit i saken hörd och Ålandsdelegationen avgivit utlåtande i ärendet, avgöra densamma.

44 §. Stadgandena i denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller må avvikelser från dem göras annorledes än med landstingets bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

Angående landstingets initiativrätt härutinnan gällande, vad i 15 § är stadgat.

I landskapslag kan bestämmas att landstingets i 1 mom. avsedda bifall, så ock landstingets beslut om förslag till ändring, förklaring eller upphävande av eller avvikelser från stadgandena i denna lag skall vid ärendets behandling i landstinget omfattas av minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Landskapslag, där sådan bestämmelse införes, skall stiftas i sagda ordning. (6/1975)

45 §. Inbyggarnas i landskapet Åland rätt att deltaga i val av republikens president och val av riksdagsmän undergår icke ändring genom denna lag. Vid sådana val bildar landskapet Åland en särskild valkrets.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1952, och genom densamma upphäves lagen den 6 maj 1920 om självstyrelse för Åland (124/1920) jämte däri senare vidtagna ändringar, lagen den 11 augusti 1922, innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning (189/1922), jämte däri senare vidtagna ändringar ävensom 5 § lagen den 6 maj 1920 angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland (125/1920), så ock övriga mot denna lag stridande stadganden.

Därjämte upphäves lagen den 10 december 1929 om beviljande av anslag åt landskapet Åland i samband med grundskattens upphävande (380/1929) jämte däri senare vidtagna ändringar, och skall det landskapet med stöd härav tilldelade anslaget upphöra att utgå, räknat från ingången av år 1952.

Ordinarie utjämning, som då lagen träder i kraft är under behandling i Ålandsdelegationen, skall med iakttagande av de i denna lag stadgade grunder verkställa för en period av sammanlagt tre finansår, varefter den i 29 § påbudna ettårsregleringen begynner.

Lagar och författningar, som i riket utfördats före den 7 maj 1920, då självstyrelse för landskapet Åland infördes, och sm jämlikt 13 § denna lag äro att hänföra till landskapets lagstiftningsbehörighet, skola fortfarande lända till efterrättelse, för såvitt annat ej med stöd av den tidigare självstyrelselagen är stadgat eller i den ordning, som i denna lag föreskrives, stadgas.

Har genom denna lag till rikslagstiftningen hänförs område, som enligt äldre lag reglerats genom landskapslag, eller har genom denna lag till landskapets lagstiftningsbehörighet överförts område, som tidigare reglerats genom rikslagstiftning, skall sådan under tiden mellan självstyrelsens införande och denna lags ikraftträdande tillkommen landskapslag eller rikslagstiftning fortfarande tillämpas i landskapet Åland, intill dess de varda i stadgad ordning upphävd, landskapslagen genom förordning och rikslagstiftningen genom landskapslag.

Där i lag eller författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall hänvisningen anses åsyfta detta stadgande.

Förordning om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland

Förordning om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland 19.2.1954/34 (FFS 47/1954)

På föredragning av justitieministern stadgas:

I stöd av 25 § självstyrelselagen för Åland den 28 december 1951 (670/51) bibehållas i statens ägo den fasta egendom och de byggnader i landskapet Åland, som upptagas i den förteckning, vilken såsom bilaga fogats till denna förordning, och som vid självstyrelselagens ikraftträdande användes eller reserverats för statsverkets behov.

Helsingfors den 19 februari 1954.

Republikens President

J. K. PAASIKIVI

Justitieminister Reino Kuuskoski

Förteckning över den fasta egendom och de byggnader i landskapet Åland, som bibehållas i statens ägo efter ikraftträdandet av självstyrelselagen för Åland (670/1951).

Disponeras av länsstyrelsen:

Gård och tomt N:o 1 och 4 i VIII kvarteret av stadsdelen A i Mariehamns stad (länsstyrelsen).

Disponeras av kronolänsmannen i Sunds distrikt:

Länsmansbolägenheten från Pehrsberg provincial-läkarboställe i Godby i Finströms kommun.

Disponeras av fångvårdsväsendet:

Kastelholms reservfängelse jämte därtill hörande tomt och byggnader i Sunds kommun.

Disponeras av post- och telegrafverket:

Gård och tomt N:o 4 b i V kvarteret, stadsdel C i Mariehamns stad (det gamla posthuset, brandgång samt telefoncentrals- och förstärkarstationsbyggnad).

Gård och tomt N:o 1 i IX kvarteret, stadsdel C i Mariehamns stad (det nya posthuset jämte anläggningar och uthus).

Hammarudda förstärkarstations byggnader och anläggningar jämte område i Jomala kommun.

Lumparlands förstärkarstations byggnader och anläggningar jämte område i Lumparlands kommun.

Mariehamns kustradio- och transformatorstations byggnader och anläggningar jämte område i Jomala kommun.

Sottunga förstärkarstations anläggningar jämte område i Sottunga kommun.

Disponeras av tullstyrelsen:

Degerby tullhus jämte uthus och brygga samt tillhörande område i Föglö kommun.

Disponeras av post- och telegrafstyrelsen samt tullstyrelsen:

Eckerö tullkammargård i Eckerö kommun jämte brygga och brofäste.

Disponeras av gränsbevakningsväsendet:

Gård och tomt N:o 4 i XI kvarteret i Mariehamns stad (f.d. navigationsskolan).

Gård och tomt N:o 4 i II kvarteret, stadsdel D i Mariehamns stad (sjöbevakningens radiostation).

Kökar sjöbevakningsstation jämte byggnader och anläggningar samt därtill hörande område i Överboda by i Kökar kommun.

Storklobbens sjöbevakningsstation jämte område i Brättö by i Föglö kommun.

Holmen Stora Båtskär i Lemlands kommun jämte Båtskär sjöbevakningsstation och anläggningar (Nyhamns gamla lotsplats).

Holmen Enskär i Signilskärs ögrupp i Eckerö kommun jämte Enskär sjöbevakningsstation, byggnader m.fl. anläggningar.

Disponeras av Arkeologiska kommissionen:

Kastelholms slott jämte område, med undantag av friluftsmuseet på "kronosmedens område", i Sunds kommun.

Lemböte kapellruiner i Lemlands kommun.

Disponeras av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Mariehamns flygfält jämte byggnader och anläggningar samt tillhörande område i Jomala kommun.

Mariehamns flygfälts fyrbyggnad jämte område i Jomala kommun.

Lemströms kanalområde jämte byggnader och anläggningar i Jomala kommun.

Disponeras av sjöfartsstyrelsen:

Lotsbergets övre fyr i Mariehamns stad.

Mariehamns lotsplats vaktstuga på Lotsberget i Mariehamns stad.

Magasinsbyggnader i västra hamnen i Mariehamns stad.

Lågskärs holme jämte Lågskärs fyr och byggnader samt anläggningar i Lemlands kommun.

Holmen Flötjan och Flötjans fyr i Lemlands kommun.

Holmen Lilla Båtskär jämte Nyhamns lotsplats med byggnader och anläggningar i Lemlands kommun.

Korsö nedre ledfyr och Korsö i Lemlands kommun.

Stora Lökskärs fyr jämte område på holmen Stora Lökskär i Lemlands kommun.

Storgrynnans ledfyr på undervattengrund i Lemlands kommun.

Långö (Långörn) holme i Rödhamns ögrupp i Lemlands kommun jämte radio-, sektor- och linjefyrar m.fl. anläggningar.

Förordning om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland

Rödsjär (Rödö) holme i Lemlands kommun med fyr- och andra anläggningar.

Lemströms nedre fyr på Lemströms kanalområde i Jomala kommun.

Lemströms övre fyr på Lemströms kanalområde i Jomala kommun.

Lemströms handlykta på Lemströms kanalområde i Jomala kommun.

”Kobbaklintarnas uppassningsstation” jämte byggnader och anläggningar i Jomala kommun.

Bomarsunds lotsplats jämte område och anläggningar på Prästö holme i Sund kommun.

Östra Kråkberg stenkummel på Östra Kråkberg holme i Sund kommun.

Degerby lotsplats jämte område och anläggningar i Föglö kommun.

Sandö ledfyr jämte område i Föglö kommun.

Bogskärs fyr å Bogskärs klippa i Kökar kommun.

Bogskärs klippor med fyr, känningsbåk m.fl. anläggningar i Kökar kommun.

Kökarsörns ledfyr jämte anläggningar och område i Kökar kommun.

Kökars lotsplats jämte anläggningar och område på Björkskärs holme i Kökar kommun.

Sälsö fyr och Sottunga lotsplats jämte anläggningar och områden på Sälsö holme i Sottunga kommun.

Ljungö fyr jämte område på Ljungö holme i Sottunga kommun.

Rödgrundets ledfyr jämte område i Sottunga kommun.

Gustav Dahlen på Skiftet i Sottunga kommun.

Klippan Gissland med fyr i Eckerö kommun.

Holmen Heligman jämte lotsplats och anläggningar i Eckerö kommun.

Märkets fyr på Klippan Märket.

Västerskär eller Norra Degerskärs sjömärke i Eckerö kommun.

Torpö lotsstuga jämte anläggningar i Eckerö kommun.

Finbo lotsplats jämte byggnader i Eckerö kommun.

Holmen Södra Salskär jämte Salskärs fyr i Hammarlands kommun.

Holmen Koxnan jämte känningsbåk i Saltvik kommun.

Saggö lotsplats jämte byggnader och anläggningar i Saltvik kommun.

Övriga sjöfartsstyrelsen tillhörande mindre fyrar, sjömärken och andra sådana anläggningar, vilka den 1 januari 1952 användes för statsverkets behov och äro uppförda på områden, som icke tillhöra statsverket.

Konvention angående Ålandsöarnas icke-befästande och neutralisering,

[översättning (publicerad i FFS 64/1922) från det franska originalet]

Konvention angående Ålandsöarnas icke-befästande och neutralisering,

vilken av Finland ratificerats den 28 januari 1922

Tysklands President, Hans Majestät Konungen av Danmark och Island, Estniska Republikens Statschef, Finska Republikens President, Franska Republikens President, Hans Majestät Konungen av det Förenade Konungariket Britannien och Irland och av de brittiska besittningarna på andra sidan haven, Kejsare av Indien, Hans Majestät Konungen av Italien, Lettiska Republikens Statschef, Polske Statschefen och Hans Majestät Konungen av Sverige, vilka enats om att förverkliga det av Nationernas förbunds råd i dess beslut den 24 juni 1921 uppställda önskemål om avslutande av en konvention mellan de intresserade makterna rörande Ålandsöarnas icke-befästande och neutralisering, i syfte att garantera att dessa öar aldrig komma att utgöra någon fara ur militär synpunkt,

hava för detta ändamål beslutit att, utan rubbning av den förbindelse, som Ryssland åtagit sig i den vid Paristraktaten av den 30 mars 1856 fogade konvention rörande Ålandsöarna förfullständiga innebörden av denna förbindelse,

och till sina befullmäktigade ombud utsett:

vilka, efter att hava deponerat sina fullmakter, som befunnits vara i behörig form, överenskommit om följande bestämmelser:

Artikel 1.

Finland bekräftar, i den mån sådant må för dess del vara erforderligt, den förklaring Ryssland avgivit uti den vid Paristraktaten av den 30 mars 1856 fogade konventionen angående Ålandsöarna och förbinder sig alltså att icke befästa den del av den finska skärgården, som benämnes Ålandsöarna.

Artikel 2.

I. Under benämningen Ålandsöarna inbegripas i denna konvention samtliga de öar, holmar och skär, vilka äro belägna inom det vattenområde, som begränsas av följande linjer:

a) i norr latitudparallellen N 60° 41'.

b) i öster av de räta linjer, som successivt sammanbinda följande geografiska punkter:

1) lat.	60° 41',0 N	o.	long.	21° 00',0 O	(Gr.)
2) "	60° 35',9 N	"	"	21° 06',9 O	"
3) "	60° 33',3 N	"	"	21° 08',6 O	"
4) "	60° 15',8 N	"	"	21° 05',5 O	"
5) "	60° 11',4 N	"	"	21° 04',4 O	"
6) "	60° 09',4 N	"	"	21° 01',2 O	"
7) "	60° 05',5 N	"	"	21° 04',3 O	"
8) "	60° 01',1 N	"	"	21° 11',3 O	"
9) "	59° 59',0 N	"	"	21° 08',3 O	"
10) "	59° 53',0 N	"	"	21° 20',0 O	"
11) "	59° 48',5 N	"	"	21° 20',0 O	"
12) "	59° 27',0 N	"	"	20° 46',3 O	"

c) i söder av latitudparallellen 59° 27' N.

d) i väster av de räta linjer, som successivt sammanbinda följande geografiska punkter:

13) lat.	59° 27',0 N	o.	long.	20° 09',7 O	(Gr.)
14) "	59° 47',8 N	"	"	19° 40',0 O	"
15) "	60° 11',8 N	"	"	19° 05',5 O	"
16) Mittpunkten av klippan Märket					
lat.	60° 18',4 N	o.	long.	19° 08',5 O	(Gr.)
17) "	60° 41',0 N	"	"	19° 14',4 O	"

De linjer, som förena punkterna 14, 15 och 16, äro desamma, som äro angivna uti "Description topographique de la frontière entre le Royaume de Suède et l'Empire de Russie d'après la démarcation de l'année 1810 corrigée d'après la révision de 1888" (Topografisk beskrivning över gränsen mellan konungariket Sverige och kejsardömet Ryssland, upprättad efter den år 1888 reviderade gränsregleringen av 1810).

Läget av de i denna artikel angivna punkter hänförs sig i allmänhet till brittiska amiralitetets sjökort N:o 2297 av 1872 (med däri införda rättelser intill augusti 1921). För vinnande av större noggrannhet hänförs dock punkterna 1-11 till följande sjökort: finska sjökorten N:o 32 av 1921. N:o 29 av 1920 och ryska sjökortet N:o 742 av 1916 (rättat i mars 1916).

Av vartdera av dessa sjökort är ett exemplar deponerat i Nationernas förbunds permanenta sekretariats arkiv.

II. Ålandsöarnas territorialvatten anses sträcka sig intill ett avstånd av 3 sjömil vid lågvattenstånd från här ovan avsedda öar, holmar och skär, som icke ständigt av havet översköljas; dock skall territorialvattnet ingenstädes anses sträcka sig utom de i första momentet av denna artikel bestämda gränslinjerna.

III. De öar, holmar och skär, som angivas i mom. I, och de territorialvatten, som äro bestämda i mom. II, utgöra tillsammans den "zon", varå följande artiklar äga tillämpning.

Artikel 3.

Ingen anläggning eller operationsbas av militär eller marin art, ingen anläggning eller operationsbas för militär luftfart, ej heller någon annan anordning avsedd för krigsändamål må bibehållas inom den i artikel 2 angivna zonen.

Artikel 4.

Under förbehåll för bestämmelserna i art. 7 må icke någon militär lant-, sjö- eller luftstyrka tillhörande någon som helst makt inkomma i eller uppehålla sig inom den i art. 2 angivna zon. Tillverkning, införsel, transitering och återutförsel av vapen och krigsmateriel inom densamma äro uttryckligen förbjudna.

Konvention angående Ålandsöarnas icke-befästande och neutralisering,

Följande bestämmelser skola dock gälla under fredstid:

a) utöver den reguljära polispersonal, som är nödvändig för uppehållande av ordning och allmän säkerhet inom zonen och som är organiserad i överensstämmelse med de allmänna bestämmelser, som gälla i den finska republiken, må Finland, därest utomordentliga omständigheter så kräva, dit införa och där temporärt hålla annan väpnad styrka, som är strängt nödvändig för ordningens upprätthållande.

b) Finland förbehåller sig likaledes rätten att tid efter annan låta ett eller två av sina lättå, för övervattensfart avsedda krigsfartyg besöka öarna, och skola dessa fartyg i sådant fall kunna temporärt förankra i de till öarna hörande vatten. Utom dessa fartyg må Finland, därest särskilda omständigheter av vikt så kräva, i zonens vatten införa och där temporärt hålla andra övervattensfartyg, vilkas sammanlagda displacement i intet fall får överstiga 6,000 ton.

Rätt att inlöpa i ögruppen och där temporärt förankra må av finska regeringen icke medgivas mer än ett krigsfartyg tillhörande varje annan makt.

c) Finland må låta sina luftstridskrafter flyga över zonen, men det är dessa förbjudet att där landa annat än i fall av force majeure.

Artikel 5.

Förbudet att låta krigsfartyg inlöpa eller uppehålla sig inom den i art. 2 angivna zonen inverkar icke på rätten till s.k. inoffensiv passage genom territorialvatten, vilken passage förblir underkastad gällande internationella bestämmelser och sedvänjor.

Artikel 6.

I krigstid skall den i artikel 2 angivna zon anses såsom neutralt område och får icke vare sig direkt eller indirekt begagnas för ändamål, som på något sätt sammanhänger med militära företag.

Dock skall, i händelse Östersjön beröres av ett krig, Finland äga att, i och för trygghet av zonens neutralitet, temporärt nedlägga minor i dennas vattenområde och för detta ändamål vidtaga sådana maritima åtgärder, som äro strängt nödvändiga.

Finland skall omedelbart härom underrätta Nationernas förbunds råd.

Artikel 7.

I. I syfte att åt den garanti, som omförmåles i inledningen till denna konvention, bereda nödig effektivitet, skola de Höga Fördragsslutande parterna var för sig eller gemensamt hänvända sig till Nationernas förbunds råd, i ändamål att rådet må besluta, vilka åtgärder skola vidtagas antingen för att säkerställa upprätthållandet av denna konventions bestämmelser eller för att hejda dess kränkande.

De Höga Fördragsslutande parterna förbinda sig att medverka till de åtgärder, som rådet i sådant syfte beslutar.

Då rådet för fullgörande av denna förpliktelse har att fatta beslut under ovan angivna förutsättningar, skola de makter, som deltagit i denna konvention, vare sig de äro medlemmar av förbundet eller ej, av

rådet kallas att därstädes taga sate. Vid beräkning av den enhällighet, som erfordras för rådets beslut, skall hänsyn icke tagas till den röst, som avgives av ombudet för den makt, vilken beskyllts för att hava kränkt konventionens bestämmelser.

Om enhällighet icke kan uppnås, äger, envar av de Höga Fördragsslutande parterna att vidtaga de åtgärder, som rådet må hava tillstyrkt med 2/3 majoritet, beräknad utan hänsyn till den röst, som avgivits av ombudet för den makt, vilken beskyllts för att hava kränkt bestämmelserna i konventionen.

II. I händelse zonens neutralitet skulle bringas i fara genom ett antingen mot Ålandsöarna eller genom ögruppen mot finska fastlandet plötsligen riktat angrepp, skall Finland inom zonen vidtaga nödiga åtgärder för att uppehålla och tillbakavisa angriparen, intill dess de Höga Fördragsslutande parterna i överensstämmelse med bestämmelserna i denna konvention bliva i stånd att ingripa för att åvägabringa neutralitetens respekterande.

Finland skall omedelbart härom underrätta rådet.

Artikel 8.

Denna konventions bestämmelser skola förbli i kraft, vilka förändringar än kunna inträda uti det nuvarande status quo i Östersjön.

Artikel 9.

Nationernas förbunds råd ombedes att meddela denna konvention till förbundets medlemmar, på det att den rättsliga status, som jämlikt densamma bestämmelser tillkommer de i Finska republiken såsom integrerande del ingående Ålandsöarna, må i den allmänna fredens intresse respekteras av alla, såsom ingående uti de föreskrifter, som erkännas såsom rättsnöre för regeringarnas handlingssätt.

Denna konvention kan med enhälligt samtycke av de Höga Fördragsslutande parterna föreläggas makt, som icke undertecknat densamma, men vars accession senare må synas önskvärd, i syfte att sådan makt må formligen tillträda densamma.

Artikel 10.

Denna konvention skall ratificeras. Protokoll över den första deponeringen av ratifikationer skall upprättas, så snart flertalet av de makter, som undertecknat konventionen, Finland och Sverige inbegripna i detta flertal, bliva i tillfälle att skrida till deponering.

Konventionen skall träda i kraft för varje makt, som undertecknat densamma eller till densamma ansluter sig, ifrån tiden för deponeringen av sagda makts ratifikation eller adhesionsakt.

Deponeringen av ratifikationerna skall äga rum i Genève hos Nationernas förbunds permanenta sekretariat; eventuella adhesionsakter skola likaledes där deponeras.

Till bekräftande härav hava de befullmäktigade ombuden undertecknat denna konvention och försett densamma med sina sigill.

Som skedde i Genève den 20 oktober 1921 i ett enda exemplar, som skall förbli deponerat i Nationernas förbunds permanenta sekretariats arkiv och

Konvention angående Ålandsöarnas icke-befästande och neutralisering,

varav bestyrkt avskrift genom sekretariatets försorg
skall tillställas var och en av de makter, som under-
tecknat densamma.

(Signé).

(L.S.) TRAUTMANN.
(L.S.) H. A. BERNHOFT.
(L.S.) WENCK.
(L.S.) ANT. PIIP.
(L.S.) O. ENCKELL.
(L.S.) R. ERICH.
(L.S.) CARL ENCKELL.

(L.S.) JEAN GOUT.
(L.S.) J. D. GREGORY.
(L.S.) A. RICCI-BUSATTI.
(L.S.) M. WALTERS.
(L.S.) S. ASKENAZY.
(L.S.) ERIC TROLLE.
(L.S.) E. MARKS von WÜRTEMBERG.

Dokument som har samband med Finlands anslutning till Europeiska unionen

Dokument om Åland i samband med Finlands anslutning till Europeiska unionen

1994

1. Finlands begäran och unionens gemensamma ställningstagande om Åland vid anslutningskonfe- rensen till Europeiska unionen

*(Översättning enligt den engelskspråkiga original-
upplagan)*

KONFERENSEN OM ANSLUTNING TILL EUROPEISKA UNIONEN Bryssel, 21 juli 1994 FINLAND CONF SF 20/94

Ärende: Kapitel 29: Övrigt

Unionens gemensamma ställningstagande till Finlands begäran beträffande Ålands ställning (Godkänt vid Rådets möte 21 juli 1994)

a. Finlands begäran

I enlighet med självstyrelselagens bestämmelser måste Finlands regering inhämta Ålands lagstiftande församlings bifall till att anslutningsfördraget tillämpas på Åland. Eftersom ett sådant bifall inte kan tas för givet, har Finland begärt att fördraget inte direkt tillämpas på Åland, och har föreslagit ett tillägg till Artikel 227 EC med detta ändamål (med motsvarande tillägg till Artikel 79 ECSC och 198 EAEC). De föreslagna tilläggen lämnar dock möjligheten öppen för att tillämpa fördragen på Åland, under förutsättning att vissa permanenta undantag skulle fogas till anslutningsfördraget ifall Åland ger sitt bifall.

Samtidigt önskar Finland avge en förklaring som påpekar att Ålands autonomi är konstitutionellt garanterad på basen av Ålands internationellt erkända ställning.

Beträffande det föreslagna protokollet har man från finländsk sida, för att respektera sina konstitutionella skyldigheter gentemot Åland, anhängit om följande undantag:

-Åland skulle bibehålla sin lagstiftningsmakt att fastställa villkoren för rösträtt och valbarhet till den lagstiftande församlingen och till kommunernas fullmäktige. För närvarande är denna rätt begränsad till dem som åtnjuter åländsk hembygdsrätt. Villkoren för erhållande av rösträtt skulle inte diskriminera mellan

medborgare på Finlands fastland och medborgare i andra medlemsstater.

-Rätten att äga och besitta jord, etableringsrätten och rätten att tillhandahålla tjänster skulle begränsas till fysiska eller juridiska personer som åtnjuter åländsk hembygdsrätt eller sådana som auktoriserats av öarnas behöriga myndigheter.

-Ett permanent undantag från unionens skatteharmonisering för öarna och den färjetrafik som passerar dem.

-Att protokollet innehåller artiklar som skyddar ålänningars rättigheter i Finland och som förpliktar Ålands myndigheter att behandla medborgare från alla medlemsstater lika.

b. Unionens gemensamma ställningstagande

Med beaktande av den särställning som Åland åtnjuter enligt internationell lag, kan Unionen

1) Acceptera att följande artikel skall ingå i anslutningsfördraget:

”Följande insätts i Artikel 227(5) efter littera (a) i Europafördraget och i motsvarande paragrafer av artikel 79 ECSC och 198 EAEC:

Detta fördrag skall inte omfatta Åland. Finlands regering kan dock, genom en förklaring som vid ratifikationen av detta fördrag deponeras hos Italiens regering, anmäla att fördraget skall omfatta Åland i enlighet med de bestämmelser som finns i protokoll X till fördraget om nya medlemsstater till Europeiska unionen som undertecknats den...”

2) Acceptera att i anslutningsfördraget skall ingå följande protokoll som fastslår de villkor för tillämpning av de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen som skall gälla på Åland:

PROTOKOLL X OM ÅLAND

(Protokollet ingår i sin slutgiltiga form nedan i denna samling)

3) Föreslå att följande deklaration ingår i slutakten:

”När det gäller rösträtt och valbarhet vid kommunala val på Åland konstaterar unionen att artikel 8b.1 i Romfördraget gör det möjligt att tillgodose Finlands

Dokument om Åland i samband med Finlands anslutning till Europeiska unionen

önskemål. Om Finland, enligt bestämmelsen i artikel 28 om ändring av Romfördragets artikel 227.5, avger en förklaring att Romfördraget skall omfatta Åland, skall rådet inom sex månader enligt förfarandet i artikel 8b.1 i Romfördraget, om så behövs, bestämma villkoren för tillämpning av den artikeln på Ålands särpräglade situation.”

4) Acceptera att följande ensidiga förklaring av Finland om Ålands speciella ställning skall ingå i konferensens protokoll:

”Finlands regering påpekar att Ålands autonomi är konstitutionellt garanterad för dess invånare i Finlands regeringsform och i finländsk lagstiftning om autonomin grundad på internationell rätt i enlighet med Nationernas förbunds resolutioner av den 24 och 27 juli 1921, och att Åland har en fastslagen ställning i enlighet med internationell rätt.”

5) Följande påpekande skall infogas i konferensens protokoll:

”Unionen förbehåller gemenskapen rätt att, ifall Åland väljer att inte ansluta sig, vidtaga alla de mått och steg som är nödvändiga för att undvika handelsavvikelser och missbruk vid tillämpningen av gemenskapens regler för jordbruksprodukter. Kommissionen skall iakttaga sådana avvikelser och avge vederbörliga förslag till rådet för att råda bot på situationen”.

2. Anslutningsfördraget 1994

(Källa: EU:s Officiella tidning nr C 241, 29 augusti 1994)

Artikel 1

1. Norge, Österrike, Finland och Sverige blir härmed medlemmar i Europeiska unionen och parter i de fördrag som ligger till grund för unionen, enligt den lydelse som fördragen har efter ändringar och tillägg.

Dessutom har de befullmäktigade representanterna godkänt följande deklarationer som ansluts till detta beslutsdokument.

PROTOKOLL 2 OM ÅLAND

Med hänsyn till Ålands särställning enligt folkrätten skall de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen omfatta Åland med följande undantag:

Artikel 1

Bestämmelserna i Romfördraget skall inte hindra att de bestämmelser om Åland tillämpas som är i kraft den 1 januari 1994 och som gäller

- inskränkningar, på icke-diskriminerande grund, i rätten för fysiska personer som inte har hembygdsrätt på Åland samt för juridiska personer att förvärva och inneha fast egendom på Åland utan tillstånd av Ålands behöriga myndigheter,

- inskränkningar, på icke-diskriminerande grund, i etableringsrätten och i rätten att tillhandahålla tjänster för fysiska personer som inte har hembygdsrätt på

Åland eller för juridiska personer utan tillstånd av de behöriga myndigheterna på Åland.

Artikel 2

a) Ålands territorium - som skall anses vara ett tredje land enligt artikel 3.1 tredje strecksatsen i rådets direktiv 77/388/EEG, i direktivets lydelse efter ändringar, och ett sådant nationellt område som inte omfattas av de direktiv om punktskatt harmonisering som avses i artikel 2 i rådets direktiv 92/12/EEG - skall inte omfattas av EG-bestämmelser om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om omsättningsskatt, punktskatt och annan indirekt skatt. Detta undantag skall inte återverka på gemenskapens egna intäkter.

Denna punkt skall inte gälla de bestämmelser om skatt på kapital som finns i rådets direktiv 69/335/EEG, i direktivets lydelse efter ändringar.

b) Detta undantag syftar till att bevara en livskraftig åländsk ekonomi och skall inte återverka negativt på unionsintressena eller unionens gemensamma politik. Om kommissionen skulle finna att det inte är motiverat att behålla de bestämmelser som finns i punkt a, särskilt med tanke på sund konkurrens och egna intäkter, skall kommissionen förelägga rådet ändamålsenliga förslag som rådet skall besluta om i enlighet med tillämpliga bestämmelser i Romfördraget.

Artikel 3

Finland skall se till att alla fysiska och juridiska personer i medlemsstaterna likabehandlas på Åland.

De befullmäktigade representanternas förklaringar

F. Förklaringar av de nuvarande medlemsstaterna

32. Förklaring om Åland

När det gäller rösträtt och valbarhet vid kommunala val på Åland konstaterar unionen att artikel 8b.1 i Romfördraget gör det möjligt att tillgodose Finlands önskemål. Om Finland, enligt bestämmelsen i artikel 28 om ändring av Romfördragets artikel 227.5, avger en förklaring att Romfördraget skall omfatta Åland, skall rådet inom sex månader enligt förfarandet i artikel 8b.1 i Romfördraget, om så behövs, bestämma villkoren för tillämpning av den artikeln på Ålands särpräglade situation.

AKT om villkoren för Konungariket Norges, Republiken Österrikes, Republiken Finlands och konungariket Sveriges anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen

Artikel 28

I Romfördragets artikel 227.5 skall som en ny punkt d, i Parisfördragets artikel 79 skall som en ny punkt d och i Euratomfördragets artikel 198 skall som en ny punkt e följande införas:

”Detta fördrag skall inte omfatta Åland. Finlands regering kan dock, genom en förklaring som vid rati-

Dokument om Åland i samband med Finlands anslutning till Europeiska unionen

fikationen av detta fördrag deponeras hos Italiens regering, anmäla att fördraget skall omfatta Åland i enlighet med de bestämmelser som finns i protokoll 2 till fördraget om Norges, Österrikes, Finlands och Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Om en sådan förklaring avges skall Italiens regering överlämna en bestyrkt kopia av förklaringen till medlemsstaterna.”

Artikel 108

Egna intäkter från mervärdesskatten skall beräknas och kontrolleras som om Åland omfattades av det territoriella tillämpningsområdet för rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om omsättningsskatt - Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetligt beräkningsunderlag.

XIII. TULL OCH INDIREKT BESKATTNING

A. TULL

I. TEKNISK ANPASSNING AV TULLKODEXEN OCH DESS TILLÄMPNINGSFÖRESKRIFTER

a) Tullkodexen

392 R 2913: Rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT nr L 302, 19.10.1992, s. 1).

a) Artikel 3.1 skall ersättas med följande:

”Gemenskapens tullområde omfattar....

- Finlands territorium, inklusive Åland under förutsättning att en förklaring enligt Romfördragets artikel 227.5 avges,

**FÖRKLARING AV FINLANDS REGERING
OM TILLÄMPNING AV EG-AVTALET,
EKSIG-AVTALET OCH EURATOMAVTALET
PÅ ÅLAND**

Republiken Finlands regering,
som beaktar att Finland har deponerat
ratifikationsinstrumentet för avtalet om konungariket Norges, republiken Österrikes, republiken Finlands och konungariket Sveriges anslutning till Europeiska unionen, och hänvisar till Artikel 28 i anslutningsdokumentet för sagda avtal,
avger följande förklaring:

Fördraget om grundande av Europeiska gemenskapen, fördraget om grundande av Europeiska kol- och stålgemenskapen och fördraget om grundande av Europeiska atomenergigemenskapen skall tillämpas på Åland i enlighet med bestämmelserna i protokoll 2 till fördraget om konungariket Norges, republiken Österrikes, republiken Finlands och konungariket Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Given i Helsingfors den 8 december 1994.

Heikki Haavisto

Utrikesminister

2009

LISSABONFÖRDRAGET

Ratifierat av Finlands riksdag 30.09.2008.

Accepterat av Ålands lagting 25.11.2009.

I kraft fr.o.m. 01.12.2009.

1. Konsoliderad version av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

SJUNDE DELEN

Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser

Artikel 355

(f.d. artikel 299.2 första stycket och 299.3–299.6 FEG)

Utöver bestämmelserna i artikel 52 i fördraget om Europeiska unionen angående fördragens territoriella tillämpningsområde ska följande bestämmelser tillämpas:

4. Bestämmelserna i fördragen ska omfatta Åland i enlighet med bestämmelserna i protokoll nr 2 i akten om villkoren för Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning.

(Översättning av det engelska originalet enligt EU:s termbank)

2. Finlands delegations uttalande om Åland

Kortfattat referat från Ständiga Representerarnas Kommittés (COREPER) 2298:e möte i Bryssel 2-4 och 7 december 2009.

Finlands uttalande om Åland (på begäran av Finlands delegation):

”Ålands demilitariserade och neutraliserade ställning fastställdes genom

Konventionen angående Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering som undertecknades den 20 oktober 1921.

- Preambeln till protokollet om Åland, bifogat till Finlands anslutningsfördrag, refererar till Ålands speciella ställning enligt internationell rätt.

- Lissabonfördraget ändrar vissa bestämmelser rörande gemensam säkerhets- och försvarspolitik.

- Ikraftträdandet av Lissabonfördraget skall inte påverka tillämpligheten av Konventionen angående Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering. Protokollet om Åland skall även förbli i kraft.

- Ålands Parlament (Lagtinget) har godkänt ikraftträdandet av den nationella lag som genomför Lissabonfördraget i den utsträckning som Fördraget faller inom landskapets kompetensområde.”

Kronologiskt författningsregister

1923:12	Förordning (1923:12) angående skyldighet för de till centralförvaltningen hörande fackmyndigheterna att lämna handräckning åt Ålands [landskapsnämnd]	D 28	121
1936:1	Landskapslag (1936:1) angående innehavares av tjänst och befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall	D 36	138
1942:10	Landskapslag (1942:10) innehållande särskilda bestämmelser angående biografier och offentliga biograf-föreställningar i landskapet Åland	G 9	244
1943:13	Landskapslag (1943:13) om läroanstalter för hemslöjd i landskapet Åland	O 12	894
1945:11	Landskapslag (1945:11) om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat	G 10	245
1947:6	Landskapslag (1947:6) om apoteksavgift i landskapet Åland	F 4	198
1950:25	Landskapslag (1950:25) angående penninginsamlingar i landskapet Åland	G 14	249
1951:19	Landskapslag (1951:19) angående landskaps- och kommunalvapen i landskapet Åland	A 12	20
1952:11	Landskapslag (1952:11) angående sigill för självstyrelsemyndigheterna samt landskapsförvaltningen underlydande ämbetsverk och tjänstemän ävensom kommunala myndigheter i landskapet Åland	A 13	21
1953:16	Landskapslag (1953:16) om bosättningslån i landskapet Åland	M 20	687
1956:21	Landskapslag (1956:21) om socialhjälp i landskapet Åland	M 3	667
1956:39	Landskapslag (1956:39) om fiske i landskapet Åland	I 29	405
1957:23	Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland	N 2	714
1957:35	Landskapsförordning (1957:35) angående verkställighet och tillämpning av landskapslagen om fiske	I 30	415
1964:16	Landskapslag (1964:16) om kommunalvägar	N 3	729
1965:9	Landskapslag (1965:9) om fornminnen	O 23	921
1966:10	Landskapslag (1966:10) om lotterier	G 11	246
1966:13	Lag (1966:13) om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland	A 5	17
1967:36	Landskapslag (1967:36) om hälsovården	L 4	603
1969:18	Landskapslag (1969:18) om tillämpning av jordlegolagen i landskapet Åland	H 13	321
1969:29	Landskapslag (1969:29) om stängelskyldighet	I 11	381
1970:39	Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval (1994/63)	B 3	44
1971:15	Landskapslag (1971:15) om parkeringsbot	N 13	793
1971:42	Landskapslag (1971:42) om Ålands landskapsregering (2008/11)	D 1	93
1971:43	Landskapslag (1971:43) om landskapets finansförvaltning	D 30	123
1971:51	Landskapslag (1971:51) om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel	D 43	148
1972:13	Landskapslag (1972:13) om lagberedningen	D 6	101
1972:25	Landskapslag (1972:25) om lantbruksnämnder (1998/85)	I 9	378
1972:50	Landskapslag (1972:50) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion	E 11	186
1973:12	Landskapslag (1973:12) om kommunalskatt för begränsat skattskyldig	F 15	212
1973:47	Landskapsförordning (1973:47) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion	E 12	187
1973:63	Landskapsförordning (1973:63) om hälsovården	L 5	608
1974:21	Landskapslag (1974:21) om behandling av berusade	G 4	236
1974:23	Landskapslag (1974:23) om avloppsvattenavgift	F 26	218
1974:83	Landskapslag (1974:83) om resandeavgift	F 5	199

1975:7	Jordförvärvslag (1975:7) för Åland (1991/72)	A 2	12
1975:9	Landskapslag (1975:9) om motorfordonsbyrå	D 21	117
1975:56	Landskapslag (1975:56) om resebyråörelse	J 4	428
1975:58	Landskapslag (1975:58) om ärendenas handläggning i landskapsregeringen (2008/12)	D 2	95
1975:63	Landskapslag (1975:63) om tillämpning av lagen om bostadsbidrag	M 18	686
1975:64	Förordning (1975:64) om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk	O 15	903
1976:22	Landskapslag (1976:22) om anmälan om val av pensionsrätt i vissa fall	D 42	148
1976:26	Landskapslag (1976:26) om Ålands självstyrelsedag	A 8	18
1976:33	Landskapslag (1976:33) om yrkesmässig trafik	N 19	820
1976:34	Landskapslag (1976:34) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om transport av farliga ämnen (1995/62)	N 16	797
1976:43	Landskapslag (1976:43) om tillämpning av lagen om exportgaranti i landskapet Åland	J 33	465
1976:67	Landskapslag (1976:67) om förströelseautomater	G 13	249
1977:10	Landskapslag (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund	E 15	188
1977:16	Landskapslag (1977:16) om bekämpande av oljeskador	K 18	542
1977:19	Landskapslag (1977:19) om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet	F 20	215
1977:68	Landskapslag (1977:68) om bekämpning av flyghavre	I 14	385
1977:72	Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet	C 4	81
1977:77	Landskapslag (1977:77) om räntestödkrediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten	E 13	187
1978:22	Landskapslag (1978:22) om tjänstekollektivavtal	D 37	139
1978:34	Landskapslag (1978:34) om personalen vid [landstingets] kansli	B 7	63
1978:48	Landskapslag (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	M 15	682
1978:52	Tobakslag (1978:52) för landskapet Åland (1997/64)	L 15	630
1978:66	Förordning (1978:66) om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland	F 16	212
1979:6	Landskapsförordning (1979:6) om färjor	N 27	840
1979:29	Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk	E 16	189
1979:62	Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter	H 12	312
1979:70	Budgetförordning (1979:70) för landskapet Åland	D 31	125
1979:72	Landskapslag (1979:72) om ersättning av skördeskador	I 12	383
1980:44	Landskapslag (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador	I 13	384
1980:46	Landskapslag (1980:46) om landskapsandel för underhållskostnader för gator	N 4	731
1981:3	Landskapslag (1981:3) om renhållning	K 19	544
1981:77	Landskapslag (1981:77) om hundskatt	F 11	210
1982:13	Landskapslag (1982:13) om stöd för bostadsförbättring	H 9	298
1982:14	Landskapslag (1982:14) om stöd för bostadsproduktion	H 10	302
1982:38	Ellag (1982:38) för landskapet Åland	J 23	452
1983:27	Vägrafiklag (1983:27) för landskapet Åland	N 9	749
1983:31	Landskapslag (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsprojekt	E 17	190
1983:39	Landskapslag (1983:39) om kulturell verksamhet	O 34	934
1983:42	Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland	O 37	937
1983:57	Landskapslag (1983:57) om studieledighet	O 22	919
1984:4	Landskapslag (1984:4) om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån	F 21	215
1984:25	Landskapslag (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet	A 10	19
1984:26	Landskapslag (1984:26) om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution	D 35	138
1984:45	Landskapslag (1984:45) om kommunalbeskattning av rederibolag och redare	F 13	211
1985:17	Landskapslag (1985:17) om arvode för medlem av Ålands landskapsregering (2010/8)	D 3	97
1985:29	Landskapslag (1985:29) om stöd för litterär verksamhet	O 30	930
1985:31	Jaktlag (1985:31) för landskapet Åland	K 32	581
1985:50	Landskapslag (1985:50) om stöd för vård av barn i hemmet	M 10	677

1986:58	Landskapslag (1986:58) om skydd för kulturhistoriskt värdefulla föremål	O 27	928
1987:44	Landskapslag (1987:44) om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen	F 19	214
1987:61	Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland	D 32	127
1987:62	Landskapslag (1987:62) om införande av tjänstemannalagen för landskapet Åland	D 33	133
1987:86	Landskapslag (1987:86) om ungdomsarbete	O 36	935
1988:8	Landskapslag (1988:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet (1995/59)	L 12	628
1988:39	Landskapslag (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning	M 28	704
1988:50	Landskapslag (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti ...	D 29	122
1988:56	Landskapslag (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse	O 26	926
1989:23	Landskapslag (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen	F 12	211
1989:27	Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män	C 10	90
1989:31	Landskapslag (1989:31) angående landskapsgaranti för kulturella utställningar	O 35	935
1989:60	Landskapslag (1989:60) om landskapsunderstöd för främjande av näringar i kommunerna	E 14	188
1990:32	Landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (1995/60)	L 14	629
1990:33	Förordning (1990:33) om utlåtande enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken i landskapet Åland	I 24	399
1991:67	Förordning (1991:67) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om exportgaranti	J 34	465
1991:69	Förordning (1991:69) om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland	I 22	398
1991:71	Självstyrelselag (1991:71) för Åland	A 1	1
1991:79	Körkortslag (1991:79) för landskapet Åland	N 18a	798
1991:79	Körkortslag (1991:79) för landskapet Åland	N 18b	809
1992:40	Affärstidslag (1992:40) för landskapet Åland	J 2	426
1992:41	Landskapslag (1992:41) om Ålands flagga	A 6	17
1993:2	Landskapslag (1993:2) om åländsk hembygdsrätt	A 9	19
1993:8	Förordning (1993:8) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen	D 27	121
1993:9	Förordning (1993:9) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om generationsväxlings- pension för lantbruksföretagare	I 28	405
1993:11	Förordning (1993:11) om förvaltningen i landskapet Åland av ärenden som gäller avträdelseersättning för lantbruksföretagare	I 27	404
1993:12	Förordning (1993:12) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag	M 23	689
1993:15	Fastighetsskattelag (1993:15) för landskapet Åland	F 10	209
1993:19	Landskapslag (1993:19) om besiktning och registrering av fordon	N 24	831
1993:27	Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet	F 2	194
1993:37	Kommunalskattelag (1993:37) för landskapet Åland	F 7	206
1993:41	Landskapslag (1993:41) om kommunalskatt för gårdsbruk	F 9	209
1993:42	Landskapslag (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet	F 8	208
1993:56	Landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet	G 12	246
1993:58	Landskapsskattelag (1993:58)	F 1	193
1993:61	Landskapslag (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter	L 3	602
1993:70	Landskapslag (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna	E 6	172
1993:71	Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården	E 7	176
1993:72	Landskapslag (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten ...	E 8	180
1993:73	Landskapslag (1993:73) om bösättningsstrukturgrupper	E 9	185
1993:75	Landskapslag (1993:75) om medborgarinstitut	O 31	931
1993:104	Landskapsförordning (1993:104) om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning	N 25	838
1993:112	Landskapslag (1993:112) om Ålands författningssamling	A 11	20
1993:116	Landskapslag (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå	D 26	121
1994:10	Landskapslag (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd	M 21	688
1994:41	Landskapslag (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad	H 11	311
1994:42	Statistiklag (1994:42) för landskapet Åland	C 6	85
1994:43	Landskapslag (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling	C 7	88

1994:48	Landskapslag (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen	M 22	689
1994:72	Landskapslag (1994:72) om förutsättningarna för att i landskapet Åland leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter	J 22	451
1994:82	Landskapsförordning (1994:82) om medborgarinstitut	O 32	931
1995:7	Förordning (1995:7) om skötseln i landskapet Åland av vissa ärenden som gäller bostadsbidrag	M 19	687
1995:18	Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland	O 1	863
1995:36	Landskapsförordning (1995:36) om undantag från skyldigheten att använda bilbälte	N 11	792
1995:40	Landskapslag (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen	I 31	419
1995:44	Landskapsförordning (1995:44) om yrkesfiske (1996/32)	I 34	423
1995:46	Landskapslag (1995:46) om återkrävande av stöd ur landskapets medel	J 35	465
1995:51	Landskapsförordning (1995:51) om register för fiskerinäringen	I 32	421
1995:52	Landskapslag (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion	I 10	379
1995:54	Landskapslag (1995:54) om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund	F 17	212
1995:64	Landskapsförordning (1995:64) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet ...	L 13	628
1995:71	Landskapslag (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond	D 47	151
1995:80	Landskapslag (1995:80) om Ålands musikinstitut	O 14	901
1995:88	Landskapsförordning (1995:88) om de stater som avses i 2 § 3 mom. landskapslagen om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund	F 18	214
1995:91	Landskapslag (1995:91) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd	J 15	446
1995:92	Landskapslag (1995:92) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om alkohol (2007/86)	J 10	441
1995:95	Grundskoleförordning (1995:95) för landskapet Åland	O 2	868
1995:101	Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård	M 1	665
1995:103	Landskapsförordning (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård	M 2	667
1996:7	Landskapslag (1996:7) om landskapsrevisionen	B 8	63
1996:8	Landskapslag (1996:8) om landskapsregeringens revisionsbyrå (2006/93)	D 8	103
1996:38	Landskapsförordning (1996:38) om register för vattenbruket	I 33	422
1996:45	Landskapsförordning (1996:45) om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar ...	D 48	153
1996:47	Landskapslag (1996:47) om rätt att utöva näring	J 1	425
1996:48	Landskapsförordning (1996:48) om fastighetsmäklare	J 5	429
1996:49	Landskapsförordning (1996:49) om inkvarterings- och trakteringsverksamhet	J 3	426
1996:50	Landskapslag (1996:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skattetillägg och förseningsränta ...	F 25	218
1996:53	Landskapslag (1996:53) om Ålands kulturdelegation	O 39	939
1996:61	Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland	K 14	498
1996:76	Landskapsförordning (1996:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd	J 16	447
1996:82	Ålands landskapsregerings beslut (1996:82) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om gödsselfabrikat (2011/116)	J 12	443
1997:4	Landskapslag (1997:4) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner ...	D 40	144
1997:32	Landskapslag (1997:32) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om forskottsuppbörd	F 24	217
1997:38	Landskapslag (1997:38) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande	F 22	216
1997:42	Landskapsförordning (1997:42) om jakt på älg	K 34	592
1997:60	Landskapsförordning (1997:60) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland	O 5	885
1997:63	Landskapslag (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt	E 2	169
1997:72	Förordning (1997:72) om verkställandet av kommunalbeskattningen i landskapet Åland	F 23	217
1997:73	Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland	E 1	157
1997:76	Landskapslag (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning	E 3	169
1997:82	Landskapslag (1997:82) om allmänna bibliotek	O 28	929
1997:83	Biblioteksförordning (1997:83) för landskapet Åland	O 29	930

1997:101	Ålands landskapsregerings beslut (1997:101) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om hushållsvatten (2004/55)	L 6	617
1998:20	Landskapslag (1998:20) om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar	E 4	170
1998:44	Landskapslag (1998:44) om tillämpning i landskapet Åland av arbetstidslagen	D 38	142
1998:57	Landskapslag (1998:57) om avbyterverksamhet för lantbrukare	I 25	399
1998:59	Landskapslag (1998:59) om läroavtalsutbildning	O 9	886
1998:66	Landskapslag (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd	M 7	671
1998:70	Landskapslag (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91)	D 4	97
1998:82	Landskapslag (1998:82) om naturvård	K 30	572
1998:83	Landskapslag (1998:83) om skogsvård	I 17	389
1998:84	Landskapslag (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder	I 20	393
1998:86	Landskapsförordning (1998:86) om skogsvård	I 18	392
1998:87	Landskapsförordning (1998:87) om stöd för skogsbruksåtgärder	I 21	396
1998:93	Landskapsförordning (1998:93) om förpackningar och förpackningsavfall	K 21	557
1998:95	Djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland	L 16	633
1998:96	Djurskyddsförordning (1998:96)	L 17	641
1998:97	Djurtransportförordning (1998:97)	L 19	655
1998:98	Landskapsförordning (1998:98) om slakt och avlivning av djur	L 20	657
1998:99	Landskapsförordning (1998:99) om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål	L 21	661
1998:101	Landskapsförordning (1998:101) om offentlig upphandling	C 8	88
1998:110	Landskapsförordning (1998:110) om PCB-avfall	K 23	562
1998:113	Landskapsförordning (1998:113) om naturvård	K 31	579
1998:121	Landskapsförordning (1998:121) om lagberedningen	D 7	102
1999:3	Landskapsförordning (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund	O 38	939
1999:4	Landskapsförordning (1999:4) om tillämpning i landskapet Åland av trafikministeriets beslut om ändring av bilar konstruktion	N 26	839
1999:19	Hyreslag (1999:19) för landskapet Åland	H 14	322
1999:24	Förordning (1999:24) om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland	B 4	58
1999:40	Landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion	H 8	295
1999:44	Landskapslag (1999:44) om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsledamot, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen (2006/94)	D 34	138
1999:49	Landskapslag (1999:49) om polisens grundregister	D 16	114
1999:50	Landskapslag (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter (2006/29)	D 17	115
1999:53	Landskapslag (1999:53) om Ålands folkhögskola	O 13	897
1999:65	Landskapsförordning (1999:65) om elmarknaden	J 24	457
2000:26	Landskapslag (2000:26) om Ålands polismyndighet	D 14	111
2000:34	Landskapsförordning (2000:34) om Ålands polismyndighet	D 15	113
2000:49	Polislag (2000:49) för landskapet Åland	G 1	221
2000:50	Polisförordning (2000:50) för landskapet Åland	G 2	232
2000:79	Ålands landskapsregerings beslut (2000:79) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruk (2007/135)	K 16	536
2000:80	Republikens presidents förordning (2000:80) om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden	G 15	250
2001:5	Republikens presidents förordning (2001:5) om allmän trafikplikt i lufttrafiken mellan Mariehamn och Stockholmsområdet	N 30	861
2001:25	Landskapslag (2001:25) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde	J 17	447
2001:38	Landskapsförordning (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften	K 3	485
2001:45	Landskapsförordning (2001:45) om startstöd till unga jordbrukare	I 2	339
2001:47	Ålands landskapsregerings beslut (2001:47) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om handel med utsäde (2006/6)	J 18	448

2001:51	Landskapslag (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening	I 15	385
2001:54	Landskapsförordning (2001:54) om undantag från vissa krav som gäller byggnader som används inom ekologisk animalieproduktion	L 22	663
2001:63	Landskapsförordning (2001:63) om Ålands skogsvårdsförening	I 16	389
2001:72	Ålands landskapsregerings beslut (2001:72) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om buller från utrustning som är avsedd att användas utomhus (2007/133)	K 8	487
2002:60	Landskapslag (2002:60) om tillämpning i landskapet Åland av 29 kap. strafflagen	F 27	220
2002:70	Republikens presidents förordning (2002:70) om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter i landskapet Åland	I 19	393
2002:81	Landskapslag (2002:81) om Högsolan på Åland	O 16	903
2002:87	Landskapsförordning (2002:87) om Högsolan på Åland	O 17	909
2003:11	Landskapslag (2003:11) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen	N 14	795
2003:15	Landskapslag (2003:15) om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattningen	F 14	212
2003:17	Landskapslag (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum	O 19	911
2003:31	Landskapsförordning (2003:31) om registrering av anläggningar som håller värphöns	L 23	664
2003:32	Landskapslag (2003:32) om fritidsbåtar	N 28	843
2003:33	Landskapsförordning (2003:33) om avfallsförbränning	K 5	486
2003:35	Ålands landskapsregerings beslut (2003:35) om regler för eldning av avfall (2008/137)	K 6	486
2003:39	Landskapsförordning (2003:39) om livsmedelshygienisk kompetens	L 11	627
2003:58	Landskapslag (2003:58) om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester	K 24	562
2003:60	Landskapslag (2003:60) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial	I 23	399
2003:67	Landskapsförordning (2003:67) om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester	K 25	565
2003:68	Landskapslag (2003:68) om jordförvärrs rätt och jordförvärrstillstånd	A 3	14
2003:70	Landskapsförordning (2003:70) om jordförvärrstillstånd	A 4	16
2003:71	Landskapslag (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	M 4	667
2003:76	Landskapsförordning (2003:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksforfattningar om utkomstskydd för arbetslösa	M 5	670
2004:3	Landskapslag (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn	M 17	685
2004:13	Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland	C 5	84
2004:15	Landskapsförordning (2004:15) om riktlinjer för Ålands flaggas färger	A 7	18
2004:21	Republikens presidents förordning (2004:21) om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland	G 19	271
2004:24	Landskapslag (2004:24) om tillämpning i landskapet Åland av lagstiftning om kommunala tjänstemän	E 5	172
2004:28	Trafikbrottslag (2004:28) för landskapet Åland	N 15	795
2005:25	Landskapsförordning (2005:25) om producentansvar	K 22	562
2005:35	Landskapsförordning (2005:35) om vägmärken	N 10	758
2005:36	Republikens presidents förordning (2005:36) om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland	O 18	911
2005:37	Republikens presidents förordning (2005:37) om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland	O 7	886
2005:51	Landskapsförordning (2005:51) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om bullerutredningar och handlingsplaner för bullerbekämpning som Europeiska gemenskapen förutsätter	K 7	487
2005:61	Republikens presidents förordning (2005:61) om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland	O 8	886
2005:65	Landskapsförordning (2005:65) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav	N 29	845
2005:66	Landskapslag (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland	C 11	91
2005:67	Landskapslag (2005:67) om diskrimineringsombudsmannen	D 22	118
2005:75	Landskapsförordning (2005:75) om diskrimineringsnämnden	D 23	119
2006:3	Landskapsförordning (2006:3) om avbytarverksamhet för lantbrukare	I 26	403
2006:5	Republikens presidents förordning (2006:5) om skötseln i landskapet Åland av vissa förvaltningsuppgifter som rör handel med utsläppsrätter avseende växthusgaser	J 31	462
2006:8	Landskapslag (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet	M 26	690
2006:9	Landskapslag (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	D 12	108
2006:10	Landskapslag (2006:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om ett informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning	D 13	111

2006:11	Landskapslag (2006:11) om arbetsförmedling av annan än landskapet	J 7	438
2006:41	Ålands landskapsregerings beslut (2006:41) gällande vissa upphandlingar	C 9	89
2006:46	Republikens presidents förordning (2006:46) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa	M 6	670
2006:47	Republikens presidents förordning (2006:47) om skötseln av lönegarantiärenden i landskapet Åland	M 29	704
2006:68	Republikens presidents förordning (2006:68) om studentexamen i landskapet Åland	O 6	885
2006:70	Landskapsförordning (2006:70) om jakt	K 33	590
2006:71	Landskapslag (2006:71) om studiestöd	O 20	912
2006:72	Landskapsförordning (2006:72) om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden	O 21	919
2006:77	Landskapslag (2006:77) om tillämpning i landskapet av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung	J 25	459
2006:78	Landskapsförordning (2006:78) om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om certifiering och angivande av elens ursprung	J 26	460
2006:82	Landskapslag (2006:82) om miljökonsekvensbedömning	K 26	567
2006:86	Landskapsförordning (2006:86) om miljökonsekvensbedömning	K 27	569
2006:106	Räddningslag (2006:106) för landskapet Åland	G 16	251
2006:110	Republikens presidents förordning (2006:110) om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)	I 7	377
2006:111	Räddningsförordning (2006:111) för landskapet Åland	G 17	263
2006:112	Landskapsförordning (2006:112) om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet	G 18	269
2006:124	Landskapsförordning (2006:124) om hantering av jord- och muddermassor	K 13	496
2007:3	Landskapsförordning (2007:3) om deponering av avfall	K 10	488
2007:14	Landskapslag (2007:14) om kompensation för förlust av skatteintäkter (2007/75)	E 10	185
2007:19	Landskapslag (2007:19) om skydd av det maritima kulturarvet	O 25	924
2007:23	Landskapslag (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård	F 3	195
2007:26	Landskapslag (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen	L 9	624
2007:29	Landskapslag (2007:29) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare	D 44	149
2007:54	Landskapslag (2007:54) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner ...	D 39	142
2007:57	Landskapsförordning (2007:57) om odling av regnbågslax och lax i havet	K 17	538
2007:60	Landskapslag (2007:60) om posttjänster	J 6	431
2007:63	Landskapslag (2007:63) om finansiering av landsbygdsnäringar	I 1	335
2007:88	Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen.....	C 3	75
2007:89	Landskapslag (2007:89) om Datainspektionen	D 24	120
2007:96	Landskapslag (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om gödselfabrikat	J 11	442
2007:98	Landskapslag (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor	J 8	439
2007:99	Landskapsförordning (2007:99) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor	J 9	440
2007:115	Landskapslag (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	D 9	105
2007:129	Landskapslag (2007:129) om införande av lagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	D 10	107
2007:130	Landskapsförordning (2007:130) om överföring av personal till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	D 11	108
2008:6	Republikens presidents förordning (2008:6) om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller pensionsersättning för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier	D 46	150
2008:9	Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland	C 1	67
2008:10	Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen	C 2	74
2008:59	Landskapslag (2008:59) om enskilda vägar i landskapet Åland	N 5	732
2008:70	Ålands landskapsregerings beslut (2008:70) om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna ytvattenbadplatser	L 7	617
2008:73	Landskapsförordning (2008:73) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande utsläppshandel	J 30	462

2008:83	Ålands landskapsregerings beslut (2008:83) om förfaranden vid kontroller av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag	I 5	371
2008:85	Landskapslag (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare	N 21	824
2008:87	Landskapsförordning (2008:87) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare	N 22	828
2008:97	Landskapslag (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen	M 16	683
2008:102	Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland	H 1	273
2008:106	Landskapslag (2008:106) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om byggnaders energiprestanda	H 4	292
2008:107	Plan- och byggförordning (2008:107) för landskapet Åland	H 2	287
2008:108	Landskapsförordning (2008:108) om utvinningsavfall	K 11	491
2008:109	Landskapsförordning (2008:109) om Ålands byggbestämmelsesamling	H 3	292
2008:110	Näringsstödslag (2008:110) för landskapet Åland	J 32	463
2008:124	Landskapslag (2008:124) om miljöskydd	K 1	467
2008:128	Landskapslag (2008:128) om tillämpning i landskapet Åland av lagen angående vissa grannelagsförhållanden	H 15	334
2008:130	Landskapsförordning (2008:130) om miljöskydd	K 2	476
2008:139	Republikens presidents förordning (2008:139) om skötseln i landskapet Åland av vissa förvaltningsuppgifter som gäller pensioner	D 45	150
2008:140	Landskapsförordning (2008:140) om skolskjutsning	N 12	792
2008:143	Republikens presidents förordning (2008:143) om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats	N 31	861
2008:144	Landskapslag (2008:144) om ombildande av Posten Åland till aktiebolag	D 19	116
2008:147	Landskapsförordning (2008:147) om tillämpning av riksförfattningar om energicertifikat för byggnader	H 5	293
2009:7	Landskapslag (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd	M 24	689
2009:10	Ålands landskapsregerings beslut (2009:10) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden.....	I 3	342
2009:13	Ålands landskapsregerings beslut (2009:13) om administration av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag	I 4	367
2009:18	Republikens presidents förordning (2009:18) om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som gäller underhållsstöd	M 25	690
2009:31	Landskapslag (2009:31) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel	J 29	461
2009:39	Landskapsförordning (2009:39) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen	N 17	798
2009:54	Landskapslag (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund	O 33	932
2009:56	Landskapslag (2009:56) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om avhjälpande av vissa miljöskador ...	K 28	570
2009:59	Landskapsförordning (2009:59) om avhjälpande av vissa miljöskador	K 29	571
2010:2	Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland	L 2	602
2010:7	Landskapslag (2010:7) om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen	B 6	60
2010:21	Landskapslag (2010:21) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete	D 41	147
2010:23	Ordningsslag (2010:23) för landskapet Åland	G 3	232
2010:28	Landskapslag (2010:28) om ordningsvakter	G 7	238
2010:29	Landskapslag (2010:29) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster	G 8	243
2010:30	Landskapslag (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster	G 6	237
2010:33	Republikens presidents förordning (2010:33) om polisförvaltningen i landskapet Åland	D 18	116
2010:36	Landskapsförordning (2010:36) om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreseelser	G 5	237
2010:40	Landskapslag (2010:40) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel	J 19	449
2010:44	Ålands landskapsregerings beslut (2010:44) om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder	L 8	622
2010:50	Landskapslag (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp	M 11	680
2010:51	Landskapsförordning (2010:51) om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om service och stöd på grund av handikapp	M 12	680

2010:57	Republikens presidents förordning (2010:57) om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning	D 25	120
2010:71	Republikens presidents förordning (2010:71) om skötseln i landskapet Åland av de uppgifter som i stöd av utlänningslagen föreskrivs för arbets- och näringsbyråerna	M 30	705
2010:72	Republikens presidents förordning (2010:72) om skötseln i landskapet Åland av de förvaltningsuppgifter som gäller stöd för byggande av bredband	N 8	748
2010:79	Landskapsförordning (2010:79) om återvinning av vissa avfall i markbyggnad	K 12	492
2010:80	Landskapsförordning (2010:80) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets skötsel av tvärvillkorskontrollen	I 8	378
2010:81	Landskapsförordning (2010:81) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om underhåll av anläggningar som innehåller ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerade växthusgaser	K 4	486
2010:83	Landskapslag (2010:83) om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen	J 13	444
2010:84	Landskapsförordning (2010:84) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om foder	J 14	445
2010:85	Landskapslag (2010:85) om en infrastruktur för geografisk information	N 6	746
2010:86	Landskapsförordning (2010:86) om en infrastruktur för geografisk information	N 7	748
2010:87	Landskapslag (2010:87) om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden	J 28	461
2010:90	Ålands landskapsregerings beslut (2010:90) om stöd för icke produktiva investeringar	I 6	374
2010:93	Vattenförordning (2010:93) för landskapet Åland	K 15	521
2010:99	Landskapslag (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer	M 13	681
2011:4	Ålands landskapsregerings beslut (2011:4) om register över godkända växtskyddsmedel	J 20	451
2011:9	Landskapslag (2011:9) om tillämpning i landskapet Åland av elsäkerhetslagen	H 6	293
2011:11	Landskapsförordning (2011:11) om tillämpning av riksbestämmelser om elsäkerhet	H 7	294
2011:13	Landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning	O 3	870
2011:17	Landskapslag (2011:17) om valfinansiering	B 5	58
2011:18	Republikens presidents förordning (2011:18) om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som rör tolkningstjänst för handikappade personer	M 14	682
2011:33	Landskapsförordning (2011:33) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet	M 27	704
2011:35	Landskapsförordning (2011:35) om landskapsregeringens allmänna förvaltning	D 5	99
2011:36	Landskapslag (2011:36) om tillämpning av fordonslagen	N 23	830
2011:39	Republikens presidents förordning (2011:39) om skötseln i landskapet Åland av vissa förvaltningsuppgifter som rör växtskyddsmedel	J 21	451
2011:53	Landskapsförordning (2011:53) om skydd av slaktkycklingar	L 18	651
2011:74	Landskapsförordning (2011:74) om renhållning	K 20	555
2011:75	Landskapsförordning (2011:75) om gymnasieutbildning	O 4	881
2011:76	Landskapsförordning (2011:76) om läroavtalsutbildning	O 10	890
2011:80	Landskapslag (2011:80) om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter	J 27	460
2011:86	Barnomsorgslag (2011:86) för landskapet Åland	M 8	671
2011:90	Landskapsförordning (2011:90) om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem	M 9	677
2011:94	Landskapsförordning (2011:94) om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien	L 10	625
2011:95	Landskapslag (2011:95) om radio- och televisionsverksamhet	N 1	707
2011:97	Lagtingsordning (2011:97) för Åland	B 1	23
2011:98	Arbetsordning (2011:98) för Ålands lagting	B 2	29
2011:100	Landskapsförordning (2011:100) om fornminnesregister	O 24	924
2011:111	Landskapslag (2011:111) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om främjande av användningen av biodrivmedel för transport	K 9	487
2011:114	Landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård	L 1	595
2011:118	Landskapslag (2011:118) om överlåtelse av verksamheten vid Ålands försöksstation	D 20	117
2011:119	Kommunalskattelag (2011:119) för landskapet Åland	F 6	200
2011:120	Landskapslag (2011:120) om erkännande av yrkeskvalifikationer	O 11	891

Alfabetiskt sakregister

Förklaring till förkortningarna finns på sidan VIII.

A

Affischering, se **Annonsering**.

Affärshemlighet, får ej röjas, LL om allmänna handlingars offentlighet 9 § f) och g), C 4; NäringsstödsL 6 och 15 §§, J 32.

Affärstid, AffärstidsL, J 2.

Aktiebolag, se **Bolag**.

Aktuella frågor, debatt i lagtinget, LO 38 §, B 1; AO 36 §, B 2.

Akutsjukvård, LL om hälso- och sjukvård 43 §, L 1. Se även **Prehospital akutsjukvård**.

Alarmcentral, RäddingsL 5, 15 och 89 §§ samt 9 och 10 kap., G 16; LF om Ålands polismyndighet 2, 3, 5 §§ samt 2a kap., D 15; RäddningsF 1 och 13 §§, G 17.

Alkohol, LL om tillämpning av riksförfattningar om alkohol, J 10; LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 7 och 9 §§, J 3.

Alkoholmissbruk, LL om behandling av berusade, G 4. LL om hälso- och sjukvård 41 §, L 1.

Allmän handling, LL om allmänna handlingars offentlighet 1 §, C 4.

Allmän ordning, PolisL 1 §, G 1; OrdningsL, G 3.

Allmän plats, OrdningsL, G 3.

Allmänbildande gymnasieexamen, LL om gymnasieutbildning 25 §, O 3. Se även **Studentexamen**.

Allmänna byrån, vid kansliavdelningen, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 2 och 3 §§, D 5; vid finansavdelningen, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 6 och 7 §§, D 5; vid utbildnings- och kulturavdelningen, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 12 §, D 5; vid näringsavdelningen, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 16 och 17 §§, D 5; vid trafikavdelningen, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 22 §, D 5.

Allmänna vägar, LL om allmänna vägar, N 2; PBL 49 och 57 §§, H 1.

Allmännyttigt samfund, LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet, F 20.

Allmänt område, PBL 2, 10, 52, 62 och 65 §§ och 8 kap., H 1; PBF 10 § och 5 kap., H 2.

Allmänt vattenområde, L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 5.

Ambulans, se **Utryckningsfordon**.

Ambulatorisk hemsjögsskola, LL om läroanstalter för hemsjög, O 12.

Ambulerande butikshandel, LF om hälsovården 40-42 §§, L 5.

Amortering, LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti 6 och 17 §§, D 29; LL om bostättningslån, M 20; LL om bostadsproduktion 11 och 22 §§, H 8; NäringsstödsL 11 §, J 32; LL om räntestödslån vid skördeskador 6 §, I 13; LF om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet 19 §, G 12; LL om studiestöd 32 och 33 §§, O 20; LL om avdrag på kommunalbeskattningen för amortering på studielån, F 21.

Anbud, LL om allmänna handlingars offentlighet 3 § 2 mom. och 4 § 2 mom., C 4; LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.

Andra bedömning, LL om hälso- och sjukvård 14 §, L 1.

Andra behandling, i lagtinget, LO 33 §, B 1; AO 68 §, B 2.

Anläggningskostnad, PBL 9 kap., H 1; Idrottslag 16 §, O 39; LL om ungdomsarbete 20 §, O 36; GrundskoleL 47 §, O 1; LL om planering av och landskapandel för undervisnings- och kulturverksamheten 45 §, E 8; LL om planering av och landskapandel för socialvården 4 kap., E 7; VattenL 11 kap. 11 § och 13 kap. 14 §, K 14.

Anläggningstillgång, LL om räntestöds krediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten 5 §, E 13; LL om kommunalbeskattning av rederibolag och redare 1 och 3 §§, F 13; BarnomsorgsL 24 §, M 8.

Animalieproduktion, LF om undantag från vissa krav som gäller byggnader som används inom ekologisk animalieproduktion, L 22.

Annan examen på gymnasienivå, LL om gymnasieutbildning 27 §, O 3.

Annan utbildning på gymnasienivå, LL om gymnasieutbildning 2, 9, 11 och 12 §§, O 3; LF om gymnasieutbildning 4 och 5 §§, O 4.

- Annonsering**, LL om naturvård 25 §, K 30; LL om allmänna vägar 60 §, N 2.
- Anskaffningsutgift**, LL om kommunalbeskattning av rederibolag och redare 3 §, F 13; LL om kommunalskatt för gårdsbruk, 7 §, F 9.
- Anslag**, i landskapets årsstat, LL om landskapets finansförvaltning, D 30.
- Anslagstavla**, KommunalL 12 §, E 1; se **Delgivning**.
- Anslutningsmotion**, LO 28 och 31 §§, B 1; AO 27, 28, 44, 45, 53, 54, 65 §§, B 2.
- Ansvarig föreståndare**, för reningsanläggning, LL om hälsovården 57 §, L 4; för resebyrå, LL om resebyrå rörelse 4 §, J 4; för fastighetsmäklarverksamhet, LF om fastighetsmäklare 9 §, J 5; för inkvarterings- och trakteringsverksamhet, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 8 §, J 3.
- Ansvarsförsäkring**, se **Jägaransvarsförsäkring**.
- Apoteksavgift**, LL om apoteksavgift, F 4.
- Arbetsavtal**, SjäL 29 §, A 1; AO 83 §, B 2; LL om personalen vid [landstingets] kansli 1 §, B 7; TjänstemannaL, D 32; LL om studieledighet 12 och 13 §§, O 22; LL om läroavtalsutbildning 2, 19 och 22 §§; O 9; LF om läroavtalsutbildning 5 §, O 10.
- Arbetsdomstolen**, LL om tjänstekollektivavtal 13 §, D 37.
- Arbetsfred**, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap., D 37.
- Arbetsförmedling**, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, D 12; LL om arbetsförmedling av annan än landskapet, J 7; LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 5 kap., M 26.
- Arbetsinkomstavgift från kommunalskatten**, KommunalskatteL 25 §, F 6.
- Arbetskraftskommission**, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 3, 5, 6, 7 och 23 §§, D 12.
- Arbetslokal**, LL om hälsovården 5 kap., L 4; LF om hälsovården 2 kap., L 5.
- Arbetslöshet ersättning**, LL och LF om tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, M 4 och M 5; RPF om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, M 6.
- Arbetsmarknadspolitik**, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, M 26; LF om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, M 27.
- Arbetsmarknadsservice**, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 4 och 5 §§, M 26.
- Arbetsordning**, AO, B 2.
- Arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 4a och 4b §§), F 27.
- Arbets tid**, för landskapets och kommunernas tjänstemän, LL om tillämpning av arbetstidslagen, D 38.
- Arkiv**, Arkivlag, C 5.
- Arrende**, av jord, LL om tillämpning av jordlegolagen, H 13; av fiskerätt, LL om fiske 7 §, I 29; LF ang. fiske 9 §, I 30; av jakträtt, JaktL 4, 6 och 8-10 §§, K 32.
- Arv**, landskapets rätt till arv, SjäL 63 §, A 1. Angående arv av fast egendom, se Jordförvärvslag för Åland 3 §, A 2 och SjäL 27 § 7 p., A 1. Se även **Ärva balken**.
- Audiovisuella medietjänster**, leverantör av audiovisuella medietjänster, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 och 5 §§, N 1.
- Automat**, se **Penningautomat**, **Förströelseautomat**.
- Avbytarverksamhet för lantbrukare**, LL om avbytarverksamhet för lantbrukare, I 25; LF om avbytarverksamhet för lantbrukare, I 26.
- Avdelningschef**, uppgifter vid Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 5 och 11a §§, D 4; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning, D 5.
- Avdrag för inkomstens förvärvande**, KommunalskatteL 13 §, F 6.
- Avdrag vid kommunalbeskattningen**, KommunalskatteL, F 6; LL om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån, F 21; LL om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund, F 17; LL om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen, F 19. Se även **Avskrivning**.
- Avdrag som beviljas dödsbon för efterlevande make eller maka**, KommunalskatteL 24 §, F 6.
- Avfall**, LF om renhållning, K 19; LF om renhållning, K 20; LF om förpackningar och förpackningsavfall, K 21; LF om PCB-avfall, K 23; LF om depnering av avfall, K 10; LF om avfallsförbränning, K 5; ÅLRB om regler för eldning av avfall, K 6; LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester, K 24; LF om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester, K 25; LF om utvinningsavfall, K 11; LF om återvinning av vissa avfall i markbyggnad, K 12; LF om hantering av jord- och muddermassor, K 13; Se även **Renhållning**, **Farligt avfall**, **Hushållsavfall**, **Skrotfordon**.
- Avfallsbehandlingsanläggning**, LL om renhållning 16 §, K 19.
- Avgift**, för självstyrelsemyndigheternas tjänsteförrättningar, LL om grunderna för avgifter till landskapet, F 2; LL om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård, F 3; för verksamhet som innefattar radio- eller televisionssändning; för innehav av televisionsmottagare, LL om radio- och televisionsverksamhet 3 § och 28 § 1 mom., N 1. Se även **Apoteksavgift**, **Resandeavgift**, **Befrielse från kommunal avgift**.
- Avgångsålder**, se **Pensionsålder**.
- Avlivning**, av djur, PolisL 25 §, G 1. Se även **Slakt**.

Avlopp, VattenL 11 kap., K 14; MiljöskyddsF 4 §, K 2.
Se även **Sammanlutning**.

Avloppsanläggning, LL om understöd för vatten- och avloppsprojekt, E 17. Beträffande jordbruk, se **Investeringsstöd**, jordbruk. Se även **Avlopp**.

Avloppsvattenavgift, LL om avloppsvattenavgift, F 26.

Avloppsverk, LL om allmänna vatten- och avloppsverk, E 16. Ang. lån och understöd, se **Avloppsanläggning**.

Avlägsnande, PolisL 20 §, G 1. LL om ordningsvakter 9 §, G 7.

Avräkning, SjöL 45 §, A 1.

Avräkningsbelopp, SjöL 46 §, A 1.

Avräkningsgrunden, SjöL 47 § och 77 § 3 mom., A 1.

Avskedande, se **Uppsägning av tjänsteförhållande**.

Avskrivning, se **Avdrag vid kommunalbeskattningen**.

Avspärrande av plats eller område, PolisL 18 §, G 1.

Avstjälningsplats, se **Avfallsbehandlingsanläggning**.

Avtal, mellan kommuner, KommunalL 78 §, E 1; mellan Ålands landskapsregering och kommunerna, LL om renhållning 8 §, K 19. Se även **Internationella fördrag**.

Avtals- och pensionsbyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 6 §, D 5.

Avtalsdelegation, KommunalL 14 kap., E 1.

Avträdelseersättning, F om förvaltningen i landskapet Åland av ärenden som gäller avträdelseersättning för lantbruksföretagare, I 27.

B

Badhus, LL om hälsovården 62 §, L 4; LF om hälsovården 86-87 §§, L 5.

Badstrand, LL om hälsovården 62 §, L 4; LF om hälsovården 86-87 §§, L 5; ÅLRB om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna ytvattenbadplatser, L 7; ÅLRB om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder, L 8; LL om fiske 3 § 3 mom., I 29.

Balansansvar, Ellag 3 kap., J 23; LF om elmarknaden, J 24.

Barn, BarnomsorgsL, M 8; LF om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem M 9; LL om stöd för vård av barn i hemmet, M 10; RPF om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller pensionersättning för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, D 46; LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd, M 21; LL om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen, M 22; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag, M 23; LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd, M 24; RPF om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som gäller underhållsstöd,

M 25; LL om tillämpning av barnskyddslagen, M 16; LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn, M 17; LL om hälso- och sjukvård 28 och 48 §§, L 1.

Barnbidrag, LL om tillämpning av barnbidragslagen, M 22; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag, M 23.

Barnskydd, LL om tillämpning av barnskyddslagen, M 16.

Bassamfund, LL om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund, F 17; LF om de stater som avses i 2 § 3 mom. LL om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund, F 18.

Befolkningsskydd, RPF om förberedande uppgifter för undantagsförhållanden 2 §, G 15.

Befrielse från kommunal avgift, KommunalL 13 §, E 1.

Begravning, LL om hälsovården 12 kap., L 4; LF om hälsovården 8 kap., L 5. Se även **Kremering**.

Begränsat skattskyldig, LL om kommunalskatt för begränsat skattskyldig, F 15; F om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland, F 16.

Bekämpningsmedel, se **Kemikalier**.

Bensin, se **Explosionsfarliga ämnen**.

Beredningsuppgifter, RPF om förberedande uppgifter för undantagsförhållanden, G 15.

Berusad, LL om behandling av berusade, G 4; PolisL 11 §, G 1; Vägrande av tillträde, LL om ordningsvakter 7 §, G 7. Avlägsnande, gripande och hållande i förvar, LL om ordningsvakter 8 §, G 7. Se även **Berusningsmedel**.

Berusningsmedel, när intagande är förbjudet, OrdningL 4 och 20 §§, G 3, LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförelseer 4 §, G 5. LL om ordningsvakter 9 §, G 7.

Besiktning av fordon, LL om besiktning och registrering av fordon, N 24.

Besiktningssman, LL om motorfordonsbyrån 9 §, D 21.

Beskattning, dess verkställande, LL om tillämpning av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande, F 22; F om verkställandet av kommunalbeskattningen i landskapet Åland, F 23.

Beskattningsgrunder, KommunalL, F 6; LL om kommunalskatt för gårdsbruk, F 9; LL om kommunalskatt för näringsverksamhet, F 8; FastighetsskatteL, F 10.

Beslut, FörvaltningsL 7 kap., C 1.

Beställ-TV, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 §, N 1.

Beställningstrafik, LL om yrkesmässig trafik 3, 14 och 17 §§, N 19.

Besvär, över beslut i förvaltningsärende, SjöL 25 §, A 1. Se vidare **Ändringssökande i förvaltningsärenden**, **Kommunalbesvär**.

Bete, se **Samfällida ägor**.

Bevattning, VattenL 12 och 13 kap., K 14. Se även **Sammanslutning**.

Bevisprovokation genom köp, PolisL 28, 32b, 33a, 34a och 34b §§, G 1.

Bibliotek, LL om allmänna bibliotek, O 28; BiblioteksF, O 29.

Bil, LL om besiktning och registrering av fordon, N 24; LF om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning, N 25; LF om tillämpning av trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion, N 26.

Bilbälte, VägtrafikL 61 §, N 9; LF om undantag från skyldigheten att använda bilbälte, N 11.

Bilskola, KörkortL 3 kap., N 18. Se även **Förarutbildning**.

Binäringsfiskare, LF om yrkesfiske 4 §, I 34.

Biodrivmedel, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om främjande av biodrivmedel för transport, K 9.

Biograf föreställning, LL innehållande särskilda bestämmelser angående biografer och offentliga biograf föreställningar, G 9.

Biotopt, skydd av, LL om naturvård 3 kap., K 30; LF om naturvård 3 kap., K 31.

Biståndsskyldighet, SjöL 31 §, A 1; PolisL 41, 42, 45-47 och 51 §§, G 1; RäddningsL 16, 60, 72 och 82 §§, G 16; VägtrafikL 9 §, N 9. Se även **Gränsbevakning**; F ang. skyldighet för de till centralförvaltningen hörande fackmyndigheterna att lämna handräckning åt Ålands [landskapsnämnd], D 28.

Bisyssla, TjänstemannaL 18 §, D 32; LL om Ålands polismyndighet 5d §, D 14.

Blankettlag, gängse benämning på landskapslag varigenom en eller flera riks författningar bringats i kraft i landskapet.

Blommor, försäljning av, AffärstidsL, J 2.

Bolag, SjöL 27 § 8 p., A 1; rätt att utöva näring, SjöL 11 §, A 1, LL om rätt att utöva näring, J 1; rätt att förvärva och besitta fastighet, se **Fast egendom**; LL om ombildande av Posten Åland till aktiebolag, D 19.

Boningsrum, LL om hälsovården 15-24 §§, L 4; LF om hälsovården 3-9 §§, L 5.

Bordläggning, i lagtinget: lagförslag, motion och meddelande från Ålands landskapsregering, AO 11, 70 och 101 §§, B 2; utskotts betänkande, AO 11 och 70 §§, B 2; spörsmål, AO 11 och 38 §§, B 2; kläm, AO 11 och 70 §§, B 2; i lagtingets utskott: AO 53 §, B 2.

Borring i berg, MiljöskyddsF 6 §, K 2.

Bostad, LL om hälsovården 15-21 §§, L 4; LF om hälsovården 2 kap., L 5; LF om startstöd till unga jordbrukare 8 §, I 2. Se även **Tjänstebostad**.

Bostadsbidrag, LL om tillämpning av lagen om bostadsbidrag, M 18; F om skötseln i landskapet Åland av vissa ärenden som gäller bostadsbidrag, M 19.

Bostadshusreservering, LL om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen, F 19.

Bostadslån, LL om bostadsproduktion, H 8; LL om tillämpning av vissa riks författningar angående stöd vid förvärv av bostad, H 11.

Bostadslägenhet, HyresL 1-8, 14 och 15 kap., H 14; Se även **Bostad**, **Tjänstebostad**.

Bostadsproduktion, LL om bostadsproduktion, H 8.

Bosättningslån, LL om bosättningslån, M 20.

Bosättningsstruktur, LL om bosättningsstrukturgrupper, E 9; LL om landskapsandelar till kommunerna 9 §, E 6; LL om planering av och landskapsandel för socialvården 11 §, E 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten 7 och 20 §§, E 8; RäddningsL 75 §, G 16.

Brandberedskap, RäddningsL 2-4 kap., G 16; RäddningsF 2-4 kap., G 17.

Brandchef, se **Räddningschef**, **Räddningsledare**.

Brandkår, RäddningsL 8, 23, 58, 62 och 83 §§, G 16.

Brandmyndigheter, RäddningsL 2 kap., G 16.

Brandsyn, RäddningsL 7 kap., G 16; RäddningsF 13 kap., G 17.

Brandsäkerhet, PBL 65 och 66 §§, H 1; PBF 7, 17, 18 och 30 §§ H 2; RäddningsL 6 kap. och 93 §, G 16; RäddningsF 20 §, G 17; LF om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet, G 18. Se även **Brandvarnare**.

Brandvarnare, RäddningsL 34 §, G 16; RäddningsF 10 kap., G 17.

Brandväsendet, se **Räddningsväsendet**.

Bredband, RPF om skötseln i landskapet Åland av de förvaltningsuppgifter som gäller stöd för byggan- de av bredband, N 8.

Brottslig bakgrund, LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn, M 17.

Brunn, LL om hälsovården 53 §, L 4.

Brännbar vätska, LL om tillämpning av riks författningar om explosionsfarliga ämnen, J 8; LF om tillämpning av riks författningar om explosionsfarliga ämnen och kemikalier, J 9.

Budget, SjöL 44 §, A 1, LL om landskapets finansförvaltning 2 kap., D 30; BudgetF 1 kap., D 31; KommunalL 64 §, E 1, LL om hälso- och sjukvård 9 §, L 1.

Budgetmotion, LO 28 och 31 §§, B 1; AO 15, 27, 28, 44, 45, 53, 54, 65, 75 §§, B 2.

Buller, MiljöskyddsL 3 §, K 1; LF om tillämpning av statsrådets förordning om bullerutredningar och handlingsplaner för bullerbekämpning som Euro-peiska gemenskapen förutsätter, K 7; ÅLRB om

tillämpning av statsrådets förordning om buller från utrustning som är avsedd att användas utomhus, K 8.

Bulvan, Jordförvärvslag för Åland 9 och 13 §§, A 2; JaktL 15 §, K 32.

Buss, VägtrafikL 29 och 35 §§, N 9.

Bygdeväg, LL om allmänna vägar 2, 8, 14-16, 20 §§, N 2.

Byggbestämmelsesamling, se **Ålands byggbestämmelsesamling**.

Byggnad, PBL 2 § och 13 kap., H 1; PBF 7 kap., H 2.

Byggnadsarbete, tillsyn, PBL 14 kap., H 1; PBF 1 § och 8 kap., H 2.

Byggnadsbyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 2 och 4 §§, D 5.

Byggnadsförbud, PBL 22, 23, 29, 55, 69, 70, 93, 94 och 101 §§, H 1.

Byggnadsinskränkning, PBL 22 §, H 1. Se **Byggnadslov**, **Byggnadsförbud**.

Byggnadsinspektör, PBL 14 och 84 §§ och 17 kap., H 1; PBF 1, 2 och 24 §§ samt 8 kap., H 2.

Byggnadslov, PBL 3, 10, 38, 47, 80, 81, 90, 91, 96 och 99 §§ samt 13 kap., H 1; PBF 1 och 7 kap., G 2, LF om Ålands byggbestämmelsesamling, H 3.

Byggnadslån, beträffande jordbruk, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Byggnadsnämnd, PBL 14, 25, 44 och 64 §§, 13, 14, 15, 16 och 17 kap., H 1; PBF 1, 26 och 27 §§, H 2.

Byggnadsordning, PBL 8-10, 16, 89, 92 och 101 §§, H 1; PBF 1 §, H 2.

Byggnadstillstånd och tillstånd i samband med bygande, PBL 3, 10, 22, 29, 52, 54, 56, 70-72, 75-77, 81, 90, 96 och 99 §§, H 1; PBF 1 §, H 2. Se **Byggnadslov**.

Byggnadsuppmaning, PBL 55 §, H 1.

Byggnadsyta, PBL 2 §, H 1.

Byråchef, uppgifter vid Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 7 §, D 4.

Bästa tillgängliga teknik, MiljöskyddsL 3 §, K 1; MiljöskyddsF 5 §, K 2; LL om renhållning 8b §, K 19.

C

Centralbibliotek, LL om allmänna bibliotek 6 §, O 28; BiblioteksF 2 §, O 29.

Centralnämnd, för lagtingsval, LL om lagtingsval och kommunalval 4 §, B 3; kommunal centralnämnd, samma lags 5 §, B 3.

Certifiering av el, LL om tillämpning av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung, J 25; LF om tillämpning av riksförfattningar om certifiering och angivande av elens ursprung, J 26.

Cykelbana, VägtrafikL 2 och 55 §§, N 9.

Cykeltrafik, VägtrafikL 19, 26 och 60 §§, N 9.

D

Daghemsverksamhet, BarnomsorgsL 3, 4, 5 och 17 §§, M 8; LF om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem, L 9.

Datainspektion, LL om Datainspektionen, D 24.

Delegation, för Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 3 och 10 §§, D 12; för räddningsväsendet, RäddningsL 6 §, G 16; för polisens verksamhet, LL om Ålands polismyndighet 5 §, D 14; LF om Ålands polismyndighet 3 kap., D 15; för samråd om polisförvaltningen, RPF om polisförvaltningen i landskapet Åland 11 §, D 18; för flygtrafik, RPF om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats, N 31.

Delegering, av beslutanderätt, KommunalL 7 §, E 1.

Delgivning, FörvaltningsL 60 § samt 9 och 10 kap., C 1.

Demonstration, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster, G 6.

Detaljhandel, Näringsstödslag, J 32.

Detaljplan, PBL 5 och 11 kap., H 1; PBF 2 kap., H 2.

Dikning, VattenL 10 kap., K 14. Se även **Sammanslutning**. Som skogsbruksåtgärd, se LL och LF om stöd för skogsbruksåtgärder, I 20 och I 21. Beträffande jordbruk, se **Investeringsstöd jordbruk**.

Disciplinära åtgärder, TjänstemannaL, 10 kap., D 32; LL om Ålands polismyndighet 10 §, D 14; mot skolelever, GrundskoleL 25 och 27 §§, O 1; GrundskoleF 17 och 18 §§, O 2. Se för de olika skolorna gällande författningar under O.

Diskriminering, LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, C 10; LL om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland, C 11.

Diskrimineringsnämnd, LL om diskrimineringsombudsmannen, 3 §, D 22; LF om diskrimineringsnämnden, D 23.

Diskrimineringsombudsmannen, LL om diskrimineringsombudsmannen, D 22.

Djurhållning, DjurskyddsL 2 kap., L 16; DjurskyddsF, L 17.

Djurhållningsförbud, DjurskyddsL 60 §, L 16.

Djurskydd, DjurskyddsL, L 16; DjurskyddsF, L 17; LF om skydd av slaktkycklingar, L 18; DjurtransportF, L 19; LF om slakt och avlivning av djur, L 20; LF om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål, L 21.

Djurskyddsbrott, DjurskyddsL 59, 59a, 59b och 59c §§, L 16.

Djurskyddsförseelse, DjurskyddsL 58 och 57a §§, L 16.

Djurstall, LL om hälsovården 74 §, L 4; LF om hälsovården 75-77 §§, L 5. Se även **Djurskydd**.

Djurtransporter, Djurskyddsl 3 kap., L 16; DjurtransportF, L 19.

Djurtävling, Djurskyddsl 17 och 18 §§, L 16.

Dryckesförpackning, LF om förpackningar och förpackningsavfall, K 21.

Dubbelbeskattning, se internationella fördrag för undvikande av dubbelbeskattning sid. 941ff.

Dumpning i havet, se **Havsförorening**.

Dykning, LL om skydd av det maritima kulturarvet, O 25.

Dynamit, se **Explosionsfarliga ämnen**.

Dyrortstillägg, LL om arvode för medlem av Ålands landskapsregering 2 §, D 3.

E

Egenkontroll, Miljöskyddsl 26 §, K 1.

Egensändning, se **Kabelsändning**.

Eggvåpen, OrdningsL 3 kap., G 3.

EJFLU, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 §, I 1; RPF om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, (EJFLU), I 7.

Ekodesign, LL om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter, J 27.

Ekologisk jordbruksproduktion, LL om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion, I 10.

Ekonomi, landskapets, Sjl 34 § 2 mom. och 7 kap., A 1.

El, Ellag, J 23; LF om elmarknaden, J 24; LL om tillämpning i landskapet Åland av elsäkerhetslagen, H 6; LF om tillämpning av riksbestämmelser om elektricitet, H 7; LL om tillämpning av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung, J 25; LF om tillämpning riks författningar om certifiering och angivande av elens ursprung, J 26.

Elanläggning, Ellag 2 § 3 p., J 23; LL om tillämpning i landskapet Åland av elsäkerhetslagen, H 6; LF om tillämpning av riksbestämmelser om elektricitet, H 7.

Eldfarliga vätskor, se **Brännbar vätska**.

Elektrifieringslån, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Elektroniskt kommunikationsnät, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 §, N 1.

Elevråd, GrundskoleL 13 §, O 1.

Elmarknad, LF om elmarknaden, J 24.

Elnätsverksamhet, Ellag 2 § samt 2 och 4a kap., J 23; LF om elmarknaden, J 24.

Elskada, LL om tillämpning i landskapet Åland av elsäkerhetslagen, H 6; LF om tillämpning av riksbestämmelser om elektricitet, H 7.

Elsäkerhetsföreskrifter, LL om tillämpning i landskapet Åland av elsäkerhetslagen, H 6; LF om till-

ämpning av riksbestämmelser om elektricitet, H 7.

Elutrustning, LL om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter, J 27.

Enda behandling, i **lagtinget**, LO 33 §, B 1; AO 69 §, B 2.

Energicertifikat, LF om tillämpning av riks författningar om energicertifikat för byggnader, H 5.

Energieffektivitet, LL om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter, J 27.

Energieffektivitetstjänster, LL om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energimarknaden, J 28.

Energimärkning, LL om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter, J 27.

Energiprestanda, LL om tillämpning av riks författningar i landskapet Åland om byggnaders energiprestanda, H 4.

Enskild föredragning, LL om Ålands landskapsregering 10a och 10b §§, D 1; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 7- 9a §§, D 2.

Enskild väg, LL om enskilda vägar, N 5; LL om allmänna vägar 16, 24, 36, 37 och 50-52 §§, N 2; LL om kommunalvägar 21 och 24 §§, N 3; PBL 48 och 62 §§, H 1.

Entreprenad, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.

Etablerad kommunal politisk förening, LL om lagtingsval och kommunalval 4a kap., B 3; LL om valfinansiering, B 5.

Etablerad politisk förening, LL om lagtingsval och kommunalval 4a kap., B 3; LL om valfinansiering, B 5.

Europeiska unionen, Sjl 9a kap., A 1. Se även **Jordbrukspolitik**, **Fiskeripolitik**.

Examen, Sjl 41 §, A 1, i annat nordiskt land, Sjl 64 §, A 1.

Explosionsfarliga ämnen, LL om tillämpning av riks författningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 8; LF om tillämpning av riks författningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 9.

Exportgaranti, LL om tillämpning av lagen om exportgaranti, J 33; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om exportgaranti, J 34.

Expropriation, LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, H 12; PBL 44 och 88 §§, samt 10 och 11 kap., H 1; LL om allmänna vägar

32, 35, 35a, 67, 72, 89, 99 och 100 §§, N 2; VattenL 3 och 7 kap., K 14; LL om naturvård 34 § och 7 kap., K 30; LL om fiske 27 och 28 §§, I 29; LL om fornminnen 5 och 9 §§, O 23. LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, O 26.

Expropriationsnämnd, LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter 9-11 §§, H 12.

Extra anslag, Sjl 48 §, A 1; LL om landskapets finansförvaltning 10 och 21 §§, D 30.

Extra pension, LL om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen, B 6.

F

Familjedaghem, BarnomsorgsL 3 §, M 8.

Familjepension, LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om statens pensioner, D 40, LL om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen 22 §, B 6.

Farliga föremål, PolisL 22, 23 och 24 §§, G 1; OrdningsL 3 och 5 kap., G 3; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreläggelser 10 §, G 5; LL om ordningsvakter 9 §, G 7.

Farliga ämnen, PolisL 22, 23 och 24 §§, G 1; OrdningsL 3 och 5 kap., G 3; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreläggelser 10 §, G 5; LL om ordningsvakter 9 §, G 7; RäddningsL 36 §, G 16. Se även **Transport av farliga ämnen**.

Farligt avfall, LL om renhållning 2, 8, 8d, 8f, 14, 15a, 16, 17, 28b och 28l §§, K 19; [ÅLSB] om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande, K 20; LF om PCB-avfall 2 §, K 23; LF om mottagning om fartygsgenererat avfall och lastrester, K 24; LF om deponering av avfall 3 §, K 10; LF om avfallsförbränning, K 5; LF om återvinning av vissa avfall i markbyggnad, K 12.

Fartygsfynd, LL om skydd av det maritima kulturarvet 2 §, O 25.

Fartygsleveranser, NäringsstödsL, J 32. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35.

Fartygspersonals hälsovård, LL om hälso- och sjukvård 32 §, L 1.

Fast egendom, rätt att förvärva, Sjl 10 §, A 1; tillstånd att förvärva och besitta för utlänning, Sjl 30 § 7 p., A 1; inlösen av, Sjl 18 § 8 p., A 1; Jordförvärvslag för Åland, A 2; LL om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd, A 3 och LF om jordförvärvstillstånd, A 4. Se även **Statens egendom**.

Fasta fornlämnningar, LL om fornminnen 1 kap., O 23.

Se även **Lösa fornföremål**, **Maritimt kulturarv**.

Fastighetsmäklare, LF om fastighetsmäklare, J 5.

Fastighetsskatt, se **Kommunalskatt**.

Felparkerat fordon, flyttning av, LL om parkeringsbot 15-18 §§, N 13; TrafikbrottsL 15 §, N 15.

Festplats, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster, G 6.

Filmföreläsning, se **Biograföreläsning**.

Finansavdelningen, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, D 4; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 6-9 §§, D 5.

Finansförvaltning, LL ang. landskapets finansförvaltning, D 30; BudgetF, D 31.

Finansieringsunderstöd, LL om landskapsandelar till kommunerna 4 kap., E 6.

Fisk, minimimått, LL om fiske 31, 32 och 71 §§, I 29.

Fiske, utövande av, LL om fiske, I 29; LF ang. fiske, I 30; LF om yrkesfiske, I 34; LF om odling av regnbåglax och lax i havet, K 17; stödatgärder, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 4 p., I 2; LL om finansiering av landsbygdsnärningar, I 1. Se även **Fiskeripolitik**.

Fiskelag, LL om fiske 43-56 §§, I 29; LF ang. fiske 8-17 §§, I 30.

Fiskeredskap, se **Fångstredskap och -sätt**.

Fiskeribyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 16 och 19 §§, D 5.

Fiskeripolitik, LL om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen, I 31; LF om register för fiskerinäringen, I 32; LF om register för vattenbruket, I 33.

Fiskerätt, LL om fiske 1-14 §§, I 29.

Fiskestadga, LL om fiske 37 §, I 29.

Fiskestuga, för yrkesfiskare, LL om fiske 9 §, I 29.

Fiskesätt, se **Fångstredskap och -sätt**.

Fiskevakt, LL om fiske 76, 78 och 79 §§, I 29; LF ang. fiske 28a §, I 30.

Fiskevårdssammanslutning, LL om fiske 57- 70 §§, I 29; LF ang. fiske 18-26 §§, I 30.

Fiskezon, se LL om fiske, hänvisning under 2 §, I 29.

Fiskfredning, LL om fiske 23-30 §§, I 29; LF ang. fiske 4-5 §§, I 30.

Fiskförsäljning, LL om fiske 5 kap., I 29; LF ang. fiske 27 och 30a §§, I 30.

Fiskodling, LF om odling av regnbåglax och lax i havet, K 17.

Fiskodlingsdamm, LL om fiske 3 § 3 mom., I 29.

Flagga, Sjl 18 § 3 p. och 27 § 5 p., A 1; LL om Ålands flagga, A 6; LL om Ålands flaggas färger, A 7; LL om Ålands självstyrelsedag 4 §, A 8.

Flygfält, RPF om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats, N 31; F om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland, sid. 969.

Flyghavre, LL om bekämpning av flyghavre, I 14.

Flyttning av fordon, PolisL 21 §, G 1.

Foder, LL om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen, J 13; LF om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om foder, J 14.

Folkhögskola, se **Ålands folkhögskola**.

Folkomröstning, rådgivande kommunal, KommunalL 34, 35 §§, E 1; LL om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar, E 4; LO 30 §, B 1.

Folksförbundsrad, beslut ang. Åland, sid. 958.

Fordon, VägtrafikL 3 kap., N 9; LL om tillämpning av fordonslagen, N 23; LL om besiktning och registrering av fordon, N 24; LF om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning, N 25; LF om tillämpning av trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion, N 26.

Fordonsdefinition, LL om tillämpning av fordonslagen, N 23.

Fornlämning, LL om fornminnen, O 23.

Fornminnesregister, LF om fornminnesregister, O 24.

Fortbildning, LL om läroavtalsutbildning, O 9; LL om gymnasieutbildning 2 §, O 3; LL om Högskolan på Åland, O 16; LL om Ålands folkhögskola, O 13; LL om Ålands musikinstitut, O 14; LL om medborgarinstitut, O 32; LL om landskapsbidrag till bildningsförbund, O 33.

Fotgångare, se **Gående**.

Fredning, LL om naturvård 2 kap., K 30; JaktL 29 §, se även 26-28 §§, K 32; LL om fiske 23-30 §§, I 29; LF ang. fiske 4-5 §§, I 30. Se även **Skeppsvrak**, **Fornlämning**.

Fredningsbeslut, ang. naturvård, se förteckning sist i LL om naturvård, K 30.

Fredningsområde, JaktL 22 §, K 32; LL om fiske 27-30 §§, I 29; LF ang. fiske 4-5 §§, I 30. Se även **Naturresevat**.

Fridlystning, LL om naturvård 14 §, K 30; LF om naturvård 2 kap., K 31; JaktL 26-29 §§ K 32; undantag från, JaktL 30 och 31 §§, K 32.

Fritidsbåt, LL om fritidsbåtar, N 28; LF om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav, N 29.

Fritidsverksamhet, BarnomsorgsL 6 och 18 §§, M 8.

Frågestund, i lagtinget, LO 38 §, B 1; AO 35 §, B 2.

Fråntagande, OrdningsL 20 §, G 3.

Fullmäktige, se **Kommunfullmäktige**.

Fylleri, se **Berusad**, **Rattfylleri**, **Sjöfylleri**.

Fyllnadssval, för kommunfullmäktige, LL om lagtings- och kommunalval 77 §, B 3; för Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregering 5 §, D 1.

Fågelskyddsområde, JaktL 26 §, K 32.

Fåglar, fridlysta fåglar, se **Fridlystning**.

Fångstredskap och -sätt, vid fiske, LL om fiske 15-22 §§, I 29; vid jakt, JaktL 61 och 67 §§ samt 9 kap., K 32.

Färja, LF om färjor, N 27.

Förarexamen, KörkortL 4 kap., N 18.

Förarutbildning, KörkortL 2 kap., N 18.

Förbudna föremål, PolisL 22, 23 och 24 §§, G 1. OrdningsL 3 och 5 kap., G 3; LF om föreläggande

av ordningsbot vid olika ordningsförelser 10 §, G 5. LL om ordningsvakter 9 §, G 7.

Förbudna ämnen, PolisL 22, 23 och 24 §§, G 1; OrdningsL 3 och 5 kap., G 3; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförelser 9 och 10 §§, G 5; LL om ordningsvakter 9 §, G 7.

Förbud mot tobaksrökning, TobaksL 1, 4, 4a-d och 5 §§, L 15.

Fördrag, se **Internationella fördrag**.

Förebyggande räddningsverksamhet, RäddningsL 2 § och 6 kap., G 16.

Föredragning, LL om Ålands landskapsregering 10a och 10b §§, D 1; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, D 2; LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 7 §, D 4; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning, D 5.

Företagarläroavtal, LL om läroavtalsutbildning 2 §, 5 § 3 mom och 5b kap., O 9.

Företagshälsovård, LL om hälso- och sjukvård 31 §, L 1.

Författningssamling, LL om Ålands författningssamling, A 11.

Förflyttning av personal, TjänstemannaL 5 kap., D 32; LL om Ålands polismyndighet 2 §, D 14; LL om hälso- och sjukvård 9 §, L 1; LL om gymnasieutbildning 65 §, O 3; LL om Ålands folkhögskola 27 och 30 §§, O 13; LL om Ålands musikinstitut 15 och 15c §§, O 14; LL om Högskolan på Åland 36 och 38 §§, O 16; LL om Ålands sjösäkerhetscentrum 6 §, O 19; LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå 6 §, D 26; LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 14a och 15 §§, D 12; LL om diskrimineringsombudsmanen 2 §, D 23; LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 8 §, D 9.

Förhandlingsparter, LL om tjänstekollektivavtal 3 §, D 37.

Förhandsbesked i anläggningsprojektsärenden m.m., LL om planering av och landskapsandel för socialvården 19 §, E 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten 28 §, E 8; LL om kommunalvägar 4 §, N 3; RäddningsL 76 §, G 16.

Förhandsbesked i pensionsärenden, LL om pensionskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen 18 och 19 §§, B 6.

Förhindrande av fara, OrdningsL 5 § och 5 kap., G 3; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförelser 5 §, G 5.

Förkörsrätt, VägtrafikL 20 §, N 9.

Förlustutjämning, KommunalskatteL 1 §, F 6.

Förening av mark, MiljöskyddsL 3, 5 och 48 §§, K 1. Se även **Miljöförening**.

Förening av vatten, MiljöskyddsL 3 §, K 1. Se även **Vattenfarliga ämnen**, **Miljöförening**.

Förpackning, LF om förpackningar och förpackningsavfall, K 21.

Föreningsränta, se **Ränta**.

Förskottsuppbörd, LL om tillämpning av rikslagstiftningen om förskottsuppbörd, F 24; LandskapskatteL 7 §, F 1.

Förslagsanslag, LL om landskapets finansförvaltning 9 §, D 30.

Första behandling, i lagtinget, LO 33 §, B 1; AO 68 §, B 2.

Förströelseautomat, LL om förströelseautomater, G 13.

Förstörande, PolisL 24 §, G 1. OrdningsL 20 §, G 3.

Försäkringspremier, avdrag för obligatoriska försäkringspremier, KommunkatteL 14 §, F 6.

Försäkringsskyldighet, se **Trafikförsäkring**, **Ansvarsförsäkring**.

Försäljningsautomat, TobaksL 2 §, L 15.

Försäljningsprogram, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § och 3 kap., N 1.

Försöksdjur, DjurskyddsL 41 §, L 16; LF om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål, L 21.

Försöksstation, LL om överlåtelse av verksamheten vid Ålands försöksstation, D 20.

Försörjningsberedskap, RPF om förberedande uppgifter för undantagsförhållanden 2 §, G 15.

Förtida lagtingsval, LO 9 §, B 1; AO 9 §, B 2.

Förtidsröstning, LL om lagtings- och kommunalval 7 kap., B 3.

Förtur på färja, VägtrafikL 49 §, N 9; LF om färjor 12 §, N 27.

Förundervisning i daghem, BarnomsorgsL 5 och 19 §§, M 8.

Förvaltning, se **Landskapets förvaltning**, **Kommuns uppgifter**, **Förvaltningslag**.

Förvaltningsavtal, FörvaltningsL 2 §, C 1.

Förvaltningsbehörighet, landskapets, SjöL 23 §, A 1; rikets, SjöL 30 §, A 1; se även SjöL 60 § 2 mom., A 1.

Förvaltningschef, uppgifter vid Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning, 2a och 11a §§, D 4; för Ålands hälso- och sjukvård, se **Hälso- och sjukvårdsdirektör**; för Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning 57 §, O 3 och LF om gymnasieutbildning 7 §, O 4.

Förvaltningsdomstol, i landskapet, SjöL 26 §, A 1.

Förvaltningslag, FörvaltningsL, C 1.

Förvaltningsrättsskipning, SjöL 25 och 26 §§, A 1.

Förvaltningsstadga, se **Kommunal förvaltningsstadga**.

Förvaltningsärende, FörvaltningsL 16 och 17 §§ samt 5, 6 och 7 kap., C 1.

Förvärvsinkomstavdrag, KommunkatteL 22 §, F 6.

G

Garantilagen, L innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, sid. 960. Lagen upphävdes 1951 sedan den med undantag av 6 § hade inarbetats i den nya självstyrelselagen.

Gata, PBL 2, 51, 100 och 102 §§ samt 8 och 9 kap., H 1; PBF 5 kap., H 2; LL om landskapsandel för underhållskostnader för gator, N 4.

Geografisk information, LL och LF om en infrastruktur för geografisk information, N 6 och N 7.

Generalplan, PBL 4 och 11 kap., H 1; PBF 2 kap., H 2.

Generationsväxlingspension, F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, I 28.

Gift, SjöL 27 § 30 p., A 1; JaktL 47 §, K 32.

God förvaltning, FörvaltningsL 2 kap., C 1.

Grannelagsförhållanden, LL om tillämpning av lagen ang. vissa grannelagsförhållanden, H 15.

Grind, LL om allmänna vägar 54 och 124 §§, N 2; LL om kommunalvägar 10 §, N 3; LL om enskilda vägar 20 §, N 5.

Gripande, PolisL 11-14, 19, 20 och 27a §§, G 1. LL om ordningsvakter 8 §, G 7.

Grundavdrag, KommunkatteL 23 §, F 6.

Grundavtal, för kommunalförbund, KommunalL 84 §, E 1.

Grundförbättringslån, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Grundlag, SjöL 27 § 1 p. och 28 § 1 mom. se även 69 §, A 1; Jordförvärvslag för Åland 17 §, A 2.

Grundregister, LL om polisens grundregister, D 16.

Grundskola, GrundskoleL, O 1; GrundskoleF, O 2.

Grundvatten, LL om hälsovården 9 kap., L 4; VattenL 1, 5 och 9 kap., 2 kap. 4 §, 3 kap. 17-21 §§, 4 kap. 8 §, 6 kap. 15-17 §§ samt 12 kap. 5-7 §§, K 14.

Gruppfamiljedaghem, LL om barnomsorg 3 §, M 8.

Gruvfyndighet, LL om förutsättningarna för att leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter, K 25.

Gränsbevakning, SjöL 27 § 34 p., A 1; RPF om gränsbevakningsväsendets uppgifter, G 19; PolisL 10a §, G 1; LF ang. fiske 28 §, I 30; Jaktlag 57 §, K 32; DjurskyddsL 44 §, L 16; VägtrafikL 2a §, N 9.

Gränsöverskridande miljöpåverkan, LL om miljökonsekvensbedömning 14 §, K 26; LF om miljökonsekvensbedömning 3 §, K 27.

Gymnasieexamen med yrkesinriktning, LL om gymnasieutbildning 26 §, O 3.

Gymnasieutbildning, LL om gymnasieutbildning 2 och 8 §§, O 3; LF om gymnasieutbildning 2 och 3 §§, O 4.

Gående, VägtrafikL 2 och 51-56 §§, N 9.

Gårdsbruk, se författningar i avsnittet Jord- och skogsbruk, fiske. Ang. beskattning, LL om kommunalskatt för gårdsbruk, F 9.

Gårdsbruksenhet, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 7 §, I 1. Se även **Lantbrukslägenhet**.

Gårdsbrukskommission, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 5 §, I 1.

Gårdsbrukslån, Se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Gödsselfabrikat, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om gödsselfabrikat, J 11; ÅLRB om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om gödsselfabrikat, J 12.

H

Hamn, LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester 3 §, K 24; LF om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester 1 §, K 25.

Hamnansvarig, LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester 3 §, K 24.

Handel, med vilt, JaktL 10 kap., K 32; med fisk, LL om fiske 5 kap., I 29; LF ang. fiske 27 och 30a §§, I 30.

Handelsläroverk, se **Ålands handelsläroverk**.

Handikapp, LL om lagtingsval och kommunalval 41, 50 och 54 §§, B 3; Vägtrafiklag 39 och 50 §§, N 9; Körkortslag 26-29 §§, N 18; LL om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning 4 §, N 25; LL om hundskatt 3 §, F 11; BarnomsorgsL 4 §, M 8; GrundskoleL 21 §, O 1; GrundskoleF 9 §, O 2; LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 9 och 34-37 §§, M 26; LL om tillämpning av riksförfattningar om socialvård 2a och 2g §§, M 1; LL om tillämpning av lagen ang. specialomsorger om utvecklingsstörda, M 15; LL om förhindrande av diskriminering, C 11; LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp, M 11; LF om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om service och stöd på grund av handikapp, M 12; LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer, M 13; RPF om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som rör tolkningstjänst för handikappade personer, M 14; LL om radio- och televisionsverksamhet 13 §, N 1.

Handling, FörvaltningsL 13-15 och 17-19 §§, C 1; LL om allmänna handlingars offentlighet, C 4.

Handläggning, av ärende; i landskapsregeringen, LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, D 2; i kommunala organ, KommunalL 4 kap., E 1.

Handräckning, Sjl 31 §, A 1; FörvaltningsL 7 §, C 1; F ang. skyldighet för de till centralförvaltningen hörande fackmyndigheterna att lämna handräckning åt Ålands [landskapsnämnd], D 28; PolisL 41 och 42 §§, G 1; MiljöskyddsL 54 §, K 1; DjurskyddsL 56 §, L 16; LL om Ålands hälso- och sjukvård, 49 §, L 1. Se även **Gränsbevakning**.

Hantering av livsmedel, LL om hälsovården 46-51 §§, L 4; LF om hälsovården 28-31 §§, L 5.

Hastighetsbegränsning, VägtrafikL 32 §, N 9; TrafikbrottsL 13 §, N 15.

Hastighetstävling, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster, G 6; VägtrafikL 67 §, N 9.

Havsförorening, LL om bekämpande av oljeskador, K 18. Se internationella konventioner om förhindrande av havsföroreningar sid. 947ff.

Hembygdsrätt, se **Åländsk hembygdsrätt**.

Hemfrid, PolisL 14 §, G 1.

Hemlig handling, LL om allmänna handlingars offentlighet 2-4 kap., C 4. Se även **icke offentlig handling**, **Sekretess**.

Hemservice, LL om hälso- och sjukvård 38 §, L 1.

Hemsjukvård, LL om hälso- och sjukvård 38 §, L 1.

Hemslöjdsskola, LL om läroanstalter för hemslöjd, O 10.

Hemvård, LL om stöd för vård av barn i hemmet, M 10.

Hittegods, i skrotfordon, LL om renhållning 28 §, K 19.

Hittelön, LL om fornminnen 17 §, O 23.

Hjortdjursavgift, JaktL 34 och 34a §§, K 32.

Hotell- och restaurangskola, numera en del av Ålands gymnasium, skolan Ålands yrkesgymnasium, se LL om gymnasieutbildning, O 3.

Hund, JaktL 15-16 §§ och 8 kap., K 32; JaktF 4 §, K 33. OrdningsL 14 §, G 3; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreläggelser 11 §, G 5. LL om ordningsvakter, 12 §, G 7.

Hundskatt, LL om hundskatt, F 11.

Husdjur, LL om hälsovården 73-75 §§, L 4; LF om hälsovården 75-77 §§, L 5; drivande av djur på väg, VägtrafikL 43 §, N 9. Se även **Djurskydd**, **Hund**, **Katt**.

Hushållsavdraget från kommunalskatten, Kommunal-skatteL 26 §, F 6.

Hushållsavfall, LL om renhållning 2, 10, 11 och 15a §§, K 19; LF om hälsovården 64 §, L 5; [ÅLSB] om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande, K 20.

Hushållsvatten, [ÅLSB] angående tillämpning av vissa riksförfattningar om hushållsvatten, L 6.

Husrannsakan, PolisL 13-17 §§, G 1.

Huvudavtal, LL om tjänstekollektivavtal 3 § 4 mom., D 37.

Hyra, Sjl 18 § 9 p., A 1; HyresL 2 och 9 kap., H 14.

Hyresavtal, ingående av, HyresL 1 kap., H 14; uppsägning av, samma lag 6 och 12 kap., H 14; hävning av, samma lag 7 och 13 kap., H 14.

Hyresbostad, HyresL, H 14; LL om bostadsproduktion 3 kap., H 8.

Hyresfastighet, LL om bostadsproduktion, 20 §, H 8; LL om bostadshusreservering vid kommunalbe-

skattningen, F 19; LF om fastighetsmäklare 2 §, J 5; HyresL för landskapet Åland, H 14.

Hyresgäst, HyresL, H 14; LL om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd, 8 §, A 3.

Hyreskostnader, avdrag vid beskattningen för bostad på arbetsorten, KommunalsskatteL 11 §, F 6; hyressättning för av landskapet delfinansierade bostäder, LL om bostadsproduktion, 20 §, H 8.

Hyresrätt, överlåtelse av, HyresL 5 och 11 kap., H 14.

Hyresvård, HyresL, H 14; byte av, samma lag 14 kap., H 14.

Hållande i förvar, LL om ordningsvakter 9 §, G 7.

Hälso- och sjukvård, LL om hälso- och sjukvård, L 1; RPF om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland, L 2.

Hälso- och sjukvårdsdirektör, LL om hälso- och sjukvård 6 och 7 §§, L 1.

Hälso- och sjukvårdsbyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 10 §, D 5.

Hälsofrämjande verksamhet LL om hälso- och sjukvård 4 kap., L 1.

Hälsoinspektör, LL om hälsovården 12 §, L 4; LF om hälsovården 1 kap., L 5.

Hälsovård, LL och LF om hälsovården, L 4 och L 5.

Hälsovårdsordning, LL om hälsovården 13-14 §§, L 4.

Hälsovårdsutbildning, numera en del av Ålands gymnasium, skolan Ålands yrkesgymnasium, se LL om gymnasieutbildning, O 3.

Häst, se **Ridning**.

Högskolan på Åland, LL och LF om Högskolan på Åland, O 16 och O 17; RPF om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland, O 18.

Högstadium, GrundskoleL 1 och 13 §§, O 1; GrundskoleF 1, 23 och 25 §§, O 2.

Höns, LF om registrering av anläggningar som håller värphöns, L 23.

Hörande, FörvaltningsL 6 kap., C 1.

I

Icke offentlig handling LL om allmänna handlingars offentlighet 4-5 §§, C 4. Se även **Hemlig handling**, **Sekretess**.

Identitet, PolisL 10 §, G 1.

Idrott, IdrottsL, O 37.

Indragningsstat, LL om införande av tjänstemannaL 10 och 11 §§, D 33.

Industri, NäringsstödsL, J 32. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35. Se även miljölagstiftning.

Inkomstbeskattning, se **Kommunalskatt**, **Landskapsskatt**.

Inkvarteringsverksamhet, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet, J 3.

Inhämtande av uppgifter om mobilapparats läge, PolisL 32f, 33b, 33c, 33d och 35 §§, G 1.

Inlösen, av mark, Jordförvärvslag för Åland 18 § 1 och 2 mom., A 2; PBL 11 och 22 §§ samt 10 kap., H 1; LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, H 12. Se även Sjl 18 § 8 p. och ang. fast egendom för statens behov, Sjl 61 § 4 mom., A 1.

Inlösningsskyldighet, PBL 11 och 22 §§ samt 10 kap., H 1.

Inplantering, av vilt, JaktL 4 kap., K 32.

Inspektion, FörvaltningsL 34 §, C 1.

Instruktion, se **Kommunal instruktion**.

Intern kontroll, LL om hälso- och sjukvård 11 §, L 1.

Internationella fördrag, Sjl 9 kap., A 1. Se även Sjl 27 § 4 p., A 1. Se också förteckning över internationella konventioner som godkänts av lagtinget i avsnittet Internationella fördrag.

Internationell trafik, fördrag härom, sid. 945ff.

Internationellt ungdomssamarbete, LL om ungdomsarbete 24 §, O 36.

Invalidpension, LL om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen 4 §, B 6; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om statens pensioner, C 54 eller C 55. LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om främjande av sjukpensionärs återgång i arbete, D 41. Invalidavdrag, KommunalskatteL 20 §, F 6.

Inventeringsmän, LL om landskapets finansförvaltning 14-16 §§, D 30.

Investeringsstöd, NäringsstödsL, J 32; jordbruk, LL om finansiering av landsbygdsnärings 1-4 §§, I 1.

J

Jakt, JaktL, K 32; JaktF, K 33; LF om jakt på älg, K 34.

Jaktkort, JaktL 11 kap., K 32.

Jakt med pil och båge, JaktF 3 kap., K 33.

Jakt med skjutvapen och ammunition, JaktF 2 kap., K 33.

Jaktredskap, se **Fångstredskap och -sätt**.

Jakträtt, JaktL 2 kap., K 32.

Jakträttsområde, LF om jakt på älg 2 §, K 34.

Jaktsätt, se **Fångstredskap och -sätt**.

Jakttider, JaktL 5 kap., K 32; JaktF, K 33.

Jaktvårdsavgift, JaktL 54 §, K 32.

Jaktvårdsförening, JaktL 22 § och 12 kap., K 32.

Jaktövertakare, JaktL 57 och 61 §§, K 32.

Jordbruk LF om startstöd till unga jordbrukare 3 §, 3 och 4 pp., I 2, LL om finansiering av landsbygdsnärings 3 § 1-3 pp., I 1.

Jordbruksbyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 16 och 18 §§, D 5.

Jordbruksfond, se EJFLU.

Jordbrukspolitik, LL om finansiering av landsbygdsnärningar, I 1.

Jordbruksprodukter, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 3 p., I 2, LF om finansiering av landsbygdsnärningar 3 § 1 p., I 1.

Jordförvärv, se **Fast egendom**.

Jordförvärrätt, se **Fast egendom**.

Jordförvärvstillstånd, se **Fast egendom**.

Jordinköpslån, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Jordlegolag, LL om tillämpning av jordlegolagen, H 13.

Jordmassa, LF om hantering av jord- och muddermassor, K 13.

Juridiska personers straffansvar, se **Straffansvar för juridiska personer**.

Justering, lagtingets handlingar, AO 16, 22, 52, 55, 79 och 80 §§, B 2; landskapsregeringens handlingar, LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 8 och 9a §§, D 2.

Justeringsutskott, LO 20 §, B 1; AO 16, 17, 18, 49, 79 och 80 §§, B 2.

Jägaransvarsförsäkring, JaktL 54 §, K 32.

Jägarexamen, JaktL 54 §, K 32.

Jämförelsetal, LL om lagtingsval och kommunalval 62-65 §§, B 3.

Jämställdhet, LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, C 10.

Jäv, FörvaltningsL 24 och 25 §§, C 1; för lagtingsman, LO 15 §, B 1; för landskapsrevisor, LL om landskapsrevisionen 6 §, B 8; för medlem av Ålands landskapsregering samt föredragande och beslutande tjänsteman, FörvaltningsL 1 § 2 mom., 24 och 25 §§, C 1; LL om landskapsregerings revisionsbyrå 12 §, D 8; för ledamot i kommunfullmäktige, Kommunall 43 §, E 1; för ledamot i kommunstyrelse, 50 § samma lag, E 1; för ledamot i nämnd och annat kommunalt förvaltningsorgan, 56 § samma lag, E 1; för föredragande kommunal tjänsteman, 61 § samma lag, E 1; för kommunal revisor, 74 § samma lag, E 1; för ombud vid kommunal ombudsstämma, 83 § samma lag, E 1, för representant vid förbundsstämma, 94 § samma lag, E 1.

K

Kandidat, LL om lagtingsval och kommunalval 4 kap., B 3.

Kansliavdelningen, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3, 4 och 10 §§, D 4; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 2-5 §§, D 5.

Kanslikommissionen, AO 60, 81, 82, 87, 100, 102, 103 och 106 §§, B 2.

Kasinoverksamhet, LL om lotterier 1 och 3 §§, G 11.

Kastelholms slott, F om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland, sid 969.

Katt, eftersyn och rätt att döda, JaktL 46 §, K 32.

Kemikalier, LL om tillämpning av riksförfattningar om kemikalier, L 14; LL om tillämpning av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 8; LF om tillämpning av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 9.

Kioskhandel, LF om hälsovården 40, 44-46 och 48 §§, L 5; AffärstidsL, J 2.

Kläm, AO 28, 38, 54, 55 och 70 §§, B 2.

Kollektivavtal, se **Tjänstekollektivavtal**.

Kollektivt tilläggs pensionskydd, avdrag för premier för kollektivt tilläggs pensionskydd, Kommunal-skatteL 15 §, F 6.

Kommersiellt meddelande, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § och 3 kap., N 1.

Kommun, KommunalL 1 §, E 1. Se även **Medlem av kommun**, **Samarbete mellan kommuner**.

Kommunal förvaltningsstadga, KommunalL 9 §, E 1.

Kommunal instruktion, KommunalL 8 §, E 1.

Kommunal nämnd, KommunalL 51 §, E 1.

Kommunal ordningsstadga, KommunalL 11 §, E 1.

Kommunal räddningsmyndighet, RäddningsL 2, 3, 7, 8, 10, 12, 13, 15, 16, 26, 36, 37, 61-63, 66-69, 88-90 och 92 §§ samt 4, 5, 7, 8 och 12 kap., G 16; RäddningsF 8, 9, 11, 14, 15, 25, 26, 28, 33, 37 och 38 §§ samt 6, 7 och 13 kap., G 17.

Kommunal rösträtt, se **Rösträtt**.

Kommunalbesvär, KommunalL 15 kap., E 1.

Kommunalförbund, KommunalL 84-95 §§, E 1.

Kommunalförvaltning, KommunalL, E 1.

Kommunalskatt, KommunalL 66 §, E 1; Kommunal-skatteL, F 6 samt övriga författningar under avsnittet Skatter och avgifter till kommunerna. Se även **Beskattning**.

Kommunalt anställda, KommunalL 9 kap., E 1.

Kommunalt fyllnadsval, LL om lagtingsval och kommunalval 77 §, B 3.

Kommunalt samarbete, se **Samarbete mellan kommuner**.

Kommunalt samarbetsstöd, LL om landskapsandelar till kommunerna 12 §, E 6.

Kommunalt särskilt understöd, LL om landskapsandelar till kommunerna 12a §, E 6.

Kommunalt tjänstekollektivavtal, LL om tjänstekollektivavtal, D 37.

Kommunalval, LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4; ÅLRB (2011:78) ang. fastställelse av vissa formulär för

- lagtingsval och kommunalval; ang. rösträtt och valbarhet, se KommunalL 15, 16 §§, E 1 och LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt, E 2.
- Kommunalväg**, LL om kommunalvägar, N 3.
- Kommundirektör**, KommunalL 58 §, E 1.
- Kommunindelning**, LL om tillämpning av vissa lagar om kommunindelning 3a-3c §§, E 3.
- Kommuns fullmäktige**, KommunalL 6 kap., E 1.
- Kommuns uppgifter**, KommunalL 3 §, E 1.
- Kommunsammanslagningsskott**, LL om tillämpning av vissa lagar om kommunindelning, E 3.
- Kommunstyrelse**, KommunalL 7 kap., E 1.
- Kommunvapen**, LL ang. landskaps- och kommunalvapen 2 kap., A 12.
- Kommunöversikt**, PBL 4, 10 och 92 §§ samt 3 kap., H 1; PBF 9 §, H 2.
- Kompensationsbidrag**, se **LFA-kompensationsbidrag**.
- Komplementbyggnad**, PBL 2 och 68 §§, H 1.
- Kompletteringsutbildning**, LL om gymnasieutbildning 2, 10, 11 och 12 §§, O 3; LF om gymnasieutbildning 6 §, O 4.
- Koncernbidrag**, LL om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen, F 12.
- Konstutställning**, LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, O 35.
- Konsumenter**, SjöL 30 § 10 och 11 p. samt 43 §, A 1; RPF om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning, D 25.
- Kontrollnämnd**, se **Ekologisk jordbruksproduktion**.
- Kontrollorgan**, se **Ekologisk jordbruksproduktion**.
- Kontrollregister**, se **Ekologisk jordbruksproduktion**.
- Konvention**, SjöL 9 kap., A 1. Se även SjöL 27 § 4 p., A 1. Se förteckning över internationella konventioner som godkänts av lagtinget i avsnittet Internationella fördrag.
- Kremering**, LF om hälsovården 85 §, L 5.
- Kronoholmar**, SjöL 61 §, A 1.
- Kräfta**, LL om fiske 24, 26, 31 och 32 §§, I 29.
- Kultur**, LL om kulturell verksamhet, O 34; LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, O 35; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, E 8; LL om Ålands kulturdelegation, O 39.
- Kulturbyrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 12 och 13 §§, D 5.
- Kulturdelegation**, se **Ålands kulturdelegation**.
- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse**, SjöL 18 § 11 p., A 1; LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, O 26; PBL 2, 3, 5, 8, 16, 19, 20, 26, 27, 64, 65, 69 och 89 §§, H 1; PBF 7 §, H 2.
- Kulturhistoriskt värdefulla föremål**, SjöL 18 § 11 p., A 1; LL om skydd för kulturhistoriskt värdefulla föremål, O 27.
- Kungörelse**, se istället **Delgivning**.
- Kungsådra**, LL om fiske 14 §, I 29; VattenL 6 kap. 18 § och 7 kap. 10 §, K 14.
- Kursgård**, LL om ungdomsarbete 6 kap., O 36.
- Kursverksamhet**, LL om landskapsbidrag till bildningsförbund, O 33; LL om gymnasieutbildning 2 §, O 3.
- Kvalificerad majoritet**, SjöL 69 §, A 1; i lagtinget, LO 35 §, B 1; AO 13 §, B 2.
- Kyrka**, SjöL 27 § 25 p. och 36 §, A 1; LL om fornminnen 2 §, O 23; LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse 3 §, O 26; arkiv, SjöL 23 §, A 1; Arkivlag 2 §, C 5.
- Källskatt**, LL om kommunalskatt för begränsat skattskyldig, F 15; F om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland, F 16.
- Känsliga personuppgifter**, LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen 3 kap., C 3.
- Körförbud**, KörkortL 7 kap., N 18.
- Körkort**, VägtrafikL 57 §, N 9; KörkortL, N 18; utfärdande av körkort, KörkortL 5 kap., N 18; förnyande av körkort, KörkortL 6 kap., N 18.
- Körkortsregister**, KörkortL 10 kap., N 18.
- ## L
- Ladugård**, LL om hälsovården 75 §, L 4; LF om hälsovården 75-77 §§, L 5.
- Lagberedningen**, LL om lagberedningen, D 6; LF om lagberedningen, D 7.
- Laggranskningsnämnd**, LL om lagberedningen 7-13 §§, D 6.
- Lagmotion**, LO 28 och 31 §§, B 1; AO 27, 28, 29, 44, 45, 53, 54, 65 §§, B 2.
- Lagskipning**, se **Rättskipning**.
- Lagstiftning**, SjöL 17-22 §§, A 1.
- Lagstiftningsbehörighet**, landskapets, SjöL 18 §, A 1; rikets, SjöL 27 §, A 1; överföring av lagstiftningsbehörighet till landskapet, SjöL 29 §, A 1.
- Lagstiftningskontroll**, SjöL 19 §, A 1.
- Lagtinget**, tidigare landstinget, SjöL 3 § 1 mom., A 1; val av, SjöL 13 §, A 1; se även SjöL 14, 15 och 17 §§ och 22 § 1 mom., A 1.
- Lagtingets arbetsformer**, LO, B 1; AO, B 2.
- Lagtingets kansli**, LL om personalen vid [landstingets] kansli, B 7.
- Lagtingets lagstiftningsbehörighet**, se **Landskapets lagstiftningsbehörighet**.
- Lagtingets utskott**, LO 20 §, B 1; AO 4 och 8 kap., B 2.
- Lagtingsdirektör**, AO 2, 12, 86, 102 och 105 §§ samt 10 och 11 kap., B 2.
- Lagtingsgrupper**, LO 48 §, B 1; AO 103 §, B 2.

Lagtingsman, se **Familjepension**, **Lagtinget**, **Lagtingets arbetsformer**, **Lagtingsmannapension**, **Pension**, **Pensionsålder**.

Lagtingsmannapension, LL om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen, B 6.

Lagtingsordning, LO, B 1.

Lagtingsval, LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4; ang. rösträtt och valbarhet, se LO 6 och 7 §§, B 1. Se även ÅLRB (2011:78) ang. fastställelse av vissa formulär för lagtingsval och kommunalval.

Landshövdingen i landskapet Åland, SjöL 4, 14, 52-55 §§, A 1.

Landskapet Ålands pensionsfond, se **Pension**.

Landskapets ekonomi, SjöL 34 § 2 mom. och 77 § samt 7 kap., A 1.

Landskapets förvaltning, SjöL 3 § 2 mom., 21, 23 och 30 §§, A 1. Se författningarna under avsnittet Landskapsförvaltningen.

Landskapets lagstiftningsbehörighet, se **Lagstiftningsbehörighet**.

Landskapets område, SjöL 2 §, A 1.

Landskapets organ, SjöL 3 §, A 1.

Landskapets skattskyldighet, KommunalsteL 6 § 1 mom., F 6.

Landskapsandel, LL om landskapsandelar till kommunerna, E 6; LL om planering av och landskapsandel för socialvården, E 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, E 8.

Landskapsborgen, för bostadsproduktion, LL om bostadsproduktion 1, 6, 13 och 21 §§, H 8; för studielån, LL om studiestöd 17 och 18 §§ samt 5 kap., G 20.

Landskapsförordning, SjöL 21 § och 60 § 1 mom., A 1; LL om Ålands författningssamling, A 11.

Landskapsgaranti, LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 26; LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35. Se även **Exportgaranti**.

Landskapslag, SjöL 17 § och 69 § 2 mom., A 1; ikraftträdande, SjöL 20 §, A 1; LL om Ålands författningssamling, A 11.

Landskapspension LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om statens pensioner, D 39 eller D 40. Se även **Pension**.

Landskapsregeringen, tidigare landskapsnämnden, landskapsstyrelsen, SjöL 3 § 2 mom., 16 § och 22 § 2 mom., A 1; utlåtande från, SjöL 33 §, A 1; LL om Ålands landskapsregering, D 1; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, D 2; om rätt att delta i lagtingets plena, LO 40 §, B 1; om till-

sättande av och misstroendeyrkande, LO 24 och 36 §§, B 1; 39 § AO, B 2.

Landskapsrevisionen, LL om landskapsrevisionen, B 8; LL om landskapsregeringens revisionsbyrå, D 8.

Landskapsskatt, SjöL 18 § 5 p., jfr. 27 § 36 p., A 1; LandskapsskatteL, F 1.

[Landskapsstyrelseledamot], se **Minister i landskapsregeringen**.

[Landskapsstyrelsen], se **Landskapsregeringen**.

Landskapsstöd, till kommuner, LL om landskapsandelar till kommunerna; E 6; se vidare författningarna E 7 – E 14, E 17, N 3 och N 4; till näringslivet, se författningarna I 1 – I 3, I 12, I 13, I 20, I 21, J 32 – J 34, O 33 och O 38; se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29; om återkrävande av stöd, LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35. Skatteplikt för stöd ur landskapets medel, KommunalsteL 7 §, F 6.

Landskapstjänster, vid allmänna förvaltningen, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 §, D 4; LF om landskapsregerings allmänna förvaltning, D 5.

Landskapsvapen, LL ang. landskaps- och kommunalvapen, A 12.

[Landstinget], se **Lagtinget**.

Landsväg, LL om allmänna vägar 2, 7 och 14-16 §§, N 2.

Lantbruk, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 4 p., I 2, LL om finansiering av landsbygdsnärings 3 § 3 p., I 1.

Lantbruksavbytare, se **Avbytarverksamhet för lantbrukare**.

Lantbrukslägenhet, LL om startstöd till unga jordbrukare 4, 7, 8, 15, 17 och 20 §§, I 2; landskapets, LL om landskapets finansförvaltning 8 §, D 30. Se även **Gårdsbruksenhet**.

Lantbrukslösöre, se **Investeringsstöd**, jordbruk.

Lantbruksnämnd, LL om lantbruksnämnder, I 9.

Lantbruksprodukter, se **Jordbruksprodukter**.

Lantråd, LL om Ålands landskapsregering 2 kap., D 1; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, D 2; AO 101 §, B 2.

Lantrådets förtroendefråga, LO 39 §, B 1.

Ledamot av kommunalt organ, KommunalL 3 kap., E 1; kommunala organ, KommunalL 4 kap., E 1; fullmäktige, 6 kap., E 1; styrelsen, 7 kap., E 1; övriga kommunala förvaltningsorgan, 8 kap., E 1.

Ledamot av lagtinget, LO, B 1; AO, B 2; Tjänstemannalag 36 §, D 32; KommunalL 62 §, E 1; LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen, D 34; LL om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen, B 6. Se även **Lagtinget**.

Lega, LL om tillämpning av jordlegolagen, H 13.

Lekverksamhet, BarnomsorgsL 7 §, M 8.

Leverans, av el, Ellag 2a kap., J 23.

LFA-kompensationsbidrag, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 4 § och 2 kap., I 1; ÅLRB om stöd för att förbättra miljön och landsbygden, I 3; ÅLRB om administration av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, I 4; ÅLRB om förfaranden vid kontroller av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, I 5; RPF om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet för EJFLU, I 7.

Linjetrafiktillstånd, LL och LF om yrkesmässig trafik, N 19 och N 20.

Litterär verksamhet, LL om stöd för litterär verksamhet, O 30.

Livsmedel, LL om hälsovården 8 kap., L 4; LF om hälsovården 4 kap., L 5; LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel, L 9 och L 10; LF om livsmedelshygienisk kompetens, L 11.

Livsmedelshygien, LF om livsmedelshygienisk kompetens, L 11.

Livsmedelslokal, LL om hälsovården 47 §, L 4; LF om hälsovården 14-27 §§, L 5.

Lockout, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap., D 37.

Lokal, HyresL 1 och 9-15 kap., H 14.

Lotteri, LL om lotterier, G 11.

Luftföroreningar, MiljöskyddsL 3 §, K 1; LF om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften, K 3. LF om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om underhåll av anläggningar som innehåller ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerande växthusgaser, K 4. Konvention härom, se sid. 947ff. Se även **Miljöförorening**.

Lufttrafik, RPF om allmän trafikplikt i lufttrafiken mellan Mariehamn och Stockholmområdet, N 30; RPF om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats, N 31.

Luftvård, LF om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften, K 3; LF om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om underhåll av anläggningar som innehåller ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerande växthusgaser, K 4. Se även **Luftföroreningar**, **Luftvårdsinvesteringar**.

Luftvårdsinvesteringar, NäringsstödsL, J 32.

Lyceum, se **Ålands lyceum**.

Lån, för landskapets behov, SjöL 50 §, A 1. Se vidare **Bostadslån**, **Bosättningslån**, **Gårdsbrukslån**, **Investeringslån**, **Räntestödslån**.

Lägenhet, se **Bostad**, **Bostadslägenhet**.

Lärarkollegium, GrundskoleL 12 §, O 1; LL om Ålands folkhögskola 8 §, O 13; LL om Ålands musikinstitut 7 §, O 14.

Läroavtalsutbildning, LL och LF om läroavtalsutbildning, O 9 och O 10; LL om gymnasieutbildning 11 §, O 3.

Läroplikt, GrundskoleL, O 1.

Lön, LL om tjänstekollektivavtal, D 37.

Lönegaranti, RPF om skötseln av lönegarantiärenden i landskapet Åland, M 29.

Lösa fornföremål, LL om fornninnen 1 och 2 kap., O 23.

Se även **Fasta fornlämningar**, **Maritimt kulturarv**.

Lösörelån, se **Lantbrukslösöre**.

M

Mariehamn, benämningen stad, KommunalL 1 §, E 1.

Markanvändningsavtal, PBL 6, 40 och 43 §§, H 1.

Maritimt kulturarv, LL om skydd av det maritima kulturarvet, O 25.

Medborgarinitiativ, LO 29 §, B 1, AO 29 §, B 2.

Medborgarinstitut, LL och LF om medborgarinstitut, O 31 och O 32.

Medborgarskap, SjöL 27 § 26 p., A 1; tjänsteinnehavares, SjöL 24 §, A 1.

Meddelande, till lagtinget, LO 25 och 28 §§, B 1; AO 7, 30 och 31 §§, B 2; från lagtinget, LO 47 §, B 1; AO 8, 10, 37, 38 och 79 §§, B 2.

Medelbar offentlig förvaltning, FörvaltningsL 1 §, C 1.

Medicinsk rehabilitering, LL om hälso- och sjukvård 42 §, L 1.

Medlem av kommun, KommunalL 2 §, E 1.

Mellankommunal ombudsstämma, KommunalL 78, 80-83 §§, E 1.

Mete, LL om fiske 3 §, I 29; LF ang. fiske 2 §, I 30.

Miljöbyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 10 §, D 5.

Miljöfarliga ämnen, MiljöskyddsL 42 §, K 1.

Miljöförorening, MiljöskyddsL 1, 3, 5, 8, 48 och 50 §§, K 1.

Miljöförseelse, VattenL 9 kap. 3 och 4a §§, K 14; MiljöskyddsL 37, 40 och 40a §§, K 1. Se även **Renhållningsförseelse**, **Naturvårdsförseelse**.

Miljöförstöring, VattenL 9 kap. 1, 2, 4 och 4a §§, K 14; MiljöskyddsL 35, 36, 38, 40 och 40a §§, K 1. Se även **Renhållningsbrott**, **Naturvårdsbrott**.

Miljögranskning, MiljöskyddsL avd. 2, K 1; MiljöskyddsF, K 2; VattenL 6 kap., K 14; LL om renhållning 5a kap., K 14.

Miljökonsekvensbedömning, LL och LF om miljökonsekvensbedömning, K 26 och K 27.

Miljömedicinsk byrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 10 §, D 5.

Miljöpåverkan, MiljöskyddsL 2, 3, 7, 12, 26, 28 och 32 §§, K 1; Miljökonsekvensbedömning 1-4 och 14 §§, K 26; LF om miljökonsekvensbedömning 3 §, K 27. Se även **Negativ miljöpåverkan**, **Gränsöverskridande miljöpåverkan**.

Miljöskada, MiljöskyddsL 31, 31a och 31b §, K 1; LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om avhjälpande av vissa miljöskador, K 28; LF om avhjälpande av vissa miljöskador, K 29. Se även **Naturskada**.

Miljöskydd, MiljöskyddsL, K 1; MiljöskyddsF, K 2.

Miljöstöd, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 4 § och 2 kap., I 1; ÅLRB om stöd för att förbättra miljön och landsbygden, I 3; ÅLRB om administration av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, I 4; ÅLRB om förfaranden vid kontroller av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, I 5; RPF om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet för EJFLU, I 7.

Miljötillstånd, MiljöskyddsL avd. 2, K 1; MiljöskyddsF, K 2; VattenL 6 kap., K 14; LL om renhållning 5a kap., K 19.

Miljötillsyn, MiljöskyddsL avd. 3, K 1; VattenL 8 kap. 1 §, K 14; LL om renhållning 6 kap., K 19.

Miljövård, SjöL 18 § 10 p., A 1.

Minimimått, för fisk och kräfta, LL om fiske 31 §, I 29.

Minister i landskapsregeringen, LL om Ålands landskapsregering, D 1; LL om ärendenas handläggning vid Ålands landskapsregering, D 2; rätt att övervara och delta i lagtingets plena, LO 40 §, B 1; LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen, D 34; Tjänstemannalag 36 §, D 32; Kommunall 62 §, E 1; LL om arvode för medlem av Ålands landskapsregering, D 3; LL om pensionskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen, B 6. Se även **Landskapsregeringen**.

Minuthandel, AffärstidsL, J 2.

Misstroende, mot landskapsregeringen eller lantrådet, LO 36 §, B 1; AO 39 §, B 2; LL om Ålands landskapsregering 6 §, D 1.

MKB, se **Miljökonsekvensbedömning**.

Moderskapsunderstöd, LL om tillämpning av lagen om moderskapsunderstöd, M 21.

Moped, VägtrafikL 19 och 26 §§, N 9.

Motion, initiativ i lagtinget, LO 28 och 31 §§, B 1; AO 15, 27, 28, 29, 44, 45, 53, 54, 65, 75 §§, B 2; i fullmäktige, Kommunall 46 §, E 1.

Motivering av beslut, FörvaltningsL 40 §, C 1.

Motorfordon, VägtrafikL, N 9; LL om tillämpning av fordonslagen, N 23.

Motorfordonsbyrå, LL om motorfordonsbyrå, D 21.

Muddermassa, LF om hantering av jord- och muddermassor, K 13; VattenL 1 kap. 3 § 2 kap. 9 §, 3 kap. 6 och 7 §§ samt 6 kap. 15 §, K 14.

Museum, se **Ålands museum**.

Museibyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 12 och 14 §§, D 5.

Musikinstitut, se **Ålands Musikinstitut**.

Myndighetschef, LL om Ålands polismyndighet, 2 §, D 14; LL om Ålands arbetsmarknads- och studietjänstmyndighet 27 §, D 12; LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 6 och 7 §§, D 9; LL om datainspektionen 2 §, D 24; LL om diskrimineringsombudsmannen 2 §, D 22. Se även **Förvaltningschef**.

N

Narkotika, SjöL 27 § 30 p., A 1; PolisL 3 kap., G 1; KörtkortsL 36 och 50a §§, N 18. LL om hälso- och sjukvård 41 §, L 1.

Nationernas Förbunds Råd, beslut ang. Åland, sid. 958.

Naturaförmåner, TjänstemannaL 21 §, D 32.

Naturminne, LL om naturvård 6 §, K 30. Förteckning över fredningsbeslut efter lagen.

Naturreservat, LL om naturvård 2 kap., K 30. Förteckning över fredningsbeslut efter lagen; JaktL 5 § 2 mom., K 32.

Naturskada, LL om naturvård 2a och 43a §§, K 30; MiljöskyddsL 31a och 31b §, K 1; LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om avhjälpande av vissa miljöskador, K 28; LF om avhjälpande av vissa miljöskador, K 29.

Naturskydd, se **Naturvård**.

Naturvård, LL och LF om naturvård, K 30 och K 31; ang. hotade arter, se Konvention om internationell handel med hotade arter av den vilda floran och faunan, sid. 947ff.

Naturvårdsbrott, LL om naturvård 41 §, K 30.

Naturvårdsförseelse, LL om naturvård 40 §, K 30.

Nedsatt skattebetalningsförmåga, avdrag för nedsatt skattebetalningsförmåga KommunalskatteL 17 §, F 6.

Negativ miljöpåverkan, MiljöskyddsL 1 och 2 kap. samt 19, 20, 22, 24, 28, 29, 31, 33, 44 och 52 §§, K 1; LL om miljökonsekvensbedömning 1-5 och 14 §§, K 26; LF om miljökonsekvensbedömning, 3 §, K 27.

Nitrat, ÅLRB om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket, K 16.

Nordisk institution, LL om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution, D 35.

Nordiska rådet, LL om Ålands representation i Nordiska rådet, A 10.

Notvarp, LL om fiske 10-12 §§, I 29.

Nyröjningslån, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Nytt kommunalval, LL om lagtingsval och kommunalval 76 §, B 3.

Nyval, till lagtinget, LL om lagtingsval och kommunalval 14 kap., B 3.

Näring, rätt att utöva, SjöL 11 §, 18 § 22 p. och 30 § 7 p., A 1; LL om rätt att utöva näring, J 1; näring-

arnas främjande, se författningarna under avsnittet Stöd till näringslivet; beskattning, LL om kommunalskatt för näringsverksamhet, F 8, även som författningarna F 9, F 12-14 samt F 20.

Näringsanmälan, LL om rätt att utöva näring 9 §, J 1.

Näringsavdelningen, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, D 4; LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 16-21 §§, D 5.

Näringsombudsman, LL om landskapsstöd för främjande av näringar i kommunerna, E 14.

Näringsrätt, se **Näring**.

Näringsstöd, NäringsstödsL, J 32. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapgaranti, D 29 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35.

Näringsstillstånd, allmänna villkor, LL om rätt att utöva näring 8 §, J 1. Se även **Näring**.

Näringsverksamhet, se **Näring**.

Närståendevård, tillsyn, LL om tillämpning av riks författningar om socialvård, M 1.

Nöje, LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat, G 10.

Nöjstillställning, se **Sammankomst**.

O

Observation, PolisL 28, 30, 31 34, 34a, 34b och 35 §§, G 1.

Offentlig frid, PolisL 14 §, G 1.

Offentlig handling, LL om allmänna handlingars offentlighet 1 kap., C 4.

Offentlig upphandling, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.

Offentliga nöjstillställningar, se **Sammankomst**.

Offentligt sammanträde, se **Sammanträdes offentlighet**.

Oljeskador, LL om bekämpande av oljeskador, K 18.

Olycksfall, se **Skadestånd vid olycksfall**.

Olägenhet för människors hälsa, MiljöskyddsL 3 §, K 1.

Ombyggnad, PBL 72 §, H 1; LL om bostadsproduktion 19 §, H 8; DjurskyddsL 32 §, L 16.

Omhändertagande av egendom, PolisL 23 och 24 §§, G 1.

Omkörning, VägtrafikL 23-25 §§, N 9.

Omplacering av personal, TjänstemannaL 5 kap., D 32; LL om Ålands polismyndighet 2 §, D 14; LL om hälso- och sjukvård 9 §, L 1; LL om gymnasieutbildning 65 §, O 3; LL om Ålands folkhögskola 27 och 30 §§, O 13; LL om Ålands musikinstitut 15 och 15c §§, O 14; LL om Högskolan på Åland 36 och 38 §§, O 16; LL om Ålands sjösäkerhetscentrum, 6 §, O 19; LL om Ålands statistik- och

utredningsbyrå 6 §, D 20; LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 14a och 15 §§, D 12; LL om diskrimineringsombudsmanen 2 §, D 23; LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 8 §, D 9.

Operativ räddningsverksamhet, RäddningsL 2 § och 10 kap., G 16.

Ordningsbot, TrafikbrottsL 2 kap., N 15, OrdningsL 18 §, G 3, LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförelser, G 5.

Ordningsförelse, OrdningsL 16 §, G 3.

Ordningsman, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 10 §, J 3. Se även **Ordningsvakt**.

Ordningsstadga, OrdningsL, G 3, kommunal ordningsstadga, KommunalL 11 §, E 1.

Ordningsvakt, OrdningsL 21 och 22 §§, G 3, LL om ordningsvakter, G 7, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster, G 8.

Ordningsvakters maktmedelsanvändning, LL om ordningsvakter 10 §, G 7.

Ordningsvakters maktmedelsredskap, LL om ordningsvakter 11 §, G 7.

Ordningsvaktkort, LL om ordningsvakter 16 §, G 7.

Ordningsvaktkännetecken, (kännetecken för ordningsvakter) LL om ordningsvakter 17 §, G 7.

Ordningsövervakningsförelse, LL om ordningsvakter 27 §, G 7.

P

Parkering, VägtrafikL 33, 34 och 36 §§, N 9.

Parkeringsbot, LL om parkeringsbot, N 13.

Parkeringsövervakare, LL om parkeringsbot 2 §, N 13.

Part, FörvaltningsL 3 kap., C 1.

Pass, Sjl 27 § 26 p. och 30 § 2 p., A 1.

Patient, LL om tillämpning av lagen om patientens ställning och rättigheter, L 3.

Patientsäkerhet, LL om hälso- och sjukvård 15 §, L 1.

Penningautomat, LL om lotterier 1 och 3 §§, G 11; LL om förströelseautomater, G 13; LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat, G 10.

Penningautomatförening, se **Ålands Penningautomatförening**.

Penninginsamling, LL ang. penninginsamlingar, G 14.

Penninglotteri, LL om lotterier 1 §, G 11.

Pension, LL om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen, B 6; LL om tillämpning av vissa riks författningar om staten pensioner, D 39 eller D 40; LL om anmälan om val av pensionsrätt i vissa fall, D 42; LL om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel, D 43; LL om tillämpning av vissa riks författningar om pension för arbetstagare, D 44; RPF

om skötseln i landskapet Åland av vissa förvaltningsuppgifter som gäller pensioner, D 45; RPF om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller pensionsersättning för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, D 46; LL om landskapet Ålands pensionsfond, D 47; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, D 48; Se även **Generationsväxlingspension**.

Pensionsavgift, LL om landskapet Ålands pensionsfond, D 47; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, D 48.

Pensionsfond, LL om landskapet Ålands pensionsfond, D 47; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, D 48.

Pensionsinkomstavgift, Kommunkattel 19 §, F 6.

Pensionspremie, LL om landskapet Ålands pensionsfond, D 47; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, D 48.

Pensionsålder, LL om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen 3 §, B 6; TjänstemannaL 8 kap., D 32; LL om Ålands polismyndighet 9 §, D 14.

Permittering, TjänstemannaL 9 kap., D 32; LL om hälso- och sjukvård 9 §, L 1; LL om gymnasieutbildning 65 §, O 3.

Personregister, LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen, C 3; LL om allmänna handlingars offentlighet 3a kap., C 4; StatistikL 3 §, C 6; LL om polisens grundregister, D 16; LL om tillämpning av riksförfattningar om personregister, D 17; LL om tillämpning av lagen om informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning, D 13; LL om hälso- och sjukvård 16 §, L 1. Se även **Fiskeripolitik**.

Personuppgifter, LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen, C 3; LL om allmänna handlingars offentlighet 3a kap., C 4; StatistikL 3 §, C 6; LL om polisens grundregister, D 16; LL om tillämpning av riksförfattningar om personregister, D 17; LL om tillämpning av lagen om informationssystem för arbetsförvaltningens kundbetjäning, D 13.

Pilkning, anses ej som mete, LF ang. fiske 2 §, I 30.

Plan, se **Stadsplan**, **Generalplan**, **Kommunöversikt**, **Regleringsplan**.

Planering, LL om planering av och landskapsandel för socialvården, E 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, E 8.

Plantmaterial, LL om tillämpning av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd, J 15; LF om tillämpning av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd, J 16.

Plenum, lagtingets sammanträde, LO 5 kap., B 1; AO 9 kap., B 2; plenum som ej är offentligt, LO 46 §, B 1 och AO 59 §, B 2.

Polisdelegation, för polisens verksamhet, LL om Ålands polismyndighet 5 §, D 14; LF om Ålands polismyndighet 3 kap., D 15; för samråd om polisförvaltningen, RPF om polisförvaltningen i landskapet Åland 11 §, D 18.

Polisens användning av informationskällor, PolisL 28, 34a och 34b §§, G 1.

Polisens befogenheter, PolisL 7 och 8 §§ och 2 kap., G 1; OrdningsL 5 och 6 kap., G 3; VägtrafikL 6, 7, 50 §§, 6 och 7 kap., N 9.

Polisens inhämtande av information, PolisL 3 kap., G 1.

Polisens maktmedelsanvändning, PolisL 27 §, G 1.

Polisens register, LL om polisens grundregister, D 16; LL om tillämpning av riksförfattningar om personuppgifter, D 17.

Polisens räddningstjänst, PolisL 45-47 och 51 §§, G 1; PolisF 10 §, G 2.

Polisens rätt att få uppgifter av myndighet, PolisL 36 §, G 1.

Polisens rätt att få uppgifter av privat sammanslutning eller privatperson, PolisL 37 §, G 1.

Polisens åtgärder för att hindra att inhämtande av information avslöjas, PolisL 34a och 34b §§, G 1.

Polisförvaltning, LL om Ålands polismyndighet, D 14; RPF om polisförvaltningen i landskapet Åland, D 18. Se även **Personregister**, **Personuppgifter**.

Polismans rätt att ge befallning, PolisL 26 §, G 1.

Polismans åligganden, PolisL, F 1; PolisF, G 2.

Polismyndighet, LL om Ålands polismyndighet, D 14; LF om Ålands polismyndighet, D 15.

Polisundersökning, PolisL 4 kap., G 1. LL om ordningsvakter 25 §, G 7.

Post, LL om ombildande av Posten Åland till aktiebolag, D 19, LL om posttjänster, J 6.

Posttjänster, LL om posttjänster 3 §, J 6.

Postverksamhet, LL om posttjänster 3 § och 3 kap., J 6.

Prehospital akutsjukvård, LL om hälso- och sjukvård 44 §, L 1. Se även **Akutsjukvård**.

Presidenten, se **Republikens president**.

Presidium, lagtingets, AO 3, 5, 11, 21 och 58 §§, B 2; kommunfullmäktiges, KommunalL 40 §, E 1.

Prisindex för den kommunala basservicen, LL om landskapsandelar till kommunerna 4 §, E 6.

Privat barnomsorg, BarnomsorgsL 29 §, M 8; tillsyn, LL om tillämpning av riksförfattningar om socialvård, M 1.

Privat institution, LL om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund, E 15.

Privat socialvård, tillsyn, LL om tillämpning av riksförfattningar om socialvård, M 1.

Privata säkerhetstjänster, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster, G 8.

Producentansvar, RenhållningsL 3, 4b, 7a-7c och 16a-16c §§ samt 5 kap., K 19; LF om förpackningar och förpackningsavfall, K 21; LF om producentansvar, K 22.

Produktionsbyrå, vid trafikavdelningen, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 22 och 24 §§, D 5.

Produktionsdjurs bokföring, DjurskyddsL 6c §, L 16.

Produktplacering, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 och 23 §§, N 1.

Produktsäkerhet, LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om produktsäkerhet, L 12 och L 13.

Program, i radio- och televisionssändning, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 §, N 1.

Programnämnd, LL om radio- och televisionsverksamhet 7 kap., N 1.

Prövningsnämnd vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 4 och 5 kap., D 9.

Psykisk hälsa, arbetet med psykisk hälsa, LL om hälso- och sjukvård 35 och 40 §§, L 1.

Psykiskt utvecklingsstörd, se **Utvecklingsstörd**.

Pulsning, vid fiske, LL om fiske 16 §, I 29.

Påföljdseftergift, TrafikbrottsL 12 §, N 15.

Pålsdjursfarm, LL om hälsovården 74 §, L 4; LF om hälsovården 75-77 §§, L 5; stöd för pålsdjursuppfödning, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 3 p., I 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 § 1 och 3 pp., I 1.

R

Radiosändning, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 §, N 1.

Radioverksamhet, LL om radio- och televisionsverksamhet, N 1.

Rapporteftergift, TrafikbrottsL 12 §, N 15.

Rattfylleri, TrafikbrottsL 4 och 5 §§, N 15, se även **Sjöfylleri**.

Rederi, beskattning, LL om kommunalbeskattningen av rederibolag och redare, F 13. Se även **Fartygsleveranser**.

Redovisningsbyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 6 och 8 §§, D 5.

Regeringsprogram, LO 25 §, B 1; AO 31 §, B 2.

Regionkommitte, Europeiska gemenskapens, SjöL 59e §, A 1.

Register, se **Personregister**, **Polisens register**, **Fiskeripolitik**.

Registeransvarig, LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen 2 § 4 p., C 3.

Registratur, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 3 §, D 5.

Registrering av fordon, LL om motorfordonsbyrå, D 21; LL om besiktning och registrering av fordon, N 24; TrafikbrottsL 17 §, N 15.

Reglementering av näring, LL om rätt att utöva näring 3 kap., J 1.

Regleringsplan, LL om allmänna vägar 50-52 §§, N 2.

Reklam, OrdningsL 6 och 19 §§, G 3; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförelseer 6 §, G 5. LL om naturvård 25 §, K 19; LL om allmänna vägar 60 §, N 2; LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män 6 §, C 10; TobaksL 3 §, L 15; LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § och 3 kap., N 1.

Remiss, i lagtinget, ärendenas beredning och behandling, LO 31 och 32 §§, B 1; AO 44 och 68 §§, B 2; i utskott, AO 52 §, B 2; kommunala ärendens beredning och behandling, KommunalL 46 §, E 1; återremiss kommunala ärenden, KommunalL 24 §, E 1; remissinstans, KommunalL 97 §, E 1; Sjukdomskostnadsavdrag vid läkarremiss, Kommunalskattelag 18 §, F 6.

Renhållning, LL om renhållning, K 19; LL om renhållning, K 20. Se även **Avfallsbehandlingsanläggning**.

Renhållningsavgifter, LL om renhållning 17-23 §§, K 19.

Renhållningsbrott, LL om renhållning 37 §, K 19.

Renhållningsförelse, LL om renhållning 37 §, K 19.

Renhållningsmyndighet, LL om renhållning 3, 6, 7, 29, 33, 34 och 36 §§, K 19.

Reparationsuppmaning, PBL 89 §, H 1. Se även **Byggnadsuppmaning**.

Replik, AO 67, 35 och 36 §§, B 2.

Republikens president, SjöL 14 och 15 §§, A 1; lagstiftningskontroll, SjöL 19-20 §§, A 1. Se även SjöL 33 och 34 §§, 52 § 2 mom. samt 53 §, A 1.

Resandeavgift, LL om resandeavgift, F 5.

Resebyrå rörelse, LL om resebyrå rörelse, J 4.

Resekostnader, avdrag vid beskattning, KommunalL 10 §, F 6.

Reservationsanslag, LL om landskapets finansförvaltning 9 och 22 §§, D 30.

Revision, KommunalL 11 kap., E 1. Se även **Landskapsrevisionen**.

Ridning, OrdningsL 15 §, G 3; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförelseer 12 §, G 5. Se även **Djurtävling**.

Rikets fackmyndigheter, se **Handräckning**.

Rikets förvaltningsbehörighet, SjöL 30 §, A 1.

Rikets lagstiftningsbehörighet, se **Lagstiftningsbehörighet**.

Riksdagsmannanval, SjöL 68 §, A 1; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om riksdagsmannanval och kommunala vallagen, D 27.

Ringa brott, se **Rapporteftergift**.

Rivningsanmälan, PBL 69 §, H 1.

Rivningsförbud, se **Byggnadsförbud**.

Rådjur, JaktL 7 kap., K 32.

Rådgivande delegation, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 10 §, D 12.

Räddningschef, RäddningsL 8, 31, 32 och 58 §§, G 16.

Räddningsdelegation, RäddningsL 6 §, G 16; RäddningsF 2 kap., G 17.

Räddningsledare, RäddningsL 58-60, 62, 82, och 91 §§, G 16.

Räddningsverksamhet, RäddningsL, G 16. Se även Polisens räddningstjänst.

Räkenskapsgranskare, LL om landskapets finansförvaltning 14-16 §§, D 30.

Ränta, LL om tillämpning av lagen om skattetillägg och förseningsränta, F 25; LandskapsskatteL 9a §, F 1.

Räntegottgörelse, se **Räntestöd**.

Räntestöd, LL om bostadsproduktion 1, 8 och 15 §§, H 8; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad, H 11; LL och LF om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion, E 11 och E 12; LL om räntestödkrediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten, E 13; LF om startstöd för unga jordbrukare 3 kap., I 2; LL om finansiering av landsbygdsnärningar, I 1. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35.

Räntestödslån, LL om räntestödslån vid skördeskador, I 13; LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35.

Rättelse, av fel i beslut, FörvaltningsL 41 och 44 §§ samt 8 kap., C 1.

Rättskipning, Sjl 35 §, A 1; förvaltningsrättskipning, Sjl 25-26 §§, A 1.

Röstkort, LL om lagtingsval och kommunalval 10 §, B 3.

Röstningsområde, LL om lagtingsval och kommunalval 2 och 6 §§, B 3.

Rösträkning, LL om lagtingsval och kommunalval 8 kap., B 3.

Rösträtt, Sjl 9, 13 och 67 §§, A 1; LO 6 och 29 §§, B 1; AO 29 §, B 2; KommunalL 30 och 30a §§, E 1; LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt, E 2.

Rösträtsregister, LL om lagtingsval och kommunalval 3 kap., B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4.

S

Samarbete mellan kommuner, KommunalL 12 kap., E 1; över nordiska riksgränser, konvention sid. 947ff.

Samfund, KommunalsskatteL 5 § och 5 kap., F 6.

Samfälliga ägor, nyttjande till bete, LL om stängelskyldighet 2 kap., I 11.

Samfält område, JaktL 7 §, K 32; LL om fiske 3 och 43-56 §§, I 29; LF ang. fiske 8-17 §§, I 30.

Samhällsomfattande tjänster, LL om posttjänster 3 § och 2 kap., J 6.

Samlingslokal, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster, G 6; LL om hälsovården 5 kap., L 4; LF om hälsovården 2 kap., L 5, PBL 72a §, H 1.

Sammankomst, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster, G 6; LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat, G 10. RäddningsL 29 §, G 16; RäddningsF 8 kap., G 17.

Sammanslutning, för avlopp, bevattning eller diking, VattenL 13 kap., K 14.

Sammanträdes offentlighet, KommunalL 27 och 90 §§, E 1; plenum, LO 46 §, B 1 och AO 59 §, B 2; LL om Ålands landskapsregering 18 §, D 1.

Sax, JaktL 47 §, K 32.

Sekretess, LL om allmänna handlingars offentlighet 2-4 kap., C 4; Sjl 60a §, A 1; LL om landskapsregerings revisionsbyrå 10 §, D 8; LL om landskapsrevisionen 14 §, B 8; StatistikL 18 §, C 6.

Semester, LF om semester för landskapets tjänstemän finns i Ålands lagsamling 2008 som C 47; LF om semester för vissa landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla finns i Ålands lagsamling 2008 som C 48; LL om arvode för medlem av Ålands landskapsregering 2 §, D 3; LL om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution 2 §, D 35; LL och LF om avbytarverksamhet för lantbrukare, I 25 och I 26; LL om reglering av personalens ställning vid privat institution då institutions verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund 6 §, E 15; LL om läroavtalsutbildning 16 §, O 9; LF om läroavtalsutbildning 2 §, O 10; LL om studieleidighet 6 och 17 §§, O 22.

Semesterersättning, LL om reglering av personalens ställning vid privat institution då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund 6 §, E 15; LL om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution 2 §, D 35; LF om semester för landskapets tjänstemän finns i Ålands lagsamling 2008 som C 47, se 16 - 19 §§; LF om semester för

- vissa landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla finns i Ålands lagsamling 2008 som C 48.
- Servicesedel**, LL om hälso- och sjukvård 46 §, L 1.
- Serviceskyldighet**, FörvaltningsL 5 §, C 1.
- Servitut**, LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter 2 §, H 12; PBL 53 och 62 §§ samt 15 kap., H 1; PBF 30 och 31 §§, H 2.
- Sigill**, LL ang. sigill för självstyrelsemyndigheterna ... och kommunala myndigheter, A 13.
- Sjukdomskostnader, avdrag vid beskattning**, KommunalskatteL 18 §, F 6.
- Sjukpensionär**, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, D 41.
- Sjuktransport**, se **Förtur på färja**.
- Sjukvårdsförvaltningen**, LL om hälso- och sjukvård, L 1; RPF om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland, L 2.
- Självstyrelsedagen**, LL om Ålands självstyrelsedag, A 8.
- Självstyrelseförvaltningen**, Sjl 3 § 2 mom., 21, 23 och 30 §§, A 1. Se författningarna under avsnittet Landskapsförvaltningen.
- Självstyrelsepolitiska nämnden**, LO 19, 21, 28, 59, 60 och 62, B 1; AO 5 och 7 kap., 30, 32, 44, 52, 87 och 100 §§, B 2.
- Självstyrelsens finansiering**, se **Landskapets ekonomi, Landskapsskatt**.
- Självstyrelsens tillkomst**, se historiskt avsnitt Lagar och avtal som utgjort grund för självstyrelsen.
- Sjöarbetsinkomst**, KommunalskatteL 8 och 16 §§, F 6.
- Sjöfartsläroverk**, se **Ålands sjöfartsläroverk**.
- Sjöfartsutbildning**, utvärdering av, RPF om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland, O 8.
- Sjöfylleri**, LL om fritidsbåtar 4 §, N 28.
- Sjömansskatt**, se **Sjöarbetsinkomst**.
- Sjömansskola**, numera en del av Ålands gymnasium, skolan Ålands yrkesgymnasium, se LL om gymnasieutbildning, O 3.
- Sjösäkerhetscentrum**, se **Ålands sjösäkerhetscentrum**.
- Sjötrafikbrott**, LL om fritidsbåtar 22 §, N 28.
- Sjötrafikförseelse**, LL om fritidsbåtar 22 §, se även 22a, 22b och 22d §§, N 28.
- Skadestånd vid olycksfall**, LL ang. innehavares av tjänst eller befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall, D 36.
- Skatt**, se **Kommunalskatt, Landskapsskatt**.
- Skattebedrägeri**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 1-3, 9 och 10 §§), F 27.
- Skatteförseelse**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 4 och 9 §§), F 27.
- Skattegottgörelse**, Sjl 49 och 56 §§, A 1.
- Skattekomplettering**, LL om landskapsandelar till kommunerna, E 6.
- Skattelättnader**, LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet, F 20.
- Skattetillägg**, LL om tillämpning av lagen om skattetillägg och förseningsränta, F 25.
- Skeppsvrak**, LL om skydd av det maritima kulturarvet, O 25.
- Skiftesnämnd**, LL om stängselskyldighet 6-7 §§, I 11.
- Skiljande från tjänsteutövning**, TjänstemannaL 10 kap., D 32.
- Skiljande från uppdrag**, KommunalL 20 §, E 1.
- Skingrande av folksamling**, PolisL 19 §, G 1.
- Skin**, JaktL 52 § och 68 § 3 mom., K 32.
- Skjutvapen**, JaktL 43 och 48 §§ samt 50 § 2 mom, K 32; OrdningsL 3 och 5 kap., G 3; LL om Ålands polismyndighet, 7 §, D 14.
- Skog**, LL och LF om skogsvård, I 17 och I 18; LL om stöd för skogsbruksåtgärder, I 20; LF om stöd för skogsbruksåtgärder, I 21; LL och LF om Ålands skogsvårdsförening, I 15 och I 16; RPF om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter, I 19.
- Skogsarbetaravdrag**, motorsägs- och skogsarbetaravdrag från förvärvsinkomsten, KommunalskatteL 12 §, F 6.
- Skogsbrand**, RäddningsL 31, 32 och 73 §§, G 16; RäddningsF 31 §, G 17.
- Skogsbruk**, LL och LF om stöd för skogsbruksåtgärder, I 20 och I 21; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 §, I 1; LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 4 p., I 2. Se även **Skogsvård**.
- Skogsbruksbyrå**, LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 16 och 20 §§, D 5.
- Skogsbruksåtgärder**, LL och LF om stöd för skogsbruksåtgärder, I 20 och I 21.
- Skogsodlingsmaterial**, LL om tillämpning av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial, I 23.
- Skogsvård**, LL och LF om skogsvård, I 17 och I 18. Se även **Skogsbruk**.
- Skogsvårdsavgift**, LL om Ålands skogsvårdsförening 3 kap., I 15; LF om Ålands skogsvårdsförening, I 16; RPF om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter, I 19.
- Skogsvårdsföreningar**, se **Ålands skogsvårdsförening**.
- Skoldirektör**, GrundskoleL 8 §, O 1.
- Skolhälsovård**, LL om hälso- och sjukvård 29 §, L 1.
- Skolmåltid**, GrundskoleL 29 §, O 1; LL om gymnasieutbildning 41 §, O 3.
- Skolskjuts**, GrundskoleL 30 §, O 1; GrundskoleF 19 §, O 2; LF om skolskjutsning, N 12.
- Skolstadga**, GrundskoleL 9 §, O 1; GrundskoleF 3 §, O 2.
- Skriftlig fråga**, i lagtinget, LO 38 §, B 1; AO 37 §, B 2.
- Skriftväxlingsspråk**, Sjl 38 §, A 1.

- Skrotfordon**, LL om renhållning 2, 8, 14, 16, 24-28 och 37 §§ samt 5 kap., K 19.
- Skrotningsavgift**, LL om renhållning 26 och 27 §§, K 19; LL om besiktning och registrering av fordon 46 §, N 24.
- Skydd för områden som omfattas av hemfrid och offentlig frid**, PolisL 14 §, G 1.
- Skydd för undersökningsredskap**, MiljöskyddsL 56 §, K 1.
- Skydd mot brott och störande beteende**, PolisL 20 §, G 1.
- Skyddshjälm**, vid färd med motorcykel eller moped, VägtrafikL 62 §, N 9.
- Skyddsområde**, LL om fornminnen 4-9 §§, O 23.
- Skördeskador**, LL om ersättande av skördeskador, I 12; LL om räntestödslån vid skördeskador, I 13.
- Slakt**, DjurskyddsL 4 kap., L 16; LF om slakt och avlivning av djur, L 20.
- Slaktkycklingar**, DjurskyddsL 6b §, L 16; LF om skydd av slaktkycklingar, L 18; LF om slakt och avlivning av djur 26a §, L 20.
- Släpvagn**, LL om besiktning och registrering av fordon 8, 10, 11, 14, 20, 32, 41 och 42 §§, N 24.
- Smittsamma sjukdomar**, LL om hälso- och sjukvård 45 §, L 1.
- Små och medelstora företag**, NäringsstödsL, J 32. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35.
- Snara**, JaktL 47 §, K 32.
- Snus**, TobaksL 2a §, L 15.
- Social- och hälsovårdsutbildning**, F om social- och hälsovårdsutbildning i landskapet Åland, O 7.
- Social- och miljöavdelningen**, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, D 4; LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 10-11 §§, D 5.
- Socialhjälp**, se **Socialvård**.
- Socialvård**, LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om socialvård, M 1 och M 2; LL om planering av och landskapsandel för socialvården E 7; LL om socialhjälp, M 3.
- Socialvårdsbyrå**, LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 10 §, D 5.
- Sotning**, RäddningsL 8 kap., G 16; RäddningsF 6 kap., G 17.
- Specialbarnomsorg i daghemsverksamhet**, BarnomsorgsL 4 och 19 §§, M 8.
- Specialodlingslån**, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.
- Specialomsorger**, se **Utvecklingsstörd**.
- Specialundervisning**, LL om gymnasieutbildning 14 §, O 3.
- Spelautomat**, LL om lotterier 1 § 3 mom. och 3 §, G 11; LL om förströelseautomater, G 13.
- Sponsring**, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 och 22 §§, N 1.
- Sportdykning**, se **Dykning**.
- Språk**, Sjl 6 kap., A 1; lagtinget, LO 4 §, B 1, FörvaltningsL 6 §, C 1. Se även **Undervisningsspråk**.
- Språkkunskap**, krav för statsanställda i landskapet, Sjl 42 §, A 1.
- Språkskydd**, Sjl 7 § 2 mom. 3 p. och 6 kap., A 1. Se ang. den historiska bakgrunden till språkskyddet under avsnittet Lagar och avtal som utgjort grund för självstyrelsen.
- Sprängämne**, se **Explosionsfarliga ämnen**.
- Spörsål**, i lagtinget: LO 37 §, B 1; AO 38 §, B 2.
- Stadsfullmäktige**, Kommunall 6 §, E 1.
- Stadsplan**, PBL 24 och 103 §§, H 1. Se även **Detaljplan**.
- Stadsstyrelse**, Kommunall 6 §, E 1.
- Stannande av fordon**, VägtrafikL 33-35 §§, N 9; PolisL 21 §, G 1.
- Startstöd**, till små och medelstora företag, NäringsstödsL, J 2. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35; till jordbrukare, LF om startstöd till unga jordbrukare, I 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar, I 1.
- Statens egendom**, i landskapet, Sjl 61, 78 och 79 §§, A 1; F om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland, sid. 969.
- Statens säkerhet**, Sjl 19 § 2 mom. samt 27 § 34 och 35 p., A 1.
- Statistik**, StatistikL, C 6; LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå, D 26.
- Statlig näringsverksamhet**, Sjl 65 §, A 1.
- Statsanställda**, Sjl 30 § 1 p., 42 och 64 §§ samt 65 § 2 mom., A 1.
- Stipendium**, LL om stöd för litterär verksamhet, O 30.
- Straffansvar för juridiska personer**, LL om miljöskydd 40a §, K 1; VattenL 4a §, K 14; LL om renhållning 37 § 4 mom., K 19; LL om naturvård 41 § 2 mom., K 30; DjurskyddsL 59c §, L 16.
- Strejk**, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap., D 37.
- Studentexamen**, LL om gymnasieutbildning 25, 28, 29 och 30 §§, O 3; RPF om studentexamen i landskapet Åland, O 6.
- Studerandehälsovård**, LL om hälso- och sjukvård 30 §, L 1.
- Studieavdrag**, KommunalskatteL, 21 §, F 6. Se även **Studielåneavdrag**.
- Studiecirkel**, LL om landskapsbidrag för bildningsförbund, O 33.
- Studieförberedande utbildning**, se **Gymnasieutbildning**.

Studieförberedande utbildning med yrkesprofil, se **Gymnasieutbildning** och **Annan utbildning på gymnasienivå**.

Studieledighet, LL om studieledighet, O 22.

Studielån, LL om studiestöd, O 20; LF om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden, O 21.

Studielåneavdrag, LL om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån, F 21; Kommunkattel 27 §, F 6. Se även **Studieavdrag**.

Studiepenning, LL om studiestöd 7-10 §§, O 20; LF om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förängingen av maximitiden, O 21.

Studiesociala förmåner, LF om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå, N 5; LL om läroavtalsutbildning 20 §, O 9.

Studiestöd, LL om studiestöd, O 20; LF om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden, O 21; RPF om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller pensionsersättning för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, D 46.

Subventionsbedrägeri, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 5, 6, 9 och 10 §§), F 27.

Subventionsförseelse, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 8 och 9 §§), F 27.

Subventionsmissbruk, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen 1 § (StraffL 29 kap. 7, 9 och 10 §§), E 28.

Styrelsen för Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning 54-56 §§, O 3.

Styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård, LL om hälso- och sjukvård 3-5 §§, L 1.

Styrelsen för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 3-5 §§, D 9.

Stängselskyldighet, LL om stängselskyldighet, I 11. Ang. bidrag, se **Investeringsstöd**, jordbruk.

Stöd ur landskapets medel, se **Landskapsstöd**.

Stödundervisning, GrundskoleL 17 §, O 1; LL om gymnasieutbildning 14 §, O 3.

Störande av allmän ordning och äventyrande av säkerheten, OrdningsL 2 och 5 kap., G 3; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförseelser, G 5. Vågrande av tillträde, LL om ordningsvakter 7 §, G 7. Avlägsnande, gripande och hållande i förvar, LL om ordningsvakter 8 §, G 7.

Syn, FörvaltningsL 33 §, C 1; PBL 73, 80 och 84 §§, H 1; PBF 1, 24, 25 och 27-29 §§, H 2; RäddningsL 7 kap., G 16; RäddningsF 13 kap., G 17.

Syskonandelslån, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Sysselsättning, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, M 26.

Sysselsättningsfrämjande utbildning, LL om sysselsättningsfrämjande utbildning, M 28.

Sysselsättningsstöd, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 8-14 kap., M 26.

Systemansvar, Ellag 3 kap., J 23; LF om elmarknaden, J 24.

Säkerhetskontroll, PolisL 22a-22e §§, G 1.

Säkerhetstjänster, se **Privata säkerhetstjänster**.

Säkerhetsvisitation, PolisL 22 §, G 1.

Sälskyddsområde, JaktL 26 §, K 32.

Sändare, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 §, N 1.

Sändning, se **radiosändning**, **televisionssändning**.

Sändningsförbud, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 §, N 1.

Särskilda bidrag, Sjl 51 §, A 1.

T

Talman, lagtingets, Sjl 15 §, A 1; särskild uppg. ang. tillsättande av landshövding respektive ordf. i Ålandsdelegationen, Sjl 52-55 §§, A 1; LO 17 och 19 §§, B 1; AO 10, 11 och 64 §§, B 2.

Talmanskonferens, LO 18 §, B 1; AO 12 §, B 2.

Tandvård, LL om hälso- och sjukvård 39 §, L 1.

Taxa, för yrkesmässig trafik, LL om yrkesmässig trafik 21a §, N 19.

Teknisk observation, PolisL 28, 32, 33, 33b, 33c, 33d, 34, 34a, 34b och 35 §§, G 1.

Teknisk övervakning, PolisL 28 och 29 §§, G 1.

Teleavlyssning, PolisL 28, 32d, 32e, 33b och 34 §§, G 1.

Televisionsmottagare, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 §, N 1.

Televisionsändning, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 §, N 1.

Televisionsverksamhet, LL om radio- och televisionsverksamhet, N 1.

Teleövervakning, PolisL 28, 32c, 32e, 33b, 33c, 33d och 34 §§, G 1.

Territorialvatten, Sjl 2 §, A 1; L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 5.

Tillbyggnad, PBL 2, 66 och 72 §§, H 1.

Tillfällig tjänsteman, TjänstemannaL 12 kap., D 32.

Tillnyktringsstation, LL om behandling av berusade, F 4.

Tillskottsområde, se **Investeringsstöd**, jordbruk.

Tillträde till byggnad, säkerställande av tillträde till byggnad, OrdningsL 8 §, G 3; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförseelser 8 §, G 5.

Tillvaratagna djur, DjurskyddsL 16 §, L 16.

Tilläggsbudget, LL om landskapets finansförvaltning 4 § 3 mom., D 30.

Tjuvfiske, LL om fiske 75-79 §§, I 29.

Tjänst, se **Landskapstjänster**.

Tjänstebostad, TjänstemannaL 20 och 21 §§, D 32.

Tjänstekollektivavtal, för landskapets och kommunernas tjänstemän, LL om tjänstekollektivavtal, D 37; godkännande för lagtingets del, LO 43 §, B 1; AO 15 §, B 2.

Tjänsteman, TjänstemannaL, D 32; KommunaLL 9 kap., E 1; LL om tillämpning av lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet, E 5.

Tjänstemannaläroavtal, LL om läroavtalsutbildning 2 § och 5a kap., O 9.

Tjänstledighet, LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen, D 34.

Tobaksförsäljning, TobaksL, L 15.

Tobaksprodukt, TobaksL, L 15. Se även **Snus**.

Tobaksreklam, TobaksL, L 15.

Tobaksrökning, TobaksL, L 15. Se även **Förbud mot tobaksrökning**.

Tolk, FörvaltningsL 23 §, C 1. LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer, M 13; RPF om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som rör tolkningstjänst för handikappade personer, M 14.

Tomt, PBL 2, 7, 8 och 64 §§ samt 7 kap., H 1; PBF 18, 20 och 22 §§ samt 4 kap., H 2.

Tonnage, LL om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattningen, F 14.

Trafik, VägtrafikL, N 9; LF om vägmärken, N 10.

Trafikanvisningar, se **Vägmärken**.

Trafikavdelningen, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, D 4; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 22 - 25 §§, D 5.

Trafikbyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 22, 23 §§, D 5.

Trafikförseelse, TrafikbrottsL 11 §, N 15.

Trafikförsäkring, LL om besiktning och registrering av fordon 9, 21 och 39 §§, N 24.

Trafikinspektör, LL om motorfordonsbyrån 7 §, D 32.

Trafikolycka, VägtrafikL 8 §, N 9.

Trafiktillstånd, LL och LF om yrkesmässig trafik, N 19 och N 20.

Trafikövervakning, LL ang. tillämpning av L om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen, N 14.

Trakteringsverksamhet, LL om inkvarterings- och trakteringsverksamhet, J 3.

Traktor, LL om besiktning och registrering av fordon 20 §, N 24.

Transport, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om främjande av biodrivmedel för trans-

port, K 9. Se **Sjuktransport**, **Djurtransport**, **Transport av farliga ämnen**.

Transport av farliga ämnen, LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om transport av farliga ämnen, N 16 och N 17.

Travtävling, se **Djurtävling**.

Trädgårdsodling, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 3 p., I 2; LL om finansiering av landsbygdsnärningar 3 § 1 p., I 1; ÅLRB om stöd för att förbättra miljön och landsbygden, I 3.

Tullåtgärder, PolisL 10a §, G 1.

Turism, LF om startstöd till unga jordbrukare, 3 § 3 p., I 2; LL om finansiering av landsbygdsnärningar 3 §, I 1; NäringsstödsL, J 32. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35.

Tv-avgift, för innehav av televisionsmottagare, LL om radio- och televisionsverksamhet 28 § 1 mom., N 1.

Tvångsutförande, OrdningsL 19 §, G 3.

Tvångsåtgärder, PolisL 2 kap., G 1.

Tvärvillkor, LF om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets skötsel av tvärvillkorskontrollen, I 8; LL om finansiering av landsbygdsnärningar 7, 9 och 23 §§, I 1; ÅLRB om stöd för att förbättra miljön och landsbygden 1, 7, 39, 69 och 76 §§, I 3; ÅLRB om administration av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag 2, 20, 22 och 23 §§, I 4; ÅLRB om förfaranden vid kontroller av jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag 2 §, I 5.

Typgodkännande, av byggnadsförmödenheter, PBL 85 §, H 1.

Täckdikning, se **Investeringsstöd**, jordbruk.

Täckoperation, PolisL 28, 32a, 33a, 34a och 34b §§, G 1.

Täktverksamhet, LL om naturvård 6 kap., K 30.

Tätort, OrdningsL 2 §, G 3; LL om hälsovården 2 kap. och 58 §, L 4; LL om renhållning 3 och 10 §§, K 19.

Tävling, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster, G 6. Se även **Djurtävling**, **Hastighetstävling**.

U

Underhållsstöd, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd, M 24; RPF om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som gäller underhållsstöd, M 25.

Underskottsgottgörelse vid kommunalbeskattningen, KommunalskatteL 28 §, F 6.

Understöd, LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti,

- D 29. Se även LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35.
- Undervisningsspråk**, SjöL 40 §, A 1; BarnomsorgsL 12 §, M 8; GrundskoleL 17 §, O 1; LL om gymnasieutbildning 7 §, O 3; LL om läroavtalsutbildning 6 §, O 9; LL om Ålands folkhögskola 12 §, O 13; LL om Ålands musikinstitut 10 §, O 14; LL om Högskolan på Åland 18 §, O 16.
- Undervisningsverksamhet**, LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, E 8.
- Ungdomsarbete**, LL om ungdomsarbete, O 36.
- Ungdomsforskning**, LL om ungdomsarbete 24 §, O 36.
- Upphandling**, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.
- Utpläsning av lagtinget**, LO 8 §, B 1; AO 2 kap., B 2.
- Uppsägning av tjänsteförhållande**, TjänstemannaL 7 kap., D 32.
- Uppvisning**, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster, G 6.
- Urminnes hävd**, LL om fiske 4 §, I 29.
- Utbildning**, GrundskoleL och F, O 1 och O 2; LL och LF om gymnasieutbildning, O 3 och O 4; RPF om studentexamen, O 6; RPF om social- och hälsovårdsutbildning, O 7; RPF om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland, O 8; LL och LF om läroavtalsutbildning, O 9 och O 10; LL om läroanstalter för hemslöjd, O 12; LL om Ålands folkhögskola, O 13; LL om Ålands musikinstitut, O 14; F om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk, O 15; LL och LF om Högskolan på Åland, O 16 och O 17; RPF om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland, O 18; LL och LF om medborgarinstitut, O 31 och O 32; LL om landskapsbidrag till bildningsförbund, O 33. LL om hälso- och sjukvård 51 §, L 1.
- Utbildnings- och kulturavdelningen**, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, D 4; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning. 12-15 §§, D 5.
- Utbildningsbyrå**, LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 12 §, D 5.
- Utgiftsrest**, vid beskattning, LL om kommunalskatt för gårdsbruk 7 §, F 9; i landskapets räkenskaper, LL om landskapets finansförvaltning 22 §, D 30.
- Utkomstskydd**, LL om tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, M 4; LF om tillämpning av riksförfattningar om utkomstskydd för arbetslösa, M 5; RPF om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, M 6.
- Utkomststöd**, LL om tillämpning av lagen om utkomststöd, M 7.
- Utlämnning**, SjöL 27 § 9 p. och 30 § 7 p., A 1; rätt till näringsutövning, LL om rätt att utöva näring 4 §, J 1; utländsk arbetssökande, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 19 §, M 26.
- Utlänningslagen**, RPF om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som i stöd av utlänningslagen föreskrivs för arbets- och näringsbyråerna, M 30.
- Utplantering**, av fiskslag eller kräftor, LL om fiske 25 och 40 §§, I 29.
- Utredningsskyldighet**, FörvaltningsL 26 §, C 1.
- Utryckningsfordon**, VägtrafikL 7, 32 och 49 §§, N 9.
- Utskott**, KommunalL 45 §, E 1. Se även **Lagtingets utskott**.
- Utsläppshandel**, LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel, J 29; LF om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande utsläppshandel, J 30; RPF om skötseln av vissa förvaltningsuppgifter som rör handel med utsläppsrättigheter avseende växthusgaser, J 31.
- Utsättning**, LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, O 35.
- Utsäde**, LL om tillämpning av lagen om handel med utsäde, J 17; ÅLRB om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om handel med utsäde, J 18.
- Utvecklingsstöd**, NäringsstödsL, J 32. Se även LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29 och LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 35.
- Utvecklingsstörd**, LL om tillämpning av L ang. specialomsorger om utvecklingsstörda, M 15.
- Utvinningsavfall**, LF om utvinningsavfall, K 11.

V

- Vadhållning**, LL om lotterier 1 § 3 mom. och 3 §, G 11.
- Val**, SjöL 9, 13, 67 och 68 §§, A 1; LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4; val i lagtinget, LO 23 §, B 1; AO 12 kap., B 2; val i landskapsregeringen, LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 2 kap., D 2; val i kommunfullmäktige, KommunalL 26 §, E 1.
- Valbarhet**, SjöL 9 och 67 §§, A 1; LO 7 och 10 §§, B 1; AO 99 och 105 §§, B 2, fullmäktige, KommunalL 36 § E 1; styrelsen, KommunalL 47 §, E 1; övriga organ, KommunalL 54 §, E 1; revisor, KommunalL 74 §, E 1; kommunalförbund, KommunalL 87 §, E 1; avtalsdelegationen, KommunalL 103 §, E 1; LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt, E 2.
- Valbiterade**, LL om lagtingsval och kommunalval 41 §, B 3.

Valfinansiering, LL om valfinansiering, B 5.

Valförbund, LL om lagtingsval och kommunalval 26-30, 62 och 64 §§, B 3.

Validering, LL om gymnasieutbildning 23 §, O 3.

Valkrets, SjöL 68 §, A 1.

Vallängd, LL om lagtingsval och kommunalval 3 kap., B 3.

Valmansförening, LL om lagtingsval och kommunalval 4 kap., B 3.

Valnämnd, tillsättande, LL om lagtingsval och kommunalval 6 och 7 §§, B 3.

Valombud, LL om lagtingsval och kommunalval 30f §, B 3.

Vapen, LL ang. landskaps- och kommunalvapen, A 11. Se även **Skjutvapen**.

Varning, se **Disciplinära åtgärder**.

Varselljus, VägtrafikL 46 §, N 9.

Varulotteri, LL om lotterier 1 och 2 §§, G 11.

Vattenbruk, LF om register för vattenbruket, I 33; LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 4 p., I 2, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 § 3 p., I 1.

Vattenfarliga ämnen, VattenL, K 14; VattenF, K 15.

Vattenföretag, VattenL särsk. 1-3 kap., K 14.

Vattenförrättning, VattenL 14 kap., K 14.

Vattenkvalitet, VattenL 5 kap., K 14.

Vattenlag, VattenL, K 14; VattenF, K 15.

Vattenledning, LL om hälsovården 58 §, L 4.

Vattenområde, L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 5.

Vattenskyddsområde, VattenL 5 kap. 3 §, 5 kap. 18 §, 5 kap. 25 § och 9 kap. 9 §, K 14.

Vattentäkt, VattenL särsk. 3 och 12 kap., K 14.

Vattenverk, LL om hälsovården 55-57 §§, L 4; LL om allmänna vatten- och avloppsverk, E 16; LL om fiske 34 §, I 29.

Vattenvård, LL om understöd för vatten- och avloppsprojekt, E 17.

Veteranfordon, LF om fordons utrustning, skick, användning och belastning 1 §, N 25.

Vetorätt, republikens presidents, SjöL 19 och 20 §§, A 1.

Vettar, JaktL 15 §, K 32.

Vidareutbildning, LL om gymnasieutbildning 2, 11 och 10 §§, O 3; LF om gymnasieutbildning 6 §, O 4.

Vilt, JaktL 10 kap. och 68 §, K 32; som orsakar skada, 6 kap., K 32.

Vilthägn, JaktL 4 kap., K 32.

Viltvård, JaktL 11 och 56 §§, K 32.

Virkesflottning, VattenL 15 kap. 3 §, K 14.

Virkesmätning, F om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland, I 22.

Visitation, LL om ordningsvakter 9 §, G 7. Se även **Säkerhetsvisitation**.

Vite, LL om tillämpning av viteslagen, C 2.

Våning, PBL 2 §, H 1.

Våningsyta, PBL 2 §, H 1.

Vård, LL om stöd för vård av barn i hemmet, M 10.

Vårdutbildning, numera en del av Ålands gymnasium, skolan Ålands yrkesgymnasium, se LL om gymnasieutbildning, O 3.

Vägförrättning, LL om allmänna vägar 35-39 §§, N 2; LL om kommunalvägar 4 §, N 3; LL om enskilda vägar 5 kap., N 5.

Väghållning, LL om allmänna vägar 2 kap., N 2; LL om kommunalvägar 3 kap., N 3; LL om enskilda vägar 2, 3 och 9 kap., N 5.

Väglag, LL om enskilda vägar 7 och 8 kap., N 5.

Väglån, beträffande jordbruk, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Vägmärke, VägtrafikL 6 §, N 9; LF om vägmärken, N 10.

Vägplan, LL om allmänna vägar 25-28 §§, N 2; LL om kommunalvägar 4 §, N 3.

Vägrätt, LL om allmänna vägar 4 kap., N 2; LL om kommunalvägar 2 kap., N 3; LL om enskilda vägar 1, 6, 8, 43, 59, 70, 89 och 101 §§, samt 2 och 5 kap., N 5.

Vägrafik, VägtrafikL, N 9; LF om vägmärken, N 10. Se även **Internationell trafik**.

Väjningsskyldighet, VägtrafikL 20 och 40 §§, N 9.

Värnplikt, SjöL 12 §, A 1.

Växtskydd, LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd, J 15 och J 16.

Växtskyddsmedel, LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel, J 19; ÅLRB om register över godkända växtskyddsmedel, J 20; RPF om skötseln i landskapet Åland av vissa förvaltningsuppgifter som rör växtskyddsmedel, J 21.

Y

Yrke, se **Näring**.

Yrkesfiske, se **Yrkesmässigt fiske**.

Yrkesfiskare, (egentlig yrkesfiskare) LF om yrkesfiske 3 §, I 34.

Yrkeshemlighet, se **Affärshemlighet**.

Yrkeshögskola, se **Högskolan på Åland**.

Yrkeshögskoleexamina, RPF om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland, O 18.

Yrkeskvalifikationer, LL om erkännande av yrkeskvalifikationer, O 11.

Yrkeskörtillstånd, KörkortL 9 kap., N 18.

Yrkesinriktad utbildning, LL om gymnasieutbildning, O 3; RPF om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland, O 7; RPF om utvärdering av sjöfartsutbildningen i landskapet Åland, O 8.

Yrkesmässig minuthandel, AffärstidsL, J 2.

Yrkesmässig motorfordonstrafik, LL och LF om yrkesmässig trafik, N 19 och N 20; LL och LF om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare, N 21 och N 22.

Yrkesmässigt fiske, LL om fiske 2 §, I 29; LF om yrkesfiske, I 34. Se även **Fiskeripolitik**.

Yrkesråd, LL om gymnasieutbildning 31 §, O 3.

Yrkesskola, numera en del av Ålands gymnasium, skolan Ålands yrkesgymnasium, se LL om gymnasieutbildning, O 3.

Yrkesvägledning, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, D 12.

Ytvatten, VattenL 1 och 9 kap., 3 kap. 16 §, 6 kap. 15-17 §§ samt 12 kap. 1a §, K 14; LL om hälsovården 62 §, L 4; LF om hälsovården 86-87 §§, L 5; ÅLRB om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna ytvattenbadplatser, L 7.

Å

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, D 12.

Ålands byggbestämmelsesamling, LF om Ålands byggbestämmelsesamling, H 3; PBL 7 §, H 1.

Ålandsdelegationen, SjöL 5 § och 8 kap., A 1. Se även SjöL 19 § 1 mom., 32 § 3 mom., 36 § 2 mom., 60 § 2 mom. och 62 §, A 1.

Ålands flagga, se **Flagga**.

Ålands folkhögskola, LL om Ålands folkhögskola, O 13.

Ålands försöksstation, LL om överlåtelse av verksamheten vid Ålands försöksstation, D 20.

Ålands förvaltningsdomstol, SjöL 25, 26 och 35 §§, A 1.

Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning, O 3.

Ålands handelsläroverk, numera en del av Ålands gymnasium, skolan Ålands yrkesgymnasium, se LL om gymnasieutbildning, O 3; F om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk, O 15.

Ålands hotell- och restaurangskola, numera en del av Ålands gymnasium, skolan Ålands yrkesgymnasium, se LL om gymnasieutbildning, O 3.

Ålands idrottsförbund, LF om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund, O 38.

Ålands kulturdelegation, LL om Ålands kulturdelegation, O 39.

Ålands lagting, se **Lagtinget**.

Ålands [landskapsstyrelse], numera Ålands landskapsregering, se **Landskapsregeringen**.

Ålands [landsting], numera Ålands lagting, se **Lagtinget**.

Ålands lyceum, numera en del av Ålands gymnasium, skolan Ålands lyceum, se LL om gymnasieutbildning, O 3.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, D 9; LL om införande av lagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, D 10; LF om överföring av personal till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, D 11.

Ålands museum, LL om fornminnen 19 §, O 23.

Ålands musikinstitut, LL om Ålands musikinstitut, O 14.

Ålands Penningautomatförening, LF om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet, G 12; om skattefrihet, Kommunkattel 6 § 2 mom., F 6.

[Ålands sjöfartsläroverk], se **Högskolan på Åland**.

Ålands sjömansskola, numera en del av Ålands gymnasium, skolan Ålands yrkesgymnasium, se LL om gymnasieutbildning, O 3.

Ålands sjösäkerhetscentrum, LL om Ålands sjösäkerhetscentrum, O 19.

Ålands skogsvårdsförening, LL och LF om Ålands skogsvårdsförening, I 15 och I 16.

Ålands statistik- och utredningsbyrå, se **Statistik**.

[Ålands tekniska läroverk], se **Högskolan på Åland**.

Ålands tingsrätt, SjöL 35 §, A 1.

Ålands vårdinstitut, numera en del av Ålands gymnasium, skolan Ålands yrkesgymnasium, se LL om gymnasieutbildning, O 3.

Ålands yrkeshögskola, se **Högskolan på Åland**.

Ålands yrkesskola, numera en del av Ålands gymnasium, skolan Ålands yrkesgymnasium, se LL om gymnasieutbildning, O 3.

Ålandsöverenskommelsen, sid. 959.

Ålderspension, se **Pension**.

Ålderstalman, LO 1 §, B 1.

Åländsk hembygdsrätt, SjöL 2 kap. och 72 §, A 1; LL om åländsk hembygdsrätt, A 9.

Årsstat, se **Budget**.

Åtalseftergift, TrafikbrottsL 12 §, N 15.

Återkallande av uppdrag, KommunalL 18 §, E 1.

Åtgärdseftergift, PolisL 5 §, G 1.

Åtgärdsmotion, LO 28 och 31 §§, B 1; AO 27, 28, 29, 44, 45, 53, 54, 65 §§, B 2.

Ä

Ägg, JaktL 1 § 2 mom., 27, 28 och 52 §§, 68 § 3 mom., K 32.

Ägors fredning, LL (1933:4) om ägofredsföreningar, (se Ålands lagsamling 1976, Gb 2); LL om stängselskyldighet, I 11.

Älg, JaktL 7 kap., K 32; LF om jakt på älg, K 34.

Ämbetsspråk, SjöL 36 §, A 1.

Ändringssökande i förvaltningsärenden, Sjl 25 §, A 1; FörvaltningsL 42-44 §§, C 1; ang. beslut av kommunalt organ, KommunalL 15 kap., E 1.

Ärvdabalken, F om utlåtande enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken i landskapet Åland, I 24.

Äventyrande av trafiksäkerheten, TrafikbrottsL 2 och 3 §§, N 15.

Ö

Öppenhet, FörvaltningsL 5 §, C 1.

Öppethållningstid, AffärstidsL, J 2; LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 7 §, J 3.

Överenskommelseförfordning, Sjl 32 §, A 1; LL om Ålands författningssamling, A 11.

Överförande av beslutanderätt, LL om Ålands landshapsregering 10b §, D 1. Se även **Delegering**.

Övergångsställe, VägtrafikL 2, 41 och 55 §§, N 9.

Översättning, av handling, Sjl 39 §, A 1.